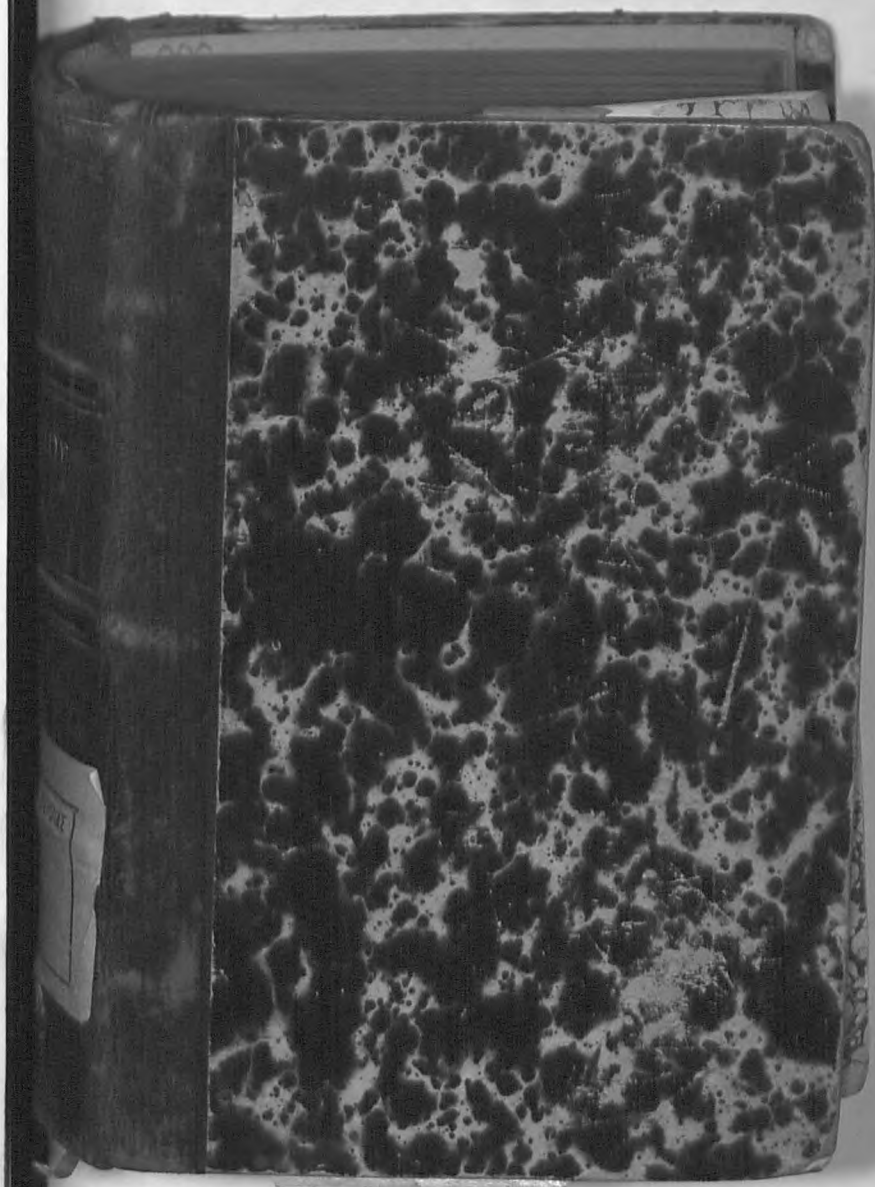

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

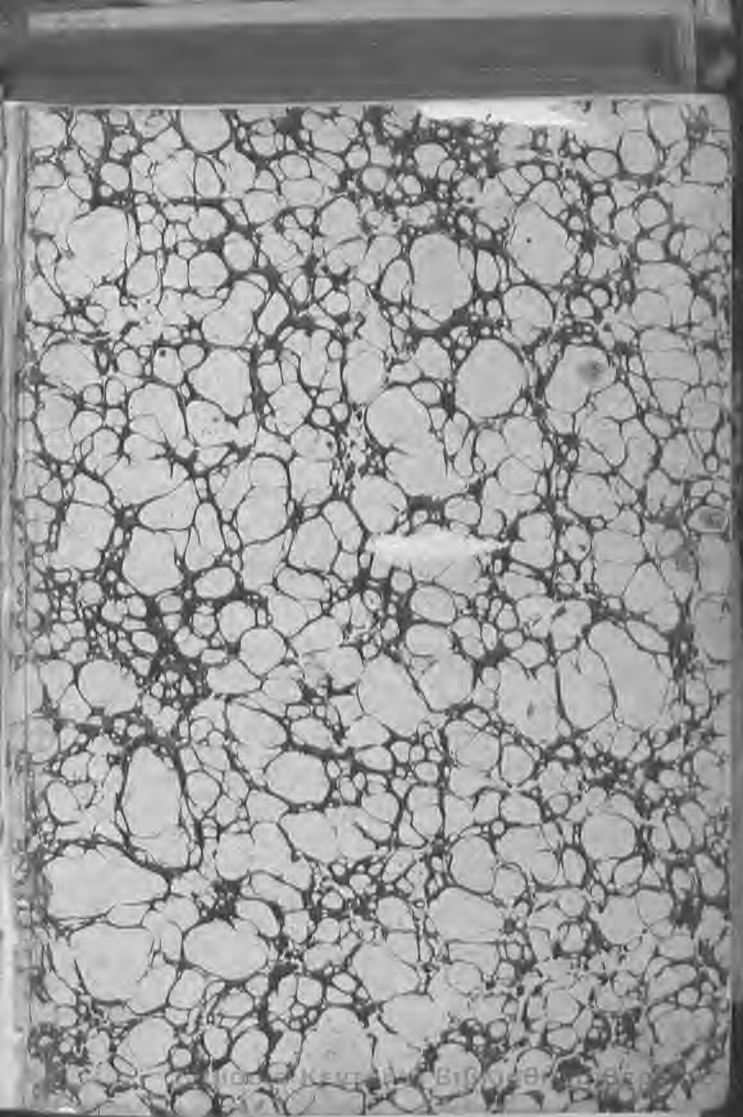
ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

+8001 ΒΕΡΟΙΑΣ

~~2001~~
Αριθ. ελ. 457 281

~~1002~~ - Αγορά 60 ελ.

GRVER-00100

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περὶ χείρας	251
Περὶ οὐρίας χείρας	4
Περὶ νυκτεριῶν	4
Περὶ περιτομῆς καὶ ὀδοντῶν	252
Περὶ αἰσθητικῶν	4
Περὶ οὐρίας αἰσθητικῶν	4
Περὶ ἐπιγαστρικῶν	253
Περὶ οὐρίας ἐπιγαστρικῶν	4
Περὶ τῶν	254
Περὶ φωνῶν	255
Περὶ κόπρων	256
Περὶ οὐρίας κόπρων	4
Εἰς ἑνὶ τῶν οὐρίας καὶ ὀδοντῶν δονητικῶν	4
Εἰς αὐτοὺς τοὺς οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας	257
Περὶ οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	258
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	259
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	260
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	261
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	262
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	263
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4
Περὶ τῶν οὐρίας τῶν οὐρίας	4

Περὶ μεγέθους ἡγίων	265
" οὐρανίου "	"
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	266.
" αὐτῶν ἐκείνων "	"
" μεγέθους "	267
" οὐρανίου "	"
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	268
" ἐκείνων "	"
" ἀποδείξεις "	269
" ἐκείνων "	"
" Περὶ τῶν ἡγίων	270
" Κοινωνία τῶν ἐκείνων τῶν ἐκείνων	271
" ἐκείνων, ἀποδείξεις, ἐκείνων ἐκείνων	272
" ἐκείνων, ἐκείνων, ἐκείνων ἐκείνων	273
" ἐκείνων	"
" ἐκείνων	275
" ἐκείνων	276
" ἐκείνων τῶν ἐκείνων	"
" ἐκείνων, ἐκείνων τῶν ἐκείνων τῶν ἐκείνων	"
" οὐρανίου ἐκείνων	277
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	278
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	279
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	"
" ἐκείνων "	280
Περὶ ἀποδείξεων ἡγίων	281
Περὶ ἀποδείξεων	281

1. *Chrysomelidae*
 2. *Curculionidae*
 3. *Chrysomelidae*
 4. *Chrysomelidae*
 5. *Chrysomelidae*
 6. *Chrysomelidae*
 7. *Chrysomelidae*
 8. *Chrysomelidae*
 9. *Chrysomelidae*
 10. *Chrysomelidae*

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which are arranged in a column. The names are written in a cursive script, and the addresses are written in a more formal, printed style. The list includes names such as "John Smith", "Mary Jones", and "Robert Brown", along with their respective addresses.

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and interesting in the history of science.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

PLUTARCHI
CHAERONENSIS
VARIA SCRIPTA
QUAE
MORALIA VULGO VOCANTUR.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM
ACCURATE EDITA.

EDITIO STEREOTYPA C. TAUCHNITIANA.

TOMUS V.
NOVA IMPRESSIO.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.

1873.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

LIPSIAE.

Impresserunt Metzger & Wittig.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΟΤΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΟΙΣ ΗΓΕΜΟΣΙ ΔΕΙ
ΤΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ ΔΙΑΛΕΓΕΣΘΑΙ.

Σωκρατὸν ἐγκολπίσασθαι, καὶ φίλικαν τιμῇν καὶ
μετιέναι καὶ προσδέχεσθαι καὶ γεωργεῖν, πολλοῖς
μὲν ἰδίᾳ, πολλοῖς δὲ καὶ δημοσίᾳ, χρήσιμον καὶ
ἐγκαρπον γενησομένην, φιλοκάλων ἐστὶ καὶ πολιτι-
κῶν καὶ φιλανθρώπων, οὐχ (ὥς ἔνιοι νομίζουσι) φι-
λοδόξων. ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον, φιλόδοξός ἐστι καὶ
προφοδῆς ὁ φεύγων καὶ φοβούμενος ἀκοῦσαι λιπα-
ρῆς τῶν ἐν ἔξουσίᾳ καὶ θεραπευτικῶς. ἐπεὶ τί φη-
σιν ἀνὴρ θεραπευτικός, καὶ φιλοσοφίας διόμενος;
Σίμων εἰ γένωμαι ὁ σκυτατόμος, ἢ Διονύσιος ὁ
γραμματιστής, ἐκ Περικλέους ἢ Κἀτωνος, ἵνα μοι
προσδιλέγηται καὶ προσκαθίξῃ ὁ Σωκράτης ὡς ἐκεί-
νοις. καὶ Ἀρίστων μὲν, ὁ Χῖος, ἐπὶ τῷ πᾶσι δια-
λέγεσθαι τοῖς βουλομένοις, ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κα-
κῶς ἀκούων, ὥφειλεν, εἶπε, καὶ τὰ θηρία λόγων
συνιέναι κινήτικῶν πρὸς ἄρετήν. ἡμεῖς δὲ φευξού-
μεθα τοῖς δυνατοῖς καὶ ἡγεμονικοῖς, ὥσπερ ἄγριοις
καὶ ἀνημέροις, γίνεσθαι συνήθεις; οὐκ ἀνδριαν-
τοποιός ἐστιν ὁ τῆς φιλοσοφίας λόγος, ὥστ' εἰπὼν

PLUT. MOR. V.

Α

οντα ποιεῖν ἀγάλματα ἐπ' αὐτῆς βαθμίδος ἐσταῶ-
 τα, κατὰ Πίνδαρον· ἀλλ' ἐνεργὰ βούλεται ποιεῖν,
 ὧν ἂν ἄψηται, καὶ πρακτικά καὶ ἐμψυχα, καὶ κη-
 ρητικὰς ὁρμὰς ἐπιτίθῃ καὶ κρίσεις ἀγωγοὺς ἐπὶ τῇ
 ὀφείλειμα, καὶ προαιρέσεις φιλοκάλους, καὶ φρόνημα
 καὶ μέγεθος μετὰ προφότητος καὶ ἀσφαλείας, δι'
 ὧν τοῖς ὑπερέχουσι καὶ δυνατοῖς ὁμιλοῦσιν οἱ πολι-
 τικοὶ προθυμότερον. καὶ γὰρ ἂν ἱατρὸς ἢ φιλόκα-
 λος, ἥδιον ὀφθαλμὸν ἴσεται τὸν ὑπὲρ πολλῶν βλέ-
 ποντα καὶ πολλοὺς φυλάσσοντα· καὶ φιλόσοφος
 ψυχῆς ἐπιμελήσεται προθυμότερον, ἢν ὑπὲρ πολ-
 λῶν φροντίζουσιν ὁρᾷ, καὶ πολλοῖς φρονεῖν καὶ
 φιλοσοφεῖν καὶ δικαιοπραγεῖν ὀφειλοῦσαν. καὶ
 γὰρ εἰ δεινὸς ἦν περὶ ζήτησιν ὑδάτων καὶ συναγω-
 γῇ, ὥσπερ ἱστοροῦσι τὸν Ἡρακλέα καὶ πολλοὺς τῶν
 παλαι, οὐκ ἂν ἐσχαίρει φρεωνυχῶν ἐν ἐσχατιᾷ παρὰ
 Κόρακος πέτρῃ τὴν συβωτικὴν ἐκείνην Ἀρέθουσαν,
 ἀλλὰ ποταμοῦ τινος ἀεγνάους πηγὰς ἀνακαλύπτων
 πόλει τε καὶ στρατοπέδοις καὶ φυτείαις βασιλέων καὶ
 ἄλλοις. ἀκούομεν δὴ Ὀμήρου τὸν Μένω θεοῦ δα-
 ριστὴν ἀποκυλοῦντος· τοῦτο δὲ ἔστιν (ὥς φησιν ὁ
 Πλάτων) ὁμιλητὴν καὶ μαθητὴν. οὐδὲ γὰρ ἰδιώτας,
 οὐδ' οἰκουροὺς, οὐδ' ἀπράκτους, ἤξιον εἶναι θεῶν
 μαθητῶν, ἀλλὰ βασιλεῖς, οἷς εὐβουλίας γενομένης
 καὶ δικαιοσύνης καὶ χρηστότητος καὶ μεγαλοφροσύ-
 νης, πάντες ἑμέλλον ὀφεληθῆσθαι καὶ ἀπολαύειν
 οἱ χρώμενοι. τὸ ἐρύγγιον, τὸ βοτάνιον, λέγουσι
 μῆς αἰγὸς εἰς τὸ στόμα λαβούσης, αὐτὴν τε προῖ-
 τον ἐκείνην καὶ τὸ λοιπὸν αἰπτόλιον ἴστικθαι, μέ-

χρὶς ἂν ὁ αἰπὸς ἐξέλη προσελθὼν· τοιαύτην ἔχουσιν αἱ ἀπόρροιαί τῆς δυνάμειος δέξιτα, πυρὸς δίκην ἐπιτεμομένην τὰ χεινιῶντα καὶ κατασκιδναμένην. καὶ μὴν ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος, ἐὰν μὲν ἰδιώτην ἔνα λάβῃ, χαίροντα ἀπραγμοσύνη, καὶ περιγρᾶφοντα ἑαυτὸν, ὡς κέντρῳ καὶ διαστήματι γεωμετρικῷ, ταῖς περὶ τὸ σῶμα χρεῖαις, οὐ διαδίδωσιν εἰς ἑτέρους, ἀλλ' ἐν ἐνὶ ποιήσας ἐκείνῳ γαλήνην καὶ ἡσυχίαν, ἀπεμαρᾶνθη καὶ συνεξέλιπεν· ἂν δ' ἄρχοντας ἀνδρὸς καὶ πολιτικοῦ καὶ πρακτικοῦ καθάψηται, καὶ τοῦτον ἀναπλήσῃ καλοκαγαθίας, πολλοὺς δι' ἐνὸς ὠφέλησεν, ὡς Ἀναξαγόρας Περικλεῖ συγγενόμενος, καὶ Ἀλωτὶ Πλάτων, καὶ Πυθαγόρας τοῖς πρωτεύουσιν Ἰταλιωτῶν. Κάτων δ' αὐτὸς ἐπλευσεν ἀπὸ στρατείας ἐπ' Ἀθηνόδαρον· καὶ Σκιπίων μετεπέμψατο Παναίτιον, ὅτ' αὐτὸν ἡ σύγκλητος ἐξέπεμψεν,

Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομήν ὑφορῶμενον, ὥς φησι Ποσειδώνιος, τί οὖν ἔδει λέγειν τὸν Παναίτιον; Εἰ μὲν ἥς ἢ Κάστωρ ἢ Πολυδεύκης, ἢ τις ἄλλος ἰδιώτης, τὰ μέσα τῶν πόλεων ἀποδιδράσκεν βουλόμενος, ἐν γωνίᾳ τινὶ καθ' ἡσυχίαν ἀναλύνων συλλογισμοὺς καὶ περιπλέκων φιλοσόφων, ἄσμενος ἂν σε προσεδεξάμην καὶ συνῇ· ἐπεὶ δὲ υἱὸς Αἰμιλίου Παύλου, τοῦ δυσυπάτου, γέγονας, υἱωνὸς δὲ Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ, τοῦ νικησαντος Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον, οὐκ ἂν σοι προσδιαλέξωμαι.

II. Τὸ δὲ λέγειν, ὅτι δύο λόγοι εἰπὲν, ὁ μὲν ἐνδιόθετος, ἡγεμόνος Ἑρμοῦ δῶρον, ὁ δ' ἐν προ-

φορᾷ, διάκτορος καὶ ὀργανικός, ἑωλόν ἐστι, καὶ ὑποπιπτεῖται τῷ· Τουτὶ μὲν ᾗδειν, πρὶν Θέογγιν γε-
γονέναι. ἐκεῖνο δ' οὐκ ἐνοχλήσειεν, ὅτι καὶ τοῦ
ἐνδιαθέτου λόγου καὶ τοῦ προφορικοῦ φιλία τέλος
ἐστὶ, τοῦ μὲν πρὸς ἑαυτὸν, τοῦ δὲ πρὸς ἕτερον. ὁ
μὲν γὰρ εἰς ἀρετὴν διὰ φιλοσοφίας τελευτῶν, σύμ-
φωνον ἑαυτῷ καὶ ἄμεμπτον ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ μεσιτὸν
εἰρήνης καὶ φιλοφροσύνης τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀεὶ παρ-
έχεται τὸν ἄνθρωπον·

Οὐ σιάσεις, οὐ δῆρις ἀναίσιμος ἐν μελέεσσιν·
οὐ πάθος λόγῳ δυσπειθές, οὐχ ὁρμῆς μάχη πρὸς ὁρ-
μὴν, οὐ λογισμοῦ πρὸς λογισμὸν ἐντίβασις, οὐχ ὥς περ
ἐν μεθορίῳ τοῦ ἐπιθυμοῦντος καὶ τοῦ μετανοοῦντος,
τὸ τραχὺ καὶ ταραχῶδες καὶ τὸ ἡδόμενον, ἀλλ' εὐμενῇ
πάντα καὶ φίλα, καὶ ποιοῦντα πλείστον τυγχάνειν
ἀγαθῶν, καὶ ἑαυτῷ χαίρειν ἕκαστον. τοῦ δὲ προ-
φορικοῦ τὴν Μοῦσαν ὁ Πίνδαρος οὐ φιλοκερδῆ φη-
σὶν οὐδ' ἐργάτιν εἶναι πρότερον, οἶμαι δὲ μηδὲ νῦν,
ἀλλ' ἁμουσίᾳ καὶ ἀπειροκαλίᾳ τὸν κοινόν Ἑρμῆν,
ἐμπόλαιον καὶ ἔμμιστον γενέσθαι. οὐ γὰρ ἡ μὲν Ἀφρο-
δίτη ταῖς τοῦ προσπόλου θυγατρῶσιν ἐμνήνεν, αἱ

Πρῶται μῦσαι μηχανήσαντο καταχέειν νεανι-
σκῶν.

ἡ δ' Οὐρανία καὶ Καλλιόπη καὶ ἡ Κλειὴ χαί-
ρουσι τοῖς ἐν ἀργυρίῳ διαδεχομένοις τὸν λόγον. ἀλλ'
ἔμοιγε δοκεῖ τὰ τῶν Μουσῶν ἔργα καὶ δῶρα μάλ-
λον, ἢ τὰ τῆς Ἀφροδίτης, φιλοτήσια εἶναι. καὶ
γὰρ τὸ ἔνδοξον, ὃ τινὲς τοῦ λόγου ποιοῦνται τέλος,
ὡς ἀρχὴ καὶ σπέρμα φιλίας ἡγαπήθη· μᾶλλον δ'

ὅπως οἷγε πολλοὶ κατ' εὐνοίαν τὴν δόξαν τίθενται, νομίζοντες, ἡμᾶς μόνον ἐπαινεῖν, οὓς φιλοῦμεν. ἀλλ' οὗτοι μὲν, ὥς ὁ Ἰζίων διώκων τὴν Ἥραν ὠλισθεν εἰς τὴν νεφέλην, οὕτως ἀντὶ τῆς φιλίας εἰδωλον ἀπατηλὸν καὶ πανηγυρικὸν καὶ περιφροδόμενον ὑπολαμβάνουσιν. ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἂν πολιτείαις καὶ πράξεσιν ἀναστρέφεται, δεήσει δόξης τοσαύτης, ὅση δύναμιν περὶ τὰς πράξεις ἐκ τοῦ πιστεύεσθαι δίδωσιν· οὔτε γὰρ ἡδὺ μὴ βουλομένους, οὔτε ῥήδιον ὠφελεῖν· βούλεισθαι δὲ ποιῆ τὸ πιστεύειν ὥς περ τὸ φῶς μᾶλλον ἐστὶν ἀγαθόν. τοῖς βλέπουσιν ἢ τοῖς βλέπομένοις, οὕτως ἡ δόξα τοῖς αἰσθανομένοις ἢ τοῖς μὴ παρορῶμένοις. ὁ δ' ἀπηλλαγμένος τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν, καὶ συνῶν ἑαυτοῦ, καὶ τῷ ἀγαθὸν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀπραγμοσύνῃ τιθέμενος, τὴν μὲν ἐν ὄχλοις καὶ θεάτροις πάνδημον καὶ ἀναπεπταμένην δόξαν, οὕτως ὥς τὴν Ἀφροδίτην ὁ Ἰππόλυτος ἠπώθεν ἀγνός ὢν ἀσπάζεται, τῆς δὲ γε τῶν ἐπαικῶν καὶ ἐλλογίμων οὐδ' αὐτὸς καταφρονεῖ· πλοῦτον δὲ καὶ δόξαν ἡγεμονικὴν καὶ δύναμιν ἐν φιλίας οὐ διώκει, οὐ μὴν οὐδὲ φεύγει ταῦτα προσόντα μετρίᾳ ἤθει· οὐδὲ γὰρ τοὺς καλοὺς τῶν νέων διώκει καὶ ὠραίους, ἀλλὰ τοὺς εὐαγάγους καὶ κοσμίους καὶ φιλομαθεῖς· οὐδὲ οἷς ὄρα καὶ χάρις συνέπεται καὶ ἄνθος δεδίττεται τὸν φιλόσοφον, οὐδ' ἀποσοβεῖ καὶ ἀπελαύνει τῶν ἀξίων ἐπιμελείας τὸ κάλλος. οὕτως σὺν ἀξίας ἡγεμονικῆς καὶ δυνάμεως ἀνδρὶ μετρίᾳ καὶ ἀστείᾳ προσόδου, οὐκ ἀφέζεται τοῦ φιλεῖν καὶ ἀγαπᾶν, οὐδὲ φοβηθήσεται τὸ αὐλικὸν ἔκδοσιν καὶ θεραπευτικόν.

Οἱ γὰρ Κύπριον φεύγοντες ἀνθρώπων ἄγαν
 Νοσοῦσιν ὁμοίως τοῖς ἄγαν θηρωμένοις.
 καὶ οἱ πρὸς ἔνδοξον οὕτως καὶ ἡγεμονικὴν φιλίαν
 ἔχοντες. ὁ μὲν οὖν ἀπράγμων φιλόσοφος οὐ φεύ-
 ζεται τοὺς τοιούτους, ὁ δὲ πολιτικός καὶ περιέξεται
 αὐτῶν, ἄκουσι μὲν οὐκ ἐνοχλῶν, οὐδ' ἐπιταθμεύ-
 ων τὰ ὧτα διαλέξουσιν ἀκαίροις καὶ σοφιστικαῖς, βου-
 λομένοις δὲ χαίρων καὶ διαλεγόμενος καὶ σχολάζων
 καὶ συνῶν προθύμως.

III. Σπείρω δ' ἄρουραν δώδεχ' ἡμερῶν ὁδὸν
 Βερέκυνθα χῶρον.
 οὗτος εἰ μὴ μόνον φιλογεωργός, ἀλλὰ καὶ φιλάνθρω-
 πος ἦν, ἥδιον ἂν ἔσπειρε τὴν τοσούτους τρέφειν
 δυναμένην, ἢ τὰ Ἀντισθέτους ἐκείνο χωρίδιον, ἦν
 μόλις αὐτῷ αὐτὸ πάλιν ἀνῆρηκας· εἰ δὲ σε ἡρόμην,
 τὴν οἰκουμένην ἔπασαν ἐπιστρέφειν παραιτούμαι.
 καίτοι Ἐπίκουρος τὰγαθὸν ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς ἡ-
 συχίας, ὥςπερ ἐν ἀκλύστα λιμένι καὶ κωφῷ, τιθέ-
 μενος, τοῦ εὖ πάσχειν τὸ εὖ ποιεῖν οὐ μόνον κάλ-
 lion ἀλλὰ καὶ ἥδιον εἶναι φησι. χαρὺς γὰρ οὐδὲν
 οὕτως γόνιμόν ἐστιν ὥς χάρις· ἀλλὰ σαφὲς ἦν ὁ ταῖς
 Χάρισι τὰ ὀνόματα θέμενος, Ἀγλαΐην, καὶ Εὐφρο-
 σύνην, καὶ Θάλικαν· τὸ γὰρ ἀγαλλόμενον καὶ τὸ
 χαίρον ἐν τῷ διδόντι τὴν χάριν πλεῖον ἐστὶ καὶ κα-
 θαρώτερον. διὸ τῷ πῶσχειν εὖ αἰσχύνονται πολλὰ-
 κισ, ἀπὸ δ' ἀγαλλονται τῷ εὖ ποιεῖν· εὖ δὲ ποιοῦσι
 πολλοὺς οἱ ποιοῦντες ἀγαθοὺς, ὧν πολλοὶ δέονται
 καὶ τούναντίον, οἱ αἰὲ διαφθείροντες ἡγεμόνας ἢ
 βασιλεῖς ἢ τυράννους δαίβολοι καὶ συκοφάνται καὶ

κόλακες, ὑπὸ πάντων ἐλαύνονται καὶ κολάζονται, καθάπερ οὐκ εἰς μίαν κύλικα φάρμακον ἐμβάλλοντες θανάσιμον, ἀλλ' εἰς πηγὴν δημοσίᾳ ρέουσαν, ἢ χρωμένους πάντας ὀρώσιν. ὥσπερ οὖν τοὺς Καλλιῶν κομωδομένους κόλακας λέγουσιν. Οὐ πῦρ οὐδ' αἰδήρος οὐδὲ χαλκὸς εἶργει μὴ φοιτᾶν ἐπὶ δειπνῶν, κατὰ τὸν Εὐπόλιν· τοὺς δ' Ἀπολλοδώρου τοῦ τυράννου καὶ Φαλάριδος καὶ Λουσυλίου φίλους καὶ συνήθεις ἀπετυμπάνιζον, ἐστρέβλουν, καὶ ἐνεπέμπουσιν, ἐναγείς ἐποιοῦντο καὶ καταράτους· ὡς ἐκείνων μὲν ἀδικούντων ἓνα, τούτων δὲ πολλοὺς δι' ἑνὸς τοῦ ἄρχοντος· οὕτως οἱ μὲν ἰδιώταις συνόντες, αὐτοὺς ἐκείνους ποιοῦσιν ἑαυτοῖς ἄλγους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ προσηνεῖς· ὁ δ' ἄρχωντος ἡθὺς ἀφαιρῶν μοχθηρὸν, ἢ γνώμην, ἐφ' ᾗ δεῖ, συγκατευθύνων, τρόπον τινὰ δημοσίᾳ φιλοσοφῇ καὶ τὸ κοινὸν ἐπανορθοῦνται, ᾧ πάντες διοικοῦνται. τοῖς ἱερῦσιν αἰδῶ καὶ τιμῇ αἱ πόλεις τέμνουσιν, ὅτι τάχα τὰ παρὰ τῶν θεῶν οὐ μόνον αὐτοῖς καὶ φίλοις καὶ οἰκείοις, ἀλλὰ κοινῇ πᾶσιν αἰτοῦνται τοῖς πολίταις. καίτοι τοὺς θεοὺς οἱ ἱερεῖς οὐ ποιοῦσιν ἀγαθῶν δοτῆρας, ἀλλὰ ταισῦτους ὄντας παρακαλοῦσι· τοὺς δ' ἄρχοντας οἱ συνόντες τῶν φιλοσόφων δικαιότερους ποιοῦσι καὶ μετριώτερους καὶ προθυμότερους εἰς τὸ εὖ ποιεῖν, ὥστε καὶ χαίρειν εἰκὸς ἐστὶ μᾶλλον.

IV. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ λυροποιὸς ἀνὴρ ἥδιον λύραν ἐργάσασθαι καὶ προθυμότερον, μυσθῶν, ὥς ὁ ταύτην κτησάμενος τὴν λύραν μέλλει τὸ Θηβαίων ἄστυ τειχίζειν, ὥς ὁ Ἀμφίων, ἢ τὴν Λακεδαιμονίων

στάσιν παύειν ἐπιδόν καὶ παραμυθούμενος, ὡς
 θαλῆς· καὶ τέκτων ὁμοίως, πηδάλιον δημιουργῶν
 ἡσθῆναι, πυθόμενος, ὅτι τοῦτο τὴν Θειαστοκλέους
 ναυαρχίδα κυβερνήσει προπολεμοῦσαν τῆς Ἑλλάδος,
 ἢ τὴν Πομπηίου τὰ πειρατικὰ καταναυμαχοῦντος.
 τί οὖν αἱ περὶ τοῦ λόγου τὸν φιλόσοφον, διανο-
 οῦμενον, ὡς ὁ τοῦτον παραλαβὼν πολιτικός ἀνὴρ
 καὶ ἡγεμονικός, κοινὸν ὄφελος ἔσται, δικαιοδοτῶν,
 νομοθετῶν, κολάζων τοὺς πονηροὺς, αὖξιν τοὺς
 ἐπιεικεῖς καὶ ἀγαθοὺς; ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ ναυπηγὸς
 ἀστείος ἡδίων ἐργάσασθαι πηδάλιον, πυθόμενος,
 ὅτι τοῦτο τὴν Ἀργὴν κυβερνήσει πᾶσι μέλουσαν· καὶ
 τεκτονικός οὐκ ἂν οὕτω κατασκευάσαι ἄροτρον προ-
 θύμως ἢ ἄμαξαν, ὡς τοὺς ἄξοντας, οἷς ἔμελλε δό-
 λων τοὺς νόμους ἐγχαράξαι. καὶ μὴν οἱ λόγοι τῶν
 φιλοσόφων, εἰς ψυχῆς ἡγεμονικῶν καὶ πολιτικῶν
 ἀνδρῶν ἐγγραφῶσι βεβαίως καὶ κρατήσωσι, νόμων
 δύναμιν λαμβάνουσιν. ἢ καὶ Πλάτων εἰς Σικελίαν
 ἐπικύσιν, ἐλπίζων, τὰ δόγματα νόμους καὶ ἔργα
 ποιῆσειν ἐν τοῖς Λιονυσίου πριγκίμασιν· ἀλλ' εὗρε
 Λιονύσιον, ὥσπερ βιβλίον παλίνηστον, ἥδη μολυ-
 σμῶν ἀνάπλεων, καὶ τὴν βαφὴν οὐκ ἀνιέντα τῆς
 τυραννίδος, ἐν πολλῷ χρόνῳ δευσοποιὸν οὔσαν καὶ
 δυσέκπλυτον· δρομαίους δ' ὄντας ἔτι δεῖ τῶν χρη-
 στῶν ἀντιλαμβάνεσθαι λόγων.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΡΟΣ

ΗΡΕΜΟΝΑ ΑΝΑΙΔΕΤΤΟΝ.

Πλάτωνα Κυρηναῖοι παρεκάλουν νόμους τε γραψάμενον αὐτοῖς ἀπολιπεῖν, καὶ διακοσμήσαι τὴν πολιτείαν· ὁ δὲ παρητήσατο, φήσας, χαλεπὸν εἶναι, Κυρηναίοις νομοθετεῖν οὕτως εὐτυχοῦσιν.

Οὐδὲν γὰρ οὕτω γαῦρον
καὶ τραχὺ καὶ δύσαρκτον,

— Ὡς ἀνὴρ ἔφην

εὐπραγίας δοκούσης ἐπιλαμβανόμενος. διὸ τοῖς ἄρχουσι χαλεπὸν ἐστὶ σύμβουλον περὶ ἀρχῆς γινέσθαι· τὸν γὰρ λόγον ὥσπερ ἄρχοντα παραδέξασθαι φοβοῦνται, μὴ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν τὸ ἀγαθὸν κολούσῃ τῷ καθήκοντι δουλωσάμενος. οὐ γὰρ ἴσασιν τὰ Θεοπόμπου, τοῦ Σπαρτιατῶν βασιλέως, ὃς πρῶτος ἐν Σπάρτῃ τοῖς βασιλεύουσι καταμίξας τοὺς ἑσφόρους, εἴτ' ὀνειδιζόμενος ὑπὸ τῆς γυναικὸς, εἰ τοῖς παισὶν ἐλάττωρα παραδῶσει τὴν ἀρχήν, ἣς παρέλαβε· Μελζόνα μὲν οὖν, (εἶπεν) ὅσῳ καὶ βεβαιώτεραν. τὸ γὰρ σφοδρὸν ἀνεῖς καὶ ἄκρατον αὐτῆς, ἅμα τῷ φθόνῳ διέφυγε τὸν κίνδυνον. καίτοι Θεόπομπος μὲν εἰς ἐτέρον τὸ τῆς ἀρχῆς ὥσπερ θεῖμν

τος μεγάλου ᾧ ἐθρον παροχτευσάμενος, ὅσον ἄλλοις ἔδωκεν, αὐτοῦ περιέκοψεν· ὁ δ' ἐκ φιλοσοφίας τῷ ἄρχοντι πάρεδρος καὶ φύλαξ ἐγκαταίκοιτο. λόγος, ὥσπερ εὐεξίας τῆς δυνάμεως τὸ ἐπισφαλές ἀφαιρῶν, ἀπολείπει τὸ ὑγιαῖνον.

II. Ἀλλὰ τοῦν οὐκ ἔχοντες οἱ πολλοὶ τῶν βασιλέων καὶ ἀρχόντων μιμοῦνται τοὺς ἀτέχνους ἀνδριαντοποιούς, οἳ νομίζουσι, μεγάλους καὶ ἀδρούς φαινεσθαι τοὺς κολοσσούς, ἂν διαβεβηκότας σφόδρα καὶ διατεταμένους καὶ κειρνώτας πλάσωσι καὶ γὰρ οὗτοι βαρύντηι φωνῇ, καὶ βλέμματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ τράπων, καὶ ἀμείλιχ διαίτη, ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητα μιμεῖσθαι δοκοῦσιν, οὐδ' ὅτι οὖν τῶν κολοσσικῶν διαφέροντες ἀνδριάντων, οἳ τὴν ἔξοθιν ἡρωϊκὴν καὶ θεοπρεπῆ μορφήν ἔχοντες, ἐντός εἰσι γῆς μιστοὶ καὶ λίθου καὶ μολύβδου. πλην ὅτι τῶν μὲν ἀνδριάντων ταῦτα τὰ βάρη τὴν ὀρθότητα μόνιμον καὶ ἀκλινῇ διαφυλάττει, οἱ δ' ἀπαίδευτοὶ στρατηγοὶ καὶ ἡγεμόνες, ὑπὸ τῆς ἐντός ἀγνωμοσύνης πολλὰκις σαλεύονται καὶ περιτρέπονται· βάσει γὰρ οὐ κειμένη πρὸς ὀρθὰς ἐξουσίαν ἐποικοδομοῦντες ὑψηλὴν συναποτεύουσι. δεῖ δέ, ὥσπερ ὁ κανὼν αὐτός, ἀστραβῆς γινόμενος καὶ ἀδιάστροφος, οὕτως ἀπευθύνει τὰ λοιπὰ τῇ πρὸς αὐτὸν ἐφαρμογῇ καὶ παραθίσει συνεξομοιῶν, παραπλησίως τὸν ἄρχοντα πρῶτα αὐτὸν τὴν ἀρχὴν κτησάμενον ἐν ἐαντιῷ καὶ κατευθύναντα τὴν ψυχὴν, καὶ καταστησάμενον τὸ ἦθος, οὕτω συναρμόττειν τὸ ὑπήκοον· οὔτε γὰρ ἀπληκτοντός ἐστιν ὀρθοῦν, οὔτε διδάσκειν ἀγροῦντος,

οὔτε κοσμεῖν ἀκοσμοῦντος, ἢ τάττειν ἀτακτοῦντος, ἢ ἄρχειν μὴ ἀρχομένου· ἀλλ' οἱ πολλοὶ κακῶς φρονῶντες οἰοῦνται πρῶτον ἐν τῷ ἄρχειν ἀγαθὸν εἶναι τὸ μὴ ἄρχεσθαι, καὶ ὃ γε Περσῶν βασιλεὺς πάντας ἡγεῖτο δούλους, πλὴν τῆς αὐτοῦ γυναικὸς, ἧς μάλιστα διασπότης ὤφειλεν εἶναι.

III. Τίς οὖν ἄρξει τοῦ ἄρχοντος; ὁ νόμος, ὁ πάντων βασιλεὺς θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων, (ὡς φησι Πίνδαρος) οὐκ ἐν βιβλίοις ἔξω γεγραμμένος, οὐδέ τις ἐξ ὁμολογῶν, ἀλλ' ἐμψυχὸς ὡς ἑαυτῷ λόγος, αἰὲ συνοικῶν καὶ παραφυλάττων, καὶ μηδέποτε τὴν ψυχὴν ἐὼν ἔρημον ἡγεμονίας. ὁ μὲν γὰρ Περσῶν βασιλεὺς ἕνα τῶν κατευναστώων εἶχε πρὸς τοῦτο τεταγμένον, ὥστε ἰωθὲν εἰσιόντα λέγειν πρὸς αὐτόν· Ἀνάστα, ὦ βασιλεῦ, καὶ φροντίζε πραγμαμάτων, ἃν σε φροντίζειν ὁ Μεσοποταμίου ἡθέλησε· τοῦ δὲ πεπαιδευμένου καὶ σαφρονοῦντος ἄρχοντος ἐντός ἐστιν ὁ τοῦτο φθεγγόμενος αἰὲ καὶ παραμελεούμενος. Πολέμων γὰρ ἔλεγε, τὸν Ἑρώτα εἶναι θεῶν ὑπηρεσίαν εἰς νέων ἐπιμέλειαν· ἀληθέστερον δ' ἂν τις εἴποι, τοὺς ἄρχοντας ὑπηρετεῖν θεῶν πρὸς ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν, ὅπως ὡς θεὸς δίδωσιν ἀνθρώποις καλῶν καὶ ἀγαθῶν τὰ μὲν νέμωσι, τὰ δὲ φυλάττωσιν.

Ὅρᾳς τὸν ὑποῦ τὸνδ' ἄπειρον αἰθέρα,

Καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὕγραῖς ἐν ἀγκάλαις;

ὁ μὲν καθέσθιν ἀρχαῖς σπερμάτων προσηκόντων, γῆ δ' ἀναδίδωσιν· αὖξεται δὲ τὰ μὲν ὄμβροις, τὰ δ' ἀνέμοις, τὰ δ' ἀστροῖς ἐπιθαλάπνευτα καὶ σιλήνη·

κοσμεῖ δὲ ἥλιος ἅπαντα, καὶ πᾶσι τοῦτο δὴ τὸ παρ'
αὐτοῦ φίλτρον ἐγκεράννυσιν. ἀλλὰ τῶν τοσούτων
καὶ τηλικούτων, ἃ θεοὶ χαρίζονται, δώρων καὶ
ἀγαθῶν οὐκ ἔστιν ἀπόλαυσις, οὐδὲ χρήσις ὀρθῇ δι-
χα νόμου καὶ δίκης καὶ ἄρχοντος. δίκη μὲν οὖν
νόμου τέλος ἐστίν· νόμος δὲ, ἄρχοντος ἔργον· ἄρ-
χων δὲ, εἰκὼν θεοῦ τοῦ πάντα κοσμοῦντος· οὐ
Φειδίου δεόμενος πλάττοντος, οὐδὲ Παλυκλείτου
καὶ Μύρωνος, ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα θεῷ
δι' ἀρετῆς καθιστᾷ, καὶ δημοσίων ἀγαλμάτων τὸ
ἡδίστον ὀφθῆναι καὶ θεοπρεπέστατον. οἷον δὲ ἥ-
λιον ἐν οὐρανῷ περικαλλῆς εἶδωλον ἑαυτοῦ καὶ σπλη-
νην ὁ θεὸς ἐνίδρυσε, τοιοῦτον ἐν πόλεσι μέμημα
καὶ φέγγος ἄρχων,

— Ὅστε θεουδής

Εὐδικίας ἀνέχῃσι. —

τοιούτῃ θεοῦ λόγον ἔχων διάνοιαν, οὐ σκηπτρον,
οὐδὲ κεραινὸν, οὐδὲ τρίκιναν, ὥς ἐνιοὶ πλάττου-
σιν ἑαυτοὺς καὶ γράφουσιν, τῷ ἀντιτίκῳ ποιοῦντες
ἐπίφθορον τὸ ἀνόητον· νεμεσῶ γὰρ ὁ θεὸς τοῖς
ἔπομιμουμένοις βροντὰς καὶ κεραινοὺς καὶ ἄκτινο-
βολίας· τοὺς δὲ τὴν ἀρετὴν ζηλοῦντας αὐτοῦ, καὶ
πρὸς τὸ καλὸν καὶ φιλικὸν ἄφομοιούντας ἑαν-
τοὺς, ἡδόμενος ἀΐξει, καὶ μεταδίδωσι τῆς περὶ αὐ-
τὸν εὐνομίας καὶ δίκης καὶ ἀληθείας καὶ προκρίτης
ᾧν θεοῦτερον οὐ πῦρ ἐστίν, οὐ φῶς, οὐχ ἥλιον
δρόμος, οὐκ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις ἄστρων, οὐ τὸ
αἰδίδιον καὶ ἀθάνατον. οὐ γὰρ χρόνος ζωῆς ὁ θεὸς
εὐδαίμων, ἀλλὰ τῆς ἀρετῆς τῷ ἄρχοντι· τοῦτο
γὰρ θεῖόν ἐστι, καλὸν δ' αὐτῆς καὶ τὸ ἀρχόμενον.

IV. Ἀνάξαρχος μὲν οὖν ἐπὶ τῷ Κλείτου φόνῳ
 δεινοπαθοῦντα παραμυθούμενος Ἰλέξανδρον, ἔφη,
 καὶ τῷ Διὶ τὴν Δίκην εἶναι, καὶ τὴν Θέμιν παρὶ-
 δρους. ἵνα πᾶν πραττόμενον ὑπὸ βασιλέως θεμιτὸν
 δοκῇ καὶ δίκαιον· οὐκ ὀρθῶς, οὐδ' ὠφελίμως, τὴν
 ἐφ' οἷς ἡμάρτε μετάνοιαν αὐτοῦ τῷ πρὸς τὰ ὅμοια
 θαρρύνειν ἰόμενος. εἰ δὲ δεῖ ταῦτ' εἰκάζειν, ὁ μὲν
 Ζεὺς οὐκ ἔχει τὴν Δίκην πάρεδρον, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη
 καὶ Θέμις ἐστὶ, καὶ νόμων ὁ πρὸςβύτατος καὶ τε-
 λειωτάτος. οἱ παλαιοὶ οὕτω λέγουσι καὶ γράφουσι
 καὶ διδάσκουσιν, ὥς ἄνευ δίκης ἄρχειν μηδὲ τοῦ
 Διὸς καλῶς δυναμῖνον· ἡ δὲ γε παρθένος ἐστὶ, καθ'
 Ἡαίοδον, ἀδικόφθορος, αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης καὶ
 ἀφελείας σύννοκος· θένει αἰδοίους προσαγορεύουσαι
 τοὺς βασιλεῖς· μάλιστα γὰρ αἰδιῖσθαι προσήκει τοῖς
 ἡκιστα φοβουμένοις. φοβῆσθαι δὲ δεῖ τὸν ἄρχοντα
 τοῦ παθεῖν κακῶς μᾶλλον τὸ ποιῆσαι· τοῦτο γὰρ
 αἰτιὸν ἐστὶν ἐκείνου, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ φόβος τοῦ
 ἄρχοντος φιλόανθρωπος καὶ οὐκ ἰσχυρῆς, ὑπὲρ τῶν
 ἀρχομένων διεδίεσθαι, μὴ λάθωσι βλαβέντες,

Ἦς δὲ κύνας περὶ μῆλα θυωρήσονται ἐν αὐλῇ,

Θηρὸς ἀκούσαντες κρατερόφρονος,
 οὐχ ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν φυλαττομένων. ὁ
 δ' Ἐπαμινώνδας εἰς ἐορτὴν τινα καὶ πότον ἀναιμέ-
 νως τῶν Θηβαίων ἑνέρτων, μόνος ἐφώδευσεν τὰ ὄπλα
 καὶ τὰ τείχη, νῆφειν, λέγων, καὶ ἀγρυπνεῖν, ὅπως
 ἐξῇ τοῖς ἄλλοις μεθύειν καὶ καθυῖναι. καὶ Κά-
 των ἐν Ἰούκῃ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀπὸ τῆς ἡμέρας
 ἐκέρουτε πέμπειν ἐπὶ θάλατταν· καὶ ἱμβιβάσας,

εὐπλοῖαν εὐξάμενος ὑπὲρ αὐτῶν, εἰς οἶκον ἐπανελθὼν, ἑαυτὸν ἀπέσφαξε· διδάξας, ὑπὲρ τίνων δεῖ τὸν ἄρχοντα τῷ φόνῳ χαρῆσθαι, καὶ τίνων δεῖ τὸν ἄρχοντα καταφρονεῖν. Κλέαρχος δὲ, ὁ Ποντικός τυράννος, εἰς κιβωτὸν ἐνδυσόμενος, ὥσπερ ὄφις, ἐκάθευδε. καὶ Ἀρίστιππος, ὁ Ἀρχεῖος, εἰς ὑπερῶν οἶκημα θύραν ἔχον ἐπιρύακτῃν, ἧς ἐπάνω τιθᾶς τὸ κλινίδιον, ἐκάθευδε μετὰ τῆς ἑταίρας· ἥ δὲ μήτηρ ἐκείνης ὑφείλκε κάτωθεν τὸ κλιμάκιον, εἴτα ἡμέρας πάλιν προσετίθει φέρονσαι. πῶς οὗτος, οἰεσθε, τὸ θέατρον ἐπεφρίκει, καὶ τὸ ἀρχεῖον, τὸ βουλευτήριον, τὸ συμπόσιον, ὃ τὸν θάλαμον ἑαυτοῦ δεσμοστήριον πεποιηκώς; τῷ γὰρ ὄντι διδασιν οἱ βασιλεῖς ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων, οἱ δὲ τυράννοι τοὺς ἀρχομένους· διὸ τῇ δυνάμει τὸ δέος συναυξοῦσι· πλείονων γὰρ ἀρχοντες πλείονας φοβοῦνται.

V. Οὐ γὰρ εἰκὸς οὐδὲ πρόπον, (ὥσπερ ἔνιοι φιλόσοφοι λέγουσι) τὸν θεὸν ἐν ὕλῃ πάντα πασχοῦσθαι καὶ πράγμασι μυρίας δεχομένοις ἀνέγκας καὶ τύχας καὶ μεταβολάς, ὑπάρχειν ἀναμειγμένον. ἀλλ' ἡμῖν ἄνω παύ περὶ τὴν αἰὲ κατὰ ταυτὰ οὕτω φύσιν ἔχουσαν ἰδρυμένος ἐν βάθροις ἁγίοις, ἧ, φησι Πλάτων, εὐθείᾳ περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος· οἷον δὲ ἥλιον ἐν οὐρανῷ μέγιστον τὸ περικαλλέες αὐτοῦ δι' ἐσόπτρου εἰδωλον ἀναφαίνεται τοῖς ἐκείνον ἐνορᾶν δι' αὐτοῦ δυνατοῖς, οὕτω τὸ ἐν πόλεσι φέγος εὐδικίας καὶ λόγον τοῦ περὶ αὐτὴν ὥσπερ εἰκόνα κατέστησιν, ἣν οἱ μακάριοι καὶ σόφρονες ἐκ φιλοσοφίας ἀνυπόφρονται, πρὸς τὸ κάλλιστον τῶν πρα-

γμάτων πλάττοντες ἑαυτούς. ταύτην δ' οὐδὲν ἐμποιεῖ τὴν διάθεσιν, ἢ λόγος ἐκ φιλοσοφίας παραγε-
νόμενος· ἵνα μὴ πάσχωμεν τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὃς
ἐν Κορίνθῳ Διογένην θρασυάμενος, καὶ δι' εὐφύλιαν
ἀγαπήσας καὶ θανατώσας τὸ φρόνημα καὶ τὸ μέγε-
θος τοῦ ἀνδρός, εἶπεν· Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἦμην,
Διογένης ἂν ἦμην· ὀλίγου δέων εἰπεῖν τὴν περὶ αὐτὸν
εὐτυχίαν καὶ λαμπρότητα καὶ δύναμιν, ὥς κώλυσεν
ἀρετῆς καὶ ἀσχολίαν βαρυνόμενος, καὶ ζηλοτυπῶν
τὸν τρίβωνα καὶ τὴν πήραν, ὅτι τοῦτοις ἦν ἀνίκη-
τος καὶ ἀνάλωτος Διογένης, οὐχ, ὥς ἐκείνος, ὅπλοις
καὶ ἵπποις καὶ σφίρσαις. ἔξῃ οὖν φιλοσοφοῦντι
καὶ τῇ διαθήσει γίνεσθαι Διογένην, καὶ τῇ τύχῃ
μένειν Ἀλέξανδρον, καὶ διὰ τοῦτο γενέσθαι Διογέ-
νην μᾶλλον, ὅτι ἦν Ἀλέξανδρος, ὥς πρὸς τύχην με-
γάλῃν πολὺ πνεῦμα καὶ σάλον ἔχουσαν, ἔρματος
πολλοῦ καὶ κυβερνήτου μεγάλου διόμενον.

VI. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀσθενέσι καὶ τοῖς ταπει-
νοῖς καὶ ἰδιώταις, τῷ ἀδυνατῶι μινύμενον τὸ ἀνό-
ητον εἰς τὸ ἀναμάρτητον τελευτᾷ, ὥσπερ ἀνέλθαι
φαιύλοισι τις ἄνοια τὴν ψυχὴν διαταράττει, συνεξ-
αναστῆναι ταῖς ἐπιθυμίαις μὴ δυναμένην· ἡ δ' ἐξ-
ουσία παραλαβοῦσα τὴν κακίαν, πύρρα τοῖς πάθει
προσιθήσεται· καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου ἀληθές ἐστιν.
ἔφη γάρ, ἀπὸ λαβεῖν μάλιστα τῆς ἀρχῆς, ὅταν τα-
χέως, ἃ βούλεται, ποιῇ. μέγας οὖν ὁ κίνδυνος,
βούλεσθαι, ἃ μὴ δεῖ, τὸν, ἃ βούλεται, ποιεῖν δυ-
νάμενον.

Αὐτίκ' ἐπειτὰ γε μῦθος ἔην, τετέλεστο δὲ ἔργον.

ἔξῃν ἢ κακία διὰ τῆς ἐξουσίας δρομον ἔχουσα, πᾶν πάθος ἐξωθεῖ, ποιοῦσα τὴν ὀργὴν, φόρον. τὸν ἔρωτα, μοιχείαν· πλεονεξίαν, δήμευσιν.

Αὐτίκ' ἐπειθ' αἶμα μῦθος ἔην,
καὶ ἀπόλωλεν ὁ προσκρούσας· ὑπόνοια, καὶ τέθνηκεν ὁ διαβληθείς. ἀλλ' ὥσπερ οἱ φυσικοὶ λέγουσι, τὴν αὐτοραπὴν τῆς βροτῆς ὑστέραν μὲν ἐκπίπτειν, ὡς αἷμα τραύματος, προτέραν δὲ φαίνεσθαι, τὸν μὲν φόρον ἐκδεχομένης τῆς ἀκοῆς, τῷ δὲ φωτὶ τῆς ὀψεως ἀπαντήσης· οὕτως ἐν ταῖς ἀρχαῖς φθάνουσιν αἱ κολάσεις τὰς κατηγορίας, καὶ προεκπίπτουσιν αἱ καταδίκαι τῶν ἀποδείξεων.

Ἐκεῖ γὰρ ἤδη θυμὸς οὐκ ἔξ' ἀντέχει,
Θινῶδες ὡς ἀγκιστρον ἀγκύρας σάλον,
ἂν μὴ βάρος ἔχων λογισμὸς ἐπιθλήβῃ καὶ πιεῇ τὴν ἐξουσίαν, μιμουμένον τὸν ἥλιον τοῦ ἀρχοντος, ὅς ὅταν ὕψωμα λάβῃ μέγιστον, ἐξαρθεῖς ἐν τοῖς βορείοις, ἐλάχιστα κινεῖται, τῷ σχολαιωτέρῳ τὸν δρόμον εἰς ἀσφαλὲς καθιστάμενος.

VII. Οὐδὲ γὰρ λαθεῖν οἶδν τε τὰς κακίας ἐν ταῖς ἐξουσίαις· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπιληπτικούς, ἂν ἐν ψυχῇ τινὲ γίνωνται καὶ περιενηχθῶσιν, ἱλιγγος ἴσχει καὶ σάλος, ἐξελέγχων τὸ πάθος αὐτῶν, τοὺς δ' ἀπαιδεύτους καὶ ἀμαθεῖς ἢ τύχῃ μικρὸν ἐκκουφίσασα πλούτοις τισὶν ἢ δόξαις ἢ ἀρχαῖς μετώρους γενομένους, εὐθύς ἐπιδείκνυσιν πίπτοντας· μᾶλλον δὲ, ὥσπερ τῶν κενῶν ἀγγείων οὐκ ἂν διαγνοῖς τὸ ἀκέραιον καὶ πεπονηκὸς, ἀλλ' ὅταν ἐγγίης, φαίνεται τὸ ῥέον. οὕτως αἱ σαθραὶ ψυχαὶ τὰς ἐξουσίας

μὴ στέγουσai, ψέουσιν ἔξω ταῖς ἐπιθυμίαις, ταῖς
 ὀργαῖς, ταῖς ἀλαζονείαις, ταῖς ἀπειροκαλίαις. καὶ
 τί δεῖ ταῦτα λέγειν; ὅπου καὶ τὰ μικρότατα τῶν
 ἐλλειμμάτων περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς καὶ ἐνδόξους συκο-
 φαντιέται. Κίμωνος ἦν ὁ οἶτος διαβολή· Σκι-
 πίωνος ὁ ὕπνος. Δεύκολλος ἐπὶ τῷ δειπνεῖν πολυ-
 τελέστερον, ἥκους κακῶς.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΙ

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ ΠΟΛΙΤΕΤΤΕΩΝ.

Ὅτι μὲν, ὃ Εὐφανεῖς, ἐπαινέτης ὢν Πινδάρου,
 πολλάκις ἔχεις διὰ στόματος, ὥς εἰρημένον εὖ καὶ
 πιθανῶς ὑπ' αὐτοῦ

Τιθεμένων ἀγώνων

Πρόφρασις ἀρετῶν

Εἰς αἰπὺν ἔβαλε οὐδόν,

οὐκ ἀγνοοῦμεν. ἐπειδὴ δὲ πλείστας αἱ πρὸς τοὺς
 πολιτικοὺς ἀγῶνας ἀποκινήσεις καὶ μαλακίαι προφά-
 σεις ἔχουσai, τελευταίαν ὥσπερ τὴν ἀφ' ἱερῆς ἐπά-
 γουσαι ἡμῖν τὸ γῆρας, καὶ μάλιστα δὴ τοῦτη τὴ
 φιλότιμον ἀμβλύνειν καὶ δυσωπεῖν δοκοῦσαι, πεί-
 θουσιν, εἶναι τινα πρέπουσαν οὐκ ἀθλητικῆς μό-
 νον ἀλλὰ καὶ πολιτικῆς περιόδου κατάλυσιν· οἷο-

PLVT. MOR. V.

B

μαι δεῖν, ἃ πρὸς ἑμαυτὸν ἐκάστοτε λογίζομαι, καὶ πρὸς αἱ διελθεῖν περὶ τῆς πρεσβυτικῆς πολιτείας· ὅπως μὴ δέτερος ἀπολείψει τὴν μακρὰν συνοδίαν μέχρι δεῦρο κοινῇ προερχομένην, μὴ δὲ τὸν πολιτικὸν βίον, ὥσπερ ἡλικιώντην καὶ συνήθη φίλον ἀπορρίψας, μεταβάλλεται πρὸς ἄλλον ἀσυνήθη, καὶ χρόνον οὐκ ἔχοντα συνήθη γενέσθαι καὶ οἰκεῖον· ἀλλ' ἐμμενοῦμεν, οἷς ἀπ' ἀρχῆς προειλόμεθα, ταυτὸ τοῦ ζῆν καὶ τοῦ καλῶς ζῆν ποιησάμενοι πέρας· εἴγε δὴ μὴ μέλλομεν ἐν βραχεῖ τῷ λειπομένῳ τὸν πολὺν ἐλέγχειν χρόνον, ὥς ἐπ' οὐδενὶ καλῷ μάτην ἀνηλωμένον. οὐ γὰρ ἡ τυραννὶς (ὥς τις εἶπε Διονυσίῳ) καλὸν ἐντάφιον· ἀλλ' ἐκείνῳ γε τὴν μοναρχίαν μετὰ τῆς ἀδικίας τόγε μὴ παύσασθαι, συμφορὰν τελειώσαν ἐποίησε· καὶ καθὼς Διογένης ὕστερον ἐν Κορίνθῳ τὸν νῖδον αὐτοῦ θεασάμενος ἰδιώτην ἐκ τυράννου γεγεννημένον. Ὡς ἀναξίως, (εἶπε) Διονύσιε, σεαυτοῦ πρῶτεις· οὐ γὰρ ἐνταῦθά σε μεθ' ἡμῶν ἴδει ζῆν ἐλευθέρως καὶ ἀδεῶς, ἀλλ' ἐκεῖ τοῖς τυραννείοις ἐγκατακοδομημένον, ὥσπερ ὁ πατήρ, ἄχρι γῆρας ἐγκαταβῖωσαι. πολιτεία δὲ δημοκρατικὴ καὶ νόμιμος ἀνδρὸς εἰθισμένου παρέχειν αὐτὸν οὐχ ἥττον ἀρχόμενον ὠφελίμως ἢ ἀρχοντα, καλὸν ἐντάφιον, ὥς ἀληθῶς τὴν ἀπὸ τοῦ βίου δόξαν τῷ θανάτῳ προστίθῃσι. Τοῦτο γὰρ

ἔσχατον δύναιτο κατὰ γῆς,
ὥς φησι Σιμωνίδης, πλὴν ὧν προαποθνήσκει τὸ φιλόκτατον καὶ φιλόκαλον, καὶ προαπανθεῖ τῆς τῶν ἀναγκαίων ἐπιθυμίας ὁ τῶν καλῶν ἕπλος, ὥς

τὰ πρακτικὰ μέρη καὶ θεῖα τῆς ψυχῆς ἐξιτηλότερα τῶν παθητικῶν καὶ σωματικῶν ἐχοῦσης. ὅπερ οὐδὲ λέγειν καλὸν, οὐδ' ἀποδεχέσθαι τῶν λεγόντων, ὡς κερδαίνοντες μόνον οὐ κοπιῶμεν· ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ Θουκυδίδου παρέχει ἐπὶ τὸ βέλτιον, μὴ τὸ φιλότιμον ἀγῆρω μόνον ἡγουμένους, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικόν· ὃ καὶ μύρμηξιν ἄχρι τέλους παραμένει καὶ μελέτῃς· οὐδὲις γὰρ εἶδεν ὑπὸ γῆρας κηφῆνα γενομένην μέλιτταν, ὥσπερ ἔναι τοὺς πολιτικοὺς ἀξιούσιν, ὅταν παρακμάσωσιν, οἵ-κοι σιτουμένους καθῆσθαι καὶ ἀποκίεσθαι, καθάπερ ἰῶ σίδηρον, ὑπ' ἀργίας τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν σβεννυμένην περιορῶντας. ὁ γὰρ Κίτων ἔλεγεν, ὅτι πολλὰς ἰδίας ἔχοντι τῷ γῆρας κῆρας οὐ δεῖ τὴν ἀπὸ τῆς κακίας ἐκόντας ἐπάγειν αἰσχύνην. πολλῶν δὲ κακῶν οὐδεμιᾷς ἦτιον ὑπράξια καὶ δειλία καὶ μαλακία κατασχύρουναι ἄνδρα πρεσβύτην, ἐκ πολιτικῶν ἀρχείων καταδυνάμετον εἰς οἰκουρίαν γυναικῶν· ἢ καὶ ἄγρῶν ἐφορῶντι καλυμητρίας καὶ θεριστάς.

Ὁ δ' Οὐδίπους ποῦ καὶ τὰ κλεῖν' αἰνίγματα, τὸ μὲν γὰρ ἐν γῆρας πολιτείας ἄρχεσθαι, καὶ μὴ πρότερον, (ὥσπερ Ἐπιμενίδην λέγουσι κατακοιμηθέντα νεανίαν, ἐξέρχεσθαι γέροντα μετὰ πεντήκοντα ἔτη), οὕτω μακρὴν καὶ συμβεβηκυῖαν ἡσυχίαν ἀποθέμενον, ἐμβαλεῖν ἑαυτὸν εἰς ἀγῶνας καὶ ἀσχολίας, ἀΐθλη καὶ ἀγύμναστον ὄντα, καὶ μήτε πράγμασιν ἐνωμιληκότα πολιτικοῖς, μήτ' ἀνθρώποις, ἴσως ἂν αἰτιωμένῳ τινὶ παράσχοι τὸ τῆς Πυθίας εἶπεν· Ὅψι μ' ἤλθεις, ἀρχὴν καὶ δημαγωγίαν διζή-

μέρος, καὶ παρ' ὧσαν στρατηγίου κόπτις θύραν, ὥσπερ τις ἀτεχνότερος ὢν νύκτωρ ἐπὶ κωμος ἀφινόμενος ἢ ξένος, οὐ τόπον οὐδὲ χώρην, ἀλλὰ βίον, οὐ μὴ πεπειρασαι, μεταλλάττων. τὸ γὰρ,

— Πόλις ἄνδρα διδάσκει,
κατὰ Σιμωνίδην, ἀληθές ἐστιν ἐπὶ τῶν ἔτι χρόνον ἔχόντων μεταδιδασθῆναι καὶ μεταμαθεῖν μάθημα, διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ πραγμάτων μόλις ἐκπονούμενον, ἄνπερ ἐν καιρῷ φύσει ἐπιλάβῃται, καὶ πάρον ἐνεγκεῖν καὶ δυσημερίαν εὐκόλως δυναμένης. ταῦτα δόξει τις μὴ κακῶς λέγεσθαι πρὸς τὸν ἀρχόμενον ἐν γῆρᾳ πολιτεύς.

II. Καίτοι τούναντίον δοῶμεν ὑπὸ τῶν νοῦν ἔχόντων τὰ μειράκια καὶ τοὺς νέους ἀποτρεπομένους τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν· καὶ μαρτυροῦσιν οἱ νόμοι διὰ τοῦ κήρυκος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, οὐκ Ἀλκιβιάδης οὐδὲ Πυθίας ἀνιστάντες ἐπὶ τὸ βῆμα πρώτους, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότας, λέγειν καὶ συμβουλεύειν παρακαλοῦντες· οὐ γὰρ τοσαῦτον ἀήθεια τόλμης καὶ τριβῆς ἔνδεικα καὶ προτροπαιον ἐκάστω στρατιωτῶν. ὁ δὲ Κάτων, μετ' ὀγδοήκοντα ἔτη δίκην ἀπολογούμενος, ἔφη, χαλεπὸν εἶναι, βεβιωκότα μετ' ἄλλων, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι. Καίσαρος δὲ, τοῦ καταλέσαντος Ἀντώνιον, οὕτι μικρῶν βασιλικιώτερη καὶ δημόφελέστερα γενέσθαι πολιτεύματα πρὸς τῇ τελευτῇ πάντες ὁμολογοῦσιν· αὐτὸς δὲ τοὺς νέους ἔθισαι καὶ νόμοις ἀνστηρῶς σφραγισῶν, ὡς ἐθορυβήθησαν· Ἀκούσατε (εἶπε) νέοι, γέροντες, οὐ νέου γέροντες ἤκουον. ἡ δὲ Περικλέους

πολιτεία τὸ μέγιστον ἐν γῆρα κράτος ἔσται, ὅτε καὶ τὸν πόλεμον ἄρσασθαι τοὺς Ἀθηναίους ἔπιστα· καὶ προθυμουμένων οὐ κατὰ καιρὸν μάχεσθαι πρὸς ἑξακισμυρίους ὀπλίτας, ἐνέστη καὶ δικαίωσε, μόνον τὰ ὅπλα τοῦ δήμου καὶ τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν ἀποσφραγισάμενος. ἀλλὰ μὴν ἂ γε Ξενοφῶν περὶ Ἀγησιλάου γέγραπεν, αὐτοῖς ὀνόμασιν ἱξίον ἐστι παραθέσθαι. Ποίας γὰρ (φησὶ) νεότητος οὐ κρεῖττον τὸ ἐκείνου γῆρας ἐφάνη; τίς μὲν γὰρ τοῖς ἐχθροῖς ἀκμάζων οὕτως φοβερὸς ἦν, ὥς Ἀγησίλαος τὸ μέγιστον τοῦ αἰῶνος ἔχων; τίς δ' ἐκποδὼν γε νομένου μᾶλλον ἡσθησαν οἱ πολέμιοι, ἢ Ἀγησιλάου, καίπερ γηραιοῦ τελευτήσαντος; τίς δὲ συμμάχοις θάρρος παρέσχεν, ἢ Ἀγησίλαος, καίπερ ἤδη πρὸς τὸ τέρμα τοῦ βίου ὢν; τίνα δὲ νέον οἱ φίλοι πλέον ἐπόθησαν, ἢ Ἀγησίλαον γηραιὸν ἀποθανόντα;

III. Εἴτ' ἐκείνους μὲν τηλικαῦτα πράττειν ὁ χρόνος οὐκ ἐκώλυεν, ἡμεῖς δὲ οἱ νῦν τρυφῶντες ἐν πολιτείαις, μὴ τυραννίδα, μὴ πόλεμόν τινα, μὴ πολιτοκλίαν ἐχούσαις, ἀπολέμους δὲ ἀμίλλας, καὶ φιλοτιμίας νόμῳ τὰ πολλὰ καὶ λόγῳ μετὰ δίκης περινομένας, ἀποδωλιῶμεν; οὐ μόνον στρατηγῶν τῶν τότε καὶ δημαγωγῶν, ἀλλὰ καὶ ποιητῶν καὶ σοφιστῶν καὶ ὑποκριτῶν ὁμολογοῦντες εἶναι κακίους· ἢ γε Σιμωνίδης μὲν ἐν γῆρα χοροῖς ἐνίκα, καὶ τοῦ πύργου μαθητὴς δηλοῖ τοῖς τελευταίοις ἔπαισι·

Ἀμφὶ διδασκαλίῃ δὲ Σιμωνίδῃ ἔσπετο κῦδος

Ὀγδωκονταεῖτε, παιδὶ Λεωπρέπτος.

Σοφοκλῆς δὲ λέγεται μὲν ὑπὸ τῶν νύων παραιοῖας

δίῃν φεδῶν, ἀναγνῶναι τὴν ἐν Οἰδίποδι τῷ ἐπὶ
Κολωνοῦ πάροδον, ἣ ἐστὶν ἀρχή·

Εὐείπου ξέγε τᾶσδε χώρας

Ἴκου τὰ κράτιστα γῆς ἑπαυλα,

Τὸν ἀργῆτα Κολωνόν,

Ἐνθα λίγεια μινύρεται

Θαμίζουσα μάλιστα ἀηδῶν

Χλωραῖς ὑπὸ βάσσαις.

Θαυμασταῦ δὲ τοῦ μέλους φανέντος, ὅσπερ ἐκ θεά-
τρου, τοῦ δικαστηρίου προπεμφθῆναι μετὰ κρότου
καὶ βοῆς τῶν παρόντων. τοῦτ' δὲ δημολογουμένως
Σοφοκλέους ἐστὶ τὸ ἐπιγραμμάτιον·

Ωἶδ' ἢν Ἡροδότῳ τεύξε Σοφοκλῆς ἐτέων ὦν

Πέντ' ἐπὶ πεντήκοντα.

Φιλήμονα δέ, τὸν κωμικόν, καὶ Ἀλεξίν ἐπὶ τῆς σκη-
νῆς ἀγωνιζομένους καὶ στεφανουμένους ὁ θάνατος
κατέλαβε. Πῶλον δέ, τὸν τραγικόν, Ἐρατοσθέ-
νης καὶ Φιλόχορος ἱστοροῦσιν ἐβδομήκοντα ἔτη γε-
γεννημένον, ὁκτὼ τραγωδίας ἐν τέσσαρσιν ἡμέραις
διαγωνίσασθαι μικρὸν ἔμπροσθεν τῆς τελευτῆς.

IV. Ἄρ' οὖν οὐκ αἰσχρόν ἐστι, τῶν ἀπὸ σκηνῆς
γερόντων τοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγεννεστέρους δοῦ-
σθαι, καὶ τῶν ἱερῶν ὡς ἀληθῶς ἐξισταμένους ἀγῶ-
νων, ἀποτίθεσθαι τὸ πολιτικὸν πρόσωπον, οὐκ οἶδα
ὅποσον ἀντιμεταλαμβάνοντας; καὶ γὰρ τὸ τῆς γεωρ-
γίας ἐκ βασιλικοῦ, ταπεινόν· ὅπου γὰρ ὁ Δημο-
σθένης φησὶν ἀνάξια πάσχειν τὴν παράλον ἱερὴν οὖ-
σαν τριήρη, ξύλα καὶ χάρακας καὶ βοσκήματα τοῖς
Μειδῆσι παρακομίζουσας, ἣ πού πολιτικὸς ἀνὴρ ἀγῶ-

ποθεσίας καὶ βοιωταρχίας καὶ τὰς ἐν Ἀμφικτιόσσι
 προεδρίας ἀπολείπων, εἴτα ὁρώμενος ἐν ἡλίφτων καὶ
 στεμφύλων διαμετρήσει, καὶ πόκοις προβάτων, οὐ
 παντάπασι δόξει τοῦτο δὴ τὸ καλούμενον ἵππου
 γῆρας ἐπάγεσθαι, μηδενὸς ἀναγκάζοντος; ἐργασίας
 γὰρ μὴν βαναύσου καὶ ἄγοραίᾳς ἀπτεσθαι μετὰ πο-
 λιτείας, ὅμοιον ἐστὶ τῷ γυναικὸς ἐλευθέρῃ καὶ σώ-
 φρονος ἔνδυμα περισπᾶσαντα καὶ περιζώμα δόντα,
 συνέχειν ἐπὶ καπηλείου· καὶ γὰρ τῆς πολιτικῆς ἀρε-
 τῆς οὕτως ἀπόλλυται τὸ ἄξιωμα καὶ τὸ μέγιστος
 πρὸς τινος οἰκονομίας καὶ χρηματισμοῦ ἀγομένης.
 ἂν δὲ (ὅπερ λοιπὸν ἐστὶ) ὀφιστώνας καὶ ἀπολαύσεις
 τὰς ἡδυπαθείας καὶ τὰς τρυφὰς ὀνομάζοντες, ἐν
 ταύταις μαραινόμενον ἡσυχῇ παρακαλοῖσι γηράσκειν
 τὸν πολιτικόν, οὐκ οἶδα, ποτέρα δύειν εἰκότων αἰ-
 σχρῶν πρόπειν δόξει μᾶλλον ὁ βίος αὐτοῦ· πότερον
 ἀφροδίσια ταύταις ἄγουνσι, πάντα τὸν λοιπὸν ἤδη
 χρόνον οὐκ ἐν λιμένι τὴν ναὺν ἔχουσιν, ἀλλ' ἐπιπλέου-
 σαν ἀπολείπουσιν· ἢ καθάπερ ἔμοι τὸν Ἡρακλεῖα
 παίζοντες οὐκ εὖ γράφουσιν, ἐν Ὀμφάλῃς προκω-
 τοφόρον ἐνδιδόντα Λυδαῖς θεραπεύεινσι ῥηπίζειν καὶ
 παραπλῆκειν αὐτόν· οὕτως τὸν πολιτικὸν ἐκδύσαντες
 τὴν λεοντῆν καὶ κατακλίναντες, εὐωχῆσομεν αἰὲν κατα-
 ψαλλόμενον καὶ καταυλούμενον; οὐδὲ τῇ τοῦ Που-
 πηΐου Μάγνου φωνῇ διατραπέντες, τῇ πρὸς Λυκόλο-
 λον, (ἣν εἶπεν), αὐτὸν μὲν εἰς λουτρά καὶ δεῖπνα καὶ
 σννουσίας μεθιμερινάς, καὶ πολλὴν ἄλυν, καὶ κατα-
 σκευὰς οἰκοδομημάτων νεοπρεπεῖς μετὰ τῆς στρατείας
 καὶ πολιτείας ἀφεικότα, τῷ δὲ Μομφηΐῳ φιλορχίᾳ

ἐγκαλοῦντα καὶ φιλοτιμίαν παρ' ἡλικίαν· ἔφη γὰρ ὁ Πομπηΐος, ἀωρότερον εἶναι γέροντι τὸ τρυφᾶν ἢ τὸ ἄρχεῖν· ἐπεὶ δὲ νοσοῦντι συνέταξε κίχλην ὁ ἰατρός, (ἦν δὲ δυσπόριστον καὶ παρ' ὄραν) ἔφη δὲ τις, εἶναι παρὰ Λευκόλλῳ πολλὰς τρεφομένας, οὐκ ἐπεμψεν, οὐδ' ἔλαβεν, εἰπὼν· Οὐκοῦν, εἰ μὴ Λευκόλλος ἐτρυφᾷ, Πομπηΐος οὐκ ἂν ἔζησε.

V. Καὶ γὰρ εἰ ζητεῖ πάντως ἡ φύσις τὸ ἡδὺ καὶ τὸ χαίρειν, τὸ μὲν σῶμα τῶν γερόντων ἀπειρήκει πρὸς πάσας, πλὴν ὀλίγων τῶν ἀναγκαίων, τὰς ἡδονάς, καὶ οὐχ

Ἡ Ἀφροδίτῃ τοῖς γέρονσιν ἄχθεται
μόνον, ὥς Εὐριπίδης φησὶν, ἀλλὰ καὶ τὰς περὶ πόσιν καὶ βροῶσιν ἐπιθυμίας ἀπημβλυμένας τὰ πολλὰ καὶ νοδᾶς κατέχοντες, μόλις οἷον ἐπιθίγουσι καὶ χαράττουσιν· ἐν δὲ τῇ ψυχῇ παρασκευαστίον ἡδονὰς οὐκ ἄγεννεῖς, οὐδ' ἀνέλενθερους, ὥς Σιμωνίδης ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῷ φιλαργυρίαν, ὅτι τῶν ἄλλων ἀπιστημένος διὰ τὸ γῆρας ἡδονῶν, ὑπὸ μιᾶς ἔτι γηροβοσκεῖται τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν. ἀλλ' ἡ πολιτεία καλλίστως μὲν ἡδονὰς ἔχει καὶ μεγίστως, αἷς καὶ τοὺς θεοὺς εἰκὸς εἶσιν ἢ μόνας ἢ μάλιστα χαίρειν· αὐταὶ δὲ εἰσιν, αἷς τὸ εὖ ποιεῖν καὶ καλὸν τι πράττειν ἀναδίδωσιν. εἰ γὰρ Νικίας, ὁ ζωγράφος, οὕτως ἔχαιρε τοῖς τῆς τέχνης ἔργοις, ὥστε τοὺς οἰκέτας ἐρωτῆν πολλὰν, εἰ λέλονται καὶ ἡρίστηκεν· Ἀρχιμήδην δὲ τῇ σάνιδι προσκείμενον ἀποσπῶντες βίβη καὶ ἀποδύοντες ἤλειπον οἱ θεράποντες, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος ἀλλημιμένον διέγραφε τὰ σχήματα· Κανὼς δὲ, ὁ αὐλητής, (ὦν

καὶ σὺ γινώσκεις) ἔλεγεν, ἄγρευεῖν τοὺς ἀνθρώπους, ὅσῳ μᾶλλον αὐτὸν αὐλῶν, ἢ ἐτέρον, εὐφραίνει· λαμβάνειν γὰρ ἂν μαθόν, οὐ διδόναι, τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας· ἃς οὐκ ἐπιχοοῦμεν, ἡλίκαυς ἡδονὰς αἱ ἄρεται τοῖς χρωμένοις ἀπὸ τῶν καλῶν πράξεων καὶ τῶν κοινωνικῶν ἔργων καὶ φιλανθρώπων παρασκευάζουσιν; οὐ κρῶσαι, οὐδὲ θρύπτουσιν, ὥσπερ αἱ εἰς σάρκα λείαι καὶ προσηνεῖς γινόμεναι κινήσεις, ἀλλ' αὐταὶ μὲν οἰστροῦντες καὶ ἀβίβαιοι καὶ μαιγμένον σφυγμῷ τὸ γαργαλίζον ἔχουσιν· αἱ δ' ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἔργοις, οἷων δημοουργός ὁ πολιτευόμενος ὀρθῶς ἐστίν, οὐ ταῖς Εὐριπίδου χανσαῖς πτέρυξιν, ἀλλὰ ταῖς Πλατωνικοῖς ἐκείνοις καὶ οὐρανότοις πτεροῖς ὅμοια τὴν ψυχὴν μέγεθος καὶ φρόνημα μετὰ γήθους λαμβάνουσαν ἀναφύουσιν.

VI. Προμήνησκε δὲ αὐτὸν, ὃν πολλὰκις ἀκήκοας. ὁ μὲν γὰρ Ἐπαμεινώνδας ἐρωτηθεὶς, τί ἥδιον αὐτῷ γέγονεν, ἀπεκρίνατο, τὸ τοῦ πατρὸς εἶναι ζῶντος καὶ τῆς μητρὸς, νικῆσαι τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. ὁ δὲ Σύλλας, ὅτε τῶν ἐμφυλίων πολέμων τὴν Ἰταλίαν καθήρας προσέμιξε τῇ Ῥώμῃ πρῶτον, οὐδὲ μικρόν ἐν τῇ νυκτὶ κατέδαρθεν, ὑπὸ γήθους καὶ χαρῆς μεγάλης, ὥσπερ πνύματος, ἀναφερόμενος τὴν ψυχὴν· καὶ ταῦτα περὶ αὐτοῦ γέγραπεν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. ἄκουσμά μὲν γὰρ ἔστω μηδὲν ἥδιον ἐπαίνου, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα· θέαμα δὲ καὶ μνημόνευμα καὶ διανόημα τῶν ὄντων οὐδὲν ἐστίν, ὅ τοσαύτην φέρει χάριν, ὅσην πράξεων ἰδίων ἐν ἀρχαῖς καὶ πολιτείαις, ὥσπερ ἐν τόποις λαμπροῖς καὶ

δημοσίοις, ἀνατιώρησις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χάρις
 εὐμενῆς ἢ συνομαρτοῦσα τοῖς ἔργοις, καὶ συναμι-
 λώμενος ἔπαινος, εὐνοίας δικαίας ἡγεμονίαν, οἷόν τι
 φῶς καὶ γάνωμα τῷ χαίροντι τῆς ἀρετῆς προστίθη-
 σι· καὶ δεῖ μὴ περιορᾶν, ὥσπερ ἀθλητικὸν στέφα-
 νον, ἐν γῆρα ξηρὰν γενομένην τὴν δόξαν, ἀλλὰ και-
 νὸν αἰεὶ τι καὶ πρόσφατον ἐπιφέροντα, τὴν τῶν πα-
 λαιῶν χάριν ἐγείρειν, καὶ ποιεῖν ἀμείνω καὶ μόνι-
 μον. ὥσπερ γὰρ οἱ τεχνῖται, οἷς ἐπέκειτο φροντί-
 ζειν σὺν εἶναι τὸ ἀθλητικὸν πλοῖον, ἀντὶ τῶν πο-
 ρούντων ξύλων ἐμβάλλοντες ἄλλα καὶ συμπηγνύν-
 τες, αἰδίου ἐκ τῶν τότε χρόνων καὶ ἀφθαρτον ἐδό-
 κουν διαφυλάττειν· οὕτως ἐστὶ καὶ δόξης καὶ φλο-
 γῆς οὐ χαλεπὴ σωτηρία καὶ τήρησις, ἀλλὰ μικρῶν
 ὑπεκκαυμάτων δεομένη. κατασβεσθέν δὲ καὶ κα-
 ταψυχθὲν οὐδέντερον ἢ τις ἀπραγμόνως πάλιν ἐξ-
 ἄψειν. ὃ δὲ Λάμπρις, ὁ ναυκκληρος, ἐρωτηθεὶς,
 πῶς ἐκτήσατο τὸν πλοῦτον· Οὐ χαλεπῶς (ἔφη) τὸν
 μέγαν, τὸν δὲ βραχὺν ἐπιπόνως καὶ βρυδέως· οὕτω
 τῆς πολιτικῆς δόξης καὶ δυνάμεως ἐν ἀρχῇ τυχεῖν
 οὐ ῥᾶδιόν ἐστι· τὸ δὲ συναυξῆσαι καὶ διαφυλάξαι
 μεγάλην ἀπὸ τῶν τυχόντων γενομένην, ἔτοιμον.
 οὔτε γὰρ φίλος ὅταν γένηται, πολλὰς λειτουργίας
 ἐπιζητεῖ καὶ μεγάλας, ἵνα μὴ φίλος, μικροῖς δὲ
 σημείοις τὸ ἐνδελεχὲς αἰεὶ διαφυλάττει τὴν εὐνοίαν·
 ἢ τε δῆμον φιλία καὶ πίστις οὐκ αἰεὶ δεομένη χορη-
 γούντος, οὐδὲ προδικούντος, οὐδ' ἄρχοντος, αὐτῇ
 κτ' προθυμία συνέχεται, καὶ τῷ μὴ προκαπολείπον-
 τι μηδὲ ἀπαγορεύοντι τῆς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος.

οὐδὲ γὰρ αἱ στρατεῖαι παρατάξεις αἰεὶ καὶ μάχαις καὶ πολιορκίας ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ θυσίας ἔστιν ὅτι καὶ συνουσίας διὰ μέσων, καὶ σχολὴν ἄφθορον ἐν παιδιαῖς καὶ φλυαρίαις δέχονται· πόθεν γε δὴ τὴν πολιτείαν φοβητέον, ὥς ἀπαραιμύθητον καὶ πολυπορον καὶ βαρεῖαν, ὅπου καὶ θιάτρα καὶ πομπαὶ καὶ νεμήσεις καὶ χοροὶ καὶ μῦσαι καὶ ἀγλαΐα, καὶ θεοῦ τιμὴ αἰεὶ τιμῇ τὰς ὁφρῦς λύνουσα παντὸς ἀρχείου καὶ συνεδρίου, πολλαπλάσιον τὸ ἐπιτεροπές καὶ κεχαρισμένον ἀποδίδωσιν;

VII. Ὁ τοίνυν μέγιστον κακὸν ἔχουσιν αἱ πολιτεῖαι, τὸν φθόρον, ἥμιστι διεπιδέεται πρὸς τὸ γήρας· κύνες γὰρ καὶ βαῦξουσιν ὃν ἂν μὴ γινώσκωσι, καθ' Ἡράκλειτον· καὶ πρὸς τὸ ἀρχόμενον, ὥσπερ ἐν θύραις τοῦ βήματος, μάχεται καὶ πύρρον οὐ δίδωσι· τὴν δὲ οὐντροφον καὶ συνήθη δόξαν οὐκ ἀγρίως οὐδὲ χαλεπῶς, ἀλλὰ πρῶτως ἀνέχεται. διὸ τὸν φθόρον ἔναι τῷ καπνῷ παρεκκλίνουσι· πολλὸς γὰρ ἐν τοῖς ἀρχομένοις διὰ τὸ φλέγεσθαι προεκπίπτων, ὅταν ἐκλάμπωσιν, ἀφανίζεται. καὶ ταῖς μὲν ἄλλαις ὑπεροχαῖς προσμάχονται καὶ διαμψισθητοῦσιν ἀρετῆς καὶ γένους καὶ φιλοτιμίας, ὥς ἄφαιρόντες αὐτῶν, ὅσον ἄλλοις ὑφίενται, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ χρόνου πρωτεύον, ὃ καλεῖται κυρίως πρᾶσιβλον, ἀξιοτιμωτέον ἐστὶ καὶ παραχωρούμενον· οὐδεμιᾷ γὰρ οὕτω τιμῇ συμβέβηκε τὸν τιμῶντα μᾶλλον, ἢ τὸν τιμώμενον, κοσμεῖν, ὥς τῇ τῶν γερόντων. ἔτι τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ πλούτου δύναμιν, ἢ λόγον δεινότητος, ἢ σοφίας, οὐ πάντες αὐτοῖς γενήσεσθαι

προσδοκῶσιν· ἐφ' ἣν δὲ προίγει τὸ γῆρας αἰδῶ καὶ
δόξαν, οὐδεὶς ἰπελπίζει τῶν πολιτευομένων. οὐδὲν
οὖν διαφέρει κυβερνήτου πρὸς ἐναντίον κύμα καὶ
πνεῦμα πλεύσαντος ἐπισηφαλῶς, εὐδίας δὲ καὶ εὐσε-
ρίας γενομένης δρμήσασθαι ζητοῦντος, ὁ τῷ φθόνῳ
διανουμαχῆσας πολὺν χρόνον, εἴτα πανευμένου καὶ
στορεοθέντος, ἀνακρουόμενος ἐκ τῆς πολιτείας, καὶ
προϊέμενος ἅμα ταῖς πράξεσι τὰς κοινωνίας καὶ τὰς
ἐταιρείας. ὅσῳ γὰρ χρόνος γέγονε πλείων, καὶ φί-
λους πλείονας καὶ συναγωνιστὰς πεποίηκεν, οὐς
οὔτε συνῆξειν ἑαυτοῦ πάντα ἐνδέχεται, καθάπερ
διδασκάλῳ χορὸν, οὐτ' ἐγκαταλείπειν δίκαιον· ἀλλ'
ὥσπερ τὰ παλαιὰ δένδρα τὴν μακρὰν πολιτείαν οὐ
ῥᾷδιόν ἐστιν ἀνασπᾶσαι, πολὺ ῥῥίζον οὖσαν, καὶ πρά-
γμασιν ἐμπεπλεγμένην, ἃ πλείονας παρέχει ταραχὰς
καὶ σπαραγμοὺς ἀπερχομένοις, ἢ μένουσιν. εἰ δέ τι καὶ
περὶ σὺ φθόνου λείπαιον ἢ φιλονικίας πρὸς τοὺς
γέροντας ἐκ τῶν πολιτικῶν ἁγόνων, κατασβεστέον
τοῦτο τῇ δυνάμει μᾶλλον, ἢ δοτίον τὰ νότια, γυ-
μνοὺς καὶ ἀνόπλους ἀπιδόντας· οὐ γὰρ οὕτως ἀγωνι-
ζομένοις φθοροῦντες, ὥς ἀπειπαμένοις καταφρονη-
σαντες, ἐπιτίθενται.

VIII. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ λεχθὲν ἐν Ἐπαμει-
ωνίᾳ τοῦ μεγάλου πρὸς τοὺς Θηβαίους, ὅτε χει-
μῶνος ὄντος οἱ Ἀρκάδες παρεκάλουν αὐτοὺς ἐν ταῖς
οἰκίαις διαιτᾶσθαι παρελθόντας εἰς τὴν πόλιν· οὐ
γὰρ εἴασεν, ἀλλὰ· Νῦν μὲν (εἶφη) θαυμάζουσιν
ὑμᾶς καὶ θεῶνται πρὸς τὰ ὅπλα γυμναζομένους καὶ
παλαιόντας· ἂν δὲ πρὸς τῷ πυρὶ καθημένους δρῶσι

τῶν κύαμον κόπτοντας, οὐδὲν αὐτῶν ἡγήσονται διαφέρειν. οὕτω δὴ σεμνὸν ἐστί θάλαμα πρεσβύτης λέγων τι καὶ πράττων καὶ τιμώμενος· ὁ δ' ἐν κλίνῃ διημερεύων ἢ καθήμενος ἐν γωνίᾳ στοᾶς φλυαρῶν καὶ ἀπομυτιόμενος, εὐκατὰφρόνητος. τοῦτο δ' ἁμῶς καὶ Ὅμηρος διδάσκει τοὺς ὀρθῶς ἀκούοντας ὁ μὲν γὰρ Νέστωρ στρατευόμενος ἐν Τροίᾳ, σεμνὸς ἦν καὶ πολυτίμητος· ὁ δὲ Πηλεὺς καὶ ὁ Αἰεΐτης οἰκουροῦντες ἀπεθρόφησαν καὶ κατεφρονήθησαν. οὐδὲ γὰρ ἡ τοῦ φρονεῖν ἕξις ὁμοίως παραμένει τοῖς μεθεῖσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ὑπ' ἀργίας ἐξανειμένη καὶ ἀναλυομένη κατὰ μικρὸν, αἰεὶ τινα ποθεῖ φροντίδος μελέτην, τὸ λογιστικὸν καὶ πρακτικὸν ἐγχιροῦσθαι καὶ διακαθαίρουσθαι.

Λάμπει γὰρ ἐν χρεΐαισιν, ὥσπερ εὐπρεπὲς

Χαλκός —

οὐ γὰρ τόσον σώματος ἀσθένεια κυκλὸν πρόσεσται ταῖς πολιτεταῖς τῶν παρ' ἡλικίαν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ στρατήγιον βαδιζόντων, ὅσον ἔχουσιν ἀγαθὴν τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ τὸ μὴ φαιρόμενον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐσφαλμένα, τὰ δὲ ὑπὸ δόξης κενῆς προσπίπτειν πρὸς τὰ κοινὰ καὶ συνεφέμεσθαι τὸν ὄχλον, ὥσπερ θάλακτιαν ὑπὸ πνιγμάτων ἐκταρατιζόμενοι, ἀλλὰ πρῶαις κεχρησθαι καὶ μετρίως τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ὅθεν αἱ πόλεις, ὅταν πταίσωσιν ἢ φοβηθῶσι, πρεσβυτέρων ποθεοῦσιν ἀρχὴν ἀνθρώπων· καὶ πολλάκις ἐξ ἀγροῦ κατάγονται γέροντα, μὴ δεόμενον, μηδὲ βουλούμενον, ἡνάγκασαν, ὥσπερ οἰάκων ἐφαψάμενον, εἰς ἀσφαλὲς κα-

τασθῆσαι τὰ πράγματα, παρῳσάμεναι τε στρατηγούς καὶ δημαγωγούς βροῖν μέγα καὶ λέγειν ἄπηνυστι, καὶ νῆ Δία τοῖς πολεμοῖς διαβάοντας εὖ μάχισθαι δυναμένους· οἷον οἱ ῥήτορες Ἀθηνοὶ Τιμοθέω καὶ Ἰφικράτει Χάρητα τὸν Θεοχάρους ἐπαποδύναντες ἀκμάζοντα τῷ σώματι καὶ ῥωμαλέον, ἡξίουν τοιοῦτον εἶναι τὸν τῶν Ἀθηναίων στρατηγόν. ὁ δὲ Τιμόθεος· Οὐ μὰ τοὺς θεοὺς, (εἶπεν) ἀλλὰ τοιοῦτον μὲν εἶναι τὸν μέλλοντα τῷ στρατηγῷ τὰ στρώματα κομίζειν· τὸν δὲ στρατηγὸν ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω τῶν πραγμάτων ὀρῶντα, καὶ μηδενὶ πάθει τοὺς περὶ τῶν συμφερόντων λογισμοὺς ἐπιταραττιζόμενον. ὁ γὰρ Σοφοκλῆς, ἄσμενος, ἔφη, τὰ ἀφροδίσια γεγηρακῶς ἀποπεφυγέαι, καθάπερ ἄγριον καὶ λυγρὸντα δεσπότην· ἐν δὲ ταῖς πολιτείαις οὐχ ἓνα δεῖ δεσπότην, ἔρωτα παίδων ἢ γυναικῶν, ἀποφεύγειν, ἀλλὰ πολλοὺς μανικωτέρους τοῦτου, φιλονεικίαν, φιλοδοξίαν, τὴν τοῦ πρώτου εἶναι καὶ μέγιστον ἐπιθυμίαν, γονιμώτατον φθόνου νόσημα καὶ ζηλοτυπίας καὶ διχοστασίας· ὧν τὰ μὲν ἀνέησι καὶ παρὰ μὲν βλύνει, τὰ δὲ ὅλως ἀποσβέννυσσι καὶ καταψύχει τὸ γῆρας, οὐ τοσοῦτον τῆς πρακτικῆς ὁρμῆς παραιρούμενον, ὅσον τῶν ἀκρατῶν καὶ διαπύρων ἀπερύκει παθῶν, ὥστε νήφοντα καὶ καθεστηκότα τὸν λογισμὸν ἐπάγειν ταῖς φροντίσιν.

ΙΧ. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔστω καὶ δοκείτω διατρεπτικός εἶναι λόγος, πρὸς τὸν ἀρχόμενον ἐν πολιαῖς νεανιεύεσθαι λεγόμενος, καὶ καθαρπτόμενος ἐκ μικροῦς οἰκουρίας, ὥσπερ νοσηλείας, ξενισταρί-

τον καὶ κινουμένου γέροντος ἐπὶ στρατηγίαν ἢ
πραγματείαν,

Μέν', ὃ ταλαίπωρ, ἀτρεμίας σοῖς ἐν δεινύοις·
ὁ δὲ τὸν ἐμβεβιωκότα πολιτικάς πράξεις καὶ διη-
γωνισμένον οὐκ ἔων ἐπὶ τὴν δῆδον καὶ τὴν κορωνί-
δα τοῦ βίου προσελθεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος, καὶ
κελεύων ὥσπερ ἐξ ὁδοῦ μακρῆς μεταβαλέσθαι, παν-
τάπασιν ἀγνώμων καὶ μηδὲν ἐκείνῳ προσεικώς
ἔστιν. ὥσπερ γὰρ ὁ γαμῖν παρὰσκευαζόμενον γέ-
ροντα ἑστεφανωμένον καὶ μυριζόμενον ἀποτρέπων,
καὶ λέγων τὰ πρὸς τὸν Φιλοκτήτην·

Τίς δ' ἂν σε νύμφη, τίς δὲ παρθένος νέα

Ἀέξαιτ' ἂν; εἰ γ' οὖν ὥς γαμῖν ἔχεις, τάλας;
οὐκ ἄτοπός ἐστι· καὶ γὰρ αὐτοὶ πολλὰ τοιαῦτα παύ-
ξουσιν εἰς ἑαυτούς·

Γαμῶ γέρον, εἰ οἶδα, καὶ τοῖς γείτοσιν·
ὁ δὲ τὸν πάλαι συνοικοῦντα καὶ συμβιοῦντα πολὺν
χρόνον ἀμέμπτως, οἰόμενος δεῖν ἀφείναι διὰ τὸ γῆ-
ρας τὴν γυναῖκα, καὶ ζῆν καθ' ἑαυτόν, ἢ παλλακί-
διον ἀντὶ τῆς γαμειῆς ἐπισπάσασθαι, σκαιότητος
ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολέλοιπεν· οὕτως ἔχει τινὰ λόγον
τὸ προσιδόντα δήμῳ πρεσβύτην, καὶ Χλίδωνα, τὸν
γεωργὸν, ἢ Λάμπιν, τὸν ναύκληρον, ἢ τινα τῶν ἐκ
τοῦ κήπου φιλοσόφων, νοθεύειν καὶ κατασχεῖν
ἐπὶ τῆς συνήθους ἀπραγμοσύνης· ὁ δὲ Φωκίωνος,
ἢ Κάτωνος, ἢ Περικλέους ἐπιλαβόμενος, καὶ λέγων·
Ὡ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἢ Ῥωμαῖε, ἀξυλόῃ γῆρα καταν-
θιδῶν κήδη γραψάμενος ἀπόλειψιν τῇ πολιτείᾳ,
καὶ τὰς περὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ στρατήγιον ἀφρεῖς δια-

τριβάς καὶ τὰς φροντίδας, εἰς ἄγρον ἐπείγου, σὺν ἀμφιπόλῳ τῇ γεωργίᾳ συνεσόμενος, ἢ πρὸς οἰκονομίᾳ τινὶ καὶ λογισμοῖς διαθησόμενος τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄδικα πείθει καὶ ἀχάριστα πράττειν τὸν πολιτικόν.

Χ. Τί οὖν; (φῆσαι τις ἂν) οὐκ ἀκούομεν ἐν κομῳδίᾳ στρατιώτου λέγοντος·

Λευκὴ με θοῖξ ἀπόμιοθον ἐντεῦθεν ποιεῖ;
πάνυ μὲν οὖν, ὦ ἑταῖρε· τοὺς γὰρ Ἄρεος θεράποντας ἤβῃν πρέπει καὶ ἀκμάζειν, οἷα δὴ πόλεμον πολέμοιό τε μέμερα ἔργα διέποντας, ἐν οἷς τοῦ γέροντος κἄν τὸ κράνος ἀποκρῦψῃ τῆς πολιᾶς, ἀλλὰ γε λάθρη γυνὴ βαρύνεται, καὶ προαπολείπει τῆς προθυμίας ἢ δυνάμεις· τοὺς δὲ τοῦ Βουλαίου καὶ Ἀγοραίου καὶ Πολιέως Διὸς ὑπηρέτας, οὐ ποδῶν ἔργα καὶ χειρῶν ἀπαιτοῦμεν, ἀλλὰ βουλῆς καὶ προνοίας καὶ λόγου, μὴ ῥαζίαν ποιοῦντος ἐν δήμῳ καὶ πόρρον, ἀλλὰ νοῦν ἔχοντος καὶ φροντίδα πεπνυμένην καὶ ἀσφάλειαν· οἷς ἡ γελωμένη πολιὰ καὶ οὐτίς, ἐμπειρίας μάρτυς ἐπιφαίνεται, καὶ πειθοῦς συνεργὸν αὐτῷ καὶ δόξαν ἡθους προστίθῃσι. πειθαρχικὸν γὰρ ἡ νεότης, ἡγεμονικὸν δὲ τὸ γῆρας, καὶ μάλιστα σώζεται πόλις,

Ἐνθα βουλαὶ γερόντων, καὶ νέων ἀνδρῶν ἀρρεστεύουσιν αἶχμαλ·

καὶ τό·

Βουλὴν δὲ πρῶτον μεγαθύμων ἴξι γερόντων
Νεστορέῃ παρὰ νῆϊ·

Θαυμασιῶς ἐπαινεῖται, διὸ τὴν μὲν ἐν Λακεδαιμόνι
 παρὰ τὴν ἐξουσίαν ἀριστοκρατίαν τοῖς βασιλεῦσιν ὁ
 Πύθιος Περσεβυγενέας, ὁ δὲ Ἀνκοῦργος Ἄντικρος
 Γερουσίαν ὠνόμασεν· ἡ δὲ Ῥωμαίων σύγκλητος
 ἄχρι νῦν γερονσία καλεῖται· καὶ καθάπερ ὁ πόρος
 τὸ διάδημα καὶ τὸν στέφανον, οὕτω τὴν πολιάν ἢ
 φύσιν ἐντιμὸν ἢ γεροντικὸν σύμβολον ἀξιώματος ἐπι-
 τίθῃσι· καὶ τὸ γέρας, οἶμαι, καὶ τὸ γεραίρεν
 ὄνομα, σημαίνον ἀπὸ τῶν γερόντων γενόμενον δια-
 μένει, οὐχ ὅτι θερμολουτοῦσι καὶ καθεύδουσι μα-
 λακώτερον, ἀλλ' ὡς βασιλικὴν ἐχόντων τάξιν ἐν ταῖς
 πόλεσι κατὰ τὴν φρόνησιν, ἥς, καθάπερ ὀψικάρ-
 που φυτοῦ, τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἐν γῆρι
 μάλιστα ἢ φύσει ἀποδίδωσι, τὸν γοῦν βιασθεῖα τῶν
 βασιλέων εὐχόμενον τοῖς θεοῖς·

Τοιοῦτοί δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν,
 οἷος ἦν ὁ Νέστωρ, οὐδεὶς ἐμέμψατο τῶν ἀρῶν καὶ
 μένεα πνέοντων Ἀχαιῶν, ἀλλὰ συνεχώρουν ἡπάντης
 οὐκ ἐν πολιτείᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ μεγάλην
 ἔχειν φροῆν τὸ γῆρας.

Σοφὸν γὰρ ἐν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας

Νικᾷ,

καὶ μία γνώμη λόγον ἔχουσα καὶ πειθῶ, τὰ κάλ-
 λιστα καὶ μέγιστα διαπράττεται τῶν κοινῶν.

XI. Ἀλλὰ μὴν ἢ τε βασιλεία, τελειοτάτη πασῶν
 οὖσα καὶ μέγιστη τῶν πολιτειῶν, πλείστας φροντί-
 δας ἔχει καὶ πόρους καὶ ἀσχολίας· τὸν γοῦν Σέλευκος
 ἐκείστοτε λέγειν ἔφασκεν, εἰ γνοῖεν οἱ πολλοὶ, τὸ γρά-
 φειν μόνον ἐπιστολὰς τοσαύτας καὶ ἀναγιγνώσκειν

PLUT. MOR. V.

C

ὡς ἐργῶδες ἔστιν, ἐξήμιμένον οὐκ ἂν ἀνελίσθαι διὰ δῆμα· τὸν δὲ Φίλιπποι, ἐν καλῷ χωρίῳ μελλόντο καταστρατοπεδεύειν, ὡς ἤκουσιν, ὅτι χόρτος οὐκ ἔστι τοῖς ὑποξυγίοις, Ὡς Ἡράκλεις, εἰπεῖν, οἷος ἡμῶν ὁ βίος, εἰ καὶ πρὸς τὸν τῶν ὄντων καιρὸν ἀφείλομεν ἤν. Ὥρα τοίνυν καὶ βασιλεῖ παρακινεῖν πρεσβύτη γενομένῳ, τὸ μὲν διὰ δῆμα καταθέσθαι καὶ τὴν πορφύραν, ἱμάτιον δ' ἀναλαβόντα καὶ καμπύλην ἐν ἀγρῷ διατρέβειν, μὴ δοκῇ περιεργα καὶ ἄσπρα πράττειν ἐν πολιτείᾳ βασιλεύων. εἰ δ' οὐκ ἄξιον ταῦτα λέγειν περὶ Ἀθηναίων, καὶ Νουμᾶ, καὶ Σαουλίου, μηδὲ τῆς ἐξ Ἀρσίου πάγου βουλῆς Σόλωνος, μηδὲ τῆς συγκλήτου Κάτωνα διὰ τὸ γῆρας ἐξάγωμεν, οὐκ οὖν μηδὲ Περικλεῖ συμβουλευόμεν ἐγκαταλιπεῖν τὴν δημοκρατίαν· οὐδὲ γὰρ ἄλλως λόγος ἔχει, νέον ὄντα κατασκιρτῆσαι τοῦ βήματος, εἴτ' ἐκχέαντα τὰς μανικὰς ἐκείνας φιλοτιμίας καὶ θυμῶς εἰς τὸ δημόσιον, ὅταν ἡ τὸ φρονεῖν ἐπιφύρουσα δι' ἐμπειρίαν ἡλικία παραγένηται, προέσθαι καὶ καταλιπεῖν, ὥσπερ γυναῖκα, τὴν πολιτείαν καταχρησάμενον.

XII. Ἡ μὲν γὰρ Αἰσώπειος ἀλόπηξ τὸν ἐχίνον οὐκ εἶα τοὺς κρότωνας αὐτῆς ἀφαιρεῖν βουλούμενον· ἂν γὰρ τούτους (ἔσθῃ) μεστοὺς ὑπαλλάξης, ἑτεροὶ προσίαι πεινῶντες· τὴν δὲ πολιτείαν αἰεὶ τοὺς γέροντας ἀποβάλλουσαν, ἀναπλήρασθαι νέων ἀνάγκη διψώντων δόξης καὶ δυνάμειος, νοῦν δὲ πολιτικὸν οὐκ ἐχόντων· πόθεν γὰρ, εἰ μηδενὸς ἔσονται μαθηταὶ μηδὲ θιαταὶ πολιτενομένου γέροντος;

ἢ πλοίων μὲν ἄρχοντας οὐ ποιεῖ γράμματα κυβερνη-
τικά, μὴ πολλάκις γινομένους ἐν πρόμνη θραυτὰς
τῶν πρὸς κῦμα καὶ πνεῦμα καὶ ῥυαία χειμέριον
ἄγνων,

Ὅτε Τυνδαριδᾶν ἀδελφῶν ἄλιον ναῦταιν πόθος
βάλλει· πόλιν δὲ μεταχειρίσασθαι, καὶ πείσῃαι δῆ-
μον ἢ βουλὴν δύναιτ' εἰν ὀρθῶς νέος ἄναγρὸς βί-
βλον, ἢ σχολὴν περὶ πολιτείας ἐν Ἀρκείῳ γραψάμε-
νος, εἰ μὴ παρ' ἡνίαν καὶ παρ' οἶακα πολλάκις στάς,
δημαγωγῶν καὶ στρατηγῶν ἀγωνιζομένων ἐμπειρίαις
ἅμα καὶ τύχαις συναποκλίνων ἐπ' ἀμφότερα, μετὰ
κινδύνων καὶ πραγμάτων λάβῃ τὴν μάθησιν; οὐκ
ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλ' εἰ διὰ μηδὲν ἄλλο τῷ γέροντι,
παιδείας ἕνεκα τῶν νέων καὶ διδασκαλίας πολιτευ-
τέον ἐστίν. ὥς γὰρ οἱ γράμματα καὶ μουσικὴν δι-
δάσκοντες, αὐτοὶ προανακροῦνται καὶ προαναγι-
νώσκουσιν, ὑψηλοῦμενοι τοῖς μαθητὰν· οὕτως
ὁ πολιτικός, οὐ λέγων μόνον αὐδὲ ὑπαγορεύων ἔξω-
θεν, ἀλλὰ πράττειν τὰ κοινὰ καὶ δικαίων, ἐπευθύ-
νει τὸν νέον, ἔργοις ἅμα καὶ λόγοις πλατιόμενον
ἐμφύτως καὶ κατασχηματιζόμενον. ὁ γὰρ τοῦτον
ἀσκηθεὶς τὸν τρόπον, οὐκ ἐν παλαιστοῖς καὶ κη-
ρώμασι κινδύνους εὐρύθμων σοφιστῶν, ἀλλ' ὥς
ἀληθῶς ἐν Ὀλυμπιακοῖς καὶ Πυθικοῖς ἀγῶσιν,

Ἄθλος ἔπρω πῶλος ὥς ἅμα τρέχει,
κατὰ Σιμωνίδην· ὥς Ἀριστείδης Κλεισθένης, καὶ
Κίμων Ἀριστείδης, καὶ Φωκίων Χαβρία, καὶ Κά-
των Μαξιμὸς Φαβίω, καὶ Σύλλας Πομπήιος, καὶ
Φιλοποίμενι Πολύβιος· νέοι γὰρ οὗτοι πρῶτον

ροῖς ἐπιβάλλοντες, εἴτα οἷον παραβλαστάνοντες καὶ
 συνεξανιστάμενοι ταῖς ἐκείνων πολιτείαις καὶ πρά-
 ξειν, ἐμπειρίαν καὶ συνήθειαν ἐκιδῶντο πρὸς τὰ
 κοινὰ μετὰ δόξης καὶ δυνάμεως.

XIII. Ὁ μὲν οὖν Ἀκαδημαῖκός Αἰσχίνης, σα-
 φριδιῶν τινῶν λεγόντων, ὅτι προσποιεῖται γεγονέναι
 Καρνεάδου, μὴ γεγονώς μαθητής· Ἀλλὰ τότε γ'
 (εἶπεν) ἐγὼ Καρνεάδου διήκουον, ὅτε τὴν ἡα-
 χίαν καὶ τὸν πόρον ἀφεικῶς ὁ λόγος αὐτοῦ διὰ τὸ
 γῆρας, εἰς τὸ χρήσιμον συνῆκτο καὶ κοινωνικόν.
 τῆς δὲ πρεσβυτικῆς πολιτείας οὐ τῷ λόγῳ μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ταῖς πράξεσιν, ἀπηλλαγμένης πανηγυρι-
 σμοῦ καὶ δοξοκοπίας· ὥσπερ τὴν ἔβιν λέγουσιν, ὅ-
 τιαν παλαιὰ γενομένη, τὸ βρομῶδες ἀποπνεύσῃ καὶ
 θολερὸν, εὐωδέστερον τὸ ἀρωματικὸν ἴσχει· οὕτως
 οὐδὲν ἐστὶ δόγμα γεροντικὸν οὐδὲ βούλευμα τιτα-
 ραχμένον, ἀλλ' ἐμβριθῇ πάντα καὶ καθεστῶτα. διὸ
 καὶ τῶν νέων ἕνεκα δεῖ (καθάπερ εἴρηται) πολυ-
 τεύεσθαι τὸν πρεσβύτερον, ἵνα, ὅν τρόπον φησὶ Πλά-
 των ἐπὶ τοῦ μιν γνημένου πρὸς ὕδωρ ἀκράτου, μι-
 κρόμενον θεὸν ἐτέρῳ θεῷ νήφοντι σωφρονίζεσθαι κα-
 λαζόμενον, οὕτως εὐλάβεια γεροντικῇ, κεραννυμένη
 πρὸς ζέουσιν ἐν δήμῳ νεότητα, βακχεύουσιν ὑπὸ
 δόξης καὶ φιλοτιμίας, ἀφαιρῇ τὸ μανικὸν καὶ λίαν
 ἄκρατον.

XIV. Ἄνευ δὲ τούτων ἀμαρτάνουσιν οἱ, οἷον
 τὸ πλεῦσαι καὶ τὸ στρατεύεσθαι, τοιαῦτον ἥγου-
 μενοι καὶ τὸ πολιτεύεσθαι πρὸς ἄλλο τι πραττό-
 μενον, εἴτα καταλῆγον ἐν τῷ τυχεῖν ἐκείνου· λέ-
 γουσι γὰρ ὅτι οὕτως οἱ ἄνθρωποι ἀφαιρῶνται τὸν

τουργία γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ πολιτεία τὴν χρῆσαν ἔχουσα
 πύρας, ἀλλὰ βίος ἡμέρου καὶ πολιτικοῦ καὶ κοινωνι-
 κοῦ καὶ ζώου, πεφυκότος ὅσον χρὴ χρῶναι πολιτικῶς
 καὶ φιλοκάλως καὶ φιλανθρώπως ἔῃν. διὰ πολι-
 τεύεσθαι καθ' ἡκὸν ἔστιν, οὐ πεπολιτεῦσθαι καθ' ἄπειρ
 ἀληθεύειν, οὐκ ἀληθεύσαι· καὶ δικαιοπραγεῖν, οὐ
 δικαιοπραγήσαι· καὶ φιλεῖν, οὐ φιλήσαι τὴν πατρίδα
 καὶ τοὺς πολίτας. ἐπὶ ταῦτα γὰρ ἡ φύσις ἄγει, καὶ
 ταύτας ὑπαγορεύει τὰς φωνὰς τοῖς μὴ διεφθορόσι
 τελείως ὑπ' ἀρχίας καὶ μαλακίας·

Πολλοὺ σε θνητοῖς ἀξίον τίκει πατήρ. καί·

Μῆτις πανοικίμεσθαι δρῶντις εὖ βροτοῦς.

XV. Οἱ δὲ τὰς ἀρχαιοσύνας προβαλλόμενοι καὶ
 τὰς ἀδυναμίας, νόσον καὶ πηρώσειας μᾶλλον ἢ γή-
 ρως κατηγοροῦνται· καὶ γὰρ νέοι πολλοὶ νοσώδεις,
 καὶ ῥομφαλέοι γέροντες· ὥστε δεῖ μὴ τοὺς γέροντας,
 ἀλλὰ τοὺς ἀδυνατοὺς ἀποτρέπειν, μὴδὲ τοὺς νέους
 παρακαλεῖν, ἀλλὰ τοὺς δυναμένους. καὶ γὰρ καὶ
 Ἀριδαῖος ἦν νέος, γέρον δ' Ἀντίγονος· ἀλλ' ὁ μὲν
 ὑπασαν ὀλίγου δεῖν κατεκτείνετο τὴν Ἀσίαν· ὁ δὲ,
 ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς δορυφόρημα κωφὸν, ἦν ὄνομα
 βασιλέως, καὶ πρόσωπον ὑπὸ τῶν αἰὲ κρατούντων
 παροινούμενον. ὥσπερ οὖν ὁ Πρόδικον, τὸν αἰ-
 φιστήν, ἢ Φιλήταν, τὸν ποιητήν, ἀξιῶν πολιτεύε-
 σθαι, νέους μὲν, ἰσχυροὺς δὲ καὶ νοσώδεις, καὶ τὰ
 πολλὰ κλινοπετεῖς δι' ἀρχαιοσύνην ὄντας, ἀβέλτερός
 ἔστιν· οὕτως ὁ κωλύων ἀρχεῖν καὶ στρατηγεῖν τοιοῦ-
 τούς γέροντας, οἷος ἦν Φωκίων, οἷος ἦν Μασσανάσ-
 σης ὁ Αἰβύς, οἷος Κλέων ὁ Ῥωμαῖος. ὁ μὲν γὰρ

Φωκίων, ὀρμημένων πολεμῶν ἀκαίρως τῶν Ἀθη-
ταίων, παρήγγειλε τοὺς ἄχρι ἐξήκοντα ἐτῶν ἀκόλου-
θεῖν ὅπλα λαβόντας· ὥς δ' ἡγανάκουν· Οὐδὲν
(ἴσθη) δεῖν· ἐγὼ γὰρ ἔσομαι μεθ' ὑμῶν ὁ στρατη-
γὸς ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη γεγονώς. Μικσανάσσης
δ' ἱστορεῖ Πολύβιος ἐνεκήκοντα μὲν ἐτῶν ἀποθα-
νεῖν, τετράετες καταλιπόντα παιδάριον ἐξ αὐτοῦ
γεννημένον, ὅλγων δ' ἔμπροσθεν τῆς τελευτῆς μά-
χῃ νικήσαντα μεγάλῃ Καρχηδονίους, ὀφθῆναι τῇ
ὑστεραίᾳ πρὸ τῆς σκητῆς ὑπαρδὸν ἄστρον ἐσθλόντα,
καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας εἰπεῖν, ὅτι τοῦτο ποιεῖ
Λάμπει γὰρ ἐν χρεῖαισιν, ὥσπερ εὐπρεπῆς

Χαλκός· χρόνῳ δ' ἀργῆσαν ἤμυσσε στέγος,
ὥς φησι Σοφακλῆς· ὥς δὲ ἡμεῖς φαιμέν, ἐκείνο τῆς
ψυχῆς τὸ γάνωμα, καὶ τὸ φέγγος, ᾧ λογίζομεθα
καὶ μνημονεύομεν, καὶ φρονοῦμεν.

XVI. Αἰὶ καὶ τοὺς βασιλεῖς φασὶ γίνεσθαι
βελτίονας ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἢ
σχολῇν ἔχοντας. Ἀττάλον γοῦν, τὸν Εὐμεινοῦ
ἀδελφόν, ὑπ' ἀργίας μακρῆς καὶ εἰρήνης ἐκλυθέντα
κομιδῇ, Φιλοποίμην, εἰς τῶν ἐταίρων, ἐποίμωσεν
ἀτεχνῶς παινόμενον· ὥστε καὶ τοὺς Ῥωμαίους παλ-
ζοντας ἐκάστοτε διαπνυθίσθαι παρὰ τῶν ἐξ Ἀσίας
πλεούτων, εἰ δύναται παρὰ τῷ Φιλοποίμῳ βασι-
λεὺς. Αὐτοκλίου δὲ Ῥωμαίων οὐ πολλοὺς ἂν τις
εὖσσι δευσιτέρους στρατηγούς, ὅτε τῷ πράττειν τὸ
φρονεῖν συνῆκεν· ἐπεὶ δὲ μεθῆκεν ἑαυτὸν εἰς βίαν
ἄπρακτον καὶ δλαιοῦ οἰκουρὸν καὶ ἄφροντιν, ὥσπερ
οἱ σπόγγοι, ταῖς γαλήναις ἐννεκρωθεὶς καὶ καταμα-

ρανθεῖς, εἴτα Καλλισθένι τιτὶ τῶν ἀπειλευθέρων
 βόσκειν καὶ τιθασαίνειν παρέχων τὸ γῆρας, ἰδοὺ
 καταφάρμακεύεσθαι φίλτροις ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ γση-
 τεύμασιν· ἄχρῃς οὖν Μῦρκος, ὁ ἀδελφεός, ἀπελάσας
 τὸν ἄνθρωπον, αὐτὸς ᾤκονόμει καὶ ἐπαιδαγώγει
 τὸν λοιπὸν αὐτοῦ βίον, οὐ πολὺν γενόμενον. ἀλλὰ
 Δαρκίος, ὁ Ξέρξου πατήρ, ἔλεγεν, αὐτὸς αὐτοῦ
 παρὰ τὰ δεινὰ γίνεσθαι φρονιμώτερος· ὁ δὲ Σκῦ-
 θης, Ἀτίας, μηδὲν οἶσθαι τῶν ἱπποκόμων διαφέ-
 ρειν ἑαυτὸν, ὅτε σχολάζει· Διονύσιος δὲ, ὁ προ-
 υβύτερος, πρὸς τὸν πυθόμενον, εἰ σχολάζει· Μη-
 δέποτε (εἶπεν) ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη. τόσον μὲν
 γὰρ (ὥς φασιν) ἐπιτεινόμενον, ῥήγνεται, ψυχὴ
 δὲ, ἀνιεμένη. καὶ γὰρ ἁρμονικὰ τὸ κατακοῦειν
 ἡρμοσμένου, καὶ γεωμετρῆσαι τὸ ἀναλύειν, καὶ ἁρι-
 θμητικοὶ τὴν ἐν τῷ λογίζεσθαι συνέχειαν ἐκλιπόν-
 τες, ἅμα ταῖς ἐνεργείαις ἀμανθοῦσι ταῖς ἡλικίαις
 τὰς ἔξεις, καίπερ οὐ πρακτικὰς ἀλλὰ θεωρητικὰς
 τέχνας ἔχοντες· ἡ δὲ τῶν πολιτικῶν ἔξις, εὐβουλίᾳ
 καὶ φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην, πρὸς δὲ τοῦτοις ἐμ-
 πειρία στοχαστικῇ καιρῶν καὶ λόγων πειθοῦς δη-
 μιουργῶν δύναμις οὖσα, τῷ λέγειν αἰετὶ καὶ πράτ-
 τειν, καὶ λογίζεσθαι, καὶ δικάζειν συνέχεται· καὶ
 διενδόν, εἰ τούτων ἀποδρᾶσαι περιόψεται τηλικαύτης
 ἀρετᾶς καὶ τοσαύτης ἐκρυείας τῆς ψυχῆς· καὶ γὰρ
 τὸ φιλάνθρωπον εἶκος ἐστὶν ἀπομαρταίνεσθαι, καὶ
 τὸ κοινωνικόν, καὶ τὸ εὐχάριστον, ὧν οὐδεμίαν
 εἶναι δεῖ τελευτὴν οὐδὲ πέρας.

XVII. Εἰ γοῦν πατέρα τὸν Τιθωνόν εἶχες,

ἀθάνατον μὲν ὄντα, χρεῖαν δ' ἔχοντα διὰ γῆρας
 αἰεὶ πολλῆς ἐπιμελείας, οὐκ ἂν οἶμαι σε φυγεῖν οὐδ'
 ἀπέπασθαι τὸ θεραπεύειν καὶ προσαγορεύειν καὶ
 βοηθεῖν, ὥς λειτουργηκότα πολὺν χρόνον· ἡ δὲ
 πατρὶς καὶ μητρὶς, (ὥς Κρηῖτες καλοῦσι) προσβύ-
 τερα καὶ μείζονα δίκαια γονέων ἔχουσα, πολυχρό-
 νιος μὲν ἐστίν, οὐ μὴν ἀγήρωσ οὐδ' αὐτάγκης, ἀλλ'
 αἰεὶ πολυωρίας δεομένη καὶ βοηθείας καὶ φροντίδος,
 ἐπισπᾶται καὶ κατέχει τὸν πολιτικόν,

Εἰανοῦ ἀπτομένη, καὶ τ' ἐσσυμένην κατερύκει.
 καὶ μὴν οἶσθά με τῷ Πυθίῳ λειτουργοῦντα πολλὰς
 πυθιάδας· ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποις· Ἰκανά σοι, ὦ Πλου-
 ταρχε, τίθεται καὶ πεπόμενται καὶ κεχόρευται,
 εἴν δὲ ὅρα προεσβύτερον ὄντα τὸν στέφανον ἀπο-
 θέσθαι, καὶ τὸ χρηστήριον ἀπολιπεῖν διὰ τὸ γῆρας.
 οὐκοῦν μηδὲ σεαυτὸν οἶον δεῖν, τῶν πολιτικῶν ἱε-
 ρῶν ἑξαρχὸν ὄντα καὶ προφήτην, ὑφεῖναι τὰς τοῦ
 Πολιέως καὶ Ἀγοραίου τιμὰς Διὸς, ἑκαταὶ κατορ-
 γισμένον αὐταῖς.

XVIII. Ἄλλ' αἰρέντες, εἰ βούλει, τὸν ἀποσπῶν
 τα τῆς πολιτείας λόγον, ἐκείνο σκοποῦμεν ἤδη καὶ
 φιλοσοφῶμεν, ὅπως μηδὲν ἀπρεπές, μηδὲ βαρὺ τῷ
 γήρῳ προσάξωμεν ἀγώνισμα, πολλὰ μέρη τῆς πο-
 λιτείας ἐχούσης ἡρμοδία καὶ πρόσφορα τοῖς τηλικού-
 τοις. ὥσπερ γάρ, εἰ καθῆκον ἦν ἔδοντας διατε-
 λεῖν, ἔδει, πολλῶν τόνων καὶ τρόπων ὑποκειμένων
 φωνῆς, οὗς ἁρμονίας οἱ μουσικοὶ καλοῦσι, μὴ τὸν
 ὁρὸν ἅμα καὶ σύντονον διώκειν γέροντας γενομέ-
 νους, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ῥαῖδιον ἔπεστι μετὰ τοῦ πρῆπον-

τας ἡθους· οὕτως, ἐπεὶ τὸ πράττειν καὶ λέγειν
 μᾶλλον ἀνθρώποις, ἢ κύνεσις τὸ ἰδεῖν, μέχρι τε-
 λευτῆς κατὰ φύσιν ἐστίν, οὐκ ἀφαιτέον τὴν προᾶξιν,
 ὥσπερ τινὰ λύραν σὺντονον, ἀλλ' ἀντεῖον ἐπὶ τὰ
 κοῦφα καὶ μέτρια καὶ προσωδῶν προσειύκεις προλι-
 τεύματα μεθαρμωσσιμένους. οὐδὲ γὰρ τὰ σόματα
 παντελῶς ἀκίνητα καὶ ἀγύμναστα περιουῶμεν, ὅτε
 μὴ δυνάμεθα σκαφέσις μηδὲ ἄλτῃσι χρῆσθαι, μηδὲ
 διασκεῖν μηδὲ ὕπνομαχεῖν, ὡς καὶ πρότερον, ἀλλ'
 αἰώραις καὶ περιπάτοις, ἔνιοι δὲ καὶ σφαῖρα προσπα-
 λαίοντες ἐλαφρῶς, καὶ διαλεγόμενοι, κινουσι τὸ πνεῦ-
 μα, καὶ τὸ θερμόν ἀναρρόπιζουσι· μήτε δὲ τελῶς ἐκ-
 παγέντας ἑαυτοὺς καὶ καταφυγθέντας ἀπραξίᾳ περι-
 ῥοομεν, μήτ' αὖ πάλιν πῦσαν ἀρχὴν ἐπασυρόμενοι, καὶ
 παντός ἐπιδρατιζόμενοι πολιτεύματος, ἀναγκάζομεν
 τὸ γῆρας ἐξελεγχόμενον ἐπὶ τοιαύτας φωνὰς καταφέ-
 ρεσθαι·

Ὡς δὲ καὶ χεῖρ, ὡς ποθίτις λαβεῖν δόρυ·

Ἐν δ' ἀσθενείᾳ τὸν πόθον διώλεις.

οὐδὲ γὰρ ἀκμάζον καὶ δυνάμενος ἀνὴρ ἐπαινεῖται,
 πάντα συλλήβδην ἀνατιθεὶς ἑαυτοῦ τὰ κοινὰ πρά-
 γματα, καὶ μηδὲν ἑτέρω παρίεναι βουλευόμενος, (ὥς-
 περ οἱ Στωϊκοὶ τὸν Δία λέγουσιν) εἰς πάντα παρε-
 κείρων, καὶ πᾶσι καταμιγνὺς ἑαυτὸν ἀπλησιάζει δόξης,
 ἢ φθόρου τῶν μεταλαμβάνοντων ἐμωσαγέπως τιμῆς τινος
 ἐν τῇ πόλει καὶ δυνάμει· προσηύτη δὲ κομιδῇ καὶ τὸ
 ἄδοξον ἀφείλξει, ἐπίπονος καὶ ταλαιπώρος ἢ πρὸς πᾶν
 μὲν αἰὲ κληρωτήριον ἀπαντῶσα φιλαρχία, παντὶ δ'
 ἐφεδρεύουσα δικαστηρίον καιρῶ καὶ συνεδρίου πο-
 λιπραγμοσύνη, πῦσαν δὲ προσηύειαν καὶ προδικίαν

ὑφαρπάζουσα φιλοτιμία. καὶ γὰρ ταῦτα πράττειν καὶ μετ' εὐνοίας, βαρὺ παρ' ἡλικίαν· συμβαίνει δὲ γε τάναντία· μισοῦνται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν νέων, ὥς μὴ προΐεμενοι πράξεων αὐτοῖς ἀφορμὰς, μηδ' εἰς μέσον ἔδωκτες προελθεῖν· ἀδοξεῖ δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις τὸ φιλόπρωτον αὐτῶν καὶ φίλαρχον οὐχ ἥττον, ἢ τὸ φιλόπλουτον ἐτέρων γερόντων καὶ φιλήδονον.

XIX. Ὡς περ οὖν τὸν Βουκέφαλον ὁ Ἀλέξανδρος πρεσβύτερον ὄντα μὴ βουλόμενος πιέζειν, ἐτέροις ἐπωχεῖτο πρὸ τῆς μάχης ἵπποις, ἐφοδεύων τὴν φάλαγγα καὶ καθιστὰς εἰς τὴν τάξιν· εἶτα δοὺς τὸ σύνθημα, καὶ μεταβὰς ἐπ' ἐκείνον, εὐθὺς ἐπῆγε τοῖς πολεμίοις καὶ διεκινδύνευσεν· οὕτως ὁ πολιτικός, ἂν ἔχη νοῦν αὐτὸς αὐτὸν ἡμιοχῶν πρεσβύτην γενόμενον, ἀφῆξεται τῶν οὐκ ἀναγκαίων, καὶ παρήσει τοῖς ἀκμάζουσι χρῆσθαι πρὸς τὰ μικρότερα τὴν πόλιν, ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις αὐτὸς ἀγωνιεῖται προθύμως. οἱ μὲν γὰρ ἀθληταὶ τὰ σόματα τῶν ἀναγκαίων πόρων ἄδικτα τηροῦσι καὶ ἀνέροια πρὸς τοὺς ἀχρηίστους· ἡμεῖς δὲ τοῦναντίον, ἔδωκτες τὰ μικρὰ καὶ φαῦλα, τοῖς ἀξιόις σπουδῆς φυλάξομεν ἑαυτούς. νέω μὲν γὰρ ἴσως ἐπέοικε κατ' Ὀμηρον πάντα. καὶ ἔχονται καὶ ἀγαπῶσι, τὰ μὲν μικρὰ καὶ πολλὰ πράγματα, δημοτικὸν καὶ φιλόπορον· τὰ δὲ λαμπρὰ καὶ σεμνὰ, γενναῖον καὶ μεγάλωφρον καλοῦντες· ἴσθι δ' ὅπου καὶ τὸ φιλόφρον καὶ παρὰβολον, ὧραν ἔχει τιμὰ καὶ χάριν ἐπιτρέπουσαν τοῖς τηλικούτοις· ὁ πρεσβύτης δ' ἀνὴρ ἐν πολιτείᾳ διακονικᾷς λειτουργίαις ὑπομένων, οἷα τελῶν πράξεις καὶ λιμέ

των επιμελείας καὶ ἀγορᾶς, ἔτι δὲ πρᾶξις καὶ ἀποδημίας πρὸς ἡγεμόνας καὶ δυνάστας ὑποτρέχων, ἐν αἷς ἀναγκαῖον οὐδέν, οὐδὲ σεμνόν ἔρεται, ἀλλὰ θεραπεία καὶ τὸ πρὸς χάριν, ἐμοὶ μὲν οἰκτρὸν, ὃ φίλε, φαίνεται καὶ ἄξιον, ἑτέροις δ' ἴσως καὶ ἐπαχθές φαίνεται καὶ φορτικόν.

XX. Οὐδὲ γὰρ ἐν ἀρχαῖς τὸν τηλικούτον ὥρα φέρεσθαι, πλὴν ὅσαι γε μέγεθός τι νίκηται καὶ ἀξίωμα· καθάπερ ἦν σὺ νῦν Ἀθηῆνοι μεταχειρίζῃ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς ἐπιστασίαν, καὶ νῦν Δία τὸ πρόσχημα τῆς Ἀμφικτυονίας, ἣν σοὶ διὰ τοῦ βίου πάντως ἡ πατρίς ἀνατέθεικε, πόρον ἡδὺν κάματόν τ' εὐκάματον ἔχουσαν. δεῖ δὲ καὶ ταύτας μὴ διώκειν τὰς τιμὰς, ἀλλὰ φεύγοντας ἄρχειν μηδ' αἰτουμένους ἀλλὰ παραιτουμένους, μηδὲ ὡς αὐτοῖς τὸ ἄρχειν λαμβάνοντας, ἀλλ' ὡς αὐτοὺς τῷ ἄρχειν ἐπιδιδόντας. σὺ γάρ, ὡς Τιβέριος ὁ Καῖσαρ ἔλεγε, τὸ τὴν χεῖρα τῷ ἱατρῷ προτείνειν ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότας, αἰσχρόν ἐστιν· ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τὴν χεῖρα τῷ δήμῳ προτείνειν, ψῆφον αἰτουῦντας ἢ φωνὴν ἀρχαιγεωσιάζουσιν· ἀγεννὲς γὰρ τοῦτο καὶ ταπεινόν· ὡς τούναντίαν ἔχει τιτὰ σεμνότητα καὶ κόσμον, αἰρουμένης τῆς πατρίδος καὶ καλοσύνης, καὶ περιμενούσης, κατιόντι μετὰ τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης, γεγραπὸν ὡς ἀληθὺς καὶ περίβλεπτον ἀσπασαῖται καὶ δεξιόσασθαι τὸ γέρας.

XXI. Οὕτω δὲ πως καὶ λόγῳ χρηστέον ἐν ἐκκλησίᾳ πρὸς βύτην γενόμενον, μὴ ἐπιπηδῶντα συνζῶς τῷ βήματι, μηδ' αἰεὶ δίκην ἀλεκτρούβους ἀντα-

δόντα τοῖς φθιγγομένοις, μηδὲ τῷ συμπλέκεσθαι καὶ διερεθίζειν ἀποχαλινούντα τὴν πρὸς αὐτὸν αἰδῶ τῶν νέων, μηδὲ μελέτην ἐμποιοῦντα καὶ συνήθειαν ἀπειθείας καὶ δυσηκοίας, ἀλλὰ καὶ παριέντα ποτὰ καὶ διδόντα πρὸς δόξαν ἀναχατεῖσαι καὶ θρασύνεσθαι, μηδὲ παρόντα, μηδὲ πολυπραγμοκοῦντα· ὅπου μὴ μέγα τὸ κινδυνευόμενον ἔστι πρὸς σωτηρίαν κοινήν, ἢ τὸ καλὸν καὶ πρόπον. ἐκτὲρ δὲ χρή καὶ μηδενὸς καλοῦντος ὠθεῖσθαι δρῶντα παρὰ δύναμιν, ἀναθέντα χειραγωγοῖς αὐτὸν, ἢ φορᾶδην κομιζόμενον· ὥσπερ ἱστοροῦσιν ἐν Ῥώμῃ Κλαύδιον Ἀππίον· ἡτισημένην γὰρ ὑπὸ Πύρρου μάχῃ μεγάλην πυθόμενος τὴν σύγκλητον ἐνδέχεσθαι λόγους περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης, οὐκ ἀνασχετὸν ἐποίησατο, καίπερ ἀμφοτέρως ἀποβεβληκὼς τὰς ὀφείας, ἀλλὰ ἦκε δι' ἀγορᾶς φερόμενος πρὸς τὸ βουλευτήριον· εἰσελθὼν δὲ καὶ καταστὰς εἰς μέσον, ἔφη, πρότερον μὲν ἄχθεσθαι τῷ τῶν ὁμμάτων στερεῖσθαι, νῦν δ' ἂν εὐξασθαι μηδ' ἀκοῦν οὕτως αἰσχρὰ καὶ ἀγρινῇ βουλευομένους καὶ πράιτοντας ἐκείνους. ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν καθαρὰ μένος αὐτῶν, τὰ δὲ διδάξας καὶ παρορμήσας, ἔπεισεν εὐθὺς ἐπὶ τὰ ὅπλα χωρεῖν, καὶ διαγωνίζεσθαι περὶ τῆς Ἰταλίας πρὸς τὸν Πύρρον. ὁ δὲ Σύλων, τῆς Πεισιστράτου δημαγωγίας, ὅτι τυραννίδος ἦν μηχανήμα, φανερᾶς γενομένης, μηδενὸς ἀμύνεσθαι μηδὲ κωλύειν τολμῶντος, αὐτὸς ἐξευγνόμενος τὰ ὅπλα καὶ πρὸ τῆς οἰκίας θέμενος, ἡΐλου βοηθεῖν τοὺς πολέτας· πέμψαντος δὲ τοῦ Πεισιστράτου πρὸς αὐ-

τὸν, καὶ πυθανομένου, τίτι πεποιθὼς ταῦτα πράττει· Τῷ γῆρα, εἶπεν.

XXII. Ἀλλὰ τὰ μὲν οὕτως ἀναγκαῖα καὶ τοὺς ἀπευβηκότας κομιδῇ γέροντας, ἂν μόνον ἐμπνέωσιν, ἐξάπτει καὶ διακλάττει· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πατὴρ μὲν (ὥς περ εἴρηται) παραιτούμενος ἐμμελὴς ἔσται τῷ γλίσχρῳ καὶ διακονικῷ, καὶ μιλζονας ἔχοντα τοῖς πράττειν ἀσχολίας, ἣ δὲ οὗς πράττεται χρεῖας καὶ ἀφελείας· ἔστι δὲ ὅπου περιμένον κατέλσαι, καὶ ποθῆσαι καὶ μετελθεῖν οἰκοθεν τοὺς πολίτας, ἀξιοπιστότερος δεομένοις κάττιαι. τὰ δὲ πλεῖστα καὶ παρῶν σιωπῇ τοῖς νεωτέροις λέγειν περιήσιν, οἷον βραβεύων φιλοτιμίας πολιτικῆς ἡμιλλαν· εἰν δὲ ὑπερβάλλη τὸ μέτριον, καθυπιδόμενος ἡπίως, καὶ μετὰ εὐμενείας ἀφαιρῶν φιλονεικίας καὶ βλασφημίας καὶ ὀργῆς, ἐν δὲ ταῖς γνώμαις τὸν ἀμαρτάνοντα παραμυθούμενος ἄνευ ψόγου καὶ διδάσκων, ἐπαινῶν δ' ἀφόβως τὸν κατορθοῦντα, καὶ νικώμενος ἐκουσίως καὶ προϊόμενος τὸ πείσαι καὶ περιγενέσθαι πολλὰς, ὅπως αὐξάνωνται καὶ θαρσύνωνται, ἐνίοις δὲ καὶ συναναπληρῶν μετ' εὐφημίας τὸ ἐλλεῖπον, ὥς ὁ Νέστωρ·

Οὕτις τοι τὸν μῦθον ὀνόσσειται, ὅσσοι Ἀχαιῶν,

Οὐδὲ πάλιν ἐρέει· ἰσχυρὸν οὐ τέλος ἴκεο μῦθον.

Ἡ μὲν καὶ νῆος ἑσσι, ἐμὸς δὲ κε καὶ παῖς εἴης.

XXIII. Τούτου δὲ πολιτικώτερον, μὴ μόνον ἐμφανῶς μηδὲ δημοσίᾳ ὀνειδίζειν ἄνευ δηγμοῦ σφόδρα κολοῦντος καὶ ταπεινοῦντος, ἀλλὰ μᾶλλον ἰδίᾳ τοῖς εὐ πεφνκόσι πρὸς πολιτείαν, ὑποτιθέμενος καὶ

συνεισηγούμενος εὐμενῶς λόγους τε χρηστοὺς καὶ πολιτεύματα, συνειζορυῶν πρὸς τὰ καλὰ καὶ συνεπιλαμπρόνων τὸ φρόνημα, καὶ παρέχων, ὥσπερ οἱ διδάσκοντες ἐπτεῦεν, ἐν ἀρχῇ χειροῇθη καὶ πρᾶτον ἐπιβῆναι τὸν δῆμον· εἰ δὲ τις σφραλεῖη, μὴ περιορῶν ἔξαθυμοῦντα τὸν νέον, ἀλλ' ἀνιστάς καὶ παρὰ μυσθόμενος, ὥς Ἀριστείδης Κλέωνα, καὶ Μνησίφιλος Θεμιστοκλέα, δυσχεραينوμένους, καὶ κακῶς ἀκούοντας ἐν τῇ πόλει τὸ πρῶτον, ὥς ἱταμούς καὶ ἐκολάστους, ἐπῆραν καὶ ἀντιθέσθαι. λέγεται δὲ καὶ Δημοσθένους ἐκπεσόντος ἐν τῷ δήμῳ καὶ βαρύνως φέροντος, ἄψασθαι παλαιὸν τινα γέροντα τῶν ἀκηκοῦτων Περικλέους, καὶ εἰπεῖν, ὥς ἐκείνῳ τῶνδε πρὸς προσεικῶς τὴν φύσιν, οὐδ' οὐδὲν αὐτοῦ κατέγνωκεν. οὕτω δὲ καὶ Τιμοθεὸν Εὐρυπιδῆς συριτιζόμενον ἐπὶ τῇ καινοτομίᾳ, καὶ παρανομεῖν εἰς τὴν μουσικὴν δοκοῦντα θαρσύνειν ἐκέλευσεν, ὥς ὀλίγου χρόνου τῶν θεάτρων ὑπ' αὐτῷ γενησομένων.

XXIV. Καθόλου δὲ, ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ ταῖς ἑστιάσαι παρθένοις τοῦ χρόνου διώριται, τὸ μὲν μανθάνειν, τὸ δὲ δοῦν τὰ νενομισμένα, τὸ δὲ τρίτον ἤδη διδάσκειν· καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ περὶ τὴν Ἀρτεμιν, ὁμοίως ἐκάστου Μελλιέρην τοπρωτόν, εἰθ' Ἰέρην, τὸ δὲ τρίτον Παρίσσην καλοῦσιν· οὕτως δ' ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀνὴρ, τὰ μὲν πρῶτα μανθάνων ἐπὶ πολιτεύεσθαι καὶ μυσθόμενος, τὰ δ' ἔσχατα, διδάσκων καὶ μυσταγωγῶν. τὸ μὲν γὰρ ἐπιστατεῖν ἀθλοῦσιν ἑτέροις, οὐκ ἔστιν αὐτὸν ἀθλεῖν· ὁ δὲ παιδοτριβῶν νέον ἐν πράγμασι κοινοῖς καὶ δημοσίοις ἀγῶσι, καὶ παρασκευάζων τῇ πατρίδι.

Μύθων τε ὀνητῆρ' ἔμεναι προηκτῆρά τε ἔργων,
 ἐν οὐ μικρῷ μέρει πολιτείας οὐδὲ φανὼν χρησίμους
 ἔστιν, ἀλλ' εἰς ὃ μάλιστα καὶ πρῶτον ὁ Ἀνκουργος
 ἐντείνας ἑαυτὸν, εἰδώς τοὺς νέους παντὶ προεβύτη,
 καθάπερ νομοθέτη, πειθόμενους διατελεῖν. ἐπεὶ
 πρὸς τί βλέψας ὁ Ἀνσανδρος εἶπεν, ὥς ἐν Λακεδαι-
 μονι κάλλιστα γηρῶσιν; ἄρ' ὅτι γεωργεῖν ἔξιστι
 μάλιστα τοῖς προεσβυτέροις ἐκεῖ, καὶ δαρνείζειν, ἢ
 κυβεύειν συγκαθεζομένους, ἢ πίνειν ἐν ὄρῳ κιβευ-
 οντας; οὐκ ἂν εἴποις· ἀλλ' ὅτι τρόπον τινα πάν-
 τες οἱ τηλικούτοι τάξιν ἀρχόντων ἢ τινῶν πατροκό-
 μων ἢ παιδαγωγῶν ἔχοντες, οὐ τὰ κοινὰ μόνον ἐπι-
 σκοποῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν νέων ἕκαστα ἀεὶ περὶ τε
 τὰ γυμνάσια καὶ παιδείας καὶ διαίτας καταμανθά-
 νουσιν οὐ παρέργως, φοβηροὶ μὲν ὄντες τοῖς ἀμαρ-
 τάνουσιν, αἰδεστοὶ δὲ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ποθεινοῖς.
 θεραπεύουσι γὰρ ἀεὶ καὶ διώκουσιν αὐτοὺς οἱ νέοι,
 τὸ κόσμιον καὶ τὸ γενναῖον αὖξοντας καὶ συνεπι-
 γανροῦντας ἄνευ φθόρου.

XXV. Τοῦτο γὰρ τὸ πάθος, οὐδενὶ χρόνῳ
 πρῆπον ἡλικίας, ὅμως ἐν νέοις εὐπορεῖ χρηστέων ὀρο-
 μῶτων, ἁμιλλαι καὶ ζῆλος καὶ φιλοτιμία προσαγο-
 ρευόμενον· ἐν δὲ προεσβύταις παντελῶς ὁπωρὸν ἔστι
 καὶ ἄγχιον καὶ ἀγεννές. διὸ δεῖ κορόμφωτάτω τοῦ
 φθονεῖν ὄντα τὸν πολιτικὸν γέροντα, μὴ, καθάπερ
 τὰ βῆσκανα γεράνδρα, τῶν παραβλαστανόντων
 καὶ ὑποφνομενων σαφῶς ἀφαιρεῖσθαι καὶ κολοῦειν
 τὴν βλάστην καὶ τὴν αὖξιν, ἀλλ' εὐμενῶς προσδέ-
 χεσθαι καὶ παρέχειν τοῖς ἀντιλαμβανομένοις καὶ

προσπλεκομένοις ἑαυτὸν ὀρθοῦντα καὶ χειραγω-
γοῦντα καὶ τρέφοντα, μὴ μόνον ὑψηλῆσαι καὶ
συμβουλίαις ἀγαθαῖς, ἀλλὰ καὶ παραχωρήσει πο-
λιτευμάτων τιμὴν ἐχόντων καὶ δόξαν, ἥ τις
ὑπουργίας ἀβλαβεῖς μὲν, ἡδύας δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ
πρὸς χάριν ἐσομένης· ὅσα δὲ ἐστὶν ἀντίτυπα καὶ
προσάντη, καὶ, καθάπερ τὰ φάρμακα, δάκνει πα-
ραχρήμα καὶ λυπεῖ, τὸ δὲ καλὸν καὶ λυσίτελές ὑστε-
ρον ἀποδίδωσι, μὴ τοὺς νέους ἐπὶ ταῦτα προαίρον-
τα, μηδὲ υποβάλλοντα θορύβοις, ὅχλων ἀγνωμο-
νοῦντων ἀήθεις ὄντας, ἀλλ' αὐτὸν ἐκδεχόμενον τὰς
ὑπὲρ τῶν συμφερόντων ἀπεχθείας· τοῦτο γὰρ εὐ-
νουστέρους τε ποιήσει τοὺς νέους καὶ προθυμοτέρους
ἐν ταῖς ἄλλαις ὑπηρεσίαις.

XXVI. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα χρὴ μνημονεύ-
ειν, ὡς οὐκ ἐστὶ πολιτεῦσθαι μόνον τὸ ἄρχειν, καὶ
προσβέβειν, καὶ μέγα βοᾶν ἐν ἐκκλησίαις, καὶ περὶ τὸ
βῆμα βακχεύειν, λέγοντας ἢ γράφοντας, ἃ οἱ πολλοὶ
τοῦ πολιτεῦσθαι νομίζουσιν, ὥσπερ ἄμικει καὶ
φιλοσοφεῖν τοὺς ἀπὸ τοῦ δόφρου διαλεγομένους, καὶ
αἰσχρὰ ἐπὶ βιβλίοις περιέρχοντας· ἡ δὲ συνεχὴς ἐν
ἔργοις καὶ πράξεσιν ὀρωμένη καθ' ἡμέραν οὐδαμῶς
πολιτεία καὶ φιλοσοφία λέληθεν αὐτούς. καὶ γὰρ
τοὺς ἐν ταῖς στοαῖς ἀνακάμπτοντας περιπατεῖν φα-
σὶν, ὡς ἔλεγε Δικαίωχος, οὐκ ἔτι δὲ τοὺς εἰς ἄγρον
ἢ πρὸς φίλον βαδίζοντας. ὅμοιον δ' ἐστὶ τῷ φιλο-
σοφεῖν τὸ πολιτεῦσθαι. Σωκράτης γοῦν οὔτε
θάνατον θείας, οὔτ' εἰς θρόνον καθίσας, οὔτε ὄραν
διατριβῆς, ἢ περιπάτου τοῖς γνωρίμοις τεταγμένην

φιλέειν, ἀλλὰ καὶ παλῶν, ὅτε τύχοι, καὶ ἀνελπί-
 ρων, καὶ συστρατευόμενος ἐνίοις, καὶ συναγορεύων,
 τέλος δὲ καὶ συνδεδεμένος καὶ πίνων τὸ φάρμακον
 ἐφιλοσοφεί· πρῶτος ἀποδείξας τὸν βίον ἥπαιτι
 χρόνῳ καὶ μέρει καὶ πάθει καὶ πράγμασιν ἀπλῶς
 ἅπασι φιλοσοφίαν δεχόμενον. οὕτω δὲ διανοητέον
 καὶ περὶ πολιτείας, ὥς τοὺς μὲν ἀνοήτους, οὐδ' ὅταν
 στρατηγῶσιν ἢ γραμματεύωσιν ἢ δημηγορῶσι, πο-
 λιτενομένους, ἀλλ' ὀχλοκοποῦντας ἢ πατηγυρίζον-
 τας ἢ στασιάζοντας ἢ λειτουργοῦντας ἀναγκάως·
 τὸν δὲ κοινοτικὸν καὶ φιλόανθρωπον καὶ φιλόπολιν
 καὶ κηδεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ἀληθῶς, καὶν μηδέ-
 ποτε τὴν χλαμύδα περιθῆται, πολιτευόμενον αἰεὶ
 τῷ παρορμῶν τοὺς δυναμένους ὑψηλεῖσθαι τοῖς δεο-
 μένοις, συμπαρεῖναι τοῖς βουλευομένοις, διατρέ-
 πειν τοὺς κακοπραγμονοῦντας, ἐπιφύσηνται τοὺς
 ἐυγνώμονας, φανερόν εἶναι μὴ παρέργως προσέχον-
 τα τοῖς κοινοῖς, μηδὲ ὅπου σπουδὴ τις ἢ παράκλη-
 σις διὰ τὸ πρῶτον εἰς τὸ θάλατρον βαδίζοντι καὶ τὸ
 βουλευτήριον· ἄλλως δὲ διαγωγῆς χάριν ὥς ἐπὶ
 θίαν ἢ ἀκρόασιν, ὅταν ἐπέλθῃ, παραγενόμενον,
 αἰεὶ, καὶν μὴ παραγένηται τῷ σώματι, παρόντα τῇ
 γνώμῃ, καὶ τῷ πυνθανέσθαι τὰ μὲν ἀποδεχόμενον,
 τοῖς δὲ δυσκολεῖνόντα τῶν πραττομένων.

XXVII. Οὐδὲ γὰρ Ἀθηναίων Ἀριστείδης, οὐδὲ
 Ῥωμαίων Κάτων ἤρξε πολλῶς, ἀλλὰ πάντα τὸν
 αὐτῶν βίον ἐνεργόν αἰεὶ ταῖς πατρίσι παρέχον.
 Επαμεινώνδας δὲ πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα κατώρθω-
 σεν στρατηγῶν, οὐκ ἔλαττον δ' αὐτοῦ μνημονεύεται

μηδὲ στρατηγοῦντος μηδ' ἄρχοντος ἔργον περὶ Θερ-
ταλίαν, ὅτε τῶν στρατηγῶν εἰς τόπους χαλεποὺς
ἐμβολόντων τὴν φάλαγγα, καὶ θορυβουμένων
(ἐπέκειντο γὰρ οἱ πολέμοι βύλλοντες) ἀνακληθεῖν
ἐκ τῶν ὀπλιτῶν, πρῶτον μὲν ἔπαυσε θαρρόντας τὸν
τοῦ στρατεύματος τάραχον καὶ φόβον, ἔπειτα δια-
τάξας καὶ διαρρησάμενος τὴν φάλαγγα συγκεχυμέ-
νην, ἐξήγαγε ῥαδίως, καὶ κατέστησεν ἐναντίαν τοῖς
πολεμίοις, ὥστ' ἀπελθεῖν ἐκείνους μεταβαλομένους.
Ἄγριδος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν Ἀρκαδίᾳ τοῖς πολέμοις
ἐπάγοντος ἤδη τὸ στράτευμα συντεταγμένον εἰς μά-
χην, τῶν πρεσβυτέρων τις Σπαρτιατῶν ἐπεβόησεν
ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰσθῆσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ
Ἀργεῶν εὐπετοῦς ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκα-
ρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλόμενον εἶναι, ὥς ὁ
Θουκυδίδης φησὶν· ὁ δ' Ἄγρις ἀκούσας ἐπαύσθη,
καὶ ἀνεχώρησε μὲν, ἐκράτει δέ· καὶ δίφρος ἔκειτο
καθ' ἡμέραν παρὰ ταῖς θύραις τοῦ ἰσχυρίου, καὶ
πολλὰκις ἀνιστάμενοι πρὸς αὐτὸν οἱ Ἐφοροὶ δι-
κτυνθάνοντο καὶ συνεβουλευόντο περὶ τῶν μεγίστων.
ἰδοὺ γὰρ Ἱμφρων ἀνὴρ εἶναι, καὶ συνετός ἱστο-
ρεῖται· διὸ καὶ παντάπασιν ἤδη τὴν τοῦ σώματος
ἐξημυρωμένος δύναμιν, καὶ τὰ πολλὰ κληήρης διη-
μερεύων, μεταπεμπομένων εἰς ἄγορὰν τῶν Ἐφόρων,
ᾤρησε μὲν ἑξαναστὰς βαδίζειν, μόλις δὲ καὶ χαλε-
πῶς προσερχόμενος, εἶτα παιδαρίοις ἐντυχὼν καθ'
ὁδόν, ἠρώτησεν, εἴ τι γινώσκουσιν ἀναγκαιότερον
ὢν τοῦ πεῖθεσθαι δεσπότη· τῶν δὲ φησάντων τὸ
μὴ δύνασθαι, τοῦτο τῆς ὑποεργίας λογιζόμενος πᾶ

ρας, ἀνέστρεψεν οἰκαδε. διὲ γὰρ μὴ προαπολιπεῖν τὴν
προθυμίαν τῆς δυνάμειος, ἐγκαταλειφθῆναι δὲ μὴ
βιάζεσθαι, καὶ μὴν Γάϊον Αἰλίου Σκιπίων ἐχρήτο συμ-
βούλῳ, στρατηγὸν αἰεὶ καὶ πολιτευόμενος· ὥστε καὶ
λέγειν ἐνίοις, ὑποκατεῖν τῶν πράξεων Σκιπίωνα, ποιη-
τὴν δὲ τὸν Γάϊον εἶναι. Κικέρων δ' αὐτὸς ὁμολό-
γει τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν συμβουλευμάτων,
οἷς ὀρθῶς ἐνυπατεύων τὴν πατρίδα διέσωζε, μετὰ
Ποπλίου Νιγιδίου τοῦ φιλοσόφου συνθεῖναι.

XXVIII. Οὕτω διὰ πολλῶν τρόπων τῆς πολι-
τείας οὐδὲν ἀποκωλύει τοὺς γέροντας ὠφελεῖν τὸ
κοινὸν ἀπὸ τῶν βελτίστων, λόγου καὶ γνώμης, καὶ
παρήρησις, καὶ φροντίδος πινυτῆς, ὡς δὴ ποιητικὰ
λέγουσιν. οὐ γὰρ αἱ χεῖρες ἡμῶν, οὐδὲ οἱ πόδες,
οὐδὲ ἡ τοῦ σώματος ὁρμή, κτήμα καὶ μέρος ἐστὶ
τῆς πόλεως μόνον, ἀλλὰ πρῶτον ἡ ψυχὴ, καὶ τὰ τῆς
ψυχῆς κάλλη, δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη, καὶ φρό-
νησις· ὧν ὅψις καὶ βραδέως τὸ οἰκεῖον ἀπολαμβά-
νόντων, ἅταπός ἐστι, τὴν μὲν οἰκίαν καὶ τὸν ἄγρόν
ἀπολαβεῖν καὶ τὰ λοιπὰ χρήματα καὶ κτήματα, κοι-
νῇ δὲ τῇ πατρίδι καὶ τοῖς πολίταις μηκέτι χρησίμους
εἶναι διὰ τὸν χρόνον, οὐ τοσοῦτον τῶν ὑπηρετικῶν
παραιρούμενον δυνάμειον, ὅσον ταῖς ἡγεμονικαῖς καὶ
πολιτικαῖς προστίθῃσι. διὸ καὶ τῶν Ἑρμῶν τοὺς πρεσ-
βυτέρους, ἀχειρας καὶ ἀπαδους, ἐντεταμένους δὲ τοῖς
μορίοις δημιουργοῦσιν, αἰνιττόμενοι, τῶν γερόντων
ἐλάχιστα δεῖσθαι διὰ τοῦ σώματος ἐνεργούντων, ἐκ
τῶν λόγων ἐνεργόν, ὡς προσήκει, καὶ γόνιμον ἔχουσιν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

*Εἰ πρὸς ἄλλο τι χρήσασθαι καλῶς ἐστὶν ἔχον, ὦ
Μενέμαχε, τῷ·*

*Οἷ τις τοι τὸν μῦθον ὀνόσεται ὅσοι Ἀχαιοὶ,
Οὐδὲ πάλιν ἐρέει· αἰτάρ οὐ τέλος ἔκεα μῦθων·
καὶ πρὸς τοὺς προτρεπομένους τῶν φιλοσόφων, δι-
δάσκοντας δὲ μηδὲν, μηδὲ ὑποτιθεμένους· ὅμοιοι
γάρ εἰσι τοῖς τοὺς λύχνους προμύτιουσιν, ἔλαιον δὲ
μὴ ἐγγέουσιν. ὁρῶν οὖν σε παρωρυμμένον ὑπὸ τοῦ
λόγου πρὸς πολιτείαν, καὶ βουλόμενον ἀξίως τῆς εὐ-
γενείας ἐν τῇ πατρίδι.*

*Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι προηκτῆρά τε ἔργων,
ἐπειδὴ χρόνον οὐκ ἔχεις ἀνδρὸς φιλοσόφου βίον ὕ-
παιθρον ἐν πράξει πολιτικῇ καὶ δημοσίῳ ἀγῶσι
κατανοῆσαι, καὶ γενέσθαι παραδειγμάτων ἔργων,
μὴ λόγων, περαινομένων θεατῆς, ἀξιοῖς δὲ παραγγέλ-
ματα λαβεῖν πολιτικά· τὴν μὲν ἄρνησιν οὐδαμῶς
ἱμαντῶ προσήκουσαν εἶναι νομίζω, τὸ δ' ἔργον εὐ-
χομαι καὶ τῆς αἴης ἀξιον σπουδῆς καὶ τῆς ἐμῆς προ-
θυμίας γενέσθαι· τοῖς δὲ παραδείγμασι ποικιλω-
τέροις, ὥσπερ ἡξίωσας, ἐχρησάμην.*

II. Πρῶτον μὲν οὖν υποκείσθω πολιτεία, καθάπερ ἔδαφος βέβαιον καὶ ἰσχυρὸν, ἢ προαίρεσις ἀρχὴν ἔχουσα, κρίσιν καὶ λόγον, ἀλλὰ μὴ πτοίαν ὑπὸ δόξης κενῆς, ἢ φιλονεικίας τινός, ἢ πράξεων ἐτέρων ἀπορίας. ὥσπερ γὰρ οἷς οὐδὲν ἔστιν οἶκος χρηστὸν, ἐν ἀγορᾷ διατρίβουσι, καὶ μὴ δίδωσιν, τὸν πλείστον χρόνον· οὕτως ἔνιοι, τῷ μηδὲν ἔχειν ἴδιον πράττειν ἄξιον σπουδῆς, ἐμβάλλουσιν ἑαυτοὺς εἰς δημόσια πράγματα τῇ πολιτεία διαγωγῇ χρώμενοι. πολλοὶ δὲ ἀπὸ τῆς τύχης ὑψάμενοι τῶν κοινῶν καὶ ἀναπλησθέντες, οὐκέτι ῥαδίως ἀπελθεῖν δύνανται, ταῦτό τοις ἐμβᾶσιν εἰς πλοῦτον αἰδοῦσας χάριν, εἰς ἀποσπασθεῖσιν εἰς πέλαγος, πεπονθότες, ἔξω βλέπονται ναυτιῶντες καὶ ταραττόμενοι, μένειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν ἀνάγκη ἔχοντες. Λευκῆς καθύπερθε γαλάνας εὐπρόσωποι σφῆς παρήσαν ἔρωτες ναῖας κληΐδος χαράζει πόντου δαιμονίαν ἐς ὕβριν. οὗτοι καὶ μάλιστα διαβάλλουσι τὸ πρᾶγμα τῷ μετανοεῖν καὶ ἀσφάλλιν, ὅταν ἡ δόξαν ἐλπίσαντες, ἀδοξία περιπίσωσιν, ἢ φοβεροὶ προσδοκῆσαντες ἑτέροις ἴσασθαι διὰ δύναμιν, εἰς πράγματα κινδύνους ἔχοντα καὶ ταραχῆς ἄγονται. Ὅ δ' ὥς μάλιστα προσῆκον ἑαυτῷ καὶ κάλλιστον ἔργον ἀπὸ γνώμης καὶ λογισμοῦ τὰ κοινὰ πράσσειν ἀρξάμενος, ὑπ' οὐδενὸς ἐκπλήττεται τούτων, οὐδ' ἀναστρέφεται τὴν γνώμην. οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἐργασίῃ καὶ χρηματισμῷ προσιτέον τοῖς κοινοῖς, ὥς οἱ περὶ Στρατοκλία καὶ Λομοκλείδην ἐπὶ τὸ χρυσοῦν θέρος, (τὸ θῆμα μετὰ παιδιᾶς οὕτως ὀνομάζοντες) ἀλλήλους

παρεκάλουν· οὔτε οἷον ἐπιλήπτους ὑπὸ πάθους ἄφνω γενομένους, ὥς Γαῖος Γράγχος ἐπὶ θερμοῖς τοῖς περὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτηγήμασιν ἀπωτάτω τῶν κοιτῶν τὸν βίον θέμενος, εἴτα ὕβρει τινῶν καὶ λοιδορίᾳ πρὸς αὐτὸν ἀναφλεχθεὶς ὑπ' ὀργῆς, ἐνέπεσε τοῖς κοινοῖς· καὶ ταχὺ μὲν ἐπλήσθη πραγμάτων καὶ δόξης, ζητῶν δὲ παύσασθαι, καὶ δεδομένος μεταβολῆς καὶ ἡσυχίας, οὐχ εὖρε καταθέσθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ διὰ μέγεθος, ἀλλὰ προαπώλετο. τοῦς τε πρὸς ἄμιλλαν ἢ δόξαν ὥσπερ ὑποκριτὰς εἰς θέατρον ἀναπλάττοντας ἑαυτοὺς, ἀνάγκη μετανοεῖν, ἢ δουλεύοντας, ὧν ἄρχειν ἀξιοῦσιν, ἢ προσκροῦντας, οἷς ἀρέσκειν ἐθέλουσιν. ἀλλ' ὥσπερ εἰς φρέαρ, οἴμαι, τὴν πολιτείαν, τοὺς μὲν ἐμπύπτοντας αὐτομάτως καὶ παραλόγως ταράττεσθαι καὶ μετανοεῖν, τοὺς δὲ καταβαίνοντας ἐκ παρασκευῆς καὶ λογισμοῦ καθ' ἡσυχίαν, χρῆσθαι τε τοῖς πράγμασι μετρίως, καὶ πρὸς μηδὲν δυσκολαίνειν, ἅτε δὴ τὸ καλὸν αὐτὸ καὶ ἀληθὲν ἄλλο τῶν πράξεων ἔχοντας τέλος.

III. Οὗτοι δὴ τὴν προαίρεσιν ἀπερίεσαντας ἐν ἑαυτοῖς καὶ ποιήσαντας ἄτριπτον καὶ δυσμετάθετον, τρέπεσθαι χρὴ πρὸς κατανόησιν τοῦ ἥθους τῶν πολιτῶν, ὃ μάλιστα συγκραθεῖν ἐκ πάντων ἐπιφαινεται καὶ ἰσχύει. τὸ μὲν γὰρ εὐθὺς αὐτὸν ἐπιχειρεῖν ἡθοποιεῖν καὶ μεθαρμόττειν τοῦ δήμου τὴν φύσιν, οὐ ῥῆδιον οὐδ' ἀσφαλές, ἀλλὰ καὶ χρόνου δεδομένον πολλοῦ καὶ μεγάλης δυνάμεως. δεῖ δὲ, ὥσπερ αἰεὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ὑπὸ τῶν ἡθῶν κρατεῖται τοῦ πίνοντος, ἡσυχῇ δὲ διαθάλλων καὶ κατακραννύμενος αὐτὸς

ἡθοποιοῦ τὸν πίνοντα καὶ μεθίστησιν, οὕτω τὸν πολιτικόν, ἕως ἄν ἰσχυρὴν ἀγωγὸν ἐκ δόξης καὶ πίστιως κατασκευάσῃται, τοῖς ὑποκειμένοις ἡθισιν εὐάρμοστον εἶναι, κατανοεῖν καὶ στοχάζεσθαι τούτων ἐπιστάμενον, οἷς χαίρειν ὁ δῆμος καὶ ὑφ' ὧν ἄγεσθαι πέφυκεν. οἷον ὁ Ἀθηναίων εὐκίνητος ἐστὶ πρὸς ὀργήν, εὐμετάθετος πρὸς ἔλεον, μᾶλλον ὀξέως ὑπονοεῖν ἢ διδάσκεισθαι καθ' ἡσυχίαν βουλόμενος· ὥσπερ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἀδόξοις καὶ ταπεινοῖς βοηθεῖν προθυμότερος, οὕτως τῶν λόγων τοὺς παιγνιώδεις καὶ γελοίους ἀσπάζεται καὶ προτιμᾷ· τοῖς μὲν ἐπαινοῦσιν αὐτὸν μάλιστα χαίρει, τοῖς δὲ σκώπτουσιν ἡκίστα δυσαχεραίνει· φοβερὸς ἐστὶν ἄχρι τῶν ἀρχόντων, εἴτα φιλάνθρωπος ἄχρι τῶν πολέμιων, ἕτερον ἥθος τοῦ Καρχηδονίων δήμου, πικρὸν, σκυθρωπὸν, ὑπήκοον τοῖς ἀρχουσι, βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις, ἀγεννέστατον ἐν φόβοις, ἀγριώτατον ἐν ὀργαῖς, ἐπίμονον τοῖς γνωστοῖσι, πρὸς παιδιὰν καὶ χάριν ἀνήδυντον καὶ σκληρόν· οὐκ ἂν οὗτοι, Κλέωνος ἀξιοῦντος αὐτοῦς, ἐπεὶ τέθυκε, καὶ ξένους ἐπιτιμᾷ, τὴν ἐκκλησίαν ὑπερθεῖσθαι, γιλάσαντες ἂν καὶ κροτήσαντες ἀνέστησαν· οὐκ Ἀλκιβιάδῃ, ὅρτυγος ἐν τῷ λέγειν διαφυγόντος ἐκ τοῦ ἡματίου, φιλοτίμως συνθηρεύσαντες ἀπέδωκαν· ἀλλὰ καὶ ἀπέκτειναν ἂν, ὥς ὑβρίζοντας καὶ τραυλῶντας· ὅπου καὶ Ἀντώνη λέοντι χρώμενον σκευοφόρον παρὰ τῆς στρατείας, αἰτιασάμενοι τυραννικὰ φρονεῖν, ἐξήλασαν. οἶμαι δ' ἂν ἔγωγε μηδὲ Θεβαίους ἀποσχέσθαι γραμμάτων πολέμιων κυρίους γενομένους, ὥς Ἀθη-

ναῖοι Φιλίππου γραμματικοφόρους λαβόντες ἐπιστολήν ἐπιγεγραμμένην Ὀλυμπιάδι κομίζοντας, οὐκ ἔλυσαν, οὐδ' ἀπεκάλυψαν ἀπόρρητον ἀνδρὸς ἀποδήμου πρὸς γυναῖκα φιλοφροσύνην· οὐδέ γ' αὖ πάλιν Ἀθηναίους, Ἐπαμεινώνδου πρὸς τὴν κατηγορίαν ἀπολογέισθαι μὴ θέλοντος, ἀλλ' ἀναστάντος ἐκ τοῦ θεάτρου, καὶ διὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ γυμνάσιον ἀπιάντος, εὐκόλως ἐνεργεῖν τὴν ὑπερωσίαν καὶ τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρός· πολλοῦ δ' ἂν εἴη καὶ Σπαρτιάτας δεῖναι τὴν Στρατοκλέους ὕβριν ὑπομῆναι καὶ βωμολοχίαν, πείσαντος μὲν αὐτοὺς εὐαγγέλια θύειν, ὡς πενικηκίας, ἐπεὶ δὲ, τῆς ἡττῆς ἀληθῶς ἀπαγγελθείσης, ἡγανᾶκτον, ἐρωτῶντος τὸν δῆμον, τί ἡδίκηται, τρεῖς ἡμέρας δι' αὐτὸν ἡδέως γεγονώς. οἱ μὲν οὖν αὐλικοὶ κόλακας, ὥσπερ ὀρεθισοῦσθαι, μιμούμενοι τῇ φωνῇ καὶ συνεξομοιοῦντες ἑαυτοὺς ὑποδύονται μάλιστα καὶ προσάγουσι δι' ἀπάτης τοῖς βασιλεῦσι· τῷ δὲ πολιτικῷ μειῶσθαι μὲν οὐ προοίκει τοῦ δῆμον τὸν τρόπον, ἐπίστασθαι δὲ καὶ χρῆσθαι πρὸς ἕκαστον, οἷς ἀλώσιμός ἐστιν· ἡ γὰρ ἄγνοια τῶν ἡθῶν ἀστοχίας φέρει καὶ διαπτώσεις οὐχ ἡττονας ἐν ταῖς πολιτείαις ἢ ταῖς φιλίαις τῶν βασιλείων.

IV. Τὸ μὲν οὖν τῶν πολιτῶν ἡθος ἰσχύοντα δεῖ καὶ πιστευόμενον ἡδὴ πειρᾶσθαι ῥυθμίζειν αἰτέριμα πρὸς τὸ βέλτιον ὑπάγοντα καὶ πρῶως μεταχειριζόμενον· ἐργώδης γὰρ ἡ μετάθεσις τῶν πολλῶν· αὐτὸς δ', ὥσπερ ἐν θεάτρῳ λοιπὸν ἀναστυπαικμένῳ βιωσόμενος, ἐξάσκει καὶ κατακόσμη τὸν

τρόπον· εἰ δὲ μὴ ῥᾷδιον, ἀπαλλάξαι παντὶ ἄνθρω-
 πῳ τῆς ψυχῆς τὴν κακίαν, ὅσα γοῦν ἐπανθίστῃ μάλιστα
 καὶ προσπίπτει τῶν ἁμαρτημάτων, ἀφαιρῶν καὶ
 κολούων. ἀκούεις γάρ, ὅτι Θεμιστοκλῆς ὑπείσθαι
 τῆς πολιτείας διατροφεύμενος, ἀπέστησε τῶν πόσιων καὶ
 τῶν κώμων ἐαυτὸν, ἔργον τῶν δὲ καὶ νήφον καὶ
 πεφρονητικῶς, λέγει πρὸς τοὺς συνήθεις, ὡς οὐκ ἐγὼ
 καθέλειν αὐτὸν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον· Περικ-
 κλῆς δὲ καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν δίαίταν ἐξήλλα-
 ξεν ἐαυτὸν ἡρέμα βαδίζειν, καὶ πρῶτος διαλέγεσθαι,
 καὶ τὸ πρόσωπον αἰεὶ συνιστηκὸς ἐπιδεικνύναι, καὶ
 τὴν χεῖρα συνέχειν ἐντὸς τῆς περιβολῆς, καὶ μίαν
 ὁδὸν πορεύεσθαι τὴν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ βουλευ-
 τήριον. οὐ γὰρ εὐμεταχείριστον οὐδὲ ῥᾷδιον ἁλῶ-
 ναι τὴν σωτήριον ἄλωσιν ὑπὸ τοῦ τυχεύοντος ἔχλον,
 ἀλλ' ἀγαπητόν, εἰ μὴτ' ὄψει, μῆτε φωνῇ πτυρόμε-
 νος, ὥσπερ Θηρίον ὑποπτον καὶ ποικίλον, ἐνδέχοι-
 το τὴν ἐπιστάσιαν. οὐ τοίνυν οὐδὲ τούτων ἐπιμε-
 λητέον ἐστὶ παρέργως, ἥπου τῶν περὶ τὸν βίον καὶ
 τὸ ἥθος ἀμελητέον, ὅπως ἢ ψόγου καθαρὰ καὶ
 διαβολῆς ἀπάσης. οὐ γὰρ ὧν λέγουσιν ἐν κοινῷ
 καὶ πράττουσιν οἱ πολιτευόμενοι μόνον εὐθύντας δι-
 δόσιν, ἀλλὰ καὶ δεῖπνον αὐτῶν πολυπραγμονεῖ-
 ται, καὶ κοίτη, καὶ γάμος, καὶ παιδιὰ, καὶ σπον-
 δὴ πῶσαι. τί γὰρ δεῖ λέγειν Ἀλκιβιάδην, ὅν περὶ τὴν
 κοινὰ πάντων ἐνεργέστατον ὄντα καὶ στρατηγὸν
 ἀήτητον, ἀπώλεσεν ἢ περὶ τὴν δίαίταν ἀναγωγία
 καὶ θρασυῖας, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν αὐτοῦ τὴν
 πόλιν ἀνόννητον ἐποίησε διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν

ἀκολασίαν; ὅπου καὶ Κίμωνος οὔτοι τὸν οἶνον, καὶ Ῥωμαῖοι Σκιπίωνος, οὐδὲν ἄλλο ἔχοντες λέγειν, τὸν ὕπνον ᾗτιῳντο· Πομπήϊον δὲ Μάγρον ἐλοιδοροῦν οἱ ἐχθροὶ, πυραφνύξαντες ἐν δακτύλῳ τὴν κεφαλὴν κνῶμενον, ὥς γὰρ ἐν τῷ προσώπῳ φράκός καὶ ἀκροχορδῶν δυσχεραίνεται μᾶλλον, ἢ στίγματα καὶ κολοβότητες καὶ οὐλαὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, οὕτω τὰ μικρὰ φαίνεται μεγάλα τῶν ἡμαρτημάτων, ἐν ἡγεμονικοῖς καὶ πολιτικοῖς ὁρώμενα βίαις, διὰ δόξαν, ἣν οἱ πολλοὶ περὶ ἀρχῆς καὶ πολιτείας ἔχουσιν, ὥς πράγματος μεγάλου καὶ καθαρῶν αἰτίου πάσης ἀτοπίας καὶ πλημμελείας, εἰκότως οὖν Διοῦβιος Δροῦσος, ὁ δημαγωγός, εὐδοκίμησεν, ὅτι, τῆς οἰκίας αὐτοῦ πολλὰ μέρη κίεοπτα τοῖς γειτνιῶσιν ἐχούσης, καὶ τῶν τεχνιτῶν τινος ὑπισχνουμένου ταῦτ' ἀποστρέφειν καὶ μεταθῆσαι ἀπὸ πέντε μύρων ταλάντων· δέκα (ἕφη) λαβὼν, ὅλην μου ποίησον τὴν οἰκίαν καταφανῆ, ἵνα πάντες ὁρῶσιν οἱ πολλοὶ, πῶς διαιτῶμαι· καὶ γὰρ ἦν ἀνὴρ σώφρων καὶ κδομιος. ἴσως δὲ ταύτης οὐδὲν ἔδει τῆς καταφανείας αὐτῷ· διορῶσι γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ τὰ πάντῃ βιασθῆως περιεμπέχεσθαι δοκοῦντα τῶν πολιτευομένων ἡθῆ καὶ βουλευματα, καὶ πράξεις καὶ βίους· οὐχ ἥτιον ἀπὸ τῶν ἰδίων ἢ τῶν δημοσίων ἐπιτηδευμάτων, τὸν μὲν φιλοῦντες καὶ θαυμάζοντες, τὸν δὲ δυσχεραίνοντες καὶ καταφρονοῦντες. τί οὖν δὴ οὐχὶ καὶ τοῖς ἀσελγῶς καὶ τεθρυνμένως ζῶσιν αἱ πόλεις χροῶνται; καὶ γὰρ αἱ κίτιῳσαι λίθους, καὶ οἱ ναυτιῶντες ἄλμυρίδας καὶ τοιαῦτα βρώματα διώ-

κοναι πολλάκις, εἴτ' ὀλίγον ὕστερον ἐξέπνυσαν καὶ ἀπεατράφησαν· οὕτω δὴ καὶ οἱ δῆμοι διὰ τραφὴν καὶ ἔβρυν, ἢ βελτιόνων ἀπορίᾳ δημαγωγῶν, χρῶνται τοῖς ἐπιτυχούσι, βδελυτιζόμενοι καὶ καταφρονοῦντες, εἴτα χαίρουσι τοιούτων εἰς αὐτοὺς λεγομένων, οἷα Πλάτων ὁ κωμικὸς τὸν δῆμον αὐτὸν λέγοντα ποιεῖ·

Λαβοῦ, λαβοῦ τῆς χειρὸς ὡς τέχιστα μου,

Μέλλω στρατηγὸν χειροτονεῖν Ἀγυρῆριον·

καὶ πάλιν αἰτοῦντα λεκάκην καὶ πτερόν, ὅπως ἐμέσῃ, λέγοντα·

Προσίσταται μου πρὸς τὸ βῆμα μαντίλη, καὶ

Βόσκει δυσώδη κεφαλὴν αἰχίστιν τόσον.

ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμος, ὑπισχνουμένου τι Κάρβανος, καὶ προστιθέντος ὄρκον δὴ τινα καὶ ἄρᾱν, ἀντῴμοσεν ὁμοῦ μὴ πιστεῦειν. ἐν δὲ Λακεδαιμόνι τινὸς Δημοσθένους, ἀνδρὸς ἀκολάστου, γνώμην εἰπόντος ἁρμόδουςαν, ἀπέφρυσεν ὁ δῆμος, οἱ δ' Ἐφοροὶ κληρώσαντες ἓνα τῶν γερόντων, ἐκέλευσαν εἰπεῖν τὸν αὐτὸν λόγον ἐκεῖνον, ὥσπερ εἰς καθαρὸν ἀγρεῖον ἐκ ῥυπαροῦ μετακεράσαντες, ὅπως εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς πολλοῖς. οὕτω μεγάλην ἔχει φασίην ἐν πολιτείᾳ πίστις ἡθους, καὶ ταὐναντίον.

V. Οὐ μὴν ἡμελητέον γε διὰ τοῦτο τῆς περὶ τὸν λόγον χάριτος καὶ δυνάμεως, ἐν ἀρετῇ θεμένους τὸ σύμπαν, ἀλλὰ τὴν ῥητορικὴν νομίσαντας μὴ δημιουργόν, ἀλλὰ συνεργόν εἶναι πιθοῦς, ἐπανορθωτέον τὸ τοῦ Μενάνδρου·

Τρόπος ἔσθ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος· καὶ γὰρ ὁ τρόπος καὶ ὁ λόγος· εἰ μὴ νῆ Ἀνα φήσιν τις, ὥς τὸν κυβερνήτην ἄγειν τὸ πλοῖον, οὐ τὸ πηδάλιον, καὶ τὸν ἵππεια στρέφειν τὸν ἵππον, οὐ τὸν χαλινὸν, οὕτως πόλιν πείθειν, οὐ λόγῳ, ἀλλὰ τρόπῳ χρωμένην, ὥσπερ οἶακι καὶ χαλινῷ, τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν, ὅπερ εὐστροφώτατον ζῶον, ὥς φησι Πλάτων, σῖον ἐκ πρύμνης ἄπτομένην καὶ κατευθύνουσαν. ὅπου γὰρ οἱ μεγάλοι βασιλεῖς ἐκείνοι καὶ διαγενεῖς, ὡς (Ὁμηρὸς φησιν) ἄλουργοι καὶ σκήπτροις καὶ δαρυφόροις καὶ θεῶν χρησιμοῖς ἐξοργαῖσιν ἑαυτοὺς, καὶ δουλοῦμενοι τῇ σεμνότητι τοὺς πολλοὺς, ὡς κρείττορες, ὅμως ἐβούλοντο μύθων τε ῥητῆρες ἕμεναι, καὶ οὐκ ἡμέλουν τῆς τοῦ λέγειν χάριτος,

Οὐδ' ἀγορεύων, ἵνα τ' ἄνδρες ἀριπρεπέες τελέθουσιν,

οὐδὲ Διὸς Βουλαίου μόνου ἔχρηζον, οὐδ' Ἄρεος Ἐνυαλίου καὶ Στρατιᾶς Ἀθηνᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν Κυκλώπην παρεκάλουν, ἥ

— δὴ βασιλεύσιν ἅμ' αἰδοίωσιν ὀπηδεῖ, πρᾶννουσα πειθοῖ καὶ καταιδούσα τῶν δῆμων τὸ αἶσθαδες καὶ βλαιοι. ἥ που δυνατὸν, ἄνθρωποι ἰδιώτην ἐξ ἱματίου καὶ σχήματος δημοτικοῦ πόλιν ἄγειν βουλόμενον, ἐξισχύσαι καὶ κρατῆσαι τῶν πολλῶν, εἰ μὴ λόγον ἔχει συμπέιθοντα καὶ προσσάδμενον; οἱ μὲν οὖν τὰ πλοῖα κυβερνῶντες, ἑτέροις χρῶνται κελυσταῖς· ὁ δὲ πολιτικός ἐν ἑαυτῷ μὲν ὑφείλει τὸν κυβερνῶντα νοῦν ἔχειν, ἐν ἑαυτῷ δὲ τὸν

ἐγκλεινόμενον λόγον, ὅπως μὴ δέηται φωνῆς ἄλλο-
 τρίας, μηδ', ὥσπερ Ἰφικράτης, ὑπὸ τῶν περὶ Ἀρι-
 στοφῶντα καταφύητορευόμενος, λέγῃ· Βελτίων μὲν
 ὁ τῶν ἀντιδίκων ὑποκριτής, δρᾶμα δὲ τοῦμὸν ἄμι-
 νον· μηδὲ πολλάντις δέηται τῶν Εὐριπίδειων ἐκείνων·

Εἰθ' ἢν ἄφωνον σπέρμα δυστήνων βροτῶν. καί·
 Φεῦ, φεῦ τὸ μὴ τὰ πράγματ' ἀνθρώποις ἔχειν
 Φωτὴν, ἢν ἦσαν μηδὲν οἱ δεινοὶ λέγειν.

ταῦτα μὲν γὰρ ἴσως Ἀλκαμένει, καὶ Νησιώτῃ, καὶ
 Ἰκτίωνι, καὶ πᾶσι τοῖς βαναύσοις καὶ χειρῶναξι τὸ
 δύνασθαι λέγειν ἀπομνημένοις, δοτεῖον ἀποδιδρά-
 σκειν· ὥσπερ Ἀθήνησιν ἀρχιτεκτόνων ποτὲ δυεῖν
 ἐξεταζομένων πρὸς δημόσιον ἔργον, ὁ μὲν αἰμύλος
 καὶ κομψὸς εἰπεῖν, λόγον τινὰ διελθὼν περὶ τῆς κα-
 τασκευῆς μεμελετημένον, ἐκίνησε τὸν δῆμον· ὁ δὲ
 βελτίων τῇ τέχνῃ, λέγειν δ' ἀδύνατος, παρελθὼν
 εἰς μέσον· Ἄνδρες (εἶπεν) Ἀθηναῖοι, ὡς οὗτος εἴρη-
 κεν, ἐγὼ ποιήσω. τὴν γὰρ Ἐργάνην οἵτοι μόνον
 θεραπεύουσιν (ὥς φησι Σοφοκλῆς) οἱ παρ' ἄκῃσι
 τυπᾶδι βαρεῖα καὶ πληγαῖς ὑπακούουσιν ὕλην ἄφν-
 χον δημιουργοῦντες. ὁ δὲ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς
 καὶ τῆς Βουλαιᾶς Θέμιδος,

"Π ἔ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμῖν λυεῖ ἡδὲ καθίζει,
 προσήτης, ἐνὶ χρώμενος ὄργανον τῷ λόγῳ, τὰ μὲν
 πλάττων καὶ συναρμότιων, τὰ δ' ἀντιστατοῦντα
 πρὸς τὸ ἔργον, ὥσπερ ὄρους τινὰς ἐν ξύλῳ, καὶ
 διπλῶς ἐν σιδήρῳ, μαλάσσειν καὶ καταλαλεῖν, κο-
 σμεῖν τὴν πόλιν. διὰ τοῦτο ἢ κατὰ Περικλέα πολι-
 τεῖα λόγῳ μὲν (ὥς φησι Θουκυδίδης) δημοκρατία,

ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρός ἀρχὴ διὰ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν. ἐπεὶ καὶ Κίμων ἀγαθὸς ἦν, καὶ Ἐφιάλτης, καὶ Θουκυδίδης· ἀλλ' ἐρωτηθεὶς οὗτος ὑπ' Ἀρχιδάμου, βασιλέως τῶν Σπαρτιατῶν, πότερον αὐτός, ἢ Περικλῆς, παλαιὸν βέλτιον· οὐκ ἂν εἰδείη τις· (εἶπεν) ὅτιαν γὰρ ἐγὼ καταβάλλω παλαιῶν, ἐκεῖνος λέγων μὴ πεπρωμέναι, νικᾷ καὶ πείθει τοὺς θεωμένους. τοῦτο δ' οὐκ αὐτῷ μόνῳ ἐκείνῳ δόξαν, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει σωτηρίαν ἔφερε. πειθόμενῃ γὰρ αὐτῷ τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν εὖσσε, τῶν δ' ἐκτὸς ἀπέχετο. Νικίας δὲ τὴν αὐτὴν προαίρεσιν ἔχων, πειθοὺς δὲ τοιαύτης ἐνδεής ὢν, καὶ καθάπερ ἀμβλεῖ χαλινῷ τῷ λόγῳ περιώμενος ἀποστρέφειν τὸν δῆμον, οὐ κατέσχεν, οὐδ' ἐκράτησεν, ἀλλ' ὤχετο βίᾳ φερόμενος εἰς Σικελίαν καὶ συνεκτραχηλιζόμενος, τὸν μὲν οὖν λύκον οὗ φασὶ τῶν ὄτων κρατεῖν· δῆμον δὲ καὶ πόλιν ἐκ τῶν ὄτων ἄγειν δεῖ μάλιστα, μὴ, καθάπερ ἔνιοι τῶν ἀγυμνάσεων περὶ λόγον λαβὴς ἀμούσους καὶ ἀτέχνους ζητοῦντες ἐν τοῖς πολλοῖς, τῆς γαστρὸς ἔλκουσιν εὐωχοῦντες, ἢ τοῦ βαλαντίου διδόντες, ἢ πυρρόφιας τινὰς ἢ μοναμάχων θεάματα παρασκευάζοντες ἀεὶ δημαγωγῶσι, μᾶλλον δὲ δημοσκοποῦσι. δημαγωγία γὰρ ἡ διὰ λόγου πειθομένων ἐστίν· αἱ δὲ τοιαῦται τιθισαῖν οἱ τῶν ὄχλων, οὐδὲν ἀλόγων ζώων ἄγρως καὶ βουκολήσιως διαφέρουσιν.

VL Ὁ μὲντοι λόγος ἔστω τοῦ πολιτικοῦ μῆτε νεαρὸς καὶ θεατρικὸς, ὥσπερ πανηγυρῆζοντος καὶ σιτεφανηπλοκοῦντος ἐξ ἀπαλῶν καὶ ἀνθηρῶν ὀνομα-

των· μήτ' αὖ πάλιν, ὡς ὁ Πυθίας τὸν Δημοσθένους ἔλεγεν, ἑλλυχνίων ὄζων καὶ σοφιστικῆς περιεργίας ἐνθυμήμασι πεικοῖς καὶ περιόδοις πρὸς κανόνα καὶ διαβήτην ἀπηκριβωμέναις· ἀλλ' ὥσπερ οἱ μουσικοὶ τὴν θίξιν ἀξιοῦσι τῶν χορδῶν ἡθικὴν καταφαίνεσθαι, μὴ κρουστικὴν, οὕτω καὶ λόγῳ τοῦ πολιτευομένου καὶ συμβουλευόντος καὶ ἄρχοντος ἐπιφαίνεσθω μὴ δεινότης, μηδὲ πανουργία, μηδ' εἰς ἔπαινον αὐτοῦ τιθέσθω τὸ ἐκτικῶς, ἢ τεχνικῶς, ἢ διαιρετικῶς, ἀλλ' ἡθους ἀπλίστου καὶ φρονήματος ἀληθινοῦ, καὶ παρόρησις πατρικῆς, καὶ προνοίας, καὶ συνέσεως κηδομένης ὁ λόγος ἔστω μεστός, ἐπὶ τῷ καλῷ τὸ κεχαρισμένον ἔχων καὶ ἄγωγόν, ἐν τε σεμνῶν ὀνομάτων καὶ νοημάτων ἰδίῳ καὶ πιθανῶν. δέχεται δὲ ὁ πολιτικὸς λόγος δικανικοῦ μᾶλλον καὶ γνομολογίας, καὶ ἱστορίας, καὶ μύθους, καὶ μεταφοράς, αἷς μάλιστα κινουσιν οἱ χρώμενοι μετρίως καὶ κατὰ καιρὸν· ὡς ὁ εἰπὼν· Μὴ ποιήσητε ἑτερόφθαλμον τὴν Ἑλλάδα· καὶ Δημόδης, τὰ ναυάγια, λέγων, πολιτεύεσθαι τῆς πόλεως· καὶ ὁ Ἀρχίλοχος·

Μηδὲ ὁ Ταντάλου λίθος τῆσδ' ὑπὲρ νήσου κρεμάσθω·

καὶ Περικλῆς τὴν λήμνην τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν κελεύων· καὶ Φωκίων ἐπὶ τῆς Λεωσθένους νίκης, καλὸν τὸ στάδιον εἶναι, διδόναι δὲ τοῦ πολέμου τὸν δολιχόν· καθόλου δὲ ὁ μὲν ὄγκος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ πολιτικῷ μᾶλλον ἁρμόσκει· παρὰ δὲ γμα δὲ οἱ τε Φιλίπτικοι, καὶ τῶν Θουκυδίδου δημογορίων, ἢ Σθιγελαιῖδα τοῦ Ἐφόρου, καὶ Ἀρχιδά

μου τοῦ βασιλέως ἐν Πλαταιαῖς, καὶ Περικλείους ἡ μετὰ τὸν λοιμὸν· ἐπὶ δὲ τῶν Ἐφόρου καὶ Θεοπόμου καὶ Ἀναξιμένους ῥητοριῶν καὶ περιδδων, ὥς περαίνουσιν ἐξοπλίσαντες τὰ στρατεύματα καὶ παραιτάζαντες, ἔστιν εἰπεῖν·

Οὐδείς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας.

VII. Οὐ μὲν ἄλλὰ καὶ σκῶμμα καὶ γελοῖον ἐστὶν ὅτε γίνεται πολιτικοῦ λόγου μέρος, εἰ μὴ πρὸς ὕβριν ἢ βωμολοχίαν, ἀλλὰ χρησίμως ἐπιπλήττοντος ἢ διασφύροντος λέγοιτο. μάλιστα δ' εὐδοκιμεῖ τὰ τοιαῦτα περὶ τὰς ἀμειψείας καὶ τὰς ἀπακτῆσεις. τὸ γὰρ ἐκ παρυσκευῆς καὶ κατάρχοντι, γελοιοποιοῦντός ἐστι, καὶ δόξα κακοηθείας πρόσθεσθαι· ὥς προσῆν τοῖς Κικέρωνος σκώμμασι, καὶ τοῖς Κάτωνος τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ Εὐξείθους, τοῦ Ἀριστοτελούς συνήθους· οἱτοὶ γὰρ ἔσκωπτον πολλάκις ἀρχόμενοι. ἀμυνόμενα δὲ συγγνώμην ἡμᾶ καὶ χάριν ὁ καιρὸς δίδωσι· καθάπερ Δημοσθένης πρὸς τὸν αἰτίαν ἔχοντα κλέπτειν, χλευάζοντα δ' αὐτοῦ τὰς νυκτογραφίας· Οἶδα, ὅτι σε λυπῶ λύχνον καίων· καὶ πρὸς Δημάδην βοῶντα· Δημοσθένες ἐμὲ βούλεται διορθεῖν, ἢ ἕς τὴν Ἀθηνᾶν. Αὕτη μέντοι πέρουσι ἢ Ἀθηνᾶ μοιχεύουσα ἐλήφθη· χάριεν δὲ καὶ τὸ Ξεναινέτου πρὸς τοὺς πολίτας λοιδοροῦντας αὐτόν, ὅτι στρατηγὸς ὢν πέφeyγε· Μεθ' ὑμῶν γε, ὦ φίλοι κεφαλαί, τὸ δ' ὄργαν φυλακτέον ἐν τῷ γελοίῳ, καὶ τὸ λυποῦν ἀκαίρως τοὺς ἀκούοντας, ἢ τὸν λέγοντα ποιοῦν ἀγεννῆ καὶ ταπεινόν, ὥσπερ τὰ Δημοκράτους· ἀναβαίνων μὲν γὰρ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔφη,

καθάπερ ἡ πόλις, μικρὸν ἰσχύειν καὶ μέγα φραγεῖν·
 ἐν δὲ τοῖς Χαιρωνίκοις παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον·
 οὐκ ἂν ἐβουλόμην κακῶς οὕτω πεπραχέναι τὴν πό-
 λιν, ὥστε καὶ τοῦ συμβουλευόντος ὑμᾶς ἀκούειν· καὶ
 γὰρ καὶ τοῦτο μικρὸν, καὶ κείνο μακρὸν, πολιτικῶς δ'
 οὐδ' ἕτερον ἰσχυρότερον. Φωκίωνος δὲ καὶ τὴν βραχυλο-
 γίαν ἰθαυμάζον· ὁ γοῦν Πολύεντος ἀπιφαίνεται,
 ᾧ ἤτορα μέγιστον εἶναι Δημοσθένην, δεινότεστον δ'
 εἶπεῖν Φωκίωνα· πλεῖστον γὰρ αὐτοῦ τὸν λόγον
 λέξει βραχυτάτῃ νοῦν περιέχειν. καὶ ὁ Δημοσθένης
 τῶν ἄλλων καταφρονῶν, εἰώθει λέγειν, ἀνασταμένον
 Φωκίωνος· ἢ τῶν ἐμῶν λόγων κοπὴς ἀνίσταται.

VIII. Μάλιστα μὲν οὖν ἐσκεμμένῳ πειρῶ καὶ
 μὴ διακίνω τῷ λόγῳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς,
 μετ' ἀσφαλείας, εἰδὼς, ὅτι καὶ Περικλῆς ἐκεῖνος
 ἤνυχετο πρὸ τοῦ δημηγορεῖν μηδὲ ᾧμα μηδὲν ἄλλο-
 τριον τῶν πραγμάτων ἐπελθεῖν αὐτῷ. διὲ δὲ ὁμοίως
 καὶ πρὸς τὰς ἀπαντήσεις τὸν λόγον εὖστροφον ἔχειν
 καὶ γυμνασμένον· ὅστις γὰρ οἱ καιροὶ, καὶ πολ-
 λὰ φέροντες ἐν ταῖς πολιτείαις αἰφνίδια. διὲ καὶ
 Δημοσθένης ἡλιαττοῦτο πολλῶν (ὥς φασι) παρὰ τὸν
 καιρὸν ἀναδεδόμενος καὶ κατοικνῶν· Ἀλκιβιάδην δὲ,
 ὁ Θεόφραστος ἱστορεῖ, μὴ μόνον, ἃ διὲ, λέγειν, ἀλλὰ
 καὶ ὥς διὲ βουλευόμενον, πολλάκις ἐν αὐτῷ τῷ
 λόγῳ ζητοῦντα καὶ συντιθέμενα τὰς λέξεις, ἐνίσχυσθαι
 καὶ διαπίπτειν. ὁ δ' ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν
 ἀνίσταμενος καὶ ὑπὸ τῶν καιρῶν, ἐκπλήττει μάλα
 οἷον ὁ Βυζάντιος Λέων ἦκε δὴ ποτε τοῖς Ἀθηναίοις

απιστάζουσι διαλεξόμενος· ὁφθεῖς δὲ μικρὸς καὶ γε-
λασθεῖς· Τὴ δὲ, (εἶπεν) εἰ τὴν γυναῖκά μου ἐθέ-
μισθε μόλις ἐξικνουμένην πρὸς τὸ γόνυ; πλειον-
οῦν ἐνένετο γέλως· Ἀλλ' ἡμᾶς, (εἶφη) μικροὺς οὐ-
τως ὄντας, ὅταν διαφερόμεθα πρὸς ἀλλήλους, ἢ
Βυζαντίων πόλιν οὐ χωρεῖ. Πυθίας δὲ ὁ φήτωρ,
ὅτε πρὸς τὰς Ἀλεξάνδρου τιμὰς ἀντέλεγεν, εἰπόντος
τινός· Οὕτω σὺ νέος ὢν περὶ πραγμάτων τολμᾷς
λέγειν τηλικούτων; Καὶ μὴν Ἀλέξανδρος (εἶπεν)
ἐμοῦ νεώτερός ἐστιν, ὃν ψηφίξεσθε θεὸν εἶναι.

IX. Αἰεὶ δὲ καὶ φωνῆς εὐεξία καὶ πνεύματος
ῥώμη πρὸς οὐ φαῦλον ἀλλὰ πάμμαχον ἀγῶνα τὸν
τῆς πολιτείας ἡθληκότα κομίζειν τὸν λόγον, ὥς μὴ
πολλάκις ἀπαγορευόντα καὶ σβεννύμενον ὑπερβάλλοι-
ς αὐτόν.

Δοπαεὺς περὶ αὐτῆς, κυκλοβόρου φωνὴν ἔχων.
Κάτω δὲ, περὶ ὧν οὐκ ἤλπιζε πείσσειν, τῷ προκα-
τέχεσθαι χάρισι καὶ σπουδαῖς τὸν δῆμον ἢ τὴν
βουλὴν, ἔλεγε τὴν ἡμέραν ὅλην ἀναστὰς, καὶ τὸν
καιρὸν οὕτως ἐξέκρουε. περὶ μὲν οὖν τῆς τοῦ λόγου
παρασκευῆς καὶ χρῆσις ἱκανὰ ταῦτα τῷ δυναμένῳ τὸ
ἀκόλουθον προσεξευρίσκειν.

X. Εἰσβολαὶ δὲ καὶ ὁδοὶ δύο τῆς πολιτείας εἰ-
σὶν, ἡ μὲν ταχεῖα καὶ λαμπρὰ πρὸς δόξαν, οὐ μὴν
ἀκίνδυνος· ἡ δὲ πεζοτέρα καὶ βραδυτέρα, τὸ δ'
ἀσφαλές ἔχουσα μᾶλλον. οἱ μὲν γὰρ εὐθύς, ὥσπερ
ἐξ ἄκρας πτελγίου, προάξουσιν ἐπιφανοὺς καὶ μεγά-
λης, ἐχούσης δὲ τόλμην, ἄραντες, ἀφῆκαν ἐπὶ τὴν πο-
λιτείαν, ἡγούμενοι λέγειν ὁρθῶς τὸν Πίνδαρον, ὥς

Ἀρχομένου ἔργου πρὸς ὅσον χρόνῳ θέμεν τηλαυγίαν
καὶ γὰρ δέχονται προθυμότερον οἱ πολλοὶ κόρον τι-
νὴ καὶ πλησμονὴν τῶν συνήθων τὸν ἀρχόμενον, ὥσ-
περ ἀγωνιστὴν θιαταί, καὶ τὸν φθόνον ἐκπλήττου-
σιν αἱ λαμπρὰν ἔχουσιν καὶ ταχεῖαν ἀΐξιν ἀρχαί
καὶ δυνάμεις. οὔτε γὰρ πῦρ, φησὶν ὁ Ἀρίστων,
καπνὸν ποιεῖν, οὔτε δόξαν φθόνον, ἢν εὐθύς ἐκ-
λάμψη καὶ ταχέως, ἀλλὰ τῶν κατὰ μικρὸν ἀνέανο-
μένων καὶ σχολαίως, ἄλλον ἀλλαχόθεν ἐπιλαμβάνε-
σθαι. διὸ πολλοὶ, πρὶν ἀνθῆσαι περὶ τὸ βῆμα, κα-
τεμαρτάνθησαν. ὅπου δὲ, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Λύδα
λέγουσιν,

Ὁ ψόφος ἦν ὑσπληγγος ἐν οὐρανῷ, ἔνθα καὶ
ἐστεφανοῦτο,

πρεσβέων, ἢ θριαμβέων, ἢ στρατηγῶν ἐπιφαι-
νώεις, οὔτε οἱ φθονοῦντες, οὔτε οἱ καταφρονοῦν-
τες ὁμοίως ἐπὶ τούτων ἰσχύουσιν· οὔτω παρήλθει
εἰς δόξαν Ἀράτος, ἀρχὴν ποιησάμενος πολιτείας τῇν
Νικοκλέους τοῦ τυράννου κατάλυσιν· οὕτως Ἀλκι-
βιάδης, τὰ Μαντινικὰ συστήσας ἐπὶ Λακεδαιμο-
νίους. Πομπήϊος δὲ καὶ θριαμβεῖν ἤξιον μήπω
παριῶν εἰς ἀνγκλητὸν· οὐκ ἔδωτος δὲ Σύλλας· Πλειό-
νες (Ἰφῆ) τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα προσκυνοῦσιν, ἢ
δυνάμενον· καὶ Σύλλας ὑπᾶξε, τοῦτ' ἀκούσας. καὶ
Σκιπίωνα δὲ Κορνήλιον, οὐκ ἀφ' ἧς ἔτυχεν ἀρχῆς ὁ
Ῥωμαίων δῆμος ἀγορανομίαν μετερχόμενον, ἐξαίφνης
ὑπάτον ἀπέδειξε παρὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ θαυμάσας αὐ-
τοῦ, μυρακίον μὲν ὄντος, τὴν ἐν Ἰβηρίᾳ μονομα-
χίαν καὶ νίκην, μικρὸν δὲ ὕστερον τὰ πρὸς Καρχη

δόνι χιλιαρχοῦντος ἔργα, περὶ ὧν καὶ Κάτων ὁ πρεσβύτερος ἀνεφώνησεν·

Ὁλὸς πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ αἰόσουσιν.
 νῦν οὖν ὅτε τὰ πράγματα τῶν πόλεων οὐκ ἔχει πολέμων ἡγεμονίας, οὐδὲ τυραννίδων καταλύσεις, οὐδὲ συμμαχικὰς πράξεις, τίνα ἂν τις ἀρχὴν ἐπιφανοῦς λάβοι καὶ λαμπρὰς πολιτείας; αἱ δὲ καὶ γὰρ λείπονται αἱ δημόσιαι, καὶ πρεσβεῖαι πρὸς αὐτοκράτορα, ἀνδρὸς διαπύρου καὶ θάρσους ἅμα καὶ τοῦν ἔχοντος δεδομένοι. πολλὰ δὲ ἐστὶ καὶ τῶν παρειμένων ἐν ταῖς πόλεσι καλῶν ἀναλαμβάνοντα, καὶ τῶν ἐξ ἔθους φάβλου παραδυσμένων ἐπὶ αἰσχύνῃ τινὶ τῆς πόλεως, ἢ βλάβῃ, μεθιστάντα πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφειν. ἤδη δὲ καὶ δίκη μεγάλη καλῶς δικασθεῖσα, καὶ πίστις ἐν συνηγορίᾳ πρὸς ἀντιδίκον ἰσχυρὸν ὑπὲρ ἀσθενοῦς, καὶ παῖδες καὶ πρὸς ἡγεμόνα μοχθηρὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου, κατέστησεν ἐν τοῖς εἰς ἀρχὴν πολιτείας ἔνδοξον. οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ δι' ἐχθρας ἠϋξήθησαν, ἐπιχειρήσαντες ἀνθρώποις ἐπιφθονον ἔχουσιν ἀξίωμα καὶ φοβερόν· εὐθὺς γὰρ ἢ τοῦ καταλυθέντος ἰσχύος, τῷ κρατήσαντι μετὰ βελτίονος δόξης ὑπάρχει. τὸ μὲν γὰρ ἀνδρὶ χρησιῶν καὶ δι' ἀρετὴν πρωτεύοντι προσμάχεσθαι κατὰ φθόρον, ὡς Περικλεῖ Σιμμίας, Ἀλκιμαίων δὲ Θεμιστοκλεῖ, Πομπηίῳ δὲ Κλωδίου, Ἐπαμεινώνδῃ δὲ Μενεκλείδῃ ὁ ῥήτωρ, οὔτε πρὸς δόξαν κυλόν, οὐτ' ἄλλως συμφέρον· ὅταν γὰρ ἐξαμαρτάνετε οἱ πολλοὶ πρὸς ἄνδρα χρησιῶν, εἴτε (ὃ γίνεται) ταχέως ἐπ' ὀργῇ μετανοήσωσι, πρὸς τοῦτο τὴν ῥήπτῃ ἀπολο-

γίαν δικαιοτάτην νομίζουσιν, ἐπιτρέψαι τὸν ἀνα-
 πείσαντα καὶ κατηρξάμενον. τὸ μὲντοι φανῶν
 ἄνθρωπον, ἀπονοίᾳ δὲ καὶ δεινότητι πεποιημένον
 ὑφ' αὐτῷ τὴν πόλιν, οἷος ἦν Κλέων Ἀθήνησι καὶ
 Κλειτοφῶν ἐπαναστάντα ταπεινώσαι καὶ καθελείν,
 λαμπρὰν ποιεῖται τὴν πάροδον, ὥσπερ δράματος,
 τῆς πολιτείας. οὐκ ἄγνοῶ δὲ, ὅτι καὶ βουλὴν τινὲς
 ἐπαχθῆ καὶ ὀλιγαρχικὴν κολουσάντες, ὥσπερ Ἐφιάλ-
 της Ἀθήνησι, καὶ Φορμίων παρ' Ἡλείοις, δύναμιν
 ἑμὰ καὶ δόξαν ἔσχον· ἀλλὰ μέγας ἀρχομένῳ πολι-
 τείας οὗτος ὁ κίνδυνός ἐστι. διὰ βελτίονα Σόλων
 ἔλαβεν ἀρχὴν, διανοίας εἰς τρία μέρη τῆς πόλεως,
 τὰ τῶν Διακρίων λεγομένων, καὶ τὰ τῶν Πεδίων,
 καὶ τὰ τῶν Παραλίων· οὐδενὶ γὰρ ἐμίξας ἑαυτὸν,
 ἀλλὰ κοινὸς ὢν πᾶσι, καὶ πάντα λέγων καὶ πράτ-
 των πρὸς ὁμόνοιαν, ἤρθετο νομοθέτης ἐπὶ τῆς δια-
 λύσει, καὶ κατέστησεν οὕτω τὴν ἀρχὴν. ἡ μὲν οὖν
 ἐπιφανεστέρα πάροδος εἰς τὴν πολιτείαν τοσαύτας
 ἔχει καὶ τοιαύτας ἀρχάς.

XI. Τὴν δ' ἀσφαλῆ καὶ σχολαίαν εἴλοντο πολ-
 λοὶ τῶν ἐνδόξων, Ἀριστείδης, Φωκίων, Παρμένης
 ὁ Θηβαῖος, Λεύκολλος ἐν Ῥώμῃ, Κάτων, Ἀγχαί-
 λος ὁ Λακεδαιμόνιος· τούτων γὰρ ἕκαστος (ὥσπερ
 οἱ κίττοι τοῖς ἰσχύουσιν τῶν δένδρων περιπλεκόμενοι
 συνεξανίστανται) προσδραμὼν ἀνδρὶ πρὸςβυτέρῳ,
 ἔτι νέος, καὶ ἄδοξος ἐνδόξω, κατὰ μικρὸν αἰρόμε-
 νος ὑπὸ τῆς περὶ ἐκείνον δυνάμεως, καὶ συναυξά-
 νμενος, ἤρρισε καὶ κατεφύριζεν ἑαυτὸν εἰς τὴν
 πολιτείαν. Ἀριστείδην μὲν γὰρ ἡῤῃσε Κλεισθένης,

καὶ Φωκίωνα Χαβρίας, Λεύκολλον δὲ Σύλλας, Κάτωνα δὲ Μάζιμος, Ἐπαμεινώνδαν δὲ Παμμένης, καὶ Ἀνσανδρος Ἀγησίλαον· ἀλλ' οὗτος μὲν φιλοτιμίας ἀκαίρον καὶ ζηλοτυπίας δόξαν ὑβρίσας, ἀπέβηψε ταχὺ τὸν καθηγεμόνα τῶν πρακτέων· οἱ δ' ἄλλοι καλῶς καὶ πολιτικῶς καὶ ἄχρι τέλους ἐθεράπευσαν καὶ συνεπεκόσμησαν, ὥς περ τὰ πρὸς ἥλιον ὑφιστάμενα σώματα, τὸ λαμπρῶν αὐτοὺς πάλιν ἀφ' αὐτῶν αὔξοντες καὶ συνεκφωτίζοντες. οἱ γοῦν Σκιπίωνι βασκαίνοντες ὑποκριτὴν αὐτὸν ἀπεικάζοντο τῶν προέξων, ποιητὴν δὲ Αἰλίων τὸν ἑταῖρον· ὁ δὲ Αἰλῖος ὑπ' οὐδενὸς ἐπήρθη τούτων· ἀλλ' αἰεὶ διετέλεσε τῇ Σκιπίωνος ἀρετῇ καὶ δόξῃ συμφιλοτιμούμενος. Ἀφράνιος δέ, Πομπηίου φίλος, εἰ καὶ πάνυ ταπεινὸς ἦν, ὅμως ἐπίδοξος ὡς ὑπατος αἰρεθῆσθαι, Πομπηίου σπουδάζοντος ἑτέροις, ἀπέστη τῆς φιλοτιμίας, εἰπὼν, οὐκ ἂν οὕτω λαμπρὸν αὐτῷ γενέσθαι τὸ τυχεῖν ὑπατείας, ὡς ἀνιαρὸν ἅμα καὶ δυσχερές, εἰ Πομπηίου μὴ θείλοντος μηδὲ συμπράττοντος· ἐνιαυτὸν οὖν ἀνασχόμενος μόνον οὔτε τῆς ἀρχῆς ἀπέτυχε, καὶ τὴν φιλίαν διετήρησε. τοῖς δὲ οὕτω χειραγωγουμένοις ὑφ' ἐτέρων ἐπὶ δόξαν ἅμα συμβαίνει ἐνὶ χαρίεσθαι καὶ πολλοῖς, κἄν τι συμβαίνει δύσκολον, ἥτιον ἀπεχθάνεσθαι· διὸ καὶ Φίλιππος Ἀλεξάνδρῳ παρῆνε κτεῖσθαι φίλους, ἵως ἔξῃσι βασιλεύοντος ἑτέρου πρὸς χάριν ὁμιλοῦντα καὶ φιλοφρονοῦμενον.

XII. Αἰρεῖσθαι δὲ δεῖ τὸν ἀρχόμενον πολιτείας ἡγεμόνα, μὴ ἀπλῶς τὸν ἐνδοξον καὶ δυνατὸν, ἀλλὰ

καὶ τὸν δι' ἀρετὴν τοιοῦτον. ὥς γὰρ οὐ πᾶν δένδρον
 ἐθέλει προσείσθαι καὶ φέρειν περιπλεκομένην τὴν ἄμ-
 πελον, ἀλλ' ἐνια καταπτίγει καὶ διαφθείρει τὴν αὕξη-
 σιν αὐτῆς· οὕτως ἐν ταῖς πόλεσιν οἱ μὴ φιλόκαλοι,
 φιλότιμοι δὲ καὶ φίλαρχοι μόνον, οὐ προΐενται τοῖς
 νέοις πράξεων ἀφορμὰς, ἀλλ' ὥσπερ τροφὴν ταυτῶν
 τὴν δόξαν ἀφαιρουμένους, πιέζουσιν ὑπὸ φθόνου
 καὶ καταμαραίνουσιν· ὥς Μάριος ἐν Λιβύῃ, καὶ
 πάλιν ἐν Γαλατίᾳ, πολλὰ διὰ Σύλλα κατορθώσας,
 ἐπαύσατο χρώμενος, ἀχθεθείς μὲν αὐτοῦ τῇ αὕξη-
 σι, πρόφασιν δὲ τὴν σφραγίδα ποιησάμενος, ἀπ-
 ῥέριψεν· ὁ γὰρ Σύλλας, ὅτε τῷ Μαρίῳ στρατη-
 γοῦντι συνῆν ταμιεύων ἐν Λιβύῃ, πεμφθεὶς ὑπ'
 αὐτοῦ πρὸς Βῶακχον ἤγαγεν Ἰογόρθαν αἰχμάλωτον·
 οἷα δὲ νέος φιλότιμος, ἄσπι δόξης γεγευμένος, οὐκ
 ἤνεγκε μετρίως τὸ εὐτύχημα, γλυψάμενος δ' εἰκόνα
 τῆς πράξεως ἐν σφραγίδι, τὸν Ἰογόρθαν αὐτῷ πα-
 ραδιδόμενον, ἐφόρει· καὶ τοῦτ' ἐγκαλῶν Μάριος
 ἀπέρριψεν αὐτόν· ὁ δὲ πρὸς Κύντρον καὶ Μένελλον
 ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ Μαρίῳ διαφόρους μεταστάς,
 ταχὺ τὸν Μάριον ἐξήλασε καὶ κατέλυσε τῷ ἐμφυλίᾳ
 πολέμῳ μικροῦ δεήσαντα τὴν Ῥώμην ἀνατρέψαι.
 Σύλλας μέντοι καὶ Πομπηΐον ἐκ νέου μὲνῆσεν ὑπεξ-
 ανιστῆμενος αὐτῷ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκαλνυτόμενος
 ἐπίδντι, καὶ τοῖς ἄλλοις νέοις πράξεων ἡγεμονικῶν
 μεταδιδούς ἀφορμὰς, ἐνίοις δὲ καὶ παροξύνειν ἄ-
 κοντας, ἐνέπλησε φιλοτιμίας καὶ ζήλου τὰ στρατεύ-
 ματα· καὶ πάντων ἐκράτησε, βονλόμενος εἶναι μὴ
 υἱός, ἀλλὰ πρῶτος καὶ μέγιστος ἐν πολλοῖς καὶ με-

γάλοις. τούτων οὐκ ἔχεισθαι δεῖ τῶν ἀνδρῶν, καὶ
 τοῦτοις ἐμψύεσθαι, μὴ, καθάπερ ὁ Αἰσώπου βα-
 σιλίσκος, ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀετοῦ κομισθεὶς, αἰ-
 φνίδιον ἐξέπη καὶ προσέφθασεν, οὕτως τὴν ἐκείνων
 δόξαν ὑφαρπάζοντας αὐτοὺς, ἀλλὰ παρ' ἐκείνων
 ἅμα μετ' εὐνοίας καὶ φιλίας λαμβάνοντας· ὥς οὐδ'
 ἄρξαι καλῶς τοὺς μὴ πρότερον ὀρθῶς δουλεύσαντας,
 (ἢ φησιν ὁ Πλάτων) δυναμένους.

XIII. Ἐπειτα δὲ τοῦτοις ἡ περὶ φίλων κρίσις,
 μήτε τὴν Θεμιστοκλέους ἐπαινοῦσα, μήτε τὴν Κλέω-
 νος, διάνοιαν. ὁ μὲν γὰρ Κλέων, ὅτε πρῶτον
 ἔγνω τῆς πολιτείας ἄπεισθαι, τοὺς φίλους συλλα-
 γῶν εἰς ταῦτό, διελύσατο τὴν φιλίαν πρὸς αὐτοὺς,
 ὥς πολλὰ τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας προαιρέσεως μα-
 λάσσουσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ παρὰ γούσαν. ἄμει-
 νον δ' αὖν ἐποίησε τὴν φιλοπλουτίαν ἐκβαλὼν τῆς
 ψυχῆς καὶ τὴν φιλονεικίαν, καὶ φθόρου καὶ κακοη-
 θείας καθήρας αὐτόν· οὐ γὰρ ἀφίλων αἱ πόλεις
 ἀνδρῶν καὶ ἀρεταίων, ἀλλὰ χρηστῶν καὶ σωφρό-
 νων δέονται· τυνὲ δὲ τοὺς μὲν φίλους ἀπῆλασεν,
 Ἐνατὸν δὲ κύκλῳ κεφαλαὶ κολάκων οἰμοῖζομένον
 ἠλιγμῶντο

Περὶ αὐτόν,
 ὡς οἱ κομικοὶ λέγουσι καὶ τραχὺς ὢν πρὸς τοὺς
 ἐπικεικίς καὶ βαρὺς, αὐθις ὑπὲρβαλε τοῖς πολλοῖς
 πρὸς χάριν ἑαυτόν

Γεροκταγωγῶν, καὶ ἀναμισθαρεῖν διδοὺς,
 καὶ τὸ φανυδύατον καὶ τὸ ροσοῦν μάλιστα τοῦ δή-
 μου προσεταιριζόμενος ἐπὶ τοὺς ἀρίστους. ὁ δὲ

Ομιστοκλῆς πῦλιν πρὸς τὸν ἀποφηνάμενον, ὡς
ἄρξει καλῶς ἴσον ἅπασι παρέχων ἑαυτὸν· Μηδέπο-
τε (εἶπεν) εἰς τοιοῦτον ἐγὼ καθίσταμι θρόνον, ἐν
ᾧ πλέον οὐχ ἔχουσιν οἱ φίλοι παρ' ἐμοὶ τῶν μὴ φί-
λων· οὐδὲ οὕτως ἀρθῶς τῇ φιλίᾳ καταπαγγελλόμε-
νος τὴν πολιτείαν, καὶ τὰ κοινὰ καὶ δημόσια ταῖς
ιδίαις χάρισι καὶ σπουδαῖς ὑφιέμενος· καίτοι γε
πρὸς Σιμωνίδην ἀξιοῦντά τι τῶν μὴ δικαίων· Οὐτι-
ποιητῆς (εἶφη) σπουδαῖός ἐστιν ἥδων παρὰ μέλος,
οἷτ' ἄρχων ἐπιεικής, παρὰ τὸν νόμον χαριζόμενος.
δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ σκέτιον, εἰ ταύτας μὲν
ἐκλέγεται κυβερνήτης, καὶ κυβερνήτην ναύκληρος,

Εὐ μὲν ἐνὶ πρύμνῃ οἴῃον, εὐ δὲ κισσῇ.

Εὐδοκίας ἐντείνασθαι ἐπορνυμένου ἀνέμοιο.

καὶ τις ἀρχιτέκτων ὑπουργοῦς καὶ χειροτέχνας, οἷ
μὴ διαφθεροῦσιν αὐτοῦ τὸ ἔργον, ἀλλ' ἄριστα συν-
εκπορήσουσιν· ὁ δὲ πολιτικός, ἀριστοτέχνας τις
ὢν κατὰ Πίνδαρον, καὶ δημιουργὸς εὐνομίας καὶ
δίκης, οὐκ εὐθὺς αἰρήσεται φίλους ὁμοιοπυθεῖς,
καὶ ὑπηρέτας, καὶ συνενθουσιῶντας αὐτῷ πρὸς τὸ
καλόν, ἀλλὰ ἄλλους πρὸς ἄλλην αἰ χρεῖαν κῆμ-
πώντας αὐτὸν ἀδίκως καὶ βιαίως· οὐδὲν γὰρ ὀφθῆ-
σεται διαφέρων οἰκοδόμου τινὸς ἢ τέκτονος ἀπειρίας
καὶ πλημμελείας γυνάκας χρωμένου καὶ κανόσι καὶ
στάθμαις, ὑφ' ὧν διαστρέφονται τὸ ἔργον ἐμείλλεν·
ὄργανα γὰρ οἱ φίλοι ζῶντα καὶ φρονούντα τῶν πο-
λιτικῶν ἀνδρῶν εἰσι, καὶ οὐ δεῖ συνολισθαίνειν αὐ-
τοῖς παραβαίνουσιν, ἀλλὰ προσέχειν, ὅπως μὴδ'
ἀγνοούντων αὐτῶν ἐξαμαρτάνωσι. τοῦτο γὰρ καὶ

Σόλωνα κατήσχευε καὶ διέβαλε πρὸς τοὺς πολίτας· ἐπεὶ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τὰ ὀφλήματα κοινῆσαι, καὶ τὴν σπασσάθειαν (ταῦτο δ' ἦν ὑποκόρισμα χρεῶν ἀποκοπῆς) εἰσενεγκεῖν, ἐκοινώσατο τοῖς φίλοις· οἱ δ' ἔργον ἀδικιώτατον ἔπραξαν· ἐδανείσαντο γὰρ ὑποφθάσαντες ἀργύριον πολὺ, καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον εἰς φῶς τοῦ νόμου προαχθέντος, οἱ μὲν ἐφάνησαν οἰκίας τε λαμπράς καὶ γῆν συνικονημένοι πολλὴν ἐξ ὧν ἐδανείσαντο χρημάτων· ὁ δὲ Σόλων αἰτίαν ἔσχε συναδικεῖν ἡδικοῦμενος. Ἀγησίλαος δὲ περὶ τὰς τῶν φίλων σπουδῆς αὐτὸς αὐτοῦ γινόμενος ὑσθενέστατος καὶ ταπεινότατος, ὥς περ ὁ Εὐριπίδου Πήγασος,

“Ἐπιτῆς” ὑπὲκων μᾶλλον ἢ μᾶλλον θέλοι,
καὶ ταῖς ἀτυχίαις προθυμότερον βοηθῶν τοῦ δέοντος· ἐδόκει συνεξομοιοῦσθαι ταῖς ἀδικίαις· καὶ γὰρ τοι Φοιβίδαν κρινόμενον ἔσωσεν ἐπὶ τῇ τὴν Κυδμείαν καταλαβεῖν ἄνευ προστάγματος, φήσας τί τοιαῦτα δεῖν αὐτοματίξιν· καὶ Σφοδρίαν ἐπ' ἔργῳ παρανόμῳ καὶ δεινῷ φεύγοντα δίκην, (ἐνέβαλε γὰρ εἰς τὴν Ἀττικὴν φίλων ὄντων καὶ συμμάχων) ἀφθῆναι διεπράξατο, δεήσειν ἐρωτικάς τοῦ παιδὸς ἀλαχθείς· καὶ πρὸς τινὰ δυνάστην ἐπισιτόλιον αὐτοῦ τοιοῦτον φέρεται· Νικίαν, εἰ μὲν οὐκ ἀδικεῖ, ἄφες· εἰ δ' ἀδικεῖ, ἐμοὶ ἄφες· πάντως δ' ἄφες. ἀλλὰ Φωκίων οὐδὲ τῷ γαμβρῷ Χαρίλλῳ, δίκην ἔχοντι περὶ τῶν Ἀρπαλείων, συνεισηλθεν· Ἄλλ' ἐγὼ σε (φήσας) ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις ἐποιησάμην κηδεστήν· ὦχετο ἄπιών, καὶ Τιμολέων ὁ Κορίν-

θιος τὸν ἀδελφὸν ἐπεὶ διδάσκων καὶ δεόμενος οὐκ
 ἀπίστους τῆς τυραννίδος, συνέπραξε τοῖς ἀνελούσοι.
 δεῖ γὰρ οὐκ ἄχρὶ τοῦ βωμοῦ φίλον εἶναι τῷ μὴ συν-
 επιορκεῖν, ὥς ποτε Περικλῆς εἶπεν, ἀλλ' ἄχρὶ παν-
 τὸς νόμου καὶ δικαίου καὶ συμφέροντος, ὃ παρο-
 φθὲν εἰς μεγάλην βλάβην ἀναφέρει καὶ κοινὴν, ὥς
 ἀνέφερε τὸ μὴ δοῦναι δίκην Σφοδρίαν μηδὲ Φαιβί-
 δαν· οὗτοι γὰρ οὐχ ἥκιστα τὴν Σπάρτην ἐνέβαλον
 εἰς τὸν Δευκτρικὸν πόλεμον. ἐπεὶ τοῖς γε μετριοῖς
 ἡμαρτήμασι τῶν φίλων ἐπιμβαίνειν βαρὺν ὁ πολι-
 τικὸς οὐκ ἀναγκάζει λόγος, ἀλλὰ καὶ δίδωσιν, εἰς
 ἀσφαλὲς θεμένους τὰ μέγιστα τῶν κοινῶν, ἐκ πι-
 ρουσίας βοηθεῖν τοῖς φίλοις, καὶ παρίστασθαι καὶ
 συνεκπονεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. εἰσὶ δὲ καὶ χάριτες ἀνι-
 πίθοι, συλλαβέσθαι πρὸς ἀρχὴν τῷ φίλῳ, μᾶλ-
 λον δ' ἐγχειρίσαι τινὰ διοίκησιν ἔνδοξον, ἢ πρε-
 σβεῖαν φιλάνθρωπον, οἷον ἡγεμόνος τιμὰς ἔχουσαν,
 ἢ πρὸς πόλιν ὑπὲρ φιλίας καὶ ὁμόνοιας ἐντευξιν·
 ἂν δ' ἢ τις ἐργάσθῃ, ἐπιφανὴς δὲ καὶ μεγάλη πρῶ-
 ξις, αὐτὸν ἐπὶ ταύτῃ τάξασθαι πρῶτον, εἴτα προσε-
 λίσθαι τὸν φίλον, ὥς ὁ Λιομήδης·

Εἰ μὲν δὴ ἔταρόν γε κελεύειτ' ἑμαυτὸν ἐλίσθαι,

Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θελοῖο λαθοίμην,
 καὶ κείνος αὖ πάλιν ἀνταποδίδωσιν οἰκείως τὸν ἔ-
 παινον·

Ἴπποι δ' αἶδε, γεραιῆ, νεήλινδες, οὓς ἐρεῖντις,

Θρηῖταιοι, τὸν δὲ σφιν ἀνακί' ἀγαθὸς Λιομήδης

Ἔκτανι, παρ' δ' ἐτάρους δυοκαίδεκα πάντας

ἀρίστους.

αὐτὴ γὰρ ἡ πρὸς τοὺς φίλους ὕψις οὐχ ἥτιον ἐπισκομιῇ τῶν ἐπαινουμένων τοὺς ἐπαινοῦντας· ἡ δ' αὐθάρδεια (φησὶν ὁ Πλάτων) ἐρημία σύνοικος. ἔτι τοίνυν ταῖς καλαῖς καὶ φιλανθρώποις χάρισι δίδει τοὺς φίλους συνεισποιεῖν, καὶ κελεύειν τοὺς εὖ παθόντας ἐκείνους ἐπαινεῖν καὶ ἀγαπᾶν, ὥς υἱόους ἅμα καὶ συμβούλους γεγεννημένους· τὰς δὲ φανύλας καὶ ἀτόπους ἀξιώσεις ἀποτρίβεισθαι, μὴ πικρῶς, ἀλλὰ πράως, διδάσκοντα καὶ παραμυθαύμενον, ὥς οὐκ ἄξιαι τῆς ἐκείνων ἀρετῆς εἶσι καὶ δόξης. ἄριστα δ' ἀνθρώπων ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀρνησάμενος δεηθέντι τῷ Πελοπίδῃ τὸν κάπηλον ἐκ τῆς εἰρκτῆς ἀφίεναι, καὶ μετ' ὀλίγον τῆς ἐρωμένης δεηθείσης ἀφίει· τοιαύτας (ἔφη) χάριτας, ὡς Πελοπίδα, λαμβάνειν ἐταιριδίῳ, οὐ στρατηγοῖς, πρέπον ἐστίν. ὁ δὲ Κάτων βαρέως καὶ αὐθαδῶς, ἐπὶ Κάτῳ, ὁ τιμητῆς, φίλος ὢν ἐν τοῖς μάκιστα καὶ σινηθήσῃ, ἐξηγεῖτό τινα τῶν κρινόμενων ὑπ' αὐτοῦ ταμιεύοντος· Αἰσχρὸν ἐστίν, (ἔφη) σέ, τὸν ὀφελοντα τοὺς νέους ἡμῶς σωφρονίζειν, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὑψηλοτέρων ἐκβάλλεσθαι. τῷ γὰρ ἔργῳ τὴν χάριν ἐξῆν ἀπειπάμενον, ἀφελεῖν τοῦ λόγου τὴν τραχύτητα καὶ πικρίαν, ὥς μηδὲ τῇ πράξει τὸ λυπηρὸν ἐκνοοίως, ἀλλ' ἀναγκαίως, ἐπιφέροντα διὰ τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον. εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς χρηματισμὸν οὐκ ἀγενεῖς ἐν πολιτείᾳ τοῖς δεομένοις τῶν φίλων αἱ συλλήψεις· οἷον ὁ Θεμιστοκλῆς, μετὰ τὴν μάχην ἰδὼν νεκρὸν, στριπτιὰ χροσῶ καὶ μαυιάκην περικείμενον, αὐτὸς μὲν παρῆλθεν, ἐπιστραφεὶς δὲ πρὸς τὸν φίλον·

Ἀντιλοῦ ταῦτα· (εἶπεν) οὐ γὰρ καὶ αὐτὸς Θεμιστοκλῆς γέγονας· δίδωσι γὰρ καὶ τοῦτο πολλάκις τῷ πολιτικῷ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς φίλους· οὐ γὰρ δὴ Μενεμάχοι πάντες εἰσὶ· τῷ μὲν ἐγχείρισον συνηγορίαν ἱμμισθον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, τῷ δὲ οὐστήσον πλοῦσιον ἐπιμελείας καὶ προστασίας δίδμενον· ἄλλω δ' εἰς ἐργολαβίαν τινὰ σύμπραξον, ἢ μίσθωσιν ἀφελείας ἔχουσαν. Ἐπαμεινώνδας δὲ καὶ πλουσίῳ τινὶ προσελθόντι φίλον αἰτεῖν ἐκέλευσεν ἐν τάλαντον, ὥς αὐτοῦ δοῦναι κελεύσαντος· ἐπεὶ δὲ ὁ αἰτηθεὶς ἐλθὼν ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν· Ὅτι χρησιότες (εἶπεν) οὗτος ὢν πένης ἐστί· αὐτὸς δὲ πλουτεῖς πολλὰ τῆς πόλεως νεοσφισμένοις; καὶ τὸν Ἀγασίλαον ὁ Ξενοφῶν ἀγάλλεσθαι φησι πλουτιζόντι τοὺς φίλους, αὐτὸν ὄντα καρίττονα χρημάτων.

XIV. Ἐπεὶ δὲ πάσαις κορυδαλίσι, καὶ Σιμωνίδῃ, καὶ Λόφον ἐγγενέσθαι, καὶ πᾶσα πολιτεία φέρει τινὰς ἔχθρας καὶ διαφορὰς, οὐχ ἥκιστα προσήκει καὶ περὶ τούτων ἐσκέφθαι τὸν πολιτικόν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τὸν Θεμιστοκλέα καὶ τὸν Ἀριστείδην ἐπαινοῦσιν, ἐπὶ τῶν ὅρων τὴν ἔχθραν ἱποτιθεμένους, δοῦναι ἐπὶ πρεσβείαν ἢ στρατηγίαν ἐξίαιεν, εἴτα πάλιν ἀναλαμβάνοντας· ἐνίοις δὲ καὶ τὸ Κρητικόν τοῦ Μάγνητος ὑπερφυῶς ἀρέσκει· Ἐρμεῖα γὰρ ἀντιπολιτευόμενος, ἀνδρὶ οὐ δυνατῷ, φιλοτίμῳ δὲ καὶ λαμπρῷ τὴν ψυχὴν, ἐπεὶ κατέσχευεν ὁ Μηθριδατικὸς πόλεμος, τὴν πόλιν ὅρων κινδυνεύουσαν, ἐκέλευσε τὸν Ἐρμεῖαν τὴν ἀρχὴν παραλαβόντι χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν, αὐτοῦ μεταστάντος· εἰ

δὲ βούλεται στρατηγεῖν ἐκεῖνον, αὐτὸν ἐκποδῶν ἀπὸλθεῖν, μὴ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους ἀπολέσειαν τὴν πόλιν· ἤρουν ἢ πρόκλησις τῷ Ἐρμεῖα, καὶ φήσας, ἐαυτοῦ πολεμικώτερον εἶναι τὸν Κρητίαν, ὑπεξῆλθε μετὰ παίδων καὶ γυναικός· ὁ δὲ Κρητίας ἐκείνῳ προὔπεμψε, τῶν ἰδίων χρημάτων ἐπιδοὺς, ὅσα φεύγουσιν ἢ ἢ πολιορκουμένοις χρησιμώτερα· καὶ τὴν πόλιν ὕριστα στρατηγήσας, παρ' οὐδὲν ἐλθοῦσαν ἀπολέσθαι, περιποίησεν ἀνεπίστως· εἰ γὰρ εὐγενὲς καὶ φρονήματος μεγάλου τὸ ἀναφωνῆσαι·

Φιλῶ τέκνα, ἀλλὰ πατρίδ' ἐμὴν μᾶλλον φιλῶ· πῶς οὐκ ἐκεῖνο προχειρότερον εἰπεῖν ἐκάστω· Μισῶ τὸν δεῖνα, καὶ βούλομαι ποιῆσαι κακῶς, ἀλλὰ πατρίδα ἐμὴν μᾶλλον φιλῶ· τὸ γὰρ μὴ θελεῖν διαλυθῆναι πρὸς ἐχθρὸν, ὣν ἔνεκα δεῖ φίλον προέσθαι, δεινῶς ἄγχιον καὶ θηριῶδες· οὐ μὴν ἀλλὰ βέλτιον αἰετὶ περὶ Φωκίων καὶ Κάτων, μηδὲ ὅλως ἐχθρὰν τινα πρὸς πολιτικὰς τιθέμενοι διαφοράς, ἀλλὰ δεινοὶ καὶ ἀπαραίτητοι μόνον ἐν τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν ὄντες μὴ προέσθαι τὸ συμφέρον, ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις ἀμνητίως καὶ φιλανθρωπῶς χρώμενοι τοῖς ἐκεί διαφερομένοις· δεῖ γὰρ ἐχθρὸν μηδένα νομίζειν παλεῖν, ὥν μὴ τις, οἷος Ἀριστίων, ἢ Νάβης, ἢ Κατίλινος, νόσημα καὶ ἀπόστημα πόλεως ἐγγένηται· ταῦς δ' ἄλλως ἀπάθοντας, ὥς περ ἁρμονικὸν ἐπιτείνοντα καὶ χαλῶντα πρῶτος εἰς τὸ ἐμμελὲς ἄγειν, μὴ τοῖς ἡμαρτάνουσι σὺν ὀργῇ καὶ πρὸς ὕβριν ἐπιφυσόμενον, ἀλλ' ὥς Ὀμηρος, ἡθικώτερον·

Ἦν πέτον, ἥτ' ἐφάμην σὲ περὶ φρόνας ἔμμεναι
ἄλλων.

καί·

Ὅσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.
ἂν τέ τι χρηστὸν εἴπωσιν ἢ πράξωσι, μὴ τιμαῖς ἀ-
χθόμενον αὐτῶν, μηδὲ λόγων εὐφημῶν ἐπὶ καλοῖς
φειδόμενον· οὕτω γάρ ὁ τε ψόγος, ὅπου δεῖ, πί-
στιν ἔξει, καὶ πρὸς τὴν κακίαν διαβαλοῦμεν αὐτούς,
αὔξοντες τὴν ἀρετὴν, καὶ ταῦτα παραβάλλοντες
ἐκείνοις ὡς ἄξια καὶ πρέποντα μᾶλλον. ἐγὼ δὲ καὶ
μαρτυρεῖν ἄξιόν τι δίκαια τοῖς διαφόροις τὸν πολι-
τικὸν ἄνδρα, καὶ βοηθεῖν κρινομένοις πρὸς τοὺς
συκοφάντας, καὶ ταῖς διαβολαῖς ἐπιστεῖν, ἂν ὅσιν
ἄλλότριά τις προαιρέσεως αὐτῶν· ὥσπερ ὁ Νέρων
ἐκείνος ὀλίγον ἔμπροσθεν ἢ κτεῖναι τὸν Θρασύαν
μάλιστα μισῶν καὶ φοβούμενος, ὅμως ἐγκαλοῦντός
τινος, ὃς κακῶς κεραιμένον καὶ ἀδίκως· Ἐβουλό-
μην ἂν, (ἔφη) Θρασύαν οὕτως ἐμὲ φιλεῖν, ὡς δι-
καστὴς ἀριστὸς ἐστίν. οὐ χεῖρον δὲ καὶ πρὸς ἐπί-
πληξιν ἐτέρων φῦσει πονηρῶν μᾶλλον ἁμαρτανό-
των, ἐχθροῦ μνησθέντι κομποτέρου τὸ ἦθος εἶπεν,
ἀλλ' ἐκεῖνος οὐκ ἂν τοῦτο εἶπεν, οὐδ' ἐποίησεν.
ὑπομνηστίον δὲ καὶ πατέρων ἀγαθῶν ἐπίους, ὅταν
ἔξαμαρτάνωσιν. Ὅμηρος·

Ἡ ὀλίγον οἱ παῖδα ἰοικότα γέιναι Τυδεΐδης.
καὶ πρὸς Σκυθίωνα τὸν Ἀφρικανὸν Ἀππίος ἐν ἀρ-
χαιρεσίαις διαγωνιζόμενος· Ἠλέκον ἂν, (εἶπεν) ὁ
Παῦλε, στενάξειας ὑπὸ γῆς, εἰσθόμενος, ὅτι σοι
τὸν υἱόν, ἐπὶ τιμητικὴν ἀρχὴν καταβαίνοντα Φιλό-

κεινος δ' τελώνης δορυφορεῖ. τὰ γὰρ τοιαῦτα νουθετεῖ τοὺς ἁμαρτάνοντας ὄμα, καὶ κασιεῖ τοὺς νουθετοῦντας· πολιτικῶς δὲ καὶ ὁ Νέστωρ, ὁ τοῦ Σφοκλείους, ἀποκρίνεται λοιδοροῦμενος ὑπὸ τοῦ Αἰάντος·

Οὐ μέμφομαι σε· δοῶν γὰρ εὔ, κακῶς λέγεις. καὶ Κάτων, διερχθεὶς πρὸς τὸν Πομπήϊον, ἐν οἷς ἐβιάζετο τὴν πόλιν μετὰ Καίσαρος, ἐπεὶ κατέστησαν εἰς πόλεμον, ἐκέλευσε Πομπήϊον παραδοῦναι τὴν ἡγεμονίαν, ἐπειπὼν, ὅτι τῶν αὐτῶν ἐστί, καὶ ποιεῖν τὰ μεγάλα κακὰ καὶ πάνειν. ὁ γὰρ μεμψόμενος ἐπαίνῳ φόβος οὐκ ἔχων ὕβριν, ἀλλὰ παρφησίαν, οὐδὲ θυμὸν, ἀλλὰ δηγμὸν ἐμποιδῶν καὶ αετάνοιαν, εὐμενὴς φαίνεται καὶ θεραπευτικός· αἱ δὲ λοιδορίαι τοῖς πολιτικοῖς ἥκιστα πρέπουσιν. ὅρα δὲ τὰ πρὸς Αἰσχίνην ὑπὸ Δημοσθένους εἰρημέγη, καὶ τὰ πρὸς τοῦτον ὑπ' Αἰσχίνους, καὶ πάλιν ἅ πρὸς Δημάδην γέγραπεν Ὑπερίδης, εἰ Σόλων ἂν εἶπεν, ἢ Περικλῆς, ἢ Ἀντοῦργος ὁ Λακεδαιμόνιος, ἢ Πιπτακὸς ὁ Αἰεσίβιος· καίτοι γε καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ δικανικῷ τὸ λοιδορεῖν ἔχει μόνον, οἱ δὲ Φίλιπποι καθάρειν καὶ οὐκ ὀνόματος καὶ βωμολοχίαις ἀπάσης· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀκονούντων μᾶλλον αἰσχύνει τοὺς λέγοντας, ἔτι καὶ σύγχυσιν ἀπεργάζεται τῶν πραγμάτων, καὶ διαταράττει τὰ βουλευτήρια καὶ τὰς ἐκκλησίας. ὅθεν ἄριστα ὁ Φωκίων ὑπεκυτὰς τῷ λοιδοροῦντι, καὶ πανσάμενος τοῦ λέγειν, ἐπεὶ μόλις ἐσιώπησεν ὁ ἄνθρωπος, αὐθις παρελθὼν· Οὐκοῦν (ἔφη) περὶ μὲν τῶν ὑπέρων καὶ τῶν

ὀπλιτῶν ἀκηκούετε, λείπεται δέ μοι περὶ τῶν φιλῶν
καὶ πελταστῶν διελθεῖν. ἀλλ' ἐπεὶ πολλοῖς δυσκώ-
θεκτόν ἐστι τὸ πρῶγμα, καὶ πολλάνικς οὐκ ἀχρή-
στως οἱ λοιδοροῦντες ἐπιστομίζονται ταῖς ἀπαντή-
σεσιν, ἔστω βραχεῖα τῇ λέξει, καὶ μὴ θυμὸν ἐμ-
φαίνουσα μηδ' ἀκροχολίαν, ἀλλὰ προκρίτητα μετὰ
παιδιᾶς καὶ χάριτος ἀμωσγέπως δάκνουσαν· κί δ'
ἀντεπιστρέφουσαι μάλιστα τοιαῦται. καθάπερ γὰρ
τῶν βελῶν ὅσα πρὸς τὸν βαλόντα φέρεται πάλιν,
ῥώμη τινὲ δοκεῖ καὶ σιτερότητι τοῦ πληγέντος ἀνα-
κρουόμενα τοῦτο πάσχειν· οὕτω τὸ λεχθὲν ὑπὸ
ῥώμης καὶ συνέσεως τοῦ λοιδορηθέντος, ἐπὶ τοῖς
λοιδορήσαντας ἀναστρέφειν ἔοικεν. ὥς τὸ Ἐπεμει-
νόνδου πρὸς Καλλίστρατον, ὀνειδίζοντα Θηβαίοις
καὶ Ἀργείοις τὴν Οἰδίποδος πατροκτονίαν, καὶ τὴν
Ὁρέστου μητροκτονίαν· οἶν· Τοὺς ταῦτα ποιήσαντας
ἡμῶν ἐκβαλόντων, ὑμεῖς ἐδέξασθε· καὶ τὸ Ἀντακί-
δου τοῦ Σπαρτιάτου πρὸς τὸν Ἀθηναῖον τὸν φήσαν-
τα· Πολλάνικς ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ ἰδιώξαμιν· Ἀλλ'
ἡμεῖς γε ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα οὐδέποτε. χαριέν-
τως δὲ καὶ ὁ Φωκίων, τοῦ Ἀημοσθίνου κικραγό-
τος· Ἀθηναῖοι σὲ ἀποκτενοῦσιν· Ἄν γε μαρτυρῶν·
(ἔφη) σὲ δέ, ἂν σωφρονῶσι. καὶ Κράσσος, ὁ
φῆτωρ, Λομυτίου πρὸς αὐτὸν ἐπὶ νότιος· Οὐ σὲ
μυραίνης ἐν κολυμβήθρῃ σοι τριφομένης, εἴτ' ὑπο-
θανοῦσης, ἐκλυσσας, ἀντηρώπησιν· Οὐ σὲ τρεῖς
γυναικας θάψας οὐκ ἐδάκνουσας; ταῦτα μὲν οἷν
ἔχει χρεῖαν τινὰ καὶ πρὸς τὸν ἄλλον βίον.

XV. Πολιτείας δὲ οἱ μὲν εἰς ἅπαν ἐνδύονται

PIUT. MOR. V.

F

Δημόσιον Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

μέρος, ὥςπερ ὁ Κάτων, οὐδεμίαν ἀξιούντες εἰς δυνάμειν ἀπολείπεσθαι φροτίδος οὐδ' ἐπιμελείας τὸν ἀγαθὸν πολίτην. καὶ τὸν Ἐπαμεινώνδαν ἐπαινοῦσιν, ὅτι φθόνῳ καὶ πρὸς ὕβριν ἀποδειχθεὶς τελειόαρχος ὑπὸ τῶν Θηβαίων, οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλ' εἰπὼν, ὡς οὐ μόνον ἀρχὴ ἄνδρα δεικνυσιν, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν ἀνὴρ, εἰς μέγα καὶ σεμνὸν ἄξλωμα προήγαγε τὴν τελευαρχίαν, οὐδέν οὔσαν πρότερον, ἀλλ' ὅτι περὶ τοὺς στενωποὺς ἐκβολῆς κοπρίων καὶ βενυμίτων ὑποτροπῆς ἐπιμελείαν τινα. καὶ γὰρ ὁ ἀμέλει παρέχον γέλωτα τοῖς παρεπιδημοῦσιν, δρώμενος ἐν δημοσίᾳ περὶ τὰ τοιαῦτα πολλάκις· ἀλλὰ βοήθει μοι τὸ τοῦ Ἀντισθένης μνημονεύμενον. θαυμάσαντος γὰρ τινος, εἰ δὲ ἀγορεύς αὐτὸς φέρει τάριχον· Ἐμμανί γε, εἶπεν. ἐγὼ δ' ἀντάπαλιν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας, εἰ κεράμῳ παρέστηκε διαμετρονόμενῳ, καὶ φερέσθαι καὶ λίθοις παρακομιζομένοις· Οὐκ ἔμμανί γε, φημί, ταῦτ' οἰκονομεῖν, ἀλλὰ τῇ πατρίδι. καὶ γὰρ ἄλλα πολλὰ μικρὸς ἂν τις εἴη καὶ γλίσχρος αὐτῷ διοικῶν, καὶ δὲ αὐτὸν πραγματευόμενος· εἰ δὲ δημοσίᾳ καὶ διὰ τὴν πόλιν, οὐκ ἀγεννής, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μέχρι μικρῶν ἐπιμελὲς καὶ πρόθυμον. ἔτι γὰρ οἱ δὲ σεμνότερον οἶονται καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι τὸ τοῦ Περικλέους· ὦν καὶ Κριτόλαος ἔστιν ὁ Περιπατητικὸς, ἀξιῶν, ὥςπερ ἡ Σαλαμινία ναυῶν Ἀθηῆναι καὶ ἡ Πάρος οὐκ ἐπὶ πᾶν ἔργον, ἀλλ' ἐπὶ τὰς ἀναγκαίας καὶ μεγάλας κατεσπῶντο πράξεις· οὕτως ἑαυτοῖς πρὸς τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα χρῆσθαι, ὡς ὁ τοῦ κόσμου βασιλεὺς,

— Τῶν ἄγαν γὰρ ὑπείκει

Θεός, τὰ μικρὰ δ' εἰς τύχην ἀνέεις εἶς,

κατὰ τὸν Εὐριπίδην. οὐδὲ γὰρ τοῦ Θεαγένους τὸ φιλότιμον ἄγαν καὶ φιλόνηκον ἐπαινοῦμεν, ὅς οὐ μόνον τὴν περίοδον νενικηκώς, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀγῶνας, οὐ παγκρατίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ πυγμαίῃ καὶ δολιχῶ, τέλος ἤρωα δειπνῶν ἐπιτυφίῳ τινός, ὥσπερ εἰώθει, προτεθείσης ἅπασι τῆς μερίδος, ἀναπηδήσας, διεπαγκρατίασεν, ὥς οὐδένα νικᾶν δέον αὐτοῦ παρόντος· ὅθεν ἡθροισε χιλίους καὶ διακοσίους, στεφάνους, ὧν συρφετὸν ἄν τις ἡγήσαιο τοὺς πλείστους. οὐδὲν οὖν τούτου διαφέρουσιν αἱ πρὸς πᾶσαν ἀποδιδόμενοι πολιτικὴν προὔξιν, ἀλλὰ ποιοῦσι μεμπτοὺς ἑαυτοὺς τοῖς πολλοῖς, ἐπαχθαῖς τε γίνονται καὶ κατορθοῦντες ἐπὶ θόνοι, καὶ σφαλῶσιν, ἐπὶ χάρτοι, καὶ τὸ θαυμαζόμενον αὐτῶν ἐν ἄρχῃ τῆς ἐπιμελείας εἰς χλευασμὸν ὑπονοστεῖ καὶ γέλωτα. ποιοῦτον·

Μητίοχος μὲν στρατηγεῖ, Μητίοχος δὲ τὰς ὁδοὺς,

Μητίοχος δ' ἄρτους ἐποπιεῖ, Μητίοχος δὲ τὰ ἄλφιστα,

Μητίοχος δὲ πάντα ποιεῖται, Μητίοχος δ' οἰμώζεται.

τῶν Περικλέους οὗτος εἷς ἦν ἐταίρων, τῇ δὲ ἐκείνου, ὥς εἶπε, δυνάμει χρώμενος ἐπιφθόνως καὶ κατὰ κόρως. δεῖ δὲ, ὥς φασιν, ἐρῶντι τῷ δήμῳ τὸν πολιτικὸν προσφέρεισθαι, καὶ μὴ παρόντος ἑαυτοῦ πόθον ἐναπολείπειν· ὃ καὶ Σκιπίων δ' Ἀφρικανός

ἐποφει, πολὺν χρόνον ἐν ἀγροῖ διαιτώμενος, ἅμα καὶ τοῦ φθόρου τὸ βάρος ἀφαιρῶν, καὶ διδοὺς ἀναπνοὴν τοῖς πιέζεσθαι δοκοῦσιν ὑπὸ τῆς ἐκείνου δόξης. Τιμησίας δὲ, ὁ Κλαζομένιος, τὰ μὲν ἄλλα ἦν περὶ τὴν πόλιν ἀνὴρ ἀγαθός, τῷ δὲ πάντα πράσσειν δι' ἑαυτοῦ φθονοῦμενος ἠγνόει καὶ μισοῦμενος ἕως αὐτῷ συνέβη τι τοιοῦτον· ἔτυχον ἐν ὁδῷ παῖδες ἐκ λάκκου τινὸς ἀστράγαλον ἐκκόπτοντες, ἐκείνου παριόντος, ὧν οἱ μὲν ἔφρασκον μένειν· ὁ δὲ πατάσας· Οὕτως (εἶπεν) ἐκκόψαιμι Τιμησίου τὸν ἐγκέφαλον, ὥς οὗτος ἐκκέκοπται· τοῦτο ὁ Τιμησίας ἀκούσας, καὶ συνεῖς τὸν δῆμοντα διὰ πάντων αὐτοῦ φθόρον, ἀναστρέψας ἔφρασε τὸ πρᾶγμα τῇ γυναικὶ, καὶ κελεύσας ἔπεισται συνεσκευασμένην εὐθὺς ἀπὸ τῶν θυρῶν ᾗχετο ἀπὼν ἐκ τῆς πόλεως. ἔοικε δὲ καὶ Θημιστοκλῆς, τοιοῦτον τινὸς ἀπαντιῶντος αὐτῷ παρὰ τῶν Ἀθηναίων, εἶπεν· Τί, ὦ μακάριοι, κοπιᾶτε πολλάκις εὖ πάσχοντες; αὐτῶν δὲ τούτων τὰ μὲν ὀρθῶς, τὰ δ' οὐκ εὖ λίσσεται. τῇ μὲν γὰρ εὐνοίᾳ καὶ κηδεμονίᾳ δι' μηδενὸς ἀφιστάται τῶν κοινῶν, ἀλλὰ πᾶσι προσέχειν καὶ γινώσκειν ἕκαστα, μηδὲ ὥσπερ ἐν πλοίῳ, σκεῦος ἱερὸν ἀποκεῖσθαι τὰς ἐσχάτας περιμένοντα χρήας τῆς πόλεως καὶ τύχας· ἀλλ' ὥς οἱ κυβερνῆται τὰ μὲν ταῖς χερσὶ δι' αὐτῶν πράττουσι, τὰ δ' ὄργανοις ἐτέροις δι' ἐτέρων ἀπωθεν καθήμενοι περιάγουσι καὶ στρέφουσι, χρῶνται δὲ καὶ ναύταις καὶ προρεῦσι καὶ κελευστάις, καὶ τούτων ἐνίοις ἀνακαλοῦμενοι πολλάκις εἰς πρόμηναν ἐγχειρίζουσι τὸ πηδάλιον· οὕτω τῷ πολιτικῷ προσ-

ἡκει, παραχωρεῖν μὲν ἑτέροις ἄρχειν καὶ προκα-
λεῖσθαι πρὸς τὸ βῆμα μετ' εὐνοίας καὶ φιλάνθρω-
πίας, κινεῖν δὲ μὴ πάντα τῆς πόλεως τοῖς αὐτοῦ λό-
γοις καὶ ψηφίσμασιν ἢ πράξεσιν, ἀλλ' ἔχοντα πι-
στοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἕκαστον ἑκάστη χρεῖα
κατὰ τὸ οἰκεῖον προσαρμόττειν. ὥς Περικλῆς Με-
νέππορ μὲν ἐχρησιστοῦσε τὰς στρατηγίας, δι' Ἐφιάλτου
δὲ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἐταπείνωσε, διὰ δὲ
Χαρίνου τὸ κατὰ Μεγαρέων ἐκύρωσε ψήφισμα,
Λάμπωνα δὲ Θουρίων οἰκιστὴν ἐξέπεμψε. οὐ γάρ
μόνον τῆς δυνάμεως εἰς πολλοὺς διανεμέσθαι δο-
κούσης, ἥτιον ἐνοχλεῖ τὸν φθόρον τὸ μέγεθος, ἀλλὰ
καὶ τὰ τῶν χρεῶν ἐπιτελεῖται μᾶλλον. ὥς γὰρ ὁ
τῆς χειρὸς εἰς τοὺς δακτύλους μερισμοὺς οὐκ ἔσθαι
νῆ πεποίηκεν, ἀλλὰ τεχνικὴν καὶ ὀργανικὴν αὐτῆς
τὴν χρῆσιν, οὕτως ὁ πραγμάτων ἑτέροις ἐν πολιτείᾳ
μεταδιδούς, ἐνιργότεραν ποιεῖ τῇ κοινωνίᾳ τὴν προᾶ-
ξιν. ὁ δ' ἀπληστία δόξης ἢ δυνάμεως πᾶσαν ἰαν-
τῷ τὴν πόλιν ἀνατιθεῖς, καὶ πρὸς ὃ μὴ πέφυκε μηδ'
ἡσκηται, προσάγων αὐτὸν, ὥς Κλέων πρὸς τὸ στρα-
τηγεῖν, Φιλοπολίην δὲ πρὸς τὸ ναυαρχεῖν, Ἀντί-
βας δὲ πρὸς τὸ δημηγορεῖν, οὐκ ἔχει παραίτησιν ἀ-
μαρτάνων· ἀλλὰ προσακούει τὸ τοῦ Εὐριπίδου·

Τέκτων γὰρ ὧν ἑπρατις οὐ ξυλουργικά.
λέγειν ἀπίθανος ὧν ἐπρίσβευς, ἢ ῥάθυμος ὧν ἄκο-
νόμεις, φῆφων ἄπειρος ἐταμίενες, ἢ γέρον καὶ ἀ-
σθενὲς ἐστρατήγεις. Περικλῆς δὲ καὶ πρὸς Κλέω-
να διανείματο τὴν δυνάμιν, αὐτὸν μὲν ἄρχειν ἐν
ἡστίᾳ, τὸν δὲ, πληρώσαντα τὰς ναῦς τοῖς βαρβάροις

πολεμεῖν· ἦν γὰρ ὁ μὲν πρὸς πολιτείαν, ὁ δὲ πρὸς πόλεμον εὐφρόνιστος. ἐπαινοῦσαι δὲ καὶ τὸν Ἀναφλύστιον Εὐβουλον, ὅτι πίστιν ἔχων ἐν τοῖς μάκιστα καὶ δύναμιν, οὐδὲν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπραξεν, οὐδ' ἐπὶ στρατηγίαν ἦλθεν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ χρήματα τάξας ἑαυτὸν, ἠΐξῃσε τὰς κοινὰς προσόδους, καὶ μέγала τὴν πόλιν ἀπὸ τούτων ὠφέλησεν. Ἰφικράτης δὲ καὶ μελέτας λόγων ποιοῦμενος ἐν οἴκῳ, πολλῶν παρόντων, ἐχλευάζετο· καὶ γὰρ εἰ λογεὺς ἀγαθός, ἀλλὰ μὴ φανῦλος, ἦν, ἔδει τὴν ἐν τοῖς ὄπλοις δόξαν ἀγαπῶντα, τῆς σχολῆς ἐξιστάσθαι τοῖς σοφισταῖς.

XVI. Ἐπεὶ δὲ παντὶ δήμῳ τὸ κακῶς θες καὶ φιλαίτιον ἔνεστι πρὸς τοὺς πολιτευομένους, καὶ πολλὰ τῶν χρησίων, ἂν μὴ στάσιν ἔχη μὴδ' ἀντιλογίαν, ὑπονοοῦσι πράττεσθαι συναμοτικῶς, καὶ τοῦτο διαβάλλει μάλιστα τῆς ἐταιρείας καὶ φιλίας· ἀλλήθινην μὲν ἔχθραν ἢ διαφορὰν οὐδεμίαν ἑαυτοῖς ὑπολείπτειν, ὥς δ' τῶν Χίων δημαγωγός, Ὀνομάδημος, οὐκ εἶα τῇ στάσει κρατήσας, πάντας ἐκβάλλειν τοὺς ὑπεναντίους· Ὅπως (ἔφη) μὴ πρὸς τοὺς φίλους ἀρξώμεθα διαφέρεισθαι, τῶν ἐχθρῶν παντάπασιν ἀπαλλαγέντες. τοῦτο μὲν γὰρ εὖ θες· ἀλλ' ὅταν ὑπόπτως ἔχωσιν οἱ πολλοὶ πρὸς τι πρᾶγμα καὶ μέγα καὶ σωτήριον, οὐ δεῖ πάντας, ὅσπερ ἀπὸ συντάξεως ἤκοντας, τὴν αὐτὴν λέγειν γνώμην, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς διαστάντας ἀντιλέγειν ἡρέμι τῷ φίλῳ, εἰτα ὅσπερ ἐξελεγχομένους μετατίθεσθαι· συνεφέλκονται γὰρ αὐτῷ τὸν δῆμον, ὑπὸ

τοῦ συμφέροντος ἄγεσθαι δόξαντες, ἐν μέντοι τοῖς ἐλάττοις καὶ πρὸς μέγα μηδὲν διήκουσιν, οὐ χεῖρόν ᾑσιν καὶ ἀληθῶς ἔχειν διαφέρεισθαι τοὺς φίλους, ἑκαστον ἰδίῳ λογισμῷ χρώμενον, ὅπως περὶ τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα φαίνονται πρὸς τὸ βέλτιστον οὐκ ἐκ παρησχυῆς ὁμοφρονοῦντες.

XVII. φύσει μὲν οὖν ἀρχῶν ἀπὸ πόλεως ὁ πολιτικός, ὥσπερ ἡγεμὼν ἐν μελίταις· καὶ τοῦτο χρή διανοοῦμενον, ἔχειν τὰ δημόσια διὰ χειρὸς· ὅς δ' ὀνομάζουσιν ἐξουσίας καὶ χειροτονοῦσιν ἀρχάς, μὴτ' ἄγαν διώκειν καὶ πολλὰ κίς· (οὐ γὰρ σεμνόν, οὐδὲ δημοτικόν, ἢ φιλαρχίᾳ) μὴτ' ἀπωθεῖσθαι, τοῦ δήμου κατὰ νόμον διδόντος καὶ καλοῦντος· ἀλλὰ κἄν ταπεινότεραι τῆς δόξης αἱ, δέχισθαι καὶ συμφιλοτιμεῖσθαι (δικαίον γὰρ, ὑπὸ τῶν μεζόνων κομμουμένους ἀρχῶν, ἀντικαθεῖν τῆς ἐλάττονος·) καὶ τῶν μὲν βαρυτέρων (οἷον στρατηγίας Ἀθήνησι, καὶ πρυτανείας ἐν Ῥώμῃ, καὶ Βοιωταρχίας παρ' ἡμῖν) ἐφίεσθαι τι καὶ παρενδιδόναι μετριάζοντι· ταῖς δὲ μικροτέραις ἀξίωμα προστιθέναι καὶ ὄγκον· ὅπως μὴτε περὶ ταύτας λυκαυφρόνητοι, μὴτ' ἐπιφθονοὶ περὶ ἐκείνας ᾤων. εἰσὶν οὖν δ' ὡς ἔπασαν ἀρχὴν, οὐ μόνον ἐκείνους δεῖ προχειρίζεσθαι τοὺς λογισμοὺς, οὐς ὁ Περικλῆς αὐτὸν ὑπεμνησκὼν ἀναλαμβάνων τὴν χλαμύδα· Πρόσεχε, Περικλέεις· ἐλευθέρων ἀρχαίς, Ἑλλήνων ἀρχαίς, πολιτῶν Ἀθηναίων· ἀλλὰ κἄκεῖνο λέγειν πρὸς ἑαυτὸν· Ἀρχόμενος ἀρχαίς, ὑποταγμένης πόλεως ἀνθυπῆταις, ἐπιτρόποις Καίσαρος· οὐ ταῦτα λόγῃς πεδία, οὐ-

δὲ αἱ παλαιαὶ Σάρδεις, οὐδὲ ἡ Ἀνδῶν ἐκείνη δύ-
 ναμις· εὐσταταίστησαν δὲ τὴν γλαυῦδα ποιῆν, καὶ βλέ-
 πειν ἀπὸ τοῦ στρατηγίου πρὸς τὸ βῆμα, καὶ τοῖς στε-
 φάνῃ μὴ πολὺ φρόνημα πιστεύειν, ὁρῶντα τοὺς
 καλτοὺς ἐπ' αὐτῇ τῆς κεφαλῆς· ἀλλὰ μιμεῖσθαι τοὺς
 ὑποκριτάς, πάθος μὲν ἔδειον καὶ ἡθος καὶ ἀξίωμα
 τοῦ ἡγῶνι προσιθιέντας, τοῦ δὲ ἀποβολῆως ἀκού-
 οντας, καὶ μὴ παρεκβαίνοντας τοὺς ὕμνους καὶ
 τὰ μέτρα τῆς διδομένης ἐξουσίας ὑπὸ τῶν κρατούν-
 των· ἡ γὰρ ἔκπτωσις οὐ φέρει συριγμὸν οὐδὲ χλευα-
 σμὸν, ἀλλὰ πολλοῖς μὲν ἐπίβη

Δεινὸς κολαστὴς πέλεκυς ἀνέχενος τομεύς,
 ὅς τοις περὶ Παρδάλαν τὸν ὑμέτερον, ἐκλαθομέ-
 ναις τῶν ὄρων, ὃ δὲ τις ἐκριφίς εἰς νῆσον γέγονε,
 κατὰ τὸν Σόλωνα,

Ψολυγύνδαρος, ἡ Σικινίτης,

Ἀντί γ' Ἀθηναίου παιρὶδ' ἡμειψάμενος.

τὰ μὲν γὰρ μικρὰ παιδία τῶν πατέρων ὁρῶντες ἐπι-
 χιροῦντα τὰς κρηπῖδας ὑποδεῖσθαι καὶ τοὺς στε-
 φάνους περιτίθεσθαι, μετὰ παιδιᾶς γελῶμεν· οἱ δ'
 ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἀνοήτως τὰ τῶν προγόνων
 ἔργα καὶ φρονήματα καὶ πράξεις ἀσυμμέτρους τοῖς
 παροῦσι καιροῖς καὶ πράγμασιν οὕσας μιμῆσθαι
 κελύοντες, ἐξαίρουσι τὰ πλήθη, γελοῖά τε ποιοῦν-
 τες, οὐκέτι γέλωτος ἄξια πάσχουσιν, ἂν μὴ πάνυ
 καταφρονηθῶσι. πολλὰ γάρ ἐστιν ἄλλα τῶν πρό-
 τερον Ἑλλήνων διεξιόντα τοῖς νῦν, ἡθοποιεῖν καὶ
 σαρφρονίζειν· ὥς Ἀθηναῖον ὑπομνησκοντα μὴ τῶν
 πολεμικῶν, ἀλλ' οἷδ' ἐστὶ τὸ ψήφισμα τὸ τῆς ἀ-

μνηστίας ἐπὶ τοῖς τριάκοντα· καὶ τὸ ζημιῶσαι Φρύ-
γιον, τραγοῦδιε διδάξαντα τὴν Μιλήτου ἄλῳσιν·
καὶ ὅτι Θήβας Κασάνδρου κίζοντος, ἐσιφανηφό-
ρησαν· τὸν δ' ἐν Ἀργεὶ πνυθόμενοι σκυταλισμὸν, ἐν
ὧ πεντακοσίους καὶ χίλους ἀνερῶκεσαν ἐξ αὐτῶν οἱ
Ἀργεῖοι, περηνεγκὺν κῆδαρσιν περὶ τὴν ἐκκλησίαν
ἐκέλευσαν· ἐν δὲ ταῖς Ἀρπυιῶν τὰς οἰκίας ἐρευ-
τῶντες, μόνην τὴν τοῦ γεγαμηκότος νεωστὶ παρήλ-
θον· ταῦτα γὰρ ἔξεστι καὶ νῦν ζηλοῦντας, ἐξαμει-
οῦσθαι τοῖς προγόνοις· τὸν δὲ Μαρσιδῶνα, καὶ τὸν
Εὐρυμέδοντα, καὶ τὰς Πλαταιῶς, καὶ ὅσα τῶν πα-
ραδειγμάτων οἰδεῖν ποιεῖ καὶ φρονέεσθαι διακενῆς
τοὺς πολλοὺς, ἀπολιπόρις ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν
σοφιστῶν.

XVIII. Οὐ μόνον δὲ δεῖ παρέχειν αὐτὸν τε καὶ
τὴν πατρίδα πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἀνάτιον, ἀλλὰ
καὶ φίλον ἔχειν αἰετὶ τῶν ἄνω δυνατωτάτων,
ὥσπερ ἔρμα τῆς πολιτείας βέβαιον· τοιοῦτοι γὰρ
εἰσι Ῥωμαῖοι, πρὸς τὰς πολιτικὰς σπουδὰς προθυ-
μότατοι τοῖς φίλοις· καὶ καρπὸν οὐκ ἐκ φιλίας
ἡγεμονικῆς λαμβάνοντες, οἷον ἔλαβε Πολύβιος καὶ
Παναίτιος, τῇ Σικυώντος εὐνοίᾳ πρὸς αὐτοὺς μεγά-
λα τὰς πατρίδας ὠφελήσαντες, ἵς εὐδαιμονίαν
ἐξενέγκασθαι καλὸν. Ἀρεῖον τε Καῖσαρ, ὅτε τὴν
Ἀλεξάνδρειαν εἶλε, διὰ χειρὸς ἔχων, καὶ μόνῳ προσο-
μῶν τῶν συνήθων, συνεισήλασεν, ἵτα τοῖς Ἀλε-
ξανδρεῦσι τὰ ἔσχατα προσδοκῶσι καὶ δεομένοις, ὃ
Αὔγουστος ἔφη, διαλλάττεσθαι, διὰ τε τὸ μέγεθος
τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὸν οἰκιστὴν Ἀλέξανδρον, καὶ

τρίτον (ἔφη) τῷ φίλῳ μου τούτῳ χαρίζομενος, ἄρ' ἔστιν ἄξιον τῇ χάριτι ταύτῃ παραβαλεῖν τὰς πολυταλάντους ἐπιτροπὰς καὶ διοικήσεις τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς διώκοντες οἱ πολλοὶ γηράσκουσι πρὸς ἄλλοτριαῖς θύραις, τὰ οἴκοι προλιπόντες; ἢ τὸν Εὐριπίδην ἐπιανορθωτέον, ἄδοντα καὶ λέγοντα, ὥς, ἔπειρ' ἀγρυπνεῖν χρόνῳ καὶ φοιτῆν ἐπ' αὐλήν ἑτέρον, καὶ ὑποβάλλειν ἑαυτὸν ἡγεμονικῇ συνηθείᾳ, πατρὸς παρὶ κάλλιστον ἐπὶ ταῦτα χωρεῖν, τὰ δ' ἄλλα τὰς ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ δίκαιοις φιλικῶς ἀσπάζεσθαι καὶ διώκειν.

XIX. Ποιοῦντα μέντοι καὶ παρέχοντα τοῖς κρατοῦσιν εὐπειθῆ τὴν παιρίδα, διὰ μὴ προσεκταπεινοῦν, μηδὲ τοῦ σκέλους δεδεμένον, προσυποβάλλειν καὶ τὸν τριζύχλον, ὥσπερ ἔνιοι, καὶ μικρὰ καὶ μείζω φέροντες ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἐξονειδίζουσι τὴν δουλείαν, μᾶλλον δὲ ὅλως τὴν πολιτείαν ἀναιροῦσαι κατὰ πλῆγαν καὶ περιδεῖν καὶ πάντων ἄκυρον ποιοῦντες. ὥσπερ γὰρ οἱ χωρὶς ἰατροῦ μήτε διατρεῖν μήτε λούεσθαι συνεθισθέντες, οὐδ' ὅσον ἡ φύσις διδῶσι, χροῶνται τῷ ὑγιαίνειν· οὕτως οἱ παντὶ δόγματι καὶ συνεδρίῳ καὶ χάριτι καὶ διοικήσει προσάγοντες ἡγεμονικὴν κλίαιν, ἀναγκάζουσιν ἑαυτῶν μᾶλλον ἢ βούλονται δεσπότας εἶναι τοὺς ἡγουμένους. αἰτία δὲ τούτου μάλιστα πλεονεξία καὶ φιλονεικία τῶν πρώτων· ἢ γὰρ ἐν οἷς βλιπτοῦσι τοὺς ἐλάττονας ἐκβιάζονται φεύγειν τὴν πόλιν, ἢ περὶ ὧν διαφέρονται πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἀξιοῦντες ἐν τοῖς κολλήταις ἔχειν ἑλαττον, ἐπάγονται τοὺς κρείττονας· ἐκ τούτου δὲ καὶ βουλὴ καὶ δῆμος καὶ δικασ-

στήρια καὶ ἀρχὴ πᾶσα τὴν ἐξουσίαν ἀπόλλυσι. δεῖ
 δὲ τοὺς μὲν ιδιότηας ἰσότητι, τοὺς δὲ δυνατοὺς ἀν-
 θυπεῖναι πραῦνοια, κατέχειν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ
 διαλύειν τὰ πράγματα, πολιτικὴν τινα ποιοῦμενον
 αὐτῶν, ὥσπερ νοσημάτων ὑποβήτων, ἰατρικῶν, αὐ-
 τὸν τε μᾶλλον ἡγεῖσθαι βουλόμενον ἐν ταῖς πολί-
 ταις, ἢ νικῆν ὑβρεὶ καὶ καταλύσει τῶν οἴκοι δι-
 καίων, τῶν τ' ἄλλων ἐκάστον δεόμενον καὶ διδά-
 σκοντα τὴν φιλονεκίαν ὅσον ἐστὶ κακόν· νῦν δὲ ὅ-
 πως μὴ πολίταις καὶ φυλῆταις οἴκοι καὶ γέτοσι καὶ
 συνάρχουσιν ἀνθυπεῖξωσι μετὰ τιμῆς καὶ χάριτος,
 ἐπὶ ῥητόρων θύρας καὶ πραγματικῶν χειρὸς ἐκφέ-
 ρουσι σὺν πολλῇ βλάβῃ καὶ αἰσχύνῃ τὰς διαφοράς.
 οἱ μὲν γὰρ ἰατροὶ τῶν νοσημάτων ὅσα μὴ δύναται
 παντάπασιν ἀνελθεῖν, ἔξω τρέπουσιν εἰς τὴν ἐπιφά-
 νειαν τοῦ σώματος· ὁ δὲ πολιτικός, ἂν μὴ δύνηται
 τὴν πόλιν ἀπράγμονα παντελῶς διαφυλάττειν, ἐν
 αὐτῇ γὰρ πειράσεται τὸ ταρασσόμενον αὐτῆς καὶ συ-
 στασιάζον ἀποκρύπτων ἰᾶσθαι καὶ διοικεῖν, ὥς ἂν
 ἦκιστα τῶν ἐκτὸς ἰατρῶν καὶ φαρμάκων δεοίτο. ἢ
 μὲν γὰρ προαίρεσις ἔστω τοῦ πολιτικοῦ τῆς ἀσφα-
 λείας ἐχομένη, καὶ φεύγουσα τὸ ταρακτικόν τῆς
 κενῆς δόξης καὶ μαρικόν, ὥς ἔρηται· τῇ μέντοι
 διαθέσει φρόνημα καὶ μένος πολυθαρσείας ἐκείτω

Ἄτρομον, οἶδν τ' ἄνδρας ἐπύρχεται, οὐ περὶ
 πάτρης

Ἄνδράσι δυσμενέεσσι

καὶ πράγμασι δυσκόλοις καὶ καιροῖς ἀντεγείδουσιν
 καὶ διαμάχονται. δεῖ γὰρ οὐ ποιεῖν χειμῶνας αὐ-

τόν, ἀλλὰ μὴ προλιπεῖν, ἐπιτεσόντων, οὐδὲ κινεῖν
τὴν πόλιν ἐπισφαλῶς, σφαλλομένη δὲ καὶ κινδυνεύ-
ουσα βοηθεῖν, ὥσπερ ἄγκυραν ἱερὰν ἀράμενον ἐκ
αὐτοῦ τὴν παρόρησιν ἐπὶ τοῖς μεγίστοις· οἷα Περ-
γαμηνούς ἐπὶ Νέρωνος κατέλαβε πράγματα, καὶ
Ροδίους ἐναγχος ἐπὶ Δομετιανοῦ, καὶ Θεσσαλαὺς
πρότερον ἐπὶ τοῦ Σεβαστοῦ, Πετραῖον ζῶντα κα-
τακαύσαντας.

Ἐνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις,
οὐδὲ καταπιώσσοντα, τὸν ἀληθῶς πολιτικόν, οὐδ'
αἰτιώμενον ἑτέρους, αὐτόν δὲ τῶν δεινῶν ἔξω τιθέ-
μενον, ἀλλὰ καὶ πρεσβεύοντα, καὶ πλείοντα, καὶ
λέγοντα πρῶτον, οὐ μόνον·

Ἦκομεν οἱ κτείναντες, ἀπότρεπε λοιγόν, Ἀπολ-
λον· ἀλλὰ κἄν τῆς ἁμαρτίας μὴ μετέσχη τοῖς πολ-
λοῖς, τοὺς κινδύνους ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδεχόμενον, καὶ
γὰρ καλὸν τοῦτο, καὶ πρὸς τῷ καλῷ πολλαῖς ἑνὸς
ἀνδρὸς ἀρετὴ καὶ φρόνημα θαυμασθῆν ἡμαυρώσας
τὴν πρὸς πάντας ὀργήν, καὶ διεσκέδασε τὸ φοβε-
ρόν καὶ πικρὸν τῆς ἀπειλῆς· οἷα καὶ πρὸς Βούλιν
ἔοικε καὶ Σπέρχιν τοὺς Σπαρτιάτας παθεῖν ὁ Πέρ-
σης, καὶ πρὸς Σθένωνα Πομπηῖος ἔπαθεν, οἷα
Μαμερτίνοὺς μέλλοντος αὐτοῦ κολάζειν διὰ τὴν
ἀπόστασιν, οὐκ, ἔφη, δίκαια πράξειν αὐτόν ὁ
Σθένων, εἰ πολλοὺς ἀναιτίους ἀπολεῖ δι' ἑνα τὸν
αἴτιον· ὁ γὰρ ἀποστήσας τὴν πόλιν, αὐτὸς εἶναι
τοὺς μὲν φίλους πείσας, τοὺς δ' ἐχθροὺς, βιασά-
μενος· οὕτω ταῦτα διέθηκε τὸν Πομπηῖον, ὥστε
καὶ τὴν πόλιν ἀφεῖναι, καὶ τῷ Σθένωνι χορήσιασθαι

φιλανθρώπως. ὁ δὲ Σύλλας ξένος ὁμοίᾳ μὲν ἀρετῇ, πρὸς οὐχ ὁμοιον δὲ, χρησάμενος, εὐγενῶς ἐτελεύτησεν. ἐπεὶ γὰρ ἰλὼν Ἰεραινιστον ὁ Σύλλας ἐμίλλε τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀποσφάττειν, ἵνα δ' ἐκείνον ἠφίει διὰ τὴν ξενίαν, εἰπὼν, ὡς οὐ βούλεται σωτηρίας χάριν εἰδέναι τῷ φρονεῖ τῆς πατρίδος, ἀνέμιξεν ἑαυτὸν καὶ συγκατεκόπη τοῖς πολέταις. τοιοῦτους μὲν οὖν καιροὺς ἀπεύχεσθαι χρὴ, καὶ τὰ βελτίονα προσδοκῆν.

XX. Ἰερὸν δὲ χρῆμα καὶ μέγα πᾶσαν ἀρχὴν οὖσαν καὶ ἄρχοντα δεῖ μάλιστα τιμῆν. τιμὴ δ' ἀρχῆς ὁμοφροσύνη καὶ φιλία πρὸς συνάρχοντας πολλῷ μᾶλλον, ἢ στέφανοι καὶ χλαμύς περιπόρφυρος. οἱ δὲ τὸ συστρατεύσασθαι καὶ συνεπιβεῦσαι φιλίας ἀρχὴν τιθέμενοι, τὸ δὲ συστρατηγεῖν καὶ συνάρχειν ἔχθρας αἴτιον λαμβάνοντες, ἐν τῶν τριῶν κακῶν οὐ διαπιφύλασσιν· ἢ γὰρ ἴσους ἡγούμενοι τοὺς συνάρχοντας αὐτοὶ στασιάζουσιν, ἢ κρείττους φθονοῦσιν, ἢ ταπεινότερους καταφρονοῦσι. δεῖ δὲ καὶ θεραπεύειν τὸν κρείττονα, καὶ κοσμεῖν τὸν ἥττονα, καὶ τιμῆν τὸν ὁμοιον, ἀσπάξασθαι δὲ καὶ φιλεῖν ἅπαντας, ὡς οὐ διὰ τραπέζης ἢ κώθωνος οὐδὲ ἐφ' ἐστίας, ἀλλὰ κοινῇ καὶ δημοσίᾳ ψήφῳ φίλους γιγνόντας, καὶ τρόπον τινὰ πατρῶαν τὴν ἀπὸ τῆς πατρίδος εὐνοίαν ἔχοντας. ὁ γοῦν Σκιπίων ἤκουσεν ἐν Ῥώμῃ κακῶς, ὅτι φίλους ἐστιῶν ἐπὶ τῇ καθιερώσει τοῦ Ἰεραικείου, τὸν συνάρχοντα Μόμμιον οὐ παρέλαβε· καὶ γὰρ, εἰ τᾶλλα μὴ φίλους ἐνόμιζον ἑαυτοὺς, ἐν τοῖς γε τοιοῦτοις ἤξιον τιμῆν καὶ φιλοφρονεῖσθαι

διὰ τὴν ἀρχήν. ὅπου τοίνυν ἀνδρὶ τὰλλα θαυμα-
σίῳ, τῷ Σικελίῳ, μικρὸν οὕτω φιλανθρωπνεύμα πα-
ραλειφθὲν ὑπεροφίας ἤνεγκε δόξαν, ἥ του κολούσῃ
ἂν τις ἀξίωμα συνάροχτος, ἢ προὔξοιεν ἐχούσας
φιλοτιμίαν ἐπηρεάζων, ἢ πάντα συλλήβδην ἀνατιθεὶς
ἅμα καὶ περιέγων ὑπ' αὐθαδείας εἰς ἑαυτὸν, ἐκείνου
δ' ἀφαιρούμενος, ἐπεικὴς ἂν φανείη καὶ μέτριος·
μνήμην μιν ἐμαυτὸν ἔτι προσβευτήν μετ' ἑτέρου
πεμφθέντα πρὸς ἀνδύπατον, ἀπολειφθέντος δὲ πρὸς
ἐκείνου, μόνον ἐντυχόντα καὶ διαπραξάμενον· ὥς
οἷν ἔμελλον ἐπαγγελῶν ἀποπροσβέβειν, ἀναστὰς δὲ πα-
τὴρ κατ' ἰδίαν ἐκέλευσε μὴ λέγειν, ὥχόμην, ἀλλ', ὥχό-
μεθα· μηδὲ, εἶπον, ἀλλ', εἶπομεν, καὶ τὰλλα συνε-
φραπτόμενον οὕτω καὶ κοινούμενον ἀπαγγέλλειν. οὐ
γὰρ μόνον ἐπεικὴς τὸ τοιοῦτον καὶ φιλάνθρωπον
ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ληπτὸν τὸν φθόρον ἀφαιρεῖ τῆς
δόξης. ὅθεν οἱ μεγάλοι καὶ δαίμονα καὶ τύχην τοῖς
κατορθώμασι συνεπιγράφουσιν, ὥς Τιμολέων, ὃς
τὰς ἐν Σικελίᾳ καταλύσας τυραννίδας, αὐτοματίας
ἱερὸν ἰδρύσατο· καὶ Πυθῶν ἐπὶ τῷ Κόρυν ἀποκτεῖ-
ναι θαυματούμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναί-
ων· Ὁ Θεὸς (ἔφη) ταῦτ' ἔπραξε, τὴν χεῖρα παρ'
ἐμοῦ χρησάμενος. Θεόπομπος δὲ, ὃ βασιλεὺς τῶν
Λακεδαιμονίων, πρὸς τὸν εἰπόντα, σῶξασθαι τὴν
Σπάρτην διὰ τοὺς βασιλεῖς ἀρχικοὺς ὄντας· Μᾶλ-
λον (ἔφη) διὰ τοὺς πολλοὺς πειθαρχικοὺς ὄντας.

XXI. Γίνεται μὲν οὖν δι' ἀλλήλων ἐμφοτέρως
ταῦτα· λεγούσι δὲ οἱ πλείστοι καὶ νομίζουσι, πο-
λιτικῆς παιδείας ἔργον εἶναι τὸ καλῶς ἀρχομένους

παρασχεῖν· καὶ γὰρ πλέον ἐστὶ τοῦ ἄρχοντος ἐν ἐκά-
στη πόλει τὸ ἀρχόμενον· καὶ χρόνον ἕκαστος ἄρχε-
ι βραχύν, ὀρχεται δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν δημοκρα-
τίᾳ πολιτευόμενος· ὥστε κάλλιστον εἶναι μίθημα
καὶ χρησιμώτατον, τὸ παιθαρχεῖν τοῖς ἡγουμένοις,
καὶ ὑποδεέστεροι δυνάμει καὶ δόξῃ τυγχάνωσιν ὄν-
τες. ἄτοπον γὰρ ἐστὶ, τὸν μὲν ἐν τραγωδίᾳ πρω-
ταγωνιστήν, Θεόδωρον, ἢ Πῶλον, ὄντα μισθωτῶ
τῷ τῷ τρίτῳ λέγοντι πολλάκις ἔπεσθαι καὶ προσ-
διαλέγεσθαι ταπεινῶς, ἂν ἐκείνος ἔχῃ τὸ διάδημα
καὶ τὸ σκήπτρον· ἐν δὲ πράξεσιν ἀληθιναῖς καὶ πο-
λιτείᾳ τὸν πλοῦσιον καὶ ἑνδοξον ὀλιγοῦρεῖν καὶ κα-
ταφρονεῖν ἄρχοντος ἰδιώτου καὶ πένητος, ἐνυβρίζον-
τα καὶ καθαιροῦντα τῷ περὶ αὐτὸν ἀξιωματι τὸ τῆς
πόλεως, ἀλλὰ μὴ μᾶλλον αὖξοντα καὶ προστιθέντα
τὴν ἀπ' αὐτοῦ δόξαν καὶ δύναμιν τῇ ἀρχῇ· καθά-
περ ἐν Σπάρτῃ τοῖς ἑφοροῖς οἳ τε βασιλεῖς ὑπεξ-
νίσταντο, καὶ τῶν ἄλλων ὃ κληθεὶς οὐ βάδην ὑπή-
κουον, ἀλλὰ δρόμῳ καὶ σπουδῇ δι' ἀγορᾶς θιόντες,
ἐπεδείκνυντο τὴν εὐπείθειαν τοῖς πολίταις, ἀγαλλό-
μενοι τῷ τιμᾶν τοὺς ἄρχοντας· οὐχ ὅσπερ ἔνιοι τῶν
ἰσχυροτάτων καὶ σολοίκων, οἷον ἰσχυροὶ ἐαυτῶν καλ-
λωπιζόμενοι περισσεύειν, βραβευτὰς ἐν ἀγῶσι προπη-
λακίζουσι, καὶ χορηγοὺς ἐν Λιουυσίοις λαιδοροῦσι,
καὶ στρατηγῶν καὶ γυμνασιαρχῶν καταγελῶσιν, οὐκ
εἰδότες οὐδὲ μανθάνοντες, ὅτι τοῦ τιμᾶσθαι τὸ τι-
μᾶν πολλάκις ἐστὶν ἐνδοξότερον. ἀνδρὲς γὰρ, ἐν πό-
λει δυναμένῳ μέγα, μείζονα φέρει κόσμον ἄρχων
δορυφορούμενος ὑπ' αὐτοῦ καὶ προπεμπόμενος, ἢ

δορυφορῶν καὶ προπέμπων· μᾶλλον δὲ τοῦτο μὴ ἀηδίαν καὶ φθόρον, ἐκεῖνα δὲ τὴν ἀληθινὴν φέρει καὶ τὴν ἀπ' εὐνοίας δόξαν· ὁφθαλμοὶ δ' ἐπὶ θύραις ποτὲ καὶ πρότερος ἀσπασάμενος, καὶ λαβὼν ἐν περιπάτῳ μέσον οὐδὲν ἀφαιρούμενος ἑαυτοῦ, τῇ πόλει κόσμον περιτίθησι.

XXII. Δημοτικὸν δὲ καὶ βλασφημίαν ἐνεγκὼν καὶ ὀργὴν ἄρχοντος, ἣ τὸ τοῦ Διομήδους ὑπειπόντα.

Τούτῳ μὲν γὰρ κῦδος αἰμ' ἔφεται.

ἢ τὸ τοῦ Δημοσθένους, ὅτι κῦν οὐκ ἔστι Δημοσθένης μόνον, ἀλλὰ καὶ Δημοσθένους, ἢ χορηγός, ἢ στεφανηφόρος. ἀναθετέον οὖν τὴν αἰμαίναν εἰς τὸν χορόν· ἢ γὰρ ἐπέξιμεν ἀπαλλαγέντι τῆς ἀρχῆς, ἢ κερδανοῦμεν ἐν τῷ περιμένειν, τὸ πᾶσασθαι τῆς ὀργῆς.

XXIII. Σπουδῇ μέντοι καὶ προνοίᾳ περὶ τὰ κοινὰ καὶ φροντίδι πρὸς ἅπασαν ἀρχὴν αἰεὶ διαμιλλητέον· ἂν μὲν ὧσι χαρίεντες, αὐτὸν ὑφηγοῦμενον, ἃ δεῖ καὶ φράζοντα καὶ διδόντα χρῆσθαι τοῖς βεβουλημένοις ὀρθῶς, καὶ τὸ κοινὸν εὐδοκίμων ὠφελοῦντα· ἐὰν δ' ἐνῇ τις ἐκαίνοις ὄντος ἢ μέλλουσιν ἢ κακοήθεια πρὸς τὴν πρᾶξιν, οὕτω χρῆ παρῆναι καὶ λέγειν αὐτὸν εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ μὴ παραπελεῖν, μηδὲ ὑφέσθαι τῶν κοινῶν, ὥς οὐ προσήκον, ἄρχοντος ἑτέρου, πολυπραγμονεῖν καὶ παραδουκῆν. ὁ γὰρ νόμος αἰεὶ τὰ δίκαια πρᾶσσοντι καὶ γινώσκοντι τὰ συμφέροντα τὴν πρώτην τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ δίδωσιν. ἣν δὲ τις, φησὶν, ἐν τῷ στρατεύματι Ξενοφῶν, οὔτε στρατηγός, οὔτε λοχα-

γός, ἀλλὰ τῷ φρονεῖν τὰ δέοντα καὶ τολμᾶν αὐτὸν
εἰς τὸ ἄρχειν καταστήσας, δίδωσιν τοὺς Ἕλληνας.
καὶ τῶν Φιλοπολιμενος ἔργων ἐπιφανέστατον ἐστὶ
τὸ, Ἀγίδος Μεσσηνὴν καταλαβόντος, οὐκ ἐθέλοντος
δὲ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν βοηθεῖν, ἀλλ' ἀπο-
δειλιῶντος, αὐτὸν δρμήσαντα μετὰ τῶν προθυμο-
τάτων ἄνευ δόγματος, ἐξελεσθαι τὴν πόλιν. οὐ
μὴν διὰ μικρὰ δεῖ καὶ τὰ τεχόντα καινοτομεῖν,
ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀναγκαῖοις, ὥς ὁ Φιλοπολιμην· ἢ τοῖς
καλοῖς, ὥς Ἐπαμεινώνδας, ἐπιβάλῶν τέταρτος μῆ-
ρας τῇ Βοιωταρχίᾳ παρὰ τὸν νόμον, ἐν οἷς εἰς τὴν
Λακωνικὴν ἐνέβαλε, καὶ τὰ περὶ Μεσσηνὴν ἔπραξεν·
ὅπως ἦν ἀπαντὰ τις ἐπὶ τοῦτω κατηγορία καὶ μίμ-
ψις, ἀπολογία τῆς κατηγορίας τὴν ἀνάγκην ἔχο-
μεν, ἢ παραμυθίαν τοῦ κινδύνου, τὸ μέγεθος τῆς
πράξεως καὶ τὸ κάλλος.

XXIV. Γέροντος, τοῦ Θεσσαλῶν μονάρχου, γνώ-
μην ἀπομνημονεύουσιν, ἐφ' οἷς ἐβιάζετο καὶ παρη-
νώχλει τινάς, αἰὲ λεγομένην, ὥς ἀναγκαῖον, ἀδικεῖν
τὰ μικρὰ τοὺς βουλομένους τὰ μεγάλα δικαιοπρα-
γεῖν. τοῦτον μὲν οἶν ἂν τις εὐθὺς καταμαΐσθαι τοι-
λόγον, ὥς ἐστι δυναστευτικός. ἐκείνο δὲ πολιτικώ-
τερον παράγγελμα, τὸ τὰ μικρὰ τοῖς πολλοῖς προσέ-
σθαι χαριζόμενον, ἐπὶ τῷ τοῖς μίλλουσιν ἐνίστασθαι
καὶ κωλύειν ἑξαμυρτάνοντας. ὁ γὰρ περὶ πάντα λίαν
ἄκριβής καὶ σφοδρὸς, οὐδὲν ὑποχωρῶν οὐδὲ ὑπει-
κων, ἀλλὰ τραχὺς αἰὲ καὶ ἀπαραίτητος, ἀντιφιλο-
νεκεῖν τὸν δῆμον αὐτῷ καὶ προσδυοκολαίνειν ἐθίζει.
Μικρὸν δὲ ποδὸς χαλᾶσαι μεγάλη κίνητος ἀλκή·

τὰ μὲν αὐτὸν ἐνδιδόντα καὶ συμπαίζοντα κεχαρισμένως, οἷον ἐν θυσίαις καὶ ἀγῶσι καὶ θαιήτορις, τὰ δὲ ὥσπερ ἐν οἴκῳ νέων ἁμαρτήματα προσποιούμενον παρορᾶν καὶ παρακούειν, ὅπως ἢ τοῦ νοῦ θετεῖν καὶ παύσασθαι δύναμις, ὥσπερ φαρμάκου, μὴ ποτακτομένη μηδὲ ἴσως, ἀλλ' ἀκμὴν ἔχουσα καὶ πύστιν, ἐν τοῖς μείζουσι μᾶλλον καθάπτεται καὶ δόκηται τοὺς πολλοὺς. Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ, ἀκούσας, τὴν ἀδελφὴν ἐγνωκέναι τινὰ τῶν καλῶν καὶ νέων, οὐκ ἠγανάκτησεν, εἰπὼν, ὅτι καὶ ἐκείνη τι δοτιέον ἀπολαύσει τῆς βασιλείας· οὐκ ὁρθῶς τὰ τοιαῦτα συγχερῶν, οὐδ' ἀξίως ἑαυτοῦ· δεῖ γὰρ τῆς ἀρχῆς τι κατέλυσιν καὶ ὕβριν, ἀπόλυσιν μὴ νομίξειν. διμῶ δὲ ὕβριν μὲν οὐδεμίαν εἰς πολίτας, οὐδὲ δήμεσιν ἄλλοτρίων, οὐδὲ κοινῶν διανέμειν, ὁ πολιτικὸς ἐφήσει κατὰ δύναμιν, ἀλλὰ πείθων καὶ διδάσκων καὶ δεδιτόμενος, διαμαχεῖται ταῖς τοιαύταις ἐπιθυμίαις, οἷας οἱ περὶ Κλέωνα βόσκοντες καὶ ἀνέχοντες, πολλὴν (ὥς φησιν ὁ Πλάτων) κηφῆνα τῇ πόλει κεκεντρωμένον ἐνεποίησαν, εἰάν δὲ ἐορτὴν πύριον οἱ πολλοὶ καὶ θεοῦ τιμὴν πρόφασιν λαβόντες ὑπομῆσαι πρὸς τινὰ θάαν, ἢ νέμειν ἐλαφράν, χάριν τινὰ φιλόφρων, ἢ φιλοτιμίαν, ἔστω πρὸς τὰ τοιαῦτα ἢ τῆς ἐλευθερίας ἡμᾶ καὶ τῆς εὐπορίας ἀπόλυσιν αὐτοῖς. καὶ γὰρ τοῖς Περικλέους πολλὰ τεύμασι καὶ τοῖς Δημοκρίτου πολλὰ τοιαῦτα ἐνεστήκασι καὶ Κλέων ἐκόσμησε τὴν ἀγορὰν πλατάνων φυτλαῖς καὶ περιπάτοις· Κάτων δὲ, τὸν δῆμον ὑπὸ Καίσαρος ὁρῶν ἐν τοῖς περὶ Κατιλίαν διαταρασσόμενον

νον, καὶ πρὸς μεταβολὴν τῆς πολιτείας ἐπισφαλῶς ἔχοντα, συνέπεισε τὴν βουλὴν ψηφίσασθαι νεμήσεις τοῖς πένησι, καὶ ταῦτο δοθέν ἔσχησε τὸν θόρυβον, καὶ κατέπαυσε τὴν ἐπανάστασιν. ὥς γὰρ ἰατρὸς, ἀφελὼν πολὺ τοῦ διαφθορότος αἵματος, ὀλίγον ἀβλαβοῦς τροφῆς προσήνεγκεν, οὕτως ὁ πολιτικός ἀνὴρ, μέγα τι τῶν ἀδόξων ἢ βλαβερῶν παρελάμενος, ἐλαφρὰ πάλιν χάριτι καὶ φιλανθρωπῶς τὸ δυσκολαῖνον καὶ μεμψιμοιροῦν παρηγόρησεν.

XXV. Οὐ χεῖρον δὲ καὶ μετὰγειν ἐπ' ἄλλα χρησιώδη τὸ σπουδαζόμενον, ὥς ἐποίησε Ἀθημάδης, ὅτα τὰς προσόδους εἶχεν ὑφ' ἑαυτῇ τῆς πόλεως· ὠρημένων γὰρ ἐκπέμπειν τριήρεις βοηθοὺς τοῖς ἀφισταμένοις Ἀλεξάνδρου, καὶ χρήματα κτενόντων παρέχειν ἐκείνων· Ἔστιν ὑμῖν (ἔφη) χρήματα· παρεσκευασμένην γὰρ εἰς τοὺς χόδας, ὥσθ' ἕκαστον ὑμῶν λαβεῖν ἡμιμναῖον· εἰ δ' εἰς ταῦτα βούλεσθε μᾶλλον, αὐτοὶ καταχρῆσθε τοῖς ἰδίοις, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅπως μὴ στερῶντο τῆς διανομῆς, ἀφέντων τὸν ἀπόστολον, ἔλυσε τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἔγκλημα τοῦ δήμου. πολλὰ γὰρ ὑπ' εὐθείας οὐκ ἔστιν ἐξῶσαι τῶν ἀλλοιτελῶν, ἀλλὰ δεῖ τινος ἀμωσγῆπος καμπῆς καὶ περιαγωγῆς· οἷα καὶ Φωκίων ἐχρήσθη, κτενόμενος εἰς Βοιωτίαν ἐμβαλεῖν παρὰ καιρὸν· ἐκήρυξε γὰρ εὐθὺς ἀκολουθεῖν ἅφ' ἧβης τοὺς μέχρι τῶν ἑξήκοντα καὶ θαρύβου τῶν προεβντέρων γενομένου. Τί δεινόν; (εἶπεν) ἐγὼ γὰρ ὁ στρατηγός, ὁ γδοήκοντα γεγονώς εἶμι, μεθ' ὑμῶν ἔσομαι. τοῦτο δὲ τῷ τρόπῳ καὶ προεβίβας διακοπτόν ἀκού-

ρους, συγκαταλέγοντα πολλοὺς τῶν ἀνεπιτηδεύον-
 τῶν· καὶ κατασκευὰς ἀχρήστους, κελύοντάς
 συνεισφέρειν καὶ δίκας ἀπρεπεῖς, ἀξιοῦντα συμπα-
 εῖναι καὶ συναποδημεῖν· πρώτους δὲ τοὺς γραφού-
 τας τὰ τοιαῦτα καὶ παροξύνοντας ἔλκειν δεῖ καὶ παρὰ
 λαμβάνειν· ἢ γὰρ ἀναδυσόμενοι αὐτοὶ τὴν πρᾶξιν δια-
 λύειν δόξουσιν, ἢ μεθίξουσιν τῶν δυσχερῶν παρόντων.

XXVI. Ὅπου μέντοι μέγα δεῖ περὶ ἀνθ' ἧται τι καὶ
 χρήσιμον, ἀγῶνος δὲ πολλοῦ καὶ σπουδῆς διδόμενον,
 ἐνταῦθα πειρῶ τῶν φίλων αἰρεῖσθαι τοὺς κρατί-
 στον, ἢ τῶν κρατίστων τοὺς προκοιτάτους· ἡκιστὶ
 γὰρ ἀντιπράξουσιν οὗτοι, καὶ μάλιστα συνεργήσου-
 σιν, τὸ φρονεῖν ἄνευ τοῦ φιλονεικεῖν ἔχοντες. οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐαυτοῦ φύσεως ἔμπειρόν ὄντα δι-
 πλὴν πρὸς ὃ χείρων ἑτέραν πέφυκας, αἰρεῖσθαι τοὺς μά-
 λον δυναμένους ἀντὶ τῶν ὁμοίων· ὥς δ' Αἰομένηδης
 ἐπὶ τὴν κατασκοπὴν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν φρόνιμον εἰλετο,
 τοὺς ἀνδρείους παρελθόν. καὶ γὰρ αἱ πράξεις μά-
 λον ἰσορροποῦσι, καὶ τὸ φιλόνεικον οὐκ ἐγγίγνεται
 πρὸς ἀλλήλους τοῖς ἀφ' ἑτέρων ἀρετῶν καὶ δυνάμε-
 ων φιλοτιμουμένοις. λάμβανε δὴ καὶ δίκης συνε-
 γόν καὶ προσβείας κοινωρόν· ἂν λέγειν μὴ δυνατόν
 ἦς, τὸν ῥητορικόν, ὥς Πειλοπίδας Ἐπαμεινώνδαν·
 καὶ ἀπίθανος πρὸς οὐμίαν πλήθους καὶ ὑψηλός
 ὥς Καλλικρατίδης, τὸν εὐχαρὶν καὶ στρατηγικόν·
 καὶ ἀσθενὴς τὸ σῶμα καὶ δύσεργος, τὸν φιλόπορον
 καὶ θωμαλέον, ὥς Νικίας Ἀάμαχον. οὗτοι γὰρ ἦν
 ὁ Γηρυόνης ξηλωτός, ἔχων σκέλη πολλὰ καὶ χεῖρας
 καὶ ὀφθαλμοὺς, εἰ πάντα μία ψυχὴ διώκει. τοῖς

δὲ πολιτικοῖς ἔξωσι, μὴ σώματα μηδὲ χρήματα μό-
 νον, ἀλλὰ καὶ τύχας καὶ δυνάμεις καὶ ἀρετὰς, ὡς
 ὁμοιοῦσιν, εἰς μίαν χορίαν συντιθέντας, μᾶλλον
 εὐδοκιμεῖν ἄλλου περὶ τὴν αὐτὴν πράξιν· οὐχ ὥς-
 περ οἱ Ἀργοναῦται τὸν Ἡρακλέα καταλιπόντες ἡ-
 ναγκάζοντο διὰ τῆς γυναικωνίτιδος κατεχόμενοι
 καὶ καταφαρμακενόμενοι, σῶζειν ἑαυτοὺς καὶ κλέ-
 πειν τὸ νόκος. χρυσὸν μὲν εἰς ἔνια τῶν ἱερῶν εἰσ-
 ιόντες ἔξω καταλείπουσι. σίδηρον δὲ, ὡς ὑπλῶς
 εἰπεῖν, εἰς οὐδέν συνεισφέρουσιν· ἐπεὶ δὲ κοινόν ἐστιν
 ἱερὸν τὸ δῆμα Βουλίου τε Λιδῶς καὶ Πολιέως, καὶ
 Θείμδος καὶ Αἰκής, αὐτὸθεν μὲν ἤδη φιλοπλουτίαν
 καὶ φιλοχρηματίαν, ὥςπερ σίδηρον, καὶ μειῖον ἰοῦ
 νόσημα, τῆς ψυχῆς ἀποδυσάμενος, εἰς ἀγορᾶς κα-
 πῆλων ἢ δαρεισίων ἀπορήψον·

— Αὐτὸς δ' ἀπὸ νόσου τραπέσθαι,
 τὸν ἀπὸ δημοσίων χρηματιζόμενον ἡγοῦμενος ἀφ'
 ἱερῶν κλέπτειν, ἀπὸ τάφων, ἀπὸ φίλων, ἐκ προ-
 δοσίας, ἀπὸ ψευδομαρτυρίας, συμβουλον ἄπιστον
 εἶναι, δικαστὴν ἐπιτοκον, ἄρχοντα δωροδόκον, οὐ-
 δεμίως ὑπλῶς καθαρόν ἀδικίης. ὅθεν οὐ δεῖ πολ-
 λὴ περὶ τούτων λέγειν.

XXVII. Ἡ δὲ φιλοτιμία, καίπερ οὖσα σοβα-
 ρώτερα τῆς φιλοκερδείας, οὐκ ἐλάττωσας ἔχει κῆρας
 ἐν πολιτείᾳ. καὶ γὰρ τὸ τολμᾶν αὐτῇ πρόσοσσι
 μᾶλλον· ἐμφύεται γὰρ οὐκ ἀργαῖς οὐδὲ ταπειναῖς,
 ἀλλ' ἐρήφωμέναις μάλιστα καὶ νεανικαῖς προαιρέσεσιν
 καὶ τὸ παρὰ τῶν ὄχλων ῥόθιον πολλάκις συνεξαίρων
 αὐτὴν καὶ συνεξωθοῦν τοῖς ἐπαίνοις, ἀκατάσχετοι

ποιῆται καὶ δυσμεταχείριστον. ὥσπερ οὖν ὁ Πλάτων ἀκουστέον εἶναι τοῖς νέοις ἔλεγεν ἐκ παίδων εὐθὺς ὡς οὔτε περικεῖσθαι χρυσὸν αὐτοῖς ἔξωθεν, οὔτε κεκιῆσθαι θέμις, οἰκτεῖον ἐν τῇ ψυχῇ συμμιγνέον ἔχοντας, αἰνιττόμενος, οἶμαι, τὴν ἐκ γένου διατείνουσαν εἰς τὰς φύσεις αὐτῶν ἀρετὴν· οὕτω παραμυθώμεθα τὴν φιλοτιμίαν, λέγοντες ἐν ἑαυτοῖς χρυσὸν ἔχειν ἀδιάφθορον καὶ ἀκήρατον καὶ ἄχραντον ὑπὸ φθόρου καὶ μώμου τιμῇ, ἅμα λογισμῷ καὶ παραθεωρήσει τῶν πεπραγμένων ἡμῶν καὶ πεπολιτευμένων ἀνδραγόμενον. διδὼν μὴ δεῖσθαι γραφομένων τιμῶν ἢ πλαττομένων ἢ χαλκοτυπουμένων, ἐν αἷς καὶ τὸ εὐδοκίμοῦν ἀλλότριον ἐστίν· ἐπαινεῖται γὰρ οὐχ ὅτ' ἔγινεν, ἀλλ' ὅτ' οὐ γέγονεν, ὁ σαλπικτῆς καὶ ὁ δορυφόρος. ὁ δὲ Κάτων, ἥδη ποτὲ τῆς Ῥώμης ἀναπυμπλαμένης ἀνδραγάντων, οὐδ' ἔων αὐτοῦ γενέσθαι· Μᾶλλον (ἔφη) βούλομαι πυνθάνεσθαι τινας, διὰ τί μου ἀνδριᾶς οὐ κεῖται, ἢ διὰ τί κεῖται. καὶ γὰρ φθόρον ἔχει τὰ τοιαῦτα, καὶ νομίζουσιν οἱ πολλοὶ τοῖς μὴ λαβοῦσιν αὐτοὶ χάριν ὀφείλειν, τοὺς δὲ λαβόντας αὐτοῖς καὶ βαρεῖς εἶναι, οἷον ἐπὶ μοσθῷ τὰς χρεῖας ἀπαιτοῦντες. ὥσπερ οὖν ὁ παρὰ πλεύσας τὴν Σύρτιν, εἰς ἀντιραπίεις πρὸς τὸν πορθμὸν, οὐθὲν μέγα πεποίηκεν οὐδὲ σεμνόν· οὕτως ὁ τὸ τᾶμεῖον φυλαξάμενος καὶ τὸ δημοσιώμιον, ἡλὸς δὲ περὶ τὴν προεδρίαν ἢ τὸ πρυτανεῖον, ὑψηλῷ προσέπτισεν ἀκρωτηρίῳ, βαπτίζεται δὲ ὁμοίως. ἀριστος μὲν οἶν ὁ μηδενὸς δεδομένος τῶν τοιούτων, ἀλλὰ φεύγων καὶ παραιτούμενος· ἂν δ'

ἢ μὴ ῥάδιον, δῆμον τινὰ χάριν ἀπόσασθαι καὶ φιλοφροσύνην πρὸς τοῦτο ῥυέντος, ὥςπερ οὐκ ἀργυρίτην οὐδὲ δωρίτην ἀγῶνα πολιτείας ἀγωνιζομένοις, ἀλλὰ ἱερὸν ὡς ἀληθῶς καὶ στεφανίτην, ἐπιγραφὴ τις ἀρετῆς, καὶ πινάκιον, καὶ ψήφισμα, καὶ θαλλὸς, ὡς Ἐπιμενίδης ἔλαβεν ἐξ ἀκροπόλεως, καθήρας τὴν πόλιν. Ἀναξαγόρας δὲ τὰς διδομένας ἀφείλε τιμὰς, ῥητήσατο, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν αὐτὸς τελευτήσῃ, τοὺς παῖδας ἀφιέναι παῖξιν καὶ σχολάζειν ἀπὸ τῶν μαθημάτων. τοῖς δὲ τοὺς Μάχους ἀνελούσιν ἐπὶ Πέρσαις, ἔδωκαν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἀπ' αὐτῶν γενομένοις εἰς τοῦμπροσθεν τῆς κεφαλῆς τὴν τιμὴν φορεῖν. τοῦτο γὰρ ἐποιήσαντο σύμβολον, ὡς ἔοικε, χωροῦντες ἐπὶ τὴν πράξιν. ἔχει δέ τι καὶ ἡ τοῦ Πιττακοῦ τιμὴ πολιτικόν. ἥς γὰρ ἐκτίσατο χώρας τοῖς πολίταις, γῆν, ἣν αὐτὸς ἐθέλοι, λαβεῖν κελευσθεῖς, ἔλαβε τούσαντην, ὅσην ἐπῆλθε τὸ ἀκρόντιον, αὐτοῦ βαλόντος. ὁ δὲ Ῥωμαῖος Κόκλης, ἦν ἡμέρη μιᾷ χωλὸς ὢν περιήρσεν. οὐ γὰρ μισθὸν εἶναι δεῖ τῆς πράξεως, ἀλλὰ σύμβολον, τὴν τιμὴν, ἵνα καὶ διαμένῃ πολὺν χρόνον, ὥςπερ ἐκείναι διέμειναν. Τῶν δὲ Ἀθηναίων τοῦ Φαληρέως τριακοσίων ἀνδριάντων οὐδεὶς ἔσχεν ἰὸν οὐδὲ πόνον, ἀλλὰ πάντες ἔτι ζῶντος προσεγγρέθησαν. τοὺς δὲ Ἀθηναῖον κατεχώνευσαν εἰς αἰλίδας· καὶ πολλὰ τοιαῦτα τιμὰς πεπόνθασιν, οὐ μοχθηρὰ τοῦ λαβόντος μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγέθει τοῦ δοθέντος δυσχερανθεῖσαι. διὸ κάλλιστον καὶ βεβαιότατον εὐτέλεια τιμῆς φυλακτήριον· αἱ δὲ μεγάλαι καὶ ὑπερ-

εγκοι καὶ βάρος ἔχουσαι, παραπλησίως τοῖς ἀσυν-
μέτροις ἀνδριάσι, ταχὺ περιτρέπονται.

XXVIII. Ὀνομάζω δὲ νῦν τιμᾶς, ὥς οἱ πολλοὶ
κατ' Ἐμπεδοκλέα

ἢ θίμης καλοῦσιν, ὅμως ἐπίφημι καὶ αὐτός·
ἐπεὶ τὴν γε ἀληθινὴν τιμὴν καὶ χάριν ἰδρυμένην ἐν
εὐνοίᾳ καὶ διαθέσει τῶν μεμνημένων οὐχ ὑπερόψη-
ται πολιτικός ἀνὴρ, οὐδὲ γε δόξαν ἀτιμάσει, φεύ-
γων τὸ τοῖς πέλας ἀνδάνειν, ὥς ἤξιον Δημοκρίτου·
οὐδὲ γὰρ κυνῶν ἀσπασμός, οὐδὲ ἵππων εὐνοια, θη-
ραταῖς καὶ ἵπποτροφοῖς ἀποβλητόν, ἀλλὰ καὶ χρή-
σιμον καὶ ἡδὺ, συντροφείοις καὶ συνήθεσι ζώοις τοι-
αύτην ἐνεργάσασθαι διαθέσιν πρὸς αὐτόν, οἷαν ὁ
Λυσισμάχου κύων ἐπεδείκνυτο, καὶ τῶν Ἀχιλλείων
ἵππων ὁ παιητὴς διηγεῖται περὶ τὸν Πάτροκλοιο
αἶμαι δ' ἄν, καὶ τὰς μελέτας ἀπαλλάττειν βέλτιον,
εἰ τοὺς τρέφοντας καὶ θεραπεύοντας ἀσπάζεσθαι
καὶ προσεῖσθαι μᾶλλον ἢ κενεῖν καὶ χαλεπαί-
νειν ἐβούλοντο· νυνὶ δὲ ταύτας μὲν κατηγῇ κολάζου-
σιν· ἵππους δὲ ὑβριστάς καὶ κύνας ἀποσιτάτας κλοι-
οῖς καὶ χαλινοῖς ἔχουσιν ἠναγκασμένους· ἀνδρω-
πον δ' ἀνθρώπων χειροῇθη καὶ πρᾶον ἐκουσίως οὐ
δέν, ἀλλ' ἢ πίστις εὐνοίας καὶ καλοκαγαθίας δόξα
καὶ δικαιοσύνης παρίστησιν. ἢ καὶ Δημοσθένης
ὁρθῶς μέγιστον ἀποφαίνεται πρὸς τοὺς τυράννους
φυλακτήριον, ἀπιστίαν, ταῖς πόλεσι· τοῦτο γὰρ
μάλιστα τῆς ψυχῆς τὸ μέρος, ὃ πιστεύομεν, ἀλώ-
σιμόν ἐστιν. ὥς περ οὖν τῆς Κασάνδρας ἀδοξού-
σης ἀνόνητος ἦν ἡ μαντικὴ τοῖς πολιταῖς·

Ἀκρυντα γάρ με (φησὶν) ἔθνη θεοπύζειν θεός,
καὶ πρὸς παθόντων, καὶ κακοῖσι κειμένων.

Σοφὴ κέκλημαι, πρὶν παθεῖν δὲ μαινομαι.

οὕτως ἢ πρὸς Ἀρχύταν πίστις, καὶ πρὸς Βάτιον εὐ-
νοια τῶν πολιτῶν μέγала τοὺς χρωμένους αὐτοῖς διὰ
τὴν δόξαν ἀφείλησε. καὶ τοῦτο μὲν πρῶτον καὶ μέγ-
ιστον ἔνεστι τῇ δόξῃ τῇ τῶν πολιτικῶν ἀγαθόν, ἢ πάρο-
δον ἐπὶ τῆς πράξεως διδοῦσα πίστις· δεύτερον δὲ,
ὅτι πρὸς τοὺς βασκάνους καὶ πονηροὺς ὅπλον ἢ πα-
ρά τῶν πολλῶν εὐνοια τοῖς ἀγαθοῖς ἐστίν.

— — — ὥς ὅτε μήτηρ

Παιδὸς ἐόργει μύτιαν, ὅθ' ἡδεῖ λήζεται ὕπνω,
ἀπερύκουσα τὸν φθόνον καὶ πρὸς τῆς δυνάμει
ἐπαρισσοῦσα τὸν ἀγενῆ τοῖς εὐπαιρίδαίς, καὶ τὸν
πένητα τοῖς πλουσίοις, καὶ τὸν ἰδιώτην τοῖς ἄρχουσι·
καὶ ὅπως ὅταν ἀλήθεια καὶ ἀρετὴ προγένηται, φο-
ρὸν ἐστὶ πνεῦμα καὶ βέβαιον ἐπὶ τὴν πολιτείαν. σκό-
πει δὲ τὴν ἐναντίαν καταμανθάνων διάθεσιν ἐν τοῖς
παραδείγμασι, τοὺς μὲν γὰρ Διονυσίου παῖδας καὶ
τὴν γυναῖκα καταπορνεύσαντες οἱ περὶ τὴν Ἰταλίαν
ἄνελον, εἴτα κατακύναντες τὰ σώματα, τὴν τέ-
φραν κατέσπειραν ἐκ πλοίου κατὰ τῆς θαλάττης.
Μενάνδρου δὲ τιρὸς ἐν Βίβητοις ἐπεικῶς βαιολεύ-
σαντος, εἴτ' ἀποθανόντος ἐπὶ στρατοπέδῳ, τὴν
μὲν ἄλλην ἐποίησαντο κηδείαν κατὰ τὸ κοινὸν αἰ-
σόλῃς, περὶ δὲ τῶν λειψάνων αὐτοῦ καταστάντες
εἰς ἀγῶνα, μόλις συνέβησαν, ὥστε νειμάμενοι μέρος
ἴσον τῆς τέφρας ἀπελθεῖν, καὶ γενέσθαι μνημεῖα
παρὰ πᾶσι τοῦ ἀνδρός. αὐτὸς Ἀκραγαντῖνοι μὲν,

ἀπαλλαγέντες Φαλαρίδος, ἐψηφίσαντο, μηδένα φορεῖν ἱμάτιον γλαυκίνον· οἱ γὰρ ὑπηρέται τοῦ τυράννου γλαυκίνοις ἐχρῶντο περιζώμασι. Πέρσαι δ', ὅτι γρυπὸς ἦν Κῦρος, ἔτι καὶ νῦν ἐρωδοὶ τῶν γρυπῶν, καὶ καλλίστους ὑπολαμβάνουσιν.

XXIX. Οὗτος ἀπάντων ἐρώτων ἰσχυρότατος ἄμα καὶ θειοτάτος ἐστίν ὁ πόλεσι καὶ δῆμοις πρὸς ἓνα δι' ἀρετὴν ἐγγινόμενος· αἱ δ' ἀπὸ θεάτρων ἢ νεμήσεων ἢ μονομάχων ψευδῶνυμοι τιμαὶ καὶ ψευδομάχτρος ἐταιρικαῖς εἰκόσιν κολακείαις ὄχλον, αἰὲν τῷ διδόντι καὶ χαριζομένῳ προσμειδιώντων ἐφήμερόν τινα καὶ ἀβέβαιον δόξαν. εὐ μὲν οὖν ὁ πρῶτος εἰπὼν, καταλυθῆναι δῆμον ὑπὸ τοῦ πρώτου δεκάσαντος, συνείδεν, ὅτι τὴν ἰσχὺν ἀποβάλλουσιν οἱ πολλοί, τοῦ λαμβάνειν ἥτιονες γενόμενοι· δεῖ δὲ καὶ τοὺς δεκάζοντας οἴεσθαι καταλβεῖν ἑαυτοὺς, ὅταν ἀταλωμάτων μεγάλων ὠνούμενοι τὴν δόξαν, ἰσχυροὺς ποιῶσι καὶ θρασεῖς τοὺς πολλοὺς, ὥς μέγα τι καὶ ἀφελέσθαι καὶ δοῦναι κυρίους ὄντας.

XXX. Οὐ μὴν διὰ τοῦτο μικρολογητέον ἐν τοῖς νενομισμένοις φιλοτιμήμασι, τῶν πραγμάτων εὐπορίαν παρεχόντων· ὥς μᾶλλον οἱ πολλοὶ μὴ μεταδιδόντα τῶν ἰδίων πλούσιον, ἢ πένητα τῶν δημοσίων κλέπτοντα, δι' ἐχθρας ἔχουσι, ὑπεροφίαν τοῦτο καὶ περιφρόνησιν αὐτῶν, ἐκεῖνο δ' ἀνάγκην ἠροῦμενοι. γιγνέσθωσαν οὖν αἱ μεταδόσεις πρῶτον μὲν ἀντὶ μηδενός· οὕτω γὰρ ἐκπλήττουσι καὶ χειροῦνται μᾶλλον τοὺς λαμβάνοντας· ἔπειτα σὺν καιρῷ, πρόφασιν ἁστέαν καὶ καλὴν ἔχοντι, μετὰ τι-

τοῦ θεοῦ πάντως ἀγούσης πρὸς εὐσέβειαν· ἐγγίνε-
ται γὰρ ἅμα τοῖς πολλοῖς ἰσχυρὰ διάθεσις καὶ δόξα
τοῦ τὸ δαιμόνιον εἶναι μέγα καὶ σιμὸν, ὅταν, οὗς
αὐτοὶ τιμῶσι καὶ μεγάλους νομίζωσιν, οὕτως ἀφει-
δῶς καὶ προθύμως περὶ τὸ θεῖον ὁρῶσι φιλοτιμου-
μένους. ὥσπερ οὖν ὁ Πλάτων ἀφείλε τῶν παιδευσ-
μένων νέων τὴν ἁρμονίαν τὴν Λύδιον καὶ τὴν Φρύ-
γιον, τὴν μὲν, τὸ θρηνηδὲς καὶ φιλοπενθὲς ἡμῶν
ἐγείρουσαν τῆς ψυχῆς, τὴν δέ, τὸ πρὸς ἡδονὰς ὀλι-
σθηρὸν καὶ ἀκόλαστον αὐξοῦσαν· οὕτω σὺ τῶν φι-
λοτιμιῶν ὅσαι τὸ φρονικὸν καὶ θηριῶδες ἢ τὸ βωμο-
λόχον καὶ ἀκόλαστον ἐρεθίζουσι καὶ τρέφουσι, μά-
λα μὲν ἐξέλαυνε τῆς πόλεως, εἰ δὲ μὴ, φεύγε,
καὶ διαμάχου τοῖς πολλοῖς αἰτουμένοις τὰ τοιαῦ-
τα θεάματα· χρησιτὰς δὲ καὶ σώφρονες αἱ ποιοῦ-
ντων ἀναλωμάτων ὑποθήσεις, τὸ καλὸν ἢ τὸ ἀναγ-
καῖον ἐχούσας τέλος, ἢ τὸ γοῦν ἡδὺ καὶ κεχαρισμέ-
νον ἄνευ βλάβης καὶ ὕβρεως προσοῦσης.

XXXI. Ἄν δ' ἢ τὰ τῆς οὐσίας μέτρια, καὶ κίν-
ησι καὶ διαστήματι περιγραφόμενα πρὸς τὴν χρείαν,
οὐτ' ἀγεννὲς οὔτε ταπεινὸν οὐδὲν ἐστι, πενίαν ὁμο-
λογοῦντα ταῖς τῶν ἐχόντων ἐξίστασθαι φιλοτιμίαις,
καὶ μὴ δανειζόμενον, οἰκτρον ἅμα καὶ καταγέλαστον
εἶναι περὶ τὰς λειτουργίας· οὐ γὰρ λανθάνουσιν ἐξα-
θενοῦντες, ἢ φίλοις ἐνοχλοῦντες, ἢ θωπεύοντες διανε-
σιτὰς, ὥστε μὴ δόξαν αὐτοῖς μὴδ' ἰσχὺν ἀλλὰ μᾶλλον αἰ-
σχύνην καὶ καταφρονησιν, ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀναλωμά-
των ὑπάρχειν. διὸ χρήσιμον αἰὲν πρὸς τὰ τοιαῦτα με-
μνησθαι τοῦ Λαμάρχου καὶ τοῦ Φωκίωνος· αὐτοὺς

μὲν γὰρ, ἀξιούντων αὐτὸν ἐν θυσίᾳ τῶν Ἀθηναίων
ἐπιδοῦναι, καὶ κρατούντων πολλάκις· Λισχυνοίμην
ὦν, (εἶπεν) ὑμῖν μὲν ἐπιδιδούς, Καλλικλέῃ δὲ τοῦ-
τω μὴ ἀποδιδούς· δειξας τὸν δανειστήν· Λάμαχος
δ' ἐν τοῖς τῆς στρατηγίας ἀεὶ προσέγραψεν ἀπολο-
γισμοῖς ἀργύριον εἰς κρηπίδας αὐτῷ καὶ ἱμάτιον·
"Ερωσι δὲ Θεσσαλοὶ, φεύγοντι τὴν ἀρχὴν ὑπὸ πε-
νίας, ἐψηφίσαντο λάγνον οἶνον κατὰ μῆνα διδόναι
καὶ μέδιμον ἀλφίτων ἀφ' ἐκείτης τετραδός. οὐ-
τως οὐτ' ἀγεννὲς ἐστὶ περὶαν ὁμολογεῖν, οὔτε λεί-
πονται πρὸς δύναμιν ἐν πόλεσι τῶν ἐστιώντων καὶ
χορηγούντων οἱ πένητες, ἂν παρῇσιαν ἀπ' ἀρετῆς
καὶ πίστιν ἔχουσι. δεῖ δὴ μάλιστα κρατεῖν ἑαυτῶν
ἐν τοῖς τοιούτοις, καὶ μὴτ' εἰς πεδία καταβαίνειν πε-
ζὸν ἱππεῦσι μαχοῦμενον, μὴτ' ἐπὶ στάδια καὶ θυ-
μέλας καὶ τραπέζας πένητα πλουσίοις ὑπὲρ δόξης
καὶ δυναστείας διαγωνιζόμενον· ἀλλ' ἀπ' ἀρετῆς
καὶ φρονήματος ἀεὶ μετὰ λόγου πιφωμένοις ἄγειν
τὴν πόλιν, οἷς οὐ μόνον τὸ καλὸν καὶ τὸ σεμνόν,
ἀλλὰ καὶ τὸ κεχαρισμένον καὶ τὸ ἀγωγόν, ἔνεστι,

Κροισείων αἰρετότερον στατήρων.

οὐ γὰρ αὐθάδης οὐδ' ἐπαχθὴς ὁ χρηστός, οὐδ' αὐ-
θέκαστος ἐστὶν ὁ σόφρων ἀνὴρ, καὶ

Στεῖχει πολλῖταις ὅμῃ ἔχων ἰδεῖν πικρόν·

ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐπροσήγορος καὶ κοινὸς ὢν πελά-
σαι καὶ προσελθεῖν ἅπασιν, οἰκίαν τε παρέχων ἡ-
κλειστον, ὥς λιμένα φύξιμον ἀεὶ τοῖς χρήζουσι, καὶ
τὸ κηδεμονικὸν καὶ φιλόανθρωπον οὐ χρεῖαις οὐδὲ
πράξεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ συναλγεῇ πταίνουσι, καὶ

καταρθούσι συγχάριεν, ἐπιδεικνύμενος· οὐδ' αὖ
 δὲ λυπηρὸς, οὐδ' ἐνοχλῶν οἰκετῶν πλήθει περὶ λου-
 τρών, ἢ καταλήψει τόπον ἐν θεάτροις, οὐδ' τοῖς
 εἰς τρυφήν καὶ πολυτέλειαν ἐπιφθάνοις παράσημος,
 ἀλλ' ἴσος καὶ ὁμαλὸς ἐσθ' ἦτι καὶ διαίτη καὶ τροφαῖς
 παίδων, καὶ θεραπείᾳ γυναικός, ὅλον ὁμοδημιτῶν
 καὶ συνανθρωπείῳ τοῖς πολλοῖς βουλόμενος. ἔπει-
 τα σύμβουλον εὖνουν καὶ συνήγορον ἡμισθον καὶ
 δικιλακτὴν εὐμενῇ πρὸς γυναῖκας ἀνδρῶν, καὶ φί-
 λων πρὸς ἀλλήλους, παρέχων ἑαυτὸν, οὐ μικρὸν ἡ-
 μέρας μέρος ἐπὶ τοῦ βήματος ἢ τοῦ λογίου πολι-
 τευόμενος, εἴτ' ἤδη παρὰ πάντα τὸν ἄλλον βίον

ἔλκων ἐφ' ἑαυτὸν, ὥσπερ Καίκιος τῆς.
 τὰς χορείας καὶ τὰς οἰκονομίας παντάχῃ· ἀλλὰ
 δημοσιεύων αἰὲ ταῖς φροντίσι, καὶ τὴν πολιτείαν,
 βίον καὶ πράξιν, οὐκ ἀσχολίαν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ,
 καὶ λειτουργίαν ἡγούμενος, πᾶσι τοῦτοις καὶ τοῖς
 τοιοῦτοις ἐπιστρέφει καὶ προσάγεται τοὺς πολλοὺς,
 τόθα καὶ κίβδηλα τὰ τῶν ἄλλων θωπεύματα καὶ
 διλέοματ' αὖ πρὸς τὴν τοῦτον κηδεμονίαν καὶ φρό-
 νησιν ὁρῶντας. οἱ μὲν γὰρ Δημητρίον κάλας οὐκ
 ἤξιον βασιλεῖς τοὺς ἄλλους προσαγορεύειν, ἀλλὰ
 τὸν μὲν Σίλενκον ἐλεφαντάρχην, τὸν δὲ Αὐσίμαχον
 γαζοφύλακα, τὸν δὲ Πτολεμαῖον ναύαρχον ἐκάλλον,
 τὸν δ' Ἀγαθοκλέα νησιάρχην· οἱ δὲ πολλοὶ, κἄν
 ἐν ἀρχῇ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον ἀποδέξωσιν,
 ὕστερον καταμανθάνοντες αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν καὶ
 τὸ ἦθος, τοῦτον ἡγοῦνται μόνον πολιτικὸν καὶ δη-
 μοτικὸν καὶ ἄρχοντα, τῶν δ' ἄλλων, τὸν μὲν χορη-

γόν, τὸν δὲ ἐστιάτορα, τὸν δὲ γυμνασιάρχον καὶ νομίζουσι καὶ καλοῦσιν. εἴτα ὥσπερ ἐν τοῖς συμποσίοις, Καλλίου διαπανῶντος ἢ Ἀλκιβιάδου, Σωκράτης ἀκούεται, καὶ πρὸς Σωκράτην πίνοντες ἀποβλέπουσιν, οὕτως ἐν ταῖς ὑγιαίνουσiais πόλεσιν Ἰσμερίας μὲν ἐπιδίδωσι, καὶ δειπνίζει Αἴλας, καὶ χορηγῇ Νικήρατος. Ἐπαμεινώνδας δὲ καὶ Ἀριστείδης καὶ Λύσανδρος καὶ ἄρχουσι καὶ πολιτεύονται καὶ στρατηγούσι. πρὸς ἡ καὶ βλέποντα μὴ ταπεινοῦσθαι, μηδ' ἐκπεπληχθαι τὴν ἐκ θεάτρων καὶ ὀπτανείων καὶ πολυανδρίων προσισταμένην τοῖς ὄχλοις δόξαν, ὥς ἄλλῃον χρόνον ἐπιζῶσαν, καὶ τοῖς μονομαχοῖς καὶ ταῖς σκηναῖς ὁμοῦ συνδιαλυομένην, ἔντιμον δὲ μηδὲν, μηδὲ σεμνόν, ἔχουσαν.

XXXII. Οἳ μὲν οὖν ἔμπειροι θεραπείας καὶ τροφῆς μελιτῶν, τὸν μάλιστα βομβοῦντα τῶν αἰμβλων καὶ θορύβου μεστόν, τοῦτον εὐθνηεῖν καὶ ὑγιαίνειν νομίζουσιν. ὧ δὲ τοῦ λογικοῦ καὶ πολιτικοῦ σμήνους ἐπιμέλειαν ἔχειν ὁ θεὸς ἔδωκεν, ἥσαν χεῖς μάλιστα καὶ πραότητι δῆμον τεκμαιρόμενος εὐδαιμονίαν, τὰ μὲν ἄλλα τοῦ Σόλωνος ἀποδέξεται, καὶ μιμησεται κατὰ δύναμιν, ἀπορήσει δὲ καὶ θανάσει, τί παθὼν ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ ἔγραψεν, αἷτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει πόλεως μηδετέροις προσθήμενον. οὔτε γὰρ ἐν σώματι τῷ νοσούντι γίνεται μεταβολή· ἀρχὴ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν ἀπὸ τῶν συννοσούντων μερῶν, ἀλλ' ὅταν ἡ παρὰ τοῖς ἐλθόμενοις ἰσχύουσα κρῆσις ἐκστίσῃ τὸ παρὰ φύσιν· ἔν τε δήμῳ στασιάζοντι μὴ δεινὴν μηδ' ὀλέθριον στάσιν, ἀλλὰ

πανσομένην ποτὲ δεῖ τὸ ἀπαθὲς καὶ τὸ ὑγιαῖνον
 ἐγκραῖσθαι πολὺ, καὶ παραμένειν καὶ συνοικεῖν·
 ἐπιφύξει γὰρ τούτῃ τὸ οἰκεῖον ἐκ τῶν σωφρονούτων,
 καὶ δώσει διὰ τοῦ νεοσηκῆτος· αἱ δὲ δι' ὧλων ἀνα-
 ταραχθεῖσαι πόλεις κομιδῇ διεφθάρησαν, ἂν μὴ τινος
 ἀνάγκης ἔξωθεν τυχοῦσαι καὶ κολάσεως, ὑπὸ κα-
 κῶν βίᾳ σωφρονήσωσιν. οὐ μὴν ἀναίσθητον, οὐδ'
 ἀνάλγητον ἐν στάσει καθῆσθαι προσήκει τὴν περὶ
 αὐτῶν ἀταραξίαν ὑμνοῦντα καὶ τὸν ἀπράγμονα βίον
 καὶ μακάριον, ἐτέροις ἐπιτιμώμενον ἀγνωμονού-
 σιν· ἀλλ' ἐνταῦθα δεῖ μάλιστα τὸν Θηρασμένους κό-
 θορνον ὑποδοῦμενον, ἀμφοτέροις ὀμιλεῖν, καὶ μη-
 δετέροις προστίθασθαι· δόξεις γὰρ οὐχὶ τῷ μὴ συν-
 αδικεῖν ἀλλότριος, ἀλλὰ τῷ βοηθεῖν κοινός εἶναι
 πάντων· καὶ τὸ μὴ συνατυχεῖν οὐχ' ἔξει φθόρον, ἐν
 πᾶσι φαίνη συναλγῶν ὁμοίως. κατῆστον δὲ προ-
 νοεῖν, ὅπως μηδέποτε στασιάζωσι, καὶ τοῦτο τῆς
 πολιτικῆς ὥσπερ τέχνης, μέγιστον ἡγεῖσθαι καὶ κάλ-
 λιστον. ὅρα γὰρ, ὅτι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ταῖς
 πόλεσιν, εἰρήνης, ἐλευθερίας, εὐετηρίας, εὐαν-
 δρίας, ὁμονοίας, πρὸς μὲν εἰρήνην οὐδὲν οἱ δῆμοι
 τῶν πολιτικῶν ἢν γε τῷ παρόντι χρόνῳ δύνανται·
 πέφυγε γὰρ ἐξ ἡμῶν καὶ ἠφάνισται πᾶς μὲν Ἕλλην,
 πᾶς δὲ βάρβαρος πόλεμος· ἐλευθερίας δὲ, ὅσον οἱ
 κρατοῦντες νέμονται τοῖς δῆμοις, μέτεστι, καὶ τὸ
 πλέον ἴσως οὐκ ἄμεινον. εὐφορίαν δὲ γῆς ἄφθο-
 ρον εὐμεινῇ τε κρᾶσιν ὁρῶν, καὶ τέκτειν γυνάμει-
 ζοικότα τέκνα γονεῦσι, σωτηρίαν τοῖς γινωμένοις,
 εὐχόμενος ὅγε σώφρων αἰτῆσται παρὰ θεῶν τοῖς

αὐτοῦ πολίταις. λείπεται δὴ τῷ πολιτικῷ μόνον ἐκ
 τῶν ὑποκειμένων ἔργων, ὃ μηδενὸς ἑλαττόν ἐστι
 τῶν ἀγαθῶν, ὁμόνοιαν ἐμποιεῖν καὶ φίλιαν πρὸς
 ἀλλήλους αἰεὶ τοῖς συνοικοῦσιν, ἔτιδας δὲ καὶ διχο-
 φροσύνας καὶ δυσμένειαν ἐξαλείρειν ἅπασαν, ὥσπερ
 ἐν φίλων διαφοραῖς, τὸ μᾶλλον οἰόμερον ἀδικεῖσθαι
 μέρος ἐξομιλοῦντα πρότερον καὶ συναδικεῖσθαι δο-
 κοῦντα καὶ συναγαγακτεῖν, ἵνα οὕτως ἐπιχειροῦν-
 τα πράττειν, καὶ διδάσκειν, ὅτι τῶν βιάζεσθαι καὶ
 νικᾶν ἐριζόντων οἱ παρόντες, οὐκ ἐπιτελεῖα καὶ ἡ-
 θει μόνον, ἀλλὰ καὶ φρονήματι καὶ μεγέθει ψυχῆς
 διαφέρουσι, καὶ μικρὸν ὑφείμενοι νικῶσιν ἐν τοῖς
 καλλίστοις καὶ μεγίστοις· ἔπειτα καὶ καθ' ἕνα καὶ
 κοινῇ διδάσκοντα καὶ φράζοντα τὴν τῶν Ἑλληνικῶν
 πραγμάτων ἀσθένειαν, ἥς ἐναπολαῦσαι ἄμεινόν
 ἐστι τοῖς εὖ φρονοῦσι, καὶ μεθ' ἡσυχίας καὶ ὁμο-
 νοίας καταβιβῶναι, μηδὲν ἐν μέσῳ τῆς τύχης ἄθλον
 ὑπολειπυῖας. τίς γὰρ ἡγεμονία, τίς δόξα τοῖς
 περιγενομένοις; ποία δύναμις, ἥν μικρὸν ἀνθυ-
 πάτου διάταγμα κατέλυσεν, ἢ μετέστησεν εἰς ἄλλοι;
 οὐδὲν, οὐδ' ἂν παραμένῃ, σπονδῆς ἄξιον ἔχουσιν.
 ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ ἐμπροσθε οὐ πολλάκις ἐκ τόπων
 ἱερῶν ἀρχεται καὶ δημοσίων, ἀλλὰ λέχνος τις ἐν οἰ-
 κίᾳ παραμειληθεῖς, ἢ συρφετός τις διακατεῖς, ἀπὸ
 φλόγα πολλήν, καὶ δημοσίαν φθοράν ἀπεργάζεται·
 οὕτως οὐκ αἰεὶ στάσιν πόλεως αἱ περὶ τὰ κοινὰ φι-
 λονεικίαι διακαίουσιν, ἀλλὰ πολλάκις ἐκ πραγμά-
 των καὶ προσκρουσμάτων ἰδίων εἰς δημοσίον αἰ
 διαφοραὶ προελθοῦσαι συνετάραξαν ἅπασαν τὴν

πόλιν· οὐδενὸς ἥττον τοῦ πολιτικῷ προσήκει, ταῦτ' ἴσθαι καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως τὰ μὲν οὐδὲ ὄλως ἔσται, τὰ δὲ παύσεται ταχέως, τὰ δ' οὐ λήψεται μέγεθος, οὐδὲ ἄψεται τῶν δημοσίων, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς μενεῖ τοῖς διαφερομένοις, αὐτὸν τε προσέχοντα καὶ φράζοντα τοῖς ἄλλοις, ὡς ἴδια κοινῶν καὶ μικρὰ μεγάλων αἰτία καθίσταται, παροφθέντα, καὶ μὴ τυχόντα θεραπείας ἐν ἀρχῇ μηδὲ παρηγορίας, οἷον ἐν Δελφοῖς ὁ μέγιστος λέγεται γενέσθαι νωτερισμὸς ὑπὸ Κράτητος, οὗ μέλλον θυγατέρα γαμεῖν Ὀργίλλου ὁ Φάλιδος, εἴτα τοῦ κρατήρος αὐτομάτως ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς μέσου ῥαγέντος, οἰωνισάμενος, καὶ καταλιπὼν τὴν νύμφην, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ πατρὸς· ὁ δὲ Κράτης ὀλίγον ὕστερον θύουσαι αὐτοῖς ἵπποβαλὼν χρυσίον τε τῶν ἱερῶν, κατεκρήμνισε τὸν Ὀργίλλου καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀκρίτους, καὶ πάλιν τῶν ψίλων τινὰς καὶ οἰκείων, ἱκετεύοντις ἐν τοῖς ἱερῷ τῆς Προναίας, ἀνέειλε· πολλῶν δὲ τοιούτων γενομένων, ἀποκτείναντες οἱ Δελφοὶ τὸν Κράτητα καὶ τοὺς στασιάζοντας, ἐκ τῶν χρημάτων, ἐναγικῶν προσαγορευθέντων, τοὺς κάτω ραοὺς ἀνταποδίδωμσαν. ἐν δὲ Συρακούσαις δρῶν τεανίσκων σινηθῶν, ὁ μὲν τὸν ἐρώμενον τοῦ ἐταίρου λαβὼν φυλάσσειν, διάφθειρεν, ἀποδημόντος· ὁ δ' ἐκείνῳ πάλιν ὥς περ ἀνταποδίδους ὕβρις, ἐμοίχευσε τὴν γυναῖκα· τῶν δὲ προσβυτέρων τις εἰς βουλὴν παρελθὼν, ἐκέλευσεν ἀμφοτέροισι ἐλαυνεῖν, πρὶν ἀπολίσσαι καὶ ἀναπλησθῆναι τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῶν τῆς ἐχθρας· οὐ μὴν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου στασιάζαντες, ἐπὶ συμφοραῖς μεγάλαις τὴν

ἄριστην πολιτείαν ἀνέτρεψαν. ἔχους δὲ δήπου καὶ
 αὐτὸς οἰκεία παραδείγματα, τὴν Παρδάλου πρὸς
 Τυρόφηνον ἔχθραν, ὥς ὀλίγου ἐδέχθη ἀνελεῖν τὸν
 Σάρδεις, ἐξ αἰτιῶν μικρῶν καὶ ἰδίων εἰς ἀπόστασιν
 καὶ πόλεμον ἐμβαλοῦσα. διὸ χρή μὴ καταφρονεῖν
 τῶν πολιτικῶν, ὥς περ ἐν σώματι, προσκρουσμάτων
 διαδρομὰς ὀξείας ἐχόντων· ἀλλ' ἐπιλαμβάνεσθαι
 καὶ πιεῖν καὶ βοηθεῖν· προσοχῇ γάρ (ὥς φησὶ
 ὁ Κάτων) καὶ τὸ μέγα γίνεται μικρὸν, καὶ τὸ μι-
 κρὸν εἰς τὸ μηδὲν ἄγεται. μηχανὴ δ' ἐπὶ ταῦτα
 πειθοῦς οὐκ ἔστι μείζων, ἢ τὸ παρέχειν ἑαυτὸν ἐν
 ταῖς ἰδίαις διαφοραῖς ἡμερον διαλλακτὴν, ἀμύνει-
 τον ἐπὶ τῶν πρώτων αἰτιῶν μένοντα, καὶ μηδὲν
 προετιθέντα φιλονεικίαν μηδ' ὀργὴν, μηδ' ἄλλο πόν-
 θος ἐμποιοῦν τραχύτητα καὶ πικρίαν τοῖς ἀναγκαίοις
 ἀμφισβητήμασι. τῶν μὲν γὰρ ἐν ταῖς παλαιστραῖς
 διαμαχομένων ἐπιφαίροις περιδίδουσι τὰς χεῖρας,
 ὅπως εἰς ἀνήκεστον ἢ ἄμιλλα μηδὲν ἐκπίπτῃ, μαλα-
 κὴν ἔχουσα τὴν πλὴγὴν καὶ ἄλυπον· ἐν δὲ ταῖς κρή-
 σεσι καὶ ταῖς δίκαις πρὸς τοὺς πολίτας, ἀμεινὸν ἔστι
 καθαραῖς καὶ ψιλαῖς ταῖς αἰτίαις χρώμενον ἀγωνί-
 ζεσθαι, καὶ μὴ, καθάπερ βέλη, τὰ πράγματα χα-
 ράσσοντα καὶ φαρυμάσσοντα ταῖς βλασφημίαις, καὶ
 ταῖς κακοηθείαις, καὶ ταῖς ἀπειλαῖς, ἀνήκεστα καὶ
 μεγάλα καὶ δημόσια ποιεῖν. ὁ γὰρ οὕτω προσφερό-
 μενος τοῖς καθ' αὐτὸν, ὑπηκόους ἔξει καὶ τοὺς ἄλ-
 λους· αἱ δὲ περὶ τὰ δημόσια φιλοτιμίαι, τῶν ἰδίων
 ὑφαιρουμένων ἀπεχθειῶν, εὐτελεῖς γίνονται, καὶ
 δυσχεμεῖς οὐδὲν οὐδ' ἀνήκεστον ἐπιφέρουσιν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΜΟΝΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΣ.

Εἰς τοῦτο δὴ τὸ δικαστήριον καὶ αὐτὸς εἰσάγων
τὴν γενομένην μοι πρὸς ὑμᾶς διαλέξιν ἐχθές, ὦμην,
τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς ὕπαρ, οὐκ ὄναρ, ἀκοῦσαι λε-
γούσης.

Κεκρότηται χρυσέα κρητὶς ἱερῶσιν ᾠδαῖς·
προτροπόμενος καὶ διαίρων ἐπὶ πολιτείαν βέβληται
λόγος· εἰ Ἀττικῶ μὲν ἤδη τὴν ὀφειλομένην ἐποικο-
δομοῦντες τῇ προτροπῇ διδασκαλίαν, ὀφείλεται δὲ
τῷ παραδεδωμένῳ τὴν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ
προτροπὴν καὶ ὁρμὴν, ἐξῆς ἀκοῦσαι καὶ λαβεῖν πα-
ραγγέλματα πολιτείας, οἷς χρώμενος, ὥς ἄνυστόν
ἐστιν ἀνθρώπῳ, δημοφελὲς ἐσται, μετ' ἀσφαλείας
ἡμᾶ καὶ τιμῆς δικαίας εὖ τιθέμενος τὸ οἰκεῖον. ὃ
δὲ προὔργου μὲν ἐστιν εἰς τὰ μέλλοντα, τοῖς δὲ
προλελεγμένοις ἔπεται, σκεπτέον, ἥτις ἀρίστη πο-
λιτεία. καθάπερ γὰρ ἀνθρώπου βίος πλείονες, ἔστι
καὶ δῆμον πολιτεία βίος· ὥστε λαβεῖν τὴν ἀρίστην

H

ἀναγκαῖον· ἡ γὰρ ἐκ πιστῶν αἰρήσεται ταύτην ὁ πολιτικός, ἡ τῶν λοιπῶν τὴν δημοσιότητα, εἰ ταύτην ἀδύνατον.

II. Λέγεται μὲν δὴ πολιτεία καὶ μετάληψις τῶν ἐν πόλει δικαίων· ὥς φημὲν Ἀλεξάνδρῳ πολιτείας Μεγαροῖς ψηφίσασθαι· τοῦ δ' εἰς γέλωτα θιμένου τὴν σπουδὴν αὐτῶν, εἰπεῖν ἐκείτους, ὅτι μόνῳ πρότερον τὴν πολιτείαν Ἡρακλεῖ καὶ μετ' ἐκείνον αὐτῷ ψηφίσαιτο· τὸν δὲ θαυμάσαντα δέξασθαι, τὸ τιμιον ἐν τῷ σπανίῳ τιθέμενον. λέγεται δὲ καὶ βλοῖ ἀνδρὸς πολιτικοῦ καὶ τὰ κοινὰ πράττοντος πολιτεία· καθὼς τὴν Περικλέους πολιτείαν ἐπαινοῦμεν καὶ τὴν Βλαντος, ψέγομεν δὲ τὴν Ἐπεροδόλου καὶ Κλέωνος. ἔτιοι δὲ καὶ μίαν πράξιν εὐστοχον εἰς τὰ κοινὰ καὶ λαμπρὰν, πολιτείαν προσαγορεύουσιν, οἷον χρημάτων ἐπίδοσιν, διῶλυσιν πολέμου, ψηφισματος εἰσήγησιν· καθὼς καὶ πολιτεύσασθαι τὸν δεῖνα σήμερον λέγομεν, εἰ τύχοι τι διαπραξάμενος ἐν κοινῷ τῶν δεόντων.

III. Παρὰ πάντα ταῦτα λέγεται πολιτεία, τάς τις καὶ κατὰστασις πόλεως διοικοῦσα τὰς πράξεις· καθὰ φασὶ τρεῖς εἶναι πολιτείας, μοναρχίαν, καὶ ὀλιγαρχίαν, καὶ δημοκρατίαν· ὣν καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ τρίτῃ σύγκρισιν πεποιήται, καὶ δοκοῦσαι γενικώταται εἶναι. τὰς γὰρ ἄλλας, ὥσπερ ἐν τοῖς μουσικοῖς διαγράμμασι τῶν πρώτων τράπων ἀνιμένων ἢ ἐπιτεινομένων, συμβέβηκε παρακροῦσθαι καὶ διαφθορὰς κατ' ἑλλειψιν ἢ ὑπερβολὴν εἶναι· ταύτας δὲ καὶ πλεῖστον καὶ μέγιστον ἐν ἡγεμονίαις

δυνάμεισας τῶν ἐθνῶν ἀπεκληρώσατο τὰς πολιτείας· Πέρσαι μὲν αὐτοκρατὴ βασιλείαν καὶ ἀνυπεύθυνον, Σπαρτιάται δ' ἀριστοκρατικὴν ὀλιγαρχίαν καὶ αὐδίκαστον, Ἀθηναῖοι δ' αὐτόφορον καὶ ἀκρατον δημοκρατίαν. ὧν ἀμαρτανομένων παρατροπαὶ καὶ ὑπερχύσεις εἰσὶν αἱ λεγόμεναι τυραννίδες, καὶ δυναστεῖαι, καὶ ὀλοκρατίαι· ὅταν βασιλεία μὲν ὕβριν ἐντέλῃ ἀνυπεύθυνον· ὀλιγαρχία δὲ ὑπερφροσύνην, τὸ αὐθαδὲς· δημοκρατία δ' ἀναρχίαν, ἰσότης ἀμετρίαν, πᾶσαι δὲ τὸ ἀνόητον.

IV. Ὡς περ οὖν ὁ ἄρμονικὸς καὶ μοναχὸς ἀνὴρ παντὶ μὲν ὄργάνῳ χρῆσται προσφθῶ τεχνικῶς ἔκμοσάμενος, καὶ λόγῳ κρούων ἕκαστον, ὥς πέφυκεν ἐμμελὲς ὑπηρεῖν· ἤδη μὲντοι συμβούλῳ Πλάτωνι χρησάμενος, πηκτίδας, σαμβύκας, καὶ ψαλτήρια πολυφθογγα, καὶ βαρβίτους, καὶ τρίγωνα παραπέμφας, τὴν λύραν καὶ τὴν κιθάραν προτιμήσει· τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ εὖ μὲν ὀλιγαρχίαν Λακωνικὴν καὶ Ἀνκουργεῖον μεταχειρεῖται, συναρμολογῶν αὐτῷ τοὺς ἰσοκρατεῖς καὶ ὁμοτίμους ἀνδρας, ἡσυχῇ προσβιαζόμενος· εὖ δὲ πολυφθογγῶ καὶ πολυχρόνῳ συνοίσεται δημοκρατίῃ, τὰ μὲν ἀνιῖς, τὰ δ' ἐπιτείνων τῆς πολιτείας, χαλάους τ' ἐν καιρῷ, καὶ καρτερώς αὐθις ἐμφύς, ἀντιβῆναι καὶ ἀντιστῆναι ἐπιστάμενος· εἰ δ' αἵρεσις αὐτῷ δοθῇ, καθάπερ ὄργάνων, τῶν πολιτειῶν, οὐκ ἂν ἄλλην ἔλοιτο, πλην τὴν μοναρχίαν, Πλάτωνι πειθόμενος, τὴν μόνην δυναμένην τὸν ἐντελῆ καὶ ὀρθιον ἐκείνον ὡς ἀληθῶς τῆς ἀρετῆς τόρον ἀνασχέσθαι, καὶ μήτε πρὸς ἀνάγ-

κην μήτε πρὸς χάριν ἀρμόσαι τοῦ συμφέροντος. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πολιτεῖαι τρόπον τινὰ κρατούμεναι κρατοῦσι, καὶ φερόμεναι φέρουσι τὸν πολιτικόν, οὐκ ἔχοντα τὴν ἰσχύον βέβαιον ἐπὶ τοὺτους, παρ' ὧν ἔχει τὸ ἰσχύον, ἀλλὰ πολλάκις ἀναγκαζόμενον τὸ ἀσχύλειον ἀναφωνεῖν, ὥς πρὸς τὴν τύχην ἐχρήτο Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς, ἀποβαλὼν τὴν ἡγεμονίαν. Σὺ τοι με φυσᾷς, σὺ με καθαίρειν μοι δοκεῖς.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΜΗ ΔΕΙΝ ΔΑΝΕΙΖΕΣΘΑΙ.

Ο Πλάτων ἐν τοῖς Νόμοις οὐκ ἐὰ μεταλαμβάνειν ὕδατος ἄλλοτρίου τοὺς γείτονας, ἂν μὴ παρ' αὐτοῖς ὀρύξαντες ἄχρι τῆς κισσαμίτιδος καλουμένης γῆς, ἔγονον εὖρωσι νάματος τὸ χωρίον· ἡ γὰρ κισσαμίτις φύσιν ἔχουσα λιπαρὰν καὶ πυκνὴν, στέγει παραλαβοῦσα τὸ ὑγρὸν, καὶ οὐ δίδῃσι· δεῖν δὲ μεταλαμβάνειν τοῦ ἄλλοτρίου τοὺς ἴδιον κτήσασθαι μὴ δυνάμενους· ἀπορία γὰρ βοηθεῖν τὸν νόμον, ἔρα δὲ ἔδει καὶ περὶ χρημάτων εἶναι νόμον, ὅπως μὴ δανείζονται παρ' ἐτέρων, μηδ' ἐπ' ἄλλοτρίας πηγὰς βαδίζωσι, μὴ πρότερον οἴκοι τὰς αὐτῶν ἀφορμαίς

ἐκείλξαντες, καὶ συναγαγόντες, ὥσπερ ἐκ λιβάδων, τὸ χρησίμον καὶ ἀναγκαῖον αὐτοῖς. νυνὶ δὲ ὑπὸ τρυφῆς καὶ μαλακίας ἢ πολυτελείας οὐ χρῶνται τοῖς ἱανίων, ἔχοντες, ἀλλὰ λαμβάνουσιν ἐπὶ πολλῶ παρ' ἐτέρων, μὴ δεόμενοι· τεκμήριον δὲ μέγα· τοῖς γὰρ ἰσχύουσιν οὐ δανείζουσιν, ἀλλὰ βουλομένοις εὐπορίαν τινὰ ἑαυτοῖς κτῶσθαι, καὶ μάρτυρα δίδωσι καὶ βεβαιωτὴν ἄξιον, ὅτι ἔχει πιστεῦσθαι. δεῖον ἔχοντα μὴ δανείζεσθαι.

II. Τί θεραπεύεις τὸν τραπέζιτην, ἢ πραγματευτήν; ἀπὸ τῆς ἰδίας δάνεισαι τραπέζης· ἐκπώματα ἔχεις, παροφίδας ἀργυρῶς, λεκανίδας. ὑπόθου ταῦτα τῇ χρήμει· τὴν δὲ τραπέζαν ἢ καλὴν Ἀυλὶς ἢ Τένεδος ἀντικοσμήσει τοῖς κεραμεῦσι, καθαρωτέροις οὐαὶ τῶν ἀργυρῶν· οὐκ ὅζει τόκου βαρὺ καὶ δυσχερές, ὥσπερ ἰοῦ καθ' ἡμέραν ἐπιπόρηναινοντος τὴν πολυτέλειαν· οὐδ' ἀνταμνήσει τῶν καλανδῶν καὶ τῆς νομηνίας, ἣν ἱερωτάτην ἡμερῶν αἰῶσαν, ἀποφράδα ποιοῦσιν οἱ δανεισταὶ καὶ σιύγιον. τοὺς μὲν γὰρ ἀντὶ τοῦ πωλεῖν τιθέντας ἐνέχυρα τὰ αὐτῶν, οὐδ' ἂν ὁ Θεὸς σώσειεν ὁ Κτήσιος· αἰσχύνονται τιμὴν λαμβάνοντες, οὐκ αἰσχύνονται τόκον τῶν ἰδίων διδόντες. καίτοι ὅγε Περικλῆς ἐκείνης τὸν τῆς θείας κόσμον, ἄγοντα τάλαντα τεσσαράκοντα χρυσοῦ ἀπέφθου, περιαιρειτὸν ἐποίησεν, ὅπως (ἔφη) χρησάμενοι πρὸς τὸν πόλεμον, αὐθις ὑποδῶμεν μὴ ἔλαττον· οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς, ὥσπερ ἐν πολιορκίᾳ, ταῖς χρήμασι μὴ παραδεχόμεθα φρονεῖν δανειστοῦ πολέμιον, μηδὲ ὄρεσιν τὰ αὐτῶν ἐπὶ

δουλείᾳ διδόμενα, ἀλλὰ τῆς τραπέζης περιδόντες
τι μὴ χρήσιμα, τῆς κοίτης, τῶν ὀχημάτων, τῆς
διαίτης· ἐλευθέρους διαφυλάττωμεν ἑαυτοὺς, ὥς
ὑποδῶσόντες αὐτοῖς, εἰς εὐτυχίσωμεν.

III. Αἱ μὲν οὖν Ῥωμαίων γυναῖκες εἰς ἀπαρ-
γὴν τῷ Πυθίῳ Ἀπόλλωνι τὸν κόσμον ἐπέδωκαν, ὅ-
θεν ὁ χρυσοῦς κρατὴρ εἰς Ἀελφοὺς ἐπέμφθη· αἱ δὲ
Καρχηδονίων γυναῖκες ἐκείραντο τὰς κεφαλὰς, καὶ
ταῖς θριξίν ἐντίπναι τὰς μηχανὰς καὶ τὰ ὄργανα
παρέσχον ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἡμεῖς δὲ τὴν αὐτάρ-
κειαν αἰσχυρόμενοι, καταδουλοῦμεν ἑαυτοὺς ὑποθή-
καις καὶ συμβολαίαις, θέον εἰς αὐτὰ τὰ χρήσιμα
ἀνσταλέντας καὶ συσπειραθέντας, ἐκ τῶν ἀχρήστων
καὶ περιττῶν κατακοπέντων ἢ προθέντων, ἐλευθε-
ρίας αὐτοῖς ἱερὸν ἰδρῦσασθαι, καὶ τέκνοις καὶ γυ-
ναικίν. ἡ μὲν γὰρ Ἀρτεμὶς ἡ ἐν Ἐφέσῳ τοῖς χοῦ-
σταις, ὅταν καταφύγῳσιν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτῆς, ἄσπ-
λιν παρέχει καὶ ἄδειαν ἀπὸ τῶν δανείων· τὸ δὲ
τῆς εὐτελείας, καὶ ἄσπλον καὶ ἄβατον, πανταχοῦ
ταῖς σώφροσιν ἀναπέπταται, πολλῆς σχολῆς εὐρυχω-
ρίαν παρέχον ἡλιάραν καὶ ἐπίτιμον. ὥς γὰρ ἡ Πυ-
θία τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τὰ Μηδικὰ τεῖχος ξύλινον
διδόναι τὸν θεὸν ἔφη, καὶ κεῖνοι τὴν χώραν καὶ τὴν
πόλιν καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς οἰκίας ἀφέντες, εἰς
τὰς ναῦς κατέφυγον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, οὕτως
ἡμῖν ὁ θεὸς δίδωσι ξυλίνην τραπέζαν, καὶ κεραμεῖαν
ἐκάτην, καὶ τραχὺ ἱμάτιον, εἰς ἐλευθερίας ἔξ-
έλόμεν.

Μηδὲ σοὶ γε ἱπποσύνας τε μέλειν,

μηδ' ὀχήματα ζευκτά κερασφόρα καὶ κατάργυρα, ἃ
 ἴσχοι ταχεῖς καταλαμβάνουσι καὶ παρατρέχουσιν·
 ἀλλ' ὅνῃ τινὲ τῷ τεχνόντι καὶ καθύλλῃ χρώμενος,
 φεύγε πολέμιον καὶ τύραννον δανειστήν, οὐ γῆν
 αἰτουῦντα καὶ ὕδωρ, (ὥς δ' Μῆδος) ἀλλὰ τῆς ἐλευθε-
 ρίης ἐπιόμενον, καὶ προσγράφοντα τὴν ἐπιτιμίαν·
 κἄν μὴ δίδως, ἐνοχλοῦντα· κἄν ἔχῃς, μὴ λαμβά-
 νοντα· κἄν πωλῇς, ἐπευωνίζοντα· κἄν μὴ ποι-
 ῇς, ἀναγκάζοντα· κἄν δικάζῃς, ἐντυγχάνοντα·
 κἄν ὁμῶς, ἐπιτάττοντα· κἄν βαδίζῃς ἐπὶ θύρας,
 ἐποκλείοντα· κἄν οἴκοι μένης, ἐπισταθμεύοντα
 καὶ θυροκοποῦντα.

IV. Τί γάρ ὤνησι Σόλων Ἀθηναίους ἀπαλ-
 λῆσαι τοῦ ἐπὶ τοῖς σώμασιν ὀφείλειν; δουλεύουσι
 γάρ ἅπανσι τοῖς ἔφφανισταῖς, μᾶλλον δ' οὐδ' αὐτοῖς· τι
 γάρ ἔν τῷ δεινόν; ἀλλὰ δούλοις ὑβρισταῖς καὶ βαρβάρ-
 οῖς καὶ ἀγροῖοις, ὥσπερ οὗς δ' Πλάτων φησὶ καθ' ἑαυτοῦ
 διαπύρους κολαστάς καὶ δημοκόλινους ἐφεισδιάναι τοῖς
 ἡσθητάς· καὶ γάρ οὗτοι τὴν ἀγορὰν ἀσεβῶν χό-
 ρον ἀποδείξαντες τοῖς ἀθλοῖς χροῶσταις, γυμνῶν
 δὴν ἴσθουσι καὶ ὑποκείμενοι αὐτοῖς,

— Λέγοντες ἴσω δύνοντες.

τοὺς δὲ ὥσπερ Ταρτάλους ἐφεισδιώτες εἰργουσι γυ-
 νασθαι τῶν ἰδίων, τρυφῶντας καὶ συγκομίζοντας.
 ὥς δὲ Λαέρτιος ἐπὶ τῆς Ἀθήνας ἑπιμνησάμενος καὶ
 Ἀρταφέρνην, ἐν ταῖς χερσὶν ἁλλήτοις ἔχοντας καὶ δε-
 ῦμα κατὰ τῶν αἰχμαλώτων, παραπληρώως οὗτοι τῶν
 ζωογράφων καὶ συμβολαίων, ὥσπερ πεδῶν, ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα κομίζοντες ἀργεῖα μεστὰ, τὰς πόλεις

ἐπιπορεύονται καὶ διελευννοῦσι, σπείροντες οὐχ ἡμῶν καρπὸν, ὥς ὁ Τριπτόλεμος, ἀλλ' ὀφλημάτων ῥίζας πολυπόδους καὶ πολυτόκους καὶ δυσεκλείπτους τιθέντες, αἰκὺνκλῳ νεμόμεναι καὶ περιβλαστάνουσαι, κάμπτουσι καὶ ἄγχουσι τὰς πόλεις. τοὺς μὲν γὰρ λαγῶς λέγουσι τίκτειν ἅμῃ καὶ τρέφειν ἔτι· καὶ ἐπικυλίσκεσθαι πάλιν· τὰ δὲ τῶν μαστιγῶν τοῦτων καὶ βαρβάρων χρεῖα, πρὶν ἢ συλλαβεῖν, τίπτει· διδόντες γὰρ εὐθὺς ἀπαιτοῦσι, καὶ τιθέντες αἴρουσι, καὶ δανείζουσιν, ὃ λαμβάνουσιν ὑπὲρ τοῦ δανεῖσαι.

V. Λέγεται μὲν παρὰ Μισηνίοις·

Ἔστι Πύλος πρὸ Πύλοιο, Πύλος γε μὲν ἔστι καὶ ἄλλος. λεχθήσεται δὲ πρὸς τοὺς δανειστάς·

Ἔστι τόκος πρὸ τόκοιο, τόκος γε μὲν ἔστι καὶ ἄλλος· εἴτα τῶν φυσικῶν δῆπου καταγελῶσι, λεγόντων, μηδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γενέσθαι· παρὰ τοῦτοις γὰρ ἐκ τοῦ μηδ' εἶ ὄντος, μηδὲ ὑφ' ἐστῶτος, γεννᾶται τόκος· καὶ τὸ τελωνεῖν ὄνειδος ἡγοῦνται, τοῦ νόμου διδόντος, αὐτοὶ παρανόμως δανείζουσι τελωνοῦντες, μᾶλλον δ', εἰ δεῖ τιληθὲς εἰπεῖν, ἐν τῷ δανείζειν χρεωκοποῦντες. ὃ γὰρ οὐ γράφει λαμβάνων ἔλαττον χρεωκοπεῖται. καίτοι Πέρσαι γε τὸ ψεύδεσθαι δεύτερον ἡγοῦνται τῶν ἡμαρτημάτων, πρῶτον, δὲ τὸ ὀφείλειν· οἱ καὶ τὸ ψεύδεσθαι τοῖς ὀφείλουσι συμβαίνει πολλάκις. ψεύδονται δὲ μᾶλλον οἱ δανείζοντες, καὶ ῥαδιουργοῦσιν ἐν ταῖς ξαντῶν ἐφημερίαι, γράφοντες, ὅτι τῷ δεῖνι τοσοῦτον διδόναι, ἔλαττον διδόντες· καὶ τὸ ψεῦδος αἰτίαν ἔχει πλυνε-

ξίαν, οὐκ ἀνάγκην, οὐδ' ἀπορίαν, ἀλλ' ἀπλησίαν, ἧς ἀναπόλαυστόν ἐστιν αὐτοῖς τὸ τέλος καὶ ἀνοφελίς· ὁλέθριον δὲ τοῖς ἡδικοιμένοις. οὔτε γὰρ ἀγροῦς, οὔς ἀφαιροῦνται, τῶν χρεωσίων γεωργοῦσιν, οὔτ' οἰκίας αὐτῶν ἐκβάλλοντες ἐκείνους οἰκοῦσιν, οὔτε τραπέζας παρατίθενται, οὔτ' ἐσθῆτας ἐκείνων. ἀλλὰ πρῶτός τις ἀπόλωλε, καὶ δεύτερος κυνηγιῖται ὑπ' ἐκείνου δελεαζόμενος. νέμεται γὰρ ὡς πῦρ τὸ ἄγριον αὐξόμενον ὁλέθρῳ καὶ φθορᾷ τῶν ἐμπεισόντων, ἄλλον ἐξ ἄλλου καταναλίσκον· ὁ δὲ τοῦτο ῥιπίζων καὶ τρέφων ἐπὶ πολλοὺς δανειστής, οὐδὲν ἔχει πλεόν, ἢ διὰ χρόνου λαβῶν ἀναγκῶναι, πόσους πέπρακε, καὶ πόσους ἐκβέβληκε, καὶ πόθεν που κυλιζόμενον καὶ σωρευόμενον διαβέβηκε τὸ ἀργύριον.

VI. Καὶ ταῦτα μὴ με οἴεσθε λέγειν πόλεμον ξεινηνοχότα πρὸς τοὺς δανειστάς.

Οὐ γὰρ πάποι' ἐμὰς βοῦς ἤλασεν, οὐδὲ μὲν ἵππους·

ἀλλ' ἐνδεικνύμενον τοῖς προχείρως δανειζόμενοις, ὅσῃν ἔχει τὸ πρᾶγμα αἰσχύνῃν καὶ ἀνελκυθίαν, καὶ ὅτι τὸ δανείζεσθαι τῆς ἐσχάτης ἀφροσύνης καὶ μαλακίας ἐστίν. ἔχεις; μὴ δανείσῃ· οὐ γὰρ ἀπορεῖς· οὐκ ἔχεις; μὴ δανείσῃ· οὐ γὰρ ἐκτίσεις. κατ' ἴδιον δὲ οὕτως ἐκάτερα σκοπῶμεν. ὁ Κάτωι πρὸς τινα πρὸςβύτην πονηριζόμενον· Ἦ ἀνδρῶς, τί τῷ γῆρας, (ἐφη) πολλὰ κακὰ ἔχοντι, τὴν ἐκ τῆς πονηρίας αἰσχύνῃν προστίθης; οὐκοῦν καὶ σὺ τῇ πενίᾳ, πολλῶν κακῶν προσόντων, μὴ ἐπισώρευε τὰς ἐκ τοῦ δανείζεσθαι καὶ σφείλειν ἀμηχανίας, μηδ' ἀφαιροῖ

τῆς πενίας, ὃ μόνῳ τοῦ πλούτου διαφέρει, τὴν ἀμεριμνίαν. ἐπεὶ τὸ τῆς παροιμίας ἔστιαι γελῶτον·

Οὐ δύναμαι τὴν αἰγὰ φέρειν, ἐπίθετέ μοι τὸ βοῦν. πένιαν φέρειν μὴ δυνάμενος, δανειστὴν ἐπιτίθης σεαυτῷ, φορτίον καὶ πλουτοῦντι δύσοιστον. πῶς οὖν διατραφῶ; τοῦτ' ἐρωτᾷς, ἔχων χεῖρας, ἔχων πόδας, ἔχων φωνήν, ἄνθρωπος ὢν, ὃ τὸ φιλεῖν ἐστι καὶ φιλεῖσθαι, καὶ τὸ χαρίζεσθαι καὶ τὸ εὐχαριστεῖν; γράμματα διδάσκων, καὶ παιδαγωγῶν, καὶ θυρωρῶν, πλέων, παραπλήων; οὐδὲν ἐστι τούτων ἀόχιον, οὐδὲ δυναχερότερον, τοῦ ἀκοῦσαι· Ἀπόδος.

VII. Ὁ Ρουτίλιος ἐκεῖνος ἐν Ῥώμῃ, τῷ Μουσωνίῳ προσελθὼν· Μουσώνιε, (εἶπεν) ὁ Ζεὺς ὁ σωτήρ, ὃν σὺ μιμῇ καὶ ζηλοῖς, οὐ δανεῖζεται. καὶ ὁ Μουσώνιος μειδιᾶσας εἶπεν· Οὐδὲ δανεῖζει. ὁ γὰρ Ρουτίλιος, δανείζων αὐτὸς, ὠνειδίζεν ἐκείνῳ δανειζομένῳ. Στωϊκὴ τις αὐτῇ τυφομανία, τί γὰρ σε δεῖ τὸν Δία τὸν σωτήρα κινεῖν; αὐτόθεν ὑπομῆσαι τοῖς φαινομένοις ἐνδόν· οὐ δανεῖζονται χελιδόνες, οὐ δανεῖζονται μύρμηκες, οἷς ἡ φύσις οὐ χεῖρας, οὐ λόγον, οὐ τέχνην δίδωκεν· ἄνθρωποι δὲ περιουσίᾳ συνέσεως, διὰ τὸ εὐμήχανον, ἵππους παρὰτρέφουσι, κύνας, πέρδικας, λαγῶνους, κολοιοῦσι· τί οὖν γε σεαυτοῦ κατέγνωκας, ἀπιθανώτερος ὢν κολοιοῦ, καὶ ἀφωνώτερος πέρδικος, καὶ κυνὸς ἀγενέστερος, ὥστ' ἀπ' ἀνθρώπου μηδενὸς ὠφελῆσθαι περιέπων, ψυχαγωγῶν, φυλάττων, προμαχόμενος; οὐχ ὁρᾷς, ὡς πολλὰ μὲν γῇ παρέχει, πολλὰ δὲ θάλαττα;

Καὶ μὴν Μικυλον εἰσεῖδον,
 φησὶν ὁ Κράτης,

Τῶν ἐρίων ξαίνοντα, γυναικὰ τε συζαίρουσαν,
 Τὸν λιμὸν φεύγοντας ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
 Κλειάνθην δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος ἡρώτα, διὰ χρό-
 νου θρασυάμενος ἐν ταῖς Ἀθήναις· Ἀλεῖς ἔτι, Κλέ-
 ανθες; Ἀλῶ, (φησὶν) ὦ βασιλεῦ· ὁ ποιῶ ἔνεκα
 τοῦ ἔῃ· μόνος δ' ἀποστῆναι μηδὲ φιλοσοφίας.
 ὕσων τό φρόνημα τοῦ ἀνδρός, ἀπὸ τοῦ μύλου καὶ
 τῆς μάκτρας πεπτούσῃ χειρὶ καὶ ἀλούσῃ γράφειν
 περὶ θεῶν, καὶ σελήνης, καὶ ἄστρον, καὶ ἡλίον,
 ἡμῖν δὲ δουρικὰ δοκεῖ ταῦτα ἔργα. τοιγαροῦν ἴν'
 ἐλεύθεροι ὦμεν δανεισάμενοι, κολακεύομεν οἰκότερι-
 βας ἀνθρώπους καὶ δορυφοροῦμεν καὶ δειπνίζομεν,
 καὶ δῶρα καὶ φύρους ὑποτιλοῦμεν, οὐ διὰ τὴν πε-
 νίαν, (οὐδεὶς γὰρ δανείζει πένητι) ἀλλὰ διὰ τὴν πο-
 λιτέλειαν· εἰ γὰρ ἡρακοῦμεθα τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς
 τὴν βίον, οὐκ ἂν ἦν γένος δανειστῶν, ὥσπερ οὐδέ
 Κενταύρων ἔστιν, οὐδέ Γοργόνων· ἀλλ' ἡ τρυφή
 δανειστάς ἐποίησεν, οὐχ ἥττον ἢ χρυσοκόους καὶ
 ὄργυροκόπους καὶ μυρεψοὺς καὶ ἀνθοβάφους. οὐ
 γὰρ ἔργων οὐδ' αἶνον τιμὴν ὀφείλομεν, ἀλλὰ χο-
 φίων καὶ ἀνδραπδόων καὶ ἡμιδίων καὶ τρικλίων καὶ
 τραπεζῶν, καὶ χορηγοῦντες ἐκτελευμένους πόλεις, φι-
 λοτιμούμενοι φιλοτιμίας ἀνάρκους καὶ ἀχαρίστους
 δὲ ἅπαξ ἐνεκλήθεις, μένει χρωστικῆς, διαπαντός, ἄλ-
 λον ἐξ ἄλλου μεταλαμβάνων ἀναβάτην, ὥσπερ ἵπ-
 πος ἐχχαλινωθείς· ἀποφυγὴ δ' οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὰς
 νομάς ἐκείνας καὶ τοὺς λιμῶνας, ἀλλὰ πλάζονται,

καθάπερ οἱ θιήλατοι καὶ οὐρανοπετιῖς ἐκείνοι τοῦ
 Εμπεδοκλέους δαίμονες.

Αἰθέριον μὲν γὰρ σφρ μένος πόντονδε διώκει.

Πόντος δ' ἐς χθονὸς οὐδας ἀνέπτυσσε· γαῖα δ'
 ἐς αὐγὰς

Ἡελίου ἀνάμαντος· ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις.
 Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται τοκιστὴς ἢ πραγματευτὴς
 Κορὴνθιος, εἴτα Πατρέυς, εἴτ' Ἀθηναῖος, ἄχρις ἂν
 ὑπὸ πάντων περικρουόμενος εἰς τόκους διαλυθῇ καὶ
 κατακερματισθῇ. καθάπερ γὰρ ἀναστῆναι δεῖ τὸν
 πεπηλωμένον ἢ μένειν, ὁ δὲ στρεφόμενος καὶ κυλιν-
 δούμενος ὑγρῷ τῷ σώματι καὶ διαβρόχῳ προσπερι-
 βάλλεται πλείονα μολυσμόν· οὕτως ἐν ταῖς μετα-
 γραφαῖς καὶ μεταπτώσεσι τῶν δαρείων τοὺς τόκους
 προσαναλαμβάνοντες αὐτοῖς καὶ προσπλάττοντες,
 αἰεὶ βαρύτεροι γίνονται· καὶ τῶν χολερικῶν οὐδὲν
 διαφέρουσιν, οἱ θεραπείαν μὲν οὐ προσδέχονται,
 τὸ δὲ προστεταγμένον ἐξαίροντες, εἴτα πλέον αὐτῶν
 συλλέγοντες αἰεὶ διατελοῦσι· καὶ γὰρ οὗτοι καθαρ-
 θῆναι μὲν οὐ θέλουσιν, αἰεὶ δ' ὅσαι τοῦ ἔτους ὀ-
 ραί, μετ' ὀδύνης καὶ σπαραγμῶν τὸν τόκον ἀναφέ-
 ροντες, ἐπιφύροντος εὐθύς ἑτέρου καὶ προσισταμέ-
 νου, πάλιν ναυτιῶσι καὶ καρηβαροῦσι· δέον ἀπαλ-
 λαγύντας, εἰλικρινεῖς καὶ ἑλευθέρους γίνεσθαι.

VIII. Ἦδη γάρ μοι πρὸς τοὺς εὐπορωτέρους
 καὶ μαλακωτέρους ὁ λόγος ἐστὶ, τοὺς λέγοντας· Ἄ-
 δουλος οὗν γένωμαι καὶ ἀνέστιος καὶ ἄοικος; ἢ οὐ-
 τερ εἰ λέγοι πρὸς ἱατροὺς ἄρρώστιος ὑδροπικῶν καὶ
 ὑδηκῶς· Ἰσχνὸς οὗν γένωμαι καὶ κενός; τί δ' οὐ

μέλλεις, ἵνα ὑγιαίνης; καὶ σὺ γενοῦ ἄδουλος, ἵνα μὴ δοῦλος ᾖς. καὶ ἀκτῆμων, ἵνα μὴ κτῆμα ᾖς ἄλλου. καὶ τὸν τῶν γυναικῶν λόγον ἀκουσον· ἐμοῦντος τοῦ ἑτέρου, καὶ λέγοντος, τί σπλιάγχνα ἐκβάλλεις, ἴστρος παρών· Καὶ τί δεινόν, εἶπεν· οὐ γὰρ τὰ σεαυτοῦ σπλιάγχνα ἐκβάλλεις, ἀλλὰ τοῦ νεκροῦ, ὃν ἄρτι ἐσπαράττομεν. καὶ τῶν χρωστικῶν οὐ πωλεῖ ἑκαστος τὸ ἑαυτοῦ χωρίον, οὐδὲ τὴν ἰδίαν οἰκίαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ δανείσαντος, ὃν τῷ νόμῳ κύριον αὐτῶν πεποίηκε. Νῆ Αἰα· (φησὶν) ἀλλ' ὁ πατήρ σου τὸν ἄργον τοῦτον κατέλιπε. καὶ γὰρ καὶ τὴν ἑλευθερίαν καὶ τὴν ἐπιτιμίαν ὁ πατήρ ἔδωκεν, ὡς σε δεῖ λόγον ἔχειν πλεονα. καὶ τὸν πόδα καὶ τὴν χεῖρα ὁ γεννήσας ἐποίησεν· ἀλλ' ὅταν σαπῇ, μισθὸν δίδως τῷ ἀποκόπτοντι. τῷ δ' ὁ Ὀδυσσεὺς τὴν ἰσοθῆτα ἢ Καλυψὶν περιέθηκεν,

Εἴματ' ἀμφιέσασα εὐώδεια
 χρωτὶς ἀθανάτου πνέοντα, δῶρα καὶ μνημόσυνα τῆς
 φίλης ὄντα τῆς ἐκείνης· ἀλλ' ἐπεὶ περιτραπίς καὶ
 βυθισθεὶς μόλις ἀνέσχε, τῆς ἰσοθῆτος γενομένης δια-
 βροχου καὶ βαρείας, ἐκείνην μὲν ἔξωρπεν ἀποδυ-
 σάμενος, κρηδέμῳ δὲ τινι γυμνὸν ὑποζώσας τὸ
 στέγον,

Νῆχε παρέξ ἑς γαίαν δρώμενος
 καὶ διασωθεὶς, οὐτ' ἰσοθῆτος, οὔτε τροφῆς, ἡπόρη-
 σεν· τί οὖν; οὐ γίνεται χειμὼν περὶ τοὺς χρωστικῶν,
 ὅταν ἐπιστῇ διὰ χρόνου δανειστής, λέγων· Ἀπόδος;
 Ὡς εἰπὼν, συναγεῖν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον·
 Σὺν δ' εὐρύς τε νότος τ' ἔπεισε ξέφυγός τε δυσαΐς,

τόκον τόκοις ἐπικυλισθέντων· ὁ δὲ συγκλυζόμενος ἀντέχεται τῶν βαρυνόντων, ἀπονήξασθαι καὶ φρεῖν μὴ δυνάμενος· ἀλλ' ὠθεῖται κατὰ βυθοῦ, μετὰ τῶν ἐγγυησαμένων φίλων ἀφανιζόμενος. Κράτη δὲ ὁ Θηβαῖος, ὑπ' οὐδενὸς ἀπαιτούμενος οὐδ' ὀφείλων, αὐτὰς δὲ τὰς οἰκονομίας καὶ φροντίδας καὶ περισπασμοὺς δυσχεραίνων, ἀφῆκεν οὐσίαν ὀκτὸς ταλάντων, καὶ τρίβωνα καὶ πήραν ἀναλαβὼν, εἰς φιλοσοφίαν καὶ πενίαν κατέφυγεν. Ἀναξαγόρας δὲ τὴν χώραν κατέλιπε μηλόβοτον. καὶ τί δεῖ τοῦτον λέγειν; ὅπου Φιλόξενος, μίλοποιός, ἐν ἀποικίᾳ Σικελικῇ, κλήρου μετασχὼν καὶ βίου καὶ οἴκου πολλὴν εὐπορίαν ἔχοντας, ὄρων δὲ τρυφὴν καὶ ἡδυπάθειαν καὶ ἀμουσίαν ἐπιχωριάζουσιν· Μὰ τοὺς Θεοὺς, (εἶπεν) ἐμὲ ταῦτα τὰ ἀγαθὰ οὐκ ἀπολείβω, ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα· καὶ καταλιπὼν ἑτέροις τὸν κλῆρον, ἐξέπλευσεν. οἱ δ' ὀφείλοντες ἀπαιτούμενοι, δασμολογούμενοι, δουλεύοντες, ὑπαργυρεύοντες, ἀνέχονται, καρτεροῦσιν, ὥς ὁ Φινεύς, Ἀρπυίας τινὰς ὑποπτεύουσιν βόσκοντας· αἱ φέρουσι τὴν τροφήν καὶ διασπάζουσιν, οὐ καθ' ὄραν, ἀλλὰ πρὶν θοῆσαι τὸν σῖτον ὀνούμενοι, καὶ πρὶν ἢ πεσεῖν τὴν ἐλαίαν, ἀγοράζοντες τοῦλαιον, καὶ τὸν οἶνον· ἔχουσι (φησὶ) τοσοῦτον, καὶ πρόσγραφον ἔδωκε τῆς τιμῆς· ὁ δὲ βότρυς κρέμαται, καὶ προσπέφυκεν ἔτι τὸν ἀρκτηῦρον ἐκδεχόμενος.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Ἀντιφῶν ὁ Ἄ.

Ἀντιφῶν Σωφίλου μὲν ἦν πατὴρ, τὸν δὲ ἄνθρωπον
 Φαμνούσιος· μαθητεύσας δὲ τῷ πατρὶ, (ἦν γὰρ
 σοφιστής, ὃ καὶ Ἀλκιβιάδην φασὶν ἔτι παῖδα ὄν-
 τα φοιτῆσαι) καὶ δύναιμι λόγων κτησάμενος, ὥς τι-
 νες νομίζουσιν, ἀπ' οἰκείας φύσεως, ὥρμησε μὲν
 πολιτεύεσθαι· διατριβὴν δὲ συνέστησε, καὶ Σωκρά-
 τει τῷ φιλοσόφῳ διεφέρετο τὴν ὑπὲρ τῶν λόγων δια-
 φοράν, οὐ φιλονείκος, ἀλλ' ἐλεγκτικῶς, ὡς Ξενο-
 φῶν ἱστορεῖκεν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι. καὶ τι-
 νας λόγους τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν συνέγραψεν,
 εἰς τοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀγῶνας, πρῶτον ἐπὶ
 τοῦτο τραπεῖς, ὥσπερ τινὲς φασι. τῶν γοῦν πρὸ
 αὐτοῦ γενομένων οὐδενὸς φέρεται δικανικὸς λόγος,
 ἀλλ' οὐδὲ τῶν κατ' αὐτὸν, διὰ τὸ μηδέπω ἐν ἔθι-
 τοῦ συγγράφειν εἶναι· οὐ Θεμιστοκλέους, οὐκ Ἀρι-
 στείδου, οὐ Περικλέους· καίτοι πολλὰς ἀφορμὰς
 καὶ ἀνάγκας παρὰσχόντων αὐτοῖς τῶν καιρῶν· καὶ

PLUT. MOR. V.

I

γὰρ οὐ δι' αὐθαλείαν ἀπελείποντο τοῦ συγγράφειν,
 ὥς ὅληον ἐκ τῶν εἰρημένων παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι
 περὶ ἑνὸς ἐκάστου τῶν προσηρημένων ἀνδρῶν. ὅσους
 μέντοι ἔχομεν ἐπὶ τὸ παλαιότατον ἀναφέροντες ἀ-
 πομνημονεύσαι τὴν ἰδέαν τῶν λόγων ταύτην μετα-
 χειρισσάμενους, τοὺτους εὖροι τις ἂν ἐπιβεβληκότας
 Ἀντιφῶντι, προσβύτη ἤδη ὄντι, οἷον Ἀλκιβιάδην,
 Κριτίαν, Λυσίαν, Ἀρχέλοον. πρῶτος δὲ καὶ ῥητο-
 ρικὰς τέχνας ἐξήνεγκε, γενόμενος ἀρχέλουσ' διδὼ καὶ
 Νέστωρ ἐπεκαλεῖτο. Καικίλιος δ' ἐν τῷ περὶ αὐ-
 τοῦ ἀντιτάγματι Θουκυδίδου τοῦ συγγραφέως μα-
 θητὴν τεκμαίρεται γενομέναι, ἐξ ὧν ἐπαινεῖται παρ'
 αὐτῷ ὁ Ἀντιφῶν. ἔστι δ' ἐν τοῖς λόγοις ἀκριβὴς καὶ
 πιθανὸς, καὶ δεινὸς περὶ τὴν εὐρεσιν, καὶ ἐν τοῖς
 ἀπόροις τεχνικός, καὶ ἐπιχειρῶν ἐξ ἀδήλου, καὶ ἐπὶ
 τοὺς νόμους καὶ τὰ πάθη τρέπων τοὺς λόγους, τοῦ
 εὐπρεποῦς μάλιστα στοχαζόμενος. γέγονε δὲ κατὰ
 τὰ Περσικὰ καὶ Γοργίαν τὸν σοφιστὴν, ὁλέγω κινώ-
 τιμος αὐτοῦ· καὶ παρατίετακεν ἕως καταλύσεως τῆς
 δημοκρατίας ὑπὸ τῶν τετρακοσίων γενομένης, ἢ
 αὐτὸς δοκεῖ συγκατασχευάσθαι, ὅτι μὲν δυσὶ τρι-
 ηραρχῶν ναυσὶν, ὅτε στρατηγῶν, καὶ πολλαῖς μά-
 χαις νικῶν, καὶ συμμαχίας μεγάλας αὐτοῖς προσω-
 γόμενος, καὶ τοὺς ἀκμάζοντας ὀπλιζων, καὶ τριή-
 ραις πληρῶν ἐξήκοντα, καὶ πρεσβυῶν δὲ ἐκάστοτε
 ὑπὲρ αὐτῶν εἰς Λακεδαιμόνα, ἥνικα ἐπετείχιστο
 Ἡτιωνεία. μετὰ δὲ τὴν καταλύσιν τῶν τετρακοσίων
 εἰσαγγιλιθεὶς σὺν Ἀρχεπτολίμαρ, ὡς τῶν τετρα-
 κοσίων, ἐύλω, καὶ τοῖς περὶ τῶν προδοτῶν ἐπεί-

μίσις ὑπαχθίς, ἄταφος ἐδόξη, καὶ σὺν τοῖς ἐκ-
 γόνοις ἄτιμος ἐνεγράφη. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν τριάκοντα
 ἀνηρῶνται αὐτὸν ἱστοροῦσιν, ὥσπερ Λυσίας ἐν τῷ
 ὑπὲρ τῆς Ἀντιφῶντος θυγατρὸς λόγῳ· ἐγένετο γὰρ
 αὐτῷ θυγάτριον, οὗ Κάλλαισχος ἐπιδικάσατο·
 οὗ δὲ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέθανεν, ἱστορεῖ καὶ
 Θωόπομπος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν.
 ἀλλ' οὗτός τ' ἂν ἡμερώτερος Λυσιδωνίδου πατρὸς,
 καὶ Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ οὗ πονηροῦ μεμημονένει·
 πῶς γὰρ ἂν ὁ προτεθναὼς καὶ ἀναιρεθὲς ὑπὸ τῶν
 τετρακοσίων, πάλιν ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἴη; ἔστι
 δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. προ-
 βευτήν γὰρ ὄντα αὐτὸν εἰς Συρακοῦσας πλεῦσαι,
 ἵνῃκα ἡκμαῖεν ἢ τοῦ προτέρου Διονυσίου τυραννίς·
 γνομένης δὲ παρὰ πότον ζητήσεως, τίς ἄριστός
 ἐστι χαλκός, καὶ τῶν πολλῶν διαφερομένων, αὐ-
 τὸν εἶπεῖν, ὕριστον εἶναι, ἐξ οὗ Ἀρμόδιος καὶ
 Ἄριστογείτων πεποίηται· τοῦτο δ' ἀκούσαν-
 τα τὸν Διονύσιον, καὶ ὑπονοήσαντα, προτρο-
 πὴν εἰς ἐπίθεσιν εἶναι τὸ φηθὲν, προστάξαι ἀναιρε-
 θῆναι αὐτόν. οἱ δὲ, ὅτι τὰς τραγωδίας αὐτοῦ διέ-
 ουρε, χαλεπήναντα. φέρονται δὲ τοῦ φητόρος λόγοι
 ἑξήκοντα, ὧν καταψευσμένους φησὶ Καικίλιος εἶναι
 τοὺς εἰκοσιπέντε. κεκωμώθηται δ' εἰς φιλαργυρίαν
 ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Πεισάνδρῳ. λέγεται δὲ τραγωδί-
 ας συνθεῖναι, καὶ ἰδίᾳ, καὶ σὺν Διονυσίῳ, τῷ τυ-
 ράννῳ. ἔτι δ' ὧν πρὸς τῇ ποιήσει, τέχνην ἀλυσίας
 συνεστήσατο, ὥσπερ τοῖς νοσοῦσιν ἢ παρὰ τῶν ἰα-
 τρῶν θεραπεία ὑπάρχει· ἐν Κορίνθῳ τε κατεσκεύ-

ασμένος δὴν ἡμᾶ τι πῦρ ἅ τὴν ἀγορὰν, προέγραψεν,
 ὅτι δύναται τοὺς λυπούμενους διὰ λόγων θραπεύ-
 ειν· καὶ πυνθανόμενος τὰς αἰτίας, παρεμυθεῖτο
 τοὺς κάμνοντας. νομίζων δὲ τὴν τέχνην ἐλάττω ἢ
 καθ' αὐτὸν εἶναι, ἐπὶ ἱστορικὴν ἀπετραπή. εἰδὼς
 δ', ὅτι καὶ τὸ Γλαύκων τοῦ Πηλείου περὶ ποιητῶν
 βιβλίον εἰς Ἀντιφῶντα ἀναφέρουσιν. ἐπαινεῖται δ'
 αὐτοῦ μάλιστα ὁ περὶ Ἡρώδου, καὶ πρὸς Ἑρασί-
 στρατον περὶ τῶν ἰδεῶν, καὶ ὁ περὶ τῆς εἰσαγγελίας,
 ὃν ὑπὲρ ἑαυτοῦ γέγραφε, καὶ ὁ πρὸς Δημοσθένει
 τὸν στρατηγὸν παρανόμων. ἔγραψε δὲ καὶ κατὰ Ἰπ-
 ποκράτους τοῦ (ἱατροῦ) στρατηγοῦ λόγον, καὶ εἰς
 αὐτὸν ἐξ ἐρήμου ἐπὶ Θεοδόμου ἄρχοντος, ἐφ' οὗ
 οἱ τετρακόσιοι κατελύθησαν. Ψήφισμα, καθ' ὃ
 δοξεν Ἀντιφῶντα κριθῆναι, ὁ Καικίλιος παρατί-
 θεῖται· „Ἐδοξε τῇ βουλῇ μὲν καὶ αἰκοστῇ τῆς προτα-
 νείας· Δημονίκας Ἀλωπεκῆθεν ἐγραμμάτευσεν, φι-
 λόστρατος Πύλληρεδς ἐπιστάται· Ἄνδρων εἶπε περὶ
 τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἀποφαίνουσι οἱ στρατηγοὶ πρῶ-
 βερομένους εἰς Λακεδαιμόνα ἐπὶ κακῇ τῆς πόλεως
 τῆς Ἀθηναίων, καὶ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πλεῖν ἐπὶ
 πολεμίας νεώς, καὶ πεξεῦσαι διὰ Σεκελεας, Ἄρχε-
 πτόλემον καὶ Ὀρομακλέα καὶ Ἀντιφῶντα συλλαβεῖν
 καὶ ἀπαδοῦναι εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπως δώσι δι-
 κην· παρασχόντων δ' αὐτοὺς οἱ στρατηγοί, καὶ ἐκ
 τῆς βουλῆς οὕσιντας ἂν δοκοῖ τοῖς στρατηγοῖς, προσ-
 ελομένοις μέχρι δέκα, ὅπως ἂν περὶ παρόντων γί-
 νηται ἡ κρίσις. προσκαλεσάσθωσαν δ' αὐτοὺς οἱ
 θεσμοθέται ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ εἰσαγόντων, ἐπι-

δὲν αἱ κλήσεις ἐξήκωσιν εἰς τὸ δικαστήριον, περὶ
 προδοσίας κατηγορεῖν τοὺς εἰρημένους συνηγόρους
 καὶ τοὺς στρατηγοὺς, καὶ ἄλλους, ἂν τις βούληται.
 οὗτου δ' ἂν καταψηφίσηται τὸ δικαστήριον, περὶ
 αὐτοῦ ποιεῖν κατὰ τὸν νόμον, ὅς κεῖται περὶ τῶν
 προδοσιῶν. τούτῳ ὑπογέγραπται τῷ δόγματι ἡ κα-
 ταδίκη. „Προδοσίας ὥφλον Ἀρχεπιόλεμος Ἰππο-
 δάμου Ἀγρύλληθεν παρὼν, Ἀντιφῶν Σωφίλου Ῥα-
 μυλούσιος παρὼν· ταύτοις ἐτιμήθη, τοῖς ἑνδεκα πα-
 ραδοθῆναι, καὶ τὰ χρήματα δημόσια εἶναι, καὶ τῆς
 θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον, καὶ τὰς οἰκίας κατασκάψαι
 αὐτῶν, καὶ ὄρους θεῖναι τοῖν οἰκοπέδοις, ἐπιγρά-
 ψαντας· Ἀρχεπιόλεμον καὶ Ἀντιφῶντος, τοῖν προ-
 δόταιν. τῷ δὲ δημάρχῳ ἀποφῆναι τ' οἰκίαν ἐς τὸν,
 καὶ μὴ ἐξεῖναι θάψαι Ἀρχεπιόλεμον καὶ Ἀντιφῶντα
 Ἀθήνησιν, μηδ' ὅσης Ἀθηναῖοι κρατοῦσι. καὶ ἄτι-
 μον εἶναι Ἀρχεπιόλεμον καὶ Ἀντιφῶντα, καὶ γένος
 τὸ ἐκ ταύτοις, καὶ νόθους καὶ γνησίους. καὶ ἐάν
 ποιήσῃται τινα τῶν ἐξ Ἀρχεπιόλεμον καὶ Ἀντιφῶν-
 τος, ἄτιμος ἔστω ὁ ποιησάμενος· ταῦτα δὲ γράψαι
 ἐν στήλῃ χαλκῇ, ἥπερ ἂν καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ
 περὶ Φρυγίχου, καὶ τούτου θέσθαι“.

Ἀνδοκίδης β'.

Ἀνδοκίδης Αεωγράφου μὲν ἦν πατὴρ, τοῦ θιμέ-
 ρου ποτὲ πρὸς Λακιδαιμονίους εἰρήνην Ἀθηναίοις,
 τῶν δῆμον δὲ Κυδαθηναίος, ἢ Θουρεὺς, γένους
 εὐπατριδῶν, ὡς δὲ Ἑλλάνικος, καὶ ὑπὲρ Ἑρμοῦ·
 καθήκει γὰρ εἰς αὐτὸν τὸ κηρύκων γένος· διὰ καὶ

προεχειρίσθη ποτὲ μετὰ Γλαύκωνος σὺν ναυσὶν ἑ-
 κοσι Κερκυραίοις βοηθήσων, διαφερομένοις πρὸς
 Κορινθίους. μετὰ δὲ ταῦτα αἰτιαθεὶς ἀσεβεῖν, ὥς
 καὶ αὐτὸς τοὺς Ἑρμῆς περικόψας, καὶ εἰς τὰ τῆς
 Δήμητρος ἁμαρτῶν μυστήρια, διὰ τὸ πρότερον ἁ-
 κόλαστον ὄντα, νύκτωρ κομᾶσαντα, θραύσαι τι-
 τῶν ἀγαλμάτων τοῦ θεοῦ, καὶ εἰσαγγελλέντα, ἐπι-
 δῆ οὐκ ἠβουλήθη, ὃν ἐξήτουν οἱ κατήγοροι, δοῦ-
 λον ἐκδοῦναι, διαβληθῆναι, καὶ πρὸς τὴν αἰτίαν
 τῆς δευτέρας γραφῆς ὑποπτον γενέσθαι. ἦν μὲν
 οὐ πολὺν χρόνον τοῦ ἐπὶ Σικελίαν στόλου συνέβη
 γενέσθαι. Κορινθίων εἰσπεμπάντων Λεοντίλους τε
 καὶ Λίγεσταιλους ἄνδρας, ἰδίᾳ μελλόντων βοηθῆναι
 αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων, νύκτωρ τοὺς περὶ τὴν ἀγο-
 ρὰν Ἑρμῆς περιέκοψαν, ὥς Κράτιππὸς φησι, προσ-
 ἁμαρτῶν μυστήρια. κριθεὶς ἔπ' ἐπὶ τούτοις, ἀπὸ-
 φυγεν ἐπὶ τῇ μηνύσειν τοὺς ἀδικοῦντας. σπουδῇ
 δὲ πᾶσαν εἰσενεγκάμενος, ἐξεῦρε τοὺς περὶ τὰ ἱερὰ
 ἁμαρτιόντας, ἐν οἷς καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα ἐμῆνυσεν
 καὶ τοὺς μὲν ἄλλους πάντας ἐλέγξας ἐποίησεν ἄπο-
 λέσθαι, τὸν δὲ πατέρα ἐρῶνυσατο, καίτοι δεδωμένον
 ἤδη, ὑποσχόμενος, πολλὰ λυσitteλῆσειν αὐτὸν τῇ
 πόλει· καὶ οὐκ ἔψευσατο. ἤλεγξε γάρ οἱ Λεωγόρου
 πολλοὺς δημόσια χρήματα σφειτερίζομένους, καὶ
 ἄλλα τινὰ ἀδικοῦντας· καὶ διὰ μὲν ταῦτα ἀφείδη
 τῆς αἰτίας. εὐδοκίμων δὲ ὁ Ἀνδοκίδης ἐπὶ τοῖς πο-
 λιτευομένοις, ἐπέθετο ναυκληρίαις, καὶ τοῖς τε Κν-
 πρίων βασιλεῦσι καὶ πολλοῖς ἄλλοις δοκίμοις ἐπα-
 ξινώθη· ὅτε καὶ μίαν τῶν πολιτίδων, Ἀριστιτίδον

θυγατέρα, ἀνεψιάν οὖσαν αὐτῷ, λάθρα τῶν οἰ-
 κίων ἐξαγαγών, ἔπεμψε δῶρον τῷ Κυπρίων βασι-
 λεύῃ. μέλλων δ' ἐπὶ τοῖς εἰς δικαστήριον εἰσαγι-
 σθαι, πάλιν αὐτὴν ἐξέκλεψεν ἀπὸ τῆς Κύπρου, καὶ
 ληφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐδόθη· διαδράς δὲ ἤκεν
 εἰς τὴν πόλιν, καθ' ὃν χρόνον οἱ τετρακῆσιοι διῶ-
 πον τὰ πράγματα· δευτεῖς δὲ ὑπὸ τούτων καὶ δια-
 φυγόν, αὖτις, ὅποτε κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία, ἐξέ-
 πεισε τῆς πόλεως, τῶν τριάκοντα τὴν ἀρχὴν παρα-
 λαβόντων· οἰκήσας δὲ τὸν τῆς φυγῆς χρόνον ἐν
 Ἰλίδι, κατελιπόντων τῶν περὶ Θρασύβουλον, καὶ
 αὐτὸς ἤκεν εἰς τὴν πόλιν· πεμφθεὶς δὲ περὶ τῆς εἰ-
 ρῆνης εἰς Λακεδαιμόνα, καὶ δόξας ἀδικεῖν ἔφυγε.
 ὁλοὶ δὲ περὶ πάντων ἐν τοῖς λόγοις, οἷς συγγέγρα-
 φεν· οἱ μὲν γὰρ ἀπολογουμένου περὶ τῶν μυστη-
 ρίων εἰσὶν, οἱ δὲ καθόδου δεομένου. σώζεται δ'
 αὐτοῦ καὶ ὁ περὶ τῆς ἐνδείξεως λόγος, καὶ ἀπολογία
 πρὸς Φαλακὰ, καὶ περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ ἤκμακε
 μὲν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἄμα Σωκράτει τῷ φι-
 λοσόφῳ· ἄρχει δ' αὐτῷ τῆς γενέσεως Ὀλυμπίας μὲν
 ἐβδομηκοστῇ ὀγδόῃ, ἀρχὼν δ' Ἀθήνησι Θεογερίδης·
 ὡς εἶναι προεβύτερον αὐτὸν Αὐαίου Ἰεσοῖ που
 ἱκατόν. τούτου δ' ἐπώνυμός ἐστι καὶ Ἐρμῆς, ὁ
 Ἀνδοκίδου καλούμενος, ἀνάθημα μὲν ὦν φυλῆς Αἰ-
 γιῆδος, ἐπικληθεὶς δ' Ἀνδοκίδου διὰ τὸ πλησίον
 παροικῆσαι τὸν Ἀνδοκίδην. καὶ αὐτὸς δ' ἐχορήγη-
 σε κυκλίῳ χορῷ τῇ αὐτοῦ φυλῇ ἀγωνιζομένη διδυ-
 ρύμβῳ, καὶ νικήσας ἀνέθηκε τρίποδα ἐφ' ὕψηλόν,
 ἀντικρὺ τοῦ Πωρίου Σειληνοῦ. ἔστι δὲ ἡπλοῦς

καὶ ἀκατάσκευος ἐν τοῖς λόγοις, ἀφελὴς τε καὶ ἀσχημάτιστος.

Α υ σ ῖ α ς γ'.

Αυσίας υἱὸς ἦν Κεφάλου τοῦ Αυσανίου τοῦ Κεφάλου, Συρακουσίου μὲν γένος, μεταναστὰς δ' εἰς Ἀθήνας ἐπιθυμία τε τῆς πόλεως, καὶ Περικλέους τοῦ Ξανθίππου πείσαντος αὐτόν, φίλον ὄντα καὶ ἔξον, πλούτῳ διαφέρων· ὥς δέ τινες, ἐκπεσόντα τῶν Συρακουσίων, ἤνικα ὑπὸ Γέλωνος ἐτυραννοῦντο· γενόμενος Ἀθήνησιν ἐπὶ Φιλοκλέους ἄρχοντος τοῦ μετὰ Φρασικλῆ, κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ὀγδοηκοστῆς (καὶ δευτέρας) ὀλυμπιάδος, τὸ μὲν πρῶτον συνεπαιδεύετο τοῖς ἐπιφανεστάτοις Ἀθηναίων· ἐπὶ δὲ τὴν εἰς Σύβαριν ἀποικίαν, τὴν ὕστερον Θουρίους μετονομασθεῖσαν, ἔστελλεν ἡ πόλις, ὥχετο σὺν τῷ πρεσβυτάτῳ ἀδελφῷ, Πολιμάρχῳ, (ἦσαν γὰρ αὐτῷ καὶ ἄλλοι δύο, Εὐδίδος καὶ Βράχυλλος) τοῦ πατρὸς ἤδη τετελευτηκότος, ὃς κοιωνήσων τοῦ κλήρου, ἔτη γεγονώς πεντεκαίδεκα, ἐπὶ Πραξιτέλους ἄρχοντος, κῆρ' ἐδιέμεινε παιδευόμενος παρὰ Τισίφ καὶ Νικίᾳ, τοῖς Συρακουαίοις, κτησάμενός τ' οἰκίαν καὶ κλήρῳ λαχὼν ἀπολιτεύσατο, ἕως Κλειάρχου, τοῦ Ἀθήνησιν ἄρχοντος, ἔτη ἐξήκοντα τρία. τῷ δὲ ἐξῆς Καλλίᾳ, Ὀλυμπιάδι ἐνενηκοστῇ δευτέρᾳ τῶν κατὰ Σικελίαν συμβάντων Ἀθηναίοις, καὶ κινήσεως γενομένης τῶν τ' ἄλλων συμμάχων, καὶ μάλιστα τῶν τὴν Ἰταλίαν οἰκούντων, αἰτιαθεὶς ἀττικίζειν, ἐξέπισε μετ' ἄλλων τριακοσίων. παραγενόμενος δ'

Ἀθήνησιν ἐπὶ Καλλίαν, τοῦ μετὰ Κλεόκριτον ἄρ-
 χοντος, ἤδη τῶν τετρακοσίων κατεχόντων τὴν πόλιν,
 διέτριβεν αὐτόθι. τῆς δ' ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυ-
 μάχιας γενομένης, καὶ τῶν τριάκοντα παραλαβόν-
 των τὴν πόλιν, ἐξέπεισεν ἐπὶ ἕτη μείνας, ἀφαιρε-
 θῆς τὴν οὐσίαν καὶ τὸν ἀδελφὸν Πολέμαρχον· αὐ-
 τὸς δὲ διαδράς ἐκ τῆς οἰκίας ἀμφιθύρου οὐσης, ἐν
 ἡ ἐφυλάσσοτο ὡς ἀπολούμενος, διῆγεν ἐν Μεγάροις·
 ἐπιθεμίνων δὲ τῶν ἀπὸ Φυλῆς τῇ καθόδῳ, ἐπεὶ
 χρησιμώτατος ἀπάντων ὤφθη, χρήματα τε παρι-
 στῶν δραχμὰς διαχίλιας καὶ ἀσπίδας διακοσίας, πεμ-
 φθεὶς δὲ σὺν Ἐρμῶνι ἐπικούρους ἐμισθώσατο τρια-
 κοσίους, δύο τε ἔπεισε τάλαντα δοῦναι Θρασύλαιον
 τὸν Ἠλεῖον, ξένον αὐτῷ γεγονότα. ἐφ' οἷς γράψαν-
 τος αὐτῷ Θρασυβούλου πολιτείαν μετὰ τὴν καθο-
 δὸν ἐπ' ἀναρχίας τῆς πρὸ Εὐκλείδου, ὁ μὲν δῆμος
 ἐκύρωσε τὴν δωρεάν, ὑπενεγκαμένου δ' Ἀρχίνου
 γρηφὴν παρανόμων διὰ τὸ ἀπροβούλευτον εἰσαχθῆ-
 ναι, ἐάτω τὸ ψήφισμα· καὶ οὕτως ἀπελαθεὶς τῆς
 πολιτείας, τὸν λοιπὸν ὥκησε χρόνον ἰσατελὲς ὢν,
 καὶ ἐτελεύτησεν αὐτόθι ὀγδοήκοντα τρία ἔτη βίου,
 ἢ ὡς τινες, ἕξ καὶ ἐβδομήκοντα, ἢ ὡς τινες, ὑ-
 πὲρ ὀγδοήκοντα, ἰδὼν Ἀθηνοῦσιν μισθώσιον ὄντα.
 γνηθῆναι δὲ φασὶν ἐπὶ Φιλοκλέους ἄρχοντος. φέ-
 ρονται δ' αὐτοῦ λόγοι τετρακοσιοὶ ἐικοσιπέντε· τοῦ-
 των γνησίους φασὶν οἱ πρὸ Λιονύσιον καὶ Καικί-
 λιον εἶναι διακοσίους τριάκοντα, ἐν οἷς δις μόνον
 ἡγεῖσθαι λέγεται. ἔστι δ' αὐτοῦ καὶ ὃν ὑπὲρ τοῦ
 ψηφίσματος ἐγράψατο Ἀρχίνος, τὴν πολιτείαν αὐτῷ

περιέχων, καὶ κατὰ τῶν τριάκοντα ἕτερος, ἐγένετο
 δὲ πιθανώτατος καὶ βραχύτατος, τοῖς ἰδιώταις τοῖς
 πολλοῖς λόγους ἐκδούς. εἰς δ' αὐτῶν καὶ τέχνας
 ῥητορικὰς πεποιημέναι, καὶ δημηγορία, ἐπιστολαί
 τε καὶ ἐγκώμια, καὶ ἐπιτάφιοι, καὶ ἐρωτικοί, καὶ
 Σωκράτους ἀπολογία ἐστοχασμένη τῶν δικαστῶν
 δοκεῖ δὲ κατὰ τὴν λέξιν εὐκολος εἶναι, δυσμίμητος
 ὢν. Δημοσθένης δ' ἐν τῷ κατὰ Νεαιρας λόγῳ ἐρα-
 στήν αὐτὸν φησι γεγονέναι Μετανείρας, δημοδούλου
 τῇ Νεαίρᾳ· ὕστερον δ' ἔγρημς Βραχύλλου τοῦ Ἀ-
 δελφοῦ θυγατέρα. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Πλά-
 των ἐν τῷ Φαίδρῳ ὡς δεινотάτου εἰπεῖν καὶ Ἰσοκρά-
 τος πρεσβυτέρου. ἐποίησε δὲ καὶ εἰς αὐτὸν ἐπι-
 γράμμα Φιλίσκος, ὃ Ἰσοκράτους μὲν γνώριμος
 ἐταῖρος δὲ Λυσίου, δι' οὗ φανερόν ὡς προσέλαβεν
 τοῖς ἔτεσι, καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημμένων
 ἀποδείκνυται· ἔχει δὲ οὕτως·

Ὡ Καλλίππης θυγάτηρ, πολυγόρε, φρονίῳ
 δείξεις,

Εἴ τι φρονίῳ, καὶ τι περισσὸν ἔχεις.

Τὸν γὰρ ἐς ἄλλο σχῆμα μεταρρυσθέντα καὶ
 ἄλλοις

Ἐν κόσμοιαι βίου σῶμα λαβόνθ' ἕτερον,
 Αἰεὶ σ' ἀρετῆς κήρυκα τεκεῖν τίνα Λυσιδάϊμον·
 Δότια καταφθίμενον καὶ σοφῶν ἀθάνατον·

Ὅς τὸτ' ἐμῆς ψυχῆς δεῖξαι φιλέταιρον ἄπαι,

Καὶ τὴν τοῦ φθιμένου πᾶσι βροτοῖς ἀρετὴν·
 συνέγραψε δὲ λόγον καὶ Ἰφικράτει, τὸν μὲν πρὸς
 Διομόδιον, τὸν δὲ, προδοσίας κρίνοντι Τιμόθιον·

καὶ ἀμφοτέρους ἐνίκαι· ἀναδεξαμένον δ' Ἰπικράτους
 τὰς τοῦ Τιμοθέου πράξεις, ταῖς εὐθύναις ἀναλαβὼν
 τὴν τῆς προδοσίας αἰτίαν, ἀπολογεῖται διὰ τοῦ
 Αυσίου λόγον. καὶ αὐτὸς μὲν ἀπελύθη, ὁ δὲ Τι-
 μόθεος ἐξημιώθη πλείστοις χρήμασιν. ἀνέγνω δὲ
 καὶ ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ πανηγύρει λόγον μέγιστον,
 διαλλαγέντας τοὺς Ἕλληνας καταλύσαι Διονύσιον.

Ἰσοκράτης δ'.

Ἰσοκράτης Θεοδώρου μὲν ἦν παῖς, τοῦ Ἐρχιδῶς,
 τῶν μετρίων πολιτῶν, θειράποντας ἀγλοποιούς κε-
 κτημένον, καὶ εὐπορήσαντος ἀπὸ τούτων, ὥς καὶ
 χορηγῆσαι καὶ παιδεῦσαι τοὺς υἱούς· ἦσαν γὰρ
 αὐτῷ καὶ ἄλλοι, Τελεσίππος καὶ Διδόμηστος· ἦν
 δὲ καὶ θυγάτριον· ὅθεν εἰς τοὺς ἀγλοὺς κεκομψό-
 δηται ὑπ' Ἀριστοφάνους καὶ Στρατίδος. γεγόμενος
 δὲ κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν ἔκτῃν Ὀλυμπιάδα ἐπὶ Αὐ-
 σιμάχου Μυρδίνουσιου, Αὐσίου μὲν νεώτερος δύο
 καὶ εἴκοσιν ἔτεσι, πρεσβύτερος δὲ Πλάτωνος ἐπὶ αὐ-
 τοῖς μὲν ὦν ἐπαιδεύετο οὐδενὸς ἦττον Ἀθηναίων,
 ἀκροώμενος Προδίκου τε τοῦ Κείνου, καὶ Γοργίου
 τοῦ Λεοντίνου, καὶ Τιτίου τοῦ Συνακονοσίου, καὶ
 Θηραμένους τοῦ ῥήτορος· οὗ καὶ συλλαμβανόμενου
 ἐπὶ τῶν τριάκοντα, καὶ φυγόντος ἐπὶ τὴν Βουλαιάν
 Ἑστίαν, ἀπάντων καταπεπληγμένων, μόνος ἀνέστη
 βοηθήσων, καὶ πολλὸν χρόνον εἰσέγησε κατ' ἀρχάς,
 ἔπειτα ὑπ' αὐτοῦ παρητήθη, εἰπόντος, ὀδυνηρο-
 τερον αὐτῷ συμβῆσθαι, εἴ τις τῶν φίλων ἀπο-
 λανται τῆς συμφορᾶς· καὶ ἐκείνου τινὰς οὔσας τε-

χνας αὐτῷ φασὶ συμπραγματεῦσθαι, ἥντινα ἐν
 ταῖς δικαστηρίοις ἐσυκοφαντεῖτο, αἵ εἰσιν ἐπιγε-
 γραμμέναι Βότωνα. ἐπεὶ δ' ἡνδράθη, τῶν μὲν
 πολιτικῶν πραγμάτων ἀπέσχετο, ἰσχυρόφωνός τ' ὦν
 καὶ εὐλαβὴς τὸν τρόπον, καὶ τὰ πατρῶα ἀποβεβλή-
 κώς ἐν τῷ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμῳ· ἄλλοις δὲ
 μεμελετηκώς φαίνεται, ἕνα δὲ μόνον εἰπὼν λόγον·
 τὸν περὶ τῆς Ἀντιδόσεως. διατριβὴν δὲ συστημα-
 μένος, ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν καὶ γράφειν διαγορηθεὶς
 ἐτρέφετο, καὶ τὸν τε πανηγυρικὸν λόγον, καὶ τινας
 ἄλλους τῶν συμβουλευτικῶν, οὓς μὲν αὐτὸς γράφων
 ἀνεγίνωσκειν, οὓς δὲ ἑτέροις παρασκευάζειν, ἡγοῦμαι
 οὕτως ἐπὶ τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν τοὺς Ἕλληνας
 προτρέψασθαι. διαμαρτάνων δὲ τῆς προαιρέσεώς
 τούτων μὲν ἀπέστη, σχολῆς δὲ ἡγεῖτο, ὥς τινα
 φασι, πρῶτον ἐπὶ Χίων, μαθητὰς ἔχων ἑνέα· οἱ
 καὶ ἰδὼν τὸν μισθὸν ἀριθμούμενον, εἶπε διακρύπτειν.
 Ὡς δ' ἐγένων ἑμαυτὸν εὖν τοῦτοις πεπραμένον. ὁ
 μὲν δὲ τοῖς βουλομένοις, χωρίσας πρῶτος τοὺς ἐρι-
 στικοὺς λόγους τῶν πολιτικῶν, περὶ οὓς ἐσπούδασεν,
 καὶ ἀρχάς δὲ καὶ περὶ τὴν Χίον κατέστησεν, καὶ τὴν
 αὐτὴν τῇ πατρίδι πολιτείαν· ἀρχυρίον τε ὅσον οὐ
 δεῖς σοφιστῶν εὐπόρησεν, ὥς καὶ τριηραρχῆσαι.
 ἀκροαταὶ δ' αὐτοῦ ἐγένοντο εἰς ἑκατὸν, ἄλλοι τι
 πολλοὶ, καὶ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος, σὺν ᾧ καὶ
 πολλὰς πόλεις ἐπῆλθε, συντιθείς τὰς πρὸς Ἀθηναί-
 ονς ὑπὸ Τιμοθέου πεμπομένας ἐπιστολάς· ὅθ' οὖν
 ἐδωρήσατο αὐτῷ τάλαντον τῶν ἀπὸ Σάμου περι-
 νομένων. ἐμαθήτευσεν δ' αὐτῷ καὶ Θεόπομπος δ'

Χιος, καὶ Ἐφορος ὁ Κυμαῖος, καὶ Ἀσκληπιάδης,
ὁ τὰ τραγωδοῦμενα συγγράψας, καὶ Θεοδόκτις ὁ
Φωκῆλης, ὁ τὰς τραγωδίας ὑστερον γράψας, οὐ
ἐστὶ τὸ μνημα ἐπὶ τὴν Κυμαῖτιν πορευομένοις, κα-
τὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν τὴν ἐπ' Ἐλευσίνα, ταύτῃν κατε-
ρηρημένον· ἐνθα καὶ τοὺς ἐνδόξους τῶν ποιητῶν
ἀνέστησε σὺν αὐτῷ, ὧν Ὅμηρος ὁ ποιητὴς σῶζεται
μόνος· Λεώδαμος ὁ Ἀθηναῖος, καὶ Λύκριτος ὁ
νομοθέτης Ἀθηναῖος. ὥς δέ τινες φασι, καὶ Τπερ-
κίδης, καὶ Ἰσαῖος. καὶ Δημοσθένην δὲ ἐπὶ ῥητο-
ρεῖοντι φασὶ μετὰ σπουδῆς προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ
χίλις μὲν, ὥς μόνος εἰσπηρέτειτο, οὐκ ἔχειν ἰσχύειν
παρυσχεῖν, διακοσίας δὲ δώσειν, ἐφ' ᾧ τε τὸ πέμ-
πτον μέρος ἐκμάθῃ. τὸν δ' ἀποκρίνασθαι, ὥς οὐ
τιμαχίζομεν, ὡς Δημοσθένης, τὴν πραγματείαν· ὥς-
περ δὲ τοὺς κελοὺς ἰχθῦς ὅλους πωλοῦμεν, οὐτω
καὶ γὰρ σοι, εἰ βούλοιο μαθητεῦν, ὁλόκληρον ἀπο-
δώσομαι τὴν τέχνην. ἐτελεύτα δὲ ἐπὶ Χαιρώνδου
ἀρχοντος, ἀπαγγελθέντων τῶν περὶ Χαιρώνειαν ἐν
τῇ Ἰπποκράτους παλαιστρᾷ πυθόμενος, ἐξαγαγὼν
αὐτὸν τοῦ βίου τέτρασιν ἡμέραις διὰ τοῦ σιτίων
ἀποσχέσθαι, προειπὼν τρεῖς ἀρχαῖς δραμάτων Εὐ-
ριπίδου.

Δαναὸς, ὁ πενήκοντα θυγατέρας πατήρ·

Πέλοψ ὁ Ταντάλειος εἰς Πίσαν μολών·

Σιδώνιον ποτ' ἄστιν Κῆδμος ἐκλιπών·

ὅκτω καὶ ἐνετήκοντα ἔτη βίου, ἢ (ὥς τινες) ἑκατὸν,
οὐχ ὑπομείνας τετράκις ἰδεῖν τὴν Ἑλλάδα καταδυ-
λουμένην· πρὸ ἐνιαυτοῦ, ἢ (ὥς τινες) πρὸ τεσ-

σάκρων ἐτιῶν τῆς τελευτῆς συγγράμματος τὸν Παναθη-
ναϊκόν. τὸν δὲ πανηγυρικόν ἔτεσι δέκα συνέθηκάν,
οἱ δὲ δεκαπέντε λέγουσιν, ὅν μετνηνοχῆναι ἐκ τοῦ
Γοργίου τοῦ Λεοντίου καὶ Λυσίου· τὸν δὲ περὶ
τῆς Ἀντιδόσεως, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη γεγονώς·
τοὺς δὲ πρὸς Φίλιππον, ὀλίγω πρότερον τοῦ θανά-
του. ἐγένετο δ' αὐτῷ καὶ παῖς Ἀφαρεὺς πρεσβύτε-
ρῳ, ἐκ Πλατῶννης τῆς Ἰππίου τοῦ ῥήτορος ποιη-
τῆς, τῶν δὲ τῆς γυναικὸς τριῶν παίδων ὁ νεώτατος
εὐπόρησεν ἱκανῶς, οὐ μόνον ἀργύριον εἰσπράττων
τοὺς γνωρίμους, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ Νικοκλέους τοῦ
Κυπρίου βασιλέως, ὃς ἦν υἱὸς Εὐαγόρου, εἰκοσι
τάλαντα λαβὼν ὑπὲρ τοῦ πρὸς αὐτὸν γραφέντος λό-
γου· ἐφ' οἷς φθονηθεὶς τοῖς προεβλήθη τριήραρχ-
ος, καὶ τοι δις μὲν ἀσπένειαν σκηπάμενος, διὰ
τοῦ παιδὸς παρητήσατο, τὸ δὲ τρίτον ἀναστὰς, ἀνῆ-
λωσεν οὐκ ὀλίγα. πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα πατέρα, ὥς
οὐδέν, ἀλλ' ἢ ἀνδράποdon, συνέπεμψε τῷ παιδίῳ·
Τοιγαροῦν (ἔφη) ἄπιθι· δύο γὰρ ἀνδ' ἐνὸς ἔξαις
ἀνδράποδα, ἡγωνίσασατο δὲ καὶ τὸν ἐπὶ Μανσωλῷ
τιθέντα ὑπ' Ἀρτεμισίας ἀγῶνα· τὸ δ' ἐγκώμιον οὐ
σώζεται. ἐποίησε δὲ καὶ εἰς Ἑλένην ἐγκώμιον, καὶ
Ἀρεοπαγитικόν. ἐξελθεῖν δὲ τοῦ βίου οἱ μὲν ἐνα-
ταῖόν φησι σίτων ἀποσχόμενον, οἱ δὲ τεταρταῖον,
ἅμα ταῖς ταφαῖς τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ πεσόντων. συνέ-
γραψε δ' αὐτοῦ καὶ ὁ παῖς Ἀφαρεὺς λόγους. ἐτάφη
δὲ μετὰ τῆς συγγενείας, πλησίον Κυνοσάργους ἐπὶ
τοῦ λόφου ἐν Ἀριστερεῇ, ὁ υἱὸς τε, καὶ ὁ πατήρ αὐ-
τοῦ, Θεόδωρος, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ταύτης τ

ἀδελφῇ, τηθὶς τοῦ ῥήτορος, Ἀνακώ· καὶ ὁ ποιητὸς
νῖος Ἀφαιεύς· καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Σωκράτης, μη-
τρὸς Ἰσοκράτους ἀδελφῆς Ἀνακῶν ὢν· ὁ δ' ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ δμῶνυμος τοῦ πατρὸς Θεόδωρος, καὶ οἱ
νῖοι αὐτοῦ ποιηθέντος αὐτοῦ παιδὸς Ἀφαιεύς, Ἀφα-
ρεὺς, καὶ ὁ τούτου πατὴρ Θεόδωρος, ἣ τε γυνὴ Πλα-
θάρη, μήτηρ δὲ τοῦ ποιητοῦ Ἀφαιεύς. ἐπὶ μὲν οὖν
τούτων τράπεζαι ἐπῆσαν ἕξ, αἱ νῦν οὐ σώζονται
αὐτῷ δ' Ἰσοκράτει ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐπὶν κίων
ὑψίσκοιτα πηχῶν, ἐφ' οὗ σειρήν πηχῶν ἐπὶ τὰ συμ-
βολικῶς, ὅς νῦν οὐ σώζεται. ἦν δὲ καὶ αὐτοῦ τρά-
πεζα πλησίον, ἔχουσα ποιητῆς τε καὶ τοὺς διδασκά-
λους αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ Γοργίαν εἰς σφραῖραν ἄστρο-
λογικὴν βλέποντα, αὐτὸν τε τὸν Ἰσοκράτην παρε-
σιῶτα. ἀνάκειται δ' αὐτοῦ καὶ ἐν Ἐλευσίνῃ εἰκὼν
χαλκῇ, ἔμπροσθεν τοῦ προστάου, ὑπὸ Τιμοθέου
τοῦ Κόνωνος, καὶ ἐπιγέγραπται·

Τιμάθτος φιλίας τε χάριν, ξενίην τε προτιμῶν

Ἰσοκράτους εἰκὼ τήνδ' ἀνέθηκε θεαῖς·

Λιωχάρους ἔργον. φέρονται δ' αὐτοῦ λόγοι ἐξήκον-
τα, ὧν εἰσι γνήσιοι, κατὰ μὲν Λιονύσιον εἰκοσι-
πέντε, κατὰ δὲ Καικίλιον εἰκοσιοκτὼ, οἱ δὲ ἄλλοι
κατεπευμαμένοι. εἶχε δ' ἄλλοτρίως πρὸς ἐπίδειξιν·
ὡς ἀφικομένων ποτὲ πρὸν αὐτὸν τριῶν ἐπὶ τὴν ἀ-
κρόασιν, τοὺς μὲν δύο κατασχεῖν, τὸν δὲ τρίτον
ἀπολῦσαι, φάμενος, εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔξειν· νῦν
γὰρ αὐτῷ τὸ θέατρον εἶναι ἐν ἀκροατηρίῳ· εἰώθει
δὲ καὶ πρὸς τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ λέγειν, ὡς αὐτὸς
μὲν δέκα μνην διδάσκει, τῷ δ' αὐτὸν διδάξαντι

τάλμαν καὶ εὐφωρίαν δώσειν δεκακισχίλιας. καὶ πρὸς
τὸν ἐρχόμενον, δίδωτε οὐκ ὢν αὐτὸς ἱκανὸς, ἄλλους
ποιεῖ, εἶπεν, ὅτι καὶ αἱ ἀκόνας αὐταὶ μὲν τεμεῖν
οὐ δύνανται, τὸν δὲ σίδηρον τμητικὸν ποιοῦσιν·
εἰσὶ δ', οἱ καὶ τέχνας αὐτὸν λέγουσι συγγεγραφέ-
ναι· οἱ δ' οὐ μεθόδῳ, ἀλλ' ἀσκήσει χρήσασθαι.
πολίτην δ' οὐδέποτε εἰσέπραξε μισθόν. προσέει-
πε δὲ τοῖς γνωρίμοις εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀπαντῶσιν,
ἀναφέρειν αὐτῷ τὰ εἰρημένα. ἐλυπήθη δὲ καὶ οὐ
μετρίως ἐπὶ τῷ Σοικράτους θανάτῳ, καὶ μελανιμο-
νῶν τῇ ὑστεραίᾳ προήλθε. πάλιν δ' ἐρχομένου τι-
νὸς αὐτόν, τί ῥητορικὴν, εἶπε· Τὰ μὲν μικρὰ, με-
γάλα, τὰ δὲ μεγάλα, μικρὰ ποιεῖν. ἐστιώμενος δὲ
ποτε παρὰ Νικοκρέοντι, τῷ Κύπρου τυράννῳ, προ-
τρεπομένων αὐτὸν τῶν παρόντων διαλεχθῆναι, ἔφη·
Οἷς μὲν ἐγὼ δεινός, οὐχ ὁ τῶν καιρὸς, οἷς δὲ ὁ τῶν
καιρὸς, οὐκ ἐγὼ δεινός. Σοφοκλῆα δὲ, τὸν τρα-
γικόν, θεασάμενος ἐπόμενον ἑρωτικῶς παιδί, εἶπεν·
Οὐ μόνον δεῖ, Σοφοκλῆις, τὰς χεῖρας ἔχειν παρ'
αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. τοῦ δὲ Κυρναίου
Ἐφόρου ἀπράκτου τῆς σχολῆς ἐξελθόντος, καὶ πᾶ-
σιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς Δημοφίλου πεμφθέντος εἰς
δευτέρῳ μισθῷ, παίζον Δίφορον αὐτὸν ἐκάλει
ἐσπούδασε μέντοι ἱκανῶς περὶ τὸν ἄνδρα, καὶ τῇ
ὑποδείξει τῆς χρείας αὐτὸς ὑπεδήματό. ἐγένετο δὲ
καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια καταφευγῆς, ὥς ὑποπάσας
παρελκυσμένῳ ἐν τῇ κόλτῃ χρῆσθαι, κοδῶν διὰ
βροχὸν ἔχοντα τὸ προσκεφάλαιον· καὶ τὸν μὲν
εἶτα μὴ γῆμαι, γηράσαντα δὲ ἐταίρῳ συνεῖναι, ἢ

ἄνομα ἦν Λαγίσκη, ἐξ ἧς ἔσχε θυγάτριον, ᾧ γενόμενον ἔδωκε, πρὸ γάμων ἐτελεύτησεν. ἔπειτα Πλαθάνην, τὴν Ἰαπίου τοῦ ῥήτορος γυναῖκα ἠγάγετο, τρεῖς παῖδας ἔχουσαν, ὧν τὸν Ἀφαρέα, ὡς προείρηται, ἐποίησατο, ὃς καὶ εἰκόνα αὐτοῦ χαλκῇν ἀνέθηκε πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ, ὡς ἐπὶ κίονος, καὶ ἐπέγραψεν·

Ἰσοκράτους Ἀφαρέυς πατρὸς εἰκόνα τήνδ' ἀνέθηκε

Ζηνί, θεοῦς τε σέβων καὶ γονέων ἀρετήν.

λέγεται δὲ καὶ κερητῖσαι, ἔτι παῖς ὢν· ἀνίσταται γὰρ ἐν ἀκροπόλει χαλκοῦς ἐν τῇ σφαιρίστρῃ τῶν Ἀθήνηφόρων κερητίζων, ἔτι παῖς ὢν, ὡς εἶπὸν τινα. δύο δ' ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ συνέστησαν αὐτῷ ἀγῶνες· πρῶτος μὲν, εἰς ἀντίδοσιν προκαλεσασμένου αὐτὸν Μεγακλείδου, πρὸς ὃν οὐκ ἀπήντησε διὰ νόσον, τὸν δὲ υἱὸν πέμψας Ἀφαρέα ἐνέκησε· δεύτερος δὲ, Ἀντιμάχου αὐτὸν προκαλεσασμένου περὶ τριηραρχίας εἰς ἀντίδοσιν· ἡττηθεὶς δὲ τὴν τριηραρχίαν ὑπέστη, ἦν δ' αὐτοῦ καὶ γραπτὴ εἰκὼν ἐν τῷ Πομπείῳ. ὁ δ' Ἀφαρέυς συνέγραψε μὲν λόγους, οὐ πολλοὺς δὲ, δικανικοὺς τε καὶ συμβουλευτικούς· ἐποίησε δὲ καὶ τραγωδίας περὶ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ὧν ἀντιλέγονται δύο. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ Ἀντισιστράτου διδάσκειν, ἄχρι Σωσιγένους, ἐν ἔτεσιν εἰκοσιοκτὼ, διδασκαλίας ἀστικᾶς καθῆκεν ἕξ, καὶ δις ἐνέκησε διὰ Διονυσίου καθείς, καὶ δι' ἑτέρων ἑτέρας δύο Ἀθηναϊκᾶς. τῆς δὲ μητρὸς αὐτῶν Ἰσοκράτους καὶ Θισδώρου, καὶ τῆς ταύτης ἀδελφῆς, Ἀνακοῦς, εἰκόνας

PLUT. MOR. V.

K

ἀνέβαιντο ἐν ἀκροπόλει. ὣν ἡ τῆς μητρὸς παρὰ τῇ
 Τυγίαν νῦν κεῖται μετεπιγεγραμμένη· ἡ δὲ Ἀνα-
 κοῦς οὐ σώζεται. ἔσχε δὲ υἱοῦς, Ἀλέξανδρον μὲν
 ἐκ Κοινοῦς, Οὐσικλέα δ' ἐκ Αναίου.

Ἰσαϊο ς ε'.

Ἰσαῖος Καλκιδεὺς μὲν ἦν τὸ γένος, παραγενόμενος
 δ' εἰς Ἀθήνας, καὶ σχολάσας Ἀυσία, κατὰ τε τὴν
 τῶν ὀνομάτων ἁρμονίαν, καὶ τὴν ἐν τοῖς πράγμασι
 δεινότητα· ὥστ' εἰ μὴ τις ἔμπειρος πάνυ τοῦ χαρα-
 κτήρος τῶν ἀνδρῶν εἴη, οὐκ ἂν διαγνοίη πολλοὺς
 τῶν λόγων ῥαδίως, ὁποτέρου τῶν ῥητόρων εἰσὶν.
 ἤκμασε δὲ μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὡς
 ἐστι τεκμήρασθαι ἐκ λόγων αὐτοῦ, καὶ μέχρι τῆς
 Φιλίππου ἀρχῆς παρέτεινε. καθιγρήσατο δὲ Δη-
 μοσθένους, ἀποστὰς τῆς σχολῆς, ἐπὶ δραχμαῖς μυ-
 ρίας· διὸ καὶ μάλιστα ἐπιφανὴς ἐγένετο. αὐτὸς
 δὲ καὶ τοὺς ἐπιτροπικοὺς λόγους συνέταττε τῷ Δη-
 μοσθένει, ὡς τινες εἶπον. καταλέλουτε δὲ λόγους
 ἐξήκοντα τέσσαρας, ὧν εἰσι γνήσιοι πεντήκοντα, καὶ
 ἰδίᾳς τέχνας. πρῶτος δὲ καὶ σχηματίζειν ἤρξατο,
 καὶ τρέπειν ἐπὶ τὸ πολιτικὸν τὴν διάνοιαν· ὃ μάλ-
 ιστα μίμνηται Δημοσθένης. μνημονεύει δ' αὐ-
 τοῦ Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἐν τῷ Θησεῖ.

Αἰσχίνης ς ε'.

Αἰσχίνης Ἀτρωμήτου, φυγόντος μὲν ἐπὶ τῶν τριά-
 κοντα, συγκαταγαγόντος δὲ τὸν δῆμον, καὶ Γλαν-
 κοθείας· τὸν δὲ δῆμον Κοθωκίδης, αὐτὰ κατὰ γέ-

νος τῶν ἐπιφανῶν, οὔτε κατὰ περιουσίαν χρημάτων.
 νός δ' ὢν καὶ ἐξήκωμένος τῷ σώματι, περὶ τὰ γυμνά-
 σια ἐπόνει· λαμπρόφωνος δ' ὢν, μετὰ ταῦτα τρα-
 γωδίαν ἤσκησεν· ὥς δὲ Δημοσθένης φησὶν, ὑπο-
 γραμματεῦν καὶ τριταγωνιστῶν Ἀριστοδήμῳ ἐν
 τοῖς Διονυσίοις διετέλει, ἀναλαμβάνων ἐπὶ σχολῆς
 τὰς παλαιὰς τραγωδίας, καὶ ἔτι παῖς ὢν ἐδίδασκε
 γράμματα σὺν τῷ πατρὶ· καὶ μειράκιον ὢν ἐστρα-
 τεύετο ἐν τοῖς πολλοῖς. ἀκροατὴς δὲ γενόμενος, ὥς
 μὲν τινες λέγουσιν, Ἰσοκράτους καὶ Πλάτωνος, ὥς
 δὲ Καικίλιος, Λεωδάμαντος, καὶ πολιτευόμενος οὐκ
 ἀφανῶς ἐκ τῆς ἐναντίας μερίδος τοῖς περὶ Δημοσθέ-
 νη ἐπρόσβηυσιν ἄλλας τε πρὸς βίβας πολλὰς, καὶ
 πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης· ἐφ' ἣ κατηγορη-
 θῆς ὑπὸ Δημοσθένους, ἀκηρημένον τοῦ Φωκίων
 ἔθνους, ἔτι δὲ ὥς πόλεμον ἐξάψας, ἤνικα πυλαγόρας
 ἠρέθη Ἀμφικτύοι πυρὸς Ἀμφισσέως, καὶ τὸν λιμένα
 ἐργαζομένοις· ἐξ οὗ συνέβη, τοὺς Ἀμφικτύοντας
 Φίλιππῳ προσφυγεῖν, τὸν δὲ ὑπὸ τοῦ Λισχύου
 συνεργοῦμενον ἐπιθίσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ τὴν
 Φωκίδα λαβεῖν· ἀλλὰ συνειπόντος αὐτῷ Εὐθαύλου
 τοῦ Σπινθάρου, Προβαλλουσίλου, δημαγωγοῦντος,
 τριῶντα ψήφοις ἀπέφυγεν. εἰσὶ δ', οἱ φασί,
 συγγράφαι μὲν τοὺς ῥήτορας τοὺς λόγους· ἔμπο-
 δὼν δὲ γενομένων τῶν περὶ Χαιρώνειας, μηκέτι τὴν
 δίκην εἰσελθεῖν. χρόνῳ δ' ὕστερον, Φίλιππον μὲν
 τετελευτηκότος, Ἀλεξάνδρου δὲ διαβαίνοντος εἰς τὴν
 Ἀσίαν, ἐγράψατο Κτησιφῶντα παρανόμων ἐπὶ ταῖς
 Δημοσθένους τιμαῖς· οὐ μεταλαβὼν δὲ τὰ πέμπτου

μέρος τῶν ψήφων, ἔφυγεν εἰς τὴν Ῥόδον, χίλιας
 δραχμὰς ὑπὲρ τῆς ἡτις οὐ βουληθεὶς καταθεῖσθαι.
 οἱ δ' ἀτιμίας αὐτῷ προσημνηθῆναι λέγουσιν, οὐ θέ-
 λοντι ἐξελεῖν τῆς πόλεως, καὶ ἐλθεῖν εἰς Ἐφεσον
 ὡς Ἀλέξανδρον. τοῦ δὲ τελευτήσαντος, ταραχῇ
 αὐτοῦ, ἀπάρας εἰς τὴν Ῥόδον, ἐνταῦθα σχολὴν
 κατακτησάμενος ἐδίδασκεν. ἀνέγνω τε τοῖς Ῥο-
 δίοις τὸν κατὰ Κτησιφῶντος λόγον, ἐπιδεικνύμενος
 θαυμάζοντων δὲ πάντων, εἰ ταῦτ' εἰπὼν ἡτήθη·
 Οὐκ ἂν (ἔφη) ἐθαυμάζετε, Ῥόδιοι, εἰ πρὸς ταῦτα
 Δημοσθένους λέγοντος ἤκούσατε, σχολὴν τ' ἐκὼ
 προσκατέλιπε, τὸ Ῥωδιακὸν διδασκαλεῖον κληθεῖν.
 ἔπειτα πλεύσας εἰς Σάμον, καὶ διατρίβων ἐπὶ τῆς
 νήσου, ὀλίγον ὕστερον ἐτελεύτησεν. ἐγένετο δ'
 εὐφωτος, ὥς δῆλον ἔκ τε ὧν φησι Δημοσθένης, καὶ
 ἐκ τοῦ Δημοχάρους λόγου. φέρονται δ' αὐτοῦ λό-
 γοι τέσσαρες, ὃ τε κατὰ Τιμάρχου, καὶ ὁ τῆς πα-
 ραπροσβείας, καὶ ὁ κατὰ Κτησιφῶντος, οὗ καὶ μύ-
 ροι εἰσὶ γνήσιοι. ὁ γὰρ ἐπιγραφόμενος Ἀηλιακὸς
 οὐκ ἔστιν Αἰσχίνου· ἀπεδείχθη μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν
 κρίσιν τοῦ περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις συσταθεῖς
 συνηγόρου· οὐ μὲν εἶπε τὸν λόγον· ἐχειροτονήθη
 γὰρ ὑπεριίδης ἀντ' αὐτοῦ, ὡς φησι Δημοσθένης.
 ἔοχε δὲ καὶ ἀδελφοὺς, ὡς φησιν αὐτὸς, Ἀφροβον
 καὶ Δημοχάρη. ἀπήγγειλε δὲ καὶ τὴν ἐν Ταμύναις
 νίκην πρῶτος Ἀθηναίοις (τὸ δεύτερον), ἐφ' ᾧ καὶ
 ἰσοτεφανώθη. οἱ δ' εἶπον, μηδὲ μαθητεῦσαι τοῖς
 τὸν Αἰσχίνην, ἀλλ' ἐκ τῆς υπογραμματοειδούς ἀρθῆ-
 ναι, ἐν τοῖς δικαστηρίοις τότε διαγόντα· πρῶτον δ'

ὑπεῖν ἐν τῷ δήμῳ κατὰ Φιλίππου, εὐδοκμήσαντά τε, πρεσβευτὴν χειροτονηθῆναι πρὸς Ἀρκάδας, πρὸς οὓς ἀφικόμενον, συστήσαι τοὺς μυρίους ἐπὶ Φιλίππου. ἐγράψατο δὲ καὶ Τίμαρχον ἐταιρήσεως· ὁ δὲ, ἐκλιπὼν τὸν ἀγῶνα, αὐτὸν ἀνήρτησεν, ὥς που φησὶ Δημοσθένης. ἐχειροτονήθη πρεσβευτὴς ὡς Φίλιππον κατὰ Κτησιφῶντος καὶ Δημοσθένους περὶ τῆς εἰρήνης· ἐν ᾗ ἄμεινον τοῦ Δημοσθένους ἦν ἐχθρὸν τὸ δεύτερον δέκατος ὢν, κυρώσας ὅρκοις τὴν εἰρήνην, κριθεὶς ἀπέφυγεν, ὡς προείρηται.

Α υ κ ο ὦ ρ γ ο ς ζ'.

Ἀνκοῦργος πατὴρ δὲ μὲν ἦν Ἀνκόφρωνος τοῦ Ἀνκοῦργου, (ὃν οἱ τριάκοντα τύραννοι ἀπέκτειναν, αἰτίου αὐτοῦ τῆς ἀναιρέσεως γενομένου Ἀριστοδήμου Βασιθέου, ὃς καὶ ἐλληνοταμίης γενόμενος, ἔφυγεν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ) τὸν δὴμον δὲ Βουτάδης, γένους τοῦ τῶν Ἐτεροβουταδῶν. ἄκρουαίης δὲ γενόμενος Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, ταπρῶτα ἐφιλοσόφησεν· εἶτα καὶ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος γνώριμος γενόμενος, ἐπολιτεύσατο ἐπιφανῶς, καὶ λόγων καὶ πράξεων, καὶ δὴ πιστευσάμενος τὴν διοίκησιν τῶν χρημάτων· Ταμίης γὰρ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας ταλάντων μυρίων τετρακισχιλίων, ἧς, ὥς τινες, μυρίων ὀκτακισχιλίων ἑξακοσίων πεντήκοντα (καὶ ὁ τῆς τιμᾶς αὐτοῦ ψηφίζόμενος Στρατοκλῆς ὁ ῥήτωρ) τὸ μὲν πρῶτον αἰρεθεὶς αὐτὸς, ἔπειτα τῶν φίλων ἐπιγραφάμενός τινα, αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν διοίκησιν διὰ τὸ φθάσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, μὴ πλείω πάντε ἐτῶν δέκαται

τὸν χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα, αὐ-
 τὸ ἐφεστὼς τοῖς ἔργοις διετέλεσε, καὶ θέρους καὶ
 χειμῶνος, καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν χει-
 ροτονηθεὶς, πολλὰ τῆς πόλεως ἐπηνόρηθωσε· καὶ
 τριήρεις παρεσκεύασε τῷ δήμῳ τετρακοσίας· καὶ τὸ
 ἐν Λυκείῳ γυμνάσιον ἐποίησε καὶ ἐφύτευσε, καὶ
 τὴν παλαιστραν ὠκοδόμησε, καὶ τὸ ἐν Διονύσου θέα-
 τρον ἐπιστατῶν ἐτελεύτησε. πιστευσάμενος δ' ἐν
 παρακαταθήκῃ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν διακόσια πεντή-
 κοντα τάλαντα ἐφύλαξε, πομπεῖά τε χρυσοῦ καὶ ἀρ-
 γυρᾶ τῇ πόλει κατεσκεύασε, καὶ νέας χρυσοῦς, πολ-
 λὰ δὲ ἡμέτερα παραλαβὼν ἐξετέλεσε, καὶ νεωσοίκους
 καὶ τὴν σκευοθήκην· καὶ τῷ σταδίῳ τῷ Παναθη-
 ναϊκῷ τὴν κρηπίδα περιέθηκεν, ἐξεργασάμενος τοῦ-
 τό τε καὶ τὴν χαράδραν ὁμαλὴν ποιήσας, Διόλου
 τινός, ὃς ἐκέκτητο τοῦτο τὸ χωρίον, ἀνέντος τῇ
 πόλει περὶ παντός αὐτοῦ χαρίσασθαι Λυκούργου·
 ἔοχε δὲ καὶ τοῦ ἄστεως τὴν φυλακὴν, καὶ τῶν κα-
 κούργων τὴν σύλληψιν, οὓς ἐξήλασεν ἅπαντας, ὥς
 καὶ τῶν σοφιστῶν ἐνίους λέγειν, Λυκούργου οὐ μί-
 λαν, ἀλλὰ θανάτῳ, χρίοντα τὸν κάλαμον κατὰ
 τῶν ποιητῶν, οὕτω συγγράφειν. ὅθεν ἐξαιτηθέντα
 αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ὁ δῆμος οὐ προή-
 κατο. καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπολέμει Φίλιππος πρὸς
 Ἀθηναίους τὸν δεύτερον πόλεμον, ἐπρόσβητος μετὰ
 Πολυεὺκτου καὶ Δημοσθένους, εἰς τε Πελοπόννη-
 σον καὶ τινὰς ἐτέρας πόλεις. διετέλεσέ τε τὸν ἄπαν-
 τα χρόνον εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ δι-
 καιος εἶναι νομιζόμενος, ὥστε καὶ ἐν τοῖς δικαστη-

ρίοις τὸ φῆσαι Λυκοῦργον, ἐδόκει βοήθεινα εἶναι τῷ
 συναγορευομένῳ. εἰσήνεγκε δὲ καὶ νόμους, τὸν περὶ
 τῶν κομωδῶν ἄγωνα τοῖς Χυτριοῖς ἐπιτελεῖν ἐφά-
 μιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικῆσαντα εἰς αὐτὸν
 καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἐξόν, ἀναλαμβάνων
 τὸν ἄγωνα ἐκλειοιπότα. τὸν δὲ, ὡς χαλκᾶς εἰκόνας
 ἀναθεῖναι τῶν ποιητῶν, Αἰσχύλου, Σοφοκλέους,
 Εὐριπίδου, καὶ τὰς τραγωδίας αὐτῶν ἐν κοινῷ
 γραψιμένους φυλάττειν, καὶ τὸν τῆς πόλεως γραμ-
 ματέα παραναγινώσκειν τοῖς ὑποκρινομένοις· οὐκ
 εἶναι γὰρ αὐτὰς ὑποκρίνεσθαι. καὶ τρίτον, μη-
 δεὶ ἐξεῖναι Ἀθηναίων, μηδὲ τῶν οἰκούντων Ἀθή-
 νησιν, ἐλευθερον σῶμα πρίασθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ
 τῶν ἄλισκομένων, ἄνευ τῆς τοῦ προτίρου διαπύτου
 γνώμης. ἔτι δὲ, ὡς τοῦ Ποσειδῶνος ἄγωνα ποιεῖν
 ἐν Πειραιεῖ, κυκλίων χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν, δι-
 δοσθαι μὲν τοῖς νικῶσιν οὐκ ἔλαττον δέκα μνᾶς,
 τοῖς δὲ δευτέροις, ὀκτὼ, ἕξ δὲ τοῖς τρίτοις κρητῆ-
 ρα. ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπείναι γυναῖκα Ἐλευσίναδε,
 ὅπως μὴ ἐλαττωῖνται ὑπὸ τῶν πλουσίων. εἰ δὲ τις
 φωραθῇ, ἀποτίναι δραχμὰς ἑξακισχίλιας. τῆς δὲ
 γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πεισιθείης, τῶν συκοφαντῶν
 φωρασάντων, τάλαντον αὐτοῖς ἔδοκε· κατηγοροῦ-
 μενος δ' ἐν ὑστέρῳ ἐν τῷ δήμῳ, ἔφη· Ἄλλ' οὐν ἐγὼ
 μὲν διδοῦς, οὐ λαμβάνων ἐώραμαι. τελῶνου δὲ ποῦ
 ἐπιβαλόντος Ξενοκράτει τῷ φιλοσόφῳ τὰς χεῖρας,
 καὶ πρὸς τὸ μειοίκιον αὐτὸν ἀπαγαγόντος, ἀπατή-
 σας ῥάβδῳ τε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ τελῶνου κατή-
 νευκε, καὶ τὸν μὲν Ξενοκράτην ἀπέλυσε, τὸν δὲ, ὡς

οὐ τὰ πρόποντα δρᾶσαντα, εἰς τὸ διασωτήριον κατέκλεισεν· ἐπαινουμένου δ' ἐπὶ τῇ πράξει μεθ' ἡμέρας τινὰς συντυχὼν ὁ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ τοῦ Λυκούργου, ἔφη· Ταχέως γε τῷ πατρὶ ὑμῶν ἀπέδωκα, ὦ παῖδες, τὴν χάριν· ἐπαινέται γὰρ ὑπὸ πολλῶν ἐπὶ τῷ βοηθῆσαι μοί. Εἰσήμεγε δὲ καὶ ψηφίσματα Εὐκλείδῃ τινὶ Ὀλυνθίῳ χρώμενος ἰκαστώταί περὶ τὰ ψηφίσματα. εὐπορος δ' ὢν, ἱμάτιον ἔν καὶ ταυτὸ ἐφόρει τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους, καὶ ὑπεδέδετο ταῖς ἀναγκαίαις ἡμέραις. ἐμμελεῖτα δὲ καὶ νυκτός καὶ ἡμέρας, οὐκ εὖ πρὸς τὰ αὐτοσχέδια πεφυκίς, κλινιδίου δ' αὐτῷ ὑποκειμένου, ἐφ' ᾧ μόνον ἦν κώδιον καὶ προσκεφάλαιον, ὅπως ἐγείροιτο ῥαδίως καὶ μελετῇ. ἐγκαλοῦντος δ' αὐτῷ τις, ὅτι μισθοὺς σοφισταῖς δίδωσι περὶ λόγους διατρέβων· Ἀλλ' εἴ τις γε ἐπαγγέλλοιτο (ἔφη) τοὺς νόμους ἀμείνους αὐτῷ ποιῆσειν, οὐ χιλίας, ἀλλὰ τὴν ἡμίση τῆς οὐδαίης, προΐσθαι. ἦν δὲ καὶ παρόρησιαστὴς διὰ τὴν εὐγένειαν· Ἀθηναίων γὰρ τοι ποτὶ οὐκ ἀνεχομένων αὐτοῦ δημηγοροῦντος, ἀνέκραγεν ἐκβαλλόμενος· Ὡς Κερκυραῖα μάστιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων εἴ ἀξία. πάλιν δὲ θρόν ἀναγορευόντων Ἀλέξανδρον· Καὶ ποδαπὸς ἂν (εἶπεν) ὁ θεός, οὗ τὸ ἱερὸν ἐξιόντας δεήσει περιβόῃσθαι; ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ, παρέδωκαν τοὺς παῖδας τοῖς ἑνδεκαμηνεσαίχμου μὲν κατηγορήσαντος, γραψαμένου δὲ Θρασυκλέους· Δημοσθένης δὲ, καθ' ὃν ἔφυγε χρόνον, ἐπιστείλαντος τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς κακῶς αἰκούοιεν ἐπὶ τοῖς Λυκούργου παιδίοις, μετενόησαν

καὶ ἀφῆκαν αὐτοὺς, Δημοκλέους, τοῦ Θεοφράστου
 μαθητοῦ, ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογησάμενον. ἐτάφη δ'
 αὐτὸς καὶ τῶν ἐκγόνων τινὲς δημοσίᾳ· καὶ ἕστιν
 αὐτῶν τὰ μνήματα ἄντικρυς τῆς Παιωνίας Ἀθηναῖς
 ἐν τῷ Μελανθίου τοῦ φιλοσόφου κήπῳ, τράπεζαι
 πεποιημέναι, αὐτοῦ τε τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν
 παίδων αὐτοῦ ἐπιγεγραμμέναι, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐτι
 σωζόμεναι. τὸ μέγιστον χίλις διακόσια τάλαντα
 προσόδον τῇ πόλει κατέστησε, πρότερον ἐξήκοντα
 προσιδόντων. μέλλων δὲ τελευτήσειν, εἰς τὸ μητροφόν
 καὶ τὸ βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομισθῆναι,
 βουλόμενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων
 αὐδινός δὲ κατηγορῆσαι τολμήσαντος, πλὴν Με-
 νισαίχμου, τὰς διαβολὰς ἀπολυσάμενος, εἰς τὴν
 οἰκίαν ἀπεκομίσθη, καὶ ἐτελεύτησεν, ἐπιεικὲς το-
 μισθεὶς παρὰ πάντα τὸν βίου χρόνον, καὶ ἐν λόγοις
 ἐπαινεθεὶς· καὶ μηδένα ἀγῶνα ἄλους, καίτοι πολ-
 λῶν κατηγορησάντων. ἔσχε δὲ τρεῖς παῖδας ἐκ Καλ-
 λιστοῦς, τῆς Ἀβρωνος μὲν θυγατρὸς, Καλαίου δὲ
 τοῦ Ἀβρωνος Βασιλίδου ἀδελφῆς, τοῦ ταμιεύσαντος
 στρατιωτικῶν ἐπὶ Χαιρώνδου ἀρχοντος. παρὶ δὲ τῆς
 κηδείας ταύτης λέγει ὁ Αἰνάρχος ἐν τῷ κατὰ Πα-
 οτίου. κατέλιπε δὲ παῖδας Ἀβρώνα, Λυκούργον,
 Λυκόφρονα· ὧν ὁ Ἀβρων καὶ ὁ Λυκούργος ἀπαι-
 δεῖς μετήλλαξαν· ἀλλ' ὁ γε Ἀβρων καὶ πολιτευσά-
 μενος ἐπιφανῶς μετήλλαξε, Λυκόφρων δὲ, γῆρας
 Καλλιστομάχην Φιλίππου Αἰζωνίως ἐγέννησε Καλ-
 λιστώ. ταύτην δὲ γῆρας Κλεόμβροτος Αἰτοκράτορ
 Ἀχαρνέας, ἐγέννησε Λυκόφρονα· τοῦτον δὲ ὁ πάπ-

προς εἰσποιήσατο Ανκόφρων· οὗτος δ' ἐτελεύτησεν
 ἄποις. μετὰ δὲ τὴν Ανκόφρονος τελευτὴν, ἔγρη-
 τὴν Καλλιστὴν Σωκράτης, κατέσχευεν υἱὸν Σύμμαχον·
 τοῦ δ' ἐγένετο Ἀριστιώνυμος· τοῦ δὲ Χαρμίδης·
 τοῦ δὲ Φιλίππη· ταύτης δὲ καὶ Ανσάνδρου Μή-
 δειος, ὃ καὶ ἐξηγητὴς ἐξ Εὐμολπιδῶν γενόμενος·
 τούτου δὲ καὶ Τιμοθίας τῆς Γλαύκου παῖδες, Αἰσ-
 δάμειος καὶ Μήδειος, ὅς τὴν ἱερωσύνην Ποσειδῶνος
 ἔρεχθέως εἶχε, καὶ Φιλίππη, ἥτις ἱεράσατο τῆς Ἀ-
 θηνῆς ὕστερον· πρότερον δ' αὐτὴν γήμας Διοκλῆς
 ὁ Μελετιεύς, ἐγέννησε Διοκλέα, τὸν ἐπὶ τοὺς ὀπλί-
 τας στρατηγήσαντα· γήμας δ' οὗτος Ἡδίστην Ἀβρω-
 νος, Φιλίππιδην καὶ Νικοστράτην ἐγέννησε· γή-
 μας δὲ τὴν Νικοστράτην Οἰμιστοκλῆς ὁ Θεοφράστου,
 ὁ δαδοῦχος, ἐγέννησε Θεόφραστον καὶ Διοκλέα·
 διατάξατο δὲ καὶ τὴν ἱερωσύνην τοῦ Ποσειδῶνος
 ἔρεχθέως. φέρονται δὲ τοῦ ῥήτορος λόγοι δεκα-
 πέντε. ἐστεφανώθη δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου πολλάκις, καὶ
 εἰκότων ἔτυχεν· ἀνάκειται δ' αὐτοῦ χαλκῇ εἰκὼν ἐν
 κεραιμικῷ κατὰ ψήφισμα, ἐπ' Ἀναξικράτους ἄρχον-
 τος· ἐφ' οὗ ἔλαβε καὶ στήσιν ἐν πρυτανείῳ αὐτὸς
 τε καὶ ὁ Ανκουργος, καὶ ὁ πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν
 ἐκτόνων κατὰ τὸ αὐτὸ ψήφισμα· ἀποθανόντος τε
 Ανκουργου, ὁ πρεσβύτατος τῶν παίδων, Ανκό-
 φρων, ἡμφισβήτησε τῆς δωρεῆς. εἶπε δὲ καὶ περὶ
 ἱερῶν πολλάκις γραψάμενος Ἀντόλυνον τὸν Ἀριστο-
 παγίτην, καὶ Αυσικλέα τὸν στρατηγόν, καὶ Δημό-
 δη τὸν Δημίον, καὶ Μενέσαιχμον, ἄλλους τε πολ-
 λούς, καὶ πάντας εἶλεν. ἔκρινε δὲ καὶ Ἀφρίλον ἐκ

τῶν ὑργυρίων μεταλλῶν τοὺς μεσοκρινεῖς, οἳ ἐβλά-
 υπαζον τὰ ὑπερκεκλιμένα βάρη, ὑφελόντα, καὶ ἐξ
 αὐτῶν πεπλουτηκότα παρὰ τοὺς νόμους· καὶ θα-
 νάτου ὄντος ἐπιτιμίου, ἁλῶναι ἰποίησε, καὶ πεν-
 τήκοντα δραχμὰς ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἑκάστῳ τῶν
 πολιτῶν διένειμε, τῶν πάντων συναχθέντων ταλάν-
 των ἑκατὸν ἑξήκοντα, ἣ (ὥς τις) μῆν. ὁ δὲ εὐ-
 θύνας Ἀριστογείτονα καὶ Κλειοκράτην καὶ Ἀντόλυ-
 κον δουλείας. ἐπεκαλεῖτο δὲ ὁ Ἀνκοῦργος, ἱβίς Ἀν-
 κοῦργω, Ξενοφῶντι νυκτερίς· κατήγον δὲ τὸ γένος
 ἀπὸ τούτων, καὶ Ἐρεχθείως τοῦ Ἰῆς καὶ Ἡφαιστοῦ·
 τὰ δ' ἐγγυιᾶτω ἀπὸ Ἀνκομήδους καὶ Ἀνκοῦργου,
 οὗς ὁ δῆμος ταφαῖς ἐτίμησε δημοσίῃ· καὶ ἔστιν
 αὕτη ἡ καταγωγὴ τοῦ γένους τῶν ἱερραμένων τοῦ
 Πασειδῶνος, ἐν πίνακι τελείῳ, ὅς ἀνάκειται ἐν Ἐρε-
 χθείῳ, γεγραμμένος ὑπ' Ἰομηνίου τοῦ Χαλκιδικῆος·
 καὶ εἰκόνας ξύλινοι τοῦ τε Ἀνκοῦργου, καὶ τῶν υἱῶν
 αὐτοῦ, Ἀβρωνος, Ἀνκοῦργου, Ἀνκόφρονος, ὡς εἰρ-
 γάσαντο Τίμωνχος καὶ Κηφισόδοτος, οἱ Πραξιτέ-
 λους υἱεῖς· τὸν δὲ πίνακα ἀνέθηκεν Ἀβρων, ὁ παῖς
 αὐτοῦ, λαχὼν ἐκ τοῦ γένους τὴν ἱερωσύνην, καὶ
 παραχωρήσας τῷ ἀδελφῷ Ἀνκόφρονι· καὶ διὰ τοῦ-
 το πεποιῆται ὁ Ἀβρων προσδιδούς αὐτῷ τὴν ἰδίαν
 κταν. πάντων δὲ, ὧν διώκησεν, ἀναγραφὴν ποιη-
 σάμενος, ἀνέθηκεν ἐν στήλῃ, πρὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ
 κατισκευασθείσης παλαιότρας, σκοπεῖν τοῖς βονλο-
 μένοις· οὐδεὶς μὲντοι ἐδυνήθη ἐλέγξει τὸν ἄνδρα
 νοσησμοῦ. ἔγραψε δὲ καὶ Νεοπίδελμον Ἀντικλίου
 τιφανῶσαι, καὶ εἰκόνα ἀναθεῖναι, ὅτι ἐπηγγέλου

το χρυσώσιν τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν ἀγορῇ, κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ Θεοῦ. ἔψηφίσατο δὲ καὶ Διοτίμου Διοπεθούς Εὐωνυμεῖ τιμὰς ἐπὶ Κτησικλέους ἄρχοντος.

Δημοσθένης ἡ.

Δημοσθένης Δημοσθένους καὶ Κλεισβούλης τῆς Γυλωνος θυγατρὸς, τὸν δὲ δῆμον Παιανίδης, κατὰ λειψθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐτῶν ἐπτά, μετ' ἀδελφῆς πεντασιδὸς, τὸν μὲν τῆς ὀρφανίας χρόνον παρὰ τῇ μητρὶ διῆγε, σχολάζων Ἰσοκράτει, ὥς τινες ἔφασαν, ὡς δὲ οἱ πλείστοι, Ἰσαίῳ τῷ Χαλκιιδεῖ, ὃς ἦν Ἰσοκράτους μαθητὴς, διάγοντι ἐν Ἀθήναις, ξηλὸν Θουκυδίδην καὶ Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον, ᾧ τινες εἶπον προσηγουμένως αὐτὸν σχολάσαι. ὡς δὲ Ἠγησίας ὁ Μάγνης φησὶν, ἐδεήθη τοῦ παιδαγωγοῦ, ἵνα Καλλιστράτου, Ἐμπαίδου, Ἀφιδναίου, φήτορος δοκίμου καὶ ὑπαρχήσαντος καὶ ἀναθέντος τὸν βωμὸν τῷ Ἑρμῇ τῷ ἀγοραίῳ, μέλλοντος ἐν τῷ δήμῳ λέγειν, ἀκούσῃ· ἀκούσας δὲ, ἑρασιτὴς ἐγένετο τῶν λόγων· καὶ τούτου μὲν ἐπ' ὀλίγον ἤκουσεν, ἕως ἐπεδήμει· ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν ἔφυγεν εἰς Θυράκην, ὁ δ' ἐγεγόνει ἐξ ἐφήβων, τηνικαῦτα παρέβαλλεν Ἰσοκράτει καὶ Πλάτῳ· εἴτα καὶ Ἰσαῖον ἀναλαβὼν ἕς τὴν οἰκίαν τιτραετῇ χρόνον αὐτὸν διεπόνησε, μιμούμενος αὐτοῦ τοὺς λόγους. ὡς δὲ Κτησιβίδης φησιν ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας, διὰ Καλλίου τοῦ Συνακουσίου πορίσας τοῦ Ζήτου τοῦ Ἀμφιπολίτου λόγους, διὰ δὲ Χαρικλέους τοῦ Καρυσιῶν τοὺς Ἀλ-

κιδάμαντος, ἀνέλαβεν αὐτούς. τελειοθῆς δέ, ἐλάττω παρὰ τῶν ἐπιτροπῶν παραλαβὼν, ἔκρινεν αὐτοὺς ἐπιτροπῆς ἐπὶ Τιμοκράτους ἄρχοντος, τρεῖς ὄντας, Ἀφοβον, Θηριπιδὴν, Δημοφῶντα ἢ Δημέαν· καὶ μάλιστα τοῦτον κατηγορήσεν, ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς ὄντος, δέκα τάλαντα τέμνημα ἐκάστη τῶν δικῶν ἐπιγραφάμενος· καὶ εἶλεν αὐτούς· τῆς δὲ κατὰ δίκης οὐδὲν ἐπράξατο, τοὺς μὲν ἀργυρίου, τοὺς δὲ καὶ χάριτος. Ἀριστοφῶντιος δ' ἤδη τὴν προστασίαν διὰ γῆρας καταλιπόντος, καὶ χορηγὸς ἐγένετο. Μειδαν δέ, τὸν Ἀναγυράσιον, πλήξαντα αὐτὸν ἐν τῷ θεάτρῳ χορηγοῦντα, εἰς κρήσιν καταστήσας, λαβὼν τρισχιλίας ἀφῆκε τῆς δίκης. λέγουσι δέ, αὐτὸν ἔτι νέον ὄντα εἰς σπήλαιον ἀπιάναι, καὶ κεῖ φιλολογεῖν τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς ξυράμενον, ἵνα μὴ προέρχοιτο· καὶ ἐπὶ σιγῆς κλίνης κοιμᾶσθαι, ἵνα διὰ ταχέων ἀνίστηται· τό τε βῶν μὴ δυνάμενον λέγειν ἐκποιῆσαι, καὶ τὸν ὄμον ἐν τῷ μελεῖν κινεῖν· τα ἅπρεπός καταπαῦσαι, παραρτήσαντα ὀβελισκον, ἢ (ὥς τινες) ξιφίδιον ἐκ τῆς ὀροφῆς, ἵνα φοβούμενος ἡρεμοίῃ· προβαίνοντα δὲ κατὰ τὴν τῶν λόγων ἰσχὺν, ἰσοπερον ἰσομέγεθες αὐτῷ κατασκευάσαι, καὶ πρὸς τοῦτο ἀφορῶντα μελεῖν, ἵνα ἐπανορθώσῃται τὰ ἐλλείποντα· καὶ κατιόντα ἐπὶ τὸ Φαληρικόν, πρὸς τὰς τῶν κυμάτων ἐμβολὰς τὰς σκέψεις ποιῆσθαι, ἵν', εἴ ποτε θορυβώῃ ὁ δῆμος, μὴ ἐκσταίῃ· τοῦ δὲ πνεύματος αὐτῷ ἐνδεδόντος, Νεοπτολέμῳ τῷ ὑποκριτῇ μυθίας δοῦναι, ἵνα ὅλας περιόδους ἀπνεύστως λέγῃ. ἐπεὶ δὲ τῷ πολιτευέσθαι

προσῆλθεν, εἰς δύο διηρημένων τῶν ἐν τῇ πόλει
καὶ τῶν μὲν φιλιππιζόντων, τῶν δὲ ὑπὲρ τῆς ἐλευ-
θερίας δημηγορούντων, τὴν τῶν ἀντιπολιτευομένων
Φιλίππῳ τάξιν εἴλετο καὶ παντὸς τοῦ χρόνου διστί-
λεσας συμβουλευὼν τοῖς κινδυνεύουσιν ὑπὸ Φιλίππῳ
γενέσθαι βοηθεῖν, συμπολιτευόμενος. Ὑπερίδῃ,
Νανναικεῖ, Πολυνέκῳ, Διοτίμῳ· διὸ καὶ συμμά-
χους τοῖς Ἀθηναίοις ἐποίησε Θηβαίους, Εὐβοεῖς,
Κερκυραίους, Κορινθίους, Βοιωτοὺς, καὶ πολ-
λοὺς ἄλλους πρὸς τοῦτοίς. ἐκπεσὼν δὲ ποτ' ἐπὶ τῆς
ἐκκλησίας καὶ ἀδρυμῶν, ἐβάδιζεν οἴκοι· συντυχὼν
δ' αὐτῷ Εὐνομος ὁ Θριαῖσιος, πρεσβύτερος ἤδη ὢν,
προειρέψατο τὸν Δημοσθένην· μάλιστα δὲ ὑπο-
κριτῆς Ἀνδρόνικος, εἰπὼν, ὥς οἱ μὲν λόγοι καλῶς
ἔχοιεν, λείποι δ' αὐτῷ τὰ τῆς ὑποκρισίας. ἀπεμνη-
μόνευσέ τε τῶν ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπ' αὐτοῦ λελεγμέ-
νων· καὶ δὴ πιστεύσαντα τὸν Δημοσθένην παρα-
δοῦναι αὐτὸν τῷ Ἀνδρόνικῳ, ὅθεν ἐρομένου αὐτὸν, τί
πρῶτον ἐν ῥητορικῇ, εἶπεν Ὑπόκρισις, καὶ τί δεύτε-
ρον· Ὑπόκρισις· καὶ τί τρίτον· Ὑπόκρισις, προ-
ελθὼν δὲ πάλιν εἰς τὰς ἐκκλησίας, νωπερικῶς τινα
λέγων, διεσύρρετο· ὥς κωμωδηθῆναι αὐτὸν ὑπ' Ἀν-
τιφάνους, καὶ Τιμοκλέους· Μὰ γῆν, μὰ κρήνας,
μὰ ποταμούς, μὰ νάματα· ὁμόσας καὶ τοῦτον τὸν
τρόπον ἐν τῷ δήμῳ, θόρυβον ἐκίνησεν. ὤμνευε δὲ
καὶ τὸν Ἀσκληπιδόν, προπαροξύνων Ἀσκληπίον. καὶ
παρεδείκνυν αὐτὸν ὀρθῶς λέγοντα· εἶναι γάρ τὸν
Θεὸν ἥπιον, καὶ ἐπὶ τούτῳ πολλὰκις ἐθαρρυβήθη-
σχολάσας δ' Εὐβουλίδῃ τῷ διαλεκτικῷ Μικησίῳ

ἡγηρωθῶσατο πάντα. γινόμενος δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀ-
 λυμπιακῇ πανηγύρει, καὶ ἀκούσας Λαμάρου τοῦ
 Τερμινάλου, Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου ἐγκώμιον
 ἀναγινώσκοντος, Θηβαίων δὲ καὶ Ὀλυνθίων κατα-
 τρέχοντος, παραναστὰς ἀρχαίων ποιητῶν μαρτυ-
 ρίας προηρέγκαιτο περὶ τῶν Θηβαίων καὶ Ὀλυνθί-
 ος καλῶς προχθέντων, ὥς παύσασθαι τε τοιοῦτον
 τὸν Λάμαχον, καὶ φυγεῖν ἐκ τῆς πανηγύρεως. Φί-
 λιππον δὲ πρὸς τοὺς ἀναφέροντας αὐτῷ τῆς κατ'
 αὐτοῦ δημηγορίας, εἰπεῖν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν ἀκού-
 ῃ λέγοντος Δημοσθένους ἐχειροτόνησα τὸν ἄνδρα
 πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον· ἐκάλει δὲ τοὺς μὲν
 αὐτοῦ λόγους ὁμοίους τοῖς στρατιώταις διὰ τὴν πο-
 λεμικὴν δύναμιν, τοὺς δ' Ἰσοκράτους, ταῖς ἀθληταῖς·
 τῶν γὰρ παρέχειν αὐτοὺς θεατρικὴν. ἐπὶ δὲ καὶ
 τριάκοντα ἔτη γεγονώς, λογιζομένοις ἀπὸ Διξιθέου εἰς
 Καλλίμαχον, ἐφ' οὗ παρ' Ὀλυνθίων ἦκε πριεσβελα πε-
 ρὶ τῆς βοήθειας, ἐπεὶ ἐπιέζοντο ὑπὸ Φιλίππου τῷ πο-
 λέμῳ, ἔπεισεν ἐκπέμψαι τὴν βοήθειαν· τῷ δὲ ἔξης, ἐφ'
 οὗ Πλάτων ἐτελεύτησε, Φίλιππος Ὀλυνθίους κα-
 τατρέψατο. ἔγνω δ' αὐτὸν καὶ Ξενοφῶν ὁ Σωκρα-
 τικός ἢ ἀρχόμενον, ἢ ἀκμάζοντα· τῷ μὲν γὰρ τὰ
 ἑλληνικά ἐτελείτο εἰς τὰ περὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ
 μάχην, ἀρχοντα δὲ Χαρικλείδην· ὁ δὲ πρότερον
 ἐπὶ Τιμοκράτους εἶλε τοὺς ἐπιτρόπους. φεύγοντος
 δ' Αἰσχίνου μετὰ τὴν καταδίκην, ἵππῳ κατεδίωξεν
 αὐτόν· τοῦ δ' οἰηθέντος, αὐτὸν συλλαμβάνεσθαι,
 καὶ προσπισδόντος καὶ συγκαλυφμένου, ἀνιστή-
 νας αὐτὸν παρεμυθήσατο, καὶ τίλαντον ἰδῶκεν

ἀργυρίου. καὶ συνεβούλευσε δὲ τῷ δήμῳ ξενικὸν ἐν
 Θάκῃ τρέφειν, καὶ ἐπὶ τούτῳ τρηγάρῃς ἐξέπλευσε.
 σιτώνης δὲ γινόμενος, καὶ κατηγορηθεὶς κλοπῇ
 ἔφειθῃ. Φιλίππου δ' ἑλάντιαν καταλαμβάνον-
 τος, καὶ αὐτὸς τοῖς ἐν Χαιρωνείᾳ μαχουμένοις
 συνεξήλθεν· ὅθεν καὶ δοκεῖ τὴν τάξιν ληπεῖν, φέ-
 ροντος δ' αὐτοῦ βάτον ἐπὶ λαβέσθαι τῆς χλαμύδος,
 τὸν δ' ἐπιστραφέντι εἰπεῖν· Ζῶργε, εἶχε δὲ καὶ
 ἐπίσημον ἐπὶ τῆς ἀσπίδος· Ἀγαθὴν τύχην. εἴ-
 μέντοι τὸν ἐπιτάφιον ἐπὶ τοῖς πεσοῦσι, μετὰ δὲ
 ταῦτα πρὸς τὴν ἐπισκευὴν τῆς πόλεως τῇ ἐπιμελείᾳ
 προσελθὼν, καὶ τῶν τειχῶν ἐπιμελητῆς χειροτονη-
 θεὶς, ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας εἰσήμεγε τὸ ἀναλωθὲν
 ἀργύριον, μὲν ἑκατόν· ἐπέδωκε δὲ καὶ θεωροῖς
 μυριάς· τρίτους τ' ἐπιβάς, περιέπλευσε τοὺς συμ-
 μάχους ἀργυρολογῶν. ἐφ' οἷς πολλάκις ἐστεφανώ-
 θη, πρότερον μὲν ὑπὸ Δημοτελοῦς, Ἀριστοκλείου,
 Τηρεΐδου χρυσῷ στεφάνῳ, τελευταῖον δὲ ὑπὸ Κτη-
 σιφῶντος· καὶ γραφέντος τοῦ ψηφίσματος παρανό-
 μων ὑπὸ Διοδότου καὶ Αἰσχίνου, ἀπολογούμενος
 ἐνίκησεν, ὥστε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων τὸν
 διώκοντα μὴ μεταλαβεῖν. ὕστερον δ' Ἀλεξάνδρου
 ἐπὶ τὴν Ἀσίαν στρατευομένου, καὶ φρυγίας Ἀρπά-
 λου μετὰ χρημάτων εἰς Ἀθήνας, τὸ μὲν πρότερον ἐ-
 κώλυσεν αὐτὸν εἰσελθῆναι· ἐπειδὴ δ' εἰσέπλευσε
 λαβὼν Ἀσρεικοὺς χιλίους μετετάξατο· βουλευμένων
 τ' Ἀθηναίων Ἀντιπάτρω παραδοῦναι τὸν ἄνθρωπον,
 ἰντίειπεν, ἔγραψέ τ' ἀποδέσθαι τὰ χρήματα εἰς τὴν
 κρόπολιν, ἥδη τῷ δήμῳ τὸν ἀριθμὸν εἰπόντα· φη-

σαντος δὲ Ἀρπάλου ἐπιακόσια καὶ πενήκοντα, ἣ
 ὀλίγω πλείονα, ὥς φησι Φιλόχορος, μετὰ δὲ ταῦτα
 φυγόντος Ἀρπάλου ἐκ τοῦ δεσποτηρίου, ἐν ᾧ ἐφυ-
 λάσσετο, μέχρις ἂν ἀφίκηται τις παρ' Ἀλεξάνδρου,
 καὶ πορευθέντος εἰς τὴν Κρήτην, ἣ ὥς ἔνιοι ἐπὶ Ταί-
 ραρον τῆς Λακωνικῆς, αἰτίαν ἔσχεν ὁ Δημοσθένης
 δωροδοκίας, καὶ διὰ τοῦτο μήτε τὸν ἀριθμὸν τῶν
 ἀνικομισθέντων μεμνηκώς, μήτε τὴν τῶν φυλασ-
 σόντων ἀμέλειαν. εἰσάχθεις δ' εἰς δικαστήριον ὑπὸ
 Περσίδου, Πυθέου, Μενεσαίχμου, Ἰμεραίου, Πα-
 τροκλέους, οἱ ἐποίησαν καταγνῶναι αὐτοῦ τὴν ἐξ
 Ἀρείου πάγου βουλήν, καὶ ἑλοὺς ἔφυγε, πενταπλά-
 σιονα ἀποτίσαι μὴ δυνάμενος, (εἶχε δ' αἰτίαν τριά-
 κοντα τάλαντα λαβεῖν), ἣ (ὥς ἔνιοι) οὐχ ὑπομείνας
 τὴν κρίσιν. μετὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν Ἀθηναί-
 ων Πολύεγκιον πεμφάντων πρεσβευτὴν πρὸς τὸ κοι-
 νὸν τῶν Ἀρκάδων, ὥστ' ἀποστήναι αὐτοὺς τῆς τῶν
 Μακεδόνων συμμαχίας, καὶ τοῦ Πολύεγκιου παῖ-
 σαι μὴ δυνάμενον, ἐπιφανεῖς Δημοσθένης καὶ συν-
 επιὼν ἔπεισεν. ἐφ' ᾧ θαυμασθεὶς μετὰ χρόνον τινα
 κάθοδον εὔρατο, ψηφίσματος γραφέντος, τριήρους
 ὑποσταλίσσης, τῶν δ' Ἀθηναίων ψηφισμένων εἰς ἅ-
 ῶφιλες τριάκοντα, τῆσαι αὐτὸν τὸν βωμὸν τοῦ σω-
 τήρος Διὸς ἐν Πειραιεῖ, καὶ ἀφείσθαι, τοῦτο γρά-
 ψαντος τὸ ψήφισμα Δήμωνος Πισαννίδος, ὃς ἦν ἀ-
 γαστὸς αὐτῷ. πάλιν ἐν τοῦτοις ἦν πολιτευόμενος
 Ἀντιπάτρου δ' εἰς Λάμειαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συγ-
 κληθέντος, τῶν Ἀθηναίων εὐαγγέλια θυόντων,
 πρὸς τινα τῶν ἐταίρων, Ἀγχοίστρατον, ἔφη, οὐ

τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις περὶ τῶν πραγμάτων· ἐπίσταμαι γὰρ (εἶπεν) τοὺς Ἕλληνας σιάνδιον μὲν πολεμεῖν καὶ εἰδότας καὶ δυναμένους, δόλιχον δ' οὐκέτι. Φάρσαλον δὲ ἐλόντος Ἀντιπάτρου, καὶ πολιορκήσας ἀπειλοῦντος Ἀθηναίους, εἰ μὴ τοὺς φήτορας ἐκδοίησαν, καταλιπὼν ὁ Δημοσθένης τὴν πόλιν ἔφυγε, πρῶτον μὲν εἰς Ἀγιναν ἐπὶ τῷ Αἰακεῖον καθεδούμενος, φοβηθεὶς δ' εἰς Καλαβρίαν μετέστη. ἐκδιδόναι δὲ τοὺς φήτορας τῶν Ἀθηναίων ψηφισαμένων, κἀκεῖνον, καθέζετο ἱκέτης ἐν τῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερῷ, ἐλθόντος δ' ἐπ' αὐτὸν Ἀρχίου, τοῦ Φυγαδοθήρου ἐπικαλουμένου, ὃς παρέβαλεν Ἀναξιμένει τῷ φήτορι, πείθοντος αὐτὸν ἀσπῆσαι, ὡς φίλον Ἀντιπάτρει γενησόμενον, εἶπεν ὅτι Οὐτε, ὅτε στραγῶδεις, ἔπειθές με, οὐτε νῦν πείσεις συμβουλεύων· τοῦ δ' ἐπιχειροῦντος βιάσθαι, ἐκώλυσαν αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν· καὶ Δημοσθένης ἔφη· Οὐ σωτηρίας δεόμενος κατέφυγον εἰς Καλαβρίαν, ἀλλ' ὡς ἐλέγξων Μακεδόνας καὶ κατὰ τῶν θεῶν βιασαμένους, αἰτήσας τε γραμματεῖον, ἔγραψεν (ὡς μὲν Δημήτριος ὁ Μάγνης φησὶ) τὸ ἐπὶ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ ἐλεγεῖον, ἐπιγεγραμμένον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕστερον·

Εἶπερ ἴσῃν γνώμην γνώμη, Δημόσθενες, ἔοχες.

Οὐ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν ἄρχης Μακεδόν.
 καῖται δ' εἰκὼν πλησίον τοῦ περισχοινίσματος καὶ τοῦ βωμοῦ τῶν δώδεκα θεῶν, ὑπὸ Πολυεύκτου πεποιημένη. ὡς δ' ἔνιοι φασι, ταῦτα εὐρέθη γεγραμμένον· Δημοσθένης Ἀντιπάτρει χαίρειν. ἀποδιδ.

νειν δ' αὐτὸν Φιλόχορος μὲν φησι φάρμακον πιόν-
 τα· Σάτυρος δέ, ὁ συγγραφεὺς, τὸν κάλαμον πε-
 φαρχῶσαι, ὃ γράφειν ἤρξατο τὴν ἐπιστολὴν, οὐ
 γευσάμενον ἀποθανεῖν. Ἐρατοσθένης δέ, ἐκ πολ-
 λοῦ δεδοικότα Μακεδόνας, περὶ τῷ βραχίονι κρι-
 κον περιεῖσθαι πεφαρχαγμένον· εἰσὶ δ', οἱ φασί,
 συσχόντα αὐτὸν τὰ πνεῦμα ἀποθανεῖν· οἱ δ' εἴ-
 που, τοῦ κατὰ τὴν σφραγίδα φαρμάκου γευσάμε-
 νον. Ἐβίω δέ, ὥς μὲν οἱ τὰ πλείω λέγουσιν ἔτη
 ἰβδομήκοντα· ὥς δέ οἱ τὰ ἐλάττω, ἐπὶ καὶ ἐξή-
 κοντα. Ἐπολιτεύσατο δὲ δύο καὶ εἴκοσιν. ἥνικα δὲ
 Φίλιππος ἐπεθνήκει, λαμπρὰν ἐσθῆτα προῆλθεν
 ἔχων, καίτοι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ νεωστὶ τετελευτη-
 κίας, ἐφηδόμενος τῷ τοῦ Μακεδόνα θανάτῳ. συν-
 ἤρξατο δὲ καὶ Θηβαίοις πρὸς Ἀλέξανδρον πολέμου·
 καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐπέφύλασεν αὐτῷ· διό-
 περ Θήβας κατασκάψας, ἐξήτει παρ' Ἀθηναίων
 Ἀλέξανδρος αὐτὸν, ἀπειλῶν, εἰ μὴ δοίησαν. στρα-
 τιστομένῳ δ' αὐτῷ ἐπὶ Πέρας, καὶ αὐτοῦντι ναυτι-
 κῶν παρ' Ἀθηναίων, ἀντείπεν, ἄδελον εἶπών, εἰ
 οὐ κατὰ τῶν παρσυχόντων χρήσεται. κατέλιπε δύο
 παῖδας ἐκ μιᾶς γυναικὸς τῶν εὐδοκίμων Πηλοδώρου
 τινὸς θυγατρὸς· θυγατέρα μίαν ἔσχεν, ἣ πάντεσσι
 οὖσα, πρὶ γάμου ἐτελεύτησεν· εἶχε δὲ καὶ ἀδελ-
 φὴν, ἐξ ἧς καὶ Λάχον Λευκονίως ἀδελφιδοῦς αὐτῷ
 Δημοχάρης ἐγένετο, ἀνὴρ καὶ κατὰ πόλεμον ἀγα-
 θός, καὶ κατὰ τοὺς πολιτικοὺς λόγους οὐδενὸς χεί-
 ρων. ἔστι δ' αὐτοῦ εἰκὼν ἐν τῷ πρυτανείῳ εἰσιόν-
 των πρὸς τὴν ἐστίαν δεξιᾷ, ὁ πρῶτος περιεζωσμένος

ἄμα τῷ ἱματίῳ καὶ ξίφος· οὕτω γὰρ δημηγορῆσαι λέγεται, ἥνλικα Ἀντίπατρος ἐξήτει τοὺς ῥήτορας· χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀθηναῖοι αἰτήσιν ἑ ἐν πρυτανείῳ τοῖς συγγενέσι τοῦ Δημοσθένους ἐδοσαν, καὶ αὐτῷ τετελευτηκότι τὴν εἰκόνα ἀνέθεσαν ἐν ἀγορῇ ἐπὶ Γοργίου ἀρχοντος, αἰτησαμένου αὐτῷ τὰς δωρεὰς τοῦ ἀδελφιδοῦ Δημοχάρους· ὃ καὶ αὐτῷ πάλιν ὁ υἱὸς Αἰχῆς Δημοχάρους Λευκοκλὺς ἡτήσατο δωρεὰς, ἐπὶ Πυθαγόρου ἀρχοντος, δεκτικῶ δ' ἔπειτα ὕστερον, εἰς τὴν τῆς εἰκόνης στάσιν ἐν ἀγορῇ, καὶ αἰτήσιν ἐν πρυτανείῳ, αὐτῷ τε καὶ ἐγγόνων ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ, καὶ προεδρίαν ἐν ἅπασιν τοῖς ἀγῶσι· καὶ ἔστι τὰ ψηφίσματα ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀναγεγραμμένα· ἥ δ' εἰκὼν τοῦ Δημοχάρους εἰς τὸ πρυτανεῖον μετεκομίσθη, περὶ ἧς προεῖρηται. φέρονται δ' αὐτοῦ λόγοι γνήσιοι ἐξήκοντα πάντε. φασὶ δὲ τινες, καὶ ἀσώτως αὐτὸν βιῶναι, γυναικείαις ἑ ἐσθῆσι χρώμενον, καὶ κωμάζοντα ἐκάστοτε, ὅθεν Βιβαταλὸν ἐπικληθῆναι· οἱ δὲ ὑποκοριστικῶς ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς τροφοῦ λέγουσιν αὐτὸν οὕτω λελοιδωρῆσθαι. Διογένης δὲ ὁ κῶν θεασάμενος αὐτὸν ποτ' ἐν καπηλείῳ αἰσχυρόμενον καὶ ὑποχωροῦντα, εἶπεν· Ὅσῳ μᾶλλον ὑποχωρεῖς, τοσούτῳ μᾶλλον ἐν τῷ καπηλείῳ ἔσθ. ἔλεγε δ' αὐτὸν παρασκώπτων ἐν μὲν τοῖς λόγοις Σκύθην εἶναι, ἐν δὲ ταῖς μάχαις ἄστικόν· ἔλαβε καὶ παρὰ Ἐφιάλτου χρυσίον, ἐνδὲ τῶν δημαγωγῶν, ὃς πρεσβεύσας πρὸς βασιλέα χρηματὰ φέρων ἦκε λύθρα, ὅπως διανείμας τοῖς δημαγωγοῖς, τὸν πρὸς Φίλιππον ἐξάψη πόλεμον· καὶ

ἰδίᾳ αὐτὸν δωροδοκῆσαι παρὰ βασιλέως φανὺ δα-
 ρεικοὺς τρισχίλους. Ἀναξίλειον δὲ τινα Ὀρεΐτην,
 ξένον αὐτοῦ γεγονότα, συλλαβὼν ἐβασάνειεν ὡς κα-
 τὰσκοπον, οὐδὲν δ' ἐξειπόντα ἐψηφίσατο τοῖς ἑν-
 δεκα παραδοῦναι. λέγειν δὲ ποτε κωλυόμενος ὑπ'
 Ἀθηναίων ἐν ἐκκλησίᾳ, βραχὺ ἔφη βούλεσθαι πρὸς
 αὐτοὺς εἰπεῖν· τῶν δὲ σιωπησάντων· Νεανίας
 (εἶπε) θέρους ὥρα ἐμισθώσατο ἐξ ἄστεος ὄνον Με-
 γάρου· μεσοῦσης δὲ τῆς ἡμέρας, καὶ σφοδρῶς
 φλέγοντος τοῦ ἡλίου, ἐκάτερος αὐτῶν ἐβούλετο ὑ-
 ποδύεσθαι ὑπὸ τὴν σκιάν· εἶργον δ' ἄλλήλους, ὃ
 πᾶν μεμισθωκέναι τὸν ὄνον, οὐ τὴν σκίαν, λέγων·
 ὃ δὲ μεμισθωμένος, τὴν πῦσιν ἔχειν ἐξουσίαν. καὶ
 ταῦτ' εἰπὼν, ἀπῆει. τῶν δ' Ἀθηναίων ἐπισχόντων,
 καὶ δεομένων πέρας ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ· Εἰθ' ὑπὲρ
 αὐτοῦ ὄνου σκιᾶς (ἔφη) βούλεσθε ἀκοῦειν, λέγοντος
 δὲ ὑπὲρ σπουδαίων πραγμάτων οὐ βούλεσθε; Πώ-
 λου δὲ ποτε, τοῦ ὑποκριτοῦ, πρὸς αὐτὸν εἰπόντος,
 ὅτι δυναὶν ἡμέραις ἀγωνισάμενος τάλαντον λάβοι μι-
 σθόν· Ἐγὼ δὲ (εἶπε) πέντε τάλαντα, μίαν ἡμέραν
 σιωπήσας. παραφθαρεῖς δὲ τὴν φωνὴν ἐν ἐκκλη-
 σίᾳ καὶ θορυβηθεὶς, τοὺς ὑποκριτὰς ἔφη δεῖν κρι-
 νειν ἐκ τῆς φωνῆς· τοὺς δὲ ῥήτορας ἐκ τῆς γνώμης.
 ἀντιδίσαντος δ' αὐτὸν Ἐπικλέους, ὅτι αἰὲ σκέπτου-
 το· Αἰσχυνολμην γάρ, (εἶπεν) εἰ τηλικούτῳ δήμῳ
 συμβουλευὼν αὐτοσχεδιάζοιμι. ἱστοροῦσι δὲ, ὡς
 οὐδὲ λύχνον ἔσβεσεν, ἄχρι πεντήκοντα ἐτῶν ἐγένε-
 το, διακρίνων τοὺς λόγους. αὐτὸς δὲ φησιν ὑδρο-
 ποσίᾳ χρήσασθαι. ἔγνω δ' αὐτὸν καὶ Ἀντίστας ὁ

ρήτωρ, καὶ Ἰσοκράτης εἶδε πολιτευόμενον ἄχρ' ἢ
 ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, καὶ τινες τῶν Σωκρατικῶν φι-
 λосоφῶν. τοὺς δὲ πλείστους λόγους εἶπεν αὐτοσχέ-
 διάσας, εὖ πρὸς αὐτοὺς πεφυκώς. πρῶτος δ' ἔγρα-
 ψε στεφανοῖσθαι αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ Ἀρι-
 στοτέλικος Νικοφάνους Ἀναγυράσιος, ὑπομόσαιο δὲ
 Διώνδας.

Ἑπερ εἰ δ η ς θ'.

Ἐπεριείδης Γλανκίππου μὲν ἦν πατὴρ τοῦ Διονύ-
 σιου, τὸν δὲ δῆμον Κολυττεύς. ἔσχε δὲ νῖδ' ὁμῶ-
 νυμον τῷ πατρὶ Γλανκίππον ρήτορα, καὶ λόγους
 συγγράψαντα· οὗ πάλιν Ἀλφίνους ἐγένετο. ἀκρο-
 ατῆς δὲ Πλάτωνος γενόμενος τοῦ φιλοσόφου, ἅμα
 Ἀνκούργου καὶ Ἰσοκράτους τοῦ ρήτορος, ἐπολιτεύ-
 σατο Ἀθηῆνοι, καθ' ὃν χρόνον Ἀλέξανδρος τῶν
 Ἑλληνικῶν ἥπιετο πραγμάτων· καὶ περὶ τῶν στρα-
 τηγῶν, ὧν ἦν παρ' Ἀθηναίων, ἀντείπε, καὶ περὶ
 τῶν τριήρων· συνεβούλευσε δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταυρά-
 ξινικὸν μὴ διαλῦσαι, οὗ Χάρης ἤγετο, εὐνόῳ
 πρὸς τὸν στρατηγὸν διακείμενος. τὸ δὲ πρῶτον
 μισθοῦ δικὰς ἔλεγε. δόξας δὲ κοινοῦναι τῷ
 Περσικῶν χρημάτων Ἐφιάλτῃ, τριήραρχός τε αἰρε-
 θεὶς, ὅτε Βυζάντιον ἐπολιόρκει Φίλιππος, βοηθὸς
 Βυζαντίοις ἐκπεμφθεὶς κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον
 ὑπέστη χορηγῆσαι, τῶν ἄλλων λειτουργίας πάσης
 ἀφαιμένων. ἔγραψε δὲ καὶ Δημοσθένους τιμὰς, καὶ
 τοῦ ψηφίσματος ὑπὸ Διώνδα παρανόμων γραφέν-
 τος, ἀπέφυγε. φίλος δ' ὢν τοῖς περὶ Δημοσθένην

καὶ *Αυσικλέα* καὶ *Αυκούργον*, οὐκ ἐνέμεινε μίχην
 ἔλθον· ἀλλ' ἐπεὶ *Αυσικλῆς* μὲν καὶ *Αυκούργος* ἐτι-
 δηήκεσαν, *Λημοσθένης* δὲ ὡς παρὰ *Ἀρπάλου* δωρο-
 δοκήσας ἐκρίνετο, προχειρισθεὶς ἐξ ἐπέντων, (μύ-
 ρος γὰρ ἔμεινεν ἀδωροδόκητος) κατηγόρησεν αὐτοῦ.
 κριθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ *Ἀριστογείτορος* παρανόμων ἐπὶ
 τῷ γράψαι μετὰ *Χαιρώτεια*, τοὺς μετοίκους πολί-
 τας ποιήσασθαι, τοὺς δὲ δούλους ἐλευθέρους, ἱερὰ
 δὲ καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας εἰς τὸν *Πειραιᾶ* ἀποθί-
 σθαι, ἀπέφυγεν. αἰτιωμένων δὲ τινων αὐτόν, ὡς
 παριδόντα πολλοὺς τόμους ἐν τῷ ψηφίσματι· Ἐπε-
 σσάμηναι (ἴφη) μοι τὰ *Μακεδόνων* ὄπλα, καὶ οὐκ ἐγὼ
 τὸ ψηφισμα ἔγραψα, ἣ δ' ἐν *Χαιρωτείᾳ* μάχη. μετὰ
 μέντοι τοῦτο νεκρῶν ἔδωκεν ἀναίρεσιν ὁ *Φί-
 λιππος* φοβηθεὶς, πρότερον οὐ δοὺς τοῖς ἐλθοῦσιν
 ἐκ *Λεβαδίας* κήρυξιν. ὕστερον δὲ μετὰ τὰ περὶ
 κρίνωνα συμβάντα ἐξαίτηθεὶς ὑπ' *Ἀρτιπάτρου*, καὶ
 μύλων ἐκδίδουσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφυγεν ἐκ τῆς
 πόλεως εἰς *Αἰγίνα*, ἅμα τοῖς κατεψηφισμένοις· καὶ
 συμβαλὼν *Λημοσθένει* καὶ περὶ τῆς διαφορᾶς ἀπο-
 λογησάμενος, ἀπαλλαγὴς ἐκίθην, ὑπ' *Ἀρχίου* τοῦ
Φυγαδοθήρου ἐπικληθέντος, *Θουρίου* μὲν τὸ γέ-
 νος, ὑποκριτοῦ δὲ τὰ πρῶτα, τότε δὲ τῷ *Ἀρτιπά-
 τρῳ* βοηθοῦντος, ἐλήφθη πρὸς βίαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ
Ποσειδῶνος, ἐχόμενος ἀγέλατος· καὶ ἄχθεις πρὸς
Ἀντίπατρον εἰς *Κόρινθον*, ἔπειτα βασανιζόμενος,
 δάφαγε τὴν γλῶττιν, ὥστε μηδὲν ἐξειπεῖν τῶν τῆς
 πόλεως ἀποθρήτων δυνηθῆναι· καὶ οὕτως ἐτελεύ-
 ησε, *Πυραγιδῶνος* ἐνάτη ἡσυχία.

δέ φησιν, αὐτὸν γλωττοτομηθῆναι εἰς Μακεδονίαν
 ἐλθόντα καὶ ὑπῆρχει ἄτακτον, Ἀλφειῶν δέ, ἀνι-
 ψιδὸν ὄντα αὐτῷ, ἥ (ὃς τινες) Γλαυκίππου τινὸς τὸν
 υἱὸν διὰ Φιλοπείθους τινὸς ἱατροῦ λαβόντα ἐξου-
 σίαν τοῦ σώματος, καῦσαι αὐτὸν, καὶ τὰ ὅστις κο-
 μίσαι εἰς Ἀθήνας τοῖς προσήκουσι, παρὰ τὰ τῶν
 Ἀθηναίων καὶ Μακεδόνων δόγματα· οὐ μόνον γὰρ
 κελεύσαι αὐτοὺς φυγεῖν, ἀλλὰ μηδ' ἐν τῇ οἰκίᾳ τα-
 φῆναι. οἱ δ' ἐν Κλεωναῖς ἀποθανεῖν αὐτὸν λέγου-
 σιν, ἀπαχθέντα μετὰ τῶν ἄλλων, ὅπου γλωττοτο-
 μηθῆναι καὶ διαφθαρεῖν ὃν προεῖρηται τρόπον
 τοὺς δ' οἰκίους τὰ ὅστις λαβόντας, θάψαι τε αἶμα
 τοῖς γονεῦσι πρὸ τῶν Ἰππιάδων πυλῶν, ὥς φησιν
 Ἡμιόδορος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ μνημάτων. συνὴ δὲ
 κατερήραπται τὸ μνῆμα, καὶ ἔστιν ἄδηλον. πάν-
 των δὲ κατὰ τὴν δημηγορίαν διενεγκεῖν λέγεται, τέ-
 τακται δὲ ὑπ' ἐνίων πρὸ Δημοσθένους. φέρονται
 δ' αὐτοῦ λόγοι ἐβδομηκόντα ἑπτὰ, ὧν γνήσιοι εἰσι
 πεντήκοντα δύο. ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀφροδι-
 σία καταφευγῆς, ὥς ἐκβαλεῖν μὲν τὸν υἱόν, εἰσαγα-
 γεῖν δὲ Μυρσίνην, τὴν πολυτελεσιτάτην ἑταίραν· ἐν
 Πειραιεὶ δ' ἔχειν Ἀρισταγόραν· ἐν Ἐλευσίνῃ δ' ἐν
 τοῖς ἰδίῳις κτήμασι Φίλτην Ὀθηβαίαν, εἴκοσι μῶν
 λυτρωσάμενος. ἐποιεῖτό τε τὸν περίπατον ἐν τῇ
 ἑχθροπόλιδι δσημέραι. ὥς εἰκὸς δὲ, καὶ δίκη
 Φρόνη τῇ ἑταίρᾳ ἀσβεῖν κρινομένη συνεξητάσθη·
 αὐτὸς γὰρ τοῦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου δηλοῖ· μελλού-
 σης δ' αὐτῆς ἀλλοικεσθαι, παραγαγὼν εἰς μέσον καὶ
 περιφύξας τὴν ἐσθῆτα, ἐπέδειξε τὰ στέγνα τῆς γυ-

ναικός· καὶ τῶν δικαστῶν εἰς τὸ κάλλος ἀπιδόντων,
 ἀφείδῃ. συντείδῃ δὲ ἡουχῇ κατὰ τοῦ Δημοσοθέ-
 νους ἐγκλήματα, ὥς καὶ φωραθῆναι· νοσοῦντος
 γὰρ τοῦ Ὑπερίδου, ἤκοντα εἰς τὴν οἰκίαν τὸν Δη-
 μοσοθένη, ὥς ἐπισκεψόμενον, καταλαβεῖν κατέχον-
 τα τὸ κατ' αὐτοῦ βιβλίον· τοῦτου δ' ἀγανακτοῦν-
 τος, εἶπε· φίλον μὲν ὄντα οὐδὲν λυπήσει, ἐχθρὸν
 δὲ γινόμενον κωλύσει τὸ κατ' ἐμοῦ πρῶξαι. ἐψηφί-
 σατο δὲ καὶ τιμὰς Ἰόλα τῷ δόντι Ἀλεξάνδρῳ τὸ
 φάρμακον δοῦναι. ἐκοινώησε δὲ καὶ Λισσθένει
 τοῦ Λαμιακοῦ πολέμου, καὶ ἐπὶ τοῖς πεσοῦσιν εἶπε
 τὸν ἐπιτάφιον θανμασίως. Φιλίππου δὲ πλεῖν ἐπὶ
 Εὐβοίας παρεσκευασμένου, καὶ τῶν Ἀθηναίων τυ-
 λαβῶς ἐχόντων, τεσσαράκοντα τριήρεις ἤθροισαν ἐξ
 ἐπιδουεως, καὶ πρῶτος ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς
 ἐπιδωκε δύο τριήρεις. συστάντος δὲ πρὸς Ἀηλίου
 ὁμισητήματος, ποτέρους διτ' προϊστασθαι τοῦ
 ἱεροῦ, αἰρεθέντος Λισχίνου συνειπεῖν, ἢ ἐξ Ἀρείου
 πάγου βουλή Ὑπερίδην ἐχειροτόνησεν· καὶ ἔστιν ὁ
 λόγος Ἀηλιακὸς ἐπιγεγραμμένος. ἐπρόβινυσε δὲ καὶ
 πρὸς Ῥαδίους. ἡκόντων δὲ καὶ παρ' Ἀντιπάτρους
 πρέσβων, ἐπαινοῦντων τὸν Ἀντίπατρον ὡς χρηστὸν,
 ἐναντήσας αὐτοῖς εἶπεν· Οἶδαμεν, ὅτι χρηστὸς ὑ-
 πάρχει, ἀλλ' ἡμεῖς γ' οὐ δεόμεθα χρηστοῦ δεσπό-
 του. λέγεται δ' ἄνευ υποκρίσεως δημηγορῆσαι, καὶ
 νόνον διηγέσθαι τὰ πραχθέντα, καὶ τοῦτοις οὐκ
 ἐνοχλεῖν τοὺς δικαστάς. ἐπέμφθη δὲ καὶ πρὸς
 Ἀηλίους ἀπολογησόμενος ὑπὲρ Καλλίππου τοῦ ἀ-
 δλητοῦ, ἔχοντος αἰτίαν φθεῖραι τὸν ἀγῶνα· καὶ

ἐνίκησαι. γραψάμενος δὲ καὶ τὴν Φωκίωνος δωρεάν, ἣν εἶπε Μειδίας Μειδίῳ Ἀναγυράσιος ἐπὶ Σενίῳ ἄρχοντος, Γαμηλιῶνος ἐβδόμη φθίνοντος, ἡττήθη.

Δείναρχος ι.

Δείναρχος Σωκράτους, ἢ Σωστράτου, ὡς μὲν τινες, ἐγχώριος, ὡς δὲ τισι δοκεῖ, Κορίνθιος, ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας ἔτι νέος, καθ' ὃν χρόνον Ἀλέξανδρος ἐπῆει τὴν Ἀσίαν, κατοικήσας αὐτόθι, ἀκρατῆς μὲν ἐγένετο Θεοφράσιον, τοῦ διαδεξαμένου τὴν Ἀριστοτέλους διατριβήν· ὁμίλησε δὲ καὶ Δημητρίῳ τῷ Φαληρεῖ· μάλιστα δὲ ἐπολιτεύσατο μετὰ τὴν Ἀντιπάτρου τελευτήν, τῶν μὲν ἀνερρημένων ῥητόρων, τῶν δὲ πεφευγόντων. φίλος δὲ Κασάνδρῳ γενόμενος, ὡς ἐπιπλεῖστον προέκοψε, χρήματα τῶν λόγων εἰσπραττόμενος, οὓς τοῖς δεομένοις συνέγραφεν· ἀντιτάξαιτο δὲ πρὸς τοὺς ἐπιφανιστάτους τῶν ῥητόρων, οὐκ εἰς δῆμον παριών, (οὐ γὰρ οἶός τ' ἦν) ἀλλὰ τοῖς ἐναντιουμένοις λόγους συγγράφων· καὶ ἐπεὶ Ἀρπαλος διέδρα, πλείους λόγους συνέγραψε κατὰ τῶν αἰτίαν λαβόντων δωροδοκῆσαι, καὶ τούτους τοῖς κατηγοροῖς ἐξέδωκε. χρόνῳ δὲ ὕστερον αἰτιαθεὶς εἰς λόγους παραγλινεσθαι Ἀντιπάτρῳ καὶ Κασάνδρῳ παρὰ τὴν κατάληψιν τῆς Μουνηχίας, ἥνικα ὑπ' Ἀντιγόρου καὶ Δημητρίου ἐφρουρήθη ἐπ' ἀναξικράτους ἄρχοντος, ἐξαγχυσάμενος τὰ πλείστα τῆς οὐσίας, ἔφυγεν εἰς Χαλκίδα. διατρίψας δ' ἐπὶ τῆς φυγῆς ὡς πεντεκαίδεκα ἔτη, καὶ πολλὴν οὐσίαν κτησάμενος, κατήλθε, προξάντων αὐτοῦ τὴν

καθόδον τῶν περὶ Θεόφραστον ἅμα τοῖς ἄλλοις φυ-
γάσι. καταλύσας δὲ παρὰ Προξένῳ, ἐταίρῳ αὐτοῦ,
καὶ τὸ χρυσίον ἀπολέσας, ἤδη γηραιὸς ὢν, καὶ τὰς
ὀφθαλμοὺς ἀσθενής, οὐ βουλομένου τοῦ Προξένου ἀνα-
ξτεῖν, λαγχάνει αὐτῷ δίκην, καὶ τότε πρῶτον εἰ-
πεν ἐν δικαστηρίῳ. σώζεται δ' αὐτοῦ καὶ ὁ λόγος.
φέρονται δ' αὐτοῦ καὶ λόγοι γνήσιοι ἐξήκοντα τέσ-
σαρες· τούτων ἔνιοι παραλαμβάνονται, ὥς Ἀριστο-
γείτονος. ζηλωτὴς δ' ἐγένετο Ὑπερίδου, ἧ, (ὥς
τινες) διὰ τὸ παθητικόν, Δημοσθένους, καὶ τὸ
εφοδρόν· τῶν σχημάτων δ' αὐτοῦ μιμητὴς Ἰπύρχει.

Ψ η φ ἱ σ μ α τ α.

I.

Τιμοχάρης Λάχης Αλευκονεύς αὐτεῖ Δημοσθένει
τῷ Δημοσθένους Παιανιεῖ δωρεάν εἰκόνα χαλκῆν ἐν
ἀγορᾷ, καὶ στήσιν ἐν προτείῳ, καὶ προεδρίαν
αὐτοῦ, καὶ ἐγγόνων αἰεὶ τῷ πραιβυτάτῳ· εὐεργέτη
καὶ συμβούλῳ γεγονότι πολλῶν καὶ καλῶν τῷ δήμῳ
τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὴν τε οὐσίαν εἰς τὸ κοινὸν κα-
θεικότι τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἐπιδόντι τάλαρτα ὀκτώ καὶ
τρίῳ, ὅτε ὁ δῆμος ἡλευθέρωσεν Εὐβοίαν· καὶ
ἔτεραν, ὅτε εἰς Ἑλλησποντον Κηφισόδωρος ἐξέπλευ-
σε· καὶ ἔτεραν, ὅτε Χάρης καὶ Φωκίων σιτρατηγοὶ
ἐξεπέμφθησαν εἰς Βυζάντιον ὑπὸ τοῦ δήμου· καὶ
λυτρωσαμένῳ πολλοὺς τῶν ἁλόντων ἐν Πύδνῃ καὶ
Μεδώνῃ καὶ Ὀλύνθῳ ὑπὸ Φιλίππου· καὶ χορηγῶν
ἐνδράσιν ἐπιδόντι, ὅτε ἐκλείοντων τῶν Πανδιονί-

δὼν τοῦ χορηγεῖν, ἐπέδωκε, καὶ καθώπλισε τοὺς πολίτας τῶν ἑλλειπόντων· καὶ εἰς τὴν τειχοποιίαν ἀνάλωσε χειροτονηθεῖς ὑπὸ τοῦ δήμου, ἐπιδότος αὐτοῦ τρία τάλαντα· καὶ ἃς ἐπέδωκε δύο τάφρους περὶ τὸν Πειραιῆ ταφρεύσας· καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην ἐπέδωκε τάλαντον· καὶ εἰς τὴν σιτωνίαν ἐπέδωκεν ἐν τῇ σιτοδείᾳ τάλαντον· καὶ ὅτε εἰς συμμαχίαν τῷ δήμῳ προσηγάγετο πείσας, καὶ εὐεργέτης γενόμενος καὶ σύμβουλος, δι' ὧν ἔπεισε Θηβαίους, Εὐβοεῖς, Κορινθίους, Μεγαρεῖς, Ἀχαιοὺς, Λοκροὺς Βυζαντίους, Μεσσηνίους, καὶ δυνάμεις, ἃς συνεστήσατο τῷ δήμῳ καὶ τοῖς συμμάχοις, πεζοὺς μὲν μυρίους, ἵππεας δὲ χίλιους, καὶ σὺνταξιν χρημάτων, ἣν ἔπεισε πρᾶσβεύσας διδόναι, τοὺς μὲν συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον πλείω πεντακισίων τάλαντων· καὶ ὥς ἐκώλυσε Πελοποννησίους ἐπὶ Θήβας Ἀλεξάνδρῳ βοηθῆσαι, χρήματα δοῦν, καὶ αὐτὸς πρᾶσβεύσας· καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ καλῶν τῷ δήμῳ συμβούλῳ γεγονότι· καὶ πεπολιτευμένῳ τῶν καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἐλευθερίαν καὶ δημοκρατίαν ἄριστα· φηγόντι δὲ δι' ὀλιγαρχίαν, καταλυθέντος τοῦ δήμου, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ἐν Καλαβρίᾳ, διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίαν, πεμφθέντων στρατιωτῶν ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ Ἀντιπάτρου, διαμείναντι ἐν τῇ πρὸς τὸ πλῆθος εὐνοίᾳ καὶ οἰκειότητι, καὶ οὐτὸ ὑποχειρίῳ γενόμενῳ τοῖς ἐχθροῖς, οὔτε ἀνάξιον ἐν τῷ κινδύνῳ πράξαντι τοῦ δήμου.

Π.

Ἄρχων Πυθάρματος· Ἀάξης Δημοχάρους Λευ-
 κανίδς αἰτεῖ δωρεάν τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τῶν
 Ἀθηναίων Δημοχάρει Ἀάχης Λευκανοῦ, εἰκόνα
 χαλκῆν ἐν ἀγορῇ καὶ σίτησιν ἐν προτιανείῳ, καὶ
 τῶν ἐγγόνων αἰὲ τῷ πρεσβυτάτῳ, καὶ προεδρίαν ἐν
 πᾶσι τοῖς ἀγῶσιν, εὐεργέτη καὶ συμβουλῳ γεροντι
 ἀγαθῷ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, καὶ εὐεργετηκότι
 τὸν δῆμον τὰδε· πρεσβεύοντι καὶ γράφοντι καὶ
 πολιτευομένῳ, οἰκοδομὴν τειχῶν, παρασκευὴν ὀ-
 πλων καὶ βελῶν καὶ μηχανημάτων, καὶ ὀχυρωσάμε-
 νῳ τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ τετραετοῦς πολέμου, καὶ εἰρή-
 νην καὶ ἀνοχὰς καὶ συμμαχίαν ποιησαμένῳ πρὸς
 Βοιωτοὺς· ἀνθ' ὧν ἐξέπεσεν ἀπὸ τῶν καταλυσάν-
 των τὸν δῆμον· καὶ ὥς κατήλθεν ἐπὶ Διοκλέους
 ἕρχοντος ὑπὸ τοῦ δήμου, συστellaντι τὴν διοίκη-
 σιν πρώτῳ, καὶ φεισαμένῳ τῶν ὑπαρχόντων, καὶ
 πρεσβεύσαντι πρὸς Ἀνσίμαχον, καὶ λαβόντι τῷ δή-
 μῳ τριάκοντα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ πάλιν ἑτέρα
 ἑκατόν· καὶ γράψαντι πρεσβείαν πρὸς Πτολεμαῖον
 εἰς Αἴγυπτον, καθ' ἣν ἐκπλεύσαντες πενήτηκοντα ἐκό-
 μισαν τάλαντα ἀργυρίου τῷ δήμῳ· καὶ πρὸς Ἀντί-
 πατρον πρεσβεύσαντι καὶ λαβόντι εἴκοσι τάλαντα
 ἀργυρίου· καὶ Ἐλευσίτια κομισαμένῳ τῷ δήμῳ,
 καὶ ταῦτα πείσαντι ἐλεῖσθαι τὸν δῆμον καὶ πρᾶξαν-
 τι, καὶ φυγόντι μὲν ὑπὸ δημοκρατίας, μετεσχέδοτι
 δὲ οὐδεμιᾶς ὀλιγαρχίας, οὐδὲ ἀρχὴν οὐδεμίαν ἤρ-
 ζοιτο καταλέλυκός τοῦ δήμου· καὶ μόνῳ Ἀθη-
 ναίων τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν πολιτευσαμένων,

οὐ μεμελετηκότι τὴν πατρίδα κινεῖν ἑτέρω πολιτεύματι ἢ δημοκρατίᾳ· καὶ τὰς κρίσεις, καὶ τοὺς νόμους, καὶ τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς οὐσίας πάντων Ἀθηναίους ἐν ἀσφαλεὶ ποιήσαντι διὰ τῆς αὐτοῦ πολιτείας, καὶ μηδὲν ὑπερνατίον τῇ δημοκρατίᾳ πρᾶξότι μήτε λόγῳ μήτε ἔργῳ.

III.

Ἀνυόφρων Ἀνυούργου Βουτάδης ἀπεργάσατο αὐτῷ εἶναι σίτησιν ἐν πρυτανείῳ κατὰ τὴν δοθεῖσαν δωρεάν ὑπὸ τοῦ δήμου Ἀνυούργῳ Βουτάδῃ ἐπὶ Ἀναξικράτους ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος ἐν τῇ πρυτανείᾳ Στρατοκλῆς Εὐθυδήμου Διομεινὸς εἶπεν. Ἐπειδὴ Ἀνυούργος Ἀνυρόφρονος Βουτάδης παραλαβὼν παρὰ τῶν ἑαυτοῦ προγόνων οἰκειαν ἐκ παλαιοῦ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίαν, καὶ οἱ πρόγονοι οἱ Ἀνυούργου, Διομήδης τε καὶ Ἀνυούργος, καὶ ζῶντες ἐτιμῶντο ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ τιτυλευτηκόσιν αὐτοῖς δι' ἀνδραγαθίαν ἔδωκεν ὁ δῆμος δημοσίας ταφάς ἐν κεραμεικῷ καὶ Ἀνυούργος αὐτὸς πολιτευόμενος, νόμους τε πολλοὺς καὶ καλοὺς ἔθηκεν τῇ πατρίδι, καὶ γενόμενος τῆς κοινῆς προσόδου ταμίης τῇ πόλει, ἐπὶ τρεῖς πεντατηρίδας, καὶ διανείμας ἐκ τῆς κοινῆς προσόδου μύρια καὶ ὀκτακισχίλια καὶ ἑκατόσια τάλαντα· πολλὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν διὰ πίστεως λαβὼν, καὶ προδανείσας εἰς τοὺς τῆς πόλεως καιροὺς, καὶ τοῦ δήμου τὰ πάντα ἐξακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα. δόξας δὲ, ἅπαντα ταῦτα δικαίως διαρκεῖναι, πολλάκις ἐστεφανώθη ὑπὸ

τῆς πόλεως· ἔτι δὲ αἰρεθείς ὑπὸ τοῦ δήμου, χρήματα πολλὰ συνήγαγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ παρασκευάσας τῇ θεῷ κόσμον, ἱκίας τε ὀλοχρύσους, τομπεία τε χρυσοῦ καὶ ἀργύρεα, καὶ κόσμον χρυσοῦν εἰς ἑκατὸν κερυφόρους· χειροτονηθεὶς δὲ ἐπὶ τῆς τοῦ πολέμου παρασκευῆς, ὅπλα μὲν πολλὰ καὶ βελῶν μυριάδας πάντα ἀνήνεγκεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν· τετρακοσίας τριήρεις, πλοῖμους κατεσκευάσας, τὰς αὖν ἐπισκευάσας, τὰς δὲ ἐξ ἄρχῃς ναυπηγηαίμενος· πρὸς τε τοῦτοις, ἡμέτερά παραλαβὼν τοὺς τε νεωσθίκους καὶ τὴν σκευοθήκην, καὶ τὸ θέατρον τὸ Αἰονυσιακὸν ἐξεργάσατο, καὶ ἐπετέλειε τὸ τε στάδιον τὸ Παναθηναϊκόν, καὶ τὸ Γυμνάσιον καὶ τὸ Ἀθλοῖον κατεσκευάσας, καὶ ἄλλαις πολλαῖς κατασκευαῖς ἐκδόμησας τὴν πόλιν· Ἀλεξάνδρου τε τοῦ βασιλέως ἔπασσαν μὲν τὴν Ἀσίαν κατεστραμμένον, κοινῇ δὲ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιτάττειν ἀξιούντος, ἐξαιτήσαντος Ἀνκοῦργον, ὡς ἐναντία πράττοντα αὐτῷ, οὐκ ἐξέδωκεν ὁ δῆμος παρ' Ἀλεξάνδρου φόβον· καὶ διδοὺς εὐθύνας πολλὰς τῶν πεπολιτευμένων ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, διετέλειεν ἀνεξέλεγκτος καὶ ἀδωροδόκητος τὸν ἅπαντα χρόνον· ὅπως ἂν εἰδῶσι πάντες διότι τοὺς προαιρουμένους ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθερίας δικαίως πολιτεύεσθαι, καὶ ζῶντας μὲν περὶ πλεῖστον ποιῶται, καὶ τελευτήσανσι δὲ ἀποδίδωσι χάριτας ἀειμνήστους· ἀγαθῇ τύχῃ δεδόχθαι τῷ δήμῳ, ἐπαινεῖσαι μὲν Ἀνκοῦργον Ἀνκόφορος Βουτιάδην ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης, καὶ στήσαι αὐτοῦ τὸν δῆμον χαλ-

κῆν εἰκόνα ἐν ἀγορᾷ, πλὴν εἶπεν ὁ νόμος ἀπαγορεύει μὴ ἰστάναι, δοῦναι δὲ σίτησιν ἐν προτανείῳ τῶν ἐγγόνων ἀεὶ τῶν Λυκούργου τῷ πρεσβυιάτῳ εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον, ἀναθεῖναι δ' αὐτοῦ καὶ εἶναι κύρια πάντα τὰ ψηφίσματα τὸν γραμματεῖα τοῦ δήμου ἐν στήλαις λιθίναις, καὶ στήσαι ἐν ἀκροπόλει πλησίον τῶν ἀναθημάτων· εἰς δὲ τὴν ἀναγραφὴν τῶν στηλῶν δοῦναι τὸν ταμίαν τοῦ δήμου πεντήκοντα δραχμάς, ἐκ τῶν εἰς τὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων τῷ δήμῳ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ.

*Ὡς μὲν κοινῶς καὶ καθόλου εἶπεῖν, πολλῶν προκρίνει τὸν Μένανδρον· ὥς δ' ἐπὶ μέρους καὶ ταῦτα προστίθῃσι, τὸ φορτικόν, φησιν, ἐν λόγοις καὶ θυμелиκόν καὶ βάνανσον ὡς ἐστὶν Ἀριστοφάνει, Μενάνδρῳ δ' οὐδαμῶς. καὶ γὰρ ὁ μὲν ἀπαιδευτός καὶ ἰδιώτης, οἷς ἐκεῖνος λέγει, ἥλισκεται· ὁ δὲ πεπαιδευμένος, δυναστεύει· λέγω δὲ ἀντίθετα καὶ ὁμοιοπώτα καὶ πάρωνυμιας. τοῦτοις γὰρ ὁ μὲν μετὰ τοῦ προσήκοτος λόγου καὶ ὀλιγάκις χρηταί, ἐπιμελείας αὐτὰ ἀξιοῖν. ὁ δὲ καὶ πολλάκις, καὶ οὐκ

εὐκαίρως, καὶ ψυχρῶς· Ἐπαινέται γὰρ, (φησὶν)
ὅτι τοὺς ταμίους ἐβάρπτωσεν, οὐχὶ ταμίαις, ἀλλὰ *δα-*
μίας ὄντας. καί·

Οὗτος ἦτοι κακίας ἢ συκοφαντίας πνεῖ.
καί·

Γαστρί ζῇ καὶ τοῖς ἐντέροις καὶ τοῖς κώλοις·
καί·

Ἐπὶ γέλωτος εἰς τὸ γελᾶν ἀφίξομαι·
καί·

Τί δέ σοι δράσω κακόδαιμον ἀμφορεύς ἐξοστρα-
κισθείς·
καί·

Ἄγρια γὰρ ἡμᾶς, ὦ γυναῖκες, δοῖς κακά,
ἄτε ἐν ἀγρίοις τοῖς λαχάνοις αὐτὸς τραφεῖς·
καί·

Ἄλλ' αἰ τριχόβρωτες τὸν λόφον μου κατέφαγον.
καί·

Φέρε δεῦρο γοργόνωτον ἀσπίδος κύκλον·
Καί μοι πλακοῦντος τυρόνωτον δὲ κύκλον·
καὶ πολλὰ τοιαῦτα. ἔνεστι μὲν οὖν ἐν τῇ κατα-
σκευῇ τῶν ὀνομάτων αὐτῷ τὸ τραγικόν, τὸ κωμι-
κόν, τὸ σοβαρόν, τὸ πεζόν, ἀσάφεια, κοινότης,
ὄγκος καὶ διαγραμμα, σπερμολογία καὶ φλυαρία ναυ-
τιώδης. καὶ τσαύτας διαφορὰς ἔχουσα καὶ ἄνο-
μοιότηας ἢ λέξεις, οὐδὲ τὸ πρέπον ἐκάστη καὶ οἰ-
κίον ἀποδίδωσιν· οἷον λέγει βασιλεῖ τὸν ὄγκον,
ζητορετὴν τὴν δεινότητα, γυναικὶ τὸ ἀπλοῦν, ἰδιώτῃ
τὸ πεζόν, ἀγοραίῳ τὸ φορτικόν· ἀλλ' ὥσπερ ἀπὸ
κλήρου ἀπονέμει τοῖς προσώποις τὰ προσηχόντα

τῶν ὀνομάτων, καὶ οὐκ ἂν διαγνέλης, εἴτε υἱὸς
ἔστιν, εἴτε πατήρ, εἴτ' ἄγχιος, εἴτε θιός, εἴτε
γραῦς, εἴτε ἥρως, ὃ διαλεγόμενος.

II. Ἦ δὲ Μενάνδρου φράσις οὕτω συνέξεται
καὶ συμπέπνευκε κεκραμένη πρὸς ἑαυτήν, ὥστε διὰ
πολλῶν ἀγομένη παθῶν καὶ ἡθῶν, καὶ προσώποις
ἐφαρμοδίοντα παντοδαποῖς, μία τε φαίνεσθαι, καὶ
τὴν ὁμοιότητα τηρεῖν ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ συνήθειαι
καὶ ὑπὸ τὴν χρεῖαν ὀνόμασιν· ἐὰν δὲ τινος ἄρα τε-
ρατίως εἰς τὸ πρᾶγμα καὶ ψόφον δέησιν, καθάπερ
αὐλοῦ πάντοτε ἄνασπάσας, ταχὺ πάλιν καὶ πρὸς
θανῶς ἐπέβαλε, καὶ κατέστησε τὴν φωνὴν εἰς τὸ
οἰκεῖον. πολλῶν δὲ γεγονότων εὐδοκίμων τεχνιτῶν,
οὔτε ὑπόδημα δημιουργός, οὔτε προσωπεῖον σκευο-
ποιός, οὔτε τις ἱμάτιον ἅμα ταυτὸν ἀνδρὶ καὶ γυν-
αικῇ καὶ μειρακίῃ καὶ γέροντι καὶ οἰκότριβι πρέπον
ἐποίησιν· ἀλλὰ Μενάνδρος οὕτως ἔδειξε τὴν λέξιν, ὥστε
πάση καὶ φύσει καὶ διαθέσει καὶ ἡλικίᾳ σύμμετρον
εἶναι, καὶ ταῦτα νέος μὲν εἴη τοῦ πράγματος ἀψά-
μενος, ἐν ἀκμῇ δὲ τοῦ ποιῆν καὶ διδάσκειν τελει-
τήσας, ὅτε μάλιστα καὶ πλείστην ἐπίδοσιν (ὡς Ἀρι-
στοτέλης φησὶ) λαμβάνει τὰ περὶ τὴν λέξιν τοῖς γρα-
φουσιν. εἰ οὖν πρὸς τὰ πρῶτα τῶν Μενάνδρου
δραμάτων τὰ μέσα καὶ τὰ τελευταῖα παραβάλῃ τῇ
ἐξ αὐτῶν ἐπιγνώσεται, ὅσα ἔμελλεν, εἰ ἐπιβίω, καὶ
τούτοις ἕτερα προσθήσειν.

III. Ὅτι τῶν διδασκόντων οἱ μὲν πρὸς τὸν ὄ-
χλον καὶ τὸν δῆμον γραφουσιν, οἱ δὲ τοῖς ὀλίγοις·
τὸ δ' ἐν ἀμφοῖν ἁρμόττον τοῖς γένειν οὐ ῥᾶδιον

ὅτι τῶν πάντων ὑπῆρξεν εἰπεῖν. Ἀριστοφάνης μὲν οὐκ οὔτε τοῖς πολλοῖς ἀρεστός, οὔτε τοῖς φρονήμοις ἀνεκτός, ἀλλ' ὥσπερ εἰαίρας τῆς ποιήσεως παρηκμα-
κυίας, εἴτα μιμουμένης γαμετήν, οὔτε οἱ πολλοὶ τὴν αὐθάδειαν περιμένουσιν, οἱ τε σεμνοὶ βδελύτ-
τονται τὸ ἀκόλαστον καὶ κακὴν θες. ὁ δὲ Μέναν-
δρος μετὰ χαρίτων μάλιστα ἑαυτὸν αὐτάρκη παρή-
σχηκεν, ἐν θεάτροις, ἐν διατριβαῖς, ἐν συμποσίοις,
ἀγάνωσμα καὶ μάθημα καὶ ἀγώνισμα κοινότατον,
ὃν ἡ Ἑλλὰς ἐνήνοχε καλῶν παρέχων τὴν ποίησιν,
δικαῖνός, ὃ τι δὴ καὶ ὁπαῖον ἦν ἄρα δεξιότης λόγου,
ἐπιὼν ἀπανταχόσε μετὰ πειθοῦς ἀφύκτου, καὶ χει-
ρούμενος ἅπασαν ἄκοήν καὶ διάνοιαν Ἑλληνικῆς
φωνῆς. τίνος γὰρ ἄξιον ἀληθῶς εἰς θεάτρον ἔλ-
θεῖν ἄνδρα πεπαιδευμένον, ἢ Μενάνδρου ἕνεκα;
πάντα δὲ θεάτρα πλήθεται ἀνδρῶν φιλολόγων, ἢ
κωμικοῦ προσώπου δειχθέντος; ἐν δὲ συμποσίοις
οὐκ ἀδικαιότερον ἢ τράπεζα παραχωρεῖ, καὶ τόπον
ὃ Διδύσκος δίδωσι; φιλοσόφοις δὲ καὶ φιλοπόντοις,
ὥσπερ ὅταν οἱ γραφεῖς ἐκπονηθῶσι τὰς ὄψεις, ἐπὶ
τῇ ἀνθηρᾷ καὶ ποώδῃ χρώματι τρέπουσιν, ἀνά-
παντα τῶν ἀκράτων καὶ συντόνων ἐκείνων, Μέναν-
δρός ἐστιν, οἷον εὐανθεῖ λειμῶνι καὶ σκιερῷ καὶ
ἀνευμάτων μεσσιῶ δεχόμενος τὴν διάνοιαν.

IV. Ὅτι κωμωδίας ὑποκριτὰς τοῦ χρόνου τοῦ-
του πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς πόλεως ἐνεγκούσης,
οἱ Μενάνδρου κωμωδίαὶ ἀφθόνων αἰῶν καὶ ἱερῶν
μιτήχουσιν, ὥσπερ ἐξ ἐκείνης γεγονότων τῆς θαλάτ-
της, ἐξ ὧν Ἀφροδίτη γέγονεν. οἱ δ' Ἀριστοφάνους

ἅλεις, πικροὶ καὶ τραχεῖς ὄντες, ἐλκωτικὴν δριμύτητα καὶ δητικὴν ἔχουσι· καὶ οὐκ οἶδα, ἐν οἷ ἐστὶν ἢ θρυλλομένη δεξιότης ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐν λόγοις ἢ προσώποις· ἀμέλει καὶ τὰ μεμινημένα, πρὸς τὸ χεῖρον μεμίνηται· τὸ γὰρ πανοῦργον, οὐ πολιτικόν, ἀλλὰ κακότηδες· καὶ τὸ ἄγροικον, οὐκ ἄφελές, ἀλλ' ἡλίθιον· καὶ τὸ γελοῖον, οὐ παιγνιώδην, ἀλλὰ καταγέλαστον· καὶ τὸ ἐρωτικόν, οὐχ ἱλαρόν, ἀλλ' ἀκόλαστον. οὐδενὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἔοικε μᾶλλον τῇν ποιήσιν γεγραμέναι, ἀλλὰ τὰ μὲν αἰσχροὶ καὶ ἀσελγῇ τοῖς ἀκολάστοις, τὰ βλάσφημα δὲ καὶ πικρὰ τοῖς βασκάνοις καὶ κακοήθεσιν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΚΑΚΟΗΘΕΙΑΣ.

Τοῦ Ἡροδότου πολλοὺς μὲν, ὧς Ἀλέξανδρος, καὶ ἡ λέξις, ὡς ἀφελής, καὶ διχα πόνου καὶ ὀφδῖως ἐπιτρέχουσα τοῖς πράγμασιν, ἐξηπάτηκε· πλείονες δὲ τοῦτο πρὸς τὸ ἥθος αὐτοῦ πεπόνθασιν. οὐ γὰρ μόνον (ὡς φησὶν ὁ Πλάτων) τῆς ἐσχάτης ἀδικίας, μὴ ὄντα δοκεῖν εἶναι δίκαιον· ἀλλὰ κακοηθείας ἄκρας ἔργον, εὐκολίαν μιμούμενον καὶ ἀπλότητά,

δυσφώρατον εἶναι. Ἐπειδὴ δὲ κακοηθεὶς μάλιστα
πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους κέχρηται, μηδὲ
τῶν ἄλλων τινὸς ἀποσχημένος, οἶμαι προσήκειν ἡ-
μῖν, ἀμύνεσθαι ὑπὲρ τῶν προγόνων ἅμα καὶ τῆς
ἀληθείας, κατ' αὐτὸ τοῦτο τῆς γραφῆς τὸ μέρος·
τοὶ γὰρ ἄλλα ψέσματα καὶ πλάσματα βουλομέ-
νοις ἐπιδειξέναι, πολλῶν ἂν βιβλίων δεήσειεν. ἀλλὰ

λείδον τὸ τῶς περὶ τοὺς πρόσωπον,
ὡς φησιν ὁ Σοφοκλῆς, μάλιστα δέ, ὅταν ἐν λόγῳ
ζῆρον ἔχοντι καὶ δύναμιν τοσαύτην ἐγγένηται, τότε
ἴσχυς ἄτοπίας καὶ τὸ ἥθος ἀποκρύπτειν τοῦ συγ-
γραφέως. ὁ μὲν γὰρ Φίλιππος ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀφι-
σταμένους Ἕλληνας αὐτοῦ, καὶ τῷ Τίτῳ προστιθε-
μένους, ὅτι λειότερον μὲν, μακρότερον δὲ κλοιὸν με-
ταλαμβάνουσιν. ἡ δὲ Ἡροδότου κακοηθεὶς λειο-
τέρα μὲν ἐστὶν ἀμέλει καὶ μαλακωτέρα τῆς Θεοπόμ-
που, καθάπτεται δὲ καὶ λυπεῖ μάλλον, ὥς περ οἱ
κρύφα διὰ στενοῦ παρυπνέοντες ἄνεμοι, τῶν δια-
πυκνμένων. δοκεῖ δὲ μοι βέλτιον εἶναι, τύπῳ τιγὶ
λαβόντας, ὅσα κοινῇ μὴ καθαρῶς μηδ' εὐμενοῦς
ἐστὶν, ἀλλὰ κακοήθους οἶον ἔχῃ καὶ γνωρίσματα
δηγήσεως, εἰς ταῦτα τῶν ἐξεταζομένων ἵκαστον,
ἂν ἐναρμόττῃ, τίθεσθαι.

Π. Πρῶτον μὲν οὖν, ὁ τοῖς δυσχερεστάτοις ὀνόμασι
καὶ φήμασιν, ἐπιεικιστέρων παρόντων, ἐν τῷ λέγειν
τὰ πεπραγμένα χρώμενος, (ὥς περ εἰ θειασμῷ προσ-
κείμενον ἄγαν ἔξδον εἰπεῖν τὸν Νικίαν, ὁ δὲ Θεό-
ληπτον προσείποι· ἢ θρασύτητα καὶ μανίαν Κλέα-
ρας μάλλον, ἢ κουφολογίαν) οὐκ εὐμενὴς ἐστίν,

ἀλλ' ὅσον ἀπολαύων πως τῷ διηγέσθαι τοῦ πράγματος.

III. Δεύτερον, ὅτι κακὸν πρόσθετον ἄλλως, τῇ δ' ἱστορίᾳ μὴ προσῆκον, ὃ δὲ συγγραφεὺς ἐπιδράττειται τούτου, καὶ παρεμβάλλει τοῖς πράγμασιν οὐδὲν θεομένοις, ἀλλὰ τὴν διήγησιν ἐπεξάγων καὶ κυκλοῦμενος, ὅπως ἐμπεριλάβῃ ἀτύχημά τινος ἢ πρᾶξι ἀτοπον καὶ οὐ χρησιτὸν, δῆλός ἐστιν ἡδόμενος τῷ κακολογεῖν. ὅθεν δ' Θουκυδίδης, οὐδὲ τῶν Κλέωνος ἀμαρτημάτων, ἀφθόνων ὄντων, ἐποίησατο σαφῇ τὴν διήγησιν. Τερβόλου τε τοῦ δημογώγου θίγων ἐν ῥήματι, καὶ μοχθηρὸν ἄνθρωπον προσειπὼν, ἀφῆκε. Φίλιστος δὲ καὶ Διονυσίου τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀδικιῶν, ὅσαι μὴ συνεπλήκορτο τοῖς Ἑλληνικοῖς πράγμασιν, ὑπάσας παρελέπεν. αἱ γὰρ ἐκβολαὶ καὶ παρατροπαὶ τῆς ἱστορίας μάλιστα τοῖς μύθοις δίδονται καὶ ταῖς ἀρχαιολογίαις, ἔτι δὲ πρὸς τοὺς ἐπαίνους, ὃ δὲ παρηνθήκην λόγου τὸ βλασφημεῖν καὶ ψέγειν ποιούμενος, τοῖσιν εἰς τὴν τραγικὴν ἐμπίπτειν κατάραν,

— Ὅρητων ἐκλέγων τὰς συμφορὰς.

IV. Καὶ μὴν τὸ γ' ἀντίτροπον τούτῳ παντὶ δῆλον ὡς καλοῦ τινος καὶ ἀγαθοῦ παραλείψεις ἐστίν, ἀνυπεύθυνον δοκοῦν πρᾶγμα εἶναι, γινόμενον δὲ κακοῦ θωός, ἅνπερ ἐμπίπτῃ τὸ παραλειφθὲν εἰς τὸ πονηρὸν προσηκόντα τῇ ἱστορίᾳ. τὸ γὰρ ἀπροθύμως ἐπαινεῖν, τοῦ ψέγοντα χαιρεῖν, οὐκ ἐπιεικέστερον, ἀλλὰ πρὸς τῷ μὴ ἐπιεικέστερον, ἴσως καὶ χεῖρον.

V. Τέταρτον τοίνυν τίθεμαι σημεῖον οὐκ εὖ.

μεινους ἐν ἱστορίᾳ τρόπου, τὸ, δυοῖν ἢ πλείονων περὶ ταυτοῦ λόγων ὄντων, τῷ χεῖρονι προστί-
θισθαι. τοῖς γὰρ σοφισταῖς ἐφέηται πρὸς ἐργα-
σίαν ἢ δόξαν ἔστιν ὅτε τῶν λόγων κοσμεῖν τὸν ἡτ-
τονα παραλαμβάνοντας· οὐ γὰρ ἐμποιοῦσι πίστιν
ισχυράν περὶ τοῦ πράγματος, οὐδ' ἀρνοῦνται πολ-
λὰς εἰς τὸ παράδοξον ἐπιχειρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀπί-
στων· ὁ δὲ ἱστορίαν γράφων, ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ,
λέγειν δίκαιός ἐστι, τῶν δ' ἀδῆλων τὰ βελτίονα δο-
κεῖν ἀληθῆς λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. πολ-
λοὶ δὲ ὅλως τὰ χείρονα παραλείπουσιν· ὥσπερ ἄμ-
λει περὶ Θεμιστοκλέους Ἐφορος μὲν εἰπὼν, ὅτι τὴν
Παυσανίου προδοσίαν ἀνέγνω, καὶ τὰ πρασσόμενα
πρὸς τοὺς βασιλεῖς στρατηγούς, ἀλλ' οὐκ ἐπεισθη,
(φησὶν) οὐδὲ προσεδέξατο κοινουμένου καὶ παρακα-
λοῦντος αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἐλπίδας· Θουκυδίδης δὲ
καὶ τοπαράπαν τὸν λόγον τοῦτον, ὡς κατεγνωκώς,
παρήκεν.

VI. Ἐτι τοίνυν ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένων πεπρα-
χθαι, τὴν δ' αἰτίαν, ἀφ' ἧς πέπρακται, καὶ τὴν
διάνοιαν ἐχόντων ἀδῆλον, ὁ πρὸς τὸ χεῖρον εἰκά-
ζων, δυσμενής ἐστι καὶ κακοήθης· ὥσπερ οἱ καιμι-
κοὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἐκκεναῦσθαι
δι' Ἀσπασίαν ἢ διὰ Φειδίαν ἀποφαίνοντες, οὐ φι-
λοτιμία τινὲ καὶ φιλονεικίᾳ μᾶλλον στορέσαι τὸ
φρόνημα Πελοποννησίων, καὶ μηδεὶς ὑφείσθαι
Λακκεδαίμονίων ἐθελήσαντος, εἰ μὲν γὰρ τις εὐδο-
κимоῦσιν ἔργοις καὶ πράγμασιν ἐπαινουμένοις αἰ-
τίαν φράλην ὑποτίθῃσι, καὶ κατὰγεται ταῖς δια-

βολαῖς εἰς ὑποψίας αὐτόπους περὶ τῆς ἐν ἀφ᾽ ἑνὶ προαιρέσεως τοῦ πράξαντος αὐτοῦ, τὸ πεπραγμένον ἐμφανῶς οὐδὲν δυνάμενος ψέγειν· (ὥσπερ οἱ τὸν ὑπὲρ Θήβας Ἀλεξάνδρου, τοῦ τυράντου, φόνον, αὐτὸν μεγαλονοίας, οὐδὲ μισοπονηρίας, ζήλον δὲ τινος ἔργον καὶ πάθους γυναικείου τιθέμενοι· καὶ Κάτωμα λέγοντες ἑαυτὸν ἀνελεῖν δείσαντα τὸν μετ' αἰκίας θάνατον ὑπὸ Καίσαρος) εὐδηλον, ὅτι φθόρου καὶ κακοηθείας ὑπερβολὴν οὐ λέλοιπε.

VII. Ἀρχεται δὲ καὶ παρὰ τὸν τρόπον τοῦ ἔργου διήγησις ἱστορικὴ κακοῆθειαν, ἣν χρήμασι φάσκει, μὴ δὲ ἀρετῆς, κατειργάσθαι τὴν πρᾶξιν, ὥς Φίλιππον ἔνιοι φάσκουσιν· ἣν σὺν οὐδενὶ πότῳ καὶ ῥαδίως, ὥς Ἀλέξανδρον· ἣν μὴ φρονίμως, ἀλλ' εὐτυχῶς, ὥς Τιμόθεον οἱ ἐχθροὶ, γράφοντες πίναντες εἰς κύρτον τινὰ ταῖς πόλεσι αὐταῖς, ἐκείνου καθεύδοντος, ὑποδυομένας. δῆλον γάρ, ὅτι τῶν πράξεων ἐλαττοῦσι τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος οἱ τὸ γενναίως καὶ φιλοπόνως καὶ κατ' ἀρετὴν καὶ δι' αὐτῶν ἀφαιροῦντες.

VIII. Ἐτι τοίνυν τοῖς ἀπ' εὐθείας βούλονται κακῶς λέγουσι δυσκολίαν ἐπικαλεῖν, καὶ θρασυτείαν, καὶ μαρίαν, εἰ μὴ μετριάξουσιν· οἱ δὲ πλυγίως οἷον ἐξ ἀφανοῦς βέλεσι, χρώμενοι ταῖς διαβολαῖσι εἰτα περιόδοντες ὀπίσω καὶ ἀναδυόμενοι, τῷ φάσκεν ἀπιστεῖν, ἃ πάντῃ πιστεύεσθαι θέλουσιν, ἀγνούμενοι κακοῆθειαν, ἀνελευθερίαν τῇ κακοηθείᾳ προσοφλισκάνουσιν.

IX. Ἐγγὺς δὲ τούτων εἰσὶ οἱ τοῖς ὑποβοῶν

ἐπαίνους τινὰς παρατιθέντες· ὥς ἐπὶ Σωκράτους Ἀριστοξένος, ἀπαιδεύον καὶ ἀμαθῆ καὶ ἀκόλαστον ἄνδρα, ἐπήνεγκεν· Ἀδικία δ' οὐ προσῆν, ὥσπερ γὰρ οἱ οὐν τινι τέχνῃ καὶ δεινότητι κολακεύοντες, ἴσθιν ὅτι πολλοῖς καὶ μακροῖς ἐπαίνοις ψόγους παρμιγνύουσιν ἐλαφροῦς, ὅσον ἥδυσμα τῇ κολακείᾳ τὴν παρόψῃσαν ἐμβάλλοντες, οὕτω τὸ κακὸν εἰς πίστιν, ὣν φέρεται, προαποτίθεται τὸν ἔπαινον.

X. Ἦν δὲ καὶ πλείονας καταριθμεῖσθαι τῶν χαρακτηρῶν· ἀρκούσι δὲ οὗτοι κατανόησιν τοῦ ἀνθρώπου τῆς προαιρέσεως καὶ τοῦ τρόπου παρασχῆν.

XI. Πρῶτα δὴ πάντων ὥσπερ ἄφ' ἐστίας ἀρχαῖος Ἰοῦς, τῆς Ἰνάρχου θυγατρὸς, ἣν πάντες Ἕλληες ἐκτεθειώσθαι νομίζουσι ταῖς τιμαῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων, καὶ καταλιπεῖν ὄνομα πολλαῖς μὲν θαλάτταις, πορθμῶν δὲ τοῖς μεγίστοις, ἀφ' αὐτῆς διὰ τὴν δόξαν· ἀρχὴν δὲ καὶ πηγὴν τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ βασιλικωτάτων γενῶν παρασχῆν· ταύτην ὁ γενναῖος ἐπιδούναί φησιν αὐτὴν Φοίνιξι φορηγοῖς, ὑπὸ τοῦ ναυκλήρου διαφθαρεῖσαν ἐκουσίως, καὶ φοβουμένην, μὴ κύνουσα φανερά γένηται, καὶ καταφεύδεται Φοινίκων, ὥς ταῦτα περὶ αὐτῆς λεγόντων. Περσῶν δὲ τοὺς λόγους μαρτυρεῖν φήσας, ὅτι τὴν Ἰοῦν μετ' ἄλλων γυναικῶν οἱ Φοίνιες ἀφαρπάσσαν, εὐθὺς ἀποφαίνεται γνώμην, τὸ κάλλιστον ἔργον καὶ μέγιστον τῆς Ἑλλάδος ἀβελτηρίας τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον γενέσθαι διὰ γυναικα φαῦλην. Αἰὶον γὰρ (φησὶν) ὅτι, εἰ μὴ αὐταῖ

ἐβούλοντο, οὐκ ἂν ἤρπαζοντο. καὶ τοὺς Θεόδω-
 τοίνυν ἀβέλτερα ποιῶν λέγωμεν, ὑπὲρ τῶν Λεύ-
 κτρου θυγατέρων βιασθειῶν μηνίοντας Λακεδαι-
 μονίοις, καὶ κολάζοντας Αἴαντι διὰ τὴν Κασανδρᾶς
 ἔβριιν. δῆλα γὰρ δὴ καθ' Ἡρόδοτον, ὅτι, εἰ μὴ
 αὐταὶ ἐβούλοντο, οὐκ ἂν ὑβρίζοντο, καίτοι καὶ
 Ἀριστομένης φησὶν αὐτὰς ὑπὸ Λακεδαιμονίων ζῶντας
 συναρπασθῆναι· καὶ Φιλοποίμην ὕστερον, ὃ τῶν
 Ἀχαιῶν στρατηγός, τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔπαθε· καὶ Πη-
 γοῦλον Καρχηδόνιοι ἐχειρώσαντο, τῶν Ῥωμαίων
 ἕπατον· ὧν ἔργον εὐρεῖν μαχιμωτέρους καὶ πολε-
 μικωτέρους ἄνδρας. ἀλλὰ θαυμάζειν οὐκ ἄξιον,
 ὅπου καὶ παρθαῖες ζώσας καὶ τέχνης συναρπάζον-
 σιν ἄνθρωποι· Ἡρόδοτος δὲ κατηγορεῖ τῶν βια-
 σθειῶν γυναικῶν, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῶν ἡρ-
 πασάντων.

XII. Οὕτω δὲ φιλοβάρβαρός ἐστιν, ὥστε Βού-
 σιριν ἀπολύσας τῆς λεγομένης ἀνθρωποθυσίας καὶ
 ξενοκτονίας, καὶ πῦσιν Αἰγυπτίοις θειδῆτα πολ-
 λὴν καὶ δικαιοσύνην μαρτυρήσας, ἐφ' Ἑλλήνας
 ἀνιστρέφει τὸ μῦθος τοῦτο καὶ τὴν μισοφροσύναν. ἐν
 γὰρ τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ, Μενέλαόν, φησι, παρὰ
 Πρωτίως ἀπολαβόντα τὴν Ἑλένην, καὶ τιμηθέντα
 δωρεαῖς μεγάλαις, ἀδικώτατον ἄνθρωπον γενέσθαι
 καὶ κάκιστον· ὑπὸ γὰρ ἀπλοίας συνεχόμενον, ἐπι-
 τεχνήσασθαι πρῶγμα οὐχ ὅσιον, καὶ λαβόντα δύο
 παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων, ἔντομα ποιῆσαι· μισθ-
 θέντα δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ διωκόμενον, οἴχεσθαι φεύ-
 γοντα νηυσὶν εἰς τὴν Αἰθῶν. τοῦτον δὲ τὸν λόγον

οὐκ οἶδα ὅστις Αἰγυπτίων εἰρηκεν· ἀλλὰ ἴσταντια
πολλὰ μὲν Ἑλένης, πολλὰ δὲ Μενελάου τιμὰ δια-
φυλάττονται παρ' αὐτοῖς.

XIII. Ὁ δὲ συγγραφεὺς ἐπιμένων, Πέρσαις
αἶν, φησι, παισὶ μίσεσθαι παρ' Ἑλλήνων μαθόν-
τας. (καίτοι πῶς Ἕλλησι Πέρσαι διδασκάλια ταύτης
ὀφείλουσι τῆς ἀκολασίας, παρ' οἷς ὀλίγου δεῖν ὑπὸ
πάντων δημολογεῖται, παῖδας ἐκτετυμῆσθαι, πρὶν Ἑλ-
ληνικὴν ἰδεῖν θάλασσαν·) Ἕλληνας δὲ μαθεῖν παρ'
Αἰγυπτίων πομπὰς καὶ πανηγύρεις, καὶ τοὺς δώ-
δεκα θεοὺς σέβεσθαι· Λιδύσου δὲ καὶ τοῦνομα
παρ' Αἰγυπτίων Μελέμποδα μαθεῖν, καὶ διδάξαι
τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· μυστήρια δὲ καὶ τὰς περὶ
Δήμητραν τελετὰς ὑπὸ τῶν Σαναοῦ θυγατέρων ἐξ
Αἰγύπτου κομισθῆναι· καὶ τυπτεσθαι μὲν Αἰ-
γυπτίους, φησὶ, καὶ πενθεῖν, τίσι δὲ οὐ βούλο-
σθαι αὐτοὺς ὀνομάζειν, ἀλλ' εὐσιόμως κείσθαι περὶ
τῶν θεῶν. Περὶ Ἡρακλέα δὲ καὶ Λιδύσου, οὗς
μὲν Αἰγύπτιοι ἀποφαίνονται θεοὺς, Ἕλληνες δὲ
ἄνθρωπους καταγεγρακότας, οὐδαμοῦ ταύτην
προὔθετο τὴν εὐλάβειαν· καίτοι καὶ τὸν Αἰγύ-
πτιον Ἡρακλέα τῶν δευτέρων θεῶν γενέσθαι λέγει,
καὶ τὸν Λιδύσου τῶν τρίτων, ὥς ἀρχὴν ἐσχηκότας
γενέσεως, καὶ οὐκ ὄντας αἰδίου· ἀλλ' ὅμως ἐκεί-
νους μὲν ἀποφαίνει θεοὺς, τοῦτοις δὲ, ὥς φθα-
τοῖς καὶ ἥρωσιν, ἐναγίζειν δεῖν οἶται, ἀλλὰ μὴ
θῆναι, ὥς θεοῖς· τὰ αὐτὰ καὶ περὶ Πανδὸς εἴρηκε, τὰς
Αἰγυπτίων ἀλαζονείαις καὶ μυθολογίαις τὰ σημαντά-
τα καὶ ἄγνότατα τῶν Ἑλληνικῶν ἱερῶν ἀνατρίπτων.

XIV. Καὶ οὐ τοῦτο δεινόν· ἀλλ' ἀναγαγὼν εἰς Περσίαν τὸ Ἡρακλέους γένος, Περσὰ μὲν Ἀσσύριον γενονέναι λέγει κατὰ τὸν Περσῶν λόγον· Οἱ δὲ Ἀσσιρίων (φησὶν) ἡγεμόνες φαίνονται ἂν Αἰγύπτιοι ἰθαγενεῖς ὄντες, καταλέγοντι τοὺς ἄνω ἀπὸ τῆς Δανάης Ἀκροαίου πατέρας, τὸν γὰρ Ἐπαφον, καὶ τὴν Ἰώ, καὶ τὸν Ἄργον ὅπως ἀφῆκε, φιλοτιμούμενος, μὴ μόνον ἄλλους Ἡρακλεῖς Αἰγυπτίους καὶ Φοίνικας ἀποφαίνειν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον, ὃν αὐτὸς τρίτον γενονέναι φησὶν, εἰς βαρβάρους ἀποξενῶσαι τῆς Ἑλλάδος. καίτοι τῶν παλαιῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν, οὐχ' Ὀμηρος, οὐχ' Ὑσιόδος, οὐκ Ἀρχιλόχος, οὐ Πείσανδρος, οὐ Σιησίλαρος, οὐκ Ἀλκιμᾶν, οὐ Πίνδαρος, Αἰγυπτίου ἔχον λόγον Ἡρακλέους, ἢ Φοίνικος, ἀλλ' ἔνα τοῦτον ἴασαι πάντες Ἡρακλέα τὸν Βοιωτίον ἡμῖν καὶ Ἀργεῖον.

XV. Καὶ μὴν τῶν ἐπτά σοφῶν, οὓς αὐτὸς σοφιστῆς προσεῖπε, τὸν μὲν Θάλητα Φοίνικα τῷ γένει τὸ ἀνέκαθεν ἀποφαίνεται βάρβαρον· τοῖς δὲ θεοῖς λοιδοροῦμενος ἐν τῷ Σόλωνος προσωπίῳ ταῦτ' ἔρηκεν· Ὡς Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν εἶναι φθονερὸν τε καὶ ταραχῶδες, ἐπειρωτῆς ἀνδρωπῆϊων περὶ πραγμάτων. ἃ γὰρ αὐτὸς ἐφρόνει περὶ τῶν θεῶν, τῷ Σόλωνι προστριβόμενος, κακοῇθειαν τῇ βλασφημίᾳ προστίδθαι. Πιττακῷ τοίνυν εἰς μικρὰ καὶ οὐκ ἄξια λόγου χρησάμενος, ὃ μέγιστόν ἐστι τῶν πεπραγμένων τῷ ἀνδρὶ καὶ κάλλιστον, ἐν ταῖς πράξεσι γενόμενος παρῆκε. πολεμούντων γὰρ Ἀθηναίων καὶ Μιτυληναίων περὶ Σιγείου, Φρόντω-

ρος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων προκαλισσάμενοι
 τὴν βουλούμεναν εἰς μονομαχίαν, ἀπήντησεν δὲ Πι-
 τακός, καὶ διακτύφω περιβαλὼν τὸν ἄνδρα, ῥωμαλέοι
 ὄντα καὶ μέγαν, ἀπέκτεινε· τῶν δὲ Μιτυληναίων
 δουρὶς αὐτῷ μεγάλας διδόντων, ἀκοντίσας τὸ δόρυ,
 τοῦτο μόνον τὸ χωρὶον ἤξιωσεν, ὅσον ἐπέσχευ ἡ
 αἰχμή· καὶ καλεῖται μέχρι νῦν Πιτιάκιον. τί οὖν
 ὁ Ἡρόδοτος, κατὰ τὸν τόπον γενόμενος τοῦτον;
 ἀντὶ τῆς Πιτιακοῦ ἀριστίας τὴν Ἀλκμαίων διηγῆσα-
 το, τοῦ ποιητοῦ, φυγὴν ἐκ τῆς μάχης, τὰ ὅπλα
 βίψαντος· τῷ τὰ μὲν χρηστὰ μὴ γράφαι, τὰ δ'
 αἰσχρὰ μὴ παραλιπεῖν, μαρτυρήσας τοῖς ἀπὸ μιᾶς
 κακίας καὶ τὸν φθάνον φέεσθαι καὶ τὴν ἐπιχαιρι-
 κυκίαν λέγουσι.

XVI. Μετὰ ταῦτα τοὺς Ἀλκμαίωνιδας, ἄνδρας
 γενομένους, καὶ τὴν πατρίδα τῆς τυραννίδος ἐλευ-
 θερώσαντας, εἰς αἵταν ἐμβαλὼν προδοσίας, διέξα-
 σθαι, φησι, τὸν Πεισίστρατον ἐκ τῆς φυγῆς, καὶ
 συγκαταγαγεῖν ἐπὶ τῷ γάμῳ τῆς Μεγακλίου θυγα-
 τρός· τὴν δὲ παῖδα πρὸς τὴν μητέρα φράσαι τὴν
 ἑαυτῆς, ὅτι, ὦ μαμμίδιον, ὄρεῖς, οὐ μέγνυται μοι
 κατὰ νόμον Πεισίστρατος. ἐπὶ τούτῳ δὲ τοὺς Ἀλ-
 κμαίωνιδας τῷ παρανομήματι σχετιάζοντας ἐξελάσαι
 τὸν τύραννον.

XVII. Ἵνα τοίνυν μὴδ' οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν
 Ἀθηναίων ἔλαττον ἔχωσι τῆς κακοηθείας, τὸν ἐν
 αὐτοῖς μάλιστα θανατούμενον καὶ τιμώμενον, ὅρα,
 πῶς διαλελύμανται, τὸν Ὀθρυάδαν. Τὸν δὲ Ἵνα
 (φησὶ) τὸν περιλειφθέντα τῶν τριηκοσίων αἰσχυρῶ-

μενον ἄπονοστέειν εἰς Σπάρτην, τῶν συλλοχιτῶν διμφθαρμένων, αὐτοῦ μιν ἐν ταῖσι Θυρεαῖσι καταχρησασθαι ἐωυτόν. ἄνω μὲν γὰρ ἀμφοτέροις ἐπιδικον εἶναι τὸ νίκημ' αἴψῃ, ἐνταῦθα δὲ τῇ αἰσχύνῃ τοῦ Ὀθρυάδου ἦταν τῶν Λακεδαιμονίων κατιμαρτύρησεν· ἤττηθέντα μὲν γὰρ ζῆν αἰσχρόν ἦν· περιγενέσθαι δὲ νικῶντι, κάλλιστον.

KVIII. Ἐὼς τοίνυν, ὅτι τὸν Κροῖσον ἀμαθῆ καὶ ἀλαζύνα καὶ γελοῖον φήσας ἐν πῶσιν, ὑπὸ τοῦτου φησὶν, αἰχμαλώτου γενομένου, καὶ παιδαγωγείσθαι καὶ νουθετεῖσθαι τὸν Κῦρον, ὃς φρονήσει καὶ ἀρετῇ καὶ μεγαλοψυχίᾳ πολὺ πάντων δοκεῖ πεπρωτευνέσθαι τῶν βασιλέων· τῷ δὲ Κροίσῳ μὴδὲν ἄλλο καλόν, ἢ τὸ τιμῆσαι τοὺς θεοὺς ἀναθήμασι πολλοῖς καὶ μεγάλοις, μαρτυρήσας, αὐτὸ τοῦτο πάντων ἀσιβέστατον ἀποδείκνυσθαι ἔργον. ἀδελφὸν γὰρ αὐτοῦ, Παντολέοντα, περὶ τῆς βασιλείας διαφέρεισθαι, ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς· τὸν οὖν Κροῖσον, ὡς εἰς τὴν βασιλείαν κατέστη, τῶν ἐταίρων καὶ φίλων τοῦ Παντολέοντος ἕνα τῶν γνωρίμων ἐπὶ γνῆφου διαφθεῖραι καταξαινόμενον, ἐκ δὲ τῶν χρημάτων αὐτοῦ ποιησάμενον ἀναθήματα τοῖς θεοῖς ἀποστέλλει· Ἀθῆναιαν δὲ, τὸν Μῆδον, ἀρετῇ καὶ δικαιοσύνῃ κτησάμενον τὴν ἡγεμονίαν, οὐ φέσει γενέσθαι φησὶ τοιοῦτον, ἐρασθέντα δὲ τυραννίδος, ἐπιτίθεσθαι, ἀλλὰ προσποιήματι δικαιοσύνης.

XIX. Ἄλλ' ἀφήμι τὰ τῶν βαρβάρων· ἀφθορίαν γὰρ αὐτὸς ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς πεποίηκεν. Ἀθηναίους τοίνυν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων ἰώ-

ων, ἐπαισχέρισθαι τῷ ὄνματι τούτῳ, μὴ βουλο-
 μένους, ἀλλὰ φεύγοντας Ἰωνας κεκλήσθαι, τοὺς δὲ
 κομίζοντας αὐτῶν γενναϊοτάτους εἶναι, καὶ ὁρμη-
 θέντας ἀπὸ τοῦ πρυτανήϊου τῶν Ἀθηναίων, ἐν
 βαρβάρων παιδοποιήσασθαι γυναικῶν, πατέρας
 αὐτῶν καὶ παῖδας φονεύσαντας· διὰ τὰς γυναῖκας
 νόμον θίσθαι, ὄρκους ἐπιλάσσει, καὶ παραδοῦναι
 ταῖς θυγατράσι, μήποτε δημοιτῆσαι τοῖς γε ἀνδρά-
 σιν, μηδ' ὀνομαστὶ βοῆσαι τὸν αὐτῆς ἄνδρα, καὶ
 τοὺς νῦν ὄντας Μιλησίους ἐξ ἐκείνων γεγονέναι τῶν
 γυναικῶν· ὑπειπὼν δὲ, καθαρῶς Ἰωνας γεγονέναι
 τοὺς Ἀπατούρια ἄγοντας ἑορτήν· Ἄγονται δὲ πάν-
 ης, (φησὶ) πλην Ἐφισίων καὶ Κολοφωνίων. τοῦ-
 τος μὲν οὕτως ἐκκέκλεικε τῆς εὐγενείας.

XX. Πактὺν δ' ἀποστάττα Κύρου φησὶ Κυ-
 μάτους καὶ Μιτυληναίους ἐκδιδόναι παρασκευάζε-
 σθαι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ μισθῷ. οὐ γὰρ ἔχω γ' εἰ-
 πλὴν ἀτρεκέως· (εὐ τὸ μὴ διαβιβαιοῦσθαι, πόσος
 ἦν ὁ μισθός· τηλικούτο δὲ Ἑλληνίδι πόλει προσ-
 βαλεῖν ἄναιδος, ὡς δὴ σαφῶς εἰδότες) Χίους μέντοι
 τὸν Πактὺν κομισθέντα πρὸς αὐτοὺς ἐξ ἱεροῦ Ἀ-
 θηναίης Πολιούχου ἐκδοῦναι, καὶ ταῦτα ποιῆσαι
 τοὺς Χίους, τὸν Ἀταρνία μισθὸν λαβόντας. καίτοι
 Χίων ὁ Λαμψακηνός, ἀνὴρ πρῶτοντος, ἐν τοῖς
 περὶ Πактὺν λόγοις γενόμενος, τοιοῦτον οὐδὲν οὔ-
 τι Μιτυληναίοις οὔτε Χίοις ἄγος προστίθεται·
 ταυτὶ δὲ κατὰ λέξιν γέγραφε· Πактὺς δὲ ὥς ἐ-
 πύθετο προσελαύνοντα τὸν στρατὸν τὸν Περσικόν,
 ἤρχετο φεύγων ἄρτι μὲν εἰς Μιτυλήνην, ἔπειτα δὲ
 εἰς Χίον· καὶ αὐτοῦ ἱκράτης Κύρος.

XXI. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τῶν βιβλίων διηγούμενοι τὴν Λακεδαιμονίων ἐπὶ Πολυκράτην τὸν τύραννον στρατείας, αὐτοὺς μὲν οἶσθαι φησι καὶ λέγειν Σαμίους, ὡς χάριν ἐκτίνοντες αὐτοῖς τῆς ἐπὶ Μεσσηνίας βοηθείας στρατεύσειαν, τοὺς τε φεύγοντας κατέγοντες τῶν πολιτῶν, καὶ τῷ τυράννῳ πολεμοῦντι ἀρνέσθαι δὲ τὴν αἰτίαν ταύτην Λακεδαιμονίαν· καὶ λέγειν, ὡς οὐ βοηθοῦντες, οὐδ' ἐλευθεροῦντες, ἀλλὰ τιμωροῦμενοι Σαμίους στρατεύσαιντο, καὶ τῇρ' αὖτε τινα πεμπόμενον Κροίσον παρ' αὐτῶν, καὶ θώρακα πάλιν παρ' Ἀμάσιδος κομιζόμενον ἀφελόμενους. καίτοι πόλιν ἐν τοῖς τότε χρόνοις οὔτε γὰρ λότιμον οὔτως, οὔτε μισοτύραννον ἴσμεν, ὡς τὴν Λακεδαιμονίων γενομένην· πολὺ γὰρ ἕνεκα θώρακος, ἢ τίνος κρατήρος ἐτέρου, Κυπελίδας μὲν ἐξέβαλον ἐκ Κορίνθου καὶ Ἀμπρακίας, ἐκ δὲ Νάξου Ἀγδαμιν, ἐξ Ἀθηναίων δὲ τοὺς Πεισιστράτου παῖδας, ἐκ δὲ Σικυῶνος Ἀσχλίνην, ἐκ Θάσου δὲ Σύμμαχον, ἐκ δὲ Φωκίων Ἀύλιν, ἐκ Μιλήτου δ' Ἀριστογένη· τὴν δ' ἐν Θείταλοις δυναστείας ἔπασσαν, Ἀριστομήδη καὶ Ἀγγελον καταλῦσαντες διὰ Λεωνυχίδου τοῦ βασιλέως· περὶ ὧν ἐν ἄλλοις ἀκριβεστερον γέγραπται· κατὰ δὲ Ἡρόδοτον, οὐ κακίας, οὐτ' ἀβελτηρίας ὑπερβολὴν λελοίπασιν, ἀλλὰ τὴν καλλίστην καὶ δικαιοτάτην τῆς στρατείας ἀφ' ἡμετέροις πρόσφασιν, ὁμολόγουν, διὰ μνησικακίας καὶ μικρολογίας ἐπιτίθασθαι δυνατοχοῦσιν ἀνθρώποις καὶ κακῶς πράττουσιν.

XXII. Οὐ μὲν ἀλλὰ Λακεδαιμονίους μὲν ἄνω

γέπως ὑπόπισσοντας αὐτοῦ τῇ γραφείῳ προσέχρω-
 σε· τὴν δὲ Κορινθίων πόλιν, ἐκτὸς δρόμον κατὰ
 τοῦτον οὖσαν τὸν τόπον, ὅμως προσπεριλαβὼν,
 ὁδοῦ (φασὶ) πάρεργον, ἐπέπλησεν αἰτίας δινηῆς καὶ
 μοχθηροτάτης διαβολῆς. Συνεπιλάβοντο γάρ (φησὶ)
 τοῦ στρατεύματος ἐπὶ Σάμῳ, ὥστε γενέσθαι, Κο-
 ρινθιοὶ προθύμως, ὑβρίσματος εἰς αὐτοὺς ὑπὸ Σα-
 μίων πρότερον ὑπάρξαντος· ἦν δὲ τοιοῦτο· Κερ-
 κυραίων παῖδας τριακοσίους τῶν πρώτων Περιάν-
 δρος, ὁ Κορίνθου τύραννος, ἐκ' ἐκτομῇ παρ' Ἀ-
 λυάττην ἔπεμπε· ταύτους ἀποβάντας εἰς τὴν νῆ-
 σον οἱ Σάμιοι διδάξαντες ἐν ἱερῷ Ἀρτίμιδος ἱκέτας
 καθίζεσθαι, καὶ τρωκτὰ προτιθέντες αὐτοῖς σφαί-
 ραν καὶ μέλιτος, περιεποίησαν, τούτο ὑβρισμα-
 Σαμίων εἰς Κορινθίους ὁ συγγραφεὺς προσαγο-
 ρεῖ, καὶ διὰ τοῦτο φησὶ συμπαροῦναι Λακεδαι-
 μονίους καὶ αὐτῶν εἶπεν οὐκ ὀλίγοις ὕστερον, ἐγ-
 κλημα ποιησαμένους, ὅτι τριακοσίους παῖδας Ἑλ-
 λήνων ἐφύλαξαν ἄνδρας. ὁ δὲ τοῦτο Κορινθίοις
 προστριβόμενος τοῦναιδος, ἔποφάνει τοῦ τυράν-
 νου μοχθηροτέραν τὴν πόλιν· ἐκείνος μὲν γὰρ
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κερκυραίους ἀνελόντας ἡμίνατο·
 Κορίνθιοι δὲ τί παθόντες ἐτιμωροῦντο Σαμίους
 ἰμποδῶν σπάντως ὁμότητι καὶ παρανομίᾳ τοσαύτῃ·
 καὶ ταῦτα μετὰ τριῖς γενεὰς ὀργὴν καὶ μνησικακίαν
 ἀναφέροντες ὑπὲρ τυραννίδος, ἧς καταλυθείσης,
 πᾶν τὸ μνημὶ καὶ πᾶν ἔχρος ἐξαλείφοντες καὶ ἀφα-
 ρίζοντες οὐκ ἐπαύοντο, χαλεπῆς καὶ βαρείας αὐτοῖς
 νουμένης. ἀλλὰ δὴ τὸ μὲν ὑβρισμα τοιοῦτον ἦν

τὸ Σαμίων εἰς Κορινθίους· τὸ δὲ τιμῶρημα πο-
 ῶν τι τὸ Κορινθίων εἰς Σαμίους; εἰ γὰρ ὄντως
 ὠργίζοντο Σαμίοις, οὐ παροξύνειν, ἀποτρέπειν δὲ
 μᾶλλον αὐτοῖς ἦν προσήκον Λακεδαιμονίους ἐπὶ
 Πολυκράτη στρατενομένους, ὅπως μὴ, τοῦ τυράν-
 νου καταλυθέντος, ἐλευθεροὶ Σάμιοι γένωιντο, καὶ
 παύσαιντο δουλεύοντες. ὃ δὲ μέγιστόν ἐστι, τί
 δήποτε Κορινθιοὶ Σαμίοις μὲν ὠργίζοντο βουλή-
 θεῖσι καὶ μὴ δυνηθεῖσι σῶσαι τοὺς Κερκυραίων
 παῖδας, Κνιδίοις δὲ τοῖς σώσασι καὶ ἀποδιδούσιν
 τὴν ἐνεκάλουν; καίτοι Κερκυραῖοι Σαμίων μὲν
 ἐπὶ τούτῳ λόγον οὐ πολλὸν ἔχουσι, Κνιδίων δὲ μέ-
 ανηγνται, καὶ Κνιδίοις εἰσὶ τιμαὶ καὶ ἀτέλειαι καὶ
 ψηφίσματα παρ' αὐτοῖς· οὗτοι γὰρ ἐπιπλεῖσαν-
 τες ἐξήλασαν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς Περιάνδρου φύλα-
 κας, αὐτοὶ δ' ἀναλαβόντες τοὺς παῖδας εἰς Κέρκυ-
 ραν διεκδύμισαν, ὡς Ἀντήνωρ τε ὁ Κρητικὸς ἱστορεῖ-
 κε, καὶ Διονύσιος ὁ Χαλκιδεὺς ἐν ταῖς Κτίσεσιν. οἳ δ'
 οὐ τιμωροῦμενοι Σαμίους, ἀλλ' ἐλευθεροῦντες ἀπὸ
 τοῦ τυράννου καὶ σώζοντες, ἐστράτευσαν οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι, Σαμίοις αὐτοῖς ἐστι χρησασθαι μάρτυσιν.
 Ἀρχίς γάρ, ἀνδρὶ Σπαρτιάτῃ, λαμπρῶς ἀγωνισαμένῳ
 τότε, καὶ πεσόντι, τάφον εἶναι δημοσίᾳ κατεσκευα-
 σμένον ἐν Σάμῳ, καὶ τιμώμενον ὑπ' αὐτῶν, λέγου-
 υι· διὰ καὶ τοὺς ἀπογόνους τοῦ ἀνδρὸς αἰεὶ διατελεῖν
 Σαμίοις οἰκείως καὶ φιλανθρωπῶς προσφερομένους,
 ὡς αὐτὸς Ἡρόδοτος ταῦτα γοῶν ἀπομνημονεύει.

XXIII. Ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ, τῶν ἀρίστων Ἀθη-
 νῶν καὶ πρώτων ἀνδρῶν, Κλεισθένης μὲν ἀναπύ-

οὐαί, φησι, τὴν Πυθίαν ψευδόμαντιν γενεσθαι,
 προσφέρουσιν αἰεὶ Λακεδαιμονίοις, ἐλευθεροῦν ἀπὸ
 τῶν τυράννων τὰς Ἀθήνας· καλλίστῳ μὲν ἔργῳ καὶ
 δικαιοτάτῳ προσάπτων ἀσιβήματος διαβολὴν τηλι-
 κούτου καὶ ῥαδιουργήματος, ἀφαιροῦντες δὲ τοῦ
 θεοῦ μαντεῖαν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, καὶ τῆς λεγομένης
 συμπροφητεῖν Θέμιδος ἄξιαν. Ἰσαγόραν δὲ τῆς
 γυμετῆς ὑφίσταται Κλομένη φοιτῶντι παρ' αὐτήν·
 ὃς δ' εἰώθει, παραμυγνὺς πίστιν ἐνικα τοῖς ψόγοις
 ἐπαίνους τινάς· Ἰσαγόρας δὲ (φησὶν) ὁ Τισάνδρου
 οἰκίης μὲν ἦν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχων
 φράσαι, θύουσι δὲ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ.
 ἑνυθμός τε καὶ πολιτικός ὁ μυκτὴρ τοῦ συγγραφέ-
 ως, εἰς Κῆρας, ὥσπερ εἰς κήρακας, ἀποδιοπομ-
 πουμένου τὸν Ἰσαγόραν. Ἀριστογέιτονα μέντοι
 οὐκ ἔτι κύκλῳ κακῶς, ἀλλ' ἀντικρυς διὰ πυλῶν εἰς
 Φοινίκην ἐξελαύνει, Γεφυραῖον γεγονότα λεγὼν
 ἀνέκαθεν· τοὺς δὲ Γεφυραίους οὐκ ἀπ' Εὐβοίας,
 οὐδ' Ἑρετριεῖς, (ὥσπερ οἶονται τινες) ἀλλὰ Φοίνι-
 κας εἶναί, φησιν, αὐτὸς οὕτω πεπεισμένος. ἀφελ-
 ῆσθαι τοίνυν Λακεδαιμονίους μὴ δυνάμενος τὴν
 Ἀθηναίων ἐλευθέρωσιν ἀπὸ τῶν τυράννων, αἰσχρ-
 ῶς πάθει καλλίστον ἔργον οἷός τ' ἐστὶν ἀφανίζειν
 καὶ κατασχύνειν. ταχὺ γὰρ μετανοῆσαι, φησιν,
 αὐτοὺς, ὥς οὐ ποιήσαντας ὀρθῶς, ὅτι κισθόλοισι
 ματηίοισιν ἐπαρθέντες ἄνδρας ξείλους ὄντας αὐ-
 τοῖσι, καὶ ὑποσχομένους ὑποχίρτας παρέξειν τὰς
 Ἀθήνας, ἐξήλασαν ἐκ τῆς πατρίδος τοὺς τυράννους,
 καὶ δῆμῳ ἀχαρίστῳ παρέδωκαν τὴν πόλιν. εἴτα

μεταπεμφαμένους Ἱππίαν ἀπὸ Σιγείου κατὰγειν πρὸς τὰς Ἀθήνας. ἀντιστῆναι δὲ Κορινθίους αὐτοῖς, καὶ ἀποστρέψαι, Σωσιπλόους διελθόντος, ὅσα Κύνηλος καὶ Περιάνδρος κατὰ τὴν Κορινθίων πόλιν εἰργάσαντο τυραννοῦντες. καίτοι Περιάνδρου σχετικώτερον οὐδ' ὁμοίτερον ἔργον οὐδὲν ἱστορεῖται τῆς ἐκπομπῆς τῶν τριακοσίων ἐκείνων, οὓς ἐξαρπάσσει καὶ διακωλύσασαι παθεῖν ταῦτα Σαίλοις ὀργίξεσθαι φησι καὶ μνησικακεῖν Κορινθίους ὥσπερ ὑβρισθέντας. τοσαύτης ἀνάπλειόν ἐστι ταραχῆς καὶ διαφωνίας τὸ κακότητες αὐτοῦ τῶν λόγων, ἐξ ἀπάσης τῆς διηγήσει προφάσεως ὑποδυόμενον.

XXIV. Ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς τὰ περὶ Σάρδεις διηγούμενος, ὡς ἐνῆν μάλιστα διέλυσέ καὶ διελυμῆναι τὴν πρᾶξιν. ἃς μὲν Ἀθηναῖοι ναῦς ἐξεπεμψαν Ἰωσι τιμωροὺς, ἀποσιτᾶσι βασιλέως, ἀρχεῦκόνοις τολμήσας προσεπιτεῖν, ὅτι τοσαύτας πόλεις καὶ τηλικαύτας Ἑλληνίδας ἐλευθεροῦν ἐπεχειρήσαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, Ἐρετριέων δὲ κομιδῇ μνηστῆρας ἐν παρέρῳ, καὶ παρασιωπήσας μέγα κατόρθωμα καὶ κλοῖδιμον. ἥδη γάρ ὥσπερ ἐκ τῆς Ἰωνίας συγκεχυμένης, καὶ σιδήλου βασιλικοῦ προσπλέοντος, ἀπαντήσαντες ἔξω Κυπρίους ἐν τῷ Παμφυλίῳ πελάγει κατεναμάχησαν. εἰτ' ἀναστρέψαντες ὀπίσω, καὶ πᾶς ναῦς ἐν Ἐφέσῳ καταλιπόντες, ἐπέθεντο Σάρδεσιν καὶ Ἀρταφέρνην ἐπολιόρκουν, εἰς τὴν ἀκρόπολιν καταφυγόντα, βουλόμενοι τὴν Μιλήτου λῦσαι πολιορκίαν. καὶ τοῦτο μὲν ἔπραξαν, καὶ τοὺς πόλεμους ἀνέστησαν ἐκείθεν, ἐν φόβῳ θαυμαστικῷ γενέ-

μένοντες· πλήθους δ' ἐπιχυθέντος αὐτοῖς, ἀπεχώ-
ρησαν. ταῦτα δ' ἄλλοι τε καὶ Ἀρσανίας ὁ Μαλλώ-
της ἐν τοῖς περὶ Ἑρτειρίας εἰρημῇ καὶ καλῶς εἴ-
πεν, εἰ καὶ διὰ μηδὲν ἄλλο, τῇ γοῦν ἁλώσει καὶ
φθορᾷ τῆς πόλεως ἐπειπεῖν τὸ ἀνδραγαθήμα τοῦ-
το καὶ τὴν ἀριστείαν· ὁ δὲ καὶ κρατηθέντας αὐ-
τοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων φησὶν εἰς τὰς καὺς κατα-
διωχθῆναι, μηδὲν τοιοῦτο τοῦ Λαμψακηνοῦ Χα-
ρανος ἱστοροῦντος, ἀλλὰ ταυτὶ γράφοντος κατὰ
λέξιν· Ἀθηναῖοι δὲ εἴκοσι τριήρεσιν ἐπλευσαν, ἐπι-
κουρήσαντες τοῖς Ἴωσι, καὶ εἰς Σάρδεϊς ἱστρατεύ-
σαντο, καὶ εἶλον τὰ περὶ Σάρδεϊς ἅπαντα, χωρὶς
τοῦ τέλους τοῦ βασιλείου· ταῦτα δὲ ποιήσαντες
ἐπαναχωροῦσιν εἰς Μίλητον.

XXV. Ἐν δὲ τῇ ἑκτῇ διηγησάμενος περὶ Πλα-
ταιῶν, ὡς σφᾶς αὐτοὺς ἐδίδωσαν Σπαρτιάταις, οἱ
δὲ μᾶλλον ἐκέλευσαν πρὸς Ἀθηναίους τρέπασθαι
πλησιοχώρους ὄντας ἑαυτοῖς, καὶ τιμωρεῖν οὐ κα-
κοὺς· προστίθουσιν, οὐ κατ' ὑπόνοιαν οὐδὲ δό-
ξαν, ἀλλ' ὡς ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, ὅτι ταῦτα
συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ κατ' εὔνοιαν
τῶν Πλαταιῶν, ὡς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους
ἔχειν πόνον συνεσιώτας Βοιωταῖς. οὐκοῦν εἰ μὴ κα-
κοῖός τις Ἡρόδοτος, ἐπίβουλοι μὲν καὶ κακοήθεις Λα-
κεδαιμόνιοι, ἀναίσθητοι δ' Ἀθηναῖοι παρακρου-
σθέντες, Πλαταιεῖς δ' οὐ κατ' εὔνοιαν, οὐδὲ τι-
μῇ, ἀλλὰ πολέμου πρόφασιν εἰς μέσον ἐρέψαρχαν.

XXVI. Καὶ μὲν τὴν πανσέληνον ἤδη σαφῶς
ἐκείλεχται Λακεδαιμονίων καταψευδόμενος, ἥτι

φῃσι περιμένοντας αὐτοὺς εἰς Μαραθῶνα μὴ βοη-
θῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις· οὐ γὰρ μόνον ἄλλας μυριάς
ἐξόδους καὶ μάχας πεποίηται μηνὸς ἱσταμένου,
μὴ περιμέναντες τὴν πανσέληνον, ἀλλὰ καὶ ταύτην
τῆς μάχης, ἕκτη Βοηδρομιῶνος ἱσταμένου γενομέ-
νης, ὀλίγον ἀπελείφθησαν, ὥστε καὶ θεῶσασθαι τοὺς
νεκροὺς ἐπελθόντας ἐπὶ τὸν τόπον. ἀλλ' ὅμως ταύ-
τα περὶ τῆς πανσέληνου γέγραphen· ἀδύνατα δέ
σφιν τοπαραυτικά ποιεῖν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι
λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰς
νάτη· εἰνάτη δ' οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν, οὐ
πλήρους ἑόρτιος τοῦ κύκλου· οὗτοι μὲν οὖν τὴν
πανσέληνον ἔμενον. οὐ δὲ μεταφέρεις τὴν πανσέ-
ληνον εἰς ἄρχην μηνὸς, διχομηνίας οὖσαν, καὶ τὴν
οὐρανὸν ὁμοῦ καὶ τὰς ἡμέρας καὶ πάντα πράγματα
συνταράσσεις· καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπαγγελλούμε-
νος γράφειν. ἱσπουδικῶς δὲ περὶ τὰς Ἀθήνας δια-
φερόντως, οὐδὲ τὴν πρὸς Ἀγῶας πομπὴν ἱστορήσας
ἦν πέμπουσιν ἔτι νῦν τῇ Ἑκάτῃ χαριστήρια τῆς νί-
κης ἐορταίζοντες. ἀλλὰ τοῦτό γε βοηθεῖ τῷ Ἡρό-
δότῳ πρὸς ἐκείνην τὴν διαβολήν, ἣν ἔχει κολληέν-
σας τοὺς Ἀθηναίους, ἀργύριον πολὺ λαβεῖν παρὰ
αὐτῶν. εἰ γὰρ ἀνέγνω ταῦτ' Ἀθηναίους, οὐκ ἂν
εἴασαν οὐδὲ περιεῖδον, ἐνάτη τὸν Φεβρουάριον πα-
ρακαλοῦντα Λακεδαιμονίους ἐπὶ τὴν μάχην ἐκ τῆς
μάχης γεγεννημένον, καὶ ταῦτα, δευτεροῦτον εἰς
Σπάρτην ἐξ Ἀθηνῶν (ὥς αὐτὸς φησιν) ἀφίγμένον·
εἰ μὴ μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς πολέμους Ἀθηναῖοι
μετεπέμποντο τοὺς συμμάχους. ὅτι μὲντοι δικά

τάλαντα δωρεάν ἔλαβεν ἐξ Ἀθηνῶν Ἀνύτου τὸ ψή-
φισμα γράψαντος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος οὐ τῶν παρημα-
λημένων ἐν ἱστορίᾳ, Ἀνύλλος, εἶρηκεν. ἀπαγγέ-
λας δὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ὁ Ἡρόδοτος, ὥς
μὲν οἱ πλεῖστοι λέγουσι, καὶ τῶν νεκρῶν τῇ ἀρι-
θμῷ καθεῖλε τὸ ἔργον. εὐξαμένους γάρ, φασί, τοὺς
Ἀθηναίους τῇ Ἀγροτέρᾳ θύσειν χιμάρους, ὅσους
ἐν τῶν βαρβάρων καταβάλλωσιν, εἴτα μετὰ τὴν μά-
χην ἀνακρίθμου πλήθους τῶν νεκρῶν ἀναφανέντος,
παραιτησθαι ψηφίσματι τὴν θεὸν, ὅπως καθ'
ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀποθύωσι πεντακοσίας τῶν χι-
μάρων.

XXVII. Οὐ μὲν ἀλλὰ τοῦτο ἔασαντες, ἴδωμεν
τά μετὰ τὴν μάχην. Τῇσι δὲ λοιπῇσιν οἱ βάρβα-
ροι ἐξαπακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νῆ-
σου, ἐν ᾗ ἔλειπον τὰ ἐξ Ἐρετριῆς ἀνδράποδα, περιέ-
πλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους
ἐφικόμενοι εἰς τὸ ἄστυ· αἰτίην δ' ἔσχον Ἀθηναίω-
σιν Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοή-
σθαι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσιν
ἀναδείξαι ἀσπίδα ἰούσιν ἤδη ἐν τῇσι νηυσὶ· οὗτοι
μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον. ἐνταῦθα τὸ μὲν τοὺς
Ἐρετριῆς ἀνδράποδα προσειπεῖν, οὔτε τόλμαν Ἐλ-
λήνων οὐδενός, οὔτε φιλοτιμίαν ἐνδυστέραν παρα-
σχομένους, καὶ παθόντας ἀνάξια τῆς ἀρετῆς, ἀφεί-
σθαι· διαβεβλημένων δὲ τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν, ἐν οἷς
οἱ μέγιστοί τε τῶν οἴκων, καὶ δοκιμώτατοι τῶν ἀν-
δρῶν ἦσαν, ἐλάττω λόγος· ἀνατέτραπται δὲ τῆς
νίκης τὸ μέγεθος, καὶ τὸ τέλος εἰς οὐδέν ἤκει περι-

βοήτου κατορθώματος, οὐδ' ἄγων τις ἔοικεν οὐδ' ἔργον γεγονέναι τοσοῦτον, ἀλλὰ πρόσκρουσμα βραχὺ τοῖς βαρβάροις ἀποβᾶσιν, ὥσπερ οἱ διασφύροντες καὶ βασκαίνοντες λέγουσιν, εἰ μετὰ τὴν μάχην οὐ φεύγουσι κόψαντες τὰ πείσματα τῶν νεῶν, τῷ φέροντι προσωπιάτω τῆς Ἀττικῆς ἀνέμῳ παραδόντες αὐτούς· ἀλλ' αἵρεται μὲν ἀσπίς αὐτοῖς προδοσίας σημεῖον, ἐπιπλέουσι δὲ ταῖς Ἀθηναῖς ἐλπίζοντες αἰρήσειν, καὶ καθ' ἥσυχίαν Σούριον κάμπαντες ὑπεραιοροῦνται Φαλήρων, οἱ δὲ πρῶτοι καὶ δοκιμώτατοι τῶν ἀνδρῶν * ἀπεγνωκότες τὴν πόλιν· καὶ γὰρ ἀπολύων ὕστερον Ἀλκμαιωνίδας, ἑτέροις τὴν προδοσίαν ἀνατίθηναι· ἀνεδείχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄλλως εἰπεῖν· φησὶν, αὐτὸς ἰδὼν. τοῦτο δ' αἰμῆχανον μὲν ἦν γενέσθαι, νεοκηκῶτων κατὰ κράτος τῶν Ἀθηναίων· γενόμενον δ' οὐκ ἂν ὑπὸ τῶν βαρβάρων συνώφθη, φυγῇ καὶ πόνοι πολλοῖ καὶ τραύμασι καὶ βέλεσιν εἰς τὰς ναῦς ἐλαυνομένων, καὶ ἀπολιπόντων τὸ χωρίον, ὅς ἑκαστος τάχους εἶχεν. ἀλλ' ὅταν γε πάλιν ὑπὲρ τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν ἀπολογεῖσθαι προσποιούμενος, εἰπὼς πρῶτος ἀνθρώπων ἐπενήνοχεν ἐγκλήματα, εἶπε· Θούμα δέ μοι, καὶ οὐκ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, Ἀλκμαιωνίδας ἂν ποτε ἀναδείξαι Πέρσῃσιν ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους γε εἶναι Ἀθηναίους ὑπὸ Ἰππύῃ κῆματός τινος ἀναμνησέσθαι παροιμιακῶν·
 Μένε, Καρχῆνε, καὶ σὲ μεθήσω·
 Τί γὰρ ἐσπούδακας κατυλαβεῖν,
 Εἰ καταλαβὼν μεθιέναι μέλλεις;

καὶ σὺ κατηγορεῖς, εἴτ' ἀπολογῇ· καὶ γράφεις κατ' ἐπιφανῶν ἀνδρῶν διαβολὰς, ὥς πάλιν ἀναιριεῖς· ἀπιστῶν δὲ σεαυτῷ δηλονότι· σεαυτοῦ γὰρ ἀκήκουσ λέγοντος, Ἄλκμαιωνίδας ἀνασχεῖν ἀσπίδα νεκικημένοις καὶ φεύγουσι τοῖς βαρβάροις. καὶ μὴν ἐν οἷς περὶ Ἀλκμαιωνιδῶν ἀπολογῇ, σεαυτὸν ἀποφαίνεται συκοφάντην· εἰ γὰρ μᾶλλον, ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἰππονίκου πατρὶ, φαίνονταιμισοτύραννοι ἐόντες (ὡς ἐνταῦθα γράφεις) Ἀλκμαιωνίδαί, ποῦ θήσεις αὐτῶν ἐκείνην τὴν συνωμοσίαν, ἣν ἐν τοῖς πρώτοις γέγραφας, ὡς ἐπιγαμίαν ποιησάμενοι Πεισιστράτῳ κατήγαγον αὐτὸν ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπὶ τὴν τυραννίδα, καὶ οὐκ ἂν ἐξήλασαν αὐτοῖς, εἰς διβλήθη παρανόμῳ τῇ γυναικὶ μισγόμενος. ταῦτα μὲν οὖν τοιαύτας ἔχει ταραχάς, τῆς Ἀλκμαιωνιδῶν διαβολῆς καὶ ὑπονοίας τοῖς Καλλίῳ τοῦ Φαινίππου χρησάμενος ἐπαίνοισι, καὶ προσάψας αὐτῷ τὸν υἱὸν Ἰππονίκον, ὃς ἦν καθ' Ἡρόδοτον ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις Ἀθηναίων, ὁμολόγησεν, ὅτι μηδὲν τῶν πραγμάτων δεομένων, ἀλλὰ διεκπεῖε καὶ χάριτι τοῦ Ἰππονίκου τὸν Καλλίαν παρενέβαλεν.

XXVIII. Ἐπεὶ δ' Ἀργεῖους ἅπαντες ἴσασιν οὐκ ἀπειπαμένους τοῖς Ἕλλησι τὴν συμμαχίαν, ἀξιώσαντας δὲ, ὡς μὴ Λακεδαιμονίοις, ἐχθίστοις καὶ πολεμιωτάτοις οὖσι, ποιοῦντες αἰὲν τὸ προστασσόμενον ἔπωνται, καὶ τοῦτο ἄλλως οὐκ ἦν, αἰτίαν κακοηθισιάτην ὑποβάλλεται, γράφων· Ἐπεὶ δὲ σφείας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλλητας οὕτω δὴ ἐπισταμένους, ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακε-

δαιμόνιοι, μεταίτείν, ἴν' ἐπὶ προφάσεως ἡσυχίαν
 ἄγωσι. τούτων δὲ ἕτερον ἀναμνησάσθαι φησὶν Ἀρ-
 ταξέρξην ἀναβάντας εἰς Σοῦσα πρὸς βίβιν Ἀργείων,
 καὶ κείνον εἰπεῖν, ὥς οὐδεμίαν νομίζοι πόλιν Ἀργεὺς
 φιλιωτέραν· εἶτα ὑπειπὼν, ὥσπερ εἶωθε, καὶ ἄ-
 ναδεδύμενος, οὐκ εἰδέναι, φησὶ, περὶ τούτων ἄτρι-
 κέως, εἰδέναι δ', ὅτι πᾶσιν ἀνθρώποις ἐστὶν ἐγκλή-
 ματα, καὶ οὐκ Ἀργείοισιν αἰσχιστα πεποιήται·
 Ἐγὼ δὲ λέγειν ὀφείλω τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γέ-
 μῃν οὐ παντάπασι ὀφείλω, καὶ μοι τὸ ἔπος τοῦτο
 ἐχέτω ἐς πάντα τὸν λόγον· ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται,
 ὥς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν, οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρ-
 σην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ σφίσι πρὸς τοὺς Λα-
 κειδαίμονιους κακῶς ἢ αἰχμὴ ἐστήκεε, πᾶν δὴ βοῦ-
 λόμενοι σφίσι εἶναι πρὸ τῆς παρουσίας λύπης, ἃρ' οὐκ
 οὐκ, ὅπερ αὐτὸς τὸν Αἰθίοπα φησὶ πρὸς τὰ μύθρα καὶ
 τὴν πορφύραν εἰπεῖν, ὥς δολερὰ μὲν τὰ αἰετμῆμα-
 τα, δολερὰ δὲ τὰ εἴματα τῶν Περσέων ἐστὶ, τοῦ-
 το ἂν τις εἴποι πρὸς αὐτόν, ὥς δολερὰ μὲν τὰ φή-
 ματα, δολερὰ δὲ τὰ σχήματα τῶν Ἡροδότου λόγων,
 Ἐλκτὰ καὶ οὐδέν ὑγιές, ἀλλὰ πᾶν πένιξ,
 ὥσπερ οἱ ζωγράφοι τὰ λαμπρὰ τῇ σκιᾷ τρανώτερον
 ποιοῦσιν, οὕτω ταῖς ἀρνήσεσι τὰς διαβολὰς ἐπιτί-
 νοντος αὐτοῦ, καὶ τὰς ὑπονοίας ταῖς ἀμφιβολίαις
 βαθύτερας ποιοῦντος. Ἀργεῖοι δ', ὅτι μὲν οὐ
 συναρράμενοι τοῖς Ἑλλήσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡγεμονίαν,
 καὶ τῆς ἀρετῆς Λακεδαιμονίοις ἐκατάντες, κατῆ-
 σχυναν ἂν τὸν Περσικὴν καὶ τὴν εὐγένειαν, οὐδ'
 ἴστωσαν ἀντιστεῖν. Σιφνίοις γὰρ ἦν καὶ Κυθνίοις

ἄμεινον ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας, ἢ Σπαρτιάταις φιλονεικοῦντας ὑπὲρ ἀρχῆς ἐγκαταλιπεῖν τοσούτους καὶ τοιούτους ἀγῶνας. εἰ δ' αὐτοὶ ᾔσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσῃ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὴν κακῶς ἐστῶσαν αὐτοῖς αἰχμὴν πρὸς Λακεδαιμονίους, πῶς οὐκ ἐμῆδιζον ἀναφανδὸν ἥκοτος, οὐδ', εἰ μὴ συστρατεύειν ἐβούλοντο βασιλεῖ, τὴν γοῦν Λακωνικὴν ὑπολειπόμενοι κακῶς ἐποίουν, ἢ Θυρίας ἤπατοτο πάλιν, ἢ τρόπον ἄλλον ἀντελαμβάνοντο καὶ παρηνώχλου Λακεδαιμονίους; μέγα βλάψαι δυνατόμενοι τοὺς Ἕλληνας· ἢ μὴ παρήκαν εἰς Πλαταιαὺς ἐκείνους ἐκστρατεύσαι τοσούτοις ὀπλίταις.

XXIX. Ἀλλ' Ἀθηναίους γε μεγάλους ἐνταῦθα τῷ λόγῳ πεποίηκε, καὶ σοφῆρας ἀνηγόρευκε τῆς Ἑλλάδος· ὀρθῶς γε ποιῶν καὶ δικαίως, εἰ μὴ πολὺ καὶ βλάβημα προσῆν τοῖς ἐπαίνοις. νῦν δὲ προδοθῆναι μὲν ἄν, λέγων, ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων Λακεδαιμονίους, μονωθέντας δ' ἄν, καὶ ἀποδειξαμένους ἔργα μεγάλα ἀποθανεῖν γενναίως, ἢ πρὸ τούτου ὀρώντας καὶ τοὺς Ἕλληνας μηδίζοντας, ὁμολογῆ ἄν χρῆσασθαι πρὸς Ξέρξea, δηλὸς ἐστὶν οὐ τοῦτο λέγων εἰς τὸν Ἀθηναίων ἐπαινον, ἀλλ' Ἀθηναίους ἐπαινῶν, ἵνα κακῶς εἴπῃ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. τί γάρ ἄν τις ἔτι δυσχεραίνει, Θηβαίους αἰὲ καὶ Φοκίους πικρῶς αὐτοῦ καὶ κατακόρως ἐξονειδίζοντας, ὅπου καὶ τῶν προκινδυνευσάντων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, τὴν οὐ γινομένην δ' ἄν, ὥς αὐτὸς εἰκάξει, καταψηφίζεται προδοσίαν· αὐτοῦς δὲ Λακεδαιμονίους ἐν ἀδελφῷ θέμενος ἐπηπόρησιν.

εἴτ' ἔπεισον ἂν μαχόμενοι τοῖς πολεμίοις, εἴτε παρὶς
δωκαν ἑαυτοὺς, μικροῖς γε νῆ Ἀνα τεκμηριοῖς αὐ-
τῶν ἀπιστήσας τοῖς περὶ Θερμοπύλας.

XXX. Διηγοῦμενος δὲ συμπεσοῦσαν ναυαγίαν
ταῖς βασιλικαῖς ναυαῖς, καὶ ὅτι, πολλῶν χρημάτων
ἐκπεσόντων, Ἀμεινοκλῆς ὁ Κρηταῖος, Μάγνης ἀνὴρ,
ὠφελήθη μεγάλως, χρύσεια ἕφατα καὶ χρήματα πε-
ριβαλόμενος· οὐδὲ τοῦτο ἄδηκτον παρῆκεν, ἀλλ' ὁ
μὲν τάλαν (φησὶν) οὐκ εὐτυχέων, εὐρήμασι μέγα
πλούσιος ἐγένετο· ἦν γὰρ τις καὶ τοῦτω ἄχαρις
συμφορῇ λυπεῦσα παιδοκτόνος. τοῦτο μὲν οὖν
παντὶ δῆλον, ὅτι τὰ χρυσᾶ χρήματα, καὶ τὰ εὐρή-
ματα, καὶ τὸν ἐκβραχυόμενον ὑπὸ τῆς θαλάσσης
πλούτον, ἐπεισέγαγε τῇ ἱστορίᾳ, χώραν καὶ τόπον
ποιῶν, ἐν ᾧ θήσεται τὴν Ἀμεινοκλείους παιδο-
φονίαν.

XXXI. Ἀριστοφάνους δὲ τοῦ Βοιωτοῦ γρα-
ψαντος, ὅτι χρήματα μὲν αἰτήσας οὐκ ἔλαβε παρὰ
Θηβαίων, ἐπιχειρῶν δὲ τοῖς νέοις διαλέγεσθαι καὶ
συνοχολάζειν, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐκωλύθη δι' ἀγρο-
κίαν αὐτῶν καὶ μισολογίαν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐστὶ
τεκμηριον· ὁ δὲ Ἡρόδοτος τῷ Ἀριστοφάνει μεμαρ-
τύρηκε, δι' ὧν τὰ μὲν ψευδῆς, τὰ δὲ διὰ * τὰ δὲ
ὡς μισῶν καὶ διαφερόμενος τοῖς Θηβαίοις, ἐγκέκλη-
κε. Θεσσαλοὺς μὲν γὰρ ὑπ' ἀνάγκης ἀποφαίνεται
μηδίσαι τοπρῶτον, ἀληθῆ λέγων· καὶ περὶ τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων μαντευόμενος, ὡς προδόντων ἂν
Λακεδαιμονίους, ὑπέπτεν, ὡς οὐκ ἐκόντων, ἀλλ'
ὑπ' ἀνάγκης, ἀλισκομένων κατὰ πόλεις. Θηβαίους

δὲ τῆς αὐτῆς ἀνάγκης οὐ δίδωσι τὴν αὐτὴν συγγνώ-
μην, καίτοι πεντακοσίους μὲν εἰς τὰ Τέμπη καὶ
Μναμίαν στρατηγὸν ἔπεμψαν, εἰς δὲ Θερμοπύλας,
ὅσους ᾗτησε Λεωνίδας· οἱ καὶ μόνοι σὺν Θεσπιεῦ-
σι παρέμειναν αὐτῷ, τῶν ἄλλων ἀπολιπόντων μετὰ
τὴν νύκλωσιν· ἐπεὶ δὲ τῶν παρόδων κρατήσας ὁ
βάρβαρος ἐν τοῖς ὄροις ἦν, καὶ Ἀημάρατος ὁ Σπαρ-
τιάτης διὰ Ξενίαν εὖνους ὦν Ἀτταγίνῳ, τῷ προε-
στῶτι τῆς ὀλιγαρχίας, διεπράξατο φίλον βασιλέως
γενέσθαι καὶ ξένον, αἱ δὲ Ἕλληνες ἐν ταῖς ναυσὶν
ἦσαν, περὶ δ' οὐδεὶς προσήλυνεν, οὕτω προσιδέ-
ξαντο τὰς διαλύσεις, ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀνάγκης
ἐγκαταληφθέντες. οὕτε γὰρ θάλασσα καὶ νῆες
αὐτοῖς παρήσαν ὥς Ἀθηναίοις, οὐτ' ἀπωτάτω κα-
τῶκον ὥς Σπαρτιάται τῆς Ἑλλάδος ἐν μυχοῖ, μῖσος
δὲ ἡμέρας ὁδοῦ καὶ ἡμισείας ἀπέχοντι τῷ Μήδῳ συ-
στάντες ἐπὶ τῶν στενῶν καὶ διαγωνιζόμενοι μετὰ
μόνων Σπαρτιατῶν καὶ Θεσπιέων ἡτύχησαν. ὁ δὲ
συγγραφεὺς οὕτως ἐστὶ δίκαιος, ὥστε Λακεδαιμο-
νίους μὲν μονοθέντας, καὶ γενομένους συμμάχων
ἐρήμους, τυχόν ἂν φησὶν ὁμολογῆ χρῆσθαι πρὸς
Ξέρξην· Θηβαίοις δὲ τὸ αὐτὸ διὰ τὴν αὐτὴν ἀν-
άγκην περῶνσι λαιδορεῖται. τὸ δὲ μέγιστον καὶ
καλλίστον ἔργον ἀνελεῖν μὴ δυνηθεῖς, ὥς οὐ πρα-
χθὲν αὐτοῖς, αἰτίη φαύλη καὶ ὑπονοίᾳ διαλυμαι-
νόμενος, ταῦτ' ἔγραψεν· Οἱ μὲν οὖν ξύμμαχοι οἱ
ἀποπεμπόμενοι ὄχοντό τε ἀπιδόντες, καὶ ἐπέιδοντο
Λεωνίδῃ· Θεσπιεῖς δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦ-
νοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι

μὲν ἄεκοντες ἔμενον, καὶ οὐ βουλομένοι· κατέχευον
 γὰρ σφέας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος·
 Θερσικίεες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἱ οὐδαμᾶ ἔφρασαν
 ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀπαλ-
 λάττεσθαι. εἴτ' οὐ δῆλός ἐστιν ἰδίαν τινὰ πρός
 Θηβαίους ἔχων ὀργήν καὶ δυσμένειαν, ὅφ' ἥς οὐ
 μόνον διέβαλε ψευδῶς καὶ ἀδίκως τὴν πόλιν, ἀλλ'
 οὐδὲ τοῦ πιθανοῦ τῆς διαβολῆς ἐφρόντισεν, οὐδὲ
 ὅπως αὐτὸς ἐαυτῶ τὰ ἐναντία λέγων παρ' ὀλίγων
 ἀνθρώπων οὐ φανεῖται συνειδώς; προειπὼν γὰρ
 ὡς ὁ Λεωνίδης ἐπεὶ τ' ἥσθετο τοὺς συμμάχους ἐδού-
 τας ἀποθνήσκουσιν, καὶ οὐκ ἐθέλοντας συγκινδυνεύ-
 ειν, κελεύσαι σφέας ἀπαλλάττεσθαι· πάλιν μετ'
 ὀλίγων λέγει, τοὺς Θηβαίους ἄκοντας αὐτὸν κατα-
 σχεῖν, αὐς εἰκὸς ἦν ἀπελάσαι καὶ βουλομένους πα-
 ραμένειν, εἰ μηδίζειν αἰτίαν εἶχον. ὅπου γὰρ οὐκ
 ἐδεῖτο τῶν μὴ προθύμων, τί χρήσιμον ἦν, ἀναμ-
 μίχθαι μαχομένοις ἀνθρώπους ὑπόπτους; οὐ γὰρ
 δὴ φρένας εἶχε τοιαύτας ὁ τῶν Σπαρτιατῶν βασι-
 λεὺς καὶ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμὼν, ὥστε κατέχειν ἐν
 ὁμήρων λόγῳ τοῖς τριακοσίοις τοὺς τετρακοσίους
 ὅπλα ἔχοντας, καὶ προσκειμένων ἔμπροσθεν ἥδη
 καὶ ὀπισθεν ἕνα τῶν πολεμίων· καὶ γὰρ εἰ πρό-
 τερον ἐν ὁμήρων λόγῳ παύσας ἦγεν αὐτοὺς, ἐν
 γε τοῖς ἐσχάτοις εἰκὸς ἦν καιροῖς ἐκείνους τὴν Λεωνί-
 δα μηδὲν φροντίσαντας ἀπαλλαγῆναι, καὶ Λεωνί-
 δαν δεῖσαι τὴν ὑπ' ἐκείνων μάλλον ἢ τῶν βαρβάρων
 κύκλωσιν. ἄνευ δὲ τούτων, πῶς οὐ γελοῖος ὁ Λεω-
 νίδας, τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας ἀπεινὰ κελεύων,

ὡς αὐτίκα μάλα τεθνηζόμενος, Θηβαίους δὲ κω-
 λῶν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ φυλάττειντο τοῖς Ἕλλησιν ἀ-
 ποθνήσκειν μέλλοντος. εἰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐν ὁμή-
 ρων λόγῳ, μᾶλλον δ' ἀνδραπόδων, περιῆγα τοὺς
 ἄνδρας, οὐ κατέχευεν ὥφειλεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἀπο-
 λυμένων, ἀλλὰ παραδοῦναι τοῖς ἀπιοῦσι τῶν Ἑλ-
 λήνων. ὃ δὲ λοιπὸν ἦν τῶν αἰτίων εἰπεῖν, ὅτι ὡς
 ἀπολυνμένους κατέχευε, καὶ τοῦτο ἀνῆρθεκεν ὁ συγ-
 γραφεύς, οἷς περὶ τῆς φιλατιμίας τοῦ Λεωνίδου κα-
 τὰ λέξιν γράφει. ταῦτα δὲ δὴ ἐπιλεγόμενον Λεω-
 νίδα, καὶ βουλευόμενον καταθέσθαι κλέος μούνων
 Σπαρτιτέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον,
 ἢ τῆσι γνώμῃσι διενεχθέντας. ὑπερβολὴ γὰρ εὐη-
 θείας ἦν, ἥς ἀπῆλυνε δόξης τοὺς συμμάχους κα-
 τέχειν μετέξοντας τοὺς πολεμίους. ὅτι τοίνυν οὐ
 διεβέβλητο τοῖς Θηβαίοις ὁ Λεωνίδας, ἀλλὰ καὶ
 φίλους ἐνδομίξει βεβαίους, ἐκ τῶν πεπραγμένων δη-
 λον ἰστί. καὶ γὰρ παρήλθεν εἰς Θήβας ἄγων τὸ
 πριάντευμα, καὶ δεηθεὶς ἔτυχεν, οὐ μὴδὲ εἰς ἄλλος,
 ἐν τῷ ἱερῷ κατακοιμηθῆναι τοῦ Ἡρακλέους, καὶ τὴν
 ὄψιν ἦν εἶδεν ὄναρ ἐξηγγεῖλε τοῖς Θηβαίοις· ἔδοξε
 γὰρ ἐν θαλάσῃ πολὺν ἐχούσῃ καὶ τραχὺν κλύδωνα,
 καὶ ἐπιφανεσιτάτας καὶ μεγίστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος
 ἀνωμάλως διαφέρεισθαι καὶ σαλεύειν, τὴν δὲ Θηβαί-
 ων ὑπερέχειν τε πασῶν, καὶ μετέωρον ἀρθῆναι πρὸς
 τὸν οὐρανὸν, εἰς ἑξαίρνης ἀφανῆ γενέσθαι· καὶ ταῦτα
 αἶν ἦν ὅμοια τοῖς ὕστερον χρόνῳ πολλῷ συμπεσοῦσι
 περὶ τὴν πόλιν.

XXXII. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος ἐν τῇ διηγῇσει τῆς

μάχης, καὶ τοῦ Λεωνίδου τὴν μεγίστην ἡμαύραον
 πράξιν, αὐτοῦ πεσεῖν πάντας ἰπῶν ἐν τοῖς στενοῖς
 περὶ τὸν Κολωνόν· ἐπράχθη δ' ἄλλως. ἐπεὶ γὰρ
 ἐπύθοντο νύκτωρ τὴν περίοδον τῶν πολεμίων, ἀνα-
 στάντες ἐβάδιζον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν σκηνήν
 (ὀλίγου διῆν) βασιλέως, ὥς ἐκείνον αὐτὸν ἀποκτε-
 νοῦντες, καὶ περὶ ἐκείνῳ τεθνηξόμενοι· μέχρι μὲν
 οὖν τῆς σκηνῆς αἰὲ τὸν ἐμποδῶν φρονέοντες, τοὺς
 δ' ἄλλους τρεπόμενοι προῆλθον· ἐπεὶ δ' οὐχ ἡντί-
 σκετο Ξέρξης, ζητοῦντες ἐν μεγάλῳ καὶ ἀχανεῖ στρα-
 τεύματι, καὶ πλανώμενοι, μόλις ὑπὸ τῶν βαρβάρων
 πανταχόθεν περιχυθέντων διεφθάρησαν. ὅσα μὲν
 οὖν ἄλλα πρὸς τοῦτω τολμήματα καὶ ρήματα τῶν
 Σπαρτιατῶν κατελέλοιπεν, ἐν τῷ Λεωνίδου βίῳ γρη-
 φήσεται. μικρὰ δ' οὐ χεῖρόν ἐστι καὶ νῦν διελθεῖν.
 ἄγωνα μὲν γὰρ ἐπιτάφιον αὐτῷ ἠγωνίσαντο πρὸ τῆς
 ἐξόδου, καὶ τοῦτον ἐθιῶντο πατέρες αὐτῶν καὶ μη-
 τέρες· αὐτὸς δὲ ὁ Λεωνίδας πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα,
 παντελῶς ὀλίγους ἐξάγειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν μάχην
 πολλοὺς μὲν ἔφη τεθνηξομένους. πρὸς δὲ τὴν γο-
 ναῖκα, πυνθανομένην ἐξιόντος, εἴ τι λέγοι, μετα-
 στραφεὶς εἶπεν· Ἀγαθοῖς γαμῖσθαι, καὶ ἀγαθῶν
 τιμῆιν. ἐν δὲ Θερμοπύλαις, μετὰ τὴν κύκλωσιν,
 δύο τῶν ἀπὸ γένους ὑπεξελέσθαι βουλόμενος, ἐπι-
 στολὴν ἰδίδου ἕτερου, καὶ ἔπεμψεν· ὃ δ' οὐκ ἰδέσθαι
 το, φήσας μετ' ὀρχῆς· Μαχαίᾳ τοι, οὐκ ἀγγε-
 λιαφόρος, εἰπόμενος· τὸν δὲ ἕτερον ἐκέλευεν εἰπεῖν
 τι πρὸς τὰ τέλη τῶν Σπαρτιατῶν· ὃ δὲ ἀπεκρίνατο,
 τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀσπίδα λαβὼν, εἰς τάξιν κα-

τάσθῃ. ταῦτα τίς οὐκ ἂν ἐπετίμησεν, ἄλλον παρα-
 ληπόντος; ὁ δὲ τὴν Ἀμάσιδος ἀποπόδησιν, καὶ τὴν
 τῶν ὄνων τοῦ κλέπτου προσέλασιν, καὶ τὴν τῶν
 ἄσκων ἐπίδοσιν, καὶ πολλὰ τοιαῦτα συραγαγῶν,
 καὶ διαμνημονεύων, οὐκ ἀμελείῃ δόξειεν ἂν καὶ
 ὑπεροψίᾳ προΐεσθαι καλὰ μὲν ἔργα, καλὰς δὲ φω-
 νὰς, ἀλλ' οὐκ εὐμενὴς ὢν πρὸς ἐνόους, οὐδὲ δι-
 καιος.

XXXIII. Τοὺς δὲ Θηβαίους πρῶτον μὲν, φησι,
 μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντας μάχεσθαι ὑπ' ἀνάγκης
 ἔχομένους. οὐ γὰρ μόνον Ξέρξης, (ὡς ἴσκειν) ἀλλὰ
 καὶ Λεωνίδας μαστιγοφόρους εἶχεν ἐπομένους, ὑφ'
 ὧν οἱ Θηβαῖοι παρὰ γνώμην ἠναγκάζοντο μαστι-
 γούμενοι μάχεσθαι· καὶ μάχεσθαι μὲν ὑπ' ἀνάγ-
 κης φησὶ τοὺς ἀπελθεῖν καὶ φεύγειν δυναμένους,
 μηδισαὶ δὲ ἐκόντας, οἷς οὐδεὶς παρῆν βοηθῶν. ἐξῆς
 δὲ τοῦτοις γέγραπεν, ὅτι, τῶν ἄλλων ἐπειγομένων
 ἐπὶ τὸν Κολωνόν, ἀποσχισθέντες οἱ Θηβαῖοι χεῖ-
 ράς τι προσέτειναν, καὶ ἦσαν ἄσπον τῶν βαρβάρων,
 λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς μηδίσαιαν,
 καὶ γῆν τι καὶ ὕδωρ ἔδωσαν βασιλεῖ, ὑπὸ δ' ἀνάγ-
 κης ἐχόμενοι εἰς Θερμοπύλας ἀπικέατο, καὶ ἀναι-
 τιοὶ εἶναι τοῦ τρώματος, τοῦ γενομένου βασιλεῖ.
 ταῦτα λέγοντες περιγέγοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσα-
 λοὺς μάρτυρας τούτων τῶν λόγων. ὅρα διὰ τοσού-
 των ἐν βαρβάροις κραυγαῖς καὶ παμμιγείᾳ θορύ-
 βοις καὶ φυγαῖς καὶ διώξεσιν ἀκουομένην δικαιολο-
 γίαν, καὶ μαρτύρων ἀνδάνθρωπων, καὶ Θεσσαλοὺς με-
 ταξὺ τῶν φονευομένων καὶ πατουμένων ὑπ' ἑλλή-

λων, παρὰ τὰ στενὰ, Θηβαίοις συνδικοῦντας, οὐ
 τῆς Ἑλλάδος αὐτοὺς κρατοῦντας ἄχρι Θεσπιῶν
 ἔναγχος ἐξήλυσαν μάχῃ περιγεγόμενοι, καὶ τὸν ἄρ-
 χοντα Λατταμίαν ἀποκτείναντες. ταῦτα γὰρ ἦν
 πῆρξε Βοιωτοῖς τότε καὶ Θετταλοῖς πρὸς ἀλλήλους
 ἐπιμικῆς δὲ καὶ φιλόανθρωπον οὐδέν, ἀλλὰ δὴ τῶν
 Θεσσαλῶν μαρτυροῦντων, πῶς περιγεγένητο Θη-
 βαῖοι, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν οἱ βάρβαροι προ-
 σιώντας, ὡς αὐτὸς εἶρηκε· τοὺς δ' ἔτι πλεῖντας κέ-
 λεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιξαν στήγματα βασιλῆϊα, ἅρ-
 ξάμενοι ἀπὸ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω. οὔτε Λεον-
 τιάδης ἐν Θερμοπύλαις ἦν στρατηγός, ἀλλ' Ἀνά-
 ξανδρος, ὡς Ἀριστοφάνης ἐκ τῶν κατὰ ἀρχοντας
 ὑπομνημάτων ἰστόρησε, καὶ Νικανδρος ὁ Κολοφών-
 νιος· οὔτε γινώσκει τις ἀνθρώπων πρὸ Προδότου
 στιχθέντας ὑπὸ Ξέρξου Θηβαίους. ἐπεὶ μέγιστον
 ἦν ἀπολόγημα τῆς διαβολῆς, καὶ καλῶς εἶχε τὴν
 πόλιν ἀγῆλλεσθαι τοῖς στήγμασιν ἐκείνοις, ὡς Ξέρ-
 ξου δικάσαντος ἐχθίστοις χρήσασθαι Λεωνίδῃ καὶ
 Λεοντιάδῃ. τοῦ μὲν γὰρ ἥκιστα πεπτωκότος τὸ
 σῶμα· τοῦ δὲ ζῶντος ἔστιξεν. ὁ δὲ τὴν μὲν εἰς
 Λεωνίδαν ὁμότητα δῆλωμα ποιούμενος, οὐ μάλι-
 στα δὴ ἀνδρῶν ὁ βάρβαρος ἐθνιώθῃ ζῶντι Λεωνί-
 δῃ, Θηβαίους δὲ καὶ μηδίζοντας λέγων ἐν Θερμο-
 πύλαις στιχθῆναι, καὶ στιχθέντας αὐθις ἐν Πλα-
 ταιαῖς μηδίζειν προθύμως, δοκεῖ μοι, καθάπερ
 Ἰπποκλείδης, ὁ τοῖς σκέλει χειρονομῶν ἐπὶ τῇ
 τραπέζῃ, εἰπεῖν ἂν, ἐξορχούμενος τὴν ἀλήθειαν.
 Οὐ φροντὶς Προδότῳ.

XXXIV. Ἐν δὲ τῇ ὀγδόῃ, τοὺς Ἕλληνας, φησι, καταδειλιάσαντας, ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου δροσινὸν βουλευέσθαι ἕσω εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ τῶν Εὐβοίων δεομένων ὀλίγον ἐπιμεῖναι χρόνον, ὅπως ὑπεκθοῖντο γενεάς καὶ τὸ οἰκετικόν, ὀλιγοῦσιν, ἄχρις οὗ Θεμιστοκλῆς ἀργύριον λαβὼν Εὐρυβιάδῃ τε μετέδωκε, καὶ Ἀδεμάντῳ, τῷ Κορινθίων στρατηγῷ· τότε δὲ μῆναι καὶ διαναναμαχῆσαι πρὸς τοὺς βαρβάρους. ὁ μὲν Πίνδαρος, οὐκ ὦν συμμάχου πόλεως, ἀλλὰ μηδὲν αἰτίαν ἐχούσης, ὅμως τοῦ Ἀρτεμισίου μνησθεὶς ἐπιπεφώνηκε,

— Ὅθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλοντο

Φαεννίαν κρητὶδ' ἐλευθερίας.

Ἡρόδοτος δὲ, ὑπ' οὗ κεκοσμησθαι τινες ἀξιοῦσι τὴν Ἑλλάδα, δωροδοκίας καὶ κλοπῆς ἔργον ἱστορεῖν τὴν νίκην ἐκείνην γενομένην, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἀκοναίως ἀγωνισαμένους, ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εξαπατηθέντας ἀργύριον λαβόντων. καὶ τοῦτο πῶς οὐ γέγονεν αὐτῷ τῆς κακοηθείας, ἀλλὰ πάντες μὲν ἄνθρωποι σχεδὸν ὁμολογοῦσι, ταῖς ναυμαχίαις αὐτόθι κρατοῦντας τοὺς Ἕλληνας, ὅμως ὑφέσθαι τοῦ Ἀρτεμισίου τοῖς βαρβάροις, τὰ περὶ Θερμοπύλας ἀκούσαντας· οὐδὲ γὰρ ἦν ὄφελος ἐν ταῦθα καθημένους φρουρεῖν τὴν θάλασσαν, ἐνὶ δὲ Πυλῶν τοῦ πολέμου γιγονότος, καὶ ξείρον τῶν παρόντων κρατοῦντος. Ἡρόδοτος δὲ, πρὶν ἀπαγγεῖλαι τὸν Λεωνίδου θάνατον, ἤδη ποιῶν τοὺς Ἕλληνας βουλευομένους ἀποδιδράσκειν· λέγει δὲ οὕτως· Τρηχίως δὲ περιενεχθέντες, καὶ οὐκ ἥμισυ Ἀθηναῖοι

τῶν αἰ ἡμίσειαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἦσαν, δρημον
 ἐβούλευον εἰς τὴν Ἑλλάδα. καίτοι τὴν πρὸ τοῦ
 ἀγῶνος ἀναχώρησιν οὕτως ὀνομάσαι, μᾶλλον δ'
 ἀνιδίσκειν, δεδούσθω. ὃ δὲ καὶ πρότερον δρημον
 εἶπεν, καὶ νῦν δρημον ὀνομάζει, καὶ μετ' ὀλίγον
 πάλιν ἐρεῖ δρημον· οὕτω πικρῶς τῷ ῥήματι προσ-
 πέφυκε· τοῖς δὲ βαρβάροισιν αὐτίκα μετὰ ταῦτα
 πλοῖον ἦλθεν ἀνὴρ Ἑστιάειδης, ἀγγέλλων τὸν δρη-
 μὸν ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου τὸν τῶν Ἑλλήνων· οἱ δὲ
 ὑπὸ ἀπιστίας τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ,
 νέας δὲ ταχείας ἀπέστειλαν προκατοφρομένας, τί οὐ
 λέγεις; ἀποδιδράσκουσιν, ὥς κεκρατημένους, οὐς οἱ
 πολέμιοι μετὰ τὴν μάχην ἀπιστοῦσι φεύγειν, ὥς πο-
 λὺ κρατοῦντας; εἴτα πιστεύειν ἄξιον τούτῳ γρά-
 φοντι περὶ ἀνδρὸς ἢ πόλεως μῆς, ὃς ἐν ῥήματι τὸ
 νίκημα τῆς Ἑλλάδος ἀφαιρεῖται, καὶ τὸ τροπαῖον κα-
 θαιρεῖ, καὶ τὰς ἐπιγραφὰς, ἃς ἔθεντο παρὰ τῇ Ἀρ-
 μιδί τῇ Προσηγῇ κόμπων ἀποφαίνει καὶ ἀλαζονείαν;
 ἔχει δὲ οὕτω τὸ ἐπίγραμμα·

Παντοδαπῶν ἀνδρῶν γενεὰς Ἀσίας ἀπὸ χώρας

Παῖδες Ἀθηναίων τῷδ' ἐποιεῖ ἐν πελάγει

Ναυμαχίᾳ δαμάσαντες, ἐπεὶ σιγαιὸς ὤλετο Μῆδων.

Σήματα ταῦτ' ἔθεσαν παρθένῳ Ἀρτιμίδι.

ἐν μὲν οὖν ταῖς μάχαις οὐκ ἔταξε τοὺς Ἑλληνας
 οὐδ' ἐδήλωσεν, ἣν ἐκάστη πόλις ἔχουσα χώραν ἐναν-
 μάχῃσιν· κατὰ δὲ τὸν ἀπόπλουν, ὃν αὐτὸς δρημον
 προσαγορεύει, πρώτους φησὶ Κορινθίους πλεῖν,
 ὑστατάτους δ' Ἀθηναίους.

XXXV. Ἔδει μὲν οὖν μηδὲ τοῖς μηδίσαισι Ἑλ-

λήρων ἄγαν ἐπιμβαίνειν, καὶ ταῦτα Θούριον μὲν
 ὑπὸ τῶν ἄλλων νομιζόμενον, αὐτὸν δὲ Ἀλικαρνασ-
 σίῳ περιεχόμενον, οἱ Φωκεῖς ὄντις μετὰ τῆς γυ-
 νακωνίτιδος ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐστράτευσαν· ὁ δὲ
 τοσοῦτον ἀποδιδὼ τοῦ πρότερον ὀνομάζειν τὰς τῶν
 μηδισάντων ἀνάγκης, ὥστε περὶ Θετταλῶν διηγησά-
 μενος, ὅτι Φωκεῦσιν, ἐχθροῖς καὶ πολεμίοις οὖσι,
 προσέπεμψαν, ἐπαγγιλλόμενοι, τὴν χώραν αὐτῶν
 ὀβλαβῇ διαφυλάξειν, εἰ πεντήκοντα τάλαντα μι-
 σθὼν λάβοιεν, ταῦτα περὶ Φωκίων γέγραπεν αὐ-
 τοῖς ὀνόμασιν· Οἱ γὰρ Φωκεῖς μῦνοι τῶν ταύτη
 ἀνδρῶπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὥς
 ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ
 Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἠέξουν, ὥς
 ἡμεῖς δοκεῖ, ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκεῖς· καίτοι μετὰ
 μακρὴν αὐτοῖς ἐρεῖ, τρισκαίδεκα πόλεις τῶν Φωκίων
 ὑπὸ τοῦ βαρβάρου κατακαυθῆναι, διεφθάρθαι
 τὴν χώραν, ἐμπεπρῆσθαι τὸ ἐν Ἀβαίς ἱερὸν, ἄν-
 δρας ἀπολωλέναι καὶ γυναῖκας, ὅσοι μὴ διαφυγόν-
 τες ἔφθησαν εἰς τὸν Παρνικόν. ἀλλ' ὅμως τοὺς
 τὰ ἔσχατα παθεῖν ἐπὶ τῷ μὴ προῖσθαι τὸ καλὸν
 ὑπομείναντας, εἰς τὴν αὐτὴν ἔθετο κακίαν τοῖς προ-
 θυμότητα μηδίσασιν· καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀνδρῶν ψέ-
 λαι μὴ δυνήθεις, αἰτίας ἐκάθητο φαύλας καὶ ὑπο-
 νοίας ἐπὶ τοῦ γραφείου συντιθεῖς κατ' αὐτῶν, καὶ
 κλιτῶν, οὐκ ἂν ὧν ἔπραξαν, ἀλλ' ἂν ὧν ἔπρα-
 ξαν ἂν, εἰ μὴ ταῦτα Θεσσαλοῖς ἔδοξε, κρίνεσθαι
 τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὥσπερ χώρας ἀντιλημμένης
 ἐφ' ἐτέρων, τῆς προδοσίας ἀπολιφθέντας, εἰ τοι-

νυν Θεσσαλοὺς τις ἐπιχειρεῖ τοῦ μηδισμοῦ παρα-
 τίσθαι, λέγων, ὡς οὐ ταῦτ' ἐβούλοντο, τῇ δὲ
 πρὸς Φωκέας διαφορῇ τοῖς Ἕλλησι προστιθεμένους
 ὀρῶντες, αὐτοὶ παρὰ γνώμην ἐμήδισαν, ἅρ' οὐκ ὦν
 αἰσχιστὰ κολακεύειν ἔδοξε καὶ πρὸς ἑτέρων χάριν αἰ-
 τίας χρηστὰς ἐπὶ πράγμασι φανύλοις πορίζων δια-
 στρέφειν τὴν ἀλήθειαν; ἐγὼ μὲν οἶμαι. πῶς οὖν
 οὐ περιφανέστατα δόξει συκοφαντεῖν ὁ μὴ δι' ἀρε-
 τὴν τὰ βέλυστα Φωκεῖς ἐλομένους ἀποφαινόμενος
 ἀλλ' οὐ ταῖναντία Θεσσαλοὺς ἐγνώσαν φρονοῦντας;
 οὐδὲ γὰρ εἰς ἑτέρους (ὥσπερ εἶωθεν) ἀνάγει τὴν
 διαβολὴν, ἀκηκοέναι λέγων, ἀλλ' αὐτὸς εὗρισκων
 συμβαλλόμενος. εἰπεῖν οὖν ἔδει τὰ τεκμήρια, δι'
 ὧν ἐπίσθη τοὺς ὅμοια πράττοντας τοῖς ἀρίστοις
 τὰ αὐτὰ τοῖς φανλοτάτοις διανοηθῆναι. τὸ γὰρ
 τῆς ἐχθρας γελοῖόν ἐστιν. οὔτε γὰρ Αἰγινήτας ἐκώ-
 λυσεν ἢ πρὸς Ἀθηναίους διαφορὰ, καὶ Χαλκιδίτις ἢ
 πρὸς Ἑρετριέας, καὶ Κορινθίους ἢ πρὸς Μεγαρέας,
 τῇ Ἑλλάδι συμμαχεῖν. οὐδ' οὖν πάλιν Θεσσαλοὶς
 ἀηδίζοντες οἱ πολεμώτατοι Μακεδόνες, τῆς πρὸς
 τὸν βάρβαρον φιλίας ἀπέστρεψαν. τὰς γὰρ ἰδίαι
 ἀπεχθείας ὁ κοινὸς ἀπέκρυψε κίνδυνος, ὥστε τῶν
 ἄλλων παθῶν ἐκπεσόντας, ἢ τῷ καλῷ δι' ἀρετὴν, ἢ
 τῷ συμφέροντι δι' ἀνάγκην προστίθεσθαι τὴν γνώ-
 μην. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνάγκην ἐκείνην
 ἢ κατελήφθησαν ὑπὸ Μήδαις γενέσθαι, πάλιν μετ'
 ἐβάλλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας οἱ ἄνδρες, καὶ Ἀσο-
 κράτης μὲν αὐτοῖς, ὁ Σπαρτιάτης, ἄντικρυς ἐμπα-
 τήσεν. αὐτὸς δὲ ὁ Πρόδοτος, ὥσπερ ἐκβιασθήκει

ἐν τοῖς Πλαταιῶσι δὲ οὐκ ἐπὶ τῇ Φωκίᾳ παραγενέ-
σθαι τοῖς Ἑλλήσιν.

XXXVI. Οὐδεὶς δὲ θανατῶν, εἰ τοῖς ἀν-
θρώποις ἐγκυβύκειται πικρῶς, οὐδὲ τοὺς παραγενο-
μένους καὶ συγκινδυνεύσαντας εἰς τὴν τῶν πολεμίων
μερίδα καὶ προδοτῶν μετατίθησι. Νάξιοι γὰρ τρεῖς
ἐπιμύσαντες τριήρεις συμμάχους τοῖς βαρβάροις, εἰς δὲ
τῶν τριηραρχῶν Δημόκριτος ἔπεισε τοὺς ἄλλους ἐλ-
θεῖν τὰ τῶν Ἑλλήνων. οὕτως οὐδ' ἐπαινεῖν ὄντι
τοῦ ψέγειν οἶδεν, ἀλλ' εἰ εἰς ἀνὴρ ἐγκωμιάσθῃ, πό-
λιν ὅλην δεῖ κακῶς ἀκοῦσαι καὶ δῆμον. μαρτυρεῖ
δ' αὐτῷ τῶν μὲν πρεσβυτέρων Ἑλλάνικος, τῶν δὲ
νεώτερον Ἐφορος, ὁ μὲν ἔξ, ὁ δὲ πέντε ναυοὶ τοὺς
Νάξιους ἐλθεῖν τοῖς Ἑλλήσι βοηθοῦντας ἱστορήσας.
αὐτὸς δὲ καὶ παντάπασιν ἑαυτὸν ὁ Ἡρόδοτος ἐξ-
είλεται ταῦτα πλατιόμενον. οἱ μὲν γὰρ Νάξιοι
ἱστογράφοι λέγουσι, καὶ πρότερον Μεγαβράτην ἀπώ-
σασθαι ναυοὶ διακοσίαις ἐπιπλεύσαντα τῇ νήσῳ,
καὶ Ἀἴτιν αὐτῷ τὸν στρατηγὸν ἐξελάσαι καταπρή-
σαντα ποιῆσαι κακόν. εἰ δὲ, ὥς Ἡρόδοτος εἴρη-
κεν ἀλλοχόθι, τὴν μὲν πόλιν αὐτῶν ἐμπρήσαντες
διέφθειραν, οἱ δ' ἄνθρωποι καταφυγόντες εἰς τὰ
ὄρη διωσθήσαν, ἥπου καλὴν αἰτίαν εἶχον, τοῖς
ὑπολέσασιν τὴν πατρίδα πέμπειν βοήθειαν, ἀλλὰ
μὴ τοῖς ἀμυνομένοις ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας
ἀμύνειν. ὅτι δ' οὐκ ἐπαινεῖσαι βουλευθεὶς Δημό-
κριτον, ἀλλ' ἐπ' αἰσχύνῃ Νάξιοι συνέρχονται τὸ ψεύ-
δος, δῆλός ἐστι τῷ παραλιπεῖν ὅπως καὶ παρασιώ-

πῆσαι τὸ Δημοκρίτου κατόρθωμα, καὶ τὴν ἀρι-
στείαν, ἣν ἐπιγράμματι Σιμωνίδης ἐδήλωσε·

Δημόκριτος τρίτος ἦρξε μάχης, ὅτε παρ' Ἀλα-
μῖνα

Ἕλληνες Μήδοις σύμβαλον ἐν πελάγει·

Πέντε δὲ νῆας ἔλεν δῆϊον, ἔκτην δ' ὑπὸ χεῖρα

Ῥύσατο βαρβαρικὴν Ἀσσιδ' ἄλισκομένην.

XXXVII. Ἀλλὰ τί ἂν τις ἀγανακτοίῃ περὶ Να-
ξίων; εἰ γὰρ εἰσιν ἀντίποδες ἡμῶν, (ὥσπερ ἔνιοι
λέγουσι) τῆς γῆς τὰ κάτω περιτοκοῦντες, οἷμαι
μηδ' ἐκείνους ἀνηκόους εἶναι Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ
Θεμιστοκλέους βουλευματος, ὃ βουλευσας τῇ Ἑλ-
λίδι ναυμαχῆσαι πρὸ τῆς Σαλαμῖνος, ἰδρυσάτα
ναῶν Ἀριστοβούλης Ἀρτέμιδος ἐν Μελίτῃ, τοῦ βαρ-
βάρου καταπολεμηθέντος. τοῦτο μὲν τοῦ Θεμι-
στοκλέους ὁ χαρτεῖς συγγραφεὺς, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ
παραιρούμενος, καὶ τὴν δόξαν εἰς ἕτερον μεταφέ-
ρων, ταῦτα γράφει κατὰ λέξιν· Ἐνταῦθα δὲ Θε-
μιστοκλῆα, ἀφικόμενον ἐπὶ τὴν νῆα, εἶρετο Μνησι-
φίλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃ τι σφιν εἴη βεβουλευμέ-
νον· πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὥς ἐστὶ δεδογμένον
ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν, καὶ πρὸ τῆς
Πελοποννήσου ναυμαχεῖν, εἶπε· Οὐκ ἄρα, ἦν
ἀπαίρωσι τὰς νῆας ἀπὸ Σαλαμῖνος, οὐδὲ περὶ μῆς
εἰ πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ πόλεις ἔκα-
πτοι τρέφονται· καὶ μετ' ὀλίγον· Ἀλλὰ εἴ τις ἰσθί-
μηχανή, ἔθι τε καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα
ἦν κως δύνη ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδεα μεταβουλεύσα-
σθαι, ὥστε αὐτοῦ μενεῖν. εἶτα ὑπειπὼν, ὅτι κάρ-

τα τῷ Θεμιστοκλέϊ ἤρεσεν ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν
 πρὸς ταῦτα ἄμειψάμενος, ἀφίκετο πρὸς τὸν Εὐρυ-
 διάδην, πάλιν αὐταῖς λέξεσι γέγραπεν· Ἐνταῦθα
 δὲ Θεμιστοκλῆς παρεξόμενος καταλέγει κτεῖνά τε, ἃ
 ἔκρουσε Μνησιφίλου, ἐωϋτοῦ ποιούμενος, καὶ ἄλλα
 προσιθίεις. ὁρᾷς, ὅτι κακοηθείας προστιθίσεται
 τῷ ἀνδρὶ δόξαν, ἴδιον αὐτοῦ βούλευμα ποιῆσθαι
 τὸ τοῦ Μνησιφίλου λέγων;

XXXVIII. Ἐτι δὲ μᾶλλον τῶν Ἑλλήνων κατα-
 γελῶν, Θεμιστοκλέα μὲν οὕτε φησὶ φρονῆσαι τὸ
 συμφέρον, ἀλλὰ παριδεῖν, ὃς Ὀδυσσεὺς ἐπωνομά-
 οθη διὰ τὴν φρόνησιν· Ἀρτεμιόαν δὲ, τὴν Προ-
 δότου πόλιν, μηδενὸς διδάξαντος, αὐτὴν ἀφ'
 ἑαυτῆς ἐπινοήσασαν, Ξέρξῃ προειπεῖν, ὃς οὐχ οἶοι
 τε πολλὴν χρόνον ἔσονται τοι ἀντίχειν οἱ Ἕλληνες,
 ἀλλὰ σφέας διασκεδᾷς, κατὰ πόλεις δὲ ἕκαστοι φεύ-
 ζονται, καὶ οὐκ εἰκὸς, αὐτοὺς, ἦν οὐ ἐπὶ τὴν
 Πελοπόννησον ἐλαύνῃς τὸν πεζὸν στρατὸν, ἀτρε-
 μήσειν, οὐδὲ σφιν μελήσειν πρὸ τῶν Ἀθηναίων ναυ-
 μαχεῖν· ἦν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς ναυμαχεῖσαι, δει-
 μαίνω, μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεῖς καὶ τὸν
 πεζὸν προσδηλήσῃται. ταῦτα μὲν οὖν μέτρων ἐν-
 δεῖ τῷ Ἡροδότῳ, Σίβυλλαν ἀποφῆναι τὴν Ἀρτεμι-
 οῖαν τὰ μέλλοντα προθισπίζουσαν οὕτως ἀκριβῶς.
 διὰ καὶ Ξέρξης αὐτῇ παρίδωκε τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας
 ἀπάγειν εἰς Ἑφισσον· ἐπελέληστο γὰρ ἐκ Σούρων
 (ὡς τοῖσιν) ἄγειν γυναῖκας, εἰ γυναικείας ἐδίοντο
 ταρμπομπῆς οἱ παῖδες.

XXXIX. Ἄλλ' ὃ μὲν ἔψινυσται, λόγος ἡμῖν

οὐδεὶς αὖτε * ψευσται μόνον ἐξετάζομεν. φησὶ
 τοίνυν Ἀθηναῖους λέγειν, ὡς Ἀδεύμαντος, ὁ Κο-
 ρινθίων στρατηγός, ἐν χερσὶ τῶν πολεμίων γενομέ-
 νων, ὑπερεκπλαγεὶς καὶ καταδείσας ἔφηνεν· οὐ
 πρῶτα κρουσάμενος, οὐδὲ διαδὺς ἀνέμειν διὰ τῶν
 μαχομένων, ἀλλὰ λαμπρῶς ἐπαιρόμενος τὰ ἱστίω,
 καὶ τὰς τὰς ἀπάσας ἀποστρέψας· εἴτα μέντοι κέ-
 λης ἐλαυνόμενος αὐτῷ συνέτυχε περὶ τὰ λήγοντα τῆς
 Σαλαμίνος, ἐκ δὲ τοῦ κέλῃτος ἐφθέγγατο τις· Σὺ
 μὲν, ὦ Ἀδεύμαντε, φεύγεις καταπροδοὺς τοὺς Ἑλ-
 λήνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, καθάπερ ἡρώωντο ἐπι-
 κρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ κέλῃς οὗτος ἦν (ὡς
 εἰσιν) οὐρανοπετῆς· τί γὰρ εἶδει τίθεσθαι μηχανῆς
 τραγικῆς, ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὑπερπαλόντι τοῖς
 τραγωδοῦς ἀλαζονείᾳ; πιστεύσας οὖν ὁ Ἀδεύμαντος
 ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπὶ ἐξειργασμένοις·
 αὐτῇ φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων· οὐ μέντοι Κορίν-
 θιοι ὁμολογέουσιν, ἀλλὰ ἐν πρώτοις σφέας αὐτοὺς
 τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι· μαρτυρεῖ δὲ
 σφί καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. τοιοῦτός ἐστιν ἐν πολλοῖς
 ὁ ἄνθρωπος, ἐτέρας καθ' ἐτέρων διαβολὰς καὶ κα-
 τηγορίας κατατίθουσιν, ὅπως μὴ διαμάρτη τοῦ φα-
 νῆναί τινα πάντως πονηρόν· ὥσπερ ἐνταῦθα περὶ-
 στὶν αὐτῷ, πιστευομένης μὲν τῆς διαβολῆς, Κο-
 ρινθίους ἀδοξεῖν, ἀπιστουμένης δὲ, Ἀθηναίους, ἢ
 οἶμαι μηδὲ Κορινθίων Ἀθηναίους, ἀλλὰ τοῦτον
 ἀμφοτέρων ὁμοῦ καταψεύδεσθαι. Θουκυδίδης γὰρ
 ἀντιλέγοντα ποιεῖν τῷ Κορινθίῳ τὸν Ἀθηναῖον ἐν
 Δακεδαίμονι, καὶ πολλὰ περὶ τῶν Μηδικῶν λαμ-

πρηνόμενον ἔργων, καὶ περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, οὐδεμίαν αἰτίαν προδοσίας ἢ λιποταξίας, ἐπιτηγόηκε Κορινθίοις· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν Ἀθηναίους ταῦτα βλασφημεῖν περὶ τῆς Κορινθίων πόλεως, ἣν τρίτην μὲν ἑώραν μετὰ Λακεδαιμονίους καὶ μετ' αὐτοὺς ἐγχαρτιομένην τοῖς ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἀναθήμασιν· ἐν δὲ Σαλαμῖνι παρὰ τὴν πόλιν ἔδωκαν αὐτοῖς θάψαι τε τοὺς ἀποθανόντας, ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους, καὶ ἐπιγράψαι τόδε τὸ ἐλεγίον·

Ω ξεῖνε, εὐνδρόν ποτ' ἐνάλομεν ἄστυ Κορίνθου,
Νῦν δ' ἄμμ' Αἴαντος νῆσος ἔχει Σαλαμῖς.

Ἐνθάδε Φοινίσσας νῆας καὶ Πέρσας ἰδόντες
Καὶ Μήδους, ἱερὰν Ἑλλάδα ῥυάμεθα.
τὸ δ' ἐν Ἰσθμῷ κενοτάφιον ἐπιγραφήν ἔχει ταύτην·
Ἀκμῆς ἰστακύϊαν ἐπὶ ξυροῦ Ἑλλάδα πᾶσαν
Ταῖς αὐτῶν ψυχαῖς κείμεθα ῥυσάμενοι.

Διοδώρου δὲ τινος τῶν Κορινθίων τριηραρχῶν ἐν ἱερῷ Ἀητοῦς ἀναθήμασι κειμένοις καὶ τοῦτο ἐπιγέγραπται·

Ταῦτ' ἀπὸ δυομενέων Μήδων ταῦται Διοδώρου
Ὅπλ' ἀνέθεντο Αἰατοῖ, μνάματα ναυμαχίας·
αὐτὸς γε μὴν ὁ Ἀδεύμαντος, ᾧ πλεῖστα λοιδοροῦμενος
Ἡρόδοτος διατελεῖ, καὶ λέγων, μῦνον ἀπαίρειν
τῶν σιρατηγῶν, ὡς φευδόμενον ἀπ' Ἀριεμισίου, καὶ
μὴ περιμενοῦντα, σκοπεῖ, τίνα δόξαν εἶχεν.

Οὗτος Ἀδεύμαντου κείνου τάφος, ὃν διὰ πᾶσα
Ἑλλὰς ἐλευθερίας ἀμφέθετο στέφανον.
οὔτε γὰρ τελευτήσαντι τοιαύτην εἰκὸς ἦν ἀνδρὶ δει-

λῶ καὶ προδοτὴ γενέσθαι τιμὴν, οὐτ' ἂν ἐτόλμησε
τῶν θυγατέρων ὄνομα θείσθαι τῇ μὲν Ναυσικλῆν,
τῇ δ' Ἀκροθίνιον, τῇ δ' Ἀλεξιβίαν, Ἀριστέα δὲ
καλέσαι τὸν υἱόν, εἰ μὴ τις ἦν ἐπιφάνεια καὶ λαμ-
πρότης περὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἔργων ἐκείνων. καὶ
μὴν οἱ μόναι τῶν Ἑλληνίδων αἱ Κορίνθιαι γυναῖ-
κες εὖξαντο τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ δαιμονίην εὐχὴν,
ἔρωτα τοῖς ἀνδράσι τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους μά-
χης ἐμβαλεῖν τὴν θεόν, οὐχ ὅπως τοὺς περὶ τὸν
Ἡρόδοτον ἀγνοῆσαι πιθανόν ἦν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν
ἰσχυρόν Καρῶν· διεβοήθη γάρ τὸ πρᾶγμα, καὶ
Σιμωνίδης ἐπὶ γράμμα, χαλκοῖν εἰκότων ἀναστα-
θισῶν ἐν τῷ κατ' τῆς Ἀφροδίτης, ὃν ἰδρῦσα-
σθαι Μηδείαν λέγουσιν, οἱ μὲν αὐτὴν πανσαμέ-
νην τοῦ ἀνδρός, οἱ δ' ἐπὶ τῷ τὸν Ἰάσονα τῆς Θέ-
τιδος ἐρῶντα παῦσαι τὴν θεόν. τὸ δ' ἐπὶ γράμμα
τοῦτο ἔστιν·

Αἰδ' ὑπὲρ Ἑλλάνων τε καὶ ἰδυμάχων πολιτῶν
Ἔσταθεν εὐξάμεναι Κύπριδι δαιμονίαι.

Οὐ γὰρ τοξοφόροις ἐμῆδετο δι' Ἀφροδίτα.

Μήδοις Ἑλλάνων ἀκροπόλιν προδομεν,

ταῦτ' ἔδει γράφειν καὶ τούτων μεμνησθαι μᾶλλον,
ἢ τὴν Ἀμεινοκλῆους ἐμβαλεῖν παιδοφορίαν.

XL. Τῶν τοίνυν αἰτιῶν τῶν κατὰ Θεμιστο-
κλέους ἀναίδην ἐμφορηθεῖς, ἐν οἷς κλέπτοντα καὶ
πλεονεκτοῦντα λάθρα τῶν ἄλλων στρατηγῶν αὖ-
φῃσι παύσασθαι περὶ τὰς νήσους· τέλος αὐτῶν
Ἀθηναίων τὸν στέφανον ἀφελόμενος, λίγνῆταις
ἐπιτίθησι, γράφειν ταῦτα· Πέμπαντες ἀκροθίνια

οἱ Ἕλληνες εἰς Λελοφούς, ἐπηρώτων τὸν Θιδὸν κοινῇ, εἰ ἐλεάσθηκε πλήρως καὶ ἄρυστὰ ἀκροθίνια· ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησεν ἔχειν, παρ' Αἰγυπτίων δ' οὐ. ἀλλ' ἀπαίτει αὐτοὺς τὰ ἀριστεῖα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. οὐκ ἔτι Σάββαις, οὐδὲ Πέρσαις, οὐδ' Αἰγυπτίοις τοὺς ἑαυτοῦ λόγους ἀνατίθησι πλάττων, ὥςπερ Αἴσωπος κόραξι καὶ πιθήκοις, ἀλλὰ τῷ τοῦ Πυθίου προσώπῳ χρώμενος, ἀπαθῆ τῶν Σαλαμῖνι πρωτείων τὰς Ἀθῆνας. Οἰμιστοκλῆ δὲ τῶν δευτερείων ἐν Ἰσθμῷ γενομένων, διὰ τὸ τῶν στρατηγῶν ἕκαστον αὐτῷ μὲν τὸ πρωτίον, ἐκείνῳ δὲ τὸ δευτερεῖον ἀποδοῦναι, καὶ τέλος τῆς κρίσεως μὴ λαβοῦσης, δεῶν αἰτιάσασθαι τὴν φιλοτιμίαν τῶν στρατηγῶν, πάντας ἀποσιλῆσαι, φησι, τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ φθόρον, μὴ βουλευθέντας ἀναγορεύσαι τὸν ἄνδρα πρῶτον.

XLII. Ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ καὶ τελευταίᾳ τῶν βιβλίων, ὅσος ἦν ὑπόλοιπον ἐν τῇ πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτῷ δυσμενείᾳ, ἐκχῆαι σπεύδων, τὸ παρ' αὐτὸν ἀφείλετο τὴν αἰδίμον νύκην καὶ τὸ περιβόητον Πλαταιῶσι κατόρθωμα τῆς πόλεως· γέγραφε γάρ, ὡς πρότερον μὲν ὠρῶσαν τοὺς Ἀθηναίους μὴ πεισθέντες ὑπὸ Μαρδονίου τοὺς Ἕλληνας ἐγκαταλίπωσιν· τοῦ δ' Ἰσθμοῦ τεχισθέντος, ἐν ἀσφαλεῖ θίμενοι τὴν Πελοπόννησον, ἡμέλουν ἤδη τῶν ἄλλων καὶ περιώρων, ἐορτάζοντες οἴκοι, καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων κατεργαζόμενοι καὶ διατρίβοντες. πῶς οὖν ἐξηλθον εἰς Πλαταιάς πεντακισχίλιοι Σπαρτιάται, περὶ αὐτὸν ἔχων ἄνῃρ ἕκαστος

ἐπὶ τὰ εἰλωτας· ἢ πῶς κίνδυνον ἄραμενοι τοσούτον, ἐκρήτησαν, καὶ κατέβαλον μυριάδας τοσαύτας· ἀκουσον αἰτίας πιθανῆς. Ἔτυχε (φησὶν) ἐν Σπάρτῃ παρεπιδημῶν ἐκ Τεγέας ἄνθρωπος, ὄνομα Χεῖλεως, φίλοι τινὲς καὶ ξένοι τῶν Ἐφόρων ἦσαν· οὗτος οὖν ἐπεισεν αὐτοὺς ἐκπέμψαι τὸ στράτευμα, λέγων, ὅτι τοῦ διατειχίσματος οὐδὲν ὄφελός ἐστι Πελοποννησίοις, ἂν Ἀθηναῖοι Μαρδονίῳ προσγένωνται. τοῦτο Πανσάνην ἐξήγαγεν εἰς Πλαταιάς μετὰ τῆς δυνάμεως· εἰ δέ τι κατέσχευεν οἰκίον ἐν Τεγέᾳ πρᾶγμα τὸν Χεῖλεων ἐκείνον, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς περιεγένητο.

XLII. Πάλιν δὲ τοῖς Ἀθηναίοις οὐκ ἔχων ὅ τι χρῆσαιτο, ποτὲ δὲ καταβάλλει τὴν πόλιν ἄνω καὶ κάτω μεταφέρων, οὗς Τεγεάταις μὲν εἰς ἄγῶνα λέγει περὶ τῶν δευτερείων κατασιάντας, Ἡρακλειδῶν τε μεμνησθαι, καὶ τὰ πρὸς Ἀμαζόνας πραχθέντα προφέρειν, ταφάς τε Πελοποννησίων τῶν ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ πεσόντων· καὶ τέλος, εἰς τὸν Μαραθῶνα καταβαίνειν τῷ λόγῳ φιλοτιμουμένους, καὶ ἀγαπῶντας ἡγεμονίᾳ τυχεῖν τοῦ ἀριστεροῦ κέρους· ὀλίγον δὲ ὕστερον αὐτοῖς Πανσάνην καὶ Σπαρτιάτας τῆς ἡγεμονίας ὑφίστασθαι, καὶ παρακαλεῖν, ὅπως κατὰ Πέρσας ἀντιταχθῶσι, τὸ δεξιὸν κέρας παραλαβόντες, αὐτοῖς δὲ παραδόντες τὸ εὐώνυμον, ὥς ἀνθίστασθαι τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους μάχην ἀπολεγομένους. καίτοι γελοῖον, εἰ μὴ συνήθεις εἶεν οἱ πολέμιοι, μάχεσθαι μὴ θέλιν. ἀλλὰ τοὺς γε ἄλλους Ἕλληνας εἰς ἕτερον ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἀγομένους στρατοπέδον, ὥς ἐκινήθησαν, φησὶ, φεύγειν ἀσμέ-

τως τὴν ἵππον πρὸς τὴν τῶν Πλαταιῶν πόλιν· φεύγοντας δ' ἀφικέσθαι πρὸς τὸ Ἡραῖον. ἐν ᾧ καὶ ἀπείθειαν καὶ λειποταξίαν καὶ προδοσίαν δημοῦ τι πάντων κατηγορήσῃ. τέλος δὲ μόνους, φησὶ, τοῖς μὲν βαρβάροις Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, τοῖς δὲ Θηβαίοις Ἀθηναίοις συμπεσόντας διαγωνίσασθαι· τὰς δ' ἄλλας πόλεις δμαλῶς ἀπάσας τοῦ κατορθώματος ἀπεστέρηκε, οὐδένα συνεφάπασθαι τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καθημένους πάντας ἐπὶ τῶν ὅπλων ἔγγυς καταλιπεῖν καὶ προδοῦναι τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν μικομένους· ὧς δὲ Φλιασίους καὶ Μεγαρέας πυθομένους νικῶντα Πανσοανίαν, προσφερομένους καὶ ἔμπεσόντας εἰς τὸ Θηβαῖον ἱππικόν, οὐδενὶ λόγῳ διαφραθῆναι· Κορινθίους δὲ τῇ μὲν μάχῃ μὴ ταραγενέσθαι, μετὰ δὲ τὴν νίκην ἐπειγομένους διὰ τῶν λόφων, μὴ περιπεσεῖν τοῖς ἱππεῦσι τῶν Θηβαίων· οἱ γὰρ Θηβαῖοι, τῆς τροπῆς γενομένης, προῖπνέοντες τῶν βαρβάρων, προθύμως παρεβόηθουν φεύγουσιν· αὐτοῖς δηλονότι τῶν ἐν Θερμοπύλαις στιγμάτων χάριν ἀποδιδόντες. ἀλλὰ Κορινθίους γε καὶ τάξιν, ἣν ἐμάχοντο τοῖς βαρβάροις, καὶ τέλος ἤλκον ὑπῆρξεν αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ Πλαταιᾶσιν ἀγῶνος, ἔστι Σιμωνίδου πυθέσθαι, γράφοντος ἐν τούτοις·

Μέσσοι δ' οἳ τ' Ἐφυραν πολυπίδακα ναιετάοντες,

Παντοίης ἀρετῆς ἰδρίες ἐν πολέμοι,

Οἳ τε πόλιν Γλαύκοιο Κορίνθιον ἄστει νύμοντες,

Οἳ * κάλλιστον μάρτυν ἔθεντο πόνων

Χρυσοῦ τιμήντος ἐν αἰθέρει· καὶ σφιν ἀέξει

Αὐτῶν τ' εὐρεῖαν κληδόνα καὶ πατέρων.

ταῦτα γὰρ οὐχ οἷον ἐν Κορίνθῳ διδάσκων, οὐδ' ἄρμα ποιῶν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ὥς διὰ τὰς προὔτας ἐκείνας ἐλεγεία γραφῶν, ἰστόρηκεν. ὁ δὲ προλαμβάνων τὸν ἔλεγχον τοῦ ψεύσματος τῶν ἐρησομένων, πόθεν οὖν πολυάνδρια, καὶ θῆκαι τοσαῦται καὶ μνήματα νεκρῶν, ἐν οἷς ἐναγλίζουσιν ἄχρ' ἔνι Πλαταιεῖς τῶν Ἑλλήνων συμπαρόντων * αἰσχισθὼς οἶμαι, τῆς προδοσίας τῶν γενεῶν κατηγόρηκεν ἐν τούτοις· τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλαταιῇσιν ἔδντες τάφοι, τούτους δέ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, αἰσχυνομένους τῇ ἀπεστοῦ τῆς μάχης ἐκείστους χώματα χῶσαι κεινὰ, τῶν ἐπιγινομένων εἶνεκ' ἀνθρώπων. ταύτην ἀπεστοῦ τῆς μάχης προδοσίαν οὖσαν Ἡρόδοτος ἀνθρώπων μόνος ἀπάντων ἤκουσε· Πανσανίαν δὲ καὶ Ἀριστείδην, καὶ Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους ἔλαθον οἱ Ἕλληνες ἐγκαταλιπόντες τὸν κίνδυνον· καὶ οὐτ' Αἰγινήτας Ἀθηναῖοι διαφόρους ὄντας εἶρξαν τῆς ἐπιγραφῆς, αὐτὲ Κορινθίους ἤλεγξαν, ὥς πρότερον εἰπόντες φεύγειν ἀπὸ Σαλαμῖνος, ἀντιμαρτυροῦσης αὐτοῖς τῆς ἑλλάδος. καίτοι Κλειάδας ὁ Πλαταιεὺς ἔτεσι δέκα ὕστερον τῶν Μηδικῶν Αἰγινήταις χαριζόμενος (ὥς φησιν Ἡρόδοτος) ἐπώνυμον ἔχουσαν αὐτῶν πολυάνδριον. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι τι παθόντες εὐθὺς τότε πρὸς μὲν ἑλληνοὺς ὀλίγον ἐδέησαν εἰς χεῖρας εἰσεῖν περὶ τοῦ τροπαίου τῆς ἀναστάσεως· τοὺς δὲ Ἕλληνας ἀποδειλιούσαντας καὶ ἀπο-

δράσαντας οὐκ ἀπῆλυνον τῶν ἀριστιῶν, ἀλλ' ἐνέγραφον τοῖς τροπαίοις καὶ τοῖς κολοσσαῖς, καὶ μετιδίδοσαν τῶν λαφύρων; τέλος δὲ τῷ βωμῷ τὸ ἐπιγράμμα τοῦτο γράφοντες ἐνεγράψαν;

Τόνδε ποθ' Ἕλληνες νίκης κράτει, ἔργῳ Ἄρηος,

Εὐτόλμῳ φυχῆς λήματι πειθόμενοι,

Πέρας ἐξέλασαντες, ἐλευθέρα Ἑλλάδι κοινὸν

Ἰδούσαντο Διὸς βωμὸν ἐλευθερίου.

μὴ καὶ τοῦτο Κλειάδας, ἢ τις ἄλλος, ὃ Ἡρόδοτε, πολακείων τὰς πόλεις ἐπέγραψε; τί οὖν ἰδέοντο τὴν γῆν ὀρύσσοντες διακενῆς ἔχειν τὰ πράγματα, καὶ δημιουργεῖν χώματα καὶ μνήματα, τῶν ἐπιγινόμενων ἕνεκ' ἀνθρώπων κατασκευάζοντες, ἐν τοῖς ἐπιφανιστάτοις καὶ μεγίστοις ἀναθήμασι τὴν δόξαν αὐτῶν καθιερουμένην ὀρῶντες; καὶ μὴν Πανσανίας, (ὡς λέγουσιν) ἤδη τυραννικὰ φρονῶν, ἐπέγραψεν ἐν Δελφοῖς·

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων

Πανσανίας, Φοῖβον μνήμ' ἀνέθηκε τόδε.

κοινοῦμενος ἀμωσγέπως τοῖς Ἕλλησι τὴν δόξαν, ὧν αὐτὸν ἀνηγόρευσε ἡγεμόνα· τῶν δὲ Ἑλλήνων οὐκ ἀνασχομένων, ἀλλ' ἐγκαλοῦντων, πέμψαντες εἰς Δελφὸς Λακεδαιμόνιοι, τοῦτο μὲν ἐξεκόλασαν, τὰ δ' ὀνόματα τῶν πόλεων, ὥσπερ ἦν δίκαιον, ἐνεγράψαν. καίτοι πῶς εἰκὸς ἔστιν, ἢ τοὺς Ἕλληνας ἀγανακτεῖν τῆς ἐπιγραφῆς μὴ μετασχόντας, εἰ συνῆδυσαν αὐτοῖς τὴν ἀπόλειπιν τῆς μάχης; ἢ Λακεδαιμονίους τὸν ἡγεμόνα καὶ στρατηγὸν ἐκχαράξαντας, ἐπιγράψαι τοὺς ἐγκαταλιπόντας καὶ περὶδόν-

PLUT. MOR. V.

P

τας τὸν κίνδυνον; ὥς δεινότατόν ἐστιν, εἰ Σωφρόνης μὲν καὶ Αἰλίνης, καὶ πάντες οἱ διαπρεπεῖς ἀγωνισάμενοι τὴν μάχην ἐκείνην, οὐδὲ Κυθνίων ἐπιγραφόμενων τοῖς τροπαίοις οὐδὲ Μηλίων ἡχθίσθησαν. Ἡρόδοτος δὲ τρισὶ μόναις πόλεσιν ἀναθεῖς τὸν ἀγῶνα, τὰς ἄλλας πάσας ἐκχαράττει τῶν τροπαίων καὶ τῶν ἱερῶν.

XLIII. Τεσσαύρων δ' ἀγῶνων τότε πρὸς ταῖς βαρβάρους γενομένων, ἐκ μὲν Ἀρτεμισίου τοὺς Ἕλληνας ἀποδρᾶναι, φησιν· ἐν δὲ Θερμοπύλαις, τοῦ στρατηγοῦ καὶ βασιλέως προκινδυνεύοντος, οἰκονορεῖν καὶ ἀμελεῖν Ὀλύμπια καὶ Κάρνια πανηγυρίζοντας· τὰ δ' ἐν Σαλαμῖνι διηγούμενος, τοσαύτους περὶ Ἀρτεμισίας λόγους γέγραφε, ὅσοις ὅλην τὴν ναυμαχίαν οὐκ ἀπήγγελλε· τέλος δὲ, καθήμενους ἐν Πλαταιαῖς ἀγνοῆσαι μέχρι τέλους τὸν ἀγῶνα τοὺς Ἕλληνας, ὥς περ βατραχομομαχίας γενομένης ἦν Πίργης ὁ Ἀρτεμισίας ἐν ἔπεισι παλῶν καὶ φλύαρων ἔγραψε, αἰωπῇ διαγωνίσασθαι συνθεμένους· ἵνα λάθωσι τοὺς ἄλλους, αὐτοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἀνδρείαι μὲν οὐδὲν κρείττους γενέσθαι τῶν βαρβάρων, ἀνόπλοισι δὲ καὶ γυμνοῖς μαχομένους κρατῆσαι. Ξέρξου μὲν γὰρ αὐτοῦ παρόντος, ὑπὸ μασιγῶν μόλις ὀπισθεν ὠθαύμενοι προσεφέροντο τοῖς Ἕλλησιν, ἐν δὲ Πλαταιαῖς, ὥς ἔοικεν, ἐτίρας ψυχὰς μεταλαβόντες, λήματι μὲν καὶ ῥώμῃ οὐχ ἥσους ἦσαν· ἡ δὲ ἐσθλὴ, ἔρημος οὔσα ὀπλων, ἔδη λήσατο σφίας, πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἐόντες γυμνῆται ἀνδρῶνα ἐποιέοντο. τί οὖν περίεστιν ἐνδοξον ἢ μέγα

τοῖς Ἑλλήσιν ἀπ' ἐκείνων τῶν ἀγῶνων, εἰ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἀόπλοις ἐμάχοντο, τοὺς δ' ἄλλους ἢ μάχη παρόντας ἔλαθε, κεινὰ δὲ πολυάνδρια τιμώμενα ἐκάστοις, ψευδῶν δὲ γραμμάτων μεστοὶ τρίποδες ἐστᾶσι καὶ βωμοὶ παρὰ τοῖς θεοῖς, μόνος δὲ τᾶ ληθὲς Ἡρόδοτος ἔγνω, τοὺς δ' ἄλλους ἅπαντας ἀνθρώπους, ὅσοι λόγον Ἑλλήνων ἔχουσιν, ἐξηπάτηκεν ἢ φήμῃ τῶν τότε κατορθωμάτων, ὥς ὑπερφυῶν γενομένων; τί δῆτα; γραφικὸς ἀνὴρ, καὶ ἡδὺς ὁ λόγος, καὶ χάρις, ἔπεισι καὶ δεινότης καὶ ὦρα τοῖς διηγήμασι.

Μῦθον δ' ὥς ὁ τ' αἰοιδὸς ἐπισταμένως μὲν οὐ, λιγυρῶς δὲ καὶ γλαφυρῶς ἡγόρευκεν. ἀμειλεί ταῦτα καὶ κηλεῖ καὶ προσάγεται πάντας. ἀλλ' ὥσπερ ἐν ῥόδοις δεῖ κανθαρίδα φυλάττεσθαι τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ, καὶ κακολογίαν λείους καὶ ἀπαλοῖς σχήμασιν ὑποδεδυκνῦαν, ἵνα μὴ λάθωμεν αἰτόπους καὶ ψευδεῖς περὶ τῶν ἀρίστων καὶ μεγίστων τῆς Ἑλλάδος πόλεων καὶ ἀνδρῶν δόξας λαβάντες.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΤΟΙΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ

ΒΙΒΛΙΑ Ε.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Μέλλοντες τὸν φυσικὸν παραδώσειν λόγον, ἀνα-
καῖον ἡγοῦμεθα εὐθὺς ἐν ἀρχαῖς διελῆσθαι τὴν τῆς
φιλοσοφίας πραγματείαν· ἵν' εἰδῶμεν, τί ἐστὶ
καὶ πόστον μέρος αὐτῆς ἡ φυσικὴ διέξοδος. οἱ μὲν
οὖν Στωϊκοὶ ἔφασαν, τὴν μὲν σοφίαν, εἶναι θείαν
τε καὶ ἀνθρωπίνων ἐπιστήμην· τὴν δὲ φιλοσοφίαν,
ἄσκησιν τέχνης ἐπιτηδείου· ἐπιτηδεῖον δ' εἶναι
μίαν καὶ ἀνωτάτω, τὴν ἀρετὴν· ἀρετὰς δὲ τὰς γενικω-
τάτας τρεῖς, φυσικὴν, ἡθικὴν, λογικὴν· δι' ἣν αὐτὴν
καὶ τριμερὴς ἐστὶν ἡ φιλοσοφία, ἥ τις τὸ μὲν, φυσι-
κόν, τὸ δὲ, ἡθικόν, τὸ δὲ, λογικόν· καὶ φυσι-
κὸν μὲν, ὅταν περὶ κόσμου ζητῶμεν, καὶ τῶν ἐν
κόσμῳ· ἡθικόν δὲ, τὸ κατησχολημένον περὶ τὸν
ἀνθρώπινον βίον· λογικόν δὲ, τὸ περὶ τὸν λόγον,
ὃ καὶ διαλεκτικὸν καλοῦσιν. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ

Θεόφραστος, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ Περιπατητικοί,
διέλλον τὴν φιλοσοφίαν οὕτως· ἀναγκαῖον τὸν τέ-
λειον ἄνδρα καὶ θεωρητικὸν εἶναι τῶν ὄντων, καὶ
πρακτικὸν τῶν δεόντων· τοῦτο δ' ἔξεστι καὶ ἐκ
τούτων συνιδεῖν· οἷον, ζητεῖται, εἰ ζῶον ἢ μη
ζῶον ὁ ἥλιος, εἴπερ ὁράται· ὁ τοῦτο δὲ ζητῶν,
θεωρητικὸς ἐστίν· οὐδὲ γάρ τι πλέον θεωρεῖται
ἢ τὸ ὄν· ζητεῖται ὁμοίως, εἰ ἄπειρος ὁ κόσμος
ἐστὶ, καὶ εἰ ἔξω τὸ τοῦ κόσμου ἐστὶ· ταῦτα γὰρ
πάντα θεωρητικά· ζητεῖται πάλιν, πῶς βιοτεύειν,
καὶ πῶς προϊστασθαι τέκνων προσήκει, καὶ πῶς
ἄρχειν, καὶ πῶς νομοθετεῖν· ταῦτα γὰρ πάντα
ἕνεκα τοῦ πρᾶξαι ζητεῖται· καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος
πρακτικὸς ἀνὴρ.

τί ἐστι φύσις. α.

Ἐπεὶ δὲ προδκεῖται ἡμῖν τὰ φυσικὰ θεωρῆσαι, ἀναγ-
καῖον ἡγοῦμαι δηλῶσαι, τί ποτέ ἐστιν ἡ φύσις· ἔτο-
πον γάρ, πειρᾶσθαι μὲν φυσιολογεῖν, ἀγνοεῖν δ' αὐτὸ
τοῦτο, τὴν τῆς φύσεως δύναμιν. ἔστιν οὖν, κατὰ
τὸν Ἀριστοτέλην, φύσις, ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρε-
μίας, ἐν ᾗ πρώτως ἐστὶ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός·
πάντα γὰρ τὰ δρώμενα, ὅσα μήτε ὑπὸ τύχης, μήτε
ἐκ ἀνάγκης, μήτε ἐστὶ θεῶν, μήτε τοιαύτην αἰτίαν
ἔχει, φυσικὰ λέγεται, καὶ φύσιν ἰδίαν ἔχει· οἷον,
γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ, φυτὰ, ζῶα· ἔτι δὲ ταῦτα
τὰ γινόμενα, ὄμβροι, χάλασαι, κεραυνοί, πρηστοῖ-
νες, ἄνεμοι· ταῦτα γὰρ ἀρχὴν ἔχει τινά· οὐ γὰρ
ἐξ αἰῶνος ἕκαστον τούτων ἐστίν, ἀλλ' ἀπὸ τινος

ἀρχῆς γίνεται· καὶ ταῦτα μέντοι, οἷον ζῶα, φυτόα, ἀρχὴν γενέσεως ἔχει· ἐν δὲ τοῦτοις ἡ φύσις ἀρχὴ τοπρωτόν ἐστι, καὶ οὐ μόνον κινήσεως, ἀλλὰ καὶ ἡρεμίας· ὅσα γὰρ ἀρχὴν κινήσεως ἔλαβε, ταῦτα δύναται λαβεῖν καὶ τελευτήν. διὰ τοῦτο οὖν ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεώς ἐστι καὶ ἡρεμίας.

Τίτι διαφέρει ἀρχὴ καὶ στοιχεῖον. β'.

Οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλην καὶ Πλάτωνα διαφέρειν ἡγοῦνται ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα. Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος ταυτὸν νομίζει ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα. πλεῖστον δὲ ὅσον διαφέρει ἀλλήλων· τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖα ἐστὶ σύνθετα· τὰς δ' ἀρχὰς φασὶν εἶναι οὐτὶ συνθέτους, οὐτ' ἀποτελέσματα· οἷον, στοιχεῖα μὲν καλοῦμεν, γῆν, ὕδωρ, αἴερα, πῦρ· ἀρχὰς δὲ λέγομεν διὰ τοῦτο, ὅτι οὐκ ἔχει τί πρότερον, ἐξ οὗ γεννᾶται, ἐπεὶ οὐκ ἔσται ἀρχὴ τοῦτο, ἀλλ' ἐκείνο, ἐξ οὗ γεγέννηται. τῆς δὲ γῆς καὶ τοῦ ὕδατος ἐστὶ τινα πρότερα, ἐξ ὧν γέγονεν· ἡ ὕλη, ἄμορφος οὕσα καὶ ἀειδής· καὶ τὸ εἶδος, ὃ καλοῦμεν ἐντελέχειαν· καὶ ἡ στέρσις. ἀμυρτάνει οὖν ὁ Θαλῆς, στοιχεῖον καὶ ἀρχὴν λέγων τὸ ὕδωρ.

Περὶ τῶν ἀρχῶν, τί εἰσιν. γ'.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφῆκε τὸ ὕδωρ. δοκεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἄρχειν τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ἰωνικὴ αἵρεσις προσηγορεύθη· ἐγένοντο γὰρ πλείους διαδοχαὶ φιλοσο-

φίας. φιλοσοφήσας δ' ἐν Αἰγύπτῳ ἦλθεν εἰς Μιλήτην προσφύτιος· ὃς ἐξ ὕδατος φησὶ πάντα εἶναι, καὶ εἰς ὕδωρ πάντα ἀναλύεσθαι. στοχάζεται δ' ἐκ τούτου πρῶτον, ὅτι πάντων τῶν ζώων ἡ γονὴ ἀρχὴ ἐστίν, ὑγραὶ αὖσα· οὕτως εἰκὸς καὶ τὰ πάντα ἐξ ὑγραυτὴν ἀρχὴν ἔχειν· δευτερον, ὅτι πάντα τὰ φυτὰ ὑγραυτὴν τρέφεται καὶ καρποφορεῖ, ἀμοιροῦντα δὲ, ξηραίνεται· τρίτον, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τῶν ἀστρῶν, ταῖς τῶν ὑδάτων ἀναθυμιάσεσι τρέφεται, καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος· διὰ τοῦτο καὶ Ὅμηρος ταύτην τὴν γένεσιν ὑποτίθεται, περὶ τοῦ ὕδατος·

Ἄπειρος, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τίτυκται.

Ἀναξίμανδρος δὲ ὁ Μιλήσιος φησι, τῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν εἶναι τὸ ἄπειρον· ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς τοῦτο πάντα φθιλεσθαι· διὸ καὶ γεννᾶσθαι ἄπειρους κόσμους, καὶ πάλιν φθιλεσθαι εἰς τὸ ἐξ οὗ γίνεται. λέγει οὖν, διὰ τί ἄπειρόν ἐστιν; ἵνα μηδὲν ἐλλείπη ἡ γένεσις ἢ ὑφισταμένη. ἀμαρτάνει δὲ οὗτος, μὴ λέγων, τί ἐστὶ τὸ ἄπειρον, πότερον αἴη ἐστίν, ἢ ὕδωρ, ἢ γῆ, ἢ ἄλλα τινὰ σώματα· ἀμαρτάνει οὖν, τὴν μὲν ὕλην ἀποφαινόμενος, τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον ἀναιρῶν. τὸ γὰρ ἄπειρον οὐδὲν ἄλλο ἢ ὕλη ἐστίν· οὐ δύναται δὲ ἢ ὕλη εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ, ἢ μὴ τὸ ποιοῦν ὑποκείται.

Ἀναξίμαντος δὲ ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων αἶφρα ἀπεφῆνατο· ἐκ γὰρ τούτου τὰ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι, ὅσον ἡ ψυχὴ (φησὶν) ἢ ἡμετέρα, αἴη οἷσα, συγκρατεῖ ἡμᾶς, καὶ

ὅλον τὸν κόσμον πνεῦμα καὶ αἷρ περιέχει· λέγεται δὲ συνωνύμως αἷρ καὶ πνεῦμα. ὁμαριάνει δὲ καὶ οὗτος, ἐξ ἀπλοῦ καὶ μονοειδοῦς ἀέρος καὶ πνεύματος δοκῶν συνεστάναι τὰ ζῶα, ἀδύνατον γὰρ ἀρχὴν μίαν τὴν ὕλην τῶν ὄντων, ἐξ ἧς τὰ πάντα ὑποστῆναι· ἀλλὰ καὶ τὸ ποιοῦν αἷτιον χρή ὑποτιθέναι· οἷον, οὐκ ἄργυρος ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔκπωμα γενέσθαι, ἂν μὴ καὶ τὸ ποιοῦν ᾖ, τουτέστιν ὁ ἀργυροκόπος· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ξύλου καὶ τῆς ἄλλης ὕλης.

Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφώνησε· ἔδοκει γὰρ αὐτῷ ἀπορώτατον εἶναι, πῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δύναται τι γίνεσθαι, ἢ φθείρεσθαι εἰς τὸ μὴ ὄν· τροφήν γοῦν προσφερόμεθα ἡπλὴν καὶ μονοειδή, οἷον τὸν Δημήτριον ἄρτον, τὸ ὕδωρ πίνοντες· καὶ ἐκ ταύτης τῆς τροφῆς τρέφεται θοῖξ, φλέψ, ἀριτηρία, νεῦρα, ὀστέα, καὶ τὰ λοιπὰ μέρη· τούτων οὖν γινομένων, ὁμολογητέον ἐστίν, ὅτι ἐν τῇ τροφῇ τῇ προσφερομένῃ πάντα ἐστὶ τὰ ὄντα, καὶ ἐκ τῶν ὄντων πάντα αὖξεται, καὶ ἐν ἐκείνῃ ἐστὶ τῇ τροφῇ μέρη αἵματος γεννητικά, καὶ νεύρων, καὶ ὀστέων, καὶ τῶν ἄλλων, ἃ ἦν λόγῳ θεωρητὰ μέρη. οὐ γὰρ δεῖ πάντα ἐπὶ τὴν αἰσθησιν ἀνάγειν, ὅτι ἄρτος καὶ τὸ ὕδωρ ταῦτα κατασκευάζει, ἀλλ' ἐν τούτοις ἐστὶ λόγῳ θεωρητὰ μέρη. ἀπὸ τοῦ οὖν ὅμοια τὰ μέρη εἶναι ἐν τῇ τροφῇ τοῖς γεννωμένοις ὁμοιομερείας αὐτὰς ἐκάλεσε, καὶ ἀρχὰς τῶν ὄντων ἀπεφώνησε· καὶ τὰς μὲν ὁμοιομερείας, ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν αἷ-

ιον, τὸν Νοῦν, τὸν τὰ πάντα διαταξάντων. ἄρ-
 ζεται δὲ οὕτως· Ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, τοὺς δ'
 αὐτὰ διήρθε καὶ διεκόσμησε· χρήματα λέγων τὰ πρᾶ-
 γματα. ἀποδεκτέος οὖν ἐστίν, ὅτι τῇ ὕλῃ τὸν
 τεχνίτην προσέξευξεν.

Ἀρχέλαος Ἀπολλοδώρου Ἀθηναῖος ἄρου ἀπειρον,
 καὶ τὴν περὶ αὐτὸν πυκνότητα καὶ μάνωσιν. τοῦ-
 των δὲ τὸ μὲν εἶναι πῦρ, τὸ δὲ ὕδωρ.

Οὗτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἡλλήλοις ταῖς διαδοχαῖς
 γινόμενοι, τὴν λεχθεῖσαν Ἰωνικὴν συμπληροῦσι
 φιλοσοφίαν ἀπὸ Θάλητος.

Πάλιν δ' ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς Πυθαγόρας Μνη-
 σάρχου Σάμιος, ὁ πρῶτος φιλοσοφίαν τοῦτω
 τῷ ᾄσματι προσαγορεύσας, ἀρχαῖς τοὺς ἀριθμοὺς,
 καὶ τὰς συμμετρίας τῆς ἐν τούτοις, ἃς καὶ ἀρμονίας
 καλεῖ· τὰ δ' ἐξ ἁμφοτέρων σύνθετα, στοιχεῖα, κα-
 λούμενα δὲ γεωμετρικά. πάλιν δὲ τὴν μονάδα καὶ
 τὴν ἀόριστον δυάδα ἐν ταῖς ἀρχαῖς· σπεύδει δ' αὐ-
 τῷ τῶν ἀρχῶν ἥ μὲν ἐπὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον καὶ εἰ-
 δικόν, ὅπερ ἐστὶ τοὺς ὁ θεὸς, ἥ δ' ἐπὶ τὸ παθητι-
 κόν τε καὶ ὑλικόν, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὁρατὸς κόσμος·
 εἶναι δὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀριθμοῦ δεκάδα· μέχρι
 γὰρ τῶν δέκα πάντες Ἕλληνες, πάντες βάρβαροι
 ἀριθμοῦσιν, ἐφ' ᾧ ἐλθόντες, πάλιν ἀναποδοῦσιν
 ἐπὶ τὴν μονάδα· καὶ τῶν δέκα πάλιν, φησὶν, ἡ
 δύναμις ἐστὶν ἐν ταῖς τέσσαραις καὶ τῇ τετραδί. τὸ
 δ' αἴτιον, εἴ τις ἀπὸ τῆς μονάδος ἀναποδῶν, κατὰ
 πρόσθεσιν τιθεῖ τούς ἀριθμούς, ἄχρι τῶν τισσά-
 ρων προελθὼν ἐκπληρώσει τὸν δέκα ἀριθμόν· εἰς

δὲ ὑπερβύλληται τὸν τῆς τετραδός, καὶ τῶν δέκα
 ὑπερεκπεσεῖται. οἷον, εἴ τις θείῃ ἔν, καὶ δέο
 προσθείη, καὶ τρία, καὶ τοῦτοις τέσσαρα, τὸν τῶν
 δέκα πληρώσει ἀριθμόν· ὥστε ὁ ἀριθμὸς κατὰ
 μὲν μονάδα ἐν τοῖς δέκα, κατὰ δὲ δύναμιν ἐν τοῖς
 τέσσαρασι. διδὼ καὶ ἐφθέγγοντο οἱ Πυθαγορικοὶ,
 ὡς μεγίστου ὅρκου ὄντος τῆς τετραδός·

Οὐ μὲν τὸν ἡμετέρῃ ψυχῇ παραδόντα τετρακτὴν
 Παγὰν ἀενάου φύσεως ἠλξώμα ἔχουσαν.
 καὶ ἡ ἡμετέρα ψυχὴ (φησὶν) ἐκ τετραδός συγκρατεῖται· εἶ-
 ναι γὰρ νοῦν, ἐπιστήμην, δόξαν, αἴσθησιν, ἐξ ὧν πᾶσα
 τέχνη καὶ ἐπιστήμη, καὶ αὐτοὶ λογικοὶ ἐσμέν. νοῦς
 μὲν οὖν ἡ μονάς ἐστίν· ὁ γὰρ νοῦς κατὰ μονάδα
 θεωρεῖται· οἷον, πολλῶν ὄντων ἀνθρώπων, οἱ
 μὲν ἐπὶ μέρους εἰσὶν ἀναίσθητοι, ἀπερληπτοὶ καὶ
 ἄπειροι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο, ἄνθρωπον εἶνα μόνον,
 νοοῦμεν, ὃ οὐθεὶς ἔτιχεν ὁμοίος· καὶ ἵππον εἶνα
 μόνον νοοῦμεν, οἱ δ' ἐπὶ μέρους, εἰσὶν ἄπειροι.
 τὰ γὰρ εἶδη ταῦτα πάντα καὶ γένη κατὰ μονάδας
 εἰσὶ. διὸ καὶ ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν τοῦτον ὅρον
 ἀποδιδόντες, λέγουσι, ζῶον λογικόν, ἢ ζῶον χρε-
 μετιστικόν (ῥητέον). διὰ τοῦτο οὖν νοῦς ἡ μονάς, ὃ
 ταῦτα νοοῦμεν, καὶ ἡ δυνάς δὲ ἡ ἀόριστος ἡ ἐπιστή-
 μη εἰκότως· πᾶσα γὰρ ἀποδείξεις καὶ πᾶσα πίστις
 ἐπιστήμης, πρὸς δὲ καὶ πᾶς συλλογισμὸς ἐκ τινῶν
 ὁμολογουμένων τὸ ἀμφισβητοῦμενον συνάγει, καὶ
 ῥαδίως ἀποδείκνυται ἕτερον· ὃν ἡ ἐπιστήμη κα-
 τάληψις ἐστίν, διὸ εἴη ἢ δυνάς· ἡ δὲ δόξα τριᾶς,
 ἐκ καταλήψεως ἐστὶν εὐλόγως, ὅτι πολλῶν ἐστὶν ἡ

δόξα· ἡ δὲ τριὰς, πλήθος, ὥς, τρισμύκταρες Δαναοί. διὰ τοῦτο οὖν ἐγκρίνει τὴν τριάδα. ἡ δὲ ταύτων αἵρεσις Ἰταλικὴ προσηγορεύθη, διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν ἐν Ἰταλίᾳ σχολιάσαι· μετέστη γὰρ ἀπὸ Σάμου τῆς πατρίδος, τῇ Πολυκράτους τυραννίδι δυσχερεστήσας.

Ἡράκλειτος καὶ Ἰππασσος ὁ Μεταποντῖνος, ἀρχὴν τῶν ὄλων τὸ πῦρ· ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτῆν λέγουσι· τοῦτου δὲ κατὰ σβεννυμένου, κοσμοποιεῖσθαι τὰ πάντα. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παχυμερέστατον αὐτοῦ εἰς αὐτὸ συσπυκνόμενον γῆν γίνεσθαι, ἔπειτα ἀναχαλωμμένην τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ πυρὸς, φύσει ὕδωρ ἀποτελεῖσθαι, ἀναθυμιάμενον δὲ, ἀέρα γίνεσθαι· πάλιν δὲ τὸν νόμον καὶ πάντα τὰ σώματα ὑπὸ πυρὸς ἀναλῶσθαι ἐν τῇ ἐκπυρώσει· ἀρχὴν οὖν τὸ πῦρ, ὅτι ἐκ τούτου τὰ πάντα· τέλος δὲ, ὅτι καὶ εἰς τοῦτο ἀναλίσσεται τὰ πάντα.

Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος, κατὰ Δημόκριτον φιλοσοφήσας, ἔφη τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων, σώματα λόγῳ θεωρητά, ἀμέτοχα κενοῦ, ἀγέννητα, αἰδία, ἄφθαρτα, οὔτε θρηνεσθῆναι δυνατόν, οὔτε διαπλάσσειν ἐκ τῶν μερῶν λαβεῖν, οὔτ' ἀλλοιωθῆναι· εἶναι δ' αὐτὰ λόγῳ θεωρητά· ταῦτα μὲνται κινεῖσθαι ἐν τῷ κενῷ καὶ διὰ τοῦ κενοῦ· εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κενὸν ἄπειρον, καὶ τὰ σώματα ἄπειρα· συμβιβηκέναι δὲ τοῖς σώμασι τρία ταῦτα, σχῆμα, μέγεθος, βάρος. Δημόκριτος μὲν γὰρ ἔλεγε δύο, μέγεθος τε καὶ σχῆμα· ὁ δ' Ἐπίκουρος

ιοῦτοισι καὶ τρίτον, τὸ βάρος, ἐπέθηκεν· ἀνάγκη γὰρ [φησὶ] κινεῖσθαι τὰ σώματα τῇ τοῦ βάρους πληγῇ· ἐπεὶ οὐ κινηθήσεται. εἶναι δὲ τὰ σχήματα τῶν αἰσθύνων περιληπτά, οὐκ ἔπειρα, μὴ γὰρ εἶναι μήτ' ἀγκιστροειδῆ, μήτε τριαινοειδῆ, μήτε κρικοειδῆ· ταῦτα γὰρ τὰ σχήματα εὐθραυστά ἐστιν, αἱ δ' αἰτομοί, ἀπαθεῖς, ἄθραυστοι, ἴδια δ' ἔχειν σχήματα λόγῳ θεωρητά. καὶ ἔρηται αἰτομος, οὐχ ὅτι ἐστὶν ἐλαχιστή, ἀλλ' ὅτι οὐ δύναται τμηθῆναι, ἀπαθὲς οὕσα καὶ ἀμέτοχος κενοῦ· ὥστε, εἰν εἴπῃ αἰτομον, ἄθραυστον λέγει καὶ ἀπαθῆ, ἀμέτοχον κενοῦ, ὅτι δὲ ἐστὶν αἰτομος, σαφές· καὶ γὰρ ἐστὶ στοιχεῖα αἰεὶ ὄντα, καὶ ζῶα κερά, καὶ ἡ μονάς.

Ἐμπειδοκλῆς Μέτωνος Ἀκραγαντῖνος τέτταρα μὲν λέγει στοιχεῖα, πῦρ, ἀέρα, ὕδωρ, γῆν· δύο δ' ἀρχικῶς δυνάμεις, φίλαν τε καὶ νεῖκος· ὧν ἡ μὲν ἐστὶν ἐρωτικῇ, τὸ δὲ διαιρητικόν. φησὶ δὲ οὕτως·

Τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ὕκουε.

Ζεὺς ἀρχῆς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἡ δ' Αἰδωνεύς,

Νῆστις θ', ἡ δακρύοις τέγγει κρούνῳμα βρότειον.

Αἴα μὲν γὰρ λέγει τὴν ἕσιν καὶ τὸν αἰθέρα· Ἥρη δὲ φερέσβιον, τὸν ἀέρα· τὴν δὲ γῆν, τὸν Αἰδωνέα· Νῆστιν δὲ καὶ κρούνῳμα βρότειον, οἷον τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὕδωρ.

Σωκράτης Σωφρονίσκου Ἀθηναῖος, καὶ Πλάτων Ἀριστωνος Ἀθηναῖος [αἱ γὰρ αὐταὶ περὶ πάντας ἐκατέρου δόξαι] τρεῖς ἀρχάς, τὸν θεόν, τὴν ὕλην, τὴν ἰδέαν. ἔστι δὲ ὁ θεός ὁ νοῦς, ἡ δὲ τὸ ὑποκείμενον πρῶτον γενέσει καὶ φθορᾷ, ἰδέα δ'

οὐσία σώματος ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασί-
αις τοῦ Θεοῦ [ὁ δὲ Θεὸς νοῦς ἐστὶ τοῦ κόσμου.]

Ἀριστοτέλης δὲ Νικομάχου Σταγειρίτης ἀρχὰς
αἰὲν ἐντελέχειαν, ἥτοι εἶδος, ὕλην, στέρησιν· στοι-
χεῖα δὲ τέτταρα, πέμπτον δὲ τι σῶμα αἰθέριον ἀμε-
τάβλητον.

Ζήνων Μνασίου Κιτιεύς ἀρχὰς μὲν τὸν Θεόν, καὶ
τὴν ὕλην, ὃν ὁ μὲν ἐστὶ τοῦ ποιῆν αἴτιος, ἡ δὲ
τοῦ πάσχειν, στοιχεῖα δὲ τέτταρα.

Πῶς συνέστηκε ὁ κόσμος. δ'.

Ὁ τοίνυν κόσμος συνέστηκε περιεκλασμένῳ σχή-
ματι ἐσχηματισμένος τὸν τρόπον τοῦτον. τῶν ἀτό-
μων σωμάτων ἀπροσρόητον καὶ τυχαίαν ἐχόντων τὴν
κίνησιν, συνεχῶς τε καὶ τυχίστα κινουμένων εἰς τὸ
αὐτό, πολλὰ σώματα συνηθροίσθη, καὶ διὰ τοῦ-
το ποικιλίαν ἔχοντα καὶ σχημάτων καὶ μεγεθῶν. ἁ-
θροισμένων δ' ἐν ταυτῷ τούτῳ, τὰ μὲν, ὅσα μεί-
ζονα ἦν καὶ βαρύτερα, πάντως ὑπεκάθιζεν· ὅσα
δὲ μικρὰ καὶ περιφερῆ καὶ λεῖα καὶ εὐόλισθα, ταῦ-
τα καὶ ἐξεθλίβετο κατὰ τὴν τῶν σωμάτων σύνοδον,
εἰς τε τὸ μετέωρον ἀνεφέρετο. ὥς δ' οὖν ἐξέλιπε
μὲν ἡ πληκτικὴ δύναμις μετεωρίζουσα, οὐκέτι δ'
ἦγεν ἡ πληγὴ πρὸς τὸ μετέωρον, ἐκωλύετο δὲ ταῦ-
τα κάτω φέρεσθαι, ἐπιέζετο πρὸς τοὺς τόπους τοὺς
δυναμένους δεῖσθαι. οὗτοι δ' ἦσαν οἱ πέριξ, καὶ
πρὸς τούτοις τὸ πλῆθος τῶν σωμάτων περιεκλάτο,
περιπλεκόμενα δ' ἀλλήλοις κατὰ τὴν περίκλασιν τὸν

οὐρανὸν ἐγέννησαν· τῆς δ' αὐτῆς ἐχόμεναι φύσει· αἱ ἄτομοι, ποικίλαι οὐσαι, καθὼς εἴρηται, πρὸς τὸ μετέωρον ἐξωθούμεναι, τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν ἀπετέλουν· τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀναθυμειωμένων σωμάτων ἐπληττε τὸν αἴρα, καὶ τοῦτον ἐξέθλιβε· πνευματούμενος δὲ οὗτος κατὰ τὴν κίνησιν, καὶ συμπεριλαμβάνων τὰ ἄστρα, συμπεριῆγε ταῦτα, καὶ τὴν νῦν περιφορὰν αὐτῶν μετέωρον ἐφύλαττε· καὶ περὶ τὰ ἐκ μὲν τῶν ὑποκαθιζόντων ἐγεννήθη ἡ γῆ, ἐκ δὲ τῶν μετεωριζομένων οὐρανός, πῦρ, αἴθρ· πολλῆς δὲ ὕλης ἔτι περιειλημμένης ἐν τῇ γῇ, πυκνυνμένης τε ταύτης κατὰ τὰς ἀπὸ τῶν πνευμάτων πληγὰς, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἀστέρων αὔρας, προσεθλίβετο πᾶς ὁ μικρομερὴς σχηματισμὸς ταύτης, καὶ τὴν ὑγρὰν φύσιν ἐγέννα· ρευστικῶς δὲ αὕτη διακειμένη κατεφέρετο πρὸς τοὺς κοίλους τόπους, καὶ δυναμένους χωρῆσαι τε καὶ στέχειν, ἢ καθ' αὐτὸ τὸ ὕδωρ ὑποστάν, ἐκοίλανε τοὺς ὑποκειμένους τόπους· τὰ μὲν οὖν κυριώτατα μέρη τοῦ κόσμου τὸν τροπὸν τοῦτον ἐγεννήθη.

Εἰ ἐν τὸ πᾶν. εἰ.

Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Στοιᾶς ἓνα κόσμον ἀπεφῆναντο, ὃν δὴ καὶ τὸ πᾶν ἔφασαν εἶναι καὶ τὸ σωματικόν.

Ἐμπεδοκλῆς δὲ, κόσμον μὲν ἓνα, οὐ μέντοι τὸ πᾶν εἶναι τὸν κόσμον, ἀλλ' ὀλίγον τι τοῦπαντός μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀργὴν ὕλην.

Πλάτων δὲ τεκμαίρεται τὸ δοκοῦν, ὅτι εἰς κόσμος, καὶ ἐν τὸ πᾶν, ἐκ τριῶν· ἐκ τοῦ μὴ εἶναι τὸ

λειον, ἐὰν μὴ πάντα περιέχῃ· ἐκ τοῦ μὴ ἴσασθαι ὅμοιον τῷ παραδείγματι, ἐὰν μὴ μονογενὴς ᾖ· ἐκ τοῦ μὴ ἴσασθαι αὐτὸν ἄφθαρτον, ἐὰν ἢ τι ἐξωτέρῳ αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τὸν Πλάτωνα ῥητέον, ὅτι οὐ τέλειος ὁ κόσμος· οὐδὲ γὰρ πάντα περιέχει· καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ τέλειος, ἀλλ' οὐ πάντα περιέχει· καὶ πολλὰ παραδείγματα ἐστίν, ὥσπερ ἐν ἀνδριάντων καὶ οἰκίδων καὶ ζωγραφιστῶν· πῶς δὲ τέλειος, εἴπερ ἔξωθεν τι αὐτοῦ περιδινησθαι δύναται, ἄφθαρτος δ' οὐκ ἔστιν, οὐδὲ δύναται εἶναι, γεννητὸς ὢν.

Μητροδόωρος δὲ φησιν, ἄτοπον εἶναι, ἐν μεγάλῳ πεδίῳ ἵνα στάχυν γεννηθῇ, καὶ ἵνα κόσμον ἐν τῷ ἁπείρῳ. ὅτι δ' ἁπείρος κατὰ τὸ πλήθος, δηλὸν ἐκ τοῦ ἁπείρα τὰ αἷτια εἶναι· εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος πεπερασμένος, τὰ δ' αἷτια πάντα ἁπείρα, ἐξ ὧν ὅδε ὁ κόσμος γέγονεν, ἀνάγκη ἁπείρους εἶναι. ὅπου γὰρ τὰ πάντα γέγονεν αἷτια, ἐκεῖ καὶ τὰ ἀποτέλεσματα. αἷτια δὲ, ἥτοι αἱ ἄτομοι, ἢ τὰ στοιχεῖα.

Πόθεν ἔννοιαν ἔσχον θεοῦ ἄνθρωποι. ζ'.

Ορίζονται δὲ τὴν τοῦ θεοῦ οὐσίαν οἱ Στωϊκοὶ οὐρανῷ, πνεῦμα νοερὸν καὶ πυρῶδες, οὐκ ἔχον μὲν μορφὴν, μεταβάλλον δ' εἰς ἃ βούλεται, καὶ συνεξομασούμενον πᾶσιν. ἔσχον δ' ἔννοιαν τοῦτου προῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ κάλλους τῶν ἐμφανισμένων προσλαμβάνοντες· οὐδὲν γὰρ τῶν καλῶν εἰκῇ, καὶ ὥς ἔτυχε, γίνεται, ἀλλὰ μετὰ τινος τέχνης δημιουργούσης. καλὸς δὲ ὁ κόσμος· δηλὸν δ' ἐκ τοῦ σχήματος, καὶ

τοῦ χρώματος, καὶ τοῦ μεγέθους, καὶ τῆς περὶ
τὸν κόσμον τῶν ἀστέρων ποικιλίας. σφαιροειδὴς
δὲ ὁ κόσμος· ὁ πάντων τῶν σχημάτων πρωτεύει
μόνον γὰρ τοῦτο τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν ὁμοιοῦται·
περιφερὴς δ' ὢν, ἔχει τὰ μέρη περιφερῆ· διὰ τοῦ-
το γὰρ, κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἐν τῇ κεφαλῇ τὸ ἡ-
ρώτατον συνέστηκε, νοῦς. καὶ τὸ χρῶμα δὲ καλὸν
κτανώσκει γὰρ κέχρωσται, ὃ πορφύρας μὲν ἐστὶ με-
λάντερον, στίλβουσιν δ' ἔχει τὴν ποιότητα· καὶ
διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῶν τῆς χροῖας συντόνων δια-
κόπτων τηλικαύτην τοῦ αἵρος ἀπόστασιν, ἐκ τῶν
σοῦτων διαστημάτων θεωρεῖται. καὶ ἐκ τοῦ μεγέ-
θους καλός· πάντων γὰρ τῶν ὁμογενῶν τὸ περι-
χον, καλὸν, ὡς ζῶον καὶ δένδρον. ἐπιτελεῖ τὸ κάλ-
λος τοῦ κόσμου καὶ τὰ φαινόμενα· ὁ μὲν γὰρ κο-
ξὸς κύκλος ἐν οὐρανῷ διαφόροις εἰδώλοις πεπο-
κίλται.

Τῷ ἐνὶ καρκίνοῳ ἐστὶ, λέων δ' ἐπὶ τῷ, μετὰ δ'
αὐτὸν

Παρθένος. αἱ δ' ἐπὶ οἱ χηλαί, καὶ σκορπίον
αὐτός.

Τοξευτῆς τε καὶ αἰγόκερως· ἐπὶ δ' αἰγοκέρῃ
ῥοδοχόος· δύο δ' αὐτὸν ἐπ' ἰχθύες ἀστερόεντι.

Τοὺς δὲ μετὰ κριός· ταῦρος δ' ἐπὶ τῷ, διδυμοει-
δὲς δ' ἄλλα καὶ ὁμοίως τοῦ κόσμου περικλάσει
πεποίηκεν. ὅθεν καὶ Εὐρυπίδης φησί·

Τὸ τ' ἀστερωπὸν οὐρανοῦ δέμας,

Χρόνον κυλὸν ποικίλμα, τέκτορος σοφοῦ.
ἐλάβομεν δ' ἐκ τούτου ἔννοιαν θεοῦ· αἰεὶ τε γὰρ ἥλιος

καὶ σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄστρον τὴν ὑπόγειον
 φασὶν ἐνεχθέντι, ὅμοια μὲν ἀνατέλλει τοῖς χρό-
 μασι, ἴσα δὲ τοῖς μεγέθεσι, καὶ κατὰ τόπους καὶ
 κατὰ χρόνους τοὺς αὐτοὺς. διόπερ οἱ τὸν περὶ τῶν
 θεῶν παραδόχους σεβασμὸν, διὰ τριῶν ἡμῶν ἐξέθη-
 καν εἰδὼν, πρῶτον μὲν τοῦ φυσικοῦ, δευτέρου δὲ
 τοῦ μυθικοῦ, τρίτον δὲ τοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐκ τῶν
 νόμων εἰληφότος, διοικεῖσθαι· διδάσκεται δὲ τὸ
 μὲν φυσικὸν ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, τὸ δὲ μυθικὸν
 ὑπὸ τῶν ποιητῶν, τὸ δὲ νομικὸν ὑφ' ἐκάστης ἀεί-
 πόλεως συνίσταται. διαιρεῖται μὲν δὴ πᾶσα διδα-
 χὴ εἰς εἶδη ἑπτὰ· καὶ πρῶτον μὲν, τὸ ἐκ τῶν φαι-
 νομένων καὶ μετεώρων· θεοῦ γὰρ ἔννοϊαν ἔλαττον
 ἀπὸ τῶν φαινομένων ἄστέρων, ὁρῶντες τοὺτους
 μεγάλης συμφωνίας ὄντας αἰτίους, καὶ τεταγμένους
 ἀνατολὰς τε καὶ δυσμὰς, ἡμέραν τε καὶ νύκτα, χει-
 μῶνά τε καὶ θέρος, καὶ τὰ ὑπὸ τῆς γῆς ζωογονοῦ-
 μένα καὶ καρπογονοῦμενα· διὸ πατήρ μὲν ἔδο-
 ξεν αὐτοῖς ὁ οὐρανὸς ὑπάρχειν, μήτηρ δὲ ἡ
 γῆ· τούτων δὲ ὁ μὲν οὐρανός, πατήρ, διὰ τὸ
 τὰς τῶν ὑδάτων ἐκχύσεις, σπερμάτων ἔχειν τῶ-
 ξον, ἡ δὲ γῆ μήτηρ, διὰ τὸ δέχεσθαι ταῦτα καὶ
 τίκτειν· βλέποντες δ' αἶψά τοὺς ἀστέρας θεόν-
 τας, αἰτίους τε τοῦ θεοῦ ἡμᾶς ἥλιόν τε καὶ
 σελήνην, θεοὺς προσηγόρευσαν, εἰς δεῦτερον δὲ καὶ
 τρίτον τόπον τοὺς θεοὺς διέκλον, εἰς τε τὸ βλέπτον
 καὶ τὸ ὠφελοῦν· καὶ τοὺς μὲν ὠφελοῦντας, Δία,
 Ἥραν, Ἑρμῆν, Ἀθήνην· τοὺς δὲ βλέπτοντας
 Ποσειδά, Ἑρινύας, Ἄρην, τοὺτους ἀφοσιούμενοι

χαλιποδὲς ὄντας καὶ βιαίους. τέταρτον καὶ πέμπτον προστεθείκασιν τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς πάθεσι, καθάπερ Ἑρώτα, Ἀφροδίτην, Πόθον· πραγμάτων δὲ, Ἑλπίδα, Δίκην, Εὐνομίαν. ἕκτον δὲ τόπον προσέλαβε τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πεπλασμένον· Ἡσίοδος γάρ, βουλόμενος τοῖς γεννητοῖς θεοῖς πατήρας συστήσαι, εἰσήγαγε τοιοῦτους αὐτοὺς γεννητορας,

Κοῖον τε, Κρεῖον θ', Ἑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε διὰ τοῦτο καὶ μυθικὸν κέκληται. ἕβδομον δὲ καὶ ἐπὶ πᾶσι, τὸ διὰ τὰς εἰς τὸν κοινὸν βίον εὐεργεσίας ἐκτετιμημένον, ἀνθρωπίνως δὲ γεννηθέντα, ὥς Ἡρακλέα, ὥς Διοσκούρους, ὥς Διόνυσον. ἂν θρωποειδεῖς δ' αὐτοὺς ἔφασαν εἶναι, διότι τῶν μὲν ἁπάντων τὸ θεῖον κυριότατον, τῶν δὲ ζῶων ἂν θρωπος κάλλιστον, καὶ κεκοσμημένον ἀρετῇ διαφόρως κατὰ τὴν τοῦ νοῦ σύστασιν, τὸ κράτιστον τοῖς οὖν ἀριστεύουσι τὸ κράτιστον ὁμοίως καὶ καλῶς ἔχειν διειρηθήσαν.

Τίς ἐστὶν ὁ θεός, ζ'.

Ἐνιοι τῶν φιλοσόφων, καθάπερ Διαγόρας ὁ Μήλιος, καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος, καὶ Εὐήμερος ὁ Τεγεάτης, καθόλου, φασὶ, μὴ εἶναι θεοὺς· τὸν δ' Εὐήμερον καὶ Καλλίμαχος ὁ Κυρηναῖος αἰνέτεται ἐν τοῖς ἱάμβοις, γράφων·

Εἰς τὸ πρὸ τέχνης ἱερὸν ἄλλες δεῦτε,
Οὐ τὸν πάλαι χαλκεον ὁ πλάσας Ζῆνα
Γέρον ἁλαζῶν ἄδικα βιβλία ψύχει.

ταῦτ' ἔστι τὰ περὶ τοῦ μὴ εἶναι θιούς. καὶ Εὐριπίδης, ὁ τραγωδοποιὸς, ἀποκαλύψασθαι μὲν οὐκ ἠθέλησε, δεδοικώς τὸν Ἀρσιον πάγον· ἐνέφηγε δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· τὸν γὰρ Σίσυφον εἰσάγαγε προστάτην ταύτης τῆς δόξης, καὶ συνηγόρευεν αὐτοῦ ταύτη τῇ γνώμῃ·

Ἦν γὰρ χρόνος, (φησὶν) ὅτ' ἄτακτος ἦν ἀνθρώπων βίος,

Καὶ θηριώδης, ἰσχύος δ' ὑπερήτης.
 ἔπειτα φησὶ τὴν ἀνομίαν λυθῆναι νόμων εἰσαγωγῇ· ἔτι γὰρ ὁ νόμος τὰ φανερά τῶν ἀδικημάτων ἐργεῖν ἐδύνατο, κρύφα τ' ἠδίκουν πολλοὶ, τότε τις σοφὸς ἀνὴρ ἐπέστησεν, ὃς δεῖ ψευδεῖ λόγῳ τυφλώσαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πείσαι τοὺς ἀνθρώπους,
 Ὡς ἔστι δαίμων ἀφθίτῳ θάλλον βίῳ,

Ὃς ταῦτ' ἀκούει καὶ βλέπει, φρονεῖ τ' ἄγαν.
 ὠνρησθῶ γὰρ (φησὶν) ὁ ποιητικὸς λῆρος, σὺν Καλλιμάχῳ τῷ λέγοντι·

— Εἰ θεὸν οἶσθα,

ἴσθι, ὅτι καὶ ῥέξαι δαίμονι πᾶν δυνατόν.
 οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς δύναται πᾶν ποιεῖν· ἐπὶ τοι γε εἰ θεὸς ἔστι, ποιεῖω τὴν χιόνα μίλαιναν, τὸ δὲ πῦρ ψυχρόν, τὸ δὲ καθήμενον ὀρθόν, καὶ τὸ ἐναντίον· καὶ γὰρ Πλάτων ὁ μεγαλόφρωνος εἰπὼν· Ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον, πρὸς ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα· ὅξει λήγον βεκκεσελήνον, κατὰ γε τοὺς τῆς ἀρχαίας κομωδίας ποιητάς· πῶς γὰρ αὐτῷ ἀτενίζων ἔπλασεν; ἢ πῶς σφαιροειδῆ τὸν θεὸν ὄντα ταπεινότερον ἀνθρώπου; ὁ δ' Ἀναξαγόρας φησὶν, ὡς εἰστήκει κατ'

ἀρχὰς τὰ σώματα, τοὺς δὲ αὐτὰ διεκόσμησε θεοῦ,
καὶ τὰς γενέσεις τῶν ὅλων ἐποίησεν. ὁ δὲ Πλάτων
οὐχ ἐστηκότα ὑπέθετο τὰ πρῶτα σώματα, ἀτά-
κτως δὲ κινούμενα· διὸ καὶ θεός, (φησὶν) ἐπιστή-
σας, ὡς τάξιν ἀταξίας ἐστὶ βελτίων, διεκόσμησε
ταῦτα. κοινῶς οὖν ἁμαρτάνουσιν ἁμφοτέροισι, ὅτι
τὸν θεὸν ἐποίησαν ἐπιστρεφόμενον τῶν ἀνθρώπων,
ἢ καὶ τοῦτον χάριν τὸν κόσμον κατασκευάζοντα· τὸ
γὰρ μακάριον καὶ ἄφθαρτον ζῶον, συμπληρωμέ-
νον τε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ κακοῦ παντὸς ἄδε-
κτον, ὅλον ὃν περὶ τὴν συνοχὴν τῆς ἰδίας εὐδαιμο-
νίας καὶ ἀφθαρσίας, ἀναπιστρεφὲς ἐστὶ τῶν ἀνθρώ-
πων πραγμάτων· κακοδαίμων δ' ἂν εἴη, ἐργάταν
δίκεν καὶ τέκτονος, ἀχθοφόρον καὶ μεριμνῶν εἰς
τὴν τοῦ κόσμου κατασκευήν. καὶ πάλιν ὁ θεός,
ὃν λέγουσιν, ἦτοι τὸν ἔμπροσθεν αἰῶνα οὐκ ἦν, ὅτ'
ἦν ἀκίνητα τὰ σώματα, ἢ ἀτάκτως ἐκινεῖτο, ἢ ἐκοι-
μήτο, ἢ ἐρηγούρει, ἢ οὐδέτερον τούτων. καὶ οὐτε
τὸ πρῶτον ἐστὶ δεῖξασθαι· ὁ γὰρ θεός αἰώνιος οὐ-
τε τὸ δεύτερον· εἰ γὰρ ἐκοιμήτο ἐξ αἰῶνος ὁ θε-
ός, ἐτεθνήκει, αἰώνιος γὰρ ὕπνος ὁ θάνατός ἐστιν·
ἄλλ' οὐτε δεκτικός ὕπνου θεός, τὸ γὰρ ἀθάνατον
τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ ἐγγὺς θανάτου, πολὺ κειχώριστα·
εἰ δ' ἦν ὁ θεός ἐρηγορῶς, ἦτοι ἐνέλειπεν εἰς εὐδαι-
μονίαν, ἢ ἐπεπλήρωτο ἐν μακαριότητι· καὶ οὐτε
κατὰ τὸ πρῶτον μακάριός ἐστιν ὁ θεός, τὸ γὰρ ἐλλεί-
πον εἰς εὐδαιμονίαν οὐ μακάριον· οὐτε κατὰ τὸ
δεύτερον· μηδὲν γὰρ ἐλλείπων, κενᾶς ἐμελλεν ἐ-
πιχειρεῖν πράξει· πῶς δὲ, εἴπερ ὁ θεός ἐστι, καὶ

τῇ τοῦτου φρονίδι τὰ κατ' ἄνθρωπον οἰκονομεῖται, τὸ μὲν κίβδηλον εὐτυχεῖ, τὸ δ' ἀστυῖον τῶν πάντων πάσχει· Ἀγαμέμνων τε γὰρ,

Ἀμφότερον, βασιλεὺς ἔ' ἀγαθός, κρατερός τε αἰχμητής,

ὑπὸ μοιχοῦ καὶ μοιχαλίδος ἡττηθεὶς ἐδολοφονήθη. καὶ ὁ τοῦτον δὲ συγγενής, Ἡρακλῆς, πολλὰ τῶν ἐπιλυμαινομένων τὸν ἀνθρώπινον βίον καθάρσας, ὑπὸ Ἀθιανείρας φαρμακευθεὶς ἐδολοφονήθη.

Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου θεόν.

Ἀναξίμανδρος τοὺς ἀστέρας οὐρανίους θεοὺς.

Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ, τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν.

Πυθαγόρας τῶν ἀρχῶν τὴν μὲν μονάδα θεόν, καὶ τὰγαθόν, ἣτις ἐστὶν ἡ τοῦ ἐνὸς φύσις, αὐτὸς δ' νοῦς· τὴν δ' ἀόριστον δυνάδα, δαίμονα καὶ τὸ κακόν, περὶ ἣν ἐστὶ τὸ ὕλικόν πλῆθος· ἐστὶ δὲ καὶ ὁρατὸς ὁ κόσμος.

Σωκράτης καὶ Πλάτων τὸ ἐν, τὸ μονοφυές, καὶ αὐτοφυές, τὸ μοναδικόν, τὸ ὄντως ἀγαθόν· πάντα δὲ ταῦτα τῶν ὀνομάτων εἰς τὸν νοῦν σπεύδει· νοῦς οὖν ὁ θεός, χωριστὸν εἶδος, τευτίσσει τὸ ἀμικρὸς πάσης ὕλης, μηδενὶ παθητῷ συμπελεγμένον.

Ἀριστοτέλης τὸν μὲν ἀνωτάτω θεόν, εἶδος χωριστόν, ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τοῦ παντός, ἣτις ἐστὶν αἰθέριον σῶμα, τὸ πέμπτον ὑπ' αὐτοῦ κελούμενον· διηρημένου δὲ τοῦτου κατὰ σφαίρας, τῇ μὲν φύσει συναφεῖς, τῷ λόγῳ δὲ κεχωρισμένας, ἔ

αἴστην οἶται τῶν σφαιρῶν ζῶον εἶναι σύνθετον ἐν σώματος καὶ ψυχῆς, ὧν τὸ μὲν σῶμα ἐστὶν αἰθεριον, κινούμενον κυκλοφορικῶς, ἡ ψυχὴ δέ, λόγος ἀκίνητος, αὐτίος τῆς κινήσεως κατ' ἐνέργειαν.

Οἱ Στωϊκοὶ κοινότερον θεὸν ἀποφαινόνται, πᾶν τεχνικὸν ὁδῶ βαδίζον ἐπὶ γενέσει κόσμου, ἐμπεριεληφὸς πάντας τοὺς σπερματικοὺς λόγους, καθ' οὓς ἕκαστα καθ' εἰσαρμένην γίνεται· καὶ πνεῦμα μὲν διῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου, τὰς δὲ προσηγορίας μεταλαμβάνον κατὰ τὰς τῆς ὕλης, δι' ἧς κεχώρηται παραλλάξεις· θεὸν δὲ καὶ τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ τὴν γῆν. τὸν δ' ἀνωτάτω πάντων νοῦν, ἐν αἰθέρι.

Ἐπίκουρος ἀνθρωποειδὲς μὲν πάντας τοὺς θεοὺς, λόγῳ δὲ πάντας ταύτους θεωρητοὺς διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς τῶν εἰδώλων φύσεως· ὁ δ' αὐτὸς ἄλλας τέσσαρας φύσεις κατὰ γένος ἀφθάροτον τάσδ'· τὰ ἄτομα, τὸ κενόν, τὸ ἄπειρον, τὰς ὁμοιότητας· αὗται δὲ λέγονται ὁμοιομέρειαι καὶ στοιχεῖα.

Περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων. ἡ.

Παρακειμένως δὲ τῇ περὶ θεῶν λόγῳ τὸν περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων ἱστορητέον.

Θαλῆς, Πυθαγόρας, Πλάτων, οἱ Στωϊκοὶ, δαίμονας ὑπάρχειν οὐσίας ψυχικὰς· εἶναι δὲ καὶ ἡρώας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν σωμάτων· καὶ ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθὰς· κακοὺς δὲ τὰς φαύλας.

Ἐπίκουρος δὲ οὐδὲν τούτων ἱσχυρίναι.

Περὶ ὕλης. θ'.

Ἡ ὕλη ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον πρῶτον γενέσει καὶ φθορῇ καὶ ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου καὶ οἱ Στωϊκοὶ τρεπτήν καὶ ἁλλοιωτήν καὶ μεταβλητήν καὶ δευστήν ὅλην δι' ἑαυτὴν τὴν ὕλην.

Οἱ ἀπὸ Δημοκρίτου, ἀπαθῆ τὰ πρῶτα, τὴν ἄτομον, καὶ τὸ κενόν, καὶ τὸ ἀσώματον.

Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων, τὴν ὕλην σωματοειδῆ, καὶ ἄμορφον, ἀνείδεον, ἀσχημάτιστον, ἄποιον μὲν, ὅσον ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει, δεξαμενὴν δὲ τῶν εἰδῶν, οἷον τιθηνὴν καὶ ἐκμαγεῖον καὶ μητέρα γενέσθαι. οἱ δὲ ὕδωρ λέγοντες, ἢ γῆν, ἢ πῦρ, ἢ ἄερα, τὴν ὕλην, οὐκέτι ἄμορφον αὐτὴν λέγουσιν, ἀλλὰ σῶμα· οἱ δὲ τὰ ἄμερῆ, καὶ τὰς ἀτόμους, ἄμορφον.

Περὶ ἰδέας. ι.

Ἰδέα ἐστὶν οὐσία ἀσώματος, αὐτὴ μὲν μὴ ὑφesiώσα καθ' αὐτήν, εἰκονίζουσα δὲ τὰς ἀμόρφους ὕλης, καὶ αἰτία γινομένη τῆς τοῦτοιον δειξεως.

Σωκράτης καὶ Πλάτων χωριστὰς τῆς ὕλης οὐσίας τὰς ἰδέας ὑπολαμβάνει ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ἐν ταῖς φαντασίαις τοῦ θεοῦ, τουτέστι τοῦ νοῦ, ὑφesiώσας.

Ἀριστοτέλης δ' εἶδη μὲν ἀπέλιπε καὶ ἰδέας, οὐ μὴν χωρισμένας τῆς ὕλης, ὅ ἐξ ὧν γεγενῆς τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ.

Οἱ ἀπὸ Ζήνωνος Στωϊκοὶ ἐννοήματα ἡμέτερά
τας ἰδέας ἔφασαν.

Περὶ αἰτίων. ια.

Αἰτιὸν ἐστὶ δι' ὃ τὸ ἀποτέλεσμα; ἢ δι' ὃ συμβαίνει
τι. Πλάτων τριχῶς τὸ αἷτιον· φησὶ γάρ, ὑφ' οὗ,
ἐξ οὗ, πρὸς ὃ· κυριώτερον δὲ ἡγεῖται τὸ ὑφ' οὗ·
τὸ δ' ἦν τὸ ποιοῦν, ὃ ἐστὶ νοῦς.

Πυθαγόρας καὶ Ἀριστοτέλης τὰ μὲν πρῶτα αἰ-
τια, αἰσώματα· τὰ δὲ κατὰ μετοχὴν ἢ κατὰ συμ-
βεβηκὸς τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως· ὥςτ' εἶναι τὸν
κόσμον σῶμα.

Οἱ Στωϊκοὶ πάντα τὰ αἷτια, σωματικά· πνεύ-
ματα γάρ.

Περὶ σωμαίων. ιβ'.

Σῶμά ἐστὶ τὸ τριχῇ διασπαιτόν, πλάτει, βάθει,
μήκει· ἢ ὄγκος ἀντίτυπος, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ἢ τὸ
κατέχον τόπον.

Πλάτων, ὃ μήτε βαρὺ, μήτε κοῦφόν ἐστι τῇ
φύσει, ἐν γε τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὑπάρχον· ἐν δὲ γε τῷ ἄλ-
λοτρῷ γενόμενον, τότε νεῦσιν ἴσχειν. ἐκ δὲ τῆς
νεύσεως ῥοπὴν ἦται πρὸς βαρύτετητα ἢ κουφότητα.

Ἀριστοτέλης βαρύτερα μὲν εἶναι τὴν γῆν ἁ-
πλοῦς, κουφότερα δὲ τὸ πῦρ· αἶρα δὲ καὶ ὕδωρ
ἄλλοι' ἄλλως.

Οἱ Στωϊκοὶ δύο μὲν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων
κοῦφα, πῦρ καὶ αἶρα· δύο δὲ βαρεῖα, ὕδωρ καὶ
γῆν· κοῦφον γὰρ ὑπάρχει, ὃ φύσει νέει ἀπὸ τοῦ

ἰδιοῦν μέσον. βαρὺ δὲ, τὸ εἰς μέσον. βαρὺ δ' οὐκ ἔστι τὸ μέσον.

Ἐπίκουρος δὲ, ἀπερίληπτα εἶναι τὰ σώματα· καὶ τὰ πρῶτα δὲ, ἀπλᾶ, τὰ δ' ἐξ ἐκείνων συγκρίματα, πάντα βάρους ἔχειν· κινεῖσθαι δὲ τὰ ἅτομα, τὸ μὲν κατὰ στάθμην, τὸ δὲ κατὰ παρέγκλισιν, καὶ δ' ἄνω κινούμενα, κατὰ πληγὴν, κατὰ παλμόν.

Περὶ ἐλαχίστων. ιγ'.

Ἐμπεδοκλῆς πρὸ τῶν τεσσάρων στοιχείων θρυλίσματα ἐλάχιστα οἷονεῖ στοιχεῖα στοιχείων, ὁμοιομερῆ, ὅπερ ἐστὶ στρογγύλα. Ἡράκλειτος ψηγμάτων τινα ἐλάχιστα καὶ ἀμερῆ εἰσάγει.

Περὶ σχημάτων. ιδ'.

Σχῆμά ἐστιν ἐπιφάνεια καὶ περιγραφὴ καὶ πέρασ σώματος. οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου, σφαιρικά τὰ σώματα τῶν τεττάρων στοιχείων, μόνον δὲ τὸ ἀνώτατον πῦρ, κωνοειδές.

Περὶ χρωμάτων. ιε'.

Χρῶμά ἐστι ποιότης σώματος ὁρατὴ. οἱ Πυθαγόρικοι χροῖαν ἐκάλουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος. Ἐμπεδοκλῆς τὸ τοῖς πόροις τῆς ὕψεως ἔναρμότιον. Πλάτων φλόγα ἀπὸ τῶν σωμάτων, σύμμετρα μόρια ἔχουσιν πρὸς τὴν ὄψιν. Ζήνων δ' Στωικός τὰ χρώματα πρῶτους εἶναι σχηματισμούς τῆς ὕλης. οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ γένη τῶν χρωμάτων, λευκὸν τε καὶ μέλαν, ἐρυθρὸν, ὠχρὸν. τὰς δὲ διαφορὰς τῶν χρωμάτων παρὰ τὰς ποικίλας μίξεις τῶν

στοιχείων· τὰς δὲ τῶν ζώων, καὶ παρὰ τὰς ποιῶ-
 λίας τῶν τροφῶν καὶ τῶν αἰρών.

Περὶ τομῆς σωμαίων. ις'.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου παθητὰ σώματα
 καὶ τμητὰ εἰς ἄπειρον· οἱ τὰς ἀτόμους ἢ τὰ ἀμι-
 ρῆ, ἴσταςθαι, καὶ μὴ εἰς ἄπειρον εἶναι τὴν τομὴν.
 Ἀριστοτέλης δυνάμει μὲν εἰς ἄπειρον, ἐντελεχείᾳ δ'
 οὐδαμῶς.

Περὶ μίξεως καὶ κράσεως. ιζ'.

Οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὰς τῶν στοιχείων μίξεις, κατ' ἁλ-
 λοίοισιν· οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον
 κατὰ παράθεσιν· Ἐμπεδοκλῆς δ' ἐκ μικροτέρων
 ὄγκων τὰ στοιχεῖα συγκρίνει, ἅπερ ἐστὶν ἐλάχιστα
 καὶ οἷον ἐν στοιχεῖα στοιχείων. Πλάτων τὰ μὲν
 τρία σώματα (οὐ γὰρ θέλει κυρίως αὐτὰ εἶναι στοι-
 χεῖα, ἢ προσονομάζειν) τρεπτὰ εἰς ἄλληλα, πῦρ,
 αἶρα, ὕδωρ· τὴν δὲ γῆν, εἰς τι τούτων ἀμετά-
 βλητον.

Περὶ κενοῦ. ιη'.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοὶ πάντες μέχρι Πλάτωνος τὸ
 κενὸν ἀπέγνωσαν. Ἐμπεδοκλῆς·

Οὐδὲ τι τοῦ παντός κενὸν πέλει, οὐδὲ περισσόν.
 Δεύκιππος, Δημόκριτος, Δημήτριος, Μητροδό-
 ρος, Ἐπίκουρος, τὰ μὲν ἅτομα, ἅπειρα τῶ πλή-
 θει, τὸ δὲ κενόν, ἄπειρον τῶ μεγέθει.

Οἱ Σταϊκοί, ἐντός τοῦ κόσμου οὐδὲν εἶναι κε-
 νόν, ἔξωθεν δ' αὐτοῦ ἄπειρον.

Ἀριστοτέλης τοσοῦτον εἶναι τὸ κενὸν ἐκτός τοῦ

κόσμον, ὥστ' ἀναπνεῖν τὸν οὐρανόν· εἶναι γὰρ αὐτὸν πύρινον.

Περὶ τόπου. ιθ'.

Πλάτων, τὸ μεταληπτικὸν τῶν εἰδῶν, ὅπερ εἶρηκε μεταφορικῶς τὴν ὕλην, καθάπερ τινὰ τιθηνήν καὶ δεξαμενήν. Ἀριστοτέλης, τὸ ἔσχατον τοῦ περιέχοντος συνάπτον τῷ περιεχομένῳ.

Περὶ χώρας. κ'.

Οἱ Στωϊκοὶ καὶ Ἐπίκουρος, διαφέρειν κενόν, τόπον, χώραν· καὶ τὸ μὲν κενόν, εἶναι ἐρημίαν σώματος· τὸν δὲ τόπον, τὸ ἐχόμενον ὑπὸ τοῦ σώματος· τὴν δὲ χώραν, τὸ ἐκ μέρους ἐχόμενον, ὥσπερ ἐπὶ τῆς τοῦ οἴνου τιθάκνης.

Περὶ χρόνου. κα'.

Πυθαγόρας, τὸν χρόνον, τὴν σφαῖραν τοῦ περιέχοντος εἶναι· Πλάτων, αἰῶνος εἰκόνα κινητήν, ἡ διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως· Ἐρατοσθένης, τὴν τοῦ ἡλλίου πορείαν.

Περὶ οὐσίας χρόνον. κβ'.

Πλάτων, οὐσίαν χρόνον τὴν τοῦ οὐρανοῦ κίνησιν· οἱ πλείους τῶν Στωϊκῶν αὐτὴν τὴν κίνησιν· καὶ οἱ μὲν πλείους ἀγέννητον τὸν χρόνον· Πλάτων δὲ γέννητόν κατ' ἐπίνοιαν.

Περὶ κινήσεως. κγ'.

Πυθαγόρας, Πλάτων· Κίνησις ἐστὶ διαφορὰ τις, ἡ ἑτερότης ἐν ὕλῃ· Ἀριστοτέλης, ἐντελέχεια κινήτου·

Αημόκριτος, ἔν γένος τῆς κινήσεως τὸ κατὰ παλμόν· Ἐπίκουρος, δύο εἶδη τῆς κινήσεως, τὸ κατὰ στάθμην, καὶ τὸ κατὰ παρέγκλιον· Ἡρόφιλος, κινήσεως τὴν μὲν λόγῳ θεωρητὴν, τὴν δ' αἰσθητὴν· Ἡράκλειτος ἡρεμίαν μὲν καὶ στάσιν ἐκ τῶν ὅλων ἀνῆκει· ἔστι γὰρ τοῦτο τῶν νεκρῶν· κίνησιν δ' αἰθιον μὲν τοῖς αἰθίοις, φθαρτὴν δὲ τοῖς φθαρτοῖς.

Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. κδ'.

Παρμενίδης, Μελισσος, Ζήνων, ἀνῆρουν γένεσιν καὶ φθοράν, διὰ τὸ νομίζειν τὸ πᾶν ἀκίνητον.

Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ Ἐπίκουρος, καὶ πάντες, ὅσοι κατὰ συναθροισμὸν τῶν λεπτομερῶν σωμάτων κοσμοποιοῦσι, συγκρίσεις μὲν καὶ διακρίσεις εἰσάγουσι, γενέσεις δὲ καὶ φθορὰς οὐ κυρίως· οὐ γὰρ κατὰ ποῖον ἐξ ἀλλοιώσεως, κατὰ δὲ ποσὸν ἐκ συναθροισμοῦ ταύτας γίνεσθαι.

Πυθαγόρας, καὶ πάντες, ὅσοι παθητὴν τὴν ὕλην ὑποτίθενται, κυρίως γένεσιν καὶ φθοράν γίνεσθαι· ἐκ γὰρ ἀλλοιώσεως στοιχείων καὶ τροπῆς καὶ ἀναλύσεως ταῦτα γίνεσθαι.

Περὶ ἀνάγκης. κε'.

Θαλῆς, ἰσχυρότατον ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ τοῦ παντός. Πυθαγόρας ἀνάγκην ἔφη περιεῖσθαι τῷ κόσμῳ. Παρμενίδης καὶ Αημόκριτος πάντα κατ' ἀνάγκην τὴν αὐτὴν δ' εἶναι εἰμαρμένην, καὶ δίκην, καὶ πρόνοιαν, καὶ κοσμοποῖον.

Περὶ οὐσίας ἀνάγκης. κς.

Πλάτων τὰ μὲν εἰς πρόνοιαν ἄγει, τὰ δ' εἰς ἀνάγκην.

κην. Ἐμπειδοκλῆς οὐσίαν ἀνάγκης, αἰτίαν χρη-
στικὴν τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν στοιχείων. Δημόκριτος
τὴν ἀντιτυπίαν, καὶ τὴν φορὰν καὶ πλῆγὴν τῆς
ῥῆς. Πλάτων δὲ μὲν τὴν ὕλην, δὲ δὲ τὴν τοῦ
ποιοῦντος πρὸς τὴν ὕλην σχέσιν.

Περὶ εἰμαρμένης. κζ.

Ἡράκλειτος πάντα καθ' εἰμαρμένην, τὴν δ' αὐτὴν
ὑπάρχειν καὶ ἀνάγκην. Πλάτων ἐγκρίνει μὲν τὴν
εἰμαρμένην ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν καὶ βίων,
συνεισάγει δὲ καὶ τὴν παρ' ἡμῶς αἰτίαν. οἱ Στωϊ-
κοὶ Πλάτωνι ἐμπεδῶς, καὶ τὴν μὲν ἀνάγκην ἀνίκη-
τόν φασιν αἰτίαν καὶ βιαστικὴν· τὴν δὲ εἰμαρμέ-
νην, συμπλοκὴν αἰτιῶν τεταγμένην, ἐν ᾗ συμπα-
ρῶν καὶ τὸ παρ' ἡμῶς, ὥστε τὰ μὲν εἰμαρῆθαι, τὰ
δ' ἀνειμαρῆθαι.

Περὶ οὐσίας εἰμαρμένης. κη.

Ἡράκλειτος οὐσίαν εἰμαρμένης, λόγον τὸν διὰ τῆς
οὐσίας τοῦ παντὸς διήκοντα· αὕτη δὲ ἐστὶ τὸ αἰ-
δίριον σῶμα, σπέρμα τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως.
Πλάτων λόγον αἰδίου καὶ νόμον αἰδίου τῆς τοῦ
παντὸς φύσεως.

Χρῆσιππος δύναμιν πνευματικὴν τάξει τοῦ
παντὸς διοικητικὴν· καὶ πάλιν ἐν τοῖς ὅροις· Ἐ-
μαρμένη ἐστὶν ὁ τοῦ κόσμου λόγος, ἢ νόμος τῶν
ὑποκειμένων ἐν τῷ κόσμῳ, προνοία διοικουμένων· ἢ λό-
γος, καθ' ὃν τὰ μὲν γεγονότα γέγονε, τὰ δὲ γινώ-
μενα γίνεται, τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται.

Οἱ Στωϊκοί, εἰρμὸν αἰτιῶν, τουτέστι τάξιν καὶ

ἐπισυνδρασκον ἀπαράβατον. Ποσειδώνιος τρίτην ἐπὶ
 Διὸς· πρῶτον μὲν γὰρ εἶναι τὸν Δία, δευτέρου τὴν
 φύσιν, τρίτον δὲ τὴν εἰμαρμένην.

Περὶ τύχης. κθ'.

Πλάτων αἰτίαν ἐν προαιρετικοῖς κατὰ συμβεβηκός
 καὶ παρακολούθημα.

Ἀριστοτέλης αἰτίαν κατὰ συμβεβηκός ἐν τοῖς
 καθ' ὁρμὴν ἐνεκά τινος γινομένοις, ἀδηλον καὶ ἄ-
 στατον· διαφέρειν δὲ τῆς τύχης τὸ αὐτόματον· τὸ
 μὲν γὰρ ἀπὸ τύχης καὶ ταυτομάτου εἶναι ἐν τοῖς
 πρακτέοις πάντως· τὸ δ' αὐτόματον, οὐκ ἀπὸ τύ-
 χης· ἐν γὰρ τοῖς ἔξω πράξεως· καὶ τὴν μὲν τύχην,
 τῶν λογικῶν· τὸ δ' αὐτόματον, καὶ τῶν λογικῶν
 καὶ τῶν ἀλόγων ζώων καὶ τῶν ἀψύχων σωματίων.

Ἐπίκουρος ἄσυστατον αἰτίαν προσώποις, χρο-
 νοῖς, τρόποις. Ἀναξαγόρας καὶ οἱ Σιωϊκοὶ ἀδη-
 λον αἰτίαν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ· ἃ μὲν γὰρ εἶναι
 κατ' ἀνάγκην, ἃ δὲ καθ' εἰμαρμένην, ἃ δὲ κατὰ
 προαίρεσιν, ἃ δὲ κατὰ τύχην, ἃ δὲ κατὰ τὸ αὐτό-
 ματον.

Περὶ φύσεως. λ'.

Ἐμπεδοκλῆς φύσιν μηδὲν εἶναι, μίξιν δὲ τῶν στοι-
 χείων καὶ διάστασιν. γράφει γὰρ οὕτως ἐν τῷ πρῶ-
 τῳ φυσικῷ·

Ἄλλο δὲ τοι ἔρεω. φύσις οὐδενός ἐστιν ὑπάντων
 θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένου θανάτοιο τελευτῆς.

Ἄλλ᾽ ἄν μόνον μίξις τε διαλλάξις τε μιγέντων

Ἔστι, φύσις δὲ βροτοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν.

Ἀναξαγόρας ὁμοίως τὴν φύσιν, σύγκρισιν καὶ δια-
κρίσιν, ταυτῆστι γένεσιν καὶ φθορᾷ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΤΟΙΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τελελευσ τοίνυν τὸν περὶ ὠρχῶν καὶ στοιχείων,
καὶ τῶν συνεδρευόντων αὐτοῖς λόγον, τρέφομαι
πρὸς τὸν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἀπὸ τοῦ περι-
κτικωτάτου πάντων ἐνστησάμενος.

Περὶ κόσμου. α.

Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιο-
ρὴν κόσμον, ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως. Θαλῆς καὶ οἱ
ἄπ' αὐτοῦ, ἓνα τὸν κόσμον. Δημόκριτος, καὶ
Επίκουρος, καὶ ὁ τούτων μαθητὴς, Μητροδωρος,
ἄπειρους κόσμους ἐν τῷ ἄπειρῳ κατὰ πᾶσαν περι-
στασιν. Ἐμπεδοκλῆς τὴν τοῦ ἡλίου περιδρομὴν εἶ-
ναι περιγραφὴν τοῦ κόσμου, καὶ τοῦτο πέρας αὐ-
τοῦ. Σέλευκος ἄπειρον τὸν κόσμον. Διογένης τὸ
μὲν πᾶν ἄπειρον, τὸν δὲ κόσμον πεπεράνθαι. οἱ
Στωϊκοὶ διαφέρουσιν τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον· πᾶν μὲν

γὰρ εἶναι τὸ σὺν κενῷ ἄπειρον, ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ
κενοῦ κόσμον· ὥστ' οὐ τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ πᾶν καὶ
τὸν κόσμον.

Περὶ σχήματος κόσμον. β'.

Οἱ μὲν Στωϊκοὶ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον, ἄλλοι δὲ
κωνοειδῆ, οἱ δὲ ὠσειδῆ. Ἐπίκουρος δὲ, ἐνδέχασθαι
μὲν εἶναι, σφαιροειδεῖς τοὺς κόσμους, ἐνδέχασθαι
δὲ καὶ ἐτέροις σχήμασι κεκρῆσθαι.

Εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος καὶ προνοία διοικούμενος. γ'.

Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔμψυχον τὸν κόσμον καὶ προ-
νοίᾳ διοικούμενον. Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος,
καὶ ὅσοι τὰ ἄτομα εἰσηγοῦνται καὶ τὸ κενόν, οὐτ'
ἔμψυχον, οὔτε προνοία διοικεῖσθαι, φύσει δὲ τινι
ἀλόγῳ.

Ἀριστοτέλης οὐτ' ἔμψυχον ὅλον δι' ὅλων, οὔτι
μὴν αἰσθητικόν, οὔτε λογικόν, οὔτε νοερόν, οὔτι
προνοία διοικούμενον· τὰ μὲν γὰρ οὐράνια τούτων
ἀπάντων κοινωνεῖν· σφαίρας γὰρ περιέχειν ἔμψυ-
χους καὶ ζωτικὰς. τὰ δὲ περίγεια μηδενὸς αὐτῶν,
τῆς δ' εὐταξίας κατὰ συμβεβηκός, οὐ προηγουμέ-
νως μετέχειν.

Εἰ ἀφθαρτος ὁ κόσμος. δ'

Πυθαγόρας καὶ Πλάτων, γενητὸν ὑπὸ Θεοῦ τὸν
κόσμον· καὶ φθαρτὸν μὲν, ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει, αἰ-
σθητὸν γὰρ εἶναι διὰ τὸ σωματικόν· οὐ μὴν φθα-
ρησόμενόν γε, προνοία καὶ συνοχῇ Θεοῦ.

Ἐπίκουρος φθαρτὸν, ὅτι καὶ γενητὸν, ὡς ζῶον.

ὡς φυτόν. Ξενοφάνης, ἀγένητον καὶ αἰδίδιον καὶ ὕφθαρτον τὸν κόσμον. Ἀριστοτέλης, τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην τοῦ κόσμου μέρος παθητόν, ἐν ᾧ καὶ τα περὶ γαῖα κηρύσσεται.

Πόθεν τρέφεται ὁ κόσμος. ε.

Αἰριστοτέλης. Εἰ τρέφεται ὁ κόσμος, καὶ φθαρήσκει· ἀλλὰ μὴν οὐδεμιᾶς τινος ἐπιδέχεται τροφῆς· διὰ τοῦτο καὶ αἰδίδιος. Πλάτων, αὐτὸν αὐτῷ τὸν κόσμον ἐκ τοῦ φθίνοντος κατὰ μεταβολὴν τὸ τρέφον παρέχεσθαι. Φιλόλαος, διτιτὴν εἶναι τὴν φθοράν, τοτὲ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ὁρμέντος, τοτὲ δ' ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ, περιστροφῇ τοῦ αἵρος ἀποχυθέντος· καὶ τούτων εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφᾶς τοῦ κόσμου.

Ἀπὸ ποίου στοιχείου ἤρξατο κοσμοποιεῖν ὁ θεός. ζ.
Οἱ φυσικοὶ ἀπὸ γῆς ἄρξασθαι φασὶ τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου, καθάπερ ἀπὸ κέντρου· ἀρχὴ δὲ σφαίρας τὸ κέντρον. Πυθαγόριος ἀπὸ πυρὸς καὶ τοῦ πέμπτου στοιχείου. Ἐμπεδοκλῆς τὸν μὲν αἰθέρα πρῶτον διακριθῆναι· δεῦτερον δὲ τὸ πῦρ· ἐφ' ᾧ τὴν γῆν· ἐξ ἧς ἄγαν περισφιγγομένης τῇ ῥύμῃ τῆς περιστροφᾶς, ἀναβλύσαι τὸ ὕδωρ· ἐξ οὗ θυμασθῆναι τὸν αἶρα, καὶ γενέσθαι τὸν μὲν οὐρανὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος, τὸν δὲ ἥλιον ἐκ τοῦ πυρὸς, πληθῆναι δ' ἐκ τῶν ἄλλων τὰ περὶ γαῖα. Πλάτων τὸν ὄρατὸν κόσμον γεγονέναι πρὸς παράδειγμα τοῦ κοίτου κόσμου· τοῦ δὲ ὄρατοῦ κόσμου προτίσαν μὲν εἶναι τὴν ψυχὴν, μετὰ δὲ ταύτην τὸ σωματοειδές, τὸ ἐν

PLUT. MOR. V.

R

πυρὸς μὲν καὶ γῆς πρῶτον, ὕδατος καὶ αἰέρος δὲν-
ταρον. Πυθαγορας, πέντε σχημάτων ὄντων στερεῶν,
ὑπερ καλεῖται καὶ μαθηματικά, ἐκ μὲν τοῦ κύβου
φησὶ γεγονέναι τὴν γῆν, ἐκ δὲ τῆς πυραμίδος τὸ
πῦρ, ἐκ δὲ τοῦ ὀκταέδρου τὸν αἶρα, ἐκ δὲ τοῦ ἐκ-
κοσσιέδρου τὸ ὕδωρ, ἐκ δὲ τοῦ δωδεκαέδρου τὴν
τοῦ παντός σφαῖραν. Πλάτων δὲ καὶ ἐν τούτοις
πυθαγορίζει.

Περὶ τάξεως τοῦ κόσμου. ζ.

Παρμενίδης στεφάνας εἶναι περιπελεγμένας, ἐπαλ-
λήλους, τὴν μὲν ἐκ τοῦ αἰαιῶ, τὴν δ' ἐκ τοῦ
πυκνοῦ· μικτὴς δ' ἄλλας ἐκ φωτός καὶ σκοτός,
μεταξὺ τούτων· καὶ τὸ περιέχον δὲ πάσας, τείχους
δίκεν στερεὸν ὑπάρχειν. Αὐτοκίπτος καὶ Δημόκρι-
τος χιτῶνα κύκλῳ καὶ ὑμένα περιτείνουσι τῷ κόσμῳ.
Ἐπίκουρος ἐρίων μὲν κόσμων αἰαιῶν τὸ πέρασ, ἐρίων
δὲ πυκνόν· καὶ τούτων τὰ μὲν τινα μινούμενα, τὰ
δ' ἀκίνητα. Πλάτων πῦρ πρῶτον, εἰδ' αἰθέρα,
μεθ' οὗ αἶρα, ἐφ' ᾧ ὕδωρ, τελευταίαν δὲ γῆν·
ἐνίοτε δὲ τὸν αἰθέρα τῷ πυρὶ συνάπτει. Ἀριστο-
τέλης πρῶτον μὲν αἰθέρα ἀπαθῆ, πέμπτον γὰρ τι
σῶμα· μεθ' οὗ παθητὰ, πῦρ, αἶρα, ὕδωρ· τε-
λευταίαν δὲ γῆν. τούτων δὲ τοῖς μὲν οὐρανίοις ἀ-
ποδεδόσθαι τὴν κυκλικὴν κίνησιν· τῶν δὲ ὑπ' ἐκεί-
να τεταγμένων, τοῖς μὲν κοῦφοις, τὴν ἄνω· τοῖς δὲ
βαρέσι, τὴν κάτω. Ἐμπεδοκλῆς μὴ διὰ παντός
ἵστωτας, μηδ' ὁρισμένους τοὺς τύπους τῶν στοι-
χείων, ἀλλὰ πάντα πως ἀλλήλων μεταλαμβάνειν.

Τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον ἐγκλιῖσθαι. ἡ
 Διογένης, Ἀναξαγόρας, μετὰ τὸ ἀνατῆναι τὸν κó-
 σμον, καὶ τὰ ζῶα ἐκ τῆς γῆς ἐξαγαγεῖν, ἐγκλιθῆ-
 ναί πως τὸν κόσμον ἐκ τοῦ αὐτομάτου ἐς τὸ μεσημ-
 βρινὸν αὐτοῦ μέρος· ὥσως ὑπὸ προνοίας, ἵνα ἅ
 μὲν τινα ἀοίκητα γένηται, ἅ δ' οἰκητὰ μέρη τοῦ κó-
 σμου, κατὰ ψύξιν, καὶ ἐκπύρωσιν, καὶ εὐκρασίαν.
 Ἐμπειδοκλῆς, τοῦ αἰέρος εἰζάντος τῇ τοῦ ἡλίου ὀρ-
 μῇ, ἐγκλιθῆναι τὰς ἄρκτους, καὶ τὰ μὲν βόρειοι
 ὑψωθῆναι, τὰ δὲ νότια ταπεινωθῆναι, καθ' ὃ καὶ
 τὸν ὅλον κόσμον.

Περὶ τοῦ ἐκτὸς τοῦ κόσμου, εἰ-ἔστι κενόν. Θ.

Οἱ μὲν ἀπὸ Πυθαγόρου, ἐκτὸς εἶναι τοῦ κόσμου
 κενόν, εἰς ὃ ἀναπνέει ὁ κόσμος, καὶ ἐξ αὐτοῦ. οἱ δὲ
 Στωϊκοί, εἰς ὃ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν ἀναλύεται, τὸ
 ἄπειρον. Ποσειδώνιος, οὐκ ἄπειρον, ἀλλ' ὅσον
 ὑψιταρκες εἰς τὴν διάλυσιν, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ κενοῦ.
 Ἀριστοτέλης μὴδὲν εἶναι κενόν. Πλάτων, μήτ' ἐκ-
 τὸς τοῦ κόσμου, μήτ' ἐντὸς, μὴδὲν εἶναι κενόν.

Τίνα διὰ τοῦ κόσμου καὶ τίνα ἀριστερὰ. ι.

Πυθαγόρας, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, διὰ τοῦ
 κόσμου τὰ ἀνατολικά μέρη, ἀφ' ὧν ἡ ἀρχὴ τῆς κι-
 τήσεως. ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά. Ἐμπειδοκλῆς δι-
 εἶα μὲν τὰ κατὰ τὸν θερινὸν τροπικόν· ἀριστερὰ
 δὲ, τὰ κατὰ τὸν χειμερινόν.

Περὶ οὐρανοῦ, τίς ἡ τούτου οὐσία. ια.

Ἀναξιμένης τὴν περιφορὰν τὴν ἐξωτάτω τῆς γῆς

εἶναι. Ἐμπεδοκλῆς, στερέμνιον εἶναι τὸν οὐρανόν, ἐξ αἵρος συμπαγέντος ὑπὸ πυρὸς κρυοταλλοειδῶς, τὸ πυρῶδες καὶ αἰρῶδες ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων περιέχοντα. Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος, πυρὸς, ἢ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος.

Περὶ διαιρέσεως οὐρανοῦ, εἰς πόσους κύκλους διαιρεῖται. ιβ'.

Θαλῆς, Πυθαγόρας, οἱ ἀπ' αὐτοῦ, μεμερίσθαι τὴν τοῦ παντός οὐρανοῦ σφαῖραν εἰς κύκλους πάντας, οὕσιν αὖτε προσαγορεύουσι ζώνας· καλεῖται δὲ ὁ μὲν αὐτῶν ἀρκτικός τε καὶ ἀειφανής· ὁ δὲ, θερινός τροπικός· ὁ δὲ, ἰσημερινός· ὁ δὲ, χειμερινός τροπικός· ὁ δὲ, ἀνταρκτικός τε καὶ ἀφανής. Ἰσοδός δὲ τῆς τριῶν μέσοις ὁ καλούμενος ζωδιακὸς ὑποβιβλῆται, παρεπιφανῶν τῶν μέσων τριῶν. πάντας δ' αὐτοὺς ὁ μεσημβρινὸς πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν ἐπὶ τὸ ἀντίξουν τέμνει. Πυθαγόρας πρῶτος ἐπινοήσασθαι λέγεται τὴν ἰσοξωσίαν τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, ἥτινα Οἰνοπίδης ὁ Χίος ὡς ἰδίαν ἐπινόειαν σφραττίζειται.

Τίς ἡ οὐσία τῶν ἀστέρων, καὶ πῶς συνεστήκασιν. ιγ'.

Θαλῆς γεώδη μὲν, ἔμπυρα δὲ τὰ ἄστρα. Ἐμπεδοκλῆς πύρινα ἐκ τοῦ πυρῶδους, ὅπερ ὁ αἰθήρ ἐν αὐτῷ περιέχων ἐξέθλιψε κατὰ τὴν πρώτην διάκρυσιν. Ἀναξαγόρας τὸν περικείμενον αἰθέρα, πύρινον μὲν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, τῇ δ' εὐτονίᾳ τῇ

τηριδινήσειος ἀναρπάζοντα πέτρους ἐκ τῆς γῆς, καὶ
καταφλέξαντα τοὺτους ἡσπερικῆναι. Διογένης, κια-
σηρώδῃ τὰ ἄστρα, διαπνοῶς δ' αὐτὰ νομίζει τοῦ
κόσμου. πάλιν δὲ ὁ αὐτὸς ἀφανεῖς μὲν λίθους,
πλάτοντας δὲ πολλὰς ἐπὶ τὴν γῆν σβέννυσθαι, κα-
θάπερ τὸν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πυροειδῶς κατενέ-
χθέντα ἄστέρων πέτρων. Ἐμπεδοκλῆς τοὺς μὲν
ἀφανεῖς ἄστέρων συνδεδέσθαι τῷ κρυστάλλῳ, τοὺς
δὲ πλάνης ἀνεῖσθαι. Πλάτων ἐκ μὲν τοῦ πλει-
στου μέρους, πυρίνους, μετέχοντας δὲ καὶ τῶν ἄλ-
λων στοιχείων κόλλης δίκην. Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν
πεπυρωμένων, σβεννυμένους δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέ-
ραν, ἀναξωπυρεῖν νύκτωρ· καθάπερ τοὺς ἀνθρώπους
τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις, ἐξάφνης εἶναι καὶ
σβέσαις. Ἡράκλειτος καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, ἑκα-
στον τῶν ἁστέρων κόσμον ὑπάρχειν, γῆν περιέχον-
τα, ἄερα τε καὶ αἰθέρα, ἐν τῷ ἀπείρῳ ταῦτα δὲ
τὰ δόγματα ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς φέρεται· κομποποι-
οῦσι γὰρ ἑκάστον τῶν ἁστέρων. Ἐπίκουρος οὐδὲν
ἀπογινώσκει τούτων, ἐχόμενος τοῦ ἐνδεχομένου.

Περὶ σχήματος ἁστέρων. ιδ'.

Οἱ Στωϊκοὶ σφαιρικοὺς τοὺς ἁστέρας, καθάπερ τὸν
κόσμον καὶ ἥλιον καὶ σελήνην. Κλεάνθης κοινου-
δεῖς. Ἀναξίμανης ἥλων δίκην καταπεπηγέναι τῷ
κρυσταλλοειδεῖ. Ἐγίοι δὲ πέταλα εἶναι πύρινα, ὥς-
περ ζωγραφήματα.

Περὶ τάξεως ἁστέρων. ιε'.

Ξενοκράτης κατὰ μίαν ἐπιφάνειαν οἶται κινεῖσθαι

τοὺς ἀστέρας. οἱ δ' ἄλλοι Σιαῖκοι πρὸ τῶν ἐτέρων τοὺς ἐτέρους ἐν ὕψει καὶ βύθει. Δημόκριτος, τὸ μὲν ἀπλανῆ πρῶτον, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς πλανήτας, ἐφ' οἷς Ἥλιον, Φωσφόρον, Σελήνην. Πλάτων μετὰ τὴν τῶν ἀπλανῶν θέσιν, πρῶτον Φαίγοντα λεγόμενον, τὸν τοῦ Κρόνου· δεῦτερον Φαέθοντα, τὸν τοῦ Διός· τρίτον Πυρρόντα, τὸν τοῦ Ἄριος· τέταρτον Ἐωσφόρον, τὸν τῆς Ἀφροδίτης· πέμπτον Σίλλβοντα, τὸν τοῦ Ἑρμοῦ· ἕκτον Ἥλιον· ἑβδομον Σελήνην. τῶν Μαθηματικῶν τινες μὲν, οἷοι Πλάτων· τινὲς δέ, μέσον πάντων τὸν Ἥλιον. Ἀναξίμανδρος, καὶ Μητροδόωρος ὁ Χίος, καὶ Κράτης, ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν Ἥλιον τεύχεσθαι, μετὰ αὐτὸν δὲ τὴν Σελήνην, ὑπὸ δ' αὐτοὺς, τὰ ἀπλανῆ τῶν ἁστέρων καὶ τοὺς πλανήτας.

Περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς καὶ κινήσεως. ιζ'.
Ἀναξαγόρας, Δημόκριτος, Κλεάνθης, ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμᾶς φέρεσθαι πάντας τοὺς ἀστέρας. Ἀλκμαίων καὶ οἱ Μαθηματικοὶ τοὺς πλανήτας τοῖς ἀπλανέσιν ἐναντίους· ἀπὸ γὰρ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς ἀντιφέρεσθαι. Ἀναξίμανδρος ὑπὸ τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαιρῶν, ἐφ' ὧν ἕκαστος βέβηκε, φέρεσθαι. Ἀναξίμενης, ὁμοίως ὑπὸ τὴν γῆν καὶ περὶ αὐτὴν στρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας. Πλάτων καὶ οἱ Μαθηματικοί, ἰσοδρομονεῖν τὸν Ἥλιον, τὸν Ἐωσφόρον, τὸν Σίλλβοντα.

Πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες. ιζ'.
Μητροδόωρος ἅπαντας τοὺς ἀπλανεῖς καὶ πλανήτας

ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσλαμβάνεσθαι. Ἡράκλειτος καὶ οἱ
 Στωϊκοί, τρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας ἐκ τῆς ἐπιγείου
 ἀναθυμιάσεως. Ἀριστοτέλης, μὴ δεῖσθαι τὰ οὐρά-
 νια τροφῆς· οὐ γὰρ φθαρτὰ, ἀλλ' αἰδία. Πλά-
 των καὶ οἱ Στωϊκοί, ὡς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ
 ἄστρα ἐξ αὐτῶν τρέφεσθαι.

Περὶ τῶν ἀστέρων τῶν καλουμένων Διουκούρων. ιη.
 Ξενοφάνης, τοὺς ἐπὶ τῶν πλοίων φαινομένους ὅλον
 ἄστέρα, νεφέλια εἶναι κατὰ τὴν ποιὰν κίνησιν πα-
 ραλαμβάνοντα· Μητροδόωρος, τῶν ὁράντων ὀφθαλ-
 μῶν μετὰ δῖους καὶ καταπληξεως εἶναι στυλβηδόνας.

Περὶ ἐπισημασίας ἀστέρων, καὶ πῶς γίνεται χειμὼν
 καὶ θέρος. ιθ'.

Πλάτων, τὰς ἐπισημοσίας τὰς τε θερινὰς καὶ τὰς
 χειμερινὰς κατὰ τὴν τῶν ἀστέρων ἐπιτολὰς τε καὶ
 δυσμὰς γίνεσθαι, ἡλίου τε καὶ σελήνης, καὶ τῶν
 ἄλλων πλανήτων καὶ ἀπλανῶν. Ἀναξίμανης δὲ, διὰ
 μηδὲν τούτων, διὰ δὲ τὸν ἥλιον μόνον. Εὐδόξος,
 ἄρατος, κοινῶς διὰ πάντας τοὺς ἀστέρας· ἐν
 οἷς γηοῖν.

Αὐτὸς γὰρ τὰδε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν,

ἄστρα διακρίνας· ἐσκέπατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν

ἄστέρας, οἷα μάλιστα τετυγμένα σημαίνουσι.

Περὶ οὐσίας ἡλίου. κ'.

Ἀναξίμανδρος, κύκλον εἶναι ὀκτωκαιεικοσαπλευρόνα
 τῆς γῆς, ἀρρατείου τροχοῦ τὴν ἀπὸ δα περαπλήσιοι
 ἔχοντα κοίλην, πλήρη πυρός· ἥς κατὰ τι μέρος

ἐκβαλνείν διὰ στομίου τὸ πῦρ, ὥσπερ διὰ πρηστῆ-
ρος αὐλοῦ· καὶ τοῦτ' εἶναι τὸν ἥλιον. Ξενοφάνης
ἐκ πυριδίων τῶν συναθροιζομένων μὲν ἐκ τῆς ὑγρᾶς
ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον· ἡ
νέφος πεπυρωμένον, οἱ Στωϊκοὶ, ἀναμμὰ νοερὸν
ἐκ θαλάττης. Πλάτων ἐκ πλείστου πυρός, Ἀνα-
ξαγόρας, Δημόκριτος, Μητροδόωρος, μύδρον, ἢ
πέτρων διαλύγον. Ἀριστοτέλης σφαῖραν ἐκ τοῦ
πύρπου σώματος.

Φιλόλως δ' Πυθαγόρειος, ἑκαλειδῆ, δεχόμε-
νον μὲν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πυρός τὴν ἀνταύγειαν, διη-
γοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς, ὥστε προσεικέναι
ἡλίῳ τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες, τὸ τε δὴ ἀπ' αὐτοῦ
καὶ ἐσοπιροειδές· καὶ τρίτον, τὴν ἀπὸ τοῦ εὐ-
πιδου κατ' ἀνάγκασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς
αὐγὴν· καὶ γὰρ ταύτην προσαγορεύομεν ἥλιον,
οἷον εἰδῶλον εἰδῶλου.

Ἐμπεδοκλῆς δύο ἡλίους, τὸν μὲν ἀρχέτυπον,
πῦρ ἐν τῷ ἐτέρῳ ἡμισφαίριῳ τοῦ κόσμου, πεπληρωκὸς
τὸ ἡμισφαίριον, ἀλλ' ἀνταυγικὸν τῇ ἀνταύγειᾳ ἐαν-
τοῦ τεταγμένον· τὸν δὲ φαινόμενον, ἀνταύγειαν
ἐν τῷ ἐτέρῳ ἡμισφαίριῳ τῷ τοῦ αἰέρος τοῦ θερμο-
μιγοῦς πεπληρωμένῳ, ἀπὸ κυκλοτεροῦς τῆς γῆς κατ'
ἀνάγκασιν ἐγγινομένην εἰς τὸν ἥλιον τὸν χρυσταλλο-
ειδῆ, συμπεριελκομένην δὲ τῇ κινήσει τοῦ πυρίνου·
ὥς δὲ βραχέως εἰρησθαι συντεμόντα, ἀνταύγειαν εἶ-
ναι τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρός τὸν ἥλιον. Ἐπίκουρος,
γῆινον πύρνωμα κισσηροειδές ταῖς κατατρήσεσιν ὑπὸ
τοῦ πυρός ἀνημένον.

Περὶ μεγέθους ἡλίου. κα'.

Ἀναξίμανδρος, τὸν μὲν ἡλίον ἴσον τῇ γῇ εἶναι, τὸν δὲ κύκλον, ἀφ' οὗ τὴν ἔκπρσιν ἔχει, καὶ ἐφ' οὗ φέρεται, ὁτωικαιικουσαπλασίονα τῆς γῆς. Ἀναξαγόρας πολλαπλασίονα Πελοποννήσου. Ἡράκλειτος ἑνὸς ποδὸς ἀνθρωπείου. Ἐπίκουρος πάλιν φησὶν, ἐνδέχασθαι τὰ προειρημένα πάντα, ἢ τηλικούτον, ἢλικὸς φαίνεται, ἢ μικροῦ μείζω, ἢ ἐλάττω.

Περὶ σχήματος ἡλίου. κβ'.

Ἀναξίμενης, πλατὺν, ὡς πέταλον, τὸν ἡλίον. Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ, ὑπόκυρτον. οἱ Στωϊκοὶ σφαιροειδῆ, ὡς τὸν κόσμον καὶ τὰ ἄστρα. Ἐπίκουρος ἐνδέχασθαι τὰ προειρημένα πάντα.

Περὶ τροπῶν ἡλίου. κγ'.

Ἀναξίμενης, ὑπὸ πετυκνωμένου αἰέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθεῖσθαι τὰ ἄστρα. Ἀναξαγόρας, ἀνταπώσει τοῦ πρὸς ταῖς ἀρκτοῖς αἰέρος, ὃν αὐτὸς συνωθῶν ἐκ τῆς πυκνώσεως ἰσχυροποιεῖ. Ἐμπειδοκλῆς, ὑπὸ τῆς περιχώσεως αὐτὸν σφαίρας κωλυόμενον ἄχρι παντός ἐξυπορεῖν, καὶ ὑπὸ τῶν τροπικῶν κύκλων. Διογένης, ὑπὸ τοῦ ἀντιπίπτοντος τῇ θερμότητι ψύχονος σβέννυσθαι τὸν ἡλίον. οἱ Στωϊκοὶ, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑποκειμένης τροφῆς διέρχασθαι τὸν ἡλίον. ὡκεανὸς δὲ ἐστὶν ἡ γῆ, ἥς τὴν ἀναδυμίαν ἐπινέμεται. Πλάτων, Πυθαγόρας, Ἀριστοτέλης, παρὰ τὴν λῦξωσιν τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, δι' οὗ φέρεται ἡλιοπορεῖν ὁ ἥλιος, καὶ κατὰ δορυφορίαν τῶν τρο-

πικρῶν κύκλων· ταῦτα δὲ πάντα καὶ ἡ σφαῖρα
δείκνυσιν.

Περὶ ἐκλείψεως ἡλίου. κδ'.

Θαλῆς πρῶτος ἔφη, ἐκλείπειν τὸν ἥλιον, τῆς σε-
λήνης αὐτὸν ὑποτρεχούσης κατὰ κάθετον, οὕτως
φύσει γεωδούς· βλέπεσθαι δὲ τοῦτο κατοπτρικῶς
ὑποτιθεμένη τῷ δίσκῳ. Ἀναξίμανδρος, τοῦ σι-
μίου τῆς τοῦ πυρός διεκπνοῆς ἀποκλειομένου. Ἡ-
ράκλειτος, κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφῆν
ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κα-
τω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν. Ξενοφάνης, κατὰ-
σβεσιν· ἕτερον δὲ πάλιν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς γί-
νεσθαι· παριστάθηκε δὲ καὶ ἐκλείψιν ἡλίου ἐφ'
ὄλον μῆνα, καὶ πάλιν ἐκλείψιν ἐντελῆ, ὥστε τὴν ἡ-
μέραν νύκτα φανῆναι. Ἐπίοι, νεφῶν πύκνωσιν τῶν
ἀοράτως ἐπερχομένων τῷ δίσκῳ. Ἀρίσταρχος τὸν
ἥλιον ἴσῃσι μετὰ τῶν ἀπλανῶν, τὴν δὲ γῆν κινεῖ
περὶ τὸν ἡλιακὸν κύκλον, καὶ κατὰ τὰς ταύτης ἐγκλί-
σεις σκιαζεσθαι τὸν δίσκον. Ξενοφάνης, πολλοὺς
εἶναι ἡλίους καὶ σελήνας κατὰ κλίματα τῆς γῆς, καὶ
ἀποτομὰς καὶ ζώνας· κατὰ τινὰ δὲ καιρὸν ἐμπίπτειν
τὸν δίσκον εἰς τινὰ ἀποτομὴν τῆς γῆς οὐκ οἰκουμέ-
νην ὑφ' ἡμῶν, καὶ οὕτως ὥσπερ κενεμβατοῦντα ἐκλεί-
ψιν ὑπομένειν· ὃ δ' αὐτὸς τὸν ἥλιον εἰς ἄπειρον μὲν
προΐέναι, δοκεῖν δὲ κυκλεῖσθαι διὰ τὴν ἀπόστασιν.

Περὶ οὐσίας σελήνης. κε'.

Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ἐννεακακιδεκαπλάσιον
τῆς γῆς, ὥσπερ τὸν τοῦ ἡλίου πλήρη πυρὸς· ἐκλεί-

πειν δὲ κατὰ τὰς ἐπιστροφὰς τοῦ τροχοῦ * ὅμοιον γὰρ εἶναι ὁμαστεῖω τροχῷ κοίλην ἔχοντι τὴν ἀψίδα, καὶ πλήρη πυρὸς, ἔχοντι μίαν ἐκπνοήν. Ξενοφάνης νέφος εἶναι πεπιλημένον. οἱ Στωϊκοί, μικτὴν ἐκ πυρὸς καὶ αἰέρος. Πλάτων ἐκ πλείονος τοῦ γινώδους. Ἀναξαγόρας, Δημόκριτος, στερῶμα διάπτρον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας. Ἡράκλειτος, γῆν δμῖχλῃ περιειλημμένην. Πυθαγόρας, κατοπιμοειδὲς σῶμα σελήνης.

Περὶ μεγέθους σελήνης. κς'.

Οἱ Στωϊκοί μείζονα τῆς γῆς ἀποφαίνονται, ὡς καὶ τὸν ἥλιον. Παρμενίδης, ἴσην τῷ ἡλίῳ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι.

Περὶ σχήματος σελήνης. κς'.

Οἱ Στωϊκοί, σφαιροειδῆ εἶναι, ὡς τὸν ἥλιον. Ἐμπεδοκλῆς, δισκοειδῆ. Ἡράκλειτος, σκαφοειδῆ. ἄλλοι, κυλινδροειδῆ.

Περὶ φωτισμῶν σελήνης. κη'.

Ἀναξίμανδρος, ἴδιον αὐτὴν ἔχειν φῶς, ἀραιότερον δὲ πῶς. Ἀντιφῶν, ἰδίῳ φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δ' ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμειβοῦσθαι. πεφυκότος τοῦ ἰσχυροτέρου πυρὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμειβοῦν. ὃ δὲ συμβαίνει καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα. Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην. Ἡράκλειτος, τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. σκαφοειδεῖς γὰρ ὄντας τοῖς σχή-

μασι τοὺς ἀστέρας, δεχομένους δὲ τὰς ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως αὐγὰς φωτίζεσθαι πρὸς τὴν φαντασίαν· λαμπρότερον μὲν τὸν ἥλιον· ἐν καθαρωτέρῳ γὰρ αἰεὶ φέρεσθαι· τὴν δὲ σελήνην ἐν θολερωτέρῳ, διὰ τοῦτο καὶ ἀμυροτέραν φαίνεσθαι.

Περὶ ἐκλείψεως σελήνης. κθ'.

Ἀναξίμανδρος, τοῦ στομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐπιφραττομένου. Βηρώσας, κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπυρώτου μέρους. Ἡράκλειτος, κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς συστροφὴν.

Τῶν Πυθαγορείων τινὲς, ἀνταύγειαν καὶ ἐπίφραξιν, τὸ μὲν, τῆς γῆς, τὸ δὲ, τῆς ἀντίχθονος· οἱ δὲ νεώτεροι κατ' ἐπινέμησιν φλογὸς κατὰ μικρὸν ἐξαπτομένης τεταγμένως, ἕως ἂν τὴν τελείαν πανσέληνον ἀποδοῖ, καὶ πάλιν ἀναλόγως μειουμένης μέχρι τῆς συνόδου, καθ' ἣν τελείως σβέννυται.

Πλάτων, Ἀριστοτέλης, οἱ Στωϊκοί, οἱ Μαθηματικοί, συμφώνως, τὰς μὲν μηνιαίους ἀποκρύψεις συνοδεύουσαν αὐτὴν ἡλίῳ καὶ περιλαμβομένην ποιεῖσθαι, τὰς δ' ἐκλείψεις εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσιν, μετὰ μὲν ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γινομένης, μᾶλλον δὲ τῇ σελήνῃ ἀντιφραττομένης.

Περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς, διὰ τὴν γεώδης φαίνεται. λ'.

Οἱ Πυθαγόρειοι, γεώδη φαίνεσθαι τὴν σελήνην, διὰ τὸ περιρικεῖσθαι αὐτὴν, καθάπερ τὴν παρ' ἡμῶν γῆν, μείζονσι ζώοις καὶ φυτοῖς καλλισιν· εἶναι γὰρ πεντεκαίδεκαπλασίονα τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῶα (τῇ δυν-

νάμει), μηδὲν περιττωματικὸν ἀποκρίνοντα· καὶ τὴν ἡμέραν τοσαύτην τῷ μήκει.

Ἀναξαγόρας, ἀνωμαλότητα τοῦ συγκρίματος, διὰ τὸ ψυχρομυγῆς ἅμα καὶ γεωδὲς· παραμιχθαι γὰρ τῷ πυροειδεῖ τὸ ξοφῶδες· ὅθεν ψευδοφαιή λέγεσθαι τὸν ἀστέρα. οἱ Στωϊκοὶ, διὰ τὸ ἑτεροειδὲς τῆς οὐσίας μὴ εἶναι αὐτῆς ἀκήρατον τὸ σύγκριμα.

Περὶ ἀπουτήματος σελήνης, ὃ ἀφέστηκε τοῦ ἡλίου. λβ.

Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχει τὴν σελήνην ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἥπερ ἀπὸ τῆς γῆς. οἱ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν, ὀκτωκαιδεκαπλάσιον. Ἐρατοσθένης, τὸν ἡλίον ἀπέχει τῆς γῆς σταδίων μυριάδας ἐβδομήκοντα ὀκτώ.

Περὶ ἐνιαυτῶν, πόσος ἐκάστου τῶν πλανωμένων ὁ μέγας ἐνιαυτός. λβ'.

Ἐνιαυτός ἐστι Κρόνου μὲν, ἐνιαυτῶν περίοδος λ'. διὸς δέ, ιβ'. Ἀρεως, δυεῖν· Ἡλίου, ιβ' μῆνας· οἱ δ' αὐτοὶ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης· Ἀπόδρομοι γὰρ Σελήνης ἡμέραι λ'. οὗτος γὰρ ὁ τέλειος μὴ ἀπὸ φάσεως εἰς σύνοδον.

Τὸν δὲ μέγαν ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι τίθενται, οἱ δ' ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι, οἱ δ' ἐν τοῖς ἐξήκοντα ἐνός δέουσιν. Ἡράκλειτος, ἐκ μυρίων ὀκτακισχιλίων ἡλιακῶν. Διογένης, ἐκ πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσούτων, ὧσων

ὁ κατὰ Ἡρόκλειτον ἐνιαυτός. Ἄλλοι δὲ δι' ἐπτακισχιλίων ψαλῶν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΤΟΙΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περιωδευκώς ἐν τοῖς προτέροις ἐν ἐπιτομῇ τὸν περὶ τῶν οὐρανίων λόγον, (σελήνην δ' αὐτῶν τὸ μεθόριον) τρέφομαι ἐν τῷ τρίτῳ πρὸς τὰ μετάρσια· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἀπὸ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης κατήκοντα μέχρι πρὸς τὴν θέσιν τῆς γῆς, ἣντινα κέντρον τᾶξιν ἐπέχειν τῇ περιοχῇ τῆς σφαίρας νενομίσασιν. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν.

Περὶ γαλαξίου κύκλου. α.

Κύκλος ἐστὶ νεφελοειδής, ἐν μὲν τῷ ἄερι διαπαντός φαινόμενος, διὰ δὲ τὴν λευκόχροϊαν γαλαξίας ὀνομαζόμενος. τῶν Πυθαγορείων οἱ μὲν ἔφασαν, ἄστὲρος εἶναι διακασσιν, ἐκπεσόντος μὲν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἑδρας, δι' οὗ δ' ἐπέδραμε χωρίου κυκλωτεροῦς αὐτὸ καταφλέξαντος, ἐπὶ τοῦ κατὰ Φαέθοντα ἐμπρησμοῦ. οἱ δὲ τὸν ἥλιακόν ταύτη φασὶ κατ' ἀρχαῖς γεγονέναι

δρόμον. τινὲς δὲ, κατοπτρικὴν εἶναι φαντασίαν τοῦ ἡλίου τὰς αὐγὰς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνακλῶντος ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἡμίδος καὶ ἐπὶ τῶν νεφῶν συμβαίνει. Μητροδόωρος, διὰ τὴν πύροδον τοῦ ἡλίου τοῦτο γὰρ εἶναι τὸν ἡλιακὸν κύκλον. Παρμενίδης, τὸ τοῦ πυκνοῦ καὶ ἁραιοῦ μίγμα γαλακτοειδὲς ἀποκλίσαι χρῶμα. Ἀναξαγόρας, τὴν σκιὰν τῆς γῆς κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἵστανθαι τοῦ οὐρανοῦ, ὥτιαν ὑπὸ τὴν γῆν ὃ ἥλιος γινόμενος μὴ πάντα φωτίζει. Δημόκριτος, πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων συμφωτιζομένων ἀλλήλοις συνανασσμόν, διὰ τὴν πύκνωσιν. Ἀριστοτέλης, ἀναθυμιάσεως ξηρᾶς ἕκτασιν, πολλῆς τε καὶ συνεχοῦς· καὶ οὕτω κόμην πυρὸς ὑπὸ τὸν αἰθέρα, κατωτέρω τῶν πλανητῶν. Ποσειδώνιος, πυρὸς σύστασιν ἄστρον μὲν μανωτέραν αὐγῆς δὲ πυκνοτέραν.

Περὶ κομητῶν, καὶ διαττόντων, καὶ δοκίδων. β'.

Τῶν ἀπὸ Πυθαγόρου τινὲς μὲν ἀστέρα φασὶν εἶναι τῶν κομήτην τῶν οὐκ αἰεὶ φαινομένων, διὰ τινος δὲ ὀρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατελλόντων· ἄλλοι δὲ, ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὕψεως πρὸς τὸν ἥλιον, παραπλησίως ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν. Ἀναξαγόρας, Δημόκριτος, σύροδον ἀστέρων δεῦν, ἢ καὶ πλειόνων, κατὰ συνανασσμόν. Ἀριστοτέλης, τὴν ἐκ τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως διάπυρον σύστασιν. Σιγάτων, ἄστρον φῶς περιληφθὲν νέφει πυκνῷ, καθάπερ ἐπὶ τῶν λαμπτήρων γίνεται. Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς, νέφος μετάρσιον ὑπὸ μεταρσίου φωτός

καταυγαζόμενον. ὁμοίως δ' αἰτιολογεῖ πωγωνίαν, ἄλω, δοκίδα, κίονα, καὶ τὰ συγγενῆ τοῦτοις, καθάπερ ἀμύλει πάντες οἱ Περιπατητικοί, παρὰ τοὺς τοῦ νέφους ταυτὶ γίνεσθαι σχηματισμούς. Ἐπιγένης, πνεύματος ἀναφορὰν γεωμικοῦς πεπυρωμένου. Βοηθός, αἴρος ἀνειμένου φαντασίαν. Διογένης, ἀστέρων εἶναι τοὺς κομήτας. Ἀναξαγόρας, τοὺς καλουμένους διάκτοντας, ἀπὸ τοῦ αἰθέρος, σπινθήρων δίκην, καταφέρεισθαι· διὸ καὶ παραντίκα κατασβένυσθαι. Μητροδωρος, τὴν εἰς τὰ νέφη τοῦ ἡλίου βίαν ἔμπρῳσιν σπινθήριζεν. Ξενοφάνης, πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν νεφῶν πεπυρωμένων συστήματα, καὶ κινήματα.

Περὶ βροντῶν, ἀστραπῶν, κεραυνῶν, πρησιτήρων καὶ τυφῶνων. γ'.

Ἀναξίμανδρος, ἐκ τοῦ πνεύματος ταυτὶ πάντα συμβαίνειν· ὅταν γὰρ περιληφθὲν νέφει παχεῖ, βιασάμενον ἐκπέσῃ, τῇ λεπτομερείᾳ καὶ τῇ κορυφότητι τότε ἢ μὲν ῥῆξις τὸν ψόφον, ἢ δὲ διαστολὴ παρὰ τὴν μελάνιν τοῦ νέφους τὸν διαυγασμὸν ἀποτελεῖ. Μητροδωρος, ὅταν εἰς νέφος πεπηγὸς ὑπὸ πυκνότητος ἐμπέσῃ πνεῦμα, τῇ μὲν θραύσει τὸν κτύπον ἀποτελεῖ, τῇ δὲ πληγῇ καὶ τῷ σχισμῷ διαυγάξει· τῇ δ' ὀξύτητι τῆς φορᾶς προσλαμβάνον τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα, κεραυνοβολεῖ· τοῦ δὲ κεραυνοῦ τὴν ἀσθένειαν εἰς πρησιτήρα περιώσταιν. Ἀναξαγόρας, ὅταν τὸ θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσῃ, (τοῦτο δ' ἐστὶν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερώδες) τῷ μὲν ψόφῳ τὴν

βροντὴν ἀποτελεῖ, τῷ δὲ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νεφώδους χρώματι τὴν ἀστραπὴν, τῇ δὲ πλήθει καὶ μεγέθει τοῦ φωτός τὸν κεραυνόν, τῷ δὲ πλυσώματι τέρῳ πυρὶ τὸν τυφῶνα, τῷ δὲ κεραιοειδεῖ τὸν προσητήρα, οἱ Στωϊκοὶ βροντὴν μὲν συγκρουσμον νεφῶν, ἀστραπὴν δ' ἑξαπιν ἐκ παρατρέψεως, κεραυνόν δὲ σφοδροτέραν ἑλλαμψιν, προσητήρα δὲ, τοξευτέραν. Ἀριστοτέλης, ἐξ ἀναθυμιάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι τῆς ξηρᾶς· ὅταν οὖν ἐκτύχη μὲν τῇ ὑγρᾷ, παραβιάζεται δὲ τὴν ἔξοδον, τῇ μὲν παρατρέψει καὶ τῇ ῥήξει τὸν φόρον τῆς βροντῆς γίνεσθαι, τῇ δ' ἑξάψει τῆς ξηρότητος, τὴν ἀστραπὴν· προσητήρας δὲ καὶ τυφῶνας τῷ πλεονασμῷ τῆς ὕλης· ἢ ἐκότερος αὐτῶν συνεφέλκεται, θερμότεραν μὲν ὁ προσητήρ, παχυντέραν δὲ ὁ τυφῶν.

Περὶ νεφῶν, ὑετῶν, χιόνων, χαλαζῶν. δ'.
 Αναξιμένης, νέφη μὲν γίνεσθαι παχυνθέντος ὀπιλειστοῦ τοῦ αἵρος, μᾶλλον δ' ἐπισυναχθέντος ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὀμβροὺς· χιόνα δ', ἐπειδὴν τὸ καταφερόμενον ὕδωρ παγῇ· χάλαζαν δὲ, ὅταν συμπερικληφθῇ τῷ ὑγρῷ πνεύματι. Ἀθηρόδωρος, ἀπὸ τῆς ὑδαϊώδους ἀναφορᾶς συνίστασθαι τὰ νέφη. ὁ δ' Ἐπίκουρος, ἀπὸ τῶν αἰτμῶν· στρογγυλαίνεσθαι δὲ τὴν χάλαζαν καὶ τὸν ὑετὸν ἀπὸ τῆς μακρᾶς καταφορᾶς ὑποπεπλησμένον.

Περὶ ἱριδος. ε'.

Τῶν μετεωρίων καθῶν τὰ μὲν καθ' ὑπόστασιν γίνονται.
 ΠΛΥΤ. ΜΟΡ. V. S

νεται, ὡς ὁμιλῶντες, χάλαζα· τὰ δὲ κατ' ἐμφανίαν, ἰδίαν οὐκ ἔχοντα ὑπόστασιν· αὐτίκα γοῦν, πλείοντων ἡμῶν ἢ ἡπειρος κινεῖσθαι δοκεῖ· ἔστιν αὖν κατ' ἐμφανίαν ἢ ἱρις. Πλάτων φησὶ, Θαύμαντος αὐτὴν γενεαλογῆσαι τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τὰ θαυμάσαι ταύτην. Ὁμηρος·

Ἦντε πορφυρέην ἱρίν θνητοῖσι τανύσαι,
διὸ καὶ ἐμυθεύσαντό τινες, αὐτὴν ταύρου κεφαλὴν
ἔχουσαν ἀναρρόφειν τοὺς ποταμούς.

Πῶς γοῦν γίνεται ἱρίς; ὁρῶμεν δὴ κατὰ γραμμὰς, ἢ κατ' εὐθείας, ἢ κατὰ καμπύλας, ἢ κατ' ἀνακλωμένας γραμμὰς ἀδῆλους, λόγῳ θεωρητὰς καὶ ἀσχημάτους. κατὰ μὲν οὖν εὐθείας ὁρῶμεν τὰ ἐν ἕρῃ καὶ τὰ διὰ τῶν λίθων τῶν διαυγῶν καὶ κεράτων· λεπτομεροῇ γὰρ ταῦτα πάντα. καμπύλας δὲ γραμμὰς καθ' ὕδατος βλέπομεν γινομένας. κῆμπτεται γάρ ἡ ὄψις βίᾳ διὰ τὴν πυκνοτέραν τοῦ ὕδατος ὕλην· διὸ καὶ τὴν κώπην ἐν τῇ θαλάσῃ μακρόθεν κῆμπτομένην ὁρῶμεν. τρίτος τρόπος τοῦ βλέπειν τὰ ἀνακλωμένα, ὡς τὰ κατοπιρικά· ἔστιν οὖν τὸ τῆς ἱριδος πάθος τοιοῦτον. δεῖ γὰρ ἐπιναῆσαι τὴν ὑγρὰν ἀναθυμίασιν εἰς νέφος μεταβάλλουσιν, εἴτ' ἐκ τοῦ κατὰ βραχὺ εἰς μικρὰς ῥανίδας νοτιζούσας· ὅταν οὖν ὁ ἥλιος γένηται εἰς δυσμὰς, ἀνάγκη πᾶσαι ἱρίν ἀντικρὺς ἡλίῳ φαίνεσθαι, ὅτε ἡ ὄψις προσπεσοῦσα ταῖς ῥανίσιν ἀνακλᾶται, ὥστε γίνεσθαι τὴν ἱρίν. εἰσὶ δὲ αἱ ῥανίδες, οὐ σχήματος μορφῇ, ἀλλὰ χρώματος· καὶ ἔχει τὸ μὲν πρῶτον φοινικοῦν. τὸ δὲ δεύτερον, ἀλουργές καὶ πορφυροῦν· τὸ δὲ τρί-

τον, κυάνεον καὶ πράσινον. μήποτ' οὖν τὸ μὲν φοι-
νίκεον, ὅτι ἡ λαμπρότης τοῦ ἡλίου προσπιασούσα,
καὶ ἡ ἀκραίφνης λαμπτηδὼν ἀνακλωμένη, ἐρυθρὸν
ποιεῖ καὶ φοινικοῦν τὸ χρῶμα· τὸ δὲ δεύτερον μέ-
ρος ἐπιθολούμενον καὶ ἐκλυόμενον μᾶλλον τῆς λαμ-
πηδόνος διὰ τὰς θανίδας, ἄλουργές· ἀνισίς γάρ τοῦ
ἐρυθροῦ τοῦτο. ἔτι δὲ πάλιν ἐπιθολούμενον τὸ δρο-
σίον εἰς τὸ πράσινον μεταβάλλει. ἔστιν οὖν τοῦτο
δοκιμάσαι δι' ἔργων· εἰ γάρ τις ἀντικρὺ τῶν ἡλίου
ἀκτίνων λάβῃ ὕδωρ καὶ πτύση, αἱ δὲ θανίδες ἀνά-
κλασιν πρὸς τὸν ἡλίον λάβωσιν, εὐρήσει γινομένην
ἴσιν· καὶ οἱ ὀφθαλμιῶντες δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ὅ-
ταν εἰς τὸν λύχνον ἀποβλέψωσιν.

Ἀναξιμένης ἴσιν γίνεσθαι κατ' αὐγασμὸν ἡλίου
πρὸς νέφει πυκνῷ καὶ παχεῖ καὶ μέλανι, παρὰ τὸ
μὴ δύνασθαι τῆς ἀκτίνος εἰς τὸ πέραν διακόψαι
ἐπισυνισταμένας αὐτῷ. Ἀναξαγόρας ἀνάκλασιν ἀ-
πὸ νέφους πυκνοῦ τῆς ἡλιακῆς περιφεγγείας, καταν-
τικρὺ δὲ τοῦ κατοπτρίζοντος αὐτὸ ἀστέρος διαπαν-
τός ἵσταισθαι. παραπλησίως δὲ φυσιολογεῖται τὸ
καλούμενα παρήλια, γινόμενα δὲ κατὰ τὸν Πόντον.
Μητροδόωρος, ὅταν διὰ νεφῶν ἡλῖος διαλάμπῃ, τὸ
μὲν νέφος κυανίζειν, τὴν δ' αὐγὴν ἐρυθραίνεισθαι.

Περὶ ῥάβδων. ζ'.

Τὰ κατὰ τὰς ῥάβδους καὶ ἀνθηλίους συμβαίνοντα,
μῆξι τῆς ὑποστάσεως καὶ ἐμφάσεως ὑπάρχειν, τῶν
μὲν νεφῶν δροσμένων, οὐ κατ' οἶκτον δὲ χρῶμα, ἀλλ'
ἴτερον, ὅπερ κατὰ τὴν ἐμφασιν φαίνεται. ἐν δὲ τοῦτοις

παῖσι τὰ τε κατὰ φύσιν καὶ κατ' ἐπίκτησιν ὁμοίᾳ
συμβαίνει πάθη.

Περὶ ἀνέμων. ζ.

Ἀναξίμανδρος, ἄνεμον εἶναι φύσιν αἰέρος, τῶν λεπτοτάτων ἐν αὐτῷ καὶ ὑγροτάτων ὑπὸ τοῦ ἡλίου κινουμένων ἢ τηχομένων. οἱ Στωϊκοὶ, πᾶν πνεῦμα αἰέρος εἶναι φύσιν, ταῖς τῶν τόπων δὲ παραλλαγαῖς τὰς ἐκωνυμίας παραλλάττουσαν· οἷον, ἀπὸ τοῦ ζόφου καὶ τῆς δύσεως, ζέφυρον· ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ ἡλίου, ἀπηλιώτην· τὸν δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων εἶναι βορέαν· τὸν δ' ἀπὸ τῶν νοτίων, λίβα. Μητροδόωρος, ὑδατώδους ἀναθυμιάσεως διὰ τὴν ἡλικίαν ἐκκαυσιν γίνεσθαι ὁρμὴν πνευμάτων θείων· τοὺς δ' εἰησίας πνεῖν, τοῦ πρὸς τοῖς ἄρκτοις παχυνθέντος αἰέρος, ὑποχωροῦντι τῷ ἡλίῳ κατὰ τὴν θερινὴν τροπὴν ἐπισυρρέοντας.

Περὶ χειμῶνος καὶ θέρους. η'

Ἐμπεδοκλῆς, καὶ οἱ Στωϊκοὶ, χειμῶνα μὲν γίνεσθαι, τοῦ αἰέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει, καὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω βιαζομένου· θέρος δὲ, τοῦ πυρρός, ὅταν εἰς τὸ κατωτέρω βιάζεται. Περιγεγραμμένοι δέ μοι τῶν μεταρσίων, ἐφοδευθήσεται καὶ τὰ πρόσγεια.

Περὶ γῆς, καὶ τίς ἡ οὐσία αὐτῆς καὶ πόσις. θ'
Θαλῆς, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, μίαν εἶναι τὴν γῆν. Ἰκέτης δ' Πυθαγόρειος, δύο, ταύτην καὶ τὴν ἀντίχθονα. οἱ Στωϊκοὶ, τὴν γῆν μίαν καὶ πεπερασμένην.

Ξενοφάνης, ἐκ τοῦ κατωτέρου μέρους, εἰς ἄπειρον
βάθος ἐξήλθωσθαι, ἐξ αἰέρος δὲ καὶ πυρὸς συμπα-
γῆναι. Μητροδόωρος, τὴν μὲν γῆν ὑπόστασιν εἶναι
καὶ τρύγα τοῦ ὕδατος· τὸν δὲ ἥλιον, τοῦ αἰέρος·

Περὶ σχήματος γῆς. ι.

Θαλῆς, καὶ οἱ Στωϊκοὶ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν, σφαι-
ροειδῆ τὴν γῆν. Ἀναξίμανδρος, λίθῳ κίονι τὴν γῆν
προσφερῇ τῶν ἐπιπέδων. Ἀναξιμένης, τραπέζει-
δῆ. Λεύκιππος, τυμπανοειδῆ. Δημόκριτος, δισκο-
ειδῆ μὲν τῷ πλείετι, κοίλην δὲ τὸ μέσον.

Περὶ θέσεως γῆς. ια.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω, τὴν γῆν μέσῃν. Ξενοφάνης, πρῶ-
την, εἰς ἄπειρον ἐξήλθωσθαι. Φιλόλαος ὁ Πυθα-
γόρειος, τὸ μὲν πῦρ μέσον· τοῦτο γὰρ εἶναι τοῦ
παντὸς ἐστίαν· δευτέραν δὲ τὴν ἀντίχθονα· τρί-
την δὲ, ἣν οἰκοῦμεν γῆν ἐξ ἐναντίας κειμένην τε καὶ
περιφερομένην τῇ ἀντίχθονι· παρ' ᾧ καὶ μὴ δρᾶ-
σθαι ὑπὸ τῶν ἐν τῇδε τοῦς ἐν ἐκείνῃ.

Περὶ ἐγκλίσεως γῆς. ιβ'.

Λεύκιππος παρεκπεσεῖν τὴν γῆν εἰς τὰ μισημβρινὰ
μέρη, διὰ τὴν ἐν τοῖς μισημβρινοῖς ἀραιότητα, αἵτε
δὴ πεπηγότων τῶν βορείων, διὰ τὸ κατεψύχθαι τοῖς
κρυμοῖς, τῶν δ' ἀντιθέτων πεπτωμένων. Δημό-
κριτος, διὰ τὸ ἀσθενέστερον εἶναι τὸ μισημβρινόν
τοῦ περιέχοντος, αὐξομένην τὴν γῆν κατὰ τοῦτο
ἐγκλιθῆναι· τὰ γὰρ βόρεια ἄκρατα, τὰ δὲ μισημ-

θρινά κερκαται· ὅθεν κατὰ τοῦτο βεβάρηται, ὅπου περισσὴ ἐστὶ τοῖς κερποῖς καὶ τῇ αὐξήσει.

Περὶ κινήσεως γῆς. ιγ'.

Οἱ μὲν ἄλλοι, μένειν τὴν γῆν. Φιλόλαος δὲ ὁ Πυθαγόρειος, κύκλῳ περιφέρεισθαι περὶ τὸ πῦρ κατὰ κύλον λοξοῦ, ὁμοιοτρόπως ἡλίῳ καὶ σελήνῃ. Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός καὶ Ἐκφαντος ὁ Πυθαγόρειος κινεῖσιν μὲν τὴν γῆν, οὐ μὴν γε μεταβατικῶς, τροχοῦ δὲ δίκην ἐνζωνισμένην ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολᾶς, περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς κέντρον. κατ' ἀρχάς μιν πλάξεσθαι τὴν γῆν, φησὶν ὁ Δημόκριτος, διὰ τὴ μικρότητα καὶ κορυφότητα, πυκνωθεῖσαν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ βαρυνθεῖσαν καταστῆναι.

Περὶ διαίρεσεως γῆς, πόσαι αὐτῆς εἰσι ζῶναι. ιδ'.

Πυθαγόρας τὴν γῆν ἀναλόγως τῇ τοῦ παντός οὐρανοῦ σφαίρᾳ διηρῆσθαι εἰς πέντε ζώνας, ἀρκτικήν, θερινήν, ἱσημερινήν, χειμερινήν, ἀνταρκτικήν· ὧν ἡ μέση τὸ μέσον τῆς γῆς ὀρῶζει, παρ' αὐτὸ τοῦτο διακεκαυμένη καλουμένη· ἡ δὲ οἰκητήριόν ἐστιν, ἡ μέση τῆς θερινῆς καὶ χειμερινῆς, εὐκρατὸς τις οὖσα. Παρμενίδης πρῶτος ἀφώρισεν τῆς γῆς τοὺς οἰκουμένους τόπους ὑπὸ ταῖς δυσὶ ζώναις ταῖς τροπικαῖς.

Περὶ σεισμῶν γῆς. ιε'.

Θαλῆς μὲν καὶ Δημόκριτος ὕδατι τὴν αἴτλαν τῶν σεισμῶν προσάπτουσιν. οἱ δὲ Στωϊκοὶ φασί· Σεισμός ἐστι τὸ ἐν τῇ γῇ ὑγρὸν εἰς αἶρα διακρινόμενον καὶ ἐκπίπτον. Ἀναξιμένης, ξηρότητα καὶ ὑγρότητα

τα τῆς γῆς, αἰτίαν τῶν σεισμῶν, ὧν τὴν μὲν αὐ-
 ζμοὶ γεννῶσι, τὴν δ' ἐπομβρίαι. Ἀναξαγόρας,
 αἶρος ὑποδύσει, τῇ μὲν πυκνότητι τῆς ἐπιφανείας
 προσπίπτοντος, τῷ δ' ἐκκρισιν λαβεῖν μὴ δύνα-
 σθαι, τρώμῳ τὸ περιέχον κραδαίνοντος. Ἀριστο-
 τέλης, διὰ τὴν τοῦ ψυχροῦ πανταχόθεν ἀντιπερί-
 στασιν, κάτωθεν καὶ ἄνωθεν αὐτῇ περιστάσαντος· τὸ
 γὰρ θερμὸν ἀνωτέρω γενέσθαι σπεύδει, ἅτε δὴ
 κοῦφον ὄν· διὰ τοῦτο ἐν ἀπολήψει γινομένης τῆς
 ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως, τῇ σφηνώσῃ καὶ τοῖς ἀνδι-
 λιγμοῖς διαταράττεσθαι. Μητροδόωρος, μηδὲν ἐν
 τῷ οἰκείῳ τόπῳ σῶμα κινεῖσθαι, εἰ μὴ τις προσώ-
 σιεν, ἢ καθελκύσειε κατ' ἐνέργειαν· διὸ μηδὲ
 τὴν γῆν, ἅτε δὴ κειμένην φυσικῶς, κινεῖσθαι, τό-
 πους δὲ τινὰς αὐτῆς νοστεῖν τοῖς ἄλλοις. Παρμε-
 νίδης, Δημόκριτος, διὰ τὸ πανταχόθεν ἴσον ἀφει-
 στώσαν μῆνιν ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας, οὐκ ἔχουσαν αἰ-
 τίαν, δι' ἣν δεῦρο μᾶλλον ἢ ἐκεῖσε ῥέπειεν ἔν· διὰ
 τοῦτο μόνον μὲν κραδαίνεσθαι, μὴ κινεῖσθαι δέ.
 Ἀναξιμένης, διὰ τὸ πλάτος ἐποχεῖσθαι τῷ αἵρι. οἱ
 δὲ φυσικοὶ, ἐφ' ὕδατος, καθάπερ τὰ πλατυνώδη καὶ
 σαρκεώδη ἐπὶ τῶν ὑδάτων, διὰ τοῦτο κινεῖσθαι.
 Πλάτων, πάσης μὲν κινήσεως ἔξ εἶναι περιστάσεις,
 ἄνω, κάτω, ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ θάτερα, ἔμπροσθεν
 καὶ ὀπίσθεν· καὶ οὐδεμίαν δὲ τούτων ἐνδεχεσθαι
 τὴν γῆν κινεῖσθαι, ἐν τῷ πανταχόθεν κατωτάτην
 κειμένην, μένειν μὲν ἀκίνητον, μηδὲν ἔχουσαν ἔξ-
 αίρετον εἰς τὸ ῥέπειν μᾶλλον, τόπους δ' αὐτῆς κατ'
 ἁραιότητα σαλεύεσθαι. Ἐπίκουρος, ἐνδεχεσθαι

μὲν ὑπὸ πάχους τοῦ αἵματος τοῦ ὑποκειμένου, ὑδα-
τώδους ὄντος, ἀνακρουομένην αὐτὴν, καὶ οἶον ὑ-
ποτυπτομένην, κινεῖσθαι· ἐνδέχασθαι δὲ καὶ ση-
ραγγώδη τοῖς κατωτέρω μέρεσι καθεστῶσαν ὑπὸ τοῦ
διασπειρομένου πνεύματος εἰς τὰς ἀντροειδεῖς κοιλύ-
τητας ἐμπύκτοντος παλεῦεσθαι.

Περὶ θαλάσσης, πῶς συνέστη καὶ πῶς εἶται
πικρά. ιζ'.

Ἀναξιμανδρος τὴν θαλάσσαν φησιν εἶναι τῆς πρώ-
της ὑγρασίας λείψανον, ἧς τὸ μὲν πλεῖον μέρος ἀν-
εξήρανε τὸ πῦρ, τὸ δὲ ὑπολειφθὲν διὰ τὴν ἔκκαυ-
σιν μετέβαλεν. Ἀναξογόρας, τοῦ κατ' ἀρχὴν λι-
μνάζοντος ὑγροῦ περικαέντος ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς περι-
φορᾶς, καὶ τοῦ λιπαροῦ ἐξατμισθέντος, εἰς ἀλυσκίδα
καὶ πικρίαν τὸ λοιπὸν ὑποστήναι. Ἐμπεδοκλῆς
ιδρώτια τῆς γῆς ἐκκαίσιμένης ὑπὸ τοῦ ἡλίου διὰ τὴν
ἐπιπόλαιον πλύσιν. Ἀντιφῶν, ιδρώτια θερμοῦ, ἐξ
οὗ τὸ περιληφθὲν ὑγρὸν ἀπεκρίθη, τῷ κατεψηθῆ-
ναι παραλυκίσαν, ὅπερ ἐπὶ παντὸς ιδρώτος συμ-
βαίνει. Μητροδόδος, τὸ διηθῆσαν διὰ τῆς γῆς
μεταληφέναι τοῦ περὶ αὐτὴν πάχους, καθάπερ τὰ
διὰ τῆς τέφρας ὑλιζόμενα. οἱ ἀπὸ Πλάτωνος, τοῦ
στοιχειώδους ὕδατος τὸ μὲν ἐξ αἵματος κατὰ περιφύ-
ξιν συνιστάμενον, γλυκὺ γίνεσθαι, τὸ δ' ἀπὸ γῆς
κατὰ περίκασιν καὶ ἐκπύρωσιν ἀναθυμιώμενον,
ἀλμυρὸν.

Πῶς ἀμπώτιδες γίνονται καὶ πλημυῖναι. ιζ'.

Ἀριστοτέλης, Ἡρακλείδης, ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τῷ

πλεῖστα τῶν πνευμάτων κινούντος καὶ συμπεριφέρ-
οντος· ὑφ' ὧν ἐμβαλλόντων μὲν, προωθουμένην
ἡνοιδεῖν τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν, καὶ παρασκευ-
άζειν τὴν πλημμύραν, καταληγόντων δ' ἀντιπερι-
σπωμένην ὑποβαλεῖν, ὅπερ εἶναι τὴν ἄμπωτιν.
Πυθέας δ' Μισσαλιώτης, τῇ πληρώσει τῆς σελήνης
τὰς πλημμύρας γίνεσθαι, τῇ δὲ μειώσει τὰς ἀμπώ-
τιδας. Πλάτων ἐπὶ τὴν αἰῶραν φέρεται τῶν ὑδά-
των· εἶναι γάρ τινα αἰῶραν διὰ τινος (στομίον)
τρήματος περιφέρουσιν παλίσφοιαν, ὑφ' ἧς ἀντε-
κυμαίνεσθαι τὰ πελάγη. Τίμαιος, τοὺς ἐμβαλλόν-
τας ποταμοὺς εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν διὰ τῆς Κελικῆς
ὄρεινῆς αἰτιᾶται, προωθοῦντας μὲν ταῖς ἐφόδοις
καὶ πλημμύραν ποιοῦντας, ὑφέλκοντας δὲ ταῖς ἀ-
ναπαύλαις, καὶ ἀμπώτιδας κατασκαυάζοντας. Σέ-
λευκος ὁ μαθηματικὸς, κινῶν καὶ οὗτος τὴν γῆν,
ἀντικόπτειν αὐτῆς τῇ δίνῃ φησὶ καὶ τῇ κινήσει τὴν
περιστροφὴν τῆς σελήνης· τοῦ δὲ μεταξὺ ἀμφοτέ-
ρων τῶν σωμάτων ἀντιπερισπωμένου πνεύματος καὶ
ἐμπέπτοντος εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, κατὰ λό-
γον αὐτῷ συγκυκᾶσθαι τὴν θάλασσαν.

Περὶ ἄλλω. ἡ.

Ἡ δὲ ἄλλως οὕτως ἀποτελεῖται. μεταξὺ τῆς σελή-
νης, ἥ τις ἄλλου ἄστρου, καὶ τῆς ὀψευς, ἀήρ
παχὺς καὶ ὁμιχλώδης ἴσταιται· εἴτ' ἐν τούτῳ τῆς
ὀψευς κατακλωμένης καὶ εὐρυτομένης, καὶ οὕτως
τῷ κύκλῳ τοῦ ἄστρου προσπιπτούσης κατὰ τὴν ἕξω
περιφέρειαν, κύκλος δοκεῖ περὶ τὸ ἄστρον φαίνα-

σθαι· ὃς κύκλος φαινόμενος ἄλλως καλεῖται, ὅτι
εἶπὼν ἄλλως προσεχῶς ἐκεῖ δοκοῦντος τοῦ φάσματος
γίνεσθαι, ἐνθα τῶν ἔπειτα τὸ πάχος τῆς ὀψευς.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΤΟΙΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περιωδευμένων δὲ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν, διαβή-
σομαι πρὸς τὰ κατὰ μέρος.

Περὶ Νείλου ἀναβάσεως. *α*.

Θαλῆς τοὺς ἐτησίους ἀνέμους οἶεται πνέοντας τῇ
Αἰγύπτῳ ἀντιπροσώπων ἐπαίρειν τοῦ Νείλου τὸν
ὄγκον, διὰ τὸ τὰς ἐκροὰς αὐτοῦ τῇ παρεισδύσει τοῦ
ἀντιπαρήκοντος πελάγους ἀνακόπτεσθαι. Ἐξου-
μενῆς ὁ Μασσαλιώτης, ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἕξαι
θαλάσσης γλυκείας καὶ αὐτὸν οὖσης νομίζει πλη-
ροῦσθαι τὸν ποταμόν. Ἀναζυγόρας, ἐκ τῆς χιόνος
τῆς ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ, τηκομένης μὲν ἐν τῷ θέρει
ψυχομένης δὲ τῷ χειμῶνι. Δημόκριτος, τῆς χιόνος
τῆς ἐν τοῖς πρὸς ἄρκτον μέρεσιν ὑπὸ θεινῶς τρο-

πᾶς ἀναλυομένης τε καὶ διαχνομένης, νέφη μὲν ἐκ
 τῶν ἀτμῶν πιλοῦσθαι· τοῦτων δ' ἀπειλανομένηων
 πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν ἐτη-
 σίων ἀνέμων, ἀποτελεῖσθαι θάλασσινους ὕμβρους,
 ὑφ' ὧν ἀναπύμπλασθαι τὰς τε λίμνας καὶ τὸν Νε-
 λον ποταμόν. Ἡρόδοτος, ὁ συγγραφεὺς, ἴσων μὲν
 ἐκ τῶν πηγῶν φέρεσθαι χειμῶνος καὶ θέρους, φαι-
 νοῦν δ' ἐλάττωνα τοῦ χειμῶνος, διὰ τὸ ἐν τοῦτω
 τῷ καιρῷ πλησίον ἴοντα τὸν ἥλιον τῆς Αἰγύπτου
 ἐξατμίζειν τὰ νέματα. Ἐφορος, ὁ ἱστοριογράφος,
 κατὰ θέρους, φησὶν, ἀνακαλῶσθαι τὴν ὅλην Αἴγυ-
 πτον, καὶ οἰοῦναι ἐξιδροῦν τὸ πολὺ νῦμα· συνδι-
 δῶσι δ' αὐτῇ καὶ ἡ Ἀραβία καὶ ἡ Αἰθῶπη παρὰ τὸ
 ἡφαῖον καὶ ὑπόψαμνον. Εὐδοξος, τοὺς ἱερεῖς,
 φησι, λέγειν τὰ ὕμβρια τῶν ὑδάτων, καὶ τὴν ἀν-
 τιπερίστασιν τῶν ὥρων, ὅταν παρ' ἡμῖν εἴη θέρους
 τοῖς ὑπὸ τὸν θερυνὸν τροπικὸν οἰκοῦσιν, τότε τοῖς
 ὑπὸ τὸν χειμερινὸν τροπικὸν ἀντοίκοις χειμῶν ἐστίν,
 ἐξ ὧν τὸ πλημμυροῦν ὕδωρ καταρρέγγνται.

Περὶ ψυχῆς. β'.

Θαλῆς ἀπεφάνητο πρῶτος τὴν ψυχὴν, φύσιν ἀει-
 κίνηταν, ἢ αὐτοκίνητον. Πυθαγόρας, ἀριθμὸν
 ἑαυτὸν κινεῦντα· τὸν δ' ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ τοῦ πα-
 ραλαμβάνει. Πλάτων, οὐσίαν νοητὴν, ἐξ ἑαυτῆς
 κινήτην, καὶ ἀριθμὸν ἐναρμόνιον κινουμένην.
 Ἀριστοτέλης, ἐντελέχειαν πρώτην σώματος φυσικοῦ
 ὁργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος· τὴν δ' ἐντελέ-
 χειαν ἀκουσίαν ἀντὶ τῆς ἐπιρροίας. Δικαίταρχος

ἁρμονίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων. Ἀσκληπιάδης δ' ἰατρός, συγγυμνασίαν τῶν αἰσθησεων.

Εἰ σῶμα ἡ ψυχὴ, καὶ τίς ἡ οὐσία αὐτῆς. γ'.

Οὗτοι πάντες οἱ προτεταγμένοι ἀσώματον τὴν ψυχὴν ὑποτίθενται, φῦσαι λέγοντες αὐτοκίνητον καὶ οὐσίαν νοητὴν, καὶ τοῦ φυσικοῦ ὀργανικοῦ ζώου ἔχοντος ἐντελέχειαν. οἱ δ' ἀπ' Ἀναξαγόρου ἀεροειδῆ ἔλεγόν τε καὶ σῶμα. οἱ Στωϊκοί, πνεῦμα θεομόν. Δημόκριτος, πυρῶδες σύγκρομα ἐκ τῶν λόγῳ θεωρητῶν, σφαιρικῶς μὲν ἐχόντων τὰς ιδέας, περὶν δὲ τὴν δύναμιν, ὅπερ σῶμα εἶναι. Ἐπίκουρος, κρᾶμα ἐκ τεσσάρων, ἐκ ποιοῦ πυρῶδους, ἐκ ποιοῦ ἀερώδους, ἐκ ποιοῦ πνευματικοῦ· ἐκ τῆς τρίτου τινὸς ἀκατονομάστου, ὃ ἦν αὐτῷ αἰσθητικόν. Ἡράκλειτος, τὴν μὲν τοῦ κόσμου ψυχὴν ἀναθυμίασιν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ὑγρῶν· τὴν δ' ἐν τοῖς ζώοις, ἀπὸ τῆς ἐκτὸς καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀναθυμιάσεως, ὁμογενῆ.

Περὶ μερῶν ψυχῆς. δ'.

Πυθαγόρας, Πλάτων, κατὰ μὲν τὸν ἀνωτάτω λόγον, διμερῆ τὴν ψυχὴν· τὸ μὲν γὰρ ἔχει λογικόν, τὸ δ' ἄλογον· κατὰ δὲ τὸ προσεχές καὶ ἀκριβές, τριμερῆ· τὸ γὰρ ἄλογον διαιροῦσιν εἰς τὸ θυμικόν καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν. οἱ Στωϊκοί, εἰς ὀκτὼ μερῶν φασὶ συνίσταται, πέντε μὲν τῶν αἰσθητικῶν, ὁρατικοῦ, ἀκουστικοῦ, ὀσφρητικοῦ, γευστικοῦ, ἅπτικοῦ, ἑκτοῦ δὲ φωνητικοῦ, ἐβδόμου σπερματικοῦ, ὀγδοῦ αὐτοῦ τοῦ ἡγεμονικοῦ, ἅφ' οὗ

ταῦτα πάντα ἐπιτίθεται διὰ τῶν οἰκείων ὀργάνων
προσφερώς ταῖς τοῦ πολὺποδος πλεκτάναις. Δη-
μόκριτος, Ἐπίκουρος, διμερῇ τῇ ψυχῇ, τὸ μὲν
λογικὸν ἔχουσαν ἐν τῷ θώρακι καθιδρυμένον, τὸ
δ' ἄλογον καθ' ὅλην τὴν σύγκρισιν τοῦ σώματος
διασπαρμένον. ὁ δὲ Δημόκριτος πάντα μετέχειν
φασὶ ψυχῆς ποιῆς, καὶ τὰ νεκρὰ τῶν σωμάτων,
διότι ἀεὶ διαφανῶς τινος θερμοῦ καὶ αἰσθητικοῦ
μετέχει, τοῦ πλείονος διαπνεομένου.

Τί τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν, καὶ ἐν τινι ἐστίν. ἔ.
Πλάτων, Δημόκριτος, ἐν ὅλῃ τῇ κεφαλῇ, Στρά-
των, ἐν μεσοφρονῷ. Ἐρασίστρατος, περὶ τὴν μή-
νιν τοῦ ἐγκεφάλου, ἣν ἐπικρανίδα λέγει. Ἡρό-
φιλος, ἐν τῇ τοῦ ἐγκεφάλου κοιλίᾳ, ἥτις ἐστὶ καὶ
βάσις. Παρμενίδης, ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι, καὶ Ἐπί-
κουρος. οἱ Στωϊκοὶ πάντες, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ,
ἢ τῇ περὶ καρδίαν πνεύματι. Διογένης, ἐν τῇ ἀρ-
τηριακῇ κοιλίᾳ τῆς καρδίας, ἥτις ἐστὶ καὶ πνευμα-
τικῇ. Ἐμπεδοκλῆς, ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει.
οἱ δὲ, ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς καρδίας. οἱ δὲ, ἐν τῷ
περὶ καρδίαν ὑμένι· οἱ δὲ, ἐν τῷ διαφράγματι.
τῶν νεοτέρων δὲ τινες, διήκειν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι
τοῦ διαφράγματος. Πυθαγόρας, τὸ μὲν ζωτικὸν
περὶ τὴν καρδίαν, τὸ δὲ λογικὸν καὶ νοερὸν περὶ
τὴν κεφαλὴν.

Περὶ κινήσεως ψυχῆς. ζ'.

Πλάτων, αἰκίνητον μὲν τὴν ψυχὴν, ἴδν δὲ αὐτὴν
αἰκίνητον τῆς μεταβατικῆς κινήσεως. Ἀριστοτέλης,

ἀκίνητον τὴν ψυχὴν πίσεως κινήσεως προσηγομένης·
τῆς δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μετέχειν, καθάπερ τὰ αἰδή-
των σωμάτων.

Περὶ ἀφθαρσίας ψυχῆς. ζ.

Πυθαγόρας, Πλάτων, ἀφθαρτον εἶναι τὴν ψυ-
χὴν, ἐξιοῦσαν γὰρ εἰς τὴν τοῦ παντός ψυχὴν ἀνα-
χωρεῖν πρὸς τὸ ὁμογενές. οἱ Στωϊκοί, ἐξιοῦσαν
τῶν σωμάτων υποφέρεισθαι, τὴν μὲν ἀσθενεστέραν
ἅμα τοῖς συγκροίμασι γενέσθαι· ταύτην δ' εἶναι
τῶν ἀπαιδευτῶν· τὴν δ' ἰσχυροτέραν, οἷα ἐστὶ περὶ
ταύς σοφοὺς, καὶ μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως. Δημό-
κριτος, Ἐπίκουρος, φθαρτὴν, τῷ σώματι συνδια-
φθειρομένην. Πυθαγόρας, Πλάτων, τὸ μὲν λο-
γικὸν ἀφθαρτον, καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν οὐ θεὸν, ἀλλ'
ἔργον τοῦ αἰδίου θεοῦ ὑπάρχειν, τὸ δ' ἄλογον
φθαρτόν.

Περὶ αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν. η.

Οἱ Στωϊκοὶ δρίζονται οὕτω τὴν αἰσθησιν· αἰσθη-
σίς ἐστιν ἀντίληψις αἰσθητοῦ δι' αἰσθητηρίου, ἢ
κατάληψις. πολλαχῶς δὲ λέγεται ἡ αἰσθησις· ἡ
τε γὰρ ἕξις, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἡ
φαντασία ἢ καταληπτικὴ δι' αἰσθητηρίου γίνονται,
καὶ αὐτὸ τὸ ὄργανον ἡγεμονικόν, ἀφ' οὗ συνίσταται·
πάλιν δ' αἰσθητήρια λέγεται πνεύματα νοερά, ἀπὸ
τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα. Ἐπίκου-
ρος· τὸ μόριον ἐστὶν ἡ αἰσθησις, ἣτις ἐστὶν ἡ δύ-
ναμις· καὶ τὸ ἐπαίσθημα, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐνέργημα·
ὥς τε διχῶς παρ' αὐτοῦ λέγεσθαι, αἰσθησιν μὲν τὴν

δύναμιν, αἰσθητικὸν δὲ τὸ ἐνέργημα. Πλάτων τὴν αἰσθησιν ἀποφύεινται ψυχῆς καὶ σώματος κοινω-
νίαν πρὸς τὰ ἐκτός· ἡ μὲν γὰρ δύναμις, ψυχῆς·
τὸ δ' ὄργανον, σώματος· ἄμφω δὲ διὰ φαντασίαν
ἀντιληπτικὰ τῶν ἔξωθεν γίνεται. Λεύκιππος, Δη-
μόκριτος, τὴν αἰσθησιν καὶ τὴν νόησιν γίνεσθαι,
εἰδῶν ἔξωθεν προσιδόντων· μηδενὶ γὰρ ἐπιβάλλειν
μηδενίαν χωρὶς τοῦ προσπίπτοντος εἰδώλου.

Εἰ ἀληθεῖς αἱ αἰσθήσεις καὶ αἱ φαντασίαι. θ'.
Οἱ Στωϊκοὶ τὰς μὲν αἰσθήσεις ἀληθεῖς· τῶν δὲ
φαντασιῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς. Ἐπί-
κουρος, πᾶσαν αἰσθησιν καὶ πᾶσαν φαντασίαν ἄ-
ληθῆ· τῶν δὲ δοξῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευ-
δεῖς· καὶ ἡ μὲν αἰσθησις μοναχῶς ψευδοποιεῖται
τὰ κατὰ τὰ νοητὰ, ἡ δὲ φαντασία διχῶς· καὶ γὰρ
αἰσθητῶν ἐστὶ φαντασία καὶ νοητῶν. Ἐμπειδο-
κλῆς, Ἡρακλείδης, παρὰ τὰς συμμετρίας τῶν πόρων
τὰς κατὰ μέρος αἰσθήσεις γίνεσθαι, τοῦ οἰκίου
τῶν αἰσθητῶν ἐκάστη ἁρμόζοντος.

Πόσαι εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις. ι.

Οἱ Στωϊκοὶ πέντε τὰς ἰδικὰς αἰσθήσεις, ὄρασιν,
ἀκοήν, ὄσφρησιν, γέυσιν, ἀφήν. Ἀριστοτέλης
ἑκτὴν μὲν οὐ λέγει, κοινήν δ' αἰσθησιν τὴν τῶν
συνθέτων εἰδῶν κριτικὴν, εἰς ἣν πᾶσαι συμβάλλου-
σιν αἱ ἅπλαι τὰς ἰδίας ἐκάστη φαντασίας· ἐν ἣ τὸ
μεταβατικὸν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, οἷον ἐκ σχήμα-
τος καὶ κινήσεως, δέκνυνται. Δημόκριτος πλείους

ἵνα αἰσθήσεις περὶ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ περὶ τοὺς
θεοὺς καὶ σοφοὺς.

Πῶς γίνεται ἡ αἰσθήσις καὶ ἡ ἔννοια καὶ ὁ κατὰ
διάθεσιν λόγος. ια.

Οἱ Στωϊκοὶ φασιν· Ὅταν γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος,
ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ὥσπερ χάριτος
ἐνεργῶν εἰς ἀπογραφὴν. εἰς τοῦτο μίαν ἐκάστην
τῶν ἐννοιῶν ἐναπογράφεται. πρῶτος δὲ ὁ τῆς
ἀναγραφῆς τρόπος, ὁ διὰ τῶν αἰσθήσεων. αἰσθα-
νόμενοι γάρ τινες, οἷον λευκοῦ, ἀπελθόντος αὐτοῦ
μνήμην ἔχουσιν· ὅταν δὲ ὁμοσιδεῖς πολλὰ μνήμαι
γίνονται, τότε φυσὴν ἔχειν ἐμπειρίαν· ἐμπειρία
γάρ ἐστι τὸ τῶν ὁμοσιδῶν πλῆθος. τῶν δ' ἐννοιῶν
αἱ μὲν φυσικαὶ γίνονται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρό-
πους καὶ ἀνεπιτεχνήτως· αἱ δ' ἤδη δι' ἡμετέρας
διδασκαλίας καὶ ἐπιμελείας· αὗται μὲν οὖν ἔννοιαι
καλοῦνται μόναι, ἐκεῖναι δὲ καὶ προλήψεις. ὁ δὲ
λόγος, καθ' ὃν προσαγορευόμεθα λογικοὶ, ἐκ τῶν
προλήψεων συμπληροῦσθαι λέγεται, κατὰ τὴν προ-
τὴν ἐβδομάδα. ἔστι δὲ νόημα, φάντασμα διανοίας
λογικοῦ ζώου· τὸ γὰρ φάντασμα, ἐπιδὲν λογικῇ
προσπίπτῃ ψυχῇ, τότε ἐννόημα καλεῖται, εἰληφὸς
τοῦ νομα παρὰ τὸν νοῦν· διόπερ τοῖς ἄλλοις ζώοις
οὐ προσπίπτει φαντάσματα· ὅσα δὲ καὶ τοῖς θεοῖς,
καὶ ἡμῖν γε, ταῦτα φαντάσματα μόνον ἐστίν· ὅσα
δὲ ἡμῖν, ταῦτα καὶ φαντάσματα κατὰ γένος, καὶ
ἐννόηματα κατ' εἶδος. ὥσπερ τὰ δηνάρια καὶ οἱ στα-
τήρις, αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ ὑπάρχει δηνάρια καὶ

σταῖρες· ἐὰν δ' εἰς πλοῖον δοθῇ μίσθωσιν, τη-
ταῦτα, πρὸς τῷ δηνάρια εἶναι, καὶ καὶ ἄλλα λέγεται.

τὴν διαφέρει φαντασία, φανταστόν, φανταστικόν,
φάντασμα. ιβ'.

Χρῦσιππος διαφέρειν ἀλλήλων φησὶ τέτταρα ταῦτα.
φαντασία μὲν οὖν ἐστὶ πάθος ἐν τῇ ψυχῇ γινόμε-
νον, ἐνδεικνύμενον ἑαυτὸ τε καὶ τὸ πεποιηκός· οἷον,
ἐπιιδάν δι' ὕψεως θεωρῶμεν τὸ λευκόν, ἐστὶ πάθος
τὸ ἐγγεγενημένον διὰ τῆς δρώσεως ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ
τοῦτο τὸ πάθος εἰπεῖν ἔχομεν, ὅτι ὑπόκειται λευ-
κόν, κινεῖν ἡμᾶς· ὁμοίως καὶ διὰ τῆς ἀφῆς καὶ
τῆς ἀσφρήσεως· εἴρηται δὲ φαντασία ἀπὸ τοῦ φω-
τός· καθάπερ γὰρ τὸ φῶς αὐτὸ δεικνυσί, καὶ τὰ
ἄλλα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα, καὶ ἡ φαντασία δει-
κνυσί ἑαυτὴν καὶ τὸ πεποιηκός αὐτήν. φανταστόν
δὲ, τὸ ποιοῦν τὴν φαντασίαν· οἷον τὸ λευκόν, καὶ
τὸ ψυχρόν, καὶ πᾶν, ὃ τι αἶν δύνηται κινεῖν τὴν ψυ-
χήν, τοῦτ' ἐστὶ φανταστόν. φανταστικόν δὲ ἐστὶ διά-
κενος ἐκκυσμός, πάθος ἐν τῇ ψυχῇ ἀπ' οὐδενός
φανταστοῦ γινόμενον· καθάπερ ἐπὶ τοῦ σκιαμα-
χοῦντος καὶ κενός ἐπιφέροντος τὰς χεῖρας· τῇ γὰρ
φαντασίᾳ ὑπόκειται τι φανταστόν, τῷ δὲ φαντα-
στικῷ οὐδέν. φάντασμα δὲ ἐστίν, ἐφ' ὃ ἐλκόμεθα
κατὰ τὸν φανταστικόν διάκενον ἐκκυσμόν· ταῦτα
δὲ γίνεται ἐπὶ τῶν μελαγχολῶντων καὶ μεμνηόντων·
οὖν τραγικός Ὁρέστις, ὅταν λέγῃ·

ὦ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ πλίσσιέ μοι

τὰς αἵματωπούς καὶ δρακοντώδεις κόρας·

Plut. Mor. V.

T

Αἴνται γάρ, αἴνται πλησίον θρόνουσά μου·
λέγει μὲν αὐτὰ ὡς μεμνηώς, ὅρᾳ δ' οὐδέν, ἀλλὰ δο-
κεῖ μόνον· διὸ καὶ φησιν αὐτῷ Πλέκτρα·

Μέν', ὦ ταλαίπωρ', ὑτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις,
'Ὅρῃς γὰρ οὐδέν, ὃν δοκεῖς σάφ' εἶδέναι.
ὥς καὶ παρ' Ὀμήρῳ Θεοκλύμενος.

Περὶ ὁράσεως, καὶ πῶς ὁρῶμεν. ιγ'.

Δημόκριτος, Ἐπίκουρος, κατ' εἰδώλων εἰσκρισί-
ζοντο τὸ ὁρατικὸν συμβαίνειν. ἕτεροι, κατὰ τι-
νων ἀκτίνων εἰσκρισιν, μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμε-
νον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὅψιν.
Ἐμπεδοκλῆς τοῖς εἰδώλοις τὰς ἀκτῖνας ἀνέμιξε, προσ-
αγορεύσας τὸ γιγνόμενον ἀκτῖνας εἰδώλου συνθέ-
τως. Ἰππαρχος ἀκτῖνάς φησιν ἀφ' ἑκατέρων τῶν
ὀφθαλμῶν ἀποτεινομένας τοῖς πέρασιν αὐτῶν, ὅσον
χειρῶν ἐπαφαῖς περικαθαπτούσαις τοῖς ἐκτὸς σώ-
μασι τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν πρὸς τὸ ὁρατικὸν ἀπο-
διδόναι. Πλάτων, κατὰ συναύγειαν, τοῦ μὲν ἐκ
τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἐπὶ ποσὸν ἀπορρόδοντος εἰς
τὸν ὁμογενῆ αἴρα· τοῦ δ' ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀντι-
φερομένου· τοῦ δὲ περὶ τὸν μεταξὺ αἴρα, εὐδιάχ-
τον ὄντα καὶ εὐτρεπτον, συνεκτεινομένου τῷ πυρῶ-
δει τῆς ὕψεως. αὕτη λέγεται Πλατωνικὴ συναύγεια.

Περὶ κατοπτρικῶν ἐμφάσεων. ιδ'.

Ἐμπεδοκλῆς, κατ' ἀπορροΐας τῆς συνασταμένης
μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κατοπτρου, τελειοῦμε-
ρας δὲ ὑπὸ τοῦ ἐκκρινόμενου ἐκ τοῦ κατοπτρου πυ-
ρῶδους, καὶ τὸν προκείμενον αἴρα, εἰς ὃν φέρεται

τὰ φέυματα, συμμεταφέροντος. Δημόκριτος, Ἐπίκουρος, τὰς κατοπτρικὰς ἐμφάνσεις γίνεσθαι κατ' εἰδῶλων ὑποστάσεις, ἅτινα φέρεσθαι μὲν ἀφ' ἡμῶν, συνίστασθαι δ' ἐπὶ τοῦ κατόπτρου κατὰ τὴν ἀντιπεριστροφὴν. οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου, κατ' ἀντανакλάσεις τῆς ὀφθῆς· φέρεσθαι μὲν γὰρ τὴν ὄψιν τεταμένην ὡς ἐπὶ τὸν χαλκόν, στείχουσιν δὲ πυκνῷ καὶ λίῳ πληχθεῖσαν ὑποστρέφειν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτήν, ὁμοίον τι πάσχουσιν τῇ ἐκτάσει τῆς χειρὸς καὶ τῇ ἐπὶ τὸν ὤμον ἀντεπιστροφῇ. δύναται τις τοῦτοις πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις χρῆσθαι ἐπὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν.

Περὶ δραστῶν τὸ σκότος. 14.

Οἱ ἑταίριοι, δραστῶν εἶναι τὸ σκότος· ἐκ γὰρ τῆς ὁρμῆως προχεῖσθαι τινὰ εἰς αὐτὸ αὐγὴν· καὶ οὐ φησὶται ἡ ὄρασις· βλέπεται γὰρ ταῖς ἀληθείαις, οὐκ ἐστὶ σκότος. Χρύσιππος, κατὰ τὴν συνέντασιν τοῦ μεταξὺ αἴρος ὁρᾶν ἡμᾶς, νυχέντος μὲν ὑπὸ τοῦ δραστικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῆς κόρης διήκει, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸν παρὰκείμενον αἶρα ἐπιβολὴν ἐντινόντος αὐτὸν κωνοειδῶς, ὅταν ἡ ὁμογενὴς ὁ αἴρ. προχέονται δ' ἐκ τῆς ὀφθῆς ἀκτῖνες πύρριναι, οὐχὶ μέλαιναι καὶ δμηχλῶδεις· διόπερ δραστῶν εἶναι τὸ σκότος.

Περὶ ἀκοῆς. 15.

Ἐμπειροκλῆς, τὴν ἀκοὴν γίνεσθαι κατὰ πρόσπτωσιν πνεύματος τῷ κοχλιῶδι, ὅπερ φησὶν ἐξηρητῆσθαι ἐντὸς τοῦ ὠτός, κώδωνος δίκην αἰωροῦμενον καὶ τυπτόμενον. Ἀλκμαίων, ἀκοῦειν ἡμᾶς τῷ κενῷ

τῷ ἐντός τοῦ ὠτός· τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ διερχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐμβολήν· πάντα γὰρ τὰ κενὰ ἤχῃ. Διογένης, τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ αἴματος ὑπὸ τῆς φωνῆς τυπτομένου καὶ κινουμένου. Πλάτων καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, πλήττεσθαι τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ αἶρα· τοῦτον δ' ἀνακλᾶσθαι εἰς τὰ ἡγεμονικά, καὶ γίνεσθαι τῆς ἀκοῆς τὴν αἰσθησιν.

Περὶ ὁσφρήσεως. ιζ'.

Ἀλκμαίων, ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἶναι τὸ ἡγεμονικόν τοῦτω οὖν ὁσφραίνεσθαι ἔλκοντι διὰ τῶν ἀναπνοῶν τὰς ὀσφύς. Ἐμπεδοκλῆς, ταῖς ἀναπνοαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ πνεύματος συνεισκρίνεσθαι τὴν ὁσμὴν· ὅταν γοῦν ἡ ἀναπνοὴ βαρεῖα γένηται, κατὰ τραχύτητα μὴ συναισθάνεσθαι, ὥς ἐπὶ τῶν ψευματιζομένων.

Περὶ γένσεως. ιη'.

Ἀλκμαίων, τῷ ὑγρῷ καὶ τῷ χλιαρῷ τῷ ἐν τῇ γλώτῃ τῇ πρὸς τῇ μαλακότητι διακρίνεσθαι τοὺς χυμοὺς. Διογένης, τῇ ἀραιότητι τῆς γλώττης, καὶ τῇ μαλακότητι, καὶ διὰ τὸ συνάπτειν τὰς ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν φλέβας, διακρίεσθαι τοὺς χυλοὺς ἔλκομένους ἐπὶ τὴν αἰσθησιν καὶ τὸ ἡγεμονικόν, καθάπερ ἀπὸ σπογγίου.

Περὶ φωνῆς. ιθ'.

Πλάτων τὴν φωνὴν ὀρίσεται, πνεῦμα διὰ στόματος ἀπὸ διανοίας ἡγμείον, καὶ πληγὴν ὑπὸ αἵματος δι' ὧτων καὶ ἐγκεφάλου καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς διαδιδουμένην. λέγεται δὲ καὶ καταχρηστικῶς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων φωνή, καὶ τῶν ἀψύχων, ὡς χοῦ-

μετισμοὶ καὶ φόφοι· κυρίως δὲ φωνὴ ἡ ἑναρθρός
 ἔστιν, ὥς φωνίζουσα τὸ νοούμενον. Ἐπέκουρος, τὴν
 φωνὴν εἶναι ψεῦμα ἐκπεμπόμενον ἀπὸ τῶν φωνούν-
 των, ἢ ἡχούντων, ἢ ψοφούντων· τοῦτο δὲ τὸ ψεῦ-
 μα εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι θραύσματα· ὁ-
 μοιοσχήμονα δὲ λέγεται τὰ στρογγύλια τοῖς στρογ-
 γύλοις, καὶ σκαληνὰ καὶ τρίγωνα τοῖς ὁμοιογενέσι·
 τούτων δ' ἐμπιπτόντων ταῖς ἀκοαῖς, ἀποτελεῖσθαι
 τὴν αἴσθησιν τῆς φωνῆς· φανερόν δὲ τοῦτο γίνε-
 σθαι ἀπὸ τῶν ἀσθεῶν ἐκρεόντων, καὶ τῶν ἐμφυσών-
 των κναφῶν τοῖς ἱματίοις. Δημόκριτος καὶ τὸν
 αἶρα φησὶν εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι σώματα,
 καὶ συγκαταλεῖσθαι τοῖς ἐκ τῆς φωνῆς θραύσμασι
 Κολοῖδός γάρ παρὰ κολοῖδόν ἱζάνει·
 καὶ

— αἰὲν τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὥς τὸν ὁμοῖον.
 καὶ γὰρ ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς αἱ ὁμοῖαι ψῆφοι κατὰ
 τοὺς αὐτοὺς τόπους ὁρῶνται, κατ' ἄλλο μὲν αἱ
 σφαιροειδεῖς, κατ' ἄλλο δὲ αἱ ἐπιμήκεις· καὶ ἐπὶ
 τῶν κοσκινευόντων δ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναλλίξεται τὰ
 ὁμοιοσχήμονα, ὥστε χωρὶς εἶναι τοὺς κνήμενους καὶ
 ῥεβίνθους. ἔχει δ' ἂν τις πρὸς τοὺτους ἐπιτεῖν·
 Πῶς ὀλίγα θραύσματα πνεύματος μυριάνδρον ἐκ-
 πληροῖ θάλατταν; οἱ δὲ Στωϊκοὶ φασί, τὸν αἶρα
 μὴ συγκεῖσθαι ἐκ θραυσμάτων, ἀλλὰ συνεχῆ εἶναι,
 δὲ ὅλον μηδὲν κινὸν ἔχοντα· ἐπιτεῖν δὲ πληγῇ
 πνεύματι, κυματοῦσθαι κατὰ κύκλους ὀρθοὺς εἰς
 ἄπειρον, ἕως πληρώσῃ τὸν περικείμενον αἶρα, ὥς
 ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας, τῆς πληγείσης λίθῳ· καὶ

αὕτη μὲν κυκλικῶς κινεῖται, ὃ δ' αἶρ σφαιρικῶς Ἀναξαγόρας, τὴν φωνὴν γίνεσθαι πνεύματος ἀντιπεσόντος μὲν σπειρμένῳ αἵρι, τῇ δ' ὑποστροφῇ τῆς πλήξεως μέχρι τῶν ἀκοῶν προσενεχθέντος· καθό καὶ τὴν λεγομένην ἤχῳ γίνεσθαι.

Εἰ αἰσώματος ἡ φωνή, καὶ πῶς ἡχῶ γίνεται. καὶ Πυθαγόρας, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, αἰσώματος· οὐ γὰρ τὸν αἶρα, ἀλλὰ τὸ σχῆμα τὸ περὶ τὸν αἶρα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν, κατὰ ποιὰν πλήξιν γίνεσθαι φωνήν· πᾶσα δ' ἐπιφάνεια, αἰσώματος· συγκινεῖται μὲν γὰρ τοῖς σώμασιν, αὕτη δ' αἰσώματος πάντως καθέστηκεν· ὥσπερ ἐπὶ τῆς καμπτομένης ῥάβδου, ἡ μὲν ἐπιφάνεια οὐδὲν πύσχει, ἡ δὲ ὕλη ἐστὶν ἡ καμπτομένη· οἱ δὲ Στωϊκοί, σῶμα τὴν φωνήν· πῶς γὰρ τὸ δρῶμενον, ἡ καὶ ποιοῦν, σῶμα· ἡ δὲ φωνὴ ποιεῖ καὶ δρᾷ· ἀκούομεν γὰρ αὐτῆς, καὶ αἰσθάνομεθα προσπιπτούσης τῇ ἀκοῇ, καὶ ἐκτυπούσης καθάπερ δακτύλιον εἰς κηρὰν. ἔτι πᾶν τὸ κινοῦν καὶ ἐνοχλοῦν, σῶμά ἐστι· κινεῖ δὲ ἡμᾶς ἡ εὐμονσία, ἐνοχλεῖ δὲ ἡ ἀμουσία. ἔτι πᾶν τὸ κινούμενον, σῶμά ἐστι· κινεῖται δὲ ἡ φωνή, καὶ ἐμπίπτει εἰς τοὺς λείους τόπους καὶ ἀντανακλᾶται, καθάπερ ἐπὶ τῆς σφαίρας τῆς βαλλομένης εἰς τοῖχον· ἐν γούν ταῖς κατ' Αἴγυπτον πυραμίσιν ἔνδον φωνὴ μία φηγνυμένη τέταρτος ἢ καὶ πέντε ἤχους ἀπεργάζεται.

Πόθεν αἰσθητικὴ γίνεται ἡ ψυχὴ, καὶ τί αὐτῇ τὸ ἡγεμονικόν. καί.

Οἱ Στωϊκοί φασιν, εἶναι τῆς ψυχῆς ἀνώτατον μέρος.

ρος τὸ ἡγεμονικόν, τὸ ποιοῦν τὰς φαντασίας, καὶ τὰς συγκαταθέσεις, καὶ αἰσθήσεις, καὶ ὁρμὰς καὶ τοῦτο λογισμὸν καλοῦσιν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ μέρη εἰς τῆς ψυχῆς ἐκπεφυκόμενα καὶ ἐκτεινόμενα εἰς τὸ σῶμα, καθάπερ αἱ ἀπὸ τοῦ πολυπόδου πλεκτάναι· τῶν δὲ ἐπὶ τὰ μέρη τῆς ψυχῆς πέντε μὲν εἰσι τὰ αἰσθητήρια, ὄρασις, ὁσφρησις, ἀκοή, νύξις, καὶ ἀφή· ὧν ἡ μὲν ὄρασις ἐστὶ πνεῦμα διατείνον ἀπὸ ἡγεμονικοῦ μέχρις ὀφθαλμῶν· ἀκοή δὲ, πνεῦμα διατείνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρις ὠτίων· ὁσφρησις δὲ, πνεῦμα διατείνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι μυκτιήρων (λεπιτύνων). γεῦσις δὲ, πνεῦμα διατείνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι γλώττης· ἀφή δὲ, πνεῦμα διατείνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρις ἐπιφανείας εἰς θίξιν εὐαλοσθητον προσπιπτόντων. τῶν δὲ λοιπῶν τὸ μὲν λέγεται σπέρμα, ὅπερ καὶ αὐτὸ πνεῦμά ἐστι διατείνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῶν παραστατῶν· τὸ δὲ φωνᾶν ὑπὸ τοῦ Ζήτωνος εἰρημέρον, ὃ καὶ φωνὴν καλοῦσιν, ἐστὶ πνεῦμα διατείνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι φάρυγγος καὶ γλώττης καὶ τῶν οἰκείων ὀργάνων. αὐτὸ δὲ τὸ ἡγεμονικὸν ὥσπερ ἐν κόσμῳ κατοικεῖ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σφαιροειδεῖ κεφαλῇ.

Περὶ ἀναπνοῆς. κβ.

Ἐμπεδοκλῆς, τὴν πρώτην ἀναπνοὴν τοῦ πρώτου ζώου γενέσθαι, τῆς ἐν τοῖς βρέφεισιν ὑγρασίας ἀπαχώρησιν λυμβαρυύσης· πρὸς δὲ τὸ παρακινεῖσθαι ἐπεισόδου ἔξωθεν τοῦ ἐκτὸς αἰρώδους γινομένης εἰς

τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἤδη τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ τῇ πρὸς τὸ ἐκτὸς ὁρμῇ τὸ ἀερώδες ἀναπνεύοντος τὴν ἐκπνοήν, τῇ δ' εἰς τὸ ἐκτὸς ἀνθυποχωρήσει τῷ ἀερώδει τὴν ἀντεπισσόδον παρεχόμενον τὴν εἰσπνοήν. τὴν δὲ νῦν κατέχουσιν φερομένου τοῦ αἵματος ὡς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὸ ἀερώδες διὰ τῶν ῥινῶν ταῖς ἑαυτοῦ ἐπιβόλαις ἀναπνεύοντος, κατὰ τὴν ἐκχώρησιν αὐτοῦ γίνεσθαι τὴν ἐκπνοήν· παλινδρομοῦντος δέ, καὶ τοῦ ἀέρος ἀντεπισσυχθέντος εἰς τὰ διὰ τοῦ αἵματος ἀραιώματα, τὴν εἰσπνοήν. ὑπομιμνήσκει δ' αὐτὸ ἐπὶ τῆς κλεψύδρας.

Ἀσκληπιάδης τὸν μὲν πνεύμονα χώνης δίκησιν ἀνίστησιν, αἰτίαν δὲ τῆς ἀναπνοῆς τὴν ἐν τῷ θώρακι λεπτομέρειαν ὑποτίθεται, πρὸς ἣν τὸν ἔξωθεν αἶρα ὅτιν τε καὶ φέρεσθαι παχυμερῆ ὄντα, πάλιν δ' ἀπωθεῖσθαι, μηκέτι τοῦ θώρακος οἶον ἔ' ὄντος μὴτ' ἐπισδέχεσθαι, μὴτ' ὑστερεῖν· ὑπολειπομένον δὲ τιγος ἐν τῷ θώρακι λεπτομεροῦς αἰὲ βραχὺς, (οὗ γὰρ ἅπαν ἐκκρίνεται) πρὸς τοῦτο πάλιν τὸ εἶσω ὑπομένον βαρύνητα τοῦ ἐκτὸς ἀντεπισφάριεσθαι· ταῦτα δὲ ταῖς σικύαις ἀπεικάζει· τὴν δὲ κατὰ προαίρεσιν ἀναπνοήν γίνεσθαι φησι, συναγομένων τῶν ἐν τῷ πνεύμονι λεπτοτάτων πόρων, καὶ τῶν βραχυῶν στενουμένων· τῇ γὰρ ἡμετέρᾳ ταῦθ' ὑπακούει προαιρέσει.

Ἡρόφιλος δυνάμεις ἀπολείπει περὶ τὰ σώματα τὰς κινητικὰς, ἐν νεύροις, ἐν ἀρτηρίαις, ἐν μυαῖς· τὸν οὖν πνεύμονα νομίζει μόνον ὀρέγεσθαι διαστολῆς

τε καὶ συστολῆς φυσικῶς· εἴτα δὲ καὶ τὰλλα· ἐνέρ-
 γειαν μὲν εἶναι τοῦ πνεύμονος, τὴν ἔξωθεν τοῦ
 πνεύματος ὀλικήν· ὑπὸ δὲ τῆς πληρώσεως τῆς θύρα-
 θεν γινομένης ἐφέλκεται· παρακειμένως δὲ διὰ τὴν
 δευτέραν ὀρεξιν ἐπ' αὐτὸν ὁ θώραξ τὸ πνεῦμα με-
 τοχετεύων, πληρωθεὶς δὲ, καὶ μηκέτι ἐφέλκεσθαι
 δυνατόν, πάλιν εἰς τὸν πνεύμονα τὸν περιτιὸν
 ἀντιμεταρρῶει, δι' οὗ πρὸς τὰ ἐκτὸς τὰ τῆς ἀποκρί-
 σιως γίνεται, τῶν σωματικῶν μερῶν ἀντιπασχόν-
 των ἀλλήλοις. ὅτε μὲν γὰρ διαστολή γίνεται πνεύ-
 μονος καὶς ἀλλήλων ἀντιμεταλήψαι, πληρώσεώς τε
 καὶ κενώσεως γινομένης, ὥς τεσσαρὰς μὲν γίνεσθαι
 κινήσεις περὶ τὸν πνεύμονα· τὴν μὲν πρώτην, καθ'
 ἣν ἔξωθεν αἶρα δέχεται· τὴν δὲ δευτέραν, καθ'
 ἣν τοῦθ', ὅπερ ἐδέξατο θύραθεν, ἐντὸς αὐτοῦ πρὸς
 τὸν θώρακα μεταρρῶει· τὴν δὲ τρίτην, καθ'
 ἣν τὸ ἀπὸ τοῦ θώρακος συσπνέμενον, αὐτὸς εἰς αὐτὸν
 ἐκδέχεται· τὴν δὲ τετάρτην, καθ'
 ἣν καὶ τὸ ἐξ ὑποτροφῆς ἐν αὐτῷ γινόμενον, θύραξ ἐξέρχεται·
 τῶν δὲ τῶν κινήσεων δύο μὲν εἶναι διαστολάς, τὴν
 ἑξῶθεν, τὴν ἑ' ἀπὸ τοῦ θώρακος· δύο δὲ συ-
 στολάς, τὴν μὲν, ὅταν ὁ θώραξ ὑπ' αὐτὸν τὸ πνευ-
 ματικὸν ἐκλύσῃ, τὴν δὲ, ὅταν αὐτὸς εἰς τὸν κοιλ-
 ον αἶρα ἀποκρίνῃ· δύο γὰρ μόναι γίνονται περὶ
 τὸν θώρακα· διαστολή μὲν, ὅταν ἀπὸ τοῦ πνεύ-
 μονος ἐφέλκεται· συστολή δὲ, ὅταν αὐτὸ πάλιν
 ἀντιποδιδοῖ.

Περὶ παθῶν σωματικῶν, καὶ εἰ συναλγεί τοῦτοι
ἡ ψυχῇ. κγ'.

Οἱ Στωϊκοὶ, τὰ μὲν πάθη ἐν τοῖς πεπονθόσι τό-
ποις, τὰς δ' αἰσθήσεις ἐν τῷ ἡγεμονικῷ. Ἐπίκου-
ρος, καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τοῖς πεπον-
θόσι τόποις· τὸ γὰρ ἡγεμονικὸν ἀπαθές. Στρατῶν,
καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τῷ ἡ-
γεμονικῷ, οὐκ ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις, συνίστα-
σθαι. ἐν γὰρ ταύτῃ κείσθαι τὴν ὑπομονήν, ὥσπερ
ἐπὶ τῶν δεινῶν καὶ ἀλγεινῶν, καὶ ὥσπερ ἐπὶ ἀνδρεί-
ων καὶ δειλῶν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΤΟΙΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ μαντικῆς. α'.

Πλάτων καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὴν μαντικὴν εἰσάγουσι κα-
τὰ τὸ ἔνθεον, ὅπερ ἐστὶν ἐνθουσιαστικόν· κατὰ
δεινότητα τῆς ψυχῆς, ὅπερ εἶπεν ἐνθουσιαστικόν·
καὶ τὸ ὀνειροπολικόν. οὗτοι τὰ πλεῖστα μέρη τῆς
μαντικῆς ἐγκρίνουσι. Ξενοφάνης καὶ Ἐπίκουρος ἂν

φαιροῦσι τὴν μαντικὴν. Πυθαγόρας δὲ μόνον τὸ
 θυμικὸν οὐκ ἐγκρίνει. Ἀριστοτέλης καὶ Δικαίωρχος
 τὸ κατ' ἐνθουσιασμόν μόνον παρεισάγουσι καὶ τοὺς
 ὀνείρους, ἀθάνατον μὲν εἶναι οὐ νομίζοντες τὴν
 ψυχὴν, θείου δὲ τινος μετέχειν αὐτήν.

Πῶς ὄνειροι γίνονται. β'.

Δημόκριτος, τοὺς ὀνείρους γίνεσθαι κατὰ τὰς τῶν
 εἰδώλων παραστάσεις. Στράτων, ἀλόγῳ φύσει τῆς
 διανοίας ἐν τοῖς ὕπνοις αἰσθητικωτέρας μὲν πῶς γί-
 νομένης, παρ' αὐτὸ τοῦτο δὲ τῷ γνωστικῷ κινουμέ-
 νης. Ἡρόφιλος, τοὺς ὀνείρους τοὺς θεοπνεύστους
 κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι· τοὺς δὲ φυσικοὺς ἀντιδιω-
 λασιωμένης ψυχῆς τὸ συμφέρον αὐτῇ καὶ τὸ πρὸς
 τούτοις ἐσόμενον· τοὺς δὲ συγκραματικούς, ἐκ τοῦ
 αὐτομάτου κατ' εἰδώλων πρὸς πτωσιν, ὅταν, ἃ βου-
 λόμεθα, βλέπωμεν, ὥς ἐπὶ τῶν τὰς ἐρωμένους ἔχειν
 ἐν ὕπνῳ γίνεται.

Τίς ἡ οὐσία σπέρματος. γ'.

Ἀριστοτέλης· Σπέρμα ἐστὶ τὸ δυνάμενον κινεῖν ἐν
 ἑαυτῷ εἰς τὸ ἀποτελέσαι τι τοιοῦτον, ὅλον ἐστὶ τὸ
 εἶ οὐ συνεκρίθη. Πυθαγόρας, ἀφρὸν τοῦ χρηστο-
 τάτου αἵματος τὸ σπέρμα, περίττωμα τῆς τροφῆς,
 ὅσπερ τὸ αἶμα καὶ μυελόν. Ἀλκμαίων, ἐγκεφάλου
 μέρος. Πλάτων, μυελὸς τοῦ νωτιαίου ἀπὸ δόρυον.
 Ἐπίκουρος, ψυχῆς καὶ σώματος ἀπόσπασμα. Δη-
 μόκριτος· Ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριω-
 τάτων μερῶν ὁ γόνος τῶν σαρκικῶν ἰνῶν.

Εἰ σῶμα τὸ σπέρμα. δ'.

Λεύκιππος καὶ Ζήνων, σῶμα· ψυχῆς γὰρ εἶναι ἀπόσπασμα. Πυθαγόρας, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, αἰσώματον μὲν εἶναι τὴν δύναμιν τοῦ σπέρματος, ὥσπερ νοῦν τὸν κινουντα· σωματικὴν δὲ τὴν ὕλην τὴν προσχομένην. Στράτων καὶ Δημόκριτος, καὶ τὴν δύναμιν σῶμα· πνευματικὴ γὰρ.

Εἰ καὶ αἱ θήλειαι προῖενται σπέρμα. ε'.

Πυθαγόρας, Ἐπίκουρος, Δημόκριτος, καὶ τὸ θῆλυ προῖσθαι σπέρμα· ἔχει γὰρ παρασιτίας ἀπεστραμμένως· διὰ τοῦτο καὶ ὄρεξιν ἔχει παρὰ τὰς χρήσεις. Ἀριστοτέλης καὶ Ζήνων, ὕλην μὲν ὑγρὰν προῖσθαι, οἷονεὶ ἀπὸ τῆς συγγυμνασίας ἰδρωτάς, οὐ μὴν σπερματικόν. Ἴππων, προῖσθαι μὲν σπέρμα τὰς θηλείας οὐχ ἥκιστα τῶν ἀρρένων, μὴ μέντοι γ' εἰς ζωογονίαν τοῦτο συμβάλλεσθαι, διὰ τὸ ἐκτός πλεῖν τῆς ὑστέρας· ὅθεν ὀλίγας προῖσθαι πολλάκις δίχα τῶν ἀνδρῶν σπέρμα, καὶ τὰς μάλιστα χηρενούσας, καὶ εἶναι τὰ μὲν ὅσα παρὰ τοῦ ἀρρένος, τὰς δὲ σάρκας παρὰ τῆς θηλείας.

Πῶς αἱ συλλήψεις γίνονται. ζ'.

Ἀριστοτέλης, τὰς μὲν συλλήψεις γίνεσθαι προανελκομένης μὲν ὑπὸ τῆς καθάρσεως τῆς μήτρας, τῶν δὲ καταμηνίων συνεισπιπυμένων ἀπὸ τοῦ παντὸς ὅγκου μέρους τι τοῦ καθαροῦ αἵματος, ὥς συμβαίνει τὸν τοῦ ἀρρένος γόνον· μὴ γίνεσθαι δὲ τὰς κνήσεις παρ' ἀκαθαρσίαν τῆς μήτρας, ἢ ἐμπνευμά-

τώσιν, ἢ φόβον, ἢ λύπην, ἢ ἀσθένειαν τῶν γυναι-
κῶν, ἢ δὲ ἀτονίαν τῶν ἀνδρῶν.

Πῶς ἄρρενα γίνεται καὶ θήλια. ζ.

Ἐμπεδοκλῆς, ἄρρενα καὶ θήλια γίνεσθαι παρὰ θερ-
μότητα καὶ ψυχρότητα· ὅθεν ἱστορεῖται, τοὺς μὲν
πρώτους ἄρρενας πρὸς ἀνατολῇ καὶ μεσημβρίᾳ γε-
γενῆσθαι μᾶλλον ἐκ τῆς γῆς, τὰς δὲ θηλείας πρὸς
ταῖς ἄρκτοις. Παρμενίδης ἀντιστρόφως· τὰ μὲν
πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἄρρενα βλαστῆσαι· τοῦ γὰρ πυ-
κνοῦ μετέχειν πλείονος· τὰ δὲ πρὸς ταῖς μεσημβρίαις,
θήλια, παρὰ τὴν ἀραιότητα. Ἰππόναξ, παρὰ τὸ
συνεστὸς, καὶ ἰσχυρὸν, ἢ παρὰ τὸ φευστικόν τι
καὶ ἀσθενέστερον σπέρμα. Ἀναξαγόρας, Παρμενί-
δης, τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δε-
ξιὰ μέρη τῆς μήτρας, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀ-
ριστερά. εἰ δ' ἐναλλαγῇ τὰ τῆς καταβολῆς, γίνε-
ται θήλια. Κλεοφάνης, οὗ μέμνηται Ἀριστοτέλης,
τὰ μὲν ἐκ τοῦ δεξιοῦ διδύμου, τὰ δ' ἐκ ἀριστεροῦ.
Λεύκιππος, διὰ τὴν παραλλαγὴν τῶν μορίων, καθ'
ἣν ὁ μὲν κανλὸν, ἡ δὲ μήτραν ἔχει· τοσοῦτον γὰρ
μόνον λέγει. Δημόκριτος, τὰ μὲν κοινὰ μέρη, ἐξ
ὑποτέρου ἂν τύχη· τὰ δ' ἰδιάζοντα καὶ κατ' ἐπι-
κρατείαν. Ἰππόναξ, εἰ μὲν ἡ γονὴ κρατήσῃ, ἄρ-
ρεν· εἰ δ' ἡ τροφή, θήλυ.

Πῶς τέρατα γίνεται. η.

Ἐμπεδοκλῆς, τέρατα γίνεσθαι παρὰ πλεονασμὸν
σπέρματος, ἢ παρ' ἑλλειψιν, ἢ παρὰ τὴν τῆς κινή-
σεως ταραχὴν ἢ παρὰ τὴν εἰς πλείω διαίρισιν, ἢ πα-

ρὰ τὸ ἀπονεύειν. οὕτω προειληφώς φαίνεται σχεδόν τι πάσας τὰς ἀπολογίας. Στράτων, παρὰ πρόδοθυσιν, ἢ ἀφαίρεσιν, ἢ μετάθεσιν, ἢ πνευματώσιν. τῶν ἰατρῶν τινες, παρὰ τὸ διαστρέφεισθαι τότε τὴν μήτραν ἐμπνευματουμένην.

Αὐὰ τί γυνὴ ἢ πολλάκις συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει. θ'.

Διοκλῆς, ὁ ἰατρός, ἢ παρὰ τὸ μὴδ' ὅλως ἐνίας σπέρμα προΐεσθαι, ἢ παρὰ τὸ, ἔλαττον τοῦ δέοντος ἢ διὰ τὸ τοιοῦτον, ἐν ᾧ τὸ ζωοποιητικὸν οὐκ ἔστιν· ἢ διὰ θερμυσίας, ἢ ψύξεως, ἢ ὑγρασίας, ἢ ξηρότητος ἔνδειαν, ἢ κατὰ παράλυσιν τῶν μορίων. οἱ δὲ Στωϊκοί, κατὰ λοξότητα τοῦ καυλοῦ, μὴ δυναμένου τὸν γόνον εὐθυβολεῖν· ἢ παρὰ τὸ ἄσύνμετρον τῶν μορίων, ὥς πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς μήτρας. Ἐρασίστρατος, παρὰ τὴν μήτραν, ὅταν τύλους ἔχῃ, καὶ σαρκώδης, ἢ ἀραιότερα ἢ τοῦ κατὰ φύσιν, ἢ μικροτέρα.

Πῶς δίδυμα καὶ τριδύμια γίνονται. ι.

Ἐμπεδοκλῆς, δίδυμα καὶ τριδύμια γίνεσθαι κατὰ πλεονασμὸν καὶ περισχισμὸν τοῦ σπέρματος. Ἀσκληπιάδης, παρὰ τὴν τῶν σπερμάτων διαφορὰν, ὅσπερ τὰς κριθὰς διατίχους καὶ τριστίχους· εἶναι γὰρ σπέρματα γονιμώτατα. Ἐρασίστρατος, διὰ τὰς ἐπισύλληψεις, ὅσπερ ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὅταν γὰρ ἡ μήτρα εἴη κεκαθαυμένη, τότε ἐπισύλληψιν δέχεται. οἱ Στωϊκοί, παρὰ τοὺς ἐν τῇ μήτρᾳ τόπους, ὅταν γὰρ εἰς πρῶτον καὶ δεῦτερον ἐμπίσῃ τὸ

σπέρμα, τότε γίνεσθαι τὰς ἐπισυλλήψεις καὶ τὰ τριδύμα.

Πόθεν γίνονται τῶν γονέων ὁμοιώσεις καὶ τῶν προγόνων. ια.

Ἐμπεδοκλῆς, ὁμοιότητα γίνεσθαι κατ' ἐπικράτειαν τῶν σπερματικῶν γόνων· ἀνομοιότητας δὲ, τῆς ἐν τῷ σπέρματι θερμοσίας ἐξατμισθείσης. Παρμενίδης, ὅταν μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς μήτρας ὁ γόνος ἀποκριθῇ, τοῖς πατρῴαι· ὅταν δ' ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ, ταῖς μητρῴαι. οἱ Στωϊκοί, ἀπὸ τοῦ σώματος ὅλου καὶ τῆς ψυχῆς φέρεσθαι τὰ σπέρματα, καὶ τὰς ὁμοιότητας ἀναπλάττεσθαι ἐκ τῶν αὐτῶν γενῶν τοὺς τύπους καὶ τὰς χαρακτῆρας, ὥσπερ ἀνὲ ζωγράφον ἀπὸ ὁμοίων χρωμάτων εἰκόνα τοῦ βλέπομένου· προῖεσθαι δὲ καὶ τὴν γυναῖκα σπέρμα· κἔν μὲν ἐπικρατήσῃ τὸ τῆς γυναικὸς, ὅμοιον εἶναι τὸ γεννώμενον τῇ μητρὶ· ἐάν δὲ τὸ τοῦ ἀνδρός, τῷ ἀνδρὶ.

Ὡς ἄλλοις γίνονται ὅμοιοι, καὶ οὐ τοῖς γονεῦσιν. ιβ'.

Οἱ μὲν πλείστοι τῶν ἱατρῶν, τυχικῶς καὶ αὐτομάτως ἐκ τοῦ ὅταν διαψυχθῇ τὸ σπέρμα καὶ τὸ τοῦ ἀνδρός καὶ τὸ τῆς γυναικὸς, ἀνόμοια γίνεσθαι τὰ παῖδια. Ἐμπεδοκλῆς, τῇ κατὰ τὴν σύλληψιν φαντασίᾳ τῆς γυναικὸς μορφοῦσθαι τὰ βρέφη· πολλάκις γὰρ εἰκότων καὶ ἀνδρῶντων ἡρώσθησαν γυναῖκες, καὶ ὅμοια τούτοις ἀπέτεκον. οἱ Στωϊκοί, συμπαθεῖς τῆς διανοίας, κατὰ ζευμάτων εἰσκήσεις καὶ

ἀκύνων, οὐκ εἰδῶλων, γίνεσθαι τὰς ἀλλήλων δμοιοτήτας.

Πῶς στεῖραι γίνονται γυναῖκες, καὶ ἄγονοι ἄνδρες. ιγ'.

Οἱ ἰατροὶ, στεῖρας γίνεσθαι παρὰ τὴν μήτραν, ἢ παρὰ τὸ πυκνοτέραν εἶναι, ἢ παρὰ τὸ ἀραιότεραν, ἢ παρὰ τὸ σκληροτέραν, ἢ παρὰ τινὰς ἐπιπαιρώσεις, ἢ σαρκώσεις, ἢ παρὰ μικροθυμίαν, ἢ παρ' ἀτραφίαν, ἢ παρὰ καχεξίαν, ἢ παρὰ τὸ διαστρέφεσθαι τὸν σχηματισμόν, ἢ διὰ παρασπασμόν. Διοκλῆς ἀγόνους τοὺς ἄνδρας, ἢ παρὰ τὸ μὴθ' ὅλως ἐνέσθαι σπέρμα προῖεσθαι, ἢ παρὰ τὸ, ἔλαττον τοῦ δέοντος· ἢ παρὰ τὸ ἄγονον εἶναι τὸ σπέρμα, ἢ κατὰ παραλλυσιν τῶν μορίων, ἢ κατὰ λοξότητα τοῦ κανότος, μὴ δυναμένου τὸν γόνον εὐθυβολεῖν, ἢ παρὰ τὸ ἀσώματρον τῶν μορίων, πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς μήτρας. οἱ Στωϊκοὶ αἰτιῶνται τὰς ἀσυμφύλους εἰς ἑκάτερον τῶν πλησιαζόντων δυνάμεις τε καὶ ποιότητας· αἷς ὅταν συμβῇ γωρισθῆναι μὲν ἀπ' ἀλλήλων, συνελθεῖν δὲ ἑτέροις ὁμοφύλοις, συνεκραιθῇ τὰ κατὰ φύσιν, καὶ βρέφος τελεσιουργεῖται.

Διὰ τί αἱ ἡμίλογοι στεῖραι. ιδ'.

Ἀλκαμπίων, τῶν ἡμιδόνων τοὺς μὲν ἀόφενας ἀγόνους, παρὰ τὴν λεπτότητα τῆς θορῆς, ἧ ἐστὶ σπέρματος ψυχρότητα· τὰς δὲ θηλείας, παρὰ τὸ μὴ ἀναχέσκειν τὰς μήτρας, ἧ ἐστὶν ἀναστομοῦσθαι. οὕτω γὰρ αὐτὸς εἴρηκεν. Ἐμπειδοκλῆς, διὰ τὴν σμικρότητα καὶ ταπεινότητα καὶ στενότητα τῆς μήτρας, καὶ

εστραμμένως προσπεφυκίας τῇ γαστρὶ, μήτε τοῦ
σπέρματος εὐθυβολοῦντος εἰς αὐτὴν, μήτε, εἰ καὶ
φθάσειεν, αὐτῆς ἐκδεχομένης. Διοκλῆς δὲ μαρτυ-
ρεῖ αὐτῷ, λέγων· Ἐν ταῖς ἀνατομαῖς πολλάκις ἐω-
ράκαμεν τοιαύτην μήτραν τῶν ἡμιόνων· καὶ ἐνδέ-
χασθαι διὰ τοιαύτας αἰτίας καὶ τὰς γυναῖκας εἶ-
ναι στειράς.

Εἰ τὸ ἔμβρυον ζῶον. ιε.

Πλάτων, ζῶον τὸ ἔμβρυον· καὶ γὰρ κινεῖσθαι ἐν
τῇ γαστρὶ, καὶ τρέφεσθαι. οἱ Στωϊκοὶ, μέρος εἶ-
ναι αὐτὸ τῆς γαστρός, οὐ ζῶον· ὥσπερ γὰρ τοὺς
καρποὺς μέρη τῶν φυτῶν ὄντας πεπαινομένους ἀ-
πορροῖν, οὕτω καὶ τὸ ἔμβρυον. Ἐμπειδοκλῆς, μὴ
εἶναι μὲν ζῶον τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἔμπνουν ὑπάρχον
ἐν τῇ γαστρὶ· πρῶτως δ' ἀναπνοὴν τοῦ ζώου γίνε-
σθαι κατὰ τὴν ἀποκύησιν, τῆς μὲν ἐν τοῖς βρέφε-
σιν ὑγρασίας ἀποχώρσιν λαμβανούσης, πρὸς δὲ τὸ
παρακενωθῆν ἐπεισόδου τοῦ ἐκτὸς ἀερώδους γενομέ-
νης εἰς τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων. Διογένης,
γενῆσθαι μὲν τὰ βρέφη ἄψυχα, ἐν θερμασίᾳ δὲ
ὄθεν τὸ ἔμφυτον θερμὸν εὐθὺς, προχυθέντος τοῦ
βρέφους, εἰς τὸν πνεῦμονα ἐφέλκεται. Ἡρόφιλος
κίνησιν ἀπολείπει φυσικὴν τοῖς ἐμβρυοῖς, οὐ πνευ-
ματικὴν· τῆς δὲ κινήσεως αἰτία νεῦρα· τότε δὲ ζῶα
γίνεσθαι, ὅταν προχυθέντα προσλάβῃ τι τοῦ αἵματος.

Πῶς τρέφεται τὰ ἔμβρυα. ις'.

Δημόκριτος, Ἐπίκουρος, τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ

PLUT. MOR. V

ατ

διὰ τοῦ στόματος τρέφεσθαι. ὅθεν εὐθὺς γεννη-
θέν ἐπὶ τὸν μαστὸν φέρεται τοῦ στόματι· εἶναι γὰρ
ἐν τῇ μήτρῃ θηλάς τινες καὶ στόματα, δι' ὧν τρέ-
φονται. οἱ Στωϊκοὶ, διὰ τοῦ χορίου καὶ τοῦ ὀμ-
φαλοῦ· ὅθεν τοῦτον εὐθὺς ἀποδεῖν τὰς μαιονμέ-
νας, καὶ ἀνευρύνειν τὸ στόμα, ἵνα γένηται ἡ μελέ-
τη τῆς τροφῆς ἐτέρα. Ἀλκμαίων, δι' ὅλου τοῦ σώ-
ματος τρέφεσθαι. ἀναλαμβάνειν γὰρ αὐτὸ, ὥσπερ
ἀπογγύν, τὰ ἀπὸ τῆς τροφῆς θρεπτικά.

Τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρὶ. ἔξ.
Οἱ Στωϊκοὶ, ἅμα ὅλον γίνεσθαι. Ἀριστοτέλης,
πρῶτον τὴν ὀσφύν, ὥς τρόπιν νεῶς. Ἀλκμαίων, τῇ
κεφαλῇ, ἐν ᾗ ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. οἱ ἱατροὶ, τῇ
καρδίᾳ, ἐν ᾗ φλέβες καὶ ἄρτηρίαι. οἱ δὲ τὸν μέ-
γαν δάκτυλον τοῦ ποδός. ἄλλοι δὲ, τὸν ὀμφαλόν.

Αὐτὸ τί τὰ ἐπτάμηνα γόνιμα. ιη.

Ἐμπεδοκλῆς, ὅτι ἐγεννᾶτο τῶν ἀνθρώπων γένος ἐκ
τῆς γῆς, τοσαύτην γενέσθαι τῷ μήκει τοῦ χρόνου,
διὰ τὸ βραδυπορεῖν τὸν ἥλιον, τὴν ἡμέραν, ὅποση
νῦν ἐστὶν ἡ δεκάμηνος. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου,
τοσαύτην γενέσθαι τὴν ἡμέραν, ὅποση νῦν ἐστὶν ἡ
ἐπτάμηνος· διὰ τοῦτο καὶ τὰ δεκάμηνα καὶ τὰ ἐπ-
τάμηνα, τῆς φύσεως τοῦ κόσμου οὕτω μεμελετη-
κυίας αὐξεσθαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἢ τίθεται νυκτὶ τὸ
βρέφος. Τίμαιος δ' οὐ δέκα μῆνας φησιν, ἐννέα δι-
νομίζεσθαι παρὰ τὰς ἐπισχέσεις τῶν μηνιαίων τῆς
πρώτης συλλήψεως· οὕτω καὶ τὰ ἐπτάμηνα νομι-
ζεσθαι, οὐκ ὄντα ἐπτάμηνα· ἔγνωτε γὰρ καὶ μετὰ

τὴν σύλληψιν πόσαι κατ'ἀρσινως. Πόλυβος, Αιο-
κλῆς, οἱ Ἑμπειρικοὶ, καὶ τὸν ὄγδοον μῆνα ἴσασι
γόνιμον, αἰονώτερον δὲ πως, τῷ πολλάκις διὰ τὴν
αἰονίαν πολλοὺς φθείρεσθαι· καθολικώτερον δὲ,
μηδὲνα βούλεισθαι τὰ ὀκταμήνα τρέφειν, γεγενῆ-
σθαι δὲ πολλοὺς ὀκταμηνιαίους ἄνδρας. ὁ δ' Ἀρι-
στοτέλης καὶ Ἱπποκράτης φασὶν, εἰν ἐκπληρωθῇ ἡ
μήτρα ἐν ταῖς ἑπτὰ μηνσὶ, τότε προκύπτει καὶ γε-
γενῆσθαι γόνιμα· εἰν δὲ προκύψῃ μὲν, μὴ τρέφῃ-
ται δὲ, ἀσθενούντος τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τὸ ἐπίπανον
αὐτῇ γεγενῆσθαι τὸ κύημα, τότε ἔμβρυον ἄτροφον
εἶναι· εἰν δὲ μείνῃ τοὺς ἐννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ,
προκύψαν τότε ὁλόκληρόν ἐστι. Πόλυβος, ἐκατὸν
ὀγδοήκοντα δύο καὶ ἡμισὶν ἡμέρας γίνεσθαι εἰς τὰ
γόνιμα· εἶναι γὰρ ἑξάμηρον, ὅτι καὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ
τροπῶν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ παραγίνεσθαι· λέγεσθαι
δὲ ἑπταμηνιαίους, διὰ τὸ τὰς ἐλλειπούσας ἡμέρας
τοῦτου τοῦ μηνὸς ἐν τῷ ἐπὶ προσλαμβάνεσθαι· τὰ
δ' ὀκταμηνιαῖα μὴ εἶναι, ὅταν προκύψῃ μὲν τῆς μή-
τρας τὸ βρέφος, ἐπὶ πλεον δὲ ὁ ὀμφαλὸς βασιαν-
θῇ· ἄτροφος γὰρ γίνεται, ὡς τοῦ τρέφοιτος αἴ-
τιος. οἱ δὲ μαθηματικοὶ τοὺς ὀκτὼ μῆνας αἰσιτε-
ροῦ φασὶν εἶναι πάσης γενέσεως, τοὺς δὲ ἑπτὰ συν-
δεικούς· τὰ δ' ἀσύνδετα ζώδια ἐστίν, εἰν τῶν
οἰκοδοσιποτούντων αἰτέρων τυγχάνη· εἰν γὰρ τις
τούτων τὴν ζωὴν καὶ τὸν βίον κληρώσεται, δυστυ-
χεῖς καὶ ἀχρόνους σημαίνει· ἀσύνδετα δὲ ἐστὶ ζώ-
δια, ὀκτὼ ἀριθμούμενα, οἷον κριὸς πρὸς σκορπιόν
ἀσύνδετος, ταύρος πρὸς τοξότην ἀσύνδετος, διδυ-

μοι πρὸς αἰγόκερον, κυρκίος πρὸς ὑδραχόν, λῆον
πρὸς ἰχθύας, παρθένος πρὸς κριόν· διὰ τοῦτο καί
τὰ ἐπτάμηνα ὄντα καὶ δεκάμηνα, γόνιμα εἶναι· τὰ δὲ
ὀκτάμηνα, διὰ τὸ ἀσύνδετον τοῦ κόσμου, φθίρεισθαι.

Περὶ ζώων γενέσεως, πῶς ἐγένοντο ζῶα, καὶ εἰ
φθαρτά. ιθ'.

Καθ' οὗς μὲν γενητός ὁ κόσμος, γενητὰ τὰ ζῶα καὶ
φθαρτά εἰσιν. οἱ περὶ Ἐπίκουρον, καθ' οὗς ἡ
γέννητος, ἐκ μεταβολῆς τῆς ἀλλήλων γεννηῖσθαι τὰ
ζῶα· μίση γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου τούτου. ὥς καὶ
Ἀναξαγόρας, καὶ Εὐριπίδης· Θνήσκει δ' οὐδένα
μεταμειβόμενα δὲ ἄλλα πρὸς ἄλλο, μορφὰς ἐδειξεν·
Ἀναξίμανδρος, ἐν ὕδασι γεννηθῆναι τὰ πρῶτα ζῶα.
φλοιοῖς περιεχόμενα ἰκανώδεσι, προβαίνουσιν δὲ
τῆς ἡλικίας ἀποβαίνειν ἐπὶ τὸ ξηρότερον, καὶ πε-
ριβύηγνυμένον τοῦ φλοιοῦ, ἐπ' ὀλίγον χρόνον με-
ταβιβῶναι. Ἐμπεδοκλῆς, τὰς πρώτας γενέσεις τῶν
ζώων καὶ φυτῶν μηδαμῶς ὁλοκλήρους γενέσθαι,
ἀσυμφύεσι δὲ τοῖς μορίοις διεξενγμένας· τὰς δὲ
διυτέρας, συμφυομένων τῶν μερῶν εἰδωλοφανείας·
τὰς δὲ τρίτας, τῶν ἀλληλοφυῶν, τὰς δὲ τέταρτας,
οἷον ἐκ τῶν ὁμοίων, οἷον ἐκ γῆς καὶ ὕδατος,
ἀλλὰ δὲ ἀλλήλων ἥδη, τοῖς μὲν πυκνωθείσης τῆς
τροφῆς, τοῖς δὲ τῆς εὐμορφίας τῶν γυναικῶν, ἐπε-
ριθισμόν τοῦ σπερματικοῦ κινήματος ἐμποησάσης·
τῶν δὲ ζώων πάντων τὰ γένη διακριθῆναι διὰ τῶν
ποιῶς κράσεις· τὰ μὲν οἰκειότερα εἰς τὸ ὕδωρ τῆς
ὕμην ἔχειν, τὰ δ' εἰς ἀέρα ἀναπνεῖν, ἕως ἂν πν-

ῥῶδες ἔχη τι πλέον, τὰ δὲ βαρύτερα ἐπὶ τὴν γῆν,
τὰ δ' ἰσομοίρα τῇ κρύσει, πᾶσι τοῖς θώραξι πεφω-
νημένοι.

Πόσα γένη ζῶων, καὶ εἰ πάντα αἰσθητὰ καὶ
λογικὰ. κ'.

Ἔστι πραγματεία Ἀριστοτέλους, ἐν ᾗ τέσσαρα γένη ζῶ-
ων φησὶ, χερσαῖα, ἔνδρα, πτηνὰ, οὐράνια· καὶ γὰρ τὰ
ἄστρα ζῶα λέγεσθαι καὶ τὸν κόσμον καὶ τὸν θεὸν
ζῶον λογικὸν ἀθάνατον. Δημόκριτος, Ἐπίκουρος,
τὰ οὐράνια. Ἀναξαγόρας πάντα ζῶα λόγον ἔχειν τὸν
ἐνεργητικόν, τὸν δ' οἷον νοῦν μὴ ἔχειν τὸν παθη-
τικόν, τὸν λεγόμενον τοῦ νοῦ ἑρμηνέα. Πυθαγό-
ρας, Πλάτων, λογικὰς μὲν εἶναι καὶ τῶν ἀλόγων
ζῶων καλουμένων τὰς ψυχὰς, οὐ μὴν λογικῶς ἐνε-
ργούσας παρὰ τὴν δυσκρασίαν τῶν σωμάτων καὶ τὸ
μὴ ἔχειν τὸ φρεστικόν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πιθήκων καὶ
τῶν κυνῶν. λαλοῦσι μὲν γὰρ οὗτοι, οὐ φράζονται
δὲ. Διογένης, μετέχειν μὲν αὐτὰ τοῦ νοητοῦ καὶ
ἄλλου, διὰ δὲ τὸ τὰ μὲν πυκνότητι, τὰ δὲ πλεονα-
σμοῦ τῆς ὑγρασίας, μῆτε διανοεῖσθαι, μῆτ' αἰσθά-
νεσθαι, προσφερόντως δ' αὐτὰ διακρίσθαι τοῖς μεμνηό-
σι, περιπταικός τοῦ ἡγεμονικοῦ.

Ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῶα ἐν τῇ γαστρὶ
όντα. κά.

Ἐμπειδοκλῆς, ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἄρχεισθαι τῆς
διατροφῆς ἀπὸ ἱκτὺς καὶ τριμικουτῆς, τελειοῦσθαι
δὲ τοὺς μορίους ἀπὸ πεντηκοστῆς, μιᾶς δευσης

Ἀσκληπιάδης, ἐπὶ μὲν τῶν ἀρξένων, διὰ τὸ θερμοτάτα εἶναι, τὴν διάρθρωσιν γίνεσθαι ἀπὸ ἑκτῆς καὶ εἰκοστῆς, πολλὰς δὲ καὶ ἐνδοτέρω. πληροῦσθαι δ' ἐντὸς τῆς πεντηκοστῆς τοῖς μορίοις· ἐπὶ δὲ τῶν θηλυκῶν ἐν διμήνῳ διαρθροῦσθαι, ἐν τετραμήνῳ δὲ τελειοῦσθαι, διὰ τὸ ἐνδεῖν τοῦ θερμοῦ· τὰ δὲ τῶν ἀλόγων ζώων, ὁλοτελῆ παρὰ τὰς συγκατασεις τῶν στοιχείων.

Ἐκ πόσων συνίσταται στοιχείων ἕκαστον τῶν ἐν ἡμῖν γενικῶν μορίων. κβ'.

Ἐμπεδοκλῆς, τὰς μὲν σάρκας γεννᾶσθαι ἐκ τῶν ἑσῶ τῇ κράσει τετιάρων στοιχείων· τὰ δὲ νεῦρα, πυρὸς γῆς, τὰ διπλασίονα μιχθέντι. τοὺς δ' ὄνυχας τοῖς ζώοις γεννᾶσθαι, τῶν νεύρων, καθὸ τῷ ἀέρι συντυχῇ, περιψυχθέντων. ὅσα δὲ δοκεῖ μὲν ὕδατος καὶ τῆς ἑσῶ γῆς· τετιάρων δὲ, πυρὸς, γῆς, τοῖς τῶν συγκαταθέντων μερῶν, ἰδρῶτα καὶ δάκρυον γίνεσθαι τοῦ σωματικοῦ οὕτως.

Πότε καὶ πῶς ἄρχεται ὁ ἄνθρωπος τῆς τελειότητος. κγ'.

Ἡράκλειτος, καὶ οἱ Στωϊκοί, ἄρχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους τελειότητος περὶ τὴν δευτέραν ἐβδομάδα, πρὶν ἢ ὁ σπερματικὸς κρίνεται ὁρμός. τὰ γὰρ δένδρα ἄρχεται τότε τελειότητος, ὅταν ἄρχηται γεννᾶν τὰ σπέρματα, ἀτελῆ δὲ ἐστὶ ἄωρα καὶ ἀκαρπια ὄντια· τέλειος οὖν τότε ἄνθρωπος· περὶ δὲ τὴν δευτέραν ἐβδομάδα ἔννοια γίνεται καλοῦ τε καὶ κακοῦ, καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

Πῶς ὕπνος γίνεται, ἢ θάνατος. κδ'.

Ἀλκυμίων ἀναχωρήσει τοῦ αἵματος εἰς τὰς δυνάμεις φλέβας ὕπνον γίνεσθαι φησι· τὴν δ' ἐξέγευσαν, διάχυσιν· τὴν δὲ παντελῆ ἀναχώρησιν, θάνατον. Ἐμπεδοκλῆς, τὸν μὲν ὕπνον καταψύξει τοῦ ἐν τῷ αἵματι θερμοῦ συμμετρώ γίνεσθαι, παντελῶς δὲ θάνατον. Διογένης, εἰ ἐπὶ πᾶν τὸ αἷμα διαχεόμενον, πληρώσει μὲν τὰς φλέβας, τὸν δ' ἐν αὐταῖς περιεχόμενον ἀέρα ὥσει εἰς τὰ στέρα καὶ τὴν ὑποκειμένην γαστέρα, ὕπνον γεγενῆσθαι, καὶ θερμότερον ὑπάρχειν τὸν θώρακα· εἰάν δὲ ἅπαν τὸ ἀερῶδες ἐκ τῶν φλεβῶν ἐκλίπη, θάνατον τυγχάνειν. Πλάτων, οἱ Στωϊκοὶ, τὸν μὲν ὕπνον γίνεσθαι ἀνέσει τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, οὐ κατ' ἀναχλασμοῦ, καθάπερ ἐπὶ τῆς γῆς, φερομένου δὲ ὥς ἐπὶ τὸ ἥγεμονικὸν μεσόφρουον· ὅταν δὲ παντελῶς γένηται ἡ ἀνέσις τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, τότε γεγενῆσθαι θάνατον.

Ὅποτέρου ἐστὶν ὕπνος, ἢ θάνατος, ψυχῆς,
ἢ σώματος· κέ.

Ἀριστοτέλης, κοινὸν μὲν τὸν ὕπνον σώματος καὶ ψυχῆς. ἔστι δ' αὐτῷ τὸ ἀναύημαθ' ἐγγρὸν ἀπὸ τοῦ θώρακος εἰς τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν τόπους, καὶ τῆς ὑποκειμένης τροφῆς, τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ καταψυχθ' ἐν θερμῷ· τὸν δὲ θάνατον εἶναι παντελῆ κατὰ ψύξιν· θάνατον δ' εἶναι μόνου τοῦ σώματος, οὐ ψυχῆς· ταύτης γὰρ οὐχ ὑπάρχει θάνατος. Ἀναξαγόρας δὲ, κατὰ κόπον τῆς σωματικῆς ἐνεργείας γίνεσθαι τὸν

ὑπνον· σωματικὸν γὰρ εἶναι τὸ πάθος, οὐ ψυχικόν· εἶναι δὲ καὶ ψυχῆς θάνατον τὸν διαχωρισμόν. Αὐτοκτενέας, οὐ μόνον σώματος γίνεσθαι, ἀλλὰ κράσι τοῦ λεπτομεροῦς πλείονι τῆς ἐκκράσεως τοῦ ψυχικοῦ θερμοῦ τὸν πλεονασμόν, αἰτίαν θανάτου ταῦτα δ' εἶναι πάθη σώματος, οὐ ψυχῆς. Ἐμπεδοκλῆς, τὸν θάνατον γεγενῆσθαι διαχωρισμόν τοῦ πυρρώδους, ἐξ ὧν ἡ σύγκρισις τῷ ἀνθρώπῳ συνεστάθη· ὥστε κατὰ τοῦτο κοινὸν εἶναι τὸν θάνατον σώματος καὶ ψυχῆς· ὑπνον δὲ γίνεσθαι διαχωρισμόν τινα τοῦ πυρρώδους.

Πῶς ἠϋξήθη τὰ φυτὰ, καὶ εἰ ζῶα. κς'.

Πλάτων, Ἐμπεδοκλῆς, καὶ τὰ φυτὰ ἔμψυχα καὶ ζῶα· φανερόν δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σαλεύεσθαι, καὶ ἐντεταμένους ἔχειν τοὺς κλάδους, καὶ ἐν ταῖς ἐπαναγωγαῖς ἵκκιν, καὶ πάλιν σφοδρῶς ἀναχαλᾶσθαι ὥστε καὶ συνέλκειν βάρη. Ἰσοτοτέλης, ἔμψυχα μὲν, οὐ μὴν καὶ ζῶα· τὰ γὰρ ζῶα ὀρμητικὰ εἶναι, καὶ αἰσθητικὰ καὶ λογικά. οἱ Στωϊκοὶ δὲ καὶ Ἐπικούρειοι, οὐκ ἔμψυχα· τινὰ γὰρ ψυχῆς ὀρμητικῆς ἵεναι καὶ ἐπιθυμητικῆς· τινὰ δὲ καὶ λογικῆς· τὰ δὲ φυτὰ αὐτομάτως πως γεγενῆσθαι, οὐ διὰ ψυχῆς· Ἐμπεδοκλῆς πρῶτα τῶν ζώων τὰ δένδρα ἐκ γῆς ἀναδύναί φησι, πρὶν τὸν ἥλιον περιπλωθῆναι, καὶ πρὶν ἡμέραν καὶ νύκτα διακριθῆναι· διὰ δὲ συμμετρίας τῆς κρᾶσεως τὸν τοῦ ἄέρος καὶ τοῦ θήλεος περιέχειν λόγον· αὔξεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ γῇ θερμοῦ διατροπένου, ὥστε γῆς εἶναι μέρος, καὶ θά-

περ καὶ τὰ ἔμβρυα τὰ ἐν τῇ γαστρὶ, τῆς μητρὸς μέρη·
 τοὺς δὲ καρποὺς περιτεύματα εἶναι ἐν τοῖς φυτοῖς
 ὕδατος καὶ πυρὸς· καὶ τὰ μὲν ἑλλείψεις ἔχοντα τὸ ὑγρὸν,
 ἐξημαζόμενον αὐτοῦ τῷ θέρει φυλλορρόεειν, τὰ δὲ
 πλείονα παραμένειν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς δάφνης, καὶ τῆς
 ἑλαίας, καὶ τοῦ φοίνικος· τὰς δὲ διαφορὰς τῶν χυμῶν,
 παραλλαγὰς τῆς πολυμερείας, καὶ τῶν φυτῶν γίνε-
 σθαι, διαφόρους ἔχοντων· τὰς ἀπὸ τοῦ τρέφεσθαι
 ὁμοιομερείας, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων· οὐ γὰρ αἱ
 διαφοραὶ τούτων χρηστικόν οἷον ποιοῦσιν, ἀλλ'
 αἱ τοῦ τρέφοντος ἐδάφους.

Περὶ τροφῆς καὶ αὐξήσεως. κζ.

Ἐμπεδοκλῆς, τρέφεσθαι μὲν τὰ ζῶα διὰ τὴν ὑπό-
 στασιν τοῦ οἴκειον, αὔξεσθαι δὲ διὰ τὴν παρουσίαν
 τοῦ θερμοῦ, μειοῦσθαι δὲ καὶ φθίνειν διὰ τὴν
 ἑκλείψιν ἐκατέρων· τοὺς δὲ νῦν ἀνθρώπους, τοῖς
 πρώτοις συμβαλλομένους, βρεφῶν ἐπέχειν τάξιν.

Πόθεν αἱ ὁρέξεις γίνονται τοῖς ζώοις καὶ
 ἥδοναί. κη.

Ἐμπεδοκλῆς, τὰς μὲν ὁρέξεις γίνεσθαι τοῖς ζώοις
 κατὰ τὰς ἑλλείψεις τῶν ἀποτελούντων ἕκαστον στοι-
 χίον, τὰς δὲ ἥδονάς ἐξ ὑγροῦ, καὶ τὰς τῶν κινδύ-
 νων καὶ ὁμοίων κινήσεις, τὰς δ' ὀκλήσεις καὶ τὰς **.

Πῶς γίνεται ὁ πυρετός, καὶ εἰ ἐπιγέννημά ἐστι. καθ'.

Εὐραίστρατος ὁρίζει τὸν πυρετὸν οὕτως· Πυρε-
 τὸς ἐστὶ κίνημα αἵματος παρῆμπεπτικὸς εἰς τὰ τοῦ
 πνεύματος ἄγγεια ἀπροαιρέτως γινόμενον· καθά-

περ γὰρ ἐπὶ τῆς θαλάττης, διὰν μηδὲν αὐτὴν κινῆ-
 ῖν ἤρεμεῖ, ἀνέμου δ' ἐμπέοντος βιαίου παρὰ φέειν,
 τότε ἐξ ὕλης κυκλεῖται, οὕτω καὶ ἐν τῷ σώματι,
 ὅταν κινηθῇ τὸ αἷμα, τότε ἐμπέπτει μὲν εἰς τὰ ἐγ-
 γεία τῶν πνευμάτων, πυρρῶμενον δὲ θερμαίνει τὸ
 ὅλον σῶμα· ἀρέσκει δ' αὐτῷ καὶ ἐπιγέννημα εἶναι
 ὁ πυρετός. Διοκλῆς δὲ φησιν· Ὅψεις αἰδήλων τὰ
 φαινόμενα· ἐπὶ δὲ τοῖς φαινομένοις δοῦνται ὁ πυ-
 ρετός ἐπιγενόμενος, οἷά ἐστι τραύματα καὶ φλεγμοναὶ
 καὶ βουβῶνες.

Περὶ ὑγείας, καὶ νόσον, καὶ γήραος. κ.

Ἀλκμαίων, τῆς μὲν ὑγείας εἶναι συνεκτικὴν ἰσονο-
 μίαν τῶν δυνάμεων, ὑγροῦ, θερμοῦ, ξηροῦ, ψυ-
 χροῦ, πικροῦ, γλυκέος, καὶ τῶν λοιπῶν· τὴν δ'
 ἐν αὐτοῖς μοναρχίαν, νόσον ποιητικὴν· φθορο-
 ποιὸν γὰρ ἑκατέρου μοναρχία· καὶ νόσων αἰτία, ὥς
 αἰὲν ὑφ' ἧς, ὑπερβολὴ θερμοδότητος, ἢ ψυχρότητος·
 ὥς δ' ἐξ ἧς, διὰ πλῆθος, ἢ ἔνδειαν· ὥς δ' ἐν οἷς
 αἷμα ἐνδέον, ἢ ἐγκέφαλος· τὴν δὲ ὑγίαν σύμμε-
 τρον τῶν ποιῶν τὴν κράσιν. Διοκλῆς δὲ, πλείους τῶν
 νόσων δι' ἀνωμαλίαν τῶν ἐν σώματι στοιχείων
 καὶ τοῦ καταστήματος. Ἐρασίστρατος, τὰς νόσους
 διὰ πλῆθος τροφῆς καὶ ἀπειρίας καὶ φθορᾶς· τὴν
 δ' εὐταξίαν καὶ αὐτάρκειαν, εἶναι ὑγίαν. οἱ Στωϊ-
 κοὶ συμφώνως, τὸ γῆρας γεγενῆσθαι διὰ τὴν τοῦ
 θερμοῦ ἔλλειψιν. οἱ γὰρ αὐτοὶ πλέον ἔχοντες τὸ
 θερμὸν, ἐπὶ πλεον γηράσκουσιν. Διοκλητιανίδης Δι-
 ολιπᾶς, φησι, ταχέως γηράσκειν, ἔτι τριακοσίων.

διὰ τὸ ὑπερθερμαίνεσθαι τὰ σώματα, ὑπὸ τοῦ ἡλίου διασπλεχθέντας· ἐν Βρεττανίᾳ ἑκατὸν εἴκοσι ἐτῶν γηρῶν διὰ τὸ κατεψύχθαι μὲν τοὺς τόπους, ἐν ἑαυτοῖς δὲ στέγειν τὸ πυρῶδες· τὰ μὲν γὰρ εἰσιν ἁραιώτερα τῶν Αἰθιοπῶν σώματα διὰ τὸ ἀναχυλῆσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὰ δ' ὑπὸ τῶν ἄρκτων πυκνά, διὰ τοῦτο οὖν καὶ πολυχρόνια.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΑΙΤΙΑΙ ΦΥΣΙΚΑΙ.

α.

Αἰὰ τί τὸ θαλάττιον ὕδωρ οὐ τρέφει τὰ δένδρα;

Πότερον δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ τῶν ζώων τὰ χερσαῖα; ζῶον γὰρ ἔγγειον τὸ φυτὸν εἶναι, οἱ περὶ Πλάτωνα καὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον οἴονται· οὐ γὰρ δίδωσι τοῖς ἐναλλοῖς φυτοῖς τροφίμον ἐστὶ καὶ πότιμον, ὥσπερ τοῖς ἰχθύσιν, ἥδη καὶ τὰ ἐν τῇ χέρσῳ φυτὰ τε καὶ δένδρα τρέφει· οὐδὲ γὰρ ἐνδύεται ταῖς ῥίζαις ὑπὸ πάχους, οὐτ' ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ βάρους· ὅτι δ' ἐμβριθὲς ἐστὶ καὶ γειῶδες, ἄλλοις τε πολλοῖς ἀποδείκνυται, καὶ τῷ μᾶλλον ἀνέχειν καὶ ὑπερείδειν τὰ πλοῖα καὶ τοὺς κολυμβῶντας· ἢ μάλιστα μὲν βλάπτεται ξηρότητι τὰ δένδρα, ξηραντι-

κὸν δὲ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ; ὅθεν πρὸς γε τὰς σήψεις οἱ ἄλλες βοηθοῦσι· καὶ σώματα τῶν λουσαμένων ἐν θαλάττῃ ξηρὰν εὐθὺς ἴσχει καὶ τραχεῖαν τὴν ἐπιφάνειαν. ἢ τὸ μὲν ἔλαιον τοῖς φυτοῖς πολέμιον, καὶ φθείρει τὰ προσαιλιφόμενα; μετέχει δὲ πολλῆς ἢ θάλαττα λιπαρότητος· διὸ συνεξάπτει, καὶ παραινοῦμεν εἰς τὰς φλόγας μὴ ἐμβάλλειν θαλάττιον ὕδωρ. ἢ γέγονεν ἄποτον καὶ πικρὸν τὸ ὕδωρ (ὥς Ἀριστοτέλης φησὶν) ἀναμίξει κατακαυμένης γῆς· καὶ γὰρ ἡ κοιλία γίνεται, γλυκέος ὕδατος εἰς τέφραν ἐμπεισάντος, ἢ δὲ διαλύσεις ἐξίστησι, καὶ φθείρει τὸ χρηστὸν καὶ πότιμον, ὥς ἐν ἡμῖν οἱ πυρετοὶ τὸ ὑγρὸν εἰς χολὴν τρέπουσιν. ἂ δ' ἱστοροῦσιν, ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ βλαστάνειν ὑλήματα καὶ φυτὰ, καρπὸν μὲν οὐδένα φέρει, τρέφεται δὲ τοῖς ποταμοῖς, πολλὴν ἐμβάλλουσιν ἰλύν· ὅθεν οὐ πρόσω τῆς γῆς, ἀλλὰ πλησίον, ἔχει τὴν γένεσιν.

β.

Διὰ τί μᾶλλον ὑπὸ τῶν νετίων, ἢ τῶν ἐπιπόρτων ὑδάτιον τὰ δένδρα καὶ τὰ σπέρματα πέφυκε τρέφεσθαι;

Πότερον, ὥς Λαῖτος ἔλεγε, τῇ πληγῇ τὰ ὄμβρια δαῖσάντια τὴν γῆν πόρους ποιεῖ, καὶ διαδύεται μᾶλλον εἰς τὴν ῥίζαν; ἢ τοῦτο μὲν οὐκ ἀληθές, ἀλλ' ἔλαθε τὸν Λαῖτον, ὅτι καὶ τὰ λιμναῖα φυτὰ, τίφην καὶ φλέων καὶ βρῦον, ἀναυξῇ καὶ ἀβλαστῇ μένει, μὴ γενομένων ὀμβρίων καθ' ὥραν· τὸ δὲ τοῦ

Ἀριστοτελους ἀληθές, ὅτι πρόσφατὸν ἐστὶ καὶ νέον
 ὕδωρ τὸ ὕμεινον, ἔωλον δὲ καὶ παλαιὸν τὸ λιμναϊ-
 ον. ἢ καὶ τοῦτο πιθανόν μᾶλλον ἢ ἀληθές ἐστι; τὸ
 γὰρ πηγαῖα καὶ ποτῆμια νῦματα πρόσφατα μὲν
 ἐστὶ καὶ νεογενῇ· ποταμοὺς γὰρ δις τοῖς αὐτοῖς οὐκ
 ἂν ἐμβαίης, ὥς φησιν Ἡρόκλειτος· ἕτερα γὰρ
 ἐπιρροεῖ ὕδατα· τρέφει δὲ καὶ ταῦτα τῶν ὀμβρίων
 χεῖρον. ἅρ' οὖν κοῦφόν ἐστι τὸ ἐκ Διὸς ὕδωρ καὶ
 ἀερῶδες, καὶ πνεύματι μεμιγμένον ὁδηγεῖται τε καὶ
 ἀναπέμπεται ταχέως εἰς τὸ φυτὸν ὑπὸ λεπτότητος·
 διὸ καὶ πομφύλυγας ποιεῖ τῇ ἀναμίξει τοῦ αἵρος.
 ἢ τρέφει μὲν μάλιστα κρατούμενον ὑπὸ τοῦ τρεφο-
 μένου; τοῦτο γὰρ ἐστὶ πέψις· ἀπειρία δὲ τοῦναν-
 τιον, ὅταν ἰσχυροτέρα τοῦ παθεῖν ἢ· καὶ μεταβάλλ-
 ει τὰ λεπτὰ καὶ ἀπλὰ καὶ ἄχυρα μᾶλλον, οἷόν ἐστι
 τὸ ὀμβρίον ὕδωρ· γεννόμενον γὰρ ἐν αἵρι καὶ
 πνεύματι, καθαρὸν καὶ ἀμιγές κατεῖται· τὰ δὲ πη-
 γαῖα, καὶ τῇ γῇ καὶ τοῖς τόποις ὁμοιούμενα, δι'
 ὧν ἔξεισι, πολλὴν ἀναπλήνεται ποιοτήτων, δι' ἧς
 ἴστων ἐστὶν ἔτρεπτα, καὶ βράδιον αὐτὰ παρέχει
 τῇ πέψει μεταβάλλειν εἰς τὸ τρεφόμενον· τῶν δ'
 ὀμβρίων τὸ εὐτρεπιον αἱ σῆψεις κατηγοροῦσιν, εὐ-
 σθησιότερα γὰρ ἐστὶ τῶν ποταμίων καὶ ἱρριαιαίων
 ἢ δὲ πέψις εἴκεν εἶναι σῆψις, ὥς Ἐμπεδοκλῆς μαρ-
 τυρεῖ, λέγων·

Οἶνος ἀπὸ φλοιοῦ πέλλεται σάπην ἐν ἔλῳ ὕδωρ.
 ἢ πάντων ἐτοιμότητων ἐστὶ καὶ ῥᾶστον αἰτιασασθαι
 τὸ γλυκὺ τῶν ὀμβρίων καὶ χρησιόν, ἐκπεμπόμενον
 εὐθὺς ὑπὸ τοῦ πνεύματος; διὸ καὶ τὰ θρέμματα

τούτων ἀπολαύει προθυμότερον, καὶ οἱ βάρβαροι
προσδοκῶντες ὄμβρον, ἐπιλαμβάνουσι τὴν φωνήν
ὑπὸ χαρᾶς, ὥσπερ ἡδυσμα τοῦ λιμναίου τὸ ὑετιον
προσδεχόμενοι, καὶ σπέρμα τῆς ἐκείνων γλυκύτη-
τος· ἐν γὰρ καὶ τοῦτο ποιεῖται σημεῖον διτοῦ μέ-
λοτος Ἄρατος, εἰπὼν·

Ἥ μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ, ὕδροισιν ὄνειρα,
Αὐτόθεν ἐκ λίμνης πατέρες βοῶσι γυνόντων.

γ'.

Αὐτὴ τί παραβάλλουσι τοῖς θρεμμασιν ἄλλας οἰ-
νομεῖς;

Πότερον, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσι, πλήθους τρο-
φῆς ἕνεκα, καὶ τοῦ παχύνειν; τὴν τε γὰρ ὄρεξιν ἡ
δριμύτης ἐκκαλεῖται, καὶ τοὺς πόρους ἀναστομοῦσαι,
μᾶλλον ὁδοποιεῖ τῇ τροφῇ πρὸς τὴν ἀνάδοσιν· διὸ
καὶ τοὺς ἰσχνοὺς καὶ τοὺς ἀτρόφους Ἀπολλώνιος ὁ
Ἡροφίλου ἐκέλευε μὴ γλυκεῖ μηδὲ χονδροῦ τρέφειν,
ἀλλὰ τοῖς ταριχευτοῖς καὶ ὑφαλμυρίζουσιν, ὧν ἡ
λεπτύτης, ὥσπερ ἐντρίχωμα γινομένη, τὰ σιτία τοῖς
σώμασι διὰ τῶν πόρων προστίθῃσιν. ἡ μᾶλλον
ὑγείας ἕνεκα καὶ συγκοπῆς πλήθους τὸν ἄλλα λείπει
ἐθίζουσι τὰ βροσκήματα; νοσεῖ γὰρ ἄγαν πιαινόμε-
να· τὴν δὲ πιμελὴν τήκουσιν οἱ ἄλλοι καὶ διαχέου-
σιν· ὅθεν εὐμαρῶς καὶ ῥαδίως ἀποδέρουσιν αὐτὰ
σφάξαντες· ἡ γὰρ κολλῶσα καὶ συνδέουσα τὸ δέ-
μα πιμελή, λεπτή καὶ ἀσθενὴς γέγονεν ὑπὸ τῆς
δριμύτητος· λεπτύνεται δὲ καὶ τὸ αἷμα τῶν τῶ ἄλλας
λειχόντων, οὐδὲ πηγνυται τὰ ἐντὸς, ἀλὼν μίγνιν·

των. σκόπει δὲ, μὴ καὶ γονιμώτερα, καὶ προθυ-
μότερα πρὸς τὰς συνουσίας· καὶ γὰρ αἱ κύνες κύ-
νουσι ταχέως, τάριχος ἐπεσθίουσαι· καὶ τὰ ἀληγὰ
τῶν πλοίων πλείους τρέφει μῦς, διὰ τὸ πολλάκις
συμπλέκεσθαι.

δ.

Διὰ τί τῶν ὀμβρίων ὑδάτων εὐαρδέστερα τοῖς σπέρ-
μασι τὰ μετὰ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν; ἃ δὴ καὶ
ἀστραπαῖα καλοῦσι;

Πότερον ὅτι πνευματώδη, διὰ τὴν τοῦ αἵρος τα-
ραχὴν καὶ ἀνάμειξιν; τὸ δὲ πνεῦμα τὴν ὑγρότητα κι-
νοῦν μᾶλλον ἀναπέμπει καὶ ἀναδίδωσιν; ἢ βρον-
τὰς μὲν καὶ ἀστραπὰς ποιεῖ τὸ θερμὸν ἐν τῷ αἵρι
πρὸς τὸ ψυχρὸν μεχόμενον; διὸ χειμῶνος ἥκιστα
βρονταί, μάλιστα δ' ἔαρος, καὶ φθινοπώρου διὰ
τὴν ἀνωμαλίαν τῆς κρύσεως· ἢ δὲ θερμότης πέ-
πτουσα τὸ ὑγρὸν προσφιλὲς ποιεῖ τοῖς βλαστάνουσι
καὶ ὠφέλιμον. ἢ μάλιστα μὲν ἔαρος βροτιῖ καὶ
ἀστραπτει, διὰ τὴν εἰρημένην αἶτλαν; τὰ δ' ἐαρι-
νά τῶν ὑδάτων ἀναγκαιότερα τοῖς σπέρμασι πρὸ
τοῦ θέρους; ὅθεν ἢ πλείστον ὑομένη τοῦ ἔαρος
χώρα, καθάπερ ἢ ἐν Σικελίᾳ, πολλοὺς καὶ ἀγα-
θοὺς καρποὺς ἀναδίδωσιν.

ε.

Διὰ τί τῶν χυμῶν, ὅκτωι τῷ γένει ὄντων, ἓνα μόνον,
τὸν ἄλμυρον, ἀπ' οὐδενὸς καρποῦ γεννώμενον ὁ-
ρῶμεν; καίτοι καὶ τὸν πικρὸν ἢ ἐλαία φέρει πρῶ-
τον, καὶ τὸν ὀξίνην ὁ βότρυς, εἴτα μεταβάλλων.

ὁ μὲν γίνεται λιπαρὸς, ὁ δ' οἰνώδης· μεταβάλλει
 δὲ καὶ ὁ στρυγνὸς ἐν ταῖς φοινικοβαλάνοις, καὶ ὁ
 αὐστηρὸς ἐν ταῖς ῥοαῖς, εἰς τὸν γλυκύν· ἔναι δὲ
 ῥοαὶ καὶ μῆλα τὸν ὀξίνην ἀπλῶς φέρουσιν· ὁ δὲ
 δριμύς ἐν ταῖς ῥίζαις καὶ σπέρμασι πολὺς ἐστι.

Πότερον οὖν οὐκ ἔστιν ἄλμυροῦ γένεσις, ἀλλὰ
 φθορὰ τῶν ἄλλων τὸ ἄλμυρόν; διὸ καὶ πᾶσιν ἄτρο-
 φον τοῖς ἀπὸ φυτῶν καὶ σπερμάτων τρεφόμενοις
 ἡδυσμα· δ' ἐνίοις γίνεται τῷ τὸ πλῆσμιον ἀφαι-
 ρεῖν τῶν τρεφόντων. ἢ, καθάπερ τῆς θαλάττης
 ἔφροντες ἀφαιροῦσι τὸ ἄλμυρόν καὶ δηκτικόν, ἐν τοῖς
 θερμοῖς ὑπὸ θερμότητος ἐξυμυροῦται τὸ ἄλμυρόν·
 ἢ χυμὸς μὲν ἐστίν (ὥς Πλάτων εἶπεν) ὕδωρ ἡθημέ-
 ρον διὰ φυτοῦ· διηθουμένη δὲ καὶ θάλαττα τὸ ἄλ-
 μυρόν ἀποβάλλει· γεῶδες γὰρ καὶ παχυμερές ἐστίν·
 ὅθεν ὀφύτιοντες παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐντυγχάνουσι
 ποτίμοις λιβυδίαις· πολλοὶ δὲ καὶ κηρίοις ἀγγί-
 οισ ἀναλαμβάνουσιν ἐκ τῆς θαλάττης ὕδωρ γλυκὺ
 διηθούμενον, ἀποκρινομένου τοῦ ἄλμυροῦ καὶ γεῶ-
 δους· ἢ δὲ καὶ ἀργία καὶ προδιαγοιγὴ παντὶ τῷ
 τῷ κατέχειν ἐν ἑαυτῇ καὶ μὴ διέναι τὸ γεῶδες· οἷον
 δὲ τοῦτων ἐχόντων, εἰκὸς ἐστὶ, τὰ φυτὰ μὴ ἔξω-
 θεν ἀναλαμβάνειν ἄλμυρίδα, μὴ ἂν ἐν αὐτοῖς
 λάβῃ γένεσιν, ἐκκρίνειν εἰς τὸν καρπόν· οἱ γὰρ
 πόροι διὰ λεπτότητα τὸ γεῶδες καὶ παχυμερές οὐ
 διηθοῦσιν, ἢ τῆς πικρότητος εἶδος τὴν ἄλμυρόν τι
 τα θείον; ὥς Ὀμηρος·

στόματος δ' ἐξέπνουν ἄλμην

Πικρὴν, ἣ οἱ πολλὸν ἀπὸ κρατὸς κελάρυξε.
καὶ ὁ Πλάτων φησὶν, ἀμφοτέρους εὐπτειν καὶ ἀπο-
τρέπει τοὺς χυμοὺς, ἥτιον δὲ ταῦτα ποιεῖν τὸν ἄλ-
κόν, καὶ οὐ τραχὺν εἶναι· δόξει δὲ τὸ πικρὸν τοῦ
ἄλκυος ξηρότης ὑπερβολῇ διαφέρειν, ἐπεὶ ξηραν-
τικόν ἐστι καὶ τὸ ἄλκον.

ζ.

Διὰ τί τοῖς συνεχῶς διὰ τῶν δευροοισμένων δένδρων
βαδίζουσι λέπραν ἴσχει τὰ ψαύοντα τῆς ὕλης μόρια
τοῦ σώματος;

Πότερον (ὡς Αἰῖτος ἔλεγε) τῇ λεπτότητι τὸ δρο-
σῶδες ὑγρὸν ἀποξέει τοῦ χρωτός; ἢ, καθάπερ ἐρι-
σίβη τοῖς ὑγραυομένοις ἐγγίνεται σπέρμασιν, οὕτως
ὑπὸ τῆς δρόσου τῶν ἐπιπολῆς χλωρῶν καὶ ἀπαλῶν
ἀναχαρασσομένων καὶ ἀποτηκομένων, ἄχνη τις ἀ-
πιοῦσα τοῦ σίνοντος ἀνατίμπλησι προσχεομένη τοῖς
ἀναιμοιότατοις μέρεσι τῆς σαρκός, οἷα κνήμαι καὶ
πόδες, ἀμύσσει καὶ δάκνει τὴν ἐπιφάνειαν; ὅτι
γὰρ φύσει τὸ δηκτικὸν ἔνεστι τῇ δρόσῳ, μαρτυρεῖ
τὸ τοὺς πίονας ἰσχυρότερους ποιεῖν· αἱ γοῦν πίονες
γυναικες ἱματίοις ἢ ἐρίοις ἀπαλοῖς ἀναλαμβάνουσαι
τῆς δρόσου, δοκοῦσι συντήκειν τὴν πολυσαρκίαν.

ζ.

Διὰ τί τὰ πλοῖα χειμῶνος ἐν τοῖς ποταμοῖς πλεῖ βρω-
δίων, ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ οὐ παραπλησίως;

Πότερον ὁ ποτάμιος ὁρὴ αἰὲν δυσκίνητος ὢν καὶ
βαρὺς, ἐν δὲ χειμῶνι μᾶλλον παχυνόμενος διὰ τὴν πε-

PLVT. MOR. V.

X

ρίψουσιν, ἐμποδὼν ἐστὶ τοῖς πλείουσιν; ἢ τοῦτο μᾶλλον τοῦ ἁέρος πάσχουσιν οἱ ποταμοί; ἐλαύνοντα γὰρ ἢ ψυχρότης τὸ ὕδωρ, ποιεῖ βαρὺ καὶ σωματώδες, ὥς ἔστιν ἐν ταῖς κλειψύδραις καταμαθεῖν· βράδιον γὰρ ἔλκουσι χειμῶνος ἢ θέρους· ἐν δὲ Θυάκῃ περὶ τὸ Πάγγαιον ἱστορεῖ Θεόφραστος εἶναι κρήνην, ἀφ' ἧς ταυτὸ ἀγγεῖον γέμον ὕδατος ἰσάμενον χειμῶνος, ἔλκειν διπλάσιον σταθμὸν ἢ θέρους· ὅτι δὲ ἢ πυκνότης τοῦ ὕδατος τὴν βραδυτέτην ποιεῖ τοῦ πλοῦ, δηλὸν ἐστὶ τῷ πλείονα γέμον φέρειν τὰ ποτάμια πλοῖα τοῦ χειμῶνος· τὸ γὰρ ὕδωρ μᾶλλον ἰαντερεῖδει πυκνότερον καὶ βαρύτερον γινόμενον, τὴν δὲ θάλατταν ἢ θερμότης κωλύει πυκνοῦσθαι, δι' ἣν οὐδὲ πήγνυται· μαλακὴ γὰρ ἔοικεν εἶναι ἢ πύκνωσις ἢ.

Διὰ τί, τῶν ἄλλων ὑγρῶν ἐν τῷ κινεῖσθαι καὶ στήφασθαι ψυχομένων, τὴν θάλατταν ὁρῶμεν ἐν τῷ κινεῖσθαι ματοῦσθαι θερμότεραν γινομένην;

Ἡ τῶν μὲν ἄλλων ὑγρῶν ἐπεισόδιον οὖσαν καὶ ἀλλοτριαν ἐξίστησιν ἢ κίνησις τὴν θερμότητα, καὶ διαφορεῖ, τὴν δὲ τῆς θαλάττης σύμφυτον οὖσαν ἐκφυλάττουν μᾶλλον οἱ ἄνεμοι καὶ τρέφουσιν· μαρτυρεῖ δὲ τῆς θερμότητος ἢ διαύγεια, καὶ τὸ μὴ πήγνυσθαι, καίπερ οὖσαν γεώδη καὶ βαρεῖαν.

θ'.

Διὰ τί τοῦ χειμῶνος ἥτιον πικρὰ γίνεται γενομένης ἢ θάλαττα; τοῦτο γὰρ φασὶ καὶ Διονύσιον ἱστορεῖν, τὸν ὑδραγωγόν.

Ὅτι παντελῶς μὲν ἔρημος οὐκ ἔστι γλυκύτητος οὐδ'

ἄμοιρος ἢ πικρότης, αἶτε δὴ ποταμοὺς τοιοῦτους
 ὑποδεχομένης τῆς θαλάττης· τοῦ δὲ ἡλίου τὸ γλυ-
 κὺ καὶ ποτιμὸν ἐξαιρουντος ὑπὸ κρυφότητος τὸ ἐπι-
 πολεῖν, καὶ μᾶλλον ἐν τῷ θέρει τοῦτο ποιοῦντος,
 ἐν δὲ τῷ χειμῶνι μαλακώτερον ἀπτομένου δι' ἀσθενί-
 αν θερμότητος, ὑπολειπομένη μοῖρα πολλῆς γλυ-
 κύτητος ἀνίστησι τὸ ἀκράτως πικρὸν καὶ φαρμακώδες·
 τοῦτο δ' ἡσυχῇ καὶ τοῖς ποτίμοις συμβέβηκε·
 θέρους γάρ πονηρότερα γίνονται, τὸ κρυφώτατον καὶ
 γλυκύτατον τοῦ θερμοῦ διαφοροῦντος, ἐν δὲ χειμῶ-
 νι, νέον σπείρει καὶ πρόσφατον, οὗ μετέχουσιν ἀν-
 ἄγκη καὶ τὴν θάλατταν, σειομένην αἶμα καὶ τῶν πο-
 τῶν ἐπιιδιδόντων.

ε.

Διὰ τί τῷ οἴνῳ θάλασσαν παραχέουσι, καὶ χρησμοὺς
 τινα λέγουσιν ἀλιεῖς κομισθῆναι, προστάττοντα
 βαπτίζειν τὸν Αἰδώνυσον πρὸς τὴν θάλατταν· οἱ δὲ
 πόρρω θαλάττης ἐμβάλλουσι γύψον Ζακυνθίαν
 ὀπτήσαντες;

Πότερον ἢ θερμότης βοηθεῖ πρὸς τὴν περίψυξιν;
 ἢ αὐτὴ ἐξίστησι μάλιστα τὸν οἶνον ἀποσβευνύουσα
 καὶ φθείρουσα τὴν δύναμιν; ἢ τὸ ὑδατῶδες καὶ
 πνευματῶδες τοῦ οἴνου, πρὸς μεταβολὴν ἐπισφα-
 λιστάτην ἔχοντος, ἴσταισι τὰ γινώδη πεφυκότα στυ-
 φεῖν καὶ κατισχνάινειν; οἱ δὲ ἄλλες μετὰ τῆς θαλάτ-
 τῃς λεπτύνοντες καὶ ἀποτῆκοντες τὸ ἄλλοτριον καὶ
 περιττόν, οὐκ ἐῷσι δυσωδίαν οὐδὲ σῆψιν ἰγγίνε-
 σθαι, πρὸς δὲ τοῦτοις, ὅσον ἐστὶ παχὺ καὶ γινώδες

ἐμπλεκόμενον τοῖς βαρυτέροις, καὶ συγκатаσπώμενον, ὑποστάθμην ποιεῖ καὶ τρυγὰ, τὸν δ' οἶνον ἀπολείπει καθαρὸν.

ια.

Διὰ τί μᾶλλον ναυτιῶσι τὴν θάλατταν πλέοντες, ἢ τοὺς ποταμοὺς, καὶ ἐν γαλήνῃ πλέουσι;

⁵ **Η** ὅτι μάλιστα ναυτίαν κινεῖ τῶν αἰσθήσεων ἡ ὀσφρησις, τῶν δὲ παθῶν ὁ φόβος; καὶ γὰρ τρέμονται καὶ φρίττουσι, καὶ κοιλίας ἐξυγχαίνονται, φαντασίαν κινδύνου λαβόντες· τούτων δ' οὐδέτερον ἐνοχλεῖ τοῖς διὰ ποταμοῦ πλέουσιν· ἡ γὰρ ὀσφρησις παντὶ ποτίμῳ καὶ γλυκεῖ συνήθης ἐστίν, ὃ δὲ πλοῦς ἀκίνδυνος· ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ τὴν τ' ὁσμὴν ἀηθελὰ δυσχεραίνουσι, καὶ φοβοῦνται, μὴ πιστεύοντες τῷ παρόντι περὶ τοῦ μέλλοντος· οὐδὲν οὖν ὕφελος τῇ ἐξω γαλήνῃ· ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ σάλον ἔχουσα καὶ θορυβουμένη, συγκινεῖ καὶ ἀναπλήσει τὸ σῶμα τῆς ταραχῆς.

ιβ.

Διὰ τί τῆς θαλάττης ἐλαίῳ καταδύμαιμένης γίνεται καταφάνεια καὶ γαλήνη;

Πότερον (ὥς Ἀριστοτέλης φησὶ) τὸ πνεῦμα τῆς λαιόητος ἀποκισθαῖνον, οὐ ποιεῖ πληγὴν οὐδὲ σάλον; ἢ τοῦτο μὲν πιθανῶς εἴρηται πρὸς τὰ ἐκτότε· ἐπεὶ δὲ φασι, καὶ τοὺς κατακολουμβῶντας, ὅταν ἐλαίον εἰς τὸ στόμα λαβόντες ἐκφυσίσωσιν, ἐν τῇ βυθῷ φέγγος ἔχειν καὶ δίοψιν, οὐκ ἔστιν ἐκεῖ πνεύματος ἕλσιθον αἰτιώσασθαι· σκόπει δὴ, μὴ τῇ θάλατταν, γεώδη καὶ ἀνώμαλον οὔσαν, ἐξωθεῖ καὶ

διαστέλλει τῇ πυκνότητι τὸ ἔλαιον, εἴτ' ἀνατριχοῦ-
σης εἰς αὐτὴν καὶ συστέλλομένης ἀπολείπονται πό-
ροι μεταξὺ ταῖς ὄψεσι διαύγειαν καὶ καταφάνειαν
διδόντες. ἢ φύσει μὲν ἐστὶ φωτεινὸς ὑπὸ θερμότη-
τος ὁ τῇ θαλάττῃ καταμεμιγμένος ἀήρ, γίνεται δὲ
ταραχθεὶς ἀνώμαλος καὶ σκιώδης; ὅταν οὖν τὴν
ἀνώμαλλον ἐπιλεάνῃ πυκνότητι τὸ ἔλαιον, ἀπολαμ-
βάνει τὴν ὁμαλότητα καὶ τὴν διαύγειαν.

ιγ'.

Διὰ τὴν χειμῶνος μᾶλλον, ἢ θέρους τὰ τῶν ἰαλίων
σῆπεται δίκτυα; καίτοι τὰ γ' ἄλλα μᾶλλον ἐν τῷ
θέρει τοῦτο πάσχει.

Πότερον (ὡς Θεόφραστος οἰεῖται) τῷ ψυχρῷ τὸ
θερμὸν ὑποχωροῦν ἀντιπεριῖσταται, καὶ θερμότερα
ποιεῖ τὰ ἐν βάθει τῆς θαλάττης, ὥσπερ τῆς γῆς; διό
καὶ τὰ πηγὰ τῶν ὑδάτων χλιαρότερα τοῦ χειμῶ-
νος εἰσι, καὶ μᾶλλον ἀτμίζουσιν αἱ λίμναι καὶ οἱ
ποταμοί· κατακλείεται γὰρ εἰς βάθος ἡ θερμότης
ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ κρατήσαντος. ἢ σῆψις μὲν οὐκ
ἔστι τῶν δικτύων, ὅταν δὲ φρεξῇ καὶ παγῇ διὰ τὸ
ψύχος ἀναξηραινόμενα καὶ θρυπτόμενα μᾶλλον ὑπὸ
τοῦ κλύδωνος, σῆψις τινὲ καὶ μυθήσει πάσχει πα-
ραπλήσιον; καὶ γὰρ πονεῖ μᾶλλον ἐν κρύει, καθά-
περ τὰ νεῦρα συντείνόμενα σπαράσσεται, πλεονάκις
ἐκταραττομένης διὰ τὸν χειμῶνα τῆς θαλάττης· διό
καὶ σῦφουσιν αὐτὰ ταῖς βίφαῖς καὶ πυκνοῦσι, φο-
βούμενοι τὰς ἀναλύσεις· ἐπεὶ μὴ βαφέντα, μηδὲ
χρυσθέντα, μᾶλλον ἂν ἐλάνθανε τοὺς ἰχθύς· ἐνάντι-

ρον γὰρ τὸ τοῦ λίνου χρώμα καὶ ἀπατηλὸν ἐν θαλάττῃ.

ιδ'.

Διὰ τί Δωριεῖς εὐχονται κακὴν χόρτον συγκομιδὴν;
⁹¹ **Η** κακῶς μὲν συγκομίζεται χόρτος ὕμενος; κἀ-
 πισται γὰρ οὐ ξηρὸς, ἀλλὰ γλωρὸς, ὥστε σήπεται
 ταχὺ διάβροχος γενόμενος· ὕμενος δὲ πρὸ τοῦ θύ-
 ρους ὁ σῖτος βοηθεῖται πρὸς τὰ θερμὰ καὶ νότια
 πνεύματα· ταῦτα γὰρ οὐκ εἰς πυκνωθῆναι συν-
 στάμενον ἐν τῷ σιτάχῳ τὸν καρπὸν, ἀλλ' ἐξίστησι
 καὶ διαχέει τῇ θερμότητι τὴν πῆξιν, ἂν μὴ βεβρε-
 γμένης τῆς γῆς ὑγρότης παρὰ μένῃ ψύχουσα καὶ νο-
 τίζουσα τὸν σιτάχυν.

ιε.

Διὰ τί πυροφόρος ἢ πίων καὶ βαθεῖα χώρα, κριθο-
 φόρος δὲ μᾶλλον ἢ λεπτόγεις;

Η ὅτι τῶν σπερμάτων τὰ ἰσχυρὰ πλείονος τροφῆς
 δεῖται, τὰ δ' ἀσθενῆ λεπτῆς καὶ ἐλαφρῆς; ἀσθε-
 νέστερον δὲ ἢ κριθὴ καὶ μανώτερον· ὅθεν οὐ φέρει
 τὴν πολλὴν τροφήν καὶ βαρεῖαν· μαρτυρεῖ δὲ τῷ
 λόγῳ τοῦτω, πυροῦ τὸν τρίμηνον ἐν τοῖς ὑποξήραις
 φύεσθαι βέλτιον, ἀνοτώτερον ὄντα, καὶ τροφῆς
 ἐλάττιον δεόμενον· διὸ καὶ συντελεῖται τάχιον.

εζ'.

Διὰ τί λέγεται, σῖτον ἐν πηλῷ φυτεύετε, τὴν δὲ
 κριθὴν ἐν κόνει;

Πότερον (ὡς εἰρήκαμεν) ὁ μὲν δύναται πλείονος
 τροφῆς κατακρατεῖν, ἢ δὲ οὐ φέρει τὸ πολὺ καὶ κα-

τακλύξον; ἢ πυκνὸς ὢν ὁ πυρὸς καὶ ξυλώδης, φύε-
ται βέλτιον ἐν ὑγρῷ, μαλατιύμενος καὶ χαλῶμενος·
τῇ δὲ κριθῇ διὰ μανότητα σύμφορον ἐν ἀρχῇ τὸ ξη-
ρότερον; ἢ διὰ θερμότητα σύμμετρος καὶ ἀβλαβὴς
ἢ κοῤῥασις, ψυχρότερον δὲ κριθῇ; ἢ φοβῶνται τὸν
πυρὸν ἐν ξηρῷ τρεῖν διὰ τοὺς μύρμηκας; εὐθὺς
γὰρ ἐπιτίθενται· τὰς δὲ κριθὰς ἥτιον φέρονται·
δυοβάστακτοι γὰρ εἰσι καὶ δυσπαρακόμεστοι διὰ
μέγεθος.

ιζ΄.

Διὰ τί τῶν ἀρρένων ἵππων μᾶλλον ἢ τῶν θηλειῶν
τὰς τρίχας εἰς τὴν ὀρμὴν λαμβάνουσι;

Πότερον ὥς τοῖς ἄλλοις τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος μέ-
ραι, καὶ ταῖς θριξίν εὐτονώτερον ἐστίν; ἢ μᾶλλον
διὰ τὸ οὖρον οἴονται τὰς τρίχας τῶν θηλειῶν βρε-
χόμενας γίνεσθαι χειρόνας;

ιη΄.

Διὰ τί τευθὶς φαινόμενη σημεῖον ἐστὶ μεγάλου χει-
μῶνος;

Ἡ πάντα φύσει τὰ μαλάκια δύσριγα, διὰ γυμνά-
τητα τῆς σαρκὸς καὶ ψιλότητα, μὴ ὅσπερ ἀκὼ μήτε
δέρματι μήτε λεπίδι σκεπομένης, ἀλλ' ἐντὸς ἐχούσης
τὸ σκληρὸν καὶ ὅστεως· διὸ καὶ κέκληται μαλάκια.
ταχὺ δὲ προσισθάνεται δι' εὐπάθειαν τοῦ χειμῶ-
νος· ὅθεν ὁ μὲν πολύνους εἰς γῆν ἀνατρέχει, καὶ
τῶν πετριδίων ἀντιλαμβανόμενος σημεῖον ἐστὶ πνεύ-
ματος ὅσον οὐκ ἔστι παρόντος· ἢ δὲ τευθὶς ἐξάλλεται,
ψεύγουσα τὸ ψύχος καὶ τὴν ἐν βάρει ταραχὴν τῆς

θαλάττης· καὶ γὰρ ἔχει μάλιστα τῶν μαλακίων εὐ-
θρυπτον καὶ ἀπαλὸν τὸ σαρκώδες.

ιβ'.

Διὰ τί τὴν χοιρὰν ὁ πολὺπους ἐξαλλάττει;

Πότερον (ὡς Θεόφραστος ᾔετο) δειλὸν ἐστὶ φάσι
ζῶον; ὅταν οὖν ταραχθῇ τρεπόμενον τοῦ πνεύματι,
συμμεταβάλλει τὸ χροῖμα, καθάπερ ἄνθρωπος· διὸ
καὶ λέλεκται·

Τοῦ μὲν γὰρ γε κακοῦ τρέπεται χροῖς.
ἢ τοῦτο πρὸς τὴν μεταβολὴν πιθανῶς λέλεκται,
πρὸς δὲ τὴν ἐξομοίωσιν οὐχ ἱκανῶς; μεταβάλλει
γὰρ οὕτως, ὥστε τὴν χοιρὰν, αἷς ἂν πλησιαῇ, πρὸς
τραίς ὁμοιοῦν· πρὸς δὲ καὶ Πίνδαρος ἐποίησε.

Ποντίου θηρὸς χρωτὶ μάλιστα νόον προσφέρον,
Πάσαις πολέσσιν ὁμιλεῖ,
καὶ Θέογρις·

Πολύποδος νόον ἔσχε πολυχρόου, ὃς ποτὶ πέτρῃ
τῇ προσομιλήσει, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη.
τοῦτο δὴ καὶ τοὺς πανουργοὺς καὶ δεινότητι ὑπερ-
φέροντας ἔχειν τὸ ἐπιτήδευμα λέγουσιν, ὡς ὑπὲρ
τοῦ λαθεῖν, καὶ διαφυγεῖν τοὺς πλησίον, εὐεταῖς
αἰὲ ἀπεικάζειν πολὺποδι· ἢ καθάπερ ἐσθῆτι τῇ
χοιρᾷ νομίζουσι χρῆσθαι, ὁμοίως αὐτως, ἢ βούλε-
ται, μετενδυόμενον, ἃς οὖν τὴν μὲν ἀρχὴν αὐτοῦ
ἐνδίδωσι τοῦ πάθους δέσας, τὰ δὲ κύρια τῆς αἰτίας
ἐν ἄλλοις ἐστὶ; σκοπεῖ δὴ, καὶ Ἐμπεδοκλέα·

Γνοῦς, ὅτι πάντων εἰσὶν ἀπόρροιαί, ὅσας ἔχει
νοῦτο.

οὐ γὰρ ζώων μόνον, οὐδὲ φυτῶν, οὐδὲ γῆς καὶ θαλάττης, ἀλλὰ καὶ λίθων ἄπεισιν ἐνδελεχῶς πολλὰ ψεῦματα, καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου· καὶ γὰρ φθίρεται πάντα καὶ ὀδῶδε, τῷ εἶναι αἰεὶ τι καὶ φθίρεσθαι συνεχῶς· καὶ γὰρ ἔλξεις ἢ ἐπιπηδήσεις ποιοῦσι ταῖς ἀπορρόοις, οἳ μὲν ἐμπλοκάς αὐτῶν, οἳ δὲ πληγὰς, οἳ δ' ὥσεις τινὰς καὶ περιελεύσεις ὑποτιθέμενοι. ἀλλίστα δὲ τῶν παρὰ τὸν πετρεὼν ἐπιφαινόμενων καὶ ψυχομένων ὑπὸ τῆς θαλάττης, ἀπὶ ἐναι μέρη καὶ θραύσματα πολλὰ, καὶ λεπτά * συνεχῶς αὐτὰ * τοῖς οὐ πρὸς * σῶμα, ἀλλὰ λαμβάνει περιολισθαίνοντα τῶν πυκνοτέρους ἔχοντων πόρους, ἢ διεκθίοντα τῶν μακροτέρους. ὁ δὲ πολὺ πους τὴν τε σάρκα προσιδεῖν αὐτόθεν ἀνθρηνώδης, καὶ πολὺ πορος, καὶ δεκτικὸς ἀπορρόοιων ἔστιν· ὅταν δὲ δεῖσῃ, τῷ πνεύματι τρεπόμενος καὶ τρέπων, οἷον ἴσχυρῶς τὸ σῶμα καὶ συνήγαγεν, ὥστε προσδέχασθαι καὶ στέγειν ἐπιπολῆς τὰς τῶν ἐγγὺς ἀπορρόοιων· καὶ γὰρ ἡ τραχύτης μετὰ τῆς μαλακότητος ἱλικας παρέχουσα τοῖς ἐπιφαινομένοις μέρεισι μὴ σκεδαννυμένοις, ἀλλ' ἀθροίζομένοις, καὶ προσμένουσι σὺν χρόνῳ * τῇ ἐπιφάνει * τητὰ * τεκμήριον δὲ τῆς αἰτίας μέγα, τὸ μῆτε ταῦτον πᾶσιν ἐξομοιοῦσθαι τοῖς πλησίον, μῆτε τὸν χαμνιέοντα τοῖς λευκοῖς χρώμασιν, ἀλλὰ μόνον ἐκάτερον, ὥν ταῖς ἀπορρόοις πόρους συμμεικροὺς ἔχουσιν.

κ'.

Διὰ τίνα αἰτίαν τὸ τῶν ἀγρίων οὐῶν δάκρυον ἦδὺ,
τὸ δὲ τῶν ἐλάφων ἄλμυρόν ἐστι καὶ φαῦλον;

Αἰτία δὲ θερμότης καὶ ψυχρότης τούτων, καὶ ψυχρὸν μὲν ὁ ἔλαφος, περίθερμον δὲ καὶ πυρῶδες ὁ σῦς· ὅθεν τὸ μὲν φεύγει, τὸ δ' ἀμύνεται τοῦς ἐπιόντας, ὅτε καὶ μάλιστα διὰ τὸν θυμὸν ἐκβάλλει τὸ δάκρυον· πολλῆς γάρ ἐπὶ τὰ ὄμματα θερμότητος φερομένης, ὥς εἴρηται,

Φρίξας εὖ λοφίην, πῦρ ὀφθαλμοῖσι δεδορκώς,
γλυκὺ γίνεται τὸ ἀποτιγόμενον. ἔνιοι δὲ φασιν,
ὥς περ γάλακτος ὁρόδον, τοῦ αἵματος τιραχθέντος
ἐκκρούεσθαι τὸ δάκρυον, ὥς Ἐμπεδοκλῆς· ἐπὶ
τοῖνυν τραχὺ καὶ μέλαν τὸ τῶν κότερων αἷμα διὰ
θερμότητα, λεπτὸν δὲ καὶ ὑδαρές τὸ τῶν ἐλάφων,
εἰκότως καὶ τὸ ἀποκρινόμενον ἐν ταῖς θυμοῖς καὶ
τοῖς φόβοις ἐκατέρου, τοιοῦτον.

κά.

Διὰ τί τῶν οὐῶν αἱ μὲν ἡμεροὶ πλεονάκις τέκνουσι
καὶ κατ' ἄλλον ἄλλαι χρόνον, αἱ δ' ἄγρια καὶ ἀπαῖ
καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἔπαισαι σχεδὸν ἡμέρας· αὗται
δὲ εἰσιν, ἀρχομένου θέρους· διὸ καὶ λέλεται;

Μηκέτι νυκτὸς ὕειν, ἢ κεν τέκη ἀγροτέρη οὐς.
Ἡ διὰ πλῆθος τροφῆς, ὅτιως ἐν πλησμονῇ κύπρις,
ἀφθονία γάρ τροφῆς τὸ γόνιμον περίττωμα ποιεῖ
καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις· αἱ μὲν οὖν ἄγρια δι' αὐτῶν
καὶ μετὰ φόβου τὴν τροφήν ζητοῦσι, ταῖς δὲ ἡμέ-
ραις ὑπάρχει διαπαντός, ἢ μὲν αὐτοφυῆς, ἢ δ' ἐκ

παρασκευῆς. ἢ τὸ τῆς σχολῆς καὶ ἀσχολίας ἅμα συμ-
 μένον; αἱ μὲν γὰρ ἀργοῦσι, μὴ βουλόμεναι πόρρω
 πλανᾶσθαι τῶν συφορβῶν, αἱ δ' ὀρεῖσθαι τοῦσαι καὶ
 περιθέουσai, τὴν τροφὴν διαφοροῦσι καὶ κατανα-
 λίσκουσιν εἰς τὸ σῶμα πᾶσαν· ὥστε ἢ διὰ τὸ αἰὲν
 συνεῖναι, ἢ μὴ γίνεσθαι περίττωμα, ἢ καὶ τὸ συν-
 τρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι τὰ θήλεα τοῖς ἀρ-
 ρεσιν, ἀνάμνησιν ποιεῖ τῶν ἀφροδισίων, καὶ συν-
 τεκαλεῖται τὴν ὄρεξιν· ὥς ἐπ' ἀνθρώπων Ἑμπεδο-
 κλῆς ἐποίησε·

Τῷ δὲ τι καὶ πόθος εἶτε διὰ πέψεως ἀμείσγων.
 ἐν δὲ τοῖς ἀργίοις, ἀποτροφῶσι οὖσιν ἀλλήλων, τὸ
 ἀστοργον καὶ δυσεπίμικτον ἀμβλύνει καὶ ἀνασβέν-
 νουσι τὰς ὁρμὰς. ἢ καὶ τὸ λεγόμενον ἐπ' Ἀριστοτέ-
 λους ἀληθές ἐστιν, ὅτι χλοῦνην Ὅμηρος ὠνόμασε
 σὺν τὸν μόνορχιν· τῶν γὰρ πλείστων φησὶ προσκτω-
 μένων τοῖς στελέχεσι θρύπτεσθαι τοὺς ὄρχεις.

κβ'.

Διὰ τί τῆς ἄρκτου φασὶ τὴν χεῖρα γλυκυτάτην ἔχειν
 σάρκα καὶ φαγεῖν ἡδίστην;

Ὅτι τὰ πέττοντα τὴν τροφὴν μάλιστα τοῦ σώματος
 παρέχει τὸ κρέας ἡδίστον, πέττει δὲ κάλλιστα τὸ
 διαπνέον, κινούμενον μάλιστα καὶ συγγυμναζόμε-
 τον, ὥς περ ἡ ἄρκτος τῷ μίρει τοῦτο πλείστα κινεῖ-
 ται· καὶ γὰρ ὥς ποσὶ τοῖς ἐμπροσθίοις βαδίζουσα
 χοῖται καὶ τρέχουσα, καὶ ὥς χερσὶν ἀντιλαμβάνο-
 μενῇ.

κγ'.

Διὰ τί δυστήβεντος ἡ τοῦ ἔαρος ὥρα;
Πότερον αἱ κύνεις, ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς,

Κύματα θηρείων μελέων μυκτῆρσιν ἐρευνῶσαι,
τὰς ἀποφύοις ἀναλαμβάνουσιν, ὥς ἐναπολείπει τὰ
θηρία τῇ ὕλῃ, ταύτας δὲ τοῦ ἔαρος ἐξαμανροῦσαι
καὶ συγχέουσιν αἱ πλεῖσται τῶν φυτῶν καὶ τῶν ὕλη-
μάτων ὄσμαι, ὑπὲρ τὴν ἀνθίσιν ὑπερχέμεναι καὶ
κεραννύμεναι, περιποιῶσι καὶ διαπλανῶσι τὰς κύ-
νης τῆς τῶν θηρίων ὁσμῆς ἐπιλαβέσθαι; διὸ πρὸς
τὴν Αἴττην ἐν Σικελίᾳ φασὶ μηδένα κυνηγεῖν· πολὺ
γὰρ ἀναφύεσθαι καὶ τεθλέναι δι' ἔτους ἴον ὄρεινόν
ἐν τοῖς λειμῶσι, καὶ τὸν τόπον εὐωδίαν αἰεὶ κατέ-
χουσιν, ἀρπάζειν τὰς τῶν θηρίων ἀναπνοάς. λέ-
γεται δὲ μῦθος, ὥς τὴν Κόρην ἐκεῖθεν ἀνθολογοῦ-
σαν ὁ Πλούτων ἀφαρπάσειε, καὶ διὰ τοῦτο τιμῶν-
τες καὶ σεβόμενοι τὸ χωρίον ὥς ἄσυλον, οὐκ ἐπιτί-
θενται τοῖς ἐκεῖ νεμομένοις.

κδ'.

Διὰ τί περὶ τὰς πανσελήρους ἡμισία ταῖς ἰχθυόσ-
καις ἐπιτυγχάνουσιν;

Ἡ διὰ τὴν ἐρημάνην αἰτίαν; δρασσοβόλοι γὰρ αἱ
πανσελήροι· διὸ καὶ τὴν δρόσον ὁ Ἀλκυὼν Διὸς
θυγατέρα καὶ σελήνης προσεῖπε, ποιήσας·

Διὸς θύγατερ ἔρσα τρέφει καὶ σελάνης διὰς.
ἡ γὰρ δρόσος ἀσθενής ἐστὶ καὶ ἀδρανής ὁμβροῦ
ἀσθενής δὲ καὶ τὸ τῆς σελήνης θερμόν· ὅθεν ἔλκει
μὲν ἀπὸ γῆς, ὥσπερ ὁ ἥλιος· ἄγειν δ' εἰς ὕψος μὴ
δυναμένη, μηδ' ἀναλαμβάνειν, μεθίησιν.

κβ.

Διὰ τί τὸ δρόσιμον γινόμενον διὰ τοῦ ψύχους δυσ-
στίβευτον;

Πότερον ὅτι τὰ θηρία πόρρω τῶν κοιτῶν ὀκνοῦντα
προῖεναι διὰ τὸ κρύος, οὐ πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; διὸ
καὶ φασὶν αὐτὰ φεῖδεσθαι τῶν πλησίον, ὅπως μὴ
κακοπαθῇ πλανώμενα μακρὰν τοῦ χειμῶνος, ἀλλ'
ἀεὶ ἐγγύθεν ἔχειν τέμεσθαι. ἢ δεῖ μὴ μόνον ἔχειν
ἔχρη τὸν στιβευόμενον τόπον, ἀλλὰ κινεῖν τὴν ὁσ-
φρησιν; κινεῖ δὲ λυόμενα καὶ χαλῶμενα μαλακῶς
ὑπὸ θερμότητος· ἢ δ' ἄγαν περίψυξις τηγνύουσα
τὰς ὁσμάς, οὐκ ἔχ' εἶναι, οὐδὲ κινεῖν τὴν αἰσθησιν.
ὅθεν καὶ τὰ μύρα καὶ τὸν οἶνον ἤττον ὄξειν ψύχους
καὶ χειμῶνος λέγουσιν· ὁ γὰρ αἶψα τηγνύμενος ἴσται-
σι τὰς ὁσμάς ἐν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔχ' ἀναδιδουθαι.

κγ.

Διὰ τί τὰ ζῶα τὰς βοηθοῦσας δυνάμεις, ὅταν ἐν
πάθει γένηται, ζητεῖ καὶ δίδωκε, καὶ χρώμενα πολ-
λάκις ὠφελεῖται; καθάπερ αἱ κύνες ἐσθίουσι πόαν,
ἵνα τὴν χολὴν ἐξιμῶσιν· αἱ δὲ ὕες ἐπὶ τοὺς ποτα-
μούςς καρκίνους φέρονται, βοηθοῦνται γὰρ ἐσθίου-
σαι πρὸς κεφαλαλγίαν· ἢ δὲ χελῶν, φαγοῦσα τὴν
σάρκα τοῦ ἔγχεως, ὀρίγανον ἐπισθίει· τὴν δ' ἀρ-
κτον λέγουσιν ἄσωμένην, τοὺς μύρμηκας ἀναλαμβάνειν
τῇ γλώττῃ, καὶ καταπίνουσαν ἀπαλλάττεσθαι
τούτων ὅ οὔτε πείρα καὶ περιπίτωσις γέρονται
αὐτοῖς.

Πότερον οὖν, ὥςπερ τὰ κηρία τὴν μέλιτιαν τῇ

ὁσμῇ, καὶ τὰ κενέβρια τὸν γύπα κινεῖ καὶ προσά-
γεται πόρρωθεν, οὕτως οὖν καὶ σῆς οἱ καρκίνοι
καὶ τὴν χελώνην ἢ ὀργίανος, αἱ δὲ μυρμηκίαι τὴν
ἄρκτον ὁσμάς καὶ ῥεύμασι προσφερέσι καὶ οἰκείοις
ἐλκουσιν, αὐτὸ λογισμῷ τοῦ συμφέροντος ἀγούσῃ
τῆς αἰσθήσεως; ἢ τὰς ὁρέξεις ἐπιφέρουσι τοῖς ζώοις
αἱ τῶν σωματίων κράσεις, ἃς αἱ νόσοι ποιοῦσι, δια-
φόρους δριμύτητος, ἢ γλυκύτητος, ἢ τινας ἄλλας
ἐντίκτους ποιότητος ἀήθεις καὶ ἀτόπους, τῶν
ὕγρων τρεπομένων; ὥς δὴ λόγος ἐστὶν ἐπὶ τῶν γυναι-
κῶν, ὅτιαν κύωσι, καὶ λίθους καὶ γῆν προσφερομέ-
νων· διὰ καὶ τῶν νοσοῦντων ταῖς ὁρέξεσιν οἱ χαρ-
εντες ἰατροὶ προΐασαι τοὺς ἀσώτως ἢ σωτηρίως ἔχον-
τας. ἰατορεῖ οὖν Μνησίθεος ἰατρός, ἐν ἀρχῇ πνευ-
μονίας τὸν ἐπιθυμήσαντα κρομμύων, σώζεσθαι
τὸν δὲ σύκων, ἀπόλλυσθαι· διὰ τὸ ταῖς κράσεσιν
τὰς ὁρέξεις, τὰς δὲ κράσεις τοῖς πάθεισιν ἐπεσθαι.
πιθανὸν οὖν ἐστὶ, καὶ τῶν θηρίων τὰ μὴ παντε-
λῶς ὀλεθρίοις μὴδ' ἀναιρετικοῖς περιπίπτοντα νοσή-
μασι, ταύτην τὴν διάθεσιν καὶ καρῶσιν ἔχειν, ὅφ-
ης ἐπὶ τὰ σώζοντα φέρεται καὶ ἄγεται ταῖς ὁρέξεσιν
ἐκαστον αὐτῶν.

κζ.

Διὰ τί τὸ γλεῦκος, ἂν ὑπὸ ψύχους περιέχεται τὸ
ἄγγελον, γλυκὺ διαμένει πολὺν χρόνον;

Πότερον ὅτι πέψις ἐστὶ τοῦ γλεῦκος ἢ εἰς τὸ οὐ-
νόδες μεταβολή, κωλύει δὲ τὴν πέψιν ἢ ψυχρότης
ὑπὸ θέρμου γὰρ ἢ πέψις. ἢ τοῦναντίον, οἰκίον

ἐστι τῆς σταφυλῆς χυμὸς ὁ γλυκύς; διὸ καὶ πεπαλ-
νεσθαι λέγεται τὸ γλυκὺ κινούμενον· ἡ δὲ ψυχρό-
της, οὐκ ἔωσα διαπνεῖν, ἀλλὰ συνέχουσα τὸ θερ-
μὸν, τὴν γλυκύτητα διατηρεῖ τοῦ γλεύκους· αὕτη
δὲ ἐστὶν αἰτία, καὶ τῶν τρυγούμενων ὀμβρῶν τὸ γλεῦ-
κος ἦτιον ἀναζειν· ἡ γὰρ ζέσις ὑπὸ θερμότητος,
τὴν δὲ θερμότητα κατέχει καὶ συστέλλει τὸ ψυχρὸν

καί.

Διὰ τί τῶν θηρίων ἡ ἄρκτος ἥμιστι διεσθλεί τὰ
δικτυα, καίτοι καὶ λύκοι καὶ ἁλώπεκες διεσθίουσι;
Πότερον ἐνδοτάτω τοὺς ὀδόντας ἔχουσα τοῦ χάσμα-
τος ἥμιστι πρὸς τὰ λῖνα ἐξικνεῖται; προεμπέπτει
γὰρ τὰ χεῖλη διὰ πᾶχος καὶ μέγεθος. ἡ μᾶλλον
λοχύουσα ταῖς χερσὶ, φήγνυσι καὶ διασπῖν τὸν βρό-
χον; ἢ καὶ ταῖς χερσὶν ἅμα χρῆται καὶ τῷ στόματι;
ταῖς μὲν διασπῶσα τὸ λῖνον, τῷ δ' ἄμυνομένη τοὺς
διώκοντας· οὐδενὸς δὲ ἦτιον αὕτῃ βοηθοῦσιν αἱ
περικαλινδῆσεις· διὸ μᾶλλον ἢ διασπῖν τὰ λῖνα
πραγματευομένη, πολλάκις ἐκκυβιστᾷ, καὶ σῶζεται
* αὐτὴ καὶ δεοὶ ἡ τῶν ὀδόντων.

καθ'.

Τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν τὰ ψυχρὰ τῶν ὑδάτων οὐ θαυμά-
ζομεν, ἀλλὰ τὰ θερμὰ; καίτοι δῆλον, ὅτι θερμότης
αἰτία τούτων, ὡς ψυχρότης, ἐκείνων.

Οὗ γὰρ (ὡς ἔνιοι νομίζουσιν) ἡ μὲν θερμότης δύ-
ναμις ἐστίν, ἡ δὲ ψυχρότης στέρησις θερμότητος
ἐπὶ πλεόνων αἰτίον ἐφαίνεται τὸ μὴ ὂν τοῦ ὄντος.
ἀλλ' ἔοικε τῷ σπανίῳ τὸ θαυμάσιον ἢ φύσις νέ-

μουσα, πῶς γίνεται ζητεῖν τὸ μὴ πολλάκις γινώμενον.

Ὅρῃς τὸν ὑποῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα,

Καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;
ὅσα μὲν ἔρχεται φέρον θεάματα νυκτός, ὅσων δὲ
μεθ' ἡμέραν κάλλος ἀναδείκνυσιν, οἱ πολλοὶ τῇ
τούτων φύσιν· ἱριδες δὲ καὶ ποικίλματα νεφῶν ἡ-
μέρα καὶ σέλα ῥηγνύμενα πομφόλυγος δίκην κιν-
κύσμηται.

λ'.

Διὰ τί τῶν ἀμπέλων τὰς ἀκάρπους * μωσι * νευτοῖς
ἀστραγαν * μὲν;

Ἡ ὅτι τῶν τράγων οἱ σφόδρα πλοῦτες ἥτιτόν εἰσι
γόνημοι, καὶ μόλις ὑπὸ πιμελῆς ὀχεύουσι; τὸ γὰρ
σπέρμα περὶ ττωμα τῆς τροφῆς ἐστὶ τῆς τῷ σώματι
προσιτιθεμένης· ὅταν οὖν ἡ ζῶον, ἡ δένδρον, ἐν-
κτῇ καὶ παχύνηται, τοῦτο σημεῖον ἐστὶ τοῦ τῇ
τροφῇ ἐν ἑαυτῷ καταναλισκομένην μηθὲν ἢ μικρόν
τι καὶ ἀγενές περὶ ττωμα ποιεῖν.

λβ.

Διὰ τί ἄμπελος οἶνω θαινομένη, μάλιστα τῷ ἐξ αὐ-
τῆς, ἀναξηραίνεται;

Πότερον, ὥςπερ ἐν τοῖς πολυπόδοις γίνεται φυλά-
κρωσις, ὑπὸ θερμότητος τοῦ οἶνου τὸ ὑγρὸν ἐξα-
τμίζοντος; ἢ φύ * τὸ οἶνωδές ἐστιν, ὥς φησιν Ἑμ-
πεδοκλῆς,

Οἶνον ἀπὸ φλοιοῦ πέλεσθαι σαπὲν ἐν ξύλῳ ἔδωκε
ἔστιν οὖν ἐξωθεν οἶνω βρέχεται, γίνεται πῦρ ἀμ-

πέλω, καὶ τοῦ τρέφοντος * δύναμιν ἐξίστησιν ἡ
κρᾶσις. ἢ στυπτικὴν φύσιν ἔχων ὁ ἄκρατος ἐνδύε-
ται ταῖς ῥίζαις, καὶ τοὺς πόρους συναγαγὼν καὶ
πυκνώσας, οὗ διήσῃ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ φυτὸν καὶ εὐ-
δαλῇ, καὶ βλαστάνειν πέφυκεν; ἢ καὶ τοῦτο μᾶλ-
λον εἶναι τῇ ἀμπέλῳ παρὰ φύσιν, τὸ ἐξ αὐτῆς ἀπιδόν
εἰς αὐτὴν ἐπανιδόν πάλιν δέχεσθαι. τῆς γὰρ ἐν ταῖς
φυτοῖς ὑγρότητος ἦνθαι, καὶ τι τρέφειν, μηδὲ προα-
τιθεσθαι, μηδὲ μέρος εἶναι τοῦ φυ. **

λείπει.

Π Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΕΜΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ
ΤΩ Ι
ΚΥΚΛΩ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

Ὁ μὲν οὖν Σύλλας, ταῦτα, εἶπε, τῷ γ' ἐμοὶ μύθῳ
προσέειπε, καὶ κεῖθεν ἔστι. ἀλλ' εἰ δὴ τι πρὸς τὰς
ἡμᾶς χεῖρα ταύτας καὶ διὰ στόματος πῆσαι δόξας περὶ
τοῦ προσώπου τῆς σελήνης προσανεκρούσασθε, πρῶ-
τον ἡδέως ἄν μοι δοκῶ πυθίσθαι. Ὅτι δ' οὐκ ἐμέλ-
λομεν, εἶπον, ὑπὸ τῆς ἐν τούτοις ἀπορίας ἐπ' ἐκείνου;
ἂν πωσθέντες; ὡς γὰρ οἱ ἐν νοσήμασι χρόνοις πρὸς τὸ
Plur. Mor V.

κοινὰ βοηθήματα καὶ τὰς συνήθεις διαίτας ἀπειπόν-
τες, ἐπὶ καθαρισμοῦ καὶ περιεπτα καὶ ὀνείροις τρέπον-
ται, οὗτοις ἀναγκαῖον ἐν δυσθεωρήτοις καὶ ἀπόροισι
σκέψασθαι, ἅπαν οἱ κοινοὶ καὶ ἑνδοξοὶ καὶ συνήθεις
λόγοι μὴ πεῖθωσι, πειρᾶσθαι τῶν ἀτοπωτάτων, καὶ
μὴ καταφρονεῖν, ἀλλ' ἐπάδειν ἀτεχνῶς ἑαυτοῖς τῶν
τῶν παλαιῶν, καὶ διὰ πάντων τῶν ἀληθῶς ἐξελέγχων.

II. Ὅρα γὰρ εὐθύς, ὡς ἄτοπος ὁ λέγων, τὸ
φαινόμενον εἶδος ἐν τῇ σελήνῃ πάθος εἶναι τῆς ὀψι-
ας, ὑπικουδης τῇ λαμπρότητι δι' ἀσθενείαν, ὃ
καλοῦμεν· οὐ συνορῶν, ὅτι πρὸς τὸν ἥλιον ἔδει
τοῦτο γίνεσθαι μᾶλλον, ὅζυν ἀπαντῶντα καὶ πλή-
την· ὡς πον καὶ ἑμπεδοκλῆς τὴν ἐκατέρων ἀπο-
δίδωσιν οὐκ ἀηδῶς διαφορᾶν.

Ἦλιος ὅζυνβελῆς, ἡ δ' αὖ ἰλιείρα σελήνη,
τὸ ἐπαγωγὸν αὐτῆς καὶ ἰλαρόν καὶ ἄλυτον οὗτο
προσαγορεύσας· ἔπειτα λόγον ἀποδίδους, καθ' ὃν
αἱ ἀμυδραὶ καὶ ἀσθενεῖς ὀψεις οὐδεμίαν διαφορᾶν
ἐν τῇ σελήνῃ μορφῆς ἐροῶσιν, ἀλλὰ λῆτος αὐτῶν
ἀντιλάμπει καὶ περίπλεως αὐτῆς ὁ κύκλος, οἱ δ' ὅζυν
καὶ σφοδρὸν ὀρῶντες, ἐξακριβοῦσι μᾶλλον, καὶ
διαστέλλουσιν ἐκτυπούμενα τὰ εἶδη τοῦ προσώπου
καὶ τῆς διαφορᾶς ἄπτονται σαφέστερον· ἔδει γὰρ
(οἶμαι) τοῦναντίον, εἴπω ἡττωμένου πάθος ὁμμα-
τος ἐποίησεν τὴν φαντασίαν, ὅπου τὸ πῶσιν ἀσθεν-
νέστερον, σαφέστερον εἶναι τὸ φαινόμενον. ἡ δ'
ἀνωμαλία καὶ παντάπασιν ἐλέγχει τὸν λόγον· οἱ
γὰρ εἰσι συνεχοῦς σκοτίας καὶ συγκυκλικῆς ὀψις
ἀλλ' οὐ φαύλως ὑπογράφων ὁ Ἀγησιάνης τῶν

Πᾶσα μὲν ἥδε περίεξ πυρὶ λάμπεται, ἐν δ' ἄρα μέσση
Γλαυκότερον κυάνοιο φαιίνεται ἥϊτε κούρης

Ὀμμα, καὶ ὕγρα μέτωπα· τὸ δ' ἔοικεν ἅντα
ἐρεῦθει·

ὅντως γὰρ ὑποδύεται περιῶντα τοῖς λαμπροῖς
τὰ σκιερὰ, καὶ πᾶσι πάλιν ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπο-
κοπτόμενα· καὶ ὅλως πέπλακται δι' ἀλλήλων· *
γραφικὴν τὴν δια * εἶναι τοῦ σχήματος * καὶ πρὸς
Κλισάρχον, ὃ Ἀριστοτέλης, οὐκ ἀπιθάνως ἐδόκει
λέγεσθαι τὸν ὑμέτερον· ὑμέτερος γὰρ ἄνθρωπος Ἀριστο-
τέλους τοῦ παλαιοῦ γεγονώς συνήθης, εἰ καὶ πολλὰ
τοῦ Περιπάτου παρέτρεψεν.

III. Ὑπολαβόντος δὲ τοῦ Ἀπολλωνιάδου τὸν
λόγον, καὶ, τίς ἦν ἡ δόξα τοῦ Κλισάρχου, διατυ-
φωμένον· Παντὶ μᾶλλον, ἔφη, ἀγνοεῖν, ἢ σοι,
προσηκόν ἐστι λόγον, ὥσπερ ἀφ' ἐστίας τῆς γεωμε-
τρίας δρωόμενον· λέγει γὰρ ἄνθρωπος, εἰκόνας ἐσοπτρι-
κὰς εἶναι καὶ εἰδῶλα τῆς μεγάλης θαλάσσης ἐμφαι-
νόμενα τῇ σελήνῃ τὸ καλούμενον πρῶσωπον· ἢ τι
γὰρ ὅψις ἀνακλωμένη πολλαχόθεν ἄπτεσθαι τῶν οὐ-
κατ' εὐθυωρίαν δρωμένων πέφυκεν, ἢ τι πανσέλη-
νος αὐτῇ πάντων ἐσοπτρῶν ὁμαλότητι καὶ στυλινό-
τητι κάλλιστόν ἐστι καὶ καθαρώτατον. ὥσπερ οὖν
τὴν Ἰαῖν οἴεσθε ὑμεῖς ἀνακλωμένης ἐπὶ τὸν ἥλιον τῆς
ὀψιως ἐνοραῖσθαι τῷ νέφει λαβόντι ροτιερὰν ἡσυχῇ
λειότητα καὶ σύντηξιν, οὕτως ἐκεῖνος ἐνοραῖσθαι τῇ
σελήνῃ τὴν ἐξω θάλασσαν, οὐκ ἐφ' ἧς ἐστι χώρας, ἀλλὰ
ὅθιν ἢ κλύσις ἐποίησε τῇ ὀψει τὴν ἐπαφήν αὐτῆς καὶ
τὴν ἀνταύγειαν· ὥς που πάλιν ὁ Ἀγλαϊάνας εἰρηκεν·

"Η πάντου μέγα κῆμα καταντία κυμαίνοντος,
Διέκειλον ἰνδύλλοιτο πυριφλέγοντος ἐσόπτρου·"

IV. Πεισθεῖς οὖν ὁ Ἀπολλωνίδης· Ὡς ἴδιον,
εἶπε, καὶ καινὸν ὅλως τὸ σκευώρημα τῆς δόξης, τόλ-
μαν δέ τινα καὶ μοῦσαν ἔχοντος ἀνδρός· ἀλλὰ πῇ
τὸν ἔλεγχον αὐτοῖ προσῆγε; Πρῶτον μὲν, εἶπον, ἡ
μία φύσις τῆς ἔξω θαλάσσης ἐστὶ, σύμφρον καὶ συν-
εχὲς πέλαγος, ἡ δ' ἐμφασίς οὐ μία τῶν ἐν τῇ σελή-
νῃ μελασμάτων, ἀλλ' οἷον ἰσθμοὺς ἔχουσα, τοῦ
λαμπροῦ διαιροῦντος καὶ διορίζοντος τὸ σκιερὸν·
ὅθεν ἑκάστου τόπου χωρισθέντος, καὶ πέρας ἴδιον
ἔχοντος, αἱ τῶν φωτεινῶν ἐπιβολαὶ τοῖς σκοτεινοῖς
ὑψους εἰκόνα καὶ βάθους λαμβάνουσαι τὰς περὶ τὰ
ἔμματα καὶ τὰ χεῖλη εἰκόνας φαινομένας ὁμοιότατα
διετύπωσαν· ὥστ' ἡ πλείονας ἔξω θαλάσσης ὑποληπ-
τέον ἰσθμοῖς τισι καὶ ἡπείροις ἀπολαμβάνομεναι,
ὑπερ ἔστιν ἄτοπον καὶ ψεύδος, ἡ μὲν οὖτος, οἱ
πεισανδὸν εἰκόνα διεσπασμένην οὕτως ἐμφαίνεσθαι.
ἑκκῆνο μὲν γὰρ ἑρωτᾶν ἀσφαλέστερόν ἐστιν, ἢ ἀπο-
φαινέσθαι σοῦ παρόντος, εἰ, τῆς οἰκουμένης εὐρος
ἴσης καὶ μήκος, ἐνδέχεται πᾶσαν ὡσαύτως ἀπὸ τῆς
σελήνης ὅψιν ἀνακλωμένην ἐπιθιγγάνειν τῆς θαλάσ-
σης καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ μεγάλῃ θαλάττῃ πλεῖναι καὶ
Δία καὶ οἰκοῦσιν, ὥσπερ Βρεττανοῖς, καὶ ταῦτα
μηδὲ τῆς γῆς, ὡς ἔφατε, πρὸς τὴν σφαῖραν τῆς σ-
λήνης κέντρα λόγον ἐπεχούσης. Τοῦτ' ἐμὲν οὖν, ἔ-
φην, οὐκ ἔργον ἐπισκοπεῖν· τὴν δὲ πρὸς τὴν σελή-
νην τῆς ὅψεως κλάσιν, οὐκέτι οὐκ, οὐδὲ Ἰσπάρχον·
καίτοι γε, φίλε πρίαμ * ἀλλὰ πολλοῖς οὐκ ἀρίστοι.

φυσιολογῶν περὶ τῆς ὕψεως, αὐτὴν ὁμοπαθεῖν καὶ
 αἶν ἰσχεῖν καὶ σύμπηξιν εἰκὸς ἐστὶ μᾶλλον, ἢ πλη-
 γὰς τινὰς καὶ ἀποπηδήσεις, οἷας ἐπλαττε τῶν ἀτό-
 μων Ἐπίκουρος. οὐκ ἐθέλησει δὲ (οἶμαι) τὴν σελή-
 νην ἐμβροθὲς ὑποθέσθαι σῶμα καὶ στερεὸν ὑμῖν ὁ
 Κλέαρχος, ἀλλ' ἄστρον αἰθέριον καὶ φαισφόρον, ὡς
 φατέ· τοιαύτη δὲ τὴν ὕψιν θραύειν προσήκει καὶ
 ὑποστρέφειν, ὥστ' οἴχεσθαι τὴν ἀνάκλασιν. εἰ δὲ
 προσδεῖται τις ἡμᾶς, ἐρησόμεθα, πῶς μόνον πρόσ-
 ῳπὸν ἐστὶν ἐν τῇ σελήνῃ τὸ τῆς θαλάσσης ἕσπετρον,
 ἄλλω δ' οὐδενὶ τῶν τοσούτων ἀστέρων ἐνορῶται·
 καίτοι τὸ γ' εἰκὸς ἀπαιτεῖ, πρὸς ἅπαντας ἢ πρὸς
 μὴδενα τούτων, πᾶσχειν τὴν ὕψιν. ἀλλὰ σὺ γε,
 πρὸς τὸν Μεύκιον ἔφη ἀποβλέψας, ὁ πρῶτον ἐλέ-
 γθη τῶν ἡμετέρων ὑπόμνησον.

V. Καὶ ὁ Λεύκιος· Ἀλλὰ μὴ δόξωμεν, ἔφη,
 κομιδῇ προπηλακίζειν τὸν Φαρνάκην, οὕτω τὴν
 Στωϊκὴν δόξαν ἀπροσαύδητον ὑπερβαίνοντες, εἰπὶ
 δὴ τι πρὸς τὸν ἄνδρα, πάντως αἶρος μίγμα καὶ μα-
 λακοῦ πυρὸς ὑποτιθέμενον τὴν σελήνην, εἴτα οἶον
 ἐν γαλήνῃ φρίκης ὑποτρεχούσης φάσκοντα τοῦ αἶρος
 διαμετακινέοντος ἱμφασιν γίνεσθαι μορφοειδῆ * χρη-
 σίως γε (εἶπον) ὁ Λεύκιε, τὴν ἀτοπίαν εὐφήμοις
 περιαμπέχεις ὀνόμασιν· οὐχ οὕτω δὲ ὁ ἐταῖρος ἡ-
 μῶν, ἀλλ', ὅπερ ἀληθές ἦν, ἔλεγεν, ὑποπιᾶσκον αὐ-
 τοὺς τὴν σελήνην, σπύλῳ καὶ μελασμαῶν ἀναπιμ-
 πλάντας, ὁμοῦ μὲν Ἀρτιμιν καὶ Ἀθηναῖαν ἀνακαλοῦν-
 τας, ὁμοῦ δὲ σύμμιγμα καὶ φύραμα ποιοῦντας αἰ-
 ρος ζοφροῦ καὶ πυρὸς ἀνθρακῶδους, οὐκ ἔχουσαι

ἔξαψιν οὐδ' αὐτὴν οἰκίαν, ἀλλὰ υυσκρινές τι σῶ-
 μα τυφόμενον αἰὲ καὶ πυρίκαυστον· ὥσπερ τῶν
 κεραυνῶν τοὺς ἀλαμπεῖς καὶ πολέοντας ὑπὸ τῶν ποιη-
 τῶν προσαγορευομένους. ὅτι μέντοι πῦρ ἀνθρακώ-
 δες, οἷον οὗτοι τὸ τῆς σελήνης ποιοῦσιν, οὐκ ἔχ-
 ναι διαμονὴν οὐδὲ σύστασιν ὅλως, ἐὰν μὴ στερεῶς ὕλη
 καὶ στεγούσης ἅμα καὶ τρεφούσης ἐπιλάβηται, βέλ-
 τιον οἶμαι συνορεῖν ἐνίων φιλοσόφων τοὺς ἐν πα-
 ριδίᾳ λέγοντας, τὸν Πρωκτιστὸν εἰρησθαι χαλὸν, ὅτι τὸ
 πῦρ ξύλων χωρὶς, ὥσπερ οἱ χαλοὶ βακτηρίας, οὐ
 πρόεισιν. εἰ οὖν ἡ σελήνη πῦρ ἐστὶ, πόθεν αὐτῇ
 τοσοῦτος ἐγγέγονεν ἄηρ; ὁ γὰρ ἄνω καὶ κύκλω φε-
 ρόμενος οὐτοσὶ τόπος, οὐκ αἴρος, ἀλλὰ κρείττονος
 οὐσίας, καὶ πάντα λεπτύνειν καὶ συνεξάπτειν φύσει
 ἐχούσης ἐστίν· εἰ δὲ γέγονε, πῶς οὐκ οἴχεται με-
 ταβάλλων εἰς ἕτερον εἶδος, ὑπὸ τοῦ πυρός ἐξαιθε-
 ριωθεὶς, ἀλλὰ σώζεται, καὶ συνοικεῖ πυρὶ τοσοῦτον
 χρόνον, ὥσπερ ἥλος ἀραρώς τοῖς αὐτοῖς ἀσὶ μέρει
 καὶ συγγεγομφωμένος; ἀραιῶ μὲν γὰρ ὄντι καὶ συγ-
 κεχυμένοι, μὴ μένειν, ἀλλὰ σφάλλεσθαι, προσήκει
 συμπεπηγέναι δ' οὐ δυνατόν ἀναμειχμένον πυρὶ
 καὶ μήτε ὑγροῦ μετέχοντα, μήτε γῆς, οἷς μόνον
 ἄηρ συμπήγνυσθαι πέφυκεν· ἡ δὲ ῥύμη καὶ τὸν
 ἐν λίθοις αἶρα, καὶ τὸν ἐν ψυχρῷ μολὶβδῳ, συνεκ-
 κεί· μήτε γε δὴ τὸν ἐν πυρὶ δινοῦμενον μετὰ τῶν
 χουρ τοσοῦτον. καὶ γὰρ Ἐμπειδοκλῆς δυσκολαίνου-
 σι, πᾶγον αἴρος χαλαζῶδη ποιοῦντι τὴν σελήνην
 ὑπὸ τῆς τοῦ πυρός σφαίρας περιεχόμενον· αὐτοὶ δὲ
 τὴν σελήνην σφαῖραν οὐσαν πυρός, αἶρα φασὶν

ἄλλον ἄλλῃ διεσπασμένον περιέχειν, καὶ ταῦτα, αἵτι
 ῥήξεις ἔχουσιν ἐν ἑαυτῇ, μήτε βάθῃ καὶ κοιλότη-
 τας, ἅπερ οἱ γεώδη ποιοῦντες ἀπολείπουσιν, ἀλλὰ
 ἐπιπολῆς δηλονότι τῇ κυρτότητι ἐπικείμενον· τοῦτο
 δ' ἐστὶ καὶ πρὸς διαμορφήν ἄλογον, καὶ πρὸς θείαν
 ἀδύνατον ἐν ταῖς πανσελήνοις· διορίσασθαι γὰρ
 οὐκ ἔδει μέλανα καὶ σκιερὸν, ἀλλ' ἡμυροῦσθαι
 κρυπτόμενον, ἢ συνεκλάμπειν, ὑπὸ τοῦ ἡλίου κα-
 ταλαμβινομένης τῆς σελήνης. καὶ γὰρ παρ' ἡμῶν ὁ
 μὲν ἐν βάθει καὶ κοιλώμασι τῆς γῆς, οὗ μὴ δει-
 σιν αὐτῇ, διαμένει σκιώδης καὶ ἀφώτιστος· ὁ δ'
 ἔξωθεν τῇ γῇ περιεχυμένος, φάγος ἔχει καὶ χράσι
 αὐγοειδῇ· πρὸς πᾶσαν μὲν γὰρ ἐστὶ ποιότητα καὶ
 δύναμιν εὐκρίναστος ὑπὸ μανότητος, μάλιστα δι-
 φωτός ἂν ἐπιφάνει μόνον, ὡς φατέ, καὶ θίγγει, διό-
 λου τρεπόμενος ἐκφωτίζεται. ταῦτό οὖν τοῦτο καὶ
 τοῖς εἰς βάθῃ τινὰ καὶ φάραγγας ανρωθοῦσιν ἐν τῇ
 σελήνῃ τὸν αἴρα κἄν καλῶς εἴοικε βοηθεῖν, ὅμῃς τι
 διεξιλέγχει τοὺς ἐξ αἴρος καὶ πυρός οὐκ οἶδα ὅπως
 αἰγρύντας αὐτῆς καὶ συναρμόζοντας τὴν σφαῖραν·
 οὐ γὰρ οἶδον τε λείπεσθαι σκιὰν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας,
 ὅταν ὁ ἥλιος ἐπιλάμπῃ τῷ φωτὶ πᾶν, ὅπως καὶ
 ἡμεῖς ἀποτεμνόμεθα τῇ ὕψει τῆς σελήνης.

VI. Καὶ ὁ Φαρνάκης, ἔτι μοῦν λέγοντος· Τοῦ-
 το ἐκεῖνο πάλιν, εἶπεν, ἐφ' ἡμῶς ἀφίκεται τὸ περι-
 ακτον ἐκ τῆς Ἀκαδημίας, ἐν τῷ πρὸς ἑτέρους λέγειν
 διατρέφοντας ἐκείνους μὴ παρεῖχειν ἔλεγχον, ὡς αὐ-
 τοὶ λέγουσιν, ἀλλ' ἀπολογουμένοις δεῖ χρῆσθαι μὴ
 κατηγοροῦσιν ἂν ἐντυχάνωσιν· ἐμὲ δ' οὖν οὐκ

ἔξασθε τὴν ἡμέραν εἰς τὸ διδόναι λόγον, ὧν ἐπικα-
 λείτε τοῖς Στωϊκοῖς, πρὶν εὐθύτας λαβεῖν παρ' ὑ-
 μῶν, ἅντοι τὰ καὶ τοῦ κόσμου ποιοῦντων. καὶ ὁ
 Λεύκιος γελᾶσας· Μόνον, (εἶπεν) ὦ τὰν, μὴ κρί-
 σιν ἡμῖν ἀσεβείας ἐπαγγελίης. ὥσπερ Ἀριστάρχον
 ᾤετο δεῖν Κλεάνθης τὸν Σάμιον ἀσεβείας προκαλεῖ-
 σθαι τοὺς Ἕλληνας, ὡς κινοῦνται τοῦ κόσμου τὴν
 ἐστίαν, ὅτι φαινόμενα σώζειν ἀνὴρ ἐπειρώτο, μένειν
 τὸν οὐρανὸν ὑποτιθέμενος· ἐξελίττεσθαι δὲ κατὰ
 λοξοῦ κύκλου τὴν γῆν, ἅμα καὶ περὶ τὸν αὐτῆς ὄξο-
 να δινουμένην. ἡμεῖς μὲν οὐδ' οὐδὲν αὐτοὶ παρ' αὐ-
 τῶν λέγομεν. οἱ δὲ γῆν ὑποτιθέμενοι τὴν σελήνην,
 ὧ βέλτιστε, τί μᾶλλον ὑμῶν ἄνω τὰ καὶ τοῦ ποιοῦσι
 τὴν γῆν ἰδρυνόντων ἐνταῦθα μετέωρον ἐν τῷ αἰθέρι,
 πολλῶ τιμι μείζονα τῆς σελήνης οὖσαν; ὡς ἐν τοῖς
 ἐκλειπτικοῖς πάθεσιν οἱ μαθηματικοὶ καὶ ταῖς διὰ
 τοῦ σκιασματος παρόδοις τῆς ἐποχῆς τὸ μέγεθος ἀνα-
 μετροῦσιν. ἢ τε γὰρ σκιά τῆς γῆς ἐλάττων ὑπὸ
 μείζονος τοῦ φωτίζοντος ἀνατείνει, καὶ τῆς σκιάς
 αὐτῆς, λεπτόν ὃν τὸ ἄνω καὶ στερόν, οὐδ' Ὀμη-
 ρον, ὅς φασιν, ἔλαθεν, ἀλλὰ τὴν νύκτα θοὴν ὀξυ-
 τητι τῆς σκιάς προσηγόρευσεν· ὑπὸ τούτου δ' ὅμως
 ἄλισκομένη ταῖς ἐκλείψεσιν ἡ σελήνη τρισὶ μόλις τοῖς
 αὐτῆς μεγέθεσιν ἀπαλλάττεται. σκόπει δὴ, πόσων
 ἡ γῆ σεληνῶν ἐστίν, εἰ σκιὰν ἀφίησιν, ἥς ἡ βρα-
 χυτάτη πλάτος τρισέληνον. ἀλλ' ὅμως ὑπὲρ τῆς σε-
 λήνης, μὴ πείσῃ, δεδοίκατε. περὶ δὲ τῆς γῆς ἴσως
 Δισχύλος ὑμᾶς πέπεικεν, ὡς ὁ Ἀτλας

Ἔστηκε, κίον' οὐρανοῦ τε καὶ χθοῖος

ἡμῖς ἐρεῖδων, ὅχθος οὐκ ἐνάγκυλον.

Ἡ τῇ μὲν σελήνῃ κοῦφος ἄηρ ὑποτρέχει, καὶ στερεὸν ὄγκον οὐκ ἐχέγγυος ἐνεγκεῖν, τὴν δὲ γῆν κατὰ Πίνδαρον ἀδαμαντοπέδιλοι κίονες περιέχουσι· καὶ διὰ τοῦτο Φαργάκης αὐτὸς μὲν ἐν ἀδείᾳ τοῦ πιασῆν τὴν γῆν ἔστιν, οἰκτεῖρει δὲ τοὺς ὑποκειμένους τῇ μεταφορᾷ τῆς σελήνης Αἰθίοπας ἢ Ταπροβηροὺς, μὴ βάρος αὐτοῖς ἐμπέσῃ τοσοῦτον. καίτοι τῇ μὲν σελήνῃ βοήθεια πρὸς τὸ μὴ πιασῆν, ἢ κίνησις αὐτῇ, καὶ τὸ ῥιζοῶδες τῆς περιαγωγῆς, ὥσπερ ὅσα ταῖς σφινδύραις ἐντεθέντα τῆς καταφορᾶς κώλυσιν ἴσχει τὴν κύκλῳ περιδίνησιν· ἄγει γὰρ ἕκαστον ἢ καταφύειν κίνησις, ἢ ὑπ' ἄλλου μηδενὸς ἀποστρέφεται διὰ τὴν σελήνην οὐκ ἄγει τὸ βάρος, ὑπὸ τῆς περιφορᾶς τὴν ῥοπὴν ἐκκρουόμενον· ἀλλὰ μᾶλλον ἴσως λόγον εἶχε θαυμάζειν, μένουσαν αὐτὴν παντάπασιν, ὥσπερ ἡ γῆ, καὶ ἄτρεπτον οὔσαν. νῦν δὲ σελήνη μὲν ἔχει μεγάλην αἰτίαν τοῦ δεῦρο μὴ φέρεσθαι, τὴν δὲ γῆν, ἐτίρας κινήσεως ἁμοιβὴν οὔσαν, εἰκὸς ἦν μόνῳ τῷ βαρύνοντι μένειν· βαρυτέρα δὲ ἐστὶ τῆς σελήνης, οὐχ ὅσῳ μείζων, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον, ἅτε διὰ διὰ θερμότητα καὶ πύρωσιν ἐλυφρᾶς γεγεννημένης, ὅλως ὁ ἴοικεν, ἐξ ὧν λέγεις, ἡ σελήνη μᾶλλον, ἢ πῦρ ἐστὶ, γῆς διττοῦ καὶ ὕλης, ἐν ᾗ βέβηκε καὶ προσπέφυκε, καὶ συνέχει καὶ ζωπυρεῖ τὴν δύναμιν· οὐ γὰρ ἐστὶ πῦρ χωρὶς ὕλης διανοηθῆναι σωζόμενον, γῆν δὲ φατὶ ὑμεῖς ἄνευ βάσεως καὶ ῥίζης διαμένειν. Πάνυ μὲν οὖν, εἴπερ ὁ Φαργάκης, τὸν

οἰκεῖον καὶ κατὰ φύσιν τόπον ἔχουσιν, ὥσπερ αὐτὸ
τὸ μέσον· οὗτος γάρ ἐστι, περὶ οὗ ἀντιτείνει πάν-
τα τὰ θάρη ῥέποντα, καὶ φέρεται, καὶ συντείνει παν-
ταχόθεν· ἢ δ' ἄνω χώρα πᾶσαι, καὶν τι δεῖξῃται
γεωδὲς ὑπὸ βίας ἀναρῶμεν, εὐθὺς ἐκθλίβει δυνά-
μιλλον δ' ἀφίησιν, ἢ πέφυκεν οἰκεῖα φύσῃ καταφε-
ρόμενον.

VII. Πρὸς τοῦτ' ἐγὼ τῷ Λευκίῳ χρόνον ἔγγυ-
νέσθαι βουλόμενος ἀναμιμνησκομένῳ, τὸν Θέων
καλέσας· Τίς, [ἔφη] ὦ Θέων, εἰρήκε τῶν τρα-
γικῶν, ὥς ἰατροὶ

Πικρὰν πικροῖς κλίζουσι φαρμάκοις χολίῳ,
ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Θέωνος, ὅτι Σοφοκλῆς· Καὶ
δοτέον (εἶπον) ὑπ' ἀνάγκης ἐκείνοις· φιλοσόφων δ'
οὐκ ἀκουστέον, ἂν τὰ παράδοξα παραδόξοις ἁμῶν
νεσθαι βούλωνται, καὶ μαχόμενοι πρὸς τὰ θανμα-
σια τῶν δογμάτων, ἀτοπώτερα καὶ θανμασιώτερα
πλάττωσιν· ὥσπερ οὗτοι τὴν ἐπὶ τὸ μέσον φορεῖν
εἰσάγουσιν· ἢ τί παράδοξον οὐκ ἔρεστιν; οὐχὶ τὴν
νῆν σφαῖραν εἶναι, τηλικαῦτα βᾶθῃ καὶ ὕψι καὶ
ἀνωμαλίας ἔχουσιν; οὐκ ἀντίποδας οἰκεῖν, ὥσπερ
θρίπας, ἢ γαλιώτας, τραπέντα ἄνω τὰ κάτω τῇ γῇ
προσισχομένους; ἡμᾶς δ' αὐτοὺς μὴ πρὸς ὄρθον
βεβηκότας, ἀλλὰ πλαγίους ἐπιμένειν ἀποτεινόμενους
ὥσπερ οἱ μεθύοντες; οὐ μύδρους χιλιοσταλάντας
διὰ βάθους τῆς γῆς φερόμενους, ὅταν ἐξέκωνται
πρὸς τὸ μέσον, ἴσταςθαι, μηδεὶς ἀπαντῶντος
μηδὲ ὑπερείδοντος; εἰ δὲ ῥύμη κάτω φερόμενοι τὸ
μέσον ὑπερβάλλοιεν, αὐθις ἐπίσω σιγίφασθαι καὶ

ἀνακλύπτειν ἀπ' αὐτῶν; οὐ τμήματα δοκῶν ἀπο-
 πρισθέντα τῆς γῆς ἐκατέρωθεν μὴ φέρεσθαι κάτω
 διαπαντός, ἀλλὰ προσπίπτοντα πρὸς τὴν γῆν ἔξω-
 θιν ἴσως διωθεῖσθαι καὶ ἀποκρῦπτεσθαι περὶ τὸ
 μέσον; οὐ ῥεύμα λάβρον ὕδατος κάτω φερόμενον
 εἰ πρὸς τὸ μέσον ἔλθοι σημείον, ὅπερ αὐτοὶ λέγου-
 σιν ἀσώματον, ἴστασθαι περικεραυννύμενον κύκλῳ
 περὶ πόλον, ἀπανυστον αἰῶραν καὶ ἀκατάπανυστον
 αἰωροῦμενον; οὐδὲ γὰρ ψευδῶς εἶναι τούτων βιά-
 σαιτο ἄν τις αὐτὸν εἰς τὸ δυνατόν τῇ ἐπινοίᾳ κατε-
 στήσαι. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὰ ἄνω, κάτω· καὶ πάντα
 τραπέντια πάλιν εἶναι. τῶν ἄχρι τοῦ μέσου κάτω,
 τῶν δὲ ὑπὸ τὸ μέσον, αὐτὰ πάλιν ἄνω γενομένων.
 ὥστ', εἴ τις συμπαθεία τῆς γῆς τὸ μέσον αὐτῆς ἔ-
 ζων στείη περὶ τὸν ὀμφαλὸν ἅμα καὶ τὴν κεφαλὴν
 ἄνω, καὶ τοὺς πόδας ἄνω ἔχειν τὸν αὐτόν· καὶ μὲν
 διασκήπτῃ τὸν ἐπέκεινα τόπον, ἀνακλύπτον αὐτοῦ
 τοῦ εἶναι καὶ κάτω ἄνωθεν ἔλκεσθαι τὸν ἀνασκαπτό-
 μενον· εἰ δὲ δὴ τούτω τις ἀντιβιβηκῶς νοοῖτο, τοὺς
 ἀμφοτέρων ἅμα πόδας ἄνω γίνεσθαι καὶ λέγεσθαι.

VIII. Τοιούτων μέντοι καὶ τοσούτων παραδο-
 ξολογιῶν οὐ μὰ Δία πήραν, ἀλλὰ θαναματοποιῶν
 τινος ἀποσκευὴν καὶ πυλαίαν, κατανοητοῦμένοι καὶ
 παρέλκοντες ἑτέρους φασὶ γελουάξιν ἄνω τὴν σελή-
 νην, γῆν οὖσαν, ἐνιδρύνοντις οὐχ ὅπου τὸ μέσον
 ἐστὶ. καίτοι γε εἰ πᾶν σῶμα ἐμβριθὲς εἰς τὸ αὐτὸ
 συννέει, καὶ πρὸς τὸ αὐτοῦ μέσον ἀντερείδει πᾶσι
 τοῖς μορίοις, οὐχ ὥς μέσον οὔσα τοῦ παντός ἢ γὰρ
 μᾶλλον, ἢ ὥς ὅλον, οἰκισσέσεται μέρη αὐτῆς ὅτις

τὰ βίβρη, καὶ τεκμήριον ἔσται τῶν δεδόντων, οὐ
 τῇ τῆς μεσότητος πρὸς τὸν κόσμον, ἀλλὰ πρὸς τὴν
 γῆν κοινωνίας τινὸς καὶ συμφυΐας τοῖς ἀπασπασίμοις
 νοῖς αὐτῆς, εἴτα πάλιν καταφερομένοις. ὥς γὰρ ὁ
 ἥλιος εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει τὰ μέρη, ἐξ ὧν συνίστη-
 κε, καὶ ἡ γῆ τὸν λίθον, ὥσπερ * προσήκοντα δε-
 χεται, καὶ φέρει πρὸς ἐκείνον. ὅθεν ἐροῦνται τῶν
 χαλκῶν καὶ συμφύεται πρὸς αὐτὴν ἰῶν τοιούτων ἱ-
 καστον. εἰ δέ τι τυγχάνει σῶμα τῇ γῇ μὴ προσ-
 νενεμημένον ἀπ' ἀρχῆς, μηδ' ἀπεσπασμένον, ἀλλὰ
 πον καθ' αὐτὸ οὐστάσιν ἔσχεν ἰδίαν καὶ φύσιν, ὥς
 φαῖεν ἂν ἐκείνοι τὴν σελήνην, τί κωλύει χωρὶς εἶναι
 καὶ μένειν περὶ αὐτὸ, τοῖς αὐτοῦ πεπιεσμένοις με-
 ρεσι καὶ συμπεπεδημένον, οὔτε γὰρ ἡ γῆ μέσον οὐσά
 δεικνυται τοῦ παντός, ἢ τε πρὸς τὴν γῆν τῶν ἐν
 ταῦθα συναίρεσις καὶ οὐστάσις ὑφηγείται τὸν τρύ-
 πον, ὃ μένειν τὰ ἐκεῖ συμπεσόντα πρὸς τὴν σελήνην
 αἰὶός ἐστιν. ὁ δὲ πάντα τὰ γέωδη καὶ βαρέα συν-
 λαύων εἰς μίαν χώραν, καὶ μέρη ποιῶν ἐνὸς σώμα-
 τος, οὐχ ὁρῶ, διὰ τί τοῖς κούφοις τὴν αὐτὴν ἀνάγκη
 πῃ οὐκ ἀνταποδίδωσιν, ἀλλ' ἐξ χωρὶς εἶναι οὐσά-
 σις πρὸς τὰ αὐτὰς, καὶ οὐ πάντας εἰς τοῦτο συν-
 ἄγων τοὺς ἀστέρας σαφῶς οἶται δῖον καὶ σῶμα
 κοινὸν εἶναι τῶν ἀνωφερῶν καὶ φλογουμένων ἀπάντων.

IX. Ἀλλ' ἥλιον μὲν ἀπλείτους μυριάδας ἀπέχει
 τῆς ἄνω περ φορᾶς, φατέ, εἶπον, ὃ φίλε Ἀπολλο-
 νίδη, καὶ Φωσφόρον ἐπ' αὐτῷ, καὶ Στίλβοντα, καὶ
 τοὺς ἄλλους πλανήτας, ὑφιεμένους τε τῶν ἀπλανῶν
 καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν διαστάσεσι μεγάλαις φέρεσθαι.

τοῖς δὲ βάρεσι καὶ γινώδουσιν οὐδὲμίαν οἴσασθε τὸν
κόσμον εὐρυχωρίαν παρέχειν ἐν ἑαυτῷ καὶ διάστασιν.
Ὅρωτε, ὅτι γελοῖόν ἐστιν, εἰ γῆν οὐ φήσομεν εἶναι
τὴν σελήνην, ὅτι τῆς κάτω χώρας ἀφρότηκεν, ἄστρον
δὲ φήσομεν, ὁρῶντες ἀπωσμένην τῆς ἅνω περιφορᾶς
μυριάσι σταδίων τοσαύταις, ὥσπερ εἰς βυθόν τινα
καταδεδυκυῖαν. τῶν μὲν γὰρ ἄστρον κατωτέρω το-
σοῦτόν ἐστιν, ὅσον οὐκ ἂν τις εἰποι μέτρον, ἀλλ'
ἐπιλείπουσιν ὑμᾶς τοὺς μαθηματικούς ἐκλογιζομέ-
τους οἱ ἀριθμοί. τῆς δὲ γῆς τρόπον τινα φαίνει καὶ
περιφερομένη πλησίον.

Ἄρματος ὥσπερ ἵχνος, ἀνελίσσεται,
φασὶν Ἐμπεδοκλῆς,

Ἡ τε περὶ ἄκρον *
οὐδὲ γὰρ τὴν σκιὰν αὐτῆς ὑπερβάλλει πολλάκις ἐπὶ
μικρὸν αἵρομένη, τῷ παμμέγεθός εἶναι τὸ φωτίζον.
ἀλλ' οὕτως ἵστικεν ἐν χροῷ καὶ σχεδὸν ἐν ἀγκάλας τῆς
γῆς περιπολεῖν, ὥστ' ἀντιφράττεσθαι πρὸς τὸν ἥλι-
ον ἐν αὐτῆς, μὴ υπεραιρούσα τὸν σκιερὸν καὶ χρο-
ιον καὶ τυκτερινὸν τοῦτον τόπον, ὃς γῆς κληρὸς
ἐστίν. διὸ λεκτέον οἷμαι θαρρόντως, ἐν τοῖς τῆς
γῆς ὄψεσι εἶναι σελήνην ὑπὸ τῶν ἄκρων αὐτῆς ἐπι-
φρασθουμένην.

Χ. Σκόπει δὲ τοὺς ἄλλους ἀφείς ἀπλανεῖς καὶ
πλανήτας, ἃ δεικνυσιν Ἀρίσταρχος ἐν τῷ περὶ με-
γέθων καὶ ἀποστημάτων, ὅτι τὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστη-
μα τοῦ ἀποστήματος τῆς σελήνης, ὃ ἀφείσθηκεν ἡ-
μῶν πλέον μὲν ἢ ὀκτωκαίδεκαπλάσιον, ἔλαττον δὲ
ἢ εἰκοσαπλάσιόν ἐστι. καίτοι ὁ τὴν σελήνην ἐπι-

μήκιστον αἶρων, ἀπέχειν, φησὶ, ἡμῶν ἕξ καὶ πέν-
τηκονταπλάσιον τῆς ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς· αὕτη
δ' ἐστὶ τεσσάρων μυριάδων, καὶ κατὰ τοὺς μέσους
ἀναμετροῦντας· καὶ ἀπὸ ταύτης συλλογιζομένους
ἀπέχει ὁ ἥλιος τῆς σελήνης πλεόν ἢ τετρακισχίλις
τριάκοντα μυριάδας. οὕτως ἀπόκειται τοῦ ἡλίου
διὰ βάρους, καὶ τοσοῦτο τῇ γῇ προσκεχώρηκεν, ὥστε,
εἰ τοῖς τόποις τὰς οὐσίας διαιρετέον, ἡ γῆς μοῖρα
καὶ ὥρα προσκαλεῖται σελήνην, καὶ τοῖς περὶ γῆν
πράγμασι καὶ σώμασιν ἐπίδικός ἐστι καὶ ἀγχιστέον
καὶ γεινῖασιν. καὶ οὐθὲν [οἶμαι] πλημμελοῦμεν,
ὅτι τοῖς ἄνω προσαγορευομένοις βάρους τοσοῦτον καὶ
διάστημα διδόντες ἀπολείπομέν τινα καὶ τῷ κάτω
περιδρομὴν καὶ πλάτος, ὅσον ἐστὶν ἀπὸ γῆς ἐπὶ σελή-
νην· οὔτε γὰρ ὁ τὴν ἄκραν ἐπιφάνειαν τοῦ αὐ-
ρανοῦ μόνην ἄνω, ἰσάλλα δὲ κάτω προσαγορεύουσιν
ἅπαντα, μέτριός ἐστιν· οὔτε ὁ τῇ γῇ, μάλλον δὲ
ὁ τῷ κέντρῳ τὸ κάτω περιγράφων ἀνεκτός· ἀλλὰ
καὶ κινητικό * ταύτη διάστημα τὸ δεῖον ἐπιχωροῦν-
τος τοῦ κόσμου διὰ μέγεθος. πρὸς δὲ τὸν ἀξιούν-
τα, πᾶν εὐθύς ἄνω καὶ μετέωρον εἶναι τὸ ἀπὸ τῆς
γῆς, ἕτερος ἀντηγεῖ πάλιν, εὐθύς εἶναι κάτω τὸ
ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς περιφορᾶς.

XI. Ὅλος δὲ πῶς λέγεται, καὶ τίνας ἡ γῆ μέ-
ση καίεται; τὸ γὰρ πᾶν ἀπειρόν ἐστι· τῷ δ' ἀπείρῳ
μήτ' ἄρχην ἔχοντι, μήτε πέρας, οὐ προσήκει μέσον
ἔχειν· πέρας γὰρ τι καὶ τὸ μέσον· ἡ δ' ἀπειρία,
περάτων ὑπέρησις. ὁ δὲ μὴ τοῦ παντός, ἀλλὰ τοῦ
κόσμου, μέση εἶναι τὴν γῆν ἀποφαινόμενος ἡδύν-

ἴσιν, εἰ μὴ καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν ἐκίχθαι ταῖς
 αὐταῖς ὑπορίαις νομίζει. τὸ γὰρ πᾶν, οὐδὲ τοῦτο
 μέσην ἀπέλειπεν, ἀλλ' ἀνέσσιος καὶ ἀνίδουτος ἐστὶν
 ἐν ἀπείρῳ κενῷ φερόμενος πρὸς οὐδὲν οἰκεῖον, ἢ ἄλ-
 λην τινὰ τοῦ μένειν αἰτίαν εὐράμενος ἔστηκεν, οὐ
 κατὰ τὴν τοῦ τόπου φύσιν. ὅμοια καὶ περὶ γῆς
 καὶ περὶ σελήνης εἰκάζειν τινὲ πάρεστιν, ὡς ἐτέρῃ
 τινὲ ψυχῇ καὶ φύσει μᾶλλον * διαφοραῖ, τῆς μὲν
 ἀτρεμούσης ἐνταῦθα, τῆς δὲ καὶ φερομένης. ὅταν
 δὲ τούτων, ὅρα, μὴ μέγα τι κέληθαι αὐτοὺς. εἰ
 γὰρ ὁποσοῦν καὶ ὅτι ἂν ἐκτός γένηται τοῦ κέν-
 τρου τῆς γῆς ἄνω ἐστὶν, οὐδὲν ἐστὶ τοῦ κόσμου κά-
 τω μέρος, ἀλλ' ἄνω καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ πᾶν
 ἰσχυρῶς σῶμα τὸ κέντρῳ περισσηκὸς ἢ περικείμενον
 ἄνω γίνεται· κάτω δὲ μόνον ὃν ἐν, τὸ ἀσώματον
 σημειῖον ἐκεῖνο, ὃ πρὸς πᾶσαν ἀντιτίθεται τὴν τοῦ
 κόσμου φύσιν ἀναγκαῖον· εἶγε δὴ τὸ κάτω πρὸς
 τὸ ἄνω κατὰ φύσιν ἀντίκειται. καὶ οὐ τοῦτο μόνον
 τὸ ἄτοπον, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἀπόλλυσι τὰ βάρη.
 δὲ ἦν δεῦρο καταρρέπει καὶ φέρεται· σῶμα μὲν
 γὰρ οὐδὲν ἐστὶ κάτω, πρὸς ὃ κινεῖται· τὸ δ' ἀσώ-
 ματον, οὐτ' εἰκὸς, οὐτε βούλονται, τοσαύτην ἔ-
 χειν δύναμιν, ὥστε πάντα κατατείνειν ἐφ' ἑαυτὸ,
 καὶ περὶ αὐτὸ συνέχειν. ἀλλ' ὅμως ἄλογον εὐρίσκει-
 ται καὶ μαχόμενον τοῖς πράγμασι, τὸ ἄνω τὸν κό-
 σμον ὅλον εἶναι, τὸ δὲ κάτω μηθὲν, ἀλλ' ἡ πέρε-
 λωμάτιον καὶ ἀδιάστατον· ἐκεῖνο δ' εὐλογον, ὡ-
 λόμενον ἡμεῖς, τῷ τ' ἄνω χώρῳ, καὶ τῷ κάτω ποι-
 λῇ καὶ πλάτος ἔχουσιν διηρησθαι.

XII. Οὐ μὴν ἀλλὰ θέντες, εἰ βούλει, παρὰ φύσιν ἐν οὐρανῷ τοῖς γεώδεσι τὰς κινήσεις ὑπάρχειν ἀτρέμα, μὴ τραγικῶς, ἀλλὰ πρῶως σκοπῶμεν, ὅπῃ τοῦτο τὴν σελήνην οὐ δείκνυσιν γῆν μὴ οὐσαν, ἀλλὰ γῆν, ὅπου μὴ πέφυκεν, οὐσαν. ἐπεὶ καὶ τὸ πῦρ τὸ Αἰτναῖον ὑπὸ γῆν παρὰ φύσιν ἐστίν, ἀλλὰ πῦρ ἐστὶ· καὶ τὸ πνεῦμα τοῖς ἀσκοῖς περιληφθὲν, ἐστὶ μὲν ἀνωφερές φύσει καὶ κοῦφον, ἥκει δέ, ὅπου μὴ πέφυκεν, ὑπ' ἀνάγκης. αὕτη δὲ ἡ ψυχὴ, πρὸς Διὶ, εἶπον, οὐ παρὰ φύσιν τῷ σώματι συνείρκεται βραδεῖ ταχέει, καὶ ψυχροῦ πυρώδης, ὥσπερ ὑμῖν φατέ, καὶ ἀόρατος αἰσθητῶ; διὰ τοῦτο οὖν σώματι ψυχὴν μὴ λέγομεν εἶναι μηδέν, οὐ χοῦμα θεῶν ὑπὸ βροίθους, ἢ πάχους, οὐρανόν τε πάντα καὶ γῆν καὶ θάλασσαν ἐν ταυτῷ περιπολοῦντα, καὶ διίστάμενον εἰς σάρκας ἥκειν καὶ τεῦρα καὶ μυελόν, καὶ παθίων μυρίων μετὰ ὑγρότητος. ὁ δὲ Ζεὺς ἡμῖν οὗτος, οὐ τῇ μὲν αὐτοῦ φύσει χωόμενος· ἔστι μέγα πῦρ καὶ συνεχές, νυκτὶ δὲ ὑφείται καὶ κίκαμπται, καὶ διεσχημάτισται, πᾶν χοῦμα γεγονὸς καὶ γινόμενος ἐν ταῖς μεταβολαῖς; ὥστε ὄρα καὶ σκόπει, δαιμόνιε, μὴ μεθιστὰς καὶ ἀπάγων ἑαύστον, ὅπου πέφυκεν εἶναι, διὰλλοῦν τινα κοσμοφίλοισι, καὶ τὸ νεῖκος ἐπὶ γῆς τὸ Ἐμπεδοκλέους τοῖς πράγμασι· μᾶλλον δὲ τοὺς παλαιοὺς κινήσι Τιτᾶνας ἐπὶ τὴν φύσιν, καὶ Ἰγαντίας, καὶ τὴν μεθικήν, ἐκείνην καὶ φοβερὰν ἀκοσμίαν καὶ πλημμελίαν ἐπιδείν ποδῆς, χωρὶς τὸ βαρὺ πᾶν, καὶ χωρὶς * τὸ κοῦφον,

Ἐνθ' οὐτ' ἡλίτοιο δεδίττεται ἄγλαον εἶδος,

Οὐδὲ μὲν οὐδ' αἷης λάσιον γένος, οὐδὲ θάλασσα,
ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς· οὐ γῆ θερμότητος μετεῖχεν,
οὐχ ὕδωρ πνεύματος, οὐκ ἄνω τι τῶν βαρέων, οὐ
κάτω τι τῶν κούφων, ἀλλ' ἄκρατοι καὶ ἄστοργοι καὶ
μονάδες αἱ τῶν ὄλων ἀρχαί, μὴ προσιέμεναι σύγκρι-
σιν δέτερον πρὸς ἕτερον, μηδὲ κοινωνίαν, ἀλλὰ φεύ-
γουσαι καὶ ἀποστρεφόμεναι, καὶ φερόμεναι φορὰς
ἰδίας καὶ ἀνθάδεις, οὕτως εἶχον, ὥς ἔχει πᾶν, οὐ
θεὸς ἄπεισι, κατὰ Πλάτωνα, τουτέστιν, ὥς ἔχει
τὰ σώματα, τοῦ καὶ ψυχῆς ἀπολιπούσης· ἄχρη
οὐ τὸ ἡμερτὸν ἦκεν ἐπὶ τὴν φύσιν ἐκ προνοίας, φι-
λότητος ἐγγενομένης, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ Ἐρωτός,
ὥς Ἐμπεδοκλῆς λέγει, καὶ Παρμενίδης, καὶ Ὅσι-
δος, ἵνα καὶ τόπους ἀμείψαντα, καὶ δυνάμεις ἀπ'
ἀλλήλων μεταλαμβάνοντα, καὶ τὰ μὲν κινήσειας, τὰ δὲ
ἡσυχίᾳ ἀνάγκαις ἐνδεθέντα, καὶ καταβιασθέντα
πρὸς τὸ βέλτιον, ἐξ οὗ πέφυκεν, ἐνδοῦναι καὶ με-
ταστῆναι * ἀρμονίαν καὶ κοινωνίαν ἀπεργάσεται
τοῦ παντός.

XIII. Εἰ μὲν γὰρ οὐδ' ἄλλο τι τῶν τοῦ κόσμου
μεγῶν παρὰ φύσιν ἔσχεν, ἀλλ' ἕκαστον, ἢ πέφυκε,
κίται, μηδεμιᾶς μεθιδρύσειας, μηδὲ μετακοσμήσειας
διόμενον, μηδ' ἐν ἀρχῇ διηθὲν, ἀπορῶ, τί τῆς
προνοίας ἔργον ἐστὶν, ἢ τίτος γέγονε ποιητῆς καὶ πα-
τὴρ δημιουργός ὁ Ζεὺς ὁ ὑψιστοτέχνης. οὐ γὰρ
ἐν στρατοπέδῳ τακτικῶν ὄφελος, εἴπερ εἰδείη τῶν
στρατιωτῶν ἕκαστος ἀφ' ἑαυτοῦ τάξιν τε καὶ χώραν
καὶ καιρὸν, οὐ δεῖ λαβεῖν καὶ διαφυλάσσειν. οὐδέ

PLUT. MOR. V.

Z.

κηπουρῶν, οὐδ' οἰκοδόμων, εἰ πῇ μὲν αὐτὰ τὸ ἴδιον ἀφ' αὐτοῦ πέφυκεν ἐπεῖναι τοῖς δεομένοις καὶ κατέρδειν ἐπιφύεον, πῇ δὲ πλῖνθοι καὶ ξύλα καὶ λίθοι ταῖς κατὰ φύσιν χρώμενα ὀσπᾶς, καὶ νεύουσιν ἐξ ἑαυτῶν, καταλαμβάνειν τὴν προσήκουσαν ἁρμονίαν καὶ χώραν. εἰ δὲ οὗτος μὲν ἀντικρὺς ἀναιρεῖ τὴν πρόνοιαν ὁ λόγος, τῷ θεῷ δὲ ἡ τάξις τῶν ὄντων προσήκει καὶ διαίρειν, τί θαυμαστόν, οὕτως τετάχθαι καὶ διαρμόσθαι τὴν φύσιν, ὥς ἐνταῦθα μὲν πῦρ, ἐκεῖ δ' ἄστρα, καὶ πάλιν ἐνταῦθα μὲν γῆν ἄνω δὲ σελήνην ἰδρῦσθαι, βεβαιότερον τοῦ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ λόγον δεσμοποιηθῆαι ληφθεῖσαν. ὥς, εἴ γε πάντα δεῖ ταῖς κατὰ φύσιν ὀσπᾶς χρῆσθαι καὶ φέρεσθαι, καθ' ὃ πέφυκε, μὴδ' ἥλιος κυκλοφορεῖσθαι, μῆτε φωσφόρος, μὴδὲ τῶν ἄλλων ἀστέρων μὴδεῖς. ἄνω γάρ, οὐ κύκλω, τὰ κοῦφα καὶ πυρρὰ δὴ κινεῖσθαι πέφυκεν. εἰ δὲ τοιαύτην ἐξαλλαγὴν ἡ φύσις ἔχει παρὰ τὸν τόπον, ὥστ' ἐνταῦθα μὲν ἄνω φέρεσθαι φερόμενον τὸ πῦρ, ὅταν δ' εἰς τὸν οὐρανὸν παραγένηται, τῇ δίκῃ συμπεριστρέφεσθαι, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ τοῖς βαρέσι καὶ γεώδεσιν ἐκγενομένοις συμβέβηκεν ὡσαύτως εἰς ἄλλο κινήσεως ἔσθαι ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἐκκενικῆσθαι; οὐ γὰρ δὴ τῶν μὲν ἑλαφρῶν τὴν ἄνω φορὰν ἀφαιρεῖσθαι τῷ οὐρανῷ κατὰ φύσιν ἐστὶ, τῶν δὲ βαρέων καὶ κἀντωρεπόντων οὐ δύναται κρατεῖν, ἀλλὰ ποτ' ἐκείνα δύναμει καὶ ταῦτα μετακοσμήσας, ἐχρήσατο τῇ φύσει αὐτῶν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

XIV. Οὐ μὲν ἄλλ' εἴ γε δεῖ τὰς καταδιδοῦσας

μένας ἔξεις * δόξας ἀφέντας ἤδη τὸ φαινόμενον ἀ-
 δίδως λέγειν, οὐδὲν ἔοικεν ὅλου μέρους αὐτὸ καθ' ἑαυ-
 τὸ τάξιν ἢ θέσιν ἢ κίνησιν ἰδίαν ἔχειν, ἢν ἂν τις ἀ-
 πλῶς κατὰ φύσιν προσαγορεύσειεν· ἀλλ' ὅταν ἑκα-
 στον, οὗ χάριν γέγονε, καὶ πρὸς ὃ πέφυκεν, ἢ πε-
 ποιήται, τοῦτω παρέχῃ χρησίμους καὶ οἰκείως κινου-
 μνον ἑαυτὸ, καὶ πᾶσιν ἢ ποιοῦν ἢ διακείμενον,
 ὡς ἐκείνῳ πρὸς σωτηρίαν ἢ κάλλος ἢ δύναμιν ἐπι-
 τήδειόν ἐστι, τότε δοκεῖ τὴν κατὰ φύσιν χώραν ἔχειν
 καὶ κίνησιν καὶ διάθεσιν. ὁ γοῦν ἄνθρωπος, ὡς ἐπὶ
 τῶν ὄντων ἕτερον κατὰ φύσιν γεγονώς, ἄνω μὲν
 ἔχει τὰ ἐμβριθῆ καὶ γεώδη μάλιστα περὶ τὴν κεφα-
 λήν, ἐν δὲ τοῖς μέσοις τὰ θερμὰ καὶ πυρῶδη· τῶν
 δ' ὀδόντων οἱ μὲν ἄνωθεν, οἱ δὲ κάτωθεν ἐμφύον-
 ται, καὶ οὐδέτεροι παρὰ φύσιν ἔχουσιν· οὐδὲ τοῦ
 πυρὸς τὸ μὲν ἄνω περὶ τὰ ὄμματα ἀποστίλβον κατὰ
 φύσιν ἐστὶ, τὸ δ' ἐν κοιλίᾳ καὶ καρδίᾳ παρὰ φύσιν,
 ἀλλ' ἑκαστον οἰκείως καὶ χρησίμως τέτακται.

Ναὶ τὴν κηρύκων τε λιθορρόφνων χελύων τε
 καὶ παντὸς ὀστρέου φύσιν, ὡς φησιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς,
 καταμανθάνων

Ἐνθ' ὅφει χθόνα χρωτὸς ὑπέρτατα ναιετάουσιν·
 καὶ οὐ πιεῖται τὸ λιθῶδες, οὐδὲ καταθλίβει τὴν ἔξιν
 ἐπικείμενον, οὐδέ γε πάλιν τὸ θερμὸν ὑπὸ κουφό-
 τητος εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀποπτάμενον οἴχεται· μέ-
 νεται δὲ πῶς πρὸς ἄλληλα καὶ συντέτακται κατὰ
 τὴν ἑκάστου φύσιν.

XV. Οὕτως οὖν εἰκὸς ἔχειν καὶ τὸν κόσμον, εἰ
 νὴ δὴ ζῶόν ἐστι, πολλαχοῦ γῆν ἔχοντα, πολλαχοῦ

δὲ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ πνεῦμα, οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀπο-
 τεθλιμμένον, ἀλλὰ λόγῳ διακεκοσμημένον. οὐδὲ
 γὰρ ὀφθαλμοῖς ἐνταῦθα τοῦ σώματος ἐστὶν ὑπὸ
 κουφότητος ἐκπιασθεῖς, αὐτὴ ἡ καρδία τῷ βάρει
 ὀλισθοῦσα πέπτωκεν εἰς τὸ αἰθέρος, ἀλλ' οὐ βέλ-
 τιον ἦν, οὕτως ἐκείτηρον τετάχθαι. μὴ τοίνυν
 μήτε τῶν τοῦ κόσμου μερῶν νομιζώμεν μήτε γῆν
 ἐνταῦθα κεῖσθαι συμπεσοῦσαν διὰ βάρους, μήτε τὴν
 ἥλιον, ὥς ᾤετο Μητροδώρος ὁ Χίος, εἰς τὴν ἀνω-
 χώραν ἄσκοῦ δίκην ὑπὸ κουφότητος ἐκτεθλιφθαι,
 μήτε τοὺς ἄλλους ἀστέρας ὥσπερ ἐν ζυγαστιαθμοῖς
 διαφορᾷ θέσαντας, ἐν οἷς εἰσι, γεγονέναι τόποις·
 ἀλλὰ τοῦ κατὰ λόγον κρατοῦντος, οἱ μὲν ὥσπερ ὅμ-
 ματα φασφόρα τῷ προσώπῳ τοῦ παντός ἐνδεδεμέναι
 περιπολοῦσιν· ἥλιος δὲ, καρδίας ἔχων δύναμιν,
 ὥσπερ αἷμα καὶ πνεῦμα διαπέμπει καὶ διασκορδάν-
 νουσιν ἐξ ἐαυτοῦ θερμότητά καὶ φῶς· γῆ δὲ καὶ θα-
 λᾶσσι χρῆται κατὰ φύσιν ὁ κόσμος, ὅσα κοιλία καὶ
 κύστις ζῶον. σιλήνη δὲ ἡλλίου μεταξὺ καὶ γῆς, ὥ-
 περ καρδίας καὶ κοιλίας ἦπαρ, ἥ τι μαλθακὸν ἄλλο
 σπλάγχχνον, ἐγκλιμένη, τὴν τ' ἀνωθεν ἀλίαν ἐνταῦ-
 θα διαπέμπει, καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεις πέ-
 μπει τινὲ καὶ καθάρασει λεπτόνουςα περὶ ἐαυτὴν ἀνα-
 δίδωσιν· εἰ δὲ καὶ πρὸς ἄλλα τὸ γινώδεις αὐτῆς καὶ
 στερέμενον ἔχει τινὰ πρόσφορον χρεῖαν, ἄδηλον ἦ-
 μιν· ἐν παντὶ δὲ κρατυῖται βέλτιον τὸ κατηναγκασ-
 μένον. τί γὰρ οὕτω λάβωμεν, ἐξ ὧν ἐκεῖνοι λέ-
 γουσι, τὸ εἰκός; λέγουσι δὲ, τοῦ αἰθέρος τὸ μὲν
 αὐγοειδὲς καὶ λεπτὸν ὑπὸ μανότητος οὐρανὸν γίγ-
 ναι

γίναται· τὸ δὲ πυκνωθῆν καὶ συνεληθῆν, ἄστρο
τούτων δὲ τὸ ρωθρότατον εἶναι τὴν σελήνην καὶ
θολερώτατον. ἀλλ' ὅμως ὁρᾷν ὑπεριστίν οὐκ ἀπο-
κριμένην τοῦ αἰθέρος τὴν σελήνην, ἀλλ' εἶ πολ-
λὴ ἐν τῷ περὶ αὐτὴν ἐμφορεμένην, πολλὴν δὲ ὑφ'
ἑαυτὴν ἔχουσαν ἀνέμων * δινεῖσθαι καὶ κομήτας.
οὕτως οὐ ταῖς ὁπαῖς σιτήκωται κατὰ βάρος καὶ
κουφότητα τῶν σωμάτων ἕκαστον, ἀλλ' ἑτέρω λόγῳ
κεκόμεται.

XVI. Λεχθέντων δὲ τούτων, κῆμοῦ τῷ Λευ-
κίῳ τὸν λόγον παραδίδοντας, ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις
βαδίζοντος τοῦ δόγματος, Ἀριστοτέλης μειδιάσας
Μαρτύρομαι, εἶπεν, ὅτι τὴν πᾶσαν ἀντιλογίαν
πυρρῶσαι πρὸς ταύτην μὲν ἡμίπτυρον εἶναι τὴν
σελήνην ὑποτιθεμένους, κοινῇ δὲ πρὸς τοὺς τῶν
σωμάτων τὰ μὲν ἄνω, τὰ δὲ κάτω ῥέπειν ἐξ ἑαυτῶν
φύσσοντας· εἰ δ' ἔστι τις ὁ λέγων, κύκλῳ τε κί-
νεσθαι κατὰ φύσιν τὰ ἄστρο, καὶ πολὺ παρηλλα-
γμένης οὐσίας εἶναι τῶν τεττάρων, οὐδ' ἀπὸ τύχης
ἦλθεν ἐπὶ μνήμην ἡμῖν, ὥς τ' ἐμὲ τε πραγμάτων
ἀπηλλάχθαι καὶ * Λεύκιος * ὦ γὰρ, εἶπεν, ἀλλὰ
τὰ ἅλλα μὲν ἴσως ἄστρο, καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν εἰς τινα
φύσιν καθαρὰν καὶ εἰλικρινῆ, καὶ τῆς κατὰ πάθος
ἀπηλλαγμένην μεταβολῆς τιθεμένοις ὑμῖν καὶ κύ-
κλον ἄγουσι, δι' οὗ καὶ ἀτελευτήτου περιφορᾶς, *
οὐκ ἂν τις ἦν γε τῷ πᾶσι διαμάχοιτο, καίτοι μυρίων
οὐσῶν ἀποριῶν, ὅταν δὲ καταβαίνων ὁ λόγος οὕτω
θίγῃ τῆς σελήνης, οὐκ εἶτι φηλάττει τὴν ἀπάθειαν
ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ κάλλος ἐκείνου τοῦ σώματος. ἀλλ'

ἵνα τὰς ἄλλας ἀνωμαλίας καὶ διαφορὰς ἀφώμεν,
αὐτὸ τοῦτο τὸ διαφαινόμενον πρόσωπον, πάθου-
τινὲ τῆς οὐσίας, ἢ ἀναμίξει πως ἑτέρας ἐπιγέγονε·
πάσχει δὲ τι καὶ τὸ μινύμενον· ἀποβάλλει γὰρ τὴν
εἰλικρινές, βίᾳ τοῦ χείρονος ἀναμιμνήμενον. αὐ-
τῆς δὲ γωθείαν καὶ τύχους ἀμβλύτητα, καὶ τὸ θιν-
μόν ἀδρανές καὶ ἁμαυρόν, ὧ, κατὰ τὸν Ἰωνα,

— Μέλας οὐ πεπαίνεται βότρυς,
εἰς τί θησόμεθα, πλὴν ἀσθένειαν αὐτῆς καὶ πάθος
εἰ πάθος αἰδίδω σώματι καὶ Ὀλυμπίῳ μίτεταιν; ὅλας
γάρ, ὧ φίλε Ἀριστότελες, γῆ μὲν οὐσα πέργκαλον
τι χοῆμα καὶ σεμνὸν ἀναφαίνεται καὶ κεκοσμημένον
ὥς δ' ἄστρον, ἢ φῶς, ἢ τι σῶμα θεῖον καὶ οὐρά-
νιον, δέδια, μὴ ἁμορφος ἢ καὶ ἀπρεπής, καὶ κα-
ταισχύνουσα τὴν καλὴν ἐπωνυμίαν· εἴ γε τῶν ἐν
οὐρανῷ τοσούτων τὸ πλεῖθος ὄντων μόνη φωτός· αἰ-
λοτέρου δεομένη περιεῖσι, κατὰ Παρμενίδην·

Αἰεὶ παπταίνουσα πρὸς αὐγὰς ἡέλιος.
ὁ μὲν οὖν ἱταῖρος ἐν τῇ διατριβῇ τοῦτο δὴ τὸ Ἀνα-
ξαγόρειον ἀποδεικνύς, ὡς ἥλιος ἐντίθησι τῇ σελήνῃ
τὸ λαμπρόν, ἠὲδοκίμησεν· ἐγὼ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ
ἐρῶ, ἀ παρ' ὑμῶν ἢ μεθ' ὑμῶν ἔμαθον, ἐκὼν δὲ
πρὸς τὰ λοιπὰ βαδιοῦμαι. φωτίζεσθαι τοῖσιν τῆς
σελήνης, οὐχ ὡς ὕλον ἢ κρύσταλλον, ἐλλάμψει καὶ
διαφύσει τοῦ ἡλίου, πιθανόν ἐστιν· οὐτ' αὖ καὶ
τὰ σύλλαμψιν τινα καὶ συνανασμοδόν, ὥς περ αἱ
δαῖδες ἀνδρομέου τοῦ φωτός· οὕτω γὰρ οὐδὲν ἦν
ἐν νοσηνίαις ἢ διχοσηνίαις ἔσται παρσεληνοῦς
ἡμεῖς, εἰ μὴ στέγει μὴδ' ἀντιφράττει τὸν ἥλιον, ἀλλὰ

δύοισιν ὑπὸ μανότητος, ἢ κατὰ σύγκρασιν εἰσολάμ-
πει καὶ ἀννεξάπτει περὶ αὐτὴν τὸ φῶς. οὐ γάρ ἐστιν
ἐκκλίσεις οὐδ' ἀποστροφάς αὐτῆς, ὥςπερ ὅταν ἡ
διχότομος καὶ ἀμφέκυρτος ἡ μηννοειδὴς, αἰτιῶσθαι
περὶ τὴν σύνοδον· ἀλλὰ κατὰ στάθμην (φησὶ Δη-
μόκριτος) ἰσταμένη τοῦ φωτίζοντος ὑπολαμβάνει
καὶ δέχεται τὸν ἥλιον· ὥστ' αὐτὴν τε φαίνεσθαι
καὶ διαφαίνειν ἐκείνον εἰκὸς ἦν. ἡ δὲ πολλοῦ δεῖ
τοῦτο ποιεῖν· αὐτὴ τε γὰρ ἄδηλός ἐστι τῆνικαῦτα,
ἐκείνον ἀπέκρυψε καὶ ἠφάνισε πολλῶν,

— Ἀπεσκεύασε δὲ οἱ αὐγὰς,
ὥςπερ φησὶν Ἐμπεδοκλῆς,
Ἔστ' αἶαν καθύπερθε, ἀπεικνίφωσσε δὲ γαίης.
Τόσσον, ὅσον τ' εὖρος γλαυκῶπιδος ἔπλετο
μήνης,

καθ' ἑπὶ εἰς νύκτα καὶ σκότος, οὐκ εἰς ἄστρον ἑτέρον
* τοῦ φωτός ἐμπεσόντος. ὁ δὲ λέγει Πτολεμαῖος,
ὡς ὑπὸ βάρους τῆς σελήνης οὐ περαινοῦνται δι' αὐ-
τῆς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς πρὸς ἡμᾶς, ἐλέγχεται καταφα-
τικῶς. ὁ γὰρ αἴηρ, ἄπλετος ὢν, καὶ βάθος ἔχων
πολλαπλάσιον τῆς σελήνης, ὅλος ἐξηλιούται καὶ κα-
ταλύμεται ταῖς αὐγαῖς. ἀπολείπεται τοίνυν τὸ
τοῦ Ἐμπεδοκλέους, ἀνακλᾶσαι τινὲ τοῦ ἡλίου πρὸς
τὴν σελήνην γίνεσθαι τὸν ἐνταῦθα φωτισμὸν ἀπ'
αὐτῆς. ὅθεν οὐδὲ θιγμὸν οὐδὲ λαμπρὸν ἀφικνεῖ-
ται πρὸς ἡμᾶς, ὥςπερ ἦν εἰκὸς, ἐξάφως καὶ μίξε-
ως * φώτων γεγεννημένης. ἀλλ' οἷον αἱ τε φωναὶ
κατὰ τὰς ἀνακλάσεις ἀμαυροτέραν ἀναφαίνουσι τὴν

ἤχῳ τοῦ φθέγματος, αἱ τε πληγαὶ τῶν ἀφαλλομένων βελῶν μαλακώτεραι προσπίπτουσιν,

Ἦς αὖτ' ἐψάσα σεληνάϊς κύκλον εὐρύν,
ἀσθενῇ καὶ ἀμυδρὰν ἀνάρροϊαν ἔσχει πρὸς ἡμᾶς, διὰ
τὴν κλάσιν ἐκλυομένης τῆς δυνάμεως.

XVII. Ἐπολαβὼν δὲ ὁ Σύλλας· Ἀμέλει ταῦτα
(εἶπεν) ἔχει τινὰς πιθανότητας· ὃ δ' ἰσχυρότατόν
ἐστὶ τῶν ἀντιπυπτόντων, πότερον ἔτιχε τινὸς παρ-
ραμυθίας, ἢ παρῆλθεν ἡμῶν τὸν ἑταῖρον; Τί τοῦ-
το λέγεις, ἔφη ὁ Λεύκιος, ἢ τὸ πρὸς τὴν διχοτομοῦν
ἀποροῦμενον; Πάνυ μὲν οὖν, ὁ Σύλλας εἶπεν·
ἔχει γὰρ τινεὶ λόγον τὸ πάσης ἐν ἴσας γωνίαις γινώ-
σκουσιν ἀνακλύσεως, ὅταν ἡ σελήνη διχοτομοῦσα με-
σουραγῇ, μὴ φέρεσθαι τὸ φῶς ἐπὶ γῆς ἀπ' αὐτῆς,
ἀλλ' ὀλισθαίνειν ἐπέκεινα τῆς γῆς· ὃ γὰρ ἥλιος
ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ὢν, ἄπτεται τῇ ἀκτίνι τῆς σελή-
νης. διὸ καὶ κλασθεῖσα πρὸς ἴσα, ἐπὶ θάτερον ὁ-
πεσεῖται πέρας, καὶ οὐκ ἀφήσκει δεῦρο τὴν αὐγὴν·
ἢ διαστροφὴ μεγάλη καὶ παράλλαξις ἐστὶ τῆς γωνί-
ας, ὅπερ ἀδύνατόν ἐστιν. ἀλλὰ νῆ Δία, εἶπεν
ὁ Λεύκιος, καὶ τοῦτο ἐρρήθη· καὶ πρὸς γε Μανέ-
λαον ἀποβλέψας ἐν τῷ διαλέγεσθαι τὸν μαθηματι-
κόν· Αἰσχύνομαι μὲν, ἔφη, σοῦ παρόντος, ὃ φέ-
λε Μενέλαος, θέσιν ἀναιρεῖν μαθηματικὴν, ὥς περ
θεμέλιον τοῖς κατοπτρικοῖς ὑποκειμένην πράγμασιν·
ἀνάγκη δέ, εἶπεν, ὅτι τὸ πρὸς τὰς ἴσας τείνεσθαι
γωνίας ἀνάκλασιν πᾶσιν, οὔτε φαινόμενον αὐτό-
θεν, οὔτε ὁμολογοῦμενόν ἐστιν· ἀλλὰ διαβάλλεται
μὲν ἐπὶ τῶν κυρίων κατόπτρων, ὅταν ἐμφάστις ποιῇ

αἰζώντας ἑαυτῶν πρὸς ἐν τὰ τῆς ὄψεως σημείων· δια-
 βάλλεται δὲ τοῖς διπτύχοις κατόπτροις, ὧν ἐπικλι-
 νέντων πρὸς ἄλληλα, καὶ γωνίας ἐντὸς γενομένης,
 ἑκάτερον τῶν ἐπιπέδων διττὴν ἔμφασιν ἀποδίδωσι,
 καὶ ποιεῖ τέτταρας εἰκόνας ἀφ' ἑνὸς προσώπου, δύο
 μὲν ἀντιστροφους τοῖς ἔξωθεν ἀριστεροῖς μέρεσι,
 δύο δὲ δεξιοφανεῖς ἀμυρὰς ἐν βέθει τῶν κατό-
 πτρων. ὧν τῆς γενέσεως τὴν αἰτίαν Πλάτων ἀπο-
 δίδωσιν· εἶρηκε γὰρ, ὅτι, τοῦ κατόπτρου ἔνθεν
 καὶ ἔνθεν ὕψος λαβόντος, ὑπαλλάττουσιν αἱ ὄψεις
 τὴν ἀνάκλασιν ἀπὸ τῶν ἐτέρων ἐπὶ θάτερον μεταπί-
 πτουσαν. εἴπερ οὖν τῶν ὄψεων αἱ μὲν εὐθύς πρὸς
 ἡμᾶς * ἀνατρέχουσιν, αἱ δ' ἐπὶ θάτερον μίση τῶν
 κατόπτρων ὀλισθαίνουσαι, πάλιν ἐκτίθεν ἀναφέ-
 ρονται πρὸς ἡμᾶς, οὐ δυνατόν ἐστιν, ἐν ἴσαις γω-
 νίαις γίνεσθαι πάσας ἀνακλάσεις, ὅσας ὁμοσε χω-
 ροῦντες ἀξιοῦσιν αὐτοῖς τοῖς ἀπὸ τῆς σελήνης ἐπὶ
 γῆν φερομένοις ρεύμασι τὴν ἰσότητα τῶν γωνιῶν
 ἀναιρεῖν, πολλῷ τοῦτο ἐκείνου πιθανώτερον εἶναι
 νομίζοντες. οὐ μὲν ἀλλ' εἰ δεῖ τοῦτο χαρίζεσθαι τῇ
 πολλὰ δὴ φίλῃ γεωμετρίᾳ καὶ δοῦναι, πρῶτον μὲν
 ἀπὸ τῶν ἠκριβομένων ταῖς λειοτήσι συμπέπτειν ἐσό-
 πτρων εἰκὸς ἐστίν· ἥ δὲ σελήνη πολλὰς ἀνωμαλίας
 ἔχει καὶ τραχύτητας, ὥστε τὰς αὐγὰς ἀπὸ σώματος
 μεγάλου προσφερομένας ὕψειν ἀξιολόγοις, ἀντι-
 λάμψεις καὶ διαδόσεις ἀπ' ἀλλήλων λαμβάνουσιν,
 ἀνακλάσθαι τε παντοδαποῖς καὶ περιπλέκεσθαι, καὶ
 συνάπτειν αὐτὴν ἑαυτῇ τὴν ἀνταύγειαν, οἷον ἀπὸ
 πολλῶν φερομένην πρὸς ἡμᾶς κατόπτρων. ἔπειτα

καὶν πρὸς αὐτῇ τῇ σελήνῃ τὰς ἀνακλάσεις ἐν ἴσας γωνίαις ποιῶμεν, οὐκ ἀδύνατον, φερομένας ἐν διαστήματι τοσούτῳ τὰς αὐγὰς, κλάσεις ἴσχειν καὶ περιστοιχισθήσεις, ὥς συγκείσθαι καὶ λάμπειν τὸ φῶς· ἔτι δὲ καὶ δεικνύουσι γράφοντες, ὅτι πολλὰ τῶν φώτων ἐπὶ γῆν ἀφίησι κατὰ γραμμῆς ὑπὸ τὴν κελυμένῃν ὑποταθείσης· σκευωρεῖσθαι δὲ αἷμα λέγουσι διάγραμμα, καὶ ταῦτα πρὸς πολλοὺς, οὐκ ἐν ἡμῖν.

XVIII. Τὸ δ' ὅλον, ἔφη, θαυμάζω, πῶς τὴν διχότομον ἐφ' ἡμᾶς κινούσιν, ἐπιπίπτουσιν μετὰ τῆς ἀμφικύρτου καὶ τῆς μηνοειδοῦς. εἰ γὰρ αἰθέριον ὄγκον ἢ πύρινον ὄντα τὸν τῆς σελήνης ἐφώτιζεν ὁ ἥλιος, οὐκ ἂν ἀπέλειπεν αὐτῇ σκιερὸν αἰεὶ καὶ ἀλαμπές ἡμισφαίριον πρὸς αἰθέρῳ, ἀλλ' εἰ καὶ κατὰ μικρὸν ἔψαυε περιῶν, ὅλην ἀναπληρασθῆναι καὶ δι' ὅλης τρέπεσθαι τῷ φωτὶ πανταχόσε χωροῦντι δι' εὐπειρίας, ἦν προσῆκον. ὅπου γὰρ οἶνος ὕδατος θίγων κατὰ πέρας, καὶ σταγὼν αἵματος εἰς ὕγρον ἐμπεσόντος, ἀνέχρωσε πᾶν αἷμα * φοινιχθῆναι αὐτὸν δὲ τὸν αἶερα λέγουσιν, οὐκ ἀπορροαίαις τισὶν, οὐδ' ἀκτῖσι μεμιγμέναις, ἀλλὰ τροπῇ καὶ μεταβολῇ κατὰ νύξιν ἢ ψαῦσιν ἐξηλιούσθαι· πῶς ἄστρον ἄστρον καὶ φῶς φωτὸς ἀψάμενον αἰδονται μὴ κεράνυσθαι, μηδὲ σύγχυσιν ποιῆν δι' ὅλου καὶ μεταβολῆν, ἀλλ' ἐκεῖνα φωτίζειν μόνον, ὧν ἄπτεται κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν; ὃν γὰρ ὁ ἥλιος περιῶν κύκλον ἄγει καὶ περιστρέφει πρὸς τὴν σελήνην, νῦν μὲν ἐπιπίπτοντα τῷ διορίζοντι τὸ ὄρατόν αὐτῆς καὶ τὸ ὁράτον, νῦν δ' ἀνιστάμενον πρὸς ὄρθας, ὥστε

τέμνειν ἐκείνα ὑπὲρ ἐκείνης τε τέμνεσθαι ἄλλαις κλί-
 σαισι καὶ σχήσεσι τοῦ λαμπροῦ πρὸς τὸ σκοτεινόν, ἁμ-
 φικύρτους καὶ μηνονειδεῖς ἀποδιδόντα μορφάς ἐν αὐ-
 τῇ, παντὸς μᾶλλον ἐπιδείκνυσιν οὐ σύγκρασιν, ἀλλ'
 ἑαφῆν, οὐδὲ σύλλαμψιν, ἀλλὰ περίλλαμψιν αὐτῆς
 ὅντα τὸν φωτισμόν. ἐπεὶ δ' οὐκ αὐτὴ φωτίζεται
 μόνον, ἀλλὰ καὶ δεῦρο τῆς αὐγῆς ἀναπέμπει τὸ εἰ-
 δωλόν, ἔτι καὶ μᾶλλον, ἰσχυρίσασθαι τῷ λόγῳ περὶ
 τῆς οὐσίας δίδωσιν. αἱ γὰρ ἀνακλάσεις γίνονται
 πρὸς οὐδέν ἄραιόν, οὐδὲ λεπτομερίαν· οὐδὲ ἔστι
 φῶς ἀπὸ φωτός, ἢ πῦρ ἀπὸ πυρός ἀφαλλόμενον,
 τοῦσαι ῥέειδιον· ἀλλὰ διὰ τὸ ποιῆσον ἀντιτυπίαν
 τινὰ καὶ κλύσιν ἐμβριθεῖς εἶναι καὶ πυκνόν, ἵνα
 πρὸς αὐτὸ πληγὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ φρορὰ γένηται. τὸν
 γοῦν αὐτὸν ἥλιον ὁ μὲν ἀῆρ διΐησιν, οὐ παρέχων
 ἀνακοπὰς, οὐδ' ἀντιρείδων, ἀπὸ δὲ ξύλων καὶ λί-
 θων καὶ ἱματίων εἰς φῶς τιθεμένων πολλὰς ἀντιλάμ-
 ψεις καὶ περιλάμψεις ἀποδίδωσιν. οὕτω δὲ καὶ
 τὴν γῆν ὁρῶμεν ὑπὲρ αὐτοῦ φωτιζομένην· οὐ
 γὰρ εἰς βάθος, ὥσπερ ὕδωρ, οὐδὲ δι' ὅλης, ὥς-
 περ ἀῆρ, διΐησι τὴν αὐγὴν· ἀλλ' οἷος τὴν σιλή-
 νην περιστείχει κύκλος αὐτοῦ, καὶ ὅσον ὑποτέ-
 μνεται μέρος ἐκείνης, τοιοῦτος ἴτερος περιέεισι τὴν
 γῆν, καὶ τοσαῦτο φωτίζων αἰὲ, καὶ ἀπολείπων ἑ-
 τερον ἀφώτιστον· ἡμισφαιρίου γὰρ ὀλίγοι δοκι-
 μίζον εἶναι τὸ περιλαμπόμενον ἑκατέρως· ὅτε δὴ
 μοι γεωμετρικῶς εἰπεῖν πρὸς ἀναλογίαν, ὥς, εἰ,
 τριῶν ὄντων, οἷς τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς πλησιάζει, γῆς,
 σιλήνης, ἀέρος, ὁρῶμεν, οὐχ ὥς ὁ ἀῆρ μᾶλλον, ἢ

ὥς ἡ γῆ, φωτιζομένην τὴν σελήνην, ἀνάγκη φύσιν ἔχειν ὁμοίαν, ἃ τὰ αὐτὰ πάσχειν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πέφυκε.

XIX. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἐπήγεσαν τὸν Λεύκιον· Εὐ γε, ἔφη, ὅτι καλῶ λόγῳ καλὴν ἀναλογίαν προσέθηκες· οὐ γὰρ ἀποστρεφτέον σε τῶν ἰδίων. καὶ κείνος ἐπιμεριδιῶσας· Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ δευτέρως ἀναλογία προσχερησιτέον, ὅπως μὴ τῷ τὰ αὐτὰ πάσχειν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ταῦτά ποιεῖν ταῦτόν, ἀποδιέζωμεν τῇ γῇ τὴν σελήνην προστοικνῖαν. ὅτι μὲν γὰρ οὐδὲν οὕτως τῶν περὶ τὸν ἥλιον γενομένων ὁμοίον ἐστίν, ὥς ἔκλειψις ἡ λίου δύσει, δότε μοι, ταύτης ἔναγχος τῆς συνόδου μνησθέντες, ἢ πολλὰ μὲν αὐτὰ πολλὰχόθεν τοῦ οὐρανοῦ διέφηνεν εὐθὺς ἐκ μεσημβρίας ἀρξάμενη· κρᾶσιν δέ, οἷον τὸ λυκανγεί, τῷ αἵρι παρέσχε· εἰ δὲ μὴ, Θείων ἡμῖν οὗτος τὸν Μίμερμον ἐπάξει καὶ τὸν Κυδῖαν καὶ τὸν Ἀρχίλοχον, πρὸς δὲ τοῦτο τοῖς τὸν Σιτοέχορον καὶ τὸν Πίνδαρον, ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν ὁλοφρυομένους τὸν φανερώτατον κλεπτέον, καὶ μέσῳ ἅματι νύκτα γενομένην, καὶ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου σκοτούς ἀτραπὸν * φάσκοντας· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν Ὀμηρον, νυκτὶ καὶ ξόφῳ τὰ πρόσοντα κατέχεσθαι τῶν ἀνθρώπων λέγοντα, καὶ τὸν ἥλιον ἐξαπολωλέναι τοῦ οὐρανοῦ περὶ τὴν σελήνην καὶ * τοῦτο γίνεσθαι πέφυκε τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δὲ ἰσταμένου. τὰ λοιπὰ δ' οἶμαι ταῖς μαθηματικαῖς ἀκριβείαις εἰς τὸν * ἐξῆχθαι καὶ βέλαιον· ὥς ἡ γε νύξ ἐστι σκιὰ γῆς, ἢ δ' ἔκλειψις

τοῦ ἡλίου, σκιά σελήνης, ὅταν ἡ ὄψις ἐν αὐτῇ γέ-
 νηται, δυνάμενος γὰρ, ὑπὸ τῆς γῆς ἀντιφράσσεται
 πρὸς τὴν ὄψιν· ἐκλιπὼν δὲ, ὑπὸ τῆς σελήνης·
 ὁμφοτέρω δὲ εἰσιν ἐπισκοπήσεις· ἀλλ' ἡ μὲν δυτικῇ,
 τῆς γῆς· ἡ δ' ἐκλειπτικῇ, τῆς σελήνης, τῇ ακιᾷ κα-
 ταλαμβάνουσης τὴν ὄψιν, ἐκ δὲ τούτων ἐδθιώρητον
 τὸ γινόμενον. εἰ γὰρ ὅμοιον τὸ πάθος, ὅμοια τὰ
 ποιοῦντα· τῷ γὰρ αὐτῷ τὰ αὐτὰ συμβαίνειν ὑπὸ
 τῶν αὐτῶν ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἰ δ' οὐχ οὕτω τὸ πε-
 ς τὰς ἐκλείψεις σκοτός βύθιον ἐστίν, οὐδὲ ὁμοίως
 τῇ νυκτὶ πιεῖται τὸν αἶρα, μὴ θανατώμεν· οὐσία
 γὰρ ἡ αὐτὴ τοῦ τὴν νύκτα ποιοῦντος καὶ τοῦ
 τὴν ἐκλείψιν σώματος, μέγεθος δ' οὐκ ἴσον. ἀλλ'
 ἀγνυτλοὺς μὲν ἐβδωμηκοστόδουν οἶμαι φαίνει μό-
 ριον εἶναι τὴν σελήνην, Ἀναξαγόραν δὲ, ὅση Πε-
 λοπόννησος· Ἀρίσταρχος δὲ τὴν διάμετρον τῆς σε-
 λήνης λόγον ἔχουσαν ἀποδείκνυσιν, ὥς ἐλάττω μὲν,
 ἢ ἰσῆκοντα πρὸς δεκαεννέα, μείζων δὲ πως ἑκατὸν
 ὀκτὼ πρὸς τεσσαράκοντα τρία ἐστίν. ὅθεν ἡ μὲν
 γῆ παντάπασιν τῆς ὄψεως τὸν ἥλιον ἀφαιρεῖται διὰ
 μέγεθος· Μεγάλη γὰρ ἡ ἐπιπρόσθεσις, καὶ χρό-
 τον ἔχουσα τὸν τῆς νυκτός· ἡ δὲ σελήνη κἄν ὅλοι
 ποτὶ κρύψῃ τὸν ἥλιον, οὐκ ἔχει χρόνον οὐδὲ πλάτος
 ἢ ἐκλείψις, ἀλλὰ περιφαίνεται τις αὐγὴ περὶ τὴν
 ἵεν, οὐκ ἔωσα βαθεῖαν γενέσθαι τὴν σκιάν καὶ
 ἄκρατον. Ἀνωτοτέλης δὲ ὁ παλαιὸς αἰτίαν τοῦ
 πλιονάκως τὴν σελήνην ἐκλείπουσαν ἢ τὸν ἥλιον κα-
 θορᾶσθαι, πρὸς ἄλλαις τιναὶ καὶ ταύτην ἀποδίδω-
 νιν· ἥλιον γὰρ ἐκλείπειν σελήνης ἀντιφράζει. πε-

λήνην δέ, * ὁ δὲ Ποσειδώνιος ὀρισάμενος οὕτως
 τὸδε τὸ πάθος, ἔκλειψίς ἐστιν ἥλιου σύνοδος σκιάς
 σελήνης, ἧς τὴν ἔκλειψιν, * ἐκείνοις γὰρ μόνοις ἔκλει-
 ψίς ἐστιν, ὡς ἂν ἡ σκιά τῆς σελήνης καταλαβοῦσα
 τὴν ὄψιν ἀντιφράξαι πρὸς τὸν ἥλιον· ὁμολογῶν δὲ
 σκιάν τῆς σελήνης φέρεσθαι πρὸς ἡμᾶς, οὐκ οἶδεν,
 ὅ τι λέγειν ἑαυτῷ καταλέλοιπεν· ἄστρου δὲ σκιά
 ἀδύνατον γενέσθαι· τὸ γὰρ ἀφώτιστον σκιά λέγε-
 ται· τὸ δὲ φῶς οὐ ποιεῖ σκιά, ἀλλ' ἀναιρέει
 πέφυκεν.

XX. Ἀλλὰ τί δὴ (ἔφη) μετὰ τοῦτο τῶν τεκμη-
 ρίων ἐλέχθη; Καγὼ· Τὴν αὐτὴν (ἔφη) ἐλάμβανεν
 ἡ σελήνη ἔκλειψιν. Ὁρθῶς (εἶπεν) ὑπέμνησας·
 ἀλλὰ δὴ πότερον ὥς πεπεισμένων ὑμῶν καὶ τιθέν-
 των, ἐκλείπειν τὴν σελήνην ὑπὸ τοῦ σκιασματος ἀ-
 λισκομένην, ἢ δὴ τρεπόμεθα πρὸς τὸν λόγον, ἡ
 βούλεισθε, μελέτην ποιήσωμαι καὶ ἀπόδειξιν ὑμῶν
 τῶν ἐπιχειρημάτων ἕκαστον ἀπαριθμήσας; Νῆ Δία
 (εἶπεν ὁ Θέων) τοῦτοις μελέτησον· ἐγὼ δὲ παιδοῖς
 τινος δέομαι, ταύτη μόνον ἀκηκοὺς, ὥς, ἐπεὶ μίαν
 εὐθεΐαν τῶν τριῶν σωματίων γινομένων, γῆς καὶ
 ἡλίου καὶ σελήνης, αἱ ἐκλείψεις συντυγχάνουσιν·
 ἢ γὰρ γῆ τῆς σελήνης, ἢ πάλιν ἡ σελήνη τῆς γῆς
 ἀφαιρεῖται τὸν ἥλιον· ἐκλείπει γὰρ οὗτος μὲν σε-
 λήνης, σελήνη δὲ γῆς ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἵσταμένης·
 ὡς γίνεται τὸ μὲν ἐν συνόδῳ, τὸ δ' ἐν διχομηνίᾳ·
 καὶ ὁ Λεύκιος ἔφη· Σχεδὸν μόντοι τῶν λεγομένων
 κυριώτατα ταῦτ' ἐστὶ· πρόλαβε δὲ πρῶτον, εἰ βού-
 λει, τὸν ἀπὸ τοῦ σχήματος τῆς ακιᾶς λόγον· ἐστὶ

γὰρ κῆνος, ὅτε καὶ μεγάλου πυρὸς ἢ φωτὸς σφαι-
ροειδοῦς ἐλάττωτα, σφαιροειδῇ δὲ, περιβάλλοντος
ὄγκον· ὅθεν ἐν ταῖς ἐκλείψεσι τῆς σελήνης αἱ περι-
γραφαὶ τῶν μελαινομένων πρὸς τὰ λαμπρὰ τὰς ἀπο-
τομῆς περιφερεῖς ἴσχουσιν· ὥς γὰρ ἂν στρογγύλον
στρογγύλῳ προσμίξαν, ἢ δέξηται τομὰς ἢ παράσχη,
πανταχόσε χωροῦσαι, δι' ὁμοιότητα γίνονται κυ-
κλοτερεῖς. δεύτερον οἶμαι σε γινώσκειν, ὅτι σελή-
νης μὲν ἐκλείπει πρῶτα μέρη τὰ πρὸς ἀπηλιώτην,
ἡλίου δὲ τὰ πρὸς δύσιν, κινεῖται δὲ ἢ μὲν σκιά τῆς
γῆς ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν, ἡλῖος δὲ
καὶ σελήνη τοῦναντίον ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς· ταῦ-
τα γὰρ ἰδεῖν τε παρέχει τῇ αἰσθήσει τὰ φαινόμενα,
καὶ λόγων οὐ πᾶν τοι μακρῶν μαθῆναι ἔστιν· ἐκ
δὲ τούτων ἡ αἰτία βεβαιούται τῆς ἐκλείψεως. ἐπεὶ
γὰρ ἡλῖος μὲν ἐκλείπει καταλαμβανόμενος, σελήνη
δ' ἀπαντῶσα τῷ ποιοῦντι τὴν ἔκλειψιν, εἰκότως
μᾶλλον δ' ἀναγκαίως, ὃ μὲν ὅπισθεν ἄλλοκεται
πρῶτον, ἢ δ' ἔμπροσθεν· ἄρχεται γὰρ ἐκείθεν ἢ
ἐπιπρόσθῃσι, ὅθεν πρῶτον μὲν ἐπιβάλλει τὸ ἐπι-
προσθόν· ἐπιβάλλει δ' ἐκείνῳ μὲν ἀφ' ἐσπέρας ἢ
σελήνῃ πρὸς αὐτὸν ἀμιλλωμένη, ταύτῃ δ' ἀπὸ τῶν
ἀνατολῶν, ὥς πρὸς τοῦναντίον ὑποφερομένη. τρί-
τον τοίνυν ἔτι τὸ τοῦ χρόνου λαβεῖ καὶ τὸ τοῦ μεγέ-
θους τῶν ἐκλείψεων αὐτῆς. ὑψηλὴ μὲν ἐκλείπουσα
καὶ ἀπόγειος ὀλίγον ἀποκρύπτεται χρόνον, πρόσ-
γειος δὲ καὶ ταπεινὴ αὐτὸ τοῦτο παθοῦσα, σφόδρα
πίπτει, καὶ βραδέως ἐκ τῆς σκιάς ἄπεισι· καίτοι
ταπεινὴ μὲν οὖσα, τοῖς μέγιστοις χρόνῳ κινήμασιν,

ὑψηλὴ δὲ τοῖς ἐλαχίστοις. ἀλλὰ τὸ αἷτιον ἐν τῇ
 σκιᾷ τῆς διαφορᾶς ἐστίν· εὐρυτάτη γὰρ οὕσα περὶ
 τὴν βίαν, ὥσπερ οἱ κῶνοι, συστελλομένη τε καὶ
 μικρὸν, εἰς ὃξὺ τῇ κορυφῇ καὶ λεπτόν ἀπολήγει πε-
 ρας. ὅθεν ἡ σελήνη ταπεινὴ μὲν ἐμπεσοῦσα, τοῖς
 μεγίστοις λαμβάνεται κύκλοις ὑπ' αὐτῆς, καὶ δια-
 περᾷ τὸ βύθιον καὶ σκοτωδέστατον· ἄνω δὲ, οἷον
 ἐν τενάγει, διὰ λεπτότητα τοῦ σκιεροῦ χρανθεῖσιν
 ταχέως ἀπαλλάττεται. παρέημι δὲ ὅσα χωρὶς ἰδίᾳ
 πρὸς τὰς βίας καὶ τὰς διαφορὰς ἐλέχθη· καὶ
 γὰρ ἐκεῖναι μέχρι γε τοῦ ἐνδεχομένου προσέονται τῇ
 αἰτίᾳ. Ἄλλ' ἐπανάγω πρὸς τὸν ὑποκειμενον λόγον
 ἀρχὴν ἔχοντα τὴν αἰσθησιν. ὁρῶμεν γάρ, ὅτι πᾶς
 ἐκ τούτου σκιεροῦ διαφαίνεται καὶ διαλάμπει μᾶ-
 λον, εἴτε παχύτητι τοῦ σκοτιώδους αἵρος, οὗ διχρὸς
 μένου τὰς ἀπορρέουσας καὶ διαχύσεις, ἀλλὰ συν-
 χοντιος ἐν ταυτῷ τὴν οὐσίαν καὶ σφίγγοντος· εἰ
 τῆς αἰσθήσεως τοῦτο πάθος ἐστίν, ὡς τὰ θερ-
 μὰ παρὰ τὰ ψυχρὰ θερμότερα, καὶ τὰς ἡδονὰς
 παρὰ τοὺς πόνους σφοδρότερας, οὕτω τὰ λαμπρὰ
 φαίνεσθαι παρὰ τὰ σκοτεινὰ φανερά, τοῖς διαφο-
 ροῖς πάθεσιν ἀντεπιτείνοντα τὴν φαντασίαν. τοῖς
 δὲ πιθανώτερον εἶναι τὸ πρότερον· ἐν γὰρ ἡλίο-
 πᾶσα πυρὸς φύσις οὐ μόνον τὸ λαμπρὸν ἀποδύσσει,
 ἀλλὰ τῷ εἶκειν γίνεσθαι δύσιργος καὶ ἀμβλυτέρου·
 σκιδνῆσι γάρ ἡ θερμότης καὶ διαχέει τὴν δύναμιν.
 εἴπερ οὖν ἡ σελήνη πυρὸς εἴληχε βληχροῦ καὶ ἀδρα-
 νούς, ἄστρον οὕσα θολερώτερον, ὥσπερ αὐτοὶ λέ-
 γουσιν, οὐθὲν, ὧν πάσχειν φαίνεται νῦν, ἀλλὰ

τὰ ἐναντία πάντα, πάσχειν αὐτὴν προσήκόν ἐστι, φαίνεται μὲν, ὅτε κρύπτεται, κρύπτεσθαι δὲ, ὁπρὶν φαίνεται· τούτεστι, κρύπτεσθαι μὲν τὸν ἄλλον χρόνον ὑπὸ τοῦ περιέχοντος αἰθέρος ἁμαν-
ρουμένην, ἐκλάμπειν δὲ καὶ γίνεσθαι καταφανῆ δι' ἐξ μηνῶν, καὶ πάλιν διὰ πέντε τῇ σκιᾷ τῆς γῆς ὑποδυομένην. αἱ γὰρ πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τετρακόσιαι περίοδοι τῶν ἐκλειπτικῶν πανσελήνων, τὰς τέσσαρας καὶ τετρακοσίας ἑξαμήνους ἔχουσι, τὰς δ' ἄλλας πενταμήνους. ἔδει τοίνυν διὰ τοσαύτων χρόνων φαίνεσθαι τὴν σελήνην ἐν τῇ σκιᾷ λαμπρυνομένην. ἥ δὲ ἐν * μὲν ἐκλείπει καὶ ἀπόλλυσι τὸ φῶς, ἀναλαμβάνει δ' αὖθις, ὅταν ἐκφύγῃ τὴν σκιάν, καὶ φαίνεται γε πολλάκις ἡμέρας, ὥς πάντα μᾶλλον, ἢ πύρινον οὔσα σῶμα καὶ ἀστεροειδές.

XXI. Εἰπόντος δὲ τοῦτο τοῦ Λευκίου, συνεξέδραμον ἄμα πῶς τοῦ * ὃ τε Φαρνάκης καὶ ὁ Ἀπολλωνίδης· εἶτα τοῦ Ἀπολλωνίδου παρόντος, ὁ Φαρνάκης εἶπεν, ὅτι τοῦτο καὶ μάλιστα τὴν σελήνην δείκνυσιν ἄστρον ἢ πῦρ οὐσαν· οὐ γὰρ ἐστὶ παντελῶς ἄδηλος ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν, ἀλλὰ διαφαίνει τι τὸ χρόαν ἀνθρωπινῶν καὶ βλοσυρίαν, ἣτις ἰδίως ἐστὶν αὐτῆς. ὃ δ' Ἀπολλωνίδης ἐνέστη περὶ τῆς σκιᾶς· αἱ γὰρ οὕτως ὀνομάζειν τοὺς μαθηματικούς τὸν ἁλαμπῆ τόπον, σκιάν τε μὴ δέχισθαι τὸν οὐρανόν. ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν, ἔφη, πρὸς τοῦτομα μᾶλλον ἰριστικῶς, ἢ πρὸς τὸ πρῶγμα φυσικῶς καὶ μαθηματικῶς ἐνισταμένους· τὸν γὰρ ἀντιφρατισμόν ὑπὸ τῆς γῆς τόπον εἰ μὴ σκιάν τις ἐθέλοι καλεῖν.

PLUT. MOR. V.

Λ α

ἀλλ' ἀφεγγοὺς χωρίον, ὅμως ἀναγκαῖον ἐν αὐτῇ
 τὴν σελήνην γενομένην *, καὶ ὅλως, ἔφη, ἐν ἡ-
 θές ἐστιν, ἐκεῖ μὴ φάναι τῆς γῆς ἐξικνεῖσθαι τὴν
 σκιάν, * ἢ σκιὰ τῆς σελήνης ἐπιπίπτουσα τῇ ὕψει
 καὶ * πρὸς τὴν γῆν ἐκλείψιν ἡλίου ποιεῖν. πρὸς αὐ-
 τὴν δέ, ὧ Φαργνάκη, τρέφομαι· τὸ γὰρ ἀνθρωπῶδες
 ἐκεῖνο καὶ διακαές χρῶμα τῆς σελήνης, ὃ φησὶ ἰδίον
 αὐτῆς εἶναι, σώματος ἐστὶ πυκνότητι καὶ βάρει
 ἔχοντος· οὐδὲν γὰρ ἐθέλει τοῖς ἀραιοῖς ὑπόλειμμα
 φλογὸς οὐδ' ἔχρος ἐμμένειν, οὐδ' ἐστὶν ἀνθρωπῶ-
 γένεσις, οὗ μὴ στερέμνιον σῶμα, δεξιόμενον διὰ βί-
 θους τὴν πύρωσιν καὶ αἰῶζον, ὥς που καὶ Ὀμηροῦ
 εἴρηκεν·

Αὐτὰρ ἐπεὶ πυρὸς ἄνθος ἀπέπτωτο, παύσατο δὲ
 φλόξ

Ἀνθρακὴν στορέσασα.

ὁ γὰρ ἄνθραξ ἔοικεν οὐ πῦρ ἀλλὰ σῶμα πεπυρω-
 τον εἶναι, καὶ πεπονθὸς ὑπὸ πυρὸς, στερεῶ καὶ ὀλί-
 ζαν ἔχοντι προσμένοντος ὄγκου καὶ προσδιατερίβου-
 τος· αἱ δὲ φλόγες ἀραιαὶ εἰσὶν ἑξαψις καὶ ἐνύμνησις
 τροφῆς καὶ ὕλης, ταχὺ δὲ ἀσθένειαν ἀναλυσμένην
 ὥσθ' οὐδὲν ἂν ὑπῆρχε τοῦ γινώδου καὶ πυκνῆς εἶναι
 τὴν σελήνην ἑτερον οὕτως ἐναργὲς τεκμήριον, εἴπερ αὐ-
 τῆς ἰδίον ἦν, ὥς χρῶμα, τὸ ἀνθρωπῶδες. ἀλλ'
 οὐκ ἐστὶν, ὧ φίλε Φαργνάκη, πολλὰς γὰρ ἐκλείψεις
 σὰς χρόας ἀμείβει, καὶ διαιροῦσιν αὐτὰς οὕτως αἱ
 μαθηματικοὶ κατὰ χρόνον καὶ ὥραν ἀφορίζοντες·
 ἂν ἀφ' ἐσπέρας ἐκλείπη, φαίνεται μέλαινα δεινῶς
 ἔχει τριτὴς ὥρας καὶ ἡμισίας· ἂν δὲ μέση, τοῦτο

δὴ τὸ ἐπιφοινίσσον ἦσι, καὶ πῦρ καὶ πυρωπὸν ἀπὸ
 δὲ ἰσθμοῦ ὥρας καὶ ἡμισείας, ἀνίσταται τὸ ἐρύ-
 θημα· καὶ τέλος ἤδη πρὸς ἑὴ λαμβάνει χροάν κυ-
 ανοειδῆ καὶ χαροπὴν, ἀφ' ἧς δὴ καὶ μάλιστα Γλαυ-
 κῶπιν αὐτὴν οἱ ποιεῖται καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀνακα-
 λοῦνται. τὸσαύτας οὖν χροάς ἐν τῇ σκιᾷ τὴν σε-
 λήνην λαμβάνουσας ὁρῶντες, οὐκ ὁρθῶς ἐπὶ μόνον
 καταφέρονται τὸ ἀνθρακῶδες, ὃ μάλιστα φήσιν τις
 ἂν ἄλλοτριον αὐτῆς εἶναι, καὶ μᾶλλον ὑπόμικμα
 καὶ λείμμα τοῦ φωτός, διὰ τῆς σκιᾶς περιλάμπον-
 τος· ἴδιον δὲ τὸ μέλαν καὶ γεῶδες. ὅπου δὲ πορ-
 φυροῖν ἐνταῦθα φοινικίαι λίμναις τε καὶ ποταμοῖς
 διχομένοις ἥλιον ἐπίσκια χωρία γειτνιῶντα συγχρώζε-
 ται καὶ περιλάμπεται, διὰ τὰς ἀνακλάσεις ἀποδι-
 δόντα πολλοὺς καὶ διαφόρους ἀπαυγασμοὺς, πὶ
 θασυματον, εἰ βεῦμα πολὺ σκιᾶς ἐμβάλλον ὥσπερ
 εἰς πύλας οὐράνιον οὐ σταθεροῦ φωτός οὐδ' ἡρε-
 μούντος, ἀλλὰ μυρίοις ἄστροις ἐλαυνομένον μίξει
 τε παντοδαπῆ καὶ μεταβολῇ λαμβάνοντος, ἄλλην
 ἄλλοτε χροάν ἐκματιζόμενον ἀπὸ τῆς σελήνης ἐνταῦ-
 θα ἀποδίδωσιν; ἄστρον μὲν γὰρ ἢ πῦρ οὐκ ἂν ἐν
 σκιᾷ διαφανεῖν μέλαν, ἢ γλαυκὸν ἢ κυανοειδές· ὅ-
 ροι δὲ καὶ πεδίοις καὶ θαλάσσαις πολλαὶ μὲν ἀφ'
 ἡλίου μορφῇ χρωμάτων ἐπιτρέχουσι, καὶ σκιᾷ
 καὶ οὐμίχλαις, οἷας φαρμάκοις γραφικοῖς μιγνύ-
 μενον ἐπάγει βαφάς τὸ λαμπρόν· ὧν τὰ μὲν
 τῆς θαλάττης ἐπιχειρήσκειν ἀμωσγέπως ἔξονομάζειν
 Ὀμηρος, ἰοειδία καλῶν καὶ οἶνοπα πόντον, αὐθις
 δὲ πορφύρεον κῦμα, γλαυκὴν τ' ἄλλως θάλασσαν,

καὶ λευκὴν γαλήνην· τὰς δὲ περὶ τὴν γῆν διαφω-
 ραὶς τῶν ἄλλοτε ἄλλως ἐπιφαινομένων χρωμάτων πα-
 ρήκειν, ὥς ἀπείρους τὸ πλῆθος οὖσας. τὴν δὲ οὐ-
 λήνην οὐκ εἰκός, ὥς περ τὴν θάλασσαν μίαν ἔχει
 ἐπιφάνειαν, ἀλλ' εἰκέναι μάλιστα τῇ γῇ τὴν γῆ-
 σιν, ἣν ἐμυθολόγει Σωκράτης ὁ παλαιός, αἷα δὲ
 ταύτην αἰνιτιόμενος, εἴτε δὴ ἄλλην τινὰ διηγούμε-
 νος· οὐ γὰρ ἄπιστον, οὐδὲ θαυμαστόν, εἰ μὴδὲ
 ἔχουσα διεφθορὸς ἑαυτῇ μὴδ' ἰλυαῖδες, ἀλλὰ φῶς
 τε καρπουμένη καθαρόν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ θερμότη-
 τος οὐ διακαοῦς οὐδὲ μανικοῦ πυρός, ἀλλὰ πε-
 τεροῦ καὶ ἀβλαβοῦς καὶ κατὰ φύσιν ἔχοντος οὐραν-
 οῦ πλήρης, κάλλι τε θαυμαστά κέκτηται τόπων, ὅν-
 τε φλογοειδῆ, καὶ ζώνας ὡλουργὰς ἔχει, χρυσοῦν
 καὶ ἄργυρον, οὐκ ἐν βλάβῃ διεσπαρμένον, ἀλλὰ
 πρὸς τοῖς πεδίοις ἔξανθούντα πολὺν, ἢ πρὸς τῶν
 λελοῖς περιφερόμενον. εἰ δὲ τοῦτων ὅψις ἀφικνου-
 ται διὰ τῆς σκιᾶς ἄλλοτε ἄλλη πρὸς ἡμᾶς, ἐξαλλο-
 τε καὶ διαφορᾷ τινι τοῦ περιέχοντος, τό γε μὴν τίμη-
 οὐκ ἀπόλλυσι τῆς δόξης οὐδὲ τὸ θεῖον ἢ οὐλόν
 ἦτις * ἱερὰ πρὸς ἀνθρώπων νομιζομένη, μᾶλλον
 πῦρ θολερὸν, ὥς περ οἱ Στωϊκοὶ λέγουσι, καὶ τὴν
 γῶδες. πῦρ μὲν γε παρὰ Μήδοις καὶ Ἀσσυρί-
 οισι βαρβαρικῶς ἔχει τιμὰς, οἱ γόβῳ τὰ βλύπτοντα θε-
 ραπτεύουσι πρὸ τῶν σεμνῶν ἀφοσιούμενοι· τὸ δὲ
 γῆς ὄνομα παντί που φίλον Ἕλληνι καὶ τίμιον, καὶ
 πατριῶν ἡμῶν ὥς περ ἄλλον τινὰ θεὸν σέβουσιν
 πολλοῦ δὲ δέομεν ἄνθρωποι τὴν σελήνην, γῆν αἰ-
 σιαν ὀλυμπίαν, ἄψυχον ἡγεῖσθαι σῶμα καὶ ἄνθρω-
 πον.

καὶ ἄμοιρον, ὃν θιοῖς ἀπάρχεσθαι προσήκει, τὸ μὲν τῶν ἀγαθῶν ἀμοιβὰς τέροντας, καὶ κατὰ φύσιν σεβόμενους τὸ κρεῖττον ἀρετῇ καὶ δυνάμει καὶ τιμιότητον. ὥστε μηδὲν οἴωμεθα πλημμελεῖν γῆν αὐτῆς θέμενοι, τὸ δὲ φαινόμενον τουτὶ πρόσωπον αὐτῆς, ὥστε ἢ παρ' ἡμῖν ἔχει γῆ κόλπους τινὰς μεγάλους, οὕτως ἐκείνην ἀνεπιτύχθαι βάθεισι μεγάλοις καὶ ὀφέλαις ὕδωρ ἢ ζοφερόν ἀέρα περιέχουσιν, ὃν ἐντός οὐ καθίλσιν, οὐδ' ἐπιφαίνει τὸ τοῦ ἡλλου φῶς, ἀλλ' ἐκλείπει, καὶ διεσπασμένην ἐνταῦθα τὴν ἀνάκλινσιν ἀποδίδωσιν.

XXII. Τρολαβῶν δὲ ὁ Ἀπολλωνίδης. Εἰτα, ὡς πρὸς αὐτῆς, ἔφη, τῆς σελήνης, δυνατὸν εἶναι δοκεῖ ὑμῖν, φηγμάτων τινῶν ἢ φαιράγγων εἶναι σκιάς, καὶ κείθεν ἀφικνεῖσθαι δεῦρο πρὸς τὴν ὄψιν, ἢ τὸ συμβαῖνον οὐ λογίζεσθε, καὶ γὰρ τουτὶ εἶπω; ἀκούουτε δὲ, καίπερ οὐκ ἀγνοοῦντες. ἡ μὲν διάμετρος τῆς σελήνης δυοκαίδεκα δακτύλους ἔχει, τὸ φαινόμενον, ἐν τοῖς μέσοις ἀποστήμασι μέγεθος· τῶν δὲ μελάνων καὶ σκιερῶν ἕκαστον ἡμιδακτυλίου φαίνεται μέζον, ὥστε τῆς διαμέτρου μείζον ἢ εἰκοστοτέταρτον εἶναι. καὶ μὲν, εἰ μόνων ὑπαθολέμεθα τὴν περιμέτρον τῆς σελήνης τρισμυρίων σταδίων, μυρίων δὲ τὴν διάμετρον, κατὰ τὸ ὑποκείμενον, οὐκ ἔλαττον ἂν εἶναι πεντακοσίων σταδίων ἐν αὐτῇ τῶν σκιερῶν ἕκαστον. ὅρα δὴ πρῶτον, ἂν ᾗ δυνατόν, τῇ σελήνῃ τηλικαῦτα βάθῃ καὶ τηλικαύτης εἶναι τραχύτητας, ὥστε σκιὰν ποιεῖν τοσαύτην· ἔπειτα πῶς οὕσαι τηλικαῦται τὸ μέγεθος ὑφ' ἡμῶν οὐχ ὁρῶν.

ται. καὶ γὰρ μειδιᾶσας πρὸς αὐτόν· Εἶπε, ἔφη·
 ὅτι τοιαύτην ἐξέβρηκας ἀπόδειξιν, ὃ Ἀπολλωνίδης
 δὲ ἦς καὶ μετὰ καὶ σαντὸν ἀποδείξεις τῶν Ἀλωάδων
 ἐκείνων μέγιστος εἶναι, οὐκ ἐν ἅπαντι μέντοι χρό-
 νῳ τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ πρωὶ μάλιστα καὶ δείλης· αἱ
 τὰς σκιὰς ἡμῶν τοῦ ἡλίου ποιοῦντος ἡλιβάτους, τὸ
 καλὸν τοῦτο αἰσθήσει παρέχειν συλλογισμὸν, ὅτι
 εἰ μέγα τὸ σκιαζόμενον, ὑπερμέγεθες τὸ σκιάζον.
 ἐν Ἀθήνῃ μὲν οὐδέτερος ἡμῶν εὖ οἶδ' ὅτι γέγονε
 ταυτὶ μέντοι τὸ θρυλλούμενον ἰάμβειον ἀμφότεροι
 πολλάκις ἀκηκόαμεν·

Ἄθως καλῶς πλευρά Ἀθηνῆας βοδός.
 ἐπιβάλλει γὰρ ἡ σκιά τοῦ ὕρου, ὡς εἰσιν, χαλκῶ
 τινὲ βοϊδίῳ, μῆκος ἀποτείνουσα διὰ τῆς θαλάσσης
 οὐκ ἔλαττον ἑπτακοσίων σταδίων, τὸ κατασκιάζον
 ὕψος εἶναι διὰ τὴν αἰτίαν· ὅτι πολλαπλασίους αἱ
 τοῦ φωτὸς ἀποστάσεις τῶν σωμάτων τὰς σκιὰς πο-
 οῦσι. δεῦρο δὲ θεῶ καὶ τῆς σελήνης, ὅτε πάμπαν
 νόος ἐστὶ, καὶ μάλιστα τὴν ἰδέαν ἔναρθρον τοῦ
 προσώπου βαθύτητι τῆς σκιάς ἀποδίδωσι, τὸ μέ-
 γιστον ἀπέχοντα διάστημα τὸν ἡλίον· ἡ γὰρ ἀπο-
 στασις τοῦ φωτὸς αὐτὴ τὴν σκιάν μεγάλην, οὐκ ἐν
 μεγέθει τῶν ὑπὲρ τὴν σελήνην ἀνωμαλιῶν, πεπο-
 κει· καὶ μὴν οὐδὲ τῶν ὀρῶν τὰς ὑπεροχὰς ἐῶσι μετὰ
 ἡμέραν αἱ περιανγαὶ τοῦ ἡλίου καθορᾶσθαι, τὸ
 μέντοι βαθύτα καὶ κοῖλα φαίνεται καὶ σκιώδη πᾶν
 ὄρωθεν· οὐδὲν οὖν ἄτοπον, εἰ καὶ τῆς σελήνης τῆς
 ἀντίληψιν καὶ τὸν ἐπιφωτισμὸν οὐκ ἐστὶ καθορᾶν
 ἀκριβῶς, αἱ δὲ τῶν σκιερῶν παραθέσεις παρὰ τὴν
 λαμπρότητα τῆς διαφορᾶς τὴν ὅψιν οὐ λανθάνουσιν.

XXIII. Ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον, ἔφη, ἐλέγχειν δο-
κᾷ τὴν λεγομένην ἀνάκλασιν ἀπὸ τῆς σελήνης, οὗ-
τους ἐν ταῖς ἀνακλωμέναις αὐγαῖς ἐσιώτας οὐ μόνον
συμβαίνει τὸ φωτιζόμενον ὄρεσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ φωτί-
ζον. ὅταν γὰρ, αὐγῆς ἀφ' ὕδατος πρὸς τοῖχον
ἐκλωμένης, ὅμοις ἐν αὐτῷ τῷ πεφωτισμένῳ κατὰ τὴν
ἀνάκλασιν τόποι γένηται, τὰ τρία καθορᾷ, τὴν ἑ-
κλωμένην αὐγὴν, καὶ τὸ ποιοῦν ὕδωρ τὴν ἀ-
νάκλασιν, καὶ τὸν ἥλιον αὐτόν, ἀφ' οὗ τὸ φῶς τῷ
ὕδατι προσπίπτει ἀνακλάσται. τούτων δὲ ὁμο-
λογουμένων καὶ φαινομένων, κελεύουσι τοὺς ἀνα-
κλάσει φωτίζεσθαι τὴν γῆν ὑπὸ τῆς σελήνης ἀξιοῦν-
τας, ἐπιδεικνύναι νύκτωρ ἐμφαινόμενον τῇ σελήνῃ
τὸν ἥλιον, ὡς περ ἐμφαίνεται τῷ ὕδατι μεθ' ἡμέραν,
ὅταν ἀνάκλασις ὑπ' αὐτόν γένηται· μὴ φαινομένου
δὲ τούτου, κατ' ἄλλον οἶονται τρόπον, οὐκ ἀνα-
κλάσει, γίνεσθαι τὸν φωτισμόν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο,
μηδὲ γῆν εἶναι τὴν σελήνην. Τί οὖν, ἔφη, πρὸς
αὐτοὺς λεκτέον, ὃ Ἀπολλωνίδης; κοινὰ γὰρ ἔοικε
καὶ πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὰ τῆς ἀνακλάσεως. Ἀμέλει
τρόπον τινὰ, ἔφη ἐγὼ, κοινὰ, τρόπον δ' ἄλλον
οὐδὲ κοινὰ· πρῶτον δὲ ὅρα τὰ τῆς εἰκότος, ὡς
ἂν ποταμῶν καὶ τραπὲν πάλιν λαμβάνουμιν· ἐπὶ
γῆς γὰρ ἐστὶ καὶ κάτω τὸ ὕδωρ· ὑπὲρ γῆς δὲ σελή-
νη καὶ μετώρος· ὅθεν ἀντιστροφὸν αἱ κεκλα-
σμέναι τὸ σχῆμα τῆς γωνίας ποιοῦσι, τῆς μὲν ἄνω,
πρὸς τῇ σελήνῃ, τῆς δὲ κάτω, πρὸς τῇ γῇ τὴν κο-
ρυφήν ἐχούσης· μὴ ἔπασσαν οὖν ἰδέαν κάτοπτρον,
μηδ' ἐκ πάσης ἀποστάσεως ὁμοίαν ἀνάκλασιν ποι-

εἰν ἀξιοῦντων, ἐπεὶ μάχονται πρὸς τὴν ἐνέργειαν.
 οἱ δὲ σῶμα μὴ λεπτόν μηδὲ λεῖον, ὥσπερ ἐστὶ τὸ
 ὕδωρ, ἀποφαίνοντες τὴν σελήνην, ἀλλ' ἐμβριθῆς
 καὶ γεῶδες, οὐκ οἶδα, ὅπως ἀπαιτοῦνται τοῦ ἡλίου
 τὴν ἔμφασιν ἐν αὐτῇ πρὸς τὴν ὄψιν· οὐδὲ γὰρ τὰ
 γάλα τοὺς τοιοῦτους ἐσοπτρισμοὺς ἀποδίδωσιν, οὐ
 δὲ ποιεῖ τῆς ὕψεως ἀνακλίσεις διὰ τὴν ἀνωμαλίαν
 καὶ τραχύτητα τῶν μορίων· πόθεν γε τὴν σελήνην
 δυνατόν ἐστιν ἀναπέμπειν ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ὄψιν,
 ὥσπερ ἀναπέμπει τὰ λειότερα τῶν ἐσόπτρων, καίτοι
 καὶ ταῦτα δῆπουθεν ἐὰν ἀμυχή τις ἢ ὕψος ἢ τρα-
 χύτης καταλάβῃ τὸ σημεῖον ἢ ἀφ' οὗ πέφυκεν ἢ
 ὅψις ἀνακλασθὲν τυποῦται· καὶ βλέπεται μὲν αὐ-
 τὰ, τὴν δ' ἀνταύγειαν οὐκ ἀποδίδωσιν. ὁ δ' ἀξί-
 ων ἢ καὶ τὴν ὄψιν ἡμῶν ἐπὶ τὸν ἡλίον, ἢ μηδὲ τὸν
 ἡλίον ἐφ' ἡμᾶς ἀνακλῆν ἀφ' ἑαυτῆς τὴν σελήνην,
 ἡδύς ἐστι τὸν ὀφθαλμὸν ἡλίον ἀξιῶν εἶναι, φῶς δὲ
 τὴν ὄψιν, οὐρανὸν δὲ τὸν ἀνθρώπον. τοῦ μὲν γὰρ
 ἡλίου δι' εὐτονίαν καὶ λαμπρότητα πρὸς τῇ σελήνῃ
 γινομένην μετὰ πληγῆς τὴν ἀνάκλασιν φέρεσθαι
 πρὸς ἡμᾶς εἰκὸς ἐστίν· ἢ δ' ὅψις, αὐθενῆς οὖσα,
 λεπτὴ καὶ ὀλιγοστή, τί θανναστόν, εἰ μήτε πλη-
 γὴν ἀνακρουστικὴν ποιεῖ, μήτ' ἀφαλλομένης τηρεῖ
 τὴν συνέχειαν, ἀλλὰ θρύπτεται καὶ ἀπολείπει, πλη-
 θος οὐκ ἔχουσα φωτὸς, ὥστε μὴ διασπᾶσθαι περὶ
 τὰς ἀνωμαλίας καὶ τραχύτητας. ἀπὸ μὲν γὰρ ὕδα-
 τος καὶ τῶν ἄλλων ἐσόπτρων ἐσχύουσιν εἰ τῆς ἀρ-
 χῆς ἐγγὺς οὖσαν ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀλλεσθαι τὴν
 ἀνάκλασιν, οὐκ ἀδύνατόν ἐστιν· ἀπὸ δὲ τῆς σελή-

νης, καὶ γίνονται τινες ὀλιγοθήσεις αὐτῆς, ἀσθε-
νὲς εἶναι καὶ ἀμυδραὶ, καὶ προαπολείπονσαι διὰ
τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως. καὶ γὰρ ἄλλως τὰ μὲν
κοῖλα τῶν εὐόπτρων εὐτονωτέρων ποιεῖ τῆς προη-
γουμένης αὐγῆς τὴν ἀνακλωμένην, ὥστε καὶ φλόγας
ἀναπέμπειν πολλάκις· τὰ δὲ κυρτὰ καὶ σφαιροει-
δῆ, τῷ μὴ πανταχόθεν ἀντιρεῖδειν, ἀσθενῆ καὶ
ἀμυραν· * ὁρᾶται δὴ πούθεν, ὅταν ἱσίδες δύο
φανῶσι, νέφος νέφος ἐμπεριέχοντος, ἀμυραν
ποιοῦσαν καὶ ἀσαφῆ τὰ χρώματα τὴν περιτρέχου-
σαν· τὸ γὰρ ἐκτὸς νέφος, ἀποτρέφει τῆς ὕψους κεί-
νου, οὐκ εὐτονον οὐδ' ἰσχυρὰν τὴν ἀνάκλινσιν ἀ-
ποδίδωσι. καὶ ἐπεὶ πλείονα λέγειν; ὅπου γὰρ τὸ
τοῦ ἡλίου φῶς, ἀνακλῶμενον ἀπὸ τῆς σελήνης, τὴν
μὲν θερμότητα πᾶσαν ἀποβάλλει, τῆς δὲ λαμπρό-
τητος αὐτοῦ λεπτόν ἀφικνεῖται μόλις πρὸς ἡμᾶς καὶ
ἀδρυνὲς λείψανον· ἢ που τῆς ὕψους τὸν ἴσον φε-
ρομένης διαυλον, ἐνδίδεται μόριον ὅτιον λείψανον
ἐξικέσθαι πρὸς τὸν ἥλιον ὑπὸ τῆς σελήνης; ἐγὼ μὲν
οὐκ οἶμαι. σκοπεῖτε δὲ (εἶπον) καὶ ὑμεῖς· εἰ τὰ
αὐτὰ πρὸς τὸ ὕδωρ καὶ τὴν σελήνην ἐπασχεν ἡ ὕψις,
εἶ καὶ γῆς καὶ φυτῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ ἀστροῦ
ἐμφάσεις ποιεῖν τὴν πανσέληνον, οἷας τὰ λοιπὰ
ποιᾶται τῶν εὐόπτρων· εἰ δ' οὐ γίνεται πρὸς
ταῦτα τῆς ὕψους ἀνακλάσεις, δι' ἀσθένειαν αὐτῆς
ἢ τραχύτητα τῆς σελήνης, μὴδὲ πρὸς τὸν ἥλιον ἀ-
παιτῶμεν.

XXIV. Ἡμεῖς μὲν οὖν, ἔφην, ὅσα μὴ διαπέ-
φυγε τὴν μνήμην τῶν ἐκεί λεχθέντων, ἀπηγγέλα-

μεν· ὧρα δὲ καὶ Σύλλαν παρακαλεῖν, μᾶλλον δ' ἀπαιτεῖν τὴν διήγησιν, οἷον ἐπὶ ζητοῖς ἀκροατὴν γεγενημένον. ὥστε, εἰ δοκεῖ, καταπαύσαντες τὸν περίπατον, καὶ καθίσαντες ἐπὶ τῶν βάθρων, ἐδραῖον αὐτῷ παρῴσχωμεν ἀκροατήριον. ἔδοξε δὴ ταῦτα· καὶ καθισάντων ἡμῶν, ὁ Θέων· Ἐγώ τοι, ὦ Λαμπρία, εἶπεν, ἐπιθυμῶ μὲν οὐδενὸς ἦττον ὑμῶν ἀκούσαι καὶ λεχθησόμενα, πρότερον δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμε περὶ τῶν οἰκεῖν λεγομένων ἐπὶ τῆς σελήνης, οὐκ ἂν κατοικοῦσι τινες, ἀλλ' εἰ δυνατόν ἐκεῖ κατοικεῖν· εἰ γὰρ οὐ δυνατόν, ἄλογον καὶ τὸ γῆν εἶναι τὴν σελήνην· δόξει γὰρ πρὸς οὐθὲν, ἀλλὰ μύτην γεγενῆναι, μήτε καρποὺς ἐκφέρουσα, μήτ' ἀνθρώποις τισὶν ἔδραν παρέχουσα καὶ γένεσιν καὶ διαίταν· ὦν ἕνεκα καὶ ταύτην γεγενῆναι φασιν, κατὰ Πλάτωνα, τροφὸν ἡμετέραν, ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἀτρεκέη φύλλα καὶ δημιουργόν. ὁρᾷς δέ, ὅτι πολλὰ λέγεται καὶ σὺν γέλωτι καὶ μετὰ σπουδῆς περὶ τούτων· τοῖς μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν σελήνην οἰκοῦσιν, ὥσπερ Ταντάλοις, ὑπὲρ κεφαλῆς ἐκκρέμασθαί φασι, τοὺς δ' οἰκόντας καὶ πάλιν ἐπ' αὐτῆς, ὥσπερ Ἰξίονας, ἐνδεδιμένους ῥύμη τόση. * καίτοι μίαν οὐ κινεῖται κρήνησιν, ἀλλ', ὥς πον καὶ λέγεται, τριοδίτις ἐστίν, ἅμα μῆκος ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ καὶ πλάτος ἐπιφρομένη καὶ βάθος· ὦν τὴν μὲν, περιδρομὴν, τὴν δὲ ἔλικα, τὴν δ' οὐκ οἶδα πῶς ἀνωμαλίαν ὀνομάζουσιν οἱ μαθηματικοί, καίπερ οὐδεμίαν ὁμαλήν, οὐδὲ τεταγμένην ταῖς ἀποκαταστάσεσιν ὁρῶντες ἔχουσιν· οὐκ οὐν εἰ λέων τις ἔπαισεν ὑπὸ ῥύμης εἰς Πιλοπὸν.

ἡσον, ἄξιόν ἐστι θαυμάζειν· ἀλλ' ὅπως οὐ μυρία
 ὄρωμεν αἰὲν πεσήματα ἀνδρῶν καὶ ἀπολακτισμοὺς
 βίων ἐκείθεν ὅσον ἐκκυβιστῶντων καὶ περιτρεπόντων.
 καὶ γὰρ γελοῖον, περὶ μονῆς τῶν ἐκεῖ διαπορίειν, εἰ
 μὴ γένεσιν μηδὲ οὐατασιν ἔχειν δύναται. ὅπου γὰρ
 Αἰγύπτιοι καὶ Τρωγλοδύται, οἷς ἡμέρας μιᾶς ἀκα-
 ρίς ἴσταται κατὰ κορυφὴν ὁ ἥλιος ἐν τροπαῖς, εἴ-
 ῃ πῦρ, ὀλίγον ἀπέχουσι τοῦ κατακεκαῦσθαι ξηρό-
 τητι τοῦ περιέχοντος· ἥπου τοὺς ἐπὶ τῆς σελήνης
 εἰκὸς ἐστὶ δώδεκα θιρείας ὑπομένειν ἔτους ἑκάστου,
 κατὰ μῆνα τοῦ ἡλίου πρὸς κάθετον αὐτοῖς ἐφιστα-
 μένου καὶ στηρίζοντος, ὅταν ἦ πανσέληνος. πνύ-
 ματά γε μὴν καὶ τέφρῃ καὶ ὕμβρους, ὧν χωρὶς οὔτε
 γένεσις φυτῶν ἐστίν, οὔτε σωτηρία γενομένοις, ἀ-
 μήχανον ἐκεῖ διανοηθῆναι συνιστάμενα διὰ θιρμό-
 τητα καὶ λεπτότητα τοῦ περιέχοντος· οὐδὲ γὰρ
 ἐνταῦθα τῶν ὀρῶν τὰ ὑψηλὰ δέχεται τοὺς ἀγρίους
 καὶ ἐναντίους χειμῶνας· ἀλλ' * ἤδη καὶ σάλον ἔχων
 ὑπὸ κορυφότητος ὁ αἴθρ, ἐκφυῖναι τὴν οὐστάσιν ταύ-
 την καὶ πύκνωσιν· εἰ μὴ νῆ Δία φήσομεν, ὥσπερ
 ἢ Ἀθηνᾶ τῷ Ἀχιλλεὶ νέκταρός τε καὶ ἄμβροσιος ἐπέ-
 σταξε, μὴ προσειμένῳ τροφῇ, αὐτοὶ τὴν σελήνην,
 Ἀθηνᾶν λεγομένην καὶ οὔσαν, τρέφειν τοὺς ἄνδρας,
 ἄμβροσίαν ἀνείδωσαν αὐτοῖς ἐφημέριον, ὡς Φερικυδῆς
 ὁ παλαιὸς οἶεται σιτεῖσθαι αὐτοὺς θιούς. τὴν μὲν
 γὰρ Ἰνδικὴν ὀΐζαν, ἣν φησι Μεγαοθένης τοὺς μήτ'
 ἰαθίοντας, μήτε πίνοντας, ἀλλ' ἀσιτόμους ὄντας ὑπο-
 τῆναι καὶ θυμῶν, καὶ τρέφεσθαι τῇ ὁσμῇ, πύθεν ἄν-
 τις ἐκεῖ φρυομένην λάβοι, μὴ βρεχομένης τῆς σελήνης.

XXV. Ταῦτα τοῦ Θέωνος εἰπόντος * γὰρ ἔφη καὶ ἄριστα τῇ παιδιᾷ τοῦ λόγου τὰς ὁφρῦς * ἃ καὶ θάρσος ἡμῖν ἐγγίνεται πρὸς τὴν ἀπόκρισιν, μὴ πάνυ πικρὰν μηδ' αὐστηρὰν εὐθύνην περιδοκῶσι· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς τῶν σφόδρα πεπεισμένων τὰ τοιαῦτα οὐδὲν διαφέρουσιν οἱ σφόδρα δυσκολαῖνοντες αὐτοῖς καὶ διαπιστοῦντες, ἀλλὰ μὴ πρῶτος τὸ δυνατὸν καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἐθέλοντες ἐπισκοπεῖν· εὐθὺς οὖν τοπρωτὸν, οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν, εἰ μὴ κατοικοῦσιν ἄνθρωποι τὴν σελήνην, μάτην γιγνέσθαι καὶ πρὸς μηθὲν. οὐδὲ γὰρ τήνδε τὴν γῆν δι' ὅλης ἐνεργὸν οὐδὲ προσοικουμένην ὁρῶμεν, ἀλλὰ μικρὸν αὐτῆς μέρος, ὥσπερ ἄκραις τισὶν ἢ χειρῶσιν ἡσασιν ἀνέχουσιν ἐκ βυθοῦ γόνυμόν ἐστι ζῶων καὶ φυτῶν, τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν ἔρημα καὶ ἄκαρπα χειμῶσι καὶ αὐχμοῖς, τὰ δὲ πλείστα κατὰ τῆς μεγάλης δεδυνκε θαλάσσης. ἀλλὰ σὺ, τὸν Ἰστιάταρχον ἀγαπῶν αἰὲ καὶ θαυμάζων, οὐκ ἀκούεις Κράτητος ἀταγινώσκοντος·

Ἰσκιευός, ὥσπερ γένεσις πάντισσι τίτνυται

Ἀνδράσιν ἡδὲ θεοῖς, πλείστην ἐπὶ γαῖαν ἴησιν. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ μάτην ταῦτα γεγονέναι· καὶ γὰρ ἀναθυμιάσις ἢ θάλασσα μαλακῶς ἀνίησι καὶ τῶν πνευμάτων τὰ ἥδιστα, θέρους ἀκμάζοντος· ἐκ τῆς ἀοικήτου καὶ κατεψυχμένης αἱ χιόνες ἀτρεῖμα διατηρόμεναι χαλᾶσι καὶ διασπείρουσιν· ἡμῖνος τε καὶ νυκτός ἐστηκεν ἡτρεκής ἐν μέσῳ φύλαξ, κατὰ Πλάτωνα, καὶ δημιουργός. οὐδὲν οὖν κωλύει, καὶ τὴν σελήνην ζῶων μὲν ἔρημον εἶναι, παρῆχειν δ' ἃ

νακλάσις τῷ φωτὶ περὶ αὐτὴν διαχεομένη, καὶ σφόδρην ταῖς τῶν ἀστέρων αὐγαῖς ἐν αὐτῇ καὶ σὺγκρασι, ἥ συνεκπέπει τε τὰς ἀπὸ τῆς γῆς ἀναδυομένας, ἅμα τε καὶ τῷ ἡλίῳ τὸ ἔμπυρον ἄγαν καὶ σκληρὸν ἀφήσῃ. καὶ πολὺ τι καὶ παλαιὰ φήμη διδόντες, Ἄρτεριν αὐτὴν τομοσθῆναι φήσομεν, ὡς παρθένον καὶ ἄγονον, ἕλλως δὲ βοηθητικὴν καὶ ὠφέλιμον. ἐπὶ τῶν γ' εἰρημένων οὐδέν, ὃ φίλι Θεῶν, ἀδύνατον δείκνυσιν τὴν λεγομένην ἐπ' αὐτῆς οἰκῆσιν. ἥ τε γὰρ δέσῃ, πολλὴν ἔχουσα προσόψια καὶ γαλήνην, ἐπιλαύει τὸν ἕρα, καὶ διατρίβει συγκατακοσμοῦμενον, ὥστε μηδὲν εἶναι θεός, ἐκπαιστὴν καὶ ἀποσφαλῆναι τοὺς ἐκτὸς βεβιωκότας. εἰ δὲ μὴδ' αὐτὴ, καὶ τὸ ποικίλον τοῦτο τῆς φορῆς καὶ πεπλατημένον οὐκ ἀνωμαλίας οὐδὲ ταραχῆς ἔστιν, ἀλλὰ θαυμαστὴν ἐπιδείκνυται τῷ ἐν τούτοις καὶ πορεῖαν οἱ ἀστρολόγοι, κύκλοις τισὶ περὶ κύκλους ἐτέρους ἐξελιττομένοις συνάγοντες αὐτὴν, οἱ μὲν ἰσχυροῦσαν, οἱ δὲ λείως καὶ ὀμαλῶς ἀεὶ τάξει τοῖς αὐτοῖς ἀνθ'��ποφερομένην. αὐταὶ γὰρ αἱ τῶν κύκλων ἐπιβάσεις καὶ περιαγωγαὶ καὶ σχέσεις πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἡμᾶς, τὰ φαινόμενα τῆς κινήσεως ὕψι καὶ βάθει, καὶ τὰς κατὰ πλάτος παραλλάξεις, ἅμα ταῖς κατὰ μήκος αὐτῆς περιόδοις ἐμμελέστατα συμπεραίνουσι. τὴν δὲ πολλὴν θιγρότητα καὶ συνεχὴ πύρωσιν ὑπὸ ἡλίου παύσῃ φοβούμενος, ἂν πρῶτον μὲν ἀντιθῇ ταῖς ἑνδεκα θειριναῖς συνόδοις τὰς πανσελήνους, εἰτα δὲ τὸ συνεχὲς τῆς μεταβολῆς ταῖς ὑπερβολαῖς χρόνον οὐκ ἔχουσας πολὺν.

ἐμποιῶν κρᾶσιν οἰκίαν, καὶ τὸ ἄγαν ἐκατέρω
 ἀφαιρεῖν, τὰ μέσα δὲ τούτων, ὥς εἰκός, ὥραν ἑαυ-
 προσφορωτάτην ἔχουσιν. ἔπειτα πρὸς μὲν ἡμᾶς
 καθήκει δι' αἶρος θολεροῦ, καὶ συνεπερείδων τὴν
 θιρμότητα ταῖς ἀναθυμιάσεισι τρεφομένην· ἐκ
 δὲ λεπτός ὢν καὶ διαυγής ὁ αἶρ σκίδνῃσι καὶ διαχρᾶ-
 τὴν αὐγὴν, ὑπεκκαυμα καὶ σῶμα μηδὲν ἔχουσαν
 ὕλην δὲ καὶ καρπούς αὐτοὶ μὲν ὄμβροι τρέφουσιν,
 ἐτέρως δὲ, ὥσπερ ἄνω περὶ Θήβας παρ' ὑμῶν καὶ
 Σύνην, οὐκ ὄμβριον ὕδωρ, ἀλλὰ γηγενὲς ἢ γῆ
 πίνουσα, καὶ χρωμένη πνεύμασι καὶ δροσίοις, οὐκ
 ἂν ἐθελήσειεν, οἶμαι, τῇ πλεῖστον ὑομένη πολυ-
 καρπία συμφέρεσθαι, δι' ἀρετὴν τινα καὶ κρᾶσιν·
 τὰ δ' αὐτὰ φυτὰ τῷ γένει, παρ' ἡμῶν μὲν, εἰ σφόδρα
 πικρὰ καὶ χειμῶσιν, ἐκφέρει πολὺν καὶ καλὸν καρπόν·
 ἐν δὲ Αἰβύρῃ, καὶ παρ' ὑμῶν ἐν Αἰγύπτῳ, δούριον
 κομιδῇ καὶ δειλὰ πρὸς χειμῶνας ἐστί. τῆς δὲ Γα-
 δρωσίας καὶ Τρωγλοδυτιδος, ἢ καθήκει πρὸς τὸν
 ὠκεανόν, ἀφόδρου διὰ ξηρότητα καὶ ἀδένδρου παν-
 τάσαςιν οὕσης, ἐν τῇ παρακειμένη καὶ περιεχυμέ-
 νῃ θαλάττῃ θαυμαστά μεγέθη φυτῶν τρέφεται,
 καὶ κατὰ βυθοῦ τέθηλεν· ὢν τὰ μὲν ἐλαίας, τὴν
 δὲ δάφνας, τὰ δ' Ἰοιδος τρίχας καλοῦσιν. οἱ δ'
 ἀνακαμψέωτες οὗτοι προσαγορευόμενοι, τῆς γῆς
 ἐξαιρεθέντες, οὐ μόνον ζῶσι κορυμμένοι χρόνον
 ὅσον βούλεται τις, ἀλλὰ βλαστάνουσιν, σπείρεται
 δὲ τὰ μὲν πρὸς χειμῶνος, τὰ δὲ θέρους ἀκμαῖζοντας
 ὥσπερ σήσαμον καὶ μελίην. τὸ δὲ θύμον ἢ τὸ κεν-
 ταύριον ἂν εἰς ἀγαθὴν καὶ πλόναν σπαρῇ χώραν, καὶ

βρέχεται καὶ ἄρδεται, τῆς κατὰ φύσιν ἐξίσταται ποιότητος, καὶ ἀποβάλλει τὴν δύναμιν, αὐχμῶ δὲ χαίρει, καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐπιδίδωσιν· εἰ δέ, ὡς φασιν, οὐδὲ τὰς δροσούς ἀνίχεται, καθάπερ τὰ πλεῖστα τῶν Ἀραβικῶν, ἀλλ' ἐξαμαυροῦται διαινούμενα καὶ φθείρεται, τί δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ γίνονται περὶ τὴν σελήνην ῥίζαι καὶ σπέρματα καὶ ἔλαια μηθὲν ὑετῶν δεόμενα μήτε χειμῶνων, ἀλλὰ πρὸς θερινὸν αἶρα καὶ λεπτόν εὐφυῶς ἔχουσαι; πῶς ὁ οὐκ εἰκὸς ἀνιέναι τε πνεύματα θαλπόμενα τῇ σελήνῃ, καὶ τῷ σιλω τῆς περιφορᾶς αὐτῆς τε παρουαρεῖν ἄτρεμα, καὶ δροσούς καὶ ὑγρότητας λαφρὰς περιεχούσας καὶ διασπειρομένας ἐπαρκεῖν τοῖς βλυστάνουσιν, αὐτῇ δὲ τῇ κράσει μὴ πυρρῶδη, μηδ' αὐχμηρᾶν, ἀλλὰ μαλακὴν καὶ ὑδροποιὸν εἶναι; ξηρότης μὲν γὰρ οὐδὲν ἀφικνεῖται πάθος ἀπ' αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς, ὑγρότης δὲ πολλὰ καὶ θηλύτης, αὐξήσεις φυτῶν, σῆψεις κρεῶν, τροπαὶ καὶ ἀνέσεις οἰκῶν, μαλακότητες ξύλων, εὐτοκίαι γυναικῶν. δέδοικα δὲ ἡσυχάζοντα Φαρνάκην αὐτῆς ἐρεθίζειν καὶ κινεῖν, ὥκειαιον τε πλημμύρας, ὡς λέγουσιν αὐτοῖς, καὶ πορθμῶν ἐπιδόσεις, διαχειομένων καὶ αὐξανόμενων ὑπὸ τῆς σελήνης τῷ ἀνυγραίνεσθαι, παραινέμενος. διὸ πρὸς σέ τρέφομαι μᾶλλον, ὥ φιλῶ φίλων· λέγεις γὰρ ἡμῖν ἐξηγούμενος ταῦτα τὸ Ἀλκμᾶνος·

— Διὸς θυγάτηρ, ἔρσα, τρέφει

Καὶ σελάνας διὰς,

ὅτι τὸν Ἄρα τὸν αἶρα καλεῖ, καὶ φησιν αὐτὸν ὑπὸ

τῆς σελήνης καθυγραίνόμενον εἰς ὁδοὺς τρέφεσθαι
 κινδυνεύει γάρ, ὡς ἔταίρε, πρὸς τὸν ἥλιον ἀντιπαθῆ
 φύσιν ἔχειν· εἴγε μὴ μόρον, ὅσα πυκνοῦν καὶ ἐν-
 ραίνειν ἐκεῖνος, αὐτὴ μαλάσσειν καὶ διαχεῖν πέφυ-
 κεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνου θερμότητα καθυ-
 γραίνειν καὶ καταψύχειν προσπίπτουσιν αὐτῇ καὶ
 συμμιγνυμένην. οἱ τε δὴ τὴν σελήνην, ἔμπροσ-
 ὅς μα καὶ διακαῆς εἶναι νομίζοντες ἁμαρτάνουσιν·
 οἱ τε τοῖς ἐκεῖ ζώοις, ὅσα τοῖς ἐνταῦθα πρὸς γέ-
 νειαν καὶ τροφήν καὶ διαίταν ἀξιοῦντες ὑπάρχουσιν,
 εὐοικιστὶν ἀθάνατοι τῶν περὶ φύσιν ἀνομαλῶν, ἐν αὐ-
 τοῖς μέλουσιν ἐστὶ καὶ πλείονας πρὸς ἄλληλα τῶν ζώων, ἢ
 πρὸς τὰ μὴ ζῶα, διαφοράς καὶ ἀνομοιοτήτας εὐραῖν·
 καὶ ἄστομοι μὲν ἀνθρώποι καὶ ὅμοιαις τρεφόμενοι
 μὴ ἔστωσαν, εἰ μὴ * μὴ δοκοῦσι τὴν τε Ἀμμωνίου
 ἡμῖν αὐτὸς ἐξηγεῖται δύναμιν, ἥρξαιτο μὲν Ἥλιος
 δος, εἰπὼν·

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ
 ἔργον δ' ἐμφανῇ παρέσχεν Ἐπιμενίδης, διδάξας, ὅτι
 μικρῶ παντιάπασιν ἢ φύσιν ὑπεκκαύματι ζωπύρει
 καὶ συνέχει τὸ ζῶον, ἂν ὅσον ἐλαίας μέγεθος λάβῃ
 μηδεμιᾶς εἴτε τροφῆς διόμενον. τοὺς δ' ἐπὶ τῆς σελή-
 νης, εἴπερ εἴοιν, εὐσταλεῖς εἶναι τοῖς σώμασι
 καὶ διαρκῶς ὑπὸ τῶν τυχόντων τρέφεσθαι πιθανόν
 ἐστὶ· καὶ γὰρ αὐτὴν τὴν σελήνην, ὥσπερ τὸν ἥ-
 λιον, ζῶον ὄντα πύρινον, καὶ τῆς γῆς ὄντα πολλὰ
 πλάσιον, ἀπὸ τῶν ἐγγρῶν φησι τῶν ἀπὸ τῆς γῆς
 τρέφεσθαι, καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας, ἀπείρους ὄν-
 τας· οὕτως ἐλαφρὰ καὶ λιτὰ τῶν ἀναγκαίων φέρονται

ἴδω τὸν ἄνω τόπον ὑπολαμβάνουσιν. ἀλλ' οὔτε
 ταῦτα συννοῶμεν, οὔτε ὅτι καὶ χώρα καὶ φύσις καὶ
 κρᾶσις ἄλλη πρόσφορός ἐστιν αὐτοῖς. ὅσπερ οὖν,
 εἰ, τῇ θαλάττῃ μὴ δυναμένων ἡμῶν προσελθεῖν
 μηδὲ ἄψασθαι, μόνον δὲ τὴν θέαν αὐτῆς πόρρωθεν
 ἀφορῶντων, καὶ πυνθανομένων, ὅτι πικρὸν καὶ ἄ-
 ποτον καὶ ἄλμυρόν ὕδωρ ἐστίν, ἔλεγέ τις, ὥς ζῶα
 πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ παντοδαπὰ ταῖς μορφαῖς τρέ-
 φει κατὰ βάθους, καὶ θηρίων ἐντὶ πλήρης ὕδατι
 κρωμένων, ὅσαπερ ἡμεῖς αἱερί, μύθοις ἂν ὅμοια
 καὶ τέρασιν ἐδόκει περαινέειν· οὕτως εἰκόμην ἔχειν,
 καὶ τούτους ἀσκεῖν πρὸς τὴν σελήνην, ἀπιατοῦντες,
 ἐκεῖ τινες ἀνθρώπους κατοικεῖν. ἐκείνους δ' ἂν οἴο-
 μαι πολλὸν μᾶλλον ἀποθαυμάσαι τὴν γῆν, ἀφορῶν-
 τας οἷον ὑποστάθμην καὶ ἰλὺν τοῦ παντός ἐν ὑγροῖς
 καὶ ὁμίχλαις καὶ νέφεσι διαφανομένην ἄλαμπές καὶ
 ταπεινὸν καὶ ἀκίνητον χωρίον, εἰ ζῶα φύει καὶ τρέ-
 φει, μετέχοντα κινήσεως, ἀναπνοῆς, θερμότητος·
 καὶ εἰ ποθὲν αὐτοῖς ἐγγένοιτο τῶν Ὀμηρικῶν τοῦ-
 των ἀκοῦσαι·

Σμυρδαλέ, εὐρῶντα, τὰ τε στυγεύουσι θεοῖσι περ
 καί.

Τόσσον ἔνεργον αἶδαο, οὐκ οὐρανός ἐστ' ἀπὸ καίης,
 ταῦτα φήσουσιν ἀτεχνῶς περὶ τοῦ χωρίου τούτου
 λέγεσθαι, καὶ τὸν ἄδην ἐνταῦθα καὶ τὸν τάρταρον
 ἀποκρίσθαι, γῆν δὲ μίαν εἶναι τὴν σελήνην, ἴδον
 ἐκείνων τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω τούτων ἀπέχουσιν.

XXVI. Ἐτι δέ μου σχεδὸν λέγοντος, ὁ Σὺλ-
 λας ὑπολαβὼν· Ἰεπίσχεις, εἶπεν, ὦ Λαμπρία, καὶ

P. V. T. Mos. V.

B b

παραβολου το θυρίον του λόγου, μη λάθης τον μη-
 θον ὡςπερ εἰς γῆν ἐξοκέλλας, καὶ συγγέης τὸ δοῦ-
 μα τοῦμόν ἐτέραν ἔχον σκηρὴν καὶ διάθεσιν. ἐγὼ
 μὲν οὖν ὑποκριτὴς εἰμι, πρότερον δ' αὐτοῦ φράσαι
 τὸν ποιητὴν ὑμῖν, εἰ μή τι κωλύει, καθ' Ὅμηρον
 ἀρξάμενος.

Ἐγγυρὴ τις νῆσος ἀπὸπροθεν εἰν ἀλλ' κεῖται,
 δρόμον ἡμερῶν πέντε Βρετανίας ἀπέχουσα πλεοντι
 πρὸς ἑσπεραν· ἔτεροι δὲ τρεῖς ἴσον ἐκείνης ἀφροσῶ-
 σαι καὶ ἀλλήλων, πρόκεινται μάλιστα κατὰ δυομά-
 ῃ ἡλίου θερινάς· ὡν ἐν μιᾷ τὸν Κρόνον οἱ βαρβαροὶ
 καθιῶνχθαι μνθολογοῦσιν ὑπὸ τοῦ Διὸς, τὸν δὲ
 ὡς εἶδεν, ἔχοντα φρουρὸν τῶν τε νήσων ἐκείνων καὶ
 τῆς θαλάττης, ἣν Κρόνιον πέλαγος ὀνομάζουσι,
 παρακίτω κτεσθαι. τὴν δὲ μεγάλην ἡπειρον, ὑπὸ
 ἧς δὲ μεγάλη περιέχεται κύκλω θάλαττα, τῶν μὲν
 ἄλλω ἐλάττω ἀπέχειν, τῆς δ' Ἐγγυρίας περὶ πεντα-
 κισχιλίους σταδίους, κοπήρεσι πλοίοις κομιζομένην
 βραδυπόρον γὰρ εἶναι καὶ πηλῶδες ὑπὸ πλήθει
 ρευμάτων τὸ πέλαγος· τὰ δὲ ρεύματα τὴν μεγ-
 λην ἐξέρπει γῆν, καὶ γίνεσθαι προχώσεις ἀπ' αὐτῶν
 καὶ βαρεῖαν εἶναι καὶ γριώδη τὴν θάλατταν, ἣ καὶ
 περὶ ἡμέραν ὀδὸν ἔσχε. τῆς δ' ἡπείρου τὰ πρὸς τὴν
 θαλάττην κατοικεῖν Ἕλληνας περὶ κόλπον οὐκ ἐλάτ-
 τωκα τῆς Μαιώτιδος, οὗ τὸ στόμα τῷ στόματι τοῦ
 Κασπίου πελάγους μάλιστα κατ' εὐθείαν κτεσθαι
 καὶ τὴν δὲ καὶ νομίζειν ἐκείνους, ἡπειρώτας μὲν αὐ-
 τοὺς, ἀνηρώτας δὲ ταύτην τὴν γῆν κατοικοῦντας
 ὡς καὶ κύκλω περιόρβυτον οὖσαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

οἰσθαι δὲ τοῖς Κρόνου λαοῖς ἀναμιχθέντας ὕστερον τοὺς μεθ' Ἡρακλείους παραγενομένους καὶ ὑπολειφθέντας, ἤδη σβεννύμενον τὸ Ἑλληνικὸν ἐκεῖ καὶ κρατούμενον, γλώττι τε βαρβαρικῇ καὶ νόμοις καὶ διαίταις, οἷον ἀναζωπυρῆσαι πάλιν ἰσχυρὸν καὶ πολὺ γινόμενον· διὸ τιμᾶς ἔχειν πρώτας τὸν Ἡρακλῆα, δευτέρας δὲ τὸν Κρόνον· ὅταν δὲ ὁ τοῦ Κρόνου ἀστήρ, ὃν φαίνοντα μὲν ἡμῖς, ἐκείνους δὲ Νυκτοῦρον ἔφη καλεῖν, εἰς ταῦτον παραγίνεται δι' ἐτῶν τριάκοντα, παρὰ σκευασμένους ἐν χρόνῳ πολλῷ τὰ περὶ τὴν Θυσίαν καὶ τὸν ἀπόπλουν ἐκπέμπει κλήρῳ λαχόντας ἐν πλοίοις τοσοῦτοις θεράπειάν τι πολλὴν καὶ παρὰ σκευὴν ἀναγκαῖαν μέλλουσι πλεῖν πέλαγος τοσοῦτον εἰρεσίᾳ, καὶ χρόνον ἐπὶ ξένης βίαι τινὲν πολὺν, ἐμβαλλομένους· ἀναχθέντας οὖν ζῆσθαι τύχαις, ὡς εἰκός, ἄλλους ἄλλαις· τοὺς δὲ διασωθέντας ἐκ τῆς θαλάττης, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς προκειμένης νήσου, οἰκονμένας δὲ ὑφ' Ἑλλήνων κατέχειν, καὶ τὸν ἥλιον ὄρεϊν κρυπτόμενον ὥρως μῆας ἑλαττον ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα· καὶ νύκτα τοῦτο εἶναι, σκότος ἔχουσαν ἑλαφρὸν καὶ λυκαυγῆς ἀπὸ δυσμῶν περιλαμπόμενον· ἐκεῖ δὲ διατρίψαντας ἡμέρας ἐνενήκοντα, καὶ μετὰ τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης ἱερὰς νομιζομένους καὶ προσαγορευομένους, ὑπὸ πνευμάτων ἤδη περαιοῦσθαι· μηδ' ἄλλους τινὰς ἐνοικεῖν, ἢ σφᾶς τ' αὐτοὺς, καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἀποπεμφθέντας· ἐξεῖναι μὲν γὰρ ἀποπλεῖν οἴκαδε τοὺς τῷ θεῷ τριάκοντ' ἔτη συλλατρεύσαντας, αἰρεῖσθαι δὲ τοὺς πλείστους ἐπιεικῶς αὐτόθι κα-

ταικεῖν, τοὺς μὲν ὑπὸ συνηθείας, τοὺς δὲ, ὅτι πό-
ρου δόξα καὶ πραγμάτων ἀφθονα πάρεστι πάντα
πρὸς θυσίαις καὶ χορηγίαις, ἢ περὶ λόγους τινὰς
αἰεὶ καὶ φιλοσοφίαν διατρίβουσι. θανμαστὸν γάρ
εἶναι, τῆς τε νήσου τὴν φύσιν, καὶ τὴν προμότητα
τοῦ περιέχοντος ἕρους, ἐνίοις δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐμ-
ποδῶν γίνεσθαι διανοηθεῖσιν ἀποπλεῖν, ὥσπερ συν-
ήθησι καὶ φίλοις ἐπιδεικνύμενον, οὐκ ὄναρ μόνον
οὐδὲ διὰ συμβόλων, ἀλλὰ καὶ φανεροῖς, ἐντυγχά-
νειν πολλοὺς ὕψει δαιμόνων καὶ φωνῶν. αὐτὸν
μὲν γὰρ τὸν Κρόνον ἐν ἄντρῳ βαθεῖ περιέχεσθαι
ἐπὶ πέτρας χρυσοειδοὺς καθεύδοντα, τὸν γὰρ ὕπνον
αὐτῷ μεμηχανῆσθαι δεσμόν ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὅρνιας
δὲ τῆς πέτρας κατὰ κορυφὴν, οὗς πετομένους ἁρ-
βροσίαν ἐπιφέρειν αὐτῷ, καὶ τὴν νῆσον εὐωδία κα-
τέχεσθαι πᾶσαν, ὥσπερ ἐκ πηγῆς σκιδραμένη τῇ
πέτρᾳ· τοὺς δὲ δαίμονας ἐκείνους περιέπειν καὶ
θεραπεύειν τὸν Κρόνον, ἐταίρους αὐτῷ γενομένους,
ὅτε δὴ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἐβασίλευσε, καὶ πολλὰ
μὲν ἀφ' ἐαυτῶν μαρτυκοὺς ὄντας προλέγειν, τὰ δὲ
μέγιστα καὶ περὶ τῶν μεγίστων, ὡς ὀνειράτα τοῦ
Κρόνου, κατιόντας ἐξαγγέλλειν· ὅσα γὰρ ὁ Ζεὺς
προδιανοεῖται, ταῦτ' ὀνειροπολεῖν τὸν Κρόνον· ἴ-
ναι δ' ἀνάστασιν τὰ τιτανικά πάθη καὶ κινήματα
τῆς ψυχῆς ἐν αὐτῷ. παντάπασιν ὁ ὕπνος * καὶ
γένηται τὸ βασιλικόν καὶ θεῖον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ
καθαρόν καὶ ἀκήρατον. ἐνταῦθα δὴ κομισθεῖς
ὡς ἔλεγεν, ὁ ξένος, καὶ θεραπεύων τὸν θῖον ἐπὶ
σχολῆς, ἀστρολογίας μὲν ἐφ' ὅσον γεωμετρήσαντι

πορρωτάτω προελθεῖν δυνατὸν εἶπιν, ἐμπειρίαν
 ἔσχε, φιλοσοφίας δὲ τῆς ἄλλης τῷ φυσικῷ χρώμενος.
 ἐπιθυμίαν δὲ τινα καὶ τόθον ἔχων γενέσθαι τῆς
 μεγάλης νήσου θεατῆς· οὕτω γάρ, ὡς ἔοικε, τὴν
 παρ' ἡμῖν οἰκουμένην ὀνομάζουσιν· ἐπεὶ δὲ τὰ
 τριάκοντα ἔτη διῆλθεν, ἀφικομένων τῶν διαδόχων
 οἰκοθεν, ἀσπασάμενος τοὺς φίλους ἐξέπλευσε, τὰ
 μὲν ἄλλα κατεσκευασμένος εὐσταλῶς, ἐφόδιον δὲ
 συχρὸν χρυσοῖς ἐκπώμασι κομίζων. ὃ μὲν οὖν ἔπα-
 θι, καὶ ὅσους ἀνθρώπους διῆλθεν, ἱεροῖς τε γράμ-
 μασι ἐντυγχάνων, ἐν τελεταῖς πάσαις τελούμενος,
 οὐ μιᾶς ἡμέρας ἔργον ἐστὶ διελθεῖν, ὡς ἱκεῖνος ἡ-
 μῖν ἀπήγγελλεν, εὖ μάλα καὶ καθ' ἕκαστον ἀπο-
 μνημονεύων· ὅσα δ' οἰκεία τῆς ἐνεστώσης διατρι-
 βῆς ἐστίν, ἀκούσατε. πλεῖστον γὰρ ἐν Καρχηδό-
 νι χρόνον διέτριψεν, ἅτε δὴ παρ' ἡμῖν μεγάλας ἐ-
 χοντος καὶ τιμᾶς, ὅτε ἡ προτέρα πόλις ἀπώλλυτο,
 διαφθέρας ἱερᾶς ὑπεκκομισθείσας κρύφα καὶ διαλα-
 θούσας πολὺν χρόνον ἐν γῇ κειμένας ἐξευρών, τῶν
 τε φαινομένων θεῶν ἔφη χρῆναι, καὶ μοι παρεκε-
 λεύετο τιμᾶν διαφερόντως τὴν σελήνην, ὡς τοῦ βίου
 κυριωτάτην οὖσαν * ἐχομένην.

XXVII. Θαυμάζοντος δὲ μου ταῦτα, καὶ διο-
 μένου σαφέστερον ἀκοῦσαι· Πολλὰ, εἶπεν, ὦ Σὺλ-
 λα, περὶ θεῶν, οὐ πάντα δὲ καλῶς λέγεται παρ'
 Ἑλλήσιν. οἷον εὐθύς, ὀρθῶς Δήμητραν καὶ Κόρην
 ὀνομάζοντες, οὐκ ὀρθῶς ὁμοῦ καὶ περὶ τὸν αὐτὸν
 ἀμφοτέρας εἶναι τόπον νομίζουσιν· ἡ μὲν γὰρ ἐν
 γῇ καὶ κυρία τῶν περὶ γῆν ἐστίν, ἡ δ' ἐν σελήνῃ καὶ

των περὶ σελήνην. Κόρη τε καὶ Περσεφόνη κέκληται, τὸ μὲν, ὡς φωσφόρος οὖσα, Κόρη δὲ, ὅτι ταὶ τοῦ ὄμματός, ἐν ᾧ τὸ εἰδωλὸν ἀντιλάμπει τοῦ βλέποντος, ὥσπερ τὸ ἥλιον φέγγος ἐνοραῖται τῇ σελήνῃ, κόρην προσαγορεύομεν. τοῖς τε περὶ τὴν πλάην καὶ τὴν ζήτησιν αὐτῶν λεγόμενοις ἔνεστι τὸ ἀληθές. ἀλλήλων γὰρ ἐφίενται χωρὶς οὖσαν, καὶ συμπλέκονται περὶ τὴν σκιὰν πολλάκις. τὸ δὲ νῦν μὲν ἐν οὐρανῷ καὶ φωτὶ, νῦν δ' ἐν σκότει καὶ νυκτὶ γενέσθαι τὴν Κόρην, ψεύδος μὲν οὐκ ἔστιν, ὃ δὲ χρόνος τῷ ἀριθμῷ πλάην παρεσχηκεν. οὐ γὰρ ἔξ μηνῶς, ἀλλὰ παρ' ἔξ μηνῶς, ὁρῶμεν αὐτὴν ὑπὸ τῆς γῆς, ὥσπερ ὑπὸ τῆς μητρὸς, τῇ σκιᾷ λαμβανόμενῃ, ὀλιγάκις δὲ τοῦτο διὰ πέντε μηνῶν παθοῦσαν. ἐπεὶ τὸν γε ἄδην ἀπολιπεῖν ἀδυνατὸν ἔστιν αὐτὴν, τοῦ ἄδου πέρας οὖσαν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐπικρυψάμενος, οὐ φανύλως τοῦτο εἶπεν.

Ἀλλ' ἐς ἡλύσιον πεδῖον καὶ πείρατα γαίης ὕπου γὰρ ἡ σκιά ἐπιτεμομένη παύεται, τοῦτο τέρμα τῆς γῆς ἔθετο καὶ πέρας. εἰς δὲ τοῦτο φανύλοι μὲν οὐδεὶς οὐδ' ἀκάθαρτος ἀνεισιν, οἱ δὲ χρηστοὶ μετὰ τὴν τελευτὴν κομισθέντες αὐτάθι, ῥᾶστον μὲν οὕτω βίον, οὐ μὴν μακάριον οὐδὲ θεῖον ἔχοντες ἄχρὶ τοῦ δευτέρου θανάτου διατελοῦσι.

XXVIII. Τίς δὲ οὐτός ἐστιν, ὃ Σύλλα, μὴ περὶ τοῦτων ἔρη, μέλλω γὰρ αὐτὸς διηγῆσθαι. τὸν ἀνθρώπον οἱ πολλοὶ σὺν-θετον μὲν ὀρθῶς, ἐκ δυοῖν δὲ μόνον σὺν-θετον οὐκ ὀρθῶς ἡγοῦνται. μῦθον γὰρ εἶναι πῶς ψυχῆς οἶονται τὸν νοῦν, οὐδὲν ἥτιον

ἐκείνων ἁμαρτάνοντες οἷς ἡ ψυχὴ δοκεῖ μόριον εἶναι τοῦ σώματος· τοὺς γὰρ ψυχῆς, ὅσω ψυχὴ σώματος, ὡμεινόν ἐστι καὶ θειότερον· ποιῶν δὲ ἡ μὲν ψυχὴς σύνοδος λόγον, ὃν τὸ μὲν ἡδονῆς ἀρχὴ καὶ πύλον, τὸ δ' ἀρετῆς καὶ κακίας· τριῶν δὲ τούτων συναπαγέρτων, τὸ μὲν σῶμα ἢ γῆ, τὴν δὲ ψυχὴν ἢ σελήνη, τὼν δὲ τοῦν ὁ ἥλιος παρίστανεν εἰς τὴν γένεσιν. * ὥσπερ αὖ τῇ σελήνῃ τὸ πύργος, ὃν δ' ἀπεθνήσκομεν θάνατον, ὁ μὲν ἐκ τριῶν δύο ποιῶν τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ ἕν ἐκ δυοῖν· καὶ ὁ μὲν ἐστὶν ἐν τῇ τῆς Δήμητρος. * ἐν αὐτῇ τελεῖν, καὶ τοὺς νεκροὺς Ἀθηναῖοι Δήμητροεῖους ὠνόμαζον τὸ παλαιόν· ὁ δ' ἐν τῇ σελήνῃ τῆς Περσεφόνης· καὶ οὐνοεικὸς ἐστὶ, τῆς μὲν χθονίος ὁ Ἑρμῆς, τῆς δ' οὐράνιος· λυεῖ δ' αὐτὴ μὲν ταχὺ καὶ μετὰ βίης τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἡ δὲ Περσεφόνη πρῶτος καὶ χρόνῳ πολλῷ τὸν τοῦν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ τοῦτο μονογενὴς κέκληται· μόνον γὰρ γίνεται τὸ βέλτιστον τοῦ ἀνθρώπου διακρινόμενον ὑπ' αὐτῆς· συντυγχάνει δὲ οὕτως κατὰ φύσιν ἑκάτερον· πᾶσαν ψυχὴν, ἄνουν τε καὶ σὺν νῶ, σώματος ἐκπεσοῦσαν, εἰμαρμένον ἐστὶ τῷ μεταξὺ γῆς καὶ σελήνης χωρίῳ πλῆνῃθῆναι χρόνον οὐκ ἴσον· ἀλλ' αἱ μὲν ἄδικοι καὶ ἀκόλαστοι δίκας τῶν ἀδικημάτων τίνουσι· τὰς δ' ἐπιεικέας, ὅσων ἀφηνεῖν καὶ ἀποπνεῦσαι ἀπὸ τοῦ σώματος, ὥσπερ αἰτίοι πονηροῦ, μασμοὺς, ἐν τῷ προκτάτῳ τοῦ ἄερος, ὃν λειμῶνας ῥόδον καλοῦσι, δεῖ γίνεσθαι χρόνον τινὰ τεταγμένον· εἴτα, οἷον ἐξ ἀποδημίας ἀνακο-

μιζόμεναι φυγαδικῆς εἰς πατρίδα, γίνονται χαρῆς
οἷαν οἱ τελοῦμενοι μάλιστα θορύβῳ καὶ πτοῇαι
συγκειραμένη μετ' ἐλπίδος ἰδίας ἔχουσι· πολλὰ
γὰρ ἐξωθεῖ καὶ ἀποκυματίζει γλιχομένας ἤδη τῆς
σελήνης, ἐνίας δὲ καὶ τῶν ἐκεῖ περὶ κάτοι τετραποδ-
νας, οἷον εἰς βυθὸν αὐθις ὁρῶσι καταγινόμεναι·
αἱ δ' ἄνω γενόμεναι, καὶ βεβαίως ἰδρῦθησαν, πρῶ-
τόν μιν, ὥσπερ οἱ νικηφόροι, περιῖστίουσιν ἀναδύ-
μενοι στεφάνοις πτερῶν εὐσταθείας λεγομένας, ἐν
τῆς ψυχῆς τὸ ἄλογον καὶ τὸ παθητικόν, κῆναι
ἐπιεικῶς τῷ λόγῳ καὶ κεκοσμημένον ἐν τῷ βίῳ παρ-
οχοντο. δεύτερον, ἀκτῖνι τὴν ὄψιν ἐοικέναι, πρῶ-
τὴν δὲ τὴν ψυχὴν ἄνω κουφίζομένην, ὥσπερ ἐνταῦθα
τῷ περὶ τὴν σελήνην αἰθέρι, καὶ τόνον ἀφ' αὐτοῦ
καὶ δύναμιν, οἷον τὰ στομούμενα βιαφὴν ἔχουσι·
τὸ γὰρ ἄραιόν ἐστι καὶ διακεχυμένον ῥώννυται, καὶ
γίνεται σταθερὸν καὶ διανγές, ὥστε ὑπὸ τῆς τιχού-
σης ἀναθυμιάσεως τρέφεσθαι· καὶ καλῶς Ἡρά-
κλειτος εἶπεν, ὅτι αἱ ψυχαὶ δομῶνται καθ' ἁδην.

XXIX. Ἐφορῶσι δὲ πρῶτον μὲν αὐτῆς σελήνης
τὸ μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος, καὶ τὴν φύσιν οὐχ ἁ-
πλῆν οὐδ' ἁμικτον, ἀλλ' οἷον ἄστρου σύγκρομα καὶ
γῆς οὐσαν· ὥς γὰρ ἡ γῆ πνεύματι μεμιγμένη καὶ
ὑγρῷ μαλακῇ γέγονε, καὶ τὸ αἷμα τῇ σαρκὶ παρ-
χει τὴν αἰσθησὶν ἐγκεκραμένον· οὕτω τῇ αἰθέρι
λέγουσι τὴν σελήνην ἀνακεκραμένην διὰ βάρους·
ἅμα μὲν ἐμψυχον εἶναι καὶ γόνιμον, ἅμα δ' ἰσόρρο-
πον ἔχειν τὴν πρὸς τὸ βαρὺ συμμετρίαν τῆς κορυφῆς
της· καὶ γὰρ αὐτὴν οὕτω τὸν κόσμον ἐκ τῶν ἄνω

καὶ τῶν κάτω φύσει φερομένων συντηρησόμενον, ἀ-
 πηλλάχθαι παντάπασι τῆς κατὰ τόπον κινήσεως
 ταῦτα δὲ καὶ Ξενοκράτης ἔοικεν ἐννοῆσαι θείῳ τινὶ
 λογισμῷ, τὴν ἀρχὴν λαβὼν παρὰ Πλάτωνος. Πλά-
 των γάρ ἐστιν ὁ καὶ τῶν ἀστέρων ἕκαστον ἐκ γῆς καὶ
 πυρὸς συντηρημῶσαι διὰ τῶν μεταξὺ φύσεων ἀναλο-
 γίᾳ δοθεισῶν ἀποφηνάμενος· οὐδὲν γὰρ εἰς αἰ-
 σθησιν ἐξικνεῖσθαι, ὥ μὴ τι γῆς ἐμμίμικται καὶ φω-
 τὸς. ὁ δὲ Ξενοκράτης τὰ μὲν ἄστρα καὶ τὸν ἥλιον ἐκ
 πυρὸς φησι καὶ τοῦ πρώτου πυκνοῦ συγκεῖσθαι, τὴν δὲ
 σελήνην ἐκ τοῦ δευτέρου πυκνοῦ καὶ τοῦ ἰδίου αἵρος,
 τὴν δὲ γῆν ἐκ ὕδατος καὶ πυρὸς καὶ τοῦ τρίτου τῶν
 πυκνῶν. ὅλως δὲ μήτε τὸ πυκνὸν αὐτὸ καθ' αὐτὸ,
 αἴτε τὸ μαρὸν, εἶναι ψυχῆς δικτικόν. καὶ ταῦτα
 μὲν περὶ οὐσίας σελήνης. εὖρος δὲ καὶ μέγεθος,
 οὐχ ὅσον οἱ γειωμέτραι λέγουσιν, ἀλλὰ μῆζον πολ-
 λῷ ἐστὶ. καταμετρεῖ δὲ τὴν σκιάν τῆς γῆς ὀλιγάκις
 τοῖς ἑαυτοῦ μεγέθεσιν, οὐχ ὑπὸ σμικρότητος, ἀλλὰ
 διαμοιράτην ἐπάγει τὴν κίνησιν, ὅπως ταχὺ διαπερᾶ
 τὸν σκοτιῶδη τόπον ὑπεκφέρουσα τὰς τῶν ἀγαθῶν
 ψυχὰς σπενδούσας καὶ βοῶσας· οὐκ ἔτι γὰρ ἐξακού-
 ουσιν ἐν τῇ σκιᾷ γενόμεναι τῆς περὶ τὸν οὐρανὸν
 ἁρμονίας· ἅμα δὲ καὶ κάτωθεν αἱ τῶν κολαζομέ-
 νων ψυχὰς τηρικαῦτα διὰ τῆς σκιᾶς, ὁδυρόμεναι καὶ
 ἀλαλάζουσαι προσφέρονται· (διὸ καὶ κροτεῖν ἐν
 ταῖς ἐκλείψεσιν εἰώθασιν οἱ πλείστοι χαλκῶματα,
 καὶ πόφον ποιεῖν καὶ πάταγον ἐπὶ τὰς ψυχὰς)· ἐκ-
 φοβῆ δ' αὐτὰς καὶ τὸ καλοῦμενον πρόσωπον, ὅταν ἐγ-
 γὺς γίνωνται, βλοσυρὸν τι καὶ φρικτῶδες ὁρῶμενον

ἔστι δ' οὐ τοιοῦτον· ἀλλ' ὥσπερ ἡ παρ' ἡμῖν ἔχει γῆ κόλπους βαθεῖς καὶ μεγάλους, ἵνα μὲν ἐνταῦθα καὶ στηλῶν Ἰσρακλεῖων ἀναχόμενον εἶσω πρὸς ἡμᾶς· ἔξω δὲ τὸν Κάσπιον καὶ τοὺς περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν, οὕτω βάθῃ ταῦτα τῆς σελήνης ἐστὶ καὶ κοιλώματι· καλοῦσι δ' αὐτῶν τὸ μὲν μέγιστον Ἑκάτης μυχόν, ὅπου καὶ δίκας διδόασιν αἱ ψυχαὶ καὶ λαμβάνουσιν, ὧν ἂν ἤδη γεγενημένοι δαίμονες ἢ πάθωσιν, ἢ δράσωσι· τὰ δὲ δύο, μικρά· περαιοῦνται γὰρ αἱ ψυχαὶ δι' αὐτῶν, τὴν μὲν εἰς τὸ πρὸς οὐρανὸν τῆς σελήνης, τὴν δὲ πάλιν εἰς τὰ πρὸς γῆν, ὀνομάζεσθαι δὲ τὰ μὲν πρὸς οὐρανὸν τῆς σελήνης, Ἠλύσιον πεδίον· τὰ δ' ἐνταῦθα, Περσὶ φόνος οὐκ ἀντίχθορος.

XXX. Οὐκ αἰεὶ διὰ διατρίβουσιν ἐπ' αὐτῇ δαίμονες, ἀλλὰ χρηστηρίων δεῦρο κατέλασιν ἐπιμύησόμενοι, καὶ ταῖς ἀνωτάτω συμπάρεσι καὶ σπινθόρῳ γιάζουσι τῶν τελετῶν, κολασταὶ τε γίνονται καὶ φιλικάς ἀδικημάτων, καὶ σωτήρες ἐν τε πολέμοις καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιλάμπουσιν· ὅτι δ' ἂν μὴ καλεῖται περὶ ταῦτα πράξωσιν, ἀλλὰ ἐπ' ὀργῆς ἢ πρὸς ἄδικον χάριν ἢ φθόρον, δίκην τίουσιν· ὠθοῦντο γὰρ αὐτοὶ ἐπὶ γῆν ἀνθρώπων ἀνθρώπων σώμασιν ἀνθρώπων πίνουσιν· ἐκ δὲ τῶν βελτιόνων ἐκείνων οἱ τε περὶ τὸν Κρόνον ὄντες ἔφρασαν αὐτοὺς εἶναι, καὶ πρότερον ἐν τῇ Κρήτῃ τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους, ἐν τε Φρυγίᾳ τοὺς Κορύβαντας γενέσθαι, καὶ τοὺς περὶ Βοιωτίαν ἐν Αἰθαλείᾳ Τροφονιάδας, καὶ μυρίους ἄλλους πολλαχόθεν τῆς οἰκουμένης· ὧν ἱερεῖς καὶ τιμωροὶ.

καὶ προσηγορίαι διαμένουσιν· αἱ δὲ δυνάμεις ἐ-
 νίων ἀπολείπουσιν, εἰς ἕτερον τόπον τῆς ἀρίστης
 ἐξαλλαγῆς τυγχάνοντων. τυγχάνουσι δὲ οἱ μὲν
 πρότερον, οἱ δὲ ὕστερον, ὅταν ὁ νοῦς ἀποκριθῇ
 τῆς ψυχῆς· ἀποκρίνεται δ' ἔρωτι τῆς περὶ τὸν ἥλι-
 ον εἰκότος, δι' ἧς ἐπιλάμπει τὸ ἐφετὸν καὶ καλὸν
 καὶ θεῖον καὶ μακάριον, οὗ πᾶσα φύσις, ἄλλη δ'
 ἄλλως, ὀρέγεται. καὶ γὰρ αὐτὴν τὴν σελήνην ἔρω-
 τι τοῦ ἡλλου περιπολεῖν ἀεὶ καὶ συγγίνεσθαι, ὁρε-
 γουμένην ἀπ' αὐτοῦ τὸ γοιμώτατον. λείπεται δὲ ἡ
 ψυχῆς φύσις ἐπὶ τὴν σελήνην, οἷον ἔχῃ τινὰ βίου
 καὶ ὀνειράτια διαφυλάττουσα· καὶ περὶ ταύτης ὁρ-
 θῶς ἡγοῦ λελέχθαι τό·

Ψυχὴ δ' ἡντ' ὀνειρος ἀποπταμένη πεπότῃται.
 οὐδὲ γὰρ εὐθύς, οὐδὲ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσα,
 τοῦτο πέπονθιν, ἀλλὰ ὕστερον, ὅταν ἔρημος καὶ
 μόνη τοῦ νοῦ ἀπαλλακτομένη γένηται. καὶ Ὁμη-
 ρος, ὣν εἶπε, πάντων μάλιστα δὴ κατὰ θεὸν εἰπεῖν
 ἔακε περὶ τῶν καθ' ἑαυτοῦ·

Τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα βίην Ἡρακλεΐην,
 εἰδῶλον· αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν·
 αὐτὸς τε γὰρ ἕκαστος ἡμῶν οὐ θυμός ἐστιν, οὐδὲ
 φόβος, οὐδ' ἐπιθυμία, καθάπερ αὐτὸς σάρκις,
 οὐδὲ ὑγρότης, ἀλλ' ὧ διανοοῦμεθα καὶ φρονοῦ-
 μεν, ἢ τε ψυχὴ τυπούμενη μὲν ὑπὸ τοῦ νοῦ,
 τυπούσα δὲ τὸ σῶμα καὶ περιπτύσσουσα πανταχό-
 θιν ἐμαῖταιται τὸ εἶδος· ὥστε καὶ πολὺν χρόνον
 χωρὶς ἑκατέρου γένηται, διατηροῦσα τὴν ὁμοειδη-
 τὰ καὶ τὸν τύπον, εἰδῶλον ὁρθῶς ὀνομάζεται. τοῦ-

των δὲ ἡ σελήνη, καθάπερ εἴρηται, στοιχειῶν ἐστὶν ἀναλύονται γὰρ εἰς ταύτην, ὥσπερ εἰς τὴν γῆν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν, ταχὺ μὲν αἱ σόφρονες μετὰ σχολῆς ἀπράγμονα καὶ φιλόσοφον στέρξουσιν βίου ἀφαιρεῖσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦ νοῦ, καὶ πρὸς οὐδέν τι χρώμεται τοῖς πάθεσιν, ἀπομαρναίνονται. τῶν δὲ φιλοτίμων καὶ πρακτικῶν, ἐρωτικῶν τε περὶ σώματα, καὶ θυμοειδῶν, αἱ μὲν οἷον ἐν ὑπέρῳ ταῖς τοῦ βίου μνημοσύναις ὀνειράσι χρώμεται διαφέρονται, καθάπερ ἡ τοῦ Ἐνδυμίωνος· ἐπεὶ δ' αὐτὰς τὸ ἥστατον καὶ τὸ ἀπαθὲς ἐξίστησι, καὶ ἀφέλκει τῆς σελήνης πρὸς ἄλλην γένεσιν, οὐκ ἐξ * ἀλλ' ἀνακαλύπτεται καὶ καταθέλγει. μικρὸν γὰρ οὐδὲν οὐδὲ ἦσαν, οὐδὲ δροολογούμενον ἔργον ἐστίν, ὅταν ἂν τοῦ τῷ παθητικῷ σώματος ἐπιλάβωνται. Τινὲς δὲ καὶ Τυφῶνες, οἱ τε Δελφούς κατασχὼν καὶ συνταράξας τὸ χρηστήριον ὕβρει καὶ βίῃ Τυφῶν, ἐκείνων ἄρα τῶν ψυχῶν ἦσαν, ἔρημοι λόγῳ, καὶ τῷ φῶι πλανηθέντι τῷ παθητικῷ χρησαμένον. χρόνῳ δὲ κἀκείνας κατεδέξατο εἰς αὐτὴν ἡ σελήνη καὶ κατεκύσμησεν, εἴτα τὸν νοῦν αὐτῆς ἐπισπείροντος τοῦ ἡλίου, τῷ ζωτικῷ δεχομένῃ, νέας ποιεῖ ψυχάς· ἡ δὲ γῆ τρίτον σῶμα παρέσχεν. οὐδὲν γὰρ αὕτη δώσει μετὰ θάνατον, ὅσα λαμβάνει πρὸς γένεσιν ἡλίου δὲ λαμβάνει μὲν οὐδέν, ἀπολαμβάνει δὲ τοῦ νοῦν διδοῦς· σελήνη δὲ καὶ λαμβάνει καὶ δίδωσιν καὶ συντίθησι καὶ διαίρει, κατὰ ἄλλην καὶ ἄλλαν δυνάμιν, ὡς Εἰλείθυια μὲν, ἡ συντίθησιν, Ἀρτεμις δὲ, ἡ διαίρει καλεῖται. καὶ τριῶν Μοιρῶν,

αὐτὴν ἡ τροπὸς περὶ τὸν ἥλιον ἰδρυμένη, τὴν ἀρχὴν ἐνδίδωσι τῆς γενέσεως· ἡ δὲ Κλωθὴ, περὶ τὴν σελήνην φερομένη, συνδεῖ καὶ μὲνυσιν· εὐχατὴ δὲ συνεφάπτεται περὶ γῆν ἢ Λάχεσις, ἣ πλεῖστον τῆς μέτεστι. τὸ γὰρ ἄψυχον, ἄκυρον αὐτὸ καὶ παθητὸν ὑπὲρ ἄλλων· ὁ δὲ τοῦς, ἀπαθὴς καὶ αὐτοκράτωρ· μικτὸν δὲ καὶ μέσον ἡ ψυχὴ, καθάπερ ἡ σελήνη τῶν ἄνω καὶ κάτω σύμμιγμα καὶ μέγα κέρας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γέγονε, τοῦτον ἄρα πρὸς ἥλιον ἔχουσα τὸν λόγον, ὃν ἡ γῆ ἔχει πρὸς σελήνην. Ταῦτ', ἔπειν ὁ Σύλλας, ἐγὼ μὲν ἤκουσα τοῦ ξένου διεξιόντος· ἐκεῖνοι δὲ οἱ τοῦ Κρόνου κατευνασται καὶ θεράποντες, ὡς ἔλεγεν αὐτὸς, ἐξηγγείλαν· ὑμῖν δέ, ὦ Λαμπρία, χρῆσθαι τῷ λόγῳ πάρεστιν, ἢ βούλεσθε.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΠΡΩΤΟΥ ΨΥΧΡΟΥ.

Ἔστι τις ἄρα τοῦ ψυχροῦ δύναμις, ἧς φαβωρῖν, πρῶτη καὶ οὐσία, καθάπερ τοῦ θερμοῦ τὸ πῦρ, ἧς παρυσία τινὲ καὶ μετοχὴ γίνεται τῶν ἄλλων ἵκαστον ψυχρόν; ἢ μᾶλλον ἡ ψυχρότης στέρωσις ἐστὶ θερμότητος, ὥσπερ τοῦ φωτός τὸ σκότος λέγουσι, καὶ τῆς κινήσεως τὴν στάσιν; ἐπεὶ καὶ τὸ ψυχρόν ἔοικε

στάσιμον εἶναι, κινητικὸν δὲ τὸ θερμὸν· αἱ τε τῶν
θερμῶν καταψύξεις οὐδεμιᾶς παρουσίᾳ γίνονται·
καὶ γὰρ αἱ ψύξεις, ἀλλ' ἐκστασίαι θερμότητος· ὅμοια γὰρ αἱ
οὐσα πολλὴ φαίνεται, καὶ ψύχεται τὸ ὑπολειψάμε-
νον· ὁ γὰρ αἰτμὸς, ὃν τὰ ζέοντα τῶν ὑδάτων με-
λήσιν, ἀπιδόντι τῷ θερμῷ συνεκπίπτει· διὸ καὶ
μειοῦ τὸ πλῆθος ἢ περίψυξις, ἐκκρίνουσα τὸ θερ-
μὸν, ἐτέρου μηδενὸς ἐπεισιδόντος.

II. Ἡ πρώτη μὲν αὖ τις ὑπιδέοιτο τοῦ λόγου
τούτου, τὸ πολλὰς τῶν ἐμφανῶν ἀναιρεῖν δυνάμε-
ων, ὡς οὐ ποιότητος οὐδὲ ἕξις, ἕξων δὲ καὶ ποιο-
τήτων στερήσεις· βαρύντητα μὲν κορυφότητος, καὶ
σκληρότητα μαλακότητος, τὸ μέλαν δὲ τοῦ λευκοῦ, καὶ
τὸ πικρὸν τοῦ γλυκεροῦ, καὶ ὧν ἕκαστον ἑκάστω πέφυ-
κεν ἀντικεῖσθαι κατὰ δύναμιν, οὐχ ὡς ἕξει στερή-
σεις· ἔπειδ' ὅτι πᾶσα στέρεσις ἀργόν ἐστι καὶ ἄ-
πρακτον, ὡς τυφλότης, καὶ κωφότης, καὶ σιωπὴ
καὶ θάνατος· ἐκστασεις γὰρ εἰσιν εἰδῶν καὶ ἀναι-
ρέσεις οὐσιῶν, οὐ φύσεις τινές οὐδ' οὐσίαι καθ' ἑ-
αυτάς· ἡ δὲ ψυχρότης οὐκ ἐλάττωσα τῆς θερμότη-
τος ἐγγινομένη τοῖς σώμασι πάθη καὶ μεταβολὰς
ἐντρογάζεσθαι πέφυκε· καὶ γὰρ πῆγνυται πολλὰ
τῷ ψυχρῷ καὶ συγκρίνεται καὶ πυκνοῦται· καὶ τὸ
στάσιμον αὐτῷ καὶ δυσκίνητον οὐκ ἀργόν ἐστίν,
ἀλλ' ἐμβριθές καὶ βίβαιον, ὑπὸ φόβου συννετιστι-
κὸν καὶ συνεκτικὸν ἐχούσης τόνον· ὅθεν ἡ μὲν πε-
ρησις ἐκλειψις γίνεται καὶ ὑποχώρησις τῆς ἀντι-
μένης δυνάμεως, ψύχεται καὶ πολλὰ, πολλῆς αὖ
τοῖς θερμότητος ἐνυπαρχούσης, ἔνια δὲ καὶ πολλὰ

ἡ ψυχρότης, ἂν λάβῃ θερμότερα, πηγνύσι καὶ συνίγει, καθάπερ τὸν βαπτόμενον αἰδηρον· οἱ δὲ Στωικοὶ καὶ τὸ πνεῦμα λέγουσιν ἐν τοῖς σώμασι τῶν βριφῶν τῇ περιψύξει στομοῦσθαι, καὶ μεταβάλλον ἐκ φύσεως γίνεσθαι ψυχὴν· ἀλλὰ τοῦτο ἀμφισβητήσιμον. ἑτέρων δὲ πολλῶν τὴν ψυχρότητα φαινομένην δημιουργόν, οὐκ ἄξιον ἡγίεσθαι στήρησιν.

III. Ἐτι στήρησις μὲν οὐδεμία δέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥτιον, οὐδ' ἂν εἴποι τις, ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον πεπηρωῶσθαι τῶν μὴ βλέπόντων, ἢ σιωπῶντων μὴ φθεγγομένων, ἢ τιθῆναι τῶν μὴ ζώντων· ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς πολὺ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥτιον ἔχεται, καὶ τὸ λίαν καὶ τὸ μὴ λίαν, καὶ ὅλως ἐπιτίσεις καὶ ἀνέσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς θερμοῖς, διὰ τὸ τὴν ἕλην πῇ μὲν σφόδρα, πῇ δ' ἡρέμα πάσχουσιν ὑπὸ τῶν ἐναντίων δυνάμεων, ἕτερα μᾶλλον ἑτέρων καὶ θερμότερα καὶ ψυχρότερα παρέχιν ἐξ ἑαυτῆς. καὶ γὰρ ἔτι μὲν οὐκ ἔστι μίξις πρὸς στήρησιν, οὐδ' ἀναδέχεται δύναμις οὐδεμία τὴν ἀντικειμένην αὐτῇ στήρησιν ἐμποιοῦσαν, οὐδὲ ποιεῖ κοινωνόν, ἀλλ' ἀντιτίθεται· θερμὴ δέ ἐστιν, ἄχρις οὗ κεραννύμενα ψυχροῖς ὑπομένει, καθάπερ μέλανα λευκοῖς, καὶ βαρέσιν ὀξεία, καὶ γλυκέσιν αὐστηρά, παρέχοντα τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ καὶ ἁρμονίᾳ χρωμάτων τε καὶ φθόγγων καὶ φαρμάκων καὶ ὄψων προσφιλῆς πολλὰς καὶ φίλανθρώπους γενέσεις. ἡ μὲν γὰρ κατὰ στήρησιν καὶ ἔξιν ἀντίθεσις, πολεμικὴ καὶ ἀσύμβατός ἐστιν, οὐσίαν θατέρου τὴν θατέρου φθορὰν ἔχοντος· τῇ δὲ κατὰ τὰς ἐναντίας δυνάμεις κοιροῦ τε-

χοῦσιν πολλὰ μὲν αἱ τέχναι χρῶνται, πλεῖστα δὲ τὰ φύσιν ἐν τε ταῖς ἄλλαις γενέσεσι καὶ ταῖς περὶ τὸ αἶμα τροπαῖς, καὶ ὅσα διακοσμῶν καὶ βραβεύων θεὸς ἁρμονικὸς καλεῖται καὶ μουσικὸς, οὐ βαρύνει τας συναρμώτων καὶ ὀξύτητας, οὐδὲ λευκά καὶ μέλανα συμφώνως ὁμιλοῦντα παρέχων ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὴν τῆς θερμότητος καὶ ψυχρότητος ἐν κόσμῳ ποικίλωσιν καὶ διαφορὰν, ὅπως συνοίσωνται τε μεταφύσιν, καὶ διοίσωνται πάλιν, ἐπιτροπεύων, καὶ τὸ ἄγαν ἑκατέρας ἀφαιρῶν, εἰς τὸ θεὸν ἀμφοτέρωθεν καθίστησι.

IV. Καὶ μὴν ψυχροῦ μὲν αἰσθησίς ἐστιν, ὡς περὶ καὶ θερμοῦ· στέρησις δὲ οὔτε ὄρατόν, οὔτ' ἀκούστον, οὔτε ἅπτόν, οὔτε ταῖς ἄλλαις αἰσθησίαις γνωστόν· οὐσίας γὰρ τινοὺς αἰσθησίς ἦν. ἅπαντα δὲ οὐσία μὴ φαίνεται, νοεῖται στέρησις, οὐσίας τὸ πόφασιν οὐσα, καθάπερ ὄψεως, τυφλότης· καὶ φωνῆς, σιωπὴ· καὶ σώματος, ἐρημία καὶ κενόν· οὔτε γὰρ κενοῦ δι' ἡφῆς αἰσθησίς ἐστιν, ἀλλ' ὅπου μὴ γίνεται σώματος ἡφῆ, κενοῦ γίνεται νόημα· οὔτε σιγῆς ἀκούομεν, ἀλλὰ καὶ μηδεὶος ἀκούομεν, σιγὴν νοοῦμεν. ὥς δ' αὖτως καὶ τυφλῶν καὶ κενῶν καὶ ἀνόπλων οὐκ αἰσθησίς ἐστιν, ἀλλ' αἰσθησέως ἀπόφασιν, νόησις. ἴδει τοίνυν μὴ γίνεσθαι ψυχρῶν αἰσθησιν, ἀλλ' ὅπου τὸ θερμὸν ἐπιλείπει νοεῖσθαι τὸ ψυχρὸν, εἴπερ ἦν θερμοῦ στέρησις· εἰ δ', ὡς περὶ τὸ θερμὸν ἀλείει καὶ διακρίσει τῆς σαρκοῦς, οὕτω συγκρίσει καὶ πυκνώσει τὸ ψυχρὸν αἰσθησέων ἐστὶ, δηλόν, ὅτι καὶ ψυχρότητος ἰδία τις ἐστὶν ἄρχὴ καὶ πηγὴ, καθάπερ θερμότητος.

V. Ἐτι τοίνυν ἐν τι καὶ ἁπλοῦν ἢ περὶ ἕκαστον ἰδὸς στήρῃσι, αἱ δ' οὐοῖαι πλείονας διαφορὰς καὶ δυνάμεις ἔχουσι· μονοειδὲς γὰρ ἢ σιωπῇ, ποιῶν δὲ ἢ φωνῇ, νῦν μὲν ἐνοχλοῦσα, νῦν δὲ τέρπουσα τὴν αἴσθησιν. ἔχει δὲ τοιαύτας καὶ τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα διαφορὰς, ἐν αἷς ἄλλοτε ἄλλως τὸν προστιγγάνοντα διατίθῃσι· τὸ δ' ἀναφίς καὶ ἄχρωστον, καὶ ὅλως ἄποιον, οὐκ ἔχει διαφορὰν, ἀλλ' ὁμοίον ἐστίν.

VI. Ἄρ' οὖν ἔοικε τοῖς στερητικοῖς τοῦτοις τὸ ψυχρὸν, ὥστε μὴ ποιεῖν ἐν τοῖς πάθει διαφορὰν; ἢ τοῦναντίον ἡδοναὶ τε μεγάλαι καὶ ὠφέλιμοι τοῖς νόμασιν ἀπὸ ψυχρῶν ὑπάρχουσι, καὶ βλάβαι πύλλαν νευρικά καὶ πόνοι καὶ βαρύντητες, ὑφ' ὧν οὐκ ὥλ φεύγει καὶ ἀπολείπει τὸ θερμὸν, ἀλλὰ πολλὰς ἐγκαταλαμβάνόμενον ἀνθίσταται καὶ μάχεται, τῇ μάχῃ δ' αὐτῶν ὄνομα φρίκη καὶ τρόμος, ἡτιώμενον δὲ τῷ θερμῷ τὸ πηγνυσθαι καὶ ταρκῆν ἐπιγιγνεται, κρατοῦν δὲ τοῦ ψυχροῦ, διάχυσιν παρῇ καὶ ἀλείαν τῷ σώματι μεθ' ἡδονῆς, ὅπερ Ὀμηρος ταῖνεσθαι κέκληκεν. ἀλλὰ ταῦτά γε παντὶ δήλα καὶ τοῦτοις οὐκ ἥμισυ τοῖς πάθεισιν ἐνδείκνυνται τὸ ψυχρὸν, ὅτι πρὸς τὸ θερμὸν, ὡς οὐαία πρὸς οὐσίαν, ἢ πάθος πρὸς πάθος, οὐχ ὡς ἀπόφασις ἀντίκειται καὶ στήρῃσι, οὐδὲ φθορὰ τις ἐστὶ τοῦ θερμοῦ καὶ ἀναιρέσις, ἀλλὰ φθαρτικὴ φύσις καὶ δύναμις· ἢ καὶ τὸν χειμῶνα τῶν ὥρων, καὶ τὰ βόρεια τῶν πνευμάτων ἐξέλωμεν, ὡς στερήσεις ὄντα τῶν θερμῶν καὶ νοτίων, ἰδίαν δ' ἀρχὴν οὐκ ἔχοντα.

Pr. T. Mor. V.

C. c

VII. Καὶ μὴν τετάρων γε τῶν πρώτων ὄντων ἐν τῷ παντὶ σώματι, ἃ διὰ πλῆθος καὶ ἀπλότητος καὶ δύναμιν οἱ πλείστοι στοιχεῖα τῶν ἄλλων ὑποτίθενται καὶ ἀρχάς, πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ αἰὸρος καὶ γῆς, ἀναγκαῖον ἐστὶ, καὶ ποιότητος εἶναι τὰς πρώτας καὶ ἀπλῆς τοιαύτας. τίνες οὖν εἰσιν αὗται, πλὴν θερμότης καὶ ψυχρότης καὶ ξηρότης καὶ ὑγρότης, αἷς τὰ στοιχεῖα πάσχειν ἅπαντα καὶ ποῦν τέφκεν; ὡς δὲ τῶν ἐν γραμματικῇ στοιχείων βραχυτέρες εἰσι καὶ μακροτέρες, τοῖν δ' ἐμμουσικῇ βαρυτέρες καὶ ὀξύτερες, οὐ θάτερα τῶν ἑτέρων στήρῃσι, οὕτως ἐν τοῖς φυσικοῖς σώμασιν ἀντὶ στοιχείων ἀπολειπτέον ὑγρῶν πρὸς ξηρὰ καὶ ψυχρῶν πρὸς θερμὰ, τὸ κατὰ λόγον ἕμα καὶ τὰ φαινόμενα διαφυλάττοντας. ἥ, καθάπερ Ἀναξίμανης ὁ παλαιὸς ᾔετο, μήτε τὸ ψυχρὸν ἐν οὐδὲι μήτε τὸ θερμὸν ἀπολείπωμεν, ἀλλὰ πάθῃ κοινὴ τῆς ὕλης ἐπιγιγνόμενα ταῖς μεταβολαῖς· τὸ γὰρ συσπυκνόμενον αὐτῆς καὶ πυκνούμενον, ψυχρὸν εἶναι φησὶ· τὰ δὲ ἀραιὸν καὶ τὸ χαλαρὸν, οὕτω πως ὑνομώσας καὶ τῇ ἰσότητι, θερμὸν· ὅθεν οὐκ ὀπποῖς λέγεσθαι τὸ καὶ θερμὰ τὸν ἀνθρώπον ἐκ τοῦ στόματος καὶ ψυχρὰ μεθίστα· ψύχεται γὰρ ἡ πνοή πιεσθεῖσα καὶ πυκνωθεῖσα τοῖς χείλεσιν, ἀντιμῖνον δὲ τοῦ στόματος ἐκπύπνουσα γίνεται· θερμὸν ὑπὸ μανότητος. τοῦτο μὲν οὖν ἀγνόημα ποιεῖται τοῦ ἀνδρός ὁ Ἀριστοτέλης· ἀνιμῖνον γὰρ τοῦ στόματος ἐκπνέσθαι τὸ θερμὸν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, ὅταν δὲ συσπνέψαντες τὰ χεῖλη φρυσήσωμεν, οὐ τὸν ἐξ ἡμῶν

ἀλλὰ τὸν αἶρα τὸν πρὸ τοῦ στόματος ὠθεῖσθαι φησὶν ὅτι καὶ προσπίπτειν.

VIII. καὶ δ' ἀπολειπτέον οὐσίαν ψυχροῦ καὶ θερμοῦ, προσάγωμεν ἐπὶ τὸ ἐξῆς τὸν λόγον, ἧς ἐστὶν οὐσία καὶ ἀρχὴ καὶ φύσις ψυχρότητος, ζητούντες, αἱ μὲν οὖν, τῶν σκυληνῶν καὶ τριγωνοειδῶν σχηματισμῶν ἐν τοῖς σώμασι κειμένων, τὸ ζῆλον καὶ τρέμειν καὶ φρεῖται, καὶ ὅσα ἀγγεῖν τοῖς πάθεισι τοῦτοις, ὑπὸ τραχύτητος ἐγγίνεσθαι λέγοντες, εἰ καὶ τοῖς κατὰ μέρος διαμυρτάνουσι, τὴν γοῦν ἀρχὴν, ὅθιν δαί, λαμβάνουσι· δὲ γὰρ, ὡς περ ἀφ' ἑστίας, τῆς τῶν ὄλων οὐσίας, ἀρχεσθαι τὴν ζήτησιν. ὅ καὶ μάλιστα δόξαιεν ἂν ἰατροῦ καὶ γεωροῦ καὶ ἀγροῦ διαφέρειν ὁ φιλόσοφος. ἐκείνοις μὲν γὰρ ἑαρκεῖ τὰ ἔσχατα τῶν αἰσίων θεωρῆσαι· τὸ γὰρ ἐγγυιάτω τοῦ πάθους αἴτιον ἂν συνισθῇ, πυρὸς τοῦ μὲν ἔντασις ἡ παρεμπιπτοῦς, ἐρνοῖβης δὲ ἡλιαστροφλεγῆς ἐπ' ὕμῳ, βαρυτέτος δὲ κλίσις αὐλῶν καὶ συταγωγὴ πρὸς ἀλλήλους, ἱκανὸν ἐστὶ τῷ τεχνίτῃ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον. τῷ δὲ φυσικῷ, θεωρίας ἵκεαι μετόντι τάληθις, ἡ τῶν ἐσχάτων γνώσις οὐ τέλος ἐστίν, ἀλλ' ἀρχὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόδια καὶ ἀνωτάτω πορείας, διὸ καὶ Πλάτων δοθῶς καὶ Ἀριστοτέλης, αἰτίαν θερμοῦτητος καὶ βαρυτέτος ζητούντες, οὐ κατέπυσσαν ἐν γῇ καὶ πυρὶ τὸν λόγον, ἀλλ' ἐπὶ τὰς νοητάς ἀναφέροντες ἀρχάς τὰ αἰσθητὰ, μέχρι τῶν ὁμαλίων, ὡς περ σπειρμάτων, προήλθον.

IX. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθητὰ ταυτὲ προανακινῆσαι βέλτιόν ἐστιν, ἐν οἷς ἑμπεδοκλῆς τε καὶ

Στράτων καὶ οἱ Στωϊκοὶ τῆς οὐσίας τίθενται τῶν
δυνάμεων, οἱ μὲν Στωϊκοὶ τῷ αἵρι τὸ πρῶτως ψυ-
χρὸν ἀποδιδόντες, Ἐμπειδοκλῆς δὲ καὶ Στράτων τῷ
ὕδατι, τὴν δὲ γῆν ἴσως ἂν ἔτιρος φανείη ψυχρότη-
τος οὐσίαν ὑποτιθέμενος. πρότερον δὲ τὰ ἐκείνων
σκοπῶμεν. ἐπεὶ τὸ πῦρ θερμὸν ἅμα καὶ λαμπρὸν
ἐστὶ, δεῖ τὴν ἀντικειμένην τῷ πυρὶ φύσιν ψυχρὴν
τ' εἶναι καὶ σκοτεινὴν. ἀντίκειται γάρ, ὥς τῷ λαμ-
πρῷ τὸ ὑποφαιδρὸν, οὕτω τῷ θερμῷ τὸ ψυχρὸν. ἐστὶ
γάρ, ὥς ὁψεως τὸ σκοτεινόν, οὕτω τὸ ψυχρὸν ὁ
φῆς συγχυτικόν. ἡ δὲ θερμότης διαχεῖ τὴν αἰσθη-
σιν τοῦ ἄπομένου, καθάπερ ἡ λαμπρότης, τοῦ ὁ-
ρῶντος. τὸ ἄρα πρῶτως σκοτεινόν ἐν τῇ φύσει
πρῶτως καὶ ψυχρὸν ἐστίν. ὅτι δ' αἴρῃ τὸ πρῶτως
σκοτεινόν ἐστίν, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς λείληθεν. αἴρῃ
γάρ τὸ σκότος καλοῦσιν.

Αἴρῃ γάρ παρὰ νηυσὶ βαθὺς ἦν, οὐδὲ σελήνη
Οὐρανόθεν προὔφαινε.
καὶ πάλιν.

Αὐτίκα δ' ἡέρα μὲν σκέδασεν καὶ ἀπῶσεν ὁμίλην
Ἡέλιος δ' ἐπέλαμψε· μάχη δ' ἐπὶ πᾶσι φαίνεται
καὶ γὰρ κνέφας τὸν ἀφώτιστον αἶρα καλοῦσι, κνέ-
φον, ὥς ἔοικε, φάους ὄντα· καὶ νέφος δ' συμπεσὼν
καὶ πυκνωθεὶς αἴρῃ ἀποφάσει φωτὸς κέκληται· κα-
λεῖται δὲ καὶ ἀχλὺς καὶ ὁμίλη, καὶ ὅσα τοῦ φωτὸς
οὐ παρέχει τῇ αἰσθήσει δίοψιν, αἶρος εἰς διαφορὰς
καὶ τὸ ἀειδὲς αὐτοῦ καὶ ἄχρωστον Ἀδης καὶ Ἀχέρων
ἐπέκλησιν ἔσχεν. ὥσπερ οὖν αὐγῆς ἐπιλεπούσης
σκοτεινὸς αἴρῃ, οὕτω θερμοῦ μεταστάντος, τὸ ἀπο-

λειπόμενον ἀήρ ψυχρός, ἄλλο δ' οὐδέν, ἐστι· διὸ καὶ τάρταρος αὐτός ὑπὸ ψυχρότητος κέκληται· δηλοῖ δὲ καὶ Ἡσίοδος, εἰπὼν,

— Τάρταρον ἡρώδεντα·

καὶ τὸ ὀιγοῦντα πάλλεσθαι καὶ τρίμειν, ταρταρὴ ζῶν. ταῦτα μὲν οὖν τοιοῦτον ἔχει λόγον.

X. Ἐπεὶ δὲ ἡ φθορὰ μεταβολὴ τις ἐστὶ τῶν φθειρομένων εἰς τοῦναντίον ἐκάστω, σκοπῶμεν, εἰ καλῶς εἴρηται τὸ, πυρὸς θάνατος, αἴρος γένεσις. θνήσκει γάρ καὶ πῦρ, ὥσπερ ζῶον, ἢ βίᾳ σβεννύμενον, ἢ δι' αὐτοῦ μαραινόμενον. ἡ μὲν οὖν οὐβέσις ἐμφανεστέραν ποιεῖ τὴν εἰς αἶρα μεταβολὴν αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὁ καπνὸς αἴρος ἐστὶν εἶδος, καὶ ἡ, κατὰ Πίνδαρον,

Αἴρος κλισ' ἀντιλακτιζουσα καπνῶ,
λίγνός καὶ ἀναθυμίασις. οὐ μὴν ἄλλῃ καὶ φθινοῦσσις ἀτμοφύλα φλογὸς ἰδεῖν ἐστίν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν λίγνων, τὸ ἄκρον εἰς αἶρα καὶ γνωφώδη καὶ ζοφερόν ἀποχεύμενον· ἱκανῶς δὲ καὶ ὁ τῶν μετὰ λουτρὸν ἢ πυρίαν περιχρεαμένων ψυχρὸν ἀνιὼν ἀτμὸς ἐνδείκνυται τὴν εἰς αἶρα τοῦ θερμοῦ φθειρομένου μεταβολὴν, ὥς φῦσαι πρὸς τὸ πῦρ ἀντικείμενον· ὃ τὸ πρῶτως τὸν αἶρα σκοτεινὸν εἶναι καὶ ψυχρὸν ἠκολούθει.

XI. Καὶ μὴν, ἀπάντων γε τῶν γινομένων ὑπὸ ψυχρότητος τοῖς σώμασι, σφοδρότατον καὶ βιαιότατον ἢ πῆξις οὖσα, πάθος μὲν ἐστὶν ὕδατος, ἔργον δ' αἴρος· αὐτὸ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸ τὸ ὕδωρ ἐυδαίχυτον καὶ ἀπαγές καὶ αἰούσατατόν ἐστιν, ἐντι-

νεται δὲ καὶ συνάγεται τῷ αἵρι σφιγγόμενον ἐπὶ ψυχρότητος· διὸ καὶ λέλεκται·

Εἰ δὲ νότος βορέην προκαλέσεται, αὐτίκα νίψαι τοῦ γὰρ νότου καθάπερ ὕλην τὴν ὑγρότητα παρασκευάσαντος, ὁ βόρειος αἴρῃ ὑπολαβὼν ἐπῆξε. καὶ δηλὸν ἐστὶ μάλιστα περὶ τὰς χιόνας· αἲρα γὰρ μὴ θείσθαι καὶ προαναπνεύσασθαι λεπτὸν καὶ ψυχρόν, οὕτω βέουσιν. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ τὰς ἀκόντας τοῦ μολλέβδου τήκεσθαι φησι καὶ εἶναι ὑπὸ κρύους καὶ χειμῶνος, ὕδατος μόνου πλησιάζοντος αὐταῖς· ὃ δ' αἴρῃ (ὥς ἔοικε) συνελάνθων τὰ σώματα τῇ ψυχρότητι, καταθραύει καὶ ῥήγνυσιν.

XII. Ἐτι τοίνυν τὰ μὲν ἀποσπασθέντα τῆς γῆς ὕδατα μᾶλλον πήγνυται· μᾶλλον γὰρ ὁ αἰὲρ ἐπικρατεῖ τοῦ ἐλάττονος. ἂν δὲ τις ψυχρόν ἐκ φρενός ὕδωρ λαβὼν ἐν ἀγγεῖῳ, καὶ καθεὶς αὐτῷ τὸ φρέαρ, ὥστε μὴ ψαύειν τοῦ ὕδατος τὸ ἀγγεῖον, ἀλλ' ἐν τῷ αἵρι κρέμασθαι, περιμείρη χρόνον οὐ πολὺν, ἔσται ψυχρότερον τὸ ὕδωρ· ὃ μάλιστα δηλοῦται, τὸ μὴ τοῦ ὕδατος εἶναι τὴν πρώτην αἰτίαν τῆς ψυχρότητος, ἀλλὰ τοῦ αἵρος. τῶν γε μὴν μεγάλων ποταμῶν οὐδεὶς πήγνυται διὰ βάρους· οὐ γὰρ καθίησιν εἰς ὅλον ὁ αἴρῃ, ἀλλὰ ὅσα τῇ ψυχρότητι περιλαμβάνει ψαύων καὶ πλησιάζων, ταῦτα ἴστησιν, ὅθεν οἱ βάρβιροι διαβαίνουσι περὶ, παραλόντες ἁλώπεκας· ἂν γὰρ μὴ πολὺς ἀλλ' ἐπιπλοῖος ὁ πάγος ᾗ, αἰσθανόμεναι τῷ ψόφῳ τοῦ πορρέοντος, ἀναστρέφουσιν· ἐνιοὶ δὲ καὶ θηροῦσιν ἰχθύς, ὕδατι θερμῷ τοῦ πάγου παραλύοντες.

καὶ χαλῶντες, τότε τὴν ὀρμὴν δεξαμένων. οὕτως οὐδὲν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τὸ ἐν βιάθει πέπονθε. καί-
τοι τῶν ἄνω τουαύτη γίνεται μεταβολή διὰ τὴν πῆ-
ξιν, ὥστε συντρίβειν τὰ πλοῖα τὸ ὕδωρ ἀποβιαζό-
μενον εἰς ἑαυτὸ καὶ συνθλιβόμενον, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ νῦν μετὰ τοῦ Καίσαρος ἐπὶ τοῦ Ἰατροῦ διαχει-
μάσαντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ ἡμῶς συμβαί-
νον ἱκανὴν μαρτυρίαν δίδωσι· μετὰ γὰρ τὰ λουτρά
καὶ τὰς ἐξιδρώσεις περιψυχόμεθα μᾶλλον, τοῖς σώ-
μασιν ἀνειμένους καὶ διακεχυμένοις πολλὴν ψυχρό-
τητα μετὰ τοῦ αἵματος καταδεχόμενοι. τὸ δ' αὐτὸ
τοῦτο καὶ τὸ ὕδωρ πάσχει· ψύχεται γὰρ, ἂν προ-
θερμανθῇ, μᾶλλον, εὐπαθίστερον τῷ αἵρι γενόμε-
νον· ὅποτε τὰ ζέοντα τῶν ὑδάτων ἀναρρίπτοντες
καὶ μετεωρίζοντες, οὐδὲν ἄλλο δῆπου ποιοῦσιν, ἢ
πρὸς αἶρα πολὺν ἀνακεραυνύουσιν. ὁ μὲν οὖν τῷ
αἵρι τὴν πρώτην ἀποδιδούς τῆς ψυχρότητος δύνα-
μιν, ὃ Φαβωρῖνε, λόγος ἐν τοιαύταις ἐστὶ πιθα-
νότησιν.

ΧΠΙ. Ὁ δὲ τῷ ὕδατι, λαμβάνει μὲν καὶ αὐτὸς
ἀρχὰς ὁμοίως· οὕτω πως τοῦ Ἐμπιδοκλέους λέ-
γοντος·

Ἡέλιον μὲν λαμπρὸν ὄρεῖν καὶ θερμὸν ὑπάντη.
Ὁμβρον δ' ἐν πᾶσι δροσφόντᾳ τε ῥιγαλέον τε.
τῷ γὰρ θερμῷ τὸ ψυχρὸν, ὡς τῷ λαμπρῷ τὸ μέλαν,
ἀντιτάξας, συλλογίσασθαι δέδωκεν, ὅτι τῆς αὐτῆς
οὐσίας ἐστὶ τὸ μέλαν καὶ τὸ ψυχρὸν, ὡς τῆς αὐτῆς
τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ θερμὸν. ὅτι δ' οὐ τοῦ αἵματος
τὸ μέλαν, ἀλλὰ τοῦ ὕδατός ἐστιν, ἢ αἰσθησις ἐπι-

μαρτυρεῖ, τῷ μὲν ἄερι μηδενὸς, ὥς ἀπλῶς εἰπαῖν
 μελαινομένου, τῷ δὲ ὕδατι πάντων. ἂν γὰρ τὸ
 λευκότερον ἐμβάλλῃς ἔριον εἰς ὕδωρ, ἢ ἑμάτιον, ἀνα-
 ιραίνεται μέλαν καὶ διαμένει, μέχρις ἂν ὑπὸ θέρ-
 μότητος ἐξικμασθῇ τὸ ὑγρὸν, ἢ τισι στρέβλαις καὶ
 βάρεσιν ἐκπιοσθῇ· τῆς τε γῆς ὕδατι φαινομένην
 διαμελαινουσιν οἱ καταλαμβάνοντες ταῖς σταχδο-
 τόποι, τῶν ἄλλων ὁμοίων μερόντων. αὐτοῦ μὲν
 οὖν τοῦ ὕδατος σκοτεινότερον ὑπὸ πλήθους φαίνε-
 ται τὸ βαθύτατον, οἷς δὲ ἄηρ πλησιάζει, ταῦτα
 περιλάμπεται καὶ διαγελά. τῶν δ' ἄλλων ὑγρῶν
 διαφανές μάλιστα τοῦ λαιῶν ἐστὶ, πλείστω χρόνῳ
 ἄερα· τοῦτου δὲ τεκμήριον ἡ κουφότης, δι' ἣν ἐπι-
 πολάζει πᾶσιν, ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἀναφερόμενον. ποιεῖ δὲ
 καὶ τὴν γαλήνην ἐν τῇ θαλάττῃ, τοῖς κύμασιν ἐπι-
 φαινόμενον, οὐ διὰ τὴν λεϊότητα τῶν ἀνέμων ἀπο-
 λισθαιόντων, ὥς Ἀριστοτέλης ἔλεγεν· ἀλλὰ παντὶ
 μὲν ὑγρῷ τὸ κύμα διαχεῖται πλητιτόμενον· ἰδίως δὲ
 τοῦ λαιῶν αὐγὴν καὶ καταφάνειαν ἐν βυθῷ παρέχον
 διαστελλομένων τῷ ἄερι τῶν ὑγρῶν· οὐ γὰρ μόνον
 ἐπιπολῆς διανυκτερεύουσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῖς
 σπογγοθήραις διαφυσόμενον ἐκ τοῦ στόματος ἐν
 τῇ θαλάττῃ φέγγος ἐνδίδωσιν. οὐ μᾶλλον οὖν τῷ
 ἄερι τοῦ μελανοῦ ἢ τῷ ὕδατι μέτεστιν, ἥττον δὲ τοῦ
 ψυχροῦ. τὸ γοῦν ἔλαιον, ἀέρος πλείστου τῶν ὑ-
 γρῶν μετέχον, ἥκιστα ψυχρὸν ἐστὶ, καὶ πήγνυται
 μαλακῶς· ὁ γὰρ ἄηρ ἐκπεκράμενος οὐκ ἐξ σκληρῆν
 γενέσθαι τὴν πῆξιν· βελόνας δὲ καὶ πόρπας μὲν
 οὐκ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων οὐκ ὕδατι βάπτονται.

ἀλλ' ἑλαιοι, τὴν ὄγαν ψυχρότητα φοβούμενοι τοῦ ὕδατος, ὥς διαστρέφουσιν. ἀπὸ τούτων γὰρ διακρίνον ἐστὶν ἐξετάζεσθαι τὸν λόγον, οὐκ ἀπὸ τῶν χρωμάτων· ἐπεὶ καὶ χιὼν καὶ χάλαζα καὶ κρύσταλλος ἅμα λαμπρότητα γίνεται καὶ ψυχρότητα· καὶ πάλιν πίττα θερμότερόν ἐστι μέλιτος καὶ σκοτεινότερον.

XIV. Ὅμως δὲ θανμάξω τῶν ἀξιούντων, τὸν αἶρα ψυχρόν εἶναι διὰ τὸ καὶ σκοτεινόν, εἰ μὴ συνῶσιν ἐτέρον, ἀξιούντας, θερμόν εἶναι διὰ τὸ κοῦφον. οὐ γὰρ οὕτω τῷ ψυχρῷ τὸ σκοτεινόν, ὥς τὸ βαρὺ καὶ στίσιμον, οἰκτιδόν ἐστι καὶ συγγενές· πολλὰ γάρ, ἅμοιρα θερμότητος ὄντα, μετέχει λαμπρότητος, ἑλαφρόν δὲ καὶ κοῦφον καὶ ἀνωφερὲς οὐδὲν ἐστὶ τῶν ψυχρῶν. ἀλλὰ καὶ τὰ νέφη, μέγα αἶρος οὐσίας μᾶλλον προσήκει, μεταωρίζεται· μεταβαλόντα δ' εἰς ὑγρόν, εὐθὺς ὀλισθαίνει, καὶ τὸ κοῦφον οὐχ ἥτιον, ἢ τὸ θερμόν, ἀποβάλλει, ψυχρότητος ἐγγινομένης· καὶ τοῦναντίον ὅταν θερμότης ἐπέλθῃ, πάλιν ἀναστρέφει τὴν κίνησιν, ἅμα τῷ μεταβαλεῖν εἰς αἶρα, τῆς οὐσίας ἄνω φερομένης· καὶ μὴν οὐδὲ τὸ τῆς φθορᾶς ἀληθές ἐστιν· οὐ γὰρ ἡς τοῦναντίον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦναντίου φθίρεται τῶν ἀπολλυμένων ἕκαστον, ὥςπερ τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὕδατος εἰς τὸν αἶρα. τὸ γὰρ ὕδωρ ὁ μὲν Διοχύλος, εἰ καὶ τραγικῶς, ἀλλ' ἀληθῶς, εἶπε·

Παῦς ὕδωρ, δίκην πυρός.
Ὅμηρος δὲ τῷ ποταμῷ τὸν Ἥφαιστον, καὶ τῷ Ποσειδῶνι τὸν Ἀπόλλωνα κατατὴν μάχην φυσικῶς

πᾶλλον ἢ μυθικῶς ἀντίταξεν. ὁ δ' Ἀρχιλόχος ἐπὶ τῆς τᾶναντία φρονοῦσης οὐ κακῶς εἶπε·

Τῇ μὲν ὕδωρ ἐφόρει δολοφρονοῦσα χεὶρ, τῇ
ἐτέρῃ δὲ πῦρ.

Ἐν δὲ Πέρσαις τῶν ἱκετευμάτων μέγιστον ἦν καὶ ἀπαραιτήτων, εἰ πῦρ λαβὼν ὁ ἱκετεύων, καὶ ἐν πυρὶ βεβηκὼς, ἀπειλοῖη, μὴ τυχῶν τὸ πῦρ ἐκ τοῦ ὕδωρ ἀφήσειν· ἐτύγγανε μὲν γὰρ, ὡς ἐδεῖτο, τῶν γῶν δ' ἐκολάζετο διὰ τὴν ἀπειλήν, ὥς παρὰ νόμον καὶ κατὰ τῆς φύσεως γενομένην. καὶ τοῦτο δὴ τὸ πρόχειρον ἅπασι, πῦρ ὕδατι μιγνύναι, τὸ παρὰ φύσιν μισθόμενον ἐν τοῖς ἀδυνάτοις, μαρτυρεῖν ἔοικεν, ὅτι τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ πολέμιόν ἐστι, καὶ ὑπὸ τοῦτο φθίρεται καὶ κολάζεται σβεννύμενον· οὐχ ὑπὸ τοῦ αἵρος τεῖνον, ὅς ὑπολαμβάνει τὴν οὐσίαν αὐτὰ καὶ δέχεται μεταβάλλοντος. εἰ γὰρ αἰτία εἰς ὃ μεταβάλλει τὸ φθιρόμενον ἐναντίον ἐστὶ, τί μᾶλλον τῷ αἵρῃ τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ, ἐναντίον φανέται; μεταβάλλει γὰρ εἰς ὕδωρ, συνιστάμενος· εἰς δὲ πῦρ διακρινόμενος· ὥς περ αὖ πάλιν τὸ ὕδωρ διακρίσκει μὲν εἰς αἶρα φθίρεται, συγκρίσει δ' εἰς γῆν· ὡς μὲν ἐγὼ νομίζω, δι' οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀμφοτέρω καὶ συγγένειαν, οὐχ ὥς ἐναντίον ἑκατέρω καὶ πολέμιον. ἐκεῖνοι δὲ, ὅποτέρως ἂν εἴπωσι, τὸ ἐπικείμενον διαφθείρουσι. πηγνυσθαι γὰρ μὴν ὑπὸ τοῦ αἵρος φάναι ὕδωρ, ἀλογώτατόν ἐστιν, αὐτὸν τὸν αἶρα μηδαμοῦ πηγνύμενον ὀρῶντας. νέφη γὰρ καὶ ὀμίχλαι καὶ κνηκίδες, οὐ πῆξεις εἶσιν, ἀλλὰ συστασεις καὶ παχύτητες αἵρος διεροῦ καὶ ἀτιμώδους.

ἢ ἄνικμος καὶ ξηρὸς οὐδ' ὄχει ταύτης τὴν κατάψυ-
ξιν ἐνδέχεται τῆς μεταβολῆς. ἴσται γὰρ ἂ τῶν ὁρῶν
οὐ λαμβάνει νέφος, οὐδὲ δρόσον, οὐδὲ ὁμίχλην,
ὡς καθαρὸν αἶμα καὶ ἄμοιρον ὑγρότητος ἐξικνού-
μενα τοῖς ἄκροις· ὧ μάλιστα δηλὸν ἐστίν, ὡς ἡ
κάτω πύκνωσις καὶ σύστασις τῷ αἵρι συμμειγμέ-
νον ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν ἐνδίδωσι.

XV. Τὰ δὲ κάτω τῶν μεγάλων ποταμῶν οὐ πή-
γνυται κατὰ λόγον. τὰ γὰρ ἄνω παγέοντα τὴν ἀ-
καθυσίαν οὐ δίδουσιν, ἀλλ' ἐγκαθειργνυμένη καὶ
ἀποστρέφομένη θερμότητα παρέχει τοῖς διὰ βιάτους
ὑγροῖς. ἀπόδειξις δὲ τούτου, τὸ, λυομένου τοῦ
πάγου, πάλιν αἵματι πολλὸν ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρε-
σθαι· διὸ καὶ τὰ τῶν ζώων σώματα χειμῶνός ἐστι
θερμότερα, τῷ συνέχειν τὸ θερμὸν ἐν ἑαυτοῖς, ὑπὸ
τῆς ἔξωθεν ψυχρότητος εἰσω συνελαννόμενον. αἱ
δ' ἀναρρίψεις καὶ μετεωρίσεις οὐ μόνον τὸ θερμὸν
ἐξαγοῦσι τῶν ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ψυχρὸν· ὅθεν
ἥκιστα τὰς χιόνας καὶ τὸ συνθλιβόμενον ὑγρὸν ἀπ'
αὐτῶν οἱ σφόδρα ψυχροῦ δεόμενοι κινῶσιν· ἐκ-
στατικὸν γὰρ ἄμφοιν ἡ κίνησις. ὅτι δ' οὐκ αἶρος
ἐστὶν ἀλλ' ὕδατος ἡ τοιαύτη δύναμις, οὕτως ἂν τις
ἐξ ὑπαρχῆς ἐπέλθοι. πρῶτον μὲν οὐκ εἰκὸς ἐστὶ,
αἶμα τῷ αἰθέρι γειτνιῶντα, καὶ ψαύοντα τῆς περὶ
φορῆς, καὶ ψαυόμενον οὔσης πυρώδους, τὴν ἐναν-
τίαν ἔχειν δύναμιν· οὔτε γὰρ ἄλλως δυνατὸν ἐπιτό-
ματα καὶ συνεχῇ τοῖς πέρασιν ὄντα σώματα μὴ πύ-
σχειν ὑπ' ἀλλήλων, εἰ δὲ πύσχειν, μὴ ἀναπύματο-
σθαι τῆς τοῦ κρείττονος δυνάμειος τὸ χεῖρον· οὔτε

τὴν φύσιν ἔχει λόγον ἐφεξῆς τῷ φθιέροντι τάξει τὸ φθειρόμενον, ὥσπερ οὐ κοινωνίας οὕσαν οὐδ' ἁρμοσίας, ἀλλὰ πολέμου καὶ μάχης δημιουργόν· χρηταί μὲν γὰρ ἐναντίοις εἰς τὰ ὅλα πράγμασι· χρηταὶ δ' οὐκ ἀκράτοις, οὐδ' ἀντιτύποις, ἀλλ' ἐναλλάττειν τινα θέσιν καὶ τάξιν, οὐκ ἀναιρετικήν, ἀλλὰ κοινωνικήν δι' ἐτέρων καὶ συτηγόν ἐν μίσῳ παραπληρομένην ἔχουσι· καὶ ταύτην εἴληφεν ὁ ἄηρ, ὑποκειχυμένος τῷ πυρὶ πρὸ τοῦ ὕδατος, καὶ διαδιδόν ἐπ' ἀμφοτέρω καὶ συνάγων, οὔτε θερμὸς ὢν αὐτόν, οὔτε ψυχρὸς, ἀλλὰ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ μετακίρησκα καὶ κοινωνήματα, μίγνυμένων ἐν αὐτῷ μίξιν ἀβλαβῆ καὶ μαλακῶς ἀνιῆσαν καὶ δεχομένην τὰς ἐναντίας ἀκρότητας.

XVI. Ἐπειτα πανταχοῦ μὲν ἐστὶν ἄηρ ἴσος, οὐ πανταχοῦ δὲ χειμῶν ὁμοίος, οὐδὲ ψυχρὸς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ μέρη ψυχρὰ καὶ κάθυγρα, ταῦτα δὲ ξηρὰ καὶ θερμὰ τῆς οἰκουμένης, οὐ κατὰ τὴν φύσιν ἀλλὰ τῇ μίαν οὐσίαν ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος εἶναι. Λιβύης μὲν γὰρ ἐνθερμὸς ἢ πολλὴ καὶ ἄνδροσ· Σκυθίαν δὲ καὶ Θράκην καὶ Πόντον οἱ πεπληνημένοι λίμνας τε μεγάλας ἔχειν καὶ ποταμοὺς διαρρέεσθαι βαθεῖαι καὶ πολλοῖς ἰστοροῦσιν· αὐτῶν τε τῶν ἐν μέσῳ τόπων τὰ παράλιμα καὶ ἐλώδη ψυχρὸς ἔχει μάλιστα, διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεις. Πουσιδώνιος δὲ τῆς ψυχρότητος αἰτίαν εἰπὼν τὸ πρόσφατον εἶναι τὸν ἔλειον αἴρα καὶ νεότερον, οὐκ ἔλυσεν τὸ πιθανόν, ἀλλὰ πιθανώτερον ἐποίησεν· οὐ γὰρ ἂν ἐφαίνετο τοῦ αἵρος ὁ πρόσφατος

τος αὐτὸν ψυχρότερος, εἰ μὴ τὸ ψυχρὸν ἐν τοῖς ὑγροῖς
τὴν γένεσιν εἶχε. βέλτιον οὖν Ὁμηρος·

Δύρη δ' ἐκ ποταμοῦ ψυχρή·

πρὸς τὴν πηγὴν τῆς ψυχρότητος ἔδειξεν. ἔτι τοί-
νυν ἢ μὲν αἰσθητοῖς πολλὰκις ἡμᾶς ἐξαπατᾷ· ὅταν
ὑγρῶν ἢ ἐξ ὑγρῶν ψυχρῶν διγγάνωμεν, οἰομένους,
ὑγρῶν διγγάνειν, διὰ τὸ κοινὴν ἀμφοτέροις οὐσίαν
ὑπάρχειν, καὶ τὰς φύσεις συνεγγυεῖν εἶναι καὶ οἰ-
κίας. ἐν δὲ τοῖς δυσχειμέροις κλίμασι πολλὰ φη-
γνύει τὸ ψυχρὸς ἀγγεῖα καὶ χαλκῷ καὶ κεραμῷ· κε-
τὴν δ' οὐδέν, ἀλλὰ πάντα πλήρη, βιαζομένου τῇ
ψυχρότητι τοῦ ὕδατος. καίτοι φησὶ Θεόφραστος,
ὅτι ἄρα φηγνύναι τὰ ἀγγεῖα, τῷ ὑγρῷ καθάπερ
ἡλὸς χρώμενον. ὅρα δὲ, μὴ τοῦτο κομψῶς μᾶλλον
ἢ ἀληθῶς εἰρημένον ἦ· ἔδει γὰρ τὰ πίττης γέμοντα
μᾶλλον φηγνυσθαι ὑπὸ τοῦ αἰέρος, καὶ τὰ γάλα-
κτος. ἀλλ' εἴκοις τὸ ὕδωρ εἰς ἑαυτοῦ ψυχρὸν εἶναι
καὶ πρῶτως· ἀντίκειται γὰρ τῇ ψυχρότητι πρὸς τὴν
θερμότητα τοῦ πυρός, ὥςπερ τῇ ὑγρότητι πρὸς τὴν
ξηρότητα, καὶ τῇ βαρύντητι πρὸς τὴν κορυφήτητα.
καὶ ὅπως τὸ μὲν πῦρ διαστατικὸν ἐστὶ καὶ διαιριτι-
ζόν, τὸ δὲ ὕδωρ κολλητικὸν καὶ σχετικόν, τῇ ὑγρό-
τητι συνέχον καὶ πῆκτον. ἢ καὶ παρὶςχον Ἑμπε-
δοκλῆς ὑπάρουσαν, ὥς τὸ μὲν πῦρ νεῖκος οὐλόμενον,
σχεδόντην δὲ φιλότητα τὸ ὑγρὸν ἐκαστοτε προσαγο-
ρεύων. ἐπεὶ τροφή μὲν πυρός τὸ μεταβάλλον εἰς
πῦρ, μεταβάλλει δὲ τὸ συγγενές καὶ οἰκίον, τὸ δ'
ἐναντίον δυσμετάβλητον, ὥς τὸ ὕδωρ· καὶ αὐτὸ
αὖν, ὥς ἔπος ἐπεῖν, ἄκαυστόν ἐστιν, ὕλην δὲ καὶ

τόαν νοτεράν καὶ ξύλα βεβρεγμένα δυσκαῇ παρήξι,
καὶ φλόγα ξοφεράν καὶ ἀμβλεῖαν ὑπὸ χλωρότητος
ἀναδίδωσι, τῷ ψυχρῷ μαχόμενον πρὸς τὸ θερμόν,
ὥς φύσει πολέμιον.

XVII. Σκόπει δὴ καὶ ταῦτα παραβιάλλων ἐκεί-
νοις. ἐπεὶ δὲ καὶ Χρύσιππος, οἰόμενος, τὸν αἶρα
πρώτως ψυχρὸν εἶναι, διότι καὶ σκοτεινόν, ἐμνή-
σθη μόνον τῶν πλέον ἀφροσύναι τὸ ὕδωρ τοῦ αἰ-
θέρος ἢ τὸν αἶρα λεγόντων, καὶ πρὸς αὐτοὺς τι
βουλούμενος εἰπεῖν. Οὕτω μὲν ἄν, ἔφη, καὶ τὴν
γῆν ψυχρὰν εἶναι πρώτως λέγοιμεν, ὅτι τοῦ αἰθέ-
ρος ἀφρόσθηκε πλεῖστον. ὥς ἀδύκιμόν τινα παν-
τὼς τοῦτον καὶ ἄτοπον ἀποβόλῃας τὸν λόγον. Ἐγώ
μοι δοκῶ μηδὲ τὴν γῆν ἄμοιρον εἰκότων καὶ πιδ-
νὸν ἀποφαίνειν, ποιησάμενος ἀρχήν, ὃ μάλιστα
Χρύσιππος ὑπὲρ τοῦ αἵρος κίχρηται. τί δὲ τοῦτό
ἐστι; τὸ σκοτεινὸν ὄντα πρώτως. εἰ γὰρ δύο λα-
βὼν οὗτος ἀντιθέσεις δυνάμειον, οἶεται, τῇ ἐτέρᾳ
καὶ τὴν ἐτέραν ἐξ ἀνάγκης ἔπεσθαι, μυρία δὴ πο-
θέν εἰσιν ἀντιτάξεις καὶ ἀντιπάθειαι πρὸς τὸν αἰ-
θέρα τῆς γῆς, αἷς καὶ ταύτην ἂν τις ἀκολουθεῖν
ἀξιώσειεν. οὐ γὰρ ὥς βιβεῖα πρὸς κοῦφον, καὶ
καταβύεπῃς πρὸς ἀνωφερὲς ἀντίκειται μόνον, οὐδὲ
ὥς πυκνὴ πρὸς ἀραιὸν, οὐδὲ ὥς βραδεῖα καὶ σπ-
σιμος πρὸς δξύρροπον καὶ κινητικόν, ἀλλ' ὥς βαρε-
ιάτη πρὸς κορυφώτατον, καὶ πυκνοτάτη πρὸς ἀραιώ-
τατον, καὶ τέλος ὥς ἀκίνητος ἐξ ἑαυτῆς πρὸς αὐτὴν
κίνητον, καὶ τὴν μέσην χώραν ἐπέχουσα πρὸς ἀκ-
κυκλοφοροῦμενον. οὐκ ἄτοπον οὖν, τηλικαύτως

καὶ τοσαύταις ἀντιπᾶσαι καὶ τὴν τῆς ψυχρότητος καὶ θερμοῦτος ἔπεσθαι· καὶ ἄλλὰ τὸ πῦρ λαμπρόν ἐστιν. οὗτι μὴν σκοτεινὸν ἢ γῆ· σκοτεινότερον μὲν οὖν ἀπάντων καὶ ἀφεγγέστατον. ἀέρι μὲν γε μετοχὴ φωτός ἐστι πρότω, καὶ τὰχιστα τρέπεται, καὶ ἀναπλησθεὶς διατρέπει πανταχοῦ τὴν λαμπρότητα, σῶμα παρέχων τῆς αὐγῆς ἑαυτὸν· ὁ γὰρ ἥλιος ἀνίσχων, ὥς τις εἶπε τῶν διθυραμβοποιῶν,

Εὐθὺς ἀνέπλησεν αἰεροβάταν μέγαν οἶκον ἀνέμων
ἐκ τούτου δὲ καὶ λίμνη καὶ θαλάττῃ μοῖραν αὐγῆς
κατιῶν ἐνέησι, καὶ βυθοὶ ποταμῶν διαγελῶσιν, ὅσον αἶρος ἐξικνεῖται πρὸς αὐτούς. μόνη δὲ ἢ γῆ τῶν σωμάτων ἀεὶ ἀφώτιστός ἐστι καὶ ἄτρωτος ὑπὸ ἡλίου καὶ σελήνης τῷ φωτίζοντι, θάλλεται δὲ ὑπ' αὐτῶν, καὶ παρέχει χλιαίνειν ἐπ' ὀλίγον μέρος ἐνδωμένῳ τῷ θερμοῦ· τὸ δὲ λαμπρόν οὐ παρησιγὲν ὑπὸ στερεότητος, ἀλλ' ἐπιπολῆς περιφωτίζεται, τὸ δ' ἐπὶ τὸς ὄρη καὶ χάος καὶ αἶθρς ὀνομάζεται· καὶ τὸ ἴσθριον τοῦτο ἦν ἄρα τὸ χθόνιον καὶ ἔγγαιον σκότος. τὴν δὲ νύκτα ποιεῖται μὲν ἐκ γῆς γεγονέναι μυθολογοῦσι· μαθηματικοὶ δὲ σκιὰν γῆς οὖσαν ἀποδιδύνουσιν ἀντιφραγεττούσης πρὸς τὸν ἥλιον· ὁ γὰρ αἶθρ ἀναπύμπλαται σκότους ὑπὸ γῆς, ὥς φωτὸς ὑπ' ἡλίου· καὶ τὸ ἀφώτιστον αὐτοῦ, μῆκος ἐστὶ νυκτός, ὅσον ἢ σκιὰ τῆς γῆς ἐπινέμεται. διὸ τῷ μὲν ἐκτὸς ἀέρι, καὶ νυκτὸς οὔσης, ἄνθρωποι τε ζῶνται καὶ θηρία πολλὰ νομάς ποιοῦμενα διασκότους, ἀμωσγῆσις ἔχρη φωτός καὶ ἀποφθοῖας αἰ-

γῆς ἐνδισπαρμένης ἔχοντος· ὁ δ' αἰκουρὸς καὶ τὸ
 πυρόφιος, ἅτε δὴ τῆς γῆς πανταχόθεν περιεχομένη
 κομιδῇ τυφλὸς ἐστί καὶ ἀφώτιστος. ἀλλὰ μὴν καὶ
 δέρματα καὶ κέρατα ζώων ὅλα μὲν αὐγὴν οὐ δύνανται
 ὑπὸ στερεότητος, ὅταν δὲ πρισθῇ καὶ καταξασθῇ
 γίνεται διαφανῇ, παρὰμιχθέντος αὐτοῖς τοῦ αἵματος·
 οἶμαι δὲ, καὶ μέλαιναν ἐκάστοτε τὴν γῆν ὑπὸ τῶν
 ποιητῶν καλεῖσθαι διὰ τὸ σκοτῶδες καὶ τὸ ἀφώτιστον·
 ὥστε καὶ τὴν πολυτίμητον ἀντίθεσιν τοῦ
 σκοτεινοῦ πρὸς τὸ λαμπρὸν ἐπὶ τῆς γῆς μᾶλλον ἢ
 τοῦ αἵματος ὑπάρχειν.

XVIII. Ἀλλ' αὕτη μὲν ἀπήρηται τοῦ ζήτου
 μένου. πολλὰ γὰρ δέδεικται ψυχρὰ τῶν λαμπρῶν
 ὄντα, καὶ θερμὰ τῶν ἀμαυρῶν καὶ σκοτεινῶν. ἐκείναι
 καὶ δὲ συγγενέστεραι δυνάμεις ψυχρότητός εἰσι, καὶ
 ἐμβριθέες, μόνιμον, τὸ πυκνόν, τὸ ἀμετάβλητον·
 τῶν αἰερί μὲν οὐδεμιᾶς, γῆ δὲ μᾶλλον ἢ ὕδατι
 ψυχρὰ μέτεστι. καὶ μὴν ἐν τοῖς μάλιστα τὸ ψυχρὸν
 αἰσθητικῶς σκληρόν ἐστι καὶ σκληροποιόν καὶ ἀντικα-
 τυπον. ἰχθῦς μὲν γὰρ ἱστορεῖ Θεόφραστος ὑπὸ
 ῥίγους πεπηγότας, ἂν ἀφελθῶσι ἐπὶ τὴν γῆν, κα-
 τὰ γινῆσθαι καὶ συντρίβεσθαι, δίκην ὕλων ἢ κερα-
 μῶν σωματίων. ἐν δὲ Δελφοῖς αὐτὸς ἤκουε, ὅτι
 τῶν εἰς τὸν Παργασὸν ἀναβάντων βοηθῆσαι τὰς
 θύσσιν, ἀπειλημέναις ὑπὸ πνεύματος χαλεποῦ καὶ
 χιόνος, οὕτως ἐγένοντο διὰ τὸν πάγον σκληραὶ καὶ
 ξυλῶδεις αἱ χλαμύδες, ὥς καὶ θραύεσθαι διατείνου-
 μένας καὶ ῥήγνυσθαι. ποιεῖ δὲ καὶ νεῦρα δυσκαμ-
 πτῆ, καὶ γλῶτταν ἀναυδον, ἀκινήσιμην καὶ σκληρὰν.

τητι, τὸ ἄγαν ψύχος ἐκπηγνύον καὶ ὑγρὰ καὶ μαλακὰ τοῦ σώματος.

XIX. Ὡν βλεπομένων, σκόπει τὸ γινόμενον οὕτως, πῶσα δὴπαν δύναμις, ἂν περιγένηται, πέφυκε μεταβάλλειν καὶ τρέπειν εἰς ἑαυτὴν τὸ κινούμενον· τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ θερμοῦ κρατηθὲν ἐκπυροῦται· τὸ δ' ὑπὸ πνεύματος, ἐξαερούται· τὸ δ' εἰς ὕδωρ ἱμπεσόν, ἂν μὴ διαφύγῃ, καθυγραίνεται, συνδιαχεόμενον. ἀνάγκη δὴ καὶ τὰ ψυχρόμενα κομιδῇ μεταβάλλειν εἰς τὸ πρῶτως ψυχρόν· ἔστι δὲ ὑπερβολὴ ψύξεως πῆξις· πῆξις δ' εἰς ἀλλοίωσιν τελειῇ καὶ λήθωσιν, ὅταν, παντάπασιν τοῦ ψυχροῦ κρατήσαντος, ἐκπαγῇ μὲν τὸ ὑγρόν, ἐκθλίβῃ δὲ τὸ θερμόν. ὅθεν ἢ μὲν ἐν βάθει γῆ πάρος ἔστιν, ὥς εἰπῆν, καὶ κρύσταλλος ἅπασα· τὸ γὰρ ψυχρόν ἄκρατον οἰκουρεῖ καὶ ἀμύλακτον ἀπεωσμένον ἐκτὶ τοῦ αἰθέρος ἀπωτάτω· ταυτὶ δὲ τὰ ἐμφανῆ, κρημνοὺς καὶ σκοπέλους καὶ πέτρας, Ἐμπεδοκλῆς μὲν ὑπὸ τοῦ πυρός οἶεται τοῦ ἐν βάθει τῆς γῆς ἵστανται καὶ ἀνίχεσθαι διεγριζόμενα φλεγμαίνοντος· ἐμφαίνεται δὲ μᾶλλον, ὅσων τὸ θερμόν ἐξεθλίβῃ καὶ διαπτατο, πάντα ταῦτα παντάπασιν ὑπὸ τῆς ψυχρότητος παγῆναι· διὸ καὶ πάροις καλοῦνται· καὶ τὰ ἄκρα πολλῶν ἐπιμελανθέντων, ἢ τὸ θερμόν ἐξεπίσσει, πυρκαϊσταῖς ἰδεῖν προσείκε. πῆγνυσιν γὰρ τὸ ψυχρόν, τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἥτιον, μάλιστα δὲ οἷς πρῶτως ἐνυπάρχειν πέφυκεν. ὥσπερ γὰρ, ἐκ θερμοῦ τὸ κορυφίζειν, θερμώτατόν ἐστι τὸ κορυφώτατον· εἰ δὲ ὑγροῦ τὸ μαλάσσειν, ὑγρότατον τὸ

PLUT. MOR. V.

DD

μαλακώτατον· οὕτως, εἰ καὶ ψυχροῦ τὸ πηγνύναι, ἀνάγκη καὶ ψυχρότατον εἶναι τὸ μάλιστα πεγηρῶσαι οἶον ἢ γῆ· τὸ δὲ ψυχρότατον, φύσει δήπου καὶ πρώτως ψυχρόν· ὥστε πρώτως καὶ φύσει ψυχρόν ἢ γῆ. τοῦτο δ' αἰελεῖ καὶ τῇ αἰσθήσει δηλὸν ἐστὶ· καὶ γὰρ πηλὸς ὕδατος ψυχρότερον, καὶ τὸ πῦρ γῆν ἐπιφοροῦντες ἀφανίζουσιν· οἱ δὲ χαλκεῖς τῶν πυρρουμενῶ καὶ ἀνατηκομένων σιδήρῳ μάρμαρον καὶ λατύπην παραπιάσσουσι, τὴν πολλὴν ζῆσαν ἐφίστάντες καὶ καταψύχοντες· ψύχει δὲ καὶ τὰ τῶν ἀθλητῶν ἢ κόνης σώματα, καὶ κατασβέννυσσι τοὺς ἰδρώτας.

XX. Ἡ δὲ καθ' ἑκάστον ἐνιαυτὸν ἡμῶς μεταγούσα καὶ μετοικίζουσα χρεῖα, τί βούλεται, χειμῶνος μὲν ἀπωτιάτω φεύγουσα τῆς γῆς εἰς μετέωρον καὶ ἀπόγεια, θέρους δὲ πάλιν ἀντεχομένη τῶν καύτω, καὶ ὑποδυομένη καὶ διώκουσα προσφόρους καταφυγὰς, τιθεμένη διαίταν ἐν ἀγνάμιας γῆς ἀγρηπτιῶς; ἃρ' οὐχὶ ταῦτα ποιοῦμεν ἐπὶ τὴν γῆν ὑπὸ ψυχρότητος ὀδηγοῦμενοι τῇ αἰσθήσει, καὶ τὸ πρώτως φύσει ψυχρόν ἐπιγινώσκοντες; αἱ γοῦν παρὰ τοῖς χειμῶνος διαίται τρόπον τινὰ γῆς φυγαὶ εἰσὶν, ὥς ἀνυστὸν ἀπολειπόντων διὰ κρύος αὐτὴν, τὸν δ' ἔναλον αἶρα καὶ πελάγιον θερμὸν ὄντα περιβιβάλλομεν· εἰτ' αὖθις ἐν θέρει τὸν γηγενῆ καὶ χειρσαῖον ὑπὸ καύματος ποθοῦμεν, οὐκ αὐτὸν ὄντα ψυχρόν, ἀλλὰ τοῦ φύσει ψυχροῦ καὶ πρώτως ἀποβλαστάνοντα, καὶ βεβαμμένον ὑπὸ τῆς ἐν γῇ δυνάμει, ὥς περ βαφῇ σιδήρον· καὶ γὰρ τῶν ζυτῶν ὕδατων τὰ

πειραῖα καὶ ὀρεινὰ ψυχρότατα, καὶ τῶν φριατικαίων
τὰ κοιλότατα· τοῦτοις μὲν γὰρ οὐκέτι μίγνυται διὰ
βάθους ἔξωθεν ὁ αἶθρ, ἐκείνα δ' ἐκπίπτει διὰ τῆς
ῥῆς ἀμίκτου καὶ καθαῖς, ὥς περὶ τὸ Ταίναρον,
ὃ δὴ στενγὸς ὕδωρ καλοῦσιν, ἐκ πέτρας γλίσχρως
συλλεβόμενον οὕτως ψυχρὸν, ὥστε μηδὲν ἄγγεῖον
ἄλλο, μόνην δὲ ὀπλὴν ὄνου στέγειν· τὰ δ' ἄλλα
διακόπτει καὶ ῥήγνυσιν.

XXI. Ἐτι γε μὴν τῶν ἱατρῶν ἀκούομεν, ὡς
πᾶσι γῇ τῷ γένει στύφειν καὶ ψυχεῖν πέφυκε· καὶ
πολλὰ τῶν μεταλλευομένων καταριθμοῦσι στυπτι-
κὴν αὐτοῖς παρέχοντα καὶ σχετικὴν εἰς τὰς φαρμα-
κίας δύνανται· καὶ γὰρ τὸ στοιχεῖον αὐτῆς οὐ τμη-
τικόν, οὐδὲ κινητικόν, οὐδὲ λεῖπον, οὐδ' ἔχον ὀξύ-
τητας, οὐδὲ μαλθακόν, οὐδ' εὐπερίχυτον γέγονεν·
ἀλλ' ἔδρατον, ὥς ὁ κύβος, καὶ συνεκρειστικόν. ὅθεν
αὐτὴ τε βριθὸς ἔσχε, καὶ τὸ ψυχρὸν, ὅπερ ἦν δύ-
ναμις αὐτῆς, τῷ πυκνοῦν καὶ συνωθεῖν καὶ ἀπο-
θλίβειν τὰ ὑγρά, φρίκας καὶ τρεμούς διὰ τὴν ἀνω-
μαλίαν ἐνεργάζεται τοῖς σώμασιν· ἂν δ' ἐπικρατή-
σῃ, παντάπασι τοῦ θιερμοῦ φρυγόντος ἢ σβεσθέντος,
ἔστησε τὴν ἕξιν ἐκπαγεῖσαν καὶ νεκρωθεῖσαν. ὅθεν
οὐδὲ καίεται γῇ τὸ παράπαν, ἢ καίεται γλίσχρως
καὶ μόγις. αἶθρ μὲν γὰρ ἐξ ἑαυτοῦ πολλάκις φλόγα
ἀναδίδωσι, καὶ ῥεῖ καὶ ἀστράπτει πυρούμενος· τῷ δὲ
ὕδατι τροφῇ ζητῆται τὸ θιερμόν· οὐ γὰρ τὸ στερεὸν ἀλλὰ
τὸ νοτερόν τοῦ ἔνλου καυστόν ἐστιν· ἱκμασθέντος δὲ
τούτου, τὸ στερεὸν καὶ ξηρὸν ἀπολείπεται, τέφρα γε-
νόμενον, οἱ δὲ καὶ τοῦτο φιλοτιμώμενοι μεταβάλλ

ιον ἀποδεῖξαι καὶ καταναλισκόμενον, ἀναδεύοντι
 πολλάκις ἐλαίῳ καὶ στέατι φύροντες, οὐδὲν περι-
 ρουσι, ἀλλ' ὅταν ἐκκαῇ τὸ λιπαρόν, περίεστι πᾶν-
 τως καὶ διαμένει τὸ γινώδις· ὅθεν οὐ κατὰ χάραν
 μόνον, ἐξ ἰδρύας ἀκίνητον οὔσαν αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ
 κατ' οὐσίαν ἀμετάβλητον, ἔστιν ὅτι δὲ μένουσαν ἐν
 θεῶν οἴκῳ, κλίττα προσηχόμευσαν οἱ παλαιοὶ, διὰ
 τὴν σιᾶσιν καὶ πῆξιν· ἧς ἡ ψυχρότης δεσμός ἐστιν.
 ὡς Ἀρχέλαος ὁ φυσικὸς εἶπεν, οὐθενὸς χαλῶντος αὐ-
 τὴν, οὐδὲ μαλαίτοντος, οὔτε θερμομένην καὶ ἀλει-
 νομένην οὔσαν. οἱ δὲ πνεύματος μὲν αἰσθάνεσθαι
 ψυχροῦ καὶ ὕδατος, γῆς δὲ ἥτιον οἰόμενοι, τὴν
 ἔγγιστα γῆν ὀρώσιν αἰθρῶν καὶ ὑδάτων καὶ ἡλίου καὶ
 θερμότητος ἀνάπλεων σύμμιγμα καὶ συμφόρημα
 γεγεννημένην· καὶ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν μὴ τὸν αἰ-
 θέρα φύσει καὶ πρώτως θερμόν, ἀλλὰ τὸ ζέον ἢ
 ὕδωρ ἢ τὸν διάπυρον σίδηρον ἀποφαινομένων ὅτι
 ταύτων μὲν ἄπτονται καὶ προστυγχάνουσι, τοῦ δὲ
 πρώτου καθαροῦ καὶ οὐρανίου πυρὸς αἰσθῆσιν δι'
 ὑφῆς οὐ λαμβάνουσιν, ὥς περ οὐδὲ οὗτοι τῆς ἐν βῆ-
 θει γῆς, ἣν μάλιστα γῆν ἂν τις τοῖσιν αὐτὴν καθ'
 αὐτὴν ὑποκεκριμένην τῶν ἄλλων. δεῖγμα δ' αὐτῆς
 ἐστὶ κῆνταῦθα περὶ τὰς πέτρας· πολὺ γὰρ ἐκ βῆ-
 θους καὶ οὐ ῥῆδιον ἀνασχέσθαι προσβάλλουσι κρύος·
 οἱ δὲ ψυχροτέρου ποτοῦ δεόμενοι, χάλικας ἐμβάλ-
 λουσιν εἰς τὸ ὕδωρ· γίνεται γὰρ οὐλότερον, καὶ
 στομοῦται παρὰ τὴν ἀπὸ τῶν λίθων ψυχρότητα
 πρόσφατον καὶ ἄκρατον ἀναφερομένην.

XXII. Τοῦς οὖν πάλαι σοφοὺς καὶ λογίους ἄ-

μικτα θέσθαι τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ οὐράνια χοῇ νομίζειν, οὐ τοῖς τόποις, ὥσπερ ἐπὶ ζυγοῦ, πρὸς τὰ κάτω καὶ ἄνω βλέποντας, ἀλλὰ τῇ διαφορᾷ τῶν δυνάμεων, τὰ μὲν θερμὰ καὶ λαμπρὰ, ταχέα καὶ κοῦφα, τῇ ἀθανάτῳ καὶ αἰδίῳ φύσει προσνέμοντας, τὰ δὲ σκοτεινὰ καὶ ψυχρὰ καὶ βραδεία, φθιτῶν καὶ ἐνέρων οὐκ εὐδαίμονα κληῖρον ἀποφύναντας. ἐπεὶ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ζῶον, μέχρι μὲν ἔμπνουν ἐστὶ καὶ θαλερόν, ὥς οἱ ποιηταὶ λέγουσι, θερμότητι χρηταὶ καὶ ζωῇ· γεγόμενον δὲ τούτων ἔρημον, καὶ ἀπολειφθὲν ἐν μόνῃ τῇ τῆς γῆς μοίρᾳ, ψυχρότης ἐνθὺς ἔσχει καὶ κρύος· ὥς ἐν παντὶ μᾶλλον, ἢ τῷ γεώδει, κατὰ φύσιν θερμότητος ἐνυπαρχούσης.

XXIII. Ταῦτα, ὦ Φαβωρίνε, τοῖς εἰρημένους ἐφ' ἐτέρων παραβάλλε· καὶ μῆτε λείπηται τῇ πιθανότητι, μῆτε ὑπερέχῃ πολὺ, χαίρειν ἕα τὰς δόξας, τὸ ἐπέχειν ἐν τοῖς ἀδήλοις τοῦ συγκατατίθεσθαι φιλοσοφώτερον ἡγούμενος.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΠΟΤΕΡΟΝ ΤΑΛΩΡ Η ΠΤΕΡ ΧΡΗΣΙΜΩ
ΤΕΡΟΝ.

^α Ἀριστον μὲν ὕδωρ,

Ὁ δὲ χρυσός, αἰθρόμενον πῦρ.

ρησὶν ὁ Πίνδαρος· ὥστε οὗτος μὲν δευτέραν ἀντι-
κρυς τῷ πυρὶ χώραν ἔδωκε· συμφωνεῖ δὲ καὶ Ἡσίο-
δος, εἰπὼν·

Ἦτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετο·

τοῖς πλείστοις γὰρ ὀνομακέναι δοκεῖ τὸ ὕδωρ τοῦ-
τον τὸν τρόπον παρὰ τὴν χύσιν. ἅλλα τὸ μὲν τῶν
μικρῶν ἐκατέρω ἴσον· ἐπεὶ καὶ τὸ πῦρ εἰσὶν οἱ
τοῦ παντός ἀρχὴν ἀποφαινόμενοι, καὶ οἷον σπέρμα
τοῦτο ἐξ αὐτοῦ τε πάντα ποιεῖν, καὶ εἰς αὐτὸ ἐκ-
λαμβάνειν κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν. ἀφίεμενοι δὲ τῶν
ἀνδρῶν, σκεπώμεθα τοὺς εἰς ἐκάτερον λόγους, πῇ
μᾶλλον ἄγουσιν ἡμᾶς.

II. Ἄρ' οὖν οὐ χρησιμώτερον ἐκείνο, οὗ πᾶν-
τοτε καὶ διηγεκῶς δεόμεθα καὶ πλείστου, καθάπερ
ἐργαλεῖον καὶ ὄργανον, καὶ, ἢ Δία, φίλος ὁ πά-
σης ὥρας καὶ παντός καιροῦ παρὼν ἔτοιμος; καὶ
μὴν τὸ μὲν πῦρ οὐ πάντοτε χρησίμον, ἔστι δὲ ὅτι
καὶ βαρυνόμεθα καὶ ἀποσπώμεθα· τοῦ δὲ ὕδατος
χρεῖα καὶ χειμῶνος καὶ θέρους, καὶ νοσοῦσι καὶ ὑγιαί-
νουσιν, νυκτὶς καὶ μεθ' ἡμέραν· καὶ οὐκ ἔστιν ὅτι ἄν-
θρωπος οὐ δεῖται· ἀμέλει καὶ τοὺς ἀποθανόντας
ἀλίβαντας καλοῦσιν, ὥς ἐνδεεῖς λιβάδος, τουτίστιν
ὕγρότητος, καὶ παρὰ τοῦτο στερουμένους τοῦ ζῆν,
καὶ ἄνευ μὲν πυρός ἦν ποτε, ὕδατος δ' οὐδέ ποτε
ἄνθρωπος, ἐπεὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἅμα τῇ πρώτῃ
καταβολῇ τῶν ἀνθρώπων, χρησιμώτερον τοῦ ὕδα-
τος εὐρεθέντος· δηλον γάρ, ὥς τὸ μὲν ἀναγκαῖον
οὕτως ἢ φύσις ἔδωκε· τὸ δὲ περιουσίαν τῆς χρήσεως
τύχη καὶ μηχανή τις εὔρεν. ὕδωρ μὲν οὖν οὐκ ἔστιν

ἵππιν ὅτε οὐκ ἦν ἀνθρώποις, οὐδὲ τις εὐρετὴς λέ-
γεται θεῶν ἢ ἡρώων· σχεδὸν γὰρ γενομένων εὐθὺς
ὑπῆρχε, καὶ τὸ γεγενῆσθαι παρῆχεν· ἡ δὲ πυρὸς
χρῆσις ἐχθρὴς φασὶ καὶ πρῶτην ὑπὸ Προμηθέως, βίος
πυρὸς, οὐκ ἄνευ ὕδατος ἦν. καὶ τὸ μὲν πλάσμα
τοῦτο μὴ εἶναι ποιητικὸν ἀποδείκνυσιν ὁ καὶ τῆ-
μαις βίος· ἔστι γὰρ ἀνθρώπων γένη τινὰ χωρὶς πυ-
ρὸς ποιοῦμενα τὴν διαίταν, αἶσιμα καὶ ἀνίστια καὶ
ἐπαίθρια· καὶ Διογένης δὲ ὁ κύων ἡκιστα προσε-
χρήτο πυρὶ, ὥστε καὶ πολὺπαδα καταπιὼν ὤμων·
ὁδῶς ὑπὲρ ὧμων, εἶπεν, ὦ ἄνδρες, παραβάλλο-
μαι· χωρὶς δὲ ὕδατος οὔτε καλὸν τις ἐνόμισε ζῆν,
οὔτε δυνατόν.

III. Καὶ τί μικρολογοῦμαι, τὴν τῶν ἀνθρώ-
πων ἐπερχόμενος φύσιν; πολλῶν παρόντων, μὴ-
λον δ' ἀπείρων γενῶν, τὸ τῶν ἀνθρώπων σχεδὸν
μόνον οἶδε πυρὸς χρῆσιν, τὰ δὲ λοιπὰ ἀπύροις χρῆ-
ται διαίταις καὶ τροφαῖς, καὶ βίος αὐτοῖς νιμομέ-
τοις, ἵπταμένοις, ἔρπουσιν, ἀπὸ ῥιζῶν καὶ καρ-
πῶν καὶ σαρκῶν ἄνευ πυρὸς· ὕδατος δὲ χωρὶς οὐκ
ἔναλον, οὐδὲ χερσαῖον, οὐδ' αἰθέριον· καὶ γὰρ
τὰ σαρκοβόρα τῶν ζώων, ὧν ἐνία φησι μὴ πίνειν
ἀριστοτέλης, τῷ γ' ὅντως ὑγρῷ χρώμενα διαζῆ-
ταῦτο οὖν χρησιμώτερον, οὐ μὴδεμία ζωῆς φύσις
ἄνευ ἴσταται καὶ διαμένει.

IV. Μετίωμεν ἀπὸ τῶν χρωμένων ἐπὶ ταῦτα,
οἷς χρώμεθα, φυτὰ καὶ καρπούς· τούτων ἃ μὲν
οὐδὲ ὅλως θερμοῦ μετείληφεν, ἃ δὲ ἡκιστα καὶ ἀδή-
λω· ἡ δὲ ὑγρὰ φύσις βλαστάνοντα πάντα παρέχε-

ται αὐξανόμενα καὶ καρποφοροῦντά· καὶ τί με δεῖ
καταριθμεῖσθαι οἶνον καὶ ἔλαιον, καὶ τὰ λοιπὰ,
ἅσα τρυγῶμεν καὶ ἀμείλομεν καὶ βλέπομεν ἐν φα-
νερῇ κείμενα, ὅπου γὰρ καὶ ὁ πυρός, δοκοῖν εἶναι
τῆς ξηρᾶς τροφῆς, μεταβολῇ καὶ σήψει καὶ διαχέουσι
τοῦ ὑγροῦ γίνεται.

V. Καὶ μὴν καὶ χρησιμώτερον, ὃ μηδέποτε
βλάπτει. πῦρ μὲν οὖν ἦν ὀλεθριώτατον, ἢ δὲ
ὑδατος φύσις οὐδέποτε βλαβερά. καὶ ἐν δυοῖν
ὠφελιμώτερον τὸ εὐτελέστερον, καὶ χωρὶς τίνος πα-
ρασκευῆς τὴν ἐξ ἑαυτοῦ παρέχον ὠφέλειαν· ἡ μὲν
οὖν ἀπὸ τοῦ πυρός, χορηγίας δεῖται καὶ ὕλης· διὰ
τοῦτο μετέχουσιν αὐτοῦ πλέον πλοῦστοι πενήτων,
βασίλεις ἰδιωτῶν· τὸ δὲ ὕδωρ καὶ τοῦτο ἔχει φι-
λάνθρωπον, τὴν ἰσότητά, τὸ ὅμοιον· οὐ δεῖται
γὰρ ὀργάνων, οὐδ' ἐργαλείων, ἀπροσδεές, αὐτοτε-
λές ἀγαθόν.

VI. Ἐτι μὴν, ὃ πολλαπλασιαζόμενον τὴν ὠφέ-
λειαν ἀπόλλυσιν, ἀχρηστότερον· τοιοῦτον δὲ τὸ
πῦρ, οἷον θηρίον παμφάγον καὶ δαπάνη τῶν πα-
ρακειμένων, καὶ μεθόδοι καὶ τέχνη μᾶλλον καὶ με-
τριότητι, ἢ τῇ ἑαυτοῦ φύσει, ὠφέλιμον· τὸ δὲ
ὕδωρ, οὐδέποτε φοβερόν. καὶ μὴν δυεῖν τὸ μετὰ
τοῦ εἰτέρου χρησιμώτερον· πῦρ μὲν οὖν οὐκ ἐπιδέ-
χεται τὸ ὑγρόν, οὐδὲ τῇ δι' αὐτοῦ κοινωνίᾳ χρήσι-
μον· ὕδωρ δὲ ἐστὶ μετὰ πυρός ὠφέλιμον, τὰ γούρ-
θημα τῶν ὑδάτων, ἀκέσιμα, καὶ πρὸς θεραπείαν
ὑδαίσθητα· καὶ πῦρ μὲν ὑγρόν οὐκ ἂν τις εὗροι

ὑδωρ δὲ, ὡς ψυχρόν, οὕτω καὶ θερμόν, ὠφέλιμον ἀνθρώποις.

VII. Καὶ μὴν, τεττάρων ὄντων τῶν στοιχείων, τὸ ὑδωρ εἰς ἑαυτοῦ πέμπτον, ὡς ἂν τις εἴποι, πεποίηκε στοιχείον, τὴν θάλασσαν, οὐδὲν ἕτερον ἐκείνων ὠφέλιμον, τῶν τ' ἄλλων ἔνεκεν, καὶ μάλιστα τῆς ἐπιμιξιάς. ἄγριον οὖν ἡμῶν ὄντα καὶ ἀσύμβολον τὸν βίον τοῦτα τὸ στοιχείον συνῆψε, καὶ τέλειον ἐποίησε, διορθούμενον ταῖς παρ' ἀλλήλων ἐπικουρίαις, καὶ ἀντιδόσεσι κοινωνίαν ἐργαζόμενον καὶ φιλίαν. Ἡράκλειτος μὲν οὖν· Εἰ μὴ ἥλιος, φησὶν, ἦν, εὐφρόνη ἂν ἦν· ἔστι δ' εἰπεῖν, ὡς, εἰ μὴ θάλαττα ἦν, πάντων ἀγριώτατον ζῶον καὶ ἀναιδέστατον ὁ ἀνθρώπος ἦν. νυνὶ δὲ τοῦτο μὲν παρ' Ἰνδῶν ἄμπελον τοῖς Ἕλλησιν, ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος καρπῶν χρῆσθαι τοῖς ἐπέκεινα τῆς θαλάσσης ἔδωκεν, ἐκ Φοινίκης δὲ γράμματα μνημόσυνα λήθης, ἐκώμισε δὲ οἶνον καὶ καρπὸν, καὶ ἀπαίδευτον ἐκώλυσεν εἶναι τὸ πλεῖστον ἀνθρώπων γένος. πῶς οὖν οὐ χρησιμώτερον ὑδωρ στοιχείῳ περιτεῖον;

VIII. Ἡ πρὸς τοῦναντίον ἂν τις ἐντεῦθεν ἔχον λόγοι, διότι τέτταρα μὲν στοιχεῖα θεῶ, καθ' ἑκάστην τεχνίτην, πρὸς τὴν τῶν ὄλων ἐργασίαν ὑποκείμενα, τούτων δ' αὖ πάλιν ἀλλήλοις διώφορα, πλὴν γῆ μὲν καὶ ὑδωρ ὑποβέβληται δίκην ὕλης ποιούμενα καὶ πλαττόμενα, καὶ μετέχοντα κόσμου καὶ τάξεως, καὶ τοῦ φύειν γὰρ φύσι καὶ γενεῇ, ὅσον ἂν μεταλάβῃ παρ' ἐτέρων, πνεῦμα μὲν καὶ πῦρ ποιοῦντων καὶ δημιουργούντων, καὶ κείμενα νεκρὰ τέως, ἐπὶ τὴν

γένεσιν ἀνιστάντων· τῶν δὲ δυεῖν τούτων, αὐτὸ
τὸ πῦρ ἄρχει καὶ ἡγεμονεῖει, ὃλλον δ' ἐκ τῆς ἐπα-
γωγῆς· γῆ τε γὰρ ἄνευ θερμῆς οὐσίας, ἄγονοι
αἱ ἄκαρποι· τὸ δὲ πῦρ ἐκρυνὲν καὶ διαχέαν πα-
ρὰ τῆσιν εἰς τὴν γένεσιν ὀργῶντα· οὐδεμίαν γὰρ αὐ-
τῶν εὖροι τις ἄν, δι' ἣν ἄγονοι πέτραι καὶ τὰ κα-
τεσκληκότες τῶν ὕδρων, ἢ ὅτι πυρὸς οὐδὲ ὅλως ἢ ὀλίγου
μετέδοχηκε.

IX. Τὸ δὲ ὅλον τοσοῦτον ἀπέχει πρὸς σω-
ρῆαν, ἢ ἐτέρων γένεσιν, τὸ ὕδωρ αὐτοτελὲς εἶναι
ὥστε καὶ αὐτῷ φθορὰ πυρὸς ἐνδεῖα· συνέχει γὰρ
ἢ θερμότης ἑκαστον ἐν τῷ εἶναι, καὶ ἐπὶ τῆς ἰδίας
οὐσίας φυλάττει, καθάπερ καὶ τᾶλλα, καὶ τὸ ὕδωρ
ἀπέχοντος δὲ καὶ ἐνδεήσαντος, σήπεται, καὶ θάνα-
τος ὕδατι καὶ ὕλεθρος, ἐπὶ λειψίς θερμότητος· ἀ-
ελεῖ τὰ λιμναῖα, καὶ ὅσα στάσιμα τῶν ὑδάτων, καὶ
τινα ἐν ἀδιεξόδοις ἐγκαθήμενα κοιλότησι, μοχθηρὰ
καὶ τελευτῶντα σήπεται τῷ κινήσεως ἥκιστα μι-
χεῖν, ἢ τὸ θερμὸν ἐν ἑκάστοις ὑπέρχουσα τηρεῖται
τὰ μάλιστα φερόμενα καὶ ῥέοντα τῶν ὑδάτων, διὰ
τὴν κίνησιν συνεχομένης τῆς θερμότητος· οὕτω καὶ
πρὸς αὐτοῦ, ἔξῃ λέγοντες, πῶς τοῖνυν δυεῖν οὐκ
ὠφελιμώτερον, ὅ τῷ ἐτέρῳ τὴν αἰτίαν τοῦ εἶναι
παρέσχηκε, καθάπερ τὸ πῦρ τῷ ὕδατι, καὶ μὴν, οὐ
παντάπασιν ἀπαλλαγέντος φθίρεται τὸ ζῶον, τοῦ-
το ὠφελιμώτερον· ὃλλον γὰρ, ὥς τὸ οὐ στερομένο-
ν οὐκ ἔστιν εἶναι, τοῦτο καὶ τὴν αἰτίαν παρ-
έσχηκεν, ὅτε ἦν· ὑγρότης μὲν οὖν καὶ τοῖς τεθνη-
κόσι πάρεστι, καὶ οὐκ ἐξήρηται παντάπασι· ἐπὶ

οὐκ ἂν ἐσθίετο τὰ ὑγρά τῶν σωμάτων, τῆς σήψεως
ὡς ὑγρὸν οὕσης ἐκ ξηροῦ μεταβολῆς, μᾶλλον δὲ
ὑγρῶν ἐν σαρκὶ φθορᾶς. θάνατος δ' οὐκ ἄλλο τι,
ἢ ἐκλειψίς θερμοῦ παντελούς· ψυχρότατοι τοίνυν
οἱ νεκροί· καὶ τὰς ἀκμὰς εἰ τις ἐπιχρίει τῶν ξυρῶν.
ἀπαμβλίνουσι δὲ ὑπερβολὴν ψυχρότητος. καὶ ἐν
αὐτῷ δὲ τῷ ζῳῇ τὰ ἥμισυ μετέχοντα πυρὸς ἀναι-
σθητότερα, καθάπερ ὅσα καὶ τρίχεις, καὶ τὰ πόρ-
ρωθεν ἀφαιστώτα τῆς καρδίας· σχιδὸν γὰρ ἡ ἐκ τῆς
ἀπουσίας μεῖζον τῶν ἐκ τῆς τοῦ πυρὸς γίνεται πα-
ρουσίας διαφθορά· φυτὰ μὲν γὰρ καὶ καρποὺς
οὐχὶ ἡ ὑγρότης ἀναδίδωσιν, ἀλλ' ἡ θερμὴ ὑγρότης·
ἥμλει τὰ ψυχρὰ τῶν ὑδάτων ἤτιον, ἢ οὐδ' ὅλως
γόνημα. καίτοι γε εἰ τῇ αὐτοῦ φύσει τὸ ὕδωρ καρ-
ποφόρον, δεῖ πάντοτε καὶ καθ' αὐτὸ ἀναφέρειν
καρποὺς· τὸ δὲ τοῦναντίον, καὶ βλαβερόν ἐστιν.

X. Ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς. πρὸς μὲν τὴν τοῦ πυρὸς,
ὡς πυρὸς, χρῆσιν, ὕδατος οὐ προσδεόμεθα, ἀλλὰ
τοῦναντίον ἐμποδῶν γίνονται· κατασβέννυσσι γὰρ
καὶ διαφθείρει· ὕδατος δὲ τοῖς πλείστοις χρῆσις
οὐκ ἐστὶν ἄνευ πυρὸς· θερμανθέν γὰρ, ὠφελι-
μώτερον, οὕτω δὲ βλαβερόν· ὥστε δυεῖν ἄμει-
νον, ὃ ἀφ' ἑαυτοῦ παρέχεται χρεῖαν, τοῦ ἑτέρου μὴ
προσδεόμενον. ἐπὶ ὕδωρ μὲν μοναχῶς ὠφελίμον κα-
τὰ θίξιν, λουσαμένοις, ἢ ἀψαμένοις· τὸ δὲ πᾶρ,
διὰ πάσης αἰσθητικῆς· καὶ γὰρ διὰ τῆς ἀφῆς καὶ
πόρρωθεν ὀρώμετον, ὥστε προσεῖναι τοῖς ἄλλοις
τῆς χρεῖας αὐτοῦ, καὶ τὴν πολυτέλειαν.

XI. Τὸ γὰρ λέγειν. ὡς ἐστὶ ποτὶ ὃ ἄνθρωπος

πῦρ πυρός· οὐδὲ ὅλως δύναται γενέσθαι ὁ ἄνθρωπος· διαφοραὶ δὲ εἰσιν ἐν γένει, καθάπερ καὶ ἐν ἄλλοις· καὶ τὴν θάλατταν ἡ θερμότης ὠφέλιμωτέραν ἐποίησεν, ὥς μᾶλλον καταφέρει τῶν ὑδάτων, ἐπεὶ κατ' αὐτὸ τῶν λοιπῶν οὐδὲν διέφερε· καὶ οἱ μὴ προσδεύμενοι δὲ τοῦ ἔξωθεν πυρός, οὐχ ἁπλοῦς ἀπροσδεεῖς τοῦτο πάσχουσιν, ἀλλὰ περιουσίᾳ καὶ πλεονασμῷ τοῦ ἐν αὐτοῖς θερμοῦ· ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερέχειν τὴν τοῦ πυρός χρεῖαν, ὥς εἶκός· ὁ μὲν ὕδωρ οὐδέποτε τοιοῦτον, ὥστε μὴ δεῖσθαι τοῦ ἐκτός, τὸ δὲ πῦρ ὑπ' ἀρετῆς πολλῆς, καὶ αὐταρκτείας ὡς οὖν στρατηγὸς ἀμείνων ὁ παρασκευάσας τὴν πόλιν μὴ δεῖσθαι τῶν ἔξωθεν συμμαχῶν, οὕτως καὶ στοιχεῖον, τὸ τῆς ἔξωθεν ἐπικουρίας παρέχον πολλοῖς μὴ δεόμενον, ὑπερέχον· τοῦτο φητέον καὶ περὶ τῶν ἄλλων ζώων, ὅσα μὴ προσδεῖται· καίτοι τινες τοῦναντίον λάβοι τις ἂν, τὸ χρησιμώτερον εἶναι τοῦτο, ὃ χρώμεθα μόνοι, καὶ μάλιστα τὸ βέλτιον ἐκ λογισμοῦ λαβεῖν δυνάμενοι· ἐπεὶ τί λόγον χρὴ σιμώτερον, ἢ μᾶλλον ἀνθρώποις λυσιτελέστερον, ἀλλ' οὐ πάρεστι τοῖς ἀλόγοις· τί οὖν, διὰ τοῦτο ἥττον ὠφέλιμον ἐκ τῆς προνοίας τοῦ βελτίονος εὐρεθῆναι;

XII. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τοῦτο τοῦ λόγου μεγάλαν τι τέχνης τῷ βίῳ λυσιτελέστερον, τέχνας δὲ πάσας καὶ ἀντρεῖ τὸ πῦρ καὶ σώζει· διὸ καὶ τὸν Ἡφαιστον ἀρχηγόν αὐτῶν ποιοῦσι· καὶ μὴν ὀλίγον χρόνον καὶ βίον τοῖς ἀνθρώποις δεδομένου, ὁ μὲν Ἀρίστων φησὶν, ὅτι ὁ ὕπνος, οἷον τελώνης, τὸ ἡμῖς ἀφαιρεῖ τοῦτου· ἐγὼ δ' ἂν εἴποιμι, ὅτι σκότος ἐγρεῖ

γορεν ἅει διὰ νυκτός· ἀλλ' οὐδέν ὕψελος τῆς ἐ-
ρηγόσεως, εἰ μὴ τὸ πῦρ τὰ τῆς ἡμέρας ἡμῖν παρεῖ-
χεν ἀγαθὰ, καὶ τὴν ἡμέρας καὶ νυκτός ἐξήρει δια-
φορὰν. εἰ τοίνυν τοῦ ζῆν οὐδέν ἀνθρώποις λυσιτε-
λιότερον, καὶ τοῦτο πολλαπλασιάζει τὸ πῦρ, πῶς
οὐκ ἂν εἴη πάντων ὠφελιμώτατον.

XIII. Καὶ μὴν, οὐ πλείστου χρόνις ἢ τῶν αἰ-
σθησέων μετέλληκε, τοῦτ' ἂν εἴη λυσιτελέστερον.
οὐχ ὁρᾷς οὖν, ὥς τῇ μὲν ὑγρᾷ φύσει οὐδεμία τῶν
αἰσθησέων κατ' αὐτὴν προσχοῖται. χωρὶς πνεύμα-
τος ἢ πυρὸς ἐγκεκρυμένου; τοῦ δὲ πυρὸς ἄπασα
μὲν αἰσθησις, οἷον τὸ ζωτικὸν ἐνεργαζόμενον, με-
τέλληκεν, ἐξαιρέτως δὲ ἡ ὄψις, ἥτις ὀξυτάτη τῶν
διὰ σώματος ἐστὶν αἰσθησέων, πυρὸς ἑξαμμη σῦστα,
καὶ ὅτι θεῶν πίστιν παρέρρακεν, εἴτε τε, ἢ Ἠλᾶτων
φῆσι, δυνάμεθα κατασχηματίζειν πρὸς τὰς τῶν ἐν
τῷ οὐρανῷ κινήσεις τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ὀψεως.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΦΡΟΝΙΜΩΤΕΡΑ,
ΤΑ ΧΕΡΣΑΙΑ Η ΤΑ ΕΝΤΕΡΑ.

Ι. ΑΓΓΟΒΟΛΟΣ. Τὸν τυρταῖον ὁ Λεωνίδας ἐ-
ρωτηθεὶς, ποῖόν τινα νομίζοι ἀγαθὸν ποιητὴν,
εἶπεν, νέων ἀνγῶς κακλύνειν. ὥς τοῖς νέοις διὰ τῶν

ἐπὶ δὲ δὴν ἐμποιοῦντα μετὰ θυμοῦ καὶ φιλοτιμίας
ἐν ταῖς μάχαις ἀφειδοῦσαν αὐτῶν. δέδία δὲ
φίλοι, μὴ καὶ τὸ τῆς κυρηγείας ἐγκώμιον, ἐχθρῶν
ἀνεγνωσμένον, ἐπάρη τοῦ μετρίου πέρα τοὺς φίλους
θήσους ἡμῖν νεανίσκους, ὥστε τὰλλα πάρεργα, καὶ
τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι, πρὸς τοῦτο παντάπασι ὀφείνται
ὅπου δοκῶ μοι καὶ αὐτὸς ἐκ νέας αὐθις ἀρχῆς πρὸς
ἡλικίαν ἐμπαθέστερος γεγονέναι, καὶ ποθεῖν, ὥς
περ ἢ Εὐριπίδου Φυίδρα,

Κυσι θωύξαι

Βαλλαις ἐλάφοις ἐγχριπτόμενος·

οὕτως ἔθιγέ μου πυκνὰ καὶ πιθανὰ τῶν ἐπιχειρημάτων
τῶν ἐπ' αὐτῶν ὁ λόγος.

ΣΩΚΛΑΡΟΣ. Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Αὐτόβολον,
καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔδοξε μοι τὸ ῥητορικὸν ἐγείρειν δὲ
χρόνον, χαριζόμενος καὶ συνεκρίζων τοῖς μειραλικοῖς
μάλιστα δὲ ἡσθην τοὺς μονομήχους αὐτοῦ παρωπύ-
τος, ὥς οὐχ ἡμισία τὴν θρησκευτικὴν ἄξιον ἐπαινεῖν,
ὅτι τοῦ πεφυκότος ἐν ἡμῖν ἢ μεμαθηκότος χαλκῶν
μάχαις ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους διὰ σιδήρου, τὸ πρὸς
τὸ δεῦρο τρέψασα, καθαρὰν παρέχει θέαν, ἅμα τῆς
νῆς καὶ τόλμης τοῦ ἐχούσης πρὸς ἀνδρῶν ἰσχυρὴν καὶ
ἀντιτακτομένης, καὶ ἐπαινοῦσης τὸ Εὐριπίδειον

Ἡ βραχὺ τοι σθένος ἀνέρος·

Ἀλλὰ ποικιλίαι πρηνίδων

Δαμῆ φῦλα πόντου

Χθονίων τ' ἀερίων τε παιδευμένα.

II. ATT. Καὶ μὴν ἐκείθεν, ὦ φίλε Σώκλερ,
πρᾶσιν ἤκειν ἐπ' ἀνθρώπους τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν

ἀγριότητα γευσάμενῃν φόβου, καὶ προεθισθεῖσαν
 ἐν ταῖς ἄγραις καὶ τοῖς κυνηγεσίοις, αἷμα καὶ τραύ-
 ματα ζῶων μὴ δυσχεραίνειν, ἀλλὰ χαίρειν σφαττο-
 αῖνοις καὶ ἀποθνήσκουσιν. εἰδ' ὡς περ ἐν Ἀθήναις
 πρῶτος τις ὑπὸ τῶν Τριάκοντα συκοφάντης ἀποθα-
 νῶν ἐπιτήδειος ἐλέχθη, καὶ δεύτερος ὁμοίως καὶ τρί-
 τος· ἐκ τούτου δὲ καταμικρὸν ἤδη προΐοντες, ἡ-
 πτοντο τῶν ἐπεικῶν, καὶ τέλος οὐδὲ τῶν ἀρίστων ἀ-
 πείσχοντο πολιτῶν· οὕτως ὁ πρῶτος ἄρκτον ἀνι-
 λῶν ἢ λύκον, εὐδοκίμησε· καὶ βοῦς τις, ἢ σὺς,
 αἰτίαν ἔσχε προκειμένων ἱερῶν γευσάμενος, ἐπιτή-
 δειος ἀποθανεῖν· ἔλαφοι δὲ τοῦντεῦθεν ἤδη καὶ
 λαγωοὶ καὶ δόρυκτες ἐσθιόμενοι, προβάτων, καὶ κυ-
 νῶν ἐναχοῦ καὶ ἵππων, κρέα προὔξερησαν· τιθασ-
 νὸν δὲ χῆνα καὶ

Περὶ στερῶν ἐφέστιον οἰκέειν
 (τε Σοφοκλῆς) οὐχ ὡς γαλαῖ καὶ αἰλονροὶ τροφῆς
 ἔνθα διὰ λιμὸν, ἀλλ' ἐφ' ἡδονῇ καὶ ὕψι διανοη-
 τας καὶ κατακόπτοντες ὅσον ἐστὶ τῇ φύσει φρονικῶν
 καὶ θηριῶδες, ἐρόωσαν, καὶ πρὸς οἶκτον ἀκαμπίς
 ἀπειργάσαντο, τοῦ δὲ ἡμέρου τὸ πλεῖστον ἀπήμ-
 βλυναν. ὡς περ αὖ πάλιν οἱ Πυθαγορικοὶ τὴν πρὸς
 τὰ θηρία πραύτητα μελέτην ἐποίησαντο πρὸς τὸ
 φιλεῖν ἄνθρωπον καὶ φιλοικτίρουν. ἡ γὰρ συνήθεια
 διὰ τὰς κατὰ μικρὸν ἐνοικισινομενῇ πάθει πόρρω
 προαγαγεῖν τὸν ἄνθρωπον. ἀλλ' οὐκ οἶδ', ὅπως ἐν
 λόγοις γεγυῖναι, λεληθαρῖν, οὔτε τῶν χθὲς ἡμῖν
 ἠγανῶτων, οὔτε τῶν τάχα δὴ γενησομένων σήμερον
 ἀπηρημένους. καὶ γὰρ ἐχθὲς, ὡς οἶσθα, μετέχειν

ἄμωσγέπως πάντα τὰ ζῶα διανοίας καὶ λογισμοῦ παρῆχομεν οὐκ ἄμωσσαν, οὐδ' ἄχαριν τοῖς θηρωτικοῖς τεταμένοις περὶ συνέσεως θηρίων ἐνάλων καὶ πεζῶν ἁμιλλαν, ἣν σήμερον, ὡς ἔοικε, βραβεύομεν. ἂν γε δὴ ταῖς προκλήσεσιν οἱ περὶ Ἀριστοτιμον καὶ Φαίδιμον ἐμμείνωσιν· ἐκείνων γὰρ μὲν, τῆς γῆς ὡς διαφέροντα τῷ φρονεῖν ζῶα γενέσεως, ἐπεδίδου τοῖς ἐταίροις συνήγορον ἑαυτὸν, δὲ, τῆς θαλάττης.

ΣΩΚ. Ἐμμένουσιν, ὦ Αὐτόβουλε, καὶ οὗτοι σὺν πάρεσι· συντασσομένους γὰρ αὐτοὺς ἴδωμι ἐάρων. ἀλλὰ, εἰ βούλει, πρὸ τοῦ ἀγωνοῦς δῶκε τοῖς ἐχθροῖς λόγοις προσήκοντα, λεχθῆναι καί ποτε οὐκ ἔσχεν, ἢ σὺν οἶνοι καὶ παρὰ πότον οὐ μὲν σπουδῆς ἐλέχθη, πρὸς αὐτοὺς ἀναλύβωμεν. ἔδωκε γὰρ τι πραγματικῶς οἷον ἀντιχεῖν ἐκ τῆς Σιτοῦς ὡς τῷ θνητῷ τὸ ἀθάνατον ἀντίκειται, καὶ τῷ φθαρτῷ τῷ ἀφθαρτον, καὶ σώματί γε τὸ ἄσώματον· οὕτως ὑπάρχοντι τῷ λογικῷ χρῆναι τὸ ἄλογον ἀντικεῖσθαι καὶ ἀνθυπάρχειν, καὶ μὴ μόνην ἐν τοῖς σωματικαῖς ἀτελεῖ τὴνδε λείπεσθαι καὶ περὶ ρωμένην.

III. ΑΤΤ. Τίς δέ, ὦ φίλε Σώκλαρ, τοῦτ' ἔστι σεν, ὅντος ἐν τοῖς πράγμασι τοῦ λογικοῦ, μὴ εἶναι τὸ ἄλογον; πολὺ γὰρ ἐστὶ καὶ ἀφθονον ἐν πᾶσι τοῖς ψυχῆς ἁμοιροῦσι, καὶ εὐδ' ἔτι ἐτίρας δεδμημένον πρὸς τὸ λογικὸν ἀντιθεσται, ἀλλὰ πᾶν εὐθὺς τὸ ἄψυχον ὡς ἄλογον καὶ ἀνόητον ἀντίκειται τῷ μετὰ ψυχῆς λόγον ἔχοντι καὶ διάνοιαν. εἰ δέ τις ἀντί-

μη κολοβὸν εἶναι τὴν φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἔμψυχον φύ-
σιν ἔχειν, τὸ μὲν, λογικόν, τὸ δ', ἄλογον· ἔτιρος
ἁξιώσει τὴν ἔμψυχον φύσιν ἔχειν, τὸ μὲν, φαντα-
στικόν, τὸ δέ, ἀφαντασίωτον, καὶ τὸ μὲν, αἰσθη-
τικόν, τὸ δ', ἀναίσθητον· ἵνα δὴ τὰς ἀντιζῶνους
ἐαύτας καὶ ἀντιθέτους ἔξεις καὶ στερήσεις περὶ ταυ-
τὸν ἢ φύσιν ἔχοι γένος οἷον ἰσορροπούσας. εἰ δ' ἄ-
τοπος ὁ ζητῶν τοῦ ἔμψυχου τὸ μὲν, αἰσθητικόν,
τὸ δ', ἀναίσθητον εἶναι, καὶ τὸ μὲν, φαντασιού-
μενον, τὸ δ', ἀφαντασίωτον, ὅτι πᾶν τὸ ἔμψυχον
αἰσθητικόν εὐθὺς εἶναι καὶ φανταστικόν πέφυκεν·
οὐδὲ οὗτος ἐπεικῶς ἀπαιτῆσει τὸ μὲν λογικόν εἶναι
τοῦ ἔμψυχου, τὸ δ' ἄλογον, πρὸς ἀνθρώπους δια-
λεγόμενος, μηδὲ ἐν οἰομένους αἰσθήσεως μετέχειν,
ὁ μὴ καὶ συνείσῃς, μηδ' εἶναι ζῶον, ὃ μὴ δόξα τις
καὶ λογισμὸς, ὥσπερ αἰσθήσεις καὶ ὁρμὴ κατὰ φύ-
σιν πάρεστιν. ἡ γὰρ φύσις, ἣν ἑνικά του καὶ πρὸς
τι πάντα ποιεῖν ὁρθῶς λέγουσιν, οὐκ ἐπὶ ψιλῶ τῷ πά-
σχον τι αἰσθάνεσθαι τὸ ζῶον αἰσθητικόν ἐποίησεν·
ἀλλ' ὄντων μὲν οἰκείων πρὸς αὐτὸ πολλῶν, ὄντων δ' ἄλ-
λοτρῶν, οὐδ' ἀκαρεῖς ἦν περιεῖναι, μὴ μαθόντι τί
μὲν φυλάττεσθαι, τοῖς δὲ συμφέρεσθαι. τὴν μὲν
οὖν γνῶσιν ἀμφοῖν ὁμοίως ἢ αἰσθήσεις ἐκαστοὶ παρί-
ζει· τὰς δὲ ἐπομένας τῇ αἰσθήσει, τῶν μὲν ὠφελί-
μων λήψεις καὶ διώξεις, διακρούσεις δὲ καὶ φρυγῆς
τῶν ὀλεθρίων καὶ λυπηρῶν, οὐδεμία μηχανὴ παρεῖ-
ναι τοῖς μὴ λογίζεσθαι τι καὶ κρίναι καὶ μετὰ-
νύειν καὶ προσέχειν πιθανόσιν· ἀλλὰ ὧν ἂν ἀφέ-
λης παντάπασι προσδοκίαν, μνήμην, πρόθεσιν,

PLIN. MOR. V.

E 5

παρασκευῇν, τὸ ἐλπίζειν, τὸ δεδοικέναι, τὸ ἐν-
θυμεῖν, τὸ ἀσχάλλειν, οὐτ' ὁμμάτων ὄφελος οὐδὲν
αὐτοῖς παρόντων, οὐτ' ὥτων· αἰσθησέως τε πά-
σης καὶ φαντασίας, τὸ χρώμενον οὐκ ἐχούσης, ἀ-
πηλλάχθαι βέλτιον, ἢ πορεῖν καὶ λυπεῖσθαι καὶ ἀλ-
γεῖν, ὃ διακρούσεται ταῦτα μὴ παρόντος. καὶ τοῖς
Σιρράκωνός γε, τοῦ φυσικοῦ, λόγος ἐστίν, ἀποδυ-
κνύων, ὥς οὐδ' αἰσθάνεσθαι τοπαράπαν ἄνευ τοῦ
νοεῖν ὑπάρχει· καὶ γὰρ γράμματα πολλάκις ἐπὶ
πορευομένους τῇ ὄψει, καὶ λόγοι προσπύπτοντες τῇ
ἀκοῇ διαλανθάνουσιν ἡμᾶς καὶ διαφεύγουσι πρὸς
ἑτέροις τὸν νοῦν ἔχοντας· εἴτ' αὖθις ἐπανήλθῃ καὶ
μεταθῇ καὶ μεταδίδωκει τῶν προΐεμένων ἕκαστον ἁ-
ναλεγόμενος. ἥ καὶ ἐλέγεται·

Νοῦς ὁρῇ, καὶ νοῦς ἀκούει, τί δὲ ἄλλα κοῦφα
καὶ τυφλά·

ὥς τοῦ περὶ τὰ ὄμματα καὶ ὥτα πύθους, ἂν μὴ
παρῇ τὸ φρονεῖν, αἰσθῆσιν οὐ ποιοῦντος. διό
καὶ Κλεομένης ὁ βασιλεὺς παρὰ πότον εὐδοκιμοῦν-
τος ἀκροσάματος, ἐρωτηθεὶς, εἴ οἱ φαίνεται σπου-
δαῖον, ἐκέλευσεν ἐκείνους σκοπεῖν, αὐτὸν γὰρ ἐν
Πελοποννήσῳ τὸν νοῦν ἔχειν. ὅθεν ἀνάγκη πάν-
τοῖς τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ τὸ νοεῖν ὑπάρχειν, εἰ τῷ
νοεῖν αἰσθάνεσθαι πεφύκαμεν. ἔστι δὲ μὴ δι-
σθαι τοῦ νοῦ τὴν αἰσθῆσιν πρὸς τὸ αὐτῆς ἔργον,
ἀλλ' ὅταν γε τῷ ζῳῳ πρὸς τὸ οἰκεῖον καὶ τὸ ἄλλο-
τριον ἢ αἰσθητοῖς ἐνεργασαμένη διαφοράν ἀπὸ τῆς
τὴν μνημονεύον ἐστὶν ἥδη, καὶ δεδιὸς τὰ λυποῦν-
τα, καὶ ποθοῦν τὰ ὠφέλιμα, καὶ, μὴ παρόντων

ὅπως παρίσται μηχανώμενον ἐν αὐτοῖς, καὶ παρασκευαζόμενον ὀρηκτῆρια καὶ καταφυγὰς, καὶ θήρατρα πάλιν αὐ τοῖς ἄλωσομένοις, καὶ ἀποδράσεις τῶν ἐπιτιθιμένων· καίτοι γε καὶ κείνοι λέγοντες ἀποκναύουσιν, ἐν ταῖς εἰσαγωγαῖς ἐκάστοτε τὴν πρόθεσιν ὀριζόμενοι σημείωσιν ἐπιτελειώσεως, τὴν δ' ἐπιβολὴν ὀρμὴν πρὸ ὀρμῆς, παρασκευὴν δὲ προᾶξιν πρὸ πράξεως, μνήμην δὲ κατέληψιν ἀξιωματος παρεληλυθότος, οὗ τὸ παρὸν ἐξ αἰσθήσεως κατελήφθη· τούτων γὰρ οὐδέν, ὅ τι μὴ λογικόν ἐστι, καὶ πάντα τοῖς ζώοις ὑπάρχει πᾶσιν· ὥσπερ ἄμιλλαι καὶ τὰ περὶ τὰς νοήσεις, ἃς ἀναποκειμένας μὲν ἐννοίας καλοῦσι, κινουμένας δὲ διανοήσεις· τὰ δὲ πάθη σύμπαντα κοινῶς κρίσεις φανύλας καὶ δόξας ὁμολογοῦντες εἶναι, θανμαστόν, ὅτι δι' παροῶσιν ἐν τοῖς θηρίοις ἔργα καὶ κινήματα, πολλὰ μὲν θυμῶν, πολλὰ δὲ φύσων, καὶ ναὶ μὰ Δία φθόνων καὶ ζηλοτυπιῶν· αὐτοὶ δὲ καὶ κύνας ἀμαρτάνοντας καὶ ἵππους κολάζουσιν, οὐ διακενῆς, ἀλλ' ἐπὶ σωφρονισμῷ, λύπην δὲ ἀλγηδόνης ἐμποιοῦντες αὐτοῖς, ἣν μιτάνοιαν ὀνομάζομεν· ἡδονῆς δὲ τῷ μὲν δι' ὧτων ὄνομα κήλησις ἐστι, τῷ δὲ δι' ὀρμῶν γοητεία· χρῶνται δὲ ἑκατέροις ἐπὶ τὰ θηρία· κηλοῦνται μὲν ἔλαφοι καὶ ἵπποι σὺριγξι καὶ αὐλοῖς, καὶ τοὺς παγούρους ἐκ τῶν χηραμῶν ἀνακαλοῦνται βιαζόμενοι ταῖς φώτιγξι, καὶ τὴν θρόισσαν ἡδόντων καὶ κροτούντων ἀναδύεσθαι καὶ προΐναι λέγουσιν· ὁ δ' ὧτος αὖ πάλιν ἄλλοις γοητευόμενος, ὀρχομένων ἐν ὕφει μεθ' ἡδονῆς ἅμα ἠνθμῷ γλιχόμενος

τοὺς ὤμους εὖ διαφέρειν. οἱ δὲ περὶ τούτων ἀβέλ-
 τέρως λέγοντες, μήτε ἡδεσθαι, μήτε θυμοῦσθαι,
 μήτε φοβεῖσθαι, μήτε παραιοκευάζεσθαι τὴν ἀηδο-
 να, μήτε μνημονεύειν τὴν μέλιτταν, καὶ ὡσανῶς
 θυμοῦσθαι τὸν λέοντα, καὶ ὡσανεὶ φοβεῖσθαι τὴν
 ἔλαφον, οὐκ οἶδα, τί χρήσονται τοῖς λέγουσι, μηδὲ
 βλέπειν, μηδ' ἀκούειν, ἀλλ' ὡσανεὶ βλέπειν αὐτὸν
 καὶ ὡσανεὶ ἀκούειν. μηδὲ φωνεῖν, ἀλλ' ὡσανῶς
 φωνεῖν. μηδὲ ὅλως ἔξῃν, ἀλλ' ὡσανεὶ ἔξῃν. ταῦτα
 γὰρ οὐ μᾶλλον ἐκείνων ἐστὶ λεγόμενα παρὰ τὴν ἐ-
 νάργειαν, ὥς ἐγὼ πεύθομαι.

IV. ΣΩΚ. Κἄμὲ τοίνυν, ὦ Αὐτιόβουλε, ταῦ-
 τα γε τίθει πειθόμενον. ὅταν δὲ τοῖς ἀνθρώποις
 ἦθις καὶ βλοῖς καὶ πράξεις καὶ διαίταις τὰ τῶν ζώ-
 ων παρατιθεῖς, ἄλλην τε πολλὴν ἐνορῶ φλυαρότητα,
 καὶ τῆς ἀρετῆς, πρὸς ἣν ὁ λόγος γέγονε, μηδὲν
 ἐμφαινόμενον στοχασμὸν αὐτῶν μηδὲ προκοπὴν μηδ'
 ὄρεξιν, ἀπορῶ, πῶς ἡ φύσις ἔδωκε τὴν ἀρχὴν αὐ-
 τοῖς, ἐπὶ τὸ τέλος ἐξικέσθαι μὴ δυναμένοις.

ΑΥΤ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐδ' αὐτοῖς ἐκείνοις,
 Σώκλαρε, τοῖς ἀνδράσιν ἄτοπον εἶναι δοκεῖ. τὴν
 γοῦν πρὸς τὰ ἔκγονα φιλοστοργίαν, ἀρχὴν μὲν ἡ
 αὐτῶν κοινότης καὶ δικαιοσύνης τιθέμετοι, πολλὰ
 δὲ τοῖς ζώοις καὶ ἰσχυρὰν ὀρῶντες παρῶσαν, αὐτῶν
 αὐτοῖς οὐδ' ἀξιοῦσι μετεῖναι δικαιοσύνης. ἡμῶν
 τοῖς δὲ τῶν γεννητικῶν μορίων οὐδὲν ἐνδεῖ, καὶ γὰρ
 αἰδοῖα καὶ μήτρας καὶ τὸ χρῆσθαι μεθ' ἡδονῆς τοῖς
 τοῖς ἔχουσαι, πρὸς τὸ τέλος οὐκ ἐξικνοῦνται τῆς γ-
 νέσεως. σκύπει δ' ἄλλως, μὴ καταγέλαστον ἐστὶ

τοὺς Σωκράτους καὶ τοὺς Πλάτωνα οὐδὲν ἐλαφροτέ-
 ρη κακία τοῦ τυχόντος ἀνδραπόδου συνεῖναι φά-
 σκοντας, ἀλλ' ὁμοίως ἄφρονας εἶναι καὶ ἀκολάστον
 καὶ ἀδίκους, εἴτα τῶν θηρίων αἰτιασθαι τὸ μὴ κα-
 θαρὸν μὴδ' ἀπηκριβωμένον πρὸς ἀρετὴν, ὥσπερ
 οὐχὶ φανλότητι λόγου καὶ ἀσθένειαν, καὶ ταύτην
 κακίαν ὁμολογοῦντας εἶναι λογικὴν, ἥς πᾶν θηρίον
 ἀναπέπλησται· καὶ γὰρ δειλίαν πολλοῖς καὶ ἀκο-
 λουσίαν, ἀδικίαν τε καὶ κακοήθειαν ὁρῶμεν ὑπάρ-
 χουσιν. δ' ὁ ἀξίων τὸ μὴ πεφυκὸς ὀρθότητι λόγου
 δέχεσθαι, μὴδὲ λόγον δέχεσθαι φύσει, πρῶτον μὲν
 οὐδὲν διαφέρει τοῦ μῆτε πίθηκον αἰσχροῦς φύσει με-
 τέχειν, μῆτε χελώνην βραδυτήτος, ἀξιοῦντος, ὅτι
 μὴδὲ κάλλους ἐπιδεκτικὰ μὴδὲ τύχους ἐστίν· ἔπει-
 τα τὴν διαφορὰν ἐμποδῶν οὖσαν οὐ συνορᾷ· λό-
 γος μὲν γὰρ ἐγγίνεται φύσει, σπουδαῖος δὲ λόγος
 καὶ τέλειος ἐξ ἐπιμελείας καὶ διδασκαλίας διὰ τοῦ
 λογικοῦ πᾶσι τοῖς ἐμφύχοις μέτεστιν· ἦν δὲ ζῴ-
 οῦσιν ὀρθότητι καὶ σοφίαν, οὐδ' ἄνθρωπον ἐ-
 πὶν κεκτημένον ἔχουσιν. ὥσπερ δὲ ὕψος ἐστὶ πρὸς
 ὕψιν διαφορὰ, καὶ πτήσεως πρὸς πτήσιν. (οὐ γὰρ
 ὁμοίως ἱέρακις βλέπousι καὶ τέττιγες, οὐδ' αἰτοὶ
 πέτανται καὶ πέρδιες) οὕτως οὐδὲ παντὶ λογικῷ
 μέτεστιν ὁσαύτως τῆς εὐρομένης τὸ ἄκρον εὐστρο-
 φίας καὶ ὀξύτητος· ἐπὶ δειγματὰ γὰρ πολλὰ κοι-
 τανίας καὶ ἀνδρείας καὶ τοῦ πανούργου, περὶ τοὺς
 πορισμοὺς καὶ τὰς οἰκονομίας, ὥσπερ καὶ τῶν
 ἐναντίων, ἀδικίας, δειλίας, ἀβελτηρίας ἔτεστιν
 ἀντοῖς, καὶ μαρτυρεῖ τὸ τυτὸν πεποιηκὸς ἐν τοῖς

νεανίσκοις τὴν ἄμιλλαν· ὥς γὰρ οὔσης τινὸς δια-
φορᾶς, οἱ μὲν τὰ χειροῦν φασιν, οἱ δὲ τὰ θαλάσ-
σια, μᾶλλον προῆχθαι φύσει πρὸς ἀρετὴν· ὃ δὲ
καὶ δῆλόν ἐστι, παραβαλλομένων πελαργοῖς ἵππων
ποτιμῶν· οἱ μὲν γὰρ τρέφουσι τοὺς πατέρας, οἱ
δ' ἀποκτινύνουσιν, ἵνα τὰς μητέρας ὀχεύωσι· καὶ
περισιτραῖς περδίκων· οἱ μὲν γὰρ ἀφανίζουσι τὰ
ῥα καὶ διαφθείρουσι τὰς θηλείας, ὅταν ἐπωάζωσιν,
οὐ προσδεχομένους τὴν ὀχέαν, οἱ δὲ καὶ διαδέχον-
ται τὴν ἐπιμέλειαν, ἐν μέρει θάλλοντες τὰ ῥα, καὶ
ψωμίζουσι πρότεροι τὰ νεοττία, καὶ τὴν θήλειαν,
ἐὰν πλείονα χρόνον ἀποπλανηθῇ, κόπτων δ' ἄρῃν
εἰσελαύνει πρὸς τὰ ῥα καὶ τοὺς νεοτιούς. ὄνοι δὲ
καὶ προβάτοις Ἀντίπατρος ἐγκαλῶν ὀλιγωρίαν καθά-
ριότητος, οὐκ οἶδα, πῶς παρῆλθε τὰς λύγγας καὶ
τὰς χελιδόνας, ὧν αἱ μὲν ἐκτοπίζουσι παντὰ πᾶσαν
κρύπτουσαι καὶ ἀφανίζουσαι τὸ λυγγοῦριον. αἱ δὲ
χελιδόνες ἔξω στροφομένους διδάσκουσι τοὺς νεο-
τιούς ἀφιέναι τὸ περίτευμα. καίτοι διὰ τί δένδρον
δένδρου οὐ λέγομεν ἀμαθέστερον, ὥς κυνὸς πρόβα-
τον, οὐδὲ λαχάνου λάχανον ἀνανδρότερον, ὥς ἑλα-
φον λέοντος; ἢ καθάπερ ἐν τοῖς κινήτοις ἕτερον
ἕτερου βραδύτερον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ μικροφωνότερον
ἐν τοῖς ἀναύδοις, οὕτως οὐδὲ δειλότερον, οὐδὲ τω-
θρότερον, οὐδ' ἀκρατέστερον, οἷς μὴ φύσει πᾶσιν ἢ
τοῦ φρονεῖν δυνάμεις, ἄλλοις δ' ἄλλως κατὰ τὸ μάλ-
λον καὶ ἥτιον παροῦσα, τὰς ὀρωμένας διαφορὰς
πεποίηκεν.

V. ΣΩΚ. Ἀλλὰ θαυμαστόν ὅσον ἄνθρωπος

εὐμαθεία καὶ ἀγχινοία καὶ τοῖς περὶ δικαιοσύνην καὶ κοινωνίαν διαφέρει τῶν ζώων.

ΑΤΤ. Καὶ γὰρ ἐκείνων, ὡς ἑταῖρε, πολλὰ τοῦτο μὲν μεγέθει καὶ ποδωκεία, τοῦτο δ' ὕψιως ῥώμῃ καὶ ἀκοῇ ἀκριβεῖα πάντας ἀνθρώπους ἀπολείπειν· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τυφλός, οὐδ' ἀδύνατος, οὐδ' αἰώτος ὁ ἀνθρώπος ἐστίν· ἀλλὰ καὶ χειρῶν καὶ ὀμμάτων ἐσχύος τε καὶ μεγέθους ἢ φύσις ἡμᾶς οὐκ ἀπιστήρησεν, καὶ τοὶ τὸ μηδὲν ἐν τοῦτοις πρὸς ἐλέφαντα καὶ κάμηλον ὄντας. οὐκοῦν ὁμοίως μηδὲ τὰ θηρία λέγωμεν, εἰ νωθρότερον φρονεῖ καὶ κῆκον διανοεῖται μὴ διανοεῖσθαι, μηδὲ φρονεῖν ὅλως, μηδὲ κεκτῆσθαι λόγον, ἀσθενῇ δὲ καὶ θολερὸν κινεῖσθαι, ὥσπερ ὀφθαλμὸν ἀμβλυνώτοντα καὶ τεταραγμένον. εἰ δὲ μὴ πολλὰ τοὺς νεανίσκους αὐτίκα ἢ μᾶλα προσεδόκων, τὸν μὲν ἐκ γῆς, τὸν δ' ἐκ θαλάττης ἐνταῦθα συνερανίσειν, φιλολόγους καὶ φιλογραμμάτους ὄντας, οὐκ ἂν ἀπεσχόμεν σοῦ μυρία μὲν εὐμαθείας, μυρία δὲ εὐφροσύνης παραδείγματα θηρίων διηγούμενος, ὧν ἅμαις καὶ σκάφαις ἡμῖν ἐκ τῶν βασιλικῶν ἀρύσασθαι ῥεάτρων ἢ καλῇ ῥώμῃ παρίσχηκε. τὰντα μὲν οὖν ἐκείνοις νεαρὰ καὶ ἀνέκτα πρὸς τὸν λόγον ἐγκαλλωπίσασθαι καταλείπομεν. Βούλομαι δὲ μικρὸν τι μετὰ σοῦ σκέψασθαι καθ' ἡσυχίαν. οἶμαι γὰρ, ἰδίαν τινὰ μέρους ἐκείνου καὶ δυνάμειος φανυλότητα καὶ πῆρωσιν εἶναι καὶ νόσον, ὥσπερ ὀφθαλμοῦ τυφλότητα, καὶ σκέλους χωλότητα, καὶ ψιλλότητα γλώσσης, ἄλλου δὲ μηδενός· οὐ γὰρ ἐστὶ τυφλότης μὴ πεφνυκότης ὁ

ρᾶν, οὐδὲ χολώτης μὴ πεφυκὸς βαδίζειν, ψιλλὸν
 τε τῶν ἀγλώσσων, ἢ τῶν ἀναύδων φύσει τραυλόν.
 οὐδὲν ἂν προσείποις· οὐκοῦν οὐδὲ παραπαῖον, ἢ
 παραφρονοῦν, ἢ μαινόμενον, ὃ μὴ τὸ φρονεῖν,
 λογίζεσθαι καὶ διανοεῖσθαι κατὰ φύσιν ἐπῆρξεν·
 οὐ γὰρ ἐστὶν ἐμπαθὲς γενέσθαι, μὴ κεκτημένον δό-
 νηκεν, ἥς τὸ πάθος ἢ στέρεσις, ἢ πῆρωσις, ἢ τι
 ἄλλη κάκωσις ἦν. ἀλλὰ μὴν ἐντετύχηκας γε λυτιώ-
 σαις κρῶν, ἐγὼ δὲ καὶ ἵπποις· ἔνιοι δὲ φασὶ καὶ
 βοῦς μαινέσθαι καὶ ἀλώπεκας· ἀρεκὲ δὲ τὸ τῶν
 κυνῶν, ὃ ἀναμφοισβήτητόν ἐστι, καὶ μαρτυρεῖ λόγος
 ἔχειν καὶ διάνοιαν οὐ φανύλην τὸ ζῶον, ἥς ταρτα-
 τομένης καὶ συγχεομένης ἢ λεγομένη λύττα καὶ μαι-
 νία πάθος ἐστίν· οὕτως γὰρ ὅψιν ἀλλοιουμένην αὐ-
 τῶν, οὐτ' ἀκοήν δοῶμεν, ἀλλὰ ὥσπερ ἀνθρώπων
 μελαγχολῶντος ἢ παρακώπτοντος, ὃ μὴ λέγων ἐπι-
 στάναι καὶ διεφθορέναι τὸ φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι
 καὶ μνημονεύον, ἄτοπός ἐστι· καὶ γὰρ ἢ συν-
 ἡθεια ταῦτά γε κατήγορεῖ τῶν παραφρονοῦντων μὴ
 εἶναι παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἐκπεπτωκέναι τῶν λογισμῶν·
 οὕτως δ' τοὺς λυτιῶντας κύνας, ἄλλο τι πεπονθέναι
 νομίζων, ἀλλ' οὐχὶ τῷ φρονεῖν πεφυκὸς καὶ λογί-
 ζεσθαι καὶ μνημονεύειν ἀναπεπλησμένους ταραχῆς
 καὶ παραπεπαικώτας, ἀγνοεῖν τὰ φίλτατα πρόσω-
 πα, καὶ φεύγειν τὰς συντροφίους διαίτας, ἢ παρο-
 ρᾶν τὸ φαινόμενον εἶκεν, ἢ συνορᾶν τὸ γινόμενον
 ἐξ αὐτοῦ, φιλονεικεῖν πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

VI. ΣΩΚ. Ὁρθῶς μοι δοκεῖς ὑπονοεῖν· οἱ
 γὰρ ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου μάλιστα

πρὸς τοῦναντίον ἐντείνονται τῷ λόγῳ, τῆς δικαιοσύνης ἐτέραν γένεσιν οὐκ ἐχούσης, ἀλλὰ παντάπασιν αὐτοῦ καὶ ἀνυπάρχτου γινομένης, εἰ πᾶσι τοῖς ζώοις λόγου μέτεστι· γίνεται γὰρ ἢ τὸ ἀδικεῖν ἀναγκαῖον ἡμῖν ἀφειδαῦσιν αὐτῶν, ἢ μὴ χρεῖαν αὐτοῖς, τὸ ζῆν ἀδύνατον καὶ ἄπορον· καὶ τρόπον τινὰ θηρίων βίον βιωσόμεθα, τὰς ἀπὸ τῶν θηρίων προέμενοι χρείας. ἀφίημι γὰρ Νομάδων καὶ Τρωγλοδυτῶν ἀνεξιστέτους ἀριθμῷ μυριάδας, οἱ τροφὴν σάρκας, ἄλλο δ' οὐδὲν ἔουσιν· ἀλλὰ ἡμῖν τοῖς ἡμέτεροις καὶ φιλανθρώπως ζῆν δοκοῦσι, ποῖον ἔργον ἀπολείπεται γῆς, ποῖον ἐν θαλάττῃ, τίς ἐν ὄρεσι τέχνη, τίς κόσμος διαίτης, ἂν, ὡς προσήκει, λογικοῖς καὶ ὁμοφύλοις πᾶσι τοῖς ζώοις οὖσιν ἀβλαβὸς καὶ μετὰ ὕλας βλάβης προσφέρεσθαι μάθωμεν, ἔργον ἐστὶν ἡμεῖν. οὐδὲν οὖν φάρμακον οὐδ' ἴσμα, τῆς ἢ τὸν βίον ἀκαιροῦσης ἢ τὴν δικαιοσύνην ἀπορίας οὐδὲν ἔχομεν, ἂν μὴ τὸν ἀρχαῖον ὄρον καὶ νόμον φυλάττωμεν, ὃ, κατ' Ἡσίοδον, ὃ τὰς φύσεις διελὼν καὶ θέμενος ἰδίᾳ τῶν γενῶν ἐκάτερον,

Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεινοῖς,
 Καθεῖν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶ μετ' αὐτοῖς.
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην
 πρὸς ἀλλήλους. οἷς δὲ οὐκ ἐστὶ δικαιοπραγεῖν πρὸς ἡμᾶς, οὐδ' ἡμῖν πρὸς ἐκεῖνα γίνεται τὸ ἀδικεῖν. ὡς οἱ γε τοῦτον προέμενοι τὸν λόγον, οὔτε χρεῖαν ἄλλην, οὔτε λιτὴν τῇ δικαιοσύνῃ παρεισέλθεῖν ὁδὸν ὑπολειπίπασιν.

VII. ART. Ταῦτα μὲν, ὦ φίλε, ἀπὸ καρδίας

τῶν ἀνδρῶν ἐξείρηκας· οὐ μὴν δοῖόν, ὥσπερ δυνατόν
 κοῦσαις γυναιξί, περιάψασθαι τοῖς φιλοσόφοις ἀκί-
 τῶκιον, ἵνα ῥαδίως καὶ ἀταλαιπώρως τὸ δίκαιον
 ἡμῖν ἀποτέκωσιν. οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ τῷ Ἐπικουρῷ
 διδῶσιν ὑπὲρ τῶν μεγίστων, οἰκρὸν οὕτω πρᾶ-
 γμα καὶ φαῦλον, οἶμαι, ἄτομον παρεγκλῖναι μίαν
 ἐπὶ τοῦλάχιστον, ὅπως ἄστρο καὶ ζῶα καὶ τέχνη
 παρσιέλθῃ, καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν μὴ ἀποβληταί· δι-
 κύναι δὲ τὸ ἄδηλον, ἢ λαμβάνειν τι τῶν προδήλων,
 καὶ προσήκει τὸ περὶ τῶν ζώων ὑποτίθεσθαι πρὸς
 τὴν δικαιοσύνην, εἰ μὴθ' ὁμολογεῖται, μὴτ' ἄλλων
 ἀποδεικνύουσιν. ἔχει γὰρ ἑτέραν ὁδὸν ἐκεῖ τὸ δέ-
 καιον, οὐ σφαλερὰν καὶ παρὰκρημνον οὕτω καὶ διὰ
 τῶν ἐναργῶν ἀνατρεπομένων φέρουσσαν, ἀλλὰ ἡ
 Πλάτωνος ἐφηγομένου δεικνύσιν οὐμὸς νῆδε, ὡς
 Σώκλερι, σὸς δὲ ἐταῖρος, τοῖς μὴ φιλομαχεῖν, ἔαι-
 σθαι δὲ καὶ μανθάνειν βουλομένοις. ἐπεὶ τὸ γὰρ μὴ
 παντίπασι καθαγεῖν ἀδικίας τὸν ἄνθρωπον οὕτω
 τὰ ζῶα μεταχειρίζομενον, Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἡράκλει-
 τος ὡς ἀληθεῖς προσδέχονται, πολλὰς οὐδυσμένους
 καὶ λοιδοροῦντες τὴν φύσιν, ὡς ἀνάγκη καὶ πόλε-
 μον οὔσαν, ἀμικρὰς δὲ μηδὲν μηδ' εἰλικρινὲς ἔχουσαν,
 ἀλλὰ διὰ πολλῶν καὶ ἀδίκων παθῶν περαινομένην
 ὅπου καὶ τὴν γένεσιν αὐτὴν ἐξ ἀδικίας συντιγγά-
 νειν λέγουσι, τῷ θνητῷ συνερχομένου τοῦ ἀθανά-
 του, καὶ τέρπεσθαι τὸ γενόμενον παρὰ φύσιν μέλε-
 σι τοῦ γεννήσαντος ἀποσπώμενοις. οὐ μὴν ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν ἄκρατα καὶ πικρά φαίνεται κατακόρυφον
 ἑτέρα-δ' εἶναι ἐμμελὲς παρηγορία, μήτε τῶν ζώων

τὸν λόγον ἀφαιρουμένη, καὶ σὺζουσα χρωμένων αὐ-
τοῖς, ὅπως προσήκει, τὸ δίκαιον· ἦν τῶν σοφῶν
καὶ παλαιῶν εἰσαγόντων, συστάσα λαιμαργία μεθ'
ἡδυνάθειας ἐξέβαλε καὶ ἠφάνισεν, αὐθις δὲ Πυθα-
γόρας ἀνελάμβανε, διδάσκων ὀφειλεῖσθαι μὴ ἀδι-
κοῦντας· οὐ γὰρ ἀδικοῦσιν οἳ τὰ μὲν ἄμικτα καὶ
βλαβερά κομιδῇ κολάζοντες καὶ ἀποκιννύοντες, τῇ
δὲ ἡμέρᾳ καὶ φιλάνθρωπα ποιοῦμενοι τιθασσά, καὶ
συνεργὰ χρείας, πρὸς ἣν ἕκαστον εὖ πέφυκεν,

ἵππων ὄνων τε ὄρεϊα, καὶ ταύρων γονάς,
ὣν δ' Αἰσχύλου Προμηθεὺς δοῦναι ἡμῖν φησιν,

Ἀντιδουλα, καὶ πόνων ἀνδέκτορα·
καὶ δὲ χρώμενοι προφυλάττουσιν αἰγὰς τε καὶ οἰς
ἡμελγόμενα καὶ κειρόμενα νέμοντες. οὐ γὰρ ἀναι-
ρεῖται τὸ ζῆν, οὐδὲ βίος ἀποδύλλεται τοῖς ἀνθρώποις,
ἂν μὴ λοπάδας ἰχθύων, μηδὲ ἥπατα χηνῶν ἔχωσι,
μηδὲ βοῦς μὴτ' ἐρίφους κατακόπτωσιν ἐπ' εὐωχίᾳ,
μηδ' ἄλυσαντες ἐν θιάτροις, μηδὲ παίζοντες ἐν θῆ-
ραις, τὰ μὲν ἀναγκάζωσι τολμᾶν καὶ ἄκοντα μά-
χεσθαι, τὰ δὲ, μηδ' ἀμύνεσθαι πιφυκτότα, δια-
φθείρωσι· τὸν γὰρ παίζοντα καὶ τερπόμενον οἷμαι
συμπαίζουσι δεῖν χρῆσθαι καὶ ἱλαροῖς, οὐχ ὥσπερ
ὁ Πλωτῖνος εἶπε τὰ παιδάρια παίζοντα τῶν βασιλέων
τοῖς λήθοις ἐφίεσθαι, τοὺς δὲ βασιλέας μηκέτι παλ-
ίζουσι, ἀλλ' ἄλλοθις ἀποθνήσκουσιν, οὔτως κυνηγεῖν καὶ
ἀλμύειν, ὀδυνωμένοις τερπομένους καὶ ἀποθνήσκον-
τας, τοῖς δ' ἀπὸ σκύμων καὶ νεοσσῶν ἐλευθέρως ἀγομέ-
ναις. οὐ γὰρ οἳ χρώμενοι ζώοις, ἀδικοῦσιν, ἀλλ' οἳ
χρώμενοι βλαβερώς καὶ ὀλεγώρως καὶ μετ' ὁμότητος.

VIII. ΣΩΚ. Ἐπίσχε, ὦ Αὐτόβουλε, καὶ παραβαλοῦ τῆς κατηγορίας· ἔγγυς γὰρ οὔδε προσόντες πολλοὶ, καὶ θηρατικοὶ πάντες, οὓς οὔτε μεταθεῖναι θάρδιον, οὔτε λυπεῖν ἀναγκαῖον.

ΑΤΤ. Ὁρθῶς παραινεῖς, ἀλλ' Εὐβόλιον μὲν εὖ οἶδα, καὶ τὸν ἐμὸν ἀνεψιὸν Ἀρίστωνα, τοὺς ἰδιουνοῖου παῖδας ἀπὸ Δελφῶν, Λιακίδην καὶ Ἀριστότιμον τοῦτον, εἴτα Νίκανδρον τὸν Εὐθυδάμων γεγραμίας δαήμενας ἄγρας, ὡς Ὅμηρος ἔφη, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς Ἀριστότιμον γενησομένους· ὥσπερ αὖ πάλιν τοῦοδε τοὺς νησιώτας καὶ παραλλους, Ἡρόκλέωνα τὸν Μεγαρόθεν, καὶ Φιλόστρατον τὸν Εὐβοῖον.

— Τοῖσιν τε θαλάσσια ἔργα μέμλε, Φαίδιμος ἔχων περὶ αὐτὸν βαδίζει.

Τυδείδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτιέροισι μετῴη, τουτοῖσι τὸν ἡμέτερον ἡλικιώτην Ὀπτάτον, ὃς πολλῆς μὲν ἐνάλου, πολλῆς δὲ ὀρείου πολλάκις ἄγρος· ἀκροθινίοις ἀγλαῖσας τὴν Ἀγροτέραν ἅμα θεὸν καὶ Αἰκτύνναν, ἐνιαυθὰ δὴλὸς ἐστὶ πρὸς ἡμᾶς βαδίζων, ὡς μηδετέροις προσθήσων ἑαυτόν. ἢ φραίνως εὐαριζομεν, ὦ φίλε Ὀπτάτε, κοινόν σε καὶ μέσον ἔσθαι τῶν νεανίσκων βραβευτήν;

ΟΠΤ. Πάνν μὲν οὖν ὀρθῶς ὑπονοεῖς, ὦ Αὐτόβουλε· πάλαι γὰρ ὁ Σόλωνος ἐκλείοιτε νόμος, τοῦ ἐν στάσει μηδετέρῳ μέρει προσγενομένους κολάζειν.

ΑΤΤ. Δεῦρο δὴ καθίζον πρὸς ἡμᾶς, ὅπως, εἰ δέησι μάρτυρος, μὴ τοῖς Ἀριστοτέλους πράγμασι βιβλίοις παρέχωμεν, ἀλλὰ σοὶ δι' ἐμπειρίαν ἐπόμενοι, τοῖς λεγομένοις ἀληθῶς τὴν ψῆφον ἐπιφέρωμεν.

ΣΩΚΛ. Εἴτεν, ὦ ἄνδρες νέοι, γέγονέ τις ὑμῖν
ὁμολογία περὶ τάξεως;

ΦΑΙΔ. Γέγονεν, ὦ Σώκλαρι, πολλὴν παρε-
σχούσα φιλονεικίαν· εἴτα, κατ' Εὐριπίδην,

Ὁ τῆς τύχης παῖς κλῆρος ἐπὶ τούτῳ ταχίς,
τὰ χερσαῖα προεισάγει δίκαια τῶν ἐνάλων.

ΣΩΚ. Καίρος οὖν, ὦ Ἀριστότιμε, σοὶ μὲν ἤ-
δη λέγειν, ἡμῖν δ' ἀκοῦειν.

ΙΧ. ΑΡΙΣΤ. Ἡ μὲν ἀγορὰ τοῖς δικαζομένοις,*
τὰ δὲ τὸν γόνον ἀναλλασκει περὶ τὰς ἀποκνήσεις ἐπι-
τρέχοντα τοῖς θήλεσι· κесιτρέως δὲ γένος, οὓς παρ-
θίας καλοῦσιν, ἀπὸ τῆς μύξης τρέφονται τῆς ξαν-
τῶν· ὁ δὲ πολὺπους αὐτὸν ἐσθλὸν κάθηται χεῖμῶνος
Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἐν ἡθελαι λινγαλέοισιν·

οὗτος ἀργός, ἢ ἀναισθητός, ἢ γαστριμαργός, ἢ
πᾶσι τοῖς ἐνοχός ἐστι· διὸ καὶ Πλάτων αὐτὸν πά-
λιν ἀπέπειθε νομοθετῶν, μᾶλλον δ' ἀπεύξατο, τοὺς
νέους θαλαττίου θήρας ἔρωτα λαβεῖν· οὐδὲν γὰρ
ἀλλῆς γυμνάσιον, οὐδὲ μελέτημα σοφίας, οὐδ' ὅσα
πρὸς ἰσχὺν, ἢ τάχος, ἢ κινήσεις διαπονοῦσι, τοῖς
πρὸς λάβρακας, ἢ γόγγρους, ἢ σκάρους, ἀγῶσιν·
ὥσπερ ἐνταῦθα, τὰ μὲν θυμοειδῆ τὸ φιλοκίνδυνον καὶ
τὸ ἀνδρείον ἀσκεῖ τῶν μαχομένων· τὰ δὲ πανοῦργα,
τὸ φροντιστικὸν καὶ συνετὸν τῶν ἐπιτιθημένων· τὰ
δὲ ποδωκῆ, τὸ ῥωμαλέον καὶ φιλόπονον, τῶν διωκόν-
των· καὶ ταῦτα τὸ κυνηγεῖν καλὸν πεποίηκε· τὸ δὲ ἐ-
λπίειν, αἶψ' οὐδενὸς ἔνδοξον· οὐδέ γε θιτὼν τις
ῥῆϊσεν, ὡς ἱταῖρε, γογγροκτόνος, ὥσπερ ὁ Ἀπόλ-

λων λυκοκτόνος, οὐδὲ τριγλοβόλος, ὥς ἐλαφρηβόλος ἢ Ἀρτεμις, λέγεσθαι. καὶ τί θαυμαστόν, ὅπου ποῦ ἀνθρώπου σὺν μόνον καὶ ἔλαφον καὶ δόρυ καὶ λυγρὸν ἐλεῖν κάλλιον, ἢ πρῖσθαι, θύνον δὲ καὶ κάρυβον καὶ αἰμίαν σεμνότερόν ἐστιν αὐτὸν ὅπως νεῖν ἢ ἀλιθεῖν; τὸ γὰρ ἄγεννές καὶ ἀμήχανον ὄναι καὶ ἀπάνουργον αὐτῶν, αἰσχρὸν καὶ ἄζηλον καὶ ἀνελεύθερον τὴν ἄγρην πεποίηκε.

X. Καθόλου δὲ, ἐπεὶ, δι' ὧν οἱ φιλόσοφοι δεικνύουσι τὸ μετέχειν λόγου τὰ ζῶα, προθέσεις εἰσὶ καὶ παρὰσκευαί, καὶ μνήμαι, καὶ πάθη, καὶ ἐκείνων ἐπιμέλειαι, καὶ χάριτες εὐ παθόντων, καὶ μνησικακίαι πρὸς τὸ λυπῆσαν, ἔτι δ' εὐρέσεις τῶν ἀναγκαίων, ἔμφρασις ἀρετῆς, οἷον ἀνδρείας, κοινότηας, ἐγκρατείας, μεγαλοφροσύνης· σκοπῶμεν ταῦτα ἑνὰ καὶ ἐκείνων ἐκείνα μὲν οὐδὲν, ἢ που τι παντὶ ὡς ἀμυντὸν αἰθυγμα καὶ δυσθέατον ἐνιδεῖν μάλιστα τεκμαιρομένη διδωσιν· ἐν δὲ τοῖς πεζοῖς καὶ γηγενέσι λαμπρὰ καὶ ἐναργεῖ καὶ βέβαια παραδείγματα τῶν εἰρημένων ἐκάστου λαμβάνειν ἐστὶ καὶ θεῖαι. πρῶτον οὖν ὅρα προθέσεις καὶ παρὰσκευὰς ταύρων ἐπὶ μάχῃ κοινομένων, καὶ ἀπαρτίζοντων ὁδόντας. ἐλείφαντες δὲ, τῆς ὕλης ὀρτυττοντες ἢ κείροντες ἐοδίουσιν, ἀμβλύν τὸν ὀδόντα ποιούσης ἀποτριβόμενον, τῷ ἑτέρῳ πρὸς ταῦτα χρωῖται; τὸν δ' ἕτερον ἑπακμον αἰεὶ καὶ ὅτε ἐπὶ τὰς ἀμύνας φυλάττουσιν. ὁ δὲ λέων αἰεὶ βαδίζων συνεστραμμένοις τοῖς ποσὶν, ἐντὸς ἀποκρύπτων τῶν ὀνυχας, ἵνα μὴ τριβόμενοι τὴν ἀκμὴν ἀπαμβλύνω.

σι, μήτε καταλλίπωσιν εὐπορίαν τοῖς σπιβεύουσιν· οὐ γὰρ ὁμοίως εὐρίσκεται ὄνυχος λεοντίου σημῖτον, ἀλλὰ μικροῖς καὶ τυφλοῖς ἔχουσιν ἐντυγχάνοντες, ἀποπλανῶνται καὶ διαμαρτάνουσιν. ὁ δ' ἔχοντων ἀκηκόατε δήπουθεν ὥς οὐδὲν ἀπολείπει θωρακίζομένου πρὸς μάχην ὀπλίου· τοσοῦτον ἰλύος περιβάλλεται καὶ περιπήγνυσι τῷ σώματι χιτῶνα, μέλων ἐπιτίθεσθαι τῷ προκοδεῖλω. τὰς δὲ χελιδόνων πρὸ τῆς τεκνοποιίας παρασκευᾷς ὁρῶμεν, ὥς εὖ τῆς σιγῆς κάρφη προὔποβάλλονται δίκην θεμελίων, εἰς τις περιπλάττουνσι τὰ κουφότερα· καὶ πηλοῦ τινος ἰσχυροῦς δεομένην αὐθιγόνται τὴν νεοττίαν, λίμνης ἢ θαλάττης ἐν χερσὶ παραπειδόμεναι ψαύουσι τοῖς πτελοῖς ἐπιπολῆς, ὅσον νοτεραί, μὴ βαρεῖται γενέσθαι τῇ ὑγρότητι, σπλάβουσαι δὲ κομποτόν, ἐπαλίσσουσιν οὕτως καὶ συνδέουσι τὰ χαλῶντα καὶ διολισθαίνοντα· τῷ δὲ σχήματι τὸ ἔργον οὐ γωνιῶδες, οὐδὲ πολὺπλευρον, ἀλλὰ ὁμαλὸν ὥς ἔνισσι μάλιστα καὶ σφαιροειδὲς ἀποτελοῦσι· καὶ γὰρ μόνην καὶ χωρητικὸν τὸ τοιοῦτο, καὶ τοῖς ἐπιβουλεύουσιν θηρίοις ἔξωθεν ἀντιλήψεις οὐ πᾶν δίδωσι. τὰ δ' ἀρούρης ἔργα κοινὸν ἰσίων γυναιξί, καὶ θήρας σιγηνευταῖς, ἀρχέτυπον, οὐ καὶ ἐν αὐτῇ θανάσιμα· καὶ γὰρ ἡ τοῦ νήματος ἀκρίβεια, καὶ τῆς ἑφῆς τὸ μὴ διεχεῖς μηδὲ στιμονῶδες, ἀλλὰ συνέχαια ὁμένος, καὶ κόλλησιν ὑπὸ τινος ἀδήλως παραμυγμένης γλισχροῦτος ἀπειργασμένον, ἢ τε βαφῇ τῆς ἑφῆς ἐνέτρυν καὶ ἀγλυῶδη ποιοῦσα τὴν ἐπιφάνειαν, ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν, αὐτὴ τε μάλιστα πάντων ἢ τῆς

μηχανῆς αὐτῆς ἡνιοχεία καὶ κυβένησις, ὅταν ἐν-
 σχεθῇ τι τῶν ἀλωσίμων, ὥσπερ δευνοῦ συγγενετοῦ
 παχὺ συναιρεῖν εἰς ταῦτα καὶ συνάγειν τὸ θῆρα-
 τρον, αἰσθανομένης καὶ φρονούσης τῇ καὶ ἡμῶν
 ὕψει καὶ θέᾳ τοῦ γενομένου, πιστὸν ἔσχε τὸν λόγον
 ἄλλως δ' ἂν ἐδόκει μῦθος· ὥσπερ ἡμῖν ἐδοκεῖ τὸ
 τῶν ἐν Αἰβύῃ κορυμῶν, αἱ ποτοῦ δεόμενοι, λιθὸν
 ἐμβάλλουσαι ἀναπληροῦντες καὶ ἀνάγοντες τὸ ὕδαρ
 μέχρις ἂν ἐν ἐφακτῷ γένηται· εἴτα μέντοι κύμα θια-
 σάμενος ἐν πλοίῳ, τῶν ναυτῶν μὴ παρόντων, ἐν
 ἑλαίῳ ἀμφοτέρως ἀποδεοῦς ἐμβάλλοντα τῶν χαλκῶν
 ἰθαῦμασα, πῶς νοεῖ καὶ συνήσει τὴν γινομένην ἐν
 θλίψει ὑπὸ τῶν βικρυτέρων τοῖς κορυφείοις ἐν-
 νταμένων· ὅμοια δὲ καὶ τὰ τῶν Κρητικῶν μιλι-
 σῶν, καὶ τὰ τῶν ἐν Κιλικίᾳ χηνῶν· ἐκτεῖναι μὲν
 γὰρ ἀνεμῶδες τι μέλλουσαι κάμπτειν ἀκρωτήρια
 ῥηματίζουσιν ἑαυτὰς, ὑπὲρ τοῦ μὴ παραφέρεισθαι
 μικροῖς λιθιδίοις· οἱ δὲ χῆνες τοὺς αἰετοὺς δεδι-
 κότες, ὅταν ὑπερβάλλωσι τὸν Ταῦρον, εἰς τὸ σπῆ-
 μα λιθὸν εὐμεγέθη λαμβάνουσιν, οἷον ἐπιστάμε-
 νοντες αὐτῶν καὶ χαλινοῦντες τὸ φιλόφωνον καὶ ἀ-
 λον, ὅπως λάθωσι σιωπῇ παρελθόντες· τῶν δὲ
 γεράνων καὶ τὸ περὶ τὴν πτῆσιν εὐδοκιμεῖ· αἰ-
 τανταὶ γὰρ, ὅταν ἡ πνεῦμα πολὺ καὶ τραχὺς ἀν-
 οῦχ, ὥσπερ εὐδίας οὔσης μετωπηδὸν, ἡ κόλπῳ με-
 νοειδοῦς περιφερείας, ἀλλ' εὐθύς εἰς τρίγωνον συν-
 γουσαι σελίζουσι τῇ κορυφῇ τὸ πνεῦμα περιφέρου-
 ῶντες μὴ διασπᾶσθαι τὴν τάξιν· ὅταν δὲ κατὰ φων-
 αιν ἐπὶ γῆν αἱ προφυλακὴν ἔχουσαι νυκτός, ἐπὶ θῆ-
 ρα

τίρον σκέλους ὀχοῦνται τὸ σῶμα, τῷ δ' ἑτέρῳ ποδὶ
 ἕλθον περιλαβούσαι κρατοῦσι· συνέχει γὰρ ὁ τῆς
 ἄτης τόπος ἐν τῷ μὴ καθέξειν πολὺν χρόνον· ὅταν
 δ' ἄνωσιν, ἐκπιδόν ὁ λίθος ταχὺ διήγειρε τὴν προ-
 μένην. ὥστε μὴ πάνυ θαυμάζειν τοῦ Ἡρακλέους,
 ὡς αὐτὸς μασχάλη ὑποθείς, καὶ κραταιῷ περιβαλὼν
 βραχίονι,

Εὐδοὶ πιέζων χειρὶ δεξιᾷ ξύλον·
 ἡδ' αὖ πάλιν τοῦ πρώτου ὑπονοήσαντος, ὁσπερ
 μαμνκότος ἀπάπτυσιν, ἐντυγχάνοντα τοῖς ἐρωδιῶν
 σφίμασιν· ὅταν γὰρ τὴν κόγχην καταπλή μεμυ-
 κῆται, ἐνοχλούμενος ἐγκαρτερεῖ, μέχρ' ἂν αἰσθη-
 ται μαλασσομένην καὶ χαλῶσαν ὑπὸ τῆς θερμότη-
 τος· τότε δ' ἐκβαλὼν κειμήλιον καὶ ἀπεσπασμένην,
 ἔλκει τὸ ἐδώδιμον.

XI. Τὰς δὲ μυρμηκῶν οἰκονομίαν καὶ παρα-
 σκευὰς ἐκφράσαι μὲν ἀκριβῶς, ἀμήχανον, ὑπερ-
 ῥῆναι δὲ παντελῶς· ὀλίγων· οὐδὲν γὰρ οὕτω μι-
 κρὸν ἢ φύσις ἔχει μείζονων καὶ καλλιόνων κάτο-
 πτρον, ἀλλ' ὥσπερ ἐν σταγόνι καθαυτῇ πάσης ἔνε-
 σται ἀρετῆς ἔμφασις,

Ἐν δ' ἐνὶ μὲν φιλότης,
 τὸ κοινωνικόν· ἐνὶ δ' ἀνδρείας εἰκὼν, τὸ φιλόπο-
 ρον· ἔνεστι δὲ πολλὰ μὲν ἐγκρατείας σπέρματα,
 πολλὰ δὲ φρονήσεως καὶ δικαιοσύνης· ὁ μὲν οὖν
 Κλεάνθης ἔλεγε, καίπερ οὐ φάσκων μετέχειν λόγον
 τῷ ἔῳ, τοιαύτη θεωρία παρατυχεῖν· μύρμηκας
 ἔλθ' ἐπὶ μυρμηκίαν ἑτέραν μύρμηκα νεκρὸν φέ-
 ροντας· ἀνιόντας οὖν ἐκ τῆς μυρμηκικῆς ἐτίγοντ',

PLAT. MOR. V.

F 1

οἷον ἐντυγχάνειν αὐτοῖς καὶ πάλιν κατέρχισθαι· καὶ τοῦτο δις ἢ τρίς γενέσθαι. τέλος δὲ, τοὺς μὲν κἀνωθεν ἀνεγγεῖν ὥσπερ λύτρα τοῦ νεκροῦ σκώληκα, τοὺς δ' ἐκείνον ἑραμένους, ἀποδόντας δὲ τοῖς νεκρὸν οἴχεσθαι. τῶν δὲ πᾶσιν ἐμφανῶν ἢ τε πικρὰς ἀπαντήσεις ἐστὶν εὐγνωμοσύνη, τῶν μηδὲν φερόντων τοῖς φέρουσιν ἐξισταμένων ὁδοῦ, καὶ παρ' ἐλθεῖν διδόντων· αἳ τε τῶν δυσφόρων καὶ δυσπραξιοκίεστον διαβρώσεις καὶ διαιρέσεις, ὅπως ἐν βίαιστακτα πλείοσι γένηται. τῆς δὲ τῶν σπερμάτων διαθέσεις καὶ διαψύξεις ἐκτός, ὑετοῦ ποιεῖται σήμερον ὁ Ἄρατος·

Ἡ κοίτης μύρμηκες ὀχῆς ἐξ ὧσα πάντα

Θάσσαν ἀνηγέγκαντο·

καὶ τινες οὐκ ὡς γράφουσιν, ἀλλ' ἦα, ὡς τοῖς ἀποκειμένους καρποὺς, ὅταν εὐρώτα συνάγοντας ἀσθονται, καὶ φοβηθῶσι φθορὰν καὶ σῆψιν ἀναφερόντων. ὑπερβάλλει δὲ πᾶσαν ἐπίνοϊαν συνέσεως ἢ τοῦ πνεύρου τῆς βλαστήσεως προκατάληψις· οὐ γὰρ δὴ παραμένει ξηρὸς οὐδ' ἄσηπτος, ἀλλὰ διαχεῖται καὶ γαλακτοῦται μεταβάλλον εἰς τὸ φύειν· ἵνα οὖν μὴ γενόμενος σπέρμα τὴν σιτίου χρεῖαν διαφθείρη, παραμένῃ δ' αὐτοῖς ἐδώδιμος, ἐξεσθίουσι τὴν ἀρχὴν ἀφ' ἧς τὸν βλαστὸν ὁ πυρὸς ἀφίησιν. τοὺς δὲ πᾶς μύρμηκις αὐτῶν ἐπὶ τῷ καταμαθεῖν ὥσπερ ἐξ ἀγορῆς ποιούντας οὐκ ἀποδέχομαι· λέγουσι δ' οὐκ οὐκ εὐθείαν εἶναι τὴν ἀπὸ τῆς ὁπῆς κἀθοδον, οὐδ' εὐπορον ἄλλω θηρίῳ διαξελθεῖν, ἀλλὰ καμπυαῖς καὶ στρεβλότησι κεκλασμένας ὑποπορεύεσθαι καὶ ἀναστῆσαις ἰχούσαις εἰς τρεῖς κοιλότητας ἀποτελευτούσας·

ὥν τὴν μὲν ἐνδιαίτημα κοινὸν αὐτοῖς εἶναι, τὴν δὲ τῶν ἐδωδύμων ταμεῖον, εἰς δὲ τὴν τρίτην ἀποτίθεσθαι τοὺς θνήσκοντας.

XII. Οἶμαι δὲ μὴ ἄκαιρος ὑμῖν φανῆσθαι, τοῖς μύρμηξιν ἐπεισάγων τοὺς ἐλέφαντας, ἵνα τοῦ τοῦ τὴν φύσιν ἔν τε τοῖς μικροτάτοις ἅμα καὶ μεγίστοις σώμασι κατανοήσωμεν, μήτε τοῦτοις ἐναφανίζομένην, μήτ' ἐκείνοις ἐνδέουσαν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι θαυμάζουσι τοῦ ἐλέφαντος, ὅσα μανθάνων καὶ διδασκόμενος, ἐν τοῖς θεάτροις ἐπιδείκνυται σχημάτων εἶδη καὶ μεταβολάς, ὧν οὐδ' ἀνθρωπίναις μελέταις τὸ ποικίλον καὶ περιττόν ἐν μνήμῃ καὶ καθέξει γενέσθαι πᾶν ἡράδιόν ἐστιν· ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀφ' αὐτοῦ καὶ ἀδιδάκτοις τοῦ θηρίου πάθει καὶ κινήμασιν, ὥσπερ ἀκράτοις καὶ ἀπαρχύτοις, ἐμφαινομένην ὁρῶ τὴν σύνεσιν. ἐν Ῥώμῃ μὲν γὰρ οὐ πάλαι πολλῶν προδιδασκομένων σιάσει τινὰς κτῆσθαι παραβόλους, καὶ κινήσεις δυσεξέλεκτους ἀνακινεῖν, εἰς ὃ δυσμαθέστιος ἀκούων κακῶς ἐκίστατε καὶ κολαζόμενος πολλάκις, ὥσθι νυκτὸς αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν σιλήνην ἀνατατόμενος τὰ μαθήματα καὶ μελετῶν. ἐν δὲ Συρίᾳ πρότερον Ἄγνων ἱστορεῖ, τριφομένου κατ' ἐκείαν ἐλέφαντος, τὸν ἐπιστάτην λαβόντα κριθῶν μέτρον ὑφαιρεῖν καὶ χρεωκοπεῖν μέρος ἡμισυ καθ' ἡμέραν· ἐπεὶ δὲ, τοῦ δεσπότου παρόντος ποτὲ καὶ θιωμένον, πᾶν τὸ μέτρον κατήρασιν ἐμβλέψαντα καὶ διαγαγόντα τὴν προβοσκίδα, τῶν κριθῶν ἀποδιαστῆσαι καὶ διαχωρίσαι τὸ μέρος, ὃς ἐνῆν λογιώ-

τατα κατεπόνητα τοῦ ἐπιστάτου τὴν ἀδικίαν. ἄλλον δέ, τῆς κριθαῖς λίθους καὶ γῆν εἰς τὸ μέτρον τοῦ ἐπιστάτου καταμειγνύοντος, ἐφομένωιν κρεῶν, δραξάμενον τῆς τέφρας ἐμβαλεῖν εἰς τὴν χύτραν. ὁ δὲ ὑπὸ τῶν παιδαγῶν προσηλακισθεὶς ἐν Ῥώμῃ τοῖς γραφελοῖς τὴν προβουκίδα κενταύρων, ὃν συνέλαβε μετέωρον ἐξέρας, ἐπίδοξος ἦν ἀποτυμπανίσαι· κραυγῆς δὲ τῶν παρόντων γενομένης, ἀτρέμα πρὸς τὴν γῆν πάλιν ἀπηρείσαστο, καὶ παρῆλθεν, ἀρκοῦσαν ἡγούμενος δίκην τῷ τηλικούτῳ, φοβηθῆναι περὶ δὲ τῶν ἀγρίων καὶ αὐτοκόμων ἄλλα τε θανάσιμα καὶ τὰ περὶ τῆς διαβάσεως τῶν ποταμῶν ἱστοροῦσι· προδιαβαίνει γὰρ ἐπιδούς αὐτὸν ὁ νεώτατος καὶ μικρότατος· οἱ δὲ ἱστώτες ἀποθιγοῦσιν, ὥς ἂν ἐκῆνος ὑπεραίρῃ τῷ μεγέθει τὸ φέῦμα, πολλὰ τοῖς μίξουσι πρὸς τὸ θαρρόειν περιουσίαν τῆς ἀσφαλείας οὖσαν.

XIII. Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γεγονώς, οὐ δοκῶ μοι παρήσειν δι' ὁμοιότητα τὸ τῆς ἀλώπεκος· μὲν οὖν μυθολογοὶ τῷ Λευκαλλωνί φασι περιστρεφῆσαι τῆς λάρνακος ἀφικμένην, δῆλωμα γενέσθαι, κινῶντος μὲν, εἶω πάλιν ἐνδνομένην, εὐδίας δέ, ἀπαπῆσαν· οἱ δὲ Θυρῆες ἔτι νῦν, ὅτιαν παγόντα ποταμὸν διαβαίνειν ἐπιχειρῶσιν, ἀλώπεκα ποιοῦντα γνώμονα τῆς τοῦ πάγου στερόδότητος· ἡσυχῇ γὰρ ὑπάγουσα παραβάλλει τὸ σῶς· κἂν μὲν αἰσθητοφῶς τοῦ φεύματος ἐγγὺς ὑποφερομένου, τεκμαιρομένη, μὴ γεγοῖναι διὰ βάθους τὴν πῆξιν, ἀλλὰ λεπτήν καὶ ἀβέβαιον, ἵσταται, κἂν ἔῃ τις, ἐπαιροχεται· τῷ δὲ γῆ ψοφεῖν θαρρόντα διῆλθε.

τοῦτο μὴ λέγωμεν αἰσθήσειως ἄλογον ἀκρίβειαν,
 ἀλλ' ἐξ αἰσθήσεως συλλογισμόν, ὅτι τὰ ποσοῦν
 κινεῖται, τὸ δὲ κινούμενον οὐ πάμπαν, τὸ δὲ μὴ
 πάμπαν ὑγρόν ἐστι, τὸ δὲ ὑγρόν ἐνδίδωσιν. οἱ δὲ
 διαλεκτικοὶ φασί, τὸν κύνα τῷ διὰ πλειόνων διε-
 συγμένῳ χρώμενον ἐν ταῖς παλυσχιδέσιν ἄτραποις.
 συλλογίζεσθαι πρὸς ἑαυτὸν· "Ἦτοι τήνδε τὸ θηρίον
 ὀρμηκεν, ἢ τήνδε, ἢ τήνδε· ἀλλὰ μὴν οὔτε τήνδε,
 οὔτε τήνδε· τήνδε λοιπὸν ἄρα· τῆς μὲν αἰσθή-
 σεως οὐδέν, ἢ τὴν πρόσληψιν διδούσης, τοῦ δὲ λό-
 γου τὰ λήμματα, καὶ τὸ συμπέρασμα τοῖς λήμμα-
 σιν ἐπιφέροντος. οὐ μὴν δεῖται γὰρ τοιαύτης μαρ-
 τυρίας ὁ κύων· ψευδὴς γὰρ ἐστὶ καὶ κίβδηλος· ἢ
 γὰρ αἰσθήσεις αὐτῇ τοῖς ἔχουσιν καὶ τοῖς νύμμοι τοῦ
 θηρίου τὴν φύσιν ἐπιδείκνυσαι, χαίρειν λέγουσα διε-
 συγμένοις ἀξιώμασι καὶ συμπεπλεγμένοις. δι' ἄλ-
 λων δὲ πολλῶν ἔργων καὶ παθῶν καὶ καθηκόντων,
 οὔτε ὀφραντῶν, οὔτε ὀραιῶν, ἀλλὰ διανοίᾳ καὶ
 λόγῳ μόνον πρακτῶν καὶ θιατῶν ὄντων, κατείδν
 ἐστὶ τὴν κυνὸς φύσιν· οὐ τὰς μὲν ἐν ἄγραις ἐγκρα-
 τίας καὶ πιθαρχίας καὶ ἀγχινόας, γελοῖος ἔσομαι
 λόγῳ πρὸς ὑμᾶς τοὺς ὀφροντας αὐτὰ καθ' ἡμέραν
 καὶ μεταχειριζομένους. οὐδὲ τοῦ Ῥωμαίου σφα-
 γήτος ἐν τοῖς ἐμφυλλοῖς πολέμοις οὐδεὶς ἐδυνήθη
 τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν πρότερον, πρὶν ἢ τὸν κύνα
 τῶν φυλάττοντα καὶ προμαχόμενον αὐτοῦ κατακτε-
 νῆσαι περιστάνας. Πυρρὸς δὲ, ὁ βασιλεὺς, ὁ-
 δύνων ἐνέτυχε κυνὲ φρονουῦντι σῶμα πιφονευμένου,
 καὶ πυθόμενος, τρίτην ἡμέραν ἐκείνην ἄσιτον πα-
 ραμένειν καὶ μὴ ἀπολιπεῖν, τὸν μὲν νικρὸν ἐκέλευσε

θάψαι, τὸν δὲ κύνα μεθ' ἑαυτοῦ κομίζειν ἐπιμ-
 λουμένους· ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐξέτασις ἦν
 τῶν στρατιωτῶν, καὶ πάροδος καθημένου τοῦ βα-
 σιλέως, καὶ παρῆν ὁ κύων ἡσυχίαν ἔχων· ἐπεὶ δὲ
 τοὺς φορέας τοῦ δεσπότης παραδόντας εἶδεν, ἐξέδρα-
 με μετὰ φωνῆς καὶ θυμοῦ ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κα-
 θυλάκτει πολλάκις μεταστρεφόμενος εἰς τὸν Πύρ-
 ρον· ὥστε μὴ μόνον ἐκείνῳ δι' ὑποψίας ἀλλὰ καὶ
 πᾶσι τοῖς παροῦσι, τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι· διὰ
 συλληφθέντες εὐθὺς καὶ ἀνακρινόμενοι, μικρῶν τι-
 νῶν τεκμηρίων ἔξωθεν προσγενομένων, δημολογήσαν-
 τες τὸν φόνον, ἐκολάσθησαν. ταῦτα δὲ καὶ τὸν
 Παιόδου κύνα τοῦ σοφοῦ δοῦναι λέγουσι, τοὺς Ἰα-
 νύκτορος ἐξελέγξαντα τοῦ Νυμφακίου παιῆδας, ὑφ'
 ὧν ὁ Παιόδοις ἀπέθανεν· ὁ δὲ οἱ πατέρες ἡμῶν
 ἔγνωσαν αὐτοὶ σχολάζοντες Ἀθήνησιν, ἐναργεστε-
 ρὸν ἔστι τῶν εἰρημένων· παραρρύνεις γὰρ ἀνδρῶν
 πρὸς εἰς τὸν νεῶν τοῦ Μακκληπιοῦ, τὰ εὖογκα τῶν
 ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἔλαβεν ἀναθημάτων, καὶ ἡ-
 ληθέναι νομίζων ὑπεξῆλθεν· ὁ δὲ φρουρὸς κύων
 ὄνομα Κάππαρος, ἐπεὶ μηδεὶς ὑλακτοῦντι τῶν νε-
 κῶρων ὑπήκουσεν αὐτῷ, φεύγοντα τὸν ἱερῶν
 ἐπεδίωκε· καὶ πρῶτον μὲν βαλλόμενος λίθοις οὐκ
 ἀπέστη· γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐγγὺς οὐ προσεὶσὼν
 ἀλλ' ἀπ' ὀφθαλμοῦ παραφυλάττων εἶπετο, καὶ
 τροφὴν προβάλλοντος, οὐκ ἐλάμβανεν· ἀνταπαν-
 μένῳ δὲ παρενυκτέρετε, καὶ βαδίζοντος, πάλιν ἐπ'
 κολούθει ἀγαστῆς, τοὺς δ' ἀπικνώνοντας ὁδοιπόρους
 ἴσαιεν, ἐκείνῳ δ' ἐφυλάκτει καὶ προσέκειτο· ταῦ-
 τα δὲ οἱ διώκοιτες πυνθανόμενοι παρὰ τῶν ἡμε-
 ρῶν

πάντων ἄμα καὶ τὸ χρώμα φραζόντων καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κυνὸς, προθυμότερον ἐχρήσαντο τῇ διώξει, καὶ καταλαβόντες τὸν ἄνθρωπον, ἀνήγαγον ἀπὸ Κρομμυῶνος· ὁ δὲ κύων ἀναστρέψας προσηγίτο γὰρ καὶ περιχαρὴς, οἷον ἑαυτοῦ ποιούμενος ἄγρην καὶ θήραμα τὸν ἱερὸν σῦλον. ἐψηφίσαντο δὲ οἷον αὐτῷ δημοσίᾳ μεταῦσθαι, καὶ παρεγγυῆσθαι τοῖς ἱερεῦσιν εἰσαὶ τὴν ἐπιμέλειαν· ἀπομιμησάμενοι τὸ πρὸς τὸν ἥμιλον φιλανθρωπικὸν πνεῦμα τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων. τὸν γὰρ ἐκατόμπεδον τιῶν Περικλίου ἐν ἁεροπόλει κατασκευάζοντος, ὡς εἰκός, λίθοι προσήγοντο πολλοῖς ζεύγεσι κατ' ἡμέραν· τῶν οὖν συνειργασμένων μὲν προθύμως, ἥδη δὲ διὰ γῆρας ἀφειμένων ὁρίων εἰς κατερχόμενος εἰς Κιραμικὸν, καὶ τοῖς ἀνάγουσι ζεύγεσι τοὺς λίθους ὑπαντῶν, αἰὲ συνανέστρεφε καὶ συμπεριτροχάζεν, οἷον ἐγκελευόμενος καὶ παρορμῶν· διὸ θαυμάσας αὐτοῦ τὴν φιλοτιμίαν ὁ δῆμος, ἐκέλευσε δημοσίᾳ τιμῆσθαι, καθάπερ ἀθλητῇ σίτησιν ὑπὸ γῆρας ἀπειρηκότι ψηφισάμενος.

XIV. Αὐτὸ τοὺς λέγοντας, ὡς ἡμῖν οὐδέν πρὸς τὰ ζῶα δίκαιόν ἐστι, ζητέον εὖ λέγειν, ἄχρῃ τῶν ἐνάλων καὶ βυθίων· ἄμικτα γὰρ ἐκεῖνα κομιδῇ πρὸς χάριν καὶ ἁσιοργα, καὶ πάσης ἁμοιᾶς γλυκυθυμίας· καὶ κελῶς Ὀμηρος εἶπε·

— Γλαυκῇ δὲ οὐ εἴκτε θάλασσα,
πρὸς τὸν ἀνήμερον εἶναι δοκοῦντι καὶ ἄμικτον· ὥς
μηδὲν τῆς θαλάσσης εὐνοϊκόν, μηδὲ πρῶτον φερούσης· ὁ δὲ καὶ πρὸς τὰ χερσαῖα τῷ λόγῳ τοῦτο
χρῶμενος, ἀπηγῆς καὶ θηριώδης· ἢ μηδὲ Ἀνσιμά-

χω τι γεγονέναι φήσας πρὸς τὸν κύμα τὸν Ἰφικλῆα
 ὀλίκιον, ὃς νεκρῷ τε μόνος παρέμεινεν αὐτῷ, καὶ
 κκομένον τοῦ σώματος, ἐνδραμιὼν αὐτὸς ἑαυτὸν
 ἐπέβριψε. τὰ δ' αὐτὰ καὶ τὸν Ἀντίον δρᾶσαι λό-
 γουσιν, ὃν Πύρρος, οὐχ ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ ξεῖρος
 τις ἰδιώτης, ἔθρεψεν· ἀποθανόντος γὰρ αὐτοῦ,
 περὶ τὸ σῶμα διατρίβων, καὶ περὶ τὸ κλινίδιον αἰσ-
 ρούμενος ἐκφερομένον, τέλος εἰς τὴν πυρὰν στείλα-
 μένος ἀφῆκεν ἑαυτὸν καὶ συγκατέκαυσε. Πάρος
 δὲ τοῦ βασιλέως ὁ ἐλέφας, ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον
 μάχῃ κατατετριμμένον, πολλὰ τῶν ἀκοντισμάτων
 ἀτρεῖμα καὶ φειδόμενος ἐξήρει τῇ προβοσκίδι, καὶ
 κακῶς ἤδη διακείμενος αὐτὸς, οὐ πρότερον ἐνέδο-
 κεν, ἢ τοῦ βασιλέως ἐξαίμου γενομένου καὶ περὶ
 ῥέοντος ἀποθανύμενος, καὶ φοβηθεὶς, μὴ πῶς
 πρὶός ὑφῆκε, παρέχων ἐκείνῳ τὴν ἀποκλίσιν ἅλ-
 πον. ὁ δὲ Βουκεφάλας γυμνὸς μὲν ὢν παρῆλθεν
 ἀναβῆναι τῷ ἵπποκόμῳ, κοσμηθεὶς δὲ τοῖς βασι-
 κοῖς προκοσμίαις καὶ περιδεραίοις οὐδένᾳ προσέει-
 πλὴν αὐτὸν Ἀλέξανδρον· τοῖς δ' ἄλλοις, εἰ πειρᾶ-
 μνοι προσέοιεν, ἐναντίος ἐπιτρέχων ἐχρεμύτιζε μάχην
 καὶ συνήλλετο, καὶ κατεπαύει τὰς μὴ πρόσω ἑαυτοῦ
 μηδ' ἀποφρεύειν φθάσαντας.

XV. Οὐκ ἄγνωσθ' ὅτι τὸ τῶν παραδειγμάτων
 τῶν ὑμῖν φανεύται τι ποικίλον· οὐκ ἔστι δὲ ἡμεῖς
 τῶν εὐφυνῶν ζώων πρᾶξιν εὐρεῖν μῖς ἐμφασιν ἡμῶν
 τῆς ἔχουσιν· ἀλλ' ἐμφαίνεται καὶ τῷ φιλοστόργῳ
 τὸ φιλότιμον αὐτῶν, καὶ τῷ γενναίῳ τὸ θυμώδες
 φρον, ἧς τε πανουργία καὶ τὸ συνετὸν οὐκ ἀπῆλλε-
 νται τοῦ θυμοειδοῦς καὶ ἀνδρόδους. οὐ μὴν ἄλλο

βουλομένοις διαιρεῖν καὶ διορίζειν καθ' ἕκαστον, ἡμέρου μὲν ἔμφασιν ὁμοῦ καὶ ὑψηλοῦ φρονήματος ποιοῦσιν οἱ κύβητες, ἀποτροπόμενοι τῶν συγκαταζομένων· ὡς πον καὶ ταῦτ' εἴρηται.

Οἱ μὲν κεκλήγοντες ἐπέδραμον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἔπειτα κερδοσύνῃ, σκῆπτρον δέ οἱ ἔκπεσε χειρὸς· οὐκ ἔτι γὰρ προσμάχονται τοῖς ὑποπесоῦσι καὶ γερονδοῖσι ταπεινοῖς τὰς ἔξεις ὁμοίοις. φασὶ δέ καὶ τὸν πρωτεύοντα κύνα τῶν Ἰνδικῶν καὶ μαχισθέντα πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐλάφου ἀφιεμένου καὶ κήπερου καὶ ἄρκτου, ἡσυχίαν ἔχοντα κτεσθαι καὶ περιορῆν· ὁφθέντος δὲ λέοντος, εὐθὺς ἐξαναστῆναι καὶ διακονέσθαι, καὶ φανερόν εἶναι αὐτοῦ ποιοῦμενον ἀνταγωνιστήν, τῶν δ' ἄλλων ὑπερφρονοῦντα πάντων. οἱ δὲ ταῦς δασυπόδας διώκοντες, ἐὰν μὲν αὐτοὶ κτείνωσιν, ἡδόνται δικασπῶντες, καὶ τὸ αἷμα λάπτουσι προθύμως· ἐὰν δ' ἀπογνοῦς ἑαυτὸν ὁ λαγῶδες, ὃ γίνεται πολλάκις, ὅσον ἔχει πνεύματος εἰς τὸν ἔσχατον ἀναλώσας δρόμον ἐκλήπη, νεκρὸν καταλαβόντες οὐχ ἵππονται τοπαρῦπαν, ἀλλ' ἴστανται, τὰς οὐρὰς κροῦντες, ὡς οὐ κρεῖων χάριν, ἀλλὰ νίκης καὶ φιλονεικίας ἀγωνιζόμεναι.

XVI. Πανοργίας δὲ πολλῶν παραδειγμάτων ἄντων, ἀφίς ἀλώπεκος καὶ λύκανς, καὶ τὰ γεράνων σαρφέματα καὶ κολοιῶν, (ἐστὶ γὰρ δῆλα), μάρτυροι χρησόμεθα Θαλῇ, τῇ παλαισιότατῃ τῶν σαφῶν, ὃν οὐχ ἥκιστα θαυμάσθῃναι λέγουσιν ὀρίοις τέχνη περιγενόμενον. πῶν γὰρ ἀληγῶν ἡμιόνων εἰς ἐμβυλίων εἰς ποταμὸν ὠλισθεν αὐτομάτως, καὶ τῶν ἀλῶν διατακέντων ἀναστὰς ἑλαφρός, ἥσθητο τὴν αἰτίαν.

καὶ κατιμνημόνευσεν· ὥστε διαβαίνων ἀπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπίτηδες ὑφίεναι καὶ βαπτίζειν τὰ ἄγγεῖα, πυγμαθίζων καὶ ἀπονεύων εἰς ἐκάτερον μέρος· ἀκούσας οὖν ὁ Θαλῆς, ἐκέλευσεν, ἀντὶ τῶν ἁλῶν, ἱερῶν τὰ ἄγγεῖα καὶ σπόγγων ἐμπλήσαντας καὶ ἀναθέντας, ἐλαύνειν τὸν ἡμίονον· ποιήσας οὖν τὸ εἶωθός, καὶ ἀναπλήσας ὕδατος τὰ φορτία, συνῆκεν ἄλυσαι τελεῇ σοφίζόμενος ἑαυτῷ, καὶ τολοιπὸν οὕτως προσέχων καὶ φυλατιόμενος διέβαινε τὸν ποταμὸν, ὥστε μὴδ' ἄκοντος αὐτοῦ τῶν φορτίων παραψαύσαι τὸ ὑγρόν. ἄλλην δὲ πανουργίαν ὁμοῦ μετὰ τοῦ φιλοστόργου πέρδικες ἐπιδεικνύντες, τοὺς μὲν νοστοὺς ἐθίζουσι, μὴδέπω φεύγειν δυναμένους, ὅταν διώκωνται, καταβιάλλοντες ὑπέρβους ἑαυτοὺς, βῶλον τινα ἢ συρφετὸν ἄνω προΐσχεσθαι τοῦ σώματος, ὥστε ἐπηλυγαιζόμενους· αὐταὶ δὲ τοὺς διώκοντας ὑπάρχουσιν ἄλλη, καὶ περισπῶσιν εἰς ἑαυτάς, ἐμπνέων διαπετόμεναι, καὶ κατὰ μικρὸν ἐξανιστάμεναι· μέχρις ἂν οὕτως ἄλισκομένων δόξαν ἐνδιδοῦσαι, μετὰ ἄν ἀποσπάσῃ τῶν νεοτιῶν. οἱ δὲ δασύμοδες πρὸς εὐρίην ἐπανιόντες ἄλλον ἀλλαγῇ κομίζουσι τῶν λαγυδίων, καὶ πλεθρὸν διάστημα πολλάκις ἀλλήλων ἀπέχοντας, ὅπως ἂν ἄνθρωπος ἢ κύνων ἐπὶ τῇ, μὴ πάντες ἅμα συγκινδυνεύσωσιν· αὐτοὶ δὲ πολλαχῶς ταῖς μεταδρομαῖς ἔχρηθέντες, τὸ δ' εὐχατοῦ ἄλλο μίγα καὶ μακρὰν τῶν ἰχνῶν ἀποσπῆσαντες, οὕτως καθεύδουσιν. ἢ δ' ἄρκιος ὑπὸ τοῦ πάθους, ὃ καλοῦσι φωλιάν, καταλαμβάνομένη, πρὶν ἢ παντάπασιν παρῆλθαι καὶ γενέσθαι βαρεῖα καὶ δυσκίνητος, τὸν τε τύπον ἀνακαθαίρει, καὶ μέλλουσα καταδύεσθαι,

τὴν μὲν ἄλλην πορείαν ὥς ἐνδέχεται μάλιστα ποιῶ-
 νται μετώρον καὶ ἐλαφρόν, ἄκροις ἐπιθιγγάνουσα
 τοῖς ἔχρεσι, τῷ γόμφῳ δὲ τὸ σῶμα προσάγει, καὶ κερ-
 ρακομίζει πρὸς τὸν φωλεόν. τῶν ἐλάφων δ' αἱ θή-
 λαια μάλιστα τίκτουσι παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου τὰ
 σαρκοβόρα θηρία μὴ πρόσκεισιν· οἱ τ' ἄρῳνοι, ὅταν
 αἰσθωνται βαρεῖς ὑπὸ πίμελῆς καὶ πολυσαρκίας ὄν-
 τες, ἐκτοπίζουσι, σώζοντες αὐτοὺς τῷ λανθάνειν,
 οὐκ τῷ φεύγειν οὐ πεποίθασιν. τῶν δὲ χειρσαίων ἐχί-
 των, ἡ μὲν ὑπὲρ αὐτῶν ἄμυνα καὶ φυλακὴ παροι-
 οίαν πεποίηκε·

Πόλλ' οἷδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχίνος ἐν μέγα·
 προσιοῦσης γὰρ αὐτῆς, ὥς φησιν ὁ Ἴων,

Στρεβύβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἰλλέας δέμας, κέϊται,
 θίγειν τε καὶ δακεῖν ἀμήχανος.

γλαφυρωτέρα δ' ἐστὶν ἡ περὶ τῶν σκυμνίων πρόνοια·
 ιτιοπώρον γὰρ ὑπὸ τὰς ἀμπέλους ὑποδυδμενος, καὶ
 τοῖς ποσὶ τὰς ῥῆγας ἀποσεύσας τοῦ βότρυος χαμάζε,
 καὶ περικυλισθεὶς, ἀναλαμβάνει ταῖς ἀκάνθαις·
 καὶ παρέσχε ποτὶ πᾶσιν ἡμῖν ὁρῶσιν ὅταν ἐρποῦσης
 ἡ βαδιζούσης σταφυλῆς· οὕτως ἀνύπλευς ἐχώρει τῆς
 ὁπώρας· εἴτα καταδύς εἰς τὸν φωλεόν, τοῖς σκύμνοις
 ἐλθόνται καὶ λαμβάνειν ἀπ' αὐτοῦ ταμιευομένοις
 παραδίδωσι. τὸ δὲ κοιταῖον αὐτῶν ὅπως ἔχει δύο,
 τὴν μὲν πρὸς νότον, τὴν δὲ πρὸς βορέαν βλέπουσαν·
 ὅταν δὲ προαίσθωνται τὴν διαφορὰν τοῦ αἵματος,
 ὥσπερ ἰστίον κυβερνῆται μεταλαμβάνοντες ἐμφράσ-
 σουσι τὴν κατ' ἄνεμον, τὴν δὲ ἐτέραν ἀνοίγουσι. καὶ
 τοῦτο τις ἐν Κυζικῇ καταμαθὼν, δόξαν ἔσχεν, ὡς ἀπ'
 ἑαυτοῦ τὸν μέλλοντα πνεῖν ἄνεμον προσγορεύων.

XVII. Τόγε μὲν κοινωνικὸν μετὰ τοῦ συνετοῦ τοὺς ἐλέφαντας ἀποδείκνυσθαι φησιν ὁ Ἰόβας. ὁρῶν γὰρ αὐτοῖς οἱ θηρεύοντες ἀπεργασάμενοι λεπτοῖς φρυγάνοις καὶ φρονιῇ κούφῃ κατερέφουσιν ὅταν οὖν εἰς ὀλισθηρὰ, πολλῶν ὁμοῦ πορευομένων, αἱ λοιποὶ φοροῦντες ὕλην καὶ λίθους ἐμβάλλουσιν, ἀναπληροῦντες τὴν κοιλότητα τοῦ ὁρῶντος, ὥστε φασίαν ἐκεῖνα γενέσθαι τὴν ἐκβασιν. ἱστορεῖ δὲ καὶ ὕχῃ κρησθαι θιῶν τοὺς ἐλέφαντας ἀδιδάκτως, ἀγνοομένους τε τῇ θαλάσῃ, καὶ τὸν ἥλιον ἐκφανέντων προσκυνοῦντας, ὥς περ χειρὸς ἀνατάσει τῆς προσοπίδος. ὅθεν καὶ θεοφιλέστατόν ἐστι τὸ θηρίον, ὃς Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ ἐμαρτύρησε. κρατήσας γὰρ Ἀντιόχου, καὶ βουλόμενος ἐκπρεπῶς τιμῆσαι τὸ θῆιον, ἄλλα τε πάμπολλα κατέθυσεν ἐπινίκια τῇ μάχῃ, καὶ τέσσαρας ἐλέφαντας· εἴτα νύκτωρ δούλῃσιν ἐντυχὼν, ὥς τοῦ θεοῦ μετ' ὀρχῆς ἀπειλούντο· αὐτῷ διὰ τὴν ἀλλόκοτον ἐκείνην θυσίαν, ἱλασμοῖς τε πολλοῖς ἐχρήσατο, καὶ χαλκοὺς ἐλέφαντας ἀντὶ τῶν σφαγέντων ἀνέστησε τέσσαρας. οὐχ ἦτιον δὲ κοινωνικὰ τὰ τῶν λεόντων. οἱ γὰρ νέοι τοὺς βραδείας καὶ γέροντας ἤδη συνεξάγουσιν ἐπὶ θήραν· ὅπου δ' αὖ ἀπαγορεύουσιν, οἱ μὲν κἀθηνται περιμένοντες, οἱ δὲ θηρεύουσι· καὶν λάβωσιν ὅτιοῦν, ἀνακαλοῦνται, μόσχου μυκήματι τὸ βρόχημα ποιοῦντες ὅμοιον· οἱ δ' εὐθύς αἰσθάνονται, καὶ παραγενόμενοι, κοινῇ τὴν ἄγρην ἀναλασκουσιν.

XVIII. Ἐρωτες δὲ πολλῶν, οἱ μὲν ἄγριοι καὶ περιμανεῖς γεγόνασιν· οἱ δ' ἔχοντες οὐκ ἀπὸ θηρίων ὁραϊσμὸν οὐδ' ἀναφροδίτον ὁμιλίαν· οἷος ἦν

τοῦ ἐλέφαντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τοῦ ἀντιφώντος Ἀριστοφάνει τῷ γραμματικῷ· τῆς γὰρ αὐτῆς ἦσαν στεφανοπώλιδος, καὶ οὐχ ἥτιον ἦν ὁ ἐλέφας διάδηλος· ἴφρη γὰρ αὐτῇ τῆς ὀπίρας αἰὲν πρατήρια παραπορευόμενος, καὶ χρόνον πολὺν ἐφίστατο, καὶ τῆς προσοκίδας τῶν χιτωνίων ἐντός, ὥσπερ χεῖρας, παραβαλὼν, ἀτρέμα τῆς περὶ τὸ στήθος ὄρας ἔψαιεν. ὁ δὲ δούκιον, ὁ τῆς Αἰτωλίδος ἐρασθίς, ἐφοῖτα νύκτωρ πρὸς αὐτήν, καὶ τοῦ σώματος ὑποδυνόμενος ἐν χρόνῳ, καὶ περιπλεκόμενος, οὐδὲν οὔτε ἐκὼν οὔτ' ἄκων ἐβλαπεν, ἀλλὰ καὶ κοσμίως αἰὲν περὶ τὸν ὄρθρον ἀπηλλάττετο· συνεχῶς δὲ τοῦτο ποιοῦντος αὐτοῦ, μετώκισαν οἱ προσήκοντες ἀπωτέρω τὴν ἀνθρωπον· ὁ δὲ τρεῖς μὲν ἢ τέτταρας οὐκ ἔλθεν, ἀλλ', ὡς κοίτῃ, παρῆναι ζητοῖν καὶ πλανώμενος· μόλις δὲ πως ἐξανιχνῶν, καὶ περιπιστὼν οὐ πρὸς, ὥσπερ εἰδῆται, ἀλλὰ τριεχύτερος, τῷ μὲν ἄλλῳ σπειράματι τὰς χεῖρας αὐτῆς ἔδρασε πρὸς τὸ σῶμα, τῷ δ' ἀπολήγοντι τῆς οὐρᾶς ἐμαστίγου τὰς κνήμας, ἐλαφρὰν τινα καὶ ψιλάτορρον καὶ πλέον ἔχουσαν τοῦ κολάζοντος τὸ ψιδόμενον ὄργην ἐπιδεικνύμενος. τὸν δ' ἐν Αἰγύπτῳ παιδερασταῖσιν αἰετὶ καὶ τὸν ἐπιθυμήσαντα Γλαυκῆς τῆς καθαρωδοῦ, κριὸν, (περιβόητοι γὰρ εἰσι, καὶ πολλῶν εἶναι διηγημάτων διακορεῖς ὑμῶς εἶναι) δια ταῦτα μὲν ἀφίημι.

XIX. Ψᾶρες δὲ καὶ κόρακες καὶ ψιττάκοι μάστιγιοντες διαλέγεσθαι, καὶ τὸ τῆς φωνῆς πνεῦμα τοῖς διδάσκουσιν εὐπλαστον αὐτοὶ καὶ μιμητὸν ἐξαριθμεῖν καὶ ῥυθμίζειν παρέχοντες, ἐμοὶ δοκοῦσι προσδεῖν καὶ συνηγορεῖν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἐν τῷ

μανθάνειν, τρόπον τινὰ διδάσκοντες ἡμᾶς, ὅτι καὶ
 προφορικοῦ λόγου καὶ φωνῆς ἐνάριθρον μέιστιν αὐ-
 τοῖς· ἢ καὶ πολλὰς κατὰ γελως τὸ πρὸς ταῦτα κατα-
 λιπεῖν ἐκείνοις σύγκρισιν, οἷς οὐδὲ ὅσον ὠρύσσασθαι
 μέιστιν, οὐδ' ὅσον στενάζειν, φωνῆς· τούτων δὲ
 καὶ τοῖς αὐτοφρονέσι καὶ τοῖς ἀδιδάκτοις γηρύμασιν
 ὅση μοῦσα καὶ χάρις ἔπεται, οἱ λογιώτατοι καὶ
 καλλιφωνότατοι μαρτυροῦσι, τὰ ἥδιστα ποιήματα
 καὶ μέλη κύκνων καὶ ἀηδόνων ᾧδαῖς ἀπεικάζοντες.
 ἐπεὶ δὲ τοῦ μαθεῖν τὸ διδάξαι λογικώτερον, ἥδη πι-
 στέον Ἀριστοτέλει, λέγοντι, καὶ τοῦτο τὰ ζῶα ποιῶν
 ὁφθῆναι γὰρ ἀηδὼνα νεοσσὸν ἥδειν προδιδάσκον-
 σάν, μαρτυρεῖ δ' αὐτῷ τὸ φανλότερον ἄδειν, ὅσας
 συμβεβήκει μικραῖς ἁλούσαις, ἀποτροφοῖς τῶν μητέ-
 ρων γενέσθαι· διδάσκονται γὰρ αἱ συντροφόμεναι
 καὶ μανθάνουσιν, οὐ διὰ μισθόν, οὐδὲ πρὸς δόξαν,
 ἀλλὰ τῷ χαίρειν διαμελιζόμεναι, καὶ τὸ καλὸν ἀγα-
 πῆν μᾶλλον ἢ τὸ χρεῖωδες τῆς φωνῆς. ἔχω δὲ πρὸς
 τοῦτον καὶ λόγον εἶπεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἀκούσας Ἑλ-
 λήνων τε πολλῶν καὶ Ῥωμαίων παραγενομένων. και-
 ρεὺς γὰρ τις ἐργαστήριον ἔχων ἐν Ῥώμῃ πρὸ τοῦ τε-
 μένου, ὃ καλοῦσιν Ἑλλήνων ἀγοράν, θαυμασάμε-
 νος τὸ χρῆμα πολυφώνου καὶ πολυφθόγγου κίττης ἐτα-
 φε, καὶ ἀνθρώπου ῥήματα καὶ θηρίους φθόγγους
 ἀνταπεδίδου, καὶ φόφους ὀργάνων, μηδεὶς ἀναγκά-
 ζοντος, ἀλλ' αὐτὴν ἐθίζουσα, καὶ φιλοτιμονιμῆν ἡ-
 δὲν ἄρρητον ἀπολιπεῖν, μηδ' ἐμίμητον. ἔτιχα
 τις ἐκείνη τῶν πλουσίων ἐκκομιζόμενος ὑπὸ σάλπιγγος
 πολλαῖς, καὶ γενομένης, ὥσπερ εἶπα, κατὰ τὸν τό-
 πον ἐπιστάσεως, εὐδοκίμοῦντες οἱ σάλπιγγαὶ καὶ

κλειόμενοι, πολὺν χρόνον ἐνδιέτριψαν· ἥ δὲ κίττα
 μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἄφθογγος ἦν καὶ ἄναυδος,
 οὐδὲ τὴν αὐτῆς ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις πάθεσιν ἀφαιῖσα
 φωνήν. τοῖς οὖν πρότερον αὐτῆς θανμάζουσι τὴν
 φωνήν, τότε θαῦμα μεῖζον ἢ σιωπὴ παρῆχε, κωφὸν
 ἄκροαμα τοῖς συνήθως παραδεύουσι τὸν τόπον· ὑ-
 ποψία δὲ φαρμάκων ἐπὶ τοὺς δημοτάρχους ἦσαν· οἱ
 δὲ πλείστοι τὰς σάλπιγγας ἐκάζον ἐκπληῖσαι τὴν ἀ-
 κοήν, τῇ δ' ἀκοῇ συγκαταβέσθαι τὴν φωνήν. ἦν δ'
 οὐδέτερον τούτων, ἀλλ' ἄσκησις, ὡς ῥαίκε, καὶ ἀναχώ-
 ρησις εἰς ἑαυτὸ τοῦ μιμητικοῦ, καθάπερ ὄργανον
 ἐκτρινομένου τὴν φωνήν καὶ παρασκευάζοντος· ἄφρων
 γὰρ αὐθις ἦκε καὶ ἀνέλαμψεν, οὐδὲν τῶν συνήθων
 καὶ παλαιῶν μιμημάτων ἐκείνων, ἀλλὰ τὰ μέλη τῶν
 σάλπιγγων αὐταῖς περιόδοις φθεγγομένη, καὶ μετα-
 βολίς πάσης καὶ κρουμάτων διεξιοῦσα πάντας ὁρ-
 θμούς· ὥστε, ὅπερ ἔφην, τῆς εὐμαθείας λογικωτέ-
 ραν εἶναι τὴν αὐτομάθειαν ἐν αὐτοῖς. πλὴν ἐν γέ-
 τι μάθημα κυνὸς οὐ δοκῶ μοι παρήσειν, γενόμενος
 ἐν ῥώμῃ διατῆς. παρὼν γὰρ ὁ κύων μίμῳ πλοκῇ
 ἔχοντι δραματικῇ καὶ πολυπρόσωπον, ἄλλας τε μιμή-
 σεις ἀπειδίδου τοῖς ὑποκειμένοις πάθεισιν καὶ πράγμα-
 τι προσφθόρους, καὶ φαρμάκου ποιουνέτων ἐν αὐτῷ
 πῖλραν, ἐπνωτικοῦ μὲν, ὑποκειμένου δ' εἶναι θανα-
 τήμον, τὸν τ' ἄριστον, ὃ δὴθεν ἐμέμικτο τὸ φάρμα-
 κον, ἰδέετο, καὶ καταφαγὼν, ὀλίγον ὕστερον ὁμοίως
 ἦν ὑποτρίμοντι καὶ σφαλλομένῳ καὶ καρηβαροῦντι·
 τέλος δὲ προτείνας ἑαυτὸν, ὥςπερ νεκρὸς ἔκτετο, καὶ
 παρῆχεν ἔλκειν καὶ μεταφέρειν, ὡς ἂ τοῦ δράματος
 ὑψηλότερος λόγος· ἐπεὶ δὲ τὸν καιρὸν ἐκ τῶν λεγο-

μένων καὶ πραγματοποιέων ἐνόησεν, ἥσυχῃ τοπρωτὸν ἐκίνησεν ἑαυτὸν, ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθύως ἀναφερόμενος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ διέβλαιψεν· ἐπειτα θαυμασάντων, ἐξαπαστὰς ἐβιάδιζε πρὸς ὃν ἔδει· καὶ προσῆκε μὲν χαίρειν καὶ φιλοφρονοῦμενος, ὥστε πάντας ἀνθρώπους καὶ Καίσαρα (παρῆν γὰρ ὁ γερῶν Οὐεσπασιανὸς ἐν τῇ Μαρκέλλου Θεάτρῳ) συμπαιδεῖς γενέσθαι.

XX. Γελοῖοι δ' ἴσως ἰσμέν ἐπὶ τῷ μανθάνειν τὰ ζῶα σεμνύνοντες, ὧν ὁ Δημόκριτος ἀποφαίνεται μισθίας ἐν τοῖς μεγάλτοις γεγονότας ἡμᾶς· ἀρχῆς, ἐν ὑφαντικῇ καὶ ἀκροατικῇ· χελιδῶνος, ἐν ἀεροδομίᾳ· καὶ τῶν λιγυρῶν, κύκτου καὶ ἀηδόνος, ἐν ᾧδῇ, κατὰ μέμνησιν. ἰατρικῆς δὲ πολὺ τῶν τριῶν αἰδῶν ἐκαστου καὶ γενναῖον ἐν αὐταῖς μόριον ὀρῶμεν· αὐτὰρ μὲν τῷ φαρμακευτικῷ χρῶνται, χελιδῶναι μὲν ὀρίγανον, γαλαῖ δὲ πῆγανον, ὅταν ὀφείας φάγωσι, ἐπεσθίουσαι· κύκτες δὲ πᾶσι τινὲ καθαίροντες εἶναι τοὺς χολεριῶντας· ὁ δὲ δράκων τῷ μακράθρῳ τῷ ὀφθαλμῷ ἀμβλυώτιοντα λεπτύνων καὶ διαχαράττων· ἡ δ' ἄρκτος, ὅταν ἐκ τοῦ φωλιῶ παρῇ, τὸ ἄρον ἐσθίουσα πρῶτον τὸ ἄγριον· ἡ γὰρ δὲ μύτης ἀνοίγει συμπεφυκὸς αὐτῆς τὸ ἔντερον· ὥς δ' ἀσώδης γενομένη πρὸς τὰς μυρμηκίας τρέφεται, καὶ κάθηται προσβάλλουσα λιπαρὰν καὶ μαλακὴν ἱμάδι γλυκεῖαν τὴν γλῶσσαν, ἄχρις οὗ μυρμηκῶν ἀνάπλεως γένηται· καταπίνουσα γὰρ ἀφαιρῶνται· τῆς τ' ἰβίως τὸν ὑποκλυσμὸν ἄλλη καθαιρῶν μένης Αἰγύπτιοι συνιδεῖν καὶ μιμήσασθαι λέγουσιν· οἱ δὲ ἱερεῖς ὕδατι χρῶνται, περιεργίζοντες ἑαυτοὺς

ἔσθ' πέποιεν ἰβίς· ἂν γὰρ ἢ φαρμακῶδες ἢ τοσερόν ἄλ-
 λως τὸ ὕδωρ, οὐ πρόεισιν. ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀποσχέσει
 ἔνθα θεραπεύονται, καθ' ἅπερ λύκοι καὶ λέοντες, ὅταν
 κρεῖων γένωνται διακορεῖς, ἡσυχίαν ἄγουσι κατακείμε-
 νοι, καὶ συνθάλποντες ἑαυτοὺς. ἰγρίν δέ φασιν, ἐρί-
 φον παραδοθέντος αὐτῇ, χρωμένην διαίτη μὴ φα-
 χεῖν ἐφ' ἡμέρας δύο, τῇ δὲ τρίτῃ πεινῶσαν αἰτεῖν
 ἄλλο, καὶ τὴν γαλιάγραν υπαράσσειν· ἐκείνου δὲ
 φείσασθαι οἰομένην σὺν τροφῶν ἔχειν ἤδη καὶ σὺν-
 οίκον· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ χειρουργία χρῆσθαι
 τοὺς ἐλέφαντας ἱστοροῦσι· καὶ γὰρ ἔυστὰ καὶ
 λόγχιαι καὶ τοξεύματα, παριστάμενοι τοῖς τετρωμέ-
 τοις, ἄνευ σπασμοῦ ῥαδίως καὶ ἀβλαβῶς ἐξέλκου-
 σιν. αἱ δὲ Κρητικαὶ αἰγες, ὅταν τὸ δίκταμον φά-
 γωσιν, ἐκβάλλουσιν τὰ τοξεύματα ῥαδίως, καταμα-
 θεῖν ταῖς ἐγκύοις τὴν βοιάνην παρέλαχον ἐκ τρωατικῆν
 δύναμιν ἔχουσιν· ἐπ' οὐδὲν γὰρ ἄλλο τρωθεῖσαι
 γέρονται, καὶ ζητοῦσι καὶ διώκουσι τὸ δίκταμον.

XXI. Πιπτον δὲ ταῦτα θαυμασιὰ, καί περ ὄν-
 τα θαυμάσια, ποιοῦσιν αἱ νόησιν ἀριθμοῦ καὶ δύ-
 ναμιν τοῦ ἀριθμεῖν ἔχουσαι φύσεις, ὥσπερ ἔχουσιν
 αἱ περὶ Σοῦσα βόες· εἰοὶ γὰρ αὐτόθι τὸν βασιλι-
 κὸν παράδεισον ἄρδουσαι περιάκτοις ἀντλήμασιν,
 ὅν ὕψισται τὸ πλῆθος· ἑκαστὸν γὰρ ἐκάστη βουὴ
 ἀναφέρει καθ' ἡμέραν ἐκάστην ἀντλήματα· πλείο-
 τα δ' οὐκ ἔστιν οὔτε λαβεῖν οὔτε βιάσασθαι βουλό-
 μενον· ἀλλὰ καὶ πείρας ἔνθα πολλάκις πηδου-
 θέντων, ὑφίσταται, καὶ οὐ πρόεισιν, ἀποδοῦσα τὸ
 τεταγμένον· οὕτως ἀκριβῶς συντίθῃσι καὶ κατα-

μνημονεύει τὸ κεφάλαιον, ὡς Κτησίας ὁ Κνίδιος
 ἰστέδωκε. Αἰβυες δ' Αἰγυπτίων κυτωγελῶσι μύθοι
 λογούντων περὶ τοῦ ὄρνυος, ὡς φωνὴν ἀφάντος
 ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας, ἧς ἐπιτέλλει τὸ ἄστρον, ὃ
 Σῶθην αὐτοῖ, Κύνα δὲ καὶ Σείριον ἡμῖς καλοῦ-
 μεν· τὰς γὰρ αὐτῶν ὁμοῦ πάσας αἰγας, ὅταν ἡ-
 νάσχη μεθ' ἡλίου τὸ ἄστρον ἀτρεκῶς, ἐκεῖ στρεφ-
 μένας ἀποβλέπειν πρὸς τὴν ἀνατολὴν· καὶ τεκμή-
 ριον τοῦτο τῆς περιόδου βεβαιότατον εἶναι, καὶ μί-
 λιστα τοῖς μαθηματικοῖς κανόσιν ὁμολογούμενον.

XXII. Ἦνα δὲ κορυφὴν ὁ λόγος ἐπιθείς ἐαυτοῖ
 παύσεται, φέρε, κινήσαντες τὴν ἀφ' ἱερῶς, βρα-
 χέα περὶ θειότητος αὐτῶν καὶ μαντικῆς εἰπωμεν· οὐ
 γὰρ τι μικρὸν οὐδ' ἄδοξον, ἀλλὰ πολὺ καὶ παμπά-
 λαιον μαντικῆς μόριον, οἰωνιστικὴ κέκληται· τὸ
 γὰρ ὅξυ καὶ νοερὸν αὐτῶν καὶ δὲ εὐστροφίαν ὑπὲρ
 πᾶσαν ἀπάσης φαντασίας, ὥσπερ ὄργανον τοῦ θεοῦ
 παρέχει χρῆσθαι καὶ τρέπειν ἐπὶ τε κίνησιν, ἐπὶ τε
 φωνῆς καὶ γηρύματα, καὶ σχήματα νῦν μὲν ἐνοια-
 τικά, νῦν δὲ φερόντα, καθάπερ πνεύματα, ταῖς μετ'
 ἐπικόπτοις, ταῖς δ' ἐπειθ' ἔχοντα πράξεις καὶ ὥσπερ
 μᾶς εἰς τὸ τέλος· διὸ κοινῇ μὲν ὁ Εὐεργιδῆς θεῶν
 κήρυκας ὀνομάζει τοὺς ὄρνυδας· ἰδίᾳ δὲ φησὶν ὁ
 Σωκράτης ὁμόδουλον ἐαυτὸν ποιεῖσθαι τῶν κύκνων·
 ὥσπερ αὐτὸς καὶ τῶν βασιλέων, ἀειδὲς μὲν ὁ Περικλῆς,
 ἡδετο καλούμενος, ἱέραξ δὲ ὁ Ἀντίοχος· ἐχθρὸς δὲ
 τοὺς ἀμαθεῖς καὶ ἀνοήτους λοιδοροῦντες ἢ σκώπτου-
 ντες ὀνομάζομεν· ἀλλὰ δὴ μυρίων μυριάκις εἰπεῖν
 παρόντων, ὅτι προδείκνυσιν ἡμῖν καὶ προσημαίνει καὶ
 περὶ καὶ πτηνὰ παρὰ τῶν θεῶν, ἔν οὐκ ἔστι τοιοῦτον.

τον ἀποφῆναι τῷ προδικοῦντι τῶν ἐνύδρων, ἀλλὰ
 κοφῇ πάντα καὶ τυφλῇ τῆς προνοίας εἰς τὸν ἄθεον
 καὶ τιτανικὸν ἀπέρρηπται τόπον, ὥσπερ αἰσιβῶν
 ζῶον, οὗ τὸ λογικὸν καὶ νοερὸν ἐγκατέσβεσται τῆς
 ψυχῆς, ἐσχάτῳ δὲ τινι συμπεφυρμένης καὶ κατακε-
 κλυομένης αἰσθητικῆς μορῇ, σπαίρουσι μᾶλλον
 ἢ ζῶσιν ὅτιεν.

XXIII. ΗΡΑΚ. Ἀναγε τὰς ὀφρῦς, ὦ φίλε Φαί-
 διμε, καὶ διέγειρε σεαυτὸν ἡμῖν τοῖς ἐνάλοις καὶ
 νησιώταις· οὐ παιδιὰ τὸ χεῖμα τοῦ λόγου γέγο-
 νιν, ἀλλ' ἐρῶμενος ἄγων καὶ ῥητορεία κυκλίδων
 ἐπιδέουσα καὶ βήματος.

ΦΑΙΔ. Ἐνέδρα μὲν οὖν, ὦ Ἡρακλέων, οὐκ
 ὁλοῇ καταφανής· κραιπαλῶσι γὰρ ἔτι τὸ χεῖμα
 καὶ βεβαπτισμένοις νήφων, ὡς δρῆς, ὃ γενναῖος ἐκ
 παρασκευῆς ἐπιτίθεται. παραιτεῖσθαι δ' οὐκ ἔστιν·
 οὐ γὰρ βούλομαι Πινδάρου ζηλωτὴς ὢν, ἀκοῦσαι τὸ
 Τιθιμένων ἁγῶνων πρόφασιν.

Ἀρετὰν εἰς αἰπὺν ἔβαλε σκότον·
 οὐ γὰρ πολλὴ ἐστὶν ὑμῖν ἀργούντων, οὐ χο-
 ρῶν, ἀλλὰ κυνῶν καὶ ἵππων, καὶ δικτύου καὶ πᾶ-
 ρος σαγήνης, διὰ τοὺς λόγους ἐκχειρίας κοινῇ πᾶσι
 τοῖς ζώοις κατὰ τε γῆν κατὰ τε θάλατταν δεδομένης
 τὸ σήμερον· ἀλλὰ μὴ φοβηθῆτε· χρήσομαι γὰρ
 αὐτῇ μετρίως, οὔτε δόξας φιλοπόφων, οὔτ' Αἰγυπτί-
 ων μύθους, οὔτ' ἁμαρτύρους Ἰνδῶν ἐπαγόμενος ἢ
 Λιβύων διηγήσεις· εἰ δὲ πάνταχοῦ μάρτυρας ἔχει
 ταῖς ἐργαζομένοις τὴν θάλατταν ὀρώμενα, καὶ δε-
 δῶσι τῇ ὕψει πίστιν, τούτων ὀλίγα παραθήσομαι.

καίτοι τῶν ἐν γῇ παραδειγματίων ἐπιπροσθεν οὐδὲν
 ἴστιν, ἀλλ' ἀνεργμῆνη παρέχει τῇ αἰσθήσει τὴν ἰστο-
 ρίαν. ἡ δὲ θάλασσα μικρὰ κατιδίῃν καὶ γλίσχρα
 δίδωσι· τῶν δὲ πλείστοιν κατακαλύπτει γενέσις
 καὶ τροφῆς, ἐπιθέσις τε καὶ φυλακῆς ἀλλήλων·
 ἐν αἷς οὐκ ὀλίγα καὶ συνέσειως ἔργα καὶ μνήμη
 καὶ κοινωνίας ἀγνοούμενα βλάπτει τὸν λό-
 γον. ἔπειτα τὰ μὲν ἐν γῇ διὰ τὴν δημοφύλλαν καὶ
 τὴν συνδιαίτησιν ἀμωσγένως συναναχροννύμενα τοῖς
 ἀνθρωπίνους ἤθειςιν, ἀπολαμβάνει καὶ τροφῆς καὶ δι-
 δασκαλίας καὶ μιμήσεως· ἡ τὸ μὲν πικρὸν ἄπαν
 καὶ σκυθρωπὸν, ὥσπερ ἐπιμίξια ποτίμου θάλασ-
 σαν, ἐφθύνει, τὸ δὲ δυσῆνθεται ἄπαν καὶ νο-
 θρὸν ἐπεγείρει ταῖς μετ' ἀνθρώπων κινήσειν ἀνα-
 ριπιζόμενον. ὁ δὲ τῶν ἐνάλιων βίος ὅροις μεγάλους
 τῆς πρὸς ἀνθρώπους ἀπωκισμένος ὁμιλίας, ἐπισ-
 ακτον οὐδὲν οὐδὲ συνειδισμένον ἔχων, ἰδίος ἐστὶ
 καὶ αὐθιγενῆς, καὶ ἄκρατος ἀλλοτρίοις ἤθεσι, διὰ
 τὸν τόπον, οὐ διὰ τὴν φύσιν. ἡ γὰρ φύσις ὅσον
 ἐξικνεῖται μαθήσεως ἐκ' αὐτὴν, δεχομένη καὶ σπύ-
 ρουσα, παρέχει πολλὰς μὲν ἐγγέλεις ἱερὰς λεγομένας
 ἀνθρώποις χειροῖς, ὥσπερ τὰς ἐν τῇ Ἀρεθούσῃ
 πολλαχοῦ δ' ἰχθύς ὑπακούοντας αὐτῶν ὀνόμασιν·
 ὥσπερ τὴν Κράσσου μύρμιναν ἰστοροῦσιν, ἧς ἀπα-
 θανούσης ἔκλανσεν ὁ Κράσσης· καὶ ποτὶ Δομι-
 τίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος· Οὐ σὺ μυρμίνης ἀπα-
 θανούσης ἔκλανσας; ἀπήντησεν· Οὐ σὺ τρι-
 θάψας γυναῖκας οὐκ ἐδάκρυσας; οἱ δὲ κραιβάδιαι
 τῶν ἡρῶν οὐ μόνον γνωρίζουσι τὴν φωνὴν καλοῦν-
 των, καὶ τὴν ψαῦσιν ὑπομένουσιν, ἀλλὰ καὶ δια-

ζανόντες περιέχονσι τοὺς ὀδόντας ἐκκαθαίρειν ταῖς
 χειρὶ, καὶ περιμάττειν ὀθονίοις. ἔναγχος δὲ Φι-
 λῖνος ὁ βέλτεστος ἦκων πεπλανημένος ἐν Αἰγύπτῳ
 παρ' ἡμᾶς, διηγεῖτο, γραῦν ἰδεῖν ἐν Ἀνταίου πόλει
 κροκοδείλου συγκρατεῦνδουσαν ἐπὶ σκίμποδος εὐ μά-
 λα κοσμίως παρεκτεταμένην. πάλαι δὲ ἱστοροῦσι,
 Πτολεμαίου τοῦ βιβαλῆος παρακαλουμένου, τὸν ἱε-
 ρὸν κροκοδείλον μὴ ὑπακούσαντα, μηδὲ πεισθέντα
 λιπαροῦσι καὶ δεομένοις τοῖς ἱεροῦσι, δόξαι προση-
 μαίνειν τὴν μετ' οὐ πολὺ συμβῆσσαν αὐτῷ τοῦ βίου
 τελευτήν. ὥστε μηδὲ τῆς πολυτιμότητος μαρτυρικῆς
 ἁμοιβὴν εἶναι τὸ τῶν ἐνύδρων γένος, μηδ' ἀγέρας-
 στον. ἐπεὶ καὶ περὶ Σούραν πυνθάνομαι, κόμην
 ἐν τῇ Συρίᾳ, Φιλλοῦ μεταξὺ καὶ Μύρων, καθιέξο-
 μένους ἐπ' ἐχθύσιν, ὅσπερ οἰωνοῖς, διαμαντεῦ-
 σθαι τέχνην τινί, καὶ λόγων λέξεις, καὶ φωνῆς καὶ
 διώξεως αὐτῶν ἐπισκοποῦντας.

XXIV. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔστω τοῦ μήπαντάπα-
 σιν ἐκφύλου μηδ' ἀσυμπαθοῦς πρὸς ἡμᾶς ἱκανὰ
 δείγματα. τῆς δ' ἀκράτου καὶ φυσικῆς συνέσεως
 μέγα δῆλωμα τὸ κοινόν ἐστιν. οὐδέν γάρ οὕτως
 ἐν χείρωτον ἀνθρώπῳ νηκτόν, ὃ μὴ πέτραις προσέ-
 χεται καὶ προσπέφυκεν, οὐδὲ ἁλώσιμον ἄνεν πρα-
 γματικῆς, ὥς λύκοις μὲν ὄνοι, καὶ μέροφι μέλισσαι,
 χελιδόνι δὲ τέττιγες, ἐλάφοις δὲ ὄφεις ὑγρόμενοι ὅα-
 δὲ ὑπ' αὐτῶν. ἢ καὶ τοῦνομα πεποιήται παρώ-
 νυμον, οὐ τῆς ἐλαφρότητος, ἀλλὰ τῆς ἱλξεως τοῦ
 ὄφτος. καὶ τὸ πρόβατον προσκαλεῖται τῷ ποδί
 τὸν λύκον. τῇ δὲ παρθάλει τὰ πλεῖστα προσχα-
 ρῖν, χαίροντα τῇ δομῇ, μάλιστα δὲ τὸν πίθηκον.

λέγουσι. τῶν δὲ θαλαττίων ὁμοῦ τι πάντων ἢ προσ-
 οθηαῖς ὑποπιος οὔσα καὶ πεφυλαγμένη πρὸς τὰς
 ἐπιθέσεις, ὑπὸ συνέσεως, οὐχ ἀπλοῦν τὸ τῆς ἄγρας
 ἔργον, οὐδὲ φραῦλον, ἀλλ' ὀργάνων τε παντοδαπῶν
 καὶ σοφισμάτων ἐπ' αὐτὰ δεινῶν καὶ ἀπατηλῶν διό-
 μερον ἀπειργασται. καὶ τοῦτο δῆλόν ἐστιν ἀπὸ
 τῶν πάνυ προχείρων. τὸν μὲν γὰρ ἀσπαλιευτικόν
 κάλαμον οὐ βούλονται πάχος ἔχειν, καίπερ εὐτόνοιοι
 δεόμενοι πρὸς τοὺς σπαραγμοὺς τῶν ἀλισκομένων,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐκλέγονται τὸν λεπτόν, ὅπως μὴ πλε-
 τεῖαν ἐπιβάλλων σκιάν ἐκταράττῃ τὸ ὑποπιον αὐτῶν.
 ὕπειτα τὴν ὁρμὴν οὐ ποιοῦσι πολὺ πλοκον τοῖς ἄμ-
 μισι τῶν βράχων, οὐδὲ τραχεῖαν· ἐπεὶ καὶ τοῦτο
 τοῦ δόλου γίνεται τεκμήριον αὐτοῖς· καὶ τῶν τρα-
 χῶν τὰ καθήκοντα πρὸς τὸ ἄγκιστρον ὥς ἐνι μάλ-
 σια λευκά φθίνεσθαι μηχανῶνται· μᾶλλον γὰρ
 οὕτως ἐν τῇ θαλάττῃ δι' ὁμοιότητα τῆς χροῆς λα-
 θάνουσι. τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενον·

Ἥ δὲ μολυβδαῖνη ἱκέλη ἐς βυσσὸν ὄρουσεν,

Ἥ τε κατ' ἀγραυλαιο βοῆς κέρας ἐμβεβαυῖα

Ἔρχεται ὠμηστῆσιν ἐπ' ἰχθύσι κῆρα φέρουσα·

παρακούοντες ἔτιοι βοεῖαις θριξὲν οἴονται πρὸς τὴν
 ὁρμὴν χρῆσθαι τοὺς παλαιούς· κέρας γὰρ τὸ
 τριχὰ λέγεσθαι, καὶ τὸ κείρασθαι διὰ τοῦτο, καὶ
 τὴν κορυάν· καὶ τὸν παρ' Ἀρχιλόχῳ κεροπλάστην
 φιλόδοκον εἶναι περὶ κόμην καὶ καλλωπιστήν. ἐστὶ
 δ' οὐκ ἀληθές· ἱππείαις γὰρ θριξὲν χοῶνται, καὶ
 τῶν ἀρρένων λαμβάνοντες· αἱ γὰρ θήλειαι
 οὐραὶ τὴν τριχὰ βεβρεγμένην ἀδρανῆ ποιοῦσιν.
 ριστοτέλης δὲ φησι, μηδὲν ἐν τοῦτοις λέγεσθαι

φον ἢ περιττὸν, ἀλλὰ τοῖς ὄντι κεράτιον περιεπίθε-
σθαι πρὸ τοῦ ἀγκίστρου περὶ τὴν ὀρμὴν, ἐπεὶ πρὸς
ἄλλο ἐρχόμενοι διανοήσουσι. τῶν δ' ἀγκίστρων τοῖς
μὲν στρογγύλοις ἐπὶ κιστρίας καὶ ἡμίας χρῶνται μι-
κροστόμους ὄντας· τὸ γὰρ εὐθύτερον εὐλαβοῦνται·
πολλάκις δὲ καὶ τὸ στρογγύλον ὁ κιστρὺς ὑποπιπύων
ἐν κύκλῳ περινήχεται, τῇ οὐρῇ περιήραπίζων τὸ
ἰδιώδιμον, καὶ ἀνακάμπτων τὸ ἀποκρουόμενον· ἂν
δὲ μὴ δύνηται, συνάγων τὸ στόμα καὶ περιστείλας,
τοῖς χεῖλεσιν ἄκροισι ἐπιψαύων ἀποκνίξει τοῦ δειλά-
τος· ὁ δὲ λάβραξ ἀνδρικώτερον τοῦ ἐλέφαντος,
οὐχ ἴτερον, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτὸν, ὅταν περιπέσῃ τῇ
ἀγκίστρῳ, βελουκῇ, τῇ δευρὸ κῆκεϊ παραλλάξει
τῆς κεφαλῆς ἀνευρύων τὸ τραῦμα, καὶ τὸν ἐκ τοῦ
σπαραγμοῦ πόνον ὑπομένων, ὅχρως ἂν ἐκβάλῃ τὸ
ἄγκιστρον. ἢ δ' ἀλώπηξ οὐ πολλάκις μὲν ἀγκίστρῳ
πρόσεισιν, ἀλλὰ φεύγει τὸν δόλον, ἀλοῦσα δ' εὐθύς
ἐκτρίπεται· πίφουκε γὰρ δι' εὐτονίαν καὶ ὑγρότη-
τα μεταβάλλειν τὸ σῶμα καὶ στρέφειν, ὥστε, τῷ
ἐντὸς ἐκτὸς γενομένων, ἀποπίπτειν τὸ ἄγκιστρον.

XXV. Ταῦτα μὲν οὖν γινώσκιν ἐμφαίνει καὶ
ζῷον ἐπὶ καιρῷ τοῦ συμφέροντος εὐμήχανον καὶ
περιττὴν. ἄλλα δ' ἐπιδείκνυται μετὰ τοῦ συνετοῦ
τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ φιλόλληλον, ὥπερ ἀνθρώποι καὶ
σκῆροι. σκῆρου μὲν γὰρ ἄγκιστρον καταπιόντος,
οἱ παρόντες σκῆροι προσεκλόμενοι τὴν ὀρμὴν ἀπο-
τρώγουσιν· οἱτοὶ δὲ καὶ τοῖς εἰς κῆρτον ἐμπεσοῖ-
σι τὰς οὐράς παραδόντες, ἔξωθεν ἔλκουσι δάκνον-
τας προθύμως, καὶ συνξέγουσιν. οἱ δ' ἀνθρώποι
τῷ συμφύλῳ βοηθοῦσιν ἰταμώτερον· τὴν γὰρ ὁ-

μῖαν ἀναθέμενοι κατὰ ῥάχιν καὶ στήσαντες ὀρθῶς
τὴν ἄκανθαν, ἐπιχειροῦσι διαπρίειν τῇ τραχύτητι
καὶ διακόπτειν. καίτοι χερσαῖον οὐδὲν ἴσμεν ἐξέ-
ρη κινδυνεύοντι τολμᾶν ἀμύνειν, οὐκ ἄρκτον, οἱ
σὺν, οὐδὲ λείαναν, οὐδὲ πάρδαλιν· ἀλλὰ συγχω-
ρεῖ μὲν εἰς ταυτὸν ἐν τοῖς θεάτροις τὰ ὁμόφυλα, καὶ
κύνηλ μετ' ἀλλήλων περιέεισιν· ἑτέρω δὲ ἑτέρον
οὐκ οἶδεν οὐδὲ φρονεῖ βοηθεῖν, ἀλλὰ φεύγει καὶ
ἀποπηδᾷ πορρωτάτῳ γινόμενα τοῦ τετραωμένου
καὶ θνήσκοντος. ἡ δὲ τῶν ἐλεφάντων ἱστορία, φιλε-
τῶν εἰς τὰ ὀρύγματα φορούντων καὶ τὸν ὀλισθόντα
διὰ χώματος ἀναβιβάζοντων, ἔκτοπός ἐστι διαιρέσις
καὶ ἀλλοδαπή, καθάπερ ἐκ βασιλικῶν διαγορμῶ-
τος ἐπιτάττουσαι πιστεύειν αὐτῇ τῶν Ἰόβια βιβλίων·
ἀληθὴς δ' οὐσα, πολλὰ δείκνυσιν τῶν ἐνάλων μηδὲν
ἀπολειπούμενα τῷ κοινωνικῷ καὶ συνετῷ τοῦ σοφου-
τάτου τῶν χερσαίων. ἀλλὰ περὶ κοινωνίας αὐτῶν
ἴδιος ἔσται τάχα λόγος.

XXVI. Οἱ δὲ ἄλιεῖς συνορῶντες ὥσπερ ἀδοξή-
μασι παλαισιμῶν τὰ πλεῖστα διακρουόμενα τῶν
ἀπ' ἀγκίστρου βολαίς, ἐπὶ βίῃς ἐτράπησαν, καθάπερ
οἱ Πέρσαι σαγηνεύοντες, ὥς τοῖς ἐνοχθεῖταιν οὐδε-
μίαν ἐκ λογισμοῦ καὶ σοφίας διαφενεῖν οὐσαν. ἀμ-
φιβλήτοισι μὲν γὰρ καὶ ὑποχαῖς κεατρεῖς καὶ ἰονλί-
δες ἄλλσκοῦνται, μόρμυροί τε καὶ σαργοὶ καὶ καρβιοὶ
καὶ λάβρακες· τὰ δὲ βολιστικὰ καλούμενα, τρί-
γλαν, χρυσωπὸν καὶ σκορπίον γρίποις τε καὶ σαγή-
ναις πύρρουνσι περιλαμβάνοντες· διὸ τῶν δικτύων
τὸ γένος ὀρθῶς Ὀμηρος πανάγχαν προσεῖπεν. ἀλλὰ
καὶ πρὸς ταῦτα μηχαναὶ ταῖς γαλαῖς, ὥσπερ τῇ λα-

βρακι· συρομένην γὰρ αἰστανάμενος, βίη δάϊοτη-
 σι, καὶ τύπτει κοιλαίνων τοῦ ὕδατος· ὅταν δὲ ποι-
 ῇ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ δικτύου χώραν, ἔωσεν ἐαν-
 τὸν, καὶ προσέχεται, μέχρις ἂν παρέλθῃ. δειφίς
 δὲ περιληφθεῖς, ὅταν συναλωθῇται γεγωνῶς ἐν ἀγ-
 αλαῖς σαγῆνης, ὑπομένει μὴ ταρτατόμενος, ἀλλὰ
 χαίρων· εὐοχεῖται γὰρ ἄνευ πραγματείας ἀφθό-
 νων ἰχθύων παρόντων· ὅταν δὲ πλησίον τῇ γῇ
 προσῇ, φαγὼν τὸ δίκτυον ἅπεισιν· εἰ δὲ μὴ φθαιῇ
 διαφγών, τοπρῶτον οὐδὲν ἔπαθε δεινόν, ἀλλὰ
 διαφράφαντες αὐτοῦ περὶ τὸν λόφον ὀλοσχοίνους ἁ-
 ψήσαν· αὐθις δὲ ληφθέντα, πληγαῖς κολάζουσι,
 γνωρίσαντες ἐκ τοῦ διαφράμματος· σπανίως δὲ
 τοῦτο συμβαίνει· συγγνώμης γὰρ τυγχάνοντες το-
 πρῶτον, εὐγνωμονοῦσιν οἱ πλείστοι, καὶ φυλάτ-
 τονται τοιοῦτον μὴ ἀδικεῖν. ἔτι δὲ πολλῶν ἰῶν
 πρὸς ἐνλάβειαν καὶ προφυλακὴν καὶ ἀποδρασίαν ὄν-
 των παραδειγμάτων, οὐκ ἄξιόν ἐστι τὰ τῆς σπητῆς
 παραλεῖν· τὴν γὰρ καλουμένην μύτιν παρὰ τὸν
 ἰμάχηλον ἔχουσα πλήρη ζοφερᾶς ὑγρότητος, ἣν θό-
 λον καλοῦσιν, ὅταν καταλαμβάνηται, μεθήσιν
 ἔσω, τεχνωμένη τῆς θαλάττης διαβολωθείσης ποιή-
 σασα περὶ αὐτὴν σκότος, ὑπεκδύναι καὶ ἀποδρα-
 ται τὴν τοῦ θηρεύοντος ὄψιν· ἀπομιμουμένη τοῦς
 Ὀμήρου θεοῦς, κυατὴν νεφέλη πολλὰκις οὕς ἂν σῶ-
 σαι θέλωσιν ὑφαιρουμένους καὶ διακλέπτορας.
 ἅλλοι τούτων μὲν ἄλλοις.

XXVII. Τῆς δ' ἐπιχειρητικῆς καὶ θηρευτικῆς δει-
 νότητος αὐτῶν ἐν πολλοῖς σοφίσματα κατιδεῖν ἴσται.
 ὁ μὲν γὰρ ἄστηρ, ὃν ἂν ἄψῃται, πάντα διαλνόμενα

καὶ διατηκόμενα γινώσκων, ἐνδίδωσι τὸ σῶμα καὶ
περιορῇ ψαυόμενος ὑπὸ τῶν παριόντων ἢ προσπι-
λαζόντων. τῆς δὲ νύκτας ἵσται δὴ πού τὴν δύναμιν,
οὐ μόνον τοὺς θίγοντας αὐτῆς ἐκπηγνύουσιν, ἀλλὰ
καὶ διὰ τῆς σαγήνης βαρύνεται ταῖς χερσὶ
τῶν ἀνυλαμβανομένων ἐμποιοῦσαν. ἔνιοι δὲ ἴσται
ροῦσι, πείθων αὐτῆς ἐπιπλέον λαμβάνοντες, ἃν ἐκ-
πέσῃ ζῶσα, κατασκευδανύντες ὕδωρ ἄνωθεν, αἰ-
σθανοῦσθαι τοῦ πάθους ἀνατρέχοντος ἐπὶ τὴν χεῖρα
καὶ τὴν ὕψην ἀμβλύνοντος, ὡς ἔοικε, διὰ τοῦ ὕδα-
τος τρεπομένου καὶ προπεπονθότος. ταύτης οὖν
ἔχουσα σύμφυτον αἴσθησιν, μάχεται μὲν ἐξ ἐναντί-
ας πρὸς οὐδέν, οὐδὲ διακινδυνεύει· κύκλῳ δὲ πε-
ριϊοῦσα τὸ θηρεύμενον, ὥσπερ βῆλη διασπείρει τὰς
ἀπορροαίς, φαρμάκτουσα τὸ ὕδωρ πρῶτον, εἴτα τὸ
ζῶον διὰ τοῦ ὕδατος, μὴτ' ἀμύνεσθαι δυνάμεναι
οὔτε φυγεῖν, ἀλλ' ἐνισχόμενον ὥσπερ ὑπὸ δεινῶν
καὶ πηγνύμενον. ὁ δὲ καλούμενος ἄλιεύς γνώριμος
ἐστὶ πολλοῖς, καὶ διὰ τὸ ἔργον αὐτῷ γέγονε τοῦτον
μα· ὃ σοφίσματι καὶ τὴν σηλίαν χρησάτω φησὶ
ὁ Ἀριστοτέλης· καθήκει γάρ, ὥσπερ ὀρμῖαν, ἀπὸ
τοῦ τμηχίλου πλεκτάνην, μηκύνεσθαι τε πόρρω χρο-
νολόγης, καὶ πάλιν συντρέχειν εἰς ἐαυτὴν ἀναλαμβάνου-
σούσης, ῥῆστα πεφυκνύειν· ὅταν οὖν τι τῶν με-
κρῶν ἰχθυοῖν ἴδῃ πλησίον, ἐνδίδωσι δακτύλῳ, καὶ
κατὰ μικρὸν ἀναμνησθῆται λαμβάνουσα, καὶ προσ-
γεται, μέχρις ἃν ἐν ἐφικτῷ τοῦ στόματος γένηται
προσχόμενον. τῶν δὲ πολυπόδων τῆς χροῆς τὴν
ἡμεῖς οὐ τε Πίνδαρος περιβόητον πεποίηκεν, εἰπὼν

Ποντίου θηρός χροῶτι

Μάλιστα νόον προσφέρων,
 Πάσαις πολέουσιν ὁμιλεῖ.
 καὶ Θέογγισ ὁμοίως·

Πολύποδος νόον ἔσχε πολυχρόνου, ὃς ποτὶ πέτρῃ
 Τῇπερ ὁμιλήσῃ, τοῖος ἰδίῃ ἐφάνη.
 μεταβάλλει γὰρ ὁ μὲν χαμαιλέον οὐδέν τι μηχανώ-
 μενος, οὐδὲ κατακρύπτων ἑαυτὸν, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ
 ἄλλως τρέπεται, φῶσει ποφροδῆς ὣν καὶ δειλός·
 συνέπεται δὲ καὶ πνεύματος πλήθας, ὥς Θεόφρα-
 στος· ὀλίγον γὰρ ἀποδεῖ πᾶν τὸ σῶμα τοῦ ζώου
 πλήρης εἶναι πνεύματος, ὃ τεκμαίρεται τὸ πνευμα-
 τικὸν αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὰς μεταβολὰς εὐ-
 τρεπται. τοῦ δὲ πολύποδος ἔργον ἐστίν, οὐ πά-
 дос ἢ μεταβολή· μεταβάλλει γὰρ ἐκ προνοίας,
 μηχανῇ χρώμενος τοῦ λανθάνειν, ἃ δέδιδε, καὶ λαμ-
 βάνειν, οἷς τρέφεται· παρακρουόμενος γὰρ αἰρεῖ
 τί μὴ φεύγοντα, τί δ' ἐκφεύγει παριρχόμενα, τὸ
 μὲν γὰρ αὐτοῦ τὰς πλεκτάνας κατεσθίειν αὐτόν,
 ψεύδος ἐστίν· τὸ δὲ μύριαιαν δεδιέναι καὶ γόγ-
 γρον, ἀληθές ἐστιν· ὑπ' ἐκείνων γὰρ κακῶς πά-
 σχει, ὁρᾷ μὴ δυνάμενος ἐξολισθαιόντων. ὥσπερ
 αὐτὸς πάλιν ὁ κάραβος, ἐκείνων μὲν ἐν λάβραϊς γενομέ-
 των περιγίνεται ὁρᾷως· ἡ γὰρ φιλότις οὐ βοηθεῖ
 πρὸς τὴν τραχύτητα· τοῦ δὲ πολύποδος εἶσω τὰς
 πλεκτάνας διωθούντιος, ἐπόλλυται. καὶ τὸν κύ-
 κλον τοῦτον καὶ τὴν περίοδον ταῖς κατ' ἀλλήλων
 δόξαισι καὶ φυγαῖς γέμνασμα καὶ μελέτην ἢ φύσις
 πέντοῖς ἐναγώνιον πεποίηκε δεινότητος καὶ συνέσεως.
 XXVIII. Ἀλλὰ μὴν ἐχίνου γε τινὰ χερσαίου
 διηγήσατο πνευμάτων προαίσθησιν Ἀριστοτέλης, ὃς

ἐθαύμαζε καὶ γεράνων τὴν ἐν τριγώνῳ πτήσιν. ἔγω-
 δ' ἔχοντο μὲν οὐχ ἓνα Κυζικηνὸν ἢ Βυζάντιον, ἀλλὰ
 πάντας ὁμοῦ παρέχομαι τοὺς θαλαττίους, ὅταν αἰ-
 σθῶνται μέλλοντα χειμῶνα καὶ σάλον, ἐρματίζον-
 τούς λιθιδίους, ὅπως μὴ περιτρέπονται διὰ κουφό-
 τητα, μὴδ' ἀποσύρωνται γενομένου κλύδωνος, ἀλλ'
 ἐπιμένωσιν ἀραρυίως τοῖς πετριδίους. ἡ δὲ γε-
 ράων μεταβολὴ τῆς πτήσεως πρὸς ἄνεμον, οὐχ ἐν-
 γένους ἐστίν, ἀλλὰ τοῦτο κοινῇ πάντες ἐχθρὺς νοῦν-
 τες, αἰεὶ πρὸς κύμα καὶ ῥοὴν ἀντινήχονται, καὶ
 πυραφνυλάττουσιν, ὅπως μὴ, κατ' οὐρανὸν προσφί-
 ρομένου τοῦ πνεύματος, ἡ λεπίς ἀναπτυσσασμένη λυ-
 πῇ τὸ σῶμα γυμνούμενον καὶ διατραχυνόμενον· ὁ-
 θεν αἰεὶ συνέχουσιν ἑαυτοὺς ἀντιπρόωρους· σφιγ-
 μένη γὰρ οὕτω κατὰ κορυφὴν ἡ θάλασσα τὰ π-
 βραγχία κατασιέλλει, καὶ κατὰ τῆς ἐπιφανείας ῥέ-
 ουσιν λείως πιέζει, καὶ οὐκ ἀνίστησι τὸ φρικώδες
 τοῦτο μὲν οὖν, ὥσπερ ἔφη, κοινὸν ἐστὶ τῶν ἐχθρῶ-
 ν, πλὴν τοῦ ἔλλοπος· τοῦτον δὲ φασὶ κατ' ἀν-
 μον καὶ ῥοὴν νήχεσθαι, μὴ φοβούμενον τὴν ἀνα-
 χάραξιν τῆς λεπίδος, αἵτε δὴ μὴ πρὸς οὐρανὸν αἰ-
 ἐπιπυγῶς ἐχούσης.

XXIX. Ὁ δὲ θύνητος οὕτως ἰσημερίας αἰσθάν-
 νεται καὶ τροπῆς, ὥστε καὶ τὸν ἄνθρωπον διδά-
 σκειν, μηδὲν ἀστρολογικῶν κανόνων δεόμενον· ὁ-
 που γὰρ ἂν αὐτὸν αἱ τροπαὶ χειμῶνος καταλάβου-
 σιν, ἀτρεμεῖ, καὶ διατρίβει περὶ τὸν αὐτὸν τόπον
 ἄχρι τῆς ἰσημερίας. ἀλλὰ τῆς γεράνου σοφὸν ἢ
 τῆς λίθου περίδραξις, ὅπως προῖεμένη πυκνὸν ἔξω
 πνέχεται· καὶ πόσῳ σοφώτερον, ὃ φίλε, τὸ τοῦ

διελθῖνος, ὃ σῆναι μὲν οὐ θέμις, εὐδὲ παύσασθαι
 φερέας· ἀνικλήτος γάρ ἐστιν ἡ φύσις αὐτοῦ, καὶ
 ταυτὸν ἔχουσα τοῦ ζῆν καὶ τοῦ κινεῖσθαι πέρας·
 ὅταν δὲ ὑπνου δέηται, μεταωρίσας ἄνω τὸ σῶμα
 πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάττης, ὑπτιον ἄφῃκε
 διὰ βλάθους, αἰώρας τινὲ σάλω κομιζόμενος, ἄχρι
 προσπεσῖν καὶ ψαῦσαι τῆς γῆς· οὕτω δ' ἐξυπνι-
 σθεὶς ἀναρῶσιζεί, καὶ πάλιν ἄνω γενόμενος ἐνδίδω-
 σι, καὶ φέρεται κινήσει τινα μεμιγμένην ἀνάπασιν
 αὐτῷ μηχανώμενος, τὸ δ' αὐτὸ δρᾶν καὶ θύνητος
 ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας λέγουσιν. ἐπεὶ δ' ἄρτι τὴν
 μαθηματικὴν οὕτω τῆς τοῦ ἡλίου μεταβολῆς ἐτέλε-
 σα πρόγνωσιν, ἧς μάλιστα Ἀριστοτέλης ἐστίν, ἄκου-
 σον ἤδη τὴν ἀριθμητικὴν ἐπιστήμην αὐτῶν· πρό-
 τιον δέ, καὶ μὴ Δία, τὴν ὀπτικήν, ἣν ἔοικε μηδ'
 Διοχέλος ἀγνοῆσαι· λέγει γάρ που·

Τὸ σκαῖον ὅμμα παραβαλὼν θύνητος δίκην·
 τῷ γὰρ ἑτέρῳ δοκοῦσιν ἀμβλυώτειν· ὅθιν ἐμβιά-
 λουσιν εἰς τὸν Πόρον ἐν διεσῆ, τῆς γῆς ἐχόμετοι,
 καὶ τοῦναντίον, ὅταν ἐξίσωσιν· ἐμφρόνως πάνυ καὶ
 νοσηρῶς αἰεὶ τὴν τοῦ σώματος φυλακὴν ἐπὶ τῷ
 κρείτατον ποιούμενοι τῶν ὀφθαλμῶν, ἀριθμητικῆς
 δὲ διὰ τὴν κοινωνικὴν, ὥς ἔοικε, καὶ φιλάλληλον
 ἀγκησιν ἑαυτῶν δευθέντες, οὕτως ἐπ' ἄκρον ἤκου-
 σι τοῦ μαθήματος, ὥστε, ἐπὶ πάνυ χαίρουσι τῷ
 συντρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι μετ' ἀλλήλων,
 αἰεὶ τὸ πλῆθος τῷ σχήματι κυβίζουσι, καὶ στερεὸν
 ἐκ πάντων ποιοῦσιν, ἕξ ἴσοις ἐπιπέδοις περιεχόμε-
 νον· ἔτι αὖτε κήχονται τὴν τάξιν οὕτω, τὸ πλαίσιον
 ἀμφίστοιμον διαφυλάττοντες. ὁ γοῦν θυννοσκοπὸς

ἂν ἀκριβοῦς λάβῃ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπιφανείας, ἵ-
θις ἀποφαίνεται, πόσον ἐστὶ πᾶν τὸ πλήθος· ἵ-
δως, ὅτι καὶ τὸ βῆθος αὐτῶν ἐν ἴσῳ τεταγμένον
στοιχείῳ πρὸς τε τὸ πλάτος ἐστὶ καὶ τὸ μήκος.

XXX. Ἰμιαὶ δὲ καὶ τοῦτομα παρέσχηκεν δὸν
αγελασμός, οἶμαι δὲ καὶ ταῖς πηλαμύσι. τῶν δ'
ἄλλων γενῶν ὅσα φαίνεται καὶ ζῇ κοινωνικῶς μὴ
ἁλλήλων ἀγέληδόν, οὐκ ἂν τις εἴποι τὸν ἀριθμὸν,
ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τὰς κατ' ἰδίαν κοινωνίας αὐτῶν
καὶ συμβιώσεις ἵτεον. ὧν ἐστὶ καὶ ὁ τὸ πλεῖστον
ἐξαναλώσας Χρυσίππου μέλαν πινοτήρας, παντὶ
καὶ φυσικῶ βιβλίῳ καὶ ἡθικῶ προεδρίαν ἔχων· τὸ
γὰρ σπογγοτήραν οὐχ ἰσότηρην, οὐ γὰρ ἂν παρέλιπε
ὁ μὲν οὖν πινοτήρας ζῶν ἐστὶ καρκινῶδες, ὡς φασί,
καὶ τῇ πίνῃ σύνεστι, καὶ πνέουσι τὴν κόγχην πρὸς
καθήμενος, ἔων ἀντωγμένην καὶ διακεκρυσμένην, ἵνα
προσπέσῃ τι τῶν ἀλωσίμων αὐτοῖς ἰχθυοῖσιν· τῷ
δὲ τὴν σάρκα τῆς πίνης δακῶν παρεισῆλθεν, ἥ δ'
συνέκλεισε τὴν κόγχην, καὶ κοινῶς τὴν ἄγρην ἐντὶ
ἱρκούς γενομένην κατεσθίουσι. τὸν δὲ σπόγγος
ἡμιοχέϊ θηρίδιον, οὐ καρκινῶδες, ἀλλ' ἀράχνη πο-
ραπλήσιον· οὐ γὰρ ἄψυχον, οὐδ' ἀναισθητόν,
οὐδ' ἄναιμον ὁ σπόγγος ἐστίν, ἀλλὰ ταῖς μὲν πέ-
τραις, ὡς ἄλλα πολλὰ, προσπέφυκεν, ἔχει δὲ κίνη-
σιν ἰδίαν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ εἰς ἑαυτὸν, οἷον ὑπομνή-
σεως καὶ παιδαγωγίας δεομένην· μανὸς γὰρ ὡς
ἄλλως, καὶ τοῖς ὑπαινώμασιν ἀνειμένους ὑπ' ἀγροῖας
καὶ ἀμβλύτητος, ὅταν ἐμῇ τι τῶν ἰδαδίων, ἐκεί-
νου σημῆναντος, ἔμυσε καὶ κατηνάλωσιν· ἔτι δὲ
μᾶλλον ἀνθρώπου προσιόντος ἢ θύγοντος, διδάσκου

μνος καὶ χαρασόμενος, οἷον ἱφριξε καὶ συνέκλεισε
τὸ σῶμα πῆξας καὶ πυκνώσας, ὥστε μὴ ῥαδίαν ἀλλὰ
δυσίτητον εἶναι τὴν ὑποτομὴν αὐτοῦ τοῖς θηρεῦου-
σιν. αἱ δὲ πορφύραι συναγελαζόμεναι, τὸ μὲν κη-
ρίον, ὥσπερ αἱ μέλιται, κοινῇ ποιοῦσιν, ἐν ᾗ λί-
γονται γονεῦειν· τὰ δ' ἐδώδιμα τῶν βρῦων καὶ
τῶν φυκίων ἀναλαμβάνουσιν προϊσχύμενα τοῖς ὀ-
στέοις, οἷον ἐν περιόδῳ κυκλονμένην ἐστίασιν ἁλ-
λήλαις παρέχουσιν, ἑτέραν ἑτέρας ἕλωθεν ἐπιτε-
μομένης.

XXXI. Καὶ τὲ ἄν τις ἐν τούτοις τὴν κοινωνίαν
θαυμάσειεν, ὅπου τὸ πάντων ἀμικτότατον καὶ τὸ θη-
ρωδέστατον, ὧν τρέφουσι ποταμοὶ καὶ λίμναι καὶ θά-
λασσα, ζῶον, ὃ κροκόδειλος, θαυμαστὸν ἑαυτὸν ἐπι-
δίδυνται πρὸς κοινωνίαν καὶ χάριν ἐν τοῖς πρὸς τὸν
τροχίλον συμβολαίοις; ὃ γὰρ τροχίλος ἔστι μὲν ὄρ-
τις τῶν ἐλπίων καὶ παραποταμίων, φρουρὴ δὲ τὸν
κροκόδειλον, οὐκ οἰκόσιτος, ἀλλὰ τοῖς ἐκείνου λει-
ψάνοις παρατρεφόμενος· ὅταν γὰρ αἰσθῇται τοῦ
κροκοδείλου καθεύδοντος, ἐπιβουλεύοντα τὸν ἰ-
κεύμενονα πηλούμενον, καὶ ἐπ' αὐτὸν ὥσπερ ἀθλη-
τὴν κονιδόμενον, ἐπεγείρει φθεγγόμενος καὶ κολά-
πτων· ὃ δὲ οὕτως ἐξημεροῦται πρὸς αὐτόν, ὥστε
τοῦ στόματος διαχανῶν ἐντὸς παρήει, καὶ χαίρει
τὰ λεπτά τῶν ἐρισχομένων τοῖς ὀδαῦσι σαρκῶν ἐκλέ-
γοντος ἄτρομα τῷ ῥάμφει καὶ διασκαλεύοντος· ἂν
δὲ μετρίως ἔχων ἥδη βούληται συναγαγεῖν τὸ στόμα
καὶ κλεῖσαι, προκλίνει τὴν σιαγόνα, καὶ διασημαί-
νι, καὶ οὐ πρότερον καθέλσιν, ἢ συναισθανόμε-
νον ἐκπτήναι τὸν τροχίλον. ὃ δὲ καλούμενος ἤγε-

μὴν μεγέθει μὲν ἔστι καὶ σχήματι κοβιδῶδες ἰχθυό-
 διον, τὴν δ' ἐπιφάνειαν ὄρνιθι φράσσοντι διὰ τὴν
 τραχύτητα τῆς λεπίδος εἰκέναι λέγεται, καὶ αἱ
 σὺν εἰσιν ἐν τῶν μεγάλων κητῶν, καὶ προνήχου-
 τὸν δρόμον ἐπευθύον, ὅπως οὐκ ἐνσχεθῇσται βρά-
 χεσιν, οὐδ' εἰς τέταγος, ἢ τινα πορθμὸν ἐπαίον
 δυσέξοδον· ἐπεὶ γὰρ αὐτῷ τὸ κῆτος, ὥσπερ οἱ αἰ-
 κι νῆες, παραγόμενον εὐπειθές· καὶ τῶν μὲν ὀλ-
 λων, ὅ τι ἂν παραλάβῃ τοῦ χάσματος ζῶον ἢ σκῆφος
 ἢ λίθον, εὐθὺς διαφθαρείται καὶ ἀπόλωλε πῦν ἐμβ-
 βυθισμένον· ἐκεῖνα δὲ γινώσκον ἀναλαμβάνει τὸ
 στόματι καθάπερ ἄγκυραν ἐντός· ἐγκαθιῦδει γὰρ
 αὐτῷ, καὶ τὸ κῆτος ἑστηκεν ἀναπαυομένου καὶ ὀρεῖ
 προσελθόντος δ' αὐθις ἐπακολουθεῖ, μήτε ἡμέρας
 μήτε νυκτὸς ἀπολείπόμενον, ἢ ῥέμβεται καὶ πλε-
 νᾶται, καὶ πολλὰ διεφθάρη, καθάπερ ἄκυβερνητον
 πρὸς γῆν ἐξεκχθέντα. καὶ γὰρ ἡμεῖς περὶ Ἀντί-
 ραν ἑώρακαμεν, οὐ πάλαι· καὶ πρότερον ἱστοροῦ-
 σιν, οὐ πόσῳ Βουρῶν ἐξοκίλαντος καὶ κατασ-
 πέτης, λοιμὸν γενέσθαι. ἃρ' οὖν ἄξιόν ἐστι τὰς
 ταῖς ταῖς κοινωγίαις καὶ συμπεριφοραῖς παραβέ-
 λειν; ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ φιλικὰς ἀλωπικὰς
 καὶ ὄφρων, διὰ τὸ κοινὸν αὐτοῖς πολέμιον εἶναι τὸν
 αἰετὸν· καὶ τὰς ὀπίδων πρὸς ἵππους, ὅτι χαίρουσι
 προσπιλάζουσαι καὶ διασκάλλουσιν τὸν ὄνθον. ἡ
 μὲν γὰρ οὐδ' ἐν μελίταις ὄρῳ τοσαύτην οὐδ' ἐν
 μύρμηξιν ἐπιμέλειαν ἀλλήλων· τὸ γὰρ κοινὸν αὐ-
 ξοῦσι πᾶσαι καὶ πάντες ἔργον, ἐτέρῳ δὲ καθ' ἑα-
 ρον ἐτέρου στοχασμός οὐδὲς οὐδέ φροντὶς ἔστιν.

XXXII. Ἐτι δὲ μᾶλλον κατοψόμεθα τὴν δια-

φορὰν, ἐπὶ τὰ πρεσβύτεα καὶ μέγιστα τῶν κοινο-
νικῶν ἔργων καὶ καθηκόντων τὰ περὶ τὰς γενέσεις
καὶ τεκνώσεις τὸν λόγον τρέψαντες. πρῶτον μὲν
γὰρ οἱ λίμναις παρήκουσαν ἢ ποταμοὺς ὑποδεχομέ-
νην νεμόμενοι θαλάττιαν ἰχθύνες, ὅταν μίλλωσι
τίκτωι, ἀνατρέχουσι, τῶν ποτίμων ὑδάτων τὴν
πρᾶξι καὶ τὸ ἄσπιον διώκοντες· ἀγαθὴ γὰρ ἡ
γαλήνη λαχεῦσαι· καὶ τὸ ἄθρον ἅμα ταῖς λί-
μναις ἐρεστικά καὶ ποταμοῖς, ὥστε σῶζεσθαι τὰ τικτό-
μενα. διὸ καὶ πλείστα καὶ μάλιστα γονεῖται περὶ
τὸν Εὐξείνιον πόρτον· οὐ γὰρ τρέφει κήτη ἀλλ' ἡ
φύσιν ἀραιὴν καὶ δειφῖνα μικρόν· ἔτι δὲ ἡ τῶν
ποταμῶν ἐπιμιξία, πλείστων καὶ μεγίστων ἐκδιδόν-
των εἰς τὸν Πόντον, ἥπιον παρέχει καὶ πρόσφορον
τοῖς λοχευομένοις κρᾶσιν. τὸ δὲ τοῦ ἀνθίου θαν-
μασιώτατόν ἐστιν, ὃν Ὅμηρος ἱερὸν ἰχθύν εἰρηκε·
καίτοι μέγαν τινὲς οἰοῦνται τὸν ἱερὸν, καθάπερ ὁ-
στοῦν ἱερὸν τὸ μέγα, καὶ τὴν ἐπιληψίαν, μεγάλην
ἴσσαν οὖσαν, ἱερὸν καλοῦσιν· ἔτι δὲ κοινῶς τὸν
ἄφρον καὶ ἱερωμένον. Ἐρατοσθένης δὲ τὸν χρυσό-
φρον ἵστικεν,

Εὐδρομένην χρύσειον ἐπ' ὀφρύσιν, ἱερὸν ἰχθύν
λέγειν. πολλοὶ δὲ τὸν ἔλλαπα· σπάνιος γὰρ ἐστι
καὶ οὐ ῥιθιδίος ἀλῶναι· φαίνεται δὲ περὶ Παμφυ-
λίαν πολλάκις· ἂν οὖν ποτε λάβωσι, στεφανοῦν-
ται μὲν αὐτοὶ, στεφανοῦσι δὲ τὰς ἀλιάδας, κρότοι
δὲ καὶ πατάγῳ καταπλέοντες αὐτοὺς ὑποδέχονται
καὶ τιμῶσιν. οἱ δὲ πλείστοι τὸν ἀνθίαν ἱερὸν εἶναι
καὶ λέγεσθαι νομίζουσιν· ὅπου γὰρ ἂν ἀνθίας

ἐφ' ἣν, θηρίον οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ θαρρόντες μὲν οἱ
 απογοθῆραι κατακοιμηθῶσι, θαρρόντες δὲ τίκτου-
 σιν οἱ ἰχθύες, ὥσπερ ἐγγυητὴν βασιλείας ἔχοντες. ἡ
 δ' αἰτία δυσλόγιστος, εἴτε φεύγει τὰ θηρία τὸν ἄν-
 θρωπον, ὥς σὺν ἐλέφαντες, ἀλεκτρούνα δὲ λέοντες·
 εἴτ' ἐστὶ σημεῖα τόπων ἀθέρων, ἃ γινώσκουσι καὶ
 παραφυλάττει συνετός ὢν καὶ μνημονικός ὁ ἰχθύς.

XXXIII. Ἀλλὰ ἡ γε πρόνοια κοινὴ τοῖς τίκτου-
 σι τῶν γεννωμένων· οἱ δ' ἄρρενες οὐ τὸν αὐτὸν
 κατεσθίουσι γόνον, ἀλλὰ καὶ προσδιατρίβουσι τοῖς
 κυήμασιν ὡσφυλακοῦντες, ὥς ἰστορήκεν Ἀριστοτέ-
 λης· οἱ δὲ ἐπόμηναι ταῖς θηλείαις, καταρρέοντες
 μικρὸν τὸν θορόν· ἄλλως γὰρ οὐ γίνεται μέγα τό-
 τεχθῆν, ἀλλ' ἀτελὲς μένει καὶ ἀναυξόν. ἰδίᾳ δὲ αἱ
 φυκίδες ἐκ τῶν φυκίων οἷον νεοττιᾶν διαπλασάμε-
 ναι περιεμπέχουσι τὸν γόνον, καὶ σκέπουσιν ἀπὸ
 τοῦ κλύδωνος. τοῦ δὲ γαλεοῦ τὸ φιλόστοργον οὐ-
 δυνὲ τῶν ἡμερωτάτων ζώων ὑπερβολὴν γλυκυθυμίας
 πρὸς τὰ ἔκγονα καὶ χρηστάτης ἀπολέλοιπε· τίκτου-
 σι μὲν γὰρ ὦδον, εἴτα ζῶον, οὐκ ἐκτός, ἀλλ' ἐντός
 ἐν ἑαυταῖς· καὶ τρέφουσιν οὕτως καὶ φέρονται, ὥς-
 περ ἐκ δευτέρας γενέσεως· ὅταν δὲ μείζονα γένη-
 ται, μεθίστοι θύραζε, καὶ διδάσκουσι νήχασθαι
 πλησίον· εἴτα πάλιν εἰς ἑαυτοὺς διὰ τοῦ στόματος
 ἐπαναλαμβάνουσι, καὶ παρέχουσιν ἐνδιατρίβουσι τὸ
 σῶμα χόρην ἅμα καὶ τροφήν καὶ καταφυγὴν, ἅχα-
 ῖαν ἐν δυνάμει τοῦ βοηθεῖν αὐτοῖς γένηται. θαν-
 μαστὴ δὲ καὶ ἡ τῆς χυλῶνης περὶ τὴν γένεισιν καὶ σω-
 τηρίαν τῶν γεννωμένων ἐπιμέλεια· τίκτει μὲν γὰρ
 ἐκβαίνουσα τῆς θαλάττης πλησίον· ἐπαύξει δὲ

αὐτὴ δυνάμεν, μηδὲ χερσεύειν πολλὸν χρόνον, ἐντί-
θησι τῇ ψάμμῳ τὰ ὠά, καὶ τὸ λειδοτατον ἐπαμῦ-
ται τῆς θινὸς αὐτοῖς καὶ μαλακώτατον· ὅταν δὲ
καταχώσῃ καὶ ἀποκρύνῃ βεβαίως, αἱ μὲν λέγουσ-
τοὶ ποσὶν ἀμύττειν καὶ καταστίζειν τὸν τόπον, εὖ-
σημον ἑαυτῇ ποιοῦσαν· οἱ δὲ, τὴν θήλειαν ἐπὶ
τοῦ ἁρῆενος τρεπομένην, τύπους ἰδίους καὶ σφραγι-
δας ἐναπολείπειν· ὁ δὲ τοῦτου θαυμασιώτατό-
στιν, ἡμέραν ἐκφυλάσσει τισσαρακοστήν (ἐν το-
σαύταις γὰρ ἐκπέττεται καὶ περιρῆγγυνται τὰ ὠά
πρόσεισι· καὶ γνωρίσασα τὸν ἑαυτῆς ἐκάστη θη-
σαυρόν, ὡς οὐδεὶς χρυσίου θήκην ἄνθρωπος, ἀσμε-
νως ἀνοίγει καὶ προθύμως.

XXXIV. Τῶν δὲ κροκοδελῶν τὰ μὲν ἄλλα πα-
ραπλήσια, τῆς δὲ χώρας ὃ στοχασμὸς ἐπίνοιαν ἄν-
θρώπῳ τῆς αἰτίας οὐ δίδωσιν, οὐδὲ συλλογισμόν·
ἔστιν οὐ φασι λογικὴν ἀλλὰ μαντικὴν εἶναι τὴν περὶ
τοῦτου τοῦ θηρίου πρόγνωσιν· οὔτε γὰρ πλείον
οὐτ' ἔλαττον ἐκβᾶσα, ἀλλὰ ὅσον εἰς ὥραν ἔτους ὃ
λίλος ἀνέξηθεις ἐπικλύσει καὶ ἀποκρύνῃ τῆς γῆς
ἐκτὶ τὰ ὠά τίθῃσιν· ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῶν γε-
νητῶν, αὐτὸν γινώσκειν, ἑτέροις τε φράζειν, ὅπο-
σον αὐτοῖς ὁ ποταμὸς πρόεισιν· οὕτω συνμετρή-
σατο μὴ βρεχομένων αὐτὸς βρεχόμενος ἐπομάξῃ. ἐλε-
πιαθέντων δὲ τῶν σκύμνων, ὅς ἂν εὐθύς ἀναδδῇ με-
λάβη τι τῶν προστυχόντων, ἢ μυῖαν, ἢ σείριφον,
ἢ γῆς ἔντερον, ἢ κάρφος, ἢ βοτάνην, τῷ στόματι,
διασπάρξασα τοῦτον ἢ μήτηρ ἀπέκτεινε δαχοῦσα·
τὰ δὲ θνυμοειδῆ καὶ δραστήρια στέργει καὶ περιέπει.

καθάπερ οἱ σοφώτατοι τῶν ἀνθρώπων ἀξιοῦσι, καί
 σι τὸ φιλεῖν, οὐ πάθει, νέμουσι. καὶ μὴν οἱ
 φῶκαι τίκτουσι μὲν ἐν τῷ ξηρῷ, καταμικρὸν δὲ προ-
 γουσαι τὰ σκυμνία, γεύουσι τῆς θαλάττης, καὶ τα-
 χὺ πάλιν ἐξάγουσι· καὶ τοῦτο πολλάκις ποιοῦσι
 ἐν μέρει, μέχρις ἂν οὕτως ἐθιζόμενα θαρρόησιν, καὶ
 στέρξῃ τὴν ἑαλὸν δίαιταν. οἱ δὲ βιάτραχοι περὶ
 τὰς ὀχείας ἀνακλήσεισι χρῶνται, τὴν λεγομένην παρ-
 οῦντες ὀλολυγὸνα, φωνὴν ἐρωτικὴν καὶ γαμήλιον
 οὔσαν· οὔτω δὲ τὴν θήλειαν ὁ ἄρσεν οὕτω προσ-
 αγίγεται, κοινῇ τὴν νύκτα περιμένουσιν· ἐν ἡ-
 γρῷ μὲν γὰρ οὐ δύναται, μεθ' ἡμέραν δὲ δεδίασιν
 ἐπὶ γῆς μίγνυσθαι· γενομένου δὲ σκότους, ἀδελφεὶ
 συμπλέκονται προΐοντες· ἄλλως δὲ λαμπρόντασι
 τὴν φωνήν, ὑπὸν προσδεχόμενοι· καὶ τοῦτο ση-
 μείον ἐν τοῖς βιβαιοτάτοις ἐστίν.

XXXV. Ἀλλὰ οἶον, ὦ φίλε Πόσειδον, ὅλγον
 πάθος ὡς ἄτοπον πέπονθα καὶ καταγέλαστον, ἐν
 με διατρίβοντα περὶ φώκας καὶ βιατράχους, τὸ σο-
 φώτατον καὶ θεοφιλέστατον παρῆλθε καὶ ἐξέφυγε
 τῶν ἐνάλων, ποίας γὰρ ἀηδόνας ἀξίον τῷ φιλο-
 μούσῳ τῆς ἀλκυόνος, ἢ τῷ φιλοτίκῳ χειλιδόνας, ἢ
 τῷ φιλάνδρῳ πελειίδας, ἢ τῷ τεχνικῷ παραβάλλειν
 μελίτας; τίνας δὲ γενέστας καὶ τόκους καὶ ὠδίνας
 ὁ θεὸς οὕτως ἐτίμησε; τὰς μὲν γὰρ Ἀητοὺς γοναί-
 μιαν ὑποδέξασθαι νῆσον ἐδρασθεῖσαν ἱστοροῦσι·
 τῇ δ' ἀλκυὸν τικτοῦσιν περὶ τροπὰς πᾶσαν ἱστῶσι
 θάλασσαν ἀκύνοντα καὶ ἀσάλευταν. ὅθεν οὐδὲν
 ἐστὶ ζῶον ἄλλο, ὃ οὕτω φιλοῦσιν ἀνθρώποι, δι' ἣν
 ἐπιτὰ μὲν ἡμέρας, ἐπιτὰ δὲ νύκτας ἐν ἀκμῇ χειμῶνος

ἀδελφῶς πλέουσι, τῆς κατὰ γῆν πορείας τηλικαῦτα
 τὴν διὰ τῆς θαλάσσης ἀσφαλεστέραν ἔχοντες. ἢ δὲ
 δεῖ καὶ περὶ ἐκάστης τῶν ἀρετῶν, ὥς ἔχει, βραχέα
 φάναι, φίλανδρος μὲν οὕτως ἐστίν, ὥστε μὴ καθ'
 ἕνα καιρὸν, ἀλλὰ δεῖ ἔτους συνεῖναι καὶ προσδέχε-
 σθαι τὴν τοῦ ἀφρόνου δμιλίαν, οὐ διὰ τὸ ἀκόλαστον,
 (ἄλλω γὰρ οὐ μίγνυνται τοπαρχίαν) ἀλλ' ὑπ' εὐνοίας
 ὥσπερ γυνὴ γαμετή, καὶ φιλοφροσύνης. οὗταν δὲ
 διὰ γῆρας ἀσθενὴς ὁ ἀφρόν γένηται συνέπεσθαι καὶ
 θαρῦς, ὑπολαβοῦσα γηροφορεῖ καὶ γηροτροφεῖ, μη-
 δαμοῦ προΐμενῃ μηδὲ καταλιποῦσα χωρὶς. ἀλλὰ
 τοῖς ὥμοις ἐκείνον ἀναθεμένῃ, κομίζει παρταχόσας
 καὶ θεραπεύει, καὶ σύνεστιν ὅχρι τελευτῆς. τῷ δὲ
 φιλοτέκνῳ καὶ πεφροντικῷ σωτηρίας τῶν γεννημέ-
 νων, συνταίσθανομένη κύουσαν ἑαυτήν, τάχιστα
 τρέπεται πρὸς ἐργασίαν τῆς νεοττιᾶς, οὐ φρυῶσα
 πηλὸν, οὐδὲ προσερείδουσα τοίχοις καὶ ὀρόφοις,
 ὥσπερ αἱ χελιδόνες, οὐδὲ χρωμένη πολλοῖς τοῦ σώ-
 ματος ἐνεργοῖς μέρουσιν, ὥσπερ τῆς μελίτης ἐνδυο-
 μένης τῷ σώματι, τὸ κηρίον ἀνοιγούσης, ὁμοῦ
 ψάλλοντες εἰς ἄγνων τύπον ἄγγεῖα διαιραῦσιν. ἢ
 δ' ἄλκυον ἔν ὄργανον ἄπλοῦν, ἔν ὄπλον, ἔν ἐργα-
 λῖον ἔχουσα, τὸ στόμα, καὶ μηδὲν ἄλλο τοῦ φιλο-
 πόρου καὶ φιλοτέκνου συνεργόν, οἷα μηχανᾶται καὶ
 δημιουργεῖ, χαλεπὸν ἐστὶ μὴ καταμαθόντας πεισθῆ-
 ναι τῇ ὄψει, αὐ πλαιττόμενον ὑπ' αὐτῆς, μᾶλλον δὲ
 ναυπηγοῦμενον, σχημάτων πολλῶν μόνον ἀπει-
 ριστον καὶ ἀβάπτιστον. συλλέξασα γὰρ τὰς τῆς
 βελόνης ἀκάνθας συντίθεται καὶ συνδεῖ πρὸς ἀλλή-
 λας ἐγκαταπλέκουσα, τὰς μὲν εὐθείας, τὰς δὲ πλα-

γίας, ὥσπερ ἐπὶ στήμονι κρόκην ἐμβάλλουσα, προσ-
 ζωμένη καμπυαῖς καὶ περιαγωγαῖς δὲ ἀλλήλων, ὥστε
 διαρμόσαι καὶ γενέσθαι στρογγύλον εὐήρεμον, προ-
 μήκει τῷ σχήματι, ἁλιευτικῶς κύρω παραπλήσιον.
 ὅταν δὲ συντελέσῃ, φέρουσα παρέθῃκε παρὰ τὸ
 κλύσμα τοῦ κύματος, ὅπου προσπίπτουσα μαλακῶς
 ἢ θάλασσα τὸ μὲν οὐ καλῶς ἀραγὸς ἐδίδαξεν ἀκ-
 σασθαι καὶ καταπνικῶσαι, χαλῶμενον ὀρῶσαν ὑπὸ
 τῆς πληγῆς· τὰ δὲ ἡρεσμέμενα κατασφίγγει καὶ πῆ-
 γνυσιν, ὥστε καὶ λίθῳ καὶ σιδήρῳ δυσδιαλύτον εἶ-
 ναι καὶ δυσσπρωτον. οὐδενὸς δὲ ἥσσον ἀξιοθαύμα-
 στόν ἐστιν ἢ τε συμμετρία τὸ τε σῆμα τῆς τοῦ ἡ-
 γείου κοιλότητος· πεποιήται γὰρ αὐτὴν ἐκείνην ὑπε-
 ρὴν ἐνδομένην δέχεσθαι, τοῖς δ' ἄλλοις τυφλὸν
 εἶναι πάντη καὶ κρύφιον· ὥστε παρῆναι ἀπὸ τῆς
 σῶς μηδὲ τῆς θαλάττης· οἶμαι μὲν οὖν, μηδένα ἄ-
 μων ἀθέμιτον εἶναι τῆς νεοττιᾶς· ἐμοὶ δὲ πολλὰ καὶ
 ἰδόντι καὶ θύοντι, παρίσταται λέγειν καὶ ἔδειν.

Ἀλλ' ὅθ' ἴδῃ τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ ναῶν,
 τὸν κεράτινον βωμόν εἶδον ἐν τοῖς ἑπτὰ καλουμένοι
 θεάμασιν ὑμνούμενον, ὅτι μήτε κόλλης δεόμενος, μή-
 τε τινὸς ἄλλου δεσμοῦ, διὰ μόνων τῶν διεξῶν συν-
 πέπηγε καὶ συνήρμουςται κεράτων. ἴσως δὲ ὁ θεὸς
 εἴη καὶ πρὸς τι μουσικὸν ὄντα καὶ νησιώτην ὑμνο-
 μένης τῆς πελαγίου σειρήνος, εὐμενῶς καὶ καταγ-
 λῆν τῶν ἐρωτημάτων ἐκείνων, ἃ σκώπτοντες ἐρωτῶν-
 σιν οὗτοι, διὰ τὴν Ἀπόλλων * σὺν οὐδὲ τριγλοβόλῃ
 γινώσκοντα Ἀφροδίτην ὁμοῦ κατὰ θάλατταν ποιο-
 μένην αὐτῆς ἱερὰ καὶ ἀδελφὰ, καὶ μηδὲν ὀνειρομένη
 χαίρουσαν. ἐν δὲ Λέπτι τοὺς ἱερεῖς τοῦ Ποσειδῶ-

νος οὐδέν ἔναλον τοπαράπαν ἐσθίοντας, τρίγλαν δὲ
 τοὺς ἐν Ἐλευσίνι μύστας σιβομένους ἴσται, καὶ τῆς
 Ἥρας ἐν Ἀργεὶ τὴν ἱέρειαν ἀπεχομένην ἐπὶ τιμῇ
 τοῦ ζῶον· τὸν γὰρ θαλάττιον λαγῶν, ὅς ἐστιν ἄν-
 θρωπος θανάσιμος, κτείνουσιν αἱ τρίγλαι μάλιστα
 καὶ καταναλλοκουσι· διὰ ταῦτα, ὡς φιλάνθρωπα
 καὶ σωτήρια ζῶα τὴν ἄδειαν ἔχουσι.

XXXVI. Καὶ μὲν Ἀρτέμιδος γε Δικτύνης, Δι-
 φνίου τ' Ἀπόλλωνος ἱερὰ καὶ βωμοὶ περὶ πολλοῖς
 Ἑλλήνων εἰσὶν. ὃν δ' αὐτὸς ἱερῷ τόπον ἑαίρετον
 ὁ θεὸς πεποιήται, Κρητῶν ἀπογόνους οἰκούντας
 ἡγεμόνι δελφίνι χρησαμένων· οὐ γὰρ ὁ θεὸς προ-
 σήχιο τοῦ στόλου μεταβάλλων εἶδος, ὡς οἱ μυθο-
 γόφοι λέγουσιν, ἀλλὰ δελφίνα πέμπας τοῖς ἀνδρά-
 σιν ἰδύοντα τὸν πλοῦν κατήγαγεν εἰς Κίρραν.
 ἱστοροῦσι δὲ καὶ τοὺς πεμφθέντας εἰς Σινώπην ὑπὸ
 Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος ἐπὶ τὴν Σαρδιπιδος κομι-
 δὴν, Σωτὴλ καὶ Διονύσιον, ἀπωσθέντας ἀνέμου
 βίῳ, κομίζεσθαι παρὰ γνώμην ὑπὲρ Μάλιαν, ἐν
 δεξιᾷ Πελοπόννησον ἔχοντας, ἵνα συμβομένους καὶ
 δυναθυμοῦντας αὐτοὺς προσανέντα δελφίνα πρῶτα-
 ριν ὥσπερ ἐκκαλεῖσθαι καθηγούμενον εἰς τὰ ναυ-
 λοχα καὶ στόλους μαλακοὺς ἔχοντα τῆς χώρας καὶ
 ἀσφαλεῖς, ἄχρις οὗ τοῦτον τὸν τρόπον ἄγων καὶ
 παρακίμπων τὸ πλοῖον εἰς Κίρραν κατέστησεν· ὁ-
 θεν ἀναβατήριον θύσαντες, ἔγνωσαν, ὅτι διὲ δυοῖν
 ἡγαλμάτων, τὸ μὲν τοῦ Πλούτωνος ἀνελέσθαι καὶ
 κομίζειν, τὸ δὲ τῆς Κόρης ἀπομάξασθαι καὶ καταλε-
 πτεν, εἰκὸς μὲν οὖν ἦν καὶ τὸ φιλόμουσον ἀγαπᾶν

τοῦ Θηρίου τὸν Θεόν· ὃ καὶ Πηνδαρος ἀπεικάζων
 ἑαυτὸν, ἐρεθίζεσθαι φησὶν,

Ἄλιον δελφῖνος ὑπόκρισιν·

Τὸν μὲν ἀκύμορος ἐν Πόντου

Πελάγει αὐλῶν ἐκίνησεν ἐρατὸν μέλος.

ἀλλὰ μᾶλλον ἔοικε τὸ φιλόανθρωπον αὐτοῦ θεοφιλὲς
 εἶναι· μόνος γὰρ ἄνθρωπον ἀσπάζεται, καθὼς ἄν-
 θρωπὸς ἐστὶ. τῶν δὲ χερσαίων τὰ μὲν οὐδένα, τὰ δὲ
 ἡμερώτατα μόνους περιέπει τοὺς τρέφοντας ὑπὸ
 χρείας, καὶ τοὺς συνήθεις, ὁ κύων, ὁ ἵππος, ὁ ἀν-
 φως· αἱ δὲ χελιδόνες ὅσων μὲν δέονται τυγχάνουσιν
 εἰσοικισσόμεναι σκιᾷ καὶ ἀναγκαίης ἀσφαλείας, φει-
 γουσι δὲ καὶ φοβοῦνται τὸν ἄνθρωπον, ὥσπερ θη-
 ρίον. τοῖ δὲ δελφῖνι παρὰ πάντα καὶ μόνον, τὸ ἑ-
 τούμενον ὑπὸ τῶν ἀρίστων φιλοσόφων ἐκείνο, τὸ φι-
 λεῖν ἄνευ χρείας, φέρεται πρὸς ἀνθρώπους ὑπάρχον-
 τας· ἡμετέρους γὰρ εἰς μηδὲν ἀνθρώπου δεόμενος, πᾶσι
 αὐμαγής ἐστι φίλος, καὶ βεβηγῆται πολλοῖς· ὧν τῶν
 μὲν Ἀρίωνος οὐδεὶς ἄγνωστ'· περιβόητα γὰρ ἐστὶν
 Ἡσιόδου δὲ κατὰ καιρὸν αὐτὸς ἡμῶς, ὃ φίλε, ἀν-
 μνησας·

— Ἀτὰρ οὐ τέλος ἴκιο μύθων.

ἔδει δε τὸν κύνα αἰτησόμενον, μὴ παραλιπεῖν τοὺς
 δελφῖνας· τυφλὸν γὰρ ἦν τὸ μήνυμα τοῦ κυνός,
 λακτοῦντος καὶ μετὰ βοῆς ἐπιφερομένου τοῖς φρονι-
 σι, περὶ τὸ Νέμειον θαλάσση διαφερόμενον ἀν-
 μνηνοὶ δελφῖνες, ἔτεροι παρ' ἐτέρων ἐκδεχόμενοι παρὰ
 θύμῳ, εἰς τὸ Ἴλιον ἐκθέντις, ἔδειξαν ἱεραγμένον
 Εὐκλιν δὲ τὸν Αἰολέα, Μύρτιλος δὲ Αἰσβίος ἱστορῶν
 τῆς Φινέως ἐφῶντα θυγατρὸς διφείσης κατὰ χρησάνδου

τῆς Ἀμφιτρίτης ὑπὸ τῶν Πενθίδων, καὶ αὐτὸν ἐξ-
 ἁλλόμενον εἰς τὴν θάλασσαν, ὑπὸ δελφίνος σῶον
 ἐξενιχθῆναι πρὸς τὴν Λέσβον. ἡ δὲ πρὸς Ἰασίαν
 παῖδα τοῦ δελφίνος εὖνοια καὶ φιλία, δι' ὑπερβο-
 λὴν ἔρωσ' ἔδοξε· συνέπαιξε γὰρ αὐτῷ καὶ συνενήχι-
 το καθ' ἡμέραν, καὶ παρείχεν ἐν χρόνῳ φανόμενος·
 ἔπειτα περιβαίνοντος, οὐκ ἔφευγεν, ἀλλ' ἔφερε χαί-
 ρων, πρὸς ὃ ἔκαμπε κλίνων, ὁμοῦ πάντων Ἰασέων
 ἰκαστοτε συντρεχόντων ἐπὶ τὴν θύλατιαν· ὁ μὲν
 δὲ πολλοῦ ποτε μετὰ χαλᾶζης ἐπιπεσόντος, ὃ μὲν
 τοῖς ἀπορρῦνεις ἐξέλιπεν, ὃ δὲ δελφὶν ὑπολαβὼν ἅμα
 τῷ νεκρῷ συνεξέσωσεν αὐτὸς αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
 οὐκ ἀπέστη τοῦ σώματος, ἕως ἀπέθανε, δικαιώσας
 μεταχεῖν ἥς συναίτιος ἔδοξε γεγονέναι τελευτῆς· καὶ
 τοῦ πάθους ἐπίσημον Ἰασεῦσαι τὸ χάραγμα τοῦ νο-
 ῦματος ἐστὶ, παῖς ὑπὲρ δελφίνος ὀχοῦμενος. ἐκ
 δὲ τούτου καὶ τὰ περὶ Κοίρανον ὄντα μυθώδη, πύ-
 σιν ἔαχε. Πάριος γὰρ ὢν τὸ γένος ἐν Βυζαντίῳ
 δελφίνων βόλον ἐναχεθέντων σαγήνη, καὶ κινδυνευ-
 όντων κατακοπῆναι, πριάμενος μεθῆκε πάντας· ὁλί-
 γω δὲ ὑστερον ἔπλει πεντηκόντορον ἔχων, ὥς φασί,
 λησιῶν ἄνδρας ἄγουσιν· ἐν δὲ τῷ μεταξύ Νάξου
 καὶ Πάρου πορθμῷ τῆς νεὸς ἀνατραπίσης, καὶ τῶν
 ἄλλων διαφθαρέντων, ἐκείνων λέγουσι, δελφίνος
 ἐποδραμόντος αὐτῷ καὶ ἀνακουφίζοντος, ἐξενιχθῆ-
 ναι τῆς Σικύνθου, κατὰ σπήλαιον, ὃ δεικνύται
 μέχρι νῦν, καὶ καλεῖται Κοιράνσιον· ἐπὶ τούτῳ δὲ
 λέγεται ποιῆσαι τὸν Ἀρχίλοχον·

Πεντήκοντ' ἀνδρῶν λίπε Κοίρανον ἥπιος Ποσειδῶν·
 καὶ δὲ ὑστερον ἀποθανόντος αὐτοῦ, τὸ σῶμα πλη-

αἶον τῆς θαλάττης οἱ προσήκοντες ἔκαιον, ἐπεφαι-
νοντο πολλοὶ δελφῖνες παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ὥς περ
ἐπιδεικνύοντες ἑαυτοὺς ἤκοντας ἐπὶ τὰς ταφάς, καὶ
παραρμείναντες, ἄχρις οὗ συνετελέσθησαν. ἡ δ'
Ὀδυσσεὺς ἄσπῃς ὅτι μὲν ἐπίσημον εἶχε δελφίνα, καὶ
Σησίχορος ἰστόρηκεν· ἐξ ἧς δ' αἰτίας, Ζακύνθοιο
διαμνημονεύουσιν, ὡς Κριθεὺς μαρτυρεῖ. τῆπιος
γὰρ ὢν ὁ Τηλέμαχος, ὡς φασιν, εἰς ἀγχίβαθός τῆς
θαλάττης ὀλισθὼν ἐσώθη, δελφίνων ὑπολαβάντων
καὶ ἀνανηξαμένων· ὅθεν ἐποίησατο γλυφὴν τῇ σφρα-
γίδι καὶ τῆς ἀσπίδος κόσμον ὁ πατήρ, ἀμειβόμενος
τὸ ζῶον. ἀλλ' ἐπεὶ προειπὼν, ὡς οὐδὲ μῦθον ὑμῶν
ἐρῶ, καὶ αὐτὸς οὐκ οἶδα, ὅπως πρὸς τοῖς δελφῖσι
ἔλαθον ποῦρώτερῳ τοῦ πιθανοῦ συνεξοκέλας· ἐπὶ
τὸν Ὀδυσσεά καὶ Κοίρανον, ἐπιτίθῃμι δίκην ἑαυτοῦ
ταῦ· παύομαι γὰρ ἤδη λέγων.

XXXVII. ΑΡΙΣΤ. Ἐξεστὶν οὖν ὑμῖν, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, τὴν ψῆφον φέρειν.

ΣΩΚ. Ἀλλὰ ἡμῖν γε πάσαι τὸ τοῦ Σοφοκλέους
δεδογμένον ἐστίν·

— Εὐ γάρ καὶ διχοστασιῶν λόγος

Συγκολλᾷ ἐς μέσον ἀμφοῖν τεκταίνεται.

ταυτὶ γάρ, ὃ πρὸς ἀλλήλους εἰρήκατε, συνθέντες
εἰς ταυτὸν ἀμφοτέρω, κακῶς ἀγωνιεῖσθε κοινῇ
πρὸς τοὺς τὰ ζῶα λόγου καὶ συνέσεως ἀποστεροῦντας

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΤΑ ΔΙΟΓΑ ΛΟΓΩ ΧΡΗΣΘΑΙ.
ΟΛΤΣΣΕΤΣ, ΚΙΡΚΗ, ΓΡΑΛΟΣ.

ΟΛΤΣΣΕΤΣ. Ταῦτα μὲν, ὦ Κίρκη, μεμαθη-
κέναι δοκῶ καὶ διαμνημονεύειν· ἡδέως δ' ἂν σου
πυθόμην, εἴ τινας ἔχεις Ἑλλήνας ἐν τούτοις, οὓς
λύκους καὶ λέοντας ἐξ ἀνθρώπων πεποίηκας.

ΚΙΡΚΗ. Καὶ πολλοὺς, ὦ ποθούμενε Ὀδυσ-
σεύ· πρὸς τί δὲ τοῦτο ἐρωτᾷς;

ΟΔ. Ὅτι νῆ Δία καλὴν ἂν μοι δοκῶ γενέσθαι
φιλοτιμίαν πρὸς τοὺς Ἑλλήνας, εἰ χάριτι σῇ λαβὼν
τούτους, αὐτίς ἀνθρώπους ἐταίρους ἀνασώσασαι,
καὶ μὴ περιῖδοιμι καταγερᾶσάντας παρὰ φύσιν ἐν
σώμασι θηρίων, οἰκτρὰν καὶ ἄτιμον οὕτω δίαιταν
ἔχοντας.

ΚΙΡ. Οὗτος ὁ ἀνὴρ οὐχ αὐτῷ μόνον οὐδὲ τοῖς
ἐταίροις, ἀλλὰ τοῖς μηδὲν προσήκουσιν, οἴεται δεῖν
ὑπὲρ ἀβελτηρίας συμφορὰν γενέσθαι τὴν αὐτοῦ φι-
λοτιμίαν.

ΟΔ. Ἐτερον αὖ τινα τοῦτον, ὦ Κίρκη, κυκεῶ-
να λόγων τυράντις καὶ ὑποφαρμάτις, ἐμὲ γοῦν
ἀτεχνῶς ποιοῦσα θηρίον, εἰ πείσομαι σοι, ὥς συμ-
φορὰ ἐστίν, ἀνθρώπον ἐκ θηρίου γενέσθαι.

ΚΙΡ. Οὐ γὰρ ἤδη τούτων ἀτοπώτερα πεποίηκας

σεαυτὸν, ὃς τὸν ἀθάνατον καὶ ἀγήρω σὺν ἐμοὶ βίον
ἄφεις, ἐπὶ γυναῖκα θνητὴν, ὥς δ' ἐγὼ φημι, καὶ
χρᾶν ἤδη, διὰ μυρίων ἔτι κακῶν σπεύδεις, ὥς δὲ
περίβλεπτος ἐκ τοῦτου καὶ ὀνομαστός ἐτι μᾶλλον
τῶν γενόμενος, κερδὸν ἀγαθὸν καὶ εἰδωλὸν ἀντὶ τῆς
ἀληθείας διώκων;

ΟΔ. Ἐχέτω ταῦτα, ὥς λέγεις, ὦ Κίρκη, τί γὰρ
δεῖ πολλάκις ζυγομαχεῖν ἡμᾶς περὶ τῶν αὐτῶν; τοὺς
τοὺς δέ μοι δὲ ἀναλύσασα καὶ χάρισαι τοὺς ἀνδράς.

ΚΙΡ. Οὐχ οὕτως γε ἁπλῶς, μὰ τὴν Ἑκάτην, οὐ
γὰρ οἱ τυχεῖς εἰσὶν· ἀλλ' ἐροῦ πρώτον αὐτοὺς, ἃ
θέλουσιν· ἂν δὲ μὴ φῶσι, διαλεχθεῖς, ὦ γενναῖοι,
πείσον· ἔάν δὲ μὴ πείσῃς, ἀλλὰ καὶ περιγέγονται
διαλεγόμενοι, ἱκανὸν ἔστω σοι περὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν
φίλων κακῶς βεβουλεῦσθαι.

ΟΔ. Τί μου καταγελᾷς, ὦ μακαρία; πῶς γὰρ
ἂν ἢ δοῦν οὗτοι λόγον ἢ λάβοιεν, ἕως ὅνοι καὶ σὺ
καὶ λέοντές εἰσι;

ΚΙΡ. Θαῤῥξαι, φιλοτιμότατε ἀνθρώπων· ἐγὼ οὐ
παράξω καὶ συνιέντας αὐτοὺς καὶ διαλεγομένους·
μᾶλλον δὲ εἰς ἱκανὸς ἔσται καὶ διδοὺς καὶ λαμβάνων
ὑπὲρ πάντων λόγον· ἰδοὺ τοῦτω διαλέγον.

ΟΔ. Καὶ τίνα τοῦτον, ὦ Κίρκη, προσαγορεύου-
σμεν; ἢ τίς ἦν οὗτος ἀνθρώπων;

ΚΙΡ. Τί γὰρ τοῦτο πρὸς τὸν λόγον; ἀλλὰ καὶ
κύλει αὐτὸν, εἰ βούλει, Γρύλλον. ἐγὼ δ' ἐκστήσομαι
μαὶ ὑμῖν, μὴ καὶ παρὰ γνώμην ἐμοὶ δοκῇ χαρίζε-
μενος διαλέγεσθαι.

Π. ΠΡΩΤΑΙΟΣ. Χαῖρε, Ὀδυσσεῦ.

ΟΔ. Καὶ σὺ νῆ Δία, Γρύλλε.

ΓΡ. Τί βούλει ἐρωτᾷς;

ΟΔ. Ἐγὼ γινώσκω ὑμᾶς ἀνθρώπους γεγονότας· οἰκίρω μὲν ἅπαντας οὕτως ἔχοντας, εἰκὸς δέ μοι μᾶλλον διαφέρειν, ὅσοι Ἕλληνες ὄντες εἰς ταύτην ἀφίχθῃ τὴν δυστυχίαν· νῦν οὖν ἐποιήσαμην τῆς Κίρκης δέσποινα, ὅπως τὸν βουλόμενον ὑμῶν ἀναλύσασα καὶ καταστήσασα πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον εἶδος ἀποπέμψῃ μεθ' ἡμῶν.

ΓΡ. Πᾶνε, Ὀδυσσεῦ, καὶ περαιτέρω μηδὲν εἰπῆς· ὥς καὶ σοῦ πάντες ἡμεῖς καταφρονοῦμεν, ὥς μάτην ἄρα δεινὸς ἐλέγου, καὶ τῷ φρονεῖν πολὺ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐδόκει διαφέρειν, ὅς αὐτὸ τοῦτο ἰδύσας, τὴν μεταβολὴν ἐκ χειρόνων εἰς ἀμείνω, μὴ σκεψάμενος· ὥσπερ οἱ παῖδες τὰ φάρμακα τῶν ἰατρῶν φοβοῦνται, καὶ τὰ παθήματα φεύγουσιν, ἃ μεταβάλλοντα ἐκ νοσίων καὶ ἀνοήτων ὑγινοτέρους καὶ φρονιμωτέρους ποιοῦσιν αὐτοὺς, οὕτως σὺ διακρούσῃς τὸ ἄλλος ἐξ ἄλλου γενέσθαι, καὶ νῦν αὐτὸς τε φρίττειν καὶ ὑποδειμαίνων τῇ Κίρκῃ συνίτῃς, μὴ σε ποιήσῃ λαθοῦσα σὺν, ἢ λύκον, ἡμᾶς τε πείθῃς, ἐν ἀφθόροις ζῶντας ἀγαθοῖς, ἀπολιπόντας ἅμα τοῦτοις τὴν ταῦτα παρυσκευάζουσαν, ἐκπλεῖν μετὰ σοῦ, τὸ πάντων φιλοποτιμότατον ζῶον αὐθις ἀνθρώπους γενομένους.

ΟΔ. Ἐμοὶ οὐ, Γρύλλε, δοκεῖς οὐ τὴν μορφήν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιαν ὑπὸ τοῦ πόματος ἐκείνου διμυθάρθαι, καὶ γεγονέναι μεστός ἀτόπων καὶ διαλεωβημένων παντάπασι δοξῶν· ἢ σέ τις αὖ πονηθείας ἥδονή πρὸς τόδε τὸ σῶμα κατεγοήτευσεν.

ΓΡ. Οὐδετέρω τούτων, ὦ βασιλεῦ Κιφαλλήνων·

αὐν δὲ διαλέγεσθαι μᾶλλον ἐθέλης ἢ λοιδορεῖσθαι·
ταχὺ σε μεταπείσομεν, ἐκαιτέρου τῶν βίων ἐμπαίρων
ἔχοντες, ὅτι ταῦτα πρὸς ἐκείνων εἰκότως ἀγασθόμεν.

ΟΔ. Ἀλλὰ μὴν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἀκροῦσθαι.

III. ΓΡ. Καὶ ἡμεῖς τοίνυν λέγειν. ἀρετὴν δὲ
πρῶτον ἀπὸ τῶν ἀρετῶν, ἐφ' ᾗς ὁρῶμεν ὑμᾶς μέγα
φρονούντας, ὥς τῶν θηρίων πολὺ καὶ δικαιοσύνη
καὶ φρονήσῃ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς
διαφέροντας. ἀπόκρισαι δὴ μοι, σοφώτατε ἀνδρῶν,
ἤκουσα γὰρ σου κατὰ διηγουμένου τῇ Κίρκῃ περὶ
τῆς τῶν Κυκλώπων γῆς, ὥς οὐτ' ἀρουμένη τοπαρί-
παν, οὔτε τιπὸς εἰς αὐτὴν φυτεύοντος οὐδέν, οὔτις
ἐστὶν ἀγαθὴ καὶ γενναία τὴν φύσιν, ὥστε ἅπαντες
ἐκφέρειν τοὺς καρποὺς ἀπ' αὐτῆς· πότερον οὖν ταύ-
την ἐπαινεῖς μᾶλλον, ἢ τὴν αἰγίβοτον Ἰθάκην καὶ
τραχεῖαν, ἢ μόλις ἀπ' ἔργων τε πολλῶν καὶ διὰ τῶν
τῶν μεγάλων, μικρὰ καὶ γλίσχρα καὶ μηδενὸς ἄξιον
τοῖς γεωργοῦσιν ἀναδίδωσιν; καὶ ὅπως οὐ χαλεπὰς
οἴαις, παρὰ τὸ φαινόμενον, εὐνοίᾳ τῆς πατρίδος
ἀποκρινόμενος.

ΟΔ. Ἀλλ' οὐδεὶς ψεύδεσθαι· φιλοῦ μὲν γὰρ καὶ
ἀσπάζομαι τὴν ἐμαυτοῦ πατρίδα καὶ χώραν μᾶλλον,
ἐπαινοῦ δὲ καὶ θαυμάζω τὴν ἐκείνων.

ΓΡ. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν οὕτως ἔχειν φήσομεν, εἰ
ὁ φρονιμώτατος ἀνθρώπων ἄλλα μὲν οἶεται διὰ
ἐπαινεῖν καὶ δοκιμάζειν, ἄλλα δὲ αἰρεῖσθαι καὶ ἀπο-
γαπᾶν· ἐκεῖνο δ' οἶμαι σε καὶ περὶ τῆς ψυχῆς ἀπο-
κεκρίσθαι. ταυτὸν γὰρ ἐστὶ τῶ περὶ τῆς χώρας, εἰ
ἀμείνων, ἥτις ἄνευ πόρου τὴν ἀρετὴν ὥσπερ αὐτὴν
φυτὴν καρπὸν ἀναδίδωσιν.

ΟΔ. Ἐστὼ σοι καὶ τοῦτο οὕτως.

ΓΡ. Ἦδη οὖν ὁμολογεῖς, τὴν τῶν θηρίων φύσιν ἐμφυεσιότεραν εἶναι πρὸς γένεσιν ἀρετῆς καὶ τελειοτέραν· ἀνεπίτακτος γὰρ καὶ ἀδιδάκτος, ὥς περ ἑσπορος καὶ ἀγέροτος ἐκφέρει καὶ αὖξει κατὰ φύσιν, τὴν ἐκείνη προσήκουσαν ἀρετὴν.

ΟΔ. Καὶ τίνας πατ' ἀρετῆς, ὦ Γρύλλε, μέτεστι τοῖς θηρίοις;

IV. ΓΡ. Τίνος μὲν οὖν οὐχὶ μᾶλλον, ἢ τῷ σοφωτάτῳ τῶν ἀνθρώπων; ἀκούει δὲ πρῶτον, εἰ βούλει, τὴν ἀνδρείαν, ἐφ' ἣ σὺ φρονεῖς μέγα, καὶ οὐκ ἐγκαταπτηθεὶς θρασυὺς καὶ πετολίπορθος ἀποκαλούμενος, δοκεῖς, ὦ σχειλιώτατε, δόλοισι καὶ μηχαναῖς ἀνθρώπων ἀπλοῦν καὶ γενναῖον εἰδότας πολέμου τράπον· ἀπάτης δὲ καὶ ψευδῶν ἀπειρὸν, παρηκρουσάμενος, ὄνομα τῇ πανουργίᾳ προστίθης τῆς ἀρετῆς, ἥκιστα πανουργίαν προσιεμένης. ἀλλὰ τῶν γε θηρίων τοὺς πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀγῶνας ὁρᾷς, ὡς ἄδολοι καὶ ἀτεχνοί, καὶ μετ' ἐμφανοῦς γυμνοῦ τε τοῦ θαυμάσιον πρὸς ἀληθινῆς ἀλκῆς ποιοῦνται τὴν ἄμυναν· καὶ οὔτε νόμου καλοῦντος, οὔτ' ἀστρατείας διδομένου γραφῆν, ἀλλὰ φύσει φεύγοντα τὸ κρατεῖσθαι, μέγιστον ἐσχάτων ἐγκαρτερεῖ καὶ διαφυλάττει τὸ ἀήτητον· οὐ γὰρ ἡττῶνται κρατούμενα τοῖς σώμασιν, οὐδ' ἀπαγορεύει ταῖς ψυχαῖς, ἀλλὰ ταῖς μάχαις ἐναποθέτησκει· πολλῶν δὲ θνησκόντων ἢ ἀλκή μετὰ τοῦ θυμοειδοῦς ἀποχωρήσασά που καὶ συναθροισθίσα περὶ ἓν τι τοῦ σώματος μόριον, ἀνθίσταται, καὶ πηδᾷ καὶ ἀγανακτεῖ, μέχρις ἂν πᾶσι πῦρ ἐγκαταβεσθῇ παντάπασιν καὶ ἀπόληται.

δέησις δ' οὐκ ἔστιν, οὐδ' οἴκτου παραίτησις, οὐδ'
 ἐξομολόγησις ἥτις, οὐδὲ δουλεύει λέων λέοντι, καὶ
 ἵππος ἵππῳ, δι' ἀνδρείαν, ὥσπερ ἄνθρωπος ἄνθρω-
 πῳ, τὴν τῆς θειλίας ἐπώνυμον, εὐκόλοις ἐνασπάζο-
 μενος. ὅσα δ' ἄνθρωποι πάγκαις ἢ δόλοις ἐχειρώσαν-
 τα, τὰ μὲν ἤδη τέλεια, καὶ τροφήν ἀπωσείμενα καὶ
 τρὸς δίψαν ἐγκαρτερήσαντα, τὸν πρὸ δουλείας ἐκ-
 ἀγεται καὶ ἀγαπᾷ θάνατον· νεοσσοῖς δὲ καὶ νεό-
 μοις τούτων, δι' ἡλικίαν εὐαγῶγοις καὶ ἀπαλοῖς
 οὖσιν, πολλὰ καὶ ἀπατηλὰ μελίσγματα καὶ ἱστοί-
 τεύματα προσφέροντες καὶ καταφαρμάττοντες, ἡδε-
 νων παρὰ φύσιν γενόμενα, καὶ διαίτης ἀδρανῆς
 νον κατεργάσαντο καὶ προσεδέξαντο, καὶ ὑπέρ-
 ναν τὴν καλουμένην ἐξημέρωσιν, ὥσπερ ἀπογυῖ-
 κωσιν τοῦ θυμοειδοῦς· οἷς δὲ μάλιστα δῆλον ἐ-
 ἴα θηρία πρὸς τὸ θαρσύνειν εὐ πέφυκε. τοῖς δ' ἄν-
 θρώποις ἡ παρρησία καὶ παρὰ φύσιν ἐστίν· ἐκεί-
 νον δ' ἂν, ὡς βέλτεστε Ὀδυσσεύ, μάλιστα κατα-
 θοίς. ἐν γὰρ τοῖς θηρίοις ἰσορροπεῖ πρὸς ἀλλή-
 λους, καὶ τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος οὐδὲν ἀποδε-
 νεῖν τε τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις πόρους, ἀγνοεῖ
 σθαί τε τοὺς ὑπὲρ τῶν τέκνων ἄγῳνας. ἀλλὰ
 Κρομμυωνίαν τινὰ σὺν ἀκούεις, ἢ πράγματα
 λὰ, θῆλυ θηρίον οὖσα, τῷ Θηοῦ παρέσχε·
 τὴν Σφίγγα ἐκείνην οὐκ ἂν ὤνησεν ἡ σοφία περὶ
 Φύκιον ἄνω καθεζομένην, αἰνίγματα καὶ γρίφους
 πλέκουσαν, εἰ μὴ φῶμῃ καὶ ἀνδρείᾳ πολὺ τῶν
 δμείων ἐπεκράτει· ἐκεῖ δὲ που καὶ Τελμησίαν
 πεκα, μέγιστον χροῖμα, καὶ πλησίον ὄφιν τῷ
 λῶνι περὶ τοῦ χρησιμίου μονομαχοῦσαν ἐν Ἀλφειῷ

γενέσθαι λέγουσαν τὴν δ' Αἴθην ὁ βασιλεὺς ὑμῶν ἔλαβε
 παρὰ τοῦ Σικωνίου μισθὸν ἄσφαλειας, ἄριστα
 βουλευσάμενος, ὃς δειλοῦ προετίμησεν ἀνδρὸς ἵππον
 ἀγαθὴν καὶ φιλόνηκον. αὐτὸς δὲ καὶ παρδάλεις καὶ
 λαίμας πολλὰς ἐώρακας, ὥς οὐδὲν τι τὰ θῆλια
 τοῖς ἄρρεσιν ὑφίεται τοῦ θυμοῦ καὶ ἀλκῆς· ὥς περ
 ἢ σὴ γυνή, σοῦ πολεμοῦντος, οἴκοι κάθηται πρὸς
 ἐσχάραν τυφλός, οὐκ ἂν οὐδ' ὅσον αἱ χελιδόνες ἀμν-
 νομένη τοὺς ἐπ' αὐτὴν καὶ τὸν οἶκον βυθίζοντας,
 καὶ ταῦτα Λάκαινα οὔσα. τί οὖν ἔτι σοι λέγω τὰς
 Καρικὰς, ἢ Μαιονίδας; ἀλλ' ἐκ τούτων γε δῆλόν
 ὦτιν, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν οὐ φύσει μέτεστι τῆς ἀν-
 δρείας· μετὴν γὰρ ἂν ὁμοίως καὶ ταῖς γυναιξὶν ἀλ-
 κῆς. ὥσθ' ὑμεῖς κατὰ νόμων ἀνάγκη, οὐχ ἐκούσιον
 οὐδὲ βουλομένην, ἀλλὰ δουλεύουσιν ἔθισι καὶ φό-
 ροις καὶ δόξαις ἐπὶ πᾶσι, καὶ λόγοις πλαττομένην,
 μελετᾷτε ἀνδρείαν· καὶ τοὺς πόρους ὑφίστασθε καὶ
 τοὺς κινδύνους, οὐ πρὸς ταῦτα θαρρόντες, ἀλλὰ τῷ
 ἔτι μᾶλλον τούτων δεδιέναι. ὥς περ οὖν τῶν σπῆ-
 ταίων ὁ φθάσας πρῶτος ἐπὶ τὴν ἐλαφράν ἀνίστα-
 ται κώπην, οὐ καταφρονῶν ἐκείνης, ἀλλὰ δεδιώς
 καὶ φεύγων τὴν βαρυτέραν· οὕτως ὁ πληγὴν ὑπο-
 αῖναι, ἵνα μὴ λάβῃ τραύματα, καὶ πρὸ αἰκίας τι-
 νὸς ἢ θανάτου πολέμιόν τινα ἀμυνόμενος, οὐ πρὸς
 ταῦτα θαρράλειος, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνα δειλὸς ἐστίν.
 οὕτως δ' ἀναφαίνεται ὑμῖν ἡ μὲν ἀνδρεία, δειλία
 φρόνιμος οὔσα, τὸ δὲ θάρρος, φόβος ἐπιστήμην
 ἔχων τοῦ δι' ἐτέρων ἑτερα φεύγειν. ὅπως δὲ, εἰ πρὸς
 ἀνδρείαν οἴσασθε βελτίους εἶναι τῶν θηρίων, τί ποτε

ἡμῶν οἱ ποιηταὶ τοὺς κράτιστα τοῖς πολεμίοις μα-
χομένους, λυκόφρονας καὶ θυμολέοντας καὶ σὺν ἑκ-
λους ἄλκην προσαγορεύουσιν; ἀλλ' οὐ λέοντά τις
αὐτῶν ἀνθρωπόθυμον, οὐ σὺν ἀνδρὶ εἶκελον ἄλ-
κην προσαγορεύει· ἀλλ' ὥσπερ, οἶμαι, τοὺς ταχέως
ποδηνέμενους, καὶ τοὺς καλοὺς, Θεοειδεῖς, ὑπερβαί-
ζοντες ταῖς εἰκόσιν, ὀνομάζουσιν· οὕτω τῶν δει-
νῶν μάχεσθαι πρὸς τὰ κρείττονα ποιοῦνται τῶν
ἀφομοιώσεις. αἴτιον δέ, ὅτι τῆς μὲν ἀνδρείας οἶον
βαφὴ τις ὁ θυμὸς ἐστὶ καὶ στόμομα· τοῦτο δ'
ἀκρίτως τὰ θηρία χρῆται πρὸς τοὺς ἀγῶνας, ἡμῶν
δὲ προσμιγνύμενος πρὸς τὸν λογισμόν, ὥσπερ οἶνος
πρὸς ὕδωρ, ἐξίσταται παρὰ τὰ δεινὰ, καὶ ἀπολείπει
τὸν καιρὸν. ἔνιοι δὲ ἡμῶν οὐδὲ ὅλως φασὶ χρῆναι
παρὰ λαμβάνειν ἐν ταῖς μάχαις τὸν θυμόν, ἀλλ' ἐκ-
ποδῶν θεμένους, ρήφοντι χρῆσθαι τῷ λογισμῷ,
πρὸς μὲν σωτηρίας ἀσφάλειαν ὀρθῶς, πρὸς δ' ἄλ-
κην καὶ ἄμυναν αἰσχίστα λέγοντες. πῶς γὰρ οὐ
ἄτοπον, αἰτιῶσθαι μὲν ἡμᾶς τὴν φύσιν, ὅτι μὴ
κέντρα προσέφυσε τοῖς σώμασι, μηδ' ἀμυντηρίους
ὀδόντας, μηδ' ἀγκύλους ὄνυχας, αὐτοὺς δὲ τῆς ψυ-
χῆς τὸ σύμφυτον ἀφαιρῆν ὄπλον καὶ κολοῦν;

V. ΟΔ. Παπαί, ὦ Γρύλλε, δεινὸς μοι δοκῶ
γεγονέναι σοφιστής, ὅς γε καὶ νῦν ἐκ τῆς συνηθείας
φθεγγόμενος, οὕτω νεανικῶς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν
ἐπικεχέληκας· ἀλλὰ τί οὐ περὶ τῆς σωφροσύνης
ἐφεξῆς διεξήλθεις;

ΓΡ. Ὅτι ὦμην, σὺ τῶν εἰρημένων πρότερον ἐπὶ
λήψισθαι· σὲ δὲ σπεινέις ἀκοῦσαι τὸ περὶ τῆς σω-
φροσύνης, ἐπὶ σωφρονιστάτης μὲν ἀνὴρ εἴ γυναικί

πὸς, ἀπόδειξιν δὲ σωφροσύνης αὐτὸς οἶσι διδωκέναι, τῶν Κίρκης ἀφροδισίων περιφρονήσας. καὶ τοῦτο μὲν οὐδενὸς τῶν θηρίων διαφέρεις πρὸς ἐγκράτειαν· οὐδὲ γὰρ ἐκείνα τοῖς κρείττοσιν ἐπιθυμῇ πλησιάζειν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τοὺς ἔρωτας πρὸς τὰ ὁμόφυλα ποιεῖται. οὐ θαυμαστόν μὲν οὖν ἐστίν, εἰ καθάπερ ὁ Μενέσιος ἐν Αἰγύπτῳ τράγος λέγεται πολλάκις καὶ καλαῖς συνειργνύμενος γυναιξίν, οὐκ εἶναι μίγνυσθαι πρόθυμος, ἀλλὰ πρὸς τὰς αἰγας ἐπιτόηται μᾶλλον, οὕτω αὖ χείρων ἀφροδισίοις συνήθισιν, οὐ θέλεις ἄνθρωπος ὢν θεῶν συγκαθεύδειν. τὴν δὲ Πηνελόπης σωφροσύνην μυρία κορώναι κρώζουσαι γέλωτα θήσονται καὶ καταφρονήσουσιν, ὢν ἑκάστης ἂν ἀποθάνῃ ἡ ἄρχὴν, οὐκ ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ἐννέα χρηρεῖς γενεαὶς ἀνθρώπων· ὥστε σοι τὴν καλὴν Πηνελόπην ἐννεάκις ἀπολείπεσθαι τοῦ σωφρονεῖν ἢς βούλει κορώνης.

VI. Ἀλλ' ἐπεὶ σε μὴ λήθη σοφιστὴς ὢν, φέρε κηρύσσειν τάξι τινὲ τοῦ λόγου, τῆς μὲν σωφροσύνης ὅρον θέμενος, κατὰ γένος δὲ τὰς ἐπιθυμίας διελόμενος. ἡ μὲν οὖν σωφροσύνη βραχυτέρας τις ἐστὶν ἐπιθυμιῶν καὶ τάξεις, ἀναιροῦσα μὲν τὰς ἐπεισάντους καὶ περὶ τὰς, καιρῶ δὲ καὶ μετρίότητι κοσμοῦσα τὰς ἀναγκαίας. ταῖς δ' ἐπιθυμίαις ἐφορᾷς που μυρίαν διαφορὰν, καὶ τὴν πόσιν ἅμα τῷ φυσικῶ καὶ τὸ ἀναγκαῖον ἔχουσιν· αἱ δὲ τῶν ἀφροδισίων, αἷς ἀρχαῖς ἢ φύσιν ἐνδίδωσιν, ἔστι δῆπου καὶ μὴ χρόνιον ἔχειν ἱκανῶς, ἀπαλλαγέντα· φυσικὰ μὲν οὖν, οὐκ ἀναγκαῖα δ' ἐκλήθησαν. τὸ δὲ τῶν μὴτ' ἀναγ-

καίων μητε φυσικῶν, ἀλλ' ἔξωθεν ὑπὸ δόξης κενῆς δι' ἀπειροκαλίαν ἐπιχειρῶμενον γένος, ἑμῶν μὲν ὀλίγου δεῖν τὰς φυσικὰς ἀπέκρυψεν ὑπὸ πλήθους ἀπάσας, ἔχει δὲ καθάπερ ξένων ὄχλος ἐπηλυσ ἐν δήμῳ, καταβιαζόμενος πρὸς τοὺς ἐγγενεῖς πολίται· τὰ δὲ θηρία παντάπασιν ἀβιάτους καὶ ἀνεπιμίκτους ἔχοντα τοῖς ἐπιστάκτοις πάθεισι τὰς ψυχὰς, καὶ τοῖς βίοις πόρῳ τῆς κενῆς δόξης, ὥςπερ θαλάσσης, ἀποκισμένα, τοῦ γλαφυρῶς καὶ περιτιῶς διῶγειν ἀπολείπεται· τὸ δὲ σωφρονεῖν καὶ μᾶλλον εὐνομεῖσθαι ταῖς ἐπιθυμίαις, οὔτε πολλὰς συνοικούσαις, οὔτε ἀλλοτριαῖς, σφόδρα διαφυλάττεται. ἐμὲ γοῦν ποτε καὶ αὐτὸν οὐχ ἥττον, ἢ σὲ νῦν, ἐξέπληττε μὲν χρυσῶν, ὡς κτημάτων ἄλλων οὐδενὶ παραβλητόν· ἥρσι δ' ἄργυρος καὶ ἐλέφας· ὁ δὲ πλεῖστα τούτων κεκτημένοι, ἐδόκει μακάριός τις εἶναι καὶ θεοφιλὴς ἀνὴρ, ἥτε φρονεῖ εἴτε Κῆρ ἦν, τοῦ Δόλωνος ἀγεννέστερος καὶ τοῦ Προῖμου βαρυντομρότερος· ἐνταῦθα ἀνηρτήμενος αἰὲ ταῖς ἐπιθυμίαις, οὔτε χάριν οὔτε ἡδονὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων πραγμάτων ἀφθόρων ὄντων καὶ ἰσχυρῶν ἐκυροῦμένην τὸν ἑαυτοῦ βίον, ὥς τῶν μεγίστων ἐνδεῆς καὶ ἄμοιρος ἀγαθῶν ἀπαλειψόμενος, τοιγαροῦν, ὡς σὲ μέμνημαι ἐν Κρήτῃ θεμισάμενος ἀμπεχόνη κεκοσμημένον πανηγυρικῶς, οὐ τὴν φρονῆσιν ἐξήλουν, οὐδὲ τὴν ἀρετὴν· ἀλλὰ τοῦ χιτῶνος ἐργασμένου περιτιῶς τὴν λευκότητα, καὶ τῆς χλαμύδος πύσης ἀλαουροῦ τὴν οὐλότητα, καὶ τὸ καλὸς ἀγαθῶν καὶ τεθηπὼς, εἶχε δὲ τι καὶ ἡ πόρνη χρυσὸς οὖσα παλγνιον, οἶμαι, τορείας διηκριβωμένον, καὶ εἰπόμην γεγορητευμένος, ὥςπερ αἱ γυναῖκες

εις. ἀλλὰ νῦν ἀπηλλαγμένος ἐκείνων τῶν κενῶν δα-
 ξῶν καὶ κικαθαρμένος, χρυσὸν μὲν καὶ ἄργυρον ὡς-
 περ τοὺς ἄλλους λίθους περιορῶν ὑπερβαίνω, ταῖς
 δὲ σαῖς χλαρίαι καὶ τόπησιν οὐδὲν ἄν μὰ Διὶ ἥδιον,
 ἢ βαθεῖ καὶ μαλθακῶ πηλῷ, μιστὸς ὢν ἐγκατακλι-
 θήην ἀναπαυόμενος. τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ἐπεισά-
 κτων ἐπιθυμιῶν οὐδεμία ταῖς ἡμετέραις ἐνοικίζεται
 ψυχαῖς. ἀλλὰ τὰ μὲν πλεῖστα ταῖς ἀναγκαίαις ὁ
 βίος ἡμῶν ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς διοικεῖται, ταῖς
 δ' οὐκ ἀναγκαίαις ἀλλὰ φυσικαῖς μόρον, οὐτ' αἰτά-
 κτως οὐτ' ἀπλήστως ὁμιλοῦμεν.

VII. Καὶ ταύτας γε πρῶτον διέλθωμεν. ἡμὲν οὖν
 πρὸς τὰ εὐώδη καὶ κινουῦντα ταῖς ἀποφοραῖς τὴν
 ὁσφρησιν οἰκείως ἡδονῇ, πρὸς τῷ τὸ ὄφελος καὶ
 προῖκα καὶ ἀπλοῦν ἔχειν, ἅμα χρεῖαν τινὰ συμβύλ-
 λεται τῇ διαγνώσει τῆς τροφῆς. ἡ μὲν γὰρ γλῶττις
 τοῦ γλυκέος καὶ ὀριμέος καὶ αὐστηροῦ γνώμων ἐστί
 τε καὶ λέγεται, ὅταν τῷ γνωστικῷ προσμιγέντις οἱ
 χυμοὶ σύγχυσιν τινὰ λάβωσιν. ἡ δ' ὁσφρησις ἡμῶν
 πρὸ τῶν χυμῶν, γνώμων οὖσα τῆς δυνάμειος ἐκεί-
 στου, πολὺ τῶν βασιλικῶν προγευστῶν σκεπτικώτε-
 ρον διαισθανομένη, τὸ μὲν οἰκτεῖον εἶσω παρήσει,
 τὸ δ' ἀλλότριον ἀπελαύνει, καὶ οὐκ ἐξ ὅλγου, οὐδὲ
 λυπῆσαι τὴν γεῦσιν, ἀλλὰ διαβάλλει καὶ κατηγορεῖ
 τὴν φαυλότητα, πρὶν ἢ βλαβῆναι. τὰλλα δ' οὐκ
 ἐνοχλεῖ, καθάπερ ὑμῖν τὰ θυμιάματα καὶ κιννάμω-
 μα καὶ γάρδους καὶ φύλλα καὶ καλὰ μους Ἀραβικοῦς,
 μετὰ δεινῆς τιος καὶ δευσοποιοῦ φαρμακίδος τέ-
 χνης, ἥ μυρεφικῆς ὄνομα, συνάγειν εἰς ταυτὸ καὶ
 συμφοιτᾶν ἀναγκάζουσα, χρημάτων πολλῶν ἰδρυτο-

θειαν ἀνδρῶν καὶ κορασιῶδῃ καὶ πρὸς οὐδέν οὐ-
 δαμῶς χρήσιμον ὄνουμένους. ἀλλὰ, καίπερ οὐσα
 τοιαῦται, διέφθαρχεν οὐ μόνον πάσας γυναῖκας,
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς πλείστους, ὥς μηδὲ ταῖς
 αὐτῶν ἐθέλειν συγγίνεσθαι γυναιξίν, εἰ μὴ μύρων
 ὑμῖν ὀδωδυνῆαι καὶ διαπασμάτων εἰς ταυτὸ φοιτῶν.
 ἀλλὰ κάπρους τε σῦες, καὶ τράγους αἴγες, καὶ τὰ
 ἄλλα θήλεα τοὺς συννόμους αὐτῶν ταῖς ἰδίαις ὁσμῶσι
 ἐπάγεται, δρόσου τε καθαρᾶς καὶ λειμώνων ὀδωδύνῃ
 καὶ χρήσι, ἀνμφέρεται πρὸς τοὺς γάμους ὑπὸ κο-
 νῆς φιλοφροσύνης, οὐχὶ θρυπτόμεναι μὲν αἱ θή-
 λειαι, καὶ προῖσχύμεναι τῆς ἐπιθυμίας ἀπάτης καὶ
 γοητείας καὶ ἀρνήσεις, οἱ δ' ἄρρενες ὑπ' οἷστρου
 καὶ μαργάτης ὀνούμενοι μισθοῦ καὶ πόρου
 καὶ λατρείας τὸ τῆς γενέσεως ἔργον, ἄδολον
 δὲ σὺν καιρῷ καὶ ἄμειστον ἀφροδίτην μετιόντες, ἢ
 καθ' ὥραν ἔιους, ὥσπερ φυτῶν βλάστην, ἐγείρουσα
 τῶν ζώων τὴν ἐπιθυμίαν, εὐθὺς ἔσβειεν, οὔτε τοῦ
 θήλεος προσμιμένον μετὰ τὴν κύησιν, οὔτε πειρώ-
 ντος ἐν τοῦ ἄρρενος. οὕτω μικρὰν ἔχει καὶ ἀσθενῆ
 τιμὴν ἡδονὴ παρ' ἡμῖν, τὸ δὲ ὅλον ἢ φύσει. ὅθεν
 οὔτ' ἄρρενος πρὸς ἄρρεν, οὔτε θήλεος πρὸς θήλη
 μίξιν αἱ τῶν θηρίων ἐπιθυμίαι, μέχρι γὰρ νῦν ἐνη-
 νόχασιν. ὑμῶν δὲ πολλὰ τοιαῦτα τῶν σεμνῶν καὶ
 ἀγαθῶν· ἐγὼ γὰρ τοὺς οὐδενὸς ἀξιούς· ὁ δ' Ἀργε-
 μένων τὴν Βοιωτίαν ἐπῆλθε κυνηγετῶν τὸν Ἀργυ-
 ρον ὑποφειδύοντα, καὶ καταφειδόμενος τῆς θαλάσ-
 σης καὶ τῶν πνευμάτων. εἴτα καλὸν καλῶς ἑαυτὸν
 βαπτίζων εἰς τὴν Κοιπαῖδα λίμνην, ὥς αὐτόθι κα-
 τὰσβέσων τὸν Κωπιτᾶ, καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν ἀπαλλά-

ἔομενος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς ὁμοίως ἑταῖρον ἀγένητον ἐπιδιδάσκων, ἀπελείφθη τῶν ἀριστέων, καὶ προῖδωκε τὸν στόλον· ἐν δὲ τῇ θόλῳ τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος λαθὼν τις ὑμῶν ἐνέγραψεν· Ἀχιλλεὺς καλὸς· ἦδη τοῦ Ἀχιλλεύως υἱὸν ἔχοντας· καὶ τὰ γράμματα πυνθάνομαι διαμένειν. ἀλεκτρύων δ' ἀλεκτρύανος ἐπιβαίνων, θηλείας μὴ παρούσης, καταπλήμπρῃται ζωὸς, μάντεώς τινος ἢ τερατοσυκόπου μέγα καὶ δεινὸν ἀποφαίνοντος εἶναι τὸ γινόμενον. οὕτως καὶ παρ' αὐτῶν ὁμολόγηται τῶν ἀνθρώπων, ὅτι μᾶλλον τοῖς θηρίοις σωφρονεῖν προσήκει, καὶ μὴ παραβιάζεσθαι ταῖς ἡδοναῖς τὴν φύσιν. τὰ δ' ἐν ὑμῖν ἀκόλαστα οὐδὲ τὸν νόμον ἔχουσα σύμμαχον ἢ φύσιν ἐντὸς ὅρων καθιέρωνυσιν, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ φέυματος ἐκφερόμενα πολλαχοῦ ταῖς ἐπιθυμίαις δεινὴν ὕβριν καὶ παραχῆν καὶ σύγχυσιν ἐν τοῖς ἀφροδιωτοῖς ἀπεργάζεται τῆς φύσεως. καὶ γὰρ αἰγῶν ἐπειράθησαν ἀνδρες καὶ ὑῶν καὶ ἵππων μιγνύμενοι, καὶ γυναῖκες ἄφρονες θηρίοις ἐπιμάνησαν· ἐκ γὰρ τῶν τοιοῦτων γύμων ὑμῖν Μινώταυροι καὶ Αἰγύπαιες, ὧς δ' ἐργάται, καὶ Σφίγγες ἀναβλαστάνουσι, καὶ Κένταυροι· καίτοι διὰ λιμὸν ποτε ἀνθρώπου καὶ κύνων ἔφαγεν ἐπ' ἀνάγκης, καὶ ὕρσις ἐπεγένεσθαι. πρὸς δὲ συνουσίαν οὐδέποτε θηρίον ἐπεχείρησεν ἀνθρώπου χρησασθαι. θηρία δ' ἀνθρώποι καὶ πρὸς ταῦτα καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ καθ' ἡδονὰς βιάζονται καὶ παρανομοῦσιν.

VIII. Οὕτω δὲ φαῦλοι καὶ ἀκρατεῖς περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἐπιδιδάσκοντες, ἔτι μᾶλλον ἐν ταῖς ἀναγκαίαις ἐλέγχονται πολὺ τῶν σωφρονεῖν ἀπολειπόμενοι.

τῶν θηρίων. αὐταὶ δὲ εἰσιν αἱ περὶ βρωσίν καὶ πό-
 μιν· ὧν ἡμεῖς μὲν τὸ ἡδὺ μετὰ χρείας τινὸς αἰεὶ λα-
 βάνομεν· ὑμεῖς δὲ τὴν ἡδονὴν μᾶλλον ἢ τὸ κατὰ
 φύσιν τῆς τροφῆς διώκοντες, ὑπὸ πολλῶν καὶ μα-
 κρῶν κολάζεσθε νοσημάτων, ἅπερ ἐκ μιᾶς πηγῆς
 ἀπαντλοῦμενα τῆς πλησμονῆς τοῖς σώμασι, παντο-
 δαπῶν πνευμάτων καὶ δυναθάρτων ὑμᾶς ἐμπλή-
 σι. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκάστου γένει ζώου μία τροφή
 ὑψιφυλὸς ἐστὶ, τοῖς μὲν πόα, τοῖς δὲ ῥίζα τις ἢ
 καρπός· ὅσα δὲ σαρκοφαγεῖ, πρὸς οὐδὲν ἄλλο τρέ-
 πεται βορᾶς εἶδος, οὐδ' ἀφαιρεῖται τῶν ἀσθενεστέ-
 ρων τὴν τροφήν· ἀλλ' ἐπ' ἐνέμεσθαι καὶ λέων ἐλα-
 φρον, καὶ λύκος πρόβατον, ἢ πέφυκεν. ὁ δ' ἀνθρώ-
 πος ἐπὶ πάντα ταῖς ἡδοναῖς ὑπὸ λαιμαργίας ἐξαγέ-
 μενος, καὶ πειρώμενος πάντων καὶ ἀπογενόμενος,
 ὡς οὐδέπω τὸ πρόσφορον καὶ οἰκτεῖον ἰγνωκώς, μό-
 ρος γέγονε τῶν ὄντων πάμφαγον. καὶ σαρξὶ χρήται
 πρῶτον, ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀπορίας οὐδ' ἀμηχανίας, ὅ
 πάρεστιν αἰεὶ καθ' ὅραν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις ἐπὶ φυτῶν
 καὶ σπερμάτων τρυγῶντι καὶ λαμβάνοντι καὶ δρι-
 πομένῳ, μὴ κάμνειν διὰ πλῆθος· ἀλλ' ὑπὸ τρυφῆς
 καὶ κόρου τῶν ἀναγκαίων, βρώσεις ἀνεπιτηδεύουσιν
 καὶ οὐ καθαράς σφαγαῖς ζώων μετερχόμενος, πολλὰ
 τῶν ἀγριωτάτων θηρίων ὁμοίτερον. αἷμα μὲν γὰρ
 καὶ φόνος καὶ σάρκες ἱκτίνῳ καὶ λύκῳ καὶ δράκοντι
 σιτίον οἰκτεῖον, ἀνθρώπῳ δ' ὄψον ἐστίν. ἔπειτα παν-
 τὲ γίνει χρώμενος, οὐχ, ὥς τὰ θηρία, τῶν πλείστων
 ἀπέχεται, ὀλίγοις δὲ πολυμῆ, διὰ τὴν τῆς τροφῆς
 ἀνάγκην· ἀλλ' οὔτε τι πτηνόν, οὔτε νηκτόν, ὥς

πες εἰπεῖν, οὔτε χερσαῖον, ἐκπέφυγε τὰς ἡμέρας
 δὴ λεγομένας ὕμων καὶ φιλοξένους τραπέζας.

IX. Εἰπὼν, ἀλλ' ὕψοις χρῆσθε τοῦτοις ἐφηδύοντες
 τὴν τροφήν· τί οὖν ἐπ' αὐτὰ ταῦτα φῶντας; ἀλλ' ἡ τῶν
 θηρίων φρόνησις τῶν μὲν ἀχρήστων καὶ ματαίων τεχνῶν
 οὐδὲ μὴ χάριαν δίδωσι· τὰς δ' ἀναγκαίας, οὐκ ἐπεισέ-
 κτους παρ' ἐτέρων, οὐδὲ μισθοῦ διδασκίας, οὐδὲ κολλῶ-
 σα μίλῃ καὶ συμπηγνύουσα γλίσχρους τῶν θιωρημῶ-
 των ἱκαστον πρὸς ἱκαστον, ἀλλ' αὐτόθεν ἐξ αὐτῆς
 οἷον ἰθαγενεῖς καὶ συμφύτους ἀναδίδωσι. τοὺς μὲν
 γὰρ λιγυπτεροὺς πάντας ἰατροὺς ἀκούομεν εἶναι τῶν
 δὲ ζώων ἱκαστον οὐ μόνον πρὸς ἱασιν αὐτότεχνόν
 εἶναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς διατροφήν καὶ πρὸς ἀλκήν,
 θήραν τε καὶ φυλακὴν, καὶ μουσικῆς ὅσον ἐκάστῳ
 προσήκει κατὰ φύσιν. παρὰ τίνος γὰρ ἡμῖς ἐμά-
 θομεν νοσοῦντες ἐπὶ τοὺς ποταμοὺς χάριν τῶν καρ-
 κίων βαδίζειν; τίς δὲ τὰς χελώνας ἐδίδασκε, τῆς
 ἱκίως φερούσας, τὴν ὀρίμανον ἐπισθίειν; τίς δὲ
 τὰς Κρητικὰς αἴγας, ὅταν περιπέσωσι τοῖς τοξέ-
 υμασι, τὸ δίκταμνον διώκιν, οὐ βρωθέντος ἐκβαλ-
 λουαι τὴς αἰκίδας; ἂν γὰρ εἴπῃς, ὅτι ἀληθὲς ἐστὶ
 τοῦτον διδάσκαλον εἶναι τὴν φύσιν, εἰς τὴν κυριωτά-
 τιν καὶ σοφωτάτην ἀρχὴν ἀναφέρεις τὴν τῶν θηρίων
 φρόνησιν. ἢν εἰ μὴ λόγον οἴεσθε εἶναι μηδὲ φρόνη-
 σιν καλεῖν, ὥστ' ἄσκοπεῖν ὄνομα κάλλιον αὐτῇ καὶ
 ἡμιώτερον, ὥσπερ ἀμέλει καὶ δι' ἔργων ἀμέ-
 λουσι καὶ θανυμασιώτεραν παρέχεται τὴν δύναμιν
 οὐκ ἀμαθής, οὐδ' ἀπαιδευτός, αὐτομαθῆς δὲ τις
 κάλλιον οὔσα καὶ ἀπροσδεής, οὐ δι' ἀσθένειαν, ἀλλὰ
 φύσιν καὶ τελειότητι τῆς κατὰ φύσιν ἀρετῆς, χαίρειν

εἴωσα τὸν παρ' ἑτέρων διὰ μαθήσεως τοῦ φρονεῖν
 συνερανοισμόν. ὅσα γοῦν ἄνθρωποι τρυφῶντες
 παίζοντες εἰς τὸ μανθάνειν καὶ μελετῆν ἄγουσι
 ταύτων ἢ διάνοια καὶ παρὰ φύσιν τοῦ σώματος κα-
 περιουσίᾳ συνέσεως ἀναλαμβάνει τὰς μαθήσεις. ἰσ-
 γὰρ ἔχνεύειν σκύλακας, καὶ βαδίζειν ἐν θυμῷ πώ-
 λους μελετῶντας, ἀλλὰ κόρικας διαλέγεσθαι, καὶ
 κύνους ἄλλεσθαι διὰ τροχῶν περιφερομένων. ἵπποι
 δὲ καὶ βόες ἐν θεάτροις κατακλίσεις καὶ χορείας καὶ
 στάσεις παραβόλους, καὶ κινήσεις οὐδ' ἄνθρώποις πᾶ-
 νι ὁρδίας ἀκριβοῦσιν, ἐκδιδασκόμενοι καὶ μνημονεύ-
 οντες, εὐμαθείας ἐπιδείξιν ὥς ἄλλο οὐδὲν οὐδαμῶς χρή-
 σιμον ἔχουσιν. καὶ δ' ἀπιστεῖς, ὅτι τέχνας μανθάνομεν
 ἄκουσον, ὅτι καὶ διδάσκομεν. αἱ τε γὰρ πέρδικες ἐν τῇ
 προφύγειν τοὺς νεαυτοὺς ἐθίζουσιν ἀποκρῦπτεσθαι
 καὶ προύσχεσθαι βῶλον ἀνθ' ἑαυτῶν τοῖς πωλῶν
 ἐπιτόνους ἀναπεσόντας. καὶ τοῖς πελαργιδεύουσιν ὁρᾷ
 ἐπὶ τῶν τεγῶν ὥς οἱ τέλειοι παρόντες ἀναπειρομέ-
 νοις ὑψηλοῦνται τὴν πτῆσιν. αἱ δ' ἀηδόνες τοὺς
 νεοσσούς προδιδάσκουσιν ἔδειν. οἱ δὲ ληφθέντες
 ἔτι νήπιοι καὶ τραφέντες ἐν χειρὶν ἀνθρώπων χι-
 ρον ἔδουσιν, ὥσπερ πρὸ ὥρας ἀπὸ διδασκάλου γε-
 νότες. καταδὺς δ' εἰς ταῦτ' ὁ σῶμα, θανμά-
 τοὺς λόγους ἐκείνους, οἷς ἀνεπειθόμην ὑπὸ τῶν
 σοφιστῶν, ἄλογα καὶ ἀνόητα πάντα, πλὴν ἀνθρώ-
 που, νομίζειν.

ΟΔ. Νῦν μὲν οὖν, Γρύλλε, μεταβέβησαι σέ-
 καὶ τὸ πρόσβατον λογικὸν ἀποφαίνεις καὶ τὸν ἄνθρωπον

ΓΡ. Αὐτοῖς μὲν οὖν ταῦτοις, ὦ βέλτιστε Ὀδυσσεύ, μάλιστα δεῖ τεκμαίρεσθαι τὴν τῶν θηρίων φύσιν

σιν, ὥς λόγον καὶ συνέσεως οὐκ ἔστιν ἄμοιρος. ὥς-
 περ οὐκ ἔστι δένδρον ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον οὐδέ
 ἦτον ἄψυχον, ἀλλ' ὁμοίως ἔχει πάντα πρὸς ἀναι-
 σθησίαν· οὐδενὶ γὰρ αὐτῶν ψυχῆς μέτεστιν· οὕτως
 οὐκ ἂν ἐδόκει ζῶον ἕτερον ἑτέρου τῷ φρονεῖν ἀργό-
 τερον εἶναι καὶ δυσμαθέστερον, εἰ μὴ πάντα λόγου
 καὶ συνέσεως, ἀλλὰ δὲ μᾶλλον καὶ ἦτον ἄλλων πως με-
 τίχεν. ἐνόησον δὲ, ὅτι τὰς ἐνίων ἀβελτηρίας καὶ βλα-
 κίας ἐλέγχουσιν ἑτέρων πανουργίαι καὶ δριμύτητες, ὅ-
 ταν ἀλώπεκι καὶ λύκῳ καὶ μελίττῃ παραβάλλης ὄνον καὶ
 πρόβατον· ὥσπερ εἰ στυγρὸν τὸν Πολύφημον, ἢ τῷ
 ῥάπῳ σου, τῷ Αὐτολύκῳ, τὸν Κορίνθιον ἐκείνον
 Ὀμηρον. οὐ γὰρ οἶμαι, Θηρίου πρὸς Θηρίον ἀπό-
 σιαισιν εἶναι τοσαύτην, ὅσον ἄνθρωπος ἀνθρώπου τῷ
 φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι καὶ μνημονεῖν ἀφέστηκεν.
 ΟΔ. Ἀλλ' ὄρα, Γρύλλε, μὴ δεινὸν ἦ καὶ βλαίαν,
 ἀπολιπεῖν λόγον, οἷς οὐκ ἐγγίνεται θεοῦ νόησις.
 ΓΡ. Εἰτά σε μὴ φῶμεν, ὦ Ὀδυσσεῦ, σοφὸν οὐ-
 τὸς ὄντα καὶ περιττὸν, ἐκ τοῦ Σισύφου γεγονέναι;

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΟΦΑΓΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ α.

Ἀλλὰ σὺ μὲν ἐρωτᾷς, τίτι λόγῳ Πυθαγόρας ἀπέ-
 λτο σαρκοφαγίας· ἐγὼ δὲ θαυμάζω, καὶ τίτι πά-
 θει καὶ ποίᾳ ψυχῇ ἢ λόγῳ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἦ;

φιτο φόνου σιόματι, καὶ τεθνηκός ζῶον χεῖλιστα
προσήψατο σαρκός· καὶ νεκρῶν σωμάτων καὶ εἰδω-
λων προσθέμενος τραπέζας, ὅψα καὶ τροφήν καὶ
προσέτι εἰπεῖν τὰ μικρὰν ἔμπροσθεν βρυχώμενα μύθῳ
καὶ φθεγγόμενα καὶ κινούμενα καὶ βλέποντα· πῶς
ἢ ὅψις ὑπέμεινε τὸν φόνον σφαζομένων, δερομένων,
διαμελίζομένων· πῶς ἢ ὁσφρησις ἤνεγκε τὴν ἀπο-
φοράν· πῶς τὴν γεῦσιν οὐκ ἀπέστρεψε τὸ μολυσμὸν
ἐλκῶν φαύλουςαν ἀλλοτριῶν, καὶ τραυμάτων θανά-
σιμων χυμούς καὶ ἰχθῶρας ἀπολαμβάνουσιν.

Εἴρηπον μὲν θῖνοι, κρέα δ' ἄμφ' ὀβελκοῖσ' ἐμμένει
Ὅπτιά τε καὶ ὠμί, βοῶν δ' ὥς γίνεται φωνή.
τοῦτο πλάσμα καὶ μῦθος ἐστὶ, τὸ δὲ γε δεῖπνον ἀ-
ληθῶς τερατιώδες, πεινῶν τινα τῶν μυκωμένων ἴσθι
καὶ διδάσκοντα ἀφ' ὧν δεῖ τρέφεσθαι ζώντων ἴσθι
καὶ λαλούντων, διαταττόμενον ἀρτύσεις τινὰς καὶ
ὀπιήσεις καὶ παρηθέσεις· τοῦτον ἔδει ζητεῖν τὸν
πρῶτον ἀρξάμενον, οὐ τὸν ὀψὲ παυσάμενον.

II. Ἡ τοῖς μὲν πρώτοις ἐκείνοις ἐπιχειρήσασι σαρ-
κοφαγεῖν τὴν αἰτίαν ὃν εἴποι τις πᾶσαν τὴν ἀπο-
ρίαν. οὐ γὰρ ἐπιθυμίαις ἀνόμοις συνδιάγονται
οὐδ' ἐν περιουσίᾳ τινὶ ἀναγκαίων ὑβρίζαντες αἵ
δονὰς παρὰ φύσιν ἀσυμφύλους ἐπὶ ταῦτ' ἤλθον·
ἀλλ' εἴποιεν ἄν, αἰσθῆσθαι ἐν τῷ παρόντι καὶ φωνή
λαβόντες· Ὡς μακάριοι καὶ θεοφιλεῖς οἱ νῦν ὄντες
ὑμεῖς, οἷον βίου λαχόντες αἰῶνα καρποῦσθε καὶ
νέμεσθε κληρὸν ἀγαθῶν ἀφθονον, ὅσα φύεται ἐν
μῖν; ὅσα τρυγᾶται; ὅσον πλοῦτον ἐκ πεδίων, ὅσον
ἀπὸ φυτῶν ἡδονὰς δρέπεσθαι πάρεστιν; ἔξεστιν ἡ
μῖν καὶ τρυφῆν μὴ μαινομένοις. ἡμᾶς δὲ σκευθῶν

πῶτατον καὶ φοβερώτατον ἐδέξατο βίον καὶ χρόνον
 μέγας, εἰς πολλὴν καὶ ἀμήχανον ἐκπεσόντας ὑπὸ τῆς
 πρώτης γενέσεως ἀπορίαν· ἔτι μὲν οὐρανὸν ἔκρυ-
 πιν ἄηρ, καὶ ἄστρα θολερῶ καὶ δυσδιασφαλιστοῦντι
 κρυφθέντα ὑγρῶ καὶ πυρὶ, καὶ ζέλλαις ἀνέμων· οὐ-
 δέτοι δὲ ὁ ἥλιος ἴδρυτο ἀπλανῆ καὶ βέβαιον ἔχων
 δρόμον, ἧδ' καὶ δούσιν ἔκρινε περὶ σέ. ἤγαγεν αὐτίς
 ὅπσις καρποφόροις ἐπιστάφαις κάλυκος σιτηά-
 νοισιν ὥραις· γῆ δὲ ὕβριστο ποταμῶν ἐκβολαῖς ἀ-
 τίκτων, καὶ πολλὰ λίμναισιν ἄμορφα, καὶ πηλοῖς
 θαλάσσι καὶ λόχμαῖς ἀφόροις καὶ ὕλαις ἐξηχρίωτο·
 φασὶ δὲ ἡμέρων καρπῶν, καὶ τέχνης ὄργανον οὐδέν,
 οὐδὲ μηχανὴ σοφίας· ὁ δὲ λιμὸς οὐκ ἐδίδου χρόνον,
 οὐδὲ ὥρας ἐτησίους σπόρος ὧν τότε ἀνέμνε. τί θαν-
 ναστόν, εἰ ζώων ἐχρησάμεθα σαρεῖ παρὰ φύσιν,
 ὅτ' ἰλὺς ἡσθίετο καὶ φλοιὸς ἐβρώθη ξύλον, καὶ ἄ-
 γρωσιν εὐρεῖν βλαστάνουσιν, ἢ φλοιοῦ τινὰ ῥίζαν,
 ἡτύχες τιν· βαλάνου δὲ γενοῦμενοι καὶ φαγόντες,
 ἔχοντες ὕψ' ἡδονῆς περὶ ὄρν' τινα καὶ φηγόν,
 ζῶον δὲ καὶ μητέρα καὶ τροφὸν ἀποκαλοῦντες
 ἐκλήτην, ἣν ὁ τότε βίος κορτὴν ἔγνω, τίς δ' ἄλλα
 φλογμοῦς ἦν ἅπαντα μεσὰ καὶ συγχύτητος. ἡμῶς
 δὲ πῶς εἴη τις λύσσα καὶ τίς οἰστρος ἄγει πρὸς μαι-
 φάναι, οἷς τοσαῦτα περιέσσι τῶν ἀναγκαίων; τι
 καταφύγεσθαι τῆς γῆς ὡς τρέφειν μὴ δυναμένης;
 ἢ τὴν θεομορφὸν ὑπεβίβει Διμήτηραν, καὶ τὸν ἡ-
 μῶν καὶ μελλέχιον αἰσχύνας Διδύμους, ὡς οὐκ
 ἐκὼς παρὰ τούτων λαμβάνοντες; οὐκ αἰδεῖσθαι τοῦ
 ἡμέρους καρποῦς αἵματι καὶ φόνῳ μινύοντες; ἀλ-
 λ' ὁρμήοντες ἄγχιον καλεῖτε καὶ παρδάλεις καὶ

φαγίᾳ γεγονότων, οὐ γυνήδεος χείλους, οὐκ ἀέρος
 ὄνυχος, οὐ τραχύτης ὀδόντων πρόσστιν, οὐ κοιλίης
 αὐτοῦ καὶ πνεύματος θερμότης, τρέψαι καὶ κατε-
 γάσασθαι δυνατὴ τὸ βαρὺ καὶ κρεῶδες. ἀλλ' αὐτὸς
 θέν ἢ φύσις τῇ λιότητι τῶν ὀδόντων, καὶ τῇ ομα-
 κρότητι τοῦ στόματος, καὶ τῇ μαλακότητι τῆς γλώσ-
 σης, καὶ τῇ πρὸς πέψιν ἀμβλύτητι τοῦ πνεύματος
 ἐξομνυταὶ τὴν σαρκοφαγίαν. εἰ δὲ λέγεις, πεφύκε-
 ναι σιαντὸν ἐπὶ τοιαύτην ἐδωδὴν, ὃ βούλει φαγεῖν
 πρῶτον αὐτὸς ἀπόκτεινον· ἀλλ' αὐτὸς διὰ σιαντοῦ
 μὴ χρησάμενος κοπίδι, μὴδὲ τυμπάνῳ τιγί, μὴδὲ
 πελέκει· ἀλλὰ, ὡς λύκοι καὶ ἄρκτοι καὶ λέοντες αὐτοῦ
 ὅσα ἐοθίονσι φονεῦναι, ἄνελε δὴγματι βοῦν, ἢ σί-
 ματι σὺν, ἢ ἄρνα ἢ λαγῶν διάρρηξον, καὶ φάγῃ προ-
 πτεσὼν ἔτι ζῶντος, ὡς ἐκεῖνα. εἰ δ' ἀναμένεις νε-
 κρὸν γενέσθαι τὸ αἰσθόμενον, καὶ δυσωπῇ σε πα-
 ρούσαν ψυχὴν ἀπελευθεῖν τῆς σαρκός, τί παρὰ φύ-
 σιν ἐσθίεις τὸ ἔμψυχον; ἀλλὰ οὐδ' ἄψυχον ἂν τὸ
 φάγοι καὶ νεκρὸν, οἷόν ἐστιν, ἀλλὰ ἔφουσιν, ὅπῃ
 οὐ, μεταβάλλουσι διὰ πυρὸς καὶ φαρμάκων, ὅ-
 λωσύντες καὶ τρέποντες καὶ σβεννύοντες ἡδύομα-
 μύριοις τὸν φόνον, ἵνα ἡ γεῦσις ἐξαπατηθεῖσα προ-
 δέξηται τὸ ἀλλότριον. καίτοι χάρειν γε τὸ τοῦ δι-
 κοῦτος, ὃς ἰχθυοῖον ἐν πανδοκίῳ προάμενος ἐν
 πανδοκίᾳ σκευάσαι παρεδωκεν· αἰτοῦντος δ' ἐκείνου
 τυρόν, καὶ ἄζος, καὶ ἔλαιον· Ἄλλ' εἰ ταῦτ' ἔλα-
 βεν, οὐκ ἂν ἰχθὺν ἐπριάμεν· ἡμεῖς δὲ οὕτως ἐν
 τῇ μαιφρόνῳ τρυφῶμεν, ὥστ' ὄψον τὸ κρέας προ-
 αγορευόμενον, εἴτ' ὄψων πρὸς αὐτὸ τὸ κρέας δεόμεθα
 ἀναμιγνύντες ἔλαιον, οἶνον, μέλι, γάρον, ἄζος, ἰδι-

μασι Συριακοῖς, Ἀρῥαβικοῖς, ὥςπερ ὄντως νεκρὸν
ἐταφιάζοντες. καὶ γὰρ οὕτως αὐτῶν διαλυθέντων
καὶ μαλαχθέντων καὶ τρόπον τινὰ κρεοσμπέτων ἐρ-
γον ἐστὶ τὴν πέψιν κρατῆσαι· καὶ διακρατηθείσης
δὲ δεινᾶς βαρύντητος ἐμποιεῖ καὶ νοσώδεις καὶ ἀπεψίας.

VI. Διογένης δ' ὤμῳν φαγεῖν πολὺ πονεῖ ἐτόλμη-
σεν, ἵνα τὴν διὰ τοῦ πυρὸς ἐκβάλλη κατεργασίαν·
τῶν δ' ἱερέων καὶ πολλῶν περισσιώτων αὐτὸν ἀν-
θρώπων, ἐγκαλυψάμενος τῷ τρίβωνι καὶ τῷ σῶ-
ματι προσφέρων τὸ κρέας· Ἐπεὶ ὤμῳν, φησὶν, ἐγὼ
παραβάλλομαι καὶ προκινδυνεύω. καλὸν, ὃ Ζεῦ,
κινδυνόν· οὐ γάρ, ὥς Πελοπίδας ὑπὲρ τῆς Θηβῶν
ἐλευθερίας, ἢ ὥς Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ὑπὲρ
Ἀθηναίων, προεκινδύνευσεν ὁ φιλόσοφος ὤμῳ πολ-
λύποδι διαμαχόμενος, ἵνα τὸν βίον ἀποθηριώσῃ.
οὐ τοῖσιν μόνον αἱ κρεωφαγίαι τοῖς σώμασι γίνον-
ται παρὰ φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ὑπὸ πλησμο-
νῆς καὶ κόρου παχύνουσιν· οἶνος γάρ καὶ σαρκῶν
ἐμπορήσεις σῶμα μὲν ἰσχυρὸν ποιοῦσι καὶ ῥωμα-
λίον, ψυχὴν δὲ ἀσθενέα. καὶ ἵνα μὴ τοῖς ἀθληταῖς
ἀπεχθάνωμαι, συγγενεῖσι χοῶμαι παραδείγμασι. τοῖς
γάρ Βοιωτοῖς ἡμᾶς οἱ Ἀττικοὶ καὶ παχεῖς καὶ ἀναι-
σθήτους καὶ ἡλιθίους, μάλιστα διὰ τὰς ἀθηφάγίας
προσηγόρευον. οὗτοι δὲ αὐτοὶ αὖς. καὶ ὁ Μένανδρος
οἱ γνάθους ἔχουσι. καὶ ὁ Πίνδαρος, Ἰνῶναί τ'
ἔπειτα. αὐτῇ ἔρηψεν ψυχὴ σοφωτάτη, κατὰ τὸν Ἡ-
ράκλειτον, ἵοικεν. οἱ πίδαοι κρουσθέντες ἤχουσι,
γενόμενοι δὲ πλήρεις, οὐχ ὑπακούουσι ταῖς πληγαῖς·
τῶν χαλκομάτων τὰ λεπτὰ τοὺς πόρους ἐν κύκλῳ

Plut. Mor. V.

Kk

διαδίδωσιν, ἄχρῃς οὐ ἐμφραῖξῃ καὶ τυφλώσῃ τῇ χι-
ρὶ τῆς πληγῆς περιφερομένης· ἐπιλαμβάνομενος ὁ
φθαλμὸς ὑγροῦ πλεονάσαντος ἀναπλησθεὶς, μαρμα-
ρῆ καὶ ἀτονεῖ πρὸς τὸ οἰκτεῖν ἔργον· τὸν ἥλιον δὲ
αἴερος ὑγροῦ καὶ πλήθους ἀναθυμιάσεων ἀπέπτηται
ἀθρήσαντες, οὐ καθαρὸν, οὐδὲ λαμπρὸν, ἀλλὰ
βύθιον καὶ ἀχνυώδη καὶ ὀλισθαίνοντα ταῖς αὐγαῖς
ὀρῶμεν. οὕτω δὲ καὶ διὰ σώματος θολεροῦ καὶ δια-
κόρου, καὶ βαρυνόμενον τροφαῖς ἀσυμφύλοις, πᾶσα
ἀνάγκη τὸ γάνωμα τῆς ψυχῆς καὶ τὸ φέγγος ἀμβλύ-
τητα καὶ σύγχυσιν ἔχειν, καὶ πλανᾶσθαι καὶ φέρε-
σθαι, πρὸς τὰ λεπτὰ καὶ δυσδιώρητα τέλη τῶν
πραγμάτων αὐγὴν καὶ τόνον οὐκ ἔχουσης.

VII. Χωρὶς δὲ τούτων ὁ πρὸς φιλανθρωπίαν ἐ-
πιστροφὴ οὐ δοκεῖ θανυμαστὸν εἶναι; τίς γὰρ ἂν ἀν-
ήσειεν ἄνθρωπον, οὕτω πρὸς ἑλλότρια καὶ ἀλλό-
φυλα διακείμενος καὶ πρῶτος καὶ φιλελευστέρος
ἐμνήσθην δὲ τρίτην ἡμέραν διαλεγόμενος, τὸ τοῦ
Ξενοκράτους, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι τῷ ζῶντι τὸν κρη-
νὸν ἐκδείραντι δίκην ἐπέθηκαν, οὐκ ἔστι δὲ (οἶμαι) χι-
ρὸν ὁ ζῶντι βασανίζων τοῦ παραιρουμένου τὸ ἔργον
καὶ φρονέοντος. ἀλλὰ μᾶλλον (ὥς ἔοικε) τῶν παλαι-
συνήθειαν ἢ τῶν παρὰ φύσιν αἰσθανόμεθα. καὶ
ταῦτα μὲν ἐκτὶ κοινότερον ἔλεγον· τὴν δὲ μεγάλην
καὶ μυστηριώδη καὶ ἀπιστον ἀνδράσι δειλοῖς, ὡς
φησὶν ὁ Πλάτων, καὶ θνητὰ φρονοῦσιν, ἀρχὴν τῶν
δόγματας, ὁκνῶ μὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ κινεῖν, ὥσπερ ναῦς
ἐν χειμῶνι ναύκληρος, ἢ μηχανὴν αἶρεν ποιητικῶς
ἀνὴρ ἐν θειάτρῳ σκηπὴς περιφερομένης. οὐ χεῖρον
δ' ὥσως προανακηρύσσασθαι καὶ προαναφωνῆσαι τὸ

τοῦ Ἐμπεδοκλέους· ἀλληγορεῖ γὰρ ἐνταῦθα τὰς
 ψυχὰς, ὅτι φόνων καὶ βρώσεως σαρκῶν καὶ ἀλληλο-
 φαγίας δίκην τίτουνσαι σώμασι θνητοῖς ἐνδέδεται.
 καίτοι δοκεῖ παλαιότερος οὗτος ὁ λόγος εἶναι. τὰ
 γὰρ δὴ περὶ τὸν Λιδόνησον μεμυθευμένα πάθη τοῦ
 διαμελισμοῦ, καὶ τὰ Τιτάνων ἐπ' αὐτὸν τολμήμα-
 τα, γευσασμένων τοῦ φόνου, κολάσεις τε τούτων καὶ
 κεραινώσεις, ἀνηγμένος ἐστὶ μῦθος εἰς τὴν παλιγ-
 γενεσίαν· τὸ γὰρ ἐν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἄτακτον καὶ
 βίαιον, οὐ θεῖον ἀλλὰ δαιμονικόν, οἱ παλαιοὶ Τι-
 τάνους ὠνόμασαν, καὶ τοῦτό ἐστι κολαζομένου καὶ
 δίκην διδόντος.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΟΦΑΓΙΑΣ ΛΟΓΟΣ β'.

Ἐπὶ τὰ ἔωλα τῆς σαρκοφαγίας προσφάτους ἡμῶς
 ὁ λόγος παρακαλεῖ ταῖς τε διανοαῖς καὶ προθυμίαις
 γενέσθαι. χαλεπὸν μὲν γὰρ, ὥσπερ Κάτων ἔφησε,
 λέγειν πρὸς γαστέρας ὅσα μὴ ἐχούσας· καὶ πέποιται
 ὁ τῆς συνηθείας κυκεῶν, ὥσπερ ὁ τῆς Κίρκης ὠδίας
 ὀδύνας κυκεῶν ἀπάτας τε γόους τε, καὶ τὸ ἄγκι-
 στον ἐκβάλλειν τῆς σαρκοφαγίας ὡς ἐμπεπλησμέ-
 των τῇ φιληδονίᾳ καὶ διαπεπασμένων, οὐ φράδιόν

K k 2

ἴσταν. ἐπεὶ καλῶς εἶχεν, ὥσπερ Αἰγύπτιοι τῶν τε-
κρῶν τὴν κοιλίαν ἐξελόντες, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον ὑ-
πασχίζοντες ἐκβάλλουσιν, ὥς αἰτίαν ἀπάντων, ὧν
ὁ ἄνθρωπος ἡμαρτεν, οὕτως ἡμῶς δαυτῶν τὴν γασ-
τριμαργίαν καὶ μισαιφονίαν ἐκτέμνοντας, ἐγγενέσαι
τὸν λοιπὸν βίον. ἐπεὶ ἡ γε γαστήρ οὐ μισαιφόνος
ἐστίν, ἀλλὰ μαινώμενον ἀπὸ τῆς ἀκρασίας. οὐ μὲν
ἀλλ' εἰ καὶ ἀδύνατον ἦ διὰ τὴν συνήθειαν τὸ ἀνα-
μάρτητον, ἀσχυρόμεναι, τῷ ἁμαρτάνοντι χρησόμε-
θα διὰ τὸν λόγον, ἐδώμεθα σάρκας, ἀλλὰ πεπρωμέν-
ου τροφῶντες. ἀναιρήσωμεν ζῶον, ἀλλ' οἰκτείρονται
καὶ ἀλγοῦντες, οὐχ ὕβριζοντες οὐδὲ βασανίζοντες. οἱ
νῦν πολλὰ δοῶσιν, οἱ μὲν εἰς σφαγὴν ὧν ὠδοῦν-
τες ὀβελοὺς διαπύρους, ἵνα τῇ βαφῇ τοῦ σιδήρου
περισβεννόμενον τὸ αἷμα καὶ διαχεόμενον, τὴν σφ-
κα θρύψῃ καὶ μαλᾶξῃ. οἱ δ' οὐθασι συνὼν ἐπιθ-
κῶν ἐναλλόμενοι καὶ λακίζοντες, ἵνα αἷμα καὶ γάλα
καὶ λύθρον ἐμβρύων ὁμοῦ συμφθαρέντων ἐν ὠδίῳ
ἀναδεύσαντες, ὦ Ζεῦ καθαίρει, φάγωσι τοῦ ζῶος
τὸ μάλιστα φλεγμαῖνον. ἄλλοι γερῶν ὄμματα καὶ
κύκλους ἀπορῥάψαντες καὶ ἀποκλείσαντες ἐν σκοτί-
παιίνουσιν, ἄλλοκότοις μίγμασι καὶ καρυκείαις τε-
σιν αὐτῶν τὴν σάρκα ὀψοποιοῦντες.

II. Ἐξ ὧν καὶ μάλιστα δηλὸν ἐστίν, ὡς οὐ διὰ
τροφὴν οὐδὲ χρεῖαν, οὐδ' ἀναγκαίως, ἀλλ' ὑπὸ κό-
ρου καὶ ὕβρεως καὶ πολυτελείας, ἡδονὴν πεποιή-
ται τὴν ἀνομίαν. εἴτα ὥσπερ ἐν γυναιξὶν ἡδονὴ
κόρον οὐκ ἐχούσης, ἀποπειρώμενος πάντα καὶ πλε-
ρώμενος ἀκολαστημάτων ἐξάπτεται εἰς τὰ ἄρῃστα. οὐ-
τως αἱ περὶ τὴν ἐδωδὴν ἀκρασῆαι τὸ φυσικὸν παρὰ

θοῦσαι καὶ ἀναγκαῖον τέλος, ἐν ὁμοίητι καὶ παρα-
 νομία ποικίλλουσι τὴν ὕφεξιν. συννοσεῖ γὰρ ἀλλή-
 λους τὰ αἰσθητήρια καὶ συναναπείθεται καὶ συνα-
 νολασταίνει μὴ κρατοῦντα τῶν φυσικῶν μέτρων. οὗ-
 τως ἡκοή νοσήσασα μουσικὴν διέφθειρεν, ἀφ' ἧς τὸ
 θρυπτόμενον καὶ θηλυρόμενον αἰσχροῦς τιθεῖ ψηλα-
 φήσας καὶ γυναικώδεις γὰργαλισμούς. ταῦτα τὴν ὄψιν
 ἐδίδαξε μὴ πυρρῶν καὶ χαίρειν, μηδὲ χειρονομίαις, μηδ'
 ὀρχήμασι γλαφυροῖς, μηδ' ἀγῶμασι καὶ γραφαῖς, ἀλ-
 λά φόνον καὶ θάνατον ἀνθρώπων, καὶ τραῦματα κα-
 μάχας, θάνατον ποιεῖσθαι πολυτελέστατον. οὕτως ἔπον-
 ται παρανόμοις τραπέζαις συνουσίαι ἡκρατεῖς, ἀφρο-
 διαίαις αἰσχροῖς ἡκροῦσις ἄμουσοι, μέλαι καὶ ἀκού-
 σμασιν ἀναισχύντοις θάλατρα ἔκφυλα, θιάμασιν
 ἡμετέροις ἀπάθεια πρὸς ἀνθρώπους καὶ ὁμοίητις.
 διὰ τοῦτο ὁ θεὸς Ἀνκοῦργος ἐν ταῖς τρισὶ φήταις,
 τὸ ἀπὸ πρίονος καὶ πελέκως γίνεσθαι τὰ θυρώμα-
 τα τῶν οἰκιῶν καὶ τὰς ἐρέψεις, ἄλλο δ' ὄργανον
 μηδὲν προσφέρεσθαι. οὐ πολυμῶν δὴ πονεῖ τερέ-
 τροις καὶ σκεπάροισι, καὶ ὅσα λεπτοφυεῖν πέφυ-
 κεν, ἀλλ' εἰδὼς, ὅτι διὰ τοιούτων ἔργων οὐκ εἰσοί-
 σις κλινίδιον ἐπέχρυσον, οὐδὲ τολμήσεις εἰς οἰκίαν
 λιτὴν ἀργυρῶς εἰσενεγκεῖν τραπέζας, καὶ τάπιδας
 ἡλουργούς, καὶ λίθους πολυτελεῖς. ἀλλ' ἔπεται οἰ-
 κία καὶ κλίνη καὶ τραπέζη καὶ κύλικι τοιαύτη δεῖ-
 πνον ἀφελές, καὶ ἄριστον δημοτικόν. ἀρχὴ δὲ
 κοχθηρῶς διαίτης.

Ἀθῆλος ἵππος πῶλος ὥς ἄμα τρέχει,
 πᾶσα τροφή καὶ πολυτέλεια.

II. Ποῖον οὖν οὐ πολυτελὲς δεῖπνον; εἰς ὃ οὐ
 θανατοῦται τι ἔμψυχον. μικρὸν ἀνάλωμα ἡγοῦμεθα
 ψυχῇ; οὐπω λέγω, τάχα μητρός, ἢ πατρὸς, ἢ
 φίλου τινός, ἢ παιδός, ὥς ἔλεγεν Ἐμπεδοκλῆς· ἀλλ'
 αἰσθησιῶς γε μετέχουσιν, ὅπως, ἀκοῆς, φαντα-
 σίας, συνέσεως, ἣν ἐπὶ κτήσει τοῦ οἴκελου καὶ φι-
 λῇ τοῦ ἀλλοτρίου παρὰ τῆς φύσεως ἕκαστον εἰληχ-
 σκόπει δέ, ἡμᾶς πότερον βέλτιον ἐξημεροῦσι τῶν φι-
 λουσῶν οἱ καὶ τέκνα καὶ φίλους καὶ πατέρας καὶ
 γυναῖκας ἐσθίειν κελεύοντες, ὥς ἀποθαιόντας, ἢ
 Πυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ἐθίζοντες εἶναι καὶ
 πρὸς τὰ ἄλλα γένη δίκαιους. σὺ μὲν καταγελάς τοῦ
 τὸ πρόβατον μὴ ἐσθιόντος· ἀλλ' ἡμεῖς γε, φήσοι-
 σι, θιασάμενοι τοῦ πατρὸς τεθνηκότος ἢ τῆς μη-
 τρὸς ἀποτεμόντα μερίδας, καὶ τῶν φίλων ἀποπι-
 πόμενον τοῖς μὴ παρούσι, τοὺς δὲ παρόντας καλοῦν-
 τα, καὶ παρατιθέντα τῶν σαρκῶν ἀφειδῶς, μὴ τι
 γελάσασιν; ἀλλὰ καὶ νῦν ἴσως ἁμαρτάνομεν, ἐπὶ
 ἀφώμεθα τῶν βιβλίων τούτων, μὴ καθαιρόμενοι
 χεῖρας καὶ ὕψεις καὶ πόδας καὶ ἀκοάς, εἰ μὴ νῆ ἡ
 ἐκείνων καθαρμὸς ἐστὶ, τὸ περὶ τούτων διαλέγεσθαι
 ποτὶ μὴ λόγῳ, ὥς φησι Πλάτων, ἄλμυράν ἀκούειν
 ἀποκλυζομένους. εἰ δὲ θείη τις τὰ βιβλία παραλά-
 λα καὶ τοὺς λόγους, ἐκείνα μὲν Σκῦθαις φιλοσοφῆ-
 σθαι καὶ Σογδιανοῖς καὶ Μιλαγχλαῖνοις, περὶ
 Ἡρόδοτος ἱστορῶν ἀπιστεῖται· τὰ δὲ Πυθαγόρου
 καὶ Ἐμπεδοκλέους δόγματα, νόμοι τῶν παλαιῶν
 σὺν Ἑλλήνων καὶ πυρίαι καὶ δίαται, ὅτι πρὸς τὸ
 ἥλογα ζῶτα δίκαιον ἡμῖν οὐδέν ἐστι.

IV. Τίνες οὖν ὕστερον τοῦτο ἐγνώσαν;

Δημόσιον Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ πρῶτοι κατοικοῖον ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν
 Εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων.
 ἦτοι τοι καὶ οἱ τυραννοῦντες ἄρχουσι μισοφονίας.
 ὡς περ τὸν πρῶτον ἀπέκτειναν Ἀθήνησι τὸν κάκιστον
 τῶν συκοφαντῶν, ὃς ἐπιτήδειος προσηγορεύθη, καὶ
 δεύτερον ὁμοίως καὶ τρίτον· εἴτ' ἐκ τούτου συνή-
 θαις γινόμενοι, Νικηράτον ἐώρων ἀπολλύμενον τὸν
 Νικίου, καὶ Θηραμένη τὸν στρατηγόν, καὶ Πολέ-
 μαρχον τὸν φιλόσοφον. οὕτω τὸ πρῶτον ἄγριον τι
 ὥσων ἐβρώθη καὶ κακοῦργον, εἴτ' ὄρνις τις ἢ ἰχθὺς
 εἴκυσαν· καὶ γευόμενον οὕτω καὶ προμελετήσαν ἐν
 ἐκείνοις τὸ φοινικόν, ἐπὶ βοῶν ἐργάτην ἦλθε, καὶ τὸ
 κάμμιον πρόβατον, καὶ τὸν οἰκουρὸν ἀλεκτρούνα·
 καὶ κατὰ μικρὸν οὕτω τὴν ἀπλησίαν τονώσαντες,
 ἐπὶ σφαγὰς ἀνθρώπων καὶ φόνους καὶ πολέμους
 προῆλθον. ἀλλ' εἰάν μὴ προσαποδείξῃ τις, ὅτι χρῶν-
 ται κοινῶς αἱ ψυχαὶ σώμασιν ἐν ταῖς παλιγγενεσίαις,
 καὶ τὸ εἶναι λογικὸν αὐταῖς γίνεται ἄλογον, καὶ πάλιν
 ἡμερον τὸ εἶναι ἄγριον· ἀλλάσσει δὲ ἡ φύσις ἅπαντα
 καὶ μετακίζει,

Σαρκοῦν ἄλλογενῶτι περιστέλλουσα χιτῶνι·
 ταῦτα οὐκ ὑποτρέπει, τὸ ἀνήμερον, τὸ ἀκόλαστον,
 τὸ καὶ σώμασι τόσους καὶ βαρύντηας ἐμποιεῖν, καὶ
 ψυχὴν ἐπὶ πόλεμον ἀνομοτέρων τρεπομένην δια-
 φθεῖρειν; ὅταν ἐθισθῶμεν μὴ αἵματος ἄντην καὶ φά-
 τον μὴ ἕξρον ἐστιάειν, μὴ γάμον ἐορτάζειν, μὴ φί-
 λους συγγίνεσθαι.

V. Καίτοι τῆς λεγομένης ταῖς ψυχαῖς εἰς σώ-
 ματα πάλιν μεταβολῆς, εἰ μὴ πίστεως ἄξιον τὸ ἀπο-
 δεικνύμενον, ἀλλ' ἐνλαβείας τε μεγάλης καὶ δίκους

τὸ ἀμφίβολον. οἷον εἴ τις ἐν τυκτομαχίαις στρατο-
πέδων ἀνδρὶ πεπιτωκότι καὶ τὸ πῶμα κρυπτομένῳ
τοῖς ὅπλοις ἐπιφέρειν ξίφος, ἀκούσοι τινὸς λέγοντός
οὐ πᾶν μὲν εἰδέναι βεβαίως, οὔταθαι δὲ καὶ δοκεῖν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν κείμενον, ἢ ἀδελφόν αὐτοῦ, ἢ πα-
τέρα, ἢ σύσκηνον εἶναι· τί βέλτιον ὑπονοεῖ προ-
σέειναι οὐκ ἀληθεῖς προέσθαι τὸν ἐχθρὸν ὥς φίλον,
ἢ καταφρονήσαντα τοῦ μὴ βεβαίου πρὸς πίστιν,
ἀνελπεῖν τὸν οἰκεῖον ὥς πολέμιον; ἐκεῖνο δεινὸν φη-
σεται πάντες. σκόπει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ τραγωδίᾳ Με-
ρόπην, ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτὸν ὥς φονέα τοῦ υἱοῦ πέ-
λεκυ ἀρομένην, καὶ λέγουσαν·

Ἰννητέραν δὴ τήνδ' ἐγὼ δίδωμι σοι

Πληγὴν,

ὅσον ἐν ταῖς θεάτρῳ κίνημα ποιεῖ, συνεξορθιάζουσα
φόβῳ, καὶ δέος, μὴ φθάσῃ τὸν ἐπιλαμβανόμενον
γέροντα, καὶ τρώσῃ τὸ μειράκιον. εἰ δὲ ἕτερος λώ-
γων παριστήκει γέρων· Παῖσον, πολέμιός ἐστιν·
ἕτερος δὲ Μὴ παίοης, υἱός ἐστι· πότμον ἀδίκημα
μεῖζον, ἐχθροῦ κόλασιν ἐκλιπεῖν διὰ τὸν υἱόν, ἢ
τεκνοκτονία περιπεσεῖν ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν
ὀργῆς; ὁπότε τοίνυν οὐ μῖσός ἐστιν οὐδὲ θυμὸς ὡς
πρὸς τὸν φόνον ἐξάγων ἡμᾶς, οὐδὲ ἄμυνά τις, οὐδέ
φόβος ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς ἡδονῆς μέρος ἵσταται
ἱερῶν ἀνακεκλασμένων τραγῆλαι ὑποκείμενον. εἶπε
λέγει τῶν φιλοσόφων ὁ μὲν· Κατάκοπον, ἄλογόν
ἐστι τὸ ζῶον· ὁ δὲ· Ἀνάσχου· τί γάρ, εἰ συγγενὴς
ἢ θεοῦ τινοσὶν ταῦθα ψυχὴ κεχώρηκεν; ἴσος γὰρ, ὃ θεός,
καὶ ὁμοῖος ὁ κίνδυνος ἔχει, ἂν ἀπειθῶ φαγεῖν κρέας
ἢ ἀπιστῶ φονεῦσαι τέκνον, ἢ ἕτερον οἰκεῖον;

VI. Οὐκ ἴσως δέ τις ὁ ἀγών οὗτος τοῖς Στωϊκοῖς ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας. τίς γὰρ ὁ πολυτοίμος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ὀπιανεία; τί τὴν ἡδονὴν δηλούντες καὶ διαβάλλοντες, ὥς οὐτ' ἀγαθόν, οὔτε ἀπορηγόμενον, οὐτ' οἰκείον, οὕτως πρὸς τὰ περὶ τῶν ἡδονῶν ἐσπουδάκασιν; καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς, εἰ μύρον ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἷμα καὶ σάρκα δυσχεραίνειν. νῦν δ' ὅσπερ εἰς τὰς ἐφημερίδας φιλοσυφοῦντες, δαπάνην ἀφαιροῦσι τῶν δέπνων ἐν τοῖς ἀχρηστοῖς καὶ περιτοῖς, τὸ δ' ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φορικὸν οὐ παραιτοῦνται. νυκτὶ φησὶν, οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα οἰκείον ἐστίν, οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ μύρον, φαίη τις ἂν, οὐδὲ πρὸς τὰ ξενικὰ τῶν ἡδυσματίων· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὴ χρησίμον μηδ' ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ πανταχόθεν ἐξελαύνοντες.

VII. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἤδη σκεψώμεθα, τὸ μηδὲν εἶναι πρὸς τὰ ζῶα δίκαιον ἡμῖν, μηδὲ τεχνικῶς, μηδὲ σοφιστικῶς, ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν ἐμβλέψαντες τοῖς ἑαυτῶν, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθρωπικῶς λαλήσαντες καὶ ἀνακρίναντες.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.

Q V A E S T. I.

Τί δή ποτε τὸν Σωκράτην ὁ Θεὸς μαινοῦσθαι μὲν ἐκέλευσεν ἑτέροισι, αὐτὸν δὲ γεννητὴν ἀπεκάλυψεν; ὥς

ἐν Θιαυτήτῳ λέγεται. οὐ γὰρ εἰρωνευόμενός γε καὶ
 παῖζων προσεχρήσατο ἂν τῷ τοῦ Θεοῦ ὀνόματι. καὶ
 ἄλλως ἐν τῷ Θιαυτήτῳ πολλὰ μεγάλα καὶ σοφά
 ῥὰ Σωκράτει περιτίθεικεν, ὧν καὶ ταῦτά ἐστι. Πο-
 λοὶ γὰρ δὴ, ὃ θανμάσι, οὕτω πρὸς με διετίθη-
 σαν, ὥστ' ἀτεχνῶς δάκνειν ἔτοιμοι εἶναι, ἐπειδὴ
 πῦα λῆρον ἀντῶν ἀφαισῶμαι· καὶ οὐκ οἶονταί με
 εὐνοία τοῦτο ποιεῖν· πόρρω ὄντες τοῦ εἰδέναι, ὅτι
 οὐδεὶς θεὸς δύνουσι ἀνθρώποις· αὐδ' ἐγὼ δυνού-
 τοιοῦτον οὐδὲν δοῶ, ἀλλὰ μοι ψεῦδος τε συγχωρεῖ-
 ται, καὶ ἀληθὲς ἀφανίσαι, οὐδὲ μὴ θέμις. πότῃ
 οὖν τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ὡς κριτικωτέραν ἢ γονιμο-
 ραν οὖσαν, θεὸν προσέτιπε; καθάπερ Μένανδρος·
 Ὁ τοῦς γὰρ ἡμῶν ὁ θεός· καὶ Ἡράκλειτος· Ἥτοί
 ἀνθρώπων δαίμων. ἢ θεὸν τι καὶ δαιμόνιον ὡς ἂν
 ληθὲς αἴτιον ὑφηγήσατο Σωκράτει τοῦτο τῆς φιλο-
 σοφίας τὸ γένος, ὃ τοῦς ἄλλους ἐξετάζων αἰ, τίφον
 καὶ πλάνης καὶ ἀλαζονείας, καὶ τοῦ βαρεῖς εἶναι
 τρωτόν μὲν αὐτοῖς, εἴτα καὶ τοῖς συνοῦσιν, ἀπὴλ-
 λαιτε; καὶ γὰρ ὥσπερ ἐκ τύχης τότε φορὰν γενέσθαι
 ἀνέβη σοφιστῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· καὶ τοῖς τοῖς οἱ τοῖς
 πολὺ τελούντες ἀργύριον, οἷματος ἐπληροῦντο, καὶ
 δοξοσοφίας, καὶ λόγων ἐξήλουν σχολὴν καὶ διατρι-
 βάς ἀπράκτους ἐν ἔρισι καὶ φιλοτιμίαις, καλὰν δὲ
 καὶ χρήσιμον οὐδ' ὅποιον. τὸν οὖν ἐλεγκτικὸν λόγον
 ὥσπερ καθαρτικὸν ἔχων φάρμακον ὁ Σωκράτης, ἀφ' ὧν
 πιστος ἦν, ἐτέρους ἐλέγχων, τῷ μὴδὲν ἀποφαίμε-
 νθαι· καὶ μᾶλλον ἡπτετο, δοκῶν ζητεῖν κοινῇ τῇ
 ἀλήθειαν, οὐκ αὐτὸς εἰδίᾳ δόξῃ βοηθεῖν.

II. Ἐπειτα τοῦ κρίνειν ὕψος ὠφελίμου,

γινῶν ἐμπόδιόν ἐστι. τυφλοῦται γὰρ τὸ φιλοῦν
 πρὸς τὸ φιλοῦμενον· φιλεῖται δὲ τῶν ἰδίων οὐδὲν
 οὕτως ὡς δόξα καὶ λόγος ὑπὸ τοῦ τεκόντος. ἡ γὰρ
 λεγομένη τέκνων δικαιοσύνη διανομὴ πρὸς λόγους
 ἐστὶν ἀδικιοσύνη· δεῖ γὰρ ἐκεῖ λαβεῖν μὲν τὸ ἴδιον,
 ἐνταῦθα δὲ, καὶ ἄλλότριον ἢ, τὸ βέλτιον. οἷον
 ὁ γινῶν ἴδια, γίνεσθαι φανυλότερος ἐτέρων κριτής.
 καὶ καθάπερ Ἡλείους τῶν σοφῶν τις ἔφη βελτίους
 εἶναι τῶν Ὀλυμπίων ἀγωνοθέτας, εἰ μὴδὲ εἰς
 Ἡλείων ἦν ἀγωνιστής, οὕτως ὁ μέλλων ἐν λόγοις
 ὁρθῶς ἐπιστατήσῃ καὶ βραβεύσειν, οὐ δίκαιός ἐστιν
 αὐτὸς φιλοστεφανεῖν, οὐδ' ἀνταγωνίζεσθαι τοῖς
 κρινομένοις. καὶ γὰρ οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ τὴν
 πρὸς τῶν ἀριστείων ψῆφον φέροντες, αὐτοὺς ἀρί-
 στους ἐκρίναν ἅπαντες. καὶ τῶν φιλοσόφων οὐδεὶς
 ἐστίν, ὃς οὐ τοῦτο πέπονθε, δίχα τῶν, ὥσπερ Σο-
 κράτης, ὁμολογούντων μὴδὲν ἴδιον λέγειν· οὗτοι
 δὲ καθάρους μόναι καὶ ἀδεκάστους τῆς ἀληθείας
 παρέχουσιν ἑαυτοὺς δικαστάς. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν τοῖς
 ἰσὶν ἄγρ, ἂν μὴ σταθερὸς ἢ μὴδὲ φωνῆς ἰδίας ἔρη-
 μος, ἀλλ' ἤχου καὶ ῥοίζου μιστός, οὐκ ἀκριβῶς ἀν-
 ταμβάνεται τῶν φθεγγομένων· οὕτω τὸ τοῦ λόγου
 ἐν φιλοσοφίᾳ κρῖνον, ἂν ἴνδοιεν ἀντιπαταγῇ καὶ ἀν-
 τηχῇ, δυσξύνετον ἐστὶ τῶν λεγομένων ἔκδοτον. ἡ γὰρ
 οἰκία δόξα καὶ σύνοικος οὐ προσδέξεται τὸ διαφωροῦν
 πρὸς αὐτήν, ὡς μαρτυρεῖ τῶν αἰρέσεων τὸ πλήθος,
 ὧν, ἂν ἀριστα πράττη, φιλοσοφία μίαν ἔχει κατορ-
 θούσαν, οἰομένας δὲ τὰς ἄλλας ἀπάσας καὶ μαχο-
 μένας πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

III. "Ἐτι τοίνυν, εἰ μὲν οὐδὲν ἐστὶ καταληπτόν

ἀνθρώπων καὶ γνωστῶν, εἰκότως ὁ θεὸς ἀπεκώλυεν αὐτὸν ὑπηνέμια καὶ ψευδῇ καὶ ἀβέβαια γεννᾶν, ἐλεγχειν δὲ τοὺς ἄλλους ἠνάγκαζε τοιαῦτα δοξάζοντας· οὐ γὰρ μικρὸν ἦν ὀφελος, ἀλλὰ μέγιστον, ὃ τοῦ μεγίστου τῶν κακῶν, ἀπάτης καὶ κενοφροσύνης ἀπαλλάττων λόγος,

Οὐδ' Ἀσληπιάδαις τοῦτό γ' ἔδωκε θεός· οὐ γὰρ σώματος ἢ Σωκράτους ἰατρεία, ψυχῆς δ' ἢ ὑποῦλον καὶ διεφθαρμένης καθαρισμός. εἰ δέ τις ἐπιστήμη τοῦ ἀληθοῦς, ἐν δὲ τὸ ἀληθές, οὐκ ἔστιν ἔχει τοῦ εὐρόντος ὁ μαθὼν παρὰ τοῦ εὐρόντος· λαμβάνει δὲ μᾶλλον ὁ μὴ πεπεισμένος ἔχειν, καὶ λαμβάνει τὸ βέλτιστον ἐξ ὑπάντων, ὥσπερ ὁ μὴ τεκῶν παιδοποιεῖται τὸν ἄριστον.

IV. Ὅρα δὲ, μὴ τᾶλλα μὲν οὐδιμῆς ἦν ἄξιον σπουδῆς ποιήματα καὶ μαθήματα, καὶ λόγοι φητέον, καὶ δόγματα σοφιστῶν, ὃ Σωκράτην γεννᾶν τὸ δαιμόνιον ἀπεκώλυεν· ἦν δὲ μόνην ἡγήτο Σωκράτης σοφίαν περὶ τὸ θεῖον καὶ νοητὸν, ἐρωτικὴν ὑπ' αὐτοῦ προσαγορευομένην, ταύτης οὐ γένεσθαι ἔστιν ἀνθρώποις οὐδὲ εὔρεσις, ἀλλ' ἀνάμνησις. οὐδὲν ἐδίδασκε Σωκράτης, ἀλλ' ἐνδιδούς ἀρχαῖς ἀποριῶν, ὥσπερ ὠδόνων, τοῖς νέοις, ἐπήγειρε καὶ ἀνέκινε καὶ συνεξήγε τὰς ἐμφύτους νοήσεις· καὶ τοῦτο μαιωτικὴν τέχνην ὠνόμαζεν, οὐκ ἐντιθεῖσαν ἐξωθεῖν, ὥσπερ ἔτεροι προσεποιοῦντο, νοῦν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλ' ἔχοντας οἰκτεῖον ἐν ἑαυτοῖς, ἀτιλῇ δὲ καὶ συγκεχυμένον καὶ δεόμενον τοῦ τρέφοντος καὶ βρ

QVAEST. II

Τί δὴ ποιεῖ τὸν ἀνωτάτω Θεὸν πατέρα τῶν πάντων καὶ ποιητὴν προσεῖπεν;

Ἡ τῶν μὲν Θεῶν τῶν γεννητῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων πατὴρ ἐστίν, ὡς Ὅμηρος ἐπονομάζει, ποιητὴς δὲ τῶν ἀλόγων καὶ ἀψύχων; οὐ γὰρ χορίου φησὶ Δρύσιππος πατέρα καλεῖσθαι τὸν παρυσχόντα τὸ σπέρμα, καί περ ἐκ τοῦ σπέρματος γεγονότος. ἢ τῇ μεταφορᾷ χρώμενος, ὥσπερ εἶωθε, τὸν αἰτιον πατέρα τοῦ κόσμου ἐκλήκεν; ὡς τῶν ἐρωτικῶν λόγων πατέρα Φαῖδρον ἐν Συμποσίῳ προσεῖπεν, εἰσηγητὴν αὐτῶν γενόμενον· ἐν δὲ τῷ ὁμοιύμῳ διαλόγῳ καλλιπαιδία· πολλοὺς γὰρ καὶ καλοὺς λόγους ἐν φιλοσοφίᾳ γενέσθαι, τὴν ἀρχὴν ἐκείνου παρυσχόντος. ἢ διαφέρει πατὴρ τε ποιητοῦ καὶ γεννήσεως ποιήσεως; ὡς γὰρ τὸ γεγεννημένον καὶ πεποίηται, οὐ μὲν ἀνάπαλιν, οὕτως ὁ γεννήσας καὶ πεποίηκεν· ἐμψύχον γὰρ ποιήσεις ἢ γεννήσεις ἐστι· καὶ ποιητοῦ μὲν, οἶος, οἰκοδόμος, ἢ ὑφάντης, ἢ λέρας δημιουργοῦ, ἢ ἀνδριάντος, ἀπήλλακται γενόμενον τὸ ἔργον· ἢ δ' ἀπὸ τοῦ γεννήσαντος ἀρχὴ καὶ δύναμις ἐκτελεσθαι τῷ τεκνωθέντι, καὶ συνέχει τὴν φύσιν, ἀπόσπασμα καὶ μόριον οὖσαν τοῦ τεκνώσαντος. ἐπεὶ τοίνυν οὐ πεπλασμένοις ὁ κόσμος οὐδὲ συνηρμοσμένοις ποιήμασιν ὅικεν, ἀλλ' ἐνεστὶν αὐτῷ μοῖρα πολλὴ ζωότητος καὶ θεότητος, ἣν ὁ Θεὸς ἐγκατέσπειρεν ἀφ' ἑαυτοῦ τῇ ὕλῃ καὶ κατέμιξεν, ἐκώτως ἅμα πατὴρ τε τοῦ κόσμου, ζῶον γεγονότος, καὶ ποιητὴς ἐπονομάζεται.

II. Τούτων δὲ ἀλλοίωτα τῆς Πλάτωνος ἀπομέ-

των δόξης, ἐπίστησον, εἰ καὶ κεῖνα λεχθήσεται πρὸς
 νῶς· ὅτι, δυοῖν ὄντοι, ἐξ ὧν ὁ κόσμος συνέστηκε
 σῶματι καὶ ψυχῇ, τὸ μὲν οὐκ ἐγέννησε θεός, ἀλλ'
 καὶ τῆς ὑλῆς παρασχομένης, ἐμόρφωσε καὶ συνέστη-
 μουσε, πέρασιν οἰκείοις καὶ σχήμασι δῆσας καὶ ὁμο-
 σας τὸ ἄπειρον· ἡ δὲ ψυχὴ, τοῦ μετασχοῦσα καὶ
 λογισμοῦ καὶ ἁρμονίας, οὐκ ἔργον ἐστὶ τοῦ θεοῦ
 μόνον, ἀλλὰ καὶ μέρος, οὐδ' ὑπ' αὐτοῦ ἀλλ' ἀπ' αὐ-
 τοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ γέγονεν.

Q V A E S T. III.

Ἐν τῇ Πολιτείᾳ, τοῦ παντός ὥσπερ μιᾶς γρο-
 μῆς τετμημένης ἄνισα τμήματα, πάλιν τέμνων ἐπὶ
 τερον τμήμα εἰς δύο ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸ πρῶτον
 ὁρῶμενον γένος καὶ τὸ τοῦ νοουμένου· περὶ τὰ πρῶ-
 τα ποιήσας, τοῦ μὲν νοητοῦ πρῶτον ἀποφαίνει, καὶ
 περὶ τὰ πρῶτα εἶδη, δεῦτερον τὸ μαθηματικόν, καὶ
 δ' αἰσθητοῦ πρῶτον μὲν τὰ στερέμνια σώματα, καὶ
 τερον δὲ τὰς εἰκόνας καὶ τὰ εἰδῶλα τούτων· καὶ κατὰ
 τῆριον ἐκάστω τῶν τεττάρων ἀποδίδωσιν ἴδιον, καὶ
 μὲν τῷ πρῶτῳ, διάνοιαν δὲ τῷ μαθηματικῷ, τοῖς δὲ
 αἰσθητοῖς πίστιν, εἰκασίαν δὲ τοῖς περὶ τὰ εἰδῶλα
 καὶ τὰς εἰκόνας. τί οὖν διανοηθεὶς ἄνισα τὰ τμή-
 ματα τὸ πᾶν ἔτιμενε; καὶ πότερον τῶν τμημάτων
 τὸ νοητὸν ἢ τὸ αἰσθητὸν μείζον ἐστιν; αὐτὸς τὸ
 οὐ δεδήλωκε.

Δόξει δ' αὐτόθεν μὲν εἶναι μείζον τὸ αἰσθητὸν
 ἢ γὰρ ἁμέριστος οὐσία καὶ κατὰ ταυτὸν ὁσάκις
 ἔχουσα τῶν νοητῶν, ἐστὶν εἰς βραχὺ συνηγμένη
 καθυρόν· ἡ δὲ σκεδαστὴ περὶ τὰ σώματα καὶ πε-
 ς αὐτῆς τὸ αἰσθητὸν παρέσχεν. ἔτι, τὸ μὲν αἰσθητὸν

πέρας οἰκτιόν, τὸ δὲ σῶμα τῇ μὲν ὕλῃ ἄπειρον καὶ
 ἀόριστον, αἰσθητὸν δὲ γινόμενον, ὅτιαν ὁριοθῇ με-
 τοχῇ τοῦ νοητοῦ. ἔτι, καθάπερ αὐτῶν τῶν αἰσθη-
 τῶν ἕκαστον εἰκόνας ἔχει πλείους καὶ σκιὰς καὶ εἰ-
 δῶλα, καὶ ὅλως ἄρ' ἐνὸς παραδείγματος πάμπολλας
 μιμήματα γίνεσθαι καὶ φύσει καὶ τέχνῃ δυνατὸν ἐστίν,
 οὕτως ἀνάγκη τὰ ἐνταῦθα τῶν ἐκεῖ πλήθει διαφέ-
 ρειν, κατὰ τὸν Πλάτωνα, παραδείγματα καὶ ἰδίαις
 τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν, ὥσπερ εἰκόνων ἢ ἑμφάσεων,
 ὑποτιθέμενον. ἔτι, τῶν εἰδῶν νόησιν ἐξ ἀφαιρέσεως
 καὶ περικοπῆς σώματος ἐπάγεται τῇ τῶν μαθημάτων
 τάξει καταβιβάζων ἀπὸ τῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ γεωμε-
 τρίαν, εἰτα μετὰ ταύτην ἐπὶ ἀστρολογίαν, ἐπὶ πά-
 σαις δὲ τὴν ἁρμονικὴν τιθεῖς· γίνεται μὲν γὰρ τὰ
 γεωμετρούμενα, τοῦ ποσοῦ μέγεθος προσλαμβάνοντες·
 τὰ δὲ στερεὰ, τοῦ μεγέθους βάθος· τὰ δ' ἀστρολο-
 γούμενα, τοῦ στερεοῦ κίνησιν· τὰ δὲ ἁρμονικὰ, τῷ
 κινουμένῳ σώματι φωνῆς προσγενομένης· ὅθεν ἀφαι-
 ρούντες φωνὴν μὲν τῶν κινουμένων, κίνησιν δὲ τῶν
 στερεῶν, βάθος δὲ τῶν ἐπιπέδων, μέγεθος δὲ τῶν πο-
 σῶν, ἐν αὐταῖς γενησόμεθα ταῖς νοηταῖς ἰδέαις, οὐ-
 διμίαν διαφορὰν ἐχούσαις πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ ἔν
 καὶ μόνον· οὐ γὰρ ποιεῖ μόνας ἀριθμὸν, ἂν μὴ τῆς
 ἀπείρου δυάδος ᾤψηται· ποιήσασα δὲ οὕτως ἀρι-
 θμόν, εἰς σιγμάς, εἰτα γραμμὰς, ἐκ δὲ τούτων εἰς
 ἐπιφανείας καὶ βάθη καὶ σώματα πρόεισι, καὶ σω-
 μάτων ποιότητος ἐν πάθεισι γινόμενον. ἔτι, τῶν μὲν
 νοητῶν ἐν κριτήριον ὁ νοῦς· καὶ γὰρ ἡ διάνοια νοῦς
 ἐστίν ἐν τοῖς μαθηματικοῖς, ὥσπερ ἐν κατόπτροις,
 ἡμεινόμενον τῶν νοητῶν. ἐπὶ δὲ τὴν τῶν σωμάτων

γνώσιν ὑπὸ πλῆθους πάντε δύναμεις καὶ διαφορὰς
αἰσθητηρίων ἢ φύσις ἔδωκεν ἡμῖν· καὶ οὐ πάντα
φωραῖται ταύταις, ἀλλ' ἐκφεύγει πολλὰ διὰ μικρότη-
τα τὴν αἰσθησιν εἶναι, ὥσπερ ἡμῶν ἑκάστου συνεισ-
τος ἐκ τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, μικρόν ἐστι
τὸ ἡγεμονικόν καὶ νοερόν ἐν πολλῇ τῇ τῆς σαρκὸς
ὑγκῶ κεκρυμμένον· οὕτως εἰκὸς ἔχειν ἐν τῷ παντί
τὸ νοητὸν πρὸς τὸ αἰσθητόν, καὶ γὰρ ἄρχει τὰ νοη-
τὰ τῶν σωματικῶν· ἀρχῆς δὲ πάσης πλέον τὸ ἐξ αἰ-
σθῆς καὶ μεῖζον.

II. Πρὸς δὲ τοῦναντίον εἶποι τις ἂν· πρότερον
ὅτι συγκρίνοντες τὰ αἰσθητὰ τοῖς νοητοῖς, πρότερον
τινὰ τὰ θνητὰ τοῖς θείοις ἐξισοῦμεν· ὁ γὰρ θεὸς ἐν
τοῖς νοητοῖς· ἐπειτὰ πανταχοῦ δὴ ποῦ τὸ περιε-
μενον ἑλαττόν ἐστι τοῦ περιέχοντος· ἡ δὲ τοῦ πα-
τὸς φύσις τῇ νοητῇ περιέχει τὸ αἰσθητόν· ὁ γὰρ θεὸς
τὴν ψυχὴν εἰς τὸ μέσον θείας, διὰ παντός τ' ἐστὶν
καὶ ἔξωθεν τὰ σώματα αὐτῇ περιεκάλυπτεν· ἐστὶ δὲ
ἰσόρατος ἡ ψυχὴ, καὶ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν αἰσθη-
τός, ὥς ἐν τοῖς Νόμοις εἴρηται· διὸ καὶ φθαρ-
τός ἡμῶν εἰς ἑκάστος ἐστίν· ὁ δὲ κόσμος οὐ φθα-
ρός· ἡμῶν μὲν γὰρ ἑκάστου τὴν ζωτικὴν δύνα-
μιν ἐντὸς περιέχει τὸ θνητοειδὲς καὶ διάλυτον· ἐν δὲ
τῷ κόσμῳ τοῦναντίον, ὑπὸ τῆς κυριωτέρας ἀρχῆς
καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἐχούσης αἰεὶ σὺνίσταται
σωματικὸν ἐν μέσῳ περιεχόμενον, καὶ μὴν ἀμείριστον
λέγεται καὶ ἀμέριστον, τὸ μὲν σῶμα μικρότητι, τὸ
ἀσώματον καὶ νοητόν, ὥς ἄπλοῦν, καὶ ἐλλεικρὲς
καθαρόν ἀπάσης στερεότητος καὶ διαφορᾶς· καὶ δι-
κῶς εὐνηθὲς ἐστὶ, τοῖς σωματικοῖς τεκμαίρεσθαι

τῶν ἀσωμάτων. τὸ γοῦν Νῦν, ἀμερὲς μὲν καλεῖται καὶ ἀμέριστον, ἅμα δὲ πανταχοῦ ἐνέστηκε, καὶ οὐδέν τι τῆς οἰκουμένης μέρος αὐτοῦ ἔρημόν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ πάθη πάντα καὶ πράξεις, φθοραὶ τε πῦσαι καὶ γενέσεις αἱ ὑπὸ τὸν κόσμον ἐν τῷ Νῦν περιέχονται. κριτήριον δὲ τοῦ νοητοῦ μόνου ἐστὶν ὁ νοῦς, ὡς φησὶς ὅψις, δι' ἀπλότητα καὶ ὁμοιότητα· τὰ δὲ σώματα πολλὰς διαφορὰς ἔχοντα καὶ ἀνομοιότητος, ἄλλοις ἄλλα κριτήρισι, ὥσπερ ὄργανοις, ἀλλοκασθαι πέφυκεν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῆς ἐν ἡμῖν νοητῆς καὶ νοερᾶς δυνάμεως καταφρονοῦσιν ὀρθῶς· πολλὴ γὰρ οὖσα καὶ μεγάλη, περιέσσι παντὸς τοῦ αἰσθητοῦ, καὶ μέχρι τῶν θείων ἐξικνεῖται. τὸ δὲ μέγιστον, αὐτὸς ἐν Συμποσίῳ διδάσκων, πῶς δεῖ τοῖς ἔρωτικαῖς χρῆσθαι, μετὰγοντα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν καλῶν ἐπὶ τὰ νοητὰ, παρεγγυᾷ, μήτε σώματος τινος μήτ' ἐπιτηδεύματος μήτ' ἐπιωτήματος κάλλει μῖς ὑποτιτᾶσθαι καὶ δουλεύειν, ἀλλ' ἀποστάντα τῆς περὶ ταῦτα μικρολογίας ἐπὶ τῷ πολὺ τοῦ καλοῦ πέλαιος τρέπεσθαι.

Q V A E S T. IV.

Τί δὴ ποτε τὴν ψυχὴν αἰεὶ πρσιβυτέρα ἀποφαινων τοῦ σώματος αἰτίαν τε τῆς ἐκείνου γενέσεως καὶ ἀρχῆς, πάλιν φησὶν, οὐκ ἂν γενέσθαι ψυχὴν ἄνευ σώματος, οὐδὲ νοῦν ἄνευ ψυχῆς, ἀλλὰ ψυχὴν μὲν ἐν σώματι, νοῦν δ' ἐν τῇ ψυχῇ; δόξει γὰρ τὸ σῶμα καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, συνυπάρχον ἅμα τῇ ψυχῇ καὶ γεννώμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς.

Ἢ τὸ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν λεγόμενον ἀληθές ἐστιν;
 Ρεντ. Μον. V. L 1

ἡ μὲν γὰρ ἄνους ψυχὴ καὶ τὸ ἄμορφον σῶμα συν-
 ἡρχον ἀλλήλοισι αἰεὶ, καὶ οὐδέτερον αὐτῶν γίνεσθαι
 ἔσχεν οὐδ' ἀρχήν· ἐπεὶ δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ μετέλαβε καὶ
 ἡρμονίας, καὶ γενομένη διὰ συμφωνίας ἑμφρων, μετα-
 βολῆς αἰτία γέγονε τῇ ὕλῃ, καὶ κρατήσασα ταῖς αὐτῇ
 κινήσει τὰς ἐκείνης ἐπεσπάσματο καὶ ἐπέστρεψεν, οὐ-
 τῶι τὸ σῶμα τοῦ κόσμου γένεσθαι ἔσχεν ὑπὸ τῆς ψυχῆς
 καὶ κατασχηματιζόμενον καὶ συνομοιούμενον, οὐ γὰρ
 ἐξ αὐτῆς ἡ ψυχὴ τὴν τοῦ σώματος ἐδημιούργει φύσιν,
 οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ σώματος ἀτάκτου καὶ ἄ-
 σχηματιστοῦ σῶμα τεταγμένον ἀπειργάσατο καὶ περ-
 θήνισεν. ὥσπερ οὖν εἰ φαίη τις, αἰεὶ τὴν τοῦ σπέρ-
 ματος δύναμιν εἶναι μετὰ σώματος, γεγονέναι μὲν
 τοι τὸ σῶμα τῆς συκῆς ἢ τῆς ἐλαίας ὑπὸ σπέρματος
 οὐδὲν ἐρεῖ διάφωρον· αὐτὸ γὰρ τὸ σῶμα, κινήσει
 αὐτῷ καὶ μεταβολῆς ὑπὸ τοῦ σπέρματος ἐγγενομέ-
 νης, ἔφυστοιοῦτο καὶ διεβλάστησεν· οὕτως ἡ ἄμορ-
 φος ὕλη καὶ ἀόριστος ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἐνούσης σχή-
 ματισθεῖσα, μορφὴν ἔσχε τοιαύτην καὶ διάθεσιν.

Q V A E S T. V.

Διὰ τί, τῶν μὲν εὐθυγράμμων, τῶν δὲ κυκλι-
 κῶν σωμάτων καὶ σχημάτων ὄντων, τὰς τῶν εὐθυ-
 γράμμων ἀρχὰς ἔλαβε τὸ ἰσοσκελὲς τρίγωνον καὶ τὸ
 σκαληνόν; ὥν τὸ μὲν τὸν κύβον συνέστησε γῆν στα-
 χεῖον ὄντα, τὸ δὲ οκαληνόν τὴν τε πυραμίδα καὶ τὸ
 ὀκτάεδρον, καὶ τὸ εἰκοσάεδρον, τὸ μὲν πυρὸς σπέρ-
 μα, τὸ δ' αἶρος, τὸ δὲ ὕδατος γενόμενον· τὸ δὲ
 τῶν κυκλικῶν ὅλως παρῆκε, καίτοι μνησθεὶς τοῦ

σφαιροειδοῦς, ἐν οἷς φησι τῶν κατηριθμημένων
σχημάτων ἕκαστον σώματος περιφεροῦς εἰς ἴσα δια-
μετρικὸν εἶναι;

Ἰστέρον, ὅς ὑπονοοῦσιν ἔνιοι, τὸ δωδεκάεδρον
τῷ σφαιροειδεῖ προσέγκειν, εἰπὼν, ὅτι τοῦτω πρὸς
τὴν τοῦ παντός ὁ θεὸς κατεχρήσατο φύσιν, ἐκεῖνο
διαζωγραφῶν; καὶ γὰρ μάλιστα τῷ πλήθει τῶν στοι-
χείων, ἀμβλύτητι δὲ τῶν γωνιῶν τὴν εὐθύτητα δια-
φνύον, εὐκαμπές ἐστι, καὶ τῇ περιτάσει, καθάπερ
αἱ δωδεκάσχυτοι σφαῖραι, κυκλωτερές γίνεται καὶ
περιληπτικόν· ἔχει γὰρ εἴκοσι γωνίας στερεάς, ὧν
ἑκάστην ἐπίπεδοι περιέχουσιν ἀμβλεῖται τρεῖς· ἐκά-
στη γὰρ ὁρθῆς ἐστὶ καὶ πῖμπτου μορίου· συνήρ-
μασται δὲ καὶ συμπέπηγεν ἐκ δώδεκα πενταγώνων
ἰσογωνίων καὶ ἰσοπλευρῶν· ὧν ἕκαστον ἐκ τριάκον-
τα τῶν πρώτων σκαληνῶν τριγώνων συνέστηκε· διὸ
καὶ δοκεῖ τὸν ζωδιακὸν ἄμα καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἀπομι-
μῆσθαι ταῖς διανομαῖς τῶν μοιρῶν ἰσαριθμοῖς οὐσαις.

II. Ἡ πρότερον ἐστὶ κατὰ φύσιν τὸ εὐθεῖον τοῦ
περιφεροῦς, μᾶλλον δὲ ὅλως πάθος τι τῆς εὐθείας ἢ
περιφερέας; κάμπτεσθαι γὰρ λέγεται τὸ ὁρθόν, καὶ
ὁ κύκλος γράφεται κέντρῳ καὶ διαστήματι· τοῦτο δὲ
ἐστὶν εὐθείας τόπος, ὅφ' ἧς καὶ μετρίται· τὸ γὰρ
περιέχον ἐκ τοῦ μέσου πανταχόθεν ἴσον ἀφέστηκε-
γινώσκειται δὲ καὶ κῶνος καὶ κύλινδρος ἀπ' εὐθυγράμ-
μων· ὁ μὲν, τριγώνου περὶ μίαν πλευρὰν μένου-
σαν τῇ ἐτέρᾳ πλευρᾷ καὶ τῇ βάσει περιεπεχθέντος·
ὁ δὲ κύλινδρος, παραλληλογράμμου ταυτοῦ τοῦτο
παθόντος. ἔτι τῆς μὲν ἀρχῆς ἐγγυτέρω τὸ ἔλαττον.

ἐλαχίστη δὲ πασῶν ἡ εὐθεία· τῆς γὰρ περιφεροῦς
 τὸ μὲν ἐστὶ κοῖλον, τὸ ἐντός· τὸ δὲ κυρτόν, τὸ ἐκ-
 τὸς· ἔτι, τῶν σχημάτων οἱ ἀριθμοὶ πρότεροι· καὶ
 γὰρ ἡ μονὰς τῆς στιγμῆς· ἔστι γὰρ ἡ στιγμή μονὰς
 ἐν θέσει· καὶ μὴν ἡ μονὰς τρίγωνός ἐστι· πᾶς γὰρ
 τρίγωνος ἀριθμὸς ὀκτάκις γενόμενος, καὶ μονάδα
 προσλαβὼν, γίνεται τετραγώνος· τοῦτο δὲ καὶ τῇ
 μονάδι συμβέβηκε· πρότερον οὖν τοῦ κύκλου τὸ
 τρίγωνον· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ εὐθεία τῆς περιφεροῦς
 ἔτι, τὸ στοιχεῖον εἰς οὐδὲν διαιρεῖται τῶν ανωσιον
 μένων ἐξ αὐτοῦ, τοῖς δ' ἄλλοις εἰς τὸ στοιχεῖον ἡ δι-
 λυσις· εἰ τοίνυν τὸ μὲν τρίγωνον εἰς οὐδὲν περιφ-
 ρὲς διαλύεται, τὸν δὲ κύκλον εἰς τέτταρα τρίγων-
 α τέμνουσιν αἱ δύο διάμετροι, πρότερον ἂν τῇ φάσι
 καὶ στοιχειωδέστερον εἴη τοῦ κυκλικοῦ τὸ εὐθύγραμ-
 μον· ὅτι τοίνυν προηγουμένον μὲν ἐστὶ τὸ εὐθύ-
 γραμμον, τὸ δὲ κυκλικόν, ἐπιγινόμενον καὶ συμβέ-
 βηκός, αὐτός οἱ Πλάτων ἀνεδείξατο· τὴν γὰρ γῆν
 ἐκ κύβων συστησάμενος, ὧν ἕκαστον εὐθύγραμμοις
 περιέχουσιν ἐπιφάνειαι, σφαιροειδὲς αὐτῆς γιγνόν-
 ναι τὸ σχῆμά φησι καὶ στρογγύλον· ὥστ' οὐδὲν ἴδιον
 ποιεῖν τῶν περιφερῶν ἴδιον στοιχεῖον, εἰ καὶ τὰ
 εὐθύγραμμοις πρὸς ἄλληλα πῶς συναρμοστιομένοις
 σχηματισμός οὗτος ἐπιγίνεσθαι πέφυκεν.

III. Ἐτι, εὐθεία μὲν, ἢ τε μείζων, ἢ τε μικρο-
 τέρα, τὴν αὐτὴν εὐθύτητα διατηρεῖ, τὰς δὲ τῶν
 κύκλων περιφερείας, ἂν ὥσι μικρότεραι, καμπυλο-
 τέρας καὶ σφίγγομένας, τῇ κυρτότητι μᾶλλον ὁρῶμεν
 ἂν δὲ μείζους, ἀνειμένας· ἰστάμενοι γοῦν κατὰ τὴν

κυττήν περιφέρειαν, οἱ μὲν κατὰ σημεῖον, οἱ δὲ κατὰ γραμμὴν ἄπτονται τῶν ὑποκειμένων ἐπιπέδων· ὥστε ὑπονοήσκειν ἂν τις, εὐθείας κατὰ μικρὰ πολλὰ συντιθεμένας τὴν περιφερῇ γραμμὴν ἀποτελεῖν.

IV. Ὅρα δὲ, μὴ τῶν ἐνταῦθα κυκλικῶν καὶ σφαιροειδῶν οὐδέν ἐστιν ἀπηκριβωμένον, ἀλλ' ἐνστάσει καὶ περιτάσει τῶν εὐθυγραμμῶν, ἢ μικρότητι τῶν μορίων, τῆς διαφορᾶς λανθανούσης, φαίνεται τὸ στρογγύλον καὶ κυκλοειδές· ὅθεν οὐδὲ κινεῖται φύσει τῶν ἐνταῦθα σωμάτων ἐγκυκλίως οὐδὲν, ἀλλ' ἐπ' εὐθείας ἅπαντα· τὸ δ' ὅντως σφαιροειδές οὐκ ἔστιν αἰσθητοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ στοιχεῖον, οἷς καὶ τὴν κυκλοφορητικὴν κίνησιν, ὡς προσήκουσαν κατὰ φύσιν, ἀποδίδωσιν.

Q V A E S T. VI.

Πῶς ποτε ἐν τῷ Φαίδρῳ λέγεται τὸ τὴν τοῦ πτεροῦ φύσιν, ὅφ' ἧς ἄνω τὸ ἐμβριθεὶς ἀνάγεται, κοινοῦνῆκεναι μάλιστα τῶν περὶ τὸ σῶμα τοῦ θεοῦ;

Πόττερον, ὅτι περὶ ἔρωτος ὁ λόγος ἐστὶ; κάλλους δὲ τοῦ περὶ τὸ σῶμα ὁ ἔρως, τὸ δὲ κάλλος δμοιότητι τῇ πρὸς τὰ θεῖα κινεῖ καὶ ἀναμιμνήσκει τὴν ψυχὴν; ἢ μᾶλλον, οὐθέν περιεργαστέον, ἀλλ' ἀπλῶς ἀκουστέον, ὅτι, τῶν περὶ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς δυνάμεων πλείονων οὐσῶν, ἢ διαλογιστικῇ καὶ διαγονητικῇ μάλιστα τοῦ θεοῦ κοινοῦνῆκεν, ἣν τῶν θείων καὶ οὐρανίων ἔφησεν; ἣν οὐκ ἄπο τούτου πτερόν προσηγόρευεν, ὡς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν ταπεινῶν καὶ θνητῶν ἀναφέρουσιν.

Q V A E S T. VII.

Πῶς ποτέ φησιν ὁ Πλάτων, τὴν ἀντιπεριστά-
σιν τῆς κινήσεως, διὰ τὸ μηδαμοῦ κενὸν ὑπάρχειν.
αἰτίαν εἶναι τῶν περὶ τὰς ἱατρικὰς σικύας παθημά-
των, καὶ τῶν περὶ τὴν κατὰποσιν, καὶ τὰ ὑπαιού-
μενα βίαση, καὶ τὰ τῶν ὑδάτων φεύματα, καὶ κεραυ-
νοὺς, τὴν τε φαινομένην πρὸς ἤλεκτρα καὶ τὸν λίθον
τὸν Ἡράκλειον ὀλκὴν, τὰς τε τῶν φθόγγων συ-
φωνίας; ὁδῶσι γὰρ αἰτίους αἰτίαν παμπόλλων καὶ
ἀνομοίων τῷ γένει ἐπάγειν παθῶν.

II. Τὸ μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀναπνοὴν, ὡς γίνεται
τῇ ἀντιπεριστάσει τοῦ αἵρος, αὐτὸς ἱκανῶς ἀποδεί-
δειχε· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα φήσας θαυματοργεῖσθαι
τε καὶ εἶναι μηδὲν, περιωθεῖν τ' αὐτὰ ταῦτ' εἰς ὅλ-
ληλα, καὶ διαμειβεσθαι πρὸς τὰς αὐτῶν ἑδρας ἰόν-
τα, τὴν καθ' ἕκαστον ἐξεργασίαν ἡμῖν ἀφῆκε.

III. Πρῶτον μὲν οὖν τὸ περὶ τὴν σικύαν τοιοῦ-
τόν ἐστιν· ὁ περιληφθεὶς ὑπ' αὐτῆς πρὸς τὴν σαρ-
μὲν ἀθερμότητος ἀῆρ ἐκπυρωθεὶς, καὶ γενόμενος
τῶν τοῦ χαλκοῦ πόρων ἀραιότερος, ἐξέπασεν οὐκ ἐν
κενῇ χώρᾳ, οὐ γὰρ ἐστίν, εἰς δὲ τὸν περιστοιχισ-
τὴν σικύαν ἔξωθεν αἶερα, κἀκιῶνον ἀπέωσεν· ὁ δὲ
τὸν πρὸ αὐτοῦ· καὶ τοῦτο πάσχωιν ἐπὶ καὶ ἄλλων
ἐμπροσθεν ὑποχωρεῖ, τῆς κινουμένης γλιχόμενος χῶ-
ρας, ἣν ὁ πρῶτος ἐξέλιπεν· οὕτω δὲ τῇ σαρκὶ πύ-
πλιπται, ἥς ἡ σικύα δέδρακται, καὶ ἀναξέων ὅμα
συνεκθλίβει τὸ ὑγρὸν εἰς τὴν σικύαν.

IV. Ἡ δὲ κατὰποσις γίνεται τὸν αὐτὸν τρόπον
αἱ γὰρ περὶ τὸ στόμα καὶ τὸν στόμαχον κοιλότητι

αἶρος αἰὲν πλήρεις εἰσίν· ὅταν οὖν ἐμπισθῇ τὸ αἰτὶον ὑπὸ τῆς γλώττης, αἷμα καὶ τῶν παρισθμίων ἐνταθέντων, ἐκθλιβόμενος ὁ αἷρ πρὸς τὸν οἶφανόν, ἔχεται τοῦ ὑποχωροῦντος, καὶ συνεπιωθεῖ τὸ αἰτὶον.

V. Τὰ δὲ ζιπιτούμενα βάρη τὸν αἶρα σχίζει μετὰ πληγῆς ἐκπεσόντα, καὶ διίστησιν· ὁ δὲ περιφύων ὁπίσω, τῷ φύσιν ἔχειν αἰὲν τὴν ἐρημουμένην χώραν διώκειν καὶ ἀναπληροῦν, συνέπεται τῷ ἀφαιμένῳ, τὴν κίνησιν συνεπιταχύνων.

VI. Αἱ δὲ τῶν κεραυνῶν πτώσεις, καὶ αὐταὶ ζιψισιν εὐκασιν. ἐκπηδᾷ γὰρ ὑπὸ πληγῆς ἐν τῷ νέφει γενομένης τὸ πυρῶδες εἰς τὸν αἶρα· κῆκεϊνος ἀνιόφαγεις ὑποχωρεῖ, καὶ πάλιν εἰς ταυτὸ συμπίπτει ἄνωθεν, ἐξωθεῖ καὶ παρὰ φύσιν ἀποβιαζόμενος τὸν κεραυνόν.

VII. Τὸ δ' ἡλεκτρον οὐδὲν ἔλκει τῶν παρακειμένων, ὥσπερ οὐδ' ἡ σιδηρεῖτις λίθος, οὐδὲ προσσηδᾷ τι τούτοις ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν πλησίων· ἀλλ' ἡ μὲν λίθος τινὰς ἀποφθοίας ἐξίησιν ἐμβριθεῖς καὶ πνευματώδεις, αἷς ὁ συνεχὴς ἀναστελλόμενος αἷρ ὠθεῖται τὸν πρὸ αὐτοῦ· κῆκεϊνος ἐν κύκλῳ περιῶν, καὶ ὑπονοσσιῶν αὐτῷ ἐπὶ τὴν κινουμένην χώραν, ἀποβιαζέται καὶ συνεφέλκεται τὸν σίδηρον. τὸ δ' ἡλεκτρον ἔχει μὲν τι φλογεῖδες ἢ πνευματικόν, ἐκβάλλει δὲ τοῦτο τρέφει τῆς ἐπιφανείας, τῶν πόρων ἀναστομωθέντων· τὸ δὲ ταυτὸ μὲν ἐκπεσὼν ποιῇ τῷ τῆς σιδηρείδος, ἐφέλκεται δὲ τῶν πλησίων τὰ κορυφαῖα καὶ ἑρῶτατα διὰ λεπτότητα καὶ ἀσθενίαν· οὐ γὰρ ἴσχυρόν, οὐδ' ἔχει βάρος, οὐδὲ

ῥύμην πλήθος ἄερος ἐξῶσαι δυναμένην, ὥ τῶν μιν
ζόνων, ὅσπερ ἡ σιδηρίτις, επικρατήσει. πῶς οὖν
οὔτε λίθον οὔτε ξύλον ὁ ἀήρ, ἀλλὰ τὸν σίδηρον μό-
νον ὠθεῖ, καὶ προστέλλει πρὸς τὸν λίθον; αὕτη δ'
ἔστι μὲν ἀπορία κοινὴ πρὸς τε τοὺς δλκῇ τοῦ λίθου,
καὶ τοὺς φορᾷ τοῦ σιδήρου τὴν σύμτηξιν οἰομένους
γίνεσθαι τῶν σωμάτων. ὁ σίδηρος οὐτ' ἄγαν ἰσχυρὸς
ἔστιν ὡς ξύλον, οὐτ' ἄγαν πυκνός, ὡς χρυσός, ἢ
λίθος, ἀλλ' ἔχει πόρους καὶ ὀλμας καὶ τραχύτητα
διὰ τὰς ἀνωμαλίας τοῦ αἰέρι συμμέτρους· ὥστε μὴ
ἀπολισθαίνειν, ἀλλὰ ἔδραις τισὶν ἐπισχόμενον καὶ
ἀντερείσσει περιπλοκὴν σύμμετρον ἐχούσας, ὡς ἢ
ἐμπέσῃ πρὸς τὸν λίθον φερόμενος ἀποβιάζεσθαι καὶ
προωθεῖν τὸν σίδηρον. τούτων μὲν οὖν τοιοῦτός τις
ἂν εἴη λόγος.

VIII. Ἡ δὲ τῶν ἐπὶ γῆς ὑδάτων ὁμοιοῦς οὐχ ὁμοί-
ως εὐσύννοπτον ἔχει τὸν τῆς ἀντιπεριώσεως τρόπον.
ἀλλὰ χρὴ καταμάνθάνειν, τὰ λιμναῖα τῶν ὑδάτων
ἀτρεμοῦντα καὶ μένοντα, τῷ περιεχέσθαι καὶ συν-
αγαγεῖν πανταχόθεν αὐτοῖς ἀκίνητον αἶρα, μολο-
μαὺ κερὴν ποιοῦντα χώραν. τὸ γοῦν ἐπιπολῆς ὑδά-
τιν ἐν ταῖς λίμναις καὶ ἐν τοῖς πελάγεσι, δοκῶν
καὶ κυμαίνεται, τοῦ αἰέρος σάλλον λαμβάνοντος· ἔστι
γὰρ εὐθὺς μεθισταμένον καὶ συναπορρόει διὰ τῆς
ἀνωμαλίας· ἡ γὰρ κάτω πληγὴ τὴν κοιλότητα ποιεῖ
τοῦ κύματος· ἡ δ' ἄνω τὸν ὄγκον, ἄχρις οὗ κατα-
στῇ καὶ παύσεται, τῆς περιεχούσης τὰ ὑγρά χώραν
ἰσταμένης. αἱ ὁμοιοῦς οὖν τῶν φερόμενων μὲν τὰ
ποχωροῦντα τοῦ αἰέρος διώκουσαι, τοῖς δ' ἀντι-

ρωθουμένοις ἐλαυνόμεναι, τὸ ἐνδιελχῆς καὶ ἀλάσγη-
τον ἔχουσι. διὸ καὶ φέρονται θῆτιον οἱ ποταμοὶ
πληθύνοντες· ὅταν δ' ὀλίγον ἢ καὶ κοῖλον, ἔεται τὸ
ὕγρον ὑπ' αἰσθησίας, οὐχ ὑπείκοντος τοῦ αἵρος,
οὐδὲ πολλὴν ἀντιπερίστασιν λαμβάνοντος. οὕτω δὲ
καὶ τὰ πηγαῖα τῶν ὑδάτων ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀναφέ-
ρεσθαι, τοῦ θύραθεν αἲρος εἰς τὰς κενομένας ἐν
βύθῳ χώρας ὑποφερομένον, καὶ πάλιν θύραζε τὸ
ὑδωρ ἐκπέμποντος. οἶκον δὲ βαθυσκεῖον καὶ περιέ-
χοντος αἲρα γήνεμον, ὕδατι θανθὲν ἔδαφος πνεῦμα
ποιεῖ καὶ ἄνεμον, μεθισταμένου τοῦ αἲρος ἐξ ἔδρας
παρεπιπίπτοντι τῷ ὑγρῷ, καὶ πληγὰς λαμβάνοντος.
οὕτως ἐξωθεῖσθαι τε ὑπ' ἀλλήλων καὶ ἀνθυπείκειν
ἀλλήλοις πέφυκεν· οὐκ αὖσης κενότητος, ἐν ἣ θά-
τηρον ἰδρυνθὲν, οὐ μεθέξει τῆς θατέρου μεταβολῆς.

IX. Καὶ μὴν τὰ περὶ τῆς συμφωνίας αὐτὸς εἴ-
ρηκεν, ὃν τρόπον ὁμοιοῦσι τοὺς φθόγγους. ὁξὺς
μὲν γὰρ ὁ ταχὺς γίνεται, βαρὺς δὲ ὁ βραδυς· διὸ
καὶ πρότερον κινεῖται τὴν αἰσθησιν οἱ ὁξεῖς· ὅταν
δὲ τοῦτοις ἤδη μαραινόμενοις καὶ ἀπολήγουσιν οἱ
βραδεῖς ἐπιβάλλωσιν ἀρχόμενοι, τὸ κραθεῖν αὐτῶν
δὲ ὁμοιοπάθειαν, ἡδονὴν τῇ ἀκοῇ παρίσχεν, ἣν
συμφωνίαν καλοῦσιν. ὅτι δὲ τούτων ὄργανον ὁ ἀήρ
ἐστι, ῥᾶδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν προειρημένων. ἔστι
γὰρ ἡ φωνὴ πληγὴ τοῦ αἰσθανομένου δι' ὧτων ὑπ'
αἲρος· πληττει γὰρ πληγῆς ὁ ἀήρ ὑπὸ τοῦ κινήσαν-
τος, ἂν μὲν ἢ σφοδρόν, ὁξέως, ἂν δ' ἀμβλὺ, μα-
λακώτερον· ὅς δὲ σφόδρα καὶ συντόνως πληγῆς
προσμίγνυσιν τῇ ἀκοῇ πρότερος, εἰτα περὶ ὧν πάλιν

καὶ καταλαμβάνων τὸν βραδύτερον, συντίθεται καὶ
συνπαραπέμπει τὴν αἴσθησιν.

Q V A E S T. VIII.

Πῶς λέγει τὰς ψυχὰς ὁ Τίμαιος εἰς τε γῆν καὶ
σελήνην, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ὄργανα χρόνοι σπα-
ρῆναι;

Πότερον οὕτως ἐκίνει τὴν γῆν, ὥσπερ ἥλιον καὶ
σελήνην, καὶ τοὺς πέντε πλανήτας, οὓς ὄργανα χρό-
νου διὰ τὰς τροπὰς προσηγόρευε; καὶ ἔδει τὴν γῆν,
ἰλλομένην περὶ τὸν διὰ πάντων πόλον τεταμένην, μὴ
μεμηχανῆσθαι συνεχομένην καὶ μένουσαν, ἀλλὰ
στρεφομένην καὶ ἀνελκουμένην νοεῖν; ὥς ὕστερον
Ἀρίσταρχος καὶ Σέλευκος ἀπεδείκνυσαν· ὁ μὲν, ὑ-
ποτιθέμενος μόνον· ὁ δὲ Σέλευκος, καὶ ἀποφαίνον-
τες. Θεόφραστος δὲ καὶ προσιστορεῖ, τῷ Πλάτῳ
πρεσβυτέρῳ γενομένῳ μεταμελεῖν, ὥς οὐ προσήκουσαν
ἀποδόντι τῇ γῇ τὴν μίσην χώραν τοῦ παντός.

II. Ἡ τοῦτοις μὲν ἀντίκειται πολλά τῶν ὁμο-
λογουμένως ἀρεσκόντων τῷ ἀνδρὶ. μεταγραπτέον δὲ
τὸ Χρόνου, Χρόνῳ, λαμβάνοντα ἀντὶ τῆς γενικῆς
τὴν δοτικὴν, καὶ δεκτέον, ὄργανα μὴ τοὺς ἀστέρας·
ἀλλὰ τὰ σώματα τῶν ζώων, λέγισθαι· καθάπερ
Ἀριστοτέλης ὁρίσατο τὴν ψυχὴν ἐνδελείχειαν σώματος
φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζοῆν ἔχοντος. ὥστε τοι-
ούτον εἶναι τὸν λόγον· αἱ ψυχαὶ εἰς τὰ προσήκοντα
ὀργανικὰ σώματα ἐν χρόνῳ κατεσπάρησαν. ἄλλο
καὶ τοῦτο παρὰ τὴν δόξαν εἶναι· οὐ γὰρ ἅπας ἄλλο
πολλὰκις ὄργανα χρόνου τοὺς ἀστέρας εἴρηκεν, ὅπου

καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀ-
ρισμῶν χρόνου γεγονέναι φησὶ μετὰ τῶν ἄλλων πλα-
νητῶν.

III. Ἀριστον οὖν τὴν γῆν ὄργανον ἀκούειν χρό-
του, μὴ κινουμένην, ὥσπερ τοὺς ἀστέρας, ἀλλὰ τῷ
περὶ αὐτὴν μένουσαν αἰεὶ παρέχειν ἐκείνοις φερομέ-
νοις ἀνατολὰς καὶ δύσεις, αἷς τὰ πρῶτα μέτρα τῶν
χρόνων, ἡμέραι καὶ νύκτες, ὀρίζονται· διὸ καὶ φύ-
λακα καὶ δημιουργὸν αὐτὴν ἀντικῇ τυχτὸς καὶ ἡμέ-
ρας προσεῖπε· καὶ γὰρ οἱ τῶν ὥρολογίων γνώμονες
οὐ συμμετρίσθαι τὰς σκιαῖς, ἀλλὰ ἐκτῶτες, ὄρ-
γανα καὶ χρόνου μέτρα γιγνᾶσι, μιμούμενοι τῇ
γῆς τὸ ἐπιπροσθεῖν τῷ ἡλίῳ περὶ αὐτὴν ὑποφερο-
μένο, καθάπερ εἶπεν Ἐμπεδοκλῆς·

Νύκτια δὲ γαῖα τίθησιν, ὑφισταμένη φαέισσι.
τοῦτο μὲν οὖν τοιαύτην ἔχει τὴν ἐξηγήσιν.

IV. Ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ἢ τις ὑπείδοιτο, μὴ
παρὰ τὸ εἶκος ὁ ἥλιος καὶ αὐτόπως λέγεται μετὰ τῆς
σελήνης καὶ τῶν πλανητῶν εἰς διορισμὸν χρόνου γε-
γονέναι, καὶ γὰρ ἄλλως μέγα τοῦ ἡλίου τὸ ἀξίωμα·
καὶ ὑπ' αὐτοῦ Πλάτωνος ἐν Πολιτείᾳ βασιλεὺς ἀνη-
γόρεται παντὸς τοῦ αἰσθητοῦ καὶ κύριος, ὥσπερ
τοῦ νοητοῦ τὸ ἀγαθόν· ἐκείνου γὰρ ἔκγονος λέγε-
ται, παρέχων τοῖς ὁρατοῖς μετὰ τοῦ φαίνεσθαι τὸ
γίνεσθαι· καθάπερ ἀπ' ἐκείνου τὸ εἶναι καὶ τὸ γί-
ναισθαι τοῖς νοητοῖς ὑπάρχει, τὸν δὲ τοιαύτην φύ-
σιν ἔχοντα καὶ δύναμιν τηλικαύτην θεὸν, ὄργανον
χρόνου γεγονέναι καὶ μέτρον ἐναργὲς τῆς πρὸς ἀλλήλας
ἀδυνατητὸς καὶ τάχει τῶν ὀκτώ σφαιρῶν διαφορᾶς, οἱ

πάνυ δοκεῖ προπεῖδες οὐδ' ἄλλως εὐλογον εἶναι. ῥητίον οὖν, τοὺς ὑπὸ τούτων ταραττομένους δι' ἄγνοιαν οἶεσθαι, τὸν χρόνον μέτρον εἶναι κινήσεως καὶ ἀριθμὸν κατὰ πρότερον καὶ ὕστερον, ὥς Ἀριστοτέλης εἶπεν· ἢ τὸ ἐν κινήσει ποσὸν, ὥς Σπεύσιππος· ἢ διάστημα κινήσεως, ἄλλο δ' οὐδέν, ὥς ἔνιοι τῶν Στωϊκῶν· ἀπὸ συμβεβηκότος ὁριζόμενοι, τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν δύναμιν οὐ συναρῶντες, ἣν οὐ τε Πίνδαρος ἔοικεν οὐ φαύλως ὑπονοῶν, εἰπεῖν·

Ἄνα τῶν πάντων ὑπερβάλλοντα χρόνον μακάραν
ὃ τε Πυθαγόρας, ἐρωτηθεὶς, τί χρόνος ἐστὶ, τὴν τοῦ οὐρανοῦ ψυχὴν εἰπεῖν. οὐ γὰρ πάθος οὐδέ τι συμβεβηκός ἥς ἔτυχε κινήσεως ὁ χρόνος ἐστίν, αἰτία δὲ καὶ δύναμις καὶ ἀρχὴ τῆς πάντα συνεχοῦσης τῆς γινόμενα συμμετρίας καὶ τάξεως, ἣν ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἱμψυχος οὕσα κινεῖται· μᾶλλον δὲ κινήσεις οὐσῶν καὶ τάξεις αὕτη καὶ συμμετρία, χρόνος καλεῖται·

Πάντα γὰρ, δι' ἀφόφου

βαίνων κελύθου, κατὰ δίκην τὴν θνητὰ ἄγει καὶ γὰρ ἡ ψυχῆς οὐσία, κατὰ τοὺς παλαιούς, ἀφ' ἑαυτοῦ ἦν αὐτὸς ἐαυτὸν κινῶν. διὸ δὴ καὶ Πλάτων εἶπε, χρόνον ἅμα μετ' οὐρανοῦ γεγονέναι, κίνησιν δὲ καὶ πρὸ τῆς τοῦ οὐρανοῦ γενέσεως. χρόνος οὐκ ἦν· οὐδὲ γὰρ τάξεις, οὐδὲ μέτρον οὐδέν, οὐδὲ διορισμός, ἀλλὰ κίνησις ἀόριστος, ὥσπερ ἄμορφος ὦλη χρόνου καὶ ἀσχημάτιστος. ἐπικλύσασα δ' ἐν χρόνῳ καὶ καταβαλοῦσα, τὴν μὲν ὕλην σχήμασι, τὴν δὲ κίνησιν περιόδοις, τὴν μὲν κόσμον ἅμα, τὴν δὲ χρόνον ἐποίησεν. εἰκότως δὲ εἰσιν ἅμφω τοῦ θεοῦ,

τῆς μὲν αὐτοῖας ὁ κόσμος, τῆς δ' αἰδιώτου τοῦ χρόνου
 ἐκινήσει, καθάπερ ἐν γενέσει θεὸς ὁ κόσμος. ὅ-
 θεν ὁμοῦ γεγονότας φησὶν ὁμοῦ καὶ λυθῆσθαι.
 πάλιν, ἂν τις αὐτοὺς καταλαμβάνῃ λόγοις. οὐ γὰρ
 οἷον τι χωρὶς χρόνου τὸ γεννητὸν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ
 τοιῦτον, αἰῶνος· εἰ μέλλει τὸ μὲν αἰεὶ μένειν, τὸ δὲ
 μηδέποτε διαλύεσθαι γινόμενον. οὕτως οὖν ἀναγ-
 καίαν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχων συμπλοκὴν καὶ συν-
 αρμογὴν ὁ χρόνος, οὐχ ἁπλῶς ἐστὶ κίνησις, ἀλλ',
 ὥσπερ εἴρηται, κίνησις ἐν τάξει μέτρον ἐχούσῃ καὶ
 πῆλστα καὶ περιόδους· ὧν ὁ ἥλιος ἐπιστάτης ὢν
 καὶ σκοπός, ὁρίζειν καὶ βραβεύειν καὶ ἀναδεικνύ-
 ται καὶ ἀναφαίνειν μεταβολὰς καὶ ὥρας, αἱ πάντα
 φέρουσι, καθ' Ἡράκλειτον, οὐδὲ φανύλων οὐδὲ μι-
 κρῶν, ἀλλὰ τῶν μεγίστων καὶ κυριωτάτων τῶ ἡγε-
 μόνι καὶ πρώτῳ θεῷ γίνεται συνεργός.

Q V A E S T. IX.

Περὶ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων ἐν Πολιτείᾳ Πλά-
 τωνος τὴν τοῦ λογικοῦ καὶ θυμοειδοῦς καὶ ἐπιθυ-
 μητικοῦ συμφωνίαν ἁρμονίᾳ μέσης καὶ ὑπάτης καὶ
 κτήτης εἰκόσαντος ἄριστα, διαφορήσειεν ἂν τις, πό-
 τιον κατὰ τῆς μέσης τὸ θυμοειδὲς ἢ τὸ λογιστικόν
 ἵσταται· αὐτὸς γὰρ ἐν γε τοῦτοις οὐ δεδήλωκεν. ἢ
 μὲν οὖν κατὰ τόπον τῶν μερῶν τάξις εἰς τὴν τῆς
 μέσης χώραν τίθεται τὸ θυμοειδὲς, τὸ δὲ λογιστι-
 κόν, εἰς τὴν τῆς ὑπάτης. τὸ γὰρ ἄνω καὶ πρῶτον,
 ὑπάτον οἱ παλαιοὶ προσηγόρευον· ἢ καὶ Ξενοκρά-
 τος, Ἄλλα, τὸν ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύ-
 τως ἔχουσιν, ὑπάτον καλεῖ, νέκτον δὲ, τὸν ὑπὲρ

σελήνην· πρότερον δὲ Ὀμηρος τὸν τῶν ἀρχόντων
 ἀρχοντία θεόν, ὑπατον κρειόντων προεῖπε καὶ δε-
 καίως τῷ κρατίστῳ ἀποδέδωκε τὴν ἄνω χώραν ἢ φέ-
 σις, ὥσπερ κυβερνήτην ἐνιδρύσασα τῇ κεφαλῇ τὸν
 λογισμὸν, ἔσχατον δὲ καὶ νεάτον ἀποικίσασα πόρῳ
 τὸ ἐπιθυμητικόν. ἡ γὰρ καὶ τῷ νεάτῃ προσαγορεύε-
 ται τάξις, ὡς δηλοῦσιν αἱ τῶν νεκρῶν κλήσεις καὶ
 τέρων καὶ ἐνέρων προσαγορευομένων· ἔνιοι δὲ καὶ
 τῶν ἀνέμων φασὶ τὸν κάτωθεν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς πεί-
 οντα, νότον ὠνομάσθαι. ἦν οὖν τὸ ἔσχατον ἔχει
 πρὸς τὸ πρῶτον ἀντίθεσιν, καὶ τὸ νεάτον πρὸς τὸ
 ὑπατον, ταύτην τοῦ ἐπιθυμητικοῦ πρὸς τὸ λογιστι-
 κὸν ἔχοντος, οὐκ ἴσταιν ἀνωτάτω μὲν εἶναι καὶ πρῶ-
 τον, ὑπατον δὲ μὴ εἶναι τὸ λογιστικόν, ἀλλὰ ἔπειτα
 οἱ γὰρ ὥς κυρίαν δύναμιν αὐτῷ τὴν τῆς μέσης ἀπὸ
 διδόντες, ἀγνοοῦσιν, ὅτι τὴν κυριωτέραν ἀφαιροῦν-
 ται τὴν τῆς ὑπάτης, μήτε τῷ θυμῷ μήτε τῇ ἐπιθυ-
 μίᾳ, προσήκουσαν· ἐκάτερον γὰρ ἄρχεσθαι καὶ
 ἀκολουθεῖν, οὐδέτερον δ' ἄρχειν ἢ ἡγεῖσθαι τὸ
 λογιστικοῦ πέφυκεν, εἰ δὲ μᾶλλον τῇ φύσει φανερ-
 οῦνται τὸ θυμοειδὲς τῷ τόπῳ τὴν μέσην ἔχον ἐκείνου
 τάξιν· εἴ γε δὴ τῷ μὲν λογιστικῷ τὸ ἄρχειν, τῷ δὲ
 θυμοειδεῖ τὸ ἄρχεσθαι καὶ τὸ ἄρχειν κατὰ φύσιν
 εἶσιν, ὑπερκάτω μὲν ὄντι τοῦ λογισμοῦ, κρατοῦν-
 ται δὲ καὶ κολάζονται τὴν ἐπιθυμίαν, ὅταν ἀπειθῇ τῷ
 λογισμῷ, καὶ καθάπερ ἐν γράμμασι τὰ ἡμίσηται
 μέσα τῶν ἀφώνων εἶσι καὶ τῶν φωνηέντων,
 πλεόν ἐκείνων ἔχειν, ἔλαττον δὲ τούτων· οὕτως
 ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου τὸ θυμοειδὲς οὐκ ἀκρατε-

παθητικόν ἐστίν, ἀλλὰ φαντασίαν καλοῦ πολλὰκις
ἔχει μειγμένην ἀλόγῳ τῇ τῆς τιμωρίας ὁρᾷ. καὶ
Πλάτων αὐτὸς, εἰκόσας συμφύτῳ ζεύγει καὶ ἡνιό-
χῳ τὸ τῆς ψυχῆς εἶδος, ἡνίοχον μὲν, ὡς παντὶ δη-
λον, ἀπέφηνε τὸ λογιστικόν· τῶν δ' ἵππων, τὸ μὲν
περὶ τὰς ἐπιθυμίας, ἀπειθεῖς καὶ ἀναγωγὸν παντά-
πασι, περὶ ὧτα λάσιον, κωφόν, μάστιγι μετὰ κέν-
τρων μόγις ὑπεῖκον· τὸ δὲ θυμοειδές, εὐήριον τὰ
πολλὰ τῷ λογισμῷ καὶ σύμμαχον. ὥςπερ οὖν σιν
ωρίδας οὐχ ὁ ἡνιόχος ἐστίν ἀρετῇ καὶ δυνάμει μέσος,
ἀλλὰ τῶν ἵππων ὁ φανυλότερος μὲν τοῦ ἡνιόχου, βελ-
τιον δὲ τοῦ ὁμοζύγου, οὕτω τῆς ψυχῆς οὐ τῷ κρα-
τοῦντι τὴν μέσην ἀπένειμε τάξιν, ἀλλ' ὥς πάθους
μὲν ἦτορ ἢ τῷ πρώτῳ, λόγου δὲ μᾶλλον ἢ τῷ τρί-
τῳ μέτεστιν. αὕτη γὰρ ἡ τάξις καὶ τὴν τῶν συμ-
φωνῶν ἀναλογίαν φυλάσσει, τοῦ μὲν θυμοειδοῦς
πρὸς τὸ λογιστικόν, ὡς ὑπάτην τὸ διὰ πεισάρων·
πρὸς δὲ τὸ ἐπιθυμητικόν, ὡς νῆτην τὸ διὰ πέντε·
τοῦ δὲ λογιστικοῦ πρὸς τὸ ἐπιθυμητικόν, ὡς ὑπάτη
πρὸς νῆτην τὸ διὰ πασῶν. εἰν δὲ τὸν λογισμὸν εἰς
τὴν μέσον ἔλκομεν, ἔσται πλέον ὁ θυμὸς ἀπέχων τῆς
ἐπιθυμίας, ὅν ἐνιοὶ τῶν φιλοσόφων ἐπιθυμία ταύ-
την εἶναι δι' ὁμοιότητα νομίζουσιν.

II. Ἡ τὸ μὲν τοῖς τόποις ἀπονέμειν τὰ πρῶτα
καὶ τὰ μέσα καὶ τὰ τελευταῖα, γελοῖόν ἐστιν, αὐ-
τὴν τὴν ὑπάτην ὁρῶντας ἐν μὲν λῦρα τὸν ἀνωτάτω
καὶ πρῶτον, ἐν δ' αὐλοῖς τὸν κάτω καὶ τὸν τελευ-
ταῖον ἐπέχουσιν, ἔτε δὲ τὴν μέσην ἐν ᾧ τις ἂν χω-
ρὸς τῆς λῦρας θίμενος ὡσαύτως ἁρμόσεται, φθιγ-

γομένην ὀξύτερον μὲν ὑπάτης, βαρύτερον δὲ νήτης·
καὶ γὰρ ὀφθαλμός οὐκ ἐν παντὶ ζῶει τὴν αὐτὴν ἔχον-
τάξιν, ἐν παντὶ δὲ καὶ πανταχοῦ κείμενος κατὰ φύ-
σιν ὁρᾷν ὁμοίως πέφυκεν. ὥσπερ οὖν ὁ παιδαγωγός,
καὶ πρόσθεν καὶ ὀπίσθεν βαδίζων, ἄγειν λέ-
γεται· καὶ ὁ τῶν Τρωῶν στρατηγός,

ᾧ ὅτε μὲν τε μετὰ πρῶτοις φάνεσκεν,

ἄλλοτε δ' ἐν πυμάτοις κελεύων.

ἑκατέρωθεν δ' ἦν πρῶτος, καὶ τὴν πρώτην δύναμιν
εἶχεν· οὕτω τὰ τῆς ψυχῆς μέρη δεῖ μὴ τοῖς τόποις
καταβιάζεσθαι, μηδὲ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὴν δύ-
ναμιν καὶ τὴν ἀναλογίαν ἐξετάζειν. τὸ γὰρ τῇ φύ-
σει πρῶτον ἰδρύνεσθαι τὸ λογιστικὸν ἐν τῷ σώματι
τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ συμβεβηκός ἐστι· τὴν
πρῶτην ἔχει καὶ κυριωτάτην δύναμιν, ὥς μίση πρὸς
ὑπάτην μὲν τὸ ἐπιθυμητικόν, νήτην δὲ τὸ θυμητι-
κόν, τῷ χαλᾷ καὶ ἐπιτείνειν, καὶ ὅλως συνειδὴ καὶ
σύμφωνον ποιεῖν, ἑκατέρου τὴν ὑπερβολὴν ἀφαι-
ρῶν, καὶ πάλιν οὐκ ἔων ἀνίσθαι παντάπασιν, οὐδὲ
καταδαρθάνειν, τὸ γὰρ μέτριον καὶ σύμμετρον ἐπι-
ζητεῖται μεσότητι. μᾶλλον δὲ τοῦτ' ἀτελὲς ἐστὶν
τοῦ λόγου δυνάμειος, μεσότητος ἐν τοῖς πάσι
ποιεῖν, ὥς ἱερὰς καλοῦσιν οὐσίας, ἐχούσας τὴν ἐν
ἄκρων πρὸς τὸν λόγον καὶ πρὸς ἄλληλα διὰ τοῦ
λόγου σύγκρασιν. οὐ γὰρ ἡ συνωρίς μέσον ἔχει
ὑποζυγίων τὸ κρεῖττον· οὐδὲ τὴν ἡνιοχίαν ἀφαι-
ρητὰ θετέον, ἀλλὰ μεσότητα τῆς ἐν ὀξύτητι καὶ
βραδύτητι τῶν ἵππων ἀμετρίας· ὥσπερ ἡ τοῦ λόγου
δύναμις ἀντιλαμβανομένη κινουμένων ἀλόγων

παθῶν, καὶ συναρμότιον αὐτὴν εἰς τὸ μέ-
τριον, ἐλλείψεως καὶ ὑπερβολῆς μεσότητά καθίστησι.

Q V A E S T. X.

Διὰ τί Πλάτων εἶπε, τὸν λόγον ἐξ ὀνομάτων
καὶ ζημάτων κεράνυσθαι; δοκεῖ γὰρ πάντα, πλὴν
οὐκ εἶναι τούτων, τὰ μέρη τοῦ λόγου μηθέν· Ὅμηρον
δὲ καὶ νεανιενυάμενον εἰς ἓνα στίχον ἐμβαλεῖν ἄ-
παντα τοῦτον·

Αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε τὸ σὸν γέρας· ὅφρ' εὖ εἰδῆς.
καὶ γὰρ ἀντονημία, καὶ μετοχή, καὶ ὄνομα,
καὶ ῥῆμα, καὶ πρόθεσις, καὶ ἄρθρον, καὶ σύν-
δεσμος, καὶ ἐπίρρημα ἔνεστι. τὸ γὰρ Δέ μόριον
εἶναι ἀντὶ τῆς Εἰς, προθέσεως τέτακται· τὸ γὰρ
Κλισίηνδε, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅσον τὸ Ἀθήναζε. τί δὲ
φητίον ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος;

Ἡ ὅτι πρῶτον λόγον οἱ παλαιοὶ, τὴν τότε κα-
λουμένην πρότασιν, νῦν δ' ἀξίωμα, προσηγόρευον,
ὁ πρῶτον λέγοντες, ἀληθεύουσιν ἢ ψεύδονται; τοῦ-
το δ' ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος συνέστηκεν, ὃν τὸ
μὲν πτωσὶν οἱ διαλεκτικοὶ, τὸ δὲ κατηγορημα κα-
λοῦσιν. ἀκούσαντες γὰρ, ὅτι Σωκράτης φιλοσο-
φεῖ, καὶ πάλιν, ὅτι Σωκράτης τρέπεται, τὸν μὲν,
ἀληθεῖ λόγον εἶναι, τὸν δὲ, ψευδῇ φήσομεν, οὐδε-
νός ἄλλου προσδεχθέντες. καὶ γὰρ εἰκός, ἀνθρώ-
πους ἐν χρεῖᾳ λόγου τοπρῶτον καὶ φωνῆς ἐνάρεθρον
γινέσθαι, τὰς τε πράξεις καὶ τοὺς πράττοντας αὐ-
τὰς καὶ τοὺς πάσχοντας ἀλλήλοις διασαφεῖν καὶ
ἀποσημαίνειν βουλομένους. ἐπεὶ τοίνυν τῷ μὲν

Plat. Mon. V.

M m

ῥήματα τὰ πράγματα καὶ τὰ πάθη, τῷ δ' ὀνόματι
 τοὺς πράττοντας αὐτὰ καὶ πάσχοντας ἀποχρώντας
 δηλοῦμεν, ὥς αὐτὸς εἴρηκε, ταῦτα σημαίνειν ἔδει·
 τὰ δ' ἄλλα φαίη τις ἂν οὐ σημαίνειν, οἷον οἱ σι-
 ναυμοὶ καὶ ὀλολυγμοὶ τῶν ὑποκρίτων· καὶ νῆ ἄπο
 πολλῶν ἐπιμειδίαις καὶ ἀποσιώπησις ἐμφαντικώ-
 τερον ποιεῖ τὸν λόγον, οὐ μὴν ἀναγκαίαν ἔχει πρὸς
 τὸ σημαίνειν, ὥς τὸ ῥήμα, καὶ τοῦτομα, δύναμις,
 ἀλλ' ἐπιθετὸν τινα ποικίλλουσιν τὸν λόγον· ὥστε
 τὰ στοιχεῖα ποικίλλουσιν οἱ τὰ πνεύματα καὶ τὰ
 δασύτητα αὐτῶν, ἐκτάσεις τε καὶ συστολὰς ἐνέων
 αὐτὰ καθ' αὐτὰ στοιχεῖα τιθέμενοι, πάθη μᾶλλον
 ὄντια καὶ συμβεβηκότα, καὶ διαφορὰς στοιχείων, ὥς
 ἐδήλωσαν οἱ παλαιοὶ, διὰ τῶν ἑκαδέκα φράζοντι
 ἀποχρώντως καὶ γράφοντες.

II. Ἐπειτα σκόπει, μὴ παρακούωμεν τοῦ Πλά-
 τωτος, ἐκ τούτων κεράννυσθαι τὸν λόγον, οὐ διὰ
 τούτων, εἰρηκότος· εἴτα ὥσπερ ὁ τὸν λέγοντα
 τὸ φάρμακον ἐκ κηροῦ μεμῖχθαι καὶ χαλβάνης σι-
 κοφαντῶν, ἐπὶ τὸ πῦρ παρέλιπε καὶ τὸ ἄγγιον
 ὦν χωρὶς οὐκ ἐνῆν μεμῖχθαι· καὶ ἡμεῖς ὁμοίως ἔ-
 καλῶμεν, ὅτι συνδέσμονες καὶ προθέσεις καὶ τὰ τοιαῦτα
 αὐτὰ παρῆκεν· οὐ γὰρ ἐκ τούτων ὁ λόγος, ἀλλ'
 εἴπερ ἄρα, διὰ τούτων καὶ οὐκ ἄνευ τούτων κερ-
 νυσθαι πέφυκεν. οὐ γὰρ, ὥσπερ ὁ τὸ Τύπτεσθαι
 φθελγόμενος, ἢ τὸ Τύπτεσθαι, καὶ πάλιν τὸ Σο-
 κράτης, ἢ τὸ Πυθαγόρας, ἀμωσγέπως τοῦσαι
 καὶ διανοηθῆναι παρέσχηκεν, οὕτω τοῦ Μέν η' Γῶ
 ἢ Περὶ καθ' αὐτὸ ἐκφωνηθέντος, ἔστιν ἐννοεῖν τὸν

λαβὼν ἢ πράγματος ἢ σώματος· ἀλλ' εἴαν μὴ περὶ
ἐκείνα καὶ μετ' ἐκείνων ἐκφέρηται, ψόφοις κετοῖς
καὶ ἤχοις ἔοικεν· ὅτι ταῦτα μὲν οὔτε καθ' αὐτὰ
σημαίνειν, οὔτε μετ' ἀλλήλων οὐδὲν πέφυκεν, ἀλλ'
ὅπως ἂν συμπλέκωμεν ἢ μινύωμεν εἰς ταυτὸ συν-
δέσμονας καὶ ἄρθρα καὶ προθέσεις, ἐν τι πειρώμενοι
κοινὸν ἐξ αὐτῶν ποιεῖν, τερετίζειν μᾶλλον ἢ διαλέ-
γεσθαι δόξομεν. ῥήματος δ' ὀνόματι συμπλεκόμε-
νον, τὸ γινόμενον εὐθὺς διάλεκτός ἐστι καὶ λόγος.
ὅθεν εὐκρίτως ἔνιοι μόνα ταῦτα μέρη τοῦ λόγου τί-
θενται· καὶ Ὅμηρος ἴσως τοῦτο βούλεται δηλοῦν
ἐκάστοτε λέγων· —

Ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζεν.
Ἔπος γάρ τὸ ῥῆμα καλεῖν εἶωθεν, ὥςπερ ἐν τοῦτοις·
Ὡ γύναι, ἢ μάλα τοῦτο ἔπος θυμολγὲς ἔειπες·
καί.

Χαῖρε, πάτερ, ὦ ξεῖνε, ἔπος δ' εἴπερ τι λέλεκται
Δεινόν, ἄφαρ τὸ φέροιεν ἀναρπάξασαι ἄλλαι.
οὔτε γὰρ σύνδεσμον, οὔτ' ἄρθρον, οὔτε πρόθεσιν,
δεινόν ἐστι καὶ θυμολγὲς εἶπεν, ἀλλὰ ῥῆμα πρῶ-
τως ἐμφατικὸν αἰσχροῦς, ἢ πάθους τινὸς ἀνεπιτη-
δίον. διδὼ καὶ ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς εἰώθαμεν
ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν, οὕτω πως λέγοντες· Ἀττικοῖς
ὀνόμασιν ὁ δεῖνα κέχρηται, καλοῖς ῥήμασιν, ἢ πᾶ-
σιν, πεζοῖς· ὅδε δέ, πεζοῖς, ἢ καλοῖς, πάλιν καὶ
Ἀττικοῖς ἄρθροις, οὐκ ἂν εἴποι τις Εὐρυπιδὴν ἢ
Θουκυδίδην διειλέχθαι.

III. Τί οὖν; (φῆσαι τις ἂν) οὐθὲν ταῦτα θυμ-
βάλλεται πρὸς λόγον; ἔγωγε φῆσαιμ' ἂν ὥςπερ ἄλλας

τυμβάλλεσθαι πρὸς ὕψος, ἔδωκε δὲ πρὸς μάζαν.
 Εὐήνος δὲ καὶ τὸ πῦρ ἐφασκεν ἡδυσμάτων εἶναι ὀ-
 ριστον, οὔτε πῦρ, οὔτε ἄλλος, ἔψηματος, ἢ βρώ-
 ματος, ὧν αἰεὶ τυγχάνομεν δεόμενοι· οὕτως δὲ λόγος
 πολλάκις ἐκείνων ἀπροσδεής ἐστιν. ὡς δοκεῖ μοι
 περὶ Ῥωμαίων λέγειν, ὧν μὲν λόγοι τῶν ὁμοῦ πᾶν-
 τες ἄνθρωποι χρῶνται· προθέσεις τε γὰρ ἀφ' ἡ-
 ρης πλήν ὀλίγων ἀπάσας, τῶν τε καλουμένων ἀρ-
 θρων οὐθέν προσδέχεται τοπαρέπαν, ἀλλ' ὥσπερ
 κρασπέδοις χρῆται τοῖς ὀνόμασι. καὶ οὗ θανμα-
 στὸν ἐστίν, ὅπου καὶ Ὅμηρος ἐπέων κόσμῳ περιγε-
 νόμενος, ὀλίγοις τῶν ὀνομάτων ἀρθρα, ὥσπερ λα-
 βὰς ἐκπώμασι δεομένοις, ἢ λόφους κράνεσιν, ἐπιτί-
 θησι· διὸ καὶ παρὰ ἡμᾶς τῶν ἐπῶν, ἐν οἷς ταῦτα
 ποιεῖ, γέγονεν, ὡς τό·

Αἶαντι δὲ μάλιστα θαῖφρονι θυμὸν ὕρινε

Τῷ Τελαμωνιάδῃ·

καὶ τό·

Ποιεῖν, ὅφρα τὸ κῆτος ὑπεκπροφυγὼν ἀλέοιτο·
 καὶ βραχέα πρὸς τοῦτοις ἔτερα. τοῖς δ' ἄλλοις μὲν
 ῥήσις οὖσιν ἀρθρου μὴ προσόντος, οὐδὲν εἰς σαφὲς
 νειαν οὐδὲ κάλλος ἢ φράσις βλάπτειται.

IV. Καὶ μὴν, οὔτε ζῶον, οὔτ' ὄργανον, οὔτε
 ὄπλον, οὔτ' ἄλλο τῶν ὄντων οὐθέν, αἰκείου μέρους
 ἀφαιρέσει καὶ στερήσει πέφυκε γίνεσθαι κάλλιον,
 οὐδ' ἐνεργέστερον, οὐδὲ ἡδιον· λόγος δὲ, συνθε-
 σμων ἐξαιριθέντων, πολλάκις ἐμπαθεστέραν καὶ ἐν-
 νητικωτέραν ἔχει δύναμιν· ὡς ὁ τοιοῦτος·

Ἄλλον ζῶον ἔχουσα νεότευτον, ἄλλον ἄνθρωπον,
 Ἄλλον τεθνεῖσθα κατὰ μόθον ἔλκε προῦν.
 καὶ τὰ τοῦ Δημοσθένους ταυτί. Πολλὰ γὰρ ἂν
 ποιήσαιεν ὁ τύπτων, ὃν ὁ παθὼν ἔνια οὐδ' ἂν ἀ-
 παγγεῖλαι δύναίτο ἑτέρῳ· τῷ σχήματι, τῷ βλέμμα-
 τι, τῇ φωνῇ· ὅταν ὑβρίζων, ὅταν ἐχθρὸς ὑπάρχων,
 ὅταν κονδυλοῖς, ὅταν ἐπὶ κόρυθς· ταῦτα κινεῖ,
 ταῦτ' ἐξίστησιν αὐτῶν ἄνθρωπους ἀήθεις τοῦ προ-
 πηλακίεσθαι. καὶ πάλιν. Ἄλλ' οὐ Μειδίας· ἀλλ'
 ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας λέγει, λοιδορεῖται, βοᾷ·
 λυροισκῶνται τι; Μειδίας Ἀναγυρόφαιος προβέβλη-
 ται· Πλουτάρχῳ προξενεῖ, τὰ ἀπόρρητα οἶδεν, ἡ
 πόλις αὐτῶν οὐ χωρεῖ. διὸ καὶ σφόδρα τὸ ἀσύνδε-
 τον σχῆμα παρὰ τοῖς τέχναις γράφουσιν εὐδοκίμει·
 τοὺς δ' ἄγαν νομίμους ἐκείνους καὶ μηδένα σύνδεσμον
 ἐκ τῆς συνηθείας ἀφιέντας, ὡς ἀργὴν καὶ ἀπαθῆ καὶ
 κοπιώδη τῷ ἀμεταβλήτῳ τὴν φράσιν ποιοῦντας αἰτιῶν-
 ται, τὸ δὲ τοὺς διαλεκτικούς μάλιστα συνδέσμων δεῖ-
 σθαι πρὸς τὰς τῶν ἀξιωματικῶν συναφάς καὶ συμπλοκάς
 καὶ διαζεύξεις, ὥς περ ἡνίοχους ζυγῶν, καὶ τὸν Κῦ-
 κλωπος Ὀδυσσεῖα λέγων πρὸς τῶν προβιάτων· οὐ
 αἶρος λόγου τὸν σύνδεσμον, ἀλλ' ὄργανόν τι συνδε-
 τικὸν ἀποφαίνει, καθάπερ ὠνόμασται, καὶ συνεκτι-
 κὸν οὐ πάντων, ἀλλὰ τῶν οὐχ ἀπλῶς λεγομένων· ἐν
 μὴ καὶ τοῦ φορτίου, τὸν ἱμάντα, καὶ τοῦ βιβλίου
 τὴν κόλλαν ἀξιοῦσι μέρος εἶναι, καὶ τὰς διανομάς
 τοῦ πολιτεύματος, ὡς ἔλεγε Δημοκράτης, κόλλαν ὀνο-
 μάζων τὰ θεωρικά τῆς δημοκρατίας. ποῖος δὲ σύν-
 δεσμος οὕτως ἐν ἐκ πολλῶν ἀξίωμα ποιεῖ συμπλέκων

καὶ συνάπτων, ὥς ἡ μάχμαρος τὸν συλλυπαινόμενον διὰ τοῦ πυρὸς αἰδηρον; ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδὲ λέγεται τοῦ αἰδηρὸν μέρος· καίτοι ταῦτά γε τοῖς κεραιανμένοις ἐνδύμενα καὶ συντηκόμενα ποιεῖ τι καὶ πᾶσι κοινὸν ἐκ πλείονων. τοὺς δὲ συνδέσμους εἰσὶν οἱ μὴ νομίζοντες ἐν τι ποιεῖν, ἀλλ' ἐξαρίθμησιν εἶναι τὴν διάλεκτον, ὥσπερ ἀρχόντων ἐφεξῆς ἢ ἡμῶν κατὰ λεγομένων.

V. Καὶ μὴν τῶν γε λοιπῶν ἡ μὲν ἄντωνμιὰ περιφανὴς γένος ὀνόματος ἐστίν, οὐχ ἡ πτώσειον μὲν τέχει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ κυριωτάτην ἅμα τῇ φύσει ποιεῖν δεῖξιν ἐνίας ἐπὶ τῶν ὠρισμένων ἐκπερομένων· καὶ οὐκ οἶδ', ὅτι μᾶλλον ὁ Σωκράτην φθιγγάμενος ἢ ὁ Τοῦτον εἰπὼν, ὀνομαστὶ πρόσωπον δεδήλωκεν.

VI. Ἡ δὲ καλουμένη μετοχή, μίγμα φήματος οὕσα καὶ ὀνόματος, καθ' ἑαυτὴν μὲν οὐκ ἔστιν ὥσπερ οὐδὲ τὰ κοινὰ θηλυκῶν καὶ ἀρσενικῶν ὀνόματα, συντάσσεται δὲ ἐκείνοις, ἐφαπτομένη τοῖς μὲν χρόνοις τῶν φημάτων, ταῖς δὲ πτώσεσι τῶν ὀνομάτων. οἱ δὲ διαλεκτικοὶ τὰ τοιαῦτα καλοῦσιν ἀναιδέστους, οἷον ὁ Φρονῶν ἀπὸ τοῦ Φρονίμου καὶ ὁ Σωφρονῶν ἀπὸ τοῦ Σώφρονος ἐστίν, ὥς ὀνομάτων καὶ προσηγορίαν καὶ δύναμιν ἔχοντα.

VII. Τὰς γε μὴν προθέσεις ἔστιν ἐπικρατέας καὶ βάσει καὶ ὑποθέμασιν, ὥς οὐ λόγους, ἀλλὰ περὶ τοὺς λόγους μᾶλλον οὕσας, ὁμοιοῦν. ὅρα δὲ μὴ κόμμασι καὶ θραύσμασιν ὀνομάτων εἶκασιν, ὥσπερ γραμμάτων σπαράγμασι καὶ κεραίαις οἱ σπένδοντες γράφουσι. τὸ γὰρ Ἐμβῆναι καὶ Ἐκβῆναι

συγνοπή προφανής ἐστὶ τοῦ Ἐντός βῆναι καὶ τοῦ
Ἐκτός βῆναι· καὶ τὸ Προγενέσθαι, τοῦ Πρότερον
γενέσθαι καὶ τὸ Καθίξειν, τοῦ Κάτω ἵξειν. ὥςπερ
ἁμέλει τὸ Λίθους βάλλειν καὶ Τοίχους ὀρύσσειν, Λι-
θοβολεῖν καὶ Τοιχωρυχεῖν, ἐπιταχύνοντες, καὶ
σφίγγοντες τὴν φράσιν, λέγουσι.

VIII. Διὸ χρεῖαν μὲν τινα τῷ λόγῳ παρέχεται
τούτων ἕκαστον, μέρος δὲ λόγου καὶ στοιχεῖον οὐ-
δὲν ἐστὶ, πλὴν, ὥςπερ εἴρηται, τὸ ῥῆμα καὶ τοῦ-
νομα, ποιοῦντα τὴν πρώτην, τὸ ἰ' ἀληθές καὶ τὸ
ψευδὸς δεχομένην σύνθεσιν, ἣν οἱ μὲν πρότασιν,
οἱ δ' ἀξιωμα, Πλάτων δὲ λόγον προσηγόρευκεν.

PLUTARCHI

CHAERONENSIS

VARIA SCRIPTA

QUAE

MORALIA VULGO VOCANTUR.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITA.

EDITIO STEREOTYPA C. TAUCHNITIANA.

TOMUS VI.

NOVA IMPRESSIO.

LIPSIAE

SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.

IMPRESSIT F. L. METZGER, LIPSIAE.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΕΝ ΤΙΜΑΙΩ, ΨΥΧΟΓΟΝΙΑΣ

Ο ΠΑΤΗΡ ΑΤΤΟΒΟΛΩ
ΚΑΙ
ΠΛΟΥΤΑΡΧΩ ΕΤ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Ἐπεὶ τὰ πολλὰ κίς εἰρημένα καὶ γεγραμμένα σπο-
ρῶδη ἐν ἑτέροις ἕτερά, τὴν Πλάτωνος ἐξηγουμένοις
δόξαν, ἣν εἶχεν ὑπὲρ ψυχῆς, ὥς ὑπενοοῦμεν ἡμεῖς.
οἰεσθε δεῖν εἰς ἐν συναχθῆναι, καὶ τηρεῖν ἰδίως
ἀναγορεύς, τὸν λόγον τοῦτον οὐτ' ἄλλως εὐμε-
ταχείριστον ὄντα, καὶ διὰ τὸ τοῖς πλείστοις τῶν ἀπὸ
Πλάτωνος ὑπεναντιοῦσθαι, δεδομενον παραμυθίας,
προεκδήσομαι τὴν λέξιν, ὥς ἐν Τιμαίῳ γέγραπται.
Τῆς ἀμεροῦς καὶ αἰὲ κατὰ ταυτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ
τῆς αὐτῆς περὶ τὰ σώματα γινομένης μεριστῆς, τρίτον ἐξ
ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε
ταυτοῦ φύσεως αὐτῆς περὶ καὶ τῆς θατέρον· καὶ κατὰ
ταῦτα συνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τ' ἀμεροῦς αὐτὴν
καὶ τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ· καὶ τρίτα λαβὼν

PLUT. MOR. VI.

A

αὐτὰ ὄντα, συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν εἰς τὸ αὐτὸ συναρμώτιων βίη· μινύς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἓν, πάλιν ὅλον τοῦτο μόρας εἰς ἃς προσῆκε διένειμεν· ἐκάστην δὲ τοῦτων ἓν τι αὐτοῦ καὶ θατέρου καὶ τῆς οὐσίας μεμιγμένην ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὥδε. Ταῦτα πρῶτον οὖς παρέρραχεν τοῖς ἐξηγουμένοις διαφορὰς, ἀπλετοὺς ἔργων ἐοικὼς διελθεῖν ἐν τῷ παρόντι, πρὸς δὲ ἡμῶς ἐν πετυχηκότας ὁμοῦ ταῖς πλείοσι καὶ περὶ τὸν δὲ τῶν δοκιμασάτων ἀνδρῶν τοὺς μὲν Ζενοκράτης προσηγάγιστο, τῆς ψυχῆς τὴν οὐσίαν, ἀριθμοὺς αὐτὸν ὑφ' αὐτοῦ κινούμενον ἀποφηνάμενος· οἱ δὲ Κράντορι τῷ Σολεῖ προσέθεντο, μινύντι τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς νοητῆς, καὶ τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ δοξαστῆς φύσεως· οἷμαί τι τὴν τοῦτων ἀνακαλυφθέντων σαφένειν ὥσπερ ἐνδόξαιμον ἡμῖν παρέξιν.

Π. Ἔστι δὲ βραχύς ὑπὲρ ἀμφοῖν ὁ λόγος. οἱ μὲν γὰρ οὐδὲν ἢ γένεσιν ἀριθμοῦ δηλοῦσθαι νομίζουσι τῇ μίξει τῆς ἀμερίστου καὶ μεριστῆς οὐσίας, ἀμερίστον μὲν γὰρ εἶναι τὸ ἓν, μεριστὸν δὲ τὸ πλῆθος, ἐκ δὲ τούτων γίνεσθαι τὸν ἀριθμὸν τὸ ἐνὸς ὀρίζοντος τὸ πλῆθος, καὶ τῇ ἀπειρίᾳ πᾶσι ἐντιθέμενος, ἣν καὶ δυάδα καλοῦσιν ἀόριστον· καὶ Ζηνόβιας, ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος, ταύτην μὲν ἐκάλει τὸν ἀριθμὸν μητέρα, τὸ δὲ ἓν, πατέρα· διὸ καὶ βελτίονας εἶναι τῶν ἀριθμῶν, ὅσοι τῇ μονάδι προστοίκασιν· τοῦτον δὲ μήτοι ψυχὴν τὸν ἀριθμὸν εἶναι τὸ γὰρ κινητικὸν καὶ τὸ κινητὸν ἐνδεῖν αὐτῷ.

δὲ ταυτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου συμμιγνύντων, ὧν τὸ μὲν
 ἔστι κινήσεως ἀρχὴ καὶ μεταβολῆς, τὸ δὲ μονῆς, ψυ-
 χὴν γεγονέναι. μηδὲν ἦττον τοῦ ἰσταναι καὶ ἰσταν-
 οῦθαι δύναμιν ἢ τοῦ κινεῖσθαι καὶ κινεῖν οὕσαν. οἱ
 δὲ περὶ τὸν Κράντορα μάλιστα τῆς ψυχῆς ἰδίον ὑπο-
 λαμβάνοντες ἔργον εἶναι τὸ κρίνειν τὰ τε νοητὰ καὶ
 τὰ αἰσθητὰ, τὰς τε τούτων ἐν αὐτοῖς καὶ πρὸς ἀλλήλα
 γινομένας διαφορὰς καὶ ὁμοιότητας, ἐκ πάντων
 φασίν, ἵνα πάντα γινώσκῃ, συγκεκραῖσθαι τὴν ψυ-
 χὴν ταῦτα δ' εἶναι τέτταρα, τὴν νοητὴν φύσιν
 αἱ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχουσιν, καὶ τὴν
 περὶ τὰ σώματα παθητικὴν καὶ μεταβλητὴν· ἔτι δὲ
 τὴν ταυτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου, διὰ τὸ κρῖναι τὴν ἐκα-
 τέραν μετέχειν ἑτερότητας καὶ ταυτότητος.

III. Ὁμαλῶς δὲ πάντες οὗτοι, χρόνῳ μὲν οἴονται
 τὴν ψυχὴν μὴ γεγονέναι, μηδ' εἶναι γεννητὴν, πλεί-
 οντας δὲ δυνάμεις ἔχειν, εἰς αἷς ἀναλύοντα θεωρεῖας
 ἵνα καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, λόγῳ τὸν Πλάτωνα γινο-
 μένην ὑποτίθεσθαι καὶ συγκεραννυμένην· τὰ δ' αὐτῇ
 καὶ περὶ τοῦ κόσμου διανοοῦμενον, ἐπίστασθαι μὲν
 αὐτοῖον ὄντα καὶ ἀγέννητον· τὸ δὲ ὧ ἰρόφῳ συντέτα-
 κται καὶ διοικεῖται καταμαθεῖν οὐ ῥᾶδιον ὁρῶντα
 τοῖς μήτε γένεσιν αὐτοῦ, μηδὲ τῶν γεννητικῶν σύντο-
 δον ἐξ ἀρχῆς προὔποθεμένοις, ταύτην τὴν οὐδὲν τρα-
 πῆσθαι. τοιοῦτων δὲ τῶν καθόλου λεγομένων, ὃ μὲν
 εὐδαιμονος οὐδετέρους ἀμοιρεῖν αἰεταὶ τοῦ εἰκότος· ἐμοὶ
 δὲ δοκοῦσι τῆς Πλάτωνος ἀμφοτέρω διωμαρτάνειν
 ὁδῶς, εἰ κανόνι τῷ πιθανῷ χρηστέον, οὐκ ἴδια δό-
 γματα περαινόντας, ἀλλ' ἐκείνῳ τι βουλευμένους λεί-

γεν ὁμολογοῦμενον. ἡ μὲν ἐκ τῆς νοητικῆς καὶ τῆς αἰσθητικῆς οὐσίας λεγομένη μίξις οὐ διασαφίζεται, πῶποτε ψυχῆς μᾶλλον, ἢ τῶν ἄλλων ὃ τι ἂν τις εἴποι· γένεσις ἐστίν. αὐτὸς τε γὰρ ὁ κόσμος οὗτος, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἕκαστον αὐτοῦ συνέστηκεν ἐκ τε σωματικῆς οὐσίας καὶ νοητικῆς· ὣν ἡ μὲν ὕλην καὶ ὑποκείμενον, ἡ δὲ μορφήν καὶ εἶδος τῷ γενομένῳ παρέσχε· καὶ τῷ μὲν ὕλης τὸ μετοχῇ καὶ εἰκασιᾷ τοῦ νοητοῦ μορφοῦσθαι εὐθὺς ἀπτόν καὶ ὀριτόν ἐστιν, ἡ ψυχὴ δὲ πῶσαν αἰσθησιν ἐκπέφυγεν. ἀριθμὸν γε μὴν ὁ Πλάτων οὐδέποτε τὴν ψυχὴν προσαΐπεν, ἀλλὰ φύσιν αὐτοκίνητον αἰεὶ, καὶ κινήσεως πηγὴν καὶ ἀρχήν· αὐτῇ δὲ καὶ λόγῳ καὶ ἁρμονίᾳ διακεκομμένη τὴν οὐσίαν αὐτῆς ὑποκειμένην καὶ δεχομένην τὸ κάλλιστον εἶδος ὑπὸ τούτων ἐγγινόμενον. οἶμαι δὲ, μὴ ταῦτα εἶναι τῷ κατὰ ἀριθμὸν συνεστάναι τὴν ψυχὴν τὸ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἀριθμὸν ὑπάρχειν· ἐπεὶ καὶ ἄρμονίαν συνέστηκεν, ἁρμονία δ' οὐκ ἔστιν, ὥς αὐτὸς ἐν τῷ περὶ Ψυχῆς ἀπέδειξε. ἐκφανῶς δὲ τούτοις ἡγενοῦται τὸ περὶ ταυτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου. λέγουσι γὰρ τὸ μὲν στάσεως, τὸ δὲ κινήσεως συμβάλλεται δύναμιν εἰς τὴν τῆς ψυχῆς γένεσιν· αὐτοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ Σοφιστῇ, τὸ ὅν καὶ τὸ ταυτόν καὶ τὸ ἕτερον, πρὸς δὲ τούτοις, στάσιν καὶ κίνησιν, ὡς ἕκαστον ἑκάστου διαφέρειν, καὶ πάντε ὄντα, χωρὶς ἀλλήλων τιθεμένου καὶ διορίζοντος.

IV Ὁ γε μὴν οὗτοί τε κοινῇ καὶ αἱ πλεῖστοι τῶν χρόμενων Πλάτῳ, φοβούμενοι καὶ παρῳαζόμενοι, πάντα μηχανῶνται, καὶ παραβιάζονται.

σφύζονται, ὥς τι δεινὸν καὶ ἄρρήτον οἰόμενοι δεῖν
 τιμικαλύπτειν καὶ ἀρνεῖσθαι, τὴν τε τοῦ κόσμου
 τὴν τε τῆς ψυχῆς αὐτοῦ γένεσιν καὶ αὐστασιν, οὐκ
 ἐξ αἰδίου συνεσιώτουν, οὐδὲ τὸν ἄπειρον χρόνον αὐ-
 τὰς ἐχόντων, ἰδίᾳ τε λόγου τέτειχε, καὶ νῦν ἀρκέσει
 ἔρῃ, ὅτι τὸν περὶ θεῶν ἀγῶνα καὶ λόγον, ὃ Πλά-
 των ὁμολογῇ φιλοτιμώτατα καὶ παρ' ἡλικίαν πρὸς
 ταῦς ἀθήνας κίχρησθαι, συγγένοι, μᾶλλον δὲ ὕλως
 αἰμαροῦσιν. εἰ γὰρ ἀγέννητος ὁ κόσμος ἐστίν, οἴχε-
 ται τοῖς Πλάτωνι τὸ πρεσβύτερον τοῦ σώματος τὴν
 ψυχὴν οὖσαν ἐξάρχειν μεταβολῆς καὶ κινήσεως πύ-
 ρος, ἡγεμόνα καὶ πρωτονοητόν, ὃς αὐτὸς εἴρηκεν,
 ἐγκαθίστασθαι. τίς δ' οὖσα καὶ τίτος ὄντος ἡ ψυχὴ
 τοῦ σώματος προτέρα καὶ πρεσβύτερα λέγεται γεγο-
 νέναι, προϋὼν ὁ λόγος ἐνδιέξεται τοῦτο γὰρ ἡγενο-
 μένον τοῖσι τὴν πλείστην ἀπορίαν καὶ ἀπιστίαν πα-
 ρέχιν τῆς ἀληθοῦς δόξης.

V. Πρώτον οὖν, ἣν ἔχω περὶ τούτων διανοίαν,
 ἐκδηλοῦμαι, πιστεύμενος τῷ εἰκότι, καὶ παραμυ-
 θούμενος, ὥς ἔρεται, τὸ ἀήθες τοῦ λόγου καὶ παρὰ
 δόξαν. Ἐπειτα ταῖς λέξεσιν ἐπιέξω, συνοικειῶν ἅμα
 τὴν ἐξήγησιν καὶ τὴν ἀπόδειξιν. ἔχει γὰρ οὕτω κατὰ
 τὴν ἐμὴν τῶν πραγμάτων δόξαν, κόσμον τόνδε, φη-
 σὶν Ἡράκλειτος, οὐτε τις θεῶν οὐτ' ἀνθρώπων
 ἰποίηται, ὥσπερ φοβηθεῖς, μὴ θεοῦ ἀπογόνους,
 ἀνθρώπων τινα γεγονέναι τοῦ κόσμου δημιουργὸν
 ὑπονοήσωμεν. βέλτιον οὖν Πλάτωνι πειθόμενους,
 τὸν μὲν κόσμον ὑπὸ θεοῦ γεγονέναι λέγειν καὶ ἄδειν
 ὃ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δ' ἀριστος

τῶν αἰτιῶν τὴν δ' οὐσίαν καὶ ὕλην, ἐξ ἧς γέγονεν
 οὗ γενομένην, ἀλλὰ ὑποκειμένην ἀεὶ τῷ δημιουργῶντι
 εἰς διάθεσιν καὶ τάξιν αὐτῆς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπι-
 μοίωσιν, ὥς δυνατόν ἦν, ἐμπαρσασχέιν. οὐ γὰρ ἐὰν
 αὐτὸς ὄντος ἢ γένεσις, ἀλλ' ἐκ τοῦ μὴ καλῶς μηδ' ἐπι-
 νῶς ἔχοντος, ὥς οἰκίας καὶ ἱματίου καὶ ἀνδριαντοῦ
 ἀκοσμία γὰρ ἦν τὰ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως
 ἀκοσμία δὲ οὐκ ἀσώματος, οὐδ' ἀκίνητος, οὐδ' ἀφω-
 χος· ἀλλ' ἄμορφον μὲν καὶ ἀσύστατον τὸ σωματικόν
 ἐμπληκτον δὲ καὶ ἄλογον τὸ κινήτικόν ἔχονσα· τὸν
 δ' ἦν ἀναρμοστίαν ψυχῆς οὐκ ἐχούσης λόγον. ὁ γὰρ
 θεὸς οὔτε σῶμα τὸ ἀσώματον, οὔτε ψυχὴν τὸ ἀφω-
 χον ἐποίησεν· ἀλλ' ὥσπερ ἁρμονικὸν ἄνδρα καὶ φρ-
 θμικὸν οὐ φωνὴν ποιεῖν οὐδὲ κίνησιν, ἐμμελὴ δέ φρ-
 νὴν καὶ κίνησιν εὐθυθμον ἀξιοῦμεν· οὕτως ὁ θεὸς
 οὔτε τοῦ σώματος τὸ ἀπτόν καὶ ἀντίτυπον, οὔτε τῆς
 ψυχῆς τὸ φανταστικόν καὶ κινήτικόν αὐτὸς ἐποίη-
 σεν· ἀμφοτέρους δὲ τὰς ἀρχὰς παραλαβὼν, τὴν μὲν
 ἀμυδρὰν καὶ σκοτεινὴν, τὴν δὲ, ταραχώδη καὶ ἀνέ-
 τον, ἀτελεῖς δὲ τοῦ προσήκοτος ἀμφοτέρους καὶ πεί-
 ριστους, ἔταξε καὶ διέκοσμησε καὶ συνήρμοσε,
 κάλλιστον ἀπεργασάμενος καὶ τελειότατον ἐξ αὐτῶν
 ζῶον. ἡ μὲν οὖν σῶματος οὐσία τῆς λεγομένης ἐν
 αὐτοῦ πανδεχοῦς φύσεως, ἔδρας τε καὶ τιθῆς τῆς
 γεννητῶν οὐχ ἑτέρα τις ἐστίν.

VI. Τὴν δὲ τῆς ψυχῆς ἐν Φιλήβῳ μὲν, ἀπηναι-
 κέκληκεν, ἀριθμοῦ καὶ λόγου στέρησιν οὖσαν, ἀνέ-
 φεώς τε καὶ ὑπερβολῆς καὶ διαφορᾶς καὶ ἀνομοειδέ-
 τος ἐν αὐτῇ πέρας οὐδὲν οὐδὲ μέτρον ἔχουσαν. ἐν δὲ

Τιμαίω, τὴν τῇ ἀμερίστῳ συγκρατημένην φύσιν,
 καὶ περὶ τὰ σώματα γίνεσθαι λεγομένην μεριστήν,
 οὕτῃ πλήθος ἐν μοῖασι καὶ στιγμαῖς, οὕτε μήκη καὶ
 πλάτη λήγισθαι νομιστέον, ἃ σώμασι προσήκει, καὶ
 σωμάτων μᾶλλον ἢ τῆς ψυχῆς ἐστίν, ἀλλὰ τὴν ἄτακτον
 καὶ ἀόριστον, αὐτοκίνητον δὲ καὶ κινήτικὴν ἀρχήν,
 ἐκείνην, ἥν πολλαχοῦ μὲν ἀνάγκην, ἐν δὲ τοῖς
 νόμοις ἀντικρὺς ψυχὴν ἄτακτον εἶρηκε καὶ κακοποιόν.
 αὕτη γὰρ ἦν ψυχὴ καθ' ἑαυτήν, τοῦ δὲ καὶ
 λογισμοῦ καὶ ἁρμονίας ἑμφρονος μετέσχευεν, ἵνα καθό-
 σμον ψυχὴ γένηται. καὶ γὰρ τὸ πανδεχὲς καὶ ὑλικὸν
 (κίνητο, μέγεθος μὲν ἐκέντητο καὶ διάστημα καὶ χώ-
 ρον· ἄλλους δὲ καὶ μορφῆς καὶ σχημάτων μετρίότη-
 τος ἐνδεὲς εἶχεν· ἔλαχε δὲ τούτων, ἵνα γῆς καὶ θα-
 λάττης καὶ οὐρανοῦ καὶ ἀστέρων, φυτῶν τε καὶ ζώ-
 ων παντοδαπὰ σώματα καὶ ὄργανα γένηται κοσμη-
 θέν. οἱ δὲ τὴν ἐν Τιμαίῳ λεγομένην ἀνάγκην, ἐν δὲ
 φιλήθῳ περὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐλλείπτως καὶ
 ὑπερβολῆς ἀμετρίαν καὶ ἀπειρίαν τῇ ὕλῃ προστιθέν-
 τες, ἀλλὰ μὴ τῇ ψυχῇ, ποῦ θέσσονται τὸ τὴν ὕλην
 αὐτὴν μὲν ἄμορφον καὶ ἀσχημάτιστον ὑπ' αὐτοῦ λέγε-
 σθαι, καὶ πάσης ποιότητος καὶ δυνάμειος οἰκίας
 ἔργον, εὐκάζεσθαι δ' αὖθις ἐλαίῳ, ἃ πρὸς τὰς
 βαφάς οἱ μυρεψοὶ λαμβάνουσιν; οὐ γὰρ οἶδον τε τὸ
 ἄποιον καὶ ἄργον ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀόρητὸς αἰτίαν κα-
 κοῦ καὶ ἀρχὴν ὑποτίθεσθαι τὸν Πλάτωνα, καὶ κα-
 λῶν ἀπειρίαν, αἰσχροὺς καὶ κακοποιόν, αὐθις δ' ἀνάγκην,
 πολλὰ τῷ θεῷ δυναματοῦσαν καὶ ἀφηνιάζουσαν.
 ἢ γὰρ ἀναστρέφουσα τὸν οὐρανόν, ὥσπερ ἐν Πολι-

τικῶς λέγεται, καὶ ἀνελίττουσα πρὸς τὸ ἄντικρυν αἶαν-
 κη, καὶ σύμφυτος ἐπιθυμία, καὶ τὸ τῆς πύλαι ποι-
 φύσεως σύντροφον πολλῆς μετέχον, ἀταξίας, πρὶν
 εἰς τὸν νῦν κόσμον ἀφικέσθαι, πόθεν ἐγγέγονε τοῖς
 πράγμασιν, εἰ τὸ μὲν ὑποκείμενον ἄποιος τὴν ἔλ-
 λει καὶ ἄμοιρος αἰτίας ἀπάσης, ὁ δὲ δημιουργὸς ἀγα-
 θὸς καὶ πάντα βουλόμενος αὐτῷ κατὰ δύναμιν ἐπα-
 μοιῶσαι; τρίτον δὲ παρὰ ταῦτα μὴθέν. αἱ γὰρ
 Σταῖται καὶ καταλαμβάνουσι ἡμᾶς ἀπορίαι, τὸ κακὸν
 ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἀναιτίως καὶ ἀγεννήτως ἐπιείχεσθαι
 τας· ἐπεὶ τῶν γ' ὄντων οὔτε τὸ ἀγαθὸν οὔτε τὸ
 ἄποιον εἰκὸς ἐστὶν οὐσίαν κακοῦ καὶ γένεσιν παρὰ
 σχεῖν· ἀλλὰ ταῦτο Πλάτων οὐκ ἔπαθε τοῖς ὕστερον,
 οὐδὲ παριδὼν, ὥς ἐκεῖνοι, τὴν μεταξὺ τῆς ἔλ-
 λει τοῦ θεοῦ τρίτην ἄρχην καὶ δύναμιν, ὑπέμεινε τῶν
 λόγων τὸν ἀτοπώτατον, ἐπεισὸδιον οὐκ οἶδα ὅπως
 ποιοῦντα τὴν τῶν κακῶν φύσιν ἀπ' αὐτομάτου κατὰ
 συμβεβηκός. Ἐπικούρου μὲν γὰρ οὐδ' ἀκαρῆς ἐ-
 κλίνει τὴν ἄτομον συγχωροῦσιν, ὥς ἀνάτιον ἐκεί-
 νον ἀγορεύει κίνησιν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· αὐτοὶ δὲ καλὴν
 καὶ κακοδαιμονίαν τοσαύτην, ἐτέρας τε περὶ οὐκ
 μυθίας αἰτίας καὶ δυσχερείας, αἰτίαν ἐν ταῖς ἀρχαῖς
 οὐκ ἐχούσας, καὶ ἐπακολούθησιν γεγενῆσθαι λέγουσι.

VII. Ὁ δὲ Πλάτων οὐκ οὕτως· ἀλλὰ τὴν γὰρ ἔλ-
 διαφορῆς ἀπάσης ἀπαλλάττων, καὶ τοῦ θεοῦ τῶν
 τῶν κακῶν αἰτίαν ἀπωτάτω τιθέμενος, ταῦτα περὶ
 τοῦ κόσμου γέγραφε ἐν τῷ Πολιτικῷ. Παρὰ μὲν γὰρ
 τοῦ ξυμθέντος πάντα τὰ καλὰ κέκτεται· παρὰ δὲ τῇ
 ἔμπροσθεν ἕξως ὅσα χαλεπὰ καὶ ἄδικα ἐν οὐρανῷ

γίνεται, ταῦτ' ἐξ ἐκείνης αὐτὸς τε ἔχει, καὶ τοῖς ζώ-
 οντι ἐναπεργάζεται. καὶ μικρὸν ἔτι προσελθὼν· Προ-
 τῶτος δέ, φησὶ, τοῦ χρόνου, καὶ λήθης ἐγγινομένης
 ἐν αὐτῷ, μᾶλλον δυναστεύει τὸ τῆς παλαιᾶς ἀναρ-
 μοστικῆς καὶ κινδυνεύει διαλυθεῖς εἰς τὸν τῆς
 ἀνομοιότητος ἄπειρον ὄντα τόπον δύναι πάλιν, ἀνο-
 μοιότης δὲ περὶ τὴν ὕλην, ἅποιον καὶ ἀδιάφορον
 οὔσαν, οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ἄλλων καὶ
 ἐὺδημος ἀγνοήσας, κατειρυνέεται τοῦ Πλάτωνος,
 ὡς τὴν πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ μητέρα καὶ τιθηρὴν προσ-
 αγορευομένην, αἰτίαν κακῶν, ῥίξαν, ἀρχὴν ἀπο-
 φαινόντος. ὁ γὰρ Πλάτων μητέρα μὲν καὶ τιθηρὴν
 καλεῖ τὴν ὕλην· αἰτίαν δὲ κακοῦ, τὴν κινήτικὴν τῆς
 ὕλης, καὶ περὶ τὰ σώματα γινομένην μεριστήν, ἄτα-
 κτον καὶ ἄλογον, οὐκ ἄψυχον δὲ κίνησιν, ἣν ἐν Νό-
 μοις, ὥσπερ εἴρηται, ψυχὴν ἐναντίαν καὶ ἀντίπαλον
 τῇ ἀγαθοουργῷ προσεῖπε. ψυχὴ γὰρ αἰτία κινήσεως
 καὶ ἀρχή, τοὺς δὲ, τάξεως καὶ συμφωνίας περὶ κίνη-
 σιν. ὁ γὰρ Θεὸς οὐκ ἀνέστησε τὴν ὕλην ἀργοῦσαν,
 ἀλλ' ἔστησεν ὑπὸ τῆς ἀνοήτου ταραττομένης αἰτίας
 οὐδ' ἀρχῆς τῇ φύσει μεταβολῆς καὶ παθῶν παρέ-
 σchein, ἀλλ' οὔσης ἐν πάθει παντοδικοῦς καὶ μετα-
 βολαῖς ἀτάκτοις, ἐξεῖλε τὴν πολλὴν ἀοριστίαν καὶ
 πλημμύλειαν, ἁρμονίαν καὶ ἀναλογίαν καὶ ἀριθμῷ
 χρώμετος ὁργάνοις· ὧν ἔργον ἔστιν, οὐ μεταβολῇ
 καὶ κινήσει ἐτερότητος πάθη καὶ διαφορὰς παρέχειν
 τοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπλανῆ καὶ στασιμα,
 καὶ τοῖς κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἔχουσιν ὅμοια ποι-
 ῶν. ἡ μὲν οὖν διάνοια τοιαύτη, κατὰ γὰρ τὴν ἐμὴν
 δόξαν, τοῦ Πλάτωνος.

VIII. Απόδειξις δὲ πρώτη μὲν, ἥ τῆς λεγομένης καὶ δοκούσης αὐτοῦ πρὸς ἑαυτὸν ἀσυμφωνίας καὶ διαφορᾶς λύσις. οὐδὲ γὰρ σοφιστῇ κραιπαλῶντι πόθεν γε δὴ Πλάτωνα, τοιαύτην ἂν τις ἀναθῇ, περὶ οὗς ἐσπουδάκει μάλιστα τῶν λόγων, τηραχὴ καὶ ἀνωμαλίαν, ὥστε τὴν αὐτὴν φύσιν ὁμοῦ καὶ ἀγέννητον ἀποφαίνειν καὶ γενομένην· ἀγέννητον μὲν ἐν Φαίδρῳ τὴν ψυχὴν· ἐν δὲ Τιμαίῳ, γινόμενην. ἥ μὲν οὖν ἐν Φαίδρῳ διάλεκτος ὀλίγου δὴν ἅπασι διὰ στόματός ἐστι, τῷ ἀγεννήτῳ τὸ ἀνώμαλον, τῷ δ' αὐτοκινήτῳ πιστουμένη τὸ ἀγέννητον αὐτῆς· ἐν δὲ Τιμαίῳ· τὴν δὲ ψυχὴν, φησὶν, οὕτως ὥς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, οὕτως ἐμνησθήσαστο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν· οὐ γὰρ ἂν ἀρχεσθαι προβύτερον ὑπὸ νεωτέρου συνέρξας, εἶπας· ἀλλὰ πῶς ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος τε καὶ εἰκῆ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν· ὁ δὲ καὶ γενέσκει καὶ ἀρχὴν προτέραν τὴν ψυχὴν σώματος, ὥς δεσπότην καὶ ἀρχοῦσαν ἀρχομένου, συνεστήσατο· καὶ πάλιν, εἰπὼν, ὥς αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξαντο ἀπαύστου καὶ ἔμφορος βίου· τὸ μὲν δὴ οὐκ ἀφῆρσιν, ὁρατὸν αὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δ' ἀόρατος μὲν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα καὶ ἁρμονίας μελῶν τῶν νοητῶν αἰετῶν ὄντων ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀρρίστη γενομένη τῶν γεννηθέντων· ἐνταῦθα γὰρ τὸν μὲν θεὸν ἀρίστον εἰπὼν τῶν αἰετῶν ὄντων, τὴν δὲ ψυχὴν ἀμείστην τῶν γεννηθέντων, σαφεσιτάτη ταύτῃ τῇ διαφορᾷ καὶ ἀντιθέσει τὸ αἰδίδιον αὐτῆς καὶ τὸ ἀγέννητον ἀφῆρηται.

ΧΙ Τίς τούτων ἐπανόρθωσις ἐτέρα, πλὴν ἧς
 αὐτὸς δίδωσι τοῖς δέχεσθαι βουλομένοις; ἀγέννη-
 τον μὲν γὰρ ἀποφαίνει ψυχὴν τὴν πρὸ τῆς κόσμου
 γένεσις πλημμελῶς πάντα καὶ αἰτιάτως κινούσαν
 γεννομένην δὲ καὶ γεννητὴν πάλιν, ἣν ὁ θεὸς ἐκ τε
 ταύτης καὶ τῆς μονίμου τε καὶ ἀρίστης οὐσίας ἐκεί-
 νης ἔμφρονα καὶ τεταγμένην ἀπεργασάμενος, καὶ
 καθάπερ εἶδος καὶ τῷ αἰσθητικῷ τὸ νοερόν, καὶ
 τῷ κινητικῷ τὸ τεταγμένον ἀπ' αὐτοῦ παραιοχόν,
 ἡγήματα τοῦ παντός ἐγκατέστησεν. οὕτω γὰρ καὶ
 τὸ σῶμα τοῦ κόσμου, πῇ μὲν ἀγέννητον ἀποφαί-
 νει, πῇ δὲ γεννητόν. ὅταν μὲν γὰρ ἔπῃ, πᾶν,
 ὅσον ἦν ὁρατὸν, οὐχ ἡσυχίαν ἔχον, ἀλλὰ κινούμενον
 αἰτιάτως, τὸν θεὸν παραλαμβάνοντα διακοσμεῖν· καὶ
 πάλιν, τὰ τέτταρα γένη, πῦρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γῆν,
 καὶ αἶρα, πρὶν ἢ τὸ πᾶν ὑπ' αὐτοῖν διακοσμηθὲν γε-
 τίσθαι, πεισμὸν ἐμποιοῦν τῇ ὕλῃ, καὶ ὑπ' ἐκείνης
 πείσασθαι διὰ τὴν ἀνομαλίαν· ὅντα πον ποιεῖ
 καὶ ὑποκείμενα τὰ σῶματα πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γε-
 νέσεως. ὅταν δὲ πάλιν λέγῃ, τῆς ψυχῆς νεώτερον
 γιγνόμεναι τὸ σῶμα, καὶ τὸν κόσμον εἶναι γεννητόν,
 οὗ ὁρατός καὶ ἀπτός καὶ σῶμα ἔχων ἐστὶ, τὰ δὲ
 τοιαῦτα γιγνόμενα καὶ γεννητὰ ἐφάνη, παντὶ δῆ-
 λον, ὡς γένεσιν τῇ φύσει τοῦ σώματος ἀποδίδωσιν.
 ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ τέραντλια λέγειν καὶ διαφέρεσθαι
 πρὸς αὐτὸν οὕτως ἐκφανῶς ἐν τοῖς μεγίστοις. οὐ
 γὰρ ὡσαύτως οὐδὲ ταυτὸ σῶμα γίνεσθαι τι φησὶν
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ εἶναι, πρὶν ἢ γενέσθαι· ταῦτα
 ἢ ἀντικρὺς φαρμακῶντός ἐστιν· ἀλλὰ τί δεῖ τοῖν

γένεσιν, αὐτὸς διδάσκει. Τὸ μὲν γὰρ προτοῦ, φησὶ, ταῦτα πάντα εἶχεν ἀλόγως καὶ ἀμέτρως· οἷοι δ' ἐπεχειροῦτο κοσμεῖσθαι τὸ πᾶν, πῦρ πρῶτον καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ αἴρα, ἔχοντα αὐτὰ αὐτῶν παντάπασιν ἦν διακείμενα, ὥσπερ εἰμὶς ἔχειν ἅπαν, ὅταν ἐπὶ τινὸς θεός· οὕτω δὴ τότε πεφυκότα ταῦτα, πρῶτον διεσχηματίσαστο εἰδωὶ καὶ ἀριθμοῖς. ἔτι δὲ πρότερον εἰπὼν, ὥς οὐ μὴ ἔργον ἦν ἀναλογίας, ἀλλὰ δυεῖν, τὸ συνδέσσαι αἰρετὰ ὄντα καὶ βλάθους ἔχοντα τὸν τοῦ παντός ὄγκον, καὶ διελθὼν, ὅτι πυρὸς καὶ γῆς ὕδωρ αἴρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θείας, συνέδησε καὶ συνεστήσατο τὸν οὐρανόν· Ἐκ τε δὴ τούτων, φησὶ, τοιούτων καὶ τὸν ἀριθμὸν τετιάρων, τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγένεθ'· δι' ἀναλογίας ὁμολογήσαν· φιλλαν τ' ἔχον ἐκ τούτων, ὥσ' εἰς ταυτὸ αὐτῷ συνελθόν, αἰν-
 τον ὑπὸ τῶν ἄλλων, πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος, γινέσθαι· σαφέστατα διδάσκων, ὥς οὐχὶ σώματος ἐπλωῖς, οὐδ' ὄγκου καὶ ὕλης, ἀλλὰ συμμετρίας περὶ σῶμα καὶ κάλλους καὶ ὁμοιότητος ἦν ὁ θεὸς ποιητὴς καὶ δημιουργός· ταῦτα δεῖ διανοεῖσθαι καὶ πρὸ ψυχῆς, ὥς τὴν μὲν οὔτε ὑπὸ τοῦ θεοῦ γενομένην, οὔτε κόσμον ψυχὴν οὔσαν, ἀλλὰ τινα φανταστικῆς καὶ δοξαστικῆς, ἀλόγου δὲ καὶ ἀτάκτου φορῆς καὶ ὁρμῆς δύναμιν αὐτοκίνητον καὶ αἰετὴν· τὴν δ' αὐτὸς ὁ θεὸς διαμορσάμενος τοῖς προσήκουσιν ἀριθμοῖς καὶ λόγοις ἐγκατέστησεν ἡγεμόνα τοῦ κόσμου γεγονότος γεννητὴν οὔσαν.

X. "Οὐ δὲ περὶ τούτων διανοεῖτο ταῦτα, καὶ

οὐ θεωρίας ἔνεκα, τοῦ τε κόσμου μὴ γενομένου καὶ
 τῆς ψυχῆς ὁμοίως ὑπετίθετο σύστασιν καὶ γένεσιν,
 ἡκοῖτο πρὸς πολλοῖς τεκμήριον εἶναι, τὸ τὴν μὲν
 ψυχὴν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀγέννητον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ
 γεννητὴν λέγεσθαι· τὸν δὲ κόσμον, αἰὲ μὲν γίγα-
 ντία καὶ γεννητὸν, ἀγέννητον δὲ μηδέποτε, μηδ'
 αἰδίου. τὰ μὲν οὖν ἐν Τιμαίῳ τί δεῖ προσφέρειν;
 ὅλον γὰρ καὶ πᾶν τὸ σύγγραμμα περὶ κόσμον γενέ-
 σιως ἄχρει τέλους ἀπ' ἀρχῆς ἐστίν. τῶν δ' ἄλλων,
 ἐν μὲν Ἀτλαντικῷ προσευχόμενος ὁ Τίμαιος ὀνομάζει
 τὸν πάλαι μὲν ἔργῳ γεγονότι, νῦν δὲ λόγῳ θείῳ·
 ἐν Πολιτικῷ δὲ ὁ Παρμενίδειος ξένος, τὸν κόσμον
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ συντιθέντα, φησὶ, πολλῶν ἀγαθῶν
 μεταλαβεῖν, εἰ δέ τι φλαυρόν ἐστιν ἢ χαλεπόν, ἐκ
 τῆς προτέρας ἕξεως ἀναρμόσιον καὶ ἀλόγου συμμε-
 τωγμένον ἔχειν· ἐν δὲ τῇ Πολιτικῇ περὶ τοῦ ἀρι-
 θμοῦ, ὃν γάμον ἔνιοι κυλοῦσιν, ὁ Σωκράτης ἀρ-
 χαιμὸς λέγειν· "Ἐστὶ δὲ, φησὶ, θείῳ μὲν γεννητῷ
 αριθμῶς, ἢν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος· οὐκ
 ἄλλα καλῶν θεῶν γεννητὸν, ἢ τὸν κόσμον.

XI. Ἐνθάδε * ἡ τῶν τριῶν καὶ μιᾶς. τρίτη δὲ
 ἡ τῶν ἐκατὶ καὶ ἑξήκοντα. ὡς οὐδεμία ποιῇ τετραγώνον, οὐτ'
 αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, οὔτε μετὰ τῶν ἄλλων. τε-
 τάρη μὲν ἐστὶ, συντιθεμένη δὲ ταῖς πρώταις τρια-
 κονταεξ, τετραγώνον παρέσχειν, ἢ δὲ τῶν ὑπὸ Πλά-
 τονος ἐκκειμένων ἀριθμῶν τετρακτὶς ἐντελεσιτέραν
 ἔσχηκε τὴν γένεσιν, τῶν μὲν ἀρίτων, ἀρίτοις δι-
 αμοιότημασι, τῶν δὲ περιττῶν, περιττοῖς πολλαπλα-
 σιασθέντων· περιέχει δὲ τὴν μὲν μονάδα, κοινήν

οὔσαι ἀρχὴν ἀρτίων καὶ περιττῶν, τῶν δ' ὅπ' αὐτῇ
τὰ μὲν δύο καὶ τρία πρώτους ἐπιπέδους, τὰ δὲ τέ-
ταρα καὶ ἐννέα πρώτους τετραγώνους, τὰ δ' ὀκτώ καὶ
εἰκοσιεπτά πρώτους κύβους ἐν ἀριθμοῖς, ἔξω λόγον
τῆς μονάδος θιμένης. ἥ καὶ δῆλός ἐστι βουλο-
μενος οὐκ ἐπὶ μιᾷς εὐθείας ἅπαντας, ἀλλ' ἐναλλὰς
καὶ ἰδίαι, τάσσεσθαι τοὺς ἀρτίους μετ' ἀλλήλων
καὶ πάλιν τοὺς περισπούς, καὶ ὑπογράφεται
οὕτως καὶ αἱ συνυγίαι τῶν ὁμοίων ἔσονται πρὸς τοὺς
ὁμοίους, καὶ ποιήσουσιν ἀριθμοὺς ἐπιφανεῖς καὶ
τε σύνθεσιν καὶ πολλαπλασιασμόν ἐξ ἀλλήλων.

XII. Κατὰ σύνθεσιν οὕτως· τὰ δύο καὶ τρία
πέντε γίνεται· τὰ τεσσαρα καὶ ἐννέα, τρι-
καίδεκα· τὰ δ' ὀκτώ καὶ εἰκοσιεπτά, πέντε καὶ τρι-
κοντα. τούτων γάρ τῶν ἀριθμῶν οἱ Πυθαγορικῶν
τὰ μὲν εἰς τροφόν, ὅπερ ἐστὶ φθόγγον, ἐκάλον
αἰόμενοι, τῶν τοῦ τόνου διαστημάτων πρώτοι
εἶναι φθεγγιόν τὸ πέμπτον· τὰ δὲ τρισκαίδεκα,
κείμενα, καθάπερ Πλάτων, τὴν εἰς ἴσα τοῦ τόνου
διανομὴν ἀποκινώσκοντες· τὰ δὲ πέντε καὶ τρι-
κοντα, ἁρμονίαν, οἷα συνέστηκεν ἐκ δυοῖν κύβων
πρώτων ἀπ' ἀρτίου καὶ περιττοῦ γεγονότων, το-
τεσσάρων δ' ἀριθμῶν, τοῦ ε', καὶ τοῦ ἡ καὶ τοῦ
θ', καὶ ιβ', τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν ἁρμονικὴν
ἀναλογίαν περιεχόντων. ἔσται δὲ μᾶλλον ἢ δινα-
μις ἐκφανής ἐπὶ διαγνώμματος. ἔστω τὸ α', β', γ',
δ', παραλληλόγραμμον ὀρθογώνιον, ἔχον τῶν πλεί-
στων τὴν α', β', πέντε· τὴν δὲ α', δ', ἐπτά· καὶ τῆς
θείσης τῆς μὲν εὐαίτερος εἰς δύο καὶ τρία, κατὰ τὸ

κ', τῆς δὲ μίζονος εἰς τρία καὶ τέτταρα κατὰ τὸ
 λ'. διήχθωσαν ἀπὸ τῶν τομῶν εὐθεῖται τέμνουσαι
 ἀλλήλας κατὰ τὸ κ', μ', ν', καὶ κατὰ τὸ λ', μ', ξ'.
 καὶ τὸ μὲν α', κ', μ', λ', ιξ'. τὸ δὲ κ', β', ξ', μ', ἐν-
 νία. τὸ δὲ λ', μ', ν', δ', ὀκτώ. τὸ δὲ μ', ξ', γ', ν',
 δώδεκα. τὸ δὲ ὅλον παραλληλόγραμμον τριῶντα
 καὶ πέντε τοὺς τῶν συμφωνιῶν τῶν πρώτων λόγους
 ἐν τοῖς τῶν χωρίων ἀριθμοῖς, εἰς ἃ διήρηται, πε-
 ριέχον. τὰ μὲν οὖν ἕξ καὶ ὀκτὼ τὸν ἐπίτριτον ἔχει
 λόγον, ἐν ᾧ τὸ διὰ τεσσάρων. τὰ δὲ ἕξ καὶ ἐννέα,
 τὸν ἡμιόλιον, ἐν ᾧ τὸ διὰ πέντε. τὰ δὲ ἕξ καὶ τὰ
 ιβ', τὸν διπλασίον, ἐν ᾧ τὸ διὰ πασῶν. ἔνιστι δὲ
 καὶ ὁ τοῦ τόνου λόγος ἐπὶ ὀγδοὺς ὢν ἐν τοῖς ἐννεία
 καὶ ὀκτὼ. διὰ τοῦτο καὶ ἁρμονίαν τὸν περιέχοντα
 τοὺς λόγους τούτους ἀριθμὸν ἐκάλεσαν. ἑξάκις δὲ
 γινόμενος τὸν τῶν δέκα ποιῶ καὶ διακοσίων ἀρι-
 θμὸν, ἐν οὗταις λέγεται ἡμέραις τὰ ἐπτάμηνα τῶν
 θαιρῶν τελιογνηῖσθαι.

XIII. Πάλιν δ' ἀφ' ἐτέρας ἀρχῆς κατὰ πολ-
 λαπλασιασμὸν, ὁ μὲν δις γ', τὸν ε' ποιῶ. ὁ δὲ
 περὶ αἰς ἐννέα, τὸν τριακονταεξ'. ὁ δ' ὀκτάκις κξ',
 τὸν οἰς'. καὶ ἔστιν ὁ μὲν ε', τέλειος, ἴσος ὢν
 τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι. καὶ γάμος καλεῖται, διὰ τὴν
 τοῦ πρώτου ἀρτίου καὶ περιττοῦ σύμμιξιν. ἔτι δὲ
 συνέστηκεν ἕκ τε τῆς ἀρχῆς, καὶ τοῦ ἀρτίου, καὶ
 τοῦ πρώτου περιττοῦ. ὁ δὲ λζ', πρωτότερος ἐστὶ τε-
 τράγωνος ἅμα καὶ τρίγωνος. τετράγωνος μὲν ἀπὸ
 τῆς τεσσάρων, τρίγωνος δ' ἀπὸ τῆς ἀγδοῦς. καὶ γέ-
 γονε πολλπλασιασμῷ μὲν τετραγώνων δυοῖν, τοῦ

τάτταρα τὸν ἑννέα πολλαπλασιάσαντος· συνθέντι δὲ
 τριῶν κύβων· τὸ γὰρ ἓν καὶ τὰ ὀκτώ καὶ τὴν ἑκα-
 σιεπτὰ συντεθέντια ποιεῖ τὸν προγεγραμμένον ἀρ-
 θμόν· ἔτι δὲ ἑτερομήκης ἀπὸ δυεῖν πλευρῶν, τῶν
 μὲν δώδεκα τρεῖς γινομένων, τῶν δ' ἑννέα τετραγών-
 ῳ οὖν ἐκτεθῶσιν αἱ τῶν σχημάτων πλευραὶ, τοῦ
 τετραγώνου τὰ ε', καὶ τοῦ τριγώνου τὰ ὀκτώ, καὶ
 πυραλληλογράμμων, τοῦ μὲν ἑτέρου τὰ ἑννέα, καὶ
 δὲ ἑτέρου τὰ ιβ', τοὺς τῶν συμφωνιῶν ποιήσονται
 λόγους· ἔσται γὰρ τὰ δώδεκα πρὸς μὲν τὰ ἑννέα
 διὰ τεσσάρων, ὥς νῆτη πρὸς μέσην. πρὸς δὲ τὰ ὀκτώ,
 διὰ πέντε, ὥς νῆτη πρὸς παραμέστην, πρὸς δὲ τὰ ε',
 διὰ πασῶν, ὥς νῆτη πρὸς ὑπάτην. ὁ δὲ οὗτος
 βῆθος ἔστιν, ἀπὸ ἑξάδος ἴσος τῇ ἑαυτοῦ περιμέτρῳ.

XIV. Τοιαύτας δὲ δυνάμεις τῶν ἐκκειμένων ἀρ-
 θμῶν ἔχοντων, ἴδιον τῷ τελευταίῳ συμβέβηκε ἓν
 κς', τὸ τοῖς πρὸ αὐτοῦ συντιθέμενον ἴσον εἶναι πα-
 σιν· ἔστι δὲ καὶ περιοδικὸς σελήνης· καὶ τῶν ἡμέ-
 λων διαστημάτων οἱ Πυθαγορικοὶ τὸν τῶν
 τούτῳ τῷ ἀριθμῷ τέττοναι· διὸ καὶ τὰ τριπλά-
 δεκα λείμμα καλοῦσιν· ἀπολείπει γὰρ μονάδι τὸν
 ἡμίσιον. ὅτι δὲ οὗτοι καὶ τοὺς τῶν συμφωνιῶν λό-
 γους περιέχουσι, ῥᾷδιον καταμαθεῖν, καὶ γὰρ ὁ
 πλάσιος λόγος ἔστιν ὁ τῶν δύο πρὸς τὸ ἓν, ἓν ᾧ τὸ
 διὰ πασῶν· καὶ ἡμιόλιος ὁ πρὸς τὰ δύο τῶν τριῶν,
 ἓν ᾧ τὸ διὰ πέντε· καὶ ἐπίτριτος, ὁ πρὸς τὰ
 τρία τῶν τεσσάρων· ἓν ᾧ τὸ διὰ τεσσάρων· καὶ
 τριπλάσιος, ὁ πρὸς τὰ τρία τῶν ἑννέα, ἓν ᾧ τὸ
 διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε· καὶ τετραπλάσιος ὁ πρὸς

τὰ δύο τῶν ἡ, ἐν ᾧ τὸ δις διὰ πασῶν· ἔνιστι δὲ καὶ ἐπὶ γένος τῶν ὀκτώ πρὸς τὰ ἐννέα, ἐν ᾧ τὸ ταυταῖον. ἂν τοίνυν ἡ μονάς, ἐπίκοινος οὖσα, καὶ τοῖς ἁρτίοις συναριθμῆται καὶ τοῖς περιττοῖς, ὁ μὴν ἅπας ἀριθμὸς τὸ τῆς δεκάδος παρέχεται πλῆθος· οἱ γὰρ ἀπὸ μονάδος μέχρι τῶν δέκα συντιθέμενοι πεντεκαίδεκα, τρίγωνον ἀπὸ πεντάδος· ὁ δὲ περιττός τὸν τετταράκοντα κατὰ σύνθεσιν μὲν, ἐκ τῶν δεκατριῶν καὶ τῶν κς γεννώμενον, οἷς τὰ μετὰ τοῦτα μετροῦσιν εὐσήμεως οἱ μαθηματικοὶ διαστήματα, τὸ μὲν δέσιν, τὸ δὲ τόνον καλοῦντες· κατὰ τὸν πολλαπλασιασμόν δὲ, τῇ τῆς τετρακτύος δυνάμει γινόμενον· τῶν γὰρ πρώτων τισσάρων καθ' αὐτὸν ἐκάστου τετρακτὸς λαμβανομένου, γίνεται τίσσαρα, καὶ ἡ, καὶ ιβ', καὶ ις'. ταῦτα τὸν ἡ συνιθῆσι, περιέχοντα τοὺς τῶν συμφωνιῶν λόγους· τὰ μὲν γὰρ ις', ἐπέριτα τῶν δεκαδύο ἐστίν, τῶν δὲ ἡ διπλάσια, τῶν δὲ τισσάρων τετραπλάσια· τὰ ιβ', τῶν ὀκτώ ἡμιόλια, τῶν δὲ τισσάρων τριπλάσια· οὗτοι δὲ οἱ λόγοι, τὸ διὰ τισσάρων, καὶ τὸ διὰ πέντε, καὶ τὸ διὰ πασῶν, καὶ τὸ δις διὰ πασῶν, περιέχουσιν. ἕως γε μὴν ἐστίν ὁ τῶν τεσσαράκοντα δυεῖν τετραγώνους καὶ δυοὶ κύβους ἁμῶς λαμβανομένοις· τὸ γὰρ ἓν καὶ τὰ τίσσαρα καὶ τὰ ὀκτώ καὶ τὰ κς κύβοι καὶ τετράγωνοι γίνονται συντεθέντες. ὥστε πολὺ τῆς Πυθαγορικῆς τὴν Πλατωνικὴν τετρακτὴν ποικιλωτέραν εἶναι ἢ διαθεῖσθαι καὶ τελειότεραν.

XV. Ἀλλὰ ταῖς εἰσαγομέναις μεσότησι τῶν ὑπο
ΕΛΥΤ. ΜΟΝ. VI.

B

κειμένων ἀριθμῶν χώρας οὐ διδόντων, ἐδέησε μετὰ
 νας ὄρους λαβεῖν ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις· καὶ λεκτέον
 τίνες εἰσὶν οὗτοι. πρότερον δὲ περὶ τῶν μεσοτήτων
 ὧν τὴν μὲν ἴσω κατ' ἀριθμὸν ὑπερέχουσιν, ἴση δὲ
 ὑπερεχομένην, ἀριθμητικὴν οἱ γὰρ καλοῦσι· τὴν δὲ
 ταυτοῦ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσιν καὶ ὑπερ-
 εχομένην, ὑπεναντίαν. ὅροι δὲ εἰσι τῆς μὲν ἀριθ-
 μητικῆς, ζ', καὶ θ', καὶ ιβ'. τὰ γὰρ ἐννέα τῶ ἴσῳ
 κατ' ἀριθμὸν τῶν ἑξ ὑπερέχει, καὶ τῶν ιβ' λείπεται·
 τῆς δὲ ὑπεναντίας, ζ', ἡ, ιβ'. τὰ γὰρ ὅκτω διὰ
 μὲν τῶν ζ' ὑπερέχει, τέτταρσι δὲ τῶν ιβ' λείπεται,
 τῶν τὰ μὲν δύο τῶν ἑξ, τὰ δὲ τέσσαρα τῶν δώδεκα τρι-
 τημόριόν ἐστι. συμβέβηκεν οὖν ἐν μὲν τῇ ἀριθμητι-
 κῇ τῷ αὐτῷ μέρει τὸ μέσον ὑπερέχεσθαι καὶ ὑπερ-
 χεῖν, ἐν δὲ τῇ ὑπεναντίᾳ τῷ αὐτῷ μέρει τὸν ἄκρον.
 τοῦ μὲν ἀποδεῖν, τὸ δὲ ὑπερβάλλειν· ἐκεῖ μὲν γὰρ
 τὰ τρία τοῦ μέσου τρίτον ἐστὶ μέρος, ἐνταῦθα δὲ τὰ
 ὀκτὶ καὶ τὰ β', τῶν ἄκρων ἑκάτερον ἑκατέραν· οὕτως
 ὑπεναντία κέκληται. ταύτην δὲ ἀρμονικὴν ὀνομάζου-
 σιν, ὅτι τοῖς ὅροις τὰ πρῶτα σύμφωνα παρέχεται.
 τῷ μὲν μεγίστῳ πρὸς τὸν ἐλάχιστον τὸ διὰ πάντων
 τῷ δὲ μεγίστῳ πρὸς τὸν μέσον τὸ διὰ πέντε, τῷ δὲ
 μέσῳ πρὸς τὸν ἐλάχιστον τὸ διὰ τεσσάρων· οὕτως τὸ
 μεγίστου τῶν ὄρων κατὰ νῆτην τιθεμένου, τοῦ δὲ
 ἐλάχιστου καθ' ὑπάτην, ὃ μέσος γίνεται ὃ κατὰ μέ-
 σην, πρὸς μὲν τὸν μέγιστον τὸ διὰ πέντε ποιοῦσθαι
 πρὸς δὲ τὸν ἐλάχιστον τὸ διὰ τεσσάρων· ὥστε γίνε-
 σθαι τὰ ὅκτω κατὰ τὴν μέσην, τὰ δὲ δώδεκα κατὰ
 νῆτην, τὰ δὲ ἑξ καθ' ὑπάτην.

XVI. Τὸν δὲ τρόπον, ᾧ λαμβάνουσι τὰς εἰρη-
 μένας μεσότητας, ἀπλῶς καὶ σαφῶς Εὐδόωρος ἀποδεί-
 κνυσαι. σκοπεῖ δὲ πρότερον ἐπὶ τῆς ἀριθμητικῆς. ἂν
 γὰρ ἐκθῇς τοὺς ἄκρους λάβῃς ἑκατέρω τὸ ἡμισυ
 μέρος, καὶ συνθῇς, ὃ συντεθεὶς ἔσται μέσος ἐν τῇ
 τοῖς διπλασίοις καὶ τοῖς τριπλασίοις ὁμοίως. ἐπὶ δὲ
 τῆς ὑπεραντίας, ἐν μὲν τοῖς διπλασίοις ἂν τοὺς ἄ-
 κρους ἐκθῇς, τοῦ μὲν ἐλάττωτος τὸ τρίτον, τοῦ δὲ
 μείζονος τὸ ἡμισυ λάβῃς, ὃ συντεθεὶς γίνεται μέσος·
 ἢ δὲ τοῖς τριπλασίοις ἀνάπαλιν, τοῦ μὲν ἐλάττωτος
 ἡμισυ δεῖ λαβεῖν, τοῦ δὲ μείζονος τρίτον· ὃ γὰρ συν-
 τεθεὶς οὕτω, γίνεται μέσος· ἔστω γὰρ ἐν τριπλασίῳ
 λόγῳ τὰ εἴ' ἐλάχιστος ὕψος, τὰ δὲ ιη' μέγιστος· ἂν
 οὖν τῶν εἴ' τὸ ἡμισυ λαβὼν τὰ τρία, καὶ τῶν ὀκτώ
 καὶ ὀκτὼ τὸ τρίτον τὰ εἴ', συνθῇς, ἔξεις τὰ ἐννέα τῷ
 αὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων ὑπερέχοντα καὶ ὑπερεχόμενα.
 οὕτως μὲν αἱ μεσότητες λαμβάνονται. δεῖ δ' αὐταῖς
 ἐκτὶ παρατεταῖαι, καὶ ἀναπληρῶσαι τὰ διπλασία καὶ
 τριπλασία διαστήματα. τῶν δ' ἐκκετιμένων ἀριθμῶν
 οἱ μὲν οὐδὲ ὅλως μεταξὺ χώραν ἔχουσιν, οἱ δ' οὐχ
 ἰσάνην· αὐξοντις οὖν αὐτοὺς, τῶν αὐτῶν λόγων δια-
 ιωνόντων, ὑποδοχὰς ποιοῦσιν ἀρκούσας ταῖς εἰρημέ-
 ναις μεσότησι. καὶ πρῶτον μὲν ἐλάχιστον ἀντὶ τοῦ
 ἐνὸς τὰ εἴς θέντες, ἐπεὶ πρῶτος ἡμισὺ τε καὶ τρίτον
 ἔχει μέρος, ἅπαντας ἑξαπλασίους τοὺς ὑποτεταγμέ-
 νους ἐποίησαν, ὥς ὑπογέγραπται, δεχομένους τὰς
 μεσότητας ἀμφοτέρως καὶ τοῖς διπλασίοις διαστή-
 μασιν. εἰρηκότος δὲ τοῦ Πλάτωνος· Ἡμιολίων δὲ
 διαστασιῶν καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογύδων γενομένων,

ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσει
 τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα συν-
 ἐπλήρον, λείπων αὐτῶν ἐκάστον μόριον· τῆς δὲ τοῦ
 μορίου ταύτης διαστάσεως λειψθείσης ἀριθμοῦ πρὸς
 ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς ὄρους ε' καὶ ν' καὶ σ', πρὸς
 γ' καὶ μ' καὶ ς'· διὰ ταύτην τὴν λέξιν ἠναγκάστον
 πάλιν τοὺς ἀριθμοὺς ἐπανάγειν καὶ μείζοντας ποιῶν.
 ἴδει μὲν γὰρ ἐφεξῆς ἐπόγδοα γίνεσθαι δύο· τῆς δὲ
 ἑξάδος οὐτ' αὐτόθεν ἐπόγδοον ἐχούσης, εἴτε τίμων-
 το, κερματιζομένων εἰς μόρια τῶν μονάδων, δυοδυ-
 ωρήτου τῆς μαθήσεως ἐσομένης, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα
 τὸν πολυπλασιασμὸν ὑπεργόρευσεν, ὥσπερ ἐν ἀρρε-
 νικῇ μεταβολῇ τοῦ διαγράμματος ὅλου συνεπιτιμι-
 μένου τῷ πρώτῳ τῶν ἀριθμῶν. ὁ μὲν οὖν Εὐδωρεὺς
 ἐπακολουθήσας Κράντορι, πρώτον ἔλαβε τὸν τῷ
 ὅς γίνεται τοῦ ἑξ' ἐπὶ τὰ ἑδ' πολλαπλασιασθέντος·
 ἐπηγάγετο δ' αὐτοὺς ὁ τῶν ἑδ' ἀριθμὸς, ἐπόγδοον
 ἔχων τὸν ἡ, πρὸς τὸν οβ'. τοῖς δὲ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος
 λεγομένοις συμψηφιστέρον ἐστὶν ὑποθέσθαι τὸ ἡμι-
 σον· τοῦτου γὰρ τὸ λῆμμα τὸν τῶν ἐπογδῶν ἑξ'
 λόγον ἐν ἀριθμοῖς, οὗς ὁ Πλάτων εἰρηκεν ε' καὶ ν'
 καὶ σ', πρὸς τρία καὶ μ' καὶ ς'· τῶν ἐκατὸν ἐνε-
 κοντα δύο πρώτων τιθεμένων. ἂν δὲ ὁ τοῦτου δι-
 πλάσιος τεθῇ πρώτος, ἔσται τὸ λῆμμα λόγον μὲν
 ἔχον τὸν αὐτὸν, ἀριθμὸν δὲ τὸν διπλάσιον, ὡς ἔχει
 τὰ φιβ' πρὸς υπδ'· γίνεται γὰρ ἐπίτριτα, τῶν μὲν
 ἐκατὸν ἐνενηκοντα δύο, τὰ σς'· τῶν δὲ τπδ', τὰ
 φιβ'. καὶ οὐκ ἄλογος ἡ ἐπὶ τοῦτον ἀναγωγὴ τοῦ
 ἀριθμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ τὸν Κράντορα παρ-

σχοῦσα τὸ εὐλογον· τὰ γὰρ ἑδ, καὶ κύβος ἐστὶν ἀπὸ πρώτου τετραγώνου, καὶ τετραγώνου ἀπὸ πρώτου κύβου· γενόμενος δ' ἐπὶ τὸν γ' πρώτον ὄντα περιούδν, καὶ πρώτον τρίγωνον, καὶ πρώτον τέλειον ὄντα καὶ ἡμιόλιον, ἑκατὸν ἐνενήκοντα δύο πεποίηκεν, ἔχοντα καὶ αὐτὸν ἐπόγδοον, ὥς διέξαμεν.

XVII. Πρώτερον δὲ τί τὸ λείμμα ἐστὶ, καὶ τίς ἡ διάνοια τοῦ Πλάτωνος, μᾶλλον κατόψεσθαι, τῶν ἀνωτέρων ἐν ταῖς Πυθαγορικαῖς σχολαῖς λέγεσθαι βραχέως ὑπομνησθέντες. ἔστι γὰρ διάνοια ἐν μελωδίᾳ πᾶν τὸ περιεχόμενον ὑπὸ δυοῖν φθόγγων ἀναμολών τῇ τάσει· τῶν δὲ διαστημάτων ἐν ὁ καλούμενος τόνος, ὃ τὸ διὰ πέντε μεῖζόν ἐστι τοῦ διὰ τεσσάρων. τοῦτον οἱ μὲν ἁρμονικοὶ διχα τεμνόμενον οἶοντα δύο διαστήματα ποιεῖν, ὃν ἑκάτερον ἡμιτόνιον καλοῦσιν· οἱ δὲ Πυθαγορικοὶ τὴν μὲν εἰς ἴσα τομὴν ἀπέγνωσαν αὐτοῦ, τῶν δὲ τμημάτων ἀνίσων ὄντων λείμμα τὸ ἑλάττωον ὀνομάζουσιν, ὅτι τοῦ ἡμίσεως ἀποτελείται. διὸ καὶ τῶν συμφωνιῶν τὴν διὰ τεσσάρων, οἱ μὲν δυοῖν τόνων καὶ ἡμιτονίου ποιοῦσιν, οἱ δὲ δυοῖν καὶ λείμματος· μαρτυρεῖν δὲ δοκεῖ τοῖς μὲν ἁρμονικοῖς ἡ αἰσθησις, τοῖς δὲ μαθηματικοῖς ἡ ἀπόδειξις, ἥς τοιοῦτος ὁ τρόπος ἐστίν· ἐλήφθη διὰ τῶν ὁγγάτων θεωρηθὲν, ὅτι τὸ μὲν διὰ πᾶσιν τὸν διπλάσιον λόγον ἔχει, τὸ δὲ διὰ πέντε τὸν ἡμιόλιον, τὸ δὲ διὰ τεσσάρων τὸν ἐπίτριτον, ὃ δὲ τόνος τὸν ἐπόγδοον. ἔξεστι δὲ καὶ νῦν βασιλεῖσαι τὸ ἀληθές, ἢ ὅσην δυοῖν ἄνισα χορδῶν ἐξαρτήσαντας, ἢ δυοῖν ἰσοκάλων αὐλῶν τὸν ἕτερον μήκει διπλάσιον τοῦ

κτίρου ποιήσαντας· τῶν μὲν γὰρ αὐλῶν ὁ μείζων βι-
 ρύτερον φθέγγεται, ὥς ὑπάτη πρὸς ῥήτην· τῶν δὲ
 χορδῶν ἢ τῷ διπλασίῳ κατατεινομένη βάρει, τῇ
 ἐτέρῃς ὀξύτερον, ὥς ῥήτη πρὸς ὑπάτην· τοῦτο δ' ἐστὶ
 διὰ πασῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τρία πρὸς δύο ληφθέντα
 μήκη καὶ βάρη, τὸ διὰ πέντε ποιήσει· καὶ τέσσαρα
 πρὸς τρία, τὸ διὰ τεσσάρων· ὧν τοῦτο μὲν ἐπίτρι-
 τον ἔχει λόγον, ἐκείνο δὲ ἡμιόλιον. ἔαν δὲ ὥς ἐντία
 πρὸς ὀκτὼ γίνηται τῶν βιρῶν ἢ τῶν μεθῶν ἢ ἀντι-
 της, ποιήσει διάστημα τονιαῖον οὐ σύμφωνον, ἀλλ'
 ἐμμελές, ὥς εἰπεῖν, ἡμιβραχυ· τῷ τοὺς φθόγγους, ἂν
 ἀνὰ μέρος κρουσθῶσι, παρέχει ἡδὺ φωνοῦντας καὶ
 προσηγές· ἂν δὲ ὁμοῦ, τραχὺ καὶ λυπηρόν· ἐν δὲ
 ταῖς συμφωνίαις καὶ ὁμοῦ κρούονται, καὶ ἐν ἀλλή-
 ῃς προαίεται τὴν συνήχησιν ἢ αἰσθησιν. οὐ μόνον
 ἀλλὰ καὶ διὰ λόγου τοῦτο δεικνύουσιν. ἐν μὲν γὰρ
 ἁρμονίᾳ, τὸ διὰ πασῶν ἔκ τε τοῦ διὰ πέντε σύμφω-
 νται καὶ τοῦ διὰ τεσσάρων· ἐν δ' ἀριθμοῖς, τὸ δι-
 πλασίον ἔκ τε τοῦ ἡμιολίου καὶ τοῦ ἐπιτρίτου· τὸ
 γὰρ δώδεκα, τῶν μὲν ἐννέα ἐστὶν ἐπίτριτα, τῶν δ'
 ὀκτὼ ἡμιόλια, τῶν δὲ 5' διπλάσια· σύνθετος αὖτε
 ὁ τοῦ διπλασίου λόγος ἐστὶν ἔκ τοῦ ἡμιολίου καὶ τοῦ
 ἐπιτρίτου, καθάπερ ὁ τοῦ διὰ πασῶν, ἔκ τοῦ διὰ
 πέντε καὶ τοῦ διὰ τεσσάρων· ἀλλὰ καὶ τὸ διὰ πέντε
 τοῦ διὰ τεσσάρων τόσῳ, καὶ ταῦθα τὸ ἡμιόλιον τοῦ
 ἐπιτρίτου τῷ ἐπογδῶ μείζον ἐστι. φαίνεται τοίνυν
 ὅτι τὸ διὰ πασῶν τὸν διπλασίον λόγον ἔχει, καὶ τὸ
 διὰ πέντε τὸν ἡμιόλιον, καὶ τὸ διὰ τεσσάρων τὸν
 ἐπίτριτον, καὶ ὁ τόπος τὸν ἐπόγδοον.

XVIII. Ἀποδεδιγμένου δὲ τούτου, σκοπῶμεν, εἰ δίχα τέμνεσθαι πέφυκε τὸ ἐπόγδοον· εἰ γὰρ μὴ πίπτειν, οὐδὲ ὁ τόπος. ἐπεὶ δὲ πρῶτον τὸν ἐπόγδοον λόγον δ' θ' καὶ ὁ ἡ ποιοῦντες, οὐθὲν διάστημα μένον ἔχουσι, διπλασιασθέντων δ' ἀμφοτέρων, ὁ παρ' ἐμπίπτειν μεταξὺ, δύο ποιῶν διαστήματα· δῆλον, ὅτι, τούτων μὲν ἴσων ὄντων, δίχα τέμνεται τὸ ἐπόγδοον. ἀλλὰ μὴν διπλάσια γίνεται, τῶν μὲν θ' τὰ ἡ καὶ ι, τῶν δ' ὅκτω τὰ ε' καὶ δέκα· δέχονται δὲ οὗτοι μεταξὺ τὰ ιζ', καὶ γίνεται τῶν διαστημάτων τὸ αὐτὸν μῆτρον, τὸ δ' ἑλαττον· ἔστι γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ἑξαπτακαίδέκατον, τὸ δὲ δεύτερον ἑφενκαίδέκατον. εἰς ἅπαντα τοίνυν τέμνεται τὸ ἐπόγδοον· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ὁ τόπος· οὐδέτερον ἄρα γίνεται διακριθέντος αὐτοῦ τῶν τμημάτων ἡμιτόνιον, ἀλλ' ὁρθῶς ὑπὸ τῶν μαθηματικῶν λείμμα προσηγόρευται. καὶ τοῦτο ἴσιν, ὃ φησιν ὁ Πλάτων, τὰ ἐπίτριτα τοῖς ἐπογδοοῖς συμπληροῦντα τὸν θεόν, λείπειν ἑκάστου μόριον αὐτῶν. οὗ λόγος ἐστίν, ὃν ἔχει τὰ ε' καὶ ν' καὶ σ', πρὸς τὰ γ' καὶ μ' καὶ σ'. εἰλήφθω γὰρ τὸ διὰ πρῶτον ἐν ἀριθμοῖς δυοὶ τὸν ἐπίτριτον λόγον περιέχουσι, τοῖς σγς', καὶ τοῖς ἑκατόν ἐνεήκοντα δύο· ὡς ὁ αὐτὸν ἐλάττων, τὰ ἑκατόν ἐνεήκοντα δύο, κείσθω κατὰ τὸν βαρυτατοῦ τοῦ τετραχάρδου φθόγγου. ὁ δὲ μείζων, τὰ σγς', κατὰ τὸν ὀξύτατον. ἀποδεικτέον, ὅτι, τούτου συμπληρουμένου δυοῖν ἐπογδοοῖς, λείπεται διάστημα τηλικούτον, ἡλικόν ὡς ἐν ἀριθμοῖς τὰ ε' καὶ ν' καὶ σ' ἔχει πρὸς τὰ γ' καὶ μ' καὶ σ'. τοῦ γὰρ βαρυτέρου τῶν ἐπιταθέν-

τος, ὅπερ ἐστὶν ἐπόγδοον, γίνεται οἷς. τοῦτου πάλιν τόνω ἄλλω ἐπιταθέντος, γίνεται σμγ'. πάλιν μὲν γὰρ ὑπερέχει τῶν οἷς, τοῖς κς'. τὰ δὲ οὐ τῶν ἑκατὸν ἐνενήκοντα δύο, τοῖς εἴκοσι καὶ τέσσαρσιν. ὣν τὰ μὲν κς' τῶν οἷς ἐπόγδοά ἐστι, τὰ δὲ κδ' τῶν ἑκατὸν ἐνενήκοντα δύο. διὸ γίνεται τῶν τριῶν τούτων ἀριθμῶν, ὃς τε μέγιστος ἐπόγδοος τοῦ μέσου, καὶ ὁ μέσος τοῦ ἐλαχίστου. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου διάστημα μέχρι τοῦ μεγίστου, τοῦτ' ἐστι τοῦ ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἐνενήκοντα δύο μέχρι τῶν σμγ'. δέιστον ἐκ δυοῖν συμπληροῦμεν ἐπογδόων ἀφαιρουμένου δὲ τούτου, περίεστι τοῦ ὅλου διάστημα λοιπὸν τὸ μεταξὺ τῶν σμγ', καὶ τῶν σνς', τὸ τριώδεκα. διὸ καὶ λείμμα τοῦτον τὸν ἀριθμὸν ὀνόμαζον. ἐγὼ μὲν οὖν εὐσημότατα δηλοῦσθαι τὴν Πλάτωνος οἶμαι γνώμην ἐν τούτοις τοῖς ἀριθμοῖς.

XIX. "Ετεροι δὲ τοὺς διὰ τεσσάρων ὄρους θίμνοι, τὸν μὲν ὀξύν, ἐν τοῖς σπῇ, τὸν δὲ βαρύν, ἐν τοῖς οἷς, ἀναλόγως ἤδη τοῖς ἐξῆς περιείνουσι. πλὴν ὅτι τὸ λείμμα τῶν δυοῖν τῶν μεταξὺ λαμβάνουσι. τοῦ γὰρ βαρυτέρου τόνω ἐπιταθέντος, γίνεται σμγ'. τοῦ δ' ὀξυτέρου τόνω ἀνιθέντος, γίνεται σνς'. ἔστι γὰρ ἐπόγδοα τὰ μὲν σμγ' τῶν οἷς, τὰ δὲ σπῇ τῶν σνς'. ὥστε τονιαῖον εἶναι τῶν διαστημάτων ἐκότερον, λείπεισθαι δὲ τὸν μεταξὺ τῶν σμγ' καὶ τῶν σνς', ὅπερ οὐκ ἔστιν ἡμιτόνιον, ἀλλ' ἑλάττωτον. τὰ μὲν γὰρ σπῇ, τῶν σνς' ὑπερέχει τοῖς λ' καὶ δυαί, τὰ δὲ σμγ' τῶν οἷς ὑπερέχει τοῖς κς', τὰ δὲ σνς' τῶν σμγ' ὑπερέχει τοῖς ιγ'. ταῦτα δ' ἀμφοτέρω

τῶν ὑπεροχῶν ἐλάττω ἢ ἡμισιὰ ἔστι. διὸ δυοῖν τό-
 των καὶ λείμματος, οὐ δυοῖν καὶ ἡμίσειος, εὐρηται
 τό διὰ τισσάρων. καὶ ταῦτα μὲν ἔχει τοιαύτην ἀπό-
 δεικν. ἐκεῖνο δ' οὐ πᾶν χαλεπὸν ἐκ τῶν προειρημέ-
 των συνιδεῖν, τί δὴ ποτε φήσας ὁ Πλάτων ἡμιόλους
 καὶ ἐπιτρίτους καὶ ἐπογδόους γίνεσθαι διαστιάσεις
 ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἐπιτρίτους ταῖς ἐπογδό-
 οῖς, οὐκ ἐμνήσθη τῶν ἡμιόλων, ἀλλὰ παρέλιπε. τὸ
 γὰρ ἡμιόλιον, τοῦ ἐπιτρίτου τῇ ἐπογδῶ, ἢ τοῦ ἐπο-
 γδου τῇ ἐπιτρίτῳ προστιθεμένον, συμπληροῦται.

XX. Ἐποδεικνύμενων δὲ τούτων, τὸ μὲν συμ-
 πληροῦν τὰ διαστήματα, καὶ παρενιάττειν τὰς με-
 σότητας, εἰ καὶ μηδεὶς ἐτύγχανε πεποιηκὸς πρότε-
 ρον, ὅμιν ἂν αὐτοῖς ἔνεκα γυμνασίας παρήκα· εὖν
 δὲ πολλοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐξειργασμένου τού-
 του, μάλιστα δὲ Κράντορι καὶ Κλιάρχῳ καὶ Θεόδωρῳ
 τοῖς Σωλεῦσι, μικρὰ περὶ τῆς τούτων διαφορᾶς εἰ-
 ῆν οὐκ ἄχρηστὸν ἔστιν. ὁ γὰρ Θεόδωρος, οὐχ ὥς
 ἐκεῖνοι, δύο στίχους ποιῶν, ἀλλ' ἐπὶ μιᾷ εὐθείας
 ἰσχυρῆς τοὺς τε διπλακοῖους ἐκτάττειν καὶ τοὺς τρι-
 πλάσιους, πρῶτον μὲν ἰσχυρίζεται τῇ λεγομένῃ κατὰ
 μήκος σίσει τῆς οὐσίας, δύο ποιούση μιᾶς, ὥς
 ἐκ μιᾶς, οὐ τέσσαρας ἐκ δυτῖν· ἑπειτὰ φησι τὰς τῶν
 μεσοτήτων παρενιάξεις, οὕτω λαμβάνειν προσήκειν
 χωρᾶν· εἰ δὲ μὴ, ταραχὴν καὶ σύγχυσιν ἔσοσθαι, καὶ
 μεταστάς εἰς τὸ πρῶτον, εὐθὺς τριπλάσιον ἐκ τοῦ
 πρώτου διπλακοῦ τῶν συμπληροῦντων ἑκάτερον
 ἀφαιλόντων. τοῖς δὲ περὶ τὸν Κράντορα βοηθοῦσιν
 αἱ τε εἰσὶ τῶν ἀριθμῶν, ἐπιπιδὼν ἐπιπέδοις, καὶ

τετραγώνων τετραγώνοις, καὶ κύβοις κύβοις ἀντι-
τως συζυγούντων, τῇ τε μὴ κατὰ τάξιν αὐτῶν λήψιν,
ἀλλ' ἐναλλάξ ἀρτίων καὶ ἐπὶ *

XXI. Κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχον ὡς μορφήν καὶ εἶδος
τὸ δὲ περὶ τὰ σώματα γινόμενον μεριστὸν, ὡς ὅπου
δοχὴν καὶ ὕλην· τὸ δὲ μίγμα κοινὸν ἐξ ἀμφοῖν ἁπλο-
τετελεσμένον. ἡ μὲν οὖν ἀμεριστος οὐσία καὶ αἰὲν ἡ
τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχουσα, μὴ μικρότητι, καὶ
θάπερ τίς ἐλάχιστα τῶν σωμάτων, νοεῖσθαι φεβύσσου
τὸν μερισμόν· τὸ γὰρ ἁπλοῦν καὶ ἀπαθὲς καὶ καθό-
ρὸν αὐτῆς καὶ μονοειδές, ἀμερές εἴρηται, καὶ ἀμε-
ριστον· ὃ καὶ τῶν συνθέτων καὶ μεριστῶν καὶ δι-
φερομένων ἀμωσγέτως θίγουσα, παύει τὸ πλεῖστον
καὶ καθίσταται εἰς μίαν δι' ὁμοιότητος ἔξιν. τὴν δὲ
περὶ τὰ σώματα γενομένην, μεριστὴν εἰ μὲν τις ἐπι-
λοι καλεῖν ὕλην, ὡς καὶ ὑποκειμένην ἐκείνη καὶ με-
ταληπτικὴν ἐκείνης φύσει, ὁμωνυμίᾳ χρῶμενος, οὐ
διαφέρει πρὸς τὸν λόγον· οἱ δὲ σωματικὴν ἀξιοῦντες
ὕλην συμμίσγνυσθαι τῇ ἀμερίστῳ, διαμαρτυροῦνται
πρῶτον μὲν, ὅτι τῶν ἐκείνης ὀνομάτων οὐδεὶς οὐκ ὁ
Ἰλιάτων κέχρηται· δεξαμένην γὰρ εἶωθι καὶ πανδο-
χῇ καὶ τιθνηνὴν αἰὲ καλεῖν ἐκείνην, οὐ περὶ τὰ σώ-
ματα μεριστὴν, μᾶλλον δὲ σῶμα μεριζόμενον εἰς τὰ
καθ' ἑκάστον. ἔπειτα τί διοίσει τῆς τοῦ κόραμου γί-
νεσις ἢ τῆς ψυχῆς, εἴπερ ἀμφοτέρους ἐκ τε τῆς ἑλ-
καὶ τῶν νοητῶν γέγονεν ἢ οὐσίαις; αὐτὸς γὰρ μὴ
ὁ Ἰλιάτων, ὥσπερ ἀνωθούμενος τῆς ψυχῆς τὴν ἐκ
σώματος γένεσιν, ἐντὸς αὐτῆς φησὶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ
τεθῆναι τὸ σωματικόν, εἰτ' ἐξῶθεν ὑπ' ἐκείνης περ

καλυφθῆναι· καὶ ὅλως ἀπεργασάμενος τῷ λόγῳ τῆς
 ψυχῆν, ὕστερον ἐπεισάγει τὴν περὶ τῆς ὕλης ὑπό-
 διοιν, μηθὲν αὐτῆς πρότερον, ὅτι τὴν ψυχὴν ἐγέν-
 να, διηθίς, ὡς χωρὶς ὕλης γενομένην.

XXII. "Ὅμοια δὲ τοῦτοις ἐστὶν ἀντιπεῖν καὶ
 τοῖς περὶ Προειδώνιον· οὐ γὰρ μακρὰν τῆς ὕλης
 ἀπέστησαν· ἀλλὰ δεξιόμενοι, τὴν τῶν περάτων οὐ-
 σίαν περὶ τὰ σώματα λέγεσθαι μεριστήν, καὶ ταῦτα
 τῷ νοητῷ μίξαντες, ἀπεφάνησαν, τὴν ψυχὴν ἰδεῖν
 εἶναι τοῦ πάντη διαστατοῦ κατ' ἀριθμὸν συνειστώ-
 σαν, ἁρμονίαν περιέχοντα· τὰ τε γὰρ μαθηματικά
 τῶν πρώτων νοητῶν μεταξὺ καὶ τῶν αἰσθητῶν τετά-
 χθαι, τῆς τε ψυχῆς τῶν νοητῶν τὸ αἶδιον, καὶ τῶν
 αἰσθητῶν τὸ παθητικὸν ἐχούσης, προσῆκον ἐν μέσῳ
 τὴν οὐσίαν ὑπάρχειν. ἔλαθε γὰρ καὶ τοῦτον ὁ θεὸς
 τοῖς τῶν σωμάτων πέρασιν ὕστερον, ἀπεργασμένης
 ἤδη τῆς ψυχῆς, χρώμενος ἐπὶ τὴν τῆς ὕλης διαμόρφω-
 σιν, τὸ σκεδαστὸν αὐτῆς καὶ ἀσύνδετον ὀρέζων καὶ
 περιλαμβάνων ταῖς ἐκ τῶν τριγώνων συναρμοστικέ-
 των ἐπιφανείαις· ἀτοπώτερον δὲ τὸ τὴν ψυχὴν ἰδέ-
 αν ποιῆν· ἢ μὲν γὰρ εὐκίνητος, ἢ δὲ ἀκίνητος, καὶ
 ἢ μὲν αἰμιγρὸς πρὸς τὸ αἰσθητὸν, ἢ δὲ τῷ σώματι συν-
 τρυγμένη· πρὸς δὲ τοῦτοις ὁ θεὸς, τῆς μὲν ἰδέας
 ὡς παραδειγματος γέγονε μιμητῆς, τῆς δὲ ψυχῆς
 ὡς περ ἀποτελέσματος δημιουργός. ὅτι δ' οὐδ' ἀρι-
 θμὸν ὁ Πλάτων τὴν οὐσίαν τίθεται τῆς ψυχῆς, ἀλ-
 λά ταυτιομένην ὑπ' ἀριθμοῦ, προείρηται.

XXIII. Πρὸς δ' ἀμφοτέροισι τοῦτους κοινόν
 ἐστὶ, τὸ μήτε τοῖς πέρασιν μήτε τοῖς ἀριθμοῖς μη-

θὲν ἴχνος ἐνυπάρχειν ἐκείνης τῆς δυνάμεως, ἢ τὸ αἰσθητὸν ἢ ψυχὴ πέφυκε κρίνειν· νοῦν μὲν γὰρ αὐτῇ καὶ νοητὸν ἢ τῆς νοητῆς μέθεξις ἀρχῆς ἐμπόηκε· δόξας δὲ καὶ πίστεις, τὸ φανταστικὸν καὶ τὸ παθητικὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸ σῶμα ποιητῶν, ὃ οὐκ ἂν τις ἐκ μονάδων, οὐδὲ γραμμῶν, οὐδὲ ἐπιφανειῶν, ἀπλῶς νοήσκειν ἐγγινόμενον. καὶ μὴ οὐ μόνον αἱ τῶν θνητῶν ψυχαὶ γνωστικὴν τοῦ αἰσθητοῦ δύναμιν ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ κόσμου φησὶν, ἀνακυκλουμένην αὐτὴν πρὸς ἑαυτήν, ἥτοι οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφρίπτεται, καὶ ὅταν ἀμέριστον, λέγῃ κινουμένην διὰ πάσης ἐκείνης ἥτοι ἥτις ἂν τι ταυτὸν ἢ, καὶ ὅτι ἂν ἕτερον, πρὸς ὃ τι τε μάλιστα, καὶ ὅπη καὶ ὅπως συμβαίνει καὶ ταγινόμενα πρὸς ἕκαστον εἶναι καὶ πάσχειν. ἐν τοῖς τοῖς ἅμα καὶ τῶν δέκα κατηγοριῶν ποιούμενος ὑπογραφὴν, ἔτι μᾶλλον τοῖς ἐφεξῆς διασφαιεῖ. Ἀλλὰ γὰρ φησὶν, ἀληθείας, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίνηται, καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς τῶν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς· ὅταν δ' αὖ περὶ τὸ λογιστικὸν ἢ, καὶ ὁ τοῦ ταυτοῦ κύκλος εὐτροχος ὦν αὐτὰ μὴ νόησιν, ἐπιστήμη ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται· τοῦτω δ' ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγινόμενον, ἐάν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν πρὸς αὐτῇ, πᾶν μᾶλλον ἢ τὸ ἀληθές ἐρεῖ. πᾶσαν οὖν ἔσχευε ἢ ψυχὴ τὴν ἀντιληπτικὴν τοῦ αἰσθητοῦ καὶ δοξαστικὴν ταύτην κίνησιν ἑτέραν τῆς νοητικῆς ἐκείνης καὶ τελειώσεως τις ἐπιστήμην, ἔργον αὐτῆς

μη θεύκοντες βεβαίως, αἱ γὰρ οὐκ ἀπλῶς ψυχὴν, ἀλλὰ κόσμου ψυχὴν συνίστηται ἐξ ὑποκειμένων, τῆς τε κρείττονος οὐσίας καὶ ἁμερίστον, καὶ τῆς χειρόνος, ἣν περὶ τὰ σώματα μεριστὴν κέκληκεν, οὐκ ἑτέραν οὖσαν ἢ τὴν δοξαστικὴν καὶ φανταστικὴν καὶ συμπαθῆ τῷ αἰσθητῷ κίνησιν, οὐ γινόμενην, ἀλλ' ὑφιστάμενην αἰδίου, ὥσπερ ἡ ἑτέρα. τὸ γὰρ τοιοῦτον ἡ φύσις ἔχουσα, καὶ τὸ δοξαστικὸν εἶχεν· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν, ἀκίνητον, ἀπαθὲς, καὶ περὶ τὴν αἰετομένην ἰδρυμένον οὐσίαν· τοῦτο δέ, μεμασμένων καὶ πλανητῶν, αἵτε δὴ φερομένης καὶ σκεδαννυμένης ἐφαπτόμενον ὕλης. οὔτε γὰρ τὸ αἰσθητὸν εὐλόγηται τάξις, ἀλλ' ἦν ἁμορφοῦ καὶ ἀόριστον ἢ τε περὶ τοῦτο τεταγμένη δύναμις, οὔτε δόξας ἐνέφθονες, οὔτε κινήσεις ἀπάσας εἶχε τεταγμένας, ἀλλὰ τὰς πολλὰς ἐνυπνιώδεις καὶ παραφόρους καὶ ταρτατούσας τὸ σωματοειδές, ὅσα μὴ κατὰ τύχην τῷ βελτίονι περιέπιπτεν· ἐν μέσῳ γὰρ ἦν ἁμφοῖν, καὶ πρὸς ἁμφοτέρα συμπαθῆ καὶ συγγενῇ φύσιν εἶχε, τῷ μὲν αἰσθητικῷ τῆς ὅλης ἀντιχομένη, τῷ δὲ κρείττῳ τοῖν νοητῶν.

XXIV. Οὕτω δὲ πως καὶ αὐτὸς διασαφεῖ τοῖς νόμοισιν· Οὗτος γὰρ, φησὶ, παρὰ τῆς ἐμῆς ψήφου λογισθεὶς ἐν κεφαλαιῷ δεδοσθὼ λόγος, ὃν τε καὶ χεῖραν καὶ γένεσιν εἶναι, τρία τριχῇ καὶ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, χώραν τε γὰρ καλεῖ τὴν ὕλην, ὥσπερ ἰδίαν, ἔστιν ὅτε καὶ ὑποδοχὴν· ὃν δέ, τὸ νοητὸν· γένεσιν δὲ τοῦ κόσμου μήπω γεγονότος, οὐδεμίαν ἑλλην ἢ τὴν ἐν μεταβολαῖς καὶ κινήσεσιν οὐσίαν,

τοῦ τυποῦντος καὶ τοῦ τυπούμενου μεταξὺ τῆς
 γμίνης, διαδιδούσας ἐνταῦθα τὰς ἐκείθεν ἐκδοὰς.
 διὰ τε δὴ ταῦτα μεριστὴ προσηγορεύθη, καὶ οὐ
 τῷ αἰσθητῷ τὸ αἰσθανόμενον, καὶ τῷ φανταστικῷ
 τὸ φανταζόμενον ἀνάγκη συνδιανέμεισθαι καὶ συμ-
 παρῆκεν· ἡ γὰρ αἰσθητικὴ κίνησις, ἰδία ψυχῇ
 οὖσα, κινεῖται πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἐκτός. ὁ δὲ τοῦ
 αὐτοῦ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ μόνιμος ἦν καὶ ἀκίνητος, ἐν-
 γενόμενος δὲ τῇ ψυχῇ καὶ κρατήσας, εἰς ἑαυτὸν ἐν-
 στρέφει, καὶ συμπεραίνει τὴν ἐγκύκλιον φορὰν πρὸς
 τὸ μένον αἰεὶ μάλιστα ψάδουσας τοῦ ὄντος.
 καὶ δυσανάκρatos ἡ κοινωνία γέγονεν αὐτῶν, ὅτε
 ἀμερίστῳ τὸ μεριστόν, καὶ τῷ μηδαμῷ κινήτῳ τὸ
 πάντη φερητόν μιγνύουσα, καὶ καταβιβασμένη δι-
 τερον εἰς ταυτὸν συνελθεῖν. ἦν δὲ τὸ θάτερον οὐ
 κίνησις, ὥσπερ οὐδὲ ταυτὸν στάσις, ἀλλ' ἀπὸ
 διαφορᾶς καὶ ἀνομοιότητος. ἐκότερον γὰρ ἀπὸ
 τῆς ἐτέρως ἀρχῆς κἀκτεῖσι, τὸ μὲν ταυτὸν ἀπὸ τοῦ
 ἐνός, τὸ δὲ θάτερον ἀπὸ τῆς δυάδος· καὶ μὲν
 κτὰ πρῶτον ἐνταῦθα περὶ τὴν ψυχὴν, ἀριθμῶν
 καὶ λόγοις συνδεθέντα, καὶ μεσότησιν ἐναρμονίαν
 καὶ ποιῇ θάτερον μὲν ἐγγενόμενον τῷ ταυτῷ δι-
 φορᾶν, τὸ δὲ ταυτὸν ἐν τῷ ἐτέρῳ τάξιν, ὥς δὴ λέ-
 γεται ἐν ταῖς πρώταις τῆς ψυχῆς δυνάμεσιν· εἰσὶ οὖν
 αὗται, τὸ κριτικὸν καὶ τὸ κινητικόν. ἡ μὲν αὖτε
 κίνησις εὐθὺς ἐπιδείκνυται περὶ τὸν οὐρανόν,
 μὲν τῇ ταυτότητι τὴν ἐτερότητα τῇ περιφορᾷ τοῦ
 ἀπλανῶν, ἐν δὲ τῇ ἐτερότητι τὴν ταυτότητα τῆς
 τάξεως τῶν πλανητῶν· ἐπικρατεῖ γὰρ ἐν ἐκείνοισι

ταυτὸν, ἐν δὲ τοῖς περὶ γῆν τοῦναντίον. ἡ δὲ κρῆ-
σις ἀρχαῖς μὲν ἔχει δύο, τὸν τε νοῦν ἀπὸ ταυτοῦ
πρὸς τὰ καθόλου, καὶ τὴν αἰσθησιν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου
πρὸς τὰ καθ' ἑκάστα. μέμικται δὲ λόγος ἐξ ἀμ-
φοῖν, νόησις ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ δόξα γινόμενος
ἐν τοῖς αἰσθητοῖς· ὁργάνοις τε ταῖς μεταξὺ φαν-
τασίαις τε καὶ μνήμῃς χρώμενος, ὧν τὰ μὲν ἐν
τῷ ταυτῷ τὸ ἕτερον, τὰ δ' ἐν τῷ ἑτέρῳ ποιεῖ τὸ
ταυτόν. ἔστι γὰρ ἡ μὲν νόησις, τοῦ νοοῦντος κίνη-
σις περὶ τὸ μένον· ἡ δὲ δόξα, μονὴ τοῦ αἰσθανο-
μένου περὶ τὸ κινούμενον· φαντασίαν δὲ, συμπλο-
κὴν δόξης πρὸς αἰσθησιν οὔσαν, ἵστησιν ἐν μνήμῃ
τὸ ταυτόν· τὸ δὲ θύτερον κινεῖ πάλιν ἐν διαφορᾷ
τοῦ πρόσθεν καὶ νῦν, ἐτερότητας ἅμα καὶ ταυτό-
τητας ἐφαπτόμενον.

XXV. Δεῖ δὲ τὴν περὶ τὸ σῶμα τοῦ κόσμου
γινομένην σύνταξιν, εἰκόνα λαβεῖν τῆς ἀναλογίας,
ἐν ᾗ διηρημάσατο ψυχὴν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἦν ἄκρατον
πῦρ, καὶ ἡ γῆ, χαλεπὴν πρὸς ἄλληλα κραθῆναι φύ-
σιν ἔχοντα, μᾶλλον δὲ ὅλως ἄκρατον καὶ ἀσύστα-
τον· ὅθιν ἐν μέσῳ θέμενος αὐτῶν, τὸν μὲν αἶρα
πρὸ τοῦ πυρός, τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ τῆς γῆς, ταῦτα
πρῶτον ἀλλήλοισι ἐκέρασεν, εἰτα διὰ τούτων ἐκείνα
πρὸς τε ταῦτα καὶ πρὸς ἄλληλα συνέμιξε καὶ συνήρ-
κουεν. ἐνταῦθα δὲ πάλιν τὸ ταυτόν καὶ τὸ θύτε-
ρον ἐναντίας δυνάμεις καὶ ἀκρότητας ἀντιπάλους
συνήγαγεν, οὐ δι' αὐτῶν, ἀλλ' οὐσίας ἑτέρας με-
ταξύ, τὴν μὲν ἀμέριστον πρὸ τοῦ ταυτοῦ, πρὸ
δὲ τοῦ θυτέρου τὴν μεριστήν, ἔστιν ἡ προσήκου-

σαν ἑκατέραν ἑκατέρα, τάξας, εἴτα μιχθείσαις ταύταις ἐπεγκεραννόμενος, οὕτως τὸ πᾶν συνύφηνεν ἐν τῆς ψυχῆς εἶδος, ὥς ἦν ἄνυστον, καὶ διαυγῆσαι ὅμοιον, ἔκ τε πολλῶν ἂν ἀπειργασμένος. οὐδὲν γὰρ δὲ τινεὶ εἰρησθαι λέγονται δύσμικτον ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος τὴν θατέρου φύσιν, οὐκ ἄδικτον οὐδὲν ἄλλὰ καὶ φίλην μεταβολῆς· μᾶλλον δὲ τὴν τῆς ταυτοῦ, μόνιμον καὶ δυσμετάβλητον οὖσαν, οὐδὲν ὅπως προσέσθαι μῖξιν, ἀλλὰ ἀπωθεῖσθαι καὶ φεύγειν, ὅπως ἀπλῇ διαμείνῃ, καὶ εἰλικρινῆς καὶ ἀγαλλοίωτος. οἱ δὲ ταῦτα ἐγκαλοῦντες, ἀγνοοῦσι ὅτι τὸ μὲν ταυτόν, ἰδέα τῶν ὁσαύτως ἐχόντων τοῦτο τὸ δὲ θάτερον, τῶν διαφόρων· καὶ τοῦτον μὲν ἔργον, ὃν ἂν ἀψηται, διίσταται καὶ ἀλλοιοῦν, καὶ πολλὰ ποιεῖν· ἐκείνου δὲ, συνάγειν καὶ συνιστάειν δι' ὁμοιότητος ἐκ πολλῶν μίαν ἀναλαμβάνοντα μορφήν καὶ δύναμιν.

XXVI Αὗται μὲν οὖν δυνάμεις τῆς τοῦ πατρὸς εἰς τὴν ψυχῆς, εἰς δὲ θνητὰ καὶ παθητὰ παρὰ τοῦτοισι τὸ τῆς δυνατικῆς καὶ ἀορίστου μερίδος φαίνεται μᾶλλον εἶδος, * δὲ τῆς ἀπλῆς καὶ μοναδικῆς ἀμυδρότερον ὑποδέδωκεν, οὐ μὴν ἡράδιως ἂν οὔτε πάθος ἀνθρώπου παντάπασιν ἀπηλλαγμένον λογισμοῦ κατανοήσειεν, οὔτε διανοίας κίνησιν, μηδὲν ἐπιθυμίας ἢ φιλοτιμίας ἢ τοῦ χαίροντος λυπουμένου πρόσεστι. διὸ τῶν φιλοσόφων οἱ μὲν τὰ πάθη λόγους ποιοῦσιν, ὥς πᾶσαν ἐπιθυμίαν καὶ λύπην καὶ ὀργὴν κρίσεις οὖσας· οἱ δὲ τὰς αἰσθη-

ἀποφαίνουσι παθητικὰς· καὶ γὰρ ἀνδρεία τὸ φο-
 βούμενον, καὶ σωφροσύνη τὸ ἡδόμενον, καὶ δικαιο-
 σύνη τὸ κερδαλέον εἶναι. καὶ μὲν θεωρητικῆς γὰρ τῆς
 ψυχῆς οὐσῆς ἅμα καὶ πρακτικῆς, καὶ θεωρούσης δὲ
 τὰ καθ' ὅλου καὶ τίς καθ' ἑκαστα, καὶ νοεῖν μὲν
 ταῦτα, ταῦτα δ' αἰσθάνεσθαι δοκούσης, ὁ κοινὸς
 λόγος ἀεὶ περὶ τὰ ταυτὸν ἐντυχάνων τῷ θατέρῳ, καὶ
 ταυτὸ περὶ θάτερον, ἐπιχειρεῖ μὲν ὅροις καὶ διαιρέ-
 σαι χωρίζειν τὸ ἐν καὶ τὰ πολλὰ, καὶ τὸ ἀμερές καὶ
 μεριστὸν· οὐ δύναται δὲ καθαρῶς ἐν οὐδετέρῳ γε-
 νῆσθαι, διὰ τὸ τὰς ἀρχὰς ἐναλλάξ ἐμπεπλῆσθαι καὶ
 καταμεμῆσθαι δι' ἀλλήλων. καὶ διὰ τοῦτο τῆς οὐσίας
 τῆς αἰσθητικῆς ἀμερίστου καὶ τῆς μεριστικῆς ὁ θεὸς ὑποδο-
 χὴν τῷ ταυτῷ καὶ τῷ ἑτέρῳ συνέστησεν, ἵνα ἐν δια-
 φορᾷ τάς γένηται· τοῦτο γὰρ ἦν γενέσθαι· ἐπεὶ
 χωρὶς τούτων, τὸ μὲν ταυτὸν οὐκ εἶχε διαφοράν,
 ὥστε οὐδὲ κίνησιν, οὐδὲ γένεσιν· θάτερον δὲ ταῖς
 οὐκ εἶχεν, ὥστε οὐδὲ σύστωσιν, οὐδὲ γένεσιν. καὶ
 γὰρ εἰ τῷ ταυτῷ συμβέβηκεν ἑτέρῳ εἶναι τοῦ ἑτέρου,
 καὶ τῷ ἑτέρῳ πάλιν αὐτῷ ταυτὸν, οὐθὲν ἢ τοιαύτη
 μέθεξις ἀλλήλων ποιεῖ γόνιμον, ἀλλὰ διῆται τρίτης
 τινός, οἷον ὕλης, ὑποδεχομένης καὶ διατιθεμένης
 ἐν ἀμφοτέροις. αὕτη δ' ἐστὶν, ἣ πρώτην συνέστησε
 τῷ περὶ τὰ νοητὰ μονίμῳ τοῦ περὶ τὰ σωματικά κινη-
 τικοῦ τὸ ἀπειρον ὁρίσας.

XXVII. Ὡς δὲ φωνὴ τις ἐστὶν ἄλογος καὶ ἀνόη-
 τος, λόγος δὲ λέξις ἐν φωνῇ σημαντικὴ διανοίας,
 ἡ φωνὴ δὲ τὸ ἐκ φθόγων καὶ διαστημάτων, καὶ
 φθόγγος μὲν ἐν καὶ ταυτὸν, διάστημα δὲ φθόγων
 ΠΛΤ. ΜΟΝ. VI.

ἑτερότης καὶ διαφορὰ, μιχθέντων δὲ τούτων ὡδὴ γί-
νεται καὶ μέλος· οὕτω τὸ παιθητικὸν τῆς ψυχῆς ἀ-
ριστον ἦν καὶ ἀστιάθητον, εἴτα ὠρίσθη πέρατος
ἐγγενομένου καὶ εἶδους τῷ μεριστῷ καὶ παντοδαπῇ
τῆς κινήσεως· συλλαβοῦσα δὲ τὸ ταυτὸν καὶ τὸ ἑ-
ρὸν, ὁμοιοῖται καὶ ἀνομοιοῖται αἰριθμῶν ἐκ δι-
φορίας ὁμολογίαν ἀπεργασαμένων ζωὴ τε τοῦ παν-
τός ἐστιν ἔμφρων καὶ ἁρμονία, καὶ λόγος ἄγων πα-
θοῦ μίχτην ἀνάγκη, ἣν εἰμαρμένην οἱ πολλοὶ
καλοῦσιν· Ἐμπεδοκλῆς δὲ, φίλιαν ὁμοῦ καὶ τῷ
κος· Ἡράκλειτος δὲ, παλίντροπον ἁρμονίαν πο-
σμου, ὅπως περ λύρης καὶ τόξου· Παρμενίδης δὲ
φῶς καὶ σκότος· Ἀναξαγόρας δὲ, νοῦν καὶ ἀπυ-
ρίαν· Ζωροάστρης δὲ, θεὸν καὶ δαίμονα, τὸν μὲν
ᾠρομάσθην καλῶν, τὸν δ' Ἀριμάνιον· Εὐρά-
νης δ' οὐκ ὁρθῶς ἀντὶ τοῦ συμπλεκτικοῦ τῷ δια-
κτικῷ κέχρηται·

Ζεὺς, εἴτ' ἀνάγκη φύσεως, εἴτε τοὺς βροτῶν·
καὶ γὰρ ἀνάγκη καὶ τοὺς ἐστὶν ἢ διήκουσα διὰ τῶν
τῶν δυνάμεις· Αἰὶνύπτιοι μὲν οὖν μυθολογοῦντες
αἰνέονται, τοῦ ᾠρον δίκην ὄφλοντος, τῷ μὲν
τῷ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἷμα, τῇ δὲ μητρὶ τὴν οὐρανὴν
καὶ τὴν πημελὴν προσενηθῆναι, τῆς δὲ ψυχῆς
δὲν μὲν εἰλικρινές οὐδ' ἄκρατον, οὐδὲ χωρὶς ἀκρί-
βειας τῶν ἄλλων· ἁρμονίᾳ γὰρ ἀφανὲς φανερὸν
κρείττων, καθ' Ἡράκλειτον, ἐν ἧ τὰς διαφορὰς
τὰς ἑτερότητας δ' μιγνύων θεὸς ἔκρυψε καὶ κατέ-
σεν· ἐμφαίνεται δὲ ὅμως αὐτῆς, τῷ μὲν ἁλδῶν
ταραχῶδεις, τῷ δὲ λογικῷ τὸ εὐτακτον, ταῖς δ'

σθῆται τὸ κατηναγκασμένον, τῷ δὲ νῶ τὸ αὐτοκρα-
 νές. ἡ δὲ ὀριστικὴ δύναμις τὸ καθόλου καὶ τὸ ἡμι-
 νές διὰ συγγένειαν ἀγαπᾷ· καὶ τοῦναντίον ἡ διαι-
 ρητικὴ πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα φέρεται τῶν μεριστῶ-
 ζώων δὲ ὅλον τῇ διὰ τὸ ταυτὸν ἐφ' ᾧ δεῖται μετα-
 βολῇ διὰ τὸ θάτερον. οὐχ ἥκιστα δὲ ἡ τε πρὸς τὸ
 καλὸν διαφορὰ καὶ τὸ αἰσχρὸν, ἡ τε πρὸς τὸ ἡδύ
 καὶ τὸ ἀλγεινὸν αὐθις, οἷ τε τῶν ἐρώτων ἐνθου-
 σιασμοὶ καὶ πτοήσεις καὶ διαμύχαι τοῦ φιλοκάλου
 πρὸς τὸ ἀκόλαστον ἐνδείκνυνται τὸ μικτὸν ἐκ τε
 τῆς θίλας καὶ ἀπαθοῦς, ἐκ τε τῆς θνητῆς καὶ περὶ
 τῶν σώματι παθητῆς μερίδος· ὧν καὶ αὐτὸς ὀνομά-
 ζει τὸ μὲν ἐπιθυμίαν ἔμφυτον ἡδονῶν, τὸ δ' ἐπελα-
 κτον δόξαν, ἐφειμένην τοῦ ἀρίστου. τὸ γὰρ πα-
 θητικὸν ἀναδίδωσιν ἐξ ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ, τοῦ δὲ νοῦ
 μεταχεν ἀπὸ τῆς κρείττονος ἀρχῆς ἐγγινομένην.

XXVIII. Τῆς δὲ διπλῆς κοινωνίας ταύτης αὐδὲ
 ἡ περὶ τὸν οὐρανὸν ἀπήλλακται φύσις, ἀλλὰ ἔτε-
 νορροποῦσα νῦν μὲν ὀρθοῦται τῇ ταυτοῦ περιόδῳ
 κράτος ἔχουσα, καὶ διακυβερνᾷ τὸν κόσμον· ἔσται
 δὲ τις χρόνου μοῖρα, καὶ γέγονεν ἤδη πολλάκις, ἐν
 ἧ τὸ μὲν φρόνιμον ἀμβλύνεται καὶ καταδαρθάνει
 λήθης ἐμπιπλάμενον τοῦ οἰκείου, τὸ δὲ σώματι σὺν
 ἡθις ἐξ ἀρχῆς καὶ συμπαθίς ἐφέλκεται καὶ βαρύν-
 ναι καὶ ἀνελίσσει τὴν ἐν δεξιᾷ τοῦ παντός πορείαν,
 ἀναρρῶντα δ' οὐ δύναται παντάπασιν, ἀλλ' ἀνήνεγ-
 κει αὐθις τὰ βελίω καὶ ἀνέβλεψε πρὸς τὸ παρῶ-
 ντα θεοῦ συνεπιστρέφοντος καὶ συνεπεσφύρον-
 τος. οὕτως ἐνδείκνυται πολλαχόθεν ἡμῖν τὸ μὴ πᾶν

ἔργον εἶναι Θεοῦ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ σύμφυτον ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ τὴν τοῦ κακοῦ μοῖραν ὑπ' ἐκείνου διακεκουμῆσθαι, τῷ μὲν ἐνὶ τὴν ἀπειρίαν ὀρίσαντος ἢ οὐσία γένηται πέραςτος μετασχοῦσα, τῇ δὲ ταύτῃ καὶ τῇ ἐτέρου δυνάμει τάξιν καὶ μεταβολὴν καὶ διαφορὰν καὶ ὁμοιότητα συμμίσαντος, πᾶσι δὲ ταύταις, ὥς ἀνυστὸν ἦν, κοινωνίαν πρὸς ἄλληλα καὶ φιλικὴν ἐργασασμένου δι' ἀριθμῶν καὶ ἁρμονίας.

XXIX. Περὶ ὧν εἰ καὶ πολλὰκις ἀκηκόατε καὶ πολλοῖς ἐντετυχήκατε λόγοις καὶ γραμμασί, οὐ χυρὸν ἐστὶ καὶ μὲ βραχέως διελθεῖν, προσεκθήμενον τοῦ Πλάτωνος· Μίαν ἀφείλετο πρῶτον ἀπὸ πάντων τὴν μοῖραν· μετὰ δὲ ταύτην, ἀφῆρει διπλασίαν ταύτης· τὴν δ' αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης· τετάρτην δὲ, τῇ τέρας διπλὴν· πέμπτην δὲ, τριπλὴν τῆς τρίτης· τῇ δὲ ἕκτῃ, τῆς πρώτης ὀκταπλασίαν· ἐβδόμην δὲ, τακαεικοσαπλασίαν τῆς πρώτης. μετὰ δὲ ταῦτα συμπληροῦτο τὰ τε διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας ἔτι ἐκείθεν ἀποτέμενων, καὶ ταῦτα εἶναι τὸ μεταξὺ τούτων· ὥστ' ἐν ἑκάστῳ διαστήματι εἶναι πρῶτης, τὴν μὲν ταυτῷ μέρει τῶν ἄλλων αὐτῶν ὑπερέχουσαν, καὶ ὑπερέχομένην, τὴν δ' ἑαυτῇ μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑπερέχουσαν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην· ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδῶν γενομένων, ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν, ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι τῷ τοῦ ἐπογδοῦ διαστήματι ἐπὶ τριπλασίαν πάντα συνεπλήρου, λείπων αὐτῶν ἑκατοντον μόριον, τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως.

φθίσεως ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν, ἔχουσης τοὺς ὀ-
 ροὺς ἔξ καὶ πενήκοντα καὶ διακοσίαν, πρὸς τρία
 καὶ τετταράκοντα καὶ διακόσια. ἐν τοῦτοις ζητεῖται
 πρῶτον περὶ τῆς ποσότητος τῶν ἀριθμῶν· δεύτερον,
 περὶ τῆς τάξεως· τρίτον, περὶ τῆς δυνάμεως. περὶ
 μὲν τῆς ποσότητος, τίνες εἰσὶν, οὗς ἐν τοῖς διπλα-
 σίοις καὶ τριπλασίοις διαστήμασι λαμβάνει· περὶ δὲ
 τῆς τάξεως, πότερον ἐφ' ἐνὸς στίχου πάντα ἐκθε-
 τίον, ὡς Θιόδωρος· ἢ μᾶλλον, ὡς Κράντωρ, ἐν τῷ
 Ἀσχήματι, τοῦ πρώτου κατὰ κορυφὴν τιθεμένου,
 καὶ χωρὶς μὲν τῶν διπλασίων, χωρὶς δὲ τῶν τριπλα-
 σίων ἐν δυοὶ στίχοις ὑποτατιομένων· περὶ δὲ τῆς
 χρήσεως καὶ τῆς δυνάμεως, τί ποιοῦσι παραλαμβανό-
 μενοι πρὸς τὴν σύστασιν τῆς ψυχῆς.

XXX. Πρῶτον οὖν περὶ τοῦ πρώτου παραιτησά-
 μεθα τοὺς λέγοντας, ὡς ἐπὶ τῶν λόγων αὐτῶν ἀπό-
 χρη θεωρεῖν, ἣν ἔχει τὰ τε διαστήματα φύσιν αἵ τε
 ταῦτα συμπληροῦσαι μεσότητες, ἐν οἷς ἂν τις ἀρι-
 θμοῖς ὑπόθηται χώρας ἔχουσι δεκτικὰς μεταξὺ τῶν
 ἐρημίων ἀναλογιών, ὁμοίως περαιναιμένης τῆς δι-
 διακαλίας. καὶ γὰρ ἂν ἀληθὲς ἦ τὸ λεγόμενον, ἄμν-
 ὄραν ποιεῖ τὴν μάθῃσιν ἄνευ παραδειγμάτων, ἢ ἄλ-
 λης τε θεωρίας ἀπεργεῖ χάριν ἐχούσης οὐκ ἀφιλό-
 σοφον. ἂν οὖν ἀπὸ τῆς μονάδος ἀρξάμενοι, τοὺς δι-
 πλασίους καὶ τριπλασίους ἐν μέρει τιθώμεν, ὡς αὐ-
 τὸς ὑφηγεῖται, γενήσονται κατὰ τὸν ἕξῃς, ὅπου μὲν
 τὸ δεύτερον καὶ τὸ τέταρτον καὶ ὄγδοον, ὅπου δὲ
 τρίτον, καὶ ἑννατον καὶ εἰκοσιοῦβδομον· συνάπαντες
 μὲν ἐπὶ τῷ, κοινῆς δὲ λαμβανομένης τῆς μονάδος.

ἄχρι τεσσάρων τῷ πολλαπλασιασμῷ προῖδντων. ἂν γὰρ ἐνταῦθα μόνον, ἀλλὰ πολλαχόθεν τῆς τετραδὸς ἢ πρὸς τὴν ἐβδομάδα συμπάθεια γίνεται κατὰ δὴ λόγον ἢ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν ὑμνουμένη τετρακτύς, τὰ ἕξ καὶ τὰ τριάκοντα, θανυμαστὸν ἔχει δοκεῖ, τὸ συγκεῖσθαι μὲν ἐκ πρώτων ἀρτίων τεσσάρων καὶ πρώτων περισσῶν τεσσάρων, γίνεσθαι δὲ συζυγία τετάρτη τῶν ἐφεξῆς συντεθειμένων· πρώτη μὲν γὰρ ἐστὶ συζυγία, ἢ τοῦ ἑνὸς καὶ τῶν δυοῖν δυτρία τῶν περιτιτῶν· τὴν γὰρ μονάδα κοινήν οὖσαν ἑκατοῦν προτάξας, λαμβάνει τὰ ὀκτώ, καὶ ἐφεξῆς τοὺς κς'. μονορουχὶ δεικνύων ἡμῖν, ἣν ἑκατέρω γένει χωρῶν ἀποδίδωσι. ταῦτα μὲν οὖν ἐτέρους προσήκει μᾶλλον ἑξακριβοῦν· τὸ δ' ἀπολειπόμενον, οἷόν τι ἐστὶ τῆς ὑποκειμένης ἡμῖν πραγματείας.

XXXI. Οὐ γὰρ ἐπίδειξιν ὁ Πλάτων θωρήσας μαθηματικῆς ποιούμενος εἰς φυσικὴν ὑπόθεσιν μὴ δοκῶν μίαν μεσότητις ἀριθμητικῆς καὶ ἁρμονικῆς παρῆναι ἡγεγεν, ἀλλὰ ὥς μάλιστα δὴ τῇ συστάσει τῆς φυσικῆς τοῦ λόγου τοῦτου προσήκοντος. καίτοι τινὲς μὲν ἐν τοῖς τάξεσι τῶν πλανωμένων σφαιρῶν, τινὲς δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀποστήμασιν, ἔτιοι δὲ, ἐν τοῖς μῦθοις τῶν ἀστέρων, οἱ δ' ἄγαν ἀκριβοῦν δοκοῦντες ἐν ταῖς τῶν ἐπικύκλων διαμέτροις ζητοῦσι τὰς εἰρημίνους ἀναλογίας, ὥς τὴν ψυχὴν ἔντεκα τούτων τοῦ δημιουργοῦ τοῖς οὐρανίοις ἐναρμόδυστος, εἰς ἑπταμοίρας νενεμημένην. πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Πυθαγορικά δεῦρο μεταφέρουσιν, ἀπὸ τοῦ μέσου τὰς τῶν οὐρανίων ἀποστάσεις τριπλασιάζοντες· γίνεται δὲ τοῦτο

κατὰ μὲν τὸ Πῦρ μονάδος τιθεμένης, κατὰ δ' Ἀντί-
 ζήνοια τριῶν, κατὰ δὲ Γῆν ἐννέα, καὶ κατὰ Σελήνην
 εἰκοσιεπτά, καὶ κατὰ τὸν Ἑρμοῦν μίᾳς καὶ ὀγδοή-
 κοντα, κατὰ δὲ Φωσφόρον τριῶν καὶ μ' καὶ σ', κατ'
 αὐτὸν δὲ τὸν Ἥλιον θ' καὶ κ' καὶ ψ', ὅστις ἅμα τε
 τριγώνος τε καὶ κύβου ἐστὶ· διὸ καὶ τὸν ἥλιον ἵσταν
 ὡς τε τριγώνου καὶ κύβου προσαγορεύουσιν. οὕτως
 δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐπατάγουσι τοῖς τριπλασιασμοῖς·
 πάλιν τοῦ κατὰ λόγον οὗτοί γε παραπαίοντες, εἴ τι
 τῶν γεωμετρικῶν ὕφελός ἐστιν ἀποδείξιν, καὶ μα-
 κρῶ πιθανοτέρους πειραβεῖν αὐτοῖς ἀποδεικνύον-
 τες τοὺς ὁρμωμένους ἐκείθιν, οὐδ' αὐτοὺς παντάπα-
 σιν ἐξακριβοῦντας, ἀλλ' ὥς ἔγγιστα λέγοντας, ὅτι
 τῆς μὲν ἡλίου διαμέτρου πρὸς τὴν διάμετρον τῆς γῆς
 λόγος ἐστὶ δωδεκαπλάσιος· τῆς γῆς δ' αὖ πάλιν δια-
 μέτρου πρὸς τὴν σελήνης διάμετρον τριπλάσιος· ὃ
 εἰ φαινόμενος ἐλάχιστος τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων οὐκ
 εἰκότως τῆς διαμέτρου τῆς γῆς ἢ τριτημόριον ἔχει
 τὴν διάμετρον· τῇ δὲ ὅλη σφαίρᾳ τῆς γῆς πρὸς τὴν
 ὅλην σφαῖραν τῆς σελήνης ὡς ἐπὶ καὶ εἴκοσι πρόσ-
 σεται· φωσφόρου δὲ καὶ γῆς αἱ μὲν διαμέτροι τὸν
 διπλάσιον, αἱ δὲ σφαῖραι τὸν ὀκταπλάσιον ἔχουσι
 λόγον· τὸ δὲ διάστημα τῆς ἐκλειπτικῆς σκιάς, τῆς
 διαμέτρου τῆς σελήνης τριπλάσιον· ὃ δ' ἐκτρέπεται
 πλάτος ἢ σελήνη τοῦ διὰ μέσου τῶν ζώων ἐφ' ἐκάτε-
 ρα, δωδεκατημόριον· αἱ δὲ πρὸς ἥλιον σχέσεις αὐ-
 τῆς ἐν τριγώνοις καὶ τετραγώνοις ἀποστήμασι, δι-
 χοτόμους καὶ ἀμφικύβους σχηματισμοὺς λαμβάνου-
 σιν· ἥ δὲ ζώδια διεκτέονσα, τὴν πανσέληνον, ὥσπερ

τινὰ συμφωνίαν, ἐν ἑξατόνῳ διὰ πασῶν ἀποδίδωσι
τοῦ δὲ ἡλλου περὶ τὰς τροπὰς ἐλάχιστα, καὶ μέγιστα
περὶ τὰς ἰσημερίας, ἔχοντας κινήματα, δι' ὧν ἀφαι-
ρεῖ τῆς ἡμέρας καὶ τῇ νυκτὶ προστίθῃσιν, ἢ τοῦναν-
τίον, οὗτος ὁ λόγος ἐστίν, ἐν ταῖς πρώταις ἡμέραις
κ' μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τῇ ἡμέρᾳ προστίθεται
τὸ ἕκτον τῆς ὑπεροχῆς, ἢν ἡ μέγιστη νῦξ πρὸς τὴν
βραχυτάτην ἡμέραν ἐμποιεῖ, τὰς δ' ἐφεξῆς τριάκοντα
τὸ τρίτον, τὸ δὲ ἥμιον ταῖς λοιπαῖς ἄχρι τῆς ἰσημε-
ρίας, ἐν ἑξαπλαστοῖς καὶ τριπλαστοῖς διαστήμασι
τοῦ χρόνου τὴν ἀνωμαλίαν ἐπανισοῦντος. Καλδαῖοι
δὲ λέγουσι, τὸ ἔαρ ἐν τῷ διὰ ταυτέρων γίνεσθαι
πρὸς τὸ μετόπωρον· ἐν δὲ τῷ διὰ πέντε, πρὸς τὸν
χειμῶνα· πρὸς δὲ τὸ θέρος, ἐν τῷ διὰ πασῶν. εἰ δ'
ὀρθῶς ὁ Εὐριπίδης διορίζεται, θέρους τέσσαρας μῆ-
νας καὶ χειμῶνος ἴσους,

Φίλης τ' ὀπώρας διπτύχους, ἤρος τ' ἴσους,
ἐν τῷ διὰ πασῶν αἱ ὥραι μεταβάλλουσιν. ἔτιοι δὲ
Γῆ μὲν τὴν τοῦ προσλαμβανομένου χώραν ἀποδο-
δόντες, Σελήνη δὲ τὴν ὑπώγειν, Σίλλωνα δὲ καὶ
Φωσφόρον ἐν διατόνοις καὶ λιχανοῖς κινούντες, αἱ-
τὸν τὸν ἥλιον ὥς μέσην συνέχειν τὸ διὰ πασῶν ἀε-
οῦσιν, ἀπέχοντα τῆς μὲν γῆς, τὸ διὰ πέντε, τῆς δὲ
τὸν ἄπλανῶν τὸ διὰ τεσσάρων.

XXXII. Ἀλλ' οὔτε τούτων τὸ κομψὸν ἀπει-
μιος ἀληθείας, οὔτ' ἐκεῖνοι παντάπασι τοῦ ἀκρι-
βοῦς ἔχονται. οἷς δ' οὖν οὐ δοκεῖ ταῦτα εἶναι τοῦ
Πλάτωνος ἀπηρητοῦσθαι διανοίας, ἐκεῖνα κομιδῇ φα-
νέται τῶν μουσικῶν λόγων ἔχασθαι, τὸ ἐπιτραχέ-
ον.

δων ὄντων τῶν ὑπάρτων καὶ μέσων, καὶ συνημμένων
καὶ διακεχυμένων καὶ υπερβολαίων, ἐν πέντε διαστή-
μασι τετάχθαι τοὺς πλάιητας· ὧν τὸ μὲν ἐστὶ τὸ
ἀπὸ Σελήνης ἐπὶ Ἥλιον, καὶ τοὺς ὁμοδρομοὺς Ἡλίου,
Σελήνων καὶ Φωοφόρον· ἕτερον, τὸ ἀπὸ τούτων
ἐπὶ τὸν Ἄριωσιν Ἡυρόεντα· τρίτον δὲ, τὸ μεταξὺ τού-
του καὶ Φαέθοντος· εἴτα ἔξῃς, τὸ ἐπὶ Φαίωνα,
καὶ πέμπτον ἦδη τὸ ἀπὸ τούτου πρὸς τὴν ἀπλανῆ
σφαίραν· ὥστε τοὺς ὀρίζοντας φθόγγους τὰ τετρα-
χορδα, τὸν τῶν πλατωμένων λόγον ἔχει ἀστέρων.
ἔτι τοίνυν τοὺς παλαιούς ἴσμεν ὑπάρτας μὲν δύο,
τοῖς δὲ κήτας, μίαν δὲ μέσσην, καὶ μίαν παραμέσσην
καθιμένους· ὥστε τοῖς πλάνησιν ἰσορhythμους εἶναι
τοὺς ἰσότητας· οἳ δὲ νεώτεροι τὸν προουλαμβιανόμα-
νον, τὸν διαφέροντα τῆς ὑπάρτης, ἐπὶ τὸ βαρὺ τά-
ξαντες, τὸ μὲν ὅλον σύστημα δις διὰ πασῶν ἐποίη-
σαν, τῶν δὲ συμφωνῶν τὴν κατὰ φύσιν οὐκ ἐτήρη-
σαν τάξιν· τὸ γὰρ διὰ πέντε πρότερον γίνεται τοῦ
διὰ τεσσάρων, ἐπὶ τὸ βαρὺ τῇ ὑπάρτῃ τοῦ τόνου
προσληφθέντος. ὁ δὲ Πλάτων δῆλός ἐστιν ἐπὶ τὸ
ἔξω προσλαμβάνων· λέγει γάρ ἐν τῇ Πολιτείᾳ, τῶν
ὀκτὼ σφαιρῶν ἐκάστην περιφέρειν τὴν ἐπ' αὐτῇ σι-
νήν βιβηκῶν· ἔδειν δὲ πάσας εἶνα τόνον ἰσάσας,
ἐκ δὲ πασῶν κεράννυσθαι μίαν ἁρμονίαν. αὗται δ'
ἀνάμειναι τὰ θεῖα εἶρηναι, καὶ κατέδουαι τῆς ἱερῆς
προόδου καὶ χορείας ὀκτάχορδον ἐμμελίαν· ὅκτω γὰρ
ἦσαν καὶ οἱ πρῶτοι τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων
ὄροι λόγων, ἐκατέρω προσυριθμουμένης μερίδι τῆς
μονάδος· οἳ δὲ προεβύτηροι Μούσας περιέδωκαν καὶ

ἡμῖν ἐγγέα· τίς μὲν ὁκτώ, καθάπερ ὁ Πλάτων, πρὸς τὰ οὐράνια· τὴν δ' ἐννάτην, τὰ περιέχοντα κληῖν ἀνακαλουμένην, καὶ καθιστάσαν ἐκ πλάνης καὶ διαφορᾶς ἀνομαλίαν καὶ ταυεχὴν ἐχούσης.

XXXIII. Σκοπεῖτε δέ, μὴ τὸν μὲν οὐρανὸν ἄγει καὶ τὰ οὐράνια ταῖς περὶ αὐτὴν ἐμμελείαις καὶ κινήσεσιν ἢ ψυχῇ, φροσιμωτάτῃ καὶ δικαιοτάτῃ γεγονυῖα γέγονε δὲ τοιαύτῃ τοῖς καθ' ἁρμονίαν λόγοις, εἰκόνης μὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὰ αἰσώματα ἐν τοῖς ὄμοις τοῖς καὶ ὁρωμένοις μέρεσι τοῦ κόσμου καὶ σώματος· ἢ δὲ πρώτη καὶ κυριωτάτῃ δύνιμις ὁμοιότης ἐγκέφαται τῇ ψυχῇ, καὶ παρέχει σύμφωνον αὐτὴν καὶ πνεύματιον, αἰὲ τῷ κρατίστῳ καὶ θειοτάτῳ μέρει τῶν ἄλλων ὑπάρχοντων ὁμοιοσύνητων. παραλαβὸν γὰρ ὁ δημιουργὸς ἁταξίαν καὶ πλημμύλειαν ἐν ταῖς κινήσεσιν τῆς ἀναρμόδιου καὶ ἀνοήτου ψυχῆς διαφερομένης πρὸς ἑαυτήν, τὰ μὲν διώρισε καὶ διέστησε, τὰ δὲ συνέγαγε πρὸς ἄλληλα καὶ συνέταξεν, ἁρμονίας καὶ ἀριθμοῦς χρησάμενος· οἷς καὶ τὰ κοινώτατα αἰσώματα, λίθοι καὶ ξύλα, καὶ φλοιοὶ φυτῶν, καὶ θηρία εἰσὶ καὶ πνύτλιν, συγκεραννύμενα καὶ συναρμολογούμενα, θαυμαστάς μὲν ἀγαλμάτων ὄψεις, θαυμαστάς δὲ παρέχει φαρμάκων καὶ ὀργάνων δύναμιν ἢ καὶ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ἐπὶ θεῶν ἀνθρωπίνων παρικλήν, τὰ μειράκια καταμενθάνειν, ὅταν κέρατα καὶ ξύλα καὶ κέλαμοι, καὶ ὅσα, λόγον μετέχοντα καὶ οὐ φωνίας, φωνὴν ἀφίησι, τὸ μὲν γὰρ, ἀριθμῷ πάντων ἐπιποιεῖναι, κατὰ τὴν Πυθαγορικὴν ἀπόφασιν, λέγουσιν δεῖται. τὸ δὲ πᾶσιν, οἷς ἐκ διαφορᾶς καὶ ἀν

μετρίτης ἐγγέγονε κοινωνία τις πρὸς ἄλληλα καὶ
συνφωνία, ταύτης αἰτίαν εἶναι μετρίτητα καὶ τά-
ξιν, ἀριθμοῦ καὶ ἁρμονίας μετασχοῦσιν, οὐδὲ τοὺς
ποιητὰς λέληθεν, ἄρθματα μὲν τὰ φίλα καὶ προσηγῆ
καλοῦντας, ἀναρτίους δὲ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς πο-
λέμιους, ὡς ἀναρμοστίαν τὴν διαφορὰν οὖσαν. ὁ
δὲ τοῦ Πινδάρου ποιήσας τὸ ἐπικήδειον·

Ἄρματος ἦν ξείνοισιν ἀνὴρ ὅδε, καὶ φίλος ἀστοῖς·
ἀναρμοστίαν δῆλός ἐστι τὴν ἀρετὴν ἡγοίμενος. ὡς
παι καὶ αὐτὸς ὁ Πινδαρος

Τοῦ Θεοῦ (φησὶν) ἐπακούοντος οὐκ ἄνορίαν ἐ-
πιδεικνύμενος τὸν Κάδμον.

οἳ τε πάλαι θεολόγοι, πρεσβύτεροι φιλοσόφων ὄν-
τες, ὄργανα μουσικὰ θιῶν ἐνχειρίζον ἀγάλλασιν·
οἷχ ὡς λύραν που καὶ αὐλοῦσιν, ἀλλ' οὐθὲν ἔργον
οἰόμενοι θιῶν, οἷον ἁρμονίαν εἶναι καὶ συμφωνίαν·
ὅσοι οὖν ὁ τοὺς ἐπιτρίτους καὶ ἡμιολίους καὶ δι-
πλασίους λόγους ζητῶν ἐν τῷ ζυγῷ τῆς λύρας, καὶ
τῇ χελῶνι καὶ τοῖς κολλάβοις, γελοῖός ἐστι· δεῖ μὲν
γὰρ ἀμίλει καὶ ταῦτα συμμέτρως γεγονέναι πρὸς ἄλ-
ληλα μήκει καὶ πλάτει, τὴν δὲ ἁρμονίαν ἐκείνην
ἐν τῶν φθόγγων θεωρεῖν· οὕτως ἕκδος μὲν ἐστὶ καὶ
τὰ σώματα τῶν ἀστέρων, καὶ τὰ διαστήματα τῶν
ἀνάλων, καὶ τὰ τάχη τῶν περιφορῶν, ὥσπερ ὄργανα
ἐν τιταγμένοις ἔχειν ἐμμέτρως πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς
τὸ ὅλον, εἰ καὶ τὸ πᾶν ἡμῶς τοῦ μετρίου διαπέ-
φηναι· τῶν μὲντοι λόγων ἐκείνων, οἷς ὁ δημιουργὸς
ἐκρήσατο, καὶ τῶν ἀριθμῶν ἔργον ἡγεῖσθαι τὴν αὐ-
τῆς τῆς ψυχῆς ἐμμελίαν καὶ ἁρμονίαν πρὸς αὐτήν.

ὕψ' ἧς καὶ τὸν οὐρανὸν ἐγγενομένη μυρίων ἀγαθῶν
ἐμπέπληκε, καὶ τὰ περὶ γῆν ὥραις καὶ μεταβολαῖς
μέτρον ἐχούσαις, ἄριστα καὶ κάλλιστα πρὸς τι γίνε-
σιν καὶ σωτηρίαν τῶν γινομένων διακεκδύμηται.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ
ΜΑΙΩ ΠΥΧΟΓΟΝΙΑΣ.

Ὁ περὶ τῆς ἐν τῷ Τιμαίῳ πυχογονίας ἐπιγεγραμ-
μένος λόγος, ὅσα Πλάτωνι καὶ τοῖς Πλατωνικοῖς
πεφιλοτίμηται ἀπαγγέλλει· εἰσάγει δὲ καὶ γεωμετρη-
κὰς τινὰς ἀνυλογίας καὶ ὁμοιότητας, πρὸς τὴν τῆς
ψυχῆς, ὡς οἶεται, θεωρίαν συντεινούσας αὐτῇ· καὶ
δὴ καὶ μουσικὰ καὶ ἀριθμητικὰ θεωρήματα.

II. Λέγει δὲ, τὴν ὕλην διαμορφωθῆναι ὑπὸ τῆς
ψυχῆς, καὶ δίδωσι μὲν τῷ παντὶ ψυχῇ, δίδουσι δὲ
καὶ ἐκάστῳ ζῳῇ τὴν διοικοῦσαν αὐτὸ, καὶ πῇ μὴ
ἀγέννητον εἰσάγει ταύτην, πῇ δὲ γενέσει δουλεύου-
σαν· αἰδίδιον δὲ τὴν ὕλην καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς
ψυχῆς μορφωθῆναι, καὶ τὴν κακίαν δὲ βλάστησιν
τῆς ὕλης γιγνέσθαι, ἵνα μὴ (φησὶ) τὸ θεῖον αἰτεῖν
τῶν κακῶν νομισθεῖν.

III. "Οτι οἱ περὶ τὸν Πρωσιδώνιον οὐ μακρὴν
 τῆς ἕλης ἀπέστησαν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ δεξάμενοι, τὴν
 τῶν περάτων οὐσίαν περὶ τὰ σώματα λέγεσθαι μι-
 ριστήν, καὶ ταῦτα τῷ νοητῷ μίξαντες, ἀπεφῆναντο
 τὴν ψυχὴν ἰδέαν εἶναι τοῦ πάντη διασιτατοῦ κατ' ἄ-
 ριθμόν συνεστῶσαν ἁρμονίαν περιέχοντα· τὰ τε
 γὰρ μαθηματικὰ τῶν πρώτων νοητῶν μεταξὺ καὶ
 τῶν αἰσθητῶν τεύχεσθαι· τῆς τε ψυχῆς τῷ νοητῷ τὸ
 αἰδιον, καὶ τῷ αἰσθητικῷ τὸ παθητικὸν ἐχούσης,
 προσήκον ἐν μέσῳ τὴν οὐσίαν ὑπάρχειν. ἔλαθε γὰρ
 καὶ τοὺτους ὁ θεὸς τοῖς τῶν σωμάτων πέρασιν ὕστε-
 ρον, ἀπειργασμένης ἤδη τῆς ψυχῆς, χρώμενος ἐπὶ
 τὴν τῆς ἕλης διαμόρφωσιν, τὸ σκεδυστὸν αὐτῆς καὶ
 ἀσύνδετον ὀρίζων καὶ περιλαμβάνων ταῖς ἐκ τῶν
 τριγώνων συναρμοττομένων ἐπιφανείαις. ἀποκώτε-
 ρον δὲ τὸ τὴν ψυχὴν ἰδέαν ποιεῖν. ἡ μὲν γὰρ, ἀτι-
 κλητος, ἡ δ', ἀκίνητος· καὶ ἡ μὲν, ἁμιγρῆς πρὸς
 τὸ αἰσθητὸν, ἡ δὲ, τῷ σώματι συνευργμένη. πρὸς
 δὲ τοῦτοις, ὁ θεὸς τῆς μὲν ἰδέας, ὡς παραδείγμα-
 τος, γέγονε μιμητῆς, τῆς δὲ ψυχῆς, ὥσπερ ἀποτι-
 λίσματος, δημιουργός. ὅτι δ' οὐδ' ἄριθμόν ὁ Πλά-
 των τὴν οὐσίαν τίθεται τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ταυτομένην
 ἐπ' ἄριθμόν, προσέφηται.

IV. Πρὸς δ' ἀμφοτέροις τοῦτοις κοινόν ἐστι τὸ
 μῆτε τοῖς πέρασι μῆτε τοῖς ἄριθμοις μηθὲν ἔχρας
 ἐνυπάρχειν ἐκείνης τῆς δυνάμεως, ἥ τὸ αἰσθητὸν ἡ
 ψυχὴ πέφυκε κρίνειν. νοῦν μὲν γὰρ αὐτῇ καὶ νοη-
 τὸν ἡ τῆς νοητῆς μέθεξις ἀρχῆς ἐμπεποίηκε, δόξας
 δὲ καὶ πλείους καὶ τὸ φανταστικὸν καὶ τὸ παθητι-

κόν ὑπὸ τῶν περὶ τὸ σῶμα ποιότητων· ὁ οὐκ αἶ-
 τις ἐκ μοιράδων οὐδὲ γραμμῶν οὐδ' ἐπιφανειῶν ἀλλὰ
 νοήσεις ἐγγινόμενον· καὶ μὴν οὐ μόνον αἱ τῶν περὶ
 τῶν ψυχῶν γνωστικῆν τοῦ αἰσθητοῦ δύναμιν ἔχον-
 σιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ κόσμου, φησὶν, ἀνακινου-
 μένην αὐτὴν πρὸς ἑαυτήν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν
 ἔχοντός τινος ἐφάπτηται, καὶ ὅταν ἀμερόστον κί-
 κινουμένην διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅταν ἂν τε ταῦτόν ᾖ
 καὶ ὅταν ἂν ἕτερον, πρὸς ὃ τι τε μάλιστα καὶ ὅση καὶ
 ὅπως συμβαίνει, καὶ τὰ γινόμενα πρὸς ἑκαστον ἴσ-
 στα εἶναι καὶ πάσχειν. ἐν τούτοις ἄμην καὶ τῶν διὰ
 κατηγοριῶν ποιούμενος ὑπογραφὴν, εἰ μᾶλλον τοῦ
 ἐφεξῆς διασαφεῖ. λόγος γάρ, φησὶν, ἀληθὴς, ὅταν
 μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γένηται, καὶ ὁ τοῦ θανάτου
 κύκλος ὁρθὸς ἴων εἰς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν δια-
 γείλῃ, δόξαι καὶ πίστει γίνονται βέβαιοι καὶ ἀν-
 θις· ὅταν δ' αὖ πάλιν περὶ τὸ λογιστικόν ᾖ, καὶ
 ὁ τοῦ ταυτοῦ κύκλος εὐτροχος ὢν αὐτὴν μετὰ τὴν
 στήμη ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται. τοῦτω δὲ ἐν τῇ τῶν
 ὄντων ἐγγίνεσθον, εἴαν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυ-
 χὴν προσείλῃ, πᾶν μᾶλλον ἢ τὸ ἀληθές ἐρεῖ. πᾶσα
 οὖν ἔσχεν ἡ ψυχὴ τὴν ἀντιληπτικὴν τοῦ αἰσθητοῦ
 καὶ δοξαστικὴν ταύτην κίνησιν, ἑτέραν τῆς κατὰ
 ἐκείνης καὶ τελευτώσης εἰς ἐπιστήμην, ἔργον εἰρη-
 μὴ θεμένων βεβαίως, ὅτι νῦν οὐχ ἀπλῶς ψυχὴν
 ἀλλὰ κόσμου ψυχὴν συνίστησιν ἐξ ὑποκειμένων ἰσ-
 τε κρείττατος οὐσίας καὶ ἀμερόστον καὶ τῆς χείρονης
 ἢν περὶ τὰ σώματα μεριστὴν κίκληκεν, οὐχ ἀπλῶς
 οὐσίαν ἢ τὴν δοξαστικὴν καὶ φανταστικὴν, καὶ ὑπερ-

καὶ τῶν αἰσθητῶν κίνησιν, οὐ γενομένην, ἀλλ' ὑφαιρούσαν αἰδίων, ὥσπερ ἡ ἑτέρα. τὸ γὰρ νοερὸν ἢ φύσις ἔχουσα, καὶ τὸ δοξαστικὸν εἶχεν· ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἀκίνητον καὶ ἀπαθές, καὶ περὶ τὴν αἰεὶ μένουσαν ἰδρυμένον οὐσίαν· τοῦτο δέ, μεριστὸν καὶ πλαστικόν, ἅτε δὴ φερομένης καὶ σκαδαννυμένης ἐφυκτιόμενον ὕλης. οὔτε γὰρ τὸ αἰσθητὸν εἰλήχει τάξεως, ἀλλ' ἦν ἀμορφον καὶ ἀόριστον· ἢ τε περὶ τοῦτο τεταγμένη δύναμις, οὔτε δόξας ἐνάριθρους, οὔτε κινήσεις ἀπύσας εἶχε τεταγμένας, ἀλλὰ τὰς πολλὰς ἐνυπνώδεις καὶ παραφύρους καὶ ταρτατούσας τὸ σωματωειδές, ὅσα μὴ κατὰ τύχην τῷ βελτίονι περιέπιπεν· ἐν μέσῳ γὰρ ἦν ἀμφοῖν, καὶ πρὸς ἀμφοτέρω ὑμπαθῆ καὶ συγγενῇ φύσιν εἶχε, τῷ μὲν αἰσθητικῷ τῆς ὕλης ἀντεχομένη, τῷ δὲ κριτικῷ τῶν νοητῶν.

V. Οὕτω δὲ πως καὶ Πλάτων διασαφεῖ τοῖς ὀνόμασιν. Οὗτος γὰρ, φησὶν, παρὰ τῆς ἐμῆς ψήφου λογισθεὶς, ἐν κεφαλαιῷ δεδδοθῶ λόγος, ὃν τε καὶ χώραν καὶ γένεσιν εἶναι τρεῖς τριχῇ, καὶ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι. χώραν τε γὰρ καλεῖ τὴν ὕλην, ὥσπερ ἔστιν, ἔστιν οὔτε καὶ ὑποδοχὴν· ὃν δὲ, τὸ νοητὸν γένεσιν δέ, τοῦ κόσμου μήπω γεγονότος, οὐδεμίαν ἄλλην ἢ τὴν ἐν μεταβολαῖς καὶ κινήσει οὐσίαν, τοῦ τυποῦντος καὶ τοῦ τυπούμενου μεταξὺ τεταγμένην, διαδιδούσαν ἐνταῦθα τὰς ἐκείθεν εἰκόνας. διὰ τὴν δὴ ταῦτα μεριστὴν προσηγορεύθη, καὶ ὅτι τῷ αἰσθητικῷ τὸ αἰσθανόμενον, καὶ τῷ φαντασιῷ τὸ φανταζόμενον ἀνάγκη συνδιανέμεσθαι καὶ συμπαράκειν· ἢ γὰρ αἰσθητικὴ κίνησις ἰδίᾳ ψυχῆς οὐσα, κινεῖται

πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἐκτός· ὁ δὲ νοῦς αὐτὸς μὴ ἐφ'
 ἑαυτοῦ μόνιμος ἦν καὶ ἀκίνητος, ἐγγενόμενος δὲ τῇ
 ψυχῇ καὶ κρατήσας, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει καὶ συμ-
 περαίνει τὴν ἐγκύκλιον φορᾶν, περὶ τὸ μόνον αἰ-
 μέλιστα ψαύουσαν τοῦ ὄντος. διὸ καὶ δυσανάγκαστον
 ἢ κοινωνίᾳ γέγονεν αὐτῶν, τῷ ἀμερίστῳ τὸ μεριστὸν
 καὶ τῷ μηδαμῇ κινητῷ τὸ πάντη φορητὸν μινύσαν-
 στα, καὶ καταβιαζομένη θάτερον εἰς ταυτὸν συνί-
 θῆναι. ἦν δὲ τὸ θάτερον οὐ κίνησις, ὥσπερ οὐδὲ ταυ-
 τὸν στάσις, ἀλλ' ἀρχὴ διαφορᾶς καὶ ἀνομοιότητος.
 ἑκάτερον γὰρ ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἀρχῆς καίεται, τὸ μὴ
 ταυτὸν ἀπὸ τοῦ ἐνός, τὸ δὲ θάτερον ἀπὸ τῆς δυά-
 δος· καὶ μέμικται πρῶτον ἐνταῦθα περὶ τὴν ψυχὴν,
 ἀριθμοῖς καὶ λόγοις συνδεθέντα, καὶ μεσότητι ἐντα-
 μούτοις, καὶ ποιᾷ θάτερον ἐγγενόμενον τῷ αὐτῷ
 διαφορᾶν, τὸ δὲ ταυτὸν ἐν τῷ ἑτέρῳ τάξιν, ὡς δὲ
 λόγος ἐστὶν ἐν ταῖς πρώταις τῆς ψυχῆς δυνάμεσιν· αὐ-
 τὰ αὖται τὸ κριτικὸν καὶ τὸ κινητικόν. ἡ μὲν οὖν
 κίνησις εὐθὺς ἐπιδείκνυται περὶ τὸν οὐρανόν, ἐν ᾧ
 τῇ ταυτότητι τὴν ἑτερότητα τῇ περιφορῇ τῶν ἀπλαν-
 τῶν, ἐν δὲ τῇ ἑτερότητι τὴν ταυτότητα τῇ τάξει τῶν
 πλανητῶν· ἐπικρατεῖ γὰρ ἐν ἐκείνοις τὸ ταυτὸν, καὶ
 δὲ τοῖς περὶ γῆν τοῦναντίον. ἡ δὲ κρίσις ἀρχῆς μὴ
 ἔχει δύο, τὸν τε νοῦν ἀπὸ τοῦ ταυτοῦ πρὸς τὴν ἀ-
 νόλουν, καὶ τὴν αἰσθημὴν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου, πρὸς τὴν
 καθ' ἑκάστα. μέμικται δὲ λόγος ἐξ ἀμφῶν, νόμος
 ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ δόξα γινόμενος ἐν τοῖς αἰσθη-
 τοῖς· ὁργάνοις τε μεταξὺ φαντασίαις τε καὶ μνη-
 μαις χρώμενος, ὡς τὰ μὲν ἐν τῷ ταυτῷ τὸ ἕκρον,

δ' ἐν τῷ ἑτέρῳ ποιῇ τὸ ταυτόν. ἔστι γὰρ ἡ μὲν νόησις κίνησις τοῦ νοοῦντος περὶ τὸ μένον· ἡ δὲ δόξα, κίνησις τοῦ αἰσθανομένου περὶ τὸ κινούμενον· φαντασίαν δὲ, συμπλοκὴν δόξης πρὸς αἰσθησιν οὖσαν, ἵστησιν ἐν μνήμῃ τὸ ταυτόν· τὸ δὲ θάτερον κινεῖ πάλιν ἐν διαφορᾷ τοῦ πρόσθεν καὶ νῦν, ἑτερότητας ἑαυτοῦ καὶ ταυτότητος ἐφαπτόμενον.

VI. Αἰεὶ δὲ τὴν περὶ τὸ σῶμα τοῦ κόσμου γενεομένην σύνταξιν, εἰκόνα λαβεῖν τῆς ἀναλογίας, ἐν ἣ ἡδηρόμυσατο τὴν ψυχὴν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἦν ἄκρα, τὸ πῦρ καὶ ἡ γῆ, χαλεπὴν πρὸς ἄλληλα κραθῆναι φύσιν ἔχοντα, μᾶλλον δὲ ὅλως ἄκρατον καὶ ἀσύστατον· ὅθεν ἐν μίσῳ θέμενος αὐτῶν, τὸν μὲν ἄερα πρὸ τοῦ πυρός, τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ τῆς γῆς, ταῦτα πρῶτον ἀλλήλοις ἐκέρασαν· εἴτα διὰ τούτων ἐκεῖνα πρὸς τε ταῦτα καὶ ἄλληλα συνέμιξε καὶ συνήρμοσεν. ἐνταῦθα δὲ πάλιν τὸ ταυτόν καὶ τὸ θάτερον ἐναντίας διήκτισεν, καὶ ἀκρότητας ἀντιπάλους συνήγαγεν, οὐδὲ αὐτῶν, ἀλλ' οὐσίας ἑτέρας μεταξὺ, τὴν μὲν ἀμειψιστον πρὸ τοῦ ταυτοῦ, πρὸ δὲ τοῦ θατέρου τὴν μοιρατὴν, ἔστιν ἡ προσήκουσαν ἑκατέραν ἑκατέρῃ τάξιν, εἴτα μιχθεύσαις ἐκείναις ἐπεγκεραννύμενος, οὕτω τὸ πᾶν συνύφηνε τῆς ψυχῆς εἶδος, ὥς ἦν ἀντιπρόθεον, ἐκ διαφορῶν ὁμοιον ἐκ τε πολλῶν ἐν ἀπιοργαζόμενος.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΠΕΡΙ
ΣΤΩΙΚΩΝ ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΩΝ.

Πρῶτον ἀξιῶ τὴν τῶν δογμάτων ὁμολογίαν ἐν τοῖς βίοις θεωρεῖσθαι. δεῖ γὰρ οὐχ οὕτω τὸν φῆτορ κατ' Αἰσχίνην, τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι καὶ τὸν νόμον, ὥς τὸν βίον τοῦ φιλοσόφου τῷ λόγῳ σύμφωνον εἶναι. ὁ γὰρ λόγος τοῦ φιλοσόφου νόμος αὐθαίρετος καὶ ἰδιὸς ἐστίν· εἶχε δὴ μὴ παιδιὰν καὶ εὐρησιλογίαν ἔνεκα δόξης, ἀλλ' ἔργον ἄξιον σπουδῆς τῆς μερίστη, ὥσπερ ἐστίν, ἡγοῦνται φιλοσοφίαν.

II. Ἐπεὶ τοίνυν πολλὰ μὲν, ὥς ἐν λόγοις, αὐτῶν Ζήνισι, πολλὰ δὲ Κλεάνθει, πλεῖστα δὲ Χαρσίλῳ περ γεγραμμένα τυγχάνει περὶ πολιτείας καὶ τοῦ ἀρχεσθαι καὶ ἄρχειν, καὶ δικάζειν καὶ φηγορεύειν· ἐν δὲ τοῖς βίοις οὐδενός ἐστιν εὐρεῖν οὐ στρατηγίαν, οὐ νομοθεσίαν, οὐ πάροδον εἰς βουλὴν, οὐ συντηγίαν ἐπὶ δικαστῶν, οὐ στρατείαν ὑπὲρ πατρίδος, οὐ πρεσβείαν, οὐκ ἐπίδοσιν· ἀλλ' ἐπὶ ξένης, ὥσπερ πρὸς Λωτοῦ, γενεσάμενοι σχολῆς, τὸν πάντα βίον, οὐ βραχύ, ἀλλὰ παμμήκη γενόμενον, διήγαγον ἐν λό-

τοῖς καὶ βιβλοῖς καὶ περιπέτοις· οὐκ ἄδηλον, ὅτι τοῖς ὑφ' ἐτέρων γραφομένοις καὶ λεγομένοις, μᾶλλον ἢ τοῖς ὑφ' αὐτῶν ὁμολογουμένως ἴξῃσαν, ἣν Ἐπίκουρος ἡσυχίαν ἐπαινεῖ καὶ Ἰερώνυμος, ἐν ταύτῃ τὸ παράπαν καταιβιώσαντες. αὐτὸς γοῦν Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων, οὐδέν οἶεται τὸν σχολαστικὸν βίον τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρειν· αὐτὰς δὲ παρηγόρησεν αἱ λέξεις· Ὅσοι δὲ ὑπολαμβάνουσι φιλοσόφους ἐπιβάλλειν μάλιστα τὸν σχολαστικὸν βίον ἀπ' ἀρχῆς, οὗτοι μοι δοκοῦσι διαμαρτάνειν, ὑπονοῦντες, διαγωγῆς τινος ἕνεκεν δεῖν τοῦτο ποιεῖν, ἢ ἄλλου τινὸς τοῦτῳ παραπλησίου, καὶ τὸν ὅλον βίον οὕτω πως διεκλύσαι· τοῦτο δ' ἔστιν, ἂν σαφῶς θεωρηθῇ, ἡδέως· οὐ γὰρ δεῖ λανθάνειν τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν, πολλῶν μὲν σαφῶς τοῦτο λεγόντων, οὐκ ὀλίγων δ' ἄδηλότερον. τίς οὖν μᾶλλον ἐν τῷ σχολαστικῷ βίῳ τοῦτῳ κατεγήρασεν, ἢ Χρύσιππος, καὶ Κλειάνθης, καὶ Διογένης, καὶ Ζήνων, καὶ Ἀντίπατρος; οἳ γε καὶ τὰς αὐτῶν κατέλιπον πατρίδας, οὐθὲν ἐγκαλοῦντες, ἀλλ' ὅπως καθ' ἡσυχίαν ἐν τῷ ἡδίῳ καὶ ἐπὶ ζωστήρος σχολάζοντες καὶ φιλόλογοντες διάγωσιν. Ἀριστοκρέων γοῦν, ὁ Χρυσηΐου μαθητὴς καὶ οἰκίος, εἰκόνα χαλκῇ ἀνάσθηλώς περὶ τοῦτο λέγει·

Τόνδε νέον Χρύσιππον Ἀριστοκρέων ἀνέθηκε.

Τῶν Ἀκαδημαϊκῶν στραγγαλίδων κοπίδα.

τοῦτο οὖν ὁ Χρύσιππος, ὁ γέρον, ὁ φιλόσοφος, ὁ τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἐπαινῶν βίον, τὸν δὲ σχολαστικὸν οὐθὲν οἰόμενος τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρειν.

III. Οσοι δ' ἄλλοι αὐτῶν πολιτείας προσλαβόντες
 ἔτι μᾶλλον ἐναντιοῦνται τοῖς αὐτῶν δόγμασι· καὶ
 γὰρ ἄρχουσι, καὶ δικάζουσι, καὶ συμβουλεύουσιν,
 καὶ νομοθετοῦσι, καὶ κολάζουσι, καὶ τιμοῦσιν, ὡς
 πόλιν οὐσῶν, ἐν αἷς πολιτεύονται. βουλευτῶν δὲ
 καὶ δικαστῶν ἅει τῶν λαγχανόντων, στρατηγῶν δὲ
 τῶν χειροτονουμένων, νόμων δὲ τῶν Κλεισθέους
 καὶ Λυκούργου καὶ Σόλωνος, οὓς φαῦλους καὶ ἄ-
 ρητους γεγονέναι λέγουσιν. ὥστε καὶ πολιτευόμε-
 νοι μάχονται.

IV. Καὶ μὲν Ἀντίπατρος ἐν τῷ περὶ τῆς Κλε-
 κλίου καὶ Χρυσίππου διαφορᾶς ἱστορήκεν, ὅτι
 Ζήνων καὶ Κλειάνθης οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γινώ-
 σθαι, μὴ δόξωσι ταῖς αὐτῶν πατρίδας ἀδικεῖν. ὅτι
 μὲν, εἰ καλῶς οὐτοί, Χρυσίππος οὐκ ὀρθῶς ἐποίη-
 σεν, ἐγγραφεῖς εἰς τὴν πολιτείαν, παρελθὼν. πα-
 λὴν δὲ μίχην καὶ παρύλογον ἔχει τὸ, τὰ σώματα
 καὶ τοὺς βίους οὕτω μακρὰν ἀποξενώσαντας, ὥστε
 ὄνματι ταῖς πατρίσι τηρεῖν· ὥσπερ εἰ τις τὴν γο-
 μετὴν ἀπολιπὼν, ἐτέρᾳ δὲ συζῶν καὶ συναναπαύ-
 μενος, καὶ παιδοποιούμενος ἐξ ἐτέρης, μὴ συγγεν-
 φοιτο γάμον, ὅπως ἀδικεῖν μὴ δοκῇ τὴν προτέρα.

V. Χρυσίππος δὲ πάλιν ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς
 γράφων, οὕτω ῥητορεύσειν καὶ πολιτεύασθαι τὸ
 σοφὸν, ὡς καὶ τοῦ πλούτου ὄντος ἀγαθοῦ, καὶ τὴν
 δόξης καὶ τῆς ὑγείας, ὁμολογεῖ, τοὺς λόγους αὐτοῦ
 καὶ ἀνεξέδδους εἶναι καὶ ἀπολιτευτούς, καὶ τὰ δι-
 γμασι ταῖς χρήσις ἀνάγκαστα καὶ ταῖς πράξεσιν.

VI. Ἐν δόγμα Ζήνωνός ἐστιν, ἐκράττειν μὴ ὅτι

κοδομεῖν· ἱερὸν γὰρ μὴ πολλοῦ ἄξιον καὶ ἅγιοι οὐκ ἔστιν· οἰκοδόμων δ' ἔργον καὶ βαναύσων οὐδὲν ἔστι πολλοῦ ἄξιον· οἱ δὲ ταῦτ' ἐπαινοῦντες, ὥς εἰ ἔχοντα, μυοῦνται μὲν ἐν ἱεροῖς, ἀναβαίνουσι δ' εἰς ἀκρόπολιν, προσκυνοῦσι δὲ τὰ ἔδῃ, καὶ σιταφανοῦσι τοὺς ναοὺς, οἰκοδόμων ὄντας ἔργα καὶ βαναύσων ἀνθρώπων· εἰτα τοὺς Ἐπικουρείους ἐλέγχονται δοκοῦσι θύοντας θεοῖς, αὐτοὶ δὲ μᾶλλον ἐλέγχονται θύοντες ἐπὶ τῶν βωμῶν καὶ τῶν ἱερῶν, ἢ μὴτ' εἶναι· μὴτ' οἰκοδομεῖσθαι δεῖν ἄξιουσιν.

VII. Ἀρετὰς ὁ Ζήνων ἀπολείπει πλείονας, κατὰ διαφοράς, ὥσπερ ὁ Πλάτων, οἷον φρόνησιν, ἀνδρείαν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην· ὥς ἀχωρίστους μὲν οὕσας, ἐτίρας δὲ καὶ διαφερούσας ἀλλήλων· πά-
 ρει δὲ ὀριζόμενος αὐτῶν ἐκάστην, τὴν μὲν ἀνδρείαν, φησὶ, φρόνησιν εἶναι ἐν ἐνεργητέοις· τὴν δὲ δικαιο-
 σύνην, φρόνησιν ἐν ἀπονεμητέοις· ὥς μίαν οὕσας ἀρετὴν, ταῖς δὲ πρὸς τὰ πράγματα σχέσεσι κατὰ τὰς ἐνεργείας διαφέρειν δοκοῦσαν· οὐ μόνον δὲ ὁ Ζή-
 νων περὶ ταῦτα φαίνεται αὐτῷ μαχόμενος, ἀλλὰ καὶ Χρύσιππος, Ἀριστοτeli μὲν ἐγκαλῶν, ὅτι μιᾶς ἀρετῆς σχέσεις ἔλεγε τὰς ἄλλας εἶναι, Ζήνωνι δὲ συνηγο-
 ρῶν οὕτως ὀριζομένῳ τῶν ἀρετῶν ἐκάστην· ὁ δὲ Κλεάνθης ἐν Ἱπομνήμασι Φυσικοῖς ἐπὶ τῶν, ὅτι πληρὴ πυρὸς ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ ἰκανὸς ἐν τῇ ψυχῇ γίνηται πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τὰ ἐπιβάλλοντα, ἰσχύς καλεῖται καὶ κράτος· ἐπιφέρει κατὰ λέξιν· Ἡ δ' ἰσχύς αὕτη καὶ τὸ κράτος ὅταν μὲν ἐπὶ τοῖς ἐπιφα-

νέων ἐμμενετέοις ἐγγένηται, ἐγκράτειά ἐστιν· ὅτι
 δ' ἐν τοῖς ὑπομενετέοις, ἀνδρεία· περὶ τὰς αἰτίας δι-
 δικαιοσύνη· περὶ τὰς αἰρέσεις καὶ ἐκκλίσεις, φρο-
 σύνη.

VIII. Πρὸς τὸν εἰπόντα·

Μηδὲ δικὴν δικάσης, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκού-
 σης. ἰστέλεγεν ὁ Ζήνων, τοιοῦτω τινὶ λόγῳ χρονο-
 νος· εἴτ' ἀπέδειξεν ὁ πρότερος εἰπὼν, οὐκ ἀκουσάτω
 τοῦ δευτέρου λέγοντος· πέρας γὰρ ἔχει τὸ ἔργον
 μερον. εἴτ' οὐκ ἀπέδειξεν· ὅμοιον γάρ, ὥς ἂν
 μηδὲ ὑπήκουσε κληθεὶς, ἢ ὑπακούσας ἐπιτρέψαι
 ἦτοι δ' ἀπέδειξεν, ἢ οὐκ ἀπέδειξεν· οὐκ ἀκουσάτω
 ἄρα τοῦ δευτέρου λέγοντος. τοῦτον δὲ τὸν λόγον
 ἐρωτήσας αὐτὸς, ἀντέγραψε μὲν πρὸς τὴν Πλάτων-
 ος Πολιτείαν· ἔλυε δὲ σοφίσματα, καὶ τὴν δια-
 λεκτικὴν, ὥς τοῦτο ποιεῖν δυναμένην, ἐκέλευε πα-
 ραλαμβάνειν τοὺς μαθητάς. καίτοι ἢ ἀπέδειξε
 Πλάτων, ἢ οὐκ ἀπέδειξε τὰ ἐν τῇ Πολιτείᾳ· καὶ
 αὐδέτερον δ' ἢ ἀναγκαῖον ἀντιγράφειν, ἀλλὰ πάν-
 τως περιττὸν καὶ μάταιον. τὸ δ' αὐτὸ περὶ τῶν ο-
 φισμάτων ἐστὶν εἰπεῖν.

IX. Ὁ Χρύσιππος οἶται δεῖν τῶν λογικῶν
 πρῶτον ἀκροῦσθαι τοὺς νέους, δεῦτερον δὲ τῶν
 ἠθικῶν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν φυσικῶν, ὡσαύτως
 δὲ τοῦτοις τὸν περὶ Θεῶν λόγον ἔσχατον παραλα-
 βάνειν. πολλαχοῦ δὲ τούτων ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων
 ἀρκέσει παραθεῖσθαι τὰ ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Εἰσῶ-
 ἔχοντα κατὰ λέξιν οὕτω· Πρῶτον μὲν οὖν δοκί-
 μοι, κατὰ τὰ ὁρθῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰρημέ-
 νων.

τὰ γὰρ τῶν τοῦ φιλοσόφου θεωρημάτων εἶναι·
 τὰ μὲν, λογικὰ, τὰ δὲ, ἠθικὰ, τὰ δὲ, φυσικὰ·
 εἴτα τούτων δεῖν τάττεσθαι πρῶτα μὲν, τὰ λογικὰ,
 δεύτερα δὲ, τὰ ἠθικὰ, τρίτα δὲ, τὰ φυσικὰ· τῶν
 δὲ φυσικῶν ἐσχατος εἶναι ὁ περὶ τῶν θεῶν λόγος·
 διὰ καὶ πλεῖστας ἠγάρευσαν τὰς τούτων παραδόσεις.
 ἄλλοι τοῦτον γε τὸν λόγον, ὃν ἐσχατὸν φησι δεῖν
 τάττεσθαι, περὶ θεῶν, εἴθι προτάττει καὶ προ-
 κίβηται παντός ἠθικοῦ ζητήματος· οὔτε γὰρ περὶ
 ἡλῶν, οὔτε περὶ δικαιοσύνης, οὔτε περὶ ἀγαθῶν
 καὶ κακῶν, οὔτε περὶ γάμου καὶ παιδοτροφίας,
 οὔτε περὶ νόμου καὶ πολιτείας φαίνεται τοπαρίπαι
 φθγγόμενος, εἰ μὴ, καθάπερ οἱ τὰ ψηφίσματα
 ταῖς πόλεσιν εἰσφέροντες προγράφουσιν Ἀγαθὴν
 Τύχην, οὕτω καὶ αὐτὸς προγράφει τὸν Δία, τὴν
 Εἰμαρμένην, τὴν Ἡρόνοιαν, τὸ συνέχεσθαι μὲν δι-
 νάμει τὸν κόσμον εἶνα ὄντα καὶ πεπιραυμένον. ἂν
 οὐθέν ἐστι πεισθῆναι, μὴ διὰ βάθους ἐγκραθέντα
 τοῖς φυσικοῖς λόγοις. ἤκουε δὲ, ἃ λέγει περὶ τού-
 των ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν· Οὐ γὰρ ἐστὶν εὐρεῖν
 τῆς δικαιοσύνης ἄλλην ἀρχὴν, οὐδ' ἄλλην γένεσιν,
 ἢ τὴν ἐκ τοῦ Διός, καὶ τὴν ἐκ τῆς κοινῆς φύσεως·
 ἐπειθεὶν γὰρ δεῖ πᾶν τὸ τοιοῦτον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, εἰ
 μίλλομέν τι εἰρεῖν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. πάλιν
 ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσει· Οὐ γὰρ ἐστὶν ἄλλως, οὐδ'
 δικαιότερον ἐπειθεῖν ἐπὶ τὸν τῶν ἀγαθῶν καὶ κα-
 κῶν λόγον, οὐδ' ἐπὶ τῆς ἀρετῆς, οὐδ' ἐπὶ εὐδαι-
 μονίᾳ, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τῆς κοινῆς φύσεως, καὶ ἀπὸ
 τῆς τοῦ κόσμου διοικήσεως. προελθὼν δ' αὐτίθις

Δεῖ γὰρ τοῦτοις συνάψαι τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κα-
 κῶν λόγον, οὐκ οὔσης ἄλλης ἀρχῆς αὐτῶν ἀμείνον-
 ρος, οὐδ' ἀναφορᾶς, οὐδ' ἄλλου τινὸς ἔνεκεν τῆς
 φυσικῆς θεωρίας παραληπτῆς οὔσης, ἢ πρὸς τὴν
 περὶ ἀγαθῶν ἢ κακῶν διάστυσιν. γίνεται τοίνυν
 ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω τῶν ἡθικῶν ὁ φυσικὸς λόγος
 κατὰ Χρῦσαιππον· μᾶλλον δὲ ὅλως ἄπορος ἡ περὶ
 τροπὴ τῆς τάξεως, εἰ μετὰ ταῦτα τακτικὸν ἐκείνων
 ὧν καταλαβεῖν οὐθέν ἐκείνου χωρὶς ἐστίν· καὶ πρό-
 δηλος ἡ μάχη τοῦ τὸν φυσικὸν λόγον ἀρχὴν μὲν εἶ-
 ναι τοῦ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τιθεμένου, με-
 λεύοντος δὲ, μὴ πρότερον ἀλλ' ὕστερον ἐκείνων πα-
 ραδίδουσαι. εἰ δέ τις ἐρεῖ, γεγραφέναι τὸν Χρῦ-
 σαιππον ἐν τῷ περὶ Λόγου Χρήσεως, ὡς οὐ κατὰ
 πας ἀφεκτικόν ἐστι τῶν ἄλλων, τῷ τὴν λογικὴν ἀνα-
 λαμβάνοντι πρώτην, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων μεταληπτέαν
 κατὰ τὸ διδόμενον, ἀληθῆ μὲν ἐρεῖ, βεβαιώσει δὲ τὴν
 αἰτίαν· μάχεται γὰρ πρὸς ἑαυτὸν, ὅπου μὲν ἵστα-
 τον τὸν περὶ θεῶν λόγον ἀναλαμβάνειν κελεύει καὶ
 τελευταῖον, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τελετὴν προσαγορεύου-
 μενον, ὅπου δὲ πάλιν ἐν πρώτοις ἅμα καὶ τοῦτον
 μεταληπτέον εἶναι λέγων· οἴχεται γὰρ ἡ τάξις, ἢ
 πάντων ἐν πᾶσι μεταλαμβάνειν διήσει. τὸ δὲ μὲν
 ζον, ὅτι τοῦ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγου τὸν
 περὶ θεῶν ἀρχὴν πεποιημένος, οὐκ ἀπὸ τούτου κε-
 λεύει τὸν ἡθικὸν ἀρχαμένους ἀναλαμβάνειν, ἀλλ'
 ἐκείνον ἀναλαμβάνοντα τοῦτον μεταλαμβάνειν κατὰ
 τὸ διδόμενον, εἰτα μεταβαίνειν ἐπὶ τοῦτον ἀπ' ἐκεί-
 νων, οὐ χωρὶς οὐδεμίαν ἀρχὴν ἀπ' ἐκείνων, οὐδ'
 ἔκδοτον εἶναι φησι

X. Τὸ πρὸς τὴ ἐναντία διαλέγεσθαι καθόλου
 μὴ οὐ φησιν ἀποδοκιμάζειν, χρῆσθαι δὲ αὐτῷ πα-
 ραινεῖ μετ' εὐλαβείας, ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις,
 μὴ μετὰ συνηγορίας, ἀλλὰ διαλύοντας αὐτῶν τὸ
 πιθανόν· τοῖς μὲν γὰρ ἐποχὴν ἄγουσι περὶ πάντων
 ἐπιβάλλει, φησὶ, τοῦτο ποιεῖν, καὶ συνεργὸν ἑαυ-
 τῷ πρὸς ὃ βούλονται· τοῖς δ' ἐπιστήμην ἐνεργαζομέ-
 νοις, καθ' ἣν ὁμολογουμένως βιωσόμεθα, τὰ ἐναν-
 τία στοιχειοῦν, καὶ καταστοιχίζειν τοὺς εὐαγομέ-
 νους ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· ἐφ' ὧν καιρὸς ἐστὶ
 μνησθῆναι καὶ τῶν ἐναντίων λόγων, διαλύοντας
 αὐτῶν τὸ πιθανόν, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς δικαστη-
 ρίοις. ταυτὶ γὰρ αὐταῖς λέξεσιν εἴρηκεν. "Οτι
 μὴ οὖν ἄτιπόν ἐστι, τοὺς φιλοσόφους τὸν ἐναν-
 τιον λόγον οἰομένους δεῖν τιθέναι, μὴ μετὰ συνη-
 γορίας, ἀλλ' ὁμοίως τοῖς δικολόγοις κακῶντας,
 ὥσπερ οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ περὶ τίνης ἁγω-
 ριζομένους, εἴπεται πρὸς αὐτὸν δι' ἐτέρων. ὅτι δ'
 αὐτὸς οὐκ ἐν ὀλίγοις, ἀλλὰ πολλαχοῦ, τοὺς ἐναν-
 τious οἷς δοκιμάζει λόγους κατασκευάσκειν ἐρῶμε-
 νος καὶ μετὰ σπουδῆς καὶ φιλοτιμίας τοσαύτης,
 ὥστε μὴ παντὸς εἶναι καταμαθεῖν τὸ ἀρέσκον,
 αὐτοὶ δὴπου λέγουσι, τὴν δυνάμειν θαυμάζοντες
 τοῦ ἀνδρός· καὶ τὸν Καρνεάδην αὐτὴν οἰόμενοι
 λέγειν ἴδιον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐπεχίρησε Χρυσίππος εἰς
 τὸ ἐναντίον, ὁρῶμενον ἐπιτιθεσθαι τοῖς λόγοις
 αὐτοῦ, καὶ πολλάκις παραφθιγγεσθαι·

Διαιμύνει, φησὶ, περὶ τὸ οὐκ ἔμενος,
 ὡς, μεγάλας ἀφορμὰς καθ' ἑαυτοῦ διδόντα τοῖς κί-

νεῖν τὰ δόγματα καὶ διαβάλλειν βουλομένοις. ἐπὶ
 δὲ τοῖς κατὰ Συνηθείας ἐκδοθεῖσιν οὕτω κομῶσαι
 καὶ μεγαληγοροῦσιν, ὥστε τοὺς πάντων ὅρου τῶν
 Ἀκαδημαϊκῶν λόγους εἰς ταυτὸ συμφορηθέντας,
 οὐκ ἄξιους εἶναι παραβαλεῖν, οἷς Χρύσιππος ἔγρα-
 φεν εἰς διαβολὴν τῶν αἰσθήσεων. καὶ τοῦτο μὲν
 ἀπειρίας τῶν λεγόντων ἢ φιλαντίας οἰμειδόντων
 ἐκεῖνο δ' ἀληθές, ὅτι βουλευθεὶς αὐθις συνιπύ-
 τῃ Συνηθείᾳ καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν, ἐνδείκτερος γί-
 γονεν ἑαυτοῦ. καὶ τὸ σύνταγμα τοῦ συντάγματος
 μαλακώτερον. ὅστ' αὐτὸν ἑαυτῷ μάχεσθαι, καὶ
 λύνοντα μὲν αἰετὶ τὰ ἐναντία, μὴ μετὰ συνηγορίας,
 ἀλλὰ μετ' ἐνδείξεως τοῦ ὅτι ψευδῇ ἐστί, παραι-
 θεσθαι τῶν δ' αὐτοῦ δογμάτων κατήγορον ὄντα
 δεινότερον ἢ συνηγορον. καὶ φυλάττεσθαι μὲν ἐπί-
 ραις παραινούντα τοὺς ἐναντίους λόγους, ὡς πε-
 ρισπώντας τὴν κατάληψιν, αὐτὸν δὲ τῶν βεβαιούν-
 των τὴν κατάληψιν λόγων φιλοτιμότερον συντιθέντα
 τοὺς ἀγαιροῦντας. καίτοι ὅτι τοῦτο αὐτὸ φοβεῖται
 σαφῶς ὑποδεικνυσιν ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Πλά-
 ταῦτα γράφων. Οὐχ ὡς ἔτυχε δὲ οὐδὲ τοὺς ἐναν-
 τίους ὑποδεικτέον λόγους, οὐδὲ πρὸς τὰ ἐναντία πε-
 θανά, ἀλλ' εὐλαβουμένους, μὴ καὶ περισπωθέν-
 τες ὑπ' αὐτῶν, τὰς κατάληψεις ἀφῶσιν, οὐδὲ τῶν
 λύσεων ἱκανῶς ὥς ἀκοῦσαι δυνάμενοι, καταλαμβά-
 νοντές τε εὐαποσειστώς. ἐπεὶ καὶ οἱ κατὰ συνή-
 θειαν καταλαμβάνοντες καὶ τὰ αἰσθητὰ, καὶ τὰ
 ἄλλα, ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἡδύως προέκνται ταῦτα
 καὶ ὑπὸ τῶν Μεγαρικῶν ἐρωτημάτων περισπώμενοι

καὶ ὑπ' ἄλλων πλείονων καὶ δυναμικωτέρων ἐρωτη-
μάτων. ἡδέως ἂν οὖν πυθόμην τῶν Στωϊκῶν, εἰ
τὰ Μεγαρικά ἐρωτήματα δυναμικώτερα νομίζουσιν
εἶναι τῶν ὑπὸ Χρυσίππου κατὰ τῆς Συνηθείας ἐν
ἑξ βιβλίοις γεγραμμένων. ἢ τοῦτο παρ' αὐτοῦ Χρυ-
σίππου δεῖ πυθάνεσθαι· σκόπει γὰρ, οἷα περὶ
τοῦ Μεγαρικοῦ λόγου γέγραπεν ἐν τῷ περὶ Λόγου
Χρήσεως οὗτοις· Οἶόν τι συμβέβηκε καὶ ἐπὶ τοῦ
Σιλπητος λόγου καὶ Μενεδήμου· σφόδρα γὰρ ἐπὶ
σοφίᾳ γενομένων αὐτῶν ἐνδόξων, νῦν εἰς ὄνειδος
αὐτῶν ὁ λόγος περιτέτραπται, ὥς τῶν μὲν παχύτε-
ρον, τῶν δ' ἐλαφρώς σοφισμένων ἶσθα. τοῦτονα
μὲν, ὃ βέλτιστε, τοὺς λόγους, ὧν καταγελάς, καὶ
καλεῖς ὄνειδη τῶν ἐρωτῶντων, ὥς ἐμφανῆ τὴν κα-
κίαν ἔχοντας, ὁμῶς δέδιδας, μὴ τινὰς περισπάσω-
σιν ἀπὸ τῆς καταλήψεως· αὐτὸς δὲ τοσαῦτα βιβλία
γράφων κατὰ τῆς Συνηθείας, οἷς, ὃ τι ἀνέστης,
προσέθηκας, ὑπερβαλέσθαι φιλοτιμούμενος τὸν Ἀρ-
κίλειον, οὐδένα τῶν ἐντυχανόντων ἐπιταράξειν
προσιδόκησας, οὐδὲ γὰρ φιλοῖς χρήται τοῖς κατὰ
Συνηθείας ἐπιχειρήμασιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν δίκῃ μετὰ
πάθους τινὸς συνεπιπάσχω, μωρολογεῖν τε πολλὰ
κις λέγει καὶ κενοκολεῖν· ἵνα τοίνυν μὴδ' ἀντίρ-
ρῃσιν ἀπολίπῃ τοῦ τὰ ἐναντία λέγειν, ἐν μὲν
ταῖς φυσικαῖς Θέσει ταῦτα γέγραπεν· ἔστι δὲ
καὶ καταλαμβάνοντάς τι, πρὸς τὰ ἐναντία ἐπιχει-
ρεῖν, τὴν ἐνοῦσαν συνηγορίαν ποιούμενους, ποτὲ
δ' οὐδέτερον καταλαμβάνοντας, εἰς ἑκάτερον τὰ
ἴσα λέγειν. ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς τοῦ Λόγου Χρή-

σιως εἰπών, ὥς οὐ δεῖ τῇ τοῦ λόγου δυνάμει πρὸς
τὰ μὴ ἐπιβάλλοντα χρῆσθαι, καθάπερ οὐδὲ ὁπλοῖς
ταῦτ' ἐπειρήκε· Πρὸς μὲν γὰρ τὴν τῶν ἀλλήλων
εὐρεσιν δεῖ χρῆσθαι αὐτῇ, καὶ πρὸς τὴν τοῦτων
συγγένειαν, εἰς τὰναντία δ' οὐ, πολλῶν ποιούντων
τοῦτο· πολλοὺς δὲ λέγων ἴσως τοὺς ἐπέχοντας· ἄλλοι
ἐκεῖνοι μὲν οὐδέτερον καταλαμβάνοντες, εἰς ἐκάτε-
ρον ἐπιχειροῦσιν· ὥς εἴ τι καταληπτὸν ἴστω, αὐ-
τὸς ἂν μόνως ἢ μάλιστα κατέλῃσιν ἐαυτοῦς τὴν
ἀλήθειαν παρέχουσιν· σὺ δ', ὁ κατηγορῶν ἐκεί-
νων, αὐτὸς τε τὰναντία γράφων, οἷς καταλαμ-
βάνεις περὶ τῆς Συνηθείας, ἑτέρους τε τοῦτο ποιεῖν
μετὰ συνηγορίας προτιρεπόμενος, ἐν ἀχρήσταις καὶ
βλαβεροῖς ὁμολογεῖς τῇ τοῦ λόγου δυνάμει χρῆσθαι
ὑπὸ φιλοτιμίας νεανιεύεσθαι.

ΧΙ. Τὸ κατόρθωμα, φασί, νόμου πρόσταγμα
εἶναι· τὸ δ' ἁμάρτημα, νόμου ἀπαγορευμα, διὰ
τὸν νόμον πολλὰ τοῖς φαύλοις ἀπαγορευεῖν, προ-
τάττειν δὲ μηδέν· οὐ γὰρ δύναται κατορθοῦν,
καὶ τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι τῷ μὴ δυναμένῳ κατορθοῦν
ἀδύνατον ἐστὶ μὴ ἁμαρτάνειν; αὐτὸν οὖν αὐτῷ μὴ
χόμενον ποιοῦσι τὸν νόμον, προστάττοντα μὲν,
ποιεῖν ἀδυνάτοῦσιν, ἀπαγορεύοντα δὲ, ὧν ἀπέ-
χεσθαι μὴ δύναται· ὁ γὰρ μὴ δυνάμενος σωφρο-
νεῖν ἄνθρωπος, οὐ δύναται μὴ ἀκολυπαταίνειν· καὶ
ὁ μὴ δυνάμενος φρονεῖν, οὐ δύναται μὴ ἡφραίνειν.
αὐτοὶ γε μὴν λέγουσι, τοὺς ἀπαγορευόντας ἄλλο
μὲν λέγειν, ἄλλο δ' ἀπαγορεύειν, ἄλλο δὲ προστάτ-
τειν· ὁ γὰρ λέγων· Μὴ κλέψῃς· λέγει μὲν αὐτὸ

τοῖτο μὴ κλέψῃς, ἀπαγορεύει δὲ μὴ κλέπτειν·
οὐδὲν οὖν ἀπαγορεύσει τοῖς φαύλοις ὁ νόμος, εἰ
δὲ μὴ προστάξει τι, καὶ τὸν ἱατρὸν τῷ μαθητῇ
προστιάττειν, λέγουσι, τιμῇν καὶ καῦσαι, κατὰ
παράλειψιν τοῦ εὐκαιρῶς καὶ μετρίως· καὶ τὸν μον-
αχὸν λυγρῶσαι καὶ ἥραι, κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐμ-
μελῶς καὶ συμφώνως· διὰ τοὺς ταῦτα ποιήσαντας
ἀτίμως καὶ κακῶς κολάζουσιν· ὥς προσεიტάχθη γὰρ
ὁρθῶς, οἱ δ' οὐκ ὁρθῶς ἐποίησαν. οὐκοῦν καὶ ὁ
σοφὸς τῷ θεράποντι προστιάτιων εἰπεῖν τι καὶ προ-
ῆται, πᾶν μὴ εὐκαιρῶς τοῦτο πράξῃ, μηδὲ ὥς δεῖ,
κολάζων, δηλὸς ἐστὶ κατόρθωμα προστιάτιων οὐ
μῶσον· εἰ δὲ μέσα προστιάτιουσιν οἱ σοφοὶ τοῖς
φαύλοις, τί κωλύει καὶ τὰ τοῦ νόμου προστάγματα
τοιαῦτα ἵσται; καὶ μὴν ἡ ὁρμὴ, κατὰ γ' αὐτὸν,
τοῦ ἀνθρώπου λόγος ἐστὶ προστακτικὸς αὐτῷ τοῦ
ποιεῖν, ὥς ἐν τῷ περὶ Νόμου γέγραπεν. οὐκοῦν
καὶ ἡ ἀφορμὴ λόγος ἀπαγορευτικὸς, καὶ ἡ ἔκκλησις,
καὶ εὐλογος ἔκκλησις, καὶ ἡ εὐλάβεια τοίνυν λόγος
ἐστὶν ἀπαγορευτικὸς τῷ σοφῷ· τὸ γὰρ εὐλαβεῖσθαι,
σοφῶν ἴδιον, οὐ φαύλων ἐστίν. εἰ μὲν οὖν ἕτερον
ἔστιν ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος, καὶ ἕτερον ὁ νόμος, μι-
νόμενον τῷ νόμῳ λόγον οἱ σοφοὶ τὴν εὐλάβειαν
ἔχουσιν· εἰ δ' οὐκ ἄλλο τι νόμος ἐστίν, ἢ ὁ τοῦ
σοφοῦ λόγος, εὐρεται νόμος ἀπαγορευτῶν τοῖς σο-
φοῖς ποιεῖν, ἃ εὐλαβῶνται.

XII. Τοῖς φαύλοις οὐδὲν εἶναι χρήσιμον, ὁ Χρύ-
σιππος φησιν, οὐδ' ἔχειν χρεῖαν τὸν φαῦλον οὐδε-
ως οὐδέ δεῖσθαι. ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν τῷ πρώτῳ βίῳ

Κατορθωμάτων, αὐθις λέγει, καὶ τὴν εὐχρηστίαν καὶ τὴν χάριν εἰς τὰ μέσα διατείνειν· ὧν οὐδὲν ἐστὶ χρήσιμον κατ' αὐτούς. καὶ μὴν οὐδ' οἰκίαν οὐδ' ἡρμώτιον οὐδὲν εἶναι τῷ φαύλῳ φησὶν ἐν τοῦτοις· Κατὰ ταῦτα δὲ τῷ μὲν ἀστέλει ἀλλότριον οὐδὲν, τῷ δὲ φαύλῳ οὐδὲν οἰκεῖον ἐστίν· ἐπειδὴ τὸ μὲν, ἀγαθόν, τὸ δὲ, κακόν ἐστιν αὐτῶν. πῶς οὖν ἀποκναίει πάλιν ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῶ ἰδίᾳ καὶ ἡθικῶ χρω-
 φων, ὥς οἰκειούμεθα πρὸς αὐτοὺς εὐθὺς γενόμενοι καὶ τὰ μέρη καὶ τὰ ἔκγονα τὰ ἑαυτῶν; ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης, καὶ τῇ θηρίᾳ, φησὶ, ἀμείνως τῇ χρείᾳ τῶν ἐκγόνων ὀκειώσθαι πρὸς αὐτὰ πλὴν τῶν ἰχθύων· αὐτὰ γὰρ τὰ κνήματα τρέφεται δι' αὐτῶν. ἀλλ' οὐτ' αἰσθησίς ἐστιν, οἷς μὴδὲν αἰσθητόν, οὐτ' οἰκειώσεις, οἷς μὴδὲν οἰκεῖον· ἢ γὰρ οἰκείωσις αἰσθησίς ἔοικε τοῦ οἰκείου καὶ ἀντίληψις εἶναι.

XIII. Καὶ τὸ δόγμα τοῦτο τοῖς κυριωτάτοις ἐπι-
 μενόν ἐστι, καὶ Χρῦσιππος, εἰ καὶ πολλὰ πρὸς τοῦ-
 ναντίον γέγραφε, δῆλός ἐστι προστιθέμενος τῷ μῆτι
 κακίαν κακίας, ἢ ἀμαρτίαν ἀμαρτίας ὑπερέχουσιν
 εἶναι, μὴτ' ἀρετὴν ἀρετῆς, ἢ κατόρθωσιν κατορθώ-
 σεως· ὥς γε φησὶν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως
 περὶ τῷ Διὶ προσήκει σεμνύνεσθαι ἐπ' αὐτῷ τε καὶ τῷ
 βίῳ καὶ μέγα φρονεῖν, καὶ, εἰ δὲ οὕτως εἴπῃ
 ὑψιχυεῖν καὶ κομᾶν, καὶ μεγαληγορεῖν, ἀξίως βιοῦν
 τι μεγαληγορίας· οὕτω τοῖς ἀγαθοῖς πᾶσι ταῦτα
 προσήκει, κατ' οὐδὲν προεχομένοις ὑπὸ τοῦ ἡσίου
 εἰλ' αὐτός γε πάλιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Δικαιοσύνης

φησίν, ὅτι δικαιοσύνην ἀναιροῦσιν οἱ τέλος ὑποτι-
 θέμενοι τὴν ἡδονήν· οἱ δὲ μόνον ἀγαθὸν εἶναι λέ-
 γοντες, οὐκ ἀναιροῦσιν· ἔστι δὲ ταυτὶ κατὰ λέξιν·
 τίχα γὰρ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἀπολειπομένης, τέλους δὲ
 μὴ, τῶν δὲ δι' αἰτιά ἀρετῶν ὅντος καὶ τοῦ καλοῦ,
 σώζομεν ἂν τὴν δικαιοσύνην, μῖζον ἀγαθὸν ἀπο-
 λιώντες τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἡδονῆς. ἀλλ'
 ἐπεὶ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἔστιν, ἁμαρτάνει μὲν
 ὁ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν ἀποφύγων, ἥτιον δὲ ἁμαρτάνει
 τοῦ καὶ τέλος αὐτὴν ποιοῦντος· ἀναιρεῖ γὰρ οὗ-
 τος τὴν δικαιοσύνην, ἐκείνος δὲ σώζει· καὶ κατὰ
 τοῦτον ἡ κοινωμία φροῦδος ἔστι καὶ ἀπόδωλιν, ὃ δὲ
 χρησιμότητι καὶ φιλανθρωπία χώραν δίδωσιν. ἔτι τὸ
 μὲν λέγειν αὐτὸν ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς, αὐξέσθαι τὰς
 ἀρετὰς, καὶ διαβαίνειν, ἀφίημι, μὴ δόξω τῶν ὄνο-
 μάτων ἐπιλαμβάνεσθαι· καίτοι πικρῶς ἐν τῇ γένει
 τούτῳ καὶ Πλάτωνα καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ Χρυσίπ-
 ποι δίκνοντος ἐπαινεῖν δὲ μὴ πᾶν τὸ πραττόμενον
 καὶ ἀρετὴν, μελεῖν, ἐμφαίνει τινὰ τῶν κατορθω-
 μάτων διαφορὰν· λέγει δὲ οὕτως ἐν τῷ περὶ τοῦ
 Διὸς· "Ἐργων γὰρ κατὰ τὰς ἀρετὰς ὄντων, οἰκεῖον
 ἔστι τὰ προερεχθέντα καὶ τούτων· οἷον, ἀνδρείως
 τὸν δάκτυλον ἐκτείνειν, καὶ ἐγκρατῶς ἀποσχέσθαι
 δυσθανατώσεως γράδος, καὶ ἀπροσιτώτως ἀκοῦσαι τοῦ
 τὰ τρία τέσσαρα μὴ εἶναι τελείως· τίνα ἐμφαίνει ψυ-
 χρίαν δ' διὰ τῶν τοιούτων ἐπαινῶν τινὰς ἐγχειρῶν
 καὶ ἐγκομιμάζων, ὅμοιαι δ' εἴρηται τούτοις ἐν τῷ τρι-
 τῷ περὶ Θεῶν· "Ἐτι γὰρ οἶμαι, φησὶ, τοὺς ἐπαινους
 ὁλοκληρώσεσθαι κατὰ τὰ τοιαῦτα τῶν συμβαινόντων

ἀπ' ἀρετῆς, οἷον θναθανατώσεως χάρις ἀποσχεῖσθαι
 καὶ καρτερεῖσθαι μυίας δηγμὸν. τίνα οὖν οὗτος ἄλλος
 κατήγορον περιμένει τῶν ἑαυτοῦ δογματῶν; εἰ γὰρ
 ψυχρὸς ἐστὶν ὁ ταῦτ' ἐπαιτῶν, πολλῶι δὴ πον φαν-
 χρότερος ὁ τοῦτων ἕκαστον ἂν κατόρθωμα καὶ μεγα-
 καὶ μέγιστον εἶναι τιθέμενος· εἰ γὰρ ἴσον ἐστὶ τὸ
 ἀνδρείως δῆγμα μυίας ἐνεγκεῖν, καὶ τὸ σαρφάδων
 ἀποσχέσθαι τῆς χάρις, οὐδὲν (οἴμαι) διαφέρει τὸν
 σπουδαῖον ἀπὸ τοῦτων ἢ ἀπ' ἐκείνων ἐπαινεῖσθαι.
 ἔτι τοίνυν ἐν τῇ δευτέρῃ περὶ φιλίας, διδάσκον, ὡς
 οὐκ ἐπὶ πᾶσι δεῖ τοῖς ἀμαρτήμασι τῆς φιλίας διαλύ-
 εσθαι, ταύταις κέχρηται ταῖς λέξεσι· Προσέκει γὰρ
 τὰ μὲν ὅλως παραπέμπεσθαι, τὰ δὲ μικρὰς ἐπιστρο-
 φῆς τυγχάνειν, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ μείζον, τὰ δὲ ὅλως
 διαλύσεως ἀξιοῦσθαι. ὁ δὲ τοῦτου μείζον ἐστίν, ἐν
 τῷ αὐτῷ φησιν, ὅτι τοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον, τοῖς δ' ἐν
 ἔλαττον συμβαλοῦμεν· ὥστε τοὺς μὲν μᾶλλον, τοὺς
 δὲ ἥττον φίλους εἶναι· ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς τοιαύτης
 παραλλαγῆς γενομένης, οἱ μὲν τοσαύτης· οἱ δὲ
 τοσαύτης γίνονται φιλίας ἄξιοι· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ το-
 σοῦτον πίστεως καὶ τῶν ὁμοίων καταξιώθησαν· αὐ-
 τὸ γὰρ ἄλλο πεποίηκεν ἐν τοῦτοις, ἢ καὶ τοῦτων με-
 γάλως διαφορῆς ἀπολέλοιπε; καὶ μὴν ἐν τῷ περὶ
 Καλοῦ, πρὸς ἀπὸδειξιν τοῦ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν
 εἶναι, τοιοῦτοις λόγοις κέχρηται· Τὸ ἀγαθόν, αἰ-
 ρετόν· τὸ δ' αἰρετόν, ἀρεστόν· τὸ δ' ἀρεστόν, ἐπαι-
 νετόν· τὸ δ' ἐπαινετόν, καλόν· καὶ πάλιν· Τὸ ἀγα-
 θόν, χαρτόν· τὸ δὲ χαρτόν, σεμνόν· τὸ δὲ σεμνόν,
 καλόν. οὗτοι δ' οἱ λόγοι μάχονται πρὸς ἐκείνους.

ἵνα γὰρ πᾶν ἀγαθὸν ἐπαινετὸν ἔστι, καὶ τὸ οὐ φρό-
νως ἀπέχεσθαι τῆς γλαυδίας ἐπαινετὸν ἂν εἴη· πᾶν ἄ-
γαθόν, οὔτε σιμνόν, οὔτε χαριτόν, ἀλλ' οἴχεται ὁ
λόγος. ἵσως γὰρ οἶόν τι τὸ μὲν ἄλλους ἀπὸ τῶν τοι-
ούτων ἐπαινεῖν, ψυχρὸν εἶναι· τὸ δ' αὐτὸν ἐπὶ τοῖς
τοιούτοις χαίρειν καὶ σιμνύνεσθαι, μὴ καταγέ-
λαστον.

XIV. Πολλαχού μὲν τοιοῦτός ἐστιν· ἐν δὲ ταῖς
πρὸς ἑτέρους ἀντιλογίαις, ἥκιστα φροντίζει τοῦ μη-
δὲν εἰπεῖν ἐναντίον ἑαυτῷ καὶ διάφωνον. ἐν γούν τοῖς
περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι, τοῦ Πλάτωνος ἐπισημβα-
τόμος λέγοντος, ὅτι τῷ μηδὲ μαθόντι μηδ' ἐπι-
σιαιμένη ζῆν, λυσιτελεῖ μὴ ζῆν, ταῦτ' εἴρηκε κατὰ
λέξιν· Ὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος καὶ ἑαυτῷ μάχεται,
καὶ ἥκιστα ἐστὶ προτρεπτικός· πρῶτον γὰρ παρὰ δι-
κτύων, ὅτι κράτιστον ἡμῖν ἐστὶ τὸ μὴ ζῆν, καὶ τρό-
πον τινὰ ἀποθνήσκειν ἀξίων, πρὸς ἑτέραν τινα μῆλ-
λον ἡμῶς προτρέπεται ἢ τὸ φιλοσοφεῖν· οὐ γὰρ
ἐστὶ μὴ ζῶντα φιλοσοφεῖν, οὐδὲ μὴν πολὺν χρόνον
ἐπιζητῶντα κακῶς καὶ ἀπείροις, φρόνιμον γινέσθαι·
καὶ προελθόν δὲ φησιν, ὅτι καὶ τοῖς φανύλοις καθή-
κει μένειν ἐν τῷ ζῆν· εἴτα κατὰ λέξιν· Πρῶτον γὰρ
ἡ ἀρετὴ φιλῶς οὐδὲν ἐστὶ πρὸς τὸ ζῆν ἡμῶς, οὐτω
δ' οὐδ' ἡ κακία οὐδὲν ἐστὶ πρὸς τὸ δεῖν ἡμῶς ἀπιέ-
ναι. καὶ μὴν οὐχ ἑτέρα διὰ βιβλία διαλεῖσθαι, τοῦ
Χρυσίππου τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνδεικνυμένους μάχην·
ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ποτὲ μὲν τοῦ Ἀντισθέους
ἐπαινῶν προφέρεται τὸ δεῖν κτῆσθαι τοῦν ἢ βρο-
χον· καὶ τοῦ Τυρταίου, τὸ

PLUT. MOR. VI.

E

Πρὶν ἀρετῆς πελάσαι τέμασιν, ἢ θανάτου·
καίτοι τί ταῦτα βούλεται δηλοῦν ἄλλο, πλὴν ὅτι
μὴ ξῆν λυσιτελέστερόν ἐστι τοῦ ξῆν τοῖς κακοῖς καὶ
ἀνοήτοις; ποτὲ δὲ τὸν Θεόγγιν ἐπαγορεύοντος·
Οὐκ ἔδει, φησὶν, εἰπεῖν·

Χρὴ πενήτην φεύγοντα·
μᾶλλον δέ·

Χρὴ κακίαν φεύγοντα, καὶ ἐς βαθυκῆται πότον
Ῥιπίειν, καὶ πετρῶν, Κύρνε, καὶ ἡλιβάτων·
τί οὖν ἄλλο δόξειεν ἂν ποιεῖν, ἢ ταυτὰ πράγματα
καὶ δόγματα παρεγγράφειν αὐτὸς, ἐτέρων δὲ γνο-
φόντων ἐξαλείφειν; Πλάτωνι μὲν ἐγκαλῶν, ὅτι τοῦ
κακῶς ξῆν καὶ ἁμαθῶς τὸ μὴ ξῆν ἀποδείκνυσσι λυσι-
τελέστερον, Θεόγγιδι δὲ συμβουλευόν κατακαχημέ-
νῳ καὶ καταποντίζειν ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ φυγεῖν τὴν
κακίαν. Ἀντισθένει μὲν γὰρ ἐπαινῶν, ὅτι τοὺς με-
νοῦν ἔχοντας εἰς βρόχον συνήλαυνεν, αὐτὸς ἔφυγεν,
εἰπόντα, μηδὲν εἶναι τὴν κακίαν πρὸς τὸ ἐκ τοῦ ξῆν
ἡμᾶς ἀπαλλάττειν.

XV. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς αὐτὸν Πλάτωνι περὶ δι-
καισύνης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνάλλεται τῷ περὶ θεῶν
λόγῳ, καὶ φησὶν, οὐτ' ὀρθῶς ἀποτρέπειν τῶν ἀν-
τιῶν θεῶν φόβῳ τῆς ἀδικίας τὸν Κέφαλον, εὐδοκί-
α βλητόν τ' εἶναι, καὶ πρὸς τοὐναντίον ἐξάγοντα πα-
λοὺς περισπασμοὺς καὶ πιθανότηας ἀντιπιπτούσας
τὸν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κολάσεων λόγον, ὥς οὐ-
δὲν διαφέροντα τῆς Ἀκκοῦς καὶ τῆς Ἀλφειτοῦς, δὲ ἐκ
τῶν παιδιάρια τοῦ κακοσχολεῖν αἱ γυναῖκες ἀντρίστου-
σιν. οὕτω δὲ διασύρας τὰ τοῦ Πλάτωνος, ἐπικινῶ

πάντα ἐν ἄλλοις καὶ προφέρεται τὰ τοῦ Εὐριπίδου
ταυτὴ πολλάκις·

— Ἀλλ' ἔστιν εἴ τις ἐγγελεῖ λόγῳ,

Ζεὺς, καὶ θεοὶ βρότεια λένουσιντες πάθη·
καὶ ὁμοίως ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης, τὰ Ἡσιό-
δου ταυτὴ προενεγκάμενος·

Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήλασε πῆμα Κρονίων,
Λιμὴν ὁμοῦ καὶ λοιμὸν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
ταῦτά, φησι, τοὺς θεοὺς ποιεῖν, ὅπως τῶν πονη-
ρῶν κολαζομένων, οἱ λοιποὶ παραδεδύμασι τοῦτοις
χρώμενοι, ἥτιον ἐπιχειρῶσι τοιοῦτόν τι ποιεῖν. πάλ-
ιν ἐν μὲν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης ὑπειπόν, ὅτι τοὺς
ἀγαθόν, ἀλλὰ μὴ τέλος τιθεμένους τὴν ἡδονήν,
ἐνδέχεται σώζειν καὶ τὴν δικαιοσύνην, θίξας τοῦτο,
κατὰ λέξιν εἰρηκε· Ὑάχα γὰρ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἀπο-
λειπομένης, τέλους δὲ μὴ, τῶν δὲ δι' αὐτῶν αἰρετῶν
ὄντος καὶ τοῦ καλοῦ, σώζοιμεν ἂν τὴν δικαιοσύνην,
μῆζον ἀγαθὸν ἀπολιπόντες τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον
τῆς ἡδοῆς. ταῦτα μὲν ἐν τοῦτοις περὶ τῆς ἡδοῆς·
ἐν δὲ τοῖς περὶ Πλάτωνα, κατηγορῶν αὐτοῦ δοκοῦν-
τος ἀγαθὸν ἀπολιπεῖν τὴν ὑγίαν, οὐ μόνον τὴν δι-
καιοσύνην, φησὶν, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ἀναι-
ρεῖσθαι, καὶ τὴν σωφροσύνην, καὶ τὰς ἄλλας ἀρι-
στίας ἀπάσας, ἂν τὴν ἡδονήν, ἢ τὴν ὑγίαν, ἢ τι τῶν
ἄλλων, ὃ μὴ καλὸν ἐστίν, ἀγαθὸν ἀπολείπωμεν. ἂ
μὲν οὖν βητικόν ὑπὲρ Πλάτωνος, ἐν ἄλλοις γέγρα-
πται πρὸς αὐτόν. ἐνταῦθα δ' ἡ μάχη καταφανής ἐ-
στιν, ὅπου μὲν, ἂν μετὰ τοῦ καλοῦ τις ὑποθῇται
καὶ τὴν ἡδονήν ἀγαθὸν εἶναι, σώζεσθαι δικαιοσύνην

λέγοντος· ὅπου δὲ πάλιν τοὺς μὴ μόνον τὸ καλὸν ἀπολιπόντας, αἰτιωμένου τῆς ἀρετῆς ἐπάσας ἀναρρεῖν. ἵνα δὲ μὴδ' ἀπολογίαν ὑπολήπῃ τοῖς ἐναντίοις μασιν, Ἀριστοτέλει περὶ Δικαιοσύνης ἀντιγράφει, οὐ, φησιν, αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν, ὅτι, τῆς ἡδονῆς οὐκ αὐτῆς τέλους ἀναιρεῖται μὲν ἡ δικαιοσύνη, συναναρρεῖται δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐκάστη τὴν μὲν γὰρ δικαιοσύνην ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ἀναρρεῖσθαι, τῆς δ' ἄλλας ἀρετῆς οὐδὲν κωλύει ὑπάρχειν, εἰ καὶ μὴ δι' αὐτὰς αἰρετῆς, ἀλλ' ἀγαθὰς γὰρ καὶ ἀρετὰς ἐσομένας· εἴτα ἐκάστην ἐξ ὀνόματος πηροῦ ἀγορεύει. βέλτιον δὲ τῆς ἐκείνου λέξεις ἀναλαμβάνει. Τῆς γὰρ ἡδονῆς, φησὶν, ἐμφαινομένης τίλους κατὰ τὸν τοιοῦτον λόγον, τὸ μὲν τοιοῦτο πᾶν μοι δοκεῖ οὐκ ἐμπεριλαμβάνεσθαι· διὸ ῥητέον, μήτε τῶν ἀρετῶν τινα δι' αὐτὴν αἰρετὴν εἶναι, μήτε τῶν κακῶν φευκτὴν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα δεῖν ἀναφέρεσθαι πρὸς τὸν ὑποκείμενον σκοπὸν· οὐδὲν μέντοι κωλύει καὶ αὐτοὺς, τὴν ἀνδρείαν μὲν καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ τῆς δημοῦς ταῖς αἰρετῆς, εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τῆς δ' ἐναντίας, καὶ πύρχειν φευκτῆς. τίς οὖν τούτου πρὸς λόγον ἐπαμείβετο γέγονεν, ὅς δυεῖν τῶν ἀρίστων φιλοσόφων ἐγκέκληκε τῷ μὲν, ὅτι πᾶσαν ἀρετὴν ἀναιρεῖ, καὶ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἀπολιπόν· τῷ δ', ὅτι, τῆς ἡδονῆς τίλους οὐκ αὐτῆς ἀναιρεῖ, ἀλλὰ τῆς δικαιοσύνης σώζεσθαι νομίζει· θαυμαστὴ γὰρ ἡ ἐξαστάσις, περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων διαλεγόμενον, ἐκείνην αὐτὸς ἐγκαλῶν Ἀριστοτέλει, ταῦτ' ἀναρρεῖ.

πάλιν Πλάτωνος κατηγοροῦνται. καὶ μὴν ἐν ταῖς πε-
ρὶ Δικαιοσύνης Ἀποδείξεσι λέγει ὁτιώως, ὅτι πᾶν κα-
τόρθωμα, καὶ εὐνόημα καὶ δικαιοπραγῆμά τι τὸ
δὲ γὰρ κατ' ἐγκράτειαν, ἢ καρτερίαν, ἢ φρόνησιν,
ἢ ἀνδρείαν, πραττόμενον, κατορθωμά ἐστιν· ὥστε
καὶ δικαιοπραγῆμα. πῶς οὖν, οἷς ἀπολείπει φρό-
νησιν καὶ ἀνδρείαν καὶ ἐγκράτειαν, οὐκ ἀπολείπει
δικαιοσύνην, εὐθύς αὐτῶν ὅσα κατορθοῦσιν ἐν ταῖς
ἐξημέραις ἀρεταῖς, καὶ δικαιοπραγούντων;

XVI. Τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος τὴν ἀδικίαν,
ὅς διαφθορά ψυχῆς οὕσα καὶ στάσις, οὐδ' ἐν αὐ-
τοῖς τοῖς ἔχουσιν ἀποβάλλει τὴν δύναμιν, ἀλλ' αὐ-
τὸν ἐαυτῷ συμβάλλει καὶ κρούει καὶ ταράττει τὸν
πονηρὸν· ἐγκαλῶν Χρύσιππος, αἰσώπως, φησὶ, λέγε-
σθαι τὸ ἀδικεῖν ἐαυτόν· εἶναι γὰρ πρὸς ἑτερον, σὺ
πρὸς ἐαυτόν, τὴν ἀδικίαν· ἐπιλαθόμενος γὰρ τοῦ-
των, αὐθις ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης Ἀποδείξεσιν,
ἀδικεῖσθαι, φησιν, ὑφ' ἐαυτοῦ τὸν ἀδικούντα, καὶ
αὐτὸν ἀδικεῖν, ὅτιαν ἄλλον ἀδικῇ, γενόμενον ἐαυτῷ
τοῦ παρανομαῖν αἷτιον, καὶ βλάβητοντα παρ' αἷτιαν
ἐαυτόν. ἐν μὲν τοῖς πρὸς Πλάτωνα ταῦτ' εἰρήκε πρὸς
τὴν ἀδικίαν λέγεσθαι μὴ πρὸς ἐαυτόν, ἀλλὰ
πρὸς ἑτερον· Οὐ γὰρ κατ' ἰδίαν ἄδικοι συνεστήκα-
ν ἐκ πλειόνων τοιούτων, τάραντία λεγόντων, καὶ
ἄλλως τῆς ἀδικίας λαμβανομένης, ὡς ἂν ἐν πλείοσι
πρὸς ἐαυτοὺς οὕτως ἔχουν· εἰς δὲ τὸν ἑνα μηδε-
νὸς διατείνοντος τοιούτου, καθ' ὅσον δὲ πρὸς τοὺς
πλείονας ἔχει οὕτως· ἐν δὲ ταῖς Ἀποδείξεσι τοιούτους
ἠρώτηκε λόγους περὶ τοῦ τὸν ἄδικον καὶ ἐαυτόν ἀδι-

κεῖν. Παραίτιον γενέσθαι παραινόμενος, ἀπαρ-
 ρεύει ὁ νόμος, καὶ τὸ ἀδικεῖν ἔσται παρανόμημα·
 τοίνυν παρὰίτιος γενόμενος αὐτῷ τοῦ ἀδικεῖν, πα-
 ραινόμενός ἐστις ἑαυτὸν· ὁ δὲ παραινόμενος εἰς ἑνα, καὶ
 ἀδικεῖ· ἑκείνον· ὃν ἄρα καὶ ὀνειδιζοῦν ἀδικῶν, τοῦ
 ἑαυτὸν ἀδικεῖ. πάλιν· τὸ ἡμάρτημα τῶν βλαμμάτων
 ἐστὶ, καὶ πᾶς ἡμαρτάνων παρ' ἑαυτὸν ἡμαρτάνει·
 πᾶς ἄρα ὁ ἡμαρτάνων βλάπτει ἑαυτὸν παρὰ τὴν ἁ-
 λίαν· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀδικεῖ ἑαυτὸν. ἔτι καὶ αἰ-
 ῖως· Ὁ βλαπτόμενος ὑφ' ἑτέρου, ἑαυτὸν βλάπτει
 καὶ παρὰ τὴν ἀλίαν ἑαυτὸν βλάπτει· τοῦτο δ' ἦν
 ἀδικεῖν· ὁ ἄρα ἀδικούμενος καὶ ὑφ' ὁποιοῦν παρὰ
 ἑαυτὸν ἀδικεῖ.

XVII. Τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, ὃς
 αὐτὸς εἰσάγει καὶ δοκιμάζει, συμφωνότατον εἶναι
 φησι, τῷ βίῳ, καὶ μάλιστα τῶν ἐμψύτων ἀπαιτούμε-
 νων προλήψεων. ταυτὶ γὰρ ἐν τῷ τρίτῳ Προτρεπτικῶν
 εἶρηκεν. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τοῦτον τὸν λόγον, φησὶν
 ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπαιτῶν ἀφέλκειν τὸν ἀνθρώπου, ὃς
 οὐδέν ὄντων πρὸς ἡμᾶς, οὐδὲ συνεργοῦντων πρὸς
 εὐδαιμονίαν οὐδέν. ὅρα τοίνυν, πῶς αὐτῷ σύμφωνόν
 ἐστὶ, τὸν ἀφείλοντα τοῦ ζῆν, καὶ τῆς ὑγείας, καὶ τῆς
 ἀπολείας, καὶ τῆς τῶν αἰσθητηρίων ὀλοκληρίας, καὶ
 μηδὲν εἶναι ταῦτα φάσκοντα πρὸς ἡμᾶς, ἃ παρὰ
 τῶν θεῶν αἰτούμεθα, μάλιστα συμφωνεῖν τῷ βίῳ
 καὶ ταῖς κοιναῖς προλήψεσιν ἀποφαινόμενος.
 ἵνα μὴ ἄρρησις ἢ τοῦ τάναντία λέγειν, ἐν τῷ τρίτῳ
 περὶ Δικαιοσύνης ταῦτ' εἶρηκε· Αἰὶο καὶ διὰ τὴν
 ὑπερβολὴν τοῦ τε μεγέθους καὶ τοῦ κάλλους, πάλιν

ἡμοῖσι δοκοῦμεν ὅμοια λέγειν, καὶ οὐ κατὰ τὸν ἄν-
θρωπον, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. ἔστιν οὖν,
ὅπως ἂν τις ἐξομολογήσαιο σαφέστερον τὰναντία
λέγειν αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν, ἢ οὗτος; ἃ δὲ ὑπερβο-
λὴν φησι πλίσματα δοκεῖν εἶναι καὶ ὑπὲρ τὸν ἄν-
θρωπον, καὶ ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν λέγεσθαι,
ταῦτα συμφωνεῖν τῷ βίῳ φάσκων, καὶ μάλιστα τῶν
ἐμφύτων ἀπεισεσθαι προλήψεων.

XVIII. Οὐσίαν κακοδαιμονίας ἀποφαίνει τὴν
κακίαν ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῷ καὶ ἡθικῷ, γράφων
καὶ διατεινόμενος, ὅτι τὸ κατὰ κακίαν ζῆν, τῷ κα-
κοδαιμόνῳ ζῆν ταυτὸν ἐστίν· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ
φύσεως ὑπειπὼν, ὅτι λυσιτελεῖ ζῆν ἄφροντα μᾶλλον,
ἢ μὴ βιοῦν, κἔν μὴδέποτε μέλλῃ φρονήσαιν, ἐπιλέ-
γει· Τοιαῦτα γὰρ τὰγαθὰ ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις,
ὅτι τὸν τρόπον τινὰ τὰ κακὰ τῶν ἀνὰ μέσον προτιρεῖν.
οἱ μὲν οὖν εἰρηκῶς ἐν ἐτέροις, μὴδὲν εἶναι τοῖς ἄ-
φροσι λυσιτελές, ἐνταῦθά φησι λυσιτελεῖν τὸ ἄφρο-
νως ζῆν, ἀρτέμει. τῶν δ' ἀνὰ μέσον λεγομένων παρ'
αὐτοῖς μήτε κακῶν ὄντων μήτ' ἀγαθῶν, τὰ κακὰ
προτιρεῖν λέγων, οὐδὲν ἄλλο λέγει, πλὴν τῶν μὴ κα-
κῶν τὰ κακὰ προτιρεῖν, καὶ τὸ κακοδαιμονεῖν λυσι-
τελέστερον εἶναι τοῦ μὴ κακοδαιμονεῖν· καὶ τοῦ κα-
κοδαιμονεῖν ἀλυσιτελέστερον ἡγέται τὸ μὴ κακοδαι-
μονεῖν· εἰ δ' ἀλυσιτελέστερον, καὶ βλαβερώτερον·
τὸ μὴ κακοδαιμονεῖν ἄρα βλαβερώτερον τοῦ κακο-
δαιμονεῖν. βουλόμενος οὖν ταύτην ἐπιλαίειν τὴν
ἀπορίαν, ἐπιλέγει περὶ τῶν Κακῶν Ἔστι δ' οὐ ταῦ-
τα προτιροῦντα, ἀλλ' ὁ λόγος, μεθ' οὗ βιοῦν ἐπι-

βάλλει μᾶλλον, καὶ εἰ ἄφρονες εἰσόμεθα. πρῶτοι
 μὲν οὖν τὰ κακὰ κακίαν λέγει, καὶ τὰ μετέχοντα κα-
 κίας, ἄλλο δ' οὐθέν· ἡ δὲ κακία, λογικόν ἐστι, μᾶλ-
 λον δὲ λόγος ἡμαρτημένος· οὐδὲν οὖν ἑτερόν ἐστι
 τὸ μετὰ λόγου βιοῦν ἄφρονος ὄντας, ἢ τὸ μετὰ κα-
 κίας βιοῦν· ἔπειτα τὸ βιοῦν ἄφρονος ὄντας, βιοῦν
 ἐστὶ κακοδαίμονος ὄντας. πρὸς τί οὖν προτιρεῖ τὸν
 τῶν ἀνὰ μέσον; οὐ γὰρ πρὸς γε τὸ εὐδαιμονεῖν φησὶ
 προτιρεῖν τὸ κακοδαίμονεῖν. ἀλλ' οὐδὲ ὅλος, φησὶν,
 οἶεται δεῖν Χρῦσιππος, οὔτε μονὴν ἐν τῇ βίῳ τοῖς
 ἀγαθοῖς, οὔτ' ἐξαγωγήν τοῖς κακοῖς παραμυτρεῖν,
 ἀλλὰ τοῖς μέσοις κατὰ φύσιν· διὸ καὶ τοῖς εὐδαιμο-
 νοῦσι γίνεται ποτὲ καθήκον ἐξάγειν ἑαυτούς, καὶ
 μένειν αὐθις ἐν τῇ ἑξῇ τοῖς κακοδαίμονουσιν. τίτα
 τί τοῦτον μερίζον ἐστὶν ὑπεναντίωμα πρὸς αἴσθη-
 σιν καὶ φυγὴν, εἰ τοῖς ἐπ' ἄκρον εὐδαιμονοῦσιν ἀπο-
 σίχῃ τῶν ἀδιαφόρων, ἀφίστασθαι τῶν ἀγαθῶν πα-
 ρόντων καθήκει; καίτοι τῶν ἀδιαφόρων οὐθὲν αἰ-
 ρετὸν, οὐδὲ φευκτόν, ἀλλὰ μόνον ἀγαθὸν τὸ αἰρε-
 τόν, καὶ μόνον φευκτόν ἡγοῦνται τὸ κακόν. πᾶσι
 συμβαίνει κατ' αὐτοὺς μὴ πρὸς τὰ αἰρετὰ, μὴδὲ
 πρὸς τὰ φευκτὰ τοὺς τῶν προάξων τίθεσθαι λόγους
 σμύδους, ἀλλ' ἑτέρων στοχαζομένους, ἃ μῆτε φεύγονται
 μῆτε αἰροῦνται, πρὸς ταῦτα καὶ ἑξῇ καὶ ἀποθνή-
 σκειν.

XIX. Τὰγαθὰ πρὸς τὰ κακὰ τὴν πᾶσαν ἔχον-
 διαφορὰν ὁμολογεῖ Χρῦσιππος καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι
 εἰ τὰ μὲν ἐσχάτως ποιεῖ κακοδαίμονος εὐθὺς, οἷς ἂν
 παρῇ, τὰ δ' ἐπ' ἄκρον εὐδαίμονος. αἰσθητὰ δ' ἂν

καὶ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, φησὶν, ἐν τῇ προτέρῳ περὶ
 ὅλων, ταῦτα γράφων· "Ὅτι μὲν γὰρ αἰσθητὰ ἐστὶ
 ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, καὶ τοῦτοις ἐκποιεῖ λέγειν· οὐ
 γὰρ μόνον ὅντι πάθη ἐστὶν αἰσθητὰ σὺν τοῖς εἶδε-
 σιν, οἷον λύπη καὶ φόβος, καὶ τὰ παραπλήσια, ἀλ-
 λὰ καὶ κλοπῆς καὶ μοιχείας καὶ τῶν ὁμοίων ἐστὶν αἰ-
 σθητά· καὶ γὰρ ὅλον ἀφροσύνης καὶ δειλίας καὶ
 ἄλλων οὐκ ὀλέων κακιῶν· οὐδὲ μόνον χαρᾶς, καὶ
 ἐνθουσιασῶν, καὶ ἄλλων πολλῶν κατορθώσεων, ἀλλὰ
 φρονήσεως καὶ ἀνδρείας, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.
 ταύτων τὴν μὲν ἄλλην ἀτοπίαν ἀφ' ὧμεν· ὅτι δὲ μὴ-
 χεται τοῖς περὶ τὸν διαλεληθότα σοφόν, τίς οὐκ ἂν
 ὁμολογήσειεν; αἰσθητοῦ γὰρ ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ,
 καὶ μεγάλην πρὸς τὸ κακὸν διαφορὰν ἔχοντος, τὸν
 ἐκ φαύλου γινόμενον σπουδαῖον ἀγνοεῖν τοῦτο, καὶ
 τῆς ἀρετῆς μὴ αἰσθάνεσθαι παρουσίας, ἀλλ' οἰεσθαι,
 τὴν κακίαν αὐτῷ παρεῖναι, πῶς οὐκ ἐστὶν ἀτοπώτα-
 τον; ἢ γὰρ οὐδεὶς ἀγνοεῖν ἢ ἀπιστεῖν δύναται τῆς
 ἀρετῆς ἔχων ἐμπέας, ἢ μικρὰ τις ἐστὶν καὶ παντά-
 πασι δυνατὴ ὁρητος ἢ διαφορὰ τῆς ἀρετῆς πρὸς τὴν
 κακίαν, καὶ τῆς εὐδαιμονίας πρὸς τὴν κακοδαιμο-
 νίαν, καὶ τοῦ καλλίστου βίου πρὸς τὸν ἀσχιστόν,
 ἢ ταῦτά τις ἂν? ἐκείνων κτησάμενος καὶ τὸν ἐλεῖται.

XX. Μία σύνταξις ἡ περὶ βίων, τέσσαρα βί-
 βλα· τούτων ἐν τῇ τετάρτῃ λέγει, τὸν σοφὸν ἀπρά-
 γμονά τι εἶναι καὶ ἰδιοπράγμονα, καὶ τὰ αὐτοῦ
 πράττειν· ἐστὶ δὲ ἡ λέξις αὕτη· Οἷμαι γὰρ ἔγωγε,
 τὸν φρόνιμον καὶ ἀπράγμονα εἶναι καὶ ὀλιγοπρά-
 γμονα, καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν, ὁμοίως τῆς τοῦ αἰ-

τοπραγίας καὶ ὀλιγοπραγμοσύνης ἀστέϊων ὄντων. το
 δὲ ὅμοια σχεδὸν ἐν τῷ περὶ Τῶν Δι' Αὐτὰ Αἰρεῖται
 εἴρηκε ταύταις ταῖς λέξεσι· Τῷ γὰρ ὄντι φαίνεται ὅ
 κατὰ τὴν ἡσυχίαν βίος ἀκίνδυνόν τι καὶ ἀσφαλὲς ἔ
 χεῖν, οὐ πάνυ τῶν πολλῶν δυναμέων τοῦτα οὐκ
 δεῖν. ὅτι μὲν τῷ Ἐπικούρῳ τὴν πρόνοιαν ἀναισθητοῦ
 διὰ τῆς ἀπραγμοσύνης τῆς περὶ τὸν Θεὸν οὐκ ἀπαι
 δεῖν, δῆλόν ἐστιν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ
 πρώτῳ περὶ Βίων, βασιλείαν τε τὸν σοφὸν ἐκονοῦν
 ἀνέχεσθαι, λέγει, χρηματιζόμενον ἀπ' αὐτῆς· καὶ
 αὐτὸς βασιλεύειν μὴ δύνηται, συμβιώσεται βασιλεῖ,
 καὶ στρατεύσεται μετὰ βασιλέως· οἷός ἦν Ἐρμάνου
 σος ὁ Σκύθης, ἢ Αἰύκων ὁ Ποντικός. παραθήσο
 μαι δὲ καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν διώλεκτον, ὅπως τὴν
 δῶμεν, εἰ, καθάπερ ἐκ νήτης καὶ ὑπάτης γίνεται
 σύμφωνον, οὕτως ὁμολογεῖ βίος ἀνδρός καὶ ἡσυχί
 ας ἀφρονήτου καὶ ὀλιγοπραγμοσύνης, αὐτοῦ
 συνεπιπαζομένου Σκύθαις, καὶ τὰ τῶν ἐν Βουσιπύ
 λῳ τῶν πρῶτον πρᾶττοτος ἐξ οἰασθητινὸς ἀνάγκης.
 γὰρ, φησὶ, καὶ στρατεύσεται μετὰ δυναστῶν καὶ
 βιώσεται, πάλιν ἐπισκεψώμεθα τούτων ἐχόμενον, τὸ
 νῶν μὲν οὐδὲ ταῦτα ὑπονοοῦντοιν, διὰ τοὺς ὁμολογῶν
 ὑπολογισμοὺς, ἡμῶν δὲ καὶ ταῦτα ἀπολεπτόν τι
 διὰ τοὺς παραπλησίους λόγους. καὶ μετὰ μικροῦ
 οὐ μόνον δὲ μετὰ τῶν προκεκοφύτων ἐπὶ ποσὸν, καὶ
 ἐν ἀγωγαῖς καὶ ἐν ἔθιστοις γεγονότων, οἷον παρὰ
 Αἰύκωνι καὶ Ἐρμάνῳ. Καλλιθέναι τινὲς ἐγκρι
 λούσιν, ὅτι πρὸς Ἀλέξανδρον ἔπλευσεν, ἐλπίζων ἵστα
 στήσιν Ὀλυμπον, ὡς Σιάγριρα Ἀριστοτέλης· Ἐρμ

φόν δὲ καὶ Ξενοκράτην καὶ Μενέδημον ἐπαινοῦσι
 παραιτησαμένους τὸν Ἀλέξανδρον· ὁ δὲ Χρύσιππος
 ἵνα καὶ χρηματισμοῦ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς Παν-
 τακῆπαιον ὠθεῖ καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν· ὅτι γὰρ
 ἰσχυρίας ἔνεκα καὶ χρηματισμοῦ ταῦτα ποιεῖ, καὶ
 προεδιήλωκε τρεῖς, ὑποθέμενος, ἀρμόζοντας μάλι-
 στα τῷ σοφῷ χρηματισμοῦς, τὸν ἀπὸ βασιλείας,
 καὶ τὸν ἀπὸ φίλων, καὶ τρίτον ἐπὶ τοῦτοις τὸν ἀπὸ
 σοφιστείας. καίτοι πολλυχοῦ μὲν ἀποκταλεῖ ταῦτ'
 ἐπαιτῶν.

Ἐπὶ τί δὲ βροτοῖσι, πλὴν δυοῖν μόνον

ἀήμητρος ἀκτῆς καὶ πόματος ὑδρηχόου·
 ἐν δὲ τοῖς περὶ φύσεως λέγει, τὸν σοφὸν, εἰ τὴν με-
 λιστην οὐλοῖται ἀποβάλοι, δραχμὴν μίαν ἐκβιβληκέναι
 ὁδῶν. οὕτω δὲ αὐτὸν ἔσρας ἐκεῖ καὶ ὀγκώσας, ἐν-
 ταῦθα πάλιν εἰς μισθαργίαν καταβάλλει, καὶ σο-
 φιστικῶν· καὶ γὰρ αἰτήσιν, καὶ προλήψεσθαι, τὸ
 μὲν εὐθὺς ἀρχομένου, τὸ δὲ χρόνον τῷ μαθητῇ διελ-
 θόντος, ὅπερ εὐγνωμονέστερον εἶναι, φησιν, ἀσφα-
 λιστερον δὲ τὸ προλαμβάνειν, ὥς ἀδικήματα τοῦ
 τάπον ἐπιδεχομένου. λέγει δὲ οὕτως· Εἰσπραττον-
 ται δὲ τὸν μισθὸν οὐ πάντες οἱ τοῦν ἔχοντες ὥσαυ-
 τος· ἀλλ' ἄλλως πλῆθος, ὥς ἂν ὁ καιρὸς φέρῃ, οὐκ
 ἐπαγγελλομένων ποιῆσαι ἀγαθούς, καὶ ταῦτ' ἐν
 ἑαυτοῖς· ὅσα δὲ πρὸς ἑαυτούς, ταῦτα ποιῆσαι
 πρὸς τὸν συμφωνηθέντα χρόνον. καὶ πάλιν προελ-
 θῶν· Τὸν τε καιρὸν εἴπεται, πότερον εὐθὺς δεῖ τὸν
 μισθὸν λαμβάνειν ἅμα τῇ προσόδῳ, καθάπερ πλεί-
 ονς πεποιθήσαιν, ἢ καὶ χρόνον αὐτοῖς διδόναι, τοῦ

τόπου τούτου μᾶλλον καὶ ἀδικήματα ἐπιδεχομέναι
δόξαντος δ' ἂν εἶναι εὐγνωμονιστέρον. καὶ πῶς ὁ
χρημάτων καταφρονήτης ὁ σοφός, ὑπὸ συγγράφῃ
ἐπ' ἀργυρίῳ τὴν ἀρετὴν παραδιδούς, κἄν μὴ παρὰ
δῶ, τὸ μισθάριον εἰσπράττων, ὥς πεποιηκὸς τῶ
περὶ αὐτόν; ἢ βλάβης κρείττων, φυλαττόμενος,
μὴ ἀδικηθῇ περὶ τὸ μισθάριον; ἀδικεῖται γὰρ αὐτὸς
δεῖς μὴ βλαπτόμενος. ὅθεν μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν συγ-
γρᾶφον ἐν ἄλλοις ἀποφηνάμενος, ἐν ταῦθα φησὶν ἀδι-
κημὴ τι τὸν τόπον ἐπιδέχεσθαι.

XXI. Ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας, οὐδὲν ἡδονῆς
ἕνεκα πράττειν, οὐδὲ παρὰσκευάσεσθαι, φησὶ τὸς
πολίτας. καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐπαινεῖ ταῦτα προση-
ρόμενος.

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν δυοῖν μόνον,
Δήμητρος ἀκτῆς καὶ πόματος ὑδρηχόου;
εἶτα μικρὸν ἀπὸ τούτων προελθὼν, ἐπαινεῖ τὸν Λο-
γένην τὸ αἰδοῖον ἀποτριβόμενον ἐν φανερῷ, καὶ ἐν
γοντα πρὸς τοὺς παρόντας. Εἶθ' αὖ καὶ τὸν λιμὸν αἰ-
τῶς ἀποτρίψασθαι τῆς γαστρὸς ἡδυνάμην. τίμα οὖν
ἔχει λόγον ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπαινεῖν τὸν ἐκβάλλοντα
τὴν ἡδονήν, ἅμια καὶ τὸν ἡδονῆς ἕνεκα τοιαῦτα πράτ-
τοντα, καὶ τοιαύτης ὑπτόμενον αἰσχροσυγίας; γὰρ
φας τοίνυν ἐν τοῖς περὶ Φύσεως, ὅτι πολλὰ τῶν ζώων
ἕνεκα κάλλους ἢ φύσις ἐνήνοχε, φιλοκαλοῦσα καὶ
χαίρουσα τῇ ποικιλίᾳ, καὶ λόγον ἐπειπὼν παρὰ τὴν
γῶγιάταιν, ὥς ὁ ταῶς ἕνεκα τῆς οὐράς γέγονε, διὰ τὴν
κάλλος αὐτῆς, ἐν τῷ περὶ Πολιτείας νεανικῶς εἰπε-
τήμηκε τοῖς ταῶς τρέφουσι καὶ ἀηδόνας, ὥσπερ αὖ-

νομοθετῶν τῷ τοῦ κόσμου νομοθετῇ, καὶ τῆς φύ-
 σιος καταγελῶν φιλοκαλούσης περὶ τὰ τοιαῦτα τῶν
 ζώων, οἷς ὁ σοφὸς ἐν τῇ πόλει τόπον οὐ δίδωσι. πῶς
 γὰρ οὐκ ἄτοπον, ἐγκαλεῖν τοῖς τρέφουσιν ἃ γεννῶ-
 σαν ἐπαινεῖ τὴν πρόνοιαν; ἐν μὲν οὖν τῷ πέμπτῳ
 περὶ φύσεως, εἰπὼν, ὅτι οἱ κόρες εὐχρηστῶς ἐξυ-
 πνίζουσιν ἡμᾶς, καὶ οἱ μύες ἐπιστρέφουσιν ἡμᾶς μὴ
 ἀμελῶς ἔκαστα τιθέναι, φιλοκαλεῖν δὲ τὴν φύσιν τῇ
 ποικίλῃ χαίρουσαν εἰκὸς ἐστίν, ταῦτα κατὰ λέξιν εἴ-
 ρηται. Γένοιτο δ' ἂν μάλιστα τοῦτον ἔμφασις ἐπὶ
 τῆς κέρκου τοῦ ταῷ ἐνταῦθα γὰρ ἐπιφαίνει, τὸ
 ζῶον γεγονέναι ἕνεκα τῆς κέρκου, καὶ οὐκ ἀνάπαλιν,
 τὸ ἄρῃνι γιγνόμενῳ οὕτως, ἢ θηλυδοῦν ἡκολούθη-
 ται. ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας εἰπὼν, ὅτι ἐγγὺς ἐσμὲν
 τοῦ καὶ τοὺς κοπρῶνας ζωγραφεῖν, μετ' ὀλίγον, τὰ
 ποιητικά, φησι, καλλωπίζειν τινὰς ἀναδενδράσι καὶ
 αἰφάναις, καὶ ταῶς καὶ περιστρεφῶς τρέφουσι καὶ
 πειρδικας, ἵνα κικκαβίζωσιν αὐτοῖς, καὶ ἀηδόνας.
 ἡδῶς δ' ἂν αὐτοῦ πυθολίμην, τί φρονεῖ περὶ μελιτ-
 τῶν καὶ μέλιτος; ἦν μὲν γὰρ ἀκόλουθον τῷ τοὺς κό-
 ρεις εὐχρηστῶς, τὸ τὰς μελιττας ἀχρηστῶς φάναι γε-
 γονέναι· εἰ δὲ ταύταις τόπον ἐν πόλει δίδωσι, διὰ
 τὴν πρὸς ἀκοήν καὶ ὄψιν ἐπιτερεπῶν ἀπειργα-
 τοὺς πολίτας; καθόλου δὲ, ὥσπερ ὁ τοὺς συνδιέ-
 νους αἰσχρομένους, ὅτι χροῶνται ἡμετέροις καὶ οἰσὶν
 καὶ ὕψοις, τὸν δ' ἐπὶ ταῦτα κικληκότα καὶ ταῦτα
 παρασκευασμένον ἐπαινῶν, ἄτοπός ἐστιν· οὕτως ὁ
 τὴν μὲν πρόνοιαν ἐγκωμιάζων ἐχθρὸς καὶ ὀργισθεὶς
 καὶ μέλα καὶ οἶτον παρασκευάσαν, ἐγκαλῶν δὲ τοῖς

μη παραπέμψουσι ταῦτα, μηδ' ἀρκουμένοις εἰρη-
 τρος ἀκτῇ, πόμασί τε ὑδρηχόοις, ἅπτερ πάρισι καὶ
 πέφνηκεν ἡμᾶς τρέφειν, οὐθένα ποιῆσθαι λόγον
 ἔοικε τοῦ τάναντία λέγειν ἑαυτοῦ.

XXII. Καὶ μὴν ἐν τῷ τῶν Προτρεπτικῶν εἰρη-
 ὄτι καὶ τὸ μητρώσιν ἢ θυγατρῶσιν ἢ ἀδελφαῖς συ-
 γενέσθαι, καὶ τὸ φαγεῖν τι, καὶ προσελθεῖν ἀπο-
 λέχους ἢ θανάτου πρὸς ἱερόν, ἀλόγως διαβέβληται
 καὶ πρὸς τὰ θηρία, φησὶ, δεῖν ἀποβλέπειν, καὶ
 τοῖς ὑπ' ἐκείνων γινομένοις τεκμαίρεσθαι τὸ μη-
 δὲν ἄτοπον μηδὲ παρὰ φύσιν εἶναι τῶν τοιούτων.
 ὕκαιρως γὰρ πρὸς ταῦτα γίνεσθαι τῆς τῶν ἄλλων
 ζώων παραθέσεις, εἰς τὸ μήτε συγγινόμενα, μήτε
 γεννῶντα, μήτ' ἐναποθνήσκειν ἐν τοῖς ἱεροῖς
 μιαινέειν τὸ θεῖον. ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ πάλιν περὶ φι-
 σεως λέγει, καλῶς μὲν ἀπαγορεύειν τὸν Ἡσίοδον
 εἰς ποταμούς καὶ κρήνας οὐρεῖν· ἔτι δὲ μᾶλλον
 ἀφεκτέον εἶναι τοῦ πρὸς βωμὸν οὐρεῖν, ἢ ἀφ' ἱερῶν
 θεοῦ· μὴ γὰρ εἶναι πρὸς λόγον, εἰ κύνες καὶ ὄνοι
 τοῦτο ποιοῦσι, καὶ παιδιάρια νήπια, μηδεμίαν
 ἐπιστροφὴν μηδ' ἐπιλογισμὸν ἔχοντα περὶ τῶν τοιού-
 των. ἄτοπον μὲν οὖν τὸ ἐκεῖ μὲν εὐκαιρὸν εἶπαι
 τὴν τῶν ἀλόγων ζώων ἀποθηρίωσιν, ἐνταῦθα δὲ
 ἀπόλογον.

XXIII. Τοῦ κατηναγκάσθαι δοκοῦντος ὑπὸ τῶν
 ἔξωθεν αἰτιῶν ταῖς ὁρμαῖς ἀπόλυσιν πορίζειν, ἴσως
 τῶν φιλοσόφων ἐπελευστικὴν τινα κίνησιν ἐν τῇ
 ἡγεμονικῇ κατασκευάζουσιν, ἐπὶ τῶν παραλλακτικῶν
 μάλιστα γινομένην ἐκδηλον· ὅταν γὰρ δυοῖν τῶν

δυναμένων καὶ ὁμοίως ἔχόντων θάτερον ἢ λαβεῖν
 αἰτία, μηδεμιᾶς αἰτίας ἐπὶ θάτερον ἀγούσης, τῷ
 ἰσθμῷ τοῦ ἑτέρου διαφέρειν, ἢ ἐπιλωστική δύνα-
 μὴς αὕτη τῆς ψυχῆς ἐπὶ κλίσιν ἐξ αὐτῆς λαβοῦσα
 ἀνταρᾷ τὴν ἀπορίαν. πρὸς τοὺτους δὲ Χρύσιππος
 ἀντιλέγων, ὡς βιαζομένους τῷ ἀναιτίῳ τὴν φύσιν,
 ἐν πολλοῖς πινακίσθαι τὸν ἀστροφάγον καὶ τὸν
 ἰσθμῷ, καὶ πολλὰ τῶν μὴ δυναμένων ἄλλοτε ἄλλας
 λαμβάνειν πτώσεις καὶ ῥοπὰς, ἄνευ τινὸς αἰτίας
 καὶ διαφορᾶς ἢ περὶ αὐτὰ πάντως ἢ περὶ τὰ ἔξωθεν
 γινόμενης· τὸ γὰρ ἀνάτιον ὅλως ἀνύπαρκτον εἶναι
 καὶ τὸ αὐτόματον· ἐν δὲ ταῖς πλαττομέναις ὑπ'
 ἐλθόν καὶ λεγομέναις ταύταις ἐπελεύσιν αἰτίας
 ἀδύνατον ὑποτρέχειν, καὶ λανθάνειν ἡμᾶς ἐπὶ θά-
 τερα τὴν ὁρμὴν ἀγούσας. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς
 γνωρισματάτοις ἐστὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πολλὰς εἰρη-
 μένων, ἃ δὲ τοῦτοις πάλιν αὐτὸς ἐξ ἐναντίας εἰρη-
 μεν, οὐχ ὁμοίως οὕτως ἐν μέσῳ κείμενα, δι' αὐτῶν
 παραστήσομαι τῶν ἐκείνου λέξεων. ἐν μὲν γὰρ τῷ
 περὶ τοῦ Δικάζειν ὑποθέμενος δύο ὁρμῆς ὁμοῦ συν-
 κρούσιν ἀλλήλοις, διαπορεῖ, τί τῷ βραβευτῇ κα-
 θέκει ποιῆσαι. Πότιον, φησὶν, ἔξεστι τὸν βρα-
 βευτὴν τὸν φοίνικα, ὁποτέρῳ βούλεται, ἀποδοῦ-
 ναι· καὶ τυχῶσιν αὐτῷ συνηθέστεροι ὄντες, ὡς
 ἐν ἐνταῦθα τῶν αὐτοῦ τι χαρισόμενον τρέψαν τινὰ
 ἄλλον, ὡς κοινοῦ τοῦ φοίνικος γεγονότος ἀμφο-
 τέρων, οἷονί τις κλήρου γινόμενον ἐνάλλως κατὰ
 τὴν ἐπὶ κλίσιν, ὡς ἔτυχε δοῦναι αὐτόν· λέγω δὲ
 ὡς ἔτυχε ἐπὶ κλίσιν, οἷα γίνεται, ὅταν δυεῖν προ-

κειμένων δραχμῶν ὁμοίων κατὰ τὰ λοιπὰ, ἐπὶ τὴν
ἐτέραν ἐπικλίναντες λαμβάνωμεν αὐτήν. ἐν δὲ τῷ
ἕκτῳ περὶ Καθίχοντος, εἶναι τινα, φήσας, προ-
γματο μὴ πάνυ πολλῆς ἄξια ὄντα πραγματείας, μηδὲ
προσοχῆς, ἀριεῖναι περὶ ταῦτα τῇ ὥς ἔτυχεν ἐπικλί-
σει τῆς διανοίας οἴεται δεῖν τὴν αἴρεσιν ἀποκληρώ-
σαντας· Οἷον, φησὶν, ἡ τῶν δοκιμαζόντων τὰς δι-
τινάς δραχμὰς δύο, ἐπὶ τοσόνδε, οἱ μὲν τὴνδε, οἱ
δὲ τὴνδε φαῖεν εἶναι, καλὴν δὲ οὐδεμίαν αὐτῶν λα-
βεῖν· τηνικαῦτα ἄφροντα τὸ ἐπιπλεῖον ἐπιζητεῖν, ἢ
ἔτυχε ληφόμεθα κατ' ἄλλον τινα, ἀποκληρώσαντες
αὐτὰ ἔλεγε, καὶ ἔτι μάλιστα τὴν μοχθηρίαν ληφόμεθα
αὐτῶν. ἐν τοῦτοις γὰρ ἀποκληρώσεσι, καὶ τὸ ὥς ἔτυ-
χεν ἐπικλῖνον τῆς διανοίας, ἄνευ πάσης αἰτίας εἶναι
γὰρ τὴν ἀδιαφόρων λῆψιν.

XXIV. Ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῆς φιλοκατασκευῆς
πὼν, ὅτι Πλάτων ἐποῦνδασε περὶ τὴν διαλεκτικὴν
καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ ἀπὸ τούτων οἱ ἄλλοι Πολύβιος
καὶ Στράτωνος, μάλιστα δὲ Σωκράτης· καὶ ἔτι
φωνήσας, ὅτι καὶ συνεξαμαρτάνειν ἂν τις θελήσει
τούτοις τοσοῦτοις καὶ τοιοῦτοις οὖσιν, ἐπιφέρει κατὰ
λέξιν· Εἰ μὲν γὰρ ἐκ παρόργου περὶ αὐτῶν εἰρήκα-
σαν, τάχ' ἂν τις διέσσυρε τὸν τόπον τούτον· αὐτῶν
δ' αὐτῶν ἐπιμελῶς εἰρηκότων ὥς ἐν ταῖς μεγάλαις
δυνάμεσι καὶ ἀναγκαιοτάταις αὐτῆς οὐσῆς, οὐ καὶ
θανόν ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνειν αὐτοὺς ἐν τοῖς
ἔργοις ὄντας, οἷον ἐπονοοῦμεν. τί οὖν οὐ, φησὶ
τις ἂν, αὐτὸς ἀνδράσι τοιοῦτοις καὶ τοσοῦτοις οὐ-
δέποτε παύσῃ μαχόμενος οὐδ' ἐλέγχων, ὥς νομίζουσιν.

ἐν τοῖς κυριωτάτοις καὶ μεγίστοις διαμαρτάνοντας ; οὐ γὰρ δὴ πού περὶ μὲν διαλεκτικῆς ἐσπουδασμένως ἔγραψαν, περὶ δ' ἀρχῆς καὶ τέλους καὶ θεῶν καὶ δικαιοσύνης, ἐκ παρέργου, καὶ παίζοντες, ἐν οἷς τυφλὸν αὐτῶν ἀποκαλεῖς τὸν λόγον, καὶ μαχόμενον αὐτῷ, καὶ μυρίας ἄλλας ἀμνηστίας ἔχοντα.

XXV. Τὴν ἐπιχαιρεκακίαν ὅπου μὲν ἀνὺπαρκτον εἶναι, φησιν· ἐπεὶ τῶν μὲν ἀσυνεπειῶν οὐδεὶς ἐπ' ἄλλοις τοῖς κακοῖς χαίρει τοπαράπαν. ἐν δὲ τῷ δυνάμει περὶ Ἀγαθοῦ, τὸν φθόνον ἐξηγησάμενος, ὅτι λύπη ἐστὶν ἐπ' ἄλλοις τοῖς ἀγαθοῖς, ὡς δὴ ποτε βουλομένων ταπεινῶν τοὺς πλησίον, ὅπως ὑπερέχωσιν αὐτοῖς, συνάπτει τὴν ἐπιχαιρεκακίαν· ταύτης δὲ συνέχεις ἡ ἐπιχαιρεκακία γίνεται, ταπεινοὺς βουλομένων εἶναι τοὺς πλησίον διὰ τῆς ὁμοίας αἰτίας, καθ' ἑτέρας δὲ φυσικὰς φροσὲς ἐκτραπομένων, ὃ ἔλεος γένηται. δῆλος γὰρ ἐστὶν ἐνταῦθα τὴν ἐπιχαιρεκακίαν ὑπαρκτήν, ὡς περὶ τὸν φθόνον καὶ τὸν ἔλεον, ἀπολιπὼν, ἣν ἐν ἑτέροις ἀνὺπαρκτον εἶναι φησιν, ὡς περὶ τὴν μισοπαρησίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν.

XXVI. Ἐν πολλοῖς εἰρηκῶς, ὅτι παρὰ τὸν πλεονάζοντα χρόνον οὐδὲν μᾶλλον εὐδαιμονοῦσιν, ἀλλ' ὁμοίως καὶ ἐπίσης τοῖς τὸν ἁμεινὸν χρόνον εὐδαιμονίας μετριοχόουσι· ἐν πολλοῖς πάλιν εἰρηκεν, ὡς οὐδὲ τὸν δάκτυλον καθήκει προτεῖναι χάριν ἀμετρίαις φρονησικῶς, καθάπερ ἀστραπὴς δυνάμενης. ἀρκέσει δὲ παραθεῖναι τὰ ἐν τῷ ἔκτω τῶν Ἡθικῶν Ζητημάτων ἐπ' αὐτοῦ γεγραμμένα περὶ ταύτων· ὑπειπὼν γὰρ, ὅτι οὐτε πᾶν ἀγαθὸν ἐπίσης εἰς χάριν πίπτει, οὐτε

πάν κατόρθωμα εἰς σεμνολογίαν, ἐπενήνοχε ταῦτα.
 Καὶ γὰρ, εἰ μόνον μέλλοι ἀμερῇ χρόνον ἢ τὸν ἔχον
 τον ἔξιν φρόνησιν, οὐδ' ἂν τὸν δάκτυλον καθῆκα
 ἐκτεῖναι ἕνεκα τῆς οὕτω παρεσπομένης φρονήσεως
 καίπερ παρὰ τὸν πλείονα χρόνον οὐδὲν μᾶλλον ἐν-
 δαιμονοῦντων, οὐδὲ τῆς αἰδίου εὐδαιμονίας ἀφ' ἧς
 τωτέρας γενομένης παρὰ τὴν ἀμεριάν. εἰ μὲν οὖν
 τὴν φρόνησιν ἡγεῖτο ποιητικὸν εἶναι τῆς εὐδαιμονίας,
 τὸ ἀγαθόν, ὥσπερ ὁ Ἐπίκουρος, αὐτῆς ἔδει μόνον
 τῆς αἰσθητικῆς καὶ παραδοξολογίας ἐπιλαμβάνεσθαι τὴν
 δόγματος· ἐπεὶ δὲ ἡ φρόνησις οὐχ' ἔτερόν ἐστι τῆς
 εὐδαιμονίας καθ' αὐτὸ, ἀλλ' εὐδαιμονία, πᾶσι
 μάχεται τὸ λέγειν, ἐπίσης μὲν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἀφ' ἧς
 ῥαίαν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν αἰδίον, μηδεὶς δ' αἰσθάνεται
 τὴν ἀμεριάν;

XXVII Τὰς ἀρετάς, φησιν, ἀντικολουθεῖν αἱ
 λήλαις, οὐ μόνον τῷ τὴν μίαν ἔχοντα, πᾶσας ἔχοντα,
 ἀλλὰ καὶ τῷ τὸν κατὰ μίαν ὀρεῖσθαι ἐνεργεῖν, καὶ
 πᾶσας ἐνεργεῖν· οὐτ' ἄνδρα, φησὶ, τέλειον εἶναι τὸν
 μὴ πᾶσας ἔχοντα τὰς ἀρετάς, οὔτε πρᾶξιν τέλειον
 ἢ τις οὐ κατὰ πᾶσας πράττεται τὰς ἀρετάς.
 μὴν ἐν τῷ ἑκτῷ τῶν Ἡθικῶν Ζητημάτων ὁ Κρότων
 πορ, οὐκ αἰεὶ, φησὶν, ἀνδρίζεσθαι τὸν ἀστέιον, ἀλλ'
 δειλαίνειν τὸν φαῦλον, ὥς δεόν ἐν φαντασίαις ἐν-
 φρομένων τινῶν, τὸν μὲν ἐμμένειν τοῖς κρίμασι,
 δ' ἀφίστασθαι. πιθανὸν δέ, φησι, μηδ' ἀκολουθεῖν
 νειν αἰεὶ τὸν φαῦλον. ἔπερ οἷον τὸ ἀνδρίζεσθαι
 οὐτόν ἐστιν οἷον ἀνδρείᾳ χρῆσθαι, καὶ τὸ δειλαίνειν
 οἷον δειλίᾳ χρῆσθαι, μαχόμενα λέγουσι, λέγοντι

κατὰ πάσας μὲν ἅμα τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας ἐνεργεῖν τὸν ἔχοντα, μὴ αἰεὶ δὲ τὸν ἀσπεῖον ἀνδρῆζεσθαι, μηδὲ δειλαίνειν τὸν φαῦλον.

XXVIII. Τὴν ῥητορικὴν δορίζεται τέχνην, περὶ κόσμου καὶ εὐρημένου λόγου τάξιν· ἔτι δ' ἐν τῇ πρώτῃ τιμῆτα γέγραπεν· Οὐ μόνον δὲ τοῦ ἐλευθιρίου καὶ ἀφελούς κόσμου δεῖν οἶμαι ἐπιστρέφασθαι καὶ πρὸς τῶν λόγων, ὧς, καὶ τῶν οἰκείων ὑποκρίσεων κατὰ τὰς ἐπιβαλλούσας τάσεις τῆς φωνῆς, καὶ σχηματισμοὺς τοῦ τε προσώπου καὶ τῶν χειρῶν. οὕτω δὲ τὸ φιλότιμος ἐνταῦθα καὶ περιττὸς γενόμενος, πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ βιβλίῳ περὶ τῆς τῶν φωνηέντων συγκατάθεως ὑπειπὼν· Οὐ μόνον, φησὶ, ταῦτα παρρησιῶν τοῦ βελίλονος ἔχομένους, ἀλλὰ καὶ ποιῆς ἀσφαλείας καὶ ἐλλείψεις, καὶ, νῆ Δία, σολοικισμοὺς, ἔφ' οἷς ἄλλοι ἂν αἰσχυνθῆσαν οὐκ ὀλλγοί. τὸ δὲ ποῖα μὲν ἄχρη χειρῶν καὶ σιόματος εὐπρεπείας ἐπιχωρεῖν τοῖς λέγουσιν ἐν κόσμῳ τὸν λόγον διατίθασθαι· ποῖε δὲ μήτ' ἐλλείψεων ἐπιστρέφασθαι καὶ ἀσφαλειῶν, μήτε σολοικίζοντας αἰσχύνεσθαι, τελῶς, ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ, λέγοντός ἐστιν.

XXIX. Ἐν δὲ ταῖς Φυσικαῖς Θέσεσι περὶ τῶν ἱμπερίας καὶ ἱστορίας δεομένων διακελευσάμενος τὴν ἡσυχίαν ἔχειν, ἂν μὴ τι κριῖτιον καὶ ἐπαργέστερον ἔχομεν λέγειν, ἵνα, φησὶ· Μήτε Πλάτωνι παραπλήσιως ὑπονοήσωμεν, τὴν μὲν ὑγρὰν τροφήν εἰς τὸν πνεύμονα φέρεσθαι, τὴν δὲ ξηρὰν εἰς τὴν κοιλίαν, μήτε ἕτερα παραπλήσια γεγονότα τοῦτοις διατάγματα. δοκοῖ δὲ τὸ ἐγκαλεῖν ἑτέροις, εἴτα περι-

τίπτειν αὐτόν, οἷς ἐγκαλεῖ, καὶ μὴ φυλάττεσθαι, τῶν ἐναντιωμάτων μέγιστον εἶναι, καὶ τῶν διαπτώ-
μάτων αἰσχιστον. ἀλλὰ μὴν αὐτὸς τὰς διὰ δέκα ἄξιο-
μάτων συμπλοκάς πλήθει, φησὶν, υπερβύλλειν ἑκα-
τὸν μυριάδας, οὔτε δι' αὐτοῦ ζητήσας ἐπιμύλει,
οὔτε διὰ τῶν ἐμπείρων τὸ ἀληθὲς ἱστορήσας. καὶ τοὺς
Πλάτων μὲν ἔχει τῶν ἱατρῶν τοὺς ἐνδοξοτάτους μαρ-
τυροῦντας, Ἱπποκράτην, Φιλιστίωνα, Διόσκοπον
τὸν Ἱπποκράτειον· καὶ τῶν ποιητῶν Εὐρυπιδὸν,
Ἀλκαῖον, Εὐπολιν, Ἐριτοσθένην, λέγοντας, ὅτι
τὸ ποτὶν διὰ τοῦ πνεύμονος διᾶξεται. Χρῆσιππον δὲ
πάντες ἐλέγχουσιν οἱ ἀριθμητικοί· ὧν καὶ Ἱππαρ-
χὸς ἐστίν, ἀποδεικνύων τὸ διάπτωμα τοῦ λογαριθ-
μοῦ παμμέγεθες αὐτῷ γεγονόσ· εἶγε τὸ μὲν καταφατικὸν
ποιεῖ συμπεπλεγμένων ἀξιομάτων μυριάδας δέκα,
καὶ πρὸς ταύταις, τρισχίλια τεσσαρακονταεπτά, τὸ
δ' ἀποφατικόν, ἑννακόσια πεντηκονταδύο, πρὸς τῶν
ἀκόντα καὶ μιᾷ μυριάδι.

XXX. Τῶν πρεσβυτέρων τινές, ἃ τῷ τὸν ὄψιν
ἔχοντι συνέβαινε, μῆτε ὥς ὄζος ἀποδύσθαι δυναμί-
νῳ, μῆτε ὥς οἶνον, ἔφασαν τῷ Ζήνωνι συμβαίνειν.
τὸ γὰρ προηγμένον αὐτῷ, μῆτε ὥς ἀγαθόν, μῆτε ὥς
διᾶφορον ἔχειν διάθεσιν. ἀλλ' ὁ Χρῆσιππος εἶπε μᾶλ-
λον τὸ πρᾶγμα δυσδιάθετον πεποίηκεν· ὅτι μὲν γὰρ
φῆσι, μαινεσθαι τοὺς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὑγίαν,
καὶ τὴν ἀπορίαν, καὶ τὴν ὀλοκληρίαν τοῦ σώματος
ἐν μηδενὶ ποιουμένους, μηδ' ἀντεχομένους τῶν τοι-
ούτων, ὅτι δὲ παραθέμενος τὰ τοῦ Ἡσιόδου

Ἐργάζεσθαι, Πέρεσθαι, δίων γένος·

ἐπισηφώνηκεν, ὅτι τὰναντία παραινεῖν, μανικὸν
ἔστι, τὸ

Μὴ ἐργάζου, Πέροση, δῖον γένος.
καὶ τὸν μὲν σοφὸν, ἐν τοῖς περὶ Βίων, καὶ βασιλεῦσι
συνέσταθαι, φησὶν, ἕνεκα χρηματισμοῦ, καὶ σοφι-
στεύειν ἐπ' ἀργυρίῳ, παρ' ὧν μὲν προλαμβάνοντα,
πρὸς οὓς δὲ συντιθέμενον τῶν μαθητῶν. ἐν δὲ τῷ
ἰσθμῷ τοῦ Καθήκοντος, καὶ κυβιστήσεων τρις, ἐπὶ
τούτοις λαβόντα τέλειον. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Ἀγα-
θῶν τρόπον τινὰ συγχαρεῖ καὶ δίδωσι τοῖς βουλο-
μένοις τὰ προηγμένα καλεῖν ἀγαθὰ, καὶ κακὰ τὰ-
ναντία, ταύταις ταῖς λίξεσιν· Εἴ τις βούλεται κατὰ
τῆς τοιαύτης παραλλαγῆς, τὸ μὲν ἀγαθὸν αὐτῶν
λέγειν, τὸ δὲ κακὸν, ἐπὶ ταῦτα φερόμενος τὰ πρά-
γματα, καὶ μὴ ἄλλως ὑποπλανώμενος, ἐν μὲν τοῖς
σημαιομένοις οὐ διαπύκτοντος αὐτοῦ, τίς δ' ἄλλα
στοχαζομένου τῆς κατὰ τῆς ὀνομασίας συνηθείας
ἐν τῷ δὲ τὸ προηγμένον τῷ ἀγαθῷ συναγαγὼν ἐγγυς
ἐταῦθα καὶ συμμίζας, ἐν ἑτέροις πάλιν οὐδὲν εἶναι,
φησι, τούτων καθόλου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ἀποσπᾶν
τὸν λόγον ἡμᾶς καὶ ἀποστρέφειν ὑπάντων τῶν τοι-
ούτων, ταῦτα γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέ-
πισθαι γέγραπεν. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως μα-
καρίζεσθαι, φησιν, ἐνίοις βασιλεύοντι καὶ πλου-
τούντας, ὅμοιον εἰ χρυσαῖς ἀμίσι χρώμενοι καὶ χρυ-
σοῖς κρασιπιδόις ἐμακαρίζοντο· τῷ δ' ἀγαθῷ τὸ τὴν
οὐσίαν ἀποβαλεῖν οἷοιτο δραχμὴν ἀποβαλὶν, καὶ
τὸ νοσήσαι οἷον προσκόψαι. διὰ τῶν ἐναντιωμάτων
τούτων οὐ μόνον τὴν ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ τὴν πρόνοιαν

ἀναπέπληκεν. ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ μικρολόγος ἐσχάτως φανέται καὶ ἀνόητος περὶ ταῦτα πραγματευομένη, καὶ τούτων ἕνεκα πλεῖν εἰς Βδύπορον κελύουσιν καὶ κυβιστῶν τὸν σοφόν. ὁ δὲ Ζεὺς γελοῖος, εἰ Κτήσιος χυλῖρι καὶ Ἐπικάρπιος καὶ Χαριδότης προσαγορευόμενος, ὅτι δηλαδὴ χρυσᾶς ἀμίδας καὶ χρυσᾶ κρησπεδα χαλίζεται τοῖς φαύλοις, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἀπὸ δραχμῆς, ὅταν πλούσιοι γένωνται κατὰ τὴν τοῦ πλούτου πρόνοιαν· ἔτι δὲ γελοιότερος ὁ Ἀπόλλων, εἰ περὶ χρυσῶν κρησπέδων καὶ ἀμίδων κἀθηται θεμιστεύων καὶ περὶ προσκομμάτων ἀπολύσεως.

XXXI. Ἐτι δὲ μᾶλλον τῇ ἀποδείξει τὸ ἐναντίον μα ποιοῦσι φανερώτερον. ὃ γὰρ ἐστὶν εἰς χρῆσιν αὐτοῦ καὶ κακῶς, τοῦτό φασι μὴτ' ἀγαθὸν εἶναι, μὴ κακόν. πλοῦτος δὲ καὶ ὑγίει καὶ ῥώμῃ σώματος καὶ κῶς χρῶνται πάντες οἱ ἀνόητοι· διόπερ οὐδὲν ἐστὶ τούτων ἀγαθόν. εἴπερ οὖν ὁ θεὸς ἀρετὴν μὲν οὐκ δίδωσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἀνδραίρετόν ἐστι, πλοῦτον δὲ καὶ ὑγίειαν χωρὶς ἀρετῆς δίδωσιν, οὐκ εἰς χρῆσιν αὐτοῦ δίδωσιν, ἀλλὰ κακῶς, τουτίστι βλαβερῶς καὶ αἰσχροῦς καὶ ὀλεθρείως. καίτοι εἰ μὴ δύνανται τὴν ἀρετὴν παρέχειν οἱ θεοί, οὐκ εἰς χρῆσιν αὐτοῦ μὴ παρέχοντες· εἰ δὲ μὴ δύνανται ποιεῖν ἀγαθοῦς, οὐδ' ὠφελεῖν δύνανται, μηδεὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὅτινι ἀγαθοῦ, μηδ' ὠφελίμου. τὸ δὲ τοὺς ἄλλους γενόμενους ἀγαθοὺς κρίνειν κατ' ἀρετὴν ἢ ἰσχύν, οὐδὲν ἐστὶ καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς οἱ ἀγαθοὶ κρίνουσι κατ' ἀρετὴν καὶ ἰσχύν· ὥστε μηδὲν μᾶλλον ὠφελεῖν ἢ ὀφελίσσασθαι τοὺς θεοὺς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. καὶ μὴ οὐ

αὐτὸν δὲ Χρῦσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον, οὔτε τινὰ
 τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων. τί οὖν περὶ
 τῶν ἄλλων φησιν οὕτως, ἢ ταῦτα, ἅπερ λέγουσι; μαί-
 νεσθαι πάντας, ἀφρύνειν, ἀνοσίους εἶναι, παρα-
 νόμους, ἐπ' ἄκρον ἤκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας
 ἀπάσης· εἴτα προνοίᾳ θεῶν διοικεῖσθαι τὰ καθ' ἡ-
 μᾶς οὕτως ἀθλῶς πράττοντας; εἰ γοῦν οἱ θεοὶ με-
 τειβελλόμενοι βλάπτειν ἐθέλοιν ἡμᾶς καὶ κακοῦν,
 καὶ διαστρέφειν καὶ προσπιτρίβειν, οὐκ ἂν δύναιτο
 διαθῆναι χεῖρον ἢ νῦν ἔχομεν, ὥς Χρῦσιππος ἀπο-
 φαίνει, μήτε κακίας ὑπερβολὴν ἀπολείπειν, μήτε
 κακοδαιμονίας τὸν βίον· ὥστ', εἰ λάβοι φωνήν, εἰ-
 πὼν ἂν αὐτὸν τὰ τοῦ Ἡρακλέους·

Ἰμῶ κακῶν δὴ, καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπου τεθῇ.
 τίνας οὖν ἂν τις εὔροι μαχομένας μᾶλλον ἀλλήλαις
 ἀποφάσις τῆς περὶ θεῶν Χρυσίππου, καὶ τῆς περὶ
 ἀνθρώπων; τοὺς μὲν, ὥς ἐν βέλτιστῃ προνοίᾳ,
 τοὺς δὲ ὥς ἐν χεῖριστῃ πράττειν λέγοντος.

XXXII. Ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ τινὲς τῶν Πυθαγο-
 ρικῶν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης γράφοιτι περὶ τῶν
 ἀετιρυνόντων, ὅτι χρησίμως γέγονασι· ἐπιγίγνωσι
 γὰρ ἡμᾶς, καὶ τοὺς σκορπίους ἐκλέγουσι, καὶ κατὰ
 τὰς μάχας ἐπιστρέφουσι, ζῆλόν τινα πρὸς ἀλλήν ἐμ-
 ποιοῦντες· ὅμως δὲ δεῖ κατισθλεῖν καὶ τοὺτους, ἵνα
 μὴ τὴν χρεῖαν ὑπερβάλῃ τὴ πληθὺς τῶν κιστῶν. ὁ
 δὲ οὕτω καταγελᾷ τῶν ἐπὶ τοῦτοις ἐγκαλοῦντων,
 ὥστε περὶ τοῦ Διὸς, τοῦ σωτῆρος καὶ γενέτορος καὶ
 πατρὸς δικῆς καὶ εὐνομίας καὶ εἰρήνης, ταῦτα γρά-
 φειν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν. Ὡς δὲ αἱ πόλεις κλειο-

κάσασαι εἰς ἀποικίας ἀπαίρουνσι τὰ πλήθη, καὶ πο-
 λέμους ἐνίστανται πρὸς τινας, οὕτως ὁ θεὸς φθορὰν
 ἀρχὰς δίδωσι· καὶ τὸν Εὐρωπαϊδην μάρτυρα καὶ τοὺς
 ἄλλους προσάγει, τοὺς λέγοντας, ὥς ὁ Τρωϊκὸς
 πόλεμος ὑπὸ τῶν θεῶν ἀπαντλήσεως ἕνεκα τοῦ πλο-
 θους τῶν ἀνθρώπων γένοιτο. τούτων δὲ τὰς μὴ
 ἄλλας ἀτοπίας ἄφες· οὐ γὰρ εἴ τι μὴ καλῶς, ἀλλ'
 ὅσα πρὸς ἑαυτοὺς διαφόρως λέγουσιν, ἐξετάσαι μόν-
 ον πρόκειται· σκόπει δέ, ὅτι τῷ θεῷ καλὰς μὴ
 ἐπικλήσεις καὶ φιλανθρώπους αἰεὶ, ἄγρια δ' ἔργα καὶ
 βάρβαρα καὶ Γαλατικὰ προστίθῃσιν. οὐ γὰρ ἀπο-
 κίνας εἰκόασιν αἱ τοσαῦται φθοραὶ καὶ πανωλεθροὶ
 τῶν ἀνθρώπων, οἷας ὁ Τρωϊκὸς εἰργάσατο πόλεμος,
 καὶ πάλιν ὁ Μηδικὸς καὶ Πελοποννησιακός, εἰ μὴ
 τινας ἐν ἡδονῇ καὶ ὑπὸ γῆς ἴσασιν οὗτοι κτιζομένους πό-
 λεις· ἀλλὰ τῷ Γαλάτῃ Δηϊοτάρῳ ποιεῖ Χρῦσιππος
 ὁμοιον τὸν θεόν, ὃς, πλειόνων αὐτῷ παίδων γυν-
 νότων, ἐνὶ βουλευμένῳ τὴν ἀρχὴν ἀπαλιπεῖν καὶ τὸν
 οἶκον, ὅπαντας ἐκείνους ἀπέσφαξεν, ὥσπερ ἀμπελο-
 βλαστοὺς ἀποτεμῶν καὶ κολούσας, ἵνα εἰς ὁ λειψιδί-
 ισχυρὸς γένηται καὶ μέγας. καίτοι γε ὁ μὲν ἀμαρ-
 λουργός, εἰ μικρῶν ὄντων καὶ ἀσθενῶν τοῦτο ποιεῖ
 τῶν κλημάτων, καὶ ἡμεῖς νεογνῶν καὶ τυφλῶν ὄντων
 τῶν σκυλακίων ὑφαίρουμένῳ τὰ πολλὰ φειδόμενοι τῶν
 κυνός· ὁ δὲ Ζεὺς, οὐ μόνον ἑάσας καὶ περιττῶν τῶν
 ἡλικίᾳ γενομένους, ἀλλὰ καὶ φύσας αὐτὸς καὶ αὐτῶν
 σας, ἀποτυμπανίζει, φθορᾷ καὶ ὀλέθρου μηχανή-
 μενος προφάσεις· θεὸν αἰτίας καὶ ἀρχαῖς γενέσθαι
 μὴ παρασχεῖν.

XXXIII. Τοῦτο μὲν οὖν ἑλαττόν ἐστι, καὶ κείνη
 οὐδὲν μᾶλλον· οὐδεὶς γὰρ φέρεται ἀνθρώποις πόλεμος
 ἢ κακίας· ἀλλὰ τὸν μὲν φιληδονία, τὸν δὲ πλο-
 υξία, τὸν δὲ φιλοδοξία τις ἢ φιλαρχία συρρήγνυ-
 σιν. οὐκοῦν εἰ πολέμους ὁ θεὸς ἐνεργάζεται, καὶ
 κακίας, παροξύνων καὶ διαστρέφων τοὺς ἀνθρώπους.
 καίτοι λέγει αὐτὸς ἐν τῷ περὶ τοῦ Δικαίου, καὶ πά-
 λιν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Θιῶν, ὡς τῶν αἰσχυρῶν τὸ
 θεῖον παρὰ τὸν γίνεσθαι οὐκ εὐλογόν ἐστιν· ὃν
 τρόπον γὰρ οὔτε νόμος τοῦ παρὰ νομῆν παρὰ τὸν
 ἂν γένοιτο, οὔτε οἱ θεοὶ, τοῦ ἀσεβεῖν· οὕτως εὐ-
 λογόν, μηδ' αἰσχυροῦ μηδεὶς εἶναι παρὰ τὸν. τί
 σὺν αἰσχυρῶν ἀνθρώποις φθορᾷς ὑπ' ἀλλήλων γινο-
 μένης; ἥς φησι Χρύσιππος ἐνδιδόναι τὰς ἀρχὰς τὸν
 θεόν. ἀλλὰ νῆ Ἀία φήσει τις ἐπαινεῖν πᾶν τοῦ
 εὐφραίνεσθαι λέγοντος·

Εἰ θεοὶ τι δρῶσιν αἰσχυρὸν, οὐκ εἰσὶν θεοί·
 καί.

Τὸ ὅλκιστον εἶπας, αἰτιάσασθαι θεοὺς.
 ὡς περὶ ἡμῶν ἄλλο τι νῦν παρὰ τὸν γίνεσθαι, ἢ τὰς ἐναντίας
 αὐτοῦ φανὰς καὶ ὑπολήψεις παρὰ τὸν γίνεσθαι.

XXXIV. Οὐ μὲν ἀλλ' αὐτὸ γε τοῦτο τὸ νῦν ἐπ-
 αίνουμενον, οὐκ ἄπαξ, οὐδὲ δις, οὐδὲ τρίς, ἀλλὰ
 μυριάκις ἔσται πρὸς Χρύσιππον εἰπεῖν·

Τὸ ὅλκιστον εἶπας, αἰτιάσασθαι θεοὺς.
 πρῶτον γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φύσεως τὸ αἰδίδιον τῆς
 κινήσεως κυκλῶν παρὰ τὸν γίνεσθαι, ἀλλὰ ἄλλως στρέφονται
 καὶ ταρμάσσονται τῶν γινομένων, ταῦτ' εἶρηκεν· οὕτω
 καὶ τῆς τῶν ὅλων οἰκονομίας προαγορεύσης, ἀναγκαῖον

κατὰ ταύτην, ὥς ἂν ποτ' ἔχωμεν, ἔχειν ἡμῶς, εἴτε
παρὰ φύσιν τὴν ἰδίαν ροσοῦντες, εἴτε πεπηρωμένοι
εἴτε γραμματικοὶ γεγονότες, ἢ μουσικοί. καὶ πάλιν
μετ' ὀλίγον· Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον τὴν παραπλή-
σια ἐροῦμεν καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν καὶ κακίας,
καὶ τὸ ὅλον τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἀτεχνῶν, ὥς ἔφα-
κεν καὶ μετ' ὀλίγον ἀπασαν ἀναιρῶν ἀμφιβολίαν· ὅτι
θὲν γὰρ ἐστὶν ἄλλως τῶν κατὰ μέρος γενέσθαι, οὐδὲ
τοῦλάχιστον, ἢ κατὰ τὴν κοινὴν φύσιν καὶ κατὰ τὴν
ἐκείνης λόγον. ὅτι δ' ἡ κοινὴ φύσις καὶ ὁ κοινὸς τῆς
φύσεως λόγος, εἰμαρμένη καὶ πρόνοια καὶ Ζεὺς ἑαυτοῦ,
οὐδὲ τοὺς ἀντίποδας λέληθε· πανταχοῦ γὰρ ταῦτα
θρυλλεῖται ὑπ' αὐτῶν· καὶ·

Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
τὸν Ὀμηρον εἰρηκέναι, φησὶν, ὁρθῶς, ἐπὶ τὴν ἐ-
μαρμένην ἀναφέροντα, καὶ τὴν τῶν ὅλων φύσιν
καθ' ἣν πάντα διοικεῖται. πῶς οὖν ἅμα μὲν οὐδενὸς
αἰσχροῦ παρὰίτιος ὁ θεός, ἅμα δ' οὐδὲ τοῦλάχιστον
ἐνδέχεται γίνεσθαι ἄλλως, ἢ κατὰ τὴν κοινὴν φύσιν
καὶ τὴν ἐκείνης λόγον; ἐν γὰρ πᾶσι τοῖς γινομένοις
καὶ τὰ αἰσχροῦ δὴ που θεῶν ἐστίν. καίτοι ὁ μὲν
Ἐπίκουρος ἀμωσγέπως στρέφεται καὶ φιλοτιχνεῖ, τῆς
αἰδίου κινήσεως μηχανώμενος ἐλευθερωθῆναι καὶ ἵππο
λῦσαι τὸ ἐκούσιον, ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλιπεῖν ἀνέγκλη-
τον τὴν κακίαν· ὁ δὲ Χρύσιππος ἀναπειταμένην
παθήσκειν αὐτῇ δίδωσιν, ὥς οὐ μόνον εἰ ἀνάγκη
οὐδὲ καθ' εἰμαρμένην, ἀλλὰ καὶ κατὰ λόγον θεοῦ
καὶ κατὰ φύσιν πεποιημένη τὴν ἀρίστην. εἴτι δὲ καὶ
ταῦτα ὁρᾶται κατὰ λέξιν οὕτως ἔχοντα· Τῆς γὰρ

καὶ τῆς φύσεως εἰς πάντα διατεινούσης, δείξει πᾶν
 τὸ ὁπωσοῦν γινόμενον ἐν τῷ λόγῳ, καὶ τῶν μορίων
 ὁτιοῦν, καὶ ἐκείνην γενέσθαι καὶ τὸν ἐκείνης λόγον,
 κατὰ τὸ ἕξῃς ἀκωλύτως· διὰ τὸ μήτ' ἔξωθεν εἶναι τὸ
 ἐνστατησόμενον τῇ οἰκονομίᾳ, μήτε τῶν μερῶν μηδὲν
 ἔχειν, ὅπως κινηθῇσεται ἢ σχήσει ἄλλως ἢ κατὰ τὴν
 κοινὴν φύσιν. τίνες οὖν αἱ τῶν μερῶν σχέσεις εἶναι
 καὶ κινήσεις; ὅλην μὲν, ὅτι σχέσεις αἱ κακίαι καὶ
 τὰ κοσμήματα, φιλαργυρίαι, φιληδονίαι, φιλοδοξίαι,
 δούλαι, ἀδικίαι· κινήσεις δὲ, μοιχίαι, κλοπαί,
 προδοσίαι, ἀνδροφονίαι, πατροκτονίαι. τούτων οὐ-
 καὶ Χρύσιππος οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα παρὰ τὸν
 τοῦ Διὸς λόγον εἶναι, καὶ νόμον, καὶ δίκην, καὶ
 πρόνοιαν· ὥστε μὴ γίνεσθαι παρὰ τὸν νόμον τὸ
 παρανομεῖν· μηδὲ παρὰ τὴν δίκην τὸ ἀδικεῖν· μήτε
 παρὰ τὴν πρόνοιαν τὸ κακοποιεῖν.

XXXV. Ἀλλὰ μὴν τὸν θεὸν κολάζειν, φησὶ,
 τὴν κακίαν, καὶ πολλὰ ποιεῖν ἐπὶ κολάσει τῶν πο-
 νητῶν· ὥσπερ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Θεῶν, ποτὲ μὲν
 τὰ δύσχεστα συμβαίνειν, φησὶ, τοῖς ἀγαθοῖς, οὐχ
 ὥσπερ τοῖς φαύλοις κολάσεως χάριν, ἀλλὰ κατ'
 ἄλλην οἰκονομίαν, ὥσπερ ἐν ταῖς πόλεσι. καὶ πᾶ-
 λιν ἐν τούτοις· Πρῶτον δὲ τῶν κακῶν παραπλη-
 ρως ἔστιν ἀκουστέον τοῖς προειρημένοις· εἶτα ὅτι
 ταῦτα ἀπονέμεται κατὰ τὸν Διὸς λόγον, ἥτοι ἐπὶ
 κολάσει, ἢ κατ' ἄλλην ἔχουσαν πῶς πρὸς τὰ ὅλα
 οἰκονομίαν. ἔστι μὲν οὖν τοῦτο δεινόν, τὰ καὶ
 γίνεσθαι τὴν κακίαν καὶ κολάζεσθαι κατὰ τὸν τοῦ
 Διὸς λόγον· ἐπιτείνει δὲ τὴν ὑπεραντίωσιν ἐν τῷ

δευτέρῳ περὶ Φύσεως, γράφων τάδε· Ἡ δὲ κακία
 πρὸς τὰ δεινὰ συμπτώματα ἰδίον τινα ἔχει λόγον·
 γίνεται μὲν γὰρ καὶ αὐτὴ πῶς κατὰ τὸν τῆς φύσεως
 λόγον, καὶ, ἵν' οὕτως εἴπω, οὐκ ἀχρήστως γί-
 νεται πρὸς τὰ ὅλα· οὔτε γὰρ τὰγαθὰ ἦν, καὶ οὐτε
 ἐπιτιμῇ τοῖς ἐπίσης πρὸς τὰ ἐναντία διαλεγόμενοι
 ὅς ὑπὸ τοῦ πάντως τι βούλευσθαι καὶ περὶ πάντων
 εἰπεῖν ἰδίον καὶ περιττόν, οὐκ ἀχρήστως λέγει βου-
 λαντιστομεῖν, συκοφαντεῖν, καὶ ὑφραίνειν, οὐκ
 ἀχρήστως ἀχρήστους εἶναι, βλαβεροὺς, κακοδο-
 μονας. εἶτα ποῖός τις ὁ Ζεὺς, λέγω δὲ τὸν Χο-
 οῦσιππον, κολάζων πρᾶγμα, μῆτ' ἀφ' αὐτοῦ, μὴ
 ἀχρήστως γινόμενον; ἡ μὲν γὰρ κακία πάντως ἀν-
 κλητὸς ἐστὶ κατὰ τὸν τοῦ Χοροῦσιππου λόγον· ὁ δὲ
 Ζεὺς ἐγκλητέος, εἴτ' ἀχρηστον οὖσαν τὴν κακίαν
 πεποιήκειν, εἴτε ποιήσας οὐκ ἀχρήστως, κολάζει.

XXXVI. Πάλιν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύ-
 νης εἰπὼν περὶ τῶν θεῶν, ὡς ἐνισταμένων ἐπὶ
 ἀδικήμασι· Κακίαν δὲ, φησὶ, καθόλου ἔχει οὐκ
 δυνατόν ἐστιν, οὔτ' ἔχει καλῶς ἀρθῆναι. τὴν ἀν-
 μίαν, τὴν ἀδικίαν, τὴν ἀβελτηρίαν οὐ τοῦ παρόν-
 τος ἐστὶ λόγον τὸ ζητεῖν· αὐτὸς δὲ τὴν κακίαν, ὅσην
 ἐφ' ἑαυτῷ, διὰ τοῦ φιλοσοφεῖν ἀναιρεῖν, ἣν οὐκ ἔστι
 καλῶς ἀναιρεῖν, μαχόμενόν τι ποιεῖ καὶ τῷ λόγῳ
 καὶ τῷ θεῷ· πρὸς δὲ τοῦτοις λέγων ἐνίοις ἀδική-
 μασις ἐνίστασθαι τὸν θεόν, ἔμφασις πάλιν ἐπὶ
 τῶν ἁμαρτημάτων δίδωσιν ἀνοσιότητος.

XXXVII. Ἔτι περὶ τοῦ μηδὲν ἐγκλητὸν εἶναι
 μηδὲ μεμπτόν κόσμῳ, κατὰ τὴν ἀρίστην φύσιν

ἐπὶ πάντων περαιομένων, πολλάκις γεγραφώς, ἔστιν
 ὅπου πάλιν ἐγκλητάς τινας ἀμελείας οὐ περὶ μικρὰ
 καὶ φαῦλα καταλείπει. ἐν γοῦν τῷ τρίτῳ περὶ Οὐ-
 σίας, μνησθεὶς, ὅτι συμβαίνει τινὰ τοῖς καλοῖς
 καὶ ἀγαθοῖς τοιαῦτα· Πότερον, φησὶν, ἀμελου-
 μένων τινῶν, καθάπερ ἐν οἰκίαις μείζονσι παρα-
 τίπται τινὰ πίτυρα, καὶ ποσοὶ πυροὶ τινες, τῶν
 ὅλων εὐ οἰκονομουμένων· ἢ διὰ τὸ καθίστασθαι
 ἐκ τῶν τοιούτων δαιμόνια φαῦλα, ἐν οἷς τῷ ὄντι
 γίνονται καὶ ἐγκληταὶ ἀμελείαι; φησὶ δὲ πολὺ καὶ
 τὸ τῆς ἀνάγκης μεμῖχθαι. τὸ μὲν οὖν τί τοιαῦτα
 συμπτώματα τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, οἷον ἡ
 Σωκράτους καταδίκη, καὶ ὁ Πυθαγόρου ζῶντος ἐμ-
 πορησμός ὑπὸ τῶν Κυλωνείων, καὶ Ζήνωνος ὑπὸ
 Δημόλου τοῦ τυράννου, καὶ Ἀντιφῶντος ὑπὸ Διο-
 νυσίου, στρεβλουμένων ἀναιρέσεις, πιτύροις παρα-
 τίπτονται ἀπεικάζειν, ὅσης ἐστὶν εὐχερείας, ἔω·
 τὸ δὲ φαῦλους δαίμονας ἐκ προνοίας ἐπὶ τὰς τοιαύ-
 τας ἐπιστάσις καθίστασθαι, πῶς οὐκ ἔστιν ἐγκλη-
 μα τοῦ Θεοῦ, καθάπερ βασιλείᾳς κακοῖς καὶ ἐμ-
 πλεκτοῖς σατραπείαις καὶ στρατηγοῖς διοικήσεις ἐπι-
 τρέποντος, καὶ περιορῶντος ὑπὸ τούτων ἀμελουμέ-
 νους καὶ παροινουμένους τοὺς ἀρίστους; καὶ μὴν
 εἰ πολὺ τὸ τῆς ἀνάγκης μέμικται τοῖς πράγμασιν,
 οὔτε κρατὶ πάντων ὁ Θεὸς, οὔτε πάντα κατὰ τὸν
 αἰῶνον λόγον διοικεῖται.

XXXVIII. Πρὸς τὸν Ἐπίκουρον μάλιστα μά-
 ρηται, καὶ πρὸς τοὺς ἀντιροῦντας τὴν πρόνοιαν, ἐκ
 τῶν ἑνωτῶν, ἃς ἔχομεν περὶ Θεῶν, εὐεργετικοὺς καὶ

φιλανθρώπους επινοούντες. καὶ τούτων πολλὰ
 γραφομένων καὶ λεγομένων παρ' αὐτοῖς οὐδὲν ἴσα
 λέξεις παρατίθεται. καίτοι χρηστοὺς αὐτοὺς πάντας
 εἶναι τοὺς θεοὺς προλαμβάνειν. ὅρα γὰρ, οἷα Ἴου-
 δαῖοι καὶ Σύριοι περὶ θεῶν φρονοῦσιν. ὅρα τὴν
 τῶν ποιητῶν, πόσης ἐμπέληται δεισιδαιμονίας.
 φθαρτὸν δὲ καὶ γεννητὸν οὐδεὶς, ὥς ἔπος εἰπὴν
 διανοεῖται θεόν. ὧν ἵνα τοὺς ἄλλους ἀπὸ πάντων
 Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεὺς ἐν τῷ περὶ Θεῶν γράμματι
 ταῦτα κατὰ λέξιν. Πρὸ δὲ τοῦ σύμπαντος λόγου
 τὴν ἐνέργειαν, ἣν ἔχομεν περὶ θεοῦ, διὰ βραχέων
 ἐπιλογισθῆναι. θεὸν τοίνυν νοοῦμεν ζῶον μακρότατον
 καὶ ἀφθαρτον, καὶ εὐποιητικὸν ἀνθρώπων. αὐτῶν
 τούτων ἕκαστον ἀφηγοῦμενος, φησὶν οὕτως. καὶ
 μὴν ἀφθάρτους αὐτοὺς ἡγούνται πάντες. οὐδέ τις
 οὖν ἐστὶ τῶν πάντων ὁ Χρύσιππος κατ' Ἀντίπα-
 τρον. οὐδένα γὰρ οἶται, πλὴν τοῦ πυρὸς, ἀφθαρ-
 τον εἶναι τῶν θεῶν, ἀλλὰ πάντας ὁμοῦ καὶ γη-
 νότας καὶ φθαρησομένους. ταῦτα δὲ πανταχοῦ, καὶ
 ἔπος εἰπεῖν, ὑπ' αὐτοῦ λέγεται. παραθήσομαι κατὰ
 λέξιν ἐκ τοῦ τρίτου περὶ Θεῶν. καὶ ἕτερον λέ-
 γον, οἳ μὲν γὰρ γεννητοὶ εἰσι καὶ φθαρτοί, οἳ δὲ
 ἀγέννητοι. καὶ ταῦτ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποδείκνυσθαι
 φυσικώτερον. ἥλιος μὲν γὰρ καὶ σελήνη, καὶ οἱ
 ἄλλοι θεοὶ παραπλήσιον ἔχοντες λόγον, γεννητοὶ
 εἰσιν. ὁ δὲ Ζεὺς, αἰδιὸς ἐστίν. καὶ ἄλλιν προ-
 θῶν. Ὅμοια δὲ καὶ περὶ τοῦ φθαρῆναι καὶ πᾶσι
 τοῦ γενέσθαι φηθήσεται, περὶ τε τῶν ἄλλων θεῶν
 καὶ τοῦ Διὸς. οἳ μὲν γὰρ φθαρτοὶ εἰσι, τοῦ δὲ τοῦ

μέρη ἀφθάρτα. τοῦτοις ἔτι βούλομαι παραβαλεῖν
 μικρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου λεγομένων· Ὅσοι
 δι' περιαιρουνται τὸ εὐποιητικὸν ἐκ τῶν θεῶν, ἀπὸ
 μέρους προβάλλουσι τῇ τοῦτων προλήψει· κατὰ τὸν
 αὐτὸν λόγον καὶ οἱ νομίζοντες, αὐτοὺς γενέσθαι
 τε καὶ φθορᾶς κοινωνεῖν. εἴπερ οὖν ἐπίσης ἄτοπος
 ὁ φθαρτοὺς ἡγουμένους τοὺς θεοὺς, τῷ μὴ νομίζοντι,
 προνοητικοὺς εἶναι καὶ φιλανθρώπους, ἐπίσης δια-
 πίπτωκεν Ἐπικούρω Χρύσιππος· ὁ μὲν γὰρ τὸ
 εὐποιητικόν, ὁ δὲ τὸ ἀφθαρτον ἀφαιρεῖται τῶν θεῶν.

XXXIX. Καὶ μὴν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν ὁ
 Χρύσιππος περὶ τοῦ τρέφεσθαι τοὺς ἄλλους θεοὺς
 ἰσθὲν λέγει· Τροφῇ τε οἱ μὲν ἄλλοι θεοὶ χρῶνται,
 συμπληρώως συνεχόμενοι δι' αὐτήν· ὁ δὲ Ζεὺς
 καὶ ὁ κόσμος καθ' ἕτερον τρόπον ἀναλίσκομένων καὶ
 ἐκ πυρὸς γενομένων. ἐνταῦθα μὲν ἀποφαίνεται,
 πάντα τοὺς ἄλλους θεοὺς τρέφεσθαι, πλὴν τοῦ κό-
 σμου καὶ τοῦ Διὸς· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Προνοίας,
 τὸν Δία, φησὶν, αὔξασθαι, μέχρις ἂν εἰς αὐτὸν
 ἴστανται καταναλώσῃ. Ἐπεὶ γὰρ ὁ θάνατος μὲν ἐπι-
 τυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος, ἡ δὲ τοῦ κόσμου
 ψυχὴ οὐ χωρίζεται μὲν, αὔξεται δὲ συνεχῶς, μέχρις
 ἂν εἰς αὐτήν ἐξαναλώσῃ τὴν ὕλην, οὐ ῥητέον ἀπο-
 λίσταναι τὸν κόσμον. τίς ἂν οὖν ἐναντιώτερά λεγων
 ἑαυτῷ φανείη τοῦ τὸν αὐτὸν θεὸν γυν μὲν αὔξασθαι,
 τὸν δὲ μὴ τρέφεσθαι λίγοντος. καὶ τοῦτ' οὐ δεῖ συλ-
 λογίσσασθαι· σαφὲς γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ γέγραφε·
 αὐτῆς δ' εἶναι λέγεται μόνος ὁ κόσμος, διὰ τὸ
 ἄνθρωπος ἐν αὐτῷ πάντα ἔχειν, ὡς δέεται· καὶ τρέφεται

ἐξ αὐτοῦ καὶ αὖξεται, τῶν ἄλλων μορίων εἰς ἄλληλα καταταττομένων. οὐ μόνον οὖν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἀποφαίνων τροφόμενους, πλὴν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ Διὸς, ἐν τούτοις δὲ καὶ τὸν κόσμον λέγων τρέφεσθαι, μάχεται πρὸς αὐτόν· ἀλλ' εἰ μὴ μόνον, ὅτι τὸν κόσμον αὖξασθαι φησὶν ἐξ αὐτοῦ τρέφόμενον. τοῦτα γὰρ ὅτι εἰκὸς ἦν, τοῦτον μόνον μὴ αὖξασθαι τὴν αὐτοῦ φθίσιν ἔχοντα τροφήν· τοῖς δ' ἄλλοις θεοῖς, ἔξωθεν τροφόμενοις, ἐπίδοσιν γίνεσθαι καὶ αὖξῃσιν, καὶ μᾶλλον εἰς τοὺς καταναλισκόμενους τὸν κόσμον, εἰγ' ἐκείνῳ μὲν ἐξ αὐτοῦ, τοῦτον δ' ἀπ' ἐκείνου λαμβάνειν αἰεὶ τι καὶ τρέφεσθαι συμβέβηκε.

XL. Αεύτερον τοίνυν ἡ τῶν θεῶν ἔννοια περιφέρει τὸ εὐδαιμον καὶ μακάριον καὶ αὐτοτελές. καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐπαινοῦσιν, εἰπόντα·

Αἶτται γὰρ ὁ θεὸς, εἴπερ ἔσθ' ὄντως θεός.

Οἶδε οὐδενὸς ἰοιδῶν δύστηνοι λόγοι.

ἀλλ' ὅ γε Χρύσιππος, ἐν οἷς παρεθέμην, αὐτὰρ μόνον εἶναι τὸν κόσμον φησὶ, διὰ τὸ μόνον ἐν αὐτῷ πάντα ἔχειν, ὥν δεῖται, τί οὖν ἔπεται τῶ μόνον αὐτάρκη τὸν κόσμον εἶναι; τὸ μῆτε τὸν ἥλιον αὐτάρκη μῆτε τὴν σελήνην εἶναι, μῆτ' ἄλλον τινὰ τῶν θεῶν. αὐτάρκεις δὲ μὴ ὄντες, οὐκ ἂν εἶεν εὐδαίμονες οὐδὲ μακάριοι.

XLI. Τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρὶ φύσει τρέφεσθαι νομίζει, καθάπερ φυτὸν· ὅταν δὲ τεχθῇ, ψευδόμενον ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ στομούμενον τὸ πνεῦμα μεταβάλλειν, καὶ γίνεσθαι ζῶον· ὃθεν οὐκ ἀπο τρεφόμενον.

πον τὴν ψυχὴν ὀνομάσθαι παρὰ τὴν φύσιν. αὐτὸς
 δὲ πάλιν, τὴν ψυχὴν ἀραιότερον πνεῦμα τῆς φύσεως
 καὶ λεπτομερέστερον ἡγεῖται, μαχόμενος αὐτῷ. πῶς
 γὰρ οἶόν τε, λεπτομερές ἐκ παχυμεροῦς καὶ ἀραιὸν
 γινώσθαι κατὰ περιψύξιν καὶ πύκνωσιν; ὃ δὲ με-
 ῖζόν ἐστι, πῶς περιψύξει γίνεσθαι τὸ ἔμψυχον ἀπο-
 φαινόμενος, ἔμψυχον ἡγεῖται τὸν ἥλιον, πύρρινον
 ὄντα, καὶ γεγεννημένον ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως εἰς πῦρ
 μεταβαλούσης; λέγει γὰρ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως.
 Ἡ δὲ πυρὸς μεταβολὴ ἐστὶ τοιαύτη· δι' αἰέρος εἰς
 ὕδωρ τρέπεται· καὶ τοῦτου, γῆς ὑψισταμένης, αἴηρ
 ἀναθυμιάται· λεπτυνόμενον δὲ τοῦ αἰέρος, ὃ αἰθὴρ
 περιέχεται κύκλῳ· αἱ δ' ἀστέρες ἐκ θαλάσσης μετὰ
 τοῦ ἡλίου ἀνάπτονται. τί οὖν ἀνάψει περιψύξεως
 ἐναντιώτερον, ἢ διαχύσει πυκνώσεως; τὰ μὲν ὕδαρ
 καὶ γῆν ἐκ πυρὸς καὶ αἰέρος ποιεῖ, τὰ δ' εἰς πῦρ καὶ
 αἶρα τρέπει τὸ ὑγρὸν καὶ γεῶδες. ἀλλ' ὅμως, ὅπου
 μὲν τὴν ἀναψιν, ὅπου δὲ τὴν περιψύξιν, ἀρχὴν ἐμ-
 ψυχίας ποιεῖ, καὶ μὴν ὅταν ἐκπύρρωσις γένηται, διδ-
 λου ζῆν καὶ ζῶον εἶναι φησι· σβεννύμενον δ' αὖθις
 καὶ παχυνόμενον, εἰς ὕδωρ καὶ γῆν καὶ τὸ σωματο-
 υδὲς τρέπεσθαι. λέγει δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Προ-
 νότου· Διόλου μὲν γὰρ ὢν ὁ κόσμος πυρῶδης, ἐν-
 θὺς καὶ ψυχὴ ἐστὶν ἑαυτοῦ καὶ ἡγεμονικόν· ὅτι δὲ
 μεταβαλὼν εἰς τε τὸ ὑγρὸν καὶ τὴν ἐναπολειφθεῖσαν
 ψυχὴν, τρόπον τινὰ εἰς σῶμα καὶ ψυχὴν μεταβίβ-
 λων, ὥστε συνεσιάναι ἐκ τούτων, ἄλλον τινὰ ἔσχε λό-
 γον. ἔταυθ' αὖ δὴπου σαφὲς τῇ μὲν ἐκπύρρωσι καὶ
 τῷ ἔμψυχῳ τοῦ κόσμου φησὶν εἰς τὸ ἔμψυχον τρέπε-
 ρ. ν. τ. Μο. VI.

σθαι· τῇ δὲ σβέσει πάλιν καὶ τὴν ψυχὴν ἀνίστασθαι καὶ ἀνυγραίνεσθαι, μεταβάλλουσιν εἰς τὸ σωματικὸν εἶδος. ἄτοπος οὖν φαίνεται τῇ περιψύξει νῦν μὲν ἐκ ἀναισθητῶν ποιῶν ἔμψυχα, νῦν δ' εἰς ἀναισθητῶν καὶ ἄψυχα μεταβάλλων τὸ πλεῖστον μέρος τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς. ἄνευ δὲ τούτων, ὁ περὶ ψυχῆς γενέσεως αὐτῷ λόγος μαχομένην ἔχει πρὸς τὸ δόγμα τὴν ἀπόδειξιν. γίνεσθαι μὲν γὰρ, φησι, τὴν ψυχὴν ὅταν τὸ βρέφος ἀποτεχθῇ, καθάπερ στομάσιον τὸ περιψύξει τοῦ πνεύματος μεταβαλόντος· ἀποδοῦναι δὲ χρῆται τοῦ γεγονέναι τὴν ψυχὴν, καὶ μεταστῆναι εἶναι, μάλιστα αὐτῷ καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸ ἴδιον ἐξομοιοῦσθαι τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι. βλέπεται δ' ἐν τούτοις ἐναντίωσις. οὐ γὰρ οἶδον τε τὴν ψυχὴν καὶ τῆς ἀποκνήσεως ἡθοποιεῖσθαι, γεννωμένην μὲν τὴν ἀποκνήσιν· ἢ συμβήσεται, πρὶν ἢ γενέσθαι τὴν ψυχὴν, ὁμοίαν εἶναι ψυχῇ, τουτέστι, καὶ εἶναι ἐν ὁμοιότητι, καὶ μὴ εἶναι διὰ τὸ μήπω γεγονέναι· ὁ δὲ φησὶ τις, ὅτι ταῖς κράσεσι τῶν σωμάτων ἐγγινώσκουμένης τῆς ὁμοιότητος, αἱ ψυχαὶ γεννώμεναι μεταβάλλουσιν, διαφθείρει τὸ τεκμήριον τοῦ γεγονέναι τὴν ψυχὴν· ἐνδέχεται γὰρ οὕτω καὶ ἀγέννητον γενέσθαι, ὅταν ἐπεισέλθῃ, μεταβάλλειν τῇ κράσει τὴν ὁμοιότητος.

XLII. Τὸν αἶρα ποτὲ μὲν ἀνωφερῇ καὶ κοῦφον εἶναι, φησι, ποτὲ δὲ μῆτε βαρὺν, μῆτε κοῦφον, ἀλλὰ μὲν οὖν τῷ δευτέρῳ περὶ Κινήσεως, τὸ τε πᾶν ὑποφέρειν ὅν, ἀνωφερὲς εἶναι λέγει, καὶ τούτῳ παραδεικνύσας τὸν αἶρα, τοῦ μὲν ὕδατος τῇ γῇ μᾶλλον προ-

νησμένον, τοῦ δ' αἶρος τῷ πυρὶ. ἐν δὲ ταῖς Φυσικαῖς Τέχναις, ἐπὶ τὴν ἐτέραν ῥέπει δόξαν, ὥς μήτε βάρος ἐξ αὐτοῦ, μήτε κορυφότητι τοῦ αἶρος ἔχοντος.

XLIII. Τὸν αἶρα φύσει ζοφερόν εἶναι λέγει, καὶ τούτῳ τεκμηρίῳ χρῆται τοῦ καὶ ψυχρόν εἶναι πρώτως. ἀντικεισθαι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ζοφερόν πρὸς τὴν λαμπρότητα, τὸ δὲ ψυχρόν πρὸς τὴν θερμότητα, τοῦ πυρός. ταῦτα κινῶν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων, πάλιν ἐν τοῖς περὶ Ἑξέων, οὐδὲν ἄλλο τὰς ἕξεις πλήν αἶρας εἶναι φησιν· ὑπὸ τούτων γὰρ συνέχεται τὰ σώματα· καὶ τοῦ ποιόν ἵκατον εἶναι τῶν ἕξει συνεχομένων αἷτιος ὁ συνέχων αἷμα ἴστιν, ὃν σκληρότητα μὲν ἐν σιδήρῳ, πυκνότητα δ' ἐν λίθῳ, λευκότητα δ' ἐν ἀργύρῳ καλοῦσι· πολλὴν αἰσθίαν καὶ μάχην τούτων ἔχοντων. εἰ μὲν γὰρ μέναι, ὁποῖός ἐστι φύσει, πῶς τὸ μέλαν ἐν τῷ μὴ λευκῷ λευκότης γένεται, καὶ τὸ μαλθακὸν ἐν τῷ μὴ σκληρῷ σκληρότης, καὶ τὸ μαρὸν ἐν μὴ πυκνῷ πυκνότης; εἰ δὲ μιγνύμενος ἐν τούτοις ἐξίσταται καὶ συνομοιοῦται, πῶς ἕξις ἐστίν, ἢ δύναμις, ἢ αἰτία τούτων, ὑφ' ὧν κρατεῖται; πάσχοντος γὰρ ἴστιν, οὐ δρῶντος, οὐδὲ συνέχοντος, ἀλλ' ἐξασθενούντος, ἢ τοιαύτη μεταβολή, καθ' ἣν ἀπόλλυσι τὰς αὐτοῦ ποιότητας. καίτοι πανταχοῦ τὴν ὕλην ἀργὸν ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἀκίνητον ὑποκείσθαι ταῖς ποιότησιν ἀποφαίνουσι, τὰς δὲ ποιότητας πνεύματα οὕσας καὶ τόνοους ἀερώδεις, οἷς ἂν ἐγγίνωνται μέρει τῆς ὕλης εἰδοποιεῖν ἕκαστα καὶ σχηματίζειν. ταῦτ' οὐκ ἔνεστι λίαν αὐτοῖς, τὸν αἶρα φύσει τοιοῦτον ὑποτιθεμένῳ.

νοις· ἔτις γὰρ ὧν καὶ τόπος αὐτῶ συνεξομοιόσκει τῶν
 σωματίων ἑκαστον, ὥστε μέλαν εἶναι καὶ μιλλοβακόν.
 εἰ δὲ τῇ πρὸς ἐκείναι κοίσει τὰς ἐναντίας λαμβάνει
 μορφάς, ὥς ἔχειν πέφυκεν ὕλη· τρόπον τινὰ τῇ ἑ-
 λης οὐκ αἴτιον, οὐδὲ δύναμιν ἐστίν.

XLIV. Ὅτι τοῦ κόσμου κενὸν ἐκτός ἄπειρον
 ἐστίν, τὸ δ' ἄπειρον οὐτ' ἀρχὴν, οὔτε μέσον, οὔτε
 τελευταῖον ἔχει, πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ λέγεται. καὶ
 τούτῳ μάλιστα τὴν λεγομένην ὑπ' Ἐπικούρου τῆς
 αἰτίας κάτω φορὰν ἐξ αὐτῆς ἀναιρουῖσιν, οὐκ οὐ-
 σης ἐν ἀπέριον διαφορᾶς, καθ' ἣν τὸ μὲν ἄνω, τὸ
 δὲ κάτω νοεῖται γινόμενον. ἀλλ' ἐν γε τῷ τελευτῶν
 περὶ Συνατῶν μέσον τινὰ τόπον καὶ μέσην χώραν
 ὑποθέμενος, ἐνταῦθα φησιν ἰδρῦσθαι τὸν κόσμον·
 ἔστι δ' ἡ λέξις αὕτη· Αἰὶ καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου εἰ φε-
 τέον, αὐτὸν φθοριὸν εἶναι, λόγου οἶμαι δεῖσθαι·
 οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον ἐμοὶ φαίνεται οὕτως ἔχειν. οἶ-
 οναι δ' εἰς τὴν ὥσπερ ἀφθοροίαν πολὺ τι αὐτῶν·
 τρυγί καὶ ἡ τῆς χώρας κατελήψις, οἷον διὰ τὸ ἐν
 μέσῳ εἶναι· ἐπεὶ, εἰ ἀλλαχῇ νοηθεῖη ὧν, καὶ πᾶσι
 τελῶς ἂν αὐτῶ συνάπτοι ἡ φθορία. καὶ μετὰ μικροῦ
 αὐθις· Οὕτω γὰρ πως καὶ ἡ οὐσία συντέτεχεν·
 διὼς τὸν μέσον κατεληφνῦν τόπον, εὐθὺς τοιαύ-
 τος οὐσα, ὥστε καθ' ἑτεροῦν τρόπον, ἀλλὰ καὶ διὰ
 τὴν συντεχίαν μὴ ἐπιδέχεσθαι αὐτὴν φθορίαν, κατὰ
 τοῦτ' εἶναι αἰδιδιον. ταῦτα μίαν μὲν ἔχει καταφύ-
 καὶ βλεπομένην ἐναντίωσιν, ἐν ἀπέριον μέσον καὶ
 τόπον, καὶ μέσην χώραν ἀπολείποντος· δευτέρῳ δ'
 κέδηλοτέρῳ μὲν, ἀλογωτέραν δὲ ταύτης. οἰόμενοι

γὰρ, οὐκ ἂν ἄφθαρτον διαμένειν τὸν κόσμον, εἰ
 καὶ ἄλλο μέρος αὐτοῦ τοῦ κινουῦ συντέτευχε γενέσθαι
 τὴν ἰδρναίν, δηλὸς ἐστὶ δεδιὼς, μὴ, τῶν μερῶν τῆς
 οὐσίας ἐπὶ τὸ μέσον φερομένων, διάλυσιν καὶ φθορὰν
 τοῦ κόσμου γένοιτο. ταῦτα δ' οὐκ ἂν ἐφοβεῖτο, μὴ
 φύσει τὰ σώματα φέρεσθαι πανταχόθεν ἐπὶ τὸ μέσον
 ἵκνόμενος, οὐ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ τῆς περιεχούσης τὴν
 οὐσίαν χώρας· περὶ οὗ καὶ πολλάκις εἴρηκεν, ὡς ἀν-
 κνίου καὶ παρὰ φύσιν ὄντος· οὐ γὰρ ὑπάρχειν ἐν
 τῷ κινῷ διαφορῆν, ἢ τὰ σώματα δευρὶ μᾶλλον ἢ
 δευρὶ προσάγεται· τὴν δὲ τοῦ κόσμου σύνταξιν,
 αἰτίαν εἶναι τῆς κινήσεως ἐπὶ τὸ κέντρον, καὶ τὸ μέ-
 σον αὐτοῦ, νευόντων καὶ φερομένων πανταχόθεν.
 Ἄρα δ' εἰς τοῦτο παραθίσθαι λέξιν ἐκ τοῦ δευτέρου
 περὶ Κινήσεως. ὑπειπὼν γὰρ, ὅτι τέλεον μὲν ὁ κό-
 σμος αὐμά ἐστιν, οὐ τέλεα δὲ τὰ τοῦ κόσμου μέρη,
 τῇ πρὸς τὸ ὅλον πως ἔχειν, καὶ μὴ καθ' αὐτὰ εἶναι
 καὶ περὶ τῆς κινήσεως αὐτοῦ διελθὼν, ὡς ἐπὶ τὴν
 συμμονὴν καὶ τὴν συνοχὴν τὴν ἑαυτοῦ κινῆσθαι διὰ
 τῶν μερῶν πάντων πεφυκότος, οὐκ ἐπὶ τὴν διάλυσιν
 καὶ τὴν θρύψιν, ταῦτ' εἴρηκεν. Οὕτω δὲ τοῦ ὅλου
 κινουμένου εἰς ταυτὸ, καὶ κινουμένου, καὶ τῶν μο-
 ρῶν ταύτην τὴν κίνησιν ἔχόντων ἐκ τῆς τοῦ σώμα-
 τος φύσεως, πιθανόν, πᾶσι τοῖς σώμασιν εἶναι τὴν
 πρώτην κατὰ φύσιν κίνησιν πρὸς τὸ τοῦ κόσμου μέ-
 σον, τῇ μὲν κόσμῳ οὕτως κινουμένῳ πρὸς αὐτόν,
 τοῖς δὲ μερεσιν, ὡς ἂν μέρεσιν οὐσιν. εἴτα, φήσαι
 τις ἂν, ὡς ἂν ἄνθρωπε, τί παθὼν ἐπιλάθου τῶν λόγων
 τούτων, ὥστε τὸν κόσμον, εἰ μὴ τὴν μέσην χώραν

ἐκ τύχης κατειλήφει, διάλυτον καὶ φθαρτὸν ἀποφαι-
 νειν· εἰ γὰρ αὐτὸς γε νεύειν ἐπὶ τὸ αὐτοῦ μίτον αἰ-
 πέφυκε, καὶ τὰ μέρη πρὸς τοῦτο κατατείνειν παντα-
 χόθιν, ὅποι ποτ' ἂν τοῦ κενοῦ μετατεθῇ, συνήκον
 ἑαυτὸν οὕτω καὶ περιστέλλων, ἄφθαρτος καὶ ἄθρο-
 πτος διαμένει· τὰ γὰρ θρυπτόμενα καὶ ἀκεδανό-
 μενα τοῦτο πάσχει διακρίσει τῶν μερῶν ἑκάστον καὶ
 διαλύσει πρὸς τὸν οἰκείον τόπον ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν
 ἀποθρόνοντος. πῦρ δ', εἰ κατ' ἄλλο τοῦ κενοῦ ταθίη ὁ
 κόσμος, οἶδμενος οὕτω παντελῆ συνάπτεσθαι φθοράν,
 καὶ λέγων οὕτω, καὶ διὰ τοῦτο μέσον ἐν τῷ μηδὲν ἔχον
 πεφυκότε μέσον τῇ τῶν ἀπείρῳ, τὰς μὲν τάσεις καὶ συ-
 ρχὰς καὶ νεύσεις ἐκείνας, ὥς οὐδὲν ἐχέγγυον εἰς σωτη-
 ρίαν ἐχοῦσας, ἀφῆκας, τῇ δὲ καταλήψει τοῦ τόπου
 τὴν σύμπασαν αἰτίαν τῆς διαμονῆς ἀνέθηκας. καὶ αἰ-
 τοῖς προειρημένοις ταυτὶ συνάπτεις, ὥσπερ αὐτὸς
 σταντὸν ἐξελέγξαι φιλοτιμούμενος. "Ὅν τρόπον δὲ
 κινεῖται ἕκαστον τῶν μορίων, συμφυῆς ὢν τῷ λοιπῷ
 εὐλόγον οὕτω καὶ κατ' αὐτὸ κινεῖσθαι· καὶ εἰ λό-
 γου χάριν νοήσαιομεν αὐτὸ καὶ ὑποθαίμεθα εἶναι ἐν
 κενῷ τινι τοῦ κόσμου τούτου· ὥς γὰρ ὢν συνεχόμε-
 νον πάντοθεν ἐκινεῖτο ἐπὶ τὸ μέσον, μίνοι ἐν τῇ κεν-
 νήσει ταύτῃ, καὶ λόγου χάριν ἐξαίφνης περὶ αὐτὸ
 γίνηται κενόν. εἴτα μέρος μὲν ὅτιοῦν ὑπὸ κενοῦ πε-
 ριληφθὲν οὐκ ἀποβάλλει τὴν ἐπὶ τὸ τοῦ κόσμου μέ-
 σον ἄχουσαν ῥοπὴν· αὐτὸς δ' ὁ κόσμος, ἂν μὴ τὴν
 μίσην παρασκευάσῃ χώραν πᾶσι τὸ αὐτόματον, ἀ-
 πολεῖ τὸν συνεκτικὸν τόπον, ἄλλοις ἀλλάξας τῆς οἰ-
 σίας αὐτοῦ μέρεσι φερομένοις.

XLV. Καὶ ταῦτα μὲν ἔχει μεγάλας ὑπερναντιώ-
 σις πρὸς τὸν φυσικὸν λόγον· ἐκείνο δ' ἦδη καὶ πρὸς
 τὸν περὶ Θεοῦ καὶ προνοίας, τὸ τὰ μικρότατα τῶν
 αἰτίων τοῦτοις ἀνατιθέμενα, τὸ κυριώτατον ἀφαιρῶ-
 νθαι καὶ μίγιστον. τί γὰρ ἐστὶ κυριώτερον τῆς τοῦ
 κόσμου διαμονῆς, ἢ τὸ τὴν οὐσίαν ἡνωμένην τοῖς
 μέρεσι συνέχισθαι πρὸς αὐτήν; ἀλλὰ τοῦτο γε συμ-
 πύπτωκεν αὐτομάτως κατὰ Χρῡσαιππον. εἰ γὰρ ἡ τοῦ
 τόπου κατάληψις αἰτία τῆς ἀφθαρσίας ἐστίν, αὕτη
 δὲ συντυχία γέγονεν, δηλον, ὅτι συντυχίας ἔργον ἢ
 σωτηρία τῶν ὄλων ἐστίν, οὐχ εἰμαρμένης καὶ προνοίας.

XLVI. Ὁ δὲ τῶν Λευαίων λόγος πρὸς τὸν τῆς
 εἰμαρμένης λόγον αὐτῷ πῶς οὐ μαχόμενός ἐστιν; εἰ
 γὰρ οὐκ ἐστὶ δυνατόν, ὅπερ ἡ ἐστὶν ἀληθής, ἢ ἔσται,
 κατὰ Διόδωρον, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ γενέ-
 σθαι, καὶ μὴ μέλλῃ γενήσεσθαι, δυνατόν ἐστιν,
 ἔσται δυνατόν πολλὰ τῶν μὴ καθ' εἰμαρμένην ἀνέκη-
 ταν καὶ ἀνεκβίαστον καὶ περιγεννητικὴν ἀπάντων, ἢ
 εἰμαρμένην δύναμιν ἀπόλλυσιν, ἢ ταύτης, οὐκ
 ἄξιός Χρῡσαιππος, οὔσης, τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ γενέ-
 σθαι πολλάκις εἰς τὸ ἀδύνατον ἐμπεσεῖται· καὶ πᾶν
 μὲν ἀληθές ἀναγκαῖον ἐστὶ τῇ κυριωτάτῃ πασῶν
 ἀνάγκῃ πατελλημένον· πᾶν δὲ ψεῦδος ἀδύνατον,
 τὴν μίγιστον ἔχον αἰτίαν ἀντιπίπτοναι αὐτῷ πρὸς
 τὸ ἀληθές γενέσθαι. ὧ γὰρ ἐν θαλάσῃ πεπρωμένον
 ἐστὶν ἀποθανεῖν, πῶς οἶδν τι τοῦτον ἐπιδεκτικὸν
 εἶναι τοῦ ἐν γῇ ἀποθανεῖν; τί δὲ τὸν Μεγαροῦ δυ-
 νατὸν ἐστὶν ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης
 κωλυόμενον;

XLVII. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ περὶ τῶν φαντασιῶν λεγόμενα νεανικῶς, πρὸς τὴν εἰμαρμένην ἐναντιοῦνται. τὴν γὰρ φαντασίαν βουλόμενος οὐκ οὕτως αὐτοτελῆ τῆς συγκαταθέσεως αἰτίαν ἀποδείκνυειν, ἵστηκεν, ὅτι βλάψουσιν οἱ σοφοὶ ψευδεῖς φαντασίας ἐμποιοῦντες, ἂν αἱ φαντασίαι ποιῶσιν αὐτοτελῶς τὰς συγκαταθέσεις· πολλάκις γὰρ οἱ σοφοὶ ψεύδει χαρῶνται πρὸς τοὺς φαῦλους, καὶ φαντασίαν παριστάνουσι πειθάνην, οὐ μὴν αἰτίαν τῆς συγκαταθέσεως· ἐπὶ καὶ τῆς ὑπολήψεως αἰτία τῆς ψευδοῦς ἔσται καὶ τῆς ἀπάτης. ταῦτ' οὖν ἂν τις ἀπὸ τοῦ σοφοῦ μεταφύρων ἐπὶ τὴν εἰμαρμένην, λέγη, μὴ διὰ τὴν εἰμαρμένην γίνεσθαι τὰς συγκαταθέσεις· ἐπεὶ διὰ τὴν εἰμαρμένην ἔσονται καὶ ψευδεῖς συγκαταθέσεις, καὶ ὑπολήψεις, καὶ ἀπάται, καὶ βλαβήσονται διὰ τὴν εἰμαρμένην· ὁ τοῦ βλάπτειν τὸν σοφὸν ἐξαιρουμένους λόγος, ἅμα καὶ τὸ μὴ πάντων αἰτίαν εἶναι τὴν εἰμαρμένην ἀποδείκνυσιν, εἰ γὰρ μήτε δοξάζουσι, μήτε βλάπτονται διὰ τὴν εἰμαρμένην ὅλως, ὅτι οὐδὲ κατορθοῦσιν, οὐδὲ φρονοῦσιν, οὐδὲ ὑπολαμβάνουσι βεβαίως, οὐδ' ὠφελοῦνται διὰ τὴν εἰμαρμένην· ἀλλ' οἴχεται τὸ πάντων αἰτίαν εἶναι τὴν εἰμαρμένην. ὁ δὲ λέγων, ὅτι Χρυσίππος οὐκ αὐτοτελῆ τούτων αἰτίαν, ἀλλὰ προκαταρκτικὴν μόνον ἐποίησε τὴν εἰμαρμένην, ἐκεῖ πάλιν αὐτὸν ἀποδείξει μαχόμενον πρὸς αὐτόν, ὅπου τὸν μὲν Ὀμηρον ὑπερφανῶς ἐπαινεῖ περὶ τοῦ Διὸς λέγοντα·

Τῷ ἔχεθ', ὅτι κεν ὕμμι κακὸν πέμπῃσιν ἐκάστην.
 "Ἢ ἀγαθόν.

καὶ τὸν Εὐριπίδην·

Ὡς Ζεῦ, τί δῆτα τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς
φρονεῖν λέγοιμ' ἂν; σοῦ γὰρ ἐξηρημέθαι,
ἀφωμέν τε τοιάδ', ἃ σὺ τυγχάνεις φρονῶν.
αὐτὸς δὲ πολλὰ τούτοις ὁμολογούμενα γράφει, τέλος
δέ φησι μηδὲν ἴσχεσθαι μηδὲ κινεῖσθαι μηδὲ τοῦλά-
χιστον, ἄλλως ἢ κατὰ τὸν τοῦ Διὸς λόγον· ὃν τῇ
εἰμαρμένῃ τὸν αὐτὸν εἶναι, ἔτι τοίνυν, τὸ μὲν προ-
καταρκτικὸν αἴτιον ἀσθενέστερόν ἐστι τοῦ αὐτοτε-
λοῦς, καὶ οὐκ ἐξικνεῖται κρατούμενον ὑπ' ἄλλων
ἐναντιωμένων· τὴν δ' εἰμαρμένην αἰτίαν ἀνίκητον
καὶ ἀκώλυτον καὶ ἄτρεπτον ἀποφαίνων, αὐτὸς Ἀτρο-
πον καλεῖ καὶ Ἀδρύστεϊαν καὶ Ἀνάγκην καὶ Περρω-
μένην, ὡς πέρας ἅπασιν ἐπιτιθεῖσιν. πότερον οὖν
τὰς συγκαταθέσεις μὴ λέγομεν ἐφ' ἡμῖν εἶναι, μηδὲ
τὰς ἀρετὰς, μηδὲ τὰς κακίας, μηδὲ τὸ κατορθοῦν,
μηδὲ τὸ ἁμαρτάνειν, ἢ τὴν εἰμαρμένην λέγωμεν ἐλ-
λεῖν οὖσαν εἶναι, καὶ τὴν πεπωμένην ἀπεράτωτον,
καὶ τὰς τοῦ Διὸς κινήσεις καὶ σχέσεις ἀσυντιλέστους;
τούτων γὰρ ἔπεται τὰ μὲν τῇ αὐτοτιλῇ, τὰ δὲ τοῖ
προκαταρκτικῇ μόνον αἰτίαν εἶναι, τὴν εἰμαρμένην.
αὐτοτιλὴς μὲν γὰρ αἰτία πάντων οὖσα, τὸ ἐφ' ἡμῖν
καὶ τὸ ἐκούσιον ἀναιρεῖ· προκαταρκτικὴ δὲ, τὸ ἀκώ-
λυτος εἶναι καὶ τελευτουργός, ἀπόλλυσιν. οὐδὲ γὰρ
ἅπαρ ἢ δῖς, ἀλλὰ πανταχοῦ, μᾶλλον δ' ἐν πᾶσι τοῖς
πναικοῖς γέγραφε, ταῖς μὲν κατὰ μέρος φύσει καὶ
κινήσειν ἐνοτήματα πολλὰ γίνεσθαι καὶ κολύματα,
τῇ δὲ τῶν ὅλων, μηδέν. καὶ πῶς εἰς τὰς κατὰ μέρος
ἢ τῶν ὅλων διατείνουσα κίνησιν, ἐμποδιζομένην καὶ

κωλυομένων ἐκείνων, ἀνεμπόδιστος αὐτὴ καὶ ἀκώλυτος ἔστιν; οὐδὲ γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἀνεμπόδιστος, εἰ μὴδὲ ἡ τοῦ ποδὸς ἢ τῆς χειρὸς· οὐδ' ἡ τῆς νεὼς κίνησις ἀκώλυτος ἂν εἴη, εἰ αἱ περὶ τὸ ἴστίον τὴν εἰσελαίαν ἐνέργειαι κωλύσεις τινὰς ἔχουσιν. ἄνθρωποι δὲ τοῦτων, εἰ μὲν αἱ φαντασίαι μὴ γίνονται καὶ εἰμαρμένην τῶν συγκαταθέσεων· εἰ δ' ὅτι ποιεῖ φαντασίας ἀγωγοὺς ἐπὶ τὴν συγκατάθεσιν, καὶ εἰμαρμένην αἱ συγκαταθέσεις γίνεσθαι λέγονται, πῶς οὐ μάχεται πρὸς ἑαυτὴν πολλάκις ἐν τοῖς μεγίστοις διαφοροῦς ποιοῦσα φαντασίας, καὶ περισπώσας ἐπὶ τὰναντία τὴν διάνοιαν; ὅτε τοὺς προστιθεμένους τῇ ἐτέρᾳ καὶ μὴ ἐπέχοντας, εἰμαρτύνειν λέγουσιν· ἂν μὲν ἀδήλοισ ἐκωπῇ, προσπίπτοντας· ἂν δὲ φαντασίαι, διαψευδομένους· ἂν δὲ κοινῶς ἀκαταλήπτους δοξάζοντας. καίτοι δὴ τριῶν ὄντων, ἢ μὴ πᾶσαν καὶ φαντασίαν εἰμαρμένης ἔργον, ἢ πᾶσαν παραδοχὴν καὶ συγκατάθεσιν φαντασίας ἀναμάρτητον, καὶ μὴδ' αὐτὴν τὴν εἰμαρμένην ἀνεπλήρτητον· οὐκ οὐδὲ γὰρ, ὅπως ἀνέγκλητός ἐστι, τοιαύτας ποιοῦσα φαντασίας, αἷς τὸ μὴ μάχεσθαι μὴδ' ἀντιβαίνειν, ἀλλ' ἐπεσθαι καὶ εἶκειν, ἐγκλητόν ἐστι. καὶ μὴν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαῖκούς ἀγῶσιν ὁ πλείστος αὐτῶν τε Χρυσίππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ πόρος γέγονε πρὸς τοῦ μῆτε πρᾶττειν μῆτε ὀρμῆν ἀσυγκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις, τοὺς ἀξιοῦντας, οἰκίας φαντασίας γενομένης, εὐθὺς ὀρμῆν μὴ εἰζαντας μὴδὲ συγκαταθεμένους. αὐτοὺς δὲ φησὶ Χρυσίππος, καὶ τὸν θεὸν ψευδεῖς ἐμποιεῖν φαντα-

είας καὶ τὸν σοφόν, οὐ συγκατατιθεμένων, οὐδ' εἰ-
 κόντων δεομένους ἡμῶν, ἀλλὰ πραττόντων μόνον,
 καὶ δομῶντων ἐπὶ τὸ φαινόμενον· ἡμᾶς δὲ φαύλους
 ὄντας, ὑπὸ ἀσθενείας συγκατατίθεσθαι ταῖς τοιαύ-
 ταις φαντασίαις. ἡ δὲ τούτων τῶν λόγων ταραχὴ καὶ
 διαφορὰ πρὸς αὐτοὺς, οὐ πᾶν δυοθεώρητός ἐστιν.
 ὁ γὰρ οὐ διόμενος συγκατατιθεμένων, ἀλλὰ πρα-
 ττόντων μόνον, οἷς ἐνδίδωσι τὰς φαντασίας, εἴτε
 θίος, εἴτε σοφός, οἶδεν, ὅτι πρὸς τὸ πράττειν ἄρ-
 κοῦσιν αἱ φαντασίαι, καὶ παρέλκουσιν αἱ συγκατα-
 θέσεις· ὥς εἴ γε γινώσκων, ὅτι πρακτικὴν δρμὴν οὐ
 πλεονεκτήσει φαντασία δίχα συγκαταθέσεως, ψευδεῖς
 ἐνεργάζεται καὶ πιθανὰς φαντασίας, ἐκὼν αἰτιὸς
 ὅτι τοῦ προσπίπτειν καὶ ἁμαρτάνειν ἀκαταλήπτοις
 συγκατατιθεμένους.

ΣΥΝΟΨΙΣ

ΤΟΤ' ΟΤΙ ΠΑΡΑΔΟΞΟΤΕΡΑ ΟΙ ΣΤΟΙΚΟΙ
 ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ ΛΕΓΟΥΣΙΝ.

Ὁ Πινδάρου Καινεὺς εὐθύναν ὑπεῖχεν, ἀπιθάνως
 ἀφ᾽ ἡκτος σιδήρεϊ καὶ ἀπαθὴς τὸ σῶμα πλασσομένου,
 ἅνα καταδὺς ἄτρωτος ὑπὸ γῆν,

Σχίσας ὀρθῶ ποδὶ γῆν.

ὁ δὲ Στωϊκὸς Ασπίθης, ὡς περ ἐξ ἀδαμαντίνης ὕλης ἐκ
αὐτῶν τῆς ἀπαθείας κεκαλκευμένος, οὐκ ἀτρωτός ἐ-
στιν οὐδ' ἀναστος, οὐδ' ἀναλγής, ἀφοβος δὲ μένι καὶ
ἄλγῳ, στρεβλούμενος, καὶ ἀβίαιστος, τιτρωσκόμενος,
ἄλγῳ, στρεβλούμενος, ἐν κατασκαφῇ πατρίδος ἐ-
πάθει τοιαύτοις. καὶ ὁ μὲν Πινδάρου Καίνεὺς βαλλέ-
μενος οὐ τιτρώσκεται· ὁ δὲ τῶν Στωϊκῶν σοφὸς ἐγκλι-
μενος οὐ κωλύεται, καὶ κατακρημνιζόμενος οὐκ ἀναγί-
ζεται, καὶ στρεβλούμενος οὐ βιασάνίζεται, καὶ πηρό-
μενος οὐ βλάπτεται, καὶ πύπτῳ ἐν τῷ παλαίῳ ἀνι-
στητός ἐστι, καὶ περιτειχιζόμενος ἀπολιόρκετος, καὶ
πωλούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀνάλωτος· οὐδὲν τῶν
πλοίων διαφέρειν, οἷς ἐπιγέγραπται μὲν Εὐπλοία,
καὶ Πρόνοια Σώζουσα, καὶ Θεραπεία, χιμαῖζεται δὲ
καὶ συντρίβεται καὶ ἀνατρέπεται.

II. Ὁ Εὐριπίδου Ἰόλκος ἐξ ἀδρανῶν καὶ παρ-
λίκας εὐχῇ τινι νέος καὶ ἰσχυρὸς ἐπὶ τὴν μάχην ἄφνω
γένονεν· ὁ δὲ τῶν Στωϊκῶν σοφὸς, χθρὶς μὲν ἦν ἰσχυ-
ρὸς ἄμα καὶ κάκιοςτος, τήμερον δ' ἄφνω μεταβέ-
βληκεν εἰς ἀρετὴν, καὶ γέγονεν ἐκ φουσοῦ καὶ ὠχρῶς,
καὶ κατ' Αἰσχύλον, ἐξ

Ὀσφραλγοῦς καὶ ὀδυροσπάδος λυγροῦ

Γέροντος,

εὐπρεπῆς, Θεοειδῆς, καλλιμορφος.

III. Καὶ τοῦ Ὀδυσσεὺς ἡ Ἀθηναίη τὴν φουσοῦτητα
καὶ φαλακρότητα καὶ ἀμορφίαν ἀφῆρκεν, ὥπως φῶ-
ρεϊη καλός· ὁ δὲ ταύτων σοφός, οὐκ ἀπολείπεται
τὸ σῶμα ταῦ γήρως, ἀλλὰ καὶ προσηπιδέντος καὶ

προσιπχώσαντος, μένων κυρτός, ἂν οὕτω τύχη, νό-
δος, ἱερὸς θαλμος, οὐτ' αἰσχρὸς, οὐτε δύσμορφος,
οὔτε κακοπροσώπως ἐστίν· ὁ γὰρ Στωϊκὸς ἔρως, ὥσ-
περ οἱ κἀνθρακοὶ λέγονται τὸ μὲν μύθρον ἀπολιπεῖν,
τὸ δὲ θυσοῶδη διώκειν· οὕτως τοῖς αἰσχίστοις καὶ
ἁμωροτάτοις ὁμιλῶν, ὅταν εἰς εὐμορφίαν καὶ κά-
λος ὑπὸ σοφίας μεταβάλλωσιν, ἀποτρέπεται.

IV. Ὁ πυρὶ τοῖς Στωϊκοῖς κάκιστος, ἂν οὕτω
τύχη, προῦ, δειλὴς ἄριπτος καὶ καταδαρθὼν ἔμπλη-
κτος καὶ ἀμαθὴς καὶ ἄδικος καὶ ἀκόλατος καὶ, καὶ
μὴ Δία, δοῦλος καὶ πένης καὶ ἄπορος, αὐθιμηρόν
ἀνίσταται καὶ βασιλεὺς καὶ πλούσιος καὶ ὄλβιος γι-
γανεύς, σώφρων τε καὶ δίκαιος καὶ βέλαιος καὶ ἀδό-
κιστος· οὐ γίνετα φύσας, οὐδ' ἡβην ἐν σώματι νέω
καὶ ἀπαλῇ, ἀλλ' ἐν ἀσθενεῖ καὶ ἀπαλῇ ψυχῇ καὶ ἀ-
νάνδρῳ καὶ ἀβεβαίῳ, τοῦν τέλειον, ἄκραν φρόνησιν,
ἰσθθεον διάθεσιν, ἀδόξαστον ἐπιστήμην καὶ ἀμε-
τάπτωτον ἔξιν ἰσχηκῶς, οὐδὲν ἐνδοῦσης πρότερον
ὑπὸ τῆς μοχθηρίας, ἀλλ' ἐξαίφνης, ὀλίγον δέω εἰ-
πεῖν, ἥρως τις ἢ δαίμων ἢ θεὸς ἐκ θηρίου τοῦ κα-
κίτου γενόμενος. Ἐκ τῆς Στωῆς γὰρ λαβύντια τὴν
ἀρετὴν, ἔστιν εἰπεῖν,

Εὖξαι εἴ τι βούλει, πάντα σοι γενήσεται·
πλούσιον φέροι, βασιλείαν ἔχει, τύχην δίδωσιν, εὐ-
νόμους ποιεῖ καὶ ἀπροσδεεῖς καὶ αὐτάρκεις, μίαν
οἰκοθὲν δραχμὴν οὐκ ἔχοντας.

V. Ὁ μὲν γὰρ ποιητικὸς μῦθος τὸ κατὰ λόγον
φυλάττων, οὐδαμοῦ προσλείπει τὸν Ἡρακλῆα τῶν ἀναγ-
καίων δεόμενον, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ πηγῆς ἐπιρρέει αὐτῷ

καὶ τοῖς συνοῦσιν· ὁ δὲ τὴν Στωϊκὴν λαβὼν ἡμέλει-
θειαν, πλούσιος μὲν γέγονεν, ἐρριπίσκει δὲ τροφὴν
παρ' ἐτέρων· καὶ βασιλεὺς μὲν ἐστὶ, μισθοῦ δὲ ἀνα-
λβεῖ συλλογισμούς· καὶ πάντα μὲν ἔχει μόνος, ἐνδο-
κιον δὲ τελεῖ· καὶ ἄλφριτα ἀνεῖται, πολλάκις δαμι-
ζόμενος, ἢ μεταιτῶν παρὰ τῶν οὐδὲν ἐχόντων.

VI. Καὶ ὁ μὲν Ἰθακησίων βασιλεὺς προσαιτῶν
λανθάνειν ὅς ἐστι βουλόμενος, καὶ ποιῶν ἑαυτὸν ὡς
ἄλιστα

Πτωχῶ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον· —
ὁ δὲ ἐκ τῆς Στοᾶς βοῶν μέγα καὶ κεκραγώς· ἔγωγε
μόνος εἰμὶ βασιλεὺς, ἐγὼ μόνος εἰμὶ πλούσιος, ἀφ' ὧν
ταὶ πολλάκις ἐπ' ἀλλοτριαῖς θύραις λέγων·

Δὸς γλαῖναν Ἰππώνακτι· κάρτα γὰρ ἔργον
καὶ βαμβανύζω.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΠΡΟΣ
ΤΟΥΣ ΣΤΩΙΚΟΥΣ.

I. ΛΑΜΠΡΙΑΣ. Σοὶ μὲν εἰκός, ὦ Διαδοῦμεν,
μὴ πᾶν μέλειν, εἴ τινα δοκεῖτε παρὰ τὰς κοινὰς φι-
λοσοφεῖν ἐννοίας· ὁμολογοῦντί γε καὶ τῶν αἰσθη-
σέων.

ἵππων περιφρονεῖν· ἀφ' ὧν σχεδὸν αἱ πλείουςται γιγθ-
 νασιν ἔννοιαι, τὴν γε περὶ τὰ φαινόμενα πίστιν ἔδραν
 ἔχουσαι καὶ ἀσφαλείαν. ἐμὲ δὲ πολλῆς, ὥς γ' ἐμαντῶ
 φαίνομαι, καὶ αὐτοῦ μου μιστὸν ἤκοντα ταραχῆς, εἴτε
 πρὸς λόγοις, εἴτ' ἐπὶ πόδαίς, εἴτ' ἄλλον ἐπίστασαι τρό-
 πον παρηγορίας, οὐκ ἂν φθάνοις ἱατρεύειν, οὕτω
 σοὶ διακρίσσειμαι καὶ γέγονα μετέωρος ὑπὸ Στωϊκῶν
 ἀνδρῶν, τὰ μὲν ἄλλα βελτίστων, καὶ νῦν Δία συνή-
 θων καὶ φίλων, πικρῶς δ' ἄγαν ἐγκειμένων τῇ Ἀκα-
 δημίᾳ καὶ ἀπεχθῶς· οἳ γε πρὸς μικρὰ καὶ μετ' αἰ-
 δούς τὰ παρ' ἐμοῦ λεχθέντα σμενῶς, οὐ γὰρ ψεύσο-
 μαί, οὐ πρῶτως ἠτιάσαντο· τοὺς δὲ πρὸς βυτιῆρους
 μετ' ὀργῆς σοφιστὰς καὶ λυσιπώτας τῶν ἐν φιλοσο-
 φίᾳ, καὶ δογματῶν ὁδῶ βαδίζόντων ἀνατροπείας, καὶ
 πολλὰ τοῦτων αἰσιπώτερα λέγοντες καὶ νομίζοντες,
 τέλος ἐπὶ ταῖς ἐννοίαις ἐρόβησαν, ὥς δὴ τινα αὐγχυ-
 ον καὶ ἀναδασμόν αὐταῖς ἐπάγοντας τοὺς ἐκ τῆς
 Ἀκαδημίας. εἰς τις εἶπεν αὐτῶν, ὥς οὐκ ὑπὸ τῆς
 χῆς, ἀλλ' ἐκ προνοίας θεῶν, νομίζοι μετ' Ἀρκεσίλλου
 καὶ πρὸ Καρνεάδου γεγονέναι Χρύσιππον, ὃν δ' αὖτε
 εἰσῆλθε τῆς εἰς τὴν συνήθειαν ὕβριτος καὶ παρανο-
 μίας, ὃ δ' ἦν θῆσε μάλιστα τῶν Ἀκαδημαϊκῶν. Χρύ-
 σιππος οὖν ἐν μίσῳ γενόμενος, ταῖς πρὸς Ἀρκεσίλλαν
 ἀντιγραφαῖς καὶ τὴν Καρνεάδου δεινότητα ἐνέφραξε,
 πολλὰ μὲν τῇ αἰσθήσει καταλιπὼν, ὥσπερ εἰς πο-
 λιορκίαν βοηθήματα, τὸν δὲ περὶ ταῖς προλήψεσι καὶ
 ταῖς ἐννοίαις τέραχον ἀφελὼν παντάπασιν, καὶ διορ-
 θώσας ἐκίστην, καὶ θέμενος εἰς τὸ οἰκεῖον· ἄσπε-
 ρ καὶ τοὺς αὐτοὺς ἐκκρούειν τὰ πράγματα καὶ παρη-

βιάζεσθαι βουλομένους μηδὲν περναίνειν, ἀλλ' ἡγε-
σθαι κακοεργοῦντας καὶ σοφισζομένους. ὑπὸ τοιαύ-
των ἐγὼ λόγων διακεκαυμένος ἔωθεν αἰσθητῶν δυνά-
μει, καθάπερ τινὰ φλεγμονὴν ἀφαιρούντων τὴν ἐν
πορίῳ τῆς ψυχῆς.

II. ΔΙΔΑΔΟΤΜΕΝΟΣ. Ὅμοια πολλοῖς ἴσως πε-
πονθώς. εἰ δὲ οἱ ποιηταὶ οὐ πείθουσι, λέγοντες, ὅτι
ἐκ θεῶν προνοίας ἀνατροπὴν ἔσχεν ἡ παλαιὰ Στά-
λος τὸν Τάνταλον κολαζόντων, πείθου τοῖς ἀπὸ τῆς
Σισοῆς ἑταίροις, ὅτι καὶ Χρῆσιππον οὐκ ἀπὸ τύχης
ἀλλ' ἐκ προνοίας, ἡ φύσις ἤνεγκεν, ἄνω τὰ κατὰ καὶ
τοῦμπαλιν ἀνατρέψαι δεομένη τὸν βίον. ὥς οὐ γὰρ
γορε πρὸς τοῦτο τῶν ὄντων οὐδεὶς εὐφραδέστερος, ἀλλ'
ὥσπερ ὁ Κάτω ἐλεγε περὶ Καίσαρος ἐκείνου, ὅτι
δύναμις νῆφοντα, μηδὲ φρονούντα ἐπὶ συγχέουσι τῇ
πολιτείᾳ τοῖς δημοσίοις προσελθὼν πράγμασι.
οὕτως ἐμοὶ δοκεῖ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας καὶ δι-
κότητος οὗτος ὁ ἀνὴρ ἀνατρέπειν καὶ καταβάλλειν
τὴν συνθήκην, ὥς ἐν γούν. καίτοι μαρτυροῦναι οὐ
τὸν ἄνδρα σεμνύνοντες, ὅταν αὐτῷ περὶ τοῦ φιλο-
μένου μάχωνται. τὸ γὰρ, ὦ ἄριστε, συμπεριπαρ-
χόν τι δι' ἀντικειμένων, μὴ φάναι ψεύδος εὐπόρ-
εῖναι. λόγους δὲ πάλιν αὐτὸ φάναι τινὰς ἀληθῆς
λήμματα καὶ τὰς ἀγωγὰς ὑγιεῖς ἔχοντας, εἴτι καὶ
ἀντικείμενα τῶν συμπεριπαρμαμάτων ἔχειν ἀληθῆς, πάλιν
ἐννοίαν ἀποδείξεως, ἢ τίνα πίστεως οὐκ ἀνατρε-
πόμενους; τοῖς μὲν γὰρ πολὺ ποδα φασὶ τὰς πλεονε-
κίας τοῦ περιβιβρώσκειν ὥς χειμῶνος. ἡ δὲ Χρῆσιπ-
που διαλεκτικὴ τὰ κυριώτατα μέρη καὶ τὰς ἀρε-
τάς.

αὐτῆς ἀναιροῦσα καὶ περικόπτουσα, τίνα τῶν ἄλλων
ἐννοιῶν ἀπολέλοιπεν ἀνύποπτον; οὐ γὰρ οἶόν τε
θήκην, καὶ τὰ ἐποικοδομούμενα, μὴ βέβαια κεῖσθαι
καὶ πάγια, τῶν πρώτων μὴ μενόντων, ἀπορίας δὲ
καὶ ταραχᾶς ἐχόντων τηλικαύτας. ἀλλ' ὥσπερ οἱ πη-
λῶν ἢ κοριοστὸν ἐπὶ τοῦ σώματος ἔχοντες, τὸν ἀπτά-
μενον αὐτῶν καὶ προσαναχρῶννύμενον, οὐ κινεῖν
ἀλλὰ προσβάλλειν τὸ τραχύνον δοκοῦσιν· οὕτως
ἐνίοι τοὺς Ἀκαδημαῖκούς αἰτιῶνται, καὶ φοβίζουσι
τὰς αἰτίας παρέχειν, ὧν ἀναπεπλημένους ἀποδι-
κνύουσι αὐτούς. ἐπεὶ τὰς γε κοινὰς ἐννοίας τίνας
μᾶλλον διαστρέφουσιν; εἰ δὲ βούλει, τὸ κατηγορεῖν
ἐστίνων ἀφέντες, ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦσιν ἡμῖν, ἀπολο-
γησάμεθα.

III. ΛΑΜΠΡ. Ἐγὼ μοι δοκῶ τήμερον, οἱ Δια-
δοῦμνι, ποικίλος τις ἄνθρωπος γενέσθαι καὶ παν-
τοδαπός· ἄρτι μὲν γὰρ ἀπολογίας δέόμενος προσή-
ει ταπεινός καὶ τεθορυβημένος· νῦν δὲ μεταβίβ-
λωμαι πρὸς τὴν κατηγορίαν, καὶ βούλωμαι ἀπολαῦ-
σαι τῆς ἀμύνης, ἐλεγχόμενους εἰς ταῦτόν τοὺς ἄν-
δρας ἐπιδὼν τῷ παρὰ τὰς ἐννοίας καὶ τὰς προλήψεις
τὰς κοινὰς φιλοσοφεῖν, ὥς ὧν μάλιστα τὴν αἵρεσιν,
ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνα * δοκοῦσι, καὶ μόνην ὁμολογεῖν
τῇ φύσει λέγουσιν.

ΔΙΑΔΟΤΜ. Ἄρ' οὖν ἐπὶ τὰ κοινὰ πρῶτα καὶ
πυριβόητα βαδιστέον, ἃ δὴ παράδοξα καὶ αὐτοί,
μαί' εὐκολίας δεχόμενοι τὴν ἀτοπίαν, ἐπονομάζουσι,
τοὺς μόνους βασιλεῖς, καὶ μόνους πλουσίους, καὶ
καλοὺς αὐτῶν, καὶ πολίτας καὶ δικαστὰς μόνους. ἢ

ταυτὴ μὲν εἰς τὴν τῶν ζώων καὶ ψυχρῶν ἀγορὰν βάλ-
λει παρῶμεν, ἐν δὲ τοῖς ὡς ἐνι μάλιστα πραγματε-
τοῖς καὶ μετὶ σπουδῆς λεγομένοις ποιησώμεθα τὸ
λόγον τὸν ἐξετασμόν;

λογον τον εξετασμον;

ΑΛΜΠΡ. Ἐμοὶ γοῦν ἡδίων οὕτως· τῶν γὰρ
 πρὸς ἐκεῖνα γενομένων ἐλέγχων τίς οὐκ ἤδη
 πλεῶς ἐστιν;

IV. *ΔΙΑΔΟΤΗ*. Ἡδη τοίνυν αὐτὸ τοῦτο ἀπο-
 πει πρῶτον, εἰ κατὰ τὰς κοινὰς ἐστὶν ἐννοίας, ὁμο-
 λογεῖν τῇ φύσει τοὺς τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορα τοῖς
 ζοῦντας, καὶ μήτε ὑγείαν, μήτ' εὐξίαν, μήτε κλίμα,
 μήτ' ἰσχύον ἡγουμένους αἰρετὰ, μηδ' ὠφέλιμα, μηδ'
 λυσιτελεῖν, μηδὲ συμπληρωτικὰ τῆς κατὰ φύσιν τελει-
 οτήτος· μήτε τιαντία, φευκτὰ καὶ βλαβερά, πρὸς
 αἰσας, ἀλγηδόνας, αἴσχη, νόσους· ὧν αὐτοὶ λέγουσι
 πρὸς ἃ μὲν ἀλλοτριοῦν, πρὸς ἃ δ' οἰκιοῦν ἡμεῖς τὴν
 φύσιν· εὐ μάλα καὶ τοῦτου παρὰ τὴν κοινὴν ἐννοίαν
 ὄντος, οἰκιοῦν πρὸς τὰ μὴ συμφέροντα, καὶ ἄρα
 θὰ τὴν φύσιν, καὶ ἀλλοτριοῦν πρὸς τὰ μὴ κατὰ
 φύσιν· καὶ ὁ μείζων ἐστίν, οἰκιοῦν ἐπὶ
 τοσοῦτο, καὶ ἀλλοτριοῦν, ὥστε τῶν μὲν μὴ τυγνύ-
 νοντας, τοῖς δὲ περιπίπτοντας, εὐλόγως ἐξάγειν καὶ
 ζῆν ἑαυτοὺς, καὶ τὸν βίον ἀπολέγεσθαι.

V. Νομίζω δ' ἐγὼ, καὶ κεῖνα παρὰ τὴν ἐννοίαν λέγεσθαι, τὸ τὴν μὲν φύσιν αὐτὴν ἀδιάφορον εἶναι, τὸ δὲ τῇ φύσει ὁμολογεῖν ἀγαθὸν μέγιστον. γὰρ τῷ νόμῳ κατακολουθεῖν, οὐδὲ τῷ λόγῳ πείθεσθαι σπουδαῖον, εἰ μὴ σπουδαῖος εἴη καὶ αὐτὸς ὁ νόμος καὶ ὁ λόγος καὶ τοῦτο μὲν ἔλαττον.

Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ ἡρωιζέμεναι γέ-
γραφεν, ἐν τῷ καὶ ἀρετὴν βιοῦν μόνον ἐστὶ τὸ εὐδαι-
μόνως, τῶν ἄλλων, φησὶν, οὐδὲν ὄντων πρὸς ἡμᾶς,
οὐδ' εἰς τοῦτο συνεργοῦντων· οὐ μόνον οὐκ ἔστιν
ἀδιάφορος ἡ φύσις, ἀλλ' ἀνόητος καὶ ἀπὸ πλεγκτος,
ἀκτιοῦσα ἡμᾶς πρὸς τὰ μηδὲν πρὸς ἡμᾶς. ἀνόητοι
δὲ καὶ ἡμεῖς, εὐδαιμονίαν ἡγοῦμενοι τὸ τῇ φύσει
ἡμολογεῖν ἀγούσῃ πρὸς τὰ μηδὲν συνεργοῦντα πρὸς
εὐδαιμονίαν. καίτοι τί μᾶλλον ἐστὶ κατὰ τὴν κοινὴν
ἐννοiam, ἢ καθάπερ τὰ αἰρετὰ πρὸς τὸ ὠφελίμως,
οὕτω τὰ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ ζῆν κατὰ φύσιν; οἱ
δ' οὐχ οὕτω λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ ζῆν κατὰ φύσιν, τέ-
λος εἶναι τιθέμενοι, τὰ κατὰ φύσιν, ἀδιάφορα εἶναι
τομίζουσιν.

VI. Οὐχ ἦτιον δὲ τούτου παρὰ τὴν κοινὴν ἐν-
νοiam ἐστὶ, τὸ ἐννοῦν καὶ φρόνιμον ἄνδρα πρὸς τὰ
ταῦτα τῶν ἀγαθῶν μὴ ἐπίσης ἔχειν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν
μηδενὶ λόγῳ εἶναι, τῶν δὲ ἔνεκα πᾶν ὅτιοδ' ἂν
ὑπομῆναι καὶ παθεῖν, μηδὲν ἀλλήλων μικρότητι καὶ
μεγέθει διαφερόντων· ταυτὶ δὲ λέγουσιν αὐτοὶ ταυτὸ
τὸ σωφράνως δυσθαναιῶσιν ἀποτρέψασθαι πρὸς
βίην. ὁμοίως γάρ ἀμφοτέρω καὶ κατορθοῦσιν. ἀλλὰ
ὅτι εἶναι μὲν ὡς λαμπρά καὶ μεγάλα, καὶ ἀποθνή-
σκουσιν. ἐπὶ τούτοις δὲ σημνύνειν ἑαυτὸν αἰσχύνῃ
καὶ γέλωτι. λέγει δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ
διδος συγγράμματι, καὶ τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν, ψυ-
χῶν εἶναι καὶ ἄιστον καὶ ἀλλότριον, τὰ τοιούτα
αὐτῶν ἀπ' ἀρετῆς συμβαινόντων ἐπαινεῖν, ὅτι διγγυ-
μίας οἰδοιώς ὑπέμεινε, καὶ δυσθαναιώσεως χραδε

ἀπέσχετο σωφρόνως. ἄρ' οὖν παρὰ τὴν κοινὴν φιλο-
σοφούσιν ἔννοιαν, ἃς αἰσχύνονται πράξεις ἐπαινῶν,
μηδὲν τούτων κάλλιον ὁμολογοῦντες; ποῦ γὰρ αἴρε-
τόν, ἢ πῶς ἀποδεκτόν, ὃ μὴτ' ἐπαινῆν μῆτε θαυ-
μάζειν ἄξιόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπαινοῦντας ἢ
θαυμαζόντας ἀτόπους καὶ ψυχροὺς νομίζουσιν.

VII. ἔτι δὲ μᾶλλον, οἶμαι, φανεῖται σοὶ παρὰ
τὴν κοινὴν ἔννοιαν, εἰ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ὁ φρο-
νιμος, μὴτ' ἀπόντων, μῆτε εἰ πάρεσιν αὐτῷ, φρονι-
μίῳν, ἀλλ' οἷός ἐστιν ἐν τοῖς ἀδιαφόροις καὶ τῇ παρὰ
ταῦτα πραγματείᾳ καὶ οἰκονομίᾳ, τοιοῦτος αὖ καὶ
τούτοις εἴη. πάντες γὰρ δῆπου θεν

Εὐρυέδους ὅσοι καρπὸν ἐδόμεθα χθονός,
οὗ μὲν καὶ παρόντος ὄνησις ἐστὶ, καὶ μὴ παρόντος
ὥσπερ ἔνδεια καὶ ὕβρις, αἰρετόν καὶ ἀγαθόν καὶ
ὑπερήμιον νοοῦμεν. ἐφ' ᾧ δ' οὐδὲν ἄν τις πραγ-
τεύσαιοτο, μὴ παιδείας ἐνεκεν μηδὲ ῥαστώνης, τοῦ
ἀδιαφοροῦ. ἄλλω γὰρ οὐδενὶ τοῦ φιλοπόνου τὸν
κόσπονδον ἀφορέζομεν ἐν τοῖς ἔργοις ὄντα πολλὰ
ἢ τῷ τὴν μὲν εἰς ἀνωφελῆ ποιεῖν καὶ ἀδιαφόρου,
δὲ ἐνεκά τοι τῶν συμφερόντων καὶ λυσιστελῶν.
αὐτοὶ γε τοῦναντίον. ὃ γὰρ σοφὸς αὐτοῖς καὶ φρο-
νιμος ἐν πολλαῖς καταλήψεσι καὶ μνήμαις κινή-
σεων γεγονώς, ὀλέγας πρὸς αὐτόν ἡγέται. τῶν
ἄλλων οὐ πεφροντικώς, οὐδ' ἑλαττον ἔχειν οὐδὲ πλεον-
εῖσται, μνημονεύων, ὅτι πέρυσσι κατάληψεν ἐκ
πταρνεμένου Διωνος, ἢ σφαιρίζοντος Θεωνος.
τοὶ πᾶσα κατάληψις ἐν τῷ σοφῷ καὶ μνήμη τῶν
λέξιν ἔχουσα καὶ βέβαιον, εὐθύς ἐστιν ἐπιστήμη.

ἀγαθὸν μέγα καὶ μέγιστον. ἂρ' οὖν ὁμοίως ὑγείας ἐπιλιπούσης, αἰσθητηρίου καμόντος, οὐσίας ἀπολιμνής, ἀφρόντιστός ἐστι, καὶ πρὸς αἰτὸν οὐδὲν ἡγούμενος τούτων ὁ σοφός; ἢ νοσῶν μὲν ἰατροῖς τέλει μισθοῦς, χρημάτων δὲ ἵνεκα πρὸς Αἰνέωνα πλεῖ, τὸν ἐν Βουπόρῳ δυνάστην, καὶ πρὸς Ἰνδάθυρσον ἀποδημῇ, τὸν Σκύθην; ὥς φησι Χρύσιππος· τῶν δ' αἰσθησίων ἔστιν ὡς ἀποβαλὼν, οὐδὲ ζῆν ὑπομένει· πῶς οὖν οὐχ ὁμολογοῦσι παρὰ τῆς ἐννοίας φιλοσοφεῖν, ἐπὶ τοῖς ἀδιαφόροις τοσαῦτα πραγματευόμενοι καὶ σπανιάζοντες, ἀγαθῶν δὲ μεγάλων καὶ παρόντων καὶ μὴ παρόντων, ἀδιαφόρως ἔχοντες.

VIII. Ἀλλὰ κίχκειτο παρὰ τῆς κοινῆς ἐννοίας ἔστιν, ἄνθρωπον ὄντα, μὴ χαίρειν ἐκ τῶν μεγίστων κακῶν ἐν τοῖς μεγίστοις ἀγαθοῖς γενόμενον· τοῦτο δὲ λέπονθεν ὁ τούτων σοφός. ἐκ γὰρ τῆς ἄκρας κακίας μεταβαλὼν εἰς τὴν ἄκραν ἀρετὴν, καὶ τὸν ἀσπιώτατον βίον διαφυγὼν ἄμα, καὶ κτησάμενος τὸν μακρυώτατον, οὐδὲν ἐπίδηλον εἰς χαρὰν ἔσχειν, οὐδ' ἔπῃρειν αὐτόν, οὐδ' ἐκίνησεν ἢ τοσαύτη μεταβολή, κακοδαιμονίας ἀπαλλαγέντα καὶ μοχθηρίας ὑπέρσης, ἐν δ' ἀσφαλῇ τινι καὶ βεβαίᾳ παντέλειαν ἀγαθῶν ἔκδομενον. ἔτι παρὰ τὴν ἐννοίαν ἐστίν, ἀγαθῶν μὲν εἶναι μέγιστον τὸ ἀμετάπτοτον ἐν ταῖς κρείσσει καὶ βεβαιώσει, μὴ δεῖσθαι δὲ τούτου τὸν ἐπ' ἄκρον προκόπτοντα, μηδὲ φροσιζέειν παραγενομένον· πολέμους δὲ μηδὲ τὸν δάκτυλον προτιῆναι, ταύτης γὰρ ἵνεκα τῆς ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἢ τέλειον ἀγαθὸν καὶ μέγα νομίζουσιν. οὐ μόνον οὖν ταῦτα λέ

γουνσιν οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ κίχκεῖται πρὸς τοῦτοις, ὅτι
 ἀγαθὸν ὁ χρόνος οὐκ αὖξει προσηγνόμενος, ἀλλὰ
 κῆν ἄκαρής τις ὥρας γένηται φρόνιμος, οὐδενὶ πρὸς
 εὐδαιμονίαν ἀπολειφθήσεται τοῦ τὸν αἰῶνα χρόνου
 σου τῇ ἀρετῇ, καὶ μακαρίως ἐν αὐτῇ καταβιούντων
 ταῦτα δὲ οὕτω νεανικῶς ἀπασχυρισσόμενοι, πάλιν
 οὐδὲν εἶναι, φασιν, ἀρετῆς ὄφελος ὀλιγοχρόνιον.
 γὰρ ἂν μέλλοιτι ναυαγεῖν εὐθύς ἢ κατακρημνίσασθαι
 φρόνησις ἐπιγένηται; τί δ' ἂν ὁ Λίχας, ὑπὸ τῷ
 Ἡρακλέους ἀποσφενδονώμενος, εἰς ἀρετὴν ἐκ κακίας
 μεταβάλλῃ; ταῦτ' οὖν οὐ μόνον παρὰ τὰς κοινὰς ἐν-
 νοίας ἐστὶ φιλοσοφούντων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίαις πε-
 κώντων, εἰ τὸ βραχὺν χρόνον κτήσασθαι τὴν ἀρετὴν
 οὐθὲν ἀπολείπασθαι τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας ἅμα καὶ
 μηδενὸς ὅλως ἄξιον νομίζουσι.

IX. Τοῦτο δ' οὐκ ἂν μάλιστα θαυμάσας αὐτοὶ
 εἰλ' ὅτι, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας παρηγο-
 μίης, πολλάκις οὐδ' αἰσθάνεσθαι τὸν κτησάμενον
 οἶονται, διαλελῆθῆναι δ' αὐτὸν, ὅτι μικρῷ πρῶτον
 ἀθλιώτατος ὢν καὶ ἀφρονέστατος, νῦν ὁμοῦ φρονί-
 μος καὶ μακάριος γέγονεν. οὐ γὰρ μόνον ἔχοντά τι
 τὴν φρόνησιν, τοῦτο μόνον μὴ φρονεῖν, ὅτι φρονεῖν
 μηδὲ γινώσκειν, ὅτι τὸ ἄγνοεῖν διαπέφυγεν, εὐφρο-
 νέων ἐστίν· ἀλλὰ καὶ ὅλως εἰπεῖν, τὸ ἀγαθὸν ἀν-
 ῥεπὲς ποιοῦσι καὶ ἁμαυρὸν, εἰ μὴδ' αἰσθῶσιν αὐτὸ
 ποιεῖ παραγενόμενον. φύσει γὰρ ἀνεπαίσθητον οὐ
 ἐστὶ κατ' αὐτούς· ἀλλὰ καὶ λέγει διαβόηδην Χρῆ-
 σtipos ἐν τοῖς περὶ Τέλους, αἰσθητὸν εἶναι τὸ ἀγ-
 θόν· ὡς δ' οἶεται, καὶ ἀποδείκνυσσι. λέγεται γὰρ

ναι, ἀσθενεία καὶ μικρότητι διαφεύγειν αὐτὸ τὴν
 πλῆθειν, ὅποταν παρὸν ἀγνοῖται καὶ διαλανθάνη
 τοὺς ἔχοντας. ἔτι τοίνυν αἰτοπον μὲν ἔστι, τὴν τῶν
 ἀνθρώπων λευκῶν καὶ μέσων κίσθανομένην ὕψιν ἐκφεύ-
 γιντά ἐκ τῆς ἁκρόν λευκῆς, καὶ τὴν τὰ μαλακῶς καὶ ἁ-
 νιμέως θερμὰ καταλαμβάνουσιν ἀφὴν ἀναισθητῶν
 τῶν σφόδρα θερμῶν· αἰτοπώτερον δὲ, εἴ τις τὸ κοι-
 νῶς κατὰ φύσιν, οἷόν ἐστιν ὑγεία καὶ εὐεξία, κατα-
 λαμβάνων, τὴν ἀρετὴν ἀγνοεῖ παρούσαν, ἣν μάλιστα
 καὶ ἁκρῶς κατὰ φύσιν εἶναι τίθενται. πῶς γὰρ οὐ
 παρὰ τὴν ἐννοίαν ἐστίν, ὑγείας καὶ νόσου διαφορὰν
 καταλαμβάνειν, καὶ ἀφροσύνης, ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπηλ-
 λειμένην οἶσθαι παρῆναι, τὴν δὲ κεικτὴν ἀγνο-
 εῖν, ὅτι πάρεστιν; ἐπεὶ δ' ἐκ τῆς ἁκρας προκοπῆς
 μεταβάλλουσιν εἰς εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετὴν, δυοῖν
 ἀνάγκη θάτερον, ἢ τὴν προκοπὴν κακίαν μὴ εἶναι
 μηδὲ κακοδαιμονίαν, ἢ τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας μὴ
 πολλὰ παραλλάττειν, μηδὲ τῆς κακοδαιμονίας τὴν
 εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ μικρὰν καὶ ἀνεπαίσθητον εἶναι
 τὴν πρὸς τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν διαφορὰν· οὐ γὰρ
 ἀνίστατοὺς διελάνθανον ἀντ' ἐκείνων ταῦτα ἔχοντας.

Χ. Ὅταν μὲν οὖν μηδεὶς ἐκστῇ τῶν μαχο-
 μένων, ἀλλὰ πάντα ὁμολογῇ καὶ τιθέναι θίλωσι,
 τὸ τοὺς προκόπιοντας ἀνοήτους καὶ κακοὺς εἶναι,
 τὸ φρονίμους καὶ ἀγαθοὺς γενομένους διαλανθάν-
 οντας, τὸ μεγάλῃν διαφορὰν τῆς φρονήσεως
 πρὸς τὴν ἀφροσύνην ὑπάρχειν· ἦπον σοι δοκοῦσι
 θαυμασίως ἐν τοῖς ὁγμασι τὴν ὁμολογίαν βεβαι-
 οῦν, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασι, ὅταν πάντες

ἐπίσης κακοὺς καὶ ἀδίκους καὶ ἀπίστους καὶ ἄφρον-
 νας τοὺς μὴ σοφοὺς ἀποφαίνοντες, εἴτε πάλιν τοὺς
 μὲν αὐτῶν ἐκτιρέπωνται καὶ βδελύττωνται, τοὺς δ'
 ἀπαντῶντες μηδὲ προσαγορεύουσι· τοῖς δὲ χρηματισ-
 πιστεύουσιν, ἀρχὰς ἐγχειρίζουσιν, ἐκδιδῶσι θυγατέ-
 ρας. ταῦτα γὰρ εἰ μὲν παιῖζοντες λέγουσι, καταδύ-
 ηθῶσαν τὰς ὀφρῦς· εἰ δ' ἀπὸ σπουδῆς καὶ φιλοσο-
 φούντες, παρὰ τὰς κοινὰς ἐστὶν ἐννοίας, ψέγειν μὴ
 ὁμοίως καὶ κακίζειν πάντας ἀνθρώπους, χροῖσθαι
 δὲ τοῖς μὲν ὡς μετρίοις, τοῖς δὲ ὡς κακίοις· καὶ
 Χρυσίππον μὲν ὑπερεκπεπληχθῆναι, καταγλῆν δ' Ἀλε-
 ξάνδρου, μηδὲν δὲ μᾶλλον οἶεσθαι μηδὲ ἥτιον ἄλλοι-
 λων ἀφραίνειν τοὺς ἄνδρας. καί, φασίν· ἀλλὰ
 περὶ δὲ πῆχυν ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας, οὐ-
 δὲν ἥτιον πνίγεται τοῦ καταδεδυκότος ὀργυιᾶς πε-
 τακοσίας, οὕτως οὐδὲ οἱ πελάζοντες ἀρετῇ, τῶν μὲν
 κρῖν ὄντων ἥτιόν εἰσιν ἐν κακίᾳ· καὶ καθάπερ οἱ
 τυφλοὶ, τυφλοὶ εἰσι, καὶ ὀλίγον ὕστερον ἀναβλε-
 πειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ προκόπτοντες, ἄχρως οὐ
 ἀρετῇ ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμει-
 νοῦσιν. ὅτι μὲν οὖν οὔτε τυφλοῖς εἰκότα οἱ προ-
 κόπτοντες, ἀλλὰ ἥτιον ὀξυδορκοῦσιν, οὔτε πνιγομέ-
 νοις, ἀλλὰ νηχομένοις, καὶ ταῦτα πλησίον λεγόντων,
 αὐτοὶ διὰ τῶν πραγμάτων μοχθυροῦσιν. οὐ γὰρ αἱ
 ἐχρῶντα συμβούλοις καὶ στρατηγοῖς καὶ νομοθέταις
 ὥσπερ τυφλοὶ χειραγωγοῖς, οὐδ' ἂν ἐξήλουν ἔργα καὶ
 πράξεις, καὶ λόγους καὶ βίους ἐνίων, εἰ πάντας ὡς
 αὐτῶς πνιγομένους ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης καὶ μοχθη-
 ρίας ἐόρων. ἀφείς δὲ ταῦτα, θαύμασον ἐκείνη τοῦ

ἀνδρας, τὲ μὴδὲ τοῖς ἑαυτῶν διδάσκονται παραδείγμασι προΐσθαι διαλεληθότας ἐκείνους σοφοὺς, καὶ μὴ συνιόντας μὴδ' αἰσθανομένους, ὅτι πνιγόμενοι πέπνυνται, καὶ φῶς ὁρῶσι, καὶ τῆς κακίας ἐπάνω γεγονότες ἀναπεπνεύκασιν.

ΧΙ. Καὶ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν, ἄνθρωπον, ὃ πάντα τὰγαθὰ πάρεστι, καὶ μὴδὲν ἐνδεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μακάριον, τοῦτω καθήκειν ἐξάγειν ἑαυτὸν· ἔτι δὲ μᾶλλον, ὃ μὴδὲν ἀγαθὸν ἔστι, μὴδ' ἴσται, τὰ δεινὰ δὲ πάντα καὶ τὰ δυσχερῆ καὶ κακὰ πύριται καὶ παρέσται διὰ τέλους, τοῦτω μὴ καθήκειν ἀπολίγεσθαι τὸν βίον, ἂν μὴ τι διὰ τῶν ἀδιαφόρων αὐτῷ προσγένηται, ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Στοιχ. τομότητῃται, καὶ πολλοὺς μὲν ἐξίγουναι τῶν σοφῶν, ὡς ἄμεινον εὐδαιμονοῦντας πεπνῦσθαι. πολλοὺς δὲ κατέχουσι τῶν φαύλων, ὡς καθήκοντος αὐτοῖς ζῆν κακοδαιμονοῦντας. καίτοι ὁ μὲν σοφὸς, ὁλβιος, μακάριος, πανευδαίμων, ἀσφαλὴς, ἀκίνδυνος· ὁ δὲ φαύλος καὶ ἀνόητος, οἷος εἶπεῖν,

Γέμων κακουργιῶν, καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπῃ τεθῇ.
ἀλλὰ καὶ τοῦτοις μνην οἶονται καθήκουσαν εἶναι, καὶ κείνοις ἐξαγωγήν. εἰκότως δέ, φησι Χρῆσιππος· οὐ γὰρ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς δεῖ παραμετρεῖσθαι τὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν. οὔτως ἀνθρώποις οὕζουσι τὴν συνήθειαν, καὶ πρὸς τῆς κοινῆς ἐννοίας φιλοσοφοῦσι. τί λέγεις; οὐ δεῖ σκοπεῖν,

ὅτι ἐν μεγάρῳ κακὸν τ' ἀγαθὸν τε τέτυκται, ὡν περὶ βίου καὶ θανάτου σκοπούμενον; οὐδὲ ὥς

περ ἐπὶ ζυγοῦ τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ κικαδαίον
 νίαν ἐξετάζειν ἐπίσημα μᾶλλον ὠφελ' ἢ τὰ
 μὴτ' ὠφελούντων, μῆτε βλαπτόντων τοὺς * βιωτῶν
 ἢ μὴ ποιεῖσθαι λογισμοὺς, οὐ μέλλει πρὸς τὰς
 αὐτὰς ὑπαθέσεις καὶ ἀρχὰς καθηκόντως αἰρεῖσθαι
 τε τὸν βίον, ὃ τῶν φευκτῶν οὐδὲν ἄπεισι, καὶ φε
 γειν, ὃ πάντα τὰ αἰρετὰ πάρεστι· καίτοι παρὰ
 γον μὲν, ὃ ἐταῖρε, καὶ τὸ φεῦγειν τὸν βίον, ἐν
 δὲ κακῶ γενομένους· παραλογώτερον δὲ, ἐν
 τυγχάνων τις τοῦ ἀδιαφόρου, τὸ ἀγαθὸν ἀφῆραν
 ὅπερ οὗτοι ποιοῦσι, τὴν εὐδαιμονίαν προσημα
 καὶ τὴν ἀρετὴν παροῦσαν, ἀνθ' ὑγείας καὶ δόξης
 ρίας, ὧν οὐ τυγχάνουσιν.

Ἐνθ' αὖτε Γλαύκῳ Κρονίδῃς φρένας ἐξέλιτο Ζεὺς
 ὅτι χρύσεια χαλκείων, ἑκατόμβοια ἐννεαβοίων ἐκ
 διαμείψασθαι. καίτοι τὰ μὲν χάλκεα τῶν ὀπλῶν
 ἦντιον ἢ τὰ χρυσᾶ παρῆχε χρεῖαν μαχομένοις· ἐν
 πεια δὲ σώματος καὶ ὑγείας τοῖς Στωϊκοῖς οὐτε χρυ
 οὗτ' ὄνησιν τίνα φέρει πρὸς εὐδαιμονίαν· ἀλλ'
 οὗτοι τῆς φρονήσεως ἀντικαταλλάττονται τὴν ἡσυχίαν
 καὶ γὰρ Ἡρακλείτῳ, φασί, καὶ Φερεκύδῃ καθηκόν
 ἄν, εἴπερ ἠδύναντο, τὴν ἀρετὴν ἀφρεῖναι καὶ τὴν
 φρόνησιν, ὥστε παύσασθαι φθειριῶντας καὶ ἰσχυ
 πιῶντας· καὶ τῆς Κίρκης ἐγχεούσης δύο φάρμακα
 τὸ μὲν, ποιοῦν ἄφρονας ἐκ φρονίμων, τὸ δὲ, φ
 ρίμους ἐξ ἄφρονων, τὸ δὲ, ὃ * τὸν Ὀδυσσεὺς πα
 τὸ τῆς ἀφροσύνης μᾶλλον, ἢ μεταβαλεῖν εἰς φρο
 μορφὴν τὸ εἶδος, ἔχοντα τὴν φρόνησιν, καὶ μὴ
 τῆς φρονήσεως δηλονότι τὴν εὐδαιμονίαν. καὶ ταῦτα

φασιν, αὐτὴν ὑψηλῆσθαι καὶ παρακελεύεσθαι τὴν
 φρόνησιν. ἄφες με καὶ καταφρόνισον ἀπαλλυμένης
 ἐμοῦ καὶ διαφθειρομένης εἰς ὄνου πρόσωπον. ἀλλ'
 ὅπου γε, φήσει τις, ἢ τοιαῦτα παραγγέλλουσα φρό-
 νηοὺς ἄντιν. εἰ τὸ μὲν φρονεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν ἀγα-
 θὸν ἐστὶ, τὸ δὲ * περιφέρειν πρόσωπον ἀδιάφορον.
 ἔσθ' οὗτος εἶναι, φασιν, Διτιόπων, ὅπου κύνων βασι-
 λεύει, καὶ βασιλεὺς προσαγορεύεται, καὶ ἱερὰ καὶ
 τιμὰς ἔχει βασιλείων, ἄνδρες δὲ πρῶσσουσιν, ἅπτη
 ἡγεμόσι πόλεων προσηύκει καὶ ἄρχουσιν. ἅρ' οὐκ
 παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς ὁμοίως τὸ μὲν ὄνομα καὶ τὸ
 σῆμα τοῦ ἀγαθοῦ πάρεστι τῇ ἀρετῇ, καὶ μόνην
 αὐτὴν αἰρετὸν καὶ ὀφελίμον καὶ συμφέρον καλοῦσι,
 ἡρώτεον δὲ ταῦτα καὶ φιλοσοφαῦσι, καὶ ζῶσι καὶ
 ἀποθνήσκουσιν, ὥσπερ ἀπὸ προστάγματος τῶν ἀ-
 διαφόρων; καίτοι τὸν κύνα μὲν ἐκεῖνον οὐδεὶς Δι-
 τιόπων ἀποκτείνουσιν, ἀλλὰ σεμνῶς κἀθηται προσ-
 κυνηγούμενος· οὗτοι δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπολλύουσιν
 αὐτῶν, καὶ διαφθεύρουσι, τῆς ὑγείας περιχόμενοι
 καὶ τῆς ἀπονίας.

ΧII. "Εοικε δὲ ἡμᾶς ἀπαλλάττειν τοῦ περὶ τοῦ-
 των ἔτι πλείονα λέγειν ὁ κολοφῶν ἀντίος, ὃν ὁ Χρύ-
 σιππος τοῖς δόγμασιν ἐπιτέθεικεν. ὄντων γὰρ ἐν τῇ
 φύσει τῶν μὲν, ἀγαθῶν, τῶν δὲ, κακῶν, τῶν δὲ,
 καὶ μετὰ, καὶ καλουμένων ἀδιαφόρων, οὐδεὶς ἐστὶν
 ἀνθρώπων, ὃς οὐ βούλεται τὸ ἀγαθὸν ἔχειν μᾶλλον,
 ἢ τὸ ἀδιάφορον, καὶ τὸ ἀδιάφορον, ἢ τὸ κακόν.
 ἄλλα καὶ τοὺς θεοὺς ἤδη ποιούμεθα μάστιγας, αἰ-
 τούμενοι ταῖς εὐχαῖς παρ' αὐτῶν μάλιστα μὲν κατὰ

σιν ἀγαθῶν, εἰ δὲ μὴ, κακῶν ἀποφυγὴν, τὸ δὲ μὴτ'
ἀγαθὸν μῆτε κακὸν ἀντὶ μέν τοῦ ἀγαθοῦ μὴ θέλοντες
ἔχειν, ἀντὶ δὲ τοῦ κακοῦ θέλοντες, ὁ δὲ τὴν φύσιν
ἐναλλάττων, καὶ τὴν τάξιν ἀναστρέφων, ἐκ τῆς μέσης
χώρας τὸ μέσον εἰς τὴν ἐσχάτην μετατίθῃσι, τὸ δ'
ἐσχατον εἰς τὴν μέσην ἐπανάγει καὶ μετοικίζει, κα-
θάπερ οἱ τύραννοι τοῖς κακοῖς προσδρίαν διδάσκει
καὶ νομοθετῶν πρῶτον διώκειν τὸ ἀγαθόν, δευτέρως
δὲ τὸ κακόν, ἐσχατον δὲ καὶ χειρίστον ἡγεῖσθαι τὸ
μὴτ' ἀγαθόν, μῆτε κακόν· ὥσπερ εἰ τις μετὰ τὰ οὐ-
ράνια τὰ ἐν ἄδου τιθείη, τὴν δὲ γῆν καὶ τὰ περὶ γῆν
εἰς τὸν τάριανρον ἀπώσσει,

Τῇδε μάλ', ἥξει βιάσιον ὑπὸ χθονός ἐστι θε-
ριον.

εἰπὼν οὖν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως, ὅτι λυσισθέ-
ζην ἀφρονα, ἢ μὴ βιοῦν, καὶ μὴδεποτε μέλλῃ φρε-
νήσειν, ἐπιφέρει κατὰ λέξιν· Τοιαῦτα γὰρ τὰ ἀγαθὰ
ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε τρόπον τινὰ καὶ τὰ κακὰ
τῶν ἄλλων ἀντὶ μέσον προτερεῖν· ἐστὶ δ' οὐ ταῦτα
προτεροῦντα, ἀλλ' ὁ λόγος, μεθ' οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει
μᾶλλον, εἰ καὶ ἀφρονες ἐσόμεθα. ὁ γὰρ οὖν, εἰ καὶ
ἀδικοὶ καὶ παρὰ νόμοι, καὶ θείοις ἐχθροὶ, καὶ ἐκ κα-
κοδαίμονες· οὐδὲν γὰρ ἀπέστι τούτων τοῖς ἀφροῦς
βιοῦσιν. ἐπιβάλλει τοίνυν κακοδαίμονεσιν μᾶλλον ἢ
μὴ κακοδαίμονεσιν, καὶ βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ μὴ
βλάπτεσθαι, καὶ ἀδικεῖν ἢ μὴ ἀδικεῖν, καὶ παρα-
νομεῖν ἢ μὴ παρανομεῖν; τουτέστι, ἐπιβάλλει τὰ
ἐπιβάλλοντα ποιεῖν, καὶ καθήκει ζῆν καὶ παρὰ τὸ
μὴ καθήκον; καί· χειρόν γὰρ ἐστὶ τὸ ἄλογον καὶ

τὸ ἀναίσθητον εἶναι, τοῦ ἀφραίνειν. εἴτα τί παθόν-
τες οὐχ ὁμολογοῦσιν εἶναι κακόν, ὃ τοῦ κακοῦ χει-
ρόν ἐστι; διὰ τί φευκτόν ἀποφαίνουσι μόνον τὴν
ἀφροσύνην, εἰ οὐχ ἥτιον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπιβάλ-
λον ἐστὶ φεύγειν τὴν μὴ δεχομένην τὸ ἀφραίνειν
δυσθιόν.

XIII. Ἀλλὰ τί ἂν τις ἐπὶ ταύτοις δυσχεραίνει, μιμημένος, ὃν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φύσεως γέγρα-
φεν, ἀποφαίνων οὐκ ἀχρήστως τὴν κακίαν πρὸς τὰ
ἅλα γεγεννημένην; ἄξιον δ' ἀναλαβεῖν τὸ δόγμα ταῖς
ἐκείνου λέξεσιν, ἵνα καὶ μάθῃς, οἱ τοῦ Ξενοκράτους
καὶ Σπυσιππου κατηγοροῦντες ἐπὶ τῷ μὴ τὴν ὑγίαν
ἀδιόφορον ἡγεῖσθαι, μηδὲ τὸν πλοῦτον ἀνωφελεῖς,
ἐν τίνι τόπῳ τὴν κακίαν αὐτοὶ τίθενται, καὶ τίνος
λόγους περὶ αὐτῆς διεξίσουσιν. Ἡ δὲ κακία πρὸς τὰ
λοιπὰ συμπτώματα ἔχει ὅρον. γίνεται γὰρ αὐτῇ πως
καὶ τὸν τῆς φύσεως λόγον· καὶ, ἵνα οὕτως εἴπω,
οὐκ ἀχρήστως γίνεται πρὸς τὰ ὅλα· οὐδὲ γὰρ ἐν
τάγαθόν ἦν. οὐκοῦν ἐν θεοῖς ἀγαθόν οὐδὲν ἐστίν,
ἐπεὶ μηδὲ κακόν· οὐδὲ ὅταν ὁ Ζεὺς εἰς ἑαυτὸν ἀνα-
λύσας τὴν ὕλην ἅπασαν, εἰς γένηται, καὶ τὰς ἄλλας
ἀνελὴ διαφορὰς, οὐδὲν ἐστὶν ἀγαθόν τηρικαῦτα,
μηδενὸς γε κακοῦ παρόντος· ἀλλὰ χοροῦ μὲν ἐστὶν
ἐμύλημα, μηδενὸς ἀπάδοτος ἐν αὐτῷ· καὶ σώματος
ἐνταῦθα, μηδενὸς μορίου νοσοῦντος· ἀρετὴ δ' ἄντι
κακίας οὐκ ἔχει γένεσιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐνταῖς τῶν ἱα-
τρικῶν δυναμειῶν ἰδὲ ὅπως, καὶ χολὴ βιάνης, οὗ-
τως ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐπιτηδεύεινς ἐτέρῳ τῇ Μελέτῳ
νοχὴ τῆς πρὸς τὴν Σωκράτους δικαιοσύνην, καὶ τῇ

Κλέωνος ἀναγωγὴ πρὸς τὴν Περικλέους καλοκρά-
 θίαν· πῶς δ' ἂν εὕρεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἡρακλῆα φάσαι
 καὶ τὸν Λυκοῦργον, εἰ μὴ καὶ Σαρδιανάπαλον ἦσαν
 ἔφρυσεν καὶ Φάλαριν; ὥρα λέγειν αὐτοῖς, ὅτι καὶ
 φθίσις γέγονεν ἀνθρώπων πρὸς εὐξίαν, καὶ παρὰ
 γὰρ πρὸς ὑπύτητα· καὶ οὐκ ἂν ἦν Ἀχιλλεύς κορυ-
 θής, εἰ μὴ φαλακρὸς Θεραΐτης. τί γὰρ διαφέρονται
 τῶν ταῦτα ληρούντων καὶ φλυαρούντων οἱ λέγοντες
 μὴ ἀχρήστως γεγονέναι πρὸς τὴν ἐγκράτειαν τὴν
 ἀκολουσίαν, καὶ πρὸς τὴν δικαιοσύνην τὴν αἰδυσίαν,
 ὅπως εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς ἀεὶ μοχθηρίαν εἶναι,
 ψεύδεά θ', αἰμυλίους τε λόγους, καὶ ἐπὶ κλοπῇ
 ἥθους, εἰ, τούτων ἀναιρεθέντων, οἴχεται φροῦδος
 ἀρετὴ, καὶ συναπλόκωλεν.

XIV. Ἡ βούλει τὸ ἡδιστον αὐτοῦ τῆς γλυφ-
 ρίας καὶ πιθανότητος ἱστορῆσαι; Ὡς περ γὰρ οἱ
 κοιμωδῖαι, φησὶν, ἐπιγυάμματα γελοῖα φέρουσι,
 καὶ ἑαυτὰ μὲν ἐστὶ φαῦλα, τῷ δὲ ὄλῳ ποιήσασθαι
 χάριν τινὰ προστίθουσιν. οὕτως ψέξειας ἂν αὐτῶν
 ἐφ' ἑαυτῆς τὴν κακίαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐκ ἀχρηστὸς
 ἐστὶ. πρῶτον μὲν οὖν τὴν κακίαν γεγονέναι κατὰ
 τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, ὥς περ τὸ φαῦλον ἐπὶ γομφί-
 ον γέγονε κατὰ τὴν τοῦ ποιητοῦ βούλησιν, πᾶσαν ἐπὶ
 νομίαν ἀτοπίαν ὑπερβάλλει. τί γὰρ μᾶλλον ἀγαθὸν
 ἢ κακὸν δοτῆρες ἔσονται; πῶς δ' ἐπὶ θεοῖς ἐξ ὧν
 ἢ κακία, καὶ θεομισαί; ἢ τί πρὸς τὰ τοιαῦτα δι-
 φρημήματα λέγειν ἔχομεν, ὥς

Θεὸς μὲν αἰτίαν ψύει βροτοῖς,

Ὅταν κακῶσαι ὁδοῖα πιμπήδην ἐθίλῃ.

καί.

Τίς ἔ' ἄρ σφῶς θεῶν ἔριδι συνήκε μάχισθαι;
 ἔπειτα δὲ τὸ μὲν φανῶν ἐπὶ γράμμα τὴν κοινοφίαν
 κοινῇ, καὶ συνιργεῖ πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς, ἐπιμένους
 τοῦ γελίου ἢ κεχαρισμένου τοῖς θιαταῖς· ὁ δὲ πα-
 τέρης καὶ ὑπατος καὶ θεμίστιος Ζεὺς, καὶ ἀριστοτέ-
 λης, κατὰ Πίνδαρον, οὐ δρᾶμα δήπου μέγα καὶ
 ποικίλον καὶ πολυμαθὲς δημιουργῶν τὸν κόσμον,
 ἀλλὰ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἄστει κοινόν, συντομησο-
 μένων μετὰ δίκης καὶ ἀρετῆς ὁμολογουμένως καὶ μα-
 χαρίως, τί πρὸς τὸ κάλλιστον τοῦτο καὶ σιμνότατον
 τέλος εἰδέτο λησιῶν, καὶ ἀνδροφόνων, καὶ πατρο-
 κτόνων, καὶ τυράννων; οὐ γὰρ ἡδὺ τῷ θεῷ καὶ
 κομφόν ἢ κακία γέγονεν ἐπεισόδιον, οὐδὲ δι' εὐτυ-
 χίαν, ἢ ἀδικίαν, καὶ γέλωτα καὶ βωμολοχίαν
 προστίθεται τοῖς πράγμασιν, ὑφ' ὧν οὐδ' ὄναρ
 ἰδὲν ἐστὶ αἷς ὑμνουμένης ὁμολογίας. ἔτι, τὸ μὲν
 φανῶν ἐπὶ γράμμα τοῦ ποιήματος πολλοστημόριον
 ἐστὶ, καὶ μικρὸν ἐπέχει παντάπασιν ἐν τῇ κοινοφίᾳ
 κοινῇ· καὶ οὐτε πλεονάζει τὰ τοιαῦτα, οὔτε τῶν
 ἢ τι ποιῶνται δοκούντων ἀπόλλυσι καὶ λυμνίνεται
 τὴν χάριν· τῆς δὲ κακίας ἀναπέπλησται πάντα πρά-
 γματα, καὶ πᾶς ὁ βίος εὐθὺς ἐκ παρύδου καὶ ἡρῆς
 ἄχι κορωνίδος ἀσχημονῶν καὶ ἐκπίπτων καὶ ταρτα-
 τήμων, καὶ μηδὲν ἔχων μέρος καθαρὸν, μηδ' ἀνι-
 στήλητον, ὥς οὗτοι λέγουσιν, ἀτοχιστόν ἐστι δρα-
 μάτων ἀπάντων καὶ ἀτερπέστατον.

XV. Ὅθεν ἡδέως ἂν πυνθίσκηται, πρὸς τί γέγονε
 ἔχρηστος ἢ κακία τοῖς ὅλοις. οὐ γὰρ δὴ πρὸς τὴν

οὐράνια καὶ θεῖα, φήσιν. γελοῖον γὰρ, εἰ, μὴ γὰρ
 νομένης ἐν ἀνθρώποις, μηδ' οὐσης κακίας καὶ ἀκα-
 στίας καὶ ψευδολογίας, μηδ' ἀλλήλους ἡμῶν ἰσχυ-
 ρῶν καὶ φερόντων καὶ συκοφαντούντων καὶ φονι-
 ῶντων, οὐκ ἂν ἐβιάδιζεν ὁ ἥλιος τὴν τιταγμένην πε-
 ρείαν, οὐδ' ἂν ὥραις ἐχρῆτο καὶ περιόδους καιρῶν καὶ
 κόσμος, οὐδὲ ἡ γῆ τὴν μέσην χώραν ἔχουσα καὶ
 παντός, ἀρχὰς τῶν πνευμάτων ἐνεδίδου καὶ ὁρίζου
 ἀπολείπεται τοίνυν, πρὸς ἡμᾶς καὶ τὰ ἡμέτερα ἐν
 κακίαν εὐχρηστῶς γεγονέναι· καὶ τοῦτο ἴσως οἱ
 ὄντες λέγουσιν. ἀλλ' οὐκ ὅτι οὐκ ὅτι οὐκ ὅτι οὐκ ὅτι
 ὄντες, ἔτι δὲ μᾶλλον εὐποροῦμεν τῶν ἀνγκαίων
 πρὸς δὲ κάλλος ἡμῖν, ἢ πρὸς ἰσχὺν εὐχρηστῶς ἢ
 κακία γέγονεν; οὐ φασιν. ἡ δὲ, τῆς γῆς ἐστὶν ὁ
 νόμος, καὶ δόκημα νυκτερώπων ἐννύχων σοφιστῶν
 οὐχ, ὥσπερ ἡ κακία, πᾶσιν ὑπερέκειται, καὶ πᾶ-
 σιν ἐναργής, οὐδενὸς ὡς ἀχρηστοῦ μεταλαβεῖν· ἐν-
 στα δ' ἀρετῆς, ὡς θεοῦ, δι' ἣν γεγόναμεν; εἰ
 δεινόν, εἰ γεωργῶ μὲν καὶ κυβερνήτη καὶ ἡνίοχον
 εὐχρηστα, φορὰ καὶ συνεργά πρὸς τὸ οἰκεῖον
 τέλος· τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς ἀρετὴν γεγονὸς
 πολώλεκε τὴν ἀρετὴν καὶ διέφθαρκεν; ἀλλ' ἴσως
 καιρὸς ἐπ' ἄλλο τρέπεσθαι, τοῦτο δ' ἀφείναι.

XVI. ΛΑΜΠΡ. Οὐδαμῶς, ὦ φίλος, ἐμὴν γὰρ
 ἐπιθυμίαν γὰρ πυνθέσθαι, τίνα δὴ τρόπον οἱ ἀν-
 τὶ κακίαν τῶν ἀγαθῶν, καὶ τὴν κακίαν τῆς ἀρε-
 τῆς προσιάγουσιν.

ΛΙΑΔΟΤΜ. Ἀμέλει καὶ ἄξιον, ὦ ἑταῖρε· τὸ
 μὲν ὁ φιλοσοφῶν αὐτῶν, τέλος δὲ, τὴν μὲν φρο-
 νήσιν.

ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν οἶσαν, * καὶ παντά-
 πᾳς ἀναιρεῖσθαι λέγουσιν· ὥς δ' ἀληθῶν ὄντων,
 ἄδύνατον μὴ καὶ ψευδῇ τινα εἶναι παραπληροῖς,
 ὅττω προσηκεί, ἀγαθῶν ὑπαρχόντων, καὶ κακὰ
 ὑπάρχον.

ΛΑΜΠΡ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ φανύλως λέλεκται·
 ἡ δ' ἑτερον οἶμαι μὴδ' ἐμὲ λανθάνειν. ὁρῶ γὰρ
 διαφορὰν, ἥ τὸ μὲν οὐκ ἀληθεὺς εὐθύς ψευδὸς ἐστίν,
 οὐ μὴν εὐθύς κακὸν τὸ μὴ ἀγαθόν. ὅθεν ἀληθῶν
 μὲν καὶ ψευδῶν οὐθέν ἐστι μέσον, ἀγαθῶν δὲ καὶ
 κακῶν τὸ ἀδιάφορον· καὶ οὐκ ἀνάγκη ταῦτα συνυ-
 παρχειν ἐκείνοις· ἐξῆν γὰρ τὴν φύσιν ἔχειν τὸ ἀγα-
 θόν, τοῦ κακοῦ μὴ δεομένην, ἀλλὰ τὸ μὴτ' ἀγαθόν,
 μὴτι κακὸν ἔχουσιν. πρὸς δὲ τὸν πρότερον λόγον,
 τί τι λέγεται παρ' ὑμῶν, ἀκουστέον.

XVII. ΔΙΑΔΟΤΜ. Ἀλλὰ πολλὰ μὲν λέλεκται,
 ὡς δὲ νῦν τοῖς ἀναγκαίοις χρηστέον. πρῶτον μὲν οὖν
 εἰσθῆναι οἰεῖσθαι, φρονήσεως ἕνεκα γένεσιν κακῶν ὑ-
 παρσῆναι καὶ ἀγαθῶν. ὄντων γὰρ ἀγαθῶν καὶ κα-
 κῶν ἐπιγίνεται φρόνησις, ὥσπερ ἰατρικὴ νοσηρῶν
 υποκειμένων καὶ ὑγιεινῶν. οὐ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ὑφί-
 σταιται καὶ τὸ κακὸν, ἵνα γένηται φρόνησις, ἀλλ' ἡ
 τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ὄντα καὶ ὑφεισιτώτα κηρύ-
 σσειν, ὡς νομάσθαι φρόνησις· ὥσπερ ὄψις ἡ λευκῶν καὶ
 μαύτων αἰσθησις, οὐ γενομένων, ὥς ἔχοιμεν ὄψιν
 ἡμῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἡμῶν πρὸς τὰ τοιαῦτα κηρύσειν
 ὡς νομάσθαι φρόνησις. δεῦτερον, ὅταν ἐκπυρώσῃσι τὸν
 κόσμον οὗτοι, κακὸν μὲν οὐδ' ὅτι οὖν ὑπολείπεται·
 ὡς δ' ὅλον φρονιμὸν ἐστὶ τῆς καὶ σοφόν· ἔστι

τοῖν φρόνησις, οὐκ ὄντος κακοῦ· καὶ οὐκ ἀνάγκη
κακὸν ὑπάρχειν, εἰ φρόνησις ἐνι. εἰ δὲ δὴ πάντες
δεῖ τὴν φρόνησιν ἀγαθῶν εἶναι καὶ κακῶν ἐπιστήσαν
τί δεινόν, εἰ τῶν κακῶν ἀναιρεθέντων οὐκ ἔσται φρό-
νησις; ἑτέραν τ' ἀντ' ἐκείνης ἀρετὴν ἔχομεν, οὐκ
ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ἀλλ' ἀγαθῶν μόνον ἐπιστήσαν
οὖσαν; ὥσπερ εἰ τῶν χρωμάτων τὸ μέλαν ἐξαπώλυνον
παντίπαυσιν, εἰτὰ τις βιάζοιτο, καὶ τὴν ὄψιν αὐτῆς
λωλέναι· λευκῶν γὰρ οὐκ εἶναι καὶ μελάνων ἀπο-
σιν· τί κωλύει φάναι πρὸς αὐτὸν, ὅτι δεινὸν αὐτῶν
εἰ τὴν μὲν ὑπὸ σου λεγομένην ὄψιν οὐκ ἔχομεν, ἀλλ'
δὲ πάρεστιν ἀντ' ἐκείνης αἰσθήσις ἡμῖν καὶ δύναμις
ἢ λευκῶν ἀντιλαμβανόμεθα καὶ μὴ λευκῶν χρο-
μῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὔτε γεῦσιν οἶμαι φροῦδον ὄν-
εἶναι, πικρῶν ἐπιλιπόντων, οὔτε ἀφὴν, ἀλλ' ἡ-
ρος ἀναιρεθείσης, οὔτε φρόνησιν, κακοῦ μὴ παρ-
τος· ἀλλ' ἐκείνας τε μένεις αἰσθήσεις γλυκύων καὶ
ἡδέων καὶ τῶν μὴ τοιούτων ἀντιλαμβανομένας, τῶν
τὴν τε τὴν φρόνησιν ἀγαθῶν καὶ μὴ ἀγαθῶν
στήμην οὖσαν. οἷς δὲ μὴ δοκεῖ, τοῦτομα λαβάναι
ἀπολιπέτωσαν ἡμῖν τὸ πρᾶγμα.

XVIII. Χωρὶς δὲ τούτων, τί ἐκώλυε, τοῦ
κακοῦ νόησιν εἶναι, τοῦ δ' ἀγαθοῦ καὶ ὑπάρχειν
ὥσπερ, οἶμαι, καὶ τοῖς θεοῖς ὑγείας μὲν ἐστι παρ-
σία, πυρετοῦ δὲ καὶ πλευρεΐτιδος νόησις. ἐπὶ καὶ
μὲν κακῶν μὲν ἀφρόνως πᾶσι παρόντων, ἀγαθῶν
δὲ μηδενός, ὥς αὐτοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ τοῦ γε τούτου
οὐκ ἀπολελείμμεθα τὴν φρόνησιν, τὸ ἀγαθόν
ἐῖδαιμονίαν. ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ, τῆς

ἀρετῆς μὴ παρούσης, εἶσιν οἱ διδάσκοντες, ὅποῖόν
 ἐστὶ, καὶ κατέληψιν ἐμποιοῦντες· τῆς κακίας δὲ
 μὴ γενομένης, οὐ δυνατόν ἦν κηρύσσασθαι νόησιν.
 ἄρα γὰρ, οἷα πείθουσιν ἡμᾶς οἱ κατὰ τὰς ἐννοίας
 φιλοσοφοῦντες, ὅτι τῇ μὲν ἀφροσύνῃ καταλαμβάνου-
 μεν τὴν φρόνησιν, ἣ δὲ φρόνησις ἄνευ τῆς ἀφροσύ-
 νης οὔτε αὐτὴν ἀφροσύνην καταλαμβάνειν πέφυκεν.

XIX. Εἰ δὲ δὴ πάντως ἰδεῖται κακοῦ γενέσεως ἡ
 φύσις. ἔν τῃ δὴπου παραδείγμα κακίας ἱκανόν, ἢ
 δυνάμεον· εἰ δὲ βούλει, δέκα φανύλους, ἢ χιλίους, ἢ
 μυριάδας εἶδει γενέσθαι, καὶ μὴ κακίας μὲν φορᾶν το-
 σαύτην τὸ πλῆθος, οὐ ψάμμος, ἢ κόρις, ἢ περὶ
 ποικιλοτροχῶν οἰωνῶν τόσους ἂν χεύαιτο ἀρεθμὸν,
 ἀρετῆς δὲ μηδ' ἐνύπνιον. οἱ μὲν γὰρ ἐν Σπάρτῃ τῶν
 ψιδιτίων ἐπιμελούμενοι δύο ἢ τρεῖς ἰλλώτας ἐμπεφο-
 ρημένους ἀκράτου καὶ μεθύοντας εἰς κοινόν, ἐπιδεί-
 κνυνται τοῖς νέοις, ὅποῖόν ἐστι τὸ μεθύειν, ὅποις
 φυλάττονται καὶ σωφρονῶσιν. ἐν δὲ τῷ βίῳ τὰ πολλὰ
 ταῦτα τῆς κακίας γέγονε παραδείγματα· τήρων γὰρ
 οὐδὲ εἰς ἐστὶ πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ ἐμβόμεθα πάντες,
 ἀσχημονοῦντες καὶ κακοδαιμονοῦντες· οὕτως ὁ λόγος
 ἡμᾶς μεθύσκει, καὶ τοσαύτης καταιγίμπλησι ταραχῆς
 καὶ παραφροσύνης, οὐδὲν ὑπολείποντας τῶν κυνῶν,
 ἢ, φησιν Αἰσωπος, δερμάτων τινῶν ἐμπλεόντων
 ἡμετέρας ὀρεῖσθαι μὲν ἐκπίνειν τὴν θάλασσαν, φα-
 ῖναι δὲ πρότερον ἢ τῶν δερμάτων λαβέσθαι· καὶ
 γὰρ ἡμᾶς ὁ λόγος ἐλπίζοντας εὐδοκίμησιν δι' αὐτοῦ
 καὶ τῇ ἀρετῇ προσοίεσθαι, πρὶν ἐπ' ἐκείνην ἀφικέ-
 σθαι, διέφθαρκε καὶ ἀπόλωλε, πολλῆς ἀκράτου καὶ

πικρὰς κακίας προεμφορηθέντας· εἶγε δὴ καὶ τὸν
ἐπ' ἄκρον προκόπτουσιν, ὥς οὗτοι λέγουσιν, οὔτε
κουφισμός, οὔτε ἄνεσις ἐστίν, οὔτε ἀναπνοή τῆς
βελτηρίας καὶ κακοδαιμονίας.

XX. Οὐ τοίνυν λέγων, οὐκ ἀχρήστως γεγονότα
τὴν κακίαν, ὅρα πάλιν, ὅσον αὐτὴν ἀποδείκνυσαι χρήσιμον
καὶ κτήμα τοῖς ἔχουσι, γράφων ἐν τοῖς περὶ Κιταίων
θωμάτων, ὥς ὁ φαῦλος αὐθενὸς δεῖται, οὐδενὸς ἔχει
χρεῖαν· οὐδὲν ἐστὶν αὐτῷ χρήσιμον, οὐθὲν οἰκίαν,
οὐδὲν ἡμιότιον. πῶς οὖν εὐχρηστος ἡ κακία, μὴ
ἥς οὐδὲ ὑγεία χρήσιμον οὐδὲ πλῆθος χρημάτων,
οὐδὲ προκοπή; αὐ δεῖται δέ τις, ὃν τὰ μὲν προσ-
γμένα καὶ ληπτὰ, καὶ νῆ ἅμα εὐχρηστικά, τὰ δὲ κατὰ
φύσιν, ὥς αὐτοὶ καλοῦσιν; εἴτα τούτων οὐδεὶς ἔχει
χρεῖαν, ἂν μὴ γένηται σφοδρὸς. οὐδὲ τοῦ σφοδρὸς οὐκ
γενέσθαι χρεῖαν ἔχει ὁ φαῦλος. οὐδὲ διψῶσιν, οὐδὲ
πεινῶσιν ἄνθρωποι, πρὶν σφοδρὸν γενέσθαι· διψῶντες
οὖν, ὕδατος οὐκ ἔχουσι χρεῖαν, οὐδ' ἄρτον, πει-
νῶντες.

Ξάνοισι μειλίχοις εἰσκότες, στέγης

Μοῦνον καὶ πυρὸς κεχρημένοις·

οὕτως οὐκ εἶχε χρεῖαν ὑποδοχῆς οὐδὲ χλαῖνης ἐκείνους
ὁ λέγων·

Δὸς χλαῖναν Ἰππώνακτι· κάρτα γὰρ ῥιγῶ.
ἀλλὰ βούλει παράδοξον εἰπεῖν τι καὶ περιττὸν
ἴδιον; λέγε, τὸν σφοδρὸν μηδενὸς ἔχειν χρεῖαν, μὴ
δεῖσθαι τινος· ἐκεῖνος ὄλβιος, ἐκεῖνος ἀπροσδεής,
ἐκεῖνος αὐτάρκης, μακάριος, τέλειος. γινῆ δὲ τίς
ἱλιγγος οὗτος, τὸν μὲν ἀγενδεῆ δεῖσθαι ὧν ἔχει ἄρ-
τον.

θῶν, τὸν δὲ φαῦλον ἐνδεῆ μὲν εἶναι πολλῶν, δι-
σθαι δὲ μηδενός; τοῦτ' ἄρ' λέγει Χρῆσιππος, ὡς
οὐ δέονται μὲν, ἐνδέονται δὲ οἱ φαῦλοι· πετιτῶν δι-
κην διῦρο καὶ καὶ τὰς κοινὰς ἐννοίας μετατιθεῖς. πᾶν-
τες γὰρ ἄνθρωποι τὸ δεῖσθαι πρότερον εἶναι τοῦ μὴ
δεῖσθαι νομίζουσιν, ἡγούμενοι, τὸν οὐχ ἰσοίμων οὐδ'
ὑποκρίστων δεόμενον ἐνδεῖσθαι. κερμάτων γούν καὶ
πιτῶν οὐδεὶς ἐνδεής ἄνθρωπός ἐστιν, ὅτι μηδὲ δι-
ται τούτων· ἀλλὰ ὕπλων ἐνδεής λέγομεν, καὶ χρη-
μάτων καὶ ἱματίων, ὅταν ἐν χρεῖα γενόμενοι, μὴ
τυγχάνωσι, μὴδ' ἔχωσιν. οἱ δ' οὕτως ἐπιθυμοῦσιν
αἰετὶ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας φαίνεσθαι λέγοντες,
ὥστε πολλάκις ἐξίστασθαι καὶ τῶν ἰδίων, ἐπιθυμίας
καὶ νοημάτων, ὥσπερ ἐνταῦθα.

XXI. Σκόπει δὲ, μικρὸν ἀνωτέρω ἀναγαγὼν
ἐαυτὸν. ἔν τι τῶν παρὰ τὰς ἐννοίας λεγομένων ἐστὶ,
τὸ μηδὲν φαῦλον ὠφελεῖσθαι. καίτοι παιδιόμι-
νοι γε πολλοὶ προκόπτουσι, καὶ δουλεύοντες ἐλευθε-
ροῦνται, καὶ πολιορκούμενοι σώζονται, καὶ πηρού-
μενοι χειραγωγοῦνται, καὶ θεραπεύονται νοσοῦντες·
ἀλλ' οὐκ ὠφελοῦνται τούτων τυγχάνοντες, οὐδ' εὖ
πύσσουσιν, οὐδ' εὐεργέτας ἔχουσιν, οὐδ' εὐεργετῶν
ἡμιλοῦσιν. οὐ τοίνυν οὐδ' ἀχαριστοῦσιν οἱ φαῦλοι·
καὶ μὴν οὐδὲ οἱ γούν ἔχοντες. ἀνὴρ παρὸν οὖν ἐστὶ
τὸ ἀχαριστον· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἀποσπεροῦσι χάριν
λαμβάνοντες. οἱ δὲ χάριν λαμβάνειν οὐ πεφύκασιν.
ἴσα δὲ, τί πρὸς ταῦτα λέγουσιν· ὅτι ἡ χάρις εἰς τὰ
μᾶλλον διατείνει, καὶ τὸ μὲν ὠφελεῖν καὶ ὠφελίσθαι
μοφῶν ἐστὶ, χάριτος δὲ καὶ οἱ φαῦλοι τυγχάνουσιν.

εἶτα οἷς χάριτος μέτεστι, ταύτοις οὐ μέτεστι χρησέμεν· ὅπου δὲ διατείνει χάρις, ἐκεῖ χρησίμων οὐδὲν ἔστιν οὐδ' οἰκτιρῶν· ἄλλο δὲ τί ποιεῖ τὴν ὑποχρῆσιν χάρις, ἢ τὸ πρὸς τι χρησίμων ὑπάρχει τῷ δεομένῳ τὸν παροχούοντα.

XXII. ΛΑΜΠΡ. Ταῦτα μὲν οὖν ἄφρονες· ἡ δὲ πολυτίμητος ὠφέλεια τίς ἐστιν, ἣν ὥς μέγα τι τιμωσοφοῖς ἐξαίρετον φυλάσσοντες, οὐδ' ὁ ὁμαλείπατον αὐτοῖς τοῖς σοφοῖς.

ΔΙΑΔΟΤΗ. Ἄν εἰς σοφὸς ὁππότε προτιμῶν τὸν δάκτυλον φρονίμως, οἱ κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἐπὶ τοῖς φροῖ πάντες ὠφελοῦνται. τοῦτο τῆς φιλίας ἔργον ἐστὶν τῶν· εἰς τοῦτο τοῖς κοινοῖς ὠφελήμιοι τῶν σοφῶν αἱ ἀρεταὶ τελευτῶσιν. ἐλήρει δ' Ἀριστοτέλης, λέγων δὲ Ξενοκράτης, ὠφελῆσθαι μὲν ἀνθρώπους θεῶν, ὠφελῆσθαι δὲ ὑπὸ γονέων, ὠφελῆσθαι δὲ ὑπὸ καθηγητῶν ἀποφαινόμενοι· τὴν δὲ θειομασίαν ἀγνοοῦντες ὠφέλειαν, ἣν οἱ σοφοὶ κινουμένων καὶ ἀρετὴν ἀλλήλων ὠφελοῦνται, καὶ μὴ συνῶσι, μηδὲ γινώσκοντες τυγχάνουσι. καὶ μὴ πάντες ἀνθρώποις τὰς ἐκλογάς, καὶ τὰς τηρήσεις, καὶ τὰς οἰκονομίας, ὅτιαν χρησίμοι ᾧσι καὶ ὠφελίμοι, τότε χρησίμοι καὶ ὠφελίμους ὑπολαμβάνουσι· καὶ κλειδὸς ἀνέσται, καὶ ἀποθήκας φυλάττει χρηματικὸς ἀνὴρ,

Πλούτου διοίγων θάλαμον ἡδιστον χειρὶ· τὸ δ' ἐκλέγεσθαι τὰ πρὸς μηδὲν ὠφέλιμα, καὶ τηροῦν ἐπιμελῶς καὶ πολυπόνως, οὐ συμφέρει, οὐδὲ καλόν, ἀλλὰ καταγέλαστόν ἐστιν. ὁ οὖν Ὀδυσσεὺς ἐν τῷ δεσμῷ ἐκείνῳ ἐκμαθὼν παρὰ τῆς Κίρκης, κατενόησε

μαίρεται δι' αὐτοῦ, μὴ τὰ παρ' Ἀλκινόου δῶρα, τρίπο-
δας καὶ λίσβητας, καὶ ἱμάτια, καὶ χρυσὸν, ἀλλὰ συρφετόν
τινα καὶ λίθους, καὶ * συναγωγὴν τὴν περὶ ταῦτα πρo-
γματεῖαν, καὶ κτῆσιν αὐτῶν. καὶ τήρησιν, εὐδαιμονικὸν
ἔργον ἡγεῖτο, καὶ μακάριον, τίς ἂν ἐξήλωσε τὴν ἀνό-
ητον ταύτην πρόνοιαν, καὶ κενόσπουδον ἐπιμέλειαν;
ἀλλὰ μὴν τοῦτο τῆς Στωϊκῆς ὁμολογίας τὸ καλὸν
ἔστι, καὶ σεμνόν, καὶ μακάριον, ἕτερον δ' οὐδέν,
ἀλλ' ἐκλογὴ καὶ τήρησις ἀνωφελῶν πραγμάτων καὶ
ἁδιαφόρων· τοιαῦτα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν, καὶ τὰ ἐκτός
ἐστι μᾶλλον· εἰ γε κρασπέδες, καὶ ἀμίσι χρυσαῖς,
καὶ ἐν Δία ληκύνθοις, ὅταν ὕχωσι, παραβάλλουσι
τὸν μέγιστον πλοῦτον· εἰτα ὥσπερ οἱ θιῶν τινῶν ἢ
δαιμόνων ἱερὰ δόξαντες ὑπερηφάνως καθυβρίσαι καὶ
λοιδορῆσαι, μετακρούσαντες εὐθὺς ὑποπίπτουσι,
καὶ κἀκίηται ταπεινοὶ, κατευλογοῦντες καὶ μεγαλύ-
νοντες τὸ θιῶν· οὕτως ἐκεῖνοι νιμέσκει τινὶ τῆς με-
γαλυνχίας ταύτης καὶ κενολογίας περιπεσόντες, αὐ-
θις ἐν τοῦτοις ἐξετάζονται τοῖς ἁδιαφόροις καὶ μηδὲν
πρὸς αὐτοὺς, μέγα βοῶντες, ὥς ἐν ἴστιν ἀγαθόν,
καὶ καλόν, καὶ σεμνόν, ἢ τούτων ἐκλογὴ, καὶ περὶ
ταῦτα οἰκονομία, καὶ τούτων μὴ τυγχάνοντας οὐκ
ἔξιδεν ἔστι βιοῦν, ἀλλ' ἀποσφάττειν ἑαυτοὺς ἢ ἀπο-
κατεργεῖν, πολλὰ τῇ ἀρετῇ χαίρειν φάσκοντας. αὐ-
τοῖσιν Θέοι γεννᾷ αὐτοὶ παντελῶς ἀρετῇ καὶ μικρὸν
ἡγοῦνται, λέγοντα·

Χρὴ πεινίην φεύγοντα, καὶ ἐς μεγακῆτιν πάντων
ῥίπτειν, καὶ πειρῶν, Κῦρε, κατ' ἡλιβάτων.
ἵππεις ἀνοδεμιλῶντα πρὸς τὴν πεινίαν ἀδιήφορον οὐ-

σαν· ἀλλ' αὐτοί γε ταῦτα περὶ λόγῳ παρακαλεῖσθαι, καὶ λέγουσιν, ὅτι χορὴ νόσον φεύγοντα μεγάλῃ καὶ ἀλγηδύνα συντονον, εἰ μὴ παρῇ ξίφος ἢ κνηνιον, εἰς θάλατταν ἀφίεναι, καὶ κατὰ παρὰ ῥέπειν ἐκινεῖν· ὧν οὐδέτερον βλαβερόν, οὐδὲ κόν, οὐδ' ἀσύμφορόν ἐστιν, οὐδὲ κακοδαίμονος ποιεῖ τοὺς περιλίπτοντας.

XXIII. Πόθεν οὖν, φησὶν, ἄρξομαι; καὶ τίνα λάβω τοῦ κατήκοντος ἀρχήν, καὶ ἔλιν τῆς ἀρχῆς ἀφίεν τὴν φύσιν, καὶ τὸ κατὰ φύσιν; πόθεν δ' ἄρξομαι τοῦ στοιτέλης, ὡ μακάριε, καὶ Θεόφραστος ἄρχονται; τίνας δὲ Ξενοκράτης καὶ Πολέμων λαμβάνουσιν ἀρχήν; οὐχὶ καὶ Ζήνων τοῦτοις ἠκολούθησεν, ὑποτιθεμένων τοῖς στοιχείῳ τῆς εὐδαμονίας τὴν φύσιν, καὶ τὴν κατὰ φύσιν; ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τούτων ἔμειναν, ὡς αἰρετῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ ὠφελίμων, καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν προσλαβόντες αὐτοῖς ἐνεργοῦσαν, οἰκίους γὰρ μένην ἐκίετο, τέλειον ἐκ τούτων καὶ δλόκληρον ποιοῦντο συμπληροῦν βίον καὶ συμπεραίνειν, τὴν αὐτὴν ὥς τῇ φύσει πρόσφορον καὶ συνωδὸν ὁμολογούσαν ἀποδιδόντες. οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ τῆς γῆς ἀφαλλάμενοι καὶ καταφερόμενοι πάλιν ἐπ' αὐτὴν, ἐταράττονται τὰ αὐτὰ πράγματα ληπτὴ καὶ οὐχ αἰρετὰ, καὶ οἰκίους καὶ οὐκ ἀγαθὰ, καὶ ἀνωφελεῖ μὲν, εὐχρηστον δὲ, οὐδὲν μὲν πρὸς ἡμᾶς, ἀρχαῖς δὲ τῶν κατήκοντων ὀνομαζόντες· ἀλλὰ οἷος ὁ λόγος, τοιοῦτος ἦν ὁ βίος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ ἔπραττον οἷς ἔλεγον οἰκίους καὶ ἀμφοῖνα παρεχόντων. ἡ δὲ τούτων αἰρεσις, περὶ ἣ παρ' Ἀρχιλόχῳ γυνή,

Τῇ μὲν ὕδρι δολοφρονεῖναι χειρὶ, τῇ δὲ πύρ.
τοῖς μὲν προσάγεται τὴν φύσιν, τοῖς δ' ἀπωθῆναι
δόγμασι· μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν ἔργοις καὶ τοῖς πρά-
γμασι, ὡς αἰρετῶν καὶ ἀγαθῶν ἔχονται τῶν κατὰ
φύσιν, τοῖς δ' ὀνόμασι, καὶ τοῖς ῥήμασι, ἀδιάφορα
καὶ ἀχρηστα καὶ ἀρρήτῃ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀναίνον-
ται καὶ προσηλακίζουσιν.

XXIV. Ἐπεὶ δὲ καθόλου τὸ γὰθὸν ἅπαντες ἀν-
θρώποι χαρτὸν νοοῦσιν, εὐκταῖον, εὐτυχές, ἄξιον
ἔχειν τὴν μεγίστην, αὐταρκές, ἀπροσδεές, ὅρα τὰ
τούτων παρατιθεῖς ἀγαθόν, ἅρα γε χαρτὸν ποιεῖ τὸ
φρονίμως τὸν δάκτυλον προτείνειν; τί δ' εὐκταῖόν
ἐστι φρονίμη στρέβλωσις; εὐτυχεῖ δὲ ὁ κατακρημνί-
ζων ἑαυτὸν εὐλόγως; ἄξιον δ' ἔχει τὴν μεγίστην, ὃ
πολλὰκις αἰρετὸς λόγος ἀντὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ προέσθαι
τίμιον δὲ καὶ αὐταρκές ἐστιν, οὐ παρόντος, ἀν μὴ
τυγχάνωσι τῶν ἀδιαφόρων, οὐχ ὑπομένουσιν, οὐδὲ
βούλονται ἕξιν; γέγονε δὲ ἕτερος λόγος, ὅφ' οὐ μᾶλ-
λον ἡ συνήθεια παρακινεῖται, τὰς μὲν γνησίας ὑ-
ψαιροῦντος αὐτοῦ καὶ ὑποσπῶντος ἐννοίας, ὥσπερ
τίνα, γόσας δὲ προσβάλλοντας ἑτέρας θηριώδεις
καὶ ἀλλοκότους, καὶ ταύτας ἀντ' ἐκείνων ἐκτιθηγι-
οῦσθαι καὶ στέργειν ἀναγκάζοντος· καὶ ταῦτα ἐν τοῖς
πρὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, αἰρετῶν τε καὶ φευκτῶν,
ὡκίων τε καὶ ἀλλοτριῶν, ἃ μᾶλλον ἔδει θιρμῶν τε
καὶ ψυχρῶν, λευκῶν τε καὶ μελάνων σαφιστέραν ἔχει
τὴν ἀνάγκην· ἐκείνων μὲν γὰρ ἔξωθεν εἶναι αἱ φαν-
τασίαι ταῖς αἰσθηταῖς ἐπεισώδιοι, ταῦτα δ' ἐκ τῶν
ἀγαθῶν τῶν ἐν ἡμῖν σύμφυτον ἔχει τὴν γένεσιν. οὐ

δὲ ὥσπερ εἰς τὸν ψευδόμενον, ἢ τὸν κυριώτατον
μετὰ τῆς διαλεκτικῆς ἐμβύλλοντες εἰς τὸν περικυκλω-
μονίας τόπον, ἔλυσαν μὲν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐν
αὐτῇ, μνησίας δ' ἐποίησαν.

XXV. Καὶ μὴν οἱ δυοῖν ἀγαθῶν, τοῦ μὲν πε-
λους, τοῦ δὲ πρὸς τὸ τέλος, μῆζον ἐστὶ τὸ τέλος καὶ
τελειότερον, ὑπὸ οὐδενὸς ἀγνοεῖται. γινώσκει δὲ καὶ
Χρυσαιππος τὴν διαφορὰν, ὥς δὴ λόγῳ ἐστὶν ἐν τῇ πρώτῃ
τῇ περὶ Ἀγαθῶν τοῖς γὰρ τέλος ἡγουμένοις τὴν ἐπι-
στήμην ἀνομολογεῖ, καὶ τίθησιν· ἐν δὲ τοῖς περὶ
Δικαιοσύνης, εἰ μὲν τις ὑπόθαιτο τὴν ἡδονὴν τέλος,
οὐκ οἶεται σωῆσθαι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ μὴ τέλος, ἀλλὰ
ἁπλῶς ἄγαθόν, οἶεται· τίς δὲ λέξεις οὐκ ὁλοκαίρως
διῆσθαι νῦν ἀκούειν ἑμοῦ καταλέγοντος· τὸ γὰρ τῶν
τῶν περὶ Δικαιοσύνης βιβλίων ἐστὶ πανταχόθεν ἰσχυ-
ρῶν. ὅταν οὖν αὐτῶν, ὦ φίλε, μηθὲν ἀγαθὸν λέ-
γῃς μηθενὸς ἀγαθοῦ μῆζον εἶναι μηδ' ἑλαττον, ἀλλὰ
ἴσον τῷ τέλει τὸ μὴ τέλος, οὐ τοῖς κοιναῖς μόνον ἐν-
νοήσεις, ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτῶν λόγοις φαίνονται μακρο-
τερον. καὶ πάλιν εἰ δυοῖν κακοῖν ὑφ' οὗ μὲν γινώ-
μεθα χείρονες, ὅταν παραγένηται, τὸ δὲ βλάπτει
μὲν, οὐ ποιεῖ δὲ χείρονας, παρὰ τὴν ἐννοίαν ἐπιμνη-
σέμεν λέγειν ἐκείνο μῆζον εἶναι κακὸν, ὑφ' οὗ γινώμεθα
χείρονες, ὅταν παραγένηται, τοῦ οὗ βλάπτει μὲν, οὐ
ποιεῖ δὲ χείρονας· μηδὲ κακίονα βλάβην, τὴν κα-
κίονας ἡμᾶς ἀποτελοῦσαν. ἀλλ' ὁμολογεῖ μὲν Χρυσαι-
ππος, εἶναι τινὰς φόβους καὶ λύπας καὶ ἀπείρους· ἅ-
ντα βλάπτουσι μὲν ἡμᾶς, χείρονας δ' οὐ ποιοῦσιν. ἰσχυ-
ρῶς δὲ τῇ πρώτῃ τῶν πρὸς Ἡλίαςωνα γεγραμμένην

περὶ Δικαιοσύνης· καὶ γὰρ ἄλλων ἕνεκα τὴν ἐκεί τοῦ
 ἀνδρός εὐρεσιολογίαν ἄξιον ἱστορεῖσθαι, πάντων ἀπλῶς
 πραγμάτων καὶ δογμάτων οἰκείων ὁμοῦ καὶ ἄλλο-
 τῶν ἀφειδοῦσαν.

XXVI Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι δύο τέλη καὶ
 σκοποὺς προκείμεθα τοῦ βίου, καὶ μὴ πάντων, ὅσα
 πράττομεν, ἐφ' ἧν τι γίνεσθαι τὴν ἀναφορὰν· ἔτι
 δὲ μᾶλλον ἐστὶ παρὰ τὴν ἔννοιαν, ἄλλο μὲν εἶναι τέ-
 λος, ἐπ' ἃ ἄλλα δὲ τῶν πραττομένων ἕκαστον ἀναφέρε-
 σθαι· τούτων δ' αὐτοὺς ὑπομένειν ἀνάγκη θάτερον.
 ἢ γὰρ αὐτὰ μὲν πρῶτα κατὰ φύσιν ἀγαθὰ μάλιστα,
 ἢ δ' ἐὺλόγιτος ἐκλογὴ καὶ λήψις αὐτῶν, καὶ τὸ
 πάντα τὰ παρ' ἐαυτὸν ποιεῖν ἕκαστον ἕνεκα τοῦ τυ-
 χάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν, ἐπ' ἐκείνο δὲ πάντα
 τῶν πραττόμενα τὴν ἀναφορὰν, τὸ τυγχάνειν
 τῶν πρώτων κατὰ φύσιν· εἴπερ γὰρ οἴοται, μὴ στο-
 χαζομένους, μηδ' ἐφιμενοὺς τοῦ τυχεῖν ἐκείνων τὸ
 τέλος ἔχειν, ἄλλο οὐδεὶς ἕνεκα ἀναφέρεσθαι τὴν τοῦ-
 τῶν ἐκλογὴν, καὶ μὴ ταῦτα· τέλος μὲν γὰρ, τὸ ἐκ-
 λείπεσθαι καὶ λαμβάνειν ἐκεῖνα φρονίμως· ἐκεῖνα δ'
 αὐτὰ, καὶ τὸ τυγχάνειν αὐτῶν, οὐ τέλος, ἀλλ' ὥσπερ
 ὅλη τις ὑπόκειται τὴν ἐκλεκτικὴν ἀξίαν ἔχουσα τοῦτο
 γὰρ αἶμα καὶ τοῦνομα λέγειν καὶ χρᾶναι αὐτοὺς,
 ἐνδεικνύμενους τὴν διαφορὰν.

ΑΛΜΠΡ. Ἀνδρικῶς μὲν ἀπομνημονεύειν καὶ
 λέγουσι, καὶ ὡς λέγουσι.

ΑΛΙΟΤΜ. Σκόπει δὲ, ὅτι ταυτὸ πάσχοι τοῖς
 τὴν οὐκὴν ὑπερῴλλεσθαι τὴν ἐαυτῶν ἐφιμενοῖς· οὐ
 ὅφ' ἀπολείπουσιν, ἀλλὰ συμμεταφίρουσι τὴν ἀτο-

πίαν τῷ λόγῳ, πορρωτάτω τῶν ἐννοιῶν ἀφισταμένην
ὥς γὰρ εἰ τοξεύοντα φαίη τις οὐχὶ πάντα ποιῶν τὰ
περὶ αὐτὸν ἕνεκα τοῦ βυλεῖν τὸν σκοπόν, ἀλλ' ἕνεκα
τοῦ πάντα ποιῆσαι τὰ περὶ αὐτὸν, αἰνίγμασιν ὅμοιοι
καὶ τεράστιαι δόξειεν ἂν περαινέειν· οὕτως οἱ τραπὶς
παιδοὶ βιαζόμενοι μὴ τὸ τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν
τοῦ στοχάζεσθαι τῶν κατὰ φύσιν εἶναι τέλος, ἀλλὰ
τὸ λυμβάνειν, τὸ ἐκλέγεσθαι, μὴδὲ τὴν ἔφεσιν τῆς
ὑγείας καὶ διώξιν εἰς τὸ ὑγιαίνειν ἐκάστω τελευτῆν
ἀλλὰ τοῦναντίον τὸ ὑγιαίνειν ἐπὶ τὴν ἔφεσιν αὐτοῦ
καὶ διώξιν ἀναφέρεσθαι, περιπάτους τινας, καὶ ἀνα-
φωνήσεις, καὶ τομὰς, νῆ Δία, καὶ φαρμακείας καὶ
λογίστους, τέλη ποιούμενοι τῆς ὑγείας, οὐχὶ τοῦτο
ἐκείνην, ὅμοιοι ληροῦσι τῷ λέγοντι·

Δειπνῶμεν, ἵνα θύωμεν, ἵνα λουώμεθα.
μᾶλλον δ' ἐκεῖνος εἰωθὸς τι καὶ νενομισμένον ἄλλοτ-
τε, καὶ παρὰ τὴν τάξιν· ἃ δὲ οὗτοι λέγουσι, τὸ
πᾶσαν ἔχει τῶν πραγμάτων ἀνατροπὴν καὶ ἀγχοῦν
οὐ σπουδάζομεν εὐκαιρῶς περιπατεῖν ἕνεκα τοῦ
πέττειν τὴν τροφήν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ περιπατεῖν ἐν
καιρῶς. ἤπου καὶ τὴν ὑγείαν ἢ φύσιν τοῦ ἑλλέβορον
 χάριν πεποίηκεν, οὐ τῆς ὑγείας τὸ ἑλλέβορον. τί γὰρ
ἄλλο καταλείπεται αὐτοῖς εἰς ὑπερβολὴν παραδόξου
λογίας, ἢ τοιαῦτα ληρεῖν; τί γὰρ διαφέρει τοῦ λη-
ροντος, γεγονέναι τὴν ὑγείαν τῶν φαρμάκων ἕνεκα
μὴ τὰ φάρμακα τῆς ὑγείας, ὃ τὴν ἐκλογὴν τὴν πε-
ρὶ τὰ φάρμακα καὶ σύνθεσιν καὶ χρῆσιν αὐτῶν αἰρεῖται
τίταν παιδῶν τῆς ὑγείας; μᾶλλον δὲ τὴν μένουσάν
αἰρετόν ἡγοῦμενος, ἐν δὲ τῇ περὶ ἐκείνα πραγμασίᾳ

τὸ τέλος τιθέμενος; καὶ τὴν ἐφεσιν ἀποφαίρων τῆς
 πύξεως, οὐ τῆς ἐφέσεως τὴν τεύξιν; τῇ γὰρ ἐφίσει,
 ἢ εἴα, τὸ εὐλογιστοῦ καὶ τὸ φρονίμως πρότεστι.
 αἰὲν μὲν οὖν, φήσομεν, ἂν ὡς πρὸς τέλος ὀρθῶς τὴν
 αὐξίν, ὥν διώκει, καὶ τὴν κτῆσιν· εἰ δὲ μή, τὸ εὐ-
 λόγιον αὐτῆς ἀφαιρεῖται, πάντα ποιούσης ἕκαστα
 τοῦ τυχεῖν, οὐ τυχεῖν οὐ σεμνὸν οὐδὲ μακάριόν ἐστι.

XXVII. * ἐνταῦθα λόγον γεράναμεν, πᾶν φαίης
 μᾶλλον εἶναι παρὰ τὴν ἔννοιαν, ἢ τὸ μὴ λαβόντας
 ἔννοιαν ἀγαθῶν μηδὲ σκότους, φέρεσθαι τοῦ ἀγα-
 θοῦ καὶ διώκειν. ὀρθῶς γάρ, ὅτι καὶ Χρυσόστομος εἰς
 ταύτην μᾶλλον συνελαύνει τὸν Ἀρίστωτα τὴν ἀπο-
 φάν, ὡς τοῖν πραγμάτων τὴν πρὸς τὸ μὴτ' ἀγαθὸν
 αἴτι κακὸν ἀδιαφορίαν ἐπινοῆσαι, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
 τοῦ κακοῦ μὴ προειπνοῦσθαι· οὕτως γὰρ αὐτῆς
 φαίνεται τὴν ἀδιαφορίαν προῦφισταμένην, εἰ νόη-
 σαι μὲν αὐτῆς οὐκ ἔστι λαβεῖν, μὴ πρότερον τοῦ ἀγα-
 θοῦ νοηθέντος, ἄλλο δ' οὐθὲν, ἀλλ' αὐτὴ μόνον τὸ
 ἀγαθὸν ἐστίν. ἴθι δὲ καὶ σκόπει τὴν ἐκ τῆς Στοῆς
 ταύτης ἀρνούμενην ἀδιαφορίαν, καλουμένην δὲ ὁμο-
 λογίαν, ὅπως δὴ καὶ ὁλύθει παρέσχεν αὐτὴν ἀγαθὸν
 νοηθῆναι. εἰ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ χωρὶς οὐκ ἔστι νοῆ-
 σαι τὴν πρὸς τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀδιαφορίαν, ἔτι μᾶλλον
 ἢ τῶν ἀγαθῶν φρόνησις ἐπίνοιαν αὐτῆς οὐ διδωσι
 τοῖς ἀγαθῶν μὴ προειπνοῦσθαι. ἀλλ' ὥσπερ ὕγιει-
 νον καὶ νοσηρὸν τέχνης οὐ γίνεται νόησις, οἷς μὴ
 πρότερον αὐτῶν ἐκείνων γέγονεν, οὕτως ἀγαθῶν
 καὶ κακῶν ἐπιστήμης οὐκ ἔστιν ἔννοιαν λαβεῖν μὴ τε-
 λεῖα καὶ τὰ κακὰ προειπνοῦσθαι.

ΛΑΜΠΡ. Τί οὖν ἀγαθόν ἐστίν;

ΔΙΑΔΟΤΜ. Οὐδέν, ἀλλ' ἡ φρόνησις.

ΛΑΜΠΡ. Τί δέ ἡ φρόνησις;

ΔΙΑΔΟΤΜ. Οὐδέν, ἀλλ' ἡ ἀγαθῶν ἐπιστήμη.

ΛΑΜΠΡ. Πολὺς οὖν ὁ Διὸς Κόρινθος ἐπὶ τῷ λόγον αὐτῶν ἀφίκεται. τὴν γὰρ ὑπέρου περιτροπὴν ἵνα μὴ σκάπτειν δοκῇς, ἔασον· καίτοι τὸν γε λόγον αὐτῶν ὅμοιον ἐκείνῳ πάθος κατείληφε. φαίνεται γὰρ εἰς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ νόησιν, αὐτὴν νοῆσαι διόματι φρόνησιν ἐν τῇ περὶ τῶν ἀγαθῶν ζητῶν νοήσει, καὶ τῇ τῆς ἐτέρας ἀναγκαζόμενος ἀεὶ τὴν ἐτέραν διώκειν ἀπολειπόμενος δὲ ἑκατέρας τῶ τὸ πρὸ αὐτῆς νοούμενον δεῖσθαι τοῦ χωρὶς νοηθῆναι μὴ δυναμένου.

ΔΙΑΔΟΤΜ. Καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον εὐαίμων οὐκ ἔτι διατροπὴν, ἀλλ' ἐκτροπὴν αὐτῶν τοῦ λόγου καὶ ἀπαγωγὴν τελῶς εἰς τὸ μηδέν, καταμαρτυροῦσιν αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν τίθενται τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν. ἐκλογὴ δ' οὐκ ἔστιν εὐλόγιστος, μὴ πρὸς τι γινομένη τέλος, ὥς προείρηται. τί οὖν τοῦτο ἐστίν; οὐδέν ἄλλο, φασίν, ἢ τὸ εὐλογιστικὸν ἐν ταῖς τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογαῖς. πρῶτον μὲν οὐκ ὀχεῖται καὶ διαπεφευγὲν ἡ ἔννοια τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν γὰρ εὐλογιστικὴν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς, σύμπτωμα δηλοῦν ἐστὶ γινόμενον ἀπὸ ἱερώς τῆς εὐλογιστικῆς. ταύτην μὲν ἀπὸ τοῦ τέλους, τὸ τέλος δ' οὐκ ἀπὸ ταύτης ἀναγκαζόμενοι νοεῖν, ἀπολειπόμεθα τῆς ἀπὸ τοῦ νοῆσθαι. ἔπειτα ὁ μείζων ἐστὶ, τῷ μὲν δικαίᾳ τῷ λόγῳ, τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν, ἀγαθῶν καὶ ὠφελίμων καὶ συνεργῶν πρὸς τὸ τέλος ἐκλογὴν.

ἵνα· τὸ γὰρ ἐκλέγεσθαι τὰ μῆτα συμφέροντα μῆτε
 ἡμᾶ μῆτε ὅλως αἰρετὰ, πῶς εὐλόγιστόν ἐστιν; ἔγωγε
 γὰρ, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, εὐλόγιστος ἐκλογὴ τῶν ἀξίων
 ἔχόντων πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν· ὅρα τοίνυν, ὡς εἰς
 πάγκαλόν τι καὶ σεμνὸν αὐτοῖς ὁ λόγος ἐξήκει κεφάλαιον.
 ἔστι γὰρ, ὡς ἔοικε, τέλος κατ' αὐτοὺς, τὸ
 εὐλογιστεῖν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἀξίων ἔχόντων πρὸς τὸ
 εὐλογιστεῖν.

ΑΔΜΠΡ. Ἄλλ' οὕτω σοι μὲν ἀκούοντι τῶν ὀνο-
 μάτων, ἀλλόκοτόν τι φαίνεται δεινῶς, ὥ ἐταῖρος, τὸ
 φραζόμενον· ἔτι δὲ δέομαι μαθεῖν, πῶς τοῦτο συμ-
 βαίνει.

ΔΙΑΔΟΤΜ. Προσεκτέον οὖν σοι μᾶλλον· οὐ
 γὰρ τοῦ τυχόντος ἐστὶν αἰνίγμα συνιέναι· ἀκούει
 ὅτι, καὶ ἀποκρίνεται· ὅρ' οὖν τέλος ἐστὶ κατ' αὐτοὺς
 εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς κατὰ φύσιν;

ΑΔΜΠΡ. Λέγουσιν οὕτως.

ΔΙΑΔΟΤΜ. Τὰ δὲ κατὰ φύσιν πάτερον ὡς
 ἀγαθὰ ἐκλέγονται, ἢ ὡς ἀξίας τινὰς ἔχοντα, ἢ
 προαγωγὰς * τοῦτο πρὸς τὸ τέλος, ἢ πρὸς ἑτερί-
 η τῶν ὄντων;

ΑΔΜΠΡ. Οὐ νομίζω, ἀλλὰ πρὸς τέλος.

ΔΙΑΔΟΤΜ. Ἦδη τοίνυν ἀποκαλύψας ὅρα τὸ
 συμβαῖνον αὐτοῖς, ὅτι τέλος ἐστὶ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν
 ταῖς ἐκλογαῖς τῶν ἀξίων ἔχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν·
 ἄλλαν γὰρ οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας,
 οὐτ' ἔχειν φασὶν, οὔτε νοεῖν οἱ ἄνδρες, ἢ τὴν πολυ-
 ἀριθμὸν εὐλογιστίαν ταύτην περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν
 ἀξίων ἔχόντων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἶπεν οἱ πρὸς Ἀντί-

πατρὸν οἰόμενοι λέγεσθαι, μὴ πρὸς τὴν αἵρεσιν·
ἐκείνον γὰρ, ὑπὸ Καρνεάδου πιεζόμενον, εἰς ταύ-
τας καταλύεσθαι τὰς κύρσειολογίας.

XXVIII. Τῶν δὲ περὶ ἔρωτος φιλοσοφορούντων
ἐν τῇ Στοᾷ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας, τῆς αὐτοῦ
πᾶσιν αὐτοῖς μέτεστιν. αἰσχροὺς μὲν γὰρ εἶναι τὰς
νόους, φαύλους γ' ὄντας καὶ ἀνοήτους, καλοὺς δὲ
τοὺς σοφοὺς· ἐκείνων δὲ τῶν καλῶν μηδὲν μὴ
ἐρᾶσθαι, μὴτ' ἀξιεραστον εἶναι. καὶ οὐ τοῦτο πε-
δεῖνόν· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐρισθέντας αἰσχροῶν, παύ-
σθαι λέγουσι καλῶν γενομένων. καὶ τίς ἔρωτα γί-
σκει τοιοῦτον, ὃς ὅμα σώματος μοχθηρῆς φύσε-
βλεπομένη συνέχεται καὶ γίνεται, κάλλους δὲ ὅμο-
φρονησὶ μετὰ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης ἐγγυ-
μένον, κατισβέννυται καὶ ἀπομαρμαίνεται· οὗς μὴ
δὲν οἶομαι τῶν κωτώπων διαφέρειν· χαίρονται γὰρ
λάμπη καὶ ὄξει, τὸν δὲ πότιμον καὶ χρηστὸν οἶνον
ὑποπεπτόμενοι φεύγουσιν. ἣν δὲ λέγοντες καὶ ὁσάμι-
ξοντες ἔμφασιν κάλλους ἐπαγωγὸν εἶναι τοῦ ἔρωτος
λέγουσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἔχει τὸ πιθανόν· ἐν γὰρ
αἰσχίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμφασις γένοιτο
κάλλους· εἴπερ, ὡς λέγουσιν, ἡ μοχθηρὰ τοῦ ἔρωτος
ἀναπλήρησι τὸ εἶδος. ἐπεὶ κομιδῇ παρὰ τὴν ἔρωτα
ἔστιν ἀξιεραστον εἶναι τὸν αἰσχρόν, ὅτι μᾶλλον καὶ
προσδοκᾶται ποτε κάλλος ἔξεν· κτησιέμενον
τοῦτο καὶ γενόμενον καλὸν καὶ ἀγαθόν, ὑπὸ μηδε-
νὸς ἐρῶσθαι.

ΛΑΜΠΡ. Θῆρα γὰρ περ, φασὶν, ἐστὶν ὁ ἔρως
ἀνελυτός μὲν, εὐφροὺς δὲ μειρακίου πρὸς ἀρετὴν.

ΔΙΑΔΟΤΗ. Εἴτα, ὦ βέλτιστε, πράττομεν ἄλλο
 ἢ τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἐλέγχουμεν, οὔτε πιθανοῖς
 πρᾶγμασιν, οὔτε ὠμικημένοις ὀνόμασι τὰς κοινὰς
 ἐκαστρέφουσιν ἡμῶν καὶ παραβιαζομένην ἐννοίας;
 οὐδὲς γὰρ ἦν ὁ κωλύων τὴν περὶ τοὺς τέλους τῶν σο-
 φῶν σπουδὴν, εἰ πάθος αὐτῇ μὴ πρόσεσσι, θήραν
 ἢ φιλοποιδίαν προσαγορευομένην· ἔρωτα δὲ καλεῖ-
 ῖν πάντες ἄνθρωποι καὶ πᾶσαι νοοῦσι καὶ ὀνομά-
 ζουσι *.

Πάντες δ' ἡγήσαντο παραὶ λεχέσσαι κλιθῆναι·
 καί.

Οὐ γὰρ πώποτέ μ' ὦδε θειᾶς ἔρος, οὐδὲ γυναικὸς,
 θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσειν.

XXIX. Εἰς τοιαῦτα μέντοι πρᾶγματα τὸν ἡθι-
 κὸν λόγον ἐκβάλλοντες,

Ἐκλεκτὰ, καὶ οὐδὲν ὑγιές, ἀλλὰ πᾶν περίε-
 τυλιζουσι καὶ διασφύρουσιν, ὥς δὴ μόνοι τὴν φύσιν
 καὶ συνήθειαν ὀρθοῦντες, ἢ χρη, καὶ καθίσταται
 τὸν λόγον, ἀλλ' ἀποστρέφει καὶ ἐπάγει ταῖς ἐφέσεσι
 καὶ διώξει καὶ ὁρμαῖς πρὸς τὸ οἰκεῖον ἵκαστον. ἢ
 ἐκ συνήθεια τῆς διαλεκτικῆς διττὰ μὲν γινόμενη χρη-
 στὸν μὲν οὐδὲν οὐδὲ ὑγιές ἀπολέλανκεν, ἀλλ' ὥσπερ
 ἢ ἀκοή νοσώδης ὑπὸ κενῶν ἡχῶν δυσηκοῦς καὶ ἀσα-
 φής ἐμπέπλησται· περὶ ἧς αὖτις ἑτέραν ἀρχὴν λα-
 βόντες, εἰ βούλει, διαλεξάμεθα. νυνὶ δὲ τὸν φου-
 κὸν αὐτῶν λόγον, οὐχ ἥτιον τοῦ περὶ τελῶν διατα-
 ράττοντα τὰς κοινὰς προλήψεις, ἐν τοῖς κυριωτάτοις
 καὶ πρώτοις ἐπιδράμωμεν.

XXX. Καθόλου μὲν ἄτοπον καὶ παραὶ τὴν ἔν-

Εἰντ. Μοκ. VI.

K

Δημόσιο Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερολίνου

τοιάν ἐστιν, εἶναι μέντοι, μὴ ὄν δέ, εἶναι μὲν, οὐ
 ὄντα δὲ εἶναι, λεγόντων ἀτοπώτατόν ἐστι, τὸ ἐν
 τοῦ παντός λεγόμενον. κενὸν γὰρ ἄπειρον ἔστι
 τῷ κόσμῳ περιθέοντες, οὔτε σῶμα τὸ πᾶν, οὔτ'
 αὖτον εἶναι λέγουσιν. ἐπεται δὲ τούτῳ τὸ μὴ ὄν
 εἶναι τὸ πᾶν. ὄντα γὰρ μόνα τὰ σώματα κυκλοῦνται.
 ἐπειδὴ ὄντος τὸ ποιεῖν τι καὶ πάσχειν, τὸ δὲ πᾶν
 ὄν ἐστίν· ὥστε οὔτε τι ποιήσει, οὔδὲ τι παύεται
 πᾶν. ἀλλ' οὐδ' ἐν τόπῳ ἔσται· σῶμα γὰρ δὴπον
 ἐπέχειν τόπον· οὐ σῶμα δὲ τὸ πᾶν. καὶ μὴν τὸν
 τὸν ἐπέχειν τόπον συμβέβηκε τοῦτο τὸ μένον· ὅτι
 οὐ μένει τὸ πᾶν· οὐ γὰρ ἐπέχει τόπον. ἀλλ' οὐδὲ
 νεύεται· πρῶτον, ὅτι καὶ κινούμενον τόπον οὐ
 χώρας ὑποκειμένης· ἔπειτα, ὅτι τὸ κινούμενον
 αὐτὸ κινεῖν, ἢ ὑφ' ἐτέρου πάσχειν πέφυκε· τὸ μὲν
 οὐκ ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον, ἔχει τινὰς τεύσεις
 τοῦ καὶ ῥοπῆς κατὰ βάρος ἢ κορυφότητα· κορυφότη-
 τος δὲ καὶ βάρους ἥτοι σχέσεις τινές, ἢ δυνάμεις
 εἶναι, ἢ διαφοραὶ πάντως σώματος· τὸ δ' ἅπαν
 σῶμα ἐστίν· ὥστε ἀνάγκη, μήτε βαρὺ, μήτε κορυ-
 φὸν εἶναι τὸ πᾶν, μηδ' ἔχειν ἐξ ἑαυτοῦ κινήσεως
 ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ὑφ' ἐτέρου κινήσεται τὸ πᾶν· ἔτι
 γὰρ οὐδὲν ἐστὶ τοῦ παντός· ὥστε ἀνάγκη λέγειν
 τοῖς, ὅπερ λέγουσι, μήτε μένον εἶναι τὸ πᾶν, μήτε
 κινούμενον. ὅπως δὲ, ἐπεὶ τὸ λέγειν σῶμα τὸ πᾶν
 μὴ δεόν ἐστὶ κατ' αὐτούς· σῶμα δ' οὐρανός, γῆ,
 καὶ ζῶα, καὶ φυτὰ, καὶ ἄνθρωποι, καὶ λίθοι,
 τὸ μὴ ὄν σῶμα σώματα μέρη ἔχει, καὶ τοῦ μὴ ὄντος
 μέρη ἔσται ὄντα, καὶ τὸ μὴ βαρὺ χρήσεται βαρὺ

κορδαίς, καὶ κούφοις τὸ μὴ κοῦφον· ὧν οὐδ' ὀνει-
 ρατα λαβεῖν μᾶλλον ἐστὶ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας.
 καὶ μὴν οὕτως οὐδὲν ἐναργές ἐστι, καὶ τῶν κοινῶν
 ἔχοντων ἐννοιῶν, ὡς τὸ, εἴ τι μὴ ἔμψυχόν ἐστιν,
 ἔκκειν ἄψυχον εἶναι· καὶ πάλιν εἴ τι μὴ ἄψυχον,
 ἔκκειν ἔμψυχον εἶναι· καὶ ταύτην οὖν ἀνατρέπουσι
 τὴν ἐναργεῖαν, οὕτω τὸ πᾶν ὁμολογοῦντες μὴτ' ἔμ-
 ψυχον εἶναι, μὴτ' ἄψυχον. ἄνευ δὲ τούτων, ἀτελές
 ἢ οὐδὲν νοεῖ τὸ πᾶν, οὐ γὰρ δὴ μὴθὲν μέρος ἄπει-
 ρτον· οὗτοι δὲ τέλειον οὐ φασιν εἶναι τὸ πᾶν· ὥρι-
 σμένον γάρ τι τὸ τέλειον· τὸ δὲ πᾶν ὑπ' ἀπειρίας
 ἀόριστον· οὐκοῦν ἐστὶ τι κατ' αὐτοῦς, ὃ μὴτ' ἀτελές,
 ἢ μὴ τέλειον ἐστίν· ἀλλὰ μὴν οὔτε μέρος ἐστὶ τὸ πᾶν·
 οὐδὲν γὰρ αὐτοῦ μείζον· οὔτε ὅλον, ὡς αὐτοὶ λε-
 γουσιν· καταγμένου γὰρ τὸ ὅλον κατηγορεῖσθαι, τὰ
 δὲ πᾶν δὲ ἀπειρίαν καὶ ἀόριστον εἶναι καὶ ἄτακτον.
 τίμιον τοίνυν οὔτε τοῦ παντός ἐτερόν ἐστι, τῷ μὴθὲν
 εἶναι παρὰ τὸ πᾶν ἕτερον· οὐτ' ἄλλου τὸ πᾶν, ἀλλ'
 οὐδὲ αὐτοῦ· ποιεῖν γὰρ οὐ πέφυκε· τῷ δὲ ποιεῖν τὸ
 αἴτιον νοεῖται· φέρε τοίνυν, πάντας ἀνθρώπους ἐρω-
 τῶσθαι, τί νοοῦσι τὸ μὴθὲν, καὶ τίνα τοῦ μὴθενός
 εἶναι λαμβάνουσιν, ἅρ' οὐκ ἂν εἴποιεν, ὡς τὸ
 μὴτ' αἴτιον ὑπάρχον, μὴτ' αἴτιον ἔχον· μῆτε ὅλον,
 ἢ μὴ μέρος· μῆτε τέλειον, μὴτ' ἀτελές· μὴτ' ἔμψυ-
 χον, μὴτ' ἄψυχον· μῆτε κινούμενον, μῆτε μένον που,
 ἢ μῆτε ὑπάρχον· μῆτε σῶμα, μὴτ' ἀσώματον; τοῦτο
 οὐκ ἄλλο τι τὸ οὐθὲν ἐστίν· ὅταν οὖν ὅσα πάν-
 τα οἱ λοιποὶ τοῦ μὴθενός, οὗτοι μόνον τοῦ παντός
 κατηγοροῦσι, ταυτὸν, ὡς ἔοικε, φαίνονται τῷ μὴ-

δενὶ τὸ πᾶν ποιοῦντες. οὐθέν οὖν ἔτι δεῖ λέγειν τὸ χρόνον, τὸ κατηγορημα, τὸ ἀξίωμα, τὸ συνημμένον, τὸ συμπεπλεγμένον· οἷς χρῶνται μὲν μάλιστα τῶν φιλοσόφων, ὅντα δ' αὖ λέγουσιν εἶναι. καίτοι οὐκ ἀληθές ὃν μὴ εἶναι, μῆτε ὑπάρχειν, ἀλλὰ καταλαμβάνεσθαι, καὶ καταληπτὸν εἶναι καὶ πιστόν, ὃ τῆ οὐσίας τοῦ ὄντος μὴ μέτεστι, πῶς οὖν οὐ πᾶσιν αὐτοῖς χίαν ὑπερβέβληκεν;

XXXI. Ἀλλ', ἵνα μὴ δοκῇ ταῦτα λογικαῖς ἔχειν τὴν ἀπορίαν, ἀφώμεθα τῶν φυσικωτέρων. τοίνυν

Ζεὺς ἀρχή, Ζεὺς μέσσα, Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκτο· ὡς αὐτοὶ λέγουσι, μάλιστα μὲν ἔδει τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας, εἴ τι ταραχῶδες ἢ πλανητὸν ἐγγίγονε αὐτοῖς, ἰωμένους, ἀπευθύνειν καὶ κατορθοῦν ἐπὶ τῇ βέλτισται· εἰ δὲ μὴ, θέντας τε ἔειπεν, ὡς ἔχουσιν ὑπὸ τοῦ νόμου ἕκαστοι, καὶ τῆς συνηθείας πρὸς τοὺς θεοὺς.

Οὐ γάρ τοι νῦν γε καὶ ἀχθεῖς, ἀλλ' αἰεὶ ποιεῖς.

Ζῇ ταῦτα, καὶ οὐδεὶς οἶδεν, ἐξ οἷου φάνη. οἱ δὲ ὥσπερ ἀφ' ἐστίας ἀρξάμενοι τὰ κατὰ φύσιν καὶ πάτρια τῆς περὶ θεῶν δόξης, οὐδεμίαν, οὐδ' ἀπλῶς εἰπεῖν, ἐννοίαν ὑγιῇ καὶ ἀκέραιον ἀπολίαντες. τίς γάρ ἐστιν ἄλλος ἀνθρώπων ἢ γέγονεν, οὐκ ἀφθαρτον νοεῖ καὶ αἰδίου τὸ θεῖον; ἢ τί ἐν ταῖς κοιναῖς προλήψεσι περὶ θεῶν δημολογουμένως ἀναλαμβάνεται μᾶλλον, ἢ τὰ τοιαῦτα.

Τῶν ἐν τέρεπονται μύκαρες θεοὶ ἡμῶν πάντα Ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων.

καὶ τὸ.

Κῆνοι γάρ τ' ἄνθρωποι καὶ ἀγῆρατοι,

ἡνίων δὲ ἄπειροι, βαρυβόαν πορθμὸν πεφευγότες Ἀχέροντος.

καὶ ὥσως ἐντύχοι τις ἂν ἔθνεσι βαρβάρους καὶ ἀγρίους θεὸν μὴ νοοῦσι· θεὸν δὲ τοῶν, μὴ τοῶν δ' ἀφθαρτον μηδ' αἰδίων, ἄνθρωπος οὐδὲ εἰς γέγονεν. οἱ γοῦν ἄθεοι προσεγορευθέντες οὗτοι, Θεόδωροι, καὶ Διαγόραι, καὶ Ἰππῶνες, οὐκ ἐτόλμησαν εἰπεῖν, τὸ ἥλιον ὅτι φθαρτὸν ἐστίν, ἀλλ' οὐκ ἐπίστευσαν, ὡς ἔστι τι ἀφθαρτον· τοῦ μὲν ἀφθάρτου τὴν ὕπαρξιν μὴ ἀπολείποντες, τοῦ θεοῦ δὲ τὴν πρόληψιν φυλάττοντες. ἀλλὰ Χρύσιππος καὶ Κλειάνθης, ἐμπειρηκότες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ταῖς λόγῳ θεῶν τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν, τὸν αἶρα, τὴν θάλατταν, οὐδένα τῶν τούτων ἀφθαρτον οὐδ' αἰδίων ἀπολελοίπασι, πλημμόνου τοῦ Διός· εἰς ὃν πάντας καταναλίσκουσι τοὺς ἄλλους. ὥστε καὶ τούτῳ τὸ φθείρειν προσεῖναι τοῦ φθίρεισθαι μὴ ἐπιεικέστερον· ἀσθενεία γάρ τινα καὶ τὸ μεταβάλλον εἰς ἕτερον φθίρεται, καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις εἰς ἑαυτὸ φθειρομένοις τρεφόμενον σώζεται. ταῦτα δὲ, οὐχ ὡς ἄλλα πολλὰ τῶν αἰτίων, συλλογόμενα ἔχει τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν, καὶ τοῖς δόγμασιν ἑπταται, ἀλλ' αὐτοὶ μέγα βοῶντες ἐν τοῖς περὶ θεῶν, καὶ Προνοίας, Εἰμαρμένης τε καὶ Φύσεως γράμματοι, διαρρήδην λέγουσι, τοὺς ἄλλους θεοὺς πάντας εἶναι γεγονότας καὶ φθαρησομένους ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ αὐτοὺς, ὥσπερ κηρίους, ἢ κατιπερίονους, ὄντας. ἔστιν οὖν παρὰ τὴν ἔννοιαν.

ὥς τὸ ἄνθρωπον ἀθάνατον εἶναι, καὶ τὸ θεὸν θνητὸν εἶναι· μᾶλλον δ' οὐχ ὁρῶ, τίς ἔσται θεοῦ ἢ τοῦ ἄνθρωπον διαφορά, εἰ καὶ ὁ θεὸς ζῶον λογικὸν καὶ φθαρτὸν ἐστίν. ἂν γὰρ αὐτὸ σοφὸν τοῦτο καὶ κολῶν ἀντιθῶσι, θνητὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, οὐ θνητὸν δὲ τὸν θεόν, ἀλλὰ φθαρτὸν, ὅρα τὸ συμβαίνει αὐτοῖς. ἢ γὰρ ἀθάνατον φήσουσιν ἅμα τὸν θεόν καὶ φθαρτὸν, ἢ μήτε θνητὸν εἶναι μήτ' ἀθάνατον. οὐκ ἔστιν οὐδὲ πλάττοντας ἐξεπίτηδες ἕτερα παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν, ὑπερβάλλειν τὴν ἀτοπίαν. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους· ἐπεὶ τοῦτοις γε τῶν ἀτοπων οὐδὲν ἄρρητον οὐδ' ἀνεπιχείρητον ἐστὶ παραινεῖν· ἔτι τοίνυν ἐπαγωνιζόμενος ὁ Κλεάνθης τῇ ἐκπύρωσιν λέγει, τὴν σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ ἅστρα τὸν ἥλιον ἐξομοῖωσαι πάντα ἑαυτῷ, καὶ μεταβαλεῖν εἰς ἑαυτὸν· ἀλλ' ὅτι * οἱ ἀστέρες θεοὶ ὄντες πρὸς τὴν ἐκπύρωσιν φθορὰν συνεργοῦσι τῷ ἥλιῳ, συνεργοῦντές τι πρὸς τὴν ἐκπύρωσιν, πολὺς ἂν εἴη γὰρος, ἡμᾶς περὶ τῆς τηλαίας αὐτοῖς προσεύχεσθαι, καὶ σωτηρίας ἀνθρώπων νομίζειν, οἷς κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ σπεύδειν πρὸς τὴν αὐτῶν φθορὰν καὶ ἀναίρεσιν.

XXXII. Καὶ μὴν αὐτοὶ τε πρὸς τὸν Ἐπίκοπον οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν πραγμάτων, ἰοὺ, ἰοὺ, φρεῦ, βοῶντες, ὥς συγγέοντα τὴν τῶν θεῶν πρόληψιν, ἀναιρουμένης τῆς προνοίας· οὐ γὰρ ἀθάνατον καὶ μακάριον μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλόανθρωπον καὶ φιλοδαιμονικὸν καὶ ὠφέλιμον προλαμβάνειν καὶ νομοθετεῖν πρὸς τὸν θεόν· ὅπερ ἀληθές ἐστιν. εἰ δ' ἀναιρεῖται τὴν περὶ θεοῦ πρόληψιν οἱ μὴ ἀπολείποντες

τοιαύτα, τί ποιοῦσιν οἱ προνοεῖν μὲν τοὺς θεοὺς ἡμῶν
 λέγοντες, μὴ ὀφελεῖν δὲ ἡμᾶς, μηδ' ἀγαθῶν εἶναι
 ποιεῖν, ἀλλ' ἀδιαφόρων, ἀρετὴν μὲν μὴ διδόντας,
 πλοῦταν δὲ καὶ ὑγίαν καὶ τέκνων γενέσεις καὶ τὰ
 τοιαῦτα διδόντας, ὧν οὐδὲν ὀφείλιμον, οὐδὲ λυσιτε-
 λῆς, οὐδὲ αἰρετόν, οὐδὲ συμφέρον ἐστίν; ἢ ἐκεῖνοι
 μὲν οὐκ ἀναιροῦσι τὰς περὶ θεῶν ἐννόας· οὗτοι δὲ
 καὶ περιυβρίζουσι καὶ χλευάζουσιν, Ἐπικάρπιόν τινα
 θεὸν εἶναι λέγοντες, καὶ Γενέθλιον, καὶ Παιῖνα, καὶ
 Μαντικόν; οὐκ ὄντος ἀγαθοῦ τῆς ὑγίης, καὶ τῆς
 γενέσεως, οὐδὲ τῆς πολυκαρπίας, ἀλλ' ἀδιαφόρων
 καὶ ἀνοφελῶν τοῖς λαμβάνουσι.

XXXIII. Τὸ τρίτον τοίνυν τῆς περὶ θεῶν ἐν-
 νοίας ἐστὶ, μηδενὶ τοσοῦτον τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρώ-
 πων διαφέρειν, ὅσον εὐδαιμονίᾳ καὶ ἀρετῇ διαφέ-
 ρουσιν. ἀλλὰ, κατὰ Χρύσιππον, οὐδὲ τοῦτο περιέ-
 σσειν αὐτοῖς· ἀρετῇ τε γὰρ οὐχ ὑπερίχθιν τὸν Δία
 τοῦ Διωνος, ὀφελεῖσθαι τε ὁμοίως ὑπ' ἀλλήλων τὸν
 Δία καὶ τὸν Δίωνα, σοφοὺς ὄντας, ὅταν ἕτερος θα-
 λήρου τυγχάνῃ κινουμένου. τοῦτο γὰρ ἐστίν, ὃ καὶ
 παρὰ θεῶν ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ θεοῖς
 παρ' ἀνθρώπων, σοφῶν γενομένων, ἄλλο δὲ οὐ. ἀ-
 ρετῇ δὲ μὴ ἀπολειπόμενον ἀνθρώπων, οὐδὲν ἀπο-
 δίδει εὐδαιμονίας λέγουσιν, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι μακά-
 ριον τῷ Διῷ τῷ σωτῆρι τὸν ἀτυχῇ, διὰ νόσους καὶ
 πληγὰς σώματος ἐξάγοντα τοῦ ζῆν ἑαυτὸν, εἴπερ
 εἴη σάφες. ἐστὶ δὲ οὗτος οὐδαμοῦ γῆς, οὐδὲ γέγονεν·
 ἀπλῆτοι δὲ μυριάδες ἀνθρώπων κακοδαιμονοῦντες
 ἐκ ἄχρον, ἐν τῇ τοῦ Διὸς πολιτείᾳ καὶ ἀρχῇ τὴν

ἀρίστην ἐχούσῃ διοίκησιν. καίτοι τι μᾶλλον ἂν γένοιτο παρὰ τὴν ἔννοιαν, ἢ τοῦ Διὸς ὡς ἐν ἁγίᾳ διοικαῦντος, ἡμᾶς ὡς ἐν χεῖριστά πράσσουσιν; εἰ γὰρ ὁ μὴδὲ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν, ἐθέλησεις μὴδὲ Σωτὴρ μὴδὲ Μειλίχιος εἶναι, μὴδ' Ἀλεξάνκος, μὴδ' ἑκάστη τῶν καλῶν τούτων προσηγοριῶν, οὐθὲν ἐστὶ πρᾶξι θεῖναι τοῖς οὔσι κακόν, οὔτ' εἰς πλῆθος, οὔτ' εἰς μέγεθος, ὡς οὔτοι λέγουσι, πάντων ἀνθρώπων ἐν ἄκρον ἀθλίως καὶ μοχθήρως βιούντων, καὶ μὴδ' ἐν κακίᾳ ἐπίδοσιν, μὴδὲ ὑπερβολὴν τῆς κακοδαιμονίας δεχομένης.

XXXIV. Οὐ μὴν ἐνιαυθα τὸ δεινότητάν ἐστιν, ἀλλὰ Μενάνδρῳ μὲν, εἰπόντι θεατρικῶς·

Ἄρχῃ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν
Τὰ λίαν ἀγαθὰ·

δυσκολεῖν οὖν τοῦτο γὰρ εἶναι παρὰ τὴν ἔννοιαν· οὗτοι δὲ τῶν κακῶν ἀρχὴν ἀγαθὸν ὄντα τὸν θεὸν ποιοῦσιν. οὐ γὰρ ἢ γε ὅλη τὸ κακόν ἐξ ἑαυτῆς προέσχηκεν· ἅποιος γὰρ ἐστὶ, καὶ πάσας, ὅσας δεῖται, διαφορὰς ὑπὸ τοῦ κινουῦντος αὐτὴν καὶ σχηματίζοντος ἔσχε· κινεῖ δ' αὐτὴν ὁ λόγος ἐνυπάρχων καὶ σχηματίζει, μῆτε κινεῖν ἑαυτὴν μῆτε σχηματίζειν πεφυκυῖαν. ὥστ' ἀνάγκη τὸ κακόν, εἰ μὲν δι' οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· εἰ δὲ διὰ τὴν κινουῦσαν ἀρχὴν, τοῦ θεοῦ γεγονὸς ὑπάρχειν. καὶ γὰρ εἰ μὲν αἰόνη τὸν Δία μὴ κρατεῖν τῶν ἐκείνου μερῶν, μὴδ' ἔσθαι κατὰ τὸν αὐτοῦ λόγον ἐκάστω, παρὰ τὴν ἐκείνου λέγουσι, καὶ πλάττουσι ζῶαν, οὐ πολλὰ τὰ μορίων ἐκφεύγει τὴν βούλησιν, ἰδίαις ἐνεργείαις ἑκά-

μῖνα καὶ πράξειςιν, αἷς τὸ ὅλον ὁρμῇν αὐτὸ δίδωσιν, οὐδὲ κατάρχει κινήσεως. οὐδὲν γὰρ οὕτω κακῶς συν-
τάσσεται τῶν ψυχῇν ἔχόντων, ὥστ', ἀβουλοῦν-
τος αὐτοῦ, προῖεναι πόδας, ἢ φθέγγεσθαι γλῶτ-
ταν, ἢ κίρας κυρίττειν, ἢ δάκνειν ὀδόντας· ὧν ἀ-
νάγκη τὰ πλεῖστα πάσχειν τὸν θιόν, εἰ παρὰ τὴν
βούλησιν αὐτοῦ, μέρη ὄντες, οἱ φαῦλοι ψεύδοιται
καὶ ῥαδιουργοῦσι καὶ τοιχωρυχοῦσι καὶ ἀποκτινύ-
ουσι ἀλλήλους. εἰ δὲ, ὥς φησι Χρύσιππος, οὐδὲ
ταυτάχιστόν ἐστι τῶν μερῶν ἔχειν ἄλλως ἢ κατὰ
τὴν τοῦ Διὸς βούλησιν, ἀλλὰ πᾶν μὲν ἔμψυχον οὐ-
τως ἴσχεσθαι καὶ οὕτω κινεῖσθαι πέφυκεν, ὥς ἐκεί-
νος ἄγει, καὶ κείνος ἐπιστρέφει καὶ ἴσχει καὶ δια-
τίθεται,

Ὁ δ' αὐτὸς ἐκείνου φθόγγος ἐξολίστερος.
μυρία γὰρ ἦν ἐπιεικέστερον ἀσθενείᾳ καὶ ἀδυναμίᾳ
τοῦ Διὸς ἐκβιαζόμενα τὰ μέρη, πολλὰ δρᾶν ἄτοπα
παρὰ τὴν ἐκείνου φύσιν καὶ βούλησιν· ἢ μὴτ' ἀκρα-
σίαν εἶναι, μῆτε κακουργίαν, ἧς οὐκ ἔστιν ὁ Ζεὺς
ἀσθενής, ἀλλὰ μὴν τὸν γε κόσμον εἶναι πόλιν, καὶ
κόλιν τοὺς ἀστέρας, εἰ δὲ τοῦτο καὶ φυλέτας, καὶ
ἄρχοντας, δῆλον, ὅτι καὶ βουλευτὴν τὸν ἥλιον, καὶ
τὸν ὑπερὸν πρύτανιν ἢ ἀστυνόμον, οὐκ αἶδα, μὴ
τοὺς ἐλέγχοντας τὰ τοιαῦτα τῶν λεγόντων καὶ ἀπο-
φαινομένων, ἀποδείκνυσιν ἀτοπωτέρους.

XXXV. Ἀλλὰ τῶν φυσικωτέρων λεγομένων ἄρα
οὐ παρὰ τὴν ἑννοίαν ἐστι, σπέρμα πλέον εἶναι καὶ
κρίνον, ἢ τὸ γεννώμενον ἐξ αὐτοῦ; τὴν γοῦν φύσιν
πᾶσι ζώοις καὶ φυτοῖς καὶ ἀγροῖς ἀρχὰς τὰ

μικρὰ καὶ γλίσχρα, καὶ μόλις ὁρατὰ τῆς τῶν μεγάλων γενέσεως λαμβάνουσιν. οὐ γὰρ ἐκ πυροῦ σπέρμα χυλόν, οὐδ' ἄμπελον ἐκ γιγάρτου μόνον, ἀλλ' ἐκ πυρῆνος, ἢ βιαλάνου τινὸς ὅρεον διαφυγούσης, ὥστε ἐκ μικροῦ τινος σπινθήρος ἐξάψασα, καὶ ὑπὸ τὴν γένεσιν, ἔρνος ἢ βάτου, ἢ δρυὸς, ἢ φαίνικοι, πεύκης, περιμήκιστον ἀναδίδωσιν· ἢ καὶ φασὶν τὸ μὲν σπέρμα τὴν ἐπὶ μικρὸν ὄγκον ἐκ πολλοῦ σπέρματιν ὀνομάσθαι, τὴν δὲ φύσιν, ἐμφύσησιν οὐδὲ καὶ διαχύσειν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀνοιγομένων καὶ λυομένων λόγων καὶ ἀριθμῶν. ἀλλὰ τοῦ τε κόσμου πάντων τὸ πῦρ, ὃ σπέρμα λέγουσιν εἶναι, καὶ μετὰ τὴν ἐκκένωσιν, εἰς σπέρμα μετέβαλε τὸν κόσμον, ἐκ βροχίου τέρου σώματος καὶ ὄγκου, φύσιν ἔχοντα πολλήν, καὶ τοῦ κενοῦ προσπιλαμβάνοντα χώραν ἄπλετον ἐκκένωσιν, ἐκ τῆς ἀυξήσεως, γεννωμένου δ' αὖθις ὑποχωροῦντος τὸ μέγεθος καὶ συνολισθαιένειν, δυομένης καὶ ἀνομοιομήτης περὶ τὴν γένεσιν εἰς ἐαυτήν τῆς ὕλης.

XXXVI. Ἀκοῦσαι τοίνυν ἐστὶν αὐτῶν καὶ γὰρ ἡμῶν μασιν ἐντυχεῖν πολλοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαῖκους διὰ τὴν φερομένων, καὶ βοώντων, ὡς πάντα πράγματα ἀνθρώπων γένουσι ταῖς ἀπαρallaξιαῖς, ἐπὶ δυοῖν οὐσιῶν ἐκ τῶν ποιδόν εἶναι βιαζόμενοι. καίτοι τοῦτο μὲν οὐκ ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων οὐ διανοεῖται, καὶ τοῦναντίον οὐκ ἔστιν οὐδὲν θαυμαστόν εἶναι καὶ παράδοξον, εἰ μήτε φύσιν φάινται, μήτε μελίτη μελίτη, μήτε πυρὸς πυρὸς, ἀλλὰ σύμφωνον τὸ τοῦ λόγου σύμφωνον, ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ γένεσιν ἀπαράλλακτον. ἐκεῖνα δ' ὅντως παρὰ τὴν ἐκκένωσιν ἐστίν, ἃ λέγουσιν οὗτοι καὶ πλάττουσιν, ἐπὶ μὲν

οὐσίας δύο ἰδίως γενέσθαι ποιοῦς, καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἓνα ποιοῦν ἰδίως ἔχουσιν, ἐπιόντος ἐτέρου δέ-
 γασθαι καὶ διαφυλάττειν ὁμοίως ἀμφοτέρους. εἰ γὰρ
 δύο, καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες ἔσονται καὶ πέντε, καὶ
 ὅσους οὐκ ἂν τις εἴποι, περὶ μίαν οὐσίαν· λέγω δ'
 οὐκ ἐν μέρει διαφόροις, ἀλλὰ πάντας ὁμοίως περὶ
 ὅλην τοὺς ἀπείρους. λέγει γοῦν Χρῦσιππος, δοικέ-
 ται τῷ μὲν ἀνθρώπῳ τὸν Δία καὶ τὸν κόσμον, τῇ
 δὲ ψυχῇ τὴν πρόνοιαν· ὅταν οὖν ἐκπύρωσις γένηται,
 μόνον ἀφ' ἑαυτοῦ ὄντα τὸν Δία τῶν θεῶν, ἀναχω-
 ρεῖν ἐκ τὴν πρόνοιαν, εἰτα ὁμοῦ γενομένους ἐπὶ
 μίας τῆς τοῦ αἰθέρος οὐσίας διατελεῖν ἀμφοτέρους.

XXXVII. Ἀφέντες οὖν ἤδη τοὺς θεοὺς, καὶ
 προσευξάμενοι κοινὰς φρένας διδόναι, καὶ κοινὸν
 νοῦν, τὰ περὶ στοιχείων πῶς ἔχει αὐτοῖς ἴδωμεν.
 τὰρ τὴν ἔννοιάν ἐστι, σῶμα σώματος εἶναι τόπον, καὶ
 σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος, κενὸν μηδετέρου περιέχον-
 τος, ἀλλὰ τοῦ πλήρους εἰς τὸ πλήρες ἐνδυσμένου, καὶ
 δεχομένου τὸ ἐπιμειγνύμενον τοῦ διάστασιν οὐκ ἔ-
 χοντος, ἀλλὰ τοῦ πλήρους οὐδὲ χώραν ἐν αὐτῷ διὰ
 τὴν συνέχειαν. οἱ δ' οὐχ ἓν εἰς ἓν, οὐδὲ δύο, οὐδὲ
 τρία, καὶ δέκα συνωθοῦντες, ἀλλὰ πάντα μέρη τοῦ
 κόσμου κατακερματισθέντος ἐμβάλλοντες εἰς ἓν, ὅ-
 τι ἂν τύχωσι καὶ τοῦλάχιστον αἰσθητὸν ἐπιφάσκον-
 τες ἐπιλείψουσιν ἐπιόντι τῷ μεγάλῳ, τιανισθόνται,
 ὁδῶμα ποιοῦμενοι τὸν ἔλεγχον, ὥς ἐν ἄλλοις πολ-
 λοις, ἅτε δὴ μαχομένας ὑποθέσεις ταῖς ἐννοίαις
 λαμβάνοντες. αὐτίκα γοῦν τῷ λόγῳ τούτῳ, πολλὰ
 ἀραιώδη καὶ ἀλλόκοτα προσδέσθαι τοὺς τὰ σώ-

ματὰ τοῖς σώμασιν ὅλοις ὅλα κεραννύντας. ὡς οὖν
καὶ τὸ τρία τέσσαρα εἶναι· τοῦτο γὰρ οἱ μὲν ἄλλοι
λέγουσιν ἐν ὑπερβολῇ παράδειγμα τῶν ἀδιανοήτων
ταύτοις δὲ συμβαίνει τὸν ἕνα κῦαθον τοῦ οἷου
πρὸς δύο κεραννύμενον ὕδατος, εἰ μέλλει μὴ ἴσον
λελεῖν ἀλλ' ἐξισοῦσθαι, παρᾶγοντας ἐπὶ πᾶν καὶ
διασυχρόντας, ἕνα ὄντα δύο ποιεῖν τῇ πρὸς δύο
τῆς κράσεως ἐξισώσει· τὸ γὰρ μένειν ἕνα καὶ δύο
παρεκτείνειν, καὶ ποιεῖν ἴσον τῷ διπλασίῳ· εἰ δὲ
ὅπως ἐξίκηται τῇ κράσει πρὸς τοὺς δύο, δυοῖν ἴσον
βάνειν μέτρον ἐν τῇ διαχύσει, τοῦτο μέτρον ἴσον
καὶ τριῶν ἐστὶ καὶ τεσσάρων· τριῶν μὲν, ὅτι τῶν
δύο εἰς μέμικται· τεσσάρων δὲ, ὅτι δυοὶ μεμιγμέ-
τος ἴσον ἔσχκε πλήθος, οἷς μέγνυται. τοῦτο δὲ
συμβαίνει τὸ καλὸν αὐτοῖς, ἐμβάλλουσιν εἰς σῶμα
σώματα, καὶ τὸ τῆς περιοχῆς ἀδιανόητον. ἀνάγκη
γάρ, εἰς ἄλληλα χωροῦντων τῷ κεραννυσθαι, καὶ
θάτερον μὲν περιέχειν, περιέχεσθαι δὲ θάτερον,
καὶ τὸ μὲν δέχεσθαι, τὸ δ' ἐνυπάρχειν· οὕτω γὰρ
αὐτὰς, ἡφῇ δὲ καὶ ψαῦσις ἐστὶ τῶν ἐπιφαν-
νείων, τῆς μὲν ἐντὸς ὑποδυομένης, τῆς δ' ἐκτὸς ὑ-
περιεχούσης, τῶν δ' ἄλλων μερῶν ἀμίκτων καὶ καθ-
ρῶν ἐνδιαφερομένων· ἀλλ' ἀνάγκη, γινομένης ὅς
περ' ἀξιοῦσι τῆς ἀνακράσεως, ἐν ἀλλήλοις τὰ μίγν-
μενα γενέσθαι, καὶ ταυτὸν ὁμοῦ τῷ ἐνυπάρχειν πε-
ριέχεσθαι, καὶ τῷ δέχεσθαι περιέχειν θάτερον, καὶ
ὑπὸ ἑτέρον αὐτῶν αὐτὸ πάλιν δυνατόν εἶναι, συμβα-
ίνει δ' ἀμφοτέρω, τῆς κράσεως δι' ἀλλήλων διέναι,
καὶ μηδὲν ἐπιλείπεσθαι μηδενὸς μόριον, ἀλλὰ πᾶν

ὡς ἀνακρίμπλασθαι βιαζομένης. ἐνταῦθα δὴ τὸ
 ἀφυλλοῦμενον ἐν ταῖς διατριβαῖς Ἀρχεσίλαου σκέλος
 ἔχει ταῖς ὑποπῖαις ἐπεμβαῖνον αὐτῶν μετὰ γέλωτος.
 ἡ γὰρ εἰσιν αἱ κριμαίαι δι' ὧν, τί κωλύει, τοῦ σκέ-
 λους ἀποκοπέντος καὶ κατασπαρμέντος καὶ ῥιφέντος εἰς
 τὴν θάλατταν καὶ διαχυθέντος, οὐ τὸν Ἀντιγόρου
 μόνον στόλον διεκπλεῖν, ὥς ἔλεγεν Ἀρχεσίλαος, ἀλλὰ
 τὰς ξίφεος χιλίας καὶ διακοσίας, καὶ τὰς Ἑλληνικὰς
 ὁμοῦ τριακοσίας τριήρεις ἐν τῷ σκέλει ναυμαχοῦσας;
 οὐ γὰρ ἐπιλείψει δήπουθεν προῖον, οὐδὲ παύσεται
 ἐν τῷ μίξονι τοῦλαττον· ἢ πέρας ἢ κρᾶσις ἔξει, καὶ
 τὸ τελευταῖον αὐτῆς ἀφὴν ὅπου λήγει ποιησόμενον,
 εἰς ὅλον οὐ δέουσιν, ἀλλ' ἀπαγορεύει μινύμενον. εἰ
 δὲ μεμίζεται δι' ὧν, οὐ μὰ Δία τὸ σκέλος ἐνναυ-
 μαχῆσαι παρέξει τοῖς Ἑλλήσιν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν δι-
 ται σήψως καὶ μεταβολῆς. εἰ δὲ τις κύαθος, ἢ μί-
 σταγοῖν αὐτόθεν εἰς τὸ Λιγαῖον ἐμπεισοῦσα πέλαγος
 ἢ τὸ Κρητικόν, ἐφίξεται τοῦ Ἠκεανοῦ καὶ τῆς Ἀτλαν-
 τικῆς θαλάσσης οὐκ ἐπιπολῆς παύουσα τῆς ἐπιφυ-
 ρίας, ἀλλὰ πᾶντι διὰ βάθους εἰς πλάτος ὁμοῦ καὶ
 ὡς ἀνακρίομένη. καὶ ταῦτα προσδέχεται Χρῦσιπ-
 πος τοῦτός ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν Ζητημάτων,
 οὐδὲν ἀπέχειν, φάμενος, οἶνον σταλαγμόν ἕνα κερ-
 σαι τὴν θάλατταν· καὶ ἵνα δὴ μὴ τοῦτο θανατώζω-
 μεν, εἰς ὅλον φησὶ τὸν κόσμον διατερεῖν τῇ κρᾶσει
 τῶν σταλαγμόν. ὧν οὐκ οἶδα τί ἂν ὑποπώτερον
 φανείη.

XXXVIII. Καὶ μὴν παρὰ τὴν ἔννοιαν, μήτ'
 ἕκρον ἐν τῇ φύσει τῶν σωματίων, μήτε πρῶτον, μήτε

ἔσχατον μηθὲν, εἰς ὃ λήγει τὸ μέγεθος τοῦ σώματος· ἀλλ' αἰ τοῦ ληφθέντος ἐπέκεινα φαινόμενον εἰς τὴν πειρὸν καὶ ἀόριστον ἐμβάλλειν τὸ ὑποκείμενον, οὐ γὰρ μείζον, οὔτ' ἔλαττον ἔσται νοεῖν ἕτερον ἐν τῷ μέγεθος, εἰ τὸ προῖέναι τοῖς μέρεσιν ἐπ' ἀπειρον ἀποφαινομένοις (ὥς) συμβέβηκεν, ἀλλ' ἀνισότητος ἀφαιρῶν φύσιν· ἀνίσων γὰρ νοουμένων, τὸ μὲν προαισθητὴν περὶ τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι, τὸ δὲ παρὰλλάττει καὶ περιέσσι· μὴ οὔσης δ' ἀνισότητος, ἔπεται μὴ ἀνωμαλίαν εἶναι, μηδὲ τραχύτητα σώματος· ἀνωμαλία μὲν γὰρ ἐστὶ μιᾶς ἐπιφανείας ἀνισότητος πρὸς ταύτην· τραχύτης δὲ ἀνωμαλία μετὰ σκληρότητος· ὧν οὐδὲν ἀπολείπουσιν οἱ σῶμα μηθὲν εἰς ἔσχατον μέρος περιβαλλόμενοι, ἀλλὰ πάντα πλήθει μερῶν ἐπ' ἀπειρον ἐξάγοντες· καίτοι πῶς οὐκ ἐναργὲς ἐστὶ, τὸν ἀνθρώπον ἐκ πλείονων συνεστηκέναι μορίων, ἢ τὸν δακτύλον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πάλιν τὸν κόσμον, ἢ τὸν ἄνθρωπον; αὐτὰ γὰρ ἐπίστανται, καὶ διανοοῦνται πάντες, ἂν μὴ Σιῴκοι γένωνται· γενόμενοι δὲ Σιῴκοι, τὰναντία λέγουσι καὶ δοξάζουσιν· ὥς οὐκ ἔστιν ἐκ πλείονων μορίων ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ δακτύλος, οὐδὲ ὁ κόσμος ἢ ὁ ἄνθρωπος· ἐπ' ἀπειρὸν γὰρ ἡ τοῦ πρώττου τὰ σώματα τῶν δ' ἀπειρῶν οὐθέν ἐστι πλέον, οὐδ' ἔλαττον, οὐδὲ ὅλως ὑπερβάλλει πλήθος, ἢ παύσεται τὰ μέρη τοῦ ὑπολειπομένου μεριζόμενα καὶ περιέχοντα πλήθος ἐξ αὐτῶν.

ΛΑΜΠΡ. Πῶς οὖν ἀμύνονται ταύτας ἀπορίας;

ΠΛΑΤΟΝ. Εὐμηχάνως κομιδῇ καὶ ἀνδρείως.

λέγει γὰρ ὁ Χρύσιππος, ἐρωτωμένους ἡμᾶς, εἴ τινα
 ἔχομεν μέρη, καὶ πόσα, καὶ ἐκ τίνων συγκείμενα με-
 ρῶν καὶ πόσων, διαστολῇ χρησιεσθαι, τὸ μὲν ὁλοσχι-
 ρὸς τιθέντας, ὥς ἐκ κεφαλῆς καὶ θώρακος καὶ σκε-
 λῶν συγκείμεθα· τοῦτο γὰρ ἦν πᾶν τὸ ζητούμενον
 καὶ ἀπορούμενον· ἐὰν δ' ἐπὶ τὰ ἔσχατα μέρη τὸ ἐ-
 ρωτᾶν προάγωισιν, οὐδὲν, φηαί, τῶν τοιούτων ἐστὶν
 ὑποληπτόν, ἀλλὰ ῥητέον, οὐτ' ἐκ τίνων συνιστάναι,
 καὶ ὁμοίως, οὐτ' ἐξ ὁπόσων, οὐτ' ἀπείρων, οὐτ' ἐκ
 πεπερασμένων. καὶ μοι δοκῶ ταῖς ἐκείνου κεχρησθαι
 λέξεσιν αὐταῖς, ὅπως συνίδῃς, ὃν τρόπον διεφύλαττε
 τὰς κοινὰς ἐννοίας, κελύων ἡμᾶς νοεῖν τῶν σωμα-
 τῶν ἕκαστον οὐτ' ἐκ τίνων, οὐτ' ἐξ ὁποσωνοῦν με-
 ρῶν, οὐτ' ἐξ ἀπείρων, οὐτ' ἐκ πεπερασμένων συγκεί-
 μενον. εἰ μὲν γάρ, ὥς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὸ ἀδιά-
 φαν, οὕτω πεπερασμένου τε καὶ ἀπείρου μέσον
 εἶναι, τίποτα, τί τοῦτό ἐστιν, ἔδει λῦσαι τὴν ἀπο-
 ρίαν· εἰ δέ, ὥς τὸ μὴ ἴσον, εὐθύς ἄριστον, καὶ τὸ
 μὴ φθαρτόν, ἀφθαρτόν, οὕτω τὸ μὴ πεπερασμένον
 ἀπείρον νοοῦμεν, ὁμοίον ἐστιν, οἶμαι, τῷ τὸ σῶμα
 εἶναι μὴτ' ἐκ πεπερασμένων, μὴτ' ἐξ ἀπείρων, καὶ
 ἴσον εἶναι μὴτ' ἐξ ἀληθῶν λημμάτων, μὴτ' ἐκ ψευ-
 δῶν, μὴτε*.

XXXIX. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπανεπινοώμενος, φησὶ,
 ὅς τις πυραμίδος ἐκ τριγώνων συνισταμένης τῆς πλευ-
 ρῆς κατὰ τὴν συναφὴν κεκλιμένης, ἀνίσους μὲν εἶ-
 ναι, μὴ ὑπερέχειν δὲ, ἢ μεῖζονές εἶναι. οὕτως ἐτήρηται τῆς
 ἐννοίας. εἰ γὰρ ἔστι τι μεῖζον, καὶ μὴ ὑπερέχον, ἔσται
 τι μικρότερον καὶ μὴ ἐλλείπον· ὥστε καὶ ἄριστον

μήτε ὑπερέχον, μήτ' ἐλλείπον, τουτέστιν, ἴσον τὸ
 ἄνισον, καὶ οὐ μείζον τὸ μείζον, οὐδὲ μικρότερον τὸ
 μικρότερον. εἴ τι τοίνυν ὄρα, τίνα τρόπον ἀπότηρ
 Δημοκρίτης, διαποροῦντι φυσικοῖς καὶ ἐμφύχοις, ὁ
 κῶνος τέμνοιτο παρὰ τὴν βίαν ἐπιπέδῳ, τί χρησι-
 νοῦσθαι τῆς τῶν τμημάτων ἐπιφανείας, ἴσας ἢ ἄ-
 σους γινόμενας; ἄνισοι μὲν γὰρ οὐσαι τὸν κῶ-
 νον ἀνὸμαλον παρέξουσιν, πολλὰς ἀποχαράξεις λαμβ-
 νοντα βαθμοειδεῖς καὶ τραχύτητας· ἴσων δ' οὐδὲν
 ἴσα τμήματα ἔσται, καὶ φανεῖται τὸ τοῦ κυλίνδρου
 πεπονθὸς ὁ κῶνος, ἐξ ἴσων συγκείμενος καὶ οὐκ ἀ-
 σων κύκλων, ὅπερ ἐστὶν ἀτοπώτατον. ἐνταῦθα δὲ
 τὸν Δημοκρίτον ἀποφαίνων ἀγνοοῦντα, τῆς μέντοι
 ἐπιφανείας, φησὶ, μήτ' ἴσας εἶναι, μήτ' ἄνισους· ὅτι
 δὲ τὰ σώματα, τῷ μήτ' ἴσας εἶναι, μήτ' ἄνισοις
 ἐπιφανείας, τὸ μὲν δὴ νομοθετεῖν τῶν ἐπιφανείων
 μὴ ἴσων οὐδὲν, τὰ σώματα συμβαίνειν ἄνισα εἶναι
 θαυμαστέον ἐξουσίαν αὐτῷ τοῦ γράφειν, ὅτι
 ἐπὶ τῇ, διδόντος ἐστὶ. τοῦναντίον γὰρ ὁ λόγος μὴ
 τῆς ἐναργείας νοεῖν δίδωσι, τῶν ἄνισων σωμάτων
 ἄνισους εἶναι τῆς ἐπιφανείας, καὶ μείζονα τὴν τοῦ
 μείζονος· εἴγε μὴ μέλλει τὴν ὑπεροχὴν, ἢ μείζον
 ἐστίν, εὐτερεμένην ἐπιφανείας ἔχειν. εἰ γὰρ οὐχ ὅτι
 βιάλλουσι τῆς τῶν ἐλαττόνων ἐπιφανείας αἱ τῶν
 ξόνων, ἀλλὰ προαπολείπουσιν, ἔσται σώματος πλείονος
 ἔχοντος μέρος ἄνευ πέρατος, καὶ ἀπεράτῳ.
 γὰρ λέγει, ὅτι βιαζόμενος οὕτω * ὥς γὰρ ὑποφάνηται
 περὶ τὸν κῶνον ἀναχαράξεις, ἢ τῶν σωμάτων ἄνισον
 τῆς δὴπουθεν, οὐχ ἢ τῶν ἐπιφανείων, ἀπεργάζεσθαι

γελῶν οὖν, τὸ τὰς ἐπιφανείας ἐξαιροῦμενον. ἐν
 ταῖς σώμασιν ἐλεγχομένην ἀπολιπτὴν ἀνωμαλίαν. ἀλλ'
 ἂν μὲνόμεν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, τί μᾶλλον ἐστὶ παρὰ
 τὴν ἔννοιαν, ἢ τὰ τοιαῦτα πλάττειν; εἰ γὰρ ἐπιφά-
 νειαν ἐπιφανείᾳ θήσομεν μὴτ' ἴσην εἶναι, μὴτ' ἄντι-
 σον, καὶ τὸ μέγεθος ἴσται μεγέθει φάναι καὶ ἄρι-
 θμὸν ἀριθμῷ μὴτ' ἴσον εἶναι μὴτ' ἄριστον, καὶ ταῦτα
 ἴσον καὶ ἀνίσον μέσον, τὸ μηδέτερον, οὐκ ἔχοντι
 εἶπεν, οὐδὲ νοῆσαι διναμένους. ἔτι δ' οὐδὼν ἐπι-
 φανείῳ μὴτ' ἴσον μὴτ' ἀνίσον, τί κωλύει καὶ κύ-
 κλους νοεῖσθαι μὴτ' ἴσους μὴτ' ἀνίσους; αὐταὶ γὰρ
 ὁμοιοῦσιν ὄντων κωνικῶν τμημάτων ἐπιφάνειαι κύ-
 κλοι εἰσίν. εἰ δὲ κύκλους· καὶ διαμέτρους κύκλων
 ὄντων μὴτ' ἴσους μὴτ' ἀνίσους. εἰ δὲ τοῦτο· καὶ
 τριγῶνας καὶ παραλληλόγραμμα, καὶ
 παραλληλεπίπεδα, καὶ σώματα. καὶ γὰρ εἰ μήκη
 ἴση μὴτ' ἴσα μὴτ' ἄνισα ἀλλήλοις, καὶ βάρη ἴσται
 καὶ πληρῆ καὶ σώματα. εἶτα πῶς τολμῶσιν ἐπιτι-
 μῶν τοῖς ταῖς κενότητας εἰσάγουσι, καὶ ἀμειρῇ τινα
 καὶ μαχόμενα μῆτε κινεῖσθαι, μῆτε μένιν, ὑποτι-
 θιμένοις, αὐτοὶ τὰ τοιαῦτα ἀξιόματι ψευδῇ λέγον-
 ται εἶναι; εἰ τινα μὴ ἐστὶν ἴσα ἀλλήλοις, ἐκεῖνα ἀνι-
 σὰ ἐστὶν ἀλλήλοις· καὶ, οὐκ ἴσται μὲν ἴσα ταῦτα ἀλ-
 λήλοις, ἄνισα δὲ ἐστὶ ταῦτα ἀλλήλοις. ἐπεὶ δὲ φησιν,
 εἴηαι τι μείζον, οὐ μὴν ὑπερέχον, ἄξιον ἀπορῆσαι.
 ἡμέτερον ταῦτ' ἐφαρμόσει ἀλλήλοις. εἰ μὲν γὰρ ἐφαρ-
 μόσει, πῶς μείζον ἐστὶ θάτερον; εἰ δ' οὐκ ἐφαρμό-
 νει, πῶς οὐκ ἀνάγκη, τὸ μὲν ὑπερέχειν, τὸ δ' ἑλλεί-
 νειν, τῷ μηδέτερον ὑπάρχειν; καὶ οὐκ ἐφαρμόσει τῷ

μιῖζον, ἥ καὶ ἐφαρμύσει τὸ μιῖζον εἶναι θάλασσαν
ἀνάγκη γάρ, ἐν τοιαύταις ἀπορίαις γίνεσθαι ταύ-
τὰς κοινὰς ἐννοίας μὴ φυλάττοντας.

XL. Καὶ μὲν, τὸ μηθενὸς ἀπτεῦσθαι μὴδὲ
παρὰ τὴν ἐννοίαν ἔστιν. οὐχ ἥτιον δὲ τοῦτο, ἀπτε-
σθαι μὲν ἀλλήλων τὰ σώματα, μηδενὶ δὲ ἀπτεῦσθαι
τοῦτο δ' ἀνάγκη προσδέχεσθαι ταῖς μὴ ἀπολείπον-
σιν ἐλάχιστα μέρη σώματος, ἀλλ' αἰεὶ τι τοῦ δοκούν-
τος ἀπτεῦσθαι πρότερον λαμβάνουσι, καὶ μηδενὸς
τοῦ προὔγειν ἐπέκεινα παυομένοις. ὁ γοῦν ἀνι-
μάλιστα προφέρουσι τοῖς τῶν ἡμερῶν προῖσιν ἀνι-
μοῖς τοῦτο ἔστι, τὸ μῆτε ὅλοις ὅλων ἀφήν εἶναι, μὴ
μέρεσι μερῶν· τὸ μὲν γάρ οὐχ ἀφήν ἀλλὰ κρῖναι
ποιεῖν, τὸ δ' οὐκ εἶναι δυνατόν, μέρη τῶν ἀνι-
μῶν οὐκ ἐχόντων. πῶς οὖν οὐκ αὐτοὶ τούτῳ περιπίπτου-
σι, μὴδὲν μέρος ἔσχατον μὴδὲ πρῶτον ἀπολείπον-
τες, ὅτι μὴ διαφανεῖν κατὰ πέρας τὰ σώματα ὅλα
οὐ κατὰ μέρος λέγουσι· τὸ δὲ πέρας σῶμα οὐκ ἔστι
ἄψεται τοίνυν σῶμα σώματος ἄσωμάτω· καὶ
ἄψεται πάλιν, ἄσωμάτου μεταξὺ ὄντος. εἰ δὲ ἄψεται,
καὶ ποιήσεται τι καὶ πέλοισι τῷ ἄσωμάτῳ
σῶμα· ποιεῖν γάρ τι καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων
ἀπτεῦσθαι τὰ σώματα πέφυκεν. εἰ δὲ ἀφήν ἔσχατον
ἄσωμάτω τὸ σῶμα, καὶ συναφήν ἔξει, καὶ ἄψεται
καὶ συμφύειν. ἔτι γάρ ἐν ταῖς συναφαῖς καὶ κρῖναι
σιν ἢ μένειν ἀναγκαῖον, ἢ μὴ μένειν, ἀλλ' ἐκτελεῖν
θαι τὰ πέρατα τῶν σωμάτων· ἐκάτερον δὲ παρὰ τὴν
ἐννοίαν ἔστι. φθορὰς μὲν γάρ ἄσωμάτων καὶ γινώ-
σκει οὐδ' αὐτοὶ καταλείπουσι· κρῖσις δὲ καὶ συν-
φύειν

σωμάτων ἰδίαις χρομένων πέραςιν οὐκ ἂν γένοιτο·
 τὸ γὰρ πέρας ὀρίζει καὶ ἴστησι τὴν τοῦ σώματος φύ-
 σιν· αἱ δὲ κράσεις, εἰ μὴ μερῶν παρὰ μέρη παρα-
 θέσεις εἰσὶν ἀλλήλοις, ὅλα τὰ κινούμενα συγχέου-
 σιν, ὥσπερ οὗτοι λέγουσι, φθορὰς ἀποληπτικῶν
 πραγμάτων ἐν ταῖς μίξεσιν, εἴτα γενέσεις ἐν ταῖς δια-
 στάσεσι· ταῦτα δ' οὐδεὶς ἂν ῥηδὼς νοήσῃεν. ἀλλὰ
 μὴν καθ' ὃ γε ἄπτεται τὰ σώματα ἀλλήλων, κατὰ
 τοῦτο καὶ πιέζεται καὶ θλίβεται καὶ συντριβεται ὑπ'
 ἀλλήλων· ἀσώματον δὲ ταῦτα πάσχειν ἢ ποιῆν, οὐ
 δυνατόν, ἀλλ' οὐδὲ διανοητέον ἐστὶ· τοῦτο δὲ βιά-
 ζονται νοεῖν ἡμῶς. εἰ γὰρ ἡ σφαῖρα τοῦ ἐπιπέδου
 κατὰ σημεῖον ἄπτεται, ὅηλον, ὅτι καὶ αὐρεται κατὰ
 ὑψηλὸν διὰ τοῦ ἐπιπέδου· καὶ ἢ μάλιστα τὴν ἐπιφά-
 νειαν ἀληθιμμένη, μιλιάνην ἐνομόρξεται τῷ ἐπιπέδῳ
 γυμνήν· πεπυρωμένη πυρῶσει τὸ ἐπίπεδον· ἀσώ-
 ματον δὲ χρώζεσθαι, ἀσώματῳ πυρῶσθαι σώμα,
 παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν. ἂν δὲ δὴ κεραιάν ἢ κρυ-
 σιλλάνην σφαῖραν εἰς ἐπίπεδον φερομένην λίθινον
 ὑψους νοήσωμεν, ἄλογον, εἰ μὴ συντριβήσεται,
 πληγῆς πρὸς ἀντίτυπον γενομένης· αἰσιώτερον δὲ
 τὸ συντριβῆναι κατὰ πέρας καὶ σημεῖον ἀσώματον
 προσπιουσάν. ὥστε πάντα τῆς περὶ τῶν ἀσώματων
 καὶ σωμάτων αὐτοῖς ταράττεσθαι προλήψεις, μὴ-
 λον δ' ἀναιρεῖσθαι, πολλὰ τῶν ἀδυνάτων παρατι-
 θέμενοις.

XLII. Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι, χρόνον εἶναι μέλ-
 λοντα καὶ παροχημένον, ἐνιστώτα δὲ μὴ εἶναι χρό-
 νον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄρτι καὶ τὸ πρόην ὑφισταίναί, τὸ

δὲ νῦν ὅλως μηδὲν εἶναι. καὶ μὲν τοῦτο συμβαίνει
 τοῖς Σιτωῦσι, ἐλάχιστον χρόνον μὴ ἀπολείποντες
 μηδὲ τὸ νῦν ἀμερὲς εἶναι βουλομένοις, ἀλλ' ὅτι δι-
 τις ὡς ἐνεστώσως οἴηται λαβὼν διανοεῖσθαι, ταῦτα
 *ὃ μὲν μέλλον, τὸ δὲ παρωχημένον εἶναι φάσκουσιν
 ὥστε μηδὲν κατὰ τὸ νῦν ὑπομένειν, μηδὲ λείπειν
 μόριον χρόνου παρόντος, ἂν, ὃς λέγεται παρὸν
 τοῦτου τὰ μὲν εἰς τὰ μέλλοντα, τὰ δ' εἰς τὰ παρὸν
 χημένα διανέμῃται. δυοῖν οὖν συμβαίνει θάτερον
 ἢ τὸ ἦν χρόνος, καὶ ἔστι χρόνος, τιθέντας, ἅτε
 ρεῖν τὸ, ἐστὶ χρόνος· ἢ ἐστὶ χρόνος ἐνεστωσώς, οὐ
 μὲν ἐνεστήκει, τὸ δ' ἐνστήσεται· καὶ λέγειν, ὅτι
 τοῦ ὑπάρχοντος τὸ μὲν μέλλον ἐστὶ, τὸ δὲ παρὸν
 μένον· καὶ τοῦ νῦν, τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστε-
 ρον· ὥστε νῦν εἶναι τὸ μηδέπω νῦν, καὶ τὸ μηκέτι
 νῦν· οὐκ ἔστι γὰρ νῦν τὸ παρωχημένον, καὶ οὐδέτις
 νῦν τὸ μέλλον * διαίρουσι λέγειν αὐτοῖς, ὅτι καὶ
 * καὶ τοῦ φωτός τὸ μὲν πέρυσσι, τὸ δ' εἰς νέμεσι καὶ
 τοῦ ἄμα τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον. οὐδὲν γὰρ
 ἐπιεικέστερα τούτων κυκῶσι, ταυτὰ ποιοῦντες,
 μηδέπω καὶ τὸ ἤδη καὶ τὸ μηκέτι, καὶ τὸ νῦν καὶ τὸ
 μὴ νῦν· οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι καὶ τὸ ἄρτι
 καὶ τὸ μετὰ μικρόν, ὡς ἔτετα τοῦ νῦν μόριον, καὶ
 τὸ μὲν μετὰ τὸ νῦν, τὸ δὲ πρὸ τοῦ νῦν τίθεται καὶ
 νοοῦσι καὶ νομίζουσι. τούτων Ἀρχιδήμος μὲν ἀρ-
 τινὰ καὶ συμβολὴν εἶναι λέγων, τοῦ παρωχημένου
 καὶ τοῦ ἐπιφερομένου τὸ νῦν, λέλθῃν αὐτόν, ὡς
 εἶκοι, τὸν πάντα χρόνον ἀναιρῶν. εἰ γὰρ τὸ νῦν οἱ
 χρόνος ἐστίν, ἀλλὰ πέρας χρόνου, πᾶν δὲ μένον

χρόνου τοιοῦτον, οἷον τὸ νῦν ἔστιν, οὐδὲν φαίνεται
 μέρος ἔχων ὁ οὐμπας χρόνος, ἀλλ' εἰς πέρατα διόλου
 καὶ συμβολίᾳ καὶ ὁρμᾷ ἀναλυόμενος. Χρύσιππος
 δὲ βουλόμενος φιλοτεχνεῖν περὶ τὴν διαίρεσιν, ἐν μὲν
 τῷ περὶ τοῦ Κενοῦ καὶ ἄλλοις τισὶ, τὸ μὲν παρωχη-
 μένον τοῦ χρόνου καὶ τὸ μέλλον οὐχ ὑπάρχειν ἀλλ'
 ἐκαστηκέναι, φησὶ, μόνον δὲ ὑπάρχειν τὸ ἐκαστηκός·
 ἐν δὲ τῷ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ περὶ τῶν
 Μινῶν, τίθεται τοῦ ἐκαστηκότητος χρόνου τὸ μὲν, μέ-
 λος εἶναι, τὸ δὲ, παρεληλυθός. ὥστε συμβαίνει τὸ
 ὑπάρχον αὐτῷ τοῦ χρόνου διαιρεῖν εἰς τὰ μὴ ὑπάρ-
 χοντα τοῦ ὑπάρχοντος, μᾶλλον δὲ ὅλως τοῦ χρόνου
 μηδὲν ἀπολιπεῖν ὑπάρχον, εἰ τὸ ἐκαστηκός οὐδὲν
 ἔχει μέρος, ὃ μὴ μέλλον ἔστιν, ἢ παρωχημένον.

XLII. Ἡ μὲν οὖν τοῦ χρόνου νόησις αὐτοῖς, οἷον
 ἕδωτος περιδραξίς, ὅσα μᾶλλον πωῖται διαφύλοντος
 καὶ διαλεισθαίνοντος· τὰ δὲ τῶν πράξεων καὶ κινή-
 σων τὴν πᾶσαν ἔχει οὐγκυαίν τῆς ἐναργείας ἀνάγκη
 γάρ, εἰ τοῦ νῦν τὸ μὲν εἰς τὸ παρωχημένον, τὸ δ'
 εἰς τὸ μέλλον διαίρεται, καὶ τοῦ κινουμένου κατὰ
 τὰ νῦν, τὸ μὲν κεινηθῆναι, τὸ δὲ κινήσασθαι, πέρα,
 δὲ κινήσεως ἀνηρῆσθαι καὶ ἀρχὴν, μηδενὸς ἔργου
 αὐτῶν γεγονέναι, μηδ' ἔσχατον εἶσθαι μηδὲν, τῷ
 χρόνῳ τῶν πράξεων συνδιανεμομένων. ὥς γὰρ τοῦ
 ἐκαστηκότητος χρόνου τὸ μὲν παρωχηθῆναι, τὸ δὲ μέλλειν
 ἰσχυρῶσαι, οὕτω τοῦ πραιτομένου τὸ μὲν πεπρωθῆναι,
 τὸ δὲ προεχθῆσθαι. πότε τοίνυν ἔσται ἀρχὴν, πότε
 ἔσται τελευτὴν τὸ ἀριστῆν, τὸ χρεῖσθαι, τὸ βαδί-
 σαι, εἰ πᾶς μὲν ὁ ἀριστῶν ἡρίσθη καὶ ἀριστήσῃ,

πᾶς δὲ ὁ βαδίζων ἐβάδιζε καὶ βαδιῖται. τὸ δὲ δι-
 νῶν, φασί, δεινότατον, εἰ τοῦ ζῶντι τὸ ἐξηκεῖν καὶ
 ζῆσεσθαι συμβέβηκεν, οὐτ' ἀρχὴν ἔσχε τὸ ζῆν, οὐδ'
 ἔξει πέρας· ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν, ὡς ἔοικε, γίγνεται
 μὴ ἀρξάμενος τοῦ ζῆν, καὶ τεθνήσκει μὴ παύσαν-
 τος. εἰ γὰρ οὐθέν ἐστιν ἔσχατον μέρος, ἀλλ' αἰεὶ ἐν
 τῷ ζῶντι τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον περίεστιν, αἰ-
 δέποτε γίνεται ψεῦδος τὸ ζῆσεσθαι Σωκράτη, ὅσοι
 κινεῖ ἀληθές τὸ ζῆ Σωκράτης, ἐπὶ τοσοῦτον ψεῦδος τὸ
 τέθνηκε Σωκράτης· ὥστ', εἰ τὸ ζῆσεται Σωκράτης
 ἀληθές ἐστιν ἐν ἀπείροις χρόνου μέρεσιν, ἐν οὐδενί
 χρόνου μέρει τὸ τέθνηκε Σωκράτης ἀληθές ἔσται.
 καίτοι τί πέρας ἂν ἔργου γένοιτο; ποῦ δὲ λήξει τὸ
 πραττόμενον, ὅν, ὅσάκις ἀληθές ἐστι τὸ πράττεσθαι
 τοσαυτάκις ἀληθές ἢ καὶ τὸ πρυχθήσεται; ψεύδε-
 ται γὰρ ὁ λέγων πέρας τοῦ γράφοντος καὶ διαλεγ-
 μένου Πλάτωνος, ὅτι παύσεται ποτε Πλάτων δια-
 λεγόμενος, εἰ μηδέποτε ψεῦδος ἐστι τὸ διαλεχθῆναι
 ται, περὶ τοῦ διαλεγομένου, καὶ τὸ γράφειν, περὶ
 τοῦ γράφοντος. ἔτι τοίνυν τοῦ γενομένου μέρους οὐ-
 δέν ἐστιν, ὅπερ οὐκ ἦτοι γεγονός ἐστιν ἢ γενησομέ-
 νον καὶ παρεληλυθός ἢ μέλλον· γεγονότος δὲ καὶ
 γεγεννημένου καὶ παρωχημένου καὶ μέλλοντος αἰσθη-
 οῖς οὐκ ἔστιν· οὐδενός οὖν ἀπλῶς αἰσθητοῦ ἐστιν.
 αὐτὸ γὰρ ὁρῶμεν τὸ παρωχημένον ἢ τὸ μέλλον, οὐδ'
 ἀκούομεν, οὐτ' ἄλλην τινὰ λαμβάνομεν αἰσθητὴν
 τῶν γεγονότων ἢ γενησομένων· οὐδ' ἂν παρῇ τι
 αἰσθητόν ἐστιν, εἰ ταῦ παρόντος ἀπὸ τὸ μὲν μέλλον

τὸ δὲ παρόχηκε· καὶ τὸ μὲν γεγονός ἐστὶ, τὸ δὲ γε-
νηόμενον.

XLIII. Καὶ μὴν αὐτοὶ γε σχέτλια ποιεῖν τὸν
Ἐπίκουρον λέγουσι, καὶ βιάζεσθαι τὰς ἐννοίας, ἰσο-
ταχῶς τὰ σώματα κινεῦντα, καὶ μηδὲν ἀπολείποντα
μηδενὸς ταχύτερον. πολλῶ δὲ τούτου οὐκ ἐπιτόνιον
ἐστὶ, καὶ μᾶλλον ἀπήρηται τῶν ἐννοιῶν, τὸ μηδὲν
ὑπὸ μηδενὸς περικαταλαμβάνεσθαι μηδ' εἰ χιλώνην,
τὸ τοῦ λόγου, φασί,

— Μετόπισθε διώκοι

Ἀδράστου ταχὺς ἵππος —.

ἀνάγκη δὲ τοῦτο συμβαίνειν, τῶν μὲν κινουμένων
κατὰ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, τῶν δὲ διαστη-
μάτων, ἃ διεξίσκωσι, εἰς ἄπειρον ὄντων μεριστῶν,
ὡς περ ἀξιοῦσιν οὗτοι. εἰ γὰρ * πλέθρῳ μόνον ἢ χε-
λῶν τὸν ἵππον, οἱ τοῦτο μὲν εἰς ἄπειρον τέμνοντες,
ἐκάτερα δὲ κινεῦντες κατὰ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστε-
ρον, οὐδέποτε τῷ βραδυτάτῳ προσάξουσι τὸ τάχι-
στον, αἰετὶ διάστημα τοῦ βραδυτέρου προλαμβάνου-
ντος εἰς ἄπειρα διαστήματα μεριζόμενον. τὸ δ',
ἐκ τίνος φιάλης, ἢ κύλικος, ὕδατος ἐκχέομένου, μη-
δέποτε πᾶν ἐκχυθήσεται, πῶς οὐ παρὰ τὴν ἐν-
νοίαν ἐστίν; ἢ πῶς οὐκ ἐπόμενον οἷς οὗτοι λέγουσι;
τὴν γὰρ κατὰ τὸ πρότερον τῶν εἰς ἄπειρον μεριστῶν
κίνησιν οὐκ ἔν τις κοήσειε τὸ πᾶν διανύουσιν· ἀλλ'
αἰετὶ μεριστὸν ὑπολείπουσα ποιήσει πᾶσαν μὲν ἐκ-
χύνειν, πᾶσαν δ' ὀλίγησιν καὶ ῥύσιν ἵγρου, καὶ
φορὴν στεριοῦ, καὶ βάρους μεθιμμένου πτώσιν ἀ-
συντέλεστον.

XLIV. Παρήγημι δὲ πολλὰς ἀτοπίας αὐτῶν, τὰς παρὰ τὴν ἔννοιαν ἐφαπτόμενος. ὁ τοίνυν πρὸς αὐτὴν ἔξεως λόγος ἐστὶ μὲν ἀρχαῖος· ἠρώτηται γὰρ ὅτι φησι Χρυσίππος, ὑπ' Ἐπιχάρμου· τῶν δ' ἐν ἡμετέροις οἰομένων, μὴ πᾶν ῥάδιον μηδ' αὐτόθεν εἶναι μὲν εἶναι τὴν ἀπορίαν, πολλὰ κατηγνῆσθαι κατεβῆσθαι, ὥς τις προλήψεις ἀναιρουμένων, καὶ παρὰ τὰς ἐννοίας φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰσθητικὴν προσδιαστρέφουσιν. ὁ μὲν γὰρ λόγος ἄπλοὺς ἐστὶ καὶ τὰ λήμματα συγχωροῦσιν οὗτοι, τὰς μὲν ἐν μέτρῳ πᾶσας οὐσίας ῥεῖν καὶ φέρεσθαι, τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν μεθιεύσας, τὰ δὲ, ποθὲν ἐπιόντα προσδιχομένους· οἷς δὲ πρόσσεισι καὶ ἄπεισιν ἀριθμοῖς ἢ πλῆθεσι, ταῦτα μὴ διαμένειν, ἀλλ' ἕτερα γίνεσθαι τὰς εἰρημύταις προσόδοις, ἐξαλλαγὴν τῆς οὐσίας λαμβανούσης· αὐξήσεις δὲ καὶ φθίσεις οὐ κατὰ δίκην ἐκ συνηθείας ἐκνενικῆσθαι τὰς μεταβολὰς ταύτας λέγεσθαι, γενέσεις δὲ καὶ φθορὰς μᾶλλον αὐτὰς ὁρμαζέσθαι προσῆκον, ὅτι τοῦ καθεστῶτος εἰς ἕτερον ἐκβιάζουσι· τὸ δ' αὖξιασθαι καὶ τὸ μειοῦσθαι, πάθος σώματος ἐστὶν ὑποκειμένου καὶ διαμένουτος. αὐτὰς δὲ πῶς τούτων λεγομένων καὶ τιθεμένων, τί ἀπειροσιν οἱ πρόδικοι τῆς ἐναργείας οὗτοι, καὶ κανόνες τῶν ἐννοιῶν; ἕκαστον ἡμῶν διδυμον εἶναι καὶ διφυῆ καὶ διτιτὸν· οὐχ ὥσπερ οἱ ποηταὶ τοὺς Ἀχαιοὺς νίδας, τοῖς μὲν ἡττωμένους μέναι, τοῖς δ' ἀποκρινόμενους· ἀλλὰ δύο σώματα ταυτὸν ἕχοντα χωρῶν, ταυτὸν δὲ σῆμα, ταυτὸν δὲ βάρος καὶ τόπον, ὑπὸ μηδεὶος ἀνθρώπων ὁρώμενα πρότερον· ἀλλὰ

ἔτι μᾶλλον εἶδον τὴν σύνθεσιν ταύτην καὶ διπλοῦν
καὶ ἀμφιβολίαν, ὥς δύο ἡμῶν ἕκαστός ἐστιν ὑποκεί-
μενον, τὸ μὲν οὐσία, τὸ δὲ * καὶ τὸ μὲν αἰεὶ ᾧ καὶ
πᾶσι, μὴτ' αὐξόμενον, μὴτε μειούμενον, μὴτε
ἴσως οἷον ἐστὶ διαμέμον, τὸ δὲ διαμένει καὶ αὐξάνε-
ται καὶ μειοῦται, καὶ πάντα πάσχει τὰναντία θα-
λάσσης, συμπεφυκός, καὶ συνηρμοσμένον καὶ συγκε-
κλιμένον, καὶ τῆς διαφορᾶς τῇ αἰσθήσει μηδαμοῦ
παρέχον ἄφασθαι. καίτοι λέγεται μὲν ὁ Ἀνγκυρὸς
καί τις διὰ πέτρας καὶ διὰ θρυλίου ὄρεον· ἰώρην δὲ τις
ἐκ τοῦ ὀκροῦ ἐν Σικελίᾳ καθιζόμενος τὰς Καρχηδο-
νίων ἐκ τοῦ λιμένος γυνὴς ἐκπλεύουσας, ἡμέρας καὶ
μετὰς ἀπεχούσας δρόμον· οἱ δὲ περὶ Καλλικράτη
καὶ Μυρμηκίδην λέγονται δημιουργεῖν ἄρματα μνίας
καὶ αἰσθητὰ καλυντόμενα, καὶ διατορνεύειν ἐν σπηλαίοις
καὶ ἰσχυρίσιν ἔπη τῶν Ὀμήρου· ταύτην δὲ τὴν ἐν ὑμῖν
ἀσθένειαν καὶ φορὰν οὐδεὶς διεῖλεν, οὐδὲ διεστήσεν·
ἐπεὶ ἡμεῖς ἡσθόμεθα διττοὶ γεγονότες, καὶ τῷ μὲν
αὐτῷ ὄντες μέρεϊ, τῷ δ' ἀπὸ γενέσεως ἄχρι τελευτῆς
αὐτοὶ διαμένοντες. ἀπλούστερον δὲ ποιοῦμαι τὸν
λόγον· ἐπεὶ τέτταρά γε ποιεῖσιν ὑποκείμενα περὶ
τοῦτον, μᾶλλον δὲ τέτταρα ἕκαστον ἡμῶν. ἀρκεῖ δὲ
καὶ τὰ δύο πρὸς τὴν αἰσθητὴν, εἴ γε τοῦ μὲν Πενθέως
ἀσθενεῖς ἐν τῇ τραγωδίᾳ λέγοντος, ὥς
δύο μὲν ἡλίας ὄρεα,
ἀπὸ δὲ Θήβας,
ἐκ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ παρορῶν λέγομεν, ἐκ τριπλά-
σιον καὶ τετρακισσὺν τοῖς λογισμοῖς· τοὺτους δ'
ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους, καὶ ζῶα

καὶ δένδρα πάντα, καὶ σκεῦη καὶ ὄργανα, καὶ ἡμέ-
τια διττά καὶ διφυῆ τιθιμένους, οὐ χαίρειν ἔδωκεν,
ὥς παραινέειν ἡμᾶς μᾶλλον ἢ νοεῖν ἀναγκάζοντων·
ἐνταῦθα μὲν οὖν ἴσως αὐτοῖς συγγνωστά πλάττου-
σιν ἑτέρας φύσεις ὑποκειμένων· ἄλλη γὰρ αὐδὲ μὲν
φαίνεται μηχανὴ φιλοτιμουμένοις πῶσαι καὶ διαγ-
λάξαι τὰς αὐξήσεις.

XLV. Ἐν δὲ τῇ ψυχῇ, τί παθόντες, ἢ ἄλλως
πάλιν ἄλλας ὑποθέσεις κοιμοῦντες, ἐνδημιουργοῦν
σωμάτων διαφορὰς, καὶ ἰδέας ὀλίγου δέω εἰπεῖν αὐ-
τοῖς τὸ πλῆθος, οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν· ἀλλ' αὖτε
κοινὰς καὶ συνηθεῖς ἐξοικίζοντες ἐννοίας, μᾶλλον
ὅλως ἀναιροῦντες καὶ διαφθεύροντες, ἑτέρας ἀπει-
ροῦσιν ἄλλοκότους καὶ ξένας. ἄτοπον γὰρ εἰ μὴ
τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς κακίας, πρὸς δὲ ταύτας καὶ
τέχνας καὶ τὰς μνήμας πάσας, εἴ τι φαντασίας καὶ
πάθη, καὶ ὄρμης, καὶ συγκαταθέσεις, σώματα συ-
νομένους, ἐν μηδενὶ φάναι κείσθαι, μηδὲ ὑπάρχειν
τόπον τοῦτοῖς, ἕνα τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ πόρον συγ-
καταθεῖν αὐτοῖς, οὗ τοῦ τὸ ἡγεμονικὸν συστέλλουσι τῇ
ψυχῇ, ὑπὸ τοσούτων σωμάτων κατεχόμενον, ὥστε
τοὺς πάνυ δοκοῦντας ἀφοριζέειν καὶ ἀποκρίνειν ἑ-
κάστου εἴδους πολὺ πλῆθος διαπείρουσιν. τὸ δὲ μὴ
τοῖς σώματι ταῦτα ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ζῶα λογικὰ καὶ
ζῶων τοσούτων ὑμῆρος, οὐ φίλιον, οὐδὲ ἡμιον, οὐ
ἀλλ' ὄχλον ἀντιστάτην κακίαις καὶ πόλεμον τοῖς
ἑαυτοῖς, ἀποφαίνειν ἕκαστον ἡμῶν παρὰ δέουσαν
μάνδραν, ἢ δουρίον ἵππον, ἢ τί ἄν τις ἄλλο πλάττου-
σιν οὗτοι διανοηθείη καὶ προσαγορεύσειεν.

βαλὴ τίς ἐστιν ὀλιγορίας καὶ παρανομίας εἰς τὴν ἐ-
 νόμιαν καὶ τὴν συνήθειαν. οἱ δ' οὐ μόνον τὰς ἀρε-
 τὰς καὶ τὰς κακίας ζῶα εἶναι λέγουσιν, οὐδὲ τὰ πάθη
 ἁπλῶς, ὀργάς, καὶ φθόνους, καὶ λύπας, καὶ ἐπιχαι-
 ρικίας, οὐδὲ καταλήψεις, καὶ φαντασίας, καὶ
 ἀγνοίας, οὐδὲ τὰς τέχνας ζῶα, τὴν σκυματομικὴν,
 τὴν χαλκοτυπικὴν· ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις ἔτι καὶ τὰς
 ἀνθρώπων σώματα καὶ ζῶα ποιοῦσι, τὸν περίπατον
 τὴν ὄρχησιν, τὴν ὑπόθεσιν, τὴν προσαγόρευ-
 σιν, τὴν λοιδορίαν· ἔπεται δὲ τοῦτοις καὶ γέλωτα
 εἶναι, καὶ κλαυθμόν· εἰ δὲ ταῦτα, καὶ βῆχας,
 καὶ πιαρμόν, καὶ στεναγμόν, πύουσιν τε πάντως καὶ
 ἀπόμυνον, καὶ τὰ λοιπά· ἐνδηλὸν γάρ ἐστι. καὶ μὴ
 ἀναζητεῖν ἐπὶ ταῦτ' ἀγόμενοι τῷ κατὰ μικρὸν
 λόγῳ, Χρυσίππου μνημονεύοντες, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν
 φυσικῶν Ζητημάτων αὖτως προσάγοντος· Οὐχ ἡ
 αἰὶς εὖς σῶμά ἐστιν· ἡ δ' ἐσπέρα καὶ ὁ ἄφθρος, καὶ
 ὁ μέσος τῆς νυκτὸς σῶματα οὐκ ἔστιν. οὐδὲ ἡ μέ-
 σος σῶμά ἐστιν· οὐχὶ δὲ καὶ ἡ νοσηνία σῶμα,
 καὶ ἡ δεκάτη, καὶ πεντεκαιδεκάτη, καὶ ἡ τριακάς,
 καὶ ὁ μῆν, σῶμά ἐστι, καὶ τὸ θέρος, καὶ φθινόπω-
 ρον, καὶ ὁ ἐνιαυτός.

XLVI. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρὰ τὰς κοινὰς βιά-
 νται προλήψεις· ἐκεῖνα δ' ἥδη καὶ παρὰ τὰς ἰδίους,
 τὸ θερμώτατον περιψύξει, καὶ πυκνώσει τὸ λεπτο-
 ρώτατον γεννώντες. ἡ γὰρ ψυχὴ θερμώτατόν
 ἐστὶν καὶ λεπτομερέστατον· ποιοῦσαι δ' αὐ-
 τὴν τὴν περιψύξει καὶ πυκνώσει τοῦ σώματος, οἷον
 ποιοῦται τὸ πνεῦμα μεταβάλλοντος, ἐκ φυτικῶν

ψυχικὸν γενόμενον. γεγονέναι δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἐν
 ψυχῳ λέγουσι, τοῦ ὑγροῦ μεταβάλλοντος εἰς αἶρ
 νοστρον· ὥρα καὶ τὸν ἥλιον διανοεῖσθαι περὶ τὴν
 γεννώμενον. ὁ μὲν οὖν Ξενοφάνης, διηγουμένης
 τινός, ἐγγέλεις ἐωρακέναι ἐν ὕδατι θερμῷ ἑαυ
 τὸν οὐκ οὖν, εἶπεν, ἐν ψυχρῷ αὐτὰς ἐψήσομεν· τὴν
 τοῖς δ' εἶποιτ' ἂν, εἰ περιψύξει τὰ θερμώτατα γιν
 νῶσι, καὶ πυκνώσει τὰ κορυφώτατα, πάλιν αὐτὰ
 μότῃ τὰ ψυχρὰ, καὶ συγχύσει τὰ πυκνὰ,
 διακρίσει τὰ βαρὺα γεννᾶν, ἀλογίας τινός φησιν
 τοῖσιν ἀναλογίαν. καὶ ἐννοίας δ' οὐσίαν αὐτῶν
 καὶ γίνεσθαι οὐ παρὰ τὰς ἐννοίας ὑποκείμεναις φη
 σία γὰρ τις ἢ ἐννοιά ἐστι· φαντασία δὲ, τὴν
 σις ἐν ψυχῇ· ψυχῇ δὲ φύσις, ἀναθυμιάσις, ἢ τε
 πωθῆναι μὲν ἐργῶδες διαμανότητα, δεξιμένην
 τηρῆσαι τύπωσιν, ἀδύνατον. ἢ τε γὰρ τροφή
 ἢ γένεσις αὐτῆς ἐξ ὑγρῶν οὐσα συνεχῇ τὴν ἐπιφο
 ῖται, καὶ τὴν ἀνάλωσιν· ἢ τε πρὸς τὸν αἶρα
 ἀναπνοῆς ἐπιμιξία καινὴν αἰεὶ ποιεῖ τὴν ἀναθυμ
 σιν, ἐξισταμένην καὶ τροπομένην ὑπὸ τοῦ θύρατος
 ἐμβάλλοντος ὄχι τοῦ καὶ πάλιν ἐξιόντος. ἔτι μὲν γὰρ
 ἂν τις μᾶλλον ὕδατος φερόμενον διανοηθεῖν,
 ματα καὶ τύπους καὶ εἶδη διαφυλάττον, ἢ περὶ
 φερόμενον ἐν ταῖς αἰτροῖς καὶ ὑγρότησιν, εἰς
 ἐξωθεν ἐνδελεχῶς οἶον ἀργῶ καὶ ἀλλοτρίῳ πνεύματι
 κινούμενον. ἀλλ' οὕτω παρακούοντες ἑαυτῶν,
 τὰς ἐννοίας ἀποκειμένας τινὰς ὀριζόμενοι νοή
 μιν δὲ, μονίμους καὶ σχετικὰς τυποῖσιν,
 ἰπιστήμας καὶ παντάπασιν πηγνύοντες ὥς τὸ ἀμετακίνητον

καὶ βέβαιον ἐχούσας, ἵνα τοῦτοις ὑποτίθεται
 εἶναι καὶ ἰδραὺ οὐσίας ὀλισθηρᾶς καὶ σκεδαστῆς,
 καὶ φρομένης αἰὲ καὶ ῥεούσης.

XLVIII. Στοιχείον γε μὴν ἔννοια καὶ ἀρχῆς
 τῶν πᾶσιν, ὥς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώποις ἐμπέφυκεν,
 ἵνα ἀπλοῦν καὶ ἄκρατον εἶναι καὶ ἀσύνθετον· οὐ
 τῶν στοιχείων, οὐδ' ἀρχῇ τὸ μίμνχμενον, ἀλλ' ἐξ ὧν
 συναρτάται καὶ μὴν οὗτοι τῶν θεῶν ἀρχὴν ὄντα, σῶμα
 ταυρῶν, καὶ τοῦν ἐν ὕλῃ ποιοῦντες, οὐ καθαρόν, οὐδὲ
 ἀπλοῦν, οὐδ' ἀσύνθετον, ἀλλ' ἐξ ἐτέρου καὶ δι' ἐτε-
 ρου ἀποφαίνουσι· ἡ δὲ ὕλη καθ' αὐτὴν ἄλογος
 πάντα καὶ ἄποιος τὸ ἀπλοῦν ἔχει καὶ τὸ ἀρχοειδές· ὁ
 οὖν δὲ, εἰπερ οὐκ ἔστιν ἀσώματος οὐδ' ἄϋλος, ὥς
 ἀρχῆς μετέσχηκε τῆς ὕλης· εἰ μὲν γὰρ ἐν καὶ ταύτων
 ἡ ὕλη καὶ ὁ λόγος, οὐκ ἐν τὴν ὕλην ἄλογον ἀποδε-
 ῖναι· εἰ δ' ἕτερα, καὶ ἀμφοτέρων ἂν τις ὁ θεὸς
 τῆς ταμίης, καὶ οὐκ ἀπλοῦν, ἀλλὰ σύνθετον πρᾶγμα
 τῶν νοητῶν τὸ σωματικὸν ἐκ τῆς ὕλης προσειληφώς.

XLIX. Τὰ γε μὴν τέσσαρα σώματα, γῆν καὶ
 ὕδωρ, αἶρα τε καὶ πῦρ, πρῶτα στοιχεῖα προσαγο-
 ρούντες, οὐκ οἶδα, ὅπως τὰ μὲν, ἀπλᾶ καὶ καθαρὰ
 τὰ δὲ, σύνθετα καὶ μεμιγμένα ποιοῦσι· γῆν μὲν γὰρ
 ἴσασιν καὶ ὕδωρ οὔτε ἀντισυνέχειν οὔτε ἕτερα, πνευ-
 ματικῆς δὲ μετοχῇ καὶ πυρῶδους δυνάμειος τὴν ἐνὸς-
 τῆς διαφυλάττειν· αἶρα δὲ καὶ πῦρ αὐτῶν τ' εἶναι
 δι' εὐτονίαν ἐκτατικά, καὶ τοῖς δυσὶν ἐκείνοις ἐγκε-
 κρυμένα, τόνον παρέχιν, καὶ τὸ μόνιμον καὶ οὐ-
 κινούμενον· πῶς οὖν ἐτι γῆ στοιχεῖον, τ' ὕδωρ, ἢ μήτι
 ἀπλοῦν, μήτε πρῶτον, μήτ' αὐτᾶ διαρκές, ἀλλ' ἐν-

διές ἔξωθεν εἰς αἰὲ τοῦ συνέχοντος ἐν τῷ εἶναι καὶ
 σώζοντος; οὐδὲ γὰρ οὐσίας αὐτῶν ἐπίνουσαν ἀπο-
 λείπασιν· ἀλλὰ πολλὴν ἔχει ταραχὴν καὶ ἀσάφειαν
 οὗτος ὁ λόγος λεγόμενος τῆς γῆς * τινὸς καὶ ἑαυτὴν
 εἶτα πῶς οὕσα γῆ καὶ ἑαυτὴν αἴρος δεῖται συν-
 σιάντος αὐτὴν καὶ συνέχοντος; ἀλλ' οὐκ ἔτι γῆς
 ἑαυτὴν, οὐδὲ ὕδωρ· ἀλλὰ τὴν ὕλην ὃ αἶρ ὥς καὶ
 συναγαγὼν καὶ πυκνώσας, γῆν ἐποίησεν, ὥς καὶ
 δὲ διαλυθεῖσαν καὶ μαλαχθεῖσαν, ὕδωρ. αὐδέντι
 οὖν τούτων στοιχείον, οἷς ἕτερον ἀμφοτέροις οὐσίαις
 καὶ γένεσιν παρέσχηκεν.

L. ἔτι, τὴν μὲν οὐσίαν καὶ τὴν ὕλην ἰσχυρι-
 ναι ταῖς ποιότησι λέγουσι, καὶ σχεδὸν οὕτω τὸν αἶρα
 ἀποδιδόναι, τὰς δὲ ποιότητας αὐτὴν πάλιν οὐσίας
 σώματα ποιοῦσι. ταῦτα δὲ πολλὴν ἔχει ταραχὴν.
 μὲν γὰρ ἰδίαν οὐσίαν αἱ ποιότητες ἔχουσι, καὶ
 σώματα λέγονται καὶ εἶναι, οὐχ ἑτέρας οὐσίας δι-
 ται· τὴν γὰρ αὐτῶν ἔχουσιν. εἰ δὲ τοῦτο μόνον
 ταῖς ὑφέσθηκε τὸ κοινόν, ὅπερ οὐσίαν οὗτοι καὶ
 λην καλοῦσι, δηλόν, ὅτι σώματος μετέχουσι· σώματα
 γὰρ οὐκ εἰσὶ· τὸ δὲ ὑφεστώς καὶ δεχόμενον, δια-
 ρεῖν ἀνάγκη τῶν αὐτῶν δέχεται καὶ οἷς ὑφέσθηκεν.
 τὸ ἑμῖς βλέπουσι· τὴν γὰρ ὕλην ἄποιον ἄνευ
 ζουσι· τὰς δὲ ποιότητας οὐκ ἔτι βούλονται καλεῖ-
 αῦλουν. καίτοι πῶς οἷόν τε σῶμα ποιότητος
 ποιῆσαι, ποιότητα σώματος ἄνευ μὴ νοοῦντας
 γὰρ συμπλέκων σῶμα πάσῃ ποιότητι λόγος αὐτῶν
 ἔσθ' μὴ σὺν τινι ποιότητι σώματος ἀφαισθαι τὴν οὐ-
 νοίαν. ἢ τοίνυν πρὸς τὸ ἀσώματον τῆς ποιότητος

μαχόμενος, μάχεσθαι καὶ πρὸς τὸ ἄποιον τῆς ὕλης
 τοῖσιν· ἢ θάτερον θάτερον ἀποκρίνων, καὶ ἀμφό-
 τερα χωρίζει ἀλλήλων. ὅν δέ τινες αὐτῶν προβάλλον-
 ται λόγον, ὡς ἄποιον τὴν οὐσίαν ὀνομάζοντες, οὐχ
 ὅτι πάσης ἐστέρεται ποιότητος, ἀλλ' ὅτι πᾶσας ἔχει
 τὰς ποιότητας, μάλιστα παρὰ τὴν ἐννοιάν ἐστιν. οὐ-
 δέως γὰρ ἄποιον νοεῖ τὸ μηδεμίᾳ ποιότητος ἁμοι-
 ρον, οὐδ' ἄπαθές τὸ πάντα πάσχειν ἀεὶ πεφυκός,
 οὐδ' ἀκίνητον τὸ πάντη κινήσιον. ἐκεῖνο δ' οὐ λείυ-
 ται, κἄν ἀεὶ μετὰ ποιότητος ἢ ὕλη νοηται, τὸ ἐτέ-
 ρον αὐτὴν νοεῖσθαι καὶ διαφέρουσαν τῆς ποιότητος

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ὅΤΙ ΟΥΛΑ ΖΗΝ ΕΣΤΙΝ ἩΛΕΩΣ ΚΑΤ'
 ἘΠΙΚΟΥΡΟΝ.

Κολώτης, ὁ Ἐπικούρου συνήθης, βιβλίον ἐξέδωκεν,
 ἐπιγράφας, ὅτι κατὰ τὰ τῶν ἄλλων φιλοσόφων δό-
 γματα οὐδὲ ζῆν ἐστιν. ὅσα τοίνυν ἡμῖν ἐπῆλθεν εἰ-
 πὴν πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν φιλοσόφων, ἐγράφη πρό-
 τερον. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς σχολῆς διαλυθείσης, ἐγέναντο
 ἡλείωνες ἐν τῷ περιπάτῳ πρὸς τὴν αἴρεσιν, ἔδοξα
 μοι καὶ τούτους ἀναλαβεῖν, εἰ καὶ δι' ἄλλο μηθὲν,

ἀλλ' ἐνδεΐξεως ἔνθα τοῖς εὐθύνουσιν ἐτίθεται·
 δεῖ τοὺς λόγους ἑκαστον, ὧν ἐλέγχει, καὶ τὰ γράμ-
 ματα μὴ παρέργως διελθεῖν, μηδὲ φωνῆς ἀλλοτρίαν
 ἄλλας ἀποσπῶντα, καὶ ῥήμασιν ἄνευ γραμμάτων
 ἐπιτιθέμενον, ἀποκροῦεσθαι τοὺς ἀπείρους.

II. Προελθόντων γὰρ ἡμῶν εἰς τὸ γυμνάσιον
 ὥσπερ εἰώθειμεν, ἐκ τῆς διατριβῆς, Ζεύξιππος ἑταί-
 ρός μιν, εἶρη, δοκεῖ πολὺ τῆς προσηκούσης ὁ λόγος
 ῥησθαι παρόρησις μαλακώτερον· ἀπῖσιν δ' ἐπὶ
 ἐγκαλοῦντες οἱ περὶ Ἡρακλείδην, τοῦ Ἐπικούρου
 καὶ τοῦ Μητροδώρου, ἡμῶν μηδὲν αἰτίων ὄντων
 ὁραοῦτερον καταψαμένους. καὶ ὁ Θέων· Εἰτ' οὐκ ἔστι
 γες, εἶπεν, οὗτοι τοῖς ἐκείνων ὁ Κολώτης παραβλαπ-
 μένος, εὐφημότατος ἀνδρῶν φαίνεται; τί γὰρ
 ἀνθρώποις αἰσχίστα ῥήματα, βωμολοχίας, ληϊσμο-
 σμούς, ἀλαζονείας, ἐταιρήσεις, ἀνδροφονίας, βου-
 στόνους, πολυφθόρους, βαρυσγκαφάλους συναν-
 γόντες, Ἀριστοτέλους, καὶ Σωκράτους, καὶ Πρω-
 γόρου, καὶ Πρωταγόρου, καὶ Θεοφράστου, καὶ Ἡ-
 ρακλείδου, καὶ Ἰππάρχου, καὶ τίνος γὰρ οὐκ ἐπὶ
 ἐπιφανῶν, κατεσκέδασαν; ὥστ', εἰ καὶ τὰ πάντα
 πάντα σοφῶς εἶχεν αὐτοῖς, διὰ τῆς βλασφημίας τῆς
 τῆς καὶ κατηγορίας παρ' ὁμοφρονούντων σοφίας ἀν-
 φθόνος γὰρ ἔξω θεῖον χοροῦ, καὶ ἡλιοτοπίας δι-
 σθένειαν ἀποκροῦσαι μὴ δυναμένη τὸ ἀλγοῦν.
 λαβίων οὖν Ἀριστοτέλης· Ἡρακλείδης οὖν
 γραμματικὸς ὢν, ἀντὶ τῆς ποιητικῆς τύξεως,
 ἐκείνοι λέγουσι, καὶ τῶν Ὀμήρου μορμολογμάτων
 ἀποτίγει ταύτας Ἐπικούρου χάριτας, ἥ ὅτι Μητρο-

Δωρος ἐν γράμμασι τοσοῦτοις ποιητῇ λειοιδόρηκεν.
ἀλλ' ἐκείνους μὲν εἴωμεν, ὃ Ζεῦξιν πε· τὸ δ' ἐν ἀρχῇ
τῶν λόγων ῥηθὲν πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὥς οὐκ ἔστι ζῆν
καὶ αὐτοὺς, τί δὲ μᾶλλον, ἐπεὶ κέκμηκεν οὗτος,
αὐτοὶ δὲ αὐτῶν περαινόμεν, ἅμα καὶ Θέων παρ-
λαβόντες; καὶ ὁ Θέων πρὸς αὐτόν· Ἀλλ' οὗτος μὲν,
ῥῆγ', ὁ ἄθλος ἐτέροισι

ἔκτετέλεσται
πρὸς ἡμῶν.

Νῦν αὖτε σκοπὸν ἄλλον —,
ὡς δοκεῖ, Θέμενοι, τοιαύτη τιτὶ δίκη μετῴμεν ὑπὲρ
τῶν φιλοσόφων τοὺς ἄνδρας· ἀποδείξαι γάρ, ἄνθρωποι
ἢ δυνατόν, ἐπιχειρήσωμεν, ὅτι μὴδὲ ζῆν ἔστιν ἡδέως
καὶ αὐτοὺς. Παπαί, εἶπον ἔγωγε γελάσας, εἰς τὴν
γαστέρα τοῖς ἀνδράσιν ἔοικας ἐναλιῆσθαι, καὶ τὸν
πρὸς τῶν κριῶν ἐπιῦξεν, ἀφαιρούμενος ἡδονὴν ἀν-
θρώπων βοῶντων·

Οὐ γὰρ πυγμαῖοι εἰμὲν ἀμύμονες,
οὐδὲ ῥήτορες, οὐδὲ προστάται δῆμων, οὐδ' ἄρχοντες,

ἀλλ' ὃ ἡμῖν δαίς τε φίλη,

καὶ πᾶσα διὰ σαρκοῦς ἐπιτερπὴς κίνησις, ἐφ' ἡδονὴν
τινα καὶ χαρὰν ψυχῆς ἀναπιμπομένης. δοκεῖς οὖν
μὴ τὸ ἡδὺ ἐξαίρειν, ὥς φασιν, ἀλλὰ τὸ ζῆν ἀ-
ναρτῆσθαι τοὺς ἄνδρας, εἰ τὸ ζῆν ἡδέως μὴ ἀπο-
κρίναι αὐτοῖς. τί οὖν, εἶπεν ὁ Θέων, εἰ δοκιμάσεις
τὸν λόγον, αὐτὸς οὐ χρῆ παρόντι; χρήσομαι, εἶπον,
παρούμενος, καὶ ἀποκρινόμενος, ἂν δέησθε· τὴν δὲ
ἐγμονίαν ὑμῖν παραδίδωμι. μικρὰ δὲ προφασισα-
μένου τοῦ Θέωνος, Ἀριστοδῆμος· Ὡς σὺντομον,

Πλντ. Μοκ. VI.

M

ἴφη, καὶ λείαν ἔχων ὀδὸν ἀπετάφρευσας ἡμῖν
τὸν λόγον, οὐκ εἰσας περὶ τοῦ καλοῦ προδύοντος
θύνας ὑποσχέειν τὴν αἴρεσιν. ἀνθρώπους γὰρ
νὴν ὑποτιθεμένους τέλος, οὐκ ἔστιν ἐφελοῦσα
ἡδέως ἔην φρέδιον· τοῦ δὲ καλῶς ἐκπεσόντος,
καὶ τοῦ ἡδέως συνεξέπιπτον· ἐπεὶ τὸ ἡδέως ἔην
τοῦ καλῶς, ἀνὺπαρκτόν ἐστιν, ὡς αὐτοὶ λέγαντο.

III. Καὶ ὁ Θεῶν· Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, εἶπεν,
δόξη, τοῦ λόγον προδύοντος ἀναθησόμεθα·
χρησόμεθα τοῖς διδομένοις ὑπ' αὐτῶν. οἶονταί
περὶ γαστέρα τὰγαθὸν εἶναι, καὶ τοὺς ἄλλους πόθος
τῆς σαρκὸς ἅπαντας, δι' ὧν ἡδονὴ καὶ μὴ ἀλγὺς
ἐπεισέρχεται· καὶ πάντα καλὰ καὶ σοφὰ ἐξευφραίνει
τῆς περὶ γαστέρα ἡδονῆς ἕνεκα γεγονέναι, καὶ
ὑπὲρ ταύτης ἐλπίδος ἀγαθῆς, ὡς ὁ σοφὸς εἴρηκε
τροδόωρος. αὐτόθεν μὲν οὖν, ὦ ἑταῖρε, φαίνεται
γλίσχρον τι καὶ σαπρὸν καὶ οὐ βέβαιον αἴτιον
ἀγαθοῦ λαμβάνοντες, ἀλλὰ τοῖς πόθοις τούτοις
ὧν ἡδονὰς ἐπεισάγονται, καὶ πρὸς ἀλγηδόνας
κατατετριμμένον, μᾶλλον δὲ ἡδονὴν μὲν ἄλγη
ἀλγηδόνα δὲ πᾶσι τοῖς μορίοις δεχόμενον. πᾶσι
ἡδονὴ περὶ ἄρθρα καὶ νεῦρα καὶ πόδας καὶ χεῖρας
οἷς ἐνοικίζεται τὰ πάθη δεινὰ καὶ σχέτλια,
γρικὰ φέσματα καὶ φαγεδαινικά, καὶ διαβρώσιμα
ὑποσηφεις· ὁσμῶν δὲ καὶ χυμῶν τὰ ἡδίστα
γαγῶν τῷ σώματι, μικρὸν εὐρήσεις χωρίον ἐν
παντάπασιν τὸ κενούμενον λείως καὶ προσηγῶν.
ἀλλὰ πολλάκις δυσχεραίνει καὶ ἀγαντεκτὶ
καὶ σιδήρω καὶ δῆγματι καὶ ὑποτριχίσιν οὐδὲν

ἡς, οὐδ' ἀναίσθητον ἀλγηδῶνος, ἀλλὰ καὶ καῦμα καὶ ὄϊγος εἰς ἅπαντα καταδύεται καὶ πυρετός· αἱ δὲ ἔδουαι καθάπερ αὖραι πρὸς ἑτέραις ἔτεραι τοῦ σώματος ἄκραις ἐπιγέλωσαι διαχέονται· καὶ ὁ χρόνος οὐ μὲν τούτων οὐ πολὺς, ἀλλ', ὥσπερ οἱ διάττοντες, ἅμα καὶ σβέσιν ἐν τῇ σαρκὶ λαμβάνουσιν· ἐν δὲ τοῦ πόρου μάρτυς ὁ Λισχύλου Φιλοκτῆτης ἱκανός·

Οὐ γὰρ ὁ δρεῶν, φησὶν, ἀνῆκεν, ἀλλ' ἐνόησε Λισχὴν στομάτων ἔκφυσιν, ποδὺς λαβεῖν. Λισχὴν ἀλγηδῶν, οὐδὲ ἕτερα τοιαῦτα κινεῦσα καὶ παραγελλῶσα τοῦ σώματος· ἀλλ' ὥσπερ τὸ τῆς μηδέως σπέρμα πολυκαμπές καὶ σκαληνὸν ἐμφύεται τῇ γῇ καὶ διαμένει πολὺν χρόνον ὑπὸ τραχύτητος, οὕτως ὁ πόρος ἄγκιστρα καὶ ῥίζας διασπείρων καὶ συμπεκνόμενος τῇ σαρκὶ, καὶ παραμένων οὐχ ἡμέρας οὐδὲ νυκτὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὥρως ἐτιῶν ἐνίοις καὶ περιόδους ὀλυμπιακὰς, μόλις ὑπ' ἄλλων πόροι, ὥσπερ ἄλλων σφοδροτέρων, ἐκκρουόμενος, ἀπαλλάττεται, τίς γὰρ ἐπὶ χρόνον τοσοῦτον, ἢ ἔφαγεν, ὅσον καψώσιν οἱ πυρέττοντες, καὶ πεινώσιν οἱ πολιορκούμενοι; ποῦ δὲ ἐστὶν ἄνεοις καὶ συνουσία μετὰ φίλων, ἐφ' ὅσον καλᾶζουσι καὶ στρεβλοῦσι τύραννοι; καὶ γὰρ τοῦτο τῆς τοῦ σώματος φανλότητος καὶ ἀφύσας πρὸς τὸ ἡδέως ζῆν ἴστυν, ὅτι τοὺς πόρους ἀπομένει μᾶλλον ἢ τὰς ἡδονὰς, καὶ πρὸς ἐκείνουσι τὴν βώμην καὶ δύναμιν, ἐν δὲ ταύταις ἡσθενές τι καὶ ἰσχυρόν. τὸ δὲ ἡδέως ζῆν, ἂν ἄπταιται πλείονα μετὰ τούτου λέγειν οὐκ ἔωσιν ἡμᾶς, ὁμολογοῦντι

αὐτοῖς, μικρὸν εἶναι τὸ τῆς σαρκὸς ἡδὺ. πολλοὶ δ' ἀκαρεῖς, εἴ γε δὴ μὴ κενολογοῦσι μηδ' ἀλαζονεύονται. Μητροδωρος μὲν λέγων, ὅτι πολλάκις πρὸς τὴν πύσασιν ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς. Ἐπίκουρος δὲ καὶ γελᾶν φησι ταῖς ὑπερβολαῖς τοῦ περὶ τὸ σῶμα νοσήματος πολλάκις κάμνοντα τὸν σοφόν. οἷον οἱ πόνοι τοῦ σώματος οὕτως εἰσὶν ἐλαφροὶ καὶ φρονιμοὶ, πῶς ἔνεστι τι ταῖς ἡδοναῖς ἀξιόλογον, καί γε εἰ μὴ χρόνῳ μηδὲ μεγέθει τῶν πόνων ἀποδιδόναι, ἀλλὰ περὶ πόρους ἔχουσι, καὶ πέρας αὐταῖς οὐκ ἔστι. Ἐπίκουρος τὴν παντὸς τοῦ ἀγαθοῦτος ὑπεξαίρουσιν ἐπιτέθεικεν, ὥς τῆς φύσεως ἄχρι τοῦ λύσαι τὸ πλεονέκον αὐξήσεως τὸ ἡδὺ, περαιτέρω δὲ προελθόντων οὐκ ἐώσης κατὰ μέγεθος, ἀλλὰ ποικιλμοὺς τινὰς ἀναγκαίους, ὅταν οὐκ ἐν τῷ μὴ ποιεῖν γένηται, ἀλλὰ ἐν τῇ χερσὶν, ἢ δ' ἐπὶ τοῦτο μετ' ὀρέξεως πορεία, μὴ τῇ ἡδονῇ οὐσα, κομιδῇ βραχεῖα καὶ σύντομος. ὅταν αὖτε σθόμενοι τῆς ἐνταῦθα γλισχρότητος, ὥσπερ ἐν τῇ ῥοῇ λυπρὸν τοῦ σώματος μεταφέρουσι τὸ πλεονέκον τὴν ψυχὴν, ὥς ἐκεῖ νομᾶς καὶ λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς ἡδονῶν ἔχοντες.

Ἐν δὲ Ἰθάκῃ οὐτ' αἱ δρόμοι εὐρέεις, οὐτὲ λείη περὶ τὸ σαρκίδιον ἢ ἀπόλαυσις, ἀλλὰ τὸ πλεονέκον, μεμιγμένη πρὸς πολὺ τὸ ἀλλότριον καὶ σφαιροειδὲς.

IV. Τπολαβὼν οὖν ὁ Ζεύξιππος. Εἴτ' οὐ καλῶς ἔφη, δοκοῦσί σοι ποιεῖν οἱ ἄνδρες, ἀρχόμενοι μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἐν ᾧ πρῶτον ἐφάνη γέννησις, καὶ τὴν ψυχὴν ὡς βεβαιωτέραν, καὶ τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ.

παλαιότεροι; Καλῶς, νῆ Δία, ἔφην ἰγῶ, καὶ κατὰ
 γένειν, εἴ τι κρεῖττον ἐνταῦθα μετιόντες καὶ τελειό-
 τιστον ἀληθῶς ἀνευρίσκουσιν, ὥσπερ οἱ θεωρητικοὶ
 καὶ πολιτικοὶ τῶν ἀνδρῶν. εἰ δ' ἀκούεις αὐτῶν μαρ-
 τυρουμένων καὶ βοῶντων, ὥς ἐπ' οὐδενὶ ψυχῇ τῶν
 αὐτῶν πέφυκε χαίρειν καὶ γαληνίζειν, πλὴν ἐπὶ σώ-
 ματος ἡδοναῖς παρούσαις ἢ προαδοκωμέναις, καὶ
 αὐτὸ αὐτῆς τὸ ἀγαθόν ἐστιν, ἃρ' οὐ δοκοῦσὶ σοὶ
 διανοήματα τοῦ σώματος χρῆσθαι τῇ ψυχῇ, καθάπερ
 ὄνον ἐκ ποτηροῦ καὶ μὴ στέγοντος ἀγγείου τὴν ἡδο-
 νὴν διαχέοντες ἐνταῦθα καὶ παλαιότεροι, οἷσθαι
 σπουδαιότερόν τι ποιεῖν καὶ τιμιώτερον; καίτοι γ' οἱ-
 νον μὲν χρόνος διαχυθέντα τηρεῖ καὶ συνηθύνει· τῆς
 ἡδονῆς ἡ ψυχὴ παραλαβοῦσα τὴν μνήμην, ὥσπερ
 ἡμῆν, ἄλλο δ' οὐδέν, φυλάσσει· ζέουσα γὰρ ἐπὶ
 παρῇ κατασβέννυται, καὶ τὸ μνημονεύμενον αὐτῆς
 ἀμαρτὸν ἐστί καὶ κλισσῶδες, ὥσπερ ἐώλων, ὧν τις
 ἔραται ἢ ἔπει, τιθεμένου καὶ ταμιεύοντος, ἐπινοαίαις
 ἐν αὐτῷ, καὶ χρωμένου δηλονότι ταύταις, προσφά-
 των μὴ παρόντων. ὅρα δέ, ὅσῳ μετριώτερον οἱ Κυ-
 ρηναῖκοι, καὶ περ ἐκ μιᾶς οἰνοχόης Ἐπικούρου πεπω-
 τιστες, οὐδὲ ὁμιλεῖν ἀφροδισίοις οἴονται δεῖν μετι-
 στάς, ἀλλὰ σκότος προθεμίνους, ὅπως μὴ τὴν εἰ-
 ρην τῆς πράξεως ἀναλαμβάνουσα διὰ τῆς ὕψεως
 ἀναγῶς ἐν αὐτῇ ἡ διάνοια πολλῶς ἀνακαίῃ τὴν
 ἡσυχίαν. οἱ δὲ τούτῳ μάλιστα τὸν σοφὸν ἡγοῦμενοι
 διακρίνειν, τῷ μνημονεύειν ἐναργῶς καὶ συνέχειν ἐν
 αὐτῷ τίς περὶ τῆς ἡδονῆς φράσματα καὶ πάθη καὶ κί-
 νησις, εἰ μὲν οὐδὲν ἄξιον σοφίας πυριγγυῶσιν, ὥς-

περ σωματίων οἰκία τῇ ψυχῇ τοῦ σοφοῦ τὰ τῆς ἡ-
 γῆς ἐκκλύσματα μένειν ἔδωτες, μὴ λέγομεν· ὅτι
 οὐκ ἔστιν ἀπὸ τούτων ἡδέως ζῆν, αὐτόθεν πρόσθε-
 λον. οὐ γὰρ εἰκὸς εἶναι μέγα τῆς ἡδονῆς τὸ μνημο-
 νεύομενον, εἰ μικρὸν ἐδόκει τὸ παρὸν· οὐδέ οἱ φερόμε-
 νος φέρετο μετρίως γινομένοις, ὑπερχαίρειν γενομένοις
 ὅπου οὐδὲ τοῖς ἐκπεπληγμένοις τὰ σωματικά καὶ
 θαυμαάζουσιν, ἐμμένει τὸ χαίρειν παυσάμενοι· ἀλλὰ
 σκιά τις ὑπολείπεται καὶ ὄναρ ἐν τῇ ψυχῇ τῆς ἡ-
 γῆς ἀποπταμένης, οἷον ὑπέκκαυμα τῶν ἐπιθυμιῶν
 ὥσπερ ἐν ὕπνῳ διψῶντες ἢ ἐρῶντες, ἀτελεῖς ἡδοναί
 καὶ ἀπολαύσεις δριμύτερον ἐγείρουσι τὸ ἀκόλαστον·
 οὔτε δὴ τούτοις ἐπιτερπὴς ἡ μνήμη τῶν ἀπολλυ-
 μένων, ἀλλ' ἐξ ὑπολείμματος ἡδονῆς ἀμυδροῦ
 διακένου πολὺ τὸ οἰστροῦδες καὶ κῦττον ἐναργεῖ
 ἀναφέρουσα τῆς ὀρεξέως· οὔτε τοὺς μετρίους καὶ
 σὺφρονας εἰκὸς ἐνδιατρίβειν τῇ ἐπινοίᾳ τῶν ποι-
 τῶν, οὐδὲ ἄπερ ἔκωπτε τὸν Κορνιαῶν πρότερον
 οἷον ἐξ ἐφημερίδων ἀναλέγεσθαι, ποσῶν· Ἰδὼν
 καὶ Διονίῳ συνῆλθον, ἢ ποῦ Θάσιον ἔπιον, πόσῳ
 εἰκάδας ἐδίπνησα πολυτελέστατα. δεινὴν γὰρ ἐμ-
 φαίνει καὶ θηριώδη περὶ τὰ γινόμενα καὶ πρῶτα
 κώμενα τῆς ἡδονῆς ἔργα ταραχὴν καὶ λύσσαν ἢ το-
 σαύτη πρὸς ἀναμνήσεις βιάχευσις αὐτῆς τῆς ψυχῆς
 καὶ πρόστηξις. ὅθεν αὐτοὶ μοι δοκοῦσι, τούτων αὐ-
 σθόμενοι τῶν ἀποπτῶν, εἰς τὴν ἀπονίαν καὶ τὴν ἐν-
 στάθειαν ὑποφύγειν τῆς σαρκὸς, ὥς ἐν τοῖς ταῦτα
 ἐπινοῶν περὶ τινος ἑσομένην καὶ γεγεννημένην, τὸν
 ἡδέως ζῆν ὄντιος. τὸ γὰρ εὐσταθὲς σαρκὸς κατὰ

νεύμα. καὶ τὸ περὶ ταύτης πιστόν· ἔλπισμα τὴν ἀκρα-
τατέρη χάριν καὶ βεβαιωτάτην ἔχει τοῖς ἐπιλογίζε-
σθαι δυναμένοις.

V. Ὅρα δὴ προῖτον μὲν, οἷα ποιοῦσι, τὴν εἴτε
φύσιν ταύτην, εἴτε ἀπορίαν, ἢ εὐπάθειαν, ἄνω καὶ
ἵστω μεταίροντες ἐκ τοῦ σώματος εἰς τὴν ψυχὴν,
οἷα πάλιν ἐκ ταύτης εἰς ἐκεῖνα τῷ μὴ στέγειν ἀποφύ-
κτουσαν καὶ περιολισθαίνουσαν, ἀναγκασόμενοι τῇ
ἀρχῇ συνέπιπιν· καὶ τὸ μὲν ἡδόμενον, ὡς φησι, τῆς
σαρκὸς τῷ χαίροντι τῆς ψυχῆς ὑπεριδόντες, σῴθεις
τοῦ χαίροντος εἰς τὸ ἡδόμενον τῇ ἐλπίδι τελευτῶν-
τες. καὶ πῶς οἶδόν τε, τῆς βίσεως τιναίτομένης, μὴ
συνεινάντισθαι τὸ ἐνόν; ἢ βέβαιοι ἐλπίδα καὶ χα-
ρίν ἀσάλευτον εἶναι περὶ πράγματος σάλλον ἔχοντος
πρῶτον, καὶ μεταβολῆς, ὅσαι φυλάττουσι τὸ σῶμα,
πολλὰς μὲν ἔξωθεν ὑποκείμενον ἀνάγκαις καὶ πλη-
γαῖς, ἐν αὐτῷ δ' ἔχον ἀρχὰς κακῶν, ὥς οὐκ ἀποτρέ-
ψαι λογισμός; οὐδὲ γὰρ ἂν προσέπιπιν ἀνδράσι
τοῦν ἔχονσι στραγγουρικὰ πάθη, καὶ δυναστερικὰ,
καὶ ψήλοισι, καὶ ὑδρωπῆς, ὧν τοῖς μὲν αὐτὸς Ἐπί-
κουρος συνηνέχθη, τοῖς δὲ Πολύβιος, τὰ δὲ Νεα-
λκία καὶ Ἀγαθόβουλον ἐξηγάγε. καὶ ταῦτ' οὐκ ὄντι-
στοιχοῦν, εἰδότες καὶ Φιρεκύδην καὶ Ἡράκλειτον ἐν
ἐκείναις χαλεπαῖς γενομένους· ἀλλ' ἀξιοῦμεν αὐτοὺς,
ὅτι τοῖς πάθαι βούλονται τοῖς ἐαυτῶν ὁμολογεῖν, καὶ
μὴ κενῆς φωνῆς θρασυνομένοι καὶ δημαγωγοῦντες,
οἷα ὄντιαν προσοφλισκάνειν, ἢ μὴ λαμβάνειν χάρις
ἀπὸ τῆς ἀπάσης τῆς σαρκὸς εὐστιάθειαν, ἢ μὴ φάναι
χαρίν καὶ ὑβρίξειν τοὺς ἐν πόνοις ὑπερβάλλουσι καὶ

νόσοις γινόμενους. κατάστημα μὲν γὰρ εὐσταθὲς
σαρκὸς γίνεται πολλάκις, ἔλπισμα δὲ πιστόν ἐστι
σαρκὸς καὶ βεβαίον οὐκ ἔστιν ἐν ψυχῇ νοῦν ἐκείνου
γενέσθαι· ἀλλ' ὥσπερ ἐν θαλάσῃ, κατ' ἀνέμους

Ἰλδίνα τίκει νύξ κυβερνήτη σοφῷ

Καὶ γαλήνῃ.

τὸ γὰρ μέλλον ἄδηλον· οὕτως ἐν σώματι ψυχὴν ἐκείνην
σταθεῖν καὶ ταῖς περὶ σώματος ἐλπίσι τάχα
θευμένην, οὐκ ἔστιν ἄφοβον καὶ ἄκνυμον διαξαγαγεῖν
οὐ γὰρ ἐξωθεν μόνον, ὥσπερ ἡ θάλασσα, χιμῶν
ἔχει καὶ καταιγισμούς τὸ σῶμα, πλείονας δὲ τῶν
χᾶς ἐξ ἑαυτοῦ καὶ μέζοντας ἀναδίδωσιν· εὐθὺς δὲ
χειμερινὴν μᾶλλον ἢ τῆς ἡμετέρας σαρκὸς ἀβλάβειαν
σειεῖν αὐτῷ παραμένειν βεβαίως. τὸ γὰρ ἐφήμερον
λεῖν καὶ ἀβέβαια καὶ ἀσταθμῆτα, φύλλοις τε γινώσκουσιν
μὲνοις ἔτους ὥρη καὶ φθίνουσιν ἐκμάζειν τὸν χρόνον
τί παρέσχηκεν ἄλλο τοῖς ποιηταῖς, ἢ τὸ τῆς σαρκὸς
ἐπικηρόν καὶ πολυβλαβὲς καὶ ρουσῶδες; ἥς διὰ τὸ
τὸ ἄκρον ἀγαθὸν δεδιέναι καὶ κολοῦναι παρέρχοντο
σιν. σφαλερόν γὰρ ἢ ἐπ' ἄκρον εὐεξία, φησὶν ὁ
ποικράτης·

Ὁ δὲ ἄρτι θάλλων σαρκεῖ, διοπετὴς ὅπως

Ἄσπρη, ἀπέσβη,

κατὰ τὸν Εὐριπίδην. ὑπὸ δὲ βασκανίας καὶ φθόνου
βλάπτεσθαι προσορωμένους οἶονται τοὺς καλῶς
οἶτι τάχιστα τὸ ἀκμάζον ἔχει μεταβολὴν τοῦ σώματος
τος δὲ ἀσθένειαν.

VI. Ὅτι δὲ ὅλως μοχθηρὰ τὰ πράγματα ἡμετέρας
βίον ἄλυπὸν ἔστιν αὐτοῖς, σκόπει καὶ ἀφ' ὧν ἡμετέρας

ἰσχυρὸς λέγουσι. τοὺς γὰρ ἀδικοῦντας καὶ παρανο-
μοῦντας, ἀθλίως, φασὶ, καὶ περιφόβως ζῆν τὸν
πάντα χρόνον· ὅτι, καὶ λαθεῖν δύνωνται, πίστιν
παρὰ τοῦ λαθεῖν λαβεῖν ἀδύνατόν ἐστιν· ὅθεν ὁ τοῦ
μάλιστα αἰεὶ φόβος ἐγκείμενος οὐκ ἔφ' χαίρειν, οὐδὲ
θαρσύνει ἐπὶ τοῖς παροῦσι. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς ἐαν-
τοὺς εἰρηκότες λεληθασιν. εὐσταθεῖν μὲν γὰρ ἐστι
καὶ ὑγιαίνειν τῷ σώματι πολλάκις, πίστιν δὲ λαβεῖν
παρὰ τοῦ διαμίνειν, ἀμήχανον· ἀνάγκη δὲ ταράτ-
τεσθαι καὶ ὠδίνειν αἰεὶ πρὸς τὸ μέλλον ὑπὲρ τοῦ σώ-
ματος, ἢ τί περιμένουσιν ἐλπίδα πιστὴν ἀπ' αὐτοῦ
καὶ βέβαιον οὐδέπω κτήσασθαι δυναμένους; τὸ δὲ
μηδὲν ἀδικεῖν, οὐδὲν ἐστι πρὸς τὸ θαρσύνειν· οὐ γὰρ
τὸ δικαίως παθεῖν, ἀλλὰ τὸ παθεῖν, φοβερόν· οὐδὲ
ἀντιτεῖναι μὲν αὐτὸν ἀδικίας ἀνταρὸν, περιπεσεῖν δὲ
ταῖς ἄλλων οὐ χαλεπόν. ἀλλ' εἰ μὴ μῖζον, οὐκ ἔλατ-
τόν γ' ἐστὶ τὸ κακὸν ἢν Ἀθηναῖοις ἢ Λαχάρους, καὶ Συ-
ρακοσυνοίς ἢ Διογυνοῖς χαλεπότης, ἢ περ αὐτοῖς ἐκτε-
ταρῶντες γὰρ ἐταρῶντο, καὶ πίσεισθαι
κακῶς προσιδόντων ἐκ τοῦ προαδικεῖν καὶ λυμνέ-
σθαι τοὺς προεινυγχάνοντας; ὅχλων δὲ θυμοὺς, καὶ
ἐρατῶν ὁμότητας, καὶ πληροτόμων ἀδικίας, ἐπὶ δὲ
λοιμοῦς αἰρών, καὶ θάλασσαν ἐνερσάγκην, ὑφ' αἷς
ἐπὶ κούρος ὀλέγον ἐδέξατο καταποθῆναι πλέον εἰς
λάμψακον, ὡς γράφει, τί ἂν λέγοι τις; ἀρετὴ γὰρ
ἢ φύσις τῆς σαρκὸς, ὅλην ἔχουσα νόσων ἐν ἑαυτῇ,
καὶ τοῦτο δὴ τὸ παιζόμενον, ἐκ τοῦ βροδὸς τοῦς ἱμάν-
τας λαμβάνουσα, τίς ἀλγηδόνας ἐκ τοῦ σώματος,
ὁμοίως τοῖς τι φυύλοις καὶ τοῖς ἐπιεικίαι τοῦ βίου

ἐπισφαλῇ ποιεῖν καὶ φοβερόν, ἅνπερ ἐπὶ σαρκὶ καὶ
τῇ περὶ σάρκα ἐλπίδι μάθωσιν, ἄλλω δὲ μηδενὶ χαί-
ρειν καὶ θαρσύνειν, ὥς Ἐπίκουρος ἐν τῷ ἄλλοις πολλοῖς
γέγραφε, καὶ τοῖτοις, ἃ ἐστὶ περὶ Τέλους.

VII. Οὐ μόνον τοίνυν ἄπιστον καὶ ἀβέβαιον ἡ-
γῆν λαμβάνουσι τοῦ ἡδέως ζῆν, ἀλλὰ καὶ παντάπα-
σις εὐκαταφρόνητον καὶ μικράν εἴπερ αὐτοῖς παρὸν
ἀποφυγὴ τὸ χεῖρόν ἐστι καὶ τὸ ἀγαθόν, ἄλλο δὲ
οὐδὲν διανοεῖσθαι φασιν, οὐδὲ ὅλως τὴν φύσιν ἔχειν,
ὅποι τεθῆσεται τὸ ἀγαθόν, εἰ μὴ μόνον, ὅταν ἐν-
λαύνεται τὸ κακὸν αὐτῆς, ὥς φησι Μητροδόδωρος ἐν
τοῖς πρὸς τοὺς Σοφιστάς· ὥστε τοῦτο αὐτὸ ἀγαθόν
ἐστὶ, τὸ φυγεῖν τὸ κακόν· ἐνθα γὰρ τεθῆσεται τὸ
ἀγαθόν, οὐκ ἔστιν, ὅταν μηθὲν εἴη ὑπερὶ μητ' ὅλε-
γεινόν, μήτε λυπηρόν. ὅμοια δὲ καὶ τὰ Ἐπικουρόν,
λέγοντος, τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν ἐξ αὐτῆς τῆς φ-
γῆς τοῦ κακοῦ, καὶ τῆς μνήμης καὶ ἐπιλογιστικῆς καὶ
χάρματος, ὅτι τοῦτο συμβέβηκεν αὐτῷ, γεννησθαι
τὸ γὰρ ποιοῦν, φησὶν, ἀνυπερβλήτον γῆθος τὸ παρ'
αὐτὸ πεφυγμένον μίγα κακόν· καὶ αὕτη φύσις ἀγα-
θοῦ, ἃν τις ὁρθῶς ἐπιβᾶλλη, ἔπειτα σταθῇ, καὶ μὴ
κενῶς περιπατῇ περὶ ἀγαθοῦ θρυλλῶν. φησὶ τῇ
μεγάλῃς ἡδονῇ τῶν ἀνδρῶν καὶ μακροχρόνιος, ὅτε
καρποῦνται χαίροντες ἐπὶ τῷ μὴ κακοπαθεῖν, μηδὲ
λυπεῖσθαι, μηδ' ἀλγεῖν. ὅφ' οὐκ ἄξιόν ἐστιν, ἐπὶ
τούτοις καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν, ἃ λέγουσιν, ἀφ' ὧν
τοὺς καὶ ἰσοθούς ἀποκαλοῦντες αὐτούς, καὶ δι' ἐν-
αίρεσθαι καὶ ἀκρότητας ἀγαθῶν, εἰς βράχους καὶ
ὅλολυγμούς ἐκβαλκύνοντες ὑφ' ἡδονῆς, ὅτι τῶν ἄλλων

καταφρονούντες, ἐξευρήκασιν μόνοι θεῖον ἀγαθὸν καὶ
μεγαλὸν, τὸ μηθὲν ἔχειν κακόν. ὥστε μήτε σὺν ἄπο
λατρεῖν, μήτε προσβάτων, εὐδαιμονίαν τὸ τῇ σαρκὶ
καὶ τῇ ψυχῇ περὶ τῆς σαρκὸς ἱκανῶς ἔχειν μακάριον
εὐεμένον. ἐπεὶ τοῖς γὰρ κομψοτέροις καὶ γλαφυρω-
τάτοις τῶν ζώων οὐκ ἔστι φυγὴ κακοῦ τέλος· ἀλλὰ
καὶ πρὸς ὧδ' ὑπὸ κόρου τρέπεται, καὶ κήξει χαί-
ρει καὶ πηξήσει, καὶ ἀπομιμῆσθαι παίζοντα φωνάς
καὶ παντοδαπὰ καὶ ψόφους ὑπὸ ἡδονῆς καὶ γαυρο-
τάτου ἱπχειρεῖ· καὶ πρὸς ἄλληλα χρῆται φιλοφρο-
νίαις τε καὶ σιριτήσεσιν, ὅταν ἐκφυγῇ τὸ κακόν,
τῷ ἀγαθὸν πεφυκότα ζητεῖν· μᾶλλον δὲ ὅλως πῦν τὸ
ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀλλότριον ὡς ἐμποδὼν ὄντα τῇ διώ-
σει τοῦ οἰκείου καὶ κρείττονος ἐξωθοῦντα τῆς φρονήσεως.

VIII. Τὸ γὰρ ἀναγκαῖον οὐκ ἀγαθὸν ἐστίν, ἀλλ'
ἐπείκεινα τῆς φυγῆς τῶν κακῶν κίτται τὸ ἐφετὸν καὶ
τὸ αἰρετόν, καὶ, κῆ δία, τὸ ἡδὺ καὶ οἰκεῖον, ὡς
Πλάτων ἔλεγε, καὶ ἀπηγόρευε, τὰς λυπῶν καὶ πόνων
ἀπαλλαγὰς, ἡδονὰς μὴ νομίζειν, ἀλλ' οἶδ' ὅτινι σκια-
γραφίαν ἢ μίξιν οἰκείου καὶ ἀλλοτρίου, καθάπερ
λευκοῦ καὶ μέλανος ἀπὸ τοῦ κάτω πρὸς τὸ μέσον
ἀναφερομένων, ἀπειρίῃ δὲ τοῦ κάτω καὶ ἀγνοίᾳ, τὰ
μέλαν ἄκρον ἡγουμένων εἶναι καὶ πέρας. ὥστε
ἐπὶ κατὰ τὴν ἡγεῖται καὶ Μητροδόωρος, οὐλοῖται τῶν
ἀπὸ καὶ ἀκρότητα τὴν τοῦ κακοῦ φυγὴν τιθέμενοι,
καὶ χαίροντες ἀνδραπόδων τινὰ χάριν ἢ δισμίων ἐξ
ἐπιφύτου λυθόντων ἀσμένως ἀλειψαμένων καὶ ὑπο-
τασμένων μετ' αἰκίας καὶ μάστιγας, ἐλευθέρους δὲ
αὐτὰ καθαροῦ καὶ ἀμυγῆς καὶ ἀπουλωτίστου χυρῆς

ἀγύστων καὶ ἀθείων. οὐ γὰρ, εἰ τὸ ψωφίον ἐν
 σέοκα καὶ λημῶν τὸν ὀφθαλμὸν ἀλλότριον, ἥδη καὶ
 τὸ κινᾶσθαι καὶ ἀπομάτεσθαι θαυμασίον· οὐδ' αὖ
 τὸ ἀλγεῖν καὶ φοβεῖσθαι τὰ θεῖα καὶ ταράττεσθαι
 τοῖς ἐν ἥδου κακόν, ἢ τούτων ἀποφυγὴ μακάριον
 καὶ ζηλωτόν· ἀλλὰ μικρόν τινα τόπον καὶ γλῶσσον
 ὑποφαίνουσι τῆς χαρᾶς, ἐν ᾧ στρέφεται καὶ κινᾶται
 δεῖται μέχρι τοῦ μὴ ταράττεσθαι τοῖς ἐν ἥδου κακ
 κοῖς, (ἢ τούτων) παρὰ τὰς κενὰς δόξας προῖόντων
 καὶ τοῦτο ποιουμένη τῆς σοφίας τέλος, ὃ δόξαιεν οἱ
 τόθεν ὑπάρχειν τοῖς ἀλόγοις. εἰ γὰρ πρὸς τὴν ἀνο
 νίαν τοῦ σώματος οὐ διαφέρει, πότερον δι' αὐτὸ
 φύσει τοῦ πονεῖν ἐκτός ἐστιν, οὐδὲ πρὸς τὴν ἀνο
 ρασίαν τῆς ψυχῆς μεῖζόν ἐστι τὸ δι' αὐτὸ ἢ κατὰ
 σιν αὐτως ἔχειν, ἅστε μὴ ταράττεσθαι. καίτοι φ
 σιν ἂν τις οὐκ ἀλόγως, ἐρῶμενεστέραν εἶναι δε
 θεσιν τὴν φύσει μὴ δεχομένην τὸ ταράττον, ἢ τὴν
 ἐπιμελείαν καὶ λόγῳ διαφεύγουσαν. ἔστω δ' ἔτι
 ἐπίσης· καὶ γὰρ οὕτω φανοῦνται τῶν θηρίων πλεί
 οὐδὲν ἔχοντες, ἐν τῷ μὴ ταράττεσθαι τοῖς ἐν ἥδου
 καὶ περὶ θεῶν λεγομένοις, μηδὲ προσδοκᾶν λῆναι
 μηδ' ἀλγηδόνας ὄρον ἐχούσας. αὐτὰς γοῦν Ἑλλήνων
 ρας, εἰπὼν, ὥς, εἰ μηδὲν ἡμᾶς αἰ ὑπὲρ τῶν μετε
 ρων ὑποψίαι ἠνώχλουν, ἔτι τὰ περὶ θανάτου καὶ
 ἀλγηδόνων, οὐκ ἂν ποτε προσειδόμεθα φροσιλογίαν
 εἰς τοῦτο ἄγειν ἡμᾶς οἴεται τὸν λόγον, ἐν ᾧ εἰς τὴν
 μίαν φύσιν καθέστηκεν· οὔτε γὰρ ὑποψίας ἔχει φαν
 λας περὶ θιῶν, οὔτε δόξας, αἷς ἐνοχλεῖται μετὰ τὴν
 θάνατον, οὐδὲ ὅλως ἐπινοεῖ τι δεινὸν ἐν τούτοις

οὐδ' οἶδε. καίτοι εἰ μὲν ἐν τῇ προλήψει τοῦ θεοῦ
τὴν πρόνοιαν ἀπέλιπον, ἔφαινοντο ἂν ἐλλείπει χρη-
σταὶ πλέον ἔχοντες οἱ φρόνιμοι τῶν θηρίων πρὸς τὸ
ἰδεῖν ἤν- ἐπεὶ δὲ τέλος ἦν τοῦ περὶ θεῶν λόγου,
τὸ μὴ φοβεῖσθαι θεόν, ἀλλὰ παύσασθαι ταρτατο-
μένους, βεβαιότερον οἶμαι τοῦτο ὑπάρχειν τοῖς ὅλοις
μὴ τοῦσι θεόν, ἢ τοῖς νοεῖν μὴ βλῆπτοντα μεμα-
θηκόσιν· οὐ γὰρ ἀπήλλακται δεισιδαιμονίας, ἀλλ'
οὐδὲ περιπέπτωκεν· οὐδ' ἀποτέθειται τὴν ταρά-
τουναν ἔννοιαν περὶ θεῶν, ἀλλ' οὐδ' ἔληφει. τὰ δ'
αὐτὰ καὶ περὶ τῶν ἐν ἥδου λεκτέον· τὸ μὲν γὰρ ἐλ-
γίζειν χρηστὸν ἀπ' ἐκείνων οὐδέτερον ὑπάρχει· τὸ
δ' ὑποπιεῖν καὶ φοβεῖσθαι μετὰ τὸν θάνατον, ἥ-
τον μέτεστιν, οἷς οὐ γίνεται θανάτου πρόληψις, ἢ
τοῖς προλαμβάνουσιν, ὥς οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς ὁ θάνα-
τος· πρὸς μὲν γε τοὺτους ἐστὶν, ἔφ' ὅσον περὶ αὐ-
τοῦ διαλογίζονται καὶ σκοποῦσι· τὰ δὲ ὅλως ἀπήλ-
λακται τοῦ φροντίζειν τῶν οὐ πρὸς ἑαυτὰ, πληγὰς
δὲ φεύγοντα καὶ τραύματα καὶ φόβους, τοῦτο τοῦ
θανάτου δέδοικεν, ὃ καὶ τούτοις φοβερόν ἐστιν.

IX. Ἄ μὲν οὖν λέγουσιν αὐτοῖς ὑπὸ σοφίας πα-
ρασκευασμένα, τοιαῦτά ἐστιν· ὧν δὲ αὐτοὺς ἀφαι-
νύνται καὶ ἀπελάνθουσιν, ἤδη σκοπῶμεν. τὰς
μὲν γὰρ ἐπὶ σαρκὶ καὶ σαρκὸς εὐπαθίᾳ τῆς ψυχῆς
διαχύσεις, εἰάν ὥσι μέτριαι, μηδὲν ἐχούσης μέγα,
μηδ' ἀξιόλογον· ἂν δὲ υπερβῶσιν, πρὸς τῷ κε-
νῶ καὶ ἀβεβαίῳ φορτικὰς φαινομένας καὶ θρασείας,
οὐδὲ ψυχικὰς ἂν τις, οὐδὲ χάριτας, ἀλλὰ σωματικὰς
ἰδόντας, οἷον ἐπιμευδιάσεις καὶ συνεπιθρόνους προσ-

εἴποι τῆς ψυχῆς. ὥς δ' ἄξιον καὶ δίκαιον εὐφραίνειται
καὶ χαρὰς νομίζεσθαι, καθαρεῖ μὲν εἶσι τοῦ ἐναντίου
καὶ σφυγμὸν οὐδένα κεκραμένον, αὐδὲ δηγμὸν αὐτῷ
μετάνοιαν, ἔχουσιν· οἰκεῖον δὲ τῇ ψυχῇ, καὶ ψυχ-
κὸν ἀληθῶς καὶ γνήσιον καὶ οὐκ ἐπείσαντων αὐτῶν
τὰ γὰθὸν ἐστιν, οὐδ' ἄλογον, ἀλλ' ἐυλογώτατον
τοῦ θεωρητικοῦ καὶ φιλομαθοῦς, ἢ πρακτικοῦ καὶ
φιλοκάλου τῆς διανοίας φνόμενον. ὧν ὅσας ἔστιν
ῥον καὶ ἡλικίας ἡδονὰς ἀναδίδωσιν, οὐκ ἂν πε-
σειε διελθεῖν προθυμούμενος· ὑπομῆσαι δὲ φρο-
χῶς αἱ τε ἱστορίαι πάρεσι, πολλὰς μὲν ἐπιτηδεύ-
διατριβὰς ἔχουσαι, τὸ δ' ἐπιθυμοῦν αἰετῆς ἡ
θείας ἀκόρεστον ἀπολείπουσαι καὶ ἀπληστον ἡδονῆς
δὲ ἦν οὐδὲ τὸ ψεῦδος ἀμοιρεῖ χάριτος, ἀλλὰ καὶ
πλάσμασι καὶ ποιήμασι τοῦ πιστεύεσθαι μὴ πρὸς
ὄντος, ἔνεστιν ὅμως τὸ πείθον.

X. Ἐννόει γὰρ, ὥς δακνόμενοι τὸν Πλάτωνα
ἀναγινώσκομεν Ἀτλαντικὸν, καὶ τὰ τελευταῖα τῆς
Πλάτος, οἷον ἱερῶν κλειομένων ἢ θεάτρων ἐπι-
θούντες τοῦ μύθου τὸ λειπόμενον. αὐτῆς δὲ τῆς
ἀληθείας ἢ μάθησις οὕτως ἐράσμιδον ἐστὶ καὶ πόνη-
τόν, ὥς τὸ ζῆν καὶ τὸ εἶναι διὰ τὸ γινώσκειν· τὸν
δὲ θανάτου τὰ σκυθρωπότητα, λήθη καὶ ἀγνοία
καὶ σκότος. ἢ καὶ, νῆ Δία, μάχονται τοῖς φη-
ρουσι τῶν ἀποθανόντων τὴν αἴσθησιν ὀλίγον δια-
ἄπαντες, ὥς ἐν μόνῳ τῷ αἰωθαγομένῳ καὶ γινώσκοντι
τῆς ψυχῆς τιθέμενοι τὸ ζῆν καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ χα-
ρεῖν. ἔστι γὰρ καὶ τοῖς ἀνιῶσι τὸ μεθ' ἡδονῆς ὡ-
ρος ἀκούεσθαι· καὶ ταρπαττόμενοι πολλὰς ἡδονῆς

πάν λεγομένων καὶ κλαίοντες, οὕτως λέγειν κελεύομεν
ὑποπρὸς οὗτος·

Οἱ μοι πρὸς αὐτῷ γ' εἰμὶ τῷ δεινῷ λέγειν.

Κἀγὼ γ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον.

ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἶκοι τῆς περὶ τὸ πάντα γινώσκων
ἡδονῆς ἀκρασία τις εἶναι καὶ ὕψους ἐκβιαζομένη τὸν
λογισμὸν. ὅταν δὲ μηδὲν ἔχουσα λυπηρὸν ἢ βλαβε-
ρὸν ἱστορία καὶ διήγησις ἐπὶ πράξεσι καλαῖς καὶ με-
τάλλαις προσλάβῃ λόγον ἔχοντα δύναμιν καὶ χάριν,
ὥς τὸν Ἡροδότου τὰ Ἑλληνικά, καὶ Περσικά τὸν
Ξενοφῶντος,

Ὅσα δὲ Ὀμηρὸς ἐθέσπισε θεύκελα εἰδώς,
ἢ τὰς περιόδους Εὐδοξος, ἢ κτίσεις καὶ πολιτείας
Ἀριστοτέλης, ἢ βίους ἀνδρῶν Ἀριστοξένος ἔγραψεν,
οὐ μόνον μέγα καὶ πολὺ τὰ εὐφραῖνον, ἀλλὰ καὶ
καθαρὸν καὶ ἀμεταμέλητόν ἐστι. τίς δ' ἂν φάγοι
συνῶν καὶ πίοι διψῶν τὰ Φαιάκων ἡδίων, ἢ διέλθοι
τὸν Ὀδυσσεύως ἀπόλογον τῆς πλάνης; τίς δ' ἂν ἡ-
σθείη συναναπαυσάμενος τῇ καλλίστῃ γυναικί,
μᾶλλον, ἢ προσαγρυπνήσας, οἷς γέγραφε περὶ Παν-
θείας Ξενοφῶν, ἢ περὶ Τιμοκλείας Ἀριστοβούλος, ἢ
τῆς Θεόπομπος;

XI. Ἀλλὰ ταῦτα τῆς ψυχῆς. ἐξωθοῦναι δὲ καὶ
τὰς ἀπὸ τῶν μαθημάτων. καίτοι ταῖς μὲν ἱστορίαις
ὑπλοῦν τι καὶ λείδν ἐστίν· αἱ δ' ἀπὸ γεωμετρίας καὶ
ἱστορολογίας καὶ ἀρμονικῆς δριμύ καὶ ποικίλον ἔχου-
σι τὸ δέλεαρ, οὐδὲν ἀγώγιμον ἀποδέουσιν, ἔλκον-
σαι καθ' ἑαυτὰς ἐν ἑαυτοῖς διαγράμμασιν· ὧν ὁ γεωμέ-
τρος, ἄνθρωπος ἐμπειρὸς ἢ, τὰ Σοφοκλέους περὶ αἵματι

ἦδων· Μουσσομανεῖ δ' ἐλάφθην δ' ἄν, καὶ τῷ ποι
 δευρίν, ἔρχομαι δ' ἐκ τε λῦρας, ἐκ τε νόμων. οὐ
 μύρας περὶ ἄλλα μουσσοποιεῖ, καὶ γὰρ Δία Εὐδοκίαν
 καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Ἀρχιμήδης. ὅπου γὰρ οἱ φιλο
 γραφοῦντες οὕτως ἄγονται τῇ πιθανότητι τῶν ἱε
 ρῶν, ὥστε Νικίαν, γράφοντα τὴν νεκυίαν, ἐρωτᾷ
 πολλάκις τοὺς οἰκείας, εἰ ἤρστηκε· Πτολεμαῖον δ'
 τοῦ βασιλέως ἐξήκοντα τάλαντα τῆς γραφῆς περι
 λευθείσης πέμψαντος αὐτῷ, μὴ λαβεῖν, μηδ' ἀπο
 δόουθαι τὸ ἔργον· τίνας οἰόμεθα καὶ πηλίκας ἦδονας
 ἀπὸ γεωμετρίας δρέπεσθαι καὶ ἀστρολογίας Εὐκλεί
 δην γράφοντα τὰ διοπτικά, καὶ Φίλιππον ἀποδο
 κνύοντα περὶ τοῦ σχήματος τῆς σελήνης, καὶ Ἀρχι
 μέδην ἀνευρόντα τῇ γωνίᾳ τὴν διάμετρον τοῦ ἡλίου
 τηλικούτοιο τοῦ μεγίστου κύκλου μέρος οὕσαν, ἢ
 κόν ἢ γωνία τῶν τεσσάρων ὀρθῶν· καὶ Ἀπολλώνιον
 καὶ Ἀρίσταρχον, ἐτέρων τοιούτων εὐρετῆς γενομένων
 ὧν νῦν ἡ θεὰ καὶ κατανόησις ἦδονάς τε μεγάλας καὶ
 φρόνημα θαυμάσιον ἐμποιεῖ τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν
 οὐκ ἄξιον οὐδ' ἀμὴν τὰς ἐκ τῶν ὀπτιανείων καὶ μαθημα
 τικῶν ἦδονάς ἐκείνας παραβύλλοντα ταύταις, καὶ
 οὐκ ἔστιν ἰὼν Ἐλικῶνα καὶ τὰς Μούσας,

ἔνθ' οὔτε ποιμὴν ἄξιός φέρεβεν βοτῶν,

οὐδ' ἦλθ' ἐπὶ πῶ σίδηρος·

ἀλλ' αὐταὶ μὲν εἰσιν ὡς ἀληθῶς ἀκῆρατοι νομαὶ τῶν
 μελιτιῶν, ἐκεῖνα δὲ συνῶν καὶ τράγων κνημοῖς τῶν
 προσαναπιμπλάντα τῆς ψυχῆς τὸ παθητικώτατον
 ἔστι μὲν οὖν ποικίλον καὶ ἱταμὸν τὸ φηλιδόρον
 οὐκ ἔστι δὲ τις ἐρωμένη πλησιάσας ὑπὸ χαρᾶς ἐβουλό

τρον, οὐδ' ἡὔξατό τις ἐμπλησθεὶς ὄψων ἢ περμύ-
των βασιλικῶν, εὐθὺς ἀποθανεῖν. Εὐδόξος δ' ἡὔ-
ξατο, παραστάς τῷ ἡλίῳ, καὶ καταμαθῶν τὸ σῆμα
τοῦ ἄστρου καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος, ὥς ὁ φαέ-
δων, καταφλεγῆναι· καὶ Πυθαγόρας ἐπὶ τῷ δια-
τάγματι βοῶν ἔθυσεν, ὥς φησιν Ἀπολλόδοτος·

Ἡλικ Πυθαγόρης τὸ περικλεῖς εὖρετο γράμμα
κεῖνα, ἐφ' ᾧ λαμπρὴν ἤχετο βοήθειαν·

ἵτι περὶ τῆς ὑποτινύουσης, ὥς ἴσον δύναται ταῖς πε-
ριχόμεναις τὴν ὀρθήν, εἴτε πρόβλημα περὶ τοῦ χω-
ρίου τῆς παραβολῆς. Ἀρχιμήδην δὲ βίβη των δια-
ταγμάτων ἀποσπῶντες συνήλειπον οἱ θεράποντες·
οὐδ' ἐπὶ τῆς κοιλίας ἔγραφε τὰ σήματα τῇ σιγῇ
καὶ λουόμενος, ὥς φασιν, ἐκ τῆς ὑπερχύσεως
ἐνοήσας τὴν τοῦ στεφάνου μέτρησιν, οἷον ἔκ τιτος
κατοχῆς ἢ ἐπιπνοίας ἐξήλαιο βοῶν· Εὐρηκα· καὶ
ταῦτο πολλάκις φθεγγόμενος ἐβλάδιζεν, οὐδενὸς δ'
ἐκκενόμενος οὔτε γαστριμάργου περιπαθῶς. Βίβρω-
ντες, οὐτ' ἐρωτικοῦ· Περύληκα· μύριων
ἀνδράκις ἀκολύστον γεγονότων καὶ ὄντων· ἀλλὰ καὶ
πυλνυτιόμεθα τοῖς μεμνημένοις δειπνῶν ἐμπαθί-
νον, ὥς ἐφ' ἡδοναῖς μικραῖς καὶ μηδενὸς ἀξίαις
ἐπικρυσμνίζοντας· Εὐδόξω δὲ καὶ Ἀρχιμήδει καὶ
Ἀπαρχῷ συνενθουσιῶμεν· καὶ Πλάτωνι περὶ θόρυβου
καὶ τῶν μαθημάτων. ὥς ἀμειλόμενα δι' ἄγνοιαν
καὶ ἀπειρίαν, ὅμως βίβη ὑπὸ χάριτος αὐξάνεται.

XII. Ταῦτας μέντοι τὰς τηλικαύτας καὶ τοσαύ-
τας ἡδονὰς ὥσπερ ἀενάους ἐκτρέποντες οὗτοι καὶ
ποστέροντες, οὐκ ἔδωσι γένεσθαι τοὺς πλησιέσαν-
των. ΜΟΡ. VI.

τας αὐτοῖς· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπιμαρμένους τὰ ἀκατα-
φύγεin ἀπ' αὐτῶν κελεύουσι· Πυθολκίους δὲ πα-
τες καὶ πᾶσαι δέονται δι' Ἐπικούρου καὶ ἀντιβολο-
σιν, ὅπως οὐ ζηλώσῃ τὴν ἐλευθέριον καλονοίαν
παιδεῖαν· Ἀπελλῆν δὲ τινα θαυμάζοντες καὶ συμ-
ασπαζόμενοι, γράφουσιν, ὅτι τῶν μαθημάτων
πασχόμενος ἐξ ἀρχῆς καθαρὸν ἑαυτὸν ἐτήρησε· καὶ
δὲ τῆς ἱστορίας, ἵνα τὴν ἄλλην ἀνηκοῖαν ἑάσῃ, καὶ
ραθῇσομαι μόνον τὰ Μητροδώρου, γράφοντες ἐν
τοῖς περὶ Ποιητῶν· Ὅθεν μὴδὲ εἰδέναι φάσκον
μετὰ ποιητῶν ἦν ὁ Ἐκτωρ, ἢ τοὺς πρώτους στίχους
τῆς Ὀμήρου ποιήσεως, ἢ πάλιν τὰ ἐν μέσῳ, μὴ το-
βήσῃς· ὅτι τοῖνυν αἱ τοῦ σώματος ἡδοναί, καθά-
περ οἱ εἰρηαῖαι, μαραινόνται μετὰ τὴν ἀκμὴν
ἀπολήγουσιν, οὐ λέληθε τὸν Ἐπικούρου· διαπο-
ροῦν, εἰ γέρων ὁ σοφὸς ὢν, καὶ μὴ δυνάμενος πε-
σιάζειν, ἔτι ταῖς τῶν καλῶν ἀφαῖς χαίρει καὶ φη-
σὶν· οὐ τὰ αὐτὰ μὲν τῷ Σοφοκλεῖ διανοοῦν-
τος, ἀσμένως ἐκφυγόντι τὴν ἡδονὴν ταύτην, ὡς
ἄγριον καὶ λυττῶντα δεσπότην· ἀλλ' ἔδει γὰρ καὶ
ἀπολαυστικούς, ὁρῶντας, ὅτι πολλὰς ἀφαινοῦν
ἡδονῶν τὸ γῆρας,

Ἡ τε Ἀφροδίτη τοῖς γεροῦσιν ἄχθεται,
καὶ Εὐρύπιδην, ταύτας μάλιστα συνάγειν τὸς ἡ-
νίας, ὥσπερ εἰς πολιορκίαν ἀσσηπτα στείλει καὶ
φθάρτα παρατιθεμένους· εἰτ' ἄγειν ἀφροδίτου
βίου καὶ μεθεόρτους κυλῆς ἐν ἱστορίαις καὶ ποι-
μασι διατρίβοντας, ἢ προβλήμασι μουσικοῖς καὶ
ομητικοῖς· οὐ γὰρ ἂν ἐλθῇεν αὐτοῖς εἰς τὸν βίον

λίσθαι τὰς τυφλὰς ἐκείνας καὶ τοὺς ψηλαφήσεις,
καὶ ἐπισηδῆσαι τοῦ ἀκολάστον, μεμαθηκόσιν, εἰ
μηδὲν ἄλλο, γράφειν περὶ Ὀμήρου καὶ περὶ Εὐρι-
πίδου, ὡς Ἀριστοτέλης, καὶ Ἡρακλείδης, καὶ Δι-
καίμαρχος. ἀλλ' οἶμαι τοιούτων ἐφοδίων μὴ φροντί-
σαντες, τῆς δ' ἄλλης αὐτῶν πραγματείας ἀτερποῦς
καὶ ξηρᾶς, ὥσπερ αὐτοὶ τὴν ἀρετὴν λέγουσιν, οὐσης,
ἡθοῦθαι πάντως ἐθέλοντες, τοῦ δὲ σώματος ἀπαγο-
ρεύοντος, αἰσχρὰ καὶ ἄωρα πρίττειν ὁμολογοῦσι-
τῶν τε προτέρων ἡδονῶν ἀναμιμνήσκοντες ταυτοῦς.
καὶ χρώμενοι ταῖς παλαιαῖς ἀπορίαι προσφάτων, ὥς-
περ τεταρξινυμέναις καὶ νεκρῶς, ἄλλας πάλιν καὶ
κρυφίας, οἷον ἐν τέφρῃ ψυχρᾷ, τῇ σαρκὶ κινου-
ντι παρὰ φύσιν καὶ ἀναζωπυροῦντες, αἵτε δὴ μηδὲν
οἰεῖσιν ἢ δὴ μηδὲ χαρῆς ἄξιον ἔχοντες ἐν τῇ ψυχῇ
παροικευσμένον.

XIII. Καίτοι τὰ ἄλλα μὲν, ὡς ἡμῖν ἐπῆλθιν εἰ-
πεῖν, εἴρηται· μουσικὴν δὲ οὐκ ἡδονᾶς καὶ χάριτας
ἵκας φέρονσαν ἀποστρέφονται καὶ φεύγουσι, βου-
λόμενος οὐκ ἂν τις ἐκλάθοιτο, δι' ἀταμίαν, ὣν Ἐπί-
κουρος λέγει, φιλοθέωρον μὲν ἀποφαίνων τὸν σοφόν
ἐν ταῖς διαπορίαις, καὶ χαίροντα παρ' ὄντινον εἴε-
σθαι ἀκροῖμασι καὶ θεάμασι Διονυσιακοῖς, προβλή-
μασι δὲ μουσικοῖς καὶ κριτικῶν φιλολόγοις ζητήμασιν
ἐν δὲ παρὰ πότον διδοὺς χώραν, ἀλλὰ τοῖς καὶ φιλομου-
νοῖς τῶν βασιλέων παραινῶν στρατηγικὰ διηγήματα
καὶ φορτικὰς βωμολοχίας ὑπομένειν μᾶλλον ἐν τοῖς
συμποσίοις, ἢ λόγους περὶ μουσικῶν καὶ ποιητικῶν
προβλημάτων περαινόμενους. ταυτὶ γὰρ ἐτόλμησε

γράφειν ἐν τῷ περὶ Βασιλείας ὡς περ Σαρδανανάδης
 γράφων, ἢ Ναρούτῳ, τῷ σατραπεύσαντι Βαβυλῶνος
 οὐδὲ γὰρ Ἰέρων γ' ἦν, οὐδ' Ἀτταλος, οὐδ' Ἀρχέλαος
 ἐπέσθησαν Εὐριπίδην καὶ Σιμωνίδην καὶ Μίλων
 νιππίδην καὶ Κράτητας καὶ Διοδότους ἀναστήσαντες
 ἐκ τῶν συμποσίων, κατακλίνει Κάρδακας καὶ Ἀγνὸν
 ἄντας μεθ' αὐτῶν καὶ Καλλίας γελοιοποιεῖς, καὶ
 Θρασωνίδας τινὰς καὶ Θρασυλέοντας, ὁλοκληροῦντες
 καὶ κροτοθορύβους ποιοῦντας. εἰ δὲ Πτολεμαῖος
 πρῶτος συναγαγὼν τὸ μουσεῖον τοῖτοις συνέταξε
 τοῖς καλοῖς καὶ βασιλικοῖς παραγγέλμασιν, ἃς οὐκ
 ἦν εἶπε τοῖς Σαμίοις· Ὡς Μοῦσα, τίς δ' ἐφάρμοξε
 Ἀθηναίων γὰρ οὐδενὶ πρέπει ταῖς Μοῦσαις οὐκ
 ἀπεχθάνεσθαι καὶ πολεμεῖν·

Ὅσα δὲ μὴ πεφίληκε

Ζεὺς, ἀτύζονται βοῶν

Πιερίδων αἶοντα.

τί λέγεις, ὦ Ἐπίκουρε; κίθαρωδῶν καὶ αὐλητῶν
 θέν ἀκροασόμενος εἰς τὸ θέατρον βαδίζεις, ἐν
 συμποσίῳ Θεοφράστου περὶ συμφωνιῶν διαλιγόμενος
 καὶ Ἀριστοξένου περὶ μεταβολῶν, καὶ Ἀριστοφάνους
 περὶ Ὀμήρου, τὰ ὧτα καταλήψη ταῖς χερσὶ, δυσ-
 ραίνων καὶ βδελυττόμενος; εἴτ' οὐκ ἐμμελίστην
 ἀποφαίνουσι τὸν Σκύθην Ἀτίαν; ὅς, Ἰσμηνίου τοῦ
 αὐλητοῦ ληφθέντος αἰχμαλώτου, καὶ παρὰ πότον
 αὐλίσαντος, ὥμοσεν ἥδιον ἀκοῦειν τοῦ ἵππου χρο-
 μετίζοντος; οὐκ ὁμολογοῦσι δὲ τῷ καλῷ παλαιῷ
 τὸν ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον πόλεμον· εἰ δὲ μὴ
 δονή πρόσεστι, τί σεμνὸν καὶ καθήριον ἀσπάζονται

καὶ ἀγαπῶσιν; οὐκ ἦν δὲ πρὸς τὸ ἡδέως ἔξῃ ἐπι-
 λίσσασθαι, μύρα καὶ θυμιάματα δυσχεραίνειν, ὥς
 κύνθαιοι καὶ γύπες, ἢ κριτικῶν καὶ μουσικῶν λα-
 λῶν βδελύττεσθαι καὶ φεύγειν; ποῖος γὰρ ἂν αὐλὸς
 ἢ κιθάρα διηρμωσμένη πρὸς ψῆδῃν, ἢ τις χορὸς

Εὐρύτοπα κέλαδον ὑπεροσούφων

Ἀγρυμνῶν διὰ στομάτων

φθιγγόμενος, οὗτοις ἡΰφρηνεν Ἐπίκουρον καὶ Μη-
 τράδωρον, ὥς Ἀριστοτέλην καὶ Θεόφραστον καὶ Ἰσ-
 πύνημον καὶ Δικαίαντα οἱ περὶ χορῶν λόγοι καὶ δι-
 δασκαλῖαι, καὶ τὰ δι' αὐλῶν προβλήματα καὶ ὀυ-
 σμῶν καὶ ἁρμονιῶν; οἷον διὰ τί τῶν ἴσων αὐλῶν ὁ
 νεώτερος βαρύτερον φθιγγεται· καὶ διὰ τί, τῆς
 οὐρεγγος ἀνασπασμένης, πᾶσιν ὀξύνεται τοῖς φθόγ-
 γοις, κλινομένης δὲ, πάλιν βαρύνει, καὶ συναχθεὶς
 πρὸς τὸν ἑτερον, διαχθεὶς δ' ὀξύτερον ἤκει· καὶ τι
 δῆποτε τῶν Θεάτρων ἂν ἄχαρα τῆς ὀρχήστρας κατα-
 σκευῆς ἢ χοῦν, ὃ λαὸς τυφλοῦται· καὶ χαλκοῦν
 Ἀλέξανδρον ἐν Πέλλῃ βουλόμενον ποιῆσαι τὸ προ-
 σκήνιον, οὐκ εἴασεν ὁ τεχνίτης, ὥς διαφθεροῦντα
 τῶν ὑποκριτῶν τὴν φωνήν· καὶ τί δῆποτε τῶν γε-
 νῶν διαχεῖ τὸ χρωματικόν, ἢ δ' ἁρμονία συνίστησιν·
 ἢ ἡ δὲ ποιητῶν, καὶ πλάσματα, καὶ διαφοραὶ χυρα-
 τήρων, καὶ λύσεις ἀποριῶν, ἐν τῷ πρῶτον καὶ
 γλαφυρῶ τὸ οἰκτεῖον ἅμα καὶ πιθανόν ἔχουσιν, τὸ
 τοῦ Ξενοφῶντος ἐκτενὲς μοι δοκοῦσι, καὶ τὸν Ἑρωτα
 ποιῶν ἐπιλανθάνεσθαι, τοσοῦτον ἡδονῆς κρατούσης.

XIV. Ἦς οὐ μέγασι τούτοις, οὐδὲ φασιν οὐδέ
 ἀδύναται μετεῖναι κατατείναντες δὲ τὸ θεωρητικόν

εἰς τὸ σῶμα καὶ κατασπάσαντες, ὥσπερ μολιβδαί-
 ταῖς τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαις, οὐδὲν ἀπολείπουσιν ἐν
 ποδόμων ἢ ποιμένων, χόρτον ἢ καλάμην ἢ τινα πῦλον
 προβαλλόντων, ὥς ταῦτα βόσκεισθαι καὶ τρώγειν
 προσῆκον αὐτῶν τοῖς θρόεμμασιν. ἡ γὰρ οὐχ οὕτως
 ἀξιοῦσι τὴν ψυχὴν ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς κατα-
 συβῶταῖν, ὅσον ἐλπίζειν τι περὶ σαρκὸς ἢ πλοῦτον
 μετρημονεῦσαι χαίρουσαν, οἰκεῖον δὲ μηδὲν ἢ δὴ μηδὲν
 τερπνὸν ἐξ αὐτῆς λαμβάνειν, μηδὲ ζητεῖν ἰδῶνται
 καίτοι τί γένοιτ' ἂν ἀλογώτερον, ἢ εἰ δυοῖν ὄντων
 ἐξ ὧν ὁ ἄνθρωπος πέφυκε, σώματος καὶ ψυχῆς, ψυ-
 χῆς δὲ τάξιν ἡγεμονικωτέραν ἐχούσης, σώματος μὴ
 ἰδῶν τι καὶ κατὰ φύσιν καὶ οἰκεῖον ἀγαθὸν εἶναι.
 ψυχῆς δὲ μηθὲν, ἀλλὰ τῷ σώματι καθῆσθαι προσ-
 βλέπουσαν αὐτὴν καὶ τοῖς τοῦ σώματος πάθεσιν ἐν-
 μετιδιῶσαν καὶ συνηδομέτην καὶ συγχαίρουσαν, αὐ-
 τὴν δ' ἀκίνητον ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀπαθῆ, καὶ μηδὲν αἰ-
 σθητὸν ἔχουσαν, μηδ' ὀρεκτὸν ὅλως, μηδὲ χαρτόν,
 γὰρ ἀπλῶς ἀποκαλυψαμένους ἔδει σαρκοποιεῖν ἐν
 ἄνθρωπον ὅλον, ὥσπερ ἔνιοι ποιοῦσι, τὴν ψυχὴν
 οὐσίαν ἀναιρουσιντες, ἢ δύο φύσεις ἐν ἡμῖν διαφύ-
 ρους ἀπολιπόντας, ἴδιον ἀπολιπεῖν ἑκατέρας καὶ ἀ-
 γαθὸν καὶ κακόν, καὶ οἰκεῖον καὶ ἀλλότριον· ὥσπερ
 ἀμίλναι καὶ τῶν αἰσθητῶν ἑκάστη πρὸς ἴδιόν τι πέ-
 φυκεν αἰσθητὸν, καὶ πᾶν συμπαθοῦσιν ἀλλήλαις.
 ἔστι δὲ τῆς ψυχῆς ἴδιον αἰσθητήριον ὁ νοῦς, ὃ μη-
 θὲν οἰκεῖον ὑποκείσθαι, μὴ θάλαμα, μὴ κίνημα, μὴ
 πάθος συγγενές, οὐ τυχάνουσα χαίρειν πέφυκε.

πάντων ἀλογώτατον ἔστιν· εἰ μὴ τι, νῆ Δία, λελή-
θαι οὐκ ἔστιν οὐκοφαντοῦντες τοὺς ἄνδρας.

XV. Κεῖνός ποτε αὐτόν. Οὐχ ἡμῖν γε κριταῖς,
ἀλλὰ πάσης ἀφείσαι τῆς ἐπηρείας· ὥστε θαρ-
ρῶν τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου πείρουν. Ἡὼς, εἶπεν, οὐ
γὰρ Ἀριστοδῆμος ἡμῖς, εἰ σὺ παντάπασιν ἀπηγό-
ρευκας, διαδέξεται; Πάνν μὲν οὖν, εἶπεν ὁ Ἀρι-
στοδῆμος, ὅτιαν ἀποκάμης, ὥσπερ οὗτος· ἔτι δ'
ἀμαζών, ὡς μακάριε, χρῆσαι σιαυτῷ, καὶ μὴ δοκῆς
ἀπομαλθακίζεσθαι. Καὶ μὲν, ὁ Θέων εἶπε, πάνν
ἡδὺν ἔστι τὸ λειπόμενον· λείπεται δὲ, τὸ πρακτι-
κὸν ὅσας ἡδονὰς ἔχει διελθεῖν. αὐτοὶ δὲ δὴ που λί-
γανσιν, ὡς τὸ εὖ ποιεῖν ἡδὺν ἔστι τοῦ πάσχειν. εὖ
δὲ ποιεῖν, ἔστι μὲν ἀμίλει καὶ διὰ λόγων, τὸ δὲ πλε-
στον ἐν πράξει καὶ μέγιστον, ὡς τοῦνομα τῆς εὐερ-
μοῦς ὑφηγεῖται, καὶ μαρτυροῦσιν αὐτοί. μικρὸν
γὰρ ἐμπροσθεν ἠκούομεν, ἔφη, τούτου λέγοντος,
ὡς φωνὰς ἀφῆκεν Ἐπίκουρος, οἷα δὲ γραμμάτια
τοῖς φίλοις ἐπεμψεν, ὑμῶν καὶ μεγάλων Μητρο-
δώρον. ὡς εὖ τε καὶ νεανικῶς ἐξ ἡλικίας, ἀλλὰ συν-
εβῆ Μίδρῳ τῇ Σύρῳ βοηθήσων, καὶ τὰντα, πρὸς
ταῖς οὐδὲν τότε τοῦ Μητροδώρου. τίνας οὖν οἰ-
σάμεθα καὶ πηλίκας ἡδονὰς εἶναι τὰς ἡλιότανος,
ὡς πηλίκας Δίων ὁρμήσας ὑπ' αὐτοῦ κατέλυσεν Διονύ-
σιον, καὶ Σικελίαν ἡλευθέρωσε; τίνας δ' Ἀριστοτέ-
λει, ὅτι τὴν πατρίδα, κειμένην ἐν ἐδάφει, πάλιν
ἀνίστησι, καὶ κατήγαγε τοὺς παλίτας; τίνας δὲ Θεο-
φράστου καὶ Φειδίου τοὺς τῆς πατρίδας ἐκκοφάσεων
ὑμῶν; ἰδίᾳ μὲν γὰρ ὅσοις ἐβοήθησαν ἀνδρά-

σιν, οὐ πυροὺς διαπέμποντες, οὐδ' ἀλφίτων μέλι-
μνον, ὥς Ἐπίκουρος ἐνόις ἔπεμψεν, ἀλλὰ φεύγοντες
διαπραξάμενοι κατελθεῖν, καὶ δεδεμένους λυθῆναι
καὶ τέκνα γυναῖκας ἐστερημένους ἀπολαβεῖν, ἵνα
λέγοι τις ὑμῶν ἀκριβῶς εἰδῶσιν; ἀλλὰ τὴν ἀπορία
οὐδὲ βουλόμενόν ἐστι τοῦ ἀνθρώπου παρελθεῖν, καὶ
μὴν Θεμιστοκλέους καὶ Μιλτιάδου πράξεις ὑπὸ
δρας τιθεμένου καὶ κατευτελίζοντος, ὑπὲρ αὐτοῦ
ταυτὶ τοῖς φίλοις γράφοντος· δαίους τε καὶ μεγα-
προεπῶς ἐπεμελήθητε ἡμῶν τὰ περὶ τὴν τοῦ οὐτοῦ
μυθὴν, καὶ οὐρανομήκη σημεία ἐνδέδειχθε τῆς
ἐμῆ εὐνοίας. ὥστ', εἴ τις ἐξεῖλε τὸ σιτάριον ἐκ
ἐπιστολῆς τοῦ φιλοσόφου, δόξαν ἂν παραστήσῃ
ρήματα τῆς χάριτος, ὥς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ὅλης
τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ἐλευθερωθέντος, ἡσάμε-
τος, γραφομένης.

XVI. Ὅτι μὲν οὖν καὶ πρὸς τὰς τοῦ σώματος
ἡδονὰς ἢ φύσιν δέχεται χορηγίας πολυτελοῦς, καὶ οὐ
ἔστιν ἐν μάξῃ καὶ φακῇ τὸ ἡδιστον, ἀλλ' ὅψα
θάσια καὶ μύρα

Καὶ πεπτιὰ καὶ κροτητὰ τῆς ξουθοπτερόν
Πελάνῃ μελλισσῆς ἀφθόρως δεδυνμένα
ζητοῦσιν αἱ τῶν ἀπολαυστικῶν ὀρεξεῖς, καὶ πρὸς
τοῖτοις εὐπρεπεῖς καὶ νέας γυναῖκας, οἷα Λαόνικον
καὶ Βοῖδιον καὶ Ἥδεϊα καὶ Νικήδιον ἐνέμαρτο πρὸς
τὸν κῆπον, ἀφῶμεν. ταῖς μέντοι τῆς ψυχῆς χάρι-
ς ὁμολογουμένως μέγεθος ὑποκτεῖσθαι δεῖ πράξεων
καὶ κάλλος ἔργων ἀξιολόγων, εἰ μέλλουσι μὴ δια-
νοίῃ μηδ' ἀγενεῖς καὶ κοραστιάσεις, ἀλλ' ἐμβαλεῖν

ταῖσθαι καὶ βέβαιοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς. τὸ δὲ περὶ
τοῦ πρὸς εὐπαθείας ἐπαίρεισθαι ναντῶν δίκην ἀφρο-
δισία ἀγόντων, καὶ μέγα φρονεῖν, ὅτι νόσῳ τοσῶν
ἀσκήτῃ τινὰς ἐστιᾶσεις φίλων συνῆγε, καὶ οὐκ ἐφθό-
ναι τῆς προσαγωγῆς τοῦ ὑγροῦ τῷ ὕδρωπι· καί,
τῶν ἐυχάτων Νεοκλέους λόγων μεμνημένος ἐτήκετο
τῇ μετὰ δακρύων ἰδιοτρόποι ἡδονῇ, ταῦτ' οὐδεὶς ἂν
ἐργαίων εὐφροσύνας ἀληθεῖς ἢ χαρὰς ἀνομάσειεν·
ἀλλ' εἴ τις ἐστὶ καὶ ψυχῆς Σαρδιανὸς γέλως, ἐν ταύ-
ταις ἐστὶ τοῖς παραβιαμοῖς καὶ κλανσιγέλωσιν. εἰ
δ' οὖν ταῦτα φήσει τις εὐφροσύνας καὶ χαρὰς, σκό-
πει τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἡδογῶν ἐκείνων.

Ἡμετέρας βουλαῖς Σπάρτα μὲν ἐκείρατο δόξαν.
καί.

Οὗτός τοι Ῥώμας ὁ μέγας, ξένε, πατρίδος ἀσκήρ.
καί.

Ἄλῳ, ἢ σε θεὸν μαρτεῦσθαι, ἢ ἄνθρωπον.
ὅταν δὲ λάβω τὰ Θρασυβούλου καὶ Πελοπίδου πρὸ
ἐργαλίων κατορθώματα, καὶ τὸν ἐν Πλαταιαῖς Ἀρι-
στίδην, ἢ τὸν ἐν Μαραθῶνι Μιλτιάδην, ἐνταῦθα,
κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἐξείργομαι γνώμην εἰπεῖν, ὅτι
τῷ πρακτικῷ βίῳ τὸ ἡδὺ πλέον ἢ τὸ καλὸν ἐστίν.
μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ Ἐπαμεινώνδας, εἰπὼν, ὡς φα-
ναι, ἡδιστον αὐτῷ γενέσθαι τὸ τοὺς γονεῖς ζῶντας
ἐκτελεῖν τὸ ἐν Αἰνκτοῖς τρόπαιον αὐτοῦ στρατη-
γόντος, παραβάλλομεν οὖν τῇ Ἐπαμεινώνδου μητρὶ
τῇ Ἐπικούρῳ, χαίρουσαν, ὅτι τὸν υἱὸν ἐκτελεῖν
ὡς τὸ κηπίδιον ἐνδεδυνότα, καὶ κοινῇ μετὰ τοῦ Πο-
ταμίου παιδοποιούμενον ἐκ τῆς Κυζικηνῆς ἐταίρας

τὴν μὲν γὰρ Μητροδώρου μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν
ὡς ὑπερέχαιρον ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτοῦ, καὶ ταῖς πρὸς
τὸν ἀδελφὸν ἀντιγραφαῖς, ἐκ τῶν βιβλίων δηλοῦν
δὴλόν ἐστιν. ἀλλ' ἡδέως τε βεβιωκέναι καὶ βρονάζον
καὶ καθυμνεῖν τὸν αὐτῶν βίον, ἐκκραυγάζοντες λέ-
γουσι. καὶ γὰρ οἱ θεράποντες ὅτιαν Κρόνια δευνο-
σιν, ἢ Διονύσια κατ' ἄγρον ἄγῃσι περιῶντας, αὐ-
τῶν αὐτῶν τὸν ὁλολυγμὸν ὑπομείναις καὶ τὸν θόρυ-
βον, ὑπὸ χαρμοῖης καὶ ἀπειροκαλίας τοιαῦτα πο-
οῦντων καὶ φθιγγομένων.

Τί κἀθῆ; καὶ, πῶμεν· οὐ καὶ οὔτα
Πάρεστιν, ὃ δύστηνε; μὴ σεαυτοῦ φθόνει.
Οἱ δ' ἐξ ὧς ἡλιάλαξαν, ἐν δ' ἐκίονατο
Οἶνος· φέρων δὲ στέφανον ἀμφέθηκ' τις·
Ῥυτί δ' αἰσχροῦς κλῶνα πρὸς καλὸν διάφρησι
Ὁ Φοῖβος οὐ προσφδιά· τὴν τε ἐναύλιον
Ῥεῖθρον τις ἐξεκλάξε σύγκοιτον φίλην.

ἢ γὰρ οὐ τοῦτοις ἔοικε τὰ Μητροδώρου πρὸς τὸν
ἀδελφὸν γράφοντος; Οὐδὲν δεῖ σῶζειν τοὺς Ῥελλήνους
οὐδ' ἐπὶ σοφίᾳ στεφάνων παρ' αὐτῶν τυγχάνειν
ἀλλ' ἐσθλὴν καὶ πίνειν οἶνον, Τιμόκρατες, ἀβλαβῆ
τῇ γαστρὶ καὶ κεχαρισμένως. καὶ πάλιν πού φησιν
ἐν τοῖς αὐτοῖς γράμμασιν· Ὡς καὶ ἐχάρην καὶ ἔθραυ-
σεν ἀμύνην, ὅτι ἔμαθον παρ' Ἐπικούρου ὁρθῶς γαστρί-
χαρίζεσθαι· καὶ, περὶ γαστέρα γὰρ, ὃ φρυστολόγος
Τιμόκρατες, τὸ ἀγαθόν.

XVII. Καὶ ἴωλον οἱ ἄνθρωποι τῆς ἡδονῆς καὶ
μέγεθος, καθάπερ κέντρον καὶ δικαιοσύνην, τῇ γασ-
τρὶ περιγράφουσι. λαμπρῶς δὲ καὶ βασιλικῶς καὶ

ἡδονήματα ποιοῦσης μέγα καὶ φῶς καὶ γαλήνην ἀλη-
θῆς εἰς ἅπαντας ἀναγεομένην χαρῆς, οὐκ ἔστι με-
τωχτὴν βίον ἀνέξοδον καὶ ἀπολίτευτον καὶ ἀφιλά-
νθρωπον καὶ ἀνενθουσίαστον εἰς τιμὴν καὶ χάριν
ἐπιλομένους. οὐ γάρ τι φάυλον ἢ τύχην καὶ μικρόν,
οὐδ' ἀγεννές ἐστιν, οὐδὲ, ὥσπερ οἱ πολὺποδες, ἄχρι
τῶν ἐδωδύμων ἐκτείνει τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ ταύτην
τῶν εὐχέλων ἀποκόπτει κόρος, ἀκαρὲς ὥρας μόριον
ἀκαυσάντων δὲ πρὸς τὸ καλὸν ὁρμῶν καὶ τὴν ἐπὶ τῷ
καλῷ τιμὴν καὶ χάριν,

Οὐκ ἔστιν αὐτῶν μέτρον ὁ τοῦ βίου χρόνος,
ἀλλὰ τοῦ παντός αἰῶνος ἐπιδρατιόμενον τὸ φιλότι-
μον καὶ φιλάνθρωπον, ἐξαμιλλᾶται ταῖς πράξεσι καὶ
ταῖς χάρισις ἡδοναῖς ἀμηχάνους ἐχούσαις, ἃς οὐδε
φύγοντες οἱ χρηστοὶ διαφεύγειν δύνανται, παντα-
λόθεν αὐτοῖς ἀπαντώσας καὶ περιεχομένας, ὅταν εὐ-
φρανῶσι πολλοὺς εὐεργετοῦντες·

Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὥς εἰσορόωσιν.
Ὅ γάρ οὕτω διαθεῖς ἐτέρους, ὥστε καὶ χαίρειν καὶ
τύχουσθαι, καὶ ποθεῖν ἄψασθαι καὶ προσαγορεῖν.
ταῖς, δηλὸς ἐστὶ καὶ τυφλῷ μεγάλας ἔχων ἐν λαντῷ
καὶ καρπούμενος ἡδονάς. ὅθεν οὐδὲ κάμνουσιν ὡ-
ρεοῦντες, οὐδ' ἀπαγορεύουσιν, ἀλλὰ τοιαύτας αὐ-
τῶν ἀκοῶμεν φωνάς·

Πολλοῦ σε θνητοῖς ἄξιον τίκει πατήρ·

— μή γε παυσόμεθα δρῶντες εἰ βροτούς.
καὶ τί δέ τι περὶ τῶν ἄκρως ἀγαθῶν λέγειν; εἰ γάρ
ταῖς αἰῶν αἰῶνος φάυλων, μέλλοιτι θνήσκειν, ὁ κύν-

ριος, ἥτοι θεὸς ἢ βασιλεὺς, ὥραν ἐπιδοῦν μίαν, ἢ
 χρησάμενον αὐτῇ πρὸς τὴν καλὴν πράξιν ἢ πρὸς
 ἀπόλαυσιν εὐθὺς τελευτῇ, τίς ἂν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
 βούλοίτο μᾶλλον Λαίῳ συγγενέσθαι, καὶ πῶς
 νον Ἀριούσιον, ἢ κτείνας Ἀρχίαν ἐλευθερώσαι το
 Θήβας; ἐγὼ μὲν οὐδένα νομίζω. καὶ γὰρ τῶν μόν
 μάχων ὁρῶ τοὺς μὴ παντάπασι θηριώδεις, ἀλλ' ἔτι
 ληνας, ὅταν εἰσιέναι μέλλωσι, προκειμένων πύλων
 ἐδεσμάτων καὶ πολυτελῶν, ἥδιον ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ
 τὰ γύναια τοῖς φίλοις παρακατατιθεμένους, καὶ το
 οἰκίας ἐλευθεροῦντας, ἢ τῇ γαστρὶ χαριζομένους
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μέγα περὶ τὰς τοῦ σώματος ἡδον
 κοινόν ἐστι δῆπου τοῦτο τοῖς πρακτικοῖς πράγμασι

Καὶ γὰρ οὔτοι ἔδουσιν, καὶ πίνουσιν αἰνῶν
 οἶνον,

καὶ μετὰ φίλων ἐστιῶνται, πολὺ γ' οἶμαι προθυμ
 τερον ἀπὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἔργων, ὥς Ἀλέξαν
 δρος καὶ Ἀγησίλαος, καὶ, νῆ Δία, Φωκίων καὶ Ἐπ
 μεινώνδας, ἢ καθάπερ οὔτοι πρὸς πῦρ ἀλειψάμε
 καὶ τοῖς φορείοις ἀτρέμα διασεισθέντες· ἀλλὰ κα
 ταφρονοῦσι τούτων ἐν ἐκείναις ταῖς μέζουσιν ὅτι
 τί γὰρ ἂν λέγοι τις Ἐπαμεινώνδαν, οὐκ ἐδεῖσθαι
 δεῖπνῆν, ὥς ἑώρα πολυτελέστερον τῆς οὐσίας τοῦ
 πνον; ἀλλ' εἰπόντα πρὸς τὸν φίλον· Ἐγὼ σε ἡμέ
 θύειν, οὐχ ὑβρίζειν. ὅπου καὶ Ἀλέξανδρος ἀπετάσσ
 τῆς Ἀδᾶς τοὺς μαγείρους, αὐτὸς εἰπὼν ἔχειν σμικρ
 τας ὀφιοποιούς, πρὸς μὲν ἄριστον τὴν νυκτοπορ
 πρὸς δὲ δεῖπνον τὴν ὀλιγαριστίαν· φιλοῦσιν
 γρήγαντα περὶ παιδῶν καλῶν, εἰ πριεῖται, μίαν

ἰσχυρῶς τῆς ἐπιτροπῆς ἀποσπῆναι· καίτοι τίμη μᾶλλον ἔξῃν; ἀλλ', ὥσπερ φησὶν Ἰπποκράτης, δυσὶν αἰώνων τὸν ἥτιονα ὑπὸ τοῦ μείζονος ἀμαυροῦσθαι, καὶ τῶν ἡδονῶν τὰς σωματικὰς αἱ πρακτικαὶ καὶ φιλομαχοὶ τῶν χαίροντι τῆς ψυχῆς δι' ὑπερβολὴν καὶ μεγέθος ἀναφανίζουσι καὶ κατασβεπνύουσιν.

XVIII. Εἰ τοίνυν, ὥσπερ λέγουσι, τὸ μεμνησθαι τῶν προτέρων ἀγαθῶν μέγιστόν ἐστι πρὸς τὸ ἡδέως ζῆν. Ἐπικούρω μὲν οὐδ' ἂν εἰς ἡμῶν πιστεύοιεν, ὅτι ταῖς μεγίσταις ἀλγηδόνι καὶ πόσει ἐναποθνήσκων, ἀντιπαρεπέμπειο τῇ μνήμῃ τῶν ἀπολλυμένων προτέρων ἡδονῶν. εἰκόνα γὰρ ὕφους ἐν βυθῷ ἀνταρραχθέντι καὶ κλύδωνι μᾶλλον ἢ τις ἢ μνήμην ἐδότης διαμειδώσαν ἐν σφυγμῷ τοσούτῳ καὶ σπασμῷ σώματος ἐπινοήσῃ. τὰς δὲ τῶν προτέρων μνήμας οὐδεὶς ἂν οὐδὲ βουληθεὶς ἐκοτήσῃεν ἑαυτοῦ. λέγουσι γὰρ ἢ πῶς οἶόν τ' ἦν ἐπιλαθῆσθαι τῶν Ἀργεῖων τὸν Ἀλέξανδρον, ἢ τοῦ Λεοντιάδου τὸν Πιλοπιδαν, ἢ τῆς Σαλαμῖνος τὸν Θεμιστοκλέα; τὴν μὲν γὰρ ἐν Μυραθῶνι μάχῃ ἄχρι νῦν Ἀθηναῖοι καὶ ἡμεῖς Διόκτοις Θηβαῖοι, καὶ, νῆ Δία, ἡμεῖς τὴν Αἰῶντου περὶ Τάμπολιν ἐορτάζομεν, ὥς ἔστε, καὶ ἀνδρῶν καὶ τιμῶν ἢ Φωκίς ἐμπέπληυται· καὶ οὐδὲς ἔστιν ἡμῶν, ἐφ' οἷς αὐτὸς βέβρωκεν ἢ πέπωκεν αὐτῷ, ἡδόμενος, ὥς ἐφ' οἷς ἐκείνοι κατώρθωσαν. ἐν τῶν οὖν πάρεστι, πόση τις εὐφροσύνη καὶ χαρὰ καὶ γηθοσύνη συνεβίωσαν αὐτοῖς ταῖς τοῦτων δημουργοῖς, ὧν ἐν ἔτει περιακουῖοις καὶ πλείοσι οὐκ ἐποβιβλήκεν ἡ μνήμη τὸ εὐφραῖτον. καὶ μὴν ἀπὸ

δόξης γενεσθαι τὰς ἡδονὰς Ἐπίκουρος ὁμολογεῖται·
 δ' οὐκ ἐμελλεν αὐτὸς οὕτως απαργῶν περιμανῶς καὶ
 σφαδάζων πρὸς δόξαν, ὥστε μὴ μόνον ἀπολιγνύσθαι
 τοὺς καθηγητὰς, μηδὲ Δημοκρίτου τῷ τὰ δόγματα
 ῥήμασιν αὐτοῖς ὑφαιρουμένην ζυγομαχεῖν περὶ οὐ
 λαβῶν καὶ κεραίων, σοφὸν δὲ μηδὲνα φάναι πλὴν
 αὐτοῦ γεγονέναι, ἐπὶ τῶν μαθητῶν· ἀλλὰ γράψαι
 ὥς Κολώτης μὲν αὐτὸν φυσιολογοῦντα προσκυνῆσαι
 γονάτων ὑψάμενος· Νεοκλῆς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
 ἐκ παίδων ἀποφαίνοιτο μηδὲνα σοφώτερον Ἐπικούρου
 γεγονέναι μηδ' εἶναι· ἡ δὲ μήτηρ αὐτόμους ἔχει
 ἐν αὐτῇ τισαύτας, οἵαι συνελθούσαι σοφὸν ἂν ἔργον
 γησαν; εἰτ' οὐχ ὥστερ' Καλλικρατίδης ἔλεγε, καὶ
 Κόωνα μοιχεύειν τὴν θάλατταν, οὕτως ἂν τὸν
 ποι, τὸν Ἐπίκουρον αἰσχροῦ καὶ κρύφα πικρῶς καὶ
 παραβιάζεσθαι τὴν δόξαν, οὐ τυγχάνοντα φανερῶς
 ἀλλ' ἐρῶντα καὶ κατατεινόμενον; ὥστερ' γῆρας ἐν
 λιμοῦ τὰ σώματα τροφῆς μὴ παρούσης ἀνταγκάσθαι
 παρὰ φύσιν ὑφ' αὐτῶν τρέφεσθαι, τοιοῦτον ἡ φύσις
 λοδοξία ποιεῖ κακὸν ἐν ταῖς ψυχαῖς, ὅταν ἐπαινοῦν
 πεινῶντες παρ' ἑτέρου μὴ τυγχάνωσιν, αὐτοῦ
 παινέειν.

XIX. Ἄλλ' οἳ γε πρὸς ἔπαινον καὶ δόξαν αἰετῶς
 ἔχοντες, ἃς οὐκ ὁμολογοῦσι, μεγάλας ἡδονὰς περὶ
 εἶσθαι, δι' ἀσθένειαν ἢ μαλακίαν φεύγοντες ἀφ' ἧς
 ἢ πολιτείας, καὶ φιλίας βασιλείων, ἀφ' ὧν τὰ μέγιστα
 καλὰ εἰς τὸν βίον γίνεσθαι ἔφη Δημοκρίτος; οὐ γὰρ
 ἂν τινα πείσειεν ἀνθρώπων, ὅτι τὴν Νεοκλέους καὶ
 τυρίαν καὶ τὴν Κολώτου προσκύνησιν ἐν τισιν

λογητιζόμενος καὶ ἀγαπῶν, ὥς οὐκ ἂν, ὑπὸ τῶν
ἑλλήνων κροτηθῆς Ὀλυμπιάσιν, ἐξιμάνῃ καὶ ἀνω-
λόλυτῃ, μᾶλλον δὲ ὅπως ὑπὸ χαρᾶς ῥῆθῃ, κατὰ τὸν
σοφοκλέα,

Γραῖας ἀκάνθης πᾶνπος ὥς φουσώμενος.
εἰ γὰρ μὴν τὸ εὐδοξεῖν ἡδὺ, τὸ ἁδοξεῖν δὴ πον λυπη-
ρόν. ἁδοξότερον δ' ἀφιλίας, ἀπραξίας, ἀθεότητος,
ἡδοναθείας, ὀλιγωρίας οὐθέν ἐστι. ταῦτα δὲ πάν-
τες ἄνθρωποι, πλὴν αὐτῶν ἐκείνων, τῇ αἰρίσει προσα-
ταίονται νομίζουσιν. ἀδίκως, φήσει τις; ἀλλὰ τὴν δό-
ξαν, οὐ τὴν ἀλήθειαν, σκοποῦμεν. καὶ βιβλία μὲν
μὴ λέγωμεν, μηδὲ ψηφίσματα βλάσφημα πόλεων,
οὐα γέγραπται πρὸς αὐτοῦς· φιλαπεχθῆμον γὰρ.
εἰ δὲ χρησμοί, καὶ μαντικὴ, καὶ θεῶν πρόνοια, καὶ
γονέων πρὸς ἔκγονα στοργή καὶ ἀγάπησις, καὶ πολι-
τεία, καὶ ἡγεμονία, καὶ τὸ ἄρχεῖν, ἔνδοξόν ἐστι καὶ
ἐυκλεές, οὕτως ἀνάγκη τοὺς λέγοντας, ὥς οὐ δεῖ
οὐδέποτε τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' ἐσθλὴν καὶ πένειν ἀβλα-
βῶς τῇ γαστρὶ καὶ κεχαρισμένως, ἁδοξεῖν καὶ κακοῦς
νομίζεσθαι· νομιζομένους δὲ τοιοῦτους, ἀνεῖσθαι
καὶ τὴν ἀρετῶς, εἰ γὰρ δὴ τὸ καλὸν ἡδὺ καὶ τὴν εὐδο-
ξίαν ἡροῦνται.

XX. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Θεώνος, ἐδόκει κατα-
παύσαι τὸν περίπατον, καὶ, καθάπερ εἰώθειμεν,
καὶ τῶν βιάθρων καθεζόμενοι, πρὸς τοῖς ἐρημένοις
ἐκείνῳ υἱοπῇ χρόνον οὐ πολὺν. ὁ γὰρ Ζεῦξιππος ἀπὸ
τῶν ἐρημένων ἐννοήσας· Τίς, ἔφη, τὰ λειπόμεινα
τῇ λόγῳ προσαποδίδωσι; καὶ γὰρ οὐπω προσῆκει
αὐτὸς ἄρτι μαντικῆς μηχανοῖς, καὶ προ-

τοίας ὑποβέβληκε· ταῦτα γὰρ οὐχ ἡκιστα ἡμῶν
 ἄνδρες ἡδονὴν καὶ γαλήνην καὶ θάλασσαν αὐτοῖς
 ρασκυνάξιν εἰς τὸν βίον· ὥστε δεῖ τι λεχθῆναι
 περὶ τούτων. ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἀριστόδημος·
 περὶ ἡδονῆς μὲν εἴρηται σχεδόν, εἶπεν, ὡς εὐνὴν
 καὶ κατορθῶν ὁ λόγος αὐτῶν φόβον ἀφαιρῶν
 καὶ δεισιδαιμονίαν, εὐφροσύνην δὲ καὶ χαρὰν
 τῶν θεῶν οὐκ ἐνδίδωσιν· ἀλλ' οὕτως ἔχιν ποιοῦν
 πρὸς αὐτοὺς τῷ μὴ ταράττεσθαι μηδὲ χαίρειν,
 πρὸς τοὺς Τρκανοὺς ἢ Σκύθας ἔχομεν, οὔτε χοροὺς
 οὐδὲν οὔτε φανῶν ἀπ' αὐτῶν προσδοκῶντες.
 δεῖ προσθεῖναι τι τοῖς εἰρημένοις, ἐκεῖνό μοι
 λήψεσθαι παρ' αὐτῶν πρῶτον, ὅτι τοῖς ἀναιροῦ
 λύπας καὶ δάκρυα καὶ στεναγμοὺς ἐπὶ ταῖς τῶν
 λων τελευταῖς, μάχονται, καὶ λέγουσι, τὴν
 ἀπαθὲς καθεστῶσαν ἀλυπίαν ὑφ' ἐτέρου κακοῦ
 ζονος ὑπάρχειν, ὁμότητος ἢ δοξοκοπίας ἀκράτου
 λύσεως· διὸ πάσχειν τι βέλτιον εἶναι, καὶ λυπώ
 σθαι, καὶ νῆ Δία, λιπαίνειν τοὺς ὀφθαλμοὺς
 τήκεσθαι· καὶ ὅσα δὴ παθαινόμενοι καὶ γρηγο
 ροί, ὕγροί τινες εἶναι καὶ φιλικὸι δοκοῦσι.
 γὰρ ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς Ἐπίκουρος εἴρηκε, καὶ
 τῆς Ἠγησιάννακος τελευταῖς, πρὸς Διογέτην γράψας
 τὸν πατέρα, καὶ Πύρρῳ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Πλά
 κῆτος. ἔναγχος γὰρ κατὰ τύχην τὰς ἐπιστολὰς δι
 θῶν αὐτοῦ, καὶ λέγω μιμούμενος, ὡς οὐχ ἡττο
 κακὸν ἀθεότητος ὁμότητος καὶ δοξοκοπίας, εἰς
 γούσιν ἡμᾶς οἱ τὴν χαρὰν ἐκ τοῦ θεοῦ μετὰ
 γῆς ἀναιροῦντες. βέλτιον γὰρ, ἐνυπάρχειν

συγκρατῆσθαι τῇ περὶ θεῶν δόξῃ κοινὸν αἰδοῦς καὶ φόβον πάθος, ἢ που τοῦτο φύγοντας, μήτ' ἑλπίδα, μήτε χάριν ἑαυτοῖς, μήτε θάρσος ἀγαθῶν παρόντων, μήτε τινὰ δυνατοῦσιν ἀποτροφῇν πρὸς τὸ θῆτον ἀπολείψασθαι.

XXI. Αὐτὴ μὲν γὰρ ἀμελεῖ τῆς περὶ θεῶν δόξης, ὡς ἄφρων ἀφίμως λήμνη, ἀφαιρεῖν τὴν δεισιδαιμονίαν· καὶ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, μὴ συνεκκόπτειν, μηδὲ τυφλοῦν τὴν πίστιν, ἣν οἱ πλείστοι περὶ θεῶν ἔχουσι. αὕτη δὲ ἐστὶν οὐ φοβερά τις, οὐδὲ ἀκυθρωπὴ, καθάπερ οὗτοι πλάττουσι, διαβάλλοντες τὴν πρόνοιαν, ὡς περὶ παισὶν ἐμπέπουσαν, ἢ ποινὴν ἀλιτηριώδη καὶ ἰσχυρὰν ἐπιγεγραμμένην. ἀλλ' ὀλίγοι μὲν τῶν ἀνθρώπων δεδίασι τὸν θεόν, οἷς οὐκ ἄμεινον μὴ δεδιῆναι· δεδιότες γὰρ ὡς περὶ ἄρχοντα χρηστοῖς ἦσιον, ἀπαχθῇ δὲ φάυλοις, ἐνὶ φόβῳ, δι' οὗ οὐ δέουσι πολλῶν, ἐλευθερούντων ἐπὶ τὸ ἀδικεῖν, καὶ παρ' αὐτοῖς αἰτήματα τὴν κακίαν ἔχοντες οἷον ἀπομαρτανομένην, ὥς τιον ταραττόνται τῶν χρωμένων αὐτῇ καὶ τολμῶντων. εἴτ' εὐθὺς δεδιότων καὶ μεταμελομένων. ἡ δὲ τῶν πολλῶν καὶ ἀμαθῶν οὐ πᾶν μοχθηρῶν διάθεσις πρὸς τὸν θεόν ἔχει μὲν ἀμελεῖ τῷ σεβομένῳ καὶ τιμῶντι μεμιγμένον τινὰ σφυγμὸν καὶ φόβον, ἢ καὶ δεισιδαιμονία κέκληται· μυριάσις δὲ μῖζος ἐστὶ καὶ ὁλὴν αὐτῇ τὸ εὐέλπι καὶ περιχαρὲς, καὶ πᾶσαν εὐφροσύνην ὄντην, ὥς ἐκ θεῶν οὐσαν, εὐχόμενον καὶ ἀγαθόμενον. δῆλον δὲ τεκμηρίοις τοῖς μεγίστοις· οὕτως ἐν διατριβαὶ τῶν ἐν ἱεροῖς, οὕτε καιροὶ τῶν ἐορτασμάτων, οὕτε πράξεις οὕτ' ὅπως εὐφραίνουσι καὶ

ραι μᾶλλον, ὧν δοῶμεν ἢ δοῶμεν αὐτοὶ περὶ θεῶν
 ὀργιζόμενοι, ἢ χορεύοντες, ἢ θυοίαις παρόντες,
 τελεταῖς. οὐ γὰρ ὡς τυράννοις τισὶν ἢ δεινοῖς καὶ
 σταῖς ὁμιλοῦσα τηνικαῦτα ἡ ψυχὴ περιλυνόσκει
 καὶ ταπεινὴ καὶ δούσδυμος, ὅπερ εἰκὸς ἦν· αὐτὴ
 ὅπου μάλιστα δοξάζει καὶ διανοεῖται παρῆναι τοῖς
 θεῶν, ἐκεῖ μάλιστα λύπας καὶ φόβους καὶ τὸ φρεν
 τίξιν ἀπωσαμένη, τῷ ἡδομένῳ μέχρι μέθης καὶ πρὸς
 διᾶς καὶ γέλωτος ἀφίησιν ἑαυτήν. ἐν τοῖς ἐρωτικαῖς
 ὡς ὁ ποιητὴς εἶρηκε·

Καὶ τε γέρων καὶ γρηῦς, ἐπὴν χρυσὴς Ἀφροδίτῃ
 Μνήσκονται, καὶ τοῖσιν ἐπηέρθη φίλον ἦτορ,
 ἐν δὲ πομπαῖς καὶ θυοίαις οὐ μόνον γέρων καὶ γρηῦς
 οὐδὲ πένης καὶ ἰδιώτης, ἀλλὰ καὶ

Παχυσκελὴς ἄλεκτρος πρὸς μύλην κινουμένη,
 καὶ οἰκότριβες καὶ θῆτις ὑπὸ γήθους καὶ χαρμῶν
 νης ἀναφέρονται. πλουσίοις τε καὶ βασιλευσὶν ἱππο
 σεις καὶ πανδαυσίαι τινὲς πάρευσιν. αἱ δ' ἐφ' ἑσπέρῃ
 καὶ θυηπολίαις, καὶ ὅταν ἔγγιστε τοῦ θεοῦ τῆς
 νοῆς ψαύειν δοκῶσι, μετὰ τιμῆς καὶ σεβασμοῦ καὶ
 διαφέρονσαν ἡδονὴν καὶ χάριν ἔχουσιν. ταῦτα οὐ
 δὴν ἀνδρὶ μέτεστιν ἀπεγνωκότι τῆς προνοίας,
 γὰρ οἴνου πλήθος, οὐδ' ὅπτησις κρεῶν τὸ εὐφρα
 νόν ἐστιν ἐν ταῖς ἑορταῖς, ἀλλὰ καὶ ἐλπίς ἀγαθῆς
 καὶ δόξα τοῦ παρῆναι τὸν θεὸν εὐμενῇ, καὶ δόξα
 σθαι τὰ γινόμενα κεχαρισμένως. αὐτὸν μὲν γὰρ τῶν
 ρων ἑορτῶν καὶ στέφανον ἀφαιροῦμεν, θεοῦ δὲ ὡς
 σίης μὴ παρόντος, ὥσπερ ἑρὸν δοχῆς, ἄθεόν ἐστι καὶ
 ἀνεύροιστον καὶ ἀνευθουσιαστον τὸ λειπόμεινον.

μῆλλον δὲ ὄλον ἄτερπές αὐτῷ καὶ λυπηρόν· ὑποκρί-
νεται γὰρ εὐχὰς καὶ προσηκνύσεις, οὐδὲν δεόμενος,
διὰ φόβον τῶν πολλῶν, καὶ φθίγγεται φωνὰς ἐναν-
τίας, οἷς φιλοσοφεῖ· καὶ θύων μὲν ὥς μαγείρῳ πα-
ρίσταται τῷ ἱερῷ σφάττοντι, θύσας δὲ, ἅπεισι λέγων
τὸ Μενάνδρειον,

Ἐθνον οὐ προσέχουσιν οὐδὲν μοι θεοῖς·
οὔτοι γὰρ Ἐπίκουρος οἶεται δεῖν σχηματίζεσθαι, καὶ
μὴ φθονεῖν μηδ' ἀπεχθάνεσθαι τοῖς πολλοῖς, οἷς
καίρουσιν ἕτεροι πράττοντες, αὐτοὶ δυσχεραίνοντες·

Πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον προῦγμ' ἀκηρόν ἔφυ,
κατὰ τὸν Εὐήνον· ἦ καὶ τοὺς δεισιδαίμονας οὐ χαί-
νους, ἀλλὰ φοβουμένους οἶονται θυσίαις καὶ τε-
λευταῖς ὀμιλεῖν, μηδὲν ἐκείνων αὐτοὶ διαφέροντες,
οἷα διὰ φόβον τὰ αὐτὰ δρωσιν, οὐδ' ἑλπίδος χρυ-
στὸς, ὅσον ἐκείνοι, μεταλαγχάνοντες, ἀλλὰ μόνον
κακότες καὶ ταρατιζόμενοι, μὴ φανεροὶ γένωνται
τοὺς πολλοὺς παραλογιζόμενοι καὶ φανακίζοντες· εἴ
τις καὶ τὰ περὶ θεῶν καὶ θειότητος αὐτοῖς βιβλία
συντάσσεται,

Ἐλικτὰ καὶ οὐδὲν ὕγιες, ἀλλὰ πᾶν πέρηξ
καταπεχόμενοις, καὶ ἀποκρυπτομένοις διὰ φόβον
ἐκχέουσι δόξας.

XXII. Καὶ μὴν μετὰ γε τοὺς πονηροὺς καὶ τοὺς
πολλοὺς τρίτον ἤδη σκεψώμεθα, τὸ βέλτιον ἀνθρώ-
που καὶ θεοφιλέστατον γένος, ἐν ἡλικίαις ἡδοναῖς
καὶ ταῖς περὶ θεοῦ δόξης οὐτόντες, ὡς πάντων μὲν
ἀγαθῶν, πάντων δὲ πατὴρ καλῶν ἐκείνους
καὶ φαῦλον οὐδὲν ποιεῖν αὐτῷ θείμεις, ὅσπερ

οὐδὲ πάσχειν. ἀγαθὸς γάρ ἐστιν, ἀγαθῷ δὲ καὶ
οὐδενὸς ἐγγίνεται φθόνος, οὔτε φόβος, οὔτ' ὄργη
ἢ μῖσος· οὔτε γὰρ θυμοῦ τὸ ψύχειν, ἀλλὰ τὸ ὀργί-
μικεῖν, ὥσπερ οὐδ' ἀγαθοῦ τὸ βλάπτειν· ὄργη
χάριτος, καὶ χόλος εὐμενείας, καὶ τοῦ φιλιανθρώπου
καὶ φιλόφρονος τὸ δυσμενὲς καὶ ταρκακτικόν, ὥσπερ
τάτῳ τῇ φύσει τέτακται· τὰ μὲν γὰρ ἀρετῆς
δυνάμεις, τὰ δ' ἀσθενείας ἐστί καὶ φανλότητος· οὐ
τοίνυν ὄργαις καὶ χάρισι συνέχεται τὸ θῆτον, ἀλλ'
ὅτι μὲν χαρίζεσθαι καὶ βοηθεῖν πέφυκεν, ὁρᾷ
οὔσαι δὲ καὶ κακῶς ποιεῖν οὐ πέφυκεν· ἀλλὰ ὁ μὲν
μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτητὸν ἄρμα ἐλαύνων, καὶ
πρῶτος πορεύεται, διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμαρτυ-
μενος· τῶν δ' ἄλλων θεῶν ὁ μὲν ἐστὶν Ἐπιδόν,
ὁ δὲ Μειλίχιος, ὁ δ' Ἀλεξίκακος· ὁ δ' Ἀπόλλων

Κατεκρήθη θνατοῖς ἀγανώτατος ἔμμεν,
ὥς ὁ Πίνδαρος φησὶ· πάντα δὲ τῶν θεῶν, καὶ
τὸν Διογένην, καὶ κοινὰ τὰ τῶν φίλων, καὶ φίλοι
τοῖς θεοῖς οἱ ἀγαθοί· καὶ τὸν Θεοφιλῆ μὴ
πράττειν, ἢ Θεοφιλῆ εἶναι τὸν σώφρονα καὶ δίκαιον,
ἀδύνατόν ἐστιν. ἄρα γε δίκης ἐτέρας αἰετοῦ δαΐμονος
τοὺς ἀναιροῦντας τὴν πρόνοιαν, καὶ οὐχ ἱκανῶς
ἐκκόπτοντας ἑαυτῶν ἡδονὴν καὶ χαρὰν τοσαύτην
ὥσθ' ἵκεται τοῖς οὕτω διακειμένοις πρὸς τὰ δαί-
μονια ἡμῖν· τῷ μὲν Ἐπικούρῳ καὶ Μητροδότῳ καὶ
Μολύβαινος καὶ Ἀριστόβουλος ἐκθάρσσημα καὶ γῆ-
ῆσαν, ὡς τοὺς πλείονας θεραπεύων τοσοῦτα
καταθρηγῶν ἀποθνήσκοντας διετίλειος· Ἀντοῦ
δὲ ὑπὸ τῆς Πυθίας προσαγορευθεὶς

ἔην φίλος καὶ πᾶσιν ὀλύμπια δώματ' ἔχονσι·
καὶ Σωκράτης οἰόμενος αὐτῷ τὸ δαιμόνιον διαλέγε-
σθαι ὑπ' εὐμενίας, καὶ Πίνδαρος ἀκούων ὑπὸ τοῦ
Πανός ἰδισθαι τι μέλος, ὃν αὐτὸς ἐποίησε, μετρίως
ἐλαφρῶς ἢ Φορμίων τοὺς Δισκοκάρους, ἢ τὸν Ἀσκλη-
πιὸν Σοφοκλῆς ἐνίξεν, αὐτὸς τε παιδόμενος, καὶ
τῶν ἄλλων οὕτως ἐχόντων διὰ τὴν γενομένην ἐπιφά-
νην· ἃ δὲ Ἐρμογένης ἐφρόνει περὶ τῶν Θεῶν, ἃ-
τὸν ἔστιν αὐτοῖς ὀνόμασι διαμνημονεύειν· Οὗτοι
γάρ, φησὶν, οἱ πάντα μὲν εἰδότες, πάντα δὲ δυνάμε-
ται Θεοὶ, οὕτω μοι φίλοι εἰσὶν, ὥς διὰ τὸ ἐπιμελεῖ-
σθαι μου, οὐλοτε λήθω αὐτοὺς οὔτε νυκτὸς οὔτε
ἡμέρας, ὅποι' ἂν ὀρμῶμαι, οὔτε ὅ τι ἂν μέλλω πράτ-
τειν· διὰ δὲ τὸ προειδέναι καὶ ὅ τι ἐξ ἑκάστου ἀπο-
βήσεται, σημαίνουσι, πέμποντες ἀγγέλους, φήμας,
καὶ ἐνύπνια, καὶ οἰωνούς.

XXIII. Καλὰ μὲν οὖν εἶδος εἶναι καὶ τὰ γινό-
μενα παρὰ τῶν Θεῶν· τὸ δὲ γίνεσθαι διὰ τῶν Θεῶν
αὐτὰ αὐτῶν, μεγάλην ἡδονὴν ποιεῖ, καὶ θάρσος ἀ-
νδρανον, καὶ φρόνημα καὶ χαρὰν, οἷον αὐτὴν ἐπιγ-
λῆσαι τοῖς ἀγαθοῖς. οἱ δ' ἄλλως ἔχοντες, τῆς μὲν
ἐνυχίας τὸ ἰδίσιον καλύουσιν, ταῖς δὲ δυστυχίαις
ἐπιστροφὴν οὐκ ἀπολείπουσιν, ἀλλ' εἰς μίαν κατα-
στροφὴν καὶ λιμὴν, πράττοντες κακῶς, τὴν διὰ λυσι-
σθέν τὴν ἀναισθησίαν ἀποβλέπουσιν. ὥσπερ εἴ τις
ἐκ πολλῶν καὶ χειμῶνι θαρσύνων, ἐπιστάς λέγοι,
καὶ τὴν ναῦν τινα ἔχειν κυβερνήτην, μήτε τοὺς
Δισκοκάρους αὐτοὺς ἀφίξασθαι ἐπερχόμενον τε μα-
κάριον βίαιον πόρτον, ὥκειας τε ἀνέμων ῥιπὰς·

οὐδέν δὲ ὅμως εἶναι δεινόν, ἀλλ' ὅσον οὐδέπω κατα-
 ποθήσεσθαι τὴν ναῦν ὑπὸ τῆς θαλάττης, ἢ συνι-
 βῆσεσθαι ταχὺ πρὸς πέτρας ἐκπεσοῦσαν. οὗτος γὰρ
 ἐστὶν ὁ Ἐπικουρείος λόγος ἐν νόσοις δειναῖς καὶ πε-
 νοῖς ὑπερβάλλουσιν· ἐλπίζεις τι χρησιτὸν παρὰ θανά-
 τῳ εὐσέβειαν; τεινύφωσαι· τὸ γὰρ μακῆριον καὶ
 ἡφθαρτον οὔτ' ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται. ἀν-
 τιὸν τι τῶν ἐν τῷ βίῳ μετὰ τὸν βίον ἐπινοεῖς;
 πᾶτησαι· τὸ γὰρ λυθὲν ἀναισθητεῖ· τὸ δ' ἀναισθη-
 τοῦν οὐδέν πρὸς ἡμᾶς. πῶς οὖν, ἄνθρωπε, φαντα-
 με καὶ χαίρειν κελεύεις; ὅτι νῆ Δία, χειμαζόμενα καὶ
 ναυάγιον ἐγγύς ἐστιν· ὁ γὰρ πόνος ὁ ὑπερβάλλων
 συνκῆπει θανάτῳ. καίτοι νεὼς μὲν ἐκπεσὼν ἐπιβάτης
 διαλυθείσης ἐλπίδος ὀχεῖται τινός, ὥς γῇ περὶ
 ἔξω τὸ σῶμα καὶ διανηξόμενος· τῆς δὲ τούτου φρο-
 νουσοφίας

Ἐκβασις οὕπη φαίνεται ἄλός πολιοῖο θύρηζε
 τῇ ψυχῇ, ἀλλ' εὐθὺς ἠφάνισται καὶ διέσπνυται, καὶ
 πρᾶσιπλόωλε τοῦ σώματος· ὥστε ὑπερχαίρειν τὸν ἄν-
 θρωπον τοῦτο δόγμα καὶ θεῖον παραλαβούσαν, ὅτι
 τοῦ κακῶς πράττειν πέρας ἐστὶν αὐτῇ τὸ ἀπολύθαι
 καὶ φθαρῆναι καὶ μηδὲν εἶναι.

XXIV. Ἄλλῃ γὰρ, ἔφη πρὸς ἐμὲ βλίσψας, εὐφ-
 ριᾶς ἐστὶ περὶ τούτου λέγειν ἡμᾶς, οὐ πρόηεν ἀνέγκο-
 ντας ἱκανῶς διαλεγόμενον πρὸς τοὺς ἀξιοῦντας τὸν
 Ἐπικουρέου λόγον τοῦ Πλάτωνος περὶ ψυχῆς φύσεως
 καὶ ἡδόνων πρὸς θάνατον ἡμᾶς ποιῆν. ὑπολαβὼν
 ἤνυν ὁ Ζεύξιππος· Εἶτα οὗτος, ἔφη, δι' ἐμὴν
 ἀεικλῆς ὁ λόγος ἔσταται, καὶ φοβηθησόμεθα τὸ λα-

γων πρὸς Ἐπίκουρον λέγοντες· Ἠκιστα, ἔφη
ἐγὼ, καὶ

Ἀλλ' παρ' ὃ δὴ καλὸν ἐστὶν ἀκοῦσαι,
κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα. πύλιν οὖν ὁ Θέων ἡμῖν πα-
ρακλητέος· οὐ γὰρ αὐτὸν οἶμαι παρῆναι τοῖς τότε
ἀνθρώποις· ἀλλὰ καὶ νέος ἐστὶ, καὶ οὐ δέδιδε, μὴ
λήθης εὐθύνας ὑπόσχη τοῖς νέοις.

XXV. Καὶ ὁ Θέων, ὥσπερ ἐκβιασθεὶς· Ἀλλ'
εἰ δοκεῖ ταῦτα, ἔφη, ποιῆν, οὐ μιμήσομαί σε, ὦ
Ἀριστοδήμε· οὐ μὲν γὰρ ἐφοβήθης τὰ τοῦτου λέ-
γειν· ἐγὼ δὲ χρήσομαι τοῖς σοῖς. ὁρθῶς γὰρ μοι
διαίτην ἔδοξας εἰς τρεῖς γένη τοὺς ἀνθρώπους. τὰ
τῶν ἀδίκων καὶ πονηρῶν· δεύτερον δὲ, τὸ τῶν πολ-
λῶν καὶ ἰδιωτῶν· τρίτον δὲ, τὸ τῶν ἐπιεικῶν καὶ
τοῦν ἐχόντων. οἱ μὲν οὖν ἀδικοὶ καὶ πονηροὶ τῆς
καθ' ἑαυτοὺς δίκας καὶ τιμωρίας δεδιότες, καὶ φοβού-
μενοι κακουργεῖν, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἡσυχίαν
ἔχοντες, ἡδίων βιώνονται καὶ ἀταρακτιότερον. οὐ
γὰρ Ἐπίκουρος ἄλλω τινὶ τῆς ἀδικίας οἶεται δεῖν ἀ-
καίρως ἢ φόβῳ κολάσασθαι. οἷστε καὶ προσεμφορη-
τὸν ἐκείνοις τῆς δεισιδαιμονίας, καὶ κινητέον ἐπ'
αὐτοὺς ἡμὰ τὰ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς δαίματα, καὶ χά-
σματα, καὶ φόβους, καὶ ὑπονοίας, εἰ μέλλουσιν
ἐκπλαγύνεσθαι ὑπὸ τούτων, ἐπιεικέστερον ἔχειν καὶ
σφοδρότερον. λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς τὰ μετὰ τὸν θά-
νατον φοβουμένοις μὴ ἀδικεῖν, ἢ ἀδικοῦσιν, ἐπι-
σφαλῶς ἐν τῷ βίῳ διέγειν καὶ περιφόβως.

XXVI. Τούτοις δὲ πολλοῖς καὶ ἄνευ φόβου περὶ
τῶν ἐν ἑαυτοῖς ἢ περὶ τὰ μυθώδεις τῆς αἰτιδιότητος ἑλπίς,

καὶ ὁ πόθος τοῦ εἶναι, πάντων ἐρώτων προεσβύταται
 ὦν καὶ μέγιστος, ἡδονῆς ὑπερβάλλει καὶ γλυκυτέ-
 ρις τὸ παιδικὸν ἐκεῖνο δέος. ἢ καὶ τέκνα καὶ γε-
 ναικὰς καὶ φίλους ἀποβάλλοντες, εἶναι που μάλλον
 ἐθέλουσι καὶ διαμένειν κακοπαθοῦντες, ἢ παντάπα-
 σιν ἐξηρησθαι καὶ διεφθάρθαι καὶ γεγονέναι τὸ μὲν
 θέν· ἡδέως δὲ τῶν ὀνομάτων τοῦ μεθύσισθαι τὸν
 θνήσκοντα καὶ μεταλλάττειν, καὶ ὅσα δηλοῖ μὲν
 βολὴν ὄντα τῆς ψυχῆς, οὗ φθοράν, τὸν θάνατον
 ἀκροῶνται, καὶ λέγουσιν οὕτως·

Αὐτὰρ ἐγὼ κίκεϊθι φίλου μεμνήσομαι ἑταῖρον.
 καί·

Τί σοι πρὸς Ἑκτορῶ, ἢ γέροντ' εἶπα πόσει;
 ἐκ δὲ τοῦτου πυρατροπῆς γενομένης, καὶ ὅπλα καὶ
 σκεύη καὶ ἱμάτια συνήθη τοῖς τεθνηκόσι, καὶ ὥς ὁ
 Μίνως τῷ Γλαύκῳ

— Κρητικούς

Αὐλοὺς θανούσης κῶλα ποικίλης νεβροῦ
 συνθάπτοντες, ἡδίων ἔχουσι. καὶ τι δόξωσιν αἰτῶν
 καὶ ποθεῖν ἐκείνους, χαίρουσιν ἐπιδιδόντες· ὥσπερ
 ὁ Περίανδρος τῇ γυναικὶ τὸν κόσμον, ὥς διαμῆναι
 καὶ βίγουν λεγούσῃ, συγκατέκασεν. οἱ δ' Αἰακῶν
 καὶ Ἀσκάλαφοι καὶ Ἀχέροντες οὐ πάνυ διαταράτ-
 τουσιν, οἷς γε καὶ χοροὺς καὶ θέατρα καὶ μαῖαν
 ἡδομένοισι παντοδαπὴν γενομένου δεδώκασιν. ἀλλ'
 ἐκεῖνο τοῦ θανάτου τὸ πρόσωπον, ὥς φοβερόν καὶ
 σκυθρωπὸν καὶ σκοτεινὸν ἅπαντες ὑποδιμνύουσιν,
 τὸ τῆς ἀναισθησίας καὶ λήθης καὶ ἀγνοίας· καὶ
 πρὸς τὸ ἀποδῶλε, καὶ τὸ ἀνήρηται, καὶ τὸ οὐκ εἶναι.

ταρῆσονται· καὶ δυσανασχετοῦσι τούτων λεγομέ-
νων, τὸ,

Ἐπιτακῆσεται βαθυδένδρῳ ἐν χθονὶ
Συμποσίων τε καὶ λυγρᾷ ἄμοιρος,
Ἰαχῆς τε παντερπέος αὐλῶν.

Ἄνδρὸς δὲ ψυχὴ πάλιν ἐλθεῖν, οὔτε λιᾶσθαι,
Οὐδ' ἔλεσθαι, ἐπεὶ ἄρ' κεν ἀμείψεται ἔρκος οὐδόντιω.

XXVII. Ἡ καὶ προσεπισφάττουσιν οἱ ταυτὶ λέ-
γοντες. Ἀπαξ ἄνθρωποι γεγόναμεν, δις δὲ οὐκ ἔστι
πείσθαι. δεῖ δὲ τὸν αἰῶνα μηκέτ' εἶναι. καὶ γὰρ
τὸ παρὸν, ὡς μικρὸν, μᾶλλον δὲ μηδοτιοῦν πρὸς τὸ
ἐμπαν ἀτιμήσαντες ἀναπόλαυστα προῖκνται, καὶ
ἐλπιζοῦσιν ἀρετῆς καὶ πράξεως, οἷον ἐξαθυμοῦν-
τες, καὶ καταφρονοῦντες ἑαυτῶν, ὡς ἐφημέρων καὶ
ἀβεβαίων καὶ πρὸς οὐδὲν ἀξιόλογον γεγονότων. τὸ
γὰρ ἀναισθητον καὶ λυθὲν καὶ μηδὲν εἶναι πρὸς ἡ-
μεῖς τὸ ἀναισθητῶν, οὐκ ἀναιρεῖ τὸ τοῦ θανάτου
ἔλεος, ἀλλ' ὥσπερ ἀπὸδειξιν αὐτοῦ προσιθίσαι·
αὐτὸ γὰρ τοῦτό ἐστιν, ὃ δέδοικεν ἡ φύσις.

Ἄλλ' ὑμῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε·
ἐν δὲ τὸ μὴ φρονοῦν μηδ' αἰσθανόμενον διάλυσιν
ἐκ ψυχῆς ἢν Ἐπίκουρος εἰς κενὸν καὶ αἰτόμους δια-
σπῆρας ποιεῖν, εἰ μᾶλλον ἐκκόπτει τὴν ἐλπίδα τῆς
ἀθανασίας· δι' ἣν ὀλίγου δέω λέγειν πάντα εἶναι
ἐκ πάσας προθύμους τῷ Κτεβέρῳ διαδύκνυσθαι,
καὶ φορεῖν εἰς τὸν ἄτρητον, ὅπως ἐν τῷ εἶναι μόνον
καὶ μένειν, μηδ' ἀναιρεθῶσι. καίτοι ταῦτα μὲν,
καὶ ἄλλα, οὐ πᾶν πολλοὶ διδίδωσι, μητέρων ὄντα

καὶ τιτθῶν δόγματα, καὶ λόγους μυθώδεις. οἱ δὲ
καὶ δεδιώτες, τελειάς τινας αὐτῶν πάλιν καὶ καθ' ὅσον
μοῦς αἰοῦνται βοηθεῖν, οἷς ἀγρισαύμενοι διατελεῖν τὴν
ἄδου παίζοντες καὶ χαρῶντες ἐν τοῖς αὐτοῖς
πνεύμα καθαρόν καὶ φθόγγον ἔχουσιν. ἡ δὲ τοῦ
στερήσεως ἐνοχλεῖ καὶ νέους καὶ γέροντας.

Δυσέρωτες γὰρ φαινόμεθ' ὄντες.

Τοῦδε, ὅτι τόδε στίλβει κατὰ γῆν,
ὡς Εὐριπίδης φησὶν. οὐδὲ ἑρδίας οὐδ' ἀλύπας
κούομεν.

Ὡς ὅρα εἰπόντα μιν τηλαυγὲς ἀμβρόσιον

Ἐλασίηπου πρὸς τόπον ἀπέλιπεν ἡμέρας.

XXVIII. Διὰ τῇ δόξῃ τῆς ἀθανασίας συνανα-
ροῦσι τὰς ἡδίστας ἐλπίδας καὶ μεγίστας τῶν πολλῶν
τί θῆτα τῶν ἀγαθῶν οἰόμεθα καὶ βεβιωκότων πόδας
καὶ δικαίως, κακὸν μὲν οὐθὲν ἐκεῖ, τὰ δὲ καλλίστα
καὶ θεϊότατα προσδοκᾷ; πρῶτον μὲν γὰρ ἀντι-
ταὶ στέφανον οὐκ ἀγωνιζόμενοι λαμβάνουσιν, οἱ δὲ
ἀγωνισάμενοι καὶ νικήσαντες. οὕτως ἡγούμενοι τοῦ
ἀγαθοῦ τὰ νικητήρια τοῦ βίου μετὰ τὸν βίον ἔχειν,
θαυμάσιον οἷον φρονοῦσι τῇ ἡρετῇ, πρὸς τὴν
ναὶ τὰς ἐλπίδας. ἐν αἷς ἐστι, καὶ τοὺς νῦν ἐβροχ-
τας ὑπὸ πλοῦτου καὶ δυνάμειος, καὶ καταγελοῦνται
ἀνοήτως τῶν κριτιτῶν, ἐπιθεῖν ἄξιαν δίκην τῶν
τας. ἔπειτα τῆς ἀληθείας καὶ θείας τοῦ ὄντος ἀδύνα-
ἐνταῦθα τῶν ἐρωτήτων ἐνέπλησεν ἑαυτὸν ἰκανῶς, οἷον
δὲ οὐκ ἐστὶν, ἢ νέφους τοῦ σώματος, ὑγρῶ καὶ τοῦ
ρατιομένῳ τῇ λογισμῷ χρωόμενος, ἀλλ' ὕπνου τοῦ
κην ἄνω βλέποντες, ὡς ἐκπιπόμενοι τοῦ σώματος.

ὁ μίγα τι καὶ λαμπρόν, εὐσταλῇ καὶ ἐλαφρῶν ποι-
 ᾶται τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν θνητῶν, τῷ φιλοσοφεῖν
 ἡλέτη χρώμενοι τοῦ ἀποθνήσκειν. οὕτω μίγα τι
 καὶ τέλειον ὄντως ἀγαθὸν ἡγοῦμαι τὴν τελευτήν, ὥς
 θλον ἀληθῆ βιωσομένην ἐκεί τὴν ψυχὴν, οὐχ ὕπαρ
 εἶναι ᾧσαν, ἀλλ' ὀνείρασιν ὅμοια πάσχουσιν. εἰ τοί-
 κεν ἡδὺ πανταχόθεν ἢ φίλου μνήμη τιθνηκότος,
 ὥσπερ Ἐπίκουρος εἶπε, καὶ ἤδη νοεῖν πάρεστιν, ἡλί-
 κος ἑαυτοὺς χαρῆς ἀποστεροῦσι, φάσματα καὶ εἰδῶλα
 τεθνηκότων ἐταίρων οἶόμενοι δέχεσθαι καὶ θηρεύειν,
 ὥς οὔτε νοῦς ἐστίν, οὔτ' αἰσθήσεις, αὐτοῖς δὲ συνέ-
 σταθαι πάλιν ἀληθῶς, καὶ τὸν φίλον πατέρα καὶ τὴν
 φίλην μητέρα, καὶ πού γυναικα χρηστὴν ὄψεσθαι
 καὶ προαδοκῶντες, μηδ' ἔχοντες ἐλπίδα τῆς ὁμιλίας
 καλῆς καὶ φιλοφροσύνης, ἣν ἔχουσιν οἱ τὰ αὐτὰ
 Πυθαγόρᾳ καὶ Πλάτῳ καὶ Ὀμήρῳ περὶ ψυχῆς δο-
 ῦντες; ᾧ δὲ ὅμοιον ἐστὶν αὐτῶν τὸ πάθος, Ὀμη-
 ροῦ ὑποδεδήλωκεν, εἰδῶλον τοῦ Αἰνείου καταβαλὼν
 αὐτὸν τοῖς μαχομένοις, ὥς τεθνηκότος, εἴτα ὕστε-
 ρον αὐτὸν ἐκείνον ἀναδείξας

— Ζωὴν καὶ ἀρετὴν προσιόντα,

καὶ μέρος ἐσθλὸν ἔχοντα

τοῖς φίλοις·

— Οἱ δ' ἐχάρισαν,

καὶ τὸ εἰδῶλον θέμενοι παρέσχον ἑαυτόν. οὐκ
 ἔτι καὶ ἡμεῖς, τοῦ λόγου δεικνύοντες, ὥς ἔστιν
 ἀληθὲς τοῖς τεθνεῶσι, καὶ τῷ φιλοῦντι τοῦ
 τεθνεῶτος αὐτοῦ καὶ φιλοῦντος ἄψασθαι καὶ συγ-
 γινώσκειν μὴ δυναμένους, μηδ' ἀπορρίψαι τὰ εἰδῶλα

πάντα καὶ τοὺς φλοισύς, ἐν οἷς ὀδυρόμενοι καὶ
ροπαθοῦντες διατελοῦσιν.

XXIX. Ἄνευ δὲ τούτου, οἱ μὲν ἑτέρον βίου τὸ
θάνατον ἀρχὴν κρείττονος νομίζοντες, εἰνέν' ἐν τῷ
θούσι ὥσι, μᾶλλον ἤδονται, μείζονα προσδοκῶντες
ἢν τε μὴ κατὰ γνώμην τῶν ἐνταῦθα τυγχάνουσιν, αἱ
πάνν δυσχεραίνουσιν, ἀλλ' αἱ τῶν μετὰ τὸν θάνατον
ἀγαθῶν καὶ καλῶν ἐλπίδες, ἀμηχάνους ἡδονὰς καὶ
προσδοκίας ἔχουσιν, πᾶν μὲν ἔλλειμμα, πᾶν δὲ πλεονέκτημα
κρούσμα τῆς ψυχῆς ἐξαλείφουσι καὶ ἀφανίζουσιν.
ὅσοι γὰρ ἐν ὁδῷ, μᾶλλον δὲ ὁδοῦ παρατροπῇ βροχίῳ
ῥαδίως τὰ συντυγχάνοντα καὶ μετρίως φερούμενα
οἷς δὲ ὁ βίος εἰς ἀναισθησίαν περαίνει καὶ διαλύει
τούτοις ὁ θάνατος οὐ τῶν κακῶν μεταβολὴν ἐπαρ-
ρων, ἀμφοτέροις μὲν ἔστι λυπηρὸς, μᾶλλον δὲ τοῖς
εὐτυχοῦσιν ἢ τοῖς ἐπιπόνως ζῶσι· τούτων μὲν γὰρ
ἀποκόπτει τὴν ἀθλήον ἐλπίδα τοῦ πράξειν ὅμιον
ἐκείνων δὲ βέβαιον ἀγαθόν, τὸ ἡδέως ζῆν, ἀφαιρεί-
ται. καὶ καθάπερ, οἶμαι, τὰ μὴ χρηστὰ τῶν φασ-
μάων, ἀλλ' ἀναγκαῖα, κουφίζοντα τοὺς νοσοῦντας
ἐπιτρίβει καὶ λυμαίνεται τοὺς ὑγιαίνοντας, οὕτως
ῥηπικαύρου λόγος τοῖς μὲν ἀθλίως ζῶσιν οὐκ εὐτυχίαν
τοῖς δὲ κακῶς πράσσουσι τελευτήν ἐπαγγέλλεται καὶ
ἀναίρεσιν καὶ διύλυσιν τῆς ψυχῆς· τῶν δὲ φρονίμων
καὶ σοφῶν καὶ βρυόντων ἀγαθοῖς, παντάπασιν κα-
λύει τὸ εὐθυμον, ἐκ τοῦ ζῆν μακαρίως, εἰς τὸ φθί-
ζῆν μὴδ' εἶναι καταστρέφον. αὐτόθεν μὲν οὖν ἐστὶ
δῆλον, ὡς ἀγαθῶν ἀποβολῆς ἐπίνοια λυπεῖται πᾶν

κιν, ὅσον ἐλπίδες βέβητοι καὶ ἀπολαύσεις εὐφραι-
νομενοι παρόντων.

XXX. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λέγουσιν, αὐτοῖς κα-
κῶν ἀπαύσιων καὶ ἀορίστον λυθεῖσαν ὑποψίαν,
ἀγαθὸν βεβαιότατον καὶ ἡδιωτον ἀπολιπεῖν τὴν ἐπί-
νοιαν τοῦ λελῦσθαι· καὶ τοῦτο ποιεῖν τὸν Ἐπικού-
ρου λόγον, ἰσotάντα τοῦ θανάτου τὸ δέος ἐν τῇ δια-
λάσει τῆς ψυχῆς. εἴπερ οὖν ἡδιατόν ἐστιν ἀπαλλαγὴ
προσοδικίας κακῶν ἀπειρῶν, πῶς οὐκ ἀναιρῶν, αἰ-
ῶνιαν ἀγαθῶν ἐλπίδα στερεῖσθαι, καὶ τὴν ἀκροτά-
την εὐδαιμονίαν ἀποβαλεῖν; ἀγαθὸν μὲν γὰρ οὐδὲ
ἥτις. ἀλλὰ πᾶσι τοῖς οὖσι τὸ μὴ εἶναι περὶ φθίσαι
καὶ ἀλλότριον· ὧν δ' ἀφαιρεῖ τὰ τοῦ βίου κακὰ, τῷ
τοῦ θανάτου κακῷ, τὸ ἀναισθητον ἔχουσι παραμύ-
θιον, ὥσπερ ἀποδιδράσκοντα· καὶ τοῦναντίον, οἷς
τὸ ἀγαθὸν εἰς τὸ μηδὲν μεταβολή, φοβερώτατον ὀρῶ
εἰτελές, ἐν ᾧ παύσεται τὸ μακάριον. οὐ γὰρ ὥς ἀρ-
τὴν ἑτέρου τὴν ἀναισθησίαν δέδωκεν ἢ φύσις, ἀλλ'
οἱ τῶν παρόντων ἀγαθῶν στέγησις ἐστὶ· τὸ γὰρ οὐ
πρὸς ἡμᾶς, παντὸς ἀναιρέσει τοῦ ἡμετέρου γινόμε-
νον, ἥδη πρὸς ἡμᾶς ἐστὶ τῇ ἐπινοίᾳ· καὶ τὸ ἀναι-
σθητον οὐ λυπεῖ τότι τοὺς μὴ ὄντας, ἀλλὰ τοὺς ὄν-
τας, εἰς τὸ μὴ εἶναι βλαπτομένους ὑπ' αὐτοῦ, καὶ
μηδ' ὥς δυσομένους. ὅθεν οὐδὲ ὁ Κέρκιρος οὐδὲ ὁ
Ἀποκυτίδης ἀδριστον ἐποίησε τοῦ θανάτου τὸ δέος,
ἀλλὰ ἢ τοῦ μὴ ὄντος ἀπειλή, μεταβαλεῖν εἰς τὸ εἶ-
ναι πάλιν οὐκ ἔχουσα τοῖς φθαρείσι. δις γὰρ οὐκ
ἐστὶ γενέσθαι· δεῖ δὲ τὸν αἰῶνα μὴ εἶναι, κατ' ἐπί-
κουρον. εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ πέρας τῷ μὴ εἶναι, τοῦτα δ'

ἀπέραντον καὶ ἀμετάστατον, εὐρηται κακὸν αἰῶνα
 τῶν ἀγαθῶν στέρησις, ἀναισθησίαν μηδέποτε παύσαι
 μένην. καὶ σοφώτερος Ἡρόδοτος, εἰπὼν, ὡς ὁ θεὸς γὰρ
 κύν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερός ἐν αὐτῷ ὦν φαίνεται
 καὶ μάλιστα τοῖς εὐδαιμονεῖν δοκοῦσιν, οἷς δὲ
 ἐστὶ λύπης τὸ ἥδύ, γενομένοις, ὧν στέρησονται. τίνα
 γὰρ εὐφροσύνην ἢ ἀπόλαυσιν καὶ βουασμὸν οὐκ ἂν
 ἐκκρούσειε καὶ καταγάγοι ἐμπέπτουσα συνεχῶς ἡ δὴ
 νοία τῆς ψυχῆς ὥσπερ εἰς πέλαγος ἀχανές τὴν ἄλυσιν
 ἐκχεομένης, τῶν ἐν ἡδονῇ τιθεμένων τὸ καλὸν καὶ
 μακάριον; εἰ δὲ δὴ καὶ μετ' ἀλγηδόνος, ὥσπερ Ἰσχυρὸς
 κουρός οἶεται, τοῖς πλείστοις ἀπολλύσθαι συμβαί
 νει, παντάπασιν ἀπαρηγόρητός ἐστιν ὁ τοῦ θανάτου
 φόβος, εἰς ἀγαθῶν στέρησιν διὰ κακῶν ἄγοντος.

XXXI. Καὶ πρὸς ταῦτα μὲν οὐκ ἀποκαρμάνοντες
 ακχόμενοι καὶ βιαζόμενοι πάντας ἀνθρώπους, ἀγνο
 θὸν μὲν ἡγεῖσθαι τὴν τῶν κακῶν ἀποφυγὴν, κακὸν
 δὲ μηκέτι νομίζειν τὴν τῶν ἀγαθῶν στέρησιν. ἔκαστος
 δὲ ὁμολογοῦσι, τὸ μηδεμίαν ἐλπίδα μηδέ χάριν ἔχειν
 τὸν θάνατον, ἀλλὰ ἀποκεκόφθαι πᾶν τὸ ἥδύ καὶ τὸ
 ἀγαθόν. ἐν ᾧ χρόνῳ πολλὰ καλὰ καὶ μεγάλα καὶ
 θεῖα προσδοκῶσιν οἱ τὰς ψυχὰς ἀνωλέθρους ἵκεν
 διανοοῦμενοι καὶ ἀφθάρτους, ἢ μακρὰς τινας χρό
 νων περιόδους, εὖν μὲν ἐν γῇ, εὖν δ' ἐν οὐρανῷ
 περιπολοῦσας, ἄχρις οὗ συνδιαλυθῶσι τῷ κόσμῳ
 μετὰ ἡλίου καὶ σελήνης εἰς πῦρ νοερόν ἀναφθίσκειν
 τοιαύτην χάριαν ἡδονῶν τοσοῦτων Ἐπικούρου εἰμι
 νεται, καὶ ταῖς ἐκ ἐπιγῶν ἐλπίσιν, ὥσπερ εἰρηται
 καὶ χάρισιν ἀναιρεθείσας, ἐπὶ τοῦ θεωρητικῶν

φιλομαθῆς καὶ τοῦ πρακτικοῦ τὸ φιλότιμον ἂποτυ-
φώσας, εἰς στενὸν τι κομιδῇ καὶ οὐδὲ καθαρὸν τὸ
ἐν τῇ σαρκὶ τῆς ψυχῆς χαῖρον συνέσπειλε καὶ κατέ-
βαλε τὴν φύσιν, ὥς μείζον ἀγαθὸν τοῦ τὸ κακὸν
γίγναι οὐδὲν ἔχουσαν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΡΟΣ ΚΟΛΩΤΗΝ.

Κολώτης, ὃν Ἐπίκουρος εἰώθει Κολωτάρην ὑπο-
νομεῖσθαι καὶ Κολωτάριον, ὃ Σατορνίνε, βιβλίον
εἰδωκεν, ἐπιγράψας Περὶ τοῦ ὅτι κατὰ τὰ τῶν ἄλ-
λων φιλοσόφων δόγματα οὐδὲ ζῆν ἔστιν. ἐκεῖνο μὲν
ὅν Πτολεμαῖω τῷ βασιλεῖ προσπεφώνηται· ἃ δὲ
ἡμῶν ἐπὶ πᾶσι εἰπεῖν πρὸς τὸν Κολώτην, ἥδέως ἂν
οἶμαι σε γεγραμμένα διελθεῖν, φιλόκαλον καὶ φιλόρ-
χον ὄντα, καὶ τὸ μεμνησθαι καὶ διὰ χειρῶν ἔχειν,
ὡς μάλιστα δυνατόν ἐστι, τοὺς λόγους τῶν παλαιῶν,
βασιλικωτάτην διατριβὴν ἡγοῦμενον.

II. Ἐναγχος οὖν ἀναγινωσκομένου, εἰς τῶν ἐταί-
ρων Ἀριστόδημος ὁ Αἰγιεύς, οἶσθα γὰρ τὸν ἄνδρα
τὸν ἐξ Ἀκαδημίας οὐ παρθηκοφύρον, ἀλλ' ἐμμανέ-
στατον ὀργιστοτὴν Πλάτωνος, οὐκ οἶδα ὅπως παρὰ

τὸ εἰωθὸς ἐγκαρτερήσας αἰωπῇ, καὶ παρασχὼν ἰσχυρὰ τὸν ἀκροατὴν ἄχρι τέλους κόσμιον, ὡς τέλος τὸν ἀνάγνωσις· Εἶεν, ἔφη, τίνα τοῦτω μαχοῦμεν ἅμα σταμεν ὑπὲρ τῶν φιλοσόφων; οὐ γὰρ ἀγασθαι τοὺς Νέστορος, ἐλέσθαι δέον ἐκ τῶν ἐννεα τὸν ἀριστον ἐπὶ τῇ τύχῃ ποιουμένου, καὶ διακληροῦντος.

Ἀλλὰ ὅρῃς, ἔφην, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸν κληρὸν καὶ αὐτὸν ἔταξεν, ὥστε τοῦ φρονιμωτάτου βραβεύειν τοὺς γενέσθαι τὸν κατάλογον·

Ἐκ δ' ἔθορε κληρὸς κυνέης, ὃν ἄρ' ἤθελον αὐτοὺς ἄντας.

οὐ μὴν ἀλλ' εἰ σὺ προστάτις ἐλέσθαι,

Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θελοιο λαθοίμην;
ὅρα δὴ καὶ σκόπει, πῶς ἄμυνῃ τὸν ἄνδρα.

Καὶ ὁ Ἀριστοδδημος· Ἀλλ' οἶσθα, ἔφη, τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι τῷ παιδὶ χαλεπήνας, οὐκ αὐτὸς ἐπέτινε πληγὰς, ἀλλὰ Σπεύσιππον ἐκέλευσεν, ἐπειδὴ αὐτὸς ὀργίζεσθαι· καὶ σὺ τοίνυν παραλαβὼν κόμην τὸν ἄνθρωπον, ὅπως βούλει· ἐγὼ γὰρ ὀργίζομαι τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τῶν ἄλλων παρακελευομένων· ἀποκτεῖν μὲν, ἔφην, ὅρα, φοβοῦμαι δέ, μὴ δόξω καὶ αὐτὸς ἐσπουδακέναι μᾶλλον ἢ δεῖ πρὸς τὸ βίβλαιον ὑπὲρ τῆς δι' ἀγροικίαν καὶ βωμολοχίαν καὶ ἄλλων τοῦ ἀνθρώπου χόρτον τινὰ προβάλλοντος· ὅρα δὲ Σωκράτει, καὶ πῶς εἰς τὸ σιτόμα τὸ σιτίον, οὐκ εἰς τὸ οὖς, ἐντίθησιν, ἐρωτῶντος· ἀλλ' ἴσως ἂν ἐπὶ ταῖς τοῖς καὶ γελάσειέ τις, ἐννοήσας τὴν Σωκράτους πρὸς ὅτι καὶ χάριν.

Τῆρ γ' ἐμέντοι παντὸς Ἑλλήνων στρατῶν,

τῶν ἄλλων φιλοσόφων, ἐν οἷς Δημόκριτός ἐστι καὶ Πλάτων καὶ Ἐμπειδοκλῆς καὶ Παρμενίδης καὶ Μέναισος, οἱ κακῶς ἀκηκούτες, οὐ μόνον

Διαχρὸν πωπῆν,
ἀλλ' οὐδὲ ἄσιον ἐνδοῦναι τι καὶ ὑφελίσθαι τῆς ἄκρας
ἐπὶ αὐτῶν παρόρησας, εἰς τοῦτο δόξης φιλοσοφίαν
προαγαθόντων. καίτοι τὸ μὲν ζῆν οἱ γονεῖς μετὰ
τῶν θεῶν ἡμῖν ἔδωκαν, παρὰ δὲ τῶν φιλοσόφων δι-
κῆς καὶ νόμου συνεργὸν οὐόμεθα λόγον ἐπιθυμιῶν
καλαστικῇ λαβόντες, εὖ ζῆν· τὸ δ' εὖ ζῆν, ἵστί κοι-
νωνικῶς ζῆν καὶ φιλικῶς καὶ σωφρονῶς καὶ δικαίως.
ὅς οὐθὲν ἀπολείπουσιν οἱ περὶ γαστέρα τάχα θὰν
ἵναι βοῶντες, οὐκ ἂν δὲ τὰς ἀρετὰς ὁμοῦ πάσας
νιτημένου χαλκοῦ προιάμενοι, διχα τῆς ἡδονῆς πά-
σης πανταχόθεν ἐξελαθείσης. ἐνδεῖν δ' αὐτοῖς τὸν
περὶ θεῶν καὶ ψυχῆς λόγον, ὥς ἡ μὲν ἀπόλλυται
διαλυθεῖσα, τοῖς δ' οὐδενὸς μέλει τὸν καθ' ἡμᾶς.
τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις φιλοσόφοις ἐγκαλοῦσιν οὗτοι διὰ
τὴν σοφίαν, ὥς τὸ ζῆν ἀναιροῦσι ἐκείνοι δὲ τούτοις,
καὶ ζῆν ἀγεννῶς καὶ θηριωδῶς διδάσκουσι.

III. Καίτοι ταῦτα μὲν ἐγκέκρται τοῖς Ἐπικού-
ρου λόγοις, καὶ διαπεφοίτηκεν αὐτοῦ τῆς φιλοσο-
φίας. ὁ δὲ Κολώτης, ὅτι φωνὰς τινὰς ἐρήμους πρα-
γμάτων ἀποσπῶν, καὶ μέρη λόγων καὶ σπαράγματα
κατὰ τοῦ βεβαιούντος καὶ συνεργοῦντος πρὸς νή-
αν καὶ πίστιν ἔλκων, ὥσπερ ἀγοράν, ἢ πύνακα τε-
λευτῶν, συντίθεται τὸ βιβλίον, ὥστε δήπου παντὸς
ἑλλαν ὁμοῖς, ἔφην, τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν
διὰ χαιρὸς ἔχοντες. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, καθάπερ ὁ Λυδὸς

ἐφ' αὐτὸν ἀνοίγειν οὐ θύραν μίαν, ἀλλὰ ταῖς πύ-
λαις τῶν ἀποριῶν καὶ μεγίσταις περιβάλλειν τὸν
πίκουρον. ἀρχεται γάρ ἀπὸ Δημοκρίτου, κατὰ
πρόπαντα διδασκάλια κομιζομένου παρ' αὐτοῦ· καί
τοι πολὺν χρόνον αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνηγάγευε Δημοκρί-
τειον ὁ Ἐπίκουρος, ὡς ἄλλοι τε λέγουσι, καὶ Διο-
τέυς, εἰς τῶν ἐπ' ἕκρον Ἐπικούρου μαθητῶν, πρὸς
Ἀνκρόφρονι γράφων, τιμᾶσθαι τε, φησὶ, τὸν Δημοκρί-
την ὑπ' Ἐπικούρου, διὰ τὸ πρότερον ἀφωσθαι
τῆς ὀρθῆς γνώσεως, καὶ τὸ σύνολον τὴν πραγματικὴν
Δημοκρίτειον προσαγορεύεσθαι, διὰ τὸ περιπατεῖν
αὐτὸν πρότερον ταῖς ἀρχαῖς περὶ φύσεως. ὁ δὲ Π-
τολόμευος ἀντικρὺς περὶ φιλοσοφίας εἴρηκεν, ὡς,
μὴ καθηγῆσθαι Δημοκρίτος, οὐκ ἂν προῆλθεν Ἐπι-
κουρος ἐπὶ τὴν σοφίαν. ἀλλ' εἰ κατὰ τὰ Δημοκρί-
του δόγματα ἦν οὐκ ἔστιν, ὡς οἴεται Κολώτης,
λοῖτος ἦν περὶ τὸ μὴ ἔξῃν ὄντων Δημοκρίτου κατὰ
λουθῶν ὁ Ἐπίκουρος.

IV. Ἐγκαλεῖ δ' αὐτῷ πρῶτον, ὅτι τῶν πραγ-
των ἕκαστον εἰπὼν οὐ μᾶλλον τοῖον ἢ τοῖον εἶναι
συγκέχυκε τὸν βίον. ἀλλὰ τοσοῦτόν γε Δημοκρίτος
ὑποδεῖ τοῦ νομίζειν, μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον
τῶν πραγμάτων ἕκαστον, ὅστε Πρωταγόραν τῷ συ-
φιστῇ τοῦτο εἰπόντι μεμαχῆσθαι, καὶ γέγραπται
πολλὰ καὶ πιθανὰ πρὸς αὐτόν· οἷς οὐδ' ὅναρ ἐν-
χῶν ὁ Κολώτης, ἐσφάλη περὶ λέξιν τοῦ ἀνδρός·
διορίζεται, μὴ μᾶλλον τὸ Δέν, ἢ τὸ Μηδέν εἶναι
δέν μὲν ὀνομάζων τὸ σῶμα, μηδέν δὲ τὸ κενόν,
καὶ τούτου φύσιν τινὰ καὶ ὑπόστασιν ἰδίαν ἔχοντα.

ὁ δ' οὖν δόξας τὸ μηδὲν μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον, Ἐπικουρεῖω δόγματι κίχρηται, τῷ πάσας εἶναι τὰς δι' αἰσθητικῆς φαντασίας ἀληθείας. εἰ γὰρ δυοῖν λεγόντων, τοῦ μὲν αὐστηρὸν εἶναι τὸν ὄλκον, τοῦ δὲ γλυκὺν, οὐδὲτερος ψεύδεται τῇ αἰσθήσει, τί μᾶλλον ὁ αὐτός αὐστηρὸς ἢ γλυκὺς ἐστὶ; καὶ μὴν λουτροῦ γε τῷ αὐτοῖ τοὺς μὲν ὡς θερμῷ, τοὺς δὲ ὡς ψυχρῷ χρωμένους ἰδεῖν ἔστιν· οἱ μὲν γὰρ ψυχρὸν, οἱ δὲ θερμὸν ἐπιμβύλλειν κελεύουσι. πρὸς δὲ Βερρόνικην τὴν Ἀθηναίου τῶν Λακεδαιμονίων τινὰ γυναικῶν ἀφίσταται λέγουσιν· ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων προσῆλθον, αὐτὸς ἀποστραφῆναι, τὴν μὲν τὸ μύρον, ὡς ἴοικε, τὴν δὲ τὸ βούτυρον δυσχερῆσασαν. εἴπερ οὖν μὴ μᾶλλον ἔστιν ἢ ἑτέρα τῆς ἐτέρας ἀληθείας αἰσθησις, ἴσως ἐστὶ, καὶ τὸ ὕδωρ μὴ μᾶλλον εἶναι ψυχρὸν ἢ θερμὸν, καὶ τὸ μύρον καὶ τὸ βούτυρον μὴ μᾶλλον ὑγρὸν ἢ δυσεῶδες. εἰ γὰρ μὴ τὸ φαινόμενον ἑτέραν ἑτέροι φάσκει τις, ἀμφοτέρω εἶναι λέγων λελθότεν.

V. Αἱ δὲ πολυθρόνητοι συμμετρίαι καὶ ἁρμοῦναι τῶν περὶ τὰ αἰσθητήρια πόρων, αἵ τε πολυμίξαι τῶν σπερμάτων, αἱ δὴ πᾶσι χυμοῖς καὶ ὁσμαῖς καὶ χροαῖς ἐνδισπαρμένα λέγουσιν ἑτέραν ἑτέρῳ ποιότητος κινεῖν αἰσθησιν, οὐκ ἄντικρυς εἰς τὸ μὴ μᾶλλον τὰ πράγματα συνελάνθουσιν αὐτοῖς; τοὺς γὰρ οἰομένους, ψεύδεσθαι τὴν αἰσθησιν, ὅτι τὰ ἐναντία πᾶθ' ἰνόμενα τοῖς χρωμένοις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὀφθαλμοῖς, παραμυθούμενοι, διδάσκουσιν, ὡς ἀντιφωτισμένων καὶ συμμιγνυμένων ὁμοῦ τι πάντων, ἄλλων δ' ἄλλω πεφουκότος ἐναρμόττειν, οὐκ ἔστι τῆς

αὐτῆς ποιότητος ἐπαφῇ καὶ ἀντίληψις, οὐδὲ πρὸς τοῖς μέρεσι κινεῖ πάντας ὡσαύτως τὸ ὑποκείμενον· ἀλλ' ἐκείνοις ἕκαστοι μόνοις ἐντυγχάνοντες, ἡμεῖς δὲ οὐ μμετρον ἔχουσι τὴν αἰσθῆσιν, οὐκ ὁρῶντες διαφέρειν περὶ τοῦ χρηστοῦ, ἢ πονηροῦ, ἢ λευκοῦ, μὴ λευκὸν εἶναι τὸ πρῶγμα, τὰς αὐτῶν οἰόμενοι γινώσκοντες αἰσθήσεις, τῷ τὰς ἄλλων ἀναιρεῖν· οὐδὲ αἰσθήσει μὲν μηδὲ διαμάχεσθαι· πῶσαι γὰρ ἡμεῖς ταῖς τινας, οἷον ἐκ πηγῆς τῆς πολυμυξίας ἐκάστη λαμβάνουσα τὸ πρόσφορον καὶ οἰκεῖον· ὅλον δὲ μὴ καταγορεῖν, ἀπιομένους μερῶν, μηδὲ τὸ αὐτὸ οἰεσθαι δεῖν πάσχειν ἅπαντας, ἄλλους κατ' ἄλλην ποιότητα καὶ δύναμιν αὐτοῦ πάσχοντας. ἄρα δεῖ σκοπεῖν τίνες μᾶλλον ἄνθρωποι τὸ μὴ μᾶλλον ἐπάγουσι τὰς πράγμασιν, ἢ οἱ πᾶν μὲν τὸ αἰσθητόν, κοινῶς πρὸς τοῦ αὐτοῦ ποιότητων ἀποφαίνουσι.

Σύμμικτον, ὥστε γλεῦκος αὐλητήριον, ἔρῃειν δὲ ὁμολογοῦσι τοὺς κανόνες αὐτοῖς, καὶ πάντας αἰσθάνεσθαι τὸ χρητήριον, ἅνπερ εἰλικρινέως αἰσθητόν οἰοῦν, καὶ μὴ πολλὰ ἕκαστον ἀπείλπον.

VI. Ὅρα δὴ, ἃ περὶ τοῦ οἴνου τῆς θερμότητος ἐν τῷ Συμποσίῳ Πολύαινον αὐτῷ διαλεγόμενον· Ἐπίκουρος πεποίηκε· λέγοντος γάρ· Οὐ φησὶ εἶναι ὁ Ἐπίκουρος, τὰς ὑπὸ τοῦ οἴνου διαθερμαντικὰς, ἀλλὰ λαβεῖ τις, οὐ τὸ καθόλου θερμομαντικὸν ἀποφαίνοντα τὸν οἶνον εἶναι· καὶ μετὰ σμικρόν· Φαίνεται γὰρ τὸ καθόλου οὐκ εἶναι θερμομαντικὸς ὁ οἶνος· τοῦδε δὲ τινος ὁ τοσοῦτος εἶναι θερμομαντικὸς αἰσθητός· ἡ γὰρ αἰτία· καὶ πάλιν αἰτίαν ὑπενόησαν, ὅτι αἰτία τὸ κατὰ τὴν φύσιν.

διαφορὰς ἀτόμων, ἐτέρων δὲ συμμίξεις καὶ παρα-
 ρύξεις αἰτιασάμενος ἐν τῇ πρὸς τὸ σῶμα καταμίξει
 τοῦ οἴνου, ἐπιλέγει· Αὐτὸ δὲ καθόλου μὲν οὐ ῥη-
 τικόν, τὸν οἶνον εἶναι θερμαντικόν· τῆς δὲ τοιαύτης
 φύσεως καὶ τῆς οἷῳ διακειμένης θερμαντικὸν τὸν
 ποσούτον, ἢ τῆσδε τὸν ποσούτον εἶναι ψυκτικόν·
 ἴσῃσι γὰρ καὶ τοιαῦται ἐν τῷ τοιούτῳ ἀδροίσματι
 φύσει, ἐξ ὧν ἂν ψυχρὸν συσταίῃ, εἰ δέον γε ἐτέραις
 παραβυγῆσαι, ψυχρασίας φύσιν ἀποτελέσειαν· ὅθεν
 ἐκπατίζονται, οἳ μὲν, ψυκτικὸν τὸ καθόλου ἡσῶν
 εἶναι τὸν οἶνον, οἳ δὲ, θερμαντικόν. ὁ δὲ λέγων,
 ἐκπατίζονται τοὺς πολλοὺς, τὸ θερμαῖνον θερμαντι-
 κόν, ἢ τὸ ψυχρὸν ψυκτικὸν ὑπολαμβάνοντας, εἰ μὴ
 νομίζοι, τὸ μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον ἕκαστον
 ἀκολουθεῖν, οἷς εἴρηκεν, αὐτὸς ἐξηπάτηται· προ-
 αἰσθῆναι δὲ, ὅτι πολλάκις οὐδ' ἤλθεν εἰς τὸ σῶμα,
 θερμαντικὴν ἐπιφέρειν, ἢ ψυκτικὴν δύναμιν ὁ οἶνος,
 ἀλλὰ κινήθέντος τοῦ ὄγκου, καὶ γενομένης τῶν σω-
 μάτων μεταστάσεως, αἱ ποιοῦσαι τὸ θερμὸν ἄτομοι
 εἰς τὸν μὲν συνηλθόν εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ παρέσχον ὑπὸ
 πλῆθους θερμότητα καὶ πύρρουν τῷ σώματι, νῦν δ'
 ἐκπαισῶσαι κατέψυναν.

VII. Ὅτι δὲ τοῦτοις πρὸς πᾶν ἐστὶ χρῆσθαι τὸ
 καλούμενον καὶ νομιζόμενον πικρὸν, γλυκὺ, καθαρι-
 τικόν, ὑπνωτικόν, φωτεινόν, ὡς αὐθεντὸς ἔχοντος αὐ-
 τοτελῆ ποιότητα καὶ δύναμιν, αὐδὲ δρῶντος μᾶλλον
 ἢ πάσχοντος, ὅταν ἐγγένηται τοῖς σώμασιν, ἄλλην
 ἢ ἐν ἄλλοις διαφορὰν καὶ κρᾶσιν λαμβάνοντος, οὐκ
 ὁδηλόν ἐστιν. αὐτὸς γὰρ οὐκ ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ

δευτέρῳ τῶν πρὸς Θεόφραστον, οὐκ εἶναι λέγων τὰ
 χρώματα συμφυῆ τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ γεννηθῆναι
 κατὰ ποίας τινὰς τάξεις καὶ θέσεις πρὸς τὴν ὀψιν·
 οὐ μᾶλλον φησὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἀχρυσόμην-
 οτον σῶμα εἶναι, ἢ χρῶμα ἔχον. ἄνωτέρῳ δὲ κατὰ
 λέξιν ταῦτα γέγραπεν· Ἀλλὰ καὶ χωρὶς τούτου τοῦ
 μέρους, οὐκ οἶδα, ὅπως δεῖ τὰ ἐν σκότει ταῦτα ὄντα
 φῆσαι χρώματα ἔχειν· καίτοι πολλάκις αἶρος ὁμοίως
 σκοτιώδους περιεχυμένον, οἱ μὲν αἰσθάνονται χρῶ-
 μάτων διαφορᾶς, οἱ δ' οὐκ αἰσθάνονται δι' ἀμβλύ-
 τητά τῆς ὀψεως· ἔτι δ', εἰσελθόντες εἰς σκοτεινὸν τό-
 κον, οὐδεμίαν ὄψιν χρώματος ὁρῶμεν· ἀναμείναντες
 δὲ μικρὸν, ὁρῶμεν· οὐ μᾶλλον οὖν ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν
 χρῶμα ῥηθῆσεται τῶν σωματίων ἕκαστον. εἰ δὲ τὸ
 χρῶμα πρὸς τι, καὶ τὸ λευκὸν ἔσται πρὸς τι,
 καὶ τὸ κυανοῦν· εἰ δὲ ταῦτα, καὶ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ
 πικρὸν· ὥστε κατὰ πάσης ποιότητος ἀληθῶς, καὶ
 μὴ μᾶλλον εἶναι, ἢ μὴ εἶναι, κατηγορεῖσθαι· τοῖς
 γὰρ οὕτω πάσχουσιν ἔσται τοιοῦτον, οὐκ ἔσται δὲ
 τοῖς μὴ πάσχουσιν, τὸν οὖν βόρβορον καὶ τὸν τ * ἐν
 ᾧ φησὶ γίνεσθαι τοὺς τὸ μηδὲν μᾶλλον τοῖον ἢ τοῖον
 ἐπιφθεγγομένους τοῖς πράγμασιν, ἑαυτοῦ καί ποτε
 δάνυσαι καὶ τοῦ καθηγεμόμος ὁ Κολώτης.

VIII. Ἐφ' οὗν ἐνταῦθα μόνον ὁ γενναῖος,

ἄναπτόμενος; οὐ μόνον· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ δειν-
 τέρῳ τῶν ἐπιτιμημάτων λέληθε τῷ Δημοκρίτῳ τὸν
 Ἐπίκουρον ἐκ τοῦ ζῆν συνεξωθῶν. τὸ γὰρ νόμος
 χροιὴν εἶναι, καὶ νόμῳ γλυκὺ, καὶ νόμῳ σύγκρισται.

τὰς αἰτόμους εἰρημένον φησὶν ὑπὸ Δημοκρίτου ταῖς
 αἰσθηταῖς, καὶ τὸν ἑμμένοντα τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ
 χυόμενον οὐδ' ἂν αὐτὸν, ὥς * ἔστιν, ἢ ἔη, διαση-
 ῶνται. πρὸς τοῦτον ἀντιπεῖν μὲν οὐδὲν ἔχω τὸν λό-
 γον, ἐπεὶ δὲ, ὅτι ταῦτα τῶν Ἐπικούρου δογματικῶν
 οὕτως ἀχώριστα ἔστιν, ὥς τὸ σχῆμα καὶ τὸ βίερος
 οὗτοί τῆς αἰτόμου λέγουσι. τί γὰρ λέγει Δημοκρίτος;
 οὐσίας ἀπείρους τὸ πλῆθος, αἰτόμους τε καὶ διαφύ-
 ρους, ἵτι δ' ἀποίους καὶ ἀπαθεῖς ἐν τῷ κενῷ φέρε-
 σθαι διασπαρμένους· ὅταν δὲ πελάσωσιν ἀλλήλαις,
 ἢ συμπέσωσιν, ἢ περιπλακῶσι, φαίνεσθαι τῶν ἀθροί-
 ζμένων τὸ μὲν ὕδωρ, τὸ δὲ πῦρ, τὸ δὲ φυτὸν, τὸ
 δ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ πάντα τὰς αἰτόμους ἰδέας ὑπὸ
 αὐτοῦ καλουμένας, ἕτερον δὲ μηδὲν· ἐκ μὲν γὰρ
 τοῦ μὴ ὄντος οὐκ εἶναι γένεσιν, ἐκ δὲ τῶν ὄντων
 φθίνειν ἢ γενέσθαι, τῷ μῆτι πάσχειν μῆτι μεταβάλλ-
 εσθαι τὰς αἰτόμους ὑπὸ στερόδότητος· ὅθεν οὔτε χρῶμα
 ἀχρῶστων, οὔτε φύσιν ἢ ψυχὴν ἐξ ἀποίων καὶ *
 ἐπαρχεῖν. ἐγκλητέος οὖν ὁ Δημοκρίτος, οὐχὶ τὰ
 συμβαίνοντα ταῖς ἀρχαῖς ὁμολογῶν, ἀλλὰ λαμβά-
 νων ἀρχάς, αἷς ταῦτα συμβέβηκεν. ἴδμε γὰρ ἀμετά-
 βλητα μὴ θεοῖσιν τὰ πρῶτα, θίμενον δέ, μὴ συνο-
 ρῆν, ὅτι ποιότητος οἷχεται πύσης γένεσις· ἀφελεί-
 ναι δὲ συνορῶντα τὴν αἰτοπῖαν, ἀναισχυριότατα ὁ
 Ἐπικούρος φησιν, ἀρχὰς μὲν ὑποτίθισθαι τὰς αὐ-
 τὰς, οὐ λέγειν δὲ νόμῳ χροίην, καὶ γλυκὺ καὶ λευκὸν
 καὶ τὰς ἄλλας ποιότητας. καὶ μὲν οὖν τὸ Οὐ λέγει
 τοιοῦτόν ἐστιν, Οὐχ ὁμολογεῖ, τῶν εἰδισμένων τι
 ποιεῖν· καὶ γὰρ τὴν πρόνοιαν ἀναιρῶν, εὐσεβειαν

ἀπολιπεῖν λέγει· καὶ τῆς ἡδονῆς ἕνεκα τὴν φίλων
αἰρουόμενος, ὑπὲρ τῶν φίλων τὰς μεγίστας ἀλγηδὼνας
ἀναδέχεσθαι· καὶ τὸ μὲν πᾶν ἀπειρον ὑποτίθεται
τὸ δ' ἄνω καὶ κάτω μὴ ἀναιρεῖν. ἔστι δὲ οὗς καὶ
κα μὲν λαβόντα, καὶ πιεῖν, ὅσην ἂν ἐθέλῃ, καὶ ἀπο-
δοῦναι τὸ λείπον· ἐν δὲ τῷ λόγῳ μάλιστα διὰ τὴν
σοφοῦ τούτου μνημονεύειν ἀποφθέγματος· ἡμεῖς
ἀρχαὶ οὐκ ἀναγκαῖαι, τὰ τέλη ἀναγκαῖα. οὐκ οὐ-
ἀναγκαῖον ὑποθέσθαι, μᾶλλον δ' ἀφελέσθαι ἀπὸ
κρίτου, αἰτόμους εἶναι τῶν ὅλων ἀρχάς. Θιμάνω
τὸ δόγμα, καὶ καλλωπισσάμεναι ταῖς πρώταις ποι-
ότησιν αὐτοῦ, προσεκποτιέον ἔστι τὸ δυσχερῶς
δεικτέον, ὅπως ἅποια σώματα παντοπληθὺς ποιό-
τας αὐτῷ μόνῳ τῷ συνελθεῖν παρέσχη. οἷον εἶναι
τὸ καλούμενον θερμὸν ὑμῖν πόθεν ἀφίκεται, καὶ
ἐπιγέγονε ταῖς αἰτόμοις, ἂν αὐτὴ ἦλθον ἔχοντα
μύθητα, μήτ' ἐγένοντο θερμὰ συνελθοῦσαι,
μὲν γὰρ, ἔχοντος ποιότητα· τὸ δὲ, πᾶσιν
κότος· οὐδέτερον δὲ ταῖς αἰτόμοις υπάρχειν
προουῆκον εἶναι, διὰ τὴν ἀφθαρσίαν.

IX. Τί οὖν οὐχὶ καὶ Πλάτωνι συνέβαινεν
Ἀριστοτέλει καὶ Ξενοκράτει, χρυσὸν ἐκ μὴ χρυσοῦ
καὶ λίθον ἐκ μὴ λίθου, καὶ τῶλλα γεννητὴν ἐκ πο-
ρῶν ὑπλῶν καὶ πρώτων ἀπάντων; πάντῃ μὲν οὐ
ἀλλ' ἐκείνοις μὲν εὐθύς τε συνίσαι αἱ ἀρχαὶ ἀπὸ
τὴν ἐκάστου γένεσιν, ὥσπερ συμβολαὶς μεγάλαις
ροῦσαι τὰς ἐν αὐταῖς ποιότητας, καὶ ὅταν συνελθ-
σιν εἰς τὸ αὐτὸ καὶ συμπέσωσι ξηροῖς ὑγρά, καὶ
χρὰ θερμοῖς, καὶ σιγρὰ μαλθακοῖς, σώματα κινῆται

παραπαθητικοῖς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ μεταβάλλοντα δι' ὅ-
λων, ἐτέραν ἀφ' ἐτέρας κράσιως συναποτίκτει γένεσιν.
ἢ δ' αἰώνας. αὕτη τε καθ' ἑαυτὴν ἔρημός ἐστι καὶ γυ-
μνή πάσης γονίμου δυνάμεως, καὶ πρὸς ἄλλην προσ-
παισούσα, βραχυμὸν ὑπὸ σκληρότητος καὶ ἀντιτυπίας,
ἄλλο δ' οὐδὲν ἔσχευ οὐδ' ἐποίησε πάθος, ἀλλὰ παί-
ονται καὶ παύονται τὸν ἅπαντα χρόνον, οὐχ ὅπως
ἄνθρωπος ἢ ψυχὴν ἢ φύσιν, ἀλλ' οὐδὲ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν
καιρῶν. οὐδὲ σωρὸν ἕνα παλλομένων αἰεὶ καὶ διίστα-
μένων δυνάμεναι παρασχεῖν.

Χ. Ὁ δὲ Κολώτης, ὥσπερ ἀγγραμμάτω βασιλεῖ
προσδιαλεγόμενος, πάλιν ἐξάπτεται τοῦ Ἐμπεδο-
κλῆους τοῦ πρέοντος.

Ἄλλο δὲ σοι ἐρέω· φύσις οὐδενός ἐστιν ἑκάστου
Θητιῶν, οὐδὲ τις οὐλομένη θανάτοιο γενέθλη.
Ἄλλή μόνον μίξις τε διάλλαξις τε μιγέντων
ἔσσι, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισι.
ταῦτ' ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ καθ' ὃ τι πρὸς τὸ ζῆν ὑπε-
ναιτιοῦται, τοῖς ὑπολαμβάνουσι μήτε γένεσιν τοῦ
αἵ ὄντος εἶναι, μήτε φθορὰν τοῦ ὄντος, ἀλλ' ὄντων
αἰῶν συνόδῳ πρὸς ἄλληλα τὴν γένεσιν, διαλύσει δ'
ἀπ' ἀλλήλων τὸν θάνατον ἐπονομάζεσθαι. ὅτι γὰρ
ἀπὸ τῆς γενέσεως εἴρηκε τὴν φύσιν, ἀντιθεὶς τὸν
θάνατον αὐτῇ, δεδήλωκεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς. εἰ δὲ οἱ
ἐξέμειναι τὰς γενέσεις τιθέμενοι, τὰς δὲ φθοράς διαλύ-
σεις, οὐ ζῶσιν οὐδὲ δύνανται ζῆν, τί ποιούσιν ἔτε-
ρον οὗτοι; καίτοι ὁ μὲν Ἐμπεδοκλῆς τὰ στοιχεῖα
κόλλων καὶ συναρμότιων θειρότησι καὶ μαλακότησι,
καὶ ὑγρότησι, μίξιν αὐτοῖς καὶ ἀνιψίαν ἐρωτικῇ

ἀμωσγένεως ἐνδίδωσιν· οἱ δὲ τὰς ἀτιρέπτονες καὶ ὁμοῦ
παθεῖς αἰτόμους εἰς τὸ αὐτὸ συνελκύοντες, ἐν
τῶν μὲν οὐδέν, αὐτῶν δὲ πολλὰς ποιοῦσαι καὶ συνε-
χεῖς πληγὰς· ἡ γὰρ περιπλοκὴ κωλύουσα τὴν διάνο-
σιν, μᾶλλον ἐπιτείνει τὴν ἀνγκραυσιν, ὥστε μὴ
μῖξιν εἶναι μηδὲ κόλλησιν, ἀλλὰ ταραχὴν καὶ μάστι-
καθ' αὐτοὺς τὴν λεγομένην γένεισιν. οἱ δ' ἀπαρ-
τῶν μὲν ἀπίασιν διὰ τὴν ἀντίκρουσιν, τῶν δὲ πρὸς
λαοῖς, τῆς πληγῆς ἐκλυθείσης πλεῖον ἢ διπλασίου
χωρὶς εἰσιν ἀλλήλων χρονον, οὐ φαύουσαι καὶ πλε-
νιάζουσαι, ὥστε μηδὲν ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖσθαι μὴ
ἡψυχον. αἰσθητοὶς δὲ καὶ ψυχῇ καὶ νοῦς καὶ φρονή-
σις οὐδὲ βουλευμένοις ἐπίνοιαν δίδωσιν, ὥς γένε-
σθαι ἐν κενῷ καὶ αἰτόμοις· ὧν οὔτε καθ' ἑαυτὰ πο-
τὴς εἶσιν, οὔτε πάθος, ἢ μεταβολὴ συνελθόντων
ἀλλ' οὐδὲ συνέλευσις, ἢ σύγκρασις ποιοῦσα καὶ πλε-
ξιν καὶ συμφυῖαν, ἀλλὰ πληγὰς καὶ ἀποσηθύνει
ὥστε τοῖς τοιοῦτων δόγμασι τὸ ζῆν ἀναιρεῖται
τὸ ζῶον εἶναι, κενὸς καὶ ἀπαθεὶς καὶ ἀθέλος καὶ
ἀψύχους, ἔτι δ' ἀμίκτους καὶ ἀσυγκράτους ἀφ' ὧν
ὑποτιθεμένοις.

XI. Πῶς οὖν ἀπολείπουνσι φύσιν καὶ ψυχὴν καὶ
ζῶον; ὥς ὄρκον, ὥς εὐχὴν, ὥς θυσίαν, ὥς προσην-
τησιν, ῥήματι καὶ λόγῳ, καὶ τῷ φάναι καὶ προσσην-
εῖσθαι καὶ ὀνομάζειν, ἃ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς δόγμα-
σιν ἀναιροῦσιν. εἰ δὲ δὴ τὸ πεφυκὸς αὐτὸ φύσιν
καὶ τὸ γεγονὸς γένεσιν ὀνομάζουσιν, ὥσπερ οἱ ἑλλή-
ναι ξύλα, καὶ συμφωνίαν καλοῦντες ἐκφορικὸν καὶ
συμφωνοῦντα, πόθεν ἐπῆλθεν αὐτῷ τοιαῦτα πρὸς

ἄλλων φήματα τῷ Ἐμπειδοκλεῖ; Τί κόπτομεν, φη-
 ον, ἡμᾶς αὐτοὺς, σπουδάζοντες ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν,
 καὶ δορυφόμενοι τινῶν πραγμάτων, καὶ φυλαττόμενοι
 τὰ πράγματα; οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν, οὔτ' ἄλλοις
 ἰσχυμένοι ζῶμεν. Ἀλλὰ θάρσει, φαίη τις ἄν, ὃ φι-
 λων Κολωτιάριον, οὐδεὶς σε κωλύει σπουδάζειν ὑπὲρ
 πατρίδος, διδάσκων, ὅτι Κολώτου φύσις αὐτὸς ὁ
 Κολωτίας ἐστίν, ἄλλο δ' οὐθέν, οὐδὲ χρῆσθαι τοῖς
 πράγμασι, (τὰ δὲ πράγματα ὑμῖν ἡδοναὶ εἰσιν) ὑπο-
 δεικνύων, ὥς οὐκ ἔστιν ἀμήτην φύσις, οὐδ' ὁσμῶν,
 οὐδ' πλησιάζουσιν, ἀμητες δὲ εἰσι καὶ μέρα καὶ γυ-
 ναικίαι. οὐδὲ γὰρ ὁ γραμματικὸς λέγων, τὸ Βίην
 ἠεροκλείην αὐτὸν εἶναι τὸν Ἡρακλέα, οὐδὲ οἱ τὰς
 ἠεροκλείας καὶ τὰς δοκίσεις ἐκφορὰς μόνον εἶναι φά-
 ροις, οὐχὶ καὶ φθόγγους καὶ δοκοὺς ἐπάρχειν
 ὕπου καὶ ψυχὴν τινεὶ ἀναινοῦντες καὶ φρο-
 νεῖν, οὔτε τὸ ζῆν ἀναιρεῖν, οὔτε τὸ φρονεῖν δο-
 κοῦν. Ἐπικούρου δὲ λέγοντος· Ἡ τῶν ὄντων
 φύσις, σώματα ἐστί· καὶ τόπος πότερον οὕτως ἀκού-
 ομεν, ὥς ἄλλο τι τὴν φύσιν παρὰ τὰ ὄντα βονλομέ-
 νου λέγειν, ἢ τὰ ὄντα δηλοῦντος, ἕτερον δὲ μηθέν;
 ἡμεῖς ἀμείλι καὶ κενοῦ φύσιν, αὐτὸ τὸ κενόν, καὶ
 ἡμεῖς ἴτροιτο· Τί λέγεις, ὃ Ἐπίκουρε, τὸ μὲν τι,
 κενόν εἶναι, τὰ δὲ, φύσιν κενοῦ; Μὴ Ἄλλα, φήσει·
 ἐπιδείκναι δὲ πως ἢ τοιαύτη τῶν ὀνομάτων ὁμιλία.
 ἡμεῖς δὲ, ἢ τί φημι καὶ αὐτός. τί οὖν ἕτερον ὁ
 Ἐμπειδοκλῆς πεποίηκε, διδάξας, ὅτι φύσις παρὰ τὸ
 κενόν οὐδέν ἐστιν, οὐδὲ θάνατος παρὰ τὸ θνή-

σκον. ἀλλ' ὥσπερ οἱ ποιηταὶ πολλάκις ἀνειδόμενοι
οὐντες λέγουσιν·

Ἐν δ' ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμός δμίλεον, ἐν δ' ὄλον·
οὕτω γένεσιν τινα καὶ φθορὰν καλοῦσιν οἱ ποιηταί·
ἐπὶ τοῖς συκισταμένοις καὶ διαλυομένοις. τοσοῦτον
ἐδέησε τοῦ κινεῖν τὰ ὄντα καὶ μάχεσθαι τοῖς φυσικοῖς
μένοις, ὥστε μηδὲ τὴν φωνὴν ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς οὐσίας
θείας, ἀλλ' ὄλον εἰς τὰ πρόγματα βλάπτουσιν ἀπὸ τῆς
τὴν παρῆχεν ἀφελών, αὐτοῖς ἀποδοῦναι τοῖς ἀντιθέτοις
τὸ νενομισμένον ἐν τοῦτοις.

Οἱ δ' ὅτε μὲν κατὰ φῶτα μίγεν φῶς αἰθέρι *
Ἡ κατὰ θηρῶν ἀγροτέρων γένος, ἢ κατὰ θάλασσαν
Ἡ κατ' οἰωνῶν, τότε μὲν τὸν * γενέσθαι,
Εὐ τε δ' ἀποκριθῶσι, τὰ δ' αὖ δυσδαίμονα

πότμον

Εἶναι καλίουσιν· ὅμως δ' ἐπίφημι, καὶ αὐτὸς
ὁ Κολώτης παραθέμενος οὐ συνείδεν, ὅτι φῶτος γένος
καὶ θηρῶν καὶ θάλασσης καὶ οἰωνῶν δ' ἑμπεδοκλῆς
οὐκ ἀνῆρηκεν, ἀλλ' ὡς φησὶ μιγνυμένων τῶν στοιχείων
ἀποτελεῖσθαι· τοὺς δὲ τῇ συγκρίσει ταύτῃ καὶ ἐκ
κρίσει φύσιν τινα καὶ πότμον δυσδαίμονα καὶ ἀναι-
κτον ἄλοιτὴν ἐπικατηγοροῦντας, ἢ ἀφάλλοντας
δάξας, οὐκ ἀφείλετο τὸ χρῆσθαι ταῖς ἐκθρομῶν
φωναῖς περὶ αὐτῶν.

XIV. Ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ μὴ τοῦτο κινεῖν τὸ ἐκ
φορικὸν ὃ ἑμπεδοκλῆς, ἀλλ' ὅτι τρόπον εἴσθαι
πραγματικῶς διαφέρεισθαι περὶ τῆς ἐξ οὐκ ὄντων
κρίσεως, ἣν φύσιν τινὲς καλοῦσι· δηλοῖ δὲ μάλιστα
διὰ τούτων τῶν ἐπῶν·

ἡπιοι· οὐ γάρ σφιν δουλικόφρονες εἰσι μέριμναί,
οἱ δὲ γίνεσθαι πάρος οὐκ ἰδὼν ἐλπίζουσιν,

ἢ τι καταθνήσκειν τε καὶ ἐξόλλυσθαι πάντη.

ταῦτα γὰρ τὰ ἔπη μέγα βοῶντος ἐστὶ τοῖς ὧτα ἔχουσιν, ὡς οὐκ ἀναιρῆ γένεσιν, ἀλλὰ τὴν ἐκ μὴ ὄντος, οὐδὲ φθορὰν, ἀλλὰ τὴν πάντη, τοντέσσι τὴν εἰς τὸ αἰὶν ἀπολλύουσιν. ἐπεὶ τῷ γε βουλομένῳ μὴ ἁγρώσῃ οὕτω, μηδ' ἡλιθίως, ἀλλὰ προότερον συκοφαντεῖν τὸ μετὰ ταῦτα, ἐπὶ τοῦναντίον ἂν αἰτιάσασθαι παράσχοι, τοῦ Ἐμπεδοκλείους λίγοντος·

οὐκ ἂν ἀνὴρ τοιαῦτα σοφὸς φρεσὶ μαρτυρῶναιτο,

ὥς ὄφρα μὲν τε βιωσῇ, τὸ δὲ βίοντον καλεῖσθαι·

τὸ φρα μὲν οὐκ εἶναι καὶ σφι παρὰ δεινὰ καὶ ἐσθλὰ,

ἢ γὰρ δὲ παγὲν τε βροτοὶ καὶ λυθὲν τ' οὐδὲν ὕρ' εἰσὶν·

ταῦτα γὰρ οὐκ ἀρνούμενου μὴ εἶναι τοὺς γεγονότας καὶ ζῶντας, ἐστὶν, εἶναι δὲ μᾶλλον οἰομένου καὶ τοὺς γεγονότας καὶ τοὺς ἤδη τεθνηκότας. ἀλλ'

ὅπως ὁ Κολώτης τοῦτο μὲν οὐκ ἐγκέκληται, λέγει δὲ καὶ αὐτὸν οὐδὲ νοσήσειν ἡμᾶς, οὐδὲ τραυματισθῆναι, καὶ πῶς ὁ πρὸ τοῦ βίου καὶ μετὰ τὸν βίον

ἕκαστος λίγων παρῆναι δεινὰ καὶ ἐσθλὰ, περὶ τοὺς ζῶντας οὐκ ἀπολείπει τὸ πάσχειν, τίσιν οὖν ἀληθῶς

ἔσθαι τὸ μὴ τραυματίζεσθαι, μηδὲ νοσεῖν, ὡς Κολώτης; ἡμῖν τοῖς ἐξ ἀτόμου καὶ κενοῦ συμπεπηγόσιν,

οὐδὲτέσῳ μέτεστιν αἰσθήσεως. καὶ οὐ τοῦτο δεινόν, ἀλλ' ὅτι μηδὲ ἥδονήν τὸ ποιῆσον ὑμῖν ἐστὶ, τῆς

ἐκ ἀτόμου μὴ δεχομένης τὰ ποιητικά, τοῦ δὲ κενοῦ

ἐκ πάσχοντος ὑπ' αὐτῶν.

XIII. Ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν Κολώτης ἐφεξῆς τῷ
 κρίτῳ τὸν Παρμενίδην ἐβούλετο συγκαταθέσθαι
 ἐγὼ δὲ ὑπερβίης τὰ ἐκείνου, τὰ τοῦ Ἐμπειροκλήους
 συλλαβὼν, διὰ τὸ μᾶλλον ἀκολουθεῖν τοῖς
 ἐγκλήμασιν αὐτοῖς, ἀναλάβωμεν τὸν Παρμενίδην
 μὲν οὖν αὐτὸν φησιν αἰσχροῦ σοφίσματα λέγειν
 λώτης, τοῦτοίς ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ οὐ φίλιαν ἐπαίνοιον
 ἀδοξοτέραν, οὐ φιληδονίαν θρασυτέραν, οὐ τοῦ
 τοῦ ἀγαθὸν ἐφ' ἑαυτὸ καὶ δι' ἑαυτὸ τίμιον ὀφεί
 λειν, οὐ τὰς περὶ θεῶν δόξας συνετάραξε· τὸ δὲ
 ἐν εἰπὼν, οὐκ οἶδα ὅπως ζῆν ἡμᾶς κεκάλυκε· καὶ
 Ἐπίκουρος, ὅταν λέγῃ, τὸ πᾶν ἀπειρον εἶναι
 ἀγέννητον καὶ ἀφθαρτον, καὶ μὴτ' αὐξόμενον, καὶ
 μειούμενον, ὥς περὶ ἐνός τινος διαλέγεται τοῦ
 τὸς· ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς πραγματείας ὑπειπὼν, τὴν
 ὄντων φύσιν σώματα εἶναι καὶ κενόν, ὥς μᾶλλον
 εἰς δύο πεποιήται τὴν διαίρεσιν, ὧν διότερον οὐ
 μὲν οὐθὲν ἐστίν, ὀνομάζεται δὲ ὑφ' ὑμῶν ἀνεκ
 κενόν καὶ αὐώματον. ὥστε καὶ ὑμῖν ἐν τῷ πᾶν ἐστὶ
 εἰ μὴ βούλεσθε κενᾶς φωναῖς περὶ κενοῦ χρῆσθαι
 οὐκ αἰμαχοῦντες πρὸς τοὺς ἀρχαίους. ἀλλ' ἀπειρά,
 Δία, πλήθει τὰ σώματα κατ' Ἐπίκουρον ἐστὶ,
 γίνεται τῶν φαινομένων ἕκαστον ἐξ ἐκείνων. ὅρα
 οἷας ὑποτίθεσθε πρὸς γένεσιν ἀρχάς, ἀπειρίαν
 κενόν· ὧν τὸ μὲν ἀπρακτον, ἀπαθές, αὐώματον
 ἢ δ' ἀτακτος, ἀλογος, ἀπερίληπτος, αὐτὴν ἀπεί
 ρουσα καὶ ταράττουσα, τῷ μὴ κρατεῖσθαι μηδὲ
 ζισθαι διὰ πλήθος. ἀλλ' ὅγε Παρμενίδης οὐτε
 ἀνῆγγεν, οὔτε ἔδωκε, οὔτε κρημνόν, οὔτε πλάττει

ὡς φησι Κολώτης, ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ κατοικοῦ-
 ντας· ὅς γε καὶ διάκοσμον πεποίηται, καὶ στοι-
 χία μίγνυς, τὸ λαμπρὸν καὶ σκοτεινὸν, ἐκ τούτων
 τὰ φαινόμενα πάντα καὶ διὰ τούτων ἀποτελεῖ· καὶ
 τὰ περὶ γῆς εἴρηκε πολλὰ, καὶ περὶ οὐρανοῦ, καὶ
 ἡλίου, καὶ σελήνης, καὶ ἀστέρων· καὶ γένεσιν ἀν-
 θρώπων ἀφήγηται· καὶ οὐδὲν ἄρρητον, ὥς ἀνὴρ
 ἀρχαῖος ἐν φυσιολογίᾳ, καὶ συνθεῖς γραφὴν ἰδίαν,
 οὐκ ἄλλοτριαν διαφορὰν, τῶν κυρίων παρήκεν. ἐπεὶ
 καὶ Πλάτων, καὶ Σωκράτης ἐτι πρότερος, συν-
 ἔθεν, ὥς ἔχει τι δοξαστὸν ἢ φύσις, ἔχει δὲ καὶ νοη-
 τόν· ἔστι δὲ τὸ μὲν δοξαστὸν, ἀβέβαιον καὶ πλανη-
 τόν· ἐν πάθει πολλοῖς καὶ μεταβολαῖς, τῷ φθίνειν
 καὶ αὐξάνειν, καὶ πρὸς ἄλλον ἄλλως ἔχειν, καὶ μηδ'
 αὐτὸ πρὸς τὸν αὐτὸν ὡσανύτως τῇ αἰσθήσει· τοῦ νοη-
 τοῦ δὲ ἕτερον εἶδος,

ἔστι γὰρ οὐλομελές τε καὶ ἀτρεμὲς, ἡδ' ἀγέννητον,
 ὡς αὐτὸς εἴρηκε, καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ καὶ μόνιμον ἐν
 τῷ εἶναι· ταῦτα συκοφαντῶν ἐκ τῆς φωνῆς ὁ Κολώ-
 τις καὶ τῷ ῥήματι διώκων οὐ τῷ πράγματι τὸν λό-
 γον, ἀπλῶς φησι πάντα ἀναιρεῖν τῷ ἐν ὃν ὑποτί-
 θησθαι τὸν Παρμενίδην. ὁ δ' ἀναιρεῖ μὲν οὐδετέραν
 φύσιν, ἑκατέρᾳ δ' ἀποδιδούς τὸ προσῆκον, εἰς μὲν
 τὸν τοῦ ἐνὸς καὶ ὄντος ἰδέαν τίθεται τὸ νοητὸν, ὃν
 αὐτὸς ὡς αἰεδὸν καὶ ἀφθαρτον, ἐν δὲ ὁμοιότητι πρὸς
 αὐτὸ καὶ τῷ μὴ δεχεσθαι διαφορὰν, προσαγορεύ-
 οντος· εἰς δὲ τὴν ἄτακτον καὶ φερομένην, τὸ αἰσθη-
 τόν, ὃν καὶ κριτήριον ἰδεῖν ἔστιν.

ἢ μὲν ἄληθείης εὐπειθέος ἀτρεκέως ἡθοῦς

τοῦ νοητοῦ καὶ κατὰ ταῦτ' ἔχοντος ὡσαύτως ὄν-
μενον,

Ἡ δὲ βροτῶν δόξας, αἷς οὐκ ἐν πίστις ἀληθὲς
διὰ τὸ παντοδαπὰς μεταβολὰς καὶ πύθη καὶ ἀ-
μοιότητα δεχομένοις ὁμιλεῖν πράγματα, καίτοι καὶ
ἂν ἀπέλειπεν αἰσθησιν καὶ δόξαν, αἰσθητὸν μὴ ὄν-
τις, μηδὲ δοξασιόν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλ' οἱ
τῷ μὲν ὄντι προσήκει διαμένειν ἐν τῷ ὄντι,
ταῦτα δὲ νῦν μὲν ἔστι, νῦν δ' οὐκ ἔστιν, ἐξίσταται
δ' αἰεὶ, καὶ μεταλλάσσει τὴν φύσιν, ἐτέρως
μᾶλλον, ἢ τῆς ἐκείνου τοῦ ὄντος αἰεὶ δεῖσθαι προ-
ηγορίας. ἦν οὖν ὁ περὶ τοῦ ὄντος, ὡς ἐν εἴῃ, λόγος
οὐκ ἀναιρέσις τῶν πολλῶν καὶ αἰσθητῶν, ἀλλὰ ἐν
ῥήματι τῆς πρὸς τὸ νοητὸν διαφορᾶς. ἦν οὖν
μᾶλλον ἐνδεικνύμενος Πλάτων τῇ περὶ τὰ εἶδη
πραγματεία, καὶ αὐτὸς ἀντίληψιν τῷ Κολῳτῇ παρὰ

XIV. Αὐτὸ καὶ τὰ πρὸς ταῦτον εἰρημένα
μοι λαβεῖν ἐφεξῆς. καὶ πρῶτον γε τὴν ἐπιμίλειον
πολυμάθειαν τοῦ φιλοσόφου σκεψώμεθα, λέγον-
τις τοῦτοις τοῖς δόγμασι Πλάτωνος ἐπηκολυθῶ-
σιν Ἀριστοτέλης καὶ Ξενοκράτης καὶ Θεόφραστος
καὶ πάντες οἱ Περιπατητικοί, ποῦ γὰρ ὦν τῆς
κῆτου τὸ βιβλίον ἔγραψες; ἵνα ταῦτα συντιθέ-
μεν ἐγκλήματα, μὴ τοῖς ἐκείνων συντάγμασιν ἐντι-
μῶς ἀναλάβης εἰς χεῖρας Ἀριστοτέλους τὰ περὶ
φανοῦ καὶ τὰ περὶ ψυχῆς, Θεοφράστου δὲ τὰ περὶ
τοὺς φρυσικοὺς, Πρακλείου δὲ τὸν Ζωροάστην
περὶ τῶν ἐν ἥδου, τὸ περὶ τῶν φρυσικῶς ἀπορρο-
ντων, Δικαιάρχου δὲ τὰ περὶ ψυχῆς, ἐν οἷς πρὸς

επιώτατα καὶ μέγιστα τῶν φυσικῶν ὑπεναντιοῦμε-
νοι τῷ Πλάτῳ καὶ μαχόμενοι διατελοῦσι. καὶ μὴν
τῶν ἄλλων Περιπατητικῶν ὁ κορυφαϊότατος Σιρό-
των οὕτ' Ἀριστοτέλει κατὰ πολλὰ συμφέρεται, καὶ
Πλάτῳ τὰς ἐναντίας ἔσχηκε δόξας περὶ κινήσεως,
περὶ τοῦ, καὶ περὶ ψυχῆς, καὶ περὶ γενέσεως· τελευ-
τῶν τὸν κόσμον αὐτὸν οὐ ῥῶον εἶναι φησὶ, τὸ δὲ
κατὰ φύσιν ἔπεσθαι τῷ κατὰ τύχην· ἀρχὴν γὰρ ἐν-
διδόναι τὸ αὐτόματον, εἴτα οὕτω περαινέσθαι τῶν
φυσικῶν παθῶν ἕκαστον. τὰς γε μὴν ἰδέας, περὶ ὧν
ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτῳ, πανταχοῦ κινῶν ὁ Ἀριστοτέλης,
καὶ πᾶσαν ἐπάγων ἀπορίαν αὐταῖς, ἐν τοῖς ἡθικαῖς
ἐπισημνήμασιν, ἐν τοῖς φυσικοῖς, διὰ τῶν ἐξωτερικῶν
διαλόγων, φιλονεικότερον ἐνίοις ἔδοξεν ἢ φιλοσυσπώ-
τηρον ἐκ τῶν δογματικῶν τούτων, ὡς προθέμενος τὴν
Πλάτωνος ὑπεριδεῖν φιλοσοφίαν· οὕτω μακρὰν ἦν
τοῦ ἀκολουθεῖν. τίνας οὖν εὐχερείας ἐστὶ, τὰ δο-
κοῦντα τοῖς ἀνδράσι μὴ μαθόντα καταψεύδισθαι
το μὴ δοκοῦντα; καὶ πεπεισμένον ἐλέγχειν ἑτέρον,
αὐτογράφον ἐξενεγκεῖν, ἀμαθίας ἔλεγχον καθ' αὐ-
τοῦ καὶ ἡθραύτητος· ὁμολογεῖν Πλάτῳ φάσκοντα
τοὺς διαφερομένους, καὶ ἀκολουθεῖν τοὺς ἀντιλέ-
γοντας.

ΧΥ. Ἀλλὰ δὴ Πλάτων φησὶ, τοὺς ἵππους ὅφ'
ἔμῳν ματαίως ἵππους εἶναι καὶ τοὺς ἀνθρώπους.
καὶ ποῦ τοῦτο τῶν Πλάτωνος συγγραμμάτων ἀπο-
κρυφισμὸν εὗρεν ὁ Κολώτης; ἡμεῖς γὰρ ἐν πᾶσι
ἐπισημνίσκομεν, καὶ τὸν ἀνθρώπον, ἀνθρώπον, καὶ
τὸν ἵππον, ἵππον, καὶ τὸ πῦρ, πῦρ ὑπ' αὐτοῦ δο-
ρυττ. Mor. VI.

ἑξομμενον· ἢ καὶ δοξαστὸν ὀνομάζει τούτων
 στον. ὁ δ' οἷα δὴ σοφίας οὐδ' ἀκαρεῖς ἀπείχων,
 καὶ ταυτὸν ἔλαβε τὸ μὴ εἶναι τὸν ἄνθρωπον, καὶ
 εἶναι μὴ ὃν τὸν ἄνθρωπον. τῷ Πλάτωνα δὲ θαι
 στωῶς ἐδόκει διαφέρειν τὸ μὴ εἶναι τοῦ μὴ ὄν
 τῷ μὲν γὰρ ἀναιρέσειν οὐσίας πάσης, τῷ δὲ
 τητα δηλοῦσθαι τοῦ μεθεκτοῦ καὶ τοῦ μετέχοντος
 ἦν οἱ μὲν ὕστερον εἰς γένους καὶ εἶδους, καὶ κοι
 τινῶν καὶ ἰδίων λεγομένων ποιῶν διαφορὰν ἴδιον
 μόνον, ἀνωτέρω δ' αὖ προῆλθον, εἰς λογικὰ καὶ
 ἀπορίας ἐμπειρόντες. ἔστι δὲ τοῦ μεθεκτοῦ πρό
 μετέχον λόγος, ὃν κίττα τε πρὸς ὕλην ἔχει, καὶ
 ράδειγμα πρὸς εἰκόνα, καὶ δύναμις πρὸς πάθος
 γε δὴ μάλιστα τὸ καθ' αὐτὸ καὶ ταυτὸν αἰ
 ρει τοῦ δι' ἕτερον καὶ μηδέποτε ὡσανεὶς ἔχει
 οἷ το μὲν οὐτ' ἔσται ποτὲ μὴ ὄν, οὔτε γέγονε,
 διὰ τοῦτο πάντως καὶ ὄντως ὃν ἔστι· τὸ δὲ
 ὅσον ἀπ' ἄλλου συμβέβηκε μετέχειν τοῦ εἶναι
 βαιὸν ἔστιν, ἀλλ' ἐξίσταται δι' αἰσθήσεων. αἰ
 ὕλης περὶ τὸ εἶδος ὀλισθαίνουσης, καὶ πάντη
 καὶ μεταβολαῖς ἐπὶ τὴν εἰκόνα τῆς οὐσίας, ὡς
 νεῖσθαι καὶ σαλεύεσθαι, δεχομένης. ὡς περὶ
 λέγων, Πλάτωνα μὴ εἶναι τὴν εἰκόνα τοῦ Πλά
 οὐκ ἀναιρεῖ τὴν ὡς εἰκόνας αἰσθησιν αὐτῆς καὶ
 αἰσθῆναι, ἀλλ' ἐνδείκνυται καθ' ἑαυτὸ τινος ὄντος
 πρὸς ἐκεῖνο ἑτέρου γεγονότος διαφορὰν· οὗτος
 φῦσιν, οὔτε χρῆσιν, οὐτ' αἰσθῆσιν ἀνθρώπων αἰ
 ροῦσιν οἱ κοινῆς τινος οὐσίας μετοχῇ καὶ ἰδ
 μερον ἡμῶν ἕκαστον εἰκόνα τοῦ παρὰσχόντος

ὁμοιότητα τῇ γινέσκει προσαγορεύοντες. οὐδὲ γὰρ ὁ πῦρ
μὴ λέγων εἶναι τὸν πεπυρωμένον αἰθήρον, ἢ τὴν σε-
λήνην ἥλιον, ἀλλὰ, κατὰ Πασμενίδην,

Νυκτιφαῖς περὶ γαῖαν ἀλώμενον, ἀλλότριον φῶς,
ἀναιρεῖ σιδήρου χρῆσιν, ἢ σελήνης φύσιν· ἀλλ' εἰ μὴ
λέγει σῶμα, μὴδὲ πεφωτισμένον, ἤδη μάχεται ταῖς
παραδόξοις, ὥσπερ ὁ σῶμα καὶ ζῶον καὶ γένεσιν καὶ
αὐθῆσιν μὴ ἀπολιπών. ὁ δὲ ταῦτα ὑπάρχειν τῷ
κοινοχρήναι, καὶ ὅσον ἀπολείπεται τοῦ ὄντος αἰε-
 καὶ τὸ εἶναι παρέχοντος αὐτοῖς ὑπονοῶν, οὐ παρο-
ρεῖ τὸ αἰσθητόν, ἀλλὰ τὸ νοητόν οὐ παρορεῖ· οὐδ'
ἀναιρεῖ τὰ γινόμενα καὶ φαινόμενα περὶ ἡμᾶς τῶν
παιδῶν· ἀλλὰ ὅτι βεβαιώτερα τοῦτων ἔτερα καὶ μο-
τιμώτερα πρὸς οὐσίαν ἐστὶ, τῷ μῆτε γίνεσθαι, μῆτ'
ἀπολλύσθαι, μῆτε πάσχειν μὴδὲν, ἐνδείκνυται τοῖς
ἐπομένοις· καὶ διδάσκει καθαρώτερον τῆς διαφορᾶς
ἐπιτόμενος τοῖς ὀνόμασι, τὰ μὲν ὄντα, τὰ δὲ γινό-
μενα προσαγορεύειν. τοῦτα δὲ καὶ τοῖς νεωτέροις
συμβέβηκε· πολλὰ γὰρ καὶ μεγάλα πράγματα τῆς
τοῦ ὄντος ἀποστεροῦσι προσηγορίας, τὸ κενόν, τὸν
ἐχθρόν, τὸν τόπον, ἀπλῶς τὸ τῶν λεκτικῶν γένος, ἐν
ᾧ καὶ τάληθ' ἅπαντα ἐνεστι· ταῦτα γὰρ ὄντα μὲν
μὴ εἶναι, τινὰ δ' εἶναι λέγουσι· χρώμενοι δ' αὐτοῖς
ὡς ὑφιστάμενοι καὶ ὑπάρχοντες ἐν τῷ βίῳ καὶ τῷ φιλο-
σοφῆν διατελοῦσιν.

XVI. Ἀλλ' αὐτὸν ἡδέως ἂν ἐροίμην τὸν κατή-
γορον, εἰ τοῖς ἐναντιῶν πράγμασι τὴν διαφορὰν οὐκ
ἀπορῶσι ταύτην, καθ' ἣν τὰ μὲν μόνιμα καὶ ἄτρε-
πτα ταῖς οὐσίαις ἐστὶν, ὡς λέγουσι καὶ τὰς αἰδέμενους

ἀπαθεία καὶ στεῖρρότητι πάντα χρόνον ὡσαύτως
 ἔχειν, τὰ δὲ συγκρίματα πάντα, φρενστά καὶ μακρο-
 βλητὰ, καὶ γινόμενα καὶ ἀπολλύμενα εἶναι, μνησ-
 μὲν εἰδῶτων ἀπερχομένων αἰεὶ καὶ φερόντων, μνησ-
 δὲ, ὡς εἰκὸς, ἐτέρων ἐκ τοῦ περιέχοντος ἐπιφύ-
 των, καὶ ἀναπληροῦντων τὸ ἄθροισμα, ποιικιλίαν
 ἔχον ὑπὸ τῆς ἐξαλλαγῆς ταύτης καὶ μετακινήσε-
 ρον, αἵτε δὴ καὶ τῶν ἐν βύθῳ τοῦ συγκρίματος
 μὲν οὐδέποτε λήξει κινήσεως οὐδὲ παλμῶν πρὸς
 λήλα δυναμένων, ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν· ἀλλ'
 μὲν ἐν τοῖς πράγμασιν ἡ τοιαύτη διαφορὰ τῆς
 οἰσίας· σοφώτερος δὲ τοῦ Πλάτωνος ὁ Ἐπίκουρος,
 πάντα ὁμοίως ὄντα προσαγορεύει, τὸ ἀναφίς
 τὸ ἀντιερίδον σῶμα, τὰς ἀρχάς, τὰ συγκρίματα
 κοινῆς, καὶ μὰ Δί', ἡγούμενος οὐσίας μετέχον-
 τας αἰδίων τῷ γινόμενῳ, τὸ ἀνώλεθρον τῷ φθινομένῳ,
 τὰς ἀπαθείας καὶ διαρκεῖς καὶ ἀμεταβλήτους καὶ
 οὐδέποτε τοῦ εἶναι δυναμένας ἐκπεσεῖν φύσεις ταύ-
 τας ἐν τῷ πάσχειν καὶ μεταβάλλειν τὸ εἶναι, ταύ-
 τας δὲνα χρόνον ὡσαύτως ἐχούσαις. εἰ δὲ δικαίως,
 μάλιστα, διήμαρτε τοῦτοις ὁ Πλάτων, ὅσοι
 ὀφείλει συγχύσεως εὐθύνας ὑπέχειν τοῖς ἀκριβέ-
 ρον ἐλληνίζουσι τοῦτοις, καὶ καθαρώτερον δια-
 μένοις, οὐχ ὡς ἀναιρῶν τὰ πράγματα, καὶ τοῖς
 ἐξάγων ἡμᾶς, αἰτίαν ἔχειν, ὅτι τὰ γινόμενα,
 ὄντα, καθάπερ οὗτοι, προσηγόρευσεν.

XVII. Ἀλλ' ἐπεὶ τὸν Σωκράτην μετὰ τὸν Πλά-
 τονίδην ὑπερέβημεν, ἀναληπτέος *. εὐθύς οὖν
 ἀφ' ἱερᾶς κενήθηκεν ὁ Κολώτης· καὶ διηγησάμενος

ἐν χρησμῶν ἐκ Δελφῶν περὶ Σωκράτους ἀνήνεγκε
 Χαιρεφῶν, ὃν ἴσμεν ἅπαντες, ταῦτ' ἀπείρηκε· Τὸ
 μὲν οὖν τοῦ Χαιρεφῶντος, διὰ τὸ τελὲς σοφιστι-
 κὸν καὶ φορτικὸν διήγημα εἶναι, παρήσομεν. φορ-
 τικὸς γὰρ οὖν ὁ Πλάτων ὁ τοῦτον ἀναγράψας τὸν
 χρησμῶν, ἵνα τοὺς ἄλλους ἐάσω. φορτικώτεροι δὲ
 Λακιδαιμόνιοι, τὸν περὶ Λυκούργου χρησμῶν ἐν
 ταῖς παλαιοτάταις ἀναγραφαῖς ἔχοντες· σοφιστικὸν
 δ' ἦν διήγημα τὸ Θειστοκλέους, ὃ πείσας Ἀθηναί-
 ον τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, κατεταυμάχησε τὸν βάρ-
 βαρον· φορτικοὶ δὲ οἱ τῆς Ἑλλάδος νομοθέται, πᾶ-
 ρι μάλιστα καὶ πλεῖστα τῶν ἱερῶν πυθόχρηστα καθι-
 στάντες· εἰ τοίνυν ὁ περὶ Σωκράτους, ἀνδρὸς εἰς ἁ-
 ντὴν θολήπτιον γενομένου χρησμὸς ἀνετεχθεὶς, ὥς
 αὐτοῦ, φορτικὸς ἦν καὶ σοφιστικὸς, τίμι προσέτι-
 μεν ἄξιως ὀνόματι τοὺς ὑμετέρους βρόμους καὶ ὀλο-
 ληγμοὺς καὶ κροτοθορίβους, καὶ υἱβάσεις καὶ ἐπι-
 θιμίας, αἷς προτρέψετε καὶ καθυμνεῖτε τὸν ἐπὶ
 ἡδονῆς παρακαλοῦντα συνεχεῖς καὶ πυκνάς· ὥς ἐν
 τῇ πρὸς Ἀνάξαρχον ἐπιστολῇ ταυτὶ γέγραπεν· Ἐγὼ
 δ' ἐπ' ἡδονῆς συνεχεῖς ταρακαλῶ, καὶ οὐκ ἐπ' ἀρι-
 τίας πινύς καὶ ματαίας, καὶ ταραχίδεις ἐχούσας τῶν
 καρπῶν τὰς ἐλπίδας· ἀλλ' ὅμως ὁ μὲν Μητροδόωρος
 τὸν Τίμαρχον παρακαλῶν φησί· Ποιήσωμέν τι κα-
 λὸν ἐπὶ καλοῖς, μονοῦ καταδύντες ταῖς ὁμοιοπα-
 θείαις καὶ ἱπαυλλαγέντες ἐκ τοῦ χαμαὶ βίου τὴν Ἐπι-
 κούρου ὥς ἁληθῶς θιόφαντα ὄργια· Κολώτης δ' αὖ-
 τὸν ἀκροώμενος Ἐπικούρου φησιολογούντος, ἄφνω
 τοῖς γυνάσιν αὐτοῦ προσέειπε, καὶ ταῦτα γράφει

σεμνυνόμενος αὐτὸς Ἐπίκουρος· Ὡς σιβομένη γὰρ
 σοι τὰ τότε ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα, προσέπεισεν ἐπιθυ-
 μημα ἀφυσιολόγητον, τὸ περιπλακῆναι ἡμῖν γονυ-
 των ἐφαπτόμενον, καὶ πάσης τῆς εἰδυμένης ἐκεί-
 ψεως γίνεσθαι, κατὰ τὰς σεβάσεις τιμῶν καὶ λιτῶν
 ἐποίεις οὖν, φησὶ, καὶ ἡμᾶς ἀνδιεροῦν σιαντὸν καὶ
 ἀντισέβεσθαι. συγγνωστὰ, νῆ Δία, τοῖς λέγονσι
 ὥς πάντες ἂν πρὶναιτο τῆς ὀψεως ἐκείνης εἰκόνα γυ-
 γραμμένην θεάσασθαι, τοῦ μὲν προσπλήτορος καὶ
 γόνατα καὶ περιπλεκόμενου, τοῦ δ' ἀντιλιτανεύοντος
 καὶ ἀντιπροσκυνούντος. οὐ μέντοι τὸ θεράπειν
 τοῦτο, καίπερ εὐ τῷ Κολῳτῇ συντεθέν, ἔσχε καρπὸν ἐν
 ξίον· οὐ γὰρ ἀνηγορεύθη σοφὸς, ἀλλὰ μόνον· Ἀφ' οὗ
 τὸς μοι περιπάτει, φησὶ, καὶ ἡμᾶς ἀφθάρτους διαγινώ-
 σκειν.

XVIII. Τοιαῦτα μέντοι ῥήματα καὶ κινήματα
 καὶ πάθη συνειδότες αὐτοῖς, ἑτέρους φορτικαὺς αὐ-
 ποκαλοῦσι. καὶ δῆτα καὶ προσθεῖς ὁ Κολῳτῇ
 σοφὰ ταῦτα καὶ καλὰ περὶ τῶν αἰσθήσεων, ὅτι αὐτὸς
 προσαγόμεθα, καὶ οὐ χόρτον, καὶ τοὺς ποταμοὺς
 ἵταν ὡς μεγάλοι, πλοοῖς διαπεραιούμεν, ὅταν
 εὐδιάβατοι γένωνται, τοῖς ποσὶν, ἐπιπεφώνηται.
 Ἀλλὰ γὰρ ἀλαζόνως ἐπετήδενσας λόγους, ὁ Σωκρά-
 τες· καὶ ἕτερα μὲν διελέγου τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ὅ-
 ρα δ' ἔπραττες· πῶς γὰρ οὐκ ἀλαζόνες οἱ Σωκράτους
 λόγοι, μηδὲν αὐτοῦ εἰδέναι φάσκοντες, ἀλλὰ μὴ
 θάνατον αἰεὶ καὶ ζητεῖν τὸ ἀληθές; εἰ δὲ τοιαύταις
 Κολῳτα, Σωκράτους φωναῖς περιέπεσες, οἷός τις
 κούρος γράφει πρὸς Ἰδομενέα· Πέμπε οὖν ἀπα-
 χὰς ἡμῖν εἰς τὴν τοῦ ἱεροῦ σώματος θεραπείαν, ὅπως

καὶ αὐτοῦ καὶ τέκνων· οὕτω γάρ μοι λέγειν ἐπέχεται·
 ἴσταν ἂν φήμασιν ἀγροικοτέροις ἐχρήσω; καὶ μὴν
 οὐ Σωκράτης ἀλλὰ μὲν ἔλεγεν, ἀλλὰ δ' ἔπραττε,
 θαννισιῶς μαρτυρεῖ σοι τὰ ἐπὶ Ἀηλίου, τὰ ἐν Πα-
 τδαίᾳ, τὰ ἐπὶ τῶν Τριάκοντα, τὰ πρὸς Ἀρχέλαον,
 τὰ πρὸς τὸν δῆμον, ἡ πενία, ὁ θάνατος· οὐ γὰρ
 ἔλα ταῦτα τῶν Σωκρατικῶν λόγων; ἐκεῖνος ἦν, ὃς
 μακάρι, κατὰ Σωκράτους ἔλεγχος ἔτερα μὲν λέγον-
 τας, ἔτερα δὲ πράττοντας, εἰ τὸ ἡδέως ζῆν τέλος ἐκ-
 ἀμυνος, οὕτως ἐβίωσε.

XIX. Ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὰς βλασφημίας ὅτι
 οἷς ἐγκαλεῖ περὶ τῶν ἐναργῶν, ἔνοχος αὐτὸς
 εἶναι, οὐ συνείδιν. ἔν γάρ ἐστι τῶν Ἐπικουροῦ δο-
 γμάτων, τὸ μηδὲν ἀμεταπείστως πεπεισθαι μηδένα,
 πλὴν τὸν σοφόν· ἐπεὶ τοίνυν ὁ Κολώτης οὐκ ἦν σο-
 φός, οὐδὲ μετὰ τὰς σεβάσεις ἐκείνας, ἐρωτάτω πρῶ-
 τος ἑαῖνα τὰ ἐρωτήματα, πῶς οἰτία προσάγεται καὶ
 οὐ χόρτος ἐπιτήδειος ὢν, καὶ τὸ ἱμάτιον τοῦ σώματι,
 καὶ οὐ τῷ κίονι, περιτίθῃσι, μήτε ἱμάτιον εἶναι τὸ
 ἱμάτιον, μήτε οἰτίον ἀμεταπείστως πεπεισμένος. εἰ
 δὲ καὶ ταῦτα πράττει, καὶ τοὺς ποταμούς, ὅταν ᾧσι
 μεγάλοι, ποῦν οὐ διέρχεται, καὶ τοὺς ὄφεις φεύγει,
 καὶ τοὺς λύκους, μηδὲν εἶναι τούτων, οἷον φαίνε-
 ται, πεπεισμένος ἀμεταπείστως, ἀλλὰ πράττων ἔκα-
 τα τὰ φαινόμενον· οὐδὲ Σωκράτης δῆπουθεν
 ἔμποδόν ἦν ἡ περὶ τῶν αἰσθήσεων δόξα τοῦ χρεῖ-
 ναι τοῖς φαινομένοις ὁμοίως. οὐ γὰρ Κολώτης μὲν
 ἄριστος ἄριστος ἐφαίνετο, καὶ χόρτος ὁ χόρτος, ὅτι
 τοὺς διαπετεῖς ἀνεγνώκει κανόνας. ὁ δὲ Σωκράτης

ὑπ' ἀλαξενείας, ἄρτου μὲν ὥς χορτοῦ, χύδατος δὲ
 ἄρτου, φαντασίαν ἐλάμβανε. δόγμασι γὰρ ἡμῶν
 λόγοις οὗτοι χρῶνται βελτίοσιν οἱ σοφοί· τὸ δ'
 σθάνεσθαι καὶ τυποῦσθαι πρὸς τὰ φαινόμενα,
 τὸν ἐστὶ πάθος, ἀλόγοις περαινόμενον αἰτίαι·
 τὰς αἰσθήσεις λόγος ἐπαγόμενος, ὥς οὐκ ἀναρῶν
 οὐδ' ἀσφαλεῖς πρὸς πίστιν οὔσας, οὐκ ἀναρῶν
 φαίνεσθαι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἕκαστον, ἀλλὰ
 μένοις κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπὶ τὰς πράξεις ταῖς
 οὐθῆσαι, τὸ πιστεῦναι ὥς ἀληθεῖσι πάντα καὶ ἀπο-
 πτώοις οὐ δίδωσιν αὐταῖς· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ἀπο-
 καὶ χρεῖωδες ἂν αὐτῶν, ὅτι βέλτιον ἕτερον
 ἔστιν· ἦν δὲ ποθεῖ φιλόσοφος ψυχὴ λαβεῖν ἐπιστή-
 μην περὶ ἑκάστου καὶ γινῶσιν, οὐκ ἔχουσι.

XX. Περὶ μὲν οὖν τούτων καὶ πάλιν ὁ Κάλ-
 της εἰπεῖν παρέξει, ταῦτα πολλοῖς ἐγκεκληκῶς· ἐν αὐ-
 τῷ κομιδῇ διαγελαῖ καὶ φλαυρίζει τὸν Σωκράτην,
 τοῦντα, τί ἄνθρωπός ἐστι, καὶ νεανιευόμενος,
 φησὶν, ὅτι μὴδ' αὐτὸς εἰδείη, δῆλος μὲν ἐστὶν αὐτῷ
 οὐδέποτε πρὸς τοῦτω γενόμενος· ὁ δὲ Ἡράκλειτος
 ὥς μέγα τι καὶ σέμνόν διαπεπραγμένος· Ἐδίδρα-
 μην, φησὶν, ἐμειωτόν, καὶ τῶν ἐν Ἀελφοῖς γρημῶν
 τῶν θειότατον ἰδοῦκε τὸ, Γινῶθι σαυτόν· ὃ δὴ τὸ
 Σωκράτει ἀπορίας καὶ ζητήσεως ταύτης ἀρχὴν ἐνέθε-
 κε, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς εἴρηκε· Κο-
 λώτῃ δὲ γελοῖον δοκεῖ, τί οὖν οὐ καταγελαῖ καὶ τοῦ
 καθηγεμόνος, τοῦτο αὐτὸ πράττοντος, οὐκ αἰσθάνεσθαι
 καὶ διαλέγεσθαι περὶ οὐσίας ψυχῆς καὶ τοῦ ἀθανάτου καὶ
 καταρχῆς; εἰ γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, ὥς ἀξιοῦσιν αὐτῶν.

σώματος τοιοῦδε καὶ ψυχῆς, ἄνθρωπος ἐστίν, ὁ ζη-
 τῶν ψυχῆς φύσιν, ἄνθρωπον ζητεῖ φύσιν ἐκ τῆς κυ-
 ριοτέρως ἀρχῆς· ὅτι δὲ αὕτη λόγῳ δυσθεώρητος, αἰ-
 νητοῖσι δ' ἄληπτός ἐστι, μὴ παρὰ Σωκράτους, σο-
 φιστοῦ καὶ ἀλαζόνος ἀνδρός, ἀλλὰ παρὰ τῶν σοφῶν
 τούτων λάβωμεν, οἱ μέχρι τῶν περὶ σάρκα τῆς ψυ-
 χῆς δυνάμειων, αἷς θερμότητι καὶ μαλακότητι καὶ
 τήν τε παρέχει τῷ σώματι, τὴν οὐσίαν ἀνμνησγύντες
 αὐτῆς ἐκ τινος θερμοῦ καὶ πνευματικοῦ καὶ ἀερώ-
 δους, οὐκ ἐξικνούνται πρὸς τὸ κυριώτατον, ἀλλ'
 ἀπαγορεύουσι. τὸ γὰρ ὅ κρινει καὶ μνημονεύει, καὶ
 φιλεῖ καὶ μισεῖ, καὶ ὅλως τὸ φρόνιμον καὶ λογιστι-
 κόν ἐκ τινος, φησὶν, ἀκατονομάστου ποιότητος ἐπι-
 λησθαι. καὶ ὅτι μὲν αἰσχυνομένης ἐστὶν ἀγνοίας
 τοῦτ' ἐκ ἀκατονομάστου ἐξομολόγησις, οὐκ ἔχειν
 ὀνομάσαι φασκόντων, ὃ μὴ δύνανται καταλαβεῖν,
 ἵμην· ἔχεται δὲ συγγνώμην καὶ τοῦτο, ὡς λέγουσι.
 αἰνέται γὰρ αὐ φαῦλον οὐδὲ ὀϊδίον, οὐδὲ τοῦ τυ-
 νότος εἶναι καταμαθεῖν, ἀλλ' ἐνδεδικὸς ἀπόρησιν
 ἴστω, καὶ δεινῶς ἀποκεκρυμμένον, ὃ γ' ὄνομα μη-
 δὲ ἐν τοσούτοις πρὸς δῆλωσιν οἰκείον ἐστίν. οὐ Σω-
 κράτης οὐκ ἀβέλτερος, ὅστις εἴη ζητῶν ἑαυτὸν, ἀλλὰ
 πάντες, οἷς ἐπεισὶ τι τῶν ἄλλων πρὸ τοῦτου ζητεῖν
 οὐ τὴν γνώσιν ἀναγκαίαν ἔχον, οὕτως εὐρεθῆναι
 χαλεπὸν ἐστίν· οὐ γὰρ ἂν ἐλπίζειν ἐτέρου λαβεῖν
 εἰσαγήμην, ὅν διαπέφυγε τῶν ἑαυτοῦ τὸ κυριώτα-
 τόν καταλαβεῖν.

XXI. Ἀλλὰ διδόντες αὐτῷ, τὸ μηδὲν οὕτως ἄ-
 φροστον εἶναι μηδὲ φορτικόν, ὡς τὸ ζητεῖν αὐτόν,

ἐρώμεθα, τίς αὐτῇ τοῦ βίου σύγχυσις ἐστίν, ἢ πῶς
 ἐν τῇ ζῇν οὐ δύναται διαμένειν ἀνὴρ, ὅτε τύχῃ
 ἑαυτὸν ἀναλογιζόμενος, φέρε, τίς ὢν οὗτος ὁ λόγος
 τυγχάνω; πότερον ὡς κραῖμα τὸ μεμιγμένον ἐκ τῆς
 ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος; ἢ μᾶλλον ἢ ψυχὴ τῷ σώματι
 χρωμένη, καθύπερ ἱππεὺς ἀνὴρ ἱππῷ χρώμε-
 νος; οὐ τὸ ἐξ ἱππου καὶ ἀνδρός; ἢ τῆς ψυχῆς κα-
 κυριώτατον, ὃ φρονοῦμεν καὶ λογιζόμεθα καὶ ποιο-
 τομεν, ἕκαστος ἡμῶν ἴστι; τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ψυχῆς καὶ
 σώματος, ὅργανα τῆς τούτου οὐσίας, ἢ τῆς
 ψυχῆς; ἢ τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν οὐσία ψυχῆς, ἀλλὰ
 αὐτὸ τὸ σῶμα κεκραμένον τὴν τοῦ φρονεῖν καὶ ποιοῦν
 ἐσχέκε δύναμιν; ἀλλὰ τοῦτοις μὲν οὐκ ἀναρῶν τὸν
 βίον ὁ Σωκράτης, ἃ δὴ πάντες οἱ φυσικοὶ ζητοῦσι
 ἐκείνα δ' ἣν τὰ ἐν Φαίδρῳ δεινὰ καὶ ταρακτικὰ τῶν
 πραγμάτων, αὐτὸν οἰομένου δεῖν ἀναθιωρῆναι, ἐπὶ
 τυφῶνός ἐστι θηρίον πολυπλοκώτερον καὶ μᾶλλον
 ἐπιτεθυμένον, εἴτε θείας τινὸς καὶ ἀτύφου μάχης
 φύσει μετέχον. ἀλλὰ τοῦτοις γε τοῖς ἐπιλογισμοῖς καὶ
 τὸν βίον ἀνῆρει, τὴν δ' ἐμβροντησίαν ἐκ τοῦ βίου
 καὶ τὸν τύφον ἐξήλαυνε, καὶ τὰς ἐπαχθεῖς καὶ ἐπὶ
 ὄγκους κατοικήσεις καὶ μεγαλαυχίας· ταῦτα γὰρ
 τυφῶν ἐστίν, ὃν πολλὴν ὑμῖν ἐποίησεν ὁ καθηγητὴς
 καὶ θεοῖς πολεμῶν καὶ θείοις ἀνδράσι.

XXII. Μετὰ δὲ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα προ-
 μάχεται Σίλλωνι· καὶ τὰ μὲν ἀληθινὰ δόγματα καὶ
 τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρός, οἷς ἑαυτὸν τε κατεκράτει
 καὶ πατριῖδα καὶ φίλους, καὶ τῶν βασιλείων τοὺς νόμους
 αὐτὸν σπουδάσας, οὔτε γέγραφε, οὔδ' ἔδωκεν ἑ-

ὑπόνομα τῇ ψυχῇ μετὰ προσηύτης καὶ μετριοπα-
 θίας· ὧν δὲ παίζων καὶ χρώμενος γέλωτι πρὸς τοὺς
 σοφιστὰς λογαρίων προὔβαλεν αὐτοῖς, ἐνὸς μνη-
 σθῆς, καὶ μηδὲν εἰπὼν πρὸς τοῦτο, μηδὲ λύσας τὴν
 αἰσθανότητα, τραγωδίαν ἐπάγει τῷ Στίλπωνι, καὶ,
 τὸν βίον ἀναιρεῖσθαι, φησὶν, ὑπ' αὐτοῦ, λέγοντος,
 ἴσθον ἑτέρον μὴ κατηγορεῖσθαι· πῶς γὰρ βιωσόμε-
 θαι, μὴ λέγοντες ἄνθρωπον ἀγαθόν, μηδ' ἄνθρωπον
 στρατηγόν, ἀλλ' ἄνθρωπον ἄνθρωπον, καὶ χωρὶς,
 ἀγαθόν ἀγαθόν, καὶ στρατηγόν στρατηγόν, μηδὲ ἱπ-
 πῆς μυρίους, μηδὲ πόλιν ἐχυρόν, ἀλλὰ ἱππεῖς ἱππεῖς,
 καὶ μυρίους μυρίους, καὶ τῶλλα ὁμοίως. τίς δὲ δια-
 ταῦτα χεῖρον ἐβίωσεν ἄνθρωπος; τίς δὲ τὸν λόγον
 ἀκούσας οὐ συνῆκεν, ὅτι παίζοντός ἐστιν εὐμούσως,
 ἢ γυμνασμα τοῦτο προβάλλοντος ἑτέροις διαλεκτι-
 κόν; οὐκ ἄνθρωπον, ὡς Κολῶτα, μὴ λέγειν ἀγαθόν,
 οὐδὲ ἱππεῖς μυρίους, δεινόν ἐστιν· ἀλλὰ τὸν θιόν
 ὡς λέγειν θεόν, μηδὲ νομίζειν, ὃ πράττειτε ὑμεῖς,
 ὡςτε Δίῳ γενέθλιον, μήτε Διμήτηραν θεσμοφόρον
 εἶναι, μήτε Ποσειδῶνα φυτάλμιον ὁμολογεῖν ἐθέ-
 λοντες, οὗτος ὁ χωρισμός τῶν ὀνομάτων ποιηθὲς
 ἐστὶ, καὶ τὸν βίον ἐμπίπλησαι ὀλιγορίας ἀθλείου καὶ
 ἀρκαυτέτου, ὅταν τὰς συνεξευγμένας τοῖς θεοῖς
 προσηγορίας ἀπουπῶντες, συναναιρεῖτε θυνίας, μυ-
 νήρια, πομπὰς, ἑορτάς. τινὶ γὰρ προτέλεια θύσο-
 μεν; τινὶ σωτήρια; πῶς δὲ φωσφόρεια, βακχεῖα,
 προτέλεια γάμων ἄξιον, μὴ ἀπολιπόντες μηδὲ βακ-
 χῆς, καὶ φωσφόρους, καὶ προηροσύλους, καὶ σωτη-
 ρας, ταῦτα γὰρ ἄπτεται τῶν κυριωτάτων καὶ μεγί-

στων, ἐν πράγμασιν ἔχοντα τὴν ἀπάτην, οὐ πρὸς
φωνὰς τινάς, οὐδὲ λεκτῶν σύνταξιν, οὐδ' ὀνομαστικῶς
συνηθείαν. ὥς εἴ γε καὶ ταῦτα τὸν βίον ἀνατρέφουσιν
τίνες μᾶλλον ὑμῶν πλημμελοῦσι περὶ τὴν διάνοιαν.
οὐ τὸ τῶν λεκτῶν γένος οὐσίαν τῷ λόγῳ παρέχοντι.
ἄρδην ἀναιρεῖτε, τὰς φωνὰς καὶ τὰ τυγχάναντα με-
νον ἀπολιπόντες, τὰ δὲ μεταξὺ σημαινόμενα ἡρώ-
ματα, δι' ὧν γίνονται μαθήσεις, διδασκαλίαι, ἡρώ-
λήσεις, νοήσεις, ὄρμαι, συγκαταθέσεις, τὸ πρὸς
παν οὐδ' εἶναι λέγοντες.

XXIII. Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ ἐπὶ Σίλλωνος τοιοῦτον
ἔστιν. εἰ περὶ ἵππου τὸ τρέχειν κατηγοροῦμεν, κα-
λεῖται ταῦτόν εἶναι τῷ περὶ οὗ κατηγορεῖται τὸ κατη-
γορούμενον, ἀλλ' ἕτερον μὲν ἀνθρώπου τοῦ εἰ-
πεῖν τὸν λόγον, ἕτερον δὲ τῷ ἀγαθῷ· καὶ πάλιν
ἵππον εἶναι, τοῦ, τρέχοντα εἶναι, διαφέρειν. ἕτε-
ρου γὰρ ἀπαιτούμενοι τὸν λόγον, οὐ τὸν αὐτὸν
ἀποδίδομεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ. ὅθεν ἀμαρτάνειν τοῖς ἑ-
τέρου ἕτερου κατηγοροῦντας*. εἰ μὲν γὰρ ταῦτόν ἐστι
τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἀγαθόν, καὶ τῷ ἵππῳ τὸ τρέχειν,
πῶς καὶ σιτίου καὶ φαρμάκου τὸ ἀγαθόν; καὶ ἡ
Δία πάλιν λέοντος καὶ κυνὸς τὸ τρέχειν, κατηγοροῦ-
μεν; εἰ δ' ἕτερον, οὐκ ὀρθῶς ἄνθρωπον ἀγαθόν
καὶ ἵππον τρέχειν, λέγομεν. εἴπερ οὐκ ἐν ταῖς
ἐξαιμάξει πικρῶς ὁ Σίλλων, τῶν ἐν ὑποκειμένοις καὶ
καθ' ὑποκειμένων λεγομένων μηδεμίαν ἀπολίπειν
συμπλοκὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλ' ἕκαστον αὐ-
τῶν, εἰ μὴ κομιδῇ ταῦτόν ᾧ συμβέβηκε λέγεται, ὡς
δὲ ὡς συμβεβηκὸς οἰόμενος δεῖν περὶ αὐτοῦ λέγειν.

ἄθαι, φωναῖς τιπὶ δυσκολαῖνων καὶ πρὸς τὴν συνή-
θειαν ἀνιστάμενος, οὐ τὸν βίον ἀναιρῶν, οὐδὲ τὰ
πράγματα δηλὸς ἐστι.

XXIV. Γενόμενος δ' οὖν ὁ Κολώτης ἀπὸ τῶν
παλαιῶν, τρέπεται πρὸς τοὺς κατ' ἑαυτὸν φιλοσό-
φους, οὐδενὸς τιθεῖς ὄνομα· καίτοι καλῶς εἶχε καὶ
τούτους ἐλέγχειν ἐπ' ὀνόματος, ἢ μὴδὲ τοὺς παλαι-
ους. ὁ δὲ τὸν Σωκράτην καὶ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν
Παρμενίδην τοσαυτάκις θέμενος ὑπὸ τὸ γραφεῖον,
δηλὸς ἐστιν ἀποδειλιάσας πρὸς τοὺς ζῶντας, οὐ μί-
τριάσας ὑπ' αἰδαῦς, ἣν τοῖς κρείττοισιν οὐκ ἔνιμι.
βούλεται δὲ προτέρους μὲν, ὥς ὑπονοῶ, τοὺς Κυρη-
ναίκοις ἐλέγχειν, δευτέρους δὲ τοὺς περὶ Ἀρχισίλαον
Ἀκαδημαῖκοις. οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ περὶ πάντων ἐπέ-
ροντες· ἐκεῖνοι δὲ τὰ πάθη καὶ τὰς φαντασίας ἐν αὐ-
τοῖς τιθέντες, οὐκ ὥοντο, τὴν ἀπὸ τούτων πίστιν
ἵνα διαρκῆ πρὸς τὰς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων κατα-
βιβαιώσας· ἀλλ' ὥσπερ ἐν πολιορκίᾳ τῶν ἐκτὸς ἀπο-
στάντες, εἰς τὰ πάθη κατέκλεισαν αὐτοὺς, τὸ φαί-
νεται τιθέμενοι, τὸ δ' ἐστὶ προσαποφαινόμενοι περὶ
τῶν ἐκτὸς. διὸ φησιν αὐτοὺς ὁ Κολώτης μὴ δύνασθαι
ἔτι μὴδὲ χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν· εἰτα κωμῶδων·
ὅλται, φησὶν, ἄνθρωπον εἶναι καὶ ἵππον καὶ τοῖ-
χον οὐ λέγουσιν, αὐτοὺς δὲ τοιχοῦσθαι καὶ ἵπποῦ-
σθαι καὶ ἀνθρωποῦσθαι· πρῶτον αὐτοῖς, ὥσπερ οἱ
συνεφάνται, κακοῦργως χρώμενος τοῖς ὀνόμασιν, ἔπι-
τοι μὲν γὰρ ἀμίλει καὶ ταῦτα τοῖς ἀνδράσιν· ἔδει δὲ,
ἐκείνοι διδάσκουσι, δηλοῦν τὸ γινόμενον· γλυ-
καῖναι γὰρ λέγουσι καὶ πικραίνεισθαι καὶ φροτί-

ζεσθαι καὶ σκοτίζεσθαι, τῶν παθῶν τοῦτων ἰσχύου
 σι τὴν ἐνέργειαν οἰκίαν ἐν αὐτῇ καὶ ἀπερίστατον
 ἔχοντος· εἰ δὲ γλυκὺ τὸ μέλι, καὶ πικρὸν ὁ
 θαλλός, καὶ ψυχρὰ ἢ χυλὰ, καὶ θερμὸς ὁ ἄνθρωπος,
 καὶ σκοτεινὸς ὁ τῆς νυκτὸς αἴθρ, ὑπὸ πολλῶν
 ἀντιμαρτυρεῖσθαι, καὶ θηρίων, καὶ πραγμάτων
 καὶ ἀνθρώπων, τῶν μὲν δυσχεραίνοντων * τῶν δὲ
 προσειμένων τὴν θαλλίαν, καὶ ἀποχομένων ὑπὸ
 τῆς χαλάρης, καὶ καταψυχομένων ὑπὸ οἴνου, καὶ τῶν
 τὸν ἥλιον ἀμβλυωτόντων, καὶ νύκτωρ βλέπόντων·
 ὁθεν ἐμμένουσα τοῖς πάθεσιν ἢ δόξα, διατηρεῖται
 ἀναμάσθητον· ἐκβαίνουσα δὲ καὶ πολυπραγ-
 νοῦσα τῷ κρίνειν καὶ ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν πραγμάτων
 αὐτὴν τε πολλὰκις ταράσσει, καὶ μάχεται πρὸς ἑαυ-
 τὴν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐναντία πάθη καὶ διαφύκει
 φαντασίας λαμβάνοντας.

XXV. Ὁ δὲ Κολώτης ἔοικε τὸ αὐτὸ πάθος
 τοῖς νεωστὶ γραμματα μαρθάνουσι τῶν παιδῶν,
 τοὺς χαρακτῆρας ἐν τοῖς πυξίοις ἐπιζόμενοι λέγειν,
 ὅταν ἔξω γεγραμμένους ἐν ἑτέροις ἰδωσιν, ἀμφιγνοῦ-
 σι καὶ ταράττονται· καὶ γὰρ οὗτος, οὗς ἐν τοῖς
 πικρῶν γραμμασιν ἀσπάζεται καὶ ἀγαπᾷ λόγους,
 οὐ συνίησιν οὐδὲ γινώσκει, λεγομένους ὑφ' ἑτέρων
 οἱ γὰρ, εἰδῶλον προσπίπτοντος ἡμῖν περιφροῦν
 ἑτέρου δὲ κεκλασμένου, τὴν μὲν αἰσθησιν ἀληθῶς
 τυποῦσθαι λέγοντες, προσαποφαίνεσθαι δ' οὐκ ἔλα-
 τες, ὅτι στρογγύλος ὁ πύργος ἐστίν, ἢ δὲ κόπη κί-
 κλασται, τὰ πάθη τὰ αὐτῶν καὶ τὰ φαντάσματα
 βεβαιοῦσι, τὰ δ' ἐκτὸς οὕτως ἔχειν ὁμολογεῖν οὐ

ἰκίλουσιν, ἀλλ' ὥς ἐκείνοις τὸ ἵπποῦσθαι καὶ τὸ
 τοιχοῦσθαι λεκτέον, οὐχ ἵππον οὐδὲ τοῖχον, οὕτως
 ἴστω τὸ στρογγυλοῦσθαι, καὶ τὸ σκαληνοῦσθαι τὴν
 ὄψιν, οὐ σκαλητὸν οὐδὲ στρογγυλὸν ἀνάγκη τὸν
 πύργον λέγειν· τὸ γὰρ εἶδωλον, ὑφ' οὗ πέπονθεν ἡ
 ὄψις, κεκλασμένον ἐστίν· ἡ κόπη δέ, ἀφ' ἧς τὸ εἶ-
 δωλον, οὐκ ἐστὶ κεκλασμένη. διαφορὰν οὖν τοῦ πά-
 θους πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐκτὸς ἔχοντος, ἢ μένειν
 ἐπὶ τοῦ πάθους δεῖ τὴν πίστιν, ἢ τὸ εἶναι τῷ φαί-
 νεσθαι προσαποφαινομένην ἐλέγχεσθαι. τὸ δὲ δὴ
 ἴστω αὐτοὺς, καὶ ἀγανακτεῖν ὑπὲρ τῆς αἰσθήσεως,
 οὐ λέγουσι, τὸ ἐκτὸς εἶναι θερμόν, ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῇ
 πάθος γέγονε τοιοῦτον· ἂν οὐ ταῦτόν ἐστι τῷ λεγο-
 μένῳ περὶ τῆς γεύσεως, ὅτι τὸ ἐκτὸς οὐ φησὶν εἶναι
 γλυκύ, πάθος δέ τι καὶ κίνημα περὶ αὐτὴν γεγονέναι
 τοιοῦτον; ὃ δὲ λέγων ἀνθρωποειδῆ φαντασίαν λαμβά-
 νειν, εἰ δ' ἀνθρωπὸς ἐστὶ μὴ αἰσθάνεσθαι, πό-
 θον εἴληφε τίς ἀφορμὰς; οὐ παρὰ τὸν λεγόντων
 καμπυλοειδῆ φαντασίαν λαμβάνειν, εἰ δὲ καμπύλον
 ἐστὶ, μὴ προσαποφαίνεσθαι τὴν ὄψιν, μηδ' ὅτι
 στρογγύλον, ἀλλὰ τι φάντασμα περὶ αὐτὴν καὶ τὸ
 ἴστω στρογγυλοειδὲς γέγονε; νῆ *Αἰα*, φησὶ τις,
 ἂν ἐγὼ τῷ πύργῳ προσελθὼν, καὶ τῆς κόπης ἀψά-
 μινος, ἀποφανοῦμαι, τὴν μὲν εὐθεΐαν εἶναι, τὸν
 δὲ πολύγωνον· ἐκεῖνος δέ, κἄν ἐγγυὲς γένηται, τὸ
 δοκεῖν, καὶ τὸ φαίνεσθαι, πλεον δ' οὐδέν, δμοιο-
 γήσει, καὶ μὰ *Αἰα* σοῦ γε μᾶλλον, ὧ βέλτεστε, τὸ
 ἀκόλουθον ὁρῶν καὶ φυλάττων, τὸ πᾶσαν εἴρη-
 φαντασίαν ὁμοίως ἀξιοπιστον ὑπὲρ ἑαυτῆς, ὑπὲρ

ἄλλου δὲ μηδεμίαν, ἀλλ' ἐπίσης ἔχειν· σοὶ δ' αὖτε
 τὰ πάσας ὑπάρχειν ἀληθεῖς, ἄπιστον δὲ καὶ
 δὴ μηδεμίαν, εἰ ταύταις μὲν οἶει δεῖν προσπα-
 νεσθαι περὶ τῶν ἐκτός, ἐκείναις δὲ * τοῦ πλείονος
 πλέον οὐδὲν ἐπίστευες. εἰ μὲν γὰρ ἐπίσης ἔχοντες
 ἐγγύς γενόμεναι, καὶ μακρὰν οὔσαι, πρὸς πλείονος
 πάσαις δίκαιόν ἐστιν, ἢ μηδὲ ταύταις ἐπισθαι
 προσσπαραινομένην τὸ εἶναι κρίσιν. εἰ δὲ γὰρ
 διαφορὰ τοῦ πάθους ἀποσταῖσι καὶ ἐλθοῦσι, φαίνεται
 ἔστι τὸ μήτε φαντασίαν μήτ' αἰσθήσιν ἐτέραν ἐπιμα-
 γεστέρα ὑπάρχειν. καθάπερ αἷς λέγουσιν ἐπιμαγ-
 ρήσεις καὶ ἀντιμαγνηρήσεις οὐθὲν εἰσι πρὸς τὴν
 αἴσθησιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν δόξαν· ὥστε εἰ αὐταῖς
 μένους ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ἐκτός κτελεύουσιν,
 δόξης κρίμα τὸ εἶναι, τῆς δ' αἰσθήσεως πάλιν
 φαινόμενον ποιοῦντες, ἀπὸ τοῦ πάντως ἀληθεῖ
 τὴν κρίσιν ἐπὶ τὸ διαπίπτειν πολλάκις μεταφύκειν.

XXVI. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἐστὶ μιστὰ τῶν
 κῆς καὶ μάχης πρὸς ἑαυτὰ, τί δεῖ λέγειν ἐν τῷ
 ὄντι, τοῦ δ' Ἀρκεσιλάου τὸν Ἐπίκουρον οὐ μὲν
 ἔοικεν ἢ δόξα παραλυπεῖν, ἐν τοῖς τότε χρόνοις
 λίστα τῶν φιλοσόφων ἀγατηθέντος· μηδὲν γὰρ
 αὐτὸν ἴδιον λέγοντα, φησὶν, ὑπόληψιν ἐμποῦν
 δόξαν ἀνθρώποις ἀγραμμάτοις, αἵτις δὴ πολυγλω-
 ματος αὐτὸς ὢν καὶ μεμυνημένος. ὁ δ' Ἀρκεσίλαος
 τοσοῦτον ἀπέδει τοῦ καινοτομίας τινὰ δόξαν ἀπο-
 πᾶν καὶ ὑποποιεῖσθαι τῶν παλαιῶν, ὥστ' ἐγκαλεῖται
 τοὺς τότε σοφιστὰς, ὅτι προστίθεται Σωκρατικῇ
 Πλάτωνι καὶ Παρμενίδῃ καὶ Ἀρακλείτῳ τὰ πρὶν

ἐποχῆς δόγματα καὶ τῆς ἀκαταληψίας, οὐδὲν διο-
 ῶναι, ἀλλὰ οἷον ἀναγωγὴν καὶ βεβαίωσιν αὐτῶν
 ὡς ἀνδρῶν ἐνδόξους ποιοῦμενος. ὑπὲρ μὲν οὖν τοῦ
 του Κολώτη χάρις, καὶ παντὶ τῷ τὸν Ἀκαδημαϊκὸν
 λόγον ἀντιθεῖν ἤκειν εἰς Ἀρχιεπίσκοπον ἀποφαίνοντι, τὴν
 δὲ περὶ πάντων ἐποχὴν οὐδ' οἱ πολλὰ πραγματευ-
 οίμενοι, καὶ κατατείναντες εἰς τοῦτο συγγράμματα
 καὶ λόγους, ἐκίνησαν· ἀλλ' ἐκ τῆς Σιοπῆς αὐτῆς π-
 νωτῶντες, ὅσπερ Γοργόνα, τὴν ἀπραξίαν ἐπάγοντες
 ὑπεργόρουνσαν, ὥς πάντα πειρᾶσαι καὶ στρέφουσιν αὐ-
 τὰς οὐχ ὑπήκουσιν ἢ ὁρμὴ γεγεῖσθαι συγκατάθεσις,
 οὐδὲ τῆς ῥοπῆς ἀρχὴν ἐδέξατο τὴν αἰσθησιν, ἀλλ'
 ἐκ ταύτης ἀγωγὸς ἐπὶ ταῖς πράξεις ἐφάνη, μὴ διομι-
 τῇ τοῦ προστέλεισθαι. νομιμοὶ γὰρ οἱ πρὸς ἐκείνους
 ἄρῳνός τισι· καὶ

Ὀλποῖόν κ' εἴπρησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἑπακούσαις.
 Κολῶτη δ' οἶμαι τὰ περὶ ὁρμῆς καὶ συγκαταθέσεως,
 ὅσα λόγους ἀκρόασιν εἶναι, λέγεται δὲ τοῖς συνεπο-
 μένοις καὶ ἀκούουσιν, ὅτι, τριῶν περὶ ψυχὴν κινή-
 ματων ὄντων, φανταστικοῦ καὶ ὁρμητικοῦ καὶ συγ-
 καταθετικοῦ, τὸ μὲν φανταστικὸν οὐδὲ βουλομένον
 ἀνελτεῖν ἔστιν, ἀλλ' ἀνάγκη προεντυγχάνοντις τοῖς
 πράγμασι, τυποῦσθαι καὶ πύσχειν ὑπ' αὐτῶν· τὸ
 δὲ ὁρμητικὸν ἐγμυρόμενον ὑπὸ τοῦ φανταστικοῦ πρὸς
 τὴν οἰκίαν, πρακτικῶς κινεῖ τὸν ἄνθρωπον, οἷον ῥο-
 πῆς ἐν τῷ ἡγεμονικῷ καὶ νεύσειως γινομένης· οὐδὲ
 ταῦτο οὖν ἀναιροῦσιν οἱ περὶ πάντων ἐπείχοντες,
 ἀλλὰ χροῶνται τῇ ὁρμῇ φυσικῶς ἀγούσῃ πρὸς τὸ φαι-
 νέμενον οἰκεῖον. τί οὖν φεύγουσι μῶνον; ὃ μὴ φ-

ψεύδους ἐμφύεται καὶ ἀπάτη, τὸ δοξάζειν καὶ ποιεῖν
 κίπτεται τὴν συγκατάθεσιν, εἶξιν οὖσαν ἐπ' αὐτῇ
 νείας τῷ φαινομένῳ, χρήσιμον δ' οὐδὲν ἔχουσαν.
 γὰρ πράξεις δυοῖν δέεται, φαντασίας τοῦ οὐκ ὄντος
 καὶ πρὸς τὸ φανέν οἰκείον ὁρμῆς, ὧν οὐδέτερον
 ἐποχῇ μάχεται. δόξης γὰρ, οὐχ ὁρμῆς οὐδὲ φαντα-
 σίας, ὁ λόγος ἀφίστηται. ὅταν οὖν φανῇ τὸ ἡδύ
 καίον, οὐθὲν δεῖ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτὸ κίνησιν καὶ φε-
 ράν δόξης, ἀλλ' ἤλθεν εὐθύς ἡ ὁρμή, κίνησις οὖν
 καὶ φορὰ τῆς ψυχῆς.

XXVII. Καὶ μὴν αὐτῶν γε τούτων, ὥς αἰσθάν-
 σιν ἔχειν δεῖ, καὶ σάρκινον εἶναι, καὶ φανταίται τὸ
 νῆ ἀγαθόν. οὐκοῦν καὶ τῷ ἐπεχοντι ἀγαθὸν φαν-
 ται· καὶ γὰρ αἰσθήσεως μετέχει, καὶ σάρκινός ἐστι
 καὶ λαβὼν ἀγαθοῦ φαντασίαν, ὁρέγεται καὶ ὁρμῇ
 πάντα πράττειν, ὅπως οὐ διαφεύξεται αὐτόν, ὡς
 ὡς ἀνυστὸν ἀεὶ συνέσται τῷ οἰκείῳ, φυσικαῖς, ὡς
 γεωμετρικαῖς, ἐλκόμενος ἀνάγκαις· ἄνευ διδασκαλίας
 γὰρ αὐτῷ προκυλεῖται τὰ καλὰ ταῦτα καὶ λεία καὶ
 προσηνῇ κινήματα τῆς σαρκός, ὥς αὐτοὶ φυσικῶς
 τοι, καὶ τὸν πᾶν μὴ φάσκοντα μηδὲ ὁμολογόντα
 κάμπτεσθαι καὶ μαλᾶσσεσθαι τούτοις. ἀλλὰ πᾶς
 οὐκ εἰς ὄρος ἄπεισι τρέχων ὁ ἐπέχων, ἀλλ' εἰς βαλάν-
 νεϊον; οὐδὲ πρὸς τὸν τοῖχον, ἀλλὰ πρὸς τὴν θύραν
 ἀνυστὰς βαδίζει, βουλόμενος εἰς ἀγορὰν προελθόντα
 τοῦτ' ἐρωτῆς, ἀκριβῆ τὰ αἰσθητήρια λέγων εἶναι
 καὶ τῆς φαντασίας ἀληθεῖς; ὅτι φαίνεται δήπου
 αὐτῷ βαλανεῖον, οὐ τὸ ὄρος, ἀλλὰ τὸ βαλανεῖον
 καὶ θύρα, οὐχ ὁ τοῖχος, ἀλλὰ ἡ θύρα· καὶ τῶν αὐ-

ὁμοίως ἕκαστον. ὁ γὰρ τῆς ἐποχῆς λόγος οὐ πα-
ρατρέπει τὴν αἴσθησιν, οὐδὲ τοῖς ἀλόγοις πάθεισιν
ἐκείτοις καὶ κινήμασιν ἀλλοίωσιν ἐμποιεῖ διαταράτ-
τον τὸ φανταστικόν, ἀλλὰ τὰς δόξας μόνον ἀν-
αφῇ· ζητῆται δὲ τοῖς ἄλλοις, ὥς πέφυκεν. ἀλλ' αὐθι-
στον, τὸ μὴ συγκατατίθεσθαι τοῖς ἐναργεῖσι· τὸ
τῶν ἀρνεῖσθαι τὰ πεπιστευμένα, τοῦ μὴτ' ἀρνεῖ-
σθαι, μῆτε τιθέναι, παραλογώτερον. τίς οὖν κινή-
σι πεπιστευμένα, καὶ μάχεται τοῖς ἐναργεῖσιν; οἱ
ἀντικλῆν ἀναιροῦντες, καὶ πρόνοιαν ὑπάρχειν θεῶν
μὴ φάσκοντες, μηδὲ τὸν ἥλιον ἔμψυχον εἶναι, μηδὲ
τὴν αἰλήνην, οἷς πάντες ἄνθρωποι θύουσι καὶ προσ-
έχονται καὶ σέβονται· τὸ δὲ φύσει περιέχεσθαι τὰ
πάντα τῶν γειναμένων, οὐχὶ πᾶσι φαινόμενον ἀν-
αφῇ; τὸ δὲ πόρου καὶ ἡδονῆς μηδὲν εἶναι μέσον
οὐκ ἀποφαίνεσθε παρὰ τὴν πάντων αἴσθησιν, ἥδε-
σθαι τὸ μὴ ἀλλεῖν, καὶ πάσχειν τὸ μὴ * λέγοντες.

XXVIII. Ἀλλ' ἵνα ἄλλα εἰπω, τί μᾶλλον ἐναρ-
θῶς οὕτως ἐστὶ καὶ πεπιστευμένον, ὥς τὸ παροῦσαν
καὶ παρακούμεν ἐν πάθειν ἐκατατικοῖς καὶ μεγα-
λοῖς ὄντα; ἔτιαν ἡ διάνοια τοιαῦτα πάσχη καὶ
παράγεται.

οὐδὲ με διαδοφάροι μελαγχίμονες ὄμμα πυροῦσι

* Μητέρα ἀγκάλαις ἐμὴν ἔχουσα.

... μέντοι καὶ πολλὰ τούτων ἕτερα τραγικώτερον
ἔμπεδοκλέους ἔοικόντα τεράττει, ὧν καταγε-

Εὐπόδια καὶ πόδια καὶ βουγενῆ ἀνδρόπων,

καὶ τίνα γὰρ οὐκ ὄψιν ἢ φῶσιν ἔκφυλον εἰς τὸ αὐτὸ
 συνενεγκόντες ἐκ τῶν ἐνυπνίων καὶ τῶν παραισθησέων
 οὐδὲν εἶναι φασὶ παρόραμα τούτων, οὐδὲ ψεύδους
 οὐδ' αὐσάτατον, ἀλλὰ φαντασίας ἀληθεύς ἡρώων
 καὶ σώματα καὶ μορφὰς ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀφικνέσθαι
 μένους. εἴτα ἐστὶ τί τῶν ὄντων ἀδύνατον ἐπισημεῖν,
 ταῦτα πιστεῦσθαι δυνατόν ἐστιν; ἃ γὰρ αὐτοὶ
 σκευοποιεῖς, ἢ πλάστης θαυμάτων, ἢ γραφεὺς διαι-
 ετόλμησε μίξαι πρὸς ἀπίστην εἰκασματα καὶ πα-
 γνία, ταῦτα ὑπάρχειν ἀπὸ σπουδῆς τεθέμενοι, μὴ
 λον δὲ ὅλως, εἰ ταῦτα μὴ ὑπάρχοι, πίστιν οὐχ ἔχοντα
 καὶ βεβαιότητα καὶ κρίσιν ἀληθείας φάσκοντες, οὐ
 τοὶ καταιβάλλουσιν εἰς ἀφασίαν πάντα πρᾶγματα
 καὶ τοῖς κρίσεισι φάβους, καὶ ταῖς πράξεσιν ὑποφά-
 ἐπάγουσιν, εἰ τὰ πραττόμενα καὶ νομιζόμενα κα-
 συνήθη καὶ ἀνὰ χεῖρας ἡμῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς φαν-
 τσίας καὶ πίστιως ὀχεῖται τοῖς μυθικοῖς καὶ αἰσθη-
 καὶ παρανόμοις ἐκείνοις φάσμασιν. ἡ γὰρ ἰσότης
 ἦν ἐποτίθενται πᾶσι, τῶν νενομισμένων ἀφίσταται
 μᾶλλον, ἢ προστίθεται τοῖς παραλόγοις τὴν πίστιν
 ὅθεν ἴσμεν οὐκ ὀλίγους τῶν φιλοσόφων ἡδυνά-
 θεμένους τὸ μηδεμίαν, ἢ πάντας ἀληθεύς εἶναι τοῖς
 φαντασίας, καὶ μᾶλλον ἂν, οἷς οὐ παρατυγχάνουσι
 διαπιστήσαντας ἀνθρώποις καὶ πράγμασι καὶ λόγοις
 ἀπλῶς ἅπασιν, ἢ μίαν ἐκείνων ἀληθεῖ καὶ ὑπάρχου-
 σάν εἶναι φαντασίαν πεισθύντας, ὥς λυσιπρό-
 κορυφαντιδῶντες ἢ κοιμώμενοι λαμβάνουσιν. ἃ ἴσμεν
 οὐκ ἔστι μὲν ἀναιρεῖν, ἔστι δ' ὥς οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῶν
 τριῶν, εἰ μὴδὲν ἄλλο, τὴν γε διαφωρίαν τοῦ

τὴν λαβόντας αἰτίαν ἀποχρῶσαν ὑπονοίας πρὸς τὰ
 ἀληθῆματα, καὶ οὕτως ὑγιεῖς οὐδέν, ἡσάφειαν δὲ καὶ
 ταραχὴν ἔχουσι πᾶσαν. ταῖς μὲν γὰρ περὶ κόσμων
 ἀληθείας, καὶ αὐτόμων φύσεως, καὶ ἀμερῶν καὶ παρ-
 ὁκλήσεων διαφοραῖς, εἰ καὶ πάντες πολλοὺς διατα-
 ραττοῦσιν, ἔνεστιν ὅμως παραμυθία, τὸ μηδὲν ἐγ-
 γὼν εἶναι, μᾶλλον δὲ ὅλως ἐπέκεινα τῆς αἰσθήσεως
 ἀποκρίσθαι τῶν ζητουμένων ἕκαστον· ἡ δ' ἐν ὁφθαλ-
 μοῖς αὐτῇ καὶ ἀκοαῖς καὶ χερσὶν ἀπιστία καὶ ταρα-
 χὴ καὶ ἄγνοια περὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰς φαντασίας,
 εἴτε ἀληθεῖς εἰσιν, εἴτε ψευδεῖς, τίνα δόξαν οὐ σα-
 λῶσαι ποῖαν δ' οὐκ ἄνω καὶ κάτω ποιῇ συγκατάθε-
 τιν καὶ κρίσιν; εἰ γὰρ οὐ κραιπαλῶντες, οὐδὲ φαρ-
 μακῶντες ἄνθρωποι καὶ παρακόπτοντες, ἀλλὰ νή-
 ροντες καὶ υγιαινόντες καὶ γράφοντες περὶ ἀληθείας
 καὶ κανόνων καὶ κριτηρίων, ἐν τοῖς ἐναργεστάτοις
 πᾶσι καὶ κινήμασι τῆς αἰσθήσεως, ἡ τὸ ἀνύπαρ-
 κτον ἀληθές, ἡ ψεῦδος καὶ ἀνύπαρκτον ἡγούνται
 τὸ ἀληθές, οὐκ εἰ περὶ πάντων ἡσυχάζουσιν, ἀλλ' εἰ
 καὶ ὅλως συγκατατίθενται ἀνθρώποις θαυμάζειν
 αὐτὸν οὐδ' ἀπιστον, εἰ μηδεμίαν κρίσιν ἔχουσι περὶ
 τῶν φαινομένων, ἀλλ' εἰ τὰς ἐναντίας ἔχουσι. τοῦ
 γὰρ ἐναντία λέγειν ἀλλήλοις καὶ ἀντικείμενα, τὸ μη-
 τίονον τιθέναι, ἀλλ' ἐπέχειν περὶ τῶν ἀντικειμένων,
 ἥτοι ἂν τις θαυμάσειεν· ὁ γὰρ μὴ τιθεῖς, μήτ' ἄρ-
 γούμενος, ἀλλὰ ἡσυχάζων, καὶ τῷ τιθέντι τὴν δόξαν
 πῶς μάχεται τοῦ ἀρνούμενου, καὶ τῷ ἀρνούμενῳ
 τοῦ τιθέντος. εἰ δὲ περὶ τούτων δυνατὸν ἔστιν ἐπί-
 κρίναι, οὐδὲ περὶ τῶν ἄλλων ἀδύνατον, κατὰ γὰρ ὑμᾶς.

αἰσθῆσιν αἰσθήσεως, καὶ φαντασίαν φαντασίας οὐ
 ὅτιον διαφέρειν ἡγουμένους.

XXIX. Οὐ μῦθος οὖν οὐδὲ θῆρα μυθολογία
 λαμῦρων καὶ προπετιῶν ὁ περὶ τῆς ἐποχῆς λόγος ἐστίν.
 ὥς οἶεται Κολώτης, ἀλλὰ ἕξις ἀνδρῶν καὶ διὰ τὴν
 φυλάττουσα τὸ ἀδιάπτωτον, καὶ μὴ προσιμένη τῇ
 διαβεβλημέναις οὐτιῶ καὶ δυνατοῦσαις αἰσθῆσιν
 τὴν κρίσιν, μηδὲ συνεξαπατωμένη ταῦτοις, οἷον
 φαινόμενα τῶν ἀδῆλων πίστιν ἔχειν ἰσχυροῦνται, ἀν-
 οτίαν τοσαύτην καὶ ἀσάφειαν ἐν τοῖς φαινομένοις
 ὄρωντες. ἀλλὰ μῦθος μὲν ἐστὶν ἡ ἀπειρία καὶ τὰ ὁ-
 δῶλα, προπέτιαν δὲ καὶ λαμυρίαν ἐμποιεῖ τὸ καὶ
 περὶ Πυθοκλέους οὐπω γεγονότος ὀκτωκαίδεκα ἔτη
 γράφων, οὐκ εἶναι φύσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι ἀμείναι
 καὶ τερατικῶς αὐτὸν εὖ ἀπαγγέλλειν, καὶ πόρρω
 αὐτὸ τῶν γυναικῶν, εὐχόμενος, ἀνεμέσσητα εἶναι
 πάντα καὶ ἀνεπίφθονα τῆς ὑπερβολῆς τοῦ γένους
 σκου. σοφισταὶ δὲ εἰσι καὶ ἀλαζόνες οἱ πρὸς ἀνδρῶν
 ἐλλογίμους οὕτως ἀσελγῶς καὶ ὑπερηφάνως γράφον-
 τες, καίτοι Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος
 καὶ Δημόκριτος ἀντειρήκασιν τοῖς πρὸ αὐτῶν. βιβλίου
 δὲ τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔχον ὁμοῦ πρὸς ἀπαντας οὐ
 δὲ ἕτερος ἕξενεγκεῖν ἐτόλμησεν.

XXX. Ὅθεν, ὥσπερ οἱ περὶ τὸ θεῖον πλήρη
 λήσαντες, ἐξαγορεύων τὰ ἑαυτοῦ κακὰ, τελευτῶντι
 ἤδη τοῦ βιβλίου φησὶν, ὅτι τὸν βίον, οἱ νόμοι
 δικταῖζαντες καὶ νόμιμα, καὶ τὸ βασιλεύειν καὶ
 πόλεις καὶ ἄρχεσθαι καταστήσαντες, εἰς πολλὰ
 ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν ἔθεντο, καὶ θορύβων ἀν-

ἔξω· ἢ δὲ τις ταῦτα ἀναιρήσει, θηρίων βίον βιω-
 ούμεθα, καὶ ὁ προσυχὼν τὸν ἐντυγχάνοντα μοραν-
 οὐ κατέδεται. τοῦτο γὰρ ὁ Κολώτης αὐταῖς λέξεσιν
 ἐπιφώνηκεν, οὐδ' ἀδικίᾳ, οὐδ' ἀληθείᾳ. ἂν γὰρ ἄν-
 ῳ τις τοὺς νόμους, τὰ Παρμενίδου καὶ Σωκρά-
 τος καὶ Ἡρακλείτου καὶ Πλάτωνος ἀπολήπῃ δό-
 γματα, πολλοὺ δεήσομεν ἀλλήλους κατεσθίειν, καὶ
 θηρίων βίον ζῆν· φοβησόμεθα γὰρ τὰ αἰσχροῦ, καὶ
 τιμήσομεν ἐπὶ τῷ καλῷ δικαιούμεν, θεοὺς, ἄρχον-
 τας ἀγαθοὺς καὶ δαίμονας ἔχειν τοῦ βίου φύλακας
 ἡγούμενοι, καὶ τὸν ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν χρυσῶν
 ἀντάξιον μὴ τιθέμενοι, καὶ ποιοῦντες ἐκου-
 σίως διὰ τὸν λόγον, ἢ φησὶ Ξενοκράτης, ἃ νῦν ἄ-
 κοντες, διὰ τὸν νόμον. πότε οὖν ἔσται θηριώδης
 καὶ ἄγριος καὶ ἄμικτος ἡμῶν ὁ βίος; ὅταν ἀναιρε-
 θῶσι μὲν οἱ νόμοι, μένωσι δὲ οἱ πρὸς ἡδονὴν πα-
 ρασιλοῦντες λόγοι· πρόνοια δὲ θεῶν μὴ νομίζεται
 σοφοὺς δὲ ἡγῶνται τοὺς τῷ καλῷ προσπιύοντας, ἂν
 ἡδονὴ μὴ προσῇ· χλευάζωσι δὲ ταῦτα καὶ γελοῖσιν·
 ἔστιν δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ·
 καί.

Πέλας γὰρ ἐστὼς ὁ θεὸς ἐγγύθεν βλέπει.
 καί. Ὁ μὲν θεός, ὥσπερ δ') καὶ ὁ παλαιὸς λόγος,
 ἀρχὴν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τοῦ παντός, εὖ-
 θιη περαινέει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος· τῷ δ'
 ἵπται Δίκη, τῶν ἀπολειπομένων τιμωρὸς τοῦ θείου
 νόμου. οἱ γὰρ τοῦτων καταφρονοῦντες ὥς μύθων,
 καὶ περὶ γαστέρα τὰγαθὸν ἡγούμενοι, καὶ τοὺς ἄλ-
 λους πόρους, δι' ὧν ἡδονὴ παραγίνεται, νόμου δι-

δοξῶν προσλαβόντες εὐθὺς ἀνατρέπουσιν. πρὸς
περ ὑπὸ ποινῆς ἐλαυνόμενοι, δεινὰ ποιεῖν ὁρῶντες
γούσι, συγχέοντες τὰ νόμιμα, καὶ τὰς διατάξεις
νόμων ἀναιροῦντες, ἵνα μηδὲ συγγνώμης τῆς
τοῦ μὲν γὰρ ἁμαρτάνειν περὶ δόξαν, εἰ καὶ μὴ οὐκ
ὁμῶς ἀνθρώπινόν ἐστι· τὸ δ' ἐγκαλεῖν ἑτέροις,
αὐτοὶ πράττουσι, πῶς ἂν τις εἴποι, φειδόμενος
ἄξιων ὀνομάτων.

XXXII. Εἰ γὰρ πρὸς Ἀντίδωρον, ἧ Βίωνα
σοφιστήν, γράφων ἐμνήσθη νόμων καὶ πολιτικῶν
καὶ διατάξεως, οὐκ ἂν τις εἴπεν αὐτῷ·

Μέν', ὃ τυχαίῳ, ἀτρέμας σοῖς ἐν δαμνίῳ
περιστέλλων τὸ σαρκίδιον· ἐμοὶ δὲ περὶ τοῦτο
κονομικῶς καὶ πολιτικῶς βεβιωκότες ἐγκαλεῖται
εἰσὶ δὲ οὗτοι πάντες, οἷς Κολώτης λελοιδόρηκε.
Λημόκριτος μὲν παραινέει, τὴν τε πολεμικὴν
μεγίστην οὖσαν ἐκδιδάσκειν, καὶ τοὺς πόλιν
διώκειν, ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ γίνονται
ἀνθρώποις. Παρμενίδης δὲ τὴν ἐαυτοῦ παιδείαν
διεκδύσμησε νόμοις ἀρίστοις, ὥστε τὰς ἀρχὰς
ἐκκατον ἐνιαυτὸν ἐξορκῶσαι τοὺς πολίτας ἐμμένειν
τοῖς Παρμενίδου νόμοις. Ἐμπειδοκλῆς δὲ τοὺς
πρώτους τῶν πολιτῶν ὑβρίζοντας καὶ διαφοροῦντας
τὰ κοινὰ ἐξελέγξας, τὴν τε χώραν ἀπῆλλαξεν ἀν-
πίας καὶ λοιμοῦ, διασφίγγας ὅρους ἀποτειχίσας.
ὧν ὁ νότος εἰς τὸ πεδίον ὑπερέβαλλε. Σωκράτης
μετὰ τὴν καταδίκην φυγῆς αὐτῷ μεμηχανημένην
φίλων, οὐκ ἐχρήσατο, τοὺς νόμους βεβαιῶναι
ἀδίκως ἀποθανεῖν εἴλετο μᾶλλον ἢ σωθῆναι.

ὡς. Μίλισσος δὲ, τῆς πατρίδος στρατηγὼν,
 Ἀθηναίους κατενανμάχησε. Πλάτων δὲ καλοὺς μὲν
 ἐν γράμμασι λόγους περὶ νόμων καὶ πολιτείας ἀπέ-
 λειπε, πολὺ δὲ κρείττονας ἐνεποίησε τοῖς ἰαίροις,
 ὅν ὃν Σικελία διὰ Δίωκος ἤλευθεροῦτο, καὶ Θράκη
 Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου Κότυν ἀτελόντων,
 Ἀθηναίων δὲ Χαβρίαὶ στρατηγοὶ καὶ Φωκίωνες ἐξ
 Ἀκαδημίας ἀνέβαινον. Ἐπίκουρος μὲν γὰρ εἰς Ἀσίαν
 ἐπαμπε τοὺς Τιμοκράται λοιδωρησομένους, καὶ τῆς
 πολιτικῆς ἐξελθὼν αὐλῆς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι Μητρο-
 δότῳ προσέειπεν ἀδελφὸς ὢν καὶ ταῦτα ἐν τοῖς βι-
 βλίοις γέγραπται τοῖς ἐκείνων. Πλάτων δὲ τῶν ἐταί-
 ϶ων ἐξαπέστειλεν, Ἀρχάσι μὲν Ἀριστάννυμον διακο-
 μήσονται τὴν πολιτείαν, Πλείοις δὲ Φορμίωνα, Με-
 τέδοτον δὲ Πυρρόταίς. Εὐδοξος δὲ Κνιδίοις, καὶ
 Ἀριστοτέλης Σταγειρίταις, Πλάτωνος ὄντις συνήθης,
 ὡς ἔγραψαν· παρὰ δὲ Ξενοκράτους Ἀλέξανδρος
 ἐπαδίκας ἦιτσε περὶ βασιλείας· ὁ δὲ πεμφθεὶς πρὸς
 Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῶν ἐν Ἀσίᾳ κατοικούντων Ἑλλήνων,
 καὶ μάλιστα διακαύσας καὶ παροξύνσας ἄψασθαι τοῦ
 πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου, Ἀήλιος ἦν Ἐφέσιος,
 ὁ παῖς Πλάτωνος. Ζήνων τοίνυν, ὁ Περμενίδου
 μαθητής, ἐπιθέμενος Δημύλῳ τῷ τυράννῳ, καὶ δυα-
 κότας περὶ τὴν πράξιν, ἐν πυρὶ τὸν Περμενίδου
 λόγον, ὥσπερ χρυσὸν, ἀκήρατον καὶ δοκιμὸν παρέ-
 σκευάσας, καὶ ἀπιδίδειν ἔργοις, ὅτι τὸ αἰσχρὸν ἀνδρὶ μι-
 αίνει, καὶ φοβερόν ἐστιν, ἀκλήθονα δὲ παῖδες, καὶ γύ-
 ναικα, καὶ γυναίων ψυχὰς ἔχοντες ἀνδρες δίδουσι τὴν

γὰρ γλῶττιαν αὐτοῦ διατρώγων, τῷ τυράννῳ ἠγοῦ
ἐπύπτεν.

XXXIII. Ἐκ δὲ τῶν Ἐπικουροῦ λόγων καὶ δι-
γμάτων, οὐ λέγω, τίς τυραννοκίετος ἢ τίς ἀριστο-
κράτης, ἢ τίς νομοθέτης, ἢ τίς ἄρχων, ἢ βασιλεὺς σύμβουλος
ἢ δῆμου προσιώτης, βεβασανισμένος ὑπὲρ τῶν
καίων, ἢ τεθνηκώς· ἀλλὰ τίς τῶν σοφῶν ἔπαυται
ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐπρέσβευσεν, ἀνῆλυσεν, καὶ
γράφεται πολιτικῇ προᾷξις ὑμῖν; καίτοι οἱ Ἀθη-
σίωνες εἰς Μειραιᾶ κατέβη σταδίους τεσσαράκοντα
Μίθρη τινὲς Σύρῳ τῶν βασιλικῶν συνειλημμένοι
θήσων, πρὸς πάντας ἔγραφέ τε καὶ πάσαις ἑτοι-
λαῖς, μεγαληγοροῦντας Ἐπικουροῦ καὶ σερνύοντες
ἐκείνην τὴν δόδον. τί οὖν, εἴ τι τοιοῦτον ἐπέπρακται
αὐτοῖς, οἷον Ἀριστοτέλει, τὴν πατρίδα κτεῖναι δι-
φθαρμένην ὑπὸ Φιλίππου; Θεοφράστῳ δὲ, δις ἐκ-
θερῶσαι τυραννουμένην; οὐκ ἐπιλιπτεῖν Ἰδίῳ τῷ
ρον φέροισα βίβλους τὸν Νεῖλον, ἢ τούτους ἀποκα-
μεῖν γράφοντις περὶ αὐτῶν; καὶ οὐ τοῦτο δι-
έστι, ὅτι, τισούτων ὄντων φιλοσόφων, μόνοι οὐκ
δὸν ἀσύμβολοι τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀγαθῶν κοινῶς
νοῦσιν· ἀλλ' ὅτι καὶ τραγοιδῶν ποιηταὶ καὶ κομ-
ιδῶν αἱ τε πειρῶνται χρήσιμον παρέχουσαι καὶ
λέγειν ὑπὲρ νόμων καὶ πολιτείας. οὗτοι δὲ, καὶ
γράφουσι, γράφουσι περὶ πολιτείας, ἵνα μὴ πο-
τανώμεθα· καὶ περὶ ῥητορικῆς, ἵνα μὴ ῥητορικῶς
μην· καὶ περὶ βασιλείας, ἵνα φεύγωμεν τὸ ἀνιμῆσαι
βασιλεῦσι· τοὺς δὲ πολιτικούς ἀνδρας ἐπὶ γλῶσ-
σιν καὶ καταλύσει τῆς δόξης, ὀνόμασι μόνοις τὸν ἄνθρωπον

αἰνέσαντες ἰσχυρέναι τι λέγοντες ἀγασθόν, καὶ τοῦτο
 μικρόν, οὕτω αὖ τῷ ῥήματι φράζοντες, αὐτὸν δὲ
 σιδηροῦν σπλάγγνον ἀποκαλοῦντες, καὶ πυρθανό-
 ναι, τί παθῶν ἐβάδιζε διὰ τῆς Πελοποννήσου μέ-
 νων, καὶ οὐ πιλίδιον ἔχων οἴκοι καθήτητο, δηλαδὴ
 τὴν τῆς γαστρὸς ἐπιμέλειαν ὅλος καθεστώς. ὁ
 Μητροδόωρος ἐν τῷ περὶ Φιλοσοφίας ἐξορχοῦμι-
 νος πολιτείαν γέγραπεν, οὐκ ὥμην διὲν παρῆναι·
 αὐτοὶ δὲ, ὅτι τῶν σοφῶν τινες, ὑπὸ θαψίλειας τύφου,
 οὕτω καλῶς ἐνεῖδον τὸ ἔργον αὐτῆς, ὥστ' οἴχονται
 τρέφοντο πρὸς τὰς αὐτὰς Αὐκούργῳ καὶ Σόλωνι
 ἐκείνης, κατὰ τοὺς περὶ βίων λόγους καὶ ἀρετῆς.
 τῶνος οὖν ἦν καὶ θαψίλεια τύφου τὸ ἐλευθέρως
 εἶναι τὰς Ἀθήνας, καὶ τὴν Σπάρτην εὐνομεῖσθαι,
 καὶ τοὺς νέους μὴ θρασύνεσθαι, μηδ' ἔξεταιρων
 μαθησασθαι, μηδὲ πλοῦτον καὶ τροφήν καὶ κοίλ-
 ησαν ἄρχειν, ἀλλὰ νόμον καὶ δικαιοσύνην, ἐν ταῖς
 πόλεσιν· αὐτοὶ γὰρ ἦσαν ἐπιθυμῆσαι Σόλωνος. καὶ
 τῶνος οὖν ὁ Μητροδόωρος ἐπιλέγει τοῖς εἰρημίοις·
 τὸ καὶ καλῶς ἔχει, τὸν ἐλευθέρων ὡς ἀληθῶς γέ-
 νουσι γελᾶσαι ἐπὶ τε δὴ πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ ἐπὶ
 τοῖς Αὐκούργοις τοῦτοις, καὶ Σόλωνι. ἀλλ' οὐκ
 ἐλευθέρως οὗτος, ὡς Μητροδόωρ', ἐστίν, ἀλλ' ἀνι-
 στήρας, καὶ ἀνάγωγος, καὶ οὐδὲ μάλιστα ἐλευ-
 θέρως δεόμενος, ἀλλὰ τῆς αὐτοαγαλῶσις ἐκείνης,
 καὶ τοὺς ἑτέροις πλημμελοῦντας ἐν τοῖς Μητρώοις
 ποιεῖν.

XXXIV. Ὅτι δ' οὐ νομοθέτης, ἀλλὰ νόμοις
 ἐπὶ τὸν νόμον, ἔστιν ἀκούειν Ἐπικούρου· ἐρωτᾷ γάρ

αὐτὸν ἐν ταῖς Δικασίαις, εἰ πράξει τινα ὃ σοφὸς
 ὢν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, εἰδὼς, ὅτι λήσει.
 ἀποκρίνεται· Οὐκ εὖσodon τὸν ἀπλοῦν ἐστὶ κατηγ-
 ρημα· τουτέστι, πράξω μὲν· οὐ βούλομαι δὲ
 λογεῖν. πάλιν δὲ, οἶμαι, γράφων πρὸς Ἰδομενεὺς
 διακελεύεται, μὴ νόμοις καὶ δόξαις δουλεύοντα ἔ-
 φ' ὅσον ἂν μὴ τὴν διὰ τοῦ πέλας ἐκ πληγῆς ὄν-
 σιν παρασκευάζωσιν. εἴπερ οὖν οἱ νόμους καὶ
 λιτείας ἀναιροῦντες, τὸν βίον ἀναιροῦσι τὸν ἀνθρώ-
 πινον, Ἐπικουρος δὲ καὶ Μητροδόωρος τοῦτο
 οὔσι, τοὺς μὲν συνήθεις ἀποτρέποντες τοῦ τὰ κοινὰ
 πράττειν, τοῖς δὲ πράττουσιν ἀπεχθανόμενοι, τοὺς
 δὲ πρώτους καὶ σοφωτάτους τῶν νομοθετῶν κα-
 λέγοντες, τῶν δὲ νόμων παρακελευόμενοι περὶ
 νεῖν, εἰ μὴ προσῇ φόβος πληγῆς καὶ κολάσεως·
 οὐκ οἶδα, τί τηλικαῦτο κατέψευσται τῶν ἄλλων
 Κολώτης, ἤλκον ἀληθῶς τῶν Ἐπικουροῦ λόγων
 δογμάτων κατηγόρηται.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Η ΚΑΛΩΣ ΕΙΡΗΤΑΙ ΤΟ, ΛΑΘΕ
ΒΙΩΣΑΣ.

Ἀλλ' οὐδὲ ὁ τοῦτο εἰπὼν, λαθεῖν ἠθέλησεν· αὐτὸ γὰρ τοῦτο εἶπε, ἵνα μὴ λάθῃ, ὥς τι φρονῶν περιττότερον· ἐκ τῆς εἰς ἀδοξίαν προτροπῆς δόξαν ἄδικον παρζόμενος.

Μισῶ σοφιστήν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός· τοῖς μὲν γὰρ περὶ Φιλόξενον, τὸν Ἐρύξειδος, καὶ Ἐλάδωνα τὸν Σικελιώτην, ἐπτοημένους περὶ τὰ ὄψα, λέγουσιν ἐναπομύττεσθαι ταῖς παροιμίαις, ὅπως τοὺς ἀνισυθιόντας διαστρέψαντες, αὐτοὶ μόνοι τῶν παλαιμένων ἐμφορηθῶσιν· οἱ δ' ἀκρατῶς φιλόδοξοι καὶ κατακόρως, διαβάλλουσιν ἑτέροις τὴν δόξαν, ὥστε ἀντερασιαῖς, ἵνα τυγχάνωσιν αὐτῆς ἀνανταγώνιστος· καὶ ταυτὸ τοῖς ἐρέουσιν ποιοῦσιν· ὥς γὰρ ἐκεῖνοι, πρὸς τὴν πρῦμναι ἀφορῶντες τῆς κτῆος, τὴν κατὰ πρῶραν ὁρμὴν συνεργοῦσιν, ὡς ἂν ἐκ τῆς ἀνακοπῆς περιρρόια καταλαμβάνουσα συνεπωθῇ τὸ πρῶτον, οὕτως αἱ τὰ τοιαῦτα παραγγέλματα διελόντες, ὥστε ἀπεστραμμένοι τὴν δόξαν διώκουσιν.

ἐπεὶ τί λέγειν ἔδει τοῦτο; τί δὲ γράφειν καὶ γράψαντα
ἐκδιδόναι πρὸς τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, εἰ καθὼς
ἐβούλετο τοὺς ὄντας ὁ μὴδὲ τοὺς ἐσομένους.

II. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πῶς οὐ
νηρὸν, Αἰθε βιώσεις, ὥς τυμβωρυχήσας; ἀλλὰ
συχρὸν ἐστὶ τὸ ζῆν, ἵνα μὴ ἀγνοῶμεν πάντες; ἐγὼ γὰρ
ἂν εἴποιμι, μὴδὲ κακῶς βιώσας λάθε· ἀλλὰ γὰρ
οὐκ ἔστι, σωφρονίσθητι, μετανόησον. εἴτ' ἀρετὴν ἔχει
μὴ γένῃ ἄχρηστος· εἴτε κακίαν, μὴ μείνῃς ἀναι-
ρεντος. μᾶλλον δὲ διελού καὶ διόρισον, τί τὸ
προσιτάτις. εἰ μὲν ἀμαθεῖ καὶ πονηρῷ καὶ ἀνοήτῳ
οὐθὲν διαφέρεις τοῦ λίγοντος· Αἰθε καὶ πυρρῶς
λάθε φρενητίζων, μὴ γινῶ σε ὁ ἰατρὸς, ἔστι δὲ
ποι κατὰ σκότου σικυτὸν, ἀγνοοῦμενός που τὸ
πάθει· καὶ αὐτὸς ἐστὶ τῇ κακίᾳ νόσον ἀνήκεστον
σῶν καὶ ὀλέθριον, ἀποκρύπτων τοὺς φθόροντας,
δεισιδαιμονίας, ὥσπερ τινὰς σφυγμοὺς, δεδιώς
φασχεῖν τοῖς νοθετεῖν καὶ ἰᾶσθαι δυναμένοις.
σφύδρα παλαιοὶ καὶ τοὺς νοσοῦντας φανερώς
εἶχον· τούτων δὲ ἕκαστος εἴ τι πρόσφορον ἔχει
παθὼν αὐτὸς, ἢ παθόντα θεραπεύσας, ἐφάρμο-
δομένῳ· καὶ τέχνην οὕτω φασὶν ἐκ πείρας συ-
γυζομένην, μεγάλην γενέσθαι. ἔδει δὲ καὶ τὰς
σώδεις βίους καὶ τὰ τῆς ψυχῆς παθήματα πρὸς
ἀπογυμνοῦν, καὶ ἄπτεσθαι, καὶ λέγειν ἕκαστον
σκοποῦντα πρὸς διαθέσεις· Ὁργίλῃ; τοῦτο φάλα-
γγολοιπῆς; ἐκείνο ποιήσον. ἐγὼς; καὶ γὰρ ποῖ
σθην, ἀλλὰ μετενόησα. νῦν δ' ἀγνούμενοι, ἀπο-

πρόμενοι, περιστέλλοντες, ἐμβαθύνουσι τὴν κακίαν
ταυτοῖς.

III. Καὶ μὴν εἴ γε τοῖς χρηστοῖς λανθάνειν καὶ
ἠγροῦσθαι παραινέεις, Ἐπαμεινώνδῃ λέγεις· Μὴ
τραπήγῃ· καὶ Ἀνκούργῳ· Μὴ νομοθέτῃ· καὶ
Θεμανυβούλῳ· Μὴ τυραννοκτόνῃ· καὶ Πυθαγόρῃ·
Μὴ παιδεύῃ· καὶ Σωκράτῃ· Μὴ διαλέγου· καὶ
Πλάτῳ πρόδιδον, Ἐπίκουρῳ· Μὴ γράφῃ τοῖς ἐν Ἀσίᾳ
φίλοις, μηδὲ τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ξενολόγῃ, μηδὲ τοὺς
λαμψικηνῶν ἐφήβους δορυφόρῃ· μηδὲ διάπτεμπε
ἡβήλους, πᾶσι καὶ πάσαις ἐπιδεικνύμενος τὴν σοφίαν,
μηδὲ διατάσσου περὶ ταφῆς. τί γὰρ αἱ κοινὰ τρά-
πειν, τί δὲ αἱ τῶν ἐπιτηδείων καὶ καλῶν σύνοδοι;
οὐδὲ αἱ τοσαῦται μυριάδες στίχων ἐπὶ Μητροδώρον,
ἐπὶ Ἀριστόβουλον, ἐπὶ Χαιρέδημον γραφόμεναι καὶ
ἐπιτατιόμεναι φιλοπόνως, ἵνα μηδ' ἀποθανόντες
ἴδωσιν, ἢ ἄμνηστικῇ νομοθετῆς ἀρετὴν, καὶ ἀπρα-
γματοῦ τέχνη, καὶ σιωπὴν φιλοσοφίᾳ, καὶ λήθην εὐ-
πραγίᾳ.

IV. Εἰ δὲ ἐκ τοῦ βίου, καθάπερ ἐκ συμπαθείου
ποῦς, ἀναιρεῖς τὴν γνῶσιν, οἱ πάντα ποιῶν ἐξ ἡδονῆς
πρὸς ἡδονὴν λανθάνουσι, λάθε βιώσας. πάνν μὲν
οὖν, ἂν μεθ' Ἡδείας βιοῦν μέλλω τῆς ἱταλίας, καὶ
διανείῳ συγκαταξῆν, καὶ τῷ καλῷ προσπύειν, καὶ
ἐν γὰρ ἐν σαρκὶ καὶ γαργαλισμοῖς τίθεσθαι ταῦτα
καὶ ταῦτα σκότους τὰ τέλη, ταῦτα νυκτός, ἐπὶ ταῦτα
ἐν λήθῃ καὶ τὴν ἀγνοίαν. εἰ δὲ τις ἐν μὲν φρεσὶ-
ν εὖ βίῃ, καὶ δίκῃ, καὶ πρόνοιαν, ἐν δ' ἡθι-
καὶ νόμον καὶ κοινωνίαν καὶ πολιτείαν, ἐν δὲ πολι-

τεῖν τὸ καλὸν, ἀλλὰ μὴ τὴν χρεῖαν, διὰ τί λήθη-
 σας; ἵνα μηδὲν παιδεύσῃ, μηδενὶ ζῆλος ἡγε-
 μηδὲ παρὰδειγμα καλὸν γένηται; εἰ Θεμιστοκλῆς
 Ἀθηναίους ἠλάνθανεν, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς ἀπώλειτο·
 Ξέρξης· εἰ Ῥωμαίους Κάμιλλος, οὐκ ἂν ἡ Ῥω-
 πόλις ἔμεινεν· εἰ Δίωνα Πλάτων, οὐκ ἂν ἡ Λα-
 ρώθη ἡ Σικελία. ὥσπερ δὲ, οἶμαι, τὸ φῶς, οὐ
 νον φανερὰς ἀλλὰ καὶ χρησίμους καθίστησιν
 ἀλλήλοις, οὕτως ἡ γνώσις οὐ μόνον δόξαν,
 καὶ προᾶξιν, ταῖς ἀρεταῖς δίδωσιν. Ἐπαμεινών-
 γου, εἰς τεσσαρακοστὸν ἔτος ἀγνοηθεὶς, οὐδὲν ὠ-
 Θηβαίους· ὕστερον δὲ πιστευθεὶς, καὶ ἄρξας,
 μὲν πόλιν ἀπολλυμένην ἔσωσε, τὴν δὲ Ἑλλάδα
 λείουσαν ἠλευθέρωσε, καθάπερ ἐν φωτὶ τῇ ἀρετῇ
 ἀρετὴν ἐντροπὴν ἐπὶ καιροῦ παρυσχόμενος.

Δάμπει γὰρ ἐν χρεῖαισιν ὥσπερ εὐγενὴς

Χαλκός· χρόνῳ δ' ἀργῆσαν ἤμυσεν,
 οὐ μόνον

— υτιέρος,

ὥς φησι Σοφοκλῆς, ἀλλὰ καὶ ἡθὺς ἀνδρὸς, οἷον
 ρῶτα καὶ γῆρας ἐν ἀπραξίᾳ δι' ἀγνοίας ἐφελκόμενος
 ἡσυχία δι' κωφῆ, καὶ βίος ἐδραῖος ἐπὶ σχολῆς
 κείμενος, οὐ μόνον σώματα, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς μα-
 ραίνει· καὶ καθάπερ τὰ λανθάνοντα τῶν ὑδάτων,
 περισκιάζεσθαι καὶ καθῆσθαι μὴ ἀπορρέοντα οἴ-
 ται, οὕτω τῶν ἀκινήτων βίων, ὥς ἔοικεν, ἂν τι
 σιμον ἔχωσι, μὴ ἀπορρέοντων, μηδὲ κινουμένων
 πθίσκονται καὶ ἀπογηράσκουσιν αἱ σύμφυτοι
 νῆμεις.

V. Οὐχ ὁρᾷς, ὅτι νυκτὸς μὲν ἐπιούσης τῇ τε αἰματι δυσεργεῖς βαρύτερες ἴσχουσι; καὶ τὰς ψυχὰς ἔκτοι καταλαμβάνουσιν ἀδρανεῖς; καὶ ἀνοσιγίας ὁ λογισμὸς εἰς αὐτὸν, ὥσπερ πῦρ ἀμαυρὸν, ἐν ἡμέρας καὶ κατηφείας μικρὰ δισπασμέναις πάλλεται συντησίαις, ὅσον αὐτὸ τὸ ζῆν τὸν ἄνθρωπον ὑποσημαίνων;

Ἡμεῖς δὲ στεροπῆας ἀπεπτοίησεν ὀνείρους ὁ ἥλιος ἀνασχών, καὶ καθάπερ εἰς ταὐτὸ συμμίξας ἐλάτρωσε καὶ συνώρμησε τῷ φωτὶ τὰς πράξεις καὶ τὰς ταῦταις τὰς ὑπάντων, ὡς φησι Δημόκριτος, κῆρ ἐφ' ἡμέρῃ τρέφοντες ἄνθρωποι τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁρμῇ, καθάπερ ἀγρίῳ σὺντιόνως πλασθέντες, ἄλλος ἀλογόθεν ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνίσταται.

VI. Δοκῶ δ' ἐγὼ καὶ τὸ ζῆν αὐτὸ, καὶ ὅπως τὸ ἔχει καὶ μετασχεῖν ἀνθρώπων γενέστωι, εἰς γινώσκω καὶ θεοῦ δοθῆναι· ἔστι δ' ἄδηλος καὶ ἄγνωστος ἐν τῷ παντὶ πολλῶ καὶ κατὰ μικρὰ καὶ σποράδην ἐκφύμενος· ὅταν δὲ γένηται συνερχόμενος αὐτῷ καὶ λαμβάνων μέγεθος, ἐκλάμπει καὶ καθίσταται δῆλος ὁ ἄδηλος, καὶ φανερός ἐξ ἀφανοῦς. οὐ γὰρ εἰς οὐρανὸν ἀδὸς ἢ γινώσις, ὡς ἔνιοι λέγουσιν, ἀλλ' οὐαία τῆς γινώσκω· οὐ γὰρ ποιῶ τῶν γινομένων ἕκαστον, ἀλλὰ δείκνυσιν· ὥσπερ οὐδὲ ἡ φθορά, τοῦ ὄντος ἕκαστος εἰς τὸ μὴ ὄν ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ ἄδηλον παραγωγή τοῦ διαλυθέντος. ὅθεν δὴ τὸν μὲν ἥλιον ἀπὸλλωνα κατὰ τοὺς πατέριους καὶ παλαιούς θεομύθους νομίζοντες, Διὸς καὶ Πύθιον προσσχορῶμενοι· τὸν δὲ τῆς ἐναντίας κύριον μοίρας, εἴτε θιός,

εἴτε δαίμων ἐστίν, Ἀθὴν ὀνομάζουσιν, ὡς αἱ
ἀειδὲς καὶ ἀόρατον ἡμῶν, ὅταν διαλυθῶμεν,
διζόντων,

Νυκτὸς αἰδνῶς ἀεργηλοῖο θ' ὕπνου κοίραναι.
οἶμαι δὲ, καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν οὕτως φῶς
λεῖν τοὺς παλαιούς, ὅτι τοῦ γινώσκεισθαι καὶ γινώ-
σκειν ἐκάστω διὰ συγγένειαν ἔρως ἰσχυρὸς ἐμπί-
κεν. αὐτὴν τε τὴν ψυχὴν ἔνιοι τῶν φιλοσόφων
εἶναι τῇ οὐσίᾳ νομίζουσιν, ἄλλοις τε χρώμενοι
κμηρίοις, καὶ ὅτι τῶν ὄντων μάλιστα τὴν μὲν ἄγνο-
ιαν ἡ ψυχὴ δυσανασχετεῖ, καὶ πᾶν τὸ ἀφ' ἑγῶ
καὶ ταράττεται τὰ σκοτεινὰ, φόβου καὶ ὑποφρο-
νῶν πλήρη πρὸς αὐτὴν· ἡδὺ δ' αὐτῇ καὶ ποθεινὸν
οὗτω τὸ φῶς ἐστίν, ὥστε μηδ' ἄλλο τι τῶν φύσι-
ων ἄνευ φωτὸς ὑπὸ σκότους θέλειν, ἀλλὰ τοὺς
πᾶσιν ἡδονὴν καὶ πᾶσαν διατριβὴν καὶ ἀπόλαυσιν
ὥσπερ τι κοινὸν ἡδυσμα καταμιγνύμενον, ἵσταν
ποιεῖ καὶ φιλάνθρωπον. ὁ δ' εἰς τὴν ἄγνοιαν αὐτὴν
ἐμβالὼν, καὶ σκότος περιамπισχόμενος, καὶ κεκοι-
φὼν τὸν βίον, ἔοικεν αὐτὴν βαρύνεσθαι τὴν γῆν
καὶ ἀπανδρῆν πρὸς τὸ εἶναι.

VII. Καίτοι τῆς γε δόξης καὶ τοῦ εἶναι φῶς
εὐσεβῶν χῶρον,

Τοῖσι λάμπει μένος ἑλλίου

Τῶν ἐνθένδε νύκτα κάτω,

Φοινικοδόροις ἐν λειμώνεσσι,

Καὶ τοῖσιν ἀκάρποις μὲν ἀνθηρῶν

Καὶ σκυθίων δένδρων ἀνθεσι τεθῆλός,

Ἀναπέπταιται πεδίον,

καὶ ποταμοὶ τινες ἄκλυστοι καὶ λεῖοι διαρρέουσι,
καὶ διατριβὰς ἔχουσιν ἐν μνήμασι καὶ λόγοις τῶν γε-
γονότων καὶ ὄντων, παραπέμποντες αὐτοὺς καὶ συν-
όντας. ἡ δὲ τρίτη τῶν ἀνοσίως βεβιωκότων καὶ πα-
ρυνόμων ὁδὸς ἐστὶν εἰς ἑρεβός τι καὶ βάρβαρον
ὑποῦσα τὰς ψυχὰς,

ἔνθεν τὸν ἄπειρον ἐρεῦγονται σκότοι

Βληχροὶ ὀνοφερεῖς νυκτός ποταμοὶ,
διχόμενοι καὶ ἀποκρύπτοντες ἄγνοια καὶ λήθη τοὺς
κολαζομένους. οὐ γὰρ οὔτε γυῖες κειμένων ἐν γῇ τῶν
πανθρῶν κείρουσιν αἰεὶ τὸ ἦπαρ· κατακέκονται γὰρ ἡ
κατασέσηπεν· οὐδὲ βαρῶν τινων ἀχθοφορεῖται θλί-
βουσι καὶ καταπονοῦσι τὰ σώματα τῶν κολαζομένων.

Οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἴγες ἔχουσιν·
οὐδὲ ἐστὶν ὑπόλειμμα σώματος τοῖς τεθνηκόσι τιμω-
ρίας ἀπέρρυσιν ἀντιτύπου δεξασθαι δυνάμενον· ἀλλὰ
τὸν κολαστήριον ὡς ἀληθῶς τῶν κακῶς βιωσάντων,
ἀδοξία καὶ ἄγνοια, καὶ παντελοῖς ἀφανισμὸς, αἴρων
εἰς τὸν ἄμειδῃ ποταμὸν ἀπὸ τῆς λήθης, καταπον-
νῶν εἰς ἄβυσσον καὶ ἄχανις πέλαγος, ἀχρηστίαν
καὶ ἀπρυξίαν, πᾶσαν τὴν ἄγνοιαν καὶ ἀδοξίαν συνε-
φιλκόμενον.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

ΓΑ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΟΝΗΣΙΚΡΑΤΗΣ, ΣΩΤΗΡΙΧΟΥ,
ΛΥΣΙΑΣ.

Ἡ μὲν Φωκίωνος τοῦ Χρηστοῦ γυνὴ κόσμον αὐτῷ
ἔλεγεν εἶναι τὰ Φωκίωνος στρατηγήματα· ἐγὼ δὲ
κόσμον ἐμὸν οὐ μόνον ἴδιον, ἀλλὰ γὰρ καὶ κοινὸν
τῶν οἰκείων πάντων, ἡγοῦμαι τὴν τοῦ ἐμοῦ δόξαν
σκάλου περὶ λόγους σπουδὴν. τῶν μὲν γὰρ στρατη-
γῶν τὰ ἐπιφανέστατα κατορθώματα, σωτηρίας μέ-
νον οὔδαμεν τῆς ἐκ τῶν παραχρῆμα κινδύνων αἰτίας
γιγνόμενα στρατιώταις ὀλίγοις, ἢ πόλει μιᾷ, ἢ αὐτῷ
ἐνί τινι ἔθνει, βελτίους δ' οὔδαμῶς ποιοῦντα οὐκ
τοὺς στρατιώτας, οὔτε τοὺς πολίτας, ἀλλ' οὐδὲ τὰς
ὁμοεθνεῖς· τὴν δὲ παιδείαν, οὐσίαν εὐδαιμονίας
οὔσαν, αἰτίαν τ' εὐβουλίας, οὐ μόνον ἐστὶν εὐφρο-
νῆς οἴκῳ, ἢ πόλει, ἢ ἔθνει χρησίμη, ἀλλὰ παντὶ τοῦ

τῶν ἀνθρώπων γένει. ὅσα οὖν ἢ ἐκ παιδείας ὀφέ-
 λια μέλων πάντων στρατηγημάτων, τοσούτω καὶ ἡ
 πρὶ αὐτῆς μνήμη ἀξία σπουδῆς.

II. Τῇ γοῦν δευτέρᾳ τῶν Κρονίων ἡμέρᾳ, ὃ κα-
 λᾷ Ὀρηοικράτης ἐπὶ τὴν ἐστίασιν ἀνδρας Μουσικῆς
 ἐπιστήμονας παρακεκλήκει· ἦσαν δὲ, Σωτήριχος
 Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Ἀνσίας, εἰς τις τῶν σύνταξιν παρ'
 αὐτοῦ λαμβανόντων. ἐπεὶ δὲ τὰ νομιζόμενα συντε-
 τίλιστο· Τὸ μὲν αἶτιον τῆς ἀνθρώπου φωνῆς, ἔφη,
 ὃ τι ποτ' ἐστίν, ὧ ἐταῖροι, νῦν ἐπιζητεῖν, οὐ συμ-
 ποτικόν· ἀχολῆς γὰρ νηφαλιωτέρας δεῖται τὸ θεώ-
 ῃμα· ἐπεὶ δ' ὀρίζονται τὴν φωνὴν οἱ ἄριστοι γραμ-
 ματικοί, ἄερα πεπληγμένον αἰσθητὸν ἄκοῃ, τυγχά-
 τομέν τε χθρὲς ἐζητηκότες περὶ γραμματικῆς, ὡς τέ-
 χνης ἐπιτηδεῖον γραμμαῖς τὰς φωνὰς δημιουργεῖν,
 καὶ ταμιεύειν τῇ ἀναμνήσει, ἴδωμεν, τίς μετὰ ταύ-
 τῃ δευτέρᾳ πρέπουσα φωνῇ ἐπιστήμη. οἶμαι δὲ, ὅτι
 μουσική. ὕμνεῖν γὰρ εὐσεβὲς καὶ προηγούμενον ἀν-
 θρώποις τοὺς χαρισσαμένους αὐτοῖς μόνοις τὴν ἔναρ-
 ὄσαν φωνὴν θεοῦς. τοῦτο δὲ καὶ Ὀμηρος ἐπισημή-
 νησιν, ἐν οἷς λέγει·

Οἱ δὲ πανημεριοὶ μόλπῃ θεὸν ἱλάσκοντο,
 Κελδὸν αἰείδοντες παιήονα, κοῦροι Ἀχαιῶν,
 Μέλποντες ἐκάεργον· ὃ δὲ φρένα τέρπειτ' ἀκούων.

ἔτι δὲ, ὧ μουσικῆς θμισθῶται, τίς πρῶτος ἐχρήσατο
 μουσικῇ, ἀναμνήσατε τοὺς ἐταίρους· καὶ τί εὖρε πρῶς
 αἰετήσιν ταύτης ὁ χρόνος, καὶ τίνας εὐδόκιμοι γεγό-
 νησιν τὴν μουσικὴν ἐπιστήμην μεταχειρισσάμενων

ἀλλὰ μὴν καὶ εἰς πάσα καὶ εἰς τένα χρήσιμον τὴν ἐν τῇδε νῆμα. ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

III. Ὁ δὲ Αὐσίλιος ὑπολαβὼν· Παρὰ πολλῶν ἔφη, ἐξητημένον πρόβλημα ἐπιζητεῖς, ἀγαθὸν ὄντων κρατεῖς. τῶν τε γὰρ Πλατωνικῶν οἱ πλεῖστοι, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Περικλείου φιλοσόφων οἱ ἄριστοι, καὶ τε τῆς ἀρχαίας μουσικῆς συντάξαι ἐσπούδασαν, καὶ περὶ τῆς αὐτῇ γεγενημένης παραφθορᾶς· ἀλλὰ καὶ γραμματικῶν καὶ ἁρμονικῶν οἱ ἐπ' ἄγαν πολλοὶ δειάς ἐληλακότες, πολλὴν σπουδὴν περὶ ταῦτα πεποιήνται. πολλὴ γοῦν ἡ τῶν συντεταχέντων διαφωνία. Ἡρακλείδης δ' ἐν τῇ Συμγωγῇ τὴν ἐν μουσικῇ, τὴν κιθαρωδίαν καὶ τὴν κιθαρωδικὴν ποιεῖν πρῶτον φησιν Ἀμφίωνα ἐπινοῆσαι, τὸν Διὸς καὶ Ἀντιόπης, τοῦ πατρὸς δηλονότι διδάξαντος αὐτὸν πιστοῦνται δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἐν Σαπφῶν ἀποκειμένης, δι' ἧς τὰς τε ἱερείας τὰς ἐν Ἀργεὶ καὶ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μουσικοὺς ὀνομάζει. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ Λίνον, τὸν ἐξ Εὐβοίας, θορύβους πεποιημέναι λέγει, καὶ Ἀνθρην, τὸν ἐξ Ἀντιόπης τοῦ τοῦ Βοιωτίας, ὕμνους καὶ Πιέριον, τὸν ἐκ Πιερίας, τὰ περὶ τὰς Μούσας ποιήματα· ἀλλὰ καὶ Φιλάμμωνα, τὸν Ἀελφόν, Αἰτωλὸς τε καὶ Ἀργεῖον, καὶ Ἀπόλλωνος γένεσιν δηλῶσαι ἐν μέλεσι, καὶ χρονοπρῶτον περὶ τὸ ἐν Ἀελφοῖς ἱερὸν στήσαι· Θάμνον δὲ, τὸ γένος Θοῦρα, εὐφωνώτερον καὶ ἐμμελιότερον πάντων τῶν τότε ἦσαι, ὡς ταῖς Μούσαις, κατὰ τὴν ποιητὰς, εἰς ἀγῶνα καταστήναι· πεποιημέναι δὲ τοῦτον Ἰσταρεῦται Τιτάνων πρὸς τοὺς Θεοὺς πόλεμον· γεγονέναι δὲ καὶ Ἀημόδοκον Κερκυραῖον πο

καὶ τῶν μουσικῶν, ὃν πεποιημέναι Ἰλίου τε πόρθησιν, καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἡφαιστοῦ γάμον· ἀλλὰ μὴν καὶ πῆμιον Ἰθακήσιον, νόστον τῶν ἀπὸ Τροίας μετ' ἀγαμέμνονος ἀνακομισθέντων ποιῆσαι· οὐ λευμμένην δ' εἶναι τῶν προειρημένων τὴν τῶν ποιημάτων εἶδη, καὶ μέτρον οὐκ ἔχουσαν, ἀλλὰ καθάπερ Στηγερόρου τε καὶ τῶν ἀρχαίων μελοποιῶν, οἱ ποιοῦντες ἔπη, τοῦτοις μέλη περιτίθεσαν· καὶ γὰρ τὸν Τερπάνδρον, ἔφη, κιθαρωδικῶν ποιητὴν ὄντα νόμων, κατὰ νόμον ἕκαστον τοῖς ἔπει τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς Ὀμήρου μέλη περιτιθέντα, ἄδειν ἐν τοῖς ἀγῶσιν· ἀποφῆναι δὲ τοῦτον λέγει ὀνόματι πρῶτον τοῖς κιθαρωδικοῖς νόμοις· ὁμοίως δὲ Τερπάνδρῳ Κλονᾶν, τὸν πρῶτον ἀνακηρύξαντα τοὺς ἀνλωδικοὺς νόμους καὶ τὰ προούδια, ἐλεγείων τε καὶ ἐπῶν ποιητὴν γεγονέναι· καὶ Πολύμνηστον τὸν Κολοφώνιον, τὸν μετὰ τοῦτον γενόμενον, τοῖς αὐτοῖς χρῆσασθαι ποιήμασιν.

IV. Οἱ δὲ νόμοι οἱ κατὰ ταύτους, ἀγαθὲ Ὀνημάστες, ἀνλωδικοὶ ἦσαν, Ἀπόθετος, Ἐλεγχοί, Κωμικός. Σχοινίων, Κηπίων τε καὶ Λιῶς, καὶ Τριμύλης· ὑατίρῳ δὲ χρόνῳ καὶ τὰ Πολυμνάστια καλούμενα ἐξευρέθη. οἱ δὲ τῆς κιθαρωδίας νόμοι πρότερον πολλῷ χρόνῳ τῶν ἀνλωδικῶν καθιεστάθησαν ἐπὶ Τερπάνδρου· ἐκεῖνος γοῦν τοὺς κιθαρωδικοὺς πρῶτον διεδμασε, Βοιωτίον τινα καὶ Αἰόλιον, Τρωαίον τε καὶ Ὀξύν, Κηπίωνά τε καὶ Τερπάνδριον καὶ τῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ Τετρακοῖδιον. πεποιήται δὲ τῷ Τερπάνδρῳ καὶ προύμια κιθαρωδικὰ ἐν ἔπειν. οἳ κιθαρωδικοὶ νόμοι οἱ πάλαι ἐξ ἐπῶν συνίσταντο,

Τιμόθεος ἐδήλωσε· τοὺς γοῦν πρώτους νόμους ἔπεισι διαμιγνύων, διθυραμβικὴν λέξιν ἤδει· μὴ εὐθύς φανεῖ παρανομῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν. ἔοικε δὲ κατὰ τὴν τέχνην τὴν κιθαροδικαὴν Τέρπανδρος διενηνοχέναι· τὰ Πύθια γὰρ τετραετίας ἐξῆς νενικηκώς ἀναγέγραπται· καὶ τοῖς χρόνοις σφόδρα παλαιός ἐστι· πρεσβύτερον γοῦν αὐτὸν χιλόχου ἀποφαίνει Γλαῦκος ὁ ἐξ Ἰταλίας, ἐν οὗ γράμματί τινι τοῦ περὶ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν μουσικῶν· φησὶ γάρ, αὐτὸν δεύτερον γενέσθαι τοὺς πρώτους ποιήσαντας ἀνλωδίας.

V. Ἀλέξανδρος δ' ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν περὶ Φρυγίας, κρούματα Ὀλυμπον, ἔφη, πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα κομίσει, ἔτι δὲ καὶ τοὺς Ἰδαίους διηκτέλει· ῥαγνὶν δὲ πρῶτον ἀνλῆσαι, εἶτα τὸν τοῦτον Μαρσύαν, εἶτ' Ὀλυμπον· ἐξηλωκέναι δὲ τὸν Τέρπανδρον, Ὀμήρου μὲν τὰ ἔπη, Ὀρφείως δὲ τὰ μῦθους· ὁ δ' Ὀρφεὺς οὐδένα φαίνεται μιμιμημένος· αὐτὸς γὰρ πῶς γεγέννητο, εἰ μὴ οἱ τῶν ἀνλωδικῶν ποιητῶν τοῦτοις δὲ κατ' οὐθὲν τὸ Ὀρφικὸν ἔργον ἔοικε· καὶ νῆας δὲ, ὁ τῶν ἀνλωδικῶν νόμων ποιητής, ὁ ὀλίγον ὕστερον Τέρπανδρου γενόμενος, ὥς μὲν Ἀραδίῃ γοῦσι, Τεγεάτης ἦν, ὥς δὲ Βοιωτοὶ, Θηβαιοί· μὲν δὲ Τέρπανδρον καὶ Κλονῆν Ἀρχίλοχος παραδέδοται γενέσθαι. ἄλλοι δὲ τινες τῶν συγγραφέων Ἀρδαίου φασὶ Τρσιζήνιον πρότερον Κλονῆ τὴν ἀνλωδικὴν ἀνστήσασθαι μοῦσαν· γεγονέναι δὲ καὶ Πολύμνηστον ποιητὴν, Μέλητος τοῦ Κολοφωνίου υἱόν· Πολύμνηστόν τε καὶ Πολυμνήστην νόμους ποιῆσαι.

πρὸς δὲ Κλονᾶ, ὅτι τὸν Ἀπόθετον νόμον καὶ Σχο-
νίαν πεποιηκώς εἶη, μνημονεύουσιν οἱ ἀναγεγρα-
φάις· τοῦ δὲ Πολυμνήστου καὶ Πίνδαρος καὶ Ἀλ-
κιμάν, οἱ τῶν μελῶν ποιηταί, ἐμνημόνευσαν· τινὰς
δὲ τῶν νόμων τῶν κιθαρωδικῶν, τῶν ὑπὸ Τερπάν-
δρου πεποιημένων, Φιλάμμωνά φασι τὸν ἀρχαῖον,
τὸν Διελφόν, συστήσασθαι.

VI. Τὸ δ' ὅλον ἡ μὲν κατὰ Τέρπανδρον κιθα-
ρωδία, καὶ μέχρι τῆς Φρύγιδος ἡλικίας παντελῶς
ἡ ἀλλ' τις οὕσα διετέλει· οὐ γὰρ ἔξην τὸ παλαιὸν
οὕτω ποιῆσθαι τὰς κιθαρωδίας ὥς νῦν, οὐδὲ μετα-
φέρειν τὰς ἀρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς· ἐν γὰρ τοῖς
νόμοις ἐκάστῳ διετήρουν τὴν οἰκίαν τάσιν· διὸ καὶ
αὐτῇ ἐπωνυμίαν εἶχον· νόμοι γὰρ προσηγορεύθη-
σαν, ἐπειδὴ οὐκ ἔξην παραβῆναι καθ' ἕκαστον νε-
μασμένον εἶδος τῆς τάσεως. τὸ γὰρ πρὸς τοὺς θεοὺς,
ὡς βόλονται, ἀφοσιωσάμενοι, ἐξέβινον εὐθὺς ἐπὶ
τὴν Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποίησιν. δῆλον δὲ
τοῦτ' εἶναι διὰ τῶν Τερπάνδρου προοιμίων· ἐποιήθη
δὲ καὶ τὸ σχῆμα τῆς κιθάρας πρῶτον κατὰ Κηπίωνα,
τὸν Τερπάνδρου μαθητὴν· ἐκλήθη δ' Ἀσιᾶς, διὰ
τὸ κερῆσθαι τοὺς Ἀσιβίους αὐτῇ κιθαρωδοὺς πρὸς
τῇ Ἀσίᾳ κατοικοῦντας. τελευταῖον δὲ Περικλείδην
φασι κιθαρωδὸν νικῆσαι ἐν Λακιδαίμονι Κάρνεια,
τὸ γένος ὄντα Ἀσιβιον· τοῦτου δὲ τελευτήσαντος,
τίλος λαβεῖν Ἀσιβίοις τὸ συνεχές τῆς κατὰ τὴν κι-
θαρωδίας διαδοχῆς. ἔνιοι δὲ πλανώμενοι νομίζουσι,
κατὰ τὸν χρόνον Τερπάνδρου Ἰππώνακτα γεγονέναι
καί τινος δὲ Ἰππώνακτος καὶ Περικλείτου ὧν πρεσ-
βύτερος.

VII. Ἐπεὶ δὲ τοὺς αὐλοδικοὺς νόμους καὶ κρη-
 ρωδικοὺς ὁμοῦ τοὺς ἀρχαίους ἐμπεφανίκαμεν, με-
 τήσμεθα ἐπὶ μόνους τοὺς αὐλοδικούς. λέγεται γάρ
 τὸν προσηρημένον Ὀλύμπου, αὐλητὴν ὄντα τῶν
 Φρυγίας, ποιῆσαι νόμον αὐλητικὸν εἰς Ἀπύλλου
 τὸν καλούμενον Πολυκέφαλον. εἶναι δὲ τὸν Ὀλύ-
 πον τοῦτον φασὶν εἶνα τῶν ἀπὸ πρώτου Ὀλύμπου
 τοῦ Μαρσύου, πεποιηκότος εἰς τοὺς θεοὺς τῶν νό-
 μους· οὗτος γὰρ παιδικὰ γενόμενος Μαρσύου,
 τὴν αὐλῆσιν μαθὼν παρ' αὐτοῦ, τοὺς νόμους τῶν
 ἀρμονικῶν ἐξηγεῖτο εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἷς ἔτι φη-
 ται οἱ Ἕλληνες ἐν ταῖς ἐορταῖς τῶν θεῶν. ἄλλοι
 Κράτητος εἶναι φασὶ τὸν πολυκέφαλον νόμον, ὡς
 νομένου μαθητοῦ Ὀλύμπου. ὁ δὲ Πρατίνης Ὀλύ-
 που φησὶν εἶναι τοῦ νεωτέρου τὸν νόμον τοῦτον,
 δὲ καλούμενον ἁρμάτιον νόμον λέγεται ποιῆσαι
 νεώτερος Ὀλύμπου, ὁ Μαρσύου μαθητής. τὸν
 Μαρσύαν φασὶ τινες Μῆσσην καλεῖσθαι, οἱ δ' οὐ-
 ἄλλῃ Μαρσύαν· εἶναι δ' αὐτὸν Ἐγγυίδος υἱὸν, τοῦ
 πρώτου εὐρόντιος τὴν αὐλητικὴν τέχνην. ὅτι δ' ἐστὶν
 Ὀλύμπου ὁ ἁρμάτιος νόμος, ἐκ τῆς Γλαύκου ἀναγ-
 φῆς τῆς ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, μάθοι ἄν τις
 εἰς γνώσῃ, ὅτι Σηοίχορος ὁ Ἱμεραῖος οὐτ' Ὀρφέα, οὐτ'
 Τερπανδρον, οὐτ' Ἀρχίλοχον, οὐτε Θυλήτιαν ἔμνη-
 σατο, ἀλλ' Ὀλύμπου, χρησάμενος τῷ ἁρματίῳ νόμῳ
 καὶ τῷ κατὰ δάκτυλον εἶδει, ὃ τινες ἐξ ὀρθίου φη-
 σιν εἶναι. ἄλλοι δὲ τινες ὑπὸ Μυσοῦ φη-
 σθαι τοῦτον τὸν νόμον· γεγονέναι γὰρ τινος ἀρ-
 χαίου αὐλητῆς Μυσοῦ.

VIII. Καὶ ἄλλος δ' ἐστὶν ἀρχαῖος νόμος, καλού-
μενος Κραδίας, ὃν φησιν Ἰηπῶναξ Μίμνεμον αὐ-
λῆσαι. ἐν ἀρχῇ γὰρ ἐλεγεία μιμηλοποιημένα οἱ αὐ-
λοῖδοι ᾄδον· τοῦτο δὲ δηλοῖ ἡ τῶν Παναθηναίων
ἐμφαγή ἢ περὶ τοῦ μουσικοῦ ἔργου. γέγονε δὲ καὶ
Σακάδας Ἀργεῖος ποιητὴς μελῶν τε καὶ ἐλεγείων μι-
μηλοποιημένων· ὁ δ' αὐτὸς, καὶ ποιητὴς ἀγαθός,
καὶ τὰ Πύθια τρις νενικηκώς ἀναγέγραπται· τοῦ-
του καὶ Πίνδαρος μνημονεύει· τόνων γοῦν τριῶν
ὄντων κατὰ Πολύμνηστον καὶ Σακάδαν, τοῦ τε Δω-
ρίου καὶ Φρυγίου καὶ Αὐδίου, ἐν ἑκάστῳ τῶν ἐρη-
μίων τόνων στροφῶν ποιήσαντά φασι τὸν Σακάδαν,
διδάξαι ἔδειν τὸν χορὸν, Δωριστὶ μὲν τὴν πρώτην,
Φρυγιατὶ δὲ τὴν δευτέραν, Αὐδιατὶ δὲ τὴν τρίτην
καλεῖσθαι δὲ τριμερῆ τὸν νόμον τοῦτον διὰ τὴν με-
ταβολήν. ἐν δὲ τῇ ἐν Σικυῶνι Ἀναγραφῇ τῇ περὶ
τῶν ποιητῶν Κλονῆς εὐρετὴς ἀναγέγραπται τοῦ τρι-
μεροῦς νόμου.

IX. Ἡ μὲν οὖν πρώτη κατάστασις τῶν περὶ τὴν
μουσικὴν ἐν τῇ Σπάρτῃ, Τερπιάδρου κατεστήσαν-
τος, γέγνηται· τῆς δευτέρας δὲ Θαλήτας τε ὁ Γορ-
γόνιος, καὶ Ξινόδαμος ὁ Κυθήριος, καὶ Ξενοκρίτος
ὁ Λοκρός, καὶ Πολύμνηστος ὁ Κολοφώνιος, καὶ
Σακάδας ὁ Ἀργεῖος, μάλιστα αἰτίαν ἔχουσιν ἡγεμό-
ναι γενέσθαι· τοῦτων γὰρ εἰσηγησάμενων τὰ περὶ
τῆς γυμνοπαιδείας τῆς ἐν Λακεδαιμόνι, λέγεται κα-
τεστήναι καὶ περὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐν Ἀρχαδίᾳ,
τῶν τε ἐν Ἀργεὶ τῶ ἐνδυμῆτια καλούμενα. ἦσαν δὲ
ἡ περὶ Θαλήταν τε καὶ Ξινόδαμον καὶ Ξενοκρίτον,

ποιηται Παιάνων· οἱ δὲ περὶ Πολύμνηστον, τῶν ὀρθίων καλουμένων· οἱ δὲ περὶ Σακάδαν, τῶν γείων. ἄλλοι δὲ Ξενοδάμον ὑπορχημίτον ποιητὴν γεγονέναι φασί, καὶ οὐ παιάνων, καθάπερ Πρηνέας· καὶ αὐτοῦ δὲ Ξενοδάμου ἀπομνημονεύεται ἄσμα, ὃ ἐστὶ φανερώς ὑπορχημα. κέχρηται δὲ καὶ γένει τῆς ποιήσεως ταύτης καὶ Πίνδαρος· ὃ δὲ αὖτε ὅτι διαφορὰν ἔχει πρὸς τὰ ὑπορχήματα, τὰ Πινδαρου ποιήματα δηλώσει· γέγραφε γάρ καὶ παιάνων καὶ ὑπορχήματα.

Χ. Καὶ Πολύμνηστος δ' αὐλωδικοὺς νόμους ποιήσεν· ἐν δὲ τῷ ὀρθίῳ τῇ μελοποιίᾳ κέχρηται καθάπερ οἱ ἁρμονικοὶ φασιν· οὐκ ἔχομεν δ' ἀναγεῖν εἰπεῖν· οὐ γὰρ εἰρήκασιν οἱ ἀρχαῖοι τι περὶ τούτου καὶ περὶ Θαλήτηα δὲ, τοῦ Κρητὸς, εἰ παιάνων γέννηται ποιητῆς, ἀμφισβητεῖται. Γλαῦκος γὰρ καὶ Ἀρχιλόχον φάσκων γεγενῆσθαι Θαλήτην, μνημονεύεται μὲν αὐτὸν φησὶ τὰ Ἀρχιλόχου μέλη, ἐπὶ δὲ αὐτὸν μακρότερον ἐκτείνει, καὶ Μάκρον καὶ Κρητικὸν ἄσμα εἰς τὴν μελοποιίαν ἐνθεῖναι· οἷς Ἀρχιλόχου μὴ κεχρησθαι, ἀλλ' οὐδ' Ὀυφεία, οὐδὲ Τέρπανδρον· ἐκ γὰρ τῆς Ὀλύμπου αὐλήσεως, Θαλήτην φασὶν ἐγγεγενῆσθαι ταῦτα, καὶ δοῦναι ποιητὴν ἀγαθὸν γέννηται. περὶ δὲ Ξενοκρίτου, ὃς ἦν τὸ γένος ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, ἀμφισβητεῖται, εἰ παιάνων ποιητὴς γέγονεν· ἡρωϊκῶν γὰρ ὑποθέσεων πράγματα ἐκείνων ποιητὴν γεγονέναι φασὶν αὐτόν· διὸ καὶ τὸν διθυράμβους καλεῖν αὐτοῦ τὰς ὑποθέσεις· πρῶτον δὲ τῇ ἡλικίᾳ φησὶν ὃ Γλαῦκος Θαλήτην Σπυριόχου γεγονέναι.

XL. Ὀλυμπος δέ, ὡς Ἀριστοξένος φησιν, ὑπο-
 λαμβάνεται ὑπὸ τῶν μουσικῶν τοῦ ἐναρμονίου γέ-
 νους εὐρετῆς γεγενησθαι· τὰ γὰρ πρὸ ἐκείνου πάντα,
 διάτονα καὶ χρωματικά ἦν. ὑπονοοῦσι δέ, τὴν εὐ-
 ρυσίαν τοιαύτην τινὰ γενέσθαι· ἀναστρεφόμενον τὸν
 Ὀλυμπον ἐν τῷ διατόνῳ, καὶ διαβιβάζοντα τὸ μέλος
 πολλάκις ἐπὶ τὴν διάτονον παρρηάτην, τοις μὲν
 ἀπὸ τῆς παραμέσης, τοτέ δ' ἀπὸ τῆς μέσης, καὶ πα-
 ραβαίνοντα τὴν διάτονον λιχανόν, καταμαθεῖν τὸ
 κάλλος τοῦ ἡθους, καὶ οὕτω τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας
 συνιστατὸς σύστημα θαυμάσαντα καὶ ἀποδεξάμενον,
 ἐν τούτῳ ποιεῖν ἐπὶ τοῦ Λωρίου τόνον· οὕτε γὰρ
 τῶν τοῦ διατόνου ἰδίων, οὕτε τῶν τοῦ χρώματος
 ἀπεισθαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν τῆς ἁρμορίας· εἶναι δ'
 αὐτῶν τὰ πρῶτα τῶν ἐναρμονίων τοιαῦτα. τιθέμε-
 νον τούτων πρῶτον τὸν σπονδεῖον, ἐν ᾧ οὐδεμία
 τῶν διαιρέσεων τὸ ἴδιον ἐμφαίνει, εἰ μὴ τις εἰς τὸν
 συντονωτέρου σπονδειασμόν βλέπων αὐτὸ τοῦτο δια-
 τόνον εἶναι ἀπεικάζῃ. δῆλον δ', ὅτι καὶ ψεῦδος καὶ
 ἐκμῆλις θήσιν ὁ τοιοῦτο τιθεῖς· ψεῦδος μὲν, ὅτι
 ἁπλοῦς ἑκατόν ἐστι τόνον τοῦ περὶ τὸν ἡγεμόνα κει-
 μένου· ἐκμῆλις δέ, ὅτι καὶ εἴ τις ἐν τῇ τοῦ τοιαύτου
 δυνάμει τιθεῖται τὸ τοῦ συντονωτέρου σπονδειασμοῦ
 ἴδιον, συμβαίνοισιν δύο ἐξῆς τίθισθαι διάτονα, τὰ μὲν
 αὐτὸν ὄντων, τὸ δὲ σύνθετον· τὸ γὰρ ἐν ταῖς μέσαις ἐναρ-
 μονίῳν πυκρόν, ᾧ νῦν χρῶνται, οὐ δοκεῖ τοῦ ποιητοῦ
 εἶναι, ὁμοῖον δ' ἐστὶ συνιδεῖν, εἰάν τις ἀρχαῖκῶς τι-
 νος αὐλοῦντος ἀκούσῃ· αὐτὸν ὄντων γὰρ βούλεται
 εἶναι καὶ τὸ ἐν ταῖς μέσαις ἡμιτόνον. τὰ μὲν οὕ-

πρῶτα τῶν ἑναρμονίων τοιαῦτα· ὑστερον δὲ τὸ
τόνιον διηρέθη, ἔν τε τοῖς Ἀνδίοις καὶ ἐν τοῖς
γίοις. φαίνεται δ' Ὁλυμπος αὐξήσας μουσικὴν
ἀγέννητόν τι καὶ ἀγνωσούμενον ὑπὸ τῶν ἱμνηστικῶν
εἰσαγαγεῖν, καὶ ἀρχηγὸς γενέσθαι τῆς Ἑλληνικῆς
καλῆς Μουσικῆς.

XII. Ἔστι δὲ τις καὶ περὶ τῶν θυμῶν λόγος.
γένη γάρ τινα καὶ εἶδη θυμῶν προσεξευρέθη,
μὴν καὶ μελοποιῶν τε καὶ θυμοποιῶν. πρῶτον
μὲν γὰρ ἡ Τερπάνδρου καινοτομία καλὸν τινα
πον εἰς τὴν μουσικὴν εἰσήγαγε. Πολύμητος
μετὰ τὴν Τερπάνδρειον τρόπον καὶ ὃ ἐχρήσασθαι
αὐτὸς μέντοι ἐχόμενος τοῦ καλοῦ τύπου, ὥσπερ
δὲ καὶ Θαλήτας καὶ Σακάδας· καὶ γὰρ οὗτοι
γε τῆς θυμοποιΐας ἱκανοί, οὐκ ἐκβαλόντες
τοῦ καλοῦ τύπου. ἔστι δὲ τις Ἀλκιμανικὴ καινοτομία
μὴ Σιτησιχόρειος, καὶ αὗται οὐκ ἀφεσιπῶσαι
καλοῦ. Κρεῖστος δὲ, καὶ Τιμόθεος, καὶ Φιλόχορος
καὶ οἱ κατ' αὐτὴν τὴν ἡλικίαν γεγονότες ποιηταὶ
φορτικώτεροι καὶ φιλόκαινοι γεγόνασιν, τὸν φιλό
θρῶπον καὶ θεματικὸν τῶν ὀνομαζόμενων διδασκ
τες· τὴν ὀλιγοχορείαν καὶ τὴν ἀπλότητα καὶ ἁπλο
τητα τῆς μουσικῆς παντελῶς ἀρχαϊκὴν εἶναι
βέβηκεν.

XIII. Εἰρηκῶς κατὰ δύναμιν περὶ τε τῆς
μουσικῆς, καὶ τῶν πρώτων ἐνρόντων αὐτὴν, καὶ
τῶν κατὰ χρόνους ταῖς προσεξευρέσειν ἡμῶν
καταπαύσω τὸν λόγον, καὶ παραδώσω τῷ
Σωτηρίῳ, ἐπιστῶντι οὐ μόνον περὶ μουσικῆς

ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν· ἡμῖς γὰρ μᾶλλον χειρουργικῶς μέρει τῆς μουσικῆς ἐγγιγνόμεσθα. ὁ μὲν Ἀνσίας ταῦτ' ἱπῶν κατέπαυσε τὸν λόγον.

XIV. Σωτήριχος δὲ μετὰ τοῦτον ὥδὲ πως ἔφη·
 τὸν σεμνοῦ ἐπιτηδεύματος καὶ θεοῖς μάλιστα ἁρε-
 σκόντος, ὃν γὰρ ὁ Ὀνησίκρατης, τοὺς λόγους ἡμᾶς
 προτρέψω ποιήσασθαι. ἀποδέχομαι μὲν οὖν τῆς
 συντάξεως τὸν διδάσκαλον Ἀνσίαν· ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς
 κατήμευ, ἣν ἐπιδείξατο περὶ τοὺς εὐρετὰς τῆς πρώ-
 τῆς μουσικῆς, καὶ περὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα συγγιγνα-
 σκόντας. ὑπομνήσω δὲ τοῦθ', ὅτι τοῖς ἀναγεγραμμέ-
 ναις μόνοις κατακολουθήσας πεποιήται τὴν διέξιν.
 ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνθρωπὸν τινα παρελάβομεν εὐρετὴν
 τῶν τῆς μουσικῆς ἀγαθῶν, ἀλλὰ τὸν πάσαις ταῖς
 ἡμετέραις κακοσημένον θεόν, Ἀπόλλωνα. οὗτε γὰρ
 Ἄλφειου, ἢ Ὀλύμπου, ἢ Τίγνιδος, ὥς τινες οἶον-
 ται, εὐρημα ὁ αὐλός. οὐ μόνον δὲ κιθάρα Ἀπόλλω-
 νος, ἀλλὰ καὶ αὐλητικῆς καὶ κιθαριστικῆς εὐρετῆς
 ὁ θεός. δῆλον δ' ἐκ τῶν χορῶν καὶ τῶν θυσιαῶν, ὥς
 παρασηγοῦν μετ' ἀέλων τῇ θεῷ· καθάπερ ἄλλοι τι,
 καὶ ἡλικαῖος ἐν τινι τῶν ὕμνων ἱστορεῖ. καὶ ἡ ἐν
 τῇ δέξει τόξον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ Χάριτας, τῶν τῆς
 μουσικῆς ὀργάνων ἐκάστην τι ἔχουσιν· ἡ μὲν γὰρ
 ἡρμῆς κρατεῖ, ἡ δ' αὐλὸς, ἡ δ' ἐν μέσῳ προκειμένην
 ἔχει τὸ στόματι σύριγγα. οὗτο δ' οὗτος οὐκ ἐμὸς ὁ
 λόγος, Ἀντικλῆς καὶ Ἰστρος ἐν ταῖς ἐπιφανείαις περὶ
 τούτων ἀφηγήσαντο· οὕτω δὲ παλαιὸν ἔστι τὸ ἀφί-

δραγμα τοῦτο, ὥστε τοὺς ἐργασασμένους αὐτῷ, καὶ Ἡρακλῆα Μερόπων φασὶν εἶναι. ἀλλὰ μὴν τῷ κατακομίζοντι παιδί τὴν Τεμπικὴν δάφνην Δελφοὺς παρομαρτεῖ αὐλητῆς. καὶ τὰ ἐξ ἑπτὰ κλάδων δὲ ἱερὰ μετ' αὐλῶν καὶ οὐρίγγων καὶ κίθαρων εἰς τὴν Ἀθλὸν φασὶ τὸ παλαιὸν στέλλεσθαι. αὐτὸν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν φασιν αὐλῆσαι, καθὼς ἱστορεῖ ὁ ἀριστος μελῶν ποιητῆς Ἀλκμαῖν. ἡ δὲ Περικλῆς, καὶ διδασκῶν αὐτῶν, φησι, τὸν Ἀπόλλω ὑπὸ τῆς αὐλῆς, σεμνὴ οὖν κατὰ πάντα ἢ μουσικῇ, εὖρημα οὖσα.

XV. Ἐχρήσαντο δ' αὐτῇ οἱ παλαιοὶ κατὰ τὴν ἀξίαν, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι πάντες. οἱ δὲ νῦν τὰ σεμνὰ αὐτῆς παραιτουμένοι, ἀντὶ τῆς ἀνδρώδους ἐκείνης καὶ θεσπεσίας, καὶ θεοῖς φίλοι, καταγυῖαν καὶ κοίτην εἰς τὰ θέατρα ἐσάγοντες τοιγάρτοι Ἠλαίων ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Πολιτείας δωματίῳ φαίνεται τῇ τοιαύτῃ μουσικῇ· τὴν γοῦν Ἀὐδίων ἀρμονίαν παραιτεῖται, ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς καὶ ἐπιτήδειος αὐτῆς θρήνον. ἡ καὶ τὴν πρώτην σύστασιν αὐτῆς ἀρμονίαν θρηνώδη τινὰ γενέσθαι. Ὀλυμπον γὰρ πρῶτον ἀρμονιστὸς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μουσικῆς ἐπὶ τῷ Περικλῆϊ φησιν ἐπικήδειον αὐλῆσαι Ἀνδιστί. ἐπὶ δὲ τῷ Μελανιπτίδῃ τούτῳ τοῦ μέλους ἀρξασθαι φησὶ Πίνδαρος δ' ἐν παιῶσιν ἐπὶ τοῖς Νιάβης γάμοις φησὶ Ἀὐδίων ἀρμονίαν πρῶτον διδασκῶναι. ἄλλοι δὲ τὸν Περικλῆα πρῶτον τῇ ἀρμονίᾳ χρῆσασθαι, καθὼς Διονύσιος ὁ Ἰαμβος ἱστορεῖ.

XVI. Καὶ ἡ Μεξολύδιος δὲ παθητικὴ τις τῶν

τραγωδίαις ἀρμόζουσα. Ἀριστόξενος δὲ φησι, Σαρ-
 γὰ πρώτην εὐρασθαι τὴν Μιξολυδιστὶ, παρ' ἧς
 τοὺς τραγωδοποιοὺς μαθεῖν· λαβόντας γοῦν αὐτοὺς
 οὐ δύναται τῇ Δωριστὶ, ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς
 καὶ ἀξιωματικὸν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικόν,
 ἡμικταιν δὲ διὰ τούτων τραγωδία. ἐν δὲ τοῖς Ἰστα-
 ρικοῖς τῆς Ἀρμονικῆς, Πυθοκλείδην, φασὶ, τὸν αὐ-
 λωτὴν εὐρετὴν αὐτῆς γεγονέναι. Αὐτοῖς δὲ Ἀμυρο-
 κλῆα τὸν Ἀθηναῖον, συνιδόντα, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα
 ἔχει τὴν διάξευξιν, ὅπου σχεδὸν ἅπαντες ὦντο, ἀλλ'
 ἐλὼν τὸ ὄξύ, τοιοῦτον αὐτῆς ἀπεργάσασθαι τὸ σχῆμα,
 ὅταν τὸ ἀπὸ παραμέσης ἐπὶ ὑπάτην ὑπατῶν. ἀλλὰ
 αὐτὸν καὶ τὴν Ἐπανεμμένην Ἀυδιστὶ, εἴπερ ἐναντία
 τῇ Μιξολυδιστὶ, παραπλησίαν οὔσαν τῇ Ἰάδι, ὑπὸ
 Ἀμόνορος εὐρεῖσθαι φασὶ τοῦ Ἀθηναίου.

XVII. Τούτων δὴ τῶν ἀρμονιῶν, τῆς μὲν Θρη-
 γωδικῆς τινος οὔσης, τῆς δ' ἐκτελευμένης, εἰκότως ὁ
 Πλάτων παραιτησάμενος αὐτὰς, τὴν Δωριστὶ ὥς πο-
 λιτικοῖς ἀνδράσι καὶ σώφροσιν ἀρμόζουσιν εἴλετο·
 οὐ μὲν Δία ἀγνοήσας, ὡς Ἀριστόξενός φησιν ἐν ταῖς
 ἐντέλειαις τῶν Μουσικῶν, ὅτι καὶ ἐκείναις τὴν χρῆσι-
 μὴν ἦν πρὸς πολιτείαν φυλακικὴν· πᾶν γὰρ προου-
 λῶν τῇ μουσικῇ ἐπιστήμῃ Πλάτων, ἀκουστῆς γε-
 γνημένος Ἀρμόκοντος τοῦ Ἀθηναίου, καὶ Μετίλλου
 τοῦ Ἀκραγαντίνου· ἀλλ' ἐπεὶ, ὡς προείπομεν, πολὺ
 τὸ στερνὸν ἔστιν ἐν τῇ Δωριστὶ, ταύτην προετίμησεν
 οὐκ ἄγεός τις, ὅτι πολλὰ Λόγια Παρθένεια ἄλλα
 ἀκρῶν, καὶ Πενδάρα, καὶ Σιμωνίδην, καὶ Εὐακχὺν
 ἀδῶν πεποίηται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐπὶ προούδιον καὶ

παιᾶνες, καὶ μέντοι ὅτι καὶ τραγικοὶ οἶκτοι ποί-
 ἐπὶ τοῦ Δωρίου τρόπου ἐμελωδήθησαν, καὶ ἡ
 ἐρωτικά. ἐξήρκει δ' αὐτῷ τὰ εἰς τὸν Ἄρην καὶ Ἄν-
 τῶν, καὶ τὰ σπονδεῖα· ἐπιβήσομαι γὰρ ταῦτα ἑσπε-
 ἄνδρὸς σώφρονος ψυχὴν καὶ περὶ τοῦ Ἀνδίου δ' αὖ-
 ἡγνότες, καὶ περὶ τῆς Ἰαῖδος· ἡπιστάτω γὰρ, εἰς
 τραγωδία ταύτη τῇ μελοποιίᾳ κέχρηται.

XVIII. Καὶ οἱ παλαιοὶ δὲ πάντες οὐκ ἀπεί-
 ἔχοντες πασῶν τῶν ἁρμονιῶν, ἐνίοις ἐχρήσαντο·
 γὰρ ἡ ἄγνοια τῆς τοιαύτης στενοχωρίας καὶ ὀλυ-
 χορδίας αὐτοῖς αἰτία γέγενηται· οὐδὲ δὲ ἄγνοια
 περὶ Ὀλύμπου καὶ Τερπανδρὸν καὶ οἱ ἀκολού-
 θησαντες τῇ ταύτων προαιρέσει, περιεῖλον τὴν ποί-
 χορδίαν τε καὶ ποικιλίαν. μαρτυρεῖ γοῦν τὰ Ὀλυ-
 πίου τε καὶ Τερπανδρὸν ποιήματα, καὶ τῶν ταύ-
 ὁμοιοτρόπων πάντων· τρίχορδα γὰρ ὄντα καὶ ὁμο-
 διαφέρει τῶν ποικίλων καὶ πολυχόρδων, ὥς μὴ
 δύνασθαι μιμήσασθαι τὸν Ὀλύμπου τρόπον, ὅ-
 λειν δὲ τούτους ἐν τῷ πολυχόρδῳ τε καὶ πολλοῖς
 πρὸς κατεργασμένους.

XIX. Ὅτι δὲ οἱ παλαιοὶ οὐ δι' ἄγνοιαν ἀν-
 χοντο τῆς τρίτης ἐν τῷ σπονδειαζόντι τρόπῳ, ἀλλ'
 ὅν ποιεῖ ἢ ἐν τῇ κρούσει γινομένη χρῆσις· οὐ γὰρ
 ἂν ποτ' αὐτῇ πρὸς τὴν παρυπάτην κερῆσθαι ἔ-
 φώως, μὴ γνωρίζοντας τὴν χρῆσιν· ἀλλὰ δῆλον
 τὸ τοῦ κέλλους ἦθερ, ὃ γίνεται ἐν τῷ σπονδεια-
 τρόπῳ διὰ τὴν τῆς τρίτης εξαίρεσιν, τοῦτ' ἢ τὸ
 αἰσθησθαι αὐτῶν ἐπάγον ἐπὶ τὸ διαβιβάζειν τὸ μέ-
 ἐπὶ τὴν παρανήτην. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς

καὶ γὰρ ταύτη πρὸς μὲν τὴν κροῦσιν ἐχρῶν-
το, καὶ πρὸς παρρητήην διαφώνων καὶ πρὸς μέσσην
συμφώνων· κατὰ δὲ τὸ μέλος οὐκ ἐφαίνετο αὐτοῖς
οὐκ εἶναι τῷ σπονδειακῷ τρῶπι. οὐ μόνον δὲ τού-
τοι, ἀλλὰ καὶ τῇ συνημμένῳ ἰήτῃ οὕτω κέχρηται
πάντες· κατὰ μὲν γὰρ τὴν κροῦσιν αὐτὴν διεφώ-
νουν πρὸς τε παρρητήην, καὶ πρὸς παραμείσην, καὶ
πρὸς λιχανόν· κατὰ δὲ τὸ μέλος, καὶ αἰσχυρῶς θῆναι
ἐν χρησασμένῳ ἐπὶ τῷ γινομένῳ δι' αὐτὴν ἦθαι. δη-
λόν δ' εἶναι καὶ ἐκ τῶν Φρυγίων, ὅτι οὐκ ἡγνόητο
ἐκ' Ὀλύμπου τε καὶ τῶν ἀκολουθησάντων ἐκείνῳ·
ἐχρῶντο γὰρ αὐτῇ οὐ μόνον κατὰ τὴν κροῦσιν, ἀλλὰ
καὶ κατὰ τὸ μέλος ἐν τοῖς μητροῦσι καὶ ἐν πῖσι τῶν
Φρυγίων. δηλόν δὲ καὶ τὸ περὶ τῶν ὑπατιῶν, ὅτι οὐ
δὲ ἄγνοιαν ἀπέχοντο ἐν τοῖς Δωρίοις τοῦ πετραχόρ-
ου τοῦτου· αὐτίκα ἐπὶ τῶν λοιπῶν τοῖων ἐχρῶντο,
δηλονότι εἰδότες· διὰ δὲ τὴν τοῦ ἦθους φυλακὴν
ἀπέχον ἐπὶ τοῦ Δωρίου τόνου τιμῶντες τὸ καλὸν
αὐτοῦ.

XX. Οἶόν τι καὶ ἐπὶ τῶν τῆς τραγωδίας ποιη-
τῶν· τῷ γὰρ χρωματικῷ γένει καὶ τῷ ῥυθμῷ τραγα-
δίᾳ μὲν οὐδέπω καὶ τήμερον κέχρηται· κιθάρα δὲ,
κίθαρις γενναῖς πρεσβυτέρῃ τραγωδίᾳ οὕσα, ἐξ
αρχῆς ἐχρήσατο. τὸ δὲ χροῦμα ὅτι πρεσβυτέρῳ καὶ
τῆς ἀμονίας, σαφές· δεῖ γὰρ δηλονότι κατὰ τὴν
τῶν ἀνθρωπίνης φύσεως ἐνταῦξιν καὶ χρῆσιν τὸ πρεσ-
βύτερον λέγειν· κατὰ γὰρ αὐτὴν τὴν τῶν γυνῶν φῆ-
σιν οὐκ ἔστιν ἕτερον ἑτέρου πρεσβύτερον. εἰ οὖν τις
ἀσχολὸν ἢ Φρύγιον φαίη δι' ἄγνοιαν ἀπεσχῆσθαι

τοῦ χροῦματος, ἀρὰ γ' οὐκ ἂν ἄτοπος εἴη; ὁ γὰρ αὖ
 τὸς καὶ Παγκράτην ἂν εἴποι ἄγνοεῖν τὸ χροῦμα
 γένος ἁπείχετο γὰρ καὶ οὗτος ὡς ἐπιτοπολὺ τοῦ
 ἐχρήσατο δ' ἐν τισιν· οὐ δὲ ἄγροισιν οὐκ δηλοῖται
 ἀλλὰ διὰ τὴν προαίρεσιν, ἁπείχετο· ἐξήλου γὰρ
 ὡς αὐτὸς ἔφη, τὸν Πινδαρεῖόν τε καὶ Σιμωνίδην
 τρόπον, καὶ καθόλου τὸν ἀρχαῖον καλούμενον
 τῶν τῶν.

XXI. Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ Τυρταίου
 τοῦ Μαντινέως, καὶ Ἀνδρέα τοῦ Κορινθίου,
 Θρασύλλου τοῦ Φλιασίου, καὶ ἑτέρων πολλῶν,
 πάντας ἴσμεν διὰ προαίρεσιν ἀπεσχημένους τῶν
 τὸς τε καὶ μεταβολῆς καὶ πολυχορδίας καὶ αἰσίων
 πολλῶν ἐν μέσῳ ὄντων ὅσμων τε καὶ ἁρμονιῶν καὶ
 λέξεων καὶ μελοποιίας καὶ ἐρμηνείας. αὐτίκα γὰρ
 φάνης ὁ Μεγαρικὸς οὕτως ἐπολέμησε ταῖς σύμφο-
 ρασι τοῖς αὐλοποιοῦσι οὐδ' ἐπιθεῖναι πῶποτε
 ἐπὶ τοὺς αὐλοὺς, ἀλλὰ καὶ τοῦ Πυθικοῦ ἁγίου
 μάλιστα διὰ ταῦτ' ἀπέστη. καθόλου δ' εἴ τις τῶν
 χρῆσθαι τεκμαιρόμενος, καταγνώσεται τῶν μὴ
 μένων ἄγροισιν, πολλῶν ἂν τις φθάνοι καὶ τῶν
 καταγινώσκων· οἷον, τῶν μὲν Λαριωνίων τοῦ Ἀντι-
 γενιδείου τρόπου καταφρονούντων, ἐπειδή τινα
 χρῶνται αὐτῷ· τῶν δ' Ἀντιγενιδέων τοῦ Λαριων-
 οῦ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· τῶν δὲ κιθαρισδῶν τοῦ
 μοθιδίου τρόπου, σχεδὸν γὰρ ἡποπεφαστήκασι
 τε τὰ κατῴματα, καὶ εἰς τὰ Πολυεῖδου ποιήματα
 πάλιν δ' αὖ εἴ τις καὶ περὶ τῆς ποικιλίας ὁρᾷ
 καὶ ἐμπείρως, ἐπισκοποῖη, τὰ τότε καὶ τὰ νῦν

οἰοῦνται, οὗτοι ἂν ἐν χρήσει οὔσαν καὶ τότε τὴν ποικιλίαν. τῇ γὰρ περὶ τὰς ῥυθμοποιίας ποικιλίᾳ οὐκ ἔστι ποικιλωτέρα ἐχρήσαντο οἱ παλαιοί· ἐτίμων γοῦν τὴν ῥυθμικὴν ποικιλίαν, καὶ τὰ περὶ τὰς κρουσμάτων δὲ διαλέκτους τότε ποικιλώτερα ἦν· οἱ μὲν γὰρ τῶν φιλομαθεῖς, οἱ δὲ τότε, φιλόῤῥυθοι. δηλοῦν οὖν, ὅτι οἱ παλαιοὶ οὐ δὲ ἄγνοιαν, ἀλλὰ διὰ προαιρέσειν, ἀπειχόντο τῶν κεκλασμένων μελῶν. καὶ τί θαυμαστόν; πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων οὐκ ἄγνοεῖται μὲν ὑπὸ τῶν χρημένων, ἀπηλλοτριώται δ' αὐτοῖς, τῆς χρήσεως ἀφαιρεθείσης, διὰ τὸ εἰς ἓνα ὑπερπεῖς δεδιγμένον.

XXII. Ὅτι δὲ ὁ Πλάτων οὐτ' ἄγνοία, οὐτ' ἀπειρία, τὰ ἄλλα παρητήσατο, ἀλλ' ὥς οὐκ ἐπὶ πόντῳ τοιαύτη πολιτεία, διέδομεν ἐξῆς, ὅτι ἐμπειρος ἁρμονίας ἦν. ἐν γοῦν τῇ ψυχογονίᾳ τῇ ἐν τῷ Τιμαίῳ τὴν τε περὶ τὰ μαθήματα καὶ μουσικὴν σπουδὴν ἐπιδείξατο ὡδὲ πως. Καὶ μετὰ ταῦτα συνεπλήρου τὰ τε διπλάσια καὶ τὰ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας τ' ἐκείνων ἀποτεμένων, καὶ τιθεὶς εἰς τὰ μεταξὺ τούτων· εἴς τ' ἐν ἑκάστῳ διαστήματι δύο εἶναι μεσότητες. ἁρμονικῆς γὰρ ἦν ἐμπειρίας τοῦτο τὸ προοίμιον, ὥς αὐτίκα διέδομεν. τρεῖς εἶσι μεσότητες αἱ πρώται, ἀφ' ὧν λαμβάνεται πᾶσα μεσότης, ἀριθμητικῆς, ἁρμονικῆς, γεωμετρικῆς. τούτων ἡ μὲν ἴσῳ ἀριθμῷ περιέχει καὶ ὑπερέχει, ἡ δ' ἴσῳ λόγῳ, ἡ δ' οὐτε λόγῳ, οὐτ' ἀριθμῷ. ὁ τοίνυν Πλάτων τὴν ψυχικὴν ἁρμονίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων, καὶ τὴν αἰσθητικὴν τῆς πρὸς ἀλλήλα ἐξ ἁγομοίων συμφωνίας δεῖξαι

ἁρμονικῶς βουλευθεὶς, ἐν ἐκάστῳ διαστήματι δύο με-
 οδότηας ψυχικὰς ἀπέφηνε κατὰ τὸν μουσικὸν λόγον
 τῆς γὰρ διὰ πασῶν ἐν μουσικῇ συμφωνίας δύο δια-
 στήματα μέσα εἶναι συμβέβηκεν, ὧν τὴν ἀναλογίαν
 δεῖξομεν. ἡ μὲν γὰρ διὰ πασῶν ἐν διπλασίῳ λόγῳ
 θεωρεῖται. ποιήσει δ' εἰκόνας χάριν τὸν διπλάσιον
 λόγον κατ' ἀριθμὸν τὰ ἕξ καὶ τὰ δώδεκα· ἵσται δὲ
 ταῦτο τὸ διάστημα ἀπὸ ὑπιάτης μέσων ἐπὶ νήτην δι-
 ζευγμένων, ὄντων οὖν τῶν ἕξ καὶ δώδεκα ἄκρων, ἢ
 ἡ μὲν ὑπιάτη μέσων, τὸν τῶν ἕξ ἀριθμὸν, ἡ δὲ νήτη
 διεζευγμένων, τὸν τῶν δώδεκα. λαβεῖν δὲ λοιπὸν σπον-
 δὸν τοῦτοῖς ἀριθμοῦς τοὺς μεταξὺ πίπτοντας,
 οἱ ἄκροι, ὁ μὲν ἐπίτριτος, ὁ δὲ ἡμιόλιος φανήσεται
 εἰσὶ δὲ ὁ τῶν ὀκτώ καὶ τῶν ἐννέα· τῶν γὰρ ἕξ
 μὲν ὀκτώ, ἐπίτριτα, τὰ δ' ἐννέα, ἡμιόλια. τὸ μὲν
 ἔν ἄκρον, τοιοῦτο· τὸ δ' ἄλλο τὸ τῶν δώδεκα, τῶν
 μὲν ἐννέα ἐπίτριτα, τῶν δ' ὀκτὼ ἡμιόλια. τοῦτον
 οὖν τῶν ἀριθμῶν ὄντων μεταξὺ τῶν ἕξ καὶ τῶν δώ-
 δεκα, καὶ τοῦ διὰ πασῶν διαστήματος ἐκ τοῦ δι-
 τετάρου καὶ τοῦ διὰ πέριτε συνεσιῶτος, δηλον, οὐ
 ἔξει ἡ μὲν μέση τὸν τῶν ὀκτὼ ἀριθμὸν, ἡ δὲ παρα-
 μέση τὸν τῶν ἐννέα. τοῦτου γενομένου, ἔξει ἡ ὑπιά-
 τη πρὸς μέσων, ὥς παραμέση πρὸς νήτην διεζευγμέ-
 νων· ἀπὸ γὰρ παραπάτης μέσων διὰ τετάρων ἐπὶ
 μέσων· ἀπὸ δὲ παραμέσης ἐπὶ νήτην διεζευγμένων,
 διὰ πασῶν. ἡ αὐτὴ δ' ἀναλογία καὶ ἐπὶ τῶν ἀρι-
 θμῶν εὐρίσκεται· ὥς γὰρ ἔχει τὰ ἕξ πρὸς τὰ ὀκτὼ
 οὕτω τὰ ἐννέα πρὸς τὰ δώδεκα· καὶ ὥς ἔχει τὰ ἕξ
 πρὸς τὰ ἐννέα, οὕτω τὰ ὀκτὼ πρὸς τὰ δώδεκα· ἐπὶ

ἴσται γὰρ τὰ μὲν ὀκτὼ τῶν ἕξ, τὰ δὲ δώδεκα τῶν ἑννέα· ἡμιόλια δὲ τὰ μὲν ἑννέα τῶν ἕξ· τὰ δὲ δώδεκα τῶν ὀκτῶ. ἀρκέσει τὰ εἰρημένα εἰς τὸ ἐπιδεδειχῆναι, ἣν εἶχε περὶ τὰ μαθήματα σπουδὴν καὶ ἐμπειρίαν Πλάτων.

XXIII. Ὅτι δὲ σεμνὴ ἡ ἁρμονία, καὶ θεῖον τι καὶ μέγα, Ἀριστοτέλης ὁ Πλάτωνος ταυτὶ λέγει· Ἡ δὲ ἁρμονία ἐστὶν οὐρανία, τὴν φύσιν ἔχουσα θείαν καὶ καλὴν καὶ δαιμονίαν· τετραμερὴς δὲ τῇ δυνάμει πεμφκυῖα, δύο μεσότηας ἔχει, ἀριθμητικὴν τε καὶ ἁρμονικὴν· φαίνεται τε τὰ μέρη αὐτῆς, καὶ τὰ μέγιστα καὶ αἱ ὑπεροχαί, κατ' ἀριθμὸν καὶ ἰσομετρίαν· ἡ γὰρ δυοὶ τετραχόρδοις ὁυθμίζεται τὰ μέλη. ταῦτα μὲν τὰ ῥητά, συνεστάναι δ' αὐτῆς τὸ σῶμα ἔλεγεν ἐκ μερῶν ἀνομοίων, συμφωνούντων μόντοι πρὸς ἄλληλα. ἀλλὰ μὴν καὶ ταῖς μεσότησιν αὐτῆς κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν λόγον συμφωνεῖν· τὸν γὰρ νεώτερον, πρὸς τὸν ἱππατον ἐκ διπλασίου λόγου ἡρμουμένον, τὴν διὰ πυσθὴν συμφωνίαν ἀποτελεῖν. ἔχει γὰρ, ὥς ἀντίπομεν, τὸν νεώτερον, δώδεκα μονάδων, τὸν δὲ ἱππατον, ἕξ· τὴν δὲ παραμέσῃν συμφωνοῦσαν πρὸς ἱππατην κατ' ἡμιόλιον λόγον, ἑννέα μονάδων· τῆς δὲ μέσης οὗτοι εἶναι μονάδας ἐλέγομεν. συγκεῖσθαι δὲ διὰ τούτων τῆς μουσικῆς τὰ κυριώτατα διαστήματα συμβαίνει· τὸ τε διὰ τεσσάρων, ὃ ἐστὶ κατὰ τὸν ἐπιτρίτον λόγον· καὶ τὸ διὰ πέντε, ὃ ἐστὶ κατὰ τὸν ἡμιόλιον λόγον· καὶ τὸ διὰ πασῶν, ὃ ἐστὶ κατὰ τὸν διπλασίον· ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸν ἐπόγδοον αὐτῶν, ὃς ἐστὶ κατὰ τὸν τοιαῖον λόγον· ταῖς αὐταῖς

δ' ἐπεροχαῖς ὑπερέχειν καὶ ὑπερέχουσθαι τῆς ὀργάνης
 νίας τὰ μέρη ὑπὸ τῶν μερῶν, καὶ τὰς μεσοτήτας
 τῶν μεσοτήτων, κατὰ τε τὴν ἐν ἀριθμοῖς ὑπεροχὴν
 καὶ κατὰ τὴν γεωμετρικὴν δύναμιν συμβαίνει· καὶ
 φαίνει γοῦν αὐτὰς Ἀριστοτέλης τὰς δυνάμεις ἑκά-
 στας τοιαύτης, τὴν μὲν νεάτην, τῆς μέσης τῶν τριῶν
 μέρει τῶ αὐτῆς ὑπερέχουσαν· τὴν δὲ ὑπάτην
 τῆς παραμέσης ὑπερεχομένην ὁμοίως. ὥς γινώσκοντες
 τὰς ὑπεροχὰς τῶν πρὸς τι· τοῖς γὰρ αὐτοῖς μέτροις
 ὑπερέχουσι καὶ ὑπερέχονται. τοῖς γοῦν αὐτοῖς
 γοῖς οἱ ἄκροι τῆς μέσης καὶ παραμέσης ὑπερέχοντες
 καὶ ὑπερέχονται, ἐπιτρίτω καὶ ἡμιολίῳ· τοιαύτη δὲ
 ὑπεροχὴ ἐστὶν ἡ ἁρμονικὴ. ἡ δὲ τῆς νεάτης ὑπεροχὴ
 καὶ τῆς μέσης κατ' ἀριθμητικὸν λόγον ἴσῳ μέρει τοῦ
 ὑπεροχὰς ἐμφαίνουσιν. ὥσαύτως καὶ ἡ παραμέσης τῆς
 ὑπάτης· τῆς γὰρ μέσης ἡ παραμέση κατὰ τὸν ἴσον
 γδοον λόγον ὑπερέχει. πάλιν ἡ νεάτη τῆς ὑπάτης
 τετραπλασία ἐστίν, ἡ δὲ παραμέση τῆς ὑπάτης ἡμιόλιος.
 ἡ δὲ μέση ἐπέτритος πρὸς ὑπάτην ἡρμουςται. καὶ τοῖς
 μὲν μέρεσι καὶ τοῖς πλήθεσι καὶ κατ' Ἀριστοτέλην
 ἁρμονία οὕτως ἔχουσα πέφυκε.

XXIV. Συνέστηκε δὲ φυσικώτατα ἐκ τε τῆς
 πείρου καὶ περαινούσης καὶ ἐκ τῆς ἀρτιοπερίσου
 φύσεως, καὶ αὕτη καὶ τὰ μέρη αὐτῆς πάντα· αὐτὴ
 μὲν γὰρ ὅλη ἀρτία ἐστὶ, τετραμερὴς οὖσα τοῖς
 ἁρτίοις· τὰ δὲ μέρη αὐτῆς, καὶ οἱ λόγοι, ἁρτίοι καὶ
 ἁρτισσοὶ καὶ ἀρτιοπέρισσοι. τὴν μὲν γὰρ νεάτην
 ἀρτίαν, ἐκ δώδεκα μονάδων· τὴν δὲ παραμέσην
 ἁρτίαν, ἐκ ἐννέα μονάδων· τὴν δὲ μέσην ἀρτίαν,

ἐκτὴν μονίῳδον. τὴν δὲ ὑπάτην, ἀρτιοπέρισσον, ἕξ
μονίῳδον οὔσαν. οὕτω δὲ πεφυκῦα αὐτῇ τε καὶ τὰ
αὐτῆς πρὸς ἄλληλα ταῖς ὑπεροχαῖς τε καὶ τοῖς
λόγοις, ὅλη τε ὅλη καὶ τοῖς μέρεσι συμφωνεῖ.

XXV. Ἀλλὰ μὴν καὶ αἱ αἰσθήσεις, αἱ τοῖς σώ-
μασι ἔγγινόμεναι, διὰ τὴν ἁρμονίαν, αἱ μὲν οὐρα-
νίαι θεῖαι οὔσαι, μετὰ θεοῦ τὴν αἴσθησιν παρεχό-
μεναι τοῖς ἀνθρώποις, ὅψις τε καὶ ἄκοή, μετὰ φω-
τὸς καὶ φωτὸς τὴν ἁρμονίαν ἐπιφαίνουσι· καὶ ἄλλαι
δ' αὐταῖς ἀκόλουθοι, ἧ αἰσθήσεις καθ' ἁρμονίαν
κινεῖται· πάντα γὰρ καὶ αὗται ἐπιτελοῦσιν οὐκ
ἀντὶ ἁρμονίας, ἐλάττους μὲν ἐκείνων οὔσαι, οὐκ
ὑποδ' ἐκείνων· ἐκείναι γὰρ ἅμα θεοῦ παρουσίᾳ πα-
ρεγγινόμεναι τοῖς σώμασι κατὰ λογισμὸν, ἰσχυράν τε
καὶ καλὴν φύσιν ἔχουσι.

XXVI. Φανερόν οὖν ἐκ τούτων, ὅτι τοῖς πα-
λαιαῖς τῶν Ἑλλήνων εἰκότως μάλιστα πάντων ἐμέ-
λησε πεπαιδεῦσθαι μουσικῇ. τῶν γὰρ νέων τὰς
ψυχὰς ὥοντο, δεῖν διὰ μουσικῆς πλάττειν τε καὶ
ἐνθymίζειν ἐπὶ τὸ εὖσχημον, χρησίμης δηλονότι
τῆς μουσικῆς ὑπαρχούσης πρὸς πάντα καὶ πᾶσαν
ἐκταυδασμένην πρᾶξιν, προηγουμένως δὲ πρὸς τοὺς
πολεμικοὺς κινδύνους· πρὸς οὓς οἱ μὲν αὐλοῖς ἐχρῶν-
το, καθάπερ Λακεδαιμόνιοι· παρ' οἷς τὸ καλούμε-
νον Καστόρειον ἠυλᾶτο μέλος, ὅπότε τοῖς πολέμοις
ἐν κόσμῳ προσήσαν μαχεσόμενοι. οἱ δὲ καὶ πρὸς
ἐναντίας ἐποίουν τὴν πρόσσodon τὴν πρὸς τοὺς ἐναντί-
ους· καθάπερ ἱστοροῦνται μέχρι πολλοῦ χρήσασθαι
τῶν τρόπων τούτων τῆς ἐπὶ τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους

εξόδου Κρητες. οἱ δ' ἔτι καὶ καθ' ἡμᾶς σάλην
 διατελοῦσι χρώμενοι. Ἀργεῖοι δὲ πρὸς τὴν τῶν Σι-
 νείων τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς πάλην ἐχθρὰν
 τῷ αὐτῷ· τὸν δ' ἀγῶνα τοῦτον ἐπὶ Δαναῶν μὲν τῆς
 ἀρχῆς τεθῆναι φασιν, ὕστερον δ' ἀνατεθῆναι δὲ
 Σθενίῳ· οὐ μὲν ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν τοῖς πεντάθλοισι
 νερόμισται προσαυλεῖσθαι, οὐδὲν μὲν κεκριμένον
 οὐδ' ἀρχαῖον, οὐδ' οἷον ἐνομίζεται παρὰ τοῖς ἀνδρῶ-
 σιν ἐκείνοις, ὥσπερ τὸ ὑπὸ Ἰέρακος πεποιμένον
 πρὸς τὴν ἀγωνίαν ταύτην, ὃ ἐκαλεῖτο ἐνδρομή· ἅμα
 δὲ καὶ εἰ ἀσθενές τι καὶ οὐ κεκριμένον, ἀλλ' οὐ
 προσαυλεῖται.

XXVII. Ἐπὶ μέντοι τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων οὐκ
 εἰδέναι, φασί, τοὺς Ἕλληνας τὴν Θεατρικὴν μοί-
 σαν· ὅλην δ' αὐτῆς τὴν ἐπιστήμην πρὸς τὴν θιά-
 μην, καὶ τὴν τῶν νέων παιδευσιν παραλαμβάνουσαν
 μηδὲ τὸ παράπαν ἤδη θιάτρου παρὰ τοῖς ἀνδράσι
 ἐκείνοις κατεσκευασμένον, ἀλλ' ἔτι τῆς μουσικῆς
 τοῖς ὑποῖς ἀναστρεφομένης, ἐν οἷς τιμὴν τῆς τοῦ
 θεοῦ διὰ ταύτης ἐποιοῦντο, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀν-
 δρῶν ἐπαίνους· εἰκὸς δ' εἶναι, ὅτι τὸ θιάτρου ἵστα-
 ρον, καὶ τὸ θεωρεῖν πολὺ πρότερον, ἀπὸ τοῦ θεοῦ τῆς
 προσηγορίας ἔλαβεν. ἐπὶ μέντοι τῶν καθ' ἡμᾶς χρό-
 νων τοσοῦτον ἐπιδέδωκε τὸ τῆς διαφορᾶς εἶδος, ὥστε
 τοῦ μὲν παιδευτικοῦ τρόπου μηδεμίαν μνηστὴν μνη-
 στήληψιν εἶναι, πάντας δὲ τοὺς μουσικῆς ὑπαικού-
 νους πρὸς τὴν Θεατρικὴν προσεχωρηκέναι μάστιγι.

XXVIII. Εἴποι τις· Ὡς τᾶν, οὐδὲν οὐκ ὑπὸ τῶν
 ἀρχαίων προσεξεύρηται καὶ κεκαινοτόμηται ἡ φημι

καὶ αὐτὸς, ὅτι προσεξεύρηται, ἀλλὰ μετὰ τοῦ σε-
 μνοῦ καὶ πρέποντος. οἱ γὰρ ἱστορήσαντες τὰ τοιαῦ-
 τα Τερπιάδῳ μὲν τὴν τε Δωρίον νῆτην προσετίθει-
 σαι, οὐ χρησαμένων αὐτῇ τῶν ἔμπροσθεν κατὰ τὸ
 μέλος, καὶ τὸν Μιξολύδιον δὲ τόνον ὅλον προσεξε-
 νῆσθαι λέγεται, καὶ τὸν τῆς ὀρθίου μελωδίας τρῶ-
 τος τὸν κατὰ τοὺς ὀρθίους πρὸς τὸν ὀρθιον σημα-
 νόν τροχάιον. εἰ δὲ, καθάπερ Πίνδαρός φησι, καὶ
 τῶν ἀκολιῶν μελῶν Τέρπιανδρος εὐρετής ἦν, ἀλλὰ
 μὴν καὶ Ἀρχίλοχος τὴν τῶν τριμέτρων ὕθμοποιῶν
 προσεξεύρε, καὶ τὴν εἰς τοὺς οὐχ ὁμογενεῖς ὕθμοὺς
 ἵκτασιν, καὶ τὴν παρακαταλογὴν, καὶ τὴν περὶ ταῦ-
 τα κροῦσιν· πρῶτῳ δὲ αὐτῷ τὰ τ' ἐπωδία, καὶ τὰ
 πεντάμετρα, καὶ τὸ προκρητικὸν καὶ τὸ προσοδια-
 κόν ἀποδίδοται, καὶ ἡ τοῦ πρῶτου ἀΰξησις, ὑπ'
 τῶν δὲ καὶ τὸ ἐλεγίον, πρὸς δὲ τούτοις ἡ τε τοῦ
 ἱαμβείου πρὸς τὸν ἐπιβατὸν παίωνα ἔντασις, καὶ ἡ
 τοῦ ἡϋξήμενου ἡρώων, εἰς τε τὸν προσοδιακόν, καὶ
 τὸν κρητικόν· εἰ δὲ τῶν ἱαμβείων, τὸ τὰ μὲν λέγι-
 σθαι παρὰ τὴν κροῦσιν, τὰ δ' ᾄδισθαι, Ἀρχίλοχόν
 καὶ καταδείξαι, εἰδ' οὕτω χρησασθαι τοὺς τραγι-
 κούς ποιητάς, Κρέξον δὲ λαβόντα εἰς διθυράμβον
 γῆρσιν ἀγαγεῖν. οἴονται δὲ, καὶ τὴν κροῦσιν τὴν
 ἐκ τῆς οἰδῆς τοῦτον πρῶτον εὐρεῖν, τοὺς δ' ἄρ-
 γαίους πάντας πρόσχορδα κροῦειν.

XXIX. Πολυμήστῳ δὲ τὸν θ' ὑπολύδιον τῶν
 ὁνομαζόμενον τόνον ἀνατιθέασιν, καὶ τὴν ἔκλυσιν καὶ
 τὴν ἐκβολὴν πολὺ μείζω πεποιημέναι φασὶν αὐτόν.
 καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ὀλυμπον ἐκτείνον, ὅς δὴ τὴν ἀρχήν

τῆς Ἑλληνικῆς τε καὶ νομικῆς μουσικῆς ἀποδιδόναι
 τὸ τε τῆς ἁρμονίας γένος ἐξευρεῖν φασί, καὶ τῶν ὁρ-
 θμῶν τὸν τε προσδιακόν, ἐν ᾧ ὁ τοῦ Ἀριωῦ νόμος
 καὶ τὸν χορεῖον, ᾧ πολλὰ κίχρηται ἐν τοῖς Μηδικαῖς
 ἔνιοι δὲ καὶ τὸν βακχεῖον Ὀλυμπον οἶονται εὐρη-
 ναι. δῆλον δ' ἕκαστον τῶν ἀρχαίων μελῶν, ὅτι ταῦτα
 αὐτοῖς ἔχει. Λάσος δὲ ὁ Ἑρμιονεὺς εἰς τὴν διθυρα-
 βικὴν ἀγωγὴν μεταστήσας τοὺς ῥυθμοὺς, καὶ τῇ
 αὐτῶν πολυφωνίᾳ κατακολουθήσας, πλείους
 φθόγγοις καὶ διεξέξιμμένοις χρησάμενος, εἰς μου-
 σικὴν τὴν προὔπαρχουσαν ἤγαγε μουσικὴν.

XXX. Ὁμοίως δὲ καὶ Μελαμπιπίδης ὁ μολο-
 ποιὸς ἐπιγενόμενος, οὐκ ἐνέμεινε τῇ προὔπαρχούσῃ
 μουσικῇ, ἀλλ' οὐδὲ Φιλόξενος, οὐδὲ Τιμόθιος· ὁ
 τὸς γὰρ, ἑπταφθόγγον τῆς λυρᾶς ὑπαρχούσης
 εἰς Τέτραπυκτον τὸν Ἀντισσαῖον, διεξέξιψεν εἰς ἑπτα-
 φθόγγους. ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐλητικὴ ἀπὸ ἀπλο-
 στέρας εἰς ποικιλοτέραν μεταβέβηκε μουσικὴν·
 γὰρ παλαιὸν, ἕως εἰς Μελαμπιπίδην, τὸν τῶν διθυ-
 ράμβων ποιητὴν, συμβεβήκει τοὺς ἀσλητιὰς πα-
 τῶν ποιητῶν λαμβάνειν τοὺς μισθοὺς, πρωτογενέ-
 στουσης δηλονότι τῆς ποιήσεως, τῶν δ' αὐτῶν
 ὑπηρετούντων ταῖς διδασκαλίαις· ὕστερον δὲ καὶ ταῖς
 το διαφθάρῃ· ὥς καὶ Φερεκράτην τὸν κομικὸν
 ἀγαγεῖν τὴν μουσικὴν ἐν γυναικείῳ σχήματι, ὅτι
 κατηκισμένην τὸ σῶμα· ποιεῖ δὲ τὴν δικαιοσύνην
 διαπυρριφανομένην τὴν αἰτίαν τῆς λύπης, καὶ
 ποίησιν λέγουσαν.

ΜΟΤΣ. Λέξω μὲν οὐκ ἄκουσα· σοὶ τε γὰρ κλέβω.

Ἐμοὶ τε λείπει θυμὸς ἡδονὴν ἔχει.
 Ἐμοὶ γὰρ ἤρξε τῶν κακῶν Μελανιππίδης
 Ἐν ταῖσι πρώτοις, ὅς λαβὼν ἀνῆκέ με,
 χαλρωτέραν τ' ἐποίησε χορδαῖς δώδεκα.
 Ἄλλ' οὖν ὅμως οὗτος μὲν ἦν ἀποχρῶν ἀνὴρ
 ἔμοιγε πρὸς τὰ νῦν κακὰ. —
 Κινησίας δὲ, ὁ κατάρματος Ἀττικὸς,
 Ἐξαρμονίους καμπὰς ποιῶν ἐν ταῖς στροφαῖς
 Ἀπολώκεκέ μ' οὕτως, ὥστε τῆς ποιήσεως
 τῶν διθυράμβων, καθάπερ ἐν ταῖς ἀοπίαις,
 Ἀριστέρ' αὐτοῦ φαίνεται τὰ δεξιὰ.
 Ἄλλ' οὐκ ἂν εἴποις οὕτως, ἦν ὅμως ὅμως-
 φρόντις δ' ἴδιον στροβίλον ἐμβαλὼν τινα,
 Κάμπτων με καὶ στρέφων, ὅλην διέφθορον,
 Ἐν πέντε χορδαῖς δώδεκα ἁρμονίας ἔχων.
 Ἄλλ' οὖν ἔμοιγε χ' οὗτος ἦν ἀποχρῶν ἀνὴρ.
 Εἰ γὰρ τι κῆξήμαρτιν, αὐτίς ἀνέλαβεν.
 Ὁ δὲ Τιμόθεός μ', ὃ φιλιότη, κατοράωνχε
 καὶ διακέκναικ' αἶσχιστα. ΔΙΚ. Ποῖος οὗτος;
 Τιμόθεος; ΜΟΤΣ. Μιλήσιός τις Πυρρόλας
 Κακὰ μοι παρέσχε· οὗτος ἅπαντας, οὓς λέγω,
 Παρήληλυθεν ἄγων ἐκτραπέλους μυρμηκίας.
 Κἄν ἐντύχη ποῦ μοι βαδιζούσῃ μῶνῃ,
 Ἀπέλυσε, κἄνέλυσε χορδαῖς δώδεκα.
 Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς μηχανοκτείνει Φιλοξένου,
 φησι, ὅτι εἰς τοὺς κυκλίους χοροὺς μέλη εἰση-
 γήσατο. ἡ δὲ μουσικὴ λέγει ταῦτα.
 Ἐξαρμονίους ὑπερβολαίους τε ἀνοσίαντες
 καὶ νυγλάρους, ὥσπερ τε τὰς ῥαφάνους ὅλην
 Κάμπτων με κατεμέτωσε.

καὶ ἄλλοι δὲ κοιμωδοποιοὶ ἔδειξαν τὴν ἀτοπίαν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν μουσικὴν κατακεκρματισκόντων.

XXXI. Ὅτι δὲ περὶ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰς μαθηματικὰς διδασκαλίαις ἡ διαστροφὴ γίνεται, ὁπλὸν Ἀριστοτέλης ξένος ἐποίησε. τῶν γὰρ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, φησὶ, Τελεσίᾳ τῷ Θηβαίῳ συμβῆναι νεῶς μὲν ὄντι, φησὶ, φῆναι ἐν τῇ καλλίστῃ μουσικῇ, καὶ μαθεῖν ἄλλα τῶν εὐδοκίμουμένων, καὶ δὴ καὶ τὰ Πινδαροῦ, καὶ Διονυσίου τοῦ Θηβαίου, καὶ τὰ Ἀλμπρου, καὶ Πρατίνου, καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσοι τῶν λυρικών ὄντες ἐγένοντο ποιηταὶ κρουμάτων ἀγαθοί· καὶ αὐτὸν λῆσαι δὲ καλῶς, καὶ περὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς παιδείας ἱκανῶς διαπονηθῆναι· παρακλήσασθαι δὲ τὴν τῆς ἀκμῆς ἡλικίαν, οὕτω σφόδρα ἐκτετηθῆναι ὑπὸ τῆς σκηναϊκῆς τε καὶ ποικίλης μουσικῆς καταφρονῆσαι τῶν καλῶν ἐκείνων, ἐν οἷς ἀνατρεφῆναι, τὰ Φιλοξένου δὲ καὶ Τιμοθέου ἐκμαρτυρεῖται καὶ τοῦτων αὐτῶν τὰ ποικιλώτατα καὶ πλείστα· αὐτοῖς ἔχοντα καινοτομίαν· ὁρμήσαντά τε ἐπὶ ποιεῖν μέλη, καὶ διαπικρύνοντον ἀμφοτέρων τῶν γένων, τοῦ τε Πινδαρείου καὶ Φιλοξενείου, μὴ δυνασθαι κατορθοῦν ἐν τῷ Φιλοξενίῳ γενεῖ· γρηγορεῖν δ' αὖτις τὴν ἐκ παιδὸς καλλίστην ἀγωγὴν.

XXXII. Εἰ οὖν τις βούλεται μουσικῇ καλῶς κατεργασθῆναι, τὸν ἀρχαῖον ἀπομιμνήσκειν τὸν πομπῶν· ἀλλὰ μὴ καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὴν μετ' ἑαυτοῦ ἀναπληροῦν, καὶ φιλοσοφίαν ἐπιστησάτω παιδείαν· αὕτη γὰρ ἱκανή ἐστίναι τὸ μουσικῇ καλῶς μετρεῖν καὶ τὸ χρῆσιμον. τριῶν γὰρ ὄντων μετῶν.

διήρηται τὴν καθόλου διαίρεσιν ἢ πᾶσα μουσικῇ, διακόνου, χρώματος, ἁρμονίας, ἐπιστήμονα χρη-
 σαι τῆς τούτοις χρωμένης ποιήσεως τὸν μουσικῇ
 προσιδόντα, καὶ τῆς ἐρμηνείας τῆς τὰ πεποιημένα
 παραδιδούσης ἐπήβολον. πρῶτον μὲν οὖν κατανοη-
 ῖον, ὅτι πᾶσα μάθησις τῶν περὶ τὴν μουσικὴν,
 ἰσχυρὸς ἐστὶν οὐδέπω προσειληφὸς τὸ τίτος ἕνεκα
 τῶν διδασκομένων ἕκαστον τῷ μαθητῶντι μαθη-
 ῖον ἐστὶ. μετὰ δὲ τοῦτο ἐνθυμητέον, ὅτι πρὸς τὴν
 κοινὴν αἰσθάνειν τε καὶ μάθησιν οὐδέπω προσάγε-
 ται τρύπων ἐξαριθμησις. ἀλλὰ οἱ μὲν πολλοὶ εἰκῇ
 μαθητῶνται, ὃ ἂν τῷ διδάσκοντι ἢ τῷ μαθητῶντι
 ἴσῃ· οἱ δὲ συνετοὶ τὸ εἰκῇ ἀποδοκιμάζουνσιν, ὡς
 οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ παλαιὸν καὶ Μαντινεῖς καὶ
 Ἕλληνες· ἕνα γὰρ τινα τρύπον ἢ παντελῶς ὀλίγους
 ἀλλεῖόμενοι, οὓς ᾤοντο πρὸς τὴν τῶν ἡθῶν ἐπανόρ-
 θωσιν ἁρμόττειν, αὐτῇ τῇ μουσικῇ ἐχρῶντο.

XXXIII. Φανερόν δ' ἂν γένοιτο, εἴ τις ἕκαστην
 ἐκτάξῃ τῶν ἐπιστημῶν, τίτος ἐστὶ θεωρητικῇ·
 ἴσῃ γὰρ, ὅτι ἡ μὲν ἁρμονικῇ, γενῶν τε τῶν τοῦ
 ἁρμονίου, καὶ διαστημάτων καὶ συστηματικῶν καὶ
 ὁρμῶν καὶ τόνων καὶ μεταβολῶν συστηματικῶν
 ἐστὶ γνωστικῇ· πορρωτέρω δ' οὐκέτι ταύτη προσελ-
 λόντων τε, ὥστ' οὐδὲ ζητεῖν παρὰ ταύτης τὸ δια-
 κόνει δύνασθαι, πότερον οἰκείως εἴληφεν ὁ ποιη-
 τὴς ὁμοιον εἰπεῖν ἐν μουσικῇ τὸν Ἐπιδάμορον τόνον
 καὶ τὴν ἀρχὴν, ἢ τὸν Μιξολυδιδόν τε καὶ Λύριον ἐπὶ
 τῷ ἁρμονίῳ, ἢ τὸν Ἐπιδάμορον τε καὶ Φρύγιον ἐπὶ
 τῷ ἁρμονίῳ. οὐ γὰρ διατείνει τῇ ἁρμονικῇ πραγμα-
 τικῇ.

Plut. Mor. VI.

U

Δημόσιος Χρυσῆς Βιβλιοθήκη

κίε· πρὸς τὰ τοιαῦτα, προσδεῖται δὲ πολλῶν ἰσχυ-
 ρὴν γὰρ τῆς οἰκειότητος δύναμιν ἄγροσι. οὐτε γὰρ
 τὸ χρωματικὸν γένος, οὔτε τὸ ἐναρμόνιον ἔχει
 ἔχον τὴν τῆς οἰκειότητος δύναμιν τελείαν, καὶ οὐ
 ἔν τὸ τοῦ πεποιημένου μέλους ἡθὺς ἐπιφαίνεται.
 ἀλλὰ τοῦτο τοῦ τεχνίτου ἔργον. φανερόν δέ,
 ἑτέρα τοῦ συστήματος ἡ φωνὴ τῆς ἐν τῷ συστήματι
 κατασκευασθείσης μελοποιίας, περὶ ἧς οὐκ ἔστι
 ὡρῆσαι τῆς ἁρμονικῆς πραγματείας. ὁ αὐτὸς δὲ
 γὰρ καὶ περὶ τῶν ὁυθμῶν. οὐδεὶς γὰρ ὁυθμὸς
 τῆς τελείας οἰκειότητος δύναμιν ἔχει ἔχων ἐν αὐτῷ
 τὸ γὰρ οἰκείως αἰεὶ λεγόμενον, πρὸς ἡθὺς τι βί-
 βει λέγοντες· τοῦτου δὲ φανερὴ αἰτία συνθεταὶ
 ἢ μίξις, ἢ ἀμφοτέρω. οἷον Ὀλύμπου τὸ ἐναρμόνιον
 γένος ἐπὶ Φρυγίου τόνου τεθεῖν, παλαιὴ ἐφημε-
 ρισθῆναι· τοῦτο γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ ἡθὺς ἐγέννηται
 τῷ τῆς Ἀθηνᾶς νόμῳ· προσκληθεῖσης γὰρ μελοποι-
 ῖας καὶ ὁυθμοποιίας, τεχνικῶς τε μεταληφθεῖσης
 τοῦ ὁυθμοῦ μόνον αὐτοῦ, καὶ γενομένου ἰσοκρά-
 νει παλίν, συνέστη τὸ Ὀλύμπου ἐναρμόνιον
 γένος. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ ἐναρμονίου γένους καὶ
 Φρυγίου τόνου διαμερόντων, καὶ πρὸς τοῦτο
 συστήματος παντός, μεγάλην ἀλλοίωσιν ἔχει
 ἡθὺς· ἥ γὰρ καλουμένη ἁρμονία ἐν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς
 νόμῳ πολὺ διεστήκε τὸ ἡθὺς τῆς ἀναπείρας.
 προσγένετο τῷ τῆς μουσικῆς ἐμπειρῷ τὸ κρι-
 τήριον, ὅτι οὗτος ἂν εἴη ὁ ἀκριβής ἐν μουσικῇ
 γὰρ εἰδὼς τὸ ἁριστὸν ἄνευ τοῦ κρίναι ἐπίσταται
 τὴν τῆς χρήσεως αὐτοῦ οἰκειότητα, οὐκ ἔστιται

κοιῶν· ἀλλ' οὐδέ τὸ ἦθος σώσει. ἐπεὶ καὶ περὶ αὐ-
τῶν τῶν Λωρίων μιλοποῦσιν ἀπορεῖται, πότερόν ἐστι
διαγνωστικὴ ἢ ἁρμονικὴ πραγματεία, καθάπερ τινὲς
ᾄδονται, τῶν Λωρίων, ἢ οὐ. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ
περὶ τῆς ὁυθμικῆς ἐπιστήμης πάσης. ὁ γὰρ εἰδὼς
τὴν παλαιὰν, τὴν τῆς χρήσεως αὐτοῦ οἰκειότητα οὐκ
ᾄδεται, διὰ τὸ αὐτὴν μόνην εἰδέναι τὴν τοῦ παλαιο-
ῦ ἐξουσίαν. ἐπεὶ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν παιωνικῶν
μιλοποῦσιν ἀπορεῖται, πότερόν ἐστι διαγνωστικὴ
ἢ ὁυθμικὴ πραγματεία τούτων ἢ, καθάπερ τινὲς
ᾄδουσιν, οὐ διατείνει μέχρι τούτου. ἀναγκαῖον οὖν,
πρὸ τοῦλάχιστον γνώσεως ὑπάρχειν τῷ μέλλοντι δια-
τάσσασθαι τὸ τ' οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον· πρῶτον
τὸ τοῦ ἠθους, οὗ ἕνεκα ἡ σύνθεσις γαγένηται·
ἑκάστη, τούτων, ἐξ ὧν ἡ σύνθεσις. ὅτι μὲν οὖν οὐθ'·
ἁρμονικὴ, οὐθ' ἡ ὁυθμικὴ, οὐτ' ἄλλη οὐδεμίαν
τῶν καθ' ἓν μέρος λεγομένων, αὐτάρκης αὐτὴ καθ'
αὐτὴν τοῦ ἠθους εἶναι καὶ γνωστικὴ καὶ τῶν ἄλλων
ἁρμονικὴ, ἀρκέσει τὰ εἰρημένα.

XXXIV. Τριῶν δ' ὄντων γενῶν, εἰς α' διαιρεῖ-
ται τὸ ἡρμοσμένον, ἴσον τοῖς τε τῶν συστημάτων
μεγέθει καὶ ταῖς τῶν φθόγγων δυνάμειν, ὁμοίως
καὶ ταῖς τῶν τετραχόρδων, περὶ ἐνός μόνου οἱ
ἁρμονικοὶ ἐπραγματεύσαντο· ἐπειδήπερ οὔτε περὶ
ἡμῶν, οὔτε περὶ διατόνου οἱ πρὸ ἡμῶν ἐπισκό-
πον, ἀλλὰ περὶ μόνου τοῦ ἡαρμονίου, καὶ αὐ-
τὸν περὶ ἐν τι μέγεθος συστήματος, τοῦ καλου-
μένου διὰ πασῶν· περὶ μὲν γὰρ τῆς χορᾶς διαφύ-
κται, περὶ δὲ τοῦ μίαν εἶναι αὐτὴν τὴν ἁρμονίαν.

σχεδὸν πάντες συμφώνουν. οὐκ ἂν οὖν ποτὲ στή-
δοι τὰ περὶ τὴν ἁρμονικὴν πραγματείαν ὁ μέγας
τῆς τῆς γνώσεως ταύτης προεληλυθώς, ἀλλὰ δεῖται
νότι παρακολουθῶν ταῖς τε κατὰ μέρος ἐπιστήμαις
καὶ τῷ συνόλῳ σώματι τῆς μουσικῆς, καὶ ταῖς
μερῶν μίξεσι τε καὶ συνθέσεσιν. ὁ γὰρ μόνον ἁρ-
μονικός περιγέγραπται τούτῳ τινί. καθόλου μὲν
εἶπεν, ὁμοδρομεῖν δεῖ τὴν τ' αἰσθῆσιν καὶ τὴν δι-
νοίαν ἐν τῇ κρίσει τῶν τῆς μουσικῆς μερῶν, καὶ μὴ
προάγειν, ὃ ποιοῦσιν αἱ προπετεῖς τε καὶ φειδύ-
λαι τῶν αἰσθήσεων, μὴτε ὑστερίζειν, ὃ ποιοῦσιν αἱ
βραδείαι τε καὶ δυσκίνητοι. γίνεται δὲ ποτ' ἐπὶ τῶν
αἰσθήσεων καὶ τὸ συγκείμενον ἐκ τοῦ συν-
φοτέρου, καὶ ὑστεροῦσιν αἱ αὐταὶ καὶ προπετεῖς
διὰ τινος φυσικῆς ἀνωμαλίας. περιαιροτέον οὖν τὴν
μιλλούσης ὁμοδρομεῖν αἰσθήσεως ταῦτα.

XXXV. Αἰεὶ γὰρ ἀναγκαῖον, τρία ἐλάχιστα εἶ-
ναι τὰ πίπτοντα ἅμα εἰς τὴν ἀκοήν, φθόγγον
καὶ χρόνον, καὶ συλλαβὴν ἢ γράμμα. συμβῆσκει
δ' ἐκ τῆς μὲν κατὰ τὸν φθόγγον πορείας τὸ ἁρ-
σμένον γνωρίζεσθαι· ἐκ δὲ τῆς κατὰ χρόνον, τὸ
ῥυθμόν· ἐκ δὲ τῆς κατὰ γράμμα ἢ συλλαβὴν
λεγόμενον· ὁμοῦ δὲ προβαιόντων, ἅμα τὴν
αἰσθήσεως ἐπιφορὰν ἀναγκαῖον ποιῆσθαι. ἀλλὰ
κρίκετο φανερόν, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται, μὴ δυναμὴν
τῆς αἰσθήσεως χωρίζειν ἕκαστον τῶν ἐρημμένων,
παρακολουθεῖν τε δύνασθαι τοῖς καθ' ἕκαστα, καὶ σ-
τηναι τὸ ὅτ' ἀμαρτανόμενον ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν,
τὸ μὴ. πρῶτον οὖν περὶ συνεχείας γνωστέον. ἀνα-

καὶ οὐκ ἔστιν, ὑπάρχειν τῇ κριτικῇ δυνάμει συν-
 ἵστασθαι· τὸ γὰρ εὖ καὶ τὸ ἐναντίως οὐκ ἐν ἀφωρι-
 σμένοις τοῖσδε τισιν γίνεται φθόγγοις, ἢ χροῖοις,
 ἢ γράμμασιν, ἀλλ' ἐν συνεχείᾳ· ἐπειδὴ μίξις τις
 καὶ τῶν κατὰ τὴν χρῆσιν ἀσυνθέτων μερῶν. περὶ
 μὲν οὖν τῆς παρακολουθήσεως τοσαῦτα.

XXXVI. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον, ὅτι
 οἱ μουσικῆς ἐπιστήμονες πρὸς τὴν κριτικὴν πραγμα-
 τίαν οὐκ εἰσὶν ἀντάρχεις. οὐ γὰρ οἷόν τε τέλειον γε-
 γνησθαι μουσικόν τε καὶ κριτικόν, ἐξ αὐτῶν τῶν δο-
 κούντων εἶναι μερῶν τῆς ὅλης μουσικῆς, οἷον ἓκ τε
 τῆς τῶν ὀργάνων ἐμπειρίας καὶ τῆς περὶ τὴν ᾠδὴν,
 καὶ τῆς περὶ τὴν αἴσθησιν συγγυμνασίας· λέγω
 δὲ τῆς συντετινυμένης εἰς τὴν τοῦ ἡρμοσμένου ζήτησιν,
 καὶ εἰς τὴν τοῦ ὁυθμοῦ· πρὸς δὲ τούτοις, ἓκ τε τῆς
 ὁυθμικῆς καὶ τῆς ἁρμονικῆς πραγματείας, καὶ τῆς
 περὶ τὴν κροῦσιν τε καὶ λέξιν θεωρίας, καὶ εἴ τις
 ἄλλαι τυγχάνουσιν λοιπαὶ αὔσαι. δι' ἃς δ' αἰτίας οὐχ
 οἷόν τ' ἐξ αὐτῶν τούτων γενέσθαι κριτικόν, πειρα-
 τὸν καταμαθεῖν. πρῶτον ἐκ τοῦ ἡμῖν ὑποθεῖσθαι
 αὐτὸ μὲν τῶν κρινόμενων τέλειον, τὰ δ' ἀτελῆ· τέλειον
 αὖν αὐτὸ τε τῶν ποιημάτων ἕκαστον, οἷον τὸ ἀδό-
 μιρον, ἢ ἀυλούμενον, ἢ καθαριζόμενον, ἢ ἢ ἐκάστου
 αὐτοῦ ἔρμηνεία, οἷον ἢ τ' ἀύλησις καὶ ἢ ᾠδὴ καὶ τὰ
 λοιπὰ τῶν τοιούτων· ἀτελῆ δὲ τὰ πρὸς ταῦτα συν-
 κείμενα, καὶ τὰ τούτων ἔνεκα γινόμενα. τοιαῦτα
 δὲ τὰ μέρη τῆς ἐρμηνείας. δεύτερον ἐκ τῆς ποιήσεως
 αὐτῆς γὰρ καὶ αὕτη· ὑποκρίνεται γὰρ ἂν τις ἀ-
 νθρώπων ἀύλητοῦ, πότερόν ποτε συμφωνοῦσιν οἱ αὐ-

λοῖ, ἢ οὐ, καὶ πότερον ἢ διάλεκτος σαφής, ἢ τοῦ
ναντίον· τούτων δ' ἕκαστον μέρος ἐπὶ τῆς ἀνάγκης
ἡ ἐρμηνείας, οὐ μέντοι τέλος, ἀλλ' ἐνεκα τοῦ
λόγου γινόμενον· παρὰ ταῦτα γὰρ αὐτὰ καὶ τὰ τοιαῦτα
πάντα κριθῆσεται τὸ τῆς ἐρμηνείας ἡθος, εἰ οἰκίῳ
ἀποδίδεται τῷ παραποιηθέντι ποιήματι, ὃ μετα-
ρίσασθαι καὶ ἐρμηνεύσαι ὁ ἐνεργῶν βεβούληται.
αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν τῶν ὑπὸ τῆς πε-
νητικῆς σημαινομένων ἐν τοῖς ποιήμασιν.

XXXVII. Ἄτ' οὖν ἡθῶν μάλιστα φροντίδα
ποιημένοι οἱ παλαιοὶ, τὸ σεμνὸν καὶ ἀπεριεργον τῆς
ἄρχαιας μουσικῆς προστίμων. Ἀρχαίους μὲν γὰρ καὶ
κόλασιν ἐπιθεῖναι ποτε φασὶ τῇ εἰς τὴν μουσικήν
παρανομίᾳ, ζημιῶσαι τε τὸν ἐπιχειρήσαντα πρὸς
τοῖς πλείοσι τῶν ἐπὶ τῇ χρήσασθαι παρ' αὐτοῖς
ἡθῶν, καὶ παρμιζολυδιάζειν ἐπιχειρήσαντα. Πυν-
γύρας δ' ὁ σεμνὸς ἀπεδοκίμαξε τὴν κριεὶν τῆς μου-
σικῆς τὴν διὰ τῆς αἰσθήσεως· τῷ γὰρ ληπτῆν
ταύτης ἀρετὴν ἔφασκεν εἶναι. τοιγάρτοι τῇ μὲν ἀν-
οὐκ ἔκρινεν αὐτὴν, τῇ δ' ἀναλογικῇ ἀρμονίᾳ· καὶ
ταρχές τ' ἐνόμιζε μέχρι τοῦ διὰ πασῶν στήσαι
τῆς μουσικῆς ἐπίγνωσιν.

XXXVIII. Οἱ δὲ νῦν τὸ μὲν κάλλιστον τῶν
ῥῶν, ὅπερ μάλιστα διὰ σεμνότητα παρὰ τοῖς ἄρχαι-
οις ἐσπουδάζετο, παντελῶς παρητήσαντο, ὥστε μηδὲ
τὴν τυχοῦσαν ἀντίληψιν τῶν ἐναρμονίων διαστῆναι
τῶν τοῖς πολλοῖς ὑπάρχειν. οὕτω δ' ἀργῶς διάκει-
ται καὶ ἡ ἀθύρσις, ὥστε μηδ' ἔμφασιν νομίζειν
ἔχειν καθ' ὅλου τῶν ὑπὸ τὴν αἰσθησιν πιπτόντων.

ἐν ἑναυμοδίον διεσιν, ἐξερρίζειν δ' αὐτὴν ἐκ τῶν με-
 λωδῶν, πεφλυαρημένα τε τοὺς ὁδξαντάς τι περὶ
 τοῦτο, καὶ τῷ γένει τούτῳ κεχρημένους. ἀποδείξειν
 ἡ ἰσχυροτάτην τοῦ τὰ ληθῆ λέγειν φέρειν οἴονται,
 μάλιστα μὲν τὴν αὐτῶν ἀναισθησίαν, ὥς πᾶν, ὃ τι
 παρ' ἑαυτοὺς ἐκφύγῃ, τοῦτο καὶ δὴ πάντως ἀνύπαρ-
 κτον ὅν παντελῶς καὶ ἄχρηστον· εἴτα καὶ τὸ μὴ δύ-
 νασθαι ληφθῆναι διὰ συμφωνίας τὸ μέγεθος, κα-
 τὰ τὸ τὸ τε ἡμιτόνιον καὶ τὸν τόνον, καὶ τὰ λοιπὰ
 τῶν τοιούτων διαστημάτων. ἡγνοήκασιν δ', ὅτι
 καὶ τὸ τρίτον μέγεθος οὕτως ἂν καὶ τὸ πέμπτον ἐκ-
 πάλλοιο καὶ τὸ ἑβδομον· ὧν τὸ μὲν τρίτον, τὸ δὲ
 πέμπτον, τὸ δὲ ἑπτὰ διέσεων ἐστι· καὶ καθόλου πάνθ',
 ὅσα περιττὰ φαίνεται τῶν διαστημάτων, ἀποδοκι-
 μάζουσιν ἂν ὡς ἄχρηστα, παρ' ὅσον οὐδὲν αὐτῶν διὰ
 συμφωνίας λαβεῖν ἐστι· ταῦτα δ' ἂν εἴη, ὅσα ὑπὸ
 τῆς ἐλαχίστης διέσεως μετρεῖται περισσάκις. οὐς ἀκο-
 λουθεῖν ἀνάγκη καὶ τὸ μηδεμίαν τῶν τετραχορδικῶν
 διαστήσεων χρησίμην εἶναι, πλὴν μόνην ταύτην, δι'
 ἣς πᾶσιν ἀετίοις χρησθαι διαστήμασι συμβέβηκεν·
 αὕτη δ' ἂν εἴη ἡ τε τοῦ συντόνου καὶ διατόνου, καὶ
 τοῦ τοριαίου χρώματος.

XXXIX. Τὸ δὲ τὰ τοιαῦτα λέγειν τι καὶ ὑπο-
 λαμβάνειν, οὐ μόνον τοῖς φαινομένοις ἐναντιουμέ-
 νον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς μαχομένων. χρώμενοι
 γὰρ αὐτοὶ τοιαύταις τετραχορδῶν μάλιστα φαίνον-
 ται διαιρέσεις, ἐν αἷς τὰ πολλὰ τῶν διαστημάτων
 οἱ τοιοῦτοι ἐστίν ἢ ἀνάλογα· μακάττιοναί γὰρ αἰεὶ
 εἰς τὸν λιχανοὺς καὶ τὴς παρρηήτας· ἥδη δὲ καὶ τῶν

ἐσιώτων τινὰς παρανιάσαι φθόγγων, ἀλόγων τινὲ δι-
 στήματι προσανιέντες αὐτοῖς τὰς τε τρίτας καὶ τε-
 παρανήτας· καὶ τὴν τοιαύτην εὐδοκιμεῖν μάλλον
 πῶς οἴονται τῶν ουστημάτων χοῇσιν, ἐν ᾗ τὰ πολλὰ
 τῶν διαστημάτων ἐστὶν ἄλογα, οὐ μόνον τῶν κινή-
 σθαι πεφυκότων φθόγγων, ἀλλὰ καὶ τινων ἀκινήτων
 ἀνιεμένων, ὥς ἐστι δῆλον τοῖς αἰσθάνεσθαι τῶν
 οὕτων δυναμένοις.

XL. Χοῇσιν δὲ μουσικῆς προσήκουσαν ἀνδρὶ
 καλὸς Ὅμηρος ἐδίδαξε· δηλῶν γάρ, ὅτι ἡ μουσική
 πολλαχοῦ χρησίμη, τὸν Ἀχιλλεῖα πεποίηκε τὴν ἡ-
 γὴν πέττιοντα τὴν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, διὰ μου-
 κῆς, ἧς ἔμαθε παρὰ τοῦ σοφωτάτου Χείρωνος·

Τόνδ' εὖρον, φησὶ, φρένα τερπόμενον φόρμῳ
 λιγείῃ,

Καλῇ, διαιδαλέῃ· περὶ δ' ἀργύρεον ξυγὸν ἦν·

Τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἥπειρος ὀλέσσει·

Τῇ δ' οὐ γὰρ θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν
 μάθει, φησὶν Ὅμηρος, πῶς δὲ μουσικῇ χοῇσιν
 κλέα γὰρ ἀνδρῶν ἄδειν καὶ πράξεις ἡμιθέων ἔπαι-
 Ἀχιλλεῖ, τῷ Πηλέως τοῦ δικαιοτάτου, ἔτι δὲ καὶ τῶν
 καιρὸν τῆς χρήσεως τὸν ἀρμόττοντα διδάσκων Ὅμη-
 ρος, ἀργοῦντι γυμνάσιον ἐξεῦρεν ὠφέλιμον καὶ πό-
 λεμικὸς γὰρ ὢν καὶ πρακτικὸς ὁ Ἀχιλλεὺς, διὰ τὴν
 γενομένην αὐτῷ πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα μῆνιν, οὐ
 εἴχε τῶν κατὰ τὸν πόλεμον κινδύνων· ὥσθ' ἔτι
 Ὅμηρος, πρέπον εἶναι τὴν ψυχὴν τοῖς καλλίστοις
 τῶν μελῶν παραθήγειν τὸν ἥρωα, ἵν' ἐπὶ τὴν με-
 μικρόν αὐτῷ γεννησομένην ἔξοδον παρασκευασμένη

τοῦτο δ' ἐποιεῖ δηλονότι μνημονεύων τῶν πάλαι
 παλαιῶν. τοιαύτη ἦν ἡ ἀρχαία μουσικὴ, καὶ εἰς
 τοῦτο χρησίμη. Ἡρακλέα τε γὰρ ἀκούομεν κειρη-
 μέον μουσικῇ, καὶ Ἀχιλλεῦ, καὶ πολλοὺς ἄλλους,
 τῶν παιδευτῆς ὁ σοφώτατος Χείρων παραδίδοται
 μουσικῆς τε ἅμα ὦν καὶ δικαιοσύνης καὶ ἱατρικῆς
 διδασκαλός.

XLII. Καθόλου δὲ ὁ γε νοῦν ἔχων, αὐτῶν ἐπι-
 τημῶν ἔγκλημα δῆπου θείη, εἴ τις αὐταῖς μὴ κατὰ
 τρόπον χρῶτο, ἀλλὰ τῆς τῶν χρωμένων κακίας ἴδιον
 εἶναι τοῦτο νομίσειεν. εἴτ' οὖν τις τὸν παιδευτικὸν
 τῆς μουσικῆς τρόπον ἐκπονήσας, τύχοι ἐπιμελείας
 τῆς προσηκούσης ἐν τῇ τοῦ παιδὸς ἡλικίᾳ, τὸ μὲν
 καλὸν ἐπαινέσει τε καὶ ἀποδέξεται, ψεῖρι δὲ τὸ ἐναν-
 τίων ἐν τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τοῖς κατὰ μουσικὴν,
 καὶ ἵσται ὁ τοιοῦτος καθαρὸς πάσης ἀγεννοῦς πράξεως·
 καὶ μουσικῆς τε τὴν μεγίστην ὠφέλειαν καρπωσάμενος,
 ὠφέλιος ἂν μέγα γένοιτο αὐτῷ τε καὶ πόλει, μὴθιγὰ
 αὐτῷ ἔργῳ μήτε λόγῳ χρώμενος ἀναρμόδιω, σῶζων
 αὐτὸν καὶ πανταχοῦ τὸ πρέπον καὶ σῶφρον καὶ κόσμιον.

XLIII. Ὅτι δὲ καὶ ταῖς εὐνομοτάταις τῶν πό-
 λεων ἐπιμελὲς γέγνηται φροντίδα ποιεῖσθαι τῆς γεν-
 τίας μουσικῆς, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μαρτύρια πα-
 ραμύθευται. Τέρπανδρον δ' ἂν τις παραλάβῃ,
 τὸν τὴν γενομένην ποτὶ παρὰ Λακιδαιμονίοις σιά-
 σιν καταλύσαντα· καὶ Θαλήτην τὸν Κρήτι, ὃν φησι
 κατὰ τὴν πνυθόχρηστον Λακιδαιμονίους παραγενόμε-
 νον διὰ μουσικῆς ἰάσασθαι, ὑπαλλύξαι τε τοῦ κα-
 τὰ φύσιν τοιοῦτος λοιμοῦ τὴν Σπάρτην, καθάπερ φησὶ

Πρατίνας. ἀλλὰ γὰρ καὶ Ὅμηρος τὸν κατασχόντα
λοιμὸν τοὺς Ἑλληνας παύσασθαι λέγει διὰ μουσικῆς
ἔφη γοῦν·

Οἱ δὲ πανημέριοι μόλην θεὸν ἱλάσκοντο,

Καλὸν αἰέδοντες παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν,

Μέλποντες ἑκάεργον· ὁ δὲ φρένα τέρπειτ' ἀκούων
τοὺτους τοὺς στίχους, ἀγαθὲ διδάσκαλε, κολοῦν-
τῶν περὶ τῆς μουσικῆς λόγων πεποίημαι, ἐπεὶ φη-
σας σὺ τὴν μουσικὴν δύναμιν διὰ τούτων προσι-
φηνας ἡμῖν· τοῦ γὰρ ὅτι τὸ πρῶτον αὐτῆς καὶ κα-
λιστον ἔργον, ἢ εἰς τοὺς θεοὺς εὐχάριστος ἵστα-
ῖμοιβή· ἐπόμενον δὲ τούτῳ καὶ δεύτερον τὸ πρὸς
ψυχῆς καθάρσιον καὶ ἑμμελές καὶ ἐναρμόνιον ἔστι
στήμα. ταῦτ' εἰπὼν ὁ Σωτήριχος· ἔχεις, ἔφη,
τοὺς ἐπικυκλίους περὶ μουσικῆς λόγους, ἀγαθὲ δι-
δάσκαλε.

XLIII. Ἐθανμάσθη μὲν οὖν ὁ Σωτήριχος ἐν
τοῖς λεχθεῖσι· καὶ γὰρ ἐνέφαινε διὰ τοῦ προσώπου
καὶ τῆς φωνῆς τὴν περὶ μουσικὴν σπουδὴν. ὁ δὲ
ἐμὸς διδάσκαλος· Μετὰ τῶν ἄλλων, ἔφη, καὶ τού-
τῳ ἀποδέχομαι ἑκατέρου ὕμνων, ὅτι τὴν τάξιν ἑκάτε-
ρῳ τὴν αὐτὸς αὐτοῦ ἐφύλαξεν· ὁ μὲν γὰρ Ἀνσίλας, ὅς
μόνον χειρουργοῦντι κιθαρωδῶ προσῆκεν ἰδόντες
ταῦτοις ἡμᾶς εἰσείασεν· ὁ δὲ Σωτήριχος, ὅσα
πρὸς ὠφέλειαν καὶ πρὸς θεωρίαν, ἀλλὰ γὰρ καὶ δι-
τάμιν καὶ χρῆσιν μουσικῆς συντείνει, διδάσκων ἑ-
πέδαφιλεύσατο. ἐκείνο δ' οἶμαι ἐκόντας αὐτοὺς
καταλείπειν· οὐ γὰρ καταγνώσομαι αὐτῶν ἑ-
λίαν, ὥς αἰσχυνθέντων κατασπῆν μουσικὴν

πρὸς αὐτὴν· εἰ γὰρ πον καὶ χρησίμη καὶ παρὰ πότον,
ὥς ὁ καλὸς Ὅμηρος ἀπέφηνε.

Μολπή (γὰρ πον φησὶν,) ὀρχηστὺς τε, καὶ γὰρ τ
ἀναθήματα δαιτὸς.

καὶ μοι μηδεὶς ὑπολαβέτω, ὅτι πρὸς τέρεσιν μόνον
ἐπινοήθη μουσικὴν Ὅμηρος διὰ τούτων. ἀλλὰ
τὴν βαθυτέρος ἐστὶ τοῦς ἐγκεκρυμμένους τοῖς ἔπεισιν·
ὅς γὰρ ὠφέλειαν καὶ βοήθειαν τὴν μεγίστην αὐτοῖς
καιροῖς παρέβαλε μουσικὴν, λέγω δ', εἰς τὰ δεῖπνα
καὶ τὰς συνουσίας τῶν ἀρχαίων· συνέβαινε γὰρ εἰσ-
αγοῖσθαι μουσικὴν, ὥς ἱκανὴν ἀντισπᾶν καὶ πρᾶν-
ειν τὴν τοῦ οἴνου ὑπόθερμον δόναμιν· καθάπερ
πον φησὶ καὶ ὁ ἡμέτερος Ἀριστοτέλης· ἐκείνος γὰρ
ἐλεγεν, εἰσαγγεσθαι μουσικὴν, παρ' ὅσον ὁ μὲν οἶνος
σφάλλειν πέφυκε τῶν αἰδῶν αὐτῶ χρησαμένων τὰ τε
σώματα καὶ τὰς διανοίας· ἡ δὲ μουσικὴ τῇ περὶ αὐ-
τὴν τάξει τε καὶ συμμετρίᾳ εἰς τὴν ἐναντίαν κατὰ-
στασιν ἄγει τε καὶ πρᾶννει. παρὰ τοῦτον οἷον τὸν
καιρὸν ὥς βοηθήματα τῇ μουσικῇ τοὺς ἀρχαίους φησὶ
καταρτίζεσθαι Ὅμηρος.

XLIV. Ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ μέγιστον ὑμῖν, ὦ ἰταλ-
οί, καὶ μάλιστα στυγοτάτην ἀποφαίνον μουσικὴν
παρὰλελείπεται. τὴν γὰρ τῶν ὄντων φορὰν, καὶ τὴν
τῶν ὑστέρων κίνησιν οἱ περὶ Πυθαγόραν καὶ Ἀρχύ-
ταν καὶ Πλάτωνα, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων φιλο-
σόφων, οὐκ ἄνευ μουσικῆς γίνεσθαι καὶ συνιστάσθαι
ἔμασκον· πάντα γὰρ καθ' ἁρμονίαν ὑπὸ τοῦ θιτοῦ
κατασκευάσθαι, φασὶν. ἄκαιρον δ' ἂν εἶη νῦν ἐπι-
κτείναν τοὺς περὶ τούτου λόγους· ἀνώτατον δὲ καὶ

μουσικώτατον, τὸ παντὶ τὸ προσῆκον μέτρον εἶναι. ταῦτ' εἰπὼν ἐπαιώνισε, καὶ σπείσας τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς τούτου παισὶ θεοῖς πᾶσι καὶ Μουσῶν ἀπέλυσε τοὺς ἐστιωμένους.

ΛΕΙΨΑΝΑ ΤΩΝ ΟΥ ΣΩΖΟΜΕΝΩΝ
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΣΤΙΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

I.

Πότερον ψυχῆς ἢ σώματος ἐπιθυμία
καὶ λύπη.

Α ὁ γ ο ς ΙΖ.

I. Ἡ μὲν πρόθεσις περὶ ἐπιθυμίας γίνεται καὶ λύπης, πότερον σώματος πάθος ἐστὶν ἢ ἐπὶ σώματος ψυχῆς· καὶ γὰρ εἰ τὴν αὐτοπάθειαν ἀπολύσῃται τὸ σῶμα τούτων, οὐ διαφεύξεται τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ σῶματος τιὰθη φαίνεται καὶ ἀπελέγχεται περὶ ψυχῆς. ἡ δὲ κοινότης τοῦ λόγου καὶ τὰ λοιπὰ πάθη ζητήσῃ συναποβάλλει, φθόνον καὶ ἡδονήν. ὡς γὰρ ἐν μὲν λύπῃ, τὸ δὲ ἐπιθυμίας συμπέφυκεν· εἴ γε πάλιν ἄνθρωπος ὧν μὲν λυπεῖται παρόντων, ὧν δὲ διαμνύσκειν, ὧν δὲ οὐδέποτε καὶ μὴ παρόντων, οἷον ἡδεται δεομένοις. τὸν μὲν γὰρ κόσμον οἱ φυσικοὶ λέγουσιν ἐκ τεττάρων σωματίων πρώτων καὶ μετὰ τούτων συνηρῆσθαι, κατὰ ἀντίθεσιν καὶ ἀντίτις· ἀλλήλοις ἄνω καὶ κάτω φέρει ῥεπόντων. τὴν δὲ σπέρμα καὶ ἀκοσμίαν τὴν ἐν ἡμῖν τέσσαρα πάθη

πρώτα κινῆ καὶ διαφέρει πρὸς τοῦναντίον ἀτάκτως
καὶ ἀλόγως, ἄνω μὲν ἡδονὴ καὶ κάτω λύπη, πρὸς αὐ-
τὴν ἐπιθυμία καὶ ὀπίσω φθόνος, ὥσπερ ἐξ ὀργάνων
ἡμέτρων μετασχηματιζομένην. Ἐπειροῖς γὰρ αὐτῆς
τῆς ἡδονῆς, οὐστολή· λύπη γίγνεται δ' εἰς ἐπιθυμίαν·
φθόνος δ' ὅ δέδιεν. ὅ γε μὴν θυμός, εἴτε τῆς ἐπι-
θυμίας ἐστὶν εἶδος κατ' ὅρεξιν ἀντιλυπήσιως ὑφι-
στάμενος, εἴτε ἔττερόν τι καὶ διάφορον, πολλάκις δὲ
καὶ μαχόμενον πρὸς ἐπιθυμίαν πάθος, ὥς ὑπενόει
Πλάτων, οὐκ ἄδηλον ὅτι καὶ αὐτὸς παρὰ ζήτησιν
αὐτοῦ τοῦ σώματος ἐκριπτούμενος χειμάζει τὸν ἄν-
θρωπον * *.

Π. Ἔοικε παλαιὰ τις αὐτῇ τῷ σώματι διαδικα-
σιὰ πρὸς τὴν ψυχὴν περὶ τῶν παθῶν εἶναι. Καὶ
σημειώσις μὲν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἀναφέρων, κακοδαί-
μων, φθόνος, ἡ τοῦ σώματος αὐτῇ δίκην λαχόντος
παρὰ πάντα τὸν βίον ὧν ὀδύνηται κακῶς πείπονθαι
αὐτὸς γένοιτο τοῦ ἐγκλήματος δὲ ἡδέως ἂν καταψη-
φισαίτο τῆς ψυχῆς, ἐφ' οἷς τὰ μὲν ἀπέλυσεν τοῦ
σώματος ταῖς ἀμελείαις καὶ ἐξέλυσε ταῖς μεθαις, τὰ
δὲ κατέφθειρε καὶ διέσπασεν ταῖς φιληδονίαις, ὥσπερ
ὀργάνου τινὸς ἢ σκεύους κακῶς ἔχοντος τὸν χρόμα-
τον ἀφαιδῶς αἰτιασάμενος. Θεόφραστος δὲ τοῦναν-
τίον ἔφη, τῷ σώματι πολλῶν τὴν ψυχὴν ἐνοικεῖν, ὁ-
λοῦ χρόνου βαρεῖς μισθοὺς ὑποτεκοῦσαν, τὰς
λέπας, τοὺς φόβους, τὰς ἐπιθυμίας, τὰς ζηλοτυ-
χίας, αἷς συμφερομένην περὶ τὸ σῶμα δικαιότερον
αὐτοῦ δικάζουσαν· πηρώσεων οὖν ἐπιλήλησται,
καὶ βιαίων ἐφ' οἷς κατέχεται, καὶ ὑβρίων ὧν ἄδοξε

καὶ λοιδορεῖται, τῶν ἐκείνου κακῶν ἀναδιχομήτων
ταῖς αἰτίας οὐ προσηκόντων.

III. Ἀγωνιστέον οὖν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· καὶ
γὰρ ὁ ἀγὼν· καὶ τῆς ψυχῆς ὁ λόγος πάντως χρησι-
μος· εἰ μὲν οὐκ αὐτῆς τὰ πάθη φαίνεται, ἀλλὰ
ὑπολογίαν· εἰ δ' αὐτῆς, πρὸς ἀπαλλαγὴν· ὥστε
φυλάσσασθαι τὸ ἐκούσιον, ἢ μὴ λοιδορεῖσθαι τὸ
λόγιον.

IV. Ἔδει μὲν τοὺς δογματικούς καὶ καταληπ-
τικούς εἶναι φιλοσόφους φάσκοντας, εἰ μὴ περὶ πάν-
τε, τὴν γε τῶν παθῶν ἐνέργειαν ὁμολογεῖν ἀλλήλοις
καὶ συμφέρεσθαι. πολλὺς δὲ αὐτῶν παρὰ λόγους ἐστίν·
οἱ μὲν γὰρ ὅπαντα συλλήβδην ταῦτα τῇ ψυχῇ
χροντες ἀνέθισαν, ὥσπερ Στρατῶν ὁ φυσικός,
μόνον τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ τὰς λύπας, οὐκ
τοὺς φόβους καὶ τοὺς φθόνους καὶ τὰς ἐπιχαιρέ-
σις, ἀλλὰ καὶ πόρους καὶ ἡδονὰς καὶ ἀλγηδόνας
καὶ ὅλως πᾶσαν αἴσθησιν ἐν τῇ ψυχῇ συνίσταται·
φάμενος καὶ τῆς ψυχῆς τὰ τοιαῦτα πάντα εἶναι· καὶ
τὸν πόδα πονούντων ἡμῶν ὅταν προσκρούσονται
μηδὲ τὴν κεφαλὴν ὅταν καταξώμεν, μὴ τὸν δάκτυ-
λον ὅταν ἐκτέμωμεν· ἀναίσθητα γὰρ τὰ λοιπὰ πᾶσι
τοῦ ἡγεμονικοῦ, πρὸς ὃ τῆς πληγῆς ὀξέως ἀναφύ-
μενης τὴν αἴσθησιν ἀλγηδόνα καλοῦμεν. ὥς δὲ ἐν
φωνῇ τοῖς ὡσὶν αὐτοῖς ἐνηχοῦσαν ἔξω δοκοῦμεν
εἶναι, τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τὸ ἡγεμονικὸν διαίοντα
τῇ αἰσθήσει προσλογιζόμενοι, παραπλησίως τὸ
τοῦ τραύματος πόρον οὐχ ὅπου τὴν αἴσθησιν ἔχον-
τες, ἀλλ' ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν εἶναι δοκοῦμεν.

καμένης ἐπ' ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς ἀφ' οὗ πέπονθε. διὸ καὶ προουκόφαντες αὐτίκα τὰς ὀφρὺς συνήγαγον ἐν τῷ πληγέντι μορῶ τοῦ ἡγεμονικοῦ τὴν αἰσθησιν ὁ-
 τῶς ἀποδιδόντος· καὶ παρεγκόπτομεν ἐσθ' ὅτε τὸ πνῦμα κ' ἦν τὰ μέρη δευροῖς διαλαμβάνηται χερσὶ ὀφρῶν πιέζομεν, ἰστιάμενοι πρὸς τὴν διάδοσιν τοῦ πάθους, καὶ τὴν πληγὴν ἐν τοῖς ἀναισθητοῖς πλητ-
 τόντες, ἵνα μὴ συνάψαι πρὸς τὸ φρονοῦν ἀλγηδὼν γένηται. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Στράτων ἐπὶ πολλοῖς ὡς ἴκός τοιοῦτοῖς.

V. Ἐνιοὶ δὲ ἄντικρυς καὶ δόξαν ἢ διαλογισμὸν ἵς τὸ σῶμα κατατείνουσιν, οὐδ' εἶναι αἰτίαν παρίε-
 ται ψυχὴν λέγοντες, ἀλλὰ τῇ τοῦ σώματος διαφορᾷ καὶ ποιότητι καὶ δυνάμει συντελεῖσθαι τὰ τοιαῦτα· τὸ μὲν γὰρ περὶ τῶν ἐν ἄδου βιβλίον ἐπιγραφόμε-
 νον, ἐν ᾧ τὴν ψυχὴν τῇ οὐσίᾳ παρυπάρχειν ἀποφαί-
 ρεται ὁ λόγος, οἱ μὲν οὖν δεινοὶ τὸ παράπαν Ἡρα-
 κλείδου νομίζουσιν, οἱ δὲ πρὸς ἀντιπαρεξαγωγήν τιθένται τῶν εἰρημένων ἑτέροις περὶ οὐσίας ψυχῆς· οὗτω γεγραμμένον ἄντικρυς ἀναιρεῖ τὴν οὐσίαν αὐ-
 τῆς, ὡς τοῦ σώματος ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὰς εἰρημένας δυνάμεις πάσας. οἱ δὲ ὥσπερ διὰ μέσου τῶν λόγων ἐπαίρησαν ἀφορίζουσιν τῆς ψυχῆς ἴδια πάθη, καὶ τὰ τοῦ σώματος, ἐν κοινῷ καὶ πλάτος οὐκ ἔχοντι τόπον συνεχέσθαι.

VI. Ὁ γὰρ τοι Ποσειδώνιος τὰ μὲν εἶναι ψυχικά, τὰ δὲ σωματικά· καὶ τὰ μὲν οὐ ψυχῆς περὶ ψυχὴν εἶναι, ἡπλὼς τὰ κρίσεισι καὶ ὑπολήψεσιν· ὅσον ἐπιθυ-
 μίας λέγων, φόβους, ὀργάς· σωματικά δὲ ἀπλῶς

τυρεταυς, περιψύξεις, πυκνώσεις, ἀραιώσεις·
 ψυχὴν δὲ σωματικά, ληθάργους, μελαγχολίας,
 γμοῦς, φαντασίας, διαχύσεις· ἀνέπαλιν δὲ
 σῶμα ψυχικά, τρόμους, καὶ ὠχρμύσεις, καὶ με-
 βολὰς τοῦ ἥθους κατὰ φόβον ἢ λύπην. Διόδοτος
 πάλιν ἴδια μὲν τινὰ τοῦ λογικοῦ φησὶ τῆς ψυχῆς
 πάθη, ἴδια δὲ τοῦ συμφυοῦς καὶ ἀλόγου εἶναι, ὅ-
 πτις παταξόμενος ἐπὶ πάντα καὶ ψηλαφῶντι προσορᾷ
 τῆς διαφορᾶς. ὅπου γὰρ ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἔργον ἐ-
 διακρίναι ποτε τῇ περὶ αὐτὰ κακία τὸ ἐκκεχυ-
 μένον διεφθαρκε, καὶ πάλιν ποτὲ τῶν ὑγρῶν νοσήσαν
 βέβρωται· κέκρυπται· ἥπου τε τῆς ψυχῆς ἀ-
 μιγμένης εἰς τὸ σῶμα καὶ κατ' ἐγκράτησιν ἑαυ-
 τεσφικυῖαν ἀπορὸν ἔστιν ἐκκαθῆραι τὴν διαφο-
 ρὰς ψυχῆς καὶ σώματος ἐπιζητεῖς, οὗς ἡ φύ-
 σις ἀνέειλέν, ἐκ δυοῖν μίαν γενέσθαι σοφίζομένη·
 τῷ λόγῳ παρενδοῦναι ἀρχόμενος διαστέλλει
 τὴν οὐδενὶ αὐτῇ οὐδὲ χωριστῇ ἢ μόνῳ τῷ σώματι
 ἐκεῖνος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλα * κόψας ἢ διακρίνας,
 τερον ἐξελέγξει τὴν ἐκατέρου φύσιν ὅσον εἶχε
 τριον· μέχρι δὲ τούτου τὸ συγκεκραμένον ἢ κα-
 νία δεικνύσιν ἀρνούμενην ἐν δυοῖν εἶναι, καὶ αὐ-
 κρύπτουσα τὰς ἀμφοῖν εἰς κοινῶν ἀρχὴν, καὶ αὐ-
 τιμπλάσσει θάτερον θάτερον, ὥς μήτε ψυχῆς
 πάθος ὃ σῶματος οὐ καθάπτεται, μήτε σώματος
 μεταβολὴν ὃ διὰ ψυχῆς οὐ κεύρορκε. κινδυνεύει
 ὁμοίον τι ποιεῖν τῇ περὶ τοῦ ὅρου ὑπ' Αἰγίου
 μυθολογομένην διανομήν, δικάσαντος τινὸς τῶν
 λαιοτέρων θεῶν, ἐπὶ τῷ πατρὶ τιμωρῶν ἀπὸ τῶν

τὴν μητέρα, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ καὶ τὸν μυελὸν καταλιπεῖν, περιελεῖν δὲ τὴν πιμελὴν καὶ τὰς σάρκας, καὶ τοῦτων ἐν τῇ μητρὶ τὴν σὺστασιν λαβόντων, ἐκπίπτειν δὲ ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὴν γένεσιν ὁυέντων αὐτῶν. καὶ οὗτοι ὥσπερ τῶν ἀνθρώπων * κατὰ φύσιν ἐκείνοι ἀχώριστον ἐπιχειροῦντες διαιρεῖν, ἀκρι λόγου μεθώδους καὶ ἀπίστου προεξήρουνται, τὸν αὐτὸν τρέφον ἡμῶν σώματος καὶ ψυχῆς εὐθὺς ἐν πρώτῃ καταβολῇ συγχυθέντων πάθῃ διαλαβεῖν καὶ χωρῆσαι ζητούντες, ἀκριβοῦς σφόδρα λόγου καθάπερ ὁργάνου ἡμεῶν πρὸς τὴν διαίρεσιν δεόμεθα.

VII. Ταύτην ἀνοίγοντες φιλόσοφοι φησὶ μήτε σώματος εἶναι τι μήτε ψυχῆς ἴδιον πάθος, ἀλλὰ τοῦ κοινού· τὸν γὰρ ἄνθρωπον ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι· τίνα ἄνθρωπον; οὐχὶ τὴν ψυχὴν· τίνα γὰρ πάλιν οὐ τὸ σῶμα βάλλειν καὶ ὀρχεῖσθαι καὶ περιπατεῖν, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἀμφοτέροις κινούμενον, ὥσπερ ἐξ ἀμφοῖν συνέστηκεν καὶ οὐκ ἂν ἀναιμίστοιμι τοῦτοις μάλιστα ὡς τὸ ἀληθὲς συμβέβηκεν. κρίσις γὰρ ἡ λύπη κακοῦ τινος αὐτῷ παρόντος ἐφ' οὗ συστήλεσθαι καθήκει, καὶ δ' φόβος καὶ οὐκ ἄλλοτος ἀφ' οὗ φεύγει καθήκει καὶ ἀναχωρεῖν· οὐκ ἔστι τὸν λυπούμενον αὐτὸν αὐτῷ λέγειν, ὅτι μοι κακὸν ἐστίν· καὶ τὸν φοβούμενον ὁμοίως, ὅτι μοι κακὸν ἐστίν. ἐγὼ δὲ οὐκ εἰμὶ ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος· καὶ τὸ κακὸν οὐκ ἐστὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου, πένια, νόσος, ἀδοξία, θάνατος. διὸ καὶ τὴν τελευταίαν καὶ τὸν φόβον ἀναγκαῖον εἶναι πάθῃ τοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐχὶ τῆς ψυχῆς· καὶ γὰρ ἄλλως

ὁρμεῖ μὲν πρὸς πλεονάζουσα τὸ πάθος τῷ ἄλλῳ
 σφοδρόν ἔχουσα καὶ ἀπειθές· ὁρμᾷ δὲ τὸ ζῶον, ἢ
 ἢ ψυχῇ, πρὸς τὸ κείρασθαι, πρὸς τὸ ὀπλίσασθαι
 πρὸς τὸ λούσασθαι, κατὰ κλιθῆναι· ταῦτα γὰρ
 τῷ ἀνθρώπῳ πρακτὰ, τῇ δὲ ψυχῇ ἀσύμπτωτα· οὐ
 καὶ πιθανὸν ὁρμᾶν τὸν ἄνθρωπον, οὐχὶ τὴν ψυχὴν
 εἰ δ' ὁρμᾶν, καὶ ὀρέγεσθαι· οὐκοῦν καὶ ἀλόγως ὀρέ-
 γεσθαι, τοῦτ' ἐστίν· εἰ δὲ ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡδέσθαι
 εἰ δὲ ἡδίσται, καὶ λυπεῖσθαι· καὶ φοβεῖσθαι· ταῦτα
 γὰρ ἐκεῖνοι ἐξ ἀνάγκης ἔσσεσθαι συμβέβηκεν· οὐ
 μὴδ' εἶναι ψυχῆς ἴδιον, ἀλλὰ καὶ ἀναιρεῖν καὶ
 χθισθαι καὶ ὀρέγεσθαι καὶ φοβεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον.

VIII. Ταῦτα δὲ ἐστίν οὐ λυόντων τὴν ἀπορίαν
 ἀλλ' ἀποδιδρασκόντων· καὶ γὰρ εἰ τὰ μάλιστα φανερ-
 οῦν εἶναι τοῦ ἀνθρώπου ταῦτα πάθη, μένει τὸ ἀπορί-
 εῖν τίτι καὶ κατὰ τί ταῦτα πάσχει, πότερον καὶ
 τὴν ψυχὴν ἢ κατὰ τὸ σῶμα· καὶ ὀρεῖται ὁ ἄνθρωπος,
 ἀλλὰ ταῖς χερσὶ· καὶ λακτίζει ὁ ἄνθρωπος,
 ἀλλὰ τοῖς σκέλεσι· καὶ βλέπει κατὰ τὴν ὄψιν,
 ἀκούει κατὰ τὰ ὠτὰ· καὶ ὅλως τὸ μὲν ἔργον αὐτοῦ
 κοινὸν τοῦ ἐκ τοῦ πάντων συνεστώτος, τὴν δ' αἰτίαν
 τῆς συμπράξεως ἔχει τὸ μέρος ὃ προσχωμένος ἐστίν
 γὰρ ἄνθρωπος.

Ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαῖκος πολέμοιο
 φησὶν Ἀχιλλεύς,

Χεῖρες ἐμαὶ διέπουσιν·

οὐκ ἀπουτερῶν ἑαυτὸν τῶν πολεμικῶν ἔργων·
 ταῖς χερσὶν ἐπέγραψε τὴν αἰτίαν· ἀλλὰ δηλοῖ
 ταῖς μὲν χερσὶ κατεργάζετο τοὺς πολέμους.

ὡς εἴφει, αὐτὸς μάντοι ἦν ὁ διεργαζόμενος· καὶ ὁ
μῶν

Διὸς κολαστῆς πέλεκυς αὐχένος τεμῖν,
οὐδὲ κολάζει ὁ εἰρηκεν, ἀλλ' ὡς κολάζουσιν οὕτως
ὅν ὁ τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιζητῶν, πότερον τοῦ σώμα-
τος ἔστιν ἢ τῆς ψυχῆς, οὐκ ἄγνοεῖ ὅτι τὸ λυπούμε-
τον καὶ ἐπιθυμοῦν ἀνθρώπος ἐστὶ, πότερον τῇ ψυχῇ
προσζώμενος ἢ τῷ σώματι καὶ κατὰ τὸ σῶμα τοῦτο
πάσχει διηπόρηκεν· ὥστε τὰς προφάσεις εἰσάσαντες
ἀφώρμηθα τοῦ λόγου καὶ κατὰ τὴν ζήτησιν ἤδη.

IX, "Ὅσοι τοίνυν τῆς ψυχῆς οὐκ ἀφθαρτον οὐδ' ἀ-
θάνατον μόνον ἀλλὰ καὶ ἀπαθῆ πειρῶνται διαφν-
εῖσιν, ῥώμην τινὰ τῇ ἀπαθείᾳ τὴν ἀφθαρσίαν
προβαλλόμενοι, καὶ τὸ πάσχειν ἀλλ' ὡς γέ πως ἤδη
ἀπορᾶς ἀναδέχασθαι πείραν οἴδμενοι, τάδε πύθη
κατὰ καὶ τὰς ἀσθενείας ὥσπερ ἐκ ῥίξης τῆς σαρκὸς
ἀναβλαστάνειν ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, τῶν διαφορῶν
ἁπλοῶν ἔξονται τῶν περὶ τὰ σώματα φαινομένων
καὶ χρόνους καὶ φύσεις καὶ μεταβολάς· οἷον εὐ-
δοτε ἐν νέοις ἀκμάζει τὸ ἐπιθυμητικόν, ἐν πρεσβύταις
ὁ πρὸς λυπὸν· τοῖς μὲν γὰρ αἷμα τὸ θερμαίνειν κέ-
νεται, καὶ πνεῦμα ῥαγδαῖον ἐπὶ τὰς ὀρέξεις παρ-
εργάζεσθαι, καὶ τὸ σῶμα τοῖς ὀργάνοις καθαροῖς καὶ
ἐκραιφνέσιν ἐμμελὲς αἰεὶ καὶ πολὺσφαλτον ἀνακινεῖ
ἀναφύσσει τὰς ἐπιθυμίας ὥσπερ ἐξ ὕλης νεαρᾶς
ἀναπτομένης περιφέρειν αἵματος ἔξδον μεταβαλλόμε-
νον ἐπὶ πολλὰ ταῖς ὁρμαῖς τὸν νέον. Ὁ πρεσβύς
αὐτοῦ θερμὸν προλιπόντος ἤδη ἄς τε ἐπιθυμῇ ἀνε-
κταυγῆσθαι, καὶ τῷ πνεύματι χαλῶν, καὶ κατατετριμ-

μένος τῷ σώματι, περὶ τὰς ἡδονὰς ἀβλῦ ταῖς
θυμίαις καὶ δυσκίνηται ***.

II.

Εἰ μέρος τὸ παθητικὸν τῆς ἀνθρώπου
ψυχῆς ἢ δυνάμεις.

Λόγος III.

I. Περὶ τῆς παθητικῆς καὶ ἀλόγου ζωῆς.
Τετρα μέρος ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς ἢ δυνάμεις
ἐπισκεπτέον. εἰκόμει γὰρ τῶν ἀρχαίων οἱ μὲν οὐκ
οἱ δὲ ἐκείνως ἀποφηνάμενοι περὶ αὐτῆς. ἄλλοι
καὶ ἡμῶς ἀπορήσαντας καὶ ἐπὶ ζήτησιν τραπομέ-
ταύτη δοξάσαι εἵπερ ἂν καὶ ζητοῦσι φανεῖται
ρώτερον.

II. Ὅσοι μὲν οὖν μέρος ἀποδιδόασιν αὐτῇ,
ἔπειτα ἂν ἐκεῖνα λέγειν ἔμψυχα τὰ ἄλογα τῶν
οὐδὲ ψυχὴν ἔχοντα ἀλλὰ τι μόριον ψυχῆς. ὅσοι
ἂν δυνάμιν, πρῶτον μὲν ἄτοπον ὅτι τῷ τῷ
χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀντιδιαφορμένης
δυνάμεως τῆς λογικῆς· οὐ γὰρ διαιροῦνται αἱ
λήλων αἱ δυνάμεις ὅσαι τοῦ αὐτοῦ τυγχάνουσιν
σαι· εἶδε τοῖς ἀλόγοις ἢ παθητικῇ μὲν ἐστίν, ἢ
λογικῇ δὲ οὐδαμῶς. ἔπειτα καὶ συνυπάρχουσιν
πάναντία κατὰ ταῦτό. αἱ γὰρ δυνάμεις ταύται
ὅστε ἐκάστην καὶ ὁπόσαι ἂν ᾖσι περὶ ὅλην
σθαι τὸ ὑποκείμενον· τὸ δὲ λογικὸν καὶ τὸ ἄλο-
οὐχ οὕτω περὶ ψυχὴν. ἀποτέμεσθαι γὰρ δοκεῖ
ὅλης καὶ ποιῆν αὐτὴν τὸ μὲν ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο.

ταῦτα ἐκδότως· ἐναντία γάρ· τὰ δ' ἐναντία καθ' ἑ-
κατὸ αὐτὸ συνυπάρχειν ἀληθές. Οὐδὲν γὰρ ἴσως
κωλύει καὶ τὰναντία συνυπάρξαι τὸν ἐξηγούμενον τρι-
τον. ἔάν δυνάμεις ᾧσι καὶ μὴ ἐνέργειαι λαμβάνον-
ται, λογίζεσθαι μὲν γὰρ καὶ ἀλογιστεῖν, ἢ ὑγιάζειν
καὶ κακοῦν ἄμφω ἀδύναται ἢ μέντοι δυνάμεις τοῦ κα-
κοῦν ἄμει περὶ τὸ αὐτὸ ἢ ἀλογιστεῖν περὶ τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ· οὐ μέντοι καὶ αἱ κατὰ ταύτας ἐνέργειαι. καὶ
πάλιν δὴ τὸ αὐτὸ δύνασθαι οὐδὲν κωλύει, οἷον τὸ
ἀληθεύειν τὸν τε ἐπιστήμονα καὶ τὸν διαλεκτικόν.
αὐτῶ δὴ καὶ ἀλογιστεῖν τὴν τε τῶν ἀλόγων ζώων
ψυχὴν καὶ τὴν ἀνθρώπου· ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν ἀλό-
γων ἐν τῷ εἶναι αὐτῆς τὸ ἀλογιστεῖν ἔχειν, διὸ καὶ
αὐτὴ ἀλογιστεῖ, καὶ οὐχ ὅτε μὲν τοῦτο ὅτι δὲ τὸ ἐναν-
τιον· τὴν δὲ τοῦ ἀνθρώπου τὸ μὲν ἀλογιστεῖν οὐκ
ἐν τῷ εἶναι ἔχειν αὐτὴν· οὐ γὰρ ἂν καὶ ἐλογίζετο·
τὸ δύνασθαι μέντοι ἀλογιστεῖν καὶ τὸ δύνασθαι λο-
γίζεσθαι· ἐνεργεῖ δὲ κατ' ἄμφω· κατὰ λόγον μὲν
ἀληθῆκα βλέψῃ πρὸς τὴν ἐαυτῆς οὐσίαν, αὕτη δὲ
καὶ ἐν αὐτῇ τοῦς· κατὰ δὲ τὴν ἀλογίαν ὀπότεν
καὶ πρὸς τὰ ἔξω, ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ αἰσθητά. Ἄλλο
αὖτε ἐν ἀνθρώπῳ ἄλογον, καὶ ἄλλο τὸ ἐν τοῖς ζώ-
ουσιν· τὸ μὲν γὰρ ἐν τοῦτοις ψυχὴ, τὸ δὲ ἐν ἀνθρώπῳ
δυνάμεις· καὶ τοῦτ' ἂν εἴη τῆς τοῦ λογίζεσθαι δυνά-
μεις ἀχώριστον. Ὁρθῶς ἄρα καὶ Ἀριστοτελεῖς τὴν
ἀνθρώπου ψυχὴν δυνάμιν συναποκαλῶν, ὅτι ποτὲ
ἐν λογίζεται, ποτὲ δ' οὐ.

III. Ὅτιαν οὖν μὴ λογίζεται, ἄλλο τί ἢ ἀλογι-
στέα; Ἀρ' οὖν ἢ κατὰ τὸ λογίζεσθαι δυνάμεις καὶ

αὐτὸ λογιζέσθαι, ψυχῆς ἐστι, καὶ ἐν χάριτι, χάρις
 δ' οὐ; Ἄλλ' εἰ τοῦτο, ἑτέρα ἔσται αὐτῆς αὐτοῦ παρὰ
 τὸ ἔργον καὶ τὴν πρὸς τοῦτο δυνάμιν· καὶ ἔστι
 ὑποκείμενον περὶ ὃ θεωρηθήσεται ἡ δυνάμις αὐτῆς
 καὶ ἔσται τὸ ὄνομα τοῦτο ψυχὴ τὸ ὑποκείμενον
 τῶν περὶ αὐτὸ θεωρουμένων δυνάμεων· καὶ ἔστι
 ἔχει οὐ διὰ πάσης ἑαυτῆς· κατὰ γὰρ τὸ ὑποκείμενον
 ἄζωος ἔσται, τάχα δὲ καὶ παντάπασιν· οὐδεμία γὰρ
 αὐτῆς ἐν τῇ φύσει ἐνέργεια ζωτικὴ, ἀλλὰ πάντα δύν
 αμις. δυνάμει οὖν ἔσται ζῶσα.

IV. Ἡ τὸ δυνάμει τὸ καθ' ἕξιν ῥητόν, ἵνα
 μὲν ἔχει ζωὴν, πως δὲ οὐκ ἔχει· δύο γὰρ ζῶσι,
 μὲν ὥς ἔστις, ἡ δὲ ὥς τὸ ἐνεργεῖν· καὶ ἡ μὲν ὡς
 ψυχὴ, ἡ δὲ ὥς τὸ ἐνεργοῦν ὁ νοῦς. εἰ οὖν ἡ
 ζῶν ἡ ψυχὴ, ἀπλῆ ἂν εἴη χωρὶς ὑποκειμένου·
 οὗτον γὰρ τι τὴν ψυχὴν ὑπολαμβάνομεν, ὃ τὴν
 ἔχει σύμφυτον καὶ οὐ παρ' ἄλλου ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ
 σωμάτων γὰρ τὸ παρ' ἄλλου τὴν ψυχὴν μεταλαβ
 ναι. Εἰ δὲ ἦν τι σύνθετον ἡ ψυχὴ, ἐξ ὑποκειμένου
 καὶ εἶδους συγκεκμημένη, οὐκ ἂν ἔσχε παρ' αὐτῆς
 παρ' ἄλλου τὴν ζωὴν· παρὰ γὰρ τοῦ εἶδους· ὡς
 καὶ τῷ πυρὶ τῷ θερμῷ εἶναι παρὰ τῆς θερμότητος
 καὶ οὐ παρὰ τῆς ὕλης· ἔπειτα κἂν σῶμα ἦν, τὸ
 ἔξ ὑποκειμένου καὶ εἶδους σῶμα.

V. Δύναμις οὖν ζωτικὴ ἡ ψυχὴ· δύναμις δὲ
 ὥς ἔστις. διὰ τοῦτο καὶ ἐλευθέρα καὶ πρὸς τὰς ἐν
 γείας ἀκώλυτος· ἔχουσα γὰρ ζωὴν, μᾶλλον δὲ
 ζωὴ, κινεῖται καθ' ἑαυτὴν ὅπου βούλεται.
 δὲ περὶ τῆς ἐξω σωμάτων ψυχῆς ὑποληπτέον.

καταθῆναι τὸ νόμισμα καὶ τοῖς ἐκ τούτου παῖσιν, ἀ-
 παλλῦσαι τὸ ἐλεύθερον, καὶ οὐχ ὁπότε βούλεται κε-
 τῆσθαι ἔσται, ἀλλὰ δεδουλωμένη πέπνυται τῆς
 ἐνεργείας· καὶ εἴ τις ἐπὶ ψυχῆς ὀλεθρος εἴη, οὕτως
 ἂν εἴη· ἃ δὲ δοκεῖ ἐνεργεῖν ἀποστρέφει, ταῦτα πα-
 θήματα ἂν εἴη μᾶλλον, οὐκ ἐνεργήματα· καὶ οὐκ
 αὐτῆς ταῦτα, ἀλλὰ τοῦ ζώου· κατ' αὐτὴν μέντοι.
 τὸ γὰρ λογίσθαι καὶ θεωρεῖν μόνον αὐτῆς· καὶ τοῦθ'
 ἡ ἐνέργεια ἐνέργεια· τὰ δὲ παρὰ τοῦτο τοῦ ζώου πίν-
 τα, καὶ πάθη μᾶλλον οὐκ ἐνέργεια.

VI. Ἀλλὰ πῶς, εἰ κατ' αὐτὸ εὖ πάσχει τὰ ζῶα,
 οὐκ αὐτῇ καὶ παθητικῇ; πάσχειν γὰρ κατὰ τὴν παθη-
 τικὴν εὐλογον ψυχὴν. ὥσπερ καὶ ὑφαίνειν κατὰ τὴν
 ὑφαντικὴν. ἢ τοῦτο μὲν ἀληθές καὶ διδόναι χρή·
 ἀπορητικὸν δὲ περὶ τῆς καλουμένης παθητικῆς, καὶ
 τοῦ πάσχειν ὅλως πῶς γίνεται, πότῃ τὸ μὴ
 ἐνεργεῖν τὴν ψυχὴν κατὰ λόγον ἢ ἄλλως. εἴτε γὰρ
 τὸ μὴ ἐνεργεῖν οὐθέν ἐστι πάθος ἐπαινετὸν, φαίνε-
 ται δὲ ἅπαντα ὁπόσα μετρεῖται ὑπὸ τοῦ λόγου, χρή-
 μα ὄντα· ἀρετὰς γὰρ αὐτὰ καλοῦμεν πολιτικὰς,
 καὶ ἐπαινοῦμεν τὸν ἔχοντα αὐτάς· μετρεῖσθαι δὲ
 οὐκ ἂν ἡδύνατο μὴ ἐφορῶντος αὐτὰ τοῦ, καὶ ἐνδι-
 κάσιος αὐτοῖς ἀφ' αὐτοῦ μέτρον καὶ ὄρον· τοῦτο δὲ
 οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἐνεργοῦντος περὶ αὐτά· ἐνεργεῖται οὖν
 ἅμα ὁ λόγος καὶ πάσχει τὸ ζῶον, καὶ τὸ νῦν καὶ λο-
 γισμένη ἅμα καὶ πάσχομεν· ἐν γὰρ ἡδὴ ἔχει· δυ-
 νάμεις δὲ ἦσαν πλείους ἢ τε τοῦ ἐνεργεῖν καὶ μὴ,
 μᾶλλον δὲ μία δύναμις· τὸ γὰρ μὴ ἐνεργεῖν ἀδυνα-
 τίας ἂν εἴη, καθ' ὃ καὶ ἀλογιστικὸν ἐλέγετο τὸ ζῶον.

VII. Ἀλλὰ τὰ τε ὑποθέσει ταύτη φαίνεται πάλιν
τὰ ἐπόμενα ἄτοπ καὶ ἄλλως ἀποδοῦναι τὰ πάθη
τοῖς ἀνθρώποις οὐκ εὐπορον. ἐπισκεπτόν δέ τι πάλιν
ἔφαμεν ἐνεργεῖν τε ἕμᾳ τὸν λόγον καὶ εἶναι τὰ πάθη
περὶ τὸ συναμφότερον. φαίνεται γὰρ οὐχ ἅμα ταῖς
γινόμενα ἅμφω. μεινάσης μὲν ἀρχῆς τῆς διαβολῆς
ἐπεισελθόντια τὰ πάθη περὶ τὸ συναμφότερον· γε-
νομένων δὲ τῶν παθῶν παρελθὼν αὖθις ὁ λόγος καὶ
διακοσμήσας αὐτά. Τίς οὖν ἡ καλουμένη παθητικὴ
ψυχὴ; ἡ αὐτὴ ἥπερ καὶ λογιστικὴ. πάθος γὰρ ἡ
αὐτῆς τὸ μὴ ἀπαύστως ἐνεργεῖν· καὶ παθητικὴ, ἡ
θεωρεῖν αἰεὶ τε καὶ συνεχῶς ἀδύνατος. ὅταν οὖν μὴ
θεωρῇ, πρὸς τὸ σῶμα ἐπέστραπται καὶ ἀπόστροφος
ἐστί· τοῦ νοῦ δὲ οὕσα ἀπόστροφος ἀνοηταίνει·
κότως λέγοιτ' ἄν, καὶ οὐδὲν ὀγιῆς βλέπειν οὐδὲ κινῆ-
ναι ὀρθῶς, ἀλλὰ δοξάζει τὰ τε μὴ ἀγαθὰ καὶ κα-
κὰ, ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης δόξης καὶ κρίσεως ἀπα-
τελεῖσθαι τὰ πάθη περὶ τὸ ἀνύθετον, οὐκ ἐν τῇ
ἐκ τε τοῦ σώματος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς ἢ ἐν ἐνδίδωσιν
ἢ ψυχῇ. ἐνδίδωσι γὰρ ἅπαντα δυνάμεις τινα ἀφ' ἧς
τῆς ἀπόρροιας τῶν * * *.

III.

Ἐκ τοῦ περὶ Ψυχῆς. Α.

Ἀντίλλω δὲ τοῦτω καὶ αὐτοὶ παρῆμεν· ἀλλὰ
Σωσιπύλῃ καὶ Ἡρακλέωνι διηγησώμεθα. τοσούτων ἔχον-
τος, ἀβιώτως ἔχειν ἐδόκει τοῖς ἰατροῖς· ἀνεκχόμενος
δὲ μικρόν ἐκ τίνος οὐ βεβαίου καταφορῆς, ἄλλο μὲν

οὐδὲν οὐτ' ἔπραξεν οὐτ' εἶπε παρακινήτικόν, ἔλεγε
 δὲ τεθνάναι καὶ πάλιν ἀφίεσθαι, καὶ μὴ τεθνήξε-
 σθαι τοπαράπαν ὑπὸ τῆς ἀρρώστιας ἐκείνης, ἀλλὰ
 καὶ κακῶς ἀκηκοέναι τοὺς ἀγαγόντας αὐτόν· ὑπὸ τοῦ
 κυρίου· πεμφθέντας γὰρ ἐπὶ Νικανδρᾶν αὐτὸν ἤκειν
 ἀπὸ ἐκείνου κομίζοντας. Ὁ δὲ Νικανδρᾶς ἦν σκυ-
 τοτόμος, ἄλλως δὲ τῶν ἐν παλαιαίταις γεγονότων,
 καὶ πολλοῖς συνηθὺς καὶ γνώριμος. ὅθεν οἱ νεανίσκοι
 προσιόντες ἔσχωπτον αὐτόν ὥς ἀποδεδρακότα καὶ
 ἀπεφθαρκότα τοὺς ἐκεῖθεν ὑπηρέτας· αὐτὸς μέντοι
 ὁπλὸς ἦν εὐθύς ὑποθραττόμενος καὶ δυσχεραίνων·
 τέλος δὲ πυρετοῦ προσπεσόντος, ἐξαίφνης ἀπέθανε
 κριταῖος. οὗτος δὲ ἀνεβίω, καὶ περίεστιν εὖ γε ποιῶν,
 τῶν ξένων ἐπιεικέστατος.

IV.

Ἐκ τοῦ περὶ Ψυχῆς. Α.

Χέλλων ὁ παλαιὸς ἀκούσας τινὸς λέγοντος, μη-
 δὲνα ἔχειν ἐχθρόν, ἠρώτησεν, εἰ καὶ μηδὲνα φίλον
 ἔχει· νομίζων ἐξ ἀνάγκης ἐπικολουθεῖν καὶ συνε-
 παγεσθαι φιλίας καὶ ἀπεχθείας.

V.

Ex eodem libro.

Plutarchus in librorum, quos περὶ ψυχῆς inscri-
 psi, primo, quum de morbis dissereret in animos
 hominum incidentibus, „Virgines“, dixit, Milesii
 civitatis, fere quot tum in ea civitate erant, repente

„sine ulla evidendi causa, voluntatem cepisse obsequi
 „ndae mortis, ac deinde plurimas vitam suspenda
 „amisisse. Id quum accideret in dies crebrius, neque
 „auimīs earum mori perseverantium medicina adu
 „beri quiret, decrevisse Milesios, ut virgines, quae
 „corporibus suspensīs demortuae forent, (ut) eae ui
 „nes nudaē cum eodem laqueo, qui essent praevinctae
 „esserrentur: post id decretum virgines voluntariae
 „mortem non petisse, pudore solo deterritas tam
 „honesti funeris.“

Ἐκ τοῦ περὶ Ψυχῆς.

I. Ταῦτα τοῦ Τίμωνος εἰπόντος, ὑποκρίσας
 Πατροκλέυς· ὁ μὲν λόγος, εἶπεν, οὐχ ἥτιον ἴσχει
 ἢ παλαιός, ἔχει δὲ ὅμως ἀπορίας. εἰ γὰρ ἡ δόξα
 ἀφθαρσίας παμπαιός ἐστι, πῶς αὖ πάλιν τὸ
 θανάτου δέος πάντων πρεσβυτάτων ἐστι τῶν φθαρ
 εἰ μὴ νῆ Δία καὶ πανταίης ἡμῖν τοῦτο τοὺς ἄλλους
 γεγέννηκεν; οὐ γὰρ νεαρὸν οὐδὲ πρόσφατον ἐστὶ
 κλαίεσθαι τὸν τεθνηκότα, καὶ ταῦτα δὴ τὰ θανάτου
 καὶ δυσσηματιῶν ὄντομάτων ἐπιλέγεσθαι, τὸν αὖτις
 καὶ τὸν οἰκτρον.

Ἄλλ' οὕτω μὲν, ἔφη ὁ Τίμων, λογιζόμενα
 τὰ ἀφθαρτα δόξουσι διανοεῖσθαι φθειρομένοις
 μὲν οὖν τὸ μετελλαχέναι καὶ οἴχεσθαι τὸν τεθνη
 δυσχεροῦς οὐδενὸς ἀπλῶς, ἀμείψους δὲ τινος
 ταβολῆς ὑπόνοιαν δίδωσιν, οὐκ ἀδελόν ἐστι
 δὲ αὕτη γίνεσθαι τοῖς μεταλλάττονσιν ἢ μετα
 καὶ πότερον εἰς χεῖρον ἢ βέλτιον ἐκ τῶν ἄλλων
 μάτων σκοπῶμεν. αὐτὸ τοίνυν τὸ τοῦ θανάτου

αὐτοῦ τὰ δεινὰ πάντα, φρίκη καὶ τρόμος καὶ ἰδρὸς καὶ θάμβος. ἐκ δὲ τούτου φῶς τι θαυμάσιον λαβὴν ἔσται, ἢ τότοι καθαροὶ καὶ λειμῶνες ἐδίδξαντο, φωνὰς καὶ χορείας καὶ σεμνότητος ἀκουσμάτων ἡρώων καὶ φαντασμάτων ἁγίων ἔχοντες. ἐν οἷς δὲ πάντες ἤδη καὶ μεμνημένος ἐλεύθερος γεγονόσι, καὶ ἡρώων περιούσιον, ἐστεφανωμένος ὀργιάζει, καὶ σὺνιστίνουσιν καὶ καθαροῖς ἀνδράσιν, τὸν ἀμύητον ἐν ταῖς τῶν ζώντων ἀκαθάρτων ἐφορῶν ὄχλον, ἐν βοῇ πολλῇ καὶ ὁμίλῃ πατούμενον ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ σκεπτόμενον, φόβῳ δὲ θανάτου τοῖς κακοῖς ἀποσιωπῶν ἐκτὶ ἀγκυλῶν ἐμμένοντα. ἐπεὶ τὸ γε παρὰ φύσιν τὴν πρὸς τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ συμπλοκὴν εἶναι καὶ οὐκ ἐρξιν, ἐκείθεν ἂν συνίδοις.

III. Πόθεν; ἔφη ὁ Πατροκλεὺς. ὅτι τῶν ἡμῶν παθῶν ὁ ὕμνος ἡδιστόν ἐστι. πρῶτα μὲν γὰρ αἰσθῆσιν ἀληθοῦς πᾶσι σβέννυσσι διὰ τὴν ἡδονὴν πολλῇ τῷ οἰκείῳ κεραννυμένης· ἔπειτα τῶν ἡμετέρων ἐπιθυμιῶν κρατεῖ, καὶ ὥς σφοδρόταται. καὶ γὰρ πρὸς ἡδονὴν οἱ φιλομουσώτατοι δυσανασχέτους ἐπίοντος αὐτοῖς τοῦ καθεύδειν, καὶ περιβολῆς καὶ μένων προΐενται καταδαρδάνοντες. καὶ τί δεῖ ταῦτα λέγειν; ὅτι οὐ καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ μανθάνειν καὶ διὰ λέγεσθαι καὶ φιλοσοφεῖν καταλαμβάνων ὁ δαίμων ἀποκλείει τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ἀπὸ φέροντος λείον βαθέος ὑποφερομένης. ἡδονὴ δ' ἡδε πᾶσα μετὰ οὐσίαν ἔχει καὶ φύσιν ἀληθοῦς ἀπαλλαγὴν· οὐ γὰρ δὲ καὶ πικντάπαισι. οὐδενὸς γὰρ ἔξωθεν οἷον εἰσεποὺς καὶ κινητικοῦ προσιόντος, ἡδόμεθα καταδύμεθα.

ἄνθρωποι· ἀλλ' ἐπίπορόν τινα καὶ σκληράν ἔοικεν
ἔαίρων ὕπνος διάθεσιν ἡδιστον εἶναι· αὕτη δ' ἐστὶν
οὐκ ἐτέρη τῆς πρὸς τὸ σῶμα τὴν ψυχὴν συνδεύουσης.
τοφίζεται γὰρ ἐν τῷ καθεύδειν ἀνατρέχουσα καὶ συλ-
ληγμένη πρὸς ἑαυτὴν ἐκ τοῦ διατεταῖσθαι πρὸς τὸ
σῶμα καὶ διεσπάρθαι ταῖς αἰσθήσεσι. καί τοι λέγουσιν
τινες, ὡς καταμίγνυνται μᾶλλον ὁ ὕπνος πρὸς τὸ σῶμα
τὴν ψυχὴν, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. ἀντιμαρτυρεῖ γὰρ
τῇ ἀναισθησίᾳ καὶ ψυχρότητι καὶ βάρει καὶ ὀχρότητι
τὸ σῶμα κατηγοροῦν τὴν ψυχὴν, ἔκλειψιν μὲν ὅταν
ἐλευτήσῃ, μετὰστῇ δὲ ὅταν καθεύδῃ. καὶ τοῦτο
ἵατι τὸ τὴν ἡδονὴν ποιοῦν ἀνάπαυλιν καὶ ἀνάπαυ-
σιν τῆς ψυχῆς, ὥπερ ἄχθος κατατιθεμένης, καὶ πᾶ-
σαν ἀναλαμβάνουσης καὶ ἀποδυομένης. φεύγειν γὰρ
τοιαυτὴ κομιδῇ τὸ σῶμα θνήσκουσα, δραπιτεύειν δὲ
παυσαμένη. διὸ θνήσκουσι μὲν ἔνιοι μετὰ πό-
τον, καθεύδουσι δὲ μετ' ἡδονῆς ἄπαντες· ὅπου
μὲν γὰρ ἀπορρήγνυνται παντάπασιν ὁ δεσμός, ὅπου
δὲ ἐνδίδωσι καὶ χαλῆται καὶ γίγνεται μαλακώτερος
ὅλων ὀμμάτων, αἰσθημάτων, αἰσθημάτων παραλυομέ-
νων καὶ προϊεμένων τῶν περὶ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς
ἐν πᾶσι.

IV. Εἶτα πῶς, εἶπεν ὁ Πάτριος, αὐτὸς δυοφο-
ρούμενος οὐδὲ ἀλγοῦμεν ἐγρηγορότις; πῶς δέ, ἔφη ὁ
Πάτριος, κειρομένων μὲν αἰσθάνεται κουφότητος ἡ κε-
φαλῇ καὶ ἡρεσώτης, κομώντων δὲ βαρύνεται αἰσθη-
ται οὐ πᾶν παρεῖχεν; καὶ λυθέντες μὲν ἐκ δεσμών
ἔδονται, δεδεμένοι δὲ οὐκ ἀλγοῦσι· καὶ φῶς ἐπισυν-
ῆλθεν ἐξαίφνης συμποσίῳ θόρυβον καὶ κρότον ἔφ'

ἡδονῆς ἐποίησεν, πρότερον δὲ τὸ ἀλαμπές ἐδόκει αὐτῷ
ἐνοχλεῖν μηδὲ λυπεῖν τὴν ὄψιν. ἐν γὰρ αἷτιον ὡφαίετο
τούτων ἁπάντων, ὅτι τῷ παρὰ φύσιν τὸ κατὰ φύ-
σιν συνηθές καὶ συντραφόν ἐποίει τὴν αἰσθησιν,
ὥστε μὴ πᾶν δυσχεραίνειν πάσχουσαν, ἀπαλλοτριώ-
σης δὲ καὶ μεταβαλλούσης εἰς τὴν φύσιν. φαίνεται
γὰρ εὐθὺς τῷ οἰκείῳ τὸ ἄλλότριον, καὶ τῷ ἡδοναίῳ
τὸ λυτοῦν ὅτι παρὴν καὶ βαρύνον. οὕτω δὴ καὶ τὴν
ψυχὴν τῇ πρὸς τὰ θνητὰ πάθη καὶ μέρη κοιτανῶν
τὸ παρὰ φύσιν καὶ ἄλλότριον οὐ πᾶν δοκεῖ πύλαι
ὑπὸ μικρῆς συνηθείας· αἰσθάνεσθαι δὲ ὅραται
καὶ κουφότητος μεθ' ἡδονῆς ἀφιειμένη τῶν διὰ τὸ
σώματος ἐνεργειῶν. ἐκείναις γὰρ ἐνοχλεῖται,
περὶ ἐκείνας ἐκπονεῖται, καὶ ἀπ' ἐκείνων σχολῆς δι-
τάι καὶ ἀναπαύσεως. ἃ δὲ αὐτὴ κατ' αὐτὴν ἐν-
κατὰ φύσιν, τὸ σκοπεῖν αἰετὶ καὶ λογίζεσθαι καὶ
μνημονεύειν καὶ θεωρεῖν, πρὸς ταῦτα ἀστρουδὲς ἐστὶ
καὶ ἀκόριστος. καὶ γὰρ ὁ κόρος κόπος ἐν ἡδονῇ
ἔοικεν εἶναι, τῷ μετὰ σώματος τὴν ψυχὴν πύλαι
ἐπὶ πρὸς τὰς αὐτὰς ἡδονὰς οὐ κατηγοροῦναι, οὐ
πεπλεγμένη δὲ ὥσπερ εἴρηται τῷ σώματι, ταῦτα
Ὀδυσσεὶ πέπονθεν. ὥς γὰρ ἐκείνος τῷ ἐρινεῷ πε-
φύς εἶχετο, καὶ περιέπτυσσεν οὐ ποθῶν οὐδὲ ἄγαν
ἐκείνον, ἀλλὰ δεδιώς ὑποκειμένην τὴν χάρυβδιν· ὡς
τοῦτο ἔοικεν ἡ ψυχὴ ἔχεισθαι, καὶ περιπεπλῆσθαι
εὐνοίαν οὐδεμίαν αὐτοῦ καὶ χάριν· ἀλλ' ὡρῶντος
τοῦ θανάτου τὴν ἀδηλότητα.

Κρύφαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι
κατὰ τὸν σοφὸν Ἡσίοδον, οὐ σαρκινῶς τι.

μοῖς πρὸς τὸ σῶμα τὴν ψυχὴν κατατείναντες, ἀλλ' οὐκ ἔτι αὐτῇ καὶ μίαν μηχανὴν μηχανησάμενοι καὶ περιβαλόντες, τὴν ἀδελότητά καὶ ἀπιστίαν τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν. ἐπεὶ τὴν γε πεισθεῖσαν ὅσα ἀνθρώποις περιμένει τελευτήσαντας, καθ' Ἡράκλειον, οὐδὲν ἂν κατάσχοι.

VII.

Περὶ ψυχῆς ἐκ τῶν Χαιρωνέως.

I. "Ὅτι οὐ τὸ ἐπιστητὸν αἴτιον τῆς ἐπιστήμης, ὡς Ἀρκεσίλαος· οὕτω γὰρ καὶ ἀνεπιστημοσύνη τῆς ἐπιστήμης αἰτία φανεῖται.

II. "Ὅτι οὐχ ἡ ψυχὴ τρέπει ἑαυτὴν εἰς τὴν τῶν πραγμάτων κατάληψιν καὶ ἀπάτην κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ Στωῦς. πῶς γὰρ αἰτία ἑαυτῇ γνώσεως ἡ ψυχὴ, ὥστε αὐτὴς ἔχουσα ἀρχήν.

III. "Ὅτι μόνῳ τῷ Πλάτῳι ῥῆστον ἀποδοῦναι τὸν λόγον, εἰς λήθην καὶ ἀνάμνησιν ἀναφέροντι τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἄγνοιαν.

IV. "Ὅτι ἔνιστοι μὲν αἱ ἐπιστῆμαι, κρύπτονται δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπεισοδίων, ὁμοίως τῇ ὑπὸ Ἀθημαρχίου πεμφθείσῃ δέλτῳ.

V. "Ὅτι καὶ τὸ ζητεῖν ταὶ τὸ εὐρίσκειν δηλοῖ τὴν ἀνάμνησιν· οὕτε γὰρ ζητήσευν ἂν τις οὐ ἔστιν ἀνέναντος, οὕτε ἀνέναντος διὰ γε ζητήσεως· λέγεται γὰρ εὐρίσκειν καὶ ὁ κατὰ περίπτωσιν.

VI. "Ὅτι ἀπόρου ὄντιος εἰ οἷόν τε ζητεῖν καὶ εὐρίσκειν, ὡς ἐν Μένωνι προβέβληται· οὕτε γὰρ ἂν

ἴσμεν, μάταιον γάρ· οὔτε ἂν μὴ ἴσμεν, κἄν γὰρ
 ρηπέσωμεν αὐτοῖς, ἄγροοῦμεν, ὥς τοῖς τυχοῦσι.
 μὲν γὰρ Περιπατητικαὶ τὸν δυνάμει νοῦν ἐπειράσκει
 ἡμεῖς δὲ ἠποροῦμεν, ἀπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ εἰδέναι
 μὴ εἰδέναι. ἔστω γὰρ εἶναι τὸν δυνάμει νοῦν,
 ἔτι ἀπορία ἢ αὐτῇ· πῶς γὰρ οὗτος νοεῖ· ἢ γὰρ
 οἶδεν ἢ ἂν οὐκ οἶδεν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοιᾶς τὰς φαν-
 κὰς ἐννοίας αἰτιῶνται· εἰ μὲν δὴ δυνάμει, τὸ αὐτὸ
 ἔροῦμεν· εἰ δὲ ἐνεργείᾳ, διὰ τί ζητοῦμεν ἂν ἴσμεν;
 εἰ δὲ ἀπὸ τούτων ἄλλα ἄγροοῦμενα, πῶς ἄπερ οἶ-
 ἴσμεν; οἱ δὲ Ἐπικουρεῖοι τὰς προλήψεις· ὥς ἡ
 διηρθρωμένας φασὶ, περιττὴ ἢ ζητησις· εἰ δὲ ἀδύνα-
 θρώτους, πῶς ἄλλο τι παρὰ τὰς προλήψεις
 τοῦμεν, ὃ γε οὐδὲ προεἰλήφαμεν;

VII. Ὅτι καὶ ἡ ἀλήθεια τὸ ὄνομα δηλοῦν
 ἐκβολὴν εἶναι τὴν ἐπιστήμην, ὃ ἐστὶν ἀνάμνησις
 ὅτι καὶ οἱ μητέρας τῶν Μουσῶν τὴν Μνημοσύνην
 εἰπόντες, αὐτὸ τοῦτο ἐνδείκνυνται· αἱ μὲν γὰρ
 Μοῦσαι τὸ ζητεῖν παρέχονται, ἡ δὲ Μνημοσύνη
 εὐρίσκειν.

VIII. Ὅτι καὶ οἱ πολλοὶ τὸ ἄγροεῖν ἐπιλέγου-
 λέγοντες, τῷ αὐτῷ μαρτυροῦσι· λαθράναι γὰρ
 φασὶν ἄπερ ἄγροοῦμεν, καὶ λαθραῖα πράγματα
 λοῦμεν τὰ ἄγροοῦμενα.

IX. Ὅτι καὶ πρό βιοτῆς ἀναμνήσεις ἵστασθαι
 ται, οἷα καὶ ἡ τοῦ Μύρωνος.

X. Ὅτι καὶ ὅσοι γαλῆν φοβοῦνται ἢ παν-
 γελῶνην, οὓς εἰδέναι αὐτόν· καὶ ὅτι Βερβαν-
 φιδούς ἄρκτους θηρῶν καὶ λέοντας, ὅμως ἀλκίκα-

οὐδὲ ἰδεῖν ἡδύνατο· φαρμακοπώλην δὲ τινα εἰδέναι,
ἐπὶ μὲν δρακόντων καὶ ἄσπιδων μηδὲν πάσχειν,
αὐτοὶ δὲ φεύγειν μέχρι βοῆς καὶ ἐκστάσεως. Θιμί-
ων δὲ ὁ ἰατρός τὰ μὲν ἄλλα πάθη πάντα μετεχειρί-
σται, τὴν δὲ ὑδροφόβαν εἴ τις ὠνόμασε μόνον, ἐτα-
ράσσεται καὶ ὁμοίᾳ ἔπασχε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κατεχομέ-
νοις. ὃν αἰτίαν εἶναι τὴν ἀνάμνησιν τῆς προπαθείας.

XI. "Ὅτι αἱ τῶν προπαθειῶν σφοδρότεραι τυ-
ποῦσι τὰς μνήμης εἰς δύο γενέσεις· οἷον τὸ Πολε-
μάχον, καὶ τῶν ἐν Κορίνθῳ ὑπὸ τῇ μεγάλῃ σαρματῇ,
καὶ τὸ ἐν Ἀμόργῳ τοῦ Δημητρίου ἐγγεγραμμένον τῷ
τάφῳ.

XII. "Ὅτι ὁμοίᾳ πάσχουσι καὶ οἱ ποταμοὺς μάλ-
λον ἢ θάλατταν δεδοικότες, καὶ οἱ πρὸς τὰ ὕψη τα-
ρατάμενοι.

XIII. "Ὅτι τὰ νεογενῇ παιδίᾳ ἀμειδῇ ὅστι καὶ
ἄρχον βλέπει μέχρι τριῶν σχεδὸν ἐβδομάδων, ὑπνώ-
τοντα τὸν πλείω χρόνον· ἀλλ' ὅμως ποτὶ καθ' ὕπνον
καὶ πολλάκις γελᾷ καὶ διαχεῖται. Τίνα οὖν τρόπον
ἄλλον τοῦτο συμβαίνει, ἢ τῆς ψυχῆς τότε ἀπὸ τῆς
δύσεως τοῦ ζώου ἀναφερούσης, καὶ κατὰ τὴν αὐτῆς
προπαθείας κινουμένης;

XIV. "Ὅτι καὶ αἱ πρὸς τὰδε ἢ τὰδε εὐφυνίαι τοῦ-
των ἀποβαίνουναι τὸν τρόπον.

XV. "Ὅτι τὸ λέγειν οὕτω πεφυκέναι, παχύ τε
καὶ ἰδιωτικὸν καὶ ἀρκοῦν πρὸς πᾶσαν ἀπόκρισιν.
Ἄλλο οἷον τὸ πεφυκέναι ζητητέον ὅμως· ἄλλο γὰρ
ἄλλου, ὥς τῆς λογικῆς ψυχῆς τὸ ἀπὸ τῶν προγνω-
σμένων τὰ παρόντα ἀναγνωρίζειν.

XVI. "Οτι ἴσωθαι ἐπιφέρομεν πρὸς τῶν ζητημάτων ἐπιστήμας, δηλοῦν τὸ πρὸς τὴν εὐρεσιν συνιστῶν μένους εἴσω βλέπειν.

XVII. "Οτι ἡ εὐφροσύνη ἐπὶ τοῖς εὐρήμασι, δηλοῦν τὸν ἀναγνωρισμὸν τῆς ὅτι μάλιστα οἰκείας ἡμῶν ἀφαιτίας ἐν τῷ μέσῳ χρόνῳ οἷον ἀπολομένης.

XVIII. "Οτι Βίων ἡπόρει περὶ τοῦ ψεύδους, καὶ αὐτὸ κατ' ἀνάμνησιν, ὥς τὸ ἐναντίον γινώσκειν καὶ τί ἡ ἀλογία· ἢ ῥητέον ὥς καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ τὸ εἰδωλὸν τοῦ ἀληθοῦς· τὸ δὲ εἰδωλὸν εἶναι τοῦ ὕπερ ἀληθείας οὐκ ἂν τις νομίσειεν, εἰ μὴ πῇ εἰδὼν τὸ ἀληθές.

XIX. "Οτι Στρατίων ἡπόρει, εἰ ἔστιν ἀνάμνησις πῶς ἄνευ ἀποδείξεων οὐ γιγνόμεθα ἐπιστήματα· πῶς δὲ οὐδεὶς ἀύλητῆς ἢ καθαριστῆς γέγονεν ἀπὸ μελέτης· ἢ μάλιστα μὲν γεγόνασιν τινὲς αὐτοδίδακτοι· Ἡράκλειτος ὁ Αἰγυπτίος γεωργός· Φημίανος ὁ Ὀμήρου· Ἀγάθαρχος ὁ γραφεὺς· εἰτα καὶ αἱ ἄλλαι καὶ πολλὰ τῷ κάρῳ κατεχόμεναι τῆς γενέσεως, πολλὰς πρὸς ἀνάμνησιν δεόνται τῆς μοχλείας· διὰ τῶν αἰσθητῶν χρῆζουσιν.

XX. "Οτι, ὥς ἡ φαντασία ἄφ' ἑνὸς τίνος ὁρᾷ τὸς ὅλου ἀναμιμνήσκειται βίου, οἷον τοῦ Ἀλκιβίου· οὕτω καὶ ἡ λογικὴ μνήμη ἀπὸ τῆς τῶν ἀφορμῆς προσιξευρίσκει πλείονα.

XXI. "Οτι ἔοικεν ἡ πρὸς τὸ σῶμα σύνδυνος ληψία· καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῃ ὅπῃ ποτε ἀναφέρονται ψυχὰ καθεστῶτα.

XXII. "Οτι εἰ μὲν αἰεὶ πρὸς τὰ τρεῖς δυνάμεις

μνησιν αἱ μαθήσεις, ἐπὶ ἄπειρόν εἰσιν αἱ ψυχὰς ἐπὶ τὰ πρῶτω, λείπει δὲ καὶ τὸ ἐπὶ θάτερον μέρος· διότι οἱ πῶ αὐτάνατοι. εἰ δὲ ἀπὸ χρόνου γενομένη μετὰ τῆς ἐπιστήμης γέγονε, πῶς ἀποβάλλει αὐτὴν εὐθὺς αὐτὰ οὐσίαν, (οὕτω γὰρ κάλλιον ἐπιλύσασθαι, ἢ περὶ ὧς ὁ ἐξηγητής· εἰς γὰρ ποικιλίαν ἐξηνέχθη πολλήν.)

XXXIII. Ὅτι σαφῶς ὁ Κέβης οὐ τοῦ αὐτοῦ συμπεριήματος ἐπάγει ἄλλην ἐπιχείρησιν, ἀλλὰ τὸ ἀντίστροφον ἐννοεῖ τε καὶ τὸν Σωκράτην ὑπομιμνήσκει διὰ τοῦτο δύναμενον τὸ πρὸ τοῦ σώματος εἶναι τὴν ψυχὴν, καὶ ταύτῃ οὖν λέγει τὴν ψυχὴν ἀθάνατον τὴν εἶναι εἰ προϋπάρχει χωριστή.

XXIV. Ὅτι τῶν ἄλλων οἰομένων, τὴν ψυχὴν καὶ ἀνγγλίνεσθαι τῷ σώματι καὶ συμφθεῖρεσθαι, τοῦτο μὲν ἀνασκευάζει ὁ πρῶτος λόγος, ἐκεῖνο δὲ ὁ δεύτερος.

XXV. Ὅτι ἡ μαιευτικὴ ἐρώτησις, πρόσκλησις αὐτῆς κυομένης ἐπιστήμης, ἀναγκαίως δείκνυσιν αὐτὴν προϋπάρχουσαν· ὧς ἔργῳ δείκνυσιν καὶ ὁ Σωκράτης ἐν τῷ Μένωνι.

XXVI. Ὅτι ἐστὶ τὰ εἶδη, παρενδείκνυται πῶς ἐποτιθέμενος αὐτὰ συναποδείξει. εἰ γὰρ πολλὰ τὰ εἶδη, ἀπὸ ἐνὸς ἂν εἴη τοῖς πολλοῖς τὸ αὐτό· καὶ δήλον ὅτι ὄντος, καὶ δήλον ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν, ἐν οἷς τὰ πολλὰ ἴσα· πρὸ αὐτῶν ἄρα ἦεν πάντα ἀπὸ αὐτοῦ· διὸ καὶ ἕτερα αὐταῖ ἐρωτῶνται. εἴτε ἐνδείκνυται ἀπόδειξιν· τὰ ἐν ὕλῃ ἴσα παρὰ τοῦτο λεγόμενα λέγων τῇ οἰκείᾳ στερήσει, τὰ δὲ αὐτὰ

καθ' ἑαυτὰ ἀκραφνεῖν· πάντως δὲ οἷα τὰ τελεία
μὴ τελείων πρεσβύτερα.

XXVII. Ὅτι ποτὲ μὲν ἴσον, ποτὲ δὲ ἀντίον
λέγει· ἢ εἰς τοὺς πολλοὺς ἀποβλέπων νόας,
ἐκάστω τὸ αὐτὸ ἴσον· ἢ τὸ μὲν ἐν τῷ νῶ ἀποδοῖναι
τὸ δὲ πεπληθυσμένον τῇ ψυχῇ· ἐνταῦθα γὰρ τὸ
πολλὰ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ πρὸς ἑαυτὴν ὑπόβασιν.

XXVIII. Ὅτι κατ' οὐσίαν εἰκὼν οὐκ οὐκ
σχεῖ τῷ οἰκείῳ παραδείγματι, καὶ ὁρέγεται αὐτῷ
αἰτίου· ὅπου γε καὶ αἱ τεχνηταὶ εἰκόνες κατὰ τὴν
ψυχὴν ἀφομοίωσιν ὁμῶς ἐλλάμπονται ὑπὸ τοῦ

XXIX. Πῶς οὐ δύνατον ἐνοῆσαι μὴ διὰ τὴν
αἰσθητῶν τὰ νοητὰ ἢ τὰς γε πλείστας τῶν ψυχῶν.

XXX. Ὅτι ἢ μὲν ὁρέγεται ἀπ' αὐτῶν, ἢ δὲ
δεῖ ἐκτὸς αὐτῶν.

XXXI. Ὅτι τὸ ὅ ἐστι, δηλοῖ μὲν καὶ τὸ
ὄν, δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἀπηλλαγμένον τῶν ἐν τῇ γένεσι
περιφυομένων. εἰ τὰ ἐπιστητὰ πρὸ τῶν αἰσθητῶν
ἀνάγκη καὶ τὰς ἐπιστήμας πρὸ τῶν αἰσθητῶν
καὶ τοὺς ἐπισταμένους πρὸ τῶν αἰσθανομένων
καὶ ἕκαστος ἐπιστάμενος πρὸ αἰσθανομένου
ἑαυτοῦ· εὐθὺς δὲ γεννηθέντες αἰσθανόμεθα
τοῦ γεννηθῆναι ἄρα ἐπιστάμεθα.

XXXII. Ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει ἡ ἀσφύδρις
μεταβολὴ ἐστίν· αὕτη δὲ ἐκπλήσσει τὴν μνήμην
ταυτίτουσα λήθην ἐμποιεῖ· τότε ἄρα οὐκ ἀνε-
βομεν ἐπιστήμην· πρότερον ἄρα τοῦ σώματος
δὲ προσεχῶς, ὥς ἐπὶ τῶν νεοτελῶν, ἢ τῶν ἐκ φύσεως
φίας, ἢ καὶ ἐκ προγενεστέρων ἔτι βίων.

XXXIII. Ὅτι ὡς πρὸς τὸν δεύτερον λόγον ἀπιδόν ὁ Σιμμίας οὐκ ἀποδεικνύται φησὶν αὐτὸν, τὸ δὲ ἐπιδιδάμεναι ἐν ᾧ οὐδὲ γὰρ ἐκείνος τὸ πρὸ τῆς γινέσεως. διόπερ ὁ Σωκράτης ἐκ τῶν δύο λόγων συνάγει τὴν μίαν ὅλην ἀπόδειξιν.

XXXIV. Ὅτι ὁ πᾶς ἐν μὲν τῷ λόγῳ παρὰ φύσιν ἀπαιδευτος· ἐν δὲ τῷ ἀλόγῳ κατὰ φύσιν τοῦ λαινοῦ· ἐν δὲ τῷ σώματι καθ' ἡλικίαν.

Ἐκ τῶν τοῦ Χαιρωνέως Πλουτάρχου.

I. Εἰ ἀφ' ἑτέρου ἑτερον ἐννοοῦμεν, οὐκ ἂν εἰ μὴ προέγνωστο. τὸ ἐπιχείρημα Πλατωνικόν.

II. Εἰ προστίθεμεν τὸ ἐλλείπον τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ αὐτὸ Πλατωνικόν.

III. Εἰ παῖδες εὐμαθέατεροι, ὥς ἐγγίους προαιετός, ἐν ᾧ ἡ μνήμη ἐσώζετο. ἐπιπολαῖος ὁ λόγος.

IV. Εἰ ἄλλοι πρὸς ἄλλο μᾶθημα ἐπιτηδεύοντες.

V. Εἰ πολλοὶ αὐτοδίδαντο ὅλον τεχνῶν.

VI. Εἰ πολλὰ παῖδια ὑπνώτιοντα γελᾷ, ὕπαρ δὲ αὐτῶν πολλὰ δὲ καὶ ὕπαρ ἐφθέγεατο, ἄλλως αὐτῶν ὀφειγόμενα.

VII. Εἰ ἔτιοι καὶ ἄνδρες οἷον ὅμως φοβοῦνται φαῦλα ἄττα, οἷον γαλῆν ἢ ἀλεκτρούρα, ἀπ' οὐδενίης φανεράς αἰτίας.

VIII. Εἰ μὴ ἔστιν ἄλλως εὐρίσκειν. οὔτε γὰρ ἂν ἔστιν ζητήσεων ἂν τις· οὔτε ἂν μηδαμῶς ἴσμεν πρότερον, ἀλλ' οὐδ' ἂν εὔροιμεν ἂν μὴ ἴσμεν.

IX. Εἰ ἡ ἀλήθεια κατὰ ἀφαίρεσιν τῆς λήθης ἐν ταῖς τοῦ ὄντος ἐστί. λογικὴ ἐπιχείρησις.

X. Εἰ ἡ μήτηρ τῶν Μουσῶν Μημοσύνη, ὥς ἡ
ἀδιάρθρωτος μνήμη τῶν ζητήσεων αἰτία.

XI. Εἰ ἂπερ ἀδύνατον γινώσκειν, μηδὲ ἐντοί-
μεν, ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα πάλιν ἀπὸ τῆς εὐρέσεως.

XII. Εἰ τοῦ ὄντος ἡ εὐρεσις πάντως, οἷον καὶ
θεωρημάτων· ποῦ οὖν ὄντων. ἢ δῆλον ὅτι ἐν ψυχῇ.

VIII.

Ἐκ τῶν Στρωματέων.

I. Θάλητα πρῶτον πάντων φαῖν ἀρχὴν τῶν ὄντων
ὑποστήσασθαι τὸ ὕδωρ· ἐξ αὐτοῦ γὰρ εἶναι
πάντα καὶ εἰς αὐτὸ χωρεῖν.

II. Μεθ' ὃν Ἀναξίμανδρον Θάλητος ἐταῖρον
ρόμενον, τὸ ἄπειρον φάναι τὴν πᾶσαν αἰτίαν
τῆς τοῦ παντός γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς· ἐξ οὗ
φησι τοὺς τε οὐρανοὺς ἀποκεκρίσθαι, καὶ καθόλου
τοὺς ἅπαντας ἀπείρους ὄντας κόσμους· ἀπὸ φθορᾶς
δὲ τὴν φθορὰν γίνεσθαι, καὶ πολλὰ πρότερον
γένεσιν, ἐξ ἀπείρου αἰῶνος ἀνακυκλουμένων πάντων
αὐτῶν· ὑπάρχειν δὲ φησι τῷ μὲν σχήματι τὴν γῆν
κυλινδροειδῆ, ἔχειν δὲ τοσοῦτον βάθος ὅσον ἂν
τρίτον πρὸς τὸ πλάτος· φησὶ δὲ τὸ ἐκ τοῦ αἰθέρος
γόνιμον θερμοῦ τε καὶ ψυχροῦ, κατὰ τὴν γένεσιν
τοῦδε τοῦ κόσμου ἀποκριθῆναι, καὶ τινα ἐκ τούτων
φλογὸς σφαῖραν περιφῆναι τῷ περὶ τὴν γῆν
ὥς τῷ δένδρῳ φλοῖον, τισινος ἀπορύγνυσης καὶ
τινας ἀποκλεισθείσης κύκλους, ὑποστήναι τὴν ἡμέραν
καὶ τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας· ἔτι φησὶν.

καὶ ἀρχὰς ἐξ ἄλλοειδῶν ζῶων ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη,
ἐκ τοῦ τὴν μὲν ἄλλα ζῶα δι' ἐαυτῶν ταχὺν νέμεισθαι,
ἐκ τῶν δὲ τὸν ἄνθρωπον πολυχροτίου διέσθαι τιθη-
νόντων· διὰ καὶ κατ' ἀρχὰς οὐκ ἂν ποτε τοιοῦτον
ἄνθρωπος διασωθῆναι. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἀναξίμανδρος.

II]. Ἀναξίμενην δὲ φασί, τὴν τῶν ὕλων ἀρχὴν
τὸν αἶρα εἶπειν, καὶ τοῦτον εἶναι τῷ μὲν γένει ἅπ-
αντος, ταῖς δὲ περὶ αὐτὸν ποιότησιν ὠρισμένον· γεν-
νέσθαι δὲ πάντα κατὰ τινα πύκνωσιν τοῦτου καὶ
πάλιν ἀραιώσιν· τὴν γε μὴν κίνησιν ἐξ αἰῶνος ὑπάρ-
χειν· πλουμένον δὲ τοῦ αἵερος, πρῶτην γεγενῆσθαι
ἐκ τῆς γῆς, πλατεῖαν μάλα· διὸ καὶ κατὰ λόγον
αὐτὴν ἐποχεῖσθαι αἶρι· καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σε-
λήνην καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως
ἐκ γῆς ἔχειν· ἀποφαινέται γοῦν τὸν ἥλιον γῆν, διὰ
τὴν ὅξειαν κίνησιν καὶ μάλα ἱκανῶς θιγροτάτην
κίνησιν λαβεῖν.

IV. Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος, ἰδίαν τινὰ ὁ-
δὸν πιπορευμένον καὶ παρηλλαχεῖαν πάντας τοὺς
συναισθημένους, οὔτε γενέσιν οὔτε φθορὰν ἀπολι-
πύ· ἀλλ' εἶναι λέγει τὸ πᾶν ἀπὸ ὁμοιον· εἰ γὰρ γί-
νωσκο τοῦτο, φησὶν, ἀναγκαῖον πρὸ τοῦτου μὴ εἶ-
ναι· τὸ μὴ ὄν δὲ οὐκ ἂν γίνοιτο, οὐδ' ἂν τὸ μὴ ὄν
παύσαι τι, οὐδ' ἂν ὑπὸ τοῦ μὴ ὄντος γένοιτ' ἂν τι.
ἀποφαινέται δὲ καὶ τὰς αἰσθήσεις ψευδεῖς, καὶ κα-
τὰ τοῦτο οὖν αὐταῖς καὶ αὐτὸν τὸν λόγον διαβάλλει.
ἀποφαινέται δὲ καὶ τῷ χρόνῳ καταφερομένην συνε-
κρίσιν καὶ κατ' ὀλίγον τὴν γῆν εἰς τὴν θάλασσαν χω-
ρῆναι, φησὶ δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἐκ μικρῶν καὶ πλειόνων

πυρίων ἀθροίζεσθαι ἀποφαίνεται δὲ καὶ περὶ τοῦ
ὥς οὐδεμιᾶς ἡγεμονίας ἐν αὐτοῖς οὐσης· οὐ γὰρ οὐ
δεσπόξεσθαί τινα τῶν θεῶν· ἐπιδεῖσθαι τε μηδὲν
αὐτῶν μηδένα ὅλως, ἀκούειν δὲ καὶ ὁρᾶν καθόλου
καὶ μὴ κατὰ μέρος. ἀποφαίνεται δὲ καὶ τὴν γῆν
ἄπειρον εἶναι, καὶ κατὰ πᾶν μέρος μὴ περιέχεσθαι
ὑπ' αἴρος· γίνεσθαι δὲ ἅπαντα ἐκ γῆς. τὸν δὲ ἥλιον
φησὶ, καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα ἐκ τῶν νεφῶν γίνεσθαι.

V. Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης ἐταῖρος Σωκράτους,
ἅμα μὲν καὶ τῶν τούτου δοξῶν ἀντεποίησεν ἄνθρωπος
ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐναντίαν ἐνεχειρήσατο στήσαν· ἴδιον
μὲν γὰρ τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον ἀποφαίνεται· ἴδιον
αὐτὸ μόνον, μουνογενές τε, καὶ ἀτρεμές, ἢ δ' ἀκί-
νητον· γένεσιν δὲ τῶν καθ' ὑπόληψιν ψευδῶν
κοῦντων εἶναι· καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐκβάλλει ἐκ
ἀληθείας· φησὶ δὲ, ὅτι εἴ τι παρὰ τὸ ὄν ὑπάρχει
τοῦτο οὐκ ἔστιν ὄν, τὸ δὲ μὴ ὄν ἐν ταῖς ὅλοις οὐ
ἔστιν· οὕτως οὖν τὸ ὄν ἀγέννητον ἀποκρί-
λεγει δὲ τὴν γῆν τοῦ πυκνοῦ καταρρέοντος ἀπὸ
γεγονέναι.

VI. Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης ἴδιον μὲν οὐδὲν ἐξήθη
διηπόρησε δὲ περὶ τούτων ἐπὶ πλεῖον.

VII. Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης ὑπεστήσατο τὸ πᾶν
ἄπειρον, διὰ τὸ μηδαμῶς ὑπὸ τινος αὐτὸ δεδημι-
γῆσθαι· εἴ τι δὲ καὶ ἀμειψόμενον αὐτὸ λέγει·
καθόλου οἶον πᾶν ἔστι, ῥητῶς ἐκτίθεται· μηδὲν
ἀρχὴν ἔχειν τῆς αἰτίας τῶν νῦν γιγνομένων, ἀντι-
δὲ ὅλως ἐξ ἀπείρου χρόνου προκατέχουσιν τῇ
ἰγκη πᾶνθ' ἀπλῶς τὰ γεγονότα καὶ ὄντα καὶ ἔ-
σο-
με-
να.

μενα. ἡλίου δὲ καὶ σελήνης γενεαὶν φησὶ, καὶ ἰδίαν
 δὴ φέρεσθαι ταῦτε μηδέπω τὸ παρῶπαν ἔχοντα
 αἰετὴν φύσιν, μηδὲ μὴν καθόλου λαμπροτάτην,
 τὸναντίον δὲ ἐξωμοιωμένην τῇ περὶ τὴν γῆν φύσει·
 γινώσκει γάρ ἑκάτερον τούτων πρότερον ἔτι καὶ
 ἰδίαν ὑποβολὴν τινὰ τοῦ κόσμου· ὑστέρον δὲ μεγ-
 εθυνοποιουμένου τοῦ περὶ ἡλίου κύκλου, ἐξαποληφθῆ-
 ναι ἐν αὐτῷ τὸ πῦρ.

VIII. Ἐπίκουρος Νικοκλίους Ἀθηναῖος, τὸν περὶ
 οὐρανοῦ πειρᾶται καταστῆλlein. ἀλλὰ καὶ οὐδὲν,
 φησὶ, γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· ὅτι τὸ πᾶν αἰεὶ τοι-
 οῦτον ἦν, καὶ ἔσται τοιοῦτον· ὅτι οὐδὲν ξένον ἀπο-
 κλάται ἐν τῷ παντὶ παρὰ τὸν ἤδη γεγενημένον χρόνον
 ἄπειρον· ὅτι πᾶν ἐστὶ σῶμα, καὶ οὐ μόνον ἀμετάβλη-
 τόν ἀλλὰ καὶ ἄπειρον· ὅτι τέλος τῶν ἀγαθῶν ἡδονή.

IX. Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος τέλος ἀγαθῶν τὴν
 ἡδονήν, κακῶν δὲ τὴν ἀλγηδόνα· τὴν δὲ ἄλλην φυ-
 σιολογίαν περιγράφει, μόνον ὀφείλμον εἶναι λέγων
 τὸ ζῆτεῖν,

Ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακὸν ἢ ἀγαθὸν τε τίεσθαι.

X. Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος, στοιχεῖα τέταρτα,
 πῦρ, ὕδωρ, αἰθέρ, γαῖαν· αἰτίαν δὲ τού-
 των, φίλιαν καὶ νεῖκος· ἐκ πρώτης, φησὶ, τῆς τῶν
 στοιχείων κράσιως ἀποκριθέντα τὸν αἶρα περιχυθῆ-
 ναι κύκλῳ· μετὰ δὲ τὸν αἶρα τὸ πῦρ ἐκδραμόν, καὶ
 οὕτως ἔχον ἑτέραν χώραν, ἅνω ἐκτρέχειν ὑπὸ τοῦ περὶ
 τὸν αἶρα πάγου· εἶναι δὲ κύκλῳ περὶ τὴν γῆν φε-
 ρόμενα δύο ἡμισφαίρια, τὸ μὲν καθόλου πυρὸς, τὸ
 μικτόν ἐξ αἵρος καὶ ὀλίγου πυρὸς, ὅπερ οὔτω

τὴν νύκτα εἶναι. τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς κινήσεως συμπί-
νει ἀπὸ τοῦ τετυχηκέναι κατὰ τὸν ἀθροισμὸν, ἐπὶ
βρίσσαντος τοῦ πυρός. ὁ δὲ ἥλιος τὴν φύσιν οὐκ ἔχει
πῦρ, ἀλλὰ τοῦ πυρός ἀντιανάκλασις, ὁμοία τῇ ἐν
ὕδατος γινομένη. Σελήνην δὲ, φησὶ, συσπῆναι καὶ
ἐαυτὴν ἐκ τοῦ ἀπολειφθέντος αἰέρος ὑπὸ τοῦ πυρός
τοῦτον γὰρ παγῆναι, καθάπερ καὶ τὴν χάλυβιν·
τὸ δὲ φῶς αὐτὴν ἔχειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. τὸ δὲ ἡγεμον-
ικὸν οὔτε ἐν κεφαλῇ, οὔτε ἐν θώρακι, ἀλλ' ἐν σπ-
ματι· ὅθεν καὶ ὁ τι ἂν μέρος τοῦ σώματος πλείον
ἢ παρεσπαρμένον τὸ ἡγεμονικόν, οἶται καὶ ἐκτε-
προτερεῖν τοὺς ἀνθρώπους.

XI. Μητροδόωρος ὁ Χίος, αἰδίδιον εἶναι φησὶ
πάν· ὅτι, εἰ ἦν γενητὸν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἂν
οὐ γὰρ ἔχειν ἀρχὴν ὅθεν ἤρξατο, οὐδὲ πέρας,
τελευτήν· ἀλλ' οὐδὲ κινήσεως μετέχειν τὸ πάν· κιν-
εσθαι γὰρ ἀδύνατον, μὴ μεθιστάμενον· μεθίστα-
σθαι δὲ ἀναγκαῖον ἥτοι εἰς πλήρεις, ἢ εἰς κενόν.
κινούμενον δὲ τὸν αἰθέρα ποιεῖν νεφέλας, εἴπα ὅθεν
ὁ καὶ κατιδὼν ἐπὶ τὸν ἥλιον σβεννύναι αὐτόν,
πάλιν ἀραιούμενον ἐξάπτεσθαι· χρόνῳ δὲ, πῶς
οὔθαι τῷ ξηρῷ τὸν ἥλιον, καὶ ποιεῖν ἐκ τοῦ λαμοῦ
ὕδατος ἀστέρους, νύκτα τε καὶ ἡμέραν ἐκ τῆς σβέν-
καὶ ἐξάψεως, καὶ καθόλου τὰς ἐκλείψεις ἀποποιεῖν.

XII. Λιογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης, αἶρα ὑφίσταται
στοιχείων· κινεῖσθαι δὲ τὰ πάντα, ἀπείρους τε εἶναι
τοὺς κόσμους. κοσμοποιεῖ δὲ οὕτως· ὅτι τοῦ πυ-
τὸς κινουμένου, καὶ ἢ μὲν ἀραιοῦ, ἢ δὲ πυκνοῦ
νομένου· ἔπειτα συνεκύρηναι τὸ πυκνόν, συσπῆναι

ποιῆσαι, καὶ οὕτως τὰ λοιπὰ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τα κοινὰ τὴν ἄνω τάξιν λαβόντα τὸν ἥλιον ἀποτελεῖται.

IX.

Ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἐν Πλαταιαῖς
Δαιδάλων.

I. Ὅτι μὲν οὖν ἡ παλαιὰ φυσιογνωσία καὶ παρ' Ἑλλήνων καὶ βαρβάρους λόγος ἦν φυσικὸς ἐγκεκαλυμμένος μύθοις, τὰ πολλὰ δὲ αἰνιγματῶν καὶ ὑποκειμένων ἐπικρυφὸς καὶ μυστηριώδης θεολογία, τὰ τε λαλούμενα τῶν σιγῶμενων σαφέστερα τοῖς πολλοῖς ἔχοντα, καὶ τὰ σιγῶμενα τῶν λαλουμένων ὑποπτόμενα, δὴλόν ἐστιν ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς ἔπεσι, καὶ ταῖς ἑλληνιστικαῖς καὶ Φρυγίοις λόγοις· μάλιστα δὲ οἱ παρὰ τὰς τελετὰς ὀργασμοί, καὶ τὰ δρώμενα συμβολικῶς ἐν ταῖς ἱερουργίαις τὴν τῶν παλαιῶν ἐμφανίαν διανοίαν.

II. Οἷον μὴ μακρὰν τῶν ἐνιστηκόντων λόγων βαλλόμεν, οὐ νομίζουσιν οὐδὲ ἀξιοῦσι κοινωνίαν εἶναι πρὸς Διόνυσον Ἡρᾶ· φυλάσσονται δὲ συμμιγῆναι τὰ ἱερὰ, καὶ τὰς Ἀθήνησιν ἱερείας ἀπαντῶντας, φησὶν, ἀλλήλαις προσαγορεύειν, μηδὲ ὅπως αὐτὸν εἰς τὸ τῆς Ἡρας κομίζεσθαι τέμενος οὐ διὰ τὴν κοινὴν καὶ φλυαριώδεις ζήλοτυπίας, ἀλλ' ὅτι τὸν μὲν ἡ θεὸς καὶ νυμφαγωγός, ἀπρεπὲς δὲ τῶν ἄλλων τὸ μεθύειν καὶ γάμοις ἀναρμολύτατον, ὥς φησιν ὁ Πλάτων· ἀκρατοποσία γάρ, φησὶ, ταραχήν

ἐμποιεῖ καὶ ψυχᾷς καὶ σώμασιν, ὅφ' ἥς ἅπαντα
καὶ πεπλανημένα ὑψιζοῦται κακῶς τὰ σπειρόμενα καὶ
κυϊσκόμενα. πάλιν οἱ θύοντες τῇ Ἥρᾳ, τὴν τοῦ
οὐ καθαργίζουσιν, ἀλλὰ κατορύττινουν παρὰ τὸν βω-
μόν, ὥς δέον ἄθυμον καὶ ἄχολον καὶ καθαρύσαντα
ὄργῃς καὶ πικρίας ἀπάσης τὴν γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς
εἶναι συμβιβώσιν.

III. Τοῦτο δὴ τὸ συμβολικόν, ἐν τοῖς λόγοις
τοῖς μύθοις μᾶλλον ἐστίν. οἷον, ἱστοροῦσιν τὴν
Ἥραν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ τρεφομένην ἔτι παρθέναν, καὶ
τοῦ Διὸς κλαπῆναι, καὶ διακομισθεῖσαν ἐνταῦθα
κρύπτεσθαι, Κιθαιρώνας αὐτοῖς ἐπίσκιόν τινα
χὸν καὶ θάλαμον αὐτοφυῆ παρασχόντος· ἐλθοῦσαν
δὲ τῆς Μακρίδος κατὰ ζήτησιν, ἣν δὲ Ἥρας παῖδα
καὶ βουλομένης ἐρευνᾶν, οὐκ ἔχον τὸν Κιθαιρῶνα
πολυπραγμονεῖν οὐδὲ τῷ χωρίῳ προσάγειν, ὡς τὸ
Διὸς ἐκεῖ τῇ Ἀητοῖ συναναπαυαμένου καὶ συνδια-
βοντος. ἀπελθούσης δὲ τῆς Μακρίδος, οὔτις αὐτὴν
μὲν διαλαθεῖν τὴν Ἥραν, ὕστερον δὲ τῇ Ἀητοῖ
εἶναι ἀπομνημονεύουσιν, ὁμοβώμιον θεοῦθαι καὶ αἰε-
ταῖον· ὥστε καὶ Ἀητοῦ Μυχίαν προθύεσθαι· τὴν
δὲ Νυχίαν λέγουσι· σημαίνεται δὲ ἐν ἐκατέρῃ
ὀνομάτιον τὸ κρύφιον καὶ διαλεληθός. ἔνιοι δὲ τὴν
Ἥραν αὐτὴν ἐκεῖ τῷ Διὶ λάθρα συνοῦσαν καὶ λα-
θάνουσιν, οὔτοι Ἀητοῖ φασιν Νυχίαν προσηγορεῖ-
σθαι· φανερῶν δὲ τῶν γάμων γενομένων, καὶ αὐτὴν
τὸν Κιθαιρῶνα πρῶτον ἐνταῦθα καὶ τὰς Ἰλυσσίδας
τῆς ὀμιλίας ἀνακαλυφθείσης, Ἥραν Τελίαν καὶ
Γαμήλιον αὐτὴν προσαγορευθῆναι.

IV. Οἱ δὲ φυσικῶς μᾶλλον καὶ προπρόντως ὑπο-
λαμβάνοντες τὸν μῦθον, οὕτως εἰς τὸ αὐτὸ τῇ Ἀη-
τῇ συνάγουσι τὴν Ἥραν. Τῇ μὲν ἴστιν ἡ Ἥρα, κα-
θάρτη εἴρηται· νύξ δὲ ἡ Ἀητῷ, ληθῶ τις οὐσα τῶν
εἰς ὕπνον τρεπομένων. νύξ δὲ αὐδὲν ἐστὶν ἄλλο πλην
καὶ γῆς· ὅταν γὰρ πλησιάσασα ταῖς δυναμαῖς ὑπο-
κρύψῃ τὸν ἥλιον, ἀναπλατυνομένη μεταίνει τὸν αἶρα·
καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἐκλειπτικὸν ὀλίσθημα τῶν πανσε-
λήνων, ὅταν τῆς σελήνης περιφερομένης, ἡ σκιά τῆς
γῆς ἐπιψαύσῃ καὶ διαθολώσῃ τὸ φέγγος.

V. Ὅτι δὲ οὐκ ἄλλη τις ἐστὶ τῆς Ἥρας ἡ Ἀητῷ,
ἀπόδειξις ἂν ἐνθέρμε. τὴν Ἀριεμιν ἤδη πού θυματέρα
Ἀητοῦς καλοῦμεν· ἀλλὰ καὶ Εἰλήθνια τὴν αὐτὴν
ἐνομαζόμεν· οὐκοῦν ἥτε Ἥρα καὶ ἡ Ἀητῷ, δύο εἰδὲ
μίας θεοῦ προσηγορίαί. πάλιν ἐκ μὲν Ἀητοῦς ὁ
Ἀπόλλων, ἐκ δὲ Ἥρας ὁ Ἄρης γέγονε· μία δὲ ἐστὶν
ἀμφοτέρων δύναμις· καὶ κέκληται Ἄρης μὲν, ὡς ἀρή-
γων ταῖς κατὰ βίαν καὶ μάχην συμπτώμασι· Ἀπόλ-
λων δὲ, ὡς ἀπαλλάττων καὶ ἀπολύων τῶν περὶ σῶμα
νοσηματικῶν παθῶν τὸν ἄνθρωπον. διὸ καὶ τῶν
ἐμπυροειδῶν αἰσίων καὶ πυριφλεγυστάτων, ὁ μὲν
Ἀπόλλων κέκληται, ὁ δὲ πυροειδὴς Ἄρης ἐπω-
νομασται. καὶ οὐκ ἀπότροπὸν ἐστὶ, τὴν αὐτὴν θεὸν
ἐκμήλιον λέγεσθαι, καὶ Μητέρα Εἰλήθνιας καὶ
ἡλίου νομίζεσθαι· γάμου μὲν γὰρ τέλος γένεσις ἐστὶν
ῥαίσις δὲ ἡ εἰς ἥλιον καὶ φῶς ἐκ σκότους πορεία·
καὶ καλῶς εἶρη ὁ ποιητής.

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τὸν γε μογέστοκος Εἰλήθνια
ἔξαγαγε πρὸς φῶς καὶ Ἡλίου ἶδεν αὐγὰς.

εὖ ὁ ποιητὴς τῇ μὲν προθέσει τὴν σύνθεσιν ἐξελικνύμενος ἐμφαίνων τὸ βεβιασμένον τῆς ᾠδῆτος, τέλος δὲ τὴν γενέσεως ἐποίησεν, ἥλιον ἰδεῖν. οὐκοῦν ἡ αὐτῆς θεὸς ἐποίησε καὶ γάμον συνελθεῖν ἵνα γένουσι παῖδες ὡς ἔστιν ἐκείνου ἡ ἀσχευή.

VI. Δεῖ δὲ ἴσως καὶ τὸν εὐηθέστερον μῦθον εἰπεῖν. λέγεται γὰρ ὁ Ζεὺς, τῆς Ἥρας αὐτῇ διαφύλακτον μένης μηκέτι φοιτᾶν εἰς τὸ αὐτὸ βουλομένης, ἀλλὰ κρυπτοῦσης ἑαυτήν, ἀμνηστῶν καὶ πλανώμενων. Ἀλλὰ κρυπτομένη τῷ αὐτόχθονι συντυχεῖν καὶ διδασκόμεναι ὑπὸ τούτου, ὥς ἐξαπατητέον τὴν Ἥραν κρυπτομένην γαμεῖν ἑτέραν· συνεγνωόντος δὲ τοῦ Ἀλάστορος, κρυφὰ τεμόντας αὐτοὺς εὐκτέανον καὶ τὴν κάλῃν δρυῖν, μορφῶσαι τε αὐτήν καὶ κατασκευάσαι θυμφοκῶς, Δαίδαλῃν προσαγορεύσαντας· ἵνα αὐτῶς ἀναμέλπεσθαι μὲν τὸν ὑμέναιον, λουτρὰ δὲ ἑλπίσαι τῆς Τριτωνίδας Νύμφας, αὐλοὺς δὲ καὶ χοροὺς τὴν Βοιωτίαν παρασχεῖν· περαιομένους δὲ τούτων οὐκέτι τὴν Ἥραν καρτερεῖν, ἀλλὰ κρυπτομένην ἐκ τοῦ Κιθαιρώρος, τῶν Πλαταιίδων αὐτῇ ἑταίρῳ ἐπομένῳ, ὑπὸ ὄργῃς καὶ ζηλοτυπίας θύσας ἐλθεῖν πρὸς τὸν Δία, καὶ τοῦ πλάσματος φανερῶς γενομένου, διαλλαγεῖσαν μετὰ χαρῆς καὶ γέλωτος αὐτὴν θυμφογαγεῖν· τιμὴν δὲ τῷ ξοάνῳ προσθεῖναι, καὶ Δαίδαλα τὴν ἐορτὴν προσαγορεύσαι· ἵνα τακαῦσαι δὲ ὅμως αὐτὸ, καίπερ ἄφρονον ὄν, ἐκζηλοτυπίας.

VII. Ὁ μὲν οὖν μῦθος, τοιοῦτος· ὁ δὲ λόγος τοιόσδε. Ἥρας καὶ Ἀφροδίτης διαφορά καὶ στήριγμα οὐκ ἔστιν.

ἄλλο πλὴν στοιχείων δυσκρασία καὶ ταραχὴς ἔστιν,
 ἔτιαν ἁλλήλοις μηκέτι συμμετρῆται κατὰ κόσμον,
 ἀλλὰ καὶ ἀνωμαλίας καὶ τραχύτητος ἐγγενομένης
 διαμαχόμεντα λύση τὴν κοινωνίαν, καὶ φθορὰν τῶν
 ὅλων ἀπεργάσεται. ἂν μὲν οὖν ὁ Ζεὺς, τουτέστιν ἡ
 τιμὴ καὶ πυρώδης δύναμις αἰτίαν παράσχη τῆς δια-
 φθορᾶς, αὐχμὸς τὴν γῆν καταλαμβάνει· εἴαν δὲ
 περὶ τὴν Ἥραν, τουτέστι τὴν ὑγραὴν καὶ πνευματι-
 κὴν φύσιν, ὕβρις τις ἢ πλεονασμὸς γένηται, ῥέϋμα
 ἔλθε πολὺ καὶ συνώμβρισε καὶ κατέκλυσε τὰ πάντα·
 τοιοῦτου δὲ τινος γενομένου καὶ περὶ τοὺς τότε χρό-
 νους, καὶ μάλιστα τῆς Βοιωτίας βυθισθείσης, ὥς
 πρῶτον ἀνέδου τὸ πεδῖον καὶ ἡ πλημμύρα ἐλώφησεν,
 ὁ μὲν ἔξ ἐυδίας κόσμος τοῦ περιέχοντος, ὁμόνοια καὶ
 διαλλαγὴ τῶν θεῶν ἐλέχθη· πρῶτον δὲ ἀνέσχεον ἐκ
 τῶν φυτῶν τῆς γῆς ἡ δρυς, καὶ ταύτην ἡγάπησαν
 οἱ ἄνθρωποι, τροφῆς βίου καὶ σωτηρίας διαμονὴν
 παρασχοῦσαν. οὐ γὰρ μόνον τοῖς εὐσεβέσιν, ὥς
 Ἀπολλοδῶδης φησιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσι τῆς
 φθορᾶς,

ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσαις.

X.

Ἢ δὲ τῶν ξοάνων ποιητοῖς ἀρχαῖον ἔοικεν εἶναί
 τε καὶ παλαιόν, εἶγε ξύλινον μὲν ἦν τὸ πρῶτον εἰς
 ὅλον ὑπὸ Ἐρισίχθονος Ἀπόλλωνι ἐπὶ τῶν θιωριῶν
 ἄγαλμα· ξύλινον δὲ τὸ τῆς Πολιάδος ὑπὸ τῶν αὐ-
 τοχθόνων ἰδρυθῆναι, ὃ μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι διαφυ-

λάττουσιν. Ἦρας δὲ καὶ Σάμιοι ξύλινον εἶχον ἄλλο
ὡς φησι Καλλίμαχος,

Οὐπω σκέλμιον ἔρχον εἰς ξδανον· ἀλλ' ἐπὶ αὐτῷ

Δὴ νεόγλυφον ὦναξ θεᾶς ἦσθα σάνις.

ᾧδε γὰρ καθιδρύνοντο θεοὺς τότε. καὶ γὰρ Ἰδίων

Ἐν Αἰνῶν Δαναὸς λιτὸν ἔθηκεν ἔδος.

λέγεται δὲ Πείρας ὁ πρῶτος Ἀργολίδος Ἦρας ἱερῶν
εἰσαίμενος τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Καλλιθύναν ἱερῶν
καταστήσας, ἐκ τῶν περὶ Τίρυνθα ὄγχην τεμνὴν ἐκ
κτεάνων, Ἦρας ἄγαλμα μορφῶσαι. πέτραν μὲν
εἰς θεοῦ κόπτειν εἰκόνα, σκληρὰν καὶ δύστηνον
ἄψυχον οὐκ ἐβούλοντο· χρυσὸν δὲ καὶ ἄργυρον
ροῦντο γῆς ἀκάρπου καὶ διαφθααρμένης χρῶματα
σώδη καὶ κηλίδας ἔξανθεῖν ὥσπερ μώλωπας ἐπὶ
ρὸς ῥαπισθείσης· ἐλέφαντι δὲ παίζοντες μὲν καὶ
ὑποῦ προσεχρῶντο, ποικίλματι τροφῆς.

XI.

Ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ὑπομνημάτων

I. Εἰ δὲ ἀγκυλομήτης ὁ Προμηθεὺς, οὗτος
γράφειν δεῖ καθὰ καὶ Πλούταρχος, Κρόνος
ἐστὶ καὶ νοερώς ἑαυτὸν νοῶν, καὶ ἀγκύλως εἰς
τὸν ἐπεστραμμένος —.

II. Περὶ δὲ τῶν ἐν Ἰλλευρῶ νήσων Ὀμηροῦ,
οὗτος δ' Ἡσίοδος, καὶ Ἀνρόφρων καὶ Πλούταρχος,
καὶ Φιλόστρατος καὶ Δίων καὶ ἕτεροι τινες
γεγραφήκισαν, ὡς ἀγαθὴ τε ἡ χώρα ἐστὶ καὶ
καταπνεομένη Ζεφύρῳ, τοὺς ἔτους ἐκύσταν ἀναδίδω

τοὺς καρπούς· ἐκεῖσε δὲ φασὶ καὶ τὰς τῶν ἀποβι-
βωκότων ψυχὰς διαπορθμεύεσθαι γράφοντες τοιαύ-
ται τὴν ἀκτὴν τοῦ περὶ τὴν Βρεταννίαν νῆσον Ἰλκε-
ου, ἄνθρωποι πλείους οἰκοῦσιν ἰχθυοθῆραι, κα-
τέχουσι μὲν φθαγγαίς, φόρον δὲ μὴ τελούντες αὐτοῖς·
οἱ περὶ τὰς αὐτῶν οἰκίας καθεύδοντες φωνῆς
ἀκούουσι καλοῦσης αὐτοὺς, καὶ κρότου περὶ τὰς
θύρας αἰσθάνονται· ἀναστάντες δὲ πλοῖα εὐρίσκουσι
ταῦτα, οὐχὶ τὰ αὐτῶν, ἐπιβατῶν μετὰ· εἰς ταῦτα
οὐκ εἰσιλθόντες μὲν ὅπῃ πρὸς τὴν Βρεταννίαν νῆ-
σον καταΐκοντο κωπηλατοῦντες· καίπερ μόλις ὄψα-
ντο θημέρω λαίφρου πεπταμένους καταπλέοντες εἰς
αὐτήν, ὅτι ταῖς ἰδίαις ναυοῖς κέχρηται· ἐκὼ γοῦν
ἀποβάντες ἐξάγουσιν οὓς οὐκ εἰδότες φέρουσιν ἐπι-
βάτας. οὐδένα δὲ ὁρῶντες ἀκούουσι φωνῆς τῶν ὑπο-
δραχόμενων αὐτοὺς κατ' ὄνομα καὶ κατὰ φυλὴν καὶ
κατὰ συγγένειαν καὶ τέχνην καλοῦσης αὐτοὺς, καὶ
αὐτῶν δὲ ὁμοίως ἀποκρινομένων· καὶ οὕτω πάλιν
αἰεὶ ὅσῃ πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀποπλέοντες αἰσθάνονται
τῶν νηῶν ἐλαφροτέρων, ἢ ὅτι οὓς εἶχον ἀπικύμαζον.
ἐκ τούτου πάντες ἔρρησαν παῖδες Ἑλλήνων, ἐκὼ τὰς
τῶν ἀποβιβωκότων διαγρῖν ψυχὰς. ὃ νῦν καὶ Ἡσίο-
δος φησὶ περὶ τῶν Ἡρώων.

III. Λέγει δὲ ἐσθλοὺς οὐ τοὺς τῇ τύχῃ καὶ τῇ
δυνάμει προέχοντας, ὥς φησι Πλευστάρχος, ἀλλὰ
τοὺς κατ' ἀρετὴν προέχοντας, ἐκ τούτου μᾶλλον δει-
νὸς τὴν ὕβριν ἀφύρητον. οἱ μὲν γὰρ ἐν δυνάμει
καὶ σφόδρα δυσχεραίνουσιν ἐπὶ ταῖς ἐκ τῶν ἀσθε-
νέων εἰς αὐτοὺς ὕβρυσιν· οἱ δὲ κατ' ἀρετὴν ζῶν-

τις καὶ ταύτας τὰς ὕβρεις διαπιύουσι. οὐδὲ γὰρ
χείρων ἐγώ, φησὶν ὁ Σωκράτης, ἢ ὁ δεινὰ ἐπὶ κό-
λης με πατάξῃ ἀδίκως. —

IV. Τὸν ῥόθον οἱ μὲν ἤκουσαν τὸν ῥόθον, ὅθον
καὶ ῥόθιον καλεῖσθαι τὸ κτυποῦν πῦμα καὶ ῥέτμῳ.
Πλούταρχος δὲ βοιωτιάζων, οὕτω γὰρ καλεῖται
Βοιωτοὺς τὰς ὀρεινὰς ὁδοὺς τὰς στενὰς καὶ δύσους
τὰς ῥόθους ὀνομάζεσθαι φησιν. εἰ οὖν τοῦτο κρ-
τοίη, λέγοι ἂν ὅτι τῆς δίκης ἐλκομένης ὑπὸ τῶν ἐν
δύσους τὰς δίκας κρινόντων σκολιῶς, ῥόθος ἐστὶ
τουτέστι δυσάντης ἡ ὁδὸς καὶ τραχεῖα, δι' ἧς ἔλκεται
ὑπὸ τῶν δικαστῶν· ἀντίκειται γὰρ τῷ εὐθείᾳ τῷ ο-
λίῳ, καὶ τῷ λεῖω τῷ τραχύν, καὶ τῷ εὐδιοδεύτῳ τῷ
στενόν καὶ δυσχωρίαν ἔχον· τοιαύτη δὲ ἐστὶ πάσι
μοχθηρὰ κρίσις.

V. Αἰὶ δὲ συνάπτειν τὸ

Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμὸν, ἀποφθινύθουσι δὲ λυ-
τοῖς ἐν πολλοῖς φερομένοις, ὑπερβάντα δύο στήχων.
Ἡ τῶν γε στρατῶν ἀπώλειαν καὶ τὰ ἐξῆς. οὕτω
Πλούταρχος.

VI. Τὸ μὲν λεγόμενον, φανερόν· εἰ μὴ ἴσται δίκας
καὶ τιμωρίαν κατὰ τῶν ἀδίκων, μὴδ' ἔξουσί τι πλῆθος
οἱ δίκαιοι τῶν ἀδίκων ἐν τῷδε τῷ παρόντι ὅτι φησὶν
ὁ Ζεὺς, μὴτ' αὐτὸς εἶην δίκαιος, μὴτε πᾶσι ἐμὸς
κίς γινῆ οὐκ οὔσης, ὄνομα μόνον ἐστὶ τὸ δίκαιον.
εἰ δὲ διὰ τὸ δίκαιον καὶ αἰρετόν, κἂν μὴ ἢ παρόντων
καὶ φεικτῶν τὸ ἀδικον, δηλον ὅτι πᾶς οὗτος ὁ λό-
γος περιττός. Αἰδοίην ὁ Πλούταρχος τοὺς ἐν
τούτοις στήχους ἐκβάλλει ὑπὸ τοῦ Πάντα ἰδὼν λόγου.

ἡφθαλμὸς — ἕως τοῦ Ἀλλὰ τὰ γ' οὐπω ἔολπα τελεῖν
 ἡ τερπικέραυρον, ὡς ἀναξίους τῆς Ἡσιόδου περὶ
 δικαίων καὶ ἀδίκων κρίσεως.

VII. Κάλλιιστα τὸ φιλόσοφον ἦθος οἷόν ἐστιν εἶπεν
 διὰ τούτων ὁ Πλάτων τὰρχος δηλαῦσθαι. τὸν μὲν γὰρ
 ἀρχιλαχον καὶ τὸν Ἰππώνακτα βλασφημίας συγγρά-
 ψαι κατὰ τῶν λυπησάντων. Τιμοκράτην δὲ καὶ Μη-
 τρώδωρον τοὺς Ἐπικουρείους, ἀδελφοὺς ὄντας καὶ
 προσκυροῦσάντας ἀλλήλοις, ἐκδοῦναι κατ' ἀλλήλων
 συγγράμματα. καὶ τί δεῖ τούτους λέγειν, ὅπου γε
 καὶ Ξενοφάνης διὰ δὴ τινα πρὸς τοὺς κατ' αὐτὸν
 φιλοσόφους καὶ ποιητὰς μικροψυχίαν, σιλλοὺς αἰτί-
 ούς ἐκθεῖναι λέγεται κατὰ πάντων φιλοσόφων καὶ
 ποιητῶν. ἀλλὰ τὸν ὄντως μουσικὸν Ἡσιόδον μηδὲν
 τοιοῦτο παθεῖν. οὐ γὰρ μουσικοῦ τὸ μελεγχολῆν
 ἐκθηθέντα δὲ πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἀντὶ τοῦ βλασφη-
 μῆναι νουθετεῖν, εἰδύτα τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Σωκράτους,
 ὅτι πᾶς ὁ κακὸς ἄκων ἐστὶ κακός, δεῖται οὖν νουθε-
 τῆς, καὶ ἴσως ἐπιγνώσκειται ἑαυτὸν ὄντα κακόν.

VIII. Οὐκ ἀποδεκτέον τὸ Ἰλαδὸν, ὡς Πλά-
 τωνα ἐξηγήσατο, τὸ πῦσαν ἐγκολπίσασθαι κα-
 τὰ τοῦ ὁμοῦ δηλοῦν —.

IX. Ζήνων μὲν ὁ Στωϊκὸς ἐνήλλαττε τοὺς στί-
 χους, λέγων.

Οὗτος μὲν πανάριστος ὃς εὖ εἰπὸντι πίθηται.

Ἐσθλὸς δ' αὖ κακῆϊνος ὃς αὐτῷ πάντα κοήσῃ.

Ἐν αὐτῇ δὲ τὰ πρωτὰ διδούς, τῇ φρονήσει δὲ τὰ
 δευτέρῃ. Ἀρίστιππος δὲ ἀπ' ἐναντίας ὁ Σωκρατι-
 κὸς ἔλεγε, συμβούλου δεῖσθαι χεῖρον εἶναι ἢ προσαι-

τιν. ὁ δὲ Ἰσίοδος τοῦ μέτρου μάλιστα τυγχάνει
 τρεῖς ἔξεις διελών, τὴν ἔμφρονα, τὴν ἀνόητον, καὶ
 μέσην. ὣν ἡ μὲν ἀρίστη καὶ τῷ θεῷ παρακληθεῖσα
 καὶ γὰρ τὸ θεῖον αὐταρχεῖ· ὥστε καὶ ὁ αὐτῷ παύει
 νοῶν, καὶ προσορῶν ὅσα ἂν ᾖ, καὶ εἰς τὸν εἰεταίον
 νοῦν ἀμείνων ἐκβήσεται. ἡ δὲ φευκτοτάτη, τὸ μὲν
 ἑαυτῷ δύνασθαι τὰ ὀρθὰ λογίζεσθαι, μήτ' ἄλλως
 ἔπεσθαι συμβούλοις ἐθέλειν. μέση δὲ τούτων ἡ
 συνορατικὴ μὲν τῶν ἀμεινόντων οὐκ ὅσα δύναται
 ἐπακολουθητικὴ δὲ τοῦ συνορῶντος.

X. „Αἰδώς δ' οὐκ ἀγαθὴ,“ καὶ τοῦτον καὶ
 ἑξῆς στίχον παρεμβεβλήσθαι ληφθέντας ἀπὸ
 Ομήρου, καὶ Πλούταρχος εἶπε.

XI. „Πῆμα κακὸς γείτων.“ ταῦτα καὶ διὰ τὴν
 ἱστορίαν ὁ Πλούταρχος ἐπιστώσατο. καὶ γὰρ
 τωλοὺς καὶ Ἀκαρναῖνας, Ἕλληνας ὄντας καὶ γείτονας
 ἐκτρέψαντας διὰ πλεονεξίαν ἀλλήλους· καὶ Καρ-
 δονίους καὶ Βυζαντίους διὰ ἔμφροντον δυσμέμνηται
 ὑκαλμοῦ διενεχθέντας, ἐν τῷ Βουπόρῳ ταυνομήσαν-
 τας, καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν γειτνιάσεων πολλὰ
 ἀγαθὰ συμβαίνειν διὰ ταύτας, ὥς ἐπὶ Σιλάκου
 Κάτωρος· πολλὰ δὲ καὶ ἐναντία. τὰς γὰρ γειτνι-
 ἀφορμὰς προσερεῖν ἐνίοτε πολλῶν ἐπηρησιῶν.
 μὲν οὖν τὸν βοῦν εἰς παράδειγμα παρέλαβε·
 ἐκτείνειν ἐπὶ τὰ ὅμοια τὸν λόγον, ὥς οὐκ ἂν
 ἀπόλοιτο διὰ τὸν γείτονα. πρὸς ἃ καὶ οἱ
 νόμοι βλέποντες, ἐδικαίωσαν τῶν ἀπολλυμένων
 γείτονας συναλλαγμάτων.

XII. „Ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρος.“ δεινόν

τοῦτο Πλοῦταρχος. Θεμιστοκλέα γὰρ φασιν ἢ Πλάτωνα, πιπράσκοντα τὸν ἄγρὸν λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα.

XIII. „Βοῦς ἀπόλοιτ²“ λέγεται ὅτι Θεμιστοκλῆς χωρίον πιπράσκων ἐκέλευσε κηρύττεσθαι, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. ἔνιοι δὲ βῶν ἐδέξαντο γυναῖκα, ἀπὸ τοῦ ἀλφεισίβοια· ὅτι οὐδ' ὅν γυνὴ μοιχευθεῖη, ἢ μὴ γείτων κακὸς εἴη. ἢ οὐ μόνον τὸν κατὰ τὴν κομὴν γείτονα, ἀλλὰ τὴν κτήνη τὰ ἐν τῇ ἀγροικίᾳ, ἢ τῶν ὀτιοῦν κτήμα.

XIV. „Τὸν φιλόνοτα φιλεῖν“ τοὺτους δὲ Πλοῦταρχος ἐκβάλλει τοὺς στίχους, ὁ γὰρ μέλλον λέγειν ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς τὰ διδόναι προσήκει καὶ ὡς ταῖς διδόντες, αἰτίας ἂν εἴη λέγων καὶ διδόναι τῷ διδόντι, καὶ μὴ διδόναι τῷ μὴ διδόντι· οὕτω γὰρ ἂν τὰς δόσεις ἀναγκαίως ἐποίη, τὰς δὲ προκαθηγουμένας τῶν εὐεργεσιῶν ἐξέκοψεν.

Ὁ μὲν Πλοῦταρχος τοὺτους ὀβριλίζει τοὺς στίχους, λέγων, οὐδέποτε ἂν γενέσθαι φίλον ἢ τῶν φιλιωθησάντων ἐκείνους ἀναμένει πρὸ τοῦ ἐτέρου φιλιωθῆναι.

XV. Ὁ Πλοῦταρχος ἐκάζει τοὺς τοιοῦτους, ὥστε προαίρεσιν δωρητικὴν ἔχουσι τοῖς σφαιριζουσιν ἐλαβόντες τὴν ὑπ' ἀλλήλων ῥιφῆσαν σφαῖραν, οὐ κατέχουσιν, οὔτε ἀντιπέμπουσι τοῖς μὴ εἰδόσι σφαιρίων, ἀλλὰ τοῖς ἀντιπέμψαι δυναμένοις.

XVI. „Διαισθῆς δ' ἀνδρὶ φίλῳ ἐρημένος“ τοῦσαυτὰς τοὺς στίχους ἐξέβαλον· ὁ δὲ Πλοῦταρχος ἐγκρίνει· δεῖν γὰρ καὶ τὸν φίλον συνεργὸν πα-

ραλαμβάνειν ἐπὶ ὁρισμένῳ μισθῷ· ἔχθραν προῖναι
τὸ μετὰ τῆς ἀμοιβῆς ἔργον· ἑλλίπεις ἀδόκητον ὑπάρχειν
τούτῳ δὲ ὁμοιον, καὶ τὸ τὰ πρὸς τοὺς ἀδελφούς οὐκ
ἀλλάγματα μὴ ἀμάρτυρα ποιεῖσθαι· τὸ δ' ἐπαχθὲς
ἀφαιρῶν εἶπεν, ὅτι γελάσας τουτέστιν ὡς παιζόντων
καὶ μὴ σπουδάζοντας· πολλοὺς γάρ ἀπολεῖσθαι διὰ
τὸ πιστοῦσθαι τισιν οἷς ἀπιστεῖν δεόν, ἀπιστεῖσθαι
δὲ πάλιν οἷς πιστοῦσθαι δεόν. Διὸ χρεῖα τῆς ἐπὶ τῶν
μαρτύρων ὁμολογίας καὶ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἐπὶ
τῆς τοῦ μισθοῦ προσομολογίας καὶ ἐπὶ τῶν φίλων.

XVII. „Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν.“ δοκίμῳ
ἀπηρτίσθαι τοῦτο τοῦ προφῶρηθέντος· ἔχει δὲ τὴν
συνέχειαν. ἐπειδὴ γάρ εἶπεν, ὅτι κἂν ἢ σμικρὸν εἴ
ἀφαιρεθῇ, παχτοὶ τὰ ἀφαιρεθέντι, διὰ τὴν ἀσφα-
λειον ἀφαιρέσειν, ἐπήγαγεν, ὅτι τὸ σμικρὸν ἐπισ-
φενδόμενον μὲν μέγα τι γίνεται, ἀφαιρεοῦμενον δὲ
τὸ μηδὲν καταλήγει· ὥστε εὐκότως λυπεῖ καὶ τὸ σμικ-
ρὸν ἀφαιρεοῦμενον. καὶ εἰ τοῦτο ἀληθές, ὁρῶντες
Ἀριστοτέλης ἔλεγεν, ὅτι χεῖριστον τῶν ἐν τῷ βίῳ
μὴ παρὰ τοῦτο λεγόμενον· εἰ γὰρ καταφρονεῖται
ὡς μικρὸν ἔκαστον καὶ ἐπιλέγοιμεν μὴ παρὰ τοῦτο
κακῶς πράττομεν· ἐν μὲν οὖν οἰκονομίαις λιμώζομεν
τοῦτο αἰεὶ ἐπάδοντες· ἐν δὲ τῇ διαίτῃ κοσμήσομεν
πολλάκις μὲν παρορῶντες τὸ ὀρθόν, λέγοντες δὲ τὰ
τῇ τῇ φωνῇ· ἢ γὰρ καθ' ἓν ἔκαστον ἑλλειψίς τε
γάλην ἀθροίζει τοῖς παρορῶσι τὴν βλάβην.

XVIII. „Δοχόμενον δὲ πῖθον καὶ λήγοντα.“ καὶ ἐπὶ
τοῖς πατρίοις ἵσθαι ἐκρητὴ Πιθολογία, καθ' ἣν οἱ τε
κέτην οἷα μισθωτῶν ἔργων τῆς ἀπολαύσεως τοῦ αἵματος
θιμιτόν ἦν, ἀλλὰ θύσαντας πῦρ μεταδιδόναι τοῦ δό-

του τοῦ Διονύσου. καλῶς οὖν εἴρηται, δεῖν ἀρχομένου
αὐτοῦ κορέσασθαι, καὶ τῇ ἰσοτῇ συμφώνως· δεῖ δὲ
καὶ φέδισθαι μισομένους τὴν ἀπόλαυσιν ὥστε καὶ ἰσο-
στάς ἡμῖν γενέσθαι καὶ αὐτῶν· εἰ δὲ ὑπερβαλόντος
τοῦ πλείστου τὸ λιπόμενον εἴη, χαλεπὴν εἶναι τὴν
φειδῶ· τότε γὰρ, φησὶ, τάχα ἂν καὶ τραπείη καὶ ἄχρη-
στον γένοιτο τοῖς φεισμένοις. τὸ μὲν οὖν ἀρχομένου
κορέσασθαι, παιδεύει πρὸς κοινωνίαν· τὸ δὲ μεσσοῦ-
σθαι, πρὸς οἰκονομίαν· τὸ δὲ, χαλεπὴν εἶναι τὴν
φειδῶ, πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν κατὰ καιρὸν.

XX. „Ὅς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλή-
ται.“ τοῦτον Πλοῦταρχος χαράσσει τὸν στίχον·
ἐμφανίζει δὲ τοὺς φιλήτας τοὺς ἀφαιρῆσθαι τι καὶ ἐκ-
πορῆν ἐθελούτας, παρὰ τὸ ἀφαιρῆν καὶ ὑπελπεῖν τοῦ
κατακτάμενος αὐτοῖς τεθέντος.

XX. „Μουνογενὴς δὲ πᾶς σῶζοι πατρώϊον οἶκον
καταβῆναι.“ δόξειεν ἂν ἄτοπος ὁ στίχος εἶναι καὶ ἀγα-
πητοῦτος ὅτι γέγονεν αὐτὸς μόνος τῷ πατρὶ. μήποτε δέ,
φησὶ ὁ Πλοῦταρχος καὶ Πλάτων ἔπεται τῷ Παιόδω
καὶ Σενοκράτει, καὶ Αὐκοῦργος πρὸ τούτων· οἱ πάντες
τοῦτα εἶναι ἔνα κληρονόμον καταλείπιν· καὶ τοῦτο ἦν
τὸ ἐπὶ Παιόδου λεγόμενον. δοκεῖ δὲ ἡ λέξις εὐχομένου
εἶναι, καὶ αὐτὸ συμβουλευόντος· τὸ γὰρ „σῶζοι πατρώϊον
οἶκον“ εὐχτικὸν ἔστιν· ὥστε εἶναι τὴν λόγον. εἰ καὶ μὴ
ἐκείνος εἴεν παῖδες, ἀλλὰ μονογενὴς, οὕτως γε σῶζοι
τὸν οἶκον. τὸ δὲ ἐπόμενον στιχίδιον ἔτι μᾶλλον λέγει τὴν
ἀναβολήν.

XXI. „Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μετῶν δ' ἐπι-
σκή.“ μήποτε δέ, φησιν ὁ Πλοῦταρχος, ἐκείνο
τοῦ τοῦ Αἰμπίδου, ὅτι πλείων μὲν ἢ φρονεῖτε ἐπὶ
τοῦ πλείονος πλούτου· μετῶν δὲ ἡ ἐπίδοσις, ἣν ἐπιθή-
ται εἶπεν, αὐτῶν αὐταύξοντος ἑαυτῶν τοῦ πλούτου δια-
κρίσεως τῶν ἀγαθῶν ἐμπορίων καὶ τῶν ἐπιτηδεύων. ὃ καὶ ὁ
Αἰμπίς ἐφρηκεν ἐρωτηθεὶς πῶς ἐκτίσεται· τὸν μὲν ὀλλ-
εῖν, ἢ πῃ, χαλεπῶς, τὸν δὲ πολλὴν ἐκδίδως, πολλῶν ἄν-
των ἐξ ὧν εὖν ἐμποροῦντων.

XXII. „Γηραιὸς δὲ θάνατος.“ οἱ περὶ Πυρίπλου καὶ

Ἀριστοταρχον ἢ Πλοῦταρχον, ἀδιανόητόν τινα εἶναι καὶ τυραννίδα.

XXIII. „Γυμνὸν σπείρειν.“ κάλλιον δὲ, φησὶ Πλοῦταρχος, μετὰ τὸν σπόρον ὑετὸν αὐμῆσαι πρὸ σπόρου· ὁ γὰρ μετὰ Πλειώδεσσι καὶ πρὸ τροπῶν, φύεσθαι ἐβδομαΐα, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ τριταΐα· τὴν δὲ μετὰ τροπὰς, μόλις ἐν τριπλασίῳ του τοῦ χρόνου. οὕτως τὸ ἐπιγενέσθαι ὑετὸν, ἄριστον μᾶλλον ἢ τὸ προγενέσθαι. οἱ δὲ ἀρχαῖοι καὶ πρῶτον ἴσπειρον, καὶ ὁ γὰρ ἐν τῶν Ἐλευσινίων τελευτῶν.

XXIV. „Ὀλμον μὲν τριπόδην.“ πολλὸς ἐν τοῖς ὁ Πλοῦταρχος, ἀμυνόμενος τοὺς γελῶντας τὴν ὁδὸν τῆς μικρολογίας, καὶ Πλάτωνα λέγων περὶ τῆς σκευῶν ἐν τοῖς οἴκοις διαίχθαι καὶ ἐμμετρίως. „Αὐτοῦρον περὶ τῆς τῶν θυρῶν κατασκευῆς, ἢ πρότερον ὥς καὶ πελέκεως μόρον ἀποκίλοι, διὰ τὸν δέχεσθαι καὶ τὸν Ἡσίοδον μέτρα παραδόντι καὶ αὐτὸν καὶ ὑπέραν καὶ ἄξονος καὶ σφύρας. καὶ τοὺς ἀρχαῖους δὲ πολλὴν καὶ τούτων ποιῆσθαι λόγον· καὶ τῶν νεώτερον Πάμφων μὲν τιμῶν δίδωσι τὸν λύχνον πρῶτος εἶναι τὰ ἐκ τούτου φῶς εἰσηγαγε· τὸν δὲ τῶν Περσέων μόνον οὕτως ὀνομάσαι δίδωσι τῶν πλῆθον ἐπιροήσαντων πλείους· ὥστε μὴ τὴν πολυτέλειαν προσήκειν θάλασσαν, ἀλλὰ τὴν τῶν χρεωδῶν, καὶ ἐντέλει τυγχάνειν ῥητοίησιν —

XXV. Τὸν μὲν οὖν γῆν καλεῖται εἶναι πρῶτον προσθεῖς, „ἢ καὶ ἄρουρον εἰ εὐροῖς, ἢ καὶ ὄρον τινόν.“ οὐ γὰρ εἰσπορὸς Βοιωτοῖς ἢ πρῶτος, φησὶ Πλοῦταρχος, ἀλλὰ τοῖς πετεινοῖς ἀπὸ τῶν ἀρουρῶν καλεῖται, τοὺς γὰρ κατασκευάζοντες —

XXVI. Ὁ μὲν δὲ γῆς πρῶτινος ἵστω· ὁ δὲ ἵστω εὐς, ἢ ἀφῆριος ἢ πελειός, οὕτω γὰρ ἕσπριος τὸ δὲ ἕσπριον ἐδήλωσεν ἐπὶ τῶν ἀκρωτάτων· ὁ δὲ Πλοῦταρχος ἐξηγήσατο τὴν αἰτίαν, λέγων, εἶναι τὴν θάλασσαν ὃ καλεῖται κίς, διὰ τὸν τὰ ξύλα τοῦτο καὶ ἵστω δὲ καλεῖται περὶ τοῦ χρεωδῶν λέγοντας

Κεῖνο σῆς, οὐ κίς δέμαται,

ἀσπιδόν· ἰγγίγνεται δ' οὐδ' τὰ τοιαῦτα θηρίδια τοῖς
ῥυνοῖσι καὶ μαλακοῖς ξύλοις· δάφνη δὲ καὶ πελλία δρι-
μύτα —

XXVII. Τὴν μὲν οὖν ὀπλήν ἐκ βυδὸς ῥηθεύσαν οἱ ἐ-
κείνην τῶν μορονύχων, συγγνώμης ἀξιοῦσιν· διότι δὲ
ἐκείνην ἐξέσθην ἱκανὸν ἀρκούντος ἡμβροῦ τοῖς περὶ ἁ-
γία καὶ βούς ἀσχολουμένοις, ἐπαινεῖται· ὅτι δὲ ὁ
ἐκείνος ἡμβρὸς χρήσιμος πιστοῦται ἀπὸ τοῦ τὴν Σι-
βήρην ἐκκαρπύνει, πολλοὺς δεχομένην εἰσρινόνες ἡμ-
βρους· καὶ ἀπὸ τοῦ προσήγες εἶναι τὸ ἕδωρ τότε τῇ γῇ
ἐπισημαίνον, καὶ νηπίοις οὐδ' τοῖς καρποῖς συμ-
μερῶν· καὶ ἐπὶ τοῦ, τινὲς καὶ ἐν ἰσημερίᾳ σπείραντας
ἐν Μαρτίου μηνὸς καὶ, πολλοὺς θερίζειν καρποὺς·
ὅ γάρ ὁ τριμηνεὺς λεγόμενος πυρὸς ἐπὶ τοιοῦτων
ἐκτρέφεται τοῖς εἰσρινῶν.

XXVIII. Τῶν λιμωιτόρων τοὺς πόδας φθοῖ παχύ-
ρῃ, τὸ δ' ἄλλο σῶμα λεπτύνεσθαι· καὶ εἰς νόμος
ἐκείνην, μὴ ἐξέρχαι πατρὶ παῖδας ἀποδίδου εἰς ἐν
ἐκείνην παχυνθῇ τοὺς πόδας· ἵσως δὲ καὶ τὴν ἐπὶ
ἐκείνῃ καὶ ἀργίας πύχυνον δηλοῖ τῶν ποδῶν· γίνε-
ται γὰρ τοῦτο τοῖς ἐπὶ πολλὴ καθεμένους, ἐν οὖν ἐν τοῖς
ἐκείνοις οἴκοις ἀργὸς καθίζαντες, λεπτὴ χειρὶ διὰ λι-
μῆς τοὺς πόδας ἄντας πύχυνον· τοῖς δὲ καὶ ἡ ἐν
ἐκείνῃ πύχυνον εἶναι κατὰ φύσιν, ὥς ὁ Πλούταρχος
λέγει· δαίται γὰρ τὰ ἐν ἡμῖν θερμόν, ἵνα μένη, τῆς ἐξω-
τερικῆς, ἣν οὐ διχόμενον δαπανᾷ τὸ σῶμα, καὶ ἀβ-
βαῖα ἀποσπᾷ· δι' αὐθέρειαν δὲ ἀδυνατοῦν ἐλλοιῶσαι
ἐκείνην, ἀπαιτὸν ἐφίησι· καὶ αὐτὸ μὲν τὰ μέσα
τῶν ποδῶν, λεπτύνει τοῦ σώματος, ἐν αἷς ἐστὶ πλεον·
τὸ δ' ἄνω τὸ ἔσπετον εἰς τὸ κάτω φέρεται, καὶ οὕτω
ἐκείνην τοὺς πόδας.

XXIX. Πλούταρχος οὐδένα φθοῖ μῆνα Ἀθηνα-
ίων· Βουδοῦς καλεῖν· ἵσπετιν δὲ ἡ τῶν Βούκαιον
ἐκείνην, ὅς ἐστιν ἡλίου τὸν ἀργόκερον διόντος,
ἐκείνην Βούδορι τῷ Βουκέρι συνίδουτας, διὰ τὸ πλεον·
ἐκείνην ἐν αὐτῷ διαφθείρεσθαι βόας· ἡ τὸν Ἑρμαῖον, ὅς
ἐκείνην τὸν Βούδορι καὶ εἰς ταυτὸν ἰσχυόμενος τῷ

Γαμηλιῶνι, καθὼς τὰ Ἀθηναῖα παρ' Ἀθηναίους·
 δὲ τοῦτον οὐδ' ἄλλως, ἀλλὰ Ἀθηναῖον καλοῦσι.
 τον οὖν ὡς ψυχρὸν κελεῖν φυλάττεσθαι, καὶ ἐν τοῖς
 λοις μηνὶ τὰς ἐξαπίνης γινόμενας πληγὰς, αἱ διη-
 ται πρὸς τῶν ὑδάτων τοῦ βορείου πνεύματος.
 ῥάδιον ὑπομῖται διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πῆξης.

XXX. „Ἀμφὶ δὲ ποσὶ πέδιλα βοδὲς ἵπρι περὶ
 ἄρμενα δῆσανθαι, πλοῖσι ἐντοσθε πυκνῶσαι.”
 εἰς δὲ δερμάτων εἶναι κελεῖν τὰ ὑποδήματα, καὶ
 τῶν ἰσχυρῶν τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ τῶν σφαγέων
 ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν αὐτομάτων ἀποθανόντων. εἰκότως
 θνήσκουσι μὲν γὰρ ἢ νοσήσαντες, ἢ γηράσαντες,
 ἢ σφαγῆται· τῶν δὲ σφαγέων ἢ ἐν τοῖς δόμοις
 ἐνοσθα δύναιμι μένει. δεῖν οὖν ἐκ τούτων εἶναι τὰ
 δῆματα· δεῖν δὲ καὶ πλοῖσι ἐνδοθεν χρῆσθαι
 ὑθαι τοῖς ποσὶ θυγαμένους καὶ μειζόνως ἀλκυῖναι
 γὰρ ἄκρα μείζονος δαίται βοηθείας, ὡς παρὰ
 οὗτω τοῦ μέσου, ἐν ᾧ τὰ ἱμνυτον θεριόν.

XXXI. „Ταῦτα φυλασσόμενος —.” τὰ
 τοὺς ἐξῆς δύο ἀναγράφει Πλάτωνος ὁρχος. δηλοῦν
 χρῆναι δι' ὅλου ἔτους βλέπειν εἰς τὰς τοιαύτας
 ἡμέρας καὶ πρὸς ταύτας ἰσοῦν τὰ ἔργα, ὥς ἂν μὴ
 σφόδρα ἢ ὥρα ἀφίκηται τῆς τῶν καρπῶν συλλογῆς
 τῶν δὲ διαγραφέντων ἀκόλουθα τὰ ἐξῆς ἢ.

XXXII. „Ὡς ἔτε φανείσα πολὺς ἐπιβόη
 θου Ἀνθρώπων —.” ταῦτα περὶ τῆς ἐν τῷ
 σπουδῆς· ὡς οἱ τε τοῦτον τὸν καιρὸν ἀπρακτοί,
 ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσι τῆς ἡμέρας ἀμβλύνουσι, σπν-
 Τὸν μὲν οὖν Ομηρόν φησιν ὁ Πλάτωνος ὁρχος
 εἰς τέτταρ' εἰδοκερῶσι τὴν ἡμέραν κοσμησάτω,
 πλον αὐτὴν λεγόντα καὶ βοδοδάκτυλον· τὸν δὲ
 μειζόνως ἀπὸ τῶν ἔργων, ἵπ' ἃ δὴ προΐδουσι καὶ
 ἀνθρώπους καὶ ἐκ τῆς ἐκλύσεως εἰς τὴν ἐν-
 θίστηναι ζωὴν.

XXXIII. „Μαχλόταται δὲ γυναῖκες —.”
 χροτέραι τὴν κρῦσιν, καὶ διὰ τοῦτο βριδίσαι
 ἀναθρημαίνονται. αἱ δὲ ἐνδρὲς ἀφανρότεροι

ἄνδρες θέρμης ἀναφαινόμενοι, φύσαι θερμοτέραι δι-
 νῆται καὶ θερμότεραι τῶν γυναικῶν. τοιαῦτα δὲ καὶ τὸν
 ἄνθρωπον ἐκδιδῶν· τίγγε πνεύματος οἶνον· τὸ γὰρ αἶμαρ
 ἀντιέλλεται, ἃ δὲ ὥρα χαλεπὰ, ἀχὺ δ' ἐκ πινυλῶν *
 καὶ ἂν τέτιξ, ἐνθ' αὖ δὲ καὶ σκόλυμος· τὸν δὲ μιανώμε-
 νον γυναικας, λιπτοὶ δὲ τοὶ ἄνδρες, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ
 τὴν αὐτὴν Σείριος ἄξει·

XXXIV. Εργύτη μὲν ἡ τροφή πρόπαντος, πλητταὶ
 αὐτῶν καὶ τῶν τῆς γαστρίδος, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ καθήμενον
 καὶ τοῦ ζεφυροῦ κατεπιπτόμενον πέριπ' ἐπὶ τῇ κρε-
 ῖται, μίξαντα χρημαῖον ὕδωρ τῷ οἶνῳ, τρία μέτρα
 οὐ γὰρ διαφύουσαν ἀνθρώποις γράφει δει-
 κνῶν, ἀλλ' ἐκποταῖσι τὴν γῆν καὶ ἀντιπυρροῖς καὶ βιωτι-
 κῶς τοῖς γὰρ τοιαύταις οὐδὲν προσφορώτερον τῆς λαχν-
 οῦ καὶ δυσφύατος ταύτης τροφῆς, οὐ χιόνων δευτέ-
 ρου οὐδὲ ὀπιπιδίων, ἀλλὰ φυσικῆς εὐπνοίας, οἷος δ' ἀκρίτης
 τροφῆς, καθαρὸς ὢν ζεφυρος· τὰ γὰρ βύρην λήγοντα
 κατεπτεῖται τοῖς δυτικοῖς πνεύμασι. τὸ δὲ ταύτην ἐπαι-
 νῶν τὴν κρύειν τοῦ οἶνον καὶ τοῦ ὕδατος, ἔτιπ' αὖ εἰ-
 ρῆσαι δοκεῖ· λέγεται γὰρ ἡ τρία πλύνει, ἢ πέντε, ἢ μὴ
 πέντε· τὸ δὲ τρία μινύδναι πρὸς ἕν, τοιαῦτον εἶναι
 δοκεῖ. ἀλλ' ἐκτεῖται μὲν αἱ κρύσεις, δύο πρὸς ἕν, καὶ
 πρὸς δύο, καὶ τὰ λόγους διπλάσιον καὶ ἡμιόλιον,
 αἷς ἡγεμόνας τῶν πολλαπλασίων καὶ ἐπιμορίων, εἰς
 τὴν αἰὸν πινόντων· αἷτη δὲ σωφρόνως πινόντων, καὶ
 καὶ περὶ ὕδατος ἄλλοι μὲν γράφουσιν εἰς σταθμὴν
 ἡμιόλιον εἰς κλεγόμενοι τὸ κορυφώτερον· καὶ τινες καὶ
 τριπλάσιον κατασκευάζουσι δὲ ὢν τὸ βαρὺ καὶ καθαρὸν
 καὶ χεῖρον· καὶ τοὶ πολλαχοῦ καθαρὸν μὲν ἔσται, πα-
 ρὸν δὲ, ὡς ἐν Χαλκίδι· Ἡλ οὐτ' ἀρχὸς ἵστορεῖ τὸ τῆς
 ἐκδοσίας· αἱ δὲ καὶ τὸ ἡμεδῶς οἶνον κριανώμενον
 κατασκευάζουσιν ὕδωρ ἄριστον, πολλῆς δεδομένου πείρας
 διαφύρων αἵτων, εἰς τὸ μὴ φωραθῆναι τοιαύτων
 ἄλλοι δὲ εἰς κερύμιον ποτίζον ὕδωρ ἐμβαλόντες
 αὐτῇ δὲ ἄλλης μετὰ νυκτὸς, εἴτα γεννημένης ἡμέρας ὅ-
 τ' αἷται ἀντὶς τῆς κύλικος ἔχει γαιώδη περιφύματα
 καὶ μελανίζουσιν, καὶ τοῦτο ἡμεῖον τίθεν·

ται τῆς τοῦ ὕδατος φανυλότητος, οὐδ' οὗτοι πείσαντο
 ρηιδιδόντες εὐπόριστον. πῦτων δὲ οὐκ ὄντων τοιαύτην
 ἀπλοῦνταρον Ἰσίδος κελύει τῷ γεωργικῷ μνηστῆρι
 τῷ οἶνῳ ὕδωρ ἐκ κρήνης ἀποδύοντον, ἐν ᾗ κινουμένων
 καὶ λεπτόν καὶ ἁθρόοντον, ἀλλὰ μὴ γινώδεις.

XXXV. Ὡς περ ἐμός τε πατήρ —· ταῦτα καὶ
 ἔξῃς εἰς ξῆλον ἀνεγείρει τοῦ πατρὸς τὸν Πέρον· ἡ
 γεωργεῖν ἐθέλοι, πανίλλεσθαι· καὶ γὰρ ἐκείνῳ ἐν
 Κρήνῃ (καὶ δὲ αὕτῃ τῶν Αἰολίδων πόλεων) ἦσαν
 Βοιωτῶν, διὰ τὸ βλῶν ἐθέλειαν ἐαυτῷ περιποιήσασθαι
 οὐ πλοῦτον φεύγοντα, ἀλλὰ πενίαν καὶ οὐκίαν, τοῦ
 δὲ τὸ λυπρῶτατον πολέμιον, τὴν δὲ Ἀσκλην χαλκῶν
 καὶ θέρων ὥρα καὶ χειμῶνος ὑπάρχονσαν καταλαβόντα
 κῆται μὲν οὐκ ἔκρη τὴν ὁδὸν ἣν βαδίζουσιν οἱ ἐλπί
 Μουσαῖον ὑπὸντες, αὕτῃ ἡ Ἀσκλην. τοῦ δὲ ἐλπί
 ἰκκίμετρον τοῖς ἀνέμοις, καὶ θαυμασιὰς μὲν ἀνταποκρί
 νοντος ἐν θέρει, δροσνέμον δὲ ὄντος ἐν χειμῶνι, τὴν
 Ἀσκλην ἐν τῷ μισημβρινῷ κίμην τοῦ ἔρως, τὴν
 ἐκ τῶν ἀνέμων ἀπολαύειν βίαν, ἐν δὲ τῷ θέρει τὴν
 πλοῦν μὴ ἔχειν. ἀσκήρον δὲ αὐτὸ ὁ Πλάτων ἀσκή
 ἱστορεῖ καὶ τότε εἶναι, Θεοπίων ἀνελόντων τοῦ
 κοῦντας, Ὁρχομενίων δὲ τοὺς σωθέντας δεξάμεν
 ὅθεν καὶ τὸν θεὸν Ὁρχομενίους προσεῖσαι τὸν
 δου λειψανα λαβεῖν καὶ θῆναι πῦρ· αὐτοῖς, ὡς
 Ἀριστοτέλης φησὶ γράφει τὴν Ὁρχομενίων πόλιν.

XXXVI. Ταῦτα πάντα περὶ τῆς Χαλκίδας, τοῦ
 φιδομήτορος, καὶ τοῦ ἁθλῶν, καὶ τοῦ τριπόδα, τοῦ
 βλήσθαι, φησὶν ὁ Πλάτων ὁρχος, οὐδὲν ἔχοντα
 οἶον, τὸν μὲν οὖν Ἀμφιδάμαντα ταυμαχόντα πρὸς
 τοῖς ὑπὲρ τοῦ Ἀθλῶντον ἀποθανεῖν· ἁθλῶν δὲ
 ἐν τῷ καὶ ἀγῶνες ἐγένοντο τελευτήσαντας παρὰ τῶν
 τοῦ παιδῶν· νεκρῶν δὲ ἀγωνίζομενον τὸν Πλάτωνα
 ἁθλῶν μουσικὸν τριπόδα λαβεῖν, καὶ ἀναθῆναι τοῦ
 ἐν τῷ ἑλικῶν, ὅπου καὶ κάτοχος ἐγγόνει εἰς Ἀθ
 ραῖς· καὶ ἐπὶ γράμμα ἐπὶ τούτῳ θρυλλοῦσι, πάντα
 ταῦτα λεγόμενα λέγων ἑκάστος, ἀπ' αὐτῶν ἀρχαῖα
 εἰς τὴν καιρὸν τοῦ πλοῦ ἀντιμενόντων, ἡμῶν
 καὶ, λέγων.

XXXVII. Μηδὲ κασιγνήτω. τὴν κατὰ φύσιν ἡμῶν
 ὁμοίαν πρὸς ἀλλήλους τῆς κατὰ προαιρέσιαν τιμιωτέρας
 ἢ τῆς οὐτοῦ ὁ λόγος. καὶ γὰρ τὴν μὲν ὑποθέσθαι ἐφ'
 ἡμῶν. τῆς δὲ τὸν διαμόν ἐπὶ γὰρ, ἵδ' ἂν αὐτὴν φυλιέ-
 ται βίβριον· δεῖν οὖν μάλιστα τιμὴν εἶμειν ὑδελφοῖς
 ἢ ταῖς τοῖς καὶ γὰρ καὶ τοῖς πατράσιν οὕτω φίλα πρῶ-
 τος δὲ μετὰ θεοὺς τιμῶν ὡς ὑγάλματα, φησὶν, ὅ-
 τ' ἐφ' ἐαυτῇ θεῶν. οὕτω δὲ καὶ τὴν οἰκίαν πόλιν τιμῶν
 ὡς ἐγγιωτέραν τῆς μὴ οἰκίας, κἂν μᾶλλον τις ἐν ταῖ-
 σι τυγχάνη τιμώμενος, διὰ τὴν κατὰ φύσιν ὁμοίαν. καὶ
 ὁμοῦ ὁ Παναεῖτιος, πολλὴν αὐτὸν Ἀθηναίων ποιῶ-
 νται σπουδῶνται, εἶπεν, πῶ σῶσθαι μὲν μέαν πόλιν
 ὁμοῦ. καὶ ὁ τῶν Σπαρτιατικῶν βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἀρ-
 σίου τὸν ξένον εἰπόντα πρὸς αὐτὸν ὅτι φιλολόγων οἶκος
 καλεῖται, κάλλιον τῇ, εἶπεν, ἢ φιλ' πολλοῖς ἐκαλοῦ μᾶλλον
 ἢ φιλολόγων. οὕτως αὖ κατὰ φύσιν ἡμῶν ὁμοίαν πρῶ-
 τος τῶν κατὰ προαιρέσιαν εἶναι δοκοῦσι κρείττους.
 ἂν μὲν οὖν τὸν ὑδελφὸν τοῦ ἐταίρου πάντως ἐπὶ με-
 λους ἄγειν σπουδῆς. ταῦτα δὲ ἀκόλουθον τὸ εἶδε, καὶ
 αὖ εἰ τινα ποιησόμεθα φίλον ἐπ' ὁμοφροσύνης εἶναι
 αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ ἡ τῶν Πυθαγορείων πυράνε-
 σις οἶχε διὰ πρῶτον ὑμνηστέον εἰς φίλον διακωλύ-
 σαι ἔν, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ φίλου ἁμαρτήματα ὑπομ-
 νῆν καὶ φέρειν ὡς ἂν δυνώμεθα, πυρακτελέεται. καὶ
 τὸ τοῦ παρ' ἡμῶν πρὸς τῇ ἄλλῃ δικαιοσύνῃ καὶ τὸ εὐ-
 χροῦν. εἰκός γὰρ ἡμῶς καὶ θαυμάσιον εἶναι ὅτι τῇ
 ἡμῶν, καὶ δεῖ μὴδὲν εἰς αὐτὸν ποιεῖν ἐναντίον λόγον τῇ
 ἡμῶν.

XXXVIII. Ἡ δὲ καὶ ἄρχη. τοῦτο κατηκόν ἐστι
 τοῦ ἐταίρικου τῆς ψυχῆς. δεῖ γὰρ, φησὶν, εἶναι ἱκανὸς
 ἡμετέρας λόγων ἡμῶν ἀποθυμῶν ἢ ἡγῶν, ἐπεξί-
 στας, διακωλύειν τινεμένον καὶ ἀμυνόμενον. εἰς τὸ
 γὰρ αὐτὸν ἀντὶ φίλου τιθεῖται χοῆ, καὶ ποιεῖν ὅς τι χθρὸν
 αὐτῷ, ὥς μὴ φυλάσσεται ἐκ φιλικῆς καὶ ἀφ' ἡμετέρας. Στ-
 ρουβίδης γοῦν ταύτην εἶναι δικαιοσύνην ὡρίσθη, τοῦς
 ἡμῶς εὖ ποιεῖν. ἄμεινον δὲ ὁ Πυθαγόρειος λόγος εἰ-
 ναι, χρῆναι φέρειν τὰ ἁμαρτήματα τῶν φίλων εἰς δὲ
 ἡμῶν.

XXXIX. „Εἰ δὲ κεν αὖθις Ἡγήτῃς φιλοφροσύνην καὶ ἀμύνεσθαι τὸν ἁμαρτάνοντι παραινεῖ, καὶ πρὸς τὸν ἰόντα μὴ ἀτιμάζειν· καὶ μάλιστα εἰ ἑαυτὸν δέκων τὸν ἐπὶ τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς τὸν ἁμαρτάνοντα ἑαυτοῦ καταψηφισάμενος καὶ ἐν μεταμέλειαν γιγνόμενος ὥστ' εἰκὸς αὐτὸν μηκέτι ταυτὸν παθεῖν. κοινὸν δὲ αὖθις ἐπέθῃκε παρὰ γὰρ τοῖς τοῖς περὶ φίλων λόγοις, τὰς χειρὶς μεταβολὰς τῶν φίλων, ἀνθρώποις ἀλλοῖς δοῦναι πρέπειν· εἰσὶ δὲ ἄθλιοι πάντες οἱ τῶν φίλων ὑπερόπτιαι τῶν εἰς κοινωνίαν συντετινόντων, ὧν εἰς τὸν καὶ ὁ περὶ τὰς τῶν φίλων καταστάσεις. ἔτι μὲν οὖν μεταβάλλειν τὰς φίλους ἔτιον, καὶ οὐκ ἀπλῶς, ἀλλ' ἄθλιον, εἶπε καὶ αὐτὸς. Πλάτων δὲ καὶ τῆς φρονήσεως περὶ φίλων εἰκόνα παραδίδωκε· τὰς μὲν ἡμετέρας εἰς τοὺς φίλους εὐποιίας μικροτέρας ἡγεῖσθαι τῶν φίλων, τὰ δὲ ἐκείνων εἰς ἡμᾶς γεγνησθαι καὶ ἡμετέρας ἐκείνων νομιζέμεν. ταῦτα φυλάττοντες, ἐοικέναι τοῖς φίλων φυλάττομεν, φησὶν οὖν ὁ Πλάτων πύρρην φαιρεῖν τὴν εὐχέριαν, „οὐ δὲ μὴτε τούτων.“

XL. „Μηδὲ πολὺ ξένον.“ τὸ μὲν μῆτε πολλὸν εἶναι μῆτε ἄξιον, ὅσον ἐπιτέθῃ μετὰ τὰς φιλικὰς παραινήσεις τὰς περὶ τοὺς ξένους ἡμῶν σπουδαίας, καὶ δὲ εὐχέριαν πολλὴν εὐδοχεῖσθαι ξένων κωλύειν, καὶ δὲ ἀγαθότητα πρὸς πάντα ξένον ἀποκλείειν τὴν οὐκ ἐκ τῆς τοῦ μῆτε κακοῖς ἀναγκάλλειν ἑαυτὸν, μῆτε εἰς τοὺς ξένους ὑβρίζειν, καὶ Πλάτωνος κριτικῶν τὴν κρίσιν αὐτὸς γὰρ φησὶν ὅτι λέγων ἐπ' οὐδενὶ τῶν θεῶν οὐκ ἐμίσθην, ὥς ἐπὶ τῶν τῶν ὁμοίων αὐτῶν ψάγειν, ἐπαίρειν τὸν ἀνόμοιον· θεῶν δὲ ὁ ἀγαθὸς ὁμοῖος ὅν οὐ δὲ καί τινος, ὁ δὲ κακὸς ἀνόμοιος ὅν οὐ δὲ ἀσπάζεσθαι.

XLI. „Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποις.“ τὸ μὲν θησαυρὸς τῆς γλώττης ἐστὶν ἡ ἀνθρώπων τοιμᾶνων ἢ ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τῶν φαντασιῶν τῶν νοημάτων ἐκφόρων ὑπὸ τῆς γλώττης προπετῶς κινῶν· καὶ δὲ γὰρ τὴν κίνησιν ἐπιμετερεῖν τῇ γλώσσῃ, καὶ τὴν κίνησιν τῆς κίνησεως, ἀλλ' οὐ ταύτην κινῶν εἶναι τὴν γλῶσσαν· τὸ δὲ πλεονεχίαν μὲν ἑαυτῆς εἶναι χάριν μετρίως

ἡ ἀρχὴν δὲ γίνεσθαι μειζόνων καὶ ἡλγεινοτέρων
 συμπτῶν τὴν προσέτιον αὐτῆς, ἡμφω παρίσταισι,
 καὶ αἰρετὴν τοῦτο τὰ μόριον, καὶ ὅτι φανερὸν, ὡς
 ἡμεῖς φασί, πέμψαντος αὐτῷ τοῦ Ἀμάσιδος ἱερῆος
 ἡμεῖς δὲ φανερὸς ἀντιπέμψαι τῶν μορίων αὐτῷ τὸ κάλ-
 ῳτα καὶ χεῖριστον, ἐξελόντι τὴν γλῶσσαν ἀπο-
 τλάσαι, καὶ διὰ τοῦτο δέδωκεν ἡ φύσις διὰ μὲν τῶν
 ἁλόντων ἔρκος αὐτῇ πρόσθεν κατακλείουσαν μαλακίην
 ὥστε οὐδὲν καὶ ἐκκίνητον· τὸν δὲ ἐγκέφαλον ἔνωθεν
 ἀποκρίνεται τοῦ λόγου τὸ μέτρον αὐτῇ παρέχων ἐνδει-
 κνύμενον.

XLII. Ἡ δὲ ποτ' ἐξ ἡοῦς ἀπὸ λαβῆναι αἰδοῦσα οἶνον
 ἀνὰ τοῖς ποταμοῖς· τοῦτο καθαρότητις ἐστὶ παρὰ γ-
 ῶνα, πολλὰ γὰρ αἱ χεῖρες τῶν ἀναγκαίων μὲν, ἀκα-
 ρῶν δὲ ποιοῦσαν διὰ τοῦτο δέονται καθάρσεως· διό-
 τ' αὖτε καθαρόν, δὲ δὲ ὁμοίον αὐτοῖς ὑπερεῖται,
 αὐτῶ ἀπένδειν προκαθάρσεως τὰς χεῖρας· πολλῶ
 ἢ μᾶλλον τῷ ὕλῳ σώματι· δέον γὰρ καθαρῶς
 ἔσθαι τὰ πρὸς θεοῦς· ἐκ γὰρ ἀκαθάρτων ἀρχάντων
 ἡμεῖς ἡμεῖς αὐτοῖς, ἀποπτύουσιν ἡμῶν τὰς ἐπὶ τοῖς
 ἔργοις ἀνά· αὐταὶ γὰρ εἰσὶν αἱ ἐπὶ τὰς τὰς
 ἡμεῖς ἡμεῖς σπορδαῖς ἐπαδόμεναι. ἐν μὲν οὖν Σαύρῃ
 ἀρχὴν καθισταμένους οἱ ἱεροὶ προεκκήρυκται
 ἡμεῖς ἡμεῖς μίστακας, ἵνα τοὺς τὸ φαῦλον τοῦτο καὶ
 ἡμεῖς παραβάτας μειζόνως κολάζωσιν. ἡ δὲ Ἡσίοδος
 ἡμεῖς τὰς χεῖρας παραινῶν πρὸ τοῦ ἀπένδειν, ἐν-
 ἡμεῖς τὸν τοῦτο μὴ πεισόμενον, μεζονος ἄξιον εἶ-
 ἡμεῖς καὶ ἀγνώσεως, ὡς ἀντιπεπληθὺς πρὸς παιδεύειν.

XLIII. Ἡ δὲ αἰδοῦσα γοῇ πεπυλαγμένης ἔνδοθεν
 ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς ἀνὰ τοῖς ποταμοῖς, ἀλλ' ἄλλοις·
 ἡμεῖς τὴν ἀπαιδεύσας ἡμεῖς ἡμεῖς, καὶ ὅτι ὅτι, δὲ
 ἡμεῖς ἡμεῖς· καλῶς τοῦ Πλουτάρχου λέγοντος,
 ἡμεῖς ἡμεῖς ἐν λόγοις τὸ μὴ σολοικίζειν οὐ θυνμασίων,
 ἡμεῖς τὸ πολοικίζειν καταγέλαστον· καὶ ἐν τοῖς ἔργοις
 ἡμεῖς τὸ μὴ πρῶτον τὴν τοιαύτην ἐπαινετὴν, ἀλλὰ τὸ πρῶ-
 ἡμεῖς τὸν ἡμεῖς· δὲ οὖν ἡμεῖς ἡμεῖς ἀπὸ γοῇ;
 ἡμεῖς τὴν αἰτία τοῦ μολυσμοῦ, καὶ μὴ γυμνασίου

ιγγύς τῆς ἐστίας· βωμὸς γὰρ καὶ αὕτη τῶν θιῶν, καὶ καθημερινῶν θυσιαῶν καὶ σπονδῶν ὑποδοχή. Μηδὲ ἀπογυμνούμενον μολύνειν τὴν ἐστίαν.

XLIV. „Μηδ’ ἀπὸ χυτροπόδων ἐνταίφειναι θύσαν· τούτην ὁ Πλούταρχος πρόχειρον καὶ καθημερινὴν εἶπεν ὁρθῶς ἀφ’ ὧν μέλλομεν ἐσθίειν τε καὶ ποιοῦντας διὰ τοῦ ἀπάρξασθαι. καὶ γὰρ αἱ τῶν ῥῶν θεραπείῳσις τοῦτο εἶχον· ἀπαρξάμενοι γὰρ αὐτοῖν ἰθαίμντο. χρῆναι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λουτροῦ ἀντὶ δούκων· ἐλέγοντο δὲ περιχιδόμενοι κατὰ κρητὶς καὶ ὧμων· χρῆν’ οὖν καὶ τοῦτου πρότερον ἀφροσύνην πρὸ τῆς ἡμετέρας χρήσεως τοῖς ἱεροῖς θεοῖς· καὶ οὕτω τὸ λοιπὸν εἰς τὴν ἀνεγκάλαν χρῆναι περιχιδάμεναι.

XLV. „Μηδ’ εἰ ἀκίνητοις, ὁ δὲ Πλούταρχος φησιν, ὅτι μὴ δεῖ τὰ νεογνὰ ἀκίνητα εἶναι καὶ ἀπαρξάσθαι ἐν ἀκίνητοις· ὑσθενέστερα γὰρ γίνονται· καὶ δὲ αὐτὰ ὅτι μάλιστα, καὶ ἐπὶ τινῶν αὐτὰ ἐν καθημερινοῖς, καθιδύμεναι καὶ σολεύειν διὰ τούτων· οὕτω τινὲς ἀκίνητα κλινῖδια μεμηχάνηται πρὸς τὴν ταχέως δύνῃν.

XLVI. „Μηδὲ γυναικίω λουτροῦ.“ μὴ δὲ πορνεύουσι καὶ ἀπορροῖαι τινες ἐκ τῶν γυναικείων ἀσχημάτων καὶ ἀπορροῖαι τινες ἐκ τῶν γυναικείων ἀσχημάτων καὶ περὶ τῶν μαύρων, ὧν ἀνακλινόμενοι τοὺς ἄνδρας μολυσματικῶδες ἐστί· καὶ τοῖς εἰς τὸν αἶρα εἰσιροῦσι, καὶ τοῖς εἰς τὸ αὐτὸ ὕδωρ, ὧν τούτων ἀπολαύειν, διὰ καὶ ἐπὶ χρόνον τινα ἡμετέρας παραμένειν τοῖς τοῦθ’ ὑπομείναισιν· ἐν ᾧ μολυσματικὴ ἀγῆ ἀφαιρῇ ἐκ αὐτοῖς.

XLVII. „Μηδέ ποτ’ ἐν προχοαῖς ποταμῶν αὐτῶν προβαλόντων, Μηδ’ ἐπὶ κρητῶν οὐράν, μέλαν δ’ ἔχειν, αὐτῶν, Μηδ’ ἐναποφύγειν.“ ταῦτα διαγράφει Πλούταρχος, ὡς ἐντελὴ καὶ ἀνάξια παιδευτικῆς Μηδὲ ποτ’ οὐράν ἐν προχοαῖς ποταμῶν ἢ κρητῶν, μηδ’ ἐναποφύγειν, τοῦτο γὰρ τὸ ἐναποφύγειν.

XLVIII. „Ἰδὲ ἴδων —“ τοῦτο τὸ τέλος ἐστὶν παραγγελμάτων, ἱκανὸν εἰς τὸ παιδεύειν ἡμᾶς τὰς

τῶν ἡθῶς, εὐλαβουμένους τὴν φήμην. οὐ γὰρ εὖσαν ἄρε-
της οἱ ἄνθρωποι σφάλλονται, τοσοῦτον καὶ κρείττω
ἀρετῆς, φησὶν ὁ Πλάτων· τὴν οὖν χαλεπὴν φήμην φυ-
λακτέον εἰς δύναμιν. Ἡ γὰρ κακὴ φήμη κοίφῃ μὲν
ἐστὶν ὑπενεγκνῆ, κατὰ τοῦ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἐπονομαζέσθους
γενομένου, ἔτι δὲ καὶ ἀρξυμένην ταύτην παῦσαι χαλε-
πὴν. Πῶθ' οὖν οἱ ἄνθρωποι παλλαπλασιάζουσιν ἅς ἂν
παρὰ λάβωσι φήμας καὶ ἐκ ομικρῶν μεγάλας ποιεῖν, καὶ
εἰς προσέθῃται, ὅτι κινδυνεύει καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
ἀληθείας εἶναι πᾶσα φήμη, ἣν λαοὶ πολλοὶ φημισώσι,
καὶ διὰ τοῦτο ἔχειν τι καὶ αὐτὴν θεῖον· πολλὰ γὰρ γὰρ
ὁ μὲν ἄρξας αὐτῆς οὐκ ἔστιν, εὐστοχος δὲ αὐτῇ δὲ αὐ-
τῶν ἀνταναίσταται τῶν ἀποβαινόντων, ὥστε εὐκρίτως δεῖ
φυλάττεσθαι τὴν κακὴν φήμην. καὶ τοῦτο οὖν χρήσι-
μον τὸ δᾶν καὶ δόξαν ὑποφράσθαι τὸν παιδευόμενον.
οὐ γὰρ ἀπλῶς ἀληθεῖς ὁ λέγει Γοργίας· ἔλεγε δέ· Τὸ
μὲν εἶναι, ὡφάντες, μὴ τυχόν τοῦ δοκεῖν, τὸ δὲ δοκεῖν,
ὡφάντες, μὴ τυχόν τοῦ εἶναι. παρὰ γὰρ τοῖς πολλοῖς
καὶ τὸ δοκοῦν ἰσχυρὸν ἔχει, καὶ τὰ ἐκ τοῦ δοκεῖν ἀποβαί-
ντα δυσχερὲς δαίκενται οὐκ ἔντα ὀλέγα. μᾶλλον οὖν
Ζενοκράτης ἔλεγε· Τοῦ μὲν οὖν φίλον Ἀλέξανδρον
ἔπεισε, μηδ' ἂν τὸν δάκτυλον κινήσας· τοῦ δὲ μὴ
τρεῖς, πάντα ἂν πρᾶξαι· οὕτω καὶ Ἡρόδοτος τῆς μὲν
παρὰ τοῖς πολλοῖς δόξης ἀξιοποιεῖσθαι λόγον μηδένα,
ἥτις δὲ ἀδοξίας, ἴσα μὴ συμβῇ, πάντα ποιεῖσθαι λόγον.

XLIX. Καλῶς ἐπίστησεν ὁ Ἡλίου ἐπὶ τοῦτο, ὅτι
καὶ οὐραία καὶ τὸ φρενέσαι οὐχ ὑπὸ τῶν σφύων ἰσχυ-
ρὸν εἶναι, τὸ μὲν γὰρ σπέρμα δεῖ καταβλήθῃν χρη-
στῶν, πρῶτον εἰς τῆς γῆς καὶ σαπῆναι, καὶ οὕτως ἐν-
ταῦθα διδοῦναι τὴν δύναμιν εἰς τὴν περικυβήσαν αἰσθ-
ρῇ, ἢ εἰς ἐνός τυχόν πυρὸς ἢ κριθῆς, γεννῆται πλῆθος
καὶ ὑποτὸ δεισθαι καὶ ἀνέχεσθαι αὐτὸ φασὶ τὴν ὑπόχρη-
ναι, καὶ οὕτως εἶναι καὶ χεῖντων τῶς ἐν αὐτῷ φυσικός δύνα-
μις. τὸ δὲ φρενὸν ἡμῶν βλαστῆναι χρὴ καὶ ἀναδύ-
ναι ἐν τῇ ὁρῇ κρυπτόμενον λόγον, ὅσον διοχτυθεῖ-
ται διὰ φωτός· ὅσοι εἰκότως τὴν τρισημιδικήτην πρὸς
τὸ σπέρμα ἀναπλήθειμον εἶναι, πρὸς δὲ τὸ φρενέσαι
Πλτ. Μοκ. VI.

ἐπιτηδεύαν· τὸ γὰρ προσκαλεῖσθαι τὸν ῥιζικὸν λόγον
καὶ εἰς ἐπίδοσιν ἄγειν καὶ βλάβη, λαμβάνει διὰ τοῦτο
τόματος, πρὸς ἃ συντελεῖ, πλεον ὅν τὸ ἐκ τῆς οὐκ ἐπιτηδεύου
ἐν αὐτῇ φῶς.

L. „Περύλαξο δὲ θυμῷ.“ τοὺς πρὸ τούτων ὅσους
χοὺς οὐδὲ μνήμης ὁ Πλούταρχος ἡξίωσεν ὡς ἂν μὴ
φερομένους· ταύτους δὲ ἐξηγούμενος ἄξιοι μὴ ἵσταν
λαῖν τῷ Ἡσιόδῳ ὡς ἂν γελοῖως εἰπὼντι, μὴ χρῆναι δὲ
πας λαυτῷ κινῆν ἐν ταύταις, ὡς δέον ἐν ἄλλαις τοῖς
τοῦτο ποιῆν. οὐ γὰρ τοῦτο λέγει, ἀλλ' ὡς ἐν ἡμέρᾳ
ταύταις μάλιστα τὰς λυπηρὰς ἀποσκινάζεσθαι ἐπιτηδεύ
ας· ὡς εἰ καὶ ἄλλοτε δεῖ ὡς ἀναγκαίως αἰρεῖσθαι, καὶ
ταύταις οὐ δέον. τὰς δὲ τετραδάς ἄμφω εἰναίερας τὰς
μὲν ὡς μάλιστα τὸ σιληταὶον ἐκφυγεῖν σαρφῶν· τὴν δὲ
ὡς τοῦτον ἔχουσιν πρὸς τὴν τετραδα λόγον, δὴ ἡ ἱβδόμη
πρὸς τὴν νομήτην· καὶ γὰρ ἡ τετάρτη, καὶ ἡ ἱβδόμη
ἐβδόμην ἔχει ταξίν πρὸς τὴν ἐσχάτην.

LI. „Δικαδῶρον ἑμύξην.“ ἥς ἡ διάμετρος τῶν τρι
χῶν δικαδῶρος. δῶρον δὲ ὡς μὲν τινες, ἡ πάλαισι
δὲ ἔτεροι, ὅταν τοὺς τέσσαρας δακτύλους συστήναι
γάρης τὸν ἀντίχειρα, ὡς Πλούταρχος.

LI. Id etiam, inquit, multo mirandum est magis
quod apud Plutarchum, in IV. in Hesiodum Cam
mentario legi: caepe tum revirescit et congenerat
decedente Luna, contra autem inarescit adolescens
Eam causam esse dicunt sacerdotes Aegyptii, quia
Pelusiotae caepe non edunt; quia solum olerum an
nium contra Lunae aucta atque damna, vices pueri
endi et angendi habeat contrarias.

XII

Ὁμηρικῶν Μελιτῶν.

I. Ψυχαγωγοί τινες γόηται ἐν Θεσσαλίᾳ, οἵτις
λούμενοι· οἵτινες καθαρμοῖς τισι καὶ γοητείαις καὶ
δωλῇ ἐπάγουσι τε καὶ ἐξάγουσιν. οὗς καὶ Ἀθήκωνες
ἐπὶ μνηστο, ἥνικα τὸ Πανσυνέριον εἰδωλὸν ἐστὶν

τοὺς προσιόντας τῷ ναῷ τῆς Χαλκιοῖκου· ὡς ἱστορεῖται
 Ἠλίουτάρχος ἐν ταῖς Ὀμηρικαῖς Μελέταις.

II. „Ἄνιμοι τρεῖς κῆρυ·“ Πλάτων δ', τὸ ἐπὶ τοῦ
 ἄνιμου ηὐξημένον, ὑψηλόν. ὅτ' ἂν δὲ τὸ Ἀγαμέμνονος
 ἄνιμον ἀνιμοτρεφές γησιν, ὡς ἐν τῇ λ', ἀπὲρ τοῦ ἰππ
 ἄνιμου γεγνημένον, ἰσχυρόν. καὶ γὰρ ὑπεύθλια καὶ
 κατασκαζόμενα τῶν δένδρων, ἐγγενῇ μὲν καὶ λείον ὀρ
 ἄνιμου ποιῇ, ἐσθινῇ δὲ καὶ μαλακὴν καὶ ἀγύμναστοι
 ὑπαδίδωται· οἷς δὲ προσπίπτει τραχὺς ἀήρ καὶ ἀνιμώ
 ἄνιμου, ταῦτα ταῖς τῶν πνευμάτων τριβόμενα πληγαῖς
 ἄνιμου καὶ δύο θρυπτον ἔχει τὴν στερότητα· ὡς φησὶ
 Ἠλίουτάρχος ἐν Μελέταις Ὀμηρικαῖς.

III. Ἐν οἷς ἐγὼ μὲν ἐκπλήττομαι τῆς μεγαλοψυχίας
 τῶν Χρυσίππου. δέον γὰρ ὡς ἄνθρωπον ἀγνώσκοντα
 ποιήσας, καὶ γινώσκοντα συμφῶς ἄπειροι τοῖς
 ἡγεμονίαις αὐτοῦ μαρτυροῦντας ἄλλοτε κατ' ἕλλο τῶν
 Ὀμηρικῶν μελετῶν, ἐκλείπει μὲν ἐξ αὐτῶν ὅσα μαρτυ
 ροὶ καὶ σπουδαζόμενῳ πρὸς αὐτοῖς δόγματι, παραλείπειν
 τὰ μαχόμενα καὶ πᾶν ἐνίοτε κατασκευάζοντα τοῦναν
 ἄνιμου, ὃ δὲ ὁμοίως ἐξῆς ἀπάντων μέμνηται.

IV. Plutarchus quoque, homo in disciplinis gravi
 auctoritate, in primo librorum quos de Homero com
 posuit, Aristotelem philosophum scripsit, eadem ipsa
 Pythagoricis scripsisse, quod non abstinuerint edim
 ni animalibus, nisi pauca carne quadam. Verba ipsa
 Plutarchi quoniam res inopinata est, subscripsi: Ἀρι
 στοτέλης δὲ μήτρας, καὶ καρδίας, καὶ ἀκαλίας, καὶ
 κινούτων ἄλλων ἀπέχισθαι φησὶ τοὺς Πυθαγορικούς,
 ἀφεῖσθαι δὲ τοῖς ἄλλοις.

V. Plutarchus, secundo librorum quos de Homero
 composuit, imperfecte atque praeposterè atque in scite
 φιλοσοφίᾳ esse usum Epicurum dicit, verbaque ipsa
 subiici ponit: Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ
 ἄνιμου ἀναίσθητῷ· τὸ δὲ ἀναίσθητον, οὐδὲν πρὸς
 ἡμᾶς. Nam praetermisit, inquit, quod in prima parte
 meminere debuit, ὁ θάνατος ψυχῆς καὶ σώματος διάλυ
 Δ 2

σις· tum deinde eodem ipso quod omiserat, quasi p-
sito concessoque ad confirmandum aliud utitur. Pos-
gredi autem hic, inquit, syllogismus, nisi illu p-
posito, non potest.

VI. In eodem libro idem Plutarchus, eundem Ep-
curum reprehendit, quod verbo usus sit parum pro-
prio et alienae significationis. Ita enim scripsit Ep-
curus: Ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν, ἢ παντὸς τοῦ
ἀλγοῦντος ὑπεξαιρέσεις. Non, inquit, παντὸς τοῦ ἀλ-
γοῦντος, sed παντὸς τοῦ ἀλγεινοῦ dicere oportuit.
Detractio enim significanda est doloris, inquit, non
dolentis.

XIII.

Αἰτεῖται τῶν Ἀράτων Διοσημεῖται.

I. „Ἠέλθω καὶ μᾶλλον λοιπότε αἰήματα κῆται· ὁ-
φότερον, δύνομι, καὶ ἐκ περάτης ἀνάντι.“ Αἰά τι δὲ
τὰ τοῦ ἡλίου σημεῖα βεβαιότερα τῆς σελήνης; ἰπὸς
παλλήν ἔχων ἰσχύον πρὸς τὸ διαλύειν ταῖς ἀκτίαι τὰ δο-
πύκτοντα παχύν, νικῶμενος ὑπὲρ αὐτῶν, μάλιστα τὸν γί-
μῶνα παραγγέλλει. ἢ ὅτι αἱ τοῦ ἡλίου πρὸς τὸν ἀέ-
ρα διαφοραὶ, κυριώτεροι τῶν τῆς σελήνης εἰσὶ· δυναστεῖαι
γὰρ ἡμεῖρας σαφέστερα δείκνυσιν τὰ τεκμήρια; ἢ ὅτι
λαμπρότερός ἐστι, καὶ εἰ μὴ μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ τοῦ
ῥός εἴη μεταβολή; οὐκ ἂν κρατηθεῖν· τὰς γὰρ μί-
καίλαφρὰς ἀναιτῆλλει. οὕτω Ἡλίου ταρχος. Διὰ
δὲ ἀπαιτῆλλοντος μόνον καὶ δύνομιτος, καὶ οὐ καὶ μιν-
ρανοδντος; ἢ ὅτι τότε φαίνεται διὰ τοῦ ὑπεργίοντος
ῥός, τοῦ δεχομένου πάχη καὶ μεταβολὰς, διὰ τὰς ἀπ-
θυμιάσεις ὥς ἡ γῆ ἀναδίδωσι, τοῦ ἡλίου ταῦτα κινῶ-
τος· ἔξαρθεῖς δὲ καὶ ὑψωθεῖς, τὸ οἰκίαν αὐτοῦ χρό-
αἰλικρινὲς ἐμφαίνεται.

II. „Ἄλλ’ οὐχ ὅπποτε κοῖλος ἐκιδόμενος περιττῶ-
αἱ ἐν τῷ ἡλίῳ κοιλότητες οὐκ εἰσὶν αὐτοῦ, φαντασά-
εἰσι τῆς ὀψιως κατ’ ἐπιπρόσθησιν ἑσπεροῦ ἡέρος.
γὰρ τὸ μέσον ὁράται, ἀλλ’ ἡ κύκλω ἀφίς· λαμπρῶ-
αἰσα, οὐκ ἐπὶ περιττῶν εἰς τὸ ἐκλεπεῖν, ὥς ἡμεῖς

κοιλότητος περιέχειν. ὃν τρόπον γὰρ οἱ ζωγράφοι ἀν-
τιγράψαι τύπους γράφοντες, φωτὶ τριχύνουσι τὴν ἡμέραν,
καὶ φύσει τοῦ μὲν λαμπροῦ προσβάλλοντος ἔξω καὶ διω-
στικοῦ τὴν φαντασίαν, τοῦ δὲ μέλανος ὑποσκιάζειν
καὶ βυθίζεσθαι δοκοῦντος· οὕτω καὶ περὶ τὸν ἥλιον τὸ
φανώμενον τῆς ὕψεως, κατὰ ἀντίφραξιν τοῦ αἵρος, ἐκ
ποταμίου τοῦ μέσου λαμπροῦ διὰ τὴν σκιάν ποιεῖ ὑποβα-
τίζεσθαι. ἢ ὅτι τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἱστάμενα κίβη με-
λανώμενα, διὰ τὴν πολλὴν πύκνωσιν, τὴν κοιλότητι
ἐκτελεῖ· πέφυκε γὰρ πάντα τὰ διὰ τῶν μελανῶν ὁρω-
μενα, κοιλότητος φαντασίαν ποιεῖν. καὶ γὰρ καὶ οἱ ζω-
γράφοι, ὅσα μὲν βούλονται προσεχτὴ δεικνύναι, τῷ
λεπτοῦ ἀπογράφουσιν· ὅσα δὲ κοῖλα καὶ ἐν βύθῳ, τῷ
ἥλυν. τὰν οἷον, φησὶ, τοιοῦτόν τι γένηται, ἢ τὰς ὑπὲρ
τὰς μὴ κατ' εὐθείαν φερομένας ἔχῃ, ἀλλ' ἐσχισμένας,
καὶ τὰς μὲν τῇδε τετραμμένας, τὰς δὲ τῇδε, ὅπερ συμ-
βαίνει ὑπὸ τῆς τοῦ αἵρος παχύτητος, οὐκ ἰωμέτων αὐ-
τῶν κατ' εὐθείαν φέρεσθαι, ἢ ἵκεμον ἴσθαι γενησόμε-
νον, ἢ βυθίζον. Ἀπὸ κοινοῦ οὖν τὸ εὐδίος, ἢ μὴ, ἀλλ'
ὅτι ἐστὶν εὐδίος, ὅταν ἀνατελλὼν περικυλωμένον ἔχῃ τὸ
πίπτον τοῦ κύκλου δηλονότι ὥσπερ κακωθέντος τοῦ φω-
τός· ὃ δὲ συμβαίνει ἐκ τῆς τοῦ αἵρος δυσκρασίας, ὡς
ἔχει γὰρ ἐπὶ τῶν ὁφθαλμῶν, ὅταν συμβαίῃ κοιταίνε-
σθαι αὐτοὺς, δηλονότι ἐξασθενήσαντος τοῦ σώματος·
ὥσπερ ὅταν βλεφάρων κατέγοντες, ἢ περιθλίβαντες
τὴν ὕμην, τοὶ βύθῳ προσβάλλομεν, οὐ φαίνεται οὐτε-
ρὶ τὸ φῶς, ἀλλὰ πλέγνῃ καὶ ἀπορύδῃ αἱ εἰσκαί· οὕτως
ὅταν ἐχλὺς ἢ νιφασκὶ ἀνώμαλος πρὸ τοῦ ἡλίου οἴσται,
ἐκτελέσῃ καὶ σείσῃ τὸν τῆς ὕψεως κῶπον, εἰς ληθαί-
αν καὶ ῥομβοειδέας, ὃ πάσχομεν αἰτῇ τῇ αὐτοθῇσει,
οὕτω περὶ τὸν ἥλιον εἶναι δοκοῦμεν. Οὕτω Ἰλλυθ-
ιαντος.

III. Ἡ πῦρ αἰνῆται σποδῆν· Ἡ δὲ ὑπερχος δὲ
καὶ κενωτὴ βραδείως ἐξυπνισθεῖ, παχυμεροῦς
πορούς ἐμφανιστοῦτος ἄρουρ· διότι οἱ τῆς δηδασ
πρῶτοι πρῶτοι βουνοὶ ἐν τῇ ἑσπέρᾳ, ὡς ἀποκαταστή
σονται ἡ, καὶ τὸ πῦρ τῆς ὕλης πολλὸν αἰνῆται.

14. Ἡμεῖς δ' οὐ καρποῖο καταχθόνες, οὐδ' ἡδυνά-

να Σχίνοι ἐπιείρητοι· ἀρχεται λοιπὸν ἀπὸ δένδρου τεκμήρια ἡμῖν διδόναι περὶ χειμῶνων καιμῶν, ἵνα δῶκε πρὸς γεωργίαν. δαὶ οὖν λαβεῖν ἀπὸ πρῖνου καὶ σχίνου σημεῖα· ὁ γὰρ τῆς πρῖνου καρπὸς σύμμετρός ἐστιν, τοιοῦτον χειμῶνι δηλοῖ· ὁ δὲ πλείων τοῦ συνθέτου, πλείονα ἀνέχον· μεταβάς οὖν ἐπὶ τὰ τῆς γαίας σημεῖα, πειράται διδύσκειν ἡμᾶς καὶ φησιν, δοκῶν πρῖνοι καὶ σχίνοι μετρίαν τὴν καρποφορίαν ὅταν ἰσχυρὸν ἀνέχῃ τὸ τέλος σημαίνουσιν. αἱ μὲν οὖν πρῖνοι, ὑπὲρ τὸ δέον εὐποροῦντες, μακρὸν ἐσόμενον τὸν χειμῶνα σημαίνουσιν· εἰάν δὲ πολυφθοῶσι, περὶ τὰ ἱσχυρὰ μέρη τοῦ θέρους, βλάβην τοῦ σιτικοῦ καρποῦ γενήσονται ὑπὸ ἀνέμου. ἡ δὲ τοῦ σχίνου καρποφορία ἐν τῇ τυχάνῃ· τρεῖς γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἄνθει, καὶ τρεῖς γὰρ σφοδρῶν· ἑκάστη γὰρ καρποφορία ἴδιον σημεῖον ποιεῖ· εἰάν γὰρ ὁ πρῶτος καρπὸς κατὰ πρῶτον γένηται, ποιεῖ μαν δαί θερὸς προσδοκᾶν. εἰάν δὲ ὁ δεύτερος, κατεργασθεὶς καὶ τὸν τρίτον, κατεργασθεὶς καὶ τὸν τέτατον, οὕτως, κατεργασθεὶς καὶ τὸν πέμπτον, τοιούτως, βαρυνόμενα τῷ καρπῷ, οὐκ ἀνεκτὰ ἔσονται χειμῶνος· ὅσα γὰρ τὴν σχίνον ἐκ τοῦ αἵματος ὠφελεῖ, ταῦτα καὶ τὸν σῖτον· ὁμοίως καὶ τὰ βλάπτοντα δείγματα οὖν τῶν πρώτων σπόρον ὁ πρῶτος ἐν τῇ σπέρματι ἐστίν, καὶ τῶν μέσων ὁ μέσος· καὶ ὁ τρίτος τῶν τέλει ταύτων. Οὕτως Πλούταρχος.

V. „Πρῖνοι μὲν θαμνίης ἀκίδου κατὰ μέτρον ἐκείνου, Χειμῶνός τε λέγοιεν ἐπὶ πλέον ἰσχυροῦσσι.“ ὁ πρῶτος τὸ δένδρον τῶν πίνων καταξήρων ἐστίν· καὶ μάλιστα ῥοῖ καὶ Ἀριστοφάνης· σὺ δ', ὥσπερ πρῖνος, εὐθὺς ἀπὸ πρῆστοις βοῆς· τῶν ξύλων γὰρ τὰ καταξήρα ἱσχυρὰ σθένεα καὶ καυθένια, τῇ ξηρότητι ἰστέχει τὴν αἰσθητικὴν τοῖνον ἢ πρῖνος, ξηρὰ τις οὐσα τὴν φύσιν, ὑγραίνουσι τέρεται· καὶ χειμῶνος ὄντος, σφοδρὸν τοῦ περιέχοντος γενομένου, τῇ ὑγρότητι ἡσυχάζει· καὶ καρποφορεῖ καὶ δηλοῖ τὸν ἐσόμενον μέγαν χειμῶνα, ὅταν τῆς ὑγρασίας μεταλαβούσῃ ἐκαρποφόρησιν. θαμνίης δὲ, τῆς συνεχοῦς φύσεως· ἀγρίον γὰρ τοῦ χειμῶνος

φύεται, ὁ δὲ ἄνθρωπος, καρπὸς ἐστὶ τῆς γῆς· καὶ Ὀμη-
ρος, πᾶρ ὅ' ἄνθρωπον βύλωνόν τε. κατὰ μέτρον δὲ ἔχου-
σα, ἀπὲρ τοῦ συμμετρώς ἔχουσαι τῶν καρπῶν. φησὶν
οὖν καὶ Θεόφραστος, ὅτι ἡ πρῖνος καὶ ἡ σχῖνος ἀσχη-
ματὶ τῇ κράσει καὶ ξηρότητι τῶν ἄλλων πιπύκασι. πα-
ρὰ οὖν καρπὸν οὐ φέρει, ἐὰν μὴ εἰς βόθρε ὑγραθῇ.
ἀκόσως οὖν τῇ τοῦτων ἀφορίᾳ καταμαντεύονται περὶ
τῶν σπερμάτων, μῦθς αἰτίας οὐσῃς δι' ἧς ἐμφατίζων ἡ
πολυκαρμία ἐπιμαχεται· εἰ δὲ ὑπερβάλλει τοῦ καρποῦ τὸ
πλεονεξόν, οὐκ ἀγαθὸν σημεῖον· ἄμετρον γὰρ ἐπομβρίαν
καὶ πλεονασμὸν ὑγρότητος, ἡ περὶ τὸν αἶρα ἄνευσις καὶ
σκληρότης δηλοῖ. Οὕτω καὶ Ηλοῦταρχος.

VI. „Ὅστινα γὰρ κύλλισια λοχαῖη σχῖνος ἄρρηται,
καὶ γ' εἰς ἄλλων ἄροσις πολυλήϊος εἴη.“ ἐν ταύτῃ δὲ
καὶ καρπὸς καὶ ἡ ἄροσις πολὺ κρείττων ἐστὶν. οὐ γὰρ
κῆρον τοῖς ζώοις συμπάθειν γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
φύτοις. ὅταν οὖν κεκραμένην τῇ ὑγρότητι καὶ ψυχρό-
τητι παραπλησίως ἔχῃ τὴν ἔξιν, καὶ τρέφεται ἀπὸ τῶν
βλαστῶν, καὶ τοῖς αὐτοῖς εὐθαλεῖ καὶ μαλαίνεται. διὸ
καὶ μετ' ἀλλήλων συνακμάζει καὶ καρποφορεῖ, καὶ
οὐ φέρει, τὰ δὲ χειμῶνι, τὰ δὲ καὶ ἔαρι. τῶν μὲν οὖν
καὶ κράσις διάφοροι, τῶν δὲ ὅμοιοι καὶ συγγενεῖς σφό-
δρα· τῶν οὖν μίαν κρῆσιν ἔχόντων, εἰσὶ πρῖνος, σχῖνος,
καὶ πολλὰ, πυρός, κατὰ Ηλοῦταρχον.

VII. „Θήλειαι δὲ αὖτες, Θήλειαι δὲ μήτρας, καὶ αἷμας
ἀναστρεφῶσιν ὀχῆς. τὰ δὲ γ' ἀσφόνει πάντα
ἀναστρεφναι πάλιν αὖθις ἀναβλήδην ὀχέωνται, Ἀδὼν καὶ
καὶ ἔπειτα μέγαν χειμῶνα λέγουσι.“ ἡ ὑγρότης γόνιμον
καὶ κινητικὸν τῆς σπερματικῆς δυνάμεως· διαχυθὲν
ἐν τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι τῇ ἀνάσει ἀραιὴν γίνεται,
καὶ ἐκείνη μόνον εἰς ὅρας ἀγωγόν ἐστὶ τὸ τῆς γεννήσεως
κίνητον. διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ τὸν Αἰόοντα τῇ Δημήτρει
ἐπιμαχόμενοι, αἰνιττόμενοι τὸ γόνιμον τῆς ὑγρότη-
τος, ὡς περὶ οὖν τὰ φύτα ἐξασθενήσαντα διανθῆναι τῇ
κινήσει, ἐπιελθούσης τῆς ὑγρῆς καὶ ἐπιβροχούσης τῆς
ἡμέρας, οὕτω καὶ τὰ ζῶα ἐν ὑγρῷ τῷ αἵματι καὶ μαλακῷ μα-
κρῶ πρὸς συνομίαν κινεῖται. καὶ οὖν Θήλειαι αὖτες, καὶ

πρόβιατα καὶ αἰγες, ὅταν ὑπομείναντα τὴν τῶν ἀρρένων
 ὀχέουσι, ἐπιστρέψαντα ἐπιβαλὼν ταῖς ἀρρέσιν, μέγαν γὰρ
 μῶνα καὶ οὐκ ἐλάσσονα τοῦ ἀπὸ τῶν σινηκῶν σημιόων
 σιν· ὅταν δὲ μὴ προλαμβάνῃ τὰ ἐρημικὰ τὴν μέλει
 ἀλλὰ βράδιον τοῦ εἰδυμένου ὀχεύῃ, εὐθυμίας τὴν
 πένησι παρέχονται, ὅτι μὴ ἔχοντες εὐπορίαν ἐσθρῶν
 τῶν, προσδοκῶσιν εὐδαιμονότερον ἵστασθαι τὸν χειμῶνα
 ἢ ταῦτα καὶ ζῶα ἐπιθυμητικῶς ἔχουσαι συνουσίας
 χειμῶνι, ἐπειδὴ ἔξωθεν τότε τοῦ ὑγροῦ ὄντος, τὸ θερμὸν
 ἔνδοθεν ἔστι, καὶ φλέγον αὐτὰ ἐγείρει πρὸς συνουσίαν
 διὰ καὶ ἑξῆς φησιν, ὅτι ἐὰν βραδείως καὶ οὐ συνου-
 συνουσιάζωσι, δηλοῦσιν οὐ ψυχρὸν τὸν χειμῶνα, καὶ
 εὐκρατον· ὅθεν καὶ τὸν πένητα χαίρειν ποιοῦσιν, ὅτι
 τοῖς αἰχμηροῖς καὶ ἀνόμβροις ἔτασι, τὰ ζῶα πρὸς
 οὐσίαν οὐ πρόθυμα· διὰ γὰρ τὴν τῶν σωματικῶν ἡ-
 τητα ὀλίγην οἶσαν, βραδύτερον τοῦτο δρᾷ· διὸ φη-
 σὶν ὅψι δρῶντα τὴν συνουσίαν, εὐθυμίας παρέχονται
 γεωργοῖς· ἢ γὰρ πλείων ἐπιθυμία ἐξ ὑγρότητας πλε-
 νυζούσης γίνεται· χαίρει οὖν ὁ ἀκολθος ἀνὴρ, ἢ γὰρ
 ὁ πένης καὶ ἀνέλμων, ὅτι οὐ πᾶν αὐτῷ θερμῶνται
 ὑπὸ ἀμφίων εἰδίων τὸν ἐναντιὸν γενήσοσθαι ἵστα-
 νοῦσι. τὸ δὲ βεβαιόμεναι ἀπὸ τοῦ βιαζόμεναι τὴν
 συνουσίαν.

VIII. „Οὐδὲ μὲν ὀρνέθων ἀγέλαις ἡπειρόθων ἔτι
 ἔκ νήσων ὅτε πολλὰ ἐπιπλήσσωσιν ἀρούρησις Ἐρ-
 νου θέρεος, χαίρει.“ Ξηρότεραι γὰρ αἱ νῆσοι τῶν
 ῥων τυγχάνουσιν, ὥς φησι Πλουτάρχος, θάττον
 ῥῶν τοῦ αἰχμηροῦ καταστήματος ἀνιλαμβάνουσι
 διὸ καὶ τὰ ὄρνια φεύγει, καὶ ταῖς ἡπειροῖς προσπλά-
 καὶ ἀχθεται μὲν ὁ γεωργὸς τῇ τῶν ὀρνέθων ἐπι-
 τὸν αἰχμὸν υποπτεύων. χαίρει δὲ ταῖς αὐταῖς ὀρ-
 ὁ αἰκόλος, ὅταν ἐν κόσμῳ καὶ τεταγμένως φέρωνται
 ὡς πλείονος γάλακτος γενησομένου διὰ τὸ ἔσθαι
 εἶναι τὸν ἄρου.

XIV.

Ἐκ τοῦ εἰς τὰ Νικάνδρου Θηριακά.

1. Ἐν δὲ χειροπλήθει καρπὸν νοσθῆλεια δαΐκον,
 Διάνειν τριπτήρι. ὁ δὲ Πλούταρχος πλείονα μὲν
 γὰρ αὐτῶν γένη εἶναι· τὸ δὲ κοινὸν τῆς δυνάμεως ἰδί-
 ας, δριμύ και πυρῶδες· καὶ ὡς ἡ γένσις αἰσθάνεται
 τὰ ἀσφρησις, καὶ ἐκ τῆς πείρας δῆλόν ἐστι· καὶ γὰρ
 ἡμῖν κινεῖ σφόδρα, καὶ διαλύει στέρφους ὑπὸ τῆς
 ἰσχυρότητος, καὶ τῶν περὶ τὸν θώρακα παθῶν καθαρ-
 τῶν καὶ λεπυντικὸν ἔχει σθένος.

11. — οὐ ἐν Ἀπόλλων Μαρτίεας Κοροπαῖος ἰσθῆ-
 νος. οἱ δὲ ὑπομνηματίσαντες αἰτὸν, Θέων, καὶ
 Πλούταρχος, καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεύς φασι· Νί-
 κηδος ὁ Ἰωνεὺς καὶ Ἰωνεὺς Ἀπόλλων, ἀγνοεῖ δὲ
 ὁ Δημιτρίου ἰσθῆν Ἀπόλλωνός ἐστι.

XV.

Ἐκ τοῦ Εἰ ἡ τῶν μελλόντων πρόγνωσις
 ὠφέλιμος.

1. Ἀλλὰ μὴν ἡ φρόνησις οὐ σωμαίων, ἀλλὰ πρα-
 γμάτων ὄψις ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτοῖς γενέσθαι τὸν ἄνθρω-
 πον, ὅπως ἄριστα χρήσεται τοῖς ἀπαιτήσοι καὶ προστιγ-
 νομένοι, παρέχουσα διασκοπεῖν τὸ μέλλον. τὸ μὲν οὖν
 ἡμῶν πρὸς μόνον ὠμμάτωται, τοῖς δ' ἡπιοθῆν τυ-
 χῶν ἐστὶν ἄτεχνως· ἡ δὲ διάνοια καὶ τὰ παρωχημένα
 αὐτῶν τῇ μνήμῃ πέφυκεν. ὁ γὰρ ἰσχυρότερος αἰ καὶ
 αὐτῶν γραμματεὺς ἐν μνήμῃ, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων,
 ἐστὶ ἐστὶ καὶ προέχονας ἐνταῦθα τῆς ψυχῆς, ἵτε
 αὐτοῖς, ἵτε ὄργανον, ὃ τῶν πραγμάτων ἀντιλαμβάνεται
 τῶν ἐκείνων· καὶ φυλάττει, καὶ ἵσται, καὶ κύκλον ποιεῖ,
 τῶν παρωχημένων ἐπιστρέφουσα· καὶ συνάπτεσσα τῶ
 αὐτοῦ, καὶ παραδίδει εἰς τὸ ἀπειρον οὐκ ἴδωσα καὶ ἄ-
 νευκτον καὶ ἀγνωστον.

11. Τὸ γὰρ εἰμαρμένον ἀντικεινὸν καὶ ἀπαιρέτων
 ὡς μόνον ὁφρὺσι εὖσει καρτερά τούτῳ κέλῳ.

ἀνέγκρα καὶ πεπωμένῃ. διὰ τοῦτο τὴν ἐμυρμένην
Ἀδράστειαν καλοῦσιν, ὅτι πέρας ταῖς αἰτίαις ἡμετέροις
ἀμείνον ἐπιτίθῃσιν ἀνέκφυκτος οὖσα καὶ ἀναπόδραστον.

III. Ὁ δὲ Νέστωρ οἶκ ἄβελτερος; ὑπὸν φασὶν
τοῖς τὰς ταύς φυλάσσουσι, καὶ διακλεινόμενος.

Οὕτω γὰρ φίλα τέκνα φυλάσσετε, μηδὲ τιν' ὑπὸν
Ἀλγείῳ, μὴ χάριμα γενώμεθα δυσμενέειν.
οὐ γενησόμεθα, φησὶ τις; οὐδ' ἂν καθείδωμιν, εἰ
προωμένον ἐστὶ μὴ ἁλῶναι τὸ ναύσταθμον. τίς οὖν ἂν
ποι πρὸς τοὺς ταῦτα ληροῦντας, ὅτι καθεύδουσιν
ἴσως πάντα ταῦτα, συγκαθεύδουσιν δὲ ἰκίσκων τὰ
τούτων, καὶ τὸ ἐν τούτοις, καὶ οὕτω, καὶ τὸ μὴ ἁλῶναι
πυρτελεῖσθαι δίχα τούτων; οὐ γὰρ ἐστὶ φυλακὴ καθεύ-
δοντων, οὐδὲ νύκτ' ἐφυγόντων, οὐδὲ θιβεῖσιν μὴ
ἐάντων τὴν ἀγαθὴν γῆν καὶ καθαρὰν, οὐδὲ γεννᾶν
μὴ συγγενόμενον γυναικὶ ἡλικίαν ἔχουσαν καὶ σώματα
φύσιν γόνιμον, οὐδ' ἄγρ' αὖτε ἐν ἀθήροις χωρὶς

XVI.

Ἐν τοῦ περὶ Μαντείας, Β.

Τῶν τεχνῶν, οἷς ἔοικε, τὰς μὲν ἢ χρεῖα οὐτέστι
ἐξ ἀρχῆς, καὶ μέχρι οὗ διαφυλάσσει.

Χρεῖα πάντα ἰδίδουξε, τί δ' οὐ χρεῖα κινᾷ ἀνείησιν
τῶν ἀναγκῶν; ὑφαντικὴν, οἰκοδομικὴν, λατομικὴν
γεωργίαν, καὶ ὅσαι περὶ γεωργίαν ἀναστρέφονται.
δὲ ἡδονή τις προσηγέγετο καὶ κατέσχε, τὴν τῶν
φῶν, καὶ τῶν ὀρεοποιῶν, καὶ κορμωτικὴν πῶσαν,
ἀνθοράφειαν. ἴσται δὲ ὡν τὴν πιθανότητα καὶ τὴν
κρίσειαν καὶ τὸ καθάριον ἀγαπῶντες ἐκμανθάνουσιν
καὶ περιέπουσι, ὡς ἀριθμητικὴν, καὶ γεωμετρικὴν
κανονικὴν πῶσαν καὶ ἀστρολογίαν, ἃς φησὶν ὁ Πλάτων
καίπερ ἀμελουμένας, βλεῖν ὑπὸ χάριτος αὐξέσθαι.

XVII.

Ἐκ τοῦ περὶ Φίλλας

Ὅθεν οὐ δεῖ παντάπασιν ταπεινοῦν τὴν φύσιν, ὥς
 ἰσχυρὸν, μηδὲ νόμιμον, μηδὲ ὑπὲρ τὴν τύχην,
 ἔχουσιν· ἀλλὰ τοῦτα πάντα εἰδότες ὅτι μικρὸν ἴσται μέ-
 ρος τοῦ ἀνθρώπου σαθρὸν τε καὶ ἐπίκαιρον, ὃ δέχεται
 τὴν τύχην, τῆς δὲ βελτίονος μερίδος αὐτοὶ κρατοῦμεν,
 ἢ ἢ τὰ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἰδρυνθέντα, δόξαι τε
 χρυσαῖα, καὶ μαθήματα, καὶ λόγοι τελειωθέντες εἰς ἁ-
 ρτίην, ἀναφαίρετον ἔχουσι τὴν οὐσίαν καὶ ἀδιάφθορον,
 ἀνεπλήκτους πρὸς τὸ μέλλον εἶναι, καὶ θαρσάλους,
 καὶ πρὸς τὴν τύχην λέγοντας ἃ Σωκράτης δοκῶν πρὸς
 τοὺς κατηγόρους λέγειν, πρὸς τοὺς δικαστὰς ἔλεγεν, ὥς
 ἀποκτείναι μὲν Ἄντιος καὶ Μέλιος δύναται, βλάψαι
 δὲ οὐ δύναται. καὶ γὰρ ἡ τύχη δύναται νόσω περιλα-
 βῆναι, ἀφελῆσθαι χρήματα, διαβάλλειν πρὸς δῆμον, ἢ
 τυραννῶν· κακὸν δὲ, καὶ δειλὸν, καὶ ταπεινόφρονα, καὶ
 ἄνθρωπον, καὶ φθοιερὸν, οὐ δύναται ποιῆσαι τὸν ἀγαθόν
 καὶ ἀνδράδην καὶ μεγαλόφρονον, οὐδὲ παρελῆσθαι τὴν
 ἀμείνουσιν τῶν καλῶν.

XVIII.

Ἐκ τῆς περὶ φίλλας Ἐπιστολῆς.

I. Καταίς αὐτῶν πλάσσοιται τινες ῥημάτων εὐπρό-
 κεινον· τὸ μὲν φιλοσώματος ἀπλοῦς, τὸ δὲ φιλάργυρον
 κακομηδὲς ἀποκαλοῦνται.

II. Πολύβουλον εἶναι καὶ πολύντροπον ἔνθα δεῖ καὶ
 εὐχρηστίας καὶ ἄλλοφύλων πολέμων, χρησιμὸν καὶ ἀν-
 τικαίαν· ἐπίβουλον δὲ ἥθος καὶ κακομηχανώτατον
 τοῦ πατρός ἔχειν καὶ κατὰ πάντων, οὐ τῇ τῶν ἄγχι-
 νων, ὥς τινες οἰοῦται, τῇ δὲ τοῦ πονηροτάτου μερίδε-
 ος ἐκτελεσθῆναι.

III. Μικρὺς δ' ἄριστος ὁ μηδὲν μὲν εὐπαθῶν, ἀπὸ
 δὲ τῆς εἰς ἄλλους εὐνοίας κολῶν.

IV. Ἡμεροῦς τε τοῖνον καὶ εὐεργεσίᾳ μᾶλλον ἢ φόβῳ
 πρὸς εὐνοίαν ὑπακίει.

V. Ἦπλους οὖν εἶναι δεῖ μετὰ τοῦ ἡμερονος κοινῇ λυσαιέας.

VI. Ὁ Ἀγριππῖνος ἡγεμονεύων ἐπαυρῶν τοὺς δικαζομένους ὑπ' αὐτοῦ πείθειν ὅτι προσηύκει κατὰδικασθῆναι. οὐ γὰρ ὡς πολέμιος αὐτοῖς, οὐδ' ὡς ληστής καταφύγω τὴν ψήφον αὐτῶν, ἀλλ' ὡς μελιτήρ καὶ κηδεμών· ὥσπερ καὶ ὁ ἰατρίκς τὸν νοσήσαντα παρὰ μὲν θείει, καὶ πείθει παρέχειν ἑαυτὸν.

VII. Κότυς ὁ τῶν Θρακῶν βασιλεὺς, περὶ τῶν ὑπηκόων κολαστής. τῶν οὖν φίλων τίς πρὸς αὐτὸν εἶπε· μαρία τοῦτό ἐστι καὶ οὐ βασιλεία· ὁ δὲ· εἰ μὴ, ἔφη, αὐτὴ μανία τοὺς ἀρχομένους σώφρονος.

VIII. Ἐτε δὲ κολάσεως ἀπαράκλητος φόβος· ἵσταν ἄπορίας· ὁ γὰρ ὕλαθρον αὐτοῦ προλαβὼν, ὁρᾷ κινδύνους.

IX. Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἀσάμενος τὸν ἴδιον παῖδα ἄγαν προπετιῶς μαχομένους Ἀθηναίους, εἶπεν· ἢ τῇ δυνάμει πρόσθετος, ἢ θράσους ἀφίλει.

X. Γόμος γὰρ ἀπὸ μὲν φίλιος διττῆς κράσεως τῶν, ἐτέρως δὲ σφαλερός.

XI. Πλούτω μὲν δὴ χρηστέον ὡς ὕλη τινός, οὐκ ἐν παντός ὁμοίως.

XII. Ἀρετὴν οὖν τοῖς πᾶσι μᾶλλον ἐκταταίαν ἢ πλοῦτον, ἀνοήτοις σφαλερόν· ἰσὺ γὰρ χρημάτων αἰετὶ κακία· καὶ ὅσω τις ἂν ἄφρων ἦ, τοσούτω πλοῦτον βρῆκει, τὸ λυσσώδες αὐτοῦ τῶν ἡδονῶν ἐκπληροῦν.

XIII. Ἐν πενίᾳ μὲν τις διτιτλεσεν εὐδαίμων, ἡκιστα δὲ πλούτῳ καὶ ἡρκαῖς. τοσούτον ὑπερμαρτυρίας ἀγυθὸν ὥστ' αἰσχροῦ πλούτου νόμιμος ἄνθρωπος εἶς ἀλλάξαι· ἂν πενίαν· εἴ γε μὴ τῶν ποτὶ Ἀθηναίους ὁ πλουσιώτατος ἀμείνων ἦν Ἀριστίδου καὶ Σωκράτους Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλέους ἐν πενίᾳ τῆς ἀρετῆς, πλοῦτος ἐκείνου αὐτοῦ καὶ αὐτός, ἐξέτηλός τε καὶ νημὸς. φάβω γὰρ ἅμα τῷ θανάτῳ πάντα συνελθόντα τὸ δὲ καλὸν αἰώνιον.

XIV. Ἀλλὰ δὴ Σωκράτης, Ἀρχιλάου μεταπει-

ἀντὶν ὡς ποιήσοντας πλοῦσιον, ἐκείλευσε ἀπαγ-
αίει αὐτοῖ, διότι Ἀθήνησι τέσσαρες εἰσι χορειαὶ τῶν
ἐκείνων ὀβολοῦ ὄντοι, καὶ κρῆναι ὕδατος ῥέουσιν· εἰ
τοὶ μὴ ἱκανὰ τὰ ὄντα ἐμοῖ, ἀλλ' ἐγὼ τοῦτοις ἱκα-
νὰ καὶ οὕτω κἄκεῖνα ἐμοῖ. ἢ οὐχ ὁρῶς ὅτι οὐκ εὐφω-
νισθῆναι οὐδὲν δι' ὧν ὁ Πῶλος τὸν τύραννον Οὐδίσποδα
ἐκρίνω, ἢ τὸν ἐπὶ Κολωνῷ ἀλήτην καὶ πτωχόν;
καὶ Ζίρων Πῶλον ὁ γενναῖος ἀνὴρ φανέναι, ὡς μὴ
τὸ περιτεθὲν ἐκ τοῦ δαιμονίου πρόσωπον ὑποκρί-
σθαι καλῶς; οὐδὲ τὸν Ὀδυσσεῖα μιμήσεται ἕς καὶ ἐν
κατὰ οὐδὲν μῆτον διέπειρεν ἢ ἐν τῇ οὐλῇ· χλαῖνῃ τῇ
ἐργασίᾳ.

XV. Ἡ παιδεία κἄν μηδὲν ἕτερον ἀγαθὸν ἔχει, τὸ
ἐκποιοῦν αὐτὴν νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἔξω κακίας,
ἐντὸς ἢ τις αἰδώς· καὶ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἄλλους.

XVI. Ὡς μέντοι λαμπρόν ἐστιν εὖ ποιεῖν, οὕτως
κατὸν· ἵνα μὴ μόνον ἀχαριστίας ὀφλῇ τις δίκην,
ἀλλὰ καὶ βλάβους κοινὰς τῶν εὖ παισομένων εἰς αὐτοὺς
ᾄδων, ἀνακοπῇ πρὸς εὐεργεσίαν.

XIX.

Ἐκ τῶν περὶ Ἡσυχίας.

Σοφὸν νοίει χρῆμα τὸ τῆς ἡσυχίας, πρὸς τ' ἄλλα,
ὡς ἐπιστήμην καὶ φρονήσεως μελέτην· λέγω δὲ αὐ-
τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀγοράαν, ἀλλὰ τὴν μεγάλην, ἧτις
καὶ θεῶν τὸν αὐτὴν ἀναλαμβάνει. αἱ μὲν γὰρ ἐν
πόλεσι καὶ τοῖς τῶν ἀνθρώπων ὄχλοις γινόμεναι
ἐκποιοῦσι τὴν λεγομένην δριμύνητα, πανουρ-
γῶσαι αὐτὰς· ὥστε τοὺς ἐν αὐταῖς ἀκροῦς οἶον ὑπὸ μα-
κρῶν ἐν ταῖς πόλεσι χρητῶν διαπειροῦσθαι, ἢ δὲ
οὐχὶ καὶ διακονήματα δεινὰ ἐργάζεσθαι. ἢ δὲ
σοφίας οὐσα γυμνάσιον, ἡθροτοῖς ἀγαθῇ, καὶ
ταῖς καὶ μετεσθῆναι τῶν ἀνδρῶν τὰς ψυχὰς. οὐδὲν
αὐταῖς ἐμπόδιόν ἐστι τῆς ἀνέξεως, οὐδὲ πρὸς
αὐτὰς μικρὰ νόμιμα προσπιασούσαι κἄμπανται
καθ' ἑαυτὰς αἱ ταῖς πόλεσιν ἐναπαιλημέναι ψυχαί·

ἀλλ' ἐν ἑρμῇ καθαροῦ, καὶ τὰ πολλὰ ἔξω διαιωμένα
 ἀνθρώπων, ἀνίσχιν ὁρθεῖν καὶ πτεροφυοῦσιν, ἀρδύ-
 ναι τῷ διανυστάτῳ τε καὶ λισσιτάτῳ ὁρμήσει τῇ
 χλίας, ἐν ᾗ τὰ τε μαθήματα τοῦ νοῦ θεοδιδόνται,
 καθαρώτερον ὁρᾶν. διὰ τοῦτο τοι καὶ τῶν θεῶν
 ἱερὰ, ὅσα ἐκ τοῦ πύλαι ἀρχαίου γινόμενται, τοῖς
 μοτάτοις χωρίοις οἱ πρῶτοι, μάλιστα δὲ Μουσῶν
 καὶ Πανός, καὶ Νυμφῶν καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ
 Μουσικῆς ἡγεμόνες θεοί· διακρίναντες, ὥς οἱ
 τὰς παιδείας κατὰ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δεινῶν τε καὶ
 κρῶν τινῶν.

XX.

Ἐκ τοῦ κατὰ τῆς Ἥδονης.

Ὅτι τὰ σώματα ἀνέλθωσιν ἡ ἥδονῇ, καὶ ἡμέτεροι
 μαλαίτουσα ταῖς τρυφαίς· ὧν ἡ συνέχαις πικρὰ
 τὸν νότον, ἀνακαλῶσα τὴν ἰσχὺν αὐτῶν· ἔξ ὧν φασὶν
 μὲν τούτων, ὁρᾶν δὲ καμῶν, προμελεῖν
 ἐν μισότητι γῆρας.

II. Θηρόν ἐστὶ δουλαγωγὸν ἥδονῇ, ἀλλ' οὐκ ἔστι
 εἶθε γὰρ ἦν· φανερώς ἐν πολεμοῦσα, ταχέως ἔλθω
 δὲ καὶ ταυτὴ μισητότερον, ὅτι κλέπτει τὴν ἐχθρῶν
 δυομένη σχῆμα εὐνοίας· ὥστε διχῇ ἀποτροπαῖται
 ὧν βλέπτει, καὶ ὧν ψεύδεται.

III. Τὰς μὲν οὖν δικαίας ἥδονάς, οὐκ ἔστι
 οὔτε καλέσαι μὲν οὔτε ἵσμεν, ἀλλὰ θεραπείας. ὅσοι
 παρὰ ταύτας πᾶσαι ὑβρεῖς περιτταὶ εἰσι, πεπλη-
 ναι, βιαζόμεναι, καὶ ταῖς ποικίλαις κολακείαις
 θάνουσι βλέπτουσαι. ὁ δὲ εἰς τὰ ἡμέτερα νόμος
 τῶν ἀλόγων ζώων, μετὰ τὸ ἀκίσεσθαι τὰς ἐπιθυμίας
 οὐδενὸς ὕβρις, ἀλλὰ κόρος τῶν ἐπειγόντων ἡδονῶν.

IV. Μή τις προδότας ἡταιρῶν; τοιοῦτόν ἐστιν
 ἐν· προδίδωσι τὰ τῆς ἀρετῆς, μή τις βασιλεῦσιν
 τοιοῦτόν ἐστι τὸ ἡδισθαι· βασιλεῦσιν τὰ τῆς
 ἡδονῆς. μή τις φιλαργυρίαν; ἀπλήρωτόν ἐστιν

τι τηλικούτω χαίρουσιν θηρίω, ὃ πολυκεῦον ἡμῶς
 ἔσται·
 V. Τί δ' οὐ πάντων ὁρώτων ἀκρατεῖς, ἀλλὰ καὶ
 αὐτὸν αἰδοῦμενος φεύγεις, νυκτὶ καὶ σκότῳ τοῖς ἁμαρ-
 τανιστοῦσι πιστεύων τὴν ὕβριν. οὐδεὶς γὰρ τῶν καλῶν ἐρ-
 οτὸς ἀκούσας παραβάλλει, τὸ φῶς αὐτοῖς μαρτυρεῖν αἰ-
 νώμινος· ἀλλὰ ὅλον ἅμα τὸν κόσμον ἥλιον γενέσθαι
 αὐτῶν ἢ κατορθοῖ, βούλουτ' ἄν. ἅπαντα δὲ κακία ὁρᾷ-
 γυμνῇ φυλάττεται, σκίπην προσβαλλομένη τὰ
 ἀποκόφαντες οὖν αὐτὰς, γυμνὰς βλέπωμεν τὰς
 ψυχὰς. μεθύουσιν εἰς ἐκαιοθησίαν, λαγνεύουσιν εἰς
 ἄσκησιν, καθεύδουσιν εἰς ἔργα, οὐκ ἐπιστρέφονται πό-
 τος, οὐ φροντίζουσι γονέων, οὐκ αἰσχύνονται νόμους.

XXI.

Ἐκ τοῦ κατὰ Πλούτου.

I. Φύσει μὲν γὰρ δυσχαλίνωτον ὀριζις· προσλα-
 βὼν δὲ καὶ πλούτου χορηγίαν, ὕχαλινωτον.
 II. Ἀλλ' ἀπληροῦς, καὶ ἄπιστος ἐστὶν ἐν αἰετοῖς μι-
 τοῦτον μὲν ἐν θουσιασμοῦ χορᾷ περὶ τὴν κτῆ-
 νος εἰ κτήσονται, μήκετι κακουμένους. τοσαύτη δὲ
 αὐτῶν περὶ τὰ ληφθέντα, ὥς μὴ γενόμενα. δυσερω-
 τῶν δὲ τῶν ἀπόντων, ἐπιρορῶντες ὧν ἔχουσιν· οὐδὲν
 αὐτοῖς ἀγαπῶσιν, ὥς δὲ ἐλαττοῦσιν. οὐκ οἶδα πό-
 τος αὐτοῖς ἁμινόεν ἐστὶν ἔχειν ἢ προσδοκᾶν· ἔχοντες
 οὐ χροῶνται· προσδοκῶντες δὲ κάμνουσι. τί οὖν
 αὐτοῖς τοιοῦτον ἀγαθόν, οὐ πέρας ἐστὶν οὐδὲν,
 τὸ ληφθὲν ἐτέρων ἀρχή.
 III. Οὐδέποτε λιμὸς ἐγέννησε μοιχείαν· οὐδέποτε
 πείνη χρημάτων, ἀσωτίαν. βραχεία τις ἐστὶ σωφρο-
 νίας πενιτεῖαν· ὀλίγη τις εὐνομία, τὸ ἀπορεῖσθαι.
 IV. Ἀρκεσίλλος τὴν πενίαν λυπρὰν μὲν ἔλεγεν εἶναι,
 καὶ τὴν ἰσχυρίαν, ἄγρυπνόν δὲ κουροτρόφον, ἐθί-
 σαι συνεῖναι λιτότητι καὶ καρτερία, καὶ καθόλου
 εἶναι ὑπερῆς ἡμετέρας.

Ἐκ τοῦ ὅτι καὶ γυναῖκα παιδεύειον.

I. Ἀμαθίαν, ὥς φησιν Ἡράκλειτος καὶ ἄλλοι·
πειν ἔργον· ἐν οἶνῳ δὲ χαλεπώτερον. καὶ Πλάτων
φησιν, ἐν οἶνῳ τὰ ἥθη φανερά γίνεσθαι· ὥσπερ
Ὁμηρος — οὐδὲ τραπέζῃ γνωτὴν ἀλλήλων.

II. Σοφοκλῆς ἐμέμετο Ἀλαχόλῳ, ὅτι μεθύει
γρυφε· καὶ γὰρ εἰ τὰ δέοντα ποιεῖ, ἀλλ' οὐκ εἰδώς.

III. Πυθαγόρας ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν οὐλόφαι
μεθύειν πύσονται· εἰ συνεχῶς, ἔφη, θεωροῦν
αὐτοῦ πράσσόμενα.

IV. Τῷ Διονύσῳ γάρθηκα καὶ λήθην συγκατα-
σε, ὥς μὴ δέον μνημονεύειν τῶν ἐν οἶνῳ πλημυλ-
τῶν, ἀλλὰ τουθείας παιδικῆς δεομένων, ὧς οὐκ ἔστι
τό· μισθὸ μνήμονα συμπόταν. ὃ δ' Εὐριπίδης τῶν
πῶν τὴν λήθην σοφὴν ἔρηκε.

V. Μὴ παιδὶ μάχιραν, ἥ παροιμία φησὶ·
δὲ φαίην, μὴ παιδὶ πλοῦτον, μηδὲ ἀνδρὶ ἀναλ-
δυναστῆσαν.

VI. Ἀρχύτας ἀναιγνοὺς τὸν Ἐρατοσθένη·
τοῦτον ἐπὶ ἡγήγε· τὸν στίχον·

Χρειῶ πάντ' εἰδίδασκε· τί δ' οὐ χρειῶ κεν ἀναιγ-
καὶ τοῦτο·

Ὅρθοῦσι, καὶ μᾶλλον ἐπωδύτουνσι μέριμναι.

VII. Τροφόνιος καὶ Ἀγαμήδης ποιήσαντες ἐ-
ποὺς ῥυθόν, ἦτον παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν μισθόν·
δὲ αὐτοῖς ἔφη δώσειν τῇ Ἰβιδήμῃ ἡμέραν· καὶ ταύτην
ἔθανον. ἔτι δὲ Κλέοβις καὶ Βίτων, Κυδάρης τῆς
τὸς αὐτῶν εὐξαμένης τῇ Ἥρᾳ, δοῦναι τοῖς παισὶν
ἂν εἴη κάλλιστον, ὅτι ἑαυτοὺς ἐποξενύξαντες τῶν
τέρων εἰς τὸ ἱερὸν ἀνήγαγον, τὸν βίον παρυχθῆναι
ἐστρεψάν, εἰς οὐς καὶ τοιόνδε τις ἐπὶ γράμμιναι πεποι-

Ὀῖδε Βίτων Κλέοβις τ' ἐπὶ σώμασιν οἰκείοισιν

Ζεύγλαν ζευζάμενοι, μητέρα ἦν ἀγέτην

Ἦρας εἰς ἱερὸν· λαοὶ δὲ μιν ἐξήλωσαν

Ἐδίκαστας παίδων. ἥ δὲ χυρσίνα, Οἶδ'

Εἴξατο, παῖδε τυχεῖν τοῦ ἄριστου δαίμονος αἴσης,
 Οὐνεκ' ἐτίμησαν μητέρα τὴν σφειτέρην.
 Αἰτιᾶ δ' εὐνηθέντα, λίπον βίον ἐν νιότητι,
 Ὡς τόδ' ἄριστον εἶναι καὶ μακαριστότατον.

XXIII.

Ἐκ τοῦ περὶ Διαβολῆς.

- I. Οἱ νεώνητοι δούλοι οἷα εἰ δεισιδαίμων ἢ φθονοῦντες περὶ θάνατον ὁ δεισπότης, ἀλλ' εἰ ὀργίλος.
- II. Τὸν φθόρον ἴνισι τῷ κατηνῶ ἐκάζουσιν· πολὺς γὰρ ἐν τοῖς ἀρχομένοις ὢν, ὅταν ἐκλαμψθῶσιν, ὀφθαλμοῖς ἡκιστα γούρ τοῖς πρεσβυτέροις φθονοῖσιν.
- III. Ἐπίτας λέγει δύο εἶναι φθόνους· τὸν μὲν δίκαιον, ὅταν τις τοῖς κακοῖς φθονῇ τιμωμένοις· τὸν δὲ ἄδικον, ὅταν τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ διπλῶ τῶν ἄλλων οἱ φθονεροὶ κακοῦνται· οὗ γὰρ μόνον τοῖς οἰκείοις κακοῖς ἄχθονται, ὡς περὶ ἐκείνοι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς.
- IV. Ἐπίτας φησὶν, ὅτι δεινὸν εἶναι ἢ διαβολήν, οὗτος ὀνομαζόμενος· ὅτι οὐδὲ τιμωρία τις καὶ αὐτῶν γίνεται ἐν τοῖς τομοῖς, ὡς περὶ τῶν κλεπτῶν· καὶ τοὶ φθονεροὶ ὡς κτήμα τὴν φίλαν κλέπτουσιν· ὥστε ἢ ἱβρις καὶ ἀνέλεος οὐσα, δικαιοτέρη ἐστὶ τῆς διαβολῆς, διὰ τὴν ἁμαρτίαν εἶναι.

XXIV.

Ἐκ τοῦ κατὰ τῆς τοῦ σώματος ἰσχύος.
 Τί δαί σοι τοιοῦτον ἄγαθόν· εὐτυχεῖται μᾶλλον, ὥς γε τοῦτου μητροῖαν μὲν τῶν ἀνθρώπων, μητέρα δὲ τῶν πλοίων ζώων γενεῖσθαι τὴν φύσιν, μεγέθους καὶ ἰσχύος καὶ ἐξουσίας χάριν· ἢ δὲ ἀνθρώπων ἰδίας φύσεως ἢ ψυχῆς ἐστὶ λογισμός, ὃ καὶ ἡλικίας ἐπὶ τὸν αἰῶνα εἰλε ποδύγρας, καὶ ἵππους ἐχολώνωσι, καὶ βίους ἀνθρώποις ἐπέτρεψε, καὶ τὰ θηρία κατέσκηψε καλῶμασι, καὶ τὰ βῦθια διδυνάτα δικτύοις ἀνήγαγε· ταῦτα εἶναι ἄγαθα· ἢ δ' εἰ, μετῴρων, ὅταν γῆς περιόδους, καὶ οὐρανῶν, Mor. VI.

B h

νοῦ μεγέθη, καὶ ἀστέρων κύκλους διώκουσα μὴ
ταῦτ' ἦν Ἰρακλέους ἄξια. τίς γὰρ οὐκ ἂν βού-
ηται ἄλλον Ὀδυσσοῦς εἶναι ἢ Κῦκλωψ;

XXV.

Ἐκ τοῦ περὶ Ἑρωτος.

Ι. Τῶν Μενάνδρου δραμάτων ὁμιλῶς ἀπὸ
συγκεκριμένων ἐστὶν ὁ ἔρως, οἷον πνεῦμα κοινὸν διὰ
πάντας. Ὅν οὖν μάλιστα διασώτην τοῦ θεοῦ καὶ
σὴν τῶν ἀνδρῶν συμπεριλαμβανόμεν εἰς τὴν ἐξ-
ημερῆ καὶ λελάληκεν περὶ τοῦ πύθους φιλοσοφῶν
ἄξιον γὰρ θαύματος φησὶ τὸ περὶ τοὺς ἐρωήτας
παρ' ἑνὸς αἵμα λαλεῖ· εἴτα ἀπορεῖ καὶ ζητεῖ
ἰαντόν·

Τίτι δεδούλωται ποτε;

Ὅψει· φλύαρος· τῆς γὰρ αὐτῆς πάντας ἄ-

ῥων· κρίσιν γὰρ τὸ βλέπειν ἴσῃ ἔχει.

Ἄλλ' ἡδονὴ τίς τοὺς ἐρωήτας ἐπάγεται

Συνοσίαις; πῶς οὖν ἕτερος ταυτην ἔχω

Οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἀπῆλθε καταγελῶν·

Ἐτερος ἀπόλωλε, καιρὸς ἐστὶν ἡ νόσος

Ψυχῆς· ὁ πληγεὶς δ' εἶσω δὴ τετρώσκειται.

Ταῦτα τίνα ἐστὶ σκεψώμεθα· καὶ γὰρ ἔχει τι κοινὸν
καὶ κινητικὸν αἵτιον· μήτε τὴν συνοσίαν
εἶναι πιθανόν ἐστι· ἀρχαὶ γὰρ αὐταὶ τινες ἰσχυ-
ροὺς καὶ ῥέζοντας τοῦ πάθους ἐν ἑτέροις. ἢ δ' ἀπὸ
ἐλαφρά καὶ αὐτὸ ἀληθές. οὐ γὰρ ἔχει κρίσιν τὸ βλέ-
πειν οὐδὲ τὸ γινέσθαι. καὶ γὰρ ὁππότε ὁππότε, καὶ
ἀκοή, φύσει τε μᾶλλον διήρθρωται, καὶ τέχνη
γυμνάζεται πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ διύκνωσιν· ἐν μὲν
μουσίαις καὶ μέλει αἱ τῶν μουσικῶν· ἐν δὲ μορ-
φαῖς καὶ ἰδέαις αἱ τῶν ζωῶν φρένες· ὥσπερ ἐπεὶ ποτε
μαχὼν λέγουσι πρὸς ἄνθρωπον ἰδιώτην, φήσαντι
καλὴν αὐτῷ φανῆναι τὴν Ζηνίδος Ἑλένην· λέγει
ἴση, τοὺς ἑμῶς ὁφθαλμοὺς, καὶ θεῖς σοι φανῆ-
σιν· πολὺ δὲ καὶ μυρριοὶ περὶ τὰ ὁσφραντά, καὶ νῆ-

φασιν περὶ τὰ γενοτά, διατριβῇ καὶ συνηθείᾳ διαφέ-
ρουνται ἡμῶν κρίσιν ἔχουσι. πάλιν δὲ τὸ συνομοῖν τὰν
ἱστορίαν μὴ κριτέσθαι διὰ τὸ τῇ ἀντὶ συγγενόμενον ἄλ-
λον ἐπαλλαγῆναι καὶ καταφρονηθῆναι, τοιοῦτόν ἐστιν,
ὡς εἰ λέγοι τις, μηδὲ χυμῶν ἡδονῇ διδουλώσθαι Φε-
λοξίον τὸν ὑποφάγον, ὅτι τῶν αὐτῶν Ἀντισθένης γιν-
ώσκων, οὐδὲν ἔπαθε τοιοῦτον· μηδὲ ἰπὸ οἴνου με-
θύων Ἀλκιβιάδην, διὰ Σωκράτους πόνων ἰὸν ἴσον οἶνον
πίνων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴσωμεν· τὴ δ' ἐφεξῆς ἐν οἷς
ἔστι τὴν αὐτοῦ δόξαν ἐποφάνεται, σκοποῦμεν. καιρὸς
ἐστὶν ἡ νόσος ψυχῆς. εὐ καὶ ὁρθῶς. δεῖ γὰρ ἡμῶν τοῦ
ἐκείνου εἰς ταῦτα καὶ τοῦ ποιοῦντος ἐπαρτηθῆναι
καὶ πρὸς ἀλλήλα πῶς ἔχοντων· ὡς ἄκυρον εἰς
τὴν τοῦ τέλους ἀπεργασίαν ἢ δραστηρίαν δύναμιν, ἂν μὴ
καθηκτικῇ διώθεαις ἢ. τοῦτο δὲ εὐπορίας ἐστὶ καιροῦ
τὸ παθεῖν ὁμοῦ πῶς συνάπτοντος ἐν ἑκάστῳ τὸ ποιῆν
καὶ τοῦ καὶ.

II. Οἱ μὲν γὰρ νοῦν τὸν ἥρωα, οἱ δ' ἐπιθυμίαν, οἱ
μὲν μανίαν, οἱ δὲ θεῖον τι κίνημα ψυχῆς καὶ διαμόρφωσιν,
οἱ δὲ ἀντικρυς θεῶν ἀναγορεύουσιν. ἔθεν ὁρθῶς ἐνταῦθα
τοῦτο μὲν ἀρχόμενον ἐπιθυμίαν εἶναι, τὸ δ' ἐπιθυ-
μίαν μανίαν, τὸ δὲ ἀντίστοιχον φιλίαν, τὸ δὲ τα-
ντοῦτον ἀφρόσιν, τὸ δ' εὐμειροῦν ἐνθουσιασμόν.
καὶ πυρφόρον αὐτὸν οἷ τι ποιηταὶ λέγουσιν, οἷ τι
ἐκείνῳ καὶ γραφεῖς δημιουργοῦσιν· ὅτι καὶ τοῦ πυρὸς
τὸ μὲν λιμπρὸν ἡδιστόν ἐστιν, τὸ δὲ καυστικὸν ἀλγί-
στον.

III. Ὡς περὶ γὰρ τοὺς φίλους ὑγιαίνοντος μὲν ἔν-
αντιμελῶσιν ἐξελέγχειν καὶ νοουθετεῖν κράτιστόν ἐστιν,
οἱ δὲ τὰς παρακοπὰς καὶ τοῖς φρονετισμοῖς εὐώθαιμεν
καὶ διαμάχεσθαι μηδὲ ὑντιτείνεσθαι, ἀλλὰ καὶ συμπερι-
φροῦσθαι καὶ συνεκινεῖν· οὕτω τοὺς δὲ ἡγήνην ἢ πλε-
ονεῖαν ἀμαρτάνοντος ἀνακόπτειν τῇ παθήσει δὲ καὶ
ἐκείνῳ, τοῖς δ' ἥρωϊν, ὥς περὶ τοσοῦτοι, συγγενόμεν
καὶ διὰ κράτιστον μὲν ἐξ ἀρχῆς τοιαύτου πάθους
ἐκείνῳ μὴ παραδέχασθαι, μηδὲ ἀρχὴν· ἂν δὲ ἡγήνη-
ται, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀποτροπαίῳ βωμοῦς θεῶν, κατα Πλά-

τιωνα, ἴθι ἐπὶ τὰς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν συνουσίας·
 λασον αὐτοῦ τὸ θηρόν πρὶν ἄνυχας φῆσαι καὶ ὁδόν
 εἰ δὲ μὴ, μάχισθαι τελείῳ κακῷ, τὸ παιδίον τοῦτο καὶ
 πρὶν ἐναγκαλιζόμενος, τήν τε διείσιν οἱ τοῦ ἔρωτος
 χεῖρας καὶ ὁδόν τε; ὑποψία, ζηλοῦναι, ἀλλὰ ἔχει
 θανάτῳ καὶ ἀνθρόπῳ; ἀμελεῖ καὶ ἡ σφίγξ· εἶχεν ἔπαυτον
 τὸ ποικίλμα τοῦ πτεροῦ, καὶ

Εἰ μὲν πρὸς αὐγὰς ἡλίου, χρονοῦσιν ἢ
 Νῶτισμα θηρός· εἰ δὲ πρὸς νέφη βέλο·
 Κνωτοῦσιν, ὡς τις Ἰοίς, ἀντιανγὰ ἀέλας·
 οὕτω δὲ καὶ ὁ ἔρως ἔχει τι χάριεν καὶ οὐκ ἄμουστον,
 αἰμύλον καὶ ἐπιτεράς· ἄρπάζει δὲ καὶ βλόντες, καὶ
 κούες, καὶ γάμους, καὶ ἡγεμόνας, οὐκ αἰνέγμενοι
 βάλλων, ἀλλ' αὐτὸς αἰσχυμα δυσέμετρον ὦν καὶ θύον
 τον, εἰ βούλοισι τις προτείνειν, τί μισοῖ καὶ φιλεῖ,
 φεύγει καὶ διώκει, καὶ ἀπειλεῖ καὶ ἐκτενεῖ, εἰ ὀφρ
 ται καὶ ἐλεῖ. βούλεται παύσασθαι καὶ οὐ βούλεται
 τί χάρει τῷ ἀδελφῷ μάλιστα καὶ ἀπῆται, τοῦτο δὲ
 καὶ θεραπεύουσι, τῆς μὲν γὰρ σφιγγὸς τὸ αἰσχυμα
 πλῆστον καὶ πεπλευσμένα ἔχει· οὕτω γὰρ τρελοῦν
 ῶν ἀληθῶς, εἰ προσέληφαι τοῖς ποσὶ βοηθῆν,
 τετρίπους ὁ νήπιος, ἐπὶ ταῖς χερσὶν ὑπερβῆναι τῆ
 βάσειν ὑγρότητα καὶ ἀσθένειαν. τὰ δὲ τῶν ἔρω
 πάθη ἀληθῆ· στέργουσιν, ἐχθραίνουσι· τὸν αἰ
 ποθοῦσιν ἀπόντια, τρέφουσι παρόντια· κολακεύου
 λουδοῦσιν, προαποθνήσκουσι φονεύουσιν, ἐχθρ
 μὴ φιλεῖν, καὶ παύσασθαι φιλοῦντες οὐ θέλουσι·
 φρονέουσιν καὶ πηροῦσι· παιδεύουσιν καὶ διαφθερίουσιν
 ἀρχὴν θέλουσι, καὶ δουλεύειν ὑπομένουσιν. αἰσχυ
 τινος γέγονε μάλιστα τοῦ μάρτυρος ὑποληφθῆναι τὸ πά
 ῥων· τὸ μαινεσθαι δ' αὖ ἦν ἔρως βροτοῦς·
 ἐρωτικὸς ἀνὴρ Εὐριπίδης φησὶν.

IV. Ὁ ἔρως, οὕτω τὴν γενεὴν ἐξάφνης ληρ
 καὶ ἄσθηναι, ὡς ὁ θυμὸς· οὕτω παρέρχεται ταχέως
 περ εἶναι πτηνὸς λεγόμενος· ἀλλ' ἐξέπτεται μάλιστα
 καὶ σχεδὸν οἷον ἐκτείνων ἑαυτὸν· ἀνήμερος τε αἰ
 χλὴς παραμένει πολὺν χρόνον, οὐδ' ἐν γηρώσει τῇ

κατακείμενος, ἀλλὰ ἐν πολυαῖς ἀκμάζων ἐν πρόσφατος
κατακείμενος· ἂν δὲ καὶ λήξῃ καὶ διαλυθῇ, χρόνον μα-
κρόν τις, ἢ λόγῳ τινὶ κατασβεσθεῖς, οὐπω παντὶ πασὶν
ἐκπεπληκται τῆς ψυχῆς· ἀλλ' ἐναπολείπει πυρκαϊκὸν
πῦρ, καὶ σημειᾶ θειοτά, καθάπερ οἱ κεραυνοὶ τυφί-
μικοι. λύτης μὲν γὰρ οὐδὲν ἀπελλαγείσης ἔχρος ἐν τῇ
ψυχῇ παραμένει συνοικοῦν, οὐδ' ὀργῆς τραχιᾶς πεισού-
της, σιέλλεται δὲ καὶ φλεγμονή, ἐπιθυμίας παρρηχοῦσης
καὶ κίνησις· τὰ δὲ ἱρωτικά δῆγματα, κἂν ὑποσιῇ
ὁ θνήσκων, οὐκ ἐξαρτῶται τὸν λόγον· ἀλλ' ἐνιδρύει τὰ ἐντός
παρορμήματα, καὶ ἀγροῦται τί ἦν, πῶς συνέστη, πόθεν
ὡς τὴν ψυχὴν ἐνέπυσεν.

V. Καὶ τοὺς καλοὺς ὁρᾶν μὲν ἐπιτελεστικόν, ἄφα-
ρται δὲ καὶ λαβεῖν οὐκ ἀκίνδυνον· μᾶλλον δὲ, ὥς φησὶν
ὁ Περικλῆς, τὸ μὲν πῦρ τοὺς ὑψαιμένους καίει μόνον,
ὡς δὲ καλοὶ καὶ τοὺς μικρὰν ἰσχύως ἱσχύοντα· ἢ
πῦρ ὅπως λαβὴ τοῦ πάθους ἰστέ.

XXVI.

Τὰ τὴν καὶ λλοῦς.

I. Τί γάρ; οὐ σύνθετον φύσις ἀνθρώπων ἐκ σώμα-
τος καὶ ψυχῆς; ἢ θάτερον ἀρκοῖν ἡμῖν; καὶ πῶς οἶδον
τὴν μὲν γὰρ οὐκ ἂν εἴη μὴ χρόνιον ψυχῇ· ψυχὴ
ὡς οὐκ ἂν εἴη μὴ ἔχουσα τὸ συνερεῖδον. τί οὖν; ὥστε
ἐκ τῶν κοσμεῖται ἐκάτερα τοῖς συγγενέσιν, ἢ μὲν δικαιο-
σύνη καὶ σωφροσύνη καὶ φρονήσῃ, τ' δὲ ἰσχύϊ καὶ κάλ-
ει καὶ ἡγεῖται· καὶ πῶς οὐ θαυμαστόν, λέγειν τὸ τῆς
ψυχῆς καλὸν, τὸ τοῦ σώματος ὑπερορῶντα;

II. Ἡ γὰρ τοῦ σώματος εὐμορφία, ψυχῆς ἔστιν ἐρ-
ωτὴ σώματι χαριζομένης δόξαν εὐμορφίας. πειστω γὰρ
ἐκείνου τὸ σῶμα, καὶ τῆς ψυχῆς μετοικισμένης, οὐ
πείσεται, οὐ χρόμα, οὐκ ὁφθαλμός, οὐ φωνή· οὐδὲν
καταλείπεται τῶν ἐρασμίων, προδεδωμένον ὑπὸ τῶν
ἐρασμίων οἰκητόρων. ὥστε καὶ τὴν ψυχὴν ἀνευβρόχους
καὶ ἀνδάνων, ἢς ἔστιν ἀνθρώπου κάλλος.

III. Ἀλλὰ μὲν, ὥστε ἔφη, οὐδὲν τῶν ἄλλων κινδύ-

των γένεσις ἔστιν, ἀλλὰ μόνου τοῦ σώματος, τὸ γὰρ τῆς ψυχῆς κάλλη, καὶ σωτηρίας ἐλπίδες εἰσὶν ἡρώεις, εὐσέβεια, δικαιοπραγία, καὶ τὸ παιδείας ἐν τῷ ὥποιον κάλλος, οἴκου καὶ πόλεως καὶ ἑθνῶν, ἀφ' ὧν ἐλπίσιν διατελεῖ γενομένη· ἡ δὲ γυναικῶν ἐνδοξία ἀφορμὴ τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

XXVII

Ἐκ τοῦ περὶ Ὀργῆς.

Ἦσα δὲ ὀργῇ χρώμενοι πράττουσιν ἀνθρώποις ταῦτα ἀνάγκη τυφλὰ εἶναι καὶ ἀνόητα καὶ τοῦ παρὰ ἡμαρτάνειν. οὐ γὰρ οἶόν τε ὀργῇ χρώμενον, λογισμὸν χρῆσθαι· τὸ δὲ ἄνευ λογισμοῦ ποιούμενον πᾶν διεστραμμένον τε καὶ διεστραμμένον. λόγον οὖν ἡγεμόνα χρῆσθαι παρὰ τὸν νόμον, οὕτως ἐπιχειρεῖν ταῖς κατὰ τὸν βίον ἰσχυρίσιν, ἐκαστοτε προσπιπτούσας ὀργῆς διορθοῦμενον καὶ διενεόντι ὥσπερ οἱ κυβερνήται τὰ κύματα τὰ προσφύμενα. ἔστι γοῦν οὐκ ἔλαττον τὸ δέος, ὀργῆς ἀντιπρὸς κυλινδουμένης, αὐτὸν καὶ σὺμπαντα οἶκον ἀπολίσσαι καὶ ἀνυστρέφει μὴ διαπλεύσαντι δεξιῶς μὴν ἀλλ' ἐπιμελείας εἰς αὐτὸ δεῖ καὶ μελέτης. ὁ μάλιστα ἀλλοκονιαι κατέκρας οἱ παραδεξάμενοι θυμὸν ὥς σύμμαχον ἐρετῆς ἀπολαύοντες ὅσον τὸν χορηγὸν ἔστιν ἐν τε πολέμῳ καὶ ἐν αἵματι ἐν πολιτείᾳ τὸ πολὺν δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπιπόλαιον ἐκκρίνειν καὶ τὴν γάλλιν τῆς ψυχῆς, ὅπερ ὀργῇ τε καὶ παρὰ τὸν νόμον λέγεται, νομοματία ἥκιστα ταῖς ἀδελφαῖς χάρις πρόποντα. τίς οὖν ἐν τῇ ἡλικίᾳ τούτων γένηται μελέτης; ἔροϊ δοκεῖ μάλιστα· ἐν ᾧδε γίγνεσθαι, πᾶσι θεῶν ἡμῶν προμελετώμενων καὶ προαποπλόντων παρὰ τὸν νόμον, οἷον ἐν οἰκέταις τε καὶ πρὸς γυναικας τὰς γὰρ τὰς. ὁ γὰρ οἶκος πρῶτος, καὶ δημοσίᾳ πρῶτος πολὺν λόγον ἔσται, τοιοῦτος ἐνδοθεὶς καὶ ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀγαθός.

XXVIII.

Περὶ τοῦ γεγοέναι κατὰ Πλάτωνα τὸν
κόσμον.

Ὁ γὰρ μὲν οὐκοῦτε κοιρῇ, καὶ οἱ πλείστοι τῶν χρω-
μένων Πλάτωνα, φοβούμενοι καὶ παραλυπούμενοι,
πάντα μηχανῶνται καὶ παραβιάζονται καὶ στρέφουσιν
ὥς τι δεινὸν καὶ ἄρρόητον οἰόμενοι δεῖν περικαλύπτειν
καὶ ἀρνησθαι τὴν τε τοῦ κόσμου τήν τε τῆς ψυχῆς αὐ-
τοῦ γένεσιν καὶ σύστασιν, οὐκ ἐξ αἰδίου συνεστῶτων,
ἀλλὰ τὸν ἀπειρον χρόνον οὕτως ἐχόντων, ἴδια τε λόγου
ἀντιθε —.

XXIX.

Περὶ δεκαμιοσύνης πρὸς Χρύσειππον.

Ι. Ὅτι μὲν οὖν ἀτοπὸν ἐστὶ τοὺς φιλοσόφους τὸν
ἰαντίον λόγον οἰομένους δεῖν τιθέναι, μὴ μετὰ σურη-
γίας, ἀλλ' ὁμοίως τοῖς δικολόγοις κωκυῶνται, ὥσπερ
πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ περὶ τίκης ἀγωνιζομένους,
ἀφίεται πρὸς αὐτὸν δι' ἐτέρων.

ΙΙ. Ἀ μὲν οὖν ὁρμήειον ὑπὲρ Πλάτωνος, ἐν ἄλλοις γέ-
νηται πρὸς αὐτόν.

XXX.

Περὶ ἡμερῶν.

Ι. Περὶ δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴτε χρητίζεσθαι
πρὸς, εἴτε μὴ, ὁρθῶς Ἡράκλειτος ἐπέπληξεν Ἡσιόδω,
ὅτι μὴ ἀγαθὰς ποιουμένων, τὰς δὲ, φαύλας, ὥς ἀγνο-
ῦναι φύσιν ἡμέρας ἀπάσης μίαν οὖσαν, ἐτέρωθι δι-
ψάσθαι.

ΙΙ. Ἀθηναῖοι τὴν περὶ Νάξου ἐνίκων ναυμαχίαν,
ἐκ Χαβρίας ἐστρητήγει, τοῦ Βοηδρομιῶνος περὶ τῆς
πυρροφάνης. ἐν δὲ Σαλαμῖνι περὶ τὰς ἐνίκους ὥς ἡ-
κίεν ἐν τῷ περὶ ἡμερῶν ἀποδέδεικται.

Περὶ κυνηγετικῆς.

Αὐτόβουλος. Δέδια δὲ, ὦ φίλοι, μὴ καὶ τοῦτο
 κυνηγεσίας ἐγκώμιον ἐχθρὸς ἀνεγνωσμένον, ἐπὶ τῇ τοῦ
 μέταβου πέρα τοὺς φιλοθήρας ἡμῖν νεανίσκους, ὥστε
 τάλλα πάρεργα καὶ τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι, πρὸς τοῦτο
 παντὶ πασι ὀνέντας· ὅπου δοκῶ μοι καὶ αὐτὸς ἐκείνῳ
 αὐθις ἀρχῆς παρ' ἡλικίαν ἐμπαθέστερος γεγονέναι, καὶ
 ποθεῖν ὥσπερ ἡ Εὐριπίδου Φαίδρα
 νυσοὶ θωύξαι

Βαλλαῖς ἐλάφοις ἐγχρηπτόμενος.
 οὕτως ἐθιγέ μου πυκνὰ καὶ πιθανὰ τῶν ἐπιχειρημάτων
 ἐπάγων ὁ λόγος.

Σώκλαρος. Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Αὐτόβουλε· καὶ
 γὰρ ἐκεῖνος ἔδοξε μοι τὸ ὀητορικὸν ἐγείρει διὰ χάριτος
 χαριζόμενος καὶ συναρξῶν τοῖς μειρακίοις· μάλιστα
 δὲ ἡσθην τοὺς μορομάχους αὐτοῦ παραθέτης, ὥς οἱ
 ἥκιστα τὴν θηρευτικὴν ἀξίαν ἐπαινεῖν ὅτι τοῦ περιπα-
 τος ἐν ἡμῖν ἡ μεμαθηότος χαλεπὴν μάχαις ἀνδραγαθίαν
 ἀλλήλους διὰ σιδήρου, τὸ πολὺ δεῦρο τρέψασα καθι-
 ράν παρέχει θάνατον, ἅμα τέχνης καὶ τόλμης νοῦν ἐχούσης
 πρὸς ἀνύστην ἰσχυρὴν καὶ βίαν ἀντιταττομένης καὶ ἐπι-
 τοίσης τὸ Εὐριπίδου

Βραχὺ τοι σθένος ἀνέρος·

Ἀλλὰ ποικιλίαις προκίβων

Λαμῶ φῦλα πόρτου

Χθονίων ἢ ἀερίων τε παιδευμάτων.

XXXII.

Μύθων ἢ μυθικῶν διηγημάτων.

Πλουτάρχου δὲ εἰ τὰ μυθικὰ διηγήματα τῶν
 πῶν εἰσὼ χειρῶν ἀφίκτο, οὐ ποτ' ἂν ἐλελήθει οὐδὲ τίς
 διαφέρει πλῆσαι τε ἐξ ἀρχῆς μύθων, καὶ τὴν καίμην
 ἱσαρμόσαι πρῶγμασιν οἰκείοις.

XXXIII.

Ἐκ τῶν Βίωσ.

α.

Ἡ ρ α κ λ έ ο υ ς Βί ο ς.

I. Οὐ δὲ Ἡρακλῆς πρῶτος ἀπιδῶκε νεκροῦς τοῖς πολέμοις, ἐν τοῖς περὶ Ἡρακλέους γίγνεται.

II. *Plutarchus* in libro quem de Herculis quali inter homines fuerit animi corporisque ingenio et virtutibus conscripsit, „scite subtiliterque ratiocinatum Pythagoram Philosophum dicit in reperienda modumque status longitudinisque eius præstantia. Nam quum fere constaret, curriculum stadii, quod est Pisæ ad Jovis Olympii, Herculem pedibus suis metatum, idque fecisse longum pedes sexcentos, cætera quoque stadia in terra Græcia, ab aliis postea constituta, pedum quidem esse numero sexcentum, sed tamen aliquantulum breviora; facile intellexit modum spatiumque plantæ Herculis ratione proportionis habita, tanto fuisse quam aliorum procerius, quanto Olympicum stadium longius esset, quam cætera. Comprehensis autem mensura Herculanæ pedis, sequanta longinquitas corporis ei mensurae conveniret, secundum naturalem membrorum omnium inter se competentiam, modificatus est: atque ita id collegit quod erat consequens, tanto fuisse Herculem corpore excelsores quam alios, quanto Olympicum stadium ceteris pari numero factis anteiret.“

III. *Chaeroneus Plutarchus* nostrarum esse partem comprobatur, qui „in Octaeis verticibus Herculem post morborum comitialium ruinam dissolutum in cinerem“, prodidit.

β.

Διὶ τέτατον βίος.

Το δὲ τῶν Φωκίδων ἐνδόξου μὲν οὐ τιτυχηκε συγ-

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

γραφείως, οὐδενὸς δὲ τῶν γυναικείων ἔλαττον εἰς ἀρετὴν
 ἔστι· μαρτυρούμενον ἱεροῖς τε μεγάλοις ἢ δρωσὶ Φο-
 κίῃς· ἐτι νῦν περὶ Ῥάμπολιν καὶ δόγμασι παλαιοῖς,
 τὸ μὲν καθ' ἑκάστον τῆς πράξεως ἐν τῷ Αὐφάντιου
 γέγραπται —.

γ'.

Ἀριστομένους βλος.

Ἐκ ταύτης (Ἀνδανίας) Ἀριστομένης ἐγένετο, ὁ
 φανεστάτος στρατηγός. τοῦτον οἱ Λακεδαιμόνιοι πολ-
 λὰκις αὐτοὺς νικήσαντα θαυμάσαντες, ὥς μάλιστα ἐπα-
 τησαν ἐν τῇ Μεσσηνιακῇ, ἀνατεμόντες ἰσχύουσαν
 παρὰ τοὺς λοιποὺς ἐστὶ τι. καὶ εὖρον σπλάγγνον ἐπὶ
 λαγμένην καὶ τὴν καρδίαν δασεῖαν, ὥς Ἡρόδοτος,
 Πλούταρχος, καὶ Ῥιανός.

δ'.

Λεωνίδου βλος.

Ὅσα μὲν αὖν ἄλλα πρὸς τοῦτω τολμήματα καὶ
 ματα τῶν Σπαρτιατῶν παραλέλοιπεν, ἐν τῷ Λεωνί-
 δῳ γριφῆσεται· μικρὰ δὲ οὐ χειρόν ἐστι καὶ νῦν δι-
 θῆν. ἀγῶνα μὲν γὰρ ἐπιτάφιον αὐτῷ ἠγωνίασαντο
 τῆς ἐξόδου, καὶ τοῦτον ἐθεῶντο πατέρες αὐτῶν
 μητίρως. αὐτὸς δὲ ὁ Λεωνίδας πρὸς μὲν τὸν ἐπὶ
 παντελῶς ἄλλους ἐξάγειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν μάχην,
 λὺς μὲν, ἴφρῃ, τεθνηξομένους. πρὸς δὲ τὴν γυναι-
 κὴν θανατομένην ἐξιόντος εἴ τι λέγει, μεταστραφεὶς
 ἀγαθοῖς γυμνάζει καὶ ἀγαθὰ ἐκτείνει. ἐν δὲ Θερ-
 πύλῃς μετὰ τὴν κύκλωσιν, δύο τῶν ἀπὸ γένους ἐπὶ
 λείσθαι βουλόμενος, ἐπιστολὴν ἐδίδου τῷ ἱερέϊ
 Παιμῶνι· ὁ δὲ οὐκ ἐδέξατο, φήσας μετ' ὀργῆς·
 τίς τοι, οὐκ ἀγγελιαφόρος ἐλθόμενος· τὸν δὲ
 ἐκέλευεν εἰπεῖν τι πρὸς τὴν τέλη τῶν Σπαρτιατῶν·
 ἀπεκρίνετο τῷ πράγματι, καὶ τὴν ἀσπίδα λαβὼν
 τῷ ξίφι κατέστη.

δ.

*Επαμεινώνδου βίος.

Πολλῶν δὲ σημειῶν μοχθηρῶν γενομένων, ὥς ἐν τῷ
πρὸς Ἐπαμεινώνδου γέγραπται, καὶ Προθύου τοῦ Λύ-
κουρος ἐναντιουμένου πρὸς τὴν στρατείαν, οὐκ ἀνῆκεν
ἡ Ἀθηναίος, ἀλλ' ἐξέπραξε τὸν πόλεμον, ἐπιβίων ἀν-
τιπρὸς μὲν αὐτονομίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὅλης ὑπαρχούσης,
ἐπικρατοῦ δὲ τῶν Θηβαίων γενομένων, καιρὸν εἶναι
ἀπὸ τῆς λαθεῖν παρ' αὐτῶν.

ε.

Σκιπίωνος βίος.

Ἀνελθὼν δὲ συμπάντων ἀπέβαινε τῶν στρατηγῶν,
πρῶτον μὲν ἐμπειρίᾳ καὶ δεινότητι Πύρρον· Σκιπίωνα
δὲ, δεύτερον· Ἰαντίον δὲ τρίτον· ὥς ἐν τοῖς περὶ Σκι-
πίωνος γέγραπται.

ς.

Σκιπίωνος Ἀφρικανοῦ.

Ι. Οὐ δὲ δὴ θανατοῦναι εἰ Νασικῶν μεμνησθῆναι οὐ-
κὼς ὁ δῆμος· ὅπου καὶ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανός, οἱ δο-
κῶσι· Ῥωμαῖοι μηδένα δικαιοτέρου μηδὲ μᾶλλον ἀγα-
πῆσαι, παρὰ μικρόν ἤλθεν ἐκπεσεῖν καὶ στέργουσαι τῆς
πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας· οὐκ ἠρώτων μὲν ἐν Νομαντίᾳ
τὴν τελευτήν τοῦ Τιβερίου πυθόμενος ἀνελθόντων ἐκ
τῶν Ὀμηρικῶν

ὡς ὑπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅτις τοιαῦτά γε ἔβλοι·
ἵππων τῶν περὶ Γάϊον καὶ Φούλβιον αἰτῶν δι' ἐκκλη-
σίας, πυθανομένων τί φρονοῖται περὶ τῆς Τιβερίου τε-
λευτῆς, οὐκ ἀρεσκασμένην τοῖς ὑπ' ἐκείνου πεπολιτευ-
μένους ἀπόκρισιν ἰδῶσιν. ἐκ τούτου γὰρ ὁ μὲν δῆμος
ἐνέκρουσιν αὐτῷ λέγουσι, μηδέπω τοῖς ποιήσεσσι πρό-
τερον· αὐτὸς δὲ τὸν δῆμον εἰπεῖν κακῶς προήχθη.
περὶ μὲν οὖν τούτων ἐν τῷ Σκιπίωνος βίῳ ἰὰ καὶ ἰα-
κῶν γέγραπται.

ΙΙ. Καὶ ὅτε Σκιπίων Ἀφρικανός ἔξ οὐδενὸς αἰτίου
προσηγοῦς ἐτελεύτησε, καὶ σημειῖα τινα τῷ νεκρῷ πλη-

γῶν καὶ βίας ἐπιδραμεῖν ἰδοῦσεν, ὥς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου
 γέγραπται, τὸ μὲν πλεῖστον ἐπὶ τὸν Φούλβιον ἦλθε ὡς
 διαβολῆς, ἐχθρὸν ὄντα, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐκ
 τοῦ βήματος τῷ Σκιπίωνι λελοιδορημένον· ἤψατο δὲ
 καὶ τοῦ Γάτου ὑπόνοια. καὶ δεινὸν οὕτως ἔργον ἐπ' αὐ-
 τῷ τῷ πρώτῳ καὶ μεγάλῳ Ῥωμαίων τολμηθεὶς οὐ
 εὖχε δίκης, οὐδὲ εἰς Πλεγχον προῆλθεν· ἐνίστησαν γὰρ
 οἱ πολλοὶ, καὶ κατέλυσαν τὴν κρίσιν, ὑπὲρ τοῦ Γάτου
 φοβηθέντες, μὴ περιπειθῆς τῇ ἀκρίβει τοῦ φόνου ἔργου
 αὐτοῦ γένηται.

ή.

Μετέλλου βίος.

Ἀλλὰ γὰρ ὅσης μὲν ἀπέλευσεν εὐνοίας παρὰ τὴν
 φυγὴν καὶ τιμῆς Μετέλλος, ὃν δὲ τρόπον ἐν Ῥόδῳ γὰρ
 λοσποφῶν διηγήθη, βέλτιον ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γρά-
 μενοῖς εἰρήσεται.

θ'

Τιβερτίου βίος.

Ἀλλὰ καὶ Τιβερτίῳ ὄνος, ὥς Ἠλουτάρχος ὁ Χαι-
 ρωνεύς φησιν, εἰ μετράκιῳ ὄντι, καὶ ἐν Ῥόδῳ ἐπὶ τῶν
 γοῖς ῥητορικοῖς διατρέβοντι, τὴν βασιλείαν διὰ τὸν
 αὐτοῦ καθήματος προεμύνησεν.

ι.

Κράτητος βίος.

Ἐντυχὼν δὲ τῷ Χαιρωνεύῳ Ἠλουτάρχῳ τὸν Κρω-
 νητός ἀναγράψαντι βίον οὐθέν ἐκ παρέργου τοῦ Κρω-
 νητίου δεήσει τὸν ἄνδρα, οὗτος ἡγεμὼν ἐγένετο Ἰταλι-
 ῶν καλῶν δογματίων· ἐπὶ τούτου φασὶ τοὺς Ἕλληνας
 ἐπιγράφειν τοῖς αὐτῶν οἴκοις ἐπὶ τῶν προσηλαίων
 Εἰσοδος Κράτητι Ἀγυθῶ Δαίμονι.

ια.

Αὐγούστου βίος.

Τουτοῦ τοῦ βίου λείπειν νομιστῶν τὰ ἀναγκαστικά
 ἀπὸ τῶν τοῦ βίου φερμένων· Ἀποφθεγμῶς Ἠλουτάρχου.

XXXIV.

Α ἰ ἰ ψ α ν α σ υ γ γ ρ α μ μ ἄ τ ω ν
 ἁ δ ἡ λ ω ν.

Ἐν τῷ Στοβαίου Ἀνθολογίῳ.

I. Περὶ τῆς καθ' Ὀμηρον ἔχμενθίας διὰ τοῦτου
 παρὸς δέκνεται· λέγει γὰρ

Θιραβὶ ἀκριτόμυθε, λιγύς περ ἰὼν ὑγυρητής,
 Ἰοχίω, μηδ' ἰθεὶς ὅλος ἐριζέμεναι βασιλῆϊ.

οὐ τοῦ Ἰηλεμάχου εἰπόντος,

Ἢ μάλα τις Θεῶν ἔνδον, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν·
 ἱλασμεναι μένος ὁ πατήρ ἔφη.

Σίγα καὶ κατὰ σὸν νόον Ἰοχίωε μηδ' ἐρέινει·

Ἄντη τοι δέκη ἔσσι Θεῶν οἷ' Ὀλυμπον ἔχουσι.

Ἄντη τοι δέκη ἔσσι Θεῶν οἷ' Ὀλυμπον ἔχουσι.
 τοῖς ἐξήγησιν οἱ Πυθαγορικοὶ καλοῦντες οὐδὲν ἀπε-
 ρήναντο τοῖς περὶ Θεῶν ὅτι τύχοιεν ἱταμῶς καὶ εὐχε-
 ρῶς ἰσχυρῶσι.

II. Νέοις δὲ ξηλωτέον τοὺς γέροντας, κατὰ Σι-
 μωνίδην

Ἀθλος ἔπρω πῶλος ὡς ἄμα τρέχειν.

Ἐπὶ τῇ ἀπαρτῇ φησὶν ὁ Πλάτων ἐπὶ τοῦ μιγνυμένου πρὸς
 ἑαυτὸν ἀκρόατον, μαινόμενον Θεὸν ἐν τῷ Θεῷ ῥήφοντι
 ἀνταρτυλίσσασθαι.

III. Καὶ μὴν οὐδὲν ἔστιν οἷον τῆς Πυθαγορικῆς
 φιλοσοφίας ἑδίων, ὥς τὸ συμβολικόν, οἷον ἐν τελευτῇ,
 ἀνιγμένον φωνῇ καὶ οἰωπῇ διδασκαλίας γένος· ὥστε
 ἡ λέγειν

Ἄλσω ξυμετοῖς· θύρας δ' ἐπιθίοθι βέβηλοι·

αὐτὸθεν ἔχειν φῶς καὶ χαρακίτηρα τοῖς συνήθιστοις
 φησὶν ὁ Πλάτων, τυφλὸν δὲ καὶ ἄσημον εἶναι τοῖς ἀπεί-
 ρωτο· ὥς γὰρ ὁ Ἄναξ ὁ ἐν Αἰλφοῖς οὔτι λέγει οὔτι κρύ-
 πται, ἀλλὰ σημαίνει, κατὰ τὸν Ἡράκλειτον· οἷον τῶν

Πυθαγορικῶν συμβόλων, καὶ τὸ φηρῆσθαι δοκοῦν
 ἀνταρτυλίσσασθαι, καὶ τὸ κρύπτεσθαι νοούμενον.

IV. Ἀλλὰ μάλιστα διψῶν ἀπέθανε τῆς γυναικὸς,
 ἡ δὲ ἐκείνης ἀπολιπόμενος, οὐδὲν εἰπὼν οὔτι ποιῶσαι

αὐτὴν ἱταμὸν ἐτόλμησαν· ἔλλ' οὕτως ἐνικαρτέ-
 ρως αὐτὴν ἱταμὸν ἐτόλμησαν· ἔλλ' οὕτως ἐνικαρτέ-

ρησαν ἀμφοτέρω τῇ πρόποτι, ὥσπερ ὑποδιζισθαι θέλοντες ὅτι πλείστον αἰδοῦς ἔγωγε δίκαιον μέτρον ὅθεν ἔμμεγε πλείστον αὐτῇ φαίνεται χρόνον ἀγῆρ θειωμέναι. πάντα γὰρ διόλου τὸν δεκαετὴ χρόνον ὅμως συνεβίωσεν. αἱ δὲ ἄλλοις συνουκοῦσαι οὐ συμβιωσιν, ὅταν λυπῶσι τοὺς ἀνδρας, ἢ ζηλοτυπώσιν, ἢ διαφέρονται περὶ χρημάτων, ἢ κακῶς λέγῳσι, ἢ φιλονεικούμεναι τὰς φιλοφροσύνας καὶ συνδιατρίβειν· ὡς ἂν τοῦτον ἐξαιρῇς τὸν χρόνον ἐν ᾧ ταῦτα πρῶτονται, ἀπολείπεται βραχὺς ἐκείνος ὁ τῆς συμβιώσεως.

V. Εἰ μὲν οὖν ὁρθῶς ἐπὶ Πλάτωνος εἶπε Λογιστὴ τί ὄφελος ἡμῖν ἀνδρός ὅς πολὺν ἤδη χρόνον φιλοσοφῇ, οὐδένα λελυπηκεν· ἕτεροι κρῖνωσιν. ἴσως γὰρ ὡς ἐὰν μέλι δεῖ καὶ τὸν λόγον τοῦ φιλοσόφου τὸ γλυκὺ θρηνηκὸν ἔχειν τῶν ἡλκωμένων.

VI. Κάττι περὶ γε τῶν γερόντων ὁ Σοφοκλῆς ἔρηκε χαριέντως

Σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνύζει βροχή.
καταγωγῇ γὰρ ἔοικεν ὁ γεροντικὸς θάνατος· ἐκβολὴ καὶ ναυαγίον· ἔστιν ὁ τῶν νέων· ἐκπίπτει γὰρ ἡ φύξις βίᾳ συντριβομένου τοῦ σώματος.

VII. Ὀνείρω ἔοικεν ὁ τῶν ἀπαιδευτῶν βίος, καὶ ἔχων φαντασίας.

VIII. Οὐτ' ἐν ἰχθυοῖσι φωνήν, οὔτε ἐν ἀπαιδευτοῖς ἀρετὴν δεῖ ζητεῖν.

IX. Ἀνσάριστοι ὄντες οἱ ἀπαιδευτοί, καθάπερ οἱ οἰκῶν τῶν προαιρέσεων καθ' ἡμέραν μετοικίζοντες.

X. Οἱ μὲν ἔνοι ἐν ταῖς ὁδοῖς, οἱ δὲ ἀπαιδευτοὶ ἐν τοῖς πράγμασι διεπλανῶνται.

XI. Μήτε λίαν πολυτελῶς, μήτε ἄγαν ἐνέδου πειρᾷ τὰ περὶ τὴν ἐσθλότητα καὶ δίκαιαν καὶ τὴν εὐνομίαν διαγωγὴν τὸ σῶμα διοικεῖν· τὸ μὲν γὰρ φθορεῖσθαι καὶ γελᾶσθαι ποιεῖ, τὸ δὲ μοιεῖσθαι ἢ ἐλεῖσθαι.

XII. Καὶ ὁδοῦ καὶ ἀληθείας χαλεπὸν ἀποπλανεῖσθαι.

XIII. Τῆς ἀγνοουμένης ἀρετῆς, ὥσπερ τοῦ κρυπτομένου χρυσίου ἢ λιμπρῆτης οὐ βλέπειται.

XIV. Τὸ μὲν ἴσον ζυγῷ, τὴ δὲ ἀληθὲς τῷ ἐκ φίλο
ποφίας λόγῳ κρίνεται.

XV. Ἡ μὲν τροφή τοῖς γυμναζομένοις, ἥ δὲ ἀρετὴ
τοῖς πεπαιδευμένοις ἡδεῖα φαίνεται.

XVI. Φρόνησις εὐτυχίαν ὥς τὰ πολλὰ χαρίζεται,
ὥς δὲ φρόνησιν οὐ ποιεῖ.

XVII. Ἐπισκοτεῖ τῷ μὲν ἡλίῳ πολλαίκις τὰ εἴφη,
ὡς δὲ λογισμῷ τὰ πάθη.

XVIII. Ἐκ μὲν τοῦ ποδὸς τὴν ἀκύνθαν, ἐκ δὲ τῆς
ἀλόγου ψυχῆς τὴν ἀγνοίαν ὑπεξελίσθαι δεῖ.

XIX. Ὅδηγόν τυφλὸν λυβεῖν, καὶ σὺμβουλον ἀνό-
ητον, ἴσον ἐστίν.

XX. Οὐχ οὕτω τοῖς ὀρφανοῖς παισὶν, ὥς τοῖς ἀνό-
ητοις ἀνθρώποις ἑκτερόπους χρὴ περιεῖναι.

XXI. Οἱ ἀπὸ τῶν υἱοχρῶν κερδῶν εἰς τὰς καλὰς ἀ-
καταστονίας λειτουργίας, ὅμοιόν τι ποιοῦσι τοῖς ἀπὸ
ἡρηνυίας θροισιβούσι.

XXII. Ἐοικεν ὁ τῶν φιλαργύρων βίος νεκροῦ δι-
ανοῦ· πάντα γὰρ ἔχων, τὸν εὐφρανθησόμενον οἶκ' ἔχει.

XXIII. Οὔτε παρὰ νεκροῦ ὁμιλίαν, οὔτε παρὰ φι-
λαργύρου χάριν δεῖ ἐπιζητεῖν.

XXIV. Ποτὸν μὲν ἱσβείας τὴν ποιοῦ ὄρεξιν, καὶ
τροφή τὴν τροφῆς ἐπιθυμίαν ἡκίστατο· φιλαργυρίαν δὲ
οὐ σβέννυσιν ἀργύριον ἢ χρυσόν.

XXV. Ἐοικεν ἡ κολακεία γραπτῇ πανοπλίᾳ· διό
ὡφει μὲν ἔχει, χρῆται δὲ οὐδεμίαν παρέχει.

XXVI. Τὰ μὲν ξύλα τὸ πῦρ ἀυξάνοντα, ὑπ' αὐτοῦ
τοῦ πυρὸς καταναλλοκίται· ὁ δὲ πλοῦτος τρέφων τού-
τους κολακας, ὑπ' αὐτῶν τούτων διαφθείρεται.

XXVII. Ἵσπερ οἱ κόρακις παριδριμόντιες ἐξορύσ-
ονται τοὺς τῶν νεκρῶν ὀφθαλμοὺς, οὕτως οἱ κολακας
τοὺς ἐπαίνοισι τοὺς λογισμοὺς διαφθείρουσι τῶν ἀν-
θρώπων.

XXVIII. Αἰγῷ μὲν κύναι, φίλῳ δὲ κῶλακα ψοῖσι
πολλοὺς ἡγήτιον.

XXIX. Χαίρειν χρὴ τοῖς ἐλέγχουσι, οὐ τοῖς κολα-
κίζουσιν· οἱ μὲν γὰρ ἡμᾶς λυποῦντες διεγίγνουσιν, οἱ
δὲ χαριζόμενοι ἐκλύουσι καὶ σκιλίσουσι.

XXX. Οὐτε τῆς γυμειῆς τὴν ἐταίραν, οὔτε τῆς φίλῆς τὴν κολακείαν δεῖ προτιμᾶν.

XXXI. Οὐτε ἐκ τοῦ κόσμου τὸν ἥλιον, οὔτε ἐκ τῶν ὀμύλλῶν ἀρτέων τὴν πιζύρησιον.

XXXII. Θηριόθυσι τοῖς μὲν κυοὶ τοὺς λαγωαίους καὶ κυνηγοί, τοῖς δὲ ἐταίροις τοὺς ἀνοήτους οἱ πολλοί.

XXXIII. Τὸν μὲν λιβαρωτὸν τοῖς θεοῖς, τὸν δὲ ἔπαινον τοῖς ἀγαθοῖς ἀπονέμειν δεῖ.

XXXIV. Γλῶσσοι βλάβησῃμος, διανοίας κακῆς λεγχοί.

XXXV. Ὁ τῶν ἀσώτων βίος, ὥσπερ καὶ ἡμῶν ἀποθνήσκων ἐκφέρεται.

XXXVI. Ἡ χάρις, ὥσπερ ἡ σελήνη, ἅταν ἡλιμὸς γένηται, τότε καλὴ φαίνεται.

XXXVII. Αἰσχρὸν εὐεργετεῖν, καὶ περὶ τὸν μῦθον ζεῖν ἐν ἴσῳ κίτται.

XXXVIII. Φθιέρεται ὁ μὲν κόσμος πυρὶ καὶ ἔσθῃ, ὁ δὲ τῶν ἀκολάστων πλοῦτος ἐρωτὶ καὶ μέθῃ.

XXXIX. Τῆρις καὶ αἶνος ἀποκαλύπτειν τὰ θύματα φέλλοις τὰ ἡθῆ τῶν φίλων.

XL. Οἱ θυμοὶ, καθάπερ αἱ κύνεις, τυφλὰ κιννοῦσι ἐγκλήματα.

XLI. Οἱ μὲν τραχεῖς ἔπαινοι τοῖς χαλινοῖς, οἱ δὲ αἰετῶν θυμοὶ μειγνύονται τοῖς λογισμοῖς.

XLII. Τὸ μὲν εὐκρατον ὕδωρ τὰς φλεγμονὰς, ὁ δὲ ἐπιεικὴς λόγος τὰς ὀργὰς διαλύει.

XLIII. Ὡσπερ ὄργανον, ἀνεσιν καὶ ἐπίεσιν λαμβάνον, ἡδὺ γίνεται, οὕτω καὶ βίος.

XLIV. Ὅπερ ἂν πωπῶσθαι βούλῃ, μηδενὶ εἰπεῖν ἢ πῶς παρὰ τινας ἀπαιτήσεις τὸ πιστὸν τῆς πωπῆς, μὴ πορεύεσθαι σιαντῶς.

XLV. Τοῖς μὲν διὰ τοῦ ἡλίου πορευομένοις ἡμεῖς κατὰ ἀνάγκην οὐκ, τοῖς δὲ διὰ τῆς δόξης βαδίζουσιν ἀκολούθει φθόρος.

XLVI. Τὸ τῆς δόξης κάλλος ὥσπερ ἐπὶ τὸν νόσον τοῦ φθάνου ταχὺ καταφθίγγεται.

XLVII. Ὡσπερ ἐπὶ τοῦ τοῦ πῦρος πῦρον, οὕτω καὶ φθοροῦς ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἡθους κατασθίσιθαι.

XLVIII. Εἰς κάτοπτρον κύψας, θωώρα· καὶ εἰ μὲν
καλὴς φαίνεται, ἄξια τοῦτου πράττει· εἰ δὲ αἰσχρὸς, τὸ
ὅπως ἔλλειπὲς ὠρύσσει καλοκίερα θίγει.

XLIX. Τὰ μὲν φυτὰ ἀπὸ τῆς ῥίζης, ἡ δὲ δόξα ἀπὸ
τῆς πρώτης· λήψεως αὖξει.

L. Ἐπου μὲν ἀρετὴν ἐν πολέμῳ, φίλου δὲ πίστιν ἐν
εὐτυχίᾳ κρίνομεν.

LI. Σκέυη τὰ μὲν καινὰ κρείττονα, φίλλα δὲ ἡ πα-
λαιότερα.

LII. Φεύγειν δὲ τὴν φιλίαν ὧν ἀμφίβαλος ἡ διώ-
κους.

LIII. Ἐν πολέμῳ μὲν πρὸς ἀσφάλειαν οἰδηρὸς χρυ-
σοῦ κρίσασιν, ἐν δὲ τῷ ζῆν ὁ λόγος τοῦ πλούτου.

LIV. Οὔτε ἔπω χωρὶς χαλινού, οὔτε πλούτῳ χωρὶς
τοῦ μοῦ, δυνατόν ἀσφαλῶς χρῆσασθαι.

LV. Οὔτε συμπόσιον ὕνευ ὀμιλίας, οἷτε πλούτο·
οὔτε ἀρετῆς, ἥδονήν ἔχει.

LVI. Εἰ μὲν ποθήρεις λαθῆτις τὰ σώματα, αἱ δὲ
ἀφροίτροι περιουοῖαι τὰς ψυχὰς ἐμποδίζουσιν.

LVII. Οὔτε ἔπος εὐγενὲς κρίνοιτ' ἂν πολυτελῆ
ἔχων, ἀλλ' ἐτ' φύσει λαμπρὸς· οὔτε ἀνὴρ σπου-
δαίος ὁ πολύτιμον οὐσίαν κεκτημένος, ἀλλ' ὁ τὴν ψυ-
χὴν γινναίος.

LVIII. Ὅδον μὲν τὴν λειοτάτην ἐκλέγισθαι χρὴ,
καὶ δὲ τὸν ἀλυπότατον.

LIX. Ἐπενδύεσθαι δεῖ τῷ μὲν θώρακι χιτῶνα, τῇ
ψυχῇ νοῦν.

LX. Οὔτε τὸν ἀφρώστούντα ἡ χρυσόπους ὠφελεί
ἔχει, οὔτε τὸν ἀνόητον ἡ ἐπίσημος εὐτυχία.

LXI. Τοῖς μὲν νοσοῦσιν ἰατροὺς, τοῖς δὲ ἀτυχοῦσι
θεοὺς δεῖ συμπαραεῖναι.

LXII. Αἱ ἐπιφανεῖς τύχαι, καθάπερ οἱ σφοδροὶ ἰῶν
καὶ μάλα ποιοῦσι ναυάγια.

LXIII. Ὅπερ οἱ ἐν εὐδίᾳ πλείοντες, καὶ τὴν πρὸς
καμῶνα ἔχουσιν ἔτοιμα· οὕτως οἱ ἐν εὐτυχίᾳ φρο-
νῶντες εὖ, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀτυχίαν ἡτοιμάσασιν βοη-
θῆναι.

Εὐν. Μορ. VI.

LXIV. Ἐοικεν ἡ τύχη φαύλῳ ἀγωνοθέτῃ· πολλὰ γὰρ τοὺς μὴ νικῆσαντας στέφανοι.

LXV. Ἐτυχίαν κρύπτει, ἵνα μὴ τοὺς ἐχθροὺς εὐφραίνει.

LXVI. Ἐν μὲν ταῖς μέθαις παροινούσιν, ἐν δὲ ταῖς ἄτυχiais παροινούσιν οἱ πλείστοι.

LXVII. Ἀφώσπουντι φορτίον ἐπιθεΐναι, ἢ ὅπως δεινὴ ψυχὴ εὐτυχίαν, ταύτην ἔστιν.

LXVIII. Νοσοῦντος δαίτα, καὶ ἄφρονος εὐτυχία τὸ δυσάρεστον.

LXIX. Ἡ τύχη καθάπερ τοξότης, ποτὶ μὲν ταῖς χερσὶ βάλλουσα ἐφ' ἡμᾶς ὥσπερ ἐπὶ τινα σκοπὸν, ποτὶ δὲ ἐπὶ τὰ συνεγγὺς παρακείμενα ἡμῖν.

LXX. Οὐτε τοῦν ἐξ ἐνὸς ἀγκυρῶν, οὔτε βλοῦν μῖς ἐλπίδος ὁρμιστέον.

LXXI. Στάσιμοι εἰσὶν αἱ τῶν πεπαιδευμένων διαισῶντες, ὡς ἐν λιμένι τῷ λογισμῷ ὁρμούσαι.

LXXII. Αἱ μὲν τῆς ἀρετῆς ἐλπίδες ἰδιαίται εἰς τὴν ψυχῆς, αἱ δὲ τῆς κακίας νόθοι.

LXXIII. Ταυτὸν ἔστιν ἐξ ἀσθενοῦς ἀγκυρῶν ἀσπῆρ, καὶ ἐκ φαύλης γνώμης ἐλπίδα.

LXXIV. Αἱ πονηραὶ ἐλπίδες, ὥσπερ οἱ κακοὶ λόγοι, ἐπὶ τὰ ἁμαρτήματα ἄγουσιν.

LXXV. Οὐτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, οὔτε ἐλπίς χωρὶς πόρου γεννᾷ τι χρήσιμον.

LXXVI. Ἠδὺ ἔστιν ὥσπερ φιλῶ σπουδαίω, καὶ λόγῳ καλῷ συγγηράσκειν.

LXXVII. Παρεκκελεύετο τοῖς νέοις τοῖς ταῦτα ἐπὶ μὲν τῆς γνώμης σωφροσύνην, ἐπὶ δὲ τῆς πράξεως αἰσῆν, ἐπὶ δὲ τοῦ προσώπου αἰδῶ.

LXXVIII. Ὁ μὲν χειμῶν οὐέτης, τὸ δὲ γῆρας οὐέτης πῶς δύναιται.

LXXIX. Γέρον ἀνόητος, ὥσπερ τρέφων πῦρ εἰς οὐδὲν ἔστιν εὐθεῖος.

LXXX. Οὐτε πῦρ ἱματίῳ περιστέλλαι δύναται, οὔτε ἁμαρτήματα χρόνῳ.

LXXXI. Ὁ ὑπὲρ μικρῶν ἁμαρτημάτων ἀνιστάμενος

ὁργιζόμενος, οὐκ εἴδ' διαγινῶναι τὸν ἁμαρτίνοντα,
καὶ λαίον καὶ πότι μείζον ἡδίκησιν.

LXXXII. Plutarchus refert Arcesilaum Philosophum vehementi verbo usum esse de quodam nimis delicato divite; qui incorruptus tamen et castus et per-
teger dicebatur. Nam, quum vocem eius infractam
nullumque arte compositum et oculos ludibundos at-
que illecebrae voluptatisque plenos videret: *Nihil
est, inquit, quibus membris cinaedi sitis, po-
rioribus an prioribus.*

LXXXIII. Ἦτε γὰρ αἰγίρος, ὡς φασιν ἄλλοι το
Πλούταρχος, φιλοπενθήης καὶ ἀειλήης πρὸς καρ-
πον. Διὸ καὶ Σοφοκλῆς ἐν τοῖσι φησὶν·

Οὐ χρὴ πότ' ἀνθρώπων

Μίγαν ὄλβον ἀποβλέψαι.

Τανυφλοῦν γὰρ ἰσαμέριος

Ὅστις αἰγίρου βιοτὴν ἀποβάλλει.

LXXXIV. Ὅτι δὲ τῶν Διονυσίων, καὶ τῶν Πανα-
κίων, καὶ μὲν τοῖς τῶν Θεσμοφορίων, καὶ τῶν Ἐλευ-
σίων τὰς τελετὰς Ὀρφεὺς, ἀνὴρ Ὀδρυσῆς, εἰς τὰς
ἑκάστας ἐκόμισαι, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀγικόμενος τὰ τῆς
θεῆς καὶ τοῦ Ὀσίριδος εἰς τὰ τῆς Ἀθηνῆς καὶ τοῦ Διο-
νυσίου μετατέθεικεν ὅργια, δίδασκε μὲν Πλούταρχος
ἐν τῇ Χαιρωνείᾳ τῆς Βοιωτίας.

LXXXV. Πλούταρχος δὲ ὁ Χαιρωνεὺς τὴν γῆν
παρὰ τὴν Ἑρμῶν· Ἀθηναίῳ δὲ τὴν λήθην, ἣ τὴν νύ-
κτα, ἢ ὅτι οἶον τινα λήθην ἢ διάνοια δέχεται.

LXXXVI. Ὅτι πρῶτους θεοὺς ἐνόμισαν καὶ Αἰγύ-
πτου καὶ φοινίκας, καὶ μὲν τοῖς καὶ Ἕλλησι, ἥλιον καὶ
σελήνην, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ τὰ ἅλλα στοιχεῖα·
καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ Πλάτων, καὶ ὁ Σικελιώτης Λεύκω-
ς, καὶ ὁ Χαιρωνεὺς ἐδίδαξε Πλούταρχος.

LXXXVII. Καὶ δεῖ μνησθῆναι καὶ ὅτι ὁ Χαιρω-
νεὺς εἰπε περὶ τῆς προνοίας ἀνάγκης, ὡς Πλάτωνος
καὶ τοῦ περὶ τὴν θέλειαν κελεύσαντος.

LXXXVIII. Ποσότητα δὲ λέγουσιν αὐτὴν (τὴν χω-
ρίαν) φασὶ τὸ πρῶτον διόστημα ὑπὸ τὸ σημεῖον

εἶναι τὴν γωνίαν· ὣν καὶ Πλούταρχος ἵστανται τὴν αἰτίαν δόξαν συνωθῶν καὶ τὸν Ἀπολλώνιον· γὰρ εἶναι τι, φησὶ, διάστημα πρῶτον ὑπὸ τῶν κλεινῶν περιεχουσῶν γραμμῶν, ἢ ἐπιφανειῶν· καὶ συνεχοῦς ὅστις τοῦ ὑπὸ τὸ σημεῖον διαστημῆος, ὅστις νατορ τὸ πρῶτον λαβεῖν ἐπ' ἀπειμον γὰρ πᾶν διάστημα διαιρεῖται, πρὸς τῷ καὶ εἰς ὅπως οὐκ ἀπορίσσωται πρῶτον καὶ δι' ἐκείνου γωνίαν ἀγάγωμεν, γίνεσθαι γωνίον, ἀλλ' οὐ μίαν γωνίαν.

LXXXIX. Πλουτάρχῳ δὲ δοκεῖ τὸ σαφέστερον γνήσιον εἶναι Ἀττικισμὸν· οὕτω γὰρ, φησὶν, ἔλησαν οἱ ῥήτορες.

XC. Οἷτος καὶ τὸν Ἰούλιον Κάρον ἦγα τῶν Σικελίων φιλοσόφων ἀνέλε· περὶ οὗ παριόδοξον ἔλλατ' ὡς δοκῶ, πέπασται. ἀπαρόμιμος γὰρ πρὸς τὸ θανάτου ἀταράχως, λέγεται τινὲ τῶν ἐλατρῶν Ἀτιόχῳ τῷ Σελυκικῷ συνεπιμένῳ προσεμῖν, ὡς ἐγγυῆται καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα μετὰ τὴν ἔξοδον, καὶ διαπορεύσει τι τῶν σπουδῆς ἀξίων, καὶ οὐ μετὰ τριῶν ἡμέρῳ· ῥακτὸς εἰς τῶν ἐλατρῶν ὑπὸ Γαίου φονευθῆναι καὶ γέγονεν· τοῦ μὲν ἀναριθνήτος τριταίου τοῦ Ἀτιόχου τὴν ἐποφίαν ἐπὶ τῆς νυκτός, ὅτι γὰρ Ἰούλιος Κάρος τὰ περὶ διαμονῆς τῆς ψυχῆς καὶ πρῶτον φωτὸς μετὰ τὴν ἔξοδον διηγῆται. Πλουτάρχος δὲ Χαιρωνίδες ἱστορεῖ.

XCI. Ἐν τῷ συνδίδετῳ τοῦ Μαικήνου τῷ πρίστει γῶνιος ἦν ὑπὸ τῇ κλεινῇ, τὸ μέγεθος μεγίστη, καὶ ἄλλος ἄρκετος, καὶ οἱ αἰκός, ἐπὶ τὸν ἄλλον ὅστις ὁ δὲ Ἰόρτιος, οὐκ ἔχων ὅτι παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς αἰγῆς γενομένης εἶπεν· ἐκείνα δὲ οὐκ ἐκκοιτεῖ, ἀλλ' ἀνίσταται, ὡς αἰρογγύλη ἐστὶν καὶ ἄγαν περιφρονητοῖσιν τῇ ἀκράτῳ κολυκεῖα, ὡς τὸ αἰκός, γέλωτος καὶ ὀργῆς. Ἐγγῶνιος γὰρ ἦν, καὶ οὐ σιρογγύλη ἢ τοῦ πῆμα τράπεζα. Πλουτάρχος.

XCII. Πλουτάρχος λεπτοκάρυνον προσάπτει κλινοπέδῳ, εἰς τὸ μὴ προσίεναι τὸν οὐρανὸν ἀντὶ τῆς

XCVI. — οἱ δὲ ἐκ μεχονέων ἀντὶ συντηρητικῆς

Δημοσίου ὅστις εἰς τὸν Πλουτάρχῳ

XCIV. Καὶ τηροῦσι μὲν αὐτὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν
Πλοῦταρχος, καὶ Πορφύριος, καὶ οἱ παλαι-
οί.

XCV. Ἄ. Ἀρχὴν δὲ, ὥς καὶ Πλοῦταρχός φησιν,
ἐπὶ δέσπαι τινῶν ἡμῶν ἢ φύσις, καὶ χρωμέθαι τοῦ-
τοις, ἡδὴ ἐπὶ πᾶν προεκτείνον καὶ πρὸς πάντα τὴν ἀδι-
κίαν, δίδωσι μὲν γὰρ καὶ παρέχει τοῖς ἀναγκαίοις τῆς
ἐπιβίου βλάβην· εἶγε βλάβη τὸ λαμβάνειν τι παρὰ
τοῦ φυσικοῦ, καίτοι ζῶων μετάνευον· τὸ δ' ἐκ περισσοῦς
πρὸς ἡδονὴν ἀπολαύειν ἔτερον καὶ φθαίρειν, τῆς
κατὰ φύσιν ἢ ἀγριότητος καὶ ἀδικίας· καὶ ἡ ταύτης
ἐκείνης πρὸς τὸ ζῆν, οὔτε πρὸς τὸ εἶναι ζῆν ἡμᾶς ἡ-
γεῖται. εἰ μὲν γὰρ ὡς αἶρος καὶ ὕδατος φυτῶν τι καὶ
ζῶων, ὅν ἄνευ ζῆν ἀδύνατόν ἐστιν, οὕτω φάνου ζῶων
ἀνθρωπείως σαρκῶν ἐτυγχάνομεν δεόμενοι πρὸς τὸν
ἀναγκαῖον ἢ φύσιν συμπλοκὴν εἶχιν εἰς πρὸς ταύ-
την ἀδικίαν. εἰ δὲ πολλοὶ μὲν ἐρεῖς θεῶν, πολλοὶ
ἀνθρώπων βαρβάρων ἀγριεύοντες, ἄπειρα δὲ γένη
τὸ παρὰ πᾶν οὗ διεγγόμενα τῆς τοιαύτης ἐνα-
ρτώσεως καὶ τυγχάνουσι τοῦ κατὰ φύσιν τέλους, πῶς
ἔστιν ἄτοπος ὁ καλεῖσθαι, εἰ τις ἀναγκαζομένη
καὶ, μηδὲ οὐς ἐξεστὶν εἰρηναίως ὁμίζειν, ἀλλὰ ἢ
μηδὲν ἢ δικαιοσύνη χρωμένους ζῆν, ἢ πρὸς πάντα
ἀνθρώπων μὴ ζῆν; ὥστε οὖν ἐπ' ἀνθρώπων, ὁ μὲν
ἐκ σωτηρίας ἑαυτοῦ καὶ παιδῶν ἢ πατρὶδος, ἢ χρή-
σι τινῶν παραιρούμενος, ἢ χώραν ἐπιτροβῶν καὶ πο-
λεὶς πρόσχημα τῆς ἀδικίας τὴν ἀνάγκην· ὅστις δὲ
καὶ αὐτὸς διὰ πλοῦτον ἢ κόρον ἢ ἡδονὰς τρυφῶσας,
ἀπληρώσεις οὐκ ἀναγκαῖων ποριζόμενος ἐπιθυ-
μίας, αἰμικτός ἐστὶ δόκιμος καὶ ἀκριτής καὶ πονηρός·
καὶ τὰς μὲν εἰς φυτὰ βλάβας, καὶ πυρὸς καὶ ναμίστων
βλάβας, κορμῶν τε προσβύτων καὶ γάλα, βοῶν τε ἐξη-
ρασίην καὶ κατὰ φύσιν ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ διαμονῇ, τοῖς
ἀνθρώποις ὁ θεὸς δίδωσι συγγνώμην· ζῶν δὲ ὑπάρχειν
καὶ μαγεύειν ἀναιμιπλαμένους φόβον, μὴ
ἵκναι ἢ πληρώσεως χάριν, ἀλλ' ἡδονῆς καὶ λαμβαν-
ομένων τελεος, ὑπερφυῆς ὡς ἄνθρωπον καὶ δι-

τόν. ἔρκει γὰρ ὅτι μηδὲν ποιεῖν δεομένους χωρὶς
προκάμνουσι, καὶ

Μόχθους ἔππων ὄνων τε ἄγχιαν καὶ ταύρων
Γοῦας,

ὥς Αἰσχύλος φησὶν,

— ἂν δοῦλα καὶ πόνοι ἐκδέχτοισι
χειρωσάμενοι καὶ καταζεύξαντες.

β'. Ὁ δὲ ἄξιων ἡμᾶς ὄψω μὴ χρῆσθαι βίῃ, μὴ
πνεῦμα καὶ ζωὴν διολλύττας καὶ διαφθειραντας, καὶ
ματὰ πληρομονῆς καὶ καλλωπιοματὶ προστίθεσθαι
πέψης, τίνος ἀναγκάσθαι πρὸς σωτηρίαν ἢ καλὸν
ἀρετὴν ἀφαιρεῖται τὸν βίον; οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς
οἷς τὰ φύτῃ παρυσβάλλειν, κομιδῇ βέλαιον. τὰ μὲν
αἰσθάνεσθαι πέφυκε, καὶ ἄλγειν καὶ φοβεῖσθαι
θλάπτεσθαι, διὸ καὶ ἀδικεῖσθαι· τοῖς δ' οὐδὲν
αἰσθητὸν, οὕτως δὲ οὐδὲ ἄλλότριον, οὐδὲ κακόν,
βλάβη τις, οὐδὲ ἀδικία. καὶ οἰκειώσεως πίστες καὶ
τριώσεως ἀρχὴ τὸ αἰσθάνεσθαι· τὴν δὲ οἰκειώσεως
χρὴν τίθενται δικαιοσύνης οἱ ἀπὸ Ζήνωνος. πῶς δὲ
ἄλογον πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐπ' αἰσθήσει
ζῶντας ὁρῶντας νοῦν δὲ καὶ λόγον οὐκ ἔχοντας.
λοὺς δὲ πάλιν ὁμότητι καὶ θυμῷ καὶ πλειονείᾳ
βιωτῶτα τῶν θηρίων ὑπερβεβληκότητας, παιδῶν
καὶ παιδοκτόνους, τυράντους καὶ βασιλέων ἡκουῶν,
πρὸς μὲν τούτους οἰεσθαι εἶναι ἡμῖν πρὸς δὲ τῶν
τῆρα ζῶν, καὶ τὴν οὐντιμοφὸν κίνα, καὶ τὰ γὰρ
μὲν τρέφοντα κορυφαῖ δὲ κοσμοῦντα θρέμματα,
εἶναι, πῶς οὐ παρὰ λόγῳ τὸν ἔστι;

γ'. Ἀλλ' ἐκίνο νῆ Ἀτὰ τοῦ Χρυσίππου τι θαυμάσιον
ὥς ἡμᾶς αὐτῶν καὶ ἀλλήλων οἱ θεοὶ χάριν ἐποιήσαντες
ἡμῶν δὲ τὰ ζῶα, συμπολεμεῖν μὲν ἔππους, καὶ πρὸς
γυναικας, ἀνδρείας δὲ γυναικας παρδάλεις καὶ
κτους καὶ λέοντας· ἡ δὲ ἔς, ἐνταῦθα γὰρ τῶν χωρῶν
τὸ ἥδιον, οὐ δὲ ἄλλο τι πλην θύεσθαι ἐγχεῖν
τῇ σαρκὶ τὴν ψυχὴν ὁ θεὸς οἷον ἄλλας ἐνέμιξεν, ἐνταῦθα
ἡμῖν μηχανώμενος· ὥπως δὲ ζῶμοῦ καὶ παρδάλεις
ἀφθονίαν ἔχωμεν, ὅσοις τε πυντοδοστὰ καὶ πορφυ

καὶ ἀκαλῆρας καὶ γένη πτηνῶν ποικίλια πικροειδύαυεν,
 ὅλλαχόθεν, ἀλλ' ὡς αὐτοῦ μέγα μέρος ἐνταῦθα τρέ-
 νος ἐς γλυκυθυμίας, τὰς τεθῆς ὑπερβαλλόμενης καὶ
 καταπικρῶσας ταῖς ἡδοναῖς καὶ ἀπολυούσαι τὸν πικ-
 ρόν τόπον, ὡς δὲ δοκεῖ ταῦτά τι τοῦ πεθανοῦ καὶ
 πρόποντος μετέχειν, σκοπεῖτω τί πρὸς ἐκείνον ἐρε-
 τὴν λόγον ὃν Καρνεύδης ἔλεγεν, ἔκματον τῶν φρίσαι γε-
 γνησιν, ὅταν τοῦ πρὸς δ' πέφυκε καὶ γέγονε τυγχάνη
 ὡφελείται· κοινώτερον δὲ τῆς ὡφελείας, ἣν εὐ-
 τυχεῖαν οὗτοι λέγουσιν, ἀκουστέον· ἡ δὲ ὥς φύσει
 πρὸς τὸ σφαγῆναι καὶ καταβρωθῆναι καὶ ταῦτα
 παρῶσα, τυγχάνει τοῦ πρὸς δ' πέφυκε, καὶ ὡφελείται.
 καὶ μὴν εἰ πρὸς ἀνθρώπων χρήσιν ὁ θεὸς μεμηχάνηται
 ὥς, τί χρηστόμεθα μυλαῖς, ἐμπύαι, νυκτερφοί, καν-
 τήροις, σκορπίοις, ἐχθραῖς. ὡς τὰ μὲν ἡρῶν εἰδεχθῆ,
 καὶ ἀγγράναι μαιρά, καὶ κατ' ὅδμους δυσανάσχετον, καὶ
 ἀγγράναι δεινὸν καὶ ἀτρεπές· τὰ δ' ἀντικρυς ὀλέθρια
 καὶ τυγχάνουσιν· φιλοκύντας τε καὶ πρῶτοις καὶ τὰ
 ἑλίκαις, ἃ μολία βῶσκον· Ὀμηρὸς φησὶν ἀγῶστα καὶ
 ἀφαιρέτην, τί οὐκ ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ δημιουργὸς, ὅπη
 ἀφαιρέμα τῇ φύσει γέγονε; εἰ δὲ οὐ πάντα φασὶν ἡμῖν
 εἰ πρὸς ἡμᾶς γεγονέναι, πρὸς τῷ οἴγχεσιν ἔχειν πολ-
 λὰ καὶ ἀσάφειαν τὸν διορισμόν, οὐδὲ ἐκφύγομεν τὸ ἀ-
 γῶναι, ἐπιτεθήμενοι καὶ χρωμένοι βλαβερώς τοῖς νό-
 μοις, ἀλλ' ὥσπερ ἡμεῖς κατὰ φύσιν τετευνημένοις, εὖ
 ἔχοντες ἡμᾶς τὸ πρὸς ἡμᾶς ὀφείζοντες, οὐκ ἔν φθά-
 ρα καὶ ταυτοῖς ἔναικα τῶν ὀλεθριότητων ζῶντων, οὐ
 ἀφαιρέται καὶ φάλασται καὶ δράκοντες, γιγνέναι
 ἔχωσιντες. ἡμῖν μὲν γὰρ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνῳ ὑπάρ-
 κει τοπαράπαν ὡφελίσθαι· τὸ δὲ ὑπερῶν καὶ δια-
 τρέποντι τοὺς παρὰ πλῆθος ἀνθρώπους βοῶντι χρη-
 σίμῳ, μηδὲν ἡμῶν κατὰ τοῦτο δοῶντι χαλεπώτερον,
 ἀλλ' αἰετὰ τὰ μὲν ἐνδία καὶ λιμὸς ἐπὶ ταύτην ἄγει τὴν
 ὀλέθραν, ἡμεῖς δὲ ὕβρις καὶ τρυφῆς ἔναικα, παύσοιτε
 ἡμᾶς ἐν θεάτροις καὶ κυνηγετοῖς, ἐν πλείστοι τῶν
 ἀνθρώπων.

XLVI. Διὰ τί μὴ αὐτοκτείνεται νέφη ἐν τῷ πολὺ τῆς

γῆς υπερβαίνει καὶ τόπος; οὐ γὰρ οἱ αὐτοὶ οὐκ
 τῆς μακρᾶς ἰσχυρίας ἰσὶ δῆλον, τὰ γὰρ ὑψηλὰ
 τῶν ὄρων υπερβῆναι τί ἐστὶ καὶ ὑπερβῆναι. οὐ
 γὰρ ἐν τοῖς τοῦτοις ἀποθέμενοι τινες, ἢ καὶ ἐν
 τῶν ἐν ἐκείνοις γενομένων ἀπολλοιοῦντες, μετὰ
 αὐτῶν ἐπαινοῦσι περὶ τοῦ αἰσίου, καὶ ἐπὶ τῶν
 οὐδὲν ὡς ἴσους, καὶ ἐν Κολλήνῃ δι' ἑαυτοῦ
 ὁ ὅρος, βληθῆσαν, μήτε ἐκ πνευμάτων δεσποῦν
 ἐν. ἰστοροὶ δὲ ἡλίου ὑπερβῆσαν καὶ γράμματα
 αἰς ἐξέλιπον ἰσὺν ἱερῶν ἀνέβησαν ἐκ τῆς προτέρας
 Ὀλύμπου τῷ Μακεδονικῷ, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα
 ὄρων διαδιόντες, ὡς καὶ ἐμοὶ τις τὸν Ὀλύμπου
 δεύσης Πλεγῆ, κατωτέρω τῆς πορείας αὐτῶν τὰς
 φωνὰς γενομένης οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς οὐκ ἔστιν
 πῶν τε ἑλκυστῶν, καὶ πῶν βροντῶν ἤκουον φωνῶν
 τῶν αἰώνων, καὶ ἀπλῶς οὐκ ἀντιλαμβάνουσιν ἐκ τῆς
 ἐπὶ τῶν ἀποθέμεν καὶ ἡμῶν ἀνὰ γινόμενα
 ἐκείνων κατωτέρω συνίστανται. κατωτέρω αὖτε
 τῆς γῆς τὰ ὑψηλότερα τῶν ὄρων ὑψηλότερα, οἱ γὰρ
 μηχανικῆς ἐπιστήμονες τέχνης, διὰ τῶν ὀργάνων
 ὡς τὰ ὄρη μετρίν ἐκείνων, ἐκείνους τοῦτον ἢ
 τὰ μέγιστα φωνῶν τῶν ὄρων δέκα καὶ δύο ἀπὸ τῶν
 τῆς αἰσθητοῦ.

XCVII. Πυρροὶ τινες τὴν φωνὴν οἱ τέττις
 μετὰ θεινῆς τροπῆς ἀπαρχοῦνται τῆς φωνῆς. καὶ
 ἀπερχοῦνται τὸν τῶν μελῶν κλάδον, ὡς
 ἀπὸ τοῦ φωνῆς ἰσὺν ὀδονοῦν. τέττις γὰρ θῆλυ
 ποτὶς προχωρεῖ τοῦ ἀφῆρος, καὶ φωνῆς αὐτῆς
 πῶν ἐκκελεῖται, ἰσὺν ἐκείνων φωνῶν
 καὶ φωνῆς αὐτῆς οὐκ ἴσους θῆλυ, ἀλλ' οὐκ
 αἰσθητοῦ τὰ ὀδονοῦν. Πλάτωνος.

XCVIII. Institutio Traiani. Epistola ad Traianum.

1. Plutarchus Traiano Salutem Dicit. Modestum
 tuum uerum non appetere principatum, quem tam
 semper morum elegantia mereri studuisti. Quo
 deum tanto dignior indicaris. quanto a crimine au-

thoria uideris esse remotior. Tuae itaque virtuti con-
 spiculus, et fortunae meae; si tamen recte gesseris
 quem probe meruisti. Alioquin te periculis, et me
 conscientium linguis subiectum iri non dubito; cum
 inuicem Imperatorum Roma non ferat, et sermo
 publicis delicta discipulorum refundere solet in praec-
 eptores. Sic Seneca Neronis sui merito detrahentium
 caput linguis, adolescentium suorum temeritas in
 Quintilianum refunditur, et Socrates in pupillum
 suum elementior criminatur. Tu uero quidvis rectis-
 sime petes, si non recesseris a te ipso. Si primum te
 componeris, si tua omnia disposeris ad virtutem,
 nec tibi procedent uulnera. Politicæ constitutionis
 tuorum vires tibi expressi. Cui si obtemperas, Plu-
 tarcho vivendi habes auctorem. Alioquin praesen-
 tem epistolam testem inuoco; quia in perniciem in-
 tra non pergis auctore Plutarcho.

2. Est ergo primum omnium, ut princeps se totum
 constituat, et quod in toto corpore reipublicae, cuius
 fruat, diligenter advertat. Est autem respu-
 blica, (sicut Plutarcho placet) corpus quoddam, quod
 animi muneris beneficio animatur, et summæ equi-
 tatis agitur nutu, et regitur quodam moderamine ra-
 tionis. Ea uero, quae cultum religionis in nobis in-
 formant et informant, et Dei (ne secundum Plutar-
 chum Deorum dicam) caeremonias tradunt, vicem ani-
 mi in corpore reipublicae obtinent. Illos uero, qui
 animi cultui praesunt, quasi animam corporis sus-
 tenere et venerari oportet. Quis cuius sanctitatis mi-
 nister, Dei ipsius vicarius esse ambigit? Porro, si
 animus totius habet corporis principatus; ita et hi,
 qui ille religionis praefectos vocat, toti corpori praes-
 unt. Augustus Caesar eosque sacrorum Pontificibus
 electus fuit, donec et ipse, ne cui omnino subesset,
 Pontifex creatus est Pontifex, et paulo post ad Deum
 est uivus. Princeps uero caput in re publica
 habet locum, cui subiectus Deo, et his qui vices i-

lins agunt in terris; quoniam et in humano corpore anima vegetatur caput et regitur. Cordis locum patet obtinere, a quo bonorum operum et malorum praecepta cedunt initia. Oculorum, aurium, et linguae officium sibi vindicant indices et praesides provinciarum. Officiales et milites manibus coaptantur. Qui semper assistunt principi, lateribus assimilantur. Quae sunt et commentarienses, non illos dico qui carceribus praesident, aut, sed comites rerum privatarum, ad ventris et testinum referunt imaginem: quae si immensa visitate congerierint, et congesta tenacius reservaverint, innumerabiles et incurabiles generant morbos, ut eorum totius corporis ruina imminet. Pedibus in solo iugiter inhaerentibus, agricolae coaptantur. Quibus capitis providentia tanto magis necessaria est, quia plura veniunt diverticula, dum in obsequio corporis in terra gradiantur, eisque iustius tegumentum debetur sulligium, qui totius corporis erigunt, sustentant, et promoveant molem. Pedum administratio huiusmodi corpore tollit, suis viribus non procedit aut turpiter, inutiliter, et moleste manibus repositis hinc inde animalium ope movebitur.

3. In summa ergo quatuor sunt, quae nititur publicae principibus inculcare: reverentiam Deorum sui, disciplinam officialium et potestatem, sectum et protectionem subditorum. Deum ergo primis asserit honorandum; deinde ipsum colendum; quoniam post, ut doctrinam praepositi totius disciplina domus redeat, et tandem universitas subditorum de capitis praepositorum sibi incolunitate instituat. Magnorum quoque virorum strategematum et strategematis nititur.

4. Ego et in hoc, sicut et in plurimis, Plutarchum censeo audiendum, qui Deam caecam colendam negat, asserens eam nisi a caecis coli non posse. Quae quoque proponit exempla, quibus liquet omnes caecos Deae cultores caecatos et praecipitatos tandem

foveam exterminii. Testatur hoc Galba, qui totam vitam luculenter producus in senium huius Deae familiaritate et cultu in brevi elatus, et in breviori praecipitatus est. Qualiter autem apud Suetonium praecipitatus. Queritur tamen praefatus philosophus, et in hoc iam dicti principis lachrymabiliter ingenitum, et quod haec vitio caecitatis et temeritatis probrosa Dea, et omnibus ignominiosa munibus, omnium Deorum templa foedaverit, et Deorum omnium praecipitatum; ut praeter aedes privatas, quas in orbe et urbe possit habet, rupem etiam Tarpeiam occupaverit, ad quoniam Iovi coaequata, et publicae fortunae imago auro in Capitolio ab advenis, convenis, et indigentibus publice adoretur, et tantam praeter ceteris habet auctoritatem, quod in tota ratione mortalium, ut dici solet, sola utramque paginam videtur implere. Videas eam in totam versare volubilem: quodque magis mirere, eandem rotae impulsu de pectore Iovis aeorum pensa praecipitat et conculcat. Quisquis enim Fortunam statuit, lata praecipitat et convellit. Fortuna semper consistit in his quae improvisa emergunt. Eam usquequoque nititur evacuare Plutarchus: et ex praemissis quaestur locis, naturae, officii, morum, conditionis, totius reverentiae manare credit originem. Ille quidem in cultu Deorum eos praecipue asserit venerandos, qui et familiaris et vicini accedunt: aut natura, aut labor ludorum domitor, Heracles qui eo ipso in se locum protestatus est quod agnes iugulavit in cunis: aut officio, ut Pontifices praefectique sacrorum: aut moribus, ut philosophi, qui mentis divinae haustum investigatione et dispensatione sapientiae indicant: aut conditione, ut quos favor numinis extulit, ut aliis cesserant, ex causa potius familiari quam officio publico.

5. Nam praecedentia Plutarchi in Institutione Traiani, et Iulii Frontini in libro strategematum sunt.

6. Quid de continentia dicam rerumque continentiam,

quandoquidem Plutarchi Strategematica nonnulla misit. M. Catonem eodem vino quo remiges cotum fuisse traditur. Nunc autem, ut in Traianotarchi Strategematicis imponatur modus, tantatitudinis et civilitatis fuit, ut Romani imperil quod post Augustum defensum magis fuerat, quonobiliter ampliatum, longe lateque diffunderet.

7. Cordis locum, auctore Plutarcho, Senatus tinet. Senatus vero, sicut maioribus placuit, obli nomen est, et habet aetatis notam. Cet.

8. Dum Plutarchi vestigia in Traiani institut familiaris sequor, me ipsum arbitror hac imago compellari: eroque ludibrio omnium, nisi diligenter persequar quod incepi. Me enim in praesenti alio tem eius professus sum. Sequor ergo eum et a cap reipublicae cum eo usque ad pedes descendam; ea men conditione, ut, si his, quibus iura permitti agnorare, mordacior in hac parte apparuerio, id mihi, sed Plutarcho, adscribant: aut sibi potius regulam quam profitentur, et qua vivendum est discere noluerint.

9. Manus itaque reipublicae aut armata est, inermis. Oportet, inquit Pericles, collegam Sop clem arguens, praectorem non modo manus, sed a los habere continentes.

10. Poëtarum doctissimus Maro, ad quem Plu chus suum destinat Traianum, ut civilem vitam apibus mutnetur, *Admiranda canit levium spec cula rerum*. Cet. —

11. Quocirca qui miles esse voluerit, praedicta artem, eamque usu et exercitio firmet, ut cum elect fuerit et militiae sacramento adstrictus, reipublicae sibi utiliter vivat, et non sit, prout Plutarchus ait, unus manca. His enim verbis in Institutione Trai novissime usus est. Sequamur ergo eum, et, si ipse ait, quasi soccos pedibus faciamus, ut non off dantur ad lapidem obicemve alium, quem multu

12. Vnde Plutarchus ea dicit in omnibus exsequen-
tia, quae humilioribus, id est multitudini, prosint.

13. Rem politicam legitur Socrates instituisse, et
in eam dedisse praecepta, quae a sinceritate sapientiae,
quasi quodam fonte naturae manare dicuntur. Hoc
autem in summa colligitur, ut quae in republica hu-
miliora sunt, maiorum officio diligentius conserven-
tur. Institutionem Traiani, cuius mentio superius
facta est, diligentius relege, et haec latius conscripta
inuenies.

14. Sed poterunt de his, quae sunt ab Institutione
Traiani superius dicta sufficere.

15. In quo princeps differat a Tyranno, dum re-
volveretur auctore Plutarcho Institutio Traiani, supe-
rius dictum est, et quae principis sint officia, aut rei
publicae membra, diligenter expositum.

16. — ut Plutarchi verbo utar, praefecti regionum
impugnantes legem Domini.

XCIX. *Archigrammaton*. De magistratuum mo-
deratione librum fertur scripsisse Plutarchus, qui in-
scribitur *Archigrammaton*, et magistratum suae urbis,
ad patientiam et iustitiae cultum, verbis instituisse di-
citur et exemplis.

*ΤΗ ΕΡ ΕΤΓΕΝΕΙΑΣ.

1. Απιστος ἡ τῶν σοφιστῶν συκοφαντία κατὰ τῆς
ἐγγενείας, οἱ μὲν καὶ τὰ ἐν μέσῳ καὶ πᾶσι γνώριμα
ποιοῦσιν, ὅτι πρὸς τὰς ὀχλείας τοὺς ἐγγενεῖς ἕπαιτους
καὶ κίνους ὠνοῦνται καὶ κυχρῶνται, καὶ ὑμπελὼν ἐγγενῶν
σπέρματα καὶ ελαιῶν, καὶ τῶν ἄλλων δένδρων· ὁ δὲ τῶν
πῶν δὲ οὐδὲν φιλοῦς νομίζουσιν ἐγγένειαν εἰς τὴν μελ-
ιτοῦσας διαδοχάς· ἀλλ' αὐτὸ πείθονται βάρβαρον εἶναι
καὶ ἑλληνικὸν σπέρμα, καὶ οὐκ οἴονται λεληθυίας τινὲς
ἀρχαῖς καὶ σπέρματα ἀρετῆς συγκαταβάλλεσθαι τοῖς

γεννημένοις, ὥσπερ τῷ Τηλεμάχῳ τοῦ Ὀδυσσεύος, ἢ οὐ καὶ πάντῳ ὀνόματι ποιητῆς εἰσῆκεν·

— Πατὴρ δὲ ἐρέστανται μένος ἦδ'·

ὥς ἂν ἐν ταῖς σπερματικαῖς ὁλίγαις σταγόναι καὶ τῶν ἀγαθῶν συρρέοντων ἀγαθῶν. ἐπαινῆται μὲν ὅτ' Ὀμηρον Νέστορ πολλὰχῶς, ἐκεῖνο δὲ τὰ πρῶτα φέρει·

— Νηλεῖω νῦν τοικῶς,

Νέστορι,

καὶ προσσυγορεύων Ἀγαμέμνων Ὀδυσσεύα

Διογενὲς Λαερτιάδῃ πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ·
φησὶ δὲ καὶ ἄλλον μὲν ἄκρου Μένειο, ἄλλον δὲ Στρώφειον, καὶ ἄλλον μεγάλου Δολοπλῆτος, καὶ πολλοὺς Λαρδαρίδας εὐγενεῖς, καὶ Ἀηϊκόωντα κρατεροῦ Περσέως υἱόν, καὶ ἄλλους ἐκ πατρὸς Διοκλέους,

— γένος δ' ἦν ἐκ ποταμοῖο

Ἀλφειοῦ, ὅς τ' εὐρὺ ῥέει Πυλῶν διὰ γαίης·
καὶ ἄλλον Ἀμύντορος, ἔτι δὲ καὶ Σιλάχου, καὶ Φιλῶν Μέντορος, καὶ Τρυνταίου, καὶ Ἀγήτορος. τὴν δὲ Ἰδμενίαν πρὸς Ἀθηφοβον λέγοντα ποιεῖ τῆδε,

Μίνως δ' αὖ τέκεθ' υἱὸν ἀμύμονα Δευκυλῶνα.
τὸν δ' Ἀχιλλεὺς Πηλεΐδην καλεῖ, καὶ τὸν Αἰρεΐαν Ἰφίμου ἐξ αἵματος εὐχόμενον εἶναι· οὕτως γὰρ πρὸς Ἀχιλλεὺς λέγοντα ποιεῖ,

Ἴδμεν δ' ἀλλήλων γενεὴν, Ἴδμεν δὲ τοκῆας,
Προκλυτὶ ἀκούοντες ἔπειθ' ὀνητῶν ἀνθρώπων·
Φασὶ σε μὲν Πηλῆος ἀμύμονος ἔκγονον εἶναι.
Μητρὸς δ' ἐκ Θείιδος καλλιπλοκάμου ἑλποσύνης
Αὐτὰρ ἐγὼν υἱὸς μεγαλήτορος Ἀχχέου.
καὶ αὐθις, τί γὰρ βλάβειέν ποί πλεῖον χορηγεῖν;
Λαρδανὸν αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεὺς.
Ἐκτίσσε δὲ Λαρδαρίην, ἐπεὶ οὐπω Ἴλιος ἔρη,
Ἐν πιδίῳ πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώπων.
Ἀλλ' ἴθ' ὑπὸ ρέεας ὤκειον πολυπιδάκον Ἴδης.
Λαρδανὸς αὖ τέκεθ' υἱὸν Ἐριχθόριον βασιλῆα,
Ὃς δὴ ἀφρηϊότατος γέγετο θνητῶν ἀνθρώπων
Τοῦ τρισχέλιαι ἔπποι ἔλος κατὰ βουκολόνοιο
Θηλεῖναι πώλοισιν ἀγυλλόμεναι ὑσταλῆσι.

Τῶν καὶ Βορέης ἡράσσοντο βοσκομενέων,
 Ἰππῶ δ' εἰσάμενος παρελῆσται κυανοχαίῃ·
 Αἰ δ' ὑποκυσόμεναι ἔειπον δυοκαίδεκα πώλους.
 Αἰ δ' ὅτε μὲν σκιρτῶεν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν,
 ἄκρον ἐπ' ἀνθερίων καρπὸν θύον, οὐδὲ κατέκλων·
 Ἀλλ' ὅτε δὴ σκιρτῶεν ἐπ' ἀθήα νῶτα θαλάσσης,
 ἄκρον ἐπὶ ῥηγμίνος ἁλὸς πολλοὶο θύσανον.
 Τρῶα δ' Ἐριχθόνιος τέκετο Τρώεσσι νῆακτα·
 Τρῳῆς δ' αὖ τρεῖς παῖδες αἰνόμενος ἐξεγένοντο·
 Πῶς τ' Ἀσάρακος τε, καὶ ἀντίθεος Γυνυμήδης,
 ὅς δὴ κάλλιπτος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων·
 Τὸν καὶ ἀνηρεψατο θεοὶ Διὶ οἶνοχοεῖν,
 Κάλλεος εἵνεκα οἴο, ὃν ἄθανάτοισι μετίζη.
 Πῶς δ' αὖ τέκεθ' υἱὸν αἰνόμενον Λαομέδοντα
 Λαομέδων δ' ἄρα Τιθωνὴν τέκετο, Πηλεῖον τε,
 Λαμπρόν τε Κλυτίον θ', Ἰκετιόνα τ' ὅζον Ἄρης·
 Ἀσάρακος δὲ Κάπην· ὃ δ' ἄρ' Ἀγχίστην τέκε παῖδα.
 Ἀντάρη μ' Ἀγχίσης, Πηλεῖος δ' Ἰτιχ' Ἐκτορα δῖον.
 καὶ πρὸς ἄλλον αὐτὸς ὁ Πηλεῖος,
 οὗτος ἂν ἱπποῖσιν, οἶμαι, ποσάκις ὁ φροσιμώτατος ποιη-
 τὴν γονέων, γένους, εὐγενείας μνήμην, εἰ ταῦτα τοῖς
 ἀνέμοις οὐκ ἤξιωσεν ἀριθμητέα.

II. Ὁ δὲ Τυρταῖος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας εἰς πό-
 λιν παρακαλούμενος „γενεῖς Ἡρακλείους ἀνικήτων“
 φησὶ αὐτοὺς, ποσάκις παρὰ Σιμωνίδῃ, Πινδάρῳ, Ἀλ-
 κμαῖ, Ἰβύκῳ, Στιχοχόρῳ, ἢ εὐγένειαν ἐν λόγῳ καὶ τι-
 μῇ μέλει ἐστὶ; καὶ δ' ὁ Πλάτων ὅταν τὴν τῶν γονέων
 αἰσχρὰν θησαυρὸν εἶναι μέγαν φησὶν, οὐ καταφρονεῖν
 ταύτην διδάσκει τὴν εὐγένειαν. „τῶν εὐγενῶν οἰκείον,
 οὐ φιλήμων λέγει, πρὸς τὸν πόλεμον καὶ θάνατον ὁρῶ-
 ντες, ὡς ἱερεῖα“. καὶ τοι οὐκ οἶδα πῶς τὰς ἀκροατάς
 τῶν πολιτειῶν ταπεινώσεις ἐκείθιν ἠρώμεν ἀπαρβη-
 ντας, ὅταν ἀγενεῖς καταλάβωσι τοῦ πολιτεῦν. ἐν τῇ
 πολυκελευστῇ ἐκείνῃ Χαιρωνιάτῃ μάχῃ γενόμενος ὑπὸ
 Πηλεΐπου Δημήδης ἀχμαῶτος ἰσχυρῶς αὐτῷ. „ποῦ
 τῶν Ἀθηναίων εὐγένεια; ποῦ τῶν Κεκροπιδῶν γένος;
 ποῦ φῶμη“; οἶσθα, φησὶν, ἄν, ὦ βασιλεῦ, εἰ τῶν μὲν

Ἀθηναίων δ' Ὀλίμπιος, τῶν δὲ Μακεδόνων ἡγε-
 Χίρης.¹⁴ ἔνυχ' ὁ Χίρης τότε στρατηγήσας, τίς αὖ
 Ἀλεξίδης ἀναιδέστερον, ὅς, τῆς στρατηγίας τὴν γασ-
 γλιαν προτιμών, οὐκ ἐν τῷ εἶχεν, ὅσον τοῦ τῶν κισσῶν
 μένων τὸ δουλωτικὸν πρᾶγμα διαφερόμενον τυγχάνει,
 καὶ ἡμεῖς, φησὶν, ἀγανίς οὐχ ἦτοον στρατιώται,
 ἀλλὰ μὲν οὐχ ἡ αὐτὴ τιμὴ ἑκατέρωθεν, οὐχ ὁ αὐτὸς θυ-
 μός, οὐδ' ὁρμή. εἰ δὲ τὴν ἀλήθειαν ἐκθλίψῃς, οὐχ
 αὐτὴ προθυμία τῷ τε ἀγνέει καὶ τῷ ἐργαεῖ ἰσχυροί
 οὖσιν.

III. Ἀνακαλιῖς με πρὸς τοὺς πάλαι χρόνους· ἀπὸ
 εἰς Ἀνακλῶνος, ἢ τὰ παρὰ Καλδαίους καὶ Αἰγυπτίους
 ἐκδεδωμένα; ἀλλὰ τοῦτ' ἦν πρὸς τὸν ἄρρονθμον ἐλπίσιν
 καὶ ἄτακτον ἔγχεον, πρὸς τε τὰς ἀρχὰς ἀνακλῶντων
 αἰῶνος ἡμᾶς ἀνακαλιῖν. αὐξηθείσας πόλεις, ἀγροὺς
 φυτεισομένους, ἀμπελώων ἔργασίαν οὐκ ἀνακλῶντες
 ταύτην παλαιὰν ἀτάξιν, οὐτ' εἰκὸς ἀγανίς αἷμα ἐλπί-
 τοῦ δικαιοκοσμημένου πινυδὸς ἀναφέρειν στοιχεῖα. πο-
 λει γοῦν ἀναχωρῶμεν εἰς χρόνους ἐν οἷς ἐκείνός φησὶ.

Ἀγανίς τὸν γε αὐτοῦ παρήμενον· αἱ δὲ νέμονται
 Μῆρ Κόρακος πέτρην, ἐλπίτε κρήνη Ἀσιθούσης.
 ἀλλὰ τότε κατελήφθη ἂν μὴ στερηθεῖσαν τῆς πάλαι
 τιμῆς τὴν εὐγένειαν. ἐν ποιμαῖσι τραπεῖς ὁ Ποσειδών
 ὁρᾷ ὡς Ἀγανίς αἷμα πνέει, ὡς βασιλικῶν ἡδὴ πρᾶξι-
 σμένων ἀντιπαινούμενος. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τὸν Κόραν
 γοῦσι πεπονθέναι. ἐλπί δὲ πρὸς τὴν τοῦ Ἀμύνιδος
 κρήνη ἀνακαλιῖς, ἄγε δὴ εἰ ποτε φησὶν Ἡρόδοτος·
 καὶ μᾶλλον ὡς αὐτὸν Ἀμύναν κακουρηγῆσαντα κατε-
 βλώσαντα τὸ ἄκρον τῆς δόξης τῆς βασιλικῆς. ἄσπον-
 δον οὐκ αὐτοῦ, ἐπειδὴ θείης. τὰ μὲν δὴ πρῶτα κατε-
 ναντα τὴν Ἀμύναν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν οὐδέ μὲν μοῖρῃ
 γένη ἦγον, αἱ δὲ δημόσιον τὸ πρῶτον ἔδοντα, καὶ οὐκ
 οὐκ ἐπιφανέας· μετὰ δὲ, σοφίᾳ αὐτοῦς ὁ Ἀμύνος
 εὐγνωμασάνῃ πρῶτα χάριτος. ἐν οἷς ἄλλα τε ἀγαθὰ με-
 ρία, ἐν δὲ καὶ ποδενιατῆς χοροῖος, ἐν τῷ αὐτῷ
 ὁ Ἀμύνος καὶ αἱ διατομονεῖς οἱ πάντες τῶν
 δας ἐκέστοις ἰταπινίζετο. τοῦτον καὶ ὦν καὶ

γαλμα δαίμονος ἐξ αὐτοῦ ποιήσαιο, καὶ ἴδρυσαι τῆς
 ὁδοῦ ὅκου ἢ ἐπιτηδεύωτον. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ποι-
 οῦντες πρὸς τῷ γαλμα φοίβοντο μεγάλως. μαθὼν δὲ
 Ἀμασις τὸ ἐκ τῶν ἀστῶν ποιούμενον, συγκαλέσας Αἰ-
 γυτίους ἐξέφη, φῶς ἐκ τοῦ ποδαριπτήρος τῷ γαλμα
 ἔκγονει. ἐξ αὐτῶν πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυτίους ἐν-
 τὴν τε καὶ ἐνουργεῖν, καὶ πίδαας ἐναπονεύεσθαι, τὸ τε
 μεγάλως σέβασθαι. ἤδη ὢν, ἔφη λέγων, ὁμοίως αὖ-
 τοῦ ποδαριπτήρι πεποιηγίαι· εἰ γὰρ πρότερον ἦεν
 ἡμῶν, ἀλλ' ἐν τῷ παριόντι εἶναι αὐτίκων βασιλεὺς,
 καὶ ἐμὴν τε καὶ προμηθεύεσθαι ἰωντοῦ ἐκλήψει. τοι-
 οῦτον μὲν τρόπον προσηγύγεται τοὺς Αἰγυτίους, ὥστε
 αὐτοὺν δουλεύειν. εἰ ταῦτα ψεύδεται ὁ Ἡρόδοτος,
 οὐδὲν παρ' αὐτῷ μηδαμῶς, οὐδὲν ἴσμεν ἄλλο παρ' αὐ-
 τοῦ παρὶ τῆς εὐγενείας· ἔαν οὕτως μὲν, οὐκ ἐξ
 Ἀμασίδος προσποιήσεως καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἀθε-
 τήσαντος ἀσελγείας ἀντιληπτέος ὁ λόγος, πρὸς τῇ τῆς εὐ-
 γενείας καταφρονεῖν, ἀλλὰ οἷον Αἴα μᾶλλον ἐκείνος ποι-
 οῦν ἐπὶ τῆς εὐγενείας ὑπολογούμενος, ὃ τὸν Ἀμασι-
 τῶν παρὶ αὐτὸν ἀειμνηθέντα διδύσκων, ὡς οὐκ ἐν-
 ἡμῶν γένους ὑπάρχοντα, ἀλλ' εὐρῶν διὰ τὴν ἀφ᾽ ἡμε-
 τῶν ὥς ἐν Θεοῦ λόγῳ προσκυνήσασθαι, ἐκ τοῦ φιλοῦ
 γενεῆς ὑπερφρονηθεῖς, ἰδὲ φανερὸν ἰκανῶς, οἷον,
 ἤρχεν ἡ εὐγένεια, οὐκ ἴδμεν τινὸς ὑποκρίσεως, καὶ
 οὐκ ἐκ λειανῆς παραβολῆς.

V. Σὺ δ' ἐπεὶ με πρὸς τὰς τῶν βασιλευδῶν ἀρχαῖς
 τὸν Ἀθηναίων τὸν Μήδων ἀνακαλεῖς καὶ πάντοθεν
 ὁμῶς τὸν αὐτὸν ἐκείνον Ἡρόδοτον προσβάλλεις,
 οὐκ ἐπὶ τῇ Ἀθηναίων παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα διακρίνω-
 μεν, ἐκείνος γὰρ οὕτως·

ἴσμεν ἐν τοῖσι Μήδοισι σοφῆς, τῷ οὐνοισι ἡ-
 ἰστοῦντος, πᾶσι δ' ἦν φραδύμενοι· οὐτις ὁ Αἰσάκης ἐν-
 ἡμῶν ἐκφυγὼν, ἐπὶ τῇ πόλει καὶ κατοικημένων τῶν Μή-
 δων καὶ κώμης, ἐν γῇ ἰωντοῦ ἰὼν καὶ πρότερον δόκ-
 οῦν καὶ μᾶλλον τε καὶ προθυμότερον δικαιοσύνην ἐπι-
 οῦντος ἦσεν· καὶ ταῦτα μέντοι, ἰούσης ἀρεμῆς πηλ-
 οῦσιν αὐτῶν τὴν Ἀθηναίων, ἐπὶ τῇ, ἐπιστάμενος, οἷον

V. Mun. VI.

D d

Δημόδοτος Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

τὸ δίκαιον τὸ ἀδίκον πολέμιόν ἐστι. οἱ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς
 κόμης Μῆδοι ὁρῶντες αὐτοῦ τοὺς τρόπους, δικαιο-
 μιν ἰωῦτων αἰρέοντο. ὁ δὲ δῆ, οἷα μινεὺμένος ἀρ-
 ἰθὺς τε καὶ δίκαιος ἦν, ποιῶν τε ταῦτα, ἐπιμαρ-
 οῦν ὀλίγον πρὸς τῶν πολιτέων, οὕτω ὥστε πυνθανο-
 νοί ἐν τῇσι ἀλλήλοις κόμῃσι, ὡς Αἰθίοκῃς εἴη ἀνὴρ
 ἄδικος κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, πρότερον περιπαίτων
 ἀδικοῖσι γνώμησι, τότε ἐπεὶ τε ἤκουον, ἄσμενοι ἴσ-
 τεον παρὰ τὴν Αἰθίοκῃα, καὶ αὐτοὶ δικαιοῦμενοι· ἵνα
 δὲ οὐδεὶς ἄλλω ἐπιτρέποντο. πλείους δὲ αἰεὶ γινόμε-
 τοῦ ἐπιφοιτέοντος, οἷα πυνθανομένων τὰς δικαιο-
 βελίαν καὶ τὸ ἐν, γρῶς δὲ Αἰθίοκῃς ἐκ τῶν αὐ-
 ἀνακείμενον, οὐτε κατέλειπε ἢ ἠθέλει, ἐνθάπῃ πα-
 ρον προκατεῖλιν ἐδύκαζε, οὐτ' ἐφη δικάζειν· οὐ γὰρ
 λυπεύετο τῶν ἰωῦτων ἐξημεληκότα, τοιοῦτοι αἶμα
 ἡμέρης δικάζειν. τοῦσης οὖν ὑπερυγῆς καὶ ἀνομίας
 πολλῇ μᾶλλον ἢ τὰς κόμας ἢ πρότερον ἦν, ἀ-
 λείθησαν οἱ Μῆδοι ἐκ τῶν αὐτῶν, καὶ ἰδίδουσεν ὁμο-
 γον, λέγοντες περὶ τῶν κατηκόντων. ὡς δ' ἐγὼ δοκῶ
 κάλλιστα λέγον· οἱ τοὺς Αἰθίοκῃα φίλοι· οὐ γὰρ
 τῶν τῶν παρὶντι χρηθόμενοι δυνατοὶ εἶεν οὐκ
 τὴν χώραν, φέρε, στήσωμεν ἡμῶν αὐτῶν βασιλείαν
 οὕτω ἢ τε χώρα ἐνομήσεται, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἐργα-
 σόμεθα, οὐδὲ ὑπ' ἀνομίας ἀνάστατοι ἐσόμεθα. ταῦτα
 καὶ λέγοντες πείθουσι ἰωῦτοδὲ βασιλεύεσθαι. οὐ
 δὲ προβαλλομένων ὅτινα στήσονται βασιλεία, ὁ Αἰθ-
 ιοκῃς ἦν πολλὸς ὑπὸ παντός ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος
 καὶ αἰτιόμενος, ἐς δὲ τοῦτον κατενόουσι βασιλείαν
 εἶναι.

Ἰσχυρὴ δὲ διασφύρει τῆς εὐγενείας ὁ πόρ· ἐκείνος
 ὁκῃς· ποῦ γὰρ τῇ εὐγενείᾳ τερμῇ μετῶν, ἢ
 τοῦ περὶ τὴν ἐπιείκειαν ἐκείνου διαλογισμοῦ, καὶ
 ἰσότητι καὶ τὴν δικαιοσύνην τὴν αὐτῆς ἀρχὴν ἀπο-
 κείσθαι, ἵνα μὴ σε πείθω ἐς τοῦτό με προσιλθῶν
 ὥστε τὴν ἀρετὴν σὺν μόνης καὶ γυνῆς συγκρατῶν
 εὐγενείας. οὐ γὰρ ἐκεῖνα ἀκούειν βούλομαι·

Ἐνθ' αὖτε Γλαύκῃ Κρονίδῃς φρένας ἐξέλετο Ζεὺς

*Ὁς πρὸς Τυδεΐδην Διομήδεα τέχε' ἄρεισθαι,
 Χρῖσται Χαλκείων, ἱκατόμβοι ἑννιάβοιων·
 καὶ τοὶ ὁ τοῦ Ἡροδότου Ἀγιάκης, ὁ ἐξ ἐπικικίας χρη-
 μαίων, εἰ πάντες διὰ τὴν τοῦ δικαίου ἐπιθυμίαν εἰς
 αὐτὴν βασιλείαν ἀναφέρουσι, τῇ μὲν βασιλείᾳ, καὶ δὲ
 ἐργασίας λαυρὸν ἀξιώτατον ἀποδῆλοῖ. ἔπειτα δὲ βασι-
 λεύαν πεκτημένους οἷα ἐπὶ μικρὸν τὴν τοῦ δικαίου ὑπό-
 στασιν ὑπὲρ ξυ δεικνύουσιν, ἐνδεδιλεχῶς περὶ τὰ διανεμήματα
 παρονομήτατος τυχόν, καὶ τῶν βιαιῶν καὶ ἀσελγῶν τὴν
 ἐκείνων περὶ πολλοῦ ποιοῦμενον, τοσοῦτω καὶ δίκαιε
 ἐκδοστέως, ὅση πρὸς τὰ πρὶν διαφέρων ἦν βασι-
 λεύων.

Υ. Ἀλλὰ μὲν οὐκ ἔξαρνός εἰμι, τὴν εὐγένειαν ἀπὸ
 αὐτῆς ὄρχην εἰληφέναι, ὑπ' αὐτῆς ὑποστηροῦσθαι,
 καὶ ἐκείνης ἀκτίσει γίνεσθαι λαμπρὴν. τὸ δ' αὖτὴν ἐπι-
 στήσασθαι ταῦτ' ἐμοὶ πάντῃ δυσχερὲς· ἀξιοτάτην δὲ πυν-
 νησὶ μετεωρισμοῦ δι' οὐρανὸν εἶμι. ὅστις δὲ κτώμενος
 τὴν εὐγένειαν τῇ προαγουμένῃ ἀρετῇ ἀκόλουθον εὐγένειαν,
 αὐτὴν προσημιτίον τοῖς εὐγενέσι σιτηθεῖσιν ἐπιτε-
 λῶμαι. ὥς δὲ μὴ διελύχωμαι τῇ ὁμῶν μισθῷ, τὴν
 εὐγένειαν καλῶ, ἐπαινώ, καὶ ταύτης ὑπολογίας ἀξιοῦ-
 ῖν τοῦ γένους λεγομένην ἀρετὴν, τὴν ὡς διὰ βήματα
 κατὰ προγόνων καὶ τῶν παππῶν καὶ τῶν προπαππῶν
 ἐκείνην ἐν ἡμῖν ἀναγιάζουσιν, καὶ ἡρᾶς ἐν ἐκείνων
 ἡμετέροις καὶ γνωρίμοις καὶ εὐσήμοις ποιῶσιν. ἀρε-
 τὴν δὲ καὶ τὸ Σωκράτης τοῦτοισι προσαπτειν·

Ὁ πλοῦτος ἀνεὺ ἀρετῆς
 Ὁ δὲ οὐκ ἀρετῆς πάροικος, ἡ δ' ἐξ ἀμεφειτέρων
 Κραῖος εὐδαιμονίας ἔχει ἄκρον.
 ὁμοῖα, γῆσις, αὐτὸς προῖσται τῆς ἀπ' ἀρετῆς σοι
 εὐδαιμονίας εὐγένειας· ἐὰν γὰρ ὑπὲρ αὐτῆς μὴ λόγους
 ἀρετῆς, λήγῃς ἐν ὧν, ὅπου ἦσαν παύοντο. ὅστις γὰρ
 ἀρετῆς ἀντιλαμβάνει τῆς ἀπὸ τῶν ἐκγόνων λειψθείσης εὐγε-
 νίας, οὗτος διὰ πολλῆς αἰτίας γενναῖος δύναιται καλεῖ-
 σθαι· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς διὰ ταῦτα προσκροῦ-
 σθαι δά, οὐ δῆτα μᾶλλον, ἢ μουσική, γεωμετρία, πο-
 λυτεχνία, ιατρική, στρατηγία, ἐὰν εἴχωμεν εἰς φλαύρον

ἄνθρωπον πεπιωκυῖται. οὕτως ὕψος, ὡς οὐκ ἔστιν ὅτι
ἡμᾶς ἐπὶ πλείω καταστριβλῶμεν ἐπιπόνως ἐξετάζοντες
διὰ τὴν εὐγένειαν ἐκ τῶν παλαιῶν χρημάτων τε καὶ
ἀρετῆς διαμετροῦμεν.

VI. Οὐδὲ μὴν οὐδ' αὐτὸς Ἀριστοτέλης, ὅς ποτε
διώκοντα τούτων τὸν ἀγῶνα προσακαλεῖται, οὕτως ἐπὶ
τῆς ἀκασόβροπος διατητῆς ἔστιν, ὥσθ' ὑμῖν ἰσχυρῶς
εἰσθῆναι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς Πολιτικοῖς ἄλλως τε ἄλλοι
τὸντος ἐκεῖ γνώμη σχεδὸν αὕτη.

Οἱ μὲν τολοῦν εἰσὶ φύσεις τινές, οἱ μὲν ἐλεύθεροι
οἱ δὲ δοῦλοι, φανερόν, οἷς καὶ συμφέρει τὸ δουλεῖν,
καὶ δίκαιόν ἐστι. ὅτι δὲ καὶ οἱ τάναντία φάνοι
τρόπον τινὰ λέγουσιν ὁρθῶς, οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. ἀπὸ
γὰρ λέγεται τὸ δουλεύειν, καὶ ὁ δοῦλος· ἐστὶ γὰρ οἱ
κατὰ νόμον δοῦλος, καὶ δουλεύων. ὁ γὰρ νόμος ὁρ-
λογία τις ἐστίν, ἐν ᾗ τὰ κατὰ πόλεμον κρατούμενα
κρατούμενων εἶναι φασί, τοῦτο δὲ τὸ δίκαιον πολλοὶ
ἐν τοῖς νόμοις, ὥσπερ ῥήτορα, γραφόμενα περὶ
ὡς δεινόν, εἰ τοῦ βιώσασθαι δυναμένου, καὶ καὶ ἡ
ναμὴν κρείττονος, ἔσται δοῦλον καὶ ἀρχόμενον τοῦ
σθεν. καὶ τοῖς μὲν οὕτω δοκεῖ· τοῖς δὲ ἐκείνους
τῶν σοφῶν. αἰτίον δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβήτησεως
ὁ ποιῶν τοὺς λόγους ἐπαλλάττειν, πῶς τρέπονται τὰ ὅσα
τυγχάνουσα χορηγίας, καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλα
καὶ ἔστιν αἰὲν τὸ κρατοῦν ἐν ὑπεροχῇ ἀγαθῶν
ὥστε δοκεῖν μὴ ἄντι ἀρετῆς εἶναι τὴν βίαν, ἀλλὰ
τοῦ δικαίου μόνον εἶναι τὴν ἀμφισβήτησιν· διὰ
τοῦτο, τοῖς μὲν ὑποτασσάμενοι τὸ δίκαιον εἶναι, τοῖς
αὐτὸ τοῦτο δίκαιον, τὸ τὸν κρείττονα ἀρχεῖν,
διαστάντων γε χωρὶς τούτων λόγων, οὐτ' ἰσχυρόν τι
ἔχουσιν, οὐτε πιθάνον ἕτεροι λόγοι, ὡς οὐδὲ τὸ
τις κατ' ἀρετὴν ἀρχεῖν καὶ δεσπόζειν, ὅπως δ' ἀντι-
μῆνοι τινες, ὡς οἴονται, δικαίου τινός, (ὁ γὰρ νόμος
δίκαιός τι) τὴν κατὰ πόλεμον δουλείαν τιθέειν δίκαιον
ἡμᾶς δ' οὐ φασί, τὴν τε γὰρ ἀρχὴν ἐνδέχεται μὴ δίκαιον
εἶναι τῶν πολέμων, καὶ τὸν ἀνάξιον δουλεύειν, οὐδὲ
αὐτὴν καὶ εἰς δοῦλον εἶναι. εἰ δὲ μὴ, συμβήσεται τοῦ

γενεστάτους εἶναι δοκοῦντας, δούλους εἶναι, καὶ ἐκ
 αὐτῶν, ἵαν συμβῇ πρᾶθῆναι λεηθέντας. διόπερ αἱ-
 οὐ βούλονται λέγειν δούλους, ἀλλὰ τοὺς βαρβάρους.
 καὶ τοὶ ὅταν τοῦτο λέγωσιν, οὐδὲν ἄλλο ζητοῦ-
 σιν ἢ τὸ φύσει δοῦλον, ὅπερ ἐξ ἐρχῆς ἐκπομιν. ἀνάγκη
 εἶναι τινὰς φάναι, τοὺς μὲν πανταχοῦ δαύλους,
 οὓς δ' οὐδαμοῦ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ εὐγε-
 νείας. αὐτοὺς μὲν γὰρ οὐ μόνον παρ' αὐτοῖς εὐγενεῖς,
 ἀλλὰ πανταχοῦ, νομίζουσιν· τοὺς δὲ βαρβάρους οἴκοι
 αὐτοῦ, ὡς ἔστι τὸ μὲν ὑπὸ τῶν εὐγενῶν καὶ ἐλεύθερων,
 οὐκ ὑπὸ τῶν. ὥσπερ καὶ ἡ τοῦ Θεοδόκευ ἑλλην

οῖον δ' ἀπ' ἀμφοῖν ἐκγόνοιν ὁζωμάτιον
 ἢ ἂν προσεπιτεῖν ἀξιῶσιν λίσσιν·
 διὰ τοῦτο λέγωσιν, οὐθενὶ ἄλλῃ ἢ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ
 κρινεῖν τὸ δοῦλον καὶ ἐλεύθερον, καὶ τοὺς εὐγενεῖς
 τοὺς δυσγενεῖς. ἀξιόδοι γὰρ, ὥσπερ ἐξ ἀνθρώπου
 γίνονται, καὶ ἐκ θεῶν γίνεσθαι θεῶν, οὕτω καὶ
 ἀγαθῶν ἀγαθόν. ἡ δὲ φύσις βούλεται μὲν τοῦτο
 πολλὰκις, οὐ μέντοι δύναται.

VII. Τοσούτον δὲ παρ' αὐτῷ τὴν εὐγένειαν διασί-
 ναι, ὥστε εἰς ἄκραν τιμὴν προσφερομένη τοικεῖναι.
 ὅταν μὲν ὅταν δηλοῖ, μὴ δίκαιον εἶναι, ἵαν εὐγενέ-
 ῃ καὶ γενναϊότατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἀξιούμενοι
 αὐτῶν γίνονται, δαῦλοι ὡσεὶ, καὶ ἐν ἀνδραπόδων
 αὐτῶν λόγῳ. καὶ γὰρ οὐκ εὐκότως ἐνδέχεται δοῦλος
 εἶναι ὁ εὐγενέστατος ἄλλος ἐν πολέμῳ. ἡ τοῦτο μὴ
 εἶναι φάσκων, τὴν εὐγένειαν οὐκ ἐκσυρρίττει,
 ἀλλὰ διαιρῶν τοὺς εὐγενεῖς κατὰ διαφορὰς, καὶ
 ἀπομάζων τοὺς βαρβάρους· οὐ συγχωροῦντας ἄλ-
 λ' ἢ τὴν οἰκοθῆν εὐγένειαν. ἡ δὲ τοῦ Θεοδόκευ
 ἡμεῖς τῷ σωτῇ διακοσμεῖ τὴν εὐγένειαν, ὡς ἡ-
 ἐνδοξότατην ἀνέκαθεν ἀπ' εὐγενῶν ὑπάρχουσαν.
 ὡς καὶ ὁ Ἐρμύδωρος ἀδικῶν ἀμφισβήτησεν
 αὐτὴν φησὶν, οὐτε δίκαια κρίσει, οὐδ' ὅπλοις
 οὐδ' ἐπιτυχίαν, παρ' ἐκείνοις ἀδελφοῖς, ὧν ἕτερος
 αὐτοῦ πατὴρ, ἕτερος δὲ ἀπὸ μητρὸς, προσποιεῖται τὴν

εὐγένειαν. τελευταῖος δὲ ἄλλος δηλοῖ, ὥς οὐκ ἔστι
 μινος τὸν λόγον τὸν ταῖς ἀρεταῖς καὶ κακίαις
 γένειαν καὶ τῆς τοῦ γένους ἀμαυρότητά διδοῖ
 ὅτι πέφυκε μὲν ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου, τοῦτος δὲ
 διακρίνεται. εἰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἄνθρωποι φησὶ
 διὰ τοῦτο ἰσότητοι, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἄριστῳ καὶ
 καίτοι, αἰδ' ὁ ἐξοχώτατος ἀρετῇ ὑπὸ τοῦ κακίστου
 ἀσέλγεστάτου διαφέρων ἦν. τοῦτο γὰρ ἡ φύσις
 ἀποδοῦναι ἐπιθυμεῖ, θάμνα δὲ ἐμποδίζεται ἀπο-
 κοῦσα τῆς ἀποτελειώσεως. τί δὲ χρὴ ἐξ Ἀριστο-
 τελεστέρων μαρτυροῦν κατὰ τῆς εὐγενείας προ-
 ἔκτιστον γὰρ ἰσῶμεν ἐν ἐκδιδομένῳ Περὶ Εὐγενείας
 βιβλίῳ καὶ ἐν τοῖς ἐπιταγῶν διακεκοσμηκῶτα, καὶ
 ἀγαθῶν λόγῳ διηριθμηκῶτα.

VIII. Πάλιν ἐπειδὴ μᾶλλον ἱστοῦν προβάλλει
 αἰνῶν Ἀριστοτέλη, φησὶ, ἔξετάζωμεν, πότερον
 τοσαύτον προὕπηλκυσε τὴν εὐγένειαν, ὅσον οὐδὲ
 θεοῖς. οὕτως γὰρ ἐν τοῖς αἰνῶσι αἰδοῦν ἄλλοι.

Ἰσως γὰρ ἂν φαίη τις, κατὰ παντός ἡμεῖς
 ἀγαθοῦ οὐκ ἄντως νενεμησθαι τῆς ἀρχῆς, εἰ
 τὰ λοιπὰ μηδὲν διαφέρουσιν, ἀλλ' ὅμοιοι τυγχάνουσιν
 τῆς τοῖς γὰρ διαφέρουσιν ἕτερον εἶναι τὰ δίκαια
 τὸ καὶ ἄξιον· ἀλλὰ μὴν εἰ ταῦτο ἀληθές, ἵσταν
 κατὰ χρῶμα, καὶ κατὰ μέγεθος, καὶ κατ' ὅταν
 ἀγαθόν, πλεονεξίαι τις τῶν πολιτικῶν δικαιο-
 ὑπερέχουσιν. ἢ ταῦτο ἐπιπόλαιον τὸ ψεύδος; φησὶ
 δ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δυνάμεων· τῶν
 ἀνθρώπων αἰλητῶν τὴν τέχνην οὐδοῖον πλεονεξίαν
 αὐτῶν τοῖς εὐγενεσιτέροις· οὐδὲν γὰρ αὐλίσσουσι
 τισιν. οὐδὲ δὲ τῶν κατὰ τὸ ἔργον ὑπερέχοντι διδόναι
 τῶν ὑπάρχον τὴν ὑπεροχήν. εἰ δὲ μήπω δηλοῖ
 γόμινον, εἰ μᾶλλον αὐτὸ προαγαθοῦνταται φησὶ
 εἰ γὰρ εἴη τις ὑπερέχον μὲν κατὰ τὴν αὐλητικὴν
 δ' ἡλείπων κατ' εὐγένειαν, ἢ κάλλος, εἰ καὶ
 ἔκτιστον ἐκείνων ἀγαθόν ἵσταν τῆς αὐλητικῆς (εἰ
 τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος) καὶ κατὰ τὴν
 γὰρ, ὑπερέχουσι πλέον τῆς αὐλητικῆς, ἢ ἐκείνων.

αὐλητικὴν, ὅμως τοῦτω δοῖον τοῖς διαφέροντας
 αὐτῶν· δεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔργον συμβάλλεσθαι τὴν
 αὐτοκλήνην καὶ τοῦ πλοῦτου, καὶ τῆς εὐγενείας· συμ-
 βάλλονται δὲ οὐδὲν. ἔτι κατὰ γινετοῦ τὸν λόγον πᾶν
 πρὸς πᾶν ἂν εἴη συμβλητόν. εἰ γὰρ μᾶλλον τὸ
 μέγεθος, καὶ ὅπως ἂν τὸ μέγεθος ἐνέμιλλον εἴη καὶ
 πλοῦτον, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν· ὥστ' εἰ πλεον ὁδὸν
 κατὰ μέγεθος, ἢ ὁδὸν κατ' ἀρετήν, καὶ πλεον
 ὅπως ὅπως ἀρετῆς μέγεθος, εἴη ἂν συμβλητὸν πάντα.
 πλεον δὲ γὰρ μέγεθος, εἰ καὶ τὸν τοσοῦτον τοσοῦτον,
 πλεον ὡς ἴσον. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, δηλόν, ὡς καὶ
 τῶν πολιτικῶν εὐλόγως οὐ κατὰ πᾶσαν ἀναισθησίαν
 συμβλητοῦσι τῶν ἀρχῶν. εἰ γὰρ οἱ μὲν βραδύς, οἱ δὲ
 αἰσθητοί, οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλείον, τοὺς δ'
 ἑλάττω ἔχειν. ἀλλ' ἐν τοῖς γυμνασίοις ἀρχῶν ἢ τοῦτοι
 λαμβάνει τὴν τιμὴν ἀλλ' ἐξ ὧν πόλεις συνίσταται.
 ἐν τοῖς τοῖς ἀναγκαῖον ποιῆσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν.
 εὐλόγως ἀναισθητοῦσι τῆς τιμῆς οἱ εὐγενεῖς,
 καὶ ἐλευθεροὶ καὶ πλούσιοι. δεῖ γὰρ ἐλευθερίας τ' εἶ-
 ναι καὶ τέλειμα φέροντας. οὐ γὰρ ἂν εἴη πόλεις ἐξ ἀπό-
 πτεων πάντων, ὥστε οὐδ' ἐκ δούλων. ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ
 αὐτῶν, δηλονότι καὶ δικαιοσύνης, καὶ τῆς πολιτικῆς
 ἀρετῆς. οὐδὲ γὰρ ἄνευ τοῦτων οἰκίσθαι πόλιν δικαιο-
 σύνης, πλὴν ἄνευ μὲν τῶν προτέρων ἀδύνατον εἶναι τὸ
 εἶναι, ἄνευ δὲ τούτων οἰκίσθαι καλῶς. πρὸς μὲν οὖν τὸ
 εἶναι εἶναι, δίδωκεν ἂν ἢ πάντα, ἢ ἐνὶ γινετοῖς, ἢ
 ὡς ἀμφισβητεῖν· πρὸς μὲντοι ζωὴν ἀγαθὴν ἢ παι-
 δειαν καὶ ἢ ἀρετὴν μάλιστα δικαίως ἂν ἀμφισβητοῦσιν,
 καὶ ἢ ἄλλῃ καὶ πρῶτον. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔστι πάντων
 ἴσον ἔχειν δεῖ τοὺς ἴσους ἐν τι μόνον ὄντας, οὔτε ἔστι
 τοὺς ἀνίστους κατ' ἴσους· ἀνάγκη πᾶσας εἶναι τὰς τοιαύτας
 πολιτικῆς παρεκβύσεις. ἔργηται μὲν οὖν καὶ πρῶτον,
 καὶ ἀμφισβητοῦσι ἀνάγκη τινὰ δικαίως πάντες, ἀπλῶς
 οὐ πάντες δικαίως· οἱ πλούσιοι μὲν, ἵτι πλεον με-
 τὰ τῆς χώρας αὐτοῖς. ἢ δὲ χώρα κοινόν· ἔτι πρὸς
 τὴν συμβολαίαν πιστοὶ μᾶλλον, ὡς εἰαὶ τὰ πλεον· οἱ δὲ
 καὶ ἐλευθεροὶ καὶ εὐγενεῖς, ὡς ἐγγὺς ἀλλήλων. πολιταὶ γὰρ

αὐλλοι οἱ γενναϊότεροι τῶν ἀγενῶν· ἡ δ' εὐγένεια
 ἰκάσται· οἱκοι τίμιος· ἔτι δὲ οἱ βελτίους ἐκός ται
 βελτιόων. εὐγένεια γὰρ ἵσται ἀρετὴ γένους. ὅμως
 δὲ φήσομεν δικαίως καὶ τὴν ἀρετὴν ἀμφισβητῆν
 κοινὴν γὰρ ἀρετὴν εἶπαι φάμεν τὴν δικαιοσύνην
 πάσας ἀναγκαῖον ἀκολουθεῖν τὰς ἄλλας. ἔλλα μὲν
 οἱ πλείους πρὸς τοὺς ἐλάττους· καὶ γὰρ πλείους
 πλουσιώτεροι, καὶ βελτίους εἶσιν, ὥς λαμβανόμενοι
 τῶν πλείονων πρὸς τοὺς ἐλάττους. ἀρ' οὐκ εἰ ποτε
 εἶεν ἐν μιᾷ πόλει (λέγω δ' οἷον οἱ τ' ἀγαθοί, καὶ
 πλούσιοι, καὶ εὐγενεῖς, ἔτι δὲ πλήθος ἄλλο τι πλείον
 κόν) πότερον ἀμφισβήτησις ἵσται, τίνας ἀρχεῖν δεῖ
 οὐκ ἔσται; καὶ ἰκάσται μὲν οὐκ πολιτείας αὐτῶν
 μένων ἀναμφισβήτητος ἡ χάρις, τίνας ἀρχεῖν δεῖ
 γὰρ κυρίως διαφέρουσιν ἑλλήνων· οἷον ἡ μὲν τῶν
 πλουσίων· ἡ δὲ τῶν διὰ τῶν σπουδαίων ἰσχυρῶν
 καὶ τῶν ἄλλων ἰκάσται τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀλλ' ὅμως
 σκοποῦμεν, ὅταν περὶ τὸν αὐτὸν αὐθ' ὑπάρχη χρόνος
 πῶς διοριστέον; εἰ δὴ τὸν ἀριθμὸν εἶεν ὁλόγοι πρὸς
 οἱ τὴν ἀρετὴν ἔχοντες, τίνα διὰ διελίξαι τὸν τρόπον
 τὸ ὁλόγοι πρὸς τὸ ἔργον δεῖ σκοπεῖν, εἰ δύναται
 εἶναι τὴν πόλιν; ἢ τοσούτοι τὸ πλήθος, ὥστε εἶναι
 λιν εἰς αὐτῶν; ἵσται δὲ ἀπορρίπτει πρὸς ὑπάρχειας
 διαμφισβητοῦντας περὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν. δὲ
 γὰρ οὐδὲν λέγειν δίκαιον, οἱ διὰ τὸν πλοῦτον ἔσται
 ἀρχεῖν· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ κατὰ γένους. δηλον γὰρ
 εἰ τις πάλιν εἰς πλουσιώτερος ὑπάρτων ἵσται, δηλον
 κατὰ τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦτον ἀρχεῖν τὸν ἔνα ὑπάρτων
 διήσται· ὁμοίως δὲ καὶ τὸν εὐγενεῖς διαφέρουσιν
 ἀμφισβητοῦντων δὲ ἑλευθερίαν· ταυτὸ δὲ τοῦτον
 συμβῆσται καὶ περὶ τὰς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τῆς ἀρετῆς
 εἰ γὰρ τις εἰς ἀμείνων ἀνὴρ εἴη ἄλλων τῶν ἐν τῇ πόλει
 εὐμακρὶ σπουδαίων ὄντων, τοῦτον δεῖ εἶναι κύριον καὶ
 αὐτοῦ δίκαιον. οὐκ ἂν εἰ καὶ τὸ πλήθος εἴη
 κύριον, διότι καλλίτους εἰσὶ τῶν ἄλλων· καὶ εἰς
 πλείους μὲν τοῦ ἐνός, ἐλάττους δὲ τῶν πολλῶν, καὶ
 τοὺς ὥς τῶν ἄλλων, τοὺτους ἂν δέοι κυρίους εἶναι

ἄλλον, ἢ τὸ πλῆθος, πάντα δὴ ταῦτ' ἵστικα φανερόν
 ὅτι τοῦτων τῶν ὅρων πένθεις ὁρῶς ἐστὶ, καθ'
 ὅσον αἰσίουσιν αὐτοὶ μὲν ὄρχιν, τοὺς δ' ἄλλους ἐπὶ σφῶν
 γινώσκειν, καὶ γὰρ δὴ καὶ πρὸς τοὺς καὶ ἀρετὴν ὁ-
 ροντίας κυρίους εἶναι τὸν πολυπύμματος, ὁμοίως δὲ
 καὶ τοὺς κατὰ πλοῦτον, ἔχουσιν ἂν λέγειν τὰ πλῆθη λό-
 γον τινὰ δίκαιον.

IX. Ἐν τοῦτοις Ἀριστοτέλης οὐ μόνον οὐ διεβαλεῖν
 ἀνέγειναι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇσι. τῶν καλῶν εἶναι φησι
 αἰτίαν, αἰτίαν δὲ κατέπερ οἷα καὶ προτιμῇ, καὶ
 οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ τῇ ἀρετῇ. μόνον δηλοῖ, ὅτι
 ἀποδέχεται τὸ αἴτιον ἐκείνο, καὶ ἔξοχόν, κατέπερ
 ἄλλοις ἴσους ὄντας, ἀρίστως δὲ τῶν ὄρχων μεταδί-
 οθαι. τοῖς ἰσοτίχοις ἀνέγειναι μὴ παρακρίσειν τὸν
 ἀριστίστονον ἐν τοῖς ἀλλοῖς, οὐ γὰρ βέλτιον ἀνέγειναι
 ἀλλὰ τὸν ἀνέγειναι. εἰ γὰρ ἡ εὐγένεια ποιεῖ
 τὴν ἐμπειρίαν τῶν ἀλλῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποφύ-
 γει τὴν πόλιν χρησίμους εἶναι τοὺς εὐγενεῖς, τοὺς ἐλευ-
 θέρους, εἰ δὲ χρησιμώτερον τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὴν
 ἐλευθερίαν. τέλος δὲ, εἰ ἐκείνος οὐκ ἄλλος ἐμφανέει μὴ
 ἐμφανέει τὴν εὐγένειαν, ὅταν αἰτίαν ἐν αὐτῇ ἔχῃ
 παρὰ πῶς λέγει, ὡς περὶ τὸν δοκεῖν τοὺς ἐκ βέλ-
 τιστων περὶ τῆς βελτίους τυγχάνειν, πῶς οὖν τῆς
 τοῦ παντὸς ἀνθρωπίνου γένους εὐγενείας τιμωμέ-
 νῃς κατεργασοῦμεν, διασπώμεν, διασείρομεν,
 οὐδὲ μὴ χολὴν κινήσῃς ἡμῖν, οὕτω συχνάκις ἀνακλιθεῖ-
 ναι ἐκείνου τοῦ σοῦ Ἀριστοτέλους, ἢ τὰ ἐκείνων λόγ-
 ον ἀποβλητέα, ἢ τοῖς ἀγαθοῖς προσμεριμνητέον τὴν
 εὐγένειαν, ὥστε καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ πρὸς τὴν εὐδι-
 αν συμφέρειν οὐκ ἂν δύναται ἔξαρτος εἶναι.

X. Πάλιν ἐκείνο φλυαρεῖς. εἰ γὰρ ἄλλο κομίζομεν
 τὴν εὐγένειαν, εἰ μὴ παλαιὸν πλοῦτον, ἢ παλαιὸν
 οὐδέτερον ἐφ' ἡμῖν ὂν, ἀλλὰ τὰ μὲν τύχης ἀδῆ-
 λον, τὰ δ' ἀκμασίας χάριν ἀνθρωπίνης, ὥστε ἐκ δυσ-
 τέρων κρείμαται τὸ περυσνημένον ἥτομα ἢ εὐγένειαν.
 οὐδὲ πλοῦτος μὲν οἷα ἡμῶν αὐτῷ τοὺς γεννηθέντας
 ἀλλ' ὁ ἐξ ἀρετῆς γεννηθεὶς ἐκονίζεται ἀπὸ τῶν

ἐπὶ τῆς ψυχῆς δικαίων εἰς τοὺς ἐκγόρους διαχωρίζεται
καὶ τοῦτ' ἵσταιν ἢ ὅπως εὐγένεια, ὁμοίωσις δικαιο-
της. Ἀρ' οὖν εὐγενέστερος ἦν ὁ Μίδου πλοῦτος
Ἀρισταίδου πενίας; καὶ τοι ὁ μὲν οὐδ' ἐντάφια καὶ
λαπῶν, τῷ δὲ Φρυγὶ πάντ' ἂν ἰδύμετο εἶναι τάφος. οὐκ
οὐκ ἐν πλοσίῳ τὸ εὐγενές· (πυρὸς ἔχει καὶ τὸν
πῦσα πορηγία· ἀμφότερα χωρὶς τροφῆς ἐφαιδρύνει
σβεννόμενα.) ἢ δὲ Σωκράτους ἄδοξία μάλα καὶ ἐξ
μογλύφου παιρὸς οὐκ ἦν εὐγενέστερα τῆς Σαρδανίου
λου δόξης; μὴ οὖν νομίζεις, ὅτι Ξέρξης εὐγενέστερος
ἦν Κυναίουρου, καὶ τοι ὁ μὲν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρὸς
ἀπεκόπη τὴν χεῖρα, ὁ δὲ ὑπὲρ τοῦ ξὺν Ἰφρυγαν, ἑστὶ
μεγάλῃς βασιλείας μεγάλῃν περικαίμενος δειλὸν.

XI. Λέγεται μὲν ταῦτα μεγαλοπρεπῶς. ἐγὼ δὲ
οὕτως ἁλλοτρίως εἶμι τῆς ἐπικικίας, ὥστε τιθέναι
ἀρετῇ ἐναντίαν τὴν εὐγένειαν. οὐ ποιήσω, οὐ λέξω
δὲ τῆς εὐγενίας ὄνομα κινὸν εἶναι, μηδ' αὖτως οὐρανοῦ
οὐχ ἥτιον δ' ὥς ἄχρηστον τὰ χρήματα εἰς θάλασσαν
καπορτισθῆναι θά τις κελύη. πολλάκις μὲν μνησ-
ταία πάρεστιν ἡμῖν, μήτε κτήματα, μήτε πάπυ-
ροὶ πρόπικτοι· ὅτω δὲ ταῦτα ἐπ' ἀποχρῶσιν ἔξοχα, τοὶ
χρῶσιν τε καὶ χρῆσθαι τὸν καλῶς τὰ τῆς ἀρετῆς
μελέτωντα, οὐδὲν κωλύει πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν.
μᾶλλον εἰσὶ βοήθειαι καὶ ὄργανα νοφίας· ἅπαντες
ὑποβρίβωσι τὴν ἀρετὴν, αὐτὴν τε δυσκοσμοῦσι, οὐκ
ὡς ἡ καλὴ παρθένω, ἂν ἐπ' αὐτοφροσ ἢ, πρὶναι τε ἡ
τῷ ἐσθλῆς, καὶ προστίθωσιν, οὐκ οἶδ' ὅ τε ἀρετῆς
τῆς φύσεως κάλλος. αὐτῶς οὐχ οἷη τε πῦσα ἡ εὐγένεια
τὴν ἀρετὴν θαυμαστοτέραν ποιεῖν, ἥτις ταῖς
ἀκρίβειαι λιμνοπρότερα ὑπάρχει, ὅμως οὐκ οἶδα τι αὐτῇ
καὶ κόσμου τῷ τῆς ἀρετῆς σπονδαῖς προσφέρειν.
τοῦ δὲ τὸν Σωκράτην τοῦ Ξέρξου προτιμῶμεν
Κύρος τὰ εἰς αὐτὸν συμβεβλημένα ὑπὸ τοῦ Σωκρά-
του Ξενοφῶντος εἶχεν, δῆλον ὅτι ταῖς σφίς ἡμῶν
τοῖς αὐτοῦ Σωκράτους τὰ τοῦ Κύρου τιθῆς αἰ
ρετώτερα τασούτων, ὅσον ὑπερέχοντα οἱ λόγοι
τῶν πραγμάτων.

XII. Ὁ δὲ Ἀνάχουρος ὅταν εἴπῃ τοὺς Ἀθηναίους
 παρὰ Σκύθαις βαρβάρους, ὥσπερ τοὺς Σκύθας ἐν τοῖς
 Ἀθηναίοις, οὐ κατεδικάζει τὴν εὐγένειαν, ἀλλὰ μῦλλον
 ἵκαστον ἐν τῇ οἰκίᾳ χώρᾳ δοκίμῃ εὐγενῇ σημεῖναι. οὐκ
 ὁρᾷ οὐδὲν ὀνειδίζεσθαι τὸ τοῦ γένους ἄδοξον, τοῖς
 οὐκ ἐν τοῖς ἰσχυροῖς ἰσχυροῖς ἄλλοδαμοῖς. ὁ δὲ Χρύσιππος ἐν τῇ
 τῶν ἀρετῶν ἰσοτιμίᾳ περιλήγῃ καὶ διάζουσα
 τὴν εὐγένειαν καλεῖ, μηδὲν ἄρα διαφέρειν ἐκείνῃ πικρᾷ
 πατρὸς γεγονότος τυγχάνης, εὐγενὸς ἢ μή. τί τῶν Στωϊ-
 κῶν ἀρχηγῶ ἀποκρίνωμαι, ζητεῖς; τοῦθ' ἔπερ ἤκου-
 σαι ἐμὴ καὶ ἐκείνης λίγοντα στοᾶς. τοῦτον τὸν Στωϊ-
 κὸν λατρεῖν καὶ ἐξ ἀδάμῃσιν συμπεπηγνημένον, οὐ
 φανερῶς ἀγνοεῖν τὴν εὐγένειαν, ὅς καὶ ἐν στήθεσιν
 ἰσχυρῶς πεπαισμένος οὐκ αἰσθάνεσθαι φησὶ, οἷόν τε τοῦτο
 οὐκ αἰσθάνεσθαι, μηδαμῶς ὑποδιδότα τοῖς ἀλλήλοις, καὶ
 ἐκείνους ἀναίσθητος ὢν. τοιαύτης τῆς στοᾶς ἱστοίᾳ
 τῶν φανερῶν, εἰ τὸν ἄνθρωπον τὴν εὐγένειαν ἀφαι-
 ρήσιν, οἱ τὸν ἔρωτα, τὸ ἔλεος, τὴν ἀντισημασίαν, καὶ
 τὴν πάθη τὰ λοιπὰ τῷ ἄνθρωπῳ, παρὰ φύσιν διαφένειν.
 ἀποσπᾷσιν. οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν μέσῳ τῷ πυρὶ μὴ πλεγε-
 σθαι ἐπαγγέλλονται, οὐδ' ἐν μέσῳ τῇ θαλάσσῃ, ἐπὶ τῶν
 κρημάτων καταποντίζεσθαι. οὗτοί οἱ ὑφ' ἡμῶν τοῦς τῆς
 φύσεως θεσμοῦς ἐξορίζονται, τὰ πάθη μάλιστα ἐμπη-
 ρῶντα λέγοντες. οὗτοί οἱ τὴν πρόνοιαν τὴν ἀρχίνουσαν
 πάντα γράνῃ μητέρα καλοῦντες τοῦτου τοῦ παντός, ἢ
 οὐκ εἴ γε οὐκ ὥρασαν ἐπισκῆψαντα τῇ ἡλικίᾳ, εἰπερ
 ἡμᾶς ἐβούλοιντο πείθειν αὐτὴν τηλεκρίαν ἢ κοινὴν
 εἶσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀνέχισθαι οὐ χελεῖν. οἱ δὲ
 τῆς εὐγενείας οἰκίστας δορυφόρους χλευάζει, τὴν ἀλα-
 γουσίαν, τὰ κομψόν, τὴν βίαν, τὴν τοῦ ἄνθρωπίνου δι-
 καίου καταφρόνησιν, οἱ τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἀρχόν-
 των τιμὰς ὑπὸ τούτων ὑπεβρυμένους ὁρῶσιν, οὐ μέ-
 νηται τοῖς αὐτοῖς τοῖς αὐτοῖς, οἷς ἀνθάδι φωνή τῆς
 εὐγενείας δορυφόρους καλοῦσιν, ἐν ἄλλοις τῶν ἡγεμό-
 νων ἡμισυ ὑπάρχειν. ἐκείνων τὴν μὴ εἶναι φησὶ.
 Μῆτιν αἰετοῖ, θιά, Πηληϊάδῃσι Ἀχιλλεύς
 Ὀδλομένην, ἢ μὲν Ἀχαιοῖς ἀλγέ γίθηκε,

Πολλὰς τ' ἰφθίμους ψυχὰς αἰεὶ προΐαφεν
Ἡρώων, αὐτοὺς δ' ἰλῶρια ταύχε κύνεσσιν,
Οἰωνοῖσι τε πῦσι.

ταύτην δὲ τὴν μῆριν ἄρα μένον τρώμαζε τοῦ Ἀχιλλεύου
ἢ χείρων ἦν Φαλαγίδος καὶ Ἀγαθακλείους καὶ Διωνύσιου,
οὓς ἀγνοεῖς οὐκ ἀγνοοῦμεν; οὐ γὰρ ποιητὴς ἔστι
νος ὁ κάλλιστα πεπαιδευμένος ὅταν λέγει·

Οὐ μὲν γὰρ τί που ἐστὶν ὑψιφώτερον ἀνδρός

πάντων, ὅσα τε γαῖαν ἐπιπνέει τε καὶ ἔρπει,
μᾶλλον περὶ εὐγενοῦς φησι. οὕσης δὲ τῆς φύσεως οὐκ
λερῆς, οὐκ εὐθὺς οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἀγενοῦς ὁ γένεσθαι
ἀλλὰ τὰ παρὰ φύσεως ἐπιτήδεια ὡς ὑπὸ θεοῦ σωφρονέοντα θαυμάζεται·

Οὕτως οὐ πάντεσσι θεὸς χάριεντα δίδωσιν

Ἀνδράσιν, οὔτε φνὴν, οὔτ' ἄρ' ἡρώεας, οὔτ' ἀγαθήν.

Ἄλλος μὲν γὰρ τ' εἶδος ἀκιδνότερος πέλκει ἀνὴρ.

Ἄλλῃ θεὸς μομφὴν ἔπεισι σιέφει, οἱ δὲ τ' ἐξ αὐτοῦ

Τερπόμενοι λίσσουσιν.

οἷδ' ἂν ἴδης τις τὰς ἀρχάς, προστασίας, βασιλείας καὶ
βάλλοντά τινα τῶν ἀγενῶν, τοὺς δὲ εὐγενιστάτους καὶ
ταβαλλομένους, διὰ τοῦτο διώξεις τὴν εὐγένειαν. ἐκείνους
γὰρ οὐ μᾶλλον τῶν εὐγενῶν ἢ τῶν δημοτικῶν ἵπταιται.

Εἰ γὰρ ἔγνων σὺ, Τρόφιμε, τῶν πάντων μόνος

Ὅν τ' ἐκικτεν ἢ μήτηρ ἐφ' ᾧ γε διατελεῖν

Πρύσσων ἢ βούλει, καὶ διευτυχεῖν αἰεὶ,

Καὶ τοῦτο τῶν θεῶν τις ὠμολόγησέ σοι,

Ὅρθως ἀγανακτεῖς· ἔστι γὰρ σ' ἐψευσμένος,

Ἄισιόν τε πεποίησ'. εἰ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ῥήμασι

Ἐφ' οἷσπερ ἡμεῖς, λοπάσας τὸν ἄερα

Τὸν κοινόν, ἵνα σοὶ τι τραγικώτερον καλῶ

Οἰοτέον ἄμεινον ταῦτα καὶ λογιστέον.

λέλεκται γὰρ τοιαῦτα καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τοῖς ἐν ταῖς πό-
σεσιν οὔτε δόξα, οὔτε ἀδοξία πρὸς ταῦτα συμβέβηκε
ναται. ἐξ ἴσου τὰ παρὰ θεοῖς ἐμαυρμένα ἐκαστῶν
γνωσῆται· ἵνα

Σύμβολον δ' οὕτω τις ἐπιχθονίων

Πισιὸν ἄμφι πρύξιος εἶ-

σημένας εἶρεν θεόθι.

Τὸν δὲ μελλόντων τετύφλωνται φράσαι·

Πολλὰ δ' ἀνθρώποις πυρὰ γνώμην ἔπεισεν

Ἑμπαυλὶν μὲν τέρατος, οἱ δ' ἀνιερῶς

Ἀντιχρύσαντες ζάλας

Ἐσθλὸν βαθὺ πῆματος ἐν μι-

κρῶ πεδύμενσαν χρόνῳ.

ΧΙΙ. Πάλιν πρὸς Χρύσαιππον ἀναχωρῶ, ὥς καὶ
εὐγενείας ὑπὸ τοῦ ξυνετωτάτου ποιητοῦ πεποιη-

ται γράφει τάδε,

Ὅτι κεν ἐγὼ δῆσας ἀγάγω, ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν·

Ἐπειροῦν γὰρ ἡμεῖς ἢ Θεσπείου τοῦ ἀσπληγιστοῦ καὶ ἄτι-

μοῦ λόγους τοὺς ἀσχημονεστάτους εἰς τὸν ἄριστον

ἐκείνῃ πρὸς ταῦτα μεταφέρειν, ἀλλὰ μᾶλλον Ὀδυσσεὺς

ἐκείνῃ τοῦ ἀβελτέρου ἀποπλήξοντα τὴν αἰθρία-

σιν, πάλιν ὑλακτεῖ, λέγων, ὑπὸ τοῦ αἵτου ποιητοῦ

τῶν εὐγενῶν κακῶς πεπραγμένα δηλωθέντα, ὅτιαν

Ἄρως καὶ Ἀφροδίτης μοιχείαν ὁ Ἡφαιστος κα-

τέλεσε,

ὦ πάτερ, ἢ δ' ἄλλοι μύκτες θεοὶ αἴν' ἴσμεν,

ἀλλ' ὅτ' ἐν ἔργῳ γέλαια καὶ αἶψα ἐπικύβηται ἴδωσθαι.

Ὡς ἐμὲ χωλὸν ἴόντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη

αἴν' ἀνιμάσκει, φίλιν δ' αἰδηλὸν Ἄρηα·

Ὅντιν' ὁ μὲν κυλῶς τε καὶ ἄρτιπος, αὐτὰρ ἐγὼ γε

ἠπιδανὸς γενόμεν'· αὐτὰρ οὐκ αἶτις ἄλλος,

ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶν· τὼ μὲν γίνεσθαι ὀφείλλον.

Ὡς οὖν ἢ ἐκ Διὸς ἐγγεγαυῖα ἐγκυλῆται Ἀφροδίτη,

ὥς καὶ ὁ ἐγκυλῶν οὐχ ἥτιον ἐξ αὐτοῦ τοῦ Διὸς·

ὡς αἰδοῖται δικαίως Ἀφροδίτη τῷ Ἡφαιστῷ τὴν χω-

ρὴν· ἀπειρεσίη γὰρ ἐν τῷ αἵτιον τῆς πηρωσίως·

ὡς δὲ δίδωσι αὐτὸς τὴν εὐγένειαν Ἀφροδίτῃ, Ἄρα τί

ἐστὶν ὅφρα θ', ἐν τῷ καθεύδοντι ἐν φιλότῃ

ἐμὴ δέμενιά βάντες· ἐγὼ δ' ὁρώων ἀκῆμαι.

Ὡς μὲν σφας ἐπ' ἑλπία μένουνθ' ὅτι κείμεν οὐκ,

καὶ μάλα περ φιλοῖντι· τάχ' οὐκ ἐθελήσετον ἄμφο-

τέρων, ἀλλὰ σφωι δόλος καὶ διομός ἐρύξει,

Εἰσὶν μοι μῖλα πάντα παῖτ' ἄποδῶσαι ἴδμεν·
 Ὅσα οἱ ἐγγυάλισα κυνῶπιδος οὐνεκα κοῦρης,
 Οἶνικά οἱ καλὴ θυγάτηρ, αἰὲρ οὐκ ἐχέθυμος·
 ταῦτα μῖλλον πρὸς τὴν εὐγενῆ Ἀφροδίτην ἢ πρὸς
 δημοτικὴν Αἰΐδα, ἣ δυοῖν ὀρόλοιν ἱταίριδιον· ἣ γὰρ
 τοῦ Ἡφαίστου δεσμοὶ τοῦ μὲν καυτελὲς θέντας
 προσεχομένου Ἄρμος καθάπτιοται, τοῦ δὲ ἐκ τοῦ
 μου τυζόντος οὐ· Ἡφαιστος μὲν

— κακὰ φοιτοὶ βυσσοδομαύων·

Ἐν δ' ἴθι' ἔκμοθέω μέγαν ἄκρον, κόπῃ
 δισμοῦς

Ἀφρόδιτους, ἁλύτους, ὅφρ' ἱμειδὼν αὖθι μένοι·
 Αἰτάρ ἐπειδὴ τιῶζε δόλον κεχολωμένος Ἄρι·
 Βῆ δ' ἔμιν ἐς θαλαμον, ὅθι οἱ φίλα δέμν' ἔκειτο·
 Ἀμφὶ δ' ἄρ' ἱκνῶσιν χεῖς δέσματα κύνῃσιν ἅπαντι·
 Παλλὰ δὲ καὶ καθύπερθε μελαθρόφιν ἐξεκέρκευ·
 Ἦνδ' ἀράχνια λεπτά, γὰρ οὐκ ἐλπίς οὐδὲ ἴδοιτο,
 Οὐδὲ θεῶν μακάρων· περὶ γὰρ δολέοντα τέτυκτο·
 Αἰτάρ ἐπειδὴ πάντα δόλον περὶ δέμνια χεῖνι,
 Εἴσσι' ἔμιν ἐς Αἴημον ἔκκλιμενον πτολίεθρον·
 οὗτοι οἱ δεσμοὶ ἐξ ἴσου μῖλα τείνουσιν ἐς ἅπαντας τοὺς
 ἀνεχομένους ἑαυτοὺς τοῖς ἰσθμικοῖς ἁλλοκισθαι θέλον·
 εἰς τοιαύτας τὰς πίδας ἐκείνους ἀνάγκη πέπτειν,
 ἡμαρτήματα οὐχ οὕτως στέγισθαι καὶ καλύπτειν
 ὥστε μὴ ἐμφαίνεσθαι, ὅ· κ' ἄγνοῖς τοῦτο ὅπερ εἰς
 τῶν θεῶν·

Οὐκ ἀρετῇ κακὰ ἔργα· κινέει δὲ βροτῶς οἴκον·
 Πρὸς καὶ τῶν Ἡφαιστος ἔων βραδὺς εἴλεν Ἄρη·
 Πάντατόν περ ἴοντα θεῶν οἱ Ὀλύμπου ἔχουσι·
 Χωλὸς ἔων, εἰρηλατὸν· τὸ καὶ μοιχάρε' ὀφείλλει·
 ἣ δ' ἱμετέρῃ ἐκείνῃ στοῦ, ὃ Στωϊκοί, μηδὲνα πᾶσι
 μοιχὸν ἰώρακε περιπατοῦντα· ἣ δ' ἐν προσώπῳ
 εἰ μᾶλλον βλέπεται, ὅτι μᾶλλον ἐπίδηλος, οὕτως
 τὴν καὶ τῶν εὐγενῶν τὰ πλάσματα ἐκδηλότερον
 θύειον διώκεσθαι, εἰ δὲ μὴ τὴν στοῦν καταβαλεῖν
 τὰ πάντα ἡμαρτήματα φάσκοντες ἴσα τυγχάνειν,
 τῶν εὐγενῶν ἀκαίρετον ἐπιτηρεῖτε· θυγατρὸς

ἄνωθεν πάντων. Οὐ μὲν ἀλλ' οὐδ' οἱ ἐκ προγόνων ἀγαθόν, ἐγγενεῖς πάντως, ἀλλ' ὅσοι τυγχάνουσιν ἀγαθοῖ τῶν προγόνων ὄντες. ὅταν μὲν οὖν αὐτοὺς ἀγαθὸν μὴ ἔχει διὰ τοιαύτην δύναμιν τῆς φύσεως, ὡς τίνα πολλοὺς ὁμοίως, οὐκ ἔχει ἀρχὴν τοιαύτην δύναμιν τοιαύτοις Ἀρχὴ τοῦ γένους καὶ ἐγγενεῖς, οἱ ἀπὸ τοῦ τοῦ γένους ὄντες, οὐκ ἔστιν ὁ πατὴρ ἐγγενεῖς ἢ, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τοῦ γένους· οὐ γὰρ δι' αὐτὸν ὁ πατὴρ ἔφη κησεν ἀγαθόν, ἀλλ' ὅτι τοιαύτου γένους ἦν.

XV. Ταῦτα μὲν Θεόγρυπτος περιγράφεται, ὡς ὁ Πλάτωνος ἑρμηνεύων λέγει· οὗτος δὲ ποιητὴς περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας λόγους ποιεῖται, καὶ ἐκδότως περὶ ἀνθρώπων βίου ἀπομνημόνευμα κατασκευάζει, οὗτος πληρώως εἰ τῆς ἐπισκευῆς ἐπιστήμων τις, περὶ αὐτῆς γράφει. τοιοῦτον τοῦ ποιήματος, ὡς ἡμεῖς, συνιστάμεν ἐστὶν ἄρχη, ὅταν ἀπὸ τοῦ καλοῦ τοῦ γένους προσημαίνει, αὐτῷ μὴ ἰσχύει, οὐκ ἄνθρωπον, οὐκ ἄλλου τῶν ὑπομένων μέλλειν γασθῆαι καλόν, εἰ μὴ καὶ αὐτὸν ἐκ αὐτὸν γεννησάντα καλὸν ᾖ. διὰ τοῦτο καλὸν αὐτῷ ἢ ἄλλων ζώων πυρραδίσγμασι χρῆσθαι, ἵππῳ οὐκ ἔστιν ἄλλα σπονδαιοτέρως τρέφεται, ὅν περὶ τὴν κηδεύσαν τὴν θεραπείαν οὐ μικροῦ ποιούμεθα, οἷα ἄρ' ἐν τῷ τινός, ὡς γενναῖοι αὐτὰ τυγχάνουσι, ὅπερ καὶ δηλοῖ τὰ ἔτη τάδε·

Κριούς μὲν καὶ ἄνους διζήμεθα, Κύριε, καὶ ἵππων
Εὐγενέσι, καὶ τις βόβλειται ἐξ ἀγαθῶν
Κτήριασθαι, γῆμαι δὲ κακῇ κακοῦ οὐ μελεδύνει.
Βασίλεις ἄρῃ, ἣν τις χυρμαίνει πολλὰ διδῶν.
Οὐδὲ γυνὴ κακοῦ ἀνδρός ἀνίσταται εἶναι ἄκοιτος
Πλοῦσ' ἔσθ', ἀλλ' ἀφραδὴν βόβλειται ἀν' ἀγαθῶν.
Χρήματα γὰρ τιμῶσι, καὶ ἐκ κακοῦ τοσούτους ἐγχεῖται.
Καὶ κακὸς ἐξ ἀγαθοῦ, πλοῦτος ἦμεις γένοιτο
ἕσασιν καθήκει τὴν τῶν υἱῶν γένεσιν, ἐν ταῦτοις
ἔπειν ἢ τῶν ἀνθρώπων ἄγροις δηλοῦνται· καὶ
τοῦτο συμβαίνει τοῖς ἐνδοξοῦσι οἴκοις ἀμυντοῦσθαι
τῷ τοῖς εὐγενέσι τοῖς ἀγνέσι συζεύγεσθαι. οἷον
μῆντοι πολλοὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιθυμίαν καίφειδαν

αίαν ἐν τοῦτοις κατηγορεῖσθαι, δύναι οὐδεὶς παραι-
 ναι βουλόμηνος χρηματίζεσθαι τῇ ἀγενεῖ καὶ ἀδο-
 ρῇ, τῇ δὲ κακὸς καὶ υἱοχρὸς γίνεσθαι. οὐ μὲν ἄλλ' ὥς
 εἶναι τὴν τῶν ἀνθρώπων ἄγνοιαν μᾶλλον αἰτιάσαι
 ἢ διὰ φιλοχρηματίαν τὴν εὐγένειαν ἀνιχομένων κατὰ
 πολλὴν ἐξέτηλον γίνεσθαι.

XVI. Ἀλλ' ἐπεὶ ὁ Χρύσιππος ἐξ ἐραστοῦ Εὐριπίδου
 ἡμᾶς ἀναμύχεται, φέρε δὴ, προσφέρωμεν ἀπὸ
 αὐτοῦ τῆς εὐγενείας κήρυξ ἥδε περὶ αὐτῆς. οὕτω γὰρ
 αὐτὸς·

Εἰ τοῖς ἐν αἰκῇ χρήμασιν λελειμμεθα,
 Ἡ δ' εὐγένεια καὶ τὸ γενναῖον μένει.
 Φαῖ, φεῦ τὸ φῦναι πατρὸς εὐγενοῦς ἄπο
 Ὅσῃν ἔχει φρόνησιν, ἀξίωμά τε·
 Κῆρ γὰρ πένης ὢν τυγχάνη χρηστὸς γειγῶς,
 Τμήν ἔχει τὸν, ἀναμετρούμενος δὲ πῶς
 τὸ τοῦ πατρὸς γενναῖον ὠφελεῖ τρόπῳ.
 Ἡμῶν τί δὴ τι τυγχάνεις χρεῖαν ἔχων;
 Πατέρων γὰρ ἐσθλῶν ἐλπίδας δίδως γιγνῶς.
 Πένης γὰρ οὐκ ἔκειν' ἀπώλασεν τὸ τοῦ πατρὸς γε-
 νναῖον·

Φέρε δὲ καὶ τοῦτ' οὐ μικρὸν εὐγενεῖς
 Ἄνθρωποι στρατηγῶν, εὐκλειᾶ τ' ἔχων φάτιν,
 Ἐν τοῖς τέκνοις γὰρ ἡ ἰσότης τῶν εὐγενῶν
 Ἐκλαβε· κρείσσων τ' ἐστὶ πλουστοῦ γάμου.
 Δεινὸς χαρακτήρ καὶ πλοῦτος ἐν βροτοῖς
 Ἐσθλῶν γενέσθαι ἀπὸ μῦθον ἔρχεται
 Τῆς εὐγενείας τοῦτομα τοῖσιν ἀξίοις.
 Τότε μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου διαμαχομένου καὶ
 καταβαλλομένου τὴν εὐγένειαν, μᾶλλον δὲ ἐπαινοῦντας
 καὶ ὑπερβαίνοντες, τί δ' ἔκεινα τοῦ αὐτοῦ;
 Οὐκ ἔστι τοῦδε παῖσι κάλλιον γέρας,
 Ἡ πατρὸς ἐσθλοῦ κἀγαθοῦ πεφύκηναι,
 Γαμῆν τ' ἀπ' ἐσθλῶν· δε δὲ νικηθεὶς πόθῳ
 Κακοῖς κοινοῖν ἦσαν, οὐκ ἐπαινέσω,
 Τέκνοις ὅτι δὸς οὐκ ἔχ' ἡφονίης λιπεῖν.
 Τὸ δυστυχὲς γὰρ ἡ εὐγένει' ἑμύνεται
 ΡΙΝΤ. ΜΟΝ. VI.

Εἰς

θόν γάρ τι καλόν σημαίνει κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πάντες γὰρ εἶπεν. οὐκοῦν εὐπρόσωπον μὲν ἔστι καὶ ἀρετὴν προσώπου, εὐφραδισμόν δὲ τὸ εὐφραδισμὸν τὴν. οὕτως, εἶπεν. ἀλλὰ μὴν ἔστι γένος τὸ μὲν σπουδαῖον, τὸ δὲ φαῦλον, ἀλλ' οὐ σπουδαῖον. πάντες εἶπε. σπουδαῖον δὲ γέ φαμεν ἔκαστον, κατὰ τὴν ἀρετὴν εἶναι, ὥστε καὶ γένος σπουδαῖον ὡσαύτως. τὼς, εἶπε. δῆλον ἄρ', ἔφη, ὅτι ἔστιν ἡ εὐγένεια ἄνθρωπος γένους.

XIX. Ταῦτα, φημι, οὔτε διαφημοῦσι τὴν εὐγένειαν οὐδ' ὑπὸ τῶν ποιητῶν πεπλασμένα δύναται πρὸς τὴν ἀληθείαν στερεῶν ταμιεύσθαι μαρτυρίαν. ἔστι γὰρ καὶ εἰς τοὺς θεοὺς αἰετοὺς ἀναφέρουσιν, ἅπαντες εἰς σώφρονας ἄνδρας ἀνευ αἰσχύνης μεταθεῖναι. οὐκ αἰσχος ἀμφισβητούμενον γένος ἔστι, καὶ ἀπ' αὐτῆς δοχὴ τῆς εὐγενείας τύχη, διὰ τοῦτο τῆς εὐγενείας ἀμείνεται. τοῦτων γὰρ οἱ πάλαι πρόγονοι καὶ αἱ εἰς, καὶ πᾶσιν ὑπῆρξαν Ἰνδοῖοι, καὶ ἀπὸ τῶν εὐγενεῖς. ὅθεν δῆλον, εἰ τῆς εὐγενείας γονὴ πρῶτη μὲν εἰς ἱερῶτας τοὺς ἀκολάστους ἱερῶν ὑπαρῶν ἐπιγόνους· δικαιώτερον ἂν ἦν τοὺς κατὰ νόμον γένων πεφυκότας ὥς ἐπαινετοὺς εὐδοκίμεισθαι. εἰς εὐγενοὺς ἐπιθυμίας, εἰς δημοτικὴν πεπτωκυῖαν εὐσημὸς γίνετο, ὅσα εὐσημὸς ὅτιος ἔσται ὁ ἐκ τοῦ θαροῦ θαλάμου; οὐδ' ἐκ τῶν παρὰ τοὺς εὐγενεῖς μελημάτων ἡ εὐγένεια τεύχεται ποτε ἐκλείει. οὐ γὰρ ἢ διὰ τῶν φιλαργυρίων πλεονέξαι ἢ τῶν χρημάτων ἀγῆ. καὶ εἰ μὲν ἐκ τοιούτων ἡπαρῶν αὐτοῦσι ἐπιγενόντο ἐκλείει, σπουδαῖοι δὲ γεγεννημένοι οὐκ ἀνέματος ἀθανασίαν εἰς τὰ πόρρω προὔδασαν ὁστέροισι· τί κωλύει, τὴν εὐγένειαν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἀρχὴν τε καὶ αὐξάνειν εἰληφέναι; καὶ ὁ ὅρθως ὡς ἱερῶτες, εἰς ποῖ' ἐτύγγανεν ὃν ὁ τοῦ Πλάτωνος πατήρ, ἠρώτησε καὶ αὐτὸς τὴν Ἰσολεμίαν πρὸς τὴν ὃν τοῦ Λάγου πατήρ; ἢ ὕβριν ὕβρις ἀπέσπειρεν ἢ τοὺς ἡπαρῶν ἀνθρώπους ἐμμεῖσας, ὡς ἔστιν ἡ εὐγένεια φθονεῖν. ἔτι δὲ, τὴν εὐγένειαν οὐκ

ἐλθόντων αὐτονομίαν διατηρεῖσθαι, ὥς μὴ καταπαταίῃ
 ὡς ἄλλαι ἐν τῇ πολιτείᾳ καταστάσεις, καὶ οὐκ ἔχουσιν
 τὸ δόξαν τῷ νόμῳ. Ἰνδικοὺς οὖν αὖθις δῶρον πεμφθέντας
 Πλαζάνδρῳ φησὶν Ἀριστόβουλος, πρὸς μὲν τοὺς ἀγροί-
 κους ταύρους καὶ ὄρεας ἀδμήτους προβαλλομένους, ἐκ-
 κτείνοντας κατακτείνουσι, πρὸς δὲ τὸν εἰσηγμένον λέοντα
 θυρήσαντας εἰς μάχην ἐπεσφύρειν, τὸν αὐτὸν τόπον
 οὐ μὲν δημοτικοὶ ποτε εἶναι ἐγγένειαν ζηλοῦντων, ἵνα
 ἀπομνησθῇ εἰς αὐτὴν φλυασιῶσαι, οὐ θείμεις αὐτοὺς εἰς-
 πορεύειν, βοᾶν, κράζειν, ἀλλὰ σιγῇ τὴν αὐτῶν στωμυ-
 νίαν καταχρῶν. ἔγωγε αὐτοῖς ἐν παραδείγματός λέγω τὸ
 τοῦ Καίσαρος ἀπόφθεγμα· λέγουσι γάρ τινι ὡς κικου-
 ρεῖται, ἀλλὰ μὴν ἄρκυ μοι, φησὶν, ὡς τοιοῦτός εἰμι,
 οὐτα μὴ παρ' ἐκείνων κικουρῶσθαι, οὐδ' ἐξῆναι βού-
 λουμαι τοῖς εὐγενέσι, τοῖς ἐν τέλει, τοῖς ἀρχουσι, παρ-
 εἶναι ὅσα ταύταις ταῖς ἱστορίαις, ἐκπεπληγμένους· ἀλλὰ
 ἄλλον αὖς αὐτοῖς μεταφέρειν μελέτας, πρὸς ἣν ἐδγέ-
 νει συγγίρει, ἵνα περὶ τῶν ἄλλων σωτηρίας σπουδῇ
 κατακτείνουσι πολλήν, περὶ τῆς αὐτῶν οὐ πολλήν ἄγαν
 φροντίδα, μεθ' ἑαυτῶν ἀναπολαύντες τὸ παλαιὸν
 τοῦτο τοῦ Πλαζάνδρου· εὐ ποιήσαντα κακῶς ἀκούειν
 αὐτοῦ βασιλικόν.

XX. Ἀλλὰ μὴν οὐ περὶ τούτου ἡ παρούσα πραγμα-
 τία, πότερον ὁ τῶν ἀγροίκων ἢ τῶν ἐν πόλεσιν ἀρχαι-
 ὦτος βίος, οἷδ' εἴ τις ἐγκωμιάζων τὸ ἐν ἀγροῖς εἶναι,
 Κρήνου βασιλικῶς γένον ὑπάρχων Πλάξε τοὺς γεωρ-
 γοὺς, δέον ταύτην τὴν μαρτυρίαν ὡς ὑληθευστικὴν
 ἀποφθεῖσθαι. ἔκταντες γὰρ ἡμεῖς οἱ θνητοὶ ὑπὸ τῶν
 τῶν τυγχάνομεν γινόμενον οὐ μέντοι κωλύουσι τίς ἦθ',
 ἀλλὰ τὰ τῶν ἐθνῶν ἦθ', καὶ αὐτῇ ἡ αἰσθητικῇ καὶ κοινῇ, τὸ
 πλοῦτος καλὸν, ἀλήτην ἀπὸ πλουτοῦ, χαλὸν ἀπὸ
 πτωχείας μὴ διακρίνεσθαι· οὐδ' εἴ τις ἐν τοῖς γεωργοῖς
 αὐτῶν εἴτερον θεραπεύειν ἔδοχον, διὰ τοῦτο τὴν εὐγένειαν
 αὐτῶν τὴν ἀρχὴν ἀναγκαῖον εἰληφέναι· οὐ γὰρ ἡ-
 τούτοις λέγουσιν ἄντες γεωργοί, ὥσπερ ἐν οἰκῇ πλουτεῖ
 οὐδὲν εἰσὶ γένη πολλά, καὶ δοῦλοι μέντοι, ὃ τε προ-
 σκευαί, καὶ οἱ ταμίαι, καὶ οἱ κυναεῖς, καὶ οἱ γραμ-
 ματικοί, καὶ οἱ ἄλλοι, ὥσπερ οἱ κτηνοτρόμοι.

Ἄλλω μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμῆϊα ἔργα,
Ἄλλω δ' ὀρχηστίην, ἐτέρω κέλευσεν καὶ αἰοδήν.
Ἄλλω δ' ἐν στήθεσσι τίθει νόον εὐρύοπα Ζεὺς
Ἐσθλόν, τοῦ δέ τε πολλοὶ ἐπαυροῦσιντ' ἄνθρωποι.

Καὶ τε πόλεις ἐσάωσε, μάλιστα δέ κ' αὐτὸς ἀνέστη
καὶ τοῦ αὐτοῦ.

Λαῶν οἷον ἀνασσει, κατὴρ δ' ὥς ἦπιος ἦεν.
ἀλλὰ παρ' Εὐριπίδην, φῆς, οὐκ ἥλιστα δικαίως
ἄξει τὴν εὐγένειαν; λέγουσα, τὸν ἑνδοξόν Ἀγαμέμνονα
εἰ ἄρα ἑνδοξόν, ἐξ Ἀτρείδης γεγονέναι· καὶ διηγῶνται
τὴν Τυριάδου τοῦ Διὸς αἰκίαν, τιμωρομένην
θεῶν. ἀλλὰ μὴν οὐ δίκαιόν ἐστι τὴν ἐνός ἢ δυοῦ
ζουσίαν τῇ εὐγενείᾳ πράγματα παρέχειν, οὐδ' ἐν
φθαί τὰς ἀτυχίας ὀνειδίζειν, καὶ φάσκουσα δὲ
κακόν, μηδένα νόσον εἶναι. οὐ τὸ φοβερόν οὐ γὰρ
τῶν ἀνθρώπων φύσις, εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μάλιστα
ἐβλεπε μίσην. οὐ κάκιστα δὲ ὁ Ἀρχίλοχος·

— Τοῖος ἀνθρώποισι γὰρ

Θυμὸς, Πλάτωνι Λεπτέτω παῖ, γίγνεται θνητῶν
Ὅκοιόν Ζεὺς ἐφ' ἡμέραν ἄγει.

τὸν Αἰσώπου βατραχίδιον πρὸς τὴν μητέρα ἔξοχον
τὴν καὶ ἐρωτᾶσαν, εἰ δ' τοὺς ἀπαύσης ἀνιῆς γέννηται
θορῶς μίλων ἦν, ἀπέκρινεν· οὐδ' εἰ μίση διαβροχῶς
φθοῖν, ὡ μῆτερ, ἐκείνῳ τύχης ἴση· οὕτως οὐδ' οἱ αἰεὶ
λεγέτωσαν ὅσα βούλονται, βασκαίνετωσαν τῇ εὐχῇ
οὐδέποτε τῶν εὐγενῶν χρεῖστοις ἴσονται, οὐτε γὰρ
σοι, μὴ προύργου ποιήσαντας τὴν ἀρετὴν. πῦθ' ἔστι
ἢ ἐξ ἴσης ἀνθρώπων μοῖρας; ἢ φύσι τινί; ἢ τοῖς
σωπικοῖς μύθοις πάλιν προσέχοντες, τὰ ἢ ἐργάζονται
τῇ ἰσορίᾳ ἀνέστηροτο, ὥς ὑφ' αὐτῆς ἐπισημοποιήσαντες
θύμως διὰ καιμαργίας ἀναλίσκουσαν· πρὸς τὴν
ἰσορίαν· φέρε δὴ, ἔρη. τὰς μοῖρας ἀλλήλῃσι μετὰ
λωμεν. ἢ δ' ἀπέκρινεν, οὐ θέμις, τὸν ἐπὶ Διὸς
λούμενον μοι τῶν ἐργῶν κληρὸν καταλέπειν, συμ-
τῷ Αἰῷ ἑκάς τῶν μυστηρίων ἱπατρέειν τὸν βί-
βλον.

Λέγει τὰ ἐξῆς.

ΠΕΡΙ ΠΟΤΑΜΩΝ.

I.

Τῶν Ἀσπης.

I. Χρυσάκη διὰ μῆνιν Ἀφροδίτης εἰς ἐπιθυμίαν
 ἡμισοῦ τοῦ γενήσαντος Τῶσπου, καὶ μὴ στέγουσα
 τοὺς παρὰ φύσιν ἰρωτας, νυκτὸς βαθείας, τῷ προαιρη-
 μένῳ συνῆλθε, τῆς τροφοῦ συνελθούσης. οὐκ εὐτυχή-
 σας δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων ὁ βασιλεὺς, τὴν μὲν ἐν-
 ἰδρεύουσαν αὐτὸν γραῦν ζῶσαν κατέχουσιν· τὴν δὲ θυ-
 γατέρα σταυρώσας, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἐξέψινεν ἐαν-
 τὸν εἰς ποταμὸν Ἰνδὸν, ὃς ὑπ' αὐτοῦ Τῶσπου μετω-
 ναμάσθη· ἔστι δὲ τῆς Ἰνδίας νεανικῶς καταφειρόμενος
 εἰς τὴν Σαρωτικὴν Σίρτιν.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος Ἀύχνης καλούμενος.
 Λαοῦδος δὲ ἔστι τῇ χρόνῳ, καὶ ζεστός πάντων· αἰλήνης δ'
 ἀξιομένης, εὐδλοκεῖται πρὸς μελωδίαν αὐλῶν· χρώνται
 οἱ ἐν ἐξοχῇ τυγχάνοντες αὐτῷ.

III. Εὐδλοκεῖται δ' αὐτοῦ παρὰ τὰς καλονμέτους Πύ-
 λας βοιάτη, παρόμοιος Ἡλιοτροπίῳ· ταύτην λιοτρι-
 βάντας, τῷ χυλῷ τοῖς καύμασιν ἄλιφορται, καὶ φέ-
 ρουσιν ἀκινδύνως τῆς περισσοτέρας Θερμασίας τὴν ἀνο-
 θυμίαν.

IV. Οἱ δ' ἐγγύριοι, τὰς ἀσπερῶς ἀναστρεφόμενας
 παρθέτους σταυροῖς προσηλώσαντες, εἰς αὐτὸν βύλ-
 λουσι, τῇ σφῶν διαλέκτῳ τὸν Ἀφροδίτης ἱμνοῦντες.

V. Καταρύσσουσι δὲ καὶ Ἰνδιανὸν γραῖν κατὰ κρ-
 ον, παρὰ τὸν ὀνομαζόμενον λόφον Θηρόγονον· ἅμα
 τὴν πρὸ αὐτῆς ἰσπετῶν πλῆθος ἐκ τῆς ἀκρωρείας
 ἐκχέεται, καὶ τὸ περιπτάμενα τῶν ἀλόγων ζώων κατ-
 αβλά· καθὼς ἱστορεῖ Χρύσιρμος ἐν π' Ἰνδικῶν. μέ-
 νονται δὲ τούτων ἀκριβέστερον Ἀρχέλαος ἐν γ' περὶ
 ποταμῶν.

VI. Τρόκεται δ' αὐτῷ ὄρος Ἐλέφας καλούμενον, δι'

αἰτίαν τοιαύτην· Ἀλεξάνδρου τοῦ Μυκεδόνης στρατεύματος εἰς Ἰνδίαν ἐλθόντος, καὶ τῶν ἐγγύθεν κρῖνον ἔχοντων ἀντιπολεμεῖν αὐτῷ, Πῶρον τοῦ βασιλέως τῶν τόπων Ἑλέφας αἰγνιδίως υἱοτροπῆς γέννηται, ἐπὶ τῶν ἡλίου λόφον ἀνέβη, καὶ ἀνθρώπων χρησόμενος εἶπεν· Δίοποιτα βασιλεῦ, τὸ γένος Τηγεσίου καιάγων, μηδὲν ἐξ ἐναντίας Ἀλεξάνδρου ἦσθης· Διὸς γάρ ἐστι Τηγεσίος, καὶ τελέσας τὸν πόλεμον ἔθανεν. ἀκούσας δὲ τούτων ὁ Πῶρος, προσελθὼν Ἀλεξάνδρου γόνασι προσέειπεν, εἰρήνην αἰσυνόμενος τυχὼν δὲ, ὥς ἤθελε, τὸ ὄρος Ἑλέφαντι μετωπόμενος καθὼς ἱστορεῖ Δερκυλλὸς ἐν γ' περὶ Ὀρῶν.

II.

Τσημηνός.

I. Τσημηνός ποταμός ἐστι τῆς Βοιωτίας κατὰ πόλιν Θήβας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Κάδμου παῖς, αἰτίας τοιαύτης· Κάδμος, τὸν κρηνοφύλακα Δράκοντα τοξεύσας, καὶ τῶν ὥσπερ πεφαρμακισμένον φανέντων τὸ ὕδωρ, περιήρχετο τὴν χώραν ζητῶν πηγὴν γέννηται, καὶ κατὰ τὸ Κωρυκαῖον ἄντρον, κατὰ πρὸς Ἀθηνας, τὸν δεξιὸν πόδα βαδίζοντα εἰς πηλὸν ἡρῶν ποταμοῦ δ' ἀναδαθέντος ἐκ τοῦ τόπου, ὁ ἦρως βαδίζοντας, Κάδμον πόδα προσηγγίζουσιν αὐτόν. μετὰ τινος χρόνου, Τσημηνός, Ἀμφίονος καὶ Νιόβης παῖς, Ἀπόλλωνος τοξευθεὶς, καὶ ἀλγυδόντι ἀντιχόμενος, τὸν ἔβαλεν εἰς τὸν προσηρημένον ποταμόν, δεξιὰ αὐτοῦ Τσημηνός ὠνομάσθη· καθὼς ἱστορεῖ Σώστρατος ἐν περὶ Ποταμῶν.

II. Παράκειται δ' αὐτῷ Κιθαιρών ὄρος, ὀνομαζόμενον δὲ πρότερον Ἀστέριον, δι' αἰτίαν τοιαύτην· Πρωτοῦ τοῦ Πησιδῶνος, ἐκ δυοῖν γυναικῶν τῶν ἱερῶν, θύλοντος γῆμαι τὴν ὀφελιμωτέραν, καὶ δι' αὐτὴν ἀκρωγείας λόφου τινὸς ἐκταγμένου, νυκτὸς περιμήνους ἀμφότερας, αἰγνιδίως ἐξ οὐρανοῦ κατεπεσθῆκεν στήρ ἱερεῖς τοῖς Εὐρυθεμίστης ὄρεσι, καὶ ἀφανίσθη αὐτοῖς. Βοιωτὸς δὲ τὸ σημανόμενον τοῖσιν, τὴν μὲν πόλιν

ἔρχομαι, τὰ δ' ὄρος ὠνόμασεν Ἀστέριον ἐπὶ τοῦ συγκυ-
ματός. ὑστερον δ' ἐκλήθη Κιθαιρῶν δι' αὐτίαν τοι-
σάνην. Τισιφύνη μία τῶν Ἐρινύων, εἰς ἐπιθυμίαν
ἐκτεταύσασα παῖδες ὑπεριπαῖς, Κιθαιρῶνος τοῦνομα,
καὶ μὴ στέγουσα τὴν ἐλπίσιν τῶν ἐρώτων, λόγους αὐτῇ
ἐπὶ συνόδων ἀπέστιλιν· ὁ δὲ τὰ καταπληκτικὴν τῆς
φοιτημένης φοβηθεὶς, οὐδ' ἀποκρίσεως αὐτὴν ἤξλω-
ν· ἡ δ' ἀποτιχούσα τῆς προαιρέσεως, ἐκ τῶν πλοκά-
μων ἑνα τῶν δρακόντων ἀπέσπασεν, καὶ ἐπὶ τὸν ὑπερή-
φανον ἔβαλεν· ὁ δ' ὄφρις τοῖς κόλποις περισφίγξας αὐ-
τόν, ὅσῳ, Ἀστέριον ποιμαίνοντος ἐν ταῖς ἀκρωρείαις,
καὶ δὲ πρόνοιαν θεῶν, τὸ ὄρος ὑπ' αὐτοῦ μετωνο-
μασθὲν Κιθαιρῶν, καθ' ὥς ἱστορεῖ Αἴων ὁ Βυζάντιος
ἐν αἰσ Βοιωτιακοῖς.

III. Ἐρημιόαναξ δὲ ὁ Κύπριος ἱστορίας μέμνηται
ἐκείνης. Ἐλικῶν καὶ Κιθαιρῶν ἀδελφοὶ τυγχάνου-
σι, διαφόρους ἔχοντες τῶν τρόπων τὰς διαθέσεις· ὁ μὲν
Ἐλικῶν, πρῶτος ὑπάρχων καὶ προσηγής, συμ-
βουλεύσας γηροβοσκῇ ταῖς γονεῖς· ὁ δὲ Κιθαιρῶν, πλε-
ονεκτὴς τυγχάνων, καὶ θείων εἰς ἑαυτὸν μεταστῆσαι
βούλει, πρῶτον μὲν ἐφόνευσε τὴν γενήσαντα, τὸν
ἀδελφόν ἐξ ἐνέδρας κατακρημνίζων, καὶ αὐτὸς συγ-
κρημνίσθη· κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν εἰς ὁμώνυμα ὄρη
καταμορφωθέντες, ἐγένοντο· Κιθαιρῶν μὲν διὰ τὴν
ἐλπίαν, Ἐρινύων μῦθος· Ἐλικῶν δὲ διὰ φιλοστορ-
γίαν, Μουσῶν ἐνδιάνημα.

III.

*Ε β ρ ο ς.

1. Ἐβρος ποταμός ἐστι τῆς Θράκης, προσηγορίαν
ἔχων ἐκ τῆς ἀστροφῆς τῆς καταφορᾶς τοῦ ὕδατος.
Ἰσχυρὸς δὲ, ὁ βασιλεὺς τῶν τόπων, γῆμας Κρατα-
νῆν, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν Ἐβρον· ἀποταξάμενος
ἐν τῇ συμβίωσιν τῆς ἀστέρας γυναικὸς, ἐπέγηγε τῷ
Λαμιασίπην, τὴν Ἀρκαίαν· ἥτις εἰς ἐπιθυμίαν
ἐκτεταύσασα τοῦ προγόνου, λόγους αὐτῇ περὶ συνόδων
ἀπέστιλιν. ὁ δ' ὥς Ἐρινύων φυχὴν τὴν μητροῦσαν,

προσηνυαίρει κυνηγλαίς. ἰσχυροῦσα δὲ τῆς παύσεως ἡ ἀσπλγῆς, καταφείσασα τοῦ σῆφρονος, ὡς ἐπὶ σθαι αὐτὴν φειλάσαντος. Κῆσανδρος δὲ τῷ ζῆλῳ περιετιγθεὶς, μεθ' ὁμῆς ἐπὶ τὴν ἕλην ἦχθη, καὶ σάμενος τὸ ξίφος, ἰδίῳκε τὸν υἱόν, ὡς ἐπὶ βουλομένην πατέρων γάμων, ὁ δὲ υἱὸς περικατάληπτος γενόμενος αὐτὸν ἰσχυρῶς εἰς ποταμὸν Ῥάμβον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ βροχὸς μετωνομάσθη· καθὼς ἰστορεῖ Τιμόθεος ἐν περὶ Ποταμῶν.

II. Ὅρος δ' αὐτῷ παράκειται Παγγαῖον, τὴν ἡγορίαν ἔχον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ὁ Παγγαῖος γένος καὶ Κανιοβούλης παῖς, τῇ θυγατρὶ κατ' ἀντιστοιχίαν συγγενόμενος, ἀθυμία στυγερῆς, ἰδραμὲν εἰς Κανιον ὄρος, καὶ διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἀπασόμενος φρεσὶ, αὐτὸν ἀνέτε· κατὰ δὲ πρόνοιαν Θεῶν ἡ μετωνομάσθη Παγγαῖος.

III. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ τῷ προσηνυμένῳ βοτάνῃ, παρόμοιος Ὀριγάνῳ, ἧς τὰ ἄκρα δριμύτην ἔχει, ἐπιτιθέασιν πυρὶ μετὰ τὸν κόρον τῆς ἀσπλγῆς τροφῆς, καὶ τὴν ἀναφερομένην ἀναθυμίασιν ἀναμεινοὶ ταῖς ἀναπνοαῖς, καρδόνται, καὶ εἰς βλάβην καταφέρονται.

IV. Γεννᾶται δὲ καὶ ἐν τῷ Παγγαίῳ ὄρε βοτάνη, θύρα καλουμένη, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. Λαμβάνουσι τὸν Ὀρίαν, τὰ μέλη τοῦ προσηνυμένου εἰς τὸν ποταμὸν Ἐβαλον Ἐβρον· καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ τοῦ θνητοῦ πρόνοιαν Θεῶν, εἰς δράκοντα μετέβαλε τὴν μὲν τοῦ σώματος· ἡ δὲ λύρα κατεστηρίχθη, κατὰ πρόνοιαν Ἀπόλλωνος· ἐκ δὲ τοῦ ζεύσαντος αἵματος φάνη βοτάνη, Κιθάρα καλουμένη. τῶν δὲ Λαμναίων τελευμένων, αὕτη κιθάρας ἀναδίδωσιν ἤχον· οἱ δὲ χῶμοι νεβρίδας περιβεβλημένοι καὶ θύρασιν τοῦτοις, ἕμνον ἔδουσιν.

Καὶ τότε φρονήσεις, ὅταν ἔσῃ μᾶτην φρονῶν· καθὼς ἰστορεῖ Κλειτώννμος ἐν τῷ γ' τῶν Τρυγικῶν.

IV.

Γάγγης.

I. Γάγγης ποταμός ἐστι τῆς Ἰνδίας, τὴν προσηγορίαν λαβὼν δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἰνδῶ τις Καλαυρία ἡγή ἐγέννησεν υἱὸν κάλλιε περίβλεπτον, τοῖνομι γάγγη. οὗτος καρνηβαρήσας, τῇ μητρὶ κατ' ἀγνοίαν ἐγένετο τῇ Διοπιθούσῃ. ὃ δὲ μεθ' ἡμέρας πικρὰ τῆς μητρὸς μαθὼν τὴν ὑλήθειαν, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ὑπὸν ἐξόρισεν εἰς ποταμὸν, Χλιαρὸν καλούμενον, ὃς αὐτοῦ Γάγγης μετωνομάσθη.

II. Γεννᾶται δὲ παρ' αὐτῷ βοτάνη, παραπλησία ἀγγλῶσσω, ἣν λειοτριβοῦντες, τὸν χυλὸν αὐτῆς τινῶσι, καὶ τυκτὸς βαθείας τοὺς φωλεοὺς τῶν Τίγρειων ἀποβάλλουσιν· αἱ δὲ διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐκχυθείσης ὕδατος, προχωρῆσαι μὴ δυνάμεναι, θνήσκουσιν καθὼς καὶ Καλλισθένης ἐν γ' τῶν Κυρηναϊκῶν.

III. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Ἀνατολή καλούμενον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἀναξίβλαν νόμῃν Ἕλλης θεῖας ἀποκείας χωρίοις προσευκαιροῦσαν, εἰς ἐπιθυμίαν αὐτῆς ἔπεισε, καὶ μὴ οὔτε τὸν ἱερὸν, ἀπιδόωσι τὴν προσηγορίαν βιώσασθαι βουλόμενος· ἡ δὲ περικατάλητος γενομένη, κατέφυγεν ἐπὶ τὸ τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος ὄρος, ὅπερ ἦν ἐν ὄρει, Κορυφὴ καλούμενη, καὶ ἐκείνης ἐγένετο· κατόπιν δ' ἀκολουθήσας ὁ θεὸς, καὶ ἑαυτοῦ τὴν ἀγαπωμένην εὐρίαν, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἀνέτειλεν· οἱ δ' ἐγχώριοι τὴν ἀκρόωσιν Ἀνατολὴν μετωνόμασαν ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος· καθὼς καὶ Καίμαρων ἐν δεκάτῳ Ἰνδικῶν.

V.

Φάσις.

I. Φάσις ποταμός ἐστι τῆς Σκυθίας, παραφύων ὀνομαζόμενος διὰ τὸ πρότερον Ἀρκετοῦρος, τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς διὰ τὴν χωροθεσίαν τῶν κατεφυγμένων τόπων· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Φάσιος Ἰλίου καὶ Ὠκυβόρης τῆς Ὠκεανοῦ πάρις, τὴν μη-

τέτρα μοιχευομένην Ίκαντοφώρῳ καταλαβὼν, ἀνέειπε
κατὰ δ' ἐπιφάνειαν Ἐριννυὶν οἰστρουμένην γυναικα
ἑαυτὸν ἐξέβριεν εἰς τὸν Ἀρκιτοῦρον, ὅπ' αὐτοῦ δὲ
μετονομασμένον.

II. Γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ Φύβδος, ὁνομα-
σμένη Λευκόφυλλος· εὐρίσκεται δὲ τοῖς μνηστῆρσι.
Ἐκείτης περὶ τὸν ἑρθρον, πρὸς παρισμὸν Ἰνδοῦ,
τοῦ περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἰαροῦ· ἦν οἱ ἐξηλόντες
ἀνδρῶν δρεπόμενοι, ὅσπουσι περὶ τὸν πυρθεῖον
λαμῶν, καὶ ὑπόθιντον τηροῦσι τὸν γάμον. ἔαν τις
πεισίστην ἀποστραφῇ τῶν ἀσεβειῶν διὰ μὲν
καὶ εἰς τὸν τόπον εἰσέλθῃ, τῶν σφαιροσφύτων
πύξεται λογισμῶν, καὶ εὐθὺς ἀμολογῇ πᾶσιν, ὅσοι
φανόμεως ἢ ἐκράξεν ἢ μέλλει πράττειν. οἱ δὲ παρ-
χάνοντες, συλλαμβάνοντες, ὁπτοῦσιν ἐμβρυοσφύ-
ταις εἰς τὸ καλούμενον Στόμιον τῶν ἀσεβῶν. ἔστι δὲ
γυλοειδὲς, φρέατι παραπλήσιον. ἐκδίδωσι δὲ το-
θὲν μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὴν Μαιῶνιν λίμνην, οὐκ
γίμων. Ἰὺπις δ' αἰφνιδίως ἐπιφανέντες ἄνθρωποι
μὲν κελίμενον διαρπάσσουσιν, ὡς ἱστορεῖ Κτήσιππος
Σκυθικῶν.

III. Παράκειται δὲ τὸ Κανκάσιον ὄρος· ἰσχυρὸν
δὲ τὸ πρότερον Βορέου κοίτη δὲ ὑψίστην τοιαύτην.
ὅσας δὲ ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν Χλῶριν ἀρπάσας, τὴν
πιοῦρου θυγατέρα, κατήγεγεν εἰς τινὰ λόφον, Νη-
τῆν καλούμενον, καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῆς προσημα-
σμένης ὄρεος τὸν διαδεξάμενον Ἡριόχου τὴν βασιλίσ-
σαν μετονομάσθη δὲ τὸ ὄρος Κοίτη Βορέου. ἀφ' οὗ
μετὰ δὲ Καύκασος διὰ περιήλασιν τοιαύτην.
τὴν γιγαντομαχίαν Κρόνος, ἐκκλίνων τὰς Διὸς ἀπει-
θεύων εἰς τὴν ἀκρόωσαν Βορέου Κοίτης· καὶ εἰς
κόδιλον μεταμορφωθείς, ἴνα τῶν ἐχθρῶν ποιμήν
Καύκασον, ἀναπαύων, καὶ κατανοήσας αὐτῶν τὴν
θεοῖν τῶν σπλόγχων, εἶπεν, οὐ μακρὰν εἶναι τὴν
λίμνην, ὃ δὲ Ζεὺς ἐπιφανείς, τὸν μὲν πατέρα δὲ
πλεκτῶ ἔλθω, κατεταρτίρωσα. τὰ δ' ὄρος εἰς
τοῦ ποιμένος Καύκασον μετονομάσας, προσημα-
σμένην.

ἐπὶ τὸν Προμηθεῖα, καὶ ἠνέγκασεν αὐτὸν ἐπὶ σπλῆγ-
τοῦ αἵτου βασιλεύειν, ὅτι πυρηνόμηναι ἐς τὰ
ἀλλοτρίων, ὡς ἱστορεῖ Κλειάνθης ἐν γ' Ὀδομαχίᾳ γε-
νησώς.

IV. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, Προμήθεος κα-
τακτείνη, ἣν Μήδεια συλλέγουσα καὶ λειοτριβοῦσα,
ἀντιπαθείας τοῦ πατρὸς ἐχρήσατο, καθὼς ἱστο-
ρεῖ αὐτὸς.

VI.

Αραρ.

I. Αραρ ποταμὸς ἐστὶ τῆς Κελτικῆς, τὴν προσηγα-
νὴν ἀλλοτρίως παρὰ τὸ ἡρμόσθαι τῷ Ροδανῷ· κατατί-
ται γὰρ εἰς τοῦτον, κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἀλλοβρό-
γων· ἐκκεῖτο δὲ πρότερον Βελγούλος· μετωνομάσθη
δὲ αὐτὴν τοιαύτην. Αραρ κνηγεσίας χάριν εἰς ἕλην
ἐκχωρήσας, καὶ εὐρὴν τὸν ἀδελφόν, Κελτίβηναν, ὑπὸ
ἐκείνῳ ἀνηλωμένον, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἰαντιὸν και-
ρὸς πλήξας ἔβλεν εἰς τὸν ποταμὸν Βελγούλον, ὃς ἀπὸ
τοῦ μετωνομάσθη Αραρ.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ μέγας ἰχθὺς, Σκολόπιδος
καταγοριζόμενος ὑπὸ τῶν ἰχθυῶν· αὐτὸς, αἰξασο-
μένης τῆς σελήνης, λευκὸς ἐστὶ· μειομένης δὲ, μέλας
ἐστὶ κατελθὼς· ὑπερανέστηας δ' ἀναιρῶνται ὑπὸ τῶν
ἰχθυῶν ἐκασθῶν.

III. Εὐρύσκεται δ' ἐν αὐτῷ λίθος ἐν τῇ κρημνῇ χόν-
δρος παρόμοιος ἄλλος, ὃς κάλλιστα ποιῶν πρὸς τεταρ-
τάτους νόσους, τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι τοῦ σώματος
προσδεδημένος, τῆς σελήνης μειομένης, καθὼς ἱστο-
ρεῖ Καλλιόθνης ὁ Συβαρίτης ἐν γ' Γαλατικῶν, παρ'
τὴν ὑπόθεσιν εἴληφε Τιμαγένης ὁ Σύρος.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Λούγδουνος καλοῦ-
μενον· μετωνομάσθη δὲ δι' αὐτὴν τοιαύτην. Μώμο-
ς καὶ Ατεπόμαρος, ὑπὸ Σεσηρονέως τῆς ἑρχῆς ἐβλή-
ντες, εἰς τοῦτον κατὰ προστυχὴν τὸν λόφον πόλιν
ἐποιήσαντο θέλοντες. τῶν δὲ θεμελίων ὀρυσσομένων, αἰ-
σθησάμενοι πόρakes ἐπιφανέντες καὶ διαπτερουζόμενοι, τὰ

περίξ ἐπλήρωσαν τὰ δένδρα. Μόμορος δ', οἰωνοῦ
πίας ἑμπειρος ὑπάρχων, τὴν πόλιν Αὐγυδουρον ἤρπασεν
γόνισεν. λούγον γὰρ τῇ σφῶν διαλέκτῃ τὸν πόλιν
καλοῦσι· δούρον δὲ τὸν ἐξέχοντα· καθ' ὅς τιστορεῖ ἡ
τοφῶν ἐν γ' Κρίσιων.

VII.

Πακτωλὸς.

I. Πακτωλὸς ποταμὸς ἔστι τῆς Αὐδίας κατὰ πόλιν
Σάρδεϊς. ἐκάλυτο δὲ πρότερον Χρυσσοδόω. Στρεψέλης
ὁ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀναθλήτης παῖς, τὴν μηχανὴν τῆς
χρῆς ἀσκήσας, καὶ σπένει βίου συνεχόμενος, νυκτὶ
βαθείας τοὺς θησαυροὺς Κροίσου τοῦ βασιλέως ἀντίφει
καὶ τὸν χρυσὸν ἐκκομίζων διδίδου τοῖς οἰκείοις· κα
ταληφθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φρουρῶν, καὶ κατέληπτος γινώ
μιτος, ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς ποταμὸν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Χρυσ
σοδόας μετωνομασθή.

II. Πακτωλὸς δὲ μετεκλήθη διὰ τὴνδε τὴν περίστα
σιν. Πακτωλὸς, ὁ Εἰόλιος καὶ Λευκοθέης παῖς,
τοῖς Ἀφροδίτης μυστηρίοις Ἀημοδίκην, τὴν ἀδελφὴν
καὶ ἄγνωστον βιωσάμενος, καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων
κατηχηθεὶς, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς
ποταμὸν Χρυσσοδόω· ὃς ἀπ' αὐτοῦ Πακτωλὸς προ
ηγορεύθη. γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ πῆγμα Ἀγρίου Χρυσ
οῦ, καταφερόμενον εἰς τὸν ὑδαίμονα κόλπον.

III. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ καὶ λίθος, Ἀρσινάριος
καλούμενος· ἔστι δ' ἀργύρεος παρόμοιος· ἐρρίσκειται δ'
δυσχερῶς καὶ καταφερόμεν πῆγματι συναπνεύμα
τος· ἔχει δὲ δύναμιν τοιαύτην. Οἱ ἐν ἐξοχῇ ευχόμε
νοι τῶν Αὐδῶν συναγοράζουσι αὐτὸν, καὶ πρό τινος
ὁδοῦ τῶν θησαυρῶν τιθείασιν, καὶ διαφυλάττουσι
κινδύνως τὸν διατιθέμενον χρυσόν. ὅσκις γὰρ αὐ
τῶν ἐκλήθωσι, σάλπιγγος ἤχον ἐνυδιδῶσιν ὁ λίθος
οἱ δὲ, ὡς ὑπὸ δορυφόρων διωκόμενοι, κατὰ κρημνῶν
φέρονται, καὶ καλεῖται ὁ τόπος τῶν βιωσανατησῶν
τῶν Πακτωλοῦ φρουρά.

IV. Γεννᾶται δὲ βοτάνη πορφυρέανθος, καλοῦ

τὴν Χρυσόπολιν· πρὸς αὐτὴν γὰρ αἱ ἀστυγέτονες πό-
λεις τὸν ἄκραιον χρυσὸν δοκιμάζουσιν, ὅμη γὰρ αὐτὸν
πανυθῆναι ἔπουναι τὴν βοτάνην· καὶ ἔιν μὲν ἰσόθεν-
τον τὸ χρυσοῖον ἢ, τὸ γόλλα χρυσαῖναι, καὶ διατηρεῖ
τῆς ὄλης τὴν οὐσίαν· ἔαν δ' ἐφθαγγμένον ὑπάρχη, τὴν
ὀλαγγμένην ὑγρασίαν ἔποπτεν, καθὼς ἱστορεῖ Χρύ-
στημος ἐν γ' περὶ Ποταμῶν.

V. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος Τρωῖλος, παντοδατῶν
φαιῶν πλήρης· ἑκαυτὸ δὲ πρότερον Καρμανώριον,
ἐπὶ Καρμανώριος, τοῦ Διονύσου καὶ Ἀλιξιόβολας πα-
τρὸς, ὃς κυνηγετῶν ἀπέθανεν, ὑπὸ κύπρου πληγῆς·
πρότερον δὲ μετωνομάσθη Τρωῖλος διὰ τοιαύτην αἰτίαν.
Τρωῖλος, Ἀρῖος καὶ Θεογόντης υἱός, βασιλεὺς Ἀσδίας,
ἐν Καρμανώριῳ κυνηγετῶν ὄρει, καὶ θιασόμενος Ἀφ-
ρόδιτην παρτίστον τῇ Ἀρτίμιδι σκυναγερομένην, ἐς ἐπι-
στροφὴν αὐτῆς ἵπποι, καὶ πλεονεκτούμενος ὑπὸ τοῦ ἱρω-
εύος, ἐπέδωκεν αὐτὴν βιάσασθαι βουλόμενος· ἡ δὲ πε-
ρικυλλήπιος γινομένη ἀπέφυγεν· ἐς τὸν ναὸν τῆς Ἀρ-
μίδος. Καταφρονήσας δὲ τῆς δεισιδαιμονίας ὁ υἱό-
τερος, ἐν τῷ τεμένει τὴν κόρην ἐφθίγει· ἡ δ' ἄδυ-
νη σπασθεῖσα βρόχῳ τὸν βίον παρτίειπεν. ἄναξιο-
παθήσασα δ' ἐπὶ τοῖς πραχθείσιν ἡ θιὸς, οἰστροπλήγῃ
τῷ προσηρημένῳ ταῦρον ἐπέσκηπεν, ὅφ' οὐ βίβεις ἐς
ναὸν, καὶ εἰς σκόλοπις κατενέχθεις, μετὰ βασάνων
ἔσθαι. Θεοκλήμενος δὲ, τοῦ προσηρημένου παις, τὸν
μετρωσέντα θύρας, τὰ ὄρα ἀπ' αὐτοῦ μετωνόμασε.

VI. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος Κισσηνι ποτόμοιος,
καὶ σπανίως εὐρίσκεται· τετράκις γὰρ τῆς ἡμέρας ἄλ-
λάσσει τὴν χροίαν· βλέπεται δὲ ὑπὸ παρθέτων τῶν μὴ
ἐν χρόνῳ φρονήσιως ἔχουσιν· αἱ δὲ ὥραν ἔχουσαι γά-
μον, ἔιν ὁρῶσιν αὐτόν, οὐδὲν ἀδικοῦνται παρὰ τῶν
ἐν χρόνῳ φρονήτων· καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφών.

VIII.

Αὐκόμενος

I. Αὐκόμενος ποταμός ἐστι τῆς Αἰτωλίας· μετωνο-
μάσθη δ' Ἐβηρος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἰδας, ὃ Ἀφρ-
P. 1. γ. MOR. VI. Αὐκόμενος ποταμός ἐστι τῆς Αἰτωλίας· μετωνο-
μάσθη δ' Ἐβηρος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἰδας, ὃ Ἀφρ-

ρίως παῖς, δὲ Ἰρωτικὴν ἐπιθυμίαν Μάρπισσαν ὀνομάσας, ἀπήνεγκεν εἰς Πλευρώνα. κατηχηθεὶς δὲ πρὸς τῶν συμβεβηκότων ὁ Εὐήνος, ἐπαδίσκει τὸν ἐπὶ τὸν λόν τῆς ἰδίας θυγατρὸς· γενόμενος δὲ κατὰ Αἰολοῦ καὶ τῆς συλλήψεως ἀπελπίσας, ταυτὸν εἰς ποταμὸν ἵπνεν· ὃς ἀπ' αὐτοῦ Εὐήνος μετωνομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη Ζάρισα προσφύγουμένη, λόγῃ παρόμοιος, ποιοῦσα πρὸς Ἀμβλῶνας ἄριστα.

III. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Μύηνον καλοῦσιν, ἀπὸ Μυήταν, τοῦ Τελιστοῦ καὶ Ἀλφιστοῦ παιδός. οὗτος γὰρ ὑπὸ τῆς μητρικῆς φιλούμενος, καὶ μὴ φίλων μινύειν τὴν κόπην τοῦ γεννησάντος, εἰς Ἀλφιον ὄρος ἀνεχώρησε. Τελιστῶν δὲ, ζηλωτὴς γενναίως συσχηματισθεὶς, τὴν ἰρημίαν μετὰ τῶν ἀφ' ὀφθαλμῶν κατὰ τοῦ τέκνου ληψόμενος ἰδίσκει. Μύηνον δὲ, φθίσας τοῦ πατρὸς τὰς ἀπειλὰς, κατακρήμνισεν αὐτόν. τὸ δ' ὄρος κατὰ πρότασιν θείων ἀπ' αὐτοῦ Μύηνον μετωνομάσθη.

IV. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ Λευκόϊον ἄνθος, ὃ, κατὰ τριπλῆς ὀνομασίας, μαρμαίρεται· καθὼς ἱστορεῖται καὶ ἄλλος ἐν γ' περὶ Ὀρέων.

IX.

Μ α λ ι α ν δ ρ ο ς.

I. Μαλιάνδρος ποταμὸς τῆς Ἀσίας· ἐκάλειτο δὲ πρῶτον Ἀναβαλίων· μόρος γὰρ ἐκ πάντων τῶν ποταμῶν, ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόμενος πηγῶν, εἰς ταυτὴν πελάγειν ἐκβάλλεται. προσηγορεύθη δὲ Μαλιάνδρος ἀπὸ Μαλιάνδρου, τοῦ Κερκυφου καὶ Ἀναξίβιδος παιδός, ὃς πρὸς Περσικαὺς πόλεμον ἔχων, ἠδύετο τῇ μητρὶ τῶν θείων, ἵνα ἐγκρατὴς γένηται τῆς νίκης, θύοιεν τὸν πρῶτον αὐτῷ συγχαρὲντα ταῖς ἀνδραγαθίαις, τρύπαιαν φέρων. Προσιρρέφαντι δὲ τῷ προσηγμένῳ πρῶτος σπερχόρῃ συναντήσας ὁ παῖς Ἀρχέλαος, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς. ὁ δὲ τῆς προσηγμένης δευσιδάμου νίας ἀναμνησθεὶς, κατ' ἐνάγκην, βωμοῖς κατήγαγε τοὺς προσήκοιτας. ἔθυσας δ' ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι.

ἔθωπον ἐαυτὸν εἰς ποταμὸν Ἀναβαλόντα, ὃς ἀπ' αὐ-
 τοῦ Μακεδνός προσήγορεύθη· καθὼς ἰστορεῖ Τιμό-
 κας ἐν ᾧ Πονυκίων· μέμνηται δὲ τοῦτον καὶ Ἀνα-
 βολῆς ὁ Σύμιος ἐν τῇ Πεσσινοντιῳ πολιτείᾳ.

Π. Δημοστράτος δὲ ὁ Ἀπαμίδας ἱστορίας μέμνηται
 παύτης. Μαλαδρος ἀκηροστρατηγὸς χειροτονηθεὶς
 ἐν νηπιότητι Πεσαινουντίων, καὶ παρ' ἐλπίδας τῆς ἐκείνης
 προκτις γενόμενος, τὰ ἀναθήματα τῆς μητρὸς τῶν
 τῶν δίδωκε τοῖς στρατιωταῖς· κατὰ δὲ πρόνοιαν τῆς
 οὐκ, τῶν σωφρονιστῶν λογιζομένων ἐκφραδὶς ἀπαιλλο-
 γηθεὶς, προσεπύκτεινε τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱόν
 ἑαυτοῦ δὲ σωφρονήσας, καὶ εἰς μετάνοιαν ἐπὶ τοῖς προ-
 κτις χωρήσας, ἑαυτὸν ἵβαλεν εἰς ποταμόν, ὃς ἐπ'
 οὐκείῳ Μαλαδρος προσωπομάθη.

III. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, καὶ ἀντὶρρασιν
 ὑπὸ τῶν καλούμενων, ὃν ἐὰν βέλῃς τινὸς εἰς κόλπον,
 ἡμῆνης γίνεται, καὶ φορεῖται τεὰ τῶν συγγενῶν· ἐξ-
 ὁμῶς δὲ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, ἀπαλλύσεται τοῦ
 πατρὸς· καθὼς ἱστορεῖ Δημόκριτος ἐν γ' περὶ Ποι-
 μένηται δὲ τούτων καὶ Ἀρχέλιος ἐν α' περὶ Αἰ-
 θῶν.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος Σκυλον, τὴν προσή-
 γοιαν ἔχον ἀπὸ Σκύλου, τοῦ Ἀγένορος καὶ Διοξίππου
 πατρὸς. οὗτος γάρ μνηστοκορήσας κατ' ἄγροισιν, καὶ
 ἐν Ἐρηνύων ἀποτρηλιεῖσθαι, μετὰ τὸ Κιραύνιον ὄρος
 ἔλθε, καὶ διὰ λύπης ὑπερβολὴν βράχῳ τὸν βίον περι-
 τράψε. τὸ δ' ὄρος κατὰ πρᾶνοιαν Θεῶν ἀπ' αὐτοῦ
 Σκυλον ὠνομάσθη.

Υ. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, παρόμοιος Κυλίνδρῳ. ὅν οἱ ἄνθρωποι νοιοῦν ὅτι ἐκ τῆς μητρὸς τῶν θείων τιθέσθαι, καὶ οὐδέποτε χάριν ἀπολαύειν ἡμάρτουσιν· ἀλλὰ φιλοπρότεροι ὑπάρχουσι, καὶ τοὺς τοὺς προσήκοντες συμπαθοῦσιν· ὡς ἱστορεῖ Ἀγλαΐας ἡ Σάμιος ἐν δ' πρὸς Αἰθῶν. μέμνηται δὲ τοῦτον ἀκριβέστερον Δημόκριτος ἐν δ' Φωνίας.

X.

Μαροῦα.

I. Μαροῦας ποταμός ἐστι τῆς Φρυγίας, κατὰ τὴν
 Ἰν Κελαινὰς κείμενος· προσηγορεύεται δὲ πρῶτον
 πηγὴ Μίδου, δι' αἰτίαν τοιαύτην. Μίδας, βασιλεὺς
 Φρυγῶν, ἐρχόμενος τὰ ἐρημόταρα τῆς χώρας, καὶ ὡς
 δρῶς συνιχόμενος, ἤφατο τῆς γῆς, καὶ χυσοῖν ἐπέπεσε
 πηγὴν, τοῦ ὕδατος χρυσοῦ γενομένου· καὶ ἐπείπευ
 ὦν, καὶ τῶν ὑποτεταγμένων θλιβομένων, ἀνικατέπαυσε
 τὸν Διόνυσον. γεόμενος δ' ἐπήκοος ὁ θεὸς, δυνά-
 λεις ὕδωρ ἀνέτειλε. κορεσθέντων δὲ τῶν Φρυγῶν, Μί-
 δας τὸν ἐκ τῆς κρήνης καταβόσκοντα ποταμὸν Μί-
 δην ἐκάλεσε. μετωνομάσθη δὲ Μαροῦας, διὰ τὴν
 αὐτὴν αἰτίαν. νικηθείς ὑπ' Ἀπόλλωνος Μαρ-
 καὶ ἐκδαρέντος, ἐκ τοῦ ρεύσαντος αἵματος ἐγενή-
 σαν Σάτυροι τε, καὶ ποταμός ὁμῶντιμος, Μαροῦας
 καλούμενος· καθὼς ἱστορεῖ Ἀλέξανδρος Κορινθίων
 γ' Φρυγικῶν.

II. Εὐημερίδας δὲ ὁ Κρίδιος ἱστορὺς μέμνηται
 τοιαύτης. Ὁ ἄσπας Μαραῦου τῷ χρόνῳ δαπανηθεὶς
 καὶ κατενιχθεὶς ἐπίσεν ὑπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν Μίδου κρή-
 νην· καὶ κατ' ὀλίγον καταφερόμενος, ἄλλαι τινα πρὸς
 εἴχθη· κατὰ δὲ χρησμοῦ προσαγὴν Πισίστυμας
 Λακκεδαιμόνιος, παρὰ λίθῳ τοῦ Σατύρου πόλιν ἀπὸ
 τοῦ συγκυρήματος κτίσας, Νώρικον αὐτὴν προση-
 ρευσε. Νώρικον δὲ οἱ Φρύγες τῇ σφῶν διαλέκτῳ
 ἄσπας καλοῦσι.

III. Γεννᾶται δ' ἐν τῇ ποταμῷ τούτῳ βοτάνη, ἡ
 λὸς ὀνομαζομένη, ἣν ἐὰν πρὸς ἄνεμον σείσῃ τις, με-
 σικὴν ἔχει μελωδίαν· καθὼς ἱστορεῖ Διόκυλλος ἐν
 Σατυρικῶν.

IV. Παράκινται δ' αὐτῷ ἄρως, Βερικύνθιον καλοῦ-
 μενον· τὴν προσηγορίαν ἔχον ἀπὸ Βερικύνθου, τοῦ
 πρώτου ἱερέως γενομένου τῆς μητρὸς τῶν θεῶν.

V. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, καλούμενος Μήχων
 ρα· ἵσται γὰρ σιδήρου παραπλήσιος· ἐν ἐὰν εἴσῃ
 τῶν μυστηρίων ἐπιτελουμένων τῆς θεῆς, ἱμνῶν γὰρ

νται· καθὼς ἱστορεῖ Ἀγαθαρχίδης ἐν τοῖς Φρυγιά-
κοις.

XI.

Σ τ ρ υ μ ῶ ν.

I. Στρυμὼν ποταμός ἐστι τῆς Θράκης, κατὰ πόλιν
Ἠλιάδα· προσηγορεῖτο δὲ πρότερον Παλαιστίνος,
καὶ Παλαιστίνου τοῦ Πασιδῶτος. οἷτος γὰρ πρὸς
τοῦς ἀστυγέτονας ἔχων πόλεμον, καὶ εἰς Ἀσθίνειαν ἑμ-
μασίων, τὸν υἱὸν Ἀλιάκμωνα στρατηγὸν ἔπεισεν· ὃ δὲ
καρπετέστερον μαχόμενος, ἀνῆρεθῇ. περὶ δὲ τῶν συμ-
βεβηκότων ἀκούουσ Παλαιστίνος, καὶ λαθὼν τοῖς δο-
μοφύροις, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν ἰβήσκειν εἰς πο-
ταμὸν Κόνοζον· ὃς ἀπ' αὐτοῦ Παλαιστίνος ὠνομά-
σθη. Στρυμὼν δὲ, Ἀρεως παῖς καὶ Ἠλέκης, ἀκούσας
καὶ τῆς Ῥήσου τελευτῆς, καὶ ἀθρυμῆς συαχίθεις, ἑα-
τὸν ἰβήσκειν εἰς ποταμὸν Παλαιστίνον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ
Στρυμὼν μετωνομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, Πανσάλυπος καλού-
μενος· ὃν ἴδον εὖρη τις πενθῶν, πάντῃ περιαχρήμα-
τις κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς· καθὼς ἱστορεῖ Ἰά-
πων ὁ Βυζάντιος ἐν τοῖς Τραγικοῖς.

III. Παρίκνεται δ' αὐτῷ ὕψη Ῥοδόπη καὶ Αἰμος.
αὐταὶ ἑδδαίροι τυγχάνοντες, καὶ εἰς ἐπιθυμίαν ἀλλή-
λων ἑμπροσόντες, ὃ μὲν αὐτὴν ἦραν προσηγόρευσαι, ἡ
δὲ τὸν ἀγαπώμενον Αἰμὸς μισοπονήρως. αἱ δ' αἰμοῦ
μῆνοι θειοὶ τὴν πρᾶξιν βιβρίως ἐνεγκόντες, εἰς ὁμῶν-
μα ὄρη μετέβαλον ἀμφοτέρους.

IV. Γεννῶνται δ' ἐν αὐτοῖς λίθοι, Φιλᾶδελφοὶ λε-
γόμενοι, κίρκας τὴν χρῶν, ἀνθρωποῦμοι· αὐτοὶ
ἰθὺντες χωρὶς ἀλλήλων, καὶ ὠνομασθέντες, διαλύον-
ται παραχρήμα καὶ ἰθὺς· καθὼς ἱστορεῖ Θρύσυλλος
Μανδησίος ἐν γ' περὶ λίθων· μέμνηται δὲ τοῦτων ἀκρι-
βέστερον ἐν τοῖς Τραγικοῖς.

XII.

Σ ἄ γ α ρ ι ε.

I. Σάγαρις ποταμός ἐστι τῆς Φρυγίας· προσηγο-
ρεῖτο δὲ πρότερον Ξηραβάτης ἀπὸ τοιοῦτου συγχυρ-

ματος· τῷ γὰρ θεινῷ καταστήματι ξηρὸς ὄρεος
πολλῆς ἐκλήθη δὲ Σάγαρις δι' αἰτίαν τοιαύτην·
Σάγαρις Μινδῶνος καὶ Αλεξιδρόης, πλείστα μυοτή-
της μηρὸς τῶν θειῶν ἐξουθενέον, τοὺς ἱερεῖς
Γάλλους αὐτῆς ἔβρισεν· ἡ δὲ μισοπονηρῶς ἀνεγνώ-
σθη τὴν πρῆξιν τοῦ προσηρημένου μνήαν ἐνδοκίμασε· ὁ δὲ
τῶν φρονίμων λογιώτατος ἐκείτος, ταυτὸν ἔβλεπε ἵδ-
εσθαι τὴν Σηραβήτην, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Σάγαρις μετανοή-
σθῃ.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, Ἀντήγλυρος κα-
λούμενος· ὑφίσταται γὰρ τετυπωμένην ἔχον τὴν ἡ-
τέρα τῶν θεῶν· ταυτὸν τὸν λίθον ἰὺν εὐφῆ τις, ἀπ-
εὐχὴς ὑποκείμενον, ἀποτεινομένην, οὐ ξενίζεσθαι ἀλλ'
ἐμψύχως φέρεαι τῆς παρὰ φύσιν πράξεως τὴν ὅψιν· κα-
θὼς ἱστορεῖ Ἀρκαίος ἐν τοῖς Φρυγικαῖς.

III. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Βαλληναῖον καλοῦ-
μενον, ὅπερ ἰστί μεθερμηνεύμενον βασιλικόν· ἐν
προσηγορίᾳ ἔχον ἀπὸ Βαλληναίου, τοῦ Γαστηρῆδος
καὶ Μηδογίστης παῖδος· οὗτος γὰρ τὸν γιννῆσαντα
θεωσάμενος ἀποτηκέμενον, τοῖς ἰγχωρίοις καὶ Βαλλε-
ναῖον ἱστορῆν κατέδειξε· μέχρι τὸν κοκκούμενον.

IV. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, καλούμενος Ἀντή-
γλυρος· ἰσθὶ νυκτὸς βεβήκας πρὸς δίκην λάμπειν, κα-
φθινοπώρου τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντος· προσεγορεύεσθαι
δὲ τῇ διαλέκτῳ τῶν ἰγχωρίων Βαλλήν· ὅπερ μετὰ
ἀντισημειῶν ἵσθι βασιλεὺς· καθὼς ἱστορεῖ Ἐμπεδοκ-
λὴς Κύπριος ἐν β' Φρυγικῶν.

XIII.

Σάμα νδρ σ.

I. Σάμινδρος ποταμὸς ἵσθι τῆς Τρωάδος· ἐκ-
κίττο δὲ πρότερον Σάνθος, μετεωρομάσθη δὲ δι' αἰτίαν
τοιαύτην· Σάμινδρος, Κορόβαντος καὶ Δηριάδου
παῖς, τῶν τῆς Ῥίως μυοτηρίων ἐλουμένων, αἰφνιδίως
θιμαζόμενος, ἱερμῆς ἱγνέτο, καὶ μεθ' ὁρμῆς ἐκ-
βάνθων τὸν ποταμὸν ἐνεχθεὶς, ταυτὸν ἵδεν τοῦτον ἵ-
εν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Σάμινδρος μετεωρομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, Σίστρος καλούμε-
νη, παραπλήσιος ἐρίβλινθου, κόκκους δ' ἔχει οἰομένους,
ὅθεν τὴν προσήγορίαν ἔλαβε· ταύτην οἱ κατέχοντες
οὐτε παντιοῖαν, οὐτε θινὴν ὀφθίτια φοβούνται· κα-
θὼς ἱστορεῖ Αἰμύδοτρατος ἐν β' περὶ ποταμῶν.

III. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος Ἰδῆ, τὸ πρότερον
δ' ἐκαλεῖτο Γέρραρον· ὅπου Λίδος καὶ Μηρῆος θεῶν
βωμοὶ τογχάνουσιν· Ἰδῆ δὲ μετεωρομάσθη δι' αἰτίαν
τοιαύτην· Ἀγρόθιος, ὁ γυνήθεος ἐν τοῦ Διουφόρου,
κορὴς Ἰδῆς ἱεροσθεὶς, ἀντήλθε πῇ προσηρημένη, καὶ
γυνήσκειν ἐξ αὐτῆς τοὺς ἐρημικούς· ἰδοὺς Ἀκτινύ-
λους, Γενομένης δ' αὐτῆς ἀφροσύνη ἐν τῷ τῆς Ῥίως
ὁδοῦ, Ἀγρόθιος, εἰς τιμὴν τῆς προσηρημένης, τὸ
ὄρος Ἰδῆν μετωνόμασε.

IV. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος Κούριος, ὃς μα-
κρὸς τοῖς μυοτηρίοις τῶν θεῶν φαίνεται· καθὼς ἱστο-
ρεῖ Ἡράκλειτος Σικυνῆσιος ἐν β' περὶ Ἀθην.

XIV.

Τά ν α ῖ ε.

I. Τάναϊς ποταμὸς ἵσθι τῆς Σκυθίας· ἐκαλεῖτο
δὲ πρότερον Ἀμαζόνιος, διὰ τὸ τὰς Ἀμαζόνας λού-
σθαι ἐν αὐτῷ· μετεωρομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην·
Τάναϊς, Βηρωσσὸς καὶ Ἀνσιπάης, μετὰ τῶν Ἀμαζόνων,
καὶ, αἰφρονόσκωντος ὁπάρχων, τὸ γυναικίον γένος
ἠλίου, μόνον Ἀπὸ σεβύμιος· ἐν ἀκμῇ δ' εἶχε καὶ τὸ
γαμῖν· ἡ δ' Ἀφροδίτῃ ἐπιθυμίαν αὐτῷ τῆς μητρὸς
ἐνδοκίμασεν· ὁ δὲ κατ' ὕψος μὲν ἀντιπαύετο τῷ πά-
θει· νεώμενος δὲ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν υἱέων, καὶ
ἀνδρὸς διαιμεῖναι βουλόμενος, ταυτὸν ἰδὼν εἰς τὸν
Ἀμαζόνιον ποταμὸν· ὃς ἀπ' αὐτοῦ Τάναϊς μετεωρομά-
σθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ φυτόν, Ἀλίνδα καλούμε-
νον· παρόμοια δ' ἔχει τὰ φύλλα Κρομύθης· ταῦτα
ἐιστρίβοντες οἱ τῆς χώρας κατοικοῦντες, ἀλείφοντες
τῷ χύλῳ, καὶ θερμινόμενοι, τὸ πῆχος εὐρώστως κατ-
αφροῦσι· καλοῖσι δὲ τῇ σφῶν διαλέκτῳ Βηρωσσὸν
ἄνθρωπον.

III. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ καὶ λίθος κρυστάλλος ῥαπλήσιος, ὃν ἀνθρωπώμιμος, ἐστειμένος, διὰ τὴν ἀποθνήσκειν βασιλεὺς, ἀρχαιροῖας παρὰ τὸν ποταμὸν λαῶσιν· καὶ ὅς ἐν εὐρεθῇ τὸν λίθον ἐκείνον ἔχον, περὶ χρῆμα βασιλεὺς γίνεται, καὶ τὸ σκήπτρα παραλαμβάνει τοῦ τελευτήσαντος· καθὼς ἱστορεῖ Κτησιφῶν ἐν περὶ Φυτῶν· μέμνηται δὲ τούτων καὶ Ἀριστοτόβουλος ἂν περὶ Λίθων.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, τῇ διαλέκτῳ ἰνδικαῦντων προσαγορευόμενον Βορξάβα· ὅπερ μεθυσμένον Κριοῦ μέτωπον· ὠνομάσθη δὲ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Φρύξας ἀποβαλὼν παρὰ τὸν Εὐδυνάποντον Ἑλλήν, τὴν ἀδελφὴν, καὶ διὰ τὰ δίκαια τῆς σιωπῆς συγκεχυμένος, ἐν ταῖς ἀκρωρεῖαις λόφον τινὸς τέλυσεν. βαρβάρων δὲ ἰνῶν θιασαμένων αὐτὸν, μεθ' ὅπλων ἀνυβαινόντων, ὁ χρυσόμαλλος κριὸς πρὸς κύνρας, καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τῶν ἐπιοχομένων, ἀνθρῶπινη φωνὴ χρησάμενος, διεγείρει τὸν Φρύξαν ἀνίσταμενον, καὶ ἀναλαβὼν τὸν προκηρημένον, μέχρι Κόδρου εἰσήνεγκεν. ὁ δὲ λόφος ἀπὸ τοῦ συγκεχυμένου Κριὸς μέτωπον προσηγορεύθη.

V. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, τῇ διαλέκτῳ καὶ βαρβάρων Φρύξιν καλουμένη, ὅπερ μεθυσμένην καλεῖται, μεθοπότηρος· πηγᾶν δὲ ἔστι παρόμοιος, ἥντιν ἀπὸ πρῶτοι κρηταῖντες, οὐδὲν ὑπὸ μητρυῶν ἀδικούντες, μάλιστα δὲ φύεται παρὰ Βορέου προσαγορευόμενον ἄντρον. συλλεγομένη δὲ ἔστι ψυχροτέρα ζύθος· ὅπερ δὲ τινὲς ἐκ μητρυῶς ἐπιβουλή γίνηται, φλύγας ἀναλαμβάνει· καὶ τοῦτο σύσσημον ἔχοντες οἱ φοβοῦμενοι τὴν ἐπιγεγαμνημένην, ἐκκλίνουσι τῶν ἐπικειμένων φόβου τὰς ἀνάγκας· καθὼς ἱστορεῖ Ἀγάθων ὁ Σύμιος ἐν περὶ Σκυθικῶν.

XV.

Θερμῶδων.

Θερμῶδων ποταμὸς ἔστι Σκυθίας, τὴν προσσηγορίαν εἰληφώς ἀπὸ τοῦ συγκεχυμένου· ἐκαλεῖτο δὲ πρῶτον Κρύσταλλος· ἐκεῖνος γὰρ καὶ θέρει πηροῖται.

το παλαιό της τὴν ἰδίαν διαξαγαύσας· μετωνομάσθη
 δὲ αἰλίαν τοιαύτην.

Αἰλίαι τὰ ἐξῆς.

XVI.

Νεῖλος.

Νεῖλος ποταμός ἐστι τῆς Αἰγύπτου, κατὰ πόλιν
 Ἐλάνδριον. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Μέλας, ἀπὸ
 μέλανος τοῦ Ἡσιόδωτος· ὅστις δ' Αἰγύπτου ἐπι-
 ῥήθη δὲ αἰλίαν τοιαύτην. Αἰγύπτος, Ἡφαίστου καὶ
 Ἑκίπης πύς, βασιλεὺς ὑπῆρχε τῶν τόπων· δι' ἐμ-
 βολὴν δὲ πόλεμον μὴ ἀναβαλόντος τοῦ Νεῖλου, καὶ
 τῶν συνεχημένων τῶν ἐγχωρίων, ἔχρησεν ὁ Πυθίος
 ἐνφορίαν, ἰὼν ὁ βασιλεὺς ἀποτρόπαιον θεοῖς τῆς
 γαίης ὕψος. Θλίβόμενος δὲ ὑπὸ τῶν κακῶν ἰν-
 ὁστος, τοῖς βωμοῖς Ἀγανίπην προσήγαγε. τῆς δὲ
 προσασθίσας, ὁ Αἰγύπτιος δι' ἐπιβλήν τῆς ὑπῆς
 ἑξήσεν εἰς ποταμὸν Μέλανα· ὅς ἐπ' αὐτοῦ
 Αἰγύπτος μετωνομάσθη, προσηγορεύθη δὲ Νεῖλος δι'
 αἰλίαν τοιαύτην. Γαρμαθώνη, τῶν κατ' Αἰγύπτου
 ὀλίγου τόπων, ἀποβάλλουσα τὸν υἱὸν αὐτῆς, Χρυ-
 σόμην, ἀμυῇ ἔφησον, μετὰ τῶν οἰκιστῶν ἐθρήνη συμ-
 πύσας τὸν προσηγμένον. Ἰσίδος δ' αἰφριδίως ἐπι-
 ῥήσας, τὴν λύπην πρὸς κειρὸν ἐπερέθειτο, καὶ προσ-
 ῥήσας τὴν χάριν σκεψαμένη, τὴν θεὸν ὑπιδέξατο φίλαν-
 ῥήσας, ἥ δὲ τὴν δι' αἰτίαν τούτων ἀμείψασθαι βου-
 ῥήσας τῆς εὐαθείας, Ὅσιν κυρτέλλουσι, ἥπως ἀγά-
 ῥήσας τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐκ τῶν καταχθονίων τόπων. τούτου
 ῥήσας δεήσας τῆς γυναικὸς συμπεριλαμβανέντος, Κήρ-
 ῥήσας, ὃν ἴσας καλοῦσι Φοβερὸν, ὑλῆκτος· Νεῖλος
 τῆς Γαρμαθώνης ἀνῆρ, αἰφριδίως ἔνθιος γενόμε-
 ῥήσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ καλοῦμενον Αἰγύπτιον
 αὐτοῦ Νεῖλος μετωνομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, κύμασι κυρτέλλεται,
 ὃν αἰνῶς ἰδῶσιν, οὐχ ὑλῆκτοῦσι· ποῦ δὲ πρὸς τοὺς
 ἡμετέρους· ἅμα γὰρ προστεθῆναι ταῖς ψοῖν,
 ῥήσας τὸ δαιμόνιον. Γεννᾶνται δὲ καὶ ἄλλοι λί-

Θοι, Κόλλωντες καλούμενοι· τούτους κατὰ τὴν ἐπι-
 θειαν τοῦ Νεῖλου, συλλέγουσαι χειλιδόνες, κατανα-
 ζουσι τὸ προσγορινόμενον Χειλιδόνιον τεῖχος· οὗ
 ἐπείχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον, καὶ οὐκ ἐξ κατακλυσ-
 φθείρισθαι τὴν χώραν· καθὼς ἱστορεῖ Θράσυλλος
 τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.

III. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Ἀργύλλον κα-
 μετον ἀπ' αἰτίας τοιαύτης. Ζεὺς δὲ ἰρωτικῆς ἐπι-
 μίας, ἐκ Αὐκτου, πόλεως Κρητικῆς, Ἀργὴν νόμῳ
 πάσας, ὁπλίζειν εἰς ὄρος τῆς Αἰγύπτου, Ἀργύλλον
 λούμενον· καὶ ἰγέννησεν ἐξ αὐτῆς υἱόν, καλούμενον
 Λιόνυσον· ὃς ἀκμάσας, εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς τοῦ
 φον' Ἀργύλλον μετωνόμασε· στρατιολογήσας δὲ Περ-
 σῶν καὶ Σατύρων, ἰδοὺς σκῆπτροισι Ἰνδοὺς ὑπέεασε·
 σῶν δὲ καὶ Ἰβηρίων. Πᾶσα κατέλιπεν ἐπιμελητὴν
 τόπων· ὃς τὴν χώραν ἀπ' αὐτοῦ Πανίαν μετωνόμα-
 σεν· ἥν οἱ μεταγενέστεροι παραγωγῶς Σπανίαν προ-
 ρευσαν· καθὼς ἱστορεῖ Σωθόνης ἐν γ' Ἰβηρικῶν.

XVII.

Εὐρώτας.

I. Εὐρώτας. Ἰμερος, Ταυγέτης νόμῳ καὶ ἐ-
 κιδαιμόνος παῖς, διὰ μητρίν Ἀραοδίτης καὶ Ἀγνα-
 παννυχίδος τὴν ἀδελφὴν Κλειοδίαν βιασάμενος ἐφ' ὅ-
 τῃ δ' ἐπισύσῃ τῶν ἡμερῶν κατήχηθαι περὶ τῶν
 βιβηκτόων, καὶ ἀθυρήσας, διὰ λύπης ὑπερβυλῆν
 ψιν ταυτὸν εἰς ποταμὸν Μαραθῶνα· ὃς ἀπ' αὐ-
 τῆς Ἰμερος μετωνομάσθη. ὁσιον δ' Εὐρώτας ἐλ-
 δὲ αἰτίαν τοιαύτην. Λακιδαιμόνων πρὸς Ἀθηναίων
 πόλεμον ἐχόντων, καὶ τὴν παρολέησαν περιμενόντων
 Εὐρώτας, ὁ τῶν προσηρημένων στρατηγῶν, καταφύ-
 σας πάσης δειοδαίμονίας, συνέβαλε τὴν παρὰ
 κατὰ ἐπ' ὑστριαπὸν τε καὶ κραιναῶν καλυδόνων
 ἀποβαλὼν δὲ τὸ στράτευμα, καὶ λύπῃ σφιδάει·
 ἔβδωκεν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν Ἰμερον· ὃς ἀπ' αὐ-
 τῆς Εὐρώτας μετωνομάσθη.

II. Γινέσθαι δ' ἐν αὐτῷ λίθος περικεφαλὴς
 ροῖος, Θρασύδαιλος προσγορινόμενος, ὅμοιος γὰρ

πύργος ἀκούει, ἐπὶ τὴν ὄχθιν προχωρεῖ· τῶν δ' Ἀθη-
ναίων ὀνημισθέντων, καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἄλλεται, κεί-
ναι δὲ πολλοὶ καθιερωθέντες ἐν τῷ τικῷ τῆς Χαλκιό-
του Ἀθηνᾶς· καθὼς ἱστορεῖ Νικάντωρ ὁ Σόμιος ἐν β'
πρὸς Ποταμῶν.

III. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Ταῦρετον προσανο-
αζόμενον, τὴν προσηγορίαν εἰληφὸς ἀπὸ Ταῦρετ-
της, ἣν ὁ Ζεὺς βιασάμενος ἔρθηκε· τῇ δὲ λίπῃ
συνοχέεισι, βρόχῳ τὸν βλον παρέγραψεν ἐν ἀκρωρείαις
ἐκείνης Ἀμυκλίου· ὅπῃ ἀπ' αὐτῆς Ταῦρετον προσανο-
αζομένη.

IV. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, καλουμένη Χα-
μαῖον, ἣν γυναῖκες, Ἰαρος ἀρχομένου, τοῖς τραχηλοῖς
παιρῖσκουσι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν συμπαθίστινον ἀγα-
πῶνται· καθὼς ἱστορεῖ Κλιάνθης ἐν α' περὶ Ὀρνῶν.
ῥέμνηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον Σωσθένης ὁ Κνί-
διος, παρ' οὗ τὴν ὑπάθεσιν εἰληφέν· Εὐμογίνης.

XVIII.

Ἰ ν α χ ο ς.

I. Ἰναχος ποταμὸς ἐστὶ τῆς Ἀργείας χώρας· ἰκα-
νὸν δὲ τὸ πρότερον Καρμάνωρ. Ἀλιάκμων δὲ, τῷ
ἴσται Τιρύνθιος, ἐν τῷ Κοκκυλίῳ ποιμαίνων ὄρει, καὶ
καὶ ἄγνοιαν τῇ Πείᾳ συγγινόμενον τὸν Αἰα διασπεί-
ρει, ἑμμανὲς ἐγένετο, καὶ μεθ' ὀρητῆς ἐνιχθεῖς, Ἰβραλὲν
ἰσταντὸν εἰς ποταμὸν Καρμάνωρα· ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἀλιάκ-
μων μετωνομάσθη· προσηγορεύθη δ' Ἰναχος δι' αἰ-
τίαν τοιαύτην. Ἰναχος, Ἰκκιανὸς παῖς, φθαρίσας τῆς
θυγατρὸς αὐτοῦ Ἰοῦς ὑπὸ Διὸς, τὸν θίον βλαστήσας
ἐκδορίας ἐπέπληττε, κατόπιν ἀκολουθῶν· ὁ δ' ἀνα-
δοπαθήσας, ἰκμψεν αὐτῷ Τιουρόνῃ, μίαν τῶν Ἐριν-
νῶν, ἀφ' ἧς ἐξοιστρηλατοῦμενος, Ἰβραλὲν ἰσταντὸν εἰς
ποιμαίνον Ἀλιάκμονα, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἰναχος μετωνο-
μάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, Κένουρα καλουμέ-
νη, πηγάφῃ προσόμοιος· ἣν αἱ γυναῖκες, ἔσαν ἀκινδύ-
τους ἐκτρώσαι θελήσασιν, ἐν οἴνῳ βιβριγμένην τοῖς ὀμ-
φολοῖς ἐπιτεθείασιν.

III. Εὐρίσκεται δ' ἐν αὐτῷ καὶ λίθος, ἠερὸν
παρόμοιος· ὃν ἐὰν κρατήσωσιν οἱ ψευδομαρτυροῦν-
τες, μέλας γίνεται. κτείνεται δὲ πολλοὶ ἐν τῷ
ναί τῆς Προσυμνάδας Ἡρας· καθὼς ἱστορεῖ Τιμόθεος
ἐν τοῖς Ἀργολικοῖς· μέμνηται δὲ τούτων καὶ Ἀνδρῶν
ὁ Σάμιος ἐν β' περὶ Ποταμῶν. Ἀγοθοκλῆς δὲ Μι-
σιος ἐν ἐπὶ περὶ Παισιῶν φησὶ, τὸν Ἰναχον δι-
νοῦργον ὑπὸ τοῦ Διὸς κεραυνωθέντα, ξηρὸν γενομένον.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρη, Μυκήνας καὶ
Ἀπαύαντος, καὶ Κοκκύγιον, καὶ Ἀθηναῖον, τὰς πρὸς
γορίας ἐλληρότα διὰ τοιαύτην αἰτίαν. τὸ μὲν Ἀθη-
ναῖον ἐκαλεῖτο πρότερον Σιληναῖον. Ἡρα γὰρ
Ἡρακλῆους δίκας βουλομένη λαβεῖν, συνειργὼν περὶ
β' τὴν Σιλήνην· ἥ δ' ἐπωδαῖς χρησαμένη μὲν
ἄφρον κτίσιν ἐπλήρωσεν, ἐξ ἧς γεννηθέντε λείποντο
γίγοντο ἴσας τοῖς ἰσάις ζώναις ἐπισφρίζουσα, καὶ κτείν-
εις ὄρος Ὀφελτίον· ὃ δὲ ποιμένι τῶν ἐγχοῶν
Ἀπαύαντον, σπαράξας ἀντίκεν· κατὰ δὲ θείων
νοῦσαν ὁ τόπος Ἀπαύαντος ἀπ' αὐτοῦ μετωνομάσθη
καθὼς ἱστορεῖ Δημόδοκος ἐν α' Ἡρακλῆας.

V. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βασιάνη, Σιλήνη καλομένη,
τὸν δὲ καταγερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἄφρον, πρὶν
ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἶροντες ἀλείφουσι τοὺς
πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἱρπετῶν ἀδικούσιν.

VI. Μυκήνας δ' ἐκαλοῦντο τὸ πρότερον Ἀργον,
ἀπ' Ἀργον τοῦ πανόπτου· μετωνομάσθη δὲ Μυκή-
νας αἰτίαν τοιαύτην. Περσέως Μέδοσαν ἀποκτείν-
ουτος, Σθενὴ καὶ Εὐρύαλη, ὡς τῆς προσηρυμένης ὁδοῦ
φαί τῆς πεφορευμένης, τὸν ταύβουλον ἐπέδ' αὐκον· γε-
μέναι δὲ κατὰ τοῦτον τὸν λάφον, καὶ ἐπὶ λήσαναι
συλλήψας, διὰ τὴν συμπάθειαν μυκηθμὸν ἀνέδοσαν·
οἱ δ' ἐγχώρια τὴν ἀκρωτήριαν ἀπὸ τοῦ συγχυρήσαντος
Μυκήνας μετωνόμασαν· καθὼς ἱστορεῖ Κτησίπας Ἐφέ-
σιος ἐν α' Περσέϊδος.

VII. Χρυσέριμος δὲ ὁ Κορίνθιος ἐν α' Πιλοποννη-
σιακῶν ἱστορίας μέμνηται τοιαύτης. Περσέως φρε-
μένου μετιέφρου, καὶ κατὰ τὸν λάφον γενομένου τούτου,

ἔπειθεν αὐτοῦ τῆς λαβῆς τοῦ ἔλφους ὁ μύκης. Τότε
τοσοῦτος δὲ, ὁ βασιλεὺς Ἐπιδαυρίων, ἐκπεσὼν τῆς ἀρ-
γείας χρησμῶν, ἐμπεριελθεῖν τὰς Ἀργολικὰς πό-
λεις, καὶ ὅπου ἴαν εὖρη ἔλφους μύκητα, ἐκὶ κτεῖσαι πό-
λιν. γενόμενος δὲ κατὰ τὸ Ἀργεῖον ὄρος, καὶ εὐρώ-
ν ἐλφαντίτην λαβὴν, πόλιν ἐκτίσεν, ἣν ἀπὸ τοῦ οὐγ-
γλήματος προσηγόρευσε Μυκήνας.

VIII. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, Κορύμβας καλοῦ-
μενος, τῇ χροῇ κόρακος· ὃν ἴαν εὖρης καὶ ἔχῃς ἐν τῷ
ὄρει περικείμενον, κατ' αὐδὲν φοβῆ τὰς τετραπώδας
ὄφεις.

IX. Τὸ δ' ὄρος, Ἀπαίσαντος τοῦ Ἀκριστοῦ. κνη-
μεῖον γὰρ κατ' ἐκείνον τὸν τόπον, καὶ πατήσας ἱσπεῖδον
ἐκλήθησαν, ἐτελεύτησεν· ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν νῆον θά-
λασσαν, λῆγον Ἀπαίσαντον μετωνόμασε, καλούμενον Σε-
ναιοντίαν.

X. Ὅρος δὲ Κοκκύνιον διωνομάσθη δι' αἰτίαν τοι-
αύτην. Ζεὺς, Ἥρας τῆς ἀδελφῆς ἱεροσθεῖς, καὶ δυοῖν
ἱεροσθεῖς τὴν ἀγαπωμένην, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς ἄρσεν
καὶ θῆλυ, αὐτὸν καλούμενον ὄρος Ἀνκήϊον, ἀπὸ τοῦ συγχρη-
ματισμοῦ Κοκκύνιον ὀνομάσθη· καθὼς ἱστορεῖ Ἀγαθώ-
μος ἐν Πιρραίδι.

XI. Φύεται δ' ἐν αὐτῷ δένδρον, Παλίνουρος κα-
λούμενον· ἐφ' ᾧ ἂν τι καθίσῃ τῶν ἀλόγων ζώων, ὥς
καὶ τοῦ κατέχεται, πύριξ κακκυγος· τοῦτου γὰρ φα-
ίνεται καθὼς Κτησιφῶν ἐν α' περὶ Δένδρων.

XII. Ἀθηναῖον δ' ὄρος Ἰλαβὶ τὴν προσηγορίαν ἀπ'
Ἀθηναίης. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Ἰλίου πόρθησιν, Διομή-
δης, εἰς Ἀργεῖον υποστρέψας, εἰς τὸν Κεραιῶτιον ἀνέβη
ὄρειον, καὶ τίμενος Ἀθηναίης κατασκευάσας, τὸ ὄρος ἀπὸ
τῆς θεᾶς Ἀθηναῖον μετωνόμασε.

XIII. Γεννᾶται δ' ἐν τῇ ἀκρωρία ὄβρα, παρ' ὁμοίους
τῆς ὄβρας· ἣν ἴαν γυνὴ φύγῃ τις κατ' ἄγροισιν, ἐμμανὲς
ἐκτίσεται· καλεῖται δ' Ἀδρυστίαι· καθὼς ἱστορεῖ Ἰλη-
μαχος ἐν β' Νόστιων.

XIX.

Μ λ φ ε ι ο ς.

I. Ἀλφειὸς ποταμὸς ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίας, κατὰ τῆς Ὀλυμπίας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Σιύμη ἀπὸ Σιυμῆλου, τοῦ Ἀρεως καὶ Δορμοθίας· οὗτος γὰρ τὸν Φίλιππον τὸν υἱὸν Ἀλκαίωνα ἰσχυρῶν, καὶ ἠθυμὴν συσχεθῆς, ταυτὸν ἔδωκεν εἰς μὸν Νύκτιμον· ὅς καὶ ἀπ' αὐτοῦ Σιύμηλος μετωνομάσθη. Ἀλφειὸς δ' ἐκλήθη δι' αἰτίαν τοιαύτην· ἦν γὰρ τῶν τὸ γένος ἀφ' Ἡλίου κυταγαγόντων, ληθείς Κερκίῳ, τῷ ἀδελφῷ, περὶ ἀρετῆς, ἀνελθὼν εἰρημένον, καὶ ὑπὸ ποιμένων ἐλαυνόμενος, ἐβλήθη τὸν εἰς ποταμὸν Νύκτιμον· ὅς καὶ ἀπ' αὐτοῦ Ἀλφειὸς μετωνομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ τοῦτω βοτάνη, χρηστὴς προσαγορευομένη, μελικήρῳ παρόμοιος· καὶ ἰατροὶ καθέποντες, πικρὴν διδόναι τοῖς ἀπὸ πλῆθος νόσους ἔχουσι τὰς φρένας, καὶ ἀκυλλάττουσιν αὐτὰς τῆς μανίας· καθὼς ἱστορεῖ Κτησίας ἐν α' περὶ Ποντικῶν νοσῶντων.

III. Παράνιται δ' ὄρος, Κρόνιον καλούμενον, κατὰ αἰτίας τοιαύτης· μετὰ τὴν Γίγαντομαχίαν Κρόνος τὰς Αἰὶδας ἐκκλίνων, εἰς ὄρος παρεγένετο Κροναῖον, ὃν ἀπ' αὐτοῦ Κρόνιον μετωνόμασαν· λατὼν δὲ πρὸς ὀλίγον καιρὸν, καὶ ἀφορμῆς δραζάμενος, διήλθεν εἰς Καύκασον τῆς Σκυθίας.

IV. Γεννᾶται δ' ἐν τῷ ὄρει τοῦτω Κύλινδρος καλούμενος λίθος ἀπὸ τοῦ συγχυρήματος· ὁδὸς γὰρ ἐν ἀστράφει Ζεὺς ἢ βροστιγῇ, τοσαντάκις ἀπὸ τοῦ ἀκρωρίου διὰ φόβου κυλλίται· καθὼς ἱστορεῖ Ἀπιδάμανος ἐν α' περὶ Αἰθῶν.

XX.

Ε υ φ ρ α τ η ς.

I. Εὐφράτης ποταμὸς ἐστὶ τῆς Παρθίας, κατὰ τὴν Βυλῶνα πόλιν· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Μῆδος ἀπὸ Μῆδου, τοῦ Ἀρταξέρξου παιδός· οἷος γὰρ δὲ τὸν ὄντι τὴν Κορδύου θυγατέρα βιασάμενος, Ρωδῶν διέφθορε· τῇ δ' ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν ζητούμενος ἐστὶν.

βασιλέως πρὸς κόλκωσιν, καὶ φόβῳ συναχθεὶς ἐαυ-
τοῦ ἐβλεπὼν εἰς ποταμὸν Ζαράνδαν· ὃς ἐπ' αὐτοῦ Μή-
δοι μετανοήσθη. προσηγορεύθη δ' Εὐφράτης δι' αλ-
γοῦσάσθη. Εὐφράτης, Ἀρηνδίκου παῖς, τὴν νύκ-
τα ἐκ τῶν ἐνδῶν μετὰ τῆς μητρὸς ἀναπαύομενον, καὶ
ἐκ τῶν ἐνδῶν ἐπ' αὐτῶν τῶν πολιτῶν τινι, διὰ ζήλου μισο-
ῦσάσθη, σπασάμενος τὸ ξίφος, ἐλαμοτόμησεν αὐτόν
ἐκ τῆς ἀνελπίστου πράξεως γινόμενος αἷσιος, διὰ λύ-
πης δ' ἐκ τῆς ἐκείνου ἐβλεπὼν εἰς ποταμὸν Μῆδον· ὃς
αὐτοῦ Εὐφράτης μετωνομάσθη.

Π. Γενῶνται δ' ἐν αὐτῷ ἄσθες, ἄστυγες καλοὶ μι-
ν αἱ μάταιαι δυστοκοῦσαι ἐπὶ τῆς γαστέρας
αὐτῶν, καὶ παραχρῆμα τέκουσιν ἄντρον ἀληθύνος.

III. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ καὶ βοτάνη, Ἐξάλλα κα-
ρίνη, μεθερμηνυμένη θερμὸν τανύην οἱ τετα-
ραμένοις, ὅταν ἐπὶ τοῦ στήθους θῶσιν, ἀπαλλάττειται
τὸ παραχρῆμα τῆς ἐπισημείας· καθὼς ἱστορεῖ Χρύ-
στος Κορίνθιος ἐν γ' περὶ Ποιτικῶν.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Ἀρβυλλον καλού-
μενον· ἐν ᾧ γεννᾶται λίθος, Σαρδωνίους παρήμοιοις, ὃ
βασιλεὺς ἐν ταῖς βασιλείαις χρῶνται· ποιεῖ δ' ἀρι-
στοτέλης ἀμβλυοπίας εἰς ὕδωρ θυγμὸν βαλλόμενος·
τοιοῦτο Νεκλὺς ὁ Μαλλώτης ἐν ταῖς περὶ Ατ-

XXI.

Κ α ῖ κ ο ς.

Καὶ ἰκοιτο·
 1. Κάϊκος ποταμός τῆς Μυσίας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ
 ποταμὸν Ἀστράϊος ἀπ' Ἀστράλου τοῦ Ποσειδῶνος, οὗ
 γένος, παννυχίδος Ἀθηρᾶς τιλουμένης, Ἀκίπατην τὴν
 ἑλπίην καὶ ἄνοιαν βιασόμενος ἔρθευε, καὶ ἀφ' ἧς
 ἐκείνης προσηρμένῃς τὸν δακτύλιον, τῇ δ' ἑπιούσῃ τῶν
 κίρκων ἐκίγνους τὴν σφραγίδα τῆς ὁμῆρου, διὰ λυ-
 γῆς ἐπὶ τὴν βολὴν ἔβαλεν ταυτὴν εἰς ποταμὸν Ἀδουρον, ὃς
 αὐτοῦ Ἰστραῖος μετωνομάσθη· προσηγορεύθη δὲ
 Κάϊκος δι' αἰτίας τοιαύτης. Κάϊκος, Ἑρμοῦ καὶ Ἰβκυ-
 κίδος καὶ ῥύμφης, Τίμανδρον, ἕνα τῶν εὐγενῶν, προ-
 σέβας, καὶ τοὺς προσέκοιτας αὐτῷ φοβούμενος, ταυ-

τὸν Ἰφθίμην εἰς τὸν Παιραϊὸν· ὃς ἀπ' αὐτοῦ ἔμετωνομίσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ μήκων, Ἰφθαίμης καρποῦ λίθον· ἐκ τούτων μέλανά τινα τυγχάνει μοιμ λέραις, ἅπερ οἱ Μυσοὶ ὑπτοῦσιν εἰς ἡροισμένην χώραν· καὶ μὲν ὑποφθαί μελλή γίνεσθαι, μετὰ τοῦτο τὸ βληθῆν· τὰν δ' εὐκαρπίαν σημαίνει, αὐτὰρ ῥα δίκην ἀντιδῶν ἀλλεῖται.

III. Φύεται δὲ καὶ βοτάνη, Ἡλιφάρμακον καλεῖται, ἣν οἱ λαῖροι τὰς αἰμοδόξουσαις τιθῆσαι, καὶ φλεβῶν μεσολαβοῦσι τὴν ἰκταρίαν· καθ' ὧς ἰσχυρὸς μαγέας ἐν αὐτῇ ποταμῶν.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὕψος Τεύθρας ἀπὸ Θραντος, τοῦ Μυσῶν βασιλείας· ὃς κνηγνύσας εἰς Θράσυλλον ὕψος ἀναβὰς, καὶ θεοσέμενος ὑπερβύθη κάπρον, ἰδὼν αὐτὸν μετὰ τῶν δορυφόρων· φθάσας κατέφυγεν ὥς ἰκέτης εἰς τὴν τοῦ Ὁρθωσίου τέμιδος ἱερὸν· βιαζομένων δὲ πάντων εἰς τὸν ναὸν εἰσελθόν, ὁ οἷς ἀνθρωπίνῃ φωνῇ χρησόμενος ἐλάλουν ἀνέκραγεν· Φέσσαι, βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς μετιωρισθείς δὲ Τεύθρας ἀνέειλε τὸ ζῶον. Ἀρτέμιδος δὲ μισοπονήρως ἐνεγκοῦσα τὴν πράξιν, τὸν μὲν κατὰ ἀνέκωπύρησε· τῷ δὲ παρατίτῳ τοῦ συγκροήματος φθόν μετὰ μανίας ἐπεμψε. δυσωπούμενος δὲ τὸ πᾶν ἐν ταῖς ἀκρωτείαις διέτριβε. Ἀνοίσπη δὲ, τοῦ ἀνδρὸς ῥημέτου μήτηρ, κατηχηθείσα περὶ τῶν συμβεβηκότων εἰς τὴν ὕλην ἰδράμα, συνεπισπωμένη μάντιν τὸν τοῦ Πολυίδου· παρ' οὗ πᾶσαν πολυπραγμονήσασα ἀλήθειαν, βουθυσίαις τῆς θεᾶς ἐξέλάσματο τὴν μετιωρίαν· καὶ ἀπολαβοῦσα τὸν υἱὸν σωφρονοῦντα μὲν ἰδρύσατο Ἀρτέμιδος Ὁρθωσίας· κατεσκεύασε καὶ κάπρον χρύσειον, προτομὴν ἀνθρώπου ἡσυχαστοῦ οὐτις μέχρι νῦν διωκόμενος ὑπὸ κνηγῶν, εἰσελθὼν τὸν ναόν, φωνὴν ἀναδίδωσιν ἰδοῦναι. Τεύθρας παρ' ἐλπίδα τὴν ἀρχέτυπον μορφήν ἀναλαβὼν, τὸ μετιωρόμασι Τεύθραντα.

V. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, Ἀρτεμίδης καλεῖται.

κίτος· ὅς κ' ἄλλιστα ποιεῖ πρὸς ἄλφους καὶ λίπρας δι'
αὐτὸν τριβόμενος· καθὼς ἰστορεῖ Κτησίας Κνίδιος ἐν
περὶ Ὀρῶν.

XXII.

Ἀχελῷος.

I. Ἀχελῷος ποταμὸς ἐστὶ τῆς Αἰτωλίας· ἐκαλεῖτο
πρότερον Θέσιος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Θέσιος,
ὡς καὶ Πεισιδίκης πᾶς, διὰ τινὰ περιστάσαι οἰκισ-
τὰς ἀποδημήσας εἰς Σικυθίαν, καὶ ἱκανὸν χρόνον δια-
μείνας, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ πατρῷον Ἰθάκος· εὐρὼν δὲ
τὸν οὖλον Καλυδῶνα μετὰ τῆς μητρὸς ἀναπαύομενον,
καὶ ποιεῖν εἶναι δόξας, καὶ ἄγνοιαν ἰστορομένης·
τῆς δ' ἀνελπιστοῦ πράξεως αὐτοπτεῖς γινόμενος, ἰαν-
τὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Ἀχέρον· ὅς ὑπ' αὐτοῦ Θέσιος
μετωνομάσθη· προσηγορεύθη δ' Ἀχελῷος ἐπὶ τοι-
αύτης αἰτίας. Ἀχελῷος, Πικαντοῦ καὶ Ναιδὸς τύφης
πᾶς, τῇ θυγατρὶ Κληστορίᾳ καὶ ἄγνοιαν ἀντιεχόμε-
νος, καὶ ἀθυρίᾳ οὐραχθεῖς, ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς ποταμὸν
Ἀχέρον· ὅς ὑπ' αὐτοῦ Ἀχελῷος μετωνομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ βοτάνη, ζύ-
διον καλουμένη, παρόμοιος ἐρίῳ· ταύτην τριψὰς ἄν-
θρωποι σίτον βάλλουσι, ὅδωρ γίνεταί, καὶ τὴν μὲν ὁμήν ἔχει,
τὴν δὲ δύναμιν οὐκ ἔχει.

III. Εὐρίσκειται δὲ καὶ λίθος πελιδνὸς τῷ χρώματι,
ἀκουρογὰς καλούμενος ἀπὸ τοῦ συγκυρηματος· ἐν
τῷ βάλλῃ αὐτὸν εἰς ὁθέριον, δι' ἔρωτος ἔρωσιν, τὸ
χρῶμα λαμβάνει, καὶ ἄργιον γίνεταί· καθὼς ἰστορεῖ
Ἀντισθένης ἐν γ' Μελισσοῖδος. μένηται δὲ τούτων
ὁμαθέστερον Διοκλῆς ὁ Ρόδιος ἐν τοῖς Αἰτωλικαῖς.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Καλυδῶν καλούμε-
νον, τὴν προσηγορίαν ἀληφὸς ἀπὸ Καλυδῶτος, τοῦ
ἄρως καὶ Ἀστυνόμης παιδός· αὐτός γάρ καὶ ἄγνοιαν
ἐκπομένην ἰδὼν Ἀρτεμιν, τὴν μορφήν τοῦ σώματος με-
τέβαλεν εἰς πέτραν· κατὰ δὲ πρόνοιαν θεῶν τὸ ὄρος
καλούμενον Γυρὸν, ὑπ' αὐτοῦ Καλυδῶν μετωνομάσθη.

V. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη ἡ Μύωψ προσ-
απονομένη· ἥν ἴδεν τις εἰς ὕδωρ βαλὼν, ἔφηται τὸ
ἔντ. Μορ. VI.

πρόσωπον, ἀποβάλλει τὴν ὄρασιν, Ἀρτεμιν δ' ἐξ
 μέρος ἀνακτάται τὸ φῶς· καθὼς ἱστορεῖ Λέων
 ἐν γ' Αἰτωλικῶν.

XXIII.

Α ρ ά ξ η ς.

I. Ἀράξης ποταμός ἐστι τῆς Ἀρμενίας, τὴν πε-
 γορίαν εἰληφώς ἀπ' Ἀράξου τοῦ Πύλου, οὗτος γάρ
 Ἀρβηλον τὸν πύλπον ὑπὲρ σκήπτρων ἀμιλλώμενος
 τὸν κατιτόξευσε· ποιηλιτοῦμενος δὲ ὑπ' Ἐρμι-
 λαντον ἐξῆλθεν εἰς ποταμὸν Βάκτρον· ὃς ἀπ' αὐ-
 τοῦ Ἀράξης μετανομάσθη, καθὼς ἱστορεῖ Κτησιφῶν
 Περσικῶν. Ἀράξης, Ἀρμενίων βασιλεὺς, πρὸς
 πλησιοχώρους Πέρσας πόλεμον ἔχων, καὶ τῆς παρ-
 ξίας παρελκομένης, χρησμόν ἔλαβεν, αὐτὸν ἑα-
 ντὴς νίκης ἐγκρατῆ, εἰν θεοῖς ἀποτροπαίοις θύειν
 πᾶς εὐγενεστάτης παρθένους. Ὁ δὲ διὰ φιλή-
 εθνοίαν, τῶν ἰδίων θυγατέρων φεισάμενος, ἐπὶ
 ὑποτεταγμένων κόρας περιβλέπτους τοῖς βωμοῖς
 ἄγων ἀνέβη. Μνησάλης δὲ, ὁ τῶν φονευθεισῶν
 τῆρ, βασιλῆως ἤνεγκε τὴν προῆξιν, πρὸς καθὼν στέ-
 νειν· ἀφορμῆς δὲ δραξάμενος, ἐξ ἐνέδρας τὰς
 τυράννου θυγατέρας ἀπέκτεινε· καὶ καταλιπὼν τὴν
 ἱερὴν Ἰδαφος, εἰς Σκυθίαν ἔπλευσεν. Ἀράξης δὲ
 τῶν συμβεβηκότων κατηχηθεὶς καὶ ἀθυμῆς συσχε-
 ῖαντὸν ἐξῆλθεν εἰς ποταμὸν Ἄλμον· ὃς ἀπ' αὐτοῦ
 ἔης μετανομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνῃ, Ἀράξα καλούμε-
 νῇ διαλέκτῳ τῶν ἰγχωρίων, ἥτις μεθερμηνεύσασθαι
 γέται μισοπάρθενος· ἅμα γάρ εὐρεθῆναι τὴν προ-
 ρημμένην ὑπὸ παρθένων, αἵματος ποιησαμένη κατη-
 ρὴν μαρτυρεῖται.

III. Καὶ λέθος δὲ γεννᾶται, Σκύωνος καλούμε-
 νος· οἷος ὅταν τις χρησμός ἀνθρωποκτονί-
 ῃ ἐμπέσῃ, τοῖς βωμοῖς τῶν ἀποτροπαίων θεῶν ἀπὸ δα-
 ῖνι τίθεται παρθένων. τοῦ δὲ ἱερῆως αὐτοῦ τῇ μα-
 ρῇ θύγοντος, αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαφνίης·
 τοῦτ' ὡς τῷ χρόνῳ τὴν δημοδαιμονίαν τελούσας·

Απολυγμῶν ἀναχωροῦσι, τὸν λίθον πρὸς ὄνταδ' ἀνὰ πρόσωπον
ἐκείνους· καθὼς ἱστορεῖ Δωρόθεος ὁ Χαλδαῖος ἐν
περὶ Αἰθῶν.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Αἰορρον καλούμε-
νον ἔκ τ' Αἰορρον τοῦ γηγενούς, περὶ οὗ φέρεται ἱστορία
τοιαύτη. Μίθρας, υἱὸν ἔχειν βουλόμενος, καὶ τὰ τῶν
γεννητῶν γένος μισῶν, πέτρα τινὶ προσέξιδεριν. Ἰγκυος
δὲ ἡ λίθος γινόμενος, μετὰ τοὺς ὁρισμένους χρόνους
ἀνέδωκε τέον, τὸννομα Αἰορρον· ὃς ἀκμήσας, καὶ εἰς
ἐμύλλαν ἀρετῆς τὸν Ἄρη προκαλεσάμενος ἀνῆρέθη·
ὅστις κατὰ πρόνοιαν Θεῶν εἰς δμῶνυμον ὄρος μετα-
μορφώθη.

V. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ δένδρον, ῥοιᾷ παραπλή-
γον, καρπὸν δ' ἄφθονον τρέφει μήλων, τὴν γεῖον
ἔχοντα σταφυλῇ περόμοιον. ἐκ ταύτης τῆς ὁπώρας
πίνουσιν ἐν τις καθελὼν ὀνομάσῃ τὸν Ἄρη, γίνεται
καταπνέοντος χλωρός· καθὼς ἱστορεῖ Κτηοικῶν ἐν γ'
περὶ Δένδρων.

XXIV.

Τ Ἰ γ ρ ε ι ς.

Α. Τίγρις ποταμός ἐστι τῆς Ἀρμενίας, τὸν ῥοὺν κα-
ταφέρειν εἰς τε τὴν Ἀράξην καὶ τὴν Ἀρσακίδα λίμνην·
καλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Σύλλαξ, ὅπερ μεθερμηνεύ-
μενον ἔστι κατωφερῆς· ὠνομάσθη δὲ Τίγρις δι' αἰ-
τίαν τοιαύτην. Διόνυσος κατὰ πρόνοιαν Ἦρας ἐμμά-
τος γενόμενος, περιήρχετο γῆν τε καὶ θάλατταν, ἀπαλ-
λαττοῦναι τοὺς πάθους θέλων· γενόμενος δ' ἐν τοῖς κισ-
σοῦν Ἀρμενίας τόποις, καὶ τὸν προσηγμένον ποταμὸν διελ-
θὼν μὴ δυνάμενος, ἐπεκαλεσάτο τὸν Δία· γενόμενος
δὲ ἰσχυρὸς ὁ Θεὸς, ἐπεμψεν αὐτῷ Τίγριν, ἐφ' ἧς ἀκιν-
δύως προσενιχθεὶς, εἰς τμήν τῶν συμβεβηκότων τὸν
ποταμὸν Τίγριν μετωνόμισε· καθὼς ἱστορεῖ Θεόφι-
λος ἐν τ' περὶ Αἰθῶν. Ἐρμησιάνναξ δὲ ὁ Κύπριος ἱε-
ροφάνης μνησθῆναι τοιαύτης. Διόνυσος ἱρασθεὶς Ἀλφειο-
ῦς ὕμνης, καὶ μήτε δώροις, μήτε δεήσας πείσαι
δυνάμενος, εἰς τὴν προσηγμένην Τίγριν μετέβαλε τὴν
καρδίαν τοῦ σώματος· καὶ φόβῳ πείσας τὴν ἀγαπωμένην

την, ἀνέλαβεν αὐτήν· καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ κορυφάνησιν υἱὸν Μηδον· ὃς ἀκμάσας εἰς τιμὴν τοῦ κυρήματος, τὸν ποταμὸν Τίγγριν μετωνόμασε· καὶ ἱστορεῖ Ἀριστῶνυμος ἐν γ'.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, Μυρδὸν καλεῖται, πᾶν λευκός· ὃν ἐὰν κατέχη τις, αὐδὲν ὑπὸ θανάτῳ ἀδικεῖται· καθὼς ἱστορεῖ Λέων ὁ Βυζάντιος ἐν γ' Ποταμῶν.

III. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Γαυρὰν καλεῖται, ἀπὸ Γαυρὰν τοῦ Ρωξάνου βασιλέως· ὃς τιμῶν πρὸς τοὺς θεοὺς, τῆς ἀμοιβῆς ἐνδοξὴ χάριτος, ὡς ἐν πάντων τῶν Περσῶν τριακοσίοις ἔτασι καὶ ἄλλοις νόστοις τελευτήσας, ἐν ταῖς ἀκρωσὶ τοῦ Γαυράνου ταφῆς ἡξιώθη πολυτελοῦς· καὶ πρόνοιαν θεῶν τὸ ὄρος ἀπ' αὐτοῦ Μανσωρὸν μετωνόμασθη.

IV. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, ἥ κρηθὴ παρόμοιος ἀγρίᾳ· ταύτην οἱ ἔγχωριοι θιγμάτιστα καλεῖται, ἐλαφὺ καταλειφόμενοι, οὐδέποτε ποσοῦσι μῆτρον ἀνάγειν τοῦ θανάτου· καθὼς ἱστορεῖ Σώστρατος ἐν α' Μεσσηνίας ἱστορίας Συναγωγῆς.

XXV.

Ἰ ν δ ο ε.

I. Ἰνδὸς ποταμός ἐστι τῆς Ἰνδίας, ὅσῳ μεγάλῳ καταφιρόμενος εἰς τὴν τῶν Ἰνδοφάγων γῆν· ἱσχυρὸς δὲ πρότερον Μανσωλὸς, ἀπὸ Μανσωλοῦ τοῦ Περσῆ μετωνομάσθη δι' αἰτίαν τοιαύτην. Τοῦ Λιοντόμου μυστηρίων τελομένων, καὶ τῶν ἐγχωρίων τῇ δεισιμονίᾳ προσευκαίρουσιν, Ἰνδὸς, τῶν ἐπισήμων ἐκ τῆς Ὀξυάλκου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, Δαρσασπασπιδαν, κνηφοροῦσαν βιασάμενος ἔφθιμε· ζητούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ τυράννου πρὸς πόλιν, διὰ φόβον ἑαυτοῦ ἔβαλεν εἰς ποταμὸν Μανσωλόν· ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἰνδὸς μετωνομάσθη.

II. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος προσαγορευόμενος ὃν ὅταν φράσῃν αἱ παρθέναι, καὶ οὐδένα ἐρήσαντο φθορίας φοβοῦνται.

III. Φύεται δὲ καὶ βοτάνη, Καρπύνη καλουμένη, Πουγλώσσω παρόμοιος· ποιῶ δ' ὄριστα πρὸς ἑκτεροῦς μεθ' ὕδατος χλιαροῦ δεδομένη τοῖς πάσχουσι· καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφῶν ὁ Πέδιος ἐν ἱ' Ἰνδικῶν.

IV. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Αἰλαῖον προσεγο-
νόμενον, ἀπὸ Αἰλαίου ποιμένος, οὗτος γὰρ δεισιδα-
ίων ὑπάρχων, καὶ μόνος σεβόμενος τὴν Σελήνην, τυκ-
τός βαθείας ἐκτελεῖ τὰ μυστήρια τῆς προειρημένης.
ὁμοίως δὲ οἱ λοιποὶ θεοὶ ἀμιλῶν φέροντες, ἐπιμνη-
σάμενοι δὴ δύο λέοντες ὑπερμεγέθεις· ὅφ' ὧν διωσπαρα-
γνοῖς τὸν βίον ἐξέλειπε. Σελήνη δὲ τὸν εὐεργέτην με-
τῆρα ἐν εἰς ὁμώνυμον ὄρος.

V. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, Κλειτορίς ὀνομαζό-
μενος· ἵστί δὲ λίαν μελάγχρους· ὃν κόσμου χάριν οἱ
ἐγχώριοι φοροῦσιν ἐν τοῖς Σωτηρίοις, καθὼς ἱστορεῖ
Ἀριστοτέλης ἐν δ' περὶ Ποταμῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ ΟΜΗΡΟΥ.

Α.

I. Περιττὸν ὥς δόξαι τιαι πολυπραγμασίαν περὶ
Ὁμήρου, ποίων τε ἦν γονεῶν, καὶ ποθὲν· ἐπεὶ μηδ'
αὐτὸς ἠξίωσεν εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' οὕτως ἐγκρατῶς
ἔσχεν ὥς μηδὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀνόματος ἐμνησθῆναι.
ἐπεὶ δὲ ὥς πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν ἀρχομένων παιδεύεσθαι
ἐπισημαίωμι ἢ πολυπραγίαν, πειρασόμεθα εἰπεῖν ὅσα ἱστό-
ρηται τοῖς παλαιοῖς περὶ αὐτοῦ.

II. Ἐφορος μὲν οὖν ὁ Κυμαῖος ἐν συντάγματι τῷ
ἐκτετακμένῳ Ἐπιχωρίῳ, Κυμαῖον αἰτὸν ἀποδεικνύ-
σαι πειρώμενος, φησὶν ὅτι Ἀελλῆς καὶ Μυῖων καὶ Λίος

ἀδελφοὶ Κυμαῖοι τὸ γένος. ἦν Ἀίας μὲν διὰ
 μετόπισθεν εἰς Ἀσκλην κώμην τῆς Βοιωτίας, καὶ
 μακρὰν Πυκνὴν, ἐγέννησεν Ἡσίοδον· Ἀχιλλεύς
 τελευτήσας ἐν τῇ πατρίδι Κύμῃ, κατέλιπε θυγατέρα
 Κριθηΐδα τοῦνομα, προστησάμενος αὐτῇ τὸν ἴδιον
 Μάσιον· ὃς διακορεύσας τὴν προειρημένην, καὶ
 ἀπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὶ τῷ γεγονότι δαίμονι κατέχοντι
 ἰδὼκεν αὐτὴν πρὸς γάμον Φημίω τῷ Συμβατίῳ διὰ
 σκόλῳ γραμμάτων. φοιτῶσα δὲ αὐτῇ ἐπὶ τοὺς πατέρας
 οἱ ἦσαν παρὰ τῷ Μελίῳ, ἐπεκύησε τὸν Ὀμηρον
 τὸν ποταμὸν, καὶ διὰ τοῦτο Μελισσιγενὴς ἐκλήθη·
 τῶνομάσθη δὲ Ὀμηρος, ἐπειδὴ τὰς ᾠδὰς ἐπηροῦσε
 οὕτω δὲ ἐκάλουν οἱ τε Κυμαῖοι καὶ οἱ Ἴωνες τοὺς
 ᾠδῆς πεπρωμένους παρὰ τὸ δαΐσθαι τῶν ὁμηρεῶ
 των, ὅ ἐστι τῶν ἡγουμένων. ταῦτα μὲν Ἐφορος.

III. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Παιδείας
 ἐν Ἰω φησὶ τῇ νήσῳ, καθ' ὃν καιρὸν Νηλεὺς ὁ Κόδρος
 τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας ἤγειτο, κόρην τινὰ τῶν πατρὶ
 ῶν γενομένην ὑπὸ τινος δαίμονος τῶν συγχρονιστῶν
 Μούσαις ἰγκύματα, αἰδισθῆσαι τὰ συμβῆναι διὰ τὴν
 ὄγκον τῆς γαστρός, ἐλθεῖν εἰς τι χωρίον τὸ καλοῦμαι
 Αἶγιον· εἰς ὃ καταδραμόντας ληστὰς ἀνδραπαύει
 τὴν προειρημένην, καὶ ἀγαγόντας εἰς Σκύρραν αὐτὴν
 ὑπὸ Ἀνδοῖς τότε, τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀνδῶν ὄντι
 τοῦνομα Μάσιον χαρίσασθαι· τὸν δὲ ἀγαπήσαντα
 κόρην διὰ τὸ κάλλος, γῆμαι· ἦν διατρέβουσαν παρὰ
 τῷ Μελίῳ, καὶ συσχεθῆσαι ὑπὸ τῆς ὠδίνος, ἐπεὶ
 ὑποκυῖσαι τὸν Ὀμηρον ἐπὶ τῷ ποταμῷ. ὃν ἀγαπᾷ
 ὁ Μάσιον, ὥς ἴδιον ἔτιμει, τῆς Κριθηΐδος μετὰ
 κήσιν εὐθείας τελευτησάσης. χρόνον δὲ οὐ πολλόν
 διελεύθετος καὶ αὐτὸς ἐτελεύτησε. τῶν δὲ Ἀνδῶν
 πορευομένων ὑπὸ τῶν Αἰολίων, καὶ κρινάτων κατὰ
 πάν τὴν Σκύρραν, καὶ κρημαίντων τῶν ἡγεμόνων
 βουλόμενον ἀκολουθεῖν, εἶναι τῆς πόλεως, εἰς τὴν
 ὡς Ὀμηρος ἔφη καὶ αὐτὸς βούλεισθαι ὁμηρεῖν· ὃν
 ὡς Μελισσιγενεὺς Ὀμηρος προσεφηρέθη.

IV. Γενόμενος δὲ ἐν ἡλικίᾳ, καὶ δόξαν ἐπὶ ποίησιν

νεκτῆμινος ἤδη, ἐπηρώτα τὸν θεὸν, τίτων τε εἴη γο-
 ῖων καὶ πόθιν· ὁ δὲ ἀνέειπεν οὕτως,
 Ἔστιν Ἴος νῆσος μητρὸς πατρὸς ἧ σε θανόντα
 Δέξεται· ἀλλὰ νέων ἀνδρῶν αἰνιγμα φύλαξαι.
 ἴσται καὶ ἕτερος χρησμός τοιοῦτος·
 Οἴβη καὶ δύσδαιμον· ἔφες γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρωσι·
 Παιρῖδα δέξαι· μητρὸς δέ τοι, οὐ πατρὸς ἔστι,
 Μητροπόλις ἐν νήσῳ ἀπὸ Κρήτης εὐρείης,
 Μίνως γαίης οὔτε σχεδὸν οὔτ' ἀπὸ τηλόν.
 Ἐν τῇ σὴ μοῖρ' ἔστι τελευτῆσαι βιότοιο,
 Ἐδὲ ἂν ἀπὸ γλώττης παίδων μὴ γνῶς ἐπακουσας
 Δυσζύνειον σκολιοῖσι λόγοις εἰρημένον ὕμνον.
 Διὰς γὰρ ζωῆς μοῖρας λάξεις, ἦν μὲν ἄμαυράν
 Ἥλιδων ὄσσω· ἦν δ' ἀθανάτοις ἰσομοῖρον,
 Καὶ ζῶν καὶ φθίμενος· φθίμενος δ' εἰ πολλὰν
 ἀγῆρας.
 οὐ πολὺν χρόνον πλέων ἐς Θήβας ἐπὶ τὰ Κρόνια·
 γῶν δὲ οὗτος ἀγεται παρ' αὐτοῖς μουσικός· ἤλθιν ἐς
 ἴον· ἔνθα ἐπὶ πύργῳ ναυεξόμενος ἐθιάσατο ἄλις
 προσπλίοιτας, ὧν ἐπυνθάνετο εἰ τι ἔχοιεν· οἱ δὲ, ἐπὶ
 τῷ θηράσαι μὲν μῆδεν, φθειρῆσθαι δὲ διὰ τὴν ἀπο-
 ψίαν τῆς Θήβας, οὕτως ἀπεκρίναντο·
 Ὅσ' ἔλομεν, λιπόμυσθα· ὅσ' οὐχ ἔλομεν, φερό-
 μεσθα.
 ἀντισσόμενοι ὥς ἄρα οὗς μὲν ἔλαβον τῶν φθειρῶν ἀπο-
 κτείναντες κατέλιπον· οὗς δ' οὐκ ἔλαβον, ἐν τῇ λαθῆτι
 φέρον· ὅπῃ οὐ δύνηθις συμβαλεῖν Ὀμηρος, διὰ
 τὴν ἀθυρίαν ἐτελεύτησε, θάψαντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἴηται
 μεγαλοπρεπῶς τοιότῳ ἐπέγραψαν αὐτοῦ τῷ τάφῳ·
 Ἐνθαδὲ τὴν ἑρὰν κεφαλὴν κατὰ γαῖαν καλύπτει
 Ἄνδρων ἡρώων κοσμητορὸν θεῖον Ὀμηρον.
 οἱ δὲ οἱ παῖ Κολοφῶνιον αὐτὸν ἀποδείκνυσται, μεγί-
 στω τεκμηρίῳ χρῶμενοι πρὸς ἀπόδειξιν, τῷ ἐπὶ τοῦ
 ἀνδρὸς ἐπιγράμματος ἑλεγεῖν· ἔχει δὲ οὕτως,
 Τὴ Μελήτος, Ὀμηρι, σὺ γὰρ κλέος Ἑλλάδι πύσῃ,
 Καὶ Κολοφῶνι πάρος θῆκας ἐν αἰδίῳ·
 Καὶ τόσ' ἀντιθέω ψυχῇ γεννήσας κόρας

Λισσὰς ἡμιθίων γραφόμενος σελίδας.
 Τυνεὶ δ' ἡ μὲν τόσῳ Ὀδυσσεὺς πολέπλογκος
 Ἡ δὲ τὸν Πριακὸν Λαρδανιδῶν πόλεμον.
 ἄξιον δὲ μηδὲ τὸ ἐκ τοῦ Ἀντιπάτρου γραφὴν εἶναι
 μα παραλείπειν, ἔχον οὐκ ὁρίμενως· ἔχει δὲ οὕτως·
 Οἱ μὲν αὖ Κολοφῶνα τιθηγήτειραν, Ὀμηρε.
 Οἱ δὲ καλὰν Σμύρνην, οἱ δ' ἐρέπουσι Ντον.
 Οἱ δ' Ἴον, οἱ δ' ἰβόασαν Ἰνδακρον Σαλαμίνα.
 Οἱ δὲ τὴν Λαπιθῶν μαίφου Θεσσαλίαν.
 Ἄλλοι δ' ἄλλο μελαθρον ἀνέλαχον· εἰ δὲ με
 Χρῆ λῆσαι πινυτὴν ἀμφαδὰ μαρτυροῦνται,
 Πάτρι τοι τελέθει μέγας οὐρανὸς, ἐκ δὲ γυναικῶν
 Οὐ θνατῆς, ματρὸς δ' ἔλεος Καλλιόπας.
 V. Γενέσθαι δὲ αὐτὸν ἡμεῖς τοῖς χρόνοις, αὐτὸν
 κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, οὐ καὶ αὐτοπτην γενέσθαι
 οἱ δὲ μετὰ ἑκατὸν ἔτη τοῦ πολέμου· ἄλλοι δὲ με
 πινυτήκοι καὶ ἑκατόν. Ἐγραφε δὲ ποιήματα διὰ
 Πριάδα καὶ Ὀδυσσεύαν· ὥς δὲ τινες, οὐκ ἀληθῶς
 γοῖτες, γυμνασίας καὶ παιδικὰ ἔνικα, καὶ Βατραχίων
 μαχίαν προσθεῖς καὶ Μαρσύην.
 VI. Τοῦ δὲ Τρωϊκοῦ πολέμου καθ' Ὀμηροῦ
 φασιν ἀρχὴν εἶναι τὴν τῶν Θειῶν κρίσιν, Πριάς καὶ
 τῆς καὶ Ἀφροδίτης, περὶ κάλλους ὑπ' Ἀλεξάνδρου γε
 μένην· λέγειν γὰρ τὸν ποιητὴν,
 Ὅς νίκησσε Θιδᾶς ὅτε οἱ μέσσην ἔκοιτο,
 Τὴν δ' ἔρεσσε ἢ οἱ πόρε μαχλοσύνην ἀλγεμένην,
 ἀλλ' ὥς οὐ πρέπον ὑπολαμβάνειν Θεοῦς ὑπὸ ἀνθρώ
 πων κρίνεσθαι, οὔτε ὑπὸ Ὀμήρου δὲ ἄλλων παρὰ
 τὰ τοῦτο· ὅθεν εὐλόγως ἡθεήνται οἱ προκείμενοι
 οἱ λόγοι.
 VII. Ἀμεινον οὖν λέγειν ὅτι Ἀλεξάνδρος ὁ Πριά
 μου παῖς, ἐπιθυμῶν ἑλληνικοῦ βίου μάθῃν ἀγαθὰ
 ἔπαινον εἰς Σάρτην· καὶ ἐπιβουλεύει Εὐμένην, Ἀλκι
 λάου κατὰ τὸν οἶκον οὐκ ὄντος, ἀνέπειρον αὐτὴν
 λουθεῖν· ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κρανίαν καλουμένην
 σπον, ἐμύνη πρῶτον τῇ γυναικί, κακῶς πεπαισμένη
 Σιδῶνος καὶ Φυνίτης, ἦκεν εἰς Πριά· ἐπιγόνους δὲ

ἄρ' Ἀγαμέμνονα καὶ Μενέλαον τὸ πεπραγμένον, τρα-
 γῶν ἠθροῖσαν ἐν Ἀλλείδῃ πόλει τῆς Βοιωτίας. Ἰθάκῃ
 καὶ Θυόντων αὐτῶν, δράκων ἐπὶ τὸ πληθύνειν ἐκείνων
 ἄνδρων, στρούθοῦ νιοσσάους ἐκτὼ δειφθίρην· οἷς ἡ
 μήτηρ ἐνάτη συγκατελέκτο. ἱμήνεν δὲ τὸ σημεῖον
 ἐπὶ ἐνία ἔτη πολεμήσαντες Ἕλληνες, τῷ δεκάτῳ αἰετοῦ
 τὴν Πιον. ἦντα δὲ πλείοναυτες ἐπέβησαν τῆς Τρο-
 ῆς, μετὰ πρώτῃν συμβολὴν καθ' ἣν ἀνῆρέθη Πρωτι-
 στέας, Μενέλαόν τε καὶ Ὀδυσσοῖα πρόβρις ἀπὸστειλαν
 ἦν Ἑλένην ὑπαικούστας. Τρώων δὲ ἀντιπάντων, πύ-
 λιν συμβολὴν ἐποιούντο πολέμου· καὶ ἐπικρατίζοντες,
 τοὺς μὲν ἔωσαν παριδρεύειν τῇ πόλει· οἱ δὲ σιγατη-
 ρότος Ἀχιλλέως, τὰς περικειμένας πόλεις ἐπόρθουν,
 συμμαχίας ἀφαιρούμενοι τοὺς Τρώας. ἐξ ὧν μὲν ἰλόν-
 τες Χρύσαν, γέρας ἰδοῦσαν Ἀγαμέμνονι Χρυσήϊδα Χρύ-
 σου ἱερώς Ἀπόλλωνος θυγατέρα. ὃ δὲ ἰλθὼν ἐπὶ τὸν
 παύσανθον ἔνα λυτρώσεται τὴν παῖδα, καὶ ὕβρισι θί-
 καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἤρξατο τῷ Ἀπόλλωνι καλᾶσαι
 τοὺς Ἕλληνας. ἐπικρούσας δὲ τῆς εὐχῆς ὁ θεὸς, λοι-
 μὸν ἔειπεν αὐτοῖς. καὶ τότε Ἀχιλλέως παραινέσαν-
 τας ὑποδοῦναι τὴν Χρυσήϊδα, Ἀγαμέμνων ὁργισθεὶς
 ἔπεισεν ἀφαιρησθαι τὸ Ἀχιλλέως γέρας Βρισηίδα.
 δὲ τὴν μητέρα Θέτιν ἔπεισεν αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ
 Πάριος Ἑλλήνων. οὐ γενόμενον, Πάριος κλας προ-
 κλαπείς ὑπὸ Νέστορος ἰκέτευσεν Ἀχιλλεῖα δοῦναι κτε-
 ρὸν ὄλλων τὴν πανοπλίαν αὐτῷ, ἔνα ταύς Τρώας τῶν
 ἡνὶ ἑσπέραιαι. ἐξελθὼν οὖν ὁ Πάριος κλας, καὶ γεν-
 ῶν ἀμειψόμενος, μετ' αὐτὸν πολλὴ ἀνῆρέθη. χαλεπήνας
 δὲ Ἀχιλλεύς, ἐπαύσατο μὲν τῆς πρὸς Ἀγαμέμνονα
 ἔριδος, λαβὼν δὲ ἡραιστότεκτον πανοπλίαν, ἄλλους
 πολλοὺς καὶ τελευταῖον ἀντίλιν' ἔκτορα.

VII. Πρὸν οὖν τῶν πραγμάτων ἵσταιν αὐτῇ· ὃ δὲ
 ἀπὸ τοῦ ἐνέτατον ἔτιος ἤρξατο, ἐπὶ τὰ πρὸ
 τῆς Ἀχιλλέως μήτιδος ἦν ἀσπώτερον, καὶ πρᾶξις οὐκ
 μακρὴς οὐδὲ ἐπαλλήλους. συμμαχοῦντος γὰρ
 Ἀχιλλέως
 Ὀδυσσοῖ Τρώας πρὸ πυλίων Ἀαρδανιδίων

Ὀλυνθιακόν· κίλκον γὰρ ἰδεῖδιαιεν ὄβριμον Ἰγχοῦ
 θαυροῦσαντες δὲ τούτου ἱπποτάκτος, προῆλθον
 τῆς μάχης ἕως γενομένης, πολυπρόσωποι τε καὶ
 χαῖς τῶν ἡρώων ὑριστεῖται κατέσκησαν.

Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ποιήσεως Ὀμήρου
 Β.

I. Ὀμηρον τὸν ποιητὴν, χρόνῳ μὲν, τῶν πλεόντων
 δυνάμει δὲ, πάντων πρῶτον γενόμενον, ἐκείνῳ μὲν
 εὐώσκομεν πρῶτον, ὠφελούμενοι τὰ μέγιστα, ἡγεμονίᾳ
 φωνῇ, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων
 λυσιπείαν. λέγομεν δὲ περὶ τῆς τούτου ποιήσεως
 τιμὴν μνησθέντες διὰ βραχέων τοῦ γένους αὐτοῦ.

II. Ὀμηρον τοίνυν Ἡνδαρος μὲν Ἰφὴ Χίων
 Στυρναῖον γενέσθαι· Σιμωνίδης δὲ, Χίον· Ἀριστο-
 χος δὲ καὶ Νικανδρος, Κολοφώνιον· Ἀριστοτέλης
 φιλόσοφος, Ἰήτην· Ἐφορος δὲ ὁ ἱστορικός, Κυ-
 οῦκ ὠκνησαν δὲ τινες Σαλαμίνιον αὐτὸν εἶπαι,
 Κύπρου· τινὲς δὲ, Ἀργεῖον· Ἀρισταρχος δὲ καὶ
 νύσιος ὁ Θράξ, Ἀθηναῖον. υἱὸς δὲ ὑπ' ἐνίων λέγεται
 Μαίονος καὶ Κριθηίδος· ὑπὸ δὲ τινων, Μέλητος
 ποταμοῦ.

III. Ὅτι περὶ τὰ τοῦ γένους αὐτοῦ διαπορεύεται
 τὰ καὶ τὰ περὶ τῶν χρόνων, καθ' οἷς ἔγενετο, καὶ
 μὲν περὶ Ἀρισταρχόν φασιν αὐτὸν γενέσθαι κατὰ
 Ἰώνων ἱπποκρίαν· ἥτις ὑποτελεῖ τῆς τῶν Ἑρ-
 κακίδων καθόδου ἔτειν ἑξακοντα, τὰ δὲ περὶ τοῦ
 Ἡρακλείδου τῶν Τρωϊκῶν ἔτειν ὀγδοήκοντα.
 Κράτεια, καὶ πρὸ τῆς τῶν Ἡρακλείδων καθόδου
 γενεῶν αὐτὸν γενέσθαι, ὥς οὐδὲ ὅλα ἔτη ὀγδοήκοντα
 ἐπέχειν τῶν Τρωϊκῶν. ὅλα παρὰ τοῖς πλείστοις
 πλείνεται μετὰ ἔτη ἑκατὸν τῶν Τρωϊκῶν γεγονέναι.
 πολλὴ πρὸ τῆς θείσεως τῶν Ὀλυμπίων, ὅφ' ἧς ὁ
 Ὀλυμπιάδα χρόνος ἀριθμεῖται.

IV. Εἰσὶ δὲ αὐτῷ ποιήσεις δύο, Ἰλιάς καὶ Ὀδύ-
 σσεια· διηρημένη ἑκατέρη εἰς τὸν ἄριστον τῶν
 χρόνων, οὐχ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν γυναι-
 κῶν.

ματικῶν τῶν παρ' Ἀργεῖοις. ὧν ἡ μὲν Πλὺς ἔχει
 τὰς ἐν Πλῶ πρόξεις Ἑλλήνων τε καὶ Βαρβάρων, διὰ
 τὴν Ἑλένης ἄρπαγην, καὶ μάλιστα τὴν Ἀχιλλέως ἐν τῷ
 πολέμῳ τούτῳ διαδειχθῆσαν ἀλκήν· ἡ δὲ Ὀδυσσεύς,
 ἐν Ὀδυσσεύς ἀνακομιδὴν ἐς τὴν πατρίδα ἐπὶ τοῦ
 Τροϊκοῦ πολέμου, καὶ ὅσα πλανώμενος ἐν τῷ νόστῳ
 ἐπέμεινε, καὶ ὅπως τοὺς ἐπιβουλευόντας τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
 τιμωρήσατο. ἔξ ὧν δήλος ἐστὶ παριστῆς, διὰ μὲν
 τῆς Πλῦδος ἀνδρῖαν σῶματος· διὰ δὲ τῆς Ὀδυσσεύς.
 θυξὸς γυναικίτητα.

V. Εἰ δὲ μὴ μόνον ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ κακίας ψυχῆς
 ἐν ταῖς ποιήσεσι παρσιτοί, λύπας τε καὶ χαρὰς, καὶ
 φόβους καὶ ἐπιθυμίας, οὐ χροὶ αἰτιῶσθαι τὸν ποιητὴν.
 παρόντα δὲ μιμῆσθαι οὐ μόνον τὰ χρησιμὰ ἢ θη, ἀλλὰ
 καὶ τὰ φαῦλα· ἀνευ γὰρ τούτων παράδοξοι πράξεις οὐ
 νομιμύονται, ὧν ἀκούοντα ἐρεστὶν ἀρεῖσθαι τὰ βέλτιστα.
 παρσιτοί δὲ τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις ὁμιλοῦντας,
 οὐ μόνον ψιχαγωγίας καὶ ἐκπλήξεως χάριν, ἀλλ' ἐνα
 καὶ ἐν τούτῳ παρσιτοί, ὅτι κηδάνται καὶ οὐκ ἀντι
 τῶν ἀνθρώπων οἱ θεοί.

VI. Καὶ τὸ μὲν ὅλον, παρ' αὐτῷ διήγησις τῶν πραγ
 ματικῶν παράδοξος καὶ μυθώδης κατασκευάσται, ὑπὲρ
 τοῦ πληροῦν ἀγωνίας καὶ θυμῆτος τοὺς ἐντυγχάνον
 τας, καὶ ἐκπληκτικὴν τὴν ἀκρόασιν καθιστάναι. ὅθιν
 δοκεῖ τινα παρὺ τὸ εἶκος εἰρηκέναι. καὶ γὰρ αἰεὶ τὸ
 πικρὸν ἔπεται, ἐν ᾧ τὸ παράδοξον καὶ ἐπικριμένον πρό
 βεται. διὸ καὶ οὐ μόνον τὰ πράγματα μειωρεῖται, καὶ
 ἐκτρέφει τῆς συνηθείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους. ὅτι δὲ
 αἰεὶ τὸ καινὰ, καὶ ἔξω τοῦ προχείρου θαναμάζεται, καὶ
 τὴν ἀκρατὴν ἐπέγεται, παντὶ δήλῳ. πλὴν καὶ ἐν τοῖς
 μυθώδεσι τοῖσι λόγοις, εἴ τις μὴ παρσιτοί, ἀλλ'
 ἀκριβῶς ἔκαστα τῶν εἰρημένων ἐπιλέγοιτο, φανέναι
 αὐτοῦ λογικῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης ἐντὸς γινόμενος,
 καὶ πολλὰς ὑφορμὰς καὶ οἰοντὰ σπέρματα καὶ λόγων
 καὶ πράξεων παντοδαπῶν τοῖς μετ' αὐτὸν παρσιτοί
 καὶ οὐ τοῖς ποιηταῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πεζῶν λόγων
 μυθώδεσι, ἱστορικῶν τε καὶ θεωρηματικῶν. Ἰδωμεν

γὰρ πρότερον τὴν τῆς λέξεως αὐτοῦ πολυφωνίαν
καὶ τὴν ἐν τῇ πραγματείᾳ πολυμάθειαν. πῶς
οὖν ποίησις, ταδεῖ τι τῶν λέξεων συντιθεμένων
θμῶ καὶ μέτρῳ περαινεται· ἐπεὶ τὸ λείον καὶ
σεμνὸν ἄμα καὶ ἡδὺ γινόμενον, διὰ τοῦ τέρεπιν
προσέχειν ἐπάγεται. ὅθεν συμβαίνει κατὰ τὸ
μὴ μόνον τοῖς ἐκπλήττουσι καὶ θέλγουσι τέρεπιν
ἀλλὰ καὶ τοῖς πρὸς ἀρετὴν ὠφελούσι πείθεσθαι ἔστιν.

VII. Τὰ δὲ Ὀμήρου ἔπη τὸ τελειότατον ἔχει
τρον, τουτέστι τὸ ἑξάμετρον, ὃ καὶ ἡρώων καὶ
ἑξάμετρον μὲν, ὅτι εἰς ἕκαστος στίχος ἔχει πῶδες
ὅν ὁ μὲν ἔστιν ἐκ δύο συλλαβῶν μακρῶν, σπανίως
καλούμενος· ὁ δὲ, ἐκ τριῶν, μιᾶς μὲν μακρῆς, δύο
βραχυῶν, ὅς λέγεται δάκτυλος· καὶ εἰσὶν ἀλλήλοισι
χρόνοι, αἱ γὰρ δύο βραχυῖαι μιᾶς μακρῆς χρόνον ἴσους
σιν· οὗτοι δὲ, παρ' ἀλλήλοισι συντιθέμενοι, πληροῦν
τὸ ἑξάμετρον ἔπος. ἡρώων δὲ λέγεται, ὅτι διὰ τοῦ
τύπου τῶν ἡρώων πράξεις διηγῆται.

VIII. Λέξει δὲ ποικίλῃ κεχορηγμένος, τοὺς ἐπὶ
σῆς διαλέκτου τῶν Ἑλλήνων χαρακτήρας ἐγκαταλείπει
ἔξ ὧν δηλὸς ἐστὶ πῶσαν μὲν Ἑλλάδα ἐπελθῶν, καὶ
ἴθνος.

IX. Καὶ Δωριέων μὲν τῇ συνήθει τῆς βραχυλογίᾳ
ἐλλείπει κεχρηται, τὸ δ' ὦμα λέγων δῶ,

— αἴψα δὲ αἱ δῶ

Ἀφνειὸν πέλειται·

Καὶ τὸ ὄτα, ὅ,

— ὃ μοι αἰετὸς ἔκτανε χῆνας·

καὶ τὸ ὀπίσω, ὀψ, μεταβαλὼν τὸ μὲν σ εἰς τὸ μ, καὶ
δὲ π καὶ τὸ σ εἰς τὸ συγγενὲς αὐτοῖς· καὶ τὸ ἄλλο τὸ
ἄλλο,

Ἦδη γὰρ με καὶ ἄλλο τι ἐπίνυsson ἐφετμή·
καὶ τὰ τοιαῦτα. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μέσα συντιθέμενα,
γμ, τοὺς ὁμότριχας, καὶ ὁμοειτέας, ὀτρ, χμ,
καὶ οἰετέας· καὶ τὸν ὁμοπύτριον, ὁπάτριον,
καὶ τὸ τρέμειν, τρεῖν· καὶ τὸ τιμῶ, τίω· τῶ.

ἀνδρῶν δὲ ἴσται καὶ τὸ ἐπιεμβαλλέειν τὰ στοιχεῖα· ὥς ἐν
τῷ κάρτιστοι, ἀντὶ τοῦ κάρτιστοι.

Χ. Αἰολέων δὲ χρηταὶ ἐν τοῖς συνθέτοις τῇ συγκα-
τῇ, καὶ ὁ δὲ ῥα θέτην λέγων, ἀντὶ τοῦ κατεδραθε-
την· καὶ ὑββάλλειν ἀντὶ τοῦ ὑποβάλλειν. καὶ
τοῦ παρατακικοῦ χρόνου, τὰ τρίτα πρόσωπα λή-
ποντα παρὰ τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν εἰ διφθογγον, διὰ τοῦ
παρὰ τοῖς Αἰολέουσιν ἐκτίθεται, ὥς ἐν τῷ ἐφίλη,
ἐφίλη· οὕτω δὲ καὶ Ὅμηρος ἐποίησιν.

— δίδη μόσχοισι λόγοισιν,
ἀντὶ τοῦ ἰδεῖ, ὃ ἴσται, ἰδέσμεν· καὶ,
τοὺς μὲν ἄν· οὐτ' ἀνέμων διὰ μένος ὕγρον ἀντίων.
καὶ τὸ ἐναλλασσέν τὸ σ εἰς τὸ δ, ὥς ἐν τῷ λέγειν· ὁ δ-
μεν, καὶ ἰδμεν. καὶ τὸ πλεονάζειν ἐν τισιν, ὥς τὸ ἰδ-
μεν, ἀντὶ τοῦ ἰκηλος, καὶ αὐτὰρ ἀντὶ τοῦ ἀτάρ,
καὶ κεκλήγοντες ἀντὶ τοῦ κεκλήγοντες. καὶ τὸ
προσσιθέει τῷ δευτέρῳ πρόσωπῳ τῶν ῥημάτων τὸ
θαι, ὥς τὸ ἔφησθαι, καὶ ἐπῆσθαι. τὸν δὲ διπλα-
σμένον τῶν συμφώνων οἱ μὲν Λωριῦσιν, οἱ δὲ Αἰο-
λέοι προσηύμουσιν· οἷον ἴσται

Ἔλλαβε πορφύρεος θύρατος,

Ὁπότερος ἰδέει ἔργα.

XI. Τῶν δὲ ἰδίων ἔχει τὸ ἀφαιρέσει χρησθαι ἐν
τοῖς παραχηκτοῖς χρόνοις τῶν ῥημάτων, ὥς τὸ βῆ, καὶ
τὸ δῶκεν· ἴθος γὰρ ἔχουσι καὶ ἐπὶ τῶν παραχηκ-
τῶν χρόνων ἀπὸ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἄρχεσθαι, ἄν-
τὶ ἴσται καὶ ὁ ἐνιστώς, καὶ τὸ ὑφαιρέειν τὸ εἰ ἐν τῷ ἰρεῦς,
ἐρεῖ. καὶ τὸ προσσιθέει τοῖς τρίτοις πρόσωποις
τοῦ υποτακτικῶν τὸ σι· οἷον ἴσται τὸ ἰλθῇσι καὶ τὸ
ἔλθῃσι. καὶ ταῖς δοτικαῖς, θύρῃσι, ὑλῇσι· καὶ
τοῖς λέγειν οὐνομα καὶ κοῦσον, τὸ οὔνομα καὶ τὴν
κοῦσον· καὶ κενόν καὶ μέλαν, ἀντὶ τοῦ κενόν
καὶ μέλαν. τὸ μεταβάλλειν τὸ α, ἐπειδὴν ἐκτείνεται,
εἰς τὸ η, ὥς τὸ ἦρῃ, ἀθήνη· ἴσται δ' ὅτι ἐκ τοῦ ἐναν-
τίου τὸ η εἰς τὸ α, ὥς τὸ λελασμένος, ἀντὶ τοῦ λε-
λασμένος. καὶ τὸ διαμερεῖν τὰ περιωπώμενα ῥήματα,

φρονέων καὶ νοέων· καὶ τὰς γενικὰς τὰς ἐλ-
ληγούσας, ὡς τὸ Διομήδεος, Σαπφόρος· καὶ
περισπωμένας γενικὰς τῶν πληθυντικῶν, ὡς τὸ πλο-
ων, περσέων· καὶ τῶν οὐδετέρων τὰς πληθυν-
εὐθείας, τὰς εἰς τὸ η ληγούσας, ὡς τὸ στήθε-
αέλεα· καὶ τὰς γενικὰς αὐτῶν ὁμοίως. Ἰδίως δὲ
γινῶσι καὶ τὸ τετραράται, καὶ τὰ τριαδία.

XII. Μάλιστα δὲ τῇ Ἀτθίδι διαλέκτῳ κέχρηται
καὶ γὰρ ἐπίμικτος ἦν. καὶ ἐπὶ λέγεται παρὰ τῶν
πικροῖς λεῶς ὁ λαός, καὶ αὐτὴν τὴν συνήθειαν
παρ' αὐτῇ ὁ Πηνελέως καὶ τὸ χρέως. ἔστι δὲ
τοῖς ἀνηθεις καὶ τὸ συναλίσφειν ἔντατε, καὶ ἀνι-
ποιεῖν μίαν συλλαβὴν· τὸ ἔπος, τοῦπος· τὸ ἔ-
τιον, θοιμίτιον, οἷς ἔστιν ὅμοιον,

Τρῶες δὲ προῦκνυσαν ὁλλέες.

καὶ

Πεδίλω τεύοντα,

ἀντὶ τοῦ λωτεύοντα, καὶ τὸ ὑγαιρεῖν τὸ η τῶν
κῶν τῶν τοιοῦτων. δοκολες, δοκοῖς· τιμῶη, τι-
μῶς, ἔστιν Ἀττικόν· ὡ ἀκολουθῶς εἴρηται,

— ἄλλοι δὲ διακριθῆτε τέχιοιτα.

ὁμοίως δὲ καὶ τοῦτο Ἀττικόν,

Οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δὲ τε πατρὸς ἀρεῶν,
ὃ λέγομεν κακίους καὶ ἀρεῶν. καὶ τὰς αἰτιατικὰς
τῶν τοιοῦτων μὴ διαίρειν, τοὺς βούς, τοὺς ἰχθύς.

Βοὺς περιτεμνομένους·

καὶ,

Ἰχθύς, ὀρνιθὰς τε.

κἀκείνο δὲ εἴρηται Ἀττικῶς,

Οὐδὲ τί μεν σθένει ζήγνυσι ὄνοντας,
ὡς ζεύγνυσι, ὄμνυσι. καὶ τὸ ἱξαιρεῖν τὰ βραχύν-
των Ἀττικῶν· λούεται, λούται· οὐρακι, οἷμα
οὕτως οὖν καὶ τὸ λύτα ἀντὶ τοῦ ἑλύετο. τῶν αὐτῶν
ἔστι καὶ τὸ ξώρων, καὶ ξωνησάμην, ἐκ περισσο-
προσιθέντων τὸ ε· ὅθεν ἔστι καὶ τὸ ξωνοχόει. καὶ
τὸ συναίρειν τὸ ε, ἐπὶ τῶν τοιοῦτων, ἡ δὲ ὄνεις, Νη-
δες· οἷτω καὶ τὸ, σφῶ δὲ μάλ' ἡθελειον· καὶ ἐπὶ τῶν

καὶ καθαρὸν ληγούσης δοτικῆς παρατελευτῶντος τοῦ
 αἰῶνι, γέρα αἰ, σέλα αἰ. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο ἄντικλον,
 τὸ λῆγειν ἰστων, καὶ ἐπέστων, ἀντὶ τοῦ ἰστωσαν,
 καὶ ἐπέστωσαν. ἔστι δὲ καὶ ἡ τῶν εὐκτικῶν χρῆσις
 ἀντὶ τῶν παρεληλυθότων τῶν ὀριστικῶν, τῆς αὐτῆς
 πληθυντικῆς, ἢ καὶ Ὅμηρος χρῆται συνεχῶς. καὶ τοῖς
 ἑλλήνοισι ἄρσενικά ἄρθρα, ἢ μετοχές, ἢ ἐπίθετα συν-
 ἵκναι, ὡς τῷ χιτῶνι, τῷ γυναικεῖ· καὶ παρὰ Πλά-
 τωνα δὲ, ἄγοντε καὶ φέροντε· καὶ, ἡ σαρφὸς γυν-
 αῖς, καὶ, ἡ δίκαιος· οὕτως οὖν καὶ Ὅμηρος ἐπὶ Ἡρας,
 καὶ Ἀθηνᾶς ἔρη,

Ὅσα ἂν ἐφ' ἡμετέρων ὀχέων πληγέντε κεραυνῷ·

Ἥτοι Ἀθηνᾶν ἀκέων ἦν·

— κλυτὸς Ἰπποδάμεια.

XIII. Καὶ περὶ τὴν Σύνταξιν δὲ πολλὰ ἰδιώματα
 ἑκαστῶν τῶν διαλέκτων, ὅταν εἴη ὁ ποιητής.

Ἀλλ' αὖ' ὅστις εὖ Μενελάου κυδαλλέμενος,
 ἡλικίην δείκνυσσι τὴν ἀντήθειαν. ὅταν δὲ εἴπῃ,
 Δέξατο οἱ ἀκῆπτρον

— Θέμισσι δὲ καλλιπαρήφω
 Δέκτο δέπας,

τοῖσι δωρῶσει.

XIV. Ὅπως μὲν οὖν τὰς πάντων Ἑλλήνων φωνὰς
 ὁμοῦ ποιῶν, ποικίλον ἀπεργάζεται τὸν λόγον, καὶ χρῆται
 αὐτῇ μὲν ταῖς ξέναις, ὡς περ εἰδὼν αἱ προειρημέναι· πο-
 ῖ δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖαις, ὡς ὅταν λέγῃ ἄορ καὶ σέπας· πο-
 ῖ δὲ καὶ ταῖς κοιναῖς καὶ ἀντήθειαις, ὡς ὅταν λέγῃ, εἴφορ
 καὶ ἀσπίδα, δῆλον. καὶ θαυμάσιέ τις, ὅτι καὶ κοινὰ
 ἑκάς παρ' αὐτῶν σώζουσι τὸ σεμνὸν τοῦ λόγου.

XV. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἐγκατάσκεινος λόγος φιλεῖ τὴν τοῦ
 ποιητοῦ ἐξαλλαγὴν, ὑφ' ἧς ἐναργέστερος, ἢ σεμνότε-
 ρος ἢ πάντα τεργνότερος γίγνεται, καὶ ἡ μὲν τῶν λίσσων
 ἡ τροπὴ καλεῖται Τρόπος, ἡ δὲ τῆς συνθέσεως Σχῆμα,
 καὶ ἔστι τὰ εἶδη τούτων ἐν τῇ Τεχνολογίᾳ ἀναγεγραμ-

μένα, διασώμιθα τὸ τούτων· Ὁμήρῳ παραλείπονται
εἰς ἕτερον ὑπὸ τῶν μετ' αὐτὸν εὐρηται, ὃ ἐκείνῳ
εἶπε πρῶτος.

XVI. Τῶν τοίνυν Τρόπων, Ὀνοματοποιεῖται καὶ
σύνηθές ἐστιν αὐτῷ. εἶδε γὰρ καὶ τὴν παλαιὰν
τῶν ὀνομάτων, ὅτι οἱ πρῶτοι τὰ πράγματα ὀνομα-
τίαις, πολλὰ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος προσηγόρευον·
τὰς ὀνόμαθους φωνὰς τοῖς ἑγγραμμάτοις ἐξείηκον
ὡς τὸ φῦσεν, καὶ τὸ πρίξειν, καὶ τὸ μυκᾶσθαι
καὶ τὸ βροντᾶν, καὶ τὰ τοιούτοις ὅμοια. ὁ δὲ
αὐτὰ ἐποίησέ τινα ἄνθρωποι οὐκ ὄντα πρῶτον,
τὰ σημαίνοντα τυπώσας, οἷον τὸν δοῦπον, καὶ
ἄραβον, καὶ τὸν βόμβον, καὶ τὸ ὄσθητι,
ἡνέβρυνχι, καὶ τὸ σίξει, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὃν αὖ
εὐρησι τις εὐσημότερα, καὶ πάλιν ἄλλας τινας
ἐκ' ἄλλων πραγμάτων κειμένας ἐκ' ἄλλα μετατι-
θεῖσιν οἷον ἐστι καὶ τοῦτο,

Φλέγμα κακὸν φορέουσα·

ὃ σημαίνει τὴν κατὰ τὸ φλέγειν ἐνέργειαν, καὶ
πυρετὸν, ἀντὶ τοῦ πυρός. οἷς ὅμοιον ἐστὶ καὶ τὸ

— χαλκοῦπους ὠκυλάς·

βούλεται γὰρ ἵππαι τὰς ὑπὸ τοῦ χαλκοῦ τετυπωμένας
καὶ ὅπως πολλῇ τῇ καινότητι κέχρηται, μετὰ πάλιν
τῆς ἐξουσίας, τὰ μὲν ἐξαλλάσσων παρὰ τὴν συνήθειαν
τα δὲ εὐσημότερα καθιστὰς, ἕνεκα τοῦ κάλλους καὶ
γίθους ἱμποῦν τοῖς λόγοις.

XVII. Πολλὴ δὲ ἐστὶν αὐτῷ καὶ ἡ τῶν ἑπιθέτων
εὐπορία, ὅπερ οἰκίως καὶ προσφώνως τοῖς ὑποκειμένοις
ἡρμοσμένα, δύναμιν ἴσην ἔχει τοῖς κυρίοις ἰσχυρίσιν
ὡσπερ τῶν θεῶν ἐκάστω ἰδίαν τινα προσηγορίαν προ-
τίθησι· ἰδὼν Ἀλφειὸν μητιέτην, καὶ ὑπερβορέην
καὶ τὸν Ἥλιον ὑπερίονα· καὶ τὸν Ἀπόλλωνα Φοῖ-
βον καλῶν. μετὰ δὲ τὴν Ὀνοματοποιεῖσιν ἰδωμεν
τοὺς ἄλλους Τρόπους.

XVIII. Κιςτάχρησις μὲν δὴ· ἥτις ἀπὸ τοῦ κυρίου
δηλουμένου μεταφέρει τὴν χρῆσιν, καὶ ἐφ' ἑτέρῳ
ἔχον ὄνομα κύριον· ἐστὶ παρὰ τῷ ποιητῇ, ὡς

πειρήν χρυσείην· σιγαῖ γὰρ κυρῶς ἐπὶ τοῦ σχοι-
 νου τισσεται· καὶ οὕτω εἴπη αἰγείην κυνέην· ἥ
 μιν γὰρ περικεφαλαιὸν κέκληται κυνέη παρ' αὐτῷ, ἐπεὶ
 τὸ δέσμιος κυρὸς γινέσθαι αὐτὴν ἔθος ἦν· ἐνταῦθα
 δὲ καὶ τὴν ἐξ αἰγὸς δέσμιος γινομένην κυνέην καλεῖ.

XIX. Μεταφορὰ δέ· ἡπερ ἔστιν ἀπὸ τοῦ κυρῶς
 πληθυνμένου πράγματος ἐφ' ἕτερον μετανηγεμένη, με-
 τὰ τῆς ἁμφοῖν ἀναλόγου ὁμοιότητος· καὶ πολλή ἐστι,
 καὶ ποικίλη παρ' αὐτῷ· οἷον ἔστιν,
 Ἦκεν ἀποδόῃς κορυφὴν ὄρεος μεγάλοιο·

Ἦτος τὴν περὶ πόντος ἀπείριτος ἐστεφάνωται.
 γὰρ λόγον ἔχει κορυφὴ πρὸς ἄνθρωπον, τοῦτον καὶ
 ἡ ἀκρόρεια πρὸς τὸ ὄρος· καὶ ὅν ὁ στέφανος πρὸς
 τοῦτον ὡς περιέκειται, τὸν αὐτὸν θάλασσαν πρὸς γῆσαν.
 ἀλλὰ τὸ χρῆσασθαι τοῖς ὁμοίοις ἀντὶ τῶν κυρῶν ὀνό-
 μασι, εὐειδέστερον καὶ ἐναργέστερον ποιεῖ τὸν λόγον.

XX. Εἰσὶ δὲ παρ' αὐτῷ Μεταφοραὶ ποιηταί. αἱ
 μὲν ἀπὸ ἐμφύχων ἐπὶ ἔμφυχον, οἷον,
 Φθιέξατο δ' ἡνίοχος νῆος κυανοπρώροιο
 καὶ τοῦ ναιτης· καὶ,
 Ἢ δὲ μετ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν·

καὶ τοῦ βασιλέως. αἱ δὲ ἀπὸ ἐμφύχων ἐπὶ ἄψυχον, οἷον,
 — ἵπαι πόδα νείκετον Ἰδης,
 τὴν ὑκώρειαν· καὶ
 Οὐδάρ ἀροῦρης,

τὸ γόνιμον. ἀπὸ δὲ ἄψυχων ἐπὶ ἔμφυχον, οἷον,
 — σιδήρειον νύ τοι ἦτορ,

καὶ τοῦ σκληρόν. ἀπὸ δὲ ἄψυχων ἐπὶ ἄψυχον, οἷον,
 Σπέρμα πρὸς σῶζον,
 καὶ τοῦ γόνιμον ἀρχήν. ὥς περ δὲ ὀνομάτων, οὕτω
 καὶ ὀνομάτων εἶναι παρ' αὐτῷ μεταφοραί· οἷον,
 Ἥιδνες βοάουσιν ἐρευγομένης ἄλδς ἔξω,
 καὶ τοῦ ἡχοῦσιν.

XXI. Ἐτερος Τρόπος ἔστιν ἡ καλουμένη Μετάλη-
 γος, κατὰ συνωνυμίαν σημαίνουσα πρᾶγμα διάφορον·

Ἐνθεν δ' αὖ νήσοισιν ἐπιπρόεχε Θοῶσι·
 βούλεται γὰρ σημῆναι τὰς κυρίως ὀξείας λεγομένης
 σους· ἐπεὶ συνωνυμῶς τὸ Θοὸν τῷ ὀξεῖ· ἥ ἐστι
 μόνον τὸ κατὰ κλησιν ταχύ εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸ
 σχῆμα προσηγόμενον εἰς λεπτότητα. τοιοῦτόν τι
 καὶ τὸ,

— ἰγὼ δὲ Θόωσα περιστεύς.

XXII. Ἄλλος Τρόπος, Συνεχόχῃ λεγομένη,
 τοῦ κυρίως σημειωμένου ὑπερὸν τι τῶν ὑπὸ τὸ
 γένος ὄντων παριστώσα. καὶ ἴστιν ὁμοίως ὁ
 οὗτος ποικίλος. ἐκδεχόμεθα γὰρ ἦτοι ἀπὸ τοῦ ὅλου
 μέρος, οἶον,

— πρὸς τεῖχος ἰσθμητοῦ βόης αἶψα·
 ἀπὸ γὰρ τῶν βοῶν, τὰς βύρους, εἰς ὧν ἀσπίδες,
 βούλεται. ἢ ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον, οἶον,

Τοῖην δ' αὖ κεφαλὴν ποθέω·
 ἀπὸ γὰρ τῆς κεφαλῆς τὸν ἄνδρα σημειῖται· καὶ
 λέγει λευκώλειον τὴν καλὴν, καὶ ἔκνηται
 τοὺς εὐόπλους. ἢ ἀπὸ ἐνὸς τὰ πολλὰ, ὡς οἶον
 ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσεύς,

— ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πολέεθρον ἔπειραν·
 αὐτὸ γὰρ μόνος, ἀλλὰ σὺν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι τὴν Τροίαν
 ἐπόρεθον. ἀπὸ δὲ τῶν πολλῶν τὸ ἦν· οἶον,

— στήθιά θ' ἱμερόεντα,
 ταυτίσσι τὸ στήθος. ἀπὸ δὲ εἶδους γένος,

Μυρμύρων ἠκρυόεντι βυλῶν·
 εἶδος γὰρ λίθου ὁ μύρμηρος. ἀπὸ δὲ γένους τὸ
 οἶον,

Ὀρεσθας γυνῶναι, καὶ ἐναίσιμα μυθόσασθαι·
 καὶ γὰρ οὐ πάντας, ἀλλὰ τοὺς μαρτυκούς ὄρεσθας
 πτεῖν βούλεται. ἀπὸ δὲ τῶν παρεπομένων τὴν
 οἶον,

Πάνδαρος, ὃ καὶ τόξον Ἀπόλλων αἰτῆς ἰδοῖεν·
 ἀπὸ γὰρ τοῦ τόξου τὴν περὶ τὸ τόξον ἐμπειρίαν δηλοῖ
 καί,

Ἐξομενοὶ λεύκαινον ὕδωρ.
 καί,

Οἱ δὲ πανημέριοι σείον ζυγόν·
 ἀπὸ γὰρ τοῦ συμβαίνοντος, ἐπὶ μὲν τοῦ προτέρου, τὸ
 ἡλάνθανον, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου, τὸ ἔτρεχον δηλοῖ,
 ἀπὸ δὲ τοῦ προσηγομένου τὸ ἀκάλουθον,
 Αὔσε δὲ περθερικὴν ζώνην·
 ἀκολουθεῖ γὰρ τοῦτω τὸ διακρίνειν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀκο-
 λουθου τοῦ προηγούμενου· ὥς ὅταν ἐναρξῇ λέγειν
 τὸ φανεύειν, ἀπὸ τοῦ στυλεύειν.

XXIII. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος Τρόπος ἡ Μετωνυμία,
 λέγεις τὰ ἄλλου κυρίως κειμένη, ἄλλο δὲ κατὰ ἀναφορὰν
 σημαίνουσα· οἷόν ἐστι παῦ' αὐτῷ,
 Ἥμος δ' αἰζηοῖ Δημήτερα βωλοτομεῦσαι·
 τὸν γὰρ κύριον καρπὸν δηλοῖ, ἀπὸ τῆς εὐρούσης Δή-
 μητρος ὀνομάσας· καὶ ὅταν εἴπῃ,
 Σπύργχνα δ' αἶψ' ἐμπεριπνέες, ὑπελθόντων Ἡφαίστιο·
 τὸ γὰρ τῷ τοῦ Ἡφαίστου ὀνόματι, τὸ πῦρ λέγει. ὁμοίως
 εἰσὶ τοῖς εἰρημένοις καὶ τούτο,
 — ὅς κεν ἐμῆς γε
 Χολνικὸς ἄπνεται.

ἔπειτα γὰρ τὰ ἐμπεριχόμενα ἐν τῇ χολνικῇ.
 XXIV. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος Τρόπος ἡ Ἀντωνομασία,
 λέγεις δὲ ἐπιθέτων, ἢ οὐσσήμων, ὄνομα ἰδίων σημαί-
 νουσα· ὥς ἐν τούτῳ,
 Ἡλεκίδης δ' ἔξαιτις ἀταρτηροῖς ἐπίεσιν
 ἰατρειδὴν πρόσειπε·
 δηλοῖ γὰρ διὰ τούτων τὸν τε Ἀχίλλεον, καὶ τὸν Ἀγαμέ-
 μνονα· καὶ πάλιν,
 Θάρσει Τριτογένεια, φίλον τέκος,
 καὶ ἐν ἄλλοις.

Φοῖβος ἀκερσεκόμης·
 τὸ μὲν γὰρ τὴν Ἀθηνᾶν· τὸ δὲ τὸν Ἀπόλλωνα δηλοῖ.
 XXV. Ἔστι καὶ ἡ Ἀντίφρασις, λέγεις τὸ ἐναντίον ἢ
 τὸ παρὰκείμενον σημαίνουσα· ὥς ἐν τούτῳ,
 Οὐδ' ἄρα τῶγε ἰδὼν γήθησεν Ἀχιλλεύς·
 δηλοῖται γὰρ εἰπεῖν τὸ ἐναντίον, ὅτι ἰδὼν αὐτοῦς ἔλω-
 τήν.

XXVI. Ἔσσι καὶ ἡ Ἐμφασις, ἥπερ δι' ὑπὸ
ἐπίτασιν τοῦ λεγομένου παρίσκηται· οἷον,

Αὐτὰρ οἱ εἰς ἵππον κατεβάνομεν, ὃν κἀμὲ Ἰππὸν
ἐν γὰρ τῷ κατεβάνομεν τὸ μέγεθος τοῦ ἵππου ἴσμεν
καὶ ὁμοιον δὲ κἀκείνο.

Ἦν δ' ὑπεθερμάνθη ξίφος αἵματι·
καὶ γὰρ ἐν τούτῳ παρέχει μείζονα ἔμφασιν, ὥς ἂν
σθέντος οὕτω τοῦ ξίφους, ὥστε θερμανθῆναι. τοιοῦτον
μὲν οἱ τῶν λεγομένων Τρόποι ὑπὸ Ὀμήρου πικρὰ
μένοντες.

XXVII. Ἰδωμεν δὲ καὶ τὰς τῆς Συντάξεως ἰσχυ-
ρὰς, τὰ καλούμενα Σχήματα, εἰ καὶ ταῦτα πρῶτος Ὀμή-
ρος ἐπέδειξε. τὸ δὲ σχῆμα ἐστὶ λόγος ἐξηλλαγμένος
ἐν ἴσθι, κατὰ τινα πλάσιν, κόσμον ἢ χορείας χάριν. ὁ
λόγος μὲν γὰρ τοῖς λόγοις περιτίθῃσι διὰ τῆς ποιότητος
καὶ μεταβολῆς τοῦ λόγου, καὶ σιμνοτιέραν ἀπεργάζεσθαι
τὴν φρόσιν· χορείαν δὲ εἰς τὸ ἐξῆσαι, καὶ ἐπιτιμῆσαι
ποιότητος καὶ δυνάμεις τῶν πραγμάτων.

XXVIII. Τῶν δὲ Σχημάτων τὰ μὲν κατὰ πλάσιν
οὐκ οἶμαι· ἐνίοτε μὲν διὰ τὸ μέτρον, ὥς ἐν τούτῳ.

Χρυσοῦ δὲ στήσας Ὀδυσσεὺς δέκα πάντα τάλατα,
τὰ γὰρ πάντα μηδὲν συντελοῦν ἔγκειται. ἐστὶ δὲ
κόσμον χάριν.

Ἡ μάλιστα δὲ τέθνηκε Μενοντίου ἄλκιμος υἱός·
τὸ γὰρ μάλα πλεονάζει κατὰ συνήθειαν ἄνθρωπος.

XXIX. Ἄλλοτε δὲ διὰ πλειόνων λέξεων τὸ οὐκ
νόμιμον ἀποδίδωσιν, ὃ καλεῖται Περὶφρασις· ὡς
λέγειν νίκας Ἀχαιοῶν τοῖς Ἀχαιοῦς· καὶ βίην Ἡ-
ρακλῆς τὸν Ἡρακλέα.

XXX. Καὶ τὰ τοιαῦτα δὲ κατὰ Ἐναλλαγὴν σχη-
τίζει, τὴν εἰθισμένην τάξιν ἀναστρέφων· καὶ ἡ τῶν
μέσων λέξιν ἐντιθεῖς, ὃ καλεῖται Τετραβάτον· ὡς
τούτῳ,

Αἵματοις, ὥς τις τε λέων κατὰ ταῦρον ἐδηδώς·
ὑπὲρ τοῦ λέων ταῦρον κατεδεδώς· καὶ λέων μὲν οὐκ
ὑπερβιβάζει. ἐνίοτε δὲ καὶ ὅλον λόγον· ὥς ἐν τούτῳ.

— Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἱέχον· ἀμφὶ δὲ νῆας

Σμερδαλέον κονάρισσαν ἀνσάντων ἰπ' Ἀχαιῶν,
Μίνθον ἐπαινέσαντες Ὀδυσσεὺς θαλεοιο.
ὣς δὲ εἰρῆς ἐστίν, — Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἔαχον μῦθον ἐπαι-
νέοντες Ὀδυσσεὺς θαλεοιο.

XXXI. Τοῦ δ' αὐτοῦ εἰδούς ἔχεται καὶ ἡ καλουμένη
Παριμβολή, ὅταν ἔωθὲν τινα μῦθον προσήκοντα
πρὸς προκειμένοις ἐμβάληται, ἢ καὶ ἐξέλῃ τις, οὐδὲν τῆς
ὑποθέσεως ἀφαιρεί· οἷόν ἐστι,

Ναὶ μὲν τόδ' ἐσθ' ὀνήπτρον, τὸ μὲν οὐπότε φύλλα καὶ
ὄζους

Φύσι, ἐπειδὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λείπειν,
Οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ θά' ἐχαικὸς ἔλπει,
καὶ τίς εἴη, ὅσα περὶ τοῦ ὀνήπτρου λέγει· εἴτα ἐπιφέ-
ρει τὸ ἀκόλουθον τῇ ἀρχῇ,

Ἢ πότ' Ἀχιλλῆος πρὸ θ' ἔσσεται υἱὰς Ἀχαιῶν.

XXXII. Ἔστι παρ' αὐτῷ καὶ ἡ Πυκνολογία, ἐναν-
τιάζουσα οὖσα μέρους τινὸς λόγου, ἢ πλειόνων λέξεων ἐπα-
ναλαμβάνομένων, ὃ καὶ Ἀναδίπλωσις καλεῖται· οἷόν
ἐστι,

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀνέλος εἰμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἵοικεν·
Ἐ πυρὶ χεῖρας ἵοικε, μέρος δ' αἰθωνι σιδήρῳ.

καὶ δὲ παραινέσι μὲν ἄλλων τινῶν, καὶ τῶν αὐτῶν
ἐπὶ τῇ ἀντιλαμβάνομένῳ, ὥς ἐν τῷ

Ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκλάθε τελέθ' ἰόντας
Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδοσάται ἱσχατοὶ ἄλλων.

ἔστι δὲ τὸ σχῆμα κίνησιν ἐμφαινόν τοῦ λεγόντος, καὶ
ἐν τῷ κινεῖν τὸν ἀκροατήν.

XXXIII. Τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστὶ καὶ ἡ Ἐπαναφορά,
ὅταν ἐν ἀρχῇ πλειόνων κώλων ταυτὴν μόριον ἐπανα-
λαμβάνηται· τούτου δὲ παράδειγμα παρὰ τῷ ποιητῇ,

Νηριὺς δ' αὖ Σύμηθεν ἔγι τρεῖς ἤμας ἦσας,
Νηριὺς Ἀγλατὴς υἱός, Χαροπόιο τ' ἀνακτος,

Νηριὺς ὅς κ' Ἀλλαστος ἀνὴρ ἰπὸ Τηλεον ἦλθεν.
καὶ ἔστιν ὁμοίως τὸ σχῆμα οἰκιστάτων κινήσεως καὶ
ἐπιπλάσεως.

XXXIV. Ἔστι παρ' αὐτῷ καὶ ἡ Ἐπάρησις, ἡπερ
ἐστίν, ὅταν δύο πράγματα, καὶ ὁνόματα προτιθεῖς τις,

μηπω τοῦ τοῦ πέρας ἔχοντος, ἐπαινῇ ἑφ' ἑκάτερον
ὀνομάτων, ἀποδιδούς τὸ τῆς διανοίας ἑλλείπης·
ἐκείνω,

Ἄρης τε βροτολογὸς, Ἔρις τ' ἄμοτον μεμανῖα,
Ἡ μὲν ἔχουσα κυδοιμὴν ἀναιδέα δηϊοτῆτος·
Ἄρης δ' ἐν παλάμῃσι πελώριον ἔχχει ἐνώμια.
Ἔργον δὲ τοῦ σχήματος, ποικιλία καὶ σαφήνεια.

XXXV. Τάραχῃ δὲ Ὀμοιοστέλιον σχῆμα παρ
τῷ, ἐν ᾧ τὰ κῶλα εἰς ὁμοίας τῶν ἡχῶν λέξεις τελευ
τὰς αὐτὰς συλλαβὰς ἐν τοῖς πέρασιν ἔχοντι, οἷον ἐστὶ
Χρῆ ξυῖνον παριόντα φιλεῖν, ἰθέλοντα δὲ πέμπτον
καὶ ἐν ἐκείνω,

Ὀδλυμπόνδ', ὅθι φασὶ θεῶν ἴδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἑρμηναι, οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσειται, οὔτ' ποτ' ὄρῃ
Ζεύεται, οὔτε χιῶν ἐπιπλήνεται· ἀλλὰ μάλ' αἰθέρι
Πέπταται ἀνέφιλος, λευκὴ δ' ἐπιδέδραμιν αἴγλην,
ὅταν δὲ εἰς ὀνόματα ὁμοίως κλειόμενα λήγῃσιν αἰ
ρίοδοι ἢ τὰ κῶλα, καὶ ταῦτα εἰς πτωσεις ὁμοίας, Ὅμοιο
πτωτον τοῦτο ἰδίως ὀνομάζεται· οἷον ἔστιν,

Ἦδ' ἰθνεα εἰσι μελισσῶν ἀδινύων,
Πέτρης τε γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενῶν·
τὰ δὲ εἰρημένα, καὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα, προστίθεται
τῷ λόγῳ χάριν καὶ ἡδονήν.

XXXVI. Δείγμα δὲ τῆς περὶ σύνθεσιν φιλοτεχνήσεως
ὅτι καὶ πολλάκις καὶ δυοὶ σχήμασιν ἐν τοῖς αὐτοῖς
σι κέχρηται, τῇ τε Ἐπαναφορᾷ καὶ τῷ Ὀμοιοστέλει·
ὡς ἐν ἐκείνω,

Εὐ μὲν τις δόρυ θηξάσθω, εὐ δ' ἀσπίδα θάσθω,
Εὐ δὲ τις ἔπιοισι δέλφιν δότω ὠκυτάδισσι.

XXXVII. Τούτων ἔχεται καὶ ἐκεῖνο τὸ σχῆμα τὸ
λούμενον Πάρισον, ὃ γίνεται ἐκ δυοῖν, ἢ πλείονων κῶ
λων, ἵσας ἀλλήλαις τὰς λέξεις ἔχοντων. καὶ τοῦτο
πρῶτος Ὀμηρὸς ἐποίησεν, λέγων,

Αἰδοσθὲν μὲν ἀνήρασθαι, δέισιν δ' ὑποδέχθαι·
καὶ πάλιν,

Ληγιθμὸν μὲν ἀπορύφω, φιλοτητα δ' ἔλσθαι.

καὶ τοῦτο δὲ ὅτε πολλὸν ἔχει τῆς φράσεως κόσμον, εὐ-
δωκῶν.

XXXVIII. Τῆς δὲ ὁμοίας χαριτος ἔχεται καὶ ἡ
Προποιομασία, ὅταν παρὰ τὸ προκαείμενον ἔκρον ὄνομα
ἐμφερὲς τεθῇ εὐθὺς κατὰ οὐμμετρον διάστημα· οἷον
τοιαῦτα,

Οἳ δὲ γὰρ οὐδὲ Λυδῶντας παῖς, κρατερὸς Λυκόνεργος
καὶ ἐν ἄλλω,

Τῶν ἦτοι Προθόος θοῆς ἰγερμένονεν.

XXXIX. Καὶ τὰ μὲν προσηγμένα, ἦτοι κατὰ πλειο-
πλοῖον, ἢ κατὰ τινα πικρὴν ἀλίσιν σχηματίζεται· ἄλλα
κατὰ ἑνδομῶν λέξεως, ὡς ἴσταιν ἡ καλουμένη, Ἑλλει-
σις, ὅταν καὶ ἄνευ τοῦ ῥηθῆναι τινα λέξιν, ἐκ τῶν προ-
σηγμένων ἢ διάνοιαν φέρεται· οἷον ἴσται,

Δωδεκα δὲ σὺν ῥηνοὶ πόλεις ἀλάπτει θρόπων

Πεζὸς δ' ἑνδεκα φημί·

λέγει γὰρ τὸ ἀλὰ πᾶσαι, νοῦται δὲ ἐκ τῶν προσηγο-
μένων, κατέκρη δὲ λέγεται κατὰ Ἑλλειψιν,

Ἔς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι παρὶ πάντης·

τοῦτο γὰρ τὸ ἴσται, καὶ,

Ἄ πόποι, ἦ μοι ἄχος μεγάλητορος Αἰνείας·

λέγει γὰρ τὰ πᾶσι οἴκειν, ἢ συμβέβηκεν, ἢ τι τοι-
αῖον.

XL. Τοιαῦτά ἐστι καὶ τὸ Ἀσύνδετον, ὅπῃ ταν ἔξα-
φαισι πῶς οἰωνομοὶ αἱ συνδέοντες τὴν φράσιν· ὅπερ
ὡς μόνον τυχόντος, ἀλλὰ καὶ ἐμφάσις παθητικῆς χάρι-
τος· οἷον ἴσται καὶ τοιαῦτα,

ἴσταιν ὡς ἐκλείνεις ἀνὰ θυρὰν παλῶν· Ὀδυσσεῦ,

ἔκρηται ἐν βίῳ ται τετυγμένῃ δώματι Κίρκης.

τοιαῖτοι γὰρ ὁ καὶ σύνδεσμος ἐξήρηται, τὸν τυχόντος
ἐκείνου τῆς ὑπεργνωτῆς ἐκείνου τοῦ ἔκρηται.

XLI. ἴσταιν ἐν τοῖς Διχῇ ἀπὸ καὶ τὸ καλούμενον
ἀσύνδετον, ὃ καὶ Ἀκλῶσις καλεῖται, ἐπειδὴν ἡ συνή-
θης λέξις ἀλλοῦ γίνεται· καὶ ἴσται πικρὴν ἔκρη τὰ
καταρτὴν ἢ χάριν ἐκποιεῖν τοῖς λόγοις, τῆς μὲν συνήθους
λέξεως οἱ ἀκατάστατοι ἐκλείνουν, ἐπὶ τι δὲ ἴδιον ἀναφο-
ρὰς ἐκείνου ἀκαταστάται.

XLII. Συμβαίνει δὲ πολλαχῶς ἐπὶ τὰ γένη τῶν ἀνθρώπων ἐναλλασσομένων, οἷον ἴσιν τὸ κλυτὸς Ἴσμιος δάμεια, ἀντὶ τοῦ κλυτῆ· καὶ Θῆλυς ἐξέρση ἀντὶ τοῦ Θῆλεια. σὺνήθεις γὰρ ἦν τοῖς παλαιοῖς, χρησάμενοι τοῖς ἁρσενικοῖς καὶ ἀντὶ τῶν θηλυκῶν, ὡς καὶ οἱ νεώτεροι καὶ δυνατωτέροις· οὐκ ἀμέτρως μέντοι, οὐδ' ἄλλοι, ἀλλ' ὅταν δέη χρησθαι ἀνόματι ἐπιθεῖτω, ἐκτὸς οὐ τοῦ σώματος, περὶ οὗ ἴσιν ὁ λόγος. ἐκείνο μὲν γὰρ περὶ τὸ σῶμα, ὃ μέγας, ἡμεγάλη, ὁ καλὸς, ἡ καλὴ, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐκτὸς δὲ, οἷον ἐνδοξος, εὐδοχὴς, χῆς. καὶ ἐπὶ ταῦτα διὰ τὸ σὺνθετον ἐπαμφοτερίζον· καὶ γὰρ καθολικῶς πάντα τὰ σὺνθετα κοινὰ ἴσιν ἐκείνου γένους. καὶ ὅταν κοινῶς ἀρσενικῶ, καὶ θηλυκῶ ἀνόματι ἐπιφέρηται ῥῆμα, ἢ μετοχή, τὸ ἀρσενικόν ἐστι κρατὶ, ὥς ἐν τούτῳ,

Παρθενικά τε καὶ ἡθῆτοι ἀταλὰ φρονέοντες.

XLIII. Τινὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν τῶν διαλέκτων ἰδιότητα, ἢ τὴν τότε συνήθειαν, λέγεται διαφόρως· οἷον ἴσιν·

— Ἰχι δέ τε κίονας αὐτὸς
Μακρὰς.

XLIV. Πολλάκις δὲ καὶ μέτρου χάριν ἐναλλάσσον τὰ γένη· ὡς ἐν τούτῳ,

Διὸρὸν τοι καὶ Ἰγὼ τέκνον φίλε τοῦτο δίδωμι· —
τὸ μὲν γὰρ τέκνον, οὐδέτερον ὄνομα, ἐπὶ τῆς ἀρσενικῆς τὸ φίλε, πρὸς τὸ πρόσωπον ἀποταίνον τὸν λόγον. ὁμοίον ἴσιν καὶ τὸ ἐπὶ τῆς Διώνης πρὸς τὴν Ἀφροδίτην εἰρημένον,

Τέτλαθι τέκνον ἱμόν, καὶ ἀνάσχεις κηδομένη περ·
τῆς δὲ αὐτῆς ἀναλογίας καὶ ἐκεῖνο ἴσιν,

Ἥλθι δ' ἐπὶ ψυχῇ Θηβαίου Τιρισιάνο

Σκίπτρον ἔχων·

τὸ γὰρ ἔχων, οὐ πρὸς τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ πρὸς τὸ γένος τοῦ σώματος, τοιούτοις πρὸς τὸν Τιρισιάνον, ἡμισυ πολλακις γὰρ οὐ πρὸς τὸν λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὸ σημεῖον νόμιμον ποιῆται τὴν ἀπάντησιν· ὡς ἐν τούτῳ,

Πῶσιν ὀρίεθ' Ὀυμὸς, ἐνέκηθιν δὲ φάλαγγες,

Ἐλπίμενοι παρὶ ναῦσιν ἀμύμονα Μηλίωνα·
 τὸ γὰρ ἔλπομενοι οὐχ αἱ φάλαγγες, ἀλλ' οἱ ἄνδρες,
 αἱ φάλαγγες συνιστάσι.

XLV. Καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον τὰ γένη ζεαλλύσ-
 αι· ὡς ὅταν εἴπῃ.

— νεφέλῃ δέ μιν ἀμφιβέβηκε

Κυανέῃ· τὸ μὲν οὐποτε ῥοθεῖ·

ἵππ' γὰρ συνωνύμως λέγεται νεφέλῃ καὶ νέφος, προει-
 πὼν τὴν νεφέλῃν, ἐπὶνεγκε τὸ οὐδέτερον νέφος,
 ὅμοια δ' ἐστὶ τούτῳ κῆκεῖνα τὰ ἔπη.

Τῶν δ' ὡς τ' ὀρνίθων πετεινῶν ἔθνη πολλά,

Χηνῶν, ἢ γεράων, ἢ κίκων δουλιχοδείρων,

ἔνθα καὶ ἔνθα ποτῶνται ἀγαλλόμεναι πτερυγέσσι.

προθεῖς γὰρ οὐδέτερος τὸ γενικὸν τῶν ὀρνίθων ὀνο-
 μα, εἴτα, θηλυκῶς εἰπὼν τὰ εἰδικὰ, ἐπὶνεγκε πύλιν οὐ-
 δέτερος τὸ

Κλαγγηδὸν προκαθιζόντων,

ἐποδιδοὺς τὸ οικεῖον τῷ γενικῷ ὀνόματι τῶν ὀρνίθων.

XLVI. Ἄμ' δὲ τῷ γένει, καὶ τοὺς ὑριθμούς ἐναλ-
 λήσσι πολλάκις ὁ ποιητὴς, λέγων,

Ἡ πληθὺς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἀπονείαντο,

προθεῖς γὰρ ἐνικόν, ἐπὶνεγκε τὸ πληθυντικόν, δηλοῦν

τὸ πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀναφέρων. ἐπειδήπερ ἡ πλη-

θὺς τὴν μὲν προσηγορίαν ἐστὶν ἐνικόν, πολλοὺς δ' ἐν

αὐτῷ περιέληφεν.

XLVII. Ἄκ' τοῦ ἱκαντίου δὲ ἐστὶ τὸ ὅμοιον, ἐπει-

δὴν προτεθέντος ποδ' πληθυντικοῦ τὰ ἐνικὸν ἐπανεχθῆ·

ὡς ἐν τούτῳ,

— οἱ δ' ἄλκιμον ἦτορ ἔχοντες.

Πρόσω πῶς πέτεται —.

τὸ γὰρ πῶς, τῷ λόγῳ ἐνικόν ἐστι, τέτακται δὲ ἐπὶ πλη-

θους, ἵσον δυνάμενον τῷ πάντες. αἷς δὲ αὐτῆς τοῦ

σχήματος ἰδέας ἐστὶ κῆκεῖνο,

Οἱ δὲ Πύλον Νηλεὺς ἱππόμενον προλίσθον

ἔχον· τοὶ δ' ἐπὶ θινὶ θαλάσσης ἱερὰ ῥέχον·

νοῦνται γὰρ οἱ Πύλοι.

XLVIII. Περὶ δὲ τὰς πτώσεις γίνεται ἀλλοίωσις

παρ' αὐτοῦ, εὐθείας μὲν καὶ κλητικῆς ἐναλλασσομένης
ἐν τοῖς τοιοῦτοις.

Αὐτὰρ ὁ αὐτὸς Θυέστ' Ἀγαμέμνονι λείπε φορῆναι
καί,

Νεφεληγερέτα Ζεὺς·
καί,

Δὸς φίλος· οὐ γάρ μοι δοκέεις ὁ κάκιστος Ἀχαιῶν
γενικῆς δὲ καὶ δοτικῆς, ἐν τοῖς τοιοῦτοις.

Τρωσὶ μὲν προμύχιζεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
ἀντὶ τοῦ Τρωῶν, καὶ ἐν τοῦ ἐναντίου,

Ἡ δ' αὐτοῦ τσιάνυστο περὶ σπείας γλαφυροῖα
ἀντὶ τοῦ περὶ σπεί. καὶ τοῦτων δέ ἐστιν ἡ αἰτία
τῆς, ὅτι συγγένειαν τινα ἔδρασαν ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους
ἥτε εὐθεία, καὶ αἰτιατική, καὶ κλητική. διὸ καὶ ἐν τῇ
οὐδετέρῳ εἶδον αἱ αἰτιαί, καὶ ἐν πολλοῖς τῶν ἀφ' αὐτῶν
κῶν, καὶ θηλυκῶν, ἥτε εὐθεία, καὶ ἡ αἰτιατική, καὶ ἡ
κλητική ἢ αὐτὴ ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γενική πρὸς τοὺς
δοτικὴν ἔχει τινα συγγένειαν. ταῦτα δὲ ἐν τοῖς δοτικῶν
ἀριθμοῖς ἐπὶ πάντων τῶν ὀνομάτων εὐρύσκαται. ὅθεν
εἰκότως παρὰ τὴν συνηθεῖαν τὰς πτώσεις ἐναλλάσσοντες
ἐνόησε δὲ καὶ λόγους εἶναι εὐραῖν τῆς ἐξαλλαγῆς, ὡς καὶ
τῷ.

— ἐφιστάμενοι πεδλοῖα
καὶ τὸ,

— διεπρησπον πεδλοῖα
ἔσον τῷ ἑτέρῳ διὰ τοῦ πεδλου.

XLIX. Εὐ δὲ ἔχει παρ' αὐτοῦ ἡ τῶν πτώσεων μετα-
βολὴ ἐν ἀρχῇ ἑκατέρων τῶν ποιήσεων· ἐν αἷς πρῶτῃ
τὴν αἰτιατικὴν, ἐπηύχε τὴν εὐθείαν, αἰών,

Μῆτιν αἰεὶ θεῶ —

— ἢ μυρ' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἰθύνε,
καί,

Ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα πολύτροπον, ὃς μάλα
πολλὰ

Πλέγχθη·

L. Ὡς δὲ ὅτε τῇ γενικῇ τὴν εὐθείαν ἐπαφύρει, καὶ
ἐν τοῦτω,

— τῶν οἱ νῦν βροτοὶ εἰσι.

LI. Πολλὴ δὲ καὶ ἱερώς οχηματίζει, ὥς ἐν τῷ,
 φημί γὰρ οὐκ καταναύσαις ὑπερμενέει Κρονίων·
 ἥματι τῷ, ὅτε κρησὶν ἐπ' ὠκυπόροισιν ἔβαινον
 Ἀργεῖοι, Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες,
 Ἀστράπτων ἐπιθεῖε, ἐναίσιμα σήματι φάντων.
 οὕτω δὲ ὁμοῖον ἐστὶ κῆκεῖνο,

— ὁ δ' ἀγλαῆφι πεποιθώς,

ῥίμφα ἔγχευεν φέροι.

καὶ ταῦτα δὲ ἐξηγεῖται κατὰ τινι ἀρχαίῃ συγῆθειαν,
 καὶ αὐτὰ ταῦτα ἀλλόως· εἰ γὰρ τις τὰς μετοχὰς ἀνα-
 ἕλῃ εἰς ὅρματα, εὖροι ἂν τὸ ἀκήλουθον. τὸ γὰρ
 ἀστράπτων ἴσον ἐστὶ τῷ ἡστραπτει, καὶ τὸ πε-
 ποθώς τῷ ἐπὶ πέποιθε. τοῦτοις ἐστὶ κῆκεῖνα
 παραπλήσια,

Οἱ δὲ δύο σκόπελοι, ὁ μὲν, οὐρανὸν εὐρὺν ἐκάνει·

τὸ δὲ διακρινθέντε, ὁ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν

ἦτο· ὁ δ' ἐς Τρώων ἡμάδον κίε·

καὶ τὰ τοιαῦτα. οὐκ ἄλογον γὰρ τὸν μέλλοντα περὶ
 τῶν τινῶν λέγειν, προτάζει τὴν εὐθείαν πτώσιν, καὶ
 τὸ κοινὸν αὐτῶν ἐκείτῳ φυλάξοντα, ἀπὸ γὰρ ἴσθαι
 κοινὸν τοῦ λόγου. ἅτι δὲ τὸ κοινὸν τοῦ λόγου χάρις
 πολλὴν ἐπιφέρει, προέδηλον.

LII. Ἔστι δὲ ὅπου τὴν κοινὴν πτώσιν προθεῖς, τὸν
 περὶ τοῦ ἐπιφέρει λέγον· ὥς ἐν τούτῳ,

Ἄμω δ' Ἰκομένω γεραρότερος ἦεν Ὀδυσσεύς.

LIII. Καὶ τὰ εἶδη δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐξαλλάσσει,
 ἀλλὰ κίς μὲν τὸ συγκριτικὸν τιθεῖς ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ·
 ὥς ἐν ὑπερβολῇς, τὸ,

— σαώτερος ὥς κε νῆμαι·

καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ, ὥς τὸ,

— δικαιοτάτος Κενταύρων·

καὶ τὴν μὲν ἢ ἐξαλλαγὴν ἐν τοῖς ἀνθρώποις. ἐν δὲ ταῖς
 ἡμίμαις γίνεται ἐξαλλογὴ, τῶν μὲν ἐγκύσιν, ὥς ὅτι
 ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀντὶ τοῦ προσηγορικῶς κατεληφθῆναι.

Θαρσύν νῦν, Λιόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι
ἀντὶ τοῦ μύχου. ἢ τὸ δριστικὸν ἀντὶ τοῦ εὐκλει-
στοῦ,

Πληθύν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι, οὐδ' ὀνομά-
ζω ἀντὶ τοῦ μυθησάμεν καὶ ὀνομαζέμεν. καὶ
τοῦ ἐναντίου, εὐκτικὸν ἀντὶ δριστικοῦ, οἷον,

Καὶ νῦν κεν ἐνθ' ἀπάλοιτο ἄναξ,
ἀντὶ τοῦ ἀπώλετο·

LIV. Τῶν δὲ χρόνων, ὅταν ὁ ἐναστώδης ἀντὶ τοῦ
λοντος τεθῇ· ὥς ἐν τούτῳ,

Τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω, πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπει-
σεν ἀντὶ τοῦ ἐπελεύσεται. ἢ ἀντὶ τοῦ παρωχηκότου

Ἐνθ' ἦτοι πλυνοὶ ἦσαν ἐπηετανοὶ, πολὺ δ' ὕδωρ.
Καλὸν ὑπεκπροσέξει,

ἀντὶ τοῦ ἐβόεε. ἢ μέλλων ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος,

Οἱ μὲν δυσσομένου Ἰπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος,
ἢ ἀντὶ τοῦ παρωχηκότος,

Λαῖδω μὴ δὴ πάντα θεῶ νημερτεῖα εἴπῃ,
ἀντὶ τοῦ εἴπει.

LV. Καὶ διαθήσεις δὲ ἐναλλάσσονται παρ' αὐ-
τοῦ πολλῶν· καὶ εἴθεται ἀντὶ ἐνεργητικῶν παθητικῶν,
μίσσα, οἷον,

Ἐλκετο δ' ἐκ κολοῖο μέγα ξίφος,
ἀντὶ τοῦ εἴλκε, καὶ

— καθαρῶμενος Αἴας,
ἀντὶ τοῦ ὁρῶν. καὶ τούναντιον τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ
τοῦ παθητικοῦ,

Δωρήσοι τρίποδα χρυσοῦσαν,
ἀντὶ τοῦ δωρήσομαι.

LVI. Ἔστι δὲ ἰδεῖν ὅπως καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ἐπι-
λασσων, τὸν πληθυντικὸν ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ τίθηται,
πολλῶν ἐν τῇ συνηθείᾳ, εἴ τις περὶ αὐτοῦ λέγῃ
οἷον,

Τῶν ἀμόθεν γε, θεῶ θύγατερ Διός, εἰπὲ καὶ ἡμῖν,
ἀντὶ τοῦ εἰμολ.

LVII. Γίνεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ κατὰ πρόσωπα με-
ταβολή. καθ' ἵνα μὲν τρόπον, οὕτως,

ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες ὅσοι θεοὶ εἰδ' ἐν' Ὀλύμπῳ,
 Ζεὺς ἰ' ἐπιπέθονται, καὶ διδμήμεσθαι ἔκαστος·
 πολλῶν γὰρ ὄντων τῶν θεῶν, ἐν οἷς ἔστι τὸ λέγον πρός-
 ῥον, ἑκάτερον καλῶς ἐξηγήσατε, τό, τε πείθονται, καὶ
 τὸ δεδμήμεσθα. καθ' ἕτερον δὲ τρόπον, ὅταν
 τὴν νῦν λέσας, ἀφ' ἑτέρου ἐφ' ἕτερον πρόσωπον μεταβῇ·
 ὅταν ἰδίως Ἀποστροφή καλεῖται, τῷ δὲ μιμητικῷ κινεῖ,
 καὶ ἄγει τὸν ἀκροῶμενον· οἷον ἔστι καὶ τοῦτο,
 Ἐκτωρ δὲ Τρώεσσι ἐκέκλετο, μακρὸν αὖτους,
 Νηιοῖν ἐπισσεύεσθαι, ἔην δ' ἔναρα βροτοῖσιν·
 Ὅν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε νεῶν ἔτέρωσε τοῖσιν·
 ἀπὸ γὰρ τοῦ διηγηματικοῦ μετέβαλεν εἰς τὸ μιμη-
 τικόν. καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ διηγηματικῷ πολλάκις χρήται
 τῇ Ἀποστροφῇ,

Ἀμφὶ σὲ Πηλεὺς νῆε μάχης ἀκρόητοι Ἀχαιοί.
 ἄλλα καὶ ἐν τῷ μιμητικῷ χρήται καὶ μεταβολῇ τῶν
 προσώπων, ὡς ἐν τούτῳ,

— ἥ δὲ παῖσιν τοιόχότες ἀγοράασθε
 Νηπιόχοις, οἷς οὐ τι μέλει πολέμη' ἢ ἄ Τρωα.
 Αἰρεῖσθαι, σὺ δὲ θ', ὡς πρὶν, ἔχων ἄετι φρεσὶ βουλῇ,
 Ἀρχεῖν Ἀργείοισι κατὰ κρείτεράς ὑμῖνας.

καὶ ἕτερον δὲ εἶδος Ἀποστροφῆς ἔστι τοιοῦτον,
 Τυδείδην δ' οἶκ' ἂν γνολῆς ποτέρῳσι μετῴη·
 ἵσθι γὰρ ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἂν τις γνολῇ. καὶ αὖτις,

— ὁδμῇ δ' ἡδεῖα ἀπὸ κρητῆρος ὁδῶναι
 Θεοπέσση, τότ' ἂν οὐ τοι ἰσποσχεσθαι φίλον ἦεν.

LVIII. Καὶ μετοχαῖς δὲ χρήται ἀντὶ φημιέντων, ὡς
 ἐν τῷ,

— ἐνὶ κήπῳ

Καρπῷ βρεθομένη,

ἐντὶ τοῦ βρεθεται. καὶ

Ἐνθ' οἷ γ' ἐπέλωσαν πρὶν εἰδότες,
 ἀντὶ τοῦ πρὶν εἰδέναι.

LIX. Καὶ τὰ ἄρθρα δὲ ἐπαλλάσσει πολλάκις, ἀντὶ
 τῶν ὑποτακτικῶν τοῖς προτακτικοῖς χρώμενος, οἷον,
 Τοὺς ἔτεκε Ζεφύρῳ ἀνέμῳ ἄρτιον Πόδαργον.
 καί,

Θώρηχ'· ὃ γὰρ ἦν οἷ, ἀπώλειαι πιστὸς ἱταῖρος
καὶ τοῦναντίον.

LX. Οὕτω καὶ τὰς προθέσεις ἐώθε μεταλλάσσει
Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα,
ἀντὶ τοῦ ἐπὶ δαῖτα, καὶ,
Ποῦσον ἀνὰ σιγατὸν ὥρσε κακὴν.

LXI. Ὑποφως καὶ προθέσει πιῶσιν ἀνδράτεος
οἰκίαν ἐπιφέρει, ὡς ἐν τούτῳ,
Μή πως καὶ διὰ νύκτα μένοιησῶσι μάχεσθαι,
ἀντὶ τοῦ διὰ νυκτός.

LXII. Ἐρίστε δὲ ἀφαιρεῖ τὰς προθέσεις, οἷον,
Τῆς ὅγε κεῖτ' ἄχων,
ἀντὶ τοῦ περὶ ἧς. καὶ

— ποτιδύμενος εἴ τι μὲν εἴποι,
ἀντὶ τοῦ προσεῖπῃ. καὶ ἄλλας προθέσεις ὁμοίως
τὰς μὲν ὑπαλλάσσει, τὰς δὲ ἀφαιρεῖ.

LXIII. Καὶ ἐπιφθρήματά τινα ἐναλλάσσει, τοῖς
τόπον, καὶ τοῖς ἐν τόπῳ, καὶ τοῖς ἐκ τόπου ἀδιαφύγῳ
χρῶμενος.

— νύκτωρ δ' ἐτέρωσε κάθειξον,
ἀντὶ τοῦ ἐτέρωθεν. καὶ,
Ἄλκας δ' ἐγγύθεν ἦλθεν,
ἀντὶ τοῦ ἐγγύς.

LXIV. Ἔστι δὲ παρ' αὐτῷ καὶ ἡ τῶν συνδεδωμένων
ἐναλλαγή, οἷον,

Εὐνὴ δ' οὐ πώποτ' ἱμικτο· χόλον δ' ἀλέεινε γυναικός,
ἀντὶ τοῦ, χόλον γὰρ ἀλέεινε γυναικός. ταῦτα
μὲν δὴ κατὰ λέξιν ἐστὶ Σχηματά, οἷς καὶ ἄλλοι πάντες
οὐ μόνον ποιηταί, ἀλλὰ καὶ πειζῶν λόγων συνθένται
χρησιν.

LXV. Ἔστι δὲ καὶ ἡ διάνοια παρ' αὐτῷ πολλοῖς
δεῖσιν ἰσχηματισμένη. ὥν ἐστι καὶ ἡ Προαναφύγῃς
ἢ τις γίνεσθαι, ὅταν τις διηγούμενος μεταξὺ, τὸ ἐν ἑ
ροῖς τάξιν ἔχον τοῦ ῥηθῆναι προλέγῃ, ὡς ἐν τούτῳ,
Ἦτοι οὐστοῦ τε πρῶτος γένεσθαι ἱμελλεν.

καὶ ἡ Ἐπιφώνησις, οἷόν ἐστι,
— ὅχι θέν δέ τε νήπιος ἔγνω.

LXVI. Ἔστι καὶ τὸ τῆς Προσοποποιίας παρ' αὐτῷ
πολλὸν καὶ ποικίλον. πολλὰ μὲν γὰρ, καὶ διάφορα πρόσ-
ωπα εἰσάγει διαλεγόμενα· οἷς καὶ ἡ θη παντοῖα περι-
έθουσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ μὴ ὄντα πρόσωπα ἀναπλάσ-
σει, οἷον,

Ἡ κε μέγ' οἰμώξεις γέρον ἱππηλάτα Πηλεΐς.

LXVII. Ἔστι δὲ καὶ ἡ Διατύπωσις, ἐξεργασίᾳ πραγ-
μάτων, ἢ γενομένων, ἢ ὄντων, ἢ παραχθησομένων,
ὡς τὸ παραστῆσαι ἐναργέστερον τὸ λεγόμενον· ὡς ἐν
τοῦτω,

Ἀνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἄμα θύνη·
Τίκτα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι, βαθυζώνους τε γυναῖκας.
πρὸς τὸ οἶκτον κινήσαι.

Δυσμορον· ὃν ὅα πατήρ Κρονίδης ἐπὶ γήραος οὐδ' ὅ
Ἄσθ' ἐν ἀργαλίῃ φθίαι κακὰ πόλλ' ἐπιδόντα.
Τίς τ' ἄλλυμένους, ἔλκυσθαιούς τε θύγατρας,
καὶ θαλάμους κεραΐζομένους, καὶ νήπια τέκνα
βαλλόμενα προτὶ γαίῃ ἐν αἰνῇ, δηλοῖται.

LXVIII. Ἔστι καὶ Εἰρωνεία παρ' αὐτῷ, λόγος διὰ
τοῦ ἐναντίου δηλῶν τὸ ἐναντίον, μετὰ τινος ἡδονῆς
ἐπακροίως· οἷόν ἐστι τὸ τοῦ Ἀχιλλέως,

Ἄλλ' Ὀδυσσεὺς σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισι βασιλεύσει
φραζέσθω νήσσοις ἀλεξέμεναι δῆϊον πῦρ.

καὶ,
— ὃ δ' Ἀχαιῶν ἄλλον ἔλυσθω

Ὅστις οἱ γ' ἐπέοικε, καὶ ὅς βασιλεύτερός ἐστιν·
ἐκφαίνει γὰρ ὅτι οὐκ ἂν ἔτερον εὖροι βασιλικώτερον,
καὶ οὗτος μὲν ὁ τρόπος ἐστίν, ὅταν περὶ ταινοῦ λέγη
τις εὐτελώς, ἕνα τὴν ἐναντίαν δόξαν παρῆσχη. ὕστερος
δὲ, ὅταν τις ἄλλον ἐκφαίνειν προσποιήται, τῇ ἀληθείᾳ
ἄγρων· καὶ τοῦτό ἐστι παρ' Ὀμήρῳ λεγόμενον ὑπὸ
ἐπιμύχου.

Ἀντιφῶ, ἢ μὲν κατὰ πατὴρ ὡς κήδεαι υἱός·
καὶ γὰρ ἔχθρῳ λέγει, ὅτι ὡς πατὴρ υἱοῦ πέφρῶνταις,

καὶ πάλιν, ὅταν χλευάζων τις ἐπαύρη τὸν πέλωρ,
μνηστῆρες,

Ἡ μάλα Τηλέμαχος φόρον ἡμῖν μετμηρῶζει,

Ἡ τινὰς ἄξει ἀμύντορας ἐκ Πύλου ἡμεθ' ὀνείρου.

Ἡ νῦν καὶ ἐκ Σπάρτης θιν, ἐπεὶ νῦν περ ἔταυ αἰνῶν.

LXIX. Ἔστι δὲ αἰ εἶδος Εἰρωνείας καὶ δὲ Σπάρτης,
σμός, ἐπειδὴν τις διὰ τῶν ἐναντίων ἀνιδέζων αἰνῶν
ταπεινῶνται μειδιώματος· ὥς Ἀχιλλεύς,

Τοῖσι μὲν ἔμπροσθεν αἰνῶν, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μοῖνον Ἀχαιοῦ.

Ἐλπίς, ἔχει δ' ἄλοχον θυμάρειά, τῇ παρσιῶν

Τροπείθω.

LXX. Τοῦτοις παραπλησίως ἔχει καὶ ἡ Ἀλκίνοος
ἡ περ ἔτερον δὲ ἑτέρου παρίστησιν· οἷον ἐστὶ ταῦτα.

Νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ Μελάνθιος νύκτα φυλάττει.

Εὐνῇ ἐνὶ μαλακῇ καταλέγμενος, ὥς ἐπείκει·

τὸν γὰρ ἐν δεσμοῖς ὄντα καὶ ἀνηρητημένον, ἐν καὶ
ἀπαλῇ ὑπνώσειεν λέγει.

LXXI. Κέχρηται πολλόνκις καὶ τῇ Τροπείθῳ, ἡ
ἐπιταρῶσαι τὴν ἀλήθειαν, πολλὴν ἐκτασιν ἐμφανίζον
οἷον,

Λυκότεροι χιόνος, θάλλει δ' ἐνέμοισιν ὁμοῖον
τοιοῦτοις μὲν δὴ Τρόποις καὶ Σχήμασι χρησάμενοι
Ὀμήρῳ, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὑποδείξας, τῆς ἐπὶ τοῖς
τοῖς εὐδοξίας πρὸς πάντων δικαίως τυγχάνει.

LXXII. Ἐπεὶ δὲ καὶ Χαρακτήρις εἶσι τῶν λόγων
τὰ καλούμενα Πλάσματα, ὧν τὸ μὲν ἄδρῶν, τὸ δ' ἄνθρωπον
τὸν, τὸ δὲ μέσον λέγεται· ἴδωμεν εἰ πάντα ἐστὶν αὐτῶν
Ὀμήρῳ, τῶν μὲν μετ' αὐτὸν ποιητῶν ἢ λογογράφων
ἐπιτηδενούτων ἐν τι τοῦτων ἑκάστον. ὧν καὶ αὐτῶν
παραδείγματα. Θουκυδίδου μὲν, τὸ ἄδρῶν· Ἀλκιβίου
δὲ, τὸ λογρὸν· Δημοσθένους δὲ, τὸ μέσον. τὸ μὲν αὖτε
ἄδρῶν πλάσμα ἐκείνῳ ἐστὶ τὸ καὶ τῇ τῶν λέξεων, καὶ
τῶν ῥημάτων κατασκευῇ μεγάλως ἔχον ἐμφάνει· οἷον
ἐστίν,

Ὡς ἐπὶ δὴν, σίτραγεν νεφέλας· ἐνάρξε δὲ πόρτον.

Χερσὶ τρέλαιναν ἑλών· πάσας δ' ὀρώθηναι ἀέλλας.

Παντοίων ἀνέμων· αὐν δὲ νεφέσαι κάλυψε

Γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόρον· ὁρώρει δ' οὐρανόθεν τῷξ.
 ἔχον δὲ, τὸ καὶ τῇ ὕλῃ τῶν πρᾶγματων μικρόν, καὶ
 ἢ λέξι κατισχρωμένον· οἷον ἴσται τοῦτο,
 Ἦς πᾶν, οὐ παιδὸς ὄρεξαστο γαῖδιμος ἔκτωρ·
 Ἄψ δ' ὁ πᾶς πρὸς κύλιον ἔλξωτοιο τιθ' ἡρης,
 Ἐκλήθη ἔχων, πατρὸς φίλου ἔπει ἀτυχθῆς,
 Ταυβήσιος χαλκὸν κ' ἦδ' ἀνέλεον ἐπιτοχάστην.
 ἴσται δὲ, τὸ ἑκατέρου τοῦτων μεταξὺ, τοῦ μὲν ἔχοντος
 τοῦ δὲ ἀδρότερον, οἷον,

Ἀντὶρ ὃ γυναικὶ θυκίαν πολὺν ἡρῆς Ὀδυσσεύς,
 Ἄλτο δ' ἐπὶ μέγα οὐδὸν, ἔχων βίον, ἦδ' ἐφαίτερην,
 Ἰὼν ἐμπλήτην, ταχίας δ' ἔχοντα ὅσοιτος·
 Αἰτοῦ πρόσθε ποδῶν, μετὰ δὲ μνηστῆρα ἔκλειν.

LXXIII. Ὅτι δὲ καὶ τὸ ἀνθροπίν εἶδος τῶν λόγων
 πολὺ παρὰ τῷ ποιητῇ, κάλλος ἔχον καὶ χάριν ἐς τὸ
 εἶναι καὶ ἡδεῖν, ὥσπερ ἄνθρωπος, τί ἂν τις καὶ λέγοι;
 ἡμεῖς γὰρ εἰσιν ἡ ποίησις τῆς τοιαύτης κατασκευῆς, ἡ
 οὖν δὴ τῆς φράσεως ἰδίᾳ τοιαύτην ἔχει ποιητικὴν παρὰ
 τῷ Ὀμήρῳ, οἷαν διήλθομεν, ἄλλα παραδείγματα θέ-
 νομεν, ἐς ὧν ἴσται καὶ τὰ ἄλλα κατανοῖν.

LXXIV. Ἐπεὶ δὲ πάντες τοῦ ἄκοινομένου παρ' ἄν-
 θρώποις λόγον, ὃ μὲν τις, ἴσται ἱστορικὸς, ὃ δὲ ἱστο-
 ρικός, φέρεται θρασυμέναι καὶ τοῦτων εἶδον αἱ ἀρχαὶ
 αὐτῶν. ὃ μὲν δὴ ἱστορικὸς, ἴσται ὁ τῶν γεγονό-
 των πραγμάτων ἔχων διήγησιν. πάσης δὲ διηγήσεως
 ἁρμομαί γίνονται, πρόσωπον, αἰτία, τόπος, χρόνος,
 ὄργανον, πρᾶξις, πόθος, τρόπος· καὶ οὐδὲν τοῦτων
 εἶναι ἐν ἱστορίᾳ περιέχει οὐδεμίᾳ διήγησις. οὕτως ἴσται
 παρὰ τῷ ποιητῇ πολλὰ πρᾶγματα, ὡς γεγονότα, ἢ ὡς
 εἶναι διηγουμένην. ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν ἑκάστῳ τούτων διη-
 γήσεως εἶρεται ἴσται.

LXXV. Προσώπου μὲν, ὡς τὸ τοιόνδε,
 Ἦν δὲ τις ἐν Τρώεσσι Λύκῃς ἄφρων, ἀνέμων,
 Ἰφιδὸς Ἡφαίστοιο· δύο δὲ οἱ υἱεῖς ἦσαν,
 Φηγίης, Ἰδυιάς τε, μάχης εὖ εἰδότες πάσης.
 οἱ ἐν οἷς εἰδὴ τινῶν διαγράφη, ὡς ἐπὶ τοῦ Θιερσίου,
 Φαλκὸς ἦν, χαλκὸς δ' ἔταρον πόδα· τῷ δὲ οἱ ἔμω
 ἔλντ. MOR. VI.

Κυρτώ, ἐπὶ σιγῇ θορὸς συνοχωκότες· ἀντὶ τοῦ ὑπερθε-
 Φοῖδος ἐν κεραιῇ, περὶ δ' ἐπινέροθι λάχνη-
 καὶ ἄλλα πολλὰ, ἐν οἷς ἡ εἶδος, ἡ τρήπον, ἡ προῦσι,
 τύχην προσώπου διζήμεσι πολλάνικ· ὥς ἐν τούτοις,
 Δύρδανον ἔρ προῦτον τέκετο κεραιηγερέτα Ζεύς
 καὶ τὰ ἐξῆς.

LXXVI. Τόπου δέ ἐστι παρ' αὐτῷ διήγησις, ὅπου
 περὶ τῆς νήσου τῆς γειτνιώσης τῇ τῶν Κυκλωπῶν
 γιν, ἐν οἷς τὸ εἶδος τοῦ τόπου διαγράφει, καὶ τὸ πῶς
 κόν, καὶ τὸ ὅπου αὐτῇ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ πῶς
 αὐτῇ, καὶ περὶ τῶν πυρκαϊμμένων τῇ ἀντιφῇ τῆς
 λυσοῦς.

Τῇ δὲ σπέος ἐμφανιφύκει τῇ ἐθώσα,
 Κλήθρη τ', αἰγυρὸς τε, καὶ αὐτῆς κυπύρισος·
 καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ μυρία ἄλλα τοιαῦτα.

LXXVII. Χρόνου δέ, οἶον,
 Ἐντία δὲ βαβύασι Διὸς μεγάλου ἐναντιοί·
 καὶ.

Χθρῆ τε καὶ πρώτ' ὅτ' ἐς Αἰθρῶν νῆες Ἀχαιῶν
 Ἥγερίθοιο, καὶ Πριάμφου καὶ Τρωσὶ φέρονται
 LXXVIII. Αἰτίας δὲ ἐν οἷς ἐμφανίται, δὲ ὁ γένεσις
 τι, ἡ γένεσις· οἷα ἐστὶ τὰ ἐν ἀρχῇ τῆς Ἰλιάδος, ἡ
 μέγα,

Τὸ δ' ἔρ σφῶι Φιδῶν Ἰριδι ξυνέηκε μέγιστοι
 Αἰητοὺς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς,
 Νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὤρσει κακὴν· ὁλέκοντο δὲ λαοί·
 Οὐνικα τὸν Χρῦσσην ἡμίμησ' ἀρητῆρα
 Ἀτρεΐδης.

καὶ τὰ ἐξῆς. ἐν γὰρ τούτοις λέγει τὰς αἰτίας, τῆς
 Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος διαφορᾶς, τὸν λοιμὸν, τὸν
 δὲ λοιμοῦ, τὸν Ἀπόλλωνος χόλον· τοῦ δὲ χόλου, τῆς
 ὕβριος τὴν εἰς τὸν ἱερεῖα τοῦ δαίμονος.

LXXIX. Ὀργάνου δὲ διήγησιν, ὅπου διζήμεσι
 ἑσπίδος, ἣν Ἡφαιστος Ἀχιλλεῖ κατασκευάσει, καὶ ἄλλα
 οἰντομος περὶ τοῦ Ἑκτορος δούρατος,

Ἐν δ' Ἑκτορὶ ἐσθλὸς Αἰὶ φίλος, ἐν δ' ἄρα χερσὶ

Ἔγχος ἔχ' ἐνδεκίπηχυν· πόροιθε δὲ λάμπετε δουρὸς
 Αἰχμή χαλκείῃ, περὶ δὲ χυῦσεος θάε ποικίς.

LXXX. Πράξεως δὲ διηγήσεις εἰεν ἄλλαι τε, καὶ αἰ
 ναῖαι.

Οἱ δ' ὅτε δὴ ὅ' ἐς χώρον ἐνα συιήντες ἔκοντο,
 Σύν ὃ' ἔβαλον ῥινοῦς, σὺν δ' ἔρχεα, καὶ μέν' ἀνδρῶν
 Χαλκεοθωρήκων· ἀτὰρ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσιν
 Ἐλκηντ' ἀλλήλοισι· πολὺς δ' ὄρουσε γὰρ ἐρώρει.

LXXXI. Πάθους δὲ διηγήσεις ἴσιν, ἐν ἧ τὸ συμ-
 βῆλον ἐξ αἰτίου, ἢ ἐξ ἐπεργασίας τινὸς σαφηνίζεται·
 καὶ φησι περὶ τῶν ὑπὸ ἡγῆς, ἢ φόβου, ἢ λύπης κατε-
 γαρμένων, ἢ τετρασωκόμενων, ἢ ἀποκτεινομένων, ἢ ἄλλο
 τοιούτου πασχόντων. ἐξ αἰτίου μὲν,
 Ἀχὺρμενος· μένος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινε
 Πυμπλάντ', ὅσσι δὲ οἱ πυρὶ λαμπυρόνται εἰκεῖν.
 ἐπεργίας δὲ,
 Αἰματὶ οἱ δύνοντο κόμαι Χαρτεσσιν ὁμοῖαι,
 Πλοχμοὶ θ' οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφῆκοντο.

LXXXII. Ὁ δὲ τρόπος ἴσιν ποιητικὸς πράξεως,
 παθήματος, ἢ σχεδόνως τινος· καθ' ἣν τὸ μὲν ὥδ
 ἀνέργει, τὸ δὲ, ὥδ' ὡς ἔχει, καὶ πύση ἀκολουθεῖ
 τοιαύτη διηγήσει· παρὰδειγμα δὲ αὐτοῖς τὸ τοιούτ'
 ὅν δ' Ὀδυσσεὺς κατὰ λαιμὸν ἐπισχόμενος βύλεν ἰψ'
 Ἐκλινθε δ' ἐτέρωσι· δῖπας δὲ οἱ ἔκπαιε χερσὶς
 Βλημένου· ἀδία δ' αὐλὸς ἀνὰ φῖνας παχὺς ἔλθεν,
 Αἰματὸς ἀνδρομέοιο·
 καὶ τὸ ἐξῆς.

LXXXIII. Ἔστι δὲ διηγήσεις παρ' αὐτῷ, ὡς μὲν ἐπὶ
 ἀκρίστον πλεῖστον φράσιν, καὶ ἐξεργασίαν ἐκμαζόν-
 τας τοὺς ἀποκτεινόμενους ἔχουσα· ἐνίοτε δὲ εὐτονος, ὡς ἡ
 αὐτῇ,
 Καὶ τὰ Πατρόκλος, νέκυος δὲ δὴ ἀμφιμάχονται
 Γυμνοῦ· ἀτὰρ τάγε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἔκτωρ.
 καὶ τὸ εἶδος πολλάνισ ἴσιν χορησίμον· τὸ γὰρ τὰ
 τῶν λόγων εὐτονωτέρον καθεύδοντι καὶ τὸν λόγον

τα, καὶ τὸν ἀκροώμενον, καὶ διδίδως τυγχάνει τοῖς ἀφ' αὐτοῦ
καίμενον.

LXXXIV. Διηγείται δὲ ποτὲ μὲν ψιλῶς, καὶ ἄνευ
μετὰ εἰκότος, ἢ ὁμοιώσεως, ἢ παραβολῆς. εἰκόνων μὲν
ὡς ὅταν εἴπῃ,

Ἦδ' ἔν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἄρτεμιδι ἐκέλη, ἥε χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.
ὁμοιώσεως δὲ, οἷον,

Αὐτὸς δὲ κτίλος ὥς ἐπιπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν,
παραβολῆς δὲ, ὅταν παραπλησίον πραγμάτων παραφρα-
σιν ποιήσῃται, ἔχουσιν ἀνταπόδοσιν τὴν ἀπὸ τοῦ ἀπο-
κειμένου διηγήματος. καὶ ἔστι παρ' αὐτῷ ποικίλα
εἶδη τῶν παραβολῶν· συνεχῶς γάρ καὶ πολυτροπῶς
παραιτίθῃσι ταῖς τῶν ἀνθρώπων πράξεσι καὶ ὁρίσιν
ζῶων ἄλλων ἐπιρρίπτει καὶ φύσει.

LXXXV. Καὶ ἔστι μὲν ὅταν ἀπὸ τῶν ἡλικιω-
ποιῇται τὴν ὁμοίωσιν, οὐ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ἡλικιω-
τος, ἀλλὰ πρὸς τὴν φύσιν ἐκάστου ἀφορῶν. ὅθεν ἔστι
ἐν ἡλικιότητι ἀπεικασί μύθας,

Καὶ οἱ μύθας θάρσος ἐνὶ στήθεσιν ἔθηκε.
καὶ τὴν συνέχειαν τῷ αὐτῷ ζῳῳ,

Ἦντε μυῖων ἀδινάων ἴθνη πολλά.

τὸν δὲ ἀθροισμὸν καὶ τὴν πολυπλήθειαν μετ' ἀδινάων
μελίσσοις,

Ἦνδ' ἴθνη εἰσι μελισσῶν ἀδινάων.

αὐτῷ δὲ καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν διωξὴν ἔδειξεν, εἰπὼν,

— ἀφῆκασιν τοικότες ἀνδροδαίσι·

καὶ ἔτι προσθεῖς,

Οὐς παῖδας ἱριδαίνουσιν ἴθοντες,
ἵνα μᾶλλον τὸ ἐκ φύσεως αἰτῶν θυμοειδὲς τῷ
τῶν παίδων ἐρεθισμῷ ἐπιταίνῃ. ἐπὶ δὲ συνεχῶς φασὶν
φησὶν

Ἐσθλοὶ τεττίγισσιν τοικότες·

λαλέστατον γάρ τὸ ζῶον, καὶ ἁπαντοῖον ἐν τοῦτῳ.

LXXXVI. Τῶν δὲ ἀσυντάκτως φερομένων φασὶν
παμμιγῆς οὕτως εἶκασεν·

Ἦντε παρ' κλαγγὴν γερῶν πελεῖ οὐρανόθεν πρὸς

οὐδ' αἰς τὰς ἐν καθιστάμενα πλήθ' ἑ τοῖς καθημένοις
οἰοῖσιν ὁμοιοί.

Κλαγγηδὸν προκαθεζόντων.

ὅν δ' ὀξύτητι τῆς ὕψεως καὶ τῆς πρᾶξεως, ποτὶ μὲν
καὶ παρασύλλει,

ὡς δ' ὅστις φασσαφόνῳ, ὅς τ' ὠκιστος πετεινῶν.

οὐδ' αἰετῶ,

ὅν τε καὶ ὑπόθ' ἔδοντα πόδας ταχὺς οὐκ ἴλαθα
πεώξ.

καὶ λατρεῖ γὰρ τὴν ὀξυδερκεῖαν ἐν τῷ πόρρωθεν ἰδεῖν.

ὅς δ' αὖ τᾶχος, ἐν τῷ ποδωκέστατον ζῶον ἔλιν, τὸν δὲ
καλαγέτω πρὸς ὕψιν καλεμένου, δρᾶκοντος δρᾶματι

καὶ λατρεῖ, οὐκ ὀκνήσας οὐδ' ἀπὸ τῶν ἐρπειῶν παρα-
γμάτων λαβεῖν,

ὡς δ' ὅτε τις δρᾶκοντα ἰδὼν, παλιννοσσοῦς ἀπέστη.

οὐδ' αὖ τῶν ἄλλων ζῶων, δειλίας μὲν ἀπὸ τοῦ λαγωσθ
καὶ βῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἐλάφου ὁμοίως,

τῷ δ' αὖτως ἴσθηται τετρηπτότας ἢ τε νέβροις,

οὐδ' αὖ τῶν ἄλλων,

ὡς δ' ὅτε κερχαρόδοντες δύο κύνας, οἳ τ' ἐπὶ Θήρης.

οὐδ' αὖ τῶν φιλοτεκνίων,

ὡς δ' ἐκ τῶν ὑπὸ λῆσι περὶ σκυλάκας βεβῶσα.

οὐδ' αὖ τῶν προθυμίων πρὸς τὸ φυλάσσειν,

ὡς δ' ἐκ τῶν περὶ μῆλα δυσωρήσονται ἐν αὐλῇ.

LXXXVII. Ἀργαίην δ' ἄμα μυθικῶς καὶ ἱταμῶς

κατασσομένην, λύκοις ἔκαστον,

ὡς δ' ἐκ τῶν λύκοις ἄριστον ἐπὶ χροῖον, ἢ ἐν ἑρπείοις.

οὐδ' αὖ τῶν ἀκκιμῶν καὶ ἄγρεπτον, διὰ τε συνῶν ἀγρίων, καὶ
καρδύλων, καὶ λεόντων ἰδιεῖς, μερῶν ἐκάστω τὸ πρὸς

τοῖς φύσιν οἰκεῖον. τῶν μὲν συνῶν τὴν ὀρεῖαν, ἣν ἔχει
τῶν μᾶχην, ἀνυπόστατον ποιῶν,

οὐδ' αὖ τῶν ὀρεινῶν δ' ἄρ' ἐνὶ προμάχοις οὐκ ἔκλειος ἄλκην.

οὐδ' αὖ τῶν καρδάλων τὸ ἀπαισῶν τῆς τολμῆς,

οὐδ' αὖ τῶν καὶ περὶ θουρὶ παπαρμένη οὐκ ἐπολήγει.

οὐδ' αὖ τῶν δὲ τὸ μέλλον μὲν, αἰς τέλος δὲ, γενναίων,

οὐδ' αὖ τῶν περὶ πλεῖρας τε καὶ ἰσχύος ἀμφοτέρωθεν

ἀνιστάται.

πάλιν δὲ παραβάλλει δρόμον ἀνδρὸς γενναίου
τροφῆς κεκοιμημένῳ,

Ὡς δ' ὅτι τις σταιὸς ἵππος ἀκοστήσας ἐπὶ φάτῳ
καὶ τοῦναντίον βραδείων κατὰ πορείαν, ἀήτητον αὖτε
τῷ καρτερεῖν, οὕτως ἴδαιζεν,

Ὡς δ' ὅτι ὅς τις παρ' ἄρουραν ἰὼν ἐβλήσαιο παλῶν
σχῆμα δὲ βασιλείων καὶ ὑπερέχον ἐτύπωσε διὰ τῶν

ἦντι βοῦς ἀγέληφι μέγ' ἱσυχος ἐπλετο πάντων.
LXXXVIII. Οὐ κατελύπε δὲ οὐδὲ τῶν θαλάσσιων
ζώων ὁμοιότητις. πολυτιμὰς μὲν τὸ παρήμερον καὶ
δουραπέσπυστον τῶν πετρῶν,

Ὡς δ' ὅτι πολυτιμὸς θαλάμης ἐξελκομένοις
διληφίνοις δὲ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κρατιστεύον τῶν ἄλλων

Ὡς δ' ὑπὸ διληφίνος μεγαλήτιος ἰχθυὺς ἄλλοι.

LXXXIX. Πολλάκις δὲ τὰ ὑπὸ ἀνθρώπων ἡρώ
σόμενα ἄλλαις ὁμοίως πράξισι παραβάλλει, ὥσπερ
τοῦτῳ,

Οἱ δ' ὥς τ' ἀμνηστὺς ἐναντίον ἀλλήλοισι,
τὴν ἔνστασιν καὶ καρτερίαν διακρύπτει τῶν ἀνδρῶν.
Ὡς δ' ἄγαν ὥς διακρύπτει ὀνειδίζει μετὰ ἐναργαῶς ὁμοί
σιως,

Τίπτει διδάκρυσαι Πατρόκλης, ἦντε κούρη
Νηπίη.

XC. Ἐτόλμησε δὲ καὶ τοῖς στοιχείοις παραβάλλει
πράξεις ἀνθρωπείας, ὥς ἐν τούτῳ,

Ὡς ἔφατ'. Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἰσχυόν, ὥς ὅτε κῆμα
ἄκτῃ ἐφ' ὑψηλῇ, ὅτε κινήσει νότος ἰχθυῶν

Προβλήξει σκοπέλῳ· τὸν δ' οὐποτε κύματα λείπει
Παντοίων ἀνέμων, ὅταν ἐνθ' ἡ ἐνθα γένωνται.

ἐν οἷς δηλὸς ἵσται καὶ ὑπερβολῇ, καὶ αὐξήσας περὶ τὴν
τοῦ. οὐ γὰρ ἤρκασι κύματος ἤχω τὴν κραυγὴν οὐκ

κῆσαι, ἀλλὰ τῶν προσηγομένων ἀκτῇ ἐφ' ὑψηλῇ, ὅτε
μετεωριζόμενον τὸ κῆμα μέγιστα ἤχον ἀπαιτεῖται

οὐδ' ἀπλῶς κῆμα, ἀλλὰ τὸ κινήθην ἀπὸ νότου, τοῦ μέ
λιστὰ τὰ ὑγρὰ κινουμένου· καὶ ἐπὶ σκοπέλῳ προβλήξει

τῷ ἀναιετιμμένῳ εἰς τὴν πέλαγος, καὶ περιελκυσσόμενον
αὐτοῦ, ὅς καὶ ἀδιύλιπτον ἔχει τὸν κλύδωνα, ὅσο

ὡς προσέπτεωσιν εἰ πτόντες ἄνθρωποι. τοιαῦτα μὲν ἐστὶ
τὰ τῆς ἐν τῷ διηγεῖσθαι ἐξερρηγμένης κατ' αὐτῶν ὑπερ
ἴκιστι καὶ ἐπὶ τῶν πολλῶν κειανούσιν, ἐκ τῶν ὀλίγων
παρὰδελφμάτων.

XCΙ. Σκευώμεθα δὲ καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη τῶν λόγων,
εἴ ποτε παρὰ τῷ Ὀμήρῳ, πρώτῳ καὶ τὰς ἐννοίας αὐτῶν
καθόρτι, καὶ ἐναργῶς κατασκευάσονται. ὁμοίως ὀλίγα
παρὰδελφματα παρετεθέτα, καὶ τὰ ἄλλα τοῖς παρα-
σκευάσει.

XCII. Ὁ δὲ Θεωρητικὸς λόγος τοῖς, ὃ περιέχων
τὰ καλούμενα θεωρήματα, ὡς ποιεῖ γινώσκεις τῆς ἀλη-
θείας, γινωσκμένη μετὰ τέχνης· ἀφ' ὧν ἐστὶ τὴν φύσιν
τῶν ὄντων, θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, κα-
τανοεῖν, καὶ τὰς περὶ τὴν ἡθὺς ἀρετῆς καὶ κακίας διαι-
ρεῖν, καὶ ἢ τινι τέχνῃ λογικῇ μετέχουσθαι τὴν ἀλήθειαν
προσέχει, μανθάνειν. ταῦτα δὲ μεταχειρόμενοι οἱ ἐν
φιλοσοφίᾳ διατρέψαντες· ἥς ἐστι μέρη, τὸ φυσικόν, καὶ
ἠθικόν, καὶ διαιλεκτικόν. ἐν δὲ πᾶσι τοῖς τὰς ἀρχὰς
τὰ ἀπέρηματα ἐνδιδότρια Ὀμηρον εἰ κατεμάθοιμεν,
ὡς οὐκ ἂν εἴη πρὸ πάντων θεωρητέον αἴτιος; εἰ δὲ
δὲ αἰνιγματῶν, καὶ μυθικῶν λόγων τιτῶν ἐμφανέται
τὰ νοήματα, οὐ χυρὴ παρὰδόξον ἡγήσασθαι. τοῦτο γὰρ
οἷον ποιητικῆς, καὶ τῶν ἀρχαίων ἡθὺς, ὥτως αἰ μὲν
φιλομαθόντες μετὰ τιος ἐθιμοφίας ψυχρογούμε-
νοι, ὅσον ζητῶσι τε, καὶ ἐνυλασκῶσι τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ
ἀμειδίως μὴ καταφροσῶσι τοῦτων ὧν οὐ δύναται συν-
εῖναι, καὶ γὰρ ἐστὶ πως, τὸ μὲν δὲ ὑποφίως σημανό-
μενον, ἀγυστὴν· τὸ δὲ φανερώς λαγόμενον, εὐτελές.

XCIII. Ἀρξώμεθα τοίνυν ἐκ τῆς τοῦ παντός ἀρ-
χῆς καὶ γενέσεως, ἥν Θάλῃς ὁ Μελήσιος εἰς τὴν τοῦ
ἄλλου οὐρανὸν ἀναφέρει· καὶ θεμασώμεθα, εἰ πρώτος
Ὀμηρος τοῦδ' ὑπέλαβεν, εἰπὼν

Ἐπειὶ δὲ ὅπου γένεαις πάντισσι τέτυκται.
καὶ ἐκείνου δὲ Στροφίου ὁ Καλοφύκτις, ὑφιστάμενος
τῆς πρώτης ἀρχῆς εἶναι τὸ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν, Ἰσικε
νόμισαι τὴν ἀφορμὴν ταύτην ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν τοῦτων,
Ἄλλ' ὅμως μὲν πάντας ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε·

σημαίνει γὰρ τὴν ἀνάλυσιν εἰς τὰ γεννητικὰ στοιχεῖα τοῦ παντός. ἡ δὲ μάξιμα ἀληθείης δόξα τέσσαρα στοιχεῖα συνίσταται, πῦρ, αἶρα, ὕδωρ, γῆν. ταῦτα δὲ καὶ ὁμοειδὲς εἶδός φαίνεται, μνημονεύειν ἐν πολλοῖς ἀνθρώποις ἐκαστον.

XCIV. Καὶ τὴν τάξιν δὲ αὐτῶν ὅπως ἔχει κατέστησεν. ὅτι μὲν γὰρ ἡ γῆ κατωτάτω πάντων ἐστίν, ὅπου σάμεθα. σφαιροειδοὺς γὰρ ὄντος τοῦ Κόσμου, ὁ περικύκλων τὰ πάντα οὐρανός, τὸν ἄνω τόπον ἐπὶ τὴν γῆν κότεως λέγουσι ἄν· ἡ δὲ γῆ, ἐν μέσῳ πᾶσι ποταχόθεν κατωτέρω τοῦ περιέχοντος ἐστίν. τοῦτο δὲ ἡ παλαιὰ ἐν τούτοις μάξιμῳ δηλοῖ, ἐν οἷς φησιν ὁ Ζεὺς, ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου σιγῶν ἀναψόμενος, τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ἀνασπείσσειν, ὥς πᾶντα μετέωρα γενέσθαι, Ἄλλ' ὅτε κεν καὶ ἐγὼ πρήφρων ἐθέλωμι ἐρύσσειν, αὐτῇ κεν γαῖῃ ἐρύσωμι· αὐτῇ τε θυλάτῃ· Ζευὴν μὲν κεν ἵππειν περὶ ὅλον Ὀλύμπιον Ἀθῶα μιν, τὰ δὲ κ' αὐθι μετήσομι πάντα γένεσθαι.

XCv. Τὸν δὲ γῆς ὄντος τοῦ αἵρος, τὸν αἰθέρα ὑψηλότερον εἶναι φησιν οὕτως,

Εἰς θλάτῃν ἀναβῆς περιμήκετον, ἢ τότ' ἐν Ἰδῇ Ἀκροτάτῃ πεφυῖα, δὲ ἡἶρος αἰθέρ' ἔκλει· τοῦ δὲ αἰθέρος ἀνωτέρω τὸν οὐρανόν.

Ὡς οἱ μὲν μάκρ' ἀνὰ σιδήριος δ' ὀρυμμάδος Χάλκειον οὐρανὸν ἔκει δὲ αἰθέρος ἀτρυγέτοιο, καὶ ἔτι ἐν τούτῳ,

Ἡρώη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Ὀλυμπόν τε· τὸ γὰρ καυρώτερον τοῦ αἵρος, ἀνωτάτω ὢν, καὶ ἡ μάξιμ' ἀπέχον τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀνασπείσσειν, ὥς ὅλον λαμπρόν φασιν Ὀλυμπόν προσηγορεύεσθαι.

XCVI. Ἐν οἷς δὲ φησιν ὁ ποιητὴς συνοικεῖν τὰ πᾶσι τὴν Ἥραν οὐραὴν ἀδελφὴν, δοκεῖ ταῦτα ἀλλήγησεν ὅτι Ἥρα μὲν τοῦτα ὁ Ἄρης, ἥπερ ἐστὶν ὕψος οὐραίου, καὶ λέγει,

— Ἥρα δ' Ἥρη

Ἥλινα πρόσθε βαθεῖαν,

Ζεύς δὲ ὁ Αἰθέρ, τουτέστιν ἡ πυρώδης, καὶ Ἰνδερμος
 οὐραία.

Ζεύς δ' Ἰλαχ' αὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ τιφέλῃσιν.
 ἄλλοι μὲν οὐκ ἴδοῦσι διὰ τὴν συνύφειαν, καὶ τὴν κα-
 τὰ τὴν ὁμοιότητα, ὅτι ἅμω κοῦτοι καὶ κινούμενοι·
 ἄλλοι δὲ καὶ ὁμόλογητοι, ὅτι ἐξ αἰθρῶν συνιόντων
 γίνονται τὰ πάντα· διὸ καὶ ἐν τῇ Ἰδῇ συνιέρονται, καὶ
 ἡ γῆ αὐτοῖς φύει καὶ πλάσσει καὶ τὰ ἄνθη.

XCVII. Τοῦ δὲ αὐτοῦ λόγου ἔχεται καὶ κῆρυ, ἐν οἷς
 ἔχον ὁ Ζεύς κριμῆσθαι τὴν Ἥραν, καὶ ἐξάπτεισθαι
 τὴν ποδῶν αὐτῆς ἀκμανας δύο, τουτέστι τὴν γῆν καὶ
 τὴν θάλασσαν. μάλιστα δὲ ἐν ἐκείνῃς ἐξεργάζεται
 τὴν περὶ στοιχείων λόγον, δι' ὧν ὁ Ποσειδῶν λέγει

Τοῖς γὰρ τε Κρόνου ἦμιν ἀδελφοί, οὗς τέμειρε Πείρα,
 Ζεὺς καὶ ἐγώ, τρίτατος δ' Αἰθρῆς ἐνέροισιν ἀνύσσων·

Τριχθὰ δὲ πάντα δίδουσι, Ἰκυστος δ' ἑμμορε τιμῆς.
 καὶ ἐν τῇ τοῦ πυρρὸς τομῇ Ζεὺς μὲν Ἰλαχὶ τὴν τοῦ
 πυρρὸς οὐραία, Ποσειδῶν δὲ αἴη τοῦ ὕδατος, Αἰθρῆς δὲ
 τὴν τοῦ ἀέρος· τοῦτον γὰρ λέγει ξόφαν ἡ ἐρώεντα,
 ἐκείνη φῶς οἰκίον οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἥλιου, καὶ Σε-
 λήνης, καὶ τῶν ἄλλων ἡστέρων κατελύμπεται.

XCVIII. Τετάρτη δὲ κατελείφθη καὶ κοινή πάντων
 ἡ γῆ· ἡ μὲν γὰρ τῶν τριῶν στοιχείων οὐραία κινῆται
 καὶ, μόνῃ δὲ ἀκίνητος ἡ γῆ μένει, ἡ καὶ τὸν Ὀλύμπου
 ἀποδείκνυται· ἡ μὲν γὰρ ὕψος ἔστιν, ὡς μέρος τῆς γῆς·
 ἡ δὲ τοῦ οὐρανοῦ τὸν λαμπρότατον καὶ καθαρώτατον,
 καὶ ταύτης οὐσῃς ἐν τοῖς στοιχείοις πέμπτης οὐραίας,
 ὡς καὶ ὡς θηοῖν τινες τῶν Ἰνδόων φιλοσόφων, ὥστε
 καὶ τὰ ἐκδὸς κοινὰ ἐπέθετο εἶναι, τὴν τε γῆν καὶ τὴν
 διὰ βαρυτέτα, καὶ τὸν Ὀλύμπου ἀνωτάτω ἅπαντα διὰ
 κοινότητάς, ὅτι ἐς ταῦτα αἱ μεταξὺ φύσεις πᾶσι μὲν κα-
 ταλύμπεται, πᾶσι δὲ ἀναφύονται.

XCIX. Τῆς δὲ τῶν στοιχείων φύσεως ἐξ ἐναντίας
 ἐναντίας, ἐξ ὁρότητός τε καὶ ὑγρότητος, καὶ θερμότη-
 τος καὶ ψυχρότητος, ἐκ δὲ τῆς πρὸς ἀλλήλα ἀντα-

γίας, καὶ κρίσεως ἀναπεργαζομένης τὸ πᾶν, καὶ
βολὰς μὲν μερικὰς ὑπομεταύσεως, τοῦ δὲ παριού-
μῃ ἐπιδοχομένης, Ἐμπεδοκλῆς ἔφη τὰ ὅλα συνιστᾶν
οὕτως,

Ἄλλοι μὲν φιλότῃ ἀντιρροχόμεν' εἰς ἔν ἅπαντα
Ἄλλοι δ' ὕδατι ἵκασται, φοιτῶμεναι νείκεος ἐν
τὴν μὲν συμφωνίαν καὶ ἔρωσιν τῶν στοιχείων,
προσαγορεύσας· νείκος δὲ τὴν ἐναντίωσιν.

C. Πρὸ δὲ τούτου Ὀμήρου τὴν φιλίαν καὶ νεί-
κος ἀντίσσεται, ἐν οἷς φησιν Ἥρα παρ' αὐτῶν,
Εἰμι γὰρ ὁπομένη πολυφάρβου πείρατα γαίης
Ὀκεανῶν τε θεῶν γενέσθαι, καὶ μητέρα Τηθύος.

Τοὺς εἰμ' ἠφρομένη, καὶ σφ' ἔκκριτα νείκει λύσθαι.

CI. Τοιοῦτον δ' γε καὶ τὴν Ἀφροδίτην, καὶ τὴν
ρην ὁ μῦθος ἀντίσσεται, τῆς μὲν τανυό δυνάμει
παρὰ τῷ Ἐμπεδοκλῇ ἡ φιλία, τοῦ δὲ ὁ παρ' αὐτῶν
νείκος. ὅθεν ποτὲ μὲν σύμψινον ἀλλήλοισι, ποτὲ δὲ ἀν-
τίσσεται. ἔλεγχαι δὲ αὐτοὺς Ἥλιος· καὶ δεσμοῖς μὲν αὐ-
τοὺς ἠφρομένης, λύει δὲ Ποσειδῶν. ἐν οἷς δὴ ἔστιν ἡ
ὅτι ἡ ἔνθεος καὶ ἡ ξηρὰ αἰσθεῖ, καὶ ἡ ταύτη ἡφρομένη
ἡ ψυχρὰ τε καὶ ὑγρὰ, ποτὲ μὲν συνάγουσι τὰ πάντα,
ποτὲ δὲ λύουσιν.

CII. Ἀκολουθεῖ δὲ τούτοις καὶ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις
ποιηταῖς εἰρημένον, ὅτι ἐκ τῆς Ἄρεος καὶ Ἀφροδίτης
συνουσίας ἄρμονία συνέστηκεν, ἐξ ἐναντίων, βαρύνει
καὶ ὀξύνει, κεντραμένων ἀλλήλοισι ἀναλόγως. ὥπως δὲ
ἀντίκεινται ἀλλήλοισι τὸ τῆς ἐναντίας ἡσυχίας τετρα-
κότα, ἀντίσσεται τοῖς ποιηταῖς, καὶ ἐν τῇ παρα-
ξί τῶν θεῶν, ἐν ἧς πεποίηκε τοὺς μὲν τοῖς Ἑλλήνοις, τοῖς
δὲ τοῖς Ἰουδαῖοις βοηθοῦντας, ἀλληγορικῶς ἐμφανῶν τὴν
δυνάμει ἐκείνου. καὶ τὸν μὲν Φοῖβον τῷ Ποσειδῶνι
ἀντιτάσσει, τὸν δὲ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, τῷ ὑγρῷ καὶ ψυχρῷ
τὴν δ' Ἀθηνᾶν τῷ Ἄρει, τὸ λογιστικὸν τῷ ἀλογιστικῷ
τουτέστι τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ· τὴν δὲ Ἥραν τῇ Ἀφρο-
δίτῃ, τὴν ἄρα τῇ σιλήνῃ, καὶ οὕτως μὲν, αἰσθητῶν,
δὲ πολυκίνητος· τὸν δὲ Ἑρμῆν τῇ Ἀθηνᾷ, ὅτι ὁ μὲν
λόγος ἀπὸ ξηρῆς καὶ μένεται, ἡ δὲ λήθη τούτων ἵσται.

Ἰωντίον· τὸν δὲ Πρωιστόν τῷ ποταμῷ, κατὰ τὸν αὐ-
τὸν λόγον καὶ ὃν τὸν ἥλιον τῇ θαλάσῃ· θιατὴν δὲ
τῆς μάχης τὸν πρῶτον θεόν, καὶ ἐπὶ τούτῳ γεγηθότα.

III. Ἐκ δὲ τῶν προειρημένων ἄμα καὶ τοῦτο ὑπο-
δεικνύς· Ὀμηρος φαίνεται, καὶ ὅτι εἰς ἴσιν ὁ κόσμος,
καὶ πεπερασμένος. εἰ γὰρ ἄπειρος ἦν, οὐκ ἂν εἰς ἄρι-
στον πέρας ἔχοντα διερχότο. καὶ ἐν τῷ ὁρόματι ση-
μαίνει τὸ οἰωπῆν, ὥς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς χρητίζεται ἀντὶ
τοῦ ἱερικοῦ τῷ πληθυντικῷ. σαφέστερον δὲ τὸ αὐτὸ
ἐρηλοῖ ἐν τῇ εἰπεῖν,

— πείρατα γαίης·

καὶ πάλιν ἐν οἷς φησιν,

— οἷδ' εἴ κε τὰ νεύματα πείραθ' ἔκηται

Γαίης καὶ πόρτοιο·

καὶ ἐν τῷ,

Ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οἰλίμκοιο·
ἐπὶ γὰρ ἔστιν ἀκρότης, ἐκὼ καὶ πέρας.

IV. Ὅπως δὲ καὶ περὶ Ἥλιου γινώσκω, οἷον ἄδη-
λον, ὅτι κυκλοφορικὴν ἔχων δύναμιν, ποτὲ μὲν ὑπὲρ
γαίης φαίνεται, αὐθις δὲ ὑπὸ γῆν ἄπεισι. καὶ τοῦτο δη-
λοῦ ποιεῖ, λέγων,

Ἄφροί, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπη ζόφος οἷδ' ὅπη ἡώς,

οὐδ' ὅπη Ἥλιος φαισίμβροτος εἶδ' ὑπὸ Γαῖαν,

οὐδ' ὅπη ἀνέεται.

καὶ ὅτι αἰεὶ ὑπὲρ ἡμῶς ἴων, καὶ διὰ ταῦτα ὑπερφαν-
ερώτατος ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ἰσχυρῶς ἀνι-
σταλὴν ἐκ τοῦ περιέχοντος τὴν γῆν ὕδατος, τοιούτου τοῦ
ὕδατος ποιεῖται, καὶ εἰς αὐτὸν κατιυδύεται, δηλοῖ σα-
φέως, τὴν μὲν ἀνατολὴν καὶ τούτοις,

Ἥλιος δ' ἀνόρουσε, λιπὼν περικαλλέα λήμνην,

Ὀδρεῖον εἰς πολέχυλλον, ἵν' ἀθανάτοισι φαίνητ'

τὴν δὲ δίσκον

Ἰν' ἴππῳ ὠκιστῷ λαμπρὴν φανος Ἥλαιοιο,

ἔχον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

V. Αἰκνύουσι δὲ αἰ τοῦ καὶ τὸ εἶδος,

— λαμπρὸς δ' ἦν Ἥλιος ὥς·

καὶ μέγεθος,

Εἶπε γὰρ Ἡλίας φαίθων ὑπερέσχισθαι γαῖαν.
καὶ εἶ μῦλλον ἐν τούτῳ.

Ἦμος δ' Ἠέλιος μέσσην αὐρανὸν ἀμφιβιβήκει
καὶ τὴν δύναμιν,

Ἡλῖος, ὃς πάντ' ἑρροῦσ', καὶ πάντ' ἐπακούει·
καὶ τὸ θυμυχον, καὶ τὸ λαὶ ἡ κινήσει αὐτοπροαίρετον
ἐν οἷς ἀπαιτεῖ,

Ἀύσομαι εἰς ἕλδα, καὶ ἐν νικύεσσι φαινώ.
 καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁ Ζεὺς αὐτὸν παρακαλεῖ,

Ἡλὶ, ἤτοι μὲν σὺ μετ' ἀθανάτοισι φῦναι,

Καὶ θρησκείαι βροτέϊον ἐπὶ λείδωρον ἱσχυραν.
 Ἐκ ἂν δηλοῖ ὅτι οὐ πῦρ ἐστιν ὁ ἥλιος, ἀλλ' ἐνερ-
 γείσων οὐσία· ὅπου καὶ ἀποστολῆς ἐπέδειξεν
 τὸ μὲν πῦρ ἐστὶν ἀνοήσις, καὶ ἀνυφαν, καὶ εἰδὼν
 πῦρ, καὶ φθορὴν· ὁ δὲ ἥλιος, κυκλοφορητικὸς,
 ἡμυχος, καὶ αἰδῖος, καὶ ἀφθορὸς.

CVI. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν
ἀστέρων οἷα οὐκ ἀπειρώτως Ὁμηρος εἶχεν, φανερόν ἐστι
εἰς ὧν πεποίηκε,

Πληθύνεις δ' Ὁδὺς τε, τὰ, τε σθένος ἡρώωνος
καὶ τὴν ἄρκιον τὴν αὐτὴ στροφισμένην περὶ τὴν αἰγυρῶν
πόλον τὸν βόρριον, καὶ διὰ τὴ μετῴρων μὴ ἑατομένην
τοῦ θαλάσσης, ὅτι ἐν ἰσὺ χρόνῳ, τε μικροτάτους τε
κλος ἐν ᾧ ἴσιν ἄρκιος, καὶ ὁ μέγιστος, ἐν ᾧ ἡλιος
στρέφεται ἐν τῇ τοῦ κόσμου περιφραγῇ· καὶ τὸν βόρ-
ριον δύμμετον Βοώτην, ὅτι πολυχρόνιον ποιτεῖται
κατέδωκεν, οὗτοι πετιοικὺς θάλας, ὥς τε ἡρῶν κενὸν
φεροσθαι, καὶ συγκυβηδύσασθαι τέσσαρας ῥωδοίς, τὰς
πάντων εἰς ὅλην γῆντα μεταζομένην ἔξ ῥωδοίων εἰς
μὴ πάντα τὰ περὶ τῶν ἄστρον θεωρούμενα διὰ τὴν
ὡς Ἄριστεος, ἢ ἄλλος τις, οὐ χυρὴ θανατῶται· οὐ γὰρ
τοῦτο πρόκειται αὐτῷ.

CVII. Οὐκ ἄγνοιί δι τὰς αἰτίας τῶν περὶ τὰ στοι-
χία συμπληρώτων, οἷον στοιχείων καὶ ἐκλήφων. Ἐπεὶ
γὰρ ἡ γῆ οὐκ ἔστι μετέχου ἐν ταύτῃ ἄλλος τι καὶ καθα-
ρὸς ὕδωρ, ὅφ' οὐ καὶ περιέχεται, καὶ τὸ εἶδος ἐν δὲ
ταύτῃ συνίσταται ἄλλοι πνευματώδεις, τοῦτοι

ψαίνῃ τῶν μετ' ἐπαχθέντων· κινεῖν τὴν ἀρετήν, προχέοντες
 ἀντιοδιδόντες, εἰς τὸ ἔξω φερόμενους· τοῦ δ' ἀντικει-
 μένου τοῦ πνύμενου ἐνὶ δὲ τῆς, τὴν δὲ λαλοῦσαν ἀντικει-
 μένου τοῦ πνύμενου, ἐπαχθέντων· ἡ ἐκείνη τῆς εἰς τὸ ἔξω
 φερόμενους, ὅτι δὲ οὐκ ὑποχωροῦσαν ἀντικει-
 μένου τῆς τῆς μετ' ἐπαχθέντων, οὐκ ἔστιν ἡ μετ' ἐπαχθέντων, τὴν
 μετ' ἐπαχθέντων οὐκ ἔστιν ἡ μετ' ἐπαχθέντων, ἡ μετ' ἐπαχθέντων
 οὐκ ἔστιν ἡ μετ' ἐπαχθέντων, ἡ μετ' ἐπαχθέντων οὐκ ἔστιν ἡ μετ' ἐπαχθέντων.

CVIII. Ἰσὺ δὲ τῶν πνευμάτων ἐνδὲς τῆς γῆς κω-
δωνυμωμένων, κτηνῶν συμβαίνει καὶ ἕλκος, καὶ ἀ-
νθρωπίνους τοῦ ἡλίου, σκεπνύμεθα καὶ καὶ τοῦτο συνέει-
πάτομεν μὲν γὰρ τὸν Ποσειδῶνα αἰοῦντα τὴν γῆν, αἰ-
ὸν τὴν Ἀχιλλεύς ἔδωκεν εἰς τὴν μάχην, προειρηκὸς δὲ
ἐπὶ τῆς προειρημίας, ὅποια ἦν ἡ τοῦ ἄερος κατὰστασις·
ἐπὶ μὲν τοῦ Σαρπηδότος,
Ζεὺς δ' ἐπὶ νύκτ' ἐλογη κατὰστασις κρηταιγῇ ὑσμίνῃ·
καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ Πατρούλου.

— οὐδέ κε φαίης.
Οὐτε ποτ' Ἥλιος σέον θυμῶναι, οὔτε Σιλήνην.

Ἡμεῖς γὰρ καὶ χοροὶ
 αὐτῶν ὁλοντο ὁ Ἄγιος εὐχεταί,
 καὶ πᾶσι, ἀλλὰ οὐ πάντας ἐπ' ἡρώος πλάς· Ἀγαθόν,
 Πόνησον ἑὶ ἄσπρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι,
 οὗτοι δὲ τῆς σιαγόνης τοῦ πνεύματος ἔξω καταστάντες,
 ποδοὶ γ' ὀρνυμι ἀνέμου, ὅθεν Ἡμεῖς φησιν.
 Ἀνὰ τὴν Ζαφροῖσιν καὶ ἄρξιντο Νόστον
 Ἐσονται ἔξ ἑλπίδων χαλεπὴν δόξιντα θείαν.
 τοὺς ἡσυχίαν τοὺς ἀνέμους ἢ ἴσως ἐπὶ τὴν πύλιν
 τοῦ Πατρὸς οὐρανίου παρακαλῶν.

— οὐδ' ὤρεοντο
 ἡρώϊ' ὑπὸ λειψυγῇ νείεα κλισίοντες ὄπισθεν.
 ἦτορ δ' αὖ καὶ τὴν ἐκλειψιν τοῦ ἡλίου φυσικῶς γινομένην, ἢ ἅπαν τὴν Σελήνην ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν συνόδῳ κατὰ καὶ
 θέτον ὅτε Ἰσοδοὺ ἐπακούσῃ, εἰδὼς φησίναι, προει-
 πάω γάρ οἱ τὴν ἐκλειψιν αὐτοῦ Ὀυδυσσεύς.

Τοῦ μὲν φθιόντος μηνός, τοῦ δ' ἱσταμένου,
τοῦτέστιν ὅτι ἄνα πᾶσι καὶ ἄρχεται ὁ μῆν, ἀνατολῆς

σης τῷ Ἠλλῷ τῆς Σελήνης· ἅμω τῷ Ἰλλοῦν αὐτόν, σιν ὁ μῆτις πρὸς τοὺς μνηστήρας,

Ἄ δειλοὶ τί κακὸν τόδε πάσχετε; τυκτὶ μὲν ὑμεῖς
 Ἐλλύσεται κεφαλὰί τε, πρόσωπά τε, νῆφθε τε γούνα
 Εἰδῶλων δὲ πλείον πρόθυρον, πλείη δὲ καὶ αὐλή
 Ἰεμένων ἱερὸς δὲ ὑπὸ ζῴων· ἥλιος δὲ
 Οὐρανοῦ ἔξαπλόωλε, κυκὴ δ' ἐπιδέδρομεν ἄχλιν

CIX. Καὶ ἀνέμων δὲ φύσιν ἀκριβῶς κατενόησαν
 ὦν τὴν μὲν γένεσιν ἐκ τῶν ὑγρῶν εἶναι· τοῦ μὲν
 ὕδατος μεταβολὴ εἰς ἀέρα γίνεται· ὁ δ' ἀνεμὸς
 αἶθρ φέων. τοῦτο δὲ ἐν τε ἄλλοις πολλοῖς ἐμφαίνει,
 ἐν οἷς φησιν,

— ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων.

τὴν δὲ τάξιν αὐτῶν ὥς ἔχει διεθήκε,

Σὺν δ' Εἶρος τε Νότος ἔ' ἱπτοί, Ζέφυρος τε δυσηπτοί

Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης μέγα κύμα κυλινδῶν
 τούτων γὰρ ὁ μὲν, ἀπὸ ἀνατολῆς ἐρμᾶται· ὁ δὲ
 αἰσημβρίας· ὁ δὲ ἀπὸ δύσεως· ὁ δὲ ἀπὸ ἀρκτου· καὶ
 ὁ μὲν Ἀπηνιῶτης ὑγρὸς ὦν, μεταβάλλει εἰς Νότον· ὁ
 μὲν ὄντι· ὁ δὲ Νότος, λεπυνόμενος εἰς Ζέφυρον· ὁ
 δὲ Ζέφυρος, εἰ μᾶλλον λεπυνόμενος, εἰς Βορέην
 καθάϊρεται, διό,

Ῥοεῖν, ἐπὶ κρατερῶν Βορέην, τὰ δὲ κύματα ἄξει
 καὶ τὴν ἀνιθίσιν δὲ αὐτῶν φυσικῶς ἐξηγήσαντο,

Ἄλλοτε μὲν τε Νότος Βορέην προέηκε φέρεσθαι

Ἄλλοτε δ' αὐτ' Εἶρος Ζεφύρῳ ἔλθασκε δινᾶσθαι

CX. Ἠπίστατο δὲ καὶ κείνος ὅτι βόρειος πόλος ἐπὶ
 γῆν ἴσκι μετέωρος, ὥς καθ' ἡμῶς τοὺς ἐν τῷ κλίματι
 τούτῳ κατοικοῦντας· ὁ δὲ νότιος, ἐκ τοῦ ἐναντίου βε-
 θύς· ὅθεν ἐπὶ μὲν τοῦ βορείου φησὶ,

Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κύμα κυλινδῶν
 τὴν ἀνωθεν ἐμπέπουσαν φορὴν τοῦ ἀνέμου ἐμφαίνει,
 τὸ δὲ ὡθεῖ τὴν ἀπὸ τοῦ κοιλοτέρου πρὸς τὸ ἄνωθεν
 βίαν.

CXI. Ὅτι δὲ καὶ ἡ τῶν ἐπεὶ γένεσις ἴσκι ἐκ τῆς
 τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεως, ἐπαδήλωσεν εἰπὼν,

— κατὰ δ' ὑπόθεν ἦκεν εἶρος

ἤματι μυδαλλας ἐξ αἰθέρος·

Αἱματοέσους δὲ ψιάδας κατέχευεν ἱραζε·
ἀραιήζει γὰρ,

Τῶν τὸν αἶμα κελαινὸν ἐνδρόον ἄμφι Σκάμανδρον
Ἑκαέδα· ὅς τις ἄρ' ἔστι, ψυχαὶ δ' αἰδοῖσθε κατέλθον.
ἔστι δὲ ἄλλων τοῖν ὅτι τὴν ἀναφερόμεναι ἀπὸ τῶν περὶ
τῆς ὑδάτων ὑγρῶ, ἀναπεφυμένα τῷ ὕδατι, τοιαῦτα
ἐκποδὲν κατηνέχθη. τοῦ δ' αὐτοῦ λόγου ἔχειται καὶ
ἄλλοι,

ἤματ' ὁπωρινῶ ὅτε λευρότατον χεῖρ ὕδαρ·
οὔτε γὰρ ὁ ἥλιος ἐκ βάθους ἀνασπῶν διὰ ξηρότητι τῆς
γῆς τὴν ὑγρῶ, θολερὰ καὶ γιγνώδη ἀναφέρει· τὰ δὲ ὑπὸ
λαμπρὸς λάβρῳ καταβόήσσονται. αἱ μὲν οὖν ὑγρῶ ἀναθυ-
ρᾶσαις ἐκποδὲν γεννῶσιν. αἱ δὲ ξηρῶ, ἀνέμους, ὅταν
δὲ ἐν γέφυ ἀποληφθῇ ἀνεμος, ἐπειτα βλεψήσῃ τὸ νέ-
φος, βροντᾶς καὶ ἀστραπῆς ἀποτελεῖ· εἰ δὲ ἐκπίπτει ἡ
καταιγὴ, κεραυνὸν ἀφίησιν. ὅπερ εἰδὼς ὁ ποιητής, λέ-
γει τὰ τοιαῦτα,

Ἀστράπας δὲ μάλα, μεγάλ' ἐκτυπε·
καὶ ἐν ἄλλοις,

Ζεὺς δ' ἀμυνδὶς βρόντησε, καὶ ἱμβραὶ τῇ κεραυνῶν.
CXXII. Θεοὺς εἶναι πάντες οἳ γε ὁρθῶς φρονοῦντες
ἐκτρέφουσιν, καὶ πρῶτος Ὀμηρος. αἱ γὰρ μέμνηται τῶν
θεῶν, λέγων,

— μάκαρες θεοὶ ὅτινα ζωοῦτε.

Ἐξάμετροι γὰρ ὄντις ῥυθμῶν καὶ ἀπαιστος ἔχουσι τῇ
τῇ ἑμῇ φωνῇ, καὶ οὐ δίδονται τροφή, ἥς δεῖται τῶν
ἀνθρώπων ζῶων τὰ σώματα·

Οὐ γὰρ οὔτε ἐδονσ', οὐ πίνουσ' αἰδοῖσθε οἶνον,

Τούτ' ἀναιμόνεις εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλεῖσθαι.

CXXIII. Ἐπεὶ δὲ ἐδύτο ἡ ποίησις θεῶν ἐνεργούν-
των, ἔνα τὴν γυνάμην αὐτῶν αἰσθῆσαι τῶν ἐκτυγχανόν-
των παρρησίῃ, περιέσθηκεν αὐτοῖς σώματα· οὐδὲν δὲ
ἄλλο σώματος εἶδος ἢ τοῦ ἀνθρώπου, διεπικόν ἵστιν
ἐκαστῆς καὶ λόγου, προσεικάσας ἑκαστον τῶν θεῶν,
καὶ τοῦ κοσμήσθαι μεγέθει τε καὶ κάλλει, ἅμα καὶ τοῦ-

το ὑπέδειξε, τὰ πλάνας καὶ ἀγάλματα θεῶν μετα-
εἰς ἀνθρώπων εἶδος ἡκριβωμένα ἰδρύσθαι, ὑπὲρ τοῦ
παρέχιν ὑπόμνησιν καὶ τοῖς Πλάστον προνοῦσαν,
εἰσὶ θεοί.

CXIV. Τούτων δὲ πάντων ἀρχηγόν, καὶ ἡγεμόνα
τὸν πρῶτον θεὸν νομιζάντων τῶν ἀριστῶν φιλοσόφων
αἰσώματον ὄντα, καὶ νοήσαι μᾶλλον καταληπτόν, οἱ
Ὅμηρος ταῦτα ὑπολαμβάνων φαίνεται, παρ' ᾧ λέγεται
ὁ Ζεὺς,

— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Ὡς πύττω ἡμέτερε Κρονίδη, ἵκαυτε κρείοντων·
καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Ζεὺς ἤσκησεν,

Ὅσπον ἐγὼ περὶ τ' εἰμὶ θεῶν, περὶ τ' εἰμὶ ἀνθρώπων·
ἢ δὲ Ἀθηνᾶ πρὸς αὐτόν,

Εὐ νῦν καὶ ἡμεῖς ἴδμεν ὅ ται σθένος οὐκ ἐπιμακρόν·
εἰ δὲ δεῖ καὶ τοῦτο ληΐσθαι, εἰ νοητὸν ἡμίστανται
θεὸν, οὐκ ἄντικρυς μὲν, ἅτε ἐν ποιῆσαι πολὺ πρὸς μὴ
δεξιόσση, ὅμως δὲ ἔστι καταμαθεῖν, ἐν οἷς φησὶν

Εὐριν δ' εὐρύοπι Κρονίδην ἄντη ἡμέτερον ἄλλων·
καὶ ἐν οἷς αὐτὸς λέγει,

Ἄλλ' ἔρειο μὲν ἐγὼ μέγ' οὐρανὸν πτυχι Οὐλύμπου

Ἡμενος, ἐνθ' ὁρώων φρένα τέτταμαι·

ἢ γὰρ μάταιος αὐτῇ, καὶ τὸ μὴ καταμιγνύειν τοῖς
λοις θεοῖς ἑαυτὸν, ἀλλὰ χαίρειν ἑαυτῷ συνόντι,
χρῶμενον ἡσυχίαν ἔχοντι, καὶ αἰεὶ διακοσμοῦντι
πάντα, τὴν τοῦ νοητοῦ θεοῦ φύσιν παρίστανει,
δὲ ὅτι τοῦτο ἔστιν ὁ θεός, ὃ πάντα ἐπιστάμενος, καὶ δι-
πων τὸ πάν, φησὶ γὰρ ὁ Ποσειδών,

Ἡ μὲν ἀμφοτέροισιν ἡμῶν γένος, ἡδ' ἐν πάτρῃ

Ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γέγονεν, καὶ πλείονα ἦδαι·
καὶ τοῦτο παλλάκις,

Ἐνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησι,

τοῦτο σημαίνει ὅτι αἰεὶ διανοοῖται.

CXV. Τῆς δὲ τοῦ θεοῦ διανοίας ἔχειται καὶ ἡ Πλά-
τοια καὶ Εἰμαρμένη, περὶ ᾧν εἰρηνται λόγοι πολλοί
παρὰ τοῖς φιλοσόφοις· τούτων δὲ πάντων τὰς ἀπο-
μύς Ὅμηρος παρίσχει. τὰ μὲν τῆς Πηρονομίας τῶν θεῶν

τὴν καὶ λέγοι τις, ὅπου δια πάσης τῆς ποιήσεως οὐ
μόνον πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων διαλέγον-
ται, ἀλλὰ καὶ καταβάντες ἐπὶ τὴν γῆν τοῖς ἀνθρώποις
ὁμιλοῦσιν; ὅλγα δὲ παραδείγματα ἵνα κατανοήσῃς,
ἐν οἷς ἔστιν ὁ Ζεὺς λέγων πρὸς τὸν ἄδελφόν,
Ἐγὼς, Ἐννοοῖσθε, ἐμὴν ἐνὶ στήθεσι βουλήν,
Ἐν ἵνα ξυτάγειρα· μέλουσι μοι ὀλλόμενοι περ
καὶ ἐν ἄλλοις,

Ὡ πόποι, ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ τέχος
Ὀφθαλμοῖσιν ὀρώμηναι, ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ.
CXVI. Ἐπεὶ δὲ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα καὶ τὸ φιάν-
θρωπον ἡθὺς ἐμφαίνει, εἰπὼν,

Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσσεὺς ἐγὼ θαύσοιο λυθομένην,
Ὅς περὶ μὲν νόον ἔστι βροτῶν, περὶ δ' ἱερὰ θεῶν
Ἀθανάτοισι δίδωκε, τοῖ οὔρανόν ἐϋρὺν ἔχουσιν;
ἐν οἷς ὁρᾷ ἔστιν ὅτι ἐπὶ τὴν γῆν, πρῶτον ἐπὶ
ἐν τῷ ἔχειν· δεύτερον δὲ, ἐπὶ τῷ σέβειν θεούς.

CXVII. Πῶς δὲ αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις ὁμιλοῦ-
ται καὶ συμποροῦντας ποιᾷ τοὺς θεούς, ἐν πολλοῖς ἐξ
αὐτὰμαθῆν· ὥς περ καὶ τὴν Ἀθηναίαν ποιεῖ μὲν τῷ Ἀχιλ-
λεῖ, αἰεὶ δὲ τῷ Ὀδυσσεὶ· καὶ τὸν Ἑρμῆν τῷ Ἡρώμῃ,
καὶ αὐτὸν πάλιν τῷ Ὀδυσσεῖ. καθόλου δὲ αἰεὶ τοὺς θεούς
τοῖς ἀνθρώποις παρασταταῖν οἶται, φησὶ γάρ,
καὶ ἡ θεοὶ ξείνοισιν οἰκότες ἄλλοδαποῖσι,
παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστροφῶσι πόλητας,
ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ ἐννομίην ἱσχυρόντας.

CXVIII. Τῆς δὲ Ἡροδοτῆος τῶν θεῶν ἰδίων εἶναι τὸ
βούλεσθαι δικαίως τοὺς ἀνθρώπους βιοῦν· καὶ τοῦτ'
φησιν ὁ ποιητὴς ἐναργεστάτα,

Ὅν γὰρ ἀχέλιαι ἱεργὰ θεοὶ μάκαρες φιλοῦσιν,
ἀλλὰ δίκην τίουσιν, καὶ αἰσῖμα ἱεγ' ἀνθρώπων·

καὶ
Ζεὺς ὅτι δὴ τ' ἀνδρῶσι κοτισσάμενος χαλεπήνην
Ὅς πῃ εἰν ἀγορῇ σκολιῶς κλέπτειν θέμιστας.

Ἐπεὶ γὰρ τοὺς θεούς προνοουμένους τῶν ἀνθρώπων
ἀκούει, οὕτω καὶ τοὺς ἀνθρώπους μεμνημένους αὐτῶν
ἐν πάσῃ τύχῃ· καὶ ὁ μὲν εὐημερῶν στυγεργὸς φησιν,

Ἦν τε. Mor. VI.

K k

ἔλπομαι, εὐχόμενος ἴδ' ἃ ἄλλοισιν τε θεοῖσιν
ἤξέλααν ἐνθένδε κύρας κηρεσσιφορήτους·

ὁ δὲ κινδυνεύων,

Ζεῦ πάτερ, ἀλλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἥερος νίης Ἀχαιῶν
καὶ πάλιν, ὁ μὲν κτείνεις

Ἐπειδὴ τόνδ' ἄνδρα θεοὶ δαμύσασθαι ἔδωκαν·
ὁ δὲ θνήσκων,

Φράζεο τὸν μήτοι τι θεῶν μήνιμα γένωμαι.
πόθεν οὖν ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῶν εἰρημένων ἐστὶ τὸ δόγμα
ἐκείνο τῶν Στωϊκῶν;

CSIX. Τὸ δὲ ἔνα μὲν εἶναι τὸν κόσμον, οὐρανὸν
τείνεσθαι δὲ ἐν αὐτῷ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους διακίνα-
ντος μετέχοντας φύσει, καὶ γὰρ ὅταν εἴπῃ,

Ζεὺς δὲ θέμισι' ἐκέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε κλέουσιν
Ἰπὶ αὐτ' ἀργικέραυνε θεοὺς ἀγορήνδ' ἐκέλευσε

Ἦ τι περὶ Ἰγῶων καὶ Ἀχαιῶν μερμηρίζεις;

τί ἄλλο ὑποδείκνυσιν, ἢ ὅτι νόμῳ πόλεως ὁ κόσμος δι-
οικεῖται, καὶ προβουλευόνται οἱ θεοὶ ἐξάρχοντος τοῦ
θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων πατρὸς;

CXX. Τὴν δὲ περὶ τῆς Εἰμαρμένης δόξαν δείκνυ-
σιν ἐν ἐκείνοις σαφέως.

Μοῖραν δ' οὐ τιμώμενην πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνθρώπων

Οὐ κακὸν, οὐδὲ μὲν ἰσθλόν, ἐπὶν τὰ πρῶτα γενήσεται

καὶ ἐν οἷς ἄλλοις κριτύνεται τὴν δύναμιν τῆς Εἰμαρμένης

της. ἡγῆται μὲν τοι καὶ αὐτὸς, ὥσπερ καὶ μετ' αὐτῶν

οἱ δοκιμώτατοι τῶν φιλοσόφων, Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης

καὶ Θεόφραστος, οὐ πάντα κατ' Εἰμαρμένην παρὰ

γένεσθαι, ἀλλὰ τι καὶ ἰπὶ ταῖς ἀνθρώποις εἶναι, ὡς ἐπὶ

ἀρχῇ μὲν τὸ ἐκούσιον, τούτῳ δὲ πῶς συνάπτεται

καὶ ἐνταυθαζομένον, ὅταν τις πράξῃς ὃ βούλεται, εἰς δὲ με-

βούλεται ἑμπεῖρη. καὶ ταῦτα σαφῶς ἐν πολλοῖς διαδή-

κναι, ὥστε καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐκατέρως τῆς ποιήσεως

μὲν τῇ Ἠλιάδι λέγων τὴν ὁργὴν τοῦ Ἀχιλλεύου αἰτῶν

τῆς ἀπωλείας τῶν Ἑλλήνων γενέσθαι, καὶ τῇ ἐν

Διὶς βούλησιν ἐκτελεσθῆναι. ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσειᾳ τοῦ

Ἰταίρου τοῦ Ὀδυσσεὺς διὰ τὴν αὐτῶν ἀβουλίαν ἡλ-

θρῶ περιπεσεῖν. ἐξήμετον γὰρ ἀφάμενοι τῶν ἐν

τοῦ Ἥλου βοῶν, ἔξδ' ὑποσχέσθαι αὐτῶν· καὶ γὰρ ἦν
τρομερημένον,

Τὰς εἰ μὲν κ' αἰσινέας ἐάσεις, νόστου δὲ μέδηναι,
Καὶ κεν γι' εἰς Ἰθάκην κακὰ περ πάσχοντες ἴκοισθε·

Εἰ δέ κε σίνηται, τότε τοι τεκμήροισ' ὄλεθρον.
οὕτως τὸ μὲν μὴ ἀδικῆσαι, ἐπ' αὐτοῖς· τὸ δὲ ἀδική-
σαντας ἀπολέσθαι, ἐκ τῆς Εἰμαρμένης ἀκόλουθον ἦν.

CXXI. Ἐνεστι δὲ καὶ τὸ ἄλλως συμβαῖνον ἐκ Προ-
νόας διαφυγεῖν, ὅπερ ἐν τούτῳ παρδείκνυται.

Ἐνθα δὲ καὶ δύστηνος ὑπὲρ μόρον ὦλετ' Ὀδυσσεύς,
Εἰ μὴ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεῶν γλαυκῶπις Ἀθήνη·

Ἀμφοτέρωσι δὲ χερσὶν ἐπισσόμενος λάβε κείρης,
Τῆς ἔχετο στενάχων, εἰώς μέγα κῆμα παρήλθην

ἐν αὐθιᾷ γὰρ ἐκ τοῦ ἐναντίου κινδυνεύων ὑπὸ τύχης
ἀπολέσθαι, ἐκ Προνόας ἐσώθη.

CXXII. Καθάπερ δὲ περὶ τῶν θείων πολλοὶ καὶ
σοικοῖσι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τὰς πλείστας ἀφορμὰς

ἔξ' Ὀμήρου λαβοῦσιν, οὕτω καὶ περὶ τῶν ἀνθρωπείων
πραγμάτων, ὧν πρῶτον περὶ τῆς Ψυχῆς πειρασώμεθα.

Τὸ μὲν δὴ τῶν δογμάτων, Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος,
γενναϊότατόν ἐστι, τὸ εἶναι τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, ἣ καὶ

πειρὰ τῷ λόγῳ προστίθουσι ὁ Πλάτων. Τίς οὖν τοῦτο
πρῶτον ἀνειρώνησιν; Ὀμηρος, εἰπὼν ἄλλα τε, καὶ ταῦτα,

Ψυχὴ δ' ἐκ θεθίων πταμένη, αἰδὼσδε βεβήκει,
ἐς τὸν αἰεδῆ καὶ ἄερατον, εἴτε ἄερα θεῖη τις εἴτε ὑπό-
γειον, τόπον· καὶ ἐν μὲν τῇ Ἠλιάδῃ, ποιῶν τὴν τοῦ Πα-
τρόκλου ψυχὴν ἐπισταμένην κοιμωμένῳ τῷ Ἀχιλλεῖ,

Ἠλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Πατροκλῆος δειλοῖο.

καὶ λόγους αὐτῷ περιτίθουσι, ἐν οἷς καὶ τοῦτο λέγει,
Τῇ δέ με ἔργουσι ψυχαί, εἰδῶλα κυμόντων.

ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐ, δὲ ὅλης τῆς νεκρίας τί ἄλλο ἢ τὰς
ψυχὰς δαίκνυσσι μετὰ θάνατον διαμενοῦσας, καὶ φθιγ-
τομένης ἅμα τῷ πνέειν τοῦ αἵματος, καὶ γὰρ τοῦτο

ἔδει, ὅτι τὸ αἷμα νομῇ καὶ τροφή ἐστι τοῦ πνεύματος·
τὸ δὲ πνεῦμα, ἔστιν αὐτὴ ἡ ψυχὴ, ἢ ὄχημα τῆς ψυχῆς.

CXXIII. Ἐταργέστατα δὲ κακῆϊνο ἀπέφηνεν, οὗ

τὸν ἄνθρωπον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν ψυχὴν νομίζει, λέγει,

Ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Θηβαίου Τειρεσίω,

Χρῦσεον ἀκῆπτρον ἔχων·

ἐπίτηδες γὰρ ἀπὸ τοῦ τῆς ψυχῆς ὀνόματος εἰς τὸ ῥηϊκὸν μετέβαλεν, ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ ψυχὴ ἦν ὁ Τειρεσίω, καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς πάλιν,

Τόνδε αἰετ', εἰςενόησα βλήν Ἡρακλεῖην,

Εἰδωλον· αὐτὸς δὲ μετ' ὁ θανάτοισι·

καὶ γὰρ ἐν τούτοις πάλιν ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ μὲν εἰδωλόν, ὅπερ ἦν ἀποπετασμένον τοῦ σώματος, οὐκ ἐστὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ σώματος ἐκπεσμένον ἐφαντάζετο. τὸ δὲ καθαρῶς τῆς ψυχῆς ἀπελθόν, αὐτὸς ἦν ὁ Ἡρακλῆς.

CCXIV. Ὅθεν κῆκεῖνο δοκεῖ τοῖς φιλοσόφοις εἶναι τὸ σῶμα τρόπον τινα τῆς ψυχῆς δεσμοτῆτος, καὶ τοῦτο δὲ Ὀμηρὸς πρῶτος ἐδήλωσε· τὸ μὲν γὰρ τῶν ζώωντων, αἰετὸς δὲ μὲν προσεγορεύει, ὥς ἐν τούτοις, Οὐ δέμας, οὐδὲ φνὴν·

καὶ,

— δέμας δ' ἦναιτο γυναικί·

καὶ,

Ἦτοι λμὴν ἀρετὴν, εἰδὸς τε δέμας τε·
τὸ δὲ ἀποβεβληκὸς τὴν ψυχὴν, οὐδὲν ἄλλο ἢ σῶμα λέει, ὥς ἐν τούτοις,

Σῶμα δὲ οἶκαδ' ἱμὸν δόμεναι πάλιν·

καὶ,

Σώματ' ἀκῆδεα κῆται ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος

καὶ,

Σῶμα γὰρ ἐν Κίρκης μεγάρῳ κατελείπομεν ἡμῶν·
τὸ γὰρ αὐτό, ζῶντος μὲν τοῦ ἀνθρώπου, δεσμὸς ἦν τῆς ψυχῆς· τελευτήσαντος δὲ, ὥς περ εἰ σῶμα κατελείπετο.

CCXV. Τούτῳ δὲ ἔπεται καὶ ἕτερον δόγμα τοῦ Πυθαγόρου, τὸ μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς τῶν τελευτῶντων εἰς ἕτερα σώματων εἶδη. ἀλλ' οὐπὲ τοῦτο Ὀμήρου διανοίας ἐκτός ἐστιν. ὁ γὰρ ποιήσας τὸν Ἡρακλῆα τοῖς ἵπποις διαλεγόμενον, καὶ τὸν Ἀντίλοχον, καὶ αὐτὸν τὸν Ἀχιλλεῖα, καὶ μὴ ὅτι διαλεγόμενον, ἀλλὰ

ἀκούοντα, καὶ τὸν κύνα πρὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν
οἰκίων ἐπιγινώσκοντα τὸν Ὀδυσσεύα, τί ἄλλο ἢ τὴν
κωνωνίαν τοῦ λόγου, καὶ συγγένειαν τῆς ψυχῆς τῶν ἀν-
θρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων παρίστησι, καὶ οἱ τοῖς
βούς τοῦ Ἰλλίου καταφαγόντες, καὶ ἐκ ταύτων ὀλέθρῳ
περιπεσόντες, ἐλέγχουσιν, ὅτι οὐ μόνον βόες, ἀλλὰ καὶ
πάντα τὰ ἄλλα ζῶα, ὡς τῆς αὐτῆς φύσεως ζωτικῆς με-
τέχοντα, τιμᾶται ὑπὸ τῶν θιῶν.

CXXVI. Καὶ τὸ μεταβάλλειν δὲ τοὺς ἐταίρους τοῦ
Ὀδυσσεύος εἰς σῶας, καὶ τοιαῦτα ζῶα, τοῦτο αἰνέττειται,
ὅτι τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων αἱ ψυχὴ μεταλλάττουσιν
εἰς εἶδη σωματίων θηριωδῶν, ἐμπισδοῦσαι εἰς τὴν τοῦ
αὐτοῦ ἐγκέκλιον περιφορὰν, ἣν Κίρκην προσεγορεύει,
καὶ κατὰ τὸ εἰκὲς Ἰλλίου παιδὶ ὑποτίθειται, οἰκοῦσαν
ἐν τῇ Μαιῇ νῆσω· ταύτην δὲ ἀπὸ τοῦ αἰετίζειν, καὶ
ἀδίστασθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τοῖς θανάτοις, κέκλη-
ται. ὁ δὲ Ἰμφρων ἀνὴρ, αὐτὸς δὲ Ὀδυσσεύς, οὐκ ἔπαθε
τὴν τοιαύτην μεταβολήν, παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦτέστι
τοῦ λόγου, τὸ ἀπαθεῖς λαβῶν. αὐτὸς δὲ οἶτος καὶ εἰς
ἴδου κἀπεισιν, ὥς περὶ καὶ λέγων χωρῆζειν τὴν ψυχὴν
ἀπὸ τοῦ σώματος· καὶ θεατῆς ψυχῶν τῶν τε ἀγαθῶν
καὶ φαύλων γιγνόμενος.

CXXVII. Αὐτὴν δὲ τὴν ψυχὴν οἱ Στωϊκοὶ ὀρῶν-
ται πνεῦμα συμφυές, καὶ ἀνυσυμμάσιν αἰσθητικὴν,
ἀναπνεομένην ἀπὸ τῶν ἐν σώματι ὑγρῶν, Ὅμηρος ἀπο-
λαυθίσαντες, λέγουσι,

— — εἰσὶν αὐτῇ

*Εν στήθεσσι μένη·

καὶ πάλιν,

— ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς ἦντε καπνός·

ἐν οἷς τὸ μὲν ζωτικὸν πνεῦμα, ἅτε ἱνικμον, ἀντιδιδού-
τῃ δὲ κατασφεννύμενον ἤδη, καπνῷ ἀπεικάζει, καὶ αὐ-
τῇ δὲ τῇ τοῦ πνεύματος ὀνόματι κέχρηται ἐπ' αὐτῆς,
ὡς εἰπὼν, ἱμπενοσε μένος μέγα ποιμένη λαῶν·

καὶ
Θυμὸν ἀποπνεύων·

Ἡ δ' ἐπὶ οὖν ἀμπνυτο· καὶ ἐς φρένα θυμὸς ἀγέσθῃ
 τοιτέστι τὸ πνεῦμα διεσκορμίσαν συνελέξεται· καὶ
 Αἰθερί δ' ἀμπνύνθῃ· παρὰ δὲ προῆ Βορέας,
 Ζώγρη ἐμπνέουσα κακῶς κεκαφῆτα θυμόν·
 τοῦ γὰρ λειποθυμοῦντος τὸ πνεῦμα ῥηπίσασα ἡ ἔωσθαι
 προῆ συμφυῆς οὖσα, ἔωντα αὐτὴν κατέσχευε. συναρτῶ-
 νται δὲ τῷ λόγῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκτός πνεύματος τῆς
 τῆς ψυχῆς ὀνόματι κέχρηται, ἐπὶ οὖν.

Ἦκα μάλα ψύξασα·
 βούλεται γὰρ εἰπεῖν ἀντιπνεύσασα.

CXXVIII. Πλείων δὲ καὶ Ἀριστοτέλης τὴν ψυχὴν
 αἰσώματον εἶναι ἐνόμισαν, αἰεὶ δὲ περὶ αἶμα εἶναι, καὶ
 τούτου ὥσπερ ὀχήματος δεῖσθαι· διὸ καὶ, ἀπαλλαν-
 σομένην τοῦ σώματος, τὸ πνευματικὸν ἐφέλκεσθαι
 πολλάκις καθύπερ ἱκμαγίον, ἣν ἔοχε τῷ σώματι μορ-
 φὴν διαφυλάσσουσαν. οὕτως οὖν καὶ Ὀμηρος οὐδ' αὖ-
 μοῦ τῆς ποιήσεως εὐρεθήσεται αἶμα τὴν ψυχὴν κα-
 λῶν, ἀλλὰ τὸ ἐστρωμένον ψυχῆς αἰεὶ τούτῳ τῷ ὀνόματι
 προσαγορεύει, ὥς καὶ τινων ἐν τοῖς πρόσθεν ἔμνη-
 μονύομεν.

CXXIX. Τῆς δὲ ψυχῆς ἐχοῦσης, ὥς καὶ τοῖς φιλο-
 σοφοῖς δοκεῖ, τὸ μὲν, λογικόν, ἐνδρυμένον τῇ καρδίᾳ,
 τὸ δὲ, ἄλογον· καὶ τοῦτου, τὸ μὲν, θυμικόν, ἐννοεῖται
 ἐν τῇ καρδίᾳ· τὸ δὲ, ἐπιθυμητικόν, ἐν τοῖς περὶ τὴν γασ-
 τέρᾳ· ἀρ' οὖν οὐ πρότερος Ὀμηρος εἶδε τὴν τοῦτου
 διαφορὰν, ὃς ἐποίησεν, ἐπὶ μὲν τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν λο-
 γισμὸν τῷ θυμῷ μαχόμενον, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ῥοπῇ δια-
 σοφούμενον ἢ ἀμύνεσθαι τὸν λελυπηκότα, ἢ πῦσαι τὸν
 χόλον;

Ἔως ὃ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 τοιτέστι τὴν φρόνησιν, καὶ τὴν ἀντικειμένην αὐτῷ θυ-
 μικὴν ὀργὴν, ἥς τὴν φρόνησιν ἱκμαγετοῦσαν πεποίηκε·
 τοῦτο γὰρ αὐτῷ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀθηνᾶς βούλεται, καὶ
 ἐν ἄλλοις δὲ ποιεῖ τὸν λογισμὸν τῷ θυμῷ παραινοῦντα,
 καὶ ὥσπερ ἄρχοντα τῷ ὑποτεταγμένῳ κελύοντα.

Τέτλαθι δὲ καρδίῃ, καὶ κύντερον ἄλλο ποί' ἐτληθί.

καὶ πολλάκις μὲν τῷ λογισμῷ πεύθεται τὸ θυμούμε-
τον, ὡς ἐν ταύτοις,

Ὡς ἴφαι', ἐν στήθεσσι καθυπτόμενος φίλον ἦτορ·
τῷ δ' αὖτ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληνυῖα.

Ἐποῖως δὲ καὶ τὸ λυπούμενον,

Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετόχθαι εἴσομεν, ἀχνύμενοι περ,
Θυμὸν ἐν στήθεσσι φίλον δαμύσαντες ἀνάγκη.

ἔλτε δὲ περιγεύόμενον τὸν θυμὸν τοῦ λογισμοῦ παρ-
αίψαι· ὅπερ οὐκ ἐπαινω, ἀλλὰ φέγων φανερός ἐστιν·

ὡς ὁ Νέστορ τῷ Ἀγαμέμνονι τὴν εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα ὕβριν
ἀνιδέων, γηοῖν,

Ὅτι κατ' ἡμέτερόν γε νόον· μάλα γάρ τοι ἔγωγε
Ἰδὼλ' ἀπεμυθεόμην· σὺ δὲ σὺ μεγαλήτορι θυμῷ

ἔειπες, ἄνδρα φέμιστον, ὃν ἄνθρωποι περ εἴσαν,
ἡέμνησας.

Ἐμοὶ δὲ ταύτοις καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν Μαρτυλῆγει,
Ἰάντα τί μοι κατὰ θυμὸν εἴσαο μυθήσομαι·

Ἀλλὰ μοι οἰδάνεται κραδίη χόλω, ὅπποτ' ἐκίνοιο
Μνήσσομαι, ὅς μ' ἀούγηλον ἐν Ἀργείοισιν ἔριξεν.

Ἐγὼ δὲ καὶ ὑπὸ φόβου ἵσταν ὅτι ὁ λογισμὸς ἔξισται·
τοῦ ἔκτορ μὲν διανοεῖται ὑποστῆναι τὴν πρὸς τὸν

Ἀχιλλεῖ μύχην,

Βέλτερον αὖτ' ἔριδι ξυγλαυνέμεν· ὅτι τάχιστα
ἔδοκεν ὁπποτέρῳ κεν Ὀλύμπιος εἶχος ἄριξῃ·

ἢ ἀναχωρεῖ πλησίον γενομένου τοῦ Ἀχιλλεῖως,

Ἐκτορα δ' ὡς ἐτόησεν, ἔλε τρόμος· οὐδὲ γὰρ ἔτλη
Ἀλθεῖ μένειν· ὀπίσω δὲ πύλας λίπε, βῆ δὲ φοβηθείς.

CXXX. Ἔστι δὲ κῆκεῖνο δῆλον, ὅτι τὸ πᾶσι περὶ
τὴν καρδίαν συντάττειν· ὀργὴν μὲν, οὕτως,

— κραδίη δὲ οἱ ἔνδον ὑλάσκει·
λίπην δὲ,

— τέο μέχρ' ὀδυρόμενος, καὶ ἀχέων
Σὴν ἰδεῖαι κραδίην·

τὸν δὲ φόβον,

— κραδίη δὲ μοι ἔξω
Σιγηθῶν ἐκθρόσκει· τρομεῖν δ' ὑπὸ παίδιμα γυῖα

κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον, ὥσπερ τὸν φόβον, οὕτω καὶ
θάραρος περὶ καρδίας ὑποφαίνει,

— ἐν δὲ σθένος ὥρσιν ἑκάστου

Καρδίῃ ἄληκτον πολεμεῖται ἢ δὲ μάχεσθαι.
ἐκ δὲ τῶν εἰρημίων εἶδοξε τοῖς Σιωκαῖς τὸ ἡγεμονί-
κον εἶναι περὶ καρδίας. τὸ δὲ ἐπιθυμητικὸν ὅπως πεί-
γαστέον, ἐν πολλοῖς διωσαφεῖ, καὶ ἐν τοῦτοις,

— ἀλλὰ με γαστήρ

Ὀτρύνει κακότεργος·

καὶ,

Γαστέρα δ' οὕτως ἐστὶν ἀποκρύνει μεμνην.

CXXXI. Καὶ τὰς αἰτίας δὲ τῶν περὶ τὸ θυμικόν
μέρος τῆς ψυχῆς, φύσει συμβαινούσας κατεῖδε· τὴν
μὲν ὀργὴν, ὑπὸ λύπης ἐγγυσιμένην, ζέον δέ τινα τοῦ
αἵματος καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ πνεύματος οὖσαν ἐμφαίνειν
ὥς ἐν τοῦτοις,

Ἀχνύμενος· μένιος δὲ μέγα φρένες ἐμμεμλαιναι·

Πίμπλαντι· ὅσπερ δὲ αἱ πυρὶ λαμπυρόμεναι ἐκτεν-
νέος γὰρ τὸ πνεῦμα προσαγορεύειν ἔοικε, τοῦτο δὲ ἔρ-
χίνεσθαι, καὶ φλέγεσθαι ἐπὶ τῶν θυμουμένων οἷσιν·
πάλιν δὲ αὐτὸ τῶν φοβουμένων πνεῦμα συγχρόμετον
καὶ καταφυγόμενον, τὰς φρίκας καὶ τοὺς τρόμους ποιεῖ,
καὶ τὰς ὀχρούσεις ἐν τοῖς σώμασι· πάντα γὰρ ταῦτα
συμβαίνει ὑπὸ ψύξεως· ἢ μὲν ὀχρότης, ὅτι τοῦ θύ-
μοῦ συντερίχοντος εἰς τὰ μέσα, τὰ ξηρῶς ἀπολείπει
τὴν ἐπιφάνειαν· ὁ δὲ τρόμος, ὅτι ἐντός συνεκλούμενον
τὸ πνεῦμα ἀνίσσει τὸ σῶμα· ἢ δὲ φρίκη, ὅτι πηγνυ-
νον τοῦ ὕδατος αἱ τριχες πιεζόμεναι ἀνίστανται. πάντα
οὖν ταῦτα σαφῶς σημαίνει Ὀμηρος· φησὶ γὰρ τὸ,

Χλωροὶ ὑπαὶ δέλους·

καὶ,

Χλωρόν δέος ἦρει·

καὶ,

Τρομέει ὑπὸ φαίδιμα γυνῆ·

καὶ,

Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο, δειδὼ δ' αἰνῶς·

Ὁρθαὶ δὲ τριχες ἔσταν ἐν γναμπτοῖσι μέλεσσι.

ταῦτα οὖν καὶ τὸ ἐφοβήθη, ὅτι γησε λέγει, καὶ
τὸν φόβον κρυόεντα προσαγορεύει· ἐκ δὲ τοῦ ἐναν-
τίου, Φυλακωρὴν τὸ θάνατος, καὶ τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα
ἡ μὲν οὖν φαῦλα πάθη τοῦτον διαιρεῖται τὸν τρόπον.

CXXXII. Πάλιν δὲ τῶν περὶ Ἀριστοτέλην ἄετι
πάθη ἡγουμένων τὴν νέμεσιν, καὶ τὸν ἔλεον (τὸ γὰρ
τοὺς ἀγαθοὺς δάκνεσθαι ἐπὶ τοῖς πλησίον, εἰ παρ' ἑξέως
ἐκφυγούσι, νέμεσις καλεῖται· τὸ δὲ λυπεῖσθαι, εἰ παρ'
ἑξέως δυστυχούσιν, ἔλεος λέγεται)· ταῦτα καὶ Ὀμηρος
προσηκεῖν τοῖς ἀγαθοῖς νομίζει, ὅπου καὶ τῷ Διὶ ἀνα-
ίσθησιν αὐτά· ποιεῖ γὰρ ἄλλα τε καὶ ταῦτα.

Ἄλυστος δ' ἑλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο.
Ζεὺς γάρ οἱ νέμεσάθ' ὅτι ἀμείνωνι φησὶ μάχοτο.
καὶ ἐν ἄλλοις πάλιν οἰκτεῖρει τὸν αὐτὸν τρόπον, διωκό-
μενον περὶ τείχεος.

CXXXIII. Περὶ δὲ ἀρετῆς καὶ κακίας ψυχῆς ἦν ἔχει
ἴσταν ὁ ποιητής, ἐν πολλοῖς παρίστησιν. ἐπεὶ γὰρ τὸ
εἶναι τῆς ψυχῆς, νοερόν καὶ λογικόν ἐστι, τὸ δὲ, ἁλο-
γὸν καὶ ἐμπασθές, καὶ διὰ τοῦτο μέσος θεοῦ καὶ θνητοῦ
γίγνεται ἄνθρωπος, τὴν μὲν ἀκρὰν ἀρετὴν, θεῶν ἡγεῖ-
ται, τὴν δὲ ἀκρὰν κακίαν, θηριώδην· ὥς ὕστερον Ἀρι-
στοτέλης ἐνόμισε, καὶ ταῦτα ἐμφανίζει ἐν ταῖς ὁμοιω-
μασιν· αἱ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ὀνομάζει θεοειδέας,
καὶ

Διὶ μῆτιν ἀτάλαντον·
τὸν δὲ φαίλων τοὺς μὲν δαιμόνας,
φυζακίνοις ἑλάφοισιν.
ἁλίσκει, καὶ προβάτοις ὀσημάντοισι, καὶ λαγωοῖς διωκο-
μένοις· ἐπὶ δὲ τῶν προπετώσιν καὶ ἀνοήτως ὑπὸ βεργῆς
φρομένων φησὶν,

Οὐδ' οὖν παρδάλιος τόσσον μένος, οὔτε λέοντος,
οὔτε σὺδος, κύπρου τ' ὀλοόφρατος, (οὐ τε μάλιστα
Ὀμήρος ἐν τῇ θεσσί περὶ σθένει βλεμμαίνει)
Ὅσσον Πάνθου νῆες εὐμελλαι φρονέουσιν·
τοὺς δὲ λυπομένων ἐμπαθέστερον ὀδυρμοῖς, ἀηδόνων
φωναῖς ἐπικυρίζει,

— οἷσ' τε τέκνα

Ἀγρόται ἐξέλκοντο, πάρος πετιηνὰ γενέσθαι.

CXXXIV. Οἱ μὲν οὖν Στωϊκοὶ τὴν ἀρετὴν εἶδον
ταὶ ἐν τῇ ἀπαθείᾳ, ἐκείνοις ἐπόμενοι, ἐν οἷς πᾶν πόθος
μα ἀναιρεῖ, λέγων περὶ μὲν λύπης,

Ἀλλὰ χρὴ τὸν μὲν κατὰ δάπτειν ὅς κε θάνῃσι,

Νηλέα θυμὸν ἔχοντα, ἐπ' ἡματι δακρύνουσι.

Τίπτε δεδάκρυσαι Παιτρόκλης ἤντε χούρη·

περὶ δὲ ὀργῆς,

Ὡς ἱεὶς ἐκ τε θεῶν, ἐκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο·

περὶ δὲ τοῦ φόβου,

Μήτι φόβον δ' ἄγροαυ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν οὐκ
καί,

— ὅς δέ κεν ὑμῶν

Βλήμενος ἢ τυπεῖς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ

Τεθνήτω.

οὕτως καὶ προκαλούμενοι εἰς μορομαχίαν ἀφόβως ἐπι-
κούουσι, καὶ πλείους ἀνθ' ἐνὸς ἀνίστανται· καὶ ὁ ἄν-
θρωπίνος, οὐδὲν ἥσσαν ἔχει τὸ θάρος παρὰ μὲν ὅτι
πῶν φησὶ,

Νυν δέ μ' ἐπιγρύψας ταρσὸν ποδὸς, εὐχαι αὐτῶν
καὶ πᾶς ὁ γενναῖος ἀπεικάζεται λόντι, ἢ κἀπὸ
χειμάρρῳ, ἢ λαβλαπῇ.

CXXXV. Οἱ δ' ἐκ τοῦ Περιπίτου τὴν ἀπαθίαν
ἀνέρικτον ἀνθρώπῳ νομίζουσι, τὴν δὲ μειριοπάθειαν
εἰσέχοντες, τῷ τὴν ὑπερβολὴν τῶν παθῶν ἀναιρεῖν,
μεσότητι τὴν ἀρετὴν ὀρῶσιν, καὶ Ὀμηρος αἰετῶν
γὰρ τοὺς ἀρίστους οὐτε ἀγνῆις, οὐτε μὴν ἀφόβους,
ἀλύπους παντελῶς, ἐν τῷ μὴ ἄγαν δὲ τοῖς πάθεσι κρῖ-
τεῖσθαι, τῶν παύλων διαφέροντας. Φησὶ γάρ,

Τοῦ μὲν γὰρ τε κακοῦ τρέπεται χρῶς ἄλλυδις ἄλλῃ.

Οὐδέ οἱ ἀτρέμας ἦσθαι ἐρητύει· ἐν φοιτοῖ θυμῷ.

Ἐν δέ τέ οἱ κραδίη μεγάλη στίρνουσι παύσασαι

Κῆρας ὀϊσμένῳ· πάταγος δέ τε γένοιτ' ὀδόντων

Τοῦ δ' ἄγαθοῦ οὐτ' ἄρ' τρέπεται χρῶς, οὐτέ τι λήγῃ

Ταρβᾷ.

ὁδῶν γάρ ὅτι τοῦ ἄγαθοῦ τὸ λίαν φοβεῖσθαι ἔστι

ὡν τὸ μέτριον κατέλιπε. τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων,
 ἵππων τε καὶ ὄρνυς, χρὴ νοεῖν. τοιοῦτόν ἐστι κακίον,
 τρώας μὲν τρώας αἰνὸς ὑπήλυθε γυνὴ Ἰκαστιον

Ἰκαστορὶ τ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι παῖνάσκειν.
 ὁ μὲν γὰρ ἄλλοι, καὶ ὀρθῶντες ἔτρεμον· ὃ δ' ἐν τῷ κεν-
 τρῷ καθιστοῖς ἀνδρείως ὦν, μόνον ἤγωνε. ὅθιν ἄλ-
 λους μὲν ποιεῖ τὸν Δόλωνα, καὶ τὸν Ἀνκίσαν φοβουμέ-
 νους, ἄλλως δὲ τὸν Αἶαντα καὶ τὸν Μενέλαον, ἑτρο-
 πάζουσιν, καὶ βιάδην ὑποχωροῦντας, ὥσπερ ἀπώσα-
 λινους σταθμοῦ λήοντας, ὡσαύτως δὲ καὶ λυπαυμένοις
 ἡμιόρους ἐπιδείκνυσαι, καὶ ἡδομένων ὁμοίως· ὥσπερ ὁ
 Ὀδυσσεύς, διηγούμενος ὅν τρόπον τοῦς Κύκλωπας
 ἐπλάτησεν, ἔφη,

— ἑμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ.
 ἔμνηστέηρες, περὸντα τὸν πτωχὸν ἰδόντας,
 Χείρας ἀνασχόμενοι γέλωεσθαιον.
 ἔμνησται δὲ ἐν κατωτέροις ἢ τοῦ μετροῦ διασφρό· καὶ
 μὲν Ὀδυσσεὺς τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ἐρῶν, καὶ κλαίον-
 τας ἐκ αὐτῷ ὄρνυ, φέρει,
 Ὀφθαλμοὶ δ' ὥσπερ κέρα ἴστασαν, ἥ δ' αἰδῆρος·
 τὸν δὲ μνηστήρων τῆς αὐτῆς ἐρῶντων, τῶν θρασυμέ-
 νων αὐτῇ

— λῦτο γούνατ', ἔρψ δ' ἄρα θυμὸν ἱδελχθεῖν,
 Πάντας δ' ἤρῃσαντο παρὰ λεχέεσσι κλιθῆναι.
 πάντα μὲν ἐστὶ τὰ παρὰ τῷ ποιητῇ περὶ ψυχῆς δυνά-
 μιν, καὶ παθῶν.

CXXXVI. Περὶ δὲ ἀγαθῶν καὶ εὐδαιμονίας πολ-
 λὰν ἀρμημένων παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τό μὲν τὴν ἀρε-
 τὴν τῆς ψυχῆς, μέγιστον εἶναι τῶν ἀγαθῶν, κατὰ πάν-
 ταν συνίστηκεν. ἄλλ' οἱ μὲν Στωϊκοὶ τὴν ἀρετὴν αὐτάρ-
 κειαν ἡγοῦνται πρὸς εὐδαιμονίαν, λαβόντες τὸ ἐνδόσιμον
 ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν τοιῶν, ἐν οἷς τὸν σοφώτατον καὶ
 ἡγιονώτατον πεποιήκεν, ὑπὲρ εὐκλείας λόγου κατα-
 γηγενόσιν καὶ ἡδονῆς ὑπεροφῶντα· τὸ μὲν πρότερον,
 ὡς ἔστι,

— Ἄλλ' οἷον τόδ' Ἴριξε, καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ·
 Αὐτὸν μὲν πληγῇσιν ἀεικέλεις δαμύσους,

Σπύρα καὶ ἄμφ' ὥμοισι βαλὼν, αἰκῇ λοιπῇ
Ἀνδρῶν δυσμενέων κατέδυ πτόλιν·

τὸ δεύτερον δὲ οὕτως,

Ἡ μὲν μ' αὐτόθ' ἔρυνε Καλυψὼ, διὰ θεῶν.
Ὡς δ' αὐτῶς Κίρκη κατερήτυεν ἐν μεγάροισι
Μαιή, δολόεσσα, λιλαιομένη πόσιν εἶναι·
Ἀλλ' ἐμὸν οὐποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσιν ἔπειθεν.

μάλιστα δὲ ἐν ταῦτοις τὴν τῆς ἀρετῆς δόξαν αὐτῶν
αὐτῶν, ἐν οἷς τὸν μὲν Ἀχιλλεὺς ποιεῖ οὐ μόνον ἀνδρῶν,
ἀλλὰ καὶ κύλλιστον τὸ εἶδος, καὶ ποδωκέατατον,
εὐγενέστατον, καὶ πατρίδος ἐπιφανοῦς, καὶ ὑπὸ τῶν
γίστοις τῶν θεῶν βοηθούμενον· τὸν δὲ Ὀδυσσεύς
συνετὸν μὲν καὶ καρτερόν τῇ ψυχῇ, τὰ δὲ ἄλλα πᾶσι
μοῖα τύχῃ κεκρημένον· ἡλικίας τε καὶ ὕψους οὐκ ὀλίγον
καὶ γονέων οὐ πάντῃ ὀνομαστών, καὶ πατρίδος ἀδύνατον
καὶ ἀπεχθόμενον ἑτέρῳ θεῷ· ὧν οὐδὲν ἐκώλυεν εἶναι
εἶναι εὐκλεῖα, τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν κεκτημένον.

CXXXVII. Οἱ δ' ἐκ τοῦ Περιπάτου πρωτεύοντες
τὰ τῆς ψυχῆς ἀγαθὰ νομίζουσιν, οἷον φρόνησιν, ἀν-
δρείαν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην· δεύτερα δὲ εἶναι τὰ
τοῦ σώματος, οἷον, ὑγίαν, ἰσχυρὴν, κάλλος, τάχος· τῶν
ταῦτα δὲ, τὰ ἐκτός, οἷον, εὐδοσίαν, εὐγένειαν, πλοῦτον·
ἐπαινετὸν μὲν γὰρ εἶναι καὶ θαυμαστόν τὸ ἐν ἀλλοτρίῳ
εἶναι, καὶ νόσῳ, καὶ ἀπορίᾳ, καὶ συμφοραῖς ὑβρῶν ἡρώων
χρησθαι τῇ ἀρετῇ τῆς ψυχῆς ἀντεχοίσης τοῖς ἀντι-
οἰσιν· οὐ μόνον ἀρετῶν, οἷον μακάριον· τὸ δ' ἐν ἀνθρώποις
τοῦν ἔχειν, τῷ ὄντι εὐδαιμόν· οὐδὲ γὰρ τὴν κτήνην
τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν
εἶναι καλόν· ταῦτα δὲ καὶ Ὀμηρὸς δεικνύσει ἀντι-
τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς αἰεὶ ποιεῖ

— δοτῆρας εἶων,

τουτέστι τῶν ἀγαθῶν, ἃ καὶ εὐχονται οἱ ἄνθρωποι
παρέχειν αὐτοῖς τοὺς θεοὺς, οὐκ ἀνωφελῆ δηλοῦναι
ταῦτα αὐτοῖς, οὐδὲ ἀδιάφορα, ἀλλὰ πρὸς εὐδαιμονίαν
εἶναι.

CXXXVIII. Τίνα οὖν εἶσι τὰ ἀγαθὰ ὧν ἐφάνη

ἢ ἄνθρωποι, καὶ δὲ ἃ μακαρίζονται, ἐν πολλοῖς δια-
 ταρταί, ἅμα μὲν πάντα ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ,
 — οἷος δὴ οὐ δέμας καὶ εἶδος ἐγγυῖος,
 Πένυσσαι δὲ νόω, μακάρων δ' ἔξ ἴσοι τοκῆων·
 μορφηρεὶ γὰρ αὐτῷ κάλλος σώματος, καὶ φρόνησιν, καὶ
 ἐγγύειαν. τὰ δὲ κατὰ μέρος,
 Τῶν δὲ θεοὶ κάλλος τε καὶ ἡγορήν ἐρυτεινὴν
 ἔπαισαν, καὶ θεοπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κροτῶν·
 ἔκγονον γὰρ ἴσσι καὶ τοῦτο τοῦ θεοῦ.
 Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ἔλπον Ὀλύμπιος ἄνθρωποισι.
 CXXXIX. Ποτὲ δὲ καὶ τὴν τιμὴν ἡγείται κυλόν,
 Τροίην δ' ὥς τιετ' Ἀθηναίῃ καὶ Ἀπόλλων·
 ὡς δὲ τὴν εὐπαιδίαν,
 ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα κατασθιμένοιο λιπέσθαι·
 ὡς δὲ τὴν τῶν οἰκείων ὑπόλειπαι,
 Πίμπετε με σπείσαντες ἀπήμονα· χαίριτε δ' αὐτοί.
 Ἦδη γὰρ τετέλεσται ἃ μοι φίλος ἤθελε θυμὸς,
 Πομπὴ καὶ φίλα δῶρα, τὰ μοι θεοὶ οὐρανίωτες
 Ὀλβία ποιήσαν· ἀρύμονα δ' οἴκοι ἔκοιτιν
 Νοστήσας εὐροίμην σὺν ἀρετεμένοιο φίλοισιν.
 Τιμὴ δ' αἰθεὶ μένοντες εὐφραίνονται γυναῖκας
 Κουριδίας καὶ τέκνα· θεοὶ δ' ἀρετὴν ὀπάσειαν
 Παιτοίην, καὶ μὴ τι κακὸν μεταδήμιον εἴη.
 CXL. Ὅτι δὲ ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν συγκροσίῃ, τοῦ
 πλοῦτον κρεῖσσόν ἐστιν αὐτὸ τὸ δύνασθαι, δηλοῖ διὰ
 τούτων,
 Ὅς καὶ χρυσὸν ἔχων, πόλεμονδ' ἔιν ἤϊτε κοῦρη,
 Νῆπιος, οὐδέ τι οἶ τοῦδ' ἐπὶ ῥεκεσε λυγρὸν ὕλεθρον·
 καὶ
 Ὅς οὐ τοι χαίρων, τοῖσδε κτεύτεσσιν ἀνύσσω.
 καὶ ὅτι τὸ φρονεῖν, τοῦ καλοῦ εἶδους ἄμεινον,
 Ἄλλος μὲν γὰρ ἔ' εἶδος ἀκιδνότερος πέλει ἀνῆρ·
 Ἄλλ' ὅστις μορφὴν ἵπσει στέγει.
 CXLI. Διήλον μὲν οὖν ὅτι καὶ τὰ περὶ σῶμα καὶ τὰ
 ἐκτὸς εὐτυχοῦμενα, ἀγαθὸν νομίζει· ὅτι δὲ ἄνευ τού-
 των οὐκ ἔστιν αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ μόνη πρὸς εὐδαιμο-
 νίαν, ἐν ἱερίοις παρίσθησι· δύο γὰρ ἄνδρας εἰς τέλος

ἀρετῆς ἥκοντας ὑποθέμενος, τὸν Νέστορα καὶ τὸν Ὀδυσσεύα καὶ τῶν μὲν ἄλλων διαφέροντας, ἀλλήλους δὲ ὁμοίους φροσῆσαι καὶ ἀνδρεία καὶ λόγων δυνάμει, οὐκ ἔστιν ὁμοίους ἐν ταῖς τύχαις πεποίηκεν, ἀλλὰ τῷ μὲν Νέστορι τοὺς θεοὺς

Ὀλβον ἐπικλῶσαι, γαμέοντι τε, γεινομένῳ τε.

Αὐτὸν μὲν λιπαρῶς γηρασκόμενον ἐν μεγάρῳ κινεῖ,

Τίτας αὖ πινυτοὺς τε καὶ ἔχχεισιν εἶναι ἀρότους.
τὸν δὲ Ὀδυσσεύα, καλῶς πολὺμητιν ὄντα, καὶ ἀρχαῖον καὶ ἐχέφρονα, ἀποκαλεῖ δύστηνον πολλάκις, καὶ γὰρ τὸν μὲν, ἐς τὴν ἀνακομιδὴν πλεῖσαι ταχέως καὶ ἀσπλῶς· τὸν δὲ πλατῆθῆναι χρόνῳ πολλῷ, καὶ πόνοι καὶ κινδύνους ὑπομένειν ἀπὸ μυρίους. οὕτως αἰετὶ καὶ μακάριόν ἐστιν, ὅταν τῇ ἀρετῇ συναιρομένη καὶ μὴ ἀντιπράττουσα ἡ τύχη παρῇ.

CXLII. Πῶς δὲ ἡ κτεῖσις τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἰσὺς ὄφελος ἂν μὴ καὶ ἐνεργῇ, φανερόν ἐκ τούτων, ὅπου μὲν Πάτροκλος ἐπιπλήσων τῷ Ἀχιλλεῖ, λέγει,

Αἰναρέτη, τίς σευ ἄλλος ὀνήσεται ὀφειλόμενός περ.

Αἶκε μὴ Ἀργείοισιν αἰκίει λοιγρὸν ἀμύνης· οὕτω γάρ προσέειπε τὸν τῇ ἀπραξίᾳ ἀνοφελῇ ποιῶν τὴν ἀρετὴν. ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς, τὴν ἀπραξίαν ταύτην ὁμολογῶν, φησὶν,

Ἄλλ' ἔμμαι παρὰ νηυσὶν ἐτώσιον ἄχθος ἀρσούρης.

Τοῖς ἐὼν οἶος οὐτις Ἀχαιῶν χαλκοχευῶν· ἄχθεται γὰρ ὅτι τὴν ἀρετὴν κατετημένος, οὐκ ἔχων αὐτῇ, ἀλλὰ μνηστῶν τοῖς Ἀχαιοῖς,

Οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν πωλέσκειτο κυδιάνειραν,

Οὔτε ποτ' εἰς πόλεμόν γ', ἀλλὰ φθινύθσκετο κῆρ.

Αὐτοὶ μένων· παθέσκει δ' αὐτὴν τε πτόλεμόν τε καὶ γὰρ οὕτως ὁ Φοῖβος ἐπαίδει,

Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμμεναι πρηκτῆρα τε λόγων· ὅθεν καὶ τεθνήσκῃ ἄχθεται τῇ ἀπραξίᾳ, λέγων,

Βουλοίμην κ' ἐπύρουρος ἐὼν θητεύειν ἄλλῳ.

Ἀνδρὶ παρ' ὀκλήρῳ, ὃ μὴ βλοτος πολὺς εἴη.

Ἢ πῶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἐνάσσειν.

καὶ ἐπιφέρει τὴν ἀείλιον,
 ὅθ' γὰρ ἰγὼν ἐπαρωγὸς ὑπ' αὐγὰς ἡλίοιο
 Τόσος ἰὼν οἶος ποῦ ἐν Τροίῃ εἶρετ'.

CXLIII. Ἐπεὶ τοίνυν οἱ Στωϊκοὶ φιλοῦσι θεῶν τοὺς
 ἀγαθοὺς ἀνδρας ὑποφαινοντες, παρ' Ὀμήρου καὶ τοῦ
 Πλάτωνος, λέγοντας ἐπὶ τοῦ Ἀμφιαράου,
 ὅν περὶ κῆρι φέλει Ζεὺς αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων·
 καὶ ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσεύος,
 Χαῖρε δ' Ἀθηναίη πεπνυμένη ἀνδρὶ δίκαιῳ.

CXLIV. Ἔστι δὲ τῶν αὐτῶν φιλοσόφων δόγμα,
 καὶ τὸ διδασκτὴν εἶναι τὴν ἀρετὴν, ἔχουσιν μὲν ἀρχὴν
 τὴν εὐγένειαν· ὃ καὶ Ὀμηρὸς φησὶ,
 Τόλμυ γὰρ καὶ πατὴρ, ὃ καὶ πεπνυμένῃ βάζεις·
 καὶ δὲ παιδείας εἰς τὸ τέλειον προαγομένην. ἔστι γὰρ
 ἀρετῆς ἐπιστήμη τὸ ἀρθρῶς βιοῦν· τουτέστιν, ὡς τοὺς
 ἐκ βίωσσι μὲνους προσοίειν προσήκει. καὶ ταῦτα οὖν ἐκ
 παρ' Ὀμήρου, λέγει γὰρ,
 Νηπίον, οὐπω εἰδὸς ὁμοῦ πολέμοιο,
 Οἶδ' ἀγορεύων·
 καὶ ἐν ἄλλοις,
 Οὐδέ με θυμὸς ἀνώγει, ἐπεὶ μάθον ἔμμεται ἰσθλός
 καὶ ὁ Φοῖνιξ φησὶν ἐπὶ τοῦ Ἀχιλλεύος,
 Ταῦτά κα' με προΐηκε διδασκόμεναι τάδε πάντα,
 Μυθῶν τε φητὴρ ἔμμεναι, προηκτῆρά τε ἔργων.
 καὶ γὰρ ὁ βίος ἐκ πράξεων καὶ λόγων συνίστηται, τοῦ
 πρώτου πρὸς διδασκαλίαν αὐτὸν τοῦ νεανίσκου γεγονέναι.
 καὶ δὲ τῶν ἐξημένων δῆλον ὅτι πᾶσαι ἀρετὴν ὑποφαί
 νει διδασκτῆρ'. αὐτῷ μὲν οὖν πρότερος Ὀμηρὸς ἐν τε ἡ
 θεοῖς καὶ Φυσικοῖς φιλοσοφεῖ.

CXLV. Ἐχεται δὲ τῆς αὐτῆς θεωρίας καὶ Ἀριστομη
 τική, καὶ Μουσική, ὥς καὶ Πυθαγόρας διαφερόντως
 εἰρημῶς. Ἰδωμεν οὖν, εἰ καὶ τοῦτων ἑστὶ παρὰ τῷ
 ποιητῇ λόγος; ἀλλὰ μὴν πλείστος· ὅλγῳ δὲ ἐν πολ
 λῶν παρατιθέμενα ἐξαριθμεῖ. ὁ γὰρ Πυθαγόρας τοὺς
 ἀριθμοὺς μέγιστον δύναμιν ἔχειν ἡγούμενος, καὶ πάν
 τα εἰς ἀριθμοὺς ἀναφύων, τῶν τε ἑστῶν τὰς περιό
 δους, καὶ τῶν ζώων τὰς γενέσεις, δύο τὰς ἀνωτάτω ἀρ

χὰς ἐλάμβανε, τὴν μὲν ὠρισμένην, μονάδα, τὴν δὲ ῥιστον, δυνάδα καλῶν· τὴν μὲν, ἀγαθὸν, τὴν δὲ καὶ οὐσαν ἀρχήν· ἡ μὲν γὰρ τῆς μονάδος φύσις ὠρισμένη, τῷ μὲν περιέχοντι εὐκρασίαν, ψυχᾷς δὲ τῇ, σώματι δὲ ὑγίαιαν, πόλεσι δὲ καὶ οἰκοῖς εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν παρέσχε· πᾶν γὰρ ἀγαθὸν, συμφορὰς οἰκείων ἔστιν· ἡ δὲ τῆς δυνάδος, πᾶν τοῖναντιον, χειμῶνα, ψυχᾷς κακίαν, σώμασι νόσους, πόλεσι πολέμους στάσεις καὶ ἔχθρας ἐγέννησε· πᾶν γὰρ κακὸν διαστρώσεως καὶ διαφορᾶς γίνεται· ὅθεν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μὲν ἄρτιον, ἑνδεῶ καὶ ἑτελῆ· τοὺς περισπῶν, πλήρη τε καὶ τέλειον ἀπέφηνεν, ὅτι μεγίστη νόος τε πρὸς τὸν ἄρτιον, αἰὲ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀσπάζεται, τοῦ περισσού καὶ ἐν τοῦτοις ἐπιμνηστικῶς ἔστιν τε συνειθέμενος γεννᾷ τὸν ἄρτιον· γόνιμος γὰρ καὶ ἔχει δύναμιν ἀρχῆς, καὶ διατρέσιν οὐκ ἐπιδέχεται αἰὲ τῆς μονάδος ἐν αὐτῷ περιούσης· ὁ δὲ ἄρτιος αἰὲ γεννᾷ ποτὲ τὸν περισπῶν, συνειθέμενος ἑαυτοῦ, οὐκ ἐστὶν ἀδιαίρετος· καὶ Ὅμηρος τοῖνυν τὴν τε τῶν φίλων ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ μοίρᾳ, καὶ τὴν τῆς δυνάδος ἐν τῇ τοῦ κακοῦ τιθεῖς φαίνεται παλλάκις, ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ λέγων παλλάκις, καὶ ἐν τῇ τοῦ κακοῦ διδάσκει· δύην δὲ, τὴν κύνειαν· καὶ ὅτι, Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιραννέη· εἰς κοίρανός ἐστιν καὶ,

Μήτε ἐν πόλεμοις δίχα βάζειν, μήδ' ἐν βασιλῇ·
 Ἄλλ' ἴνα ἔχοντι νόον, καὶ ἐπίφρονα βουλήν·
 αἰὲ δὲ πῶς περισπῶν ἀριθμῷ χυθῆται ὡς καὶ ἔστιν·
 γὰρ τὸν αἰμεινὰ κίεμαν πέντε μοῖρας ἔχοντα ποιεῖ·
 τὰς τρεῖς τοῦτων οὐδας μέσας διαιρεῖ,
 Τριχθῶ δὲ πᾶντι δέδοται, ἑκαστὸς δ' ἑμμορῇ τμήν·
 διὸ καὶ Ἀριστοτέλης, πάντα εἶναι τα στοιχεῖα ἑμμορῇ
 ὡς τοῦ περισσού καὶ τέλειον ἐν παντί τὸ ἄρτιον ἔστιν·
 τος· καὶ τοῖς μὲν οὐρανῶσι δαίμοσι τὰ περισπῶν ἀσπάζει·
 με, ὅ, τε γὰρ Νέστωρ Πρωτοφῶν θύει ἑνὶ νόῳ ἑνὶ
 καίρους· καὶ τὸν Ὀδυσσεὺς θύειν κελεύει ὁ Τυρταῖος·
 Ἄρτιον, ἰαυρόν τε, σῶν τ' ἐπιβήτοισι κίερον·

ὅτι Ἀχιλλεύς τῷ Πατρόκλῳ ἑταίρῳ πάντα ἄρτια, ἔπαινον μὲν τέσσαρας,

δώδεκα δὲ Τρώων μεγαθύμων νίκας ἐσθλοῖς· καὶ ἑνέα κυνῶν ὄντων, τοὺς δύο ἐμβάλλει πῇ περὶ, ἑνα τοὺς ἑπτὰ ἑαυτῷ ἀπολλέσθαι, καὶ ἐν πολλοῖς, τῷ τῶν τριῶν, καὶ πέντε, καὶ ἑπτὰ ἀριθμῷ χρῆται, μάλιστα δὲ τῶν ἑνέα,

ὡς νείκεσ' ὁ γέρων· τοὶ δ' ἑνέα πάντες ἀνέστην·

καὶ ἑνέωροι γὰρ τοὶ γε, καὶ ἐνταπῆχες ἦσαν ἑὸς· ἀτὰρ μήκος τε γενέσθην ἐντιόργιστοι·

καὶ ἑνῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὦχετο κῆλα θεοῖο.

καὶ ἑνῆμαρ ξείλισσε, καὶ ἑνέα βοῦς ἔφρουσε,

εἰ δὲ ποῖ· οὐκ ἔστιν ὁ τῶν ἑνέα ἐριθμὸς τελειότατος· οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ πρώτου περισσοῦ τετραγώνος, καὶ περισσοῦς περισσός, εἰς τρεῖς διαιρούμενος τριάδας· καὶ ἑκάστη πάλιν εἰς τρεῖς μοῖρας διακεῖται.

CXLVI. Οὐ μόνον δὲ τὴν δίναν τῶν ἀριθμῶν ἑλὼν καὶ τὴν λογιστικὴν μεθόδον ὑπέδειξεν, ἐν μὲν τῷ καταλόγῳ ποιήσας,

τῶν μὲν πεντήκοντα νέες κλον· ἐν δὲ ἑκάστῃ

κοῦροι βοιωτῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι βύττον· καὶ πάλιν,

Πεντήκοντ' ἦσαν ἄνδρες.

ἐν ὧν λογίζεσθαι πέρισται, ὅτι τῶν νέων πασῶν οὐδῶν ἑξῆς χιλίων διακοσίων, καὶ ἑκοντῶν ἐξ ἑκατὸν ἄνδρων, ἡ σὺν πᾶσι ἀριθμὸς, δώδεκά που μυριάδων γίγνεται, πάλιν δὲ ἐπὶ τῶν Τρώων φήσας,

Χίλι' αἶ' ἐν πεδίῳ πυρὰ καίετο· παρ δὲ ἑκάστῳ

ἦσαν πεντήκοντα,

παρὲναι λογίζεσθαι, ὅτι ἦσαν πεντάκις μύριοι, ὅτε τῶν συμμάχων.

CXLVII. Τὴν δὲ Μουσικὴν, οἰκειομένην οὖσαν τῇ ᾠῇ, καθότι ἔστιν ἁρμονία κεκραμένη ἐκ διαφώνων ἑξῶν, καὶ τοῖς μελίσσι καὶ ὀρθμοῖς, τό, τε ἐκτελεσμένον

PLUT. MOR. VI.

L

Δημόσιον Κερταϊκὴν Βιβλιοθήκην Βερολίνου

αὐτῆς ἱππεύουσιν, καὶ τὸ σφοδρὸν ἀνέλθον, ^{οἱ}
Πυθαγορικοὶ διὰ σπουδῆς εἶχον, καὶ πρὸ αὐτῶν ^{οἱ}
καὶ ἄλλοι μὲν αὐτῆς ἐπὶ τῶν Σιυρήνων ^{οἱ}
ἔχεται, ὡς α. ἐπιλέγει,

Ἄλλ' ὅγε τερψάμενος πῆται καὶ πλείονα εἰδώς.
ἄλλοτε δ' ἐν ταῖς εὐοχλαῖς τὴν κιθάραν παραλαμ^{βάνει}
ὥς καὶ παρὰ τοῖς μνηστήροι

Φόρμιγγς, — ἦν ἄρα δαίει Θεοὶ ποίησας Διὰ φῶν^{ος}
καὶ παρ' Ἀλκινόῳ ἡ κιθαρωδός

— ὀνεβάλλετο κυλὸν ἀείδειν.

καὶ ἐν γάμοις,

Ἀύλοι, φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον.

καὶ ἐν ἔργοις, ὅπου τραγωμένης ὀπώρας

— πάντες φόρμιγγι λιγέει

Ἰμῖνοιον κιθάριζε, λίνον δ' ὑπὸ κυλὸν ἀείδειν

Ἀετταλή φωνῇ.

καὶ ἐν πολέμῳ,

Ἀυλῶν οὐρήγγων τ' ἐροπὴν

ἀκούεσθαι λέγει. οὐδὲν δὲ ἥσσαν καὶ εἰς πένθη ^{οἱ}
λαμβάνει τὴν μουσικὴν,

Θρήνων ἐξόρχους ἀοιδούς

ποιῶν, ὡς τῇ λειότητι τῶν μελῶν τὴν τραχύτητα ^{οἱ}
ψυχῆς καταγγέλλοντας.

CXLVIII. Οὐκ ἄδηλον δὲ ὅτι διττὴ ἴστιν ἡ μὲν
δία· ἡ μὲν, ἐν τῇ φωνῇ, ἡ δὲ, ἐν ὀργάνοις, τοῖς τε ^{οἱ}
πνευστοῖς, τοῖς τε ἐνταίοις· τῶν δὲ ἐν αὐτῇ φθόγῳ
ὁ μὲν, ἰστί βαρὺς, ὁ δὲ, ὀξύς. καὶ τούτων δι' τὰς ^{οἱ}
φορὰς Ὅμηρος ἔγνω, ὅς γυναικας μὲν καὶ παῖδας, ^{οἱ}
γέροντας, ὀσφύωνους ποιεῖ, διὰ τὸ λεπτὸν τοῦ πνεύματος
τοῦς δὲ ἄνδρας, βαρυφύωνους, ἐν τε ἄλλοις, καὶ ^{οἱ}
τούτοις,

Τῷ δὲ βαρυστενάχοντι παρίστατο πότνια μήτηρ·

Ὄξυ δὲ κωκύουσα, κήρη λάβε παιδὸς ἰοῖο·

καὶ πάλιν,

Ὡς ὁ βαρυστενάχων ἔπε' Ἀργεῖοισι μετῴδω
οἱ δὲ γέροντες,

Τέτιξιν ἰοικότας,

τῶν δὲ ξυμφώνοις ἰσάζονται. καὶ ἐν τοῖς ὁρχάνοις δὲ αἱ
 χορδαὶ οὐαὶ λεπταὶ εἶσι, καὶ συντήνως κινούμεναι, ῥε-
 ῖδος τέμνουσι τὸν ἄερα, ὅθεν τὴν ὄξιν φθίγγαν ὑπο-
 ταλαῖσιν· αἱ δὲ παχyla, βραδείαν ἔχουσαι τὴν κήνην,
 ἔχουσαι βαρύν· καὶ ὅν λόγον καὶ Ὀμηρος τὴν μάστιγα,
 λεγυρὴν προσηγόρευσεν, ἐπεὶ λεπτὴ οὐαὶ ὄξιν ἔχον
 ἀποδίδωσι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς παρ' Ὀμήρῳ Μυ-
 σικῆς.

CXLIX. Ἐπεὶ δὲ ἐν ταῦτοις καὶ Πυθαγόρου λμνη-
 μονέσασμεν, ὃ μάλιστα ἤρεσκεν ἢ ἐχέμενθα, καὶ εἰ σι-
 γῆν ἢ μὴ χρὴ λέγειν, θρασυόμεθα εἰ καὶ Ὀμηρος ταύ-
 τὴν ἔοχε τὴν γνώμην. ἐπὶ τε γὰρ τῶν παροισώντων
 ἴση.

Καὶ τι ἔπος τροχέηκεν ὅπερ τ' ἀόρητον ἔμεινον·
 καὶ τῷ θεοράτῃ ἐπιπλήττει,

τοχιο.
 Θρασύ· ἀκριτόμυθε, λίγος περ τῶν ἐγορητῆς,
 καὶ τοῦ Ἰδομενέως καθεσπτόμενος ὁ Αἴας, λέγει,
 Ἄλλ' αἰὲ μύθοις λαβριύειαι· οὐδέ τί σε χρὴ
 λαβραγέρον ἵμεναι.

καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς μάχην συνιόντων,
 Τῶνες μὲν κλυγγῇ τ' ἐποπῇ τ' ἔουν, ὄρνιθες ὥς,
 Οἱ δ' ἄρ' ἔουν πιγῇ μέντε πτερόντες ἄχαιοί·
 βαρβαρικὸν γὰρ ἢ κρυυγῇ, Ἑλληνικὰν δὲ ἢ πωπῇ· διὸ
 καὶ τοὺς φρονιμωτέτους, ἐγκρατεστάτους γλώσσης πε-
 ποιεῖ· καὶ τὸν Ὀδυσσεύα τῷ νῆϊ διακελευρόμενον,
 Εἰ ἔστιν γ' ἐμός ἐσσι, ἔμοι δέ σε γένηται μήτηρ,
 Μῆτε τι Αἰόλτης ἔστω τόδε, μήτε σιβώτης,
 Μῆτε τις οἰκέων, μήτ' αὐτῇ Πηλεΐδῃ.

καὶ πάλιν αὐτῷ παραινῶν,
 Σίγα καὶ κατὰ σὸν νόον ἔοχευε, μὴδ' ἐρρίπτει.
 τοιαῦτα μὲν δὴ τῶν ἐνδόξων φιλοσόφων τὰ ἐξ Ὀμήρου
 τὴν ἀρχὴν ἔχει δόγματα.

CL. Εἰ δὲ δεῖ καὶ τῶν ἰδίας τινας αἰρέσεις ἑλομέ-
 των μνημονεύσαι, εἰροίμεν ἂν κήκελρονος παρ' Ὀμήρου
 εἰς ἀφορμὰς λαβόντας. Δημόκριτον μὲν, τὸ εἰδωλὸν
 ποιῆσθαι εἰς ἑκένων,

Αὐτὰρ ὁ εἰδὼλον τεῦθ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων·
 ἄλλους δὲ πληρωθέντας, οἷς ἐκείνος οὐχ ἐπὶ μιν ἔ-
 λαβ' ἔπελ' ὅν τινα παραπλήττονται καιρὸν ἀρμόζομενος, πρὸς
 ἔθνη. ἔπει γὰρ ὁ Ὀδυσσεὺς πρὸς Ἀλκινόω κατεχρη-
 σεν ἡδυπαθεία καὶ τραυλὴν κωχνημένην, πρὸς χάριν αὐτοῦ
 διαλεγόμενος ἔφη,

Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημι τέλος χαρίστερον εἶναι,
 ἢ ὅταν εὐφροσύνῃ μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἄνιμ' αἰ-
 δαυτομόνης δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἰοῖδοι,
 ἦμενοι ἔξ' ἑλθ'· παρὰ δὲ πλήθωσι τρύπεζαι
 Σίτου καὶ κριῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσῃ
 Οἴνοχος ποθέησι, καὶ ἐγγεῖν δαπέσοι.

Τοῦτο τι μοι κάλλιστον ἐν φόρῳ εἶδεται εἶναι,
 τοῦτο παραχθὲς καὶ Ἐπικούρου, τὴν ἡδονὴν τέλος
 εὐδαιμονίας ἐνέμωσι. καὶ ἐπεὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ὀδυσσεὺς
 ποτὶ μὲν οὐλῃ καὶ ἀπυλῇ χλαυδίῃ ἡμιπέσεται, ποτὶ δὲ
 ῥακίοις καὶ πήλαις, καὶ νῦν μὲν τῇ Καλοπῇ σπέν-
 νεται, νῦν δὲ ἐπὶ Ἰσὺν καὶ Μελανθίου περιεσφύεται,
 ταύτην εἰκόνα τοῦ βίου παραλαβὼν Ἀριστοτέλης καὶ
 πάλιν, καὶ πόνοις συνηρέχθη ἐξῶμένως, καὶ ἡδονῇ
 ἀφειδῶς ἐχρήσατο.

CLL. Τῆς δὲ Ὀμήρου σοφίας κακίωνα καταμαθεῖν
 ἴσθι δείγματα, ὅτι καὶ πολλὰ σοφῶν ἀνδρῶν Ἀπο-
 φθίγματι προαπειρώτησεν· οἷον τὸ, ἔπου θεοὶ
 Ὅς κε θεοὶς ἱκεταῖσθ' ἔται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.
 καὶ, μὴ δὲν ἄγαν,

Καὶ δ' ἄλλω νειμῶ, ὅς κ' ἔθοχα μὲν φιλεῖται,
 ἔθοχα δὲ ἐχθαίρειται· αἰεὶ δ' αἰσῖμα πάντα
 καὶ, ἐγγύα, πύρα δ' ἄτα,

Διλάττοι δειλῶν γὰρ καὶ ἐγγύα ἐγγνώσθαι.
 καὶ τὸ τοῦ Πυθαγόρου πρὸς τὸν πυθόμενον, τίς
 ἄλλος ἔφη, ἄλλος ἔφη.

Ἰσὺν ἐμὴ κεφαλῇ.

CLII. Ἦσθι δὲ τῆς αὐτῆς ἰδέας τῶν Ἀποφθιγμάτων
 καὶ ἡ καλουμένη Γνώμη, ἥτις ἐστὶν ἀπάφαισι καθόλου
 καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον λόγων συντόμω. καὶ τοῦτο
 δὴ χρησιμῶν πάντων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων,

λογογράφων, καὶ γυναικῶς τινα ἀποφαίνεσθαι ἐπιτη-
δεύοντων, πρῶτος Ὅμηρος πολλὰς καὶ ἀγαθὰς γυναι-
κας ἐξήνεγκε δι' ὅλης τῆς ποιητικῆς· τοῦτο μὲν ἀπο-
φανόμενος, οἷόν ἐστιν ὃ βούλεται παραστήσαι, ὡς ὕταν
εἴπῃ.

Κρεῖσσον γὰρ βασιλεὺς ὅτε χῶσεται ἀνδρὶ χέρη·
τοῦτο δὲ, ὡς δέον πρῶτον τι, οἶον,

Οὐ χεὶρ παντὺς εὐδὲν βουλευφόρον ἄνδρα.

CLIII. Πολλὰς δὲ Γυναικας καὶ παραινέσεις ἀγα-
θὰς Ὅμηρος ἐξενεγκόντας, παρέφρασαν οὐκ ὀλίγοι τῶν
μετ' αὐτῶν· ὡς τινα παραδείγματα οὐκ ἀκαιρὸν ἐστὶ
παραθέσθαι. οἷόν ἐστι τὸ Ὅμηρον,

Νήπιοι, οὗ Ζηνὶ μενεαίνομεν ἀφρονέοντες,

Ἢ γὰρ μιν μέγα μιν καταπαυσέμεν ἄσσαν ἰόντες,

Ἢ γὰρ, ἢ βλή· ἢ δ' ἀφήμενος αὖκ' ἀλεγξέει,

Οὐδ' ἔθεται· φησὶν γὰρ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Κέρει τε σθένει τε διακριδὲν εἶναι ἄριστος.

Τῷ ἔχει δ' ὅ, τι κεν ὕμιν κακὸν πέμπῃσιν ἐκίστω·

παρὰ τοῦτο δὲ εἶπεν τὸ Ἰουδαγορικόν,

Ὅσοι τε δαιμονίσαισι τύχαις βροτοὶ ἄλγ' ἔχουσαι,

Ἢν ἂν μοῖραν ἔχῃς, πρῶτος φέρε, μηδ' ἀγανάκτει,

καὶ ἐπὶ ταῦτοις, τὸ Ἰδρυπίδου,

Τοῖς πράγμασι γὰρ οὐκ ἔστι θυμῷ σθαι χρεῖων·

Μῆτι γὰρ αὐτοῖς αἰδέν· ἀλλ' ὁ τυγχάνων

Τὰ πράγματ', ὁρθῶς ἂν τιθῇ, πρόσοι καλῶς.

CLIV. Πάλιν Ὅμηρος μὲν φησιν,

Τίκεν ἱμὸν, τίς μέγχι ὕδρῳ μένος καὶ ἀχέων,

Σὺν ἰδέαι κραδῆν;

ἢ δὲ Ἰουδαγόρου,

Φεῖδεν τῆς ζωῆς, μή μιν καταθυμοβορέῃσιν.

CLV. Ἐπὶ Ὅμηρον ἐπὶ αὐτῶν.

Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐκισθόντων ἀνθρώπων,

Οἷον ἐπ' ἡμῶν ἀγχοῖσι κατὴν ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ἀρχιλοχὸς τὰ τε ἄλλα αὐτοῦ μιμούμενος, καὶ τοῦτο

μὲν παρέφρασεν, ἑλπὼν,

Τοῖος ἀνθρώποισι θυμὸς, Γλαυκῆς Ἀετρίτῳ πᾶ.

Γίνεται θυητοῖς, ὅποιον Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει.

CLVI. Καὶ ἐν ἄλλαις Ὀμήρου ἐπὶ πόλεως,
 Ἄλλω μὲν γὰρ ἴδωκε θεὸς πολεμῆϊα ἔργα·
 Ἄλλω δ' ἐν στήθεσσι τίθει τόον ἐνὶ ὄσπῳ Ζεὺς·
 Ἐσθλὸν, τοῦ δέ τε πολλοὶ ἱπauρίσασθαι ἄνθρωποι·
 Καὶ τε πόλεις ἐσώωσε· μάλιστα δὲ κ' αὐτὸς ἦν.
 Εὐρυπύδης παρὰ τοῦτο ἐπαίησε,
 Γνώμῃς γὰρ ἄνδρός ἐδ' μὲν οἰκοῦνται πόλεις,
 Εὖ δ' οἶκος· εἰς δ' αὖ πόλεμον ἰσχύει μέγα.
 Σοφὸν γὰρ ἐν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας
 Νικᾷ· οὐν ὄχλῳ δ' ἀμαθία πλεῖστον κακόν.
 CLVII. Ἀ δὲ παρακλινόμενον τῷ ἐταίρῳ τὸν
 μινεῖα πεποιήκεν,

Ὡς πέπον, εἰ μὲν δὴ πόλεμον περὶ τόνδε φρονέον
 Αἰεὶ δὴ μέλλοιμεν ἀγέῳ τ' ἀθανάτοι τε
 Ἔσσεσθ', οὐτε κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοις μαχοίμην·
 Οὔτε κέ σε στέλλοιμι μάχην ἐς ἀνδιάντιρον.
 Νῦν δ' ἔμπεδος γὰρ κῆρες ἐφιστάσιν θανάτοιο.
 Μυρία, ἃς οὐκ ἔστι φρεσὶν βροτῶν, οὐδ' ὑπερβύσσου
 ἴσμεν, ἥ τ' ὅτε εὖχος ὁρῶμεν, ἥ τις ἡμῖν.
 Αλοχύλος μὲν δυνάστεος λέγων, οὕτως ἔφη,
 Ἄλλ' οὐτε πολλὰ τραύμα' ἐν στήθεσσι λαβὼν
 Θνήσκει τις, εἰ μὴ τέμνα συντρέχει βίον·
 Οὐτ' ἐν στήθε' ἡμῶς παρ' ἑστέρι,
 Φεύγει τι μᾶλλον τὸν πεπρωμένον μόρον.
 ἐν δὲ περὶ λέγει Δημοσθένους οὕτως· πέρας μὲν οὐκ
 ἴσθιν ἅπαντες ἀνθρώποις τοῦ βίου θάνατος, καὶ ἡ
 κίσκη τις αὐτὸν καθιέρως τηρεῖ· δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς
 ἄνδρας ἰσχυροῖν μὲν ἅπαντες ἀλλὰ τοῖς καλοῖς, φέρειν δὲ
 ὅ, τι ἂν ὁ θεὸς διδῷ, γενναῶς.

CLVIII. Πάλιν δὲ τὸ Ὀμήρου,
 Οὔτοις ἀπόβλητ' ἱστί θεῶν ἐρικυδέα δῶρα,
 Σοφοκλῆς παρέφησε, ἱπῶν,
 Θεοῦ τὸ δῶρον τοῦτο· χρηὴ δ' ὅσ' ἂν θεοὶ
 Διδῶσι, φεύγειν μηδέν ὧς τέκνον ποτὶ.

CLIX. Παρ' ἐκείνου δὲ,
 Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μελίτος γλυκίων φέρον αὐδῆ,

Θεόκριτος εἶπεν,
Οὐτεκὶ οἱ γλῶσσὴν Μοῦσαι κατὰ στόματος χεῖ νίκην.

CLX. Πῶς δὲ καὶ Ἀγατος περιέφησε, τὸ μὲν,
Οἷα δ' ἄμμορός ἐστι λοστρῶν ὠκεανοῖο,
ἰπῶν,
Ἄρκτου κυανέου πεφυλογμένος ὠκίαντος·
τὸ δὲ,

— τυτθὸν γὰρ ὑπὲρ θανάτοιο φέρονται,
ἰπῶν,

— ἄλγον δὲ διὰ ζύλον αἶδ' ἱρύζει.

καὶ περὶ μὲν τούτων ὕλις.

CLXI. Ὁ δὲ Πολυεικὸς λόγος, ἐστὶν ἐν τῇ ᾠητορικῇ τέχνῃ, ἧς ἐντὸς Ὀμηρος πρῶτος γέγονεν, ὡς φαίνεται, εἰ γὰρ ἴσται ἡ Ῥητορικὴ, δυνάμει τοῦ πιθανῶς λέγειν, τίς μᾶλλον Ὀμήρου ἐν τῇ δυνάμει ταύτῃ καθέστηκεν, ὅς τῇ τε μεγαλοφωνίᾳ πάντως ὑπερβαίνει, ἐν τοῖς δαιμονίῃμασι τὴν ἴσιν τοῖς λόγοις ἰσχὺν ἐπιδείκνυται.

CLXII. Καὶ πρῶτον ἴσται τῆς τέχνης ἡ Οἰκονομία, ἣν δὲ ὅλης τῆς ποιήσεως περιήτοις, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν πραγμάτων, αὐτὴ γὰρ καθίσταται ἐμβλητὴν, τὴν ἀρχὴν τῆς Πρώτης ἐποιήσεται, ἀλλὰ καὶ καθ' ἕνα χρόνον αἱ πράξεις ἐνεργάσονται, καὶ ἀκριβοτέρως κατεστήσονται· τὰ δὲ τοιούτων ἀρχαῖα, ὅσα ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ ἐγένοντο, σκεπτόμενος ἐν ἄλλαις ταῖσις παρεδιηγῆσάτο. Τὸ δὲ αὐτὴ καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐ πεποίηκεν, ἀρξάμενος μὲν ἀπὸ τῶν τελευταίων τῆς πλάνης τοῦ Ὀδυσσεὺς χρόνων, ἐν οἷς καιρὸς ἦν ἤδη καὶ τὸν Τηλέμαχον εἰσαγγεῖν, καὶ τὴν τῶν μετὰ τὴν ἔξοδον ἐμφανίζειν· τὰ δὲ πρὸ τούτων, ὅσα τῷ Ὀδυσσεὶ ἐλωμένα συνέπεσαν, αὐτὸν παράγει διηγοῦμενον, ἃ καὶ δεινότερα καὶ πιθανώτερα ἡμελλε φαίνεσθαι, ἰπὸ αὐτοῦ τοῦ πιθανῶτος λεγόμενα.

CLXIII. Αἱ τοίνυν χρωμένων τῶν ᾠητόρων πόντων τοῖς προοίμις, ὑπὲρ τοῦ προσεκτικώτερον ἢ εὐνοώτερον ποιεῖν τὸν ἀκροατὴν, αὐτὸς μὲν ὁ ποιητὴς κίχεται προοίμις, τοῖς μάλιστα κινῆσαι, καὶ παρά-

γισθαι πρὸς τὴν ἀκρόασιν δυναμένοις· ἐν τε τῇ ἰατρῇ
προαναφερῶν, οἱ μὲν λέγειν οὐαὶ διὰ τὴν Ἀχιλλεύου
ἡρώην, καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὕβριν, καὶ τοῖς Ἑλλήνων
συνέβη· καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεύει, ὅσοις πόνοις καὶ κινή-
τοις περιπλάων ὁ Ὀδυσσεύς, πάντων τῇ τῆς ψυχῆς
ἰατρῇ καὶ καρτερῇ περιγίγνεται. καὶ ἐν ἰατρικῇ τῶν
προσιμίων, τὴν Μοῦσαν περικαλεῖ, ἵνα θειοτέραν αὐτῷ
μεῖζονα τὴν δύξαν τῶν λεγομένων περαστήσῃ.

CLXIV. Πολλὰ δὲ τῶν εἰσαγομένων ὑπὲρ αὐτοῦ
περὶ ὧν λέγονται ποιῶν ἢ πρὸς αἰεσίλους, ἢ φίλους,
ἐχθρούς, ἢ δῆμους, ἐκείτω τὸ πρῶτον εἶδος τῶν λέγων
ἀποδίδωσιν. ὥσπερ ἐν ἡρώῃ τεπέσθεται αὐτῷ ὁ Χρόνος
ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Ἑλλήνας λόγοις, χρησιμωτάτω παρ-
ομιῶν κεχρημένος· συντέχεται γὰρ αὐτοῖς πρῶτον
κρατῆσαι τῶν πολέμων, καὶ οἰκιδε ἀνυστρέψαι. ἵνα
τὴν παρ' αὐτῶν ἔννοιαν ἐπισπάσῃται· ταῦτα αὖτε
ὑπὲρ τῆς παιδὸς περικαλεῖ, ὃ δὲ Ἀχιλλεύς ἐπὶ τῇ αὐτῇ
λῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος θυμούμενος, μινύει τὸν ἑαυ-
του καὶ τῶν Ἑλλήνων λόγον, ἵνα κἀκεῖνους ἀκούσας
αὐτοῦ, ἐννοσιτέρους καταστήσῃ· πάντας γὰρ ἐπὶ τὴν πε-
λεμον τοιῶνταί, οὐκ ἰδίως τινὸς ἀπεχθένους ἔνεκα, ἀλλὰ
εἰς χάριν αὐτοῦ τοῦ Ἀγαμέμνονος, καὶ τοῦ ἰατρικοῦ
αὐτοῦ· καὶ πολλὰ μὲν πεποιηκέναι ταῦτα, τὰ δὲ πρῶτα
οὐ παρὰ τοῦτων, ἀλλὰ παρὰ τοῦ κοῖνου τῶν Ἑλλήνων
ἐλλήφειναι. οὐδ' ἀντιλέγων ὁ Ἀγαμέμνων, ἀλλὰ ὡς
ὅπως καὶ αὐτὸς θεραπεύσῃ τὸ πλήθος· φησάντων γὰρ
τοῦ Ἀχιλλεύος ἀπελευσέσθαι εἰς τὴν πατρίδα, δι' ἣν
ἰπασθαι ἔβριον, οὐκ εἶπεν, ἀπειθεῖ, ἀλλὰ, φεῖσθαι,
ἐπὶ τῇ φηθὲν, εἰς τὸ ἀδοξότερον μεταβαλέσθαι· καὶ ἐν
οὐ περικαλεῖται οὐ μένιν· πάρισι γὰρ καὶ ἄλλοι, οἱ τε
μὴς ἀξιώσουσι με· ἦν δὲ καὶ τοῦτο τοῖς ἀκούουσιν
ρημαίνον.

CLXV. Καὶ ἐπὶ ταῦτοις εἰσάγεται φήτωρ ὁ Πάριος
ἐν ἡδυνεῖ, καὶ λεγόν· ἐγορητὴν προσεῖπε,

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ὅτεν ἀνδρῶν
οὐ μείζον ἐγκώμιον οὐκ ἔν γένοιτο φήτορος. τί δὲ αὐ-
τός διευπράσσεται τῷ λόγῳ; ἄρχεται μὲν ἀπὸ προσ-

ἔλκον, δὲ οὐ μετάνωσκον ἱρποῦν πικρῶτα τοῖς διαφρομένοις ἀριστιύουσιν, ἐννοῦν αὐτοὺς παρασκευάζουσιν, ὅτι ἀρχόμενοι παρέξουσιν ἀπορροήν χάριτος τοῖς πολέμοις· ἠρόνιοι δὲ τουθετῶν ἱκτιρόν, καὶ πείθεισθαι ἑαυτῶν, ὡς πρὸς βυθῶν, πικρῶν· καὶ ἐν τῷ σωφρονίζειν τὸν ἑαυτοῦ, κεχαρισμένα τῇ ἐτέρῳ λέγει. τῷ μὲν γὰρ Ἀγαμέμνονι παραίνεσι, μὴ ἀφαιρῆσθαι τὸ δοθὲν τῷ πολλῷ κεραικῶτι γέρας· τῷ δὲ Ἀχιλλεῖ, μὴ ἔμψεν τῷ βασιλεῦσι προκρινόμενῳ· καὶ πρόποντι ἑαυτοῦ ἑαυτὸν, τῷ μὲν, ὡς πλείων βασιλεύοντι, τῷ δὲ, ὡς πλείον ἰσχυρόντι, τοῦτον τὸν τρόπον πρᾶντιν αὐτοὺς ἐπιχειρεῖ.

CLXVI. Ἦ δὲ, οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἱζησ, ὅπου εἶδε τὸν ὄνειρον ὁ Ἀγαμέμνων, ἐκείνου ἡγαθὸς αἰσθῆ φέροντα παρὰ τοῦ Διὸς, καὶ ἐπείκειν τοὺς Ἕλληνας παρὰ κλεινὸν μόνον, δημοτικῇ χρῆται τέχνῃ τοῦναντίον οὐ βούλεται, πρὸς τοὺς πολλοὺς λέγων, ἵνα πείραν τῆς ὕμνης αὐτῶν λάβῃ, καὶ μὴ ἐπαχθῇ ἢ, πολέμῳ ἀναγκάων ὑπὲρ ἑαυτοῦ; ἄλλ' αὐτὸς μὲν πρὸς χάριν λέγει· ἄλλος δὲ τις τῶν πείθειν αὐτοὺς διαμαρμένον προτρέπει μόνον, ὡς τοῦτο τῇ ἀληθείᾳ τοῦ βασιλέως θέλοντος, καὶ γὰρ ἐν οἷς δημηγορεῖ, ἐμφαντεῖ ὅτι τοῦναντίον βούλεται· ὁ δὲ διχόμενος τοὺς λόγους τούτους, ἵστικ' Ὁ δυνάστης, παρῆρσιν τῇ προποῦνι χρώμενος, καὶ τοὺς μὲν ἀρίστους λόγους προσήτοι πείθων, τοὺς δὲ ἐπαδιδεστέρους καταπληκτικῶς ἱπακούειν τοῖς κρείντεσιν ἀναγκάζων· καὶ τὸ ἄτακτον καὶ θαυρῶδες τῶν πολλῶν καταπαύσας, ἅμα πάντας πείθει λόγοις ἡμροσσι, μετρίως μὲν δυνάστης, δίδει οὐκέτι τελοῦν ἢ ἐπιόχοντο, καὶ ἅμα πρὸς γνῶμης ἀξίωσης, ὅτι πολλὸν χρόνον ἄπρακτοι μέναιτες, τῶν φιλειώτων ἰστέρηται· παρακλήσει δὲ καὶ ἐλπίδι τῇ ἐκ τῶν μαρτυρῶν συμπελθῶν μένειν.

CLXVII. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Νέστορ, λόγους ἱζηλαρχομένους μὲν, εἰς ταυτὸ δὲ τελευτῶν, ποιούμενος, καὶ πλείονι παρῆρσιν πρὸς τοὺς ἡδη μεμαλαχμένους χρώμενος, πείθει τὸ πλεῖστον καὶ τῇ αἰτίᾳ τῆς ὕμνης εἰς ἄλλους τὰ μηδενὸς ἀξίους ἀναφέρειν, τοὺς πολλοὺς ἐντρέπει· προστίθεται δὲ καὶ ὑπερῶν τοῖς

ἔπειθοῦσαι, καὶ εὐθέως συμβουλεύει τῷ βασιλεῖ, ὅπως
χρὴ καταλέγειν τὰ στρατιωτικὰ τύχησιν.

CLXVIII. Μάλιν δὲ ἐν ταῖς κατὰ τὸν πόλεμον πε-
ρὶ τῶν Ἑλλήνων, τὰ μὲν εὐτοχευόντων, τὰ δὲ
σύντων καὶ ἐν φόβῳ καταστάντων, ὃ μὲν Λιομήδης
ἔπειτ' ἐκ τῆς νεότητος Θράκος καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀρετῆς
παρόησαν ἔχων, πρὸ τοῦ ἐπιδιδῆσθαι τὴν ἀνδρα-
γασίαν, αἰωπὴς ἀξιώσας τὸ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀντι-
τάττει ἐπιπλήσσει τῷ Ἀγαμέμνονι, ὥς ὑπὸ ἀνανδρίας
συμβουλεύοντι φεύγειν· φησὶ γάρ,

Ἀγρίδην, σοὶ πρῶτα μαχέσομαι ἀφραδίοντι,
Ἥ θύμης ἐστὶν, ὕψας, ἀγορῇ· οὐ δὲ μῆτι χαλῶσθαι
ἐν οἷς ἔμα μὲν νοθεύειν αἰεὶ ἐπιχειρεῖ, ἔμα δὲ
παρ' αὐτοῦ ὀρχήν παραιτεῖται. καὶ τὰ μὲν φθάνοντα
διαπεπραχθαι λυσιτελεῖν, ἀνταχθῶς ὑπομνησάσθαι, λέγει
— ταῦτα δὲ πᾶντι

Ἰσάδ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἤδ' ἐγρόντες·
εἰς δὲ τὰ ἐξῆς προτρέπει τοὺς Ἕλληνας, τεχνικῶς ἔχον
μυῖζον αὐτοὺς,

Δαιμόνι', οὕτω που μάλα ἔλπει νῆας Ἀχαιῶν
Ἀπτολίμενος ἴθιεναι, καὶ ἀνάλκιδας, ὥς ἀγορεύει
καὶ αὐτὸν τὸν Ἀγαμέμνονα δυσωπεῖ, συγχωρῶν αὐτῷ
εἰς βούληται ἀπέναι· τοὺς γὰρ ἄλλους ἐξαρκεῖται,
κἄν πάντες φύγῳσιν, αὐτὸν γὰρ σὺν τῷ ἐκείρῳ μένει
καὶ μάχεσθαι, εἰπών,

Νῶϊ δ' ἐγὼ Σθένελός τε μαχησάμεθα.
ὃ δὲ Νέστωρ ταῦτά μιν γνώμης τε καὶ πράξεως ἔχον
μαρτυρεῖ, ὅσα δὲ εἰς τέλος τῆς συμβουλῆς διαφύγει
ἐαυτὸν, ὥς προεβόταρον, δεῖν περὶ αὐτῶν ἄξιοι· καὶ ἐπὶ
οἷσι τῇ λέγει, τὴν πρὸς Ἀχιλλεῖα προεβόταν παρασκευά-
ζειν ἐπιχειροῦν.

CLXIX. Καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ προεβότῃ ποιητικῶς
χρῆται ποιῶν χωρήμενος ταύτης ἡγήσεως, ὃ μὲν γὰρ Ὀδυσ-
σεὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου, οὐκ εὐθέως ἔφη αὐτῷ Ἀγα-
μέμνων μετεγνωκῶς ἐπὶ τῇ τῆς Βρισηίδος ἀφαιρέσει, ὅτι
τε κόρην ἀποδίδωσι, καὶ δῶρα, τὰ μὲν παραπλήσια πᾶσι
πῆν, τὰ δ' ἐστίον ἐπαγγέλλεται· οὐ γὰρ ἦν χρησιμὴ

ὀδοῖντος ἔτι τοῦ θυμοῦ, ταῦτα ὑπομνήσαντι· ἀλλὰ
 πρῶτον ἡθελῶσιν ἐμβαλεῖν τὸν Ἀχιλλεῖα εἰς οἶκτον τῶν
 Ἑλληνικῶν ἐνυχημάτων· εἰτα ἐλαῶν, ὑστερον βουλη-
 θείς ἐπαπορθώσασθαι τὰς συμφορας, οἴκετι θυνησ-
 ται, μετὰ ταῦτα τῶν Ἠληείως παραινέσεων ἀνέμνησεν,
 ταυτοῦ μὲν ἀμειβῶν τὸ ἐπυχθές, τῷ δὲ μᾶλλον οἶον
 εἶπαι δυνάμενος προσόψω τῷ τοῦ πατρὸς περιθίς
 τὸν λόγον· καὶ οὔτε ἰδόκει πρῶτον αὐτὸν εἶναι, τότε
 καὶ τῶν Ἀγαμέμνονος δώρων, ἐμνημόνευσε· καὶ πάλιν
 εἰς τὰς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων δεήσεις μετέβαλε τὸν λόγον,
 οὔτε εἰ καὶ δικαίως Ἀγαμέμνονι μέμφεται, καλὰν γὰρ
 ᾄσσει τοὺς μηδὲν εἰς αὐτὸν ἐξημαρτηκῆτας· ἔχρη-
 γον καὶ τὸν ἐπὶλογον μηδὲν τῶν λυποῦντων ἔχειν τὰν
 ἀκούοντα· ἐπεὶ καὶ μάλιστα μνημονεύεται τὸ τέλος τῶν
 λόγων· ἡ δὲ τελευταία παρακλήσις ἔχει τι καὶ διεγερ-
 τικὸν ἐπὶ τοὺς πολέμιους, ὡς καὶ αὐτοῦ καταστροφον-
 τας· νῦν γὰρ ἂν, φησὶν, ἔλοις τὸν Ἑκτορα, εἰ σοὺ κα-
 τεναικτόν σιαιή· ἐπεὶ οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ταυτῷ φη-
 σὶν εἶναι ὅμοιον. ὁ δὲ Φοῖνιξ, διδοικῶς μὴ ἐνδείξαι
 ἢ προσῆκει ζητῆται τῇ δεήσει, δάκρυα προέεται· καὶ
 πρῶτον μὲν τῇ ὁρᾷ αὐτοῦ συντίθεται, φήσας μὴ ἀπο-
 λυφθῆσεσθαι αὐτοῦ, εἰ ἀποπλήροι· τοῦτο γὰρ ἦν αὐτῷ
 ἐπιχειρησμένον· καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅπως τριῖναι αὐ-
 τὸν ἐπιστεύθη παρὰ τοῦ Ἠληείως, νήπιον περὶ λαβῶν,
 καὶ διδύσκυλος ἔργον καὶ λόγον εἶναι ἡξιώθη· παρα-
 δηγνέται δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τῆς νεότητος ἡμαρτίας αὐτοῦ,
 συμφορῶν ὡς καὶ ἄβουλον ἢ τοιαύτην ἔλκε· καὶ προ-
 τέρως, οὐδὲν τῶν εἰς προτροπὴν περιλείπει, πᾶσι τοῖς
 κρηναίοις ἡγετορικῶς χρῶμενος, ὅτι διεπλήχθαι καλὸν
 τῷ ἐκτενέοντι, καὶ δῶρα πέμποντι, καὶ ποσειδαις τοὺς
 ἐχέστοντες, κἀκείνων τιμωτῆτας ἀπισταλκόντι· καὶ οὕ-
 καὶ αὐτὸς δίκαιός ἐστιν ἀκούσθηναι, τροχέος γε ὧν καὶ
 διδύσκυλος· καὶ οὔτε μεταγνώσεται προέμενος τὸν πα-
 ρόντα καιρὸν· καὶ παραδείγματι χρῆται τῷ κατὰ Με-
 λετῶγον διηγήματι, ὅτι κἀκείνος παρακαλούμενος ἐπὶ
 τῶν ἀλκίων βοηθεῖν τῇ πατρὶδι, οὐ συγκρατῆται, ἔως
 ἐπὶ τῆς ἀνέγκης τῶν καταβυβλουσῶν τὴν πόλιν συμφο-

ρῶν, ἐπὶ τὰ ἄμυνεῖν ἐγράπητο. Ἄλλας δὲ οἴκτου μετὰ
 ἰκεσίας οὐδὲν ἰδεῖσθαι, παύσασθαι δὲ χρῆσάμενος, καθ-
 λῆναι τὸ φρόνημα τοῦ Ἀχιλλεύου διέγνω, τὰ μὲν εὐκαίρῃ
 ἐπιπλήττωρ, τὰ δὲ εὐγενὲς παρακαλῶν, ἵνα μὴ τὸ αὐ-
 τοροζένη· οὕτω γὰρ ἤρμασε τῷ τῆς ἀρετῆς μετὰ
 φρόνι. πρὸς δὲ τούτων ἰκασίον ὁ Ἀχιλλεύς ἀποκροτή-
 ρος, ἡ θοὴ γενναῖον ἦμα καὶ ἄπλοον ἐμφυλκεῖ. τοῖς μὲν
 γὰρ ἄλλοις ἐλεγκτικῶς ἄμα καὶ μεγαλοφρόνως ἀντι-
 γαί, αἰτίας εὐλόγους τῆς ὀργῆς παριστὰς. Ἄντι δὲ
 ἀπολογεῖται, καὶ Ὀδυσσεὺ μὲν ἱερὰ ὑποσπένεσθαι ἐν
 ἐσπερίῃ· καμπετόμενος δὲ πως ταῖς Φοίνικος διέταξι-
 βουλευσασθαι φησὶ περὶ τοῦ ἀπόπλου· ἐκκεκρημένον
 ὑπὸ τῆς Ἄντιος παύσασθαι, ἐξομολογεῖται πᾶν ὁ μὲν
 καὶ ποιῆσαι, ὅτι οὐ πρότερον ἔξισιν ἐπὶ τὴν πόλιν
 πρὶν ἂν ὁ Ἐκτωρ ἐπὶ τὰς σκηνὰς αὐτοῦ καὶ τὰς ταῖς
 ἐφίκηται, τοὺς πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀπεκτονῶν· ἔπει-
 θεον, ὅτι καίπερ ἐκθύμως μαχόμενον τὸν Πάριον
 πυνθεσθαι νομίζω, καὶ γὰρ ταῦτο προσημειῖται προ-
 σθεῖν ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύος, περὶ τοῦ ἐκστῆναι τῇ ἀρ-
 τοῦ Ἐκτορος, ἀνείσθηναι.

CLXX. Ἐν δὲ τοῖς τοῦ Φοίνικος λόγοις ἐκείνῳ
 παρυστήσιν, οὐ τέχνη εἶναι ἡ Ῥητορικὴ. φησὶ γὰρ ὁ
 Ἀχιλλεὺς, διότι παρελθόν σε

Νήπιον, οὐπω εἰδύθ' ὁμοίου πολέμοιο,
 Οὐδ' ἀγορεύων, ἵνα τ' ἄνδρες ἀντρεπίεις τελέθουσιν·
 Τοῦτεκά με προσέειπε διδασκόμεναι τὰδε πάντα,
 Μύθων τε φητὶσθ' εἶναι, προηκτῆρα τε ἔργων·
 ἐν οἷς καὶ ταῦτο δίδουσι, ὅτι ἡ τῶν λόγων δύναμις
 μάλιστα τοὺς ἄνδρας εὐκλείς ἀπεργάζεται.

CLXXI. Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῆς ποιή-
 σεως τόποις εὐρεῖν λόγους τῆς Ῥητορικῆς τέχνης ἐχ-
 μένους, καὶ κατηγορίας καὶ ἀπολογίας ὑποδείκνυ-
 τήσαν, ἐν τε ἄλλοις, καὶ ἐν οἷς ὁ Ἐκτωρ καθύπερθε
 τοῦ ἄδελφου, ὀνειδίζων αὐτῷ δειλίαν καὶ ἀκολασίαν·
 καὶ ὅτι τοιοῦτος ὢν, ἡδύκει πόδῃσι ἀπωκισμένους, ὅτι
 πείσας κακῶν τοῖς οἰκείοις ἐγένετο, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος
 ἐκλύει τὸν θυμὸν τοῦ ἄδελφου, δικαίως ἐπιπλήσασθαι

ἐγκατατεθείμενος· καὶ τῷ υποσχέσθαι τὴν πρὸς τὸν
Μενέλαον μάχην, ἀπολυόμενος τὸ ἔγκλημα τῆς δουλίας.
καὶ ὅτι μὲν τεχνίτης λόγων Ὅμηρος, πᾶς τις ἂν εἰποι
ἐφ' ἑρῶν· διὰ γὰρ καὶ τὰ ἄλλα ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνα-
γνώσεως.

CLXXII. Οὐκ ἡμέλησε δὲ οὐδὲ χαρακτηρῆσαι τοὺς
ῥήτορας. τὸν μὲν γὰρ Νέστορα, ἡδὺν καὶ προσηνῇ τοῖς
ἀκούουσιν εἰσαγεῖ· τὸν δὲ Μενέλαον, βραχυλόγον, καὶ
ἄχαριν, καὶ τοῦ προκειμένου τυγχάνοντα· τὸν δὲ Ὀ-
δυσσεῖα, πολλῇ καὶ πυκνῇ τῇ δεινότητι τῶν λόγων κε-
κρημένον. ταῦτα γὰρ τοῖς δυοῖν ταύτοις ἤρωσιν ὁ Ἀν-
τιγόρ μυστυρεῖ, ἀκούσας αὐτῶν, ὅποτε πρὸς βίοντις
ἄφικοντο εἰς τὴν ἴδιον, καὶ ταύτας τὰς ἰδίας τῶν λό-
γων Ὅμηρος παρίστησιν αὐτοὺς, ἐν τῇ ποιήσει δείξας
ἀπόδειξιν.

CLXXIII. Οἶδε δὲ καὶ τὴν Ἀντίθισιν τῶν λόγων,
καὶ τῶν ἐναντίων ἐπὶ παντὸς πράγματος τιθεμένων,
καὶ τὸ αὐτὸ κατασκευάζοντων καὶ ἀναιρούων διὰ τὴν
ἐπισημάνειν τῆς λογικῆς ἔξεως, φησὶ γὰρ,

Σιρίπη δὲ γλῶσσ' ἰοτὶ βροτῶν, πολέες δ' ἐνὶ μῦθοι,
Παρτοῖοι· ἐπέων δὲ πολὺς ῥομός· ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ὅποῖόν κ' εἴησθαι ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσῃς.

CLXXIV. Ἐπίσταται δὲ ταῦτα καὶ διὰ πολλῶν λέ-
γων, καὶ δι' ὀλίγων ἐπαναλαμβάνειν, ἔτι καλεῖται
ἀνακισθαλίωσις, καὶ ἔστιν ἐν χάσει παρὰ τοῖς ῥήτο-
ρα, ὅποτις δὲ πολλὰ πράγματα εἰρημνίᾳ ἀπαμειβόμε-
νοι· ἡ γὰρ διηγήσασθαι ὁ Ὀδυσσεὺς παρὰ τοῖς
Φαίαις ἐν τέτταροι ὁμηφιδίαις, ταῦτα πάλιν διὰ βρα-
χίων διέξεισιν ἐν τοῖς τοῖς.

Ἡρξαιτο δ' ὥς πρῶτον Κίκορος δάμασ', αἰτὰρ
ἔπειτα·
καὶ τὰ ἑξῆς.

CLXXV. Τοῦ δὲ Πολιτικοῦ λόγου ἔχειται καὶ ἡ
τῶν Νόμων ἐπιστήμη· καὶ οὐδὲ ταύτης ἐκείνους τὸν Ὅμη-
ρον εἰροῖμεν ἂν. Εἰ μὲν οὖν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ῥήτο-
ρος καὶ αὐτὸν ἐν χάσει, οὐκ ἔστι σαφῶς διορίσασθαι.

οὐ μὲν γὰρ φασὶ δῆλον αὐτὸν εἶναι, εἰδότες τοῦτοματι
νόμου, ἐν τῷ εἰπεῖν,

— ἀνθρώπων ὕβριν καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.

Ἀρισταρχος δὲ ᾤθη τὴν εὐνομίαν εἰρησθαι παρὰ τὸ
εὖ νέμεσθαι. καὶ τοι καὶ ὁ Νόμος λέγεσθαι φαίνεται
ἀπὸ τοῦ νέμειν τὰ ἴσα πᾶσιν, ἣ τὸ κατ' ἄξian ἐκαστοῦ.
ὅτι δὲ δύναμις τῶν νόμων οἶδεν, εἰ μὴ καὶ ἐν γροῦσιν
ἄλλ' ἐν ταῖς γνώμαις τῶν ἀνθρώπων φυλασσομένη,
πολλοῖς παρίσται. τὸν γὰρ Ἀχιλλεὺς ποιεῖ ὑπὲρ τοῦ
σκήπτρου λέγοντα,

— εὖν αὐτέ μιν νῆες Ἀχαιῶν

Ἐν πυλάμιν φορέουσι δικαιοπάλοι, οὔτε θέμιστας
Ἠρώς Αἰὼς ἀρνύται.

Θέμιστες γὰρ, καὶ Θεομοί, οἱ νόμοι, ὧν τὸν Δία
ζητῆν παριδίδωσιν· ὃ καὶ τὸν Μίνωα τὸν τῶν Κρη-
τῶν βασιλεὺς φηρὶν ὁμιλεῖν· ἢ δ' ὁμιλεῖ, νόμων μὲν
θεοῖς ἦν, ὡς καὶ Πλάτων μαρτυρεῖ. σαφὲς δὲ καὶ
ἐκείνοις δηλοῖ, ὅτι χρὴ νόμοις πισθαι, καὶ μὴ ἀδελφῶν.

Τῷ μὴ τίς ποτε πύμπαν ἀνὴρ ἀθεμιστός εἴη,

Ἄλλ' ὅγε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχει, ὅ, τι διδοῖεν.

CLXXVI. Πρῶτος τοίνυν Ὀμηρὸς τὰ τῆς Πολι-
τείας διέκρινεν. ἐν γὰρ τῇ ἀσπίδι, ἣν τοῦ κόσμου παντὶ
μέμνηται κατασκευάσας Ἥφαιστος, τοις ἐστὶν ἡ πνευμα-
τικὴ δύναμις, ἐμπειροχομένας ἐποίησε δύο πόλεις, τὴν
μὲν, ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐφροσύνῃ διάγουσαν, τὴν δὲ, ἐν
λέμῳ σχολάζουσαν· καὶ παραθεῖς τὰ ἐκαστῆς πρὸς
φύσιν, παρίστανει, ὅτι ὁ μὲν, πολιτικός ἐστι βίος, ὁ δὲ
στρατιωτικός· οὐ παρῆδε δὲ αἰδὲ τὸν γεωργικόν· ἀλλ'
καὶ τοῦτον ἔδειξεν, ἐνάργειαν ἅμα καὶ κάλλος περὶ
θεῖς τοῖς λόγοις.

CLXXVII. Ὁ δὲ ἐν πάσῃ πόλει νουνομοθέτηται,
εἶναι συνίδριον βουλῆς, καὶ τοῦτο προβουλευόμενον
πρὸ τοῦ τὸν δῆμον συνέναι, πρόδηλον ὅτι ἐστὶν ἐν τῇ
Ὀμηρικῇ τοῦτων,

Βουλὴν δὲ πρῶτον μεγαθύμων ἔειπε γρόντων·
συνάγει γὰρ Ἀγαμέμνων τοὺς γέροντας, καὶ ἀκέντητος
περὶ αὐτῶν, ὥπως ὀπλήσῃ τὸ πλῆθος πρὸς τὴν μάχην.

CLXXVIII. Καὶ οἱ δὲ τὸν ἄρχοντα πρὸ τῶν ἄλλων φρονιζέειν τῆς πάντων σωτηρίας, ἐν τῷ αὐτῷ πρὸς ἑαυτῷ διδάσκει, ὃ καὶ παραινέει.

Ὁ δὲ χρὴ παινήχον εὐδαιε βουλευτήριον ἄνδρα· καὶ οἱ δὲ τῷ ἡγουμένῳ πεῖθεισθαι τοὺς ὑποτασσόμενους, καὶ ὅπως ἑκάστῳ προσφέρεισθαι τὸν προτεταγμένον, ὃ Ὀδυσσεὺς ἐποδείκνυσι, τοὺς μὲν ἐντίμους, λόγοις προσεγνῆναι πείθων, τοῖς δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου μικρότερον ἐπιπείσσειν.

CLXXIX. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπαρτίσθαι τοῖς ἀμείνοισι, παρὰ πῶσι περὶ μιστοῖ· ὃ καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ποιοῦσιν ἐπὶ τοῦ Διὸς,

— οὐδέ τις ἐίλη
Μεῖναι ἐπερχόμενον, ἀλλ' ἄντιοι ἴσταν ἅπαντες.

CLXXX. Νόμος παρὰ τοῖς πλείστοις, τὸν προεβίβητον λέγειν· ὃ δὲ Διομήδης ὑπὸ ἀνάγκης τοῦ πολέμου πρῶτος θαρσύνει λέγειν, συγγνωστὸς εἶναι ἄξιοι,

— καὶ μὴ τι κότῳ ἀγασσάσθαι Ἰκαροῦ.

Ὅντινα δὴ γενέσθην νεώτατος ἔμρι μεθ' ὀμῖν.
CLXXXI. Κἀκεῖτο δὲ παρὰ πῶσι νειρόμιστοι, τὸ κολάζεσθαι τὰ ἱκούσια ἁμαρτήματα, τὰ δὲ ἀκούσια, συγγνώμης τυγχάνειν. ταῦτο πάλιν δείκνυσιν ὁ ποιητής, ἐν οἷς ἡγοῖται ὁ αἰοῦν παρ' αὐτῷ,

Καὶ κεν Τηλέμαχος τάδε γ' εἴποι σῆς φίλος υἱός,

Ὡς ἐγὼ αὖτις ἐκὼν ἐς σὸν δόμον, οὐδὲ χαρίζων,

Πωλείμην, μεροτήριον ἀμισθόμενος μετὰ δαίτας,

Ἀλλὰ πολὺ πλείονες καὶ κρείσσονες ἔχον ἀνάγκη.

CLXXXII. Τριῶν δὲ οὐσῶν Πολιτειῶν πρὸς δικαιοσύνην καὶ εὐνομίαν, Βασιλείας τε καὶ Ἀριστοκρατίας, καὶ Δημοκρατίας, καὶ ταύταις πάλιν ἀντικειμένων τριῶν πρὸς ἀδικίαν καὶ παρανομίαν, Τυραννίδος, Ὀλιγαρχίας, Ὀχλοκρατίας· οὐδὲ ταύταις Ὀμηρος ἐγροῖται τοῖς· τὴν μὲν βασιλείαν δὲ ἄλλης τῆς ποιήσεως ὀνομάζων, καὶ ἐγκωμιάζων, ὡς ἐν ταῖς τοῖς,

Θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διοτρεφέων βασιλῆων,

Τιμὴ δ' ἐκ Διὸς ἐστὶ· φιλεῖ δὲ δὲ μητιέτα Ζεὺς.

καὶ ὁποῖον δοκεῖ εἶναι τὸν βασιλεῖα, σαφῶς δηλοῖ,

Αὐτῶν δ' οἷσιν ἄρασσι, πετιήρ δ' ὥς ἤτιος ἦν·
καί,

Οὐτε τινὰ ὀρέξας ἐξαίσιον, οὐτε τι εἰπὼν
Ἐν δῆμῳ, ἥτ' ἵστί δόκῃ θείων βασιλῆων.
τὴν δὲ Ἀριστοκρατίαν, ἐν οἷς Βοιωτῶν βασιλείας πάλαι
καταριθμεῖ· καὶ παρὰ τοῖς Φυλάξι,

Λοιδεκα γὰρ κατὰ δῆμον ἑκατέρηφις βασιλῆες,
Ἀρχοὶ κρείττους, τρισκαίδεκάκις ἐγὼ αὐτός·

Δημοκρατίας δὲ εἰκόνα ἐπαργῶς ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς
ἀσπίδος δεικνύει, ἐν ἣ δύο ποιήσας πόλεις, τὴν ἑτέραν
δημοκρατίᾳ θαλάσσης, μηδενὸς ἔχον μένου, πάντων δὲ
πρὸς τὴν αὐτῶν βούλησιν κατὰ νόμους βιόσασθαι·
θα καὶ δικαστήριον εἰσάγει. καὶ ἐν ἐκείνῃ γε τὴν δὲ
μοκρατίαν παράστησιν, ἐν οἷς φησι,

Ἄθμον ὑποδδίσας· δὴ γὰρ κεχολώσατο λίην

Οὐνεκα λήϊσθησιν ἐπιστόμενος ταφίοισιν.

Ἦκαχε Θεσπρωτοῖς· οἱ δ' ἡμῖν ἔρθμενοι ἦσαν.

CLXXXIII. Τὸν δὲ βιαίως καὶ παρὰ νόμους ἀρῶν
τα, Τύραννον μὲν οὐ καλεῖ· νεώτερον γὰρ τὴ δόξαν
οἷος δὲ τοῖς ἔργοις γίνεσθαι, δείκνυσιν ἐν τοῦτοις·

Εἰς Ἐχέταν βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων·

Ὅς κ' ἀπὸ βίαια τέμῃσι, καὶ οὐατα νηλεῖ χαλκῷ
καὶ τὸν Ἀγισθον δὲ τυραννικὸν ἀποφαίνει, ὃς ἀποκτε-
νας τὴν Ἀγαμέμνονα, ἐκράτει τῶν Μυκηναίων· καὶ
ὁπότι ἀνῆρέθῃ, φησὶν οἱ οὐκ ἂν ἔνυχι ταφῆς εἶεν·
Μενέλαος παρῆν, τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν τυράννων νῆσι
μύεται,

Τῷ κέ οἱ οὐδὲ θανάτῳ χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχουσαν

Ἀλλ' ἄρα τὸν γε κύνεις τε καὶ οἰωνοὶ κατεδάψαν

Κείμενον ἐν πεδίῳ· μάλα γὰρ μέγα μήσοιτο ἔργον.
Ὀλεαρχίαν δὲ δηλοῦν δοκεῖ διὰ τῆς τῶν μενησίων
πλειονείας, περὶ ὧν φησιν,

Ἦδ' ὅσοι κριταῖν Ἰθάκην κατακοιρανδούσι.

τὴν δὲ ὀχλοκρατίαν ἐν τῇ τῶν Τρώων πολιτείᾳ παρὰ
δίδωσιν, ἐν ἣ καὶ συναρμόμενοι πάντες Ἀλκιβάνδρῳ, καὶ
κοῖς περιέπασαν, καὶ ὁ Περσέας λοιδορεῖται τοῖς παρ-
όν, ὥς τοῦτων αἰτίοις,

Σπεύσατέ μοι κακὰ τέκνα κατηρόνες·
 καὶ ἄλλος δι' τις τῶν Τρώων ὁ Ἀντίμαχος,
 Χρυσὸν Ἀλεξάνδροιο διδεδυμένος, ἀγλαὰ δῶρα,
 Οὐκ εἴπαθ' Ἑλένην δόμνῃ ξανθῇ Μενελάῳ.

CLXXXIV. Ἐπὶ δὲ τὸ παρὰ ἀνθρώποις δίκαιον
 τοῦτο τομίζεται, τὸ ἀπονημητικὸν ἐκάστω τοῦ κατ' ἄ-
 λυν· ἐν ᾧ μάλιστα ἴσθι τὸ θεοὺς σέβειν, γονέας καὶ
 οἰκέλους τιμᾶν· τὴν μὲν εἰς θεοὺς εὐσεβίαν ἐν πολλοῖς
 διδάσκει, εἰσάγων τοὺς ἥρωας θύοντας, καὶ εὐχομένους,
 καὶ δῶρα ἀναιθέτως τοῖς θεοῖς, καὶ ὕμνοις γράφον-
 τας αὐτοὺς· καὶ τῆς εὐσεβείας ἀμοιβὴν ἀπολαμβάνον-
 τας τὴν παρὰ τῶν θεῶν ἐπιουρίαν.

CLXXXV. Τὴν δὲ πρὸς τοὺς γεννημένους τιμὴν,
 ἐν τῷ Τηλεμάχου προσώπῳ μάλιστα δείκνυσι, καὶ ἐν
 αἷς ἔπαινε τὸν Ὀρέστην,
 Οὐκ αἰεὶς οἶον κλέος ἔλλαβε δῖος Ὀρέστης
 Πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, ἐπὶ ἔκτανι παρκοπονῆσιν·
 αἷα οἱ τὸ γηροτροφισθαι τοὺς γονέας ὑπὸ τῶν παί-
 δων, φύσει δίκαιον, καὶ ἐξ ἀμοιβῆς ὀφειλόμενον, διὸ
 αἷας λέξεως ἐδήλωσεν, εἰπὼν,

— οὐδὲ τοκεῦσι

Ὀρέστρα φίλοις ἀπέδωκεν.
 ἀδελφῶν δὲ εὐνοίαν καὶ πλάττει πρὸς ἀλλήλους, ἐν τῷ
 Ἀγαμέμνονι, καὶ Μενελάῳ· φίλων δὲ, ἐν Ἀχιλλεῖ καὶ
 Πατρόκλῳ δείκνυσι· γυναικὸς δὲ αὐτοπροσώπων καὶ φι-
 λανδρίαν, ἐν τῇ Πηνελόπῃ· ἀνδρὸς δὲ πόσαν τῆς νύ-
 κτος γυναικὸς, ἐν τῷ Ὀδυσσεὶ παρ' ἑστηθι.

CLXXXVI. Ὅπως δὲ καὶ ἡμεῖς παιρὶδος χρὴ πρῶσ-
 τιν, ἐν τούτῳ μάλιστα ἐδήλωσεν,
 Εἰς οἴωνός ἐριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

καὶ πάλιν, ὅπως τοὺς τῆς πολιτικῆς κοινωνοῦντας, φι-
 λας ἔχειν δεῖ,

Ἀμφίτρος, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἑκαῖνος,
 Ὃς πολέμου ἔσται ἐπιδημίου, ὀγκυήεντος.

Ὅπως δὲ τὸ ἀληθεύειν ἕμμοι, τὸ δὲ ἐναντίον, γενεῶν,
 Ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὅμως Ἰδαιος πόλιν.

Ὃς ἔ' ἔντρον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἶπε·
 Ρ. V. M. VI. M m

κνί,

Οὐ γὰρ ἐν μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὀπιθεν φρονέουσι.
 CLXXXVII. Τῶν δὲ οἰκῶν μάλιστα σωζομένων
 ὁπόταν γυνὴ μήτε τὰς ἀποφύητους διαβολὰς τοῦ ἀν-
 δρός πολυπραγμοῦ, μήτε ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ
 πράσσειν τι ἐπιχειρῇ, ἐκότερον ἐκ τῆς Ἥρας ἐπίδου-
 τὸ μὲν πρότερον τῷ Αἰτ' λέγουσι περιθεῖς,
 Ἥρη, μὴ δὴ πάντας ἱμοὺς ἐπιέλπω μύθους
 εἰδῆσθαι.

τὸ δὲ ἕτερον τῇ Ἥρᾳ,

Μήπως μοι μετέπειτα χολώσεται, αἴκε σιωπῇ

Οἴχωμαι πρὸς δῶμα βαθυρόδον ὠκυατοῖο.

CLXXXVIII. Τὸ δὲ καὶ τοὺς ἐξέιντας ἐπὶ πολέ-
 μον, ἢ ἐν κινδύνῳ καθεστῶτας ἐντέλλεσθαι τι τοῖς οἰ-
 κείοις, εἰδισμένον παρὰ πῦσιν, οὐκ ἡγρήσαν ὁ ποιη-
 τὴς. ἢ μὲν γὰρ Ἀνδρομάχη στένονσα τὸν Ἐκτορα, φτ-
 οῖν,

Οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεγίων ἐκ χεῖρας ὄρεξας·

Οὐδέ τι μοι εἰπας πυκινὸν ἔπος, οὐ τέ κεν αἰεὶ

Μεμνήμην νίκης τε καὶ ἡμάτων δακρυχέουσα.

ἢ δὲ Πηνελόπη τῶν τοῦ Ὀδυσσεύος ἐντολῶν μνημονεύου-
 σήσαντος ὁποῖε ἐξήει,

Τῷ οὐκ οἶδ' εἴ κεν μ' ἀνέσει θεὸς, ἢ κεν ἁλώω,

Αἰτοῦ ἐν Τροίῃ, σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μιλόντοισιν.

Μεμνησθαι πατρὸς καὶ μητέρος ἐν μεγάροισιν.

Ἦς νῦν, ἢ εἴ μ' ἄλλον, εἰμὺ ἀποκόσφιν ἔοντος.

Αὐτὰρ ἐπειδὴ παιδὶ γενεήσαντα ἴδῃαι,

Γήμασθ' ἢ κ' ἐθέλῃσθαι, τεὸν κατὰ δῶμα λιποῦσθαι.

οἶδε καὶ ἐπιτρέψους,

Καὶ οἱ ὦν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα,

Πείθεσθαι τε γέροντι, καὶ ἑμπεδα πάντα φυλάσσειν.

CLXXXIX. Τὰ δὲ ἐπὶ τοῖς θανάτοις τῶν οἰκείων
 πένθη, οὔτε ἄμετρο εἶναι ἀξιοῖ· ἀγενὲς γὰρ τοῦτο· εἴ-
 τι παντελὲς ἐκκεκόφθαι ἔξ· ἀδύνατον γὰρ τὸ ἀπαθῆ-
 ῖν ἀνθρώπων. ὁθεν λέγει τὸ τοιαῦτα,

Ἄλλ' ἤτοι κλαύσας καὶ ὀδυρόμενος μεθέμην.

Τλητόν γὰρ μοῖραι θυμὸν θέσαν ἀνθρωποῖσιν.

ἄλλοις δὲ φησιν,
 Ἀλλὰ χρὴ τὸν μὲν καταθάπτειν ὅς κε θύνηται,
 Νηλέα θυμὸν ἔχοντα, ἐπ' ἤματι δακρύουντας.
 CXO. Ἐγὼ δὲ κάκιστα ὦ καὶ τὸν ἐν ταῖς ταφαῖ
 νομίζεται ἐν τε ἄλλοις, καὶ ἐν τοῖσις,
 Ἐνθα ἰ ταρχύσσουσι καοφύρητοί τε ἔτι τε,
 Τύμβω τε, στήλῃ τε· τὸ γὰρ γένος ἐστὶ θανόντων.
 καὶ οἷα ἡ Ἀνδρομάχη φηοῖν εἰς τὸν Ἐκτορος νέκυν γυ
 μνὸν κείμενον.

Αἰόλῳ εἰλαῖ ἔδονται, ἐπεὶ κε κύνες κορέσωνται,
 Γυμνὸν· ἀνὴρ μοι εἶματ' ἐνὶ μεγέροισι κέονται
 Διπτά τε καὶ χαρ' ἐντι, τετυγμένα χειρὶ γυναικῶν.
 Ἀλλ' ἤτοι εὐδὲ πάντι κατακλιθεὶς πρὸς κηλῶ.
 Οὐδὲν οὐ γ' ὀφείλες, ἐπεὶ οὐκ ἐγχεύεται αυτοῖς,
 Ἀλλὰ πρὸς Τρώων, καὶ Τρωάδων κλέος εἶναι.
 οὕτω καὶ ἡ Πηνελόπη τὴν ἰοθήνῃ κατασκευάζει
 Αἰόλῳ ἡρώϊ ταφῆϊον.

καὶ ταῦτα μὲν, μέγιστα. Τὸ δὲ περισσὸν τούτων ζῶα ἄλ
 λά τε καὶ ἀνθρώπους ἐπικαλεῖν τὸν Ἀχιλλεῖα τῇ τοῦ Πα
 τράκλου πυρῇ, οὐκ ἐπαινῶν λέγει· διὰ καὶ ἐπιφωνεῖ,
 — κακὰ δὲ φρεσὶ μῆδετο ἔργα.

CXCI. Καὶ τὰ πολυάνδρια δὲ πρῶτος ἤγειρε,
 Τύμβον δ' ἐκ πεδίου ἵνα χεύομεν, ἔξαγαγόντες,
 καὶ τοὺς ἐπιταφίους ἀγῶνας ἔδειξε πρῶτος. ταῦτα μὲν,
 κοινὰ τῶν τε ἐν εἰρήνῃ, καὶ τῶν ἐν πολέμῳ καθιεστώ
 των.

CXCII. Τὴν δὲ περὶ τοὺς πολέμους ἐμπειρίαν, ἣν
 καὶ Τακτικὴν τινες καλοῦσιν, ἡ πόλῃσι πεποικιμένη
 μὲν πεζομαχίαις, τειχομαχίαις, ἐπινανθηαίαις, παρὰ
 τῶν, μάστομαχίαις, πολλὰ δὲ καὶ στρατηγικὰ περιέ
 χουσα, ὣν ὅλγῳ πυρρθέσθαι δοτὶν ἄξιον. ἐν γὰρ ταῖς
 παρατάξεσιν αἰετὶ χρὴ προτετάχθαι τὸ ἱππικόν, καὶ ἐπι
 σθαι τὸ πεζόν· καὶ τοῦτο δὲ δείκνυσιν οὕτως,

Ἰππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἱπποισι καὶ ὄχεσσι,
 Πεζοὺς δ' ἐξόπιθεν στήσας πολλὰς τε καὶ ἐσθλοὺς.

CXCIII. Καὶ τὸ εἶναι ἐν τοῖς στρατιώταις ἡγεμόνας
 καὶ τῶν,

ἔπι τῶν ἡγεμόνες φυλάκων, ἑκατὸν δὲ ἰκίστω
Κούροι ἅμ' ἴσκειον δόλιχ' ἔγχια χερσὶν ἔχοντες,
καὶ τῶν ἡγεμόνων τοὺς μὲν προαγωνίζεσθαι, ἐν πρώ-
τοις τεταγμένους· τοὺς δὲ, κατόπιν γενομένους, ἐπι-
γεῖν τοὺς λειπομένους πρὸς τὴν μάχην.

Οἱ δ' ἅμφ' Ἰδομένηα διαφρόνα θωρήσαντο·

Ἰδομενεὺς μὲν ἐν προμάχοις αὐτ' εἰκελος ἀλκήν·

Μηριόνης δ' ἄρα οἱ πυμάτας ὠτρυνε γάλαγγας.

CXCIV. Καὶ ὅτι δεῖ τοὺς δυνάμει διαφρόντας ἐν
τοῖς ἔξω στρατοπεδεύειν, ὥσπερ τεῖχος τῶν λοιπῶν π-
ριβιβλημένους· τὸν δὲ βασιλεῖα ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ
τοιτίστῳ τῷ μισσιπτάτῳ, κατασκηνοῦν, δεικνύουσιν, ἐν τῷ
τοὺς μὲν γενναιοτάτους, τὸν Ἀχιλλεῖα καὶ τὸν Ἀγαμέμ-
νονα, ἐν τοῖς ἐλαχίστοις μέρεσι τῶν νεῶν κατασκηνοῦναι· τὸν
δὲ Ἀγαμέμνονα καὶ τοὺς ἄλλους ἀρίστους, ἐν τῷ μισσι-
πτάτῳ.

CXCV. Καὶ τὸ ἐν τῷ στρατοπεδεύεσθαι χύραυ-
τε περιβάλλεσθαι, καὶ τάφρους ἀποσκάπτειν, εἰς ἑαυ-
τοὺς καὶ βῆθος, καὶ σκόλοψι κυκλῶ διαλαμβάνειν, ὥς μή τι
ὑπερηθῆν τινα διὰ πλάτος, μή τι διὰ βῆθος κατεῖναι
δύναιτο, γίνεται τε ἐν τοῖς πολεμίοις καὶ παρ' Ὀμηροῦ
— ἀπὸ γὰρ διδασκετο τάφρος

Ἐδρεῖ, οὐτ' ἄρ' ὑπερθορεῖν σχεδὸν, αὐτε περὶ ἄσπε-
τον

Ῥηϊδίη· κορηνοὶ γὰρ ἐπηγεφές περὶ πῦσαν

Ἔστασαν ἀμφοτέρωθεν· ὑπερθεν δὲ σκολόπεσσιν

Ὀξείων ἡγήρειστ' οὗς ἔστασαν νῆες Ἀχαιῶν

Πυκνοὺς καὶ μεγάλους, δῆριον ἀνδρῶν ἀλωρήν·

CXCVI. Καὶ μαχόμενοι θνήσκουσι γενναίως οἱ τῶν
τοῖς ἐπόμενοι,

Μὴ μὲν ἀσπουδελ γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολομένην,

Ἄλλα μέγα βέβας τι καὶ ἴσσομένοισι πυθέσθαι·
καὶ πάλιν,

— ὅς δὲ κεν ὑμέων

Βλήμενος ἦε τυπὴς, θάνατον καὶ πότμον ἐπλοσῆ

Τεθνήτω· οὐ οἱ ἀεὶ κῆρ ἀμυνομένη περὶ πάτρη

Τεθνήμεν.

CXCVII. Καὶ τοῖς μὲν ἀριστεύουσιν γέγρα νύμειται

Ἄλλα δ' ἀριστεύουσι δίδου γέγρα, καὶ βασιλεύουσι·

τοῖς δὲ λιποτάκταις ἀπιλεῖ,
 ὣν δ' ἂν ἐγὼν ἀπίνευθε νεῶν ἐθέλοντα ναῖσω,
 Αὐτοῦ οἱ θάνατον μητίσσομαι.

CXCVIII. Ἐν δὲ ταῖς μάχαις ὃν μὲν τρόπον, καὶ
 ὅπως διαφόρως, καὶ ποικίλως τοὺς ἥρωας ποιεῖ τετρω-
 μένους καὶ τετρωσομένους, τί δὲ λέγειν; ἐκεῖνα δὲ
 ἀκουήσας ἄξιον, ὅτι τοὺς μὲν πρόσθεν τετρωμένους,
 ἐνδοξότερους ἡγούμεθα, ὅτι τὴν ἐκ τοῦ συνεσθάναι
 καὶ παραμένειν προθυμίαν διακινύοντας· τοὺς δὲ τὰ
 ὥτον, ἢ τὸ μετάφρονον πληγόντας ἀτιμωτέους, ὥς
 ἐν τῷ φεύγειν τοῦτο πεπονθότας. καὶ ταῦτα οὖν ἐκὰς
 τριῶς ἐστὶ παρ' Ὀμήρῳ,

Ἐπεὶ γὰρ κε βλεῖο πονεύμενος, ἢ ἐτυπείης,
 Οὐκ ἂν ἐπ' αἰχμῇ ὀπισθε πέσοι βέλως, οὐδ' ἐνὶ νῶτι,
 Ἀλλὰ κεν ἢ σιέρων, ἢ νηδύος ἀντιύσσει
 Πρόσωο ἱεμένοιο μετὰ προμάχων βαριστύν.
 καὶ πάλιν,

Οὐ μὲν μοι φεύγοντι μεταφρένω ἐν δόρυ πῆξις,
 Ἀλλ' ἰδὺς μεμαῶτι διὰ στήθεσφι Πάσσαν.

ῥησιμῶς δὲ καὶ ἐν τῇ τροπῇ τῶν πολεμίων παραινέει,
 μὴ περὶ τὰ σκύλα γίνεσθαι, μηδὲ ἐνδιδόναι καιρὸν φυ-
 γῆς, ἀλλ' ἐγκέσθαι καὶ διώκειν,

Μὴ τις τὸν ἐνέμων ἐπιβαλλόμενος, μετόπισθεν
 Μιμνέτω, ὥς κεν πλείστα φέρων ἐπὶ νῆας ἵκηται.
 Ἀλλ' ἄνδρας κτείνωμεν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἱέκηλοι
 Νεκροὺς ἀμπεδὸν συλῆσθε τεθνεώτας.

CXCIX. Ἔστι δὲ παρ' αὐτῷ πάσης ἡλικίας κατορη-
 θώματα, ὑπὸ ὧν πᾶς ὅστις οὖν ἐπαυθείη. ὁ μὲν ἀκμά-
 ζων ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύως, καὶ Ἀλάντος, καὶ Διομήδους· ὁ
 δὲ νεώτερος, ὑπὸ τοῦ Ἀντιλόχου, καὶ τοῦ Μηριόνοιο· ὁ
 δὲ μεσσιπάλιος, ὑπὸ τοῦ Ἰδομενέως, καὶ τοῦ Ὀδυσσεύως·
 ὁ δὲ γέρον, ὑπὸ τοῦ Νέστορος· καὶ πᾶς βασιλεὺς ἐπὶ
 ταῦτα ἑκὼν ἀπάντων, καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. ἰσαδὲ μὲν
 τῶν πολεμικῶν λόγων, καὶ πρῶτον ἐστὶ παρ' Ὀμήρῳ
 τὰ λήμματα.

C. Θεασώμεθα δὲ καὶ περὶ τῶν λατρικῶν, καὶ κα

τούτων μὴ εἶχεν ἀπειρώς Ὅμηρος. καὶ ὅτι μὴ πολ-
λοῦ ἄξιον τὴν τέχνην ὑπελάμβανε, δηλονότι ἐκ τούτου,

Ἰατροὺς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.
δοκεῖ δὲ ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη εἶναι νοσηρῶν καὶ ὕγι-
νων ἥπερ ἐκ τούτων ἄν τις μάθοι, ὅτι μὲν ἐπιστήμη.

Ἰατροὺς δὲ ἑκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων.

ὅτι δὲ ὕγιενων καὶ νοσηρῶν,

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μίμνημενα, πολλὰ δὲ
λυγρὰ,

σημαίνει τούτων ἐκείτην.

CCI. Ἔστι μὲν τῆς ἱατρικῆς, θεωρητικὸν μὲν, καὶ
διὰ τῶν καθολικῶν λόγων καὶ διὰ μεθόδου ἐπαγωγῆς
ἐπὶ τὴν τῶν κατὰ μέρος γνώσιν, τούτου δὲ αὐτὸ μέρος, καὶ
μὲν, σημειωτικόν, τὸ δὲ, αἰτιολογικόν· πρακτικὸν δὲ
τὸ διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς βαδίζον, τούτου δὲ μέρος
τὸ μὲν, διατηρικόν, τὸ δὲ, χειρουργικόν, τὸ δὲ, φαρ-
μακευτικόν. πῶς οὖν ἐκάστῳ τούτων Ὅμηρος ἐπιβί-
βληκεν; ὅτι μὲν γὰρ θεωρητικόν τι εἶναι ἐπίσταται
ἐν τούτῳ ἀνίσταται,

Τοιαῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχει φάρμακα μητιέεντα·
μητιέεντα γὰρ λέγει, δηλονότι κατὰ τέχνην θεωρητι-
κὴν ἐκινουμένα.

CCII. Τὸ δὲ σημειωτικὸν ἀντικρὺς ἱστορεῖ διὰ τοῦ
Ἀχιλλεύου. μαθητὴς γὰρ ὢν Χείρωνος, πρῶτος τῆς
αἰτίας τῆς κατασχούσης τοὺς Ἕλληνας νόσον κατενόη-
σε· συνιδὼν ὅτι τὰ ἐπιδήμια νοσήματα ἐκ τοῦ Ἀπὸλ-
λωνός ἐστιν, ὅς γε δοκεῖ εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ Ἥλῳ. οὗτος
γὰρ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἐπάγει· αἵτις ὅταν ὡς δι-
κρίτως διακρίμηναι, νοσηματίας αἵται καθίστανται.
καὶ γὰρ τὸ ὅλον, τὴν τι σωτηρίαν, καὶ τὸν ἄλγος,
τῶν μὲν ἀνδρῶν τῷ Ἀπόλλωνι, τῶν δὲ γυναικῶν τῇ Ἀρ-
τέμιδι, τουτέστι τῷ Ἥλῳ καὶ τῇ Σελήνῃ, ἀντιθέσει
τοιοῦτης μὲν αὐτοὺς ποιῶν, διὰ τὴν τῶν ἀκρίτων βολήν·
οὕτω δὲ διορίζων τὸ ἄρσεν καὶ τὸ θῆλυ. ἐπεὶ καὶ θε-
μώτερον φύσει τὸ ἄρσεν γένος, διὰ ταῦτα γὰρ ἐφη-
στον μὲν Τηλέμαχον τηλικούτων εἶναι, Ἀπόλλωνός ἐ-
ἴκητι· τὰς δὲ Τυνδάρεω κόρας ὑπὸ Ἀρτέμιδος ἡδύ-
νη

θάει. τοὺς δὲ θανάτους αὐτοῖς ἀνατίθηναι, ἔν τε ἄλ-
λοῖς πολλοῖς, καὶ ἐν οἷς διορίζει.

Τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέμπει ἀπ' ἄργυροῖο βιοῖο,

Χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἀρτεμῖς λοχίαιρα.

οὔτου δὲ καὶ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν διηγείμαι, σημείον
καὶ αἴτιον τοῦτο ἐκκαύσεως καὶ νόσων,

Λαμπρότατος μὲν ὄγ' ἐστὶ, κακὸν δὲ τε σῆμα τέ-
τυκται,

Καὶ τε φέροι πολλὴν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν.

CCIII. Αἰτιολογῆ δὲ ἐν οἷς λέγει περὶ τῶν Θεῶν,

Οὐ γὰρ οἶον ἔδουσ', οὐ πένουσ' ἰάθονα οἶνον.

Τοῦτο κ' ἀναφανέες εἴσι, καὶ ἀθάνατοι καλίσονται.

ἢ γὰρ τροφή, ἢ τε ξηρα καὶ ὑγρὰ, αἵματός ἐστι γεννη-
τικὴ· τοῦτο δὲ τρέφει μὲν τὸ σῶμα, πλειονάσαν δὲ ἢ
διαφθαρὲν, νόσων αἴτιον γίνεται.

CCIV. Τὸ δὲ πρακτικὸν μέρος τῆς Ἰατρικῆς οὕτως
κριθεῖ, ἐν ᾧ ἐστὶ καὶ διαιτητικόν. πρῶτον μὲν γὰρ
ἴδε τὰ χροῖα τῶν νοσημάτων, καὶ τὰ ὄξεια, ὡς ὅταν
έχη,

Τὶς τὸ σε κῆρ ἐδάμυσσε τανηλεγὸς θανάτοιο,

ἢ δολιχὴ νόσος, ἢ Ἀρτεμῖς λοχίαιρα

Οἷς ἀγνοοῖς βελέεσσιν ἐποικημένη κατέπεφνε,

CCV. Φανερὸς δὲ ἐστὶ καὶ τὴν λιτὴν δ' αὖταιν ὕγαι-
νην ὑπολασβάνων· πεποίηκε γὰρ τοὺς ἥρωας ὅποῖς
κράσει χρωμένους, περιλὼν τὴν περὶ τὰ βρώματα πε-
ριργίαν. καὶ ἐπεὶ ἡ γαστήρ αὐτὴ δέχεται πληρώσεως,
εἴταν τὰ πρότερα σεία καταπεφθέντα, τὸ μὲν οἰκτιρόν
τοῦ σώματος εἰς καρδίαν καὶ τὰς φλέβας ἀναπέμψῃ, το
δὲ περισσὸν ἐκβύλῃ, τοιαυτὴ φησιν,

Ἄλλ' ἐμὲ μὲν δοσπῆσαι ἔσσαιε κηδόμενόν περ.

Οὐ γὰρ τι στυγερὴ ἐπὶ γαστρί κύντερον ἄλλο

Ἐπλετο, ἥ ε' ἐκείλευσεν ἔο μνήσασθαι ἀνάγκη.
καὶ πάλιν,

— ἢ δὲ μάλ' αἰεὶ

Ἐοθέμεναι κλείει καὶ πινέμεν· ἐκ δὲ με πάντων

Ἀθρόον ἔσο' ἱπποθον, καὶ ἐνιπλήσασθαι ἀνέχοι.

CCVI. Οἶδε δὲ καὶ οἶνον χρηστοῦς διαφορὰς. ὅτι

ὁ μὲν πολλὰς ποθεῖς, βλαβερός· ὁ δὲ μέτριος, ὡφέλιμος. τὸ μὲν οὕτως,

Οἶνός σε τρώει μελιθεῖς, ὅς τε καὶ ἄλλους

Βλάπτει, ὅς ἂν μιν χανδὸν ἔλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ·
τὸ δὲ, ἐκείνως·

Ἄνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει.
καὶ ὅτι δυνάμειος ποιητικὸς·

Ὅς δὲ ἔ' ἀνὴρ οἶνοιο κοῖτοςσάμενος, καὶ ἰδωδῆς,

Ἄνδράν τι δυνάμειος παρηνέριος πολέμῳ,

Θαρσάλειον νῦ τοι ἦτορ ἐπὶ φρεσὶν, οὐδέ τι γυναι

Πρὶν κίμνῃ, πρὶν πάντας ἐρωῆσαι πολέμοιο.

καὶ τὸν μὲν ἡδὺν, εἰς τὰς φελοφροσύνας παρηνέριον,

ὡς φάτο, Ποσειδάσιος δὲ μετ' ἄφρονι οἶνον ἐκίονα,

τὸν δὲ σφαδρὸν, καὶ καρωτικόν, τῷ Κύκλωπι δ' Ὀδυσ-

σεὺς τίθηται· τὸν δὲ σιύφροντα, πρὸς ἴσῳ, οἶνος γὰρ

ἴστιν ὁ Πράμειος, ὃν τῷ Μαχάρῳ τετραμῖνόν δίδωσιν.

CCVII. Ὅπως δὲ καὶ γυμνασιαίς χρησθῆναι παραγ-

γέλλει, φανερόν ἐκ πολλῶν. ἀεὶ γὰρ ποιοῦντας ποιεῖ

τοὺς μὲν, ἐν τοῖς προσηκούσιν ἔργοις, τοὺς δὲ, δι' ἐπι-

τηδευμάτων· ὁπότε καὶ τοὺς μάλιστα τῇ ἡδυστασίᾳ

κεκρημένους Φαίακας, καὶ τοὺς ἀσώτους μνηστήρας

γυμναζομένους εὐαγῇ, καὶ πόρους μὲν τοὺς ἀνάρ-

κεις αἰτέλους ὑγίειας οὕτως νομίζει· τῶν δὲ καταρ-

ροῦντων τὸ σῶμα καμιάτων, ἵαμα τὴν ὑπὸν εἶναι.

φησὶ γὰρ τῷ Ὀδυσσεὶ κεκμηκότε ἀπὸ τῆς θαλάσσης

ὑπὸν ἐπέλθειν.

— Ἦνα μιν παύσειε τάχιστα

Ἀσπρηγέος κυμάτων.

ἢ γὰρ φύσις ἅπαντι τὸ κεκμηκὸς σῶμα ἀναπαύεσθαι

καὶ ἐν ᾧ ὀλγὸν τὸ θανάτων ὑπάρχει, τοῦτο ἐπεὶ οὐδέ-

ναισι πᾶντι ἐξικνεῖσθαι, ἐν τῷ βῆθαι μένειν. πῶς δὲ

ἀναπαύεται τὸ σῶμα; ὅτι ἡ σύστασις τῆς ψυχῆς ἀνέ-

ται, καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος λύεται, καὶ τοῦτο ἴσως

γὰρ εἶπεν.

Εἴδδε δ' ἀνακλινθεῖσα, λύθην δὲ οἱ ἄψευ παντὶ.

τὴ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄμετρον, οὐκ ὅν ὡφελίμων

καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπνοῦ ἀποφαίνεται, ποτὲ μὲν εἰπὼν,

— ἀντή καὶ πολὺς ὕπνος·

ποτὶ δέ,

— ἀντή καὶ τὸ φυλάσσειν

Πάνταχον ἐγρήσοσσι.

CCVIII. Ἐπίσταται δὲ καὶ ἄνθρωπων εὐχρησίαν ὕπ-
νου οὐσαν παρασκευαστικὴν, ἐν οἷς φησιν,
Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδῖον, καὶ πείρατα γαίης,
ἄθ' ἀνατοὶ πέμπουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθους·
τῇ περ ὁρίσθη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
οὐ τιμήτος, οὐτ' αἶρ χειμῶν πολὺς, οὐτε ποτ' ὄμβρος·
Ἄλλ' αἰὲ Ζεφύροιο λιγὺ πείλοτας αἴτης
Ῥαδάμανθους ἀνέησιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους·

ἐν οἷς δύο ταῦτα μάλιστα ὁρθῶς διεγνωκῶς φαίνεται,
ὅτι τε ἡ ἀρχὴ τῶν ἀνέμων ἀπὸ τῶν ὑγρῶν γίνεται, καὶ
ὅτι τὸ ἐμφυτον τοῦ ζώου θερμὸν δίδται ἀναψύξεως.

CCIX. Καὶ ἡμάτα δὲ παθημάτων οἶδε· ληισθῆ-
ναι μὲν, ἀναψύζειν, ὅπερ καὶ ἐπὶ Σαρπηδόνης ποιεῖ,
Αἰθιδας δ' ἀμπνύνθη· περὶ δὲ πρὸς Βορέϊον,
Ζῶγρει ἐπιπτείνουσι κακῶς κεκαφηῖτα θυμῶν·
ψύξεως δὲ, θέρμην, ὥς ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσεὺς κεχιμασμέ-
νου, ὡς ἐν τῷ θάμνῳ κρύπτεται, ἴσθαι καὶ ἀνέμων καὶ
ὀμβρῶν ἢ ἢ σκέπη, καὶ τῇ παρούσῃ ὕλῃ καλύπτεται,
καὶ ὅπου δὲ λουτρά καὶ χρίσματα, ὡς ἐπὶ τοῦ Λιομή-
δους, καὶ τοῦ Ὀδυσσεὺς, ἐν τῇς νυκτεγερσίας ἀρακομι-
σθέντων· καὶ γὰρ οἷαν ὠφέλειαν ἔχει τὰ λουτρά, διὰ
τούτων μάλιστα δηλοῖ,

Θυμῆρις κεράσασα κατὰ κρατὸς τε καὶ ὤμων·
φανερὰν οὖν ὅτι ἐντεῦθεν ἔχοντα τὴν ἀρχὴν τὰ νεύρα,
ἐκότεως ἀπ' αὐτῶν καὶ τὴν ἰσχυρίαν τοῦ κόπου λαμβάνει·
αὕτη δὲ ἴσθαι ἢ διὰ τοῦ θερμῶν θῆναι, καὶ ὑγρανθῆ-
ναι· Ἐφαίνονται γὰρ οἱ κόποι.

CCX. Λοιπὸν ἴσθαι σκοπεῖν ὅπως καὶ τὰ τῆς χει-
ρουργίας κατενόησι. τὸν μὲν δὲ Μενέλαον ὁ Μυαῶν
ἴσθαι, πρῶτον ἐκκομισάμενος τὸ βίλος, ἵσθαι σκεπῶ-
ντος τὸ ἔλκος, καὶ ἐκπύσας τὸ αἷμα, καὶ ξηρὰ φάρμα-
κα ἐπιπύσας· καὶ ταῦτα πρόδηλον, ὅτι τεχνικῶς αὐτῷ
ἐγράσσεται. τὰν δὲ Εὐρύπολον κατὰ τοῦ μηροῦ τετρα-

μέγον Πάτροκλος προΐτα μὲν τῷ εὐπορηθέντι μαχόμενῳ διαχειρίζει, ἔπειτα ἀπονήριος ὑδάτι λιαρῷ, ὡς ἂν δυνώτερον γένοιτο, ὅστις ἐπιβάλλει. πολλὰ γὰρ ταχὺ πρὸς ἱστίον ἑλκῶν πιφύκεσιν. ἔγωγε δὲ καὶ ἐνθάδε ὡς τὰ πικρὰ φάρμακα πρὸς τὸ ξηραίνειν ἵστιον ἐκίθη δαίκα· ξηραίνεσθαι δὲ χρήζει τὰ ῥέκη. καὶ οὐκ εὐδαιμόνιος ὁ Πάτροκλος ἀπέληθεν· ἀλλ'

Ποτό τε, καὶ τὸν λειπτερόν.

Ἰδε γὰρ τῷ ὀδυρμένῳ παραινέσας. τέλιν δὲ Μαχόμενα τρωθέντα οὐ μέγα λην, οὐδὲ καὶ ῥιον πληγῇ ἐκίθη ὤμου, ἐκόντως ἀφολακιστέμε διὰ τὴν ποιεὶ χροῖμαλλον. ἴσως καὶ τὴν τέχην αὐτοῦ δείκνυσιν· ὁ γὰρ τὰ ἀλλὰ ὡς ἔτυχε διαιωόμενος, ἱαντὸν ἰάσθαι ἐδύνατο.

CCXI. Κῆκετο δὲ ἴσσι καταινοῆσαι παρ' αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀγνοεῖ τῶν ἱατρικῶν φαρμάκων, τὰ μὲν ἐπ' ἀλαστον, καὶ ἐπίπυστα, ὡς τὴν εἴη.

— ἐπὶ δ' ἥπια φάρμακα πάσσει·

τὰ δὲ ποτὰ, ὅπου ἡ Ἑλένη τῷ κρητῇ μίσηται φάρμακα. Νηπιεθὲς, ἀχολάν τε, κικῶν ἐπὶ ληθεις ἀπάντων, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν δηλητηρίων φαρμάκων, τὰ μὲν ἐπ' αὐτοῖς αἰδον, ὡς ἐν τοῖς.

Φάρμακον ἑνδορρόνον διζήμενος, ὅφρα οἱ εἴη τοῖς χρήσθαι χαλκήρεας·

τὰ δὲ ποτὰ, ἐν ταῖς.

Ἐν δὲ βάλῃ κρητῇ, καὶ ἡμέας πάντας ὀλέσσει· ταῦτα μὲν καὶ περὶ τῶν παρ' Ὀμήρῳ ἱατρικῶν.

CCXII. Ἀφελόντι δὲ οἱ ἄνθρωποι, ὡς περ ἂν τῆς ἱατρικῆς, οὕτως ἔστιν ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς Μαντικῆς ταύτης οὐκ τὸ μὲν, τεχνικὸν φασιν εἶναι οἱ Σιωνικοί, οἷον, ἱεροσκοπία καὶ οἰωνοί, καὶ τὸ περὶ φήμας, καὶ κληδόνες, καὶ σύμβολα, ἀπερὶ συλλήβδην τεχνικὰ πρὸς ἡγόρευσιν· τὰ δὲ, ἄτακτον καὶ ἀδίδακτον, ταῦτα οἱ ἐνύπνια καὶ ἐκδοσιμωμάς. αὐτὰ ταῦτα οὐκ Ὀμηροῦ ἡγνόντες. ἀλλ' οἶδε μὲν μάντις καὶ λευγῆς καὶ ἀνιρροῦ παλούς, ἔτι δὲ καὶ οἰωνιστὰς, καὶ τινα ἐν Ἰθάκῃ σοφόν.

Ὀμηροῦ γὰρ γινώσκοντα, καὶ ἐκδοσιμὰ μετ' ἡμῶν οὐκ αἰσθάνονται, καὶ Ὀδυσσεὺς φησὶν εὐχόμενος,

ἤμην τις μοι φάσθω ἱκετομένων ἀνθρώπων
 ἔνδοθεν, ἔκτοθεν δὲ Διὸς τέρας ἄλλο φανήτω.
 καὶ παρῶς δὲ παρ' αὐτῷ σύμβολον ἄγαθον γένεται
 τοῖς δὲ μνηστῆρσιν ἐφλοταταὶ ἔνθεος μύρτις, ἔκ τινος
 ἐπιπολάς σημάτων τὰ μέλλοντα, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Ἑλένος
 αὐτῆκος φησὶ θέλας φωνῆς γεγονέναι.
 Ὡς γὰρ ἔγων ὅτ' ἀκούσα θεῶν κίχεν ἐντέω,
 παρέχει πιστεύειν ὅτι καὶ Σωκράτης ἐκ τῆς τοῦ δαι-
 μονίου φωνῆς ἐμυτινέτο.

CCXIII. Τίς τίι καταλείπεται λογικῇ τέτρη, ἢ ἐπι-
 στήμη; ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ Τραγωδία τὴν ἀρχὴν λαβὼν
 ἐξ Ὀμήρου, εἰς ὅσον παραμύσιον καὶ λόγον παρθεῖ-
 να. ἵασι γὰρ παρ' αὐτῷ πᾶν εἶδος Τραγωδίας, ἔργα
 μεγάλα καὶ παρὰδοξα, καὶ θεῶν ἐπιφάνειαι, καὶ λόγοι
 φρονήματος μεστοί, καὶ ἡθῶν πιστοῶν μνηστῆροι.
 συνελόντι δὲ εἰπὺν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἡ δράματα,
 αὐτοῦ ἐστι τὰ ποιήματα, σιμνὰ μὲν καὶ ἐπηρμένα τῇ
 λῆξει, καὶ τῇ διανοίᾳ, καὶ τοῖς πράγμασιν, οὐκ ἔχοντα
 δὲ ἀνοσιῶν ἱερῶν ἐπιδείξεις, γάρουσι ἀθεμίτους, ἢ παλ-
 ῶν, ἢ γοριῶν σφαγῆς, ἢ ἴσα ἄλλα ἢ νεωτέρα Τραγω-
 δία τυχαίνονται. ἀλλὰ καὶ ὅταν τοιοῦτον τινὸς ἐπι-
 φανῇ, ἐπικρύπτειν μᾶλλον ἢ ὀνειδίζειν περὶ αὐτῶν τῶ
 ἐμάρτυρι· ὡς ἐπὶ τῆς Κλοτσιμνήστους πεποίηκε. φη-
 σὶ γὰρ ὅτι

— φροῖαί πέσθη· ἄγαθῶν
 οὐδ' ἀπὸ τινος, ὡς παρὰδοξα εἶχε τὸν ἀοιδόν, τοντέστι
 διὰ καλὸν τινα, ἐκ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐπιστάθηναι,
 ὡς αὐτῇ τὰ ἄριστα παραινῇ· τοῦτον δὲ ἐκποδὼν ὁ
 Ἀγισθος Θέμιος, παρτίπεισιν αὐτὴν ἔξαρμαρτύνειν.
 καὶ ὅτι ὁ Ὀρίστης δικαίως ἐτιμωρήσατο τὸ παρτί, τὸν
 Ἀγισθον ἀποκτείνας, τὴν δὲ τῆς μητρὸς ἀνύφρσιν
 ἐκταύρησαι, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἰδὼν ἐστὶ παρτί
 τῶ ποιητῆ. Τραγωδίαν σιμνήν καὶ οἷα ἀπ' ἀνθρώπων
 γράφονται.

CCXIV. Οὐδὲν δὲ Ἰλασσον καὶ ἡ Κωμωδία ἐνθάνει
 παρὰ τὴν ἀπορρήν· εἶπε γὰρ ὅτι καὶ παρὰ τῶ
 τὰ σιμνότηα καὶ ὑψηλότατα διηγουμένῳ, ἐπιστάδια

εἶνα ἔστι γέλωτα κινεῖν. διὸ ἐν τῇ Ἰλιάδι ὁ μὲν Ἡφαιστός χωλεῖων, εἰσάγεται αἰνοχῶν τοῖς θεοῖς. Λαβεινός δ' ἄρ' ἐνὸρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσι, ὃ δὲ Θεοπέιης, τῷ τε σώματι αἰσχρῆτος, καὶ τὴν φωνὴν κίρκιστος, ἐκ τοῦ θορυβεῖν, καὶ κακολογεῖν, καὶ αὐτὸς ἐφ' οἷς τυπτόμενος ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύος, πάντας γέλωι παρεσκεύασεν.

Οἱ δὲ καὶ ἀκνύμενοι περ ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασαν. ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐα ὁ παρὰ τοῖς ἡδυπαθοῦσι φιλοῦς Δημόδοκος ἔδιδε τὴν Ἄριος καὶ Ἀφροδίτης μοῖραν, καὶ ὅπως ἐμπεισόντες εἰς τὸ τοῦ Ἡφαιστοῦ δομῶν τάφωροι τε ἐγένοντο, καὶ γέλωτα παρέσχον τοῖς ἀλλοῖς θεοῖς, οἳ καὶ Ἰακωψαν χαριέντως πρὸς ἀλλήλους. παρὰ τοῖς ἀσώτοις μνηστῆρσιν εἰσάγεται ὁ πτωχὸς Ἴρος, τῷ γεννησιότατ' Ὀδυσσεὶ ἐρῶν ἐς πύλιν, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ φαινόμενος καταγέλαστος. καὶ ὅλον γὰρ οἰκτεῖν ἔστι τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει, μὴ μόνον ἐπιεικεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀντίεσθαι, ἵνα καὶ διασκή πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἔτῃ πόρους. τοιαύτη μὲν καὶ ἡ θυμηδία ποιεῖ τῷ ποιητῇ εὐρίσκειται. εἰ δὲ οἱ μετ' αὐτὸν εἰσαγαγόμενοις τὴν Κωμωδίαν, λόγοις αἰσχροῖς καὶ ἀποκικαλῶν μένοις εἰς περισκευὴν γέλωτος ἐχρήσαντο, πᾶσι καὶ ποιεῖν ἀμεινόν τι εὐρημέναι. καὶ γὰρ τῶν ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων, καὶ λόγων, Ὅμηρος μὲν ἐγκρατεῶς ἐπεμνήσθη, ὡς περ ὁ Ζεὺς φησιν,

Οὐ γὰρ πώποιε μ' ὦδε ἱρὸς φρένας ἀμφοκέλευναι, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλένης.

Οὐ γνέμεις Τρῳάς τε καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς τοιγδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγει πόνον, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. οἱ δ' ἄλλοι ποιηταὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀμέτρως ἀλαιοκίμενοι τῷ πάθει τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησαν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον.

CCXV. Ἔστι δὲ τι χάριεν εἶδος λόγων, καὶ τοιοῦτον Ἐπιγραμματίων, ὅπερ εὐρίθη ἐπὶ τῶν ἀγυλματίων, καὶ αὐτὸ πάλιν ἐπὶ τῶν μνημύων, σημαῖνον συντόμως καὶ τοῦτων τινὲς τετιμημένον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο Ἀμύναντος ἔπου φηοῖν,

Ἄνδρες μὲν τόδε σῆμα πάλαι κατατεθνηῶτος,
Ὀν ποτ' ἀριστεύοντα κατέκτανε φαίδιμος Ἔκτωρ·
καὶ πάλιν

Ἴκτορος ἦδε γυνή, δὲς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι
Τρώων ἱπποδάμων, ὅτι ἴλιον ὑμφεμάχοτο.

CCXVI. Εἰ δὲ καὶ ζωγραφίας διδάσκαλον Ὀμηρον
φαίη τις, οὐκ ἂν ἁμαρτύνοι. καὶ γὰρ ἐπὶ τις τῶν σα-
φῶν, ὅτι ἔστιν ἡ ποιητικὴ ζωγραφία λελοῦσα· ἡ δὲ
ζωγραφία, ποιητικὴ σιωπῶσα. Ὡς αὖν πρῶτος, ἡ τίς
μᾶλλον Ὀμήρου τῇ φαντασίᾳ τῶν νοημάτων, ἢ τῇ εὐ-
φραντῇ τῶν ἐπὶ ἐκδομῇσι θείων, ἀνθρώπων, τόπων,
πρῶξις ποικίλας; ἀνέπλυσεν δὲ τῇ ὕλῃ τῶν λόγων καὶ
ῥῶμα παρτοῖα, καὶ μάλιστα τὰ ἀλκιμώτατα, λιοντίας,
αἶας, παρδάλεις; ὣν τίς ἀφορμὰς καὶ διαθόους ὑπο-
γράψας, καὶ ἀνθρωπειοῖς πρῶγμασι παραβαλὼν, ἔδει-
ξεν ἱκετήρας τῆς οἰκειότητος. ἱτόλμησε δὲ καὶ θεοῖς
μορφᾶς ἀνθρώπων εἰκάσαι. ὃ δὲ τὴν ἀσπίδα τῷ Ἀχιλ-
λεῖ κατασκευάσας Ἥφαιστος, καὶ ἐντοχεύσας τῇ χροσῷ
τῇ, οὐρανόν, θάλασσαν, ἐν δὲ μέγας Ἥλιον, καὶ
κύλλος Σελήνης, καὶ πλῆθος ἀστρῶν σιγανούτων το-
πῶν, καὶ πῆλεις, ἐν διαφόροις τρόποις καὶ ὑψαῖς καθε-
στῶσας, καὶ ζωᾶ κινούμενα καὶ φθιγγόμενα, τίνας οὐ
φαίνεται τέχνης τοιαύτης δημιουργοῦ τεχνικώτερος;

CCXVII. Ἰδωμεν δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλον ἑνὸς ἐκ πολλῶν
παραδείγματος, ὅτι ὁρωμένοις μᾶλλον ἢ ἀκουσμένοις
τοῖς τὰ ποιήματα· ὥστερ αὖν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς
τὴν οὐλήν τοῦ Ὀδυσσεὺς φράσας, ἐπιφέρει τὰ τῆς Εὐ-
ρυκλείας,

Τὴν γοηθεὶς χεῖρσσι καταπρηγέσαι λαβοῦσα,
Γυνὴ δ' ἐπιμασσαμένη, πόδα δὲ προέηκε φέρεσθαι.
Ἄψ δ' ἐτέρωσ' ἐκλήθη· τὸ δ' ἐπὶ χθονὸς ἔζεχ'·
ἔδωρ.

Τὴν δ' ὅμῃ χάριμα καὶ ἄλγος ἔλε φρένα· τῷ δ' οἱ
ἄσσε

Δακρυοφῶν πλησθεῖν, θαλερὴ δὲ οἱ ἔσχετο φωνή.

Ἀψαμένη δὲ γενέτου, Ὀδυσσεῖα προσέειπεν·

Ἢ μὲν Ὀδυσσεὺς ἔσσι, φίλον τέκος· οὐδέ σ' ἔγωγε

Ποῖν ἔργων, ποῖν πάντα ἄρακι' ἱμῶν ἀμφαρτίσθαι
 Ἥ, καὶ Πηνελόπειαν τοῖδ' ἄρακιν ὀφθαλμοῖσι,
 Περραδέειν ἐθέλουσα.

καὶ τὰ ἐξῆς· Ἐνταῦθα γὰρ καὶ τῶν ἐν πέντακι γραπτῶν
 δεικνυμένων τῶν ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν περὶ τὴν δυνάμειν
 ἐμφανίζεται πλείων τὰ μὴ δὲ τῇ ὄψει εἶναι καταληπτὰ
 ἀλλὰ τῇ τοῖσι μῶν, ἥτις διὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀφίσι, τοῖς
 ποδῶν, καὶ ὁ ψόφος τοῦ χαλκοῦ, καὶ τὸ ἐκχρόνον
 ὕδωρ, καὶ τῆς γραφῆς λυπητὴ ὅμοια καὶ χιανὴ, καὶ τὰ πρὸς
 θέντα πρὸς τὸν Ὀδυσσεύα, καὶ ἃ πρὸς τὴν Πηνελόπειαν
 ἀποβλέψασα εἰπεῖν ἐμέλλησε. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα γρά-
 φικῶς παρὰ τῷ ποιητῇ δεικνύται, ὅπερ ἐν αὐτῇ τῇ ἀν-
 γνώσει θεύσασθαι ἔνεστιν.

CCXVIII. Ἐνταῦθα καιρὸς καταπαύειν τὸν λόγον
 ὃν, ὡς περὶ σείφαρον ἐκλειψῶνος πολυανθοῦς, καὶ πο-
 κίλου πλεξάντες, ταῖς Μούσαις ἀνατίθεμεν. καὶ οἱ
 ἂν φρονιλοῖσιν εἴ τις ἐπειμήσιν, οἷοι ποιητῶν προ-
 γμάτων ὑποθέσειν ἐχουσῶν τῶν τοῦ Ὀμήρου ποιήσεων
 προσάψομεν αὐτῷ λόγους φυσικοῦς, πολιτικοῦς, καὶ
 ἡθικοῦς, καὶ ἐπιστήμας ποικίλους. ἀνάγκη μὲν γὰρ εἶναι
 τῷ ποιητῇ πρῶτους παραδύζους, καὶ πύθην, καὶ ὅσην
 διάφορα ὑποθέσθαι· ἐπεὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ καθ' ἑαυτὰ
 ἀπλᾶ ἐσσι καὶ μονοειδῆ, καὶ ἀκατασκεύαστα· τὰ δὲ
 τοῖς κακοῖς ἀναμειγμένα πολλοὺς ἔχει καὶ τρυφᾶς
 καὶ παντοίας διαθέσεις, ἐξ ὧν ἡ ὕλη τῶν πραγμάτων
 συντίθεται· ἐν ἧ παρατιθέμενων τῶν χειρῶν, ἢ τῶν
 ἀμεινόνων γυνῶν καὶ αἰρεῖσις ὅρων καθίσταται, καὶ εὖ
 ὅλον, ἢ τοιαύτη ὑπόθεσις παρασχεν ἀφορμὰς τῷ ποιη-
 τῇ παντοδαποὺς κινήσαι λόγους, τοὺς μὲν, ἀπ' αὐτῶν,
 τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν εἰσαγομένων προσώπων· ὥστε τὴν ἀπὸ
 τούτων ὠφέλειαν τοῖς ἐντυγχάνουσι παρασχῆναι. πῶς δὲ
 οὐκ ἂν πᾶσαν ἀρετὴν ἀναθεῖμεν Ὀμήρῳ; ὅπου καὶ
 ὅσα αὐτὸς μὴ ἐπετηδεύσας, ταῦτα οἱ ἐπιγενόμενοι ἐν
 τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ κατενόησαν· καὶ χροῦνται μὲν
 τινες πρὸς μαντικὰν τοῖς ἔπειν αὐτοῦ, καθάπερ τῶν
 χρησμοῖς τοῦ θεοῦ· ἄλλοι δὲ ἐτήριος ὑποθέσεως ἔχοντες

Θέμενοι, ἀρμόζουσιν ἐπ' αὐτὰς τὰ ἴπη μετατιθέμενοι
καὶ συνείροντες.

Η ΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΑΙΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΙΣ ΕΧΡΩΝΤΟ.

I. „Οἴκοι τὰ Μιλήσια“. ἐπὶ τῶν ὅποι μὴ προσήκει
τὴν τρυφήν ἐπιδεικνυμένων. Σίρισταγόρας ὁ Μιλήσιος
ἐξ ὧν ποτε εἰς Λακεδαιμόνα ἤλθον βοηθεῖν τοῖς Ἰωσσι
παλειμουμένοις ὑπὸ Περσῶν· ἐδημηγόρει δὲ τοῖς ἴσται
ἔχον πολυτελῆ καὶ τὴν ἄλλην τρυφήν τὴν Ἰωνικὴν· ἐλ-
πειν οὖν τις πρὸς αὐτὸν τῶν Ἐφόρων, οἴκοι τὰ Μιλήσια.

II. „Αἱ Χάρητος ὑποσχέσεις.“ ἐπὶ τῶν προχέρον
ἐπαγγελλομένων. Χάρης γὰρ στρατηγὸς Ἀθηναῖος
προχέρον πολλὰ ἐπαγγέλλετο.

III. „Οπισθάμβρω.“ ἐπὶ τῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐν τοῖς
πράγμασι προβαλλόντων ἀεὶ· παρὰ τὸ ὀπίσω βαίνειν.

IV. „Εὐδαίμων ὁ Κορίνθιος“. Κώμη ἐστὶ πληροὺς
τῆς Κορίνθου κατὰ φύσιν, ὡς τῶν ἐν τῇ κώμῃ ὁμοπα-
ροῦντων μὲν Κύρινθον εἶναι εὐδαίμονα, αἰρουμένων
δὲ ἥτινα κώμην ἔχειν.

V. „Τυδεὺς ἐκ συφοβίου“. ἐπὶ τῶν ἀπαιδευτῶν
Τυδεὺς τὴν θυγατέρα Ἰππονόου Περιβοίαν ἐβιάσατο·
γνοὺς δὲ αὐτὴν ἔγκυν αὖσαν ὁ πατὴρ συφοβίᾳ παρὲ-
δωκε μετὰ τοῦ γενομένου παιδίου Τυδέως.

VI. „Κλειτοριάδης“. ἐπὶ τῶν παιδευστούτων.

VII. „Τί σοι ὁ Ἀπόλλων ἐκιδάρισεν“; ἤγουν, ἡ
μαντιτεία;

VIII. „Κεαιρεὺς νηατεῦα“. ἐπὶ τῶν δικαιοπραγεῖν γούτων μὲν, οὐδὲν δὲ πλέον ἐκ τῆς δικαιοσύνης ἐπιγινωσκόμενον. ὁ γὰρ κιοτρεὺς τῶν ἄλλων ἐχθρὸν ἄλληλων φαγούτων μόνος ἀπέχεται τῆς σαρκοφαγίας, ἐσθίει ἰλὺν.

IX. „Βοιωτοὶς μαρτενόμεας“. αὐτὴ κατὰρα τίς ἐστὶ μαρτενομένοις γὰρ τοῖς Θηβαίοις περὶ πολέμου ἐνέειλεν ἡ Πυθία νίκην αὐτοῖς ἀσιβήρασιν ἰσοσθαι· εἰς δὲ τῶν Θεωρῶν ἀρπάσας τὴν πρωφητιν Μυρτίλῃ ἐνέβαλεν εἰς Θερμοῦ παρυκελιμενον λίβητα. ἄλλοι φασὶ, Θηβαίοις πολυμοῦσαι Βόμβρος μάντις πλείους ἔφη νικήσεσθαι εἰ προθίσαιεν τῶν ἡγεμόνων ἵνα· οἱ δὲ ἀποκτείναντες τὸν Βόμβρον, ἐνίκησαν.

X. „Πλείους τῶν Καλλικυρίων“. Καλλικυρίων ποτὲ πλῆθος ἐπέφησε τῆς Συρακούσης οὕτω πολλοὶ ὥστε καὶ τοὺς προτέρους οὐκίησας ἐξβαλεῖν.

XI. „Κέλμεις ἐν οἰδήρῳ“. ἐπὶ τῶν σφόδρα ταυτοῖς καστευόμενων ὅτι ἰσχυροὶ καὶ δυσχελεῖστοι περὶ κελμίας γὰρ τις ἐν Ἰδίῃ στεφρότατον οἰδήρον ἐργαζόμενος.

XII. „Ὁ Κερκυραῖος μαστιγούμενος ἄμα αὐτὸν ἡγοράβησαι“. αἱ μάλιστα αἱ Κερκυραῖαι λίγροντι διάφοροι εἶναι παρὰ τὰς ἄλλας.

XIII. „Ἐπὶ γηράσκειν τὰ μέλαινα κῆκε ἐπὶ βάλλιν“. ἐπὶ τῶν διὰ γῆρας δεομένων ὁμοτῶννης τινὸς καὶ ἂν παυλῆς.

XIV. „Πόλεις παύζομεν“. πάλιν εἶδος ἐστὶ παιδιῶν πεττιντικῆς.

XV. „Ἀριστα χολὸς οἰφεῖ“. αἱ Ἀμαζόνες τοὺς γινωσκόμενους ἄρσενας ἐπήρουν, ἢ σκέλος ἢ χεῖρα περιελόμεναι· πολυμοῦντες δὲ πρὸς αὐτάς οἱ Σκύθαι καὶ βαλόμενοι πρὸς αὐτάς σπείσασθαι ἤλεγον, ὅτι σπείσονται τοῖς Σκύθαις εἰς γάμον ὑπερώτοις καὶ μὴ λελωβημένοις. ἀποκριναμένη δὲ πρὸς αὐτοὺς ἡ Ἀντιάντιρα ἦν· μὴ τῶν Ἀμαζόνων εἶπεν· ἀριστα χολὸς οἰφεῖ.

XVI. „Ἐφυγον κακὸν καιρὸν, εὐρὸν ἄμεινον“. ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ἐν ταῖς ταῖς καλῶς οἰωνοῦσιν.

ἂν ἤντησι γὰρ ἐν τοῖς γάμοις ἰθὺς ἦν ἀμφιθαλὴ παιδα
ἱκανθας μετὰ δρυῖνων καρπῶν σιτίσθαι, καὶ λιχνῶν
ἁρίων πλήρη περιφέρειοντα λέγειν, Ἐργον κακόν, εὖρον
ἄμιμον. ἰσημαῖον δὲ ὡς ἀπεώσαντο μὲν τὴν ἀγρίαν
καὶ παλαιὰν δάιταν, εὐρήκασιν δὲ τὴν ἡμετέραν τροφήν.

XVII. „Μυκίνιος γένων“. ἐπὶ τῶν διαβεβλημέ-
των ἐπὶ γλισχρότητι καὶ μικροπρατείᾳ, παρὰ τὴν μι-
κρότητα τῆς νήσου. καὶ εὐτέλειαν τῆς Μυκόνου.

XVIII. „Τὸ σκαμβὸν ξύλον οὐδέποτε ὀρθοῦν“. ἐπὶ
τῶν πειρωμένων αἰστροφα ξύλα κατευθύνειν.

XIX. „Ὁ παῖς τὸν κρύσταλλον“. ἐπὶ τῶν μὴ κατέ-
χον δυναμένων, μήτε μαθεῖν βουλομένων.

XX. „Τὸν ἵππον ὁ Σκύθης“. ἐπὶ τῶν κρύφα τινὸς
ἐπιμενῶν, φανερώς δὲ ἀπωθουμένων καὶ διαπτυόμενων
αὐτό.

XXI. „Ἡράκλειος φορὰ“. ἡ τῶν Ἡρακλείων λου-
τρῶν δεομένη πρὸς θεραπείαν· ἡ γὰρ Ἀθηνᾶ τῷ Ἡρα-
κλεῖ πολλοχοῦ ἀνῆκε θερμοῦ λουτροῦ.

XXII. „Οὐκ ἔστι δούλων πόλις“. διὰ τὸ σπάνιον
εἶναι.

XXIII. „Βούνας δικάζει“. ἐπὶ τῶν τὰς κρίσεις ὀνα-
βαλλομένων αἰεὶ καὶ ὑπερτιθεμένων. Βούνας γὰρ Ἀθη-
ναίος ἐγένετο· τοῦτω Ἠλείοι πρὸς Καλλιωνάστους δια-
φύρ· μείοι ἐπέτριψαν δίκας νομίσαντες ἀναμένειν, ὥς
δὲ ἀποφῆναι· γνοὺς δὲ ὁ Βούνας τοῦτο ἀνιβάλλετο
μέχρι τελευτῆς τὴν ἀπόφασιν.

XXIV. „Λοκρικὸς βοῦς“. ἐπὶ τῶν εὐτελῶν, οἱ Λο-
κροὶ γὰρ ἀποροῦντες βοῶν πρὸς δημοτελῆ θυσίαν, οὐ-
κ οὖς ὑποθέντες ξύλα μικρὰ καὶ σχηματίζαντες βοῦς,
τοῦτω τὸ θεῖον ἱερῶσεν.

XXV. „Θεὸς ἡ ἀναδεια“. ἐπὶ τῶν διὰ τὴν ἀναι-
σχυντίαν ὠφελουμένων.

XXVI. „Κακὸν Βάβυς υἱεῖ“. ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ
εὖρον ὑοκοίντων.

XXVII. „Λαῖδε τοὺς Τάλληρος“. ὁ Τάλλης ἐγένετο
αἰλιγῆς καὶ μελῶν ἀνυποτάκτων ποιητής.

XXVIII. „Ἰδὼρ παραρρέει“. ἐπὶ τῶν ἐκ παντός

ἔργου ἐπαγγελιομένων καταπράξασθαι τὸ προκαίρειν, μετήκται δὲ ἀπὸ τῶν ὑπὸ σπουδῆς καὶ εἰς θέσιν πλοῦα ἐμβριόντων καὶ παραβαλλομένων τῷ κινδύνῳ.

XXIX. „Μιχθοφορῶν“. αὕτη λέγεται ἐπὶ τῶν ἐν σμύων διδάσκαλος καὶ ὑπερηφάνων, ὡς φασὶ καὶ τὴν Σιπρῶ ἐρασθῆναι· μὴ φέρουσιν δὲ τὴν πάθος ὅτι αὐτὴν κατὰ τῶν ἐν Λευκαδίᾳ πειρῶν.

XXX. „Λιμοῦ πιδλον“. ἐπὶ τῶν ὑπὸ λιμοῦ πειρῶν μένων πόλιων. τόπος γάρ ἐστιν οὕτω καλοῦμενος ἐν λιμοῦ πιδλον.

XXXI. „Πεύκης τρόπον“. ἐπὶ τῶν πανολεθρῶν ὑπολλυμένων· πυρόδοον ἢ πεύκη κοπέσια οὐκέτι φέρεται.

XXXII. „Οὐκ εἰμὶ τούτων τῶν ἡρώων“. ἐπὶ τῶν μὴ βουλομένων εἶ ποιεῖν. οἱ γὰρ ἡρώες κακοῦν ἔχουσιν μοι μᾶλλον ἢ ὠφελειν.

XXXIII. „Βούθος περιφοιτᾷ“. ἐπὶ τῶν ἐσυνέτιον καὶ παχυφρόνων· ἀπὸ τινος Πυθιονίκου Βούθου καλουμένου.

XXXIV. „Λιμὴ Λωριῆς“. Σιδορίας ποτὲ γενόμενης ἐν Πελοποννήσῳ ἐφόδιον τινὲς λαβόντες ἀπήγαγον· κλυαμένους δὲ αὐτοὺς ἀπεδίξατο ἢ ἐν Πόρῳ Τριπτόλις· ἐκλήθησαν δὲ διὰ τοῦτο Λιμὴ Λωριῆς.

XXXV. „Μέρις οὐ πύργος“. φασὶ περὶ τὴν Ἑλλάδα μὴ εἶναι σὺν ἡμετέροις ταῖς ἀρχαῖς διατέμνεται μερίδας· οὐ δὲ προσφάσεις τινὰς ἐνδεστέρων γενομένων τῶν ἐδωκότων, κρατῆσαι τὸ ἴδιον τῶν μερίδων, καὶ διὰ τοῦτο τὴν παροιμίαν εἰρησθαι.

XXXVI. „Ἡράκλειος νόσος“. τὴν ἱερὰν νόσον Ἡράκλειον ὠνόμαζον· εἰς ταύτην γὰρ ἐκ μακρῶν πόντων ἐμπεσοῖν Ἡρακλῆα.

XXXVII. „Τάδε Μῆδος οὐ φυλάξει“. Μελλοῦσιν γενέσθαι τῆς Ξέρξου στρατείας, οἱ Ἕλληνες ἀπογοητιστὴς τὴν σωτηρίαν, τὰς οὐσίας αὐτῶν ἀνῆλσκον, ἐπὶ τῇ γαριτῇ· τάδε Μῆδος οὐ φυλάξει.

XXXVIII. „Ἐκικόφη Μουσική“. τῶν παλαιῶν ἐν τοῖς συμποσίοις φιλολόγων ζητήσῃ χρημένων, οἱ

ὑστερον τὰς μουσουργοὺς καὶ κιθαριστοὺς καὶ ᾠχο-
στούς ἐπεισηγάγον, ὅθεν τὴν καινοτομίαν τινὲς αὐτω-
μενοι τῇ παροιμίᾳ ἐχρῶντο.

XXXIX. „Λευκὴ σιὰθμη“. αὕτη κατ' ἑλληνισμὸν
ἐρεῖται ἐπὶ τῶν μὴ ὀκριβῶς τι διακρινόντων. ἐν γὰρ
λευκῷ λεῖθω λευκὴ σιὰθμη λέγεται· ἡκιστα γὰρ διὰ
τὸ ὁμοειδὲς σαφὲς ἴσται.

XL. „Μωρύνου Διονύσου· καὶ, Μωρότερος εἰ
Διονύσου, ὅς τάνδαν ἐρεῖς, ἔξω τῆς οἰκίας κάθηται“. ἐπὶ
τῶν εὐηθείς τι διαπαραγμύνων. Μωρύντας δὲ ὁ
Διονύσος κατ' ἐπίθετον ἀπὸ τοῦ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
μολύνεσθαι, ἐπειδὴν τρυγῶσι, τῷ ἀπὸ τῶν βοτάνων
γλύνκει καὶ τοῖς χλωραῖς σκύκοις. μωρύνει δὲ τὸ μολύν-
ναι· καιροῦσθῆναι δὲ αὐτοῦ εὐηθεῖαν, παρόσαν ἔξω
τοῦ νοῦ τοῦ ἀγαλμα αὐτοῦ ἵσται παρὰ τὴν ἰσοδοῦν ἐν
ὑπαίθρῳ.

XLI. „Ἡ Ἀμεία τὴν Ἀζήοιαν μετέλθει“. ἐπὶ τοῖς
πολυχρονίῳ ζητήσοι χρωμένων. Ἀμεία γὰρ ἡ Δημήτηρ
παρὰ Τροίῃσι προσεγορεύεται, Ἀζήοια δὲ ἡ Κόρη.

XLII. „Ὁ Αἰόβιος πρύλις“. αὕτη κατ' ὁμοίωσιν
λέγεται, ὥσπερ Αἰόβιος πρύλις, δοκεῖ δὲ ὁ Πρύλις
Ἐρμῶ πᾶς γενέσθαι καὶ μάστις.

XLIII. „Ἀ φιλοχορημίᾳ τὴν Σαύριαν ἔλτοι, ὅλλα
δ' οὐδέν“. ἐπὶ τῶν ἐξ ὑπαντος κερδαίνειν προσηγορεύ-
ων. μετήγεγκται ἀπὸ χρησμοῦ δοθέντος Λυκισδαίμο-
νι. ἐχρησε γὰρ ὁ θεός, τότε ἀπολίσθαι ἵταν ἀργύ-
ριον καὶ χρυσόν τιμήσωσιν.

XLIV. „Ἡ ἐν Ἀργεῖ ὀπίς“. οἱ ἐν Ἀργεῖ οἱ τὴν ἐν
τοῖς παισὶν ὥραν καθαράν καὶ ἀδιάφθορον φυλάξαντες,
ὑπαλαβόντες χρυσὴν ὀπίδα, προσηγορεύονται, τοῦτο
γέρας ἔχοντες κατὰ τινὰ μῦθον ἀρχαῖον.

XLV. „Ἀθηνᾶ τὴν αἰλουρον“. ἐπὶ τῶν κακῶς συγ-
κρινάντων τὰ κρεῖττονα τοῖς ἥτιοσι διὰ μικρὰν ὁμοί-
ωσιν· ὥς εἰ τις διὰ γλευκότητα τῶν ἐφ' ὁθαλμῶν τὸν
αἰλουρον τῇ Ἀθηνᾷ συμβάλλει.

XLVI. „Βοτὴ θύεις“. ἐπὶ τῶν μηδενὸς φερόμε-
Ν α 2

μεταδιδόντων. δι' ἴθους γὰρ ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὅπου
ἴθους Ἑστίαι, μηδενὶ μεταδιδόναι τῆς οὐσίας.

XLVII. „Τί ὅτι οὐκ ἀπήγξω. ἕνα Θήβησιν ἤρωες
γένη· φαοῖν, ἐν Θήβαις ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες οὐδ' ἐμὶ
τιμῆς μετέϊχον. ὅθεν τὸ, ἕνα ἤρωες γένη, κατ' εὐφη-
μομὸν εἴρηται.

XLVIII. „Ἀέχεται καὶ βῶλον ἀλήτης“. ἐπὶ τῶν
ἑσπερίων πρὸς τὸ κρεῖττον ἐκδιχομένων. Ἀλήτης γὰρ,
ὡς φησὶ Δοῦρις, ἀποπισῶν Κορίνθου, κατὰ χρησμάτων τῇ
Θεᾷ ἀπειπεράτω πάλιν κτηθεῖν· ἐπὶ τῇ χώρᾳ περικύβω-
τον βουκόλον, ἤτοι τροφήν· ὃ δὲ βῶλον ἐκ τῆς πῆρας
ἡρώμενος ἰδίδου, ὃ δὲ Ἀλήτης ἰδέξαστο οἰωνισμῆτος
καὶ ἐλπὸν· δέχεται καὶ βῶλον Ἀλήτης.

XLIX. „Ἀδακρυς πόλεμος“. ἐπὶ τῶν ἴξω τινὸς χα-
λεποῦ πράγματος κατορθούτων. ὃ γὰρ Λαδωνναῖοι
προῖπε Λακιδαιμόνοις πολεμοῦσι πρὸς Ἀρκάδας·
μάχην ἄδακρυν ἵστασθαι· συμβαλόντες δὲ μετὰ ταῦτα
ἐνέκησαν μηδενὸς ἀποθανόντος.

L. „Ἀττικοὶ τὰ Ἑλευσίνια“. ἑλεῖται τὸ καθ' ἑαυ-
τοὺς. ὅταν καθ' ἑαυτοὺς συλλιγόντες τινὲς πράττωσι
τι, ἐπιλέγουσιν ἑαυτοῖς Ἀττικοὶ τὰ Ἑλευσίνια.

LI. „Ἐν Τροφῶντι μὲνάντιται“. ἐπὶ τῶν αν-
θρωπῶν καὶ ἀγγέλων. οἱ γὰρ καταβαίνοντες ἐς Τρο-
φῶντι λέγουσι τὴν ἑξῆς χρόνον ἀγγελοῦσθαι εἶναι. ὃ γὰρ
Τροφῶντις ἔχων τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀγα-
μήδους καὶ διωκόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀγχιόου, ἐξέσμενος ἐν
χάσμα ἐνέπεσεν, οὐ δὴ καὶ μαντεῖον ἐγένετο.

LII. „Φάλλος τῷ Θεῷ“. ἐπὶ τῶν ἀποκειμένων ἐν
οἷς τὰ οἰκία πρόσφορα· ἐπὶ τῷ Λιονόρῳ ἵσταται ὁ
φάλλος.

LIII. „Ἀῶρον δ' ὅ, τι δῶ τις ἐπαινεῖ.“

LIV. „Ταινάριον κακόν“. τὸ μέγα καὶ παρανομοῦ-
μένον εἰς οἰκείας. οἱ γὰρ Λακιδαιμόνιοι τοὺς κατὰ
φυγόντας εἰς Τάιναρρον τῶν Εἰλωτῶν ἀπειργάζοντες
ἀπέκτειναν.

LV. „Μιτάνη εἰρή“. κατὰ τῶν πυκναῖς σιμφορῶν
χρωμένων. τῇ γὰρ Μιτανῇ τοιαῦτα συνέβη πράγματα.

LVI. „Θοῤῃς ὄρκια οὐκ ἐπίστανται“.

LVII. „Τυχύτερον ὁ Μάνδρης κρητίνας ἀπεπέρα-
σε“. Ἐπίσται κρητίνας ἐκτίσαντο τὸς Μαγνητῶν,
ἀπεπέρασε δὲ σφιν Μάνδρης ὁ Μανδρολίτου παρ' οἰ-
νον καὶ μέθην καὶ κύβην.

LVIII. „Πολυκράτης μητέρα τέλει“. Πολυκράτης
ὁ Σάμιος τῶν ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθανόντων τὰς μητέρας
συναγαγὼν, δίδωκε τοῖς πλουτοῖς τῶν πολιτῶν τρέ-
φειν, πρὸς ἑκαστον λέγων, ὅτι Μητέρα σοι ταύτην δέ-
δομαι.

LIX. „Αἰτικὸς πάροικος“. οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς παρ-
οικοῦντας αὐτοῖς καὶ γειτνιάζοντας ἐξέβαλλον. ἢ ἀπὸ
τῶν εἰς Σάμον πεμφθέντων Ἀθήνηθεν ἐποικῶν.

LX. „Εἰς Μασσαλίαν πλεύσας“. οἱ Μασσαλιῶ-
ται θηλύτερον ἔχον, καὶ σιολαῖς ποικίλαις καὶ ποδήρι-
σιν, ἐν δὲ τὰς κώμας μεμυρισμένας ἀναδεδιμένοι, καὶ
διὰ ταύτην τὴν μαλακίαν ἀσχημονοῦντες.

LXI. „Σαμίων ἄνθη“, καὶ „Σαμιακὴ λαδρα“. ἐπὶ
τῶν ὑδατίαις ἡδοναῖς χρωμένων. ἢ Σαμιακὴ λαδ-
ρα στενωπὴ ἦν παρὰ Σαμίους, ἐν ᾗ τὸ πέμματι ἐπι-
πράσκειτο. τὰ δὲ Σαμίων ἄνθη τόποι ἐν ᾗ συνήσαν αἱ
γοναῖκες τοῖς ἀνδράσι συνενωχισμένοι. διὰ ταύτην
τὴν τρυφήν οἱ Σάμιοι τοῖς Πέρσαις ἐδουλώθησαν.

LXII. „Ἡ Σκυθῶν ἡῆσις“. πρὸς Λαρεῖον τὸν Πέρ-
σιν ἀπεκρίναντο οἱ Σκύθαι, κλέπειν αὐτόν. ἐπὶ τῶν
ἀποτόμως οἰμῶζειν τινὰ λιγόντων.

LXIII. „Λιὸς ἐγκέφαλος“. ἐπὶ τῶν ἡδυπαθούν-
των. τὰ γὰρ παντελὴ βρώματα παρὰ τοῖς Πέρσαις,
Λιὸς καὶ βασιλῆος ἐγκέφαλος ἐκαλεῖτο.

LXIV. „Αἰκεηπαίτας“. φασὶ συμβαίνειν τι ἐπὶ τὸ
ἦπαρ ἐπὶ τινῶν, ὃ δειλοὺς ποιεῖ. εἴρηται οὖν ἐπὶ τῶν
τοιούτων.

LXV. „Ἀκκῶ“. αὕτη γέγονεν ἐπὶ τῶν ἐπὶ μωρίᾳ
διαβεβλημένων, ἢ φασὶν ἐσπριζομένην τῇ εἰκονὶ ὡς
ἐτέρῃ διαλέγεσθαι.

LXVI. „Αἰὶ κολοῖος παρ κολοῖον ἔσαν“. διὰ τὸ
φιλάλληλον τοῦ ζώου.

LXVII. „Κινήσω τὸν ἄρ' ἱερῶς“. ἐπὶ τῶν ἐπὶ ἰσχάτην βαλθῆσαν κινούντων. τέτακται δὲ ἀπὸ τῶν πεττευόντων· περὶ τούτοις κύκλιόν τις ψηφός οἷον ἐρηγὴ καὶ ἀκίνητος τεῶν νομιζομένη.

LXVIII. „Γεθωνοῦ γῆρας“. ἐπὶ πολυχρονίων καὶ ἐπεργήρων. ὁ γὰρ Γεθωνὸς κατ' εὐχὴν τὸ γῆρας ἀποθήμενος, τέτις ἐγένετο.

LXIX. „Οἰτιάος δαλμων“. οὗτος ὁ δαλμων ὕβρις καὶ ὑπερηφανίαν πάνν ἔμλοσεν.

LXX. „Ἐπὶ βωμόν“. εἴρηται ἀπὸ τῶν θυομένων πρὸς τοῖς βωμοῖς.

LXXI. „Φωκαίων ἡρά“. οἱ Φωκαῖες τῆς αὐτῶν ἐκπεσόντες γῆς ἐπηράσαντο μηδέποτε κατελθεῖν εἰς αὐτήν.

LXXII. „Φασηλειῶν θῦμα“. ἐπὶ τῶν ἐντελῶν καὶ ἀναιμῶν, φασὶ γὰρ τοὺς Φασηλείτας ταρῖχους τοῖς θεοῖς θύειν.

LXXIII. „Καρικὸν θῦμα“. ἐπὶ τῶν ἀσάρκα μὲν θυνόντων. οἱ γὰρ Κάριες κύνας ἱερουργοῦσι.

LXXIV. „Εὐρυμνος“. οὗτος πειρώμενος διαβάλλειν Κάστορα πρὸς τὸν Πολυδεύκην, ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν μέγιστην δίκην.

LXXV. „Διελαιότερος εἰ τοῦ παρακύνεοτος“. φοβούμενός τις τὸν Ἡρακλέα κατέδωκεν εἰς σπήλαιον καὶ διὰ δαίλιν ἀπείθαρεν. ἐνταύτῳ τῷ ἐν τῷ λίθῳ ἀνέθροισεν εὐκὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ ῥέχει τοῦ σπηλαιοῦ καλεῖται δὲ παρακύνεων.

LXXVI. „Ἐν πέντε κριτῶν γόνασι κίτται“. τὸ πάλαιον πέντε κριταὶ ἔκριναν τοὺς Κορινθίους.

LXXVII. „Βοιωτίων νόμος“. ἐπὶ τῶν τὰς ἀρχαῖς ἡμετέρας ἔχοντων, καθὼς δὲ σφοδρῶς ἐπιγιγνόμενον.

LXXVIII. „Ἀρπαγὴ Κοτυρίοις“. Κοτυρίης ἐστὶν τις ἐστὶ Σικελικῇ, ἐν ἣ περὶ τινὰς κλάδους ἐξάπτονται πόπανα καὶ ἀκρόδρου ἐπέτριπον ἀρπάζειν.

LXXIX. „Μέγα σιόμα ἐνιαυτοῦ“. οἰοῖται πολλὰ παρόδησα πάριον, ἀφ' οὗτος γενομένης.

LXXX. „Εἰκὴ τῷ Ἡρακλεῖ“. ἐπὶ τῶν ἀνομοσούντων.

ήτοις τὰ πράγματα επιτελούντων· επειδή ὁ Ἡρακλῆς
ἦγε καὶ ἔφερε τὰ ἀλλότρια.

LXXXI. „Οὐχ ἱπολέκτας περισσὰς πλῶμες“. ἐπὶ
τῶν βραχέα κερτημένων.

LXXXII. „Χαραλδ' ἀντλεις. Φακδν κήπτεις“. ἐπὶ
τῶν ἀδυνάτοις ἐπιχειρούντων.

LXXXIII. „Τὲς τρόπος ἔπων“. ἐπὶ τῶν παρηλ-
λυγμένων τε καὶ ἀλλόκοτον ποιοούντων.

LXXXIV. „Χαλκίζει“. ἐπιγλισχρομένων. οἱ
γὰρ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς ἐπὶ φιλαργυρίᾳ ἐκωμωδῶντο.

LXXXV. „Πρόσω καὶ χελιδῶν ὁλοσχολήνους παρ-
εῖται“.

LXXXVI. „Οὐκ ἐπαινεθεῖη οὐδὲ ἐν περιδελνῶ“.
ἐπὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων. εἰώθησαν γὰρ ἐν τοῖς δεινταῖς
τὸν τελευτήσαντα ἐπαιεῖν, καὶ εἰ φαῦλος ᾔην.

LXXXVII. „Σύκον αἰτίς“. κατὰ τῶν κολακευόν-
των. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐκολάκισαν τοὺς γεωργοὺς βου-
λόμενοι λαμβάνειν τὰ πρῶϊμα σῦκα.

LXXXVIII. „Μυοὶ κἀνθαρίς“. ἐπὶ τῶν μηδενὸς
ἀξίων.

LXXXIX. „Κέρδος αἰσχρίας ἄμεινον ἔλκε μοιχρὸν
εἰς μυχρὸν“.

XC. „Κυρὸν ἄτη“. Κύρνος νῆσος ἦν πάλαι ἄβα-
τος τοῖς πλοίοις διὰ συνεχεῖς ληστείας.

XCI. „Κωφότερος τοῦ Τορῶνιν λιμένος“. λιμὴν
τοῦ καλοῦμένου περὶ Τορῶνιν τῆς Θράκης· οὗτος δὲ
ἔχει καὶ μακρὰς τὰς ἀπὸ τοῦ πάλαιονε καθαιρέσεις, ὥς
μὴ ἀκούσθαι τοῖς ἐν αὐτῷ ἰόν της θαλάσσης ἤχον.

XCII. „Ἄ Κορινθία τοικας χοιροπωλήσειν“. ἐπὶ
τῶν παρ' ὧρας θυματόμενων γυναικῶν· οἷον, τοικας
μισθορήσειν ἐν Κορ'νθῳ· τὸ γὰρ γυναικεῖον μορφοῦ
ζῴονος λέγεται.

XCIII. „Ἐ παντὸς ξύλου“. κατ' ἑλλειψιν λέγεται·
ὃ γὰρ πᾶν ἐν παντὸς ξύλου κυφὸν ἀνὰν γίνεται·
ἐν τῶν τὸ μὲν εἶδος εὐκαταφρονήτων, εἰς δὲ χρεῖαν
ἀναγκαῖαν πιπτόντων.

XCIV. „Αρκτου παρούσης τὰ ἔχνη ζητῆς“. ἐπὶ τῶν δειλῶν κυνηγῶν.

XCV. „Σικελὸς ὁμφορίζεται“. ἐπὶ τῶν τὰ μηδὲν ἄξια κλεπτόνων.

XCVI. „Οὐδὲν ἦν ἄρα τὰ ἄλλα πλὴν ὁ χρυσοῦς“.

XCVII. „Τὸ θερμόν τοῦ ὀβελοῦ“. ἐπὶ τῶν ἀνὰ ρουμένων τὰ χεῖρα ἀπὲρ τῶν κριττόνων. ἐπὶ τῶν ἀπελθῶς δρυσσομένων κατὰ τὸ θερμόν τῶν ὀβελοκῶν.

XCVIII. „Αἰσάλας ἰάσεται“. Αἰσάλας ἰγύνετο ἰατρὸς ἄφυης, ὃς τὸν πρωκτὸν τινας ἀλγοῦντος κακῶς ἰάσεται.

XCIX. „Τάτη κεφαλῇ καὶ τρίτῳ ἰγκνιγέλω“. ἐπὶ τῶν ἀχθοφορούντων οὐ μόνον κατὰ τῶν ὤμων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς.

C. „Ἐπὶ σπειρῶν σχοιρίον“. ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς αὐτῶν πλεοναζόντων.

CI. „Γαλῇ χιτώνιον“, καὶ, „Οὐ πρέπει γαλῇ κροκωτός“. ἰκνιδὴ γαλῇ κατὰ πρόνοιαν Ἀφροδίτης γυνὴ γενομένη ἐν χιτῶνι κροκωτῇ οἷσα ἐπέδραμι μὴ.

CII. „Ὁ κνίψ ἐν χώρῃ“. ἐπὶ τῶν ταχέως μεταστῆ δώντων. κνίψ γάρ ἐστι θηρίδιον τῶν ξυλοφάγων.

CIII. „Αὐδὸς ἐν μοσημβρίᾳ“, οἱ Αὐδοὶ κωμῶδουῦνται ταῖς χερσὶν ἑαυτῶν πληροῦντες τὰ ἀφροδίσια.

CIV. „Οὐ μάλα κυᾶς“, καὶ τῶν μηδὲν ὄντων.

CV. „Οὐδὲν Πυλαία ταῦτα καὶ Τυττιγίας“. ἡ Τυττιγίας ἀνδραποδιστὴς ἦν. ἐπώλει δὲ ἐν τῇ Πυλαίᾳ τὰ ἀλλότρια. κατὰ τῶν τὰ ἀλλότρια ἀρπαζόντων καὶ πωλούντων.

CVI. „Τὰ πρῶτα ἀριστοὺς παῖδας ἰγύνετο“, ἐπὶ τῶν ἐν ἀρχῇ κοσμήτων, μετὰ ταῦτα δὲ ἀσελγαινόντων.

CVII. „Αὐδὸν οὐκ ἄγω, εἰ μὴ νειανμάχηκε περὶ τῶν κρηῶν“, περὶ τῶν στρατευομένων δούλων, οἵτινες περὶ τοῦ σώματος μόνου μάχονται. λέγεται καὶ, „εἰ μὴ νειανμάχηκε περὶ τῶν νεκρῶν“, καὶ φησὶν, ἀπὸ τῶν ἐν Ἀργενναῖσις ναυμαχησάντων δούλων τὴν παρομίαν ἐρῆσθαι, οἷς ἐλευθερίαν ἐψηφίσαντο οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῶν νεκρῶν ἀγωνισαμένοις.

CVIII. „Τὴν ἐν Σάμῳ κομήτην“. Σάμιός τις ἐγένετο πύκτης, ὃς ἐπὶ μαλακία σκωπτόμενος, ἐπειδὴ κομᾶς εἶχεν, ἐπὶ τῶν ἀνταγωνιστῶν, συμβαλὼν αἰετοὺς ἐνίκησεν. λέγεται ἐπὶ τῶν αἰρουμένων ἀνταγωνιστὰς ταυτοῖς κρείττους, ἢ προσεδόκησαν· ὥσπερ τὸν ἀηλεσμένον βλον οἱ μὲν ἐπὶ τῶν πλάνητι βίῳ χρωμένων προσεδέξαντο· οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἀταλαιπώρως βιούντων, οἷον ἐκ κατηργασμένων καὶ πρὸς τροφήν ἐσθίων.

CIX. „Εἰς κακὸν εἰς Πυρρίαν“. οἱ Πυρρίοι πρὸς τοὺς ὁμόρους πάντας ἀπεχθῶς εἶχον. ἐκεῖνοι οὖν τὰ συμβαίνοντα αἰετοῖς κακὰ ἀποτροπιαζόμενοι καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Πυρρίαν χώραν, ἐπεφώνουν, „εἰ τι κακὸν εἰς Πυρρίαν“.

CX. „Μετὰ Λέσβιον ᾠδὴν“. Λυκιδαιμόνιοι σταμάσαντες μετεπέμψαντο κατὰ χρησμόν τοῦ θεοῦ ἐκ Λέσβου Τέρπανδρον τὸν μουσικόν· ἔλθων δὲ ἐκείνος καὶ παρὰ τοὺς κείμους ἐπὶ μουσικῇ χρωόμενος, ἤρωςεν αὐτῶν τὰς ψυχὰς, καὶ τὴν στάσιν ἵκανσεν. εἴ ποτε οὖν μετὰ ταῦτα μουσικοῦ τιнос ἤκουον Λυκιδαιμόνιοι, ἐπεφώνουν, „μετὰ Λέσβιον ᾠδὴν“.

CXI. „Ἐπὶ τὰ Καλλικράτους“. Καλλικράτης τις ἐγένετο ἐν Καρύστῳ πλουσιώτατος. εἴ ποτε οὖν ἐθαύμαζόν τινα οἱ Καρύστιοι ἐπὶ πλούτῳ, ὑπερβολικῶς ἔλεγον, „ὑπὲρ τοὺς Καλλικράτους“. ἄλλοι δὲ φασί, τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, Καλλικράτην τινὰ πρῶτον τοὺς δικαστικοὺς μισθοὺς εἰς ὑπερβολὴν ἀνέξῃαι.

CXII. „Ἐν πύθῳ τὴν χειρὰν μου θύειν“. ἐπὶ τῶν παριέντων τὰς πρώτας μυθήσεις καὶ ἀπτομένων τὴν τελευταίαν.

CXIII. „Ἐπὶ στυγῇ τὴν αἰλήνῃν καθέλεις“. αἱ τὴν αἰλήνῃν καθέλκοσαι Θεστυλίδες λέγονται τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ποδῶν στεγνίσκεισθαι. ἐπὶ τῶν ἐκτοῖς κακὰ ἐπισπωμένων.

CXIV. „Ἐν ὄλῳ ἐκοιμήθην“. οἱ ἐν ὄλῳ κοιμηθέντες ἐπιθιμαστικωτάτοι εἰσιν.

CXV. „Χρυσὸς ὁ Κολοφώνιος“. οἱ Κολοφωνιοὶ τὸν κάλλιστον χρυσὸν λογάσασθαι ἠορίζονται.

CXVI. „Κράδης ὑαγιστης“. Κράδη νῦν οὐχ ὁ σύκινος κλάδος, ἀλλ' ἡ ἀγκυρίς, ἀφ' ἧς οἱ ὑποκριταὶ ἐν ταῖς τραγικαῖς σκηναῖς ἐξυριῶνται, τοιοῦτο μίμοις ἐπιφάνειαν, ζωστήρσι καὶ ταινίαις κατεσκευασμένοι. ἐν τῶν προσφανέντων υφριδίως καὶ ἐοχημονούντων.

CXVII. „Ἐν' ἐφ' ὕδωρ κακόν. ἐπὶ τῶν δυσκλήρουμένων. ἐν γὰρ τοῖς δικαστηρίοις τὸ φανυλότατον τῶν λόγων ἦν ὕδωρ διαμετρεῖν τοῖς δικαζομένοις. ἔγνωτο δὲ οὗτος ἀπ' κλήρου.

CXVIII. „Ἡλιθιώτερος τοῦ Πραξίλλας Ἀδώνιδος“. Πραξίλλα Σικωνία μελοποιός· αὕτη τὴν Ἀδώνιν ἐν τοῖς μέλεσιν ἐοάγει ἐρωτώμενον ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν κάλλιστον καταλειπὼν ἦκοι, ἀποκρινασθαι ἤλιον καὶ σελήνην καὶ σικύους καὶ μῆλα. ἡλίου γὰρ παραβάλλειν τῷ ἡλίῳ τοὺς σικύους.

CXIX. „Ἀμελὴς γωνία“. χωρίον ἐστὶ περὶ τὴν Ἀνθυνην καλούμενον Ἀμελὴς γωνία.

CXX. „Ἀσπένδιος καθαριστής“. ἐπὶ τῶν φιλοχρημάτων. οἱ γὰρ Ἀσπένδιοι τῶν καθαριστῶν οὐδεμίαν φράσιν ἐξω φέρουσι, πάσας δ' ἐντὸς ὀργάνων. οὕτω καὶ ὁ φιλοχρηματίας οὐδὲν τῶν πηλίας ἐνεκα οἰκονομεῖ, ἐκείναι δὲ ἐφ' ἑαυτῶν.

CXXI. „Εἴ τις περὶ πόλιν αἰγίς λέγεται“. τοῖς ἀνέδρην περιϊόντας καὶ πλανωμένους ἐπέσκωπτον.

CXXII. „Ἐβρυκλῆς“. ἐπὶ τῶν ἑαυτοῖς τινα καταμαρτυρουμένων. Ἐβρυκλῆς γὰρ τις ἔγνωτο μάντις ἔργα στυγνῆτος.

CXXIII. „Φώκου ἔρατος“. κατὰ τῶν εὐωχίας συνυγόντων ἐπὶ τῷ ἑαυτῶν κακῷ. Φώκος γὰρ τὴν θυγατέρα ἔχων ἐπύγαμον, πολλῶν αὐτὴν μνηστειομένων ἐράτους συνῆγεν ἰοτιῶν τοὺς μνηστήρας, καὶ ἀπεβλάτετο τὸν γάμον. ὀργισθέντες αὖν ἐκεῖνοι ἐν τῷ συμποσίῳ ἀπέκτειναν τὸν Φώκον.

CXXIV. „Τὸ Πέρδικος σκελός“. ὁ Πέρδις κίστηλος Ἀθήνησι χωλός, καὶ κωμωδοῦμενος ἐπὶ χωλότητι.

CXXV. „Οὐχ ἡ Γλαύκου τέχνη“. ἐπὶ τῶν ἐν ἐκγασμένων καὶ δυσκατενοήτων. Γλαύκος γὰρ τις ἔφη

ναιτο Σάμιος δημιουργός, ὃς πρῶτος σιδήρου κόλλησαι
ἔξευρεν.

CXXVI. „Ὡς τῶν Ἀργείων ἀσπίδα καθελὼν σε-
μνύεται“. λόγον φασὶν εἶναι ἐν Ἀργεὶ ἀσπίδα καλού-
μενον ἐκ νέων πάντῃ ἀκμαζόντων.

CXXVII. „Ἀμαλθείας κέρως“. ἡ Πρία τεκοῦσα τὸν
Αἰα ἔδωκεν Ἀμαλθεῖα τρέφειν. ἡ δὲ οὐκ ἔχουσα γάλα,
αἰγὶ ὑπέβλεν αὐτόν. ὅθεν Ἀγέλοχος ἐκλήθη. ὁ τοίνυν
Ζεὺς τὴν μὲν αἶγα κατηστέρισε· τὸ δὲ ὕτερον τῶν κε-
ράτων αὐτῆς ἀφελὼν παρέσχε τῇ Ἀμαλθεῖα, παρασκευά-
σας γλυγεσθαι αὐτῇ ὃ ἂν παρὰ τοῦ κέρατος αἰτήσεται.
ὅθεν τοὺς εὐδαίμονας φασὶν Ἀμαλθείας κέρως ἔχειν.

CXXVIII. „Ἀφύας πύρ“. ἐπὶ τῶν τελος ὁξὺν λαμ-
βανόντων. τὴν γὰρ ἀφύαν τόχιστα ἔφρεσθαι συμβαίνει.

CXXIX. „Αἰς τις ἐν Κύδωνος“. ἐπὶ τῶν φιλοφρο-
νως καταδεχομένων τοὺς ξένους. ἀπὸ Κύδωνος Κοριν-
θίου φιλοξένως διατεθέντος.

CXXX. „Τὶ οὖν γενήσῃ τῶν εἰς Ἀρβέλας“. Ἀρβέ-
λαι πόλισμα Σικελῶν, εὐεξαπάτητοι δοκοῦντες οἱ ἱνοί-
κοῦντες εἶναι.

CXXXI. „Ἐν Τεμέσῃ ἤρως“. ὅτ' ἀπαιτῶν τις αὐ-
τος ὕστερον προσοφελῶν εὐρεθῇ, ὃ ἐν Τεμέσῃ γέγονιν
ἤρως.

Πλουτάρχου παροιμία, αἰς Ἀλεξανδρεῖς ἔχρωτο.

ΠΕΡΙ

Μ Ε Τ Ρ Ω Ν.

I.

Περὶ διαφορῶν τοῦ Ἡρωϊκοῦ μέτρου.

Τοῦ Ἡρωϊκοῦ μέτρου διαφορὰ εἰσιν ἑπτὰ. Κατενόπλιον, Περιοδικόν, Σαπφικόν, Βουκολικόν, Τροχουθμόν, Τέλειον, Πολυτικόν.

Κατενόπλιόν ἐστι δύο δάκτυλοι καὶ σπονδεῖος, οἶον.

Μῆνιν αἶιδε, θεῶ, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος.

Σαπφικόν ἐστιν οἶον τὸ ἄρχον ἀπὸ σπονδείου καὶ λῆγον εἰς σπονδεῖον, οἶον,

Ἄλλοι μὲν ὅτι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι ἱπποκοροῦσιν. Βουκολικόν ἐστι τὸ μετὰ τρεῖς πόδας ἀπαρτίζον εἰς μέρος λόγον, οἶον,

Ἐξ ἐκιδιφριάδος πυμάτης ἱμῶσι δέδεντο.

Τροχουθμόν ἐστι τὸ κατ' ἑκαστον πόδα εἰς μέρος λόγον ἀπαρτίζον, οἶον,

Ἐβρεως εἵνεκα τῆςδε· οὐ δ' ἴσχεο, πελθεο δ' ἡμῖν. Τέλειόν ἐστι τὸ ἔχον τὰ ὅκτω μέρη τοῦ λόγον.

Πρὸς δ' ἐμὲ τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ' ἐλέησαν. Πολυτικόν δέ ἐστι τὸ ἄνευ πάθους ἢ τροπῆς γνωσόμενον, οἶον,

Ἴππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πενήκοντι.

Σείχος ἔστι τᾶξεως διαλεκτικῆς σύμμετρον μέγεθος.
 Ἰδὴ σίχων εἰσὶν ἑννέα· Ἰσόχωρος, Ἀπρητισμένος,
 Αἰφάλος, Μέλουρος, Αἰγαρός, Τραχύς, Μαλακοι-
 δής, Κακόφωνος, Αἰγοειδής.
 Ἰσόχωρός ἐστιν ὁ καὶ τὰ μεγέθη τῶν συλλαβῶν καὶ τὸς
 πόδας ἀπὸ πρώτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου τοὺς αὐτοῦ ἔχων,
 οἷον,

Τὼ δ' ἐν Μισκῶνι συμβλήτην ἀλλήλοιν.
 Ἀπρητισμένος ὁ τὴν δόξαν πᾶσαν ἔχων ἐν ἑαυτῷ, οἷον,
 Ως εἰπὼν πυλίων ἐξέσσυτο παῖδιμος Ἐκτώρ.
 Αἰφάλος ἔστιν ὁ ἀπὸ βραχείας ἀρχόμενος,
 Ἐπεὶ δὲ νῆας τε καὶ Ἑλλησποντον ἴκοιτο·
 καὶ τὸ,

Ὅς ἦδη τὰ τε ὄντα, τὰ τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἔνι.
 Μέλουρος ἔστιν, ὁ τὴν παριτέλειτον βραχείαν ἔχων,
 οἷον,

Τρῶες δ' ἐρύγῃσαν, ὅπως ἴδον αἰολον ὄφιν·
 πυρόχιος γάρ ἐστι.

Αἰγαρός ἔστιν ὁ κατὰ τὴν μέσσην συμφωνίαν τὴν οἰν-
 θεσιν μελῶν,

Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἑμης.
 Τραχύς ἔστιν ὁ τὸν ὀρθμὸν τῶν φθόγγων φθογγὴν
 συνιστῶς, οἷον,

Τριχθά τε καὶ τετραχθὰ διατρυνὲν ἔκπετε χερσέ.
 Μαλακοειδής ἔστιν ὁ ὁμιλῶς καὶ οὐ βιαίως ἐκπίπτων
 ταῖς ἑκαῖς, οἷον,

Ἀματὶ οἱ δύνοντο κόμαι χαρίτεσσιν ὁμοῖαι.
 Κακόφωνος, ἐν ᾧ πολλὰ φωνήεντ' εἰσιν, οἷον,

Φῆ ἄθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ παιδίμω ὦμω.
 Αἰγοειδής, ὁ ἐνταῦθα ἀπολείκων, οἷον,

Τιπούς δὲ ξανθὸς ἑκατὸν καὶ πενήκοντα.

Περὶ τῶν ἐν στίχοις τομῶν καὶ σχημάτων
καὶ παθῶν.

Τομαλτῶν στίχων εἰσὶ τέσσαρες· Πενθήμερης·
Ἐφθήμερης, τρίτη Τροχαϊκή, καὶ τετάρτη Βουκο-
λική. Πενθήμερης δὲ ἔστιν, ὅτ' ἂν μετὰ τοὺς πρώ-
τους δύο πόδας τοῦ στίχου συλλαβὴ ἀπαρτίσῃται εἰς
μέρος λόγου, ὡς ἐν τῷ,

Μῆνιν ἄειδε θεὰ —.

Ἐφθήμερης μὲν οὖν ἔστιν, ὅτ' ἂν μετὰ τοὺς πρώτους
τρεις πόδας τοῦ στίχου συλλαβὴν ἀπαρτίσῃ εἰς μέρος
λόγου, ὡς ἐν τῷ,

Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς —.

Τρίτη δὲ Τροχαϊκή ἔστιν, ὅτ' ἂν ὁ τρίτος ποὺς τροχαί-
κος ὦν ἀπαρτίσῃ εἰς μέρος λόγου, ὡς ἐν τῷ

Ἠρώων, αἰλούς δ' —.

Τετάρτη δὲ Βουκολική ἔστιν, ὅτ' ἂν ὁ τέταρτος ποὺς
δάκτυλος ὦν ἀπαρτίσῃ εἰς μέρος λόγου, ὡς ἐν τῷ

Οὐνεκα τὸν Χρῆσιν ἠτίμησε —.

Βουκολική δὲ κέκληται παρ' ὅσων οἱ τὰ βουκολικά ποίη-
ματα γράφοντες ταύτην κέχρηται τῇ φωνῇ.

Σχήματα στίχων εἰσὶ τρία, Μονόσχημον, Πεντάσχη-
μον, Δεκάσχημον.

Μονόσχημοι μὲν εἰσιν ὅσοι ἀπὸ δακτύλων μόνων, ἢ
ἀπὸ σπονδείων μόνων σύγγενται· συμβαίνει γὰρ, ὅλον
σχῆμα τοῦ στίχου ἐν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι, τοῦ αὐτοῦ
ποδὸς διαδεύοντος τὸν ὅλον στίχον· καὶ ἔστι μονόσχη-
μος οὗτος,

Αὐσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπειρεσίαι· ἄποινα
Πεντάσχημοι δὲ εἰσιν ὅσοι μὲν ἔχουσιν ἕνα μὲν σπον-
δεῖον, τοὺς δὲ λοιποὺς δακτύλους ἢ τὸ ἀνάπαλιν ἕνα
μὲν δάκτυλον, τοὺς δὲ λοιποὺς σπονδεῖους, διοδεύων
γὰρ ὁ εἰς ποὺς ὁ διάφορος τὰς πέντε χώρας, πέντε αὖτε
κελεῖ σχήματι, ὡς οὗτος,

Ἀγριότης· ὃ γὰρ ἦλθε θοὺς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.

Δεκάσχημοι δὲ εἰσιν ὅσοι ἔχουσι δύο μὲν σπονδαίους, τοὺς δὲ λοιποὺς δακτύλους, ἢ τὰ ἀνέπαλιν δύο μὲν δακτύλους, τοὺς δὲ λοιποὺς σπονδαίους. οἱ γὰρ δύο πόδες διοδεύοντες τὰς πέντε χώρας, δέκα ἀποτελοῦσι σχήματα, ὡς οὗτος,

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί.

Πάθῃ τῶν στίχων εἰσὶ τρεῖς, Ἀέθραλον, Μεσόκλασον
Μέλουρον.

Ἀέθραλοι μὲν οὖν εἰσιν ὅσοι ἀπὸ βραχείας ἄρχουσι συλλαβῆς, ὡς οὗτος,

Ἐπεὶ δὲ νῆας τε καὶ Ἑλλήσπορτον ἔκοντο·
καὶ,

Ἐπειδὴ Διὸς υἱὸς ἀφίκετο·

τὰ γὰρ ἡρωϊκὸν μέτρον αἰεὶ ἀπὸ μακρᾶς βούλεται ἄρχασθαι. Μεσόκλαστοι δὲ εἰσιν ὅσοι κατὰ τὸ μέσον πάθος τε ἔχουσιν, ὡς οὗτος,

Βῆν εἰς Αἴλου κλυτὰ δώματα.

ἐνταῦθα γὰρ ὁ δεῦτερος ποὺς τροχαῖός ἐστιν.

Μέλουροι δὲ εἰσιν οἱ τὴν οὐρανὴν, ταῦτ' ἐστὶ τὸ τέλος, μεμειωμένον, ὅπερ ἐστὶ ἑλλείπον, ἔχοντες, ὡς οὗτος,

Τρῶες δ' ἐβόλγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν·

ὁ γὰρ τελευταῖος πυρόχλιός ἐστιν.

Οἱ δὲ μηδὲν τοῦτων τῶν παθῶν ἔχοντες στίχοι, ἀπαθεῖς καλοῦνται.

Περὶ μὲν οὖν Τομῶν καὶ Σχημάτων καὶ Παθῶν ἀρχὰς ταῦτα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

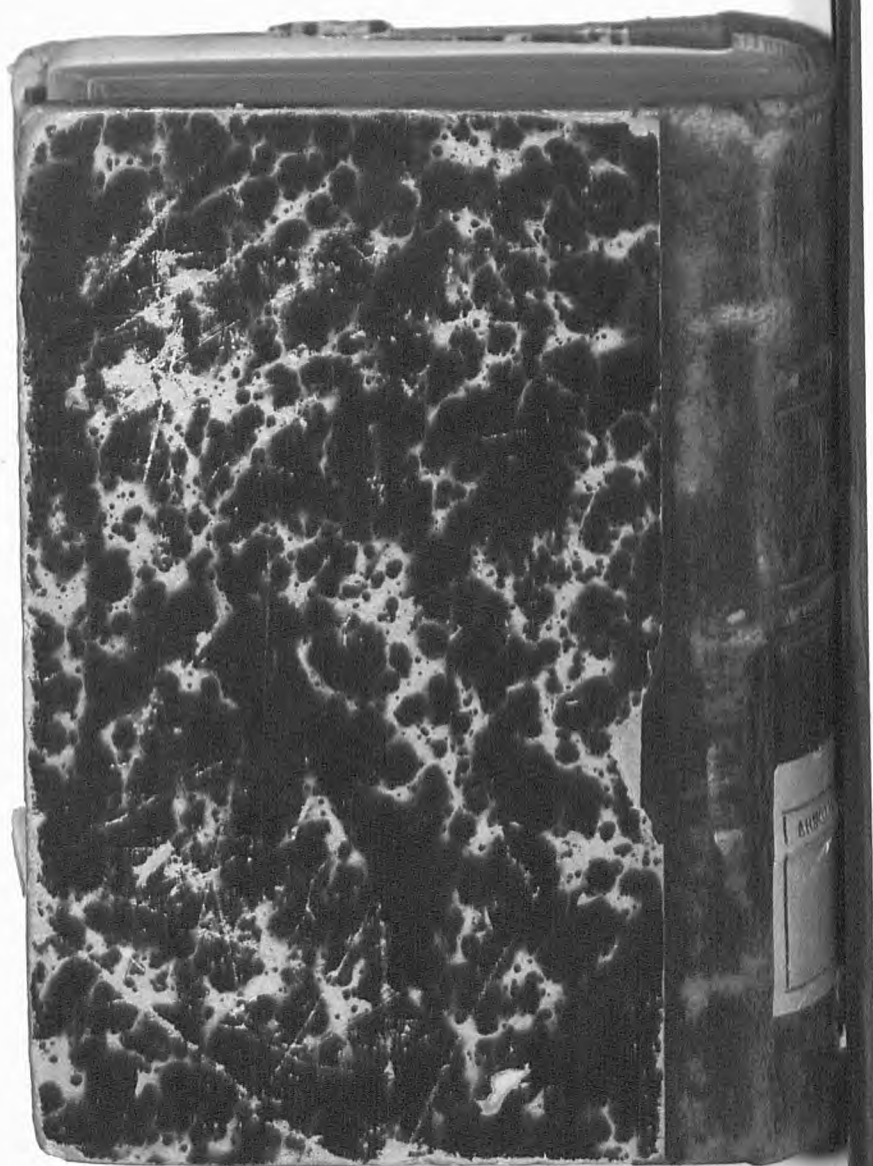
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αριθ. χρ. 231

Ημερομηνία
έπιστροφής

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας